Giuseppe

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
20 1
23

Digitized by Google

DILVCIDVM
AC PERVTILE
GLOSSEMA,

SEV COMMENTATIO AD REGVLAM OCTAVAM CANCELLARIAE,

DE RESERVATIONE MENSIVM,
& Alternatiua Epiſcoporum.

Diligentiſsimè elaborata per HIERONYMVM GONZALEZ I.C. Hiſpanum, ex oppido de Arnedo Diœceſis Calagurritanæ Ortum, & in Romana Curia integerrimum Aduocatum.

Opus ſanè, omnibus vtriuſq; iuris profeſſoribus perquàm neceſſarium.

Omnem prorſus reſeruatoriam materiam, Ac totius rei beneficiariæ florem, amplectens.

Acceſſerunt etiam mirabiles Annotationes, contra nullitates, & attentata, in cauſis beneficialibus. Vbi quamplura de ſtylo Curiæ & Hiſpaniæ, ſcitu digna, inſeruntur.

Cum breui totius operis Compendio, & copioſiſſimo Indice.

Et cum Priuilegijs S.D.N. Clem. VIII. & Philippi III. Hiſpaniarum Regis aliorumquè Principum.

Stephani Frediani

ROMAE, Ex Typographia Stephani Paulini. MDCIV.
Cum Superiorum permiſſu, & authoritate.

Imprimatur ſi placet R. P. Magiſtro Sacri Palatij
B. Gypſius Viceſgerens.

Ego Andreas de Rueda Ricco S. D. N. Vtriuſq; ſignaturæ Referendarius, & Canonicus Doctoralis Eccleſiæ Corduben. &c. De ordine, & commiſſione Reuerendiſſ. Patris Magiſtri Sacri Palatij. Vidi totum hunc librum. Dilucidum, & perutile Gloſſema, ſeu commentatio ad regulam Octauam Cancellariæ, nuncupatum, diligenterq; conſideraui, & nihil contra fidem, bonos mores. nec contra Sedem Apoſtolicam, inueni. Ac videri meo, eſt opus non ſolum vtile, verumetiam valde neceſſarium, omnibus vtriuſq; iuris profeſſoribus, practicis, & theoricis: Magno namq; ingenij acumine, dicendi facilitate, ac claritate, & doctrinarum vbertate, Auctor materiam præfatam declarat. ac difficillimas, & nouas quæſtiones proponit, diſputat, & reſoluit, & contrarias opiniones ad concordiam, eruditione maxima reducit: Ita vt ex illius impreſſione non modica reſultabit communis vtilitas: Præſertim quia nemo hactenus de iſta materia admodum difficili, & quotidiana ſcripſit. Quapropter ſi placet Reuerendiſſ. P. Magiſtro Sacri Palatij imprimendum cenſeo. Romæ die 31. Ianuarij an. 1604.

Andreas de Rueda Ricco manu propria.

Imprimatur.

Fr. Io. Maria Braſichelen. Sacri Palatij Apoſt. Magiſter.

Deinde cum (inchoata iam impreſſione) Auctor ſupplicaret. Sanctiſſ. D. N. Clem. VIII. pro Priuilegio, vt nullus illo inuito poſſet imprimere, nec vendere dictum librum, Idem Sanctiſſimus remiſit d. opus videndum, & referendum ad ſapientiſſimos & Illuſtriſſ. DD. S. R. E. Cardinales SERAPHINVM OLIVARIVM, ET HIERONYMVM PAMPHILIVM, *qui totum illud diligentiſſime viderunt, & approbarunt. Ac perutile, & neceſſarium eſſe Sanctiſſimo retulerunt, vt ipſemet S. D. N. in ſuo breui ratione dicti Priuilegij conceſſo, declarat, prout ſequitur.*

CLE-

CLEMENS PAPA VIII.

AD futuram rei memoriam. Cum ſicut accepimus dilectus filius Hieronymus Gonzalez Presbyter, oppidi de Arnedo Calagurritañ. Diœceſis, Familiaris noſter. Vtr. Iur. Doctor. & in Romana Curia Aduocatus, quendam librum ab eo compoſitum, Gloſſema, ſeu Commentatio ad Regulam Octauam Cancellariæ de reſeruaſione menſium, & alternatiua Epiſcoporum, nuncupatum: Quem dilecti filij Seraphinus Oliuarius, & Hieronymus Pamphilius S.R.E.Cardinales, Iuſſu noſtro perlegerunt; ac perutilem eſſe nobis retulerunt, typis cudi facere prætendat. Vereaturque ne poſtquam in lucem prodierit, alij qui ex alieno labore lucrum quærunt, hunc ipſum librum typis cudi facere curent, in ipſius Hieronymi Auctoris præiudicium. Nos dicti Hieronymi indemnitati, ne ex impreſſione huiuſmodi nimium diſpendium patiatur, prouidere, ipſumque ſpecialibus fauoribus, & gratijs proſequi volentes. Et a quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pænis a Iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes: Supplicationibus eius nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis, inclinati: Eidem Hieronymo, vt decennio proximo a primæua. d. libri (dummodo antea a Magiſtro Sacri Palatij approbatus ſit,) impreſſione, computando durante; nemo tam in vrbe, quam in vniuerſo ſtatu noſtro Eccleſiaſtico, mediate, vel immediate nobis ſubiecto, librum ſupradictum ſine ſpeciali dicti Hieronymi, aut eius heredum, & ſucceſſorum, vel ab eo, & eis cauſam habentium, licentia, liceat imprimere, aut ab alio, vel alijs ſine huiuſmodi licentia impreſſum vendere, aut venalem habere, ſeu proponere poſſit, Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus, & indulgemus. Inhibentes propterea vniuerſis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus, præſertim librorum Impreſſoribus, & Bibliopolis, ſub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amiſſionis librorum, & typorum omnium, Pro vna Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, ac pro alia eidem Hieroymo, ſeu illius heredibus, & ſucceſſoribus, ab eo, vel eis cauſam habentibus, ac pro reliqua tertijs partibus, accuſatori, & Iudici exequenti, irremiſſibiliter applicandis, & eo ipſo, abſque vlla declaratione incurrendis, pænis: Ne dicto durante decennio librum præfatum, aut quamlibet illius partem, tam in magno, quam in paruo folio, etiam prætextu declarationum, ſiue additionum, tam in vrbe, quam in reliquis ſtatu, & locis prædictis, ſine huiuſmodi licentia Imprimere, aut ab alijs impreſſum vendere, aut venalem habere, ſeu proponere quoquomodo audeant, vel præſumant.

Mandantes dilectis filijs noſtris, & Apoſtolicæ Sedis Legatis de latere, ſeu eorum vice Legatis, aut Præſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iuſtitiæ miniſtris, Prouinciarum, ciuitatum, terrarum, & locorum, Status noſtri Eccleſiaſtici prædicti, quatenus eidem Hieronymo eiuſque heredibus, & ſucceſſoribus, ſeu ab eis cauſam habentibus huiuſmodi, in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, quandocumque ab eodem Hieronymo, ſeu alijs prædictis, fuerint requiſiti, pænas prædictas contra quoſcumque inobedientes irremiſſibiliter exequantur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & quibuſcumque ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis; Priuilegijs quoque, Indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & approbatis cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Volumus autem quod præſentium Tranſumptis (etiam in ipſo libro impreſſis,) manu alicuius Notarij publici

ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis originalibus litteris adhiberetur. Datum Romæ apud S. Marcum, ſub annulo Piſcatoris, die ſecunda Octobris, anno 1604. Pontificatus noſtri anno tertiodecimo.

M. Veſtrius Barbianus.

SACROSANCTO ROTÆ SENATVI

OPERIS CONSECRATIO.

VETVS *Scriptorum* inoleuit ſententia,ab Heroicis iam ducta temporibus, vel vt perpetuo viuant, vel vt a Momorum vellicationibus protegantur, labores ſuos ſummis dedicare Principibus.Qua opinione eos cùm ſæpè fruſtrari animaduerterim, quòd primum vix ſola operis præſtantia efficiat, Alterum prorſus impoſſibile ſit; Gloſſema iſtud meum (Patres amplisſimi) eo iudicio vobis ſacrare conſtitui, quo nulli videat defeciſſe. Etenim cum ex Hiſpania acto ab hinc anno ſeptimo,in Vrbem veniſſem, nec vlla mihi vel theoricæ,vel practicæ obſcurior quàm hæc pars eſſet; dum naturali ſciendi deſiderio compulſus, vix Regulæ huius limina attigiſſem, Peropportunum, ac Reipublicæ maximè vtile duxi, obſtruſos illius ſenſus aperire. Verùm quia animi decreto,vires admodùm imbecilles minime reſpondebant; Eòuſquè, Tùm in veſtris ſectandis reſponſis, ex ipſius iuriſprudentiæ viſceribus depromptis, quæ vbiq; gentium recepta legibus, offuſas tenebras, cèu ſolis radij luce ſua depellunt, & errantibus viam veritatis oſtendunt: Tùm in cauſis ad hoc veſtrum ſupremum tribunal, ex toto orbe (veluti ad Delphicum Oraculum) confluentibus, ex iure inſtruendis,& orandis, tota mente incubui,donec ex floſculis inde (apum more) collectis, id qualecumque opus conſertum fuit. Vndè illud vobis dicandum, vel ipſa natura ſuaſit, qua eò cuncta refluunt,vnde fluxerunt. Ac ſi Principis alicuius maieſtas operis immortalitatem, & a Criticis protectionem, Auctori parere poteſt, Iuſtius hæc a veſtra ſpero, quæ & æterna, & huiuſmodi hominum generi, formidabilis eſt. Quiſnam quantumcumque naſutus opuſculum hoc, quod veſtra ſub ſua protectione recipiet maieſtas, carpere audebit? Aut ſi carpſerit, quis illi adhærebit? Summa namque, & perpetua in iuſtitia adminiſtranda religio, vos mundi Arbitros conſtituit: Quos propterea vt boni vene-

vene-

venerentur, & mali vereantur neceſſe eſt. Et ſi ſenſero lucubrationes haſce meas, approbatione aliqua a vobis condecorari, non erubeſcam illas per hominum manus, nudata facie volitare: Nam ſi quid reprehenſione dignum animaduerterint, priuſquam temerè iudicent, ob reuerentiam veſtram altius rem perquirent,& Auctorem benignè excuſabunt. At ſi illas per vos vacuas iudicari cognouero, quorumuis morſus, veluti iuſtiſsimos, patienter feram. *Suſcipite igitur* (Benigniſsimi Patres) in tutelam veſtram munuſculum id meum, cuius exiguitatem, vel mei Ingenij hebetudinem, apud vos æquiſsimos animi mei Iudices, excuſare vanum duxi. Et valete. Romæ. 15. Octobris anni 1604.

Humillimus ſeruus

Hieronymus Gonzalez.

AD AVCTOREM
MELCHIORIS LOTTERII
Iuriſconſulti,& Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Patroni.
Epigramma.

HERCVLEOS ætas priſca eſt mirata labores,
At magè mirentur tempora noſtra tuos.
Illius eſt virtus cunctis prælata, quòd omne
Deſperatum alijs, ipſe ſubiret opus:
Regula ob implicitos nulli ſic cognita ſenſus
Scriptorum, clara eſt munere facta tuo.
Quos olim Alcidæ meritos ſoluebat honores
Hos Gonzale, virûm iam tibi quiſque ferat,
Populus, & lauro bicolor ſuperaddita velet,
Exornetq; ſacrum tempus in omne caput.

MARTINI LAVRENTII MANSO
Canonici Calciatenſis,in Auctoris amici laudem.
Epigramma.

MEnſibus offuſas pellis Gonzale tenebras,
Zodiacique tuo lumine ſigna micant:
Donec erunt ergò menſes, & menſibus annus
Conſtabit, viuet gloria magna tua.

ANDREAE DE ZARZOSA
in Decretis Licentiati, Ad Authorem conciuem ſuum Epigramma.

HAESERAT in dubio tua mens doctiſſima calle
Certè aliquid, ſed quid aggrediemur? ait;
Dedecet occultas animi langueſcere dotes
Participes alios conuenit eſſe mei.
Quid nam igitur? ius omne patet, ſcripſere peritis
Agmina iam dudùm iuris amica modis.
Sed non omne patet, latet ardua Regula menſis
Alterni, dignum laude paratur opus.
Recta vides, & recta etiam Gonzale laboras.
Viuet in æternos gloria tanta dies.
Soluit Alexander Phrygij religamina nodi,
Soluis nodoſi tu quoque iuris opus.

LICENTIATI GASPARIS PARDO
Sancti Iacobi Commendatoris, ad eundem, Epigramma.

DEſine Cecropios mirari Græcia Campos,
Deſine magnanimos tollere in aſtra viros.
Deſinite audaces Thebarum ſcripta labores
Alcidæ inſolitis concelebrare modis.
Extollunt illos furibundi prælia Martis
Hunc celebrant placidæ iura beata togæ.
Viciſti Herculeos prudens Gonzale Leones
Et Diomedeos ars tua vicit equos.
Viciſti quæcunque ſagax mirata vetuſtas,
Ingenium vires, ius domat arma Ducum.
Incipe Iuſtitiæ magna cantandus in aula
Incipe pro meritis diuite laudè coli.
Sed quid ego? ingenij cultrix te Roma notare
Cæpit, & in multo eſt iam tua fama loco.

BREVE COMPENDIVM EORVM, QVAE CONTINENTVR IN HOC OPERE.

PRÆFATIO folio primo, continet cauſam, qua motus fuit author ad gloſſandam iſtam regulam 8. & operis diuiſionem.

§. *Primus proœmialis* à fol. tertio Continet, qualiter à CHRISTO omnis poteſtas conferendi beneficia, ſoli Papæ data fuit. Et ab eo ipſo Epiſcopi, & alij inferiores eã acceperunt, & quando, à numero primo uſque à num. 19. Et quòd Epiſcopi de iure communi habeat fundatam intentionem prouidendi, Olim que rarò fiebant reſeruationes; Et quomodò poſtea creuerunt, uſque ad numerum 50. Item de reſeruatione, & conceſſione menſium. Et qualiter hodie omnes expectatiue, & mentales, ac ſpeciales reſeruationes ſunt ſublatæ. Ac Epiſcopi cum menſibus eiſdem conceſſis, debent eſſe contenti, uſque ad numerum 81. ubi alia plura notanda interſeruntur. In quibus omnis ſtatus, à primitiua Eccleſia, uſque ad hodiernam diem, ad effectum de quo agitur declaratur.

§. *Secundus proœmialis* eſt à fol 8. In quo concluditur, quòd Papa poteſt in menſibus ordinarijs prouidere. Et qualiter nemo concedit alteri tantam poteſtatem, quòd eandem apud ſe non retineat. Ac quòd iuriſdictio data cenſeatur accumulatiue, & non priuatiue. In propoſitoque multa ſingularia adducuntur, uſque ad numerum 36. Et qualiter perſona concedentis, aut loquentis non cenſetur compræhenſa, uſque ad num. 42. Quòd Papa eſt Ordinarius ordinariorum, & Epiſcopus totius orbis, Plenam in beneficialibus poteſtatem habens, uſque ad numerum 51. Et de poteſtate Nunciorum in conferendo, & committendo cauſas beneficiales. Ac quando dicatur cauſa beneficialis, uſque ad num. 68.

§. *Tertius proœmialis* eſt à fol. 14. Vbi ad longum agitur, quòd inter Papam, & Epiſcopos eſt locus præuentioni, in collatione beneficiorũ uacantium in menſibus ordinarijs. Et plene de materia præuentionis, uſque ad numerum 22. Diſcutitur quæſtio, quis pręcedere debeat, an anterior in prouiſione, & poſterior in poſſeſsione, vel e conuerſo. Et deciſiones Rotales conciliantur, uſque ad numerum 43. A quo, reaſſumitur materia pręuentionis, & lucidius, ac uberius quam alibi tractatur materia Capituli (ſi à ſede) de præbendis lib. 6. Ac regulæ de concurrentibus in data. Et de effectu poſſeſſionis, ac horę, ac nonnullarum clauſularum. Et an effectus ſubrogationis gratioſæ ſuperet effectum poſſeſsionis. Aliaque in propoſito utiliſsima, uſque ad numerum 146. Denique numero 147. firmatur concluſio, quòd collatio facta ab Ordinario ſine notario, & teſtibus ſe ſubſcribentibus non teneat, nec præuentionem operetur in præiudicium prouiſi Apoſtolici propter præſumptionem antidatę. Quę regula ampliatur ſemptem modis, & quinque limitationes continet, uſque ad num. 172.

§. 4. Proœmialis. Incipit à fol. 29. Vbi ſcribitur, quòd Papa in dubio non intendit præuenire in menſibus Ordinariorum, nec inferre illis præiudicium: Et quare fuit facta reſeruatio menſium, cum multis ſingularibus doctrinis, vſque ad num. 24. Ac ex numer. 25. vſque ad 66. ad longum agitur, Num materia collationis beneficialis ſit modici, aut grauis pręiudicij, & reijcitur opinio Ioan. de Selua. Ac obiter quamplura non contenenda inſeruntur. Et ex num. 67. reaſſumitur materia cępta, ac dicitur in quibus caſibus Papa colligatur velle præuenire, cum exemplis: Et quod ſola narratiua in menſe reſeruatę reſtringit ad illam, totam gratiam, &c. vſque ad num. 98.

§. 5. Proœmialis. Incipit ex fol. Et 37. continet quod quamuis regula noſtra ſit lex generalis, tamen reſeruatio illius ceſſat per obitum naturale, vel ciuile Papæ, & effectus inde reſultantes. Et quod plures Pontifices maximi renuntiarunt Pontificatui. Ac quare regulæ Cancellariæ non ſunt perpetuæ, & ligent ſtatim ante publicationem, aliaque plura ſcitu digna, vſque ad num. 59. An beneficium vacans Sede Apoſtolica vacante, & non prouiſum, incidat in reſeruationem poſt editionem huius regulę, vſque ad num. 74. & 75. Vbi de regula Gregorij Decimiquarti comprehendente pręteritas vacationes. Item an Ordinarius conferre valeat beneficium, quod vacauit ante obitum Papæ in menſe reſeruato, quod non fuit ab illo prouiſum, vſque ad num. 94. Rurſus an teneat prouiſio Ordinarij facta de beneficio vacante, quando Sedes Apoſtolica vacabat, ante veriſimilem notitiam vacationis: Ac in medium afferuntur plura circa priuilegia, abſolutiones, & gratias, num ſuffragentur ante notitiam illarum, vſque ad numerum 124. Latè agitur de materia capituli ſi Apoſtolica de præbendis in ſexto, & concluditur quòd non ſit derogatum, ac multis modis ampliatur, & declaratur, vſque ad numerum 147. Nec non de capit. ſtatutum, eodem titulo, & libro, vbi oſtenditur eſſe correctum, vſque ad numerum 160.

§. ſextus proœmialis incipit à fol. 53. In quo latiſsimè diſputatur, An regula noſtra ſit odioſa, vel fauorabilis, & tandem concluditur quòd ſit fauorabilis. Ac infinita valdè vtilia in propoſito cumulantur vſque ad num. 74.

§. 7. proœmialis incipit à fol. 61. vbi adducitur, & pleniſsimè interprætatur Conſtitutio 142. Pij IV. ad fauorem regulæ noſtræ emanata, vt de beneficijs reſeruatis apponatur ſequeſtrum, & qualiter Inferiores non debent ſe intromittere in collatione beneficiorum reſeruatorum vſque ad numerum ſeptimum. Quamplura damna ex litibus prouenientia vſque ad numerum 18. In quibus caſibus ſit locus ſequeſtro, vbi 24. caſus numerantur vſque ad numerum 27. Conſtituuntur octo diſcordantiæ iſtius conſtitutionis, & Clementinæ primæ de ſequeſtr. poſſeſs. & fructuum, vſque ad numer. 64. Et totidem, ſeù nouem concordantiæ vſque ad numerum 110. Quinque opportunæ, & vtiles quæſtiones, explanationem d. conſtitutionis concernentes, reſoluuntur vſque ad numerum 162. Et in 6. quæſtione abundantiſsimè agitur de interprætatione horum verborum (*fructus, redditus, & prouentus*) Maximè circa diſtributiones quotidianas, de quibus pleniſsimè agitur vſque ad numerum 206. Denique in ſeptima quæſtione diſputatur, & concluditur, quòd vltra remedia breuium Cameralium, & gratioſæ ſubrogationis, reſultant ſex effectus ex d. conſtitutione. Ac qualiter intereſt plura habere remedia uſque ad num. 247.

Littera regulæ noſtræ 8. eſt à fol. 84. & dilucidè, ac diſtinctè diuiditur, & explanatur per tria folia ſequentia, & 11. numeros.

Gloſſa prima { Item cupiens idem Dominus noſter Papa } à fol. 88. In principio ſummarie laudatur vita Sanctiſsimi Domini Noſtri Clemen. VIII. Et de effectu dictionum (*Item*) Ac (*cupiens*) agitur uſque ad numerum 17. Et poſtea de ſignificatione illorum uerborum (*Idem Dominus*) ubi ſcribitur, quibus conueniat nomen (*Domini*) maxime (*Domini noſtri*) Ac pulchra notatu digna deſuper adducuntur uſque ad numerum 31. Poſtea agitur de Ethimologia illius dictionis (*Papa*) Et quod ſit omnibus maior. Ac quare Diuus Petrus depingitur in manu ſiniſtra, & Paulus in dextera. Ac de effuctu manu dexteræ. De excellentia, & humilitate Papæ. Quare ante illum ſtupæ conburuntur, & dicitur (*ſic tranſit gloria mundi &c.*) uſque ad num. 52.

Gloſſa ſecunda. { Pauperibus Clericis } à fol. 93. declarat qualiter, & quando ſunt beneficia conferenda pauperibus Clericis: Et an potius, quàm diuitibus. Et alia quamplura

plura

plura in materia pauperum ſcitu digna cumulantur, vſque ad num.59. Et inde, vſque ad num.75. ponitur regula: quòd beneficia Clericis non laicis; ſint conferenda, cum 4. ampliat. & totidem limitationibus.

Gloſſa 3. (Et alijs) à fol.100. Copioſè declarat vim, & naturam dictionis (*&*) vſque ad num.21. Et dictionis (*Alij*) vſque ad num.51. cum pluribus ampliationibus, limitationibus, exemplis, & declarationibus.

Gloſſa 4. (Perſonis benemeritis, prouidere) incipit ex fol. 105. Et difuſè tractat: Quæ perſonæ dicantur benemeritæ, incipiens à perſonis litteratis, de quibus, & illarum remunerationibus, pręmijs, laudibus, ac excellentijs, late agitur, vſque ad numer. 36. Et contra illitteratas, vſque ad numer.59. Quæ, & quanta ſcientia requiratur ad ſingula beneficia à primo, vſque ad vltimum, vſque ad num 83. An Sacerdos debeat examinari ad beneficium ſimplex vtiliter ponitur regula negatiua, cum 5. limitationibus, & declarationibus, vſque ad num. 103. De litteratura ad ordines num. 104. & 105. Qualiter probetur litteratura: Et an poſſit vocare, qui non interfuit lectionibus numer. 106. & 107. Et de alijs idoneitatibus numer. 108. & 109. Quis dicatur magis idoneus ad Parrochiales in terminis Concilij Tridentini Seſſ.24.cap.18. Ac quando ſit confirmanda, vel infirmanda prima electio, & alia quamplura huius materiæ, traduntur, vſque ad numer.146. Quod ſit multum haben-conſideratio de reſidentibus in Curia, & de alijs fauoribus illorum, vſque ad nume.156. De non deſcendentibus ex ſanguine puro, &c. nume. 160. 161. & 162. De non oriundis, aut patrimonialibus num.163. Quòd ſint prouidendæ perſonæ gratę Eccleſijs, & populo, vſque ad num.167. An prȩſumatur habilitas ad beneficium, & quando, & à quo ſit probanda, vſque ad num.172. Vtrum Papa prouideat tàm Eccleſiis, quam perſonis, & alia deſuper opportuna, vſque ad nume.186. Denique adducuntur aliæ plures cauſę reſeruationis, prȩter expreſſas in hac regula, vſque ad nume.97. Ac de ſignificatione multiplici, dictionis (*perſonæ*) vſque ad num.200.

Gloſſa 5. (Omnia beneficia Eccleſiaſtica) à fol.124. In principio tractat de requiſitis eſſentialibus ad beneficium Eccleſiaſticũ, vſque ad numer. 18. Pleniſsimè ſcribitur de materia CAPPELLANIARVM, An & quando dicantur beneficia Eccleſiaſtica, vt intret reſeruatio noſtræ regulæ, & cadat in illis Simonia &c. Et de prohibitione fundatoris, quod Ordinarius, aut alius non ſe intromittant in prouiſione. Quando ſint Sacerdotales, aut reſidentiam perſonalem requirant: Et alia deſuper vtiliſsima à nemine ſic collecta, & declarata. Præſertim circa Cappellanias Hiſpaniæ, vſque ad num. 108. Poſtea ex num. 109. vſque ad 127. agitur. An filius legitimus ex patre ſpurio, dicatur de familia, & ſanguine, vt admittatur ad Cappellaniam relictam illis qui ſunt de familia. Et multipliciter diſtinguitur. Ac plura diligenter notanda in medium afferuntur.

§. primus glo.5. à fol.137. Tractat de PRÆBENDIS An cadant ſub reſeruatione huius reg. multiplex diſtinctio aſsignatur, plures deciſiones, & doctrinæ, ac tota præbendarum materia explanatur, vſque ad num.29.

§.2. glo.5. à fol. 139. Agit de PRÆSTIMONIIS, & quando ſint beneficia Eccleſiaſtica, vt reſeruationi locus ſit. Ac de alijs, illornm materiam concernentibus, vſque ad numerum 15.

§.3. glo.5. à fol. 141. Tractat, & amplectitur totam VICARIARVM materiã Secularium, & Eccleſiaſticarum, temporalium, & perpetuarum, ac de officio, & præheminentia Vicariorum, & quando in illis intret reſeruatio regulæ noſtræ, vſque ad num. 47. A quo, vſque ad num.79. Late agitur de interpretatione conſtitutionis Pij Quinti 46. vbi multa notanda obiter ſcribuntur.

§.4 glo.5. à fol. 149. continet, HOSPITALIVM materiã. Et quando ſint Eccleſiaſtica beneficia. Ac ſub regula noſtra includantur, dilucide explicatur, vſque ad numerum 24.

§.5 glo.5. à fol. 151. Tractat de PENSIONE. An ſit Eccleſiaſticum beneficiũ, & intret in penſione reſeruatio. Vtrum ſit narranda Quando poſsit imponi ab Ordinario. An ſit ſoluenda à Capitulo durante abſentia, vel vacatione. Ac alia quamplura præter alios diligenter explanantur, vſque ad num. 53.

§.6. glo.5. Incipit fol.157. Et in ea, tota MANVALIVM beneficiorũ materia dilucidè enucleatur, maximè circa reſeruationem regulę 8. Ac quando poſsint, vel auferri ſine cauſa, & ſtatus mutari, &c. Nonnullaque ſatis notanda in medium adducuntur, vſque ad numerum. 62. Deinde ex numer. 63. & 64. Dicitur quid ſit beneficium

de menſa. Et concluditur quòd non cadant ſub regula noſtra.

§.7.glo.5. à fol.164. DE BENEFICIIS VNITIS, continet. An unitum beneficium cadat ſub regula noſtra. Quando per unionem deſinat eſſe beneficium. De multiplici modo,& differentia unionum uſque ad nume.65. Vtrum futuro ſeminario, aut Collegio poſsit fieri unio, aut donatio, aut legatum relinqui, Ac alia plura huius farinæ ſcitu digna, uſque ad numer. 111. De unione Eccleſiarum, Caſtrorum, & Regnorum. Et an ſub primis legibus debeant gubernari. Quando unio cenſeatur facta acceſſorie, uel eque principaliter. Et denique tota fere unionis materia accuratè explanatur uſque ad numerum 156.

§.8.glo 5. à fol.179. agit de COMMENDIS. An beneficia commendata incidant in reſeruationem huius regulæ. Et per commendam ceſſet & expiret reſeruatio. Ac de materia commendæ, clara, & dilucida explicatio, uſque ad nume.66.

§.9.glo.5. incipit à fol.185.& includit omnem COADIVTORIAE materiam, maximè cum futura ſucceſsione, ſecundum conceſsiones modernas. De officio,& prærogatiua Coadiutorum uſque ad numer. 52. Quod in una conceſsione poſſunt eſſe plures gratiæ diuerſæ, ac deficiente una, remaneat alia, Cumulantur plura digito liganda, uſque ad num. 63. Et denique in materia plures quæſtiones practicę, ac nouæ, admodum neceſſarię, plenius quam hactenus, reſoluuntur, uſque ad num. 131.

§.10.glo.5. ex fol.197. tractat de FEVDIS Eccleſiaſticis, ac PATRIMONIIS. An ſint beneficia Eccleſiaſtica, & ueniant ſub reſeruatione regulę noſtræ. Ac alia ſatis notanda, uſque ad num.37.

§.11.glo.5. à fol.200. loquitur de OFFICIIS quando dicatur Eccleſiaſtica beneficia. Et an in illis cadat reſeruatio. Ac alia plura in propoſito bene notanda: maxime circa officia notariatuum, vſque ad num.29.

Gloſſa.6. (Cum cura, & ſine cura) à fol.203. continet ampliatam materiam. In primis diſputatur. An venirent in regula noſtra beneficia curata, ſi non exprimerentur, & reſoluitur affirmatiuè, vſque ad num.25. Licet de ſuperflua notari non poſſit ex pluribus, quæ eleganter adducuntur, vſque ad num. 32. Aſſignantur quatuor ſubſtantialia requiſita, vt dicatur Eccleſia parrochialis, vſque ad numer.47. Et inde extrahuntur ſexdecim mirabiles, & per quam neceſſariæ illationes, vſque ad numer. 110. Poſtea agitur de concurſu faciendo in parrochialibus iuxta formam Concilij Tridentini Seſſ.24.cap.18. vbi ampliatur tribus modis. Et tredecim, caſus, ſeù limitationes in quibus ceſſat concurſus parrochialium accuratè, & diligenter adnotantur, vſque ad num. 162. Rurſus diſputatur neruosè, & copiosè pulchra quæſtio. An *ſicut in prouiſione parrochialis* non datur appellatio ſuſpenſiua à prima ſententia: Sit etiam ſimiliter exequenda ſecunda ſententia contraria, non obſtante appellatione poſſeſſoris, & in medium afferuntur quamplura ad alias ſimiles materias animaduertenda, vſque ad numer.222. Poſtmodum diſcutitur, An quando prima ſententia non fuit executioni mandata, ſit ſecunda exequenda appellatione remota, vſque ad numer. 241. Vtrum detur concurſus in beneficijs ſimplicibus, vſque ad nume. 148. Quod hodie ſit præciſſior, & enixior reſidentia parrochialium, latè oſtenditur, vſque ad numer. 274. Vbi multa ſingularia interferuntur. Denique dicitur qualiter Curiales Romanæ Curię ſunt exempti ab ſpolio, niſi habeant curam animarum, vſque ad num.277.

Gloſſa.7. (Secularia) incipit à fol. 229. Tractat qualiter omnia beneficia præſumuntur Secularia, & quare. Ac quantum temporis ſufficiat ad preſcribendum ſtatum ſecularitatis ex regularitate, vſque ad numer.9. Quod ſit fauorabilis reuerſio ad primam naturam, ità quod minus tempus ſufficiat in deſtruendo, quam in conſtruendo, & qualiter intelligatur, clarius, ac lucidus, quam alibi reperietur, explicatur, vſque ad numer. 37. Poſtea, vſque ad num. 53. Numerantur omnes ſpecies ſecularium beneficiorum, & an, & quando ſecularia beneficia conferri poſſint regularibus.

Gloſſa. 8. (Et quorumuis ordinum regularia) à fol. 255. Continet. An beneficia regularia cadant ſub reſeruatione, quando non ſunt expreſſa, & poſt longam diſcuſsionem concluditur affirmatiuè, vſque ad numer. 29. Quæ dicantur beneficia regularia, & quibus modis efficiantur. Et quando ſecularibus poſsint conferri, vſque ad nume. 49. Vtrum Prioratus Sancti Auguſtini, Sancti Dominici. Ac beneficia Religionum Militarium includantur in regula noſtra. Et plura ſingularia de militaribus religionibus, vſque ad nu.86. An quando Clerico ſeculari confertur beneficium regulare, poſsit fieri profeſsio ante lapſum annum,

vſque

vſque ad num. 95. Quod beneficia vnius Religionis, non ſint Religioſis alterius Religionis conferenda. Et an eiuſdem, tamen aliorum monaſteriorum, vſque ad num. 110. Quotuplicia ſint, beneficia Regugularia vſque ad num. 115.

Gloſſa 9. (Qualitercunque qualificata) à fol. 245. In qua tractatur de beneficijs qualificatis. Et an diſpoſitio ſimpliciter loquens compræhendat qualificata. Ac mixta veniant ſub ſimplicibus. Quando qualitates alterent naturam, & ſint exprimendæ &c. vſq; ad num. 31. Dictio *quicunque* quid includat, & an dignitatem Epiſcopalem. Quæ dicantur beneficia conſiſtorialia vſque ad num. 39.

§. primus glo. 9. à fol. 249. tractat de beneficijs patrimonialibus. Quæ, & vnde dicantur beneficia patrimonialia. An filij patrimoniales differant à filijs naturalibus. Quas qualitates habere debeat filius patrimonialis, aut naturalis vſque ad num. 22. An beneficia patrimonialia cadant ſub regula noſtra pleniſsimè diſputatur hinc inde, & reſoluitur vſque ad num. 70. ac declaratur vſque ad num. 74. Vtrum beneficia patrimonialia dicantur liberæ collationis. Et de multiplici effectu vſque ad num. 80. An præſumatur quis filius patrimonialis, ac probatio cum vno, proſit quoad alios vſque ad num. 87. An ante præſentationem habeant aliquod Ius conſiderabile vſque ad nu. 95. Qualiter probetur patrimonialitas. Et an per baptiſmum vſque ad nume. 113. Ac alia de materia vſque ad nume. 118.

Hic ex fol. 263. vſque ad fol. 294. collocantur nonnulle annotationes, contra nullitates, & attentata in cauſis beneficialibus per nu. 300. Et in principio aſsignatur ratio Auctorem mouens. Et qualiter proceſſus de partibus modicum valent. Nec Rota exequitur ſententias de partibus non viſsis actis. niſi in octo caſibus vſque ad num. 13. A nume. 14. vſque 45. declaratur. quando prouiſio beneficiorum ſit actus iudicialis, vel extra iudicialis. Ac effectus inde reſultantes. Ex num. 46. vſque 116. ponitur vna Annotatio circa nullitatem examinis teſtium, ob deffectum citationis. Vbi plura ſingularia, maximæ circa ſtilum Hiſpaniæ adducuntur, & animaduerſiones nunquam oblibiſcendæ apponuntur: Ac Hiſpaniæ ſtilus cum ſtilo Curię (quantum poſsibile eſt) concordatur. Deinde, ex num. 117. vſque 174. ſcribitur ſecunda adnotatio circa nullitatem ex deffectu citationis ad ſententiam: Ac regula, cum 15. ampliationibus, & quampluribus limitationibus conſtituitur. Poſtea a nu. 175. vſque 202. Tertia ponitur annotatio circa attentata ante diffinitiuam. Vbi quamplura ſingularia ſcribuntur. Denique vſque ad nu. 300. collocatur quarta annotatio. circa attentata. poſt diffinitiuam. cum regula. ampliat. & limitation. ac vtilibus declarationibus. Maxime circa praxim executionis litterarum Apoſtolicarum, & breuium Cameralium, & Recurſus ad ſignaturam pro illorum executione impedienda. Nec non quando apponatur, & quid operetur clauſula. *Arbitrio Rotæ, &c.*

§. 2. glo. 9. à fol. 295. continet materiam Canonicatuum doctoralium, & Magiſtralium. Ac fundationem illorum, Num includantur ſub regula noſtra, diſcutitur neruoſiſsimè ad vtramque partem, & reſoluitur negatiuè. Ac contrarijs fundamentis reſpondetur, copioſum ſingularium doctrinarum numerum in medium proferendo, vſque ad num. 80. Poſtea agitur de Canonicatibus lectionis ſacrę Scripturæ, & Pœnitentiario, Ac de alijs materiam iſtam concernentibus vſque ad num. 93.

§. 3. glo. 9. à fol. 305. tractat de beneficijs Eccleſiæ non Numeratæ. Et diſputatur an cadant ſub regulę noſtræ reſeruatione. Et reſoluitur negatiuè, & declaratur, ac alia plura in materia enucleantur vſque ad num. 25.

§. 4. glo. 9. à fol. 308. habet materiam beneficiorum monocularium, & ibi diſputatur, vtrum monocularia veniant ſub regula noſtra, ac quando dicatur monoculare, &c. vſque ad num. 27.

§. 5. glo. 9. à fol. 311. loquitur de beneficijs nouiter poſt æditionem regulę noſtræ creatis. Et ad hoc quod futura non compræhendantur ſub quacumque diſpoſitione cumulantur 40. mirabiles doctrinæ vſque ad num. 43. Et nihilominus contrarium reſoluitur, & declaratur vſque ad num. 50.

Gloſſa 10. (Et vbicumque exiſtentia) à fol. 315. benè declarat, ac exemplificat thematis, verba. Et an beneficia conſiſtentia intra limites, vel muros Eccleſiæ patronatæ, ſint etiam de Iure patronatus. Nec non vbi dicatur conſiſtere beneficium, quando Canonicus Collegiatæ miniſtrat in Cathedrali. Et quid ſi in diuerſa Eccleſia recipiuntur prouentus. Ac alia in propoſito ſingularia cumulantur vſque ad nu. 31. Deinde vſque ad nu. 43. Declaratur quando dicatur incompatibilitas ratione eiuſdem tecti. Et an beneficia debeant eſſe vniforma: Ac quando dicantur vniformia &c.

Gloſa 11. (In ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augu-ſti, Octobris, & Nouembris, menſibus) incipit à fol. 319. in qua aſſignatur ratio huiuſmodi diuiſionis mẽſium, vſque ad num. 4. Vnde dicatur menſis, Qualiter computentur, & quandò terminentur, vſque ad num 10. Notantur plura de Inſtrumentis de nocte celebratis, vſque ad num. 15. Caſus practici adducuntur, An deficiente horologio ſit attend. n ſum canticum Galli. Ac plura de gallicinio vſque ad num. 25. Quis teneatur probare finitum fuiſſe menſem præcedentem, & intraſſe ſequentem de tempore vacationis, vſque ad numer. 47. vbi plures quęſtiones reſoluuntur. Vtrum beneficium vacans in menſe ordinario incidat in reſeruationem, ſi durat vacatio vſque ad menſem reſeruatum, vſque ad num. 78. An reſeruatio menſium contentetur cum prima vacatione eiuſdem beneficij. Et ibi plura de materia legis boues §. hoc ſermone, vſque ad num. 97. Vacatio in menſe reſeruato eſt probanda concludenter. Et firmatur regula, cum quatuor limitationibus, & alijs declarationibus, vſque ad num. 117.

Gloſa 12. (Vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum) incipit à fol. 331. & continet, quando finiatur Papę beneplacitum, & quid de beneplacito Sedis Apoſtolicę, vſque ad numer. 11. Quando extinguatur beneplacitum, & voluntas Principis, vel Iudicis. Et quando ſit potius conſideranda perſona, quàm dignitas, aut officium; Quando expiret gratia conceſſa per obitum concedentis, vel non, pleniſſime declaratur vſque ad num. 74. Qualiter beneplacitum Papę ſuppleat omnes defectus, & quando ex lapſu temporis præſumatur. An ſit locus pœnitentiæ, dum non obtinetur. Quando corruat, vel non, concordia confirmata, ob cancellationem alicuius clauſulæ, ac alia plura, in materia ſingulariſſima, vſque ad num. 10.

§. Primu glo. 12. à fol. 343. in quo optimè explanatur materia naturæ iſtarum dictionum (vſque) (ad) (à) (ab) & quamplures ſingulares doctrinæ, & illationes hinc inde tam in theorica, quam in praxi, colliguntur vſque ad num. 33.

Gloſa 13. (Extra Romanam Curiam) à fol. 347. continet, quæ beneficia dicantur vacare in Romana Curia. Et de beneficijs exiſtentibus in Vrbe, ac de Iuriſdictione Cardinalium quoad ſuas Eccleſias titulares. & de declaratione regulæ 7. Cancellariæ, multa ſcitu digna dilucidè declarantur vſque ad nu. 28. De vacatione apud Sedem, & de illius potentia, & prerogatiua vſque ad nume. 41. De vacationibus per reſignationem in manibus Papæ, aut per priuationem, & iuxta extrauagantem ad Regimen, ac alias reſeruationes vſque ad nume. 53. De quibus vacationibus intelligatur limitatio regulæ noſtræ, ac alijs ſingularibus in medium adductis vſque ad num. 89. Quis effectus reſultet ex eo quod iſta limitatio capiat omnia ben. alias reſeruata, & de multiplici circulo, declaratur latè vſquè ad num. 101.

§. 1. gloſ. 13. à fol. 356. habet, quid ſit Curia Romana, & vbi dicatur eſſe, ac plura de illius excellentia, & qui dicantur Curiales &c. vſque ad num. 20.

Gloſa 14. (Alias quam per reſignationem) à fol. 359. continet de qua reſignatione loquatur regula noſtra: An de pura, vel de ſola conditionali, ſeù potius de vtraque. Et interſeruntur quamplures doctrinæ ſemper notandæ, & concluditur quod de vtraque. Vtrum reſignatio in fauorem poſſit fieri coram Ordinario, & quid de ſimplici cum declaratione conſtitutionis Pij Quinti, vſque ad nume. 30. Agitur an hodie poſſit fieri permutatio beneficiorum coram Ordinarijs, & quid ſi adeſt reſeruatio penſionis pro æqualis fructibus. Vtrum in permutatione ſit neceſſarius alius titulus vltrà admiſsionem. An traditio poſſeſsionis, aut tollerantià habeat vim collationis &c. vſque ad num. 61. An regula noſtra loquatur de ſola reſignatione expreſſà, vel etiam de tacita, vſque ad num. 75. Quare potiùs excepit hunc caſum vacationis per reſignationem, quam alium, vſque ad num. 84. De dictione (aliàs) plura ſcribuntur vſquè ad num. 87.

Gloſa 15. (quocunque modo vacatura) ex fol. 367. Eſt diligenter elaborata, & continet quinquageſimum, & vnum, caſus vacationis ipſo Iure, vſq. àn nu. 133. ac omnes ſiggillatim declarantur. Maximè tertius de vacatione per aſſecutionem, vbi pro declaratione plurium Iurium, quinq. tempora conſtituuntur. Ac multi modi reſidentiæ explanantnr, Ac quando ſit incompatibilitas reſpectu tituli, vel reſpectu fructuum à nu. 9. vſq. 26. An narratiua obtentorum inducat diſpenſationem incompatibilitatis pro ſecuritate conſcientiæ late declaratur vſq. ad nu. 40. Nec non in vacatione 46. iuxta decretum, quamplura ſingulariſſima cumulantur ex nu. 109. vſq. 126. Poſtea à nu. 134. declarantur caſus, in quibus vacat beneficium non ipſo Iure, ſed per

priua-

priuationem. Et ex nu.140.vſq. ad nu.156.ponuntur effectus reſultantes ex eo, an vacatio contingat ipſo Iure, vel per ſententiam, & quinq. effectus exprimuntur, & alij 104. effectus remiſſiue dicuntur. Et in nu.90. & nu.158. ponitur tenor. Singularium conſtitutionum. Scilicet 33. Pauli IV. loquentis de recipientibus beneficia cum intentione dimittendi. Et 20. Pij 4. prohibentis conferri beneficia Iudicibus, qui poſseſsores illis priuarunt &c.

§.1.*Gloſ*.15. incipit à fol.386.in quo diffuſe diſcutitur. An regula noſtra loquatur de vacatione, de ſolo Iure, vel de ſolo facto, vel de vtraq. & quodlibet genus iſtarum vacationum declaratur vſq. ad nu.8. Et quòd dumtaxat loquatur de vacatione de Iure, & de facto fundatur vſq. ad nu.13. Quod ſufficiat vacatio de ſolo Iure fundatur vſq. ad nu.44. Quod ſufficiat de ſolo facto ſuadetur uſq. ad nu.62. Et poſtea concluditur, & reſoluitur queſtio cũ multis exemplis, & admodum ſingularibus doctrinis in medium allatis. Et limitationibus, & declarationibus, & quando ius. Et proprietas abſorbat poſſeſſorium. Et quod remedia poſſeſſoria ſint in conſcientia periculoſa. An aduocatus poſsit in cauſis beneficialibus tuta conſcientia indiferenter patrocinari, vſque ad uum.96.

§.2.*Gloſ*.15. a fol.306. continet diſputationem, ac reſolutionem vndecim pulchrarum quæſtionum, materiam vacationis beneficiorum concernentiũ vſq. ad nu.64. A quo vſq. ad nu.79.adduntur alia plura ſingularia eandem materiam reſpicientia, cum quibus in hac gl.15. remanet vberius, & lucidius explanata vacationum materia, quam hactenus à nemine factum reperiatur. Poſtea vſq. ad num.91. optime declaratur, quando Sedes Epiſcopalis incipiat, & deſinat vacare, & alia notatu digna in medium afferuntur.

Gloſſa.16.(Ad collationem) ex fol.405. in qua declaratur quotupliciter accipiatur, hæc dictio *collatio*, & quod ſit nomen generale omnem diſpoſitionem beneficiorum amplectens, niſi in certis caſibus vſq. ad nu.12.

Gloſſa.17.(Prouiſionem) a fol.406. continet naturam huius verbi *prouidere*, & quòd ſit latiſſimum vſq. ad nu.4.

Gloſſa.18.(Præſentationem) a fol.407. plene declarat, quòd regula noſtra comprædendit beneficia Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, non tamẽ laicalis, aut mixti, niſi ſit pro minori parte, quia potentior pars dominatur, &c. vſq. ad num.17. Et dummodo tale Ius patronatus ſit ex fundatione, dotatione, aut conſtructione, iuxta formam Conc. Triden. c.9. ſeſſione 25, qui canon Lucidius, & fuſſius interpratatur, tã quoad perſonas particulares, quàm quoad potentes, & vniuerſitates, quam alibi reperiatur. Ità vt amplius deſiderari non poſſit vſq. ad n.89. Quod nonſit bona conſequentia, habeo Ius præſentandi, ergo, & Ius patronatus, vſq. ad nu.92. An hodie in aliquo caſu ſuffragetur Ius patronatus ex priuilegio, oſtenditur, & declaratur plene, vſq. ad nu.106. Vtrum præſumatur fundatum Iuſpatronatus à Clerico, ex bonis acquiſitis intuitu Eccleſiæ, vel potius ex patrimonialibus, ac alia iſtius gloſſæ materiam concernentia, vſq. ad nu.111.

Gloſſa 19 (Electionem) a fol.418. tractat. An iſta dictio *electionem* ſuperflua fuerit, & de prærogatiua beneficij electiui, & quod dicatur electiuum. An Clerici Eccleſiæ parrochialis faciant corpus, vel Collegium vſq. ad nu.16.

Gloſſa.20.(Et quamuis aliam diſpoſitionem) a fol.419. ponderatur in hac gloſſa natura dictionis *diſpoſitionem*, & *ordinationem* ac *inſtitutionem* & quid compræhendant, maxime iuncta dictione *quamuis*, & omnia declarantur vſq. ad nu.8.

Gloſſa.21 (Quorumcunq. collatorum) a fol.420. agitur hec materia Quando pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates, & e conuerſo, cum pluribus vtilibus vſq. ad nu.18. An priuilegium conferendi ad modicum tempus conceſſum cenſeatur per regulam noſtram moderatum. Qualiter ſint intelligendæ deciſiones Rotales dicentes, quod læſio enormiſſima ſit conſideranda, reſpectu totius patrimonij, & non reſpectu rei, de qua agitur, & deſuper opportunus intellectus datur, vſq. ad nu.30. Qui dicantur Ordinarij, & qui Extraordinarij collatores. Vtrum collator ex fundatione includatur in regula noſtra vſq. ad nu.39.

Gloſſa.22.(Et collatricum) a fol.424. in qua dicitur, quare de collatricibus mentionem fecit, & an fœminæ confere beneficia poſſint, & ex quo titulo, Ac plura deſuper adiunguntur vſq. ad nu.20.

Gloſſa.23.(Secularium, & quorumuis ordinum regularium) ex fol.423. in qua plene declaratur. Qui ſunt ſeculares collatores vſq. ad num.19. Et qui regulares nu.20.& 21. Quando Epiſcopus poſſit conferre beneficia regularia nu.22.& 23.

Gloſſa.24 (Non tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium) a fol.

a fol:428. In qua agitur, qualiter regula noſtra excludit Cardinales propter illorum excellentiam, vſq. ad nu.3. Diſputatur an cenſerentur compræhenſi in regula noſtra, & alijs niſi exprimerentur:& concluditur, quod ſic maxime in reſeruationibus, vſq. ad nu.23. Quòd Indulta nihil de nouo conferant, nec facultatem Iuris communis amplient, vſq. ad num.31. An regula noſtra loquatur de Cardinalibus Ordinarijs collatoribus tantum, cum multis illationibus vſq. ad nu.46. Quòd non poſſint conferre beneficia vacantia in menſe reſeruato ſine Capitulo, quando ſunt ſimultaneæ, cum illo collationis, vſq. ad nu.60. Procedit etiam in alijs reſeruationibus, ſtante Indulto. Ac plura de Indultorum materia vſq. ad n.77. Ad quem deuoluatur beneficium per Cardinalem conferẽdum, (Data illius negligentia) vſq. ad nu. 107. An Cardinalis Ordinarius poſſit conferre beneficium, quod ante ingreſſum illius vacauerat in menſe reſeruato, quando erat Epiſcopus, alius non Cardinalis, vel e conuerſo, vſq. ad nu. 120. Vtrum regula noſtra procedat in Cardinalibus à Curia abſentibus vſq. ad nu. 152. An Reges, & Princeps collatores excludantur a reſeruatione regulæ noſtræ, & qui ſint iſti collatores vſq. ad num.160. Quare regula noſtra loquatur de Cardinalibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & non ſimpliciter, vſq. ad nu. 163. aliaq. notatu digniſſima in medium adducuntur.

Gloſſa.25 (Aut aliorum ſub concordatis inter ſedem Apoſtolicam, & quoſcunq. alios initis) a fol.443. in qua tractatur late de concordatis. Germaniæ, & Franciæ, Quid contineant, Quas prærogatiuas habeant. An ſint fauorabilia. An auſuerant collationem Papæ vti ordinarij, ac alia opportuna de hac materia. Et de effectu concordiæ, a Sede Apoſtolica confirmatę, vſq. ad nu.23.

Gloſſa. 26. (Et per eos qui illa acceptare, & obſeruare debuerint acceptatis) a fol.446. vbi agitur de effectu acceptationis, & qualiter ſine illa nullus contractus, gratia, aut alius actus, operetur, ac pœnitentiæ locus erit &c. Et quid ſit acceptatio vſq. ad nu.16.

Gloſſa.27. (Et obſeruatis) a fol.449. tractat qualiter concordata ſunt indiuidua, & correſpectiua, Ac quando dicatur actus correſpectiuus, & de effectu illius. Et vno corruente omnia corruunt vſq. ad nu.6. De prærogatiua exceptionis in obſeruatæ concordiæ, pacti, aut contractus, cumulantur plura ſatis vtilia vſq. ad nu.24. Quòd non ſeruanti fidem non eſt ſeruanda, nec poteſt opponere de culpa alterius, qui cauſam dedit, aggregantur deſuper plura, vſq. ad num.46. Et in nu.47. dicitur an præſumatur obſeruantia concordatorum.

Gloſſa.28. (Quæ lædere non intendit compræhenſorum) a fol. 453. vbi agitur qualiter Papa non intendit lædere concordata, nec tertio præiudicare, & plura de hoc vſque ad nu. 10. Quòd concordata habeant vim contractus, & Princeps teneatur contractum ſeruare uſq. ad nu.20. An priuilegium pecunia comparatum tranſeat in contractum, & quid in gratijs Apoſtolicis, quando ſoluitur compoſitio, uſq. ad nu.30.

Gloſſa.29. (Quomodolibet pertinentia) a fol.456. declarat, & limitat uerba thematis. Et qualiter fundator beneficij poteſt ponere leges ſibi bene uiſas &c. ad nu.6.

Gloſſa.30. (Diſpoſitioni ſuæ generaliter) a fol.457. tractat late. An reſeruatio huius regulæ, & aliarum ſit generalis, & poſt plura, hinc inde, concluditur affirmatiuè, Ac quinque effectus ex hoc aſsignantur uſque ad num. 25.

Gloſſa 31. (Reſeruauit) à fol.459. in qua ponitur diffinitio reſeruationis, & effectus illius, & qualiter inficit, etiam poſſeſsionem, & integram attentatorum purgationem: Multipliciter ampliatur, Ac plures deciſiones declarantur uſque ad num.26. Qualiter corruant omnia, quæ ſub falſo. aut erroneo fundamento, & principio fundantur, Ac deſuper plura in theorica, & praxi nunquam obliuiſcenda, in unum reducuntur uſque ad num.50. Quod ſtante reſeruatione Auditor Rotæ, non poſsit conferre uigore Clementinæ (auditor) vſque ad num. 54.

Gloſa 32. (volentes in ſupplicationibus, ſeù conceſsionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam motu proprio, fient, de menſe in quo vocauerint, diſpoſitiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas eſſe) à fol.465. In hac gloſſa aſsignatur ratio, quare de menſe uacationis fieri debeat expreſſio

ſio. Ac deſuper regula firmatur, cum nouem ampliationibus,& octo limitationibus,ac pluribus declarationibus, & illationibus, à nemine ſic collectis, per nu.63.

Gloſſa.33.(Ac conſuetudines etiam immemorabiles) a fol. 471. Vbi agitur qualiter ſublata conſuetudine quacunq. non cenſetur ſublata immemorabilis. Et qualiter intelligatur. Opiniones oppoſitæ concordantur. Ac plura de effectu immemorabilis, vſq. ad nu. 13.

Gloſſa.34.(Optandi maiores, & pinguiores præbendas) a fol. 474. In hac gloſſa non ſolum agitur de materia optionis, quatenus reſpicit regulam noſtram. Sed etiam vniuerſalis illius materia per viginti, & quinque quæſtiones diſputatas, omnino concluditur. Et quamplura noua ab alijs non tacta collocantur per num. 129.

Gloſſa.35.(Nec non priuilegia, Ac indulta Apoſtolica circa ea, Ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficijs) a fol.488. In qua tractatur. An differant priuilegium,& indultum. Ac priuilegium, & exemptio. Et an Alternatiua noſtræ regulæ ſit priuilegium, vſq. ad num.20. An regula noſtra deroget conſuetudini immemorabili, non ſolum quoad optiones, ſed etiam quoad prouiſiones, vſq. ad nu.30. An poſſit Papa derogare priuilegijs datis ad conferendum, cum cauſa, & ſine illa, vſq. ad nu.34.

Gloſſa.36.(Aut quod ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam compræhendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus,& alijs decretis) a fol. 491. Tota hæc gloſſa continet materiam derogatoriam, ſatis difficilem. Primo quæritur vnde habuerit origo clauſula, *quod priuilegia ſub huiuſmodi reuocationibus non comprehendantur*: Et oſtenditur late, vſq. ad nu.7. Quæ ſit clauſula derogatoriarum derogatoria, vſq. ad num. 12. Quando prima conceſſio continens clauſulam derogatoriam ad ſequentes diſpoſitiones, cenſeatur ſublata per ſequentem continentem clauſulam *pro expreſſis, &c.* Et hinc inde quamplures doctrinæ afferuntur, vſq. ad nu. 30. & pro reſolutione quinq. concluſiones conſtituuntur,& ſingula opportune declarantur. Ac infinite doctrinæ ſingulares traduntur etiam in materia teſtamentorũ, & aliorum actuũ, vſq. ad nu.81. Quando dicatur derogatio gener.& quando ſpecifica n.82. Qualiter verificentur reliqua verba thematis huius gloſſæ vſq.ad n.88. Deniq. iſta materia clarius,& vberius traditur hic, quã alibi reperiri poterit.

Gloſſa.37.(Quibuſuis perſonis, & collegijs) a fol.502. In hac gloſſa, copioſè docetur, quòd perſonarum appellatione Collegia non veniunt. Et quòd aliud eſt Collegium; Seu Vniuerſitas, & aliud ſingulæ perſonæ illius. Ac quamplures doctrinæ in propoſito congregantur, vſq. ad num. 30. poſtea quinque limitationes. Et aliæ illationes, ac declarationes collocantur, vſq. ad nu.51.

Gloſſa.38.(Cuiuſcunq. dignitatis,ſtatus, gradus,ordinis, & conditionis exiſtentibus) a fol.507. Declaratur huiuſmodi clauſula,& quare fuit inuenta. Ac quas perſonas compræhendat, vſq. ad nu.5.

Gloſſa.39.(Quomodolibet conceſſa) a fol.508. declarat verba thematis, quòd procedant, ſiue ad ſupplicationem, ſiue ex proprio motu, vel aliter conceſſa fuerint &c. uſq.ad nu.3.

Gloſſa.40.(Aduerſus reſeruationem huiuſmodi minime ſuffragari) ex fol.508. In qua agitur de natura dictionis *minime*. Ac dictionis *huiuſmodi*. Et quòd regula noſtra non derogat in totum conſuetudinibus,& priuilegijs: Sed quatenus ſint illi contraria reſpectu menſium apoſtolicorum, vſq. ad nu.5.

Gloſſa 41. (In ſuper ſanctitas ſua ad gratificandum Patriarchis) a fo.509. Continet qualiter reſidẽtia Patriarcharum, & Epiſcoporũ, eſt valde grata Papę. Et quod ſicut non reſidentes multis pœnis puniuntur, ſic quando reſident magnis fauoribus (quorum vnus eſt alternatiua.) potiuntur, vſq. ad n.10. Poſtea dicuntur plura de officio, & excellentia Patriarcharum, & quot ſint. Ac alia de hac materia, vſq. ad nu.30.

Gloſſa.42.(Archiepiſcopis,& Epiſcopis intenta) a fol. 512. Tractat qualiter ſolis Patriarchis, Archiepiſcopis,& Epiſcopis conceditur alternatiua. An Vicarius Epiſcopi habens poteſtatem conferendi poſſit cõfere vigore alternatiuæ. An alternatiua ſit priuilegium. Vnde dicatur.

Archie-

Archiepiſcopus, & Epiſcopus. Ac de illorum poteſtate. An Epiſcoporum appellatione veniant Patriarchæ,& Archiepiſcopi,vſq. ad nu.19.

Gloſſa.43.(Ipſisquādiu apudEccleſias aut dioeceſes ſuas, vere,& perſonaliter reſederint,dumtaxat) à fol.514.Iſta gloſſa continet materiam diffusā. Ac valde difficilem. In principio ponderatur, quod ſolis Epiſcopis reſidentibus cōceditur alternatiua.Deinde adducutur plura circa fictā reſidentiam,vſq.ad nu.11. Poſtea firmatur regula,quòd ficta nō proſit,ſed debeat eſſe vera, & perſonalis,quia valde differunt:Et ponderantur admodum,ſingula verba thematis,vſq.ad n.41. Diſputatur an d.regula ſit temperanda, quando abſentia eſt valde momentanea, & paruæ diſtantiæ.Ac ex vrgentiſſima cauſa, vſq. ad n.83.vbi quā plura ſcitu digniſſima incidenter dicuntur.Ac illationes deducūtur. Quis teneatur probare reſidentiam,vel abſentiā, & quando. Et an abſentia Epiſcopi noceat Papæ quoad menſes Martij,& Septembris, vſq. ad n.115.Et à n.113.vſq.135. Vtrum Epiſcopus,qui acceptauit alternatiuā poſſit conferre in menſibus Iunij,& Decembr,isſi abſens fuerit,vſq. ad n.132. An abſentia in principio mēſis, auferat poteſtatem cōferendi quoad reliquum,ſi reſideat,vſq. ad n.150. Num pręſentia totius menſis cum animo tamen recedendi ſuffragetur Epiſcopo,vt gaudeat alternatiua de tempore illo,vſq.ad nu.178. E nu.179.datur conſiliū Epiſcopis. An ſufficiat reſidere in loco exempto Diœceſis,& plura notanda in propoſito, vſq. ad nu.192. Vtrum diœceſis appellatione veniat Ciuitas,& è conuerſo, vſq. ad nu.198. An gaudeat alternatiua Epiſcopus,qui non poteſt ingrædi in ſuam diœceſim ob proteruiam impiorum.nu.199.& 200.

Gloſſa.44 (De omnibus,& quibuſcunq. beneficijs Eccleſiaſticis,cum cura,& ſine cura,ſecularibus, & regularibus) a fol.536. In hac gloſſa declarantur verba thematis remiſſiue ad alias gloſſas.

Gloſſa. 45. (Ad liberam ipſorum dumtaxat non autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem(a fol.537.Iſta gloſſa continet, quod alternatiua dūtaxat conceditur in beneficijs libere collationis, & ſic partim poteſt Epiſc. gaudere alternatiua,partim non,vſq ad n.8. Quæ dicatur libera collatio: Ac quamplura ſingularia de hoc, vſq. ad n.41. An beneficia Eccleſiarū Cathedr.& Collegiatarū ſint liberæ collationis multipliciter declaratur,vſq.ad n.50. Quā poteſtatē habeat ſolus Epiſc.in collatione ſimultanea cū Cap.Et an ſint duo corpora.Ac effectus mirabiles de hoc, vſq ad nu.70.Quid operetur in hac materia cōſuetudo,vſq.ad nu.75.

§.1.*Gloſ*.45. a fol.545.Abundantiſſime,Ac maiori qua potuit,Auctor, claritate,tractat. An intret alternatiua,quando exercitiū prouidendi,eſt libere diuiſū inter Epiſc. & Capitulū,vel alios,in beneficijs,quæ alias nō erant liberæ collationis.Ac de multis modis iſtarum diuiſionum. Et an poſſit fieri diuiſio,ad effectum,vt intret alternatiua, vſq. ad nu.79.

§.2.*Gloſ*.45. a fol.553.In qua agitur qualiter ad effectū, vt intret alternatiua principaliter attenditur quaſi poſſeſſio. Et ad omnes fere alios caſus infertur. Et multis modis declaratur. Et ſeptem requiſita ad acquirendam d. quaſi poſſeſſionem ponuntur, Aliaque quamplura notatu digna,diligenter ſcribuntur. vſq. ad nu.53.

§.3 *Gloſ*.45. a fol.559 In quo TVRNORVM materia ſuper collationibus, & alijs diſpoſitionibus accurate, ac fuſius quam ab alio factum fuerit, enucleatur, & non pauca memoranda, interferuntur per num. 56.

Gloſſa 46.(Nec etiam cum conſilio) a fol.565.Abundantiſſime tractat,qualiter,& quando prouiſio facienda cum alterius conſilio.definat eſſe libera:Et reliqua quæ de conſilij materia deſiderari poſſunt,per nu.89.

Gloſſa 47.(Vel conſenſu) a fol.577. continet plenā materiā conſenſus, tam circa propoſitum regulæ noſtræ, quam de alijs rebus per nu.64.

Gloſſa.48. (Seu interuentu Capitulorum, vel aliorum) ex fol. 579. tractat abundanter de materia præſentiæ, ſeu interuentus. Ac cuius effectus ſit. An & quando impediat libertatem actus non ſolum in collationibus, ſed etiam in alijs caſibus. Ac omnium iſtorum, & aliorum materiam concernentium, clara, & dilucida ponitur explanatio,per nu.59.

Gloſſa.49.(Aut aliàs pertinentibus) a fol.585. Declarat qualiter in propoſito regulæ noſtræ verificetur,hæc dictio *alias*, & aſſignantur ſex caſus ſeu exempla:Et de natura d.dictionis,aliàs vſq. ad nu.13.

Gloſſa 50.(Quæ in antea,in menſibns Februarij, Aprilis,Iunij, Au-

guſti,

guſti, Octob. & Decẽbris, extra curiã ipſam vacare contigerint.) a fol. 587. Declarat qualiter menſes diſpares ſunt Papæ, & pares Epiſcopi; Et quouſq. duret alternatiua acceptata &c. per num. 12.

Gloſſa. 51. (Dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata) à fol. 589. copioſisſimè, & vtilisſimè cõgerit triginta, & quinq. caſus reſeruationis, alias quã ratione menſiũ, quos auctor diligenter in vnũ collegit, & ſingulos bene declarat, per n. 117.

Gloſſ. 52. (vel affecta nõ fuerint) à fol. 601. iſta gl. vberius. Ac vtilius, quã hucuſq. reperiri poſſit, explanat materiã affectionis ex manus appoſitione Papę: Et in quo differat à reſeruatione: Firmatur regula, cũ 11. illationibus, nunquã obliuiſcẽdis, & 10. limitationibus valdè notãdis, Ac alijs pluribus declarationibus, per n. 65.

Gloſſa. 53. (Libere diſponendi facultatem conceſsit) à fol. 609. Hęc gl. continet 26. ſignificatus dictionis (*libere.*) vſq. ad nu. 24. Poſtea diſputatur. An iſta libera facultas diſponendi vigore alternatiuæ excludat omnino reſeruationem, Vel potius aperiat facultatem de reſeruatis. Ac plura in propoſito declarantur, vſq. ad nu. 42. Deinde agitur. An Indultum conferendi in omnibus menſibus, ſit incompatibile cum alternatiua. Et obiter in medium affertur, quandò priuilegium vltimum tollat primum, ſeu præſcriptionem, aut aliam gratiam, vſq. ad nu. 62.

Gloſſa 54. (Ac etiam voluit, vt ſi ipſi in collatione, vel alia diſpoſitione beneficiorũ in alijs ſex mẽſibus, videlicet Ian. Mart. Maij, Iul. Sept. & Nou. vacaturorũ, quæ etiã diſpoſitioni ſuæ, vt præfertur, reſeruauit) à fol. 613. Continet plene qualiter cõceſſio ſex menſium, eſt reſeruatio aliorum ſex cum infinitis doctrinis, & regulis in propoſitum adductis, vſq. ad nu. 14. Et poſtea dicitur, quod Epiſcopus, & Capitulum ad ſummum, non poſſunt habere niſi ſex menſes. Ac affertur in exemplum, pulcher caſus. l. ſi ità ſcriptum. ff. de liber. & poſth. vſq. ad nu. 17.

Gloſſa. 55. (Seu etiam aliorum diſpoſitioni ſuæ, & dictæ ſedis alias quomodocunq. reſeruatorũ, vel affectorũ, ſe ſe intromiſerint, aut quo minus prouiſiones, & gratiæ Sanctitatis ſuæ de illis debitum effectũ conſequantur impedimentũ quomodolibet præſtiterint) ex fol. 616. Hæc gl. in primis declarat litteram thematis: Poſtea agitur, quòd paria ſint, conferre beneficia reſeruata, vel prouiſis Apoſtolicis obſtare. Ac huius farinæ quamplura cumulantur. Et qualiter effectus, non modus potiſſimè in omnibus attenditur. Ac multa allegantur de hoc. Ac poſtea declaratur, vſq. ad nu. 33. Deniq. aſsignatur ratio quare Papa vocatur Sanctiſsimus, & ipſum ſolum oſculemur in pede &c. vſq. ad nu. 38.

Gloſ. 56 (Vſu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipſo priuati exiſtãt) a fol. 619. In qua latiſsime ſcribitur, quod abutens alternatiua, & priuilegio perdit illam, & illud. Ac cumulantur quamplura huius farinę, Maxime circa Dominos abutentes ſuis ſubditis, & vaſſallis, vſq. ad n. 26. Et de hoc, in caſu abuſus alternatiuę, regula firmatur. Ac ampliatur quatuor modis, vſq. ad n. 47. Limitatur primo, vt procedat Papa volente, & declarante: Cui limitationi adduntur in cõprobationem quadraginta doctrinæ ſingulares, & amplius, ad hoc, vt ſemper pœna incurratur, aut actus intelligatur (parte petente,) vſq. ad n. 109. Deinde fiunt in materia noſtra plures illationes perutiles, vſq. ad n. 118. Et declaratur vſq. nu. 125. Poſtea adduntur aliæ tres limitationes ad d. regulam: & ſingula earum bene interprætatur, vſq. ad nu. 151. vbi multa ſcitu digna, obiter, inſinuantur.

Gloſſa. 57. (Ac collationes, & aliæ diſpoſitiones de benficijs illius prætextu deinceps faciendæ, nullius eſſent roboris, vel momenti) a fol. 633. Dicitur in hac gloſ. de nullitate collationis vigore alternatiuæ perditæ. De dictionibus *prætextu.* & *deinceps.* Quòd per egreſsũ alternatiuę intrat reſeruatio, vſq. ad n. 11. Quòd actus nullus nullum producit effectum, copioſiſsime traditur, præſertim remiſsiue, vſq. ad nu. 23. Declaratur, vſq. ad nu. 28. An pœna ſtatuta contra aliquid facientem incurratur ſi de ſolo facto geſtum fuerit, fuſe diſtinguitur, & enucleeatur, vſq. ad nu. 57.

Gloſ. 58. (Illi vero qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint) à fol. 637. Continet, quòd acceptatio alternatiuæ eſt volũtaria, & quòd non datur inuito beneficium, quod extenditur, & declaratur, vſq. ad nu. 13. Quòd ſi ſemel fuerit

acceptata

acceptata alternatiua non erit locus pœnitentiæ, & variationi vſq. ad nu. 19. Quòd acceptatio alternatiuæ ſit perſonalis, nec proſit quoad aliam diœceſim Quòd de conſenſu Papæ receditur ab acceptatione. Quid ſit acceptatio, & an per excommunicatũ fieri poſſit vſq. ad n. 27. Alternatiua vnde dicatur, & qualiter fieri poſſit, ac inter quot verificetur, vſq. ad nu. 41.

Gloſſa 59. (Acceptationem huiuſmodi per patentes litteras) à fol. 641. Continet quare acceptatio fieri debeat potius per litteras patentes, quàm per litteras, clauſulas, & quibus magis credatur. Quando dicantur patentes. An differant ab Inſtrumento, ac alia plura huius propoſiti, vſque ad num. 21.

Gloſſa. 60. (Manu propria ſubſignatas) à fol. 643. In hac gloſſa pleniſſime agitur de materia, & effectu ſubſcription. Quando noceat ſubſcribenti, quando non. An ſubſcriptio ſit neceſſaria quando adeſt deſcriptio manu propria: Subſignatio, & ſubſcriptio, an differant. Qualiter ſubſcriptio fieri debeat, & interponuntur plures quæſt. materiã thematis concernentes, aliaq. multa de ſubſcriptione, & ſigno afferuntur, vſque ad num. 75. Deinde agitur quando ſententia vnius Cardinalis, aut Auditoris poſſit ſubſcribi ab alio. Et de ſtylo Curiæ pronunciandi, prout in cedula continebitur, & vbi fundetur, &c. vſque ad num. 98.

Gloſſa 61. (Suoq. ſigillo munitas) ex fol. 653. Tractat ad longum de materia, & effectu ſigilli. Quale eſſe, & quid continere debeat. Quotuplex ſit. An differat à ſigno, vel annulo. An quis poſſit ad libitũ aſſumere ſigillũ. Quando alieno vti poſſit. Quando noceat, & probet, aut nõ. Ac alię plures quæſt. materiam ſigilli imprimendi in literis acceptationis alternatiuæ reſpicientes, per num. 43.

Gloſſa 62. (Et in ſua quiſq. Ciuitate, vel Dioeceſi datas declarare) à fol. 657. Cõtinet rationem, quare acceptatio fieri debeat in propria diœceſi. Cum actus voluntariæ iuriſdictionis, contractus, & teſtamenta poſſint extra fieri, vſq. ad nu. 22. Poſtea quæritur. An ſit apponendus locus loci. An poſſint dari litteræ patentes in loco exempto diœceſis. An præſumatur acceptata alternatiua. An ſit neceſſaria litterarum expeditio. Quænam ſit formula litterarum patentium acceptationis, vſq. ad num. 34.

Gloſſa. 63. (Et litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis ſuæ tranſmittere teneantur) à fol. 660. In qua agitur. An traſmiſsio fieri debeat cum Nuntio proprio, vſq. ad nu. 10. An ſit neceſſarium ſpeciale mandatum ad præſentandum litteras coram D. Datario. Ac multa de præſumptione, quòd deferens litteras ſit contentus in illis. Et de mandato præſumpto. Et quid ad obtinendum reſcripta gratiæ, & Iuſtitiæ, vſq. ad nu. 21. Vtrum poſſit Epiſcopus pœnitere poſt tranſmiſsionem litterarum. Ac plura in propoſito. Ac qualiter acceptatio conſiſtat in vno puncto, vſque ad nu. 35. An ſit neceſſaria intimatio reuocationis, vbi plene quamplura pulchra in mediũ afferuntur. Et de differẽtia Nuntij, & proc. vſq. ad nu. 54. Quare litteræ patẽtes ſint potius tranſmittendæ ad Datarium, quam ad aliũ. Et multa de excellentia officij Datarij, vſque ad num. 62.

Gloſſa. 64 (Quibus ab eo receptis, & recognitis) à fol. 666. Habet qualiter iſta recognitio fieri debeat. An ſit neceſſaria Inſtrumenti producti recognitio. Quid ſi negetur. Quæ cautelæ adhibeãtur vt negatio nõ noceat. Ac alia quamplura de materia recognitionis, vſq. ad num. 29. Et n. 30. Ponitur formula fidei recognitionis litterarum acceptationis, per D. Datarium dandæ.

Gloſſa. 65. (Tunc demum, & nõ antea vti incipiãt gratia ſupradicta) à fol. 671. In hac gloſ. põderatur ad longum natura, & effectus dictionis (*tunc*) & qualiter denotet temporis extremitatem, diem, horam, & momentũ, pręſertim ſtante dictione (*demum*) Ac verbis (*& non antea*) Deinde deuenitur ad decem pulchras valde vtiles, ac practicabiles illationes, in materia de qua agitur, vſq. ad num. 22.

Gloſſa. 66. (Decernentes in prædictis omnibus per quoſcunque, &c. iudicari debere) à fol. 674. vbi, vberius quam hactenus, agitur de materia clauſulę *ſublata, &c.* cuius potentię ſit, & vnde originem habeat. Ac conſtituitur regula cum tredecim ampliationibus, & nouẽ limitationibus, alijſque delarationibus, & illationibus per numeros 54.

Gloſſa. 67. (Ac irritum &c.) ex fol. 579. In hac gloſſa in primis agitur de effectu dictionis (*&c.*) tam abbreuiatę, quàm extenſæ, vſq. ad n. 10. Poſtea vniuerſalis materia decreti irritantis, per diuerſas quæſt. maxime regulã noſtrã concernentes, abſoluitur, vſque ad num. 70. Vbi finis Operi ad laudem Omnipotentis DEI imponitur.

DILV-

DILVCIDVM AC PERVTILE GLOSSEMA,

Seu Commentatio Reg. octauæ Cancellariæ, de Reſeruatione Menſium, & de alternatiua pro Epiſcopis reſidentibus loquentis,

ELABORATA DILIGENTER PER HIERONYMVM Gonzalez, Iuriſconſultum Hiſpanum, ex Oppido de Arnedo diœceſis Calagurritanæ ortum, & in Romana Curia Aduocatum.

PRÆFATIONIS SVMMARIA.

1 *PRaxi quæ ſunt in quotidiana, iudicantur perquam neceſſaria.*
2 *Regulæ octauæ Cancellariæ materia eſt frequentiſsima.*
3 *Doctores, qui ſcripſerunt ſuper regulis Cancellariæ, recitantur.*
4 *Regulæ octauæ nemo hucuſque gloßam dedit, & licet quidam modernus promiſit, non compleuit. num. 5.*
6 *Auctor erubeſcit, eo quod primus regulam 8. gloſſet.*
7 *Sapiens occaſione ſapientior erit.*
8 *Liber nullus eſt tam malus, qui non proſit.*
9 *Libros faciendi nullus eſt finis.*
10 *Laudandus eſt cuiuſque ſcriptoris conatus, ſicut è conuerſo reprehendendus, qui poßit, & nolit poſteris aliquid ſcriptum relinquere.*
11 *Perfectum in rebus humanis nil inuenitur.*
12 *Præfatione omiſſa, rem exponere, nefas eſt.*
13 *Præfationes libentius ad lectionem perducunt.*
14 *Ordo operis.*

PRAEFATIO.

1 CVM vſu frequentia, † & in praxi quotidiana iudicētur perquam neceſſaria, Iureconſulto Vlpiano atteſtante l. 1. ff. ad exhibendum. & in l. certe. 6. ad finem. ff. de præcario. nihil-
2 que non ſolum † in Vrbe, ſed etiam in toto Orbe, in Tribunalibus ſaltem Eccleſiaſticis, tam crebrum, tamque neceſſarium contin-

 gere

gere ſoleat: quam caſus paſſim occurrentes circa materiam regulæ octauæ Cancellariæ, de reſeruatione menſium Apoſtolicorum, & de alternatiua Epiſcopis reſidentibus concedenda. Cumque ſæpe conſiderauerim, quod licet ſuper alijs regulis Can-
3 cellariæ plures ſcripſerint auctores, * ac eas competentibus ſcholijs docuerint, ſcilicet Alphonſus Soto, Gulielmus Caſſadorus, & Ludouicus Gomezius omnes Hiſpani, nec non Petrus Rebuffus, ac Quintilianus Mandoſius; verumtamen neque ipſi, neque alius
4 † de hac regula quidquam ſcriptum reliquerunt. Et quamuis modernus additionator ad Simonetam in ſuo tractatu de reſeruationibus, Paulus Granuntius † nuncupatus
5 in ſcholio ad quæſtionem. 45. huic regulæ opportunum Commentarium propediem non ſine ingenti labore ædendum ſpoponderit, effectus tamen dictæ promiſſionis euanuit. Quapropter ego; † & ſi vt minimus om-
6 nium, nimis erubeſcens, ac ſumme contremiſcens in re adeò difficili primus manum imponere; pro vtilitate verò communi, & vt nouis in Curia, ac prorſus extraneis, multis hinc inde ſparſis more apium collectis, aliquatenus iſtius materiæ viam, aperiam, occaſionemq. vt alij aptius, & diffuſius articulos hic tactos pertractent, & reſoluant, præbeam: nam, vt legitur prouerbiorum cap. 9. & in cap. vides. in fine. 23. quæſtione 6. *da occa-*
7 *ſionem* † *ſapienti, & ſapientior erit*. Pro meis imbecillibus viribus Gloſſa ornatum præfatæ regulæ collocare propoſui, ea ſaltem nixus ſpe, quod iuxta Plinij ſententiam nullus eſt li-
8 ber † tam malus, qui aliqua ex parte non
9 proſit, & quia vt Sapiens † ſcripſit Eccleſiaſtes cap. 12. in fine, *faciendi plures libros nullus eſt finis*, laudandusque eſt ſcriptoris cu-
10 iuſque conatus, † quoniam leuius in addiſcendo paſſurus ſit onus, qui collectas in vnū materias lectitabit, ſicut è conuerſo reprehendendus, qui poſſit, & nolit poſteris ſtudioſis quicquam ſcriptum relinquere, vt Baldus dixit in proœmio Decretalium in principio. num. 3. Confiſus denique non in meo tenui ſenſu, ſed in eius auxilio, qui cunctarum eſt Auctor ſcientiarum, quique ſapientiam præſtat paruulis, & intellectum, & dat omnibus affluenter, rem inſtitutam aggredior, humiliter deprecans, quod ſi quid erroris fuerit, benigne per diſcretum Lectorem corrigatur, non immemor, nihil perfectum †
11 in humanis rebus inueniri. Et quia Gaio docente in l. 1. ff. de origine Iuris neſas vide-
12 tur eſſe, nulla † præfatione facta rem expo-
13 nere, nam præfationes † libentius ad lectionem propoſitæ materiæ perducunt. In pri-
14 mis pro clariori, & faciliori intelligentia † ſeptem. §§. proœmiales conſtituam, & poſtmodum litteram noſtræ regulæ præuia opportuna diuiſione, explanabo, deinde ſingulas eiuſdem regulæ partes per gloſſas ſexaginta, & ſeptem interpretabor, & vbi alicuius gloſſæ materia apparebit dilata, eandem quoque gloſſam in nonnullos §§. ſeparabo.

SVMMARIA §. PRIMI PROOEMIALIS.

1 *IVriſdictio omnis à principio non Apoſtolis, ſed Petro illorum Principi à Chriſto data fuit.*

2 *Papa ſolus in primordio orientalis Eccleſiæ beneficia inſtituit.*

3 *Collatio beneficiorum ad ſolum Papam, qui illa inſtituit, ſpectabat.*

4 *Papa conceſſit Epiſcopis poteſtatem conferendi in ſuis Diœceſibus.*

5 *Epiſcopi ſunt vocati in partem ſolicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis.*

6 *Epiſcopi in ſuis diœceſibus dicuntur Papæ Vicarij.*

7 *Mundus totus dicitur Parochia Papæ.*

8 *Papa habet pro propria diœceſi totum Orbem.*

9 *Iuriſdictio omnis ab ipſo Papa, & Principe procedit, fluit, & refluit.*

10 *Iuriſdictio nec minima alicui competere poteſt, niſi procedat à Principe.*

11 *Cuncti Prælati de Mundo habent poteſtatem à Papa, ipſe vero à ſolo Deo, & exemplum adducitur de inferioribus Epiſcopi, quoad ipſum Epiſcopum nu. 12.*

13 *Imperator habet imperium à Papa.*

14 *Poteſtas omnis, quæ politicam gubernationem Eccleſiæ concernit in Summo Pontifice, vt in fonte, repoſita eſt, & ab eo in alios deriuatur & 15.*

16 *Poteſtas à capite in membra transmittitur.*

17 *Iacobus Sahagum primarius Salmantinus, auctoris præceptor, laudatur.*

18 *Epiſcopi non ſucceſſerunt Apoſtolis quoad Iuriſdictionem.*

19 *Epiſcoporum Iuriſdictio ſic ſe habet quoad Papam, ſicut Proconſulis quoad Imperatorem.*

20 *Epiſcopi ab initio naſcentis Eccleſiæ à Papa conferendi beneficia poteſtatem receperunt.*

21 *Omnes Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi habent de Iure communi fundatam intentionem in Iure beneficia conferendi.*

22 Epi-

22 *Epiſcopi poterant conferre in omnibus menſibus ante impedimentum noſtræ regulæ alijs reſeruationibus ceſſantibus.*

23 *Pontifices maximi raro olim faciebant gratias beneficiales.*

24 *Reſeruationum, & expectatiuarum de materia non agitur in volumine Decretorum.*

26 *Papæ quando pro aliquo beneficiando ſcribebãt, tria paria literarum dabant.*

27 *Papæ poſtmodum frequentes faciebant reſeruationes, & expectatiuas concedebant, ità vt ordinarij poſſent conqueri, ex ſententia Abbatis. nu. 28.*

29 *Ordo Eccleſiaſticus confunditur, niſi ſua iuriſdictio vnicuique conſeruetur.*

30 *Reſeruationibus totum Ius Canonicum deſtruitur.*

31 *Abbatis dictum taxatur.*

32 *Papa in beneficialibus pleniſſimam habet poteſtatem.*

33 *Papa ſolus dominus beneficiorum.*

34 *Papa nullis legibus coarctatur in beneficialibus.*

35 *Papa facit vnum Conſiſtorium cum Deo.*

36 *Papa de Poteſtate ordinaria an poſſit ſine cauſa alicui ſuum beneficium auferre.*

37 *Papa iudicatur Deus in terris quoad beneficialia.*

38 *Papa poteſt adæquare quadrata rotundis.*

39 *Iuriſdictionis quæ ſunt, ad libitum Princeps reuocat.*

40 *Papa pateſt iuri conferendi vti rei propriæ adijcere onus, quod velit.*

41 *Ordinarij non poſſunt comqueri de Papa, quamuis multiplicatas expectatiuas conceſſerit.*

42 *Iniuriam nemini facit, qui vtitur Iure ſuo.*

43 *Iniuriam non facit, qui auſert alteri conſueta commoda ſine animo nocendi.*

44 *Liberalitatem exercet, qui dat id, ad quod non tenetur.*

45 *Papa poteſt dicere cuilibet Epiſcopo, Amice non facio tibi iniuriam, &c.*

46 *Papa auocando ad ſe Ius conferendi ab ipſo conceſſum nemini facit præiudicium.*

47 *Fauorabilis actus dicitur, quando res ad priſtinam naturam reuertitur.*

48 *Doctores impugnantes dictum Abbatis citantur.*

49 *Abbatis dictum declaratur; vt de ſola vrbanitate procedat.*

50 *Papa lege honeſtatis, & vrbanitatis quodammodo adſtringitur.*

51 *Papa vt neque de inurbanitate argui poſſet, regulam de menſibus fecit.*

52 *Papa per d. regulam quatuor menſes Epiſcopis conceſſit, & ſibi octo reſeruauit.*

53 *Epiſcopi non habent niſi ſemiplenam poteſtatem, Papa verò plenam, & ideò duplices menſes ſibi reſeruat. nu. 54.*

55 *Rebuffus taxatur, dum dicit, quod per extrauagantes erat reſeruatio menſium.*

56 *Papa vrbanius procedens ſex menſes Ordinarijs alternatiuam acceptantibus concedit.*

57 *Expectatiuæ omnes ſunt hodie ſublatæ per Concil. Tridentinum. & nu. 58.*

59 *Hodie infiniti textus Decretalium, Sexti libri. & Clementinarum de expectatiuis, & de mandatis de prouidendo loquentes, ab aula receſſerunt.*

60 *Expectatiuas poſt Concilium Tridentinum rariſſimè Papæ concedunt, ſi vellent tamen, concedere poſſunt. nu. 61.*

62 *Papa eſt ſupra generale Concilium Tridentinum.*

63 *Decretum Concilij Tridentini cap. 19. Seſſ. 24. procedit, etiam ſi Epiſcopi accedat conſenſus ex ſententia ſacræ Congregationis.*

64 *Canonici ſupernumerarij ad futuram præbendam hodie poſt Concil. creari non poſſunt, & procedit etiam in capitulis nu. 65.*

66 *Reſeruationes mentales ſunt quoque ſublatæ per Concilium Tridentinum.*

67 *Reſeruatio mentalis qualis erat.*

68 *Reſeruatio mentalis operabatur effectum contra regulam, quod voluntas in mente retenta &c.*

69 *Velle non ſufficit niſi exprimatur ore, nam voluntas in mente retenta nihil valet. nu. 70.*

71 *Voluntas, ſeu cogitatio, quæ in lucem non producitur, cenſetur partus abortiuus.*

72 *Papa quando reſeruat, præſumitur quod rite, & recte procedat.*

73 *Regalem ſenſum regere nemo poteſt.*

74 *Papa non poteſt facere, quod factum non fuerit factum: poteſt tamen facere, quod pro infecto habeatur. nu. 75.*

76 *Concilium Tridentinum ſimiliter ſuſtulit Indulta Cardinal. in præiudicium ordinariorum.*

77 *Papa quando concedit Cardinalibus ius conferendi in aliqua diœceſi aliena, cenſetur concedere ſine læſione Ordinarij, quoad prouiſiones reſeruatas. & nu. 78.*

79 *Indultum conceſſum à Pio V. Duci de Alba quomodo intelligatur.*

80 *Concil. Tridentin. etiam tollit omnes ſpirituales reſeruationes.*

81 *Epiſcopi hodie non habent quærimoniæ cauſam.*

§. 1. PROOEMIALIS.

SCIRE oportet pro faciliori dicendorum intelligentia, quod omnis Iuriſ-
1 dictio, †ac poteſtas diſponendi de beneficijs à principio nõ Apoſtolis, ſed Petro illorũ Principi à Chriſto data fuit. cap. ita Dominus. §. hunc enim. 19. diſtinct. c. finali. 11. diſtinct. cap.

in nouo.21.diſtinct.Ioannes Andreas in cap.
cum ex eo.ſub num.13. de pœniten.& remiſ-
ſionib. Gaſpar de Peruſio in tractatu. de re-
ſeruationib. in princ. ex nu. 12. vſque ad nu.
18. Ludouicus Gomezius in ſuo tractatu. de
expectatiuis. nu. 10.

2 Ideo ſolus Papa† in primordio Orientalis
Eccleſiæ ordinauit, & inſtituit dignitates, &
alia Eccleſiaſtica beneficia. cap. 1. & 2. 22.
diſtinctione.& docet Ioannes de Selua in tra-
ctat.de beneficijs. 2. par. quæſt. 22. nu.3. ac
faciunt tradita per Petrum Andream Gam-
barum in tract. de officio, & poteſtate legati
lib. 5. tit. an legatus poſsit plura beneficia
vni conferre. num. 37. Vbi & ponit originem
beneficiorum. Et conſequenter ad Papam ſo-
3 lum † ſpectabat collatio argumento tex. in
cap.admonet.de renunciatione.Ioannes Sel-
ua. d.num.3.

4 Deinde Pontifex Maximus conceſsit † Ar-
chiepiſcopis,& Epiſcopis prædictam poteſta-
tem, vt quilibet in ſua diœceſi beneficia ibi-
dem conſiſtentia conferre poſſet. cap. De-
creto. ibi, *quæ vices ſuas ita aliis impertiuit Ec-*
5 *cleſiis, vt in partem ſint vocatæ ſolicitudinis,* † *non*
in plenitudinem poteſtatis. capite. qui ſe ſcit. in
princ. 2. quæſt. 6. cap. multum ſtupeo. ibi,
Vices enim noſtras ita tuæ credimus poteſtati. 3.
quæſt. 6. Gaſpar de Peruſio, vbi ſupr. num.2.
Hieronymus Gabriel conſil. 197. ſub num. 3.
& ſub num.9. lib.1.

Hinc Epiſcopi in ſuis diœceſibus dicuntur
6 Papæ Vicarij. † Ioãnes Selua de beneficijs. 2.
7 par.quæſt. 1. nu. 19. Nam totus mundus † di-
citur Parochia Papæ. Bart. in tract. de præ-
ſtantia Cardinalium. par. 1. quæſt. 2. nu. 14.
Philippus Probus in additione ad Io. Mona-
chum in procemio lib. 6. Decretalium. nu. 77.

8 Et Papa habet pro propria † diœceſi totũ
orbem. Felin. in c. gratiæ. ſub nu. 2. poſt me-
dium verſic. *Et de hoc aliàs poſſet dici*. de offi-
cio Ordinarij per tex. in cap. cuncta per mun-
dum. 9. quæſt. 3. Ludouicus Gomezius in cap.
1. nu. 34. de conſtit. in 6.

Omnis namque conferendi poteſtas,& Iu-
9 riſdictio † ab ipſo Papa, tamquã à fonte pro-
cedit,& fluit,& refluit, adeò vt, nec minima
10 quidem Iuriſdictio † alicui aliter concedi poſ-
ſit Alexand. in l. 1. num. fin. verſic. *Vnde dicit*
Bald. ff. de Iuriſdictione omn. Iudic. & in con-
ſil. 24. nu. 1. lib. 5 Afflictus in conſtitutionibus
Siciliæ. lib. 1. rubrica. 47. n. 6. Thomas Gram-
maticus deciſ. 46. nu. 1. Abbas in c. venera-
bilem. ſub nu. 19. ad med. de electione. & la-
tè tradit Franciſcus Vargas in tractatu de Iu-
riſdictione Epiſcoporũ,& Pontif. maximi au-
ctoritate, axiomate. 2. cum tribus ſequentib.
Menoch. de præſumption. lib. 2. præſumptio-
ne. 14. nu. 4. Acebedus in l. 1. num. 70. tit. 1.
lib. 4. recopilation.

11 Et cuncti Prælati de Mundo † habent po-
teſtatẽ à Papa; ipſe vero à ſolo Deo. c. quam-
uis. 21. diſt. Gomezius in dicto tract. de expe-
ctatiuis ſub n. 11. vbi n. 10. adducit exemplũ.
12 Nam ſicut inferiores † Epiſcopo non habent
poteſtatem conferendi, niſi in quantum Epiſ-
copus tacitè conceſsit, vel patiatur. c. ex fre-
quentibus. cap. cum veniſſent. de Inſtitutioni-
bus. Ita etiam Epiſcopi, niſi ex Papæ conceſ-
ſione, non habent conferendi poteſtatem, vt
in d. cap. multum ſtupeo. 3. q. 6.

13 Nec mirum, cum & Imperator † habeat
Imperiũ à Papa immediatè conceſſum. Bart.
in l. 1. §. præſides. nu. 4. ff. de requiren. reis
Abbas in cap. nouit. nu. 11. cum ſequentib. de
Iudicijs. poſt gl. 2. ibidem,& in cap. 1. n. 3. de
probatio. Deci. in d. c. nouit. n. 7. Nauarr. no-
tabil. 3. per totũ vbi infinitos allegat. n. 19. &
20. in d. c. nouit. ac alios contrariũ dicentes.

14 Poteſtas vtique omnis, quæ ad politicam
Eccleſiæ gubernationem ſpectat, in Summo
Pontifice, ceu in fonte repoſita eſt,& ab eo im-
15 mediatè ad alios deriuatur, † ac veluti per ri-
uulos quoſdam, & canales transfunditur, &
16 permanat, & ab ipſo capite in mẽbra † tranſ-
mittitur. c. ita Dominus. ibi, *Vt ab ipſo quaſi à*
quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffun-
deret. 19. diſtinctione. & poſt Franciſcum Var-
gas vbi ſupra, tradit Acebedus in l. 1. nu. 97.
titul. 5. lib. 8. recopilationis,& eleganter do-
17 cuit percolendus Magiſter meus † doctiſsi-
mus Iacobus Sahagun; ac Scholæ Salaman-
tinæ in iure Pontificio Lucerna, in cap. decer-
nimus. de Iudicijs. in principio ex nu. 7. cum
ſequentibus.

18 Vbi etiam firmat quod Epiſcopi † Apoſto-
lis quoad iuriſdictionẽ minime ſucceſſerunt,
ſed à Romano Pontifice eam obtinuerunt. &
Acebedus vbi proximè. nu. 100. cum ſequen-
tibus. ac facit. gl. verb. *Apoſtolorum*. in cap.
videntes. 12. quæſt. 1. tradit etiam Turrecre-
mata in tract. de auctoritate Papæ, quæſt. 13.
19 vbi addit quod ſicut ſe habet poteſtas † Im-
peratoris ad poteſtatem Proconſulis, ſic ſe
habet poteſtas Papæ ad omnem poteſtatem
Eccleſiæ, & Epiſcoporum.

Quam poteſtatem Epiſcopi etiam habue-
20 runt à Papa ab initio † naſcentis Eccleſiæ. gl.
in cap. quamquam. 18. verb. *deuoluetur*. circa
medium verſ. *vt igitur huius originis*, & Do-
minicus Geminianus ibi ſub n. 4. de electio-
ne lib. 6. Abbas in quæſt. 5. ſub nu. 6. verſ. *ſe-*
cundo probatur ad idem ſic. Staphileus de lit-
teris gratiæ in præludio. ſub nu. 2. verſ. *quia*
ab initio. Gomeſius vbi ſupra. nu. 3.
21 Vnde omnes Archiepiſcopi,& Epiſcopi † di-
cta conceſsione mediante de Iure communi
habent fundatam intentionem in Iure con-
ferendi omnia beneficia Eccleſiaſtica in ſuis
diœceſibus conſiſtentia. cap. regenda. 10.
quæſt.

quæſt. 1. cap. nullus omninò. 16. quæſt. 7.
cap. nemo. de conſecratione. diſtinctione prima. cap. ex frequentibus. de Inſtitutionibus. cap. conquerente. de officio ordinar. c. 2. de religioſis domibus. cap. cum perſonæ. verſ. *& ſi in priuilegium*. de priuilegijs. in 6. Et pro regula ponit, cum duabus ampliationibus, & quinque limitationibus Felin. in cap. cum venerabilis. num. 31. cum pluribus ſequentibus. de exceptionibus. Dec. conſil. 117. & pro tenui. nu. 1. & conſ. 152. in cauſa exemptionis. ante num. 1. Selua de beneficiis. 2. par. q. 26. ex num. 28. & 35. & 52. Mandoſius in regula Cancellariæ. 14. quæſt. 2. nu. 2. Franciſcus Marchus quæſt. 392. nu. 3. & quæſt. 870. nu. 2. lib. 2. Rota deciſ. 4. nu. 1. in principio. de conceſſ. præbendæ. in nouis, & deciſ. 78. nu. 1. & per totam. par. 1. diuerſorum.

22 Hinc eſt, quod ante impedimentum † noſtræ regulæ 8. reſeruatoriæ octo mẽſiũ, alijs reſeruationibus ceſſantib. Epiſcopi poterãt conferre beneficia in quolibet menſe vacantia, & habebant omnes menſes liberos. Gomezius in tractatu de expectatiuis. nu. 20. in fine. Caputaq. deciſ. 214. nu. 5. par. 2. Caſſadorus deciſ. 3. nu. 4. & deciſ. 4. num. 1. & 2. de priuilegijs. Put. deciſ. 492. nu. 3. lib. 2. Creſcen. deciſ. 3. nu. 4. de priuilegijs.

Quinimmo olim Romani Pontifices rarò
23 faciebant † gratias beneficiales. Et ideo in
24 volumine Decretorum † de iſta materia non tractatur, vt tradit Io. Andr. in additionibus ad Speculatorem in rubrica tituli de conceſſione præbendæ poſt principium verſ. *& ſciendum* eſt. Staphileus de litteris gratiæ in præludio. num. 2. Gomezius de ſpectatiuis ſub nu. 3. Greg. Lopez in l. p. gloſſ. 1. ad fin. titul. 16. Partita pri. Selua de beneficiis. 2. par. quæſt. 1. nu. 14.

25 Verum poſtea tempore procedente † cœperunt Papæ illas concedere, tamen moderate. Et propterea quando pro aliquo benefi-
26 ciando ſcribebant tria paria litterarum dabant. † Primo monitorias, quibus monebant Ordinarium collatorẽ, vt prouideret ei, pro quo Papa ſcribebat. Secundo dabant litteras præceptorias, quæ concedebantur, ſi monitorijs non obtemperabant. Tertio dabant litteras executoriales, per quas deputabatur executor ad prouidendum loco Papæ, vel ad compellẽdum ordinarium Collatorem, quia antiquitus Summi Pontifices non grauabant Ordinarios Collatores. Abbas in cap. conſtitutus. 19. ante num. 1. notabili primo. de reſcriptis. & in cap. ex inſinuatione. 37. nu. 1. eodem tit. Ioannes Andreas in additione ad Speculatorem titulo de conceſſione præbendæ in rubrica, poſt principium verſ. *inceperunt demum illas dare*. Staphileus vbi ſupra. nu. 3. Aeneas de Falconibus in tract. de reſeruatione primo prælurio. nu. 1. Gomezius de expectatiuis. nu. 4.

27 Deinde Papæ frequenter faciebant † reſeruationes, ac expectatiuas concedebant, ità quod dixit Abbas in cap. mandatum. num. 2. verſ. *ex quo infertur*. de reſcriptis. quod ho-
28 die poſſunt † Ordinarij multũ conqueri, cum ex reſeruatione Summi Pontificis, & ex litteris axpectatiuis Ius conferendi ſit quaſi abdicatum ab ipſis Ordinarijs, quod eſt contra cap. Ecce. 99. diſtinct. quia non debet Papa prouidere ſuis commodis, ſeu neceſſitatibus Romanæ Curiæ cum tam graui præiudicio Ordinarij: & ordo Eccleſiaſticus confundi-
29 tur, † ſi ſua Iuriſdictio vnicuiq. Epiſcopo nõ ſeruatur. cap. peruenit. 11. quæſt. 1. Verba ſunt formalia Abbatis, vbi ſupra: & refert Gregor. Lopez. d. gloſſ. 1. ad finem. gloſſ. 1. titul. 16. partita. 1.

Similiter Decius in cap. 1. nu. 6. verſ. *& certe hoc*. de electione. & Pariſ. conſil. 19. nu. 5.
30 lib. 4. dicũt, quod totum Ius canonicum † deſtruitur per tot reſeruationes.

31 Sed profecto Abbas ratione caret: † quia Papa habet pleniſſimam poteſtatem, & di-
32 ſpoſitionem † in beneficialibus. c. 2. in principio. de præbẽ. lib. 6. cap. propoſuit. ibi, *quia ſecundum plenitudinem poteſtatis*. eod. tit. Clemen. 1. in fine. vt lite pendente, & probat etiã lex prima in fin. tit. 16. par. 1. & Gregor. Lopez ibi verbo, *a quien quiſiere*.

33 Et naturaliter Papa ſolus eſt Dominus † beneficiorũ. AEneas de Falconibus in tractatu de reſeruationi. præludio. 2. nu. 2. Flaminius Pariſius de reſignatione lib. 2. q. 4. nu. 34. Et
34 Papæ poteſtas nullis legibus, † aut regulis coarctatur. Grãmaticus conſil. 2. nu. 23. ad finem deciſionum ſuarum. Et facit vnum con-
35 ſiſtorium cum Deo. † Hoſtien. in c. quanto. nu. 11. de tranſlatione Epiſcopi. per tex. ibi. Gomezius de expectatiu. ſub num. 38. Ita vt poſſit de poteſtate ordinaria (etiam ſine cau-
36 ſa) beneficium Eccleſiaſticũ vni auferre, † & dare alteri. Geminian. conſ. 99. nu. 7. vbi allegat gl. in c. omnis qui geminat. verbo, *conſtet*. 7. q. 1. Simoneta de reſeruationibus. q. 21. nu. 6. Mohedanus deciſ. 4. nu. 2. de reſtit. ſpoliat. latè Anton. Gabriel lib. 3. titulo de Iure quæſito non tollendo. concluſ. 1. n. 9. cum ſequentibus vſque ad 16. Aceuedus in l. 2. tit. 14. nu. 10. lib. 4. recopilationis. vbi dicit Pa-
37 pam † iudicari Deum in terris quoad beneficialia. facit gloſſ. verbo, *homini*. in c. fundamenta. §. ne autem. de electione in 6. de quo vide plura hinc inde per Pinel. in rubrica C. de reſcind. venditione c. 2. nu. 29. & 30. poſt Antonium Gabrielium vbi ſupra, quia ſuper hoc nunc nihil firmo.

Sic dicitur Papam poſſe adæquare quadra-
38 ta † rotundis. Hoſtien. in c. cũ conueniſſent. de

Iudicijs.n.5. Franciſcus Marcus quæſt.1185.
nu.4. par. pri. Et ea, quæ ſunt Iuriſdictionis,
& ſic Iuriſdictionalia, Princeps ad ſuũ libitũ
39 reuocat, † & tollit quando vult, vt poſt alios
firmat Thomas Grammaticus deciſione 46.
nu. 2. 3. & 4.
Dixit etiam Archidiacon. in c. Statutũ. ſub
nu. 3. de præbend. in 6. loquendo de collatio-
ne beneficiorum, quod Papa poteſt iuri con-
40 ferendi vti rei propriæ adijcere onus, † quod
velit. & gloſſ. ibidem verbo, *per ſeipſos*. in
fin. Hinc ſequitur, quod immeritò poſsint
41 Ordinarij conqueri de Papa, † quamuis con-
cederet multiplicatas expectatiuas
42 nemini facit iniuriam, † qui vtitur Iure ſuo.
l. iniuriarum. 13. §. 1. ff. de Iniurijs. c. cum
Eccleſia Vulterana. 31. de electione. Sicut nec
dicitur iniuriã facere, qui aufert alicui con-
43 ſueta commoda † ſine animo nocendi. l. Pro-
culus. 26. ibi, *quia non debet videri is damnum
pati, qui eo veluti lucro, quo adhuc vtebatur, pro-
hibetur*. ff. de damno infecto. l. ſi in meo. 31. ff.
de aqua pluuia arcenda. gloſſ. verbo, *iniu-
riam*. in d. cap. cum Eccleſia Vulterana. de
electione. Et qui dat id, ad quod non tenetur,
44 liberalitatem † exercere videtur. Sarn. in d.
tract. de expectat. n. 14. cap. 1. de donatio-
nibus. gl. verbo, *liberaliter*. in cap. relatum.
de præbendis.
45 Poſſet etenim dicere Papa, † Amice non fa-
cio tibi iniuriam; an non licet mihi, quod vo-
lo, facere? an oculus tuus nequam eſt, quia
ego bonus ſum? vt legitur Matthæi capite 20.
Vnde Papa auocando ad ſe ſiue reſeruan-
do, quæ Epiſcopis (vt ita dixerim) precario
46 † conceſſerit, non ſolũ non dicitur Epiſcopis
aliquod cauſare notabile præiudicium: imo
aliquo modo dicitur actus mere fauorabilis;
47 † cum res ad ſuam primæuam naturam, &
originẽ reuertatur: vt in ſpecie tradit Æneas
de Falconibus in d. tractatu de reſeruationi-
bus ſecundo præludio, ſub n. 2. vers. *vnde ſi
contigerit*. Mandoſ. in regi. 2. q. 2. n. 12. ante
finẽ. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. in fine. ff. de
pactis. gl. verbo. *augmentandum*. in c. 3. de præ-
bend. lib. 6. Felin. plura cumulans in cap. cum
omnes. nu. 7. & 8. & in cap. cum acceſſiſſent.
n. 5. & 6. & 30. de conſtitutionibus. & infra
dicetur. §. 6. num. 28.
48 Ideoq. impugnant † dictum Abbatis in d.
c. mandatum. Staphileus de litteris gratiæ
in c. de vi, & effectu clauſularum. §. poſthæc
in literis dicitur. nu. 5. Selua de beneficijs. 2.
par. quæſt. 1. nu. 28. & 29.
Vel poſſumus dicere cum Selua d. nu. 28.
in fine. quod Abbas intelligatur de ſola hone
49 ſtate, † & vrbanitate, non verò de neceſſita-
te. Nam Papa lege honeſtatis, & vrbanitatis,
50 quodadmodo adſtringi † videtur. c. peruenit.
in fine. 11. q. 1. c. ecce. 9. diſtinctione. l. digna

vox. C. de legibus. Ioannes Andreas in c. ſi-
gnificaſti. 18. nu. 3. de foro competenti. Fran
ciſcus Marcus q. 456. nu. 3. Flamin. Pariſ.
de reſign. lib. 3. quæſt. 1. num. 17. & 18. poſt
D. Thomam, & alios. & eſt pulchra deciſiõ
Rotæ prima ante num. 4. & ſub eodem nu. 4.
de bigamis. in nouis.
51 Sed vt neque de inurbanitate Papæ poſ
ſent Epiſcopi conqueri, † per
ſuas regulas Cãcellariæ anni menſes Roma-
ni Pontifices diuiſere, concedendo Epiſcopis
tàm reſidentibus, quàm non reſidẽtibus qua-
tuor menſes, videlicet Martium, Iunium, Sep-
tembrem, ac Decembrẽ; & ſibi reliquos octo
menſes, propter ſuam maiorem poteſtatem
52 reſeruarunt. † Nam ſicut Epiſcopi non habẽt
53 niſi ſemiplenam † poteſtatem; Papa verò ple
nam, vt inquit gl. verbo, *plena*. in c. cõſequẽs.
11. diſtinctione; Speculator tit. de Iuriſdictio-
ne omn. Iudic. nu. 1. Sic etiam Papa Epiſco-
54 pis dat quattuor menſes, † & ſibi reſeruat a-
lios quattuor duplicatos, ideſt, octo, ſcilicet
Ianuarium, Februarium, Aprilem, Maium,
Iulium, Auguſtum, Octobrem, & Nouem-
brem.
55 Vnde quatenus Rebuffus † in praxi titulo
de expectatiuis num. 2. dicit, quod dicti qua-
tuor menſes ſunt Epiſcopis conceſsi, & reli-
qui octo menſes reſeruati per extrauag. ad
regimen. de præbendis. decipitur: quia in d.
extrauaganti de hoc nihil dicitur.
56 Adhuc etiam vrbanius † agens Papa, quò
magis Epiſcopi ad perſonaliter reſidendum
inuitentur, æqualiter diuiſit omnes menſes
anni, inter ipſum, & Epiſcopos reſidentes, &
alternatiuam, quoad beneficia libera dum-
taxat collocationis, acceptare volentes, vt
in noſtra regula continetur.
Vlterius omnes expectatiuæ, ac mandata
de prouidendo, & aliæ quæcumque gratiæ ad
57 vacatura, ſunt iam hodie † ſublata per Conc.
Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 19. Ideoq. cũ
iam redierint illa fœlicia tempora decreto-
rum, quando † nullæ erant expectatiuæ, vt di-
cit Mandoſ. in praxi ſignaturæ gratiæ, titulo
de expectatiuis. in principio, multò minus
58 moderni Epiſcopi † querelam formare vale-
bũt, de expectatiuarum obſtaculis. Et plura,
59 ac plura Iura, † quę ſunt ſub titulis de reſcrip
tis, de præbendis, & de conceſsione præben-
dæ, tàm in Decretalibus, quàm in Sexto, &
Clementinis, ac Extrauagantibus, vna cum
eorum gloſſis, & tractatibus de expectatiuis
per Doctores compoſitis, iam hodie euanue-
runt, & ab aula receſſerunt.
60 Quia Romani Pontifices rariſsime † poſt
Concil. Trid. tales expectatiuas ad beneficia
vacatura indulgere voluẽt, ſed ad vnguem
Concil. Trident. ſeruare intendunt. Quam-
61 uis, ſi vellẽt illas concedere †, prout aliquan
do

do poſt d. Concil. fuiſſe expectatiuas quaſi
miraculoſè conceſſas vidi, non eſſet de illa-
rum viribus dubitãdum, tam ex ſupradictis,
quàm etiam, quia Papa eſt ſupra generale
62 Concilium † Tridentinum. c. ſignificaſti. 4. an
te finem ibi, *quaſi Romanæ Eccleſiæ legem Cõ-
cilia vlla præfixerunt, cum omnia Concilia per Rom.
Eccleſiæ auctoritatem, & facta ſint, & robur acce-
perint, & in eorum ſtatutis Rom. Pontificis paten-
ter excipiatur auctoritas*. de electione. & Abbas
ibi nu. 3. cum eius additione magna, verbo,
Concilia, cap. propoſuit. de conceſsione præ-
bendæ. gloſſ. verbo, *præſumit*. in c. ſicut ſan-
cti. 15. diſtinct. Geminian. conſil. 44. Domi-
nus noſter. nu. 1. & ſeq. Caſſad. deciſ. 2. nu. 4.
de præbendis. Grãmaticus conſil. 2. nu. 16. &
17. & 23.

Procedit etiam d. decretum Concil. Trid.
c. 19. Seſſ. 24. etiam ſi Epiſcopi accedat con-
63 ſenſus, † vt fuit declaratum per Illuſtriſſimos
DD. dicti Concilij Interpretes Cardinales,
vt ſequitur:

*Expectatiuæ ſunt omninò ſublatæ, & ſi illæ fa-
ctæ ſint de conſenſu Ordinariorum.*

64 Fuit etiã declaratum, quod hodie non poſ-
ſunt creari Canonici † ſupernumerarij ad fu
turã prębendã; cuius declarationis tenor eſt:

*Ex hoc decreto expectatiuarum abrogatarum,
colligitur non poſſe erigi Canonicatum ſupranume-
rarium ad futuram præbendam.*

65 Quod etiam procedit in Capitulis, † vt ne-
que Capitula Eccleſiarum poſſint Canonicos
ſupernumerarios creare ſuper futura præbẽ
da, vt eadem cenſuit ſacra Congregatio.

Pariter etiam per ſupradictum caput. 19.
Concil. Tridentini tolluntur omnes menta-
66 les † reſeruationes. Erat enim mentalis re-
67 ſeruatio, quãdo Papa reſeruabat beneficium
vel in ſpecie, vel in genere per Bullam, vel
per Breue, vt perſonæ gratæ prouideret,
quam non exprimebat, ſed in mente retine-
bat; & ſic in nullius perſonæ expreſſæ fauo-
rem facta fuerat reſeruatio. Tunc enim di-
cebatur mentalis, quaſi in mente retenta,
quoad prouiſionem perſonæ. Deinde quan-
do vacabat beneficium, mandabat fieri pro-
uiſionem alicui ſub data reſeruationis, vel
antea, vel poſt, vt ſibi placebat. Caſſado-
rus deciſ. 4. de reſeruation. nu. 1. cum tri-
bus deciſionibus ſequentibus. & deciſ. final.
nu. 8. de conceſſ. præben. Simoneta de reſer-
uat. quæſt. 4. nu. 2. & 20. Mandoſ. in reg. 11.
quæſt. 4. nu. 2.

Quæ reſeruatio mentalis, ſeu pectoralis
68 operabatur effectũ † ſingularem contra vul-
garem regulam, quod voluntas in mente re-
tenta nihil operatur. l. ſi repetẽdi. C. de con-
dictione ob cauſam datorum. l. quidam cum
filium. 46. poſt principium. ff. de hæred. inſti-
tuen. l. cum in plures. 60. §. locator. ff. locati.
l. 46. poſt medium. tit. 14. par. 5. gl. verbo,
conditio. ad med. in c. quemadmodum. de Iu-
reiurando. Caſſad. deciſ. 2. ante num. 2. de
locato. Probus in cap. cum in illis. num. 44. de
præben. in 6. vbi poſt Ioan. Monachum, ad-
69 dit quod non ſufficit † velle, niſi exprimatur
ore. Nam voluntas clauſa in mente nihil va-
70 let † in actibus hominũ, ſed expreſſa verbis,
aut factis, quia animi cogitatio, quæ nõ pro-
71 ducitur in lucem, cenſetur abortiua, † & eſt
ſicut poſthumus exiſtens in vtero, qui, ſi non
naſcatur, & in lucẽ producatur, nihil eſt. Bald.
in l. 1. nu. 32. C. qui admitti ad bonorum poſ-
ſeſſionem. Iaſ. in l. ſi ita legatum. 65. §. ſi vo-
let. nu. 2. ff. de legat. 1. Mandoſ. in d. reg. 11.
q. 4. nu. 3. Menoch. de præſumption. præſ. 26.
nu. 13. lib. 1. & præſumpt. 67. nu. 15. lib. 4.

Tamen cum Papa fecerit has reſeruatio-
nes mentales, credendum eſt, quod ritè, & re-
72 ctè proceſſerit: † nam de eius poteſtate dubi
tare, eſſet ad inſtar ſacrilegij. l. 2. C. de crimi-
ne ſacrilegij. cap. ſi quis ſuadente. §. qui au-
tem. 17. q. 4. ac ponere os in cœlum. Lamber-
tin. de Iurepatron. 1. par. lib. 1. q. 8. artic. 4.
num. 1. *Quis enim tantæ ſuperbiæ faſtidio tumidus
73 eſt, vt regalem ſenſum † regat?* dicit. l. final. ver-
ſic. quid enim. C. de legibus.

Quamuis enim Papa nõ poſsit facere, quod
74 factum, non fuerit factum †, nec ẽ contra. l. in
bello. 12. §. facti autem cauſa. ff. de captiuis,
& poſtliminio reuerſis. c. ſi Paulus. §. caue
quæſo. & gl. ibi verbo, *ſuſcitare*. 32. q. 5. Go-
mezius in reg. de infirmis reſignãtibus. q. 30.
nu. 3. Poteſt tamen facere, quod facta habean
75 tur † pro infectis, & non facta habeantur ef-
fectualiter pro factis. Cardinalis in Clemen.
1. nu. 6. de immunit. Eccleſiarum. Philippus
Probus in cap. cum in illis. 16. nu. 54. de præ-
ben. lib. 6. latè Tiraq. de Iure conſtituti. par.
3. limit. 7. num. 47. Rota deciſ. 149. nu. 4.
par. 2. diuerſorum.

Similiter, ne Epiſcoporum, vel aliorum
Collatorum Iuriſdictio diminueretur, indul-
76 tis Cardinalium, † fuit etiam conſtitutum in
d. cap. 19. Seſſ. 24. de reformatione, ne con-
cedantur alicui ex S. R. E. Cardinalibus In-
dulta ad alienas Eccleſias, vel Monaſteria, &
hactenus cõceſſa abrogata cenſerẽtur. Quod
& ad amuſim ſeruari videmus. Nam quam-
77 uis Sixtus V. ac nonnulli Papæ † aliquibus
Cardinalibus conceſſerint Indulta, conferen
di beneficia vacãtia in alienis diœceſibus: ta-
men talis conceſſio non fuit facta in præiudi-
78 cium Ordinariorũ, † niſi tantũmodo ad con-
ferendum beneficia reſeruata ratione men-
ſium, vel ex alio capite, in quibus conferen-
dis Ordinariorum manus erant aliàs ligatæ.
cap. niſi cum pridem. in fine. de renũciatione.
Caputaq. deciſ. 345. nu. 5. par. 3. & ſic de
ſuo Iure conferendi ſine ordinariorum læſio-
ne

ne, ac derogatione dicti decreti Conciliaris, licitè, & honeſtè Papa Indultũ Cardinalibus concedere potuit. l. in re mandata. C. mandati l. etiam. §. licet. ff. ſolut. matrim.

Prout in ſimili videmus, quòd Indultum
79 conceſſum a Pio V. Duci de Alua † ad præſentandum certa beneficia, excepit vacationes illorum in quatuor menſibus ordinarijs, vt in ipſis Ordinarij libere prouidere valeãt, & reſtringitur ad menſes per noſtram regulam reſeruatos. Rota deciſ. 442. nu. 1. & per totam par. 1. diuerſ.

Denique per d. Concilium in ſupradicto c.
80 19. ſublatæ fuerunt omnes reſeruationes † ad fauorem certarum perſonarum, vt in illis verbis, *nec aliæ quæcũque gratiæ ad vacatura*. Flaminius Pariſius de reſignat. lib. 2. q. 16. nu. 18. vbi dicit, quod ſpeciales reſeruationes receſſerunt ab aula. & dixi in. gl. 30. nu. 23.

81 Quo fit, vt hodie † ſtante noſtra regula. 8. & ceſſantibus expectatiuis, & reſeruationibus mentalibus, ac ſpecialibus ad fauorem certarum perſonarum, ac Indultis ad conferendum in menſibus Ordinariorũ, iuſta cum ratione omnes Epiſcopi poſſunt eſſe contenti, abſque aliqua querimoniæ cauſa.

SVMMARIA. §. 2. PROOEMIALIS.

1 *Papa poteſt etiam prouidere in menſibus ordinarijs.*

2 *Papa concedendo alijs poteſtatem eandemmet ſibi reſeruat.*

3 *Epiſcopi Iuriſdictio in cauſa hæreſis non eſt per commiſſionem à Papa alijs in eadem cauſa datam ſublata.*

4 *Iuriſdictio militaris, ſi alicui Iudici ſit data, non cenſetur adempta maiori Iudici, & idem quoad annonam nu. 5.*

6 *Epiſcopus concedendo ſuo Vicario poteſtatem, tantam, & maiorem ſibi conſeruat, idemque in Domino, quoad procuratorem. nu. 7. & 8.*

9 *Princeps concedendo Iuriſdictionem alicui, eãdem ſibi reſeruat.*

10 *Iuriſdictionis in conceſſione intelligitur concedentis poteſtas illæſa.*

11 *Iuriſdictio ſuprema non poteſt à Principe ſeparari, etiam ſi ipſe Princeps velit. nu. 12.*

13 *Iuriſdictio ſuprema Papæ neque tempore immemorabili præſcribi poteſt, licet quoad alios Principes articulus ſit dubius de Iure communi. nu. 14.*

15 *Iuriſdictio ſuprema Regis Hiſpaniæ eſt impræſcriptibilis.*

16 *Iuriſdictio conceſſa à Papa laicis contra aſſaſſinos, quomodo intelligatur.*

17 *Papa nunquam cenſetur ſibi inferre præiudiciũ nec ligat ſibi manus. nu. 18. & 19.*

20 *Iuriſdictionis conceſſio intelligitur accumulatiue, non priuatiue.*

21 *Concilium Tridentinum dum concedit Epiſcopis ius viſitandi, alijs non aufert.*

22 *Iuriſdictio conceſſa à primo Duce Mediolanenſi qualiter intelligatur.*

23 *Iuriſdictionis præſcriptio in dubio interpretatur accumulatiue.*

24 *Iuriſdictionem priuatiuam ſuperioris nemo poteſt ità præſcribere, quod apud ſuperiorem non remaneat in habitu, & nu. 15.*

26 *Iuriſdictio, & poteſtas abſoluendi in Mari magno conceſſa intelligitur accumulatiue.*

27 *Iuriſdictio cumulatiua cenſetur conceſſa, quãuis apponatur in conceſſione dictio, taxatiua, & nu. 28. 29. & 30.*

31 *Concordata Franciæ de collatione Graduatis faciendæ non auferunt Papæ poteſtatem conferendi, & præueniendi: Nec legati de latere. ibidem. & de concordatis Germaniæ, ibidem.*

32 *Donatio Iuriſpatronatus intelligitur accumulatiue, & nu. 33.*

34 *Beneficij fundator, ſi nominat extraneum in patronum, intelligitur cumulatiue cum ſuo hærede.*

35 *Epiſcopus poteſt erigere Tribunal in qualibet parte ſuæ diœceſis, ita vt cum alijs inferioribus concurrat cumulatiuè.*

36 *Princeps ſupremus ſemper excipitur, ne videatur ſibi legem imponere. & nu. 37.*

38 *Perſona concedentis numquam cenſetur comprehenſa in generali conceſſione, & nu. 40.*

39 *Statuta ſtatuentes non ligant.*

41 *Perſona locantis cenſetur excepta in gabellarum locatione, & idem in perſona executorem nominantis. nu. 42.*

43 *Ordinarij habent curam animarum à Papa, & ſub Papa.*

44 *Papa eſt ordinarius ordinariorum. & nu. 45.*

46 *Papa eſt Epiſcopus totius Orbis.*

47 *Papæ ſunt cuncta mundi beneficia obedientialia, necnon manualia. & nu. 48.*

49 *Papa voluit, & reuoluit omnia in beneficialibus.*

50 *Patria communis ibi eſt, vbi eſt Papa.*

51 *Menſibus in ordinarijs Papa concurrere poteſt cum inferioribus collatoribus.*

52 *Nuntius poteſt concurrere etiam in menſibus ordinarijs, & auctoritate Apoſtolica confert. nu. 53. & quid ſit hodie. nu. 55.*

54 *Nuntius ſolet habere facultates legati de latere, qui concurrit cum Ordinarijs. & nu. 54.*

56 *Nuntij facultas in conferendo eſt limitata citra valorem. 24. etiam computatis diſtributionibus, licet antea ſecus. nu. 57.*

58 *Nuntij facultas in conferendo non extenditur ad præbendas in Cathedrali, nec Collegiata, quamuis non excedant. 24.*

59 *Nuntius non habet Iuriſdictionem in cauſis beneficialibus, quãdo valor beneficij excedit. 24. & ex hoc capite plures ſententiæ de partibus*

fuerunt

fuerunt à Rota reuocatæ nu. 61.
60 *Cauſæ beneficiales ſunt Rotales.*
62 *Nuntius non poteſt derogare Conſtitutionibus de Dietis loquentibus.*
63 *Nuntiorum facultates ſunt inſpiciendæ, quia ſolent alterari.*
64 *Nuntij Commiſſio eſt in actis producenda, quando dubitatur de eius Iuriſdictione.*
65 *Beneficialis cauſa quæ dicatur. n. 65. 66. & 67. & diuerſi effectus ſunt conſiderandi. nu. 68.*

§. 2. PROOEMIALIS.

QVAMVIS, vt dictum fuit, in §. præcedenti, ordinarij habeant quattuor menſes ordinarios, vel ſex, ſi alternatiua vſi fuerint; cæterum aduertendum eſt, quod pariter in iſtis menſibus ordinarijs, poteſt Papa proui-
1 dere, † ac cum ordinarijs concurrere. Quia & ſi Epiſcopis conceſſerit dictam poteſtatem, penes ipſum tamen Papam remanſit eadem
2 poteſtas, & maior. † tex. in c. dudum. 14. verſ. nos igitur. de prædendis. lib. 6. dicit enim *Nos igitur attendentes, quod, & ſi memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus poteſtatem, penes nos tamen nihilominus remanſit maior.* Caputaq. deciſ. 337. nu. 8. par. 1. tex. etiã in c. per hoc. 17. de hæret. in 6. *Per hoc, inquit, quod negotiũ hæreticæ*
3 *prauitatis † alicui, vel aliquibus ab Apoſtolica Sede generaliter in aliqua Prouincia, Ciuitate, vel diœceſi delegatur, diœceſanis Epiſcopis; quin & ipſi auctoritate ordinaria, vel delegata (ſi habent) in eodem procedere valeant, nolumus derogari.* Pro quo facit tex. in l. fi. C. de Iuriſd. omnium Iudicum,
4 vbi licet Rectori militum † in cauſis illos cõcernentibus concedatur Iuriſdictio, non tamen intelligitur adempta maiori, & generaliori Iudici. Cumulat plura Felin. in c. Paſtoralis. nu. 2. de officio Ordinarij. facit etiam tex. in l. 1. C. de officio Præfecti Vrbis, vbi dicitur, quod licet ſpecialis officialis conſti-
5 tuatur ſuper Annona, † non propterea auffertur Iuriſdictio, quam alius ſuperior ſuper dicta Annona obtinebat. Romanus plura adducens conſ. 393. præſens conſultario, ex nu. 2. cum ſequentibus.

Sicut etiam per poteſtatem datam ab Epi-
6 ſcopo ſuo Vicario † non abdicatur eadẽ poteſtas ab Epiſcopo, ſed tanta, & maior apud illum remanet. Et ideò conceſſa facultate conferendi ab Epiſcopo ſuo Vicario, poterit nihilominus idem conferre, & poteſtatem conferendi certum beneficium Vicario datam adimere. Rebuffus in praxi titulo de forma Vicariatus. nu. 89.

7 Similiter conceſſa facultate à Domino † procuratori, eadem, & maior remanet penes ipſum Dominum. Anchar. conſ. 28. rationes. nu. 4. & conſil. 164. de Iuribus. ante num. 6. verſ. *nec ex eo quod populus.* Et propterea dicit Geminian. in d. cap. dudum. per tex. ibi nu. 5. quod licet procurator patroni laici
8 præſentauerit vnum, † per hoc non excluditur patronus à poteſtate accumulandi alium cum penes eum remanſerit poteſtas eadem, & maior.

Conſuluit etiam Bald. in conſ. 326. incipit, Rex Romanorum. nu. fin. in fine per d. c. dudum. quod Princeps committens Iuriſdictio-
9 nem alicui videtur eandem † ſibi reſeruare, niſi pro bono pacis permittat expreſſe contrarium. facit bonus tex. in cap. intellecto. de Iureiurando. Auileſius in Capitulis Prætor. c. 1. gl. 1. nu. 3.

Idem etiam Bald. in l. qui ſe patris. ſub. nu. 14. verſ. *Item in confeſſis.* dicit, quod in con-
10 ceſſione Iuriſdictionis † ſemper auctoritas ſuperioris concedentis præſeruatur illæſa. Cũ citra eius auctoritatem nequeat exerceri, &
11 in eo ſemper reſideat † ſuprema poteſtas inſeparabilis. Menoch. de præſumption. lib. 2. præſumpt. 18. nu. 1. & ſequentibus.

Adeo quidem, vt quamuis Princeps velit, dictam ſupremam poteſtatem à ſe abdicare,
12 † non poſſit. vt in d. cap. intellecto de Iureiurando; vbi latè Abbas, & omnes. Felin. in c. dilecti. ſub nu. 1. de maioritate, et obedien. Ioan. Lupus in cap. per veſtras. 2. notabili. §. 1. nu. 40. Couar. in cap. quamuis pactum. 2. p. §. 2. nu. 4. de pactis. lib. 6. Menchaca de ſucceſſion. creatione. §. 26. numero 39. & 82.

Item eadem ratione nullo tempore etiam immemorabili poteſt præſcribi aliquid de ſu-
13 prema † Iuriſdictione Papæ. Innocen. in c. bonæ. el 2. ante num. 2. verſic. *quidam etiam.* de poſtulatione Prælatorum, communiter approbatus ſecundum Franciſ. Varg. in tract. de Iuriſdictione Epiſcopi, & Pontif. Max. auctoritate. axiomate. 1. pagina 2. & latius in confirmatione. 6. Acebedum in l. 1. tit. 15. num. 39. lib. 4. Recopilationis. Licet quoad
14 alios Principes † ſæculares ſit de Iure communi quæſtio difficilis, vt latiſſimè per Felin. in cap. cum non liceat. à nu. 10. vſque ad finem, de præſcriptionib. Iſta tamen difficul-
15 tas ceſſat in Hiſpania †, quia per dictam. l. pri. tit. 5. lib. 4. recopil. dicitur nullo tempore etiam immemorabili poſſe, præſcribi aliquid de ſuprema Iuriſdictione.

Quibus conſonat, quod per conceſsionem factam per Summum Pontificem in Concilio
16 Lugdunenſi Iudici laico cõtra aſſaſsinos, † vt in c. 1. de homicidio. lib. 6. non præſumitur voluiſſe Papam, à ſe abdicare Iuriſdictionem & ſibi præiudicare. Thomas Grammaticus conſil. 2. ſub nu. 10.

Numquam namq. cenſetur Papa, velle ſibi præ-

17 bi præiudicium † aliquod inferre.argumento cap.ſuper eo.55.de offic. deleg. Alexan.conſil.86. in cauſſa. nu. 3. Grammaticus vbi ſupra. nu. 11. Nec Papa per gratiam alteri fa-
18 ctam ligat † ſibi manum,c.1. de conceſſ.præben. in 6. Lapus allegat. 84. nu. 4. Rota deciſ.16. nu.2. de præben. in antiq. Caſſad.deciſ.8. nu.2. in fine. de præbendis.

19 Nec,quod Eccleſia Romana † velit,priuilegiare aliquem contra ſe.gl. 2. in c. cum inſtantia.de Cenſibus. Geminianus conſil. 44. num.6.

Supradictis affine eſt, quod iuriſdictio ſemper cenſetur regulariter data, & conceſſa
20 cumulatiue, † non autem priuatiuè. Aretin. conſil.102. ſpectabilis domine. nu.1. Bald.in l. vnica.§. vbi autem. nu. 6. de Caducis tollendis. Iaſ. in l. quod in rerum. 24. §. ſi quis poteſt. nu.8.ff. de legat.1. Puteus deciſ.239. nu. 3. lib.3. Idem Puteus deciſ. 345. num.1. lib.2. Grammaticus deciſ. 39. nu.1. cum ſequen. Auendañus in c.1. Prætor.nu.29. verſ. *Et hæc iuriſdictio*. Acebedus in l. 1. tit. 13. ex nu.10. lib.3. & in l. 10. à nu.15. tit. 3. lib.8. recopilation. De qua materia vide late Menoch.1.tom. de præſumpt. præſumpt.18. per totam.& Decianum lib.4. de delictis.tom.1. cap. 55.

Sic videmus,quod,dum Concil.Tridentin. Seſſ.6. cap.4. & Seſſ.25. de reform. c.6. con-
21 cedit Epiſcopis, vt poſsint viſitare † omnia Capitula, & illorum perſonas, non obſtantibus quibuſcumque conſuetudinibus, ſententijs, iuramentis, & concordijs; iſta viſitatio eſt intelligenda accumulatiuè, non vero priuatiue ad Abbates, vel Decanos, ſeu alias perſonas, quibus ante Cōcilium competebat viſitatio; nam illarum iuriſdictioni nihil fuit ſublatum. Puteus deciſ. 213. in cauſa Auguſtana, nu.4. lib.3. & ſæpe cenſuit ſacra Congregatio Concilij, cuius Congregationis declaratio ita ſe habet:

Hæc facultas non eſt priuatiua ad illos, qui ius habent viſitandi,& corrigendi; vt ſunt Abbates, Decani, & ſimiles: quia iſtis licet viſitare, & corrigere ſeorſum ab Epiſcopis. Et iterum dicit: *An viſitatio, de qua in cap. 4. Seſſ. 6. & cap. 6. Seſſ. 25. de reformatione eatenus competat ex his decretis Epiſcopis, vt non liceat Decano,& Capitulo regulares perſonas ipſi Capitulo ſubiectas cumulatiue cum Epiſcopo, ſeorſum tamen ab eodem non excludendo ipſum Epiſcopum, toties, quoties ſua auctoritate vti voluerit, viſitare, corrigere, & emendare iuxta conſuetudinem hactenus obſeruatam? Congregatio Concilij cenſuit, imo totaliter licere Decano,& Capitulo viſitare ſubditos ſuos.*

22 Accedit reſolutio Rotæ † facta de menſe Ianuarij. 1538. coram Aragonia.vbi fuit tentum Imperatorem Vinciſlaum, qui primus omnium Ducatum Mediolanen.erexit,& omnimodam infeudandi iuriſdictionē Duci tradidit, maiorem apud ſe, ſicut Papa, iuriſdictionem & poteſtatē retinuiſſe.Gomezius de expectatiuis.nu.10.verſ. *Per quam rationem.*

His congruit, quod iuriſdictio præſcripta
23 ab inferiore † contra ſuperiorem pari cum ratione in dubio cenſeatur præſcripta accumulatiue, non vero priuatiue.Abbas poſt gl. ibi. in cap. Paſtoralis. nu. 7. de officio Ordinarij.& ibi latiſſime Felin.nu.2. vbi pluribus modis declarat, & limitat, cum numeris ſequentibus. Balbus de præſcription.2. par. 5. partis.q.3. nu.11. verſ. 4. dubitatur.

Imo nullus inferior poteſt ita priuatiue
24 præſcribere† iuriſdictionem contra ſuperiorē: veluti inferior Epiſcopo contra Epiſcopū, quod ſaltem apud eundem Epiſcopum nō remaneat iuriſdictio in habitu,vt data negligētia inferioris ſuperior iuriſdictionem exerceat. Oldrad. conſ.172. Quia omnes.nu. 13. Abbas in c. irrefragabili. nu. 1. de offic. Ordinarij.Felin. ibi.nu. 1. Abbas in c.ceterum. nu.5. & Decius ſub num.3. notabili. 4. Idem Abbas in c. cum contingat. nu.18. in fine. de foro competenti. Rota deciſ. 534. nu.2. par. 1. diuerſorum. & deciſ.259. nu.2. par. 2. diuerſorum. vbi omnes dicunt;hoc etiam procedere,quamuis inferior iuriſdictionem pri-
25 uatiue † ex conceſſione haberet. Quod probatur per tex. in c. licet ex ſuſcepto. & c. ex tenore.de foro competēti.vbi data negligentia Iudicis ſæcularis dicitur, quod Iudex Eccleſiaſticus poſsit, procedere contra laicos in caſibus, in quibus alias non poſſet.

His conſonat deciſio Putei, 95.incipit.de menſe Martij.lib.1. vbi fuit reſolutum,quod
26 poteſtas abſoluēdi † conceſſa in Mari magno Fratribus Prædicatoribus intelligitur accumulatiue, non concedendo illis ampliorem poteſtatem; quàm Parochis, & Curatis Sacerdotibus eſt à Iure conceſſa; de quo eſt tex. expreſſus in extrauag.1.§.vt autem.verſ. *per hoc autem.* de priuilegijs.inter communes.

Amplius, quamuis in conceſsione iuriſdictionis facta inferiori apponatur dictio taxa-
27 tiua, † vt ille ſolus, vel ille tantum procedere,& prouidere poſsit, & prouideat, ac procedat,adhuc iuriſdictio,& poteſtas concedentis non remanet reſtricta, nec limitata. l. viros ſpectabiles. C. de diuerſis officijs. lib.12. vbi diſponitur, quod conceſſio,vt Duces tan-
28 tummodo conueniantur coram magiſtro† officiorum, non excludit iuriſdictionem magiſtri militum, qui alias cognoſcere poterat.

Et Bartolus ibi. nu. 1. notat quod ſi ſtatuto caueatur,ſcholares debere conueniri tan-
29 tum ſub Epiſcopo, † & de conſuetudine eſt, quod Rector etiā cognoſcat de illis; per dictum ſtatutum non derogatur dictæ conſuetudini, Roman. conſil.393. Bald.conſil.233. nu.

num.2. lib. 3. præſens Conſultatio. num.11. in princ. Decius conſil. 3. num. 1. volum. 1.

30 Hinc dicit † Thomas Grammaticus in dicto conſil. 2. nu. 9. poſt Bald. quod dictio taxatiua, quæ apponitur in conceſsione iuriſdictionis facta alicui, intelligitur excludere alios Iudices pares illi, cui tribuitur iuriſdictio, non autem maiorem, generalem, & ordinarium.

31 Accedat quod dicit Rebuffus† tract. de nominationibus p.16.nu.21. vbi tenet, quod licet in Regno Galliæ ſecundum tenorem concordatorum parochiales Eccleſiæ ſint graduatis conferendæ; tamen quod Papa iure præuentionis poteſt conferre non graduato, nec qualificato: licet poſtea cogitandum relinquat. & in concor. tit. de mandatis Apoſtolicis. §. declarantes. in gloſſ. *verba qualificata.* Sicut nec concordata Germaniæ tollunt de iuriſdictione Legati de latere, vt dicit in gl. 25. nu.15. cum ſequentibus.

32 Ad hæc, ſi Patronus donat † Ius præſentandi, intelligitur donaſſe accumulatiue, & non priuatiue. Dec. conſil. 542. n.5. in fin. & conſil. 609. num.4. cum ſequentib. Federicus de Senis. conſ. 147. verſ. quæritur. Ruin. conſ. 50. nu.9. cum ſequen. lib. 5.

33 Pro hoc, quia in dubio, quando † lex mortua, aut viua concedit aliquod Ius, vel exercitium ipſius, vel aliquis priuatus ſe immiſcet alicui iuri alteri competenti, intelligitur concedere, & ſe immiſcere accumulatiue, & non priuatiue cum illo, qui iam habet idem Ius. Decius poſt alios. conſ. 3. nu. 3. Rot. deciſ. 385. nu.8. par.1. diuerſ.

34 Prout etiam, ſi fundator beneficij, † vel Eccleſiæ nominat extraneum in patronum, talis nominatio intelligitur accumulatiue, cum ſe ipſo, & hæredibus proprijs; & non pruiatiue: ne cēſeatur ſe ipſum, & proprios hęredes excludere; cum prima charitas incipiat à ſeipſo. Ancharan. conſ. 81. prima facie. nu.3. & per totum. Calderin. conſil. 4. de Iurepatron. Rochus de Curte, & alij relati per Lambertinum. de iurepatron. lib.1. par. 2. quæſt.2. art.5. quam opinionem veram, & cōmunem eſſe firmauit Rota deciſ. 385. nu.1. 8. & 14. ac per totam par.1. diuerſ.

Accedit quod Epiſcopus poteſt, erigere
35 Tribunal† in qualibet parte ſuę diœceſis. c.1. de offic. ordinar. c. cum Epiſcopus. eod. tit. in 6. Ita vt concurrat cumulatiue cum alijs inferioribus habentibus iuriſdictionem. vt poſt alios tradit Francus in d. cap. cum Epiſcopus. num.3. Lancellottus de attentat. 2. par. cap.4. limit.1. nu. 69.

36 Deinde, quia Princeps ipſe ſupremus† ſemper excipitur, ne ſibi legem imponere videatur. c. fin. §. illud quoque. de prohibita feud. alienat. per Federicum. in vſibus feud. Put. deciſ. 52. nu.4. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib.2. præſumpt. 18. nu. 4. Nam in omni di-
37 ſpoſitione Papæ, & Principis perſona † intelligitur excepta. c. venientes. 19. c. eam te. 22. de Iureiuran. c. fin. in princ. de offic. delegat. in 6. ibi, *Regibus, & Regnis, qui ſicut dignitatis altitudine præeminent, ſic prærogatiua gratiæ ipſos conuenit anteferri, dumtaxat exceptis*. late Mandoſ. *in regul.* 11. q. fin. per totam. & dicam in gloſſ. 24. q. finali.

Ruſus, quod Papa poſſit prouidere in menſibus ordinarijs, comprobatur ex eo; quia in generali conceſſione, vel ſermone numquam
38 comprehenditur perſona † loquentis, vt læſa cenſeatur. l. ſi mercedem. 53. §. ſi habitatoribus. ff. de actionibus empti. & gloſſ. ibi verbo, *habitatio*. l.1. in fin. & ibi gl. verbo, *relatum*. ff. de Senatoribus. c. petitio. iuncta gl. fin. de iureiuran. plene tradit Anton. Gabriel. lib. 6. tit. de verb. ſignific. concluſ. 9. vbi reg. ponit, cum nōnullis limitationibus. Rota deciſ. 241. nu.5.6. & 7. cum ſequen. par.1. diuerſorum.

Hinc ſtatuta non ligant perſonas ſtatuen-
39 tes,† quia nemo poteſt ſibi ipſi imperare, nec ſe ligare. l. penult. ff. de arbitris. late tradit. Alexander in l.1. nu.2. cum ſequentib. & Iaſ. ibidem. nu.6. ff. quod quiſque iuris. Felin. in c.1. nu.24. verſ. amplia 4. de Conſtitutionib. Puteus. deciſ. 363. lib.1.

Vnde habens priuilegium, vt nullum beneficium alicuius diœceſis poſsit conferri, ſine
40 alicuius conſenſu expreſſo, ipſi tamen priuilegiato conferri poteſt, & tenet collatio, quāuis expreſſe conſenſerit; quia in generali ſermone non comprehenditur perſona eius, ad quem verba diriguntur. Put. deciſ. 44. nu.1. & per totam lib. 1.

41 Sicut etiam, ſi Ciuitas locat gabellas † ſui Territorij, non poteſt cōductor, ſeu Arrendatarius exigere gabellas de cōtractibus factis per ipſam Ciuitatem; quia in locatione facta à Ciuitate, ciuitas non cenſetur comprehenſa. Afflic. deciſ. 39. ſub nu.8. Vbi etiam. nu.9. poſt Bald. & alios dicit, quod promiſſio de defendendo non intelligitur contra ſeipſum. Parladorus lib. 1. rerum quotidianarum. cap.3. nu. 20.

Similiter, cnm Ciuitas, vel Caſtrum habet poteſtatem nominandi executorem pro exe-
42 quendis † mandatis executiuis, contra debitores, ſi ipſa Ciuitas, vel Caſtrum nominat, ſeu conducit executorem, non poteſt ipſe executor recuperare decimam, neç alia Iura executori debita ab ipſa Ciuitate, vel Caſtro pro executione in illius bonis facta. Acebedus, in l.4. nu. 9. & 10. tit. 21. lib.4. recopilationis regni Caſtellæ.

Ab eodem fonte procedit, quod ſcriptum reliquit Gaſpar de Peruſio in tract. de reſeruationib. c.1. nu.19. quòd Ordinarij habent

curam

43 curam animarum à Papa, † & ſub Papa per text. quem ipſe allegat in c. 1. 22. diſtinct.

Vlterius ideò poteſt Papa prouidere in
44 menſib. ordinarijs, quia ipſe eſt Ordinarius † ordinariorum. c. cuncta per mundum. c. per principalem. 9. q. 3. Hoſtien. in c. dilecti filij. nu. 5. de foro competent. & in c. cum Eccleſia. 38. num. 4. de appellation. Staphileus de litteris gratiæ in prælud io. num. 7. Franciſc. Marcus quæſt. 249. nu. 1. par. 2. Gomezius in prooemio Regularum Cancellariæ. quæſt. 2. verſ. conſidera etiam. ſub nu. 7. Caputaq. deciſ. 282. nu. 3. par. 1. Mohed. deciſ. 1. nu. 4. de conceſſ. præbend.

45 Nullumq. eſſe maiorem † Ordinarium in beneficiorum collatione ipſo Papa dixit Roman. conſil. 335. nu. 7.

46 Nec non eſt Epiſcopus † totius Orbis. gl. verb. *priuata*. in cap. fœlicis. in §. finali. de pœnis. lib. 6. Cardinalis Alexandrinus in c. ſuſpectus. & in c. ſicut. nu. 3. 2. q. 1.

Et Papæ ſunt omnia beneficia totius mun-
47 di obedientialia. † Bald. in l. reſcripta. nu. 7. ante finem. verſ. item omnia beneficia. de precibus Imperatori offerend. Philippus Francus in c. generali. 13. n. 41. de electione. in 6. Gomezius in prooemio regularum dicta. q. 2. ſub n. 7. Ac etiam Papæ ſunt omnia beneficia
48 mannalia. † Bald. vbi ſupra dicto nu. 7. in fine. Gomezius in regula de non tollēdo. quæſt. 1. nu. 7. verſ. *Illud tamen*. Simoneta de reſeruatione. q. 2. nu. 2. & 3. & conducunt quæ dixi in §. præcedenti. nu. 32. & ſequentibus.

49 Et Papa voluit, & reuoluit † omnia in beneficialibus. Hieronym. Gabriel. conſi. 187. nu. 2. lib. 1.

Conſonat etiam dictū Baldi in d. l. reſcripta. nu. 7. verſ. 11. C. de precibus Imperatori
50 offerend. quod vbi eſt Papa, † ibi eſt communis Patria. Probus in additione ad Io. Monachum in cap. vbi periculum. nu. 5. de electione in 6.

51 Denique in terminis † hanc ſententiam, nempe, quod Papa non abdicauerit à ſe poteſtatem conferendi in menſibus ordinarijs, & quòd poſſit cum Epiſcopis cōcurrere in prouiſionibus in dictis menſibus contingentibus, tenent Staphileus de litteris gratiæ in præludio. nu. 8. Sarnen. in tractat. de expectatiuis nu. 12. Puteus deciſ. 48. nu. 8. lib. 3. Ioannes Selua de beneficijs. par. 3. q. 46. à nu. 1. & ſequentibus. & q. 67. nu. 1. Simoneta de reſeruationibus. quæſt. 2. nu. 7. & 8. & q. 18. nu. 2. Franciſcus Marcus q. 196. num. 3. & q. 382. n. 2. & 4. & q. 371. nu. 3. par. 1. & q. 658. nu. 2. par. 2. Rebuffus in praxi tit. de deuolutionibus nu. 47. Menochius conſ. 83. nu. 12. & 13. volum. 1. Thomas Grammaticus. conſ. 2. ad finem ſuarum deciſionum. nu. 47. Rebuff. in concordatis in rubrica de mandatis Apoſtolicis. verbo, *Iure præuentionis*. per totam illam gloſſam. & in praxi tit. de expectatiuis. nu. 2. in fin. Flaminius Pariſius de reſignatione lib. 7. q. 11. nu. 7. & 8. Palatius Rubeus in rubrica de donation. inter virum, & vxorem. in prooemio. §. Decretalis. nu. 7. verſ. *Et quod plus eſt*. Rota deciſ. 127. nu. 5. lib. 1. par. 3. diuerſorū. & fuit reſolutū in Rota in vna Calagurritan. dimidij beneficij del Burgo 4. Iulij 1590. coram Comitulo. & in Hiſpalen. portionis 17. Maij 1595. corā Illuſtriſſ. Cardinali Blanchetto, tūc Rotæ auditore, & alibi ſæpe.

Et non ſolum Papa concurrere poteſt cum Ordinarijs collatoribus in ſuis menſibus Or-
52 dinarijs: ſed etiam Nuntius † habens facultatem conferēdi beneficia, cuius fructus non excedunt. 24. ducatos. Quia d. facultas comprehendit etiam vacantia in menſibus ordinarijs, non obſtante regula noſtra, quæ reſeruando octo menſes, reliquos quatuor Ordinarijs relinquit. Nam cum in illis Papa prouidere poſſit, & cum Ordinario concurrere ex ſupradictis; Idem dicendum eſt in Nuntio,
53 qui auctoritate † Papæ poteſtatem habet cōferendi, vt fuit reſolutum in vna Compoſtellana teſte Creſcentio deciſ. 160. aliàs deciſ. 8. de priuilegijs. Achill. deciſ. 1. nu. 1. & 4. de præbendis.

Item, quia Nuntij habent facultatem † Legati de latere, vt in eorum facultatibus legitur. At vero Legatus de latere poteſt concur-
54 rere † cum Ordinarijs. c. 1. & ibi gl. fin. in fine. de offic. legat. in 6. c. ſi à Sede. & ibi gloſſ. verb. *legato*. de præben. lib. 6. Puteus deciſ. 345. ſub nu. 1. lib. 2. Rebuff. in concordat. titul. de collation. §. ſi quis vero. in verbo, *ad alium*. & fuit deciſum in vna Verdunen. Canonicatus coram R. p. d. meo Pamphilio 19. Iunij 1595. & dicemus in gl. 25. in fine.

Hodie tamen, vt à peritis perſonis audiui, Nuntius habet facultates limitatas, vt cum
55 Ordinarijs † in ſuis menſibus concurrere non poſſit.

56 Attende etiā, quod facultas † Nuntij, quoad collationem beneficiorum in mēſibus reſeruatis, non extenditur ad beneficia, quorū valor computatis omnibus diſtributionibus quotidianis excedit 24. ducatos de Camera, vt ex facultatibus modernis patet, & hodierna praxis obſeruat.

57 Licet antiquæ facultates † non includerent diſtributiones, ſed meros fructus, qui non reſidentibus in abſentia dātur. Rota deciſ. 745. nu. 2. par. 3. diuerſ. Vide etiam Cæſarem de Graſſ. deciſ. 7. per totam. de præben.

58 Sicut nec poteſt dictus Nuntius † conferre dignitates, nec Canonicatus, nec præbendas in Eccleſijs Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis; quamuis non excedant dictū valorem 24. ducatorum, vt in dd. facultatib.

diſpo-

diſponitur, Cæſar de Graſſ. deciſ. 2. in principio de præbendis. Licet in facultatibus antiquis ſecus eſſet. Creſcen. deciſ. 1. de priuilegijs. Et videas quoque deciſionem. 805. lib. 3. p. 3. diuerſorum.

Quinimò non ſolùm non poteſt Nuntius conferre beneficia maioris valoris 24. ducatorum de Camera incluſis etiã diſtributionibus; ſed, quod magis aduertendum eſt, neque habet Iuriſdictionem in cauſis beneficia-
59 libus † excedentibus dictum valorem 24. ducatorum: & ideò neque poteſt ipſe cognoſcere, nec committere tales cauſas, neque in prima Inſtantia, neque in gradu appellationis. Nam expreſse exceptuantur cauſæ beneficiales in facultatibus Nuntij, vt fuit dictum in vna Calaguritana portionum. 12. Ianuarij anno. 1588. coram ſapientiſſimo R. P. D. Pamphilio, & in alia Calaguritana beneficij. 5. Maij anno 1600. coram R. P. D. Seraphino Rotæ Decano meritiſsimo, & alias pluries.

Cum enim cauſæ beneficiales ſint ex ſua
60 natura † Rotales, & Curiales, vbi melius quam alibi tractantur, & diffiniuntur. Rota. deciſ. 36. ſub nu. 2. de appellationibus. in nouis. & deciſ. 1. num. 2. Iuncta additione Papazon. de conſuetudine. in nou. Marcheſan. de Commiſsionibus. 2. p. c. 3. de commiſsione appellationis. num. 2. & 8.

Ideò nil mirum, ſi in facultatibus Nuntij exceptuentur, & reſeruentur. Quod diligenter animaduertant, Præſertim Hiſpani, quia communiter ſunt in hac ignorantia, & erro-
61 re, & propterea vidi plures ſententias † de partibus Hiſpaniæ reuocatas in Rota, ex capite nullitatis ex defectu Iuriſdictionis, quia Nuntius, qui cauſas commiſit, Iuriſdictione in cauſis huiuſmodi beneficialibus carebat, & multo magis ſi commiſsio data foret vltra dietas contentas in c. nonnulli. de reſcriptis. & c. ſtatutum. §. cum vero. & §. ſequenti. eodem tit. in 6. Quibus Conſtitutionibus Nun-
62 tius derogare † non poteſt, vt fuit etiam in dictis deciſionibus Calaguritanis deciſum, & notum eſt.

63 Circa prædictas tamen facultates † Nuntiorum, quia ſolent mutatione Pontificum, & ipſorum Nuntiorum in aliquibus augeri, vel reſtringi, vt certior quis de illis eſſe poſſit, ante omnia illarum tenor inſpici debet. c. porrò. c. recepimus de priuilegijs. l. diligenter. ff. mandati.

64 Ac propterea, quando † agitur de aliqua cauſa beneficiali, ſunt facultates Nuntij in actis producendæ. Rota deciſ. 73. lib. 3. p. 3. diuerſorum.

Quando autem ad hunc effectum, & ad
65 alios ſimiles, dicatur cauſa † beneficialis? concludo, quod tunc dicitur cauſa beneficialis, quando agitur duntaxat de collatione iam facta, vel facienda, & ſic de titulo in re, vel ad rem, tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio. gl. verbo, *beneficijs*. in clemen. diſpendioſam. de Iudicijs. vbi Vitalin. num. 5. & 33. Cardinalis, num. 12. cum ſequentibus. Milius in repertorio. verbo, beneficialis cauſa. n. 15. Puteus deciſ. 496. n. 3. lib. 2.

66 Vnde fuit reſolutum in d. deciſione † Calaguritana beneficij. 5. Maij. 1600. quod ſi ex parte vnius agitur de obtinenda collatione beneficij, & ex parte alterius prætenditur, quòd nõ ſit locus collationi, ſed quod debeat fieri ſuppreſsio illius; quod tunc non dicetur cauſa propriè beneficialis, & Nuntius poterit illam committere, & terminare. Quod etiam fuit iterum deciſum in eadem cauſa ad effectum dandi remiſſoriam. 17. Ianua. 1602. coram Reuerendiſsimo D. Corduba Epiſcopo Pacen.

Similiter ſi agatur de vnione perpetua
67 † beneficij, cauſa deſinit eſſe beneficialis: ſecus verò, ſi ſolum agatur. de vnione temporali facienda de vno beneficio alteri beneficio, quod aliquis poſſidet ad vitam tantum illius; nam tunc dicetur cauſa beneficialis. Caſſad. deciſ. 3. n. 1. & 3. ac per totã. de Iudic.

Alios etiam caſus, in quibus cauſa dicatur, vel non dicatur beneficialis, vide per dictam gloſſam, verbo, *beneficijs*. & Cardinalem à num. 13. vſque ad 18. & cæteros Doctores ibidem in d. Clemen. fin. de Iudicijs. Puteum deciſ. 66. & deciſ. 496. lib. 2. Rotam deciſ. 766. lib. 3. parte. 3. diuerſ.

Aliquando tamen ad diuerſos effectus, † vtpotè, vt beneficium dicatur litigioſum,
68 vel non, in terminis Clemen. 1. vt lite pendente; non ſufficit, quod agatur de obtinenda collatione, nec quod quis ſit electus, vel præſentatus, ſi tamen confirmationem, Inſtitutionem, aut collationem nõ habet. Quia non ſufficit eſſe debitum beneficium, niſi ſit collatum; & aliud eſt eſſe beneficium collatũ, & ſic ſuum; cum per hoc dicat, ſe habere Ius in re; & aliud dicere ſibi debitum, cum per hoc dicat ſe habere Ius ad rem, gl. verbo, *collato*. in dict. Clem. 1. & Imola. ibi. num. 19. Vitalinus. num. 47. & cæteri. gl. in clem. auditor; verbo, *debitum*. de reſcrip. Couarru. in practicis quæſtionibus. c. 36. num. 7. verſ. primus caſus. Et vide, quę dicam, in gl. 15. §. 2. in principio, & quæ docet Bald. in authen. litigioſa. n. 1. C. de litigios. Caſſador. deciſ. 4. n. 1. vt lit. penden. Mandoſ. in regula de ſubro. q. 13. n. 4. Lancell. de atten. p. 1. c. 3. n. 127. & 2. p. c. 4. in præfatione. n. 686. & 687. Additio ad deciſ. 3. Rotæ vt lit. penden. in nou. & quæ late reſoluit Rota in vna Terdonen. Præpoſituræ. 26. Octobris. anni. 1601. corã R. P. D. Cuccino. & in Calagur. benefic. 29. Octob. d. anni coram R. P. D. meo Lancellotto,

SVMMARIA. §. 3. PROOEMIALIS.

1 *Papa, & Epiſcopo concurrentibus in collatione beneficij in menſe ordinario vacātis, illius prouiſio præualet, quæ præceſsit.*
2 *Præuentioni locus eſt inter collationes factas à Papa, & à Legatis.*
3 *Præuenire poteſt Papa in beneficijs deuolutis, & num. 5.*
4 *Deuolutio eſt gradatim probanda, priuſquam ad Papam deueniat.*
6 *Præuentio locum habet inter Epiſcopos, & alios collatores inferiores.*
7 *Præuenire poteſt Legatus Epiſcopum, & quoſlibet ordinarios, cum quibus concurrit.*
8 *Præuentio in conferendo ſibi vendicat locum inter Epiſcopum, & ſuum Vicarium.*
9 *Epiſcopi mediantibus ſuis procuratoribus præueniebant Papam in collatione beneficiorum vacantium in Curia ante conſtitutionem. c. 2. de præbend. lib. 6.*
10 *Cautelam dat Hoſtienſis Canonicis electoribus, qualiter præueniant Papam, & num. 11.*
12 *Præuentioni locus eſt inter plures Iudices.*
13 *Præuentio non fit per ſolam commiſsionis præſentationem, niſi ſit in Rota, & num. 14.*
15 *Præuentio locum habet inter plures Procuratores.*
16 *Præuentio qualiter fiat in collatione parochialis, quamuis Epiſcopus apponere debeat edictum concurſus, & datur cautela à Sacra Congregatione Conc. num. 17.*
18 *Præuentio intrat inter habentes pares gratias, & quomodo.*
19 *Præuentio procedit inter duos primogenitos ſimul naſcentes; & quis ſit anterior natiuitate, ignoratur.*
20 *Præuentio adeſt in venatione animalium, & piſcatione, necnon in occupatione loci ad molendinum, & num. 21.*
21 *Præuentio regulariter procedit in omnibus rebus, & citantur doctores de hoc plenè tractantes.*
22 *Præueniens Canonicus, vel Officialis in capienda poſſeſsione acquirit antiquitatem, quamuis alius ſit in prouiſione anterior, & num. 23. & 35. & 36.*
24 *Honor, & præmium datur antiquiori Canonico propter eius merita, & ſeruitia Eccleſiæ.*
25 *Antiquitas ad effectum præcedendi non conſideratur reſpectu ætatis, ſed temporis, quo militauerit.*
26 *Præeminentiæ, & optiones ſunt fructus poſſeſsionis, quia ad poſſeſſorem pertinent, & numero. 27.*
28 *Collatio beneficij dat plenum Ius in re, ſed non perficitur ante adeptionem poſſeſsionis, & numero. 29.*
30 *Beneficiatus, qui poſſeſsione caret, non dicitur effectualiter, & proprie beneficium obtinere.*
31 *Beneficium ſine fructibus dicitur inutile, fictū, & ventoſum, & ſicut corpus ſine anima.*
32 *Poſſeſsio capta non retrotrahitur ad tempus collationis beneficij.*
33 *Primo Conſul, & vltimò Patritius, præfertur medio tempore, facto Conſuli, & Patritio.*
34 *Primò Licentiatus, & poſtea Doctoratus anteponitur medio tēpore Licentiato, & Doctorato.*
37 *Deciſiones Rotales ſuper antiquitate contrariæ conciliantur, & regula cum limitatione apponitur, & num. 38. & 43.*
39 *Impedimentum præſtans ne alius poſſeſsionem capiat ex ſua culpa commodum non reportat.*
40 *Terminus appellandi non currit, quando aduerſarius, vel Iudex fuit in culpa, ne appellaretur.*
41 *Moroſus non dicitur, qui impeditur facto aduerſarij.*
42 *Poſſeſsio habetur pro capta in præiudicium aduerſarij, quando facto illius fuit impedita.*
43 *Poſſeſsio translata a Camera Apoſtolica in prouiſum Apoſtolicum, cuius effectus ſit, numer. 43. in fine.*
44 *Præuentio non ſolum cauſatur ex anterioritate diei, ſed & horæ, & num. 45.*
46 *Præuentio cauſatur ex anterioritate vnius puncti, vel momenti.*
47 *Punctum quantum temporis ſit.*
48 *Momentum quod tempus ſit, & num. 49.*
50 *Collatio, ſi ſit eadem die à Papa vni, & ab Epiſcopo alteri, nec conſtat de anterioritate, quænam intelligatur anterior.*
51 *Poſſeſsio facit, quod collatio præſumatur anterior.*
52 *Duobus litigantibus ſuper beneficio, defunctis vno in Curia, & alio extra illam, conſideratur, quis decedat in poſſeſsione ad effectum collationis Papæ, vel ordinarij.*
53 *Poſſeſsio beneficij facit præſumi Dominium.*
54 *Poſſeſsio ſola beneficij an det titulum, vel inducat præſumptionem, & 55.*
56 *Poſſeſsionis effectus plures remiſſiue, & nu. 57. & 58.*
59 *Poſſeſſor dicitur beatus.*
60 *Poſſeſſor reus plus Iuris in retinendo conſequitur, quam actor in agendo.*
61 *Poſſeſsio ex lege municipali in dimidia valoris proprietatis æſtimatur.*
62 *Poſſeſsione vnius, & hora alterius concurrentibus, quæ collatio præualeat.*
63 *Collatio cum hora præfertur collationi ſine illa.*
64 *Poſſeſsionis effectus ſuperat effectū horæ, n. 65.*
66 *Poſſeſsio vtriuſque prouiſi ſi cōcurrit eadē die cum æquali prouiſione, illa poſſeſsio, quæ continet horam, præponitur.*
67 *Vincula duo ſunt vno fortiora.*
68 *Poſſeſsio eſt potentior clauſula gratificationis.*
69 *Poſſeſsio licet capta non ſit eadem die prouiſionis, habet nihilominus prærogatiuam.*
70 *Prouiſo Apoſtolico impoſsibile eſt capere eadem die poſſeſsionē beneficij vacantis extra Curiā.*

Decre-

70 Decretum irritans nihil operatur in materia præuentionis.
71 Poſſeſſio prius capta concurrens cum alia ſi fuerit amiſſa, an operetur effectum de quo agitur.
72 Qualitas adiuncta verbo debet regulari ſecundum tempus verbi.
73 Poſſeſsio validat Ius illius, qui primo adeptus eſt illam.
74 Ius alterius ſemel extinctum numquam amplius reuiuiſcit.
75 Qualitas anterioritatis ſufficit, quod ſit de tempore diſpoſitionis.
76 Neminem poſſidere, vel vtrumque poſſidere ad effectum. c. ſi à ſede an ſit idem.
77 Poſſeſſionis virtus vtrum operetur in ſequenti poſſeſſore? & reſoluitur negatiue.
78 Prouiſus ab ordinario ſemper ſolet præcedere in capienda poſſeſſione, & num. 79.
80 Hora non apponitur in prouiſione Papæ.
81 Poſſeſsio non capitulariter capta de præbendis Cathedralis, & Collegiatæ, non releuat.
82 Papa aliquando ponit datam ſub eadem die vacationis, licet poſtea prouideat.
83 Poſſeſſionis anterioris de effectu, in terminis. c. ſi à ſede. plura remiſsiuè.
84 Poſſeſsio anterior prouiſi ab ordinario, ſi concurrit cum ſubrogatione gratioſa Apoſtolici, quæ præualeat.
85 Clauſula gratioſæ ſubrogationis operatur continuationem poſſeſſionis ſine temporis intermedio, & num. 86.
87 Ficta poſſeſsio ex Principis miniſterio habet vim veræ poſſeſſionis.
88 Poſſeſsio vera transfertur per gratioſam ſubrogationem, & non dicitur noua, ſed prima poſſeſsio. num. 89.
90 Subrogatio gratioſa quoad poſſeſſionē eſt ad inſtar ſtatuti de cōtinuanda poſſeſſione defuncti.
91 Prouiſus Apoſtolicus præcedit in concurſu poſſeſſionis data paritate, & num. 113.
92 Poſſeſsio capta à prouiſo ordinario dicitur noua, & non continuata.
93 Rota reſtringit effectum gratioſæ ſubrogationis quoad immiſsionem.
94 Subrogatus gratioſæ non agit remedio retinendæ, nec recuperandæ ſine noua apprehenſione.
95 Gratioſæ ſubrogationis clauſula ſemper apponitur in litteris Apoſtolicis.
96 Subrogatio gratioſa an operetur ad effectum declarandi.
97 Declarationis ad effectum multa proſunt, quæ ad alium effectum non proſunt.
98 Diſpoſitio c. ſi a ſede. eſt exorbitans.
99 Opinionibus ex nouis noua fātaſmata generātur.
100 Poſſeſsione ceſſante intrat effectus horæ.
101 Papa ſolet ſignare ſemper ſupplicationes de mane paulo ante prandium meridiei, ſed non ideò eius ſignatura dicitur habere certam horam niſi exprimatur, & num. 102. & 103. Vbi dicitur an releuet dicere, quod Data non fuit poſita in eadem die.
104 Collatio beneficij facta à Papa eadem die ei, qui in partibus hora ſecunda noctis eiuſdem diei, factus fuit Clericus, tenet.
105 Horæ appoſitio vincit clauſulam anteferri.
106 Hora certa in vtraque collatione concurrente illa præualet, quæ continet punctum, idemque eſt reſpectu anni, menſis, & diei. & numero 108. & 109.
107 Probatio magis ſpecialis dicitur certior, & potentior.
110 Anterioritas prouiſionis ſi conſtat aliunde, ceſſant omnes præſumptiones.
111 Prouiſus à Papa ſemper præfertur data in omnibus paritate, & n. 112.
114 Canonicus creatus à Papa cæteris paribus præfertur creato ab alio. Idemque eſt de Doctore, vel milite creato à Principe, & n. 115. & n. 118
116 Ordinatus à Papa anteponitur.
117 Ordinem vnum qui recepit à Papa non poteſt alios recipere ab inferiore.
119 Effectus poſſeſsionis, & horæ locum habet inter prouiſos à Papa, & Nuntio, & à Papa, & Imperatore. num. 120.
121 Prouiſus à Legato, vel Nuntio præfertur prouiſo ab ordinario. Idemque eſt reſpectu Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & num. 122. & Epiſcopi, & illius Vicarij. num. 123.
124 Prouiſus a Vicario Epiſcopi cum poſſeſsione præfertur prouiſo ab Epiſcopo ſine illa, quando de anterioritate nō apparet, & n. 125. 126.
127 Diſpoſitio d. c. ſi à ſede. vtrū procedat in præſentato corā ordinario concurrēte cū Apoſtolico.
128 Prouiſione ordinarij, & reſeruatione in eadem die concurrente, quæ præualeat.
129 Deciſio Rotæ. 29. num. 1. de reſcriptis. in antiquis. declaratur.
130 Concurrentibus expectante, & reſeruatiuo, quis præferatur.
131 Præuentioni locus eſt, quando ſunt tres, pluresue collatores.
132 Regula 16. de concurrentibus in data procedit inter plures Apoſtolicos, & num. 133. & 136. & 137.
134 Correctio Iuris communis nō eſt inducenda, & fugiendus eſt intellectus correctionem inducens, num. 135.
138 Gratia per, Fiat, præfertur gratiæ, per Cōceſſū, & de intellectu regulæ 33. & n. 139.
139 Concurrentibus ſub eadem data duabus prouiſionibus ex capite reſignationis, præfertur prius publicata.
140 Cōcurrentibus pluribus prouiſis ab eodē ordinario ſub eadē data quis præferēdus, & n. 141.
142 Collatio pluribus facta, ſub eadem data ab ordinario corruit, ſi non conſtat de anterioritate alterius, ratione incertitudinis.
143 Incertitudinis cauſa plura corruunt remiſsiue.
144 Papa an præueniat per manus appoſitionem quoad beneficia Regni Franciæ ratione concordat,

cordat, & num. 145.

146 *Manus appoſitio Papæ impedit alios collatores, licet collatio ſit inutiliter facta.*

147 *Epiſcopi attendant, quod de ſuis collationibus fiat Inſtrumentum coram Notario, & teſtibus ſe ſubſcribentibus, & ſigillo munitũ: alias non probat in præiudicium prouiſi Apoſtolici, & datur regula cum 7. ampliationibus, & 5. limitationibus.*

148 *Epiſcopi, vel eorum Cancellarij ſæpe antidipant datas in ſuis collationibus in præiudicium prouiſorum Apoſtolicorum.*

149 *Apoſtolici prouiſi, ſunt exoſi Epiſcopis.*

150 *Antidatæ ſuſpectio procedit etiam in collationibus Legatorũ, necnon Nuntiorũ, & n. 151*

152 *Antidatæ præſumptio locum habet reſpectu reſignationis.*

153 *Collatio facta ab Epiſcopo non probatur, ſi ſit coram Secretario Epiſcopi, & teſtibus, ſi Secretarius non eſt Notarius, etiam ſi teſtes ſint ſubſcripti, & num. 154.*

155 *Antidatæ ſuſpectio procedit reſpectu appoſitionis alicuius clauſulæ, prouiſo Apoſtolico præiudicialis.*

156 *Ordinarius collator non eſt idoneus teſtis ad probandum collationem ab ipſo factam, idemque eſt in inueſtitore, num. 159.*

157 *Voluntatem ſuam qui explet, dicitur lucrari.*

158 *Collator malè conferens quando teneatur de euictione.*

160 *Teſtes adhibendi in collationibus Epiſcoporum non poſſunt eſſe familiares, ſed debent eſſe omni exceptione maiores.*

161 *Antidatæ præſumptio ceſſat, quando conſtat de poſſeſſione anteriori prouiſioni Apoſtolicæ, vel de reſignatione. num. 162.*

163 *Antidatæ præſumptio ceſſat, quando ſunt duo Prælati Collatores, & omnes contulerunt, idem ſi fiat à capitulo. num. 164.*

164 *Collatio præbendarum in Cathedralibus, & Collegiatis ad quem ſpectet, & num. 165.*

166 *Capitulum non venit in diſpoſitione loquente de Prælato, maxime materia odioſa.*

167 *Præſumptiones, & veriſimilitudines concurrentes excludunt ſuſpectionem antidatæ, & num. 171.*

168 *Præſumptio pro validitate collationis eſt potentior.*

169 *Præſumptio pro euitãdo delicto eſt benignior, & fortior, præſertim vt minus recedatur à Iure communi, & num. 170.*

172 *Antidatæ præſumptio ceſſat, quamuis Notarius non ſit rogatus, ſi reliqua concurrunt.*

§. 3. PROOEMIALIS.

POSTQVAM in §. præcedenti, dixi quod Papa poteſt concurrere cum ordinarijs in collationibus beneficiorũ vacantium in menſibus ordinarijs. Nunc opportunum erit, agere, quomodo concurrant, ac quæ prouiſio ſit melior, & præferenda.

1 Qua in re dicendum eſt, quod illa prouiſio præcedat, † & teneat, quæ prius facta fuerit, ſiue à Papa, ſiue ab Epiſcopo; ità vt præuentioni locus ſit. c. dudum. 14. §. nos igitur. ibi *propter quod noſtra, qui eandem præoccupauimus poteſtatem, potior debet eſſe conditio.* de præben. lib. 6. c. ſi à ſede. 31. eo. tit. c. ſi plures. 8. §. porrò. de off. deleg. in 6. & vtrobique Doctores. Rota deciſ. 1. ſub nu. 2. poſt medium. verſ. *ipſe enim conferendo.* de præbend. in nouis, & deciſ. 19. ſub num. 2. verſ. *præterea Papa poteſt præuenire.* de præben. in nouis. Staphileus de literis gratiæ in præludio. n. 8. Gomezius de expectatiuis. n. 16. Bocrius. q. 24. n. 4. & q. 287. ſub n. 1. Abbas in c. quia diuerſitatem. n. 5. de conceſſione præbendæ. Bonifacius Vitalinus in clem. 1. n. 38. verſ. *vnde ſi Papa præuenit velit pendente,* Rebuff. in concordatis in rubr. de mandatis Apoſtolicis. §. declarantes. in gl. verbo. *Iure præuentionis.*) in principio. & per totam. vbi in propoſito multa adducit; & in praxi. tit. de deuolution. num. 46. 47. & 48. Rota deciſ. 272. n. 4. lib. 2. p. 1. diuerſ.

Sicut etiam eſt locus præuentioni inter
2 prouiſiones † factas à Papa, & à legatis gl. per tex. ibi in c. ſi à ſede. 31. verbo, *legato.* de præbend. lib. 6. & ibi Abbas, Lapus. n. 4. Geminian. n. 9. Franc. n. 8. Mandoſ. in reg. Canc. 16. de concurrentibus. q. 10. n. 4.

3 Pariter eſt locus præuentioni † in deuolutis beneficijs, nam quamuis de Iure ſit pro-
4 banda deuolutio gradatim † per ſemeſtre lapſum cuilibet inferiori priuſquam ad Papã, tanquam ſupremum, deueniat. c. 2. c. licet. il 1. de ſupplen. neglig. prælat. c. 2. de conceſſ. præbend. gl. in clemen. vnica. verbo, *locorum,* de ſupplen. neglig. Abas. in c. cum in cunctis. §. clericis. n. 5. de electione. Rebuff. in praxi. tit. de deuolution. n. 39. & ſæpe tenuit Rota,

5 Tamen Papa ſtatim, quod ſit lapſum primum ſemeſtre, poteſt prouidere Iure præuentionis: quia tanquam ordinarius concurrit cum quolibet inferiori, vtpotè cum Epiſcopo, Capitulo, Archiepiſcopo, Legato, & quocũque alio. Rota deciſ. 3. iuncta additione Papazon. de offic. legati. n. 6. in nouis. Rebuff. vbi ſupra n. 46. & 51. & in concordat. in rubrica de collation. §. ſi quis. verbo, *deuolutio.* Creſcentius deciſ. 1. numer. 5. de dilationibus. Mandoſius. in regula de annali. q. finali. numero 6. & dicam. §. 4. ſequenti. ex numer. 88.

Item inter Epiſcopos, † & alios quoſcunque Collatores etiam ipſo Epiſcopo inferiores eſt locus præuentioni. Abbas. Lapus in d. c. ſi à ſede. numero. 3. de præbend. lib. 6. Io. Andreas in c. Paſtoralis. num. 7. de offic.

Ioannes

or-

ordinarij. per tex. quem allegat, in cap. irrefragabili. §. exceſſus. co. titulo. Mandoſ. d. reg. 16. q. 10. nu. 8.

7 Rurſus Legatus † poteſt præuenire ordinarios, ex quo concurrit cum quolibet ordinario. Gambarus in tract. de legato. lib. 3. nu. 207. Put. deciſ. 345. in vna Auguſtana. nu. 1. & per totam. lib. 2. & fuit dictum in vna Verdunen. Canonicatus 6. Martij 1593. ad medium coram R. P. D. meo Pamphilio.

8 Quod etiam procedit inter Epiſcopum, & ſuum Vicarium † habentem poteſtatem conferendi: nam illa prouiſio præualebit, quæ prior tempore fuerit. Calderin. conſ. 2. num. 1. & in conſ. 7. nu. 1. de off. Vicarij. Felin. in c. Capitulum Sanctæ Crucis. nu. 16. in princ. de reſcript.

9 Similiter dicit gloſ. in c. ſtatutum. 3. in verbo, *per ſe ipſos*. in princ. de præbendis. lib. 6. quod ante conſtitutionem. c. 2. eodem titulo; reſeruantis beneficia vacantia apud ſedē, habebant Epiſcopi procuratores in Curia, qui ſtatim cum vacabant beneficia, conferebant illa, & ſic præueniebant Papam.

Vnde Hoſtiens. in ſumma titu. de electione. §. qualiter. nu. 11. verſ. *quod ſi timeant*. dat

10 cautelam † Canonicis, ne præueniantur à Papa, quod ſi timent, ne Papa, vel Legatus præueniant, quia propè ſunt; aut Curſor aliquis; qui ſolet vti diplomate, profectus eſt ad eos, ipſi eligentes eligãt, abſentibus non vocatis,

11 & curialiter † faciet contemptus, ſi, quod factum eſt, ratificet; licet poſſit agere de contemptu. c. quod ſicut. de electione. Et per prædictam electionem, vel præſentationem præueniunt Papam, vel Legatum. Selua de benef. 3. p. q. 67. numer. 5. & vide quæ dicam in §. 5. procemiali ex num. 120.

12 Similiter, quãdo ſunt plures Iudices † Cõpetentes, ille, qui prius cognoſcendo præuenit, remanet cum cauſæ Iuriſdictione, vt ille ſolus procedere debeat l. ſi quis poſtea. 7. l. vbi ceptū. 30. ff. de Iudicijs. l. cum quidã. ff. de Iuriſd. omn. Iudic. c. ſignificaſti. de foro competenti. l. 12. tit. 7. Partita. 3. De qua materia vltra ordinarios in dictis locis vide plenè per Bartolum, Alex. & Iaſonem in l. ſi pluribus. 33. ff. de legatis primo. Marian. Socinum in d. c. propoſuiſti. de foro competenti, Tiberium Decianum in tom. de delictis. lib. 4. c. 20. 21. & 22. Maſcardum de probation. concluſione. 1232. incipit, præuentio. Facit de præuentione peculiarē tractatum Azebedus in l. 10. tit. 13. lib. 8. Recopilationis. vbi præfatam regulam ponit cum 11. ampliationibus, & 12. limitationib. ad quos me remitto.

13 Solum enim per tranſennam † aduerto, quod, licet per ſolam præſentationem commiſſionis, ſeu reſcripti Iudex delegatus non dicatur præuenire gl. verbo, *aſsignatæ*. & ibi communiter omnes. in c. vt debitus honor. 59. de appellationibus. cum alijs per Maſcardum dicta concluſione 1232. num. 12. Tamen

14 in Rota contrarium † ſeruatur, nam per ſolam commiſſionis præſentationem præuenitur, Rota. deciſ. 1. de Conſtitutionibus; & deciſ. 6. de reſcriptis. in antiquis Caſſadorus deciſ. 5. num. 1. & per totam. de reſcriptis. Puteus deciſ. 47. num. 1. lib. 2. vbi declarat.

15 Item inter plures procuratores † in ſolidum ad cauſam datos illius erit melior conditio, qui per litis conteſtationem negotium primitus occupabit. leg. pluribus. 32. ff. de procuratoribus. c. non iniuſto. de procuratoribus. c. ſi duo. verſ. *ſecus*. cod. titulo in 6. l. 18. tit. 5. Partita 3. Creſcen. deciſ. 16. de procuratoribus.

16 Similiter non aufertur † per Conc. Trid. c. 18. ſeſsione 24. de reformatione præuentio competens alijs inferioribus in Iure conferendi aliqua beneficia curata, quamuis diſponatur, quod prouideri non poſsit, niſi per edictum cõcurſus ab ordinario apponendū, &c. Et ad præſeruandam præuentionem ſacra Concilij Congregatio dedit inferiori, cautelam huiuſmodi:

17 *Si inferior † haberet præuentionem cum ordinario, debet, habita notitia vacationis parochialis coram Notario declarare ſe velle dictam parochialem conferre; & ideò rogare Epiſcopum, vt proponat edicta, & hac ratione tuebitur Ius ſuæ præuentionis.*

18 Idem inter habentes pares † gratias, quia ille præfertur, qui præuenit in præſentatione ſuæ gratiæ coram executore. c. Capitulum 30. in fine de reſcrip. c. duobus. 14. cod. tit. in 6. Rota deciſ. 5. & deciſ. 13. num. 1. de reſcriptis. in nouis. & deciſ. 58. de reſcriptis. in antiquis, & deciſ. 11. de conceſſ. præben. in ibidem. latiſsimè. Felin. in d. c. Capitulum Sanctæ Crucis. de reſcriptis. Caputa. deciſ. 5. parte prima. Puteus deciſ. 156. qui loquitur de præuentione acceptationis. lib. 1.

19 Item ſi naſcūtur duo filij primogeniti † inſimul, nec ſcitur quis illorum primus natus fuerit, & ſic vterque ſuccedit in ſolidum quoad exercitium Iuriſdictionis, Regni, vel Caſtri iuxta legem 12. titulo finali. Partita. 7. Anton. Gomez. in l. 40. Tauri. ſub numero 68. verſ. *ſexta, & principalis opinio*. Molina lib. 3. de Hiſpan. primogen. capitulo. 1. numero vigeſimoprimo: tunc inter illos erit locus præuentioni, niſi Iuriſdictionis exercitium ſit diuiſum. Anton. Gomez. d. num. 68. ante fin. Couar. in practicis. cap. fin. num. 1. in principio.

20 Idem in venatione † animalium, & piſcatione piſcium, quia prius præuenientis, & occupantis fiunt. l. 1. §. piſcium. ff. de acquiren. rerum dominio. §. feræ igitur beſtiæ. Inſtitut. de

de rerum diuiſione.l.17.tit.28.Partita.3.

21 Idem in eo,qui præuenit in occupatione † loci Molendini, & hauſtus aquæ. Bart. in l. quominus.ff. de fluminibus. nu.10.& ibi plene per Iaſonem,& Ripam à nu.25. & ſequentibus.

22 Tandem,quia eſſet procedere in infinitũ,† generalis regula ſit,quod inter habẽtes æquale Ius, melior eſt conditio præuenientis, ex vulgata regula. *Qui prior eſt tempore*. de reg. iuris. in 6.l. quoties vtrinſque. 99.ff. de regulis iuris. Roman. conſ. 47. viſis neceſſarijs. nu.1. De qua regula plura tradunt Ripa in l. priuilegia.ff. de priuileg. creditorum. Neguzantius in tracta.de pignoribus.5. par. 2. memb. per totum. Solys in ſuo tract. de cenſibus lib. 3. cap. 5. Maſcardus de probationibus. concluſione 1234. Matienzus in l. 7. gl.5. tit.16. lib.5. recopilationis.

Quibus addo, quod ille Canonicus, ſeu beneficiatus,Iudex, aut officialis,qui præuenit in apprehendenda
23 poſſeſſione,†& in antiquiori receptione, præcedere debet alios in ſtallo, voce, optione,ac alijs prærogatiuis,& præeminẽtijs.c.1. et ibi omnes.de maioritate,& obediẽtia. Bart.in l. 1.nu.4.ff. de albo ſcribendo. Bald. per text. ibi in cap. cum olim. num. 1. notabili. 2. de conſuetudine.Roman. in l. cum mulier.§. de viro. verſ.9. infertur. ff. ſoluto matrim. late Ruinus conſ.19. nu.9. vol.1. Caſſaneus in cathalogo gloriæ mundi.4.par. conſideratione 76.& 11. par. conſideratione 17. verſ.& non ſolum hæc antiquitas. Rebuff. in tract. de nomination. q.21. nu. 4. Boerius in tractatu de auctoritate magni Concilij.nu.81. Caputaq. deciſ. 357. nu.2. par.2. Rota deciſ.2.nu. 1. iuncta additione Papaz. de conſuetud. in nouis.

Quis præcedere debeat: An prior ĩ prouiſione, & poſterior in poſſeſſione;vel e cõuerſo.

Quod etiam procedit,& ampliatur,quam-
24 uis alius ſit in prouiſione prior, † ſi tamen ſit in poſſeſſione poſterior, etiam ſi per eum nõ ſteterit, quod poſſeſſionem prius ceperit, ſed propter litem, vel aliud obſtaculum fuerit impeditus, vt fuit reſolutum in Rota in vna Vicen præcedentiæ 27.Aprilis 1594.corã Gipſio. quæ deciſio fuit poſtea confirmata in vna cauſa Burgen. de Velorado.30. Aprilis 1599. coram R. P. D. Litta meritiſſimo Rotæ auditore,& alias ſæpe.

Ratio eſt,quia honor iſte datur antiquiori
25 Canonico † propter eius maiora onera,& ſeruitia,quæ in Eccleſia ſubijt.l.2. in fine.ibi, *vt is gradu cæteros antecedat,quem ſtipendia meliora, vel labor prolixior fecit anteire.* C.de officio magiſtri officiorum.c.miramur.circa finem ibi, *nec poteſt de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus caſtis, pro actionibus ſtrenuis celſioris loci præmium debetur.* 61.diſtinctione. Caſſaneus dicta conſideratione 17. verſ. *Et non ſolum.* vbi alia plura Iura refert.gl. optima in c. fin.verbo, *antiquiores.* de conſuetudine. lib. 6. vbi dicit, quod antiquiores ſunt intelligendi non ætate, ſed tempore,quo in Eccleſia militarunt. Mohedan. deciſ. 11. de renunciatione.ante numerum primum. verſ. *nam cum locus.*dicens,quod locus competit Canonico ratione poſſeſſionis. Igitur qui receptus non fuit, nec in ſeruitio Eccleſiæ militauit, ſiue ſit anterior, ſiue poſterior in prouiſione,ſiue ſteterit per illum, vel non ſteterit, præferri non debet anteriori recepto, qui in ſeruitio Eccleſiæ militauit,cum ex receptione acquiratur antiquitas, & præeminentia ex ſupradictis.

Comprobatur,quia iſtæ præeminentiæ, &
26 optiones † ſunt fructus, & emolumenta poſſeſſionis. gl. in verbo, *Capitulo.* in cap.cum olim. poſt medium. verſ. ſed collatio beneficiorum. de maior. & obed. Selua de beneficijs.3.par. q.40. nu. 4.Caſſador. deciſ.3. de penſionibus.nu. 6.

27 Sed fructus ſemper ſpectant † ad poſſeſſorem. cap. querelam. 24. de electione.c. conſultationibus.de Iure patronatus.c. cũ olim. de cauſa poſſeſſion.l. bonæ fidei. 48. ff.de acquir. rerum dominio, cum ſimilibus. Rota deciſ.7.de Iure patronatus.in nouis.& deciſ. 14. eod.tit.in antiquis. & 49. de reſcript. in antiquioribus. Aym.conſ.322.n.5.Maſcard. concluſ. 173. de probationibus. per totam. cum alijs adducendis in gl.35.§.2.Igitur debentur primo poſſeſſionem habenti.

28 Accedit,quod licet ſola collatio cõcedat† plenum Ius in re. c. fin. de conceſſione præbẽ. Iaſ. in l. quoties.n.3. C. de rei vendicatione. Couar.lib. 3. variar.c. 16. n.1.tamen
29 ante adeptionem poſſeſſionis nõ perficitur † aſſecutio beneficij. Achil. deciſ. 9.num.6.de priuileg. neque dicitur effectualiter, & pro-
30 prie † obtinere beneficium, qui habet ſolum titulum beneficij ſine poſſeſſione, ſecundum gloſſ. in verbo, *obtinebunt.* in §. item inſuper. tit.de collationibus.in pragma.ſanction. Additio ad Rotam deciſ.31.ſub littera B.de cõceſſ.præben.in antiquis. Quando enim beneficium eſt ſine poſſeſſione, & fructuum perce-
31 ptione,non dicitur beneficium, † ſed eſt inutile, ventoſum,& fictum, & ſicut corpus ſine anima, vt latè tradit Gomeſius in reg.de annali. q. 47. n. 3. & 4.

Cæterum contra dictã deciſionẽ Rotalem dicentem, eſſe præferẽdum primo receptum antiquiori in prouiſione, & poſteriori in receptione, quamuis per eum non ſteterit, inuenio aliam expreſſam Rotæ deciſionem cõtrariam quæ eſt 6. de conſuetudine. in antiquioribus Biſigneti. vbi adducit bona fundamenta.Et maximè mouetur,quia ſecunda re
32 ceptio retrotrahitur,† ex quo primus impe-

trans

trans erat recipiendus,& per eum non ſtetit. Et ſubijcit quod per tres ſentẽtias ita pronũciatum fuit. Quam deciſionem refert, & ſequitur Rochus de Curte in c. fin. de conſuetudine ſect.4. nu. 11. verſ. *per hoc videtur decidi quæſtio.* quæ deciſio non fuit allegata in alia deciſione moderna coram Gipſio facta.

Poteſt etiã corroborari dicta deciſio antiqua per tex. expreſſum in l. 1. verſ. *quod ſi quis prior.* C.de conſulibus. lib. 12.vbi ſtatui-
33 tur, quod ſi quis fuerit prior † conſul, & vltimo patritius, eſt præferendus in honoribus medio tempore facto Conſuli, & patritio.

Hinc emanauit illa magis cõmunis opinio,
34 quod prius Licentiatus,† & poſtea Doctoratus ſit præferẽdus medio tẽpore Licentiato, & Doctorato. De qua per Felin.in rubrica de maioritate,& obedien. nu.3. Aliciat.de præſumpt.reg. 1. præſumpt. 45. n.7. Anton.Gabriel.lib.6. titulo de maioritate, & obedien. concluſ.1.per totã. Faciunt tradita per Vincen. de Franch. deciſ. 138. & 144. par. 1. licet hoc difficultate non careat, & quamplures contrarium teneant.

35 Quinimò, quod inſpecto Iure communi † ſit anterioritas prouiſionis,ſeu promotionis attendenda, quamuis prouiſus, & promotus ſit in receptione poſterior,niſi aliud ſit de ſtatuto,vel cõſuetudine,tenet poſt longã diſputationẽ deſuper factam quidam Collegialis Bononien. Ioſephus Gonzalez nuncupatus, in ſuis quæſtionibus. quæſt.14. per totam.

Verum,quicquid ille dicat, opinio prima
36 eſt amplectẽda tanquã magis vera† ex rationibus in ea deductis. Et ita ſeruari in omnibus Eccleſijs, & Collegijs,atteſtatur Rota in d. deciſ. facta 27. Apr.1594.de qua in.n.23. quod etiã in regalib. audientijs ſeruari vidi.

Solũ enim reſpondebo ad dictã deciſionẽ 6.de conſuetudine.in antiquioribus.iſtam,& modernam deciſionem diſtinctionis fœdere, concordando,hoc modo videlicet, quod
37 ſemper, & regulariter † ſit præferendus primo loco receptus,licet vltimo loco prouiſus, quamuis per prius prouiſum non ſteterit: vt memorata Rotæ moderna deciſio cantat.

[Margin note: ...ncilia ... dua- ...m deci ...nũ Ro ...lium.]

Dummodo iſta regula ſit temperanda,& limitanda reſpectu eius,qui mouet litem,&de-
38 dit cauſam † impedimento, vt antea prouiſus poſſeſſionem capere non poſſet. Nã tunc ille anterior in prouiſione,& poſterior in receptione præcedere debet poſteriorẽ in prouiſione,& priorem in poſſeſſione culpam habentem,& impedimentum præſtantem,ne ex
39 ſua culpa commodum† conſequatur.l.in fundo.ff.de rei vendicat.c.ſedes.15,c.ex tenore. 16. de reſcript.Sicut appellationis terminus
40 non currit, † quando aduerſarius, vel Iudex fuit in culpa.l.fin.§. illud. verſ. *niſi ipſe appellans.* C.de temporibus appellation.gl.verbo, *finiri.* in clem.1.de reſtit.in integrum.Caſſad. deciſ. 9. nu. 5. de appellationibus. Cæſar de Graſſ.deciſ.3. n. 5. de conſtitution.

41 Nec dicitur moroſus, † qui impeditur facto aduerſarij.Bartol in l.amplius.n.8.in fin. ff. rem ratam haberi. Caputaq. deciſ.108.n. 6. par. 2. plura in propoſito tradunt gloſſ. verb.*factum.* in c.ſi capitula.de .conceſſ. præben. in 6. Gomeſius in reg. de annali.q. 14. per totam. Rota deciſ. 1. nu. 5. de conſtitutio. in nouis.iuncta additione.& deciſ.5. n.5. par. 1. diuerſ. Felin.in c. cum cauſam.n.16. & 17. de teſtib. Afflictus deciſ.302.n.1.verſ. *quo caſu.* vbi dicitur, quod poſſeſſio habetur
42 pro capta† in præiudicium aduerſarij, quando facto illius fuit impedimẽtum præſtitum. Et alios plures ſimiles caſus ſupradicti Doctores adducunt, & Flaminius Pariſius de reſignation. beneficiorum. lib.11. quæſt.13. à n. 95. Sfortius Oddus de reſtitutio.in integrum, q. 12. per totam cum adducendis in gl. ſuper verbo *obſeruatis.*& in gl.55.

Quam diſtinctionem ego colligo ex tenore prædictarum deciſionum. Nam deciſionis modernæ caſus erat, quod quidam Iacobus prouiſus de quodam Canonicatu in Eccleſia Vicen. litigauerat longo tempore ſuper eodem Canonicatu contra alium, quem vicerat, & iſto medio tempore vacauerant alij ſeptem Canonicatus in eadem Eccleſia,& prouiſi de illis poſſeſſionem obtinuerunt ante dictũ Iacobũ, quem Rota declarauit ſedere debere in poſteriori loco, &c. ſicque iſti Cano-
43 nici, qui medio tempore † poſſeſſionem acceperunt, nullam litem, nullamque impedimenti cauſam mouerunt.

Secus vero fuit in dicta deciſione. 6.de cõſuetudine.in antiquioribus. Nam fuerunt duo impetrantes, primus, & ſecundus,& cũ vterque occurreret ad Capitulum pro obtinenda admiſſione,orta quæſtione inter illos Capitulum admiſit ſecundum, & primum iniuſte neglexit, quamuis primus prouiſus petijſſet ſe admitti. Tandem vacante alia præbenda vigore ſuæ gratiæ expectatiuæ fuit etiã primus admiſſus.Et poſtea agebatur inter illos, quis eſſet antiquior, ad optandum prębendam maiorem vacãtem.Fuit tentum, quod primus, licet vltimo loco admiſſus,deberet præferri, & ſic primus in data præceſſit ſecundum,cauſam,& impedimentum præſtantem,ne primus admitteretur ante illum.

Quid autem ſit de prouiſo Apoſtolico habente ceſſionem de poſseſſione nomine Cameræ capta? vide late.in gloſſ. 34.q.20.a.n. 101. vſque 122.

Redeundo igitur,vnde sũ digreſſus,dico,quod preuẽtio cauſatur
44 nõ ſolũ per vnũ diẽ† anterioritatis ex gl.in c. ſi eo tẽpore.45.verb. iã.de elect.in 6.ſed etiã

ratione

45 ratione vnius horæ.† gl. verbo, *die obligauit.*
in l.ſi cx pluribus.89. §. fin. de ſolutionibus.
&in c. duobus. 14. vcrbo. *ſi non appareat.* de
reſcrip. in 6. Bald.in.l.imperator.1. lectura,
num. 4. ff. dc ſtatu hominum.& in l.præſcri-
ptione.n.15. C. ſi contra Ius, vel vtilitatem
publicam. Franc. in c.ſi a ſede.nu.4. dc præ-
bendis in 6. Felin. & Decius vterque. n. 5.in
c. paſtoralis. in princ. de reſcript. Idem Fe-
lin. in c. 1.n. 12. dc fid. Inſtrum.Ioann. Sel-
ua de beneficijs.3. par.q.5.n. 13. Caſſad.de-
ciſ. 20. n. 1.de præben.& deciſ. 4. nu.fin. ſu-
per regulis. Puteus deciſ.172.n.3.lib.3. Me-
nochius dc adipiſcenda.rem. 4.n.792.

Item non ſolum vnius horæ prioritas, ſed
46 etiam † vnius puncti, vel momenti facit præ-
uentionem. Decius in d.c.paſtoralis.n.5. Ti-
raq. de primog. q. 2.n.1.& 2. Menochius de
arbitrarijs.centuria 1. caſu 48. num.3. Caſ-
ſadorus. d. deciſ.20.num. 1. in fine poſt Bal-
dum in l.de rebus.n. 2.C.de donationibus an
te nuptias. Rota deciſ. 19. num. 3. par. 2.
diuer. gl.fin. in l.ſi ex pluribus.§.fin.ff.de ſo-
lution. & in c. duobus, verbo, *ſi non apparet.* de
reſcrip.lib. 6. Anton.Gomez.in l. 40. Tauri.
n. 68. poſt principium.

47 Quantum tẽporis ſit vnum punctum,†vnũ-
que momentum, ex noſtris nobis ſcriptum re
liquere. Ioan. Andreas in c.1. num. 7. Abbas
etiam. nu. 7. dc cauſa poſſeſſ. & propriet.di-
centes, quod punctus eſt quarta pars vnius
48 horæ, & momentum † eſt decima pars vnius
puncti, & ſic hora habet quatuor puncta, &
quadraginta momenta. Quod prius dixerat,
licet ipſi non allegent, Accurſius in l. cum
biſſextum.98. gl.fin. ff. de verbor. ſignific. &
Alciat. ibidem ſub littera E. vbi dicit, horam
conſtare ex.60.minutis, & quod Latini ſim-
49 pliciter † accipiunt momentum pro breui
tempore, ſicut & punctum.

Sed quid, ſi eadem die fiat collatio vni
à Papa, & ab ordinario alte-
50 ri,& non conſtet de anterioritate † horæ,pũ-
cti, vel momenti? conclude, quod tunc intrat
caſus Tex. notabilis in.c.ſi a ſede.31.de præ-
bendis. lib. 6.dicentis, quod potior ſit condi-
tio poſſidentis, & ſi neuter poſſideat, proui-
ſus à Papa, vel eius legato, propter conferen
tis ampliorem prærogatiuam, erit alteri præ
ferendus.

Hinc incipit materia c. ſi a ſede. de præbend. in 6. & proſequitur late vſq; ad num. 146.

51 Ex quo tex. colliges magnum effectum †
poſſeſſionis, vt propter illam poſſidentis pro
uiſio præſumatur anterior. Caputaq. deciſ.
47. par. 2. & 236. par 3. Maſcard.de proba-
tion.concluſ. 314. num. 4. Rebuff. dc pacific.
poſſeſſoribus. n. 297. vbi plenè.

52 Sicut etiam, ſi duo litigant† ſuper benefi-
cio,& vnus decedit in Curia ſine poſſeſſione,
& alter extra Curiam cum poſſeſſione, ratio-
ne poſſeſſionis ſpectat prouiſio ad ordinariũ,
& è conuerſo. Nam poſſidens melius Ius ha-
bere præſumitur. Tex. in clem. 1. §. quod ſi
vnum: & ibi gloſſ. verbo, *poſſidebat.* vt lite pẽ-
dente, quem textum ſingularem dicit Tira-
quel. in loco proximè citando.nu. 20.in fine.
53 Nam ex poſſeſſione beneficij prǫſumitur† Do
minium, vt notat Imola in dicta Clemen. 1.
n. 2. & plura tradit Menochius de præſumpt.
lib. 6. prǫſumpt. 63.ex n.11. Quod intelliges
quando titulus incidenter deducitur. Imola
in d. Clem. 1. n. 3. & cǫteri. Bartol.in l.qui-
dam in ſuo. nu.4. verſ. *ſecundo caſu.* ff. de con-
diti. Inſtitut. Abbas in c. cum ad Sedem. n.
20. dc reſtitut. ſpoliator. cum alijs per Me-
noch. pc prǫſumpt. lib. 6. dicta prǫſumptio-
ne.63. n. 11. cum ſequentibus.

Dicit etiam Rota deciſ. 10. nu. 2. dc præ-
ben. in antiq. quod per tex. in d. c. ſi a ſede.
54 videtur † probari, quod ſola poſſeſſio dat ti-
tulum in beneficialibus.

Et eo ipſo, quod conſtat de poſſeſſione be-
55 neficij, præſumitur titulus,† cũ ſine illo poſſi-
deri nõ poſſit. Imola vbi ſupra.n.10.Rot.deciſ.
423.n.2. & deciſ.595.n.8. & deciſ. 802. nu.2.
&4.par.1.diuerſ. Et alios plures effectus poſ-
56 ſeſsionis† vide in §.commodũ.Inſti.de inter-
dictis. & per Philippũ Probũ in additione ad
Io.Monachum in d. c.ſi a ſede.n.3.4.& 5.Re-
buff.vbi ſupra d.n.297.per totum.Caſtellum
in l.17. Tauri in gloſſ. verbo, *la poſſeſſion.* Cre-
ſcen.deciſ.5.de Iure patro.Put.deci.330.li.1.
& deciſ. 445.n.1. & 2.lib. 2.Acchil.deciſ.17.
57 de probation. cumulat † quamplura Tiraq.
dc primog.q. 17.opin.11.per totam.Maſcar.
de probation. concluſ. 1200. incipiente, per
poſſeſsionem transferri.Menoch.dc præſum-
58 ption. lib. 6. præſumpt. 69. vbi. 28. † com-
moda poſſeſsionis ponit. Et vide quæ dicam
in gloſſ. 45. §.2. & in gloſſ.4. nu.172.& gloſſ.
5. num. 62.

Et propterea dicitur vulgariter, quod bea
59 tus † qui poſſidet gl. verbo, *requirat.* in c.1.§.
ſi Iudex.verſ. *ſi tres fratres.* de pace tenenda,&.
eius violatoribus, &ibi Bald.ſub.n.1.veſ. *item*
noto in gloſſ. in vſibus feu.

Dicit etiã Speculator in tit.de emphiteuſi.
q. 66. nu.83. ad med. quod qui poſſidet, plus
60 Iuris † in retinendo conſequitur, quàm actor
in agendo. Mandoſ. cum alijs in regula. 33.
quæſt. 4. n. 2.

Et poſſeſſionẽ ſolam æſtimari in dimidia
61 † valoris proprietatis, apud Luſitanos, lege
municipali cauetur. lib. 3.tit.77.§.10. Alua-
rus Valaſcus conſultatione 51.num.47.tom.
1.& cõducunt quæ tradit Menoch.dicta præ-
ſump. 69.n. 34. & 35.

Vnde primo quæro, ſi conſtat dc certa
hora vnius prouiſionis,& dc poſ- Quæſt.
62 ſeſſione alterius, quis ſit † præferendus, an Prima.
habens poſſeſsionem ſine hora, an vero ha-
bens

bens prouiſionem cum hora certa, & ſine
poſſeſſione?

Videtur quod habens prouiſionem cũ cer
ta hora eſſet præferendus, quia habens cer-
63 tam horam † præfertur cuicunque carenti
hora. Iaſ. in l. 1. n. 6. Rip. n. 1. Socin. nu. 12. ff.
ſolut. matrim. Caſſad. deciſ. 20. de præben.
n. 1. & deciſ. 4. n. 6. ſuper regulis. Decius in
c. Paſtoralis. nu. 5. de reſcriptis. Menoch. de
arbitrar. lib. 2. centuria. 1. caſu. 42. nu. 24.
vſque 28. Tiraquel. de retrac. conſanguini-
tat. §. 11. gl. 1. nu. 10. Mandoſ. in reg. 16. q.
19. num. 10. & ſeq. Maſcard. de probat. con-
cluſ. 314. num. 13.

64 Contrarium† tamen tenuit Rota pro ma-
iori parte in vna Fulginaten. teſte Puteo de-
ciſ. 321. n. 2. lib. 1. poſt. Decium in l. in am-
biguis. 85. ſub n. 4. ff. de reg. Iur. & in c. Pa-
ſtoralis. ſub n. 5. verſ. *ſed conſiderando opiniones*:
de reſcript. & alios ibidem allegatos. Quod
etiam tenet cum pluribus per eum citatis. Ti
raquel. de iur. Primogeni. quæſt. 17. opin. 11.
n. 3. Maſcard. de probation. concluſ. 1234.
Prioritas. n. 33. Rebuf. latè adducens plura
hinc inde de pacif. poſſeſſ. n. 299. per totum.

Ratio eſt, quia appoſitio horæ facit præ-
65 ſumptionem, ſed non concludit † neceſſario,
cum potuerit eſſe prior alia prouiſio ſine ho
ra. Caſſador. dicta deciſ. 20. ſub num. 1. verſ.
quia licet non ſequatur. de præben. At verò
66 præſumptio poſſeſſionis eſt potentior † horę
præſumptione, & vti talis apponitur in d. c.
ſi a ſede. & ideo poſſeſſio præfertur: quæ opi-
nio magis mihi placet contra Menoch. in di-
cto caſu 48. in fine, & n. 34. Nec Doctores pro
cõtraria parte allegati loquuntur in cõcurſu
poſſeſſionis, & ſic loquũtur in caſu diuerſo.

Eadem etiam ratione, ſi cum æquali col-
latione cõcurrit probatio poſſeſſionis vtriuſ
que captæ ſub eadem die, eſt pręferendus ha-
bens poſſeſſionem cum hora certa: cum in
iſto caſu concurrant duo vincula, † horæ &
67 poſſeſſionis, quę fortiora ſunt vno, videlicet,
ſolius poſſeſſionis vinculo. §. affinitatis. in-
ſtit. de nuptijs. l. cum in adoptiuis. C. de ado-
ptionibus. & in terminis fuit reſolutũ in Rota
teſte Mohed. deciſ. 12. n. 2. de reſtit. ſpoliat.

Iſta etiam pręrogatiua poſſeſſionis poten-
68 tior eſt clauſula gratificationis† contenta in
gratia non poſſidẽtis ſub eadem data. Puteus
deciſ. 299. nu. 2. 3. & 4. lib. 2. licet. d. deciſio
ſit minus benè correcta in nu. 1. quia dum di-
cit, quod non, debet dicere quod ſic, prout ex
ſequentibus rationibus deprænditur, licet
Rebuff. in dicto tracta. de pacif. poſſeſſ. num.
300. contrarium dicat. Et cum Puteo tenuit
Anton. Auguſt. in Repert. in titulo de faculta.
ordin. prouiſ. §. 1. & nouiſſime Rota. in Iſpa-
len. benefic. 2. Maij. 1603. Coram R. P. D.
meo Iuſto.

Secundo quæro, quid ſi poſſeſſio non
ſit capta eadem die
69 prouiſionis factæ; ſed poſtea, † an tunc talis
poſſeſſio habeat dictam prærogatiuam, vt ra
tione poſſeſſionis prouiſio præſumatur an-
terior? Conclude, quod ſic. cum Puteo deciſ.
125. lib. 1 per totam. vbi mota fuit Rota ex
eo, quod. d. c. ſi a ſede. loquitur indiſtinctè:
& alias eſſet magna reſtrictio eius; & quia
nunquam poſſet ille tex. verificari in proui-
ſione Apoſtolica facta de beneficio vacante
extra Curiam; cum impoſſibile ſit, eodem
70 die† capere poſſeſſionem: & reſpõdit ad Caſ-
ſador. deciſ. 25. nu. 1. verſ. *ſed ſolum procedit*.
dum contrarium dicere videbatur. Et hanc
opinionem tenuit maior pars. Dominorum,
ſcilicet ſeptem ex decem, tribus contrarium
tenentibus. Allegat etiam idem Puteus pro
ſua deciſ. Calderin. conſ. 7. de præbendis. Te-
nent etiam Mohedan. deciſ. 8. de præbendis.
Gambara de officio legati. lib. 3. n. 666. &
667. Sarnen. deciſ. 32. Simonet. deciſ. 6. &
nouiſsime fuit reſolutum in vna Iſpalen. be-
neficij. 2. Maij. 1603. Coram R. P. D. meo Iu-
ſto, vbi propterea fuit deciſum, non obſtare
decretum. irritans contentum in gratia Apo-
ſtolica: de quo dicemus Deo dante. in gloſſ.
fin. num. 56.

Tertio quæro, quid erit, ſi alter prius
poſſeſsionem accepit,
71 ſed eam amiſit; † & alter, qui fuit poſte-
rior in poſſeſsione, poſſideat de tempore,
quo cõtrouertitur de anterioritate prouiſio-
nis; quis præferetur iſtorum? Videtur, quod
poſsidens de tempore, quo agitur, ita, quod il
le, qui tunc poſſidet, ſit potior; licet alter
prius fuerit in poſſeſſione, quam nunc habet:
cum tex. in d. c. ſi a ſede. dicat, quod melior
ſit conditio poſſidentis. Secus ergo erit, ſi nõ
poſſidet, & nunc, licet prius poſſiderit; nam
72 qualitas † adiuncta verbo debet regulari ſe-
cundum tempus verbi. l. in delictis. §. extra-
neus. ff. de noxalibus. Mohedan. deciſ. 23. n.
1. de præbendis. & ita expreſſe tenet Lapus
Abbas. in d. c. ſi à ſede. nu. 2. verſ. *nunc cum
agitur*. quem refert Caſſadorus in deciſ. 15. an
te numerum primum de præbendis.

Contraria tamẽ opinio verior eſt & tenen
73 da: quia ex quo poſſeſsio validat † ius illius,
qui primo adeptus eſt illam. l. 1. §. ſemel. ff.
de bon. poſſ. ſecundũ tabul. de neceſsitate ſe-
quitur extinctio Iuris alterius, quod nun-
74 quam † amplius reconualeſcit. l. qui res. 98.
§. aream. ff. de ſolutioni. c. quam pericu-
loſum. 7. q. 1. Item quia ſufficit, quod ſit qua-
75 litas anterioritatis de tempore, † quo diſpo-
ſitio ſumit effectum; licet poſtea ceſſet. gl.
verbo, *Canonicis*. ante finem. in c. ſtatutum.
11. de reſcript. lib. 6. & Gomezius poſt alios
ibidem. num. 118. idem Gomezius in reg. de
annali

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

annali.q.50.Mandoſ. ſuper eadem reg.q.54.
per totas.Et ita expreſſe hanc opinionem te-
nent Geminianus in d. c. ſi à ſede. num. 7.&
Francus .n. 2. ad medium . Rebuf. de pacif.
poſſeſſor. n. 297.verſ. 6. *procedit*. Gambarus
in tract. de officio legati . lib. 3. nu. 587.pro
quo eſt etiam gl. in eodem capitulo , verbo,
76 *neuter*. dum dicit,quod idem † eſt , neminem
poſſidere, vel vtrumque poſſidere ; ſi tamen
non apparet, quis tunc primo poſſideret . Si
ergo appareat , quis primo poſſideret,illius
erit potior conditio, non verò eius , qui po-
ſtea poſſideat .

Quarto quæro, An virtus dictæ poſſeſſionis obtineat in
77 ſequenti ſucceſſore.† Verbi gratia , vnus ha-
bet prouiſionem à Papa , & alius ab ordina-
rio ſub eadem die,& de prioritate non appa-
ret. Si neutro poſſidente,prouiſus ab ordina-
rio cedat, vel decedat ; & alius prouideatur
ab ipſo ordinario , qui ſtatim poſſeſſionem
capiat ; an iſte ſit præferendus prouiſo à Pa-
pa, vel eius ſucceſſori per ceſſum,vel deceſ-
ſum?Quæſtio eſt ſatis ambigua,quæ pro vtra
que parte in puncto Iuris ſuſtineri poſſet.
Sed, cum iam habeamus caſum iſtum deci-
ſum pro maiori parte Rotæ , vt per Caſſa-
dor. deciſ.15.nu. 1. & per totam de præben-
dis. concludendum eſt, quod non; ſed proui-
ſus à Papa ſit præferendus per rationes in di
cta deciſ. deductas. Et vide, quæ de vacatio-
ne de Iure.dicam in gl. 15.§.1.

Sed cum plerumque prouiſus ab ordina-
78 rio immitatur † ſtatim in poſſeſſionem be-
neficij ; dictaque immiſſio ſit breuis admo-
dum, & facilis propter paruam diſtantiam
loci, vbi beneficium conſiſtat,quod ſecus eſt
in prouiſo à Papa de beneficio vacante extra
Curiam, vt dicit Puteus deciſ. 125. n. 2. lib.
79 1. rarò continget † caſus iſte , nec quod pro-
uiſus à Sede Apoſtolica,vel eius legato ſit an
terior in poſſeſſione. Et pari ratione,quam-
uis in prouiſionibus à Sede Apoſtolica factis
adſit hora certa, talis horæ appoſitio nõ erit
alicuius ponderis , vel momenti , ideoque
in hoc prouiſi ab ordinario ſunt melioris
conditionis .

Præſertim quod in prouiſione Papali non
80 apponitur † hora . Caſſador. d. deciſ. 20.
in principio. de præben.Menochius dicto ca-
ſu 48. n. 30. in fine . Crederem tamen,quod
ſi Datario ſupplicaretur inſtanter , forſan
eam apponeret .

Poſſet tamen caſus iſte facilius continge-
re in Canonicatibus , & præbendis Eccleſia-
rum cathedralium, & Collegiatarum, quarũ
81 poſſeſſio capta nullius † eſt momenti,quan-
do non eſt capitulariter capta,ideſt, à maio-
ri parte Capituli data.Caſſador.deciſ.8.n.1.
& per totam. de cauſa poſſeſ. & deciſ.5.n.3.
de Iure patron. Paleotus deciſ. 295. & paſ-
ſim ſeruat Rota. Ideoque,cum non ſit in ma-
nu ordinarij immittere in poſſeſſionem pro-
uiſum ab illo , niſi Capituli concurrat con-
ſenſus, poſſet Capitulum ex iuſta cauſa de-
negare poſſeſſionem prouiſo ab ordinario,
& illam Apoſtolico prouiſo dare, & ſic poſ-
ſent euenire caſus,de quibus agitur .

Aliquando etiam percepi ad occurrendũ
ordinariorum præuentionibus poni datam
gratiæ Apoſtolicæ ſub data eiuſdem diei
82 obitus; † quamuis longè poſtea facta fuit. Et
nunc ſcribo in vna cauſa ſimili ad fauorem
prouiſi Apoſtolici: pro quo facit deciſio Ro-
tæ. 588. n. 3. lib. 3. diuerſ.

Denique de effectu anterioritatis poſſeſ-
83 ſionis iuxta d. c.ſi a ſede.vide † latiſſimè per
Rebuf. in d. tract. de pacif.poſſeſſor.vbi po-
nit regulam cum.11.ampliat.& 16.limitatio
nibus ſub n.297.298.& 299.

Quinto noniter , & ſubtiliter quæro; An data paritate datarum re-
ſpectu diei ; quamuis prouiſus ab ordinario
obtineat poſſeſſionem, nihilominus ſit exclu
dendus a prouiſo per Papam propter clauſu-
84 lam † ſolitam apponi in gratia , *quod prouiſus
ſubrogatur gratioſe quoad poſſeſſionem defuncti in
eius locum*.ſi literæ ſunt expeditæ in forma gra
tioſa.? Et quidem videtur,quod ſic .

Ratio eſt,quia dicta clauſula gratioſę ſub-
rogationis, quoad poſſeſſionem defuncti,vel
85 cedentis operatur continuationem † poſſeſ-
ſionis beneficij inter cedentem,vel deceden-
tem,& prouiſũ Apoſtolicũ. Et ſic facit quod
ſtatim poſt obitũ,vel ceſſionẽ ſit trãſlata poſ
ſeſſio Papæ miniſterio in ipſum prouiſum
86 adeò,vt nullum tempus † intermedium con-
ſiderari poſſit, nec dici etiam per momẽtum
eam poſſeſſionem vacare. gl. ordinaria in l.
cum hæreditas.verbo, *ſucceſſeritis*.C.depoſiti.
quæ inquit, quod vbi datur continuatio do-
minij, vel poſſeſſionis , non eſt dare hæredi-
tatem iacentem . Baldus in conſ. 330. *ſtatuto
cauetur*.num. 4. lib. 1. per l. quæſitum.§.præ-
ſenti. ff. de legat. 1. cum alijs pluribus per
Tiraquel.in tract. Le mort Saiſit leuiu. par-
te 2.declarat. 6. n.10.

Et talis poſſeſſio , licet per Principis fi-
87 ctionem † ſit ſtatim acquiſita, & tranſlata,
vera tamen poſſeſſio diei poſſet;& veræ poſ
ſeſſionis effectus producit. c. contingit. ibi,
verus conſtituatur elapſo anno poſſeſſor. vbi latè
notat Bald. n. 1. de dolo, & contumacia. l.
certè. ff de precario.Tiraquel.qui plures ad
id refert in dicto tracta. de morte.5.parte.de
clarat. 1. n. 4. cum ſequentibus. Anton.Go-
mez. in l. 45. Tauri. concluſ. 111. ad fin. An-
ton. Gabriel. lib. 5. comm. opinion. titulo
de acquiren. poſſeſſ.concluſ. 9.n. 6. Molina
de Hiſpanorum Primogenijs, lib.3.c.12.n.19.
& dicam

& dicam etiam de virtute fictionis. in gl. 51.
caſu 4. reſeruationis.
In terminis etiam huius clauſulæ gratioſę
ſubrogationis à Papa factæ, quod per eam ſit
88 tráſlata † vera poſſeſſio in prouiſum, & quod
dicatur poſſeſſio continuata principis mini-
89 ſterio, non autem de nouo † acquiſita, vltra
Rebuf. in praxi in. 3. parte ſignaturæ, verbo,
& ſubrogationis. fuit reſolutum in vna Cæſa-
rauguſtana Parochialis. 10. Decemb. 1558.
teſte Paleoto. deciſ. 102. incipit, Marius. &
in alia Peruſina teſte eodem Paleoto deciſ.
119. & in alia Gebeneñ. Parochialis. Coram
Antonio Auguſtino. 23. Februarij. 1553.
Lancellot. de attentat. 2. par. cap. 4. a n. 393.
& 395. cum pluribus ſequentibus, & n. 409.
in vltima impreſſione. Flaminius Pariſius de
reſignat. beneficior. lib. 2. q. 3. nu. 70. & 74.
Mohedan. deciſ. 11. nu. 2. vt lite pendente.
vbi dicit, quod huiuſmodi gratioſa ſubroga-
90 tio regulatur ad inſtar † ſtatuti de conti-
nuãda poſſeſſione defuncti in ſucceſſorẽ, vel
hæredem; & dixit Rota in vna Calaguritañ.
beneficij de Zenizero. 30. Octobris. 1587.
coram R. P. D. meo Pamphilio Rot. Decan.
Quo fit, vt ſtante iſta poſſeſſione prouiſi
Apoſtolici, & prouiſione ſub eadem die, quod
ſẽper videatur debere interpretari pro ante
rioritate ſuæ prouiſionis. Si quidẽ cõcurrẽte
91 poſſeſſione vtriuſque, † ſemper præcedit pro-
uiſus Apoſtolicus, ſi non conſtat de anterio-
ritate alterius poſſeſſionis. gl. verbo, *neuter.*
& ibi communiter omnes in d. c. ſi à ſede. de
præben. lib. 6. & paulò inferius dicemus.
Præſertim cum poſſeſſio capta à prouiſo
92 per ordinarium non ſit continuata, † nec ea
dem poſſeſſio, ſed diuerſa; & neceſſario de-
tur inter illam, & poſſeſſionem defuncti tem
poris intermedium: quod ſecus eſt in prouiſo
Apoſtolico ex ſupradictis.
Ideò ego fortaſſe tenerem, quod mediante
iſta clauſula ſubrogationis gratioſæ quoad
poſſeſſionem, data paritate diei in data, pro-
uiſus Apoſtolicus in forma gratioſa præce-
dere deberet; niſi conſideraſſem, quod Rota
93 ſolet † reſtringere virtutem huius ſubroga-
tionis quoad interdictum adipiſcendæ dum-
taxat; hoc eſt, quod tali prouiſo conceda-
tur mandatum de immittendo in poſſeſſio-
nem. Non autem conceditur remedium reti
nendæ, ſeu manutentio, nec minus recuperã-
dæ; prout nunquam concedi in Rota meo
tempore vidi; nec temporibus ſuis fuiſſe cõ-
ceſſũ ab alijs antiquioribus, & peritis huius
Curiæ Aduocatis audiui. Pro quo eſt deci-
ſio Mohedani. 325. alias 21. ſub titulo de re-
ſtitutione ſpoliatorũ. Vbi in fine dicit, quod
94 ſubrogatus, † vel ſubrogandus vigore man-
dati de ſubrogando non poſſit agere, niſi tan-
tum interdicto adipiſcendæ, & quod eſt ne-
ceſſarium factum ad capiendam poſſeſſionẽ
ad l. cum hæres. ff. de acquiren. poſſeſsione.
Facit etiam deciſio Mohedani. 8. de præben-
dis. vbi fuit reſolutum, quod prouiſio ordi-
narij concurrẽs in data cum Apoſtolica pro-
uiſione ſit præferenda propter anteriorita-
tem poſſeſſionis captæ a prouiſo ordinario.
Et tamen ſi clauſula gratioſæ ſubrogationis,
95 † quæ ſemper apponitur, contrarium opera-
retur, contrarium ſimiliter decidendum eſ-
ſet; & ſequeretur, quod ferè abolita eſſet di-
ſpoſitio. d. c. ſi a ſede. ſaltem quoad proui-
ſiones factas a Papa. Et faciunt tradita per
Menoch. de retinen. rem. fin. num. 17. tra-
dit etiam Lancellottus de attenta. 2. par. c.
4. in profeſſione. n. 407. in fine. firmat etiam
Virginius de Bocatijs. in tract. de interd. vti
poſſidetis. c. 2. n. 71. & alias ſæpe dixit Rot.
Forſan tamen dici poſset, quod licet præ-
dicta ſubrogatio gratioſa non ſuffragetur ad
effectũ interdicti retinendę, nec recuperãdæ;
quod ſaltim ſuffragari debeat in caſu dicti c.
ſi a ſede. ad effectum de quo agitur, ideſt, de-
96 clarandi † quænam gratia ſit anterior cum
diſpar ratio ſit; ex quo multa proſunt
97 ad effectum declarationis, † quę ad alium di-
uerſum non proſunt. Ripa in l. qui Romæ. §.
duo fratres. nu. 84. ff. de verbor. obligation.
Acchil. de Graſs. deciſ. 3. n. 4. & 5. qui filij
ſint legitim. & notatur in l. hæres. palam. §.
ſed ſi notam. ff. de teſtamen. & per Anton.
Gabrielem latè ſub titulo. de reg. iur. concl.
3. per totam.
Præſertim cum diſpoſitio. d. c. ſi a ſede. ſit
98 exorbitans. † Caſsador. deciſ. 14. num. 2. de
præben. poſt Francum in d. c. ſi a ſede. ſub n.
6. ante medium. verſ. *Imo vero dicit.*
Sed nihilominus ego non audeo recedere
a d. ſtylo Rotæ, videlicet, quod dicta ſubroga
tio gratioſa non obſtet diſpoſitioni. d. c. ſi a
ſede. Et dum in quadam cauſa tentans ſcri-
berem, & in voce informarem pro contra-
ria opinione; Dominis non placebat. Ideoq;
nouam opinionem tenere nolo; nam ex no-
99 uis † opinionibus noua fantaſmata generan-
tur, vt poſt Bald. tradit Ludouic. Gomezius
in c. ſi pater. ſub nu. 11. de teſtam. in 6. Et
poſt hæc ſcripta fuit ita in terminis nouiſſi-
me reſolutum a Rota. contra. d. gratioſam
ſubrogationem. in vna Iſpaleñ. beneficij de
Villanueua. 2. Maij huius anni. 1603. Co-
ram R. P. D. meo Iuſto. Pro quo etiam ego
pondero, quod licet in ſupplicatione, & in
pluribus deciſionibus dicatur, quod ſit etiam
ſubrogatio quoad poſseſsionem; tamen in
literis ſaltem modernis non dicitur ſic, ſed
quod ſubrogatur, quoad Ius, & admittitur
quoad poſseſſionem, & cum hoc tollitur om-
nis difficultas, quia literæ, & non ſupplica-
tio ſunt attẽdendæ, vt in reg. de nõ iudicãdo.
Quæro

Quæro ſexto, An ceſſante poſſeſſione intret effectus
100 horæ? † Conclude quod ſic: nam propter illius expreſſionem, anterior talis prouiſio cenſetur. Caſsadorus d. deciſ. 20. de præbendis. & deciſ. 4. n. 6. ſuper regulis, cum alijs ſupra citatis. Gambarus de officio legati. lib. 3. nu. 586. Felin. in c. Paſtoralis. num. 5. de reſcript.

Et hoc adeo verum eſt, quod licet Papa ſemper ſoleat ſignare ſupplicationes de ma-
101 ne paulò ante prandium † meridiei; nihilominus talis ſignatura, & prouiſio non dicitur
102 habere certam horam, † niſi ſignanter exprimatur. Caputaq. deciſ. 352. n. 3. & 4. par. 3.
103 & propterea eſt anteponenda † prouiſio ordinarij de eadem die, ſi certam horam habeat; quamuis hora ſit poſt meridiem, quia negari non poteſt, quin certius probet. Caſsador. d. deciſ. 20. ſub nu. 1. de præben. Menoch. d. caſu. 48. n. 26. Maſcardus de probation. concluſ. 1234. incipit, Prioritas. n. 26. Puteus deciſ. 372. nu. 2. lib. 3. Quod etiam procedit, quamuis dicatur, quod non ſemper datatur ſupplicatio in eadem die, qua fuit ſignata, vt cenſuit Rota in d. cauſa Iſpaleñ. in n. 99. citata.

Pro quo etiã facit pulchra deciſio Creſcẽtij. 169. alias 4. de præſumption. Vbi fuit re-
104 ſolutum, quod collatio † facta a Papa eadem die ei, qui in partibus hora ſecunda noctis eiuſdem diei factus fuerat Clericus, teneat: nam præſumitur poſterior, Clericatu certam horam continente. Et in eadem deciſ. alij plures caſus ſimiles referuntur. Mandoſius de ſignatura gratiæ. §. prouiſiones. colum. 13. verſ. *pulchrum dubium.*

Tanti etiam ponderis eſt horæ appoſitio, quod vincit etiam gratiam habentem clauſu-
105 lam, † *Anteferri.* vt tenuit Rota teſte Creſcentio. deciſ. 16. num. 2. & per totam. de præbendis.

Quod ſi vtraque prouiſio haberet horam certam, & vna illarum contineat punctum,
106 † ſeu momentum, illa veniet præferenda nõ habenti punctum, vel momentum: nam dicetur habere certius, & clarius tempus per ea, quæ dicta ſunt ſupra. n. 102. & n. 103. Quia
107 probatio magis ſpecialis † dicitur magis certa, & potentior. Iaſ. n. l. 1. n. 4. verſ. *Secundo ſingulariter limita.* ff. ſolut. matrim. Menoch. de arbitrar. caſu. 472. n. 18.

Quod a fortiori procedit reſpectu anni, &
108 menſis. † Nam ſi vnum Inſtrumentum ſolummodo contineat annum, & aliud, annum, & menſem; præſumitur anterius, habens menſem: & ſi vnum Inſtrumentum habet men-
109 ſem, & aliud menſem, & diem; † potius erit continens diem, cum habeat certum, & determinatum tempus. Caſſadorus. deciſ. 4. nu. 6. ſuper regulis Cancellariæ. Petrus Plaza de delictis. lib. 1. c. 39. n. 22.

Intellige tamen omnia ſupradicta, niſi de
110 anterioritate † temporis, menſis, diei, horæ, puncti, vel momenti, poſſet conſtare per probationem teſtium; quamuis ex inſtrumentis non conſtet: quia tunc ceſſarent omnes præfatæ coniecturæ. Menochius d. caſu 48. n. 4. Maſcard. in d. concluſ. 1234. n. 38. cum citatis per illos. Nam, quamuis gratia Papæ non poſſit niſi per literas probari. Ioannes Andreas poſt Archidiaconum in proœmio. lib. 6. §. Sacroſanctæ. n. 7. Rota deciſ. 27. n. 1. de reſcrip. in nouis. Bald. in l. humanum. n. 6. in fin. C. de legibus. Maſcard. de probation. concluſ. 845. a. nu. 1. cum ſequentibus. Iſta tamen qualitas anterioritatis poteſt legitime per teſtes probari. Caſſadorus deciſ. 1. n. 2. de reſeruationibus. Caputaq. deciſ. 51. n. 2. part. 2. Rota d. deciſ. 27. ſub num. 1. verſ. *tamen probata collatione.* & deciſ. 1. num. 4. iuncta additione Papazoni. de conſuetudin. in nouis. Natta. conſ. 420. n. 8. lib. 2. Menoch. de arbitrar. lib. 1. centuria. 1. caſu. 48. n. 6.

111 Data verò in omnibus paritate, † ſemper eſt præferendus prouiſus à Papa propter eius ampliorem prærogatiuã: vt in d. c. ſi a ſede. de præben. lib. 6. Clem. 1. §. neutro. vt lite pendente. vbi dicitur, quod duobus litigantibus ſuper beneficio defuncti, ſi neuter erat in poſſeſſione, tunc proui-
112 ſio ſpectet ad Romanum Pontificem propter authoritatis prærogatiuam.

Vnde, ſi prouiſus a Papa, & prouiſus ab ordinario ſub eodẽ die eodẽq; momento capi-
113 unt poſſeſsionem, præferendus eſt † prouiſus Apoſtolicus. gloſ. in d. c. ſi a ſede. verbo, *neuter.* & omnes ibi. Vitalinus in clem. 1. n. 58. vt lite pendente. Rebuf. de pacif. poſſeſſ. num. 297. poſt principium. Quod intellige. vt per Gomezium. in regul. de annali. q. 47. ſub n. 2. verſ. *hinc eſt, quod quando.*

Sicut etiam Canonicus creatus a Papa ceteris paribus eſt præferendus Canonico fa-
114 cto ab Inferiore. † Bartolus in l. 1. n. 2. C. de albo ſcribendo. & ibi Alexander ſub litera. C, Boerius de authoritate magni Concilij. num. 81.

Et Doctor, vel miles creatus ab Imperato-
115 re, vel Principe † eſt præferendus Doctori, vel militi per inferiorem creato. Antonius de Butrio in c. per tuas. nu. 2. de maioritate, & obedientia. Et Abbas ibi. n. 1. Felin. n. 3. Boerius vbi ſupra. n. 92.

116 Similiter, qui recepit ſacros ordines † a Papa, eſt anteponendus. d. c. per tuas. ibi, *quod & ſi decens ſit, vt illis quantum conuenit a te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius ordinis donauit.* de maiorit. & obed: & ibi gloſ. verbo, *ſubdiaconatus.*

& omnes

& omnes. Et propterea, qui ſemel recepit
117 vnum † ordinem à Papa, non poteſt promo-
ueri ad alios per aliquem inferiorem. cap.
cum in diſtribuendis. de temporibus ordina
tionum. l.5.poſt medium.tit. 5. Partita pri-
ma, & dixi in gl.52.

Dicit quoque tex.in l.2.ff.de albo ſcriben-
118 do. quod nomina eorum, † qui dignitates à
Principe conſequuti ſunt,ſunt prius ſcriben-
da in albo decurionum; quam eorum, qui
tãtum municipalibus honoribus functi ſunt.

Nec ſolum prædicta procedunt inter pro-
uiſos à Papa,& ordinario;ſed etiam iſta præ-
rogatiua maioritatis eſt ſemper conſideran-
119 da,& præferenda † inter omnes. Quo fit, vt
prouiſus à Papa præferatur prouiſo à Lega-
to,vel Nuntio; gl.in d. c.ſi à ſede. verbo, *Le-
gato.*verſ.*quid dices.* & Geminian. ibi. nume.9.
Francus. num.3.ver.*In gl. prima.*

Similiter prouiſus Apoſtolicus præfertur
120 prouiſo † ab Imperatore conferendi poteſta-
tem habente.Rota deciſ.15. de præbend. in
antiquioribus Beſigneti. ac etiam prouiſo ab
Archiepiſcopo.Rota deciſ.16.eod.tit.de præ-
bendis.in antiquioribus.num. 1.

Nec non prouiſus à Legato,vel Nuntio eſt
121 præferendus † prouiſo ab ordinario vt in di-
cto cap.ſi à ſede.

122 Et prouiſus ab Archiepiſcopo † alias Iu-
riſdictionẽ habente ex Priuilegio,Statuto,vel
Conſuetudine, præferri debet ex identitate
rationis prouiſo ab Epiſcopo;ſicut præfertur
prouiſus ab Epiſcopo prouiſo ab eius Vica-
123 rio. † Calderinus. conſ. 2. num. 1.de officio
Vicarij, & in conſ.7.de præbendis, Geminia.
in d.c.ſi a ſede.num.10. Francus.num.4.verſ.
2.*aduerte.*Rebuff. de pacif.poſſeſſ.numer.297.
verſ.4.*etiam.*Mandoſ.in reg.16.q. 10.num.10.
Vbi.num.8. cum alijs idem dicit de prouiſio-
ne facta ab Epiſcopo,vel eius Vicario reſpe-
ctu Inferioris;Geminian.in d.c.ſi à ſede.n.8.

Et ſupradicta ſimiliter ſunt intelligenda,
124 † quod data paritate diei ſemper poſſeſſor
præferatur,quamuis poſſeſſor, ſit prouiſus à
Vicario Epiſcopi, & concurrat alius proui-
ſus ab eodem Epiſcopo d. poſſeſsione carẽs,
vel illam poſteriorem habens. Calderin.in d.
conſ.7.de præbend.Franc.in d.c.ſi à ſede.nu.
4.vbi impugnat Geminianum tenentem con-
trarium ibidem in fine.ex eo,quod Epiſcopus
125 conferendo † aufert poteſtatem Vicario. Nã
hæc ratio non applicatur cùm non conſtet de
126 anterioritate, & potius ſtante poſſeſſione †
prouiſi à Vicario præſumitur anterior Vica-
rij prouiſio. Sequitur etiam Rebuff. d.nume.
297.verſ. 4.*etiam procedit.* vbi benè reſpondit
Geminiani fundamento;ac refert pro hac ſen
tentia iudicaſſe Senatum Pariſien. ann. 1589.
29.Iulij.Menochius de arbitrarijs. lib.2. ca-
ſu.48.num.11.& 12.

Verumtamen eſt,quod Caſſador.deciſ.14.
de præben. ſub num. 2. obiter loquens ſe in-
clinat pro opinione Geminiani, allegans etiã
Calderin. d. conſ. 7. qui potius dicit contra-
rium. Non tamen ipſe Caſſadorus firmat pe-
des,& propterea non eſt recedendum ab opi-
nione Franchi, Rebuffi, & aliorum, quæ ve-
rior eſt,& tenenda.

An vero d.c.ſi à ſede ſibi vendicet locum
127 in præſentato † coram ordinario cum poſſeſ-
ſione concurrente cum prouiſo Apoſtolico
ſub eadem die? vide Gambarum in tract. de
off.legati.lib.3.num. 645. vſque 668. vbi di-
ſputat,& tenet,quod ſi Inſtitutio ordinarij eſt
ſub eadem die,& inſtitutus habet poſſeſſionẽ,
præferatur talis inſtitutus;ſecus vero ſi Inſti-
tutio eſt poſterior, licet præſentatio ſit ſub
eadem die.

Prædictis adde, quod ſi eadem die contin-
geret vacatio beneficij in menſe reſeruato,&
128 prouiſio ordinarij, nec non reſeruatio † no-
ſtræ regulæ, vt putà quia eadem die Papa
Regulas Cancellariæ faceret; tali caſu credo
quod ceſſante poſſeſſione prouiſi ab ordina-
rio præſumeretur reſeruatio anterior, & li-
garet manus ordinarij;Secus tamen eſſet, ſi
prouiſus ab ordinario anteriorẽm. poſſeſſio-
nem haberet,quam alius poſtmodum à Papa
prouiſus; Ex eo,quia tex.in d. c. ſi à ſede,ha-
bet etiam locum, quando concurrit reſerua-
tio Papæ iuncto decreto, prout ſemper fieri
ſolet, cum prouiſione ordinarij.Geminianus
poſt Lapum in eodem. c. ſi à ſede.num.4. Ae-
neas de Falconibus plures pro hac opinione
referens in tractatu de reſeruationibus q. 4.
principali. èffectu 33.per totum; Simoneta
de reſeruation. quæſt. 79.ex nu. 4. vbi etiam
plura adducit pro contraria parte: & vide in
gl.fin.num.15.16.17.& 18.

129 Neque obſtat Rota † deciſ.29.n. 1. de re-
ſcriptis.in antiquis.dum dicit, quod, quando
reſeruatio Papæ,& collatio exequutoris Apo
ſtolici ſimul concurrunt; quod tunc præfer-
tur collatio reſeruationi. Quoniam aliud eſt
in exequutore Apoſtolico Apoſtolica autho-
ritate prouidente,& aliud in ordinario, vt re
ſpondet Aeneas de Falconibus, vbi ſupra ad
finem poſt Geminian. & Ancharanum. Vide
etiam, quæ dico. §. 5.procemiali, verſ. *vnde
dicit gloſſator.* num.57.& 58.

Quid autem ſit, ſi eadem die concurrant
130 expectans Apoſtolicus,& reſeruatiuus? † Vi-
dè plene per Simonetam de reſeruatione
q.78.per totam.Puteum deciſ.248. incipit. *In
vna Salamantina.*num.1.& per totam.

Ea enim,quę diximus,quãdo ſunt duo pro-
uiſi à duobus collatoribus diuerſis, ſimiliter
131 locum habent, quando concurrerent tres †
collatores,pluresuè,& quilibet diuerſam per-
ſonam prouideret.gl. in verſ. *idem dico.*in d.c.
ſi à ſede.de præben.lib.6. & Franchus ibidem
ante numerum quartum.

Non obſtat ſupradictis reg. 16. Cancellariæ de concurrentibus
132 † in data dicens quod inter concurrentes in data eiuſdem diei habentes gratiam, Motu proprio non habentibus ſimilem gratiam, graduati non graduatis, & inter graduatos magis graduati, poſſeſſores nō poſſeſſoribus; præſentes in Curia non præſentibus, & inter præſentes non beneficiati beneficiatis, & inter abſentes, oriundus non oriundo, diœceſanus non diœceſano, prius præſentantes executoribus literas, poſterius præſentantibus, præferantur. Et conſequenter videtur, quod iſtæ qualitates ſunt attendendæ, & quòd gratia Motu proprio, ac gradus ſint anteponendi poſſeſſioni, & à fortiori horæ appoſitioni.

Quia reſpondeo, quod iſta Regula. 16. procedit, quando omnes concurrentes ſunt
133 prouiſi † à Sede Apoſtolica, & habent gratias ab eodem fonte manantes; vt illa verba, *Apoſtolicas deſuper literas eorum executoribus præſentauerint.* apertè demonſtrant. Nos autem loquimur in terminis dicti capituli, ſi à ſede, quando procedunt prouiſiones à diuerſis fontibus, ſcilicet, à Sede Apoſtolica, & Epiſcopo. Et quia correctio Iuris commu-
134 nis † non eſt inducenda, ſed potius Iura Iuribus concordanda. l. præcipimus. in fin. C. de appellationibus, l. ſi quando. C. de inofficio. teſtam. cap. cum expediat. 29. de electión. libro. ſexto. Et fugiendus eſt omnis
135 intellectus † iuris correctionem inducens. gl. in cap. cum dilectus. verbo, *Iuri communi.* de conſuetudine, Caſſad. deciſione prima, numero. octauo. de teſtamentis. Caputaque. deciſione. 81. numero. ſexto. cum ſequentibus. parte 2. Et ità declarat Francus. in dicto capitulo, ſi à ſede. ſub numero quinto, verſ. *Et iſtud procedit quando à diuerſis.*

Quam reſponſionem etiam dat Mandoſius in dicta regula. 16. quæſt. decima. numero. 17. & 18. dum dicit, quod illa regula plenius prouidet, quam omnia Iura canonica. Nàm d. capi. ſi à ſede. non prouidebat in caſu dictæ regulæ, quando gratiæ ab eodem concedebantur,
136 brant, ſed quando à diuerſis. † Quod etiam ſentit Caſſadorus. in deciſione. 14. numero. 2. iuncto. numero. 3. de præbend. vbi tamquam diuerſa vnum, & aliud ponit: licet Rebuffus. de pacificis poſſeſſoribus. numero. 198. verſ. 4. *Reſtringe.* contrarium ſentiat; quatenus dicit, quòd gratia eius, qui habet clauſulam
137 † Motuproprio, præferatur poſſeſſori iuxta dictā regulā 16. Cancellariæ. Et videtur loqui de prouiſionibus à diuerſis Collatoribus factis, veluti à Papa, & Epiſcopo.

Ex his etiam oritur reſponſio ad regulam. 33. Cancellariæ dicentem, gratiam per Fiat,
138 † ſub eadem die, præferendam fore gratiæ per Conceſſum, etiam ex Motu proprio, & ad Caſſadorum deciſ. 14. de præbendis. tenentem, quod d. c. ſi à ſede; dum concedit prærogatiuam poſſeſſori, non intret, quando habens gratiam per Conceſſum poſſideat, & cōcurrat cum habente gratiam per Fiat. Quod etiam tenent Mandoſ. in reg. 33. quæſt. 4. numerò primo, & per totam. Rebuffus. de pacific. poſſeſſoribus ſub numero. 300. ante finem, verſ. *Vltimo ſi is, qui habuit per Conceſſum.*

Quia, vt dictum eſt, procedunt, quando om-
139 nes gratiæ ſunt Apoſtolicæ; † non vero in terminis noſtris, quando Apoſtolica concurrit ſub eadem data cum gratia ordinarij; & ſolum dicta regula 16. Cancellariæ remedium adhibuerit, quando concurrunt plures Apoſtolici ſub eadem data. Quibus adde, quod inter duos concurrentes ſub eadem data, à Sede Apoſtolica prouiſos ex capite reſignationis, præfertur, qui prius prius publicauit; vt diſponitur in Conſtitutione Gregoriana. 87. de publican. reſigna. Flamin. Pariſius de reſign. benefic. lib. 11. quæſt. 4. nu. 27.

Sed quid erit, quando concurrunt plures
140 prouiſi ab ordinario ſub eadem data, nec conſtat de anterioritate horæ, vel poſſeſſione alterius?

Reſpondeo, quod tunc occurrendum erit ad ordinarium, qui fecit dictas collationes, qui ſubtiliter, & curioſe certificatus, quis fuerit primus, illud declaret: cum impoſſibile
141 ſit; † quod detur bina collatio in eodem momento diuerſis perſonis ab eodem collatore; vt poſt Ancharan. Geminianum, & alios tradit Philippus Probus in additionibus ad Ioannem Monachum in dicto. c. ſi à ſede. numero. 8. de præbend. lib. 6. Rebuff. de pacif. poſſeſſ. numer. 295. verſ. *Igitur oportet.*

At verò, ſi non poſſit fieri congrua declaratio, tunc vtraque gratia corruit ratione
142 incertitudinis: † argumento. l. duo ſunt Titij. 39. ff. teſtamen. tutela. l. ſi fuerit. decima prima. ff. de rebus dubijs. l. ità ſpiratus. 105. ff. de verborum obligationi. cap. 2. de electione in 6. Mandoſius in dicta regula. Cancellariæ. 16. quæſtione. decima. numero. 19. Rebuffus. vbi ſupra dicto numero. 295. verſ. *Quid ſi duobus ſimul ſit collatio.* Baldus in terminis, in lege prima numero. nono. in fine. C. quando prouocare non eſt neceſſe. Hypolitus de Marſilijs in rubrica. De probationibus. numero. 327. vbi à numero. 390. vſque ad 430. cumulat infinita in iſta materia incertitudi-
143 nis. † Tiraquel. de primog. quæſtione decimaſeptima. opinione prima. numero decimo, vbi etiam per totam illam opinionem adducit plura in propoſito. Menochius de arbitrar. centuria ſecunda. caſu. 188. per totum. Ioan. Gutierez. de Iuramento confirmatorio, quæſt. 64. numero. 1. & per totam.

Meminiſſe illud oportet, quatenus Rebuffus ſu-

ſus ſuper concordatis, titulo de mandatis Apoſtolicis. §. declarantes. in gl. verbo, *Iure præuentionis*, verſ. *Item per collationem nullam*. dicit, quod ſi præuenit † Papa ordinarium, conferendo tamen nulliter propter aliquam ſubreptionem, vel obreptionem, vel quia obſtaret regula Cancellariæ. 29. de veriſimili notitia, vel ex alia cauſa; quod nõ propterea remaneret ordinarius impeditus, vt ſua collatio poſteà facta non teneret, cum actus prę uentionis nullum pręſtet impedimentum. Roman. conſ. 312. num. 5.

145 Tamen licet hoc admittatur † in Regno Francię, vbi ſtantibus concordatis, non admittitur alia reſeruatio, nec eſt de mente Papę illam facere, niſi concordata ad vnguem ſeruare, vt dicit Rebuffus vbi ſupra, itá vt obſtantibus dictis concordatis in tali caſu manus appoſitio Papę non afficiat. Puteus. deciſione. 226. numer. 14. lib. 3.

146 In alijs verò Regnis, vel Prouincijs, † vbi non adſunt talia concordata, nullo modo poſſet amplius ordinarius ſe intromittere. Quia licet prouiſio facta per Papam ſit nulla, tamen per manus appoſitionem Papę pro illa vice beneficium remanet affectum, itá quod nullus alius pręter illum poſſit conferre. c. vt noſtrum. 56. de appellation. & Decius ibi ſub numero primo. poſt alios. c. inter dilectos. de exceſſibus prelatorum. extrauag. ad Roman. 14. verſ. *Romani quoque Pontificis, manus appoſitionem*. de preben. inter Communes. Roman. conſ. 335. nume. 12. 13. & 14. Felin. in c. fin. num. fin. de pręſumptionibus. Rebuffus. in praxi titulo de reſeruatione, numero. 30. Rota deciſ. 12. numero ſecundo. de preberidis. in antiquis, & deciſ. 25. numero. primo, de conceſſione prębendę, ibidem. Caſſador. deciſ. 1. numero. 8. de reſtit. Spoliat. Puteus. deciſ. 180. numero. 3. parte 3. & latius dicam in gl. 52. & pręcipue in 5. limitatione.

Poſtremò aduertant Domini Epiſcopi circa hanc materiam pręuentionis, ne ſua pręuentio inutilis, & innanis reddatur, quod ſemper faciant ſuas collationes per Inſtrumentum † celebratum coram Notario, & teſtibus ſe ſubſcribentibus in eodem collationis Inſtrumento. Nàm ſine illis, quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum, non creditur litteris ordinarij ſuper prouiſione ab ipſo facta, etiamſi in illis apponatur ipſius ordinarij authenticum ſigillum. Ratio eſt, ne confingantur fraudes in anticipanda data; nam ſemper, vel quaſi frequenter accidit, quod Epiſcopi, † vel eorum Cancellarij contra Apoſtolicos impetrantes anticipant datas; pręſertim ad fauorem ſuorum Nepotum, vel Conſanguineorum; Et itá ex his rationibus de ſtylo Curię ſeruari, aſſueuerat, Rota deciſ. prima numero primo. ſecundo. & quinto, & per totam, & deciſ. 10. de probation. in nouis. Milis in ſuo Repertorio. verbo, *litteris Epiſcopi ſine tabellione, & teſtibus*. Aegidius Bellamera deciſione. 321. *In cauſa Domini Guiel.* & deciſione. 326. *In cauſa Domini Cardinalis*. Abbas in c. poſt ceſſionem. ſub numero. 4. vbi totam ſupradictam deciſionem primam de verbo ad verbum repetit. Felin. num. 17. in fine. verſ. *Quinto conſidera*: Decius. numer. 10. verſ. *Secundo fallit*. de probation. dicentes, quod ideò requiritur maior probatio, quia agitur de maximo pręiudicio, & quia propter fraudis ſuſpicionem maior ſolemnitas requiritur, iuxta. cap. primum. de procurator. Idem etiam tenet Selua de beneficijs. 3. p. q. 23. ſub numerò primo. verſ. *Sed in iſto caſu*, Vitalinus in clc. prima, numero. 54. de probation. Rebuff. in concordat. rubric. de mandat. apoſtoli. §. 1. verſ. *litteras*. Mandoſ. conſilio. 50. numer. 1. & per totum. Ripa in l. admonendi. numer. 141. ff. de Iureiurando. Aymon. conſ. 171. ſub num. 7. verſ. *Immò iſto caſu*. Creſcentius. deciſ. 157. alias. 13. ſub titulo, de probation. & fuit deciſum in vna Mediolan. beneficij. prima Iunij 1592. coram R. P. D. Seraphino meritiſſimo. Rotę Decano, & alias ſępius.

147 (margin, left) · 148 (margin, left)

tur de ... eria datæ colla-ibus irma-regu-m 7. liat. limita.

149 Exoſi etenim ſunt ordinarijs, † impetrantes Apoſtolici; ideò ordinarij facilè vti ſolent antedatis, & ſigillum eorum apponunt ad libitum, teſte Vitalino in clem. fin. numero. 78. de ſenten. excomm. Rebuff. in tractat. nomination. qu. 10. num. 22. & 23. & ſuper concordat. in rubrica de collatio. in principio, verſ. *palam etiam*.

150 QVOD amplia primò, vt procedat nõ ſolum in Epiſcopis, & alijs collatoribus inferioribus; ſed etiam in Cardinalibus † Legatis de latere. Nàm, ſi ſuę prouiſiones carent prędicta ſolemnitate, non probant contra prouiſos à Papa. Rota dicta deciſione decima. de probationibus. in nouis. & fuit reſolutum in vna Maioricen. beneficij, & in alia Vigellen. teſte Achille deciſ. 7. numero. ſecundo. & deciſione. octaua. numero. ſecundo. de probationibus.

151 Secundo amplia, vt etiam procedat, ſi ab Epiſcopo fuerit facta collatio vni; & à Nuntio intra limites ſuę facultatis, alteri. Nam dicta prouiſio ordinarij, licet anterior, non probabit ſine Notario, & teſtibus contra prouiſum † à Nuntio, vt fuit deciſum in vna Vaſionen. Parochialis de Falco. 30. Octobris 1545. teſte Puteo deciſ. 324. In vna Vaſionen. num. 1. & per totam. lib. 2.

152 Tertio amplia, quod idem procedat, eadem, imo fortiori, ratione in aſſertione facta ab ordinario de reſignatione † corã eo facta, in præiudiciũ Apoſtolici prouiſi; nã alias eſſet in facultate ordinariorũ eludere omnes

Non obſtat ſupradictis reg. 16. Cancellariæ de concurrentibus
132 † in data dicens quod inter concurrentes in data eiuſdem diei habentes gratiam, Motu proprio non habentibus ſimilem gratiam, graduati non graduatis, & inter graduatos magis graduati, poſſeſſores nō poſſeſſoribus; præſentes in Curia non præſentibus, & inter præſentes non beneficiati beneficiatis, & inter abſentes, oriundus non oriundo, diœceſanus non diœceſano, prius præſentantes executoribus literas, poſterius præſentantibus, præferantur. Et conſequenter videtur, quod iſtæ qualitates ſunt attendendæ, & quod gratiæ Motu proprio, ac gradus ſint anteponendi poſſeſſioni, & à fortiori horæ appoſitioni.

Quia reſpondeo, quod iſta Regula. 16. procedit, quando omnes concurrentes ſunt
133 prouiſi † à Sede Apoſtolica, & habent gratias ab eodem fonte manantes; vt illa verba, *Apoſtolicas deſuper literas eorum executoribus præſentauerint*, apertè demonſtrant. Nos autem loquimur in terminis dicti capituli, ſi à ſede, quando procedunt prouiſiones à diuerſis fontibus, ſcilicet, à Sede Apoſtolica, & Epiſcopo. Et quia correctio Iuris commu-
134 nis † non eſt inducenda, ſed potius Iura Iuribus concordanda, l. præcipimus. in fin. C. de appellationibus, l. ſi quando. C. de inofficio. teſtam. cap. cum expediat. 29. de electione. libro. ſexto. Et fugiendus eſt omnis
135 intellectus † iuris correctionem inducens. gl. in cap. cum dilectus, verbo, *Iuri communi*. de conſuetudine, Caſſad. deciſione prima, numero. octauo. de teſtamentis. Caputaque, deciſione. 81. numero. ſexto. cum ſequentibus. parte 2. Et ità declarat Francus. in dicto capitulo, ſi à ſede. ſub numero quinto, verſ. *Et iſtud procedit quando à diuerſis*.

Quam reſponſionem etiam dat Mandoſius in dicta regula. 16. quæſt. decima. numero. 17. & 18. dum dicit, quod illa regula plenius prouidet, quam omnia Iura canonica. Nam d. capi. ſi à ſede. non prouidebat in caſu dictæ regulæ, quando gratiæ ab eodem conceſſæ
136 erant; ſed quando à diuerſis. † Quod etiam ſentit Caſſadorus. in deciſione. 14. numero. 2. immò. numero. 3. de præbend. vbi tamquam diuerſa vnum, & aliud ponit: licet Rebuffus. de pacificis poſſeſſoribus. numero. 198. verſ. 4. *reſtringe*. contrarium ſentiat; quatenus dicit, quòd gratia eius, qui habet clauſulam,
137 † Motuproprio, præferatur poſſeſſori iuxta dictā regulā 16. Cancellariæ. Et videtur loqui de prouiſionibus à diuerſis Collatoribus factis, veluti à Papa, & Epiſcopo.

Ex his etiam oritur reſponſio ad regulam. 33. Cancellariæ dicentem, gratiam per Fiat,
138 † ſub eadem die, præferendam fore gratiæ per Conceſſum, etiam ex Motu proprio: & ad Caſſadorum deciſ. 14. de præbendis. tenentem, quod d. c. ſi à ſede; dum concedit prærogatiuum poſſeſſori, non intret, quando habens gratiam per Conceſſum poſſideat, & concurrat cum habente gratiam per Fiat. Quod etiam tenent Mandoſ. in reg. 33. quæſt. 4. numerò primo, & per totam. Rebuffus. de pacific. poſſeſſoribus ſub numero. 300. ante finem, verſ. *Vltimo ſi is, qui habuit per Conceſſum*.

Quia, vt dictum eſt, procedunt, quando om
139 nes gratiæ ſunt Apoſtolicæ; † non vero in terminis noſtris, quando Apoſtolica concurrit ſub eadem data cum gratia ordinarij; & ſolum dicta regula 16. Cancellariæ remedium adhibuerit, quando concurrunt plures Apoſtolici ſub eadem data. Quibus adde, quod inter duos concurrentes ſub eadem data, a Sede Apoſtolica prouiſos ex capite reſignationis, præfertur, qui prius prius publicauit; vt diſponitur in Conſtitutione Gregoriana. 87. de publican. reſigna. Flamin. Pariſius de reſign. benefic. lib. 11. quæſt. 4. nu. 27.

Sed quid erit, quando concurrunt plures
140 prouiſi ab ordinario † ſub eadem data, nec conſtat de anterioritate horæ, vel poſſeſſione alterius?

Reſpondeo, quod tunc occurrendum erit ad ordinarium, qui fecit dictas collationes, qui ſubtiliter, & curioſe certificatus, quis fuerit primus, illud declaret: cum impoſſibile
141 ſit, † quod detur bina collatio in eodem momento diuerſis perſonis ab eodem collatore; vt poſt Ancharan. Geminianum, & alios tradit Philippus Probus in additionibus ad Ioannem Monachum in dicto. c. ſi à ſede. numero. 8. de præbend. lib. 6. Rebuff. de pacif. poſſeſſ. numer. 295. verſ. *Igitur oportet*.

At verò, ſi non poſſit fieri congrua declaratio, tunc vtraque gratia corruit ratione
142 incertitudinis: † argumento. l. duo ſunt Titij. 39. ff. teſtamen. tutela. l. ſi fuerit. decima prima. ff. de rebus dubijs. l. ità ſpiratus. 105. ff. de verborum obligationi. cap. 1. de electione in 6. Mandoſius in dicta regula. Cancellariæ. 16. quæſtione. decima. numero. 19. Rebuffus. vbi ſupra dicto numero. 295. verſ. *Quid ſi duobus facta ſit collatio*. Baldus in terminis, in lege prima numero. nono. in fine. C. quando prouocare non eſt neceſſe. Hypolitus de Marſilijs in rubrica. De probationibus. numero. 397. vbi à numero. 377. vſque ad 437. cumulat infinita in iſta materia Incertitudi-
143 nis. † Tiraquel. de primog. quæſtione. decimaſeptima. opinione prima. numero decimo, vbi etiam per totam illam opinionem adducit plura in propoſito. Menochius de arbitrar. centuria ſecunda. caſu. 188. per totum. Ioan. Gutierez. de Iuramento confirmatorio. quæſt. 64. numero. 1. & per totam.

Meminiſſe illud oportet, quatenus Rebuffus ſu-

ſus ſuper concordatis , titulo de mandatis
Apoſtolicis.§.declarantes.in gl.verbo, *Iure-
præuentionis* , verſ. *Item per collationem nullam* .
dicit , quod ſi præuenit † Papa ordinarium ,
conferendo tamen nulliter propter aliquam
ſubreptionem,vel obreptionem,vel quia ob-
ſtaret regula Cancellariæ . 29. de veriſimili
notitia,vel ex alia cauſa; quod nõ propterea
remaneret ordinarius impeditus, vt ſua col-
latio poſtea facta non teneret,cum actus prę
uentionis nullum prȩſtet impedimentum .
Roman.conſ.312.num. 5.

145 Tamen licet hoc admittatur † in Regno
Franciȩ , vbi ſtantibus concordatis , non ad-
mittitur alia reſeruatio,nec eſt de mente Pa
pȩ illam facere , niſi concordata ad vnguem
ſeruare , vt dicit Rebuffus vbi ſupra , itá vt
obſtantibus dictis concordatis in tali caſu
manus appoſitio Papȩ non afficiat . Puteus.
deciſione.226.numer.14.lib.3.

146 In alijs verò Regnis,vel Prouincijs, † vbi
non adſunt talia concordata,nullo modo poſ
ſet amplius ordinarius ſe intromittere.Quia
licet prouiſio facta per Papam ſit nulla , ta-
men per manus appoſitionem Papȩ pro illa
vice beneficium remanet affectum , itá quod
nullus alius prȩter illum poſsit conferre . c.
vt noſtrum.56. de appellation. & Decius ibi
ſub numero primo . poſt alios . c. inter dile-
ctos. de exceſſibus prȩlatorum.extrauag. ad
Roman. 14.verſ. *Romani quoque Pontificis , ma-
nus appoſitionem*. de prȩben.inter Communes.
Roman.conſ.335.nume.12.13.& 14. Felin. in
c.fin.num.fin. de prȩſumptionibus.Rebuffus.
in praxi titulo de reſeruatione . numero. 30.
Rota deciſ.12. numero ſecundo . de prȩben-
dis.in antiquis, & deciſ. 25. numero.primo,
de conceſſione prȩbendȩ, ibidem . Caſſador.
deciſ. 1.numero.8. de reſtit. Spoliat.Puteus.
deciſ. 180. numero. 3.parte 3. & latius di-
cam in gl.52.& prȩcipue in 5. limitatione .

Poſtremò aduertant Domini Epiſcopi
circa hanc materiam prȩuȩ-
tionis , ne ſua prȩuentio inutilis , & innanis
reddatur , quod ſemper faciant ſuas colla-
147 tiones per Inſtrumentum † celebratum co-
ram Notario , & teſtibus ſe ſubſcribentibus
in eodem collationis Inſtrumento. Nám ſine
illis , quando agitur contra prouiſum Apo-
ſtolicum, non creditur litteris ordinarij ſu-
per prouiſione ab ipſo facta, etiamſi in illis
apponatur ipſius ordinarij authenticum ſi-
gillum . Ratio eſt , ne confingantur fraudes
in anticipanda data; nam ſemper , vel quaſi
148 frequenter accidit, quod Epiſcopi, † vel eo-
rum Cancellarij contra Apoſtolicos impe-
trantes anticipant datas ; prȩſertim ad fa-
uorem ſuorum Nepotum , vel Conſangui-
neorum ; Et itá ex his rationibus de ſtylo
Curiȩ ſeruari , aſſueuerat , Rota deciſi. pri-

.gitur de
nateria
ntidatæ
. colla-
.onibus
c firma-
ır regu-
. cum 7.
mpliat.
c 5.limita.

ma numero primo.ſecundo.& quinto, & per
totam, & deciſ. 10. de probation. in nouis .
Milis in ſuo Repertorio.verbo,*litteris Epiſcopi
ſine tabellione , & teſtibus*. Aegidius Bellamera
deciſione.321.*In cauſa Domini Guiel.*& deciſio-
ne.326.*In cauſa Domini Cardinalis* . Abbas in c.
poſt ceſſionem . ſub numero.4.vbi totam ſu-
pradictam deciſionem primam de verbo ad
verbum repetit.Felin.num.17. in fine . verſ.
Quinto conſidera:Decius.numer.10.verſ.*Secun-
do fallit* . de probation.dicentes,quod ideò re-
quiritur maior probatio, quia agitur de ma-
ximo prȩiudicio, & quia propter fraudis ſu-
ſpicionem maior ſolemnitas requiritur , iux-
ta.cap.primum.de procurator . Idem etiam
tenet Selua de beneficijs.3.p.q.23.ſub nume-
rò primo.verſ. *Sed in iſto caſu*,Vitalinus in cle.
prima,numero.54.de probation. Rebuff. in
concordat. rubric.de mandat. apoſtoli. §. 1.
verſ.*litteras*,Mandoſ. conſilio. 50. numer. 1. &
per totum. Ripa in l.admonendi.numer.141.
ff.de Iureiurando.Aymon.conſ. 171.ſub num.
7.verſ. *Immò iſto caſu*. Creſcentius. deciſ. 157.
alias.13.ſub titulo,de probation.& fuit deci-
ſum in vna Mediolan. beneficij. prima Iunij
1592.coram R. P. D. Seraphino meritiſſimo.
Rotȩ Decano,& alias ſȩpius .

149 Exoſi etenim ſunt ordinarijs , † impetran-
tes Apoſtolici;ideò ordinarij facilè vti ſolent
antedatis , & ſigillum eorum apponunt ad li-
bitum,teſte Vitalino in clem.fin.numero. 78.
de ſenten.excomm . Rebuff. in tractat.nomi-
nation.qu.10.num.22.& 23. & ſuper concor-
dat.in rubrica de collatio. in principio, verſ.
palam etiam .

QVOD amplia primò,vt procedat nõ ſo-
lum in Epiſcopis , & alijs collatoribus infe-
150 rioribus; ſed etiam in Cardinalibus † Lega-
tis de latere . Nàm , ſi ſuȩ prouiſiones ca-
rent prȩdicta ſolemnitate, non probant con-
tra prouiſos à Papa.Rota dicta deciſione de-
cima. de probationibus. in nouis . & fuit re-
ſolutum in vna Maioricen. beneficij , & in
alia Vigellen. teſte Achille deciſ. 7. nume-
ro.ſecundo . & deciſione. octaua. numero.ſe-
cundo. de probationibus.

Secundo amplia , vt etiam procedat, ſi ab
Epiſcopo fuerit facta collatio vni ; & à Nun-
tio intra limites ſuȩ facultatis,alteri: Nam
dicta prouiſio ordinarij , licet anterior , non
probabit ſine Notario,& teſtibus contra pro
151 uiſum † à Nuntio;vt fuit deciſum in vna Va-
ſionen. Parochialis de Falco. 30. Octobris
1545. teſte Puteo deciſ. 324. In vna Vaſio-
nen.num.1.& per totam.lib.2.

Tertio amplia , quod idem procedat , ea-
dem , imo fortiori , ratione in aſſertione fa-
152 cta ab ordinario de reſignatione†corã eo fa-
cta,in præiudiciũ Apoſtolici prouiſi; nã alias
eſſet in facultate ordinariorũ eludere omnes

prouiſiones per obitum aſſerendo, beneficia fuiſſe in eorum manibus prius reſignata. Rota coram Creſcentio. dicta deciſ. 73. de probation. num. 1. & per totam.

Quarto amplia, vt non ſufficiat, quod collatio fuerit facta coram Secretario Epiſcopi,
153 & teſtibus; ſi Secretarius † non eſſet Nota-
154 rius, vel ſi teſtes non eſſent ſubſcripti, † vt tenuit Rota in dicta deciſ. Vigellen. de anno 1550. vt per Achilem. deciſ. 8. numer. 2. de probation.

Quinto amplia quod non ſolum procedat in antidatione, ſed etiam in clauſula, in qua
155 eſſet aliqua ſuſpicio, & quæ auferret † beneficium, Apoſtolico. Achil. deciſ. 7. numer. 3. de probation.

Sexto amplia, vt neque ipſi ordinarij Col-
156 latores ſint idonei † teſtes ad probandas collationes per ipſos factas. Tum ratione naturalis affectionis, quã præſumitur ordinarius
157 habere, vt ſua collatio habeat effectum: † nã lucrari dicitur, qui explet voluntatem ſuam. l. ſi pignori. 56. ibi, *ſpecies enim lucri eſt*. ff. de furtis. Rota deciſione. 33. ſub num. 17. verſ. *Maxime quia ex naturali*. de præbend. in antiquis. Tiraquel. de retrac. Conſang. in præfatio. num. 25. Menochius de recuper. rem. 1. num. 422.
158 Tum quia tenetur de euictione † iuxta text. in c. inter cætera. 17. de præben. Rebuff. in tract. nominationum; q. 19. nu. 2. & in praxi ſupra reg. de infirmis. gl. 2. num. 37. Tum quia videtur ferrè teſtimonium in cauſa propria. Rot. dicta deciſ. prima. ſub numer. 2. ad med. de probation. in nouis.

Et ità in ſpecie tradunt Rom. ſingul. 725. *Quidam dicit ſibi collatum beneficium*. Stephanus Aufredus in tract. de teſtibus; num. 19. Crotus de teſtibus, num. 187. Maſcard. de probation, concluſ. 315. num. 1. & ſequentibus; Rebuff. in tract. de reprobatione teſtium. n. 89.
159 Idem etiam dicit Bald. de Inueſtitore: † quia non admittitur in teſtem ad probãdam inueſtituram ab ipſo factam. in c. 1. §. ſi duo. num. 2. de pace tenen. in vſibus feud. & in donatore firmat Abbas. in c. inſuper. 6. numer. 12. de teſtibus.

Septimo amplia, vt teſtes adhibendi in collationibus Epiſcoporum ſint omni exceptio-
160 ne maiores. † Ideò familiares, & domeſtici, quibus imperari poteſt, non probarent. Rebuff. ſuper concordatis in rubrica de collationibus. verſ. *Non admittuntur tamen collationes*. pagina. 263. in paruis.

LIMITA nunc præfatum ſtylũ Curiæ, & ſupradictam traditionem, quod non credatur litteris Epiſcopi, etiam ſigillatis ſine Notario, & teſtibus in præiudicium Apoſtolici impetrantis: Quando conſtaret de poſſeſsione,
161 anteriori † habita à prouiſo ordinario, ante datam litterarum impetrantis Apoſtolici; nam tunc fraus excluditur, & conſequenter eſt ipſis litteris fides adhibenda. Sic declarat author additionis ad dictam deciſ. primam. de probation. in nouis. vbi atteſtatur ſic fuiſſe concordi omnium Dominorum voto reſolutum, vt refert Maſcard. de probation. concluſ. 991. litteræ Epiſcopi. numer. 18. Et licet ego non reperiam talem declarationem factam per additionatorem ad dictam deciſionem primam, vt Maſcardus refert; placet tamen mihi dicta limitatio; quæ eſt vera, & ſæpe illam tenuit Rota, vt per Thom. de Tanis. deciſ. 50. Guidobo. deciſ. 69. Chiſan. deciſ. 81. Caputaq. deciſ. 146. lib. 1. & deciſ. 55. lib. 3. in manuſcriptis: & nouiſſimè fuit reſolutum in vna Placentin. beneficiorum. 2. Maij. 1603. coram R. P. D. meo Mellino, & vide infra. num 168.

Secundo, limita quando poſt datam litterarum ordinarii abſque dicta ſolemnitate, ille, cui erat prouiſum, reſignaſſet ante datam litterarum Papæ, & de conſenſu reſignatio-
162 nis † cõſtaret per duos teſtes: quia ob id ceſſabit omnis timor antidationis: vt fuit reſolutum in vna Vlixbonenſis coram Capizucco teſte Achille deciſ. 171. alias. 8. de probation. num. 3.

Tertio, limita quando prouiſio ſpectaret
163 ad duos † Prælatos, & adeſſent litteræ illorũ; quia tunc magis creditur illis, quàm litteris vnius tantum, ac excluditur fraudis ſuſpicio. Franciſ Pauin. in tractat. de off. & poteſtate Capituli ſede vacante. prima parte. q. 3. nu. 10. ante finem; Maſcard. de probation. d. concluſione. 991. num. 19. Achill. deciſ. 17. num. 5. de probationibus.

Quo fit, vt, cum omnes præbendæ Eccleſiæ Cathedralis de Iure communi ſint ſimultaneæ collationis Epiſcopi, & Capituli. Caſſad. deciſ. 22. de præbendis. Caputaquen. deciſion. 88. numero. 5. & deciſ. 283. parte ſecunda. Puteus deciſ. 172. numero primo. lib. 3.
164 Regula non habeat locum † in literis collationis factæ ab Epiſcopo, & Capitulo cum ſubſcriptionibus, & ſigillis illorum; quamuis deficerent Notarius, & teſtes: quia non eſt veriſimile, quod tot perſonæ Capitulares de facili acquieſcant dictæ fraudi. gl. in verbo, *collegium*. in fine. in l. metum. §. animaduertendum. ff. quod met. cauſa.

Parique ratione idem dicendum venit in
165 præbendis Eccleſiæ Collegiatæ, † ſiue collatio ſpectet ad Epiſcopum, & Capitulum; ſiue Capitulo præſentatio, & electio, & Epiſcopo cõfirmatio, & Inſtitutio competat. Rota. deciſione octaua. de præbendis. in antiquioribus. Caſſadorus. dicta deciſ. 22. de præbend. Put. deciſ. 135. lib. primo. & 412. nume. fin. lib. 3. & dicam in gl. 45.

Pro

Pro hoc facit, quia dicta deciſio prima
de probatiō. in nouis. loquitur de Epiſcopis.
& Prælatis, non autem de Capitulis; & con-
166 ſtitutio loquens de Prælato † non extendi-
tur ad Capitulum, maximè in materia pœ-
nali, & odioſa. cap. graue nimis. & ibi no-
tat Abbas. numer. 7. de præbendis. Re-
buf. ad concordata in rubrica. de collatio-
nibus. §. præfatique ordinarij. verbo, *qui-
cunque.*

Quarto limita quotieſcunque concurret
pro literis Epiſcopi carentibus Notario, &
167 teſtibus aliqua præſumptio, † ſeu veriſimili-
tudo, quæ excluderet dictam præſumptio-
nem fraudis, & antidationis: nam vna
præſumptio potentior, & maior excludit
aliam minorem. capit. literas. de præſum-
ptionibus. Abbas in cap. cum inter. R. 16.
de electione. Caſſadorus deciſ. 1. num. 9.
de teſtamentis. Achilles deciſ. 1. de con-
feſſ. num. 2. Puteus deciſ. 101. num. 2. lib. 2.
& deciſione. 136. num. 3. eodem lib. 2.
168 Et præſumptio, quæ concurret † cum li-
teris ordinarij erit potentior. Tum, vt or-
dinarij collatio teneat. l. quoties. ff. de reb.
dubijs, l. quoties. ff. de verborum obligatio-
ne. Alciatus de præſumption. reg. 3. præ-
ſuption. 34. Rota deciſ. 15. num. 1. de con-
ceſſ. præbend. in nouis. Rota deciſ. 107. nu.
8. & deciſ. 382. nu. 3. par. 1. diuerſ. Menoch.
de præſumption. lib. 3. præſumpt. 27. Et vide
ſupra num. 104.

Tum quia eſſet benignior, vt euitetur de-
169 lictum † antidationis. l. merito. ff. pro ſocio.
Alciat. de præſumption. regul. 3. præſumpt.
1. Anton. Gabriel. lib. 7. tit. de delictis. con-
cluſ. 2. à n. 1. & ſequentibus. Petrus Duen-
nas. reg. 197. Maſcardus de probation. con-
cluſ. 496. Menochius de præſumption. lib. 2.
præſumpt. 2.

Tum etiam, vt minus recedamus à Iu-
170 re communi, † vt in ſpecie conſiderauit Ro-
ta teſte Achil. d. deciſ. 7. nu. 8. de probatio-
nibus. Menochius de arbitrar. lib. 2. centu-
ria. 5. caſu. 472. num. 11. vbi per totum di-
ctum caſum, ponit vndecim regulas ad co-
gnoſcendum, quæ ſit maior, & potentior
præſumptio.

Vnde fuit reſolutum in vna Verduneñ. Ca-
nonicatus. 6. Martij. 1593. coram R. P. D.
meo Pamphilio, quod ſatis ſit probata colla-
171 tio Legati † carens teſtibus, quando eſt ſi-
gillata ſigillo magno Legationis, & ſubſcri-
pta ab ipſo Legato, & ab eius Vicelegato,
qui erat Prothonotarius Apoſtolicus, & à
Secretario, qui erat Notarius Apoſtolicus,
deſcriptus in Archiuio Romanæ Curiæ.
172 Quinto limita, ſeu declara, † quod collatio
facta ab Epiſcopo, ſeu Nuntio legitimè pro-
betur, quando adſunt Notarius, & teſtes, ac
illorum ſubſcriptiones cum ſigillo Epiſcopi
ſeu Nuntij. Quamuis talis Notarius rogatus
non fuerit de prouiſione, de qua agitur. Ro-
ta deciſ. 163. incipit. In cauſa. lib. 2. par. 3.
diuerſor.

SVMMARIA. §. 4. PROOEMIALIS.

1 *Papa, quamuis poſſit præuenire in menſibus ordinarijs, non tamen paſſim vult.*
2 *Iuriſdictio Epiſcoporum, ſi illis tollitur, Ordo Eccleſiaſticus confunditur.*
3 *Honeſtum non eſt, quod Papa auferat alijs poteſtatem, quam habent.*
4 *Inconuenientia multa euitantur, ſi Papa Epiſcopis, in ſuis menſibus ordinarijs prouidere non obulet.*
5 *Epiſcopi eo magis vigilabunt, non ſe intromittere in prouiſione beneficiorum reſeruatorum, ſi ipſi in ſuis menſibus non impediuntur.*
6 *Præuenire velle Papam in menſibus ordinarijs, in dubio non præſumitur. & n. 23.*
7 *Menſis vacationis expreſſio ideò requiritur, ne ordinarijs præiudicium irrogetur.*
8 *Expectatiuæ non capiunt beneficia vacatura in menſibus ordinarijs, etiam ſi ſint ordinarij vigore alternatiuæ. & n. 9. niſi exprimatur n. 10.*
11 *Expectatiua loquens de menſibus ordinarijs nō capit mēſes ordinarios virtute alternatiuæ, niſi adijciatur verbū vniuerſale, Quomodolibet.*
12 *Alternatiuam, nulla derogatio comprehendere cenſetur.*
13 *Regula de menſibus fuit introducta, vt in menſibus reſeruatis expectatiuæ ſuum haberent effectum, & quatuor menſes ordinarij liberi remanerent. & n. 14.*
15 *Expectatiuis ceſſantibus, ceſſabat regula noſtra.*
16 *Expectatiuæ ſuccedebāt loco regulæ octo mēſiū.*
17 *Regula noſtra olim ſolummodo fiebat ad quinquennium, & tacitè prorogabatur. n. 18. hodie vero durat per vitam Papæ. n. 19.*
20 *Alternatiua per conceſſionem coarctatur quodammodo Papa ad nonconferendum in menſibus ordinarijs.*
21 *Præiudicium graue fit ordinarijs, ex præuentione Papæ in ſuis menſibus.*
22 *Principis conceſſiones intelliguntur ſine tertij præiudicio.*
24 *Indultum conceſſum ad conferendum non intelligitur in menſibus ordinarijs.*
25 *Doctrina Ioannis Seluæ dicentis, quod quæſtio collationis beneficiorum ſit modici præiudicij, diſcutitur.*
26 *Præiudicij modici non eſt, auferre alicui poteſtatem conferendi.*
27 *Conferre beneficia, eſt actus Iuriſdictionis.*
28 *Regula noſtra tollit de Iuriſdictione ordinaria.*
29 *Iuriſdictio, nullo pretio numario cōparari valet.*
30 *Præeminentiæ cauſa dicitur grauis præiudicij. & n. 31.*

32 *Turnum præeminentiæ alicui auferre, eſt illum grauiter lædere.*

33 *Conferre beneficia eſt maxima præbeminentia.*

34 *Conferendi poteſtas non venit in generali conceſſione Vicariatus.*

35 *Capitulum ſede vacante nequit beneficia conferre.*

36 *Canonici grauati in non eligendo, an veniant reſtituendi. & n. 38.*

37 *Reſtitutio in integrum non datur pro modico præiudicio.*

39 *Princeps poteſt ſine cauſa lædere aliquem in modica læſione.*

40 *Allegatio generalis, & in confuſo eſt allegatio ad Baliſtam, & ſic allegans dicitur ligare arenam ſine cemento.*

41 *Allegatio bona debet eſſe in ſpecie, & non in genere, & non allegare, vel male allegare paria ſunt. n. 43*

42 *Regulas per generales expedire conſultãtes, eſt officium procuratoris, & Doctoris poſitiui.*

42 *Allegare doctrinam in terminis, doctiſsimi Doctoris eſt.*

43 *Doctrina in indiuiduo inuenta in contingentia facti, eſt maximæ æſtimationis.*

43 *Aegrotus cum valet, faſtidiat ea, quæ infirmus adorat.*

44 *Doctrina vnius in ſpecie loquentis magis attenditur, quam communis opinio in genere.*

45 *Conferendi beneficia maxima vtilitas eſt.*

46 *Conferre licet ſit neceſſarium, tamen in cui dando, eſt voluntarium.*

47 *Epiſcoporum lucrum eſt, conferre beneficia ſuis Nepotibus, & filijs legitimis, & n. 48.*

49 *Epiſcopus potius tenetur ſubuenire ſuis, ſi ſunt benemeriti, quam alienis. & nu. 50.*

51 *Epiſcopi ſuis familiaribus benemeritis poſſunt conferre beneficia ceſſante pacto. & nu. 52.*

53 *Conferre eſt donare.*

54 *Donans obligat ſibi donatarium obligatione antidorali, & naturali.*

55 *Creatura omnis mouetur ad beneficiendum benefacienti.*

56 *Hominis intereſt beneficio affici hominem.*

57 *Donare ex alieno, lucri ſpecies eſt.*

58 *Ordinarius habens alternatiuam temporalem magis grauatur, ſi conferre impediatur, quam ſi habeat alternatiuam perpetuam.*

59 *Damnum dicitur ſentire, qui ſuam voluntatem implere non poteſt.*

60 *Collationis quæſtio eſt grauis præiudicij. & n. 61.*

62 *Præiudicium graue an ſit, admittere alios ad conferendum. & nu. 63.*

64 *Eligentium poteſtas diminuitur, ſi extranei ad eligendum admittuntur.*

65 *Viſitare in aliena diœceſi ſine procuratione, an ſit magni præiudicij, diœceſano.*

66 *Proprietas beneficij eſt illius, ad quem ſpectat collatio.*

67 *Papa aliquãdo ſolet præuenire ex iuſtis cauſis.*

68 *Præſumptio ceſſat, quando de veritate apparet.*

69 *Coniecturis locus non eſt in claris.*

70 *Expreſsio vacationis in menſe ordinario declarat intentionem præueniendi, ſi ſupplicatio ſignatur. & n. 72.*

71 *Voluntas magis factis, quam verbis declaratur.*

73 *Gratia ſi fundatur in pluribus Capitulis, & reliqua ceſſant, intrat caput præuentionis. & num. 74.*

75 *Præueniendi intentio ceſſat, quando aliqua reſeruatio narratur.*

76 *Reſeruatio ſi adeſt, ordinarij poteſtas ligatur.*

77 *Reſeruatio narrata ſi non verificatur, gratia eſt ſubreptitia. & n. 78.*

79 *Narratiua eſt pars gratiæ.*

80 *Narratiua vacationis in menſe reſeruato reſtringit totam gratiam ad reſeruationem.*

81 *Fraudum via eſt euitanda.*

81 *Deuolutio non inuenitur in Iure, ex eo, quod Epiſcopus, & Capitulum ſimultaneam collationem habentes diſſentiant.*

82 *Iuris error, ſeu falſitas in ſupplicatione narrata non nocet, nec adeſt ſubreptio. & n. 83.*

84 *Narrare non eſt neceſſe qualitates, quæ in Iure coſiſtunt, ſed quæ conſiſtunt in facto.*

85 *Papa omnia Iura in ſcrinio pectoris ſui, habere cenſetur.*

86 *Papa ſemper cenſetur conſiderare ius commune quando reſpondet.*

87 *Subreptio in narratiua menſis excludit præuentionis præſumptionem.*

88 *Deuolutio non intrat regulariter quoad Papam, niſi gradatim ad illum perueniat.*

89 *Deuoluto in beneficio non præſumitur in dubio Papam velle præuenire inferiores; niſi aliter ex narratiua colligatur. & n. 90.*

91 *Papa poteſt concurrere quoad beneficia deuoluta com Capitulo, Archiepiſcopo, & Legato.*

92 *Ordinarius poteſt prorogare in ſui præiudicium tempus ad præſentandum, non autem in præiudicium Papæ. & nu. 93.*

94 *Inferior facto ſuo nequit præiudicare ſuperiori.*

95 *Beneficia vacantia in Curia, & intra menſem non prouiſa deuoluuntur ad Ordinarium; ſed Papa poteſt etiam in illis præuenire, & n. 96. & num. 97.*

98 *Exceptio, quod Papa noluit præuenire, an retardet executionem literarum.*

§. 4. PROOEMIALIS.

QVamuis in menſibus ordinarijs Papa præuenire Epiſcopos, & ordinarios collatores poſſit, vt præcedentibus in. §§. dixi: nihilominus nõ paſ-
1 ſim† huiuſmodi prouiſiones facere vult, nec intẽdit; vt minus de illo Epiſcopi conqueri valeant. Quod profectò valde laudabile eſt, ac ſua vrbanitate, & liberalitate, dignum.

Quia

Quia, vt dixit tex. in c. peruenit. in fin. 11.
quæſt. 1. *Si ſua vnicuique Epiſcopo Iuriſdictio non*
2 *ſeruatur*, † *quid aliud agitur, niſi vt per nos,*
per quos Eccleſiaſticus cuſtodiri ille ordo debuit, cõ-
fundatur? Et ideò licet Papa concurrat cum
omnibus ordinarijs in collatione beneficio-
3 rum: tamen non eſt honeſtum, † quod alijs au-
ferat poteſtatem, contra rationem Gregorij
in c. ecce. 99. diſtinctione. Abbas in c. quia di-
uerſitatem. num. 5. de conceſſ. præbendæ; Si-
monet. de reſeruatione. q. 5. num. 7. & 8.

4 Excuſantur etenim hoc modo nõ modica †
inconuenientia. Nam ſemper inter prouiſos
Apoſtolicos, & ordinarios inſurgerent gra-
ues lites, & per fas, ſeu nefas iuſtè prouiſus
moleſtaretur, & maximis ſumptibus, & labo-
ribus vexaretur: quod Iura nimis deteſtan-
tur. l. litibus. C. de agricolis, & cenſitis libr.
11. c. finem litibus. c. venerabilis. c. de dolo, &
contumacia.

Itẽ hoc modo tantò magis Epiſcopi vigila-
5 bunt, † non ſe intromittere in faciendis pro-
uiſionibus beneficiorum vacantium in men-
ſibus reſeruatis, ſeu alias ad Papam ſpectan-
tibus; cum ipſi viderint, quod Papa in ſuis
menſibus ordinarijs, licet poſſet, prouidere
nolit. c. nouit. in principio. de Iudicijs. c. 1. &
c. 3. de pactis. c. peruenit. il 2. in fine. de Iure-
iurando; & conducunt, quæ in §. 7. procemia-
li. ex num. 3. & 4. dicam.

6 Hinc eſt quod in dubio nõ præſumitur, † Pa-
pam velle, præuenire in menſibus ordinarijs.
Rota deciſ. 30. ſub num. 2. verſ. *Nec eſt veriſi-*
mile, quod Papa collationem ordinariorum velit
impedire. de præbendis. in antiquis; Selua de
beneficijs. 3. p. q. 60. ſub num. 1. verſ. *Ad iſtud*
poteſt reſponderi. Staphileus in tract. de breui-
bus. §. 2 incipit *Datur per breue licentia*, numer.
23. Caſſadorus deciſ. 34. num. 3. ſuper regulis
Cancellariæ, & magis in ſpecie Gomez. in
tracta. de expectatiuis ſub num. 16. ad med.
verſ. *Et iſta, quæ dicta ſunt*. Acchil. deciſ. Ro-
tæ prima de præbendis. num. 4. & deciſ. 6. nu.
primo. de priuilegijs.

Quo fit, vt in noſtra regula. 8. expreſsè di-
ſponatur, quod in ſupplicatione gratiæ, etiãſi
7 ex motu proprio fiat, exprimatur † diſpoſiti-
uè menſis vacationis, & hoc, non alia inten-
tione fuit ordinatum, niſi vt Papa ſciat, ſi be-
neficium ſit reſeruatum ex eo, quod vacaue-
rit in ſuis menſibus. Nam vacaturum in men
ſibus ordinarijs prouidere non intendit. Pu-
teus deciſ. 53. num. 5. lib. 2. & deciſ. 25. num.
1. lib. 3. Rota deciſ. 700. p. 3. diuerſ. Rota de-
ciſ. 9. nu. 22. p. 2. diuerſ. & latius (Deo iuuan-
te) dicam in gl. 32.

Sic etiam gratiæ expectatiuarum ad be-
neficia vacatura non capiunt beneficia, quæ
8 in menſibus ordinariorum † vacabunt; ſed
ſolum vacantia in menſibus reſeruatis. Rota.
deciſ. 127. in lib. 1. par. 3. diuerſ. Puteus deciſ.
92. in fine. num. 2. lib. 1. & idem Puteus deciſ.
53. lib. 2. deciſ. 48. in vna Calagurritana. nu.
2. & 3. lib. 3. Cęſar de Graſſ. deciſ. 15. numer.
5. de præben. Gomez. in tracta. de expectati-
uis. num. 21. in fine. vbi idem dicit de menſi-
9 bus alternatiuis † ordinario conceſſis, ratio-
ne alternatiuæ acceptatæ. Moheda. deciſ. 19.
de præbendis. Quod etiam procedit, quam-
uis ſedes Epiſcopalis vacet; quia tunc expe-
ctantes acceptare non poſſunt in quatuor
menſibus conceſsis ordinario. Mohed. deciſ.
29. de præbendis.

Niſi expreſsè Papa huic regulæ de menſi-
10 bus derogauerit, † vel alias conſtiterit vel-
le, quod menſes etiam ordinarios expectati-
uæ caperent. Puteus dicta deciſ. 48. ſub num.
2. lib. 3. Caſſador. d. deciſ. 15. num. 4. & 5. de
præbend.

Et quamuis expectatiua loquatur de men
11 ſibus ordinarijs: non caperet † menſes ordi-
narios vigore alternatiuæ ſibi conceſſæ, ni-
ſi adijciatur verbũ vniuerſale, *Quomodolibet*.
Puteus deciſ. 215. & 222. lib. 1.

Sicut, & nulla derogatio cenſetur compræ-
12 hendere alternatiuam, † niſi de illa fiat ex-
preſſa mentio. Puteus d. deciſ. 222. num. 3.
& deciſ. 215. num. 3. & 4. eodem lib. 1. & vide
quæ dicam in §. proximo ſequenti. ex nu. 50.

Imo iſta regula reſeruatoria menſium fuit
13 introducta, † vt expectatiuæ ſuum haberent
effectum in menſibus reſeruatis, ſaluis exi-
ſtentibus ad Epiſcoporum diſpoſitionẽ qua-
tuor menſibus ordinarijs, Rota d. deciſ. 127.
num. 1. lib. 1. p. 3. diuerſ. & deciſ. 63. nu. 1. &
deciſ. 272. nu. 1. lib. 2. & deciſ. 538. nu. 3. lib. 3.
parte 3. diuerſ. Puteus deciſ. 333. in cauſa
Pampilonen. in verſ. *Item quia reſeruatio fit ad*
effectum. lib. 3. Gomezius in tract. de expecta-
tiuis. num. 13. Creſcent. deciſ. 8. in fin. vbi di-
cit, quod ideò fuerunt aſſignati menſes ordi-
narij, vt in illis quatuor menſibus impedi-
14 mentum † expectatiuarum non obſtaret Epi
ſcopis. Pariſius loquens de menſibus alter-
natiuis. conſ. 143. ſcripſeram ſub n. 12. vol. 4.

Ita, vt tunc ceſſantibus expectatiuis ſimi-
15 liter ceſſaret d. reg. reſeruatio † tanquam
correſpectiua. Rota d. deciſ. 63. n. 1. p. 3. Pu-
teus deciſ. 492. *In vna Corduben.* ſub numer. 2.
lib. 2. & deciſ. 33. *In vna Pampilonen.* in princi-
pio. & in fin. lib. 3. Pariſ. conſ. 18. num. 3. & 4.
lib. 4. Acchil. deciſ. prima per totam. ſuper
regula reſeruatoria octo menſium.

Ideo dicit Rota deciſ. 537. num. 10. lib. 3. p.
16 3. diuerſ. quod expectatiuæ † ſuccedebant lo-
co regulæ octo menſium in caſu illius deciſ.
17 Nam temporibus præteritis, ſolum fiebant
regulæ reſeruatoriæ menſium, ad certum li-
mitatum tempus, veluti quinquẽnium. Quod
etiam ſeruatum fuit vſque ad tempus Pij V.
vt,

vt in ſua Conſtitutione 164. in Bullario legi-
tur; & vſque ad tempus Gregorij XIII. vt in
dicto Bullario cōſtitutione 6. inter illas eiuſ-
dem Gregorij. Et tunc de ſtylo ex tacitur-
nitate Papæ, & Epiſcopi cenſebatur facta
18 prorogatio † ad aliud qninquennium ad
inſtar locationis, & conductionis. l. item quę-
rirur. §. qui impleto. ff. locati, & fuit deciſum
in vna Fauentin. Canonicatus. 16. Decem-
bris. an. 1585. coram Illuſtriſſ. D. Blanchetto.

Hodie verò regulæ fiunt ſine tēporis præ-
19 fixione † vſque ad beneplacitum Papæ, vt
in noſtra regula cauetur.

Dicit etiam Mohedan. deciſ. 1. num. 4. de
conceſſ. præbend. quod per alternatiuæ con
20 ceſsionem † coarctatur Papa ad non confe-
rendum in menſibus ordinarijs obſtante de-
creto irritanti. Tradit etiam Puteus deciſ.
492. nu. 2. in fine, libro 2. & Felinus. in c. cum
ex officij. num. 36. in fine. verſ. *quid autem*. de
præſcript. Vbi etiam loquitur in terminis al-
ternatiuæ.

Nec mirum, quod non præſumatur, velle
Papam præuenire in menſibus ordinarijs;
cum ex dicta præuentione grauiter præiudi-
21 cetur † ordinariorum Iuriſdictio. c. manda-
tum. 38. & ibi Abbas ſub num. 3. c. Abbatem.
40. de reſcriptis. Geminia. conſ. 34. numer. 4.
Caſſador. deciſ. 34. num. 2. ſuper regulis. &
deciſ. 2. num. 2. de conceſſ. præbendæ. Achil.
deciſ. 6. ante numerum primum ibi, *quia nimis
præiudicant ordinarijs*. de priuilegijs. Mohedan.
deciſ. 9. num. 1. de conceſſ. præben. & faciunt
tradita à Geminiano. conſ. 92. *In cauſa Cano-
nicatus*. ante numerum primum.

Papæ autem, ſeu Principis, conceſsiones
22 omnes, ſemper præſumūtur † ſine præiudicio
tertij. l. 2. §. ſi quis à Principe. ff. ne quid in lo-
co publico. c. cum dilectus. de conſuetudine.
c. dudum. 31. de priuilegijs. c. quamuis. 8. in
fine de reſcript. lib. 6. Rota deciſ. 21. n. 5. de
præben. in nouis. Alciat. de præſump. reg. 3.
præſumptione. 11. Lambertin. de Iurepatro-
natus. lib. 2. 3. p. q. 9. per omnes articulos d.
quæſtionis. Acebedus. in l. 2. ex nu. 3. vſque
ad num. 53. tit. 14. lib. 4. recopilationis. Me-
nochius de arbitrarijs. lib. 1. q. 9. à nume. 11.
& de præſumpt. lib. 2. præſumptione. 9. ex n.
8. Puteus, qui loquitur in noſtris terminis de-
ciſ. 48. in vna Calaguritana. ante numerum
4. lib. 3. declarat etiam regula noſtra, ibi, *quæ
ledere non intendit*. ac dicam latius in gloſ. 28.

Hinc in caſu noſtro non applicatur, quod
alias in diuerſo propoſito ſcriptum reliquit
Gaſpar Peruſinus. de reſeruationibus. c. 3.
quis ſit effectus. num. 11. videlicet, quod Pa-
pa conferendo ſimpliciter, videtur conferre
23 Iure ordinario, † non autem reſeruato; quia
in caſu noſtro, potius præſumitur contra-
rium ex ſupradictis.

24 Similiter Indultum conceſſum † alicui ad
conferendum omnia beneficia ſpectantia ad
collationem Papæ non extenditur ad vacan-
tia in menſibus ordinarjs, vt ordinariorum
iniuria euitetur; ſed dumtaxat ad ea benefi-
cia, quæ priuatiuè ad ipſius Pontificis colla-
tionem pertinent. Rota deciſ. 442. num. 1. &
2. p. 1. diuerſorum.

An quæſtio collationis ſit magni, vel parui præiudicij.

Ex quo infertur ad id, quod dicit Io. de
Selua in tracta. de benefi. 2. p. q.
1. num. 40. & q. 2. num. 29. eadem 2. parte, &
3. p. q. 60. num. 3. vbi tenet, quod quando
agitur de collatione beneficiorum, eſt quæ-
25 ſtio de modico præiudicio † ipſorum Colla-
torum, ſeu Eligentium; quia ipſi in conferen-
do, vel eligendo non poſſunt, conſequi aliquā
vtilitatem. c. 1. vt Eccleſiaſtica beneficia ſi-
ne diminutione conferantur.

Quæ doctrina mihi, ſalua reuerentia, non
placet. Quia ſi auferre, vel minuere Epiſco-
pis poteſtatem conferendi, eſt grauiter illos
ledere; ex ſupradictis; igitur non eſt quæſtio
26 † modici præiudicij, ſed maximi.

Item, quia conferre beneficia, eſt actus Iu-
27 riſdictionis. † gl. fin. in fine. in c. nouit. & Ab-
bas ibi ſub num. 3. de off. legati. gl. & docto-
res in c. tranſmiſſam. de electione. Probus. in
c. cum in illis. num. 11. de præben. in 6. Mi-
lius in repertorio. verbo, Beneficium. num. 4.
Idem Selua de benef. q. 40. num. 1. & per to-
tam. Gomezius in reg. de non iudicando. q.
3. per totam. Couaru. lib. 3. variar. c. 20. nu.
8. & 9.

Vnde Rota deciſ. 46. num. 4. p. 2. diuerſ. di-
28 cit, quod † reſeruatio noſtræ Regulæ tollit
de Iuriſdictione ordinarij.

Iuriſdictio autem, cūm ſit honor, nullo prę-
29 tio comparari † valet. l. Iulianus. 26. §. non
enim. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamen. Cardi-
nalis in clem. 2. ſub num. 4. de pænis. Paris de
Puteo. in tractatu de re militari. §. an rex.
num. 50. Caſſador. deciſ. 3. num. 3. de Iure
patronatus. Greg. Lupus in l. 22. gl. prima.
titulo. 18. Partita. 2.

30 Rurſus cauſa præheminentiæ † dicitur gra-
uis præiudicij. Puteus. deciſ. 449. num. 4. lib.
2. & deciſ. 6. lib. 3. & fuit reſolutum in vna
Calaguritana præheminentiarum. coram R.
P. D. Seraphino. 30. Iunij. 1568. vbi fuit ten-
tum, non potuiſſe Capitulum cuiuſdam Col
legiatæ, compromittere ſuper Iuribus præ-
31 heminentiarum † non præcedente Iuris ſo-
lemnitate; quia agebatur de graui præiud.

Idem etiam fuit reſolutum in vna Siracu-
ſana præheminentiarum. 28. Februar. 1568.
coram Bubalo, vbi fuit tentum, eſſe nullam,
& ſubreptitiam confirmationem obtentam à
Collegiata Eccleſia S. Agathæ, erectionis in
matricem factæ ab ordinario, ex eo quod
eſſet in graue præiudicium aliarū parochia-
lium,

An quæſtio collationis ſit magni, vel parui præiudicij

32 lium, quæ habebant Turnos † cum illa; & tempore Turnorum præcedebant illam vti digniores.

33 Cum ergo ſit prçheminentia † maxima beneficia Eccleſiaſtica conferre, vt notorium eſt. c. ex frequentibus. de inſtitutionibus. c. conquerente. de officio ordinarij. Et tradit idem Selua in ſupradicto tract. de benef. 2. par. quæſt. 11. n. 9. poſt principium. Flaminius Pariſius in tracta. de confiden. q. 28. nu. 267. igitur, &c.

Sic videmus, quod in generali conceſſione Iuriſdictionis facta ab Epiſcopo, ſuo Vicario
34 non comprehenditur † poteſtas conferendi, tanquam negocium graue. c. fin. de officio Vicarij. lib. 6. Rota deciſ. 1. de officio Vicarij. in antiquior. Decius conſ. 127. ſub n. 3. Pariſ. conſ. 80. n. 17. & 18. lib. 4. Roland. à Valle. conſ. 47. n. 19. lib. 1.

35 Similiter Capitulum ſede vacante, † licet omnia regulariter facere poſſit, ſicut Epiſcopus, conferre tamen non poteſt. c. 2. ne ſede vacante aliquid innouetur. c. 1. §. cum vero. eodem tit. lib. 6. c. 1. de Inſtitut. in 6. lex. 9. in fine. tit. 16. Partita 1. Pauin. de off. & poteſtate capituli ſede vacante. 2. par. q. 1. per totam. Selua de benef. 2. par. quæſt. 11. nu. 6. cum ſequentibus.

Prçterea, d. Io. Selua in d. 2. par. quçſt. 1. n. 41. in comprobationem ſuç ſententię adducit, quod ſi Canonici ſunt grauati in non
36 eligendo, non veniunt reſtituendi † aduerſus leſionem illam; quia agitur de modico præiudicio, allegans ad hoc Abbatem in c. 1. de in integrum reſtitutione. colum. fin. quem ego non inuenio.

Nam licet ſub nu. 2. ibidem poſt medium dicat ipſe Abbas, quod pro modico damno
37 non datur Eccleſię † vel minori in integrum reſtitutio: non tamen dicit, quod quçſtio collationis, vel electionis ſit leuis prçiudicij.

Ideoq; contra eundem Seluam, quod com
38 petat reſtitutio † in integrum Eccleſię aduerſus electionem à ſuis Canonicis non factam, ex eo, quod intereſſe facultatis eligendi reputetur pro honorificentia, & prçrogatiua maximi momenti, vt probatur in c. venerabilem. 33. cum ſua materia de electione. firmat Sfortia Oddus de reſtit. in integrum. art. 6. nu. 25. & 26.

Allegat etiam pro ſua ſententia d. Selua in d. nu. 40. Felin. poſt alios in c. quę in Eccleſiarum. de conſtitutionibus ſine numeri, vel columnę citatione. cum Felinus ſuper d. c. triginta, & duas longas columnas ſcripſerit. Et non inuenio, quod in propoſito Felinus
39 aliud dicat, niſi quod Princeps † etiam ſine cauſa poteſt aliquem ledere in modica leſione, vt in nu. 47. dicit ipſe Felinus. Et ad hûc propoſitum cum allegat ipſemet Selua in 3 part. q. 60. ſub n. 2. non vero ad probandum quod quçſtio collationis ſit modici prçiudicij: quia ad hoc ſolum allegat Abbatem in d. c. 1 de reſtitutione in integrum, qui nihil dicit.

Talis vtique allegatio in genere, & in confuſo eſt allegatio ad Baliſtam; cum non concernat prçciſè caſum, de quo quçritur, vt poſt Hypolitum de Marſilijs ſcribit Ludouicus Gomezius in c. cum in multis. nu. 11. de
40 reſcript. lib. 6. Vbi † etiam addit: quod taliter allegantes dicuntur ligare arenam ſine cemento.

Allegari namque, & citari debent Iura, & Doctores non in genere, ſed in ſpecie, & in
41 indiuiduo. † Cardinalis in Clem. ſepe. ſub n. 6. verſ. *ſexto oppono*. Dominicus Geminianus. c. 1. n. 3. de Clericis coniugatis. in 6.

Ideo dixit Felinus in c. cum ordinem. ante numerum. 4. de reſcriptis. quod expedire cõ-
42 ſultantes per regulas generales, † eſt officiũ Procuratorum, & eorum Doctorum, quos vulgus Poſitiuos appellat; ſed allegare in terminis, doctiſſimi Doctoris eſt. Quem ad hoc citat Gomezius in reg. de non tollend. q. 16. in fine n. 4. & ſubdit Felinus vbi ſupra, quod in contingentia facti doctrina indiui-
43 dua, † quæ alias negligitur, eſt maximæ æſtimationis. Sicut facit ægrotus, qui cum valebat, faſtidiebat ea, quę poſtea infirmus adorat. Et paria ſunt, non allegare, vel inepte allegaro. Rolan. conſ. 19. n. 30. lib. 4.

44 Et magis attenditur doctrina vnius † in ſpecie loquentis, quam Communis in genere. Naguzantius in ſylua nuptiali. limit. 8. n. 72. Alphonſus Hojeda. de incompatibilit. benef. 2. p. c. fin. n. 26.

Neque eſt verum fundamentum eiuſdem Io. Seluæ, quod ideo ſit quæſtio collationis de modico prçiudicio ipſorum collatorum, quia ipſi in conferendo non poſſunt conſequi aliquam vtilitatem: quia potius conſequun-
45 tur maximam. † Nam licet conferre beneficium ſit prçciſum, & neceſſarium: conferre
46 tamen magis vni, quam alteri, † eſt voluntarium, & gratioſum, ac eſt gratia, & liberalitas, in cui dando. pulchra gl. in c. relatum. verbo, *liberaliter*. de prebendis, gl. verbo, *libera*. in c. fin. de officio Vicarij. lib. 6. Staphileus de gratijs, & expectatiuis. §. nona forma. nu. 6. alias. num. 8. & 9. Molina de Primogenijs. libra. 2. c. 4. nu. 13. & 14.

Quo fit, vt non ſit leuis vtilitas Epiſcoporum conferre beneficia ſuis Nepotibus, aut
47 Conſanguineis † pauperibus idoneis, ac bene meritis, vnde, ſe valeant ſuſtentare, quibus alias de proprijs bonis ſubuenire erant adſtricti: Cum conferre illis beneficia, ſit licitum, & honeſtum. c. dilecto. 25. in principio.

ibi,

ibi, *intendentis prouidere. G. Nepoti ſuo.* vbi notat
Abb. nu. 2. de præbendis. & in cap. quia cle-
rici. n. 6. de Iurepatronatus. Menoch. de præ-
ſumption. lib. 5. præſumpt. 35. n. 9. Lamber-
tinus de Iurepatronatus. lib. 2. par. 1. q. 8.
principali. art. 12. n. 10. vbi cum pluribus
48 idem dicit in filijs † legitimis ipſorum Epi-
ſcoporum.
Imò plus tenentur ſubuenire ſuis, quam
49 † extraneis. c. non ſatis. 86. diſtint. l. 7. verſ. *la
ſeſta coſa.* tit. 23. Partit. 1. Et nemo carnem ſuã
odio habuit. c. nou æſtimemus. §. corpori.
13. q. 2. Tiraquel. de pœnis temperand. cau-
ſa. 51: n. 80. Non obſtante. gl. fin. in c. perue-
nit. 1. q. 3. dum dicit cæcos eſſe Epiſcopos
circa Nepotes, ex quo grauem leſionem ſen-
50 tit Eccleſia; quia debet † intelligi quando nõ
eſt idoneitas in illis Nepotibus, aut Conſan-
guineis, per Iura ſupra allegata.
Idemq; eſt reſpectu ſuorum familiarium,
51 † & aliarum ſibi gratarum perſonarum; qui-
bus, licet Epiſcopis beneficia conferre in gra
tificationem, & remunerationem ſeruitiorũ;
52 dummodo tale pactum † non præcedat. gl.
verbo, *promiſerat.* in. c. cum eſſent. 12. de ſi-
monia. vbi Anton. de Butrio poſt. Hoſtien. &
alios. num. 7. & 9. Abbas. n. 4. Felin. num. 2.
lex. 3. poſt principiũ. tit. 17. Partit. 1. Couar.
lib.. 1 variar. c. fin. num. 3. Nauarrus in Ma-
nuali. c. 23. ſub. num. 106. verſ. *ad quartum.*
dicens, non eſſe ſimoniam, conferre benefi-
cium alicui ad liberandum ſe ab obligatio
ne antidorali.
53 Deinde, quia conferre eſt donare. † c. fin.
de officio Vicarij. lib. 6. vbi. notat Gemi-
nianus. n. 4. & omnes. c. relatum, & ibi not.
Abbas. n. 4. de præbendis. gl. verbo, *non poſſit.*
in c. 1. de inſtitut. in. 6. Sed donans obligat
54 ſibi donatarium quadam obligatione † natu
rali, & antidorali, vt benefacienti benefacia-
mus. l. ſed & ſi lege. 25. §. conſuluit. ibi, *quã-
uis ad remunerationem ſibi aliquẽ naturaliter obli-
gauerunt.* ff. de petitione hæreditatis. vbi glo.
verbo, *obligauerunt.* dicit, quod omnis crea-
55 tura † mouetur ad benefaciendum ei, quis
ſibi benefacit: & quod talis obligatio ex in-
ſtinctu naturali procedit. l. venia. & ibi gloſſa
verbo, *naturali ratione.* C. de in ius vocãdo. l. ſi
non ſortem. 26. §. libertas. in principio. & ibi
gl. verbo, *natura.* ff. de condictione indebiti.
Bart. in d. §. conſuluit. n. 2. & 3. & communi-
56 ter omnes. Et intereſt hominis † beneficio
adfici hominem. l. ſeruus. in fine ibi, *cum be-
neficio adfici hominem interſit hominis.* ff. de ſer-
uis exportand. bonus tex. in l. ſi pignore. 56.
ff. de furtis. ibi, *ſpecies enim lucri eſt, ex alieno
57 largiri † & beneficij debitorem ſibi acquirere.* & in
terminis conferentis beneficium, quod obli-
get illum, cui confertur, ad antidora naturali
obligatione, tenet Milius in repertorio. ver.
beneficiorum collatio. n. 14. Abbas per tex. ibi
in c. poſt electionem. num. 2. de conceſſ. præ-
bend.
Conducit deciſio Rotę coram Puteo deciſ.
47. Nicolaus. n. 9. & 16. lib. 1. vbi habetur,
58 quod multo magis præiudicatur † & graua-
tur ordinarius habens alternatiuam tempo-
ralem, de qua in noſtra regula, ſi aufertur
illi aliqua collatio, quam ſi haberet alterna-
tiuam perpetuam, prout in concordatis Ger
maniæ continetur.
59 Hinc damnum dicitur ſentire † Epiſcopus,
qui iſtam voluntatem in conferendo implere,
& ſuo deſiderio ſatisfacere, impeditur. Bart.
in l. ſi filius, qui Patri. ſub. n. 7. ad medium.
verſ. *ratio quia ex eo.* ff. de vulgari, & pupil. gl.
verbo, *incommodo.* in. §. 1. Inſtitut. de hæred.
qualit. & differen. cum alijs citatis per Tira-
quel. de vtroque retractu in pręfatione. nu.
25. Menochius, de recuperan. remed. 1.
num. 422.
60 Vnde negari non poteſt, quin quæſtio † col-
lationis ſit grauis pręiudicij reſpectu collato
ris; quod expreſſe tenet gl. in. c. cũ olim. ver-
bo, *Capitulo.* poſt med. in verſ. *ſed collatio.* de
maior. & obedien. dum dicit, quod ideo Ca-
pitulum ſede vacante non poteſt facere col-
61 lationem, quia magnum fieret † præiudiciũ
Epiſcopo, & ſucceſſori per talem collatio-
nem, cum collatio beneficiorum inter bona
Epiſcopalia, & fructus computetur. Quam
gloſſam ſequuntur ibi Anton. de Butrio ſub
num. 16. Abbbas ſub. nu. 2. Imola. num. 6.
verſ. *ex prædictis nota.* Felin. nu. 2. Milius in
repertorio. verbo, *beneficiorum collatio.* num.
16. ad medium. Caſſador. deciſ. 3. nu. 6. de
penſionibus.
Sic etiam quatenus Anton. de Butrio in c.
peruenit. num. 17. ante med. de cenſibus. &
Nicolaus Milius in repertorio, verbo, *præ-
ſcribi an poſſit Ius eligendi.* dicunt, quod licet ab
dicare totale Ius eligendi, ſit graue præiudi-
62 cium: leuius † tamen, & modicum eſt præiu-
dicium, admittere † alios ad participationẽ
eligendi: ſunt intelligendi, vt arbitror, non
quod ſimpliciter ſit modicum præiudicium,
admittere alios ad participationem Iuris eli
gendi, ſed quod reſpectu, & comparatione
63 † omnimodæ priuationis dicatur modicum,
ſeu leuius. Nam aliter eorum dicta minus
vera deteguntur, ex quo per talem participa
tionẽ, diminuitur eligentiũ poteſtas, & valde
64 interſit illorum, ne † extranei admittantur
ad eligendum, ne ipſorum poteſtas diminua-
tur. Abbas in c. ſcriptum. nu. 3. de electione.
Felin. in c. cum omnes. num. 18. verſ. 3. fal-
lit. de conſuetudine. Ideo fuit reſolutum
coram Puteo. deciſ. 6. lib. 3. quod ſit conſi-
derabile præiudicium, creare nouos pręben-
datos viuentibus antiquis, nec dicitur leue
præiu-

præiudicium,quando pars dominij perditur. Et eodē etiam modo eſt declarādum,quod dicit idem Anton. de Butrio. in d. c. peruenit.ſub eod. num. 17. poſt principium. verſ. *pone enim quod Epiſcopus.* de cenſibus. quatenus dicit, quod ſi Epiſcopus in aliena diœce-
65 ſi vellet† nudum Ius viſitandi abſque procuratione, vel Iuriſdictione,exercere,& abſque aliquo commodo quærere,non eſſet hoc magni præiudicij Epiſcopo Diœceſano.

66 Præſertim quia proprietas† beneficiorum eſt illorum, ad quos ſpectat collatio eorum. Innocen. in c. ſtatuimus.num. 1.poſt principium.de tranſlationibus. Milius in repertorio, verbo, *beneficiorum proprietas.* ſub. nu. 29. Et ſic quæſtio de collatione beneficiorum eſt grauior,tanquam queſtio proprietatis beneficiorum, quam quæſtio ipſius beneficij, hoc eſt,vſus fructus. Et hoc de proprietate beneficiorum adde ad ea, quæ addit Abb. in cap. cum ſuper. numer. 18. cum ſequentibus. de cauſa poſſeſſ.

AD PROPOSITVM igitur, a quo fui digreſſus,reuertendo,licet in dubio non præſumatur,Papam velle præuenire ordinarios ex
67 ſupradictis:aliquando tamen † ex iuſtis cauſis ſibi beneuiſis hoc facere ſolet. Et quando ex tenore gratiæ conſtaret de præuentione, tunc ceſſaret dicta præſumptio, quæ non ha-
68 bet locum, quando de veritate † apparet. l. nuptura. 57. in fine ff. de Iure dotium.l. fin. in principio. ff.de neg. geſtis. Alex. conſ. 1. num. 21. lib. 4. Iaſ. in l. 1. num. 15. C. qui admitti. Felin. in c. per tuas. num. fin. verſ. *Quinto nota.* de probation. Decius conſ. 400. num. 8. Aymon. conſ. 35. num. 5. Roland. conſ. 6. num. 35. volum. 2. Rota deciſ. 64. num. 3. & deciſ. 582. num. 3. parte 1. diuerſorum.

69 In claris enim † coniecturis locus non eſt. l. ille,aut ille. 25. §. cum in verbis. ff. de legat. 3. l. continuus. 137. §. cum ita. in fine. ff. de verb. oblig. c. fin. & ibi gl. finalis. 30. q. 5. c. ad audientiam.& ibi gl. verbo, *in dubijs.* de homicidio. Caputaq. deciſ. 75. num. 3. par. 1. & deciſ. 305. num. 2. parte. 2. Molina de primogen. Hiſpanorum. lib. 3. cap. 5. num. 1.

70 Et tunc dicitur conſtare † ex tenore gratiæ de præuentione, quãuis de illa nulla fiat expreſſa mentio, ſi tamen ex lectura appareat voluiſſe Papam præuenire. Veluti ſi quis petat gratiam per obitum, & narret vacaſſe beneficium in aliquo menſe ordinario, nec expreſſerit aliquam reſeruationem.Nam tunc eo ipſo, quod Papa concedit gratiam, vult alium quemcumq; collatorem inferiorem præuenire,in euentum, quod alia prouiſio anterior facta non fuerit: quoniam multo
71 melius voluntas declaratur factis, † quam verbis.l.ſi tamen.48. verſ. *multo enim amplius.* ff. de ædilitio edicto. l. de quibus. verſ. *nam quid intereſt.* ff. de legibus. c. dilecti. 52. verſ. *cum autem.* c. vt noſtrum. 59. c. ad audientiam. 34. de appellationibus. Rota deciſ. 54. num. 3. eo tit. in nouis. & deciſ. 238. num. 16. par. 1. diuerſ. Tiraquel. in tract. de Iure conſtituti. 3. par. limitatione. 30. num. 22. Tiberius Decianus. reſponſ. 19. & numero 73. volum. 1. Maſcardus de probationibus. concluſ. 1422. ex.nu. 34. Lancellot. de attentat. 2. par. c. 12. ampliat. 16. per totam.

Et in ſpecie quod per ſolam expreſſionem
72 † menſis ordinarij ſatis conuincatur intentio Papæ, vt præuenire voluerit, eſt deciſio Putei. 59. *Papa affirmauerat.* lib. 3. & fuit deciſum in vna Toletana Canonicatus. 26. Iunij. 1595. coram R. P. D. meo Seraphino Rotæ Decano. & in vna Hiſpalen. portionis. 7. Maij. 1595. coram D. Cardinali Blanchetto. & in Mediolanen. beneficij. 26. Iunij. 1596. coram R. P. D. meo Pamphilio. Et vide quæ dicam. in gl. 9. §. 3. ex. num. 23.

Imò quando gratia Papæ fundatur in plu-
73 ribus Capitibus, † & reliqua ceſſant, ita vt gratia ſuſtineri non valeat, niſi in vim præuē-
74 tionis; tunc ad ſuſtinendam † gratiam Papę dicendum eſt Iure pręuentiuo, validam eſſe: vt fuit reſolutum in Hiſpalen. portionis. 17. Maij. 1595. coram Illuſtriſs. D. Blanchetto. vbi fuit deciſum, quod cum Prouiſio facta à Papa de dicta portione Hiſpalen. cuidam Gabrieli ſuſtineri non poſſit in vim reſeruationis, quia illa portio reſeruata non erat; nec in vim deuolutionis, quia nondum fuerat elapſum ſemeſtre; nec ex alio capite, præterquam Iure præuentionis; neceſſe eſt fateri Papam voluiſſe, ordinarium præuenire: & ſic ratione pręuentionis fuiſſe validam dictã gratiam Apoſtolicam. Idem etiam fuit reſolutum in alio caſu ſimili in vna Eluen. beneficij. 16. Nouembris huius anni. 1602. coram R. P. D. meo Penia. Et adde quę dicam in gl. 9. §. 3. ad finem.

Intellige tamen, niſi eſſet narratus diſpo-
75 ſitiuè aliquis modus, reſeruationis, ſeu deuolutionis: quia tunc, quamuis Papa poſſet pręuenire, non pręſumitur velle in pręiudicium ordinarij, ſed potius pręſumitur motus dicta narratiua: tum ex ſupradictis.

Tum etiam, quia aut verificatur dicta narratiua, & tunc iam non eſſet locus pręuentio-
76 ni, ex quo ſtante reſeruatione, † vel deuolutione ceſſaret poteſtas ordinarij: vt de reſeruatione eſt tex. in c. 2. in fine. de præbendis. in 6. Lapus alleg. 19. ſub n. 2. Simonet. de reſeruat. q. 48. cũ alijs. & de deuolutione eſt. tex. in capit. 2. de conceſs. prebend. cap. litteras. capit. dilecto. de ſupplenda negligen. prælat.

Aut

Aut non verificatur, & tunc eſſet gratia
77 ſubreptitia † & nulla, quia fuit Papa dece-
ptus, & omnia narrata habent vim conditio-
nis, *veris exiſtentibus prænarratis.* & niſi verifi-
78 centur ruit † gratia. l. vniuerſa. C. de diuer-
ſis reſcriptis. c. 2. c. ſuper litteris. 20. c. po-
ſtulaſti, 21. de reſcriptis. late Felin. in c. quod
ſuper his. n. 3. & ſequen. de fid. Inſtrum. & in
c. fin. à n. 3. de præſumpt. Rota deciſ. 20. ad
med. de præben. in nouis. Decius conſ. 142.
num. 6. Socin. conſ. 164. num. 6. lib. 2. Ripa
poſt alios. in d. c. 2. de reſcriptis. Mohedan.
deciſ. 35. num. 1. de recunciatione. Puteus
deciſ. 245. nu. 1. lib. 1. Caputaq. deciſ. 39.
& 240. par. 2. Cæſar de Graſ. deciſ. 1. num.
3. de reſcript. & deciſ. 12. num. 1. & per to-
tam. de probationibus, & deciſ. 20. nu. 1. eo-
dem tit. Rota deciſ. 176. num. 4. & 412. nu.
1. par. 1. diuerſ. Neque in hoc caſu intra-
ret effectus manus appoſitionis, vt dicam in
gl. 52. limit. 2.

79 Narratiua namque eſt pars gratiæ. † Aegi
dius Bellamera deciſ. 76. poſt medium. verſ.
Et ſi teneremus. Rot. deciſ. 6. num. 6. de præ-
bend. in antiquioribus Riſignet. Caputaquen.
deciſ. 271. num. 3. par. 1. & deciſ. 39. num.
2. parte. 2. Achil. deciſ. 2. num. 3. de pro-
bation.

Quinimmo ſola narratiua vacationis in
80 menſe † reſeruato diſpoſitiuè facta operatur
vt omnis gratia, & eius clauſulæ reſtringātur
ad reſeruationem: & non valet prouiſio, ſi re
ſeruatio non verificetur, ita quod neque in
iſto caſu poſſit ſuffragari clauſula, *Vel alio quo
uis modo, &c.* quia reſtringitur, ne contradicat
expreſſis. vt tradit in terminis Acchil. de
Graſſis. deciſ. 1. de præbendis. n. 1. & per to-
tam. Caſſador. deciſ. 5. de præbendis. nu. 3.
& fuit deciſum in cauſa Corduben. Canto-
riæ. 5. Maij. 1559. & poſtea latiſſimè in vna
Virdunen. Canonicatus. coram R. P. D. meo
Pamphilio Rotæ Decano. 19. Iunij. 1595. per
totam illam deciſionem. Et coram eodem
in Romana Clericatus S. Petri. 27. Nouem-
bris. 1602. vbi aliæ plures citantur deciſio-
nes. Et dixi in gloſa. 32. num. 9.

Item quia aliter via fraudibus aperiretur;
81 † quod fieri non debet. l. in fundo. 38. verſ.
neque malitijs. ff. de rei vendicatione. l. 1. §. pe-
nul. C. de Latina libertat. tollenda. c. ſedes.
15. c. ex tenore. 16. de reſcrip. Et nemo ex
ſuo dolo, ſeu fraude commodum reporta
re debet. l. hæres meus. 76. §. quod infra. ff.
de condit. & demonſt. c. nobis. 27. de ſimo-
nia. Hypolitus de Marſilijs ſingulari. 177. ma-
litijs. Boerius deciſ. 287. num. 1. Acchiles in
c. 1. Prætorum. gl. *de cuya mano.* nu. 1. cum ſe-
quentib. vbi plura.

Neque obſtat, quod in dicta deciſione Hi-
ſpalen. portionis fuerat narratum, quod be-
neficium erat deuolutum, & nihilominus fuit
reſolutum, quod gratia ſubſtineri deberet in
vim præuentionis, quia deuolutio locum non
habebat.

Quoniā in caſu dictæ deciſionis fuit narra-
ta Papæ veritas facti, prout iacebat; ſcilicet,
quod dicta portio vacauerat de certo men-
ſe, & anno, & cum ſpectaret prouiſio ad Ar-
chiepiſcopum, & Capitulum Hiſpalen. inſi-
mul, diſcordes fuerunt, & propterea proui-
ſio non tenebat, & ad Papam deuoluta erat,
&c. Ex quo facto conſtitit Papæ, qualiter de-
uolutio non intrabat, nec ratione diſcordię
inter Archiepiſcopum, & Capitulum; quia
de Iure talis deuolutio non inuenitur; nec
ratione lapſus ſex menſium, quia à tempore
vacationis narratę vſque ad tempus gratię
lapſi non fuerant. Et quamuis fuit dictum,
quod propterea prouiſio erat deuoluta; hoc
82 non nocet. Quia eſt error, † & falſitas in Iu-
re dicere, quod propter dictam diſſentionem
Epiſcopi, & Capituli cauſaretur deuolutio;
83 ex quo nulla oritur ſubreptio, † cum Papa
non poſſit decipi in his, quę ſunt Iuris. Felin.
in c. ſuper litteris. num. 8. verſ. *Secunda regu-
la.* de reſcriptis. Rota deciſ. 75. de reſcriptis
in antiquis, Caputaq. deciſ. 163. nu. 2. par.
2. Et vide, quę dicam in gloſa. 45, in prin-
cipio ante finem. verſ. *Quo fit, vt quando col-
latio.*

Sicut nec eſt neceſſe, narrare qualitates,
84 quę in Iure conſiſtunt; † ſed ſolum, quę conſi-
ſtunt in facto; vt ex illo ius reſultet. Rota de-
ciſ. 13. num. 2. ad fin. & num. fin. de reſcript. in
antiquioribus. Bald. in c. cum ordinem. num.
17. de reſcrip. Aegidius Bellamera deciſ. 488.
ſi impetrans. antè finem. Roman. ſingulari. 37.
vtrum nobilis. in fine. Caſſador. deciſ. 12. nu.
8. de prębendis. Caputaquen. deciſ. 49. nu.
4. & 5. parte 1. & fuit dictum in vna deciſio-
ne Hiſpalen.

Ratio eſt, quia Papa Iura omnia in ſcrinio
85 † pectoris ſui cenſetur habere. l. omnium. C.
de teſtamentis. c. 1. de conſtitution. lib. 6. vbi
Gomezius. nu. 99. cum ſequentibus, benè de-
clarat; qualiter intelligatur. Et ideo ſemper
86 cenſetur, conſiderare Ius commune, † quan-
do reſpondit. gl. fin. in fin. in c. conſultationi.
de temporibus ordinationum. gl. in verbo,
cōſultationē. in c. ex tua. de filijs Presbyterorū.
c. ex multa. in principio. de voto. Cardinalis
in clem. fin. ſub num. 1. verſ. *ſecundo oppono.*
de prębend. Felin. cum alijs. in c. 1. nu. 17. de
conſtitutionibus.

Declaratio autē ſupradicta procedit, quan
87 do in facto † eſſet deceptus Papa. propter falſi
ſuggeſtionem; quia tali caſu ceſſaret pręuen-
tio ex ſupra deductis.

88 Similiter quāuis de Iure ſit neceſſariū, † vt
deuolutio perueniat ad Papam, quod aſcen-

dat

dat gradatim per omnes Inferiores , & probetur negligentia cuiuslibet per lapſum ſemeſtris , quod eorum cuilibet conceditur.c. licet. de ſupplenda negligentia Prælatorum . cum allegatis in §. præcedenti poſt principium,& Rebuff. in concordatis . titulo de Collationibus.§. ſi quis vero , gloſſa, verbo, *contrauenerint*. & tetigi in §. 3. procœmiali præcedenti.nu.4.

89 Et in dubio non præſumatur , † velle concurrere Papam cum Inferioribus; vt fuit reſolutũ in vna Calciaten. dimidiæ portionis . 17.Dec.1582.corã Orano. & ex ſupradictis.

Tamen,ſi in ſupplicatione narretur veri-
90 tas, † & à quo tempore beneficium vacauit: & ex narratiua conſtet, quod non fuerint lapſa omnia ſemeſtria cunctorum inferiorum, & nihilominus Papa concedat gratiam , erit valida Iure concurſus, & præuentionis:quia poteſt Papa concurrere cũ Capitulo,Epiſco-
91 po,Archiepiſcopo, & Legato . † Rebuff. vbi ſupra , verbo , *deuolutio* . & in praxi,titulo de deuolutionibus.n.51.dicens,quod pauci hoc intelligunt. Rota iuncta additione Papazon. deciſ.3.n.6.de off. legati in nouis. Mandoſ.in reg.de annali. q.fin.num.6.Creſcen. deciſ.1. nu.5.de dilationibus . Vbi etiam dicit, quod
92 licet ordinarius poſſit prorogare † tempus ad præſentandum conceſſum patrono;tamen illa prorogatio tenebit in ſui præiudicium,
93 non verò in præiudicium † Papæ concurrentis in deuolutione cum quolibet ordinario . Et licet in fine dicat,quod hoc aliquibus Dominis non placuerit , nec fuerit benè diſcuſſum; ego tamen verum eſſe reor ; quia inferior nullo modo poteſt facto ſuo præiudica-
94 re † ſuperiori;nec illius manus ligare.c.cum inferior de maiorit. & obedien. Clemen. ne Romani. in princ.de elect. cum aſſijs .

His congruit quod,quamuis beneficia vacantia in Curia, ſi infra menſem non confe-
95 rantur à Papa, eorum collatio deuoluatur † ad ordinariòs,iuxta c. ſtatutum de præbend. *lib.6*. Papa tamen Iure præuentionis poterit
96 etiam,illa conferre † poſt dictam deuolutionem:cum cõcurrat cum quolibet ordinario. Io.And.in d.c.ſtatut.n.1.in prin.Gemin.n.8.

Vnde licet in dubio Papa non præſumatur velle præuenire ex his, quæ ſuperius dixi ; ſi
97 tamen fuit narrata † veritas dictæ deuolutionis,& faciat gratiam , tunc iam conſtabit de intentione præueniendi , & ex Iure præuentiuo ſuſtinebitur eius gratia. Idemque eſt dicendum in caſu c.ſi Apoſtolica. 35.de præbend.eod.lib. 6. De quo,& de d.c.ſtatutum. eod.tit.latius tractabo in §.ſequenti,& ibi dicam,an hodie illæ conſtitutiones ſint abrogatæ, vel non .

Arbitror tamẽ quod dicta exceptio, quod Papa in dubio non habuerit intentionem præueniendi,difficile , admittetur in via execu-
98 tiua † ad impediendam executionem litterarum Apoſtolicarũ, quoad immiſſionem in poſſeſſionem,ex quo requirit altiorem indaginem, & titulum concernit. Abbas in c.cum olim.n.15. de cauſa poſſeſſionis. Aym. conſ. 258.n.5.& conſ.312.n.1.& per tradita in l.2. C.de edicto Diui Adriani tollendo.vbi Bald. n.42. Decius.n.19.Et in alio propoſito dicã in gl. 15. §.1.ante finem. Superquò tamẽ plurimum valebit iudicantis arbitrium, penſatis, & conſideratis omnibus circunſtantijs.

SVMMARIA.§.5. PROOEMIALIS.

1 *Regula noſtra,8. eſt facta per viã legis general.*
2 *Reg.8.extinguitur morte Papæ illius cõditoris.*
3 *Ad tempus quòd probibetur , poſt illud permittitur,& è contra. num. 4.*
5 *Conſtitutio non eſt perpetua , quando reſtringitur ad certum tempus .*
6 *Lex limitata limitatum babet effectum .*
7 *Actus nullus operatur vltra intentionẽ agẽtis .*
8 *Beneplacitũ ad Papæ,eſt facta reſeruatio reg.8.*
9 *Beneplacitum Papæ extinguitur morte illius,non tamen beneplacitum Sedis Apoſtolicæ.nu.10.*
11 *Sedes Apoſtolica minus poteſt deficere quam Sol,& Luna.*
12 *Reſeruatio noſtræ reg.anſit realis,vel perſonalis*
13 *Alternatiua acceptata eſt perſonalis.*
14 *Voluntas morte finitur .*
15 *Aliud eſt reſeruare diſpoſitioni Papæ,& aliud Sedis Apoſtolicæ.*
16 *Regula 8.euaneſcit renunciatione Papæ, & n. 23.& num.28.dicitur quid ſit de priuatione.*
17 *Pontifices maximi, qui Papatui renunciarunt , enumerantur.*
18 *Clemens I.quare fuit bis nominatus Papa .*
19 *Celeſtinus V.dedit cauſã c. 1.de renunciat.li.6.*
20 *Cauſæ, quare plures Pontifices Maximi renunciarunt Pontificatui,remiſſiue .*
21 *Renuntiare Papatui , eſt de raro contingentibus,& caſus coruo albo, rarior.*
22 *Carolus V.Imp.renũciauit Imperio, & Regnis.*
24 *Renuncians habetur pro mortuo .*
25 *Reuocatio procuratoris per mortem, vel per renunciationem,pari paſſu ambulant .*
26 *Mors ciuilis æquiparatur naturali quoad renunciantem .*
27 *Paria ſunt obire , vel Papatui renunciare .*
29 *Lex an debeat eſſe perpetua.& n.30.& 31.*
32 *Lex quod ſit perpetua , reſpicit quod frequenter accidit,non tamen eſt de ſubſtantia.*
33 *Cancellariæ regulæ, non dicuntur Conſtitutiones locales,ſed ligant vbique .*
34 *Cancellariæ regulæ quare ſic appellentur .*
35 *Cancellariæ regulæ dicuntur Canones, et leges.*
36 *Papa ex humilitate facit regulas ſuo dumtaxat tempore duraturas,vel ne ab alio reuocentur.*
37 *Lex,illius conditore viuente magis afficit , & fortior fit.& num.38.*
39 *Mitius agitur cum lege,quam cum homine .*
40 *Dubia cõcernẽtia reg.Canc.ante oĩa diſputãtur.*

41 *Papa quilibet facit regulas Cancellariæ in craſtino die aſſumptionis.*

42 *Regulæ Cancellariæ reuiuiſcunt cum nouo Papa ad inſtar phœnicis, & eædem ferè ſemper ſunt.*

43 *Regulæ Cancellariæ ideò publicantur, vt appareat de intentione Papæ volentis illas approbare.*

44 *Papa dicitur aſſumptus, quando eſt electus, licet non ſit coronatus.*

45 *Menſium reſeruatio ceſſat per obitum Papæ, & num. 46.*

47 *Indultum Regis Scotiæ quomodo intelligatur.*

48 *Menſis Ianuarij Sede Apoſtolica vacante ſpectat ad ordinarium.*

49 *Indultum conferendi beneficia vacantia in menſibus Apoſtolicis qualiter intelligi debeat.*

50 *Menſem ad ordinarium expectatiua conceſſa, non intelligitur de menſe Ianuarij ordinario ratione vacationis Sedis Apoſtolicæ. & n. 51.*

52 *Dictio,* Quomodolibet. *facit comprehendi in expectatiua menſem ordinarium ratione alternatiuæ.*

53 *Reſeruatio noſtræ regulæ dormit etiam poſt aſſumptionem Papæ vſque ad renouationem illius.*

54 *Publicatio Regularum Cancellariæ non eſt neceſſaria, vt ligent.*

55 *Reſeruatio cum decreto eſt gladio ancipite penetrabilior.*

56 *Clauſula, Ex tunc ſuo tempore duraturas, quid importet.*

57 *Acceptatio facta eadem die, quo fiunt regulæ Cancellariæ, an ſuffragetur. & num. 58.*

59 *Nauarrus in conſ. 31. de præbendis, fruſtra ſe fatigauit.*

60 *Beneficium vacans Sede Pontificia vacante, & non prouiſum, niſi poſt editionem regulæ noſtræ, an incidat in reſeruationem & n. 71.*

61 *Qualitas adiuncta verbo regulatur ſecundum tempus verbi.*

62 *Regula noſtra loquitur de beneficijs vacaturis, non vero de vacantibus.*

63 *Reſeruatio eſt ordinarijs præiudicialis.*

64 *Vacans nunc, dicitur etiam in futurum vacare.*

65 *Vacauit, verbum capit beneficium vacans.*

66 *Vacatura, verbum in materia reſeruationis capit tunc vacantia.*

67 *Mens Papæ eſt conſideranda ad inſpiciendum, ſi verbum, Vacaturum, capiat beneficium tunc vacans. & num. 70.*

68 *Papa cum facit regulam noſtram, illam reſtituit ad priſtinum ſtatum.*

69 *Impoſsibile eſt, quod Papa habeat notitiam vacationis omnium beneficiorum Orbis, cum primum vacant.*

72 *Ordinarij collatores ſemper ſunt diligentes in conferendo.*

73 *Diligentia ſemper prodeſt.*

74 *Reſeruatio regulæ noſtræ aliquando extenditur ad beneficia prius vacantia; quia ſic Papa declarauit: non tamen ad illa, in quibus Ius ad rem quæſitum fuerit. numer. 75.*

76 *Ordinarius an poſsit prouidere Sede Pontificali vacante beneficium, quod vacauit ante obitum Papæ, & non fuit ab ipſo collatum.*

77 *Reſeruatio noſtræ regulæ eſt limitata ad beneplacitum Papæ.*

78 *Regula ſpirante ſpirat reſeruatio, & intrat Iuris communis diſpoſitio.*

79 *Beneficium ſi ſemel ſit reſeruatum, an duret ſemper reſeruatum ex noua cauſa. & numero 80. & 94.*

81 *Regula de Infirmis, non intrat ſi facta renunciatione beneficij in manibus Papæ intra 20. dies decedat Papa, & poſtea reſignans.*

82 *Paria ſunt vacare beneficium Sede Pontificali vacante, vel viuente Papa, ſi de illo non diſpoſuit: & num. 83.*

84 *Regula 10. Cancellariæ exponitur. & n. 85.*

86 *Effectus cauſatus à Regula non expirat expirante regula. & num. 89.*

87 *Beneficium vacans in menſe reſeruato Papa viuente iam incidit in reſeruationem. & numero 88. & 89.*

90 *Beneficium vacans de tempore, quo regula non eſt in rerum natura, non incidit in reſeruationem. & num. 91.*

92 *Mortuo Papa ſi vnus intrat in familiaritatem Cardinalis, & exit ante nouam creationem alterius, non adeſt reſeruatio. & nu. 93. & 94.*

95 *Mortuo Papa an Epiſcopi collatio facta ante notitiam mortis teneat, ſi beneficium vacauit in menſe, qui viuente Papa erat reſeruatus. & numero 119.*

96 *Regula de veriſimili notitia habet locum in collatione ordinaria. & num. 122. dicitur quomodo procedat.*

97 *Abſenti ſeruo libertas data non prodeſt ante habitam notitiam.*

98 *Abſens electus de dignitate Patriciatus nõ liberatur à patria poteſtate ante ſcientiam electionis.*

99 *Abſenti non ſuffragantur priuilegia ante notitiam. & 100. & 104.*

101 *Abſenti non prodeſt Iuriſdictio data ante præſentationẽ commiſsionis, nec mandatũ. n. 102.*

103 *Vicarius Epiſcopi poteſt poſt obitum Epiſcopi ante ſcientiam mortis beneficia conferre.*

105 *Epiſcopus conferens beneficium, quod alias eſſet reſeruatum, ante notitiam obitus Papæ, dolo carere non videtur.*

106 *Opinio, & communis reputatio attenditur.*

107 *Collatio facta de beneficio reuera vacante tenet, quamuis collator, ac ille, cui confertur, ignorent vacationem.*

108 *Abſenti facta collatio tenet ante notitiam.*

109 *Veritas potiſsime attenditur in beneficialibus.*

110 *Abſenti prodeſt reſtitutio à Principe conceſſa ante ſcientiam.*

Senten-

111 *Sententia lata ſuper declaratione notorietatis ſuſtinetur, quamuis tunc in actis non conſtet de illa, ſi poſtmodum probatur. Idem in proceſſu facto per contumaciam.n.112.*

113 *Sententia tenet, quamuis procuratoris mandatum, non ſit productum, ſi re vera erat conceſſum, & poſtea producitur.*

114 *Abſolutio à cenſuris quando ſuffragatur ignoranti.*

115 *Collatio facta à Capitulo ſuſpenſo, tenet, ſi de illo tempore erat abſolutus, licet notitiam veram abſolutionis non haberet.*

116 *Reſeruatio ligat ignorantes; & ideò extinctio illius debet ſuffragari etiam ignorãtibus. 117.*

118 *Contrariorum eadem eſt ratio.*

120 *Electores, & collatores, an poſſint eligere, & conferre in euentum, quod ſedes Apoſtolica vacet, & numero 121.*

123 *Regula de veriſimili notitia potiſsimè fundatur in euitando voto captandæ mortis.*

124 *Exemplum adducitur de Ligato manibus, qui ſcribere non poteſt; tamen ſi ligatura diſſoluitur, miniſterio proprio ſcribit, non miniſterio diſsoluentis.*

125 *C. ſi Apoſtolica. de præbend. lib. 6. in medium adducitur; & explanatur vſque ad nu. 147.*

126 *Reſeruatio vacationis apud ſedem limitatur per d. c. ſi Apoſtolica, & num. 127.*

128 *C. Si Apoſtol. derogatũ non reperitur, et n. 132.*

129 *Conſtitutio generalis numquam derogat caſibus ſpecialibus alterius legis, etiamſi excipiat aliquos caſus. & num. 130.*

131 *Lex noua loquens in vno caſu extenditur per legem antiquam.*

133 *Reg. 10. Cancell. non procedit in Parochialibus.*

134 *Regula 5. Cancellariæ eſt limitanda iuxta terminos c. ſi Apoſtolica.*

135 *Aſſertio, quod beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectũ, nõ procedit in Parochial.*

136 *Concilium Tridentinum ſeſsione 24. de reform. c. 18. declaratur iuxta terminos c. ſi Apoſtol.*

137 *Parochialis vacans extra Curiam in menſe reſeruato poteſt conferri ab ordinario in caſu c. ſi Apoſtolica.*

138 *C. ſi Apoſtolica. an procedat in alijs reſeruationibus, quoad parochiales.*

139 *Diſpoſitio c. ſi Apoſtolica. eſt fauorabilis.*

140 *Vacatio diuturna periculum affert animabus.*

141 *Vacare cenſentur in Curia omnia beneficia reſeruata.*

142 *C. ſtatutum. de præbendis. lib. 6. an procedat quoad alias reſeruationes, præter vacationem apud ſedem.*

143 *Abbatis Lappi, & aliorum dictum diſcutitur.*

144 *Deuolutio nõ datur ſine culpa, et mora inferioris*

145 *Papæ nullum tempus aſsignatur ad conferenda beneficia, & n. 146.*

147 *Vacatio Parochialis quando contingit in Curia Sede Apoſtolica vacante, à principio competit Epiſcopo illius diſpoſitio.*

148 *C. ſtatutum. de præbendis. lib. 6. eſt abrogatum, licet aliqui dubitent. nu. 149. & num. 150. & 151. & 152.*

153 *Leges plures abrogatæ ſunt inſertæ corpori Iuris ciuilis.*

154 *Procemium libri 6. dicens, quod non recipiantur aliæ conſtitutiones, niſi inſertæ in illo libro, qualiter intelligatur.*

155 *Derogatæ leges, & Canones alleganur pro interpretatione, aut inductione, aut ratione.*

156 *Extrauagans, an dicatur facere Ius commune.*

157 *C. ſtatutum. de præben. in 6. hodie etiam, locum habet in Gallia.*

158 *C. ſtatutum. de præben. in 6. licet derogatum non eſſet, difficile poſſet hodie practicari quoad parochiales ſtante Concil. Triden.*

159 *Concordata Germaniæ trahunt originem à diſpoſitione d. c. ſtatutum. & 160.*

§. 5. PROOEMIALIS.

REgulę noſtrę reſeruatio licet ſit
1 facta per viam legis † generalis,
prout alię regulę Cancellariæ,
vt docuit Geminianus in
conſ. 93. Clemẽs. VII. ante. n. 1.
Franciſ. Pauinus in Proęmio extrauangatiũ.
verſ. *Regulæ Cancellariæ.* Felin. in c. 2. ſub n. 46.
verſ. *Regulæ Cancellariæ.* vbi recedit ab Ancharano
contrarium tenente. de reſcriptis. Gomezius
in proęmio regularum Cancellariæ.
q. 2. n. 7. verſ. *In contrarium verò pro parte.* & n.
8. cum ſequentibus.

Perpetua tamen non eſt: quia extinguitur
2 † morte cuiuſlibet Papæ illam promulgantis
ex quo in procemio regularũ Cancellarię dicitur,
quod facit regulas. *Ex tunc ſuo tempore
duraturas.* Et ſic per obitũ illius, & poſt tẽpus
eius extingũtur, ac expirant, & moriũtur cũ
authore ſuo. Milis in ſuo repertorio. verbo,
reſeruatio. verſ. finali. Caputaq. deciſ. 58. nu. 3.
& deciſ. 214. n. 4. p. 2. & deciſ. 41. n. 7. p. 3. Gomezius
in procemio regularũ. q. 1. n. 2. Puteus
deciſ. 92. In vna Corduben. nu. 3. lib. 2. Pariſ.
conſ. 49. *ad primum videtur.* n. 8. lib. 4. & conſ.
18. n. 7. & 14. eodem lib. 4. latè Flaminius Pariſ.
de reſignatione. lib. 11. q. 2. num. 31.

Quod enim ad tempus prohibetur; poſt il-
3 lud tempus † permittitur. l. final. C. de legatis.
l. Titia. 34. §. final. vbi notat Bart. ff. de
legat. 2. l. in tempus. 62. ff. de hæredibus inſtituen.
gloſs. verbo, *donec.* in clemen. 1.
de decimis. Decian. conſ. 597. num. 4. & 5.
Caputaq. deciſ. 23. num. 2. par. 2. Simoneta
de reſeruat. q. 58. num. 13. & 14. late Pariſius
in terminis noſtræ regulæ. conſ. 18. nu. 7. cum
8 ſequentibus. lib. 4.

Sicut è contra conceſſum ad tempus poſt
4 tempus † prohibetur dicta l. in tempus. 62.
ff. de hæred. inſtituen. cap. donatum. in fine.
1. quæſt. 7. Rota Beſigneti. decisione

15.num.1.de procuratoribus.De.cconſ.386.
n. 3.Cæſar de Graſſis deciſ.4.n.7.de Conſtit.
Nam quando Papa non exprimit in Con-
ſtitutione, quod ſit perpetua, ſed quod duret
5 certo tempore limitato; † talis Conſtitutio
non ſe extendit vltra illud tempus. c. non eſt
vobis.11.& ibi gloſſ.verbo, *donec*.de ſponſali-
bus.Dominicus Geminianus conſ.93. num.4.
5.& 6.vbi plura.Simoneta dicta quæſtion.58.
numer. 13.

6 Limitata enim lex limitatum † habet effectũ,
l.age cum Geminiano. C.de tranſactionibus.
l. cum ſeruo.63.ff.de contrahen.emptione.c.
primo.de ſepulturis. Caſſadorus deciſione
36.numero quinto. ſuper regulis. Milis in di-
cto repertorio. verſ.*reſeruatio facta per regulas*.
in fine.latè Felin. in c. cum ordinem.6.de re-
ſcriptis.numero 4.5.& 6.vbi in propoſito cu-
mulat 36. illationes ſatis vtiliter, ad quas
ſemper recurre. Pariſ. loquens de reſerua-
tione conſilio 33.numer.58. volum. 3.& con-
ſilio 18.num.7.vol.4.

Nulluſque actus operatur vltra intentio-
7 nem † agentium.l.non omnis.ff.ſi certum pe-
tatur.cap.fin.de præbendis. Rota deciſione
14.numero tertio. de conceſſ. præben. in no-
uis.Auendanus reſponſo 12.per totum. Pariſ.
conſil.18.numero vndecimo.lib. 4.vbi nume-
ro 19.dicit, quod expiratio noſtræ regulæ eſt
fauorabilis, cum per eam fiat reductio ad pri
mum Ius.

Præterea quia noſtra regula 8. ſemper fit
vſque ad Papæ illam facientis beneplacitum,
8 & voluntatem, † vt in ipſa diſponitur, & la-
tius dicam in gl.12, Quando autem aliqua di-
ſpoſitio cantat ad beneplacitum Papæ, tunc
9 per eius obitum, † per quem ipſius benepla-
citum omnino extinguitur, eo ipſo expirat.
tex.in c.ſi gratioſe. 5. de reſcriptis. lib.6.vbi
10 ſecus eſſe dicit, ſi dicat ad Apoſtolicæ † ſedis
beneplacitum. Tunc enim, quia ſedes ipſa non
moritur, durabit perpetuo; niſi à ſucceſſore
fuerit reuocata. Vbi dicit Philippus Probus.
11 numero ſecundo. quod ſicut Sol, & Luna †
nunquam deſinent eſſe, ità nec ſedes Apoſto-
lica. Et quod beneplacitum euaneſcat morte
Papæ, vide per Calderinum. conſ. 3. numero
primo de reſcrip.Felinum.in c.ex litteris.nu-
mero nono.verſ.*ſed pro vtili intelligentia*. & nu-
mero 10.de reſcrip. Simonet. de reſeruatio-
ne,quæſt.47.num.1.& 2.Puteus .deciſ.404.in
vna Neapolitana lib.1.& deciſ. 154. num. 5.
lib.2.Couar.lib.3.variar.c.15.numero ſecun
do.Gozadin.conſ.22.num. 10. Menochius de
arbitrarijs.libro 1.quæſtion. 69.num.quinto.
& ſequentibus.

Vnde quatenus Mohedanus deciſ. 29.num.
primo.de præbendis.dicit, quod noſtra regu-
la concedens quatuor menſes ordinarijs eſt
12 realis, & non perſonalis: † eſt intelligendus
reſpectu ordinariorum; ſecus vero reſpectu
Papæ.

13 Sic alternatiua acceptata eſt perſonalis: †
vt Pauinus tradit. † in tracta. de officio, &
poteſt. Capituli.parte prima quæſt. 10.num.
23. ante medium. Nauarr.conſil.31.numer.
2. de præbendis. & dixi in gloſſ.50.poſt prin-
cipium.

14 Prout etiam voluntas Papæ eius morte †
finitur.l.4.ff.locati.l.centeſimis.46.§.fin.ff.de
verbor.obligationibus.l.vxor.4.§.Scæuola.ff.
de legat.3.& vbique omnes aſſeuerant.Hipo-
lytus in rubrica de probationibus.num. 251.
Anton. Gomezius libro primo. variar. de
ſubſtitutione fideicommiſſaria.numero 27.&
c.6.de tranſmiſsione hæreditatis. numero ſe-
cundo.verſ. *Sed iſta ratio*. Menochius de arbi-
trarijs.lib.2.cent. 5. caſu 498. num. 33.& de
præſumptionibus.lib.4. c.40.num. 6. Io. Gu-
tierrez in practicis quæſt.lib.3.q.11.n.20.

15 Huc pertinet, quod aliud † eſt, ſi Papa di-
cat, Reſeruamus nobis,& aliud ſi dicat, Sedi
Apoſtolicæ.Imola in clem.1.not.1. de proba-
tion.Aeneas de Falconibus in tract. de reſer-
uation.p.4.princ.effectu. 6.n.12.in fine.

Pari etiam ratione regula noſtra euaneſce
16 ret, ſi Papa renunciaret † Papatui, prout re-
nunciare poteſt. c.1. de renuntiatione.lib. 6.
vbi tradunt omnes.gl.verbo, *vt non ſuccederet*.
in fine in c.non autem.7.q.1.cum alijs conge-
ſtis per Flaminium Pariſium de reſignatione.
lib.2.q.prima.num.4.

Fuerunt namque plures Papæ, qui Papatui
17 ceſſerunt, † ac renunciarunt: quorum pri-
mus fuit, Diuus Petrus, cui ſucceſſit Clemẽs.
Deinde Clemens cui ſucceſſit Linus, de qui-
bus loquitur tex.in c.ſi Petrus. 8. q. 1.vbi gl.
verbo, *aut ligandi*.narrat, qualiter poſtea ite-
18 rum † ſucceſſit Clemens poſt Lini, & Cleti
obitum. Ciriacus tertiò loco renuntiaſſe fer-
tur; cui ſucceſſit Antheros. Poſtea Marcelli-
nus quarto loco ceſſit, nècnon Liberius; cui
Felix ſucceſsit. Ac iterum aſſumpto eodem
Liberio de nouo, & vice ſecunda renuncian-
te aſſumptus fuit Leo nonus; vt ſcriptũ poſt
alios reliquit Gomezius in reg. de Infirmis
reſignantibus.q.1.n.9. & Ioannes Burgundiæ
in ſuo tractatu de renunciatione Papæ; Au-
guſtinus Triumphus in tract.de poteſtate Ec-
cleſiaſtica.q.4.art.8.

19 Poſtremo Celeſtinus Papa V. † cauſam de-
dit, vt Conſtitutio illa Bonifatij Octaui, de
qua in dicto capitulo primo .de renunciatio-
ne.libro ſexto, ſtatueretur. Seu potius, vt ip-
ſa cantat, ne conſtitutio deſuper facta ab
eodem Celeſtino quinto per temporis cur-
ſum obliuioni daretur, aut in dubitationem
deduci contingeret, ipſam inter alias Con-
ſtitutiones ad perpetuam rei memoriam, præ-
dictus Bonifacius redigendam duxit.

Cauſas

19 Cauſas etiam, quare † ſupradicti Pontifices renuntiauerint Pontificatui maximo, vide per Flaminium Pariſ. in dicto tractatu. de reſignat. libro ſecundo. quæſtione prima. à n. 11. cum ſequentibus: & rurſus plura dicit lib. 7. q. 5. per totam.

21 Et quamuis hoc rarò † contingat, vt firmat Bonifatius Vitallin. in Clementina ne Romani. §. ſane. num. 39. de electione, & iſte ſit caſu Coruo rarior albo, vt dicit Gomezius in dicta regula de infirmis reſignan. q. prima. num. 9. in principio, & aſſeuerat Mandoſius in procemio regulæ 19. ante finem, quod tales renunciationes de Papatu, vel Imperio receſſerunt ab Vrbe, & Orbe.

Quare, quod antiquis contigiſſe temporibus legimus, non poteſt hodie in modernis

22 Pontificatibus euenire? prout nuper † contigit. Nam Inuictiſsimus Carolus Quintus Imperator noſter longe ante eius obitum renunciauit Imperio ac Regnis.

Renunciante igitur Papa ſtatim eius Re-

23 gulæ Cancellariæ expirabunt, † quia fuerunt factæ ſuo tempore durature, quod per renunciationem fuit conſumptum, & terminatum, l. ſtatu liberum. 11. §. ſtichum. ff. de legatis 2. l. titia. la prima §. finali. ff. eodem titulo; Decius conſilio 697. ſuperiori anno. numero quarto. & quinto. cum ſupra relatis.

Similiter renuncians habetur quoad hunc

24 effectum pro mortuo. † Rota deciſione 28. de procuratoribus. in nouis. Cardinalis. numero 13. Vitalin. numero tertio. in clementina finali de procuratoribus dicentes, quod dicta clementina finalis, quatenus dicit, quod procurator conſtitutus à Prælato reuocatur

25 per eius mortem, † procedit etiam per renunciationem; gl. per tex. ibi, in c. ſi Epiſcopus. verbo, *mortem*. de ſupplend. negligentia prælatorum. libro ſexto. gl. in c. ſuſceptum. verbo, *non morte*, de reſcriptis. eodem libro ſexto. Anton. de Butrio in c. veniens. numero 27. de renunciatione. Pariſius conſ. 143. numero 19. volumine. 4. Puteus deciſione 354. ſub numero ſecundo, & numero quarto. lib. 3. & conſ. 98. num. 16. lib. 4.

26 Nam in hoc mors ciuilis † æquiparatur naturali. gl. in c. ſi propter tua. verbo, *vacabit*, de reſcriptis. libr. 6. l. Deo nobis, & ibi Bald. numero octauo. C. de Epiſcopis, & Clericis. Natta conſ. 281. numero octauo. Rota deciſione. 92. numero ſecundo, parte 2. diuerſor. Mandoſ. in regula 30. de veriſimili notitia. quæſt. 7. numero 4. & 5. cum ſequentibus. Flaminius Pariſius de reſignatione. lib. 1. qu. 4. ex num. 6. & ſequentibus, & lib. 10. quæſt. 4. numero 3. Franciſcus Caſtracanus de ſocietate officiorum Roman. Curiæ, quæſtione 73. num. 12. 19. & 28.

27 Pariaque ſunt, Papam obiiſſe, † vel Papatui renunciaſſe; vt in ſpecie probantur. in clementina. ne Romani §. ſane, iuncta gl. verbo, *moriente*; de electione. Felin. in c. licèt vndique 3. ſub num 2. ad medium. verſ. *Et ex dicto Bartholi*. de off. delegati.

Et in noſtris terminis, quod Regulæ Cancellariæ expirent renunciatione, ſicut morte naturali Papæ, tradunt Pariſius conſ. 19. *mortuo Epiſcopo*. num. 9. 10. & 11. lib. 4. Mandoſius in regula 30. de veriſimili notitia. quæſt. 7. num. 14. & 15. cum allegatis per eum, Aeneas de Falcon. de reſeruatio. q. 5. princ. §. 1. n. 8.

Eiſdem etiam rationibus idem dicendum eſſet, ſi daretur caſus; (quod Deus auertat)

28 vbi Papa remoueretur, † ſeu priuaretur; vt in terminis conſuluit Geminianus. conſ. 93. ſub numero decimo, verſ. *quod autem tempus Petri Luna expirauerit*. gloſſ. in dicto capitulo ſi propter, verbo. *vacare*. de electio. in 6. Aeneas de Falconibus vbi ſupra d. q. 5. princip. §. 1. n. 9.

Neque obſtat dicere quod regulæ Cancellariæ non ſint leges generales, ex quo, ſunt

29 temporales, & lex debet eſſe perpetua. † l. edita; ibi *perpetui edicti*. C. de edendo. Archidiaconus. in c. Donatum. prima quæſtione ſeptima. numero ſecundo. Nicolaus Milius in ſuo repertorio. verbo, *lex*. verſ. 2. Mandoſ. in reg. 9. q. 5. prope numerum ſecundum.

Quia reſpondetur, quod non eſt de eſſentia legis, vt ſit perpetua; ſed poteſt eſſe tempo-

30 ralis, † & nihilominus erit lex generalis, & generaliter ligabit, quia hoc eſt poſitum in voluntate Principis. tex. in c. fin. in fine. ibi, *noſtris volumus exulare temporibus*. de reſcriptis. lib. 6. d. c. non eſt nobis, & gl. ibi verbo, *donec*. de ſponſalib. l. 1. §. fin. de officio Præfecti Vrbis. gl. per tex. ibi in d. cap. donatum. gloſſ. 2. 1. quæſt. 7.

Ideò non inuenitur tale requiſitũ in c. erit autem lex. 4. diſtinctione, vbi enumerantur decem requiſita, quæ lex habere debeat. cui conuenit l. 8. & 9. tit. 1. Partita 1. & lex 1. tit. 1. libro ſecundo recopilationis. vbi latè, gloſſographi.

Nihil enim refert ad vniuerſalitatem legis,

31 quod lex ſit temporalis; † quia in hoc voluntas condentis attenditur; à qua ſola pendet, quod ſit temporalis, vel perpetua; vt in ſpecie regularum Cancellariæ docuerunt Geminianus in d. conſ. 93. *Clemens*. 7. n. 4. 5. & 6. cũ ſequentibus; Gomezius in procemio regularum q. 2. ſub n. 12. verſ. *non obſtat*.

Ad Archidiaconum cum ſupra allegatis reſpondeo, quod illud reſpicit, quod frequenter

32 contigere ſolet. † Nam à communiter accidentibus lex ſolet eſſe perpetua; tamen ſi contingat fieri ad tempus, nihilominus vinculum generale conſtituet, cum hoc pendeat, vt dixi, ex Principis volũtate. vt Gemi. & Gom. vbi ſup. & ibid. Gome. ſub n. 9. verſ. *& licet dicantur*

regulæ, reſpondet ad tacitam obiectionem,
nempè, quod videantur Conſtitutiones loca-
33 les, † cum dicantur Regulæ Cancellariæ. Et
numero. 13. dicit, ſufficere, fieri illarum publi-
cationem in Cancellaria Apoſtolica, vt ligent
34 † extra Curiam prædictæ regulæ. Quæ quam-
uis, regulæ vocentur, & non leges, nec Capi-
tula, nec Bullæ, nec Canones, nihil refert: quia
35 regula † eſt idem quod Canon, & Canon Græ-
cè Latinè regula nuncupatur. c. canon: c. regu
la. 3. diſtinctione prout & regulæ dicuntur le-
ges, vt in titulo. ff. de regul. Iuris. in quo leges
ſub illo titulo collocatæ vocantur regulæ.

Dicit etiam Alphonſus Soto gloſſator an-
tiquus regularum Cancellariæ in proœmio
poſt medium. verſ. *& ſic iſtæ regulæ deberent eſ-*
36 *ſe perpetuæ*. quod Papa ex humilitate † facit
has regulas non perpetuas, ſed ſuo tempore
dumtaxat duraturas: vel forte ne nouus Pa-
pa reuocet illas.

Alia tamen, & forſan melior ratio adduci
37 † poteſt; nempè, vt tales regulæ (Papa illarum
conditore viuente) magis afficiant, & fortio-
res fiant. Nam reſeruatio hominis, ſeu Papæ
38 viuentis potentior † eſt reſeruatione Iuris,
Calder. conſ. 9. ad finem. de præben. Aeneas
de Falconibus. de reſeruatione 4. p. principa-
li. effectu 18. ante finem. verſ. *dicas aliud eſſe in
reſeruatione iuris.* Simonet. de reſeruatione. qu.
39 19. Et mitius agitur cum lege, quam † cum
homine. l. Celſus. ff. de arbitris. l. 6. titulo. 9.
Partita prima, & l. 33. titulo 4. Partita tertia,
Felinus in c. ſtatuimus. numero finali, in fine.
de maiorit. & obedien. Et in hoc caſu adeſt
lex viua, hoc eſt Papa conditor regularum:
& Ius, ſeu lex mortua hoc eſt ipſæ regulæ Can
cellariæ: & duplex vinculum fortius eſt vno.
capitulo primo. de tregua, & pace. §. affini-
tatis. Inſtitution. de nupt. cum ſimilibus.

Sic videmus, quod quando in Rota agitur
40 hinc inde ſuper dubio † dando, ſi altera
pars petit dubium concernens aliquam ex re
gulis Cancellariæ, ſemper tale dubium ante
omnia diſputari mandatur, propter regula-
rum maiorem potentiam, & prærogatiuam;
ex quo Papa author illarum viuit.

Quapropter quilibet Papa in craſtina, &
41 ſequenti die † aſſumptionis ſuæ de nouo fa-
cit prædictas regulas Cancellariæ, ac de no-
uo publicantur: per quem modernum Pa-
42 pam ad inſtar phenicis † reuiuiſcunt; & ve-
luti aquila, renouantur. Quæ noua promul-
gatio, ac publicatio non fit ad effectum, vt in-
noteſcant; cum ferè eædem regulæ ſemper
43 ſint: ſed vt dignoſcatur voluntas † approba-
toria ipſius noui Pontificis, qui ſi eas tempo-
re aſſumptionis ſuæ ad Apoſtolatus apicem
non approbaret, mortuæ remanerent, vt per
Gomezium in dicta quæſtione ſecunda proœ-
miali nu. 13. verſ. *verum quia morte Pontificis.*
apud quem lector videre poterit alia plura
circa hanc materiam. Solum etenim refero,
quæ concernunt pro ornatu, & intelligentia
Regulæ noſtræ 8.

Et intellige, quod tunc dicitur aſſumptus
Papa ad apicem Pontificatus, quando eſt ele-
44 ctus; quamuis nondum † ſit coronatus. Do-
minicus Geminianus per tex. ibi in c. ſi. nu-
mero primo. de conceſſ. præbendæ. & ibi gloſſ
verbo, *apicem* gl. verbo, *Pontificatus* in data
libri ſexti ad finem tituli de regulis Iuris;
Alphon. Soto *gloſſator*. antiquus in proœm. re-
gularum, verſ. *Ex quibus ſequitur*.

Cum igitur ex ſupradictis appareat regu-
lam iſtam extingui per obitum Papæ illam
facientis, & conſequenter ceſſet reſeruatio
45 † menſium per illam inducta. Milius verbo
reſeruatio, verſ. vltimo. Simonet. de reſerua-
tione. quæſt. 58, num. 14.

Sequitur quod vacante Sede Apoſtolica
46 † Epiſcopi liberè poſſunt, prouidere benefi-
cia vacantia in omnibus menſibus ſine aliqua
diſtinctione; quia tunc ſunt obſtacula ſubla-
ta, & omnes menſes dicuntur ordinariorum.
Caputaq. deciſione 86. numero tertio. libro
primo. Creſcen. deciſ. 3. numero quarto. de
priuilegijs. Puteus deciſ. 462. In vna Cor-
duben. numero tertio. libro ſecundo. Gome-
zius in tracta. de expectatiuis. numero deci-
mo. & 21. in fine. Aeneas de Falconibus de
reſeruatione. 4. parte. princip. effectu 11.
numero ſecundo, verſ. *quartum*. vbi dicit,
quod ſi Sede vacante vnus efficiatur familia-
ris alicuius Cardinalis, quod illius beneficia
non ſubiacent regulæ 31. de impetran. bene-
ficia per obitum fam. Card. ſi familiaritas
ceſſet ante nouum Papam, & nouæ regulæ
renouationem, Gomezius in regula de impe-
tran. beneficia vacan. per obitu famil. Card.
quæſt. 20. per totam. Mandoſius ibidem, hoc
eſt, ſuper regula 32. gl. 10. numer. 2. & per to-
tam illam quæſtionem.

47 Vnde fuit reſolutum, teſte Mohedano † de-
ciſ. 13. de priuil. quod indultum conceſſum
Regi Scotiæ ad conferendum omnia benefi-
cia vacatura, exceptis generaliter reſerua-
tis, extenderetur ad omnes menſes anni ex
eo, quod de tempore illius conceſſionis non-
dum erat ædita regula noſtra, & ſic non intra-
bat eius reſeruatio.

Ideoque fuit dictum in vna Aſtoricen. Ca
nonicatus. 18. Martij anni 1551. quod menſis
48 Ianuarij Sede Pontificali vacante † ſpectabat
ad ordinarium; quia mortuo Papa expirat
iſta regula reſeruatoria octo menſium; & illa
extincta omnes menſes ſpectant ad ordina-
rium. teſte Caputaquen. deciſ. 214. numer. 3.
4. & 5. parte 2.

Prout etiam indultum conceſſum ad con-
49 ferendum beneficia † vacantia in menſibus
Apoſto-

Apoſtolicis non extenditur ad beneficium vacans in menſe Septembris ordinario Sede Epiſcopali vacante. Rota deciſ. 442. per totam. par. 1. diuerſor.

Quod intellige, niſi contrarium ex mate-
50 ria ſubiecta, vel veriſimili mente † Papæ colligatur, vt fuit reſolutum in vna Aretina Canonicatus. 21. Nouembris. 1552. coram Guidobono. vbi, cum quis haberet expectatiuam ad primam præbendam vacaturam reſtrictã ad collationem ordinarij, & ad menſes ordinariorum; fuit dictum, quod illa gratia non capit præbendam vacantem in menſe Ianuarij ſede Pontificali vacante, ea ratione, quia licet vacante ſede ſint regulę Cancellariæ expiratæ per obitum Papæ, & illarum obſtacula ſublata; tamen quia non eſt veriſimile,
51 † quod Papa intellexiſſet de menſibus ordinariorum per ceſſationem dictę regulę reſeruatorię per obitum Papę, ſed tantum de quatuor menſibus conceſſis per regulam reſeruatoriam; & ſic quod non haberet reſpectum ad vacationem ſedis, attento maxime, quod inſpiciatur tempus datę, fuit deciſum contrarium teſte Verallo. deciſ. 58. p. 2.

Puteus etiam deciſ. 215. in vna Verdunen. & deciſ. 222. habebat. lib. 1. tenet cum Rota, quod expectatiua ad menſes quomodolibet ordinarios conceſſa capit menſes alternatiuos ordinariorum propter illam dictio-
52 nem, *Quomodolibet.* † & ſic ceſſante dicta dictione, *Quomodolibet.* ſenſit Rota contrarium fore tenendum.

Et non ſolum erunt omnes menſes ordinarij ante aſſumptionem noui Papę, ſed etiam
53 antequam faciat † regulas Cancellariæ, quę ſemper ſolent fieri in die immediate ſequenti dictę aſſumptionis, ita quod ſi etiam in illo medio tempore ab aſſumptione, vſque ad factionem regularum, vacaret aliquod beneficium in menſibus alias reſeruatis, nullum obſtaculum ordinarius habere dicatur. Gemin. conſ. 92. *In cauſa Canonicatus.* ante num. 1. & ſub ipſo. num. 1. Gloſſator antiquus in procemio regularum Cancellariæ. verſ. *Item ponderanda.* Gomezius in dicto procemio. qu. 2. ſub nu. 14. verſ. *vnde ſi vacaret.* Et loquens de reg. noſtra tenuit Rota deciſ. 21. n. 6. in fine. lib. 2. p. 3. diuerſ.

54 Non tamen eſt neceſſaria publicatio † regularum, vt ligent; quia ſtatim ab initio quãdo ſunt factę, ligant, quamuis publicatę non ſint, & beneficia vacantia in iſto tempore intermedio in menſibus Apoſtolicis, cadunt ſub reſeruatione, licet aliæ leges obligare non debeant niſi poſt duos menſes à tempore promulgationis, & publicationis, vt in authẽtico, vt factę nouę conſtitutiones. §. 1. collatione. 5. gl. verbo. *ante prohibitionem.* in c. 2. de conſtitutionibus. vbi omnes.

Ratio eſt, quia reſeruatio cum decreto, de
55 qua in noſtra regula, eſt penetrabilior † gladio ancipite, & eius decretũ omnia interiora & occultiſſima afficit, & adſtringit. Aeneas de Falconibus. de reſeruatione. q. 4. princip. effectu 1. ſub num. 1. & effectu. 21. per totum. & ligat ignorantes. c. 1. de conceſs. preben. in 6. Caſſad. deciſ. 1. n. 1. de prębẽdis. Anton. Gabriel. lib. 6. titu. de clauſulis. concluſ. 3. a n. 1. Puteus deciſ. 175. nu. 3. lib. 1. Lancellot. de attentat. 2. p. c. 4. limit. 23. num. 13. & plenius dicam in gloſ. 31.

Item quia in procemio regularum ponitur illa dictio, *Ex tunc.* dum dicit, *Ex tunc, & ſuo tẽ-*
56 *pore duraturas obſeruari voluit.* † Ex qua dictione declaratur voluntas Papę, vt non ſit neceſſaria publicatio, vt ligare incipiant, ſed quod ſtatim obligent ad effectum nullitatis actus, in contrarium geſti: non tamen quoad pœnas incurrẽdas. Abbas in d. c. 2. ſub n. 7. verſ. *adeo, quod ſi conſtitutio dicat ex nũc.* Fel. ibi ſub n. 7. limitatione. 5. & reliqui omnes. gl. verbo. *Ex nunc.* in cl. 1. de hæreticis. vbi late Vitalin. ex n. 23. & omnes ibidem. Et dicam in gl. 65.

Vnde dicit gloſſator antiquus in d. procemio verſ. *Et ex hoc ſoluo.* quod fuit tentum, eſſe nullam quandam acceptationem expectatiuæ factam, de beneficio vacãte eadem die,
57 qua fuerunt conditæ † regulæ, quamuis poſt acceptationẽ fuerit ſequuta publicatio; nam a principio ligare cœpit. De quo dicit idẽ Gloſſator, quod dolebat, quia erat cauſa cuiuſdam amici ſui Hiſpani. Et facit quod diximus de collatione ordinaria, & reſeruatione concurrentibus in eadem die in §. 3. procemiali. num. 128.

Similiter dicit Gomezius. in d. q. 2. procemiali, quod concluſit Rota in vna Romana Canonicatus Sanctæ Mariæ Maioris coram illo, quod vacatio de quodam Canonicatu S. Mariæ Maioris 14. Octobris. an. 1534. per duas horas poſt Solis occaſum eadem die, qua Paulus III. fecerat regulas reuocatorias
58 expectatiuarum, licet publicatæ † non fuerant niſi die ſequenti. 15. Octobris, comprehendebatur ſub dictis regulis; & quod ita pronunciauit ſententiam dictus Gomezius contra quendam Valerianum, qui acceptauerat eadem die. 14. vigore expectatiuæ quam a Clemente VII. habebat, & in fauorẽ cuiuſdam prouiſi de prædicto Canonicatu ab ipſo Paulo Tertio.

59 Quorum nihil conſiderauit † Nauarrus in ſuo conſilio 31. incipit, *quæſitum fuit.* de præbendis. vbi ad fundandum, quod quidam Canonicatus Gieneñ. qui vacauit die ipſa. 4. Maij. an. 1585. in qua regulæ Cancellariæ Sixti V. & ſic regula noſtra, fuerant publicatæ, erat reſeruatus, non animaduertit, quod regulæ ipſæ fuerant factæ in craſtina die aſſumptionis,

ptionis, videlicet. 25. menſis Aprilis præcedentis, vt ex proœmio ipſarum regularum Sixti V. conſtat, in quo aderat dicta dictio, *Ex nunc*. nec citat aliquem ex dictis Doctoribus, ſed ſe fatigat in fundando, an illa vulgata quæſtio, ſi dies termini computatus in termino, intret in dicto caſu, vel ſi dictio, A, vel Ab ſit incluſiua, vel excluſiua, vt ex lectura dicti conſilij. 31. patet.

Prima quæſt. Sed nunc primo quæro, quid erit, ſi beneficium vacauit Sede Papali vacan-
60 te † in menſe alias reſeruato, ſi ſedes non vacaret, & antequam ſit alicui collatum, ſuccedat nouus Papa, & faciat iſtam regulam reſeruatoriam menſium, ac intrauit aliquis mẽſis reſeruatus; vtrum non obſtante noſtra regula ſuperueniente poſſit ordinarius illud conferre?

Videtur, quod ſic. Primo quia vacauit ſede Pontificali vacante, & de tempore habili, quando nulla aderat reſeruatio, vel obſtaculum ex ſupradictis.

61 Secũdo, quia qualitas adiuncta † verbo, debet regulari ſecundum tempus verbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. de noxalibus actionibus. l. ex facto. ff. de vulgari, & pupillari. Simonet. de reſeruatione. q. 54. num. 2. Mohedan. deciſ. 23. n. 1. de præbend. Igitur, ſi tempus vacationis, quod inſpici debet, conſideramus, nulla prohibitio reperitur.

Tertio, quia noſtra regula ſolum reſeruat
62 beneficia vacatura, † & non vacantia, ponderando illa verba, *Quomodocumq; vacatura*. & ſic non capit vacantia de tempore reſeruationis: nam diſpoſitio loquens circa futura, præterita, nec præſentia comprehendit. l. ſolemus. 9. ff. de conditionibus, & demonſtr. l. nouiſſima. ff. iudicatum ſolui. l. ſi ita ſcriptũ. 45. §. fin. ff. de legat. 2. cum alijs pluribus congeſtis per Oldradum. conſ. 310. *thema tale*. num. 2.

Quarto, quia dicta verba ſunt tanto magis reſtringenda, cum reſeruatio ſit in præiudi-
63 cium ordinariæ † poteſtatis. Rota deciſ. 1. n. fin. de prębendis. in antiquioribus; Mohed. deciſ. 9. num. 2. de præben. Mandoſ. in reg. 1. q. 1. n. 4. & ſequentibus.

Quinto, quia hoc corroboratur ex intentione Papæ, quæ colligitur ex verbis noſtræ regulæ. argumento. l. in conditionibus. ff. de condit. & demonſtr. cum ſimilibus.

PRO contraria ſentẽtia vigent fortiſſima fundamenta. Primo, quia ſi de tempore promulgationis noſtræ regulę beneficium nondum erat prouiſum, ſed vacãs, dicetur etiam
64 in futurum † vacare. Nam verbum, *erit*. interdum etiam præteritum, nec ſolum futurum tempus demonſtrat. l. verbum erit. 123. ff. de verbor. ſignificatione; & ibidem latè Horatius Mandoſius in repetitione, quam ſuper illa lege facit. Et verbum, oportebit, tam præſens, quam futurum tempus ſignificat. l. verbum, oportebit. §. fin. eod. tit. de verbor. ſignificatione l. Titius. 25. §. Lucius. ff. de liberis, & poſthumis. gl. verbo, *ſede*. in c. ſi Paulus. 32. q. 5. Roman. conſ. 333. *quoad primum*. num. 3.

65 Item, quia verbum, *vacabit*. capit † etiam beneficium vacans. Nam ex quo vacat tempore datæ noſtræ regulæ, & in futurum ab illo puncto vacabit. gl. verbo, *notitia*. verſ. *fateor tamen*. in clemen. prima. §. ſecus. de conceſſ. præben. quæ eſt omnibus communiter recepta, vt poſt omnes tradit Vitalinus ibidem num. 36. cum quatuor ſequentibus. Milius in repertorio, verbo, *verbum futuri temporis*. Oldradus conſ. 310. num. 4. verſ. *non obuiat*. Felin. in c. ad hæc. ſub numer. 2. verſ. *adde etiam*. de reſcriptis. Aeneas de Falconibus in tractat. de reſeruatione. q. 4. principali. effectu. 10.

66 Sic etiam hoc verbum, *vacatura*. † in materia reſeruationis capit tunc vacantia. gl. in c. ſi poſtquam. 12. verbo, *poſtmodum*; & verbo, *vacaturam*. de præbendis. lib. 6. & Geminianus ibi num. 6. ante fin. Francus. num. 4. & reliqui ſcribentes. Alexander conſ. 136. in cauſa. nu. 5. lib. 5. Idem in d. l. Titius. 25. §. Lucius. nu. 7. poſt Baldum, Caſtrenſem, & Imolam ibidem. & Iaſ. nu. 11. in eod. §. Lucius. Bald. in c. conſtitutus. num. 17. de reſcriptis; Decius conſ. 233. *viſo tenore*. ſub n. 4. verſ. *Et videmus, quod ſi Papa*. Mandoſius in regula 26. de vacaturis poſt promotionem in proœmio. n. 3. & 4. Simonet. de reſeruat. q. 74. per totam. Aeneas de Falcon. d. q. 4. effectu 13.

Et quamuis dicta gloſſa in clem. 1. in verb. *notitia*. ad finem. de conceſſione præbendæ dicat, in primis eſſe conſiderandam mentem
67 † Papæ, vt ſub verbo futuri tẽporis comprehendatur præteritum, vel præſens, vel non comprehendatur. Vitalin. num. 38. ibidem. Alciat. in d. l. verbum, *erit*. ff. de verbor. ſignificatione. In noſtro caſu videtur, quod tanto magis ex mente Papæ verbum vacatura capit vacãtia propter rationes proœmiales noſtræ regulæ. *Vt commodius poſſit prouidere pauperibus, clericis, & alijs benemeritis perſonis*. ex quibus verbis proœmialibus declaratur voluntas. l. fin. ff. de hered. inſtituend. Gomezius in reg. de annali. q. 1.

Item, quia cum Papa modernus reſtituat ad primum ſtatum, ac reuiuiſcere faciat hãc regulam, non eſt dubium, quod ſit ſuæ inten-
68 tionis, † vt reſtitutio, & reuiuiſcentia fiat meliori, & ampliori modo, quo ſine leſione alterius poſſit. Ad tex. in l. 3. ff. de milit. teſtam. & tradita per Alciatum de præſumption. regula. 3. præſumptione. 36. num. 5. & per totam. Puteus deciſ. 278. Patiens. numer. 6. lib. 1. Et eo magis, quia noſtra regula eſt fauorabilis. vt §. ſexto ſequenti dicemus.

Baldus

Baldus etiam in d. cap. conſtitutus. num. 17.& Imola, ac alij allegati per Mandoſ. vbi ſupra ſub d. num. 4. faciunt quandam diſtinctionem. An Papa habeat notitiam vacationis, & tunc non cenſeatur intellexiſſe de vacantibus: aut illam ignorabat, & tunc comprehendatur.

Verumtamen in caſu noſtro talis diſtinctio admitti non debet: tum quia reprobatur per Alexan. in d. l. Titius. §. Lucius. nu. 7. ff. de liberis, & poſthum. Simonet. d. q. 74. nu. 2. cum alijs.

Tum etiam quia in noſtro caſu eſſet impoſſibile, quod Papa haberet notitiam benefi-
69 ciorum in toto Orbe vacantium; † & ſic deſtruerentur omnia ſupradicta.

Tum denique quia, ſi ſciret, eo ipſo, quod
70 non declarat † reſeruationem non extendi ad beneficia vacantia, ſed potius apponit verba apta cōprehendere beneficia tunc vacantia, tanto magis tali caſu includerentur: nam ſi aliud voluiſſet, expreſſiſſet. l. apud Labeonem. §. ait pretor. verſ. *ea enim.* ff. de iniurijs. cap. ad audientiam. 12. in fine. de decimis.

71 Cęterum prędictis non obſtātibus in † primam ſententiam procliuior ſum, ex rationibus pro prima parte adductis, & adducendis in gl. 11. ſuper verbo, *vacatura.* art. 4. vſque ad 77. & in gl. 24. q. 6. no. 112. vbi ad contraria reſpondebo.

Verum quidem eſt, quod Epiſcopi, & alij Inferiores ordinarij ſemper ſunt ita vigiles,
72 & diligentes† in prouidēdo de beneficijs vacantibus, quod vix dabunt locum, vt iſte ca-
73 ſus contingat. Semper enim prodeſt † diligentia. c. dilecto in fine. de verborum ſignificatione. l. Pupillus. 24. in fine. ff. quę in fraudem creditorum. Et iſte caſus ſuperadditur alijs. 31. caſibus congeſtis per Gomezium in regula de triennali. qu. 28. ex §. hactenus, vſque ad finem, in quibus prodeſt diligentia.

74 Adiungo, quod aliquando † Papa ſolet in hac regula 8. reſeruare non ſolum beneficia vacatura in octo menſibus Apoſtolicis, ſed etiam, quę prius vacauerant, vt fecit Gregorius XIV. qui ad noſtram regulam poſt illa verba, *Vbicunq; exiſtentia.* addidit verba hęc *A die aſſumptionis ſuæ videlicet quinta Decembris anni præfati ab Incarnatione Domini. 1590. incluſiue per totum annū præfatum ſequentibus verò annis. &c.* Dicta tamē reſeruatio de beneficijs, quę vacauerant non ſolum non capit beneficia iam prouiſa, & plena; ſed neque compre-
75 hendit beneficia † iam abſenti collata, & non dum acceptata, ſeu de quibus electio, ſeu prę ſentatio fuit facta, vel ad quę Ius ad rē alias competeret alicui. c. ſi eo tempore. 45. de electione. in 6. Rota deciſ. 17. num. 1. de pręben. in nouis. Geminianus. n. 7. & 17. Francus. n. 14. in cap. ſi tibi abſenti. de pręben. lib. 6. Simoneta de reſeruat. quęſt. 17. per totam, & in ſpecie tradit Gloſſator antiquus. in reg. 9. Cancellarię poſt principium. verſ. *Ex quo infertur.* Ac ratione dictorum verborum in illa regula additorum non modicę lites ortę fuere, quarum nonnullę adhuc durant.

Secundo quæro, quid erit è conuerſo, ſi ante obitum Papę vacauerat beneficium in mēſe reſeruato, & Papa morte prępentus illud non proui-
76 dit; † an per obitum Papæ ceſſauerit reſeruatio, ita vt Epiſcopus, vel alius ordinarius valeat diſponere de illo?

Primo videtur, quod ordinarius poſſit illa conferre; quia reſeruatio noſtrę regulę eſt li-
77 mitata vſque ad beneplacitum Papę, † quod eius obitu extinguitur. c. ſi gratioſe. de reſcriptis. lib. 6. cum ſupra allegatis.

Vnde ſpirante regula, & ceſſante reſerua-
78 tione † intrat diſpoſitio Iuris communis, & Epiſcopus poteſt conferre. Puteus deciſ. 492. num. 3. lib. 2. Creſcentius deciſ. 3. num. 4. de priuilegijs. Pariſius. conſ. 18. *ad reſolutionem.* ex n. 7. lib. 4.

Nec obſtat ſi dicatur, quod ex quo benefi-
79 cium fuit ſemel † reſeruatum, ſemper durat reſeruatio, etiam ſi cauſa reſeruationis deficiat, ita vt non poſſit venire ad manus inferioris, donec Papa de illo diſponat. Rota deciſ. 13. & deciſ. 21. num. 2. de præbendis. in antiquis. & deciſ. 10. & 12. eodem titulo in nouis.

Quia hoc procederet, vbi reſeruatio eſſet
80 ſimpliciter † facta: ſecus tamen quando eſt reſtricta, & limitata ad certum tempus, nempe ad beneplacitum, & vitam illius Papæ. Nicolaus Milius in repertorio. verbo, *reſeruatio.* verſ. vltimo. Geminianus. conſ. 93. num. 14. Pariſius. d. conſ. 18. num. 7. cum ſequentibus. lib. 4.

Sic etiam diſputat, & reſoluit Gomezius in regula de infirmis reſignantibus. qu. 32. quod ſi facta renunciatione per infirmum in manibus Papę ante præſtitum conſenſum Pa-
81 pa moritur, & infirmus ex eadem† infirmitate poſtea decedat infra viginti dies poſt præſtitum conſenſum, non habet locum illa regula, quia eius diſpoſitio, & obligatio expirauit morte Papę.

Quibus addo bonum textum in c. ſi Apoſto-
82 lica. † 35. de prębendis. lib. 6. vbi probatur, quod ad effectum, vt ordinarius nō ſit impeditus conferre beneficium curatum, paria
83 ſunt † incepiſſe vacare Sede Apoſtolica vacante, vel ante obitum Papę, ſi de illo in vita nō diſpoſuit. & c. pręſenti de off. legati. in 6.

Breuiter dico, quod veritas eſt in contrarium. Nam habemus legem expreſſam hoc

diſpo-

diſponentem,& ſic ceſſat omnis Iuris dubitatio.l. ancillæ. C. de furtis.l. illam. C.de collationibus.

Iſta autem lex eſt regula. 10. Cancellariæ dicens in hæc verba:

Item declarauit † omnium, & ſingularum Cathedralium, & Monaſteriorum prouiſiones, quas prædicti prædeceſſores ſui, ordinationi, & diſpoſitioni eorum, necnon omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, quæ dicti prædeceſſores, etiam prædictæ diſpoſitioni cum interpoſitione decreti reſeruarunt, quæ quidem Eccleſiæ, & Monaſteria, nec non ſic reſeruata beneficia tempore obitus eorumdem prædeceſſorum vacabant, &c. remanſiſſe, & remanere per huiuſmodi reſeruationem, & decretum affecta; nullumque de illis præter Romanum Pontificem ea vice ſe intromittere, vel diſponere potuiſſe, ſiue poſſe quoquo modo, &c.

Quæ regula habet quandam conformi-
85 tatem † cum extrauaganti. ad Romani. de prębendis. inter communes, vt tradit Mandoſ. ſuper dicta regula Cãcellariæ.quæ alias eſt 9. quæſt. 5.& 6.Simonet, de reſeruatione. qu. 57.& 58. per totas. Gambarus in tract. de Legato. libro tertio. nu. 180.cum ſequentibus.

Et in hoc caſu intrat.dicta vulgaris ſentẽtia, quod beneficium ſemel affectum ſemper durat affectum. Rota deciſ.12.& deciſ.13. de prębendis.in nouis.cum alijs ſupra allegatis. Et hanc eſſe maximam, & regulam in Rota tritiſſimam, dicit Geminianus in ſupra allegato conſ. 93. num. 16.

Nam, quamuis expiret regula reſeruato-
86 ria, non tamen expirat † regulæ effectus cauſatus ante obitum Papę.Mandoſius in d. reg. 9. quęſt.9.n.5.in fine.

Nec obſtat,ſi dicatur,quod,ſi hoc eſt verũ eadem ratione,quamuis beneficia vacare incipiant poſt obitum Papę Sede Apoſtolica vacãte in menſibus alias Apoſtolicis,ſemper erunt reſeruata, & ſic eſſet contra id, quod ſupra diximus.

Quia reſpondeo,diuerſiſſimam eſſe rationem. Nam quando beneficium vacabit viuente Papa in menſe Apoſtolico, iam incidit
87 † in reſeruationẽ,quę ſemper durat,vt in Iuribus proximè allegatis,ita vt dici non poſſit quod ceſſauit cauſa, ex quo effectus fuit iam
88 conſummatus † per vacationem in menſe Apoſtolico regula viuente, vt dicit Simonet, in d.q. 58. n. 15. Nam ad effectum reſeruationis inſpicitur tempus vacationis. Caſſadorus deciſ.8. num. 9. & numer. 12.in fin.de prębẽdis. Et quia licet regula expiret quoad inchoandum ex ea nouas reſeruationes, non
89 expirat quoad reſeruationes† iam inductas. Geminian.d.conſ.93.n.16.

At vero ſecus eſt, quãdo beneficiũ vacabit de tempore, quo regula reſeruatoria nõ erat
90 in rerum natura; † ſed fuerat cum Papa conditore ſepulta,& ius commune vigebat.Nam
91 tũc nunquam beneficium† incidit in reſeruationem; nec erat aliquis ſequutus effectus, nec inchoata reſeruatio,& ideo prouiſio ſpectat ad ordinarium. Geminian. d. conſ. 93.n. 15.vbi ponit hoc exemplum.Quod ſi mortuo Papa vnus intrat in familiam vnius Cardina-
92 lis,† & exiuit antequam nouę regulę per nouum Papam conſtituantur; quod tunc beneficium iſtius non erit reſeruatum, nec ſubiacet regulę. 31. de impetrantibus beneficia per obitum familiarium Cardinalium.Caputaquen. deciſ. 86. num. 3. lib. 1. & Creſcentius.deciſ. 3. num.4.de priuilegijs.cum alijs ſuperius citatis. Pariſ. conſ. 18. ad reſeruationem. n.14.lib.4.

Et hoc etiam inſinuat dicta regula 10.dum ſolum declarat, durare reſeruationem beneficiorum vacantium de tempore obitus Papę,& ſic à contrario ſenſu ſentit,aliud eſſe in
93 beneficijs vacantibus poſt obitum Papę;†vt benè animaduertit gloſſator antiquus ſuper eadem regula, quę tunc erat nona.verſ. *Et ex hoc infero à contrario ſenſu*.

Vnde in noſtro caſu nõ intrat dicta regula trita, quod beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectum; quia nunquam fuit affectum, ex quo non vacauit, niſi poſt obitum Papę, quando nulla erat regula, nec obſtaculum,&ad hoc vt beneficium dicatur reſeruatum, vel non,conſideratur tempus vacationis. Rota deciſ.774. num. 3.& 10.p.3.diuerſ.& nuper dixi. n.88.

94 Et ita eſt intelligendus † Nicolaus Milius in ſuo repertorio.verbo.*Reſeruatio facta per Regulas Papæ.* paulò ante citatus, dum dicit in fine, quod reſeruatio limitata finitur, finito tempore. Nam aliter eius doctrina vera non eſſet per ſupradicta.

Tertio quæro cum ſuperius dixerimus, quod Epiſcopus poteſt liberè conferre beneficia vacantia Sede Apoſtolica vacante, vtrum collatio facta ab Epiſcopo de beneficio vacante poſt obitum Papę in menſe alias reſeruato,qui tamen re vera non erat propter obitum Papę, valeat pulchra quæſtio.
95 quando mors Papę veriſimiliter † ignorabatur ab eodem Epiſcopo? Quęſtio eſt ſatis pulchra, & vtilis, & in hac materia à nemine, quem ego viderim,tacta.

Pro parte negatiua vrget in primis regula cancellarię. 29. de veriſimili notitia, quę
96 regula habet etiam locum† in collatione ordinariorum, vt tradit Gomezius ibidem.qu. 1. vbi in fine refert, ſæpius ita Rotam iudicaſſe. Puteus deciſione. 244. in principio. libra prima.

Secũdo facit tex. in l.ſi abſenti.38. ff.de acquir.

quir.poſſeſſ.vbi probatur, quod ſi abſenti ſeruo quis ſcribat,vt in libertate moretur, non
97 eius fuiſſe mentis,vt ſtatim libertatem† conſequatur; ſed voluntatem ſuam conferri in tẽpus,quo certior ſeruus factus ſit.vbi Bar.à n.2.Iaſ. nu.47. & communiter omnes plura in propoſito notant.

Tertio facit tex.in l. fin. C. de conſulibus lib.12.vbi ſtatuitur, quod filius familias ele-
98 ctus † in dignitatem Patriciatus liberatur à patria poteſtate ſtatim ab Imperialibus codicillis præſtitis. Et ibi inquit gl. verbo, *præſtitis*.id eſt,preſentatis ſibi litteris electionis.

Quarto vrget tex.in c. 1. verſ. *nec obſtaret.* ibi, ***quia priuilegijs, & indulgentijs, ſeu conceſsionibus ſpecialibus ſecus extitit in quibus ſufficit quoad illorum, quibus cõceduntur, notitiam perueniant.*** de conceſſ.præbend. lib. 6. Et quamuis iſta ſint verba narratiua partis allegantis, attamen apparet ex fine illus tex. Pontificem Maxi-
99 mum pro illa parte † reſcribere, atque ita in eis fundamentum conſtituere.

Quinto accedit doctrina Bartoli in l. fin. num.4.ff.de conſtitutionibus Principum. vbi tenet,quod non acquiritur priuilegium priui-
100 legiato, † niſi a tempore ſcientiæ.

Sexto, quia commiſſio; & Iuriſdictio data
101 ignoranti † non prodeſt illi, nec poteſt exercere Iuriſdictionem non ſolum ante ſcientiã, ſed neque ante præſentationem. Rota deciſ. 6. de off. delegati. in nouis. num.1.& per totam. & deciſ. 4.num. fin. eod.titulo. in antiquis.Rota deciſ.21.à num.3.& per totam.de conceſſ. præbend. in nouis.Felin.in c. fin.nu. 37.de præſumptionibus.Creſcentius deciſ.5. nu. 4.de fide Inſtrumentorum. Caputaq. deciſ.284.num.3.p.2.Puteus deciſ.285.num.3. p. 3. Achilles de Graſſis.deciſ.2.nu. 1. & ſequentibus. de officio delegati.

Sicut nec prodeſt mandatum ante accepta
102 tionem, & receptionem. † Rota deciſ. 7. de procuratoribus.in nouis.Lancellot. de attẽt. par.2. cap.10.n.27. Flamin.Pariſius de reſignatione.lib.7.q.11.ex n.16.& ſequentibus. vbi idem dicunt de reſignatione.

Præterea,quia Vicarius Epiſcopi, quamuis per obitum Epiſcopi expiret eius Iuriſdi
103 ctio;tamen ante ſcientiam† dictæ mortis poteſt beneficia conferre.ſi conferendi poteſtatem habebat,& erit collatio valida.Rota iuncta additione Papazoni deciſ.1.n.4.de officio Vicarij in nouis. Mohedan. deciſ. 29.num.1. & 2.de renunciatione.Puteus deciſione.370. *In vna Iaccen.*lib. 2. vbi idem dicit in legato. Flaminius Pariſius de reſignat.lib. 7. q. 24.à n. 33.& ſequentibus.vbi plura,Lancellot.vbi ſupra.num. 29. & 30.
104 Similiter licentia conceſſa † ad teſtandum, vel fundandum maioricatum non prodeſt ante ſcientiam illius, vt plenè per Molinam de Hiſpanorum Primogenijs.lib.2.c.7. num. 67. & 69.

Poſſem etiam pro iſta parte adducere alia ſexcẽta,quæ tradunt Doctores in ſupradictis locis, & Tiraquel. in tractatu de Iure conſtituti. 3.p.limitatione.30. per totam. Menochius de arbitrarijs. lib. 3. caſu.185. à num. 30. vſque ad 50.Ioan.Gutierrez in allegatione. 3.per totam.Rota deciſ.14.per totam.p. 2.diuerſ.

Accedit etiam,quod Epiſcopus, cum non habeat notitiam de morte Papæ, & ſibi conſtet de reſeruatione noſtræ regulæ, non po-
105 teſt excuſare malam fidem † in conferendo, cum faciat contra expreſſam legem. cap.qui contra Iura.82. de regul. Iuris in 6. cap.non ſatis.de ſimonia.cum ſimilibus. Et propterea tanto minus talis prouiſio mala fide, dolo, ac fraude fabricata ſuſtineri poteſt. cap. 2. ante finem. de dolo,& contumacia .l. 1. ff. de dolo malo.

Prælertim, quia vt plurimum attenditur
106 magis,quod eſt in opinione,† quam quod eſt in veritate. l. Barbarius Philippus. ff. de officio prætoris.c.ſi citatus.de reſcriptis.latiſſime. Anton. Gabriel. in titulo de probationibus.concluſ.8.à num.1.& per totam.Palatius Rubeus in rubrica de donationibus inter virum,& vxorem.§.36.num.1.& ſequentibus. Rota. deciſ. 2. de filijs Presbyt. in nouis.num.9.Mohed. deciſ. 5.num.3. de appellationibus.

Pro parte verò affirmatiua, & ſic pro validitate talis collationis adduco ſequentia. Primo expreſſam Rotæ deciſionem. 36. de præbendis. in antiquis. diſponentem valere prouiſionem de beneficio re vera vacante; quamuis tam collator; quam ille,cui confer-
107 tur,ignorent † vacationem. Quæ deciſio ſequitur opinionem Io.Monachi in c.ſi tibi abſenti.num. 5. & 6. & ibidem Philippus Probus. num.5.6.& 7.& plenius Dominicus Geminianus,num. 9. cum ſequentibus. de præbendis. lib. 6. Mandoſ. in regula 3. quæſt. 1. num.2.Igitur, cum re vera Papa eſſet defunctus de tempore vacationis, licet Collator ignoret,debet tenere collatio.

Secũdo adduco tex.d.c.ſi tibi abſẽti.17.de præbendis.lib.6.vbi probatur,quod tali modo ſit efficax, & valida collatio beneficij fa-
108 cta abſenti, & ignoranti; † vt collator nullatenus poſſit illã reuocare, nec alteri tale beneficiũ cõferre.tex. etiam in c. gratia quam. 7. ibi *tibi abſenti, & ignoranti collatio.* de reſcriptis. lib. 6. Couar. lib. variarum. cap. 16. num. 1.

Tertio, quia in beneficialibus opinio ſẽper
109 cedit veritati. † Rota deciſ. 4.num. 4.de officio delegati. in nouis. Philippus probus in d. cap. ſi tibi abſenti. nu. 5. Anton.Gabriel.

plures

plures referens in concluſione. 8. ſub titulo, de probationibus. num. 34. Aegidius deciſ. 559. Felin. in c. ſuſcitatus. num. 12. de reſcriptis. Curtius Iunior conſ. 63. n. 11. Rota deciſ. 435. n. 1. p. 1. diuerſ.

Quarto facit doctrina Bartoli in l. fin. n. 5. ad finem. C. de ſententiam paſſis. dicentis reſtitutum à Principe ſtatim, antequã ad eius
110 notitiam† perueniat gratia reſtitutionis, gaudere eodem reſtitutionis beneficio in ſe collato. Vbi idem dicit de libertate per teſtatorem data, per l. eius qui in prouincia. §. fin. ff. ſi certum petatur. Et dicit Puteus in deciſ. 175. num. 3. lib. 1. quod priuilegium habens decretum irritans, operatur ante certificationem, & ligat ignorantes.

Sic etiã dicit Matthæus de Afflictis deciſ. Neapolitana. 178. in cauſa. ſub. n. 7. poſt Innocentium ibi allegatum in c. tua. num. 9. ad finem. de cohabitatione Clericorum. quod, ſi
111 Iudici non fuit † notum, notorium, & Iudex ferat ſententiam, antequam probetur, quod factum, ſit notorium valet ſententia. Anton. Gabriel. lib. 7. de delictis. concluſ. 12. numer. 7.

Prout etiam ſuſtinetur proceſſus factus per contumaciam, & audientiam contradictarum, quamuis tunc non conſtet de contumacia, quæ aderat in rei veritate, ſi tamen
112 poſt ſententiam probetur.† Rota iũcta additioue. Papaz. deciſ. 2. n. 27. de reſcript. in nouis. Puteus deciſ. 391. *voluerunt Domini.* p. 2. diuerſ. Mandoſ. in reg. de annali. quæſt. 31. num. 1. & 10. Veſtrius in praxi. titulo de dolo, & contumacia. lib. 4. cap. 4. num. 5. vbi alia plura in propoſito adducunt. Conducit etiam; quia poſſeſſio capta per procuratorem acquiritur ignoranti. Vt dixi in gloſſ. 6. num. 157.

Similiter tenet ſententia, quamuis mandatum procuratoris non producatur, nec de il-
113 lo conſtet; ſi tamen in rei veritate erat† conceſſum, & poſtea oſtendatur. Puteus. deciſ. 383. *Procurator.* num. 11. lib. 2. Aym. conſ. 108. num. 1. & per totum. Vantius de nullitate ex defectu mandati. n. 118. Creſcen. deciſ. 4. de procuratoribus. Achil. deciſ. 6. num. 2. eod. titulo.

Quinto, quia abſolutio à cenſuris prodeſt
114 ignoranti, †quamuis ſcientiam illius non habeat. Archidiaconus in c. quanto. num. 6. & ibidem Geminianus. 2. quæſt. 4. Et fuit reſolutum in Rota in vna cauſa Calciaten. Canonicatus. 6. Maij. 1589. Coram R. P. D. meo Seraphino Rotę Decano. vbi fuit dubitatum, an teneret prouiſio de quodam Canonicatu
115 vancante, facta à Capitulo† Calciaten. in mẽſe ordinario, in perſonam Ferdinandi de Palatios, ex eo, quod conſtabat fuiſſe ſuſpenſum Capitulum ante dictam prouiſionem, & quod licet in Curia fuiſſet dicto Capitulo iam conceſſa abſolutio de tempore factę prouiſionis, tamen dictum Capitulum illius notitiam habere non poterat? Et Rota reſoluit pro validitate collationis ex eo, quod dicta abſolutio ſuffragabatur etiam ante habitam illius notitiam.

Sexto, & vltimo, quia reſeruatio facta, præ
116 ſertim cum decreto irritanti, † ligat etiam ignorantes ita vt prouiſio facta ab ordinario ignorante, & bonam fidem habente, & in Iure communi ſuam intentionem fundante, ſit ab ipſo Iure nulla ſtante dicta reſeruatione. c. ſi eo tempore. 45. & ibi gloſs. verbo, *ignoranter.* de electione. lib. 6. cap. 1. cap. ſi ſoli. de conceſs. præbend. eod. libro. plenè Anton. Gabriel. titulo de clauſulis. concluſ. 3. ex nu. 1. Mandoſ. in additione ad Lapum, allegatione. 14. ſub littera D. Simonet. de reſeruatione. quæſt. 96. num. 7. & quæſt. 99. num. 5. Caputaquen. deciſ. 249. num. 3. par. 1. & deciſ. 1. numer. 2. par. 2. & paulò ſuperius tetigi.

Sicut igitur reſeruatio ligat prorſus ignorantes; ita pari ratione reſeruationis extinctio per mortem Papæ cauſata, ſuffragari de-
117 bet ignorantibus: † cum contrariorum, &
118 correlatiuorum eadem ſit† ratio. tex. in principio. Inſtitut. de tutelis, & ibi gloſ. verbo, *ita enim.* §. 1. Inſtitut. de his, qui ſunt ſui, vel alieni Iuris. Et omnis res per quaſcumque cauſas naſcitur per eaſdem diſſoluitur. l. nihil tam naturale. 35. ff. de regulis Iuris. cap. 1. eo titulo in decretalibus. Et quod operatur propoſitum in propoſito, idem operatur oppoſitum in oppoſito. l. & ſi contra tabulas. 35. ff. de vulgari. cap. ſecundum. 8. q. 1. Et lex loquens in vno ex correlatiuis habet locum in alio. l. final. C. de indicta viduitate tollenda; latiſſime per Anton. Gabriel. lib. 6. titulo. de legibus. concluſione. 3. correlatiuorum à n. 1. & per totam.

Denique ſuffragatur regula noſtra dum dicitur in fine, quod Epiſcopi incipiant vti alternatiua, ſtatim poſt recognitionem a Datario factam, ac dicam in gl. 65. illatione. 8.

119 Ex quibus hęc vltima opinio mihi magis placet † vt talis prouiſio ordinarij (ignorata morte Papæ) in menſe reſeruato facta, teneat, & ſit valida. Et fere in terminis ita dicit, & tenet Gloſſator antiquus regularum Cancellariæ. in regula. 9. verſ. *Et hanc credo fore veritatem.* vbi poſtquam firmat reſeruationes per regulas inductas extingui per obitum Papæ, aſseuerans hanc eſſe veritatem, ſubiungit hæc verba. *Ideo ſi ſtarem in partibus, & vacaret ibi Eccleſia Cathedralis, † conſulerem quod Canonici eligerent, & Archiepiſcopus confirmaret, quia tunc orte Papa eſſet mortuus, & valeret electio, & confirmatio per prædi-*

prædicta, & ſi eſſem Canonicus, eligerem. Ità idem gloſſator. Ad quod vide, quę dixi ſupra in §. 3. procœm. ex num. 11.

121 Quapropter nonnulli Epiſcopi † ſolent facere ſimiles prouiſiones de beneficijs in mēſibus reſeruatis vacantibus, moti ex eo, quod tūc fortè Papa eſſet mortuus, & ſublata eſſet de medio reſeruatio. Nollem tamē, quod hoc prętextu ſic prouiſus intruderetur; & quamuis poſtea conſtet de ſuperuiuentia Papę, in intruſione, & peccato perſeueret; vt latius dico in §. 7. ſuper declaratione Conſtitutionis Pij IV. 142. in princ. n. 8. & ſequ.

Neque obſtat regula de veriſimili notitia: quia loquitur in diuerſo caſu, ſcilicet; de no-
122 titia † obitus illius, per quem vacat beneficium; nos autem verſamur in obitu Papę, per quem beneficium non vacat, ſed impedimentum reſeruationis remouetur. Et ideò cum dicta regula ſit exorbitans, non egreditur ſuos terminos, nec extenditur de caſu ad caſum. Mohed. deciſ. 30. de pręben. numero primo, per totam. Puteus deciſ. 252. *in dubio*. numero primo, & per totam. lib. primo. Mandoſius ſuper eadem reg. quęſt. 8. num. 3. & ſequentibus, dicentes, ideo non extendi ad pręſentationem Patroni, ſicut non extenditur ad beneficium vacās per reſignationem. Caſſadorus deciſ. 29. ſuper regulis Cancellarię.

123 Pręterea fundamentum, & ratio † dictę regulę eſt, ne detur locus fraudi, nec voto captandę mortis. Gomezius in procemio dictę regulę. numer. 2. Puteus deciſ. 280. numer. 4. in fine lib. 2. Quæ rationes ceſſant prorſus in hoc caſu.

Minus obſtant, quę dixi de priuilegio conceſſo, libertate donata, & officio collato, iuriſdictione, mandato, & ſimilibus. Quia vltra alias reſponſiones, quę poſſunt capi ex Doctoribus ſupracitatis, nos non ſumus in iſto caſu, in priuilegio, nec donatione, nec iuriſdictione conceſſis; cum illis non indigeat Epiſcopus, ſed de iure communi habeat intentionem fundatam, ac vigore iuris communis prouideat; & ſic nihil illi datur, nec conceditur. Caſſadorus deciſ. 3. num. 2. & per totam. & deciſ. 5. nu. 3. de priuil. Puteus deciſ. 215. num. 5. lib. 1. & deciſ. 226. num. 2. lib. 3. Mandoſius in regula 11. quęſt. 11. n. 3. & 4. & dixi in gloſſ. 43.

124 Comprobatur claro exemplo † tradito per Ioannem Monachum in capit. cum aliquibus. ſub numero tertio in fine. Ioannem Andream numero primo poſt medium, Archidiaconum, & alios ibidem. de reſcriptis libro ſexto. Caſſadorum deciſ. octaua, num. 5. ante finem. de prębendis. & Gomezium in reg. de non tollendo. quęſt. 16. poſt principium. de homine ligato pedibus, vel manibus. Nam ſi talis ab aliquo diſſoluitur, & ſolutus ſcribit, vel ambulat; non per hoc dicitur ſcribere, vel ambulare miniſterio diſſoluentis, ſed ille idem ex ſe hoc facit, licet ſi diſſolutus non fuiſſet, minime ſcriberet, vel ambularet. Sic in noſtro propoſito per remotionem regulę huius, nihil conceditur Epiſcopis, ſed ſolum tollitur ligamen per illam cauſatum, & Epiſcopus qui prius habebat manus ligatas, & nunc ſolutas, nititur iure communi, & ex ſe prouidere poteſt, non alterius miniſterio.

Agitur plene de materia pulchri textus in c. ſi. Apoſtolica de præbendis. lib. 6.

Priuſquam ab hoc §. recedam, reminiſci me oportet de egregio textu in capit. ſi Apoſtolica. 35. de prębendis. libro ſexto. quem ſupra per tranſennam tetigi; qui textus loquitur de prouiſionibus Parrochialium, ſede Apoſtolica vacan-
125 te, & dicit, *ſi Apoſtolica Sede vacante † aliquas Parrochiales vacare de cætero contigerit, apud ipſam, ſtatuimus vt de eis (ne ipſarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre) per eos, ad quos pertinet, poſſit libere ordinari, conſtitutione fel. recòrd. Clementis Papæ prædeceſſoris noſtri de beneficijs apud Sedem ipſam vacantibus, per alium, quam per Romanum Pontificem, minime conferendis, vel alia quauis contraria ſuper hoc edita, non obſtante. Idem volumus, & de illis, quæ ibidem ipſo Romano Pontifice viuente vacabunt, ſi de ipſis per eum ante ipſius obitum non fuerit ordinatum.*

Per quem tex. limitatur, & declaratur
126 † text. in capit. ſecundo. eodem titulo, & libro. Nam, cum ibi ſit diſpoſitum, quod omnia beneficia vacantia in Curia, ſint Papæ reſeruata, & iſta reſeruatio ſit fortior omnibus, cum ſit clauſa in corpore iuris, vt per Caſſadorum deciſ. vigeſimatertia. numero octauo de prębendis. Gomezium poſt alios in regula de triennali. quæſtione trigeſimaprima, numero decimonono. vbi ponit ſeptem ſpeciales effectus huius reſeruationis. & dicam in gl. 13.

Venit dictum capitulum ſi Apoſtolica, limitando dict. capit. ſecundum, vt non procedat quoad beneficia curata vacantia in Curia, Sede Papali vacante, nec quoad illa, quæ vacauerunt ante obitum
127 Papæ, ſi de ipſis per eum † ante ipſius obitum non fuerit ordinatum, & ſic tali caſu Epiſcopus poteſt libere conferre, & prouidere Eccleſias Parrochiales, abſque aliquo reſeruationis impedimento, & hæc conſtitutio habet multum æquitatis; vt Ioannes Andreas ibidem in principio, & Ancharan. dicunt.

128 Et non inuenio, quod ſit derogatum † in aliquo, diſpoſitioni dict. capit. ſi Apoſtolica per extrauagantes, vt dicit Abbas Lapus in dict. capit. ſi Apoſtolica. numer. 1. in fine.

Geminianus ibidem numer. 6. ante finem, vbi referunt plures conſtitutiones, quæ emanarunt ſuper reſeruatione vacationis in Curia, & ampliatione d.c. 2. de præben. libr. 6. quas etiam memorat. Mandoſ. ſuper reg. 5. Cancellariæ. in proœmio. num. 1. & 2.

Non enim ſufficit, quod de nouo fiat lex, vel conſtitutio diſponens, quod quæcunque beneficia vacantia in Curia, etiam curata, ſint reſeruata; ita vt nullo caſu liceat Ordinario de illis diſponere, niſi ſpecia-
129 liter † exprimeretur de parrochialibus vacantibus in Curia, Sede Apoſtolica vacante, ita vt caſus d.c. ſi apoſtolica ſpecialiter compræhendatur: ratio eſt, quia nunquam noua lex quantumuis generalis compræhendit caſus ſpeciales legis antiquæ. gloſſ. prima in l. 3. C. de ſilentijs. lib. 12. gloſſ. prima. in l ſciendam, verſ. 2. *an ſit hodie correcta*. ff. qui ſatiſdare cogantur, & Iaſ. ibidem. num. 5. inquit, ſemper illam gloſſam allegari, ad hoc, quod lex generaliter corrigens, non corrigat caſus ſpeciales legis antiquæ; & eſſe communiter approbatam, teſtantur Ioannes Crot. ibidem, num. 6. Iaſ. in l. 1. num. 9. ff. ſolut. matrimonio. Anton. Gomezius. in l. 9. Tauri. num. 10. Rodericus Suarez in l. 2. in principio, num. 3. titulo, *de los emplaçamientos*. lib. 2. fori; Caſſadorus deciſ. 6. num. 11. ſuper regulis Cancellariæ, Ioan. Guttierrez in quæſt. practica. 96. lib. 2. Pelaez in tractatu de Primogenijs. prima parte qu. prima. num. 25. Rota deciſ. 75. num. 14. parte 2. diuerſorum. Simonet. de reſeruatione. q. 87. num. 2. Puteus deciſ. 213. in cauſa Auguſtana. num. 4. lib. 1. cum alijs allegandis in gl. 5. §. 3. de Vicarijs, verſ. *quoniam nulla lex quantumuis generalis*. ex num. 65.

Et hoc ampliatur, quamuis lex noua loquens in terminis iuris communis excipiat
130 aliquos caſus. Quia non ideò firmat † regulam in non numeratis, immo ſuppletur à Iure communi in caſibus non expreſſis, vt eleganter trad. Abbas in c. inter alia. num. 15. de Immunit. Eccleſiarum; Couar. cum alijs lib. 2. variar. c. 5. num. 6.

Sicut etiam lex noua loquens in vno caſu
131 extenditur per legem † antiquam. Bartolus in l. Marcellus. 3. num. 6. ff. ad Trebellianum. per gl. quam allegat in l. quod vero. ff. de legibus; Caſſadorus deciſ. 6. numero 8. de Iurepatronatus.

Vnde cum iſte caſus ſpecialis dict. cap. ſi apoſtolica, nullibi reperiatur correctus, nec per dictas extrauagantes, nec per re-
132 gulas Cancellariæ remanet intactus, † & in ſua viridi obſeruantia. l. præcipimus. in fine. C. de appellationibus; Caputaquen. deciſ. 81. num. 7. & 8. parte 2. Et ideo Rebuffus in praxi, titulo de forma nouæ prouiſionis. §. dummodo tempore datæ. num. 14. & Additionator ad Simonet. de reſeruatione. qu. 47. num. 2. allegant dict. capit. ſi apoſtolica, tanquam non correctum, ac in ſuo robore permanens.

Ex quo infertur ad declarationem, & li-
133 mitationem regulæ † 9. Cancellariæ diſponentis, quod beneficia reſeruata, quæ tempore obitus Papæ remanſere vacantia, & minime prouiſa, ſemper cenſeantur reſeruata, vt ſupra diximus latè ex numero 83. & 84. in hoc §. quod locum non habeat in vacatione Parrochialium, quæ vacarunt in Curia ante obitum Papæ, & de illis in vita non diſpoſuit, in terminis dict. capitu. ſi apoſtolica.

134 Secundo infertur ad regulam 5. † Cancellariæ, reſeruantem omnia & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, quorumcumque Curialium, quos dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo, decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à d. Curia remoto, vt temperetur in 2. caſu d. c. ſi apoſtolica, nam in primo verificari non poteſt ex quo d. regula extinguitur cum Papa decedente, vt dictum remanet, de qua reg. 5. dicam in gl. 51. caſu 19.

135 Tertio infertur vna limitatio † ad illam tritam regulam, ſeu doctrinam, quod beneficium ſemel reſeruatum, ſemper ſit reſeruatum, vt non procedat in caſu d.c. ſi Apoſtol.

136 Quarto infertur ad Concil. Trid. † ſeſſione 24. de reformatione. c. 18. vbi cauetur, quod Parrochiales Eccleſiæ prouideantur per concurſum, iuxta formam ibi traditam, ſcilicet, quod ſemper fiat concurſus etiam in Parochialibus vacantibus in Curia, & electio fiat ab Epiſcopo, collatio verò ab eo, ad quē alias de Iure pertinet, & ſic à Papa, vt in c. 2. de præben. in 6. Quod ſi de illo tempore vacauerit ſedes Apoſtolica, Epiſcopus non ſolum poterit eligere, ſed etiam conferre, vt in d. c. ſi Apoſtolica.

137 Quinto infertur, quod pari, immò maiori † ratione, ſi aliqua Parochialis non vacaret in Curia, ſed extra illam in menſe reſeruato, iuxta tenorem noſtræ regulæ 8. ante obitum Papæ, & decedat ante illius diſpoſitionem, quod tali caſu, poſſit ordinarius illam conferre, & ſic limitantur, quæ ſupra tradimus in iſto §. num. 87. cum ſequentibus.

Sexto infertur, quod diſpoſitio dict. capitul. ſi Apoſtolica procedat, nedum in Parochialibus reſeruatis, ratione vacationis in Curia, vel apud Sedem, ſed etiā ex alia qua-
138 libet † reſeruatione Eccleſiarum Parrochialium. Ratio eſt, quia ſi in reſeruatione fortiori, & grauiori, ac perpetua, vacationis in Curia, quæ, vt inquit Rebuffus in praxi. tertia parte ſignaturæ, verſiculo, *alia clauſula*. numero decimoquinto, fuit inducta, vt Papa ſuis

ſuis miniſtris laborantibus in vinea Domini prouideret, & nulla eſt maior illa, Caſſador. deciſ. 23. num. 8. de præbendis, fuit ita diſpoſitum per d. cap. ſi Apoſtolica. Multo magis debet habere locum in alijs reſeruationibus temporalibus, & minus efficacibus per argumentum de maiori ad minus, quod validiſſimum eſt. capit. licet vniuerſis. 23. & ibi gloſſa prima. verbo, *multo minus*. de teſtibus. l. neque ex vera. C. de acquiren. poſſeſſione. Euerardus in loco a maiori. num. 1. & per totum.

Præſertim cum conſtitutio. d. cap. ſi Apo-
139 ſtolica ſit fauorabilis, † tum quia reſtringit reſeruationem. capit. 2. eodem titulo, ac reducit quoad illum caſum, materiam ad ius commune, & ſic eſt extendenda, vt in terminis ſimilis reſtrictionis dicti capitis ſecundi factæ, per cap. ſtatutum de præbendis. lib. 6. dicit ibi gl. verbo, *numerandum*. ibi, *per hanc redditur ad Ius commune: extendenda eſt igitur*, quæ gloſſa communiter eſt celebrata, vt per Couarruuiam. lib. 3. variar. c. 6. n. 4. Gutierez in tract. de Iuram. confirmatorio. 1. parte. c. 51. n. 8. cum ibi allegatis.

Tum denique eſt fauorabilis diſpoſitio. d. c. ſi Apoſtolica, ne Parrochialium vacatio pe-
140 riculum † valeat animabus afferre, vt ibi dicitur. Et vt celerius prouideatur Eccleſijs. Cum ſit damnoſa Eccleſiarum vacatio. cap. quam ſit, de electione in 6. Ac propterea conſtitutio prouidens, vt celerius prouideatur, tanquam fauorabilis eſt extendenda. Rebuffus in concordatis, in rubrica de collationibus. gloſ. *contrauenerint* ante finem. verſ. *nec refragatur*. vbi loquitur in difficiliori caſu. Geminianus in cap. ſtatutum. numer. 6. ad medium. verſ. *item Iura loquentia*. de præbend. in 6. Semper enim fit extenſio, etiam de caſu exceptuato propter identitatem rationis. c. cum dilecta. §. nos igitur, de confir. vtil. vel inutil. & ibi gl. verbo *ſimilitudine*. & Abbas. numero 6. Decius. num. 5. & 6. cap. poſt tranſlationem. §. quamquam de renunciatione, vbi notat Bal. ſub num. 1. ad finem. verſ. *nota quod exceptio in vno caſu*. ergo a fortiori, vbi maior militat ratio.

Item, quia omnia beneficia reſeruata cen-
141 ſentur † vacare in Curia. Simonet. de reſeruatione. quæſt. 30. numer. 3. vbi tenet etiam quod d. cap. ſtatutum procederet in alijs reſeruationibus, ſi reuocatum non eſſet. Idem etiam tenet Gomezius in regula de triennali, quæſt. 31. ſub num. 5. verſ. *ex quo infertur*. vbi dicit, quod omnia beneficia reſeruata poterant per ordinarios poſt menſem conferri, iuxta d. cap. ſtatutum de præbendis. lib.
142 6. niſi reuocatum † eſſet, igitur expreſſe tenent, quod diſpoſitio d. cap. ſtatutum, & conſequenter d. capit. ſi Apoſtolica extenditur ad alias reſeruationes, & ideo cum d. capit. ſi Apoſtolica. non inueniatur correctum, vt dictum eſt ſuperius, procedere debet quoad omnes alias reſeruationes reſpectu Eccleſiarum Parrochialium.

Inuenio tamen, quod Abbas Lapus in d. c. ſtatutum in princ. de præbendis. lib. 6. dicit quod nec ille tex. nec d. cap. ſi Apoſtolica ha-
143 bent locum in beneficijs † reſeruatis, nec ad Papam deuolutis, ex eo quod non præfigitur aliquod tempus Papæ ad conferendū, niſi vbi eſt expreſſum in Iure, vt in d. c. ſtatutum & d. c. ſi Apoſtolica, & eum ſequitur Francus in eod. c. ſtatutum ſub n. 16. verſ. *ſecundo intellige*. & in d. c. ſtatutum. n. 11. ad finem. verſ. *quæro numquid*. videtur ſequi prædictum Abbatem Lapum, & Gaſpar Peruſinus in tract. de reſeruationibus. q. 5. n. 1. quem allegat additio ad Simonetam. de reſeruatione. q. 47. nu. fin.

Cæterum, quod in deuolutis locum nō habeat, hoc libēter admitto duplici ex ratione.
144 Prima, quia in deuolutione datur culpa, † & mora inferiorum, quod ſecus eſt in caſu. d. c. ſi Apoſtolica, vt bene tradit Ioannes Andreas in d. c. ſtatutum, ſub. nu. 1. verſ. *poſt menſem*, & in d. c. ſi Apoſtolica. verbo, *vacantē*. ante n. 1. Francus in d. c. ſi Apoſtolica. num. 2. verſ. *nec etiam*. & omnes ibidem.

Secunda, quia beneficia deuoluta, non ſunt
145 reſeruata, nec è contra. † Caſſadorus deciſ. 8. nu. 3. & 8. de præbendis. Ideoq; cum de Iure nullum tempus præfigatur Papæ ad conferendum beneficia reſeruata, vt præfati Doctores aſſeuerāt, & Caſſadorus d. deciſ. 8. n. 7. nō eſt mirum, quod locum non habeat, nec d. c. ſtatutum, nec d. c. ſi Apoſtolica, in beneficijs deuolutis, prout etiam docet Io. Andreas in dictis locis. Anchar. in d. c. ſi Apoſtolica, ante nu. 1. qui nihil dicunt de reſeruatione, & dicam in gl. 15. §. 2. q. 6. a num. 21.

Et ratio aſſignata a ſupradictis Doctoribus, quod non præfigatur Papæ aliquod tem-
146 pus ad conferendum, † niſi in caſibus a Iure expreſſis, quod etiam dixit Caſſad. deciſ. 8. n. 7. de præbendis, licet adaptari poſſit ad terminos. c. ſtatutum de præbendis in 6.

Secus tñ eſt in terminis. d. c. ſi Apoſtolica, in quo ab initio, quādo Parrochialis vacat in Curia Sede Pontificali vacante, competit Epi-
147 ſcopo † illius diſpoſitio, & ſic licet. Aeneas de Falcon. in tract. de reſeruat. q. 4. princip. effectu 20. ad hūc propoſitū adducat d. c. ſtatutū, nullam tamen mentionē facit de d. c. ſi Apoſtol. ex eo, quod in illo diuerſa militet ratio.

Vnde, vel eſt dicendum, quod dicti Doctores intelligantur, quoad reſeruationes aliorum beneficiorum, nempe quod diſpoſitum in d. c. ſi Apoſtolica de Parrochialibus, non extendatur ad alia beneficia non curata, & ſecundum hoc, doctrina Abbatis Lapi

relata per Geminianum,& Francum,erit veriſsima, vel ſalua pace doctiſsimorum virorum, minus vera eorum opinio, ex ſupradictis,detegitur.

148 Poſtremo aduerto. d. c. ſtatutum eſſe reuocatum, † & ſublatum, per tex.in extrauaganti 1.de præbendis inter communes, quæ incipit Piæ ſolicitudinis, vbi ſtatuitur,quod beneficia vacantia inCuria etiam poſt lapſum menſis ſint Papæ reſeruata, prout aſſeuerant. Ioan. Andreas. in d. c. ſtatutum.ſub n.1.verbo, *valeat*. Geminian. ibi.n.8. Philippus Probus ibidem. nu. 11. ſub littera.H. & Philippus Francus ſub.n.6.verſ. *& vide etiam*. Rota deciſ. 12.ante nu. 1.de præben. in nouis. Miles in repertorio,verbo, *beneficia reſeruata vacantia in Curia*.Lapus allegatione. 96.in principio. Simonet. de reſeruatione.quæſt. 30.num.3. Gomezius in reg. de triennali. quæſt. 31.num. 5. verſ. *Et ideo ob eam cauſam*.

An c. ſtatutũ de præben.in 6.ſit derogatum

149 Contrarium tamen defendere conatur † Aeneas de Falconibus de reſeruationibus. quæſt.4. principali effectu.6.num.2. dicens, quod non eſſet magnum peccatum tenere, quod d. c. ſtatutum non ſit derogatum per extrauagãtes, ex eo quod Bonifacius voluit inſeri.d.c.ſtatutũ in.6.decretalium,& ſi eſſet abrogatum non inſereretur, vt dicit idẽ Bonifacius in proœmio dicti libri. 6. in fine ibi.
150 *nullas alias præter illas, quæ inſeruntur † aut ſpecialiter reſeruantur in eo. Decretales, aut Conſtitutiones, a quibuſcumque noſtris prædeceſſoribus Romanis Pontificibus, poſt editionem dicti voluminis promulgatas, recepturi vlterius, aut pro decretalibus habituri*). Præſertim quia dicta extrauagans prima eſt eiuſdem Bonifacij de anno primo ſui Pontificatus,& longe poſtea fuerit compilatus dictus liber ſextus, videlicet, anno quarto ſui Pontificatus nonis Martij,& ideo cum in dicto libro ſexto non poſuerit dictam extrauagantem, ſed d. c. ſtatutum,dicit ille author, quod ipſe Bonifacius ex aliqua cauſa motus voluit.d. c. ſtatutum obſeruari.

151 Pro quo addit † quod gloſſ. in cap. final. verbo, *ordinatur*. de conſuetudine. libro ſexto,ſe fundat. in dicto cap.ſtatutum præſupponens eſſe in obſeruantia, & illud allegat Cardinalis. conſ. 117. ſuper præmiſſis ſub num. 2. verſ. *& præſuppoſito*. nec eſt credendum, quod tantus Doctor illud allegauerit ad deciſionem ſi eſſet reuocatum, & ſubdit. alia.de quibus ibi.

His ego,etiam ſuperaddo, quod Caſſadorus.deciſ. 8. num.7. citat. d. c. ſtatutum pro caſu ſpeciali, in quo ob moram Papæ datur deuolutio ad ordinarium,nullam de derogatione mentionem faciens.

Nec non allegat.d. c. ſtatutũ. gl. fin.in fin. in c. 1.de off.legat. in 6.ad probandum,quod legatus poteſt conferre beneficia vacantia in Curia poſt menſem.

Pariter Rebuffus in praxi. tit. de forma,& declaratione nouæ prouiſionis. nu. 8. & iterum. num.14. in fine,ponderat d. c.ſtatutum in ſuo caſu, nec vllum verbum de reuocatione dicit.

Item Gomezius in tractat.de expectatiuis. num.21. quem fecit poſt gloſſam ad regulam
152 de triennali, dubitat † de dicta reuocatione, & dicit quod tenendo opinionem, quod non ſit reuocatum,datur caſus,in quo Epiſcopus vel alius quilibet ordinarius ſunt melioris conditionis, quam Papa,nam ob moram illorum non cauſatur deuolutio, niſi poſt ſex menſes, c. 2.de cõceſſione præbendæ: ob moram tamen Papæ, per vnum ſolum menſem datur deuolutio ad inferiores. vt in d. cap. ſtatutum.

Ego vero non dubito de dicta reuocatione.Quia cum conſtet de illa per d.extrauagantem primam,ad reliqua eſt facilis reſponſio.

Nam ad id,quod dicitur,quod ſi d.c. ſtatutũ eſſet reuocatũ non inſereretur in volumine.lib. 6. decretalium, reſpondeo,quod ſunt innumerabiles textus Iuris Ciuilis, & Cano-
153 nici,qui quamuis ſint reuocati† nihilominus non ſine iuſta ratione inſeruntur, vt eorum notitia habeatur.c. fuerunt, & ibi gloſs.verbo, *neceſſario*. 7.diſtinctione,gl.verbo,*quicumque*.in c.nouit.§.nec ſic,de Iudiciis, vbi etiã dicit, quod licet lex deſtruatur,ratio tamen durat.Abb. ibidem.num.23.l.eas.ff.de capitis diminut[illegible]

Ad id quod dicitur, quod Bonifacius noluit,quod reciperentur pro decretalibus aliæ conſtitutiones niſi inſertæ in libro ſexto. remouetur difficultas ex verbis ſupra relatis d. proœmij. lib. 6. dum dicitur,de conſtitutionibus aliorum Pontificum prædeceſſorũ,
154 & ſic non loquitur de proprijs ipſius† Papæ, prout erat d.extrauagans prima,vt bene reſpondent Ioan Andreas in c ſtatutum ſub.n. 1.& Geminianus ſub n. 8.

Neq;obſtat dicere, quod ſi d.c. ſtatutum reuocatum non eſſet, non allegaretur a gloſa, & Doctoribus,quia aut tunc temporis nõ reminiſcuntur de tali reuocatione, aut ſi reminiſcuntur eo ipſo quod in corpore Iuris.
155 lex. ſit inſerta poſſet allegari †pro interpretatione, & declaratione Iuris communis, vel in argumentum, vel inductionem. tex in cap. authoritate. verſ. *ſicut contingit*. de conceſs. præbend. libro ſexto, vbi Papa allegat in argumentum leges correctas, & notat ibi gloſs. verbo, *agnatus*. Bartol. in l. finali ſub numer. 3. ff. ad legem Corneliam. de falſis. Anton. de Butrio. in cap. 1. n.6. & 7. & poſt Imolam,& & omnes ibidem. Felin.

Felin. num. 19. verſ. *primus quando.* de conſtitutionibus, vbi late cumulat plura in propoſito. Decius. num. 11. verſ. *ſecunda concluſio.* Idem Felinus. in c. fraternitatis. num. 3. de hæreticis.

Minus obſtat dicere, quòd dicta extrauagans prima non ſit inſerta in corpore iuris
156 communis. Quia potius† apparet de contrario, cum dicta extrauagans in volumine iuris Canonici ſemper inueniatur, & ideo facit ius commune. Peregrinus. deciſ. 216. *in vna Romana*. Cęſar de Graſſis deciſ. 4. num. final. de rebus Eccleſiæ. Dicit etiam Bald. in proęm. decret. verb. *Rex pacificus.* nu. 45. quòd extrauagans vſu approbata, habetur pro volumine.

Maxime ſtante antiquiſsima obſeruantia contra diſpoſitionem. d. cap. ſtatutum, quia nunquam vidimus, nec audiuimus, quòd poſt lapſum mẽſis Ordinarij fecerint ſimiles collationes beneficj vacantis in Curia, nec Papa, aut Curia eas admitteret. Obſeruantia namque eſt optima dictę reuocationis interpres. l. ſi de interpretatione. 37. in fine. ff. de legibus. c. cum dilectus. de conſuetudine. l. ſed & Iulianus. §. perinde. ff. ad Macedonian. Aym. conſ. 101. num. 3. Mandoſ. in reg. Cancellariç. 29. q. 2. n. 3. & 4. Cęſar de Graſſis deciſ. 2. num. 3. de electione.

Et quamuis Philippus Probus in eodem. c. ſtatutum. ſub n. 11. verſ. *nihil tamen dicas.* tenuerit, quòd non admittatur derogatio eiuſdem
157 c. ſtatutum, in Regno Franciæ, † in quo nec extrauagans 1. de prȩben, inter commun, nec reliquæ ſimiles extrauagantes ſunt in viridi obſeruantia. Illius tamen opinio non placet ex quò, verſamur in reſeruatione ratione vacationis apud Sedem, quæ reſeruatio viget etiam quoad Regnum Galliæ cum per concordata ſublata non ſit. Vt oſtendam in gloſ. 51. ſub num. 4.

Rurſus d. c. ſtatutum multo minus poteſt
158 hodie procedere quoad Parrochiales† ex eo quia per Conc. Trid. c. 18. ſeſſ. 24. diſponitur, quòd Parrochiales, etiam vacantes in Curia prouideantur à Papa prȩuio examine per concurſum, & aprobatione examinatorum, ac Epiſcopi electione. Et ideo non poteſt in Parrochialibus præfati menſis mora verificari reſpectu Papę, vt collatio ad Ordinarios deuoluatur.

159 Addo quòd trahere videntur originem† à d. c. ſtatutũ, mconcordata Germaniæ, de quibus in Conſtitutione 1. Nicolai V. de anno 1447. Kalendis Aprilis, verſ. *quoties vero.* diſponens, quòd vacante aliquo beneficio in Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, menſibus, ſpecialiter diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruatis: ſi non apparuerit infra tres menſes à die notæ vacationis in loco beneficij, quòd alicui de illo, Apoſtolica auctoritate prouiſum fuerit: ex tunc, & non antea Ordinarius, vel alius, ad quem diſpoſitio pertinebit, de illo libere diſponere poſſit. Quãuis in hac parte d. Conſtitutio ſit hodie
160 moderata † per aliam Conſtitutionem Gregorij XIII. quę incipit, *Qua in Eccleſiarum.*

SVMMARIA §. 6. PROOEMIALIS.

1 *Regula noſtra, an ſit odioſa, vel fauorabilis, & num. 25.*
2 *Odioſa ſunt reſtringenda, & fauorabilia amplianda.*
3 *Regula 8. eſt correctoria iuris communis.*
4 *Correctoria diſpoſitio, eſt odioſa, & reſtringenda; ſicut & omnis receſſus à iure communi, & num. 5.*
6 *Reſeruatio dicitur odioſa, etiam per viam legis, & in corpore iuris facta, & n. 12.*
7 *Ordinarijs aufertur poteſtas per regulam 8.*
8 *Derogatoria poteſtatis ordinariæ diſpoſitio eſt odioſa.*
9 *Diſpoſitio quæ alterum lædit, reſtringi debet.*
10 *Ordinarij prouident Eccleſiis motu proprio, Papa, & Legati, prouident perſonis.*
11 *Ordinarij ſunt magis deliberati in collatione beneficiorum, quam Papa, & legatus.*
13 *Cancellariæ regulæ ſunt ſtricti iuris, nec poſſunt egredi fines ſuos.*
14 *Cancellariæ regulæ ſunt debiliores, & ſtrictiores ſtatutis.*
15 *Regula 8. imponit impetrantibus nouum onus exprimendi menſem.*
16 *Regula de exprimendo valore, eſt exorbitans, & odioſa.*
17 *Odioſum eſt auferre beneficium, ſeu priuilegium iam conceſſum.*
18 *Priuilegia quando ſunt in fieri, ſunt odioſa.*
19 *Priuilegia poſt conceſſionem non ſunt contra ius commune, ſed de iure communi, idemque eſt de iuriſdictione, n. 20.*
21 *Penſio ante reſeruationem dicitur odioſa, ſed poſtea fauorabilis; idem etiam de attentatis, num 22.*
23 *Cõſtitutio prohibitiua cũ decreto dicitur odioſa.*
23 *Concurrentibus duobus priuilegijs, vel regulis: vno prohibitiuo, & alio permiſsiuo, præualet prohibitiuum.*
24 *Fauor, & odium ſi concurrunt in vna diſpoſitione, cenſebitur odioſa ſimpliciter.*
26 *Fauorabilis præſumitur in dubio omnis diſpoſitio.*
26 *Concurrentibus duobus iuribus, vel ſtatutis contrarijs, præualet quod eſt magis ſpeciale, & fauorabile, ibidem.*
27 *Reſeruationes per viam legis dicuntur fauorabiles: ſecus ſi ſint ad inſtantiam partis, vel ſpeciales, & num. 74.*

28 *Poteſtas diſponendi de beneficijs ab initio fuit penes ſolum Papam.*

29 *Reſeruatio noſtræ regulæ manutenet priſtinum ius Papæ.*

30 *Proœmialis ratio conſideratur, ad inſpiciendum ſi conſtitutio ſit fauorabilis, vel odioſa, nec non intentio principalis legiſlatoris. n. 31.*

32 *Proœmialis ratio Regulæ 8. eſt pauperibus Clericis, & alijs perſonis benemeritis prouidere.*

33 *Eccleſia indiget viris litteratis, non aſinis ferratis.*

34 *Fauorabilis eſt diſpoſitio tendens ad vtilitatem Eccleſiæ, etiam ſi aliàs ſit poenalis. nu. 35. & 38. & 43.*

36 *Fauorabilis iudicatur conſtitutio partim odioſa, & partim fauorabilis, & n. 37.*

39 *Fauorabilis iudicatur reg. 8. dum requirit expreſsionem menſis vacationis.*

40 *Fauorabilis eſt omnis conſtitutio emanata ad euitandas fraudes.*

41 *Conſtitutio obuians fraudibus, eſt iuri naturali, & diuino conformis.*

42 *Fauorabilis eſt ſecunda pars regulæ noſtræ alternatiuam concedens.*

44 *Cultus diuinus eſt potius augendus, quàm minuendus.*

45 *Regulæ noſtræ prima pars, eſt partim odioſa, & partim fauorabilis.*

46 *Fauorabilis eſſe poteſt eadem lex vno reſpectu, & odioſa ex alio.*

47 *Edictum de in ius vacando eſt fauorabile ex parte patroni, & odioſum ex parte liberti, nec non expectatiua.*

48 *Item ſtatutum Vrbis, & lex Hiſpana de non meliorandis filiabus ratione dotis.*

49 *Item ſtatutum excludens fœminas propter maſculos.*

50 *Item regula 31. Cancellariæ de impetran. benef. vacan. per obit. famil. Cardin.*

51 *Item reſeruatio beneficiorum Sede Epiſcopali vacante.*

52 *Item Conſtitutio Gregoriana de publicandis.*

53 *Item primogenia Hiſpaniæ.*

54 *Item fideicommiſſum.*

55 *Item reſignatio beneficij.*

56 *Item diſpoſitio legis, ſi quis maior. C. de tranſac.*

57 *Item ſpolij remedium.*

58 *Item attentatorum remedium.*

59 *Item conſtitutio Alexandrina.*

60 *Item ſtatutum excludens habentes originem à Iudæis, &c.*

61 *Item Clemẽt. 1. de ſupplend. neglig. Prælat. Idẽ eſt in ſtatutis admittentibus dumtaxat ad beneficia filios patrimoniales.*

62 *Reſeruatio non eſt ſimpliciter odioſa.*

63 *Conſtitutio eadem non poteſt eſſe partim odioſa, & partim fauorabilis.*

64 *Res eadem non debet, iure diuerſo cenſeri.*

65 *Partim acceptare, & partim repudiare abſurdum eſt.*

66 *Partim eſſe ſeruum, partim liberum ridiculum eſt.*

67 *Partim eſſe ſubditum, & partim ſuperiorem, repugnantia eſt.*

68 *Partim eſſe legitimum, & partim illegitimum non quadrat.*

69 *Res eadem diuerſis reſpectibus, poteſt diuerſo Iure cenſeri, & num. 70.*

71 *Res eadem intellectuali conſideratione poteſt diuerſimode cenſeri.*

72 *Fauorabilis, vel odioſa dicitur conſtitutio à parte potentiori.*

73 *Fauorabilis pars noſtræ regulæ 8. eſt dignior, & potentior.*

§. 6. PROOEMIALIS.

AN Regula noſtra octaua ſit
1 odioſa, vel fauorabilis? † hic ſe inſpiciendum offert, pro vtilitate dicendorum. Nam ſi eſt odioſa, erit vtique reſtringenda: ſin mi-
2 nus, amplianda. † c. odia reſtringi. de reg. iuris in 6. l. cum quidam. ff. de liberis, & poſthumis. l. non poſſunt. l. iura non in ſingulas. ff. de legibus, Euerardus in loco à ratione legis larga. 78. à num. 6. vſque ad num. 40.

In primis videtur, quòd iſta reg. ſit odioſa; nam corrigit ius commune, de quo Ordina-
3 rijs libera conceditur † facultas diſponendi de omnibus beneficijs in omnibus menſibus. c. ex frequentibus. de inſtitutionibus. c. conquerente. de off. Ordinarij, & ſupra diximus in §. 1. proœmiali, n. 22.

Ex quo confeſtim ſequitur, quòd diſpoſi-
4 tio correctoria iuris communis † vti odioſa eſt ſtricte interpretãda. l. quod vero. 24. ff. de legibus. c. quæ à iure communi. de reg. iuris, lib. 6. Quod enim eſt contra ius commune, idem ſimul ſtricti iuris, & odioſum eſt, teſte Baldo in l. non ſine. ante n. 5. C. de bonis, quæ liberis. Abbate in c. quia circa n. 3. de priuilegijs, & in c. olim. n. 7. de verborum ſignificatione. Corneo. conſ. 89. *viſo ſuprascripto*. nu.
5 7. lib. 3. Et omnis receſſus à iure cõmuni † eſt odioſus. Romanus. conſ. 448. nu. 2. Tiraquell. de vtroque retract. in proœmio. nu. 6. & in §. 35. gloſſ. 1. ſub. num. 2. Rota deciſ. 432. nu. 11. p. 1. diuerſ. Menochius de recuperanda remedio. 4. num. 38.

6 Secundo, quia reſeruatio dicitur † odioſa. Rota deciſ. 1. nu. finali, de præbendis. in antiquioribus. Calderin conſ. 10. in fine. de præbendis. Gem. conſ. 136. n. 2. Bellam. conſ. 36. ſuper reſponſo 6. num. 5. Mohedanus deciſ. 9. nu. 2. de præbendis. Decius in cap. 2. num. 6. de electione. Pariſius conſ. 19. nu. 4. lib. 4. Caſſador. deciſ. 2. num. 9. de vnionibus, & deciſ. 3. n. 2. de reſeruationib. & deciſ. 4. nu. 3. & 6.

& 6.de conſtitutionibus,Gambarus de lega-
to lib.3. num.194. Mandoſius in reg.1.Can-
cellariæ.q.4.à num.4.& ſequentibus.Puteus.
deciſ.140.regula Cancellariæ. lib.3. vbi lo-
quitur de noſtra regula. Flaminius Pariſius
de reſignatione.lib.7.q.11.num.13.

Nec mirum,cùm per hanc regulã aufera-
7 tur poteſtas † ordinariæ iuriſdictioni,quæ di-
citur fauorabilis, & naturalis.gloſſ.penulti-
ma in clem.2.de officio ordinarij, Rota.de-
ciſ.5. num.2. & per totam. de conceſſ. præ-
ben. in antiquioribus Beſigneti. Nauarrus
in c.cum contingat 3.nullitate.num.3.de re-
ſcrip.Gomezius in reg.de veriſimili notitia.
q.1.n.3.Puteus.deciſ.48.in vna Calagurrita
na.ſub num.3.lib.3.

Et omnis diſpoſitio derogatoria poteſta-
8 tis Ordinarij eſt odioſa.† Abbas in c.ſi quis
contra.notab.2.de foro competen. Creſcen.
deciſione prima,numero primo, & deciſ.3.
num.6.de priuilegijs. Nam ordinaria facul-
tas ſemper durat,niſi expreſsè tollatur. Ca-
putaquen. deciſ.43.num.3.par.3.Et exten-
ditur ad omnia, quæ non inueniuntur prohi-
bita Beſignet.deciſ.5.numer.3. de conceſſ.
præbend.

Quælibet etiam diſpoſitio, etiam quæ latiſ
ſimè interpretari ſolet, quatenus alterum
9 lædit,reſtringi debet, † & ſtrictè interpreta-
ri.c.ſuper eo.de offic. delegati,vbi Abbas, &
omnes.Decius.conſ.443.nu.6. Caſſadorus.
deciſ.3.de priuilegijs.num.3. Hieronymus
Gabriel.conſ.197.num.5.& 6.volum.1.

Hinc dicit Cardinalis in d.Clem.2.q.19.
ſub nu.13. ad medium. de officio Ordinarij.
quem refert Felinus in c. ad aures. ſub num.
17.de reſcriptis.quòd Ordinarij intelligũtur
10 prouidere Eccleſijs motu proprio, † ſed Pa-
pa,& Legati prouident perſonis. De quo,&
qualiter intelligatur Deo annuente dicam in
gloſſ.4.à num.173.

Quoniam vt ipſi Doctores dicũt, Ordina-
11 rij ſunt † magis deliberati,& certi in benefi-
cijs ad ſuam diſpoſitionẽ ſpectantibus,quàm
Papa in beneficijs totius orbis, vel Legatus
in beneficijs totius Prouinciæ.

Vnde quamuis reſeruatio ſit per viam le-
gis generalis, & in corpore iuris clauſa, vt
eſt illa, de qua in c.2.de præben.lib.6. de va-
12 cãtibus in Curia: Nihilominus dicitur † odio
ſa,quia detrahit iuriſdictioni ordinariæ.Ge-
minian.in d.c.2.ſub num.9.in fine, Frãchus.
ſub num.4.de præbend.lib.6.Simonet. de re-
ſeruation.q.5.num.27.28.& 29.

Tertio,quia regulæ Cancellariæ ſunt ſtri-
13 cti iuris, † adeò quod nec extendi, nec egre-
di fines ſuos poſſunt. Caſſadorus.deciſ.16.n.
5.& deciſ.23.num.6. de præbendis. & deciſ.
35.num.1.ſuper regulis. Et debilioris,& an-
14 guſtioris,& ſtrictioris iuris ſunt,quàm † ſta-
tuta.Gomezius in 2.q.procemij reg.Cancel-
lariæ.num.4.verſ. *quinimmo vinculum*.& in re-
gula de impetrantibus beneficia per obitum
famil.Cardinal.q.5.num.2.verſ. *& iſta in caſu
iſto*, Pariſ.conſ.19. num.3. cum ſequentibus.
lib.4.vbi ſubdit,quòd deſtruunt ius commu-
ne,Mandoſius,in reg.de Annali.quæſt.3. nu-
mero primo.

Quarto, quia iſta regula imponit impe-
15 trantibus nouum † onus exprimendi diſpo-
ſitiuè menſem vacationis: alioquin gratias
eſſe nullas ſtatuit: quod de iure communi
cautum non reperitur, & ideò eſt in hoc re-
gula iſta,exorbitans,& reſtringenda.c.quæ à
iure communi exorbitant.de reg.iuris. in 6.
c.quanto.de Iudicijs.

Sicut etiam dicimus de regula de expri-
16 mendo valore,quòd ſit odioſa,† exorbitans,
& reſtringenda,ex eo, quòd de iure commu-
ni,valor non eſt exprimendus. Caſſadorus
deciſ.20.ſub num.4. ſuper regulis. Moheda-
nus.deciſ.16.num.2.de præbendis. Cæſar de
Graſſis.deciſ.7.num.9.de præbendis.

Quinto,quia hæc regula tollit, vel ſaltem
reſtringit omnia priuilegia, & indulta Apo-
ſtolica; necnon conſuetudines,etiam imme-
morabiles, quibus omnibus in hac parte de-
rogat, vt in octo menſibus Apoſtolicis tales
priuilegiati prouidere non valeant: Ac pro-
pterea eo magis dicitur odioſa, quia odio-
17 ſum † eſt auferre priuilegia,& beneficia prin
cipum, quæ debent conſeruari, & decet eſſe
manſura. c. ſi cui nulla. 36.de præben.lib.6.
regula,decet.16. de reg.iuris in 6. Achilles.
deciſ.11.num.2.de priuilegijs. & in ſpecie,
quòd auferre priuilegium ſit odioſum, tra-
dit Cæſar de Graſſ.deciſ.1.num.6.de verbo-
rum ſignificatione.

Nam quamuis priuilegia ante conceſſio-
18 nem,† quando ſunt in fieri, dicantur odioſa,
& contra ius: Tamẽ ex poſt facto quãdo iam
ſunt conceſſa, non dicuntur contra ius com-
19 mune,ſed de iure cõmuni. † Cæſar de Graſ-
ſis. dicto num. 6. vbi allegat exemplum de
præſcriptione, quæ licet dicatur odioſa, &
contra ius, vbi tamen eſt acquiſita, dicitur
ſecundum ius.Pariſius.in c. veniens. ſub nu.
16.verſ. *tamen*.de præſcriptionibus.

20 Sicut etiam de iuriſdictione † idem dicit
Abbas in c.1.ſub num.17.ante finem.verſ. *ex
quo ſemel*, de Iudicijs.

21 Et de penſione,quòd ante † conceſſionem
quando in eſſe deducitur, dicatur odioſa,
& poſt conceſſionem, quando iam eſt in eſ-
ſe deducta, quòd dicatur fauorabilis, tradit
Gigas de penſionibus. q.94. in principio, &
per totam illam quæſtionem.

Idem etiam dicit in materia attẽtatorum,
22 † quòd,quando deducuntur in eſſe, dicantur
odioſa,cum ſit delictum,& res pœnalis,qua-
tenus

tenus

tenus verò iam ſunt in eſſe deducta, & conſtat de illis, tunc reuocatio, & pęnæ attentatorum executio, eſt fauorabilis. Lãcellottus. de attentat. in præfatione primæ partis. nu. 16.& 18. in noua impreſſione.

Sexto, quia omnis conſtitutio prohibitiua
23 cũ decreto irritanti, † & annullatione actus, prout eſt noſtra regula, dicitur odioſa. Bald. in l. ſi quis in conſcribendo. nu.5. ante finem. C. de pactis, Corneus conſ.136. diligenter, n. 13. lib.4.

Sicut etiam, cõcurrentibus duobus priuilegijs, vno prohibitiuo, & alio permiſſiuo, vel duabus regulis, vna prohibitiua, & alia permiſſiua, vel vna quæ nocet, & alia quæ prodeſt: præferendum eſt priuilegium prohibitiuum, & regula prohibitiua, & nociua, vt poſt alios plures plenè tradunt Alex. nu. 6. Iaſ. n.1.& 2. in l. ſi Ruffinus. C. de teſtamen. militis.

Accedit quòd ſi in aliqua diſpoſitione cõcurrit fauor, & odium, vt ſæpiſſimè fit, ea cẽ-
24 ſebitur ſimpliciter † odioſa. Ioan. Andreas in c. finali ſuper gl.5. numero 10. de verb. ſignificatione. lib.6.& Geminian. ibid. ſub nu. 10. ad medium, & cæteri omnes. Milius in repertorio. verbo. *lex dicitur fauorabilis.* & verbo, *priuilegium. ſi vno reſpectu eſt odioſum.* Corneus. conſ. 89. numer. 5. & 6. lib. 3. Sic etiam dato quòd noſtra regula cõtineat aliquem fauorẽ, ſufficit, quòd in parte ſit odioſa, vt ſimpliciter cenſeatur odioſa.

Denique in terminis reſeruationis regulę
25 noſtræ, quòd ſit † odioſa, ſcripſit Ripa in reſponſo.6. numero 6. & 7. ſub titulo de conſtitutionibus, & trad. Puteus. deciſ. 345. à nu. 1. lib. 2. & in allegata deciſ. 140. lib. 3.

PRO contraria parte, & quòd regula noſtra non ſit odioſa, ſed fauorabilis concurrunt plura.

Primo, quia omnis cõſtitutio, & ſtatutum
26 in dubio pręſumitur † fauorabile ex ſententia Baldi. in l. fin. num.2.& 3. C. qui non poſſunt ad libertatem peruenire, idem Bald. in l. ſi quis in conſcribendo ante numerũ 6. C. de pactis. Tiraquell. de vtroque retract. in Procœmio. ſub nume. 56. verſ. *& quia etiam in dubio.* & ſub num. 65. verſ. *verum.*

Ac propterea ſi reperiuntur duo ſtatuta, vel iura ad inuicem contraria, & repugnantia, præfertur illud, quod eſt magis ſpeciale, & illud dicitur magis ſpeciale, cuius ratio eſt magis fauorabilis. Iaſ. in l. ſi Ruffinus. nume. 3. C. de teſtamento militis.

Item quia reſeruationes factæ, non ad inſtãtiam alicuius, nec ad fauorem certæ perſonæ, ſed ex proprio motu, & per viam legis generalis, prout eſt in caſu noſtro: nõ dicun-
27 tur odioſæ † ſed potius fauorabiles. Lapus allegatione 26. *diſputat.* ſub numer. 2. & ibi eius additio, ſub littera F. Federic. de Senis. conſ. 112. *amice.* num. 1.& in tractatu permutationis. q. 1. numer. 2. verſ. *ſed reſeruationes*, Ægidius Bellamera deciſ. 415. *ſi Papa.* verſ. *gratio quia talis gratia.* Petrus de Vbaldis in tractat. de permutatione beneficiorum. §. nunc videamus. numer. 20. ibi, *ſed reſeruationes quæ fiunt per Papam generaliter.* Bonifacius de Vitalinis. in clementina vnica de probationibus. num. 81. in fin. Æneas de Falconibus in tracta. de reſeruationibus. in 20. præludio. n. 2. & 3. Philippus Probus. in additione ad gloſſam pragmaticæ, in c. licet, verſ. *cauſa.* nume. 5. de electione, Philippus Decius. in conſil. 168. incipit, *Reuer. Pater.* ſub nu. 2. in fin. verſ. *vltimo non obſtat.* Mandoſ. in reg. 2. Cancellariæ. q. 2. num. 12.& rurſus. in reg. 9. quæſt. 6. num. 6. Additio ad Simonet. de reſeruat. qu. 5. ſub numer. 37. verſ. *illa vero vt prouideatur.* Hieronymus Gabriel. conſ. 197. numero tertio. lib. 1.

Quibus adſtipulatur, quòd cum ab initio omnis poteſtas conferendi beneficia reſide-
28 ret penes ſolum Papam, † Gaſpar de Peruſio. in tracta. de reſeruat. in principio. numer. 2. Gomezius de expectatiuis. nu. 10. Hieronymus Gabriel. conſ. 197. ſub num. 3. & ſub numero 9. lib. 1. & dixi ſupra in §. 1. num. 1. Reſeruãdo ſibi octo menſes, reducit in hac parte ius conferendi ad primarium ſtatum, & naturam, & ſic dicitur actus mere fauorabilis, Nàm per talem reſeruationem ſolum cõſeruatur ius Papę, & cauſatur primęui iu-
29 ris manutentio, † non autem aliquid de nouo acquiritur, vt ſingulariter tradunt Æneas de Falconibus in tractat. de reſeruatio. ſecundo pręludio. num. 2. verſ. *vnde ſi contigerit.* Mandoſius in reg. 2. q. 2. nu. 12. ante finem, ac etiam dixi in d. §. 1. nu. 47.

Præterea ad cognoſcendum ſi conſtitutio ſit fauorabilis, vel odioſa, eſt inſpicienda ra-
30 tio procemialis † teſte Baldo. in l. ſi quis in conſcribendo. ſub nu. 5. poſt medium, verſ. *ſed quomodo cognoſcam.* C. de pactis. Corneus. conſ. 236. diligenter conſideratis. lib. 4. Caputaq. deciſ. 215. num. 8. lib. 3. Mandoſius. in reg. de annali. q. 4. num. 7.

Nec non eſt inſpiciendum, an legislator principaliter motus fuerit ob fauorem, licet
31 ſecundario † redundet in odium alterius. tex. in l. qui exceptionem. 40. ff. de condictione indebiti, vbi notat Bartolus. 2. notabili. num. 2. & reliqui omnes. Romanus. conſ. 4. *ſententiam præfati.* nume. 7. & conſ. 32. *viſa municipali.* poſt num. 5. verſ. *ad conſiderandum.* & conſ. 318. *præſens conſultatio.* num. 2. Curtius Senior. conſ. 9. *Ticinenſi ſtatuto.* num. 20. verſ. *& ita in propoſito decidit.* Milius in repertorio, verſ. *lex dicitur fauorabilis.* Simonet. de reſeruatione. q. 5. n. 32. Tiraq. de vtroque retractu

tractu in procemio . num. 56. verſ. *nam ad co-*
gnoſcendum, & iterum. in §. 30. gloſſ. 1. numer.
5. Lancellot. de attentat. p. 1. in procemio. n.
107. in nouis. Caputaq. deciſ. 215. num. 9. p.
3. Molina de Hiſpanorum Primogenijs. lib.
1. c. 18. nu. 3. Hojeda de incompatibilit. be-
neſ. prima parte. c. 23. num. 13. Rota . deciſ.
457. num. 2. parte prima diuerſ. Menoch. de
recuperand. remedio primo. numero. 18. &
de adipiſcen. remed. 4. n. 39.

At verò ratio procemialis noſtræ regulæ
eſt, vt Papa pauperibus Clericis , & alijs be-
32 nemeritis perſonis † prouidere valeat , vt in
eadem regula legitur: quorum pauperũ pro-
uiſio eſt fauorabilis. Rota deciſ. 5. nu. 55 . de
conceſſ. præben. in antiquis. Staphilæus de lit
teris gratiæ. §. de prærogatiuis expectantiũ .
num. 24. Lambertin. de Iurepatronatus. lib.
2. p. 3. q. 5. principali art. 3. per totum, ac plu
ra Deo annuente dicemus. in gl. 2.

Sicut etiam eſt fauorabilis prouiſio per-
ſonarum benemeritarum pro vtilitate Ec-
cleſiarum , quæ indigent viris benemeritis ,
33 & litteratis, † non aſinis ferratis . c. cum ex
eo. 34. vbi notat Io. Monachus inprincipio,
& ibi Probus ante numerum 2. de electione,
in 6. Felinus. in c. ſi quando. numero 7. de re-
ſcriptis, & dicemus latius in gloſſa 4. verbo,
Clericis benemeritis . Rota deciſ. 457. numer.
primo, parte 1. diuerſ.

Et omnis diſpoſitio tendens ad vtilitatem
34 Eccleſiæ dicitur † fauorabilis . Abbas in c.
nihil, num. 1. verſ. 2. principaliter, de electio-
ne. Caputaq. deciſ. 215. num. 6. & 202. num. 4.
35 lib. 3. Etiam ſi alias eſſet penalis † quia fauo-
re Eccleſiarum dicitur fauorabilis, & exten-
denda. Geminianus. conſ. 37. dubitatur , ſub
numer. 6. verſ. 3. vbi conſtitutio, & conſ. 106.
ſuper dicto dubio. num. 2. Gomezius de expe
ctatiuis. num. 100.

Rurſus quia dato quod noſtra Conſtitutio
ſit partim odioſa, tamen ſufficit quod ſit a-
36 lio reſpectu † & partim fauorabilis, vt abſo-
lutè indicetur fauorabilis , nam potius eſt
37 conſiderandus fauor † quàm odium gl. in c.
ſciant cuncti 12. verbo, *alios* ante finem. de
electione. lib. 6. vbi dicit quod quamuis Con-
ſtitutio d. c. ſciant cuncti , imponens pœnam
excommunicationis contra grauantes per-
ſonas Eccleſiaſticas , vel earum Conſangui-
neos in caſu illius tex. ſit vti penalis, odioſa:
38 tamen quia illa conſtitutio eſt ad fauorem †
Eccleſiarum, indicatur fauorabilis: quæ gloſ-
ſa eſt communiter recepta per Geminianum
ibi. num. 6. Francum eodem. num. 6. & cæte-
ros. Idem etiam tenent Geminian. num. 10.
Francus num. 3. in c. ſtatutum de præbendis.
lib. 6. Ancharanus. conſil. 37. contra Ioãnem.
nu. 2. verſ. *venio ad ſecundam rationem*. & conſ.
215. ſcripſit Papa. num. 8. Abbas in c. in lit-
teris. num. fin. verſ. *Item vbi concurrunt odium*.
de reſtitutio. ſpoliatorum . Tiraqu. de vtro-
que retractu in præfatione. num. 64. verſ. *ve-*
rum idem. Bald. & num. ſequenti .

Vlterius regula iſta quatenus diſponit ,
quod impetrantes beneficia vacantia in mẽ-
ſibus reſeruatis, teneantur exprimere men-
39 ſem ſub nullitatis pœna , eſt fauorabilis †
nam ideò hoc ſancitum fuit vt Papa, & ordi-
narij ſciant an beneficium vacet in menſe
reſeruato Papæ , vel ordinario , & ne Papa
prouideat de beneficijs non reſeruatis va-
cantibus in menſibus ordinarijs, & ne deſu-
per committantur fraudes , ac ſemper ferè
eludatur dicta regula, vt fuit dictum in vna
Corduben. S. Michaelis 23. Aprilis . 1562.
corã Paleot. quæ eſt deciſio 700. (hoc idem)
parte 3. diuerſ. & deciſ. 624. numer. 6. eodem
lib. 3. Puteus deciſ. 25. dubitauit. num. 1. lib.
3. & dicam latius in gloſ. 32.

Cæterum omnis Conſtitutio emanata ad
40 euitandas fraudes † eſt fauorabilis . Felinus
in c. de quarta. numer. 15. ad finem , verſ. *&*
ſic eſt aliqua diſpoſitio de præſcriptionibus. Ca-
putaq. deciſ. 215. num. 1. & ſequentibus. p. 3.
Flamin. Pariſius de reſign. lib. 11. q. 3. num.
18. & plenius. lib. 12. q. 2. ex num. 9. cum ſe-
quentibus, Rota. deciſ. 42. num. 9. p. 2. diuerſ.
Didac. Perez in l. 22. gl. 1. titulo 2. lib. 7. or-
dinamenti . Rota deciſ. 457. n. 8. p. prima di-
uerſ. Gomezius in reg. de infirmis reſignan.
quæſt. 17. ſub num. 4. verſ. *& quia emanauit*.

Comprobatur quia talis conſtitutio , vel
ſtatutum obuians fraudibus eſt conforme iu
41 ri naturali, & diuino , † ſecũdum quod fraus
eſt prohibita , vt in prima diſtinctione de-
creti in principio . Caputaquen. poſt Bald.
ibi allegatum in dicta deciſione 215. numer.
2. parte 3. Flamin. Pariſius d. q. 2. num. 12.
& ſequentibus .

Quid tenendum .

PRO faciliori reſolutione dico, quod regula
noſtra habet duas partes principales, pri-
mam, & ſecundam ; prima pars reſeruat be-
neficia vacantia in octo menſibus, ſecunda
pars concedit alternatiuam Epiſcopis reſi-
dentibus in ſex menſibus. Antea namque di-
uerſæ erant regulæ vna reſeruatoria men-
ſium , & alia de alternatiua , nunc verò eſt
vnica tantum regula amplectens vtramque,
partem vt dicam in declaratione litteræ .

Quoad ſecundam partem concedentem
42 dictam alternatiuam, non poteſt † in dubium
refricari, quia eſt fauorabilis , & amplianda
cum innitatur iure communi . Ancharan.
conſ. 31. ad excluſionem. num. 1. Felin. in c.
cauſamque ſub num. 7. verſ. limita hæc, de
reſcriptis . Caſſadorus deciſione 8. num. 6.

de præ-

de præbendis, & deciſ. 4. numero ſecundo
de priuilegijs. Caputaquen. deciſ. 88. numer.
6. & deciſ. 214. numero 6. parte 2. Puteus
deciſ. 222. num. 3. lib. 1. & deciſ. 492. in vna
Corduben. num. 2. lib. 2. Mandoſ. in regu. 11.
Cancellariæ. quæſt. 11. num. 2. 3. & 4. Hiero-
nymus Gabriel in conſ. 197. in principio.
libr. primo.

Præſertim quia, vt regula noſtra declarat,
conceditur alternatiua Epiſcopis reſidenti-
bus, vt ad reſidendum in ſuis Eccleſijs in-
uitentur, ac propterea eſt ad Eccleſiarum
43 fauorem introducta, & dicitur fauorabilis, †
tãquam tendens ad Eccleſiarum vtilitatem.
Abbas. in c. nihil, nu. 9. verſ. 2. *principaliter*. de
electione. Caputaq. deciſ. 202. num. 4. & 215.
num. 6. p. 3. & ſupra paulo anterius dixi. Au-
44 getur etiam ex reſidentia cultus diuinus, †
qui ſemper eſt augendus, potius quam dimi-
nuendus. c. ex parte de Cõſtitutionibus. Abb.
in c. cum dilectus. numer. 7. de Clericis non
reſidentibus. Caputaq. deciſ. 215. num. 6. lib.
3. Rota deciſ. 222. nu. 3. parte 2. ac Deo adiu-
uante dicam in gl. 43.

Quatenus autem ad primam partem de
reſeruatione. 8. menſium: negari non poteſt,
45 quin ſit partim odioſa, † & partim fauorabi-
lis; Eſt odioſa, quia detrahitur poteſtati or-
dinariæ, & corrigitur ius commune, & ex
alijs in prima parte adductis, eſt etiam fauo-
rabilis, quia eſt facta, vt pauperes clerici, &
aliæ benemeritæ perſonæ prouideantur, &
per viam legis generalis, ac ex alijs funda-
mentis additis pro ſecunda parte.

Nam nouum non eſt, quod vna lex poſſit
46 eſſe vno reſpectu † fauorabilis, & alio reſpe-
ctu odioſa diuerſis rationibus, ſeu intuitu di-
uerſarum perſonarum, rerum, vel cauſarum
gl. in l. 2. verbo, *liberis*. verſ. *reſpondeo* de in ius
vocando. & ibi notat. Bald. num. 3. poſt me-
dium. Salicet. num. 2. Iaſ. num. 5. Decius num.
5. & cæteri ſcribentes gl. in l. ſed & ſi in hac
§. ſemper autem. verbo, *interueniat*. ff. eodem
titulo, de in ius vocando, vbi probatur quod
47 ædictum de in ius vocando † cum reueren-
tia debita, ex parte patroni eſt fauorabile,
ex parte verò liberti eſt odioſum, & pœnale.
Decius. conſ. 258. in caſu. num. 9. Curtius
Iunior. conſ. 5. num. 34. & conſ. 7. num. 2. & 15.

Itẽ expectatiua dicitur fauorabilis reſpe-
ctu expectantis, Mohedan. deciſ. 9. num. 2. de
præbendis, Quatenus autem eſt gratia ambi-
tioſa, & ad vacatura, eſt odioſa, & reſtringen
da, Caputaq. deciſ. 3. num. 2. p. prima, & iſto
modo concordantur iſtæ duæ deciſiones, quę
videntur contrariæ, nam vna dicit ſimplici-
ter quod expectatiua eſt fauorabilis, & alia
quod eſt odioſa.

Item ſtatutum prohibens dari in dotem
vltra ſummam duorum millium, eſt contra
ius commune, tamen Rota inſpecta principa-
li intentione ſtatuentium iudicauit eſſe di-
ſpoſitionem fauorabilem in deciſ. 457. nu. 6.
parte prima diuerſor. Quod etiam pari ra-
tione dicendum eſt de pragmatica Hiſpaniæ
48 de non melioran. filiabus † ratione dotis,
vel contractus, quæ eſt lex prima, titulo 2.
lib. 5. recopilationis.

Vnde ſtatutũ excludens fœminas propter
49 maſculos, quantum ad ipſas † fœminas eſt
odioſum, ſed quantum ad maſculos eſt fauo-
rabile, & ampliandum, vt tradunt Bald. nu.
4. Salicet. num. 2. & 3. Cumanus, Fulgoſius,
Paulus Caſtren. & Iaſ. num. 6. in d. l. 2. C. de
in ius vocando, Tiraquel. de vtroque retra-
ctu, in præfatione. ſub num. 64. Mandoſius in
reg. de annali, quæſtione 3. num. 10. Hieron.
Gabriel conſ. 197. n. 4. volu. 1. Pariſius. conſ.
85. n. 28. lib. 2. Molina de Primogenijs Hiſpa
norum lib. 1. c. 18. num. 5. vbi n. 4. plures pro
contraria parte, ſcilicet quod ſit omnino fa-
uorabile, recenſet.

Sicut etiam regula 31. Cancellariæ de im
petrantibus beneficia, per obitum familia-
50 rium Cardinalium, reſpectu Cardinalium, †
quibus cõceditur priuilegium dictæ regulæ,
eſt fauorabilis, & lata interpretatione adiu-
uanda contra concedentem, quia conſeruat
ſpem benè ſeruientium; ſed reſpectu impe-
trantium eſt exorbitans, & odioſa, vt ſcri-
ptum reliquit Gomezius in d. regula. 31. q.
15. ſub num. 4.

Idem dicit Hieronymus Gabriel. de reg.
reſeruatoria beneficiorum vacantium, Sede
Epiſcopali vacante, ad collationem Epiſco-
51 pi quomodolibet pertinentium, † quod ſit
partim fauorabilis, & amplianda, & partim
odioſa, & ſtrictè interpretanda, in conſ. 197.
ante numerum 5. volum. 1.

Nec non Conſtitutio Gregoriana de pu-
52 blicandis reſignationibus, † eſt partim odio-
ſa, quia eſt correctoria iuris communis, &
partim fauorabilis, quia eſt introducta ad
obuiandum fraudibus. Flamin. Pariſius, de
reſignatione. lib. 11. q. 3. nu. 7. & 17. & 83.

53 Similiter circa Primogenia Hiſpaniæ, †
quod quatenus concernunt publicam vtili-
tatem, & familiarum conſeruationem, ſint fa
uorabilia, & ampliãda, quatenus autem ſunt
in præiudicium aliorum filiorum ſint odio-
ſa, & reſtringenda, tradit Molina de Hiſpan.
Primogenijs lib. 1. c. 18. numer. 6. verſic. *ex
his igitur*.

54 Idem etiã eſt in fideicommiſſo, quia † qua-
tenus reſpicit diſponentẽ, & liberam teſtan-
di voluntatem, eſt fauorabile; quatenus ve-
ro aufertur hæredi, libertas alienandi bona,
& imponitur onus illa reſtituendi, dicitur
odioſum, & reſtringendum, vt plenè per Pe-
regrinum in ſuo tractatu de fideicommiſſis
articulo

articulo primo. ex num. 21. vſque ad finem.

Necnon reſignatio beneficij, vno reſpectu
55 † quatenus fit, vt Eccleſiæ prouideatur, dicitur fauorabilis, & quatenus fit ad fauorem perſonæ certe dicitur odioſa, vt late adducit Flamin. Pariſius de reſignatione lib. 1. quæſt. fin. num. 1. cum pluribus ſequentibus.

Rurſus, quamuis diſpoſitio l. ſi quis maior.
56 C. de tranſactionibus ſit odioſa, † & reſtringenda propter impoſitionem pœnæ: tamen quia principaliter eſt facta propter obſeruantiam iuramenti, & ſic propter fauorem animæ, cenſetur fauorabilis, & extendenda, vt firmat Iaſ. ibidem. num. 8.

57 Et in materia ſpolij, quod reſpectu † ſpoliantis, ſit odioſum remedium, vnde vi: reſpectu vero ſpoliatoris ſit fauorabile, adducit cum pluribus Menochius de recuperanda rem. primo, ex numer. 33. vſque ad numerum 37.

Item, in attentatorum materia, quòd re-
58 ſpectu † attentantis ſit odioſa, & reſpectu attentati fauorabilis, idem refert Lancellot. de attentat. par. 1. in præfatione. nu. 113. verſ. *tertia ex premiſſis*. licet ipſe eum hac opinione non tranſeat.

59 Sicut etiam Alexandrina † conſtitutio, quæ eſt 11. Alexan. 6. contra offendentes litigantes in Romana Curia, & eorum Aduocatos, procuratores, & teſtes, quamuis vti pœnalis, & rigoroſa, ſit reſtringenda, tamen quatenus conſulit quieti, & ſecuritati litigantium, eſt fauorabilis. Puteus deciſ. 104. numer. primo. lib. primo.

Item in ſtatuto excludente originem ha-
60 bētes à Iudeis, † Maureis, vel alias ex ſanguine nō puro, ſed infecto deſcēdentes: quāuis ſit odioſum reſpectu illorū, eſt tamē fauorabile reſpectu Eccleſiæ, vel Collegij, ne ad illam, vel illud, tales admittantur, Hojeda de incōpatibilit. beneficio. prima parte. 23. num. 13. Rota deciſ. 457. ſub num. 6. par. 1.

In terminis etiam Clementinæ primæ de
61 ſupplenda † negligentia Prælatorum, dicentis, quod ſi Prælati regulares infra ſex menſes non conferant, quod prouiſio deuóluatur ad ordinarios, dicit Rebuff. in concordata. titulo de collationibus: §. ſi quis vero, prope finem, verſ. *nec refragatur*. quod illa cōſtitutio eſt partim reſpectu Eccleſiārum, vt celerius prouideatur Eccleſijs, fauorabilis, & partim odioſa reſpectu Prælatorum regularium negligētium. De quibus plene & ad ſaturitatē uideri poteſt pulchra deciſio in cauſa Nucerina bonorum 21. Maij 1602. coram R. P. D. meo Sacrato. Sic etiam ſtatutum diſponens, quod beneficia conferantur ſolis filijs patrimonialibus, reſpectu ipſorum, eſt fauorabile, reſpectu verò aliarum perſonarum, quæ excluduntur, eſt contra ius, & odioſum; vt dicam in gloſſ. 9. §. primo numero 37.

Ex quibus oritur reſponſio ad ea, quæ ſupra diximus, quod reſeruatio, de qua in c. 2. de præbendis lib. 6. ſit odioſa, & quod omnes reſeruationes ſint odioſæ. Quia non eſt in-
62 telligendum ſimpliciter, † & abſolutè: ſed partim, & ſecundum quid, habito reſpectu ad derogationem iuris communis, ſeu præiudicium ordinariæ poteſtatis, non tamen propterea deſinunt eſſe ex alio reſpectu fauorabiles, quādo ſunt factæ per viam legis, & non ad fauorem certæ perſonæ ex ſupradictis.

Cæterum quod vna conſtitutio non poſſit eſſe partim odioſa, & partim fauorabilis; ſed quod in totum ſit odioſa,
63 † aut fauorabilis, tenent Decius in d. l. 2. C. de in ius vocando. ſub num. 5. verſ. *circa primum*. Cephalus conſ. 256. num. 14. Portius conſ. 183. num. 30. Gomezius in §. pœnales. num. 35. Inſtitut. de actionibus, & hoc ſibi placere tradit Tiraquel. de vtroque retractu, in præfatione. num. 65. Aimon conſ. 137. num. 12. & 13. moti ea ratione, quod vna, & eadem
64 † res non poſſit diuerſo iure cenſeri. l. cum qui ædes. ff. de vſucapionibus. c. cum in tua. 30. de decimis. c. quo circa de priuilegijs. Caſſador. deciſ. 3. ante numer. 7. de reſeruationibus.

Et etiam addo, quod ſicut eſt abſurdum,
65 partim † acceptare, & partim repudiare, l. nam abſurdum. ff. de bonis libertorum; & monſtruum eſt, partim eſſe hominem, & partim non. l. non ſunt liberi. ff. de ſtatu homin.
66 Et ridiculum, partim eſſe † ſeruum, partim liberum. l. duobus. 30. ff. de liberali cauſa, & repugnantia magna eſt, partim eſſe ſubditū,
67 & partim eſſe † ſuperiorem. Oldrad. conſ. 172. num. 5. & dicam in §. proemiali ſequenti. num. 106. & ſequ. Nec partim poteſt quis
68 eſſe legitimus, † & partim illegitimus. gl. in c. fin. verſ. *ſi ambo*. de clandeſtina diſponſatione. Tiraquel. in l. ſi vnquam verbo, *donatione largitus*. numer. 284. Sic etiam videtur abſurdum, quod vna, & eadem conſtitutio ſit partim fauorabilis, & partim odioſa.

Sed nihilominus prima ſentētia mihi placet, ac diſplicet iſta Decij, & aliorum, qui eū ſequuntur, opinio, ad quam eſt in promptu reſponſio, admittendo, quod ſit verum, quod vna res non debeat diuerſo iure cenſeri, quan
69 do eadem militat † ratio, & idem conſideratur reſpectus; ſecus verò quando diuerſæ militant rationes, ac diuerſi conſiderantur reſpectus, tex. in l. ſi quis perferendum 35. §. fin. de furt. & Bart. ibi notat, vbi probatur quod
70 diuerſis reſpectibus poſſunt duo fures † eiuſdem rei, alter dici fur manifeſtus, alter non manifeſtus, l. miles 75. §. pro parte. ff. de legatis. 2. c. cū Cappella, de priuilegijs, vbi Abb. numer. 5. in fine, verſic. *nam ratione iurium diuerſorum*.

uerſorum, idem Abbas in d.c. cum in tua, n. fin. in fine, de decimis. Ripa in l. finali. num. 122. C. de reuocandis donationibus. Tiraquel. de retractu lignag. §. 1. gloſ. 18. num. 23. & §. 8. gloſſa 5. num. 14. ante finem, verſ. *nec inconueniens eſt*. idem Tiraquel. de nobilitate. c. 28. num. 12. cum 4. ſequentibus, vbi plura in propoſito cumulat.

Ac propterea, contra dictam opinionem Decij, & aliorum, tenent Menochius de recuperanda rem. 1. n. 35. in fine, ac n. 36. & 37. ac alij per eum citati, & Molina de Hiſpano. Primogenijs lib. primo c. 18. numero ſexto. dicit hanc opinionem Decij proculdubio falſam eſſe.

Poteſt etiam reſponderi cum doctrina Baldi. in l. prima, numero quarto. C. de ſeruis fugitiuis, dicentis, quod licet corporali
71 † conſideratione, eadē res non poſſit diuerſo iure cenſeri, tamen attenta intellectuali conſideratione, poteſt diuerſimode cenſeri. Tiraquel. de nobilitate. c. 28. num. 12. Rochus de Curte, in c. fin. ſecti. 2. n. 19. de conſuetudine, vbi hanc, & alias ſeptem limitationes ponit ad dictam regulam, quod eadem res non poſſit diuerſo Iure cenſeri.

Cum itaque prima pars noſtræ regulæ, ſit partim fauorabilis, & partim odioſa, reſtat videre, quæ qualitas iſtarum præualeat, ad hoc, vt dicatur, vel fauorabilis, vel odioſa,
72 nam illa pars, quæ præponderat, † & preualet faciet regulam odioſam, vel fauorabilē; Tiraquel. de retract. lignag. §. 30. gloſſ. 1. num. 6. & 9. Menochius de recuperan. rem. 1. num. 37. ad finem. Nam à potentiori fit denominatio. l. quæritur. ff. de ſtatu hominum. Iaſ. in l. 1. in princ. num. 21. ff. de verbor. obligation. Roland. conſ. 23. ex num. 26. volum. 1. Puteus deciſ. 374 num. 6. lib. 1. & late fuit concluſum in d. deciſione Nucerina bonorum 21. Maij 1603. Coram R.P.D. meo Sacrato.

Conclude quod pars fauorabilis, eſt ma-
73 ior, fortior, † & potentior ex adductis pro iſta parte, & trad. Abbas in c. in litteris. nu. 34. de reſtit. ſpoliat. Aim. conſ. 18. numer. 10. Rota deciſione 457. num. 17. & 19. parte prima diuerſ. Et ſic nedum ſecunda pars noſtrę reg. 8. ſed etiam prima pars, quę concernit reſeruationem in octo menſibus eſt, fauorabilis, & amplianda, & multo magis quatenus iubet exprimere menſem vacationis, ad obuiandum fraudibus. Caputaquen. dicta deciſione 215. num. 1. & ſequentibus par. 3. cum ſupra allegatis.

Denique in terminis noſtræ regulæ, quod eius reſeruatio ſit fauorabilis, quia vult prouidere pauperibus clericis, & benemeritis perſonis, tenet. Creſcentius deciſ. 20. nu. 6. de præbendis.

Neque obſtat, quod reſeruationes ſint odioſæ, Rota deciſ. 1. numero fin. de præbendis, in antiquioribus, cum reliquis allegatis, quia ſunt intelligendę, de reſeruationibus particularibus, ad fauorem certarum per-
74 ſonarum, † vel ratione expectatiuarum ad beneficia viuentium; iſtę namque reſeruationes ſunt odioſæ, & ambitioſę. Simonet. de reſeru. queſt. 5. num. 2. cum ſequentibus.

Secus autem eſt, quãdo reſeruatio eſt per viam legis generalis, & non ad fauorem certę perſonę: ſed ad prouidendum pauperibus, & alijs benemeritis perſonis, vt in caſu noſtræ regulę, in quo procedunt allegationes pro iſta parte adductę, ad probandum reſeruationes eſſe fauorabiles.

SVMMARIA. §. 7. PROOEMIALIS.

1 *Conſtitutio 142. Pij IV. emanauit ad fauorem noſtræ regulæ, vt de beneficijs reſeruatis ratione menſis, apponatur ſequeſtrum.*
2 *Tenor dictæ Conſtitutionis Pij Quarti.*
3 *Ordinarij collatores, non debent ſe intromittere in collatione beneficiorum reſeruatorum, ſicut & Papa, Ordinarios, in ſuis menſibus non impedit.*
4 *Ius ſuum vnicuique eſt conſeruandum.*
5 *Prouiſus bene ab ordinario in ſuis menſibus, non eſt moleſtandus per calumnioſos, & deuolutarios impetrantes, & beneficia piſcantes, & inſidiantes.*
6 *Prouiſi Apoſtolici, moleſtari non debent per intruſos.*
7 *Aequalitas in Iuſtitia miniſtranda, ſeruari debet.*
8 *Prouiſi Apoſtolici, in Curia reſidentes, plura incommoda patiuntur, & ſæpè per intruſos vexantur.*
9 *Homini nihil prodeſt, ſi totum mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur.*
10 *Anima cunctis rebus eſt præferenda.*
11 *Litibus fatigatus, ad redimendum vexationem, inuitus concordari compellitur.*
12 *Litibus quilibet efficitur pauper. & num. 15.*
13 *Viri boni lites execrantur.*
14 *Iſaias dixit, non enim in ſempiternum litigabo.*
16 *Litigare cum pari, anceps eſt, cum ſuperiore furioſum, cum inferiore ſordidum.*
17 *Litium plura inconuenientia remiſſiue.*
18 *Litium vincula diſſolui, & pacis fœdera adſtringi, præcatur Eccleſia.*
18 *Lis, vt euitetur, conſilium eſt, petenti totum, dare dimidium, ibidem, & alia plura.*
19 *Sequeſtrationis nouum caſum ponit Conſtitutio Piana.*
20 *Sequeſtratio regulariter prohibetur, niſi in caſibus à Iure expreſſis, qui ſunt plusquàm triginta remiſſiuè.*
21 *Conſtitutio 67. Pij V. mandat, ſequeſtrari fructus, & diſtributiones præbendæ, quando litigatur contra Capitulum.*
22 *Conſtitutio 67. Pij V. procedit, quando Capitulum fuit*

fuit in culpa, vel impedimentum, vt poſſeſſio non caperetur, præſtitit.
23 Sequeſtrum apponitur, quando litigatur ſuper beneficio reſeruato, iuxta formam Constitutionis Pij IV.
24 Sequeſtrum cum æconomo apponitur, quando vacat beneficium.
25 Sequeſtrum, quando apponitur: propter recurſum factum, ad Iudices ſeculares, & n. 36.
26 Sequeſtrum apponitur, quando agitur de attẽtatis, vel manutentione, & diſcuſſio pendet à negocio principali, vel eſt intricata.
27 Sequeſtrum generaliter poteſt apponi, ex officio, in caſibus, in quibus ad inſtantiam partis locus non ſit.
28 Conſtitutio Piana, loquens de ſequeſtro, procedit, quando litigatur ſuper beneficio reſeruato, & quid, ſi ſolum litigetur ſuper poſſeſſione. & n. 29.
30 Clemen. 1. de ſequeſt. poſſ. procedit etiam in ſolo poſſeſſorio.
31 Sequeſtrum, non poteſt apponi in caſu d. Clemen. ante ſententiam, ſecus in caſu conſtitutionis Pianæ, & n. 32.
33 Sequeſtro, vt locus ſit, citatio præcedere debet.
34 Sequeſtrum apponitur ante ſententiam, quando recuperatio fructuum eſt difficilis.
35 Item quando poſſeſſor in prima inſtantia obtinuit remiſſoriam, in cauſa beneficiali.
37 Item quando poſſeſſio fuit capta lite pendente.
38 Sequeſtro vt locus ſit, in caſu Clementinæ, debet lis pendere in Curia, quia abſurdum eſſet, priuare aliquem poſſeſſione, ad ſingulas ſententias ordinariorum. & n. 39. ſecus in caſu Pianæ. num. 40.
41 Poſſeſſio, & fructus ſequeſtrantur, in caſu Clemen, in caſu verò Pianæ, ſoli fructus. & n. 42.
43 Poſſeſſor per ſequeſtrum; non priuatur commodo poſſeſſionis, ad effectum transferendi onus probandi in contrarium.
44 Clementina procedit, in quocunque beneficio, etiam non reſeruato, Piana verò in ſolo reſeruato.
45 Clementina ponit pœnas excommunicationnis, & priuationis ipſo iure, & non extenditur ad caſum conſtitutionis Pianæ, & n 46.
47 Sequeſtrum apponere poteſt, loci ordinarius, in caſu Cleme. & n. 48. At in caſu conſtitutionis Pianæ ſolus Iudex, qui de cauſa cognoſcit, & num. 49.
50 Sequeſtrum non apponit loci ordinarius, in caſu Clementinæ, niſi de mandato Rotæ Auditoris & n. 51. & 53.
52 Sequeſtri inſtrumentum, hodie relaxatur, & non Bulla.
54 Experientia eſt rerum magiſtra.
55 Sequeſtrum, vt intret in caſu Clemen. probationes debent eſſe Iudiciales; ſecus in caſu conſtitutionis Pianæ, & n. 56.
57 Sequeſtri cauſa, eſt leuis præiudicij, quia per illũ poſſeſſor, non perdit poſſeſſionẽ. & n. 58. & 64.
59 Sequeſtratio limitata, limitatum habet effectũ.
60 Sequeſtratio fructuum eſt facilior, quã poſſeſſionis, & ſic probibita ſequeſtratione poſſeſſionis, non cenſſetur probibita ſequectratio fructuum. & num. 61.
62 Dilatio, non eſt ablatio.
63 Dilatiuum præiudicium, non eſt in conſideratione, cum ſit paruum.
64 Sequeſtro, an locus ſit, in caſu Clemẽtinæ, vigore primæ ſententiæ latæ ſuper attentatis.
65 Piana conſtitutio, conuenit in pluribus cum Clementina.
66 Procemiales rationes Clementinæ, & Pianæ tendunt ad eundem finem, fraudes, & malitias compeſcendi, & 67. & 68.
69 Conſtitutiones Clementina, & Piana procedunt in oĩbus beneficijs cuiuſcũq; qualitatis, & n. 70.
71 Ratio eadem, & maior militat, quoad maiora beneficia in caſu Pianæ cõſtitutionis. & n. 104.
72 Triennalis poſſeſſor, non comprehenditur, per Clement. & Pianam. & n. 72. & 76.
74 Lex noua, recipit interpretationem ab antiqua.
75 Lex generalis, nunquam cenſetur corrigere caſus ſpeciales.
77 Nullitatis exceptio, non impedit appoſitionem ſequeſtri, in caſibus conſtitutionum Clemen. & Pianæ, & n. 78.
79 Exceptio nullitatis, non admittitur, in ſummarijs ad retardandam exequutionem.
80 Exceptio nullitatis non impedit manutentionem, nec attentata. & n. 81.
82 Appellatio non impedit appoſitionem ſequeſtri, in caſibus Clementinæ, & Pianæ, & numer. 83.
84 Iudex in appoſitione ſequeſtri, eſt exequutor legis.
85 Appellari non poteſt a lege, nec a legis exequutore, & n. 86, nec a pœna legis. nu. 87.
88 Sequeſtrandi decretum, eſt interlocutoria ſententia, a qua non datur appellatio.
89 Appellari ab appoſitionẽ ſequeſtri, quando poſſit, remiſſiue.
90 Sequeſtrum poteſt poni, in qualibet inſtantia, in caſibus Clemen. & Pianæ. & n. 91.
92 Clementina, & Piana conſtitutiones, procedunt in cauſis, tunc per appellationem pendentibus, & num. 94.
93 Lex noua, non extenditur ad cauſas per appellationem pendentes.
95 Sequeſtrum, non euitatur per cautionis oblationem, in caſibus Clementinæ, & Pianæ, & num. 97.
96 Cautio, quando impediat ſequeſtri appoſitionem. & 98.
99 Conſtitutio Piana fundatur in eo, ne intruſus cum fructibus beneficij Apoſtolicum prouiſum moleſtet.
100 Tertius, non impedit appoſitionem ſequeſtri, quia potius tendit in illius cõmodum. n. 101.

102 *Sequeſtrum appoſitum, non relaxatur, etiam de conſenſu, ad cuius inſtantiam fuit appoſitum, tertio ad cauſam veniente.*

103 *Sequeſtratio non extenditur ad fructus collectos, in caſibus Clementinæ & Pianæ.*

104 *Ratio vbi eadem procedit, idē eſt ius, & dicitur eadem lex, non extenſiuè, ſed comprehenſiue & nu. 105.*

106 *Excedunt ſe ad inuicem conſtitutiones Clemen. & Piana, ac ſe habent, vt excedentia ad exceſſa.*

107 *Excedens, ad exceſſum veluti, ſe habent proprietas & poſſeſſio, nec non Archidiaconus, & Archipresbyter, & n. 108.*

109 *Excedens, ad exceſſum veluti, ſe habent clauſula* motu proprio, *& clauſula* ex certa ſcientia, *nec non diuerſæ Eccleſiæ habentes ad inuicem certas præcedentias, & n. 110.*

111 *Clauſula,* quantum ſibi videtur, *importat arbitrium boni viri, & numero. 112. & 113.*

114 *Conſtitutio Piana procedit, in alia reſeruatione, vel affectione, vltra reſeruationem ratione menſis.*

115 *Affectionis, & reſeruationis differentia eſt, quod affectio reſpicit actum realem, reſeruatio verbalem.*

116 *Conſtitutio Piana, an procedat in beneficio letigioſo. & n. 120.*

117 *Litigioſum beneficium ab ordinario prouideri non poteſt.*

118 *Litigioſum beneficium eſſe, aliud eſt, & aliud eſſe reſeruatum, vel affectum.*

119 *Sequeſtrum apponitur, quando ordinarius prouidet beneficium litigioſum.*

121 *Sequeſtro, vt locus ſit, an debeat prouiſus Apoſtolicus docere, de collatione ordinaria intruſi.*

122 *Finalem cauſam inducunt proœmialia verba, a quibus tota diſpoſitio regulatur. & n. 192.*

123 *Dictio, &, eſt coniunctiua cum omnibus ſuis qualitatibus.*

124 *Dictio* nihilominus, *auget diſpoſitionem.*

125 *Geminatio verborum plenam deliberationem declarat, & alios plures effectus inducit, & num. 126.*

127 *Verbum etiam minimum non debet eſſe in lege ſine aliqua operatione, ita vt neque vna ſillaba debet vacare, & n. 128.*

129 *Titulorum multiplicatio, datur in beneficialibus.*

130 *Titulo vno dato præſumitur alius melior.*

131 *Poſſeſſor beneficij poteſt inuari poſſibilitate alterius tituli.*

132 *Reſeruatione exiſtente, reſultat, quod prouiſus ab ordinario, vel ab alio, quam à Papa, ſit intruſus.*

133 *Intruſus ſua ſola authoritate, non debet eſſe melioris conditionis, quam prouiſus, & immiſſus ab ordinario.*

133 *Stultus non debet eſſe potioris conditionis ibid.*

134 *Nefas eſt, vt ſit melioris conditionis, qui magis deliquit.*

135 *Titulum, qui habere dicit, illum docere tenetur ad euitandum ſequeſtrum.*

136 *Stylus Papæ facit ius.*

137 *Stylus Papæ eſt, quod in breuibus de capienda poſſeſſione ſolummodo apponatur clauſula, vt ſola reſeruatio verificetur.*

138 *Conſtitutio Piana, non debet ſeruire de vento.*

139 *Iuris communis interpretationem, recipit conſtitutio qualibet.*

140 *Poſſeſſor Apoſtolicus moleſtari non debet, cum ſequeſtro ex conſtitutione Piana.*

141 *Præſumptiones dicuntur liquidiſſimæ probationes.*

142 *Tituli melioris præſumptio, locum habet ſtante triennali poſſeſſione.*

143 *Tituli alterius poſſibilitate poſſeſſorem iuuari, quomodo, & quando procedat.*

143 *Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, ibidem.*

144 *Reſeruatio noſtræ regulæ inficit poſſeſſionem.*

145 *Citatio, vt valeat, reproduci debet, niſi, &c. & nu. 146.*

147 *Citationis defectum ſupplet partis comparitio, vel mandati ſpecialis conceſſio. n. 148. & alijs modis. n. 149.*

149 *Citatio ad ſubhaſtationem non eſt neceſſaria, quando reus ſe opponit.*

150 *Citationis ex non reproductione reali, ſed verbali dumtaxat, duplex ſequitur vtilitas, vna euitandæ forſan nullitatis, alia expenſæ regiſtri. num. 151.*

152 *Productio citationis facta poſt terminum retrotrahitur, quando intra terminum fuit facta, licet inutiliter.*

153 *Diſtributiones quotidianæ, an ſint ſequeſtrandæ, in caſu Pianæ conſtitutionis.*

154 *Conſtitutio loquens de fructibus, non capit diſtributiones.*

155 *Fructuum perceptorum condemnatio, non capit diſtributiones, niſi in quinque caſibus, primo, quando fuerunt proteſtatæ, num. 156. ſecundo quando beneficium in ſolis diſtributionibus conſiſteret, n. 157.*

158 *Diſtributionum ſunt plures ſpecies, & 159. & n. 205. & 206.*

160 *Fructuum condemnatio comprehendit diſtributiones, quando condemnatio loquitur etiā de fructibus, qui percipi potuiſſent.*

160 *Fructuum, qui percipi potuerunt condemnatio, ſolet a Rota fieri, in tribus caſibus ibidem.*

160 *Fructuum condemnatio capit diſtributiones re vera perceptas.*

161 *Diſtributiones debentur ab impediente executionem litterarum Apoſtolicarum.*

161 *Damnum ſemper præſumitur illatum, & delictum commiſſum ab eo, qui ex illo ſentit commodum*

modum.

162 *Diſtributiones non dicuntur de corpore benefi-cij; ſed naturæ diuerſæ.*

163 *Fructus propriè dicuntur, qui in abſentia percipi poſſunt deductis oneribus.*

164 *Diſtributionibus in percipiendis, magis elaboratur.*

165 *Teſtari Clericus poteſt de diſtributionibus, licet non de fructibus beneficij.*

165 *Diſtributiones potius acquiruntur ratione operarum impenſarum, quam ratione præbendæ, ibidem.*

166 *Annata dimidia, quæ ſoluitur, in Cancellaria, non ſoluitur de diſtributionibus.*

167 *Annata non ſoluitur de Canonicatibus S. Petri, & Eccleſiæ Toletanæ, &c. quia demptis diſtributionibus, non excedunt. 24.*

168 *Canonicatus Cordubeñ. & Salmañ. coſiſtunt, etiam in fructibus.*

169 *Fructus ſuos, non facit, qui perſonaliter non præſtitit fidei profeſsionem, diſtributiones vero ſic, num. 170.*

171 *Diſtributiones non comprehendũtur, in diſpoſitione Concilij, de contributione pro ſeminarijs facienda.*

172 *Compoſitio debet fieri de fructibus malè perceptis, non tamen de deſtributionibus, & n. 173.*

174 *Diſtributionibus ex quotidianis, an debeatur charitatiuum ſubſidium.*

175 *Indultum de lucrandis fructibus in abſentia, non capit diſtributiones.*

176 *Indultum de lucrandis diſtributionibus in abſentia, intelligitur de illis, quæ conſiſtunt in pecunia, non de illis, quæ in pane, & vino conſiſtunt, niſi omnes conſiſtant in pane, & vino, & num. 177.*

178 *Diſtributiones, non percipiunt litteris operam dantes etiam de licentia Papæ. & numero 179.*

180 *Diſtributiones, an capere debeat Lector Sacræ Scripturæ.*

181 *Diſtributiones, an debeantur, miſſam tempore horarum celebranti.*

182 *Abſentes in menſibus permiſſis diſtributiones non recipiunt.*

183 *Diſtributiones, non recipiunt præbendati, aſſociantes Epiſcopum extra Eccleſiam.*

183 *Abſentes cauſa ſuorum, vel Eccleſiæ negociorum, non percipiunt diſtributiones, ibidem.*

184 *Diſtributiones quotidianæ, non ſunt in congrua portione computandæ.*

185 *Diſtributiones computantur in congrua aſſignanda Vicarijs Parrochialium.*

186 *Dictio,* redditus, *&* prouentus, *an comprehendat diſtributiones.*

187 *Priuilegium de capiendis diſtributionibus in abſentia, an includat tertiariam datam colligenti fructus decimales, &c.*

188 *Diſtributiones ſi comprehendere voluiſſet Pius IV. expreſſiſſet, ſicut fecit Pius V. & nu. 189.*

190 *Dictiones* fructus, redditus, & prouentus, *ponuntur in litteris beneficialibus, ad denotandum ſolum valorem fructuum.*

191 *Materia quando eſt correctoria, verba ſunt reſtringenda.*

192 *Prooemialibus ex verbis, tota diſpoſitio regulatur.*

193 *Verba multiplicata,* fructus, redditus, & prouentus, *debent quodlibet de per ſe aliquid operari.*

194 Redditus *dictio, amplius comprehendit, quam dictio* fructus.

195 *Fructus omnis, conſiſtit in redditu, ſed non e contra.*

196 Redditus *dictio, comprehendit omnes prouentus, & alia. n. 204.*

197 *Prouentus, ſiue prouentiones idem ſunt, & quid importet dictio* prouentus.

198 *Obuentionem appellatione, includuntur oblationes, & funeraria, vel quæ ex ſigillo, vel hominis facto proueniunt.*

199 *Obuentiones ſunt parui, & magni redditus, & differunt a fructibus.*

200 *Obuentionum appellatione, veniunt oblationes, & perſonales decimæ.*

201 *Dictio* obuentio *eſt nomen generale.*

202 *Diſtributiones, ſi non comprehenderentur in Piana conſtitutione, eſſet ſæpe illuſoria.*

203 *Diſtributiones comprehenduntur in Inſtrumentis Rotalibus de appanendo ſequeſtro.*

207 *Remedia plura vberrima competunt prouiſo Apoſtolico; abſque remedio Conſtitutionis Pij IV.*

208 *Breue de capienda poſſeſſione conceditur, quando beneficium eſt reſeruatum, abſque vitio ſpolij, & appellatione remota.*

209 *Breuis executioni, vt locus ſit, ſolummodo eſt verificandum conſtitutum concernens reſeruationem.*

210 *Breue de capienda poſſeſſione, plus operatur, quam res iudicata.*

211 *Subrogationis gratioſæ litteræ, habent paratam executionem, cum ſola verificatione clericatus, poſſeſſionis prædeceſſoris, ac reſeruationis, aut litigij, & 212. & 213.*

214 *Remedium ſubrogationis gratioſæ, pluribus videtur conſultius, quam remedium breuis de capienda poſſeſſione, & vigore illius poteſt capi poſſeſſio propria authoritate.*

215 *Remedium conſtitutionis Pianæ, eſt valde opportunum, & magni effectus.*

216 *Præiudicio agitur de graui, quando tractatur de excludendo, a poſſeſſione prouiſum ab ordinario.*

217 *Obitus de menſe reſeruato, eſt concludenter probandus.*

218 *Clauſula* breuiter, & ſummariè *contenta in breui, quomodo intelligatur, & numero. 219.*

220 *Stylus, an ſit in tribunali A. C. quod*

minor plena probatione ſufficiat, pro verificatione conſtiti in breui contenti & num. 221.

222 *Sequeſtratio eſt minus tedialis, quam immiſſio aduerſarij, ac minus præiudicialis. num. 225.*

223 *Sequeſtrationis ad effectum, ſufficit leuis cauſæ cognitio.*

224 *Sequeſtrationis ad effectum, ſufficit leuis probatio, & num. 226.*

227 *Immiſsioni, vt locus ſit, debet eſſe probatio Iudicialis, ſecus ad effectum ſequeſtri ex Piana Conſtitutione.*

228 *Sequeſtrationis de Iniuſtitia, difficile apparere poteſt, exactis.*

229 *Sequeſtratio poteſt iuſtificari, ex alijs probationibus, non deductis in ſcriptis.*

230 *Iudex, non ſemper ſe applicat ad vnam probationis ſpeciem.*

231 *Iudex, ex allegatis in eius præſentia, & ex alijs format animi ſui motum.*

232 *Iudicis officium, nunquam conquieſcit.*

233 *Iudex, in probatione extraiudiciali, non tenetur comparare teſtes, nec proceſſum publicare.*

233 *Dictio* conſtiterit, *an intelligatur de Iudiciali notitia, vel etiam de extraiudiciali.*

234 *Clericatus eſt probandus, ad effectum immiſsionis vigore ſubrogationis, necnon poſſeſsio prædeceſſoris, & num. 235.*

236 *Sequeſtratio vigore Pianæ Conſtitutionis, ex ſolo officio poteſt poni.*

237 *Manutentio, non conceditur ex officio; ſed parte inſtante.*

238 *Sequeſtrationem, non impedit oppoſitio de excommunicatione.*

239 *Excommunicationis exceptio, non obſtat petenti reuocationem attentatorum.*

240 *Gratia principalis ſi eſt ſubreptitia, non eſt locus executioni breuis, à principali gratia dependentis.*

241 *Sequeſtratio nihil dat prouiſo Apoſtolico; ſed conſeruat fructus victuro in cauſa.*

242 *Immiſsio vigore breuis, vel gratioſæ ſubrogationis: poteſt ex pluribus impediri remiſsiuè.*

243 *Immiſsio impeditur, quando concurrit par titulus, niſi procedat ex diuerſa vacatione, & in alijs caſibus, numer. 244.*

245 *Pius IV. conditor d. Conſtitutionis, non ignorabat remedia breuium, & ſubrogationis gratioſæ.*

246 *Remedia plura habere, ex quibus opportunius eligi poſsit, intereſt noſtra.*

247 *Pæne plures fuerunt appoſitæ, contra reſeruata beneficia prouidentes, & 247.*

248 *Collector Italiæ ex Conſtitutione 35. Pij V. poterat capere poſſeſsionem omnium beneficiorum reſeruatorum, ſtatim quod haberet notitiam vacationis, vt illam prouiſis Apoſtolicis traderet.*

§. 7. Procemialis in quo plene interpretatur Conſtitutio 142. Pij IV. de apponendo ſequeſtro in beneficijs reſeruatis.

NVNC ſcire oportet, quòd ad fauorem noſtræ regu-
1 læ emanauerit † quædam Conſtitutio fel. recordat. Pij IV. Pontif. Maximi, ſub die 26. Menſis Octobris anni 1560. quæ in bullario eſt 142. inter eiuſdem Papæ Conſtitutiones, per quam ſtatuitur, quod quando beneficia ratione menſium, ſeu aliàs ſunt reſeruata, & inter prouiſum Apoſtolicum, & ab ordinario prouiſum deſuper litigare contigerit: Iudex, ſtatim quod, parte legitimè citata, & citatione reproducta, cognouerit, præfatam reſeruationem, etiam ſummariè, & extraiudicialiter, quantum ſibi pro rei qualitate ſufficere videbitur, fructus, redditus, & prouentus beneficiorum ſequeſtrari mandet, ac faciat, &c.

Et quia iſta Conſtitutio eſt egregia, & non paucis, etiam de Curialibus, incognita, vt eius copia facilius ad manum habeatur, (Nam eam explicare in iſto. §. intendo,) tenorem illius ſaltim in parte noſtrum propoſitum tangente, hic inſerere decreui, & omittam aliam partem Conſtitutionis, quæ tractat, circa reſignantes fraudolenter beneficia litigioſa, de qua non inuenio mentionem feciſſe Flaminium Pariſium, in ſuo copioſo, & vtili tractatu de reſignatione.

Sanctiſsimus in Chriſto Pater, &c.

2 *Pius † diuina prouidentia Papa Quartus. cupiens prout ſuo paſtorali incumbit officio, vnicuique quod ſuum eſt tribui, Iuſtitiamque inter omnes æqualance miniſtrari, ac animarum periculis, & fraudibus eorum, qui paſsim beneficia Eccleſiaſtica in menſibus, in quibus illorum collatio, & prouiſio per Conſtitutiones ſuas, ſeu Cancellariæ Apoſtolicæ regulas deſuper æditas, diſpoſitioni ſuæ pro tempore reſeruatæ exiſtunt, vacantia, ſeu aliàs eidem, & ſedis Apoſtolicæ diſpoſitioni generaliter reſeruata, aut ex generali reſeruatione Apoſtolica, vel alias affecta, ordinaria, ſeu alia auctoritate contradictarum Conſtitutionem, tenorem, aut alias indebitè ſibi conferri, & de illis etiam prouideri procurant, & in eis prætextu collationũ, ſeu prouiſionum huiuſmodi ſe intrudunt,*

ad hoc

ad hoc vt illorum fructus ſuos faciant , & ex eis impetrantes apoſtolicos , ſeu alias iuſto titulo prouiſos moleſtent, & interim, lites, adeò in longum protrahant, vt impetrantes, & iuſtum titulum habẽtes, aut cum eis concordare, aut eorum iuri cedere , & renuntiare, aut in proſecutione litium omnes fere eorum facultates diſſipare , & tandem in illarum proſecutione mori cogantur. &c.

Hac ſua perpetuo valitura Conſtitutione , ſtatuit, & ordinauit, quòd quoties in antea , aliquem ſuper quouis beneficio Eccleſiaſtico, vt præfertur, reſeruato, ſeu affecto, & dicta auctoritate, vel aliàs nulliter collato tam, in Curia , quam extra eam, litigare contigerit , & Iudici ordinario , ſeu cui cauſa deſuper commiſſa fuerit: etiam ſummarie , & extraiudicialiter, quantum ſibi pro rei qualitate , ſufficere , parte legitime citata, videbitur, conſtiterit, beneficium ipſum , in dictis menſibus vacauiſſe, aut alias ; vt præfertur reſeruatum, ſeu affectum: & nihilominus ordinaria, ſeu alia auctoritate, nulliter collatum, & indebite detentum exiſtere. Idem Iudex , reproducta citatione, fructus, redditus , & prouentus beneficiorum ſic nulliter collatorum, & indebite detentorum ſequeſtrari mandet , & faciat, ac alia exequatur in præmiſſis neceſſaria, & opportuna: ſuper quo eidem Iudici omnem poteſtatem , & auctoritatem impartitus eſt, Idemque Sanctitas ſua, in cauſis nunc, & in quauis inſtantia, coram eiſdem Iudicibus pendentibus, ſimiliter obſeruari mandauit, &c. & ita in præmiſſis omnibus, & ſingulis per eoſdem, & alios quoſcumque Iudices , & etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores ſublata, &c. Iudicari, & diffiniri debere. irritum quoque , &c.

Placet, deſcribatur, & publicetur I. Lecta, & publicata fuit ſupradicta Conſtitutio Romæ, in Cancellaria Apoſtolica , anno Incarnationis Dominicæ 1560. Sabbato 26. menſis Octobris .

Ex qua Conſtitutione, ibi , *vnicuique quod ſuum eſt tribui* . collige primo, quod ſicut Papa, non ſolet, niſi ob iuſtam
cauſam auferre prouiſiones ordinariorum ,
in ſuis menſibus per preuentionem , vt in. §.
3 procœmiali 4. dicebam . Ità ordinarij † non
debent ſe intromittere, in conferendis beneficijs vacantibus , in menſibus reſeruatis, ſi
quidem , tales prouiſiones, non ad illos , ſed
ad Apoſtolicam Sedem ſpectarẽt , ita vt vni-
4 cuique quod ſuum † eſt tribuatur. l. Iuſtitia.
§. iuris præcepta. ff. de Iuſtitia, & iure. §. iuris
præcepta Inſtit. cod. titulo , c. nouit de Iudicijs, in principio, & notat Imola. numer. 1. &
omnes. Late Mandoſ. ſuper faculta. A. C. in
procœmio, in verbo , *quod ſuum eſt* . & verbo,
vnicuique .

Et ſimiliter , ſicut non eſt iuſtum, quod bo-
5 ne prouiſus ab ordinario † in ſuis menſibus ,
indebitè moleſtetur per calumnioſos impetrantes , ac deuolutarios piſcantes , beneficijſque alienis pacifice poſſeſſis, inſidiantes :
Sic pariformiter prouiſi, à Sede Apoſtolica ,
in menſibus reſeruatis , non debent indebitè
6 † moleſtari per intruſos , & malè ab ordina-
rio, vel alio prouiſos , vt æqualance Iuſtitia
7 miniſtretur , & æqualitas † ſeruetur. l. vt li-
beris, poſt principium , ibi , *æqualance parique modo proſpici poſsit*. C. de collationibus. l. terminato. l. fin. C. de fructibus, & litium expenſis. Rota deciſ. 2. num. 6. de pactis , in antiquis . Decius conſ. 122. ſub num. 3. verſ. *poſtremo ad confirmationem* . Socin. Iunior conſ. 160. *circa præſentem*. num. 24. vol. 2. Aim. conſ. 133. nu. 7. Gregorius Lopez in l. 5. verbo , *igualdad*. tit. 5. Partita 6. Rota Acchilles , deciſ. 18. nu. 2. de appellationibus , & vide infra. numer. 245. & ſequen.

Secundo nota ex illis verbis, *& in eis prætextu collationum, &c.* cũ ſequentibus, quòd, ad pedem litteræ, non raro, in Cu-
ria (de quo nimis eſt dolendum) ſeruari vi-
8 demus , † nam poſtquam Clerici Hiſpani, ac
alij de longinquis partibus propriam patriã
relinquunt , & multis periculis terræ, ac maris ſe exponentes , vt aliquod beneficium , cum quo ſuſtentari valeant conſequantur , Romam veniunt : & in Curia per plures , & plures annos , (quot laboribus , & miſerijs Deus ſcit) commorati ſunt , & non ſolum illorum patrimonium , ſed etiam fratrum , ac propinquorum interdum exhauriunt : quandò iam non modica ſorte, & fortuna ſibi gratiam fieri de aliquo beneficio reſeruato obtinent , & (vt in alio ſimili propoſito dicit Conſtitutio 42. Gregorij xiij. incipit , *quæ in Eccleſiarum.* verſ. *qua de cauſa.*) quando ſecurè, in propriam patriam redire , vt dicto beneficio, & aliqua requie potiantur, credunt : inueniunt , in ſuis beneficijs , à Nuntijs , vel ordinarijs perperam , & de facto prouiſos , & interdum ſine aliqua penitus collatione , intruſos: non alia intentione, niſi, vt ſibi illorum fructus vſurpent, & ex eis prouiſos Apoſtolicos , cum litium an fractubus moleſtent, & lites ad longum , in quo hominis vita conſumitur , protrahant , & his , & alijs illicitis modis , ac extorſionibus , (vt noſtra inquit Conſtitutio) iuſtos titulos habentes , cum eis ſe concordare, aut eorum iuri cedere, aut renuntiare , aut in proſecutione litium omnes fere eorũ facultates diſsipare , & ſemetipſos exinanire impellunt , & tandem in præfatarum litium proſequutione iuſtè prouiſi mori cogantur. Cardinal. in Clement. 1. numero decimo ſexto. in fin. de ſequeſt. poſſeſſ. & fructuum.

Sed aduertant huiuſmodi intruſi, talia facientes, quòd cruciabuntur , in Inferno , niſi prius titulum dimittant, fructus integrè reſtituant , & expenſas , ac damna inde ſequuta , perſoluant : Conſiderantes, quòd nihil prodeſt homini, ſi vniuerſum mundum

lucre-

9 † lucretur, animæ verò ſuæ, detrimentum
patiatur. c. Matthæus. in fine. de Simonia,
& quod anima eſt cunctis rebus præferenda
10 † l. ſancimus. la prima ad fin. C. de ſacroſanc.
Eccleſijs. c. cum infirmitas, in fin. de pœniten.
& remiſſionibus.
Et ſimilia verba noſtræ Conſtitutionis, aſ-
ſignantur, per text. in c. nonnulli 28. in prin-
cipio. ibi, *vt reus fatigatus laboribus, & expenſis*
11 † *liti cedere, vel importunitatem actoris, redimere*
compellatur, de reſcriptis.
12 Quia, propter lites, quis efficitur † pauper,
vt in authentico, vt differentes Iudices. §. 1.
verſ. *hæc autem omnia*. collatione 6. Ideò bo-
13 ni viri eas execrantur. † l. item ſi res. §. fin.
ff. de alien. Iud. mut. cauſ. fact. Et ob id dixit
14 Iſaias. cap. 57. *non enim in ſempiternum † liti-
gabo*. Sine magnis namque ſumptibus, homi-
15 nes, non proſequuntur † lites. c. finem litibus.
de dol. & contumia. Propterea dixit Seneca,
relatus à Baldo conſ. 218. *petita venia*. ſub nu.
1. verſ. *quoad perſonas* lib. 3. cum pari conten-
16 dere † anceps eſt, cum ſuperiore furioſum,
cum inferiore ſordidum. Alia plura damna
17 † de litibus, vide per Rebuff. in praxi, in re-
gula de ſubrogan. collitig. gloſſ. 1. vbi inter
alia dicit, quod lites ſunt flagella omnium
duriſſima, & in rubrica ad concordata, ſuper
verbo *ſumptibus*. Nec omitto, quod paſſim di-
cimus, Hymnum, vbi habetur, *diſſolue litis vin-
cula, adſtringe pacis fœdera*. Item, *ne litis honor
inſonet*, necnon, *extingue flammas litium*. Viden-
dus eſt, etiam de incommodis litium Ludo-
uicus Gomezius, in c. diſpendia, ex num. 6.
vſque ad 17. de reſcript. lib. 6. vbi. num. 12.
ſcribit, quod in tantum ſunt lites fugiendæ,
18 quod ſatius ſit, rem totam, petenti, † dimi-
diam partem dare, quàm pro tota litigare.
Imo petenti tunicam, eſt potius dimitten-
dum palium, quam litigandum. Matthæi c. 10
cap. 1. in fine 14. quæſtione prima Rodoan.
de Simonia 2. parte c. 31. ex nu. 9. Vbi poſt
alios dicit nihil eſſe tam ſimile, actibus de-
monum, quam litigare, & quod litigatores
mali viri appellantur.
Tertio nota nouum & ſpecialem caſū,
19 vbi licitum eſt fructus † benefi-
cij ſequeſtrare, nam regula eſt in contrariū,
quod ſequeſtratio, tam de iure ciuili, quàm
Canonico, prohibita ſit, vt in rubro, & nigro.
C. de prohibita ſequeſtratione pecuniæ. c. 1.
de ſequeſtratione poſſeſſionum, & fructum,
c. 1. vt lite pendente. Franciſcus Curtius in
tract. de ſequeſtris. num. 6.
A qua regula excipiuntur plures caſus,
20 † quorum quatuor ponit gloſſa 2. in l. 1. C. de
prohibita ſequeſtratione pecuniæ. Vndecim
ponit gl. fin. in c. 2. de ſequeſtratione poſſeſſ.
& fructuum; Totidem ponit Angelus de Peru
ſio. in tracta. de ſequeſtris, ex num. 4. & ſe-
quentibus; Sexdicim, Abbas ponit in dicto c.
2. à nu. 7. vſque ad num. 10. quos omnes redu-
cit ad lex l. 1. tit. 9. Partita 3. vt dicit Greg.
Lupus ibidem gl. 1. Lancellot. de attenta. 2.
p. c. 12, limitatione 12. ex num. 19. qui alios
plures narrat.
Et viginti, & octo caſus cumulauit Iaco-
bus Sahagun, præceptor meus Salmantin. in
repetitione d. c. 2. de ſequeſtrat. poſſ. & fruct.
à num. 26. cum pluribus ſequen.
Quibus addo caſum vigeſimumnonum
21 Conſtitutionis † Pij V. incipientis, *cordi no-
bis eſt*. ſub 3. Kal. Aprilis. an. 1568. quæ eſt
in bullario 67. inter Conſtitutiones Pij V. vi-
delicet, quando litigatur inter promiſum à
Sede Apoſtolica, vel ordinario, de aliqua di-
gnitate; Canonicatu, præbenda, portione,
ſeu alio beneficio Eccleſiaſtico in aliqua Ec-
cleſia Cathedrali, vel Collegiata conſiſtenti,
ex vna parte, & ex alia Capitulum, & Ca-
nonicos eiuſdem Eccleſiæ, ad quos admiſſio,
ſeu receptio ad tale beneficium ſpectat, &
quibus accreſcunt fructus, & diſtributiones
de eo tempore, quo poſſeſſio capta non fue-
rit, tali caſu, ne Capitulum vtilitatem ſen-
tiens ex fructuum, & diſtributionum perce-
ptione, litem doloſè protrahat, & collitigans
nimis moleſtetur, nec ſi cauſam vicerit, de
nouo in recuperādis à Capitulo fructibus, fa-
tigetur, ſtatuit dicta Conſtitutio, quod inte-
rim lite pendente fructus, redditus, prouen-
tus, ac diſtributiones, cæteraque emolumen
ta; penes idoneam perſonam deponantur, re
ſtituenda ei, cui de iure poſtea reſtituenda
fuerint.
Quæ Conſtitutio, vt locū habeat oportet,
22 quod Capitulū fuerit in aliqua culpa, † non
tradendi poſſeſſionem, vel aliquod impedi-
mentum præſtiterit, vt fuit reſolutum in vna
Placentina Decanatus 5. Iulij 1599. coram
R. P. D. Pegna. vbi fuit iudicatum ſufficiens
impedimentum, ſi litteras Apoſtolicas ad
Conſilium Regium, vel alios Iudices ſecula-
res, detulerit, & paulò prius fuerat idem la-
tè deductum, & tentum in vna cauſa Carta-
ginen. Canonicatus coram R. P. D. meo Lan-
cellotto.
Sit etiam trigeſimus caſus Conſtitutionis
23 noſtræ, † quando litigatur ſuper beneficio re-
ſeruato, ſeu affecto ratione menſis, vel alias.
Item, quando beneficium vacat, ſeque-
ſtrantur fructus cum appoſitione Economi,
24 † iuxta formam c. cum vos, de officio ordi-
nari j, cui concordat lex 11. tit. 15. Partita
prima, & fuit deciſum in vna Cremonen. Cap
pellæ. 24. Iunij 1590. coram Comitulo.
25 Erit quoque alius † propter recurſum fa-
ctum ad Iudices Laicos, in cauſis beneficiali-
bus, vt ſtatim ſubijciam. num. 36.
Item alius caſus ſit, quando agitur de at-
tentatis,

tentatis, ſeu manutentione, & diſcutio pendet à negotio principali, ſiue factum ſit intricatum, habens multas ambages, & difficultates, nam tunc eligitur media via, vt diſcutiatur de bono iure negotij principalis, & in-
26 terim † apponatur ſequeſtrum, vt benè docet Lancellot. plures Rotæ deciſiones allegans de attenta. 3. p. c. 24. q. 19. num. 5. & 6. & 3. parte c. 29. Vide etiam infra numer. 34. 35. & 37.

Et generaliter Iudex ex iuſta cauſa ſibi be-
27 ne viſa, poteſt ex officio † apponere ſequeſtrum, in omnibus caſibus, in quibus ſequeſtratio ad inſtantiam partis, fieri non poſſet. Bart. in l. Imperatores, §. fin. num. 3. ff. de appellation. Berous conſ. 116. num. 6. lib. 3. Caualcan. deciſ. Finizana. 23. ſub num. 34. verſ. *Iudex tamen ex officio*, Lancellot. de attenta. 2. parte. c. 12. limitatione 12. num. 26. & 3. p. c. 29. num. 148. & 149. vbi dicit, quod Rota generaliter, ex cauſa ſibi benè viſa, ſolet deuenire ad appoſitionem ſequeſtri.

Quarto nota ex illis verbis, *ſuper quouis beneficio Eccleſiaſtico*, & c. quod ad hoc, vt apponatur ſequeſtrum in caſu noſtro, debet eſſe introducta lis ſuper ip-
28 ſo † beneficio. Vnde ſi eſſet ſolum introducta ſuper poſſeſſione, forſan ceſſaret dictum ſequeſtrum, quia lis ſuper ſola poſſeſſione
29 beneficij, non facit † beneficium, nec proprietatem litigioſum, gl. 1. in cap. primo de confirmatione vtil. vel inutil. vbi notat Abbas. n. 5. & omnes. Caſſadorus. deciſ. 6. num. 2. de reſcriptis. Aimon. conſ. 279. num 4. & 5. deciſio Pedemontana 144. num. 10. Gomezius in regula de triennali. quæſt. 53. num. 8. Menoch. de arbitrarijs. caſu 202. num. 17. & 18. Flaminius de reſignatione. lib. 2. quæſt. 3. & nu. 52. Lancellott. de attent. 1. p. c. 3. n. 142. & 2. p. c. 4. in præfatione, à num. 579. & in limitatione 2. principali eiuſdem c. 4. ex num. 9. vſque ad numer. 43. in vltima impreſſione. Ratio eſt, quia nihil habet commune proprietas cū poſſeſſione l. naturaliter. §. nihil commune, ff. de acqui. poſſeſſ.

Et in hoc differret iſta Conſtitutio, à Clementina prima de ſequeſtratione poſſeſſ. & fructuum, nam in illo caſu non erat neceſſaria lis ſuper petitorio; ſed ſufficiebat lis in
30 poſſeſſorio, † ſi contra poſſeſſorem dabatur ſententia in poſſeſſorio, vt probat ipſe text. ibi, *in petitorio, vel poſſeſſorio*. & notat Vitalinus. ſub nu. 8. in fine. Sed attenta mente, & ratione dictæ Conſtitutionis, tentari poſſet, quod etiam locum habet, quando lis ſuper ſola poſſeſſione penderet, de quo erit cogitandum.

Secundo differt noſtra Conſtitutio ab illa, quia in illa non poteſt ap-
31 poni ſequeſtrum ante ſententiam † in Rota promulgatam, vt docet text. ibi iuncta gloſſ. verbo, *promulgata*. & Cardin. ibi num. 17. in caſu vero noſtræ Conſtitut. ſic ſtatim in prin
32 cipio † litis, dūmodo procedat citatio pro-
33 ut de iure requiritur, † ad hoc, vt ſit locus ſequeſtro, Cardinalis in dicta Clementina prima. num. 28. ad med. & num. 3. Vitalin. n. 10. de ſequeſtratione poſſ. & fruct. Iaſ. in l. ſi fideiuſſor. §. ſi ſatis datum. num. 2. ff. qui ſatis dare cogantur. Franciſcus Curtius in tractat. de ſequeſtris, numer. 40. Anto. Gabriel. titulo de citation. concluſ. 1. numer. 256. & 281. & 444.

Interdum tamen, etiam ſecluſa iſta Conſtitutione, & ceſſante fructuum dilapidatione, ſolet, apponi ſequeſtrum in cauſa beneficiali, nempe quando timetur, quod non poſſit commode fieri executio, & recuperatio
34 † fructuum; Puteus deciſ. 150. numer. 3. lib. 2. & 249. numer. 3. parte 3. Rota deciſ. 13. nu. 3. & per totam part. 2. diuerſ. vbi multa in propoſito adducuntur, & reſpondet ad deciſionem 164. eiuſdem Putei lib. 2. quæ videtur obſtare, & dixi ſupra num. 26. & 27.

Item in caſu deciſionis Caputaquen. 152. p. 3. quando poſſeſſor in prima inſtantia ob-
35 tinuit remiſſoriam † in cauſa beneficiali, ex eo, quod tunc habeatur ſententia pro data.

Similiter vidi apponi ſequeſtrum ante ſententiam, in cauſa beneficiali, quando ratione illius beneficij, de quo agitur, poſſeſſor re-
36 currit † ad Iudices ſeculares pro defendenda ſua poſſeſſione, quam Eccleſiaſticus ordinarius iniuſte abſtulit, & de mandato eorumdem Iudicum ſecularium fuit reintegratus, vt fuit deciſum in vna cauſa Calagurritana beneficij de Auſejo. coram R.P.D. meo Coccino Rotæ Auditore, ſub die 10. Decembris 1601. & in alia, etiam Calagurritana beneficij Sanctorum Andreæ, & Iacobi 17. Iunij 1602. coram R.P.D. meo Litta, & aliàs ſæpe.

Item quando eſſet poſſeſſio beneficij ca-
37 pta, lite pendente, † & ſic attentata Caputaq. deciſ. 151. & 157. p. 3. Mohedan. deciſ. 1. num. 3. de ſequeſtra. poſſ. & fructuum. Creſcen. deciſ. 3. de ſequeſtratione poſſeſſ. & fructuum. Caſſador. deciſ. 3. num. 7. vt lite pendente. Ceſar. de Graſ. deciſ. 2. nume. 1. de appellationibus.

Tertio diſcrepat noſtra Cōſtitutio à dicta Clementina prima, quia in caſu dictæ Clementinæ debet lis pendere
38 apud Sedem † Apoſtolicam in Curia, vt dicit tex. ibi, *apud Sedem Apoſtolicam dumtaxat*. iuncta gloſſa verbo, *dumtaxat*. quæ dicit fuiſse hoc prudenter, ſic temperatum; nam abſurdum fuiſset per ſingulas ſententias Ordina-
39 riorum, † vel delegatorum, poſſeſſores poſſeſſione priuari. Vitalinus ibidem num. 31. & reliqui. At vero noſtra Conſtitutio contentatur,

tatur,quòd, ſiue in Curia,ſiue extra Curiam,
40 coram † Iudice ordinario, vel delegato liti-
gari contingat, & ſequeſtro locus ſit, prout
ipſa expreſſe declarat.

Quarto diſcrepat, quia in caſu dictæ Clementinæ primæ, non ſolum
41 ſequeſtrantur fructus,ſed etiam poſſeſſio,†&
ipſummet beneficium,vt ibi, *beneficium ipſum & etiam apud aliquam perſonam idoneam ſequeſtretur.*
& ibi gl. verbo, *beneficium.* & Cardin. num. 5.
Anchar. eo.num.5.Imola num. 23. hoc bene
ponderant. Per noſtram autem Conſtitutio-
nem,neque ſequeſtratur beneficium, neque
42 poſſeſſio,ſed fructus, † redditus, & prouen-
tus, talis beneficij reſeruati. Et qualis fue-
rit effectus ſequeſtrandi tantum fructus, vel
etiam poſſeſſionem, ſeu ipſummet beneficiũ
vide per gl. verbo, *beneficium.* in dicta Cle-
mentina prima,& Cardin.num.9.& 33.Vita-
linus 69.& num.60. etiam dicit,quod poſſeſ-
ſor victus vna ſententia contra quem eſt fa-
ctum ſequeſtrum, non perdit commodum
43 poſſeſſionis, † quoad onus euitandæ proba-
tionis; quia ſicut ante ſequeſtrum actor te-
nebatur probare de iure ſuo, & eo non pro-
bante,veniebat abſoluendus reus; ità,& poſt
ſequeſtrum factum ſibi incumbit idem onus
probandi, & vide Gomezium, in regula de
annali quæſtione 46.num.4.

Quinto diſcrepat,quia dicta Clementina procedit, in quocumque beneficio litigioſo reſeruato, vel non reſeruato; iſta tamen Conſtitutio ſolum procedit in
44 beneficijs †reſeruatis,& affectis ratione mẽ-
ſis,vel alias,vt ex lectura eius oſtenditur.

Sexto diſcrepat, quia in dicta Clementina prima apponitur pœna ex-
45 communicationis, necnon priuationis † cu-
iuſlibet iuris, ipſo facto,contra violantem
ſequeſtrum,vt in verſ. *ſi quis autem.* & verſ. *ni-
hilominus.* Piana vero,*Conſtitutio.* nullam iſta-
rum pœnarum infligit, & ideo, pœna dictæ
Clementinæ tanquam odioſa, non extende-
46 tur, † ad caſum præſentem, Aegidius Bel-
lamera.deciſ.54. *in ſententia.* in principio: Pu-
teus deciſ.45.num.2.& 3.& deciſ. 33. lib. 2.
Mohedan.deciſ.prima.num.4.& 5. de ſeque-
ſtratione poſſeſſ. & fructuum, vbi in termi-
nis. dictæ Clementinæ primæ. tenent illius
pœnam, non extendi de caſu ad caſum.

Septimo diſcrepat, quia Clementina dat facultatem apponendi ſe-
47 queſtrum loci ordinario, † quamuis coram
illo cauſa non pendeat; ſed pendeat in Ro-
ta,vbi prima ſententia prolata fuerit,vt ibi,
per loci ordinarium. & gl. verbo, *loci ordinarium.*
& Cardinalis.num.8. & 20. poſt alios, quos
ipſe recenſet,Anchar.nu. 7.verſ. *in caſu ergo.*
Imol.num.15.vbi notat caſum,in quo de cau
48 ſa ad Curiã deuoluta,ſe intromittit † ordin.
Conſtitutio verò Piana vult, vt ille Iudex,
qui de cauſa cognoſcit,dumtaxat,ſiue ſit or-
49 dinarius, † ſiue delegatus, ſequeſtrari man-
det, & faciat, vt patet ex illis verbis, *Iudici
ordinario,ſeu cui cauſa deſuper commiſſa fuerit,&c.*
& poſtea ſubdit, *Idem Iudex ſequeſtrari man-
det,&c.* & iterum paulò inferius, *coram eiſdem
Iudicibus.* quaſi vellit, quod ipſemet Iudex,
non alius hoc facere poſſit, & debeat ponde-
rando illam dictionem, *idem*, quæ excludit
diuerſitatem, & ſignificat identitatem.l.2. in
princip.ff.ſi cert. petatur, & ibi Bartol. Soc-
cin.poſt Bald. Alex. & alios.num.5.
50 De ſtylo tamen,& praxi Curiæ † idem ferè
eſt, tam in vno caſu, quam in alio, quia ſty-
lus Curiæ,qui eſt optimus iurium interpres,
habet, vt mandetur ab Auditore Rotæ, qui
ſententiam tulit,diœceſano,quatenus ſeque-
ſtret beneficium huiuſmodi,iuxta determina
tionem dictæ Clemẽtinæ, & ſic videtur quòd
51 Ordinarius,non poteſt ſe intromittere, † niſi
accedente huiuſmodi mandato,vt docuit Bo
nifatius Vitalin. in dicta Clementina prima.
n.48.& 49.& licet dicat,quòd tunc relaxaba
tur tale mandatum ſub bulla, per Cancella-
riam; hodie verò ſecus eſt,quia nulla bulla
52 conficitur; † ſed Notarius actuarius Rotæ,
de mandato Domini, facit inſtrumentum ſe-
queſtri, eiuſdem Iudicis ſigillo munitum, &
illud parti conſignat.

Idemque Vitalinus. num. 51. & ſequenti-
bus defendere conatur, contra gloſſ. Lapum
Ancharan. Cardinalem,& alios,quòd dictus
ſtylus, non ſit contra dictam Clementinam,
nam littera eiuſdem, dum dicit, *per loci ordi-
53 narium.* debet intelligi † recepto prius man-
dato de ſequeſtrando. Quidquid ſit,hanc Vi-
talini opinionem ſeruat quotidiana praxis;
54 & experientia, quæ eſt rerum † magiſtra.c.
quam ſit de electione in 6.§.penultimo.Inſti-
tut. de ſatiſdationibus.

Octauo diſcrepat,quia ad hoc,vt deueniatur in Caſu dictæ Clementinæ ad ſequeſtrum oportet,quòd acta,& pro-
55 bationes fiant Iudicialiter, † vt ex illis poſ-
ſit proferri ſententia,& relaxari ſequeſtrum:
nõ verò ex his,quæ ſunt extra acta.l.illicitas.
§.veritas,vbi Bart. & omnes.ff.de off. præſi-
dis.c.1.iuncta gl. verbo, *quod Canones.* in ver-
ſiculo, *Item ex eo, quod dicit hic.* de officio ordi-
narij. Caſſadorus deciſ.12.num.8. & 9. ſuper
regulis. Couarruuias latiſſime.lib.primo.va
riar. c. 1. per totum Rolandus à Valle. conſ.
70. ex numer.17.lib.1.Io. Gutierez,q. Cano-
nica 29.num.1.& per totam lib. 1.Acebedus
in l.fin.tit.17. lib.4.recopilationis. num.129.
& ſequentibus,Rota deciſ.445. num. 7. & 8.
parte prima diuerſorum.

Cæterum in caſu noſtræ Conſtitutionis,
ſufficit,ſi conſtet de d.reſeruatione, & intru-
ſione

56 ſione extraiudicialiter, † vt probat dict. Con
ſtitutio ibi , *etiam ſummarie , & extraiudicia-
liter, quantum ſibi pro rei qualitate ſufficere, parte
legitimè citata videbitur* , *conſliterit* . & dicam
inferius ex numer. 227. cum ſequ. In quo iſta
Conſtitutio eſt valdè ſingularis ; nam per il-
lam Papa , qui eſt ſupra leges l. Princeps le-
gibus. ff. de legibus. l. ex imperfecto. ff. de le-
gat. 3. maxime in his beneficialibus , in qui-
bus habet pleniſſimam poteſtatem ad libitũ
ſuum. c. 2. de præben. lib. 6. Rota deciſ. 11. n.
2. de præbend. in nouis, & deciſ. 18. de præb.
in antiquis , voluit in hac parte Ius commu-
ne limitare, & moderare .

Ratio poteſt eſſe , quia agitur de leui præ-
57 iudicio, † ex quo intruſus non priuatur ſua
poſſeſsione, ſeu detentatione , quam de facto
habet per fructuum ſequeſtrationem. l. licet.
§. rei depoſitę. ff. depoſiti. gl. 2. in c. examina-
ta de Iudicijs, vbi Abbas numer. 14. Felin. n.
10. Tiraq. de iure Conſtituti. 3. parte. limit.
17. num. 6. Vitalinus. in dicta Clementina 1.
ex num. 60. vſque ad 70. de ſequeſtratione
poſſ. & fruct. Caſſadorus deciſ. 14. num. 12. ſu-
per regulis. Mandoſius in regula de annali.
quęſt. 43. num. 5. Rota deciſ. 273. num. pri-
mo, diuerſorum parte 2.

Pręſertim, cũ nec beneficium, nec poſſeſsio
ſequeſtretur, ſed ſolummodo fructus, & pro-
58 pterea intruſus poteſt continuare † alios
actus poſſeſſorios , dempta fructuum perce-
59 ptione , nàm limitata ſequeſtratio, † limita-
tum habet effectum. l. age cum Geminiano.
C. de tranſactionibus. l. in agris. ff. de acqui-
rend. rer. dominio. Et ità ſentit, quando poſ-
ſeſsio non eſſet ſequeſtrata. Vitalin. in dicta
Clementina prima. num. 67. & num. fin. ibid.
Veſtrius in praxi, lib. 7. cap. 2. num. primo in
fine, & numero ſecundo . & tenet Acebedus
in l. 1. ſub num. 17. verſ. *quoad fructus* , titulo
duodecimo. lib. 4. recopilationis.

60 Et fructuum ſequeſtratio facilior † eſt,
quam rei, vel poſseſsionis, & ideò prohibita
61 ſequeſtratione rei , non prohibetur † ſeque-
ſtratio fructuum. Alexan. per tex. ibi in addi-
tionibus ad Barto. in l. Imperatores. §. idem
reſcripſerunt. litera K. ff. de appellationib.

Pręterea in euentum, in quo aliquo modo
fructus ſpectarent ad intruſum, non illi aufe-
62 runtur, ſed differuntur; † nàm quod differtur
non aufertur. l. quoties. C. de precibus Impe
ratori offeren. c. ancillam 32. qu. 2. c. nemo
deſperãdus eſt de pœnitentia. diſtinctione 7.

Et pręiudicium dilatiuum , non eſt in con-
63 ſideratione . † cum non ſit magnum damnũ,
in mora modici temporis. l. debitoribus. ff.
de re Iudicata. Caputaq. deciſ. 62. qu. 3. p. 2.
vbi plures allegat. Puteus deciſ. 245. in me-
dio. lib. 1. & deciſ. 68. lib. 2. & deciſ. 141. ſub
num. 4. eodem lib. 2.

Noſtra etiam Conſtitutio, hoc inſinuare
videtur , in illis verbis , *quantum ſibi pro rei*
qualitate ſufficere videbitur , quaſi dicat , quod
64 qualitas rei , & effectus ſequeſtri , † de quo
agitur , eſt modici præiudicij, Abbas. in c. 2.
numer. 28. de ſequeſtratione poſſeſſ. & fru-
ctuum .

Vtrum, verò , ſit locus ſequeſtro , in caſu
dictæ Clementinæ vigore primæ ſententiæ ,
latæ , in cauſa attentatorum , vide plenè per
Lancell. de attentatis. 3. p. c. 29. ex num. 139.
vſque ad numerum 151. vbi concludit, regu-
lariter negatiuè. Puteus deciſ. 33. lib. 2.

Et quemadmodum iſtæ duę Conſti-
tutiones , Cle-
mentina , & Piana diſcrepant in octo rebus
65 memoratis, ſic etiam conueniunt, † ſalt im in
alijs octo .

Cõſtitutio Piana , & Clementina in nouẽ rebus conueniunt.

Prima eſt in ratione procemiali, à qua re-
66 gulatur † omnis diſpoſitio. l. fin. ff.
de heredibus inſtituendis , Curtius Iunior .
conſ. 185. num. 1. & 2. nam ratio procemialis.
dictæ Clementinę, eſt ad compeſcendas liti-
67 gantium † malitias , vt in principio dictę
Clementinę , & eadem ratio proęmia-
lis, eſt, in dicta Conſtitutione Piana vt ibi (*ac*
68 *animarum periculis* † *& fraudibus eorum , &c.*
cum omnibus verbis ſequentibus dicti proę-
mij .

Secunda concordantia eſt, nam ſicut d.
Clementina procedit in quo-
69 cumque beneficio , etiam ſi dignitas, † vel
perſonatus exiſtat, ac Curam habeat anima-
rum, vt legitur in eadem , & ibi Imola num.
16. ſimiliter. Piana Conſtitutio procedit in
quocumque beneficio Eccleſiaſtico, etiam
dignitate , perſonatu, & curam animarum
habente , vt conſtat ex illis verbis, *ſuper quo-
uis beneficio Eccleſiaſtico* . nam illa dictio , *quo-
uis*. quę eſt idem, ac quocumque, & omnia ſu-
70 pradicta beneficia compręhendit † c. ſciant
cuncti. de electione. lib. 6. l. quicumque. C. de
ſeruis fugitiui. Felin. in c. de quarta. num. 15.
de pręſcriptionibus. Gomezius in regula de
triennali. q. 2. verſ. *tamen his*. num. 3. Creſcen-
tius deciſ. 1. de priuilegijs. num. 2.

Vltra quod , militat eadem ratio d. Con-
71 ſtitutionis, imò maior, † in maiori beneficio,
& dignitate , quàm in modico. l. illud. ff. ad l.
aquil. c. inter corporalia verſ. *vnde* in fine. Ro
ta deciſ. 21. num. 3. de prębend. in nouis , &
dicam infra num. 104. & ſequen.

Tertio conueniunt, nam ſicut dicta Cle-
mentina prima ceſſat , contra
72 triennalem † poſſeſſorem , ante litem motã,
vt ibi, *dummodo triennio pacificè antea ab eo poſ-
ſeſſum non fuerit*. Caſſador. deciſ. 4. num. 1. &
per totam de ſequeſtratione poſſeſſ. & fruct.
Puteus deciſ. 347. num. 2. lib. 3. Caputaq. de-
ciſ. 354. num. primo. & 2. parte 2. vbi dicit
idem.

uianus Veſtrius in praxi. lib.7.c.2.numer.1. ante finem, verſ. *quod ſi is, qui ſententiam obtinet, &c.* Lancellott. de attentat. 2. p. c.12. limitatione 12.nu.6. Petrus Duennas. in reg. 42. limitatione 15.

Similiter in caſu noſtræ Conſtitutionis, poteſt decerni ſequeſtrum in 2. & qualibet inſtantia, quando prouiſus Apoſtolicus hoc petierit, vt ipſa Conſtitutio cantat in illis verbis, *& in quauis inſtantia.*

Sit etiam ſeptima concordantia, quia, ſicut deciſio dictę Clementinę extenditur ad cauſas, quę tunc pendebant per appellatio-
92 nem, † vt in illis verbis, *præmiſsis ne dum circa futura; ſed etiam circa per appellationem pendentia obſeruandis.* ad quas cauſas per appellationẽ
93 pendentes, nunquam leges † extenduntur, niſi ſpecialiter exprimatur, vt in authentico, vt cum de appellatione cognoſcitur. §.1. collatione 8. l fin. tit.14. Partita 3. Vitalin. in dicta Clementina. 1. §. premiſſis, c. fin. de Conſtitut. vbi pleniſſime Felin. & omnes.

Eodem modo, Conſtitutio Piana exten-
94 ditur ad cauſas † per appellationem pendentes, vt in illis verbis, *Idemque Sanctitas ſua in cauſis nunc, & in quauis inſtantia coram eiſdem Iudicibus pendentibus: ſimiliter obſeruari mandauit.*

Octauo Concordant, quia, ſicut in caſu dictę Clementinę, non poteſt
95 euitari ſequeſtrum per cautionem † de reſtituendis fructibus oblatam, Ioan. Andr. in additionibus ad ſpeculatorem in Rubrica de ſequeſtratione poſſeſſion. & fructuum, verſic. *& nota, quòd licet regulariter.* Milis in repertorio, verbo *ſequeſtrum vbi eſt fiendum.* Card. in d. Clem. 1. num. 29. Put. deciſ. 311. num. primo libro primo.

96 Quamuis regula ſit in contrarium, † nempe quòd data cautione, euitetur ſequeſtrum. l. Senatus. in fin. ff. de offic. preſidis. l. ſi fideiuſſor. §. fin. ff. qui ſatis dare cogantur, quia cautio ſubrogatur loco ſequeſtri. Ceſar. de Graſſ. deciſ. 3. nu. 5. de fideiuſſ. Bernar. Diaz in regula 685. *ſequeſtrum euitatur.* Azebed. in l.1. num.4. & 5. tit.12. lib.4. recopilationis.

Pariformiter in caſu dictę Conſtitutionis
97 Pianę, non poteſt euitari † ſequeſtrum, quamuis detur, quęlibet cautio. Ratio eſt, quia dicta regula generalis procedit, quando ſequeſtratio, ſolum permittitur; non verò quando
98 à lege precipitur, † & fieri mandatur, vt in Caſibus dd. Clem. & Pianæ Conſtitutionum. Ioan. Andr. & Milis. vbi ſupra. Veſtr. in praxi lib.7.c.2.num.9.

Item, quia Conſtitutio noſtra fundatur, ne intruſus, ex fructibus moleſtet impetrantes
99 Apoſtolicos, † vt in proœmio legitur, quod etiam fundamentum habuit d. Clem. 1. vt Card. ibi. num.16. in fin. & ſi cum cautione data ceſſaret ſequeſtrum, non occurretur huic, & alijs incõuenientibus. Put. deciſ. 311. num.7. lib.1.

Quibus addo, quòd ſicut in caſu d. Clem.
100 tertius † pro ſuo intereſſe ſe opponens, non poteſt impedire ſequeſtrum. Rot. deciſ. 4. nu. primo, & per totam. de ſequeſtratione poſſeſſ. & fructuum in nouis, & deciſ. 11. numer. primo de ſenten. & re iudicat. in antiquis, rationem reddentes, quia ex d. ſequeſtro, non ſolum, non reſultat pręiudicium tertij; ſed
101 potius commodum: † Ita quòd, ſi facto ſequeſtro à Iudice primę inſtantię, penderet cauſa in 2. inſtantia, & in hac inſtantia venerit tertius pro ſuo intereſſe, in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, non poteſt Iudex primę inſtantię, qui appoſuit ſequeſtrum, etiam de
102 conſenſu partis, ad cuius fauorem † fuit oppoſitum, illud tollere, & relaxare, propter d. pręiudicium tertij, qui in ſecunda inſtantia comparuit, & litigat. Caputaq. deciſ. 101. per totam, & deciſ. 160. part. 3. diuerſ.

Necnon, ſicut, ſequeſtratio d. Clement. dumtaxat, extenditur ad fructus, ſtantes de
103 tempore † ſequeſtri, & futuros, non autem ad iam perceptos, ex eo, quia fructus percepti, iam non dicuntur fructus beneficij; ſed ſolum ipſius poſſeſſoris, & quia ſequeſtrum limitatur ad tempus, de quo factum eſt, & ſic non trahitur retro, vt docuit Vitalin. in dicta Clementina prima. num. 77. & 78.

Sic non diſpari ratione, dicẽdum eſt, quòd hęc omnia adaptentur ad terminos noſtrę Clemẽtinę, cum in vno, & altero caſu eadem
104 prorſus, & æqualis ratio † procedat. §. pari ratione, inſtitut. quibus modis ius patrię poteſt. ſoluitur, & gloſſ. ibi, verbo *Pari.* l. a Titio 108. in fin. ff. de verb. obligat. l. quędam, §. numularios, & ibi gl. verbo, *quia & hic.* ff. de edendo. Aim. conſ. 118. num. 15.

105 Et vbi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe † eadem lex, non extenſiuè, ſed comprehenſiuè. l. illud. C. de ſacroſanctis Eccleſijs. l. his ſolis, verſ. *ſatis etiam caute putamus.* C. de reuocan. donationibus, Bald. in l. data opera. numero 16. 17. & 18. C. qui accuſare non poſſunt, & in d. l. his ſolis. num. 1. & in conſ. 433. *Domina Ioanna.* num. 3. lib. 3. Pariſ. conſ. 83. num. 25. libr. 3. late plura adducens Tiraq. in l. ſi vnquam, in verbo, *libertis.* num. 45. & 46. C. de reuocand. donat.

Ecce igitur, qualiter noſtra Conſtitutio eſt in pluribus, ad inſtar d. Clement. primę de ſequeſtratione poſſeſſ. & fructuum, & licet, in nonnullis excedatur à dicta Clementina, vt oſtenditur ſupra in prima, & quarta, & quinta, & ſexta diſcordantia. In alijs tamen noſtra Piana Conſtitutio excedit, & ſuperat eandem Clementinam, & ita ſe habent, vt ex-
106 cedentia, † & exceſſa, prout in ſimili de poſ-
107 ſeſſione, † & proprietate dicit gloſ. verb.

nihil

ſador. deciſ. 3. nu. 6. de reſtit. ſpoliat. in nou.
Caputaq. deciſ. 52. lib. 1. & deciſ. 157. lib. 10.
Mohedan. deciſ. 1. num. 3. de ſequeſtratione
poſſeſſ. & fruct. Cæſ. de Graſſ. deciſ. ſecunda,
numer. primo de appellationibus. Et hoc
ſequeſtrum, potius fit vigore iuris commu-
nis, quam ex diſpoſitione noſtræ Conſtitu-
tionis Pianæ: & ideò iſta quæſtio, non eſt ma
gnæ conſiderationis, quia ſi ſequeſtro locus
eſt, parum refert, quòd fiat vigore iuris com
munis, vel in vim dictæ Conſtitutionis Pianę.
120 Sed adhuc eſſet non leuis effectus, † ſi ha-
beret locum ſequeſtrum vigore noſtræ Con-
ſtitutionis, ex quo probatio de lite eſſet ma-
gis priuilegiata, cùm ſufficeret extraiudicia-
lis probatio, & minor quàm aliàs, vt infra di-
cam, num. 28. & 29.

Quarto quæro circa illa verba ſequen-
tia conſtitutionis, *& nihilominus
ordinaria, ſeu alia auctoritate nulliter collatum, &
indebite detentum exiſtere.* vtrum ſufficiat con-
ſtare de reſeruatione ratione menſis, vel
alio modo, ac etiam de intruſione, vel inde-
bita detentatione, vt ſequeſtro locus ſit: vel
potius debeat etiam conſtare de prouiſione
121 † nulla, ordinaria, ſeu alia auctoritate facta,
antequã deueniatur ad ſequeſtrum. Et quòd
debeat conſtare de vtroque ſancitum vide-
tur per clara verba noſtræ Conſtitutionis, tũ
ex verbis procemialibus ibi, *ordinaria, ſeu alia
auctoritate contra dictarum Conſtitutionum tenorem,
aut alias indebite ſibi conferri, & de illis etiam pro-
uideri procurant.* quæ verba procemialia indu-
122 cunt † cauſam finalem. Paul. Caſtr. conſil. 2.
num. 6. lib. 1. Roman. conſ. 180. *ſi admittimus.*
num. 6. verſic. *ad quod oſtendendum.* Gomez in
regula de annali. quæſt. 1. nu. 1. & 2. Roland.
à Valle conſ. 49. numer. 43. *Iacobus Philippus.*
Portius, qui plura refert. conſ. 125. num. 10.
lib. 2. Rot. deciſ. 298. n. 2. p. 2. diuerſorum. Mo
lin. de primogen. lib. 1. c. 5. n. 6. pleniſsimè
Menochius de pręſumption lib. 6. pręſumptio
ne. 2. num. 1. & per totam.

Tum ex ſupraſcriptis verbis in diſpoſiti-
ua poſitis, *& nihilominus ordinaria, ſeu alia aucto-
ritate nulliter collatum, &c.* ponderando illam
dictionem (*&*) quæ eſt coniunctiua, cum eiſ-
123 dem † qualitatibus. l. titie textores. 36. §. ni-
hil. ff. de leg. 1. Cæſar de Graſſ. deciſ. 1. num. 5.
de rebus Eccleſiæ, & de ſua natura, ſemper
addit, Puteus deciſ. 230. n. 2. lib. 2. Ac dicã in
gloſſ. 3. Præſertim ſi conſideramus illam di-
124 ctionem † *nihilominus.* quæ auget diſpoſitionẽ,
& eam præciſam reddit, quaſi dicat (non ſo-
lum probetur vnum; ſed omninò probetur al-
terum) ad tex. l. fin. §. fructus, iuncta gl. ver-
bo *nihilo magis.* ff. quæ in fraudem credito-
rum, & l. qui in poteſtate, in fine principij. ff.
qui teſtamenta facere poſſunt.

Tum etiam, ex illis verbis ſequentibus, &
geminatis, *beneficiorum, ſic nulliter collatorum,
& indebitè detentorum.* verba autem geminata
125 † declarant plenam deliberationem. gl. ver-
bo *reiteratio.* in cap. ſi quis iratus 2. quæſt. 3.
Felin. in cap. ſi cautio. num. 39. ante finem,
cum pluribus ſequentibus. de fide inſtrumen-
to. Palatius Rubeus in rubrica c. per veſtras.
§. 17. num. 10. cum ſequentibus. Simonet. de
reſeruatione. quæſt. 80. num. 2. Anton. Ga-
briel. titulo de clauſulis concluſione 2. num.
126 109. cum ſequentibus, vbi infinita † de effe-
ctu geminationis adducunt poſt Corſet. in
ſuo tracta. de verbis geminatis.

Comprobatur, Nàm aliter prædicta ver-
ba dictæ conſtitutionis, ſemel, iterum, atque
iterum repetita, non eſſent alicuius effectus,
quòd minimè dicendum eſt. Nàm quantum-
127 libet minimum verbum † in lege poſitum,
debet aliquid operare, & ſuum debitum effe-
ctum producere. l. ſi quando 109. ff. de legat.
primo. cap. ſi Papa in fin. de priuilegijs lib. 6.
Hippolytus in rubrica de fideiuſſoribus. num.
64. Aim. conſ. 183. numero 24. & conſ. 92. nu-
mero quinto. Puteus deciſ. 56. in fin. lib. pri-
mo. Rota deciſ. 121. numero 25. parte
prima diuerſ.

Maximè in Conſtitutione Papali, vbi ne-
128 que vna ſillaba † vacare debet. gloſſ. verbo,
tamquam, in c. ſolite. de maiorit. & obedien.
Staphileus de litteris gratię. tit. de vi, & po-
teſtate clauſularum. §. & primo numero fi-
nali.

Rurſus, quia cum in beneficialibus detur
129 titulorum † multiplicatio c. poſt electionem
de conceſſ. prębendę, Lapus allegatione
132. in fine, vbi additio, littera L. Caſſador.
deciſ. 21. numer. 5. ſuper regulis, & deciſ. 3. n.
8. de cauſa poſſeſſ. Felin. in c. in noſtra. nume-
ro ſecundo. de reſcriptis, Caputaq. deciſio-
ne 339. num. 4. p. 1. Selua de benef. 3. parte.
quæſt. 19. per totam: Dato vno titulo, licet
130 inualido, vigore poſſeſſionis, pręſumitur †
alius melior. Puteus deciſ. 356. num. 2. lib. 1.
Ac poteſt poſſeſſor beneficij iuuari poſsibili-
131 tate † alterius tituli. Creſcen. deciſ. 21. num.
4. de probationibus, & fuit reſolutum in vna
Cęſarauguſtana Parrochialis de Mecla. 8.
Nouembris 1599. coram ſapientiſsimo R. P.
D. meo Pamphilio, & dictum in vna Roma-
na Parrochialis 21. Ianuarij 1600. coram
R. P. D. Corduba tunc Rotę auditore, nunc
Epiſcopo Pazen. meritiſſimo.

Quo fit, vt dicendum videatur, non ſuf-
ficere, ſi dicatur, quòd eo ipſo, quòd
conſtat de reſeruatione, & intruſione pręſumatur indebitè, & iniuſtè occupatum
beneficium; ſed quòd nihilominus ſit pro-
bandum, quòd occupetur, vigore colla-
tionis nullę ab ordinario, vel alio, ſibi
factę, &c.

Prædictis tamen non obſtantibus: con-
traria opinio mihi amplectē-
da videtur ex ſequentibus.

Primo quia ſtatim, quòd conſtat de re-
ſeruatione ratione menſis, ſeu
aliàs, ac de intruſione, remanet fundata in-
132 tentio † impetrantis Apoſtolici, quoniam
neque ordinarius, neque vllus alius præter
Papam potuit prouidere. c. 2. de præbendis.
lib. 6. Rota deciſ. 30. n. 2. de prębendis in anti
qu is, latè Aeneas de Falconibus de reſerua-
tione. q. 4. effectu primo, per totam. Caſſad.
deciſ. 6. numer. 9. de præbendis Simonet. de
reſeruatione, quæſt. 99. num. 7.

Vnde, aut intruſus ſe fundat in collatione
ordinarij, vel alterius, quam Papæ, & cla-
rum eſt, ſibi non ſuffragari; aut non ſe fundat
in aliqua collatione, ſed in ſola occupatione,
de ſua, non alterius auctoritate, & tunc mul-
tò minus poteſt euitare ſequeſtrum; quia
133 non debet eſſe melioris conditionis, † quàm
prouiſus ab ordinario, vel alio, in menſe re-
ſeruato. c. cum qui 18. ibi, *non enim decet, quòd
ſtultus melioris, quàm peritus conditionis exiſtat,
vel quod inuaſor priuilegio gaudeat potiori.* de prę
ben. lib. 6. l. ſeruius. ff. quod vi, aut clam.

Neque fas eſt, quòd ſint melioris condi-
134 tionis illi, qui magis † deliquerunt. l. 3. §. ſed
fas non eſt. ff. de donationibus inter virum,
& vxorem. l. non fraudantur 176. §. nemo. ff.
de reg. iuris. c. ſi vero 34. iuncta gl. verbo *re-
portare* de ſententia excommunicationis.

Aut vult dicere, quòd habeat titulum
Apoſtolicum anteriorem, & tunc niſi doceat
135 de illo, illum habere, † non præſumitur. c.
ordinarij. §. cæterum. de officio ordin. lib. 6.
latè Felin. in c. licet Heli. à numero 7. cum
ſequentibus. de ſimonia. Gomezius in regu-
la de triennali. quæſt. 26. numero 7. 8. & 9.
Menochius. de præſumptionibus lib. 3. præ-
ſumptione 13. n. 99.

Quo fit, vt non ſit neceſſaria alia verifica-
tio ad effectum, de quo agitur, niſi de reſerua-
tione, & occupatione, vel intruſione.

Corroboratur ex ſtylo Papæ, quem tota
136 die ſeruari videmus, & facit † ius. cap. ex lit-
teris. de conſtitutionibus. c. in cauſis. de re-
iudicata. Rot. deciſ. 2. de appella. in nou. &
deciſ. 16. de conſuetudine in antiquis. Caſſa-
dor. deciſ. 2. numero quarto. ante fin. de lo-
cato. Gigas de penſionibus. quæſt. 58. nume-
ro ſecundo, & ſequentibus.

Nàm, quando facit alicui gratiam de ali-
quo beneficio reſeruato, ratione menſis, ſo-
let illi concedere breue de capienda poſſeſ-
ſione, vel nomine Cameræ, vel ad fa-
137 uorem litterarum, appellatione remota, † &
ſine vitio attentatorum, & cum clauſula ſu-
blata, &c. & Conſtitum verificandum di-
cti breuis, nihil aliud continet, niſi quod N.
deceſſerit de tali menſe reſeruato, in gratia
principali narrato, in poſſeſſione dicti bene-
ficij, & facta dicta verificatione, citata par-
te, ſtatim conceditur immiſſio in poſſeſſio-
nem, vt paulò inferius etiam dicemus. ex nu
mero 208.

Si igitur in re grauiori, hoc eſt in immiſ-
ſione, in fauorem prouiſi Apoſtolici, & ex-
cluſione intruſi, cum fructuum, & expenſa-
rum condemnatione, appellatione remota,
non eſt neceſſaria alia verificatio, à fortiori,
idem dicere debemus in re parui præiudicij,
prout eſt ſequeſtrum ex ſupradictis, & infra,
à numero 222.

Rurſus, quia aliter ſequeretur, quòd iſta
Conſtitutio Piana eſſet ferè fruſtratoria, &
138 ſolùm ſeruiret de vento, † contra cap. com-
miſſa 35. §. porrò de electioni. in 6. ex quo di-
cta probatio, quòd intruſus eſſet prouiſus ab
ordinario, vel ab alio inualidè, & inutiliter,
eſſet valdè difficilis.

Præterea dicta Conſtitutio eſt interpre-
139 tanda ſecundum † Ius commune. leg. 2. C. de
noxalibus, vbi gloſſ. & omnes, cap. cum
dilectus, ante finem, iuncta gl. verbo, *iure com-
muni.* de conſuetudine. Roman. conſ. 328. nu-
mero decimo, verſic. *ſi vero.* Aimon. in quæ-
ſtione de indemnit. mulierum. numero vige-
ſimoquinto. Caſſadorus deciſ. 36. numero
ſeptimo, ſuper regulis, Rota deciſ. 512. num.
5. parte prima diuerſ.

De Iure autem communi, ſufficit conſtare
de reſeruatione, & occupatione, vt infera-
tur, beneficium tale, eſſe indebitè detentum,
vt cuilibet intuenti, ex prædictis datur intel-
ligi, igitur Prouiſus Apoſtolicus, non eſt
alio onere probationis grauandus.

Neque obſtant verba ponderata dictæ
Conſtitutionis, Nàm ſolummodò tendere
140 videntur ad effectum, † vt ſi forſan poſſeſſor
habeat aliquam prouiſionem Apoſtolicam,
non moleſtetur mediante ſequeſtro, illa au-
tem ceſſante, cum oriatur contra occupa-
torem præſumptio indebitæ detentationis,
iam verificantur verba dictę Conſtitutionis,
141 ex quo iuris preſumptio dicitur † liquidiſſi-
ma probatio. leg. ſi tutor. iuncta gloſſ. final.
ibi, *quia probationes legum liquidiſſimæ ſunt.* C. de
periculo tutorum, vbi notat Bald. numero
ſecundo, & Salicet. ibidem in fine. l. licet
Imperator, vbi Iaſon. numero decimotertio
poſt omnes. ff. de legat. primo. Aimon. conſil.
6. numero 44. Afflictus deciſ. 13. numero
24. Menochius de recuperan. remedio 15.
numero 400. & de preſumptionibus, libro
primo, preſumptione 36. numero tertio, &
octauo, & preſumptione 47. numero tertio.
Puteus deciſ. 372. ſub numero tertio. libro
3. Rota deciſ. 4. num. 21. p. 2. diuerſ.

Minus obſtat, quòd dicitur de preſūptione
melioris

142 melioris † tituli, vigore poſſeſſionis, quia illud haberet locum, quando eſſet triennalis poſſeſſor, cum requiſitis dictæ reg. de triennali, Gomezius, in eadem regula. q. 26. num. 7. cum ſequentibus, & quæſt. 10. nu. fin. quem allegat. Puteus dicta deciſ. 356. num. 2. lib. 1. Hieronymus Gabriel. conſ. 181. numer. 60. & 61. lib. 2.

Vel etiam poſſet habere locum ceſſante triennalitate, quãdo impetratur beneficium à Sede Apoſtolica, non vti reſeruatum; ſed ex eo, quòd collatio facta ab ordinario in ſuo menſe eſſet nulla ex aliquo defectu, vt putà, quia non fuit ſeruata forma requiſita ad concurſum beneficij curati per Conc. Tridentin. in cap. 18. ſeſſ. 24. de reform. vel ex alia ſimili cauſa, vt fuit in caſu dictæ deciſionis Cæſarauguſtan. Tũc quia impetrans narrat, quod N. indebitè ſit intruſus vigore dictæ collationis nullæ ab ordinario obtentę, nullo alio ti-
143 tulo, † aut iuris adminiculo ſibi deſuper ſuffragante, & fundetur in eo, quamuis probet nullitatem d. collationis, non tamen probat, quòd non habeat alium titulum, nec ius; nec ſequitur, quòd poſſeſſor non poſſit iuuari poſſibilitate alterius tituli validi, ad effectum obtinen. ſententiæ abſolutoriæ dumtaxat, quia non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe. l. neque natales. C. de probationibus: & hoc eſt, quod dicunt dd. deciſiones Cæſarauguſtan. & Romana, quod longè diuerſum eſt à caſu noſtro.

Maximè, quia reſeruatio huius regulæ in-
144 ficit, & annullat poſſeſſionem † Caſſador. deciſ. 1. nu. 1. & per totam, de reſtitutione ſpoliatorum, & deciſione prima de cauſa poſſeſſion. Puteus deciſ. 190. nu. 5. lib. 3. Simonet. de reſeruatione. q. 40. & quæſt. 48. à numer. 6. Rota deciſ. 510. nume. 3. p. 3. diuerſ. & latius dicemus. in gl. 31. ſuper verbo, *reſeruauit*.

Quæſt. 5. Quinto quęro, dum dicit noſtra Conſtitutio hęc verba, *reproducta citatione*. an idem ſit de iure communi. Reſpondeo, quòd idem eſt de iure communi. Nàm ad hoc, vt valeat citatio, eſt neceſſaria eius
145 † reproductio, ſeu relatio in actis, vt conſtet Iudici de eius executione. tex. in l. hęc autem. §. non defendi, verſ. *conſtare debet, liquereque Prætori*, vbi notat Bart. n. 2. ff. quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur, idē Bart. in l. ſi finità. §. Iulianus n. 18. ff. de damno infect. Abb. in c. quoniam contra, num. 11. de probationib. & in cap. ad noſtram il 3. num. 7. de iureiurando. Felin. in cap. Eccleſię Sanctę Marię. num. 14. verſ. *ad hanc partem*. de Conſtitutionibus. Vantius de nullitatibus. titulo de nullitate ex defectu citationis. num. 145. & 146. Veſtrius in praxi Roman. Curiæ. lib. 4. cap. 3. de executione citationis. numero nono. Lancellott. de attent. 2. parte. cap. 4. in pręfatione. nnmer. 125. verſ. *quarto. quando Nuntius*. Mandoſius in regula de annali. quæſtione 35. ante nu. 6. verſic. *quartum requiſitum*.

Quo fit, vt ad effectum noſtræ Conſtitutionis, non ſit neceſſaria relatio, ſeù execu-
146 tionis reproductio, in caſibus † in quibus de iure communi, non requiritur: nempè quando pars citata comparuit in actis, per quam
147 comparitionem ſuppletur † omnis defectus citationis, gloſ. verbo, *ſententia*. ante finem. in l. prima. ff. de ferijs Vantius de nullitatibus. cap. finali. num. 41. & numer. 100. & nu. 116. Lancellot. vbi ſupra. num. 129. Caſſadorus. deciſ. 2. numer. 3. de Iudicijs. Caputaquen. deciſ. 97. numero quinto, & deciſ. 112. parte prima. Veſtrius in praxi. lib. 4. cap. 4. numero quinto, & ſexto. Acchill. deciſ. 2. ſuper regula de triennali, & Rota deciſ. 417. numer. 3. parte 1. diuerſ.

Vel quando citatus conſtituit mandatum
148 ſpeciale † ad illam cauſam. Nam ex eo colligitur citatio pręſumpta. Rota deciſ. 11. ante numerum primum, & deciſ. 17. nu. 5. verſ. *fuit tamen*. de dolo, & contumacia. in nouis. Caputaquen. deciſ. 110. parte prima. Acchil. deciſ. 7. numero primo de dolo. & contumac. Lancell. d. c. 4. de attentatis in pręfatione, ex numero 132. & ſequentibus, parte 2. vbi multis modis limitat, & cumulat alios
149 plures † caſus; in quibus citationis defectus ſuppletur.

Hinc quãdo reus executus ſe opponit executioni, allegans reuocari debere, iuxta formam l. 19. titulo 21. lib. 4. recopilationis Hiſpaniæ, non eſt neceſſaria citatio ad ſubhaſtationem per eamdem legem requiſitam. Ioan. Gutierrez q. practica 133. lib. 1. & Suarez de Paz. in ſua praxi. 1. tom. 4. p. c. 2. nu. 47. Parladorus lib. 2. c. fin. 5. p. §. 9. n. 2. & 3. ac probat lex 36. in fin. tit. 4. lib. 3. recopilationis.

Immo, vt dicit Veſtr. in praxi d. lib. 4. c. 4. n. 6. & 7. vtilius eſſe ſolet, quòd non reproducatur citatio de facto, ſed ſolo verbo, donec videatur, an pars cõpareat, vel tale mandatum ſpeciale mittat, nam ex hoc duplex vtili-
150 tas † reſultare poſſet: vna, quod plerumque citationes, non ſat legitimè exequuntur, quo caſu ſi realiter, ante rei comparationem producerentur, poſſet reus, vel eius procurator ad cauſam miſſus, antequam compareret, vel mandatum daret, reſcire defectum citationis, & proinde à comparitione abſtinere, & proceſſus vigore talis citationis fabricatus eſſet nullus. Altera vtilitas eſt, quod comparente reo ante realem productionem, vel ſpeciale mandatum mittente, cum hoc obtineat vim citationis, vt ſupra di-
151 ximus excuſabitur actor ab expēſa † regiſtri, quę fieret in regiſtratura Inſtrumenti citationis, & executionis, ac reproductionis, quę

quæ adminus eſt duorum aureorum, vt ipſe Veſtrius dicit, quem vide hoc amplius extendentem, & bonam practicam ponentem, & attenta iſta praxi fuit reſolutum pro ſaluanda quadam reproductione citationis, ſolo verbo facta, in vna Burgen. Quindenniorum, coram Orano ſub 5. Martij 1598.

Et hæc praxis poteſt fundari ex doctrina Baldi. in c. 1. in principio ante numerum primum de fide Inſtrumentorum, dicentis, quòd productio, quæ fit poſt terminum ad confirmationem, & comprobationem actus inuti-
152 lis in termino facti, retrotrahitur, † & in termino facta cenſetur: quem ſequitur Felin. in c. licet cauſam. ſub num. 18. ad medium verſ. *limita*. 4. de probat. vbi ponit hãc limitationẽ ad regulam, quòd probatio facta poſt terminum peremptorium, non teneat, inter alias quam plures limitationes, quas ibi adducit.

Quæſtio 16 in qua pleniſſime agitur de materia diſtributionum, & iſtarum dictionum fructus, redditus, & prouentus.

Sexto quæro, quatenus noſtra Conſtitutio dicit, quòd ſequeſtrẽtur fructus, redditus, & prouentus, An diſtributio-
153 nes quotidianę ſint ſequeſtrandę, † vel non. Et in hac quæſtione, aliquantulum immorabor, propter quaſdam appendices valdè vtiles, materiam pręſentis quæſt. concernẽtes.

Pro parte negatiua facit; quia in primis, ſi inſpiciamus illam dictionem
154 *fructus*. dicendum eſt, quòd non capit † diſtributiones quotidianas, quia licet dentur beneficiato propter beneficium, fructus tamen non ſunt. c. vnico. de Clericis non reſidentibus. lib. 6. vbi latè Philippus Probus in additionibus ad Ioan. Monach. num. 53. Oldradus conſ. 118. à num. primo, & per totum, Rota deciſ. 8. num. 1. de pręben. in nouis, & deciſ. 33. num. 1. & 2. de ſententia, & re iudicat. in antiquis, Caſſador. deciſ. 6. num. 6. de prębendis. Conar. lib. 3. variar. c. 13. num. 1. Gregor. Lupus in l. 29. gl. fin. in fine tit. 16. Partita 1. Puteus deciſ. 489. num. 3. lib. 2. Cęſar de Graſſ. deciſ. 5. num. 1. de prębendis, Rota deciſ. 230. num. 1. parte 1. diuerſ. Ioan. Gutierrez conſ. 8. nu. 2.

155 Hinc in condemnatione fructuum † perceptorum, non veniunt regulariter diſtributiones quotidianæ, nec ad illas ſe extendit condemnatio, quia tales diſtributiones, non ſunt de corpore beneficij, ſed dantur ratione ſeruitij perſonalis laboris, & mercedis. Boerius deciſ. 340. *ſtatutum vel conſuetudo*. numero quarto. Caputaq. deciſ. 29. num. 1. parte prima. Puteus deciſ. 383. numero ſeptimo libro primo. Rota deciſ. 1170. numero ſecundo. parte 3. diuerſ. Lancell. de attentat. 3. parte capit. final. numero 31. & ſequentibus, Vbi numero 36. dicit: quòd condemnatio fructuũ intelligitur de perceptis iure ordinario, non aut iure ſpeciali, allegans Cottã deciſ. 781. Puteus deciſ. 489. n. 5. in fi. lib. 2.

Limita tamen hoc obiter, quinque modis.
156 Primò, niſi ſit proteſtatio † facta ipſi poſſeſſori apud acta, quòd, aut poſſidens reſideat, & interſit horis, & ſic intereſſendo percipiat diſtributiones, aut poſſeſſionem dimittat, quia tunc venirent diſtributiones. Anton. Auguſt. deciſ. 11. aliàs deciſ. 1170. n. quarto, & quinto, p. tertia diuerſ. Puteus deciſ. 239. numero tertio, & quarto, & num. fin. in fine lib. 2. Rota iuncta additione Anton. Mariæ Papazon. deciſ. 1. numero ſeptimo de renunciatione in nou. Mohed. deciſ. 6. in fin. de prębendis. Lancell. vbi ſupra numero 32. & 36. & fuit reſolutum in vna Oueten. fructuum coram Robuſterio 16. Iun. 1567. & aliàs ſæpe, & Rot. deciſione 618. ſub numero ſecundo, verſ. *ſi vero* parte. 1. diuerſ.

Secundo limita, quando beneficium non conſiſteret in alijs fructibus, niſi in diſtribu-
157 tionibus, † quia tunc, vt condemnatio in aliquo verificetur deberẽtur diſtributiones, ſaltem illæ, quę reſidentibus dantur, Mohedan. dicta deciſione 6. numer. primo, & per totam de prębend. Caputaquen. dicta deciſion. 29. numero quarto, & quinto. vbi facit diſtin-
158 ctionem † de diſtributionibus minutis, quæ dantur intereſſentibus ſingulis horis, & iſtæ non debentur, niſi proteſtentur; & de diſtributionibus groſſis, quę dantur in fine menſis, vel anni pro reſidentia, prout contingit in ferè omnibus Canonicatibus, & portionibus Hiſpanię, quę conſiſtunt in ſolis diſtributionibus, vt ſtatim dicam, & tunc tales diſtribu-
159 tiones groſſæ † debentur, quia licet, non ſint verè, fructus, tamen magis ſunt fructus, quàm verę diſtributiones quotidianę. Caputaquen. dicta deciſ. 29. numero quinto. Puteus deciſ. 375. numero ſexto & ſequentibus, libro ſecundo.

Tertio limita, quando quis eſſet condemnatus in fructibus perceptis, & qui percipi
160 † potuiſſent, quia tunc pariter venirent diſtributiones quotidianæ, nulla requiſita pręuia proteſtatione. Pontanus in tractatu de ſpolio lib. 4. ſub numero vigeſimo primo poſt princip. verſic. *ac pariter venirent*.

Talis autem condemnatio de fructibus, qui percipi potuerunt, ſolet fieri à Rota in
161 tribus † caſibus. PRIMO contra violentum ſpoliatorem, etiam ſine armis, & poſſeſſorem. Caſſador. deciſ. 6. numero tertio de prębendis. Rot. deciſ. 11. de reſtitut. ſpoliat. in antiquioribus Biſigneti, Put. deciſ. 383. num. 2. & 6. lib. 1. Rota deciſ. 552. parte 1. diuerſ.

SECVNDO quãdo agit pupillus, minor, vel Eccleſia, Creſcen. deciſ. 8. de cauſa poſſeſſionis. Roman. conſ. 454. *In re præſenti*. nu. 28. & in ſingulari 528. *tu habes*. Tiraquel. de retract. lignag. §. 25. gloſſ. 1. numer. 28.

TERTIO contra attentantem. Rot. deciſ

deciſ. 5. de reſtitu. ſpoliat. in nouis. plenè Lancell. de attentatis 3. parte. c. fin. ex nume. 22. vſque 89.

Quarto limita, niſi ab intruſo eſſent perceptæ diſtributiones, quia interfuit diuinis officijs, nam tunc licet proteſtatio non præceſſerit, veniunt in condemnatione fructuum. Rota deciſ. 618. p. prima diuerſ.

Quinto limita, quando intruſus, dedit impedimentum executioni litterarum de capienda poſſeſſione ad fauorem prouiſi Apoſtolici, vtpotè, quia fecerit auferri dictas litteras per Iudices laicos, vel alias. Nam tunc etiam tenebitur ad diſtributiones quotidianas, licet nulla adſit proteſtatio, vt fuit reſolutum in vna Placentina fructuum. 5. Maij. an. 1584. coram Orano, & in Compoſtellana liquidationis fructuum. 28. Iunij 1591. coram Illuſtriſsimo Blanchetto, ad quod fuit allegata dicta deciſio, Putei 385. n. 5. & 6. lib. 1. Necnon fuit dictum, quod eo ipſo, quòd conſtabat, de dicta ſubſtractione litterarum non erat neceſſaria alia probatio, vt præſumeretur ſubſtractas fuiſſe ad inſtantiam d. intruſi cum ex eo ſentiret commodum. Quia ſemper præſumitur damnum illatum, aut delictum commiſſum ab illo, qui ex tali damno, aut delicto ſentit commodū. Barto. in l. fin. ſub num. 5. verſ. *Item quod illa res*. ff. de quæſtionibus. Boſius in praxi. titulo de Indicijs. num. 58. Felinus. in c. 2. nu. 2. de homicidio. Menochius de recuperanda, remed. 1. n. 56. Lancellottus de attenta. parte prima. c. 1. numer. 71. & 91. Molina de Hiſpanor. Primogenijs. libro 2. c. 5. a num. 45.

Diſtributiones namque non dicuntur de corpore beneficii,
162 † ſed ſunt de diuerſo genere, & diuerſa natura, nec augent corpus prębendę, ex quo dantur ratione operę, & miniſterij perſonalis. Oldradus d. conſ. 118. num. 4. Rota deciſ. 8. n. 2. de prębendis in nouis, Staphileus de litteris gratię in §. *nona forma expectatiuarum*. nu. 45. & 46. Rota deciſ. 402. num. 4. parte prima diuerſor. Cęſar de Graſſis deciſ. 5. num. 4. de prębendis.

163 Fructus verò ſunt propriè illi, qui deductis cunctis oneribus, † recipi poſſunt, in abſentia, & portatis, non reſidendo, Gomezius in regula de valore. queſt. 8. num. 3. & in tracta. de expectatiuis. num. 104. Mohedan. deciſ. 16. num. 1. poſt med. Puteus deciſ. 464. n. 2. 3. & 6. lib. 2. Achilles deciſ. prima. num. 2. ſuper reg. de valore.

Vnde, cum in percipiendis diſtributioni-
164 bus, magis laboretur, plenius † acquiruntur, quam fructus, & ita de illis poteſt Clericus
165 vti verus Dominus liberè teſtari, † licet non poſſit de fructibus. Geminianus. in c. vnico. §. qui verò, n. 3. Anchar. ibi. n. 4. Francus eod. n. 4. poſt alios ab eis allegatos, de cleri. nō reſid. & facit deciſ. Caput. 92. n. 3. p. 1. Nec mirū, quia potius acquiruntur ratione operarū impēſarum, quam ratione pręb. Rota deciſ. 26. ſub n. 1. ante medium, verſ. *reſpondebatur*. de prębendis. in nouis. tradit etiam Rodoan. in tract. de ſpolio eccleſię q. 10. n. 28. Couarru. in c. cum in officijs. nu. 4. de teſtamentis.

Quibus confert, quod quamuis in Cancellaria Apoſtolica, ſit ſoluenda dimidia anna-
166 ta, † hoc eſt dimidia pars fructuum vnius anni, beneficij à Sede Apoſtolica collati, cuius valor excedit 24. ducatos de Camera; tamen ad hunc effectum, vt paſſim videmus. non taxantur diſtributiones cum longè à fructibus diſtent, nec de diſtributionibus annata ſoluitur. Et propterea nulla annata ſolui-
167 tur de Canonicatibus † Baſilicæ S. Petri Vrbis, quamuis ad ferè mille ducatos valor aſcendit, nec Eccleſię Toletanę, & Hiſpalen. ac aliarum, quę aſcendunt ad ducatos duo mille, vnà cum diſtributionibus. Nam ad hunc effectum ſolum exprimitur valor 24. eo quod ſi non reſident nihil valent. Gomezius in reg. de valore. quęſt. 8. ante fin. verſiculo, *quia clarum eſt*. Aragon. deciſ. 58. de manuſcr. Ioan. Gutierrez in q. Canonica. 1. num. 122. lib. 1. Flaminius. Pariſius de reſignation. lib. 10. quęſt. 2. num. 63. licet in Canonicatibus
168 Cathedralium Corduben. & Salmantin. † Hiſpaniæ, aliud ſit, ex eo, quod illorum valor conſiſtit, in magna parte fructuum ratione præſtimoniorum annexorum, teſte Rota deciſ. 1408. incipit *Fabius*. p. 3. lib. 3. diuerſ. in impreſſis.

Similiter quamuis prouiſi de beneficijs,
169 non faciunt fructus ſuos † donec iuramētum fidei, perſonaliter, & non per procuratorem præſtiterint, vt diſponit Conc. Trident. ſeſſ. 24. c. 12. de reformatione verſ. *prouiſi etiam*. diſtributiones tamen acquirunt, & faciunt
170 ſuas, † quamuis, non iurauerint, vt declararunt Illuſtriſſ. DD. Cardinales, in hęc verba.

Congregatio cenſuit diſtributiones quotidianas, non comprehendi, ſub verbis Concilij hic, quoniam dantur ratione miniſterij perſonalis, & propter operas ſuas, & illas percipiens facit ſuas.

Similiter Mandoſ. conſil. decimoquinto numero ſecundo, & ante numerum quintum, & per totum conſuluit, quòd Concil. Tridentin. ſeſſ. 23. cap. 18. de contributione facienda pro Seminario, non comprehendit
171 † diſtributiones quotidianas.

Pariter qui poſsidet beneficium, vigore gratię nullæ ab ordinario obtentę; licet in noua prouiſione Papę teneatur narrare fructus, quos percepit, & de illis ſe
172 componere † cum Camera Apoſtolica; alias gratia erit nulla. Puteus cum alijs deciſione 26. libro primo. Secus tamen eſt, quoad diſtri-

173 diſtributiones quotidianas. † Caſſad. deciſ.
6. in princip. & ſub. num. 4. in fin. & ante nu.
9. & ſub eod. num. 9. in fine. verſ. *ex quibus.* de
præbend.

Item ex diſtributionibus quotidianis, non
174 debetur charitatiuum † ſubſidium inſpecto
iure communi, niſi contrarium fuiſſet ſanci-
tum. Bartholomeus Bellezim. in tract. de cha
ritatiuo ſubſidio. quæſt. 76. n. 1. & 2 Lapus al
legat. 136. num. 7. per totum. Mandoſ. conſ.
15. nu. 4. Marcus Mantua. conſ. 1. lib. 1. poſt
num. 89. verſ. *non obſtat quarto.* vbi idem de
decimis dicunt.

175 Sicut etiam indultum † conceſſum, ad lu-
crandum fructus in abſentia, non compre-
hendit diſtributiones. gl. verbo, *adfuerint.* in
cap. vnico de clericis non reſidentibus in
6. & ibidem Philippus Probus. numer. 50. in
fine. Caſſador. deciſ. 1. eod. tit. Didacus Co-
uarru. lib. 3. variar. c. 13. n. 2. ad med. verſ. *ſed
quamuis Princeps.*

Immo ſi indultum eſſet ad percipiendas
176 etiam diſtributiones † quotidianas in abſen-
tia, priuilegiatus illius vigore haberet tan
tum illas, quæ ſunt in pecunia; non autem pa
nem, & vinum, & alia ſimilia; quę in denarijs
non conſiſtunt, ſecundum Archidiaconum in
c. Sacerdos. num. 3. 1. q. 2. & in c. vnico. ſub
num. 1. ver. *Non tamen talis percipiet victualia.*
de clericis non reſidentibus. lib. 6. quem ſe-
quitur Greg. Lupus in l. 19. gl. *las diſtribucio-
nes.* verſ. *& bene nota.* tit. 16. Partita prima,
vbi declarat procedere, quando quædã eſſent
in pecunia, & quædã in pane, & vino: ſecus ſi
177 omnes eſſent in pane † & vino, & ſimilibus, &
nullæ eſſent pecunię arg. legis, fundus, qui lo-
catus eſt 24. cum lege ſeq. ff. de fundo inſtru
cto. l. quibus diebus. 40. §. Dominus, vbi no-
tat. Bartol. ff. de condition. & demonſtrat.
& faciunt quæ dixi ſupra. n. 157.

Quibus annecto, quòd litteris operam
dantes, vel magiſtri docentes in
aliqua Academia, ad maiorem vtilitatem Ec
cleſiarum, licet in abſentia, poſſint recipere
178 beneficiorum fructus; non tamen † prædi-
ctas diſtributiones. c. licet. 32. & ibi gl. verb.
diſtributiones. de præbendis. Couarr. d. li. 3. c.
13. num. 2. poſt principium.

Quod etiam procedit, quamuis de licen-
179 tia Papę ſit abſens, † ſtudiorum cauſa: vt cen
ſuit Congregatio ſacra Concilij, declarans.
cap. 3. ſeſſ. 21. de reformatione, dicens ſic.

*Abſentia cauſa ſtudiorum, etiam obtenta a Sede
Apoſtolica, non excuſat ab amiſſione iſtius tertiæ
partis detractæ, ſicut nec excuſat ab amiſſione cæ-
terarum diſtributionum quotidianarum.*

Idemque erat dicendum de Canonico le-
180 ctore Sacræ Scripturæ † in qualibet Eccleſia
iuxta formam. c. 1. ſeſſ. 5. Conc. Triden. niſi
Papa Greg. 13. de gratia ſpeciali illas condo
naſſet, vt dixit eadem ſacra Congregatio ſub
his verbis.

*Idem cenſendum eſt de docentibus in Eccleſijs,
qui quamuis a ſeruitio Chori abſentes eſſent, poſſunt
percipere fructus ſuorum Canonicatuum, exceptis
quotidianis diſtributionibus; ſed ex gratia diebus,
quibus legunt habendi ſunt, ſicut præſentes in Cho-
ro, & inſeruientes, non modo pro illis horis, vt ſi ma
ne legnut pro horis matutinis, & miſſa ſolemni; ſed
etiam pro tota die, vt declarauit S. D. N. Grego-
rius XIII.*

Fuit etiam declaratum, quòd celebrantes
181 miſſam priuatim, † tempore horarum, non
debeant habere præfatas diſtributiones, vt
ſequitur.

*Qui tempore, quo cantatur vna hora in choro, miſ
ſam celebrat in eadẽ Eccleſia ex deuotione, vel obli-
gatione, non dicitur interfuiſſe illi horæ, nec illius di
ſtributiones accipere poteſt; ſi vero iuſſus fuerit à
Superiore, vt celebraret, tunc reciperet, Superior ta-
men debet cauere a tali iuſſione.*

Eadem, & maiori cum ratione, qui abſunt
182 tribus menſibus † à Concilio Tridentino con
ceſſis per c. 12. ſeſſ. 24. de reformatione, ne-
queunt pro illo tempore conſequi quotidia-
nas diſtributiones, vt etiam declarauit Sa-
cra Cong. 3. Auguſti 1586.

Nec prætermitto, quòd Præbendati, aſſo-
ciantes ſuum Epiſcopum extra Eccleſiam,
183 non lucrantur diſtributiones. † c. de cætero.
c. ad audientiam, de Clericis non reſidenti-
bus. l. fin. tit. 16. Partita prima. Boerius deciſ.
17. num. 12. ac declarauit eadem Congreg.
Sacra, ſic.

*Non poſſunt Canonici, videlicet duo, aut plures,
aſſociantes eorum Prælatum, quandoque volentem
audire Miſſam, non in Cathedrali; ſed in alia Eccle-
ſia Ciuitatis, participes fieri diſtributionem quotidia-
narum, quæ non niſi præſentibus, & inſeruientibus
dantur.*

Accedit tex. in c. cum non deceat 30. de
electione. lib. 6. ibi *quotidianis diſtributionibus
dumtaxat exceptis.* vbi habetur, quòd abſentes
a ſuis Eccleſijs, & ad Curiam accedentes pro
vtilitate Eccleſiarum, debẽt habere fructus,
non tamen quotidianas diſtributiones. Boe-
rius dicta deciſione 17. numer. 16. vbi plura,
Ioannes Gutierrez q. Canonica prima. num.
143. parte 1.

Nec in congrua portione aſſignanda, ſunt
184 computandæ † quotidianæ diſtributiones. Re
buff. in tract. de congrua portione. q. 8. num.
83. & 86. Rot. deciſ. 5. num. 4. & per totam
p. 2. diuerſ. Cæſ. de Graſſis deciſ. 6. num. 12.
& 13. de præben. & paſſim ſeruat Rota.

Limita tamen, in congra portione aſſignã
185 da Vicarijs † Parrochialium, quia tunc, cõpu-
tantur quotidianæ diſtributiones ex ſpeciali
conſtit. Pij Quinti dicentis, quòd Prælati aſſi
gnent Vicarijs, nec minorem quinquaginta

nec

nec maiorem centum ſcutorum annuorum
ſummã, computatis omnibus, etiam incertis
emolumentis, & alijs obuentionibus commu
niter percipi ſolitis, quæ Conſtit. eſt in Bulla-
rio 46. inter illas eiuſdem Pij V. incipit *ad exe
quendum*. ſub dat. Calen. Nouemb. anni 1567.
& in ſpecie conſuluit. Ioan. Gutierrez; conſ.
8. per totum. de qua conſtitutione nulla fuit
facta mẽtio in dictis deciſionibus Rotalibus,
nec in alijs modernioribus, quas ego vidi, &
annuente Deo aliquid dicemus de illa, ſuper
gl. 5. huius regulæ in §. 3. de Vicarijs.

SATIS diximus, quoad dictionem, *fructus*.
deueniendo nunc ad verba, *redditus*, & *prouen
tus*. ſimiliter videtur dicendum, quòd non ca
186 piant diſtributiones quotidianas, † prout
conſuluit Oldradus d. conſ. 118. in principio,
& per totum, dicens, quòd gratia alicui facta
de beneficio, cuius redditus, & prouentus
annui, 30. librarum ſummam, non excedunt,
ſi beneficium ſine diſtributionibus, non exce-
dit, & cum illis excedit dictam ſummam,
quòd gratia eſt bona, quia quotidianę diſtri-
butiones, non comprẹhenduntur, ex quo red
ditus ſunt, qui percipiuntur, ex corpore be-
neficij, vt ibi. num. 4. in fine, & quod verba
redditus, & *prouentus*. denotant relationem
ſubſtantię, ſecundum illud, quod ſoluitur per
totum Capitulum, vt in numer. 6. & tandem,
numer. final. concludit eſſe diuerſa, & ſepa-
rata.

Facit etiam Puteus deciſ. 489. libr. 2. vbi
187 fuit dubitatum, an priuilegium † percipien-
di in abſentia fructus, redditus, & prouentus
beneficiorum, comprahendat, tertiariam,
vulgo nuncupatam, quæ debetur in diœceſi
Conchen. & alijs, colligenti fructus decima-
rum, pro labore ſuo, quando eſt in Turno col
ligendi: & licet nihil fuerit firmatum, tamen
dimidia pars Dominorum votantium, ad
quam magis inclinabat ipſe Puteus, tenebat,
quod non comprehenderentur. Et ſi in illo ca
ſu pręfatę tertiarię, quę vere diuerſa eſt à di-
ſtributionibus debitis, ſingulis horis intereſ-
ſentibus fuerunt vota paria, in caſu noſtro
maior vrget ratio, vt diſtributiones, non
comprẹhendantur, nec ſequeſtrentur.

Rurſus quia, ſi Pius 4. voluiſſet comprę-
hendere quotidianas diſtributiones, in dicto
188 ſequeſtro, expreſſiſſet, † ac propterea cum
non expreſſerit, eas excluſiſſe videtur. leg.
item apud. §. ait Prętor. verſiculo, *ea enim,
quæ notabiliter fiunt*. ff. de iniurijs. c. ad audien
tiam. 12. in fine de decimis.

Sic videmus, quòd Pius V. in ſua Conſtitu-
tione 67. ſuper apponendo ſequeſtro ſupra
relata, poſt hęc verba *redditus*, & *prouentus* ad-
didit *diſtributiones*, *cæteraque emolumenta*.
Nõ enim contentus fuit exprimere ſemel di-
ſtributiones, ſed etiam adiunxit, cæteraque
189 emolumenta, † quod eſt verbũ generaliſſimũ
pro omni vtilitate ex re prouenientę. Boe-
rius deciſ. 224. num. 6. Ioan. Gutierrez conſ.
8. nu. 4. in fine. Et Cardinalis in Clem. 2. §.
1. numero 15. de ætate & qualitate, dicit,
quòd emolumenta, veniunt appellatione
diſtributionum, non tamen anniuerſaria.

Accedit, quod tota die apponũtur iſta ver
ba *fructus, redditus*, & *prouẽtus*, in litteris Apo
ſtolicis, ad narrandum valorem fructuum, ex
190 cluſis † diſtributionibus, & omnia inſimul, ſo-
lummodo denotãt fructus, non autem diſtri-
butiones.

His ſuffragatur, quod ſumus in materia
correctoria iuris communis exorbitanti, &
191 odioſa, & ideo ſunt iſta verba reſtringẽda, † vt
minus recedamus, à Iure communi. l. præci-
pimus. in fine C. de appellationibus. c. cum
expediat de electione in 6. regula, quæ à Iure
communi exorbitant. de reg. Iuris in 6. cum
adductis. §. 6. prooemiali.

Nec non, quòd in prooemio d. Conſtitutio-
192 nis, a quo tota diſpoſitio † regulatur, vt ſu-
pra nu. 122. nulla ſit mentio de redditibus,
nec prouentibus, ſed de ſolis fructibus.

Cæterum, pro contraria parte, vt di-
ſtributiones conpręhendan
tur, concurrunt ſequentia.

Primo quia illa verba *redditus*, & *prouen
193 tus*, debent aliquid † operari l. ſi
quando. ff. de legat. 1. & ſupra dixi in iſto. §.
n. 127. & 128.

Secundo facit tex. in c. grandi. iuncta gl. ibi
verbo, *redditus* de ſupplenda negligentia Præ-
latorum. lib. 6. vbi dicitur, quòd verbum *red-
194 ditus* eſt nomen generale, † & quòd plus eſt
in redditu, quam in fructu. Nam partus An-
cillæ eſt in redditu, in fructu tamen non eſt. l.
in pecudum 28. §. partus. ff. de vſuris. §. in pe
cudum, verſ. *partus*. Inſtit. de rerum diuiſione
Gl. etiam in c. generali 13. verbo, *redditus*. de
electione. lib. 6. dicit quòd omnis fructus con
195 ſiſtit † in redditu, ſed non conuertitur, quia
non omnis redditus conſiſtit in fructu, & gl.
verbo, *redditus*. & verbo, *fructuum*. in Clemen-
tina prima de rebus Eccleſiæ non alienan-
dis; Dicit quoque Cardinalis in Clementina
prima, notabili 9. ſub num. 1. de exceſſ. præ-
196 lat. quòd verbum redditus † includit omnes
prouentus.

197 Tertio quia hæc dictio, *prouentus*. † eſt no-
men generale ad omnes fructus naturales,
induſtriales, & artificiales, vt ſunt penſiones.
l. ſi vrbana. ff. de cond. indebiti. l. defuncta. §.
fin. ff. de vſufruct. Bald. in c. cum M. numer. 6.
de Conſtitutionibus. Mandoſius ſuper facult.
Aud. Cam. §. & taxam. verbo, *prouentus*.

Item, quia hęc dictio, *prouentus*. quę eſt idẽ,
quòd *prouentiones*. ſiue *obuentus*. includit om-
198 nia, quæ ex facto hominis proueniunt, † vt
oblatio

oblationes,funeraria, vel quæ ex ſigillo, aut ex alio emolumento beneficij,vel ex redditu magno,aut paruo,& ſimilia. Nicolaus Boerius deciſ. 224.num. 5. Ioan.Gutierrez in conſ.8.num.3.ante fin.

Vnde dixit gl.in l.1.§. exercitorem.verbo *obuentiones*.& ibi Albericus num.16.de exercito.actione, quòd obuentiones ſunt parui,&
199 magni redditus,† & differunt a fructibus, & quòd ſæpe ponitur hoc verbum *obuentiones*, in contractibus, & promiſſionibus, & collationibus præbendarum.

Dicit etiam bona, gloſſ.verbo *obuentiones*. verſ. *licet poſſit dici*. in c. ad audientiam il 1. de Eccleſ.ædifican.quòd obuẽtionis appella-
200 tione,veniunt oblationes,& perſonales† decimæ, quę dantur diebus, quibus accedunt ad Eccleſiam:& ex mortuorijs, & ſimilibus, & Abbas ibi num. 15. aſſeuerat, quòd verbum *obuentiones*,eſt verbum multum genera-
201 le† compręhendens omnes redditus cuiuſcumque qualitatis ſint.

Præterea eſt conſiderandum, quòd aliter, eſſet d.conſtitutio illuſoria,& fruſtratoria:
202 † quoad omnes Cononicatus omnium ferè Eccleſiarum Cathedralium,&Collegiatarũ, quia in ſolis diſtributionibus, illorum redditus conſiſtũt,&ſic valor illorum ſemper narratur in ſolis 24.ducatis,vt ſupra in hoc §.diximus.num.166. cum ſequen.

Item quia videmus, quòd in Inſtrumentis ſequeſtrorum de fructibus beneficij, quę ſolent à Rota relaxari, ſemper apponũtur poſt principium,omnes iſtæ dictiones *fructus, redditus,prouentus,iura,obuentiones, & emolumenta*, & poſtea in eiſdem Inſtrumentis ſolum exprimuntur,fructus,redditus,& prouentus:quaſi
203 iſta verba habeant† eandem vim comprehenſiuam, ac ſi adderentur Iura, obuentiones, & emolumenta.

Item ad dictionẽ *prouentus*, quòd plus con-
204 tineat,quam fructus,pondero† regulã 4.Cancellariæ, ibi *fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum*.

Ecce qualiter articulus iſte eſt hinc inde difficilis, quid tenendum?

Breuiter ego diſtinguendum arbitror, inter diſtributiones illas groſſas, quę dantur reſidentibus, & alicui horæ intereſſentibus, & tunc non actu diſtribuuntur; ſed ad finem menſis, ſemeſtris, vel anni diuiduntur; & alias diſtributiones minutas,
205 † quæ ſingulis horis nocturnis, & diurnis intereſſentibus dantur,& tunc actualiter diſtribunutur,quæ ſunt propriæ diſtributiones,vt dicit gl. verbo,*in totum*.poſt medium. verſ.*diſtributiones enim*.in extrauangan.vnica in principio,ne ſede vacante aliquid innouetur, inter communes; prout etiam diſtinctionẽ prædictam ad alios effectus faciunt; Archidiaconus in c.vnico de clericis non reſidentibus in 6.num.1.& Probus ibidem.num.12.Caputaquen.deciſ.29.p.1.Pariſ.conſ.32.num.6.7.& 8.Nauarrus in ſuo conſ.minus emendato 13. de clericis non reſidentibus.Rota deciſ.330. n. 5.& 6.par.1.diuerſ.Puteus deciſ.375.n.5. lib. 2.

In primo enim caſu, ſcilicet, quoad illas groſſas diſtributiones,crederem comprehendi in d.Conſtitutione, vt ſequeſtrari poſſint, ſiuè ſint alij certi fructus,qui in abſentia percipi poſſint,ſiue non. In ſecundo vero caſu, puto minime comprehendi, nec ſequeſtro locum eſſe,& ſecundum hanc diſtinctionem poſſunt ad concordiam reduci,quę ſupra pro vtraque parte adduxi.

Si verò eſſent tres ſpecies diſtributionum,
206 † prout ſunt ex conſuetudine, vel ſtatuto,in pluribus Eccleſijs,tũc etiã putauerim, quòd omnes veniant ſequeſtrandę, ſaluis memoratis diſtributionibus in ſingulis horis nocturnis,&diurnis intereſsẽtibus aſſignatis,& quę tunc actualiter diſtribuuntur, vt ſupra dixi.

Septimo & vltimo(vt huic §.finem imponam) quæro cuius vtilitatis,&effectus ſit huiuſmodi Piana Cõſtitutio. Cuius effectus ſit iſta Conſtitutio.

Et quidẽ primo videtur eſſe nullius prorſus,aut parui momenti, quia ſi beneficium eſt reſeruatum,prout iſta Conſtitutio requi-
207 rit,competunt alia vberiora remedia,†quorum comparatione, remedium huius Conſtitutionis pro nihilo reputabitur.

Nam in primis,quando beneficium eſt re-
208 ſeruatum, ſemper ſolet concedi breue † de capienda poſſeſſione nomine Camerę,vel ad fauorem litterarum, ſine vitio ſpolij, & attentatorũ,& appellatione remota,ac cũ clauſula ſublata, &c. vt ſtatim ſũmariè exequatur Conſtito de vacatione in menſe Apoſtolico,vel de alia reſeruatione:& verificato d. Conſtito breuiter, & ſummariè abſque
209 alia verificatione, † non ſolum conceditur prouiſo Apoſtolico immiſſio in poſſeſſionem beneficij, ac declaratoria contra intruſum; ſed etiam intruſus cõdemnatur in fructibus, & expenſis,appellatione remota,&ſine vitio ſpolij,& attentatorum,&c. Caputaquen.deciſ.71. par.1.& deciſ.180. par. 3. per totam. Gomezius in tracta.de breuibus.nu.14.verſ. *per breue*.& num.ſequenti, vbi dicit eſſe mirandum; quòd talia breuia, plus operentur,
210 quam res† iudicata,latiſſime Lancellot. de attentatis 2. par. capite 4. in præfatione ex. numer. 455. verſ. *decimotertio, & vltimo limita*. vſque ad numerum 517.& c. 12.limitatione. 30. Flaminius Pariſius de reſignatione. lib. 10.queſt.6.num. 20. 21 & 22. quibus in locis quamplura de iſtorum breuium materia reperientur.

Rurſus

Rurſus quamuis cauſa ſit in Rota, vel in alio tribunali commiſſa,& effecta ordinaria, quotieſcumq; conſtet eſſe beneficium reſeruatum, vel litigioſum, ita quòd manus ordinarij fuerint ligatę, ac prouidere non potuerit obſtante reſeruatione, vel lite: tunc productis litteris in forma ſubrogationis gratioſę
211 ſę † quoad ius,& poſſeſsionē defuncti, prout paſſim fieri ſolet,ac verificata reſeruatione,
212 vel lite, ac ſola † poſſeſſione anteceſſoris, & clericatu ipſius prouiſi Apoſtolici, abſq; alia verificatione, ſtatim conceditur mandatum de immittendo in poſſeſſionem dicti beneficij, ipſi prouiſo Apoſtolico. Mohedanus deciſ. 11. vt lite pendente. Put. deciſ. 495. nu. 1. lib. 2. Caputaq. deciſ. 346. n. 1. p. 2. Lancellot. de attentat. 2. par. cap. 4. in prefatione. numer. 393. cum pluribus ſequētibus,& fuit reſolutum in vna Burgen. de Pācoruo. 24. Octobris,& 28. Nouemb. 1588. coram Giptio, & in alia Calagurritañ. portionū del Burgo. 20. Decembris 1593. coram R.P.D. meo Mellino, & in Tullen. Prioratus. 28. Nouembris 1594. coram R.P.D. meo Decano, & in Cordubeñ. prę̨ſtimonij 21. Octobris 1596. coram R.P.D. meo Litta; & prę̨ſertim in illa deciſ. Miranden. Parrochialis, quę eſt magiſtralis in materia, 17. Maij 1600. coram eminentiſſimo R.P.D. meo Peña, & alias paſſim.

213 Ratio eſt, quia nulli fit iniuria, † ex quo nullus pręter Papam poterat tale beneficiū reſeruatum, ſeu litigioſum conferre, & ideo alia verificatio non requiritur, vt in dictis deciſionibus.

214 Ita vt hodie quamplures conſultius† eſſe putant, hoc remedium gratioſæ ſubrogationis, quam breuis de capienda poſſeſſione nomine Camerę, & propterea dixit Rota in vna Burgen. de Pancoruo 28. Nouembris 1588. coram Gyptio, quòd hoc remedium ſubrogationis gratioſæ, eſt plenius, & vberius, quoniam abſque miniſterio Iudicis poteſt ſubrogatus adipiſci poſſeſſionem.

Si igitur poteſt ita breuiter,& de facili impetrans, poſſeſſionem adipiſci, quòd ſibi vtilius, & magis eſt. Agere de obtinendo ſequeſtro fructuum, vigore noſtræ Conſtitutionis, eſſet in vanum ferè tempus conterere.

VERVM prædictis nō obſtātibus, inficiari nemo poteſt, quòd remedium huius Conſtitutionis ſit valde opportunum, & magni
215 † effectus ex pluribus.

Primo quia, cum agatur de graui præiudicio in priuando, vel excludendo prouiſum ab ordinario, ac de ipſius ordinarij præiudicio, oportet, quòd ad hoc, vt ſit
216 locus† immiſſioni in poſſeſſionem, ſiue vigore breuis de capienda poſſeſsione, ſiue virtute litterarum ſubrogationis gratioſæ, quoad ius,& poſſeſſionem prædeceſſoris, plenè, in-
217 tegrè, & concludenter † probetur, obitus in poſſeſſione de menſe reſeruato, vel alia quælibet reſeruatio. Rota deciſ. 16. de prebendis. in nouis. Ægid. deciſ. 470. *teſtis* in fine, & deciſ. 612. *actor* verſ. *tamen hoc adijcit.* Simonet. de reſeruat. quæſt. 24. Puteus deciſ. 266. numer. 5. & 4. lib. 3. Rot. deciſ. 46. numer. 3. & 4. parte 2. diuerſorum, & fuit dictum in vna Pampiloneñ. beneficij de Allo, 8. Martij 1577. coram Cantuccio, & in vna Corduben. dimidię portionis 11. Februarij 1602. coram R.P.D. Sacrato, & plenius in vna Gienen. Canonicatus coram Illuſtriſſ. Blanchetto 10. Maij 1587. vbi fuit declaratum, quòd illa verba breuium. *breuiter, & ſummarie*, non
218 excuſant plenam,† & cōcludentem probationem; ſed ſolum reſpiciūt modum, & breuita-
219 tem† probandi, & procedendi, vt procedi poſſit breuiter, & ſine multis ſolemnitatibus. Bartol. in extrauaganti ad reprimēdum, verbo *ſummariè*, deciſio Pedemontana prima. n. 2. Rota coram Robuſterio in vna Gienen. Canonicatus 4.& 11 Maij 1587. & in vna Corduben. beneficij de Caſtro 21. Aprilis 1559. coram Quiroga, tūnc Rotæ Auditore, & poſtea Archiepiſcopo Toletano, & in altera Burgen. de Pancoruo coram Gyptio, 28. Aprilis 1591. & in Placentin. Canonicatus prima Martij 1599. coram Orano, in quibus omnibus deciſionibus fuit concluſum, requiri plenam probationem pro probanda reſeruatione, & latius declarabo in gl. 11. ad finem, ex num. 103.

Semper namque, quando apponitur clauſula *conſtito*, ſeu *ſi conſtiterit*, importans conditionem, vt in caſu noſtro, probatio debet eſſe plena, & vera, l. Lucius Titius 83. ff. de condition. & demonſtration. Felin. poſt Bald. & alios in c. ſi conſtiterit. nu. 5. de accuſationibus.

Vnde, quamuis Auditor Camerę prætendat, quòd in ſuo tribunali ſit ſpecialis ſtylus,
220 quòd ſufficiat ſemiplena † probatio ad verificandam reſeruationem contentam in conſtitis breuium Cameralium: Signatura tamē, & Rota nunquam talē ſtylum admittere volunt; ſed quando coram Auditore Cameræ, non eſt conſtitum plenè verificatum, Signatura ſolet committere in Rota cauſam appellationis, cum clauſula arbitrio Rotæ, & in Rota ſtatim reuocatur, vel nulla declaratur ſententia Auditoris Cameræ.

221 Poſſet enim talis ſtylus† admitti in nonnullis caſibus ſpecialibus, quos notaui in gl. 11. q. fin. ex nu. 103.

AT VERO in caſu noſtro, cū agatur de minori præiudicio, ex quo ſequeſtratio minus
222 tædialis† eſt, quæ fit apud bonum virum, quā immiſſio aduerſarij, vt dicit Baldus in l. vnica. num. 2. in fine de prohibita ſequeſtratione

ne pecuniæ, minor probatio ſufficit, vt contra Bartol tradit Abbas in c. 2. nu. 28. de ſequeſtratione poſſeſſ. & fruct. dicens ſufficere,
223 vt Iudex aliquam † præmittat cauſæ cognitionē. Et quòd ſufficiat ſemiplena probatio docent Alexan. num. 8. Iaſon. num. 12. & 13. poſt Ioan. de Platea. Io. de Imola. Aretinum, & alios in l. ſi fideiuſſor. §. ſi ſatiſdatum. ff. qui ſatis dare cogantur. Maſcard. de probationibus concluſ. 1304. nu. 3.

Sicut etiam ſufficit ſemiplena probatio ad
224 effectum obtinendi † mandatum de manutenendo, quia agitur de modico præiudicio. Aym. conſ. 158. num. 12. latè Menochius de retinenda, remedio vltimo. num. 34. poſt Couar. & alios, quos allegat. Paleott. deciſ. 19. & fuit reſolutum in vna Vicen. iuriſpiſcandi de menſe Nouembris 1599. coram doctiſſimo R.P.D. meo Iuſto.

225 Immo cum ſit minus præiudicium † ſequeſtrum in fructibus apponere, quàm mandatum de manutenendo aduerſario concedere, vt ſup. num. 57. & 58. puto, quòd in noſtro caſu, quamuis eſſet aliquantulum minor proba
226 tio, quàm ſemiplena † ſufficeret. Et tandem arbitrio Iudicis relinquitur, vt in illis verbis noſtræ Conſtitutionis, *quantum ſibi pro rei qualitate videbitur*. Menochius de arbitrarijs. li. 1. q. 8. nu. 1. & ſequentibus.

Secundo quia, vt ſit locus immiſſionis vigore breuis, vel litterarum ſubrogationis gratioſæ, requiritur probatio
227 iudicialis, † & quod conſtet ex actis; ſecus vero in caſu noſtræ Conſtitutionis, quia ſufficit extraiudicialis, vt ſuperius diximus. numer. 55.

Hinc eſt, quòd in noſtro caſu difficile, qui fuit citatus poteſt opponere de iniuſtitia ſequeſtri, nec per viam appellationis, nec alio
228 modo, † ex eo, quòd non iuſtificetur ex probationibus in actis exiſtentibus, ſi quidem vigore noſtræ Conſtitutionis, poteſt iuſtificari
229 ex alijs probationibus extraiudicialibus † nō deductis in ſcriptis. Puteus deciſ. 113. nu. 2. lib. 3. cum ibi allegatis.

Iudex enim non ſemper ad vnam ſpeciem
230 probationis applicat † mentem ſuam; ſed ex allegationibus, & alijs, quæ in eius præſentia
231 proponuntur, format animi ſui motum. † c. in præſentia: de renunciatione. c. paſtoralis. in fine de cauſ. poſſeſſ. Geminian. conſ. 119. numer. 3. Rota deciſ. 29. num. 4. de reſcriptis in antiquis. Acchil. deciſ. prima. num. 4. de confeſſis.

232 Et officium Iudicis nunquam quieſcit. † c. cum nobis 19. de electione. gl. verbo *peremptorio*. in fine. in capite finali, de electione. libro ſexto.

Sicut, nec tenetur Iudex in hac informatione extraiudiciali, comparare teſtes, nec pro
233 ceſſum † publicare, quando extraiudicialiter procedere poteſt. Abbas conſ. 41. *videndum*. num. 1. ante finem. verſ. *ex quibus verbis*. parte prima; cuius doctrina fuit canonizata, per Rotam in vna Leodicen. prætenſi cenſus coram Orano. 20. Ianuar. 1596. & aliàs ſæpe. Nec non allegatur à Rota in deciſ. 160. ſub num. 7. & 8. par. 2. diuerſ. vbi etiam dicitur, non ſufficere extraiudicialem informationē rerum Eccleſiæ, ſecundum Conſtitutionem Paulinam, niſi in reſcripto (ſi in euidētem) illi derogatur, & ſpecialiter concedatur facultas extraiudicialiter ſe informandi.

Adde etiam, quòd illud verbum *cōſtiterint*. contētum in d. conſtitutione Piana, poteſt ex illius natura referri ad extraiudicialem cognitionem. c. cum contingat. de reſcriptis, & ibi Felin. n. 6. &. in c. fin. n. 18. in fine. & n. 28. ſub fallencia. 6. & ſub num. 33. ad medium. verſ. *adde etiam in lege non dubium*. de præſumptionibus, idem Felin. poſt Baldum, & alios, quos allegat in c. ſi conſtiterit de accuſationibus ſub num. 5. Abbas in d. c. fin. ſub. num. 13. ante finem. verſ. *extra prædictos caſus*. de præſumptionibus.

Tertio quia ad hoc, vt concedatur mādatum de immittendo, vigore gratioſæ ſubrogationis, requiritur probatio
234 clericatus † impetrantis Apoſtolici, vt paulò ante tetigimus num. 212. Noſtra vero Conſtitutio, non requirit talem probationem.

Sicut etiam poſſet impetrans Apoſtolicus deficere in probatione poſſeſſionis præde
235 ceſſoris, † & propterea denegaretur ſibi dicta immiſſio, quod ſecus eſt ad effectum ſequeſtrationis.

Quarto, quia in caſu noſtræ conſtitutionis, poſſet ipſe Iudex proprio officio, nemine inſtante, apponere
236 ſequeſtrum; † vt ipſamet inſinuat Conſtitutio, & ſicut etiam apponitur ex officio, quando cōſtat de attētatis. Caputaq. deciſ. 151. & 157. parte tertia. Rota deciſ. 10. num. 4. ad med. & per totam, vt lite pendente, in nouis, & Mohedan. deci. 1. nu. 3. de ſequeſtratione poſſeſs. & fructuum. Caſſador. deciſ. 3. num. 6. de reſtitu. ſpoliat. Cæſar de Graſſis deciſ. 2. de appellation. & fuit deciſum in cauſa Vrgeleñ. Archidiaconatus. 24. Octobris. 1582. coram Gyptio, & in Zamoreñ. portionis coram R.P.D. Corduba 5. Iulij, & dixi ſupra in hoc §. n. 119.

Quando autem agitur de cōcedendo mandato de immittendo, ex officio, fieri non po
237 teſt; ſed parte inſtante, † & petente. l. 4. §. hoc autem edictum. ff. de damno infecto, cum ibi notatis, cum adductis in gloſſ. 56. ex numero 48.

Hinc ſequeſtrum impediri non poteſt,
238 quamuis opponatur † de exommunicatione maiore

maiore actoris, ex c. intelleximus de Iudicijs
cum ex officio poſſit apponi ſequeſtrum.

Quinimo poſſet forſan tentari, ad inſtan-
tiam prouiſi Apoſtolici poſſe apponi ſeque-
ſtrum, non obſtãte excommunicatione, ſicut
239 dicimus de attentatis, quæ reuocantur † ad
petitionem excommunicati, non obſtante
oppoſitione excommunicationis. Rot. deciſ.
2. iuncta additione ſub num. 3. verſ. *tertia dif-
ferẽtia*. de reſtit. ſpoliat. in nouis. Lancell. plu-
res allegans de attentat. 2. p. c. 12. ampliat.
13. per totam, & 3. parte. cap. 24. quæſt. 3. à
num. 9.

Quinto quia ſi gratia principalis, vel
240 breue eſſet ſubreptia, † vel ſub
reptitium, non eſſet locus immiſſioni, ex quo
non merentur executionem, vt per tex. in c.
ſi ſuper gratia de officio delegati in 6. fuit re
ſolutum in vna Vrgellen. Archidiaconatus.
13. Aprilis 1593. coram R. P. D. Litta, & in
Aſtoricen. Prioratus. 9. Decembris 1596. co-
ram eodem, & in Valliſoletan. Scholaſticæ. 5.
Iulij 1599. coram R. P. D. meo Lancellotto.
Lancellott. de attentat. 2. parte. cap 4. in præ
fatione. num. 427. & ſequen. verſ. *quinto neceſ-
ſario intellige*. & num. 478. verſ. *ſecundo quando
eſt ſubreptitium*. & vide ſupra in hoc §. num.
78. & 79.

In propoſito autem noſtro, ſtatim quòd
conſtet, ſecundum formam prædictam de di-
cta reſeruatione, nulla exceptio retardabit
appoſitionem dicti ſequeſtri, vt colligitur ex
dicta Conſtitutione, Et quia ex ſequeſtratio-
241 ne nihil acquiritur prouiſo Apoſtolico; † ſed
fructus victuro in cauſa reſeruantur. Rota
deciſ. 2. iuncta additione num. 69. in fine
de reſcriptis. in nouis. facit Mohedan. deci-
ſione 2. numero 4. de ſequeſtratione poſ-
ſeſſ. & fruct.

Sexto quia immiſſio vigore breuis, vel
gratioſę ſubrogationis, poteſt
242 impediri ex pluribus † rationibus, quæ
colligi poſſunt ex recollectis per Lancellot-
tum, vbi proxime, ex numero 413. vſque
454. & ex numero 477. vſque 517. & ex alijs,
quę ex diuerſis factorum contingentijs, quo-
tidie occurrunt.

Prout etiam impeditur Immiſſio, quando
243 adeſt par tittulus † ab eodem fonte emana-
tus, vt per doctrinam Bartol. communiter
receptam in l. finali numero 21. C. de edicto
Diui Adriani tollendo. Tradunt Mohedan.
deciſione 3. ante finem, vt lite pendente.
Puteus deciſ. 302. & deciſ. 316. numero pri-
mo, libro primo, & deciſ. 135. libro 2. Ca-
putaquen. deciſ. 329. numer. 2. parte pri-
ma. Niſi volens impedire immiſſionem
veniret cum gratia obtenta, ex diuerſa
244 † vacatione, quia tunc minime impedire-
tur immiſſio, vt plenè fuit reſolutum in vna
Vercellen. beneficij 16. Nouembris. anni
1602. Coram R. P. D. meo Litta, & nouiſſime
in Toletana Parrochialis de Ieuenes 23. Ia-
nuarij anni 1604. coram R. P. D. meo Sacra-
to. & facit Caputaq. d. deciſ. 329. nu. 2. in fin.
& n. 3. Et in alijs caſibus, qui colligi poſſent
ex eodem Caputaquen. deciſ. 345. & 346.
parte 2.

Quod ſecus eſt in caſu noſtro, quia num-
quam impedietur ſequeſtrum.

Clarũ etenim eſt, quod Pio IV. d. conſtitu-
tionis legiſlatori, erant nota præfata reme-
245 dia † vigore breuium, & ſubrogationum gra-
tioſarum; ſed quia nihilominus prouiſi Apo-
ſtolici vexabantur, & immiſſio nimis ad lon-
gum multoties ſolebat, & ſolet dilatari. Ideo
prouiſis Apoſtolicis conſuluit cum breui, &
opportuno remedio noſtræ Conſtitutionis,
Intereſt enim noſtra, plura habere remedia;
246 † ex quibus, quod magis expediat, quilibet
eligere poſſit. l. nõ eſt nouum 10. ff. de action.
empti. Salicet. in l. ſi ex cautione ſub n. 29. ad
medium verſ. *ego puto*. C. de non nume. pecu-
nia. gl. fin. in l. fin. C. ſi aduerſ. rem Iudicatam,
& Bart. ibi nu. 3. Baldus nu. 5. Abbas in c. ex
parte il 2. num. 9. de reſcriptis.

Annecto prædictis, quòd per Conſtitutio-
nem Gregorij 13. incipientem, *quæ in Eccleſia-
rum*. ſub datũ Caleñ. Nouembris anni 1576.
& eſt in bullario Conſtitutio 42. Inſlingitur
ordinarijs prouidentibus in menſibus Sedi
247 Apoſtolicę reſeruatis, pœna † ſuſpenſionis à
beneficiorum, & officiorũ collatione, donec
veniam petentes reſtitutionis gratiã à Sede
Apoſtolica meruerint obtinere; Tamen iſta
pœna non egredietur (vt arbitror) limites d.
Conſtitutionis, quæ generalis non eſt, niſi ſpe
cialis contra ordinarios Germaniæ, qui præ
textu concordatarum poſt lapſum trium
menſium, à tempore vacationis, beneficia
vacantia in ſex menſibus Apoſtolicis, proui-
dere non erubeſcunt, & ideo ad alios ordina
rios, neque ad alios caſus tanquam exorbi-
tans, & pœnalis extendi non debet. l. quod
vero 27. ff. de legibus. capit. odia reſtringi
15. cap. quæ a Iure communi 28 de regulis
iuris lib. 6. & de dictis concordatis loque-
mur in gl. 25.

Nec non addo conſtitutionem 35. eiuſ-
dem Pij IV. incipientem, *volentes*, ſub die 22.
22. Aprilis 1561. per quam fuit data facultas
Theſaurario, & ſpoliorum collectori gene-
rali Sedis Apoſtolicæ totius Italiæ, quòd
ſtatim habita notitia vacationis quorum-
cumque beneficiorum, quorum diſpoſitio,
ratione menſis Apoſtolici, vel alterius re-
ſeruationis, eſt ſoli Pontifici Maximo reſer-
248 uata, caperet † realem, & actualem poſ-
ſeſſionem illorum, amotis exinde, etiam ab-
ſque vitio ſpolij, quibuſuis (præterquam
aucto-

auctoritate Apoſtolica) prouiſis, detentoribus, & intruſis: Quam poſſeſſionem poſtmodum cum fructibus, & redditibus reſtituat, & relaxet prouiſo Apoſtolico, qui litteras ſub plumbo expeditas *illi* exhibuerit, &
249 præſentauerit, & grauiſſimæ pœnæ † collatoribus ordinarijs, qui talia beneficia contulerint infliguntur.

LITTERA REGVLAE OCTAVAE Cancellariæ de reſeruatione menſium Apoſtolicorum, & de alternatiua pro Epiſcopis reſidentibus.

ITEM cupiens idem D. N. Papa,[1] pauperibus Clericis,[2] & alijs,[3] benemeritis perſonis, prouidere,[4] omnia beneficia Eccleſiaſtica,[5] cum cura, & ſine cura,[6] ſecularia,[7] & quorumuis ordinum Regularia,[8] qualitercumque qualificata,[9] & vbicunque exiſtentia,[10] in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris menſibus,[11] vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum,[12] extra Romanam Curiam,[13] aliàs quam per reſignationem,[14] quocumque modo vacatura,[15] ad collationem,[16] prouiſionem,[17] præſentationem,[18] electionem,[19] & quamuis aliam diſpoſitionem,[20] quorumcumque collatorum,[21] & collatricum,[22] ſecularium, & quorumuis ordinum Regularium,[23] (non tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium,[24] aut aliorum ſub concordatis inter Sedem Apoſtolicam, & quoſcumque alios initis,[25] & per eos, qui illa acceptare, & obſeruare debuerant, acceptatis,[26] & obſeruatis,[27] quæ lædere non intendit, comprehenſorum)[28] quomodolibet pertinentia,[29] diſpoſitioni ſuæ generaliter,[30] reſeruauit.[31] Volens in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarũ, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam Motu proprio fient, de menſe, in quo vacauerint, diſpoſitiuè mentionem fieri: alioquin gratias nullas eſſe[32]. Ac conſuetudines, etiam immemorabiles[33] optandi maiores, & pinguiores præbendas,[34] nec non priuilegia, & indulta Apoſtolica, circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſmodi

iuſmodi beneficijs,[35] aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus,nunquàm compræhendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs Decretis,[36] quibuſuis perſonis, & Collegijs,[37] cuiuſcumq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus,[38] quomodolibet conceſſa,[39] aduerſus reſeruationem huiuſmodi, minimè ſuffragari[40]. Inſuper Sanctitas ſua ad gratificandum, Patriarchis,[41] Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta,[42] ipſis quamdiù apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas verè,ac perſonaliter reſederint dumtaxat,[43] de omnibus,& quibuſcumq; beneficijs Eccleſiaſticis,cum cura,& ſine cura,ſecularibus, & Regularibus:[44] ad liberam ipſorum dumtaxat,non autem aliorum, cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem,[45] nec etiam,cum conſilio,[46] vel conſenſu,[47] ſeu interuentu Capitulorum, vel aliorum,[48] aut aliàs pertinentibus:[49] quæ in antea,in menſibus,Februarij,Aprilis,Iunij,Auguſti,Octobris,& Decembris, extra Curiam ipſam vacare contigerit.[50] (Dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ, reſeruata,[51] vel affecta, non fuerint)[52] liberè diſponendi, facultatem conceſſit.[53] Ac etiam voluit, vt ſi ipſi, in collatione, aut alia diſpoſitione beneficiorum, in alijs ſex Menſibus, videlicet, Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris,& Nouembris vacaturorum (quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, vt præfertur, reſeruauit)[54] ſeu etiam aliorum,diſpoſitioni ſuæ, & dictæ Sedis, aliàs quomodolibet reſeruatorum, vel affectorum ſeſe intromiſerint, aut quominus prouiſiones, & gratiæ Sanctitatis ſuæ de illis, debitum effectum conſequantur, impedimentum, quoquo modo præſtiterint,[55] vſu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipſo priuati exiſtant,[56] ac collationes, & aliæ diſpoſitiones de beneficijs,illius prætextu deinceps faciendæ, nullius eſſent roboris, vel momenti.[57] Illi verò, qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint,[58] acceptationem huiuſmodi per patentes litteras,[59] manu propria ſubſignatas,[60] ſuoq; ſigillo munitas,[61] & in ſua quiſq; Ciuitate, vel diœceſi datas, declarare,[62] & litteras ipſas huc, ad Datarium Sanctitatis ſuæ, tranſmittere teneantur,[63] quibus ab eo receptis,& recognitis,[64] tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia ſupradicta.[65] Decernens ſic in prædictis omnibus per quoſcumque &c. iudicari debere,[66] ac irritum.[67] &c.

Summaria diuiſionis, ac declarationis litteralis.

1 *Regula noſtra octaua, diuiditur in duas partes principales.*
2 *Prima pars regulæ 8. continet, reſeruationem, impedimentum, ac præiudicium, &c.*
3 *Regula 8. olim erat diuiſa in duas regulas ſeparatas.*
4 *Regula reſeruatoria menſium, eſt antiquior, regula alternatiuæ, & antea per breuia, ſeu litteras concedebatur alternatiua.*
5 *Prima pars principalis regulæ 8. continet ſeptem partes, de quibus. num. 9.*
6 *Prima pars regulæ 8. eſt confuſa, & intricata, ex eo, quod eſt ſub eadem ſtructura, & ab vno ſolo verbo regitur, & n. 7. & 8.*
10 *Annullatio actus dicitur pœna.*
11 *Secunda pars principalis, regulæ 8. continet in ſe alias ſeptem partes.*

Diuiſio regulæ 8. ac declaratio litteræ.

NOSTRA Regula 8. diui-
ditur principaliter in duas
1 partes, † prima eſt in prin-
cipio, vſque ad verbum ſuf-
fragari, & poſtea in vltimis
verbis regulæ, quæ primam
etiam partem reſpiciunt.
Secunda pars eſt à §. inſuper, vſque ad finem,
Prima pars tractat de reſeruatione 8. men-
ſium, ſecunda pars concedit Epiſcopis alter-
natiuam, in ſex menſibus. Prima pars ſi con-
2 tinet reſeruationem, † & manibus ordina-
riorum ligamen imponit. Secunda verò
pars, dictam reſeruationem, & vinculum
moderatur, & partim relaxat, ac impedi-
mentum remouet. Prima pars, eſt Epi-
ſcopis, & ordinarijs præiudicialis. Secunda
pars, eſt Patriarchis, Archiepiſcopis, &
Epiſcopis, ac Eccleſijs fauorabilis. Prima
pars, eſt Iuris communis derogatoria. Se-
cunda pars, eſt aliquantulum ad terminos Iu-
ris communis, reſtitutoria.

Et quælibet iſtarum pars, erat olim regu-
3 la de per ſe diſtincta, † & ſeparata, videli-
cet, Prima pars, erat regula reſeruatoria
octo menſium. Secunda pars, erat alia re-
gula de alternatiua Epiſcopis concedenda.
Hieronymus Gabriel conſ. 197. *quamquam
regula.* in princ. lib. 1.

Imò à principio, quamuis fuit facta regu-
la de reſeruatione octo menſium, non tamen
erat regula de alternatiua, ſed concedeba-
4 tur per litteras, aut per viam breuis, † in-
dultum ad gaudendum illa, vt colligitur ex
lectura Franciſci Pauini Rotæ Auditoris, in
tractatu de officio, & poteſtate capituli. par-
te prima, quæſt. 10. num. 23. & aliquid Pari-
ſius conſ. 42. numer primo, & ſequen. libr. 4.
Caſſador. in deciſ. 2. numero 3. de reſtitutio-
ne ſpoliator. & dicam in gloſſ. 31. verſ. *ſecun-
do reſpondeo.* num. 15.

5 Prima pars, continet alias 7. partes, † nē-
pè præfationem, reſeruationem, extenſionē,
limitationem, declarationem, derogatio-
nem, & pœnam.

6 Et quia, iſta prima pars aliquibus videbi-
tur confuſa, & intricata † ex eo, quòd, om-
nes ſeptem eius partes, ſunt ſub eadem ſtru-
ctura, & conſtructione, & reguntur ab vnico
verbo in fine poſito. Nàm quamuis elegan-
ter in fine clauſulę verbum poni ſoleat, ta-
men, quando ſunt, ità longè conſtructiones,
offuſcant mentem, & animos legentis, pro-
pter verbi tam longam diſtantiam, teſte
Mandoſio in proœmio regulæ 16. de con-
currentibus in data, qui loquens de illa re-
gula, dicit: quòd in hoc (ſi fas eſt dice-
7 re) non modicum peccant regulæ † Can-
cellariæ, & quòd, vtinam non videret alias
regulas difficiliores in ſuis verbis, & conſti-
tutionibus, & ſenſibus: quarum omnium,
8 vt reor, iſta noſtra regula, † tàm in pri-
ma parte, quam in ſecunda longior, obre-
ptior, ac difficilior eſt. Propterea que ſin-
gulas ſeptem partes diuidendo, vt clarior
appareat, ad quamlibet illarum, annectam
(omiſsis alijs intermedijs,) verba, quæ illam
reſpiciunt.

Prima itaque pars, primæ partis principa-
9 lis, continet † rationem fundamentalem, &
proœmialem, qua Papa mouetur ad con-
dendam regulam, reſeruationemque facien-
dam, nempè, vt poſsit ſubuenire paupe-
ribus Clericis, & alijs perſonis benemeritis
prouidere, vt in illis verbis: *Item cupiens S.
D. N. Papa pauperibus Clericis, & alijs beneme-
ritis perſonis prouidere.*

Secunda pars, primæ partis principalis,
continet generalem reſeruationem omnium
beneficiorum Eccleſiaſticorum; quæ quo-
cunque modo vacauerint in octo menſibus
Apoſtolicis, vſque ad eiuſdem Papæ bene-
placitum, vt in illis verbis, *omnia beneficia Ec-
cleſiaſtica in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis,
Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris Men-
ſibus, vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum, quo-
cunque modo vacatura diſpoſitioni ſuæ generaliter
reſeruauit.*

Tertia pars, continet ampliationē, & extē-
ſionem d. reſeruationis, nàm extenditur ad
quęcumque beneficia, curata, & non cura-
ta, ſecularia, & regularia, & qualitercum-

que

que qualificata, vbique locorum exiſtant, vt in illis verbis, *cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum regularia, qualitercumque qualificata, & vbicumque exiſtentia*.

Item, eadem tertia pars ampliatiua, extenditur, etiam ſi prædicta beneficia ſint collatiua, electiua, & patronata, vel alio quouis modo ſpectent ad prouiſionem, quorumcumque virorum, & mulierum, tam ſecularium, quam regularium, vt in illis verbis, *ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem, quorumcumque collatorum, & collatricum, ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, quomodolibet pertinentia*.

Quarta pars continet tres expreſſas limitationes dictæ reſeruationis; prima limitatio eſt, in beneficijs vacantibus per reſignationem, vt in illis verbis, *aliàs quam per reſignationem*, nec non de beneficijs vacantibus intra Rom. Curiam, vt in illis verbis, *extra Romanam Curiam*.

Secũda limitatio eſt, quoad Illuſtriſſimos Cardinales collatores, nam regula noſtra illos excipit, & ſaluat, in illis verbis, *non tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium*.

Tertia limitatio eſt, quòd in hac regula, non compræhendantur concordata facta inter Sedem Apoſtolicam, & alios quoſcumq; ſuper modo conferendi beneficia. Nàm illa illęſa, & ſalua relinqui intendit; dummodò ſint acceptata, & ex parte illorum obſeruentur, vt in illis verbis, *aut aliorum, ſub concordatis inter Sedem Apoſtolicam; & quoſcunq; alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obſeruare debuerant, acceptatis, & obſeruatis; quæ lædere non intendit, compræhenſorum*.

Quinta pars huius primæ partis, continet declarationem, hoc eſt modum, & formam narrandi vacationẽ, in impetratione, & gratia, vt fraudibus obuietur, & locus non detur, videlicet, quòd ſemper, ſiue gratiæ ſint ex motu proprio, ſiuè ad partis ſupplicationem, fiat mentio clara, plana; & diſpoſitiua de menſe, in quo beneficia, quę conceduntur vacauerint, ſub nullitatis pœna, vt in verſ. *volens in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs, tunc vacantibus, etiam motu proprio fient, de menſe, in quo vacauerint, diſpoſitiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas eſſe*.

Sexta pars derogat, & de medio tollit, in hac parte, ſeu reſtringit, quaſcunq; conſuetudines, etiã immemorabiles, & priuilegia, in contrarium exiſtentia, & quibuſcunq; perſonis, & Collegijs, cuiuslibet dignitatis, & qualitatis conceſſa, tam optandi maiores, & pinguiores pręb endas, quàm diſponendi de ſupradictis beneficijs; itá vt prædictis conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, & priuilegijs Apoſtolicis, non obſtantibus, d. reſeruatio ſemper ſibi locum vendicet; & effectũ ſortiatur, quamuis talia priuilegia ſint ampliſſima, & dicant, quòd illa non compræhẽdantur, ſub huiuſmodi reſeruationibus, cum quibuſcumque prægnantiſſimis, & inſolitis clauſulis, & efficaciſſimis derogationibus, &c. vt patet ex illis verbis:

Ac conſuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas, nec non priuilegia, & indulta Apoſtolica, circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficijs, aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus, numquam compræhendantur, etiam cum quibuſcunque derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis, quibuſuis perſonis, & Collegijs, cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus, quomodolibet conceſſa, aduerſus reſeruationem huiuſmodi minimè ſuffragari.

Septima, & vltima pars huius primę partis principalis, inflingit pœnam aduerſus cõtrauenientes, & prouidentes, & prouiſos ab alio, quàm à Papa, de prædictis beneficijs reſeruatis, ſcilicet, quòd tales prouiſiones ſint prorſus irritæ, & nullę, & quòd ita per quoſcunq; Iudices iudicetur, cum clauſulis ſublata; &c. & decreto irritanti, vt in vltimis verbis dictę regulę, *decernentes, ſic in prædictis omnibus per quoſcumq; &c. iudicari debere, ac irri-*
10 *tum. &c.* Nàm annullatio † actus dicitur pœna. l. Senatus. 52. ff. de contrahen. emptione. gl. verbo, *proceſſus*, in c. decet. de immunit. eccleſ. lib. 6. Abb. in c. cognoſcentes n. 5. de conſtitution. Vantius de nullitat. in princ. n. 15. Boerius deciſ. 1. n. 16. Caſſador. deciſ. 14. n. 7. ſuper regul. Cancell. Puteus deciſ. 356. Cardin. n. 6. lib. 2. vbi loquitur in terminis.

Similiter ſecunda pars principalis noſtrę regulę, continet ſex par-
11 tes, † videlicet, rationem proœmialem, conceſſionem alternatiuę, duas limitationes, alias duas declarationes, formam acceptandi alternatiuam, & duplicem pœnam.

Prima pars ſecundę partis principalis, nẽpè, ratio proœmialis, ſeu finalis, eſt, vt Patriarchę, Archiepiſcopi, & Epiſcopi inuitentur ad reſidendum, in ſuis Eccleſijs, aut diœceſibus, ideò Papa cum illis vult ſe reddere gratum, vt in illis verbis, *inſuper Sanctitas ſua, ad gratificandum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta, &c.*

Secunda pars habet, quòd Papa concedit Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis ius prouidẽdi alternatim, quęcũq; beneficia, cũ cura, & ſine cura, regularia, & ſecularia, vacãtia extra Curiã, in ſex mẽſibus, ſcilicet Februarij, April. Iun. Aug. Octob. & Decẽb. vel potius illis remouet obſtaculum, & impedimentum, mediante reſeruatione appoſitum.

vt in illis verbis: *De omnibus, & quibuſcunque beneficijs, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, aut regularibus, quæ in antea, in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris, extra Curiam vacare contigerit, liberè diſponendi facultatem conceſſit.*

Tertia pars, continet duas limitationes, quarum, prima eſt, vt dicta conceſſio alternatiuæ, reſtringatur ad ſolos Patriarcas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos; non autem ad capitula, nec ad alios collatores; Nec non reſtringitur ad tempus, in quo ipſi Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi reſiderint, verè, & realiter, ac perſonaliter apud ſuas Eccleſias, aut diœceſes. Nam ſi abſunt, etiam ex quacunque iuſta cauſa, dicta alternatiua gaudere non valent, vt regula noſtra cantat ſub his verbis: *ipſis quandiù, apud Eccleſias, aut diœceſes ſuas, verè, ac perſonaliter reſederint dumtaxat.*

Secunda limitatio eſt, vt dicta Conceſſio, reſtringatur ad ſola beneficia, quæ ſunt liberæ collationis ipſorum Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ita vt ipſi ſoli poſſint prouidere, ac diſponere; abſque alterius, cum eis diſpoſitione, præſentatione, ſeu electione, conſenſu, conſilio, vel præſentia, vel alia operatione, quocumque modo vocetur; nàm aliàs ceſſat dictum Indultum, & non intrat alternatiua, vt cauetur in illis verbis, *ad liberam dumtaxat, non autem aliorum, cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, neque etiam, cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut aliàs pertinentibus.*

Quarta pars huius ſecundæ partis, continet duas declarationes dictæ conceſſionis alternatiuæ, vna eſt, vt non intelligatur de beneficijs, aliàs ex alio capite reſeruatis, vel affectis; nàm in illis ceſſat alternatiua, vt ibi, *dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta non fuerint.*

Alia declaratio eſt, quòd dicti Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi; prætendere non valeant, prætextu dictæ conceſſionis alternatiuæ conceſſæ in præfatis ſex menſibus; quòd poſſint prouidere, etiam in alijs duobus menſibus ordinarijs Martij, & Septembris, in quibus, ſine alternatiua prouidere poterant; Sed intelligant, quòd omnes alij ſex menſes, videlicet, Ianuarius, Martius, Maius, Iulius, Septembris, Nouembris, ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruati, & affecti, ita vt, nullatenus in illis prouidere poſſint, vt docetur in ſequentibus verbis: *Ac etiam voluit, vt ſi ipſi in collatione, aut alia diſpoſitione beneficiorum in alijs ſex menſibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, vacaturorum, quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, vt præfertur, reſeruauit, &c.*

Quinta pars, huius ſecundæ partis principalis, dat formam, & modum acceptandi alternatiuam, nempè, quòd Patriarchæ; Archiepiſcopi, & Epiſcopi (nàm alij non poſſunt) ſi illam acceptare voluerint, litteras acceptationis, in propria Ciuitate, vel diœceſi conficiant, ac propria manu ſubſcribant, ſuoq; ſigillo muniant, & litteras ipſas apertas, & patentes, ad Illuſtriſſimum Suæ Sanctitatis Datarium tranſmittant, quibus tranſmiſſis, & à Datario receptis, examinatis, ac recognitis, ex tunc dicta alternatiuæ gratia fruantur, & non antea, vt legitur in huiuſmodi verbis.

Illi verò, qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint, acceptationem huiuſmodi, per patentes litteras, manu propriis ſubſignatas, ſuoq; ſigillo munitas, & in ſua quiſque Ciuitate, vel diœceſi datas, declarare, & litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis ſuæ tranſmittere teneantur, quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia ſupradicta.

Sexta, & vltima pars huius ſecundæ partis principalis, continet pœnam duplicem aduerſus prædictos Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos alternatiuam acceptantes, qui beneficia vacantia, in ſex alijs menſibus reſeruatis, vel aliàs Sedi Apoſtolicę reſeruata, prouidere attentauerint, vel prouiſionibus Apoſtolicis, quominus debitum non ſortiantur effectum, aliquod impedimentum præſtiterint. Prima pœna eſt, annullatio, caſſatio, & irritatio prouiſionum per ipſos factarum, ſeu fiendarum, vt in illis verbis: *Ac collationes, & aliæ diſpoſitiones, de beneficijs illius prætextu, deinceps faciendæ, nullius eſſent roboris, vel momenti;* necnon in verbis finalibus dictæ regulę, *decernentes, ſic in præmiſſis omnibus per quoſcumq; &c. iudicari debere, ac irritum, &c.* prout etiam ſuperius dixi in vltima parte primę partis principalis.

Secunda pœna eſt, quòd eo ipſo prędicti Patriarchę, Archiepiſcopi, & Epiſcopi vſu, & beneficio dictę alternatiuę priuati exiſtant, vt in illis verbis, *ſeu etiam aliorum diſpoſitioni ſuæ, & dictæ Sedis, aliàs quomodolibet reſeruatorum, vel affectorum, ſe ſe intromiſerint, aut quominus prouiſiones, & gratiæ Sanctitatis ſuæ de illis debitum effectum conſequantur, impedimentum, quoquomodo præſtiterint: vſu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipſo priuati exiſtant, ac collationes, & aliæ diſpoſitiones de beneficijs, illius prætextu, deinceps faciendæ, nullius eſſent roboris, vel momenti.*

In iſtius regulę diuiſione nihil declaro, ſed conſultò omitto; quia in ſingulis gloſſis opportunius declarabitur.

Sum-

Summaria gloſſæ primæ.

1 *Clemens VIII. Pontifex Maximus, eſt huius regulæ 8. auctor.*
2 *Clemens VIII. ex omni parte laudandus.*
3 *Dictio,* Item, *aliquando denotat principium nouæ diſpoſitionis, ſeu orationis.*
4 *Dictio,* Item, *quandoque denotat tacitam repetitionem præcedentium.*
5 *Dictio,* Item, *denotat continuationem ad præcedentia.*
6 *Regula 8. prius erat in ordine, 69. ad finem regularum Cancellariæ.*
7 *Regulæ Cancellariæ, an cõſtituant vnam legem cum diuerſis §§. vel potius diuerſas leges.*
8 *Regula quælibet Cancellariæ facit, legem ſeparatam.*
9 *Regula idem eſt quod lex.*
10 *Decretum appoſitum ad finem regularum, an compræhendat omnes regulas.*
11 *Signum Notarij appoſitum ad finem protocolli Inſtrumentorum, cenſetur appoſitum cuilibet Inſtrumento in eo contento.*
12 *Regula noſtra, tanquam lex ſeparata habet de per ſe ſuum decretum irritans.*
13 *Leges plures de eadem materia loquẽtes, includuntur ſub vnico titulo.*
14 *Dictio,* Item, *licet denotet continuationem, non propterea facit, quod non ſit lex diuerſa.*
15 *Continuatio non ſolum procedit inter diuerſas leges, ſed etiam inter diuerſas rubricas, & libros.*
16 *Lex, quando dicatur, quando §. & quando verſiculus, ac quando debet apponi littera groſſa. remiſſiuè.*
17 *Verbum,* cupere, *eſt maioris efficaciæ, quàm verbum,* deſiderare.
18 *Papa appellatur,* Dominus.
19 *Nomen,* Domini, *eſt proprium Dei.*
20 *Papa habet vices Dei in terris, & eſt Chriſti Vicarius.*
21 *Imperator appellatur,* Dominus.
22 *Papa dicitur Imperator.*
23 *Imperatores multi prohibuerunt alios appellari, Dominos, & lege Hiſpana ſancitur, & num. 24.*
25 *Nomen,* Domini, *eſt nomen ſuperioritatis, ſæpè tamen honoris gratia profertur, & numero 26.*
27 *Dominæ vocantur mulieres, reuerentiæ & honoris cauſa.*
28 *Domini nomen, hodie vſurpatum eſt à vilibus perſonis, & nu. 29.*
30 Dominus noſter, *ſolus Papa, aut alius Summus Princeps vocatur, & nu. 31.*
32 *Dictio,* Idem, *quid importet remiſſiuè.*
33 *Papa denominatur à dictione Græca, Papè, quod eſt interiectio admirantis.*
34 *Papa denominatur à Papòs, ideſt maior.*
35 *Papa eſt maior in adminiſtratione, & auctoritate omnibus Sanctis.*
36 *Pictura Pauli in manu dextera, & Petri in ſiniſtra, quid denotet, & nu. 37.*
38 *Paulum Apoſtolum virginitatem conſeruaſſe fertur.*
39 *Dextera manus, licet inducat præſumptionem, non tamen concludit maioritatem.*
40 *Papa maior eſt Imperatore, & omnibus Principibus mundi, &c. Et ſe habet ad illos ſicut Sol ad ſtellas.*
41 *Papa eſt admirabilis potentiæ, & ſe habet in Eccleſijs, ſicut Sol in Planetis.*
42 *Papæ præſtant obedientiam, & deoſculantur in pede, omnes creaturæ, & Principes.*
43 *Papa, & Imperatore, contrarium inſimul mandantibus; potius eſt obediendum Papæ.*
44 *Papa quare mutat nomen, quando eligitur, & num. 45.*
46 *Papa quanto maior eſt, tanto ſe humiliorem facit, & ſeruum ſeruorum vocat.*
47 *Papa gloriam mundi contemnit.*
48 *Papæ poſt creationem ſtupe conburuntur, & dicitur. Sic tranſit gloria mundi Pater Sanctæ.*
49 *Papa denominatur à dictione Græca Papòs, ideſt Pater patruum, ſeu Pater pauperum.*
50 *Dictio,* Papa, *eſt corruptè ſcripta, vt nonnulli aſſeuerant.*
51 *Litteræ S.P.Q.R. cum † in principio quid ſignificent.*
52 *Papa, multiplicatis nominibus vocatur, remiſſiue.*

Item cupiens idem Dominus noſter Papa.

Gloſſa Prima.

CVPIT pauperibus Clericis,
& alijs benemeritis perſonis
prouidere, Sanctiſſimus Do-
minus noſter Papa, huius re
1 gulæ Conditor, † qui eſt
CLEMENS VIII. ex omni
2 parte laudandus, † nobilita-
te, ſapientia profundiſſima, in miniſtranda
Iuſtitia integritate maxima, religione, huma
nitate, modeſtia, & in proximum, & paupe-
res charitate, nec nõn ſumma in omnibus re-
bus, in quibus manum impoſuit, fœlicitate;
cuius Pontificatus annus vndecimus eſt iſte.

Et in primis, circa illam dictionem, *Item*, ſciri debet, quod denotat aliquando princi-
3 pium † nouæ diſpoſitionis, ſeu orationis. Bartol. in l. 1. num. 1. ff. de vectigalibus, & Alexander conſil. 117. ſub num. 2. lib. 1. Rota deciſ. 230. numero 3. par. 2. diuerſ. Et ſic accipitur in caſu noſtro, quia iſta dictio, *Item*, eſt appoſita, in principio nouæ regulæ, & nouæ diſpoſitionis.

4 Aliquando denotat tacitam † repetitionem præcedentium, quando iſta dictio, *Item*, eſt appoſita in clauſula, quæ de per ſe eſt imperfecta, veluti, ſi quis dixerit, lego Titio centum, Item Seio. 50. Nam ſubintelligitur illud verbum, *lego*, cum alias, oratio remaneret imperfecta, ſine verbo: & ratione illius dictionis, *Item*, intelligitur repetitum verbum, in oratione præcedenti contentum, vt plenè docet Barto. in l. in repetendis, ſub numero 1. poſt medium. ff. de legatis 3. & in l. à ſententia, in principio. per tex. ibi. ff. de appellationibus. Iaſ. in §. Æquè. numero 45. Inſtitut. de actio. Socin. conſil. 26. numero 26. volum. 1. Pariſ. conſil. 16. nu. 24. volum. 2. Et in hoc ſignificatu, minimè accipitur in noſtro caſu, cũ regula noſtra de per ſe ſit congrua, & perfecta diſpoſitio, & non egeat ſubintelligentia præcedentium.

Interdũ quoque, & frequentius, iſta dictio,
5 *Item*, denotat continuationem † ad præcedentia. cap. paſtoralis. §. Item cum totum, vbi Abbas num. 2. Felin. num. 13. & cæteri, de off. delegati, plenè Bartol. & Doctores, in dicta l. 1. num. 1. ff. de vectigalibus: Et in hoc ſignificatu, intrat in regula noſtra, quæ eſt continuata, non ſolum ad regulas præcedentes, ſed etiam ad reſeruationes: Nam omnes regulæ antecedentes, loquuntur de reſeruation. Et merito in nouis regulis, fuit appoſita regula noſtra, in octauo loco, continuata cum cæteris regulis de reſeruationibus loquentibus, & ſublata de loco, in quo erat de tempore Pij V. & Gregor. XIII. Nam tunc erat
6 ſita prope finem † omnium regularum Cancellariæ, & in ordine 69.

Et iſta dictio, *Item*, facit pro, dicto Caſſadori in deciſione 1. numero finali ad fin. de reſtitut. ſpoliatorum, ſcribentis, quòd omnes iſtæ regulæ reſeruatoriæ habeantur pro
7 vna lege, † & quælibet reputetur vnus §. quẽ etiam refert, & ſequitur, reſpectu omnium regularum præcedentium Mandoſ. in prooem. regularum Cancellariæ, in prin. & in q. 1. Rebuff. in Concordata Franciæ tit. de fir. & irreuoc. concordat. ſtabilit. verſ. *vltimo notanda*.

Mihi vero, cõtrarium videtur. Quia quælibet regula eſt de per ſe prorſus diſtincta, & ſeparata, & diuerſum numerum, diuerſamq;
8 reſeruationem continet. & ſic diſtinctam, † & ſeparatã legem conſtituit. Nam regula, &
9 lex, idem ſunt, † vt patet in titulo. ff. de regulis Iuris, quia ſub illo titulo cõtinentur 211. leges: Et titulus, ſeu rubrica, dictas leges, regulas appellat.

Nec aliquid facit, motiuum CaſſadorI, ſcilicet, quod decretum irritans appoſitum in
10 fine regulę 7. hoc modo comprehenderet † regulas præcedentes, tanquam diuerſos §§. eiuſdem legis: Quia quãuis ſint leges diſtinctæ comprehendit dictum decretum irritãs,
11 dictas reg. præcedẽtes. Sicut, & ſignum † appoſitũ per notarium in fine libri Inſtrumentorũ, cenſetur appoſitum in quolibet Inſtrumento eiuſdẽ libri, vt eſt communiter notariorum mos. Bartol. in l ſi quis ex argẽtarijs. §. ſi initium. n. 33. in fin. vbi communiter omnes. ff. de edendo. facit etiam l. fin. C. plus valere, quod agatur. Mandoſius in 2. q. prooem. regular. n. 2. & 3. & q. 3. per totam. Iaſ. in l. ſi ita ſtipulatus 126. §. Criſogonus n. 10. ff. de verbor. obligat.

Rurſus, in regula noſtra, eſt minor difficultas, quia tanquàm lex principalis, & ſepa-
12 rata habet de per ſe, † ſuum decretum irritans, ac clauſula ſublata, &c. De quo Deo adiuuante, dicemus in gloſſa penult. & fin. Quæ clauſulæ capiunt, etiam Regulas pręcedentes ex ſupradictis.

Minus facit dicere, quòd omnes ſeptem regulæ præcedentes, loquantur de reſeruationibus. Quia non propterea ſequitur, quòd nõ
13 ſint leges diuerſæ, † nã ſub omnibus titulis Iuris Ciuilis, & Canonici, adſunt plures leges, & textus de eadem materia tituli loquentes, & nihilominus ſunt diuerſæ leges, & diuerſi textus, vt ad oculum patet.

Non obſtat dicta dictio, *Item*, continuationem denotans: Quia non ideò facit, quòd le-
14 ges deſinant eſſe diuerſæ, † vt in l. Item apud. ff. de iniur. l. itẽ ſi vnus. ff. de pactis, cum alijs infinitis. Vltra quòd, non ſolum habet locum
15 continuatio † inter diuerſas leges; ſed etiam inter diuerſos titulos, & diuerſos libros. gl. in rubrica. Inſtitut. de rerum diuiſ. cum alijs fere omnibus rubricis titulorum, & librorum Iuris Ciuilis, & Canon. vbi omnes ſcribunt.

16 Quando autẽ dicatur lex, † & quando §. & quãdo verſic. Ac quando debeat apponi littera groſſa: declarat Bart. in l. & ſi pepercerit. §. filius n. 9. ff. de liberis, & poſthumis, & Iaſ. ibi. n. 8. gl. in c. 1. verbo, *ſic*, ante finẽ, de poſtulatione prælator. lib. 6. Iaſ. in §. ſed iſte. nu. 1. Inſtitut. de actionibus.

Et dum regula noſtra loquitur, per illud participium, *cupiens*, nota, quòd Pontif. Max. non ita ordinarie deſiderat pauperibus clericis, & alijs perſonis benemeritis prouidere; Sed etiam enixe, & maximo cum affectu hoc intendit, & propterea regula noſtra vtitur illa dictione, *cupiens*, & non dicit *volens*, aut *deſiderans*,

17 *derans*, aut *intendens*, ſed per † verbum *cupiens*, loquitur, vt oſtendat maximam cupiditatem circa has res iuſtas, & ſanctas, Pontificem ſummum, habere. Nam verbum *cupere*, longe ſuperat verbum *deſiderare*, vt omnes humanitatis ſcriptores aduertunt, & faciunt textus in cap. virum, & in c. bonorum 47. diſtinct.

DVM dicit regula noſtra *Idem Dominus noſter*, collige, quòd Papa appellatur *Dominus*.
18 Nam hoc nomen *Dominus*, eſt proprium
19 Dei, † vt in Pſalmo 109. & paſſim legimus in Sacra ſcriptura. Et cum Papa habeat vices
20 † Dei, & ſit Chriſti Vicarius. cap. inter corporalia. verſ. *non enim*. & ibi gl. verbo *Vicarium*; de tranſlatione Epiſcopi. cap. mulierem 33. q. 5. merito conuenit illi per excellentiã hoc nomen *Dominus*. Ac propterea Papa appellatur Dominus Dominãtium, & dicitur omnia, & ſuper omnia, in ſpiritualibus. Iaſ. poſt Bal. & alios in l. reſcripta. ſub num. 4. C. de precib. Imperat. offerendis. Caſſan. in cathalog. gloriæ mundi, quarta parte, conſideratio. 7. poſt princ. Cumulat plura Mandoſ. ſuper faculta. A. C. in proœmio. in verbo *Domini*.
21 Item Imperator appellatur *Dominus*, † l. proxime, ibi, *rogo te Domine Imperator audias me patienter*. ff. de his, quæ in teſtamento delentur, ac Bartol. Iuſtinianum Imperatorem Dominum appellat in rubrica Codicis. nu. 7.
22 Et Papa dicitur Imperator, † quia obtinet Imperium Romanum. c. Dominis. & ibi gl. 1. diſtinct. 10. Bald. in l. reſcripta. nu. 7. & 8. C. de precibus Imperat. offerend. vbi plura de excellentia Papæ.

Hinc quia hoc nomen *Domini* eſt proprium Principis, & Superioris; multi Imperatores
23 hoc nomine vocari alijs † prohibuerunt, & illis ſolis reſeruarunt, ne ſuperioritatem indicarent; vt ſcribit Suetonius Tranquillus, in vita Octauij Auguſt. c. 50. Et hoc idem Tyberium, & Alexandrũ Imperatores feciſſe legimus, & quidam tradunt ſuper illo verſu Virgilij: *Et Dominum Aeneã in regna recepit*. Quòd itidem nuper ſanxiſſe, quoad nominationem in ſcriptis, Potentiſſimum Philippum ſecun-
24 dum Hiſpaniarum † Regem noſtrum. per ſuã pragmaticam, de anno 1585. de Vrbanitatibus intitulatam, omnibus notum eſt.
25 Et quod hoc nomen *Domini*, ſit † nomen ſuperioritatis, patet etiam in authentica habita ad fi. C. ne filius pro patre, & in c. grauem de exceſſibus Prælatorũ, & ſcripſit Corneus, in conſ. 129. incipit, *viſis verbis*. num. 2. volumine 3. Mandoſ. vbi ſupra. Tiraquell. in legibus Connubial. l. 1. gloſſa prima, parte 1. nu. 14. & 15.
26 Sæpe tamen profertur † gratia honoris, l. cum quis decedẽs 27. §. Sciam, ibi *Sempronium Dominum meum*: vbi gl. verbo *Dominum*: & Bartol. n. 3. ff. de legat. 3. Paul. Caſtrenſ. conſ. 313. *poſtremo*. ſub num. 3. poſt princ. vol. 1. Et propterea honoris, & reuerentiç cauſa, mulieres
27 Dominç † vocantur, vt plene per Tiraquell. in legibus connubialibus. l. 5. nu. 11. cum ſeqq. Caſſaneum in Cathalogo gloriæ mundi par. 2. conſideratione 31. Vbi etiam dicunt; ideò in Hiſpania, & in Italia, & in maxima parte Franciæ vulgariter *Damas* vocari, prout notiſſimum eſt, ac referunt plures, qui proprias vxores Dominas appellarunt.

Hodie autem viles, & nebulones, hoc no-
28 men *Domini* vſurparunt, † Nec eſt, qui non ſibi de honore, plurimum detrahi arbitretur, ſi hoc nomine non ſalutetur, vt ſcripſit Ludouicus Gomezius in c. 1. num. 41. poſt medium de cõſtitutionibus lib. 6. Licet in Italia adhuc
29 viget mos, † quòd, quilibet artifex vulgo *miſſer*, & eius vxor, aut filia, aut alia mulier inferior *Madõnna*, vocantur: Ad diſtinctionem maiorum, qui *Signori* dicuntur.

Tamen nomen generale *Domini noſtri* iuncta dictione *noſtri*, nemini datur, niſi Pontifi-
30 ci Maximo, † vel altero ſummo Principi, veluti memorato Hiſpaniarum Regi, qui per antedictam pragmaticam ſanciuit, quòd in Inſtrumentis, & alijs ſcripturis, vbi de Rege
31 fieri mentio † contingit: addantur hæc verba *Dominus noſter*. vt adamuſſim ſeruari videmus
32 De illa dictione relatiua *idem* † vide tex. in l. 2. in principio, iuncta glo. verbo. *ſed idem* vbi Alexan. num. final. in fine. Socin. num. 3. & cæteri. ff. ſi cert. pet. & Rota deciſ. 115. nu. 13. par. 1. diuerſ.

DENIQVE circa dictionẽ *Papa*, notandũ erit, quòd deriuatur à dictione Greca *Papè*;
33 quòd eſt interiectio † admirantis, & verè admirabilis, quia vices Dei in terris gerit. gl. in proœmio Clementinarum, verbo *Papa*, vbi allegat dictum Poetæ Anglici, *Papa ſtupor mundi*, &c. Archidiaconus in cap. quia Sacerdotes. nu. 2. 10. quæſt. 1. Nauarrus conſ. 2. nu. 5. qui filij ſint legitimi, & de ſpol. Clerico. §. 1. num. 1.

Vel dicitur Papa à papòs, ideſt maior,
34 quia Papa eſt maior † omnibus, c. ſolitæ. de maioritate, & obedien. Ita, vt Papa in adminiſtratione, & authoritate, ſit maior omnibus
35 Sanctis, † excepto Petro c. 1. 20. diſtinctione. Baldus in l. reſcripta ſub num. 7. C. de precibus imperat. offeren. Abbas in c. qualiter. il 2. num. 2. in fin. de accuſationibus. Henricus Botheus in tracta. de Synodo Epiſcopi. parte 1. numer. 27. Caſſaneus in cathalogo gloriæ mundi quarta parte conſideratione ſeptima, in fine.

Et licet aliqui contenderent, non eſſe Petrum maiorem Paulo, ex eo, quia Paulus ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ dipingatur à dextris Chriſti, & Petrus à ſiniſtris, vt etiã in Bullis Papalibus obſeruatur: Tamen hoc

non

non eſt verum, quia Petrus eſt maior Paulo,
36 nō obſtāte, † dicta pictura. Nam illa deſigna-
tio picturæ, non eſt facta ad oſtendendam
maiorē poteſtatem clauium; ſed myſterium
37 temporum † ante, & poſt paſſionem Chriſti;
quia ſiniſtra, eſt pars mortis, quam Chriſtus
habebat tempore, quo Petrus venit ad Chri-
ſtum ante paſſionem: dextera autem deno-
tat Immortalitatem Chriſti, quā habuit poſt
Reſurrectionem, tempore, quo Paulus venit
ad Chriſtum; vt tradit Cardinalis Alexādri-
nus in c. quamuis 21. diſtinctione. Decius in
c. tranſlato. in 2. lectura nu. 20. de conſtitu-
tion. Ioānes Selua de beneficio. parte prima,
quæſt. 5. numero 77. Alij etiam ſcribentes di-
cunt rationem eſſe, quia Paulus virginita-
38 tem † conſeruabat, qua Petrus vti coniuga-
tus carebat.

Pro quo etiam ego addo, quòd locus ma-
nus dexteræ, licet inducat quādam præſum-
39 ptionem maioritatis, non tamen † concludit,
neque eſt incompatibile, quòd maior, & di-
gnior ſit in manu ſiniſtra, & inferior in ma-
nu dextera. Rota deciſ. 4. ſub nu. 1. de electio-
ne, in nouis, vbi fuit reſolutum, quòd quāuis
Præpoſitus illius collegiatæ, de qua agebatur
ſederet, & incederet ſupra Decanum, & in
manu dextera: tamen, quia Decanus habebat
alias maioritates: Decanus erat dignitas
principalis, & maior in dicta Collegiata.
Quoniam nō erat incompatibile, quòd Præ-
poſitus haberet manum dexteram, licet infe-
rior, & Decanus ſiniſtram, licet principalior;
de quo etiam dicam, Deo adiuuante, in gl. 51.
ſub 15. caſu reſeruationis, de dignitatibus
principalibus in collegiatis.

40 Vnde a fortiori Papa maior † eſt Impera-
tore, & omnibus Regibus, & Principibus mū-
di, & ſe habet erga illos. Sicut Sol erga Lu-
nam, ac Stellas, c. ſolitæ de maioritate, & obe-
dientiā. Vbi gloſſ. Verbo *inter Solem, & Lu-
nam* hoc bene declarat. Dixit etiam Bald. in
cap. bonæ, il ſecundo numero decimo, de po-
41 ſtul. Prælator. quod Papa eſt admirabilis † po-
tentiæ, & ſe habet in Eccleſijs ſicut Sol in
Planetis.

Hinc omnes Principis, & creaturæ præſtant
humilem reuerentiam, & obedientiam Pōti-
fici Max. illiuſque deuotiſſimè deoſculantur
42 pedes † gl. verbo *oſculandi* in l. 1. C. de dome-
ſticis, & protectoribus. lib. 12. lex 4. tit. 5. Par-
tita 1. cum alijs adductis, in gloſſ. 55. nu. fin.

Ideo ſi Papa, & Imperator, aut Rex ſimul
mandant duo contraria, erit potius obedien-
43 dum † Papæ, vti maiori, & ſuperiori, gl. 2. per
tex. ibi, in c. cū parati 19. Vbi Abb. nume. 8.
& 9. cū ſeqq. Decius nu. 8. & 9. de appellat.

Propter quā ſummā maieſtatem, & Excel-
lentiam Papa, ſtatim, quòd eſt electus mutat
44 primū nomen, † quia ex ſubdito efficitur om-
nis creaturæ ſuperior, & Dominus. Nam iu-
ſtum eſt, quòd, quando præeſt omnibus, non
vocetur amplius nomine antiquo, quo appel
labatur dū ſuberat. Sed nouū nomen habeat,
45 ſicut de nouo omniū Dominus, † & Dei Vica-
rius eſt effectus. gl. verb. *Bonif.* in proœm. libri
6. Vbi oēs. Vital. in proœmio Clemen. verbo,
Ioannes. n. 21. Gugliel. Benedict. in c. Rainun-
tius, in principio, ex n. 44. de teſtam.

Sed quanto Papa maior, & excelſior eſt, tā
to humilior omnibus creaturis oſtēditur, &
46 propterea ſe ſeruū † ſeruorū appellat c. relatū
37. in fine de ſent. excom. & in proœm. decre-
talium, vbi gloſ. verbo *ſeruus*. & omnes ibid.

Ex quo prouenit, quòd vt Papa gloriā mū-
47 di † contēnat, dū conſecratur, ante illū, ſtupę
48 in ſūmitate arundinis eleuatæ cōburuntur, †
& clamādo dicitur, *Sic tranſit gloria mūdi Pater
Sancte.* Vt late per Nauarr. in repetit. c. inter,
verba 11. q. 3. concl. 5. n. 77. Lud. Gomez. om-
nino videndus, in c. 1. nu. 45. & 46. de conſti-
tutionibus, qui huius myſterij alia plura no-
tanda poſt alios in 6. quos allegat, cumulat.

Vlterius, & cōmunius hęc dictio, *Papa*, ha
bet ethimologiam à voce Greca Papòs, ideſt
49 Pater patruum, † vt adnotauit glo. in d. pro-
œmio Clemen. in ver. *Papa*. in fi. vbi Io. Andr.
& cęteri: ſeu Pater pauperū, vt tradit Io. Hu-
go in tract. de offic. quatuor pręlator. par. 1.
§. commiſſ. n. 1. tradit ēt d. lex 4. tit. 5. Partita
1. quę lex, & aliç ſimiles leges Partitarum
Papam Apoſtolicum appellant.

Vnde ſunt, qui putant, nomen iſtud, *Papa*,
50 corruptum, † eſſe ſicut pleraque alia (aduen-
tu Gothorum) nomina corrupta fuere, nā cū
primo breuitatis cauſa ſcriberetur hoc modo
p̄p̄. vel iſto *pa. pa.* quòd eſt idem, quòd Pater,
patruū, vel Pater patriæ, ſeu Pater pauperū,
vulgus indoctum, illas dictiones abbreuiatas
ad iſtam appellationē nominis Papæ, qua ho-
die vtimur retulit: Et illius abbreuiationis an
tiquæ, argumentū præſtat ſtylus ſcriptorum
Bullarum, qui eodem modo, ſicut olim hodie
per abbreuiationem p̄p̄. ſcribunt.

Sic etiam videmus factum in illis litteris,
quas nūc Romani pro inſignijs vtuntur, Cru-
51 ce in princip. appoſita, videlicet † S.P.Q.R. †
Nā cū illæ litteræ olim, ita abbreuiatæ à Si-
billa Laminis, ſeu Libica, inſculptæ æræ is
dimitterētur, in vaticinium, ſeu prophetiam
D.N. Ieſu Chriſti, ſub illo ſignificatu, videli-
cet (Ieſu ſalua populū, quem redemiſti) non-
nulli hoc vaticinium ignorantes, ad illum
ſenſum retorſerunt, ſcilicet, Senatus Popu-
luſq; Romanus: Cui quidem interpretationi
vulgari, ſeries illarum litterarum, non ita
quadrat, ſicut primo ſignificatui, ſi Crucem
in principio poſitam, & illa, Q. conſidere-
mus, prout ſcripſit Ludouicus Gomezius in
cap. 1. de conſtitutionibus in 6. num. 47. Vbi
plura,

plura, & poſt gloſſ. ibidem verbo *Romanus.* & alios Doctores ex numer. 1. vſque ad num.
52 46. infinita cumulat, ſuper diuerſis, † & multiplicatis nominibus Papę, & plenius Mandoſius in gloſſa ad facultates Auditoris Camerę in princ. in gloſſ. verbo *Epiſcopus,* per totam. & in §. ac tantum in verbo *Romani Pontificis.*

Summaria gloſſæ ſecundæ.

1 *Proœmialis ratio noſtræ regulæ eſt, vt pauperibus Clericis reſeruata beneficia conferantur.*

1 *Pauperum cura, ſpectat ad Papam, tanquam Patrem Pauperum.*

2 *Pauperibus Clericis ſunt beneficia conferenda, vnde ſe valeant ſuſtentare.*

3 *Pauper clericus eſt miles celeſtis militiæ.*

4 *Militare proprijs ſtipendijs nemo debet; nec qui eligitur ad onus, eſt a mercede repellendus.*

5 *Eccleſiæ ſtipendijs ſuſtentari debent, qui diuinis obſequijs adſcribuntur.*

6 *Pauper Clericus eſt perſona ad beneficia benemerita.*

7 *Pauperi conferre beneficium, potius eſt Iuſtitia, quàm gratia.*

8 *Beneficiales gratiæ ſunt ambitioſæ.*

9 *Gratia in forma pauperum, non dicitur ambitioſa.*

10 *Ambire non licet Eccleſiaſtica beneficia: ſed honeſtè conceduntur petentibus; fallit in Clerico paupere. num. 11.*

11 *Pauperes expectantes, præferuntur diligentibus in proceſſu.*

12 *Pauper Clericus præfertur diuiti, in aſſequendo beneficium.*

13 *Pauperem eſſe ſe fingens in impetratione beneficij, cum non ſit, non portat, niſi ventum.*

14 *Beneficia Eccleſiaſtica dicuntur panis pauperum.*

15 *Pauperum mater dicitur Eccleſia.*

16 *Pauperes dicuntur habere dominium bonorum Eccleſiaſticorum.*

17 *Pauperum vita, & ſanguis dicuntur redditus beneficiorum.*

18 *Pauperum patrimonium, dicuntur decimæ.*

19 *Pauperes dicuntur theſaurus Chriſti.*

20 *Paupertas eſt legitima cauſa, vt fiat vnio beneficij.*

21 *Pauperes poſſunt cogi diuites, vt ſibi tribuant eleemoſinam.*

22 *Pauper habet actionem ad petendum panem, quem auarus detinet.*

23 *Ciuitas ſine pauperibus non eſt perfecta.*

24 *Pauper Clericus præſumitur excedere diuitem, in bonis moribus, ac magis idoneus, quàm diues.*

25 *Condemnatus ratione ſpolij, audiendus non eſt in petitorio, niſi prius purget ſpolium, & expenſas, vſque ad obolum, niſi ſit pauper.*

26 *Minor, vel mulier ſolo iuramento probat paupertatem, ad effectum, vt audiatur in negocio principali: ſecus, aliæ perſonæ. & n. 27.*

28 *Clericus aduocare non poteſt in Curia ſeculari, niſi ſit pauper, & nu. 29.*

30 *Clericus ſi pro pauperibus poteſt poſtulare, à fortiori pro ſe ipſo, vt ſe ſuſtentet ſi ſit pauper.*

31 *Charitas benè ordinata incipit a ſe ipſo.*

31 *Charitas ordinata plus amat ſe in vngue pedis, quam alium in vertice capitis.*

32 *Agris noſtris ſitientibus, alienos irrigare non debemus.*

33 *Poſtulare poteſt Monachus de licentia ſui Prælati, pro ſuſtentando paupere Monaſterio.*

34 *Abbas Lapus ſuos Monachos alebat ex ſuæ aduocationis lucro.*

35 *Paupertatis priuilegia plura remiſſiuè: ſed a talibus priuilegijs plures dicunt, libera nos Domine. & nu. 36.*

37 *Pauperibus non ſunt danda beneficia maiora, nec Canonicatus Cathedralium, & numero. 38. & 40.*

39 *Canonicatum habere in Cathedrali magnus honor, & preheminentia eſt.*

40 *Pauper, vilis perſona præſumitur.*

41 *Diues melius, quàm pauper poteſt conſeruare decorem dignitatis*

42 *Pauperibus dare cibos deliſioſos, veniale peccatum eſt.*

43 *Pauper, quis dicatur remiſſiuè.*

44 *Paupertas quomodo probetur remiſſiue.*

45 *Pauperi litiganti contra diuitem, diues non teneatur expenſas ad litem miniſtrare, niſi in certis caſibus.*

46 *Pauper, & egenus an differant.*

47 *Pauperibus alicuius Parrochiæ legatum relictum poſt mortem hæredis, an hæres poſſit illud ſoluere in vita ſua, in præiudicium futurorum pauperum. & n. 48.*

49 *Pauperibus diſtributio facienda, intelligitur principaliter ordinata, pro ſalute animæ, & num. 50.*

51 *Perſona vniuerſalis eſt incerta.*

52 *Fideicommiſſaria bona reſtituere rogatus poſt mortem, poterit viuens cum voluerit illa reſtituere.*

53 *Pauperibus, quibus teſtator in ſpecie reliquit, non eſt amplius per teſtamentarios elargiendum*

dum, & ibidem dicitur, an vnus tantum pauper eligi poſſit.

54 *Exequutor nominatus ad diſtribuendum inter pauperes, poteſt diſtribuere inter ſuos filios, & conſanguineos pauperes, & numero 55.*

56 *Exequutor deputatus ad bona diſtribuenda inter pauperes, poteſt etiam diſtribuere in ſe ipſum.*

57 *Eligere, nec præſentare ſe ipſum, nemo poteſt.*

58 *Procurator conſtitutus ad præſentandum, non poteſt ſe ipſum præſentare.*

59 *Pauperes inter quos diuidi debent bona per teſtatorem relicta, quando ipſe non declarauerit. Et fit remiſſio ad Doctores de hac materia tractantes.*

60 *Clericis, non laicis ſunt beneficia Eccleſiaſtica conferenda. & n.63.*

61 *Laicus eſt incapax ſpiritualium.*

62 *Beneficium continet in ſe ſpiritualitatem, & temporalitatem.*

64 *Laico incedenti in habitu Clericali, pro tali Clerico reputato, collatio facta de beneficio eſt nulla. & n.65.*

66 *Collatio beneficij facta laico, non ſuſtinetur, quamuis ſtatim Clericus efficiatur.*

67 *Laico etiam religioſo, collatio beneficij fieri non poteſt.*

68 *Clerico coniugato licet competat priuilegium Canonis, tamẽ beneficium conferri non poteſt, nec Epiſcopus poteſt in hoc diſpenſare. & nu.69.*

70 *Laicus ex diſpenſatione Papæ poteſt habere beneficium, & in alijs caſibus, de quibus. num. 71. & 72.*

73 *Collatione beneficij, & ordinatione, eodem die cõcurrentibus, præſumitur anterior ordinatio, quamuis ſit facta hora ſecunda noctis.*

74 *Horæ appoſitio, operatur anterioritatis præſumptionem, etiam in Curia. & num.75.*

Pauperibus Clericis.

Gloſſa Secunda.

Plura notanda adducuntur ad fauorẽ pauperum.

1 VNA ratio proœmialis, & fundamentalis noſtræ regulæ: qua quilibet Papa mouetur ad faciendum illam, eſt iſta, vt pauperibus Clericis† de beneficijs reſeruatis prouidere poſſit, prout ipſamet regula docet, & tradit Achilles de Graſſis deciſ. vnica ſuper hac regula n. 2. Nam ad Papam, tamquam Patrẽ pauperum, ſpectat cura pauperum: cap. nihil, de præſcription. Ioan. Hugo, in tract. de officio quatuor prælator. p. 1. §. commiſſe. nu. 1.

Pauperibus namque Clericis prouidendũ eſt de beneficijs, vnde ſe valeant ſuſtentare,
2 ex quo ſe deputarunt ſeruitijs † diuinis, & non habent aliud beneficium. c. Epiſcopus. 4. de præbendis. c. ſi pauper. 30. eod. tit. lib. 6. vbi Geminian. num. 2. & cæteri: Staphilæus de litteris gratiæ. §. nona forma pauperum. num. 2.

Quia cum Clericus pauper, ſit miles cæle-
3 ſtis † militiæ. tex. in c. degradatio. verſ. *actualis*, de pœnis, lib. 6. gl. verb. *facere poteſt*. in l. miles 6. ff. de re iudicata, & ibi Bart. nu. 3. Alexan. num. 5. Iaſ. num 11. Ripa num. 5. certè
4 non debet proprijs ſtipendijs † militare, nec qui eligitur ad onus, debet a mercede repelli. c. cum ſecundum Apoſtolum de præbendis. c. ex his 12. q. 1.

Sed dignum eſt, vt Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtententur, in qua, & per quam diuinis obſe-
5 quijs adſcribũtur. c. Eccleſiaſticis. 12. quæſt. 2. d. cap. cum ſecundum Apoſtolum. de prębendis.

Et clericos pauperes eſſe perſonas be-
6 nemeritas ad beneficia, † inſinuat regula noſtra in verbis ſequentibus, dum dicit, *& alijs benemeritis, &c.* ponderando illam dictionem, *alijs*. quæ eſt repetitiuà ſimilium. cap. ſedes. de reſcriptis, & dicemus in gloſſa ſequenti.

Vnde conferre beneficium pauperi Cleri-
7 co, potius dicitur Iuſtitia, † quam gratia, cum illi ſit debitum, & propterea reſcripta in forma pauperum, dicuntur reſcripta iuſtitiæ. gl. verbo *pauperes* in d. cap. ſi pauper. de præben. lib. 6. per tex. in Clemen. litteras. eo. tit. gl. verbo *gratia*. in extrauagan. 1. §. nos amouere. de conceſſione præbendæ. Ioan. 22. Rota deciſ. 55. num. 4. de conceſſ. præben. in antiquis. Staphilæus de litteris gratiæ, vbi ſupra ſub num. 5. Caſſador. deciſ. 8. num. 9. de conceſſ. præbendę, licet Rebuff. in praxi beneficial. tit. de reſcripto in forma communi, & in forma pauperum. nu. 6. contrarium defendedere conetur.

Hinc confeſtim ſequitur, quòd licet om-
8 nes gratię beneficiales ſint † ambitioſę. cap. quamuis 4. poſt principium. c. ſi motu proprio. 23. de prẽben. lib. 6. Rota deciſ. 8. ante medium. de conceſſione prębendę. in nouis. & deciſione 60. num. 7. de reſcriptis in antiquis. Caſſador. deciſ. 8. nu. 4. de conceſſ. prębendæ.

Litteræ tamen, in forma pauperum, non
9 dicuntur ambitioſę. Rota deciſ. 10. nu. 11. de conceſſ. præbendæ in antiquis.

Sic etiam, quamuis ambire non liceat Eccleſiaſtica beneficia, nec ſit honeſtum illa pe-
10 tere, licet honeſte † concedantur. l. ſi quemquam

quam 30. verſ. *tantum ab ambitu*.C.de Epiſco-
pis,& Clericis. c.ſancimus. 1.q.7.
11 Hoc vero ceſſat in Clerico paupere,†quę-
rente beneficium,ex quo ſe valeat ſuſtētare ,
nè in opprobrium totius Cleri mendicare co
gatur.cap. diaconi. il 5. verſ. *mendicat infelix*.
93.diſtinct.Concil.Triden.ſeſſ.21.cap. 2. in
principio.
Item pauperes expectantes, pręferuntur
12 † diligentioribus in proceſſu. Staphil. de lit.
gratiæ.tit.de vi,& effectu clauſularũ.§.dein-
de ſequitur. nu. 2.Nec non veniunt pręferen
di officialibus Curiæ, ac familiaribus deſcri-
ptis Papę,idem Staphilęus de lit.gratiæ.cap.
de prærogatiuis expectantium.numer. 18.&
22.& 24.
Similiter Clericus pauper eſt præferendus
diuiti,in aſſequendo beneficium.Anto.de Bu
trio poſt Hoſtienſem ibi in c.tuam.ſub.num.
7.ante fin.verſ.*per prædicta dicit Hoſtienſis*.de
ætate,& qualitate. Rochus de Curte.de Iure
patronatus,verbo *honorificum*.quęſt.15.num.
42. verſ. *ſecundo crederem*, latè Lambertinus,
de iurepatronatus , lib. 2. parte. 3. quęſt.5.
principali,articulo 3.num. 1.& 3.& 7.ac per
totum. Surd. in tract. de alimen.tit. 1. quęſt.
93. num.17.
Et per regulam 16.Cancellarię de concur
rentibus in data,diſponitur,quòd pauper non
beneficiatus concurrens in data cum benefi-
ciato pręferatur eidem.
Dicit etiam Baldus in cap. cum adeo,nu.
1.de reſcriptis,quod qui in impetrando bene
13 ficium,fingit † ſe eſſe pauperem,cum non ſit,
non reportat niſi ventum.
Beneficia etiam Eccleſiaſtica dicuntur pa
14 nis † pauperum . Gomezius in tracta. de ex-
pectatiuis.n.75.ad finem.
15 Ac Eccleſia dicitur eſſe mater†pauperum
cap. ſuper prudentia.ante finem.14.quęſt. 2.
Gregorius Lopez in rubrica tituli. 18.Parti
ta prima.
Pauperes item dicuntur habere domi-
16 nium bonorum † Eccleſiaſticorum . cap.
quod autē, ibi,*non ſunt illa noſtra,ſed pauperum,
quorum procurationem quodammodo gerimus, non
proprietatem*. 23. quæſt. 7. ſuper quo tex. Na-
uarrus facit ſuum tractatum de redditibus
Eccleſię. gl. 1.in c. expedit.12.quæſt.prima.
gloſſ. 1. in cap. fin. 16. quęſt. 1. Et bona Ec-
cleſiarum , & Clericorum ſunt bona paupe-
rum cap.aurum indigne. 12. quæſt.ſecunda.
Abbas in c. cum ſuper.nu.12. & 20, de cauſ.
poſſeſſ.
Rurſus fructus beneficiorum dicuntur vi-
17 ta,† & ſanguis pauperum,Philippus Probus.
in additionibus. ad Ioan. Monac.in c.nemo.
nu.45. de electione.lib.6. poſt Dominicum,
quem ipſe allegat.
Et decimę,in quibus, vt plurimum reddi-
18 tus beneficiorum conſiſtunt , dicuntur † pa-
trimonia pauperum. cap. quia iuxta Sancto-
rum.in principio. 16.quæſt. 1. Philippus Pro-
bus,vbi ſupra ſub n.46.
19 Pauperes etiam dicuntur theſaurus†Chri
ſti, vt aſſeruit Diuus Laurentius.Tiraquel.in
tracta.de pia cauſa. in præfatione.verſ. *Item
relicta pauperibus* .
Paupertatis etiam cauſa eſt legitima, vt
20 vnio † beneficiorum fiat. cap. vnio. ante fi-
nem,ibi,*quæ vero minus alijs cõiungatur Eccleſijs*.
13.quæſt.3. cap.poſtquam. 16. q. 1.Caccia-
lup.in tract.de vnionibus.art.5.cauſa. 3. Fe-
lin.conſ.2.n.33.ad fin.verſ.*vel aliter reſpondeo*.
Mandoſ.in reg.22.de vnionibus.q.5.nu.3. ad
fin.Concil.Tridentin.ſeſſ. 21. de reformatio-
ne. cap. 5.& ſeſſ.24. cap. 13.
Præterea pauperes poſſunt cogere diui-
21 tes, † implorato Iudicis officio pro tribuen-
da ſibi eleemoſina. gl. in cap. ſicut ij qui per
inſaniam,verbo *eſurientium*.47.diſtinct.quam
gloſſam commendat Abbas in c. ſi quis pro-
pter.n. fin. de furtis.Felin.in c.ſi qui teſtium.
ſub nu.10. ad fin.de teſtibus . Auendanus de
exequendis mandatis principum.2. p.c. 10.
n.10.vbi plura in propoſito adducit. Meno-
chius de arbitra.caſ.182.nu. 43.
Habent etiam actionem ad petendum pa-
22 nem, † quem auarus detinet. Speculat.tit.de
inſtrumentorum editione. §. nunc vero ali-
qua.de vltima voluntate.num. 66.
23 Item ciuitas ſine pauperibus,†non eſt per
fecta.l. 2. de nundinis . Surdus in tracta. ali-
mentis tit. 1.q.77. nu.5.
Quibus adſine eſt , quòd Clericus pauper
præſumitur excedere diuitem, in bonis mori
24 bus.Rebuf. in praxi.tit. de reſcriptis,in for-
ma communi,& in forma pauperum. nu. 12.
vbi allegat.c.ſi forte.de electione. lib. 6. Ro-
lan.à Valle conſ.47.nu. 82. libro primo. vbi
dicit , quòd pauper præſumitur magis ido-
neus,quam diues.
Pariter licet condemnatus ratione ſpolij,
audiri non deberet in negocio principali, do
25 nec illud prius purgauerit,†& omnes expen-
ſas,etiã vſque ad obolũ refecerit. Bald. in c.
conquerente.num. 1.de reſtit ſpoliat. Abbas
in c.accedens il.2.num.5.Barbat.num. 27.vt
lite non conteſtata.Achilles deciſ.2.nu. 7.ad
fin. de locato.Caputaq.deciſ.270.n.5.par.2.
& deciſ.171.& 184. p.3.Put.deciſ.298.lib.2.
Quando tamen eſt pauper, audiendus eſt,
quamuis nec expenſas, nec fructus reſtituat;
ſed obtinere poteſt commiſſionem,vt conſti-
to de paupertate, & reſeruatis expēſis,&fru-
ctibus,vſque ad finem litis,ad vlteriora pro
cedatur , & de negotio principali tractetur.
Staphilæus de litteris Iuſtitiæ.§.penult.in fi-
ne. Veſtrius in praxi Romanæ Curiæ. lib. 7.
cap.1.ſub nu.8.latè Lancell.de attentat.ter-

tia p.cap.finali.n.93.& n.154.cum ſequentibus in noua impreſſione. Marcheſanus de cõmiſſionibus 2.p.cap.2.de commiſſione ſuper nullitatibus.nu.64.fol.153.

26 Ita vt ſi talis pauper eſſet minor,† vel mulier ſufficeret ſolum Iuramentum pro probatione paupertatis; vt fuit reſolutum in vna Leodicen. attentatorum. 20. Decembris. 1556.teſte Lancellotto.d.c.fin.n. 94.

Licet quoad alias perſonas,ſolum iuramẽ-
27 tum † pro paupertate probanda ad hunc effectum,non ſufficeret. Staphilæus de litteris Iuſtitiæ. §. ſi quiſpiam. numero decimo. in fine fol. mihi 513. Marcheſanus vbi ſupra num. 66.

A quibus non multum diſtat, quòd quamuis clerico in ſacris ordinibus conſtituto, ſit regulariter prohibitum aduocare coram ſe-
28 cularibus † Iudicibus, niſi in certis caſibus, vt in in capitulo 1. & per totum titulum de poſtulando.

Cæterum ſi ſit pauper, & nõ habeat beneficium, nec patrimonium, vnde ſe valeat ſu-
29 ſtentare, tunc licitum erit illi, † inſpecto iure communi, abſque aliqua diſpẽſatione Aduocati munus, etiam in Curia ſeculari, ſecluſa accuſatione in cauſis criminalibus, exercere, Hoſtienſis in d.c.1. de poſtulando.num.8. Anton.de Butrio poſt Henricum,& alios.nu. 15. Abbas. numer. 4.verſ.*ſi vero non habet*,& omnes cõmuniter recentiores. Rodoanus in tracta.de ſpolio Eccleſiæ.q.2.n. 23.

Et vltra iura,& rationes per ipſos Doctores allegatas,iſta ſola ſufficeret,nempè, quia ſi hoc poteſt facere pro pauperibus, & miſerabilibus perſonis, vt illorũ neceſſitati ſubueniat.cap.1.cap.3.eod. tit.de poſtulando: à
30 fortiori ſibi erit licitum, † & honeſtum, vt propriæ egeſtati, & neceſſitati conſulat.nam
31 charitas bene ordinata † incipit a ſe ipſo.l. præſes. C. de ſeruitutibus, & aqua.cap.3.& ib gloſſa verbo *videamur*. de ſupplenda negligen.Prælator.Puteus. deciſ. 88.num. 2. libro primo.

Dicit quoque Bald.in conſ. 312. *viſis actis*. ſub num.3.ante medium.lib.4. quòd ordinata charitas,plus amat ſe in vngue pedis, quã alium in vertice capitis. Aim.conſ.6. nu.25. & conſ.8.nu.17. Et agris noſtris ſitientibus
32 †alienos irrigare non debemus.Bellam.q.87. c.non ſatis.86. diſtinctione,& vide infra. nu. 54.cum ſequentibus.

Immo etiam Monachus poſſet de licentia
33 ſui Prælati, † pro vtilitate, & ſuſtentatione Monaſterij pauperis,aduocati officium exercere.c.Monachi in fine.19.q.1. Nauarrus in c. non dicatis.num. 99.12.q.1. Ignatius de Salcedo.in additione ad praxim criminalem Bernardi Diaz.c.63.gl.1. limitat.2. vbi poſt Abbatem,& alios, dicit, quod Abbas Lapus
34 † Monachos ſuos, ex ſuæ aduocationis lucro alebat. Rodoanus de ſpolio Eccleſiæ.q. 2.nu. 27.vbi à n.18.cum ſequentibus plura dicit.

35 Alia etiam plura commoda,& priuilegia † paupertatis, vide per Archidiaconum. in c. pauper.n.1.11.q.3. vbi cumulat.22. priuilegia,& Felin.in.c.ſi qui teſtium.8.de teſtibus. nu.10. poſt. Bald.ibidem. Gigantem in tracta.de penſionibus.q.80.per totam.Gregor. Lupum.in l.4. gl. 1.tit. 19. Partita 4. Rebuf. de priuilegijs ſcholarium, priuilegio 90. per totũ.Vbi etiã dd.Doctores dicunt,præcipue Felinus vbi ſup.nu.11.procedere, quamuis, ſi ex culpa propria procedat paupertas, Couarru.lib.2. variar.c. 16.n.fin.

Cynus tamen, & alij Doctores in l. ſi quis ad declinandũ. §.ſi. C.de Epiſcopis,&Cleri-
36 cis,dicunt,quòd à tali priuilegio † paupertatis, *libera nos Domine*. Aretin.in.§.1.num.3.ad finem. Inſtitut. quibus ex cauſis manumittere non liceat.Rebuf. in d.priuil.90. ſub n.18.

Quamuis autem, vt ſuperius diximus, ſint pauperibus Clericis beneficia Eccleſiaſtica conferenda, temperandum tamen eſt, quia illis non eſt regulariter prouidendum de maioribus beneficijs, nec — Quando pauper ſit deterioris cõditionis
37 Canonicatibus in Eccleſijs† Cathedralibus. Staphilæus de litteris gratiæ.§. nona forma expectatiuarum. num.40.& 41.Gomezius de expectatiuis.num.76.Rebuff.in praxi. tit. de reſcriptis in forma communi, & in forma pauperum.nu. 181. Niſi ſit litteratus, ex his, quæ dicam in gl.4.ex nu.20.

Ridiculum enim vulgo videretur, videre rudem, & pannoſum Clericum, Canonicum
38 Eccleſiæ Cathedralis, † iuxta illud, quod dicit gl.verbo,*cõmittantur*.in c. ſtatutũ in princ. de reſcriptis.li.6.Staphil.vbi ſup.n.42.de expectatiuis. Gomezius de expectatiuis.n.102. ad med.verſ.*ridiculũ*.vbi dicit,quòd iſta ratio poteſt morderi,ex quo habito Canonicatu ex eius redditibus facile poſſet veſtes cõparare.

Habere etenim Canonicatum,vel præbendam in Eccleſia Cathedrali eſt magnus ho-
39 nor,†& præheminentia.c.quamuis.§.quamquam.de præbendis. libro 6.Rota deciſ. 26. num.6.de præbendis.in nouis,& deciſ.2. de filijs præsbyterorum in nou.nam canonicus, dicitur pars corporis Eccleſiæ, & Epiſcopi. c. requiſiſtis de teſtamentis. ca.nouit.de his, quæ fiunt à Prælato. Staphilæus. de expectatiuis.§.inter formas igitur. num. 3. & 4. Gomezius.d.n.102.

Ideoque pauper, cum præſumatur vilis
40 perſona,† non eſt de præbendis Eccleſiæ Cathedralis prouidendus. Staphilæus, Gomezius, & Rebuffus,vbi ſupra. Et quòd pauper præſumatur vilis perſona,quia paupertas dicitur vilitas,eſt tex.in l.2.verſ.*quid enim*, ibi, *& paupertatis detegi vilitatem*, C.quãdo, & quibus

bus quarta pars.lib.10.gloſſ.verbo, *vilium*, in authentico, de mandatis principum. §. ſit ti-bi, collat.3.& probat etiam l.2.poſt princip. tit.9.part.2.

Et quia diues, cum maiori idoneitate poterit melius conſeruare decorem
41 † Canonicatus, ſeu dignitatis, & illum defendere, quã pauper, & ſic eſt præferendus. Felinus in c.cũ adeò.n.6. de reſcriptis, vbi plura adducit, & vide Lambertin. de Iurepatron. li.2.parte 3. q.5.nu.1.& per totum, vbi bene diſtinguit.

Quibus conſonat tex.in cap. vnum oratorium, prope fin. verſ. *ſi pauperibus*. 25.diſtin. vbi diſponitur, non eſſe dandos pauperibus
42 † delitioſos, & delicatos, nec ſumptuoſos cibos, & peccatum veniale incurrere, qui tales cibos pauperibus præparauerit: cum quo tex.concordat lex.34.poſt med.tit.5.Part.1. Abbas num.9.ad medium. Felin.nu.32. verſ. *adde etiam. tex.* in c. cum omnes de conſtitut. Tiraquel.de nobilitate c.20.num.146. Lara in repetitione legis, ſi quis à liberis. §. ſed ſi filius.n.48.ff.de liberis agnoſcen.

43 Quis autem dicatur † Pauper, vide latè per Couar.in practicis quæſtionibus c.6.nu. 3.in fin. verſ. *pauper autem dicitur*, & lib.2.variar.c.6.nu.8. Ioan. Lupum de Palatios Rubeos, in rubrica de donationibus inter vir. & vxor.§.11.à n.8. Gigantem de penſionibus q.89.n.10. Tiraquel.in l.ſi vnquam.verbo *omnia vel partem*.nu.31. Maſcardum de probationibus concluſ.1159. à num.8. Cæſar de Graſſis deciſ.1.de ſucceſsionibus ab inteſtato, vbi poſt plura ſigna, quę ponunt ad proban. paupertatem, totum arbitrio Iudicis relinqui aſſeuerant. Menoch. de arbitr. iud. caſ.65.nu.7.& per totum.

44 Et quomodo paupertas probetur, ad diuerſos effectus, & per quem ſit probanda, & an præſumatur, vide pleniſsime per Maſcardum in d.cõcl.1159.per totam. Puteũ deciſ. 16.lib.3. Couar.& Menoc. vbi ſupra, eũdẽ Menochiũ de præſumption.lib.6. præſumptione 25.per totam, & vide ſupra n.26.& 27.

Vtrum actori pauperi litiganti, teneatur
45 † reus diues expenſas ad litem miniſtrare, dic quòd regulariter non, niſi in certis caſibus, ſecundum veriorem opinionem, de qua per Couar.in pract.quæſt.c.6.num.5. Menochium de arbitrar. caſu 169.ex n.12. Simon. de Pretis.lib.5.interpretat.2.in princ.n.28. Surdum de alimen.tit.1.q.120.

Caſus autem ſpeciales, in quibus ſunt miniſtrandi pauperi ſumptus ad litigandũ, etiã contra miniſtrantem, ſunt, veluti, ſi filius petat alimenta à Patre, vel vxor à marito, vel Monachus à ſuo ſuperiore, & in alijs pluribus, de quibus videas per Pala. Rubeum in rubrica de donation. inter virum, & vxorem.§.39.à num.5. Afflic. deciſ.10. Didac. Perez in l.8.tit.1.lib.1.ordinamenti col.76. Laram.in d.l.ſi quis à liberis.§.ſed ſi filius.à n.49.vſque 69. Io. Gutierrez quæſt. Canonica 24.n.7. Aluarum Valaſcum conſultat.1. Surd.in tracta.de alim.tit.1.q.119. cum multis ſequen.

46 Quę differentia ſit inter pauperem, † egenum, & inopem, vibe Alexandrum. conſ.91. *repetitus*.n.2.3.& 4.lib.7.

DENIQVE dubitatur, an legatum relictũ pauperibus talis Parrochię, vel Caſtri, poſt mortem filij, vel alterius, poſsit de eius conſenſu, ſolui præſentibus
47 † pauperibus, in præiudicium futurorum pauperum, vel ſi mandetur reſtitui poſt quatuor menſes pauperibus, poſsit ſtatim fieri reſtitutio. Bart. ſanè in l.cum pater 77.§.à filia.n.1.per tex.ibi ff. de legatis 2.dicit, quòd non, quia eſſet in præiudicium futurorum pauperum, quòd dicit eſſe notandum, & perpetuo menti tenendum, & Bartol. ſequuntur ibidem. Imola, & Caſtrenſis n.2. Idem tenet Bartol.in l.poſt mortem.n.2.C. de fideicommiſsis, & ibi Imol.n. 3. Caſtren.n.2. Salicet. eo.n.2. & infinitis vicibus ſe ita practicaſſe dicit Angelus in eadem l.poſt mortem.n.2. Iaſ.n.6. qui plures caſus in facti contingentia afferunt, & communem opinionem eſſe dicunt. Roman. conſil. 452.*circa primum* n.1.& 2, ac per totum, Alexand. poſt alios, quos refert in l. ſtipulatio iſta.§.ſi quis dolum n.6.ff.de verb.oblig. Decius conſ.146. *in teſtamento*, n.2.

48 Cęterum contrarium † tenent Bald. & Fulgoſius.num.2. in dicta.l.poſt mortem. C.de fideicommiſsis, Ancharan.conſ.122.*circa primum*. nu.4. Abbas in conſ.11.*factum ſic proponitur*.n.1.lib.2. Decius ſibi contrarius in l.cum tempus 17.n.2.& 3.ff.de reg.Iuris, qui mouentur.

Tum, quia huiuſmodi reſtitutio inter pau
49 peres, eſt principaliter facta pro ſalute † animæ defuncti, cui expedit quòd celerius prouideatur.

Tũ, quia, ſi teſtator cogitaſſet de volũtate grauati, bene permiſiſſet, quòd ſtatim fieret reſtitutio, & ſic talis pręſumpta mens teſtatoris habetur pro expreſſa. l. licet Imperator 14. ff. de leg.1.

Tum, quia huiuſmodi legatum, nõ videtur incertum, nec conditionale, cum Deo cenſeatur relictum, iuxta illud, quod vni ex minimis feciſtis, mihi feciſtis.

Tum, quia illa dilatio fuit adiecta ad fauo
50 rem hęredis, ſeu † granati, qui fauori ſuo renunciare poterat, l. ſi quis in conſcribendo. C.de pactis, cum ſimilibus.

Tum etiam, quia licet perſona ſingularis, vel particularis ſit certa, tamen
51 vniuerſalis eſt incerta, † & neceſſaria, ideſt Collegium pauperum, argumento tex. in

authentica omnes peregrini. C. communia. de ſucceſſionibus, & comprobatur auctoritate Domini dicentis, *pauperes autem ſemper habebitis vobiſcum*.

Tum, deniq; quia teſtator, non videtur habuiſſe magis affectionem ad vnos pauperes, quàm ad alios, nec ad futuros, quàm ad præſentes; ſed ad genus perſonarum, paupertatem, & pietatem, & ſic eius voluntas verificatur in præſentibus pauperibus.

Et pro hac opinione videntur textus expreſsi in l. vxorem. §. Sceuola. ff. de legat. 3. & in d. l. poſt tempus. C. de fideicommiſsis, vbi habetur, quòd rogatus reſtituere bona fidei-
52 commiſsi, † poterit viuens, cum voluerit, illa reſtituere, & hanc ſententiam contra Bartol. cum Bald. & alijs ſupra relatis tenent, quamplures recentiores, Couarru. in c. tua. num. 5. de teſtam. Meneſ. de Padilla in l. vnum ex familia. in princ. num. 12. ff. de leg. 2. Anton. Gomezius in l. 17. Tauri. nũ. 7. Menchaca de ſucceſſ. creatione p. 1. §. 7. nu. 19. Spinus de teſtamentis. gl. 28. num. 71. Aluarus Velaſcus, in conſultationibus Luſitanis. conſultat. 102. num. 27. vbi poſt Padillam, vbi ſupra num. 13. dixit, modernam praxim hanc poſtremam opinionem admiſiſſe. firmat etiam latè Mantic. de coniecturis, libro 9. tit. 5. num. 20.

Adde etiam, quòd ſi teſtator reliquit ali-
53 quibus certis pauperibus, † quos nominauit, certas quantitates, & poſtmodum mandauit reliqua bona ſua diſtribui inter pauperes, per ſuos teſtamentarios eligendos, quòd prædictis pauperibus certis, & nominatis à teſtatore, nihil amplius poſſunt teſtamentarij diſtribuere, niſi illud dumtaxat, quòd Teſtator ſpecialiter illis reliquit. lex. 3. titulo 10. partita 6. vbi Gregor. Lopez poſt alios benè declarat. Et an per teſtamentarium poſsit eligi vnus pauper tantum, & quando. Vide Menoch. de præſumption. libro 4. præſumptione 125. ex numero 20.

Item, quòd executor nominatus ad diſtribuenda bona inter pauperes, poterit di-
54 ſtribuere in ſuos filios, † & conſanguineos pauperes, fraude ceſſante, Abbas in cap. 1. numero 5. de cohabitation. clericorum, & mulierum. Iaſon. in l. ſi is qui, la prima. num. 7. in fine. verſ. *Item per iſtum tex.* ff. de vulgari, & pupillari ſubſtitutione. Gregor. Lopez in l. 3. in gloſ. verbo, *tubiere por bien*. tit. 10. part. 6. Diuus Thomas. 2. 2. q. 32. art. 9. & ibi Caietanus. Mantica de coniecturis. lib. 8. art. 5. ex num. 16.

Sic etiam, ſi eſt commiſſa electio pauperũ Priori fratruum Prædicat. poteſt eligere fra-
55 tres† ſuos. Bart. in l. cum quidã. n. 3. ff. de legat. 2. & ibi latè additio ſub littera G.

Immò deputatus ad certa bona diſtribuenda inter pauperes, poteſt etiam diſtribuere
56 in ſeipſum, † vti talem pauperem, ſi egeat, Abbas in c. cum in Iure. ſub nu. 4. verſ. *& hæc faciunt optime*. de electione. Nauarrus in manuali. c. 25. n. 121. late Padilla in l. præſes. n. 12. C. de ſeruitut. & aqua. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 9. q. 17. n. 120. Benedict. Capra in tract. de execut. vltim. volunt. membro 6. ex num. 169. cum ſequentibus.

Nam, quamuis in his, quæ ſunt ambitioſa,
57 † veluti in beneficialibus, nemo poſsit ſe ipſum eligere. c. per tuas de Iurepatron. c. fin. de Inſtitut. cum alijs, & ſic procurator ad reſignandum in fauorem perſonæ per procura-
58 torem eligendæ, non poteſt ſe ipſum † eligere. Caputaquen. deciſ. 397. n. 1. & 2. p. 2. Paleot. deciſ. 249. Burſatus conſ. 395. n. 24. Flamin. Pariſ. vbi ſu. n. 102. & 103. cum ſeqq. Secus tamen eſt in rebus non ambitioſis.

Rurſus, ſi teſtator non declarauerit inter quos pauperes ſit diuidenda eleemoſina, dimidi debet inter pauperes illius loci, in quo teſtator habitabat, & domicilium habebat,
59 † vbi fomentum, conſolationem, & ſeruitia à multis recepit, non verò inter alios ab illo loco extraneos. l. ſi quis ad declinandam. l. nulli. C. de Epiſcopis, & Clericis. gl. verbo *pauperes*, in c. ſi patet. de teſtamen. in 6. lex. 20. & ibi Gregor. Lopez in verbo *de aquel lugar*, tit. 9. part. 6. Padilla in d. l. ſi præſes. nu. 24. C. de ſeruit. & aqua. Couar. in c. cũ tibi. n. 14. de teſtamentis, vbi recedit ab opinione nõnullorum, quos allegat, tenentium, quòd hoc non procederet, quando pauperes ſint nominati ab Executore teſtamẽtario. Hippolytus de Marſilijs. in l. fin. n. 168. ff. de iuriſd. omn. Iudic. Mantica de coniect. lib. 8. tit. 5. n. 2. cũ ſeqq. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 125. vbi ad longum tradunt, de elect. pauperum facienda. Et an potius ſint eligẽdę fæminę, quàm maſculi, & an prinsmoniales, quam ſeculares, & alia quã plura, ad quos lectorẽ reijcio, necnõ ad Beninicaſiũ in ſuo peculiari tract. de paupertate. præſertim q. 8. per totã.

Dum dicit regula noſtra, *Clericis*, notã, quòd beneficia Eccleſiaſtica ſunt
60 Clericis † conferenda, non autem laicis, cap. cum adeo de reſcriptis. c. ex litteris de tranſactionib. c. 2. de Inſtitutionibus, & vbiq; tradunt communiter doctores. Rebuf. in praxi. titulo de Clericis, & à quibus, & quomodo creentur. num. 4. Mandoſius in reg. 24. de malè promotis. num. 3. Lambertin. de Iurepatron. lib. 2. par. 1. queſt. 7. art. 7. num. 2. cum ſequentibus. Menochius de arbitrarijs. caſ. 201. num. 33. Capra in tracta. regularum, regula 97. numero 39. Alfonſus Hojeda de incompatibilitate, parte prima. cap. finali. num. 71. cum ſequentibus, Pariſ. de

Laico non confertur beneficiũ, ampliatur 4. mod. & totidem limitatur.

de reſignatione lib.4.q.2. num.1. & per to-
tam. Nauar.conſ.1. de præbendis.

61 Ratio eſt, quia laicus eſt incapax † ſpiri-
tualiũ.c.ſi quis deinceps 16.q.7.c. cauſã quę
de præſcription.c.quamuis.de decimis, Et be
neficiũ eſt res ſpiritualis.c.dilecto.de præben
dis, & Abbas, ibi num. 16. & in c.maioribus
eo.tit.num.1.& 2.Rot.deciſ.8. num. 1. & 2.
de procuratoribus in antiq.Cardinalis, conſ.
131.*Sanctiſſimus.* ad finem, Hojeda vbi ſupra
ſub dicto numer.71.

Nam omnia beneficia continent in ſe duo,
62 nempe ſpiritualitatem, † quod eſt princi-
pale; & temporalitatem, quod eſt acceſſoriũ.
c. ſanctorum.§. quis, 70. diſtinctione. c. eos
qui 81.diſtinctione.Oldrad.conſ.166.num.2.
Selua de beneficio, parte prima. q.1. num. 5.
verſ. *quoad tertium*. Mandoſ. in regula Can-
cellariæ 22.q.4.num.2.

63 Ita vt, neque vna ſola hora † poteſt laicus
habere beneficium eccleſiaſticum. Beroius.
in c.ſuper litteris nume.72.de reſcriptis. Pa-
riſius, vbi ſupra num. 13.

Amplia primò, quamuis ille, cui confer
tur beneficium incederet in ha
64 bitu, † & tonſura, & reputaretur Clericus;
quia ſi adhuc conſtat de veritate, non teneret
collatio beneficij. Staphilæus de litteris gra-
tiæ, tit.de expectatiuis, 9.forma expectatiua-
rum. num. 24. verſ.*ſimiliter purus laicus.* & nu.
ſequenti.Selua de beneficio 3. p.q.5. num.1.
Gomezius de expectatiuis nu. 88. & fuit re-
ſolutum in Rota 13. Decembris 1547. teſte
Peregrino deciſione 50. in manuſcriptis. lib.
1. Flamin. Pariſius latè d. quæſt. 2. num. 19.
cum ſequentibus; & licet ibi numer.20.& 21.
dicat, quòd hoc, nullum habet contradicto-
rem, ſcilicet, quòd in hoc caſu, non applice-
tur, nec locum habeat diſpoſitio legis. Barba-
rius Philippus.ff.de officio Prætoris.

65 Non tamen contradictoribus caret, † quia
adeſt gloſſa, & Rotæ deciſio contrarium te-
nentes, gloſſ. eſt in c.2.gl. finali de inſtitutio-
nibus, deciſio Rotæ eſt 12.*nota quod Clericus*.de
probationibus.in antiquis, vbi num. 2. clarè
dicitur, quòd collatio facta non clerico ince-
denti in habitu, & tonſura, ſit valida, & te-
neat.

Tamen Staphilæus, & Gomezius vbi ſu-
pra, & Mandoſius in dicta regula 24. q.4. nu.
12. reprobant, tàm dictam gloſſam, quàm
Rotæ deciſionem, & ità eſt tenendum, quan-
do conſtat, reuera laicum fuiſſe tempore col-
lationis; In dubio tamen Clericus præſume-
tur, ſi in poſſeſſione beneficij reperitur. Rot.
dicta deciſ. duodecima, numero primo. de
probat.in antiquis, latè per Maſcard, de pro-
bation.concluſ.34.numero primo, & 2.& per
totam.

Secundo amplia, vt nec talis collatio ſu
ſtineatur, licet ſtatim poſt illã, quis Clericus
66 efficiatur. † Nam cum collatio fuerit à prin
cipio ipſo Iure nulla, non conualeſcit. An-
charan.in c. ſi eo tempore. num.2.verſ. *Item
not.* poſt gloſſ. ibi, verbo, *effectum*, de reſcri-
ptis. lib.6.Peregrin.d.deciſ.50.lib.1.Staphi-
læus, & Gomezius, vbi ſupra, & vide infra
num. 73.

Ampliatur tertio, etiam ſi ſit regula-
67 ris, vel religioſus. † Nam
ante tonſuram, non poteſt obtinere benefi-
cium. Anton.de Butrio in d.c.2.ſub num.11.
verſ. *de regularibus autem*.de Inſtitut.Rebuf, in
tracta.de pacifi.poſſeſſor.n.224.Lambertin.
de Iurepat.li.2.p.1.q.7.ar.3.n.1.& per totũ.

Quarto ampliatur, vt etiã procedat in
68 Clerico coniugato, † quia quã-
uis potiatur priuilegio Canonis, *ſi quis ſuaden
te* 17.q.4.& priuilegio fori, ſi concurrãt in il
lo qualitates Conc.Triden. ſeſſ. 23.c.6.verſ.
in clericis vero coniugatis, c.1.de clericis coniu-
gatis.lib.6.vbi omnes: in reliquis tamen, ha-
betur pro mero laico, & priuilegio Clerica-
li non gaudet, vt in d.c.1. de Clericis coniu-
gatis.verſ.*in cæteris*.lib.6.& ſic beneficium Ec
cleſiaſt. nequit obtinere, Capra d. reg. 97.
n.23.Selua de beneſ.p.1. q.7.n. 17.& 3.p.q.
5.num. 19.

69 Ita vt, neq; Epiſcopus diſpenſare valeat, †
vt Clericus coniugatus poſſit obtinere bene
ficium ſimplex, vt poſt Imol.Bellameram.&
Panormitanum reſoluunt. Capra vbi ſup. n.
43. & Hojeda de incompatibilitate 1.p.cap.
finali nu. 77. vbi reprobant opinionem Spe-
culatoris, Hoſtienſis, & Anton. de Butrio
contrarium tenẽtium, per tex.in c.Ioannes.
de Clericis coniugatis, & eorum fundamen-
tis reſpondent.

Limita nunc primo prædictam conclu-
ſionem, quando Papa diſpenſa-
70 uerit, † quia ex Papæ diſpenſatione, laicus
poteſt obtinere beneficium. Felin. in c. cau-
ſã quę n.6.de præſcription.Capra vbi ſup.n.
34.Caputaq.deciſ.138.p.2.& deciſ. 24.p.3.
& tradunt Doctores in d.c.Ioannes, de Cle-
ricis coniugatis.

Secundo niſi fuiſſet conceſſum benefi-
71 cium laico, non in titulum, †
ſed in ſuſtentationem concurrentibus, Eccle
ſię vtilitate, & ſeruitijs Eccleſię factis, & ita
procedit, quod habetur in c. ſi quis 32. diſt.&
in c.quia tua, 12.q.1.& reſoluit Capra vbi ſu.
ex n.35.Hojeda n.76.in fi, Pariſ.n.45.vbi ſu.

Tertio limita, quãdo verè benef. Eccle-
ſiaſt.non ſunt, vt in Capellanijs,
72 † præbendis, & alijs, quæ poſſunt laicis cõce
di, iuxta ea, quæ per diſtinctiones, late dice-
mus in gl. 5.per totam, vbi de ſingulis age-
mus.& in §.1.de præbẽ. à n.26.& in §.2.à n.6

Quarto limita, ſeu declara, quòd colla-

tio Papæ facta eadẽ die, & qui in partibus hõ
73 ra ſecũda noctis † factus fuerat Clericus, in dubio præſumitur collationem ſubſequutam fuiſſe Clericatum, pro ſuſtinenda collatione, vt fuit reſolutum in Rota teſte Creſcentio deciſion. *169.* aliàs 4. de præſumption. Tùm, vt actus collationis ſuſtineatur. l. quoties. ff. de rebus dubijs. c. Abbate. §. hic autem ſenſus de verbor. ſignif. Tum ratione ap
74 poſitionis horæ. † Caſſadorus deciſ. 20. de præbend. cum alijs deductis in §. 2. proœmiali ex num. 100.

75 Et in d. deciſ. Creſcentij reprobatur † opinio Soc. dicentis, quòd in Curia, non habeat locum effectus horæ, & vide etiam Menochium de adipiſcen. rem. 4. n. 792. Guiliel. Benedictum in c. Raynuntius, in verbo *teſtamentum*. 2. nu. 27. de teſtam. vbi etiam loquuntur de effectu horę appoſitę in teſtamentis.

Reliqua concernentia iſtam materiam, vide per Lambertinum de Iurepatronatus lib. 2. p. 1. queſt. 7. principali. art. 3. & 7. per totos. Capram, & Hojedam, vbi ſupra, Flaminium Pariſium de reſignat. lib. 4. q. 2. per totam, vbi in hac materia 109. numeros expendit.

Summaria Gloſſæ Tertiæ.

1 *Dictio*, &, *regulariter eſt coniunctiua, cum eiſdem qualitatibus.*
2 *Legatum Titio factum de fundo, ſub conditione, ſi nauis ex Aſia venerit, de domo, cenſetur relicta domus, ſub eadem conditione.*
3 *Dictio*, necnon, *reſoluitur in*, &.
4 *Concil. Triden. ſeſſ. 23. c. 18. verſ.* necnon, *declaratur.*
5 *Dictio*, &, *aliquando ponitur ampliatiue.*
6 *Legatum*, mille, *relictum Doctoribus Iuris, & Medicis, debetur etiam Medico, quamuis Medicus Doctor Iuris non ſit.*
7 *Legatum de equo, & armis, intellegitur de armis equi, & equitantis.*
8 *Clauſula*, omni meliori modo, *cum dictione*, &, *capit, etiam alios modos maiores expreſſis, aliàs non.*
9 *Dictio*, &, *ponitur declaratiuè, ad verba præcedentia, & num. 10.*
11 *Dictio*, &, *ponitur inter diuerſa.*
12 *Conceſſo monaſterio, cum pertinentijs ſuis, & Eccleſia, Eccleſia non venit, tanquam acceſſoria; ſed tanquam diuerſa.*
13 *Dictio*, &, *ſi ponitur inter duo, idem ſonantia, tunc remota copula illa, duo reſoluuntur in vnum.*
14 *Dictio*, &, *ponitur pro* vel, *ratione ſubiectæ materiæ, & è conuerſo. & n. 15.*
16 *Dictio*, &, *diuidit pro dimidia.*
17 *Iuspatronatus, ſi relinquatur Rectori, & Incolis, pro medietate erit Rectoris, & pro alia medietate Incolarum.*
18 *Fratre, & eius filijs vocatis, non cenſentur ſimul, & eodem tempore vocati; ſed ordine ſucceſſiuo, & n. 19. niſi ſit materia maioricatus, vel emphiteuſis n. 20.*
21 *Dictionis*, &, *de materia plura remiſsiuè.*
22 *Dictio* alius, a, d. *denotat ſimilia, & paria.*
23 *Indultum, quòd Abbas certi Monaſterij, non teneatur recipere aliquem expectantem, in ſuo monaſterio, ſeu in aliqua alia Eccleſia ſui ordinis, non intelligitur de Eccleſia ſeculari.*
24 *Verba*, & quamuis aliam diſpoſitionem, *regulæ 8 intelliguntur, de ſimilibus expreſsis.*
25 *Statutum dicens, quòd committens tale maleficium condemnetur in centum, vel alia pœna arbitraria, intelligitur de equali, vel parum excedenti, & num. 26.*
27 *L. 3. tit. 10.* de las Iniurias. *lib. 8. recopilationis Hiſpaniæ declaratur.*
28 *Augendi pœnam, vltra aſſignatam, facultate conceſſa, augmentum vti acceſſorium, non debet eſſe, pœna aſſignata, maius.*
29 *Gratiam obtinens, ad beneficium præbendale, vel aliud, non poteſt capere Curatum, nec perſonatum, nec dignitatem, & n. 30.*
31 *Clauſula vacationis per obitum Antonij, vel alio quouis modo, non capit vacationem ex perſona alterius.*
32 *Facultate conceſſa Nuntio, ad diſpenſandum ad præſtimonia, vel alia beneficia, non compræhendit dignitates, nec alia beneficia maiora.*
33 *Supplicans Principi, quòd dignetur ei dare aliũ Iudicem in tali cauſa, implicat, quòd erat iam datus Iudex diuerſus, in eadem cauſa.*
34 *Dictio*, alius, *operatur, quòd fideicommiſſum tantum debeatur ſolis fratribus, in caſu, de quo hic.*
35 *Fideicommiſſo in, ſi ſit vocatus filius maſculus, & alij deſcedentes ex illo, intelligitur de deſcendentibus maſculis tantum.*
36 *Clauſula derogatoria reuocationum, & aliarum conſtitutionum Apoſtolicarum, quid compræhendat.*
37 *Clauſula*, quidam alij, *non compræhendit pauperes, & an fœminas, & n. 38.*
39 *Clauſula*, omneſque alios, *non compræhendit Collegium, nec vniuerſitatem, nec Principes, nec perſonas Illuſtres. & n. 40.*
40 *Clauſula*, rebuſque alijs, *non capit res grauiores, & maiores expreſsis.*
41 *Cauſa expreſſa in ſententia, ſi corruit. Similiter præſumuntur corruere aliæ cauſæ implicitæ comprehenſæ ſub generali clauſula*, & ex alijs cauſis, &c.
41 *Cauſas exprimere in ſententia, an ſit opportunum, aut neceſſarium, ibidem.*

Dictio

42 *Dictio* alius, *an mutet naturam ratione dictionis vniuerſalis adiunctæ, & infertur ad plura.n.* 43.44. *&* 45. *&* 46. *& declaratur nu.* 47. *& pro limitatione ponitur. num,* 48.

49 *Dictio* alius, *ratione materiæ ſubiectæ denotat diſſimilia.*

50 *Dictio* alius, *ratione euitandi abſurdi implicat diuerſa, & diſſimilia.*

51 *Simile, non eſt idem.*

Et alijs.

Gloſſa Tertia.

IN HAC gloſſa breuiter videre oportet, de natura iſtarum duarum dictionum *&*, ac *alijs.*

Incipiendo à dictione, *&* dicẽdum eſt regulariter eſ-
1 ſe coniunctiuam, † & copulatiuam, cum eiſdem qualitatibus. l. Seię 20. §. Gayo. ff. de fundo inſtru. vbi Bart. nu. 1. & ſequentibus benè diſtinguit, l. Titie textores §. nihil. ff. de legat. 1. Iaſ. latè in l. 1. nu. 2. per totum ff. de Iuſtitia, & Iure. Neguſantius conſ. 72. n. 14. Caputaquen. deciſ. 173. num. 7. parte 2. Franciſcus Pauinus de officio, & poteſtate Capituli ſede vacante, præludio. 3. n. 2.

Ideò, ſi teſtator legauit Titio fundum, ſub conditione, ſi nauis ex Aſia venerit, & Do-
2 mum: etiam legatum domus, † cenſetur relictum, ſub eadem conditione, vt tradit Bartolus in d. §. Gayo. n. 2. Aretin. conſ. 1. n. 12. Ruinus conſ. 115. n. 6. lib. 3. Gozadinus conſ. 82. num. 9. Bero. conſ. 120. n. 65. lib. 2. Iaſ. in d. l. 1. n. 2. de Iuſt. & Iure, vbi declarant, ſi ſit in eadem oratione conceptum; ſecus autem ſi in diuerſa.

Sic etiam dixit Rota corã Cęſare de Graſſis. deciſ. 1. n. 5. de rebus Eccleſ. non alienandis, quòd Concil. Triden. ſeſſ. 23. c. 18. verſ. *nec non beneficia*, quòd attenta illa dictione,
3 *necnon*, quæ reſoluitur † in copulatiuam, *&*, quód eadem ſolemnitas requiritur in vnione beneficiorum ſeminario facienda, quæ requi-
4 ritur in detractione † fructuum, ex alijs beneficijs, Et ſecundum hunc modum, accipitur dicta dictio, *&*, in caſu noſtro: nàm reſeruatio, de qua in noſtra regula, pariformiter fit ad prouidendum alijs perſonis benemeritis, ſicut ad prouidendũ clericis pauperibus.

Aliquando hęc dictio, *&*, ponitur amplia-
5 tiuè, † quia auget, & ampliat, ad pręcedentia. l. ea tamen adiectio 46. & Bart. ibi notat ff. de legat. 3. Bald. in rubrica. C. de emptione, & venditione. nu. 9. q. 9. Puteus deciſ. 230. n. 2. lib. 3. Vnde ſi relinquatur legatum, mille ducatorum Doctoribus Iuris, & Medi-
6 cis, † dictum legatum debetur, tam Medicis, quàm Iuris Doctoribus, neque requiritur, quòd ſit idem Medicus, & Doctor Iuris, vt determinauit Baldus in l. 1. ſub n. 5. ad mediũ. verſ. *& ideo ſi legatum factum.* ff. de Iuſtitia, & Iure, vbi plura, Euerardus in loco à natura copulę. n. 1. vbi etiam ſubdit cum alijs, quòd
7 ſi teſtator legauit equum ſuum, † & arma intelligitur legaſſe arma equi, & equitantis.

Similiter, quãdo clauſulę, *omni meliori modo* apponitur ſupradicta dictio *&*, veniunt etiã
8 alij modi, vltra † expreſſos: ſecus vero, ſi non apponitur, l. 1. §. ſi quis ità. vbi Bart. n. 5. Iaſ. nu. 3. in fine. ff. de verbor. oblig. Achilles deciſ. 4. de procuratoribus. in fine, & deciſ. 13. in fine. de verbo. ſignificatione. Caputaq. deciſ. 124. parte 1. & deciſ. 260. nu. 4. parte 3. Creſcentius deciſ. 10. num. fin. de dolo, & contumatia. Cæſar de Graſſis deciſ. 1. num. 4. de electione. De qua clauſula vide plura cumulata per deciſionem Peruſinam. 117. num. 2. & pluribus ſequentibus.

Aliquãdo hæc copula, *&*, ſtat declaratiuè,
9 † ad effectum declarandi verba pręcedentia, vt latè per Socinum Iuniorem conſ. 181. nu. 35. lib. 2. Rota deciſione 327. num. 3. parte 2. diuerſor. vbi dicit, quod hęc dictio appoſita inter verba, *lis, quæſtio, & differentia*, ſtat
10 declaratiuè, † vt verbum *lis* intelligatur de lite, ſeu contentione extraiudiciali.

Aliquando etiam, & vt plurimum eſt de natura huius dictionis, *&*, vt ponatur inter
11 diuerſa, † tex. & ibi not. Bartol. in l. ſi is qui ducenta 14. in principio. ff. de reb. dubijs gl. in rubrica. ff. de Iuris, & fact. ignoran. & Bar. ibi in verſ. *nota gloſſam*, & Bald. ibidem in verſ. *in eadem.* gl. in cap. quærelam. 15. verbo *non potuit*, ad medium, de Simonia, vbi dicitur, quòd ſi conceditur monaſterium cum
12 pertinentijs ſuis, † & Eccleſiam, quòd tunc ratione dictionis, *&*, Eccleſia, non venit, tanquam acceſſoria, & de pertinentijs, ſed venit tanquam diuerſa, & ſeparata, & docet ibi Abbas ſub nu. 6. & reliqui omnes, tradit latè Pauinus de off. & poteſtate Capituli ſede vacante, pręludio 3. num. 1. cum ſequentibus.

Si vero copula, *&*, ponitur inter duo idem ſonantia, tunc, quia hoc eſt contra eiuſdem copulę naturam, remota copula, illa duo
13 in vnũ plerumq; reſoluuntur. † l. 1. & ibi notat Bartol. num. 2. ff. de pactis. Idem Bartol. in rubrica. C. de agricolis, & cenſitis. Euerardus in d. loco à natura copulæ nu. 11. vbi num. 3. cum quinque numeris ſequentibus ponit differentiam, inter dictionem, *&*, & dictionem, *cum*, cum pluribus vtilibus illationibus.

Quibus adde, quòd aliquãdo propter ſubiectã materiam, dictio, *&*, ex-

 ponitur

14 ponitur pro diſiunctiua † *vel*, c. 2. de reſcri-
ptis, vbi latiſſimè. Felinus poſt alios à n. 21.
vſque ad 38. l. generaliter. C. de Inſtitutioni-
bus, & ſubſtit. Iaſ. in l. Gallus. §. quidam re-
ctè. n. 23. & 24. ff. de liberis, & poſthum. Sicut
è cõuerſo dictio, *vel*, ſiue, *aut*, reſoluitur in, *&*,
15 † maximè, quando ponitur inter perſonas.
tex. in l. cum quidam §. melius itaq; C. de
verbor. ſignificat. vbi omnes tradunt, & præ-
cipue Iaſ. n. 1. & 2. vbi ponit regulam cum
octo limitationibus. Felin. in cap. inter cæte-
ras. n. 16. per totum de reſcriptis.

Aliquando etiam iſta copulatiua, *&*, diui-
16 dit pro dimidia, † veluti ſi quis inſtituat Ti-
tium, & filios Gaij, filij Gaij habebunt dimi-
diam. tex. in l. reos. 11. §. cum in tabulis. ff. de
duobus reis. l. cum pater. §. hæreditatem ff.
de legat. 2. §. ſi plures. Inſtitut. de hæredibus
inſtituendis, Decius conſ. 253. *proponitur*, n.
3. Puteus deciſ. 289. num. 2. lib. 2.

Hinc ſi relinquatur Iuspatronatus Recto-
17 ri Eccleſiæ, & Incolis, pro medietate † erit
Iuspatronatus Rectoris, & pro alia medie-
tate Incolarum. Creſcentius deciſ. 4. de Iu-
repatronatus. Iaſ. in l. fin. n. 4. cum ſeqq. C. de
impuber. vbi plura cumulat. Felin. in c. paſto
ralis. n. 8. & 9. de reſcriptis. Rota deciſ. 408.
n. 1. & deciſ. 770. n. 1. p. 1. diuerſ.

Et quid, ſi plures vocentur per iſtam copu
lam, *&*, verbi gratia, ſi teſtator inſtituat fra-
trem, & eius filios, an iſti filij cenſeantur
vocati ſimul, & ſemel, & eodem tempore
18 † cum Patre concurrere debeant, tradunt
Doctores per tex. ibi in l. Gallus. §. quidam
recte. ff. de liberis, & poſthumis, vbi Bartol.
nu. 4. tenet, quòd non, ſed ordine ſucceſſiuo,
19 † poſt obitum patris. Sed contra Bartol. eſt
communis opinio, vt Imola ibid. nu. 20. Iaſ.
n. 22. Socinus n. 3. Galliaula n. 20. Fortunius
nu. 47. Menacha de ſucceſſion. creatione. §.
20. n. 120. Iulius Clarus lib. 3. ſententiarum.
§. teſtamentum. q. 80. per totam, vbi ponit
quinque concluſiones. Oſaſc. deciſ. 81. per
totam. Cæſar de Graſſ. deciſion. 2. ex num. 3.
& deciſion. 4. de teſtam. Hieronymus Ga-
briel conſ. 101. num. 1. cum ſequentibus.
lib. 1. Couarru. in c. Rainuntius. §. 2. per
totum. de teſtam.

In materia tamen maioricatuum, vel em-
20 phiteuſis, † opinio Bart. eſt verior, & tenen-
da, vt per Molinam de Hiſpanorum primoge
nijs. lib. 1. c. 6. n. 5. poſt alios ab eo citatos. Pu
teus, qui loquitur in materia emphyteuſis.
d. deciſ. 289. n. 1. lib. 2.

21 Alia plura concernentia materiam † hãc,
& de alijs multis modis, qualiter accipiatur
prædicta copulatiua, *&*, vltra doctores in ſu
pradictis locis, vide Euerardum in d. loco à
natura copulæ, per totum, & pleniſſime
Menochium de præſumptionibus, præſum-
ptione 180. *Conditio, & qualitas adiecta vni le-
gato, an, & quando in altero repetita præſumatur,*
ex num. 24. vſque 46. vbi ponit 11. caſus
per diſtinctiones. vide etiam Franciſcum
Pauinum in tracta. de off. & poteſtate Capi-
tuli Sede vacante, præludio 3. de virtute, &
importantia copulæ, *&*, per totum pleniſſi-
me, vbi etiam tradit de dinctionibus, *nec,
non, ac, atque, item, vna, quàm, etiam,* & de alijs
ſimilibus.

Quantum ad dictionem, *alius, alia, aliud,*
dicendum eſt, denotare ſimi- Dictio, alius, a, m. quid importet, plenè diſcutitur.
22 lia, & paria, † ac eiuſdem naturæ, non ve-
rò diſſimilia, nec maiora, nec alterius na-
turæ, tex. iuncta gloſſ. verbo *alia pœna*, in
l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugitiuis, & ibi
notat Bald. num. 6. Paulus, Angelus, & Sali-
cetus num. 3. Iaſ. num. 3. Decius num. 33. au-
thentica ex teſtamento, & ibi gloſſ. verbo
aliorum datorum, & Salicet. ſub num. 1. C. de
collationibus, l. fin. C. de his, qui à non domi-
no manumiſſi ſunt, vbi Bald. num. 1. cap. ſe-
des, & ibi gloſſ. fin. de reſcript. & Abbas ibi n.
fin. Felin. n. 6. Roman. conſ. 42. ſub nu. 5. verſ.
vel etiam, & conſ. 92. ſub n. 2. Abbas in c. offi-
cij nu. 2. de pœnit. & remiſſ. & in c. mulieres.
n. 2. de ſent. excommunic. Gigans de penſio-
nibus quæſt. 28. num. 2. Caſſador. deciſ. 4.
numero. 3. de priuilegijs. Matienzus, & alij
plures per ipſum relati in l. 3. gloſſ. 2. num.
2. tit. 8. lib. 5. recopil. Puteus deciſ. 23. num.
2. lib. 2. Mandoſius in regula Cancellarię 12.
q. 6. num. 2.

Vnde, ſi alicui Priori conceditur Indul-
tum, quòd nullum in ſuo monaſterio, ſeu in
aliqua alia Eccleſiarum ſui ordinis, tenea-
23 tur recipere, † auctoritate litterarum Apo-
ſtolicarum, niſi de illo ordine fecerit men-
tionem, tale priuilegium eſt intelligendum,
de Eccleſijs regularibus, ratione illius di-
ctionis *alia*, quæ eſt repetitiua ſimilium;
non vero de Eccleſijs ſecularibus. Rota
deciſ. 54. num. 2. & per totam. de reſcriptis.
in antiquis, & deciſ. 12. eodem titulo. in an-
tiquioribus.

Hinc, infertur declaratio ad verba noſtrę
regulę ibi, *& quamuis aliam diſpoſitionem*, vt
24 intelligantur de ſimilibus expreſſis; † non au
tem de Iurepatronatus laicali, vel alia diſſi-
mili. Puteus deciſione 226. in vna Ger-
mana num. 8. lib. 3. Caſſador. deciſ. 4. nu. 3.
de priuilegijs.

Item, ſi ſtatutum dicit, vt committens
tale maleficium condemnetur in centum,
vel alia pœna arbitrio Iudicis, non poteſt
25 imponi alia pœna, † quæ non ſit æqualis
primę, vel parum excedens, ita ſcriptum
reliquit Bald. in l. & ſi poſt tres. in 1. lectu-
ra num. 9. ante finem, verſ. *ſed quid, ſi ſtatu-
tum dicit.* ff. ſi quis cautionibus. Felin. in d. c.

ſedes

ſedes nu. 16. verſ. *dicit pulchre Bald.* de reſcriptis. Menochius cum alijs de arbitrarijs. lib. 2. caſu 80. nu. 121. & 122.

Sicut è conuerſo, ſi ſtatutum dicit, quòd puniatur delinquens in pœna amputationis pedis, vel alia. Illud intelligitur de ſimili,
26 & non de pecuniaria† pœna, quæ nō cōuenit in genere pœnę, nec intelligitur de amputatione capitis, quę lōge remota eſt à mutilatione mēbri, vt tradit idē Bal. in l. conuenticulā ſub n. 3. verſ. *Item eſt argumentum à natura alternatiuorum.* C. de Epiſcopis, & Clericis. Socinus in lege prima. numero quarto. ff. de rebus dubijs, & in l. ſi fugitiui num. 40. & 41. C. de ſeruis fugitiuis. Menochius de arbitrarijs lib. 1. quæſt. 95. num. 4. & 5.

Hinc infertur ad legem Hiſpanam 3. titulo decimo. libro 8. recopilationis, imponentem pœnam 200. marapetinorum, vel aliam arbitrio Iudicis, dicenti aliquam leuem iniuriam verbalem de contentis in eadem lege, quòd tunc Iudex non poſſit imponere pœnam exilij, vel aliam di-
27 uerſi generis; ſed ſolam pecuniariam, † in maiori, vel minori quantitate eius arbitrio, prout qualitas caſus requirit, vt adnotauit Salazar in ſuo tractatu de vſu, & conſuetudine. cap. 5. numero quarto, vbi etiam ſubdit, quòd arbitrium Iudicis, ratione verborum dictæ legis, *maior pœna,* non debet extendi, vltra limites pœnæ ducentorum
28 † marapetinorum aſſignatorum in eadem lege, ita vt arbitrium Iudicis acceſſorium, non ſit in maiori ſumma, quàm pœna principalis, & ſic tota pœna iuncto arbitrio extendi non valet, vltra 400. marapetinos, nàm dictio *plus*, in maiori ſumma, non in minori verificatur. l. hæc adiectio. ff. de verborum ſignificatione. latè Menochius plura in propoſito adducens de arbitrarijs, lib. 2. caſu 145. numero primo, & per totum illum caſum. Verum quidem eſt, quòd cum hodie valor pecuniæ nimis, poſt datam dictę legis decreuerit, ac diminutus fuerit, ideò ſolent Iudices aliquando maiorem, & meritò pœnam infligere.

Item ſi quis obtineat gratiam, vt ſibi prouideatur de beneficio præbendali, vel alio, non poterit prouideri de beneficio curato.
29 † Nam illa dictio *alio*, facit poſitionem eiuſdem qualitatis, & debet intelligi de ſimili, non de Curato, in quo requiritur maior ętas, & maior idoneitas. Selua de beneficio. par. 1. q. 3. num. 8. poſt Doctores, quos allegat in c. final. de præbendis.

Eademque ratione, non veniret perſona-
30 tus, † neque dignitas. Staphilæus de litteris gratiæ in §. de vi, & effectu clauſularum, qui incipit *ſubſequenter*, num. 48. alias incipit *ſexto ſimilis motus proprius*, nu. 10.

Vnde clauſula vacationis per obitum Antonij, vel alio, quouis modo, non capit vaca-
31 tionem ex perſona alterius, † quia verbum alio eſt relatiuum præcedentium, cum eadem qualitate. Staphilæus vbi ſup. in §. ſunt, & aliæ. n. 15. alias. §. quo vero ad alias. nu. 3. Rota deciſ. 1. num. 1. & per totam de reſcriptis. in nouis.
32 Rurſus facultas conceſſa Nuntio, † ad diſpenſandum ad pręſtimonia, & alia beneficia, non comprehendit dignitates, neque alia beneficia maiora præſtimonijs, ſed ſimilia. Gomezius in reg de triennali. q. 2. nu. 2. verſ. *Item quia dictio alia.*

Accedit, quod dicit Alexander conſil. 34. *quamuis prima facie.* num. 2. lib. 1. quòd ſi quis ſupplicat Principi, quòd dignetur ei dare
33 alium Iudicem † in tali cauſa, quòd ponderando illud verbum *alium*, impleat, quòd qui tunc, vel ante erat cognitor, erat etiam Iudex in eadem cauſa. nam dictio *alium* eſt implicatiua ſimilium.

Pariter idem Alexander conſ. 204. *conſiderantis*; num. 4. lib. 2. aſſeuerat, quòd ſi ſubſtitutio facta a teſtatore dicat, ita tamen, quòd vno ipſorum fratruum decedente, ſine liberis, pars decedentis ad alium, vel ad alios ſuperuenientem, vel ſuperuenientes debeat peruenire; illa dictio *alium*, vel *alios* importat, quòd pars decedentis debeat pertinere ad
34 ſolum fratrem, † vel fratres ſuperſtites, non autem ad filios fratruum præmortuorum, quia de ſua propria natura eſt relatiua, ſeu præſentatiua eiuſdem qualitatis, qualis erat ille, de quo facta eſt mentio.

Huius farinę eſt, quòd tradit Pariſius conſ. 72. num. 33. lib. 4. quòd ſi teſtator vocet ad fi-
35 deicōmiſſum filium maſculū, † & alios deſcēdentes ab illo, ratione dictionis *alios*, cenſeantur vocati deſcendentes maſculi, dumtaxat, non autem fœminæ, ex quo dictio *alios*, eſt repetitiua ſimilium. Idem Pariſius conſ. 109. num. 15. lib. 3.

Nec diſtat, quòd idem Pariſius conſ. 141. num. 5. eod. lib. 4. ſcripſit, dum dicit, quòd ſubiecta derogatoria ad prædictas reuocationes, & alias conſtitutiones apoſtolicas, neceſſario derogare voluit cuicumque conſtitu-
36 tioni † apoſtolicæ, propter relatiuū, & *alias*.

Huc pertinet, quòd Clauſula, *quidam alij.*
37 non compræhendit pauperes, † qui propter paupertatem ſe defendere non poſſunt. Bald. in d. c. ſedes. num. 5. de reſcript. Felin. in c. ſignificantibus ante numerum 6. in 4. priuilegio paupertatis de officio delegat.
38 Sicut nec iſta clauſula capit fœminas † Gomezius in c. 2. numer. 60. cum ſequen. de reſcrip. in 6. licet Mandoſ. in commiſsione ſuper cauſa beneficiali, verbo, *omneſque alios*, verſ. *quarto quæro*, contrarium teneat.

Et

Et idem Mandoſius ibidem dicit poſt plures, quod clauſula *omneſque alios.* non comprehendit vniuerſitatem, nec Capitulum,
39 † vel Collegium. Gomezius in d.cap.2.de reſcriptis, numero 68. de quo latius dicam in gloſſ. 37.

Neque etiam comprehẽduntur Principes,
40 nec perſonę Illuſtres,†& qualificatę.Mandoſ. vbi proxime. verſ.*ſecundo quæro.* poſt alios, quos adducit.

Similiter in clauſula *rebuſque alijs*, non comprehenduntur res maiores, nec grauiores expreſſis.gl.in c. pręſentium. verbo *rebus alijs.* de teſtibus.lib. 6.& ibi communiter omnes.

Accedat,quòd ſi in ſentẽtia,vel appellatione exprimitur certa cauſa,& annectitur clau
41 ſula generalis, *& ex multis alijs † cauſis, &c.* quòd ſi expreſſa cauſa eſt irrationabilis, & friuola,ſimiliter præſumitur,quòd aliæ clauſulæ non explicitæ comprehenſæ ſub clauſula generali,ſint quoque irrationabiles, & friuolæ.Abbas in cap.conſtitutis.46.num.13.& Franc.ſub n.8.de appellat.Acpropterea meritò dixit Imol. in l.ſi is ad quem.n.2.ff.de acquiren.hęreditate,quod fatuus eſt Iudex,qui cauſam inſerat in ſentẽtia;quia viam aperit impugnandi ſuam ſententiam. Tiraquellus de pœnis temperan.in præfatione.nu.53. de quo vide tex.in cap. ſicut nobis.16. & ibi gloſſ. fin. & Doctores de ſenten.& re iudicata,& Tiraquel.vbi ſupra. nu. 54. & ſequentibus.Marantam in praxi.6. parte.titul.de ſententia ex num. 50.

Ampliatur etiam ſi prædictæ dictioni addatur dictio vniuerſalis,
42 *quæcunque*,†ſeu *quæuis*,quia nihilominus non denotat maiora,ſed paria,vel ſimilia præcedentibus. Oldrad.conſ.8.num. 1. & per totũ. Anton.de Butrio.in c.cum dilecti num. 5. de donationibus. Iaſ. in l. ſi vnus in principio. n.10.ff.de pactis, vbi ponũt caſum de teſtato
43 re mandante † ſolui certis creditoribus alicuius ciuitatis, & quibuſdã alijs habere debentibus, nam illa verba,*& quibuſdam alijs.*intelliguntur de creditoribus, qui ſunt eiuſdem ciuitatis,& non extraneis.

Quibus adfine eſt,quòd ſcriptum reliquit Romanus in l.damni.§. ſi is,qui vicinus,ff.de damn. infecto n.2. Iaſ. in d.l. ſi vnus.ſub eodẽ n.10.quòd ſi conſtituo de teſtatorẽ,ad talem litem,quam habeo cũ Titio,& ad quaſcumque alias intelligitur de li-
44 tibus, quas habeo cum eodem Titio, † vt ſit repetitiua ſimilium.

Cæterum contrariam ſententiã, quòd quando adiungitur dictio *quauis quæcumque*, vel alia vniuerſalis:exten-
45 datur † verbum *alius, alia aliud*,ad maiora, & diſſimilia,tenet gloſſ. in clem.1.verbo.*quauis alia*, de ſententia,& re iudicata, vbi cum tex. dicat de cauſa beneficiali, vel quauis alia,gl. declarat includi omnes cauſas ſpirituales, quaſi ſpirituales, criminales,ciuiles, & mixtas,& notat ibidem Ioan.de Imola. Abbas in conſ.finali,*inuocato diuino ſuffragio.* nu.5.lib. 1.Gomezius in d.reg.de annali. quæſt.2. nu. 5.& 6. vbi dicit ſic fuiſſe deciſum, ac iudicatum.Ac aſſerit, quòd data facultate diſpẽſandi ad beneficia, & præſtimonia, & alia quæ-
46 cumque beneficia, † quòd talis facultas extenditur ad dignitates,& perſonatus.Couarru. in practicis quæſtionibus. capit. 25. numero 3.

Prædicta tamen contrarietas, poteſt
47 cõcordari,†quòd opinio gloſſæ in d. clem.1. de ſententia, & re iudicata, procedat regulariter:opinio vero prima cõtraria,locum habeat,quando materia ſubiecta aliud inſinuet;nam ratione materię ſubiectæ poteſt importare plus, vel minus; quam diſtinctionem facit additionator ad Felin. in d.c. ſedes.num. 16.ſub littera A.

Ex quibus colliges duas limitationes ad ſupradictam regulam, quòd iſta dictio *alius*, ſit repetitiua ſimilium.

Prima limitatio eſt, quando adiungitur
48 alia dictio vniuerſalis, † vt in caſu ſupradicto,& tradit Decius .n d.c.ſedes.in fine.verſ. *ſecundo limitatur*, & ſuperius allegati,c.officij ante finem,vbi Abb.2 not.de electione.Mandoſ. in reg. 12.q.6. num. 13. & multo magis, quando adduntur verba *ſimilia, vel diſſimilia.* vt ſæpe fieri ſolet.

Secunda limitatio eſt, niſi materia ſubie-
49 cta † de qua agitur aliud ſuadeat. Abbas in d.c.ſedes.numero finali.in fine. Decius ibi in fine verſ.*& iſta concluſio limitatur primo.*Bertachinus in tractatu de Gabellis.p.2. ſub num. 1.& 8. Caccialupus in tracta.de penſionibus. q.12.num. 7.Caputaq.deciſ.296.num.3.4.& 5.p.2.Pariſius conſ. 5.n.43. & 44.lib.3. & dixi in gl.48. in fine.

Tertia ſit limitatio,ratione abſurdi vitan-
50 di. †. Nam quando ſequeretur abſurdum,dictio *alius* implicat diuerſa,& diſſimilia, vt in illa auctoritate Euangelij, Chriſtus crucifixus eſt, & alij duo latrones,quia dictio *alij*,niſi impropriaretur inferret,quòd Chriſtus eſſet latro, quòd eſſet hæreticum. Abbas in c. accedens.num.6.de præbend.gl. & Doctores in authentica ex teſtamento.C.de collationibus. Gigans de penſionibus. quæſt. 28.nu.4. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 2.p.c.7.num.6.ad finem.Euerardus in loco a ſubiecta materia.n.25.

Quarta limitatio eſt,ſeu potius declaratio, quòd licet iſta dictio *alius, alia, aliud.* de ſui natura includat ſimilia, tamen includit di-
51 uerſa ab expreſſis, quia nullum ſimile † eſt idem

idem. l. quòd nerius. ff. depoſiti, & ita declarat Socinus. conſ. 300. *in cauſa interpellationis*, ſub num. 2. poſt medium. verſ. *tertio principaliter probatur*. lib. 2.

Summaria gloſſæ Quartæ.

1 *Reſeruatio noſtræ regulæ 8. eò tendit, quòd perſonis benemeritis, de beneficijs reſeruatis prouideatur.*
2 *Beneficia non indignis, ſed benemeritis ſunt conferenda.*
3 *Extrauag. ad regimen, reſeruatio, ideo fuit facta, vt perſonis benemeritis prouideantur beneficia.*
4 *Eccleſia indiget viris litteratis.*
5 *Litterati in Eccleſia dicuntur ſtellæ, & fulgent veluti ſplendor firmamenti.*
6 *Fidei fauorem concernit, haberi in Eccleſia ſcientificos viros.*
7 *Litteratis viris remotis, principes nihil aliud poſſident, niſi ſaccum, & peram.*
8 *Virtutum præmia benemeritis dare conuenit.*
9 *Virtus non creditur eſſe, cum ſequeſtratur à præmio.*
10 *Spem præmiorum, iura ciuilia illorum profeſſoribus pollicentur.*
11 *Leges non permittunt illorum profeſſores in egeſtate viuere, neque in anxietate mori, licet Hipolytus contrarium dixerit. & n. 12.*
13 *Viliſſimi officiales communiter ex ſuo artificio diuites efficiuntur, ſecus verò Doctores, & iurium profeſſores, & n. 14.*
15 *Hippolytus de Marſilijs fuit pauper in bonis fortunæ.*
16 *Studioſi, vt plurimum ex ſuo ſtudio fructus conſequuntur.*
17 *Labor non debet eſſe ſine remuneratione, & præmio.*
17 *Labor eſt res laudabilis, & Pater gloriæ.*
18 *Profeſſores diſciplinarum inuitat ad libentius docendum, Imperator multis propoſitis præmijs.*
19 *Litterati licet inopes, quotidie extolluntur ad altiora.*
20 *Litteratis conuenit illud.* Suſcitans à terra inopem, vt collocet eum cum Principibus.
21 *Præmijs, & honoribus donati, libentius ſtudijs, & laboribus operam dant.*
21 *Principi ſeruiens in iuuentute, in ſenectute egere non debet.*
22 *Doctores legum ſunt in omni loco, & in omni tempore felices.*
23 *Laborantes pro principe, ſeu patria remunerari debent.*
24 *Litterati, & ſtudioſi in vinea Domini laborare dicuntur; nec non in ſeruitio Eccleſiæ Principis, & Patriæ, & nu. 25.*
26 *Litteratis cum viris, eſt ad beneficiorum pluralitate diſpenſandum.*
27 *Litteratæ perſonæ nobilibus comparantur.*
28 *Litterati, & graduati concurrentes in pari data, præferuntur.*
29 *Scientia eſt cunctarum virtutum mater.*
30 *Principes iure naturali adſtringuntur ad remunerandum viris litteratis.*
31 *Theologi, & Canoniſtæ ædificant in cælo.*
32 *Benefacientibus benefacere, quilibet iure naturæ tenetur.*
33 *Scientia eſt res ſanctiſſima, & ineſtimabilis, & quæ nullo precio nummario comparari poteſt.*
34 *Scientia vendi non poteſt.*
35 *Studere multum diu, noctuque inſudare oportet, ad ſcientiam acquirendam.*
36 *Litteratus poteſt ordinari ſine beneficio, neque patrimonio, intuitu ſuæ ſcientiæ.*
37 *Ignari, & illitterati Clerici maximo odio habentur.*
38 *Ignorantia eſt mater omnium errorum, maximè in Sacerdotibus.*
39 *Illitteratus cæco comparatur, & nullus in Eccleſia dicitur. & num. 40.*
41 *Illitteratus eſt irregularis.*
42 *Illitteraturæ defectus eſt intolerabilis.*
43 *Illitteratus eſt indiſpenſabilis.*
44 *Scientiam qui repellit, repellendus erit.*
45 *Illitteratus diſpenſatus, an ſit in conſcientia ſecurus. & nu. 46.*
47 *Illitterato facta collatio beneficij, eſt ipſo iure nulla, ſi nunquam litteras didiſcit, aliàs ſecus num. 48.*
49 *Collatio nulla facta illitterato, quando ex tollerantia reuiuiſcat.*
50 *Collatio beneficij ſimplicis facta illitterato, non eſt ipſo iure nulla.*
51 *Illitterato conferens beneficium, tenetur Eccleſiæ damnum reſarcire, ſicut, & magiſtratus minus idoneo, tutelam decernens, & n. 52.*
53 *Illitteratis contra beneficia conferentes, duodecim infliguntur pœnæ remiſſiuè.*
54 *Hoſtienſis dictum ridiculum recitatur, de eo, qui elegit aſinum ſuum.*
55 *Illitterati, non niſi nomine tantum homines dicuntur.*
56 *Illitterati diſtant à litteratis, vt equi indomiti à domitis, & tamquam viui à mortuis, & num. 57.*
58 *Sapientia tantum præcedit ſtultitiam, quantum differt*

differt nox à tenebris.
59 *Illitteratus promotus decapitari meretur.*
60 *Litteratura, ſeu ſcientia, qualis eſſe debeat ad ſingula beneficia.*
61 *Papatus dicitur beneficium.*
62 *Papa debet habere maiorem ſcientiam reliquis omnibus. Et quid de Cardinalibus ibidem.*
63 *Archiepiſcopi, & Epiſcopi, quantam ſcientiam habere debeant. & nu. 67.*
64 *Epiſcopi pollere debent ſcientia vtriuſque Iuris.*
65 *Epiſcopus vnus electus, fuit à Beato Gregorio repulſus propter ignorantiam rerum ciuilium.*
66 *Epiſcopi non tenentur habere Vicarios.*
68 *Dignitates Pontificalibus inferiores iuriſdictionem habentes, debent habere peritiam Iuris Canonici.*
69 *Dignitates carentes iuriſdictione, & Canonici mediocrem ſcientiam habere debent.*
70 *Canonici dicuntur de corpore Epiſcopi.*
71 *Scientia maior requiritur ad beneficium curatum, quam ad Canonicatum.*
72 *Cura animarum dicitur ars artium.*
73 *Beneficia ad ſimplicia, quæ ſcientia requiratur. & num. 74.*
75 *Scientiam talem, quilibet habere debet, quæ muneri, & oneri beneficij incumbat.*
76 *Turpe eſt alicui artem, in qua verſatur ignorare.*
77 *Verecundum eſt quærere ex manibus aliorum, quòd apud ſe inueniri debet.*
78 *Scientia qualis, & quanta requiratur in beneficio, arbitrio Iudicis relinquitur.*
79 *Cantor qualem ſcientiam habere debet.*
80 *Scientia minus tolleratur, quando adeſt ſpes adiſcendi.*
81 *Scientia tripliciter conſideratur, eminens, mediocris, & ſufficiẽs, & de qualibet. n. 82. & 83.*
84 *Idoneus præſumitur ad ſimplex beneficium, ſacris ordinibus ordinatus, nec aduerſatur Concil. Triden. ſeſſ. 14. cap. 3. n. 85. limita quinque modis à nu. 89. vſque 102.*
86 *Examinari non debet notoriè litteratus, nec graduatus. & n. 87.*
88 *Curiæ ſtylus, circa examẽ ad beneficia qualis ſit.*
89 *Examen pro forma aſſignatum, omitti non poteſt, quamuis examinandus ſit notorie idoneus.*
90 *Examen per cõcurſum ad parrochialem, cum requiratur pro forma, ſubire tenetur quilibet Doctor, & litteratus, etiam ſi ſit Vicarius Epiſcopi. & n. 91. & 92.*
93 *Examen ſubire tenetur ad integrum ſimplex beneficium, iam captus beneficiari, quando examen pro forma requiritur, & quid ſeruetur in diœceſi Calagurritana. n. 94.*
95 *Felinus fuit examinatus in ingreſſu auditoratus Rotæ.*
96 *Ordinatus in ſacris, ex noua cauſa poteſt ad ſimplex beneficium examinari.*
97 *Nouo indigent auxilio, quæ de nouo emergunt, & plures caſus circa hoc vide remiſſiue, & num. 98.*
99 *Promotus ad ſacerdotium indigne, debet de nouo examinari, etiam quamuis ſucceſſiuè ſit admiſſus ad duas parrochiales. & nu. 100.*
101 *Examinari debet ſacerdos, quando agitur de adminiſtratione Sacramentorum.*
102 *Examinari debet ordinatus in ſacris, ad beneficium ſimplex qualificatum, veluti ad dignitatem ſine cura, & Canonicatum.*
103 *Nauarri conſ. 2. de præbendis, qualiter ſit intelligendum.*
104 *Scientia qualis, & quanta requiratur ad ordines.*
105 *Litteratura non præſumitur, niſi probetur.*
106 *Litteratura, an poſſit probari per teſtes.*
107 *Examini, & actibus Oppoſitorum ad Canonicatus magiſtrales, qui præſens non fuit, eligere, nec votare non valet.*
108 *Benemeritus, vt quis dicatur, non ſufficit, quòd ſit in litteratura idoneus.*
109 *Idoneus vt aliquis ſit, habere debet 47. requiſita.*
110 *Concil. Triden. ſeſſ. 14. cap. 18. non contentatur cum ſola litteratura, vt aliquis idoneus dicatur; ſed ætate, moribus, prudentia, &c.*
111 *Idoneor quamuis vnus ſit in ſcientia, non ideò debet præcedere alios, quorum mores ſunt cogniti, & approbati, & nu. 112.*
113 *Dignior ſimpliciter, non dicitur doctior, nec ſanctior ad curam, & n. 114.*
115 *Electio Epiſcopi de approbato in æquali ſcientia, fuit confirmata in Rota, quamuis non eſſet ſacerdos, nec doctor, nec pauper, ſicut aduerſarius. & num. 116.*
117 *Electus ab Epiſcopo, ex approbatis ad Parrochialem, præſumitur maiores qualitates habere.*
118 *Notitia antiqua de qualitatibus alicuius multum operatur, etiam quoad litteraturam. & num. 119.*
120 *Idoneor poteſt quis apparere in vno examine, quam verè ſit, ex fortuna puncti aſſignati.*
121 *Examinari quis, ter, debet, vt verè idoneus dignoſcatur, nam ex vno actu certitudo eſſe non poteſt, & num. 122.*
123 *Irundo vna, non facit ver.*
124 *Appellantes ab iniuſta electione Epiſcopi, non facile docere poſſunt de grauamine.*
125 *Concil. Tridentin. multum defert iudicio ordinarij.*
126 *Iudex ſe informat ex varijs animi ſui motibus.*
127 *Conſtitutio prouincialis, diſponens, quòd collatio Canonicatus facta alteri, quam idoniori, ſit nulla, eſt contra ius commune.*
128 *Idoniori eſt prouidendum, quando actus eſt in fieri, alias prouidens mortaliter peccat.*
129 *Electio facta de digno, omiſſo digniori tenet, etiam*

etiam ſtante iuramento, & num. 130. ne Reſpublica pernitioſis litibus inuoluatur, & numero 131.

132 Interpretatio fieri debet ad fauorem electi ab Epiſcopo, quando ſumus ex poſt facto.

133 Interpretatio eſt facienda pro actus validitate, & præſumitur præceſſiſſe neceſſarium, & numero 134.

135 Interpretationem recipit à iure communi omnis noua Conſtitutio.

136 Electionis ab Epiſcopo factæ, de Iniuſtitia, ſi conſtet in ſecunda inſtantia reuocari debet.

137 Forma non ſeruata actus corruit.

138 Conſtitutio Pij V. de prouiſionibus Parrochialium, in medium adducitur.

139 Conſtitio Pij V. locum non habet, niſi conſtito de dolo, aut irrationabili iudicio ordinarij.

140 Electio ordinarij, ſi irrationabilis detegatur, reuocari debet.

141 Electio facta ab Epiſcopo de perſona ſui familiaris, aut conſanguinei eſt ſuſpecta.

142 Conſtitutio Pij V. non debet eſſe illuſoria.

143 Refertur nouiſſimus caſus, in quo Rota reuocauit electionem ordinarij.

144 Appellans à rationabili iudicio Epiſcopi, an poſſit in ſecunda inſtantia prouocare ad concurſum, ſi prius non docuerit de ſumo læſionis.

145 Arbitrium iudicantis multum valet in iſto caſu.

146 Epiſcopus malè eligens, licet eius electio ſuſtineatur in foro exteriori, tamen apud Deum nullam excuſationem habebit.

147 Benemerita perſonæ ad effectum, de quo agitur conſiderantur ex reſidentia in Curia.

148 Venientes ad Curiam de longinquis partibus, multis periculis ſe exponunt, ac grandes expenſas faciunt.

149 Reſidentes in Curia, vt plurimum vigilant ſtudijs.

150 Reſidentes in Curia inſudant inſeruiendo Papæ, & Cardinalibus.

151 Curiales graues iniurias patiuntur.

152 Romana Curia eſt priuilegiata, & ſic reſidentes in ea priuilegijs gaudere debent.

153 Priuilegijs datis loco hoſtili, gaudent, non militantes in eo exiſtentes.

154 Antecedere cæteros debet, quem ſtipendia meliora, & labor prolixior fecerit anteire.

154 Laboribus Curiæ, qui magis participauit, citius debet prouiſionis conſolationem recipere.

155 Reſeruatio ideo inducta fuit, vt reſidentibus in Curia prouideatur.

156 Beneficia reſeruata intendit Papa conferre ſuis miniſtris, in vinea Domini laborantibus.

157 Reſidens in Curia concurrens, in data præfertur.

158 Antiquioribus in reſidentia Curiæ, citius conferuntur beneficia, quàm recentioribus.

159 Priuilegia plura reſidentibus in Curia conceduntur remiſſiuè.

160 Idoneus vt quis ſit, debet habere omnes qualitates in fundatione beneficij requiſitas.

161 Idoneus non dicitur, qui non eſt ex ſanguine puro, ſtante ſtatuto contrario, & plura de hac materia remiſſiue. & n. 162.

163 Idoneus non eſt, qui non eſt oriundus, vel filius patrimonialis, vbi ſolis oriundis, & filijs patrimonialibus ſunt beneficia conferenda.

164 Idoneus, vt quis dicatur, debet eſſe perſona grata, & bene accepta.

165 Collator curare debet, quantum poſſit, ponere Rectorem ad beneplacitum Populi.

166 Princeps ſecularis poteſt non admittere in Prælatum perſonam ſibi ſuſpectam, de qua confidere non poteſt.

167 Epiſcopus ſi exoſus Populo ſit, ita vt graue immineat ſcandalum, poteſt ad renunciandum Epiſcopatui induci.

168 Idoneus ad beneficium, an quis præſumatur.

169 Idoneus non præſumitur actor ad beneficium, niſi probauerit.

170 Praxis Curiæ circa hoc recitatur.

171 Actor beneficium petens, debet docere ſe idoneum, præſertim ſi de excludendo alterum à poſſeſſione beneficij agatur.

172 Idoneus quis præſumitur, quando eſt reus, & poſſeſſor.

173 Cardinalis dictum, quòd Epiſcopi prouident Eccleſiis, & Papa perſonis, in medium adducitur.

174 Abſurdum eſt dicere, quòd Papa, non prouideat Eccleſijs.

175 Beneficio de perſona, non verò perſonæ de beneficio prouidendum eſt.

176 Ordinarius ordinariorum, dicitur Papa.

177 Eccleſiarum vtilitatibus prouidere, eſt proprium Papæ munus.

178 Eccleſia ſæpè ponitur pro beneficio.

179 Ordinarij ſunt magis deliberati, quoad beneficia ſuarum diœceſuum, quàm Papa, quoad beneficia totius orbis.

180 Pluribus intentus, minor eſt ad ſingula ſenſus.

181 Papa quando confert beneficia ſe informat de commodis Eccleſiarum.

182 Aptior ad gubernationem Eccleſiæ, dicitur Idoneor.

183 Subreptio non intrat in prouiſionibus ordinarij.

184 Ordinarius ſemper prouidet motu proprio, non ad partis petitionem.

185 Papa ſemper prouidere ſolet ad ſupplicationem.

186 Abſurdi euitandi cauſa, verba ſunt improprianda.

187 Reſeruationi cauſam dedit abuſus ordinariorũ.

188 Ordinarij ex ſententia Baldi faciunt maiores abuſus prætextu Iuriſdictionis, quàm exempti prætextu exemptionis.

Meſsis

differt nox à tenebris.
59 Illitteratus promotus decapitari meretur.
60 Litteratura, ſeu ſcientia, qualis eſſe debeat ad ſingula beneficia.
61 Papatus dicitur beneficium.
62 Papa debet habere maiorem ſcientiam reliquis omnibus. Et quid de Cardinalibus ibidem.
63 Archiepiſcopi, & Epiſcopi, quantam ſcientiam habere debeant. & nu. 67.
64 Epiſcopi pollere debent ſcientia vtriuſque Iuris.
65 Epiſcopus vnus electus, fuit à Beato Gregorio repulſus propter ignorantiam rerum ciuilium.
66 Epiſcopi non tenentur habere Vicarios.
68 Dignitates Pontificalibus inferiores iuriſdictionem habentes, debent habere peritiam Iuris Canonici.
69 Dignitates carentes iuriſdictione, & Canonici mediocrem ſcientiam habere debent.
70 Canonici dicuntur de corpore Epiſcopi.
71 Scientia maior requiritur ad beneficium curatum, quam ad Canonicatum.
72 Cura animarum dicitur ars artium.
73 Beneficia ad ſimplicia, quæ ſcientia requiratur. & num. 74.
75 Scientiam talem, quilibet habere debet, quæ muneri, & oneri beneficij incumbat.
76 Turpe eſt alicui artem, in qua verſatur ignorare.
77 Verecundum eſt quærere ex manibus aliorum, quòd apud ſe inueniri debet.
78 Scientia qualis, & quanta requiratur in beneficio, arbitrio Iudicis relinquitur.
79 Cantor qualem ſcientiam habere debet.
80 Scientia minus tolleratur, quando adeſt ſpes adiſcendi.
81 Scientia tripliciter conſideratur, eminens, mediocris, & ſufficiẽs, & de qualibet. n. 82. & 83.
84 Idoneus præſumitur ad ſimplex beneficium, ſacris ordinibus ordinatus, nec aduerſatur Concil. Triden. ſeſſ. 14. cap. 3. n. 85. limita quinque modis à nu. 89. vſque 102.
86 Examinari non debet notoriè litteratus, nec graduatus. & n. 87.
88 Curiæ ſtylus, circa examẽ ad beneficia qualis ſit.
89 Examen pro forma aſſignatum, omitti non poteſt, quamuis examinandus ſit notorie idoneus.
90 Examen per cõcurſum ad parrochialem, cum requiratur pro forma, ſubire tenetur quilibet Doctor, & litteratus, etiam ſi ſit Vicarius Epiſcopi. & n. 91 & 92.
93 Examen ſubire tenetur ad integrum ſimplex beneficium, iam captus beneficiari, quando examen pro forma requiritur, & quid ſeruetur in diœceſi Calagurritana. n. 94.
95 Felinus fuit examinatus in ingreſſu auditoratus Rotæ.
96 Ordinatus in ſacris, ex noua cauſa poteſt ad ſimplex beneficium examinari.
97 Nouo indigent auxilio, quæ de nouo emergunt, & plures caſus circa hoc, vide remiſſiue, & num. 98.
99 Promotus ad ſacerdotium indigne, debet de nouo examinari, etiam quamuis ſucceſſiuè ſit admiſſus ad duas parrochiales. & nu. 100.
101 Examinari debet ſacerdos, quando agitur de adminiſtratione Sacramentorum.
102 Examinari debet ordinatus in ſacris, ad beneficium ſimplex qualificatum, veluti ad dignitatem ſine cura, & Canonicatum.
103 Nauarri conſ. 2. de præbendis, qualiter ſit intelligendum.
104 Scientia qualis, & quanta requiratur ad ordines.
105 Litteratura non præſumitur, niſi probetur.
106 Litteratura, an poſſit probari per teſtes.
107 Examini, & actibus Oppoſitorum ad Canonicatus magiſtrales, qui præſens non fuit, eligere, nec votare non valet.
108 Benemeritus, vt quis dicatur, non ſufficit, quòd ſit in litteratura idoneus.
109 Idoneus vt aliquis ſit, habere debet 47. requiſita.
110 Concil. Triden. ſeſſ. 14. cap. 18. non contentatur cum ſola litteratura, vt aliquis idoneus dicatur; ſed ætate, moribus, prudentia, &c.
111 Idoneior quamuis vnus ſit in ſcientia, non ideò debet præcedere alios, quorum mores ſunt cogniti, & approbati, & nu. 112.
113 Dignior ſimpliciter, non dicitur doctior, nec ſanctior ad curam, & n. 114.
115 Electio Epiſcopi de approbato in æquali ſcientia, fuit confirmata in Rota, quamuis non eſſet ſacerdos, nec doctor, nec pauper, ſicut aduerſarius. & num. 116.
117 Electus ab Epiſcopo, ex approbatis ad Parrochialem, præſumitur maiores qualitates habere.
118 Notitia antiqua de qualitatibus alicuius multum operatur, etiam quoad litteraturam. & num. 119.
120 Idoneor poteſt quis apparere in vno examine, quam verè ſit, ex fortuna puncti aſſignati.
121 Examinari quis, ter, debet, vt verè idoneus dignoſcatur, nam ex vno actu certitudo eſſe non poteſt, & num. 122.
123 Irundo vna, non facit ver.
124 Appellantes ab iniuſta electione Epiſcopi, non facile docere poſſunt de grauamine.
125 Concil. Tridentin. multum defert iudicio ordinarij.
126 Iudex ſe informat ex varijs animi ſui motibus.
127 Conſtitutio prouincialis, diſponens, quòd collatio Canonicatus facta alteri, quam idoniori, ſit nulla, eſt contra ius commune.
128 Idoniori eſt prouidendum, quando actus eſt in fieri, alias prouidens mortaliter peccat.
129 Electio facta de digno, omiſſo digniori tenet, etiam

etiam ſtante iuramento, & num. 130. ne Reſpublica pernitioſis litibus inuoluatur, & numero 131.

132 Interpretatio fieri debet ad fauorem electi ab Epiſcopo, quando ſumus ex poſt facto.

133 Interpretatio eſt facienda pro actus validitate, & præſumitur præceſſiſſe neceſſarium, & numero 134.

135 Interpretationem recipit à iure communi omnis noua Conſtitutio.

136 Electionis ab Epiſcopo factæ, de Iniuſtitia, ſi conſtet in ſecunda inſtantia reuocari debet.

137 Forma non ſeruata actus corruit.

138 Conſtitutio Pij V. de prouiſionibus Parrochialium, in medium adducitur.

139 Conſtitutio Pij V. locum non habet, niſi conſtito de dolo, aut irrationabili iudicio ordinarij.

140 Electio ordinarij, ſi irrationabilis detegatur, reuocari debet.

141 Electio facta ab Epiſcopo de perſona ſui familiaris, aut conſanguinei eſt ſuſpecta.

142 Conſtitutio Pij V. non debet eſſe illuſoria.

143 Refertur nouiſſimus caſus, in quo Rota reuocauit electionem ordinarij.

144 Appellans à rationabili iudicio Epiſcopi, an poſſit in ſecunda inſtantia prouocare ad concurſum, ſi prius non docuerit de ſumo læſionis.

145 Arbitrium iudicantis multum valet in iſto caſu.

146 Epiſcopus malè eligens, licet eius electio ſuſtineatur in foro exteriori, tamen apud Deum nullam excuſationem habebit.

147 Benemerita perſonæ ad effectum, de quo agitur conſiderantur ex reſidentia in Curia.

148 Venientes ad Curiam de longinquis partibus, multis periculis ſe exponunt, ac grandes expenſas faciunt.

149 Reſidentes in Curia, vt plurimum vigilant ſtudijs.

150 Reſidentes in Curia inſudant inſeruiendo Papæ, & Cardinalibus.

151 Curiales graues iniurias patiuntur.

152 Romana Curia eſt priuilegiata, & ſic reſidentes in ea priuilegijs gaudere debent.

153 Priuilegijs datis loco hoſtili, gaudent, non militantes in eo exiſtentes.

154 Antecedere cæteros debet, quem ſtipendia meliora, & labor prolixior fecerit anteire.

154 Laboribus Curiæ, qui magis participauit, citius debet prouiſionis conſolationem recipere.

155 Reſeruatio ideo inducta fuit, vt reſidentibus in Curia prouideatur.

156 Beneficia reſeruata intendit Papa conferre ſuis miniſtris, in vinea Domini laborantibus.

157 Reſidens in Curia concurrens, in data præfertur.

158 Antiquioribus in reſidentia Curiæ, citius conferuntur beneficia, quàm recentioribus.

159 Priuilegia plura reſidentibus in Curia conceduntur remiſſiuè.

160 Idoneus vt quis ſit, debet habere omnes qualitates in fundatione beneficij requiſitas.

161 Idoneus non dicitur, qui non eſt ex ſanguine puro, ſtante ſtatuto contrario, & plura de hac materia remiſſiue. & n. 162.

163 Idoneus non eſt, qui non eſt oriundus, vel filius patrimonialis, vbi ſolis oriundis, & filijs patrimonialibus ſunt beneficia conferenda.

164 Idoneus, vt quis dicatur, debet eſſe perſona grata, & bene accepta.

165 Collator curare debet, quantum poſſit, ponere Rectorem ad beneplacitum Populi.

166 Princeps ſecularis poteſt non admittere in Prælatum perſonam ſibi ſuſpectam, de qua confidere non poteſt.

167 Epiſcopus ſi exoſus Populo ſit, ita vt graue immineat ſcandalum, poteſt ad renunciandum Epiſcopatui induci.

168 Idoneus ad beneficium, an quis præſumatur.

169 Idoneus non præſumitur actor ad beneficium, niſi probauerit.

170 Praxis Curiæ circa hoc recitatur.

171 Actor beneficium petens, debet docere ſe idoneum, præſertim ſi de excludendo alterum à poſſeſſione beneficij agatur.

172 Idoneus quis præſumitur, quando eſt reus, & poſſeſſor.

173 Cardinalis dictum, quòd Epiſcopi prouident Eccleſijs, & Papa perſonis, in medium adducitur.

174 Abſurdum eſt dicere, quòd Papa, non prouideat Eccleſijs.

175 Beneficio de perſona, non verò perſonæ de beneficio prouidendum eſt.

176 Ordinarius ordinariorum, dicitur Papa.

177 Eccleſiarum vtilitatibus prouidere, eſt proprium Papæ munus.

178 Eccleſia ſæpè ponitur pro beneficio.

179 Ordinarij ſunt magis deliberati, quoad beneficia ſuarum diœceſuum, quàm Papa, quoad beneficia totius orbis.

180 Pluribus intentus, minor eſt ad ſingula ſenſus.

181 Papa quando confert beneficia ſe informat de commodis Eccleſiarum.

182 Aptior ad gubernationem Eccleſiæ, dicitur Idoneor.

183 Subreptio non intrat in prouiſionibus ordinarij.

184 Ordinarius ſemper prouidet motu proprio, non ad partis petitionem.

185 Papa ſemper prouidere ſolet ad ſupplicationem.

186 Abſurdi euitandi cauſa, verba ſunt improprianda.

187 Reſeruationi cauſam dedit abuſus ordinariorũ.

188 Ordinarij ex ſententia Baldi faciunt maiores abuſus prætextu Iuriſdictionis, quàm exempti prætextu exemptionis.

Meſſis

189 *Meſſis Papæ eſt multa, operarij verò pauci, & ideo multi vocantur in partem ſolicitudinis, & num.* 190.
191 *Remunerare tenetur Papa ſeruientibus Sedi Apoſtolicæ, & anteceſſoribus ſuis. & numero* 192.
193 *Remunerationibus Eccleſiaſticis gaudere debent, Eccleſiaſticis deſudantes vtilitatibus.*
194 *Prouidendum eſt filijs illorum, quorum induſtria, & opera Sedes Apoſtolica adiuta fuit.*
195 *Apoſtolica ſedes in conferendis beneficijs, ſe liberalem debet oſtendere.*
196 *Donandi immenſitas, iuſta menſura eſt, in Papa.*
197 *Reſeruatio ſemper præſumitur ex iuxta cauſa facta.*
198 Perſona, *dictio, multiplices habet ſignificatus.*
199 *Dictio,* perſona, *accipitur in caſu noſtro pro viro, non pro muliere.*
200 *Mulier eſt incapax beneficiorum.*
200 *Dictio* prouidere, *quid comprehendat*

Perſonis benemeritis prouidere.

Gloſſa Quarta.

REGVLA noſtra ponit iſtam ſecũdam rationem proœmialem, in qua fundatur reſeruatio menſium, ſcilicet, vt Papa perſonis benemeritis, † & ido-
1 neis prouidere valeat, nã iſtis de iure communi ſunt beneficia conferenda. cap. graue. 29. de præbendis, vbi textus ille dicit, *graue nimis eſt, & abſurdum, quòd quidã Eccleſiarum Prælati, cum poſſint viros bene-*
2 *meritos † ad Eccleſiaſtica beneficia promouere, aſſumere non verentur indignos, quibus, neque morum honeſtitas, neque litterarum ſcientia ſuffragatur, &c.* cap. ex parte in fine de conſtitutionibus, c. nihil eſt. c. cauſam quę. de electione. c. ad decorem de inſtitutionibus. c. cũ adeo de reſcriptis cap. is cui 19. de præbendis. libro 6. l. 14. tit. 16. Paartita 1. l. 31. titulo 3. lib. 1. recopilationis Hiſpaniæ. tex. etiam in extrauag. execrabilis. §. vnde. de præbend. Io. 22. ibi, *plurimorum ſibi vendicent ſtipendia, quæ multis litteratis viris, vitæ puritate, ac teſtimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant. &c.*

Eandem etiam rationem ad faciendam reſeruationem poſuit Benedictus. 12. in extra-
3 uaganti ad regimen, † in ordine 13. de præbendis, & dignitatibus, in principio; quę conſtitutio, quotidie renouatur per omnes Pontifices Maximos in prima regula Cancellariæ: ſicut etiam aſſignat Simoneta de reſeruatione q. 3. nu. 6. eamdem quoque aſſignauit Gregor. 14. in ſua conſtitutione, quam fecit de reuocatione, & moderatione Indultorum S. R. E. Cardinalium, ſuper collatione beneficiorum. in principio.

Eccleſia namque indiget viris litteratis, Quamplura notanda in fauorem litteratorũ cumulãtur
4 † cap. cum ex eo 34. & ibi Ioan. Monac. nu. 1. de electione in. 6. & in cap. finali. num. 10. de verborũ ſignificatione, & vtrobiq; Philippus Probus in additionibus ad eumdem Monach. Felinus in cap. ſi quando. num. 7. de reſcriptis. Didacus Perez in l. 2. tit. 12. lib. 3. ordinamenti. col. 1177. Nauarrus in d. cap. ſi quando, exceptione 16. nu. 5. Albertus Troti. lib. 2. de vero, & perfecto Clerico. cap. 32.

4 Nam litterati in Eccleſia dicuntur † ſtellæ, & fulgent veluti ſplendor firmamenti. capite finali de magiſtris. Rolandus à Valle in conſil. 47. *viſis Iuribus.* numer. 77. cum ſequentibus. libro 1. Mandoſius in regula 16. quæſt. 15. num. 3. Et haberi in Eccleſia viros
6 ſcientificos concernit in fauorem † fidei, & exaltationem vniuerſalis Eccleſiæ. Geminianus conſil 37. ſub numero ſexto. verſ. *ſed iſta concluſio.*

Et remotis viris litteratis, Principes ni-
7 hil aliud poſſident, † niſi ſaccum, & peram, vt ſcripſit Philippus Probus in c. ſtatutum. num. 18. de reſcriptis. lib. 6.

Ac propterea illis ſunt conferenda bene-
8 ficia, quia virtutum præmia † dare benemeritis conuenit. l. vt virtutum 4. in principio. C. de ſtatuis, & imaginibus, l. lege Cornelia 25. in fine, ibi. *præmij nomine ſe daturum Prætor pollicetur.* ff. ad Senatus Conſultum Silanianum. Gregor. Lopez in l. 51. gloſſa finali tit. 18. Partita. 3. vbi cum Ioanne de Platea. in l. 1. C. de conſulibus. lib. 12. allegat illud
9 vulgare dictum, *non creditur eſſe virtus, † cum ſequeſtratur à præmio.*

Sic Iura ciuilia illorum profeſſoribus ſpē
10 præmiorum pollicentur. † §. ſumma itaque ope, ibi, *& ſpes vos pulcherrima foueat.* in proœmio Inſtitutionum, & in proœmio digeſtorum in. §. nos vero, ibi, *ditiſſimi legum oratores officiantur.* Rebuffus de priuilegijs ſcholarium. priuilegio 43. Flaminius Pariſius. de reſignatione. lib. 5. quæſt. 3. num. 222. Dixit etiam Bald. in proœmio. ffõrum. 1. conſtitutione. §. Itaque. num. 9. quòd Doctores legum ſunt omni tempore, & loco fœlices.

Vnde dicit egregius tex. in authentico de hæredibus, & falcidia. §. finali in fine collatione prima, quòd leges non permittunt

† illa-

11 † illarum profeſſores, in paupertate viuere, neque in anxietate mori. Quamuis Hipolytus de Marſilijs in rubrica. ff. de fideiuſſoribus.n. finali,ad medium, dicat,quòd tempo-
12 ribus iſtis,textus ille mentitur, † vt occulta fide dignoſcitur, Nã Cerdones, Barbitõſores, Araminatores, & ſimiles viliſſimi,& abiecti, cõmuniter ex eorũ labore, & artificio vitam
13 ducunt,& diuites† efficiuntur, Doctores autem, & Iurium profeſſores fame pereunt,
14 † & ad nullum pretium iam reducti ſunt:fuit enim iſte doctiſſimus vir,vt alij Doctores atteſtantur, præſertim Auileſius. in capite 10. *ſyndicatus*.in gloſſa verbo *fiable*. in fine,pau
15 per in bonis † fortunę. Idcirco nimirum ſi prouocatus hoc diceret, Tamen vt plurimũ ſtudioſi,& benemeriti,vnus plus,alius mi
16 nus,ex labore ſuo fructus† cõſequũtur.Nam
17 labor non debet eſſe ſine remuneratione,†& fructu. capite finali, & ibi gloſſa verbo *laborem*. 7.quæſt. prima. Gregorius Lopez in l. 14. gloſſa prima,titulo 6. parte tertia.Didacus Perez in lege ſecunda. titulo 5. lib. 2.ordinamenti.col.437. & habetur Matthei.cap. 19. ibi *quid ergo erit nobis*. Et qui magnum laborem ſuſtinet, magnis præmijs affici debet, Petrus de Vbald.de Canon.Epiſc.verſ. *quoad ſecundam quæſtionem*. numero 27. Rodoan. de ſpolio Eccleſiæ. quæſt. 7. §.occurrit.numero quarto. Horatius Lucius de priuilegijs ſcholar.in præfatione nu.11.

Nam labor eſt res laudabilis, vt tradit Gaſpar Baheza.in tract. de inope debitore.c.xi num.44.

Hinc labor eſt gloriæ pater, vt tradit Cicero de natura Deorum.lib.2.Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum. lib. 5.q. 3. num. 218.

Vnde Imperator multis propoſitis præmijs inuitat bonarum diſciplinarum profeſſores,
18 † vt libentius docerent l. medicos. C.de profeſſoribus,& medicis. lib. 11.

Quotidie namque contingit, quòd viri ino-
19 pes,† quia ſunt litterati,extolluntur ad Prælatorum,& conſultorũ Principum,munera,& ad alias ſublimes dignitates, ita vt rectè illis conueniat, illud pſalmi 110. *Suſcitans a terra*
20 *inopem, vt collocet † eum cum principibus*. Rebuffus de priuilegijs ſcholarium, priuilegio 43.

Hinc oritur præſumptio, quòd præmijs,
21 & honoribus donati, libentius † ſtudijs, & laboribus operam dent, vt plenè per Menochium, de præſumptionibus lib. 6. præſumptione finali per totam,licet nihil ſupradictorum alleget.

Facit etiam bonus tex. in l.Lutius 11. ibi, *partim veteranis in præmia aſſignatas*. ff. de euictionibus, quem tex. Alciatus de præſumptionibus,regula tertia,præſumptione 19.numero fin. in fine, allegat ad hoc, quòd, qui in iuuentute ſeruierit Principi, in ſenectute egere non debet, ſed potius gratificari. Acebedus in l.1.nu.2. ante fin.tit.10.lib.5. nouę recopilationis.

Vnde Baldus dicit per tex. ibi in procem. fforum in prima conſtitutione. §.itaque, nu.
22 9. quòd Doctores legum ſunt in omni † loco,& tempore fœlices.

Sicut etiam ſunt remunerandi, tamquam benemeriti, qui pro Principe, ſeu Patria laborarunt, & fidelem operam præſtite-
23 runt, † vt inquit Imperator in lege prima, verſic. *quod ſi morbo, vel ætatis ſenio*. C. de præpoſitis agentium in rebus. libro 12. & in lege prima, C. de priuilegijs eorum, qui in ſacroPalatio militarunt,eodem lib.12. l. cum nauarchorum ad finem.C. de nauicularijs. lib. 11. Arias Pinellus in l. 1. tertia parte ſub num. 62. verſ. *inſertur*. 14.C.de bonis maternis.
24 Vnde cum ſtudioſi in vinea † Domini laborauerint,cap. ſuper ſpecula,in fine,de magiſtris, ac in ſeruitio Eccleſię, Principis,
25 ac Patrię† inſudauerint,& totus mundus per illos illuſtretur, vt in authentica habita. C. ne filius pro patre. Baldus ibi numero duodecimo in 3. notabili,Mandóſius in regula decimaſexta. quæſt. 15. numero tertio. Meritò ſunt tamquam benemeriti remunerandi, & de Eccelſiaſticis beneficijs prouidendi.

Hinc cum viris litteratis debet diſpenſa-
26 ri, ad beneficiorum pluralitatem. † cap. de multa,ibi,*circa litteratas perſonas, quæ maioribus beneficijs ſunt honorandæ, cum ratio poſtulauerit*. de præbendis, & ibi gloſſa verbo *litteratas*. Abbas num. 5. & reliqui. Rebuffus in praxi benef. tit. de diſpẽſationibus ad plura beneficia,ex num.43. cum ſequentibus. Gambara de officio legati. lib.5.*an legatus poſſit plura beneficia vni conferre*. a num. 137. & ſequentibus. Hojeda de incompatibilitate 2. p. c. fin. num. 52. tradit in propoſito plura Rebuffus de priuileg.ſcholar. priuilegio 39.per totum.

Litteratæ etiam perſonæ comparantur no-
27 bilibus, † & ſublimibus. Abbas per tex. ibi in d.c.de multa. num. 5. Hojeda vbi ſupra d. n. 52. in fine. Rolandus conſ. 47. num. 78. lib. 1.

Sic inter plures concurrentes in data,præ
28 feruntur litterati,†& graduati,vt diſponitur in regula 16. Cancellarię.

Et ſciẽtia eſt cunctarum virtutum mater.
29 c.præſentium.1.q. 5. Menoch. de præſumpt. lib.6.præſumptione 91.num. 20.

Sic princeps Iure naturali adſtringitur,
30 ad remunerandum † viris litteratis, & benemeritis, vt notat Bolognet. per tex. ibi

in. d. authẽtica habita, ibi, *hoc noſtræ pietatis beneficium*, & Rebuffus ibidẽ. C. ne filius pro patre, quod d. allegaui S.D. N. Clementi Papæ VIII. dum informarem in quadam cauſa, ad fauorem inclitæ vniuerſitatis. Compluten. ſuper conceſſione cuiuſdam priuilegij, in qua obtinui. Nam cum ipſi alijs benefaciant, & omnibus proſint. cap. 2. de priuilegijs. libro 6. & Theologi, & Canoniſtę in cælo edificent,
31 † vt tradunt Hoſtienſis in proœmio ſuæ ſummæ. §. finali ſub num. 19. & Archidiac. in c. nonne. 36. diſtinct. nu. 2. benefacienti bene-
32 facere, † iure naturæ quicumque tenetur. l. ſed & ſi lege §. conſuluit. ff. de petitione hæreditatis. l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condiction. indebiti.

33 Scientia enim res ſanctiſſima eſt, † & quæ nullo prætio nummario comparari valet. Sapientiæ capite ſeptimo. Prouerbiorum cap. octauo. l. 1. §. eſt quidem res ſanctiſſima. ff. varijs, & extraordinarijs cognitionibus. gl. verbo, *litteratas*. in cap. de multa. ad finem. de prębend.

34 Neque poteſt donari, nec vendi. † gl. verbo *æſtimandi*. in dicto §. eſt quidem res ſanctiſſima. verbo, *æſtimanda*. ff. de var. & extraord. cogn.

Sed ad illam acquirendam opus eſt mul-
35 tum ſtudere, † diu, noctuque inſudare, & paſſim facere menſam de libris. gloſſ. verbo *parum obſeruaſſe*. in l. vnicuique. C. de proximis ſacrorum ſcriniorum. lib. 12. Silua nuptialis. lib. 5. numer. 51. cum tribus ſequentibus, vbi plura cumulat in propoſito.

Ex quibus ſemel conſului, quòd vnus Doctor in ſacra Theologia, vel Iure Canonico, vel aliàs perſona graduata, & litterata, quamuis non haberet patrimonium, nec beneficium, poteſt legitimè or-
36 dinari, † non obſtante Concil. Triden. ſeſſione 21. cap. 2. de reform. quia cum dicta litteratura, ſatisfit menti d. Concilij, ex quo veriſimiliter ei congrua ſuſtentatio, non deficiet ad ſupradicta: & poſtea reperij idem tenuiſſe, poſt alios, quos allegat Emanuel Rodriguez in ſua ſumma, ſecunda parte. capite 15. de ordine. numero 15. vbi etiam atteſtatur, ſic reſpondiſſe graues Doctores vniuerſitatum Salmantinæ, & Compluten. hac de re conſultos.

Cõtra ignaros, & illitteratos multa adducuntur.

Et per contrarium ignari, & illitterati clerici, maximo odio habentur,
37 † Nam ignorantia eſt mater omnium
38 errorum, † maxime in ſacerdotibus. c. ignorantia 38. diſtinct. c. niſi cum pridem. §. pro defectu quoq; ſcientiæ. de renunciatione, plenè per Lambertin. de Iurepatronatus. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 24. num. 4 per totum.
39 Et illitteratus cęco † comparatur. c. poſt tranſlationem, verſ. *item ſi quis propter litteraturæ defectum*. eod. titulo. de renunciatione.
40 Itẽ illitteratus eſt nullus † in Eccleſia Dei, teſte Baldo in c. congregato per tex. ibi. nu. 4. de electione.
41 Item illitteratus eſt irregularis, † & ordinari non poteſt, cap. præcipimus. 34. diſtinctione. cap. illitteratos 36. diſtinctione. cap. 1. 55. diſtinctione. Simon Maiolus de irregularitate. libro primo. capit. 32. per totum. Nauarrus in capit. ſi quando, exceptione 11. numero primo, de reſcriptis. Aluarus Pelagius de planctu Eccleſiæ libro primo. art. 48. Bernardus Diaz in praxi criminali. capite 21. num. 1. & ibi eius additionator Salcedus, ſub littera B.
42 Et eſt defectus intolerabilis. † cap. ſi in laicis. 38. diſtinctione. gloſſ. verbo *ſcientiæ*. in cap. ſi forte. 11. in principio. de electione. in 6. Magis eſt quoq. odioſus illitteratus, quàm homicida. Bernardus Diaz in dicto cap. 21. ſub num. 6. Nauarrus in cap. ſi quando. de reſcriptis. exceptione 12. ſub nu. 1. Flaminius Pariſius de reſignatione, libro quarto. quęſt. 11. num. 20.

Pariter illitteratus eſt indeſpenſabilis om-
43 nino, † cum ſit de iure diuino requiſita litteratura. Turrecremata in cap. ſi in laicis. 38. diſtinctione. Bernardus Diaz in dicto cap. 21. ſub numero ſecundo. Maiolus de irregularitate dicto capite 32. num. 13. Rebuffus in tractatu. de pacif. poſſeſſoribus numer. 264. vbi dicit, ſuper hoc nunquam vidiſſe diſpenſationem. Flaminius Pariſius de reſignatione, libro quinto. quæſt. 3. nu. 100. Rota de ciſ. 12. numero quarto. de probation. in antiq. Nam Oſea, capite quarto dicit, *tu ſcien-*
44 *tiam repuliſti, & ego te repellam, † ne ſacerdotio fungaris mihi*. Et Paulus in Epiſtola prima ad Thimoteum capite quarto pręcepit, Epiſcopum eſſe debere peritum in ſcientia, cum alijs pluribus authoritatibus ſacrę Scripturæ cumulatis per tex. in cap. qui Eccleſiaſticis. 36. diſtinct.

Proinde Felinus dicit poſt plura, quę hinc inde adducit, quòd ſi PP. diſpẽſaret cũ peni-
45 tus illitterato, forte ſua diſpenſatio, † non teneret, nedum in promoto ad Epiſcopatum, ſed etiam ad beneficium curatum.

Cęterum, quando fieret cum iuſta cauſa,
46 benè teneret, † & ſine dubio Papa poteſt diſpenſare. Felinus vbi ſupra. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum parte. cap. 24. num. 30. quia, vt inquit tex. in d. c. niſi cum pridem, verſ. *tu enim*. de renunciatione, *imperfectũ ſcientiæ poteſt ſupplere perfectio charitatis*.

Rurſus collatio beneficij facta illitterato,
47 eſt ipſo Iure nulla, † Abbas poſt Innoc. in cap. cum in noſtris. numero 22. de conceſſ. præbendę. Bernardus Diaz in d. cap. 21. numer. 6. Felinus in cap. per tuas, ſub numero 1. in

fine

ſine de ſimonia. Nauarrus in dicto capit, ſi
quando. exceptione 11. de reſcriptis. Ioan.
Corraſ. in tracta. de Sacerdotibus. parte ter-
tia. cap. 5. nu. 3. Flamin. Pariſius de reſigna-
tione. lib. 4. quæſt. 11. num. 19.

Quod tamen tribus modis declara. Pri-
mo, vt ſolum procedat, in eo, qui
nunquam litteras didiſcit, ita vt prorſus il-
48 las ignoret, † vt ex ſupradictis auctoribus
colligitur, quia ille dicitur prorſus illittera-
tus, qui nō habet aliqua principia. Prępoſitus
in cap. 1. num. 2. diſtinct. 32. Rota deciſ. 16.
num. 3. par. 2. diuerſor. Diaz in praxi. cap. 21.
num. finali.

Secundo quòd licet collatio facta pror
ſus illitterato, ſit a principio
nulla, ſi tamen poſtea addiſcat litteras, & is,
qui contulit, non peniteat, priſtina collatio,
49 tacita quadam collatione ſuperueniente †
reuiuiſcit, Ignatius de Salcedo in additio-
ne ad Bernardum Diaz d. c. 21. in gloſſ. ſub
littera *H.* ad finē per multa, quæ ibi adducit.

Tertio quòd procedat in beneficijs cura-
tis, ſeu Canonicatibus, vbi requi-
ritur induſtria, & conſilium; ſecus autem in
50 beneficio ſimplici, † vt declarat. Rota deciſ.
12. num. 4. in fine de probationibus in anti-
quis. Staphilæus de litteris gratiæ in 9. forma
expectatiuæ. nu. 23. & Rota nouiſſime deciſ.
16. nu. 4. 2. par. diuerſ.

Quo fit, vt conferens beneficium illit-
terato, teneatur reſarcire Eccleſiæ
51 † damnum, illi, ex prædicta mala collatione,
reſultans, ad ſimilitudinem magiſtratus, qui
52 minus idoneo tutelam pupilli † commiſit,
vt in lege prima, & per totum titulum. ff. de
magiſtratibus conueniendis. l. 1. & 2. C. de
periculo nominatorum lib. 11. c. Valentinia-
nus 63. diſtinctione, ibi *ſuper vos eſt talis ele-
ctio*, vt in ſpecie docent Ancharan. in Cle-
men. 1. ſub numero quinto. verſ. *ego crede-
rem.* de ætate, & qualitate, & Cardinalis ibi-
dem. quæſt. 10. num. 10. Philippus Probus
in cap. cum ex eo. num. 2. de electione. lib. 6.
Felinus in dicto capite ſi quando, ſub num. 7.
verſ. *Item dicit Petrus Ancharan.* Ioannes Lo-
pez. Palatius Rubeus in c. per veſtras. §. 26.
num. 11. de donationibus inter vir. & vxor.
Rebuffus in concordata, in rubrica de colla-
tionibus. §. præfati ordinarij. in gloſſa verbo
idoneis. verſ. *Imo conferentes indignis.* & in pra-
xi titulo, pœnæ contra collatores indignis
conferentes. numero 8. & 9. cum ſequentibus.
vbi per totum illum titulum ponit duode-
53 cim pœnas, † contra conferentes illittera-
ratis, & indignis, ac non benemeritis, be-
neficia.

Prædictis conſonat, quòd refert Hoſtien-
ſis in dicto cap. graue. numero 3. de præben.
& poſt eum Ioannes Andreas, & alij, de Ca-
nonicis Argentinis, qui cum non poſſent
concordari de creandis Canonicis, conuene-
runt, quòd quilibet Canonicus crearet ſuum,
54 † & cum vnuſquiſque crearet nepotem, vel
conſanguineum indignum, quidam Roma-
nus, Canonicus eiuſdem Eccleſiæ, nominauit
aſinum ſuum, &c.

Proinde dici ſolet, Illitteratos homines, nō
55 niſi nomine † tantum homines eſſe, & ta-
les, non venire appellatione hominum; ſed
Iumentorum, quorum ſimilitudinem gerunt,
vt recenſet Gomezius in regula de annali, q.
47. in fine.

Hinc Ariſtippus interrogatus, dixiſſe fer-
tur, inter doctos, & indoctos perinde di-
ſtare, vt inter domitos equos, & indomi-
56 tos, † aut quantum inter viuentes, & mor-
tuos.

Sic etiā interrogatus Ariſtotiles, quo dif-
ferrent Docti ab indoctis? quo viui a mor-
57 tuis, † reſpondit. Philippus Probus in capi-
te finali. de verborum ſignificatione, libro
6. num. 14.

Et Eccleſiaſtes cap. ſecundo dicitur, quòd
tanto præcedit ſapientia ſtultitiam, quātum
58 differt lux † à tenebris, & quòd ſapien-
tis oculi in capite eius, ac ſtultus in tenebris
ambulat.

Subintrat celebre dictum gloſſæ. in l. qui
cum vno. in verbo temporalium. ff. de re mili
59 tari, quòd indignè promotus † meretur de-
capitari. Felinus in d. cap. ſi quando ſub nu-
mero 7. de reſcriptis. Rebuffus in praxi, titu-
lo pœnæ contra collatores indignis conferen
tes. numero 16.

Quæ autem & quanta ſcientia requi-
60 ratur ad beneficia; † & in-
cipiendo à Papatu, qui etiam dicitur bene-
61 ficium † capite primo de maledicis, ibi, *in di-
ſpoſitione officij, & beneficij noſtri.* Rebuffus in
praxi, titulo ſeculare beneficium quotuplex
ſit, numero 3. quam ſcientiam debeat habe-
re Papa? dic, quòd debet habere maiorem
62 ſcientiam † reliquis omnibus, cum ſit præ-
poſitus curæ totius Chriſtianitatis. Abbas
in cap. cum in cunctis, ſub numero 4. de ele-
ctione, latè per Seluam de beneficio 3. parte.
quæſt. 5. num. 2. & ſequentibus, vbi num. 9.
dicit, quòd Cardinales debent eſſe viri peri-
ti in Theologia, aut iure Canonico, & ex-
celſe eruditionis, & plenè docet in vtroq; ca-
ſu Menoc. de arbitrarijs. caſu. 425. ex num.
18. & ex num. 21.

63 Archiepiſcopi, & Epiſcopi † cū ſint Iudices
animarum debent habere ſcientiam noui, &
veteris teſtamenti. capite, qui Epiſcopus
23. diſtinctione. capite 1. & 2. diſtinctione
62. Nec non debent pollere ſcientia
64 † vtriuſque Iuris, cum ius dicere, ac iu-
dicare debeant, vt in authentico, vt clerici

apud proprios Epiſcopos. §. 1. collatione
6. gloſſa in authentico de Sanctiſſimis Epiſco
pis. in §. ſi quis contra, verbo *Iudicem*. in
fine collatione 9. Maurius Mantuanus in tra-
ctatu de concilio. numero 100. volumine 2.
tractat. Gregorius Lupus in l. 7. gloſſa 2.
titulo decimo. Partita 4. probat etiam tex. in
cap. 1. & 2. 39. diſtinctione, vbi dicitur,
65 quòd quidam in Epiſcopum electus, † fuit à
Beato Gregorio repulſus propter ignoran-
tiam rerum ciuilium, & ſecularium. Menoc.
vbi ſupra ex num. 24. vſque 40.

Præſertim cum non teneantur habere Vi-
66 carium, † ſeu officialem, ſecundum verio-
rem opinionem, quam tenet Rota, vt per
Felinum in cap. quoniam, numero quinto de
officio ordinarij. Puteus deciſ. 43. num. 2.
& deciſione ſequẽti, libro 1. Mohedanus de-
ciſ. 4. de officio Vicarij. numero 1. Rota de-
ciſione 222. num. 5. parte 2. diuerſorum.
Hojeda de incompatibilitate 2. parte. cap.
10. num. 9. additionator ad Simonet. de re-
ſeruatione. quæſt. 85. num. 11. vbi plures
hinc inde allegat.

Hodie autem, circa ſcientiam Epiſcopo-
67 rum per Concilium Tridentinum † cap. 2.
ſeſſione. 22. diſponitur, quòd Epiſcopus ta-
li ſcientia pollere debeat, vt muneris ſibi
iniuncti neceſſitati poſſit ſatisfacere, ideo-
que antea in vniuerſitate ſtudiorum magi-
ſter, ſiue Doctor, aut licentiatus in ſacra
Theologia, aut Iure Canonico meritò ſit
promotus, aut publico alicuius Academiæ
teſtimonio, ad alios docendum oſtendatur
idoneus. Flaminius Pariſius de reſignatio-
ne. libro 8. quæſt. 5. numero quinto, & per
totam, vbi latè. Menochius dicto caſu. 425.
num. 35.

68 Dignitates inferiores † Pontificalibus
Iuriſdictionem habentes, debent etiam
habere ſcientiam Iuris Canonici. Nam
ſecundum illud debent iudicare, & viſitare.
capite primo de conſanguinitate, & affinit.
Selua vbi ſupra numero decimo. Innocen-
tius in capite cum in cunctis, ſub numero pri
mo, de electione, & Abbas ibidem ſub nu-
mero quarto; Et propterea a Concilio Tri-
dentino, ſeſſione 24. capite. 12. de reforma-
tione; diſponitur, quòd Archidiaconi ſint
Doctores, ſeu licentiati in ſacra Theologia,
vel Iure Canonico, idemque magis præ-
ciſè diſponitur, quoad ſcholaſtriam, in ca-
pite decimo octauo, ad finem. verſic. *de cæ-
tero vero officia*. ſeſſione 23. Menochius de
arbitrarijs. centuria 5. caſu 425. ex nume-
ro 41.

Aliæ vero dignitates, non habentes Iuriſ-
69 ctionem, & Canonici, † cum teneantur da-
re induſtriam, & conſilium in Capitulo, de-
bent habere mediocrem ſcientiam, Rota
deciſione 12. de probationibus, numero
quarto. in antiquis. Menochius vbi ſupra
à num. 45.

Præſertim cum ſint de corpore Epiſcopi,
70 † nam Epiſcopus eſt caput, & Canonici
membra. c. nouit de his, quæ fiunt à Prælatis
ſine conſenſu Capituli.

71 Ad beneficium autem curatum, † maior
requiritur ſcientia, quam ad Canonicatus,
vel alia beneficia ſimplicia, ex quo cura ani-
72 marum dicitur, ars † artium cap. penulti-
mo de ætate, & qualitate; nam cum Parro-
chianos cõfiteri teneantur, & ſcire diſtingue-
re, inter lepram, & lepram, peccatum, & pec-
catum, & Euãgelium declarare, maior in eis,
quàm in alijs requiritur ſcientia, Staphi-
læus de litteris gratiæ. §. ſexta forma, num.
3. Nauarrus in manuali. cap. 2. num. 3. &
in capite 1. §. caueant. num. 19. cum ſequen-
tibus. de pœnit. & remiſſionibus. Flaminius
Pariſius de reſignatione libro decimo quæſt.
2. numero 27. Concil. Trident. ſeſſione
5. cap. 2.

73 Ad beneficia vero reliqua ſimplicia † ſuf-
ficit, vt ſciant, & poſſint recitare horas Ca-
nonicas, ad quæ tenentur. Nauarrus de ho-
ris Canonicis. cap. 7. num. 3. Pariſius de
reſignatione. lib. 4. quæſt. 11. nu. 3. nec non
conſtruere, & intelligere. Cardinalis in
clemen. prima. num. 1. de conceſſ. præben-
dæ. Rebuff. in praxi, tit. de forma Vicariatus
Archiepiſ. num. 87. Gomezius de expecta-
tiuis, numero 79. Maſcardus concluſione
878. numero 17. Quoad hæc enim beneficia
ſimplicia dixit Innocentius. in capite primo.
de ſumma Trinitate, & fide Catholica, nu-
mero 4. quòd ſufficit clericis pauperibus,
74 † quòd tãtum ſciant, ſicut ſimplex laicus, vel
aliquantulum plus circa Sacramenta, circa
quę quotidie verſantur: ſequitur Baldus ibi
in rubrica, numero quinto. Gomezius de
expectatiuis, numero 82. Gregorius Lopez
in lege 5. verbo *digna titulo*. titulo 15. Parti-
ta prima. ad medium. Hoſtienſis numero
10. Ioannes Andreas numer. 9. Butrius num.
7. in c. cum in cunctis. de electione. Selua de
beneficio 3. parte quęſt. 5. num. 12.

In ſumma, quilibet debet habere talem
75 ſcientiam, qua poſſit explorare † ea, quæ
incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod
habet, & ſecundum dignitatem, ſtatum, & of-
ficium, ad quod aſſumitur, vt in cap. 1. &
per totam 23. diſtinctione. Innocentius in d.
cap. cum in cunctis. nu. 1. in principio. de ele-
ctione. Hoſtien. nu. 8. & 9. Ioannes Andreas
nu. 9. Butrius nu. 11. Abbas. d. num. 4. verſ.
quia vt dixi. Decius num. 16. ibidem. Felinus
in c. per tuas, num. 1. de ſimonia. Nauarrus
in cap. ſi quando, exceptione 14. numer. 1. &
per totam, de reſcriptis. Menoc. d. caſu. 425.

ex numero 47. cum ſequentibus.

76 Nam turpe eſt alicui ignorare † artem, in qua verſatur. lege ſecunda. §. Seruius. ff. de origine Iuris, Speculat. tit. de aduocato. §. 1. numero 33. l. ſi vero 13. §. ſi Iudex. ff de adulterijs. l. profeſſio tua. C. de muneribus patrimoniorum, libro decimo, c. cum ſis de conuerſione Coniugatorum. Sarmientus libro 3. ſelectarum. c. 12. Nauarrus in cap. 1. §. Sacerdos. numer. 1. de pœniten. diſtin-
77 ctione 6. Et verecundum eſt aliorum † ex manibus quærere, quod apud ſe inueniri debet. Innocentius in d. cap. cum in cunctis, ſub numero primo poſt principium, de electione, & Ioannes Andreas. num. 9. plura in propoſito tradit Gomezius in regula. de ſubrogandis. quæſt. 7. num. 9. verſ. *nam, vt dicit tex.* & num. 10.

Quapropter totum hoc relinquitur arbi-
78 trio † Iudicis. Innocentius in d. cap. cum in cunctis, numero primo. Hoſtienſis num. 15. ad finem. Ioannes Andreas num. 12. Antonius de Butrio num. 12. Abbas d. num. 4. Bonifatius Vitalinus in Clementina prima, numer. 46. de ætate, & qualitate. Nauarrus in d. cap. ſi quando, exceptione 11. num. 61. apud quos plura in propoſito lector re-
79 perire poterit; & qualiter cantor † ſcire debet cantum, & dicunt, quòd ſi adſit ſpes
80 adiſcendi in futurum, † minor ſcientia ſufficit, & Rota deciſ. 16. numer. 1. parte 2. diuerſorum. Ac omnes aſſignant differen-
81 tiam, ſcilicet inter ſcientiam † eminentem, mediocrem, & ſufficientem; eminens ſcientia eſt illa, per quam quis ſcit difficillimas quæſtiones explicare, & diffinire ex tempore ſine reuolutione librorum, quòd nullatenus, aut vix, in hac noſtra profeſſione contingere poterit; Mediocris, qui cum deli-
82 beratione, † & reuolutione librorum veritatem ſcit inuenire; Sufficientem ſcientiam
83 habet, qui ſibi per ſe † ſufficit ad ea, quæ ſibi imminent expedienda. Innocentius dicto numero primo. Hoſtienſis vbi ſupra num. 15. Ioannes Andreas num. 12. Butrius num. 9. 10. & 11. Abbas d. num. 4. Decius num. 13. 14. 15. & 16.

Sciendum item eſt, quòd eo ipſo, quòd aliquis ſit admiſſus, & ordinatus ſacris ordinibus, præſumitur
84 habilis, † & idoneus ad beneficia ſimplicia. Ita vt nouo examine opus non ſit. cap. accepimus. 13. de ætate, & qualitate, ibi, *quos à te, vel prædeceſſoribus tuis ordinatos fuiſſe conſtaret, eò præſertim, quoad obtinendum beneficium debes idoneos reputare, quos ad ordines ſuſcepiſti*, & notat ibi Hoſtienſis numero 12. Ioannes Andreas numero decimotertio. Antonius de Butrio numero 8. & 12. Abbas numero tertio, & ſexto. Idem Abbas in cap. finali. numero quinto. de præſumptionibus, & Felinus ibi, numer. 1. in fine. Lambertinus. de Iurepatronatus, lib. 2. parte prima. quæſt. 10. artic. 2. numer. 5. Rebuffus in praxi, titulo de reſcripto in forma communi pauperum. numero vndecimo. Boerius deciſ. 149. numero 16. Caputaquenſis deciſ. 367. parte ſecunda, per totam. Rota deciſ. 16. numero primo, parte ſecunda diuerſorum.

probat ordines, notoriè ando fit aminan-, vel nõ benef- multi- iter de- atur.

Neque Concilium Tridentinum, ſeſſ. 14. cap. 3. de reformatione aliquid in cõtrarium
85 diſpoſuit, † vt cenſuit ſacra Congregatio, ſuper illius Canonis declaratione, dum dixit, *Epiſcopus non poteſt examinare promotos à ſuo anteceſſore, niſi poſt promotionem aliqua noua cauſa ſuperuenerit, vt in capit. accepimus de ætate, & qualitate*; & iterum Congregatio cenſuit, non comprehendi examinatos, & promotos ad ſacros ordines à prædeceſſoribus Epiſcopis, niſi noua cauſa poſt promotionem ſuperueniat.

Sicut etiam examinari non debet, qui eſt
86 notoriè † litteratus, & habilis. cap. qui Epiſcopus. iuncta gloſſ. 2. 23. diſtinctione. cap. nullus. 24. diſtinctione, & ibi gloſſa vnica. Felinus poſt alios in cap. finali. numer. 28. plura cumulans de præſumptionibus. Decius per tex. ibi in cap. conſtitutis. 46. num. 3. notab. 4. de appellationibus. Lambertinus de Iurepatron. lib. 2. par. 1. quæſt. finali. art. 3. num. 1. Gregorius Lupus in l. 15. tit. 16. Partita prima. in gl. 1. latè per Mandoſium in regula 24. de malè promotis. quæſtione tertia, numero quarto, cum pluribus ſequentibus.

87 Et in graduatis, quòd excuſentur † ab examine, ex quo iam ſunt examinati, & approbati ab vniuerſitatibus, ne fiat iniuria ipſis vniuerſitatibus, tradit Rebuffus in praxi, titulo de reſcripto in forma pauperũ pro graduatis. numero tertio, & quarto, & de priuilegijs ſcholarium priuilegio 86. per totum.

88 Præterea in Curia ſeruari videmus, † quòd ſemel examinatus, & approbatus ad vnum beneficium ſimplex, non amplius examinatur ad aliud ſimile, idem eſt, ſi ſemel ſit approbatus ad Canonicatum, vel dignitatem in Collegiata, non amplius examinatur ad ſimilem Canonicatum, vel dignitatem in alia Collegiata; ſimiliter ſemel approbatus ad Curatum, vel Canonicatum, vel dignitatem in Cathedrali, non vltra examinatur ad ſimile, vel ſimilem.

Limita tamen primo, quod ſupra diximus, vt ſemel approbatus amplius examinari non debeat, quando examen
89 eſt pro forma † aſſignatum, quia tunc nullatenus omitti poteſt, aliàs actus corruerit,

quamuis promotus ſit perſona nota, pro valde litterata, benemerita, & famoſa. Lambertinus de iure patronatus. lib. 2. parte prima, quæſt. 11. artic. 3. num. 1. poſt principium, & num. 2. Decius conſil. 90. num. 6. & conſil. 262. num. 4. & conſil. 439. num. 5. Staphileus de litteris gratiæ, in vltima expectatiua. numero 5. Pariſius conſil. 12. numer. 47. Fuſcus de viſitatione. lib. 2. cap. 5. num. 10. Mandoſius in dicta regula 24. quæſt. 3. num. 8. cum pluribus ſequentibus. Rebuffus de priuilegijs ſcholarium, priuilegio 86. verſic, *ego verò contrarium ſeruari*, vbi dicit, quòd in vniuerſitatibus, in quibus requiritur pro forma examen ad obtinen. gradum, quòd omitti non poteſt, quamuis examinandus ſit notoriè doctus.

Quo fit, vt in terminis Concilij Tridentini ſeſſione 24. de reformatione. cap. 18. de prouiſione parrochialium, cum ibi requira-
90 tur pro forma examen † per concurſum neceſſario fieri, vt ſæpe cenſuit Sacra Concilij Congregatio, dicens *Doctor, ſiue licentiatus in*
91 *Theologia, † ſiue in iure Canonico, & in publica vniuerſitate graduatus, non excuſatur ab examine, quando petit prouideri de aliqua Eccleſia parrochiali.*

Pariter non excuſatur ipſemet Vicarius
92 † Epiſcopi, nec Archidiaconus, vel Pœnitentiarius, nec aliqua perſona eminens, quantumcumq; idonea, & in dignitate Eccleſiaſtica conſtituta, vt etiam declarauit eadem Sacra Interpretum Congregatio, prout latè adducit Flaminius Pariſius de reſignatione. libro octauo. quæſt. 9. numero 83. vſque 92. & à nu. 93. & ſequentibus benè declarat.

Sic etiam fuit reſolutum ſæpe in Rota, & ſignanter in vna Calagurritana beneficij de Ornillos 12. Octobris 1587. coram R. P. D. meo Pamphilio Auditore doctiſſimo, quòd
93 cœptus beneficiari † de beneficio ſimplici patrimoniali, debet examinari prò obtinenda reintegratione eiuſdem beneficij, ex quo examen requiritur pro forma, præſertim ſtante conſtitutione, & proprio motu Sixti V. ſub data 24. Septembris ann. 1586. ſuper modò conferendi beneficia illius diœceſis Calagur
94 ritan. licet hodie per nouam † Conſtitutionem Sanctiſſimi D. N. Clementis VIII. emanatam ſub die 28. Aprilis 1596. pro reintegratione, non requirit, ita exactum, & riguroſum examen per concurſum, ſed ſufficit ſimplex examen, & approbatio ordinarij.

95 Hinc eſt, quòd licet, quando Felinus † fuit nominatus ad auditoratum Sacræ Rotæ egrè ferret, quòd deberet examinari, ex quo erat fama ſuper ætera notus, & qui iura Canonica tanto tempore legerat; tamen cum primum ſciuit examen requiri pro forma, illi libenter ſe ſubiecit, vt per Mandoſ. in d. regula 24. q. 3. num. 12 Flaminium vbi proximè. num. 90.

Secundo eſt limitandum, quòd ſupra diximus, ordinatum in ſacris eſſe habilem abſque nouo examine ad beneficia ſimplicia, quando aliqua cauſa de nouo
96 † ſuperuenit, vt puta, quia per longum interuallum fecit intermiſſionem, ſeu diuerſionem à ſtudijs, & de hoc conſtaret, vel aliud ſimile accideret, quia tunc etiam ſi pro forma non requireretur examen, deberet examinari ratione nouæ cauſæ, vt inſinuant declarationes Illuſtriſſimorum Cardinalium nuper relatæ. Nam ea, quæ de nouo emer-
97 gent † nouo indigent auxilio. l. de ætate. §. ex cauſa. ff. de interrogator. actionibus. cap. cæterum, & ibi gloſſa penultima de Iuramento calumniæ. Caputaquenſis deciſ. 123. nu. 6. par. 3. latè Romanus in l. ſi vero. §. de viro
98 num. 83. vbi cumulat 22. caſus † deuiantes a communibus regulis, ratione nouitatis ſuperuenientis. ff. ſoluto matrimonio.

99 Tertio limita, quando conſtaret, † quòd talis promotus ad ordines ſacros, fuit indignè promotus. Oldrad. conſ. 118. circa primum. numer. 1. vbi conſuluit, quòd ſi Epiſcopus ordinauit aliquem ad ſacerdotium, & admiſit eum ſucceſſiuè ad duas parrochiales curatas, poteſt eum repel-
100 lere, quoad tertiam † parrochialem, ſi per diligentiorem inueſtigationem reperierit eum eſſe indignum: etiam ſi d. Parrochialis tertia non ſit maioris curę, ſed ęqualis & minoris, & Oldradum ſequuntur. Ioan Andreas, Ancharanus, Antonius de Butrio, & alij citati per Felinum in c. ex litteris. nu. 7. de conſtitutionibus, vbi, & in num. 6. nonnulla vtilia, & opportuna congerit.

Quarto limita, quando ageretur de adminiſtratione Sacramentorum,
101 vel cura animarum exercenda, nam tunc Presbyter curam animarum exercens, vel Sacramenta miniſtrans, ſeu exercere, vel miniſtrare intendens, poteſt examinari ab Epiſcopo ſucceſſore, licet ab anteceſſore fuerit approbatus, & ſi minus idoneus repertus fuerit excludi debet ſi licet Rector non ſit, & perpetuum titulum non habeat; & ſi titulum habuerit, poteſt ſuſpendi, & coadiutor benemeritus, illius expenſis apponi, vt diſponit ſacrum Tridentinum Concilium cap. 6. ſeſſ. 21. de reformatione, & cap. 3. ſeſſ. 14. de reformatione; quòd ita intelligendum cenſeo.

Quinto limita, quando beneficium ſim-
102 plex eſſet qualificatum, † veluti dignitas, ſine cura, vel Canonicatu in Cathedrali, vel Collegiata, in quibus requiritur

ritur induſtria, & conſiliũ, vt ſupra dixi, nã in hoc caſu temperatur diſpoſitio, tex. in d. c. accepimus, Lambertinus de Iurepatronatus. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 2. verſ. *tertio adduco*. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumptione. 91. num. 21.

Vnde quatenus Nauarrus in conſ. 2. de

103 præbendis, † & in alijs locis ibi relatis dicit, quòd idoneus reputatus ad ſacros ordines, non ideo reputatur idoneus ad beneficium ſimplex, ſed tenetur ſe iterum examini ſubijcere: eſt intelligendus, quando verſaremur in aliqua ex ſupradictis limitationibus. nam aliter minus totum detegeretur.

Ad ſingulos ordines quæ littera tura requiritur.

Quoad ordines ſingulos ſuſcipiendos.

104 † per dictum Concilium Tridentinum adſcribitur, quæ, & qualis litteratura requiratur: nam tonſura non niſi chriſmate confirmatis, & fidei rudimenta, & legere, ac ſcribere, ſcientibus, confertur, vt diſpoſitum eſt in c. 4. ſeſſ. 23. de reform.

Minores vero ordines, non conferuntur, niſi latinam linguam intelligentibus, & poſt redditum teſtimonium de litteris, ac moribus per parrochum, aut ſcholæ magiſtrum, vt in c. 5. & c. 11. eadem ſeſſ. 23.

Maiores autem ſacri, non dantur, niſi his, qui probe verſati ſunt in minoribus, ac de his benè inſtructi ſint, quę exercendo ordini, quem ſuſcipiunt conueniunt, vt in c. 13. eiuſdem ſeſſionis.

Preſbyteratus ei ſoli conceditur, qui docere poſſit Populum, ea quę ad ſalutem ſcire neceſſe eſt, vt in cap. 14. ipſius ſeſſionis 23. & vide Menochium de Arbitrarijs. lib. 2. centuria. 5. caſu 425. ex numero 48. vſque ad finem.

Prædictis adde, quod litteratura, non pręſumitur,

105 † niſi probetur, Maſcardus de probationibus concluſione 989. num. 1. & per totam. Flaminius Pariſius de reſignat. lib. 10. q. 3. n. 64. Menochius de preſumptionibus lib. 6. preſumptione 91. num. 18. Ratio eſt, quia litterarum ſcientia magno labore acquiritur, & tamquam accidens extrinſecum, non præſumitur, gl. in c. ſi forte 11. verbo *ſcientiæ*. de electione lib. 6. Menoch. d. nu. 18. & 19. vbi proximè.

Poteſt tamen probari litteratura, non ſolum per examẽ, & litteras Graduatorum;

106 ſed etiam per teſtes † in illa ſcientia peritos. Rota deciſ. 8. num. 1. & per totam. de probationibus in nouis. Milius in repertorio verbo *probari non poteſt litteratura*. Frãchus in d. c. ſi forte in fine de electione. lib. 6. Maſcardus de probationibus concluſ. 877. nu. 1. 9. & 11.

Aduerto tamen, quòd Rota in vna Cartaginen. præbendæ. 28. Decembris. an. 1600. reſoluit, quod ille capitularis, vel elector, qui nõ interfuit lectionibus, & actibus oppoſitorum ad Canonicatum magiſtralem, votare

107 non poterat, † quia non poterat benè iudicare de litteratura, & ſufficientia oppoſitorum, ſi præſens non fuit, & propterea fuit declaratum, votum Decani eſſe nullũ ex d. defectu, non interuentionis: quæ deciſio fuit facta vna tantum parte informante, & difficultate non caret, ex pluribus, quæ in contrarium adduci poſſent, & ex dictis in numero præcedenti.

Sed neque ad hoc, vt quis benemeritus, & idoneus dicatur, vt illi beneficia

108 cõferantur, ſufficit ſola ſcientia; † ſed etiam debet eſſe idoneus vita, moribus, & ætate; nã verba *perſonis idoneis*, intelligũtur inſpecto re communi, de idoneitate in ſcientia, vita, moribus, & ætate. capit. cum in cunctis 6. in principio, ibi, *ætatis maturitas, grauitas morum, & litterarum ſcientia inquirenda*. c. innotuit 20. ibi, *inducere videbantur, litterarum ſcientia, morum honeſtas, vitæ virtus, & fama perſonæ*, de electione. cap. ſi forte eo. tit. in 6. c. fin. de preſumptionibus. Pariſ. conſ. 40. *quamuis Ioannes*. nu. 12. 13. & 14. lib. 4. Rebuff. in praxi. titulo forma Vicariatus. num. 87. Selua de benef. p. 3. q. 6. a nu. 1. & per totam.

Benemeritus, & idoneus quando quis dicatur ad diuerſos effectus, & quã do magis idone⁹ maxime in materia concurſus ad parrochiales.

Quinimo ad hoc, vt dicatur, quis vere idoneus ad beneficia cumulat. 47. requiſita,

109 † Cæſar Lãbertinus de iure patronatus, lib. 2. parte 1. queſt. 10. art. 1. num. 1. & per totũ, & ſub num. 3. verſ. *vnum tamen*, dicit, quòd turbatur videndo tot, & tãta requiſita, quia poteſt dici, & præſertim hodie, quis eſt hic, in quo illa concurrant? ſeu maior? immo minor pars, & laudabimus eũ? certe nullus: ſuccurrat igitur Chriſtus; vide etiam Rebuff. de pacificis poſſeſſor. a n. 174. vſque 260. vbi pleniſſime de ſingulis defectibus, qui inhabilitatem ad beneficia inducunt, & Maiolum in ſuo tractatu de irregularitate per totum, plura adducit Roland. in ſuo conſ. 47. lib. 1. ex n. 57. vſque ad finem.

110 Et propterea Concilium Tridentinum. † ſeſſione 24. de reformatione. c. 18. dum agit de prouiſione parrochialium in §. peracto, dicit hæc verba, *peracto deinde examine, denuntientur quotcũq; ab his idonei iudicati fuerint, ætate, moribus, doctrinã, prudentiã, & alijs rebus, ad vacãtẽ Eccleſiam gubernandam opportunis, & ex his Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illi, non alteri collatio fiat, &c.* & ſic non ſolum conſideratur idoneitas, reſpectu ſcientiæ; ſed etiam reſpectu ætatis, morum, prudentię, & alijs rebus opportunis ad talem Eccleſiam Parrochialem gubernandam.

Vnde quamuis quis ſit idoneor in ſciẽtia,

111 non ideo † præcedere debet alios, quorum mores ſint magis cogniti, & approbati, nam dictum Concilium, non ſe fundat tantum in ſcien-

ſcientia; ſed etiam in reliquis omnibus ſu-
112 pradictis, † & ita fuit declaratum per Illuſtriſſimos Cardinales Concil. Trid. interpretes, vt ſequitur.

Præferendus eſt minus doctus, modo idoneus, quando eius mores ſunt noti, & approbati, doctiori, cuius vita ignoratur.

Comprobatur ex traditis per noſtrum Couarru. in reg. peccatum. 2.p. §.6. num.4. verſ. *dignior vero*, dum dicit, quòd non dici-
113 tur dignior ſimpliciter, † qui doctior, vel ſanctior eſt; ſed is, qui iuxta munus, & rem, cui preficiendus eſt, aptior eius miniſterio appareat: ac propterea diligentior ad Curam præferendus eſt, viro ſanctiori, qui non ita diligens eſt: eaque ratione, non ita aptus eſt ſanctior adminiſtrationi eius muneris, cui eſt præficiendus, idque obſeruandum erit circa doctrinam, & eruditionem. Nam fre-
114 quentiſsime, qui doctior † eſt, non ita conuenit muneri publico, ſicut is, qui doctus eſt, & doctrinam habet ſufficientem ad munus, quod ei confertur, Lambertin. d. art. 1. q. 10. p. 1. lib. 2. ſub n. 2. verſ. 30. *requiritur*, & verſ. 31. *requiritur*. Soto de Iuſtitia, & Iure. lib. 3. q. 6. art. 2. concluſ. 9. ad medium. Emanuel Rodriguez in ſua ſumma p. 1. q. 106. n. 2. dixit etiam Rota in terminis d. Concilij Tridentini, in vna Beneuentana Parrochialis 13. Iunij. an. 1590. coram Orano, & in alia Rauennaten. Parrochialis 2. Decemb. 1592. coram Illuſtriſsimo nunc meritiſsimo Cardinali Arigonio, tunc Rotæ auditore. Et in alia nullius Concurſus. 4. Decemb. an. 1600. coram R.P.D. meo Ludouiſio.

Vbi fuit reſolutum, quòd ex duobus approbatis per examinatores pro æque idoneis in ſcientia, electio vnius facta per ordinarium erat bona, legitima, & canonizanda,
115 quamuis non eſſet Sacerdos, † nec Doctor, nec pauper, ſicut erat alter approbatus ab examinatoribus, qui fuit reiectus ab Epiſcopo. Ratio fuit, quia licet dictæ qualitates Doctoratus, Sacerdotij, & paupertatis ſint conſideratione dignæ, Abbas in c. 1. n. 1. & 3. de maiorita. & obedien. Decius conſ. 542. n. 12. & 13. Lambertin. latè de Iurepatronatus lib. 2. p. 3. q. 5. art. 3. cum ſequen. & art. 12. Nihilominus iſta ſola, non faciunt aliquem
116 digniorem † pro gubernanda parrochia, cum vltra doctrinam, in qua fuerunt ambo approbati, vti æquè idonei, erant quoque conſiderandi, mores, prudentia, & alia opportuna ad gubernandam Eccleſiam, vt tàm de Iure communi, quàm ex d. Conc. Trid. diſponitur: ita vt aliquo modo ille, qui eſt doctior, & ſanctior, non ſit iudicandus dignior; ſed quis iuxta munus, & rem, cui præficiendus eſt, aptior eius miniſterio appareat. Vnde cum ordinarius alterum ex æque idoneis in
117 ſcientia elegerit, præſumitur † cognouiſſe in illo maiores qualitates, circa mores, prudentiam, & alia neceſſaria. Quia pro Iudicio Epiſcopi eſt præſumendum. c. in præſentia. de renunciatione. c. paſtoralis in fin. de cauſ. poſſeſſ. c. ſicut. de ſententia & re Iudicata.

Præſertim, quando vita, mores, conditiones, & qualitates electi, erant ordinario
118 prius notæ, & de illis plenam † notitiam habere poterat, quia in Ciuitate, vel diœc. reſidentiam electus fecerat, vel ex illis oriūdus erat, ex his, quæ plenè tradit Lambertin. de Iurepatronatus lib. 2. p. 1. q. 7. art. 24. n. 1. & per totum, Caputaq. deciſ. 406. p. 2. Puteus deciſ. 395. poſt principium. lib. 3. Menoch. de arbitrar. lib. 2. caſu 201. nu. 154. & fuit conſideratum in dictis deciſionibus.

Immo non ſolùm intereſt habere notitiam priſtinam de vita, & moribus, & alijs quali-
119 tatibus; ſed etiā de ſcientia, † & litteratura, quia poteſt quis in vno examine apparere
120 magis doctus, ex fortuna puncti aſsignati, † vel quæſtionis propoſitæ, cum re vera ſit minus, & è conuerſo, vt per tex. ibi in l. vnica C. de athletis lib. 10. dicit ibi Bart. nu. 2. & Angelus, & Platea, tenentes, quòd propte-
121 rea deberet quis ter examinari, † vt idoneus dignoſcatur, & victoriam mereatur, tradit plura Tiraquel. de pœnis temperand. cauſa 51. nu. 159. vbi etiam dicit, quòd non ſufficit, quòd quis ſemel in vno actu ſit vir probatus, ſed vt ſæpiſsime in pluribus diuer-
122 ſiſque actibus † perſpectus, exploratuſq; ſit. facit tex. in procemio Inſtitut. §. cumque hoc Deo propitio, ibi. *iam ex multis rerum argumentis accepimus*. & ibi not. gl. & Io. Faber.
123 Neque vna hirundo facit † ver. Bald. in l. Iura conſtitui. n. 1. ff. de legibus.

Quapropter appellantes ab iniuſta electione, vel Iudicio Epiſcopi, non facilè poſ-
124 ſunt † docere de d. grauamine, etiam factam electionem euertere, ex quo Concil.
125 Tridentinum multum deferat † iudicio ordinarij, qui ex varijs animi ſui motibus penſatis, & conſideratis omnibus ſupradictis, ſe
126 informare † potuit, vt in d. c. in præſentia. in principio. de renuntiatione. Rot. deciſ. 29. n. 4. de reſcriptis. in antiquis. Achil. deciſ. 1. n. 4. de confeſsis.

Hæc mihi ſcribenti in mentem venit, pulchra reſolutio Rotalis, quæ bene facit in propoſito, ſcilicet in vna Toletana Canonicatus 18. Maij 1584. coram Hippolyto Aldobrandino, tunc Rotę auditore, & nunc diuina prouidentia Santiſs. D. N. Papa Clemente Octauo, quę poſtea fuit confirmata in vna cauſa Calagūritana Iuris prouidendi 29. Martij 1591. coram R. P. D. meo Seraſino Rotę Decano, & in Valliſoletana prehe-

minentiarum. 24. Nouembris 1603. coram R. P. D. meo Pamphilio, nunc meritiſſimo Rotę Decano, & alias ſæpe; vbi fuit reſolutum,
127 † quòd quædam conſtitutio facta in Concilio prouinciali Toletano, in qua diſponebatur, quòd præbenda lectionis Sacrę Scripturę, daretur per concurſum magis idoneo; alias prouiſio facta eſſet ipſo Iure nulla, erat contra Ius commune, & non teneret, niſi Apoſtolica auctoritate eſſet cõfirmata: quia quamuis ante factam electionem, vel prouiſionem, Iura clament magis idoneum † eſſe
128 præferendum. c. licet ergo. c. illud. 8. q. 1. cap. metropolitana 65. diſtinctione, in fine. cap. quoniam de Iurepatronatus: & eligens dignum prætermiſſo digniori mortaliter peccet, Decius in cap. conſtitutis. 2. n. 5. de appellat. Couar. in reg. peccatum. 2. p. §. 7. n. 8. verſ. *igitur humana natura*, cum infinitis ibi allegatis. Rodriguez in ſumma p. 1. cap. 106. num. 4. & 5. vbi dupliciter limitatur. Tamen electio facta de digno, omiſſo digniori tenet.
129 † c. cum nobis olim. de electione. c. niſi cum pridem. §. pro defectu. de renunciat. c. conſtitutis. 2. de appellationibus, vbi Butrius nu. 15. Cardin. ſub num. 3. Prępoſ. num. 2. Abbas 7. Decius num. 5. Couarru. in d. reg. peccatum. 2. p. §. 7. num. 2. in fin. verſ. *bis de-*
130 *num.* & num. 3. etiam ſi ſtaret iuramentum † de eligendo digniorem, Cardin. & Præpoſitus vbi ſupra. Couarru. d. §. 7. ſub num. 4. ante fin. verſ. *2. probatur.* Ac propterea dicta Conſtitutio prouincialis annullans electionem factam de digno, omiſſo digniori, dicitur contra Ius commune, talem electionem approbans ob ſalutem publicam, ne litibus
131 pernicioſis omnia inuoluantur, † & Reſpublica Chriſtiana vexetur, & perturbetur, prout fieret, ſi electio facta de digno, omiſſo digniori, non teneret. Et ideo non tenet dicta Conſtitutio ſine Papæ confirmatione. c. ſuper his, vbi Abbas num. 1. Felin. n. 2. de maiorit. & obedien. cum alijs.

Sic in propoſito noſtro, quamuis Concil. dicat, quando eſt in fieri, quòd Epiſcopus eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, facta tamen iam electione per Epi-
132 ſcopum eſt interpretatio facienda, † ad fauorem Epiſcopi, quòd omnia conſiderauit, & magis idoneum arbitrio ſuo eligerit; Tum
133 vt electio ſuſtineatur, † & actus valeat, l. quoties. ff. de rebus dubijs. l. quoties. ff. de verbor. obligat. Rota deciſ. 15. num. 1. de conceſſ. præbend. in nouis. Gomezius in regula de impetran. benef. q. fin. per totam, Mandoſ. in reg. 27. q. 20. num. 8. Et vt actus valeat,
134 præſumitur pręcedere † omne illud, quod eſt neceſſe. Rota deciſ. 1. de pręſumptionib. in antiquioribus. Felin. in c. paſtoralis in principio nu. 5. poſt medium, de reſcriptis. Caſſador. deciſ. 21. num. 1. de præbend. Caputaq. deciſ. 271. num. 7. p. 3. Achil. deciſ. 1. de pactis.

Tum etiam, vt minus recedamus à Iure
135 communi, † à quo omnis conſtitutio recipit interpretationem. l. 2. C. de noxalibus. c. cum dilectus, & ibi gloſſ. verbo *Iure communi*. de conſuetud. Roman. conſ. 328. num. 10. verſ. *ſi vero*. Aimon in q. de indemnit. mulierum. n. 25. Caſſador. deciſ. 36. n. 7. ſuper regulis. Rota deciſ. 512. n. 5. & deciſ. 724. nu. 15. p. 1. diuerſorum.

Cæterum, ſi hodie conſtaret de grauamine, & quòd Epiſcopus non elegit digniorem ex approbatis, colla-
136 tio parrochialis non teneret: † ſed eſſet ſubreptitia, & nulla, quia Concilium Tridentin d. cap. 18. quoad prouiſionem parrochialium, dat formam, quod ex omnibus approbatis, vti idoneis per examinatores, Epiſcopus eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illi ſoli, & non alteri collatio fiat, vt poſtea ſubijcit; *quod aliàs prouiſiones omnes, ſeu Inſtitutiones præter ſupradictam formam, factæ, ſubreptitiæ cenſeantur.* Quando enim aliquid aſſignatur pro forma, ſi illa ad vnguem non ſeruatur, actus corruit, &
137 eſt † ipſo Iure nullus. c. cum dilecta, de reſcriptis, vbi latiſsime Felinus à num. 6. vſque ad 14. ponit regulam cum 12. ampliationibus, & 8. limitationibus, c. ſi cui de non ſacerdotali. de preben. in 6. Tiraq. de retrac. conſanguinit. §. 36. gl. 2. à num. 26. & ſeqq. Mandoſ. in reg. 27. q. 20. à n. 16. & 17. Pariſius de reſignat. lib. 8. q. 9. n. 86.

Præſertim ſtante Conſtitutione Pij V. ſu-
138 per collatione parrochialium, † ſub data 15. Kal. Aprilis. an. 1566. vbi declarantur omnes prouiſiones factæ, & faciendę contra d. formam, nullę, irritę, & nullius roboris, & momenti, & quòd prouiſis nullum Ius, nullumque titulum coloratum poſsidendi prębeant: & quòd Parrochiales huiuſmodi cenſeantur vacare, vt prius ante collationes: & quòd, ſi Epiſcopi minus habilem poſt habitis magis idoneis elegerint, poſsint ij, qui reiecti fuerunt, à mala electione huiuſmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium, vti Sedis Apoſtolicę delegatum, vel ad ipſam Sedem appellare, & electum ad nouum examẽ coram ipſo appellationis Iudice, & eius examinatoribus prouocare: & conſtito de prioris eligentis irrationabili Iudicio, eoque reuocato, parrochialis Eccleſia magis idoneo conferatur. Interim tamen d. appellatio effectum ſuſpenſiuum non habeat, &c. vt latius in tenore d. Conſtitutionis, quæ eſt in bullario 32. inter Conſtitutiones eiuſdem Papę.

Quamuis

Quamuis autem d. Conſtitutio Pij V. ſit in viridi obſeruantia, & Rota ſeruet illam, aduertendum tamen eſt, quòd non aduerſatur ſupradictis, dum diximus num. 124. quòd probatio grauaminis ſit difficilis ex rationibus ibi adductis.

Nam d. Conſtitutio locum non habet, niſi
139 quando appellans docet † de dolo, & irrationabili Iudicio Epiſcopi, vt apparet in illius narratiua procemiali, ibi, *perſonis minus idoneis, carnalitatis, aut alium humanæ paſsionis affectum, non rationis ſequentes, &c.* à quibus verbis procemialibus, tota diſpoſitio regulatur, l. fin. ff. de hæredibus inſtituendis, Gomezius in reg. de annali. q. 1. per totam.

Nec non apparet ex diſpoſitiua eiuſdem conſtitutionis, ibi, *conſtito de prioris eligentis, irrationabili iudicio*, vt fuit dictum in dictis deciſionibus Beneuentan. & Rauennaten. & in alia Pampilonen. parrochialis, coram R. P. D. meo Litta.

Docto autem de iniuſtitia electionis, tunc illa caſſatur, & magis idoneo Parrochialis adiudicatur. Et ad docendum hoc, multum
140 conſideratur, † an electus ſit familiaris, vel conſanguineus talis Epiſcopi eligentis, ex quo electio eius redditur ſuſpecta: & ſic fuit reſolutum in vna Ciuitatis Caſtellæ Parrochialis, vt refertur in d. deciſ. Rauennaten. Parrochialis, quòd conſtabat de grauamine, & doloſo iudicio ordinarij, eo ipſo, quòd reiectus erat doctior repertus ab examinatoribus diœceſanis, electus autem erat familiaris ipſius Epiſcopi, & Forenſis.

Similiter in vna Aretina Parrochialis fuit idem reſolutum, ex eo, quod reiectus erat ſimiliter doctior, & vnus ex compatronis.

Item in alia cauſa Dertuſien. Parrochialis 18. Decembris 1581. coram Gyptio fuit idem deciſum, ex eo, quòd electus erat fa-
141 miliaris, † & Secretarius Epiſcopi, & minus doctus, quàm excluſus, & eo magis, quia Epiſcopus noluit, quòd apponerentur in ſcriptis relationes factę ab examinatoribus de eo, qui erat magis idoneus, prout fieri ſolitum erat; ſed ſolum ſibi referri, an illi, qui concurrebant eſſent idonei, quod feciſſe præſumendum erat, vt facilius relinqueretur locus gratificationi, idcirco electio reddebatur ſuſpecta; Vbi etiam fuit conſideratum, quòd ſi Epiſcopus poſſet pro eius voluntate, & arbitrio ad libitum ſuum eligere, facillimè d. Conſtitutio Pij V. redderetur il-
142 luſoria, † & nunquam eſſet locus prouocationi prædictæ, & quòd illud verbum, iudicauerit, appoſitum in Concil. Trident. non denotat meram voluntatem, ſed arbitrium boni viri. Abbas in cap. cum autem. num. 6. de Iurepatron. c. 2. de corpore vitiatis. Menoch. de arbitrarijs lib. 1. q. 8. n. 1. & per totam.

Idem etiam fuit nouiſſime reſolutum in vna Tuden. Parrochialis 28. Aprilis huius anni 1603. pro maiori parte Dominorum, coram R. P. D. meo Sacrato non minus ſapientiſſimo, quam nobiliſſimo, & erga omnes humaniſſimo. Vbi fuit deciſum electionem factam ab ordinario Tuden. ad fauorem cuiuſdam Franciſci ſui familiaris, eſſe irratio-
143 nabilem, † & reuocandam, & Parrochialem adiudicandam cuidam Doctori Scobar appellanti, vti magis idoneo, ac plures, & maiores qualitates habenti, quas qualitates memorat ibi d. deciſio, & reſpondet ad d. deciſionem Rauennaten. & reliquas ſuperius citatas, dicens, quòd quamuis relinquatur iudicio Epiſcopi, an quis ſit magis idoneus, quod hoc procedit, dumtaxat, quatenus Epiſcopus recte iudicauerit. Abbas in cap. cum autem. num. 6. de Iurepatron. Alexand. conſ. 33. num. 2. lib. 1. ſecus quando conſtat de iniqua, & irrationabili electione.

Vnde, quamuis ſemel Rota dixerit, quòd ad hoc vt appellans à mala electione Epiſcopi, iuxta formam conſtitut. Pij V. poſſit in ſecunda inſtantia prouocare ad nouum examen, debeat prius docere de fumo læſionis, & grauaminis alias audiri non debet.

144 Tamen nouiſſimè † Sacra Congregatio Concilij Tridentini, in vna cauſa Piſtorien. contrarium ſenſit, quia aliter eſſet ligare manus appellanti, vt non poſſit docere de grauamine, preſertim cum ſæpe, & vt plurimum acta examinis primæ inſtantiæ tali modo componantur, & fabricentur, vt ex illo, de læſione apparere minime valeat. Necnon eſſet fruſtratoriam ferè reddere dictam Conſtitut. Pij V. ac illius litteram, & mentem, violare, quę ideo diſponit, vt in ſecunda inſtantia poſſit appellans, ad nouum examen prouocare, vt ex illo liqueat, de irrationabili, vel rationabili Iudicio ordinarij.

In ſumma, ad iudicandum, an ſit magis idoneus electus, vel non, multum valet Iudicis ſuperioris arbitrium, penſatis, & con-
145 ſideratis † omnibus. Bald. in l. ſi pro debilitate num. fin. verſ. *quæro igitur, quæ perſonæ dicantur diſcretæ.* de off. delegati. Hippol. de Marſilijs in l. quæſtionis modum, numero 40. ff. de quæſtionibus. Tiraquel. in tract. de nobilitate quæſt. 10. num. 12. Iacobus Menochius lib. 2. de arbitrarijs. cent. 1. caſu 67. nu. 3. & caſu 69. n. 4.

Vnum autem certum erit, quòd quidquid ſit in foro exteriori, in interiori ſaltem Epiſcopus, minus bene eligens, exactam ratio-
146 nem Deo reddet, apud quem † nulla excuſatio valebit, cum arcanorum cognitor, &

Iudex

Index ſit. cap. erubeſcant. in fin. 32. diſtinct. c. nouit, vbi bene Nauarrus, notabili 1. de Iudicijs.

Alia etiam plura, in materia examinis, ad Parrochialem, iuxta formam d. Concilij, & Conſtitutionis Pij V. vide in gl. 6. ex nu. 111. vſque ad num. 162.

urialium fauore ma dicitur.

Rurſus, vt quis dicatur perſona benemerita, ad effectum noſtræ regulæ, vt illi debeant beneficia conferri, non ſolum conſiderantur ſupradicta; ſed etiam attenditur, an per longum tempus, in hac
147 Romana † Curia fuerit commoratus. Nam potius Curialibus, quàm alijs debere conferri beneficia, multiplex ratio poſtulat.

Tum, quia veniendo ad Curiam de remo-
148 tiſſimis partibus, multis periculis, † maris, & terræ ſe exponunt, & exules fiunt, ac propter Curię immodicas impenſas, de diuitibus pauperes, & maximo ære alieno oppreſſi, communiter efficiuntur, vt inquit tex. in authen. habita. verſ. *quis enim*. C. ne filius pro patre, ac dixi in §. 7. procemiali. num. 8.

149 Tum, quia ad extremum † inſudant inſeruiendo Papæ, ſeu Cardinalibus, & alijs Prælatis, Mandoſius in reg. 16. q. 29. n. 1. ad finem, & ex eorum adſiſtentia, Curia decoratur, & ditescit.

Tum, quia exiſtentes in Curia, vt pluri-
150 mum vigilant ſtudijs, † & ſanctitati, vel ſaltim id facere debent, Mandoſ. vbi ſup. Nam ideo Romana Curia habet ſtudium generale, omnibus priuilegijs aliorum ſtudiorum generalium decoratum. c. 2. de priuilegijs. li. 6. l. vnica. C. de ſtudijs liberalibus Vrbis Romę, lib. 11. Idemque eſt, eſſe in ſcholis, aut in Romana Curia. c. fin. de reſcriptis. lib. 6. ibi, *ſiue in ſcholis eſſent, aut in Romana Curia moram traherent*.

Tum etiam, quia præſentes in Curia gra-
151 ues iniurias patiuntur, à viliſſimis † hominibus, quod grauiter ferendum eſt, vt de ipſis Curialibus dicit Alphonſus Soto Hiſpanus, Gloſſator antiquus, in reg. 15. verſ. *venio nunc ad quartam*, applicando ad Curiales textum in d. auth. habita.

Tum denique, quia ſicut ipſa Curia Romana eſt priuilegiata, ſic debent eſſe priui-
152 legiati reſidentes in Curia, † & loco priuilegiato. tex. in l. fin. ff. de militari teſtamento, vbi probatur, quòd perſonæ non militantes exiſtentes in loco hoſtili, gaudent priuilegijs
153 datis ipſi loco, † perinde, ac ſi in effectu militaſſent, gloſſ. fin. in l. ſeriniarijs. C. eo. tit. Pariſius conſ. 32. num. 25. vol. 2. Mandoſ. in d. regula 16. quæſt. 28. num. 7. & quęſt. 29. num. 2.

Quapropter nimis iuſtum eſt, ac rationi conſentaneum, quòd in conferendis beneficijs reſeruatis, maxima habeatur conſideratio de reſidentibus in Curia, vt prius prouideatur, qui prius ad Curiam acceſſerit, & longiorem adſiſtentiam fecerit, vt is cæte-
154 ros antecedat, quem ſtipendia meliora, † & labor prolixior fecerit anteire, tex. in l. 2. in fine. C. de off. magiſtri officiorum: cum ſimilibus: vt qui magis participauit de laboribus Curiæ, citius conſoletur, & guſtet de præmio, & dulcedine beneficiorum; nam, vt inquit Diuus Ambroſius, qui conſortes fuerunt paſſionis, & contumeliæ, ſint etiam participes letitiæ, & conſolationis; & faciunt tradita per Roman. in conſ. 25. incipit, *viſo facto*. num. 1. & per totum. Felin. in c. cum olim. num. 1. de ſenten. & re iudicat. Menoch. de arbitrarjs. caſu 223. ex nu. 7. cum ſequentibus.

Et quòd ideo fuerit introducta reſerua-
155 tio, vt prouideatur reſidentibus † in Curia, dixit gl. in extrauaganti execrabilis. §. quæ omnia, in verbo, *reſeruamus*, de præbendis Ioan. 22. dum dicit: *Si quæris à me, quæ potuit eſſe cauſa rationabilis, quòd Papa ad ſe talia beneficia reuocauerit conferenda, poſſum reſpondere, quòd cum ad eius ſedem confluant vndecunque Clerici indigentes, quibus paterna prouiſione ſubuenire tenetur, iuſtum fuit, & æquum, adinuenire modum, per quem Papa poſſit de multis beneficijs prouidere*, vt latius ibidem, & paulo inferius reaſſumam.

Sic dixit Rebuf. in praxi, in 3. p. ſignaturæ. verbo, *alia clauſula*, num. 15. quòd Papa ſemper intendit prouidere beneficia reſeruata, ratione vacationis in Curia ſuis miniſtris,
156 † laborantibus in Vinea Domini.

Similiter videmus, quòd per regulam Cancellariæ 16. de concurrentibus in data
157 ſtatuitur, quòd præſentes in Curia, † abſentibus præferantur.

Videmus etiam, quòd ſemper ferè, Papę, & eorum Datarij, valdè conſiderant hanc qualitatem antiquę reſidentiæ in Curia, in
158 conferendis beneficijs, potius illis, † quam recentioribus Curialibus, & multò magis, quam abſentibus, moti rationibus ſupradictis.

Et de alijs pluribus priuilegijs, reſidenti-
159 bus † in Curia Romana conceſſis, vide l. 1. & 2. C. de Curialibus Vrbis Romæ. lib. 11. & Conſtitutionem Eugenianam, quę eſt extrauagans 3. de priuilegijs inter communes, & Bullam 11. Sixti IV. & Bullam 2. Alexandri VI. & Bullam 7. Leonis II. & Bullam 3. Iulij III. Marcheſanum de commiſſionibus: 2. p. in commiſsione appellationum. c. 6. à n. 52. vſque ad finem. & videas etiam, quę dicam in gloſſa 6. ex nu. 274. cum ſequentibus.

Ecce igitur, qualiter ad effectum obtinendi

nendi beneficia idonea, & benemerita per-
ſona iudicatur, non ſolum ex ſcientia, pru-
dentia, ætate, & moribus; ſed etiam ex re-
ſidentia, & antiquitate in Curia, & alijs plu-
ribus, de quibus per Lambertin. & alios,
vbi ſupra.

Idoneus quis dicatur vel nõ.

Quibus adde Rocchum de Curte de Iu-
repatronatus, verbo, *honorificũ.*
num.21. Ioannem Gutierrez. conſ.2.nu.16.
& 17.& 22. Caputaquen.deciſ.145.num.11.
& deciſ.411.n.5.p.2. Mohedan.deciſ.7. per
totam.de conceſſ.præbendę, dicentes in ſum
ma, quòd ille dicitur benemeritus, & ido-
neus, qui habet omneș qualitates requiſi-
tas, ad beneficium, de quo agitur, tàm de Iu-
160 re, quàm ex fundatione, † ſtatuto, ſeu con-
ſuetudine, & incompatibile beneficium non
habeat. Hinc, ſi concedatur reſcriptum ad
fauorem N. vt prouideatur de aliquo bene-
ficio, ſi ſit idoneus, & ille habeat aliud ſuf-
ficiens beneficium, non dicetur idoneus. cap.
is cui.19.de præben.lib.6. Archidiaconus in
cap. clericus.num. 3. 21.quæſt. 1. Felinus in
cap. fin. ſub num. 33. ante medium. verſ.
adde etiam Archidiaconum. de pręſumptioni-
bus. Dicit etiam Tiraquel. poſt Bald. in l.
precibus. col.6.C.de impuber.in tracta.de
pœnis temperandis cauſa 51. n. 42. ad fin.
quòd ille eſt idoneus, quem virtus probat.

Addo etiam, quòd ille non erit beneme-
ritus, nec idoneus, qui non ſit de ſanguine
161 puro, † quia ducat originem ex ſtirpe Iu-
dęorum, vel Maurorum, aut à Sancto In-
quiſitionis officio punitorum (quamuis aliàs
neophitus non ſit, nec à Iure communi
prohibitus) quoad beneficia Eccleſiaſtica,
conſiſtentia in Eccleſijs, vbi ex particulari
ſtatuto, à Sede Apoſtolica confirmato, hu-
iuſmodi perſonę excluduntur, ſicut in pluri-
bus Hiſpaniæ Eccleſijs obſeruatur, vt per
Simancam, de Catholicis Inſtitutionibus, tit.
47.num. 82. Otaloram. de nobilitate. 2. p.
3. partis. cap.7.num. 23. vſque ad num. 30.
Pelaez de maioricatibus 1.p.q.66. num. 10.
Accbedus poſt tex. ibi in l.22.num.2. tit. 7.
lib. 1. recopilation. latiſſime Salcedo in ad-
ditione ad praxim Bernardi Diaz.c.23.ex n.
11. vſque ad finem, & pleniſsimè pluſquam
per columnas 90. Alphonſus Hojeda de in-
compatibilitate beneficiorum. p. 1. c.23.
à n. 1. & per totos numeros 151.& à n. 140.
vſq; ad finem multa notanda, circa teſtium
examen, & fidem illis in hac materia adhi-
bendam, adiungit. Vide etiam de iſtorum
162 ſtatutorum materia, † conſtitutionem Gre-
gorij XIII. ſub idibus Nouembris an. 1580.
incipientem, *in Eccleſijs præſertim inſignibus*,
Caputaq.deciſ. 202. & 208.& 209. p. 3. Pu-
teum deciſ.267.lib.1.& dec.400.& 526.li.2.
Rotam. deciſ.38.& 41.& 259.& 238. & 999.
lib.3.p.3.diuerſo.& deciſ.120.& 130. li. 2.p.
3. diuerſorum, & præſertim deciſionem fa-
ctam in vna Toletana portionis coram R.
P. D. Seraphino 7. Maij 1568. & coram
Illuſtriſsimo D. Mantica in alia Toletana
Portionis 2. Maij 1594. & nouiſsime in vna
Legionen. Canonicatus 28. Maij 1602. co-
ram R.P.D. meo Coccino.

Sicut etiam idoneus non erit, qui non ſit
163 natus, vel oriundus † ex Ciuitate, vel oppi-
do, aut diœc. ſeu prouincia, quando ex pri-
uilegio, ſtatuto, vel conſuetudine, benefi-
cium debet, oriundis, ſeu filijs naturalibus,
vel patrimonialibus conferri; non vero ex-
traneis, & alienigenis, vt per Guillerm.Be-
nedict.in c. Rainuntius. in verbo, *& vxorem
nomine Adelaſiam*. num. 482. de teſtam. Co-
uarru. in quęſtione practica 36.num.4.verſ.
ſimiliter. Rebuf. de pacif. poſſeſſ.num. 216.&
in praxi tit. de reſcriptis mixtis gl. 1. latiſsi-
mè Salcedum in praxi. Bernard. Diaz c.54.
per totum, Acebedum in l. 24.titulo 3.lib. 1.
recopilat. num. 5.& ſeq. & probant lex 21.
cum quattuor ſequentibus. titul. 3. lib. 1.
recopilation. Flamin.de reſignat.lib.2.q.12.
de quibus etiam loquuntur deciſiones, Ca-
putaquen.deciſ.66.p.1.& deciſ. 89.p.2. Pu-
teus deciſ.163.& 235.lib.2.& deciſ.163.lib.
3. Acchilles deciſ.5.de priuilegijs. Creſcen.
deciſ.12.de conceſſ.prębend.latiſsimè Man-
doſius in reg. 19. de infirmis reſignantibus.
q.25. per totam, Hojeda de incompatibili-
tate beneficiorum. p.1.cap.24.nu.86. cum
quinque ſequentibus. de quo dicemus etiam
in gloſſ.9.§.1.

Poſtremo adiungo, quòd circa idonei-
tatem eſt etiam conſideran-
dum, quòd prouidendus ſit perſona grata
164 † Eccleſię, cui præficitur, & parrochianis
eius, c. quod Dei timorem, vbi notat Abbas
num.1. Anton.de Butrio n.5. de ſtatu Mona-
chorum. Philippus Probus in c. cum in illis.
num.34.de pręben.lib.6.

Rector sẽper debet eſſe gratus Populo.

Ac propterea collator curare debet,
quantum poſsit, ponere Rectorem ad bene-
165 placitum † Populi. cap. nullus. 61. diſtinct.
Ioann.Selua de benef.2.p. q. fin. n. 35.& 36.

Hinc poteſt Princeps ſecularis, non ad-
166 mittere in Prælatum † perſonam ſibi ſuſpe-
ctam, de qua non poſsit confidere, ne fortè
reuelet aduerſarijs ſecreta ſui Regni. Inno-
cen. in cap. ſuper his. num. 8. in fine de accu-
ſationibus. Abbas in cap. 1.num.9.& in cap.
cum terra. ſub num.2. & in cap. quod ſicut.
num. 7. de electione. Hoſtien. in ſumma, ti-
tulo de electione §. quis poſsit eligere. ſub n.
5. verſ. *ſed & electione iam facta*. Ioann. An-
dreas in cap. nobis 25. ſub num. 12. de Iure-
patron. Io. Selua, vbi ſupra. num. 65. Pala-
tius Rubeus in rubrica de donationibus in-

ter

ter virum,& vxorem,in præfatione.§.decretalis. numero.29.& 30. vbi in propoſito alia plura ſubiungit.

167 Ideo ſi Epiſcopus eſt exoſus Populo, † ita vt graue immineat ſcandalum, poteſt induci ad renunciandum Epiſcopatui. Innocen. in cap. niſi cum pridem, ſub num. 4. ad medium. verſ. *& ideo quod diximus*, de renunciatione. Franciſcus Marcus. q. Delphinatus. 944.num.1. volum.1.

Idoneus do quis ſuma-

168 An autem quis præſumatur idoneus † ad obtinenda beneficia. vide cap. fin. de præſumptionibus, vbi poſt omnes latè Felinus à num. 1. verſ. *in textu*. ibi, *præſumatur idoneus*, cum numeris ſequentibus. Lambertin. de Iurepatron. lib. 2.p.1.q. 10.art.2. à num. 1.& per totum. Alciat. de præſumptionibus. regul. 3. præſumptione 3. Maſcardum de probation. concluſ. 878. *Idoneus quis in dubio præſumatur*, per totam illam quæſtionem. Flaminium Pariſium. de reſignat. lib. 10. q.3. à num. 54. vſque in finem. Menochium de præſumptionibus. lib. 6. præſumptione 91. per totam, vbi multipliciter diſtinguunt,& declarant, vt apud ipſos videri poteſt.

Ad effectum tamen noſtrum, ſcilicet, obtinendi beneficia Eccleſiaſtica, ſemper eſt talis idoneitas probanda, ſiue ſit extrinſeca, ſi-
169 ue intrinſeca, † nam ex quo aliquis petit ſibi conferri beneficium, teneatur ſe eſſe idoneum oſtendere, ita vt, non ſufficiat in hoc caſu præſumptio naturæ, vt per Gomezium poſt alios in tracta. de expectatiuis. nu. 79. verſ. *nec ſufficit in hoc caſu præſumptio naturæ*. & num. 80.

170 Ideoque in Curia vulgatiſſima praxis † eſt, vt prouiſus per obitum, vel alio quouis modo, poſtquam ſupplicatio eſt ſignata, in forma gratioſa, antequam mittatur ad regiſtrum,& ſit locus litterarũ expeditioni, examinantur ſummariè teſtes ſuper idoneitate, ſcilicet, vita,& moribus, natalibus,& ætate: & deinde ſubſequuta approbatione, quoad ſcientiam relaxatur ſupplicatio,& regiſtratur,& fit expeditio litterarum. Si vero prouiſio fit, in forma dignum, hoc eſt, quod Papa non confert beneficium, ſed committit ordinario facultatem conferendi, expeditis litteris, in forma dignum,& præſentatis corã Iudice Commiſſario, illarum exequutore, ſimiliter corã illo recipitur informatio, de vita,& moribus,& alijs ſupradictis,& teſtes deſuper examinantur,& ſic narratiua litterarũ, verificatur, ac deniq; benef. illi confertur.

Præſertim, ſi agatur de præiudicio tertij,
171 veluti de excludendo † aliquo intruſo in beneficio, vt tradit Abbas. in cap. cum in Iure. ſub num. 2. verſ. *Item cum agitur*. de off. delegati. Felin. in d. cap. fin. de præſumptionibus. num. 12. verſ. *Fallit primo*. Maſcard. de probationibus. d. concluſ. 878. nu. 5.

Quando autem, quis poſſidet beneficium,
172 & vti reus † conuenitur, ac moleſtatur, non ſolum, non tenetur probare idoneitatem ſuam intrinſecam, nec extrinſecam; ſed neque narratiuam ſuæ gratiæ Apoſtolicæ verificare tenetur: nam commodum poſſeſſionis hunc effectum producit, vt per tex. in §. commodum. Inſtitut. de interdictis, tradunt Mohedan. deciſ. 7. de præſumptionibus,& deciſ. 20.& 24. de præbendis. Puteus deciſ. 24. numer. 14.& deciſ. 330. lib. 1.& deciſ. 198. ante num. 1.& deciſ. 443. nu. 1.& 2. lib. 2. Acchilles deciſ. 2.& deciſ. 17. de probationibus. vide in propoſito pleniſſimè per Maſcardum. de probationibus. concluſ. 1200. per totam,& adde, quæ dixi de commodo poſſeſſionis. in §. 3. proœmiali. c. x. num. 50. cum ſequentibus.

An PP. prouideat ſolis perſonis, vel etiam Eccleſijs.

Omiſſis itaque his, quæ idoneitatem concernunt, de quibus ſatis diximus, dum regula noſtra dicit, *perſonis benemeritis prouidere*, & non agit de prouiſione Eccleſiarum, opportunum ſe offert adduce-
173 re in medium dictum Cardinalis † in Clem. 2. ſub numero 13. q. 17. de officio ordin. aſſerentis, quòd Epiſcopi,& ordinarij intelligun tur prouidere Eccleſijs motu proprio, cum ad hoc teneantur, ſed Papa,& Legati prouident perſonis,& non Eccleſijs,&c.

Cum quo dicto, videtur conſonare regula noſtra, quatenus in illa nulla ſit mentio de prouiſione Eccleſiarum, ſed de prouiſione perſonarum.

Et Cardinalem, vbi ſupra allegat,& ſequitur. Felin. in c. ad aures. n. 15. ad finem. verſ. *vnde dicit Cardinalis*. de reſcriptis.

Et allegauit etiã Rota in vna Oriolen. beneficiorũ. 21. Maij 1593. corã R.P.D. Seraphino. Inſinuant quoq; deciſiones Putei 395. in vna Abulen. poſt princ. in verſ. *quia prouiſio ordinarij*. Caputaq. deciſ. 406. p. 2. Menoch. de arbitrarijs. caſu 201. n. 154.& 155.

Cæterum dicere, quòd Papa conferendo beneficia perſonis benemeritis, non prouideat, etiam Eccleſijs, ab-
174 ſurdũ videtur, † quia in neceſſariam conſequentiam reſultat prouiſio,& vtilitas Eccleſiarum, cum Eccleſiæ indigeant perſonis benemeritis. c. cum ex eo 34. ibi, *quæ ad ſui regimen viris litteratis præmaxime noſcitur indigere*, de electione in 6. cum alijs allegatis in principio huius gloſſę.

175 Beneficio namque de perſona, † non autem perſonę de beneficio prouidendum eſt, vt tradit Bonifacius de Curtilis, in tracta. de nobilitate. p. 3. n. 46.

Præſertim, cum Papa ſit etiam ordinarius
176 † immò ordinarius ordinariorum. cap. cun-

cta per mundum. 9. q. 3. Hoſtienſis in c. dilecti filij. n. 5. de foro competen. & dixi ſupra in proœmio. §. 2. n. 44. & ſequen.

Item, quia proprium munus eſt Papę, Ec-
177 cleſiarum vtilitatibus prouidere, † & pro illarum tranquillitate voluntarios labores appetere. c. frequens. in principio. de reſtitut. ſpoliat. in 6. & in proœmio lib. 6. poſt princ.

Rurſus, quia Eccleſia, ſæpe ponitur pro
178 beneficio, † & è contra, c. 2. de conceſſ. præben. c. cum non ignores. de præben. Rebuf. in praxi. tit. quare ſint inſtituta beneficia. n. 9. Cæſar de Graſſ. deciſ. 13. n. 11. de præben. Rota deciſ. 508. ſub n. 9. parte 1. diuerſorum.

Quomodo ergo dictum Cardinalis intelligi debet, ne eum arguamus de errore, vel inurbanitate, aut in ciuilitate, maximè, cũ nemo ex ſupradictis, eũ allegãtibus, illũ increpet, ſed potius ſequatur.

Poſſet enim colligi reſponſio, ex eodem Cardinali. d. n. 13. paulo anterius, quatenus dicit, quòd ordinarij ſunt magis certi, & deliberati in modicis, & certis beneficijs, quæ ad diſpoſitionem ſuam ſpectant, quam
179 Papa in beneficijs totius orbis. † arg. c. fin. 16. diſtinctione, & c. quoſdam. de præſumptio
180 nibus, Et cum pluribus intentus † minor ſit ad ſingula ſenſus. cap. diuerſis, & ibi gloſſ. verbo, *diuiſus*, de Clericis coniugatis, non mirum eſt ſi Papa, non ita bene intelligat, quæ expediant ad commodum cuiuslibet Eccleſię, quam nunquam vidit, ſicut ordinarius, qui ſemper aſſiſtit, & ſaltim quolibet anno illas viſitare tenetur. c. mandamus de officio Archidiaconi. Clemen. fin. poſt principium de ſtatu Monachorum.

Prædicta tamen reſponſio mihi non placet, ex eo, quia licet ſit verum, quòd Papa, non poſſit ita bene ſcire cunctas qualitates omnium Eccleſiarum totius Orbis, ſicut Epiſcopus ſuæ diœceſis: Nihilominus ſemper informari de omnibus
181 procurat, † & non minus Eccleſiarum cõmodis occurrere intendit, quam quilibet ordinarius: & propterea, cum ille dicatur ido-
182 neus ad beneficiũ, qui aptior † pro Eccleſiæ gubernatione fuerit, & vt illius neceſſitatibus ſubuenire valeat, vt per Rocchũ de Curte. de Iurepatronatus, verbo, *honorificum*. q. 19. n. 49. Lambertin. li. 2. p. 3. q. 5. ar. 3. n. 2. & per totũ, & diximus ſupra ex n. 137. & 160. Negari non poteſt, quòd Papa prouideat Ecſijs, prouidendo perſonis benemeritis.

Vnde cenſeo doctrinam Cardinalis fore intelligendam, ad effectum, vt non poſſit opponi de ſubreptio-
183 ne † facta ab ordinario; nam cum ordinarius ſemper prouideat proprio motu, & non ad
184 partis petitionem, † vt ipſe Cardinalis ibidem aſſeuerat. Puteus. deciſ. 395. in princip. p. 3. Menochius. d. caſu 201. n. 255. Ideò non poteſt dari de ſubreptione prouiſionis ordinariæ, quaſi factæ, ipſa ſola Eccleſia, non vero alicuius perſona, petente: ſecus verò eſt quando Papa prouidet, nam Papa ſemper
185 prouidet ad inſtantiam perſonarum † impetrantium, propterea; ad effectum, vt ſubreptio debeat impetrantibus perſonis nocere, dicitur potius facta prouiſio perſonis, quam Eccleſijs.

Qui intellectus comprobatur, tum ex materia ſubiecta, de qua loquitur Cardinalis ibidem, nam tractat, An præſumatur ſubreptio in ordinario, ſicut in Papa, prout etiam in eodem propoſito loquuntur Felinus, & Rotales deciſiones ſupracitatæ: & verba ſunt intelligenda ſecundum materiam ſubiectam, etiam ſi improprientur. l. quęro. ff. locati. l. ſtipulatus. ff. de vſuris. Rota. deciſ. 10. num. 6. de teſtament. in antiq. & deciſ. 70. n. 9. p. 1. diuerſor. & ſunt intelligenda, eo reſpectu, quo proferuntur. Aimon. conſ. 9. numero 25. Rota deciſ. 316. numero 16. parte. 2. diuerſorum, & ratione reſpectus, conſideratur effectus. Bald. in l. ad probationem. n. 8. ff. locati.

Tum etiam, vt euitetur abſurdum, quod alias ſequeretur ex ſupradictis: & ratione
186 abſurdi vitandi, verba ſunt impropriãda. Felin. in c. auditis. in princ. de præſcript. Euerardus in loco ab abſurdo. n. 4. Creſcen. deciſ. 6. num. 4. de ſenten. & re Iudicata.

Quinimò expreſſè diſponitur, in exordio extrauagantis, ex debito paſtoralis officij, 4. de electione, inter communes, quòd ideo ſit reſeruatio illius conſtitutionis, vt vtilius Eccleſijs prouideatur, nulla de perſonis mentione facta.

Tandem, vt huic gloſſæ finem imponam, intelligi oportet, quòd reſeruationes, non ſolum introducuntur, ex cauſis ſupra relatis, ſcilicet, ad prouidendum Clericis pauperibus, & perſonis benemeritis in Curia reſidentibus, & vtilius Eccleſijs conſulendum; ſed etiam ex alijs. Reſeruationes quibus ex cauſis fuerunt factæ.
187 Nempe propter magnos abuſus † non nullorum ordinariorum, qui, aut ſuis conſanguineis, amicis, aut familiaribus dumtaxat prouidebant; vltra quod, ſi alijs eos prouidere contingebat, aut fauoribus, aut impreſſionibus laicorum illicitis, aut ſimonijs, plerumque id faciebant. & in electionibus corrupta, vt plurimum ſuffragia, aut per potentiam laicorum, quaſi coacta præſtabantur, aut inter eligentes, & ipſis adhærentes infinitæ oriebantur contentiones, & rixæ. vt tradit Simonet. de reſeruationibus. cap. 3. n. 10. & vide, quæ dicam (Deo dante) in gl. 56.

Vnde dicit Bald. in ſuo tractatu de exemptioni-

ptionibus, inter tractatus diuerſorum Do-
188 ctorum inſerto. num. 24. quòd ordinarij † fa-
ciunt maiores abuſus prætextu ſuę Iuriſdi-
ctionis quam habent, quàm exempti prę-
textu ſuę exemptionis.

Item fuerunt introductę reſeruationes, quoniam ſolicitudo oneroſa officij paſtora-
lis. c. inter ſolicitudines. de purgatione Cano
189 nica, multis indigeat in officio † miniſtris,
quoniam meſſis multa eſt; ſed operarij pau-
190 ci. c. in nouo. in fine. 21. diſtinct. † Et propte-
rea multi vocentur in partem ſolicitudinis
iſtius. c. ad honorem. de auctoritate, & vſu
191 pallij, quos Papa remunerare tenetur, †
cum ſecundum Apoſtolum, qui Altari ſer-
uiat, de altari viuere debet. cap. cum ſecun-
dum. de prębend. Immo Pontifices, illos ad-
hunc remunerare tenentur, qui anteceſſori-
192 bus eorum ſeruitia † laudabiliter præſtite-
runt: Nam Eccleſiaſticis deſudantes vtili-
tatibus, Eccleſiaſticis remunerationibus di-
193 gnum † eſt gaudere. c. Eccleſiaſticis. 17. q. 2.
Inſuper cum prouidendum ſit nobilibus, &
magnis perſonis, vel eorum filijs, & conſan-
194 guineis, quorum induſtria, † & opera, Ec-
cleſia ſæpe adiuta eſt, & in dies adiuuatur,
ac deceat, quòd Sedes Apoſtolica ſe libera-
195 lem in conferendis † beneficijs oſtendat. c.
Sedes Apoſtolica. de reſcriptis: vt pro tempo
re ad ſeruiendum, & auxilium ei pręſtan-
dum cuncti facilius inducantur: iuſtum fuit,
& æquum, inuenire modum, per quem Pa-
pa poſſet de ingratitudine non redargui,
196 maximè cum in eo donandi immenſitas, †
iuſta menſura ſit. §. finimus in authentico. de
non alienandis. collatione 2.

Has rationes (vltra ſupradictam de pauperibus Clericis ad Curiam confluentibus) aſſignat gloſſa Zenzelin. in extrauaganti exe crabilis. Ioan. 22. §. quæ omnia, verbo, *reſeruamus*, & refert Simonet. de reſeruatione. d. c. 3. n. 1. cum quinque ſequentibus, vbi n. 11. & 12. concludit, reſeruationes ſemper præſu-
197 mi ex iuſta cauſa factas: † quia quamuis ſuf-
ficeret pro ratione voluntas, in hac materia
reſeruationis; Nihilominus non eſt creden-
dum, quod ſine cauſa vellit Papa aliorum
Iuriſdictiones turbare, & auferre. c. non nos. 40. diſtinct. c. quamuis de reſcriptis. lib. 6. tradit etiam Mandoſ. de ſignatura gratiæ. tit. de reſeruis. ante finem. verſ. *reſeruæ huiuſmodi*, & Rota deciſ. 457. num. 11. p. 1. diuerſorum.

[...]ictio, per[ſ]ona, quali[ter] [ſ]umitur

Et priuſquam ab hac gloſſa, de perſonis benemeritis loquēte, diſcedam, addo, quòd hęc dictio, *perſona*,
198 multipliciter † ſumitur, nam aliquando ſu-
mitur pro vniuerſitate, vt plenè per Iaſon. in l. ſi quis maior. n. 8. & ſequen. C. de transactiōn. & in l. de quæſtione. nu. 5. ad fin. verſ. *ſeptimo extende*. C. de pactis. Auiles in c. 1. prætorum. in gl. *de ninguna perſona*. n. 3. cum ſequentibus. Gomezius in reg. de Idiomate. q. 2. num. 2. Tiberius Decian. reſponſo. 10. num. 45. lib. 1. Roman. conſ. 195. num. 3. & conſil. 400. num. 3. & per totum, vbi latè additio Mandoſij, & dicam in gl. 37. Aliquando pro Capite, vel Prælato, vt Bald. in l. 2. in fine. C. de impuber. & alijs. Aliquando pro Eccleſia. cap. dudum. poſt principium. ibi, *in perſonam Eccleſiæ*, de conuerſione coniugatorum, Et interdum ſignificat nomen, interdum faciem confictam, vt hiſtriones, interdum pro qualitate, qua homo differt ab homine, animo, & corpore, & denique aliquando pro ipſo homine, vt plures Hiſtoriographos allegans tradit. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 1. p. cap. 9. numero. 1. plura dicit Mandoſ. ſuper facult. A. C. §. nos qui, gl. verbo, *perſonis*.

Et quando hæc dictio, *perſona*, accipitur, pro homine, denotat, non ſolum maſculum,
199 † ſed etiam fœminam. cap. mulieres, vel aliæ perſonę. de ſenten. excommunic. cap. cum perſonæ de priuilegijs. li. 6. Decius poſt Bal. & alios in l. 2. n. 129. ff. de regul. Iuris. Auileſius. vbi ſupra. d. n. 3. Gomezius in reg. de idiomate. q. 2. n. 2.

In propoſito noſtro, *perſona*, capitur pro homine maſculo, & Clerico. Rebuf. in concordata. Rubrica de collationibus. §. ſtatuimus. 2. gl. verbo, *perſonis*, Mandoſ. de ſignatura gratiæ. §. prouiſiones. colum. 12. verſ. *indubitati Iuris eſt*.

Non autem pro fœmina, ſeu muliere, quæ
200 prorſus beneficiorum incapax eſt. † cap. ſacratas. 23. diſtinctione. cap. diaconiſſam. 27. q. 1. cap. noua de pœniten. & remiſſionibus, plenè per Lambertinum de Iurepatronatus. lib. 2 p. 1. q. 7. art. 6. num. 1. & per totum. Gomezius in d. quæſt. 2. regulæ, de idiomate. num. 3. & 4. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. p. 1. c. 24. nu. 73. Rebuf. de pacificis poſſeſſoribus. n. 260. vide infra in gl. 22.

Tandem circa illam dictionem, *prouidere*, in themate gloſſæ noſtræ contentam, vide quæ plenè dicam in gl. 17. verbo, *prouiſionem*.

Summaria Gloſſæ Quintæ.

1 *Beneficia Eccleſiaſtica reſeruantur per regulã.*

2 *Beneficium Eccleſiaſticum, quid ſit, plures diſſinitiones aſsignantur. & n. 3. 4. & 5.*

6 *Beneficium Eccleſiaſticum habet ſex requiſita ſubſtantialia, & n. 16.*

7 *Beneficium Eccleſiaſticum debet auctoritate Epiſcopi fundari.*

8 *Beneficium debet habere aliquid ſpiritualitatis annexum.*

8 *Beneficium datur propter officium.*

9 *Beneficium Eccleſiaſticum eſt conferendum Clerico, non laico.*

10 *Beneficium Eccleſiaſticum conferri non poteſt, niſi à perſona Eccleſiaſtica.*

11 *Beneficium debet eſſe perpetuum.*

12 *Matrimonium carnale eſt perpetuum.*

13 *Matrimonium contrahitur inter Beneficiatum, & Eccleſiam.*

14 *Collator non poteſt ſibi conferre beneficium.*

15 *Beneficium eſt conferendum purè, & ſine extrinſeca conditione.*

17 *Beneficium, quo nomine nuncupetur, curandum non eſt, ſi aliàs habet eſſentialia requiſita.*

18 *Natura rei potius attendi debet, quàm ſimplex nominatio.*

19 *Reſeruatio quid ſit.*

20 *Cappellaniæ fundatæ ſine Epiſcopi auctoritate, non dicuntur beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſi Epiſcopus ſit fundator, non vti Epiſcopus, ſed vti priuatus, & num. 21.*

22 *Cappellaniæ huiuſmodi, non incidunt in reſeruationem regulæ noſtræ, & n. 23.*

24 *Verba legis, vbi non conueniunt, nec eius diſpoſitio locum habet.*

25 *Simonia non committitur ex pactis initis, circa Cappellanias ſine Epiſc. auctoritate fundatas.*

26 *Cappellaniæ huiuſmodi poſſunt à laico, vel fœmina obtineri, quando fundator aliud non diſpoſuit.*

27 *Cappellaniæ iſtæ, non requirunt ætatem 14. annorum, ſicut Eccleſiaſticum beneficium.*

28 *Cappellanias ſine Epiſcopi auctoritate fundatas, poteſt laicus patronus conferre, & prouidere, & n. 29. ponitur declaratio Sacræ Congregationis Concil Trident.*

30 *Cappellania huiuſmodi, non obligat ad recitandum horas Canonicas.*

31 *Cappellaniæ ad titulum ordinari nemo poteſt, quando non eſt Eccleſiaſticum beneficium.*

32 *Cappellaniæ S. Iacobi Hiſpanorum de Vrbe, beneficia Eccleſiaſtica non ſunt.*

33 *Succeſſio non datur in beneficijs Eccleſiaſticis, & quomodo intelligatur.*

34 *Cappellaniæ huiuſmodi, regulantur in Hiſpania, ſecundum naturam maioratuum, & in illis datur ſucceſſio.*

35 *Cappellanijs in huiuſmodi, Epiſcopus non habet ius inſtituendi, nec deſtituendi, nec viſitandi, nec aliud ius diœceſanum.*

36 *Sepulchrum auctoritate Epiſcopi fundatum, nec vendi, nec pignorari poteſt, ſecus ſi ſine illa. & num. 37.*

38 *Religioſus locus, licet de Iure ciuili efficiatur ex illatione cadaueris, ſecus vero de Iure Canonico, & num. 39.*

40 *Fundator beneficij cum conſenſu ordinarij, nihil poteſt alterare, nec mutare poſt factã fundationẽ, ſecus autẽ ſi d. auctoritas deficiat. & n. 41.*

42 *Cappellaniã fundans, an poſſit adijcere conditionẽ, ne ordinarius ſe intromittat, aliàs reuocetur fundatio, & reſoluitur, quod nõ quãdo eſt beneficiũ Eccleſiaſt. & n. 43. aliàs ſecus n. 44.*

45 *Moderator, & arbiter, quilibet eſt in rebus proprijs.*

45 *Rationem reddere, an teneantur Epiſcopo adminiſtratores piorum locorum. ibidem.*

46 *Menchachæ doctrina, diſtinctione declaratur, & ſuſtinetur.*

47 *Fundator poteſt in fundatione beneficij, de Epiſ. conſenſu apponere legem, quòd in prouiſione, nec priuatione, Epiſ. ſe intromittere nõ valeat.*

48 *Epiſcopus in Iure quærendo, non nocet dignitate Epiſcopali, ex ſuo conſenſu.*

49 *Fundator poteſt appellare à denegatione conſenſus Epiſcopi, in legibus per fundatorem, in beneficij fundatione apponendis.*

50 *Cappellania in dubio præſumitur auctoritate Epiſcopi fundata, niſi quaſi poſſeſsio ſit in contrarium. & n. 51.*

52 *Iuspatronatus, an ſit fundatum ex bonis laicalibus, vel potius Eccleſiaſticis, colligitur ex quaſi poſſeſsione.*

53 *Antecedens vult, qui & conſequens.*

54 *Poſſeſsionis traditio, facta ab habente poteſtatem conferendi, habet vim collationis.*

55 *Conſenſus patroni ſubſequutus, habet vim præſentationis.*

56 *Conſenſus vbi requiritur, ſufficit regulariter, ſi poſtea ſequatur.*

57 *Qualitas extrinſeca non præſumitur.*

58 *Cappellania, an poſsit fieri collatiua, ad inſtantiam vnius patroni alio contradicente, & quid in hoc Rota iudicauit.*

59 *Fundatoris voluntati conſonat, quòd Cappellania ſit collatiua, quandiu de contrario expreſſe non conſtat, maximè ſi bona diſsipantur, & num. 60.*

61 *Cappellaniæ, Cappellæ, altaria, oratoria, anniuerſaria, & ſimilia pari paſſu ambulant.*

62 *Cappella dicitur, quælibet Eccleſia, etiam parochialis de per ſe conſiſtens, dummodo collegiata non ſit.*

63 *Cappellania ſolet dici illa, quæ non eſt per ſe, ſed intra aliam Eccleſiam fundata.*

64 *Adminiſtratio perpetua locorum piorum, non dicitur beneficium, nec cadit ſub regula noſtra; quamuis ſit Eccleſiaſtica. & n. 66.*

Admi-

65 Adminiſtratio non venit ſub regula de exprimendo valore.
67 Adminiſtratio Eccleſiaſtica, & penſio, à pari procedunt.
68 Cappellania, altare, oratorium, vel adminiſtratio, ſi ſunt erecta præuia auctoritate ordinaria, dicuntur beneficia Eccleſiaſtica, & in illis intrat reſeruatio regulæ noſtræ, niſi ſint de Iurepatronatus laicali, vel mixto. & n. 69.
70 Cappellam, vel altare intra Eccleſiam ædificans, an ad dotationem teneatur.
70 Cappella vnde dicatur.
71 Cappellanus infirmus, an teneatur per alios facere celebrari miſſas, quas ipſe ratione infirmitatis non valet.
72 Cappellanus, an debeat eſſe ſacerdos, quando fundator diſpoſuit, quòd Cappellanus prouidēdus, debeat certas miſſas celebrare. & n. 73. citantur partem affirmatiuam tenentes.
74 Cappellania, non dicitur ſacerdotalis, quamuis Cappellanus teneatur celebrare certas miſſas.
75 Cappellaniæ fundator mandans, quòd Cappellanus celebret certas miſſas, nō excludit, quòd per ſubſtitutum celebrare nō poſſit. & n. 76. & 77
78 Verba fundationis continentia, quòd Cappellanus celebret miſſas, potius denotant obligationem, & onus; quam factum ipſum, ab ipſomet Cappellano gerendum.
79 Onus celebrationis per ipſummet Cappellanum, quando impoſitum non eſt expreſsè, per ſubſtitutum exerceri poteſt.
80 Reſidentiam non requirunt ſimplicia beneficia, ex vniuerſali totius orbis conſuetudine.
81 Teſtator ſemper cenſetur ſe velle conformare, cum iuris communis diſpoſitione.
82 Cappellania, nec ſimplex beneficium de Iure communi, non præſumitur ſacerdotale.
83 Sacra Cong. Conc. Triden. declarauit, non eſſe neceſſarium præſentare Præsbyterum ad talem Cappellaniam, & n. 84. tenor declarationis, & n. 85. adducitur quædā reſolutio Rotal.
86 Præsbyteri nomen, lato modo conuenit alijs Clericis, non Sacerdotibus.
87 Obſeruantia eſt optima interpres voluntatis fundatoris.
88 Cappellania, non dicitur Sacerdotalis, quamuis fundator dixerit, quòd Cappellanus debeat celebrare diuina officia, diu, noctuque.
89 Cappellania, non requirit reſidentiam perſonalem, ſed poteſt deſeruiri per ſubſtitutum.
90 Cappellania, non requirit ordinem ſacrum regulariter, & n. 91. agitur de declar. Sacræ Cong.
92 Aetas 14. annorum ſufficit, ad obtinen. Canonicatum in Collegiata.
93 Aetas 14. annor. ſufficit, ad obtinen. dimidiam portionem in Cathedrali.
94 Aetas 14. annor. immò ſeptem ſufficiebat, ante Concilium, ad Canonicatus, & dimidias portiones in Cathedrali.
95 Concil. Triden. diſpoſuit, quòd nullus ante 14. annos obtineret beneficium, &c.
96 Concil. Triden. nihil innouauit, quoad Canonicatus in Collegiata, nec dimidias portiones in Cathedrali.
97 Portionum appellatione, non veniunt dimidiæ portiones, maximè in materia correctoria.
98 Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimo, vt poſſit obtinere Canonicatum in Collegiata.
99 Epiſcopus poteſt cum illegitimo diſpenſare, vt poſſit obtinere dimidiam portionem in Cathed.
100 Cappellania, in nonnullis caſibus requirit reſidentiam perſonalem, & Sacerdotium, veluti ex fundatione expreſſa. & n. 101.
102 Fundator poteſt in fundatione facere Cappellaniam Sacerdotalem.
103 Fundator beneficij poteſt apponere in fundatione quaſcunq; iuſtas conditiones voluerit.
103 Fundator poteſt inducere vacationem, ipſo Iure, vbi de Iure communi non ſit.
103 Conſuetudo, an valeat, quòd poſſit per ſubſtitutum deſeruiri, quando teſtator elegit induſtriam perſonæ.
104 Cappellania, quando eſt Sacerdotalis ex fundatione, adhuc ſufficit eſſe in ea ætate, vt ſaltim intra annum poſſit promoueri, niſi in fundatione requiratur, quòd ſit de illo tempore actualiter Præsbyter. & n. 105. & ibi dicitur de Dominis Rotæ auditoribus.
106 Cappellania requirens Sacerdotalem ordinem actualiter, poteſt obtineri a Sede Apoſtolica per habentem ætatem, vt infra annum promoueatur, ratione clauſulæ, nō obſtātibus. &c.
107 Cappellania non Sacerdotalis, poteſt ex conſuetudine eſſe Sacerdotalis, & è conuerſo.
108 Cappellaniæ conſiſtentes in Cathedralibus, quarum redditus principaliter in diſtributionibus conſiſtunt, perſonalem reſidentiam requirunt.
109 Filius legitimus ex patre ſpurio, an dicatur de genere, vel familia, ad obtinen. Cappellaniam debitam, illis, qui ſunt de genere, vel familia. & n. 120. & 121. vbi adducūtur Rotæ deciſ.
110 Spurius non dicitur de familia, nec eius filius legitimus. n. 111. & 112. & 114. & 125.
113 Radice ex infecta, fructus non producuntur.
115 Filius legitimus ex patre ſpurio, eſt Idoneus ad quæcunq; beneficia, & honores. Ac poteſt heres inſtitui ab auo, & alijs quibuſcūq; & n. 116
117 Filius maſculus ex fœmina, quando admittatur ad Maioratum, licet fœminæ ſint excluſæ.
118 Filius legitimus ex patre ſpurio, ſuccedit in Iurepatronatus.
119 Filius legitimus ex matre ſpuria, legitimata à Principe, an ſuccedat in Cappellania debita vni de familia, vel ſanguine.
122 Filium quemlibet non eſſe legitimum, non eſt de Iure naturali, de quo omnes ſunt æquales.
123 Voluntas teſtatoris attendi debet ſuper eo, an ſpurius, vel legitimus natus ex eo, admittatur ad anniuerſarium, vel dotem, aut ſumptus ſtudiorum. & num. 124.

126 *Naturalis affectio bene cadit in conſanguineis ſpurijs, necnon impedimentum matrimonij.*
127 *Naturali ex affectione, potius præſumitur vocatio à fundatore, quam ob aliam cauſam.*

Omnia Beneficia Eccleſiaſtica.

Gloſſa Quinta.

REGVLA noſtra reſeruat omnia beneficia Eccleſiaſtica, † vacantia in
1
octo menſibus in ea contentis. Quid autem ſit beneficium † Eccleſiaſticũ?
2
(quia pro iſtius materiæ intelligentia ſciri oportet.) Selua in tractatu de beneficio, in principio, refert plures diffinitiones, quarum vulgaris eſt aſſignata per textum in cap. 1. in quibus cauſis feudum amittatur, in vſibus fæudorum, nempè,
3 quòd beneficium nihil aliud eſt, † quam beneuola actio, gaudium tribuens capienti: & tandem illa, quæ ipſi magis placet, & cum qua remanet, eſt iſta, beneficium Eccleſiaſticum eſt beneuola actio proueniens ex prouentibus Eccleſiaſticis, & Deo dedicatis, per habentem poteſtatem, & auctoritatem, & gaudium tribuens capienti. Nec non Rebuf. in praxi, circa principium, titulo quid ſit, & quot modis dicatur beneficium. num. 2. dicit, quòd beneficium eſt, gra-
4 tia cõceſſa † præter ius, & tandem ſe remittit ad Ioan. Seluam, vbi ſupra.

Nouiſsime Gregorius Tholoſanus, in ſuo breui tractatu de beneficijs. cap. 6. num. 5. & in lib. 17. Syntag. cap. 2. alio modo diffinit, ſcilicet, quòd benefi-
5 cium ſit, † portio Iurium Eccleſiaſticorum diſtincta, & ſpirituali muneri coniuncta, certis ædibus ſacris in hoc aſſignata, vt perpetuo per Prelatum, ad vitam vtendo Clerico legitimè aſſignetur.

Beneficiũ Eccleſiaſticum continere ſex requiſita ſub ſtantialia.

Ad hoc vt ſit aliquod beneficium Eccleſiaſticum, debent inſimul
6 ſex † requiſita concurrere, quæ tradit Abbas conſ. 47. *Illud de Iure*, num. 1. p. 2. Decius in rubrica de reſcriptis. num. 3. verſ. *& ibi concludit*. Gigans de penſionibus. q. 86. num. 7. & 8. & alij infra citandi.

Quorum primum eſt, quòd ſit funda-
7 tum Epiſcopi auctoritate † interueniente, gloſſ. verbo, *ſi beneficiorum*, in fine in Clem. 2. de decimis, & ibi communiter omnes, Abbas in cap. ſignificatum. nu. 5. in fine. de præbend. Felinus in cap. ex parte. il 2. num. 2. de reſcriptis, Decius conſ. 210. *viſo puncto*. nu. 4. Guido Papa deciſion. 187. num. 1. Ripa in cap. decernimus. n. 69. verſ. *in iſto puncto*. de iudicijs. Bertrand. conſ. 379. nu. 1. lib. 6. Rebuf. in praxi. titulo quare inſtituta ſint beneficia. nu. 10. Gomezius in regula de annali. q. 20. Spinus de teſtamentis, gl. 4. principali. num. 36. Lambertin. de Iurepatron. lib. 1. q. 9. art. 3. num. 1. & per totum. Rot. deciſ. 509. num. 1. p. 1. diuerſor. Ceſar de Graſſis deciſ. 13. nu. 9. de præbend. Ratio eſt, quia nullus priuatus ſine Epiſcopi auctoritate, poteſt locum ſacrum, vel rem ſpiritualem conſtituere, c. ad hæc de religioſis domibus. Guido Papa d. deciſ. 187. num. 1.

Secundum requiſitum eſt, quòd habeat
8 quid ſpiritualitatis † annexum, nam propter diuinum officium datur beneficium. cap. fin. de reſcriptis. in 6. Abbas. d. conſ. 47. nu. 1. verſ. *Tertium conſideratur*, Ancharan. in regula. beneficium. num. 4. de reg. Iuris in 6. Barbatia in c. in noſtra. n. 74. de reſcriptis, Rebuf. in tract. de pacif. poſſeſſ. num. 287. verſ. *tertio cognoſcitur*, Lambertin. de Iurepatron. lib. 1. quæſt. 9. art. 3. ſub num. 3. verſ. *tertio requiritur*.

Tertium requiſitum eſt, quòd ſit confe-
9 rendum Clerico, † non laico. cap. cum adeo de reſcriptis. c. ex litteris de tranſaction. c. 2. de inſtitutionibus, Ancharan. Abbas, & reliqui, vbi ſupra, Selua de beneficio, in principio. num. 2. & dixi plenè ſupra in gl. 2. ex n. 60. vſque ad finem.

Quartum requiſitum eſt, quòd conferri
10 non poſſit, niſi ab Eccleſiaſtica † perſona, Epiſcopo, vel Prelato, non vero à laico. c. ſi quis deinceps. c. ſi quis nullus, 16. q. 7. & ibi gloſ. in ſumma, Anchar. in d. reg. beneficium, ſub num. 3. Abbas num. 1. in d. conſ. 47. num. 1. Lambertin. d art. 3. num. 10. poſt principium, Rebuf. de pacif. poſſeſſ. d. n. 287. in principio.

Quintum requiſitum eſt, quòd ſit perpe-
11 tuum, † hoc eſt, quòd non conferatur ad certum tempus, ſed perpetuo, & ad vitam eius, cui confertur, hoc enim proprium beneficiorum eſt. cap. ſanctorum. 70. diſtinct. c. penult. de Clerico ægrotante. cap. ſi gratioſe. de reſcript. lib. 6. Milius in repertorio. verb. *beneficium*. num. 24. Gigans d. quæſt. 86. verſ. *quintum requiſitum*, Rebuf. cum alijs, vbi ſupra. verſ. *quinto dignoſcitur*, Acchil. deciſ. 1. n. 4. de officio Vicarij.

12 Nam, ſicut matrimonium carnale † eſt perpetuum (eſt enim, viri, & fœminæ coniunctio, indiuiduam vitę conſuetudinem conti-

continens.§. 1. Inſtitut.de patria poteſtate)
ſic,& hoc matrimonium, quod contrahitur,
13 †inter beneficiatum,& Eccleſiam.cap. inter.
de translatione Epiſcopi. Rebuffus in praxi.
titulo requiſita ad bonam collationem.n.13.
Sextum requiſitum eſt, quòd conferens, nō
14 poſſit ſibi illud conferre, † nec retinere. c. finali,
de inſtitutionibus.cap. relatum de præbend.
& ibi notatur.
Nec non, quòd pure, & ſine aliqua extrin-
15 ſeca † conditione debeat illud alteri conferre.
cap. ſi quis dator, & ſequenti cap. ſi quis
obiecerit. 1. quæſt. 3. cap. ex parte 1.de officio
delegati. cap. 2. de electione.lib.6. Ancharan.
in dicta regula beneficium.num. 3.
Abbas d. conſ. 47. nu. 1.verſ. *quartum conſideratur.*
Gigans d.q.86.nu. 9. Rebuf. vbi ſupra.
Selua de beneficio in principio. num.5.

Prædicta namque requiſita ſunt ſubſtan-
16 tialia, † in beneficio Eccleſiaſtico, vt poſt Calderinum, & alios tradit Felinus
in c. in noſtra.num.9.in principio, de
reſcriptis. Lambertinus de Iurepatronatus.
d.quæſt.9.art.3. num. 10.Rebuffusvbi ſupra
d.n.287.Rota deciſ.508.n.3.&4.p. 1.diuerſ.&
latiſſime fuit dictum, in vna Vlisbonen. adminiſtrationis
Cappellæ 16. Ianuarij 1591.
coram doctiſſimo. R. P. D. meo Pegna,
& in alia Hiſpalen. heremitorij 4. Decembris
1596. coram Sapientiſſimo R.P. D. meo
Pamphilio.
Neque eſt curandum, quo nomine bene-
17 ficium nuncupetur, †vtrum beneficium, præſtimonium,
Cappellania, officium, portio, ſiue
penſio, vel alio nomine vocetur; quia
numquam dicitur beneficium Eccleſiaſticū,
ſi prædictæ qualitates non concurrant, ex
quo non eſt vis in nomine, ſed potius attendi
18 debet natura rei, †quam ſimplex nominatio,
vt argumento l.ſi vno ff.locati,& cap.ea quę.
de ſimon. tradit Abbas. conſ. 47.num.2.Selua
de beneficio in principio. nu.6. Felin.in
d. cap. in noſtra.num.9.verſ.*ac quartum.* de
reſcriptis,&fuit dictum in dictis deciſionibus
Vlisbonen.& Hiſpalen.

19 Reſeruationis autem diffinitio † eſt,
alicuius beneficij Eccleſiaſtici vacaturi, per habentem poteſtatem
ad ſe facta auocatio, vt docet Aeneas
de Falconibus in tract.de reſeruationibus. q.
1.principali. numero 1. & per totam, vbi
ſingula diffinitionis verba bene declarat, &
latius in regula 31. verbo *reſeruauit.* dicemus.

Cappella- iarum de ateria a- undantiſſi è hic agi- ur vſq; ad em.

20 Ex quibus infertur, quòd Cappellanię,
quæ ſępe fundari †ſolent, maximè
in Hiſpania, abſq; aliqua Epiſcopi, vel
alterius ſuperioris auctoritate, vt in illis ſuccedant
clerici de parentela, vel alij, quos
appoſuerint Patroni laici deſuper nominati,
vel aliter vocati ſint, quòd quamuis talis
Cappellania debeat eſſe perpetua, vſque ad
obitum Cappellani, & habeat cætera requiſita,
præter auctoritatem,& inſtitutionē, ſeu
prouiſionem ordinarij, nihilominus, non erit
beneficium Eccleſiaſticum, ex quo primum,
& quartum requiſitum deficiunt, vt benè tradit
Guidopapa.q. 187. num.1.cum ſequentibus,
poſt gloſſam, à contrario ſenſu inductā.
in d.Clem.2. verbo. *beneficiorum.* de decimis,
Decius conſ. 135.num. 1.& 210. nu.4. Felin.
num. 2. Decius eodem numero 2. in fine,
in c.ex parte il 2. de reſcriptis. Spinus de
teſtamentis gloſſa 4. principali. numero 42.
Auendanus in ſuo dictionario, verbo, *beneficio*,
& de exeq. mandat.2. parte. capit. 14.
numero 3.verſ. *item alij.* Salazar de vſu, &
conſuetudine.cap. 12.num. 46.Emanuel Rodriguez
in ſua ſumma. cap. 42.parte 2. Salcedus
in additione ad praxim Bernardi,cap.
18.num.9. Nauarrus conſ. 5. de prębendis,
incipit *quidam.*& conſ.7.eodem titulo incipit
de Cappellania. Aluarus Velaſcus conſultatione
Luſitana 6. num. 12. Gregorius Tholoſan.
in inſtitutionibus rei benificiariæ. cap.
12. num.10. Pariſius conſ. 34. *circa reſolutionem.*
n.9.cum ſequentibus.lib. 4.
21 Quòd etiā procedit, quāuis fundator † eſ-
ſet Epiſcopus, & in forma communi, tamquā
laicus, de bonis proprijs talē Cappellaniam
fundaret, non vero Epiſcopali authoritate,
Nauarrus conſ. 7.num. 1.& 2, incipit, *de Cappellania*,
de præbendis.
Et conſequenter, cum huiuſmodi Cappellaniæ,
non ſint beneficia Eccleſiaſtica, de quibus
loquitur regula noſtra, licet alias eſſent
fundatæ, de bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitis,
22 tamen nullatenus comprehenduntur, †ſub il-
lius reſeruatione, quia, nec ab Epiſcopo, neque
à Papa poſſunt conferri. Curtius Iunior
conſ. 20. *præſupponitur.* num. 1. & 2. parte.1.
Rebuf. de pacif. poſſeſſ.dicto numero 287 ad
finem, verſ. *Et ideo Cappellania fundata per
laicos.*
Et quia, in huiuſmodi Cappellanijs, non
23 conueniunt † verba diffinitionis reſerua-
tionis, quę vt nuper dixi, ſolum adaptatur ad
beneficium Eccleſiaſticum.
24 Vbi enim verba legis non cōueniunt, †ne-
que eius diſpoſitio locū habet. l. 4. §.toties.
ff. de damn. infecto. cap. indemnitatibus. §.
penult de election.lib.6.Caputaq. deciſ.28.
nu.3. par.3.
Sicut etiam, pactum factū ratione talis Cap-
25 pellanię, † ſine Papæ auctoritate, non erit ſi-
moniacum, ex quo non eſt quid ſpirituale,
cum beneficium Eccleſiaſticum non ſit, nec
quid ſpirituale auctoritate Epiſcopi erectū.
Rota deciſ. 365.num.2.par. 2.diuerſor. Caputaquen.
deciſ. 356.par. 2. & ita ſæpe con-
ſului

ſului, & præſertim in vna Calaguritan.Cap-
pellaniæ de Grabalos, in qua fuerunt pro-
nunciatę tres ſententiæ conformes, ad fauo-
rem cuiuſdam Michaelis Ximenez, pro quo
ego ſcripſi, qui accuſabatur de ſimonia,ra-
tione cuiuſdam pacti, & concordiæ,propria,
& non ſuperioris auctoritate præcedente, in
ſimili Cappellania initę, ac effectuatæ:& fuit
abſolutus ab omni crimine, & labe ſimoniæ,
per dictas tres ſententias conformes, ſecun-
dum meum conſilium prolatas, & vide infra
in §.1.de prębend.num. 28.& 29.

Itē talis Cappellania poſſet obtineri a lai-
26 co, vel fœmina, † niſi voluntas fundatoris
contrarium declararet.Aluarus Velaſcus,di-
cta conſultatione 60.nu. 13.Rota deciſ. 264.
num. 1. & deciſ.ſequenti. par. 2. diuerſor.&
deciſ.182.numer. 2.par.1.diuerſorum,& fa-
ciunt, quæ dicam in §. 1. huius gloſſæ, de
praben. à num.25.

Sic etiam, non requiritur ætas 14. annor.
27 requiſita ad obtinen. † beneficium Eccleſia-
ſticum, vt declarauit Sacra Congregatio
Concilij,& refert Rota.deciſ. 482.in fin.par.
1.diuerſ.

Pariter quoque poteſt laicus patronus il-
28 lam conferre, † ſi teſtatoris voluntas, ita
voluerit. Guido Papa. d.quæſt.187. numero
2.vel quilibet alius heres ipſius fundatoris,
ſine aliquo Epiſcopi conſenſu. Gregor.Tho-
loſan.d.cap. 11.num.10.ad finem,verſ.*ſi ve-
ro tales Cappellaniæ.*

Extat etiam ſuper hoc huiuſmodi Concil.
29 Triden.declaratio,† *fuit etiam dubitatum, quid
Iuris de illis,qui nullum certum habent beneficium;
ſed ſolum iure legati relictum fuit à quibuſdam, vt
certæ in hebdomada miſſæ celebrentur,& eorum hæ-
redes faciant electionem Sacerdotum,qui huiuſmodi
legato ſatisfiant? reſponſum fuit à Congregatione
prædicta,ſatis eſſe,ſi prædicti hæredes eligerent Sa-
cerdotem aliquem,ex approbatis ab ordinario.*

Quo fit, vt ratione talis Cappellanię,non
30 teneatur quis ad recitationem†Canonici of-
ficij Inſtructorium conſcientię. 2. par. c. 93.
Spinus de teſtamentis. dicta gloſſa 4. princi-
pali.n.42. verſ.*quo fit*, poſt Nauarrum, quem
allegat.

Prout,neque ad titulum illius, tamquam
ad titulum beneficij,poteſt quis ad ſacros or
31 dines promoueri, † Salcedus in praxi Ber-
nardi Diaz.cap. 18.num.9. Spinus vbi ſupra.
verſ. *neque ad titulum.*

Hinc etiam Cappellaniæ Sancti Iacobi,
32 † Hiſpanorum de Vrbe, vbi recipiuntur per
adminiſtratores illius Eccleſiæ Cappellani,
abſque aliquo titulo,non poſſunt dici benefi-
cia Eccleſiaſtica, nec cadunt ſub reſerua-
tione.

Sequitur etiam, quòd licet in beneficijs,
33 non admittatar ſucceſſio. † cap. 1. de præ-
bendis.Concil. Triden. ſeſſ. 25. de reforma-
matione.cap.7. Ita vt,neque filius legitimus
admitti poſſit ad beneficium per patrem poſ
ſeſſum. cap. ad extirpandas,de filijs præsby-
terorum. Abbas in d. cap. 1. num. 5. Rebuf-
fus in praxi tit. de diſpenſatione ſuper defe-
ctu natalium. num.19. Acchil.deciſ. 1. num.1.
& per totam de filijs præsbyterorum.Puteus
deciſ. 225. in vna Calciaten. Canonicatus.
lib. 3.dicentes procedere in beneficijs imme
diatè poſſeſſis,ſecus ſi per 30.annos mediate
alius poſſederit, vel quando beneficij natura
eſt mutata,veluti ſi tale beneficium, tūc erat
portio,& nunc ſit Canonicatus,vt Acchilles,
& Puteus vbi ſupra declarant, & vide infra
§.5.huius gloſſę.n.22.

In Capellanijs tamen,de quibus agitur in-
34 diſtinctè hoc locum non habet, † cum bene-
ficia Eccleſiaſtica non ſint. Vnde in Cappel-
laniarum quarumcumq.ſucceſſione,quando
vocātur Clerici cōſanguinei, ſeu de familia,
in cauſis Hiſpanię,dubia orta diffiniri debēt
per leges, & iura,de maioricatibus loquen-
tia. Antonius Gomezius in l.4. Tauri num.
65.in fine. Padilla,in rubrica. C.de fideicom
miſſis,num. 8. Molina de primogenijs. lib.1.
cap. 7. num.10.Ioannes Gutierrez. qq. pra-
ctic. cap.8.nu.9. lib. 2. Velazquez de Auen-
daño in l. 40.Tauri. gl. 2. num. 66. Mieres.
de Maioratu in principio.num.7. Spinus in
ſpeculo teſtamentorum. gl.de maioricatu. n.
57. Rota deciſ. 100. ſub num. 6. verſ.*ſecundo
non obſtat*,par. 2. diuerſor. vide in §. 4. huius
gloſſę. num,6.cum ſequentibus.

Prout neque Epiſcopus habet, in talibus
Cappellanijs ius inſtituendi, ſeu deſtituendi,
35 nec viſitandi,† nec aliud ius diœceſanum, vt
plenè conſuluit Pariſius. conſil. 34. numero
9. & 11. cum ſequentibus,& nu.27.28.31.33.
40.& 41.lib.4.vbi plura cumulat.

Facit in ſimili, quòd quamuis ſepulchrum
auctoritate Epiſcopi fundatum,vendi,ſeu pi
36 gnorari non poſſit, † neque etiam ius ſepel-
liendi.tex. in cap. poſtquam.13.q.2. lex.1.ti-
tulo 13. Partita prima, vbi notat Gregorius
Lopez in verbo *vendere*: tamen, ſi ſepulchrū,
ſeu monumentum eſt factū, non interuenien-
37 te Epiſcopi auctoritate†poteſt vendi,& alie-
nari, quamuis in illo ſit aliquis ſepultus, vt
tradit Felinus in c. quanto. num. 4.de Iudi-
dicijs.Greg.Lopez vbi ſupra, & Molina,ſta-
tim citandus. Pariſius.d.conſ. 34.num.14.&
15.lib.4.

Neque obſtat dicere, quòd eo ipſo, quòd
inferatur mortuus in ſepulchrum, efficieba-
38 tur locus † Religioſus.l.2. cum ſimilibus. C.
de religioſ. & quòd locus religioſus, non po
teſt vendi,nec alienari. l. ſi in emptione. 34.
§. omnium. ff. de contrahe. emptio. lege 1.
§.eam, & ibi gloſſa. verbo, *non poteſt.* ff. quæ
res

res pign. oblig. non poſſunt.

Quia hoc procedit de iure ciuili, hodie autem de iure Canonico, † quod eſt obſeruandum, ſecus eſt, cum nullus locus, niſi præuia Epiſcopi licentia religioſus efficiatur. c. ad hæc de religioſ. domibus. Decius in d. c. quanto. num. 5. de Iudicijs, tradit latè Molin. de Hiſpanorum Primogen. lib. 1. cap. 24. num. 38. 39. & 40. Pariſius in d. conſil. 34. nu. 15. libro 4.

39

Huc pertinet, quòd fundator beneficij cũ conſenſu ordinarij, licet non poſſit poſtea aliquid mutare, nec alterare, † ſine ipſius ordinarij conſenſu. Milius in repertorio, verſ. *patronus in fundatione*. Rocchus de Curte. de iurepatronat, verbo, *pro eo, quod de diœceſani*. num. 31. & ſequenti. quæſt. 13. Lambertin. lib. 1. p. 1. quæſt. 9. principali, in principio. nu. 49. & 50. Caputaq. deciſ. 290. num. 4. & per totam, p. 2.

40

In cappellanijs autẽ, de quibus agitur, ſecus erit, † cum beneficia Eccleſiaſtica non ſint, nec Epiſcopus ſe intromittere poſſit. Rebuffus de pacif. poſſeſſ. num. 287. in fine, cum alijs, ſupra allegatis. Pariſius in allegato conſil. 34. num. 12. lib. 4. vbi plura adducit.

41

Quibus accedit, quòd quamuis fundãs Cappellaniam, nequeat in illius fundatione adijcere grauamen, † quòd Epiſcopus, nec alius ſuperior, non ſe intromittant, in prouiſione, vel diſpoſitione, alias ex nunc, pro ex tunc caſſat, reuocat, & annullat dictam fundationem, & tamquam pro non facta, & conſtituta haberi vult, & omnes illius fructus, & redditus conuerti in aliud opus pium, &c. Nam talis conditio eſt contra naturam ſubſtantialem beneficij, & nemo poteſt † facere, quin iura deſuper conſtituta, in ſua fundatione locum non habeant, vt in terminis tradunt Rota deciſ. 10. nu. 1. & per totam, de teſtamentis in antiquis. Felinus in cap. cum venerabilis. num. 32. de exceptionibus. Lambertin. de Iurepatronatus. lib. 1. p. 1. q. 9. principali in principio. n. 40. verſ. *amplia*. Couarru. in quarto. 2. p. c. 3. §. 1. nu. 20. & in cap. tua nobis. num. 8. de teſtamentis, Gutierrez in l. nemo poteſt a num. 449. cum duobus ſequentibus, poſt alios multos. ff. de legat. 1.

42

43

44 Cæterum in Cappellanijs, † de quibus agitur, quæ ſine Epiſcopi, vel alterius ſuperioris auctoritatem habentis, licentia fundatur, nec beneficij nomen habere merentur, contrarium dicẽdum erit, cum in hoc caſu nulla lege, nec ratione talis conditio prohibeatur, & prorſus ceſſat ratio ſuperius aſſignata: ac propterea teſtatoris voluntas erit in hoc ſeruanda, ſicut in alia qualibet diſpoſitione, cum in bonis proprijs,

45 † quilibet ſit moderator, & arbiter, vt vulgata concernunt iura: ſicque vidi plures, & plures fundationes ſimilium Cappellaniarum, talia grauamina, & ſimiles clauſulas continentes, & eſſe validas, in hoc caſu ſæpe conſultus reſpondi; ac in terminis ita diſtinguit, & declarat Spinus, de teſtamentis gloſſa 4. principali, num. 39. iuncto num. 42. verſ. *ex quo deducitur poſſe teſtatorem*, quòd etiam expreſſe approbari videtur à Concil. Triden. ſeſſ. 22. cap. 9. de reformatione, ibi, *niſi ſecus forte inſtitutione, vel ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſſe cautum eſſet*, vbi diſponitur, quòd adminiſtratores rerum Eccleſię, & piorum locorum teneantur ordinario rationem adducere, niſi contrarium eſſet in fundatione diſpoſitum, prout etiam Sacra Conc. Triden. Congreg. declarauit.

Vnde quatenus Menchaca de ſucceſſ. creatione. §. 7. nu. 15. & 17. tenet eſſe validam, & ſeruandam † dictam conditionem, in limine Cappellaniæ appoſitam, & ideo reprobetur à Io. Gutierrez, vbi ſupra num. 451. Tamen, vt eiuſdem Menchacæ opinio ſaluetur, eſt intelligenda, in ſecundo caſu, quando in fundatione nulla interuenerit auctoritas Epiſcopi, & Cappellania non eſt re vera beneficium Eccleſiaſticum.

46

Vel, quando licet Epiſcopi auctoritas interueniat, ipſemet Epiſcopus in ipſa fundatione † conſenſit præfatis grauamini, & conditioni, nam tunc teneret, & valeret talis diſpoſitio, ac eſſet ſeruanda: quia quamuis Epiſcopus poſt conditum teſtamentum, ſeu diſpoſitionem, non poſſet conſentire in præiudicium iuris quæſiti dignitati Epiſcopalis, potuit tamen in iure quærendo, † valide conſentire, vt docuit Rocchus de Curte de Iurepatronatus, verbo, *pro eo, quod de diœceſani* quæſt. 12. num. 26. ad medium, allegans Abbatem in cap. cum dilectus, in 5. notabili, de conſuetudine. Felinus in d. cap. cum venerabilis. num. 33. in fine, de exceptionibus. Lambertin. in loco ſtatim citando. Io. Gutierrez vbi ſupra. d. num. 451. Et hoc etiam inſinuare videtur Concilium Tridentinum. d. cap. 9. Nam cum Eccleſię, nec loca pia fundari nequeant, ſine conſenſu ordinarij, vt ſupra dixi, preſupponendo validam fundationem diſponit, quòd clauſula, & conditio expreſſe appoſita, quòd ordinarius non ſe intromittat, eſt ſeruanda.

47

48

Immo firmat Lambertin. de iurepatron. lib. 1. par. 1. quæſt. 1. principali. art. 1. num. 83. & 86. & par. 2. quæſt. 1. art. 20. ſub num. 5. ante finem, verſ. *adduco vigeſimo tertio*, quòd ſi Epiſcopus nolit conſentire fundationi Cappellaniæ, in qua dicatur, quòd ipſe Epiſcopus nequeat ſe intromittere in inſtitutione, ſeu prouiſione; ſed quòd vadat de ſacerdote

in

in ſacerdotem, abſque inſtitutione, ſeu con-
49 firmatione Epiſcopi,quòd poterit adiri ſupe
rior,vt vel conſentiat,vel Epiſcopum conſen
tire compellat, & ita in facto ſe conſuluiſſe
ſcribit.

Declara tamen omnia ſupradicta, circa iſtam materiam huiuſmodi
Cappellaniarum, quòd in dubio præſumen-
50 dum† erit interueniſſe diœceſani conſenſum,
in tali fundatione, vt potius beneficium Ec-
cleſiaſticum cenſeatur. Rebuff. in praxi.tit.
quid ſit, & quot modis dicatur beneficium.
num. 8.ad finem. Acebedus in l.11.titulo 6.
lib. 5.recopilationis.Cæſar de Graſſis deciſ.
13. num. 9.de prębendis. Rot. deciſ. 508. n.
7. parte 1. diuerſ.

Hoc tamen intelligendum arbitror,quan-
do ordinarius eſſet in quaſi poſſeſſione confe
51 rẽdi,†vel ad alterius pręſentationẽ inſtituen
di, Nam tunc ratione quaſi poſſeſſionis præ-
ſumetur beneficium Eccleſiaſticum, cum de-
bita ſolemnitate creatum, ſicut dicimus de
iurepatronatus: Quod ad cognoſcendum, ſi
ſit fundatum ex bonis Eccleſiaſticis, vel ſe-
cularibus, & ſi ſit Eccleſiaſticum,vel ſecula-
re,eſt inſpiciẽdum,an laicus ſit in quaſi poſ-
52 ſione præſentandi, † & tunc pręſumatur lai-
cale; ſi vero Eccleſia, vel perſona Eccleſia-
ſtica, tanquam Eccleſiaſtica, ſit in quaſi poſ-
ſeſione pręſentandi, tunc iudicabitur Eccle-
ſiaſticum.Puteus deciſ.282.lib.2.& deciſ.90.
lib. 3. Creſcentius.deciſ. 9.de iurepatrona-
tus. Moheda. deciſ. 9. eod. tit. Achilles de-
ciſione 1. de Iurepatronatus. Maſcardus,
de probation. concluſ.860. numer. 12.& vi-
de plura, quæ in ſimili adduxi in gloſſa 45.
§. ſecundo.

Vel ſaltem,quando conſtaret de aliqua
collatione, vel inſtitutione facta ab ordina-
rio de tali Cappellania debitum effectum
ſortita, quia tali caſu per neceſſarium ante-
53 cedens†cenſebitur approbare fundationem,
& præuiam auctoritatem interponere,ad ſi-
militudinem traditionis poſſeſſionis de bene
ficio factæ,ab habente poteſtatem conferen-
54 di, nam ſola immiſſio in poſſeſſionem † con-
tinet in ſe per antecedens neceſſarium,cano
nicam collationem. Rota deciſ.16. num.1.&
per totam de conceſſ. prębend.in nouis. Sel-
ua de beneficio. 3. p.q. 10. per totam. Co-
uarru. lib. 3. variarum.cap.16.ſub num.10.
Puteus deciſ. 120. & 125.lib.3. Achil. deciſ.
4. de prębendis.Rebuff.de pacific. poſſeſſori-
bus, nu.12. vſque ad nu.18.Rota deciſ.987.
lib.3.p.3.diuerſo. & dicam in glo.14. nu.45.
46.&47.

Et conſenſus patroni ſubſequutus habet
55 vim† pręſentationis. Creſcentius deciſ.2.de
iurepatronatus. Rota deciſ.434.n.4.parte 1.
diuerſorum.Nam regulariter,quotieſcunque
56 riquiritur conſenſus,ſufficit ſi poſtea† ſuper-
ueniat. c. cura.c.ſuggeſtum.de iurepatrona-
tus.l. cum vir prędium.ff.de vſu fructu. Bar.
& Iaſ. latè in l. ſi quis mihi bona. §.iuſſum.ff.
de acquirend. hęredita. Rot. deciſ.3.in fine.
de confeſſ. in nouis. Puteus.deciſ.268. nu. 2.
lib.3. & plenè, annuente Deo,dicam in gloſ.
47. ſuper verbo *conſenſu*.

Secus tamen erit, quando, neque conſtat
de quaſi poſſeſſione ordinarii, nec de aliquo
actu collationis, vel inſtitutionis effectũ ha-
bentis,nec minus de tali conſenſu de tempo-
57 re fundationis. Nam tunc, † cum ſit quali-
tas extrinſeca non pręſumitur. l. ſi vero. §.
qui pro rei qualitate. ff. qui ſatis dare co-
gantur. Iaſ. conſ. 1. numero. 121.lib. 1. la-
tè Maſcardus.de probation.concluſ.1254.ex
num. 1.

Quibus addo deciſionem Rotę 1122.
lib. 3.parte 3.diuerſo. incipit
Ferdinandus. vbi ſtante fundatione Cappella
58 nię†facta per teſtatorẽ de ſuis bonis, in qua
diſpoſuit, quòd celebrarentur omni hebdo-
mada quatuor miſſę, & relictis tribus patro
nis, ſimpliciter ordinauit, quòd Cappellani
apponerentur per patronos,& quòd vnus ex
patronis pręſentauit coram ordinario Cap-
pellanum,& ordinarius erexit ad titulum be
neficii dictam Cappellaniam, & de illa fecit
inſtitutionem pręſentato: alter vero patro-
nus fundatoris nepos contradixit, & impu-
gnauit dictam pręſentationem, erectionem,
& inſtitutionem,&ab omnibus appellauit,di
cens, quòd erectio, & prouiſio erant nullę,
quia fuerat cotrauentum voluntati teſtato-
ris,quam ordinarius alterare non poterat,
nec mutare,& fuit dubitatum, an erectio di-
ctę Cappellanię eſſet rectè facta, & reſolutũ
pro maiori parte pluribus(cõtradicentibus)
ad validitatem erectionis, ex eo quòd non
erat talis erectio contra voluntatem teſta-
59 toris, † quia non prohibuit talem erectionẽ,
nec prouiſionem, ſed potius ad fauorem
illius voluntatis, vt bona magis conſerua-
rentur, & Cappellania perpetuaretur,
pręſertim, quia conſtabat, quòd bona dictæ
Cappellanię diſſipabantur per vniuerſita-
60 tem † loci de Congoſto, vnam ex patronis
nominatam.

Denique idem, quod ſupra diximus de
Cappellaniis, procedit, & locum habet in
Cappellis,Altaribus, Oratorijs, & Anniuer-
61 ſarijs, & alijs ſimilibus,† quia non ſunt bene
ficia Eccleſiaſtica, nec cadunt ſub reſeruatio
ne noſtrę regulę, ex quo non ſunt Epiſcopi
auctoritate fundata, nec habent alia ſigna
denotantia beneficium Eccleſiaſticum. Re-
buffus in tracta.de nominationibus.quęſt.16.
numer. 53. Federicus conſ. 151. numero 3.
Abbas in cap. finali. num. 4. verſ. *ſed quare*
qua-

qualiter cognoſcitur oratorium. de cenſibus. Decius conſ. 148. num. 1. Gregor. Tholoſan. in inſtitutionibus rei benefic. cap. 11. num. 10. latè Mandoſ. in regula de annali. quæſt. 17. n. 1. & per totum, præcipue num. finali, vbi plenè agit de ſingulis ſupradictis, & in quo differant.

Addo, quòd dicitur Cappella, quælibet Ec-
62 cleſia, † etiam Parrochialis de per ſe conſiſtens, dummodo non fuerit collegiata. Abbas per illum tex. in c. nobis. de iurepatronatus ſub num. 3. notabili ſecundo, & in cap. expoſuiſti. num. 6. de præbend. Doctores in rubrica de cappellis Monachorum, & ſic ille titulus interpretatur, hoc eſt, de Eccleſijs Monachorum, etiam parrochialibus. Rebuff. ſuper concordata, in forma mandati Apoſtoli-
63 ci, ſuper verbo, *Cappella.* vbi etiam dicit, quòd Cappella ſolet dici illa, † quę nō eſt per ſe, ſed eſt intra Eccleſiam fundata, & conſtructa.

Pari quoque ratione, idem dicendum ve-
64 nit, in adminiſtratione † perpetua data per teſtatorē de aliquib⁹ operibus pijs, vel alijs rebus concernentibus cultum diuinum, veluti in faciendo celebrari miſſas, & ſimilia: quia nec iſta talia comprehendūtur ſub hac regula, ſicut non comprehenduntur, ſub regula de annali, vti non beneficia Eccleſiaſtica, vt tradit Gomezius in eadem regula de annali. quęſt. 20. per totam, & vide, quæ dicam in §. 4. huius gloſſę. de hoſpitalibus ex n. 6. & n. 8. & in §. 1. de præbend. n. 26. cum ſequentibus.

Sicut nec conueniunt ſub regula de expri-
65 mendo valore, † vt fuit reſolutum 16. Nouembris. 1571. in vna Viſen. adminiſtrationis Cappellanię, coram Cotta, & in eadem cauſa, & coram eodem Iudice. 29. Nouembris. 1574. quæ ſunt in impreſſis diuerſo. deciſio 182. parte prima, & deciſio 264. ac 265. par. 2. diuerſo. vbi etiam habetur, quòd laici, & fœminę ſunt capaces harum adminiſtrationum, & quòd in illis non committitur ſimonia.

Quòd etiā procedit, quamuis talis admini-
66 tio ſit Eccleſiaſtica, † ex eo, quòd in fundatione caueatur, quòd non poſſit obtineri, niſi à perſona Eccleſiaſtica, quia adhuc non dicetur Eccleſiaſticum beneficium. Cæſar de Graſſis deciſ. 3. num. 1. 4. 5. & 10. de præbendis, vbi num. 6. dicit, quòd talis adminiſtratio vacat per contractum matrimonij, poſt Abbatem ibi allegatum in cap. ſanè num. 2. de clericis coniugatis, & deciſ. 1. num. 4. de exceptio. dicens, quòd, licet huiuſmodi adminiſtratio ſit laicalis, tamen ſi datur in titulum; non cadit in coniugatum, & vacat per contractum matrimonij, ſicut in ſimili dici-
67 tur de penſione, † quæ regulariter cadit in laicum, ſi tamen ſit data in titulum, vacat per contractum matrimonij.

Si vero dictæ Cappellaniæ, altaria, oratoria, vel adminiſtrationes eſſent erectę auctoritate Epiſcopi, & in titulos creatę, tunc enim
68 caderent ſub reſeruatione † noſtræ regulæ, quia eſſent Eccleſiaſtica beneficia. gloſſ. in d. clem. finali, verbo *beneficiorum.* de decimis. Selua de beneficio. 1. p. quæſt. 3. num. 29. Rebuffus in praxi titulo, ſeculare benef. quotuplex. num. 13. & 15. & de pacif. poſſeſſor. nu. 87. Gregor. Tholoſanus d. cap. 11. num. 10. Salcedus in additione ad praxim. Bernardi. d. cap. 18. num. 9. Mandoſius, & Spinus in locis ſupra citatis, Gomezius in regula de infirmis reſignan. quęſt. 23. Et hoc locum habet etiā ſi collator ſit ex fundatione nominatus, in qua diſponatur, quòd minime reſeruatio locum habeat, vt ſupra. n. 42. & 43.

Quod intellige, niſi eſſent de iurepatrona-
69 tus † laicali, vel mixto, vt plenè dicam in gloſſa 18.

Et Cappellam ædificans, vel altare, intra
70 Eccleſiam, dotare eam non † tenetur, ſed ſufficit Eccleſiam eſſe dotatam, vt tradit Lambertin. de Iurepatronatus, lib. 1. parte 1. q. 3. art. 1. nu. 5. Rebuff. de pacif. poſſer. nu. 88. cum alijs, quos allegat, vbi nu. 86. dicit, quòd Cappella dicitur, quaſi capiens laicos, vel populum, ſeu capiens laudem, vel à cappa Beati Martini, quæ alios capit, & cooperit.

An autem Cappellanus infirmus teneatur per alios celebrari facere, tempore infirmi-
71 tatis, † quando illius Cappellania habet onus celebrandi certas miſſas, vide latè Petrū Nauarrum in ſuo tracta. de reſtitutione. lib. 2. num. 210. etiam Marcum Anton. Genuenſem in ſua praxi Archiepiſcopali, cap. 54. per totum, vbi concludunt, quòd regulariter ſic, niſi paruitas temporis omiſſi, aut egeſtas aliud ſuadeat.

Illud etenim, antequam ab hac Cappellaniarum materia diſcedam omittere nolui, videlicet, teſtator fundauit ex proprijs bonis, præuia licentia ordinarij, quamdam Cappellaniam, ac diſpoſuit, quòd quotieſcumq; vacaret, prouideretur Cappellanus, qui celebret, vel dicat, tot miſſas in qualibet hebdomada, dubitatur, an ipſe Cap-
72 pellanus debeat eſſe Sacerdos, † vel ſaltem in tali ætate, quòd poſſit infra annum præsbyteratus ordinem recipere.

Sanè quamplures ſunt, qui tenent talē de-
73 bere eſſe Sacerdotem, † qui per ſe ipſum poſſit dictas miſſas celebrare, nam qui Sacerdos non eſt, ſatisfacere non valet teſtatoris voluntati, & ſic cenſetur excluſus, cum deficiat illa qualitas, & verba non conueniant, Quā ſententiā adeo tenent, vt firment, quòd præſentādus debeat eſſe actualiter Sacerdos tēpore pręſentationis, nępe Barbatia conſ.

33.

33.incipit, *ſcripſit pſalmiſta.* num. 6. & 7. lib.
2. Rocchus de Curte. de iurepatron. ver-
bo. *bonorificum*.n.21. Decius conſ.129. num.
5.Lambertin.de iure patronat. lib. 2. parte
1. quæſt.7.principali.art. 27.n.1. & ſequen-
tibus. Ripa in l. ex facto.num. 31. ff. de vul-
gari,& ex Hiſpanis eam ſequuntur Didacus
Perez in l. 1. tit. 6. lib. 1. ordinamenti. col.
246. verſ. *notabile eſt etiam dubium*. Ioannes
Gutierrez. conſ. 1. numer.11. & per totum,
vbi ſatis ad lõgum defendere conatur, & ite
rum conſ.2.per totum. Spinus in ſpeculo te-
ſtamentorum.gl.4.principali. num. 68.cum
ſeqq.vbi ipſe dicit,quòd ſufficit,quòd poſſit
ſaltem infra annum in ſacerdotem ordinari,
quamuis actualiter ſacerdos non ſit, & quòd
iſta opinio eſt tenenda, & non quòd debeat
eſſe ſacerdos tempore præſentationis, li-
cet aliquando fuerit contraria opinio ſerua-
ta, præfatam etiam opinionem, quòd talis
Cappellania ſit ſacerdotalis,tenuit etiam Ro
ta in vna Romana Cappellanię. 19. Martij.
1586.coram R.P.D. Pamphilio.

Cæterum contraria opinio, quòd ta-
lis Cappellania non ſit Sa-
cerdotalis,neq;requiratur, quòd præſentan-
dus debeat eſſe tempore præſentationis Sa-
74 cerdos, † neque in ea ętate, vt infra annum
poſſit ad Sacerdotium promoueri, verior eſt
tenenda.

Ratio eſt,quia per prædicta verba, quòd
prouideatur Cappellanus,qui celebret,vel di
cat tot miſſas in qualibet hebdomada, vel
75 menſe,non excludit fundator,† quòd eas non
poſſit miſſas dicere,vel celebrare per alium
ſubſtitutum,vt docuit Lapus allegat. 35. nu.
2. & allegatione. 117.*factum*. num.2. vbi di-
cit, quòd ſatisfit teſtatoris voluntati, ſi per
76 alium diuina † celebrentur:nec iure expreſ-
ſum reperitur, quòd hoc caſu per ſe deſer
77 uire debeat,& qui facit per alium,per ſe† ip-
ſum facere videtur, regula,qui facit. de reg.
iuris lib. 6. & Lapum ſequitur Cardinalis in
cap. de multa, prope finem. verſ. *quæro ſi ha-
bens*. de præbend. & Felinus in cap.cum om-
nes,ante numer. 33. verſ.*& hoc procedit etiam
ſi ex ordinatione teſtatoris*,& Decius ibi,in ſecun
da lectura, ante finem,verſ.*ſed quando non eſſet
neceſſaria*. de conſtitutionibus. Ioan. Baptiſta
Ferret.conſ.112.*D.Caro*.in principio;li.1.Iſtã
etiam ſententiam amplexa eſt Rota, in dicta
cauſa Romana Cappellaniæ, 23. Ianuarij
1589. coram eodem R.P.D.meo Pamphilio,
recedendo a deciſione facta in ipſa cauſa 19.
Martij. 1586. fuit etiam reſolutum in Rota,
in vna Lucana Cappellaniæ 12. Decembris
1593. coram Gypzio, & in pluribus alijs, ac
nouiſſime in Tiraſonen.Cappellę.9.Iunij.an.
1603. coram R.P.D. meo Sacrato.

Vbi etiam fuit adducta alia ratio,ſcilicet,
quòd prædicta verba, *qui celebret tot miſſas* non
78 reſpiciunt factũ ipsũ † celebrationis ab ipſo-
met Cappellano,nec obligationẽ ſacerdotij;
potius ſunt poſita ad denotãdũ obligationẽ,
& onus,quod ipſe fundator Cappellæ impo-
nebat, & ſufficit, quòd onus expreſſe non ſit,
79 ita impoſitum † Cappellano,quòd per alium
expleri non poſſit,& ideo cum dicta Cappel-
lania, quamuis auctoritate Epiſcopi ſit fun-
data,ſit beneficium ſimplex, in quo, ex gene-
rali totius orbis conſuetudine, non requirit
80 reſidentiã,† vt poſt Cardinalem tradit Imo-
la in c. fin.num. 9. Abbas num. 3. de Cleri-
cis non reſidentibus. Mandoſius in regula
prima Cancellariæ. quęſt. 13. num. 7. & ſe-
quenti,in 2. editione. Menochius de arbitra
rijs.caſu 201. num. 75.

Ac dixit Sacra Congregatio Concilij per
hæc verba. *Epiſcopus non poteſt cogere obtinen-
tem beneficia ſimplicia,perſonale aliquod ſeruitium
impendere, cum ex antiquiſſima totius Eccleſiæ con
ſuetudine non teneatur*. Reſultat ſufficere, quòd
ſeruiat, & miſſas dicat per ſubſtitutum.

Præſertim cum fundator, ſemper cenſea-
tur velle ſe conformare cum diſpoſitione iu-
81 riu communis, † ſeu vniuerſalis conſuetudi-
nis.l.2.ibi,*ad ius redit*.C.de hęred. inſtituen.
l. cum quidam,§.quemadmodum.C.de ver-
bor. ſignif. Bald. in l. precibus.num.44. C.
de impuberum. Aimon.conſ. 25. numer.15.
Roias de ſucceſſionibus. cap.32. a numero
vndecimo cum ſequentibus. Gutierrez con-
ſil. 18. numero 7. Mohedan. deciſ. 18. de
cauſ.poſſeſſ. Cæſ. de Graſſis. deciſ. 1. num.
3. & deciſ. 2.num. 7. de iurepatronat. Pu-
teus deciſ. 197. num. 8. lib. 2. Rota deciſ.
411. numero primo, & deciſ. 550.parte 1. di-
uerſo. Spinus in terminis ferè loquens, vbi
ſupra num.66.

82 De iure autem communi, † & ex diſpoſi-
tione Concilij Tridentini, clarum eſt, quòd
ad obtinendum quodcumque beneficium
ſimplex, non requiritur ordo præsbytera-
tus,nec ætas maior 14.annorum, vt inferius
dicam.

Rurſus in dicta deciſione Lucana additur
alia ratio, quòd quidquid forſan aliàs dicen-
dum eſſet, hodie non videtur heſitandum,
ſtante declaratione Congregationis Sacri
Concilij Tridentini,in vna cauſa Piſtorien.
83 † facta,nempe,quòd non ſit neceſſarium prę-
ſentare præsbyterum, cuius declarationis
ſuper interpretatione Concilij Tridentini
84 ſeſſione 24. de reformatione. c. 12. verba †
ſunt hæc.

*Item Epiſcopus non poteſt compellere obtinentẽ
Cappellaniam, vt ipſemet celebret,licet in eius fun-
datione diſponatur,quòd Cappellani celebrent: nam
iſtis oneribus miſſarum rectè per ſubſtitutum ſatisfit*
& alibi.

Vnde

Vnde iſta opinio eſt ſinè difficultate am-
plectenda, cum tam Sacra Concilij Triden-
tini Congregatio, quam Rota multoties il-
lam canonizauerit.

Quibus accedit deciſio factâ in quadã
cauſa Pampilonen. ſacrificij 11.
Februarii 1591. coram Illuſtriſſimo Manti-
ca, vbi ſtante ſimili fundatione, auctoritate
apoſtolica confirmata, per quam diſponeba-
tur, quòd præſentarentur, & inſtituerentur
85 Preſbyteri † ad certam Cappellaniam, &
quòd ſæpe fuerant præſentati presbyteri, &
aliquando alii Clerici, non presbyteri, fuit
reſolutum illam Cappellaniam, ſeu benefi-
cium non eſſe ſacerdotale ità vt præſentari
debeat ſacerdos: quia licet presbyteri pro-
prie dicantur, qui habent ordinem ſacerdo-
86 talem, tamen hoc nomen poteſt, etiam aliis †
Clericis conuenire, vt colligitur ex c. veſtra.
iuncto principio cum fine, de cohabitatione
Clericorum, & ideò ex obſeruantia ſubſe-
quuta admittendi aliquando non presbyte-
ros, fuit tentum, vt ſupra, quia obſeruantia
87 † eſt optima cuiuslibet diſpoſitionis Inter-
pres l. ſi de interpretatione. l. minimè. ff. de
legibus, Roman. conſ. 271. numer. 4. Aimon.
Craueta conſ. 101. num. 7.

Ampliatur etiam, quamuis fundator in
ſua fũdatione dixerit, quòd
Cappellanus debeat celebrare diuina officia
88 die, noctuque, † ſicut cæteri Cappellani fa-
ciunt, vt ſimiliter declarauit ſacra Concili
Congregatio, ſub his verbis: *Si fundatio Cap-
pellæ eſſet ſub verbis teſtatoris, quòd Cappellanus
debeat celebrare diuina officia die noctuque, ſicut
cæteri Cappellani faciunt. An Cappellanus hic de-
beat eſſe Præsbyter? Congregatio cenſuit, ex his
verbis poſitis in fundatione huius Cappellæ, non
inferri neceſſario, vt Cappellanus debeat eſſe Præ-
sbyter.*

Ex quibus infertur, quòd prædictæ
Cappellaniæ, quàmuis ſint
fundatæ de licentia ordinarii, & ſint benefi-
cia Eccleſiaſtica, non ſolum non requirunt
reſidentiam perſonalem, & poſſunt per ſub-
89 ſtitutum † deſeruiri, ſicut reliqua beneficia
ſimplicia, vt ex ſupradictis ſatis patet.

Sed etiam non requiritur ad tales Cappel
90 lanias aliquis ordo ſacerdotalis, † ſeu diaco-
natus, vel ſubdiaconatus, nec ætas ad illos re-
quiſita; ſed ſufficit prima tonſura, cùm attin-
gẽtia ætatis quattuordecim annorum, prout
hodie ſufficit ad beneficia ſimplicia, vt diſpo-
nitur in Concil. Tridentino c. 6. ſeſſ. 23. de
reformatione, vbi ſacra Congregatio decla-
91 rauit, † quòd ſi in fundatione ſit ſtatutum,
quòd minor iſta ætate poſſit beneficium ob-
tinere, quòd deberet ſeruari, quia non eſt per
dictum decretum fundationi derogatum.

Quæ ætas quattuordecim annorum ſuffi-
92 cit ad obtinendum Canonicatum † in Ec-
cleſia Collegiata, vt etiam cenſuit Congre-
gatio ſupradicta, declarando c. 12. ſeſſionis
24. dicens huiuſmodi.

*Concilium nihil innouauit, ſuper ætate promouen-
dorum ad Canonicatus Collegiatarum Eccleſiarum,*
& iterum *in hoc capitulo: quo ad ætatem illius, qui
promouendus eſt ad Canonicatum Eccleſiæ colle-
giatæ nihil diſponitur.*

Sicut neque hodie requiritur maior ætas
93 14. annorum ad obtinendum dimidiam † por
tionem in Eccleſia Cathedrali, nec tales di-
midiæ portiones Eccleſiarum Cathedralium
habent annexum ordinem ſacrum, vt pariter
prædicta Sacra congregatio cenſuit dicens.

*Licet portiones habere debent annexum ordi-
nem ſacrum: dimidiæ tamen portiones huic ordini
non ſunt ſubiectæ.* Item.

*Quoad dimidias portiones, nõ requiritur ætas re-
quiſita ad ordinem ſacrum.*

Ratio prædictorum eſt, quòd ante Con-
cil. Tridentinum ſola ætas 14. an-
94 norum, imò ſeptem dumtaxat, † ſufficiebat,
inſpecto iure communi ad canonicatus col-
legiatæ, vel dimidias portiones Eccleſiæ ca-
thedralis c. ex eo ibi, *in pupillari ætate exiſtens.*
de electione lib. 6. Abbas in c. præterea num.
5. & 6. de ætate, & qualitate, Rot. deciſ. pri-
ma de ætate, & qualitate, in antiquis, Man-
doſ. in regula 18. de ætate pro canonicatibus
quæſt. prima num. 3. Neque etiam require-
batur alius ordo, niſi ſola tonſura, Abbas vbi
ſupra d. numero 5. in fine. Mandoſius d. q.
18. à numero quarto. Boerius deciſ. 171. in
principio.

95 Sed Concilium Tridentinum † poſtea in c.
6. ſeſſione vigeſimatertia diſponit, quòd nul-
lus ante decimum quartum annum benefi-
cium poſſit obtinere, & ſufficit, quòd attin-
gat iſtum annum 14. vt etiam cenſuit ſacra
Congregatio Concilij. Et poſtea in capit. 12.
ſeſſione vigeſimaquarta de reformatione,
verſiculo, *neminem*, dicit, *neminem deinceps
ad dignitatem, Canonicatum, aut portionem reci-
piant; niſi qui ordine ſacro ſit initiatus, quem
illa dignitas, præbenda, aut portio requirit, aut in
tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac San-
cta ſinodo ſtatutum initiari valeat. In omnibus ve-
rò Eccleſijs Cathedralibus, omnes Canonicatus, ac
portiones habeant annexum ordinem præsbyterij,
Diaconatus, vel ſubdiaconatus &c.*

Cum ergò Concilium Tridentinum, non
96 diſponat † aliquid de canonicatibus Ec-
cleſiarum Collegiatarum, nec minus de
dimidiis portionibus Eccleſiarum cathedra
lium; ſed ſolum de canonicatibus, & por-
tionibus Cathedralium: & portionum
appellatione, dimidiæ portiones † non
comprræhendantur, maximè in materia
correctoria Iuris communis, & ſtri-

cta. cap. cui de non ſacerdotali. 27. verſ. *ſi-
militer*. de præbend. lib. 6. meritò, nec Cano-
nicatus collegiatæ, nec dimidia portio in Ca
thedrali, non habent ordinem ſacrum anne-
xum, nec requirunt maiorem ætatẽ 14. ann.
Ac propterea poteſt Epiſcopus diſpenſa-
98 re cum illegitimo, † vt poſſit obtinere Cano
nicatum in collegiata. Rota iuncta additio-
ne Papazon. in deciſ. 1. numer. 15. de filijs
Præsbyterorum, in nouis, poſt Staphilæum
ibidem allegatum.

Nec non ad obtinendam dimidiam portio
99 nem in Cathedrali, cum dimidia portio † ſit
ex inferioribus beneficijs Eccleſiæ Cathedra
lis, vt fuit reſolutum in vna Ciuitaten. dimi-
diæ portionis 28. Martij 1536. coram Arago
ne, quę eſt deciſio 34. inter deciſiones Ara-
gon. Gomezius in tracta. de expectatiuis, nu.
98. Flamin. Pariſius de reſignat. lib. 2. quæſt.
1. num. 117.

Si igitur ad Canonicatum collegiatę, & ad
dimidiam portionem in Cathedrali ſufficit
ætas 14. annorum, à fortiori ſufficere debet
in dictis Cappellanijs.

Attamen ſupradicta, quę diximus de
Cappellanijs, quòd non ſint
beneficia Sacerdotalia, nec requirant perſo-
nalem reſidentiam, nec maiorem ætatem 14.
100 annor. limitanda arbitror † nonnullis modis.

Primo niſi expreſſe contrarium eſſet di-
ſpoſitum in fundatione, quòd nõ
poſſent miſſæ celebrari, nec diuina officia
exerceri per ſubſtitutum, vel quòd ſit ſacer-
101 dotalis, vel ſimile. †. Nam tunc cum ceſſet
dubitandi, & interprætandi ratio, talis di-
ſpoſitio ſeruanda erit. Nam fundator poteſt
102 in fundationes facere † Cappellaniam Sacer-
dotalem, cap. ſignificatum, de præbend. Ro-
ta deciſ. 1. de præben. in nouis. Lambertin. de
iurepat. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 29. n. 2. Et appone-
103 re quaſcumq; conditiones, † quas voluerit. c.
præterea. il 2. de iurepat. c. quanto, de cenſi-
bus: & expreſſe diſponitur in Concil. Trid.
ſeſſ. 25. de reform. c. 5. Rot. deciſ. 2. de teſtamẽ
tis, in antiquis. Rocchus de Curte, de iurepat.
verbo, *pro eo quod*. n. 25. & ſeq. Lamb. vbi ſup.
cum alijs adductis in gl. 15. in princ. vacatio-
ne 49. n. 130. Ac etiam poteſt inducere vaca-
tionem ipſo iurę. Caputa. deciſ. 290. nu. 1. &
2. p. 2. Nec non diſponere, quòd vſq; ad cer-
tũ tẽpus obtineat Cappellaniã non ſacerdos,
& illo lapſo, quòd Cappellanus debeat eſſe ſa
cerdos. Rot. deciſ. 4. de teſtam. in antiquis.

Iſta tamen limitatio intelligẽda erit, quòd
ſi fundator faciat Cappellaniam Sacerdota-
lem, vel dicat, quòd Sacerdotes præſenten-
tur, & non alij: adhuc ſufficiat eſſe in ea ætate,
104 vt ſaltim intra annum † ad Præsbyteratus or-
dinem promoueri valeant, cap. 2. de inſtitu-
tionibus. lib. 6. c. licet Canon. 14. cap. cum ex
eo 33. de electione in 6. c. ei, cui 29. de præ-
ben. lib. 6. Spinus in terminis d. gl. 4. princi-
pali. num. 68. Rebuf. in praxi tit. de non pro-
motis intra annum. nu. 17. & facit Rota de-
ciſ. 347. num. 3. lib. 3. par. 3. diuerſor. quæ lo-
quitur de Dominis Auditoribus Rotæ, qui
debent eſſe Sacerdotes.

Si vero expreſſerit, quòd talis Cappella-
105 nus præſentandus, ſit actualiter † Sacerdos,
tunc quidem eius voluntas ſeruanda erit, &
non ſufficiat, quòd poſſit infra annum, aut ſta
tim promoueri, ſi tunc Sacerdos non eſt cum
effectu, ex ſupradictis, & conducunt tradita
per Mohedan. deciſ. 7. de pręben. Puteum
deciſ. 337. nu. 2. & 3. lib. 1. Selua de beneficio.
3. par. quæſt. 52. num. 1. & per totam, vbi la-
tè habetur, quòd non dicitur idoneus ille, qui
actualiter non habet omnes qualitates a fun
datore requiſitas, & in hoc caſu admittenda
erit opinio ſupradictorum Doctorum, dicen-
tium, requiri actualiter Sacerdotium de tem
pore pręſentationis.

Quamuis ſi prouiſio ſit facta auctoritate
Apoſtolica, adhuc dici poteſt, quòd ſufficit
eſſe in tali ætate, vt valeat promoueri, quam-
106 uis actualiter † non ſit Sacerdos, propter or-
dinariam clauſulam. *non obſtantibus, &c.* in
gratijs omnibus contentam, vt eleganter tra
dit Rota deciſ. 1. num. 1. & per totam de pręben.
in nouis. Caputaq. deciſ. 127. nu. 2. & 3. p.
1. quòd eſt denotandum.

Secundo erit limitanda prædicta reſo-
lutio, vt locum habeat, niſi cõ
trarium conſuetudine, legitimè introducta
107 ſeruatum fuerit, † nam talis conſuetudo ſimi-
liter erit ſeruanda, ſiue ſit in reſidendo (quã-
uis in fundatione non caueatur) ſiue in non
reſidendo, licet in fundatione contrarium
diſponatur. gloſſa finalis per tex. ibi in dicto
cap. cum omnes, de conſtitutionibus, vbi Ab-
bas, & omnes. Felinus ibidem ante num. 33.
latè Selua de benef. 4. par. quæſt. 2. num. 1.
per totam. Riminald. Senior conſ. 229. num.
7. & 8. lib. 2. Afflict. deciſ. 289. num. 11. Na-
uarr. conſ. 6. de clericis non reſidentibus. n.
primo, & per totum, & fuit declaratum per
Sacram Tridentini Concilii Congregatio-
nem.

Tertio limita in cappellaniis exiſtenti-
bus in Eccleſiis Cathedralibus,
108 quarum † redditus principaliter in diſtribu-
tionibus quotidianis conſiſtunt, & non niſi ſo
lis intereſſentibus diſtribuuntur, nam tunc
tales cappellanię requirunt pręciſam reſiden
tiam perſonalem, & nõ poſſunt per ſubſtitu-
tos deſeruiri, & ſi habent onera Miſſarum
dicentur Sacerdotales, vt declarauit etiam
Sacra Conci. Trident. Congreg. quam decla-
rationem ego originaliter vidi.

Denique

Denique circa hanc materiam Cappellaniarum.

Quæro, quid ſi fundator vocauit ad Cappellaniam clericum, ex ſua familia, aut ſanguine. An clericus, filius legitimus, natus ex patre, aut matre, auio, vel auia illegitimis, di-
109 catur de familia fundatoris, † vel ſanguine, vt cenſeatur vocatus ad talem Cappellaniã?

Videtur, quòd non. Quia eodem modo, ſicut pater, aut filius illegitimus, ſeu ſpurius,
110 non dicitur de familia, †nec veniret admittẽdus. l. ſi ſpurius. ff. vnde cognati. Bar. in l. pronunciatio. §. familiæ. n. 1. ff. de verbo. ſig. Rocchus de Curte in tract. de iurepat. verbo *ipſe, vel is, à quo*. nu. 13. Lambert. in eod. tract. lib. 1. par. 2. q. 2. art. 27. n. 1. & per totum. Tiraq. de nobilitate cap. 5. n. 25. Ludouicus Molina. de Hiſpan. primogenijs. lib. 1. c. 4. n. 45. cum ſequentibus. Spinus plura in propoſito adducens, in ſpeculo teſtamentorum. gl. 16. principali, de filio ſpurio. num. 25. cum multis ſequentibus.

Sic etiam, pari ratione filius legitimus natus ex patre, vel auo ſpurio, non poteſt dici
111 de familia, vel agnatione † fundatoris, quia nulla conſequentia poteſt eſſe legitima, ex illegitimo naſcendi principio. l. fin. C. de naturalibus liberis. Alexan. conſ. 174. incipit *ſuper eo, de quo quæritur*. ſub n. 2. & 6. lib. 5. Decius conſ. 365. incipit. *viſo conſilio*. num. 2.

Quia non poteſt plus iuris eſſe in cauſato,
112 † quàm in influenti potentia cauſæ. Bald. in l. 1. nu. 2. & 3. ff. de ſenatoribus. Pau. Caſtren. in l. gallus. §. nũc, de lege Velleia. n. 16. Alex. num. 3. Iaſ. num. 16. cum ſequentibus. ff. de lib. & poſthum. Molina, de Hiſpan. primogenijs. lib. 3. cap. 7. num. 1. Anto. Gab. tit. de fideicom. concluſ. 6. ex nu. 1.

Et infecta radice fructus non producun-
113 tur. † Alex. d. conſ. 174. ſub. nu. 2. lib. 5. c. vulnerato. 1. q. 1. Anchar. conſ. 339. num. 6. idem Anchar, in c. ſi beneficia. nu. fin. 8. notabili. de præben. lib. 6. ac conferunt alia plura, quæ ſcripſi in gl. 31. nu. 30. vſque ad. num. 50.

Ac bene faciunt ea, quæ copioſe diſerit Menochius conſ. 172. lib. 2. & in tract. de præſump. lib. 4. præſump. 79. nu. 29. & Gama. deciſ. 278. n. 15. & 20. vbi etiam tenet, quòd ſpurius legitimatus, non poteſt ſuccedere in bo-
114 nis Cappellæ, † quæ defferuntur proximioribus de familia, ex diſpoſitione teſtatoris.

Contraria autem ſententia fundatur ex pluribus.

Primo quia cum dictus nepos ſit legitimus, conſequenter eſt habilis, & idoneus ad
115 quæcumque beneficia, dignitates, † & honores, quamuis deſcendat à patre ſpurio, vel legitimo, vt palam eſt, c. nunquam cum ſimilibus. 58. diſtinct.

Rurſus, quia nepos legitimus, natus ex pa-
116 tre ſpurio, poteſt legitime hæres † inſtitui, tam ab auo, quam ab alio quocumque. gl. verbo *aperimus*. in l. fin. C. de natural. liber. Alex. n. 8. Iaſ. 24. in l. gallus. §. quid ſi is. ff. de lib. & poſthum. Couar. in 4. libro decretalium. 2. p. c. 8. §. 5. nu. 13. Ant. Gom. in l. 9. Tau. ſub nu. 17. Paleotus in tract. de nothis, & ſpurijs. cap. 53. num. 1. & per totum.

Sic etiam videmus, quòd quamuis fœminæ ſint excluſæ à maioratu, & primogenitura, ſeu fideicommiſſo, & vocentur maſculi,
117 dumtaxat. Quòd admittitur maſculus † deſcendens ex fœmina, vbi non agitur principaliter de conſeruanda agnatione: ſed præcipue fundatur in maſculinitate. Decius conſ. 303. num. 8. Rubeus conſ. 22. num. 12. Molina cum alijs in dicto tractatu de Hiſpanorum primogen. lib. 3. cap. 5. nu. 48. Curtius Iun. conſ. 24. num. 4. verſ. *Sexto aduertendum*. Ruin. conſ. 49. num. 2. verſ. *Sed tamen*. & numer. 3. lib. 1. Ant. Gab. in tit. de fideicomm. concluſione 6. numer. 7. & 8. cum ſequentibus. Rota deciſ. 15. numero primo, & ſecundo, parte ſecunda diuerſ. Mantica de coniecturis vltim. vol. libro 8. titul. 18. numero 53. & 54. & lib. 5. tit. 14. num. 6. & 7.

Vnde magis in noſtris terminis, eſt firma concluſio, quòd non excluditur, ſed potius admittitur ad iuſpatronatus, filius legitimus,
118 †natus ex patre ſpurio, vt conſuluerunt Anchar. conſ. 355. incipit *viſis punctis*, num. 1. in fine. Antonius de Butrio conſil. 29. incipit etiam *viſis punctis*. Et reſoluit. Rocchus de Curte de iurepatron. verbo *competens alicui*. queſt. 2. num. 8. Lambertinus de iurepat. ſecunda parte, libro primo, queſt. 2. art. 32. n. 1. & per totum. Io. Gutierrez conſ. 3. nu. 3.

Hinc concluſit Nauarrus in conſ. 4. n. 2, & per totum, de iurepat. quòd nepos legitimus ex matre ſpuria, aliâs tamen legitimata per reſcriptum Principis, admittitur ad Cappel-
119 laniam, † fundatam ab auo clerico, ad quam fuit vocatus clericus magis proximus, & cõſanguineus d. fundatoris, quia naturaliter, inſpecto iure naturę, filij baſtardi, & ſpurij, dicuntur procedere ex ſanguine, & parentela defuncti, cum in eis naturalis affectus cadat, vt not. Bart. in l. pronunciatio. §. familię, ſub nu. 1. ibi, *quia ab eiuſdem ſanguine proficiſcuntur, & ſic natura magis, quam ius inſpicitur*. ff. de verbor. ſignificatione.

120 Iſtam etiam ſententiam, tenuit Rota † in vna cauſa Iſpalen. illegitimitatis. 22. Februarij 1574. coram Rubeis.

Nouiſſime etiam fuit deciſum, in vna cauſa Tiraſonen. elemoſinerię 14. Nouembris. anni 1603. coram R. P. D. meo Lancellotto, quòd illegitimitas patris, non obſtabat filio legitimo, vt præſentari non poſſet ad Cano-

nicatum, ſeu elemoſeneriam iuriſpatronatus, ad quem, ſeu quam teſtator vocauerat clericum deſcendentem, a quodam Ioanne, & dictus clericus erat filius legitimus patris ſpurij, qui deſcendebat a dicto Ioanne: & in eadem deciſione redditur ratio, videlicet, quia licet legitimi ex patre illegitimo ſint incapaces eorum, quæ proueniunt ex perſona patris, ſeu contemplatione illius: tamen ſunt capaces omnium ex perſona propria prouenientium. Bart. conſ. 118. num. 1. & 2. ac per totum lib. 1. Paleotus in d. tract. de nothis, & ſpurijs. cap. 53. Cephal. conſ. 103. num. 7. cum ſequentibus. lib. 1. qui late proſequitur.

121 Reſpondet etiam iſta vltima deciſio, † ad fundamenta eorum, qui tenent, quòd filius legitimus natus ex patre ſpurio, nō dicatur de familia, iuxta conſ. Fulgoſij 159. n. 1. cū ſimilibus adductis per Gam. d. deciſ. 278. quòd procederet, quādo teſtator, ſeu fundator loquitur per verba ciuilia, veluti, ſi vocaret Cappellanū ex ſua familia, vel cognatione: ita vt conſtaret excluſiſſe nominationē naturalem: ſecus tamen eſſet, quando loqueretur per verba naturalia, veluti, ſi vocaret deſcēdentes, aut conſanguineos, iuxta diſtinctionem Bart. in l. tutelas. n. 4. ff. de capit. diminut. & in l. pronunciatio. §. familiæ. ff. de verbor. ſignificatione. Nam filium non eſſe legi-
122 timum, † non eſt de iure naturali, de quo omnes filij legitimi, & ſpurij ſūt æquales; ſed eſt de iure poſitiuo, vt in authentico quibus modis naturales efficiātur legitimi. §. liceat. collat. 6. & in authen. quibus mod. natural. effici. ſui. §. illud tamen, verſ. *ſi quis ergo*. collat. 7. Immo Bart. vbi ſupra, non loquitur in legitimo proueniente ex patre ſpurio; ſed in ipſo filio ſpurio, & ſic in fortiori caſu.

Itaque in ſumma attendenda eſt in
123 hoc mens, † & voluntas teſtatoris, & communis vſus loquendi, & an materia, de qua agitur ſit proportionabilis, vt in ea includatur, vel excludatur talis ſpurius, aut filius legitimus ex illo deſcēdens: veluti teſtator reliquit legatum, aut perpetuum anniuerſarium pro alēdis pauperibus ſcholaribus in ſtudio, aut clericis, aut maritandis virginibus de genere, aut agnatione
124 ſua, quo caſu minime † ſunt excludendi, nec ſpurius, neque multo minus filius legitimus ex eo, vt late per Tiraq. in præfatione, tractatus de pia cauſa, col. 7. verſ. *& facit pro prima parte*. Mantica de coniecturis vltim. volunt. libro 8. tit. 5. num. 15. cum ſequentibus.

Item conſiderandum erit, quid fuerit obſeruatum. l. ſi de interpretatione. ff. de legibus. cap. dilectus, de conſuet. & fuit dictum in d. deciſ. Tiraſonen.

Nec non, An cæteris paribus concurrat alius de familia, & genere teſtatoris, qui ſit legitimus, ac filius patris legitimi: nam tunc illum præferendum fore, indubitatum erit.

In dubio autem, quando non bene conſtat, quòd fundator Cappellaniæ voluerit excludere, etiam deſcendentes legitimos, ex patri-
125 bus ſpurijs, erit ad fauorem illorum † interpretandum, tum quia de iure communi ſunt habiles, & idonei ad quæcumque beneficia, dignitates, & honores, vt ſuperius dixi, & quælibet diſpoſitio recipit interpretationem à iure communi. l. 2. C. de noxal. act. c. cum dilectus. de conſuetud. tùm, quia in huiuſ-
126 modi filijs, & patribus eorum ſpurijs bene cadit affectio naturalis. † Abbas in cap. nonnullis. §. ſunt, & alij. n. fin. in fin. de reſcript. cū alijs adductis per Nauarr. in d. conſ. 4. nu. 2. de iurepatron. Et ſic videmus, quod quoad matrimonium impediendum, & derimendum eſt par conſanguinitas, & affinitas, cum illegitimis, ſicut cum legitimis. c. per tuas de probat. c. diſcretionem, de eo qui cognouit conſang. vxor. Tum denique, quia in dubio ſemper eſt præſumendum potius fieri voca-
127 tionem ex naturali † affectione, quàm ob aliā cauſam. Bald. in authentica ex teſtamento. num. 5. C. de collat. Decius conſil. 120. numero 4. Tiraq. de pia cauſa, in præfatione colum. 4. verſic. *quod tamen intelligendum*, in fine.

Summaria §. 1. Gloſſæ 5.

1 *Præbenda, an cadat ſub reſeruatione noſtræ regulæ.*
2 *Præbenda multipliciter ſumitur.*
3 *Præbenda aliquando ſumitur pro ipſo titulo beneficij.*
4 *Præbenda etiam ſumitur pro patrimonio, & reddítu beneficij, & ponderatur deciſio Rotæ, ſex modos, & differentias iſtarum præbendarum aſſignans.*
5 *Præbenda, duo continet conſideranda, videlicet, ius ipſum præbendæ, & fructus ex ea prouenientes.*
6 *Præbenda interdum capitur pro certa portione diſtincta, nihil ſpiritualitatis continente, &c.*
7 *Præbenda quando eſt beneficium, includitur ſub regula noſtra.*

Nec Expe-

8 *Expectatiua ad beneficia, capit præbendas, nec non indultum de percipiendis fructibus primi anni, & num. 9.*

10 *Præbenda non poteſt renunciari, ſine auctoritate ſuperioris.*

11 *Præbendæ fieri debet mentio, in impetratione beneficij, nec non de qualitate dictæ præbendæ, & num. 12.*

13 *Præbenda quando capitur pro beneficio, non poteſt permutari, niſi cum alia re ſpirituali.*

14 *Præbendarum Cathedralis Eccleſiæ collatio, ad quem ſpectat.*

15 *Præbenda quando eſt acceßoria, & dos, beneficij includitur in regula nôſtra.*

16 *Canonico debetur præbenda.*

17 *Canonicatus trahit ad ſe præbendam.*

18 *Obligatio eſt mater actionis, & illam parit.*

19 *Canonia eſt mater præbendæ, & ſe habet ſicut mater ad filiam.*

20 *Præbenda dicitur à præbeo præbes, vel a pretio. n. 21. vel a prædio n. 22.*

23 *Præbenda quando capitur pro dote beneficij, dicitur res ſpiritualis, vti acceſſoria.*

24 *Præbendæ acceßoriæ ad beneficium, mentionem facere neceſſe non eſt, in impetratione.*

25 *Præbenda quando capitur pro certa portione diſtincta nihil ſpiritualitatis habente, non includitur in regula noſtra, quia nullam habet ſpiritualitatem, & num. 26.*

27 *Præbendæ temporales, non inducunt incompatibilitatem.*

28 *Præbenda temporalis poteſt vendi ſine labe ſimoniæ.*

29 *Præbenda temporalis poteſt propria auctoritate permutari.*

§. 1. gloſſ. 5. de præbendis.

QVAERO nunc. An pręben
1 dæ ſint † reſeruatæ per no-
ſtram regulam? Reſpondeo,
quòd pro huius quæſtionis
reſolutione ſciendum eſt,
2 quòd præbenda † multipli-
citer ſumitur, vt docent Ar-
chidiaconus in cap. ſi quis obiecerit. num. 3.
& 4. 1. quæſt. 3. & in cap. alienationis. nu. 6.
12. quæſt. 2. Cardinalis in clem. finali. quæſt.
12. num. 11. de præbendis, & Vitalinus ibi-
dem. numer. 37. cum ſequentibus. Felinus
in cap. poſtulaſti. numer. 4. de reſcriptis. gl.
verbo *receperint*. & ibi Abbas. num. 22. Fe-
lin. num. 13. in cap. cum M. de conſtitutio-
nibus. Romanus. conſ. 328. num. 8. Alphonſus
Hojeda. de incompatibilitate beneficiorum.
p. 1. c. 12. num. 2. & 3. vbi ponit quinque mo-
dos præbendarum.

In ſumma, aliquando præbenda ſumitur
3 pro ipſo titulo, † beneficij, vt in rubricis,
de præbendis, & de conceſſione prębendę.
Aegidius Bellamera deciſ. 647. *expectans*.
Selua de beneficio prima parte. quęſt. 3. nu.
9. & 17. Felinus in c. poſtulaſti. num. 4. de
reſcriptis. Rebuffus ſuper concordata in ru-
brica de collationibus. §. 1. verbo *Canonica-
tum, & præbendam*, in fine. Rota deciſ. 62. de
reſcriptis, in antiq.

Aliquando, & ſecundo ſumitur pro patri-
4 monio, & redditibus † ipſius beneficij, &
tunc dicitur acceſſio titulo Canonię, & quę-
dam annexio rei ſpirituali, titulum, & Cano-
niam ſequens. cap. maioribus. cap. relatum.
cap. dilecto, de prębend. gloſſa in d. cap. cum
M. verbo, *receperint*. Caſſadorus. deciſ. 17.
num. 4. de prębend. Gigans de penſionibus.
quęſt. 31. n. 2. & cæteri ſupra relati. Rota
deciſ. 6. de conſuetudine. in nouis, vbi nume-
ro primo ſatis vtiliter aſſignat ſex modos, &
ſtatus iſtarum prębendarum annexarum,
ſecundum conſuetudines diuerſarum Ec-
cleſiarum. Puteus deciſ. 201. numero
2. & 3. lib. 2. Nam in prębenda duo conſi-
5 derantur, † videlicet, ius ipſum prębendę,
& fructus ex illa prouenientes. Archidiaco-
nus in cap. ſi quis, nu. 31. 1. quęſt. 3. Felinus in
cap. cum M. numero 18. de conſtitut. Ro-
ta deciſ. 597. numero 3. parte 1. diuerſo.
vbi ponit exemplum de proprietate, & vſu-
fructu.

Aliquando, & tertio accipitur pro certa
6 portione de per ſe diſtincta, † nihil ſpiritua-
lis habente, veluti pro quodam prędio, & cõ-
moditate temporali, pro ſoluendis ſalarijs
aduocati, procuratoris, muſicorum, & ſi-
milium, gloſſa in d. cap. cum M. de conſtitu-
tionibus, verbo *receperint*. & communis ibi-
dem. Archidiaconus, Cardinalis, Vitalinus,
Romanus, Gigans, & Rebuffus vbi ſupra Ab-
bas in cap. tua nos. num. 3. de ſimonia, & in
c. dilecto n. 6. de pręb end. Antonius de Prę-
tis in ſuo clipeo paſtorali. cap. 3. in princi-
pio. num. 11. Gregorius Tholoſan. vbi ſupra
cap. 11. num. 15.

In primo itaque caſu, cum prębenda
ſit verè, & realiter beneficiũ
7 Eccleſiaſticum, non eſt dubium, † prębendam
comprehendi in noſtra regula reſeruatoria,
cum reſeruet omnia beneficia Eccleſiaſtica.

Et propterea dicimus, quòd in tali caſu,
gratia expectatiua ad beneficia Eccleſiaſti-
8 ca, capit iſtas pręb endas, † Rota deciſ. 62.
de reſcriptis, in antiquis, & deciſ. 8. in princi
pio, de conceſſione pręb endę, in nouis. Felin

in d.c.poſtulaſti.nu. 4. de reſcript. vbi ponit reg cum 4.limitationibus.

Item indultum de percipiendis fructibus beneficiorum vacantium in primo, & ſecundo anno, capit tales præbendas vacantes,
9 † tanquam vera beneficia.tex.in c.tua.31.de verbor. ſignific. ibi, *Nos igitur auctoritate præſentium declaramus, quòd in hoc caſu præbendæ, ac alia beneficia generali beneficiorum nomine continentur*. Facit etiam tex.in c.olim. 16. eodem titulo.de verbor.ſignific.& in c. pro illorum. 22. de præbend.

Item non poteſt præbenda renunciari ſine
10 auctoritate † ſuperioris. Rota deciſ. 6.nu. 2. de conſuetudine. in nouis.

Similiter in impetratione beneficij, debet
11 fieri mentio de tali præbenda, † tamquam de vero titulo,& beneficio.Rot.deciſ. 33.nu. 1.& 2.de reſcriptis in nouis,& deciſ. 72.eod. tit.in antiquis,& deciſ. 2.de reſcriptis.in antiquioribus.Staphilæus de litteris gratiæ,titulo de qualitate, & ſtatu beneficiorum. §. circa iſtam incompatibilitatem,numero primo,& ſecundo.

Nec non eſt facienda mentio de qualitate
12 talis præbendæ, † in illius impetratione.Rota deciſ. 62. per totam de reſcriptis in antiquis.

Prout etiam, non poteſt permutari, niſi
13 cum † alia re ſpirituali. cap. ad queſtiones. de rerum permutatione, Cardinalis in clem. fin.nu. 11. verſ. *duodecimo quæro*. de præbend. Gigans.de penſionibus.q.33.n.2.

Sic dicimus, quòd collatio præbendarum Eccleſiæ Cathedralis ſpectat inſimul ad Epi-
14 ſcopum, & Capitulum, † Caſſadorus deciſ. 22. de præbend.cum allegandis in gl.45. in principio, ex num. 36.

In ſecundo quoque caſu, quando prebenda eſt acceſſoria,& annexa titulo beneficij, ſimiliter comprehendi
15 tur in regula noſtra † reſeruatoria, non tanquam titulus,& beneficium de per ſe; ſed tāquam predium acceſſorium ad tale beneficiū cōprehēſum ſub regula noſtra. Nā eo ipſo, quòd quis recipitur in Canonicū debetur illi præbēda, tamquā prediū, & redditus Ca-
16 nonicatus.† c.cum M.§.verum ex aduerſo,& ibi gl.verbo *receperint*. & doctores de cōſtit. c.relatum. c.dilectus.il 1.de præbend.c.cum ſuper queſtione de conceſſione prebend. Puteus deciſ.441.num.3. lib.1.

Et Canonicatus trahit ad ſe prebendam,
17 † cum non poſſit eſſe ſine prebenda, ſaltem diu. cap. ſi quis obiecerit. 1. quæſt. 3. & in d. cap. relatum. Rota deciſ. 33. ſub n. 1.de reſcriptis,in nouis, & deciſ. 19. in fine. de prebend. in nouis.

18 Ac ſicut obligatio eſt mater actionis. † l. licet 42. §. ea obligatio. ff. de procuratoribus, & parit actionem, vt in principio Inſtitut. de verb. obligat. gloſſa verbo *parit*. in d. §. ea obligatio; Ita Canonia eſt mater pre-
19 bende, † & eam parit, ac ſe habet ſicut mater ad filiam, Hoſtienſis in ſumma titulo de præbendis.nu. 1.Rota deciſ. 11.nu.10.& 11.de conceſſ.præb.in antiquioribus.Beſignet.Rota deciſ.26.num.5. ante finem de prebendis, in nouis,& deciſ. 33.nu.1.de reſcriptis in nouis.Cardin. in. clem.fin. nu.10. de præbend. Acchil. deciſ. 16. nu.5. de preben.

Ideoque dicitur præbenda à præbeo pre-
20 bes, † quia prebet redditus ad congruam ſuſtentationem. Archidiaconus in c. alienationis.num.6.in principio 12.quæſt. 2. Bonifacius Vitalinus, in clem. finali. nu. 38. verſ. *vnde meritò dicitur*, de prebendis. Rota deciſ. 26.num. 1.verſ.*præterea præbenda*.de prebendis in nouis.

Vel dicitur prebēda à pretio, quod quis pro
21 labore † recipit, Rota deciſ. 33. ſub num. 1. de reſcriptis in nouis. verſic. *dicitur à pretio*, Cardinalis in dicta clem. finali. numer. 11. queſt. 11. Ioan. Selua.de beneficio par. 1. q. 30. num. 17.

Vel forſan dici poſſet, quòd dicatur à pre-
22 dio, † quaſi præbenda ſit quodā predium ipſius beneficij pro eius dote ſibi aſſignatū, ſicut dicimus de beneficio vnito alteri acceſſoriè, quòd ſit quodam predium illius. Rebuffus de pacific. poſſeſſ. num. 293. Caputaq. deciſ.329 num,2.p. 3. cum alijs adducendis. in §.7. huius gloſſe.

In iſto inquam ſecundo caſu, prebenda
23 vnita,& acceſſoria † dicitur res ſpiritualis,& ſequitur naturam principalis, & ſicut beneficium principale cadit ſub reſeruatione, ſic prebenda acceſſoria, vt in regula acceſſoriū, cum alijs vulgaribus de reg. iuris.in 6.c.dilecto,vbi Innoc.& Abbas,ac reliqui de preben. quamuis Decius in c.ex litteris,num.2.verſ. *ſed tamen conſiderandum eſt*. de probationibus dubitet de hoc.

Vnde in iſto caſu, in impetratione beneficij, non eſt opus facere mentionem, de pre-
24 benda † illi annexa: Rota d. deciſ. 33. nu.2. verſ.*hoc verū*.Staphileus de litteris gratie,titulo de qualitate, & ſtatu beneficij. §. circa iſtam.num. 2. Felin.in cap. noſtra. Correllario 33.n.30. de reſcriptis, cum pluribus per eum allegatis.

In tertio autem caſu, quando preben da accipitur pro certa portione de per ſe diſtincta, nihil ſpiritualis habente, cum beneficium Eccleſiaſticum non
25 ſit,minime † comprehenditur ſub regula noſtra,nec intrat in illa, reſeruatio, nam etiam laicis, & mulieribus poſſunt tales prebendæ concedi, ex quo aliquam ſpiritualitatem
26 non habent.† gl. verbo *receperunt*. verſ. *vnde*

&

& laicus. in d. c. cum M. de conſtitutionibus, & omnes ibidem ante Decium. num. 31. Roman. d. conſ. 328. num. 8. Cardinal. in d. Clem. finali. de præbend. ſub num. 11. Abbas in cap. tua nos. num. 3. de ſimonia. Decius in cap. ex litteris. n. 2. de probationibus, Caputaq. deciſ. 356. num. 2. p. 2. & deciſ. Rotæ. 67. de reſcriptis in antiquis.

Vnde iſtæ præbendæ temporales, quamuis ſint plures, & habeantur inſimul cum aliqua dignitate, non inducunt incompati-
27 bilitatem, † Romanus. d. conſ. 318. num. 8. verſ. *& huius etiam Iuris*, ſequitur Caputaq. d. deciſ. 356. n. 3. p. 2. dicens, quòd ideo vna monialis poteſt retinere duas, & tres præbendas ſine diſpenſatione.

Hinc tales præbendę poſſunt vendi ſine
28 aliqua labe ſimonię. † Caputaqu. deciſ. 237. num. 1. & per totam. p. 3. & d. deciſ. 356. nu. 6. parte 2. Rota. deciſ. 265. num. 2. parte 2. diuerſorum.

Quo fit, vt etiam poſſit permutari, & renunciari propria auctoritate huiuſmodi
29 præbenda, † tamquam res temporalis, Cardinalis in d. Clem. fin. ſub nu. 11. de præbend. Rota iuncta additione Papaz. deciſ. 6. nu. 6. & 7. de conſuetudine in antiquis.

Summaria §. 2. Gloſſæ Quintæ.

1 *Præſtimonium, an ſit beneficium Eccleſiaſticum, vt comprædendatur ſub regula noſtra.*

2 *Præſtimonium, non venit appellatione beneficij.*

3 *Præſtimonia ab initio inſtituta fuere, pro ſtudentibus, & pro ſubſidio contra infideles, abſq; vllo obſequio ſpirituali.*

4 *Præſtimonia mille, poſſunt obtineri ſine diſpenſatione.*

5 *Præſtimonij, non eſt facienda mentio in impetratione.*

6 *Præſtimonium dicitur, quaſi præſtans munium.*

7 *Præſtimonia dicuntur Eccleſiaſtica beneficia. & num. 8. & 9.*

10 *Præſtimonium conſiſtens in ſola temporalitate, & obſequium ſpirituale non habens, non dicitur beneficium, aliàs ſecus, & n. 11.*

12 *Præſtimonium, vt ſit Eccleſiaſticum beneficium, non ſufficit dari in titulum, ſi non habet aliquod onus ſpirituale.*

13 *Præſtimonium, vt præſumatur beneficium, vel non, conſiderari debet obſeruantia, & vltimus ſtatus. & num. 14.*

15 *Præſtimonia Hiſpaniæ, communiter ſunt ſolita dari in titulum perpetui beneficij.*

§. 2. gloſſ. 5. qui loquitur de præſtimonijs.

QVAERITVR nunc de præſtimonijs. An ſint be-
1 neficia Eccleſiaſtica, † ita vt cadant ſub regula noſtra reſeruatoria.

Et quòd præſtimonia,
2 non ſint beneficia † Eccleſiaſtica, docet Ioannes Andr. in cap. vnico. num. 3. verſ. *& nota quòd dicit beneficia, quaſi alterum eſſet beneficium.* de rerum permutatione. lib. 6. Geminianus conſ. 89. *ſuper dubijs præmiſſis.* num. 3. 4. Abb. conſ. 47. *illud de Iure.* num. 4. Felinus in cap. poſtulaſti, poſt num. 8. in 4. declaratione. de reſcrip. Staphilæus de lit. gratię. in 5. forma expectatiuarum. nu. 2. & 3. Gomezius in tracta. de expectatiuis. num. 39. Andreas Gabarus in c. vnico. de rerum permutat. lib. 6. num. 66. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 2. p. c. 7. nu. 11. Greg. Tholoſan. in inſtitution. rei benefic. cap. 11. num. 9.

Dicentes, quòd præſtimonia ab initio in-
3 ſtituta fuere, † pro ſtudentibus, & pro ſubſidio contra infideles, & quòd nullum habent ſeruitium ſpirituale annexum in Eccleſia, nec aliquod onus, & propterea poſſunt
4 mille † præſtimonia obtineri, abſque aliqua diſpenſatione: neque opus eſſe de illis in beneficiorum impetratione mentionem ali-
5 quam facere: † & quòd ideo dicitur pręſti-
6 monium; quaſi præſtans munium: † & ſic non comprehenduntur, ſub nomine beneficiorum, tum propter nominis, tum propter naturæ diuerſitatem, & latiſſimè tradit Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 2. p. c. 8. n. 2. 3. & 4.

In contrarium tamen, quòd ſint beneficia Eccleſiaſtica, facit tex. in c. fin. poſt principium. de conceſſ. prębendę. lib. 6. vbi pręſti-
7 monia inter beneficia connumerantur, † & facta mentione pręſtimoniorum, Canonicatuum, & parrochialium, &c. ſubijcitur clauſula, *& alijs quibuſcunque beneficijs*, cum illa

dictio

dictio, *alijs*, implicet, & deſignet ſimilitu-
dinem, & idem in qualitate.gl.finalis.in l.ſi
fugitiui.C. de ſeruis fugitiuis, cum allegatis
ſupra in glo.3.ex num.22.

Idem etiam apertius probatur, ex Con-
cilio Tridentino. cap. 9. ſeſſione. 14. de re-
formatione. ibi, *beneficia vnius diœceſis, etiam*
ſi parrochialis Eccleſiæ, Vicariæ, ſeu præſtimonia,
8 † *aut præſtimoniales portiones fuerint, alterius diœ-*
ceſis beneficio, aut monaſterio, ſeu collegio, vel
loco, etiam pio, non vniantur, & ſic pręſtimonia
nominantur beneficia.

Necnon ex capite 18.ſeſſ.23.poſt medium
ibi, *necnon beneficia aliquot ſimplicia, cuiuſcumq;*
qualitatis, aut dignitatis fuerint, vel etiam præſti-
monia, vel præſtimoniales portiones nuncupa-
tas, &c.

9 Et quòd ſint Eccleſiaſtica beneficia, † ſcri
ptum reliquit Oldradus. conſ. 81. *quod pro-*
ceſſus.ſub num. 2.verſ.*nam præſtimonia ſunt be-*
neficia, & in conſ. 140.*in Eccleſia Calagurritana*.
num. 3. Nicolaus Milius in repertorio, ver-
bo, *beneficij appellatione continentur præſtimonia*,
Franciſus Pauinus de officio, & poteſtate
Capituli, ſede vacante.in prima queſt.2.par
tis. ſub num. 5. verſ. *& idem dicendum eſt de*
præſtimonijs, & præſtimonialibus portionibus, quia
ſunt beneficia Eccleſiaſtica. Caſſador. deciſ.3. n.
32. & 33.de prębendis.Rebuf.de pacif. poſ-
ſeſſor.n.90. & in praxi.tit.beneficium ſecula
re quotuplex ſit. n.16.Staphilæus de litteris
gratię. tit. de qualitate, & ſtatu beneficio-
rum.§.1.num.4.& 5.Put.deciſ.146.nu.1.lib.
2.& deciſ. 158.in princ.& deciſ. 17.& 317.&
371.lib.3.

Vnde pro concordia diſtinguendum
10 † erit, aut loquimur de pręſtimo-
nijs, in ſola temporalitate conſiſtentibus, &
quæ non dantur in titulum perpetuum, neq;
habent annexum aliquod obſequium ſpiri-
tuale, & tunc procedit prima opinio, quòd
non ſint beneficia Eccleſiaſtica, nec in illis
intrat reſeruatio.

Aut loquimur de pręſtimonijs, quæ in ti-
tulum perpetuum dantur, & habent anne-
xum aliquod obſequium ſpirituale, & tunc
11 procedit † ſecunda opinio, quòd ſint benefi-
cia Eccleſiaſtica, & vti talia cadant ſub re-
ſeruatione regulę noſtrę.

Quæ diſtinctio ſumitur ex mente, & ver-
bis Oldradi, vbi ſupra, Ioan. Andreæ. in c.
poſtulaſti.num.7.de reſcriptis, Geminian.d.
conſ.89.n.fin. verſ. *puto conſiderandum*. Caſſa-
dor.d.deciſ.3.n. 32. & 33. de prębendis. tra
dunt Mandoſ.in reg.de annali.q.12.n.3.verſ.
poſſet diſtingui.Ignatius de Salcedo in additio-
ne ad praxim Bernardi Diaz. cap. 18. num.
10.Menochius de arbitrarijs.lib.2.caſu 201.
num.55.cum quatuor ſequentibus.Alphon-
ſus Hojeda, vbi ſupra.2.p.cap.8.num.11.12.
&.13.& quaſi per totum. Flamin. Pariſius de
reſignatione.lib.2.q.2.num. 123.cum tribus
ſequentibus. & lib. 2. queſtione 1. numero
136.& 137.

Non tamen ſufficit, quòd pręſtimonium
detur in titulum perpetuum beneficij Eccle
ſiaſtici, niſi habeat annexum aliquod onus
12 ſpirituale, † taliter, quòd intitulatus arcte-
tur ad aliquod ſeruitium Eccleſiaſticum per
ſe, vel per alium, quod per laicum fieri non
poſſit. Caſſador.d.deciſ.3. num. fin. de pre-
bendis. Sufficeret tamen obligatio dicendi
Eccleſiaſticum officium, propter quod datur
beneficium.cap. fin. de reſcript. in 6. & ita
ſeruatur.

Quando autem ſumus in dubio. An detur
in titulum, & an habeat onus ſpirituale, vel
non, vt dicatur, vel non dicatur beneficium,
& intret, vel non intret reſeruatio: tunc re-
13 currendum erit ad obſeruantiam, † & vlti-
mum ſtatum pręſtimonij, Alphonſus Hojeda
vbi ſupra.num.13. quia conſuetudo eſt opti-
ma legum interpres. l.ſi de interpretatione.
ff. de legibus.l.quędam.in fine.ff.de rebus du
bijs.Aimon conſ.101. nu. 3. Cęſar de Graſſ.
deciſ.10.num.7.de prębendis.& deciſ.2.n.3.
de electione.

Et vltimus ſtatus, eſt in materia benefi-
14 ciali † conſiderandus. Felin.in cap.eam te.
num.fin. ad medium. de reſcriptis, Ferret-
tus conſ.12.n.6.& conſ. 382.n.11.p.1. Rota
deciſ. 2.de prębend.in nouis, & deciſ.49.an-
te num. 1. de reſcriptis.in antiquis. Puteus
deciſ.189.& 192.lib.primo, cum alijs addu-
cendis in gl.45.§.2.n.4.cum ſequentibus.

In Hiſpania autem, communiter præſti-
15 monia † conſueta ſunt dari in titulum per-
petuum beneficij, habentque onus ſpirituale
annexum, vt inquit Mandoſ.vbi ſupra, ante
numerum finalem. Dominicus Soto de Iu-
ſtitia, & Iure. lib. 10. queſt. 5.artic. 3. con-
cluſ. 2.Ignatius de Salcedo.d.cap.18. nu.10.
ad finem.Hojeda. d. cap. 8. num. 13. & ſic
ſequitur, quòd regulariter in pręſtimonijs
Hiſpaniæ intrat noſtræ regulę reſeruatio.

Sum-

Summaria §. 3. Gloſſæ Quintæ.

1 Vicariæ, an cadant ſub regula noſtra 8.
2 Vicarius dicitur omnis, qui alterius vices gerit.
3 Vicarius, ſeruus ſæpe in Iure ciuili dicitur.
4 Vicarios habent magiſtratus.
5 Vicarius Chriſti dicitur Papa.
6 Vicarij Papæ qui ſint.
7 Vicarios habent omnes Prælati, qui etiam officiales appellantur. & n. 8.
9 Vicarij Pedanei, ſeu foranei, qui ſint, remiſſiue.
10 Vicarij in beneficijs, alij ſunt perpetui, & alij temporales.
11 Vicarius perpetuus ponitur, quando parrochialis vnitur acceſſoriæ.
12 Vicarius temporalis dicitur, quando fit ad certum tempus, vel voluntatem conſtituentis.
13 Vicaria perpetua non datur, quando parrochialis habet Rectorem.
14 Vicarius temporalis creari poteſt in parrochiali vnita Eccleſiæ Collegiatæ, licet hodie ſecus.
15 Vicarius temporalis conſtituitur, quando ſimplex beneficium vnitur, nec non, quando Vicaria perpetua vnitur, & n. 16.
17 Conſuetudo attenditur, & vltimus ſtatus ad conſiderandum, ſi Vicaria ſit perpetua, aut temporalis. & num. 18.
19 Vicaria perpetua, quæ datur in titulum beneficij, eſt reſeruata per regulam noſtram.
20 Vicarius perpetuus habet verum titulum beneficij.
21 Vicaria perpetua includitur, ſub Iuribus loquentibus de beneficijs curatis, quoad vacationem per aſſecutionem, & ætatem.
22 Vicarius perpetuus remoueri non poteſt.
23 Vicarius perpetuus, lato modo dicitur Rector curæ animarum.
24 Vicarius perpetuus habet actualem curam animarum, quæ fuit ablata Rectori, & in Vicarium perpetuum tranſlata.
25 Vicarius generalis Epiſcopi, ſicut non poteſt conferre beneficia, ſic nec Vicariam, nec erigere illam.
26 Vicarius perpetuus habet de Iure communi fundatam intentionem, in perceptione decimarum, pro ſua congrua ſuſtentatione aſſignatarum, & in reliquis Rector, & n. 27.
28 Vicarius perpetuus fundat intentionem de Iure communi, quoad decimas omnes, quando nullus adeſt Rector, nec de vnione apparet.
29 Vicarius perpetuus, ſic debet honorari, ſicut is, cuius vices gerit.
30 Regula de Idiomate, & de annali, procedunt in Vicaria perpetua. & nu. 31.
32 Vicarius perpetuus dicitur verus beneficiatus, ſiue vocetur Curatus, ſiue Rector, ſiue alio quouis modo.
33 Vicaria perpetua eſt duplex, & de qualibet. & num. 34.
35 Vicaria temporalis, non datur in titulum.
36 Vicarius temporalis apponitur propter abſentiam proprietarij.
37 Vicarius temporalis, ideo dicitur, quia ad tempus, non in perpetuum conſtituitur.
38 Vicarium temporalem poteſt ponere Rector Eccleſiæ patronatæ, ſine conſenſu patroni.
39 Vicarius temporalis poteſt ad nutum amoueri.
40 Vicarius temporalis, non gaudet prærogatiuis illius, cuius vices gerit, niſi ex priuilegio, prout habent Vicarij temporales parrochialium vnitarum Inclito Collegio Compluten. & num. 41.
42 Vicariæ temporalis ad titulum, nemo ordinari poteſt.
43 Regula de annali, locum non habet in Vicaria temporali.
44 Vicaria temporalis, non ſubijcitur nominationibus Regni Franciæ.
45 Vicaria temporalis, in nihilo regulatur, tamquam beneficium.
46 Vicaria temporalis, non includitur in reſeruatione regulæ noſtræ.
47 Vicarium temporalem poteſt apponere Epiſcopus in beneficio reſeruato.
48 Conſtitutio 46. Pij V. loquens de Vicarijs, in medium adducitur; & tenor eſt nu. 49.
50 Ordinarius non habet liberam collationem in Vicarijs perpetuis, de quibus loquitur d. Conſtitutio.
51 Deputatio Vicariorum, iuxta formam dictæ Conſtitutionis fit, ſine menſium diſtinctione.
52 Vicarij ſemper tenentur nouam prouiſionem apoſtolicam obtinere.
53 Concurſus parrochialium, non procedit in Vicarijs, de quibus loquitur dicta Conſtitutio Pij V.
54 Vicarius perpetuus, per quem debeat deputari ad Parrochialem monaſterio vnitam.
55 Vicariæ, de quibus loquitur Conſtitutio Pij V. an includantur ſub reſeruatione regulæ noſtræ.
56 Regula noſtra 8. reſeruat generaliter omnia beneficia Eccleſiaſtica, cum ampliſſimis derogationibus, & num. 57.
58 Vltima lex derogat priori, licet de illa mentionem non faciat.
59 Vicariæ, de quibus in Conſtitutione Pij V. non includuntur in reſeruatione regulæ noſtræ, ex ſententia Rotæ, nec in alijs reſeruationibus, & numer. 60.
60 Inſtitutio Vicarij, de Iure communi competit Epiſco-

Epiſcopo, & præſentatio a Monaſterio, cui eſt vnita parrochialis.

61 *Noua prouiſio, nec ſolutio annatæ fieri non ſolet, niſi quando beneficium eſt reſeruatum.*

62 *Conſtitutionis Pij V. de vicarijs loquentis, quæ ratio fuerit.*

63 *Grauatus in vno, in alio cenſetur releuatus.*

64 *Onere duplici, nemo grauari debet.*

65 *Generalis nulla lex, compræhendit caſus ſpeciales alterius legis.*

66 *Generi per ſpeciem derogatur, ſiue genus præcedat ſpeciem, ſiue ſequatur, & n. 71.*

67 *Procurator primo conſtitutus, reuocatur per cõſtitutionem ſecundi, niſi primus ſit ſpecialis, & ſecundus generalis, & nu. 68.*

69 *Generalis reſeruatio, non comprahendit caſus ſpeciales, & num. 70.*

72 *Derogata, minus cenſetur conſtitutio generalis per viam legis facta.*

73 *Regulæ Cancellariæ cenſentur renouatæ per nouos Papas, cum eiſdem qualitatibus antiquarum, & nihil amplius continent, & numero 74.*

75 *Conſtitutio Pij V. de Vicarijs, procedit etiam in Vicarijs, quæ ante dictam conſtitutionem dabantur in titulum.*

76 *Rationi legis magis eſt inhærendum, quam verborum cortici.*

77 *Conſtitutio Pij V. de Vicarijs, procedit in caſibus, in quibus non ſoluitur annata, quia fructus non excedunt. 24.*

78 *Annata raró ſoluitur de Vicarijs, & quare.*

79 *Conſtitutio Pij V. de Vicarijs, non eſt derogata per conſtitutionem Gregorij XIII.*

§. 3. gloſſ. 5. qui loquitur de Vicarijs.

MODO videre oportet de Vicarijs. An cõpræhendã tur † ſub regula noſtra? Et quia hęc quæſtio pẽdet ex eo, an tales Vicariȩ ſint beneficia Eccleſiaſtica, & quãdo: Pręſuppono, quòd Vicarius lato ſumpto vocabulo dicitur oĩs,
2 qui alterius vices gerit, † vel in loco eius eſt ſubrogatus. l. Vicarius. ff. de legationibus. l. 1. C. de ſeruis Reipublic. manumitten. Ita vt
3 ſępe in iure reperitur ſeruus † Vicarius, hoc eſt ille, qui gerit vices ſerui maioris in familia. l. ſi in re. §. finali, ibi, *eiuſque Vicarius*, & poſtea, ibi, *dedere Vicarium*. ff. de noxalibus. l. ſi noxali. §. denique. & in l. ſi ſeruus meus ordinarius Vicarios habeat. ff. de peculio.

Vnde in Codice habemus titulum de Of-
4 ficio Vicarij, † vbi agitur de Vicarijs Magiſtratuum, & militum.

In iure autem Canonico, Vicarius multipliciter ſumitur. Nam incipiendo a capite,
5 Papa dicitur Chriſti † Vicarius, prout etiam fuit Petrus. cap. quanto, poſt principium, cap. inter corporalia, de translatione Epiſcopi. cap. vbi periculum. §. cæterum, ibi, *cum agitur de creatione Vicarij Ieſu Chriſti*. de electione. in 6. c. vt noſtrum. vt Eccleſiaſtica beneficia ſine dimin. confer.

Deinde habemus Vicarium ipſius Papæ,
6 † de quo loquitur tex. in cap. ſua nobis, de officio Vicarij, Et lato ſaltem modo, omnes Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi dicuntur Vicarij Papę. Selua de benef. 2. par. quęſt. 1. num. 9.

Item ſunt Vicarij Patriarcharum, Archie-
7 piſcoporum, & Epiſcoporum, † aliorumque Prælatorum, de quibus loquuntur. cap. 1. 2. & 3. de officio Vicarij, in 6. c. 2. de conſuetudine eod. lib. & omnes deciſiones Rotę collocatæ ſub rubrica de officio Vicarij, in nouis, & quaſi omnes ſub eodem titulo, in antiquis. & in antiquioribus, qui etiam officiales ap-
8 pellantur. † c. fin. ibi, *Officialis, aut Vicarius generalis Epiſcopi*. de officio Vicarij, in 6. de quibus latè per Rebuf. in praxi, titulo de forma Vicariatus per numeros 242.

Item ſunt alij Vicarij inferiores, pedanei,
9 ſeu foranei † nominati, de quibus in clem. 2. & ibi gl. verbo *foraneo*. de reſcriptis. Mohed. deciſ. 5. de appellationibus.

Rurſus in beneficijs ſunt alij Vicarij per-
10 petui, † & alij temporales. Perpetui Vicarij ſunt, quando beneficium vnitur acceſſoriè. Nam tunc apponitur Vicarius perpe-
11 tuus. † c. extirpãdæ. §. qui vero de præbend. cap. 1. de Cappellis Monachorum. Clem. vnica. de officio Vicarij; de quibus Vicarijs perpetuis loquuntur tex. in cap. 1. 2. 3. & 4. & c. finali, de officio Vicarij. Rota deciſ. 2. & 5. de officio Vicarij, in antiquis, & deciſ. 758. num. 2. & 3. par. 1. diuerſ. Cardinalis in d. clem. vnica, quæſt. 3. num. 4. & ſequen. cum alijs. Rebuf. in praxi, titulo de Vicaria perpetua, per totum, & dicitur Vicarius perpetuus, hoc eſt ad vitam ipſius. Vitalin. in clem. 1. n. 11. de off. Vicarij.

Vicarius temporalis dicitur, quando ſo-
12 lummodo † ad tempus, vel ad voluntatem Conſtituentis ſit, veluti, quando quis habet duas Eccleſias parrochiales æque principaliter vnitas, tũc enim vnus curatus eſt vtriuſque, & non tenetur conſtituere Vicarium perpetuum in altera, ſed ad tempus, videlicet, quando ipſe non vult illi inſeruire, probat

bat tex.in cap.temporis.16.q.1.& in cap.1.
ne ſede vacante.Rebuf.in praxi.tit.de Vica-
rio perpetuo.n.3.Nam quando Eccleſia Cu-
13 rata habet Rectorem,† non datur Vicaria
perpetua. Caputaq.deciſ. 339. num.1.p. 3.
diuerſorum.

Item quando beneficium eſt vnitum men-
ſę Epiſcopi, vel Capituli, tunc enim poteſt
14 conſtitui † Vicarius temporalis, vt inquit
gloſſ.in verbo, *ad menſam*.in Clem. 1. de ex-
ceſſ. prelato. gl. & Doctores in Clem.1. de
reſcriptis.Rebuf.in praxi.titulo.de Vicaria
perpetua.num.6. quod tamen hodie limita-
tur per conſtitutionem Pij V. vt infra dice-
mus.

Item quando vnitur beneficium ſimplex,
quia tunc, non ſolet conſtitui Vicarius per-
15 petuus, ſed temporalis, † gloſ. verbo, *parro-
chialium*, & ibi Doctores in d.Clem.vnica.de
officio Vicarij, Geminianus conſ.86.*in cauſa
Traiecten*.n.5.Rebuf.vbi ſupra.n.5. Rota de-
ciſ. 758.n.2.p.1.diuerſor.

Necnon, quando Vicariæ perpetuę vniun
16 tur. Nam tunc efficitur † temporalis, & ad
nutum poſſidentis inſtituitur Rector. Rota
deciſ.2.ſub nu. 2. de exceſſibus Pręlatorum.
Gambara. de officio legati in vniendo. num.
102. Alphonſ. Hojeda de incompatibilitate
beneficiorum. parte 1. cap. 15. numer. 8.
per totum.

Super quibus multum operabatur conſue
17 tudo † apponendi Vicarium perpetuum,
ſeu potius temporalem, ex latiſſimè tradi-
tis per Antonium Gabrielem. lib. 6. tit. de
conſuetudine.concluſ. 1.& 2. Et quòd ſit at-
18 tendendus vltimus ſtatus, † ad inſpicien-
dum ſi ſit Vicaria perpetua, vel tempora-
lis, fuit reſolutum in vna Pampilonen. deci-
marum 1.Aprilis.1591.vbi allegatur Decius
in l. pacta nouiſſima. num. 9. C. de pactis,
& conſ.126.num.2. Ferrettus conſ.12. n.16.
lib. 1.

Quibus ſic preſuppoſitis,& omiſſis alijs
Vicarijs profanis; Aut loqui-
mur in Vicaria perpetua, quæ datur in titu-
19 lum, & tenendū eſt † regulariter (ſaluis caſi-
bus,de quibus in Conſtitutione Pij V. vt in-
fra videbimus) cadere ſub reſeruatione no-
ſtræ regulę; Ex quo verè ſunt beneficia Ec-
cleſiaſtica. cap. G. perpetuus. de fide In-
ſtrument. cap. poſtulaſti. de reſcriptis. cap.
ad hęc, de offic.Vicarij.Clem. vnica. eodem
tit. Anton. de Butrio. conſ.13. *ſuppoſita.* poſt
numerum 2. Roman. conſ.356.*circa primum*.
num.5. Rebuf. in praxi. tit. de Vicarijs per-
petuis.nu.14.Gomezius in reg.de Idiomate.
q.11.num.2.

Nam tales Vicarij perpetui habent ve-
20 rum titulum,† cap.ad hęc,& Abbas ibidem.
de officio Vicarij. tex.& ibi gloſſ.in d.Clem.
1.de officio Vicarij, Ioan.Nicola.in tract.de
pluralitate beneficiorum.cap.1.numero.37.
Gambarus. de officio,& poteſtate legati de
latere.lib.6.tit.de diſpenſatione.num. 10. &
ita eſt tenendum,quicquid in contrarium di
cat.gl.verbo, *tenere*, in d.c.ad hęc.

Hinc omnia iura loquentia de beneficijs
21 curatis,†circa vacationē per aſſecutionem,
& per non promotionem,& de eorum ætate,
locum habent in huiuſmodi Vicarijs perpe-
tuis.Clem.vnica.de officio Vicarij, vbi prę-
ter alios,latiſſimè Bonifacius Vitalinus,Fla-
min. Pariſius. de reſignat. lib.3.q.1.nu.115.
cum ſequentibus.

Nec Vicarius perpetuus poteſt remoue-
22 ri,etiam, ſi Rector † principalis moriatur,
vt in dicto cap. ad hæc. de officio Vicarij,
Rebuf. vbi ſupra.num.15.Alphonſus Hojeda
de incompatibilitate beneficiorum.1.p.cap.
15.num.12.

Dicitur namque iſte Vicarius, perpetuus
23 Rector † curę animarum, licet proprie non
ſit Rector Eccleſię. Vitalinus in dicta Clem.
1. de officio Vicar. num.24.cap.ex parte, &
Abbas ibi not. 3. de officio Vicarij. Et cura
actualis aufertur Rectori, & transfertur in
24 Vicarium † perpetuum. Nauarrus conſ.21.
num. 7. de Clericis non reſidentibus, iuxta
impreſſionem Romanam, vbi num. 8. dicit,
quòd in habitu reſidet cura penes Recto-
rem. Caputaq. deciſ.339.num.2.& 3.p.3.&
aliquid dicam in gloſſ. 6. in illatione. 14. ex
num. 97.

Sic etiam, ſicut Vicarius generalis Epi-
25 ſcopi, non poteſt conferre beneficia † ſine
ſpeciali facultate.cap. fin.de off. Vicarij lib.
6. Ita nec poteſt conferre Vicariam perpe-
tuam, nec illam erigere. Puteus deciſ. 239.
ſecunda Martij. num. 1. & per totam. lib. 2.

Item talis Vicarius perpetuus habet de
iure communi fundatam intentionem, in
iure percipiendi decimas, & iura parro-
26 chialia pro ſua congrua ſuſtentatione † aſſi
ignata.Rot.deciſ.5.de officio Vicarij,in anti
quis. Creſcen.deciſ.2.numer.1. de decimis.
Caputaq.deciſ.339.num.2.p.3.In reliquis au
tem decimis,habet fundatam intentionem
27 Rector, † vel is, cui eſt beneficium vnitum,
Cardinalis.in Clem.finali.ad fin.de decimis,
Mohedan.deciſ.5. de decimis. Caputaquen.
deciſ.353.n.3.p.2.& d.deciſ. 339. num.3. &
4.libro. 3.

Si vero nullus adeſſet Rector, nec appa-
ret de vnione, tunc Vicarius perpetuus fun-
datam habet de iure communi intentionem,
28 † quoad omnes decimas. Rebuf.in tract. de
congrua.num.110. verſ. *tertius eſt*. Vitalinus
in Clem. 1. num. 71. de Iurepatronatus, &
fuit reſolutum in vna Pampilonen. decima-
rum 14. Ianuarij 1591.coram Comitulo, &
in ca-

in eadem cauſa. 13. Decembris 1592. coram R.P.D. meo Pamphilio, & vide, quæ dicam in gl. 6. illatione 7. ex n. 75.

Huc ſpectat, quòd Vicarius perpetuus ſic
29 debet honorari † in loco, & alijs, ſicut is, cuius vices gerit. cap. pręcipimus. 93. diſtinction. & per tex. in dicta Clem. vnica, tenet ibidem Cardinalis. ſub nu. 2. verſ. *ſexto oppono*. de officio Vicarij. Felinus in cap. cum olim. il 2. de off. delegati. Hojeda vbi ſupra. num. 13.

Item regula de Idiomate habet locum in
30 Vicario perpetuo, † vt latè per Gomez. in reg. de Idiomate. q. 11. per totam.

31 Nec non regula de annali, † vt Mandoſius in reg. 33. de annali. q. 13. per totam.

Quod etiam procedit, & locum habet, ſiue vocetur Vicarius, ſiue Curatus, ſiue Re-
32 ctor, ſiue alio † quouis nomine. Rebuf. in d. tract. de congrua. num. 112. & in tract. nominationum. num. 48. verſ. 29. *non comprehenduntur*. q. 15.

Non tamen eſt prætermittendum, quód iſta Vicaria perpetua du-
33 plex † eſt, vt tradit Rebuf. in praxi. tit. de diſpenſatione ratione ætatis, verbo, *vel earum perpetuæ Vicariæ*. Vna eſt, quæ continet curam animarum actu, vt in caſibus ſupradictis: Altera eſt, illa quę conſiſtit in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata: Nam cura reſi-
34 det penes Capitulum, & exercitium † penes Vicarium, & tamen ſi datur in titulum perpetuum, pariter cadit ſub regula noſtra, cum Eccleſiaſticum beneficium ſit. Hojeda de incompatibilit. p. 1. c. 15. num. 17. & vide, quæ inferius dicentur.

In alijs autem Vicarijs, non perpetuis,
35 ſed temporalibus, ſecus tenendum † erit, quia talis Vicaria, non datur in titulum, nec in perpetuum; ſed ad certum tempus, & ſic non eſt beneficium Eccleſiaſticum. cap. peruenit. il 2. 28. de appellationibus, vbi habetur, quod propter abſentiā titularis, & contumaciā in non reſidendo, ſit aſſignandus Vi-
36 carius, † donec vel veniat ad reſidendum, vel alius prouideatur. cap. cum ex eo. verſ. *porrò ſeptenio*. de electione. lib. 6. vbi mandatur apponi Vicarium durante tempore conceſſo Curato ad ſtudendum. cap. 2. de ętate, & qualitate, vbi habetur, quòd Eccleſia diſpenſatiuè conceſſa minori ætate, eſt per Vicarium temporalem conſtituendum regenda, donec titularis perueniat ad ætatem, extrauagans execrabilis. §. quantum autem, ibi, *non per Vicarios perpetuos; ſed per Rectores, aut miniſtros beneficiorum ipſorum, vel illorum temporales Vicarios exercenda*. de pręben. Io. 22. vbi gl. verbo, *temporales*, dicit, ideo tēporales dici Vicarios, quia ad tēpus, non in perpetuū du-
37 ratura † eſt eorū Vicaria, puta ceſſante cauſa, vel lapſo tēpore, ob quā, vel vſq; ad quod talis Vicaria conceſſa eſt, Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. c. 18. poſt principium. ibi, *debeat Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua (eius arbitrio) fructuum perceptionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur*.

Vnde Rector Eccleſiæ patronatæ, poteſt apponere Vicarium temporalem in illa, ſine
38 conſenſu † Patroni. cap. ad hæc. de officio Vicarij, Lambertin. de Iurepatron. lib. 3. q. 5. artic. 10. num. 1. & per totum. Vitalinus in dicta Clem. vnica. numero. 56. de officio Vicarij.

Hinc talis Vicarius temporalis poteſt ad
39 nutum † amoueri per eum, qui illum conſtituit. Vitalinus. d. nu. 56. in fine. Abbas in c. edoceri. num. 10. de reſcriptis.

Vnde iſti Vicarij temporales, non debent
40 gaudere prærogatiuis, † & emolumentis, quibus gaudent Rectores, vel Vicarij perpetui. Bart. in l. filius. in principio. ff. de legationibus. Cardinalis in Clem. 1. ſub num. 2. in 6. oppoſitione. de officio Vicarij. Felin. in dicto cap. cum olim. il 2. num. 1. de officio delegati. Purpuratus in l. 1. ff. de officio eius cui eſt mandata iuriſdictio. n. 632. & aliquid dicam ſuper hac gl. §. 8. de coadiutorijs prope finem.

Niſi aliud priuilegio concedatur, prout vidi concedi à Sede Apoſtolica, Vicarijs temporalibus apponendis per inclitum Collegium Compluten. in beneficijs eidem Collegio vnitis, vt admitterentur ad Congre-
41 gationes, & omnes pręheminentias, † ac prærogatiuas, quas faciunt, & quibus potiuntur, ibi, Rectores, & perpetui beneficiati diœceſis Toletanę, & præfatum priuilegium ab impugnationibus obreptionis, & ſubreptionis contra illud, ex aduerſo oppoſitis, defendi, debitumq; fuit ſortitum effectum.

Neque ad titulum Vicariæ temporalis po-
42 teſt quis ordinari † ſacris ordinibus. Salcedus in additione ad praxim Bernardi. cap. 18. numero. 8. verſic. *& ea ratione vicariæ temporalis*. Flamin. Pariſius de reſignat. lib. 2. q. 6. num. 2. Maioſus de irregularit. lib. 4. c. 15. n. 4.

Similiter regula de annali, non intrat in
43 iſtis † Vicarijs temporalibus. Mandoſ. in reg. de annali. q. 13. n. 1. & 2.

44 Sicut nec ſubijciuntur nominationibus, † Rebuf. in tracta. de nomination. quæſtione. 15. nu. 48.

Denique in nihilo iſtę Vicariæ tempora-
45 les regulantur, † vti beneficia Eccleſiaſtica, neque comprænduntur in reſeruationibus, ex ſupradictis, & tradit Hojeda vbi ſupra. num. 16. gloſſ. optima. in c. ſi pauper. 30.

verbo,

verbo, *eſſet cauſa mandati.* de prębend. lib. 6. Tholoſan.d.c.11. n.16. & 17. & loquens de
46 reſeruatione,† ratione expectatiuæ, docet Staphilęus de lit.gratiæ. 9. forma expectatiuarum. numer. 29.in fine.verſ. *ex quo inſero.* Gomezius de expectatiuis. numero. 94. verſic. *ex quo inſero, quòd nec Vicariam temporalem.*

Vnde Epiſcopus poteſt apponere vnum Vicarium temporalem in beneficio reſerua-
47 to, vt inſeruiat illi, † dum Papa non prouidet,argumento.c.regenda.11.q.1. Abb.in c. cum nobis. vltim.notab.de electione.Rebuf. in praxi.tit.requiſita ad bonam collat.n.20. & probatur in d. Conc.Trident. ſeſſ. 24.de reform.c.18.

Tandem in hac materia Vicariarum perpetuarum, pro declaratione, & modificatione regulæ noſtrę meminiſ-
48 ſe omnino oportet, conſtitutionis † Pij V. quę incipit, *ad exequendum.* Calen.Nouemb. an. 1567.& eſt in Bullario 46. loquentis de Vicarijs perpetuis Eccleſiarum parrochialium, Cathedralibus, & alijs Eccleſijs, Monaſterijs, Beneficiis, Collegijs, & alijs pijs locis, pro illarum, ſeu illorum congrua ſuſtentatione, ſeu dotis augmento vnitis. Et poſtquam tractat de erigendis Vicarijs, & congrua portione aſſignanda, ipſis Vicarijs perpetuis ex fructibus,& redditibus prę fatarum parrochialium, ſubiũgit hæc verba.

Declaratur conſtitutio 46 Pii V.

49 *Et quoniam iniquum eſſet † eos, qui commodis priuantur, eadem onera, quæ prius ſuſtinebant debere ſufficere, volumus, & ſtatuimus quòd Eccleſiæ, Monaſteria, Collegia, Beneficia, & Pia loca huiuſmodi, in quorum Parrochialibus Eccleſijs vnitis, contingit Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipſis Vicarijs perpetuis aſsignatorum, ad ſolutionem quindeniorum, quam nobis, & Cameræ ſoluunt, vlterius non teneantur, ſed eis detractio fiat, ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum parrochialium percipiuntur. Ita tamen quod Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabuntur, teneantur accipere à Sede Apoſt. nouam prouiſionem ſuæ deputationis, & ſoluere annatam pro portione fructuum, reddituum, & prouentuum certorum ſibi aſsignata, & expedire litteras Apoſt. Nec alias ad poſſeſsionē dictarũ Vicariarum perpetuarum, & ſeruitium earundem parrochialium admitti poſsint, niſi ſoluta annata, & expeditis litteris Apoſtolicis nouæ prouiſionis, vt præfertur, alioquin integrum quindenium ſolui debere. Nec Vicarij prædicti antea tuta conſcientia fructus percipere poßint.*

Volumus inſuper, & ita mandamus, quòd dicti Vicarij perpetui ad liberam ordinariorum electionem, ſeu ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis vnitis ponentur, cum ipſorum ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum, præuio examine approbatione deputentur.

Et ſi dictæ Parrochiales vnitæ erunt Monaſterijs regularium mendicantium, poßint à ſuperioribus dictorum Monaſteriorum, nominari ex ipſis mẽdicantibus, quos ſi ordinarij præuio examine per ſe, aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad Curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios ad nutum tamen ſuperiorum ſuorum amobiles deputare.

Idemq; ſeruetur in regularibus Monachis, tantũ dũmodo in ea parrochiali, in qua vnus ex eis Monachus fuerit, ſeruata forma prædicta, Vicarius deputatus, habitent cum eo, ſaltem quatuor alij ex dictis Monachis. hactenus d. Conſtit. quę venit pro declarat.& ſupplem.Concil. Tridentini. ſeſſ.7.cap.7.

De Vicarijs amobilibus apponendis à regularibus mendicantibus, ſeu Monachis, nulla inſurgit dubitatio, quoad regulam noſtram, quia ſicut diximus tales Vicarię, ad nutum amobiles, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, in quibus cadere poſſit reſeruatio.

Quantum autem ad Vicarios perpetuos apponendos, ſecundum pręfatæ conſtitutionis tenorem, iſta conſtitutio eſt valde ſingularis.

Tum, quia Epiſcopi, & ordinarij, non ha-
50 bent liberam † collationem, in his Vicarijs, ſed dumtaxat illis conceditur confirmatio, ſeu deputatio ad nominationem Eccleſiarum, ſeu locorum, quibus dictæ parrochiales ſunt vnitę, prout ex dicta bulla dicit Sacra Conc. Tridentini Congregatio. & vide infra num. 60.

Tum, quia talis deputatio ab ordinarijs facienda, pręcedente antedicta nominatione, concedi videtur indefinitè, & abſq; aliqua
51 temporis, vel menſium diſtinctione, † in omnibus menſibus Anni.

Tum etiam, quia verſa vice, tales Vicarij, in quibuſcumque menſibus, etiam ordinarijs prouideantur, tenentur, non obſtante
52 d. prouiſione, nouam prouiſionem † à Sede Apoſtolica obtinere, & litteras deſuper expedire, & annatam, ſi fructus ſine diſtributionibus 24. ducatos de Camera excedunt, ſoluere, antequam ad poſſeſſionem admittatur, nec tuta conſcientia fructus ſuos facere poſsint.

Tum denique, quia in hoc caſu limitari videtur diſpoſitio Concilij Tridentini. ſeſſione 24.cap.18. de reformatione, ſuper forma prouidendi parrochiales Eccleſias, vt
53 non ſit ſeruanda forma † d.Concilij, ſed forma d. Conſtitut. quatenus ſit Concilio contraria, quia eſt poſterior per quatuor annos à publicat.d.Conc.arg.l.generali.13. Iuncta authentica ingreſſi ſequenti.C.de ſacroſanc. Eccleſijs. l. pacta nouiſsima. C. de pactis, vbi late Iaſ. num.3. cap.1.de conſtitut.in 6.

vbi probatur, quòd per leges ſequentes corriguntur, & limitantur præcedentes, & vide, quę dicam in gl. 6. ex num. 161.

Hinc emanauit huiuſmodi Sacra Concil. Tridentini declaratio,

54 *Petentibus Ieſuitis. An † Parrochia Toletana, in Monaſterium erecta, & vnita eorum Collegio, gubernari poſsit à deputato ab ipſis, modo ſit approbatus ab ordinario? cenſuerunt poſſe.* Et iterum dixit eadem Congregatio ſic, *neque Vicarios perpetuos, neque temporales poſſe ab ordinarijs poni in Monaſterijs, quibus cura imminet animarum, vel à principio, vel ratione annexionis; ſed tantum à ſuperioribus eorum; præuio tamen examine ipſorum ordinariorum, iuxta præſcriptum huius decreti. ſeſſ. 25. de regular. cap. 11. Domini cenſuerunt.*

Vnde oritur dubitandi occaſio. An
55 regula noſtra reſeruatoria † menſium locum habeat in præfatis Vicarijs, ſtante d. Conſtitutione 46. Pij V.

Et profectò ſine difficultate affirmatiua pars tenenda videbatur.

Primo, ex generalitate verborum noſtræ regulæ reſeruantis omnia beneficia Eccle-
56 ſiaſtica, † cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinũ regularia, qualitercumque qualificata, & vbique exiſtentia, in octo menſibus Apoſtolicis vacatura, ad prouiſionem, collationem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem, quorumcumque collatorum, ſecularium, & regularium, &c. Et ideo cum iſtę Vicariæ perpetuę ſint beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, vt paulò antea diximus, cõprehendi debent in reſeruatione noſtrę regulæ.

Secundo, quia regula noſtra continet præ-
57 gnantiſſimas clauſulas † derogatorias, vt patet ex verſiculo, *ac conſuetudines, &c.* latiſſimè Felinus in cap. nonnulli. num. 2. cum ſeq. pręſertim ſub nu. 5. verſ. *fallit autem prædicta regula.* de reſcriptis. Puteus loquens in terminis regulæ noſtræ. deciſ. 164. *fuit dubitatum.* lib. 2. per totam.

Tertio, & quod fortius eſt, quia regula noſtra eſt poſterior dicta conſtitutione Pij V. cum ſit facta, ſeu ſuſcitata per omnes, & ſingulos Papas, qui poſtea ſucceſſerunt, & ſemper impoſterum de nouo fiet per futuros Pontifices Maximos, & ſic tamquam noua lex contraria Conſtitutioni Pij V. antiquiori derogat illi, quia ſemper ſecunda,
58 vel vltima lex contraria † derogat primæ. l. non eſt nouum. 26. & ibi gl. l. ſed & poſteriores. 28. ff. de legibus. l. pacta nouiſſima. C. de pactis. cap. 1 de conſtitution. lib. 6. ibi *conſtitutionem condendo poſteriorem, quamuis de ipſa mentionem non faciat, reuocare noſcatur.* vbi pleniſſime poſt alios Gomezius. numer. 51. cum ſequentibus, Et in oppoſitis, vel contrarijs, poſito vno, tollitur aliud, Paulus Caſtren. in d. l. non eſt nouum. n. 3. ff. de legib.

Sed nihilominus contrarium fuit reſolutum, per Rotam in vna cauſa Tiraſonen. Vicariæ 13. Octobris ann. 1595. coram R. P. D. meo Litta, vbi fuit firmatum, noſtram regulam 8. reſeruatoriam menſium,
59 non obſtare, nec derogare † præd. Conſtit. Pij V. & conſequenter fore limitandam in caſu d. Conſtitut. ex rationibus ſequentibus.

Primo, quia d. Conſtitutio Pij V. habet locum etiam, quando dictę Vicariæ vacant in
60 menſe reſeruato, ſeu cadunt ſub alia † reſeruatione, quod patet ex eo, quia alias dicta Conſtitutio non ſolum eſſet ſuperflua, ex tex. in c. de Monachis, de prębendis, & dignitatibus, cum notatis in cap. 1. de Cappellis Monachorum, vbi probatur, quòd Epiſcopo competit inſtitutio Vicarij, & Monaſterio, cui eſt vnita parrochialis præſẽtatio.

Sed etiam eſſet valde exorbitans, grauando prouiſos ab ordinarijs in eorum menſibus, ad accipiendum nouam prouiſionem, & expediendum litteras, & ſoluendum anna-
61 tam, quod non ſolet fieri, niſi † quando beneficium eſt reſeruatum, vel alias illius collatio ſpectat ad Sedem Apoſtolicam, quo caſu, ne Cancellaria fraudetur ſuis regalibus, opus eſt noua prouiſione, quæ reualidet pręſentationem alias defectiuam. Puteus deciſ. 443. li. 1. Mohedan. deciſ. 4. de conceſſ. prębendæ. Rebuf. in praxi. tit. de forma nouę prouiſionis, per totum. Acchiles deciſ. 7. de prębendis.

Rurſus, quòd d. Conſtitutio procedat in Vicarijs alias reſeruatis (inquit Rota) quod
62 indicat ratio poſita † in §. *& quoniam iniquum eſſet*, dum pro rata aſſignata Vicarijs, aufertur Rectoribus onus ſoluendi quindenia, & transfertur in Vicarios perpetuos, eos grauando ad ſolutionem annatæ, & ſic ſicut ſolutio quindenij, prius fiebat à Rectoribus, pro beneficijs reſeruatis. Ita eodem modo, pariter Vicarij tenentur in reſeruatis ad expeditionem nouæ prouiſionis, & ſolutionem annatę, cum regulariter tranſlatio fiat cum ſuo onere. l. Caio. ff. de aliment. & cibarijs legat. l. Imperator. ff. de puplic. & vectigalibus. Gigans de penſionibus. q. 43. per totã. Iſta tamen ratio non bene quadrat d. conſtitut. quę potius releuat Vicarios ab onere antiquo, quam de nouo grauet ad quindenia.

Pręterea ſicut Papa grauauit Vicarios ad obtinendam nouam prouiſionem, & ſoluendum annatam, & expediẽdum litteras, etiam in menſibus ordinarijs; Ita etiam, verſa vice,
63 eſt ſatis veriſimile, † quòd voluerit concedere hunc fauorem, vt ſemper ad nominationẽ illius Eccleſię, vel Collegij, cui fuerat vnita parro-

Parrochialis, ordinarius inſtitueret, ſeu confirmaret, vt in vno grauatus, ſit in alio per modum recompenſę releuatus. l. cum. qui 30. & ibi gl. verbo *probandi*. & Iaſ. nu. 4. & 5. ff. de iur. iuran. & faciunt tradita in §. 7. procemiali verſ. *ecce igitur*. ex num. 106.

64 Et nemo duplici onere † grauari debet l. 4. §. ſed ſi nauis. ff. ad legem Rod. de iactu. Caſſador. deciſ. 3. num. 2. de penſionibus, Caputaquen. deciſ. 86. n. 3. p. 3.

Non obſtat dicere, quòd regula noſtra ſit modernior, cum ſit facta, & renouata per ſingulos Papas, & quòd ſit generaliſsima, &c.

65 Quoniam nulla lex quamtumuis generalis, comprehendit caſum ſpecialem, † nec priuilegiatum per aliam legem deciſum; imò lex noua determinatur, & intelligitur per l. antiquam. l. ſed & poſteriores. ff. de legibus, & expreſsè tenet. gl. prima relata ad ſuum caſum in l. 3. C. de ſilentiarijs, & decurion. lib. 12. & gl. rectè inſpecta in l. hac conſultiſsima, in principio. gloſ. 3. C. qui teſtam. facere poſſunt. Iaſ. num. 16. Oroſius num. 33. in l. 1. ff. de conſtitut. princip. latè Felin. in c. 1. num. 10. & ſequentibus, de reſcriptis, Menchaca de ſucceſſ. creatione. §. 3. num. 3. & n. 16. Anton. Gomezius in l. 9. Tauri. num. 10. Caſſado. deciſ. 6. num. 11. ſuper regulis Cancellariæ, Ioan. Gutierrez in repetitione Authen. ſacramenta puberum C. ſi aduerſus venditionem, numero 76. & de iuramento confirmat. 1. parte c. 4. num. 2. & in quæſtione practica. 96. lib. 2. Antonius Gabriel in titulo de legib, lib. 6. concluſ. 1. per totam, Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gl. vnica, num. 4. Couarr. lib. 2. variar. c. 5. num. 6. Puteus deciſ. 213. n. 4. lib. 3. Rota deciſ. 75. numer. 6. parte prima diuerſ. & deciſ. 75. num. 14. & deciſ. 139. num. primo, & 2. parte 2. diuerſor. Menoch. dę præſumption. lib. 6. præſumptione 38. num. 17. cum pluribus ſequen. & dixi in §. 5. procemiali, ex num. 129. cum ſequentibus.

66 Semper enim generi per ſpeciem derogatur, ſiue genus præcedat ſpeciem, † ſiue ſpecies præcedat genus, vt latè per Decium loquentem in materia derogationis priuilegiorum, per nouas leges generales ſequentes, in l. in toto iure 80. numero 8. cum ſequentibus. ff. de reg. iur. Felin. in capit. primo nume. 10. de reſcriptis.

Vnde licet primus procurator conſtitutus cenſeatur reuocatus per conſtitutionem

67 † ſecundi. l. ſi quis 31. §. final. ff. de procur. l. 23. titulo 5. Partita 3. hoc tamen locum non habet, quando prima nominatio procu-

68 ratoris † fuit ſpecialis, & ſecunda generalis. Puteus deciſione 167. incipit, *in vna Conchen.* libro tertio.

Et in terminis reſeruationis, quòd reſeruatio generalis, non comprehendat caſus ſpeciales, reſoluit Simonet. in tractatu. de reſernatione. quęſtione 49. per totam, vbi dicit, quòd ſi Papa conceſſit alicui ſpe-

69 ciale † indultum conferendi beneficia, etiam reſeruata, non cenſetur ſublatum per regulas poſteriores reſeruantes beneficia, vbi allegat Geminianum, qui benè loquitur conſ. 30. incipit. *Bonifacius Nonus*. numer. 3. & 4 & poſtea ſubdit ibidem Simonet. quòd ideo videtur, quòd priuilegia conceſſa varijs ordinibus, vt poſſint procedere ad electiones, non obſtantibus reſeruationibus, non impediuntur per regulas poſteriores, omnia monaſteria reſeruantes. de quo ego nihil firmo.

Prout etiam idem Simonet. concludit in quęſtione 87. quòd per generales reſeruationes regularum, non intelliguntur reuo-

70 catæ reſeruationes, † quæ ſunt factę ab inferioribus à Papa, vigore ſuorum priuilegiorum, vbi allegat gloſſam in dicta l. 3. C. de ſilentiarijs. libro. 12. poſt Oldrad, conſ. 226. & iterum in quęſt. 99. nu. 27. quibus adde, quę habes in gl. 9. §. 2.

Procedit etiam in materia reſeruationum, vulgaris regula, quòd generi per ſpe-

71 ciem derogatur. † Lapus alleg. 83. n. 3. Geminian. d. conſ. 30. nu. 3. & 4. Æneas de Falconibus. in tract. de reſeruationib. q. 4. principali effectu. 6. ſub n. 9.

Inſuper tanto magis conſtitutio Pij V. de qua agimus, non cenſetur derogata, cum per

72 viam legis ſit facta, & ſic eſt derogatio † difficilior. Gomezius in proemio regul. Cancellarię. quęſt. 5. in fine. Felin in cap. nonnulli. n. 4. verſ. *eſt vnum quod ſi fi ret*. in 1. fallen. & ita reſpondit Rota in d. cauſa Tiraſonen.

Præſertim, quia regula noſtra octaua ſimiliter erat facta per Pium Quintum, ante dictam conſtitutionem, & per eandem conſtitutionem fuit in hac parte limitata. Re-

73 gulę autem poſteriores, † nihil amplius continent, quam illa regula Pij V. continebat, niſi quatenus reuiuiſcunt per nouos Papas, cum per obitum antiquorum expirauerint, & ſic cenſentur renouatę, ac ſub-

74 rogatę cum eiſdem qualitatibus, † & moderationibus, argumento eorum, quę tradunt Caſſador. deciſ. 8. num. 1. & 6. de reſcriptis. Mohedan. deciſ. 5. eod. titulo. Puteus deciſ. 71. lib. 1. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 10. numero. 27. vbi dicunt, quòd clauſulę, & qualitates contentę in commiſſione primę inſtantiæ, & in actu confirmato, cenſentur repetitę in commiſſione ſecundę inſtantię, & in actu confirmato, & ſic de ſimilibus.

Rurſus dicta Deciſio Tiraſonenſis dicit,

75 ſupradicta locum † habere, non ſolum in Vicarijs, quę ante dictam conſtitut. non

dabantur in titulum; ſed poſt dictam Conſtitutionem ſic; verum etiam in Vicarijs, quæ ante d. Conſtitutionem conferebantur in titulum perpetuum, cum eadem militet ratio. maxime ſtantibus verbis diſpoſitiuis, licet verba narratiuæ contrarium ſuaderent, quia magis eſt inhærendum rationi le-
76 gis, † quàm verborum cortici. l. ſcire oportet. §. aliud. ff. de excuſation. tutor. c. propterea. cap. intelligentia, de verborum ſignificatione.

Dixit etiam Rota in eadem cauſa Tiraſonen. quod d. Conſtitutio Pij V. locum habeat etiam in Vicarijs, de quibus non ſoluitur
77 annata, † ex eo, quod fructus, abſque diſtributionibus, non excedant valorem annuum 24. ducatorum de Camera, quia diſpoſitio eſt generalis, & non reſtringitur ab illa qualitate ſolutionis annatę, dependente à ſola expreſſione valoris, & propterea eſt intelligenda d. conſtitutio in caſu, in quo ſit annata ſoluenda: vt remaneat generalis, & vtrumque caſum, ſiue ſoluatur annata, ſiue non ſoluatur capiat. Bart. in l. quęſitum. §. ſi quis fundum. num. 1. ff. de fundo. inſtruct. Caſſador. deciſ. 25. ante numerum 3. ſuper regulis. Io. Gutierrez. in conſ. 13. tex. in l. fin. §. ſi quis, vbi notat Bart. ff. de Iur. & fact. ignorantia.

Pręſertim, quia raro de prædictis Vica-
78 rijs ſoluitur annata, † ratio eſt, nam d. Conſtitutio dicit, quod aſſignentur pro congrua Vicarijs, non minor. 50. nec maior. 100. ducatorum ſumma, computatis omnibus, etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus, communiter percipi ſolitis, & ſic comprehenduntur diſtributiones, de quibus annata non ſoluitur, vt in terminis huius conſtitution. conſuluit. Io. Gutierr. conſ. 8. per totum; & dixi in §. 7. procemiali, verſ. *neque in congrua portione*. num. 185.

Nec dicta conſtitutio 46. Pij Quinti eſt reuocata per Conſtitutionem 15. Gregorij
79 13. † ſub data Kalen. Martij. an. 1. ſub titulo, reductio literarum fęlic. recordat. Pij Papę Quinti pro mendicantibus; Quia vltra quod prefata Conſtitutio 15. Gregorij XIII. dumtaxat procedit, quoad Vicarios Parrochialium vnitarum monaſterijs. Poſtea idem Gregorius XIII. ore reualidauit eamdem Conſtitutionem Pij V. dummodo cum fratre, ſeu Religioſo Vicario ad nutum amobili per Monaſterium pro ſubeũda animarum cura aſſignando, vnus dumtaxat alius Religioſus extra clauſtrum maneat, & non plures, prout ſacra Concilij Tridentini Congregatio declarauit, pro interprętatione cap. 7. ſeſſ. 7. de reform. & ſic memorata conſtitutio eſt hodie ſeruanda.

Summaria §. 4. Gloſſæ Quintæ.

1 *Hoſpitalia, an ſint reſeruata per regulam noſtram.*
2 *Regula noſtra, vti generalis, & fauorabilis, an capiat hoſpitalia.*
3 *Regula 26. Cancellariæ, de beneficijs vacantibus per promotionem, capit hoſpitalia.*
4 *Hoſpitalia, an includantur ſub Iuribus loquentibus, de beneficijs, & n. 7.*
5 *Publicatio fieri debet in hoſpitalibus.*
6 *Hoſpitale approbatum vendi non poteſt, abſq; ſimonia.*
7 *Hoſpitalia non veniunt appellatione beneficij.*
8 *Hoſpitalium adminiſtratores, ſunt ad inſtar tutorum, & Curatorum.*
9 *Hoſpitalis conſtructio, & deſtructio regulariter ſpectat ad perſonas Confraternitatis ipſius Hoſpitalis.*
10 *Reſeruatio extrauagan. ad regimen, non comprehendit Hoſpitalia.*
11 *Hoſpitalia, elemoſineriæ, leproſeriæ, xenodochia, & operariæ, pari paſſu ambulant.*
12 *Hoſpitalia, non includuntur ſub reſeruatione, etiam ſi Epiſcopi auctoritate ſint fundata, & quocunque nomine vocentur.*
13 *Hoſpitalia regulariter conceduntur ad nutum amobilia.*
14 *Hoſpitale, quando eſt beneficium, & datur in titulum perpetuum, cadit ſub reſeruatione regulæ noſtræ.*
15 *Hoſpitalia conferuntur in titulum perpetuum ex diſpoſitione fundatoris, vel quando ſunt electiua.*
16 *Hoſpitalia vnita alijs beneficijs, cadunt ſub reſeruatione, tamquam acceſſoria.*
17 *Hoſpitalis fauorem, non reſpicit reſeruatio.*
18 *Generalitas reſeruationis regulæ noſtræ, reſtringitur ad ſola beneficia perpetua.*
19 *Conſtitutio de publicandis, non ſolum procedit in beneficijs; ſed etiam in officijs.*
20 *Hoſpitalis fauorem concernit, quod certum ſit, An fructus bene diſtribuantur, & à quo ratio ſit exigenda.*
21 *Hoſpitale, quamuis non ſit beneficium, tamen eſt res Eccleſiaſtica, & religioſa, quando auctoritate Epiſcopi fuit fundatum. & n. 22.*
23 *Laicus eſt capax Hoſpitalis, Epiſcopi auctoritate fundati.*
24 *Hoſpitale in dubio potius præſumitur laicale quam Eccleſiaſticum.*

§. 4.

§.4. gloſſ. 5. qui loquitur de Hoſpitalibus.

NVNC videre oportet, An
1 hoſpitalia † comprǽhendan
tur ſub regula noſtra ? &
pro parte affirmatiua facit.
In primis, quòd noſtra regula
eſt fauorabilis, vt diximus
in §.6. prooemiali, & quando materia
eſt fauorabilis, beneficiorum appellatio-
2 ne Hoſpitalia † comprǽhenduntur. gloſſ.
in Clementin. diſpendioſam de Iudicijs,
in verbo, *beneficijs*, in principio, vbi, quia
prǽmiſſum erat de beneficijs, ſeu officijs, con
cludit comprǽhendi etiam Hoſpitalia, & An-
charan. ibi num. 2. notab. 4. Cardinalis quæſt.
3. in fine Ioan. Selua de benef. parte prima
quæſt. 3. Lambertin. de Iurepatronat. lib. 1. p.
prima quæſt. 11. articulo 11. num. 4. Flamin.
Pariſius de reſign. lib. 11. quæſt. 3. num. 49.
3 Secundo, quia regula Cancellariç 26. † de
beneficijs vacaturis per promotionem, ca-
pit etiam huiuſmodi Hoſpitalia, & elemoſi-
narias. Felin. in c. de quarta de præſcriptio.
col. 5. ante numerum 16. verſ. *& ſi aliqua di-
ſpoſitio Iuris, vel regularum*, & numer. 16. vbi in
fine dicit, itá iudicatum fuiſſe in cauſa pro-
pria, Mandoſius in d. regula Cancellariç 26.
q. 6. numero 2.
Tertio, quia dicit Collectaneus, in c. fin. q.
21. in fine, de ſortilegijs, quòd temporibus
4 ſuis, Rota traxit Iura loquentia † de benefi-
cijs ad Hoſpitalia, Mandoſ. d. q. 6. ſub n. 1.
Quarto, quia verba generaliſſima noſtræ
regulæ, loquentis de omnibus beneficijs Ec-
cleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, tàm ſæcu-
laribus, quàm regularibus, & qualitercum-
que, & vbique exiſtentibus, videntur ſatis ap
ta comprǽhendere prædicta Hoſpitalia.
Quinto, quia ſub die 15. Nouembr. 1587.
& iterum 3. Iulij 1588. fuit reſolutum in Ro-
ta coram Bubalo, in vna cauſa Regien. hoſpi-
talis, quòd Conſtitutio Gregor. 13. de publi-
5 candis † reſignationibus beneficiorum, ha-
bet locum in hoſpitalibus, & prius fuerat idē
reſolutum in vna Aquilana Prioratus 14.
Aprilis 1581. coram Cantuccio, & tradit Fla.
Pariſius de reſign. lib. 11. q. 3. à n. 38. & n. 43.
Sexto facit, quia quàmuis hoſpitale, non
ſit beneficium perpetuum, tamen cum ſit fun
datum auctoritate Epiſcopi, & ſoleat ſolis
Clericis cōcedi, non eſt titulus totaliter pro-
phanus, ſed potius Eccleſiaſticus, & ſine labe
6 ſimoniæ † vendi non poteſt, vt tradit Federi-
cus de Senis in tracta. de rerum permuta-
tione, num. 22. Bellamera in eodem tract. p.
3. q. 3. Fla. Par. de reſign. lib. 2. q. 15. n. 7. & ite-
rum lib. 11. q. 3. num. 52.
Prædictis tamen non obſtantibus, con-
trarium tenendum eſt, quia
regulariter hoſpitalia non veniunt appella-
7 tione beneficij † Clementina quia contingit.
§. vt autem, de religioſis domibus, *vt autem,*
inquit, *promiſſa promptius obſeruentur, nullus ex
locis ipſis, ſecularibus Clericis in beneficium confe-
ratur, etiam ſi de conſuetudine, quam reprobamus
penitus, hoc fuerit obſeruatum, niſi in illorum fun-
datione, ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem
ſit de Rectore loci huiuſmodi prouidendum, ſed eo-
rum gubernatio viris prouidis, idoneis, & bonis te-
monijs commitatur, qui ſciant, velint, & valeant,
loca ipſa, bona eorum, ac iura vtiliter regere, & eo-
rum prouentus, & redditus in perſonarum vſum mi-
ſerabilium fideliter diſpenſare, &c.*
Probat etiam tex. in Clem. per litteras, de
prębendis, cuius verba ſunt, *per litteras à Sede
Apoſtolica, vel legatis ipſius, ſuper prouiſione quo-
rumlibet Clericorum directas, de Xenodochijs, lepro
ſarijs, elemoſinarijs, ſeu hoſpitalibus, etiam ſi Eccle-
ſias, vel cappellas, decimas, aut alia ſpiritualia iura
noſcantur habere, nulli poſſe decernimus, prouideri,
niſi hoc in Apoſtolicis litteris, caueatur expreſſe.*
Ecce qualiter in iſtis duabus Conſtitutio-
nibus diſponitur, in vna, quòd hoſpitalia non
ſunt beneficia eccleſiaſtica, nęque vti talia
conferenda, ſed veluti quædam adminiſtra-
tiones, ſeu gubernationes ipſorum hoſpita-
8 lium, ad inſtar † tutorum, & curatorum, vt
tex. ibidem declarat; & in altera quòd in lit-
teris reſeruatorijs, & mandatis de prouiden
do, non veniant huiuſmodi hoſpitalia.
9 Item quia conſtructio, & deſtructio † talis
adminiſtrationis, regulariter fieri ſolet per
perſonas Confraternitatis ipſius hoſpitalis,
Lapus allegatione 42. Cardinalis. conſ. 11.
Abbas in diſputatione 3. num. 13. ad finem,
Pariſius de reſignatione d. lib. 11. q. 3. numer.
42. & 43.
Et in indiuiduo, quòd reſeruationes, de
10 quibus in extrauaganti † ad regimen, non ca-
piant hoſpitalia, conſuluit Federicus de Senis
conſ. 280. *caſus talis eſt.* felicis recordationis,
Lapus de Caſtell. in tract. de hoſpitalibus, n.
63. verſ. *offert ſe modo alia quæſtio, an reſeruatio,*
vbi loquitur de reſeruatione. Ioann. 22. Ae-
neas de Falconibus in tracta. de reſeruat. q.
3. principali ante finem. n. 33. verſ. *tàm hoſpita-
lia, in quibus.* Simonet. de reſeruatione. q. 7. n.
1. & per totá. Selua de benef. p. 3. q. 57. nu. 1. &
per totá, Dec. conſ. 165. *viſo tenore.* n. 2. verſ.
ſed ſupradictis. Gomezius, in reg. de triennal. q.
7. in fi. Rebuf. in tract. de nominatiōn. q. 15. n.
12. Rota deciſ. 725. n. 7. p. 1. diuer. Mandoſ. in

reg. prima Cancellariç quęſt. 9. nume. 2. Puteus deciſ. 251. die 10. lib. 1. Mohedan. deciſ. 18. de cauſa poſſeſſ.

11 Quod ampliatur primo, † vt procedat in eleemoſinarijs, leproſarijs, Xenodochijs, & operarijs, cum omnia iſta dicantur, etiam hoſpitalia, licet diuerſis nominibus, ſecundum diuerſos Regionum mores, ſoleant nuncupari, vt diſponitur in dicta Clementina, per litteras, & ibi gl. verbo *Xenodochiis*, & verbo, *eleemoſinariis*, & tradit Simonet. d. quęſt. 7. Mandoſ dicta q. 9.

Secundo ampliatur, quàmuis prædicta hoſpitalia, ſeu quomodocunque nuncupentur,
12 ſint auctoritate Epiſcopi fundata, † & habeāt Eccleſiam, & campanile, ibique perpetuo miſſæ celebrentur. Mohedan. dicta deciſione 18. de cauſ. poſſeſſ. additionator ad Simonet. dicta quæſt. 7. num. 5. & probat tex. in d. Clementina per litteras, de præbendis, ibi, *etiam ſi Eccleſias, vel cappellas, &c.* Rota deciſ. 725. num. 2. parte prima diuerſ.

Tertio ampliatur, quàmuis talia hoſpita-
13 lia conferantur in titulum beneficij, † Nam cum regulariter ſint ad nutum amobilia, non veniunt nomine beneficij ad hunc effectum reſeruationis, Rota deciſ. 3, *nota quòd vbi Religioſus.* de regularibus, in antiquis, Rota deciſ. 50. *quidam in Ciuitate*, de conceſſ. pręb end. in antiquis, Staphilæus de litteris gratię. §. nona forma expectatiuarum. numero 28. Gomezius, de expectatiuis, numero 92. ad finem, & numero 93. & dicam in §. ſexto huius gloſſæ per totum.

Modò limita dupliciter, primò quando, non ſolum prædicta Hoſpitalia dantur in titulum; ſed etiam conferuntur in
14 perpetuum, † id eſt ad vitam titulati, quia tūc, cum re vera ſint Eccleſiaſtica beneficia, non eſt ratio, cur non veniant in reſeruatione, Selua de beneficio, ſecunda parte, quæſtione 11, num. 13. ad finem, Pauin. de officio, & poteſt. cap ſede vacan. ſecunda parte quæſtione prima, Rebuff. in praxi, titulo de deuolut. numero 73. & in tracta. nominationum. queſtione 15. numero 13. verſ. *primo fallit.* Gomez. in regula de triennali, quæſtione 7. per totam, Hojeda de incompatibilitate in præfatione. numero quarto, in fine. Simonet. de reſeruatione. numero ſexto, iuncta additione, Mohedan. dicta deciſione 18. de cauſ. poſſeſſ. ibi, *quia non dicitur beneficium*, ſi igitur eſt beneficium, ergò venit in reſeruatione, Mandoſ. in reg de annali, quęſt. 10. numero 2. Rota deciſ. 719. numero 9. parte prima diuerſ.

Tunc autem conferuntur in titulum perpetuum, quando in fundatione ita cautum
15 eſt, vel quando per electionem † prouidētur, vt diſponitur in d. Clementina, quia contingit. §. vt autem, ibi, *niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem ſit de Rectore locis huiuſmodi prouidendum.* Rebuf. de pacif. poſſeſſ. n. 81. cum ibi allegatis.

Secundo limita, quando talia Hoſpita-
16 lia eſſent acceſſorie vnita † alicui beneficio Eccleſiaſtico, quia tunc proculdubio caderēt ſub reſeruatione noſtræ regulæ, cum ſequatur naturam principalis. Rebuff. poſt alios in tracta. nominationum. quæſtione 15. num. 14. & dicam in §. 7. huius gloſſę, de benef. vnitis.

Non obſtant modo, quę in contrarium adduxi; Quia ad primum, quod in fauorabilibus, Hoſpitalia appellatione beneficiorum comprænhendantur, intelligendum eſt, quando ſumus in his, quæ tendunt ad fauorem hoſpitalis, tamen iſta reſeruatio
17 non reſpicit fauorem, † ſed præiudicium hoſpitalis, cum inſtitutio, & deſtitutio ſpectet ad homines ipſius fraternitatis, vt ſupra dixi, & in terminis ita reſpondet Mandoſius in regula prima Cancellariç, q. 9. ante num. 1.

Non obſtat 2. & 3. fundamentum, quia in illis caſibus, aut beneficia conferebantur in titulum perpetuum, vel diuerſa militat ratio.

Minus obſtat quartum de generalitate verborum noſtrę regulç, quia illa generalitas intelligitur, dummodo vere ſint benefi-
18 cia † Eccleſiaſtica, quę Apoſtolica, vel ordinaria collatione, inſtitutione, confirmatione, electione, vel alia diſpoſitione prouidentur. Gomezius in d. reg. de triennali. q. 7. n. 3. in fine. ſecus autem, ſi beneficia Eccleſiaſtica non ſunt: nec ſolita conferri auctoritate Apoſtolica, vel ordinaria, aliquo de præmiſſis modis.

Ad quintum reſpondeo, quòd conſtitutio de publicandis, non ſolum loquitur de bene-
19 ficijs Eccleſiaſticis, ſed etiam de officijs, † & ideo nimirum, ſi iſta officia adminiſtrationū hoſpitalium veniant. Vital. in Clem. diſpendioſam. n. 30. & 31. & Cardinalis ibi n. 11. de iudicijs & in d. Clem quia contingit. n. 39. & conſ. 119. n. 1.

Præſertim, vt ordinarius certus ſit, An diſpenſentur fructus pauperibus, & à quo
20 petere debeat rationem † hoſpitalis, & adminiſtrationis, vt in d. §. vt autem. & §. illi etiam diſponitur, & in Conc. Tridentin. c. 9. ſeſſ. 22. de reform. & quem debeat viſitare iuxta c. 8. eadem ſeſſ. 22. Et vt coloni ſciant, quis ſit adminiſtrator ad hoc, vt poſſint ei ſoluere penſiones. Roman. conſ. 143. n. 2. Corneus conſ. 137. in fine. lib. 3. Felinus in c. cum dilecta. n. 13. verſ. *limita ſeptimo.* de reſcriptis, & denique, vt euitentur fraudes, vt in Conſtitutione Gregoriana cauetur.

Ad ſextum reſpondeo, quòd potius ex illo apparet,

apparet, non intrare reſeruationem, eo ipſo, quòd non eſt beneficium Eccleſiaſticum, Tamen cũ ſit res Eccleſiaſtica, & religioſa,
21 † ex quo auctoritate Epiſcopi ſit fundatum Hoſpitale. c. ad hęc, de religioſ. domibus, nimirum ſi ſine labe ſimoniæ vendi non poſſit, vt ibi dicitur, & vide, quę dixi in principio huius gloſſæ. nu. 38. & ſeq.

Nec dicatur, quòd ſupra ſcriptum reliquimus, non committi crimẽ ſimoniæ, in pactione ratione bonorum Cappellaniæ, vel præbendæ ſuę adminiſtrationis, in principio huius gloſſæ. num. 25. & 64. & §. 1. de præbend. ex num. 26. quia illud procedit, quando fundatur ſine Epiſcopi auctoritate, & non eſt res
22 pia. nec Eccleſiaſtica: † quòd ſecus eſt in caſu noſtro. in quo auctoritate Epiſcopi ſunt Hoſpitalia cõſtituta. Gomez. de expectatiuis. ſub n. 93. verſ. *& iſta ſunt notanda.* Nàm ſi daretur, quòd deficeret auctoritas Epiſcopi in fundatione, ſimiliter eſſet res prophana, & ceſſaret ſimonia, ex ſupradictis.

Et quamuis ſit Hoſpitale fundatum Epiſcopi auctoritate, eſt capax illius, laicus, latiſſime Rota deciſ. 725. n. 6. parte 1. diuerſ.

Rurſus id, quod diximus de Hoſpitalibus, Xenodochijs, Infirmerarijs, & Elemoſinarijs,
23 pari ratione procedit in præceptorijs † Sancti Ioannis Hieroſolymitani, & Sanctæ Marię Theutonicorum de Vrbe, & Sancti Antonij, ſiue alterius ordinis, prout ſunt in Hiſpania: quia non cadunt ſub prædictis reſeruationibus, niſi ſecundum diſtinctionem ſupra aſſignatam. Gomezius, de expectatiuis, dicto num. 93. verſ. *& ex iſtis poteſt inſerri.* Gregorius Tholoſanus in inſtitutionibus rei beneficiariæ. cap. 11. num. 6. & 7. Flamin. Pariſius de reſignat. lib. 2. q. 14. num. 9.

Nec omitto, quòd in dubio Hoſpitale po-
24 tius præſumitur laicale, † quàm Eccleſiaſticum, vt per gloſ. in Clem. per litteras, verbo *Eccleſias.* verſ. *quid in dubio.* tradit ibi Imola, num. 16. verſ. *ſi vero non apparet.* Ancharan. nu. 10. verſ. *quid in dubio.* Abbas. nu. 5. in fi. de præbẽdis Barbatia cõſ. 67. n. 11. lib. 3. Pauin. de officio, & poteſtate Capituli. 2. par. q. 1. num. 6. Rebuf. de nomination. q. 15. nu. 15. Mohedan. deciſ. 18. de cauſ. poſſeſſ. Rota latiſſimè deciſ. 725. nu. 6. & ſeq. par. 1. diuerſ. & deciſ. 106. num. 3. 5. & 6. & deciſ. 122. nu. 3. & deciſ. 154. num. 1. & 2. ac per totam. p. 2. diuerſ.

Summaria §. 5. Gloſſæ 5.

1 *Penſio, an ſit beneficium Eccleſiaſticum, vt cadat ſub regula noſtra. & n. 36.*
2 *Penſio beneficium Eccleſiaſticum non eſt, etiam ſi detur in titulum. & nu. 3.*
4 *Penſionis ad titulum, quis ordinari non poteſt.*
5 *Conſtitutio Pij V. de confidentijs, non procedit in penſione.*
6 *Penſionem habens, non gaudet priuilegio fori, ſicut ſi haberet beneficium Eccleſiaſticum.*
7 *Clericus tonſuratus, vel in minoribus gaudet priuilegio canonis, quamuis non ſeruet requiſita neceſſaria ad priuilegium fori.*
8 *Clerico de iure communi duo competunt priuilegia, vnum fori, alterum Canonis, & correctio quoad vnum, non obſtat quoad aliud, licet aliqui contrarium tenuerunt, & numero 9. & 11.*
10 *Penſionarius non tenetur ad aliquam reſidentiam, nec ſeruitium.*
12 *Peſionarius non tenetur dicere officium Canonicum, licet hodie teneatur ad officium paruum B. Mariæ, & num. 13.*
14 *Penſio non inducit incompatibilitatem.*
15 *Obtentum beneficium, narrari debet in gratia alterius beneficij.*
16 *Penſionem narrare neceſſe non eſt, & numero 17. & 18.*
19 *Pœna extrauag. cum deteſtabile, de ſimonia, non extenditur ad penſiones.*
20 *Penſionis in cauſa, non eſt locus ſequeſtro, vigore primæ ſententiæ, iuxta clementinam ad compeſcendas.*
21 *Valoris non eſt detrahenda penſio impoſita.*
22 *Filius non poteſt patri ſuccedere in beneficio, ſecus in penſione, ſi adeſt clauſula transferendi.*
23 *Concil. Triden. ſeſſione. 25. de refor. cap. 15. declaratur.*
24 *Illegitimus licet nequeat ſine diſpenſatione obtinere beneficium, penſionem vero ſic, ſi alias eſt clericus, & ad clericatum diſpenſatus.*
25 *Penſio eſt ius temporale, ſeparatum a beneficio.*
26 *Penſionem obtinere poteſt inhabilitatus ad beneficium.*
27 *Penſionem poteſt reſeruare ordinarius in multis caſibus, & ad Rebuffum, & Mandoſium, contrarium dicentes reſpondetur, & numer. 28. 29. & 34.*
30 *Papa nunquam confirmat prouiſionem, nec impoſitionem penſionis ab ordinario inutiliter factam, ne in futurum occaſionem dare videatur ad malè prouidendum, & n. 32.*
31 *Collatio ordinarij, aut reſeruatio penſionis, ſi legitime*

gitimè eſt facta, non indiget confirmatione.

33 *Noua prouiſio eſt ferè quædam confirmatiò, ſaltim in effectu*.

35 *Voluntas, & intentio Papæ ceſſat per obitum illius*.

37 *Penſio extinguitur morte penſionarij, nec poteſt transferri, niſi de ſpeciali facultate Papæ, & num. 38*.

39 *Penſionarius non laborat, nec ſeminat, nec metit, ac fructus ſine labore manducat*.

40 *Penſionis translatio, eſt ſeruitutis prolongatio, ſeu perpetuatio*.

41 *Penſio non dicitur propriè vacare, ſed extingui*.

42 *Penſio poteſt aliquando eſſe verum beneficium Eccleſiaſticum, & tunc cadet ſub reſeruatione regulæ noſtræ*.

43 *Penſionis de materia tractantes, plures citantur*.

44 *Penſionem ſoluere tenetur Capitulum tempore mortis, vel abſentiæ beneficiati, quando fructus iure accreſcendi percipit*.

45 *Penſio non datur penſionario propter ſeruitium beneficiati, ſed ex gratia Papæ*.

46 *Penſionis ad exactionem competit actio realis, & perſonalis*.

47 *Mors, vel abſentia beneficiati, non debet eſſe damnoſa penſionario*.

48 *Accreſcendi ius, quod Canonicis competit, non debet transgredi illud, quod ſi præſens eſſet beneficiatus reciperet, & n. 49*.

49 *Abſens non poteſt plus perdere, quàm haberet ſi præſens eſſet*.

50 *Penſio non abſorbit omnes diſtributiones*.

51 *Seruitij, quod ratione acquiritur beneficiato præſenti, hoc, & non vltra accreſcit intereſſentibus, ſi abſens ſit*.

52 *Camera Apoſtolica ſoluit penſionem ex fructibus ad illam ſpectantibus*.

53 *Commodum, qui ſentit, ſentire debet onus*.

§. 5. gloſſ. 5. qui loquitur de penſione.

SVCCESSIVE quæritur de penſione; An ſit beneficium Eccleſiaſticum,
1 † ita vt cadat ſub regula noſtra?

Breuiter dicendum eſt,
2 non eſſe beneficium † Eccleſiaſticum, vt probat tex. in cap. quamuis. il 1. de præbend. lib. 6. vbi probatur, quòd quando mandatur alicui prouideri de beneficijs, non poteſt prouideri de penſione, vigore dicti mandati. Ratio eſt, quia penſio non eſt beneficium Eccleſiaſticum, & ita notat Geminian. ibi num. 2. quòd appellatione beneficiorum, non comprehenditur penſio. Ancharan. ibidem. 3. not. & communiter omnes. Rebuff. in tracta. de pacif. poſſeſſ. nu. 92. & ſequen.

Idem etiam probat tex. in cap. ad audientiam. il 2. de reſcriptis, ibi. *annuas penſiones, ſeu beneficia*. Ex quo tex. clarè patet, quòd penſio, & beneficium ponuntur, vt diuerſa, & ita notat ibi Abb. not. 1. Felin. num. 2. & latè reſoluunt Ioann. Selua. de benef. 1. par. q. 3. num. 3. Caccialup. in tracta. de penſionibus. q. 30. Gigans de pēſionibus. quęſt. 28. per totam, vbi reſpondet ad Barbatiam contrarium tenentem, in d. cap. ad audientiam, & ſatisfacit tribus fundamentis per eum adductis. Alphon. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 2. p. cap. 7. num. 4. cum ſequentibus. Gomezius, de expectatiuis. num. 92. Staphilæus de lit. gratiæ. titulo de expectatiuis. forma 9. num. 27. Acebedus in l. 1. tit. 4. num. 5. lib. 5. recopilationis. Rebuff. in tract. de nominationibus. numer. 39. Gregor. Tholoſan. d. c. 11. num. 5.

Quòd etiam procedit, ſiue penſio detur in
3 titulum, vt communiter fieri ſolet, quādo reſeruatur ſuper fructibus alicuius beneficij in fauorem alicuius clerici ad vitam illius, ſiue detur in ſtipendium, puta pro patrocinio preſtando, pro negociis ſollicitandis, pro pulſandis campanis, vel aliis ſeruitiis, vt Gigans. d. q. 28. Gomezius in regula de infirmis reſignan. q. 12. n. 2. Mandoſius ibidem q. 11. nu. 11. & in regula de annali, q. 9. verſ. *ego vero*. vbi propterea tenent, quòd regulæ, de infirmis reſignantibus, & de annali, non habent locum in penſione, quæ datur in titulum. Nauarr. conſ. 11. num. 1. de præbendis.

Vnde ad titulum penſionis, quis ordinari
4 non poteſt, † niſi neceſſitas, aut commoditas Eccleſiæ aliud ſuadeat, prout Epiſcopus iudicauerit, vt diſponitur in Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reform. cap. 2. verſ. *patrimonium vero, vel penſionem*. vbi aperte docetur, penſionem non eſſe beneficium Eccleſiaſticum.

Sic Conſtitutiones Pii IV. & Pii V. loquentes de confidentiis beneficiorum, non habent
5 locum, † contra transferentes penſiones per confidentiam. Nauarr. conſ. 2. num. 6. verſ. *an autem*. de conſtitution. & conſ. 16. de ſimonia, & conſ. 46. num. 1. verſ. *tertio*. de præbendis. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 6. quæſt. 4. num. 52. cum ſequentibus, & in tracta. de confidentiis. quæſt. 23. per totam, vbi plura cumulat, & fuit reſolutum in vna Bugien. prætenſę confidentię, 5. Iunii 1591. coram R.P.D.

R. P. D. meo Pegna doctiſſimo Rotę Auditore.

Hinc penſionem habens, non gaudet priuilegio fori. † ſicut habens beneficium Eccleſiaſticum, in terminis Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 6. requirentis beneficium Eccleſiaſticum, vt quis fori priuilegio gaudeat, quamuis nec habitum, nec tõſuram deferat, vt Sacra Concilij Congreg. cenſuit 19. Iunij 1586. ſub his verbis.
6

Cui reſeruata fuit penſio, vt clerico, ſi non incedit in habitu, & tonſura, non gaudet priuilegio fori.

Et tradit Flaminius Pariſius de reſignat. libro primo. quæſt. 11. num. 70. & lib. 2. q. 15. num. 15. Acebedus in d. l. 1. tit. 4. lib. 1. recopilationis, ſub nu. 5. verſ. *ſed an penſio.*

Ad effectum tamen Canonis, hoc eſt, vt ſi quis illum percuſſerit, incidat in excommunicationem Canonis, *ſi quis ſuadente*. benè ſufficeret dicta penſio, immo quamuis illam non habeat clericus percuſſus, neque habitum, nec tonſuram deferat, erit locus pœnæ † d. Canonis, ſicut de iure communi diſpoſitum erat, quia quoad hoc conc. Trid. nihil innouauit, nec iuri communi derogauit, vt declarauit d. Congregatio Sacra Illuſtriſſimorum Cardinalium Conc. Trident. interpretum, dum dixit.
7

Clerici, qui in hoc decreto Concilij priuilegio fori priuantur, priuilegio tamen Canonis, non intelliguntur priuati.

8 Nam cum de iure communi † clerico iſta duo competerent priuilegia, vt latè Dueñas reg. 99. ampliat. 2. Albertus Trotius de vero, & perfecto clerico. lib. 1. dubio 2. per ſublationem vnius, non aufertur aliud, nec
9 correctio iuris communis † eſt extendenda. cap. cum expediat, de electione in 6. Et quòd expreſſe non inuenitur correctum, intactum ſub iuris communis regulis relictum intelligitur. l. præcipimus, in fine. C. de appellationibus, firmat etiam Nauarrus plura adducens conſ. 24. de priuilegijs, quicquid in contrarium teneat (non tamen viſa Concilij de-
10 claratione) † Florianus de Solis, in tracta. de cenſibus. lib. 2. cap. finali. numero 14. verſ. *quo circa procliuior ſum.* & ſenſerit etiam Emanuel Rodriguez in ſua ſumma. lib. 1. cap. 80. nu. 17. dum dicit, quòd clericus primæ tonſuræ gaudet priuilegio Canonis, dummodo requiſita Conc. Trid. in illo concurrant, & vide, quæ dixi in gl. 53. q. 2.

Similiter penſionarius, etiam, intitulatus ratione dictæ penſionis, nõ tenetur ad aliquã
11 reſidentiam, † vel ſeruitium per ſe, nec per alium in aliqua Eccleſia. Archidiac. in d. c. quamuis. il 1. num. 2. verſ. *prouideri*. de præbend. lib. 6. Franchus not. 2. Ancharan. nu. 2. verſ. *tertio collige*. Geminian. nu. finali. Gomezius in d. reg. de annali. q. 21. nu. 2. Capitius deciſ. 200. num. 3.

Sicut etiam, quamuis beneficiatus tene-
12 tur dicere officium Canonicum, † vt omnes tradunt in cap. 1. de celebratione miſſarum, quia beneficium datur propter officium, nã officium, ſequitur beneficium, ſicut venator leporem. c. fin. de reſcriptis. lib. 6. Penſionarius tamẽ, non tenetur illud recitare. Hieronym. Paulus in praxi Cancellariæ. fol. mihi 51. Gomezius in regula de infirmis reſignantibus. quæſt. 16. num. 13. Soto de iuſtitia, & iure. lib. 10. q. 5. art. 3. Gigans de penſionibus. q. 3. num. 2.

13 Hodie tamen † Penſionarij tenentur dicere qualibet die officium paruum B. Mariæ, ex conſtitutione Pij V. ſub 12. Kalendis Octobris anni 1571. quæ eſt in bullario 134. inter ſuas conſtitutiones.

Item penſiones, etiam plures, non inducũt
14 † incompatibilitatem aliquam, cum beneficijs. Imola in clem. gratiæ. num. 10. de reſcriptis. Gigans de penſionibus. quæſt. 42. Dueñas in reg. 71. limitat. 5. Benedictus Capra reg. 90. num. 90. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. 2. p. c. 7. nu. 1. & per totum.

Huc ſpectat, quòd in gratia beneficiali, licet de beneficijs obtentis debeat
15 fieri mentio. † cap. ad audientiam. il 2. c. in noſtra. c. poſtulaſti. de reſcriptis, latè Menochius de arbitrarijs, caſu 201. ex num. 41. & ſequentibus.

De penſione tamen, non eſt neceſſe facere
16 mentionem, † cum beneficium Eccleſiaſticum non ſit, quamuis concedatur in titulum, quia non eſt titulus perpetuus ſpiritualis, ex quo penſionario moriente expirabit, vt tenuit Rota deciſ. 11. num. 1. de præbend. in antiquioribus. Beſignet. & Rota deciſ. 39. de reſcriptis, in antiquis. Geminian. in cap. non poteſt, in principio. ſub numero 5. de præbend. lib. 6.

Contrarium tamen videlicet, quòd de pen
17 ſione † debeat fieri mentio, tenent Socinus conſ. 260. *in cauſa*. num. 2. lib. 2. Auguſtinus Boerius in cap. ſuper litteris. num. 72. verſ. *decimoquarto de penſione*, de reſcriptis. Menochius de arbitrarijs lib. 2. cent. 3. caſu 201. n. 51. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate. 2. p. c. 7. num. 10. Ludouicus Gomezius in regula de infirmis. q. 16. num. 2.

Inter has tamen contrarias opiniones, Gigans de penſionibus, quaſi per modum conciliationis, diſtinctiones quaſdam facit in q. 67. vbi ponit 6. diſtinctiones, quas per te ipſum videre poteris.

Cæterum quicquid omnes ſupradicti te-
18 neant, verius eſt, † quòd de penſione non eſt neceſſe facere mentionem, quia cum ex ſupradictis

prædictis appareat non eſſe Eccleſiaſticum beneficium; & iura ſolummodo diſponant, quòd narrentur obtenta beneficia, non igitur opus eſt narrare penſionem, cum beneficium non ſit, & ita ſeruat Rota, vt ab eiſdem Dominis Auditoribus audiui, quòd ſufficit ad omnem prorſus reſecandam difficultatem. Intellige tamen, dummodo pẽſio non ſit aſſignata in titulum beneficij, vt inferius dicam. num. 42. & ita poteſt intelligi, & in cap. ad audientiam. il 2. de reſcriptis.

19 Hinc pœna extrauagan. cum deteſtabile de ſimonia, † contra committentes ſimoniã in beneficijs, non extenditur ad penſiones. Nauarr. conſ. 16. num. 2. de ſimonia, & conſ. 46. num. 1. de præbendis. Gigans de penſionibus, vbi multa adducit. q. 99. a num. 6. & 10. & per totam.

20 Sic etiam clem. 1. de ſequeſtratione poſſ. & fructuũ, diſponẽs, quòd ſequeſtretur poſſeſſio & fructus benefici litigioſi: ſtatim, quòd pronuncietur prima ſententia diffinitiua in poſſeſſorio, vel petitorio ad fauorem actoris, & contra reũ poſſeſſorem, non habet locũ in pẽſione, † quia non eſt Eccleſiaſticum beneficium. Gigans de penſionibus. q. 46. per totã.

21 Itidem in narratiua valoris, non eſt detrahenda penſio impoſita † ſuper beneficio, cum penſio ſit onus temporale, & non perpetuum. Puteus deciſ. 202. lib. 3. Rot. deciſ. 184. nu. 3. lib. 2. p. 3. diuerſor.

22 Huc pertinet, quòd licet in beneficijs Eccleſiaſticis, non admittatur ſucceſſio patris † in filium. cap. 1. cum alijs, de præbend. tamen pater clericus habens poteſtatem trãſferendi penſionem, quam poſſidet, poteſt illam transferre in filium ſuum clericum, etiã illegitimum. Gigans de penſionibus. quæſt. 86. numer. 5. verſ. *prædictis tamen non obſtantibus*. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 4. n. 21.

23 Neque in hoc caſu intrat prohibitio Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformatione. capit. 15. † quia ſolum loquitur, quando penſio eſt reſeruata ſuper beneficio, quod habuit pater, quo caſu hodie fieri non poteſt, licet antea ſic, vt idem Flaminius, vbi ſupra. num. 22. & latius in eodem lib. 6. quæſt. 2. a num. 108. vſq; 112. & vide, quæ dixi in principio huius gloſſæ. num. 33.

24 Item quamuis illegitimè natus, non poſſit ſine diſpenſatione † obtinere beneficium. c. 1. de filijs præsbyterorum. lib. 6. penſionem verò reſeruatam ſuper fructibus alicuius beneficij, ſi aliàs clericus ſit, in prima ſaltem tonſura conſtitutus, & ſuper clericatu diſpenſatus, rectè obtinere poteſt, Gomezius in regula de annali. quæſt. 21. verſic. *ſi vero non dantur in titulum*. vbi allegat plures Rotæ reſolutiones. Rota etiam deciſ. 425. num. 1. parte 1. diuerſorum, & ita ſeruat Rota, & fuit etiam reſolutũ in vna Oueten. penſionis. an. 1572. coram Robuſterio, & in alia Cęſarauguſtana pẽſionis 19. Februarij 1590. coram Gyptio, & in alia Burgen. pẽſionis 19. Februarii 1596. coram Illuſtriſſimo Domino Blanchetto, quamuis Gigans de penſionibus. quæſt. 19. & Nauarrus conſil. 63. nume. quinto. de ſimonia, cum alijs contrarium tenuerint.

25 Ratio eſt, quia penſio eſt quodam ius temporale † ſeparatum, formale, & per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio. Gigans de penſionibus d. quæſt. 28. Creſcentius deciſ. 14. de re iudicata. Cæſar de Graſſ. deciſ. 3. n. 8. de præbendis. Rota d. deciſ. 425. n. 2. parte 1. diuerſ.

26 Accedit, quòd priuatus, & inhabilitatus ad obtinen. beneficia, non eſt priuatus ad obtinendas penſiones. † Nauarr. conſ. 12. nu. 15. de reſcript.

27 Quæ omnia procedunt, non ſolum, quando penſio eſt reſeruata à Papa, ſed etiam, immo à fortiori, quando reſeruatur ab ordinario ſuper fructibus alicuius beneficij, ab eo collati tempore collationis. Nam licet regulariter, & ſine cauſa nequeat Epiſcopus penſionem reſeruare, & imponere. ex iuſta tamen cauſa, † vt potè pro bono pacis, vel ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem Eccleſiæ, vel ex alia rationabili, & honeſta cauſa, poteſt illam reſeruare, & imponere, vt latè per Abbatem in cap. conquerente. num. 5. de clericis non reſident. Felin. in cap. ad audientiam. il 2. num. 2. verſ. *Secunda concluſio*. de reſcript. Deciũ in c. ex p. n. 15. de offic. delegat. & conſ. 142. nu. 3. Caccialup. de penſionibus. quæſt. 4. num. 4. Nauarr. conſ. 15. num. 3. de rebus Eccleſiæ, & conſ. 4. num. 2. de ſimonia. Rebuffus in tracta. de pacif. poſſeſſor. num. 103. 104. & 105. Gigantem de penſionibus, quæſt. 6. num. 2. cum ſequentibus. Gomezium in regula de annali. quæſt. 2. poſt num. 5. Mandoſ. in reg. 33. quæſt. 14. nu. 11. Rebuffum de priuilegijs ſcholarium. priuileg. 42. Gambarũ in tracta. de legato. lib. 6. à num. 392. cum ſequentibus, & fuit reſolutũ in vna Militen. Canonicatus 6. Mar. 1596. corã R. P. D. meo Millino & in Albiganen. Canonicatus. 9. Iunii 1579. corã Lancellot. quæ eſt in impreſſ. 519. ſub n. 3. parte prima diuerſ. vbi fuit reſolutum ex cauſa litis poſſe ordinarium imponere penſionem. & alias ſæpe tenuit Rota. Rodoan. in tracta. de ſimonia. 2. p. cap. 14. n. 26. & 27. & c. 31. n. 17.

Nec non ex cauſa permutationis ratione æqualitatis fructuum vtriuſque beneficii permutati, vt dico in gloſſ. 14. verſ. *immo quando*. ex num. 38.

Hinc nihil refert, quòd Rebuff. in praxi. tit. de reſeruationibus, tam generalibus, quam ſpecial.

28 ſpecial.num. 20. dicat, quòd hodie† Epiſcopi non conſtituunt penſiones; quia ex non vſu eſt amiſſa eorum poteſtas, quia ignari ſuę poteſtatis eam perdiderunt. Nam ius commune ſemper eſt in viridi obſeruantia. l. Arriani.C.de hæreticis.

Vnde quatenus ipſe Rebuff. ſuper concordata, in rubrica de collationibus propè medium. verſ. *quarto ſine aliqua diminutione.* fol. mihi 265. dicit, quòd Epiſcopus non poteſt
29 reſeruare penſionem ſuo nepoti, † iuueni, ſuper illo beneficio, quod non poteſt illi conferri, intelligendus eſt, quando Nepos non eſſet pauper, & ſcholaris, vel quando aliqua iuſta cauſa (fraude ceſſante) non adeſſet, ſecus tamen ſi adſit, ex ſupradictis.

Similiter ſunt intelligendi idem Rebuf. in praxi benef. titulo. de reſeruation. ante num. 37. verſ. *& confirmatio penſionis.* & Mandoſius eum citans in tracta. de ſignat. gratiæ, titulo de confirmationibus ad medium. verſ. *penſionis ab ordinario impoſitæ.* dicentes, quòd numquam per Papam datur confirmatio penſionis impoſitæ ab ordinario, ſed ipſe Papa de nouo eam reſeruat. Quando ordinarius non potuit illam reſeruare, & iuſta aliqua non interueniebat cauſa.

30 Semper namque inueteratus † ſtylus Curiæ eſt, quòd Papa nunquam concedit confirmationem prouiſionis ab ordinario, nec reſeruationis penſionis per eum factæ. Nam ſi collatio, aut penſionis reſeruatio ordinarij
31 tenet, non † indiget Apoſtolica cofirmatione. l.vnica.C. de Theſauris.lib. 10. ſi non tenet, non vult Papa eam approbando, & con-
32 firmando, quodammodo† occaſionem dare, vt in poſterum, perperam faciant ordinarij, iniquas prouiſiones, & penſionum reſeruationes: & propterea ſolummodo concedit nouas prouiſiones beneficiorum, vel nouas penſionum reſeruationes, ſcholaribus paupe ribus pro expenſas ſtudiorum. Rebuff. in praxi, titulo de noua prouiſione. num. 14. & ſe-
33 quentibus: licet negari non poſſit, † quòd noua prouiſio ſit quædam ferè confirmatio, ſaltem in effectu, vt dicit Puteus deciſ. 308. nu. 2. lib. 1.

Neque ad non tenendum, quòd hodie poſſint ordinarij, ex dictis rationabilibus cauſis, penſiones reſeruare, me in contrarium mouet, quòd inuenio ſcriptum reliquiſſe prædi-
34 ctum Mandoſium† in eodem tract. de ſignatura gratiæ. tit. de penſionibus. verſ. *hodie tamen,* dum dicit hæc verba.

Hodie tamen ex decreto Pauli IV. non poteſt penſio, ſuper beneficio, de quo alicui per obitum vacante prouidetur, imponi, abſque ipſius Papæ expreſſa licentia, & ſic excluduntur illicitæ pactiones, & prouiſiones ſimoniacæ, contra tex. in c. niſi, ibi, non quidem ex pactione partium, de præbendis.

Quoniam vltra quòd de tali decreto hodie, non apparet, neque reperio aliquam ipſius Pauli IV. conſtitutionem, tale dicentem. Et ipſius Papæ voluntas iam ceſſauit per il-
35 lius † obitum, arg. cap. ſi gratioſe, de reſcriptis. lib. 6. & dixi late in §. 5. procœmiali ex n. 9. & 14.

Pariter intelligi debet dictus Mandoſius de reſeruationibus pẽſionum illicitis, & quæ de iure non permittuntur, ſed reprobantur, vt excludantur illicitæ pactiones, & promiſſiones ſimoniacæ, vt ipſe dicit, non autem de licitis, & permiſſis, vbi nulla adeſt ſimonia. Et idem tex. quem ipſe allegat in d.c. niſi, facit pro iſta parte, quatenus dicit, quòd pro bono pacis permittatur ex auctoritate, & iuſſione iudicum, penſionis reſeruatio.

Cum igitur penſio beneficium Eccleſiaſticum non ſit, vt ex ſupradictis, apertiſſimè apparet. Sequitur regulam no-
36 ſtram† reſeruatoriam, non intrare, nec applicari in penſionibus. Gomezius in tract. de expectatiuis num. 91. in fine, & num. 92. in principio.

Et eo magis, quia præſuppoſito, quòd penſio eſſet beneficium Eccleſiaſticum, adhuc non poſſet cadere ſub noſtra reſeruatione, quia cum penſio ex eius natura extinguatur
37 † morte penſionarij. Gigans de penſionibus, quęſt. 1. num. 5. ad inſtar vſusfructus. §. finitur, inſtitut. de vſufructu: Et non ſolum morte naturali, ſed etiam ciuili, per ingreſſum Religionis, ſequuta profeſſione. Idem Gigans q. 57. per totã. Et per contractũ Matrimonij. Gigans q. 54. Et per militiam, vt ibi q. 55. Et per promotionẽ ad Epiſcopatũ, vt in q. 56.

Nec poteſt renunciari, reſignari, vel transferri in fauorem alterius, niſi ex ſpeciali
38 Papæ † priuilegio. Ratio eſt, quia penſio eſt odioſa, ex quo penſionarius non laborat in
39 Eccleſia, † neque ſeminat: & tamen metit, & fructus ſine labore manducat: & ſi concederetur penſionis translatio, eſſet perpetuam
40 ſeruitutem † beneficio imponere. Gomezius in regula de infirmis reſignan. quæſt. 16. ſub num. 2. Caputaq. deciſ. 303. num. 9. 10. & 11. & deciſ. 313. & 319. parte ſecunda, & deciſ. 99. & deciſ. 100. & deciſ. 120. par. 3.

Propterea in penſione, non datur vacatio, ita vt de eadem fieri debeat prouiſio, ſed datur extinctio, vt per Gigantem. quæſt. 12. nu. 1. & ceſſante vacatione, in qua regula noſtra
41 ſe fundat, ceſſat quoque reſeruatio. † l. adigere. §. quamuis, de iurepatronatus. c. cũ ceſſante 60. de appellationibus, & latius dicam in gl. 9. §. 3. de benef. Eccleſiæ non numeratę.

Declara tamen ſupradicta, vt non procedant, quando beneficium eſſet reuera Eccleſiaſticum, & vti tale vacaret

ret, veluti quando penſio conceditur ad particulare commodum alicuius, ſuper fructibus alicuius Eccleſiæ, vt deinceps ſit benefi-
42 cium Eccleſiaſticum,†(penſio) nuncupatum, vt notat Abb. per tex. ibi in cap.conquerente,ſub num. 1. notab. 1. de clericis non reſidentibus, dicens notandum eſſe ex illo tex. quòd ſuper redditibus vnius Eccleſiæ,poteſt conſtitui certum beneficium,aſſignando certam penſionẽ ex redditibus Eccleſiæ, pro tẽporalitate beneficij nouiter creati,talis enim penſio eſſet Eccleſiaſticum beneficium. Gigans de penſionibus. quæſt. 20. verſ. *quarto limita*.& quęſt.67.num. 1. & quæſt. 99.nu. 22. in fine,& num. 23.Rota deciſ.39.verſ. *aliàs ſi eſſet perpetua penſio*. de reſcriptis,in antiquis, ac proinde caderet ſub reſeruatione noſtræ regulæ.

Alia,quæ ſpectant ad materiam penſionis,
43 † vide vltra Caccialupum,Paulum de Romanis, & Gigantem in ſuis tractatibus penſionis, latiſſime per Gambarum in tracta. de legato.lib. 6.per totum. Flamin. Pariſ. de reſignatione lib.6. q.1. cum tribus ſequentibus, vbi per totam quæſtionem 4. tractatur benè de materia translationis penſionis, & eumdem Flamin.in tracta.de confiden.q.23. & quæſt. 42. 43. & 44.Rebuff.in tract.de pacif.poſſeſſ.à num.92.vſque ad numer. 138.& per infinitas deciſiones Rotales diſperſas, tã impreſſas, quam manuſcriptas, quæ de hac materia factæ fuerunt, & paſſim fiunt.

Quæſtio notanda.

Illud etiam non omittere libuit, quòd quando penſio eſt impoſita auctoritate Apoſtolica ſuper fructibus,& diſtributionibus alicuius Canonicatus, ſeu alterius beneficij:& propter abſentiam,vel obitum Canonici,ſeu beneficiati, Capitulum iure accreſcendi,recipiat omhes fructus, vel diſtributiones,quòd tali caſu prędictum Capi-
44 tulum, ſine difficultate tenebitur † ad ſoluendum penſionem penſionario, nec aliquo modo ſe valebit excuſare, quamuis dicat, quòd numquam ſoluerit, prout vnanimiter fuit reſolutum in Rota, in vna Romana penſionis 4.Iunij 1593.coram R.P.D.meo Litta Rotæ Auditore acutiſſimo,&prius fuerat idẽ tentum per R.P.D. meum Pamphilium Rotæ Decanum ſapientiſſimum,& meritiſſimum in vna cauſa Burgen. penſionis 29. Octobris ann.1591.& facit benè deciſio Creſcen. 3. de ſolut.vbi ſub num.1.dicit non valere contrariam conſuetudinem de facto,cum potius ſit quædam vis, quamuis Ioannes Gutierrez.q. Canonica prima.p. 1. plura hinc inde adduxerit, & dubius,magis in contrariam opinionem ſe inclinauerit, dicens hunc articulum eſſe dignum, vt lis ſuper eo orta,concordia inita, ſopiatur, & etiam Nauarrus conſ. 1. de ſolutionibus per totum,contrarium tenuerit, licet poſtea conſ.3.eodem titulo.num.2. in fine, propter reſponſa viſa duorum præcellentium Doctorum,quorum auctoritas, multum apud ipſum valebat, ab opinione, quam prius tenuerat receſſerit, & ſententiæ Rotali adheſerit.

Cuius rei ratio eſt, quia d. penſio fuit impoſita à Papa ſuper fructibus, & diſtributionibus, & non debetur penſionario propter ſeruitium Canonici poſſeſſoris, ſed ex gratia
45 Papæ, † & ad illam percipiendam actio rea-
46 lis ſibi competit.† Gigans.de penſionibus. q. 39.& q.43.Creſcentius deciſ.3. num.1.de ſolutionibus,ac etiam perſonalis,contra quemcumque ſucceſſorem,qui ſuccedendo ſe obligare cenſetur. Caputaq.deciſ.13.n.1. & ſeq. p.1. Vnde perſona Canonici, illiuſque ſeruitium in hoc caſu nullius conſiderationis eſſe
47 debet,nec mors, † vel abſentia illius poteſt eſſe damnoſa penſionario,ad tex.in l.rem hæreditariam,in fine. ff. de euictionibus. l.3. ff. de tranſactio.reg.non debet,de reg.iur. in 6.

Neque obſtat dicere,quòd tempore vaca-
48 tionis,vel abſentiæ†omnes fructus, ſeu diſtributiones accreſcunt intereſſentibus.ca. 1.de clericis non reſiden.lib.6. Quia cum non ſit dubitandum, quòd Papa potuerit penſionem reſeruare ſuper dictis diſtributionibus, cum in beneficialibus pleniſſimam habeat poteſtatem.cap.2.de prębend.lib.6.& dixi in §.1. procemiali. Clarum eſt, quòd non potuit ac-
49 creſcere plus Capitularibus, † quàm abſens, vel mortuus Canonicus,ſi intereſſet, ac viueret,lucrari poſſet, nec poteſt abſens plus perdere, quàm habuit. l. nemo plus, cum aliis vulgaribus.ff.de reg.iuris.

Nec ex tali interpretatione reſultat aliqua diminutio cultus diuini,cum talis penſio
50 non abſorbeat † omnes diſtributiones d.Canonicatus,vt Canonicus inſeruiens nihil acquirere poſſit.Gigans de penſionibus. quæſt. 4.n. 2.Quo fit, vt quòd ratione ſeruitij eidẽ acquireretur,propter non ſeruitium,vel mor-
51 tem,† acquiratur inſeruientibus, & non vltra,ad notat.per Bart.in l.certi conditio,ſub n.3.ff.ſi cert.pet.& per Socin.Seniorem conſ. 93.circa finem. lib.3.

Prout etiam videmus, quòd quando fructus expectant ad Cameram Apoſtolicam,te-
52 netur ipſa Camera ſoluere † penſionem pro rata. Gigans de penſione.q.65.per totam Burſat.conſ.361.n.24.lib.4. Flamin.Pariſius de reſignatione.lib.1.q.8.nu. 23. & quia qui-
53 cumque ſuccedit in commodo,†pariter,& in onere ſuccedere debet.l.ſecundum naturam. 10.ff.de reg. iur. regula qui ſentit 55. de reg. iur. in 6.

Sum-

Summaria §. 6. Gloſſæ 5.

1 *Manualia beneficia, an includantur ſub regula noſtra, & num. 9. & 58.*
2 *Manuale beneficium eſt illud, quod non confertur in perpetuum, niſi ad nutum conferentis.*
3 *Manualia beneficia præcario comparantur.*
4 *Manuale beneficium, quod amoueri non poſſit, pactum non valet.*
5 *Pactum non tenet, vt precarium non reuocetur.*
6 *Manualia præſumuntur omnia beneficia regularia; ſecus ſecularia. & num. 7.*
8 *Regularia beneficia interdum ſunt perpetua, & ſecularia ſunt manualia, & n. 59.*
10 *Reſeruatio noſtræ regulæ intelligitur de beneficio perpetuo.*
11 *Naturam beneficiorum mutare, Papa non intendit. & num. 28.*
12 *Reſeruatio regulæ noſtræ eſſet fruſtratoria, quoad beneficium manuale, eo ipſo, quod ſtatim poſſit beneficiatus amoueri.*
13 *Manuale beneficium, non cadit ſub rigoroſa reſeruatione in corpore Iuris incluſa.*
14 *Manuale beneficium vacat per obitum.*
15 *Manualia beneficia, non includuntur ſub regula de annali, nec de triennali. & numero 16.*
17 *Manualis beneficij vnio, non tenet, de manualitate mentione non facta, nec impetratio. & num. 18.*
19 *Supplicationes fere omnes incipiunt, dicentes, cum perpetuum beneficium, &c.*
20 *Manuale beneficium, non venit appellatione dependentis.*
21 *Manuale beneficium, non venit proprie, appellatione beneficij.*
22 *Manuale beneficium, licet ſit commendatum à Papa, non propterea remanet affectum.*
23 *Manualis beneficij reſeruatio tenet, ſi Papa expreſſe reſeruat tale beneficium.*
24 *Manualia, & obedientialia ſunt Papæ omnia Mundi beneficia.*
25 *Confirmatione Papæ ſtante, decollatione beneficij manualis, prouiſus remoueri non poteſt, intellige, vt nu. 27.*
26 *Manuale beneficium poteſt reſignari.*
29 *Natura manualis beneficij, vt non alteretur, emanauit regula 38. Cancellariæ.*
30 *Manualia beneficia poſſunt eſſe perpetua, reſpectu collatoris, quia amouere nolit.*
31 *Manualia regularia, & ſecularia differunt, quia reſpectu regularium poſſunt dici perpetua, &c.*
32 *Manualis beneficij reſignati, publicatio fieri debet. & numero 33.*
34 *Manuale beneficium ex ſua natura, an ex conſuetudine poſſit effici perpetuum, & numero 35.*
36 *Conſuetudo, vel præſcriptio, quando poſſit facere beneficium perpetuum de manuali.*
37 *Facultatiuis in actibus, non incipit poſſeſſio, niſi à tempore prohibitionis, & plura exempla adducuntur.*
37 *Prohibitio quando ſit neceſſaria, vt in actibus facultatiuis, & negatiuis acquiratur poſſeſſio.*
38 *Perpetuum beneficium poteſt ex conſuetudine eſſe manuale.*
39 *Manuale beneficium, non cenſetur reuocatum morte conferentis, & declaratur ibidem.*
40 *Manuale beneficium, an poſſit Abbas auferre Monacho, ſine cauſa, ex ſola malitia, & recitantur negatiue tenentes.*
41 *Notarius creatus à Domino Caſtri, ad nutum, & voluntatem Domini, remoueri non poteſt, ſine iuſta cauſa, ex ſola malitia ipſius Domini.*
42 *Caſus plures referuntur in facto contingentes, in quibus volens ſine cauſa priuare, auditus non fuit.*
43 *Ridiculum eſt, & puerile hodie concedere, & cras reuocare.*
44 *Prouerbium Italicum cantat*, chi dà, & ſubito toglie il ſerpe gli viene al cuore.
44 *Variatio in Iure reprobatur.*
45 *Malitijs indulgendum non eſt.*
46 *Manuale beneficium, etiam ſine cauſa auferri poteſt, intereſſe tamen habentes poſſunt contradicere. & nu. 47.*
48 *Manuale beneficium, ratione vindictæ auferri non poteſt, ſicut, & perpetuum. & nu. 49.*
50 *Manuali de beneficio ſpoliato, an competat remedium reintegrandæ, & numero. 51. declaratur.*
52 *Manuale beneficium, non eſt in caſu, de quo hic. & num. 53.*
54 *Manualia beneficia ſunt præceptoriæ S. Io. Hieroſolymitani.*
55 *Deuolutio locum habet in beneficijs manualibus.*
56 *Manualibus in beneficijs, quando procedat reg. 12. reuocatoria vnionum.*
57 *Beneficia in pluribus caſibus prouidentur ad tempus, & non in perpetuum.*
60 *Manuale, non poteſt eſſe curatum beneficium.*
61 *Mutatio Rectorum graue diſpendium cauſat Eccleſiæ Parrochiali.*
62 *Manualitatis ad ſtatum, poteſt ex iuſta cauſa reduci beneficium perpetuum, ab ordinario.*
63 *Beneficium de menſa quale ſit, & an cadat ſub reſeruatione regulæ noſtræ. & nu. 64.*

§. 6. glo. 5. qui loquitur de benef. manual. & de menſa.

SVPEREST nunc videre de beneficijs manuali-
1 bus; † An cadant ſub noſtrę regulæ reſeruationę?
& poſtea videbimus de beneficijs de Menſa. ex
num. 63.

Et primo dico, quòd beneficium manuale
2 eſt illud, † quòd non confertur alicui in perpetuum, ſed ad nutum conferentis, vel alterius, ita vt pro libito illius amoueri poſsit, quandocumq; & quomodocumq; voluerit. cap. cum ad monaſterium. §. tales, de ſtatu Monachorum. c. 1. §. finali, ibi, *& ſi libere poſſint ad eadem monaſteria reuocari*; de priuilegijs. lib. 6. & notatur in c. 1. de Cappellis Monach. lib. 6. Staphilæus de lit. gratię, tit. de expectati. in 9. forma expectatiuarum. n. 29. Caſſadorus deciſ. 4. per totam, & deciſ. 12. ante numerum 10. de præbendis. Rebuf. in praxi tit. de diſpenſationibus, cum irregularibus fact. num. 4. & de pacific. poſſeſſorib. ex n. 272. vſque 283.

Quæ manualia beneficia, præcario com-
3 parantur, † Mandoſius in regula 33. de annali. quæſt. 11. num. 5. Rebuf. de pacific. poſſeſſorib. num. 274. & 276. talique modo poſſunt ad libitum amoueri, quòd non valet
4 pactum † factum ab Abbate de contrario, & eo non obſtante, quamuis interueniſſet iuramentum, poſſet amouere, vt poſt Archidiac. & Io. Andream. in cap. pręſenti. de officio legati, in 6. tradit Gambarus de officio legati, in reſeruando beneficia. num. 12. Rebuf. de pacif. poſſeſſor. n. 274. verſ. *Imò ſi Abbas*. Sicut non valet pactum, vt præcarium
5 non reuocetur, † quia eſt contra naturam ſubſtantialem contractus. l. cum pręcario, 12. ff. de præcarijs.

Et omnia beneficia regularia, præſumun-
6 tur de ſua natura † manualia, vt in dicto cap. cum ad monaſterium. §. tales, de ſtatu Monachorum. Caſſadorus dicta deciſ. 4. numero 3. Mandoſius in reg. 3. reſeruatoria. q. 11. num. 13. Milius in repertorio, verbo, *beneficia regularia*. num. 10.

Secus tamen eſt in beneficijs ſecularibus;
7 Nam perpetua, † & non manualia pręſumuntur, quia natura ſecularium eſt, quòd ſint perpetua. cap. præcepta. 55. diſtinct. c. 1. & ibi gloſſa, verbo, *perpetui*, de Cappell. Monachorum. li. 6. c. veniens, cum ibi notat. de filijs Præsbyterorum, Caſſador. d. deciſ. 4. nu. 2. de prębend. Mandoſius in d. reg. 3. quęſt. 11. Flamin. Pariſius, de reſignat. lib. 11. q. 3. num. 92. & 93.

Interdum tamen regularia ſunt perpetua,
8 & ſecularia manualia, † quia; vel fundatione, vel ſtatuto ab Apoſtolica Sede confirmato, ita ſancitum ſit. Rebuf. in tracta. de pacif. poſſeſſor. num. 280. & in tracta. de nominationibus. q. 9. num. 25. verſ. *in contrarium me trahit*. Gambarus, de off. legati, in reſeruando beneficia. num. 19. & 20.

Vnde deueniendo ad propoſitum noſtrum. An iſta beneficia manualia, ſiue ſecularia, ſiue regularia comprehendantur ſub reſeruatione, per regulam noſtram impoſita? breuiter, & reſolutiue dicendum
9 eſt, † quòd non, prout expreſsè tenuerunt, non includi ſub reſeruationibus. gl. in clem. vnica, verbo, *reuocari*, ad finem. verſ. *& ob hanc cauſam*, de ſupplend. neglig. Prælat. Calderin. conſ. 26. *an in reſeruationibus*. de prębendis, rationem aſſignans. Nempe quòd Papa reſeruando ſibi collationem beneficiorum, videtur intelligere proprie de collatione,
10 quę fit perpetuo de beneficio. † & poſtea ſubdit, quòd, aut Papa voluit talium beneficiorum, non perpetuorum collationē eſſe perpetuam, & tunc mutauit naturam beneficiorum manualium, quòd Papa facere non inten-
11 dit, † cùm non exprimat, argum. cap. 1. 10. diſtinctione, & cap. quærimoniam, de Iurepatronatus? Aut non intendebat illam naturam mutare, & minus intrat reſeruatio, ex
12 quo eſſet fruſtratoria, † eo ipſo, quòd ſtatim poſſet beneficiatus amoueri, Calderinum ſequitur Felinus in cap. per tuas. ſub num. 4. ad finem. verſ. *& adde Calderinum*, de maioritate, & obedientia, Aeneas de Falconibus in tracta. de reſeruationibus in 3. q. principali. nu. 25. verſ. *beneficia manualia*. Staphilæus de lit. gratiæ. tit. de expectatiuis, in 9. forma expectatiuarum. num. 29. verſ. *ſimiliter propter illa verba*. Caſſadorus d. deciſ. 4. in principio, & deciſ. 12. ante num. 12. de prębend. Gomezius in tracta. de expectatiuis. num. 94. verſ. *ſimiliter propter illa verba*, vbi plures columnas, de verbo ad verbum tranſumit, ex Staphilæo, vbi ſupra. Simonet. in tract. de reſeruationibus. quæſtione 3. numero. 1. licet num. 2. dubitare videatur. Acchil. deciſ. 9. num. 1. & per totam de præbendis. Rebuf. in tract. nominationum, quęſtione 9. numero 25. Pariſius, de reſignatione. lib. 11. quęſtione 3. numero 82. & 85. Rota deciſione 739. numero 8. parte 1. diuerſorum, & fuit deciſum. ſub 10. Decembris, ann. 1603. coram R.P.D. meo Litta.

Ita

Ita vt, non cadat ſub rigoroſa reſerua-
13 tione, in corpore Iuris † incluſa. cap. 2. de
præbend. lib. 6. vt fuit reſolutum in vna Ca-
lag. præceptoriæ. de Villel. coram Puteo. de
anno. 1546. teſte Acchile . deciſione 9. de
prębendis.

Quod procedit, quamuis tale beneficium
14 manuale vacet per obitum, † quia, quamuis
ſit manuale, nihilominus per obitum vacare
dicitur, gloſſa. verbo, *reuocari.* verſ. *& ſcias,*
in Clemen. vnica. de ſupplen. negligen. Præ-
lat. & Cardinal. ibi in §. præmiſſa, quęſtione
5. numero 8. Imola. num. 44. poſt medium.
verſ. *redeo ad gloſſam,* Abb. num. 17. Vitalin.
num. 9. Milius in repertorio, verbo, *benefi-
cium manuale,* ſub n. 9. Rot. deciſ. 739. n. 4. p. 1.
diuerſ. vbi etiam dicunt, quòd ſimiliter dici-
tur vacare per amotionem, & per reſigna-
tionem, & R. P. D. Anaſtaſius Germonius in
tract. de indultis. §. regularia. nũ. 16. Flamin.
Pariſ. de reſignat. lib. 2. q. 11. n. 4.

Hinc beneficia manualia, non includun-
15 tur ſub regula de annali, † vt fuit
reſolutũ in vna Albigan. Cappell. 25. Ianuar.
1549. corã Hieron. Nouato. Mandoſ. in reg.
33. de annali. q. 11. n. 5. & per totam. Mohe-
dan. deciſ. 10. de cauſ. poſſeſſ.

Nec etiam comprehenduntur in regul. de
16 triennali, † Gomezius ſuper eadẽ reg. q. 5. &
q. 7. Rebuf. de pacif. poſſeſſ. n. 272. Mohedan.
deciſ. 169. alias 10. de cauſa poſſeſſionis. Pa-
riſ. de reſignat. lib. 11. q. 3. num. 85. Rot. deciſ.
739. num. 7. p. 1. diuerſorum.

Similiter, non tenet vnio de beneficio
17 manuali, non facta † mentione manualita-
tis. Caſſador. deciſ. 4. num. 1. & per totam.
de præbend. Rebuf. de pacif. poſſeſſ. nu. 282.
verſ. *non valeret tamen vnio.* Simonet. deciſ. 31.
in manuſcript. & additio ad Simonet. de re-
ſeruat. q. 8. n. 4.

18 Sicut nec alia quęlibet impetratio † valet
de tali beneficio manuali, manualitatis
mentione non facta, Caſſador. d. deciſ. 4. ſub
num. 1. & num. 2. Flamin. Pariſius de reſi-
gnat. lib. 2. q. 11. num. 7.

Hinc videmus, quòd in omnibus ſup-
19 plicationibus, † in principio illa-
rum fit mentio, quòd beneficium, de quo ſup
plicatur, eſt perpetuũ, ad diſtinctionem ma-
nualis, de quo Papa prouidere non intendit,
& omnes ferè ſupplicationes incipiunt di-
centes, *cum perpetuum beneficium.*

Rurſus beneficium manuale, non venit
20 appellatione dependentis † in reſcripto, vt
per Caſſad. deciſ. 12. nu. 6. & 10. de præben.
tenuit Rota teſte Acchile de Graſſis. deciſ. 8.
de præbend.

Nec venit proprie appellatione beneficij,
21 † cum deficiat vnum ex ſubſtantialibus re-
quiſitis aſſignatis in principio huius gloſſę,
quòd debeat eſſe perpetuum, & tradit Na-
uarr. conſ. 5. num. 1. & conſ. 7. de præbend.
Gregor. Tholoſan. in inſtitutionibus rei be-
neficiariæ. c. 11. n. 12.

Item quamuis beneficium manuale, vlti-
ma vice fuerit commendatum à Papa, non
22 propterea remanet reſeruatum, † quin ad-
ueniente vacatione poſſit ordinarius, vel
Abbas de illo prouidere, quia ceſſante com
menda, ceſſat affectio, & reſeruatio in hoc
caſu, Franchus. in cap. nemo. 15. ſub nume-
ro. 5. verſic. *quod ſi commenda*, poſt Gemi-
nianum, ibi, de electione . lib. 6. Acchil. de-
ciſ. 9. num. 5. & 6. de prębend. Licet ſecus ſit,
in alijs beneficijs non manualibus, vt dice-
mus in §. 8. huius gloſſę 5. de commendis, ac
vide, quæ dicam in gl. 62.

23 Si vero Papa expreſſe reſeruaſſet, † vel
affectaſſet aliquod beneficium Quãdo ex titulo Apoſtolico beneficium manualeſit pe-petuũ.
manuale, tunc proculdubio intraret re-
ſeruatio pro illa vice, & nullus inferior ſe
intromittere poſſit, vt fuit reſolutum, te-
ſte Acchile de Graſſ. deciſione 9. numero 9.
de præbend. nam de viribus reſeruationis,
quando conſtat de voluntate, non eſt dubi-
tandum. Mandoſius in regula 3. quæſt. 10.
numer. 3. ad medium. verſic. *non quod Papa
non poſſit.*

Quoniam omnia beneficia Mundi ſunt Pa
24 pę obedientialia, † etiam manualia. Bald.
in l. reſcripta. numero. 7. ante finem. verſic.
item omnia beneficia. C. de precibus Impera-
tor. offerendis. Philippus Probus in cap. ge-
nerali, num. 13. & num. 41. de electione. lib.
6. Gomezius in proœmio regularum Can-
cellariæ. q. 2. n. 7. & in reg. de non tollendo. q.
1. n. 7. verſ. *illud tamen.* Simonet. de reſeruat.
q. 2. & 13. Rebuf. de pacif. poſſeſſor. nu. 279.
verſ. *quod intellige.*

Sicut etiam, ſi Papa confirmaret pro-
uiſionem factam alicui de beneficio ma-
25 nuali, aut ipſe prouideret, † tunc durante
vita prouiſi, non poſſet per aliquem infe-
riorem amoueri, vt tenent Cambarus in
cap. licet. ſub num. 84. verſ. *aduerte*, de re-
rum permutatione. lib. 6. Bellamera in tra-
cta. de permutation. beneficiorum. parte 3.
quæſtione 6. Io. Andreas, Geminianus, &
alij in cap. præſenti, de officio ordin. lib. 6.
Rebuf. cum alijs. de pacif. poſſeſſor. dicto
numero 279. & 281. Acchiles d. deciſ. 9. n. 8.
de præbend.

Necnon beneficia manualia poſſunt in
26 fauorem † reſignari, vt poſt Federic. Bellam.
& alios tradit Flamin. Pariſius, de reſignat.
lib. 2. q. 11. num. 1. & ſequentibus.

Ac etiam permutari. Rebuf. in praxi. tit.
de permutatione. numer. 49. vbi numero 50.
dicit, quòd non propterea alteratur natura
manualitatis.

O 2 Hoc

Hoc tamen intellige, quando Papa confirmat, vel prouidet ex certa ſcien-
27 tia † in titulum perpetuum de beneficio, quod alias eſt manuale. Abbas. in cap. niſi eſſent, in fin. de prębend. Rebuf. in d. num. 279. verſ. *quod intellige*. Federicus de Senis. de rerum permutat. q. 17. Acchilles d. deciſ. 9. num. 9. de prębend. Gambarus. de officio legati. lib. 4. c. 1. num. 18.

Nam Papa in dubio, numquam cenſetur
28 velle alterare † naturam beneficij, vt ſupra dixi, & tradit Felinus in cap. per tuas. numero 4. de maiorit. & obedien. & in terminis huius beneficij manualis in cap. in noſtra. numero 45. de reſcriptis. Acchil. deciſ. 9. numero. 7. de præbend. Rota deciſ. 739. num. 8. p. 1. diuerſor. Franciſcus Marc. deciſ. 1072. num. 1. & per totam. p. 1. Gambarus. de off. legati, vbi ſupra num. 17. & tetigi ſupra. num. 11.

Vnde, ne, per prouiſionem Papę prętenderetur, alterari naturam manualitatis,
29 emanauit regula 38. Cancellarię, † dicens huiuſmodi.

Item voluit, & ordinauit, quòd ſi aliqui Religioſi petunt aliquod beneficium ad nutum amobile, cum clauſula, quòd exinde, pro ſolo nutu Abbatis, vel ſuperioris amoueri non poſsint, litteræ, quoad ipſam clauſulam, nullatenus expediantur, niſi idem D. N. ponat in Signatura, quòd non poſsit amoueri, vel ad partem, clauſulam ipſam concedat. & bene declarat Alphonſus Soto Hiſpanus, eiuſdem regulæ gloſſator, quæ alias eſt regula 37.

Scias tamen, quòd manualia beneficia
30 poſſunt eſſe perpetua, † habito reſpectu ad Prelatum, qui forſan non amouebit, argumẽto legis ſufficit 56. ff. de condict. indebiti, prout in ſpecie tradit Rebuf. de nomination. q. 9. ſub nu. 27. Vital. in d. Clem. 1. §. in quibus. num. 3. de ſupplen. negligen. Pręlator. latè Selua de benef. 3. p. q. 21. num. 3. circa medium. verſ. *& illa poſſunt dici*, Gambarus. de off. & poteſtate legati de latere. lib. 4. c. 1. nu. 3. in fine, cum ſequen. Pariſius. de reſignatione. lib. 11. q. 3. n. 91. Rota. deciſ. 739. num. 5. p. 1. diuerſor.

Imò amplius dicit Gambarus, vbi ſupra
31 num. 15. & 16. quòd diſtinguendum † eſt, inter manualia regularium, & manualia ſecularium Clericorum, quia manualia Regularium ſunt in ſe perpetua, nam illa facultas amouendi religioſum deſcendit magis à vi poſſeſsionis, quam à natura beneficij: & ſic, ſi beneficia regularia ſunt manualia, non eſt ratione naturę ipſorum beneficiorum; ſed potius ratione dictæ poſſeſsionis, ne Religioſi habeant aliquid proprium, & perpetuum. & Gambarum allegat, etiam Rota, dicta deciſion. 739. num. 6. p. 1. diuerſorum.

In caſibus autem, vbi habet locum reſignatio in fauorem, in beneficijs manualibus, ſecundum ea, quę ſuperius diximus,
32 tunc erit vtiquè neceſſaria publicatio, † & habebit locum Conſtitutio Gregoriana de publicandis, vt fuit reſolutum in vna Aquilana Prioratus, coram Cantuccio 28. Iunij 1583. quę eſt d. deciſ. 739. p. 1. diuerſo. & tenuit prius Rebuf. in reg. de publicand. gl. 1. Anaſtaſ. Germonius in tract. de indultis. §. regularia. num. 35. & late reſoluit Flamin. Pariſius. de reſignationibus. lib. 11. q. 3. nu. 86. & ſequentibus.

Vbi num. 95. aſsignat rationem differentiæ, quare non intret reſeruatio in his beneficijs manualibus, & obligatio publicandi ſic, ſcilicet, quia publicatio non alterat
33 † naturam beneficij, quam reſeruatio alteraret, efficiendo illud perpetuum, & quia publicatio non tendit in alicuius prębiudicium, ſicut reſeruatio, & denique, quia dicta Conſtitutio Gregoriana, facit expreſſe mentionem de beneficijs manualibus, vt ibi, *quorumuis ordinum, etiam militiarum regularibus, electiuis, & manualibus*.

Sed quæro An beneficium de ſua natura manuale, poſsit ex conſuetu-
34 dine effici perpetuum? † Milius in repertorio, verbo, *religioſus non poteſt conſentire* verſic. *& ex his puto*, & verbo, *beneficia manualia, an poſſint*, ſub numero 9. Gambarus. in tracta. de officio legati. lib. 4. cap. primo, numero 19. dicunt, quòd ſic, pro quo videtur optimus. tex. in cap. cum de beneficio. 5. de prębend. lib. 6. ibi, *vel præſcriptio legitima ſit completa, etiam ſi ante, vel poſt, religioſi, quandoque miniſtrarunt in eodem.*

1 An beneficiũ manuale poſſit ex conſuetudine effici perpetuũ.

35 Contrarium tamen, † tenent Abbas in cap. ad noſtram. numero 11. & Decius ibi numer. 6. verſ. vltimo, de confirmatione vtil. Rebuf. in tracta. de pacif. poſſeſſor. numero. 277. Ea ratione, quia cum ſit in mera facultate Abbatis, vel alterius, poteſtatem habentis reuocare, vel non, ſi non vſus eſt tali facultate, non inducitur conſuetudo, nec præſcriptio, quia in actibus merę facultatis, induci non poteſt. l. qui Iure familiaritatis. ff. de acquirend. poſſeſſ. l. viam publicam. ff. de via publica, & ſequitur Mandoſius in regula 33. de annali. quæſtione vndecima. ante numerum 5.

36 Poteſt concordari iſta contrarietas, † quòd aut ſumus in conſuetudine, vel præſcriptione, introducta à tempore prohibitionis remouendi ad nutum, vel à tempore, quo ſciente, & patiente illo, qui ius amouendi prætendit, fuit aliquis prouiſus in titulum perpetuum, & talis prouiſio habuit effectũ: & tunc ſit vera prima opinio, quòd benefi-

cium

cium manuale poſſit ex conſuetudine, vel præſcriptione effici perpetuum.

Aut ſumus in caſu, in quo ille, qui Ius remouendi habere prætendit, numquam fuit prohibitus, nec ab alio fuit facta prouiſio, de tali beneficio in perpetuum, debito effectu ſubſequuto, ſed quòd ſemper fuerit facta prouiſio ad nutum, & voluntatem illius: tunc quidem quamuis ipſe numquam amouerit, nec vti voluerit ſua voluntate, numquam (etiam per mille annos) perditur illa libertas, conſuetudine, nec præſcriptione, cum neque detur ſtatus quaſi poſſeſſionis.

Iſta conciliatio deſumitur ex his, quę Do-
37 ctores tradunt in ſimili materia † aliorum actuum meræ facultatis, & voluntatis, veluti in Iure altius tollendi in proprio ſolo, & prædio meo, & in voluntate adeundi ad furnos, vel molendina, ad quos, vel ad quæ, quiſque voluerit, & in Iure piſcandi in publico flumine, & in priuilegio alicui dato, aliquid faciendi, quandocunque voluerit, & ſimilibus, vt per Baldum in l. de quibus. num. 21. ff. de legibus. Ripam reſponſo 3. ſub titulo de conſuetudine. Riminal. conſ. 10. num. 28. & ſequent. Guido Papa deciſ. 298. num. 1. Afflict. deciſ. 388. nu. 2. cum ſequen. Menoch. de arbitrar. caſu 44. per totum, & caſu 160. per totum. Balbum de præſcriptionibus. 4. p. 5. partis principalis. q. 4. à nu. 1. & 5. per totam. Iaſ. in l. quominus. ff. de fluminib. num. 27. cum ſequentibus. Ripam ibidem. nu. 132. & in cap. cum Eccleſia Sutrina. nu. 50. de cauſ. poſſeſſ. Anton. Gomezium. lib. 2. variar. cap. 15. nu. 27. Caputaq. deciſ. 306. num. fin. & per totam. p. 1. Rodericum Suarez. in l. quoniam in prioribus. ampliat. 10. à num. 20. Couarru. in reg. poſſeſſor. 2. p. §. 4. num. 6. verſ. *huic ſane obiectioni.* Antonium de Padilla. in l. 1. num. 14. C. de ſeruitut. & aqua. Rota deciſ. 70. per totam. p. 2. diuerſ. & fuit reſolutum in cauſa Saguntina dimidiæ annatæ. 16. Iunij. 1595. coram R. P. D. meo Litta. Anton. Gabriel. titul. de præſcription. concluſ. 10. per totam, & concluſ. 11. & 12. Rot. deciſ. 33. num. 1. p. 1. diuerſor. vbi ex num. 2. cum ſequentib. multipliciter declarat, & alios plures modos acquirendi quaſi poſſeſſionem, vltra prohibitionem aſſignat, veluti quando ſoliti eſſent dare licentiam piſcandi, vel ędificandi, vel ad alia molendina, ſeu furna adeundi, vel Ius piſcandi arrendarent, & in alijs actibus, qui fieri non ſolent, citra ius, & nomen poſſeſſoris.

Sicut etiam per contrarium, beneficium
38 perpetuum poteſt, † ex conſuetudine effici temporale. Milius in repertorio, verbo, *Religioſus non poteſt conſentire.* in fine. capit. cum de beneficio, & ibi Doctores de præbend. in 6.

Adde, quod licet beneficium manuale poſſit reuocari ad libitum conferentis, tamen per mortem ipſius conferentis, non
39 cenſetur † tacite reuocatum. Abbas in cap. finali. not. 3. n. 6. de præcarijs, vbi rationem aſſignat, quia præſumitur, quis perſeuerare in ea voluntate tempore mortis. cap. maiores. de baptiſmo. Decius in cap. ad noſtram. in fine. de confirmat. vtil. vel inutil. Rebuf. in tracta. de pacif. poſſeſſ. num. 276. Secus tamen eſſet, ſi beneficium eſſet conceſſum ad beneplacitum concedentis, quia tunc ceſſaret beneplacitum, & conceſſio, morte concedentis. cap. ſi gratioſe. de reſcript. libro 6. Abbas in d. cap. fin. ſub num. 6. verſ. *ſecus vbi quis conceſſiſſet.* de precarijs, de quo vide, quę dicam in gloſſ. 12. à num. 53. & 64. & dixi in §. 5. proœmiali à numero 9.

Manuale beneficiū quādo poſſit auferri ſine cauſa, & quid in officijs vſque ad n. 49.

Rurſus dicunt Abbas in cap. ad noſtram. num. 12. Decius numero ſeptimo. de confirm. vtil. vel inutil. & Milius in repertorio, verbo, *beneficium manuale.* ſub num. 26. Rebuf. in dicto tracta. de pacif. poſſeſſ. numer. 275. verſic. *ſecundo intellige*, quòd quamuis beneficia manualia, de ſua natura ſint amobilia, tamen quòd ſi Abbas ſine cauſa monachum remoueret à Prioratu manuali, poſſet idem monachus implo-
40 rare officium ſuperioris, † vt ſine cauſa, ex ſola malitia non remoueatur, vbi idem Rebuf. ſemel ita ſeruari vidiſſe refert, & allegat Innocentium in cap. inſinuante. ſub num. 2. verſ. *& ſi concurreret caſus*, qui Clerici, vel vouentes, dicentem hæc verba; *quòd ſi occurreret caſus, in quo Abbas, vel ſuperior vellent ex malitia remouere Monachum à loco, quem ei deputauit, poſſet ſupplicari ſuperiori, & ſuperior eum audire deberet, ad ſimilitudinem ſerui, vt in l. 1. C. de precibus imperat. offeren. & §. ſed & maior, inſtitut. de his qui ſunt ſui, vel alieni Iuris.*

Conducit quod, plura erudite allegans conſuluit Burgos de Paz, in quodam conſilio ſuo, de cuius numero nunc memor non ſum, quia ad præſens non habeo præ manibus, quòd ſi aliquis Dominus tempora-
41 lis deputauit in ſuo territorio † Notarium ad libitum ſuum, non poterat eum ſine cauſa remouere ex ſola malitia, & ita fuiſſe ſæpè iudicatum ipſe refert, & ego alias in praxi ſeruatum fuiſſe audiui in Cācellarijs, & alijs ſupremis Tribunalibus Hiſpaniæ, in pluribus cauſis ſimilibus: ac faciunt tradita per Molinam. de primogen. lib. 1. capit. 25. num. 17. & late poſt plures concludit Io. Gutierr. lib. 3. pract. quęſt. q. 11. ex num. 2.

Sicut etiam vidi, quòd quidam Ordin. Hiſpa-

42 ſpaniç, † qui habebat curam animarum in
quodam oppido ſuæ diœceſis, delegauit vices
ſuas cuidam Præsbytero idoneo, durante
tempore voluntatis ſuæ, vt ibi exerceret cu-
ram animarum, & cum paulo poſt vellet
eum remouere, ſine cauſa, ipſe appellauit ad
Metropolitanum, qui reuocauit decretum
remotionis ab ordin. prolatum, cum inde
ſequutis, & manutenuit d. Presbyterum in
d. exercitio curæ animarum; Verum quidem
eſt, quòd Parrochiani, pro intereſſe Eccleſię
venerunt ad cauſam, vt non remoueretur,
quod multum prodeſſe potuit, vt ſtatim ſu-
bijciam. num. 47. & quòd quoad curam ani-
marum eſt ſpecialis fauor. vt infra nume-
ro 60.

Ridiculum namque eſt, & puerile, hodie
43 concedere, & cras reuocare, † & pęnite-
re. Rota. deciſ. 33. numer. 18. de præbend. in
antiquis.

44 Commune etiam prouerbium † Italicum
cantat, *Chi dà, & ſubito toglie, il ſerpe li viene
al cuore.* vt refert Ioann. Andreas. in cap. præ-
ſenti. numero 3. de officio legati. in 6. Nam
omnis variatio in Iure reprobatur. l. ſerui
electione. ff. de legat. 1. cap. licet de procu-
rat. in 6. regula, quod ſemel placuit de reg.
Iur. in 6. Acchil. deciſ. 13. & 14. de penſioni-
bus. Gregor. Lopez. in l. 5. titulo. 19. Par-
tita 6.

45 Neque malitijs eſt indulgendum. † l. in fun-
do. ff. de rei vindicatione. capit. ſedes. de
reſcriptis.

Cæterum quidquid ſit, in alijs mate-
rijs, in caſu tamen beneficij
manualis, de quo agitur, de cuius natura
eſt, quòd poſſit ad libitum, quandocumq; &
quomodocumq; amoueri. Clem. 1. §. præmiſ
ſa, & ibi Cardinalis num. 4. Ancharan. &
Imola, & omnes. de ſupplend. neglig. Præla-
46 tor. difficile † mihi videtur, quòd in praxi
ſeruari poſsit, vt ſine cauſa remoueri non
valeat; & propterea dicit Ioannes Andreas
in c. cum ſingula. 32. n. 1. ſub gl. *ad idem*, de
pręb. li. 6. quòd apud Italos communiter hoc
non recipitur, & ibi etiam tradunt omnes,
præſertim Geminianus. numero 10. Decius
in dicto cap. ad noſtram. numero 7. verſic.
ſed in Italia. de confirmatione vtili. Milius in
repertorio, verbo, *beneficium manuale ſi*. Ab-
bas ſub num. 26. Licet Franchus ſub num.
5. in dicto cap. cum ſingula, indiſtincte,
non admittat opinionem Ioann. Andreæ,
ſed diſtinctione quadam vtatur: & tandem
concludit, quòd licet talis promotus, non
audiatur pro intereſſe ſuæ perſonæ. Tamen
47 pro intereſſe loci, † à quo moueretur, vt
quia ex tali reuocatione lederetur præ-
dictus locus, ſemper ſit audiendus. Dicit
etiam Rota in deciſione 1. ſub numero 1.
de reſtitut. ſpoliat. in antiquis. verſic. *nec
ſeruamus*, quòd non ſeruat opinionem D.
Innocentij in dicto cap. inſinuante, qui Cle-
rici, vel vouentes, idem etiam dicit Rota.
deciſ. 6. de reſtitutione ſpoliat. in nouis. Et
fuit reſolutum in vna Burgenſi. amotionis
magiſtri Cappellæ 11. Decembris 1581.
coram Illuſtriſsimo Blanchetto. Rota deciſ.
778. num. 1. & per totam. p. 1. diuerſorum.
vbi alij plures allegantur. Cum igitur re-
mouens vtatur iure ſuo, remotus conqueri
non poteſt, ex quo illi iniuriam non facit. l.
iniuriarum. §. 1. ff. de iniurijs. cap. cum
Eccleſia Vulterana, & ibi glo. verbo, *iniuria*.
de electione. Beſignet. deciſ. 2. de rerum
permutatione.

Quod tamen declara, & limita, quan-
48 do ſuperior priuaret † animo ſe vindi-
candi, vel alias malo, & de hoc poſſet
aliquatenus apparere, veluti, quia ſpolia-
ret Monachum, pendente accuſatione, vel
inquiſitione, contra eum cępta, vel ſimili-
ter. Rota dicta deciſ. 1. de reſtitut. ſpoliat. in
antiq. ſub num. 1. Nauar. in cap. non dicatis.
12. q. 1. num. 66. verſ. *addo octauo*. Rota d.
deciſ. 778. num. 2. ibi, *dummodo abſit malitia*.
p. 1. diuerſor.

Sicut nec ſi beneficium eſſet perpetuum,
49 † Rota dicta deciſion. 6. de reſtitut. ſpoliat.
in principio. Nauarrus vbi ſupra ſub dicto
num. 66.

An autem competat remedium poſſeſ-
ſorium reintegrandi tali be-
50 neficiato de beneficio manuali, diſtingue, †
aut contra ſuperiorem remouentem, & tunc
non competit actio ſpolij, cum præcario poſ
ſidere videatur, aut contra tertium extra-
neum, & tunc competit d. actio. Rota deciſ.
1. de reſtitut. ſpoliat. in antiq. per totam, &
deciſ. 6. eodem titulo, in nouis. Felin. in
cap. per tuas. ſub num. 3. de maiorit. & obe-
dien. Rebuf. de pacif. poſſeſſ. num. 273. verſ.
vnde Doctores.

Manualibus in beneficijs, an competit actio ſpolij.

Quod enim ſimiliter limita, niſi ſuperior
51 ſpoliaret doloſe, & animo † ſe vindicandi,
quia tunc etiam competeret remedium ſpo
lij, vt paulo prius dixi num. 48.

QVANDO Epiſcopus cũ conſenſu Capi-
tuli vniuit Eccleſiã Parrochialem monaſte-
rio, vt regeretur per ſecularem clericum
præſentatum à Monaſterio, & inſtitutum ab
Epiſcopo, illud non erit beneficium manua-
52 le, ſed Vicaria † perpetua. Rota deciſ. 24.
de prębẽdis, in nouis, Ægidius Bellam. deciſ.
702. *ſuppoſito*, per totam, & vide, quæ dixi ſu-
pra in §. 3. huius gloſſæ.

Idemq; eſt, quamuis in prędicto caſu inſti
53 tutio non ſpectet ad Epiſcopum, † ſed ad Ar
chidiaconum, Rota deciſ. 21. n. 1. & 2. de pręr
bend. in antiquioribus Beſignet.

Omnes

Omnes autem pręceptoriæ S.Io.Hieroſo-
54 lymitani ſunt beneficia ad nutum.† amobi-
lia,vt Rota reſoluit, teſte Puteo deciſ. 592.
coram Domino Mariſcotto,per totam.lib.1.
& dixi in §.5.huius gloſſæ.n.54.

Et in beneficijs manualibus habet locum
55 deuolutio, † ita quòd Epiſcopi poſſunt pro-
uidere iure deuolutionis beneficia manualia
regularia.tex.in clem.vnica,de ſupplen. ne-
glig. Pręlat.

Nec non regula 12.reuocatoria vnionum
56 habet locum in vnionibus † factis pro prę-
bendis, & Canonicatibus,ad nutum amobili
bus.Mohed.deciſ.2.de conſtitutionibus.

Et plures caſus, quibus beneficia ad tem-
57 pus prouidentur,etiam per ordinarium,† vi
de ſeptem coniunctos per Rebuffum in pra-
xi,titulo requiſita ad bonam collationem,
ex n.14.vſque ad nu. 21.

Verum contra ſupradictam reſolutio-
nem,quòd in beneficijs manua-
libus non intret reſeruatio, inſurgit difficul-
58 tas † ex his,quæ ſupra diximus,iuncto teno-
re noſtrę regulæ.

Nam dictum remanet.n.6.quòd generali-
ter beneficia regularia,de ſua natura prǽſu-
muntur manualia, ſi igitur beneficia regula-
ria ſunt manualia,& regula noſtra reſeruat,
etiam quæcumque beneficia quorumuis or-
dinum regularia,& qualitercumque qualifi-
cata,vt in eius principio legitur,ergo ſequi-
tur,quòd reſeruat ſimiliter manualia.

Tamen nihilominus tenendum eſſe ſine
difficultate,memoratam reſolutionem arbi-
tror.Neque obſtat prædicta difficultas,quo-
niam plura beneficia regularia ſunt, quæ
ſunt perpetua, & non temporalia, vel ex
ſua natura,vt ſunt multæ Abbatiæ,& præla-
turæ regulares,præſertim electiuæ. tex. in c.
Monachi.§.Priores de ſtatu Monachor.cap.
nullam poteſtatem.18.q.2.lex.73.tit.7.Par-
tita prima.Selua de benef. 3.p.q.68. num.2.
Caſſador.deciſ.4.de præbend.nu.3.& ſeq. &
deciſ.12.num.9.eodem tit.Pariſius conſ.44.
num.3.lib.4.

Vel ex priuilegio, ſtatuto,vel conſuetudi
ne,ſimiliter poſſunt eſſe perpetua,ſecundum
ea, quæ ſupra diximus.n.8.Ideo in his veri-
59 ficari poteſt regula noſtra;ſecus verò † in
manualibus, quæ vera beneficia Eccleſiaſti-
ca non ſunt,vt benè tradit in terminis regu-
lę 3.Cancellarię Mandoſius ibidem. q.9.nu.
12.in fine,& n.13.& dicam infra in gl.8.Fla-
min.Pariſ.in tract.de reſignat.beneficiorum,
lib.11.q.3.num.92.& 93.

Non omitto, quòd in Rectoribus parro-
chialium Eccleſiarum, difficile admittetur
iſta manualitas, ſeu ad nutum remotio, ſed
60 debet Parrochialis conferri in perpetuum,†
non obſtante,quacumque contraria conſue-
tudine, vt Sacra Concilij Trident.Congreg.
cenſuit ſuper declaratione.c.18.ſeſſ. 24. de
reform.dicens huiuſmodi.

Rectores parrochialium non debent eſſe manuales.

Semel Rector deputatus, non poterit ad nutum amoueri, à patronis, etiam quòd allegarent eſſe in poſſeſſione ita faciendi, etiam ſi iuſpatronatus eſſet alicuius Communitatis; ſed perpetuo illius Eccleſiæ remanebit. hoc idem fuit declaratum in præ-
ſentatione alterius communitatis,quæ alle-
gabat antiquam conſuetudinem, amouendi
Rectorem ad libitum.

Ex tali namque mutatione Rectorum,Ec
61 cleſia maximum † recipit detrimentum.Ro-
ta deciſ.24.num.1.ante finem.verſ.*modo Eccleſiæ expedit*.de præbendis,in nouis,& dicam
in gl. 6.ſuper.quæſt.1.num.206.ac propte-
rea Rota,in vna Toletana iuris nominandi
29. Nouembris. 1582. coram Illuſtriſſimo
Blanchetto,dubitauit, An laicus fundator
parrochialis, poſſit in fundatione facere,
quòd Rector ſit amobilis ad nutum patroni,
& in partem negatiuam ſe inclinauit.

Rurſus adde,quòd ſimplex beneficium per
62 † petuũ de iurepatronatus,poteſt ab Epiſco
po de conſenſu Patroni,ex iuſta cauſa effici
manuale,& ad nutum ipſius Patroni, vt con-
ſuluit Nauarrus conſ.9.n.1.& per totum,ſub
titul.de officio ordinarij,in impreſſione Ro-
mana.

Beneficiũ perpetuũ, an poſſit effici manuale ex conſẽſu patroni.

Reſtat nunc,vt aliquid dicamus de be-
neficijs de menſa. Videlicet,
quid ſint, & an cadant ſub reſeruatione re-
gulæ noſtræ?In quo breuiter conclude, quòd
63 beneficium de menſa† dicitur illud,quod eſt
perpetuo incorporatum menſę Epiſcopali,
aut Capitulari,ſeu Abbatiali,ita quòd num-
quam vacat, nec in tali beneficio datur ne-
gligentia in prouiſione.gl. verbo *de menſa*. in
clem.1.de ſupplen.negligen. Prelator. & ibi
Imola.n.42.& Cardinal.n.5.ſub §.præmiſſa.
Vitalin.n.4.gl.verbo *ad menſam*.in clem. 1.§.
quidam,de exceſſ.prelator. vbi Abb. nu. 17.
Imola.nu.16.Vitalin.nu.101.& cæteri.

Beneficiũ de mẽſa quid ſit & an cadat ſub reſeruatione.

Cum igitur beneficium de menſa non ſit
verè beneficium,nec detur in eo vacatio,re-
64 ſultat,quòd minime comprehẽdatur†ſub re-
gula noſtra,loquẽte de beneficijs vacaturis.
Vt fuit deciſum in vna Taruiſina Parrochia-
lis.10.Decembris anni 1603.coram R.P.D.
meo Litta,& dicemus in §.ſequenti de bene-
ficijs vnitis n.21. & in gl.9.§.3.de beneficijs
Eccleſię non numeratę.

Sum-

Summaria §. 7. Gloſſæ 5.

1 *Vnita beneficia, an includantur in reſeruatione regulæ noſtræ, & n. 25. & 38.*

2 *Vnitum beneficium, mediante vnione, diſinit eſſe beneficium.*

3 *Vnitum beneficium conuertitur in naturam eius, cui fit vnio.*

4 *Vnio eſt extinctiua tituli beneficij.*

5 *Vnitum beneficium dicitur prædium illius rei, cui fit vnio, & n. 39.*

6 *Vnitum beneficium efficitur ſeruus alterius beneficij, cui vnitur. Et capta poſſeſſione rei, cui facta fuit vnio, inſimul erit capta poſſeſſio beneficij vniti.*

7 *Vnitum beneficium, nunquam vacat.*

8 *Vnitum beneficium curatum, alteri ſimplici, tranſit in naturam ſimplicis.*

9 *Regula de triennali, non habet locum in beneficio vnito, quando ex parte fundantis ſe in vnione opponitur de illa, & n. 10.*

11 *Vnita beneficia permutari non poßunt.*

12 *Pœna c. licet. Canon. de electione, in 6. non procedit in beneficio vnito.*

13 *Parrochialis vnita dignitati, non debet per concurſum prouideri.*

14 *Vnita beneficia reſignari non poſſunt.*

15 *Vnitum beneficium ſe habet erga rem, cui vnitur, ſicut filius erga matrem.*

16 *Vniti beneficij, non eſt neceſſe facere mentionem in impetratione.*

17 *Vnionis beneficij cauſa, non dicitur beneficialis cauſa.*

18 *Epiſcopus non poteſt diſpẽſare, cum illegitimo, niſi ad ſimplex beneficium, tamen ſi parrochialis eſt vnita beneficio ſimplici, diſpenſare poteſt ad parrochialem, & n. 19.*

19 *Parrochialis Eccleſia vnita beneficio, non curato, poteſt conferri non graduato in Regno Franciæ.*

19 *Vnitum beneficium, non cauſat incompatibilitatem.*

20 *Vnionis natura eſt, vt auferatur collatio.*

21 *Beneficia, quæ dicuntur de menſa, non veniunt ſub generali reſeruatione, quia non vacant.*

22 *Vnitum beneficium impetrari non poteſt, etiam ſi vnio ſit facta ad vitam alterius, & nu. 23.*

24 *Beneficium vnius diœceſis, vnitum beneficio alterius diœceſis confertur per ſolum Epiſcopum illius, cui vnio facta fuit.*

26 *Vnio perpetua, tribus modis potiſſimè fit.*

27 *Vnio aliquando fit acceßorie, pro augumento dotis alterius beneficij.*

28 *Vnio interdum fit ad inuicem, & æque principaliter.*

29 *Vnio etiam fit, quoad ſolum caput, & gubernatorem.*

30 *Epiſcopatus Viterbien. & Tuſculan. ſunt vniti, quoad caput, & quis denominetur prius, ibidem.*

31 *Denominatio fit a digniori, & n. 33.*

32 *Calagurritan. & Calciaten. diœceſis, de qua auctor eſt ortus, habet duas Eccleſias Cathedrales, & ſemper fit denominatio à Calagurritana, vti digniori.*

33 *Vnitum beneficium acceſſorie, non cadit ſub reſeruatione regulæ noſtræ.*

34 *Caſtrum vnitum acceſſorie, alicui Ciuitati, regulatur per Regulas Ciuitatis, ac perdit proprias regulas, ac priuilegia, quæ habebat ante vnionem. & num. 35.*

36 *Patre fam. tranſeunte in patriam poteſtatem, per arrogationem, tranſeunt omnia iura ſuæ perſonæ, &c.*

37 *Vnionis acceſſorie factæ, plures effectus remiſſiue.*

38 *Expectatiuæ non capiunt beneficia acceſſorie vnita.*

40 *Reſeruatio non capit beneficium vnitum, quamuis vnio nondum habuerit effectum, & numero 41.*

42 *Gratia de vniendo, eſt maior, gratia de prouidendo.*

43 *Vniones effectum non ſortitæ, reuocantur per regulam 12. Cancellariæ, & nu. 45.*

44 *Vnio diminuit cultum diuinum.*

46 *Vniones effectum non ſortitæ, non reuocantur per regulam 12. in pluribus caſibus, in eadem regula contentis, num. 47. nec non quãdo fiunt ex cauſa dotis neceſſaria alicuius loci Pij & num. 48.*

49 *Vniones factæ in augmentum cultus diuini, non reuocantur per regulam Cancellariæ, nec factæ ex cauſa onerosa in vim contractus, & num. 50.*

51 *Regula 12. reuocatoria vnionum, non procedit quando vnus ordo ſupprimeretur in totum, & eius beneficia alteri applicarentur, vel quando vnio habuit effectũ ante dictæ regulæ promulgationem, & n. 52.*

53 *Regula 12. reuocatoria vnionum ceſſat, quando vnio fuit facta ab eodem Papa poſt datam illius.*

54 *Vicaria Eccleſiæ vnitæ, quando cadat ſub reſeruatione noſtræ regulæ.*

55 *Vnio æque principaliter, & ad inuicem facta, non excludit reſeruationem.*

56 *Vnire eſt vnum ex duobus, vel pluribus facere, & num. 56.*

57 *Vnitum ſi ſit æque principaliter beneficium vnius diœceſis, beneficio alterius diœceſis, debet ab vtroque Epiſcopo collatio fieri.*

58 *Minor exiſtens in vna Prouincia, ſi alienat bona, quæ habet in alia, cuius Iudicis decretum requiritur.*

59 *Diœceſibus, ſi in diuerſis teſtator reliquit bona,* inter

inter pauperes diſtribuenda, per quos Epiſcopos diſtributio fieri debet, & nu. 60. agitur de publicatione bonorum.

61 *Vnio beneficiorum diuerſæ diœceſis, quamuis poſſet fieri de iure communi, hodie verò poſt Conc. Trid. non, & n. 62.*

63 *Vniri hodie non poſſunt Eccleſiæ parrochiales, nec dignitates, nec Canonicatus Cathedralium, nec Monaſteria, & n. 64.*

65 *Vniri poteſt hodie vnum beneficium curatum, cum alio curato, ratione paupertatis: nec non beneficium ſimplex Cathedralibus, vel collegiatis, aut Parrochialibus Eccleſiis, & num. 66.*

67 *Vniri hodie poſſunt beneficia ſimplicia pro ſeminarijs, declara n. 75.*

68 *Vnio facta ſeminario, nõ tenet, ante erectionem factam ſeminarij.*

69 *Collegium dici non poteſt ante erectionem.*

70 *Qualitas ſine ſubiecto eſſe non poteſt.*

71 *Priuilegium non poteſt concedi Collegio, quam diu collegiales deficiunt, & declaratur, numer. 97.*

72 *Donatio facta futuro Collegio non tenet.*

73 *Muri non faciunt ſeminarium, ſed ſcholares, &c. & n. 74.*

76 *Vnio beneficiorum, quando poſſit fieri futuro ſeminario, vigore Concil. Triden.*

77 *Concil. Triden. cap. 18. ſeſſ. 23. verba ponderantur.*

78 *Dictio* nec non, *repetit omnes qualitates præcedentes.*

79 *Fabrica prius eſt conſtruenda, & ſuppellectilia præparanda, quam ſcholares recipiantur.*

80 *Conſequens, qui vult, & antecedens.*

81 *Vnio ſi non tenet pro futuro ſeminario, nec teneret fructuum detractio.*

82 *Futuro Collegio, vel Hoſpitali, & Eccleſiæ conſtruendæ poteſt legari, & priuilegium concedi, vt habeat vires poſt erectionem, & numero 83.*

84 *Futuro ædificio ſeruitus imponi poteſt.*

85 *Legatum relictum ad alicuius Eccleſiæ cõſtructionem, non eſt caducum, quamuis locus conſignatus non ſit.*

86 *Monaſterio ædificando, competit reſtitutio in integrum.*

87 *Mulieri maritandæ, competit beneficium legis Iuliæ de fundo dotali.*

88 *Dos ſine matrimonio eſſe non poteſt.*

89 *Emptio, & ſtipulatio ad fauorem perſonæ nominandæ tenet.*

90 *Futuris pauperibus competit remedium adipiſcendæ, ac Epiſcopo illorum nomine.*

91 *Societas ſuper officio emendo conſtitui poteſt.*

92 *Deſtinatio ſeminarij conſtruendi, ſufficit, vt habeatur pro conſtructo.*

93 *Deſtinationis de materia, plura remiſsiue.*

94 *Seminarium de proximo erigendo, habetur pro erecto.*

95 *Spes firma de præterito proueniens, eſt perinde, ac ſi effectus eſſet conſequutus.*

96 *Seminarium cæptum, aſſimulatur partui concepto, qui in fauorabilibus habetur pro iam nato.*

98 *Donatio requirit perſonam, quæ acceptet illam.*

99 *Donatio ad eius eſſentiam, quinque requiſita continere debet remiſſiuè.*

100 *Vniones, & gratiæ Apoſtolicæ, potius æquiparantur vltimis voluntatibus, quam contractibus.*

101 *Donatio facta ad piam cauſam, valet ſine acceptatione.*

102 *Promiſſum cauſæ piæ, promittitur Deo, qui eſt vbique, & acceptat.*

103 *Vnio facta pro futuro ſeminario eſt ad piam cauſam.*

104 *Apices iuris, de iure Canonico, non attenduntur.*

105 *Abſenti facta collatio à principio tenet, & reuocari non poteſt.*

106 *c. Abbate. §. nec pro eo, de re iudic. in 6. nouus intellectus aſſignatur.*

107 *Allegatio partis in textu narrata, non facit ius.*

108 *Durum eſſet dicere, quòd non teneret donatio facta pro alendis futuris pauperibus, vel maritandis futuris Virginibus.*

109 *Vniones pro ſeminarijs fiunt ab Epiſcopis auctoritate Apoſtolica.*

110 *Apoſtolica auctoritas ſupplet, quodcumque iuris obſtaculum, & n. 111.*

112 *Vnita beneficia, quoad capita, & gubernationem, ſunt reſeruata.*

113 *Beneficia vnita, quoad caput remanent in priſtino ſtatu, ita vt, ſi altera Eccleſia indigeat, Rector ex ſuo ſupplere non tenetur, & numero 114.*

115 *Parrochiani in ſubſidium tenentur pro Eccleſiæ neceſſitatibus contribuere.*

116 *Vnitarum Eccleſiarum ad inuicem, bona illarum non communicantur, nec beneficiati vnius Eccleſiæ, tenentur alteri deſeruire, & num. 117.*

118 *Diœceſibus duabus inuicem vnitis, iura cuiuslibet integra manent.*

119 *Vnitis ad inuicem, & æque principaliter duabus prouincijs, quælibet illarum conſeruat ſuas leges, iura, & priuilegia, veluti in comitatu Toloſæ vnito Regno Franciæ, vt numero 120. & ciuitate Piſana vnita Florentiæ, & num. 121.*

122 *Regna potentiſſimi Regis Hiſpaniæ, quamuis ſunt ſub eodem Principe, & capite, conſeruant ſua iura, & priuilegia priſtina, & ſpecialiter agitur de Dominio Cantabriæ vnito Regno Caſtellæ, & nu. 123.*

124 *Princeps per talem vnionem ad inuicem factam, non intendit præiudicare alicui Prouinciæ.*

Be-

125 *Beneficijs vnitis, ad effectum, vt redditus ſint communes, non alteratur eorum natura, & intrat reſeruatio. & n. 126.*
127 *Vnio, an intelligatur facta acceſſorie, vel æque principaliter? in primis inſpiciendus eſt tenor, n. 128. deinde quòd ſit dignius, n. 129.*
130 *Dignius beneficium, minus digno vniri non poteſt.*
131 *Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis, vti dignior, non vnitur Eccleſiæ parrochiali.*
132 *Denominatio operatur, vt intelligatur an vnio ſit acceſſorie, vel æque principaliter facta.*
133 *Denominationis cauſa fuit ſuſtentata, quædam gratia, in qua non fiebat mentio, niſi de vna Eccleſia, cum eſſet cum alia vnita.*
134 *Vnio in dubio præſumitur facta, æque principaliter, ceſſantibus ſupradictis.*
135 *Obſeruantia, dubia remouet.*
136 *Vniri non poſſunt reſeruata beneficia per ordinarium, ſed vnio facta ſuſtinetur, & effectus ſuſpenditur.*
137 *Prouiſus de beneficio vnito, poteſt illud in fauorē alterius reſignare, quia reſignatarius poteſt decedere prius reſignante, & nu. 138.*
139 *Gratia de beneficio vnito, non facta mentione de vnione, non tenet.*
140 *Vnio facta ad vitam, non extinguit reſeruationem, quæ non extinguitur, niſi collatione, & num. 141.*
142 *Vnio ad vitam, non eſt prouiſio, nec reſeruationis extinctio, ſed facit eam dormire.*
143 *Somnium interficit hominem, dum quieſcit.*
144 *Commenda non extinguit reſeruationem.*
145 *Vnio ad vitam ſolum, habet vim diſpenſationis, & eſt quædam ſpecies reſeruationis.*
146 *Vnio ad vitam eſt prohibita per Concil. Trid.*
147 *Reſeruatio ceſſat, quando beneficium eſt per deſtructionem extinctum.*
148 *Beneficium erectum poſt nunciationem noui operis, demoliri debet.*
149 *Ciuitas ſi necat Epiſcopum, auſertur ab ea dignitas Epiſcopalis.*
150 *Beneficium extinguitur, quando Papa permitteret alicui monaſterio, Eccleſiam aliquam in proprium vſum conuertere.*
151 *Eccleſia deſtruitur propter defectum Religionis, & abuſum.*
152 *Beneficium per Infideles occupatum, non cenſetur eſſe.*
153 *Deſtructo ordine vniuerſali, deſtruuntur etiam beneficia illius, & n. 154.*
155 *Vnio, annexio, incorporatio, ſuppreſſio, extinctio, applicatio, & diſmembratio, in quo differant.*

§. 7. gl. 5. vbi agitur de beneficijs vnitis.

VIDEAMVS nunc, an
beneficia vnita includan-
1 tur † in reſeruatione no-
ſtræ regulę?

Vnita beneficia, an cadant ſub reſeruatione reg. 8.

Pro parte negatiua fa-
cit, quòd beneficium vni-
tum, deſinit mediāte vnio-
2 ne eſſe beneficium, † & amplius beneficium
dici non poteſt. Rota deciſ. 11. num. 1. de re-
bus Eccleſiæ, in antiquis. Oldrad. conſ. 257.
factum tale eſt. num. 15. verſ. *per vnionem tamen
prædictam deſinit eſſe talis.* & num. 18. verſ. *nec
dubitandum eſt.* Federicus de Senis in tracta.
de rerum permuta. q. 33. Gemin. in cap. cum
perſone. §. fin. verſ. *ſi vero vna ſubijcitur alteri.*
de priuileg. lib. 6. Ancharan. in cap. acceſſo-
rium. num. 2. not. 3. verſ. *item facit.* de reg. iu-
ris in 6. Caſſad. deciſ. 13. num. 1. ſuper regu-
lis. Gomezius in reg. de infirmis. quæſt. 15.
num. 1. Socin. in cap. ſicut vnire. nu. 729. de
exceſſ. prælat. Practicabilia Rotæ Romanæ.
§. de vnione. num. 13. ad finem deciſionum
2. partis diuerſorum.

Vnitū beneficium deſinit eſſe beneficiū & quàplures effect⁹ de hoc vſq; ad n. 24. & poſtea diſtinguitur multipliciter.

Ratio eſt, quia beneficium vnitum conuer
3 titur in naturam † eius rei, cui fit vnio, &
accreſcit, arg. l. ſi ex toto, in principio. ff. de
legat. 1. & in l. inter ſocerum. §. cum inter.
de pactis dotalibus. & in l. etiam. C. de iure
dotium, vbi etiam probatur, quòd eadem
priuilegia competunt augmento, quę com-
petunt rei, cui accreſcit, vt in §. ſi grex. Inſt.
de legat. Alex. conſ. 20. *viſo proceſſu.* poſt nu-
merum 4. verſ. *ſecundo probatur.* lib. 1. Bart.
in l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. num. 2. ff. de
pignoratitia actione. Decius conſ. 36. *viſis.*
num. 9.

Hinc vnio de beneficio eſt extinctiua titu
4 li, † tollens omnia vincula, ſicut mors om-
nia ſoluens, vt in authentico, de nuptijs. §.
deinceps collat. 3. Caſſador. deciſ. 2. ſub nu.
1. poſt principium, de vnionibus. Gambarus
de officio, & poteſtate legati. lib. 6. cap. 1.
num. 130. Petrus Gregor, Tholoſanus, in
nouis Inſtitution. rei beneficiariæ. cap. 20.
numer. 1.

Hinc vnitum beneficium, poſt vnionem
5 dumtaxat dicitur † prædium illius rei, cui
fit vnio. Gambarus in tract. de officio, & po-
teſtate legati. lib. 5. de poteſtate legati in
vniendo, num. 139. Caputaquenſis deciſ.
349. num. 2.

Nec

6 Nec non efficitur ſeruus † illius benefi-
cij, cui vnitur Gambarus, vbi ſupra, nu. 31.

Hinc capta poſſeſſione rei, ſeu beneficij
dominantis, cui eſt facta vnio, cenſetur in-
ſimul capta poſſeſſio beneficij acceſſoriè
vniti, præſertim, quando poſſeſſio apprehen-
ſa fuit in Eccleſia, ſeu capite. Anchar. in reg.
beneficium, ante nu. 12. verſ. *& ideo ego dico*,
& in regula ſine poſſeſſione. num. 10. in fine.
de regulis iuris. in 6. Lambertin. de iurepa-
tronatus, lib. 2. par. 3. quæſt. 11. principali.
art. 9. num. 3. Ferretus conſ. 14. num. 4. & 5.
lib. 1. & cōſ. 236. n. 10. lib. 2. Natta conſ. 562.
n. 13. lib. 3. Couarru. lib. 3. variar. cap. 16.
num. 13. Rota deciſ. 19. num. 7. & 8. cum
ſequentibus, parte ſecunda diuerſorum,
vbi late.

Hinc vnitū beneficium, numquam dicitur
7 vacare. † Gomezius poſt Io. Andream, Fe-
dericum, & alios in regula de triennali, q.
8. ſub num. 2. verſ. *quòd autem talia beneficia
non dicantur vacare*. Pariſ. conſ. 31. num. 10.
volum. 4. Caccialup. in tracta. de vnionib. q.
11. art. 8. num. 7. Mandoſius in reg. de infir-
mis. quæſt. 10. num. 2.

Hinc cenſuit Sacra Concil. Trid. Congre-
gatio, quòd beneficia curata, alijs beneficijs
annexa, tranſeunt in ſimplicium naturam,
8 †ſi acceſſoriè ſint vnita, & illorum cura per
Vicarios ab ordinario poſitos exerceatur.

Hinc regula de triennali, non habet locum
9 in beneficio vnito, † quia ſi eſt extinctum,
& non poteſt vacare, neque in rerum natu-
ra, poſſideri non poteſt, cum non entis nullæ
ſint qualitates. l. eius. ff. ſi cert. petat. Go-
mezius in dicta regula de triennali, quæſt. 8.
numero finali, in fine. Mandoſius ibidem
quæſt. 14. per totam. Caputaq. d. deciſ. 339.
par. 3. per totam.

Quod intellige, quando opponitur de
10 triennalitate, ex parte eius, † qui fundatur
in vnione, ſecus verò, ſi apponatur ex parte
poſſeſſionis titularis, contra actorem præ-
tendentem beneficium eſſe vnitum, quia vl-
tra quòd, tunc vnio negari poteſt, cum poſ-
ſeſſor ſit titularis, & verè, & propriè poſſede
rit beneficium, tanquam titulare, & non vni-
tum, Nulla ratio eſt, quare regula de trienna
li locum non habet, ſicut, & regula de an-
nali, quæ etiam procedit in beneficio vnito.
Caſſador. deciſ. 13. num. 2. ſuper regulis.
Gomezius in regula de annali. q. 25. Mandoſ.
ibidem, quæſt. 14.

Hinc beneficia vnita, non poſſunt permu-
11 tari, † Federicus de Senis conſil. 195. incipit
permutatio. & in tract. de rerum permutatio-
ne. quæſt. 33. Rota deciſ. 1. de rerum permu
tatione. in antiquioribus Beſigneti, & deciſ.
3. eo in titulo, in antiquis. Bellam. tract. de
permutatione beneficiorum, tertia parte.
queſt. 7. num. 10. Practicabilia Rotæ. §. de
vnione. num. 14.

Accedat optimus tex. in cap. ſtatutum
22. de electione in 6. vbi diſponitur, quòd pœ
na cap. licet Canon. eod. titulo, contra non
promouentes ſe infra annum, non habet lo-
12 cum in obtinente Parrochialem vnitam† Ec
cleſiæ collegiatæ.

Nec Parrochialis vnita dignitati, ſubeſt
13 diſpoſitioni † Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap.
18. de prouiſione parrochialium per concur
ſum, vt cenſuit Sacra eiuſdem Concil Cong.
Quod etiam locum habet reſpectu ætatis, vt
dixi in gl. 9. in prin. nu. 4.

14 Sicuti, nec poſſunt reſignari. † Felin. in c.
in noſtra. numer. 23. de reſcriptis. Petrus
Gregorius in Sintag. iur. lib. 17. cap. 17. nu.
18. & in Concil. Trident. ſeſſ. 21. de reform.
cap. 5. & cap. 18. ſeſſ. 23. latè Flamin. Pariſ.
de reſignat. lib. 2. queſt. 9. num. 1. & per to-
tam, vbi benè declarat.

Hinc beneficium vnitum ſe habet erga
15 rem, cui vnitur, ſicut filia † erga matrem,
quia ſortitur naturam, & priuilegia matris,
cap. cum dilectus, de his, quę vi, met. Gre-
gor. Lopez in l. 4. verbo, *So poderio del otro*,
titulo 12. Partita prima.

Hinc de beneficio vnito, non eſt neceſſe fa
16 cere mentionem † in impetratione alterius
beneficij, quamuis de obtentis fieri debeat.
Felinus in cap. in noſtra. num. 30. corollario
3. per totum, de reſcriptis. Rota deciſ. 13. de
præbend. in antiquioribus. Caſſador. deciſ.
12. de præbendis. Selua de beneficio 3. par.
q. 11. nu. 16. Menochius de arbitr. lib. 2. cen-
turia 3. caſu 201. num. 67.

Hinc cauſa vnionis, non dicitur cauſa be-
17 neficialis. † Caſſador. deciſ. 3. de Iudicijs nu.
1. & per totam, & fuit reſolutum in vna cau-
ſa Calagurritana beneficii de Iocano. 7. No-
uembris 1599. coram R. P. D. Seraphino
meritiſſimo Rotæ Decano, & numquam ſa-
tis laudato.

Simile eſt, quò licet Epiſcopus non poſſit
diſpenſare cum illegitimo, niſi ad beneficiū
ſimplex. cap. 1. de fil. præsbyt. in 6. tamen,
18 quando parrochialis Eccleſia eſt vnita† be-
neficio ſimplici, extenditur ad Parrochialem
vnitam diſpenſatio. Geminian. in d. cap. 1.
num. 12. Rebuf. in tracta. de nominationibus
quæſt. 16. num. 27. vbi num. 26. ſimiliter di-
cit, quòd Eccleſia Parrochialis vnita poteſt
19 conferri non graduato, † quamuis concor-
data diſponant, quòd Parrochiales conferan
tur graduatis.

Hinc natura vnionis eſt, vt auferatur col-
20 latio, & conferendi † poteſtas. Gambarus de
officio, & poteſtate legati, lib. ſexto. cap. 1.
num. 46.

Hinc beneficium vnitum, non cauſat in-
compa-

21 compatibiliſitatem, † licet alias, ſi vnitum non eſſet, cauſaret, gl. in ſumma 21. quæſt. 1. cap. cum ſingula 31. ibi, *niſi forte vnus ex eis ab alio dependeat*, de præbend. lib. 6. gl. penultima, in fine in cap. ſuper eo, de præbend. lib. 6. Lapus alleg. 35. in finalibus verbis, & ibi Mandoſ. in additione ſub littera G. Abbas in cap. extirpandę. §. qui vero. num. 27. de præbendis. Benedictus Capra in tract. regularũ, reg. 90. n. 40. Alphõſus Hojeda in tract. de incõpatibilit. benef. 2. p, c. 3. n. 10. & fuit in Rota reſolutum in vna Burgen. ſeruitij 13. Iunij 1594. corã R. P. D. meo Litta Rotæ Auditore acutiſſimo, & in Virdunen. Decanatus. 9. Martij 1580. coram Illuſtriſſ. D. Lancellotto.

Accedit etiam, quòd beneficia, quę dicuntur de menſa, non veniunt in generali reſeruatione, quia talia non dicuntur vacare. gl. verbo, *de menſa*. in Clem. vnica. §. præmiſſa, de ſupplend. neglig. Prælator. tex. in clem. 1. verſ. *quidam etiam*, de exceſſ. prælat. Aeneas de Falconibus, in tracta. de reſeruation. q. 3. princip. n. 1. 2. & 3. & dixi in §. 6. præcedenti huius gloſſæ 5. num. 63. & 64.

Hinc etiam, eſt nulla impetratio facta de

22 beneficio † vnito, quia cum ſit vnitum, impetrari non poteſt. Felin. in cap. in noſtra. n. 23. verſ. *corollarium*. 27. de reſcriptis. Io. Selua de benef. 3. p. q. 15. n. 76. Rota deciſ. 46. de reſcriptis. in antiquis. Rebuf. in praxi, tit. de vnionibus. n. 14. Puteus deciſ. 247. a n. 7. lib. 1. vbi pro maiori parte fuit idem obtentum, in

23 vnione † facta ad vitam alicuius.

Hinc ſi beneficium vnius diœceſis eſſet vnitum alteri beneficio diuerſę diœceſis, tũc

24 ſolus Epiſcopus beneficij, † cui eſt facta vnio poterit conferre, non vero Epiſcopus beneficij vniti, ex quo perdidit nomen beneficij. cap. 2. de religioſ. domibus, & poſt Ancharan. Caſſadorum, & alios, fuit deciſum in Rota, teſte Puteo deciſ. 452. num. 3. & per totam. lib. 2. iuncta additione Papaz. deciſ. 6. num. 2. de renunciatione, in nouis. Rota deciſ. 15. num. 1. parte tertia, lib. 2. diuerſ.

Cum igitur beneficium vnitum perdat titulum, & nõ ſit amplius beneficium, ſed quoddam prædium, nec poſſit vacare, & multo minus conferri, neceſſario ſequitur, quòd non comprehẽdatur ſub regula noſtra,

25 † loquente de beneficijs Eccleſiaſt. vacantibus in menſibus Apoſtolicis: vbi enim verba legis non conueniunt, eius diſpoſitio locũ non habet. l. 4. §. toties, & ibi notat Bart. & omnes. ff. de damno infecto. Et quælibet lex debet eſſe contenta ſuis terminis, l. in agris. ff. de acquiren. rerum dominio. Caſſador. deciſ. 1. num. 2. de conſtit.

Cæterum pro clariori intelligentia, & reſolutione huius quæſtionis, operepretium eſt animaduerte, quòd vnio

26 perpetua, tribus modis † potiſſime ſit, omiſſis nunc, his, quæ tradit Abb. poſt Hoſtienſem in cap. 1. num. 6. ne ſede vacante aliquid innouetur, vbi proſequitur quinque modos vnionis. Vnio tribus modis fieri ſolet, & qualiter.

Primo modo ſit vnio, per viã ſubiectionis, ita quòd vna Eccleſia, vel beneficiũ alteri ſubijciatur pro augmẽto illus dotis, & patrimo-

27 nij: † & tũc illa Eccleſia, ſeu beneficium, cui ſit vnio, remanet ſuperior, & principalior, ſuperiuſuè, ſeu principalius: vnitum verò beneficium erit inferior, ſubiectum, acceſſorium, adhærens, & dependens ab illa, ſeu illo, cui vnitur, annectitur, ſeu incorporatur, de quo eſt tex. in cap. quia monaſteriũ de religioſ. domibus, & ibi notant omnes, cũ recolentes, de ſtat. monac. in fine.

Secũdo modo ſit vnio, æque principaliter,

28 † videlicet, quando duo beneficia ad inuicẽ vniuntur, & coniunguntur, vt ex duobus beneficijs fiat vnum dumtaxat beneficium, & mutuo communicent priuilegia, & bona ſua, de quo eſt tex. in cap. decimas in fine. 16. q. 1. ibi, *ſicut enim Papa duos Epiſcopatus in vnum poteſt reducere*.

Tertiò modo ſit vnio duarum diœceſium, vel Eccleſiarum, quoad caput, † &

29 gubernatorem, vt vtraque remaneat cum ſuis proprijs bonis, & iuribus diſtinctis, & ſeparatis, & non communicatis, vt prius: ſed habeat vnum dumtaxat Epiſcopum, & Rectorem, & quælibet retinet ſua priuilegia, iura, & ſtatuta, gl. & ſcribentes in c. & temporis, cap. præcipimus 16. quæſt. 1. vt accidit in Epiſcopatu Viterbi, & Tuſculano,

30 quia licet ſint duæ diœceſes, vnus tamen ſolus Epiſcopus eſt. Et cum Epiſcopus reſcribit, ſuper concernentibus iuriſdictionem, & adminiſtrationem Epiſcopatus Viterbien. ſe nominat Epiſcopum Viterbien. & Tuſculanen. ſi vero ſuper concernentibus Epiſcopatum Tuſculanen. ſe inſcribit Epiſcopum Tuſculanen. & Viterbien. ſemper anteponendo nomen illius diœceſis, in qua cõſiſtit res, de qua agitur, vt memorat Mandoſ. in reg. 12. de vnionibus. quæſt. 1. nu. 4. & in d. conſ. 27. nu. 3. Vel ſumitur denominatio prima

31 à digniori † argumento. l. quæritur. ff. de ſtat. hominum, & cap. litteris. ff. de iurepatronatus. Rebuffus in praxi tit. de vnionibus. n. 16. Prout contingit in diœceſi Calagurritana, & Calciaten. † de qua ſum ego, ex oppido

32 de ARNEDO ortus, quia licet ſit vna diœceſis, tamen ſunt duæ Ciuitates, & duæ Eccleſiæ Cathedrales, in omnibus ſecundum ſtatum pręſentem diſtinctæ, & diuiſæ, niſi quoad Epiſcopum, & Decanum, quia vnus eſt Epiſcopus Calagurritan. & Calciaten. & vnus Decanus, & primum nomen ſumitur ab Eccleſia Calagurritana tamquam antiquiori,

quiori, ditiori, & digniori, & poſtea nomi-
natur Calciaten.

Prefatos tres modos vniendi, aſſignauit
gloſſa in dicto capit. & temporis qualitas,
verbo, *vnire*. 16. quęſtione 1. gloſ. in cap. 1.
verbo, *vniendo*, ne ſede vacante aliquid in-
nouetur, & de noſtro iure Hiſpano eſt expreſ
ſa lex 4. tit. 12. Partita 1. & ibi Gregor. Lo-
pez doctiſſimus gloſſator. Rebuf. in praxi.
tit. de vnionibus. num. 15. vſque ad num. 18.
Petrus de Vbaldis in tracta. de vnionibus. c.
1. ex num. 6. & per totum. Ancharan. conſ.
114. num. 2. Marian. Socinus in cap. ſicut
vnire. num. 6. de exceſſ. Prælat. Caccialup. de
vnionibus. art. 2. nu. 2. Staphilęus de lit. gra-
tię, titulo de modis prouiſis. nu. 18. Milius in
repertorio, verbo, *vnio Eccleſiarum fit tribus
modis*. Ferret. conſ. 243. num. 12. lib. 1. Al-
phonſus Hojeda de incompatibilitate bene-
ficiorum. 2. p. cap. 3. numero. 2. Petrus Gre-
gor. Tholoſan. in nou. inſtitut. rei benef. cap.
10. num. 2. Puteus deciſ. 434. num. 2. lib. 1.
Mandoſius cum pluribus. conſ. 27. nu. 2. cum
ſequentibus.

Quibus ſic præſuppoſitis, aut loquimur
de beneficio vnito, primo mo-
do, nempe acceſſorie, & per viam ſubiectio-
nis, & acceſſionis: & in iſto caſu procedunt,
ea omnia, quę ſuperius adduximus, quòd
non ſit amplius beneficium, & perdat no-
men, & numquam vacet cum reliquis, &
33 minime erit locus reſeruationi, † de qua in
regula noſtra, cum beneficium vnitum
transfundatur in propriam naturam, eius
rei, cui vnitur, & incorporatur, vt docuit
Gaſpar de Peruſio in tractatu de reſeruatio-
nibus. cap. 2. incipit: *quæ autem beneficia re-
ſeruantur*, numero 3. Æneas de Falconibus,
de reſeruationibus. queſtione 3. principali.
numero quarto. Qui quamuis ibi, & in
quæſt. 4. principali teneat, quòd beneficia
reſeruata, non poſſint ſupprimi in præiudi-
cium reſeruationis, & propterea impugnet
dictum Gaſparum: tamen ratione caret,
cum caſus ſit valde diuerſus vnus ab alio,
ex quo ante reſeruationem potuit eſſe facta
vnio, & ſuppreſſio, & ſic reſeruatio ſubſe-
quens, non capiet beneficium vnitum, &
ſuppreſſum; prout ipſe Aeneas de Falconi-
bus in eadem queſtione 3. numero 27. inſi-
nuare videtur.

Sicut etiam videmus, quòd ſi vniatur ali-
quod Caſtrũ alicui Ciuitati, vel ſi Villa, vnia
tur Caſtro, acceſſorie, ex eo tempore, Ca-
ſtrum, & Villa acceſſorie vnita regulantur
34 ſecundũ regulas † eius Ciuitatis, aut Caſtri
cui vniuntur, & eiſdem legibus, & priuilegiis
ſunt gubernanda, & amittunt proprias re-
35 gulas, & priuilegia, † vt docuit Bart. in l. ſi
conuenerit. §. ſi nuda. ſub n. 2. verſ. *breuiter*.
& num. 3. ff. de pignorat. actione, & alii
plures citati per eius additionatorem. arg.
tex. in l. peculium, in principio. ff. de leg. 2.
& l. grege. ff. de leg. primo. Felinus in cap.
tranſlato. num. 6. 7. & 8. vbi plura cumu-
lat. de conſtitutionibus. & Gregor. Lopez in
l. 7. gloſ. *de termino poblado*, verſic. *ſed dubium
eſt*. in principio, & in l. 27. gl. fin. in princip.
tit. 7. partita 1.

Et in Patrefamilias tranſeunte in poteſta-
36 tem alterius, per arrogationem, † nam tran-
ſeunt omnia iura, quę tanquam acceſſoria
ſuę perſonę adherebant, iuxta l. ſi adoptaue-
ro 16. ff. de precario.

Alios etiam nouem effectus huius vnionis
37 acceſſorie factæ, † cumulat Rebuf. in pra-
xi. titulo de vnionibus, à numero 49. vſque
ad 58. quos non recenſeo, quia ad illum me
refero.

In hoc inquam caſu nullatenus intrat
reſeruatio noſtræ regulę, cum
non detur beneficium, nec vacatio, nec col-
latio beneficij vniti. Staphilęus de lit. gratię.
tit. de formis mandatorum, de prouiden. §.
ſecunda forma. numero ſecundo. verſ. *dico
excludendo prius vnum caſum*. Gomezius de
expectat. nu. 117. alias de mandat. de proui-
38 dendo. n. 9. vbi tenent, quod † reſeruationes
expectatiuarum, non capiunt beneficia vni-
ta. Rebuf. in praxi. tit. de vnionibus, ſub n. 31.
vltra Gaſparum de Peruſ. & Æneam de Fal-
con. in locis proximè relatis.

Reſeruatio non intrat in beneficio vnito.

Verum tamen eſt, quòd ſi eſt vnitum alte-
ri beneficio, in quo cadat reſeruatio, tunc
quidem veniet in reſeruatione, non tan-
quam beneficium de per ſe, quod non eſt,
39 ſed vti prędium, † & patrimonium alterius
beneficij, ſub noſtra reſeruatione incluſi,
vt in regula acceſſorium cum alijs, de reg.
Iur. lib. 6.

Secus tamen eſſet, quando vnio, facta non
eſſet alteri beneficio, ſed alicui pio loco,
veluti fabricę, hoſpitali, monaſterio, vel
ſimilibus, quia tunc, nec principaliter, nec
acceſſorie veniret.

Imò non ſolum reſeruatio noſtrę regulę
non caperet beneficia vnita, quando vnio
iam ſortita fuit ſuum effectum, per vacatio-
nem poſt vnionem factam; ſed neque etiam
comprehenderet beneficium vniendum,
vigore gratię de vniendo, cum primum va-
cauerit, per ceſſum, vel deceſſum titula-
ris, Nec iam vnitum, quamuis vnio non-
40 dum † habuerit effectum, quia ſemper poſ-
ſeſſor ſuperuiuat, vt etiam tradit Rota
deciſione tertia, de rerum permutatione,
in antiquis. Felinus in cap. in noſtra, 27. co-
rollario, ſub numero 23. de reſcriptis.
Staphilæus vbi ſupra, numero 3. 4. & 5. cum
ſequentibus, & Gomezius dicto num. 117. &
118.

118. Marianus Soccinus in cap. ſicut vnire. numero 137. de exceſſ. Prælator. & Petrus Greg. Tholoſan. in nouis inſtitution. rei beneficiariæ. cap. 20. ſub numero quinto, loquentes de expectatiuis, & mandatis de prouidendo, & dicentes, quòd mandatum
41 de prouidendo, † etiam cum clauſula, *anteferri*, non impediret mandatum de vniendo, prius obtentum, quia gratia de vniendo
42 eſt maior, † & perpetua, gratia de prouidendo minori, & temporali. Et quia per gratiam de vniendo prouidetur Eccleſiæ, & loco pio, & per mandatum de prouidendo prouidetur perſonæ, & ex alijs fundamentis ibi relatis, quæ caſui noſtro applicari poſſunt.

Reg 12 de reuocatione vnionũ adducitur, & multipliciter limitatur.

Conſiderari tamen neceſſe eſt, quòd hoc, quod dicimus, noſtram regulam non capere, nec beneficia vnita, nondum effectum ſortita, nec beneficia vnienda, vigore mandati Apoſtolici de
43 vniendo, difficile admitti poterit, † ſtante regula 12. Cancellariæ de reuocatione vnionum, vbi reuocat omnes vniones, annexiones, incorporationes, ſuppreſſiones, extinctiones, applicationes, & diſmembrationes, etiam perpetuas, factas quibuſcumque Eccleſijs, monaſterijs, dignitatibus, vniuerſitatibus, & alijs Pijs locis, quę ſuum non ſunt ſortitę effectum, ac quaſcumq; conceſſiones, & mandata ſuper vnionibus, annexionibus, & incorporationibus faciendis. Quæ regula ideo fuit inuenta, quia per vnio-
44 nes diminuitur cultus † diuinus, & facultas conferendi. Creſcen. deciſione 1. in fine, de parrochijs, & procedit in vnionibus factis, non ſolum auctoritate Apoſtolica, ſed etiam alia quacumque. Puteus deciſione 215. libro 2.

Vnde cum eodem inſtanti promulgentur, noſtra regula 8. & regula 12. ſi per regulam 12. reuocantur, caſſantur, & annul-
45 lantur † mandata de vnionibus faciendis, ac vniones iam factæ, nondum effectum ſuum ſortitę, clarum eſt, quòd tunc ſtantę dicta reuocatione intrauit reſeruatio noſtræ regulę, quando vnio non fuit ſortita effectum.

Niſi in caſibus, in quibus d. regula reuo-
46 catoria 12. locum † non habeat, prout eſt in vnionibus factis auctoritate Concil. Trid. vt ipſa regula ſaluat.

Item ſaluantur, & excipiuntur vniones, quæ fiunt pro fundatione, dotatione, augmento, vel conſeruatione collegiorum, & aliorum piorum, & religioſorum locorum, ad fidei Catholicæ defenſionem,
47 † & propagationem, bonarumque artium cultum, vt in ipſa regula ſimiliter legitur.

Item quando fit ex cauſa dotis, & neceſ-
48 ſaria † alicuius loci, vel rei piæ. Acchilles deciſione vnica de vnionibus. Rota deciſione 1143. parte tertia diuerſorum. Mandoſius in dicta regula 12. quęſtione 3. numero 3. Creſcen. deciſione 1. de parrochiis. nu. 3. & deciſione 3. ſub eodem tit. Caputaquen. deciſ. 42. parte 3. Puteus deciſione 331. & deciſione 337. libro 1. & fuit dictum in vna Cęſarauguſtana diſmembrationis fructuum 13. Maij 1596. coram R. P. D. meo obſeruantiſſimo Alexandro Iuſto, Rotæ auditore meritiſſimo.

Item, quando fieret vnio ad augmentum
49 cultus † diuini. Caputaquen. deciſ. 42. p. 3. Mohedan. deciſ. 7. de priuilegiis per totas.

Item, quando fierent dictæ vniones in
50 vim † contractus, vel ex cauſa oneroſa. Mohedanus deciſ. 6. num. 1. & 2. de priuilegiis. Puteus deciſ. 52. numero 2. lib. 1. vbi declarant, quando dicatur fieri vnio per viam contractus.

Item non habet locum d. regula 12. quando vnus ordo ſupprimeretur in totum, &
51 eius beneficia † alteri applicarentur, vt fuit reſolutum in vna Tiraſonen. Prioratus 17. Februarii 1595. ad finem, coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto tunc Rotæ Auditore.

Sicut etiam ceſſaret impedimentum dictę regulæ 12. ſi gratia de vniendo, vel vnio
52 facta haberent effectum, † ante d. regulæ promulgationem, ſeu renouationem per nouum Papam factam.

Et etiam, ſi non haberet effectum, quando caſus, de quo agitur contingeret ante dictam reuocationem, vt potè quia gratia de vniendo, ſeu vnio fuit conceſſa ab eo-
53 dem † Papa, à quo emanauit prouiſio, ſeu mandatum de prouidendo, poſt regulę noſtrę promulgationem.

In his enim caſibus, & aliis ſimilibus, vbi reg. 12. Cancellarię locum non haberet, tunc vtique regula noſtra non caperet beneficia acceſſorie vnita, quę effectum ſuum nondum fuerunt ſortita, nec impediret, quòd gratia, ſiue mandatum de facienda vnione alicuius beneficii, cum primum per ceſſum, vel diſceſſum poſſeſſoris vacaret, executioni non demandetur, aliàs autem ſic.

Si vero in iſto primo caſu, forſan apponeretur, in Eccleſia acceſſorie. & per viam infe-
54 rioritatis vnita, aliquis Vicarius † perpetuus, & titulatus, tunc talis Vicaria caderet ſub reſeruatione noſtrę regulę; ſecundum ea, quę diximus in hac gloſſa §. 3.

In ſecundo autem caſu, quando beneficium eſt vnitum alteri be-
55 neficio æque principaliter, † & iura vtriuſq; beneficii ſalua permanent, licet ad inuicem commu-

Beneficium æque principaliter vnitũ, cadit ſub regula noſtra.

communicentur: tunc enim, cum benefi-
cium vnitum non perdat nomen, nec titu-
lum, nec effectum beneficij, ſed in omni-
bus ſtatus antiquus conſeruatur, niſi quòd
ex duobus titulis, & beneficijs dumtaxat
remanet vnum beneficium, communicatis
eorum bonis, vtpote ſi duæ parrochiales
proximè vicinę, diſtinctæ, per bellum vnian-
tur, vt vna fiat ex duabus, vel duæ dignita-
tes, vt vna dumtaxat remaneat, ita dicit
gloſſa in dicto capit. & temporis, verbo,
vnire, verſic. *vel hoc modo*. 12. quæſtione
prima, & gloſſa ſecunda. verſ. *vel ſic poſſunt*
vniri. Rebuf. vbi ſupra numero 11. Puteus
deciſione 442. numero 3. libro primo: Quia
56 vnire nihil aliud † eſt, quam vnum facere. c.
tranſlato, de conſtitution. Gambarus dicto
lib. 6. numero 131. nulla eſt ratio, quare
hoc beneficium, quòd remanet, ex duobus
beneficijs vnitis compoſitum, non compre-
hendatur ſub reſeruatione noſtra. Idemque
eſſet ſi non ſolum duo, ſed plura beneficia
vnirentur in vnum, prout æque principali-
ter vniri poſſunt. capit. ſi poſtquam 16.
quæſtione 1. Marianus Socinus in cap. ſicut
vnire. num. 81. de exceſſ. prælat.

Hac enim in vnione, ſi beneficia vnita
ſunt diuerſæ diœceſis, & æque principaliter
vniuntur, tunc non poſſet conferri à ſolo
57 Epiſcopo vnius diœceſis, † inuito Epiſco-
po alterius, ſed vtriuſque collatio, vel con-
ſenſus requireretur. Rota deciſion. 6. iuncta
additione Papazon. numer. 2. de renuncia-
tione, in nouis, ibi, *ſecus forte, ſi eſſent inui-*
cem vnita, vel æque principaliter. Caccialup.
in tracta. de vnionibus. artic. 8. quæſt. 15.
num. 10. Marian. Socinus in cap. ſicut vni-
re. numero 133. de exceſſ. Prælator. Rota
deciſ. 15. num. 2. verſ. *fuit dictum*, quòd pote-
rat ſaluari in vnione non tranſfuſiua. parte
3. lib. 2. diuerſorum.

Sicut etiam dicimus, in alienatione bo-
norum minoris, & Eccleſiæ, exiſtentium
58 in diuerſa diœceſi, & Prouincia, † quòd
ſecundum veriorem, & ſecuriorem opinio-
nem, requiratur decretum, non ſolum ordi-
narij, vbi res, de qua agitur, conſiſtat;
ſed etiam ordinarij domicilij, vt per tex.
in l. Iuriſperitos 30. §. cum oriundus, iuncta
gloſſa verbo, *præſidis*. ff. de excuſation. tu-
to. & l. pupillo. ff. de tutoribus, & curato-
ribus datis ab his, tenent Collectaneus
in capit. nulli. col. ſecunda. de rebus Eccle-
ſiæ non alienandis, & alij relati per Seba-
ſtianum de Monte in tractatu de emptione,
& venditione, quæſt. 5. ex num. 99. Rodoa-
nus de rebus Eccleſiæ non alienandis. cap.
27. de auctoritate Prælati in alienatione in-
terponenda. numero 40. 41. & 42. Vbi
citantur plures tenentes ſufficere decretum
Iudicis loci, vbi res ſita eſt, per tex. in l. ſi
prædium. 16. C. de prædijs minorum, de
quorum numero eſt Felinus in cap. dilectus
2. ſub numero nono, verſic. *ſeptimo facit*, de
reſcriptis. Rota licet obiter, deciſione ſepti-
ma. ſub numero primo, de iudicijs, in nouis.
Et alij tenentes ſufficere decretum Iudicis
domicilij, per tex. in l. magis puto. §. il-
lud. ff. de rebus eorum. late de more Ti-
raquel. de retract. lignagier. §. 36. gloſſa
tertia, numero 22. cum ſequentibus, & per
totam, vbi plura in propoſito cumulat. & vi-
de, quę dicam in gl. 10.

Sic etiam, quando in diuerſis diœceſi-
bus reliquuntur per teſtatorem bona, inter
59 pauperes diuidenda, † tunc diſtributio ad
tot Epiſcopos bonorum pertinere di-
gnoſcitur, quot ſunt illi, in quorum diœ-
ceſibus bona manent, vt per tex. in dicto §.
cum oriundus conſuluit Romanus conſilio
250. *horum bonorum*, numero ſecundo, vbi
additionator idem dicit, quoad bona pu-
60 blicata † in diuerſis prouincijs exiſtentia;
& vide ea, quæ dixi in gloſſa ſecunda ex nu-
mero 59.

Quamuis autem de iure communi pote-
61 rant vniri beneficia † diuerſæ diœceſis, vt tra
dunt Doctores in Clem. final. de rebus Eccle
ſiæ. Marian. Soci. in cap. ſicut vnire. nu. 80. de
exceſſ. Prælator. Caccialup. de vnionibus.
art. 4. num. 16.

62 Hodie tamen ex decreto † Concilij
Tridentini. ſeſſ. 14. cap.
9. ne diœceſes, nec Eccleſiaſticus ordo con-
fundantur, & vna Eccleſia duarum diœce-
ſuum fiat, prohibentur vniones beneficio-
rum vnius diœceſis, cum beneficijs, mona-
ſterijs, collegijs pijs alterius diœceſis, vbi
etiam prohibentur omnino vniri Eccleſiæ
63 Parrochiales, † Monaſterijs quibuſcumque,
aut Abbatijs, ſeu dignitatibus, ſiue præben-
dis Eccleſię Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue
alijs beneficijs ſimplicibus, hoſpitalibus, aut
militijs, & quę vnitæ erant reuideri manda-
64 tur. Necnon prohibentur vniri dignitates, †
& Canonicatus, & pręhendæ Cathedralium,
ac monaſteria, vt in d. ſeſ. 24. c. 13. poſt princ.
& ſeſſ. 6. c. 6. & ſeſſ. 25. cap. 9. in fine.

Permittit tamen idem Concil. Trid. vniri
65 beneficia curata, † cum alijs curatis, propter
earum paupertatem, & in cæteris caſibus à
iure permiſſis, vt ſeſſ. 21. c. 5.

Necnon vniri beneficia ſimplicia reſiden-
tiam, non requirentia, Cathedralibus, vel
66 Collegiatis, † vel curatis Eccleſiijs ex di-
ctis cauſis, vt in d. cap. 5. ſeſſ. 21. & d. c. 13.
ſeſſ. 24. & c. 15. eadem ſeſſ. 24.

67 Ac etiam ſeminarijs ſcholarium, † vt in
ſeſſ. 23. c. 18. poſt medium. verſic. *nec non be-*
neficia aliquot ſimplicia.

Futuro Collegio an poſſit fieri vnio, & an donari, legari, ac alia cõcedi aſferuntur plura ſatis notãda & Conciliantur vſque ad n. 111.

Et incidenter aduerto, quòd debent prius eſſe erecta iſta ſe-
minaria, & in illis ſcholares actualiter adeſ-
ſe, vt tales vniones ſubſiſtant, nam ſi fierent
ante erectionem, & exiſtentiam ſcholarium,
68 non tenerent, † vt ſemel cenſuit Sacra Con-
gregatio Concilij, in vna cauſa Gienen. &
reſoluit Rota in eadem cauſa Gienen. præ-
ſtimonij 17. Aprilis 1594. coram Illuſtriſſ. D.
Blancheto, & in Corduben. præſtimonij 6.
Nouemb. 1596. & in alia Corduben. præſti-
moniorum 7. Februarij. 1601. coram R.P.D.
meo Litta: ea nempe ratione, quia Concil.
Triden. dicit, quòd vniones fiant d. ſemina-
rio, & Collegio, vt in illis verbis, *huic Colle-
gio applicabunt, & incorporabunt*, ſed ſic eſt,
69 quòd ante d. erectionem non adeſt † Colle-
gium, cui fiat vnio, nec eſt in rerum natu-
ra. l. quidam referunt. §. primo, ibi, *quia
hæres ad quem ſermonem conferat in rebus huma-
nis non eſt*. ff. de iure codicillorum, ergo
vnio fieri non poteſt, & ſi facta ſit, non
70 tenet, quia qualitas ſine ſubiecto † adeſſe
non poteſt. l. 2. ff. de vſufruct. l. decem. ff. de
verbor. obligat. l. prima. ff. de vſufruct. legat.
vbi Bartolus numero finali, Et non entis nul
læ ſunt qualitates. l. eius qui in Prouincia.
ff. ſi cert. petat. dicta l. quidam referunt, poſt
principium, verſic. *nullius enim momenti*, ff. de
iure codicillorum, cap. bone. il primo. verſ.
contra vero, & ibi gloſſa, verbo, *per rerum na-
turam*. de electione.

71 Nec poteſt concedi priuilegium † Colle-
gio, quando ſcholares non adſunt, bonus
tex. in c. ad audientiam. il 2. ibi, *licet enim no-
bis inſtantius ſupplicares, vt Eccleſiæ prædictæ
confirmationis priuilegium faceremus, tibi non poſ-
ſumus de Iure deferre, cum nulli Canonici adhuc
ibidem exiſtant, quibus priuilegium concedatur*,
de Eccleſijs ædificandis.

72 Nec tenet donatio facta futuro † Colle-
gio. cap. Abbate ſane. §. nec pro eo, ibi, *præ-
ſertim, quia monaſterio, quod nondum erat, ali-
qua donatio fieri non valebat*, de ſententia, &
re iudicata lib. 6.

73 Nec muri faciunt ſeminarium, † ſed ſcho
lares, Mohedanus deciſione prima. ſub nu-
mero 5. de foro competen. & notant Docto-
res in dicto cap. ad audientiam. il 2. de Ec-
cleſijs ædificandis.

Ad quod poſſem adducere alia plura, quę
74 congerit † gloſſa fin. in d. c. ad audientiam,
& Mandoſ. in reg. 3. Cancellariæ. q. 7. per to-
tam. gloſ. etiam verbo, *accuſare*, in cap. ad
diſſoluendum, de deſponſat. impuberum.

75 Prædicta ſententia mihi placet, † quan-
do colligeretur aliquis fumus, vel ſu-
ſpicio fraudis in vnione Seminario facien-
da, prout contigit in d. cauſa Gienen. vbi
poſt factam vnionem, ſi beneficia vnita va-
cabant in menſe ordinario, ordinarius illa
conferebat ſuis nepotibus, & familiaribus,
dicens vnionem eſſe nullam ex d. defectu: ſi
verò vacabant in menſe reſeruato, dicebat
eſſe validam, & à Sede Apoſtolica prouideri
non poſſe prætendebat.

Vel quando redditus beneficiorũ vnitorũ
ſeminario nondũ erecto, forſan non conuerte-
rentur in ſeminarij vtilitatem, & proſecu-
tionem ad vlteriorum effectuationem, ſed
in alios extraneos vſus conuerterentur.

Ac etiam, quando omiſſa detractione fru-
ctuum menſę Epiſcopalis, & capitularis, &
cunctorum beneficiorum diœceſis, prout d.
Concil. pro forma requirit, vel alias forma
non ſeruata, mitterentur manus ad vnionem
faciendam, & de facto fieret. Tunc qui-
dem libenter admitterem nullitatẽ vnionis.

Cæterum deficientibus ſupradictis, &
quando pręuia d. detractio-
ne, & contributione fructuum, & ab illa reali
76 ter incipiendo, † vt Concilium diſponit, ſum
pto argumento ab ordine litterę. l. quoties
34. ff. de vſufruct. c. ſi quis Iuſto 46. §. verum,
de electione in 6. deueniretur ad vnionem be
neficiorum futuro ſeminario, ſeruata forma
in reliquis omnibus: tali caſu exiſtimauerim,
profecto, validam eſſe talem vnionem,
quamuis, nec domus ſit empta, nec fabrica
conſtructa, nec minus ſcholares actualiter
admiſſi, dummodo ſemper cõtinuetur in per
ficienda fabrica, & in erigendo, cum effectu
ſeminarium, & Collegium: prout etiam ita
ſentire non pauci ex Illuſtriſſimis Dominis
Cardinalibus Sacræ Congreg. Conc. Triden.
& Reuerendiſſ. DD. Rotę Auditoribus, dum
eos hac in re ſuper validitate cuiuſdam vni-
onis in voce informarem, mihi inſinuarunt,
Et hoc oſtenditur.

77 In primis ex mente, & littera eiuſdem †
Concil. Tridentini in eodem c. 18. ſeſſ. 23. an-
te medium, dum dicit: *Et quia ad Collegij fa-
bricam inſtituendam, & ad mercedem præcepto-
ribus, & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuen-
tutem, & ad alios ſumptus certi redditus ſunt neceſ
ſarij, &c. idem Epiſcopi, cum conſilio duorum de Ca-
pitulo, &c. ex fructibus menſæ Epiſcopalis, & Capi-
tuli, & quarumcumque dignitatum, perſonatuum,
officiorum, præbendarum, &c. partem aliquam, vel
portionem detrahent, & eam portionem, ſic detra-
ctam, necnon beneficia aliquot ſimplicia, cuiuſcumq;
qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præſti-
monia, vel præſtimoniales portiones nuncupatas,
etiam ante vacationem (ſine cultus diuini, & illa
obtinentium præiudicio) huic Collegio applicabunt,
& incorporabunt.*

Si igitur ad Collegij fabricam conſtruen-
dam, & ad præparanda alia neceſſaria,
quæ pręciſe debent præcedere receptio-
nem Collegialium, eſt detrahenda certa

par

par fructuum ; ex beneficijs totius diœce-
ſis, necnon dicta ſimplicia beneficia vnien-
da : non obſcurè, ſed aperte potius idem
Concilium inſinuat, quòd ſit valida vnio,
ante effectuatam erectionem ſeminarij, &
iuuenum admiſſionem, ponderando illam
dictionem, *necnon*, quæ reſoluitur in copu-
78 latiuam, *&*, ac repetit omnes † qualitates
præcedentes. Bartolus in l. Seio. §. Cato. ff.
de fide Inſtrumentorum. dixi ſupra in gloſſa
3. numero 2. & 3. & in terminis dicti Conci-
lij eſt expreſſa deciſio prima Cæſaris de
Graſſ. numero 4. & 5. de rebus Eccleſiæ non
alienandis, vbi etiam dicitur, quòd eſt vni-
ca oratio, in quo tam prædicti fructus be-
neficiorum, quam ipſa beneficia vnienda
reguntur ab eodem verbo, *applicabunt*, &
incorporabunt. late Mandoſius ſuper facul-
tat. Auditor. Cameræ, in §. & taxam. in
gl. verbo, *necnon*.

Clarum etenim eſt, quòd prius debet
79 inſtitui fabrica, † & reliqua ſuppellectilia
præparari, quam deueniatur ad ſcholarium
receptionem, cum ſine Domo, & alijs ne-
ceſſarijs exiſtere non poſſint : neque omiſſo
principio poteſt fieri tranſitus ad finem.
l. finali. C. vnde vi. l. finali. ff. de conſtitut.
pecunia. capit. finali de Præsbytero non
baptizato. Rota deciſione 10. numero ter-
tio, cum ſequentibus, de præbend. in anti-
80 quis. Et qui vult conſequens, † & antece-
dens. l. ad rem mobilem. l. ad legatum 62.
ff. de procuratoribus. l. illud. ff. de acqui-
ren. hęreditate. Aimon conſil. 144. numero
2. Cęſar de Graſſ. deciſione 2. numero 7. de
cauſ. poſſeſſion.

Si enim vnio non teneret, neque etiam
81 teneret fructuum detractio, † cum par ſit
ratio ex ſupradictis, & ſequeretur d. diſpen-
ſatio Concilij fruſtratoria, ac nullum vn-
quam haberet effectum. c. commiſſa. 35. cum
alijs. de electione, lib. 6.

Rurſus, quia futuro Collegio, & Hoſpi-
tali, vel Eccleſiæ conſtruendæ, poteſt le-
82 gari, † ac hæreditas relinqui. l. ſeruos 17.
ff. de aliment. legat. l. ſeruos 35. ff. de libera-
li cauſa. Abbas in cap. nos quidem. nume-
ro 2. de teſtam. Angel. in conſ. 135. incipit
Paucius ſub num. 1.

83 Item poteſt illi priuilegium concedi, † vt
incipiat habere vires, quando erectum, vel
erecta fuerit. gl. final. in d. c. ad audientiam.
il 2. & Abbas ibid. n. 4. & 5. de Eccleſijs ædi-
ficandis, ac reliqui omnes.

84 Ac etiam futuro ędificio ſeruitus † impo-
ni poteſt. l. ſi ſeruitus 22. §. futuro. ff. de ſer-
uit. vrban. prædior.

Hinc non efficitur caducum legatum reli-
ctum ad alicuius Eccleſiæ conſtructionem,
85 etiam ſi locus ędificio non fuerit † deſigna-
tus. cap. 3. de teſtamentis, & ibi gloſſa ver-
bo, *in loco*, & poſt omnes reſoluit Couarru.
ibidem num. 12.

Hinc Monaſterio ædificando competit re-
86 ſtitutio † in integrum aduerſus negligen-
tiam proſequendę appellationis. Rota de-
ciſione vnica. numero 1. & 2. ac per totam,
de teſtamentis in antiquioribus Beſigneti.
Ioannes Selua de beneficio. 3. parte. quæſt.
6. numero 7.

87 Sic lex Iulia de fundo dotali † habet lo-
cum, in prædio fœminæ nubendę, & mari-
tandę. l. 4. ff. de fundo dotali, quamuis dos
88 ſine matrimonio † eſſe non poſſit. l. 3. ff. de
Iure dotium.

Similiter tenet ſtipulatio, & emptio ad
89 fauorem nominandi, † & ſi non fuerit no-
minatus debetur ſtipulanti, ſeu ementi. l.
ſecundum. C. de contrahen. & committen.
ſtipulation. Decius conſil. 543. numero 3.
& 4. Antonius Gabriel plenè in titulo de
verborum obligat. concluſione ſecunda. per
totam.

Item remedium adipiſcendæ competit
Epiſcopo executori teſtamenti, in quò futuri
90 pauperes † ſubſtituuntur hęredes. Barto-
lus numero 12. Baldus 36. Alberic. 12. Ale-
xan. 10. Iaſ. numero 11. Decius numero 29.
Corneus numero 18. in l. finali. C. de edicto
Diui Adriani tollen. Tiraquel. in tractatu de
morte, parte ſeptima, declaratione 5. nume-
ro ſexto. Menochius de adipiſcen. rem. 4.
numero 256. cum ſequentibus, ac condu-
cunt ea, quæ de futuris pauperibus ſcripſi
in gloſſa 3. ex num. 47.

Rurſus conſtitui poteſt ſocietas ſuper of-
91 ficio † emendo, & erit valida. l. ſi fratres. §.
ſi quis ſocietatem. l. actione. §. item ſi ſocie-
tatem. l. cum ſocietas. ff. pro ſocio. Puteus
deciſ. 67. *dubitaui ego*, per totam lib. 3. Ca-
ſtracanus de ſocietatibus officiorum Roma-
nę Curiæ. c. 5. num. 30.

92 Inſuper, quia ſufficit ſola deſtinatio †
conſtruendi ſeminarij, vt habeatur pro
conſtructo. l. 3. §. quid ergo. ff. de contrario
iudicio tutelę, vbi probatur, quòd pecunia
depoſita ad emptionem prædiorum, cenſe-
tur res immobilis, de quo vide Roman.
ſingulari 103. Cremen. ſingul. 59. Rebuf. de
priuilegijs ſcholarium, priuilegio 55. num.
5. Boherium deciſione 209. Rodoanum de
rebus Eccleſiæ non alienan. quęſtione 16.
per totam.

93 Et in hac materia deſtinationis, † vide
alia plura cumulata per Felinum, in capit.
cum adeo, numero ſecundo, & tertio de re-
ſcriptis. Iaſonem in l. diuortio. §. interdum.
ff. ſolut. matrimonio. Hippolyt. de Marſil. in
rubrica de fideiuſſoribus. ex num. 207. cum
ſequentibus.

Accedit, quòd ſeminarium de proximo erigendum, habetur iam pro effectualiter
94 erecto, † ſicut de proximo accingendus habetur pro accincto. l. penultima. de militar. teſtamento, & congerit deſuper infinita Hiſpanus noſter Ioan. Lopez de Palatios Rubeos. in rubrica. capit. per veſtras. de donationibus inter virum, & vxorem. §. 38. per totum.

95 Ac firma ſpes † de pręterito proueniens, perinde eſt, ac ſi effectus eſſet conſequutus. Rota deciſione 21. numero 4. de præbendis in nouis: tex. in l. huic ſcripturæ. §. primo. & l. ita vulneratus, in principio. ff. ad legem Aquiliam.

Huc pertinet, quòd ſeminarium ceptum,
96 aſſimilatur partui † concepto, qui in fauorabilibus habetur pro iam nato. Rota Beſigneti deciſione prima. numero 3. & 4. de teſtamentis. l. qui in vtero. ff. de ſtatu hominum. l. pręgnantis. ff. de pœnis.

Poſſem etiam adducere alia ſexcenta, quæ conſulto omitto, ne prolixior videar.

Ad contraria poteſt non difficile reſponderi: nã ad id quod dicitur de verbis Concilij, potius retorquetur ex eadem littera ſuperius ponderata.

Dum dicitur, quòd priuilegium futuro Collegio concedi non poteſt, nec ſeruitus. Reſpondetur, cum gloſſa finali. & Abbate numero 4. & reliquis in dicto capit. ad audientiam, quòd licet à principio priuilegium, aut ſeruitus non habeant vires, ex
97 tunc, at verò poſtquam fuerit erectum, † & priuilegium, & ſeruitus, valebunt effectualiter. Item quia ſufficit dicta deſtinatio, & ſpes certa ex ſuperius relatis, vt dicatur adeſſe ſubiectum, & non corruat qualitas in caſu, de quo agitur.

Non obſtat dicere, quòd non valet donatio facta pro Eccleſia conſtruenda, vt in dicto cap. Abbate ſanè, & ratio eſt, quia do-
98 natio † requirit perſonam, quę acceptet, vt dicit Bartol. in dicta. l. ſeruos. 17. ff. de adim. legat. ad fin. Abbas, vbi ſupra, & eſt tex. in l. abſenti, de donationibus, ſed cum ſeminarium nondum ſit in humanis, nec ipſum, nec alius pro eo acceptare poteſt.

Quia multipliciter reſpondetur. Primo negando verſari nos in caſu donationis: neque vnio habet aliquid commune, cum donatione, neque in iſta vnione concur-
99 runt quinque † requiſita ad eſſentiam donationis, quę ponit Angel. de Aretio. in rubrica inſtitut. de donation. ſub num. 1. additio ad Iulium Clarum in §. donatio. quęſt. 1. ſub littera A.

Imò iſtæ vniones, & gratiæ Apoſtolicæ potius ęquiparantur vltimis voluntatibus,
100 quam contractibus. † cap. auctoritate. de conceſſ. præbend. Romanus conſ. 348. num. 5. latè Mandoſius in regula 35. quæſtione 31. à num. 7. Gomezius in regula de non tollendo Iure queſito. q. 4. nu. 11. Gigans de penſionibus. q. 27. n. 5.

Secundo reſpondeo, quòd imò valet donatio ad fauorem abſentis, & non acceptantis, quando eſt facta in piam cauſam,
101 † vt in caſu noſtro. Ratio eſt, quia quòd
102 promittitur piæ cauſę, promittitur † Deo, qui vbique eſt pręſens, & acceptans, gloſſ. verbo, *per te*, in cap. quoties cordis. 1. queſt. 7. Abbas in proęmio decretalium. 2. parte, incipienti, *Greg. diuiditur*. numero 26. Felinus ibidem. numero 25. verſ. *ex iſto remedio*, & poſt Iacob. Rainer. Cinum, Albericum, Bald. Caſtren. Corneum, & alios reſoluit Tiraq. in tracta. de pia cauſa, priuilegio. 114. & 115. per totum.

Et quòd vnio facta pro futuro ſeminario,
103 ſit facta ad piam, & fauorabilem † cauſam, eſt deciſio Cæſaris de Graſſ. 1. nu. 3. de rebus Eccleſiæ.

Præſertim de Iure Canonico, vbi tales ſubtilitates, & Iuris apices non attenduntur.
104 cap. dilecti, & ibi gloſſ. verbo, *ſubtiliter*, & omnes, de Iudicijs. tex. in d. c. Abbate ſanè, prope fin. verſ. *& licet aliquibus cauſis*, & in verſ. *præſertim*. de ſent. & re iud. lib. 6.

Et de iure Canonico eſt bonus tex. in c. ſi tibi abſenti, de præbend. libro ſexto, vbi probatur, quòd collatio, ſeu donatio, (quia idem eſt conferre, & donare. cap. fin. de off. Vicarij in 6.) poteſt abſenti efficaci-
105 ter fieri, & nullatenus reuocari † poteſt, niſi abſens illam repudiauerit.

De Iure etiam noſtro Hiſpano, idem etiam cauetur per l. 2. titulo 16. lib. 5. recopilationis.

Et ad tex. in d. cap. Abbate ſane. §. nec pro eo. verſ. *præſertim*, de ſententia, & re Iu-
106 dic. lib. 6. poteſt † reſponderi (licet nemo, quem ego viderim, talem ſolutionem afferat) quòd illa non eſt deciſio, & reſponſio Papæ, ſed allegatio partis, vt patet ex eiuſdem tex. lectura; nam allegatio vnius partis, incipit poſt principium, à verſic. *allegabatur autem pro parte veſtra*, & durat vſq; ad verſiculum, *pro parte altera dicebatur*, & in prima allegatione continetur dictus verſiculus, *præſertim*, &c.

Allegatio autem partis, in textibus nar-
107 rata non facit Ius. † cap. dilectus. 34. de prębend. gloſſa magna. verſiculo, *vel dic tertio*, in l. 1. C. quando non petentium partes. Roman. conſ. 191. *venerabilis*. num. 4. Iaſ. in l. 1. numero 38. ff. de officio eius, cui eſt mandat. & in l. 1. in prima lectura, num. 16. C. de Sacroſanct. Eccleſ. latè Felinus in

cap. 1.

cap. 1. num. 18. de conſtitut. Palatius Ru-
beus in rubrica capituli per veſtras. §. 17.
num. 22. de donat. inter.

Eſſet enim certe nimis durum, & riguro-
108 ſum † dicere, quòd non teneret donatio, quã
ego facerem, pro alendis futuris pauperi-
bus, vel maritandis futuris virginibus.

Rurſus in caſu noſtro, cum à principio
inſtituantur œconomi, ſeu adminiſtratores
fabricæ, & futuri ſeminarij: quare iſti acce-
ptare non poſſint, certe nullam rationem
inuenio.

Denique, quia iſtæ vniones fiunt ab Epi-
109 ſcopis auctoritate Apoſtolica, † & Concil.
Trid. vt dicit Cæſar de Graſſis. d. deciſ. 1. de
rebus Eccleſiæ. num. 21. & clariſsimè patet:
at vero cum Concil. Trid. intendat, quòd fiãt
vniones ad fabricam conſtruendam, & præ-
ſupponat fieri poſſe, priuſquã ſcholares ad-
mittantur, vt iam dixi, quando eſſet de iure
aliquod obſtaculum cenſeretur auctoritate
110 † Apoſtolica ſublatum, nam quando narra-
111 ta ſerie facti † Papa aliquid concedit, vel di-
ſponit contra ius, cenſetur diſponere, remo-
to omni iuris obſtaculo, vt talis diſpoſitio
teneat. Rota deciſ. 33. num. 16. de præbend.
in antiquis. latè Felinus in cap. inquiſitionis.
num. 8. verſ. *ſecundo nota.* de accuſationibus,
& in cap. nonnulli. ſub num. 12. verſ. *ratio dif-
ferentiæ.* de reſcriptis. Creſcen. deciſ. 9. num.
6. cum ibi allegat. de priuilegiis, & fuit di-
ctum in vna Calagurritana beneficii de Ce-
nizeros 30. Octobris 1587. coram R. P. D.
meo Pamphilio.

Ecce igitur, qualiter dicendum videtur,
quòd ceſſante fraude, & ſeruata
in reliquis forma Concil. Trident. ſit valida
vnio beneficiorum, facta in caſu, de quo agi-
tur, pro futuro ſeminario, ante ſcholarium
actualem admiſſionem.

Vnio quoad caput, quãdo fit, & q effect' ex illa reſultent.

Redeundo igitur, vnde digreſſus ſum,
& deueniendo ad tertium
modum vnionis ſupra relatum, videlicet,
quando iura, & bona Eccleſiarum vnitarum,
non communicantur, ſed dumtaxat fit vnio,
quoad Rectorem, & Gubernatorem ambarũ:
tunc ſimiliter dicendum eſt, quòd in ſecũdo
caſu precedenti, vt in tali Rectoria, ſeu be-
neficio vacante, quomodocumque nuncupa-
112 to, habeat locum † reſeruatio noſtræ regulę.
Et in hac tertia ſpecie vnionis procedit, quòd
fuit reſolutum in vna Cauſa Placentina ad-
miniſtrationis Sacramentorum, vltima Apri
lis 1587. corã Cantuccio, quę deciſio eſt 73.
par. 2. diuer. quòd, quando duæ parrochiales
ad inuicem vniuntur, ita remanet quælibet
113 illarũ in ſuo priſtino † ſtatu, quòd ſi alteri ex
eiſdem Parrochialibus, ſit apponendus Vi-
carius, & redditus, ac fructus illius Eccleſię,
vbi apponitur, non ſufficiant pro congrua
ſuſtentatione illius, quòd tunc Rector non te-
114 netur † ſupplere ex reddibus, quos percipit
ex altera Eccleſia, cum quęlibet Eccleſia
ſuos redditus, fructus, & emolumenta con-
ſeruet, ſed eſſe ſupplendum per Parrochia-
nos, vſque ad congruam ſuſtentationem Vi-
carij, qui illis ſpiritualia miniſtrare debet,
115 cum dicti Parrochiani in ſubſidium † teneã-
tur, nec ſit magnum, ſi ab ipſis recipiat tem
poralia, quibus ſpiritualia per eundem Vi-
carium ſeminantur, cap. ſi Epiſcopus. 6. de
officio ordinarij lib. 6. Concil. Trident. ſeſſ.
21. c. 7. l. 10. tit. 10. Partita prima. Ioan. Gu-
tierrez q. pract. 17. num. 14. lib. 1.

Vnde quando duę Eccleſię ſimiliter vniũ-
tur, & vnus, & idem adminiſtrator bonorum
eſt vtriuſque Eccleſię, non ideo bona vnius
116 Eccleſię tranſeunt † in Dominium alterius
Eccleſię, vt docet Petrus de Vbaldis in tra-
ctatu de vnionibus, cap. 2. numero 12. cum
ſequentibus. Ferret. conſ. 242. num. 13.
Rota dicta deciſ. 73. num. 3. p. 2. diuerſor.

Simile eſt, quòd quando duę Eccleſię ſunt
ad inuicem vnitę, beneficiati vnius Eccleſię,
117 non tenentur ſupplere defectum † ſeruitij in
altera Eccleſia. Rota deciſ. 578. num. 2. par.
3. diuerſ.

118 Item de duobus diœceſibus † inuicem vni-
tis, ęque principaliter, quòd iura cuiuslibet
integra remaneant, latè conſuluit Mandoſ.
conſ. 27. per totum.

Hinc Bartol. in d. l. ſi conuenerit, §. ſi nu-
da. num. 3. ff. de pignoratia actione, dicit,
119 quòd ſi duo Caſtra, vel Prouincię † vniantur,
non acceſſoriè, ſed ad inuicem, quòd queli-
bet illarum conſeruauit iura, & priuilegia
ſua, & proprijs legibus antiquis gubernabi-
120 tur, & adducit exemplum, de Comitatu † Tho
loſę, qui fuit datus Regi Francię, ita quòd
eſt Rex, & Comes, quia debet Regi dictus
Comitatus, ſecundum leges, & conſuetudi-
nes ſuas, & allegat ad hoc Bart. gloſſam in d.
cap. 1. ne ſede vacante, & l. ſi quando Ducia-
no 36. C. de appellationib. idem Bart. in l.
2. C. de metropoli Beryto. num. 11. & 12. lib.
11. Roman. conſ. 275. incipit *quoad primum*,
num. 5. Iaſ. in l. ſi eadem. num. 2. & 3. ff. de
officio aſſeſſor. Felin. in cap. in noſtra, num.
30. ad finem, verſ. *de terris autem.* de reſcri-
ptis. Bartholom. Socin. loquens de Ciuitate
121 Piſana, antequam vniretur Ciuitati † Floren-
tiæ conſ. 79. *ſi eſſemus.* num. 24. lib. 4. Alex.
conſ. 114. num. 19. lib. 4. Aym. de antiq. tem-
por. 4. par. num. 27. verſ. *ſed aduerte.* Petrus
de Peruſio in tracta. de vnionibus. par. 1. cap.
1. poſt principium. Quod etiam paſſim ob-
122 ſeruari videmus, in Regnis † potentiſſimi
ſuper omnes mundi principes, noſtri Regis
Philippi, quia quamuis habeant vnum Re-
gem, & Principem, tamen iura cuiuſque Re-
gni,

gni, ſalua permanent, & ſecundum ſuas leges, ſtatuta, & conſuetudines antiquas, nunc gubernantur, vt prius. Et de dominio Canta-
123 briæ, vnito † Regno Caſtellæ, loquitur Acebedus in rubrica tituli 2. num. 215. lib. 6. recopilationis.

Vnde ſecundum prędictam diſtinctionem, an vnio ſit facta acceſſorie, vel æque principaliter, ſunt concordandæ multa iura, & Doctores, quę adducit noſter Gregorius Lopez in d. l. 7. gl. 2. vbi non pauca in propoſito vtilia; & ſatis, ſolito more, notanda cumulat, & ipſe tenet, quòd non ſit de intentione Principis, faciẽtis talem vnio-
124 nem, † priuare aliquam ex ipſius Ciuitatibus, vel Caſtris, iuriſdictione, vel ſtatutis, aut iuribus eius, idemque dixerat prius ipſemet Gregorius Lopez in l. 27. verbo, *viuieſſen en aquella pobreza*. tit 7. Parti. 1. Felin. in c. translato. num. 6. per totum. de conſtitution.

Quando autem beneficia non vniũtur, ſed Eccleſiæ, vbi ſunt plura
125 beneficia, veluti ad effectum, vt decimæ † cõmunes fiant, vel ad alios ſimiles effectus, prout quotidie contingit, & dicit Rota deciſ. 642. num. 1. & per totam. p. 3. diuerſ. tunc cum beneficiorum tituli, non alterentur, licet forſan valor ſingulorum beneficiorum, vel augeatur, vel minuatur, clarum eſt, ni-
126 hil obſtare talem vnionem, † ad effectum reſeruationis noſtræ.

Quãdo cenſetur facta vnio acceſſorie, vel principaliter

An autem vnio facta cenſeatur, & præſumatur facta acceſſoriè, vel
127 ad inuicem, & æque † principaliter, vide gl. verbo *Eccleſias*. in clem. 2. de præbend. Et Doctores ibidem, Felinum in d. cap. translato, n. 6. in fine, de conſtitution. verſ. *& in dubio*. & numer. 7. Rebuſſum in praxi. tit. de vnionibus. num. 19. & ſequentibus, Alphonſum Hojedam de incompatibilitate beneficiorum, 2. p. cap. 3. num. 5. dicentes, quòd in primis
128 eſt inſpiciendus tenor vnionis. † cap. porro, cap. recepimus ſequenti. de priuilegijs. Felin. in cap. in noſtra ſub num. 30. verſ. *cognoſcimus autem, quòd ſit principale, ex verbis vnionis*. de reſcriptis.

Et ſi ex lectura vnionis dignoſci nequeat,
129 eſt attendendum, quid ſit magis dignum, † & minus dignum, nam ſemper præſumitur, minus dignum eſſe vnitum acceſſoriè, & non æque principaliter magis digno, vt magis dignum trahat ad ſe minus dignum, cap. quod in dubijs, de conſecratione Eccleſiæ, vel altaris. §. ſi tamen alienam purpuram, inſtitut. de rerum diuiſione. l. qui religioſis. ff. de rei vendicatione.

Quod adeo procedit, quòd non poſſit
130 vniri dignius, † minus digno. l. iuſtiſſime 44. in principio, & in verſ. *rediculum namque eſſe tunicæ fundum accedere*. ff. de ædilitio edicto, & ita de ſtylo Curiæ ſeruari atteſtatur Gomezius de expectatiuis. num. 36. Rebuffus vbi ſupra nu. 17. vbi propterea dicit, quòd ideo
131 Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis, † non poteſt vniri Eccleſiæ parrochiali, ſed è contra, ſic, quia dictus Canonicatus dicitur dignior. cap. extirpandæ. §. qui vero, de præbendis, cum alijs per Rebuffum, & vide quæ dicam in §. 9. huius gloſſæ à. n. 111.

Si vero non appareat, quod ſit magis dignum, tunc recurrendum erit ad denomina-
132 tionem. † Felinus in d. cap. translato. num. 6. in fine Puteus deciſ. 442. num. 4. lib. 1. vbi ra-
133 tione denominationis † fuit ſuſtentata, quædam gratia, in qua non fiebat mentio, niſi de vna Eccleſia, cum eſſet cum alia vnita, & ſuperius tetigi ex num. 30. Semper enim à digniori, & potentiori fit denominatio. Bald. conſ. 305. num. 2. lib. 3. Puteus deciſ. 274. à n. 6. lib. 1. Rolandus à Valle conſ. 23. a n. 26. volum. 1. Rota deciſ. 183. num. 1. p. 2. diuerſ. & tetigi ſupra, num. 31.

Ceſſantibus ſupradictis, in dubio præſumendum eſt, factam eſſe vnionem æque prin-
134 cipaliter, † & non acceſſoriè. Abb. in d. cap. extirpandæ. §. qui vero, in prima lectura. nu. 4. de præbend. Rebuf. vbi ſupra num. 20. Hojeda d. n. 5. ante finem.

Denique obſeruantia dubium remouebit,
135 † arg. l. ſi. de interpretatione. ff. de legibus. l. ſed & Iulianus. §. perinde. ff. ad Macedonianum. Pariſ. conſ. 35. num. 20. lib. 1. Mandoſ. in reg. 29. q. 2. num. 3. & 4.

Vnita beneficia, an poſſint conferri.

Præterea eſt aduertendum, quòd reſeruata beneficia, per regulã noſtram, vniri non poſſunt ab ordinario, nec
136 ab alio inferiore † à Papa, etiam in caſibus alias permiſſis ante vacationem, nec poſt vacationem, cum inferiores habeant manus ligatas, nec facere poſſint, quo minus reſeruatio effectum non habeat. cap. cum inferior de maioritate, & obedientia. clem. ne Romani. de electione. cap. vt noſtrũ, de appellationibus. Cæſ. de Graſſis deciſ. 1. num. 11. de rebus Eccleſiæ. Si vero fuerit facta vnio de tali beneficio reſeruato, non erit nulla, ſed valebit à principio, effectus tamen eius ſuſpendetur, donec prouiſus à Papa de beneficio in menſe reſeruato cedat, vel decedat, in menſe ordinario. Rota deciſ. 4. per totam, & deciſ. 5. & 6. de rebus Eccleſiæ non alienan. Calderin. cõſ. 13. ſub eod. tit. Felinus in cap. in noſtra, ſub 27. corollario, ante nu. 24. de reſcriptis. Caccialupus in tractatu de vnionibus, art. 4. q. 6. & art. 9. num. 5. Aeneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus. queſt. 4. principali, effectu 23. num. 1. & per totum, qui licet. nu. 2. certo modo diſtinguat, in noſtro tamen caſu, talis diſtinctio, non applicatur, idem Aeneas in effectu 24. & effectu 42. Marianus So-

cinus

cinus in cap, ſicut vnire, numer. 63. & 64. de exceſſ. Prælator. qui citat d. conſ. Calderini, dicẽs, quòd ſi rectè meminit, ita reſoluit Calderin. ſub tit. 3. de conſuetudine, dicens, quòd ad præſens non potuit videre. Mandoſius in regula 12. quæſt. 5. num. 3. qui citat præfatum conſilium Calderini, in ordine ſecundum, quũ nõ ſit niſi 13. vt ſuperius allegaui. Gambarus de officio, & poteſtate legati. libro 5. nu. 67. & 68. Rebuffus in praxi titulo de vnionibus. num. 31.

Et talis prouiſus poterit illud reſignare,
137 vel permutare, in fauorem † alterius, facta mentione de dicta vnione, nam non obſtante illa, Papa ſæpe ſolet admittere talem reſignationem, & conferre beneficium illi, ad cuius fauorem reſignatur, & cum quo permutatio celebratur, & erit valida collatio, quamuis regulæ de non tollendo iure quæſito, non derogetur. Ratio eſt, quia poteſt eſſe, quòd reſi-
138 gnatarius† præmoriatur reſignanti, & ſic ſuſpendendo effectum vnionis, non dicitur facere pręiudicium conſiderabile. Puteus deciſ. 357. incipien. *fuit etiam in eadem cauſa*. lib. 1. Mandoſ. in praxi de ſignatura gratiæ, tit. renunciatione. colum. 4. in fine. Flamin. Pariſius de reſignatione, lib. 2. quæſt. 9. num. 8. cum quattuor ſequentibus, vbi aliæ plures adducuntur rationes.

Si vero non fieret mentio de vnione facta, licet effectum numquam habuerit, non tene-
139 ret † talis gratia. Oldrad. conſ. 357. num. 20. & 26. & 27. ac nu. 29. Rota Beſigneti prima, de rerum permutatione, & deciſ. 3. eodem titulo, in antiquis. Puteus d. deciſ. 357. num. 4. lib. 1.

Reſeruatio, an impediat, vel potius ſuſtendat vnionẽ

Inſuper aduerte, quòd quando beneficium eſt reſeruatum ratione menſis, ſi poſt vacationem in menſe Apoſtolico, vnitur alteri beneficio, non in perpetuũ, ſed ad vitam alicuius, quòd tunc talis vnio,
140 non faciet ceſſare reſeruationem, † ſed finita illa temporali vnione, durat ſemper vinculũ reſeruationis, & ſemper vacabit, vt prius, & prouiſio ſpectabit ad Papam, & non ad ordinarium, quamuis vnio ceſſauerit in menſe ordinario, per obitum illius, ad cuius vitam fuit vnitum, & fuit reſolutum in Rota, teſte Caſſadoro deciſ. 2. de vnionibus, inter deciſiones ſuper regulis Cancellarię. Gambarus de officio legati. lib. 5. à num. 135. & 245. Caputaquen. deciſ. 345. per totam. Simonet. iuncta additione. quæſt. 43. num. 3. & vide infra, num. 144. & 145.

Ratio eſt, quia effectus reſeruationis non
141 tollitur, † niſi per ſolam Papę prouiſionem, Rota deciſ. 13. & 14. de prębend. in antiquis, Caſſad. deciſ. 9. num. 3. eodem titulo, & deciſ. 4. de cauſa poſſeſſionis, Simonet. de reſeruatione, quęſt. 55. cum quattuor ſequentibus. Puteus deciſ. 146. numero quarto, libro ſecundo.

Sed iſta vnio ad vitam, non eſt prouiſio,
142 † nec expiratio reſeruationis, ſed dumtaxat facit dormire reſeruationem ad tempus, ad Vnio ad vitã qualis ſit.
143 inſtar ſomni, † qui interficit hominem dum quieſcit, vt dicit Baldus in cap. cum acceſſiſſent, ſub num. 15. de conſtitutionibus. Caſſador. in d. deciſ. 2. n. 2. & 6. vbi etiam dicit, quòd vnio ad vitam non facit prælatum in vnito, idem Caſſador. deciſ. 5. nu. 13. de priuilegijs.

Sicut etiam dicimus, de commenda, quę
144 non perimit † reſeruationem, ſed ceſſante commenda, beneficium vacat, vt prius. Caſſador. d. deciſ. 5. num. 9. & 16. de priuilegijs, & d. deciſ. 2. num. 13. Puteus. deciſ. 13. lib. 3. Mohedan. deciſ. 9. per totam, de prębendis, Simonet. de reſeruatione, q. 59. per totam, vt latius dicemus in §. 8. ſequenti, de commendis, huius gloſſę.

Et talis vnio ad vitã, ſolum habet vim di-
145 ſpenſationis, ſuper incompatibilitate, † vt qui non poteſt habere duo beneficia incompatibilia, mediante dicta vnione ad vitam, illa retinere valeat. Puteus deciſ. 246. nu. 3. & 9. lib. 1.

Immo vnio ad vitam eſt quędam ſpecies reſeruationis, vt dicit Petrus Gregorius Tholoſanus, in nouis Inſtitut. rei beneficiariæ. c. 20. ſub num. 3. ad medium, & ratio poteſt eſſe, quia per manus appoſitionem Papę, in faciendo vnionem ad vitam, remanet beneficium reſeruatum. cap. vt noſtrum, de appellat. cum ſimilibus adducen. in gloſ. 52.

Hodie tamen iſtæ vniones ad vitam fieri prohibentur, per Concilium Tridentinum,
146 † ne ſub illarum prętextu, plura incompatibilia inſimul retineri poſſint, vt in ſeſſ. 7. cap. 4. ſancitur, licet Papę poteſtas ligata non remaneat, cum ſit ſupra d. Concilium. c. ſignificaſti ante finem, de elect. & dixi in §. 1. proœmiali, ante finem.

Prędictis addo, quòd ſicut in primo modo vnionis, quando eſt acceſſoriè facta, non intrat reſeruatio in beneficio vnito, vt dictum remanet, eadem, & maiori ratione, non intrabit, quando beneficium eſſet extinctum Vnione diſſoluta intrat reſeruatio.
147 per deſtructionem, † nam ex pluribus cauſis poteſt de iure dari deſtructio beneficij.

Veluti in caſu. cap. primi, & ſecundi de noui operis nunciatione, vbi quando eſt Eccleſia, ſeu beneficium conſtructum, & ere-
148 ctum † poſt noui operis nunciationem, ſiue iure, ſiue iniuria, mandatur deſtrui, & demoliri.

Item quando Ciues necant ſuum Epiſco-
149 pum, † nam in pœnam tanti delicti, aufertur ab illa ciuitate dignitas Epiſc. & deſtruitur Eccleſia cathedralis, vt in c. fin. 25. quęſt. 2.

Nec

Nec non, quando ſummus Pontifex, permitteret alicui monaſterio, Eccleſiam ali-
150 quam, † in proprium vſum conuertere.c.paſtoralis,de priuileg.

Et quando, propter defectum Religionis,
151 & abuſum † deſtruitur templum, & Eccleſia, vt in cap. placuit, de conſecratione diſtinct. 1.

Nec cenſetur eſſe beneficium, quod ab in-
152 fidelibus † occupatur, & vbi nullus ſit cultus diuinus.c.paſtoralis.7.q.1.

Et quando deſtruitur vniuerſus ordo regu-
153 læ, † veluti, quando Templariorum ordo fuit per vniuerſum orbem ſublatus, cap. cum & plantare,de priuilegijs.

Rurſus, quando nouę Religiones inuentæ, & reprobatæ reijciuntur, nam eorum bona,
154 † & Collegia diſoluuntur, cap. finali de religioſis domibus.c.1. eodem titulo,in 6.l.3. C. de collegijs illicitis.

Vnio, anexio incorporatio ſuppreſſio, extinctio, applicatio, & diſmembratio, an differant.

Quid autem differant, vnio, annexio, incor-
155 poratio, † ſuppreſſio, extinctio, applicatio, diſmembratio? quibus omnibus verbis, vtitur regula Cancellarię. 12. vide Mandoſium ibidem quæſt. 1. per totam, & Alphonſum Hojedam de incompatibilitate beneficioruũ. 2.par.cap.3.num.3. vbi dicunt nomen vnionis lato modo ſumptum, eſſe nomen generale, comprehendens omnes ſpecies, quas ſignificant reliqua nomina, ſupra relata: & cuilibet eorum ſuam ſignificationem aſſignant, quod non repeto, quia apud ipſos videri poteſt.

Nec amplius inſiſto in hac materia vnionis, cum nõ ſit inſtituti noſtri dicere.niſi ea, quæ pro recta intelligẽtia, & apparatu noſtræ regulæ opportuna videãtur, ſed videri poſſunt reliqua vnionis materiam concernentia, per Io. Baptiſtam Caccialupum, & Petrum de
156 Peruſio, † ac Petrum de Vbaldis in ſuis peculiaribus.tractat.de vnionibus.Marian. Socinum in repetitione.cap. ſicut vnire, de exceſſ.prælator.Gambarum de officio, & poteſtate legati de latere.lib.5.cap.1.& 2.Rebuffum in praxi.tit.de vnionibus. Hojedam de incompatibilitate benef. ſecunda parte. cap. 3. per totum. Petrum Gregorium Tholoſanum, in nouis inſtitutionibus rei beneficiariæ.cap.20.& 21. per totum, cum aliis.

Summaria §.8. Gloſſæ 5.

1 *Commendæ ſaltim perpetuæ, an comprehendantur ſub reſeruatione regulæ noſtræ, & numero 34.*
2 *Commenda perpetua eſt titulus Canonicus.*
3 *Commenda perpetua beneficij, parum, aut nihil diſtat ab alijs prouiſionibus beneficiorum.*
4 *Commendæ litterarum tenor, qualis.*
5 *Commendatarius perpetuus, facit fructus ſuos.*
6 *Commenda perpetua, eſt diſpenſatio paliata.*
7 *Commenda compræhenditur, ſub pœna. c. licet Canon.de elect.in 6.*
8 *Commenda, & commiſſio idem eſt.*
9 *Commendatarius debet habere ætatem, & alias qualitates, ad tale beneficium requiſitas.*
10 *Commendatarius poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus, ſicut quilibet alius titularis.*
11 *Commendatarius perpetuus compræhenditur, ſub diſpoſitione. cap. quoniam Abbas de officio delegati.*
12 *Commendatarius perpetuus poteſt præſentare, eligere, & conferre, & habet liberam poteſtatem, in beneficialibus.n. 13. & locare fructus ad plures annos, n. 14.*
15 *Regula de infirmis intrat, in perpetuis commendis, nec non conſtitutio, de publicandis, & num. 16.*
17 *Commenda perpetua debet narrari in impetratione alterius beneficij.*
18 *Illegitimus ſine diſpenſatione, commendam perpetuam habere non poteſt.*
19 *Commendatarius poteſt tranſigere, & vendere fructus beneficij commendati.*
20 *Commenda perpetua inducit incompatibilitatem.*
21 *Extrauagans, iniunctæ, de electione, non habet locum in commendis.*
22 *Regulæ de idiomate, & triennali, & de veriſimili procedunt, in commendis perpetuis, & num. 23.*
24 *Commendatarius poteſt permutare commendam, cum alio beneficio, & in fauorem reſignare. & num. 25.*
26 *Commendatarius perpetuus tenetur verificare narratiuam.*
27 *Commendatarius perpetuus dicitur Prælatus.*
28 *Commendatarius poteſt remittere denunciationes, ad matrimonium requiſitas.*
29 *Commendæ noſtri temporis, ſunt irreuocabiles.*
30 *Commendas capiunt omnia iura de titularibus loquentia, & n. 31. & 32.*
33 *Commenda perpetua, an faciat expirare reſeruationem.*
34 *Regula noſtra locum non habet in commendis,*

dis, & numero 45. & 47.

35 *Commenda temporalis, eſt ad vtilitatem Eccleſiæ.*

36 *Commendatarius debet apponi, quando vacat Canonicatus Doctoralis, aut magiſtralis, & alias, &c.*

37 *Commendis in temporalibus, nullus datur titulus, nec ius, & quandocumque reuocari poſſunt.*

38 *Commendare nihil aliud eſt, quam deponere.*

39 *Commendatarius temporalis, non facit fructus ſuos, & de illis rationem reddere tenetur, & num. 40.*

41 *Commendæ temporalis, mentio fieri non debet, in impetratione.*

42 *Commendatarius temporalis non agit ſpolio.*

43 *Commenda temporalis ceſſat, per ſubuenientem titulum.*

44 *Commendatarius temporalis, eſt tamquam Vicarius amobilis.*

46 *Commenda ad ſex menſes, omnium beneficiorum mundi fuit conceſſa à Paulo III. Cardinali de Medices.*

48 *Commenda perpetua, non dicitur propriè beneficium, ad effectum reſeruationis.*

49 *Commenda perpetua ceſſante, vacat beneficium, vt prius, & non de nouo, cum multis exemplis, & deciſionibus, & n. 50. 51. 52. & 53.*

54 *Mandoſius dum dicit Rotam tenuiße, quòd per ceſſationem commendæ vacet beneficium, taxatur, & nu. 55.*

56 *Tranſitoriè, & perſunctoriè dicta, parum conſiderantur.*

57 *Opinio Doctoris non deliberata, & apenſata, ſed ſic in curſu poſita, non eſt multum curanda.*

58 *Teſtes non dicuntur didiciti, quando perſunctoriè, non ex profeſſo leguntur.*

59 *Tranſitoriè loquendo iuriſconſulti aberrarunt.*

59 *Doctori loquenti in apoſtillis, vel additionibus, minus creditur, quam in lectura, vel conſilijs.*

60 *Opinio bene fundata, & antiquitus in Rota obſeruata, non eſt veriſimile, quòd vnico tranſitorio verbo deſtruatur.*

61 *Manus appoſitio in commenda, inducit affectionem, & reſeruationem.*

62 *Cõmendæ de materia tractãtes, citãtur, & n. 64.*

63 *Regula. 42. Cancellariæ de commendis, quid diſponat.*

65 *Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 17. de reſeruatione, non procedit in commenda.*

66 *Commenda, an præſumatur ad tempus, vel potius perpetua, vbi dicitur, quòd perpetua præſumitur.*

§. 8. gl. 5. vbi agitur de commendis.

OFFERT ſe nunc inſpicere, an regula noſtra lo-
1 cum habeat † in commẽ-
da, ſaltim perpetua? &
videtur quòd ſic.
Quoniam commenda
perpetua beneficij eſt ti-
2 tulus † Canonicus. cap. dudum il 2. de electione. cap, ſi plures 21. quæſt. 1. Io. Monach. num. 3. Archidiacon. & alij in c. nemo deinceps 15. de electione in 6. Federicus de Senis. in tracta. de permutatione beneficiorum, quæſt. 15. per totam. Milius in repertorio, verbo *beneficia commendata*. num. 11. & verbo *commenda, an ſit canonicus titulus*. Guidopapa quæſt. 159. verſ. *quinta concluſio*. Rebuff. de pacificis poſſeſſor. num. 35. cum. ſequentibus. Lambertin. de iurepatronatus. lib. 2. p. 1. quæſt. 6. art. 14. per totum. Gomezius in regula de infirmis. quæſt. 13. & in regula de impetrantibus benef. vacan. per obitum familia. Cardinal. quęſt. 6. & in regula de triennali quæſt. 5. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. parte prima. cap. 14. num. 6. & 2. p. cap. 4. num. 11. Mandoſius in regula de veriſimili quæſt. 3. num. 2. & in regula 32. quęſt. 7. num. 12. Puteus deciſ. 158. num. 4. lib. 1. Rota deciſ. 765. nu. 5. p. 3. diuerſor.

Nam commendæ perpetuæ de beneficijs,
parum, aut nihil diſtant, ab alijs prouiſioni-
3 bus † beneficiorum: & ſic in bulla illius dici-
4 tur, vt commodius † onera ſuſtentare va-
leas, de alicuius ſubuentionis auxilio prouidere cupientes, tale beneficium, auctoritate Apoſtolica concedimus, & commendamus, ac prouidemus, per te, quamdiu vixeris, obtinendum, & poſſidendum; ita quòd durante commenda huiuſmodi, de fructibus, & redditibus ipſius diſponere, & ordinare valeas, &c. quam formam aſſignat Rebuf. in praxi tit. de commenda. nu. 28. & de pacificis poſſeſſor. num. 43.

Vnde talis commendatarius perpetuus fa-
5 cit omnes fructus † ſuos, ſicut alij titulares
perpetui. Caſſadorus deciſ. 33. n. 5. ſuper regulis. Rebuff. de pacificis poſſeſſor. num. 43. Mandoſ. in d. reg. 30. q. 3. num. 4. Puteus deciſ. 25. num. 3. & 4. lib. 1.

Et dicitur talis commenda perpetua, diſpenſatio

6 ſpenſatio † paliata, ad obtinẽdum aliquod beneficium, alids obtineri prohibitum, ſicut etiam vnio temporalis. Gemin. conſ. 38. nu. 11. Caſſad. deciſ. 33. n. 5. ſuper regulis, & deciſ. 2. de vnionibus. n. 9. Mandoſ. in reg. 33. q. 30. num. 3.

Hinc pœna cap. licet canon. de electione. lib. 6. contra non promouentes ſe infra annum, habet locum in his commendatarijs per
7 petuis † clem. in agro. §. cæterum, de ſtatu Monachor. ibi, *infra annum computandum à tempore collationis, & commiſſionis.* Et antea dixerat, conferri nequeat, nec committi, & per com-
8 miſſionem † intelligitur, de commenda. Rebuff. de pacif. poſſeſſ. num. 42. verſ. *& ſicut tenetur infra annum.* Mandoſ. in d. reg. 32. quęſ. 7. num. 10. & 11.

Requirit quoque talis commenda, ætatem,
9 & alias qualitates legitimas, † ſicut verum beneficium, cap. nemo deinceps, de electione. lib. 6. Caputaquenſis deciſ. 127. num. 3. parte prima.

Sic poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus commen-
10 datarius † perpetuus. iuxta tex. in c. ſtatutũ, de reſcrip. lib. 6. vt latè tradit ibi Gomezius. num. 77. in 9. ampliat. Caſſaneus in conſuetudinibus Burgund. in rubr. de ſucceſſione, des baſtardes. §. 3. num. 88.

Ita, vt diſpoſitio tex. in cap. quoniam Abbas 14. de officio delegat. cum quo concordat lex. 47. ad finem. tit. 18. Partita tertia, dicentis, quòd delegatio facta dignitati, non expreſſo nomine proprio, tranſit ad ſucceſſorem, habet etiam locum, in commendatario
11 perpetuo, † vt Decius ibidem, num. 4. verſ. *& iſta tertia.* Mandoſius in dicta regula. 32. q. 7. num. 8. & 9.

Item talis commendatarius perpetuus, po-
12 teſt præſentare, † eligere, & conferre, ſicut quilibet alius prouiſus: vt plenè per Rebuffum in praxi, tit. de commenda. n. 60. & 61.

13 Habet etiam liberam poteſtatem † in ſpiritualibus, & temporalibus. Abbas in c. cum nobis olim, vlt. notab. de electione. Rebuf. de pacif. poſſeſſor. nu. 41.

14 Ac propterea poteſt locare fructus, † ad plures annos, ſicut alij titulares, & in eis habet locum. cap. veſtra, de locato. Calderin. in conſ. 8. *an commendatarius.* per totum, ſub titulo de locato. Roman. conſ. 350. *in caſu propoſito.* à num. 8. Rebuffus in praxi tit. de commenda, num. 62.

Hinc reg. de infirmis reſig. intrat, in cõmen-
15 dis † perpetuis. Caſſador. d. deciſ. 32. per totam, ſuper regulis. Gomezius in dicta regula de infirmis. quæſt. 13. per totam, & expreſſe probatur ex eadem regula, quæ eſt 18. de viginti, in illis verbis, *vel illius commendæ ceſſerit.* Rota deciſ. 80. numero ſecundo, lib. 3. diuerſorum.

Sicut etiam regula de publicandis reſigna-
16 tionibus, locum † habebat in perpetua commenda, vt manu fuſa per Gomezium, ſuper eadem regula. q. 3. per totam.

Hinc in impetratione alterius beneficij,
17 debet fieri mentio de tali commenda, † alias gratia erit nulla, gloſſa verbo *commendare:* verſ. *ſed numquid habens talem commendam.* in cap. nemo, & ibi Ioannes Menochius. num. 4. & omnes, de electione. libro ſexto. Capicius deciſ. 3. numero 6. Puteus deciſ. 272. lib. 2. num. 3.

Pariter illegitimus, non diſpenſatus, ta-
18 lem commendam habere non poteſt. † Rebuffus in praxi, titulo de commendis, numero 63.

Sicut, & commendatarius poteſt tranſigere ſuper fructibus ſui beneficij commendati,
19 † ac eos vendere. Geminianus conſ. 17. *pro declaratione*, in fine. Capicius deciſ. 3. ſub numero 9. Rebuffus de pacif. poſſeſſ. ſub numero 40.

Item talis commenda inducit incompati-
20 bilitatem, † inductam à cap. de multa, de præbendis, & extrauag. execrabilis, eodem titulo, vt poſt longam diſputationem, hinc inde, reſoluit Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, parte prima. cap. 14. à num. 16. vſque ad num. 30. & hodie expreſſe diſponitur per Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 2. & cap. 4.

Licet antea ſecus dicebatur. Caſſador. deciſ. 32. num. 7. ſuper regul. Sarnen. in regula de triennali num. 6. Caputaquen. deciſ. 147. num. 2. parte prima, & diſponebat. l. 4. verſ. *la quinta razon.* tit. 16. Partita prima. Puteus deciſ. 333. lib. 1. & 275. lib. 3. vbi propterea fuit reſolutum, extrauag. iniun-
21 ctè, † de electione; non habere locum in his commendis, & vide infra. nu. 65.

Rurſus regula de Idiomate, locum habet
22 in commendis, † vt latè per Sarn. ſuper reg. de Idiomate. quæſt. 5. Mandoſ. in reg. 32. q. 7. num. 14.

Nec non regula de triennali procedit, in commendis. Gomezius latiſſimè in reg. de triennali. quæſt. 5. nu. 10. & ſequentibus. Rota deciſ. 765. *in cauſa Vrgelen.* per totam. p. 3. diuerſorum.

23 Nec non regula de veriſimili notitia, † Caſſador. deciſ. 30. ſuper regulis. Gomezius ibidem. quæſt. 4.

Similiter commendatarius poteſt permu-
24 tare † commendam, cum alio beneficio, in titulum dato. cap. fin. & ibi plenè Imola, de rerum permutatione. Rebuffus de pacificis poſſeſſ. nu. 38. Federicus de Senis in tracta. de permutatione. q. 15. Petrus de Peruſio in eodem tracta. num. 9. Bellam. in eod. tract. p. 3. quæſt. 4.

Ac

Ac etiam poteſt reſignare commendam,
25 † etiam in fauorem. Rota deciſ. 80. lib. 3. diuerſorum. Pariſius de reſignat. lib. 2. q. 17. n. 1. & per totam.

Item Commendatarius perpetuus, tene-
26 tur verificare † narratiuam, ſicut quilibet alius beneficiatus. Puteus deciſione 254. lib. 3. per totam, per quam deciſionem fuit receſſum, à deciſione 247. eiuſdem Putei, eodem lib. 3. prius facta, vbi contrarium Rota tenuerat.

Commendatarius Abbas alicuius Mona-
27 ſterij, ſimiliter dicitur † Prælatus. Rota deciſ. 346. n. 2. p. 3. diuerſorum.

Sic talis Commendatarius, poteſt remit-
28 tere denunciationes † requiſitas ad matrimonium, quę fieri deberent in ſuo territorio, iuxta Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reformat. matrimonij, vt conſuluit Nauarr. conſ. 2. de clandeſt. deſponſatione.

Hinc deniq; omnes commendę noſtri tem-
29 poris ſunt† irreuocabiles, vt tradit Sarnen. in regula de publicandis. quæſt. quarta. Rota deciſione 791. numero 11. parte ſecunda diuerſorum.

Ac omnia Iura de titularibus loquentia, in Commendatarijs perpetuis ſibi vendi-
30 cant locum. † Clement. finali, & ibi Imola quæſtione prima, numero ſexto, de procurator. Mandoſius in regula 32. quæſt. 7. num. 12. & latiſſimè Gomezius, in regula de triennali. quæſt. 5. à num. 11. vſque ad num. 20. vbi infinitos caſus enumerat, vbi Commendatarius regulatur, vti verus titularis, & numero 21. dicit, quòd tempus, & papi-
31 rus deficerent, † ſi ſingulos iuris caſus de Prælatis, & dignitatibus loquentes, qui habent locum in commendis enumerare vellet, & tandem in dicto num. 20. & 21. dicit, quòd Commenda perpetua facit expirare
32 † reſeruationem, & quòd ſi Commendatarius decedat in curia, beneficium vacaret in curia. ſed de veritate vide inferius à numero 49.

Si igitur commenda perpetua datur in titulum, & habet omnes ſupradictas qualita-
33 tes,† tanquam vere beneficium titulare, ſequitur, quòd vacante commenda, in aliquo ex menſibus, per noſtram regulam reſeruatis, quòd intrabit, & locum habebit eius diſpoſitio.

Prædictis tamen non obſtantibus, con-
34 trarium, † videlicet, regulam noſtram, nuſquam locum habere in commenda, neque ad hunc effectum dici beneficium Eccleſiaſticum verum eſt, & tenedum.

Ratio eſt, quia ſiue commenda ſit de illis commendis, quæ ſiunt ad vtilitatem Eccle-
35 ſię,† quæ ſunt temporales, & ad nutum amobiles, donec Eccleſiæ prouiſum ſit de Rectore, vt in caſu d. cap. deinceps. 15. de elect. in 6. vbi diſponitur, quòd talis commenda non poſſit concedi, niſi per vnum ſemeſtre, & ex euidenti neceſſitate, vel vtilitate ipſius Eccleſiæ ſuadente, licet finito illo ſemeſtri, ſi adhuc durabat eadem neceſſitas, vel vtilitas, poterat per aliud ſemeſtre commendari. vt gl. ibi, verbo, *durare declarat*, & communiter omnes. Rebuf. in praxi. tit. de commenda numero 65. vbi benè declarat. Nec non in bulla Leonis Decimi conceſſa Regnis Caſtellæ, de menſe Aprilis 1520. cauetur, quòd vacante aliquo Canonicatu doctorali, vel magiſtrali, detur in commendam vni Ca-
36 nonico idoneo † eiuſdem Capituli, donec titularis prouideatur.

Et in his commendis nullus adeſt titu-
37 lus,† nec datur Ius in re, nec ad rem, & quandocumque poſſunt reuocari. Rota deciſione prima de præbendis in antiquioribus Beſigneti. Gomezius in regula de non tollendo iure quæſito, quæſtione quarta. numero 21. Mandoſius in regula 32. quæſt. 7. num. 2. Nauarr. conſ. 9. n. 1. de prębendis.

Nam commendare nihil aliud eſt, quàm
38 † deponere. l. commendare 186. de verbor. ſignificatione. lex Lucius. ff. depoſiti, cap. primo de depoſito. Puteus deciſione 25. numero ſecundo, libro primo. Simonet. de reſeruatione, quęſtione 69. numero ſecundo.

Et talis Commendatarius temporalis,
39 non facit fructus † ſuos, ſicut neque depoſitarius, gloſ. verbo, *commendare*, in d. cap. nemo. verſ. *ſed numquid facit iſte fructus ſuos*, de electione, in 6. niſi quatenus ad congruam ſuſtentationem ſibi, & ſuis miniſtris opus ſit, reliquum, quod ſupereſt, in vtilitatem Eccleſię conuertendo, vt gloſ. ibidem. Romanus d. conſ. 350. num. 8. Rebuf. in praxi, titulo de commendis. num. 25. Puteus deciſ. 25. num. 3. lib. primo.

Quapropter tenetur, de illis fructibus ra-
40 tionem † reddere. cap. placuit 10. quæſtione 3. Rebuf. vbi proxime, dicto numero 25. Hojeda de incompatibilitate. p. 2. capit. 14. numero 4.

Nec de iſta temporali commenda, facta ad vtilitatem Eccleſiæ, debet fieri mentio
41 † in impetratione beneficiali. Puteus deciſ. 272. num. 1. lib. 2.

Nec poteſt talis Commendatarius tempo
42 ralis, † agere de ſpolio. Puteus deciſ. 206. incipit, *Epiſcopus Ticretanus*. lib. 3.

Ac ceſſat talis commenda, per ſuperue-
43 nientem † nouum titularem. Roman. dicto conſil. 350. num. 3. Caputaquen. deciſ. 146. num. 1. parte 1.

Demum talis Commendatarius eſt, tam-
44 quam temporalis Vicarius, † qui non eſt

titularis, nec beneficiatus, nec in illo procedit regula noſtra, vt dixi in §. primo huius gloſſæ.

Et quòd commendatum beneficium, non
45 veniat † in reſeruatione, ſcriptũ reliquit Gaſpar de Peruſio, in tracta. de reſeruatione. cap. 2. *quæ autem beneficia*, num. 10. Æneas de Falconibus, in eodem tracta. quæſt. 3. principali. num. 11.

Aliquando etiam iſta commenda tempo-
46 ralis † fit à Papa, nam Paulus Tertius 20. Iulij 1535. commendauit Hippolyto de Medices omnia beneficia Orbis, quouis modo tunc vacantia ad ſex menſes, à die habitę poſſeſſionis, cum facultate de fructibus diſponendi, de qua gratia conſuluit Mandoſius, conſilio quarto. dicens rem eſſe nouam, & numquam auditam, incipit, *rem nouam*.

Siue commenda ſit perpetua, ad fauorem perſonæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus, in quo caſu procedunt omnia, quæ ſuperius dixi, ad probandum, talem commendam per-
47 petuam, eſſe vere beneficium: & nec tunc † erit locus regulæ noſtræ.

Reſeruatio non ſolum nõ capit cõmẽdas tẽporales ſed neque perpetuas.

Tum quia, quamuis commenda ſit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reſeruationis, beneficium proprie
48 non dicitur, † ſed (quidquid alias in puncto iuris forſan dici poſſet, vt per Gomezium in regula de triennali. quæſtione quinta. numero 20. & 21. & 25.) ceſſante commenda per obitum commendatarij, tunc non dicitur beneficium vacare per obitum illius:
49 ſed vacat ſemper, † vt prius, ita vt non ſit attendendus menſis, in quo commendatarius obierit, & ſic ſemper Curia, Cancellaria, & Camera Apoſtolica ſeruauit, vt atteſtatur Caſſadorus deciſione quinta, numero 2. 9. 10. & 12. de priuilegijs, & deciſione ſecunda. numero 4. de vnionibus. Simonet. de reſeruatione. quæſt. 59. num. 6. & per totam. Milius in repertorio, verbo, *beneficium vacans reſeruatum, ſi alteri commendetur*. numero 27. Gambarus, de poteſtate legati libro quarto. à numero 34. & 84. Puteus deciſione 25. *in vna Bellic. prioratus*. numero ſexto. verſic. *ſed his non obſtantibus*, & per totam. libro primo. & deciſione 158. *in vna Florentin.* per totam. eodem libro primo. Gomezius in regula de triennali. quæſtione quinta. Rebuff. in praxi. tit. de commenda. num. 51. & 59. & in tit. de reſeruationibus, num. 31. Mohedan. deciſ. 4. & deciſ. 9. de prębend. per totas. Caputaquen. deciſ. 144. p. 1. vbi referuntur plures Rotæ reſolutiones, quæ ita tenuerunt. Nauarrus in manuali. cap. 25. numero 126. in fine, & in conſ. primo. num. 39. de conſtitutionibus, & latius conſuluit. conſ. 28. de prębend. vbi dicit, titulum commendę perpetuæ eſſe improprium, & propterea ceſſante commenda, vacare, vt prius, & ita expreſſę diſponi in litteris commendæ, prout nos etiam vidimus.

Vnde cum quidam familiaris, vnius Cardinalis, eſſet perpetuo commendatus, de quodam beneficio, & poſtea deceſſerit, ac alius impetrauerit illud beneficium, ſiue vacauerit per obitum illius, vel ex perſona alterius, & opponeretur de nullitate gratiæ, propter defectum conſenſus dicti Cardinalis, iuxta regulam Cancellariæ 31. de impetrandis beneficijs per obitum fami-
50 liaris Cardin. fuit reſolutum † non obſtare dictam regulam, ex quo d. beneficium, non vacauerat per obitum d. familiaris Commendatarij, ſed vt prius, Caſſador. d. deciſ. 5. de priuilegijs.

Idemque fuit reſolutum, quando non fuerat facta mentio de familiaritate Papæ,
51 cuiuſdam perpetui commendatarij, † in caſu dictæ deciſionis Caputaq. 144. p. 1.

Hinc cum quidam Prioratus vacauerit in Curia, in manibus Papę, per reſignationem cuiuſdã Stephani, & eſſet de illo cõmendatus Guillielmus, quo defuncto, & commenda ceſſante, per obitum Guillielmi extra Curiam defuncti, quidam Commiſſarius Papę, habens facultatem conferendi omnia beneficia extra Curiam vacantia, contulit illud Petro per obitum Guillielmi, & dubitabatur, an collatio teneret, & quia totum pendebat ex hoc, an per obitum commendatarij vacaret beneficium, vel non; fuit
52 reſolutum collationem eſſe nullam, quia dictus Prioratus vacauerat apud Sedem, per reſignationem in manibus Papæ, vt prius, & non per obitum commendatarij extra Curiam defuncti, vt in caſu deciſionis Putei 25. lib. 1.

Sicut etiam fuit reſolutum, ſimiliter in caſu deciſionis quartæ Mohedani de prębend. & in deciſione nona eodem titulo fuit reſolutum, expectantem non poſſe accepta-
53 re beneficium, † tamquam vacans per obitum commendatarij, quia non vacauit per obitum illius, ſed in Curia, vt prius.

Et quamuis Horatius Mandoſius, in additionibus ad dictum conſilium Romani 350. ſub littera M. dixerit, quòd Iura pro iſta parte allegata procedunt in commenda temporali, non in perpetua, quæ vim collationis habet, & ex conſequenti expirat, non ſolum reſeruatio, ſeu affectio, quę ex appoſitione manus Papæ reſultat, prout in terminis tenuit Rota, in quadam cauſa Florentina. teſte Puteo deciſione 30. *Commenda perpetua*, ſub titulo de commendis.

Tamen

Tamen in hoc arbitror, errare ipſum
54 † Mandoſium, quia illa deciſio Putei, quam
ipſe allegat, eſt deciſio 158. incipit, *in vna*
Florentin. libro primo, & aliam non inue-
nio, quamuis omnes Putei deciſiones dili-
55 genter reportatas habeo: dicta vero † de-
ciſio 158. quamuis reſpondendo, dicat
incidenter, quòd ſtat bene, quòd talis
commenda extinguat reſeruationem, &
quòd afficiat etiam in futurum beneficium,
ita vt nullus pręter Papam de eo ſe intro-
mittere poſſit, & quòd non ſequitur, habet
commenda in multis caſibus vim collatio-
nis, ergo ſimpliciter, & indiſtincte, & in
omnibus caſibus, & tandem allegat Caſſa-
dorum, dicta deciſione quinta, de priuile-
giis, licet littera ſit minus correcta.

Non tamen poteſt Mandoſius, in illa
aliquod fundamentum facere, cum dicta
deciſio non firmet pedes, ſuper eo, an
commenda extinguat reſeruationem;
nec deſuper erat dubium, ſed an eſſet be-
neficium reſeruatum, & eſt, ac ſi diceret,
ſi extinguat, vel non extinguat reſeruatio-
nem tranſeat: ſed dato quòd extingueret,
non ſequitur, quòd beneficium non ſit re-
ſeruatum, & tandem concludit contrarium,
allegando Caſſadorum, vbi ſupra. Et di-
ctum deciſionis, vel Doctoris, eſt intelligen-
dum, iuxta Iura, quę allegat. Bartolus in
l. non ſolum. §. liberationis. numero ſeptimo.
ff. de liberatione legata.

Et quia de his, quę perfunctorie, & in
56 tranſitu † dicuntur, parua eſt conſideratio
habenda. Alciatus, libro quarto. Parer-
gon. cap. 17. Menochius, de recuperand.
rem. 1. numero 191. Roland. conſ. 44. numer.
35. & finali volu. 4.

Ea quę in trāſitu, & perfunctorie dicuntur parum cōſiderantur.

Sicut de opinione Doctoris, non delibera-
ta, & penſata, ſed ſic in curſu poſita, non
57 eſſe curandum † affirmat Silua nuptialis. li-
bro quinto. numero 24. conſonat Puteus de-
ciſione 406. in vna Cartaginen. numero 1. in
fine. lib. primo.

Facit bene, quod dicit Anton. Gabriel. tit.
de teſtib. concluſ. 21. nu. 116. 140. & 141. vbi
58 tenet, non dici didicitos † teſtes, quando
perfunctorie, & non ex profeſſo leguntur.
Et tradit latius ipſe Gabriel in eod. tit. con-
cluſ. 4. num. 85.

Neque eſt nouum, ipſos iure conſultos,
in quibus obiter verſantur, aliud agendo,
59 non ſemel † à vero erraſſe, & hoc modo
excuſatur Modeſtinus in l. nonnumquam.
ff. de condit. & demonſtrat. Alciat. d. c. 17.
Ioann. Garſia. de expenſ. & melioration. c.
8. numero 50.

Pręſertim, cum Mandoſius loquatur in
additione ad dictum conſil. 50. Romani,
& non in lectura, vel conſilio, aut deciſio-
ne: & ideo minus eſt illi credendum, quia
additiones illę non tendunt ad determinan-
dum, ſed ſolum ad rememorandum. Caro-
lus Ruinus. conſil. 83. incipit, *quoniam.* nu.
6. volum. 1. Anton. Gabriel. tit. de teſtibus,
concluſ. 4. num. 92.

Quod eo maxime procedit in hoc caſu,
vbi dicta opinio ex inueterato ſtylo Curię,
tamdiu fuit recepta, vt ipſemet Puteus di-
xerat, in dicta deciſione vigeſima ſexta. libro
primo. & non eſt dicendum, quòd illo vni-
co verbo, in tranſitu dicto, & non firmato,
voluerit Rota, nec ipſe Puteus collector,
60 pręfatam ſententiam, ita radicatam † de-
ſtruere. l. ſi quando. C. de inoſ. teſtamen-
to. Caſſadorus deciſione ſecunda. numero
12. & 13. de vnionibus. Et ſic tenendum
eſt, beneficium non vacare per ceſſationem
commendæ perpetuæ, ſed ceſſante commen-
da vacare, vt prius.

Tum etiam, & ſecundo, & principali-
ter, noſtra regula octaua non
procedit in commenda, quamuis ſit perpe-
tua, quia diſpoſitio noſtrę regulę locum
non habet, niſi in ſubſidium, quando nul-
la alia adeſt reſeruatio, vt in illis verbis,
dummodo alias diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata,
vel affecta non fuerint; ſed quamuis benefi-
cium commendatum, ante commendam
non eſſet reſeruatum, per ſolam manus ap-
61 poſitionem in commenda, † remanet affe-
ctum, & reſeruatum, & de illo alius à Pa-
pa diſponere non poteſt, quando ceſſet com-
menda. Caſſadorus deciſione ſecunda,
de reſeruationibus, numero primo, & ſe-
cundo. & dicta deciſione quinta. numero 7.
de priuilegiis, & deciſione ſecunda. numer.
11. de vnionibus. Simonet. de reſeruat. q. 59.
in vltimis verbis. Roman. conſ. 350. numero
11. & ſequenti. verſ. *cæterum & poſito.* Milius
in repertorio, verbo, *beneficium vacans reſer-*
uatum. Pauinus de officio, & poteſtate Ca-
pituli ſede vacante. 2. p. quęſt. 3. poſt nu-
merum 11. verſ. *ſed aduerte.* Aeneas de Fal-
conibus in tractatu de reſeruationibus. q. 3.
principali. verſ. *aduerte diligenter*. Bertran-
dus. conſil. 235. numero quinto. verſ. *quia*
ex quo Papa. libro tertio. Rebuf. in praxi.
tit. de commenda. num. 59. licet in Francia
non ſeruari, quia ibi reſeruationes non ad-
mittuntur aſſerat. Gomezius in reg. de in-
firmis. q. 13. poſt num. 4. Puteus d. deciſ. 158.
per totam lib. 1. Creſcentius deciſione 2. de
parrochiis. & deciſione. 6. numero. 4. & per
totam, de prębendis. Caputaquen. deciſio-
ne 145. p. 1. Mohedanus deciſione nona. de
præbendis. Mandoſius in regula 32. quęſt.
7. numero 17. Petrus Gregor. Tholoſan. in
nouis inſtit. rei benefic. cap. 24. numer. 8. ac
dicam in gloſſa 52.

Quapropter regula noſtra, in nullo caſu verificari poteſt in commenda, ſiue ſit temporalis, ſiue perpetua.

62 Reliqua, quę tangunt † iſtam materiam commendę, vide per Petrum Andream Gambarum, de officio, & poteſtate legati. lib. 4. tit de poteſtate legati, in commendando beneficia, per nummos 291. Rebuf. in praxi. tit. de commenda. Hojedam, de incompatibilitate beneficiorum. 1. p. c. 14. per totum.

63 Et regulam Cancellariæ 42. † de commendis, dicentem, quòd nulli ſeculari de regulari, nec Religioſo de ſeculari beneficiis, commendetur, niſi in ſignatura, per clauſulam ad partem, ſuper petitione commendę huiuſmodi, de commenda ipſa, mentio fiat,

64 & Concil. † Trid. ſeſſ. 6. c. 2. & c. 4. ac annotationes quaſdam manuſcriptas, quę incedunt inter declarationes, etiam manuſcriptas Conciliі, ſuper d. c. 2. vbi bene explanantur caſus, in quibus Commendatarius tenetur promoueri ad ſacros ordines, necne, & in quibus tenetur reſidere, & à reſidentia excuſetur, & vtrum Commendatarii viſitari poſſint iuxta formam Concil. Trident.

Nec omitto, quòd Concil. Trident. ſeſſ.
65 24. de reformat. cap. 17. locum † non habet, in obtinente Parrochialem in titulum, & monaſterium, cui imminet animarum cura, in commendam, vt Sacra Concilii Congreg. declarauit, dum dixit.

Non comprehenduntur in hoc decreto, qui cum parrochiali obtinent Monaſterium commendatum, cum cura. & iterum.

Habens Parrochialem, & Monaſterium in commendam, ad vitam, cui cura imminet animarum, alteram dimittere non tenetur.

Licet aliud ſit ad effectum. cap. de multa, cum ſimilibus, vt ſupra num. 20.

Meminiſſe etiam oportet, quòd quando aliquod beneficium commendatur, nec bene conſtat, an ſit ad tempus, vel in perpetuum, quòd in dubio eſt interpretatio fa-
66 cienda, de commenda † perpetua, vt fuit reſolutum in Rota, in vna Salmantina de Palatios Rubeos, coram Marcello 28. Iunii 1538. Ratio fuit, quia actus, qui certo temporis ſpatio, non concluditur, perpetuus reputatur. l. Iuriſperitos in principio, & ibi Bart. ff. de excuſation. tut. gloſ. in clemen. 2. verbo, *electionem*, de reſcriptis. Gomezius in regula de publicandis reſignationibus. q. 4. numero 10. & 11.

Summaria §. 9. Gloſſæ 5.

1 *Coadiutoria, an ſit beneficium Eccleſiaſticum.*
2 *Coadiutor Prælati, eſt Prælatus.*
3 *Coadiutor habet plenam, & liberam adminiſtrationem, etiam in ſpiritualibus. & num. 4.*
5 *Coadiutor Epiſcopi, poteſt dare benedictionem, & poteſt admittere beneficiorum reſignationes.*
6 *Coadiutor debet habere eamdem ætatem, & idoneitatem, ſicut principalis.*
7 *Coadiutoriæ narratiua, eſt verificanda.*
8 *Coadiutoriæ ad titulum, quis ordinari poteſt.*
9 *Coadiutoria, cum futura ſucceſsione, habet vim reſignationis.*
10 *Coadiutoria comprehenditur ſub regula de conſenſu.*
11 *Coadiutoria, cum futura ſucceſſione, concedi non poteſt, in præiudicium concordatorum.*
12 *Indultum Cardinalium, non admittit coadiutorias, cum futura ſucceſsione.*
13 *Coadiutor abſens lucratur fructus, in tribus menſibus, pro recreatione datis, dummodo proprietarius, nec ipſe, non habeant, niſi ſolos tres menſes. & num. 14.*
15 *Coadiutor ægrotans, aut carceratus, vel impeditus eſt computandus, & lucratur quotidianas diſtributiones.*
16 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione, excludit regulam 31. de impetrantibus benef. per obit.*
17 *Coadiutor Rectoris, tenetur perſonaliter reſidere, & vide n. 122.*
18 *Coadiutoria cum futura ſucceſſione concedi non poteſt, ſine conſenſu patroni in beneficijs Iuriſpatron.*
19 *Coadiutoria temporalis, ſine futura ſucceſſione datur in fauorem Eccleſiæ, propter infirmitatem. & num. 20. aut ſenectutem. num. 21. Aut lepram, num. 22. Dementiam, aut furorem. num. 23. linguæ impedimentum. nu. 24. negligentiam. num. 25.*
26 *Coadiutor temporalis datur, propter Populi numeroſitatem, aut dilapidationem. n. 27. captiuitatem. num. 28. inhabilitatem, ſeu illitteraturam. num. 29.*
30 *Coadiutore dato ob illitteraturam; coadiutus etiam reſidere tenetur, ne ſit melioris conditionis ignarus, quam litteratus.*
31 *Coadiutor temporalis datur, in alijs ſimilibus caſibus.*
32 *Prælatus ex cauſis ſupradictis priuari non debet.*
33 *Coadiutori ſunt neceſſaria miniſtranda expenſis coadiuti.*
34 *Epiſcopis, ſolus Papa coadiutorem ponit.*
35 *Coadiutor Epiſcopi, non poteſt diſmembrare Eccleſiam vnitam, nec in ea erigere Iuſpatron.*

Coadiu-

36 Coadiutorem dare poſſunt alijs, quàm Epiſcopis, Legati, Nuntij, & Epiſcopi.
37 Coadiutoriæ temporalis tractatum facit Ioannes Andreas.
38 Coadiutoria in temporali, non intrat reſeruatio regulæ noſtræ.
39 Coadiutoria temporalis non vacat.
40 Coadiutoria temporalis eſt ferè Vicaria.
41 Coadiutores perpetui, cum futura ſucceſſione, ſunt quaſi hæredes, & plerumq; pueri, qui pedagogo carent, & ſæpe nullum ſeruitium præſtant. & num. 42.
43 Coadiutoriæ, cum futura ſucceſſione ſunt prohibitæ per Concil. Trident.
44 Coadiutoria in fauorem filij, de beneficio Patris numquam conceditur. & nu. 45.
46 Coadiutoria cum futura ſucceſſione, non eſt inuenta de Iure communi.
47 Coadiutoria cum futura ſucceſſione eſt palliata prouiſio.
48 Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, hodie conceduntur à Sede Apoſtolica, cum recomendatione Epiſcopi, vel Capituli, & n. 49. & 50. & aliquando etiam quoad Rectoriat. & n. 51.
52 Coadiutoria cum futura ſucceſſione, hodie numquam datur, niſi de conſenſu coadiuti.
53 Coadiutoria cum futura ſucceſſione continet duplicem gratiam, vnam coadiutoriæ, & alteram futuræ ſucceſſionis, quæ reſpicit fauorem coadiutoris. & num. 54.
55 Coadiutus ſi decedat, priuſquam coadiutoria habeat effectum, ſuſtinetur gratia concernens fauorem coadiutoris, & ita declaratur in litteris. num. 56. vbi formula ponitur.
57 Diſpenſatio ad validandum matrimonium, & legitimandam prolem, ſi non poteſt habere effectum ratione obitus alterius Parentis, ſortietur tamen effectum, quoad legitimationem prolis.
58 Subrogatio gratioſa continet alia duo, & ſi vnum ceſſat, gratia valet quoad aliud.
59 Gratia eadem partim poteſt eſſe valida, & partim inutilis.
60 Penſio reſeruata in collatione beneficij vacantis, remanet valida, quamuis collatio ſit nulla.
61 Inſtrumento in vnico poſſunt eſſe plures gratiæ, & plures contractus. & num. 62.
63 Inſtrumentum confectum à notario in fauorem ſui, & alterius, licet non teneat, quoad ſe, ſuſtinetur tamen, quoad tertium.
64 Reſeruatio regulæ noſtræ, non intrat in coadiutoria cum futura ſucceſſione, cum nō ſit beneficiū, nec inducat incompatibilitatem. & n. 65. nec datur vacatio per obitū coadiutoris. n. 66.
67 Coadiuti per ceſſum, vel deceſſum datur vera vacatio beneficij. Ita quòd non detur continuatio, neque etiam per fictionem. & nu. 68.
69 Coadiutoria cum futura ſucceſſione, impropriè dicitur habere vim reſignationis.
70 Conſenſus præſtatio, quomodo dicatur habere vim reſignationis, & num. 71.
72 Coadiutoria cum futura ſucceſſione, publicari non debet.
73 Coadiutoria cum futura ſucceſſione, non trahit originem de præterito, ſicut regreſſus.
74 Coadiutoria cum futura ſucceſſione dat votum captandæ mortis.
75 Coadiutoriæ gratia, eſt odioſa reſpectu tertij, non quoad Papam & num. 76.
77 Coadiutor, qui ſoluit compoſitionem, non debet remanere deceptus in ſua ſucceſſione.
78 Coadiutoris præeminentiæ, & iura, ſemper cenſentur præſeruata.
79 Coadiutor cum futura ſucceſſione habet ius valde conſiderabile, & habet locum regula de non tollendo. num. 80.
81 Succeſſio futura, licet non habeat effectum, ante aſſequutam poſſeſſionem, tamen propter ſpem ſuſtinetur.
82 Coadiutoria cum futura ſucceſſione principaliter datur, propter fauorem Eccleſiæ, necnon coadiuti, & num. 83.
84 Coadiutoria, quando conceditur propter ingraueſcentem ætatem, quid ſit verificandum, & quid ſi aliæ infirmitates concurrant. & n. 85.
85 Infirmitates minuunt ætatem.
86 Coadiutoria conceſſa propter ſenectutem, vel corporis debilitatem, qualiter ſit verificanda, & num. 88.
87 Arbitrium Iudicis multum valet, ſuper verificatione narratiuæ coadiutoriæ.
89 Infirmitas narrata, qualiter ſit verificanda.
90 Coadiutor ſi habeat ætatem, vt poſſit promoueri ſufficit, licet promotus non ſit.
91 Coadiutoriam cum futura ſucceſſione ſolus Papa concedit.
92 Sententia prolata contra primum coadiutorem, non nocet ſecundo.
93 Coadiutoria cum futura ſucceſſione ad beneficium amentis, poteſt impetrari à Papa.
94 Coadiutoris poteſtas pendet ex tenore facultatis litterarum.
95 Coadiutori aliquando nulli fructus, nec diſtributiones reſeruantur, aliquando centum ducati, & n. 96.
97 Coadiutor cum futura ſucceſſione, quas prærogatiuas debet habere.
98 Coadiutor Canonicus, an debeat ſedere in propria ſede coadiuti, vel potius in vltima ſede Canonicorum.
99 Subrogatus capit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.
100 Coadiutoriæ tenor qualis ſit.
101 Canonicatum reſignans, reſeruato ſibi regreſſu, cum loco in choro, & capitulo, mortuo reſignatario ſedere debet in antiquo loco.
102 Coadiutoris præeminentia intelligitur tantum reſpectu inferiorum.
103 Præcedere debet, qui propriæ auctoritatis lumine coruſcat.

104 *Ius proprium, quod quis habet potentius eſt, quam quod alieno iure poſſidet.*

105 *Præcedentiam ſedendi in Synodo, non debet habere procurator Abbatis, ſicut ipſe Abbas, ſi præſens eſſet.*

106 *Coadiutor fulget radijs coadiuti, non proprijs.*

107 *Coadiutor Canonici cum futura ſucceſſione, dicitur Canonicus fictus.*

108 *Verum, ficto, ſemper præfertur.*

109 *Veri Canonici ſunt fictis anteponendi.*

110 *Coadiutor, quando ſuccedit in Canonicatu, in vltimo loco Canonicorum ſedere debet.*

111 *Deſcendere ad inferiorem locum verecundum eſt.*

112 *Maioribus honoribus functi; ad minores vocari non debent, & an valeat conſuetudo contraria.* 18

113 *Aſcendere, & non deſcendere licet in beneficialibus.*

114 *Coadiutores cum futura ſucceſſione, ex vniuerſali conſuetudine, ſedent in vltimo loco.*

115 *Coadiutoriæ verba, qualiter intelligantur in hoc caſu.*

116 *Præcedentia ſedendi in altiori loco, non competit ratione canonicatus, ſed ratione antiquitatis.*

117 *Conſ. Nauarri 2. num. 5. de Clerico ægrotan. tutum non eſt.*

118 *Coadiutoriæ clauſula, dicens, quòd Coadiutor potiatur regulis de annali, & triennali, qualiter intelligatur.*

119 *Coadiutus eodem modo lucratur in abſentia, ac ſi coadiutorem non haberet, licet coadiutor non reſideat. & n. 120.*

121 *Priuilegium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*

122 *Coadiutor, an teneatur reſidere, & inſeruire. & num. 22.*

123 *Coadiutor inſeruiens nihil lucratur, ſi coadiutus eſt excommunicatus.*

124 *Dei inimicus, viuere non debet de patrimonio Chriſti.*

125 *Coadiutus non lucratur per coadiutoris perſonam, quod per ſe non poteſt.*

126 *Vicarius, Epiſcopi excommunicati, procedere non poteſt.*

127 *Fons pluſquam riuulus attendi debet, & radice mortificata, non poteſt produci ramus fructiferus.*

128 *Excommunicatus, quando per ſe non admittitur, nec per procuratorem eſt admittendus.*

128 *Excommunicatus 62. pœnis punitur, remiſſiue.*

129 *Coadiutoris confeſſio coadiuto non præiudicat.*

130 *Coadiutus Canonicus habens coadiutorem, cum futura ſucceſſione, an poſſit optare.*

131 *Coadiutor cum futura ſucceſſione poteſt cedere coadiutoriæ, etiam inuito coadiuto.*

§. 9. glo. 5. vbi agitur de coadiutorijs cum futura ſucceſſione.

INSPICIAMVS nunc, an regula noſtra locum habeat in coadiutorijs, † quod
1 pendet ex eo, an coadiutoria ſit beneficium Eccleſiaſticum; nec ne.

Pro affirmatiua parte adduci poteſt in
2 primis, quòd coadiutor eſt Prælatus, † & vti talis habet curam animarum, cap. de Rectoribus, & ibi gloſſa, verbo, *curam animarum*. & Innocen. & Doctores de Clerico ægrotante, gloſſa in cap. tua nos, verbo, *adminiſtrationis*, ad medium, ibi, *quia erit prælatus in totum*, eodem titulo, lex 18. ibi, *e ſera Prelado de ella*. titulo 16. Partita prima, Archidiaconus, in cap. quamuis, numer. 6. 7. quæſtione prima.

(coadiutoris munus quod ſit? & plura ſingularia in materia.)

Item, quia, vti talis Prælatus habet ple-
3 num, & liberam adminiſtrationem. † cap. 2. incipit, *ſcripſit*. 7. quæſtione prima, & ibi gloſſa, verbo, *cu. am omnem*, capit. quamuis eadem cauſa & quæſtione. cap. cum nobis, olim, in fine, de electione. cap. grande, de ſupplen. negligen. lib. 6. cap. conquerente. cap. dilectus, de officio ordinarij. cap. accedentibus, de priuilegijs, Ioann. Andreas in cap. finali. n. 8. & 9. de Clerico ægrotante. Ancharan. in c. vnico. num. 5. verſ. *octaua nota*, eodem tit. lib. 6.

Quod procedit, non ſolum in temporali-
4 bus, ſed etiam in ſpiritualibus, † & propterea poteſt talis coadiutor beneficia Eccleſiaſtica conferre. Cardinal. Alexan. in cap. ſcripſit. numer. 3. & tradit poſt Calderinum, & Geminianum. in d. cap. vnico. §. finali. num. 4. Ancaran. num. 8. Oldradum conſ. 44. num. 3. verſ. *propterea*. Selua de beneficio, 2. p. q. 4. nu. 3. cum ſequentibus. Nauarr. conſ. 3. de Clerico ægrotante. nu. 3. & 4. vbi etiam dicit, quòd coadiutor Epiſcopi,
5 in ſpiritualibus † poteſt dare benedictionem, & ſedere in Cathedra, ſicut ipſe Epiſcopus. Necnon beneficiorum reſignationes admittere. Oldrad. conſ. 44. numero ſecundo. verſ. *ad hoc colliguntur*, latè Flamin. Pariſius de reſignatione. lib. 7. q. 20. num. 1. & 19. & finali.

Hinc in coadiutore requiritur eadem æ-
6 tas, & idoneitas, † ac ſufficientia, quæ requiritur in alio quolibet titulari. Vnde ſi datur

tur coadiutor Rectori parrochialis, requiritur ætas 25. annorum. cap. nemo deinceps, de electione, lib. 6. & ſi datur Epiſcopo, debet compleuiſſe 30. annum. Ioan. Andreas in d.c. finali, ſub n. 5. ante finẽ, & Ab. ibi ſub n. 1. verſ. *tertio quæritur*. plenè per Seluam de beneficio d. 2. p. q. 4. num. 9. Caputaq. deciſ. 127. p. 1. Rot. deciſ. 347. nu. 3. & per totam p. 3. diuerſ.

Sic in gratia coadiutoriæ eſt verificanda
7 narratiua, † ſicut in quolibet beneficio, aliàs cenſebitur ſubreptitia. Puteus deciſ. 61. incipit *in vna Hiſpal.* lib. 2. per totam. Caputaq. deciſ. 128. & 129. & 130. & 311. cum ſequentibus 1. p. Rota deciſ. 652. per totam par. 3. diuerſor.

Item ſtante Concilio Tridentino. cap. 2. ſeſſ. 21. diſponente, quòd nullus ordinetur, niſi ad titulum beneficij, poteſt quis ordina-
8 ri ad titulum coadiutoriæ, † vt tenet Nauarrus in tracta. de oratione. cap. 20. num. 18. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz cap. 18. nu. 7.

Huc pertinet, quòd coadiutoria cum futu-
9 ra ſucceſſione, habet vim reſignationis, † Puteus deciſ. 108. *in vna Toletana.* lib. 1. num. 2. Mohedan. deciſ. 10. *poſt principium.* verſ. *quia coadiutoria ſtante conſenſu.* de priuilegijs; ratio eſt, quia conceditur de conſenſu coadiuti, & conſenſus habet vim reſignationis, gl. verbo *aſſenſus.* in cap. beneficium, de regularibus. lib. 6. & ſic in coadiutoria locum ha-
10 bet † regula de conſenſu 44. Puteus deciſ. 108. n. 1. lib. 2.

Simile eſt, quòd in caſibus, in quibus ſecundum concordata Germaniç, Papa non poteſt beneficia conferre, videlicet in ſex menſibus alternatis anni, incipiendo à menſe Februarij, eodem modo, non poteſt coadiuto-
11 rias cum futura ſucceſſione † concedere, vt habemus auream deciſionem Rotalem Caſſadori, vnicam, ſub titulo de pactis, per totã, quę deciſio fuit poſtea canonizata, & ab omnibus impugnationib. contra illam oppoſitis defenſata, per Rotam in vna Germana concordatarum 11. Martij 1549. Teſte Puteo deciſ. pulchra 226. numero 1. & 2. & per totam. lib. 3. idem Puteus deciſ. 108. numero 1. lib. 2. Rota deciſ. 10. num. 2. lib. 3. parte 3. diuerſor.

Prout etiam tolluntur coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, per indulta Cardina-
12 lium, † nam in caſibus, in quibus Cardinalibus conceditur conferendi beneficia facultas, non debet Papa in illorũ præiudicium concedere coadiutorias cum futura ſucceſſione, ad inſtar concordatorum, nec tenet prouiſio Papæ, ſine expreſſa derogatione dicti indulti Cardinalium, vt fuit reſolutum de menſe Februarij. anni 1544. in vna Toletana Archipræsbyteratus, coram Io. Paulo, teſte Mohedano deciſ. 10. de priuilegijs per totam. Puteo d. deciſ. 168. per totam, lib. 2. Et licet hoc fuerit in dubium reuocatum in alia Toletana coram Fabio Peregrino 28. Octobris 1546. nam ex ſeptem votantibus, tres tenuerunt pro memorata opinione, vt indulta Cardinalium comprehendant coadiutorias cum futura ſucceſſione, & reliqui quatuor contrariam fuerint amplexi opinionem, vt per Puteum deciſ. 478. *in vna Toletana.* lib. 2. per fundamenta, ibidem contenta, & Rota deciſ. 6. lib. 3. parte 3. diuerſorum: Tamen cauſa iterum propoſita. 5. Nouembris eiuſdem anni, omnes Domini vnanimiter tenuerunt primam opinionem ad fauorem indulti Cardinalium, teſte eodem Puteo deciſ. 479. eodem lib. 2. Rota deciſ. 46. lib. 1. par. 3. & deciſ. 10. per totam. par. 3. lib. 3. diuerſorum. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 6. q. 5. num. 69. & 70. Mandoſius de ſignatura gratiæ, titulo coadiutoriæ. col. 3. verſ. *clauſulam.*

Rurſus coadiutor abſens lucrabitur fru-
13 ctus, † in tribus menſibus abſentiæ, qui pro quiete, & recreatione dantur à Concilio Tridentino ſeſſ. 24. cap. 12. *§ præterea*, vt conſuluit Nauarrus conſ. 2. num. 6. verſ. *octauo ex his*, de clerico ægrotante, & fuit reſolutum in Rota, in vna Salmantina coadiutoriæ 29. Iunij 1593. coram doctiſſimo R.P.D. meo Pegna, vbi hoc fuit declaratum, dummodo proprietarius, & coadiutor cum futura ſucceſſione habere non poſſint, plus, dictis tribus mẽſi-
14 bus, abſq; alterius reſidentia, † quia proprietarius non debet habere tres menſes, & coadiutor alios tres diuerſos.

Sicut etiam ægrotante, carcerato, vel ali-
15 quo alio legitimo impedimento, detento † ipſo coadiutore, haberi debet pro præſente, & perinde eſt computãdus in Eccleſia, & debet lucrari diſtributiones, & emolumenta, ſicut computaretur, & lucraretur verus proprietarius, vt pariter fuit reſolutum in eadem cauſa Salmantina coadiutorię, & docuit Nauarrus conſil. 2. numero ſexto, verſic. *octauo quòd ex his infertur.* de clerico ægrotante.

Item coadiutoria cũ futura ſucceſſione impedit, quòd regula 31. Cancellariæ; de impetrantibus beneficia per obitum famil. Car-
16 dinal. in qua diſponitur, quòd impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis, teneatur exprimere nomẽ, & titulum ipſius Cardinalis, & ſi ille in Curia fuerit eius ad id accedat conſenſus, aliàs deſuper gratia ſit nulla: impedit (inquam) dicta coadiutoria, quòd dicta regula locum non habeat; Nã ſi talis familiaris eſſet coadiutus, ac haberet coadiutorem cum futura ſucceſſione,

ſione,nec requiritur dicta expreſſio, nec conſenſus Cardinalis, vt firmat Gomezius ſuper eadem regula q.25. & Mandoſius q.30. ex n. 7. & ſequentibus.

Simile eſt, quòd Sacra Tridentini Concilij Congregatio declarauit, dum dixit,ſuper explicatione cap. 1. ſeſſ. 23. *An Cappellani coadiutores Rectorum Parrochialium instituti auctoritate Apoſtolica, teneantur ad perſonalem reſiden-*
17 *tiam, † vt Rectores ipſi? Congregatio cenſuit teneri.*

Rurſus ſicut beneficium iuriſpatronatus conferri non poteſt ſine conſenſu patroni,
18 ſic pariter non poteſt coadiutoria † dari ſine dicto conſenſu, vt reſoluit Lambertinus de iure patronatus. libro 2. p. 1.quæſt. 6.principali, art.2.numero primo, & per totum. Mandoſius de ſignatura gratiæ,titulo coadiutoriæ. col. 2. verſ. *coadiutor in beneficio iuriſpatronatus.*

Quãdo ſit loc° coadiutoriæ tẽporali.

Sed his non obſtantibus, proculdubio contrarium eſt tenendum.

Quia ſiue ſimus in coadiutoria, quæ datur ſimpliciter ſine futura ſucceſſione, propter
19 fauorem, & vtilitatem † Eccleſię, ob ægritudinem, & infirmitatem animi, vel corporis, de qua loquitur totus titulus de clerico ęgrotante, vel debilitato in decretalibus, & in lib. 6. & quaſi omnes ferè textus 7.q.1.Mandoſ. in praxi ſignaturæ gratiæ,titulo coadiutoriæ,in principio.

Vbi propter infirmitatem incurabilem
20 mandatur,Epiſcopum † de coadiutore prouideri.cap. 1.7.quęſt. 1. cap. 1. c.ex parte eodem titulo de clerico ægrotante,vt quia maiore parte temporis infirmetur, iuxta notata in cap. niſi cum pridem.§.alia vero cauſa, de renunciatione. Caputaquenſis deciſ. 91. parte ſecunda.

21 Et propter ſenectutem.† c.vnico,de clerico ægrotan. lib.6.vbi Geminian.num.5.cap. nihil.§. ecce.7. quæſt. 1. Rebuff. in praxi tit. de reprobat.benef.viuen.impetratione.num. 50. Ioan. Firmian.in tracta.de Epiſcopo.lib. 1. q. 3. vbi etiam refert, Venetijs nouum Ducem fuiſſe creatum,exiſtente adhuc Franciſco Fuſcaro Duce iam ſenio confecto, & inutili. Mandoſius in regula 11. quæſt. 5. numero 2.

22 Leproſo † etiam datur coadiutor. cap. de rectoribus.cap.tua nobis, de clerico ægrotante.cap. qualiter, & cap.ſeq.cap.nihil, & cap. ſequenti 7. q. 1.

23 Dementi quoque, vel furioſo † datur coadiutor,vt in d.cap.vnico.§.ſi vero,& ibi communiter Doctores de clerico ægrotan. libro 6. Bertachin. in tractat. de Epiſcopo. 2. p. lib.4.num.24.Nauarrus conſ.3.n.2.de clerico ægrotan.

24 Et cui linguæ officium † amiſerit, vt in paralitico. cap. fin. eodem titulo de clerico ægrotante.cap.vnico. §.ſi vero,eodem titulo libro ſexto.

Item propter negligentiam, & remiſſio-
25 nem † illius, qui pręeſt, datur coadiutor in Regno.cap.2.de ſupplend. negligen.Prælatorum. lib. 6.

26 Item propter Populi numeroſitatem † auctam, prouidendum eſt Rectori de coadiutore. Cæſar de Graſſis deciſ. vnica de parrochijs.

Similiter, quando eſt ſuſpectus de lapida-
27 tione † bonorum Eccleſię. Speculator in titulo de inquiſitione. §. nunc videndum,num. 4.& 5.Abbas in cap. venerabili,not. 4.de officio delegati, & in cap. licet heli.num.8. de ſimo. Mandoſ. in reg. 11. de reuocatione reſerua.quæſt.5. num. 6.

28 Item Præſuli ab hoſtibus capto † coadiutor datur in ſpiritualibus, & temporalibus, cap.ſi Epiſcopus,de ſupplenda neglig.prælatorum,in 6. clem. 1. de foro competen. Rebuffus in tractatu de nominationibus. quæſt. 8. num. 27. & in praxi, vbi ſupra,num. 60.

29 Item ſi ſit inhabilis,vel illitteratus,† vt nõ poſſit muneri ſibi iniuncto incumbere. cap. quoniam, verſ. *ſed ſi propter*, vbi Hoſtien. nu. 1. Abbas num. 2. de officio ordin. Cardinalis Zabarella conſ. 70. num. 1. & hodie expreſſe renouatur à Concil.Tridẽtino.cap. 6. ſeſſione 21. Mandoſius in praxi ſignaturæ gratiæ. tit. coadiutotię, verſ. *coadiutorijs*.Ta-
30 men coadiutus,† tunc abeſſe non poterit, ne ſit melioris conditionis ſtultus, quàm litteratus. cap. eum qui, de præbend. vt cenſuit Sacra Concilij Triden. Congregatio, dum dixit: *propter deputationem coadiutoris, Parrochus, cui datus eſt coadiutor, non poterit abeſſe à reſidentia.*

In his, & alijs ſimilibus caſibus datur coa-
31 diutor † contemplatione Eccleſiæ, & ipſius Prælati,& beneficiati, vt coadiutor exerceat officium illius, qui non poteſt: ne pro defectu Paſtoris,gregem dominicum inuadat lupus rapax, aut in facultatibus ſuis,Eccleſia quaſi viduata, graue patiatur detrimentum. cap.ne pro defectu de electione.

Et quia non eſſet iuſtum, vt Epiſcopus ex cauſis ſupra relatis priuaretur, prout priua-
32 ri non poteſt,† quia afflictis, non eſt danda afflictio. cap. cum percuſſio 7. quæſt. 1. cap. 1. cap.ex parte,de clerico ægrotan. cap. vnico eodem titulo.lib.6.Nauarrus conſ. 1. de clerico ęgrotante, Cardinalis Alexan. in c. paſtoralis. num.2. 7.quæſt.1.

33 Et tali coadiutori ſunt miniſtrãdę† expenſæ neceſſarię, pro eius ſufficienti victu ex fructibus beneficij ipſius coadiuti. cap. de Rectoribus in fine.cap.tua nos,de clerico ægrotante. cap. vnico,ante finem, ibi, *de prouenti-*

bus

bus Prælatorum, ad quorum aſſumentur auxilium, ſumptus recipiant moderatos, eodem titulo in 6. l. 18. in fine tit. 16. Partita prima, Concilium Tridentinum ſeſſ. 21. cap. 6. ibi, *partemque fructuum eiſdem, pro ſufficienti victu aſſignare, &c.* Gambarus de officio legati, li. 5. tit. de coadiutoribus. n. 11.

34 Præfatum coadiutorem ſolus Papa, † Epiſcopis, & alijs ſuperioribus collocabit dumtaxat, vt in d. cap. vnico. §. ſi autem, de clerico ægrotante. lib. 6. Archidiaconus in cap. ſcripſit. numer. 1. & Alexan. ibi numero. 2. 7. q. 1. Abbas in cap. finali num. 5. Imola num. 11. Butrius num. 14. de clerico ægrotante, Cardinalis Iacob, de conc. libro quarto, art. 3. num. 16. Gambarus de officio, & poteſtate legati, dicto libro 5. tit. de coadiutoribus. num. 5.

Non tamen poteſt talis coadiutor Epiſcopi diſmembrare † Eccleſiam vnitam, nec in
35 ea erigere iuſpatronatus, Acchilles deciſ. 1. per totam, de rebus Eccleſię non elienandis. Mandoſius in regula 11. quæſt. 5. numero 7. & 8.

Alijs autem inferioribus poſſunt coadiu-
36 tores † dari à Legatis, Nuntijs, & Epiſcopis, quia, qui poteſt inſtituere, & deſtituere, à fortiori poterit coadiutores dare. Ioan. Andreas in d. cap. fin. num. 7. per tex. ibi, & in cap. 3. de clerico ęgrotante, & Anton. de Butrio, ibidem, num. 10. Imola, numero 11. Abbas num. 5. Gambarus de officio legati, vbi ſupra num. 3.

Reliqua concernentia materiam huius
37 coadiutoriæ, † vide per Ioann. Andream in cap. fin. de clericis non reſidentibus, vbi facit vtile compendium diuiſum in vndecim quæſtiones, videlicet, Primo quid ſit coadiutor. Secundo vnde dicatur. Tertio quis detur. Quarto, cui, & in quibus caſibus. Quinto per quem. Sexto, quod ſit eius officium. Septimo, quæ poteſtas. Octauo, an expiret illo mortuo, cui datus eſt. Nono, an detur inuito. Decimo, cuius expenſis alatur. Vndecimo, an plures vni, vel vnus pluribus dari poſſint: & omnes iſtas quæſtiones idem Ioann. Andreas, ſatis vtiliter ſoluit, & Antonius de Butrio, ac Imola ibidem eaſdem quæſtiones per ordinem reaſſumunt, & concludunt.

In hac igitur coadiutoria, quæ datur ad tempus, & non cum futura ſucceſſione cla-
38 rum eſt, non intrare regulam noſtram, † cum talis coadiutoria non ſit beneficium, nec illam obtinens dicitur beneficiatus, ſed beneficiati coadiutor, & ideo dicitur coadiutor, à coadiuuando, ſicut tutor à tuendo, & curator à curando. l. 1. ff. de tutelis. Ioannes Andreas in d. cap. fin. num. 4. Anton. de Butrio eodem nu. 4. Abbas ſub nu. 1. poſt principium. Imola numero ſecundo.

Et ideo talis coadiutoria non vacat, nec
39 poteſt vacare † in aliquo ex menſibus noſtræ regulæ, ſed ceſſat, expirat, & extinguitur, ceſſante vita, vel impedimento coadiuti, c. grandi, in fine, de ſupplen. neglig. Prælat. ſicut, & ius vſufructuarij expirat corpore perempto. l. 2. ff. de vſufructu. Ioan. Andr. in d. c. fin. n. 10. Imola num. 15. Abbas ſub num. 4. Antonius de Butrio numero. 15. & cæteri ſcribentes. Cardinalis conſ. 70. nu. 2. Bartol. in l. ſolet. num. 4. ff. de tutelis. Rebuff. in praxi tit. de reprobata beneficij viuentis impetratione, num. 60.

Iſtæ etenim coadiutoriæ ſunt ferè Vicariæ
40 † temporales, & ſicut nec illę ſunt beneficia Eccleſiaſtica, vt dixi in §. 3. de Vicarijs, huius gl. 5. ſic nec iſta coadiutoria.

Siue autem ſimus, in coadiutoria perpetua cum futura ſucceſſione, vt poſt ceſſum, vel deceſſum proprietarij, ſeu coadiuti conferatur beneficium Coadiutori, vt ipſe ſuccedat in illo.

De qua coadiutoria dicit Petrus Andreas Gambarus, vbi ſupra in titulo, de coadiutoribus, numero. 13. cum ſequentibus, quòd tales coadiutores (proh pudor) non ſunt coa- *coadiutoria cum futura ſucceſſione, ſolet cótinere inconuenientia*
41 diutores, † ſed hæredes, plerumque pueri, qui nedum coadiutore, ſed pedagogo egerent, & quòd ſub iſto colore ſubintrat fæda ſucceſſio in Eccleſia Dei. Dicit etiam Mandoſ. in regula 32. quæſt. 30. num. 1. in fine, quòd vt plurimum tales coadiutores nullum penitus ſer-
42 uitium præſtant, † ſed principaliter intendunt, coadiutus, & coadiutor, quòd obitu coadiuti adueniente, coadiutor ſuccedat.

Et propterea poſtea per Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. de reformatione. cap. 7. tales coadiutores cum futura ſucceſſione dari
43 prohibentur, † verba etenim dicti Concilij ſunt hæc. *In coadiutorijs quoque cum futura ſucceſſione, idem poſthac obſeruetur, vt nemini in quibuſcumque beneficijs Eccleſiaſticis permittatur, quòd ſi quando Eccleſiæ cathedralis, vel monaſterij vrgens neceſsitas, aut euidens vtilitas poſtulet, Prælato dari coadiutorem, is non alias cum futura ſucceſſione detur, quam hæc cauſa prius diligenter à Sanctiſſimo Romano Pontifice ſit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ à iure, & decretis huius ſanctæ ſinodi, in Epiſcopis, & Prælatis requiruntur, alias conceſsiones ſuper his factæ ſubreptitiæ eſſe cenſeantur,*

Hiſpanica etiam lege 26. titulo 3. lib. 1. re-
44 copilationis cauetur, † quòd Epiſcopi, & Prælati nullatenus dent locum, quòd exequantur litterę coadiutoriæ, ad fauorem filij in beneficio Patris, ſed ſupplicent de illis, &c.

Hodie tamen poſt Concilium Tridentinum. ſeſſ. 25. de reformatione. cap.

cap. 25.nunquam ſimiles coadiutoriæ,in be-
45 neficijs, ſeu Eccleſiis , in quibus † Patres
ſunt beneficiati, ad filiorum fauorem conce-
duntur.

De iſtis coadiutorijs cum futura ſucceſ-
ſione aſſerit Caſſadorus deciſ. 2. num.2. de
reſtitutione ſpoliator. quòd talis modus coa
diutorie cum futura ſucceſſione non inueni-
46 tur de iure communi , † ſed eſt adinuentus
ex ſolo ſtylo , tradit etiam Mandoſius in
regula 11. quæſt. 5. num. 4. & 5. vbi nititur
allegare, ad probandum contrarium nonnul-
los tex. qui potius retorquentur, idem Man-
doſius in regula 32. de impetran. beneficia
vacan. per obitum famil. Cardinal. quæſt.
30. num. 3. vbi tales coadiutorias,prouiſio-
47 nes paliatas † appellat, & in praxi ſignaturæ
gratiæ titulo coadiutoriæ, verſ. *altera*.

Vtcumque tamen ſit , Papa id concedere
poteſt,& nemo conqueri poteſt,vt dicit Man
doſius, vbi ſupra de ſignatura gratię , verſic.
ſi tamen Papa. Et hodie etiam poſt Concilium
Tridentinũ paſſim conceduntur à Sede Apo-
ſtolica tales coadiutorię perpetuæ cum futu
48 ra ſucceſſione,†dummodo ad id porrigantur
49 litteræ commendatitiæ † Epiſcoporum, etiã
per modum Epiſtolæ miſſę, atteſtantes ſimi-
lem conceſſionem coadiutorię, Eccleſiæ vti-
lem fore : & ſi petatur coadiutoria ad aliquã
prebendam in Eccleſia Cathedrali, vel colle
giata , tunc quidem ſeruari videmus , quòd
ſufficient litterę miſſiuę , ſeu Epiſtola ſolius
50 Capituli,vel maioris † partis illius,quamuis
Epiſcopus non ſcribat: & ſtatim, ſi perſona
prętendens coadiutoriam eſt aliàs idonea
ad tale beneficium, ad illius, & proprietarij
inſtantiam conceduntur ſimiles gratiæ. Quo
51 ad Rectorias † autem, ſeu beneficia cura-
ta raro conceduntur , ſed aliquando tran-
ſeunt.

coadiutoria cũ futura ſuceeſione continet duplicem gratiã ſeparatam, & vna deficiéte intrat altera, deſup adducuntur pulchra ſimilia, ſemper annotanda. Vſq.ad n.63.

Hodie tamen,nunquam dantur,niſi de con
52 ſenſu coadiuti , † licet olim aliquando con-
cederentur , vt aſſerit Mandoſius de ſignatu-
ra gratię tit.coadiutorię,verſ. *coadiutoriæ ali-
quæ*.& vide inferius.n.93.

ET TALIS coadiutoria perpetua cũ futu-
ra ſucceſſione continet in ſe duplicẽ gratia,
53 ęque principalem,diſtinctam,†& ſeparatam.
Altera gratia eſt coadiutorię , quę expirat
per obitum coadiuti,ad eius fauorem data,
Et altera gratia continet futuram ſucceſſio-
nem, cum primum vacet beneficium,per ceſ
ſum, vel deceſſum coadiuti, Puteus deciſ. 98.
in vna Toletana. libro 2. & deciſ. 226. ſub
num. 16. ad finem. lib. 3. Peregrinus deciſ.
281.incipit *in cauſa Hiſpalen*. lib. 2. in manu-
ſcriptis , & fuit reſolutum in vna Bono-
nien. officii portæ Palatij, de menſe Mar-
tii 1595.

Et iſta ſecunda gratia reſpicit dumtaxat
54 † fauorem coadiutoris , vt in d. deciſ. 98.
Putei in fine lib. 2.

Vnde ſi coadiutus , ſeu proprietarius de-
55 cederet,† antequam gratia coadiutoriæ ſor-
tiretur effectum, vel ipſe de dicta gratia no-
titiam haberet , quamuis iſta gratia coadiu-
toriæ ſit extincta per obitum illius ; altera-
tamen gratia futuræ ſucceſſionis, ad fauo-
rem coadiutoris æque principaliter, & non
dependens a prima,conceſſa,firma, & ſalua
prorſus permanet , ac effectum habere de-
bet. Puteus deciſione 98 libro ſecundo per
totam : quamuis Mandoſius dubitauerit
in tractatu de ſignatura gratię, titulo coa-
diutorię. colum.4. verſ.*coadiutoria habebat*.Et
propterea hodie in litteris exprimitur,quòd
ſit locus futurę ſucceſsioni , *etiam ſi bene-
ficium actualiter vacet de tempore datæ* , nec
56 non † adijcitur clauſula iſta, *ex nunc,prout ex
tunc,& è contra,& ſi ipſe tempore vacationis huiuſ-
modi, dictum coadiutoris officium exercere non ince
perit,aut per illum ſteterit , quominus illud exercue-
rit.& præfatas litteras.dicto N.coadiuto, aut vene-
rabili fratri noſtro Epiſcopo,& dilectis filijs Capitu-
lo, ac illi, vel illis, ad quem , ſeu quos forſan perti-
net,non intimauerit , auctoritate noſtra conferas,&
aſſignes,&c.* Et coadiutorię formulam ponit
Mandoſius in regula 11. quęſt. 6. num.3.ſed
modernæ coadiutorię cum futura ſucceſ-
ſione abundant alijs vberrimis clauſulis ,
quibus illius temporis coadiutorię care-
bant.

Simile eſt in diſpenſationis gratia , ad va-
lidandum matrimonium, nulliter inter con-
iunctos intra quartum conſanguinitatis , vel
affinitatis gradum contractum,& ad prolem
57 legitimandam† conceſſa. Quia iſta gratia
continet duo æque principaliter, mandatum
videlicet de diſpenſando, vt illi, qui nulliter,
& de facto contraxerunt, manerent in ma-
trimonio contracto, & poteſtatem legitimã-
di prolem: vnde licet gratia,quoad matrimo
nium non poſſit habere effectum,propter ſu-
perueníentem mortem alicuius ex paren-
tibus , valebit tamen , & debet executioni
mandari gratia, quoad legitimationem pro-
lis,etiam in pręiudicium venientium ab inte
ſtato, vt per cõſilium Ancharani 409.*viſo di-
ligenter*, fuit reſolutũ in Rota , in vna Tarra-
conenſi illegitimitatis 22. Octobris 1546.te-
ſte Puteo deciſ.483.incipit *Matthæus Gabella*.
& poſtea in vna Siracuſana illegitimitatis
19. Octobris 1579. coram S.D.N. Clemen-
te VIII. tunc Hippolyto Aldobrandino Rotę
Auditore, quę deciſio eſt 207. *Domini tenue-
runt diſpenſationem*, parte prima diuerſorum
per totam.

58 Pariter gratia ſubrogationis gratioſę†cõ-
tinet duo diuerſa , videlicet ſubrogationem,
quoad litem , & ſubrogationem , quoad
poſ-

poſſeſſionem defuncti, quo ſit, vt nulla exiſtẽte lite, licet ceſſet ſubrogatio, quoad litem ipſam, quia impoſſibile eſt aliquem ſubrogari ad id, quod non eſt: non impedit aliam partem gratię, videlicet ſubrogationem, quoad poſſeſſionem, Ægidius Bellamera deciſ. 115. *falſa expreſſio.* in principio, & fuit reſolutum in vna Oueten. Canonicatus 22. Iulij. coram Io. Baptiſta Rubeo, & in alia Legionen. Prioratus 27. Iunij. 1584. coram S. D. N. Papa Clemente VIII. & tradit Lancellottus de attentatis 2. parte, cap. 4. in pręfatione. num. 410. 411. & 412. in vltima inpreſſione.

59 Non enim eſt inconueniens, † quòd eadem gratia, pro vna parte ſit valida, & pro altera inualida, & ſic, licet ceſſet, quoad partem inualidam, ſuſtineatur, quoad validam. cap. ſi eo tempore. 9. de reſcript. lib. 6. Felinus in cap. ſedes. n. 2. de reſcriptis.

Sic etiam defectus intentionis in vna parte gratię, non vitiat gratiam in alia parte diſtincta, & ſeparata, in qua ceſſat defectus intentionis. d. c. ſi eo tempore, de reſcriptis. libro ſexto. Abbas in d. cap. ſedes, num. 4. & ibi Felin. d. num. 2. eodem titulo, & fuit deciſum in vna Oſcen. indulti. 10. Decembris 1599. coram R. P. D. meo Millino.

Quo fit, vt ſi vacante aliquo beneficio per obitum, Papa conferat illud Petro, cum reſer-
60 uatione peſionis annuę † centum ducatorum, ad fauorem Ioannis, ſi collatio facta Petro ſit nulla, ex aliquo vitio obreptionis, ſeu incapacitatis illius, & propterea impetret Antonius dictũ beneficium per obitum, vti vacans, vt prius; Quamuis in gratia ſuę impetrationis, non fuerit reſeruata aliqua penſio, nihilominus tenebitur ſoluere dictam penſionem, prius ad fauorem dicti Ioannis reſeruatam, quia prima conceſſio continebat duas gratias vnam collationis, aliam reſeruationis penſionis, & quamuis altera gratia collationis deficiat, non tamen deficit gratia reſeruationis penſionis, ex ſupradictis, præſertim cum quilibet diuerſas litteras ſuę gratię diſtinctę expediat, vt ſolitum eſt.

Et vnico inſtrumento poſſunt eſſe plures gratiæ diuerſę, & ſeparatæ. ſiue coniunctim,
61 ſiue ex interuallo conceſſæ. † Caſſadorus deciſ. 4. num. 3, de reſeruationibus, & deciſ. 3. num. 31. de præbendis. Puteus deciſ. 214. *in cauſa Romani*. num. 3. lib. 3. Sicut in eadem charta poſſunt eſſe plures ſtipulationes, &
62 contractus. † l. ſcire debemus 29. ff. de verbor. oblig. l. Patris, & filij. ff. de vulgari. l. cum cuidam. ff. de ædilitio edicto. Puteus deciſ. 214. num. 2. 4. & 5. lib. 3. Abbas in cap. quærelam. num. 7. de ſimonia. Tiraquellus de retract. lignag. §. 23. gloſſa. 1 num. 20. & ferè per totam. Ruin. conſ. 65. nu. 1. lib. 4. vbi late.

Et ſi Notarius conficit inſtrumentum, ad fauorem ſui, & alterius æque principaliter, licet non teneat, quoad ſe, valebit tamen,
63 quoad alium † extraneum. Bartol. in l. filius famil. §. ſequens quæſtio. num. 2. ff. ad leg. Cornel. de falſis; Vtile namque per inutile, non vitiatur in ſeparabilibus, vt in regula iuris in 6. Pleniſſime Iaſ. in l. 1. §. ſed & ſi. ff. de verbor. oblig. a num. 7. vſque ad num. 21. Rota deciſ. 486. num. 16. & deciſ. 650. num. 5. parte prima diuerſorum, adde etiam Flamin. Pariſ. de reſignatione. lib. 9. quęſt. 11. à num. 1.

His addi poſſunt alia plura, quæ in ſimili ſcripſi, in gloſſa 15. §. 2. ſub quæſt. 10. ex numero 47. & quæ pleniſſime tradit Tiraquellus de retract. conuention. §. 2. gl. 1. ex num. 21. & 61. & 68.

In hac igitur coadiutoria perpetua cũ futura ſucceſſione, verificari nõ
64 poteſt † regula noſtra, vt eius diſpoſitio locũ habeat, cum coadiutoria iſta de per ſe, non ſit Eccleſiaſticum beneficium, vt tradit Petrus Gregorius Tholoſanus in nouis inſtitutionibus rei beneficiarię. cap. 11. num. 2. & ſic non poteſt inducere incompatibilitatem,
65 † vt audiui fuiſſe reſolutum in Rota, & vide infra ſub num. 122. ac tradit Gonzalus Mendez Luſitanus, libro 4. diuerſor. iuris argum. cap. 1. num. 8. & per totum. Subdens rationem, quia talis coadiutor, non tenetur præciſe reſidere, nec ad hoc poteſt compelli, cum beneficium non habeat, ſed ſolum tenetur ad cauſatiuam reſidentiam. Ideſt, ſi non reſederit, quòd non lucrabitur fructus, ac illos, propter illius non reſidentiã ammiſſos, coadiuto ſatisfacere teneatur. Sicut neque per obitũ, vel ceſſionem coadiutoris vacat beneficiũ.
66 † ſed ſolummodo per ceſſum, vel deceſſum coadiuti. Puteus deciſ. 226. num. 3. lib. 3. vbi numero 11. & 12. dicitur, quòd in coadiutoria, dari non poteſt continuatio primæui iu-
67 ris, & tituli, nec fictio † non vacationis.

coadiutoria cũ futura ſucceſſione cum non ſit beneficium nec inducit incompatibilitaté, nec alios ſimiles effect' parit.

Propterea in litteris coadiutoriæ dicitur,
68 † quòd cum primum tale beneficium per ceſſum, vel deceſſum, ſeu quamuis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem præfati coadiuti, vel alio quouis modo vacare contingerit, & ſic eodem coadiutoriæ officio ceſſante, conferatur, & aſſignetur eidem N. & in corporalem poſſeſſionem illius, & annexorum iurium & pertinentiarum, auctoritate Apoſtolica inducatur, & defendatur. Et ſic per obitum coadiutoris non vacat beneficium, ſed ceſſat & finitur coadiutoria.

Vnde licet ſuperius dixerimus, quòd iſta coadiutoria haberet vim reſignationis. Puteus deciſ. 108. num. 2. lib. 2. hoc tamen eſt
69 minus propriè, † videlicet, ad effectum, vt requiratur conſenſus coadiuti conſentientis

coadiu-

coadiutorię. Puteus d. num. 2. Non tamen
poteſt propriè dici reſignatio. Rota decif.
10. *eodem die*. num. 3. lib. 3. parte 3. diuerſo-
rum. Puteus deciſ. 108. num. 3. lib. 2. & de-
ciſione 226. numero nono libro tertio.

Neque obſtat, quòd præſtatio conſenſus
70 habet vim † renunciationis, iuxta gloſſam
in cap. beneficium, verbo *aßenſu*. de regula-
ribus. lib. 6. Quia procedit, quando conſen-
71 ſus eſt, quòd prouideatur † alteri de ſuo bene-
ficio; ſtatim, ſimpliciter, perfecte, & irreuo-
cabiliter; hic autem, qui conſentit futuræ ſuc-
ceſſioni, conſentit poſt mortem ipſius, non
autem eo viuente, & ſic talis conſenſus, non
poteſt inducere reſignationem. Mohed. deciſ.
10. ad medium verſ. *neque obſtat quòd per con-
ſenſum poſſeſſoris*. de priuilegijs.

Ex quo infertur ad Conſtitutionem Gre-
gorianam, mandantem publicari reſignatio-
nes, & iurium ceſſiones; quòd in iſtis coadiu-
72 torijs cum futura ſucceſſione, locum † habe-
re non poſſit, cum non ſint tales reſignatio-
nes, nec iurium ceſſiones.

Neque iſta coadiutoria trahit originem
73 de præterito, † ſicut regreſſus. Puteus d. deciſ.
225. num. 10. 11. 12. & 16. lib. 3. & ſic non
dicitur propriè gratia præuentiua, cum ha-
beat fomentum iuris, ſtante conſenſu coadiu
ti. Puteus deciſ. 478. *in vna Toletan*. num. 5.
lib. 2. Flaminius Pariſius de reſignatione. lib.
6. quæſt. 5. nu. 72. quamuis dicat Mandoſius
in regula 32. q. 30. num. 7. poſt medium, quòd
æquiparentur regreſſus, & coadiutoria cum
futura ſucceſſione.

Et huiuſmodi coadiutoriæ gratia, licet ſit
74 † odioſa, & exorbitans, cum detur votum
75 † captandæ mortis. c. 1. de conceſſione præ-
bendæ. cap. ne captandæ, cum alijs, eodem
titulo, in 6. Mohedan. deciſ. 10. num. 1. de
priuilegijs; Tamen hoc intelligitur reſpectu
76 tertij, † ſecus vero, quoad Papam conceden-
tem, quamuis detur futurus ſucceſſor in be-
neficio, quia ne talis coadiutor, qui ſoluit
compoſitionem remaneat deceptus in ſua
ſucceſſione, plena interpretatio, & non ſtri-
77 cta † fieri debet. Puteus in ſupradicta deciſ.
478. num. 6. lib. 2. Nam compoſitio, quæ ſol-
uitur Papæ, ratione dictę coadiutoriæ habet
quodammodo vim quaſi contractus. Caſſa-
dorus deciſ. 1. nu. fin. verſ. *ratione autem compo-
ſitionis* de pactis, & de gratia mediāte cōpoſi-
tione obtenta, nemo fraudari debet. Puteus
deciſ. 322. *Clemens*. 7. num. 3. lib. 1. late per
Antonium Gabrielem in lib. 3. titulo de non
tollendo iure quæſito. concluſ. 5. per totam,
& concluſ. 7. num. 2. & 11. & dicam in gloſſa
25. num. 36.

PROPTEREA in alijs quibuſcūq. gratijs,
poſtea conceſsis, ſemper cenſentur præſerua
ta huic coadiutori omnia iura, & præhemi-
78 nentiæ, † quæ habet, & habere poterit, quan-
do ſuccedat in beneficio, per obitum coadiu-
ti, vt me obtinente fuit benè conſideratum,
& dictum in vna Valliſoletan. Decanatus 11.
Decēbris anni 1600. coram R. P. D. meo Mel-
lino. vbi etiam fuit reſolutum, quòd per gra-
tiam coadiutorię cum futura ſucceſſione ac-
79 quiritur ius, quoad ſucceſſionem valde † con-
ſiderabile, & proculdubio regula de non tol-
80 lendo iure quæſito, locum † habet in illo. Mā-
doſius ſuper eadem regula. quæſt. 2. per totā.
Caputaquen. deciſ. 128. num. 4. lib. 1. & de-
ciſ. 37. lib. 1. Franchus deciſ. 125. à num. 9.
lib. 1. Cęſar de Graſſis deciſ. 1. num. 9. 10. &
11. de verbor. ſignificatione, & in terminis
coadiutoriæ eſt deciſio Caputaquenſis. 311.
parte 3.

Ius quęſitū vigore coadiutoriæ cū futura ſucceſſione ſemper cēſetur pręſeruatum.

Hinc ſimiliter dicit Rota deciſ. 285. num.
2. & 3. lib. 2. parte tertia diuerſorum, quòd
licet gratia iſta non habeat effectum, ante
aſſecutam poſſeſſionem, tamē propter ſpem,
81 † ſuſtineri, & obſeruari debet, pro quo etiam
facit, quod ſuperius diximus, nu. 16. quòd ta-
lis coadiutoria excludat regulam de impe-
trantibus.

Et talis coadiutoria cum futura ſucceſſio-
ne principaliter datur propter neceſſitatem
82 † Eccleſiæ. Puteus in ſępedicta deciſ. 226. n.
13. lib. 3.

83 Necnon in gratiam, & fauorem † coadiuti
Puteus deciſ 98. verſ. *fuit tamen reſolutum*. li-
bro ſecundo, & fuit dictum in Salmantina
coadiutorię 15. Iunij 1593. coram R. P. D.
meo Pegna.

Et quando conceditur propter ingraue-
84 ſcentem † ętatem coadiuti, verificanda eſt,
in ętate ſexaginta annorū, vt poſt Io. Andreā,
Archidiaconum, Dominicum, & alios. cap.
1. de clerico ęgrotante, lib. 6. fuit reſolutum
in cauſa Tullen. Prioratus de Caſtinero 11.
Ianuarij ann. 1552. coram Chiſanen. teſte
Caputaquenſ. deciſione 129. & deciſione
311. parte prima. Mandoſius de ſignatura gra
tię. titulo coadiutoria. columna 2. verſ. *licet
ſufficiant*.

Si vero fuerit narrata ętas ingraueſcens,
cum alijs infirmitatibus coniuncta, tunc ſuf-
85 ficit verificari ętas † quinquaginta, & quin-
que annorum, nam infirmitates, labores, &
alij exceſſus minuunt ętatem. Caputaquen-
ſis decis. 130. par. 1. & deciſ. 315. eadem p.
1. & deciſ. 91. par. 2. Tiraquel. in l. connubiali
15. nu. 6. 7. & 8.

Quando autem conceditur coadiutoria,
86 propter ſenectutem † narratam, tunc eſt
probanda ętas 70. annorum. Ioannes An-
dreas in d. cap. vnico, verbo *ſenio*, ſub num.
1. in fine. Archidiaconus, num. 6. & reliqui
ſcribentes. Caputaquenſis deciſ. 129. & 131.
& deciſ. 312. par. prima. l. 3. ff. de iure immu-
nitat.

nitat. §. item maior. Inſtit. de excuſat. tutor.

Verum in his omnibus, multum valet Iu-
87 dicis † arbitrium, vt cognoſcatur, quis vere dicatur ſenex ad hunc effectum, & ad alios, conſideratis omnibus circunſtantijs. Barbatia conſ. 25. col. pen. volum. ſecundo. Felinus in cap. quoniam frequenter. numer. 6. vt lite non conteſtata. Geminianus, & Francus in cap. vnico. §. verum. numero 2. de Clerico ęgrotante, vbi loquuntur in terminis coadiutoriæ. Menochius de arbitrarijs centuria prima. caſu 59. numero tertio. Maſcardus de probationibus. concluſ. 1301. *ſenectuti*. num. 8.

88 Et ſi propter corporis debilitatem † narratam, conceditur coadiutoria, debet talis debilitas verificari, quæ per ſe aggrauat corpus, ſine ſpe futuræ proſperitatis. Felinus in cap. quoniam frequenter. numero 6. ad finem, vt lite non conteſtat. Caputaquen. deciſione 240. numero primo, & per totam, parte prima. Sicut dicimus de infirmitate
89 † narrata, quę debet eſſe talis, quæ præſtet impedimentum perpetuum, licet cum aliquo quietis interuallo. Imola poſt alios in cap. finali. numero nono. de Clerico ægrotan. Caputaquen. d. deciſione 24. numero ſecundo, vbi etiam adducit exemplum, de quo in l. 1. §. ſciendum. ff. de ædilitio edicto, vbi habetur, quòd leuis febricula, aut vetus quartana, vel modicum vulnuſculum, non eſt in conſideratione.

Sufficit autem, quòd coadiutor tempore gratiæ ſit in ętate legitima, vt promoueri
90 valeat ad ordinem † requiſitum pro tali beneficio, ad quod conceditur coadiutoria, quamuis tunc ordinatus non ſit. Rota deciſione 347. numero 3. parte tertia diuerſorum, & argumento cap. licet Canon. & c. commiſſa, de electione, in 6. tradit Caputaq. deciſ. 127. n. 1. vbi nu. 2. dicit id procedere, quamuis ſtatuto Eccleſiæ caueatur, quòd actu ſit ſacerdos tempore promotionis, propter clauſulas, non obſtantiarum. Rota deciſ. 1. per totam, de prębendis.

91 Solus etenim Papa, † & non alius, quamuis ſit Legatus, ſeu Nuncius poteſt concedere hanc coadiutoriam cum futura ſucceſſione. Gambarus in tractatu de legato. libro 5. tit. de coadiutoribus. numero 13. vbi allegat. cap. petiſti, cum cap. ſequenti 7. quæſtione prima. Rodoan. in tractatu de ſimonia. 2. p. cap. 19. numero 5. Pariſius de reſignat. lib. 6. q. 5. n. 15. & lib. 7. q. 20. nu. 14. Lambertin. de Iurepatronat. lib. 2. p. 1. q. 6. art. 20. num. 3. & 4. & 5.

92 Et ſententię prolatę † contra primum coadiutorem cum futura ſucceſſione alicuius beneficiati, illo renunciante, vel defuncto, non nocent ſecundo coadiutori, non citato, ſaltim per proclama, & ideo de nouo debet audiri, vt tenuit Rota deciſ. 239. & 241. p. 3. libro 3. diuerſorum.

Præfatis accedat in hac materia, quòd conſuluit Nauarrus, conſ. 1. de Clerico ægrotante, quòd quamuis impetrari non poſsit dignitas, & Canonicatus vnius, qui in amētiam incidit:
93 poſſet tamen impetrari † à Papa coadiutoria perpetua cum futura ſucceſsione prædictæ dignitatis, & Canonicatus ab aliquo, de cuius perſona veriſimiliter credetur, quòd non captaret mortem illius: & tali caſu credo, quòd Papa concederet præfatam coadiutoriam, pręcedente commendatione Epiſcopi, vel capituli, vt ſuperius dixi, cum redundet in vtilitatem Eccleſiæ, quamuis coadiuti non accedat conſenſus, ex quo propter amentiam conſentire non queat. Imò, & ſine dicta licentia fuit nouiſsime poſt hęc ſcripta, conceſſa quædam coadiutoria cum futura ſucceſsione propter amentiam vnius Canonici Conchen.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione quãdo conceditur ſine licentia coadiuti.

Addo etiam, quòd ad conſiderandam facultatem, & poteſtatem coadiutoris, an-
94 te omnia eſt inſpiciendus tenor † litterarum coadiutoris, vt coadiutor illum ſequatur, ſicut venator ſequitur leporem. Ioannes Andreas in cap. finali. numero octauo. Imola numero 12. & reliqui omnes de Clericis non reſidentibus. Bellecin. in tractatu de charitatiu. ſubſid. quęſtione octaua. Pauin. de viſitatione parte prima. quæſtione ſecunda. num. 32.

Quo fit, vt ſępe in litteris coadiutoriæ, quando coadiutor habet aliunde, vnde ſe valeat decenter ſuſtentare, diſponitur,
95 quòd nihil prorſus percipere † debeat de fructibus, nec diſtributionibus, prout fuit in caſu, in quo Nauarrus conſuluit conſ. 2. numero tertio. de Clerico ægrotante, & ſæpe alias meo tempore vidi. Et interdum
96 mandatur dari centum ducatos, † & aliquando plus, vel minus, prout partes ſe conuenerunt, ante porrectam ſupplicationem, habita ſemper conſideratione, ne coadiutor egeat, nam qui altari ſeruit, de altari viuere debet. Paulus ad Corin. capit. nono. cap. cum ſecundum de prębendis cum alijs.

SEMPER autem in modernis coadiutorijs dici ſolet, quòd coadiutor habere de-
97 beat omnes, & ſingulas prerogatiuas, † pręheminentias, & honores in choro, altari, & capitulo, ac proceſsionibus, necnon in actis Capitularibus, tam intra, quam extra Eccleſiam, quas & quos pręd ictus N. ratione talis dignitatis, vel Canonicatus, & præbendæ habet, & ſi præſens eſſet haberet.

Quẽ locum, & præcedétiam habere debeat coadiutor, cũ futura ſucceſſione.

Hinc fuit dubitatum in d. cauſa Salmantina coadiutoriæ; an coadiutor
cum futura ſucceſſione, in abſentia coadiu-
98 ti Canonici, ſedere, & incedere † debeat,
in eodem loco antiquo, in quo ſedere poſ-
ſet, ac incedere, coadiutus, ſi præſens fuiſ-
ſet, præcedendo alios omnes Canonicos
moderniores, an verò debeat illi aſſignari
ſedes, & locus in vltimo gradu omnium
Canonicorum.

Et videbatur, quòd ſedere deberet in eodem loco, & ſtallo antiquo, in quo ſedere poterat ſuus coadiutus, quem ipſe repræſentat.

Primo, quia ſubrogatus ſapit naturam
99 † illius, in cuius locum ſubrogatur, cum
omnibus ſuis qualitatibus primordialibus, & accidentalibus. l. ſi eum. §. iniuriarum. ff. ſi quis cautionibus. l. filiæ ſuæ. §. Titia. ff. de conditionib. & demonſtration. l. in duobus. §. primo. ff. de Iureiurando. §. fuerat. Inſtituta de actionibus. Socinus in regula 383. per totam. Gomezius in dicto §. fuerat. à numero vndecimo, cum multis ſequentibus. Tiraquel. de retract. lignag. §. 32. gloſſa prima, à numero 10. vſque 28. latiſſime Anton. Gabriel tit. de regul. Iuris concluſ. ſecunda per totam. Molina de Hiſpanorum primogen. cap. quarto per totum: & ſic talis coadiutor debet ſubrogari, quoad præheminentiam dicti loci, & qualitatis.

Secundo, quia verba ſupradicta, littera-
100 rum coadiutoriæ, rem manifeſtam † faciunt, ex quo expreſſe dicitur: quòd coadiutor habere debeat omnes, & ſingulas præheminentias, & honores in choro, altari, & capitulo, ac proceſſionibus, & actis capitularibus, quos, & quas prædictus coadiutus, ſi præſens fuiſſet, habere deberet; & ſic ſtante lege expreſſa coadiutoriæ, nulla poteſt eſſe iurisdubitatio. l. ancillæ. C. de furtis. l. illam. C. de collationibus, nec à proprietate verborum eſt vllatenus recedendum. l. non aliter. cum ſimilibus, de legatis tertio.

Tertio, accedit Rota, iuncta additione Papazon. deciſ. 1. nu. 17. de renunciatione, in nouis, vbi habetur, quòd ſi quis reſignauit Canonicatum, reſeruato ſibi regreſſu, cum loco in choro, & capitulo, quòd mortuo reſi-
101 gnatario debet ſedere in priori, † & antiquiori loco.

Quarto, quia in terminis, ita conſuluit Venerabilis Nauarrus conſ. 2. ſub n. 5. ibi, *poteſt quidem coadiutor intereſſe in choro, & capitulo, & ſedere in locis Archidiacono deſignatis, eo abſente, &c.* de Clerico ægrotante.

PRÆDICTIS tamen non obſtantibus, contrarium eſt tenendum, videlicet, quòd talis coadiutor ſedere debeat in vltimo loco poſt Canonicos, prout, & Rota in d. cauſa Salmantina reſoluit.

Ratio eſt, quia licet coadiutor repræſentet perſonam illius, cui datur coadiutor, & ſubrogatus ſapiat naturam ſubrogati, vt dictum eſt, id intelligitur reſpectu aliorum
102 inferiorum, † quibus præferri quidem debet, non autem reſpectu aliorum Canonicorum parium ipſi coadiuto, quos præcedere non poteſt, cum illi propria dignitate, & prærogatiua fulgeant, coadiutor autem aliena; nec dubium eſt, eos, qui propriæ
103 auctoritatis lumine coruſcant præferri † debere illis, qui aliena luce fulgent, aut vices aliorum gerunt. Purpurat. in l. prima. ff. de officio eius, cui eſt mandata iuriſdictio. num. 632. verſ. *& quoad cæteros*, Decius in cap. ſane. il 2. num. 2. verſ. *& habito reſpectu*, & verſ. *& reſoluendo omnia ſupradicta*. de officio delegati. Iacob. de Nigris in repetitione dictæ. l. primę. numero decimo. ff. de officio eius. Alciat. reſponſo 199. numero 336. Menochius conſil. 51. numero decimo quarto. libro primo.

Et potentius eſt Ius, quod quis habet iu-
104 re proprio, † quam alieno. Iaſ. in l. more. numero quarto. ff. de iuriſdict. omn. Iudicum, vbi plura adducit. Rota deciſione 326. nu. 3. parte 2. diuerſ. vbi fuit propterea reſolutum, Archipresbyteros rurales fore præferendos Vicarijs Parrochialium, etiam ſi ipſi Vicarij in aliquibus habeant ſtallum in choro cathedralis.

Et ſic Nauarrus conſ. 8. de maioritate, & obedien. conſuluit, quòd in ſinodo, non debet
105 habere procurator † Abbatis eumdem locum inter alios Abbates, quem habere deberet Abbas, ſi præſens fuiſſet, quia alterius Viceſgerens, non debet tantum honorari, quantum ille, vbi allegat illud, quod adducit Dec. vbi ſup. de Rege Franciæ, qui præpoſuit Ducem Sabaudię, legato Venetiarum.
106 Vnde cum coadiutor fulgeat radijs † alterius, non proprijs, vltimo loco poſt omnes ſedere debet.

Item quia coadiutor, viuente coadiuto, fuit datus in gratiam ipſius coadiuti, vt ſuperius dixi, & ideo coadiutor vocatur Ca-
107 nonicus fictus: † & conſequenter veris Canonicis præferri non debet, cum ſemper ve-
108 rum, fictum præferre debeat. † cap. fraternitatis. de frigid. & maleficiat. cap. cum venerabilis, de religioſ. domib. & ſic Geminian. conſ. 138. n. 1. in fine, & n. 2. & ſeq. prudenter conſuluit, veros Canonicos anteponendos
109 † eſſe, fictis Canonicis. Rebuff. in praxi beneficiali. tit. de reſcriptis, etiam perinde valere. num. 3.

Rurſus addo, quia quando futuræ ſucceſſioni locus ſit, & ceſſante coadiutoria, ipſe proui-

prouideatur in verum Canonicum, vt in
litteris continetur, clarum eſt, quòd vti mo-
dernior Canonicus ſedere debet in vltimo
110 Canonicorum loco, † cum omnes antiquio-
res Canonici illum præcedere debeant, ex
regula qui prior, de reg. iuris, in 6. cap. cum
cui, de præbendis, in 6. cap. ſtatuimus de ma-
ioritat. & obedien. gloſſa, verbo, *antiquiores*.
de conſuetudine, libro ſexto. Felinus in ru-
brica de maioritate, & obedien. numero ſe-
cundo. Caputaquen. deciſ. 357. p. 2. Nauar-
rus conſ. 10. num. 1. & 8. de maiorit. & obe-
dien. Franchis deciſ. 138. n. 2. & deciſ. 144. p.
1. & dixi in §. 3. proœmiali ex numero 125.
cum ſequentibus.

Sed ſi tempore coadiutoriæ ſederet in al-
tiori, & præheminentiori loco, duplex ab-
ſurdum ſequeretur; primum, quòd quando
eſt Canonicus fictus honoretur amplius, quã
quando ſit Canonicus verus, ex ſupradictis,
& alterum, quòd poſtquam ſedit, & inceſſit,
in altiori loco, non ſine maxima verecundia
111 compellatur deſcendere † ad inferiorem, &
vltimum locum, nam maioribus honoribus
112 functos, ad minores † deuocari non oportere
rationis eſt. l. maioribus honoribus. C.
quemadmodum ciuilia munera indicantur.
libro decimo. ita vt ſecundum aliquorum
ſententiam, non valeat conſuetudo contra-
113 ria: nam aſcendere, † non deſcendere lici-
tum eſt, maxime in beneficialibus, vt ex-
preſſe tenet Rota deciſione tertia de conſue-
tudine, in nouis. Franciſcus Marchis quæſt.
1266. per totam, p. prima, de quo quomodo
intelligatur, Deo dante, dicemus in gloſſa
34. de optionibus, & conferunt, quę ſcri-
pſi in gloſſa quinta. §. ſeptimo. ex nume-
ro 130.

Accedit etiam obſeruantia vniuerſalis,
114 † in omnibus Eccleſijs, vbi admittuntur ſi-
miles coadiutores, maximè in Hiſpania,
nam ſemper ponuntur in inferiori loco poſt
omnes Canonicos, & ante portionarios,
quæ obſeruantia eſt optima indultorum
Apoſtolicorum interpres. l. ſi de interpre-
tatione 37. in fine. ff. de legibus. l. item ſi
alias. l. ſed Iulianus. 7. §. perinde. ff. ad Mace-
donianum. Put. deciſ. 15. n. 3. p. 3. Gutierrez
conſ. 2. numero 10. Rota deciſione 571. nu. 3.
& deciſione 503. nu. 2. p. 1. diuerſ. & faciunt
tradita in glo. 9. §. 1. ex num. 39. cum ſequent.
& §. 2. à num. 64.

115 Non obſtant verba † ſupradicta, in litte-
ris coadiutorię contenta, quia reſtringun-
tur à verbis ſequentibus, ſcilicet, *ratione
Canonicatus*, ex quibus apparebat in gratia
fieri diſtinctionem, inter illas præheminen-
tias, quæ competunt ratione Canonicatus.
& illas, quę acquiruntur ratione antiqui-
tatis. Vnde cum ſedes in altiori loco non
competat, ratione Canonicatus, ſed ratio-
116 ne antiquitatis † à tempore receptionis, vt
alias dixi in §. 3. proœmiali huius regulæ ex
num. 25. & ratione antiquitatis competere
non poſſit coadiutori ſedes illa altior, me-
rito ei erat deneganda, præſertim, cum ta-
les coadiutoriæ ſint odioſę, & exorbitantes.
Mohedan. d. deciſ. 10. num. 1. de priuileg. cum
ſupra relatis.

Ex quibus reſultat prædictum conſil. Na-
uarri 2. ſub num. 5. de Clerico ægrotante tu-
117 tum † non eſſe.

Et quatenus in ipſis litteris coadiu-
toriæ dici ſolet, quòd
talis coadiutor iuuari poſſit beneficio regu-
118 larum de annali, & † triennali, eſt intelli-
gendum, poſtquam lapſum fuerit tempus
vnius anni, iuxta regulam de annali, &
vnius triennij, iuxta regulam de triennali,
poſt admiſſionem ad coadiutoriam, & eiuſ-
dem coadiutorię poſſeſſionem, perinde, ac
ſi coadiutor eſſet titularis: nam tunc ſuffra-
gabitur. d. indultum, quòd non eſt modici mo
menti ad plures effectus, qui occurrere poſ-
ſunt, non autem ſuffragari poteſt, ante
poſſeſſionem prędicti temporis, vt fuit reſo-
lutum in vna cauſa Placentina Decanatus
21. Ianuarij 1597. coram R. P. D. meo
Pegna.

Vlterius dicendum eſt, quòd eodem
modo, ſicut coadiutus, ſi coa-
diutorem non haberet, poſſet ſibi quęrere
omnia emolumenta ſui beneficij, ratione
ſuę infirmitatis, & aliorum legitimorum im-
pedimentorum, quamuis non interſit diui-
119 nis, † iuxta notata in c. vnico de Clericis non
reſidentibus lib. 6. & ea, quæ tradunt Couar.
lib. 3. variar. cap. 13. per totum, Nauar. conſ.
11. de Clericis non reſidentibus. Gutierrez q.
Canonica 1. ex nu. 137. cum ſequentibus. Pe-
trus Dueñas reg. 206. per totam.

An infirmitatis, vel abſentia, aut excommunicatio coadiutoris noceat coadiuto, vel è conuerſo.

Ita eodem modo lucrabitur illa, ſtanti-
bus ſupradictis legitimis cauſis, & impedi-
mentis, quamuis coadiutor non reſideat,
120 nec interſit, † quia non debet eſſe deterio-
ris conditionis, ex eo, quòd coadiutorem
habeat: neque priuilegium ſuum debet illi
121 eſſe nociuum, † & retorqueri in eius dam-
num, quòd ad eius fauorē eſt illi conceſſum.
cap. ad apoſtolicam de regularibus. l. non
eo minus. C. de procuratoribus. cap. quod
ob gratiam 61. de reg. Iur. in 6. Albertus Bru-
nus in tractatu de augmento, & diminutione,
concluſ. 6. per totam. Puteus deciſione 44.
libro primo.

Et in noſtris terminis tenet Nauarrus con
ſil. 2. numero ſecundo, de Clerico ægrotan-
te, qui, dum in eodem conſil. ſecundo, nu-
mer. 4. dicit, quòd coadiutor poteſt, ſi velit,
122 inſeruire beneficio, ſed non tenetur, † ſi

nolit, quaſi ſit in eius mera facultate inſer-
uire, vel non inſeruire. l. non quidquid 40.
ff de Iudiciis. l. prima. C. quomo. & quan. Iu-
dex: Aduertendum eſt, quòd in modernis
gratiis coadiutoriç, non ſolum apponitur
verbum, *poſſit*; ſed etiam additur verbum,
teneatur, & ſic inſeruire, & intereſſe tene-
tur. Ratio eſt, quia ſi non ipſe inſeruiret,
coadiutus principalis ſuus, fructus, nec di-
ſtributiones non perciperet, & ideo cum
hoc procederet ex culpa coadiutoris, tene-
retur ad reſarciendum omne damnum, &
intereſſe, vt expreſſe in ipſius coadiutoriç lit
teris continetur: & vt ceſſet, tam detrimen-
tum coadiuti, quam coadiutoris, ſolet ap-
poni, quòd coadiutor inſeruire, & intereſſe
teneatur, prout partes à principio ſe conue-
nerunt, & in porrecta ſupplicatione expreſ-
ſerunt. Iſta tamen reſidentia, non erit prę-
ciſa, ſed cauſatiua, quoad obligationem ſol-
uendi fructus proprietario, ob non reſiden-
tiam perditos, iuxta ea, quæ dicemus in gl.
15. in princ. in 3. modo vacationis per aſſe-
quutionem a. n. 20. & vide ſupra num. 65.

Neque obſtat, quod ſuperius dixi in num.
17. quia in illo caſu erant coadiutores re-
ctorum cappellani titulares, ac vere benefi-
ciati, vt colligitur ex tenore declarationis
ibidem adductæ.

IN CASV autem, in quo coadiutus, ſi re-
ſideret nihil perciperet, vtpote, quia eſſet
123 excommunicatus, † qui non lucratur fru-
ctus, nec diſtributiones ſui beneficii, du-
rante excommunicatione, vt probat textus
in cap. paſtoralis 53. §. verum de ſenten. ex-
communicationis, & ibi notant Abbas, &
communiter Doctores. l. 31. titulo 9. Partita
prima. Rota deciſione 8. de ſenten. excom-
munic. Puteus deciſione 280. libro primo.
Quia, vt inquit Bald. in cap. primo in 2. le-
ctura. numero 12. in fine de Iudiciis. Inimi-
124 cus Dei, † non debet viuere de patrimonio
Ieſu Chriſti.

Dicendum erit, quòd neque eius coadiu-
tor inſeruiendo, & reſidendo lucrari poſſet,
quia ſicut per ſe ipſum, ipſemet proprieta-
125 rius lucrari non valet; † ita neque per ſuum
coadiutorem, & acceſſorem, illius perſo-
nam repreſentantem. gloſſa verbo, *ipſius*,
ad finem. in cap. primo de officio Vicarii
lib. 6. & ibi Io. Monach. num. 6. & Philippus
Probus. numero 3. & 4. & communiter om-
nes, vbi habetur, quòd ſicut Epiſcopus ex-
communicatus procedere non poteſt, ita
126 neque eius Vicarius, † quia fons, † pluſ-
127 quam riuulus attendi debet, & mortificata
radice, non poteſt ramus fructiferus produ-
ci, & ſic per excommunicationem Epiſco-
pi, erit Vicarius ſuſpenſus, & tradit Maran-
ta in praxi Iudiciali. 4. p. principali, diſtinct.
5. num. 70. Ioan. Gutierrez in q. Canonica. 1.
num. 83. & 84. lib. 1. Rebuf. in concordat. tit.
de excommunic. non vitandis. gloſſa 1. verſ.
collatio etiam facta. & in princ. huius gl. n. 113.

Et in quibuſcumq; caſibus, excommuni-
catus per ſe non admittitur, ita nec per
128 ſuum procuratorem, † actorem, ſeu coa-
diutorem admitti debet. cap. intelleximus,
& Abbas ibi num. 9. & 10. de Iudiciis, & De-
cius numero 12. ac cæteri ſcribentes. c. quod
alicui ſuo non licet. 67. c. qui facit per alium,
72. de regulis Iuris in 6. Rebuf. in loco proxi-
mè allegato, vbi cumulat 62. pœnas contra
excommunicatum inflictas.

Quod etiam ex tenore coadiutoriç com-
probatur, dum dicit, quòd poſſit coadiutor
intereſſe, ac inſeruire, & lucrari perinde, ac
poſſet ipſemet proprietarius, ſi pręſens
fuiſſet: ſed proprietarius excommunicatus,
quamuis præſens eſſet, lucrari non poſſet, vt
dictum eſt, ergo neque coadiutor, qui non
laborat pro ſe, ſed pro ipſo coadiuto.

129 Addas, quòd confeſſio coadiutoris, † non
præiudicat coadiuto, nec è contra, vt fuit
reſolutum in Rota, in vna Hiſpalen. por-
tionis, de anno 1551. coram Antonio Augu-
ſtino, teſte Acchille de Graſſis. deciſione
162. alias 3. ſub titulo de confeſſis. Mando-
ſius in praxi ſignaturæ gratię, titulo coadiu-
toriæ, ad finem, verſ. *confeſſionem coadiutoris*.

Et an Canonicus obtinens coadiutorem
130 cum futura ſucceſſione, poſſit † optare maio
rem præbendam, vide in gloſſa 54. quęſtio-
ne 18. ex num. 94.

Nec prętereundus eſt ille caſus, quòd
131 coadiutor poteſt cedere † coadiutoriç de
conſenſu ſuperioris, etiam inuito coadiuto,
Butrius in cap. fin. numero 15. Imola eodem
num. 15. Anania. nu. 13. de Clerico ęgrotante,
& tradit Gonzalus Mendez Luſitanus libro
4. diuerſorum iuris argumen. cap. primo. nu.
9. Nec obſtat dicere, quòd coadiutor ſit da-
tus in fauorem coadiuti, vt ſupra num. 53.
Quia id venit in conſequentiam, & ideo non
attenditur. l. 1. ff. de aucto. tutor. cum aliis al-
legatis in gloſſa. 45. §. 1. num. 35.

Sum-

Summaria §. 10. Gloſſæ 5.

1 *Feudum Eccleſiaſticum, an cadat ſub reſeruatione regulæ noſtræ, & num.* 5.
2 *Feudum Eccleſiaſticum dicitur beneficium.*
3 *Feudum Eccleſiaſticum, quid ſit.*
4 *Feudum Eccleſiaſticum, non quadrat verbis regulæ noſtræ, nec habet aliquid ſpiritualitatis, & num.* 6. & 8.
7 *Reſeruatio non intrat in rebus prophanis, de ſtylo Romanæ Curiæ.*
9 *Titulus de feudis in decretalibus, ponitur inter titulos de Contractibus.*
10 *Patrimonium Clerici non includitur, ſub regula noſtra.*
11 *Patrimonium Clerici dicitur titulus, & aliquo modo beneficium. & num.* 12.
13 *Patrimonium Clerici alienari non poteſt.*
14 *Patrimonium Clerici, an gaudeat priuilegijs bonorum Eccleſiæ.*
15 *Patrimonij mentio fieri debet, in gratia in forma pauperum.*
16 *Patrimonium, non dicitur beneficium Eccleſiaſticum, nec cadit ſub reſeruatione. & nu.* 18.
17 *Patrimoniū non poteſt permutari pro beneficio.*
19 *Patrimonium Clerici, quando cadit ſub reſeruatione.*
20 *Patrimonij Clerici de materia, plura remiſsiuè, & num.* 21.
22 *Concil. Trid. cap. 2. ſeſſ. 21. dum renouat pœnas contra ordinatos, ſine patrimonio, de quibus pœnis loquitur, & num.* 23. *ac num.* 24. *dicitur, quòd loquitur tantum de pœnis c. cum ſecundum.*
25 *Cap. neminem. & c. ſanctorum, 70. diſtinctione, ſunt derogata, per c. cū ſecundum de præbend.*
26 *Patrimonio cum ficto ordinatus; an ſit ſuſpenſus de Iure communi, & Concilio Tridentino, & num.* 27. & 28. & 31.
29 *Patrimonium nullum habere, vel fictum habere paria ſunt.*
30 *Suſpenſionis pœna, non contrahitur, niſi in caſibus à Iure expreſſis.*
32 *Fraudem faciens, extraordinarie puniri debet.*
33 *Interpretatio benigna eſt in pœnalibus faciēda.*
34 *Conſtitutio 29. Sixti V. imponit pœnam ſuſpenſionis contra ordinatos, ſine, vel cum ficto patrimonio, & irregularitatis, ſi miniſtrauerint.*
35 *Reſignatio beneficij, etiam ex cauſa permutationis, non facta mentione, quòd fuerit ad illius titulum ordinatus, eſt ipſo iure nulla, & reſignanti competit actio ſpolij. & n.* 36. *etiam ſi in examine fuerit reprobatus, nec obſtabit illi Conſtitutio de non publicandis. & num.* 37.

§. 10. glo. 5. in quo agitur de feudis Eccleſiaſticis, & de patrimonijs.

CVM regula noſtra reſeruet beneficia Eccleſiaſtica, opportunum erit inſpicere, an comprehendat feudum † Eccleſiaſticum? 1

Et dicendum videtur, 2 quòd ſic, quia feudum dicitur † beneficium. c. 1. §. beneficium, in quibus cauſis feudum amittatur. l. 1. tit. 26. Partita 4. & ibi. Gregorius Lopez in gl. 1. Petrus de Ancharano in reg. 1. n. 2. de regulis Iur. lib. 6. Iaſ. in repetitione legis reconiuncti. num. 227. ff. de legatis 3. vbi etiam probat, quòd feudum eſt mera gratia.

3 Eccleſiaſticum autem feudum, eſt, † quod ab Eccleſia, vel Clerico datur, vel ſuſcipitur. tex. in cap. vnico de Clerico, qui inueſtituram accepit, in vſibus feudorum. §. fin. de Capitul. Conradi. c. 1. qui feudum dare poſſunt. Iaſ. in præludio vndecimo feudorum. Rebuſ. in declaratione feudorum, verſ. *Eccleſiaſticum*, num. 1.

Cum igitur, iam conſtet, quòd feudum ſit beneficium, & ſic Eccleſiaſticum: feudum eſt quoq; beneficium Eccleſiaſticum: ac cū regula noſtra reſeruet beneficia Eccleſiaſtica, cōſequēter capit feudū Eccleſiaſticum.

Hinc eſt, quòd in materia fauorabili, feu- 4 dum, appellatione beneficii † continetur, & in generali facultate diſpenſandi, ad beneficia curata, & non curata, feudum includitur, vt pleniſſimè tradit Decius conſ. 76. *licet in caſu propoſito*. nu. 1. verſ. *ſed tamen prædictis non obſtantibus*, & per totam.

Sed reſeruatio noſtræ regulæ eſt fauorabilis; vt plenè diximus in §. 6. procemiali, ergo.

Breuiter, ſupradictis non obſtantibus, con- 5 trarium † eſt concludendum, ex eo, quia licet in materia proportionabili, ſecundum materiam ſubiectam, defendi poſſet appellatione beneficij, feudum Eccleſiaſticum comprehendi: vbi vero verba, vel ſubiecta materia repugnant, contrarium eſt dicendum, vt poſt Præpoſitum, quem allegat, docet Gomezius in regula de triennali. q. 4. numero 2. ſed clarum eſt, quòd verba

iſtius regulæ, quæ de collatione, inſtitutione,
& præſentatione, & de prouiſione paupe-
ribus Clericis facienda loquuntur, non
adaptantur ad inueſtituram feudi, quæ per
iſtos modos non confertur.

Sicut etiam feudum, non habet aliquid
6 ſpiritualitatis † annexum, quod in benefi-
cijs pro forma ſubſtantiali requiritur; vt di-
xi in principio huius gloſſæ, & tradit in ſpe-
cie, loquens de feudo, Petrus de Ancharano,
vbi ſupra, igitur.

Vnde de ſtylo Romanæ Curiæ, res pro-
7 phanæ, non † reſeruantur, vt dixit Paulus
Caſtrenſis conſ. 46. incipit, *viſo, & examinato
puncto*. col. ſecunda. numero tertio. verſic.
reſtat, libro ſecundo. Aeneas de Falconibus
in tractatu de reſeruationibus. quæſtione 1.
principali. ſub num. 2.

Vbi idem Æneas de Falconibus, in verſ.
quia etiam feudum, dicit, quòd propterea feu-
dum non ſolet reſeruari.

Dicit etiam Gomezius in dicta regula de
triennali. quæſtione 4. ſub numero 2. verſic.
præſertim, *quia caſus hic excepti in regula*,
videlicet de reſeruatione, quod nullatenus
8 reſeruatio feudo conuenit, † & ſolo benefi-
cio Eccleſiaſtico adaptatur, vbi concludit,
quòd regula de triennali, in feudo Eccleſia-
ſtico locum non habeat.

9 Sic videmus, quòd titulus de feudis † in
decretalibus, ponitur inter titulos de con-
tractibus, tamquam remotus à re ſpiritua-
li, & beneficiali, Et in clem. 1. §. à feudis de
pœnis, ponuntur feuda, tamquam diuerſiſ-
ſima ab Eccleſiaſticis beneficijs.

Patrimonij de materia plura adducuntur vſq; ad finem.

Idem quoque, quod de feudis dicimus,
ſimiliter locum habet in patrimo
10 nio † Clerici. Quod licet dicatur titulus
11 † ordinandi, & ordinati. cap. ſi Epiſcopus.
4. cap. tuis quæſtionibus 23. de præbendis,
Et ordinati ad titulum patrimonij ſint vere
Clerici, & clericali priuilegio fruantur. gl.
verbo, *ſubſidium*, in dicto cap. Epiſcopus.
Flaminius Pariſius de reſignatione. lib. 2.
q. 6. num. 20. & 21. Et aliquo modo patrimo-
12 nium dicatur beneficium † Eccleſiaſticum.
Gomezius in regula de infirmis reſignanti-
bus. quæſtione 23. in fine. Acebedus in l. 10.
num. 30. tit. 6. lib. 5. recopilationis, & ma-
gis expreſſe Mandoſius in regula 19. de infir-
mis. quæſtione 15. numero 7. poſt alios, quos
13 allegat. Et nullo modo alienari poſſit, † vt
cauetur in Concili Tridentino, ſeſſione
21. cap. 2. ad finem. Nauarrus conſ. 14. nu.
2. de temporibus ordinationum. Rodoanus
de rebus Eccleſiæ non alienandis. quæſtione
51. cap. 13. reprobata gloſſa in dicto c. tuis
quæſtionibus, verbo, *ſuſtentari*. Ioan. Gu-
tierrez quæſtione Canonica 65. lib. 2. à num.
10. vbi latè. & infra nu. 35.

Et quamuis ſecundum multorum opinio-
nem bona talis patrimonij gaudeant priuile
14 gijs, bonis Eccleſiarum † conceſſis, vt per
Decium, poſt Baldum in cap. Epiſcopus de
præbend. numer. 10. & 12. & alios relatos à
Couar. lib. 1. varia. c. 4. n. 4. & Ferdinan. Vaz-
quez. de ſucceſſ. creatione. §. 32. n. 33. quãuis
ipſi contrariũ teneant prout verius eſt. Et de
15 tali patrimonio debeat fieri mentio † in lit-
teris in forma pauperum impetratis. Rebuf.
in praxi. tit. differentię inter reſcripta iuſti-
tiæ, & gratiæ. num. 31.

Tamen clarum eſt proculdubio, quòd re-
ſeruatio noſtræ regulę, nullam partem ha-
beat cum tali patrimonio Clerici, cum ne-
16 que ſit beneficium Eccleſiaſticum, † neque
habeat aliqua requiſita ex aſſignatis in prin-
cipio huius gloſſæ, nec poteſt patrimonium
17 permutari † pro beneficio. Andreas Gam-
barus in cap. 1. de rerum permutatione lib.
6. num. 96. Petrus de Vbaldis in tractatu de
rerum permutatione. num. 29. Nec materia
ſit proportionabilis, ſed remota prorſus, &
extranea à beneficijs Eccleſiaſticis, de qui-
bus agitur. Et propterea, quòd ſub generali
reſeruatione, huiuſmodi patrimonia nõ com
18 prehendantur, † affirmant Gaſpar de Peru-
ſio in tracta. de reſeruationibus. cap. 2. inci-
pienti: *Quæ autem beneficia reſeruantur*, ſub
numero nono. verſ. *patrimonium loco beneficij*,
Æneas de Falconibus in eodem tractatu de
reſeruationibus quęſtione 3. principali. nu-
mero 10. Vbi declarat, quòd ſi concedere-
tur patrimonium Clerico, vt eo defuncto re-
maneret, tamquam prębenda Eccleſię, aliud
19 eſſet, quia tunc eſſet beneficium † Eccleſia-
ſticum, & caderet ſub reſeruatione: & ſe-
cundum hoc puto intelligendum Mando-
ſium poſt Ioan. Andream in reg. 19. de infir-
mis reſignan. num. 7. dum dicunt, quòd pa-
trimonium ſit beneficium, vt paulo inferius
ſub numero 15. & 17. ita declarat idem
Mandoſius.

20 De cuius patrimonij materia, † vide c.
Epiſcopus. cap. cum ſecundum, cap. tuis
21 quęſtionibus de præbendis, † Concil. Tri-
dent. ſeſſ. 21. de reform. cap. 2. & conſtitu-
tionem Pij Quinti 74. ſecundum ordinem
Bullarii. Bernard. Diaz de Lugo, in praxi
criminali. cap. 18. per totum, in nouis, & ibi
additio Ignatii Lopez de Salcedo, Maiolum
de irregularitate lib. 4. cap. 15. Nauarrum in
manuali. cap. 27. à numero 158. & conſ. 13.
& 14. & 15. & 16. & 42. & 47. de temporibus
ordinationum, cum aliis pluribus conſiliis
eiuſdem tituli. Spinum de teſtamen. gloſſa
principali 18. à numero ſeptimo. Emanue-
lem Rodriguez in ſua ſumma, ſecunda parte.
cap. 15. per totum. Flamin. Pariſium de
reſignatione beneficiorum. libro ſecundo.

quæſt. 6, per totam, & quæ dixi in gl. 4. num.
36. & in gloſſa. 5. §. 9. nu. 8.

Vnum autem ſub ſilentio omittere non li-
buit, nempè, quòd quatenus Concil. Triden.
22 d. cap. 2. ſeſſ. 21. innouat † pœnas contra or-
dinantes ſe, ſine legitimo patrimonio, & ſi
Nauarr. in conſ. 14. num. 4. de temporibus
ordinationum dixerit, quòd non ſolum inno-
uatur pœna. cap. cum ſecundum apoſtolum,
de præbendis, dicentis, quòd Epiſcopus te-
neatur tali ordinato, ſine titulo, ſubuenire, &
vitę neceſſaria prouidere; ſed etiam pœna
cap. neminem, & cap. ſanctorum diſt. 70. ſci-
licet, vt ſic ordinatus, ſine patrimonio ſit
23 † ſuſpenſus. Sacra tamen Congregatio Con-
24 cilij Tridentini, aliter cenſuit; † videlicet,
quòd per d. cap. 2. dumtaxat fuerit renoua-
ta pœna. d. c. cum ſecundum, non autem pœ-
nę. c. neminem, & c. ſanctorum, 70. diſtinct.
prout ſequitur.

*Concilium renouat tantum pœnas cap. cum ſe-
cundum, extra, de præbendis, in hoc capite.* Item
dixit,

*Ordinatus contra formam huius decreti, ſine be-
neficio, aut patrimonio, non eſt per hoc ſuſpenſus,
nec aliquam pœnam incurrit, ſed cogendus eſt ordi-
narius ei prouidere, iuxta c. cum ſecundum, extra,
de præbendis, & hic ſolus Canon, non alij a Conci-
lio renouatus eſt.*

Quo fit, vt poſt dictas declarationes dici
non poſſit, ex iure communi, vel ex Conci-
lio Tridentino, ſic ordinatum, eſſe ſuſpen-
ſum, & miniſtrando irregularem: præſertim
cum dicti canones *neminem*, & *Sanctorum*, ante
25 Concil. Trident. fuiſſent abrogati † in hac
parte, per d. cap. ſecundum, verſ. *licet.* per
quem tex. pœna ipſorum canonum eſt reda-
cta, ad terminos dumtaxat illius.

An autem hoc procedat, quando quis ordi-
natur cum ficto patrimonio, decipiendo Epi-
ſcopum. Nauarr. in d. conſ. 14. dicit, quòd
26 talis ſit hodie ſuſpẽſus, † ne ex ſuo dolo com-
modum reportet, & ne ſua culpa remaneat,
ſine pœna. Et quia Epiſcopus, qui non fuit in
culpa puniri non debet, item quia per tex. in
cap. per tuas il 3. de ſimonia, imponitur pœ-
na ſuſpenſionis ordinato, cum ficto patrimo-
nio, Epiſcopo ignorante, & cum Nauarro
tranſire videtur Flaminius Pariſius, etiam
poſt dictas declarationes, libro ſecundo, q.
6. num. 18.

Ego vero ſtantibus prędictis declaratio-
27 nibus, de hoc valde † dubito, & contrariũ ve-
rius eſſe puto, tum quia tex. in d. cap. per tuas
il 3. de ſimonia, non poteſt applicari caſui no
ſtro, cum ſolum loquatur de aſſequente bene-
ficium Eccleſiaſticum per ſimoniam, ſeu con
fidentiam de dimittendo, quo caſu ratione
ſimonię imponitur dicta pœna ſuſpenſionis.
Nos autem verſamur, in patrimonio, & bo-
28 nis prophanis, † in quibus, non cadit ſimo-
nia, vt diximus in gl. 5. in princ.

Tum quia dicti Canones, *neminem*, & *ſancto-
rum*, non loquuntur de ordinato, cum ficto
patrimonio, ſed indefinitè de ordinato, ſine ti-
tulo, & quatenus comprehenderent ordina-
tum cum ficto patrimonio, eſſent per d. cap.
cum ſecundum, antiquati, & correcti.

Tum quia dictę declarationes, generaliter,
& indefinitè cantant (prout etiam Cõcilium,
vt ſtatim dicam) quòd ordinatus, ſine titulo,
non ſit per hoc ſuſpenſus, & ſic habent locum
in ordinato, cum ficto, & ſimulato patrimo-
nio, quia non habere patrimonium, vel fi-
29 ctum, falſum, & ſimulatum habere † paria
ſunt. l. 2. §. 1. ff. quemadm. teſta. aperian. Ale-
xan. conſ. 104. num. 3. lib. 1. Rolan. conſ. 63.
num. 28. lib. 1. Tiraquell. de retract. lignag.
gl. 20. num. 11.

Tum quia pœna ſuſpenſionis, non incurri-
30 tur, niſi in caſibus à iure † expreſſis. c. is qui
de ſent. excom. in 6. gl. penult. in fine, in c. fin.
de iurepatron. Menoch. de arbitrarijs. lib. 2.
caſu 275. per totum.

Tum denique, quia Concilium Tridenti-
num in d. cap. 2. expreſſe loquitur, de ordina-
31 tis, cum patrimonis fictis, † vt in illis verbis,
*qui varijs artibus, & fallacijs confingunt ſe benefi-
cium Eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates
obtinere.*

Neq; obſtat, quòd taliter ordinatus, nõ de-
bet remanere ſine pœna, & ex ſuo dolo cõmo
dũ reportare, nec Epiſcopus ſine vlla penitus
culpa grauari; quia ratione fraudis, & doli,
32 poſſet extraordinarie † puniri, cũ à iure certa
pœna ſancita non ſit, l. 1. verſ. *quibus nulla.*
ff. de effractoribus, cum ſimilibus. Ac poſſet
Epiſcopus forſan illi neceſſaria denegare,
nec ad pœnam d. cap. cum ſecundum, tenere-
tur, cum ipſe in culpa non fuerit, ſed dece-
ptus ab ordinato. Decius in. c. Epiſcopus. n.
13. in fine, de prębend.

At vero non ſequitur, quòd propterea ſic
ordinatus, cum ficto patrimonio, ipſo iure
33 ſuſpenſus remaneat, & in pœnis benignius †
eſt interpretandum. l. in pœnis. l. interpreta-
tione. ff. de pœnis.

Cæterum hodie per conſtitutionem Sixti
V. 29. contra male promotos, ordinati ſine
34 patrimonio ſunt ſuſpenſi, † & ſi miniſtraue-
rint erunt irregulares, vt dixi in gl. 15. huius
reg. in modo vacationis 47. n. 127.

Rurſus memor eſto, quòd ſi quis reſigna-
uit, etiam ex cauſa permutationis, beneficiũ,
ad cuius titulum fuit ordinatus, non facta
mentione d. qualitatis, videlicet, quòd fue-
rit ad illius titulum ordinatus, talis reſigna-
tio, & permutatio eſt ipſo † iure nulla, ob-
35 ſtante decreto Concil. Trident. ſeſſ. 21. cap.
2. cuius diſpoſitio non poteſt per ęquipollens
adim-

adimpleri, vt fuit declaratum per Sacram
Congregationem, & reſolutum in vna Are-
tina Plebis, 4. Decembris anni 1600. coram
R. P. D. meo Mellino, & in Mutinen. Canoni-
catus. 19. Nouembris 1602. coram R.P.D.
meo Litta, vbi fuit dictum competere dicto
36 reſignanti actionem ſpolij † etiam ſi permu-
tatio, non potuerit habere effectum, ex noua
37 culpa reſignãtis, quia in examine † fuit repro
batus, neque obſtare illi conſtitutionem
Gregorianam de publicandis reſign.

Summaria §. 11. Gloſſæ 5.

1 *Officia, an includantur ſub reſeruatione regulæ noſtræ.*

2 *Officia Eccleſiaſtica, quæ ſunt verè beneficia, cadunt ſub reſeruatione, & n. 5.*

3 *Dignitas, perſonatus, & officium, in quo differant, & num. 4.*

6 *Regulæ de infirmis, & de annali, & triennali procedunt in dictis officijs, quæ vti beneficia dantur in titulum, & num. 8. & 9. & inducunt incompatibilitatem, num. 7.*

10 *Officia, quæ non dantur in titulum, quamuis ſint Eccleſiaſtica, vt Vicariatus Epiſcopi, Eleemoſinaria, Sacriſtia, Cuſtodia, & ſimilia, non cadunt ſub reſeruatione, & numero 11. 12. & 13.*

14 *Officia non vacant per promotionem, quando beneficia non ſunt, neque in illis procedunt iura de incompatibilibus loquentia, nec regula de veriſimili, & num. 15.*

16 *Officia Notariatuum audientiæ Epiſcopalis, ſpectant ad collationem Epiſcopi.*

17 *Notariatus officium, ab Epiſcopo datum, durat, illius dumtaxat vita durante, niſi adſit conſuetudo in contrarium, & num. 18. vel à Sede Apoſtolica, ex certa ſcientia ſit confirmatum. & num. 19.*

20 *Officia talia non includuntur, ſub Bulla Pauli IV. contra alienantes bona Eccleſiaſtica.*

21 *Officium Notariatus conceſſum ab Epiſcopo, de conſenſu Capituli, erit perpetuum.*

22 *Officium Notariatus ab Epiſcopo, vel Domino Caſtri datum Tabellioni, qui de nouo creatur, an ſit perpetuum.*

23 *Officij reſignationem, licet Epiſcopus ex aliquo iure ſpeciali teneatur admittere, nihilominus ex iuſta cauſa poteſt denegare, veluti ſi reſignatio fiat in fraudem a conſtituto in articulo mortis, &c. & num. 24. vbi alia plura.*

25 *Officia ſecularia, non ſunt per regulam noſtram reſeruata.*

26 *Officia temporalia Dominorum, in Curia vacantia, non ſunt reſeruata, nec in illis procedit regula de triennali, & num. 27.*

28 *Expectatiua ad beneficium, non capit officium, a laico poſſideri ſolitum.*

29 *Gratia facta clerico, intelligitur de beneficio per ſolos clericos ſolito poſſideri.*

§. 11. gl. 5. qui loquitur de officijs.

PRO huius gloſſæ (de be-
neficijs Eccleſiaſticis lo-
quentis) vltimo comple-
mento, inſpiciendum ſe
offert, an regula noſtra
locum habeat in officijs,
1 † ſaltim Eccleſiaſticis.
Breuiter eſt diſtinguendum, quòd aut ſu-
mus in officijs Eccleſiaſticis, quæ ſunt verè,
2 & propriè beneficia, † prout ſunt theſaure-
ria, ſacriſtia, primiceriatus, Archipresbyte-
ratus, præpoſitura, & ſimilia, de quibus in ti
tulis, de officio Archipresbyteri, de officio
primicerii, de officio ſacriſtæ, & de officio cu
ſtodis; & ſunt verè Eccleſiaſtica beneficia.
cap. 1. §. cum vero, de conceſſ. præbendę. c.
cum acceſſiſſent, verſ. *quocirca*, ibi, *ne vlte-
rius in Tullenſi Eccleſia primiceriatus ceſſet offi-
cium, &c.* de conſtitutionibus, gloſſa in clem.
1. verbo *officijs*. de decimis, & in clem. 1. ver-
bo *officia*. de regularibus. Archidiacon. in cap.
1. num. 3. verſ. *ſed quòd officium*. de conſuetu-
dine in 6. Alexan. conſ. 77. *in cauſa, & lite*. nu.
5. volum. 2. Paulus de Romanis de penſioni-
bus. quęſt. 7. verſ. *poſtquam viſum eſt*. Pauinus
in tracta. de officio, & poteſtate Capituli ſe-
de vacante. 2. pręludio. num. 8. verſ. *tertio mo-
do agnoſcitur*. Selua de beneficio parte prima.
quęſt. 2. num. 46. Rota deciſ. 11. de prębendis,
in nouis. Rebuff. in praxi tit. ſeculare bene-
ficium quotuplex, num. 6. Alphonſus Hoje-
da de incompatibilitate benefic. 1. parte. c.
8. num. 3. & cap. 16. num. 1. vbi tradunt dif-
3 ferentiam inter dignitatem, † & perſonatum,
& officium. Nam quamuis ſępe ponatur pro
eodem, vt probatur in cap. cum acceſſiſſent,
de conſtit. vbi idem officium, appellatur di-
gnitas, & perſonatus, & poſt alios notat De-
cius

çius ibidem 1. notabili, & ideo Innoc. in cap.
de multa, de præbendis, dicit, quòd dignitas,
officium, & perſonatus, non differunt in ſub-
ſtantia, & probat tex. in cap. ad aures. de re-
ſcriptis. Abbas in dicto cap. de multa, nu. 21.
verſ. *prima concluſio*. de prębendis. Aretinus.
conſ. 23. *in præſenti*, ſub num. 6.

Propriè tamen loquendo, dignitas, offi-
cium, & perſonatus, ſaltim de iure communi
4 inter ſe differunt, † quia dignitas eſt admini-
ſtratio rerum Eccleſiaſticarum cum iuriſ-
dictione; officium vero eſt adminiſtratio
rerum Eccleſiaſticarum, ſine iuriſdictio-
ne; & perſonatus eſt prærogatiua in Ec-
cleſia, ſine iuriſdictione, Archidiaconus in
cap. 1. de conſuetudine, lib. 6. num. 1. & om-
nes ibidem. Cardinalis in clem. 2. notv 5. de
iudicijs. Abbas in d. cap. de multa, num. 21.
Ioann. Corraſius in tractatu ſacerdotali, ti-
tulo de electione, num. 8. Rebuffus in praxi.
tit. ſeculare beneficium quotuplex. num. 7. 8.
& 9. Alphonſus Hojeda de incompatibilita-
te beneficiorum, parte prima, cap. 7. num. 1.
& 2. Selua de beneficio, parte prima. quæſt. 1.
num. 65. & 66.

In his vtique officijs, quę in titulum per-
petuum dantur, & re vera ſunt Eccleſiaſtica
5 beneficia, intrat de plano regula noſtra, † re-
ſeruans omnia beneficia Eccleſiaſtica.

Vnde in his officijs habet locum regula
6 de infirmis † reſignantibus, vt tradit Gome-
zius ibidem. q. 22. num. 2.

7 Nec non inducitur incompatibilitas. † c.
de multa, de prębendis. cap. 1. de conſuetu-
dine, lib. 6 cap. ſingula 89. diſtinct. extraua-
gans, execrabilis, de præbendis.

Nec non regula 21. Cancellarię de impe-
8 trantibus beneficia † vinentium; vt per
Mandoſium in q. 7. nu. 2. & per totam ſuper
eadem regula.

9 Item regula de † annali, vt Mandoſius ibi
q. 8. per totam.

Et denique omnia iura, loquentia de be-
neficijs Eccleſiaſticis, locum habent in huiuſ
modi officijs.

At vero in alijs officijs, quę non dantur in
titulum, ſiuę ſint officia Eccleſiaſtica, ſiue
10 non, regula noſtra minime † procedere
poteſt.

11 Veluti in officio Vicarij † Epiſcopi, alias of
ficialis nuncupati, vt in cap. finali, de officio
Vicarij in 6.

12 In elemoſineria, Sacriſtia, Celleria, † &
alijs ſimilibus regularium, de quibus loqui-
tur gloſſa in clem. 1. §. ad hęc, verbo *officijs*. de
ſtatu Monachor. Petrus Gregorius Tholoſa-
nus in inſtitution. nouis rei benef. cap. 9. nu.
17. licet iſta officia in pluribus Eccleſijs, ma
xime in Corona Aragonię, ſunt vera benefi-
cia, ac dignitates ex principalioribus.

13 In officio Cuſtodis, † de quo in cap. 1. &
2. de officio cuſtodis.

Et in aliis officijs, de quibus per Gome-
zium in dicta regula de infirmis. quæſt. 22. &
Mandoſium latius in præfata regula. 21. q. 7.
per totam, & in reg. 32. q. 2. Nequaquam regu
la noſtra locum habet.

Et propterea fuit reſolutum, coram Ac-
chille de Graſſis deciſ. 1. de electione; quòd
per promotionem ad Epiſcopatum, non va-
14 cabant officia † prothonotariorum, & alia
ſimilia, ex eo, quòd iura loquentia de vaca-
tione, loquuntur de beneficijs, quæ ad talia
officia, non ſe extendebant.

Item nec regula de veriſimili notitia, lo-
15 cum habet in officijs † Regijs, vt tradit Re-
buffus in proœmio concordatę, verbo *fuit*.
verſ. *fuit tamen in hoc anno*.

Et multo minus locum habere poteſt, in
officijs, quę prouidentur per Epiſcopos per- De officijs notariorũ multa notatu digna ſcribuntur.
ſonis ſecularibus, veluti in officijs tabellio-
16 num, & notariorum, † & aliorum officialium
ſuarum audientiarum Epiſcopalium, vel in
caſtellanijs, ac alijs ſimilibus, quorum pro-
uiſio, & diſpoſitio ſpectat ad Epiſcopos, ita
vt prouiſio duret ipſorum Epiſcoporum dũ-
17 taxat † vita, & non amplius, durante, vt poſt
Innoc. & Doctores in c. cũ P. tabellio, de fide
inſtrum. tradit Matthæus de Afflictis deciſ.
100. n. 1. & per totam. Roman. ſingulari 348.
incipit *an tabellio*. Guidob. deciſ. 126. Chiſan.
deciſ. 182. in manuſcriptis, & fuit reſolutum
in vna cauſa Conchen. notariatus 10. Iunij
1600. corã R. P. D. meo Corduba. Molina de
Hiſpanor Primogèn. lib. 1. cap. 25. ſub num.
5. & 17. lex 3. in fine titulo 19. Partita ter-
tia. & ibi Gregorius Lopez in gloſſa penulti-
ma. Anton. Gabriel. titulo de iure quæſito
non tollen. concluſ. 5. num. 14. Tellus Fer-
nandez, in l. 26. Tauri. num. 6. cum ſequenti-
bus, vbi cum multis etiam concludit, quòd
ſucceſſio, & venditio officiorum ſit contra
ius.

18 Niſi conſuetudo eſſet in cõtrariũ, † vt pro-
uiſio duraret, per totam vitam prouiſi, Vel
19 alias à ſede Apoſtolica, ex certa ſcientia † eſ-
ſet confirmata, vt tenuit Rota deciſ. 622. in-
cipit, *vacante Caſtellania*. num. 10. & num. 14.
ac per totam lib. 3. par. 3. diuerſorum, vbi nu.
9. etiam dicitur, quòd Bulla Pauli IV. contra
alienantes bona Eccleſiarum, non extẽditur
20 ad talia officia, † quando dantur in titulum
ad vitam, quia dicta bulla loquitur de alie-
nationibus rerum, quę numquam vacant, vt
ſunt bona mobilia, aut immobilia, quòd ſe-
cus eſt in prouiſione officiorum.

Ac ſimiliter, & tertio duraret per totam
vitam prouiſi talis prouiſio ab Epiſco-
po de aliquo ex præfatis officijs, facta, quan-
21 do fieret de conſenſu Capituli, † quia tunc
ipſa

ipſa Eccleſia videtur conſentire, quę numquã moritur. cap. liberti. 12. q. 1. & in terminis affirmat, poſt alios Afflictis d. deciſ. 101. num. 3.

22 Quarta etiam limitatio † capi poteſt, ex Molina de primogen. Hiſpanor. lib. 1. cap. 25. ſub num. 17. verſ. *pro concordia.* vbi concordando opinionem Matthæi de Afflictis in d. deciſ. 101. cum opinione contraria Alberici, in l. digna vox, num. 1. C. de legibus, & Bald. in cap. 1. num. 4. qui ſucceſſ. feud. dare tenen. de vſibus feudorum, ac Gregor. Lopez in l. 2. titulo 15. par. 2. in gl. verbo *fino el hijo mayor.* col. 5. ante finem verſ. *nota tamen.* diſtinguit, quòd aut Epiſcopus, ſeu Dominus Caſtri creauit in tabellionem perpetuũ, aliquem priuatum, qui nec erat antea tabellio, nec notarius, ſed priuata perſona, & tunc procedat opinio Alberici: aut conceſſit tabellionatum alicui, qui alias fuerat notarius, & tunc procedat opinio Matthæi de Afflictis. Et ſic fit quarta limitatio, quando Epiſcopus creauit de nouo in perpetuum tabellionem perſonam priuatam: de qua limitatione ego dubito, quia non inuenio cõgruam differentię rationem, & hac via de facili poſſint defraudari ſucceſſores iure nominandi notarios, ad illos ſpectante, vt tradit poſt alios Felinus in cap. quoniam contra. nu. 4. de probationibus, ac ſucceſſores ſupplantarentur, Antonius Gabriel. titulo de iure quæſito, concluſione 5. numero 14. vbi alios allegat.

Et dato, quòd huiuſmodi officia ſint reſignabilia, & alienabilia, ex aliquo iure ſpeciali, veluti ſtatuto, conſuetudine, aut priuilegio, quando reſignantur, & alienantur in perſonã idoneam, cui attenta tali reſignatione ordinarius concedit titulum, & collationem facit. Nihilominus poteſt Epiſcopus, ſeu ordinarius, ex iuxta † cauſa denegare talem admiſſionem, vt puta ſi fieret reſignatio in fraudem eminentis vacationis, quia reſignans erat infirmus. cap. 2. de renunciatione. in 6. vbi Francus num. 2. & cæteri. l. filiæ meæ 59. ff. ſolut. matrimon. c. de his qui in infirmitate, de ſepulturis. cap. ad hæc, de teſtamentis, vbi tradunt omnes, præſertim Couarruuias, Sarmientus, de redditibus Eccleſiæ, quarta parte. cap. 4. num. 6. & fuit reſolutum nouiſſime, me obtinente, in vna Conchen. officij notariatus. 22. Martij huius anni. 1604. in qua deciſione, Rota ex hoc capite tenuit reſignationem factam a quodam Michaele notario audientiæ Epiſcopalis, quando erat infirmus, quinque diebus ante illius obitum, eſſe nullam, & Epiſcopum potuiſſe ob dictam cauſam denegare dictã admiſſionem, & conſequenter vacaſſe dictum officium per obitum dicti Michaelis ad liberam Epi diſpo-

23 (margin)

24 ſitionem: non autem fuiſſe ad hæredem † tranſmiſſibile. Roland. conſ. 11. num. 8. 9. & 11. volum. 2. Tamen non placuit Dominis, quòd ſi aliàs ceſſaret dicta fraus, reſignãs teneretur ſuperuiuere per viginti dies, nec ratione regulæ de viginti, quæ procedit in ſolis beneficijs, non autem in officijs, vt per Gomezium ibidem q. 22. & cæteros; nec minus ratione legum Hiſpaniæ 14. titulo 3. & 4. titulo 4. libro 7. recopilationis. Quia d. leges Regiæ non procedunt in officijs Eccleſiæ, & dignitatis Epiſcopalis: licet ſi conſtaret de conſuetudine, aut ſtatuto ſpeciali, hũc caſum comprehendẽti, illę ſeruari deberent.

25 TALIA etenim officia, numquam cadunt ſub reſeruationibus † beneficiorum, præſertim cum ſint officia ſecularia, & nihil habeãt ſpiritualitatis, & de ſtylo curię res prophanæ, nuſquam reſeruentur, vt dixit poſt Paulum Caſtrenſem, Æneas de Falconibus in tract. de reſeruationibus. q. 1. principali, ſub n. 2. & dixi in §. præcedenti.

26 Vnde dicit Rebuff. in tract. de nominationibus, q. 21. n. 59. quòd quamuis officia temporalia aliorum † dominorum, vacarent in Curia, non eſſent reſeruata, nec poſſet Papa illa prouidere.

27 Et in tractatu de pacificis poſſeſſoribus. n. 74. & n. 300. in fi. verſ. *decimo octauo.* dicit ipſe Rebuff. quòd reg. de pacifico poſſeſſore triennali, non procedit in officijs temporalibus, † ſeu dignitatibus ſecularibus, & prophanis, quia ille textus loquitur de dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, ergo in alijs temporalibus, non habet locum. c. felicis, de pœnis in 6. nam verba, non conueniũt, ergo nec diſpoſitio, l. 4. §. toties. ff. de damno infecto.

28 Nec longe diſtat concluſio Rotę deciſ. 67. incipit, *nota quòd vbi.* de reſcriptis in antiquis, vbi fuit tentum, quòd gratia facta alicui clerico, quòd poſſet acceptare beneficium, dignitatem, vel officium, non ſuffragatur, vt vigore talis gratiæ veniat officium, quod laicus tenere † conſueuit, quia regulariter de officijs, quæ per laicos conſueuerunt teneri, eſt facienda expreſſa mentio ad hoc, vt cadant ſub gratia clerico facta, arg. clem. litteras, de præbendis, nam in dubio præſumitur, quòd clerico ſit facta gratia ad hoc, quòd in

29 beneficio, & nomine † beneficij conferatur, attento natu clericatus, vt dicta deciſio declarat.

Poſſent etiam huic gloſſæ quintæ adiũgi alij §§. de beneficijs patrimonialibus, de canonicatibus Doctoralibus, & magiſtralibus, de beneficijs Eccleſiarũ, nõ numeratarũ, de nouiter erectis, & de monocularibus, ſed quia opportunius cadent ſub gl. 9. loquẽti de benef. qualificatis, propterea ſub illa gl. prædictos §§. collocare decreui.

Sum-

Summaria gloſſæ 6.

1 *Curata beneficia reſeruantur per regulam noſtram.*

2 *Curata beneficia, non veniunt beneficiorum appellatione.*

3 *Impetratio beneficij curati, non facta mentione de cura, non tenet.*

4 *Præheminentiam magnam habet curatum beneficium.*

5 *Diſpenſatio ad dignitatem non tenet, niſi fiat mentio de cura, & num.14.*

6 *Curata beneficia non capiunt expectatiuæ, niſi exprimantur, ſiue gratia ſit ad vacantia, ſiue ad vacatura, & num.7.*

8 *Curæ exercitium continet in ſe magnum periculum.*

9 *Cura eſt tanto pretioſior, quanto pericoloſior.*

10 *Curata non veniunt appellatione beneficiorum, etiam in gratia ex motu proprio.*

10 *Motus proprius excuſat a ſubreptione, ſed non ampliat.*

11 *Collatio de Cappella Eccleſiæ Collegiatæ, non intelligitur facta de Eccleſia curata.*

12 *Eccleſiæ appellatione venit principalis, non tamen parrochialis, niſi exprimatur, & numero 13.*

15 *Curatum beneficium, an poſſit per æquipollens narrari, & num.16.*

17 *Curata beneficia venirent in generali reſeruatione regulæ noſtræ, licet non exprimerentur.*

18 *Idoneitas maior requiritur, ad beneficium curatum; ſed iſta ratio non intrat, vt in caſu noſtro, non comprehendatur, & n.19.*

20 *Dictio* omnia *eſt vniuerſalis cuncta comprehendens.*

21 *Omne qui dicit, nihil excludit.*

22 *Impetratiua materia eſt ambitioſa, & reſtringenda.*

23 *Priuilegium de percipiendis fructibus de beneficijs vacantibus, capit curata beneficia.*

24 *Curata beneficia poſſunt conferri, vigore facultatis datæ ad conferendum.*

25 *Vicarius Epiſcopi habẽs facultatem conferendi beneficia, poteſt conferre curata.*

26 *Dubitationis tollendæ cauſa multa exprimuntur, quæ neceſſaria non erant.*

27 *Superflua non dicuntur verba appoſita, ad remouendum dubium, & non deſinunt operari, & num.28.*

29 *Superflua verba appoſita in inſtrumentis, ad occurrendum malitijs, & ſubtilibus cauillationibus, ſuſtineri debent.*

30 *Exprimi ſæpe debent non exprimenda, vt tollatur malignorum interpretatio.*

31 *Superfluum nihil eſſe debere, non ſemper eſt verum.*

32 *Verba ſæpe bis ponuntur, ad euitandas ſophiſticas interpretationes, & quæ abundant, non viciant: ſed implent ciſternas intelligentium. Et pro euitando damno alicuius, tolleratur ſuperfluitas.*

33 *Superfluum non dicitur, quando declaratur explicite, quòd implicitè continebatur.*

34 *Parrochialis Eccleſiæ, quæ requiſita ſubſtantialia ſint.*

35 *Poteſtas fori pœnitentialis eſt de ſubſtantia parrochialis.*

36 *Curam habere parrochialis Eccleſiæ, is dicitur, qui ex neceſſitate officij ſacramenta miniſtrare tenetur.*

37 *Parrochialis Eccleſia debet eſſe certis finibus, & limitibus conſtituta.*

38 *Rector Eccleſiæ Parrochialis, dicitur populum regere.*

39 *Parrochia dicitur, quaſi partitio curæ.*

40 *Parrochiæ Rector debet exercere curam nomine proprio.*

41 *Curatum beneficium, non deſinit eſſe, ſi principalis dignitas in collegiata eligatur in Rectorem.*

42 *Rector Eccleſiæ Parrochialis, debet eſſe vnicus, & non plures, & nu. 43. & 46.*

44 *Sponſos plures non poteſt habere vnica mulier, nec Eccleſia plures Rectores, & numero 45.*

47 *Sacerdos debet ſuam Eccleſiam caſtè, & purè regere.*

48 *Baptiſmalis fons, quamuis deficiat in vna Eccleſia, non propterea deſinit eſſe parrochialis, quia ex actu baptizandi, non infertur ad curam, & num.49.*

50 *Baptizare poteſt laicus, & mulier, non tamen poteſt habere curam pœnitentialem, & numero 51.*

52 *Conſuetudine, vel conceſſione introduci poteſt, vt filij parrochianorum vnius parrochiæ baptizentur in alia.*

53 *Sepelliendi actus, non inducit eſſe Eccleſiam Parrochialem.*

54 *Sepelliendi ius non eſt conceſſum, conceſſa ædificatione Eccleſiæ, vel Cappellæ, niſi exprimatur.*

55 *Eccleſia non Parrochialis, poteſt habere cœmeterium, & ius ſepelliendi.*

56 *Decimarum non perceptio, non concludit Eccleſiam non eſſe Parrochialem, nec è conuerſo, & num.57.*

58 *Baptiſmalis fons, ius ſepelliendi, perceptio decimarum, & ſimilia, multum conferunt, licet præciſè non concludunt ad probandam Eccleſiam Parrochialem.*

59 *Iuriſdictio fori contentioſi, non facit beneficium curatum.*

60 *Cura animarum dupliciter conſideratur, largè,*

largè, & ſtrictè.

61 *Iuriſdictio, & poteſtas fori exterioris, largo modo, dicitur cura animarum.*

62 *Archidiaconi, & alij inferiores Prælati habent iuriſdictionem.*

63 *Cura animarum, ſtrictè, & propriè ſumpta intelligitur de poteſtate abſoluendi, & ligandi in foro pœnitentiali.*

64 *Archipresbyteratus iuriſdictionem habens, non inducit incompatibilitatem, vt per aſſecutionem vacet ipſo iure.*

65 *Curata beneficia, non ſunt in tota diœceſi Calagurritana, niſi duo, & n. 67.*

66 *Epiſcopus eſt Rector, & curatus totius diœceſis Calagurritanæ, & illi ſacerdotes, quibus mandat partem ſolicitudinis, dicuntur coadiutores, & num. 68.*

69 *Rectore proprio non apparente, Epiſcopus eſt Rector totius diœceſis.*

70 *Sacerdotes diœceſis Calagurritanæ, quamuis ſint beneficiati, non tenentur inuiti ſubire onus d. curæ, niſi alius non inueniatur.*

71 *Collegiata Eccleſia ſi habet curam animarum, talis cura non ſpectat ad ſingulos Canonicos, ſed ad totum Capitulum.*

72 *Curatores, ſeu tutores plures adulti, vel pupilli, ſi ſint, quilibet inſolidum habet curam, & num. 73.*

74 *Caſſadori deciſ. 11. num. fin. de præbendis declaratur.*

75 *Decimarum totius diœceſis in perceptione, Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi, ſi ſolus Rector ſit, vel quando Parrochiæ non ſunt diſtinctæ, n. 76. vt in diœceſi Corduben. num. 77. & 78.*

79 *Epiſcopus in quibus caſibus fundet intentionem de iure communi, quoad percipiendas decimas remiſſiuè.*

80 *Parrochiæ antiquitus non erant diſtinctæ, ſed clerici de manu Epiſcopi decimas percipiebant, & num. 81.*

82 *Ciuitas quando dicitur habere vnicam Parrochiam.*

83 *Parrochiæ, ſi ſunt diſtinctæ, Epiſcopus non dicitur Rector totius diœceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes Rectores.*

84 *Epiſcopus exiſtente alio Rectore, non habet aſſiſtentiam iuris communis, ſed potius reſiſtentiam, quoad ius percipiendi decimas, & n. 85. niſi in quarta decimarum, num. 87. vel ſi agit contra tertium, nu. 88.*

86 *Rector proprius, & diſtinctus conſtitui debet, in qualibet Parrochia.*

89 *Curatum beneficium, non dicitur illud, quod non eſt in actu curatum, cum Rector nullam habeat poteſtatem, & num. 90.*

91 *Curatum beneficium in dubio non præſumitur.*

92 *Parrochialis Eccleſia, ſi eſt, erit etiam beneficium curatum, ſed non ſequitur è conuerſo, eſt curatum, ergo Parrochialis.*

93 *Curatum beneficium non dicitur, quando non habet curam perpetuam; ſed ad certum tempus.*

94 *Curatum beneficium non dicitur, ex eo, quòd adſit aliqua cura diſtribuendi diſtributiones quotidianas.*

95 *Curatum beneficium non dicitur; quando non de iure; ſed de facto haberet requiſita ſubſtantialia.*

96 *Concil. Triden. ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 13. dum prohibet vnionem parrochialium, non procedit, quando Eccleſia non habet certos fines.*

97 *Curatum beneficium, non dicitur Prioratus, per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitus, quia ſolus Vicarius perpetuus habet curam, & num. 98.*

99 *Cura actualis aufertur a Prioratu, & trasfertur in Vicarium perpetuum.*

100 *Rector in parrochia propria dicitur Prælatus.*

101 *Rector in propria Parrochia habet tantam poteſtatem, quantam habet Prælatus cum Capitulo in collegiata.*

102 *Rector in propria Eccleſia, dicitur Imperator, & Rex.*

103 *Fabula de Rege Ricardo, & ruſtico narratur.*

104 *Rector intra propriam Eccleſiam, præcedit omnes, & miſſas ſolemnes dicere debet, & num. 105.*

106 *Rector de iure communi, dum eſt in propria Eccleſia, præfertur Decano, & Capitularibus collegiatæ.*

107 *Maior debet cedere minori, dum eſt in domo minoris.*

108 *Rectores in ſuis Parrochijs, Apoſtolorum vices gerunt.*

109 *Curatum beneficium habet magnam præheminentiam.*

110 *Animarum cura eſt tanto pretioſior, quanto periculoſior, & ibidem nouus caſus practicus cum reſolutione Rotali aſſignatur.*

111 *Curata beneficia debent per concurſum prouideri, etiam ſi ſint reſeruata ratione menſis, vel alias, nu. 112. & quamuis vacent in curia, n. 113. non tamen tollitur reſeruatio, quicquid Nauarrus dixerit.*

114 *Concurſus debet fieri in beneficijs curatis, etiam ſi cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures adminiſtretur, & n. 115.*

116 *Concurſus deſinit fieri in parrochialibus vacantibus in curia.*

117 *Parrochialis ſolet prouideri, ſine concurſu à Sede Apoſtolica, quando electus, vti dignior non vult conſentire penſioni reſeruatæ, & in alijs duodecim caſibus, vſque ad numerum 162.*

118 *Electus vti dignior de parrochiali reſeruata à Sede*

Sede Apoſtolica conferenda, non acquirit Ius ad rem. & n. 119.

120 *Parrochialis quando confertur à Sede Apoſtolica, ſine concurſu, vt teneat collatio, debet derogari diſpoſitioni Conc. Trid. Decretum irritans continenti. & qualiter fieri debeat derogatio.*

121 *Concurſus ceſſat in parrochiali reſignata, in fauorem, vel in Iurium ceſsione. & num. 122.*

123 *Concil. Triden. ſeſſ. 24. de refor. c. 18. dum loquitur de reſignatione, etiam in Curia, intelligitur de ſimplici, non vero in fauorem.*

124 *Concurſus ceſſat in parrochiali, quando à principio non fuit ſeruata forma Concilij Triden.*

125 *Conſtitutio 31. Pij V. adducitur.*

126 *Parrochialis collatio, quando ſpectat ad inferiorem Epiſcopo, poteſt ab eo conferri, ſine concurſu, ſi Epiſcopus fuit moroſus, &c.*

127 *Pœna ſequitur ſuum auctorem, ſicut lepra leproſum, & n. 128.*

129 *Culpa Epiſcopi, inferiori nocere non debet.*

130 *Parrochialis confertur, ſine concurſu à Sede Apoſtolica, lapſo ſemeſtri, dato ordinario ad conferendum.*

131 *Parrochialis prouidetur à Sede Apoſtolica, ſine concurſu, poſt lapſum quattuor menſium datorum ad ſignificandum, qui currunt à die notitiæ vacationis. & n. 132.*

133 *Breue de capienda poſſeſsione nomine Cameræ datur in vacatione parrocchialis, iuxta conſtitutionem Pij V. & conſtitutum verificandum quale ſit.*

134 *Concurſus ceſſat in parrochiali de Iurepatronatus laicali, ſed ſi plures fuerint præſentati, inter ipſos tantum fieri debet. & n. 138.*

135 *Concurſus fieri debet in Parrochiali de Iurepatronatus mixto, & tunc collatio debet fieri ad præſentationem patroni, & n. 136.*

137 *Parrochialis de Iurepatronatus, quod non eſt ex fundatione, vel dotatione debet per concurſum prouideri.*

139 *Concurſus Parrochialis ceſſat, quando redditus ſunt exigui, aut nemo ſe vult ſubijcere examini. & nu. 140. vel adeſt timor rixarum. & num. 141.*

142 *Concurſus ceſſat in parrochiali litigioſa.*

143 *Ordinarius nō poteſt ſubrogare in beneficio litigioſo, ſed ſola Sedes Apoſtolica. & n. 144.*

145 *Concil. Triden. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. non procedit in parrochiali litigioſa.*

146 *Litigioſum eſſe beneficium, aliud eſt, & aliud eſſe reſeruatum.*

146 *Litigioſi beneficij collatio differtur ordinario; ſed non aufertur.*

147 *Litigioſo in beneficio, non datur vera prouiſio, ſed ſubrogatio.*

148 *Regula de impetran. benef. vacan. per obit. non habet locum in beneficio litigioſo.*

149 *Litigioſum beneficium Iurispatronat. laicalis, conferri poteſt à Papa, ſine conſenſu patroni.*

149 *Litigioſi beneficij controuerſia, vt finiatur, ac videatur ad quem poſtea ſpectet collatio, raro hodie expectatur, ſed ſtatim Papa ſolet ſubrogare.*

150 *Parrochialis vacans per obitum vtriuſq; colitigantis, conferri debet per concurſum.*

151 *Lis beneficialis extinguitur per obitum vtriuſque litigantis.*

152 *Collatio beneficij, cuius lis extinguitur per obitum vtriuſq; litigantis, ſi vnus decedit in Curia, & alius extra illam; pertinet ad Papam, vel ordinarium, apud quem poſſeſſor decedit, & n. 153. niſi decedens extra Curiam in poſſeſsione decedat, in menſe reſeruato. & n. 154*

155 *Litigante vtroq; in poſſeſsione decedente, vno in Curia, & alio extra Curiam ſemper collatio ſpectat ad Papam.*

156 *Litigans vterq; poteſt decedere in poſſeſsione beneficij in multis caſibus.*

157 *Poſſeſsio capta per procuratorem, acquiritur ignoranti, ante certificationem.*

158 *Concurſus in parrochiali ceſſat, quando cura ſpectat ad Collegiatam, & exercetur per Canonicos, vel alios Clericos, & ad Concil. Trident. reſpondetur. & n. 159. & 160.*

161 *Concurſus in parrochiali ceſſat, in Vicarijs iuxta formam conſtitutionis 46. Pij V.*

162 *Concurſus ceſſat, quando parrochialis eſt vnita alicui dignitati.*

162 *Item quando beneficium eſt regulare, & regularibus conferri ſolitum.*

163 *Sententia prolata, in ſecunda inſtantia, contra malam electionem in concurſu parrochialis, an ſit executioni mandanda, non obſtante appellatione, ſicut & prima.*

164 *Aequalitas eſt in Iudicijs ſeruanda.*

165 *Sententia prima, & ſecunda pari paſſu ambulant.*

166 *Actor, & reus ad imparia iudicari non debēt.*

167 *Appellatio remota in conuentione, cenſetur etiam remota in reconuentione.*

167 *Appellat quando aliquis, vt non tradatur poſſeſsio, neq; ipſi tradi poteſt, ne ſit inæqualis conditio.*

168 *Poſſeſsionis traditio, ſeu immiſsio, ac reuocatio ipſius, à pari procedunt.*

169 *Facto, quæ fiunt de facto reſcindi debent.*

170 *Diſtractus, ac contractus ſunt eiuſdē naturæ.*

171 *Quaſi, contrahitur in Iudicijs.*

172 *Omnis res per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.*

173 *Reſcriptum continens remotionem appellationis, refragatur, etiam impetranti.*

174 *Contrariorum eadem eſt ratio.*

175 *Sequeſtrum apponitur, contra reum poſſeſſorem, quando in Curia pronunciatur contra eum vna ſententia; niſi prius obtinuiſſet aliam fauorabilem.*

176 *Cauſa effecta ſummaria in prima inſtantia, ſemper debet eſſe ſummaria.*

S Clau-

177 *Clauſula appoſita in commiſſione primæ inſtantiæ, cenſetur repetita in commiſſionibus aliarum inſtantiarum.*

178 *Sententia abſolutoria, cum condemnatione expenſarum, prolata in prima inſtantia, contra actorem petentem executionem, eſt exequenda, quoad expenſas.*

179 *Diſpoſitio omnis, loquens de actore, procedit in reo, quod procedit in Conſtitutione Ægidiana, & qualibet ſententia lata in poſſeſſorio.*

180 *Dilatio conceſſa actori executionem petenti, prodeſt reo.*

181 *Iudex appellationis ſuccedit primo Iudici, quoad omnem poteſtatem.*

182 *Probationes actoris, non admittuntur in ſecunda inſtantia, quando prima ſententia fuit executioni mandata.*

183 *Sententia data in Iudicio aſſiſtendi, iuxta ritum magnæ Curiæ Neapolitanæ eſt exequenda, non obſtante appellatione, ſicut, & prima; & num. 184. & 185. recitantur plures caſus practicati.*

183 *Appellari ſi non poteſt à prima ſententia, nec à ſecunda, idem quod prima continente.*

186 *Conſtitutionis 32. Pij V. in §.* hæc tamen appellatio, *verba ponderantur.*

187 *Relatio debet fieri ad præcedentia, & numero 188.*

189 *Executiua via extinguitur, quando executio ſemel babuit effectum.*

190 *Executiua via non poteſt agere creditor, ſi res addicta, fuerit euicta.*

191 *Cauſa ſemel effecta ordinaria, ſemper remanet ordinaria.*

192 *Executiuam ad viam conuolare nequit, qui cæpit agere via ordinaria.*

193 *Inſtrumentum Camerale, non poteſt exequi, poſtquam aperta fuit via cognoſcendi de facultate Inſtrumenti.*

194 *Alienabilis res ſemel effecta, ſemper remanet alienabilis, ſicut & res, quæ ſemel exiuit de trunco. & num. 195. & ſemel tranſmiſſibile, & c. & num. 196.*

197 *Cauſa ſemel effecta Curialis, ſemper remanet Curialis.*

198 *Cauſa ſemel commiſſa Cardinalibus, non committitur amplius inferioribus.*

199 *Beneficium ſemel affectum, ſemper remanet affectum.*

200 *Semel alterata natura feudi, ſemper remanet alterata.*

201 *Semel factum delegabile merum imperium, ſemper remanet delegabile.*

202 *Inſtrumentum ſemel per vnam ſententiam contrariam vulneratum, perdit vires executionis.*

203 *Commiſſio appellationis à ſententia lata, vigore Inſtrumenti executiui, continet clauſulam, ſine præiudicio executionis, niſi ſemel fuerit vulneratum. & n. 204.*

205 *Sententiæ ſi quælibet executioni mandarentur, maximum inconueniens ſequeretur.*

206 *Rectorum ex mutatione, valde grauatur parrochialis.*

207 *Lites ex litibus oriri non debent.*

208 *Stylus Curiæ ſeruat, quòd quando appellatur à ſententia executioni mandata, non exequatur ſecunda reuocatoria, donec adſint tres conformes. Idemq; ſeruatur in ſupremis tribunalibus Hiſpaniæ. & n. 209.*

210 *Stylus Curiæ habet vim legis.*

211 *Curia Romana, tamquam mater, & magiſtra, eſt ab omnibus ſequenda.*

212 *Secunda ſententia, non eſt exequenda, ex ſententia Parladori, niſi ſit manifeſte iniqua, & nulla, & n. 214. & n. 236.*

213 *Lex Hiſpana 4. titulo 21. libro. 4. recopilation. expenditur.*

215 *Sequeſtrum ſemel appoſitum, vigore primæ ſententiæ contra poſſeſſorem latæ, non reuocatur, quamuis poſſeſſor obtineat aliam ſententiam reuocatoriam primæ.*

216 *Conſtitutio 32. Pij V. declaratur.*

217 *Clauſula, quòd appellatione pendente, poſſeſſor non amoueatur, non ſolum procedit in prima ſententia appellationis; ſed etiam in alijs, vſq; ad tres conformes.*

218 *Clauſula, an ſit in medio, vel in principio, aut in fine, nihil refert, quando eadem militat ratio.*

219 *Secunda ſententia reuocatoria primæ, non eſt exequenda, quamuis contineat primam eſſe manifeſte nullam, & iniuſtam, donec ſint tres conformes, & num. 220.*

221 *Appellatione pendente ſuper nullitate, aut attentatis, nihil eſt innouandum. & n. 222.*

223 *Appellatio datur à denegatione admiſſionis ad concurſum, vel termini competentis, vel ab admiſſione articulorum, vel à proceſſu malè ordinato, & c.*

224 *Appellatio ſuſpenſiua licet remoueatur à diffinitiua, non tamen cenſetur remota, ab inordinato proceſſu, vel interlocutoria, grauamen irreparabile continente.*

225 *Appellationis Iudex retinet cauſam, quando Iudex primus grauauit.*

226 *Sententia Iudicis appellationis, an ſit exequenda, quando eſt prima, ex eo, quòd Iudex à quo diffinitiue non pronunciauit, & reſoluitur, quòd ſic. & n. 227. & 232.*

228 *Iudex appellationis dicitur primus Iudex, quando inferior non pronunciauit diffinitiue.*

229 *Vacatio longa parrochialis, periculum affert animabus.*

230 *Par ratio militat in hoc caſu, ac ſi primus Iudex pronunciaret, & ceſſant omnia inconuenientia. & n. 231. & 233. & 234.*

235 *Iudex ſecundæ ſententiæ, vigore Inſtrumenti quarentigij latæ, poteſt illam exequi, quando prima executa non fuit.*

Senten-

235 *Sententia ſecunda, vigore Inſtrumenti quarentigij, aut cameralis lata, non eſt exequenda, quando Inſtrumentum fuit vulneratum, ſecus vero, ſi non Inſtrumentum, ſed mandatum exequutiuum, & num. 237. & 238.*

239 *Executionem de nouo petere, quando datur abſolutoria, & Ius exequendi reſeruatur, conſultius eſt, quam appellare.*

240 *Iudex Rotæ poteſt procedere ad executionem, quando fuit appellatum, à denegatione executionis, vigore ſtatuti, vel breuis, & n. 241.*

242 *Simplicia beneficia, an ſint per concurſum prouidenda, & reſoluitur, quòd non regulariter, tam de Iure communi, quam ex Concil. Trident. & n. 243. & 244.*

245 *Simplicia beneficia, aliquando ex Iure ſpeciali prouidentur per concurſum, vt Canonicatus Doctorales, & magiſtrales, necnon beneficia patrimonialia, & n. 246. & 247.*

248 *Simplicia beneficia ſæpe prouidentur in Curia per concurſum.*

249 *Parrochiales poſt Conc. Trid. requirunt magis præciſam reſidentiam, quam antea.*

250 *Parrochus ante Concilium poterat abeſſe ſtudiorum cauſa per ſeptemnium, hodie vero non, & n. 251. & ratio aſſignatur. & n. 252.*

253 *Parrochis non datur à Sede Apoſtolica licentia recedendi, ſtudiorum cauſa, niſi ordinarij conſenſus accedat.*

254 *Parrochus non poteſt abeſſe pro legendo in Ciuitate cathedram grammaticæ.*

255 *Epiſcopus poteſt in ſuo ſeruitio occupare duos Canonicos, etiam poſt Concil. Trident. & num. 256. & quamuis ſint de Doctoralibus, vel magiſtralibus, & num. 257.*

258 *Epiſcopus non poteſt extrahere Rectorem parrochialis, pro ſuo ſeruitio, vt exerceat officium Vicarij generalis, aut ſecretarij, aut viſitatoris, quicquid dicat Nauarr. conſ. 15. de Clericis non reſiden. & num. 259.*

260 *Epiſcopus, an poſſit occupare in ſuo ſeruitio, inſpecto Iure communi, alios, quam Canonicos, & n. 261. & quid ſi concurrat vtilitas Eccleſiæ. num. 262.*

263 *Epiſcopus non poteſt extrahere pro ſuo ſeruitio Vicarij generalis portionarium, qui non eſt de Capitulo.*

264 *Capitulum ſede vacante poteſt extrahere pro ſuo ſeruitio portionarium, quàmuis non ſit de gremio Capituli, & faciet fructus ſuos.*

265 *Parrochus non excuſatur a reſidentia, propter officium Inquiſitoris.*

266 *Parrochus non excuſatur à reſidentia, propter officium Subcollectoris.*

267 *Parrochus non excuſatur à reſidentia, propter litem motã, ſuper Parrochiali in ſolo petitorio, quando habet liberum curæ exercitium.*

268 *Reſidere poteſt in beneficio, in quo malit, qui habet duo beneficia æqualia reſidentiam requirentia, ſi autem æqualia non ſint, debet in digniori reſidere. & n. 269.*

270 *Reſidere tenetur in parrochiali, qui habet illam, & dignitatem, vel Canonicatum in Cathedrali, ex diſpenſatione, quia præcipua debet eſſe animarum cura, & num. 271.*

272 *Reſidens in parrochiali, lucratur fructus dignitatis, vel Canonicatus in Cathedrali, etiã ſi eſſẽt Canonicatus magiſtrales, & theologales.*

273 *Lex 27. tit. 3. lib. 1. recopilation. Hiſpanæ ſuper reſidentia beneficij curati adducitur.*

274 *Curiales Rom. Curiæ quando ſint exempti à ſpolio Eccleſiæ, declaratur, vſq; ad n. 277.*

278 *Beneficia, quæ curata non ſunt ſimplicia erũt.*

Cum cura, & ſine cura, gloſſ. 6.

REGVLA noſtra expreſ-
ſe reſeruat omnia benefi-
1 cia curata, † in menſibus
Apoſtolicis vacantia: &
ideo ponuntur hęc verba,
cum cura, quia regulariter
beneficiorum appellatio-
2 ne, curata beneficia non veniunt. † c. cum
in illis, in principio, 16. de præbendis lib. 6.
vbi probatur, quòd mandatũ de prouidendo
de Eccleſijs, perſonatibus, dignitatibus, &
alijs beneficijs quibuſcumque (de animarum
cura mentione non habita) nõ extenditur ad
beneficia curata. c. ſi eo tẽpore, ibi, *cum cura,
vel ſine cura*, de reſcript. lib. 6. vbi ſimilia ver
ba ponuntur, ſicut in reg. noſtra, & ibi gl. ver
bo, *cũ cura*, dicit, quòd niſi hoc fuiſſet expreſ-
ſum prouideri de benef. curato non poſſet.

Curata beneficia non expreſſa an veniãt in reſeruatione.

Hinc in impetratione beneficij, ſi non fit
mentio, quòd ſit curatum, gratia eſt ipſo Iu-
3 re nulla, † vt ſcribunt Doctores, maximè
Felinus in cap. in noſtra. corollario 10. de re-
ſcriptis, Selua de benef. p. 3. q. 11. nu. 12. De-
cius in c. ad aures. n. 4. Ripa n. 19. Mant. nu.
17. de reſcriptis. Rota deciſ. 1. num. 3. de of-
ficio Archipræsbyteri, in antiquis, vbi dicit,
quòd beneficium curatum habet magnam
4 præheminentiam, † & ideo oportet, quòd de
eo fiat mentio. Menochius de arbitrarijs, li.
2. centuria 3. n. 61. cum decem ſequentibus,
& vide infra in 15. illatione huius gloſſæ, à n.
100. cum ſequentibus.

Vnde dicit tex. in Clem. 1. de præbendis,
verba iſta, *ſi dignitatem habenti, de alia prouideri
5 mandemus, diſpenſantes† cum eo, vt ſimul vtramq;
valeat retinere, de animarum cura, quæ illis, vel al
teri earum imminet, non habita mentione, gratia ve-
lut ſubreptitia, nullius penitus eſt momenti*; quod
etiam ampliat ipſamet Clement. in verſic.
quamquam, ſequenti, dicens.

Quamquam confeſſis ſuper ea litteris, ſit inſertum, quod animarum cura, ſi dignitatibus ipſis, vel alteri earum immineat, nullatenus negligatur.

6 Ideo in expectatiuarum litteris, † vt beneficia curata comprehendantur, ponuntur eadem verba, contenta in noſtra regula, *cum cura, & ſine cura*, quæ neceſſario apponuntur, quia niſi ſic diceretur, non veniret beneficium curatum, vt affirmant Staphilæus de litteris gratiæ. §. de formis expectatiuarum. 9. forma. nu. 34. & 35. Gomezius in tractatu de expectatiuis, num. 94. verſ. *poſt prædicta verba, de aliquo beneficio.*

Vbi dicunt, quòd hoc procedit, ſiue gratia ſit ad beneficia vacantia, ſiue ad vacatura,
7 † per deciſionẽ Rotæ 202. alias 37. *nota quod quis.* de reſcript. in antiquis.

Curæ namque exercitium, continet in ſe
8 magnum periculum, † cum ſit ars artium. cap. penult. de ætate, & qualitate. Bonif. Vitalinus in Clemen. 1. numer. 29. de præbend. vbi numero. 30. & 32. dicit, quòd Cura eſt
9 tanto pretioſior, quanto periculoſior, † & quòd non omnis Sacerdos eſt ad curam animarum idoneus, & tetigi in gloſſa quarta, numero 72.

Sic beneficiorum appellatione, curatum non venit, quamuis gratia ſit ex motu pro-
10 prio, † quia licet motus proprius excludat ſubreptionem. cap. ſi motu proprio de præbend. libro ſexto: non tamen ampliat gratiam, ad hoc, vt beneficium curatum comprehendatur. Rota deciſione ſexta de præbendis, in nouis, & deciſione 29. numero 3. ſub eodem titulo, in nouis. Abbas in cap. ad aures. nu. 5. de reſcriptis. Puteus deciſ. 307. ſub n. 1. lib. 1. licet Staphilęus de litteris gratiæ. §. de modo, & forma impetrandi. n. 2. contrarium teneat.

Idcirco die 12. & 17. Aprilis anni 1542. in vna Paduana Parrochialis de Aggere, fuit reſolutum, teſte Puteo deciſione 301. *die 17.* & deciſione 307. 12. *Aprilis.* libro primo, quòd collatio de Cappella Eccleſiæ Collegiatæ Beatæ Mariæ de Aggere magno, facta etiam ab ordinario, non intelligatur
11 facta de Eccleſia † curata, quia non fuit expreſſa illa qualitas curæ, per tex. in dicto cap. cum in illis. Neque obſtabat, quòd collatio eſſet facta de Eccleſia Beatæ Mariæ, & appellatione Eccleſię, veniat Eccleſia prin-
12 cipalis. † cap. licet Canon. de electione, libro ſexto, quia verum eſt, cum adiuncto, dicendo Eccleſię parrochialis; ſecus ſi ſimpliciter diceretur Eccleſia, quia tunc appellatione Eccleſiæ non veniret Parrochia-
13 lis, † vt per eumdem textum, in eodem capitulo, cum in illis, tenuit Rota ibidem.

Sic diſpenſatus ad beneficia quęcumque, non intelligitur diſpenſatus ad beneficium
14 curatum, † niſi expreſſe in ſupplicatione de curato fiat mentio. Ita vt non ſufficeret
15 exprimere per ęquipollens, † veluti ad Eccleſiam baptiſmalem, vel habentem cœmeterium, ſeu ius ſepelliendi, quia poſſunt hæc eſſe, etiam in Eccleſia non Parrochiali. Federicus de Senis conſ. 135. *quidam habens*, ſub n. 1. verſ. *recepiſſe autem aliquos ad ſepulturam.* Rebuf. in praxi, tit. de diſpenſatione ratione ętatis, verſ. *etiam ſi cura habeat animarum*, vt inferius etiam dicam nu. 48. cum multis ſequentibus.

Niſi exprimeretur ęquipollens neceſſa-
16 rium ad Curam, † vt potè, ſi diceret, audire debere confeſſiones, & Sacramenta miniſtrare, ac ſepulturam habere, vt docet Cardinalis conſil. 30. *Quidam A. Præsbyter*, per totum: ſed Rebuffus, vbi ſupra, dicit, quòd talis narratiua, tamquam deuians à ſtylo Curiæ Romanę, vix releuaret, faciunt in propoſito tradita per Ioannem Seluam de benef. 3. parte, quęſtione 11. numero duodecimo, de quo etiam vide Rotam deciſione 13. per totam, in antiquioribus, ſub titulo de prębendis, & Staphilæum de litteris gratiæ. §. de modo, & forma impetrationis, à numero ſeptimo, vſque ad finem, vbi concludit, quòd talis narratiua per ęquipollens ſufficit, & releuat, quando concluderet per neceſſe.

Cæterum in caſu noſtro, verius eſſe crederem, quòd ſub verbis, quæ pręceſſerunt, nempe, *omnia bene-*
17 *ficia Eccleſiaſtica*, venirent Curata, † quamuis iſta verba, *cum cura, & ſine cura*, nec minus ſequentia verba, *qualitercumque qualificata*, non concurrerent.

Ad quod moueor in primis, quia ratio, quare non venit beneficium curatum in caſu dicti cap. cum in illis de prębend. libro ſexto, (ex quo tex. emanarunt fere omnes illationes ſuperius recitatę) eſt illa, quam ipſemet tex. in ſui principio aſſignat, ſcilicet, *cum in illis, quibus beneficia curam animarum habentia committuntur maior quam in his, qui ad alia promouentur ido-*
18 *neitas* † *requiratur*: ſed iſta ratio eſt bona ad effectum impetrationis, vt Papa notitiam habeat de impetrantis perſona, vt beneficium curatum minime conferat, niſi idoneo ad tale beneficium curatum.

Ad effectum tamen reſeruationis, de qua in regula noſtra, nec verba conueniunt, nec
19 ratio eſt proportionabilis, † nec applicatur l. 4. §. toties. ff. de damno infecto, cap. cum ceſſante de appellationibus.

Rurſus dictio, *omnia*, eſt vniuerſalis, cun-
20 cta comprehendens. † l. omnes populi, & ibi

ibi tradunt omnes. ff. de Iuſtitia, & Iure. l. gallus. §. in omnibus. ff. de liberis, & poſthumis, & continet in ſe enixam, & vniuerſalem ſignificationem. Abbas in c. qualiter, & quando. il 2. nu. 8. de accuſationib. Alexand. conſ. 72. *viſis*. n. 2. poſt principium. lib. 2. Roland. conſ. 84. n. 22. lib. 1. gl. in clemen. 1. verbo, *omnimodam*, de foro competenti, & in c. ex parte, verbo, *omnino*, de officio delegati. Geminian. conſ. 15. num. 5. Socin. conſ. 43. num. 12. libro quarto.

21 Et qui omnia dicit, nihil excludit. † l. teſtatorem 58. in principio, ibi *prædium Seianum omne*, ff. de legat. 3. Curtius Senior conſ. 49. Aimon conſ. 294. Ioan. Gutierrez. conſ. 5. n. 4. & 5. Felinus in cap. de quarta, numero 15. de præſcription. Creſcentius deciſione prima de priuilegijs. Gomezius in regula de triennali. quæſt. 2. verſ. *tamen bis*. Cæſar de Graſſis deciſione 1. num. 1. & 5. & 6. & deciſ. 2. num. 3. & 4. de priuilegijs. Igitur regula vniuerſaliter loquens, comprehendit beneficia curata.

Præterea materia impetratiua, & gratia beneficialis eſt ambitioſa, & reſtringenda,
22 † c. quamuis de præbendis. lib. 6. & ſic nimirum, ſi beneficiorum appellatione, curatum beneficium non veniat, in impetratione, & diſpenſatione, & ſimilibus.

Secus tamen eſt in reſeruatione noſtræ regulæ, quę eſt fauorabilis, & amplianda, vt plenè diximus in §. 6. proęmiali.

Hinc videmus, quòd in priuilegio de percipiendis fructibus de beneficijs vacantibus,
23 omnia beneficia curata, † & alia quæcumq; ſub generali beneficiorum nomine continentur. cap. tua nobis 31. in fine, de verborum ſignificatione. l. 5. in fine, & ibi Gregor. Lopez in gloſſa, verbo, *en todos los otros beneficios*. titulo 16. Partita 1. Vitalinus in clem. 1. n. 4. de præbendis.

Sic etiam videmus, quòd in poteſtate conferendi beneficia, à Papa conceſſa Legato, vel alijs, quòd tunc, hoc verbum, *beneficium*, ſumitur large, & extenditur ad be-
24 neficia curata. † tex. in cap. dudum 14. in principio, iuncta gloſ. ibidem, verbo, *beneficium*, de præbendis. libro 6. vbi omnes notant, & Vitalinus in d. Clemen. 1. numer. 41. de præbendis. & Cardinalis ibi numero 1. ante finem.

Item Vicarius Epiſcopi habens facultatem conferendi beneficia, poteſt conferre
25 dignitates, & beneficia curata, † quia hoc caſu nomen beneficij, large ſumi debet. Rota deciſione 7. de officio Vicarij, in antiquis, & deciſione 2. eodem tit. in antiquioribus. Felinus in cap. cauſam quę. nu. 14. de reſcriptis. Dominic. & Geminianus in c. finali nu. 11. de officio Vicarij.

Si igitur in facultate conceſſa alicui conferendi beneficia, veniunt beneficia curata, vt dictum eſt, à fortiori venire debent in reſeruatione ſibi facta ab ipſo Papa, ad conferendum non ſimpliciter beneficia, ſed omnia beneficia Eccleſiaſtica.

Et quamuis præfata verba, *cum cura, & ſine cura*, appoſita fuerint, hoc quidem fuit factum, gratia tollen- *Superfluitas in multis caſibus permittitur.*
26 dę omnis dubitationis, † & maioris claritatis, quamquam, ſi non insererentur, idem eſſet, & dicta ad remouendam dubitationem, non nocent, ſed ſunt tolleranda, licet
27 ſuperflua ſint. † l. qui mutuam 57. ff. mandati. l. quæ intrinſecus. ff. de verborum obligation. l. quæ dubitationis tollendę cauſa, 81. vbi latè Decius numero primo, & ſequentibus. ff. de reg. iuris. Abbas in cap. ſolite. ſub numero ſeptimo. ad med. de maiorit. & obedien. & in cap. certificari. numero decimo in fine de ſepulturis, vbi dicit, quòd ſic non obſtat, quòd verba debent aliquid operari, vt in c. ſi Papa, de priuileg. li. 6. nam operantur in eo, quòd tollunt dubitationem,
28 † prout etiam dicit Rebuf. in concordata, in forma mandati apoſtolici, in verbo, *cum cura, & ſine cura*, quòd illa verba apponuntur, vt tollerent dubium. c. cum in illis. de præbend. lib. 6.

Ideo dicit Hoſtienſis in c. nimis iniqua 16. n. 2. in fine. & nu. 10. Ioan. Andreas. nu. 7. Antonius de Butrio nu. 17. de exceſſ. Prælator. quòd multoties apponuntur in conſtitutionibus, verba ſuperflua, ad occurrendum
29 malitijs, & ſubtilibus cauillationibus † nonnullorum, quæ niſi exprimerentur, cauillarentur in contrariam ſententiam, & ſubiungunt, quòd dictantes, & notarij, ſic debent ſcribere verba priuilegiorum, & inſtrumentorum, aliarumque diſpoſitionum, etiam ſi ſpecificentur, non alias ſpecificanda, vt tollatur malignorum interpretatio;
30 † Tradit etiam Felinus in c. eam te, ſub n. 15. ante finem, verſ. *ex his infertur*, de reſcriptis, vbi ponderat ad conculcationes ſinonymorum, quæ ſępe ponuntur, dicens, quòd non ſemper ſit vera traditio, quòd non debeat eſ-
31 ſe aliquid † ſuperfluum. Idem Felinus in c. venerabili, nu. 1. notab. 3. de officio delegat. vbi dicit, quòd ſæpe bis ponitur, ad euitandam malitioſam, & ſophiſticam interpreta-
32 tionem, † & ſic ad maiorem expreſſionem. Dicit etiã Bald. in l. fin. in fine 2. lecturæ. C. de iure emphit. quòd quę abundant non ſolent vitiare ſcripturas, ſed implere ciſternas intelligentium. Sic etiam tolleratur ſuperfluitas ſtatuti, ne propter illud patiatur quis dãnum indebite. Crotus conſ. 136. n. 13. Crauetta conſ. 70. n. 29. Cephalus conſ. 104. n. 22. p. 1. Deciſ. Mãtuani Petri Surdi 36. n. 19. & 20.

S 3 Neque

Neque dici poteſt ſuperfluum, quando
explicitè, ac diſtinctè declaratur, quòd im-
33 plicitè erat diſpoſitum. † Geminia. in c. 1.
num. 22. de ſumm. Trinit. & Ruinus conſ. 89.
nu. 17. verſ. *nec obſtat*. volum. 4. Tiraquel. in l.
ſi vnquam, verbo, *reuertatur*, num. 26. C. de
reuocand. donation.

Ad hoc autem, vt dicatur beneficium
curatum, ſeu Eccleſia Parro-
chialis, multa ſubſtantialia concurrere de-
34 bent, quæ quidem † quatuor ſunt, de quibus
per Staphilæum de litteris gratię, titulo de
qualitate, & ſtatu beneficiorũ. n. 7. 8. 9. & 10.
Gomezium in reg. de Idiomate, q. 11. à nu. 4.
Rotam in vna Recanaten. Parrochialis 20.
Maij 1572. coram Cantuccio, quę eſt in im-
preſſis 52. p. 2. diuerſorum, & in vna Sabi-
nen. decimarum 30. Aprilis 1599. coram
R. P. D. meo Pamphilio. Nonnulla adducit
Maſcardus de probationibus concluſ. 469. &
589. per totas. Ioan. Gutierrez allegatione
8. num. 4.

Curatũ beneficiũ vt ſit debet habere quatuor requiſita ſubſtantialia.

Primum, & principale requiſitum ſubſtan
35 tiale eſt, poteſtas fori pœnitentialis, † hoc
eſt poteſtas ligandi, & ſoluendi in foro pœ-
nitentiali, quę non cadit, niſi in ſacerdotem.
c. in nouo 21. diſtinct. c. omnis, de pœniten. &
remiſſionibus.

Et non omnis Sacerdos hanc curam
habere dicitur, ſed is tantum, qui ne-
36 ceſſitate adſtringitur † Eccleſiaſtica mini-
ſtrare ſacramenta, & fideles, quibus admi-
niſtrat, ad eum accedere coguntur. gloſſa in
clementina dudum, verbo, *impediant*, de ſe-
pulturis, quam ſequitur ibi Imola numero
32. poſt Paulum, & Zenzelin. Abbas nume-
ro 24. Ancharanus numero 20. Abbas in
c. dudum. il 2. num. 7. in not. 9. de electione,
& in cap. de multa. num. 24. verſ. *ſed adde*. de
pręhendis. Decius in cap. ad aures. num. 6.
verſ. *& curatum*. de reſcriptis. Ferret. conſil.
255. nu. 11. Rebuf. in tracta. de nomination.
q. 16. n. 10. Alphonſus Hojeda de incompati-
bilit. benef. 1. p. c. 13. numero 3. & 4. cum ſe-
quentibus. Rota in vna Ciuitaten. decima-
rum 6. Februar. 1589 coram Illuſtriſs. Man-
tica, & in eadem 15. Decembris. 1594. co-
ram Gyptio.

Secundum requiſitum eſt, quòd ſit certa
parrochia, ſeu locus, certis finibus, & limi-
37 tibus conſtitutus, † ac deſignatus, in quo Po-
pulus alicui Eccleſiæ deputatus degit. cap.
Eccleſias 14. q. 1. in principio, & per tot. &
in Concilio Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap.
13. ante finem, ibi, *vbi parrochiales Eccleſiæ
certos fines non habent, &c.*

Nam rector talis Eccleſię, dicitur popu-
38 lum regere. † cap. primo, de cappellis Mo-
nachorum. Roman. conſ. 356. numero 1. & 2.
Doctores in rubrica de parrochijs. Staphi-
leus de lit. gratiæ, titulo de varijs modis va-
cation. §. quartus principalis. nu. 3. Rebuf. in
concordata. tit. de collationib. §. ſtatuimus.
il 2. in verbo, *parrochialis*, vbi etiam dicunt,
39 quòd parrochia dicitur, † quaſi partitio
curę.

Tertium requiſitum eſt, vt obtinens Ec-
cleſiam parrochialem, ad hoc, vt dicatur
curatus, exerceat curam nomine ſuo, & non
40 alieno. † c. extirpandæ. §. qui vero, de prę-
bend. Milius in repertorio, verbo, *Eccleſia
parrochialis, quæ dicatur*. Rebuf. in praxi be-
nef. titulo de non promot. infra annum, nu-
mero 36. tradunt doctores in Clementina
vnica, de officio Vicarij. Hojeda vbi ſupra
numero 6.

Sed ſi aliquis eſt principalis dignitas in
Collegiata, & ad id eligatur in Rectorem,
41 & Prelatum, tunc ſemper eſt beneficium †
curatum. Milius in repertorio, verbo, *be-
neficium*, num. 22.

Quartum requiſitum eſt, vt habens par-
rochialem dicatur Curatus, qui tamquam
42 Rector ſuo nomine, & non cum alijs † ad re-
gimen parrochialis Eccleſię aſſumatur, ita
43 vt, ſi illi, duo, vel plures pręficiantur, † qui
confeſſiones audiant, & baptizent, & alia
ad curam ſpectantia faciant, non tamen
dicuntur Curati, quia quemadmodum vna
mulier non poteſt duos, vel plures ſponſos
44 habere. † cap. 1. de ſponſ. duorum, nec
45 vnum corpus duo capita, quia eſſet † mon-
ſtruum. cap. quia pleriſque, de officio ordi-
nar. ſic nec Eccleſia duos, vel plures Cura-
46 tos. † cap. cum non ignores, de præbendis, &
in vna Eccleſia, vnus debet eſſe ſacerdos,
ſponſus, & Rector, qui curam habeat. c.
in apibus. 7. q. 1. c. ſicut vna, 22. quęſt. 2. ibi
47 *ſed vnum tantummodo habeat ſacerdotem, † qui
illam caſte, & ſincere regat*. latè Oldrad. conſ.
67. incipit, *quæſtio talis eſt*. numero primo.
Staphilęus, vbi ſupra numero 10. fol. mihi
128. verſic. *requiritur, & tertium*. Gomezius
in dicta quæſt. 11. regulę de Idiomate, ſub
numero ſexto. verſic. *requiritur etiam*. Felinus
in c. in ratione, 10 corollario, prope finem,
verſic. *ſcias etiam*. de reſcriptis. Maſcard. de
probation. concluſione 469. incipit, *curam
animarum*. numero 5. 6. & 7. Mandoſius conſ.
20. numero octauo. Rota deciſione 52. nu-
mero 17. 18. & 19. parte ſecunda diuerſor.
Rebuffus in praxi. titulo de non promot. in-
fra annum. numero 63. Hojeda de incompa-
tibilitate benef. dicto cap. 13. numero ſepti-
mo. Vide tamen paulo inferius, à numero
114. vbi dicemus, an hoc limitetur ad effe-
ctum Concilij Tridentini. cap. decimo octa-
uo. ſeſſione 24.

Ex quibus infertur, primo, quòd, quam
uis deficeret fons baptiſma
lis,

48 lis, † nō propterea deſineret eſſe Parrochialis Eccleſia: quia in actu baptizandi, non in-
49 fertur † cura, cum baptiſma etiam a laico,
50 & muliere exerceri poſſit, † cap. ad limina. 30. quæſt. 1. cap. verum. 32. diſtinctione: & ſic non ſpectat ad curam pœnitentialem, neq; iudicialem, cuius quidem laicus, & mulier
51 incapax † eſt. cap. omnis. cap. noua quædam, de pœniten. & remiſſionibus. cap. dilecta, de maiorit. & obedien. & ita concludunt Cardinal. in clem. 1. de baptiſmo, quæſt. 4. num. 7. Imola num. 6. Ancharan. in 2. notabili, circa medium. Vitalin. num. 66. & 67. Federicus de Senis conſ. 80. num. 3. & conſ. 135. in fine. Milius in repertorio, verbo, *curatum non dicitur*. Decius in cap. ad aures, ante num. 7. de reſcriptis, Gambarus de officio, & poteſtate legati, libro 5. titulo, an legatus poſſit plura beneficia vni conferre, num. 18. & 19. Gomezius vbi ſupra, d. quæſt. 11. ante finem, ſub num. 8. verſ. *quia actus baptizandi*. Rebuf. in concordata, titulo de collationibus. §. ſtatuimus, il 2. verbo *Parrochialis*. Hojeda vbi ſupra num. 8. Maſcardus de probationibus, concluſ. 469. num. 8. & 9. Rota d. deciſ. 52. num 28. & ſequentibus, parte ſecunda diuerſorum: vbi etiam præfati Doctores dicunt, quòd ex conſuetudine, vel conceſſione intro-
52 duci † poteſt, vt filij Parrochianorum, vnius Parrochiæ baptizentur in alia, & ſic non eſt res eſſentialis fons baptiſmalis, vt vna Eccleſia dicatur Parrochialis.

Sexdecim illationes pulchræ ac ſemper notādæ aſſignatur, vſque ad n. 112.

Secundo infertur, quòd idem dicendū ſit, quoad ſepulturam, & actū
53 ſepeliendi, † quia non arguit, ſeu concludit Eccleſiam Parrochialem, & Curatam, nam quamuis conceſſa ædificatione Eccleſiæ, vel
54 cappellæ, non ſit conceſſum † ius ſepeliendi, vel funerandi. Hoſtienſ. in ſumma, de ſepultur. §. 2. & 3. Vitalin. in clem. dudum. §. huiuſmodi, num. 10. eodem titulo, poſt alios, quos allegat: Tamen quælibet Eccleſia, ſiue Cappella, quæ Parrochialis non ſit, & curam non habeat, poteſt habere ex conſuetudine,
55 vel conceſſione Epiſcopi † cœmeterium, ſiue ius funerandi, vt in eo fidelium cadauera ſepeliantur. Federicus d. conſ. 135. num. 2. Staphileus de qualitate, & ſtatu beneficiorum. §. circa ſecundam qualitatem, num. 4. Gomezius d. q. 11. nu. 8. Gambarus, vbi ſupra num. 18. Hoſtienſis, Ioannes Andreas, Cardinalis, & Butrius. num. 10. in cap. nonnulli, de clericis non reſidentibus. Alphonſus Hojeda vbi ſupra num. 9. Rota. d. deciſ. 52. nu. 27. Maſcardus de probation. concluſ. 469. num. 10.

Tertio infertur, quòd non ſequitur, iſta
56 Eccleſia † non percipit decimas, nec primitias, vel in illa diebus feſtiuis Chriſti fideles miſſam non audiunt, vel alia ſacramenta (excepto pœnitentię, & Euchariſtiæ Sacramento) non percipiunt, nec pręſtant, ergo non eſt Eccleſia Parrochialis, Nec per contrarium, iſta iura habet ta-
57 lis Eccleſia, ergo neceſſario ſequitur † quòd ſit Parrochialis Eccleſia. Nam quamuis iſta ſint iura, & quędam ſigna Eccleſię Parrochialis, ac præſumptionem non leuem inducant, vt docuit Romanus conſ. 356. incipit *circa primum*. num. 3. & 4. Rebuffus in tracta. nominationum. quęſt. 16. num. 8. Octauianus deciſ. Pedemontana 99. nu. 2. Ioan. Gutierrez alleg. 8. num. 9. Maſcardus de probationibus concluſ. 589. num. 6. Non tamen neceſſario ex illis infertur ad curam Parrochialem, cum poſſint adeſſe, & abeſſe ex aliquo accidenti, Antonius de Butrio in d. cap. quia nonnulli, num. 10. de clericis non reſidentibus, poſt Hoſtienſem, Ioannem Andreā, & Cardinalem ibidem. Rota d. deciſ. 52. nu. 31. cum quinque numeris ſequentibus, vbi reprobatur Roman. vbi ſupra, quatenus dicit, quòd ex prædictis neceſſario inferatur ad curam animarum.

58 Negari tamen non poteſt, vt dixi, † quòd quāuis fons baptiſmalis, & ſepultura, ac decimarum exactio, non concludant pręciſe ad Eccleſiam Parrochialem, tamen quòd multum conferunt ad comprobandum eſſe Parrochialem, quia licet non ſint eſſentialia, ſunt tamen ordinaria, & ferè naturalia ex ſupradictis.

Infertur etiam quarto, quòd poteſtas fori contentioſi, ſeu iudicialis, veluti, quòd quis habeat iuriſdictionem in ſpiritualibus, in foro tantum exteriori,
59 † non facit ſtrictè, & propriè beneficium curatum, vt per Innocen. in cap. dudum il 2. n. 11. verſ. *nam modus agendi*. & ibi Abbas num. 7. in fine de electione, latè Capra regula 93. num. 12. Decius in cap. ad aures. num. 6. de reſcriptis. Rebuff. in praxi, tertia parte ſignaturæ, verſ. *etiam ſituationis*. numero 4. Pauinus de viſitatione parte 1. quæſt. 2. num. 28. & 48.

Cura enim animarum dupliciter conſide-
60 ratur largè, & ſtrictè, † ſiue propriè, & impropriè, ſecundum Innocentium in cap. non ſatis, num. 2. & Butrium ibi num. 8. Abbat. num. 2. verſ. *circa primum*. de officio Archidiaconi. Cardinal. conſ. 48. num. 1. Ferrettum conſ. 255. nu. 11. Capram d. nu. 12. Abbat. in d. cap. dudum il 2. num. 7. ſub notab. 9. de electione, gl. in extrauag. execrabilis, verbo *animarum cura*. de prębend.

Cura animarum dupliciter cōſideratur.

Quamuis autem large, ſiue impropriè, cu ra dicatur poteſtas fori contentioſi, ſeu iu-
61 dicialis †, quę verſatur circa exercitium iuriſdictionis ſpiritualis, prout eſt ſuſpendere, excommunicare, abſoluere, viſitare, & alia

alia huiuſmodi, quæ ad correctionem morum ſpectant. cap. dudum Eccleſia de electione, & hanc curam poſſint habere Archi-
62 diaconi, & alij inferiores Prælati. † cap. 1. de officio Archidiaconi, Doctores in c. cum contingat, de foro competenti. Maſcard. de probation. concluſ. 469. num. 2. Mandoſius conſ. 20. num. 5.

Strictè verò, & propriè, cura dicitur poteſtas ligandi, & ſoluendi in foro pœniten-
63 tiali, † vt ſuperius diximus, & tradunt Decius in cap. ad aures. num. 17. de reſcriptis. Mandoſius d. conſ. 20. num. 6. Maſcardus d. concluſ. 469. num. 2. verſ. *quod tamen.* fuit reſolutum in vna cauſa Conchen. Archipresbyteratus 28. Ianuarii 1594. coram R.P.D. meo Pegna, vbi propterea fuit tentum, quẽdam Archipresbyteratum iuriſdictionem contentioſam habentem, non dici benefi-
64 cium curatum, † ad effectum, vt vacet per aſſecutionem alterius beneficii incompatibilis, & in eadem deciſione allegatur quædam declaratio Sacri Concil. Triden. dicens huiuſmodi.

Simplex eſt beneficium (Archipresbyteratus) nuncupatum, licet habeat aliquam iuriſdictionem, dummodo reſidentia in eo non ſit neceſſaria.

Quinto infertur ex prædicto quarto requiſito, quòd in diœceſi Calagurritana, & in alijs ſimilibus, vbi nullus ferè adeſt Rector ſolus in quacumque Eccle-
65 ſia parrochiali, ſed adſunt † plures beneficiati, in qualibet Eccleſia, & Epiſcopus cõmittere ſolet alicui ex illis exercitium curæ animarum, quòd nullum beneficium adeſt curatum, ſed ſolus Epiſcopus eſt Rector omnium Parrochialium totius diœceſis, & apud
66 cum ſolum reſidet cura animarum, † vt fuit dictum in vna Calagurritana iuris prouidendi, de menſe Maij an. 1591. coram R. P. D. meo Seraphino Rote Decano.

Et ſimiliter fuit dictum in alia Calagurritana congruarum 16. Nouembris 1571. coram Oradino, quæ eſt deciſio 17. parte prima diuerſorum, ſub num. 12. & 13. quòd notorium eſt, tam in Regno Hiſpaniarum, quam in Curia, & ita atteſtantur practici, & teſtes examinati, quòd in dicta diœceſi Calagurri-
67 tana nulla ſunt beneficia curata, † exceptis duobus, ſed cura eſt apud Epiſcopum, & apud clericum, cui Epiſcopus curam demandat.

Et iſti clerici, quibus demandat Epiſcopus curæ animarum exercitium, non ſunt veri
68 Rectores, ſed potius coadiutores, † ad participationem oneris Epiſcopi. cap. finali de officio Archipresbyteri. Imola in clem. finali, num. 14. de priuilegijs. Abbas in cap. ex Apoſtolice, de donationibus, in principio. Caputaquenſis deciſ. 340. num. 4. parte 3. Rota deciſ. 309. num. 1. parte 2. diuerſorum. Oldrad. d. conſ. 67. num. 3. vbi dicitur, quòd nullo apparente Rectore, Epiſcopus eſt cu-
69 ratus † totius diœceſis. cap. nullus de parrochijs. cap. 1. de raptoribus. cap. licet, 17. q. prima, & tota diœceſis eſt tali caſu ſub eius cura. cap. propter hoc. 43. diſtinctione.

Ideo inuiti beneficiati adſtringi non poſ-
70 ſunt ad hoc onus curæ ſubeundum † in dicta diœceſi Calagurritana, vt fuit dictum à Rota in vna Calagurritana reductionis prop. mot. 29. Martij. 1591. ante finem, coram R.P.D. meo Decano, Rota deciſ. 56. num. 1. p. 2. diuerſ. quod intellige, niſi alius idoneus non inueniatur, ex his, quæ dixi in gloſſ. 8. ex num. 45.

Sexto infertur, quòd quando Eccleſia Collegiata habet curam animarum, talis cura non pertinet ad ſingulos Ca-
71 nonicos illius, ſed ad Collegium, † ſeu Capitulum, vnicam perſonam Rectoris repræſentans. Oldrad. præd. conſ. 67. num. 1. in fine, & Mandoſ. conſ. 20. num. 9. fuit reſolutum in vna Vrgelen. Canonicatus, & prębendæ 20. Martij 1542. teſte Puteo deciſ. 290. incipit. *die 20. Martij,* libro primo, & totum Capitulum mandat curę exercitium, alicui Vicario ad hoc deputato, vt ſolitum eſt, quamuis Caſſador. deciſ. 11. ſub num. finali, verſ. *poſſunt eſſe tamen plures.* de præbendis, dicat, quòd plures poſſunt habere in ſolidum curam animarum, & quòd non ſit abſonum, ſecundum Innocen. & alios, quos ibi allegat, pluribus
72 curam populi competere in ſolidum, † ad inſtar pupilli, vel adulti, habentis plures tuto-
73 res, vel curatores, † quia omnes habent adminiſtrationem in ſolidum, l. 1. ff. de adminiſtration. tutor. l. 1. C. ſi vnus ex pluribus.

Puto tamen, quòd deciſio Caſſadori non ſit contraria deciſioni Putei, ſed quòd Caſ-
74 ſadorus intelligat de exercitio † curæ, quòd poteſt pluribus Vicarijs, Rectoribus impropriè nuncupatis in ſolidum delegari, vt paſſim fieri videmus; cura tamen reſidet penes Capitulum; quòd verus Rector dumtaxat eſt, & hoc inſinuat ipſe Caſſadorus in fine, dum dicit, Caput autem dictorum Rectorum erit Epiſcopus, vel Prælatus, vel Collegium, vel Papa, & docuit Oldrad. d. conſ. 67. num. 3. in fine, & conſonat Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformatione, dum in principio dicit, *etiam ſi cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per vnum, & plures adminiſtretur, &c.*

Septimo infertur, quòd quando cura animarum non reſidet penes aliquem particularem Rectorem, ſeu Capitulum; ſed penes Epiſcopum, quòd tali caſu beneficiati ipſarum Eccleſiarum parrochialium,

lium , non habebunt fundatam intentionem
75 de iure communi, in iure percipiendi † decimas, debitas eidem parrochiali, ſed ſolus Epiſcopus, qui verè Rector eſt,& curam habet animarum , ſuper hoc intentionem ſuam de iure cōmuni fundatam habebit , quia decimæ de iure communi ad Rectorem Parrochialis ſpectant. cap. cum contingat., & ibi gl. 2.& omnes,& in c. cum in tua, & vtrobique ſcribentes tradunt,de decimis, Doctores in c. de quarta , maxime Imola in primo notabili,de præſcriptionibus, Abbas in c.conquerente,num. 2.prope finem, verſ. *duodecimo habes.* & ſub num. 6. de officio ordinarij. Rebuf. in tracta. de decimis , quæſt. 7. num. 4. Puteus deciſ. 371. in vna Veronen. num. 2.libro 1. Rota deciſ. 31.nu. 2.parte 2.diuerſorum.

Sicut etiam habet Epiſcopus intentionem fundatam, ſuper recipiendis decimis, quan-
76 do non ſunt diuiſæ† Parrochiæ ſuæ diœceſis, neque habent certos fines , & limites diſtinctos, vt in ſecundo requiſito diximus , prout
77 contingit † in pluribus partibus Hiſpaniæ; vbi nulla datur talis diuiſio, nec limitum diſtinctio,vt dicit Rota deciſ.309.num. 5.verſ. *& licet in Hiſpaniarum.* parte ſecunda diuerſorum : tunc enim ſolus Epiſcopus fundat de iure communi intentionem ſuam,in decimis percipiēdis, cum ipſe ſolus verus Rector ſit,
78 & vniuerſalis† Parrochus.cap.fin.vbi gl. fin. verſ. *ſed quid de illis.*de parrochijs.c.quoniam 13. & ibi notant Antonius de Butrio,num. 2. Abbas eodem num.2. & reliqui omnes.cap. cum contingat. 29. & ibi gloſſa verbo, *de iure communi.*verſ. *quid ergo reſpondebis.* vbi Hoſtien. Ioannes Andreas, Antonius de Butrio ſub num. 7. & cæteri, de decimis. Rota deciſ. 163. num. 3.& dicta deciſ. 309. num. 2. & per totam , parte ſecunda diuerſorum ; & fuit reſolutum in vna Ciuitaten.decimarum 15.Decembris 1594.coram Gyptio,& paſſim ſeruat Rota. Rebuff. in d. tractatu de decimis.quæſt. 7.num. 9.& 11.vbi num. 7.8.& 10.
79 & ſequentibus,alios plures caſus† congerit, in quibus Epiſcopus fundet intentionem ſuam, in percipiendis decimis.

Antiquitus enim, Parrochiæ diſtinctę non
80 erant,† & ideo Epiſcopi omnes decimas totius diœceſis percipiebāt,& inter ſe, & alios clericos diſpenſabant,quas reliqui clerici de
81 manu Epiſcopi percipiebant. † c.1. verſ. *has verò decimas.* 16. quæſt. 7. Abbas in d. cap. cum contingat,ſub num. 7. verſ. *idem dico.* de decimis. Puteus deciſ. 371.in vna Veronenſi,ſub num.6.in fine,lib. 1.

Ciuitas etiam , quæ non habet aliam Parrochiam, niſi maiorem Eccleſiam, quę ſuſtinet onera parrochialia , dicitur habere vni-
82 cam parrochiam , † & per conſequens fundat intentionem ſuam. Capitius deciſ. 23. num. 5.

QVANDO autē Parrochiæ ſunt diſtinctæ, & in qualibet Parrochia adeſt proprius Rector , tunc Epiſcopus non eſt Rector totius
83 diœceſis, ſed ſolius † Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ diœceſis Rectores , & ideo non habet iuris communis aſſi-
84 ſtentiam, † in percipiendis decimis parrochialium ſuæ diœceſis : ſed potius reſiſten-
85 tiam , † ſi agit contra Rectorem ; ratio eſt, quia alias haberet plura beneficia curata incompatibilia, quod eſt prohibitum. cap.de multa,de præbendis,cum ſimilibus,& in vnaquaque Parrochiali conſtitui , debet pro-
86 prius Rector. † cap. ſicut in vnaquaque. c. percipimus, 21.quæſt. 2. & fuit reſolutum in vna Toletana iuris nominandi, de menſe Ianuarij 1583.coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & in Pampilonen. decimarum. 13. Nouembris,1592. coram R.P.D. meo Pamphilio. Rota deciſ. 21.num.1.& deciſ.163. nu.2. & deciſ.309.nu. 4.p. 2.diuerſorum.Rebuf.de decimis, q. 7. num. 5.

Niſi in ſola quarta parte decimarum , in
87 qua Epiſcopus fundatam † habet intentionem, in omnibus Parrochijs ſuę diœceſis, quantumuis diſtinctis. Hoſtien.in cap. conquerente,de officio ordinarij,num. 15.Ioannes Andreas, num.40.Cardinalis notab. 11. Butrius num. 44. Imola num. 8.& ſub num. 27, Abbas num.2.propè finem,verſ. *duodecimo habet.* & num. 60. circa medium , & poſt Baldum, Cardinal.Butrium, Imolam, tradit Abbas in cap. de quarta , numer. 2. de præſcriptio.Rebuf.vbi ſupra nu. 11. Rota deciſ. 31.num.5.p.2. diuerſor.

Si verò non agit contra Rectorem , habet
88 Epiſcopus pro ſe iuris † præſumptionem: quamuis Parrochię ſint diuiſę.Rebuff.in tractatu de decimis,quæſt. 6. num. 10. & quæſt. 7.num. 4.& 12.& fuit reſolutum,in vna Poſtnanien.decimarum de menſe Maij an. 1596. coram Gyptio , & alias ſepe , vide etiam, quę dixi in gloſſa quinta §. 3. de Vicariis, ex num. 26.

Octauo infertur , quòd non dicitur beneficium curatum , nec vti tale regulandum,illud, quod non eſt actu curatū,
89 † ſed tantum habitu , veluti quia populus ſit deſtructus , & omnes parrochiani aliqua ex cauſa mortui ſunt,& eſſe deſierunt,licet Eccleſia parrochialis ſemper firma maneat, & antea actualiter Parrochialis fuerit:nam tūc
90 Rector nullam habet poteſtatem † ſuper animis, quę in rerum naturam non ſunt. Federicus de Senis conſ. 80. & conſ. 135. Geminianus in cap. licet canon. numer. 6. de electione in 6. Abbas poſt Innocen. & alios in cap.de multa, num. 24. in fine,de præbendis,

dis, Gomezius in regula de idiomate, quæſt. 11. ſub num. 5. verſ. *& hoc eſt, quòd de cura dictum eſt.* Staphilęus de litteris gratię, in rubrica de qualitate, & ſtatu beneficiorum. §. circa ſecundam partem, num. 3. alias, num. 22. Rebuff. in praxi, in titulo de diſpenſatione ſuper ętate, verſ. *etiam ſi curam habeat animarum.* in principio, & in tractatu de nominationibus. quæſt. 16. num. 23. Gundiſaluus Villadięgo in tractatu de legato, quæſt. 14. num. 86. Ioannes Selua de beneficio, tertia parte, quæſt. 42. per totam. Petrus Duennas in regula 71. incipit, *beneficia plura*, num. 4. Silueſter verbo, *beneficium*. 4. quęſt. 4. verſ. 2. Ioannes Gutierrez in allegatione 8. num. 7. vbi plures contrariam partem tenentes refert, in verſ. *nam licet Innocen.* & per totam illam allegationem de hoc tractat. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, parte prima, quæſt. 13. numero 10. & 53. Maſcardus de probationibus concluſ. 589. num. 5. Benedictus Capra in regula 90. num. 74.

Nono infertur, quòd eo ipſo, quòd requiruntur, tot qualitates ad eſſentiam beneficij curati, vt ſupra diximus: in
91 dubio non eſt præſumendum † aliquod beneficium eſſe curatum, ſed potius præſumitur, quòd ſit beneficium ſimplex, & aſſerenti eſſe beneficium curatum incumbet onus probandi eſſe tale. Ægidius Bellamera deciſ. 676. *ſi impetrans.* Staphilęus de litteris gratiæ, titulo de qualitate, & ſtatu beneficiorum. §. vt ſciri poſſit, num. 2. Rebuffus in praxi, titulo quotuplex ſit beneficium ſeculare, num. 11. & ſuper concordata in forma mandati Apoſtolici, in verbo, *cum cura*, Hojeda de incompatibilitate parte prima, quæſt. 13. num. 2. in fine. Ioannes Gutierrez dicta allegatione 8. num. 5. Rota deciſ. 17. num. 1. parte prima diuerſorum, & fuit reſolutum in vna Pãpilonen. Prioratus, de Artajona. 21. Iunij 1599. coram R.P.D. meo Pamphilio, nunc meritiſſimo Rotæ Decano.

Decimo ſequitur, quòd eo ipſo, quòd vna Eccleſia ſit Parrochialis,
92 conſequenter erit beneficium † curatum: nõ tamen conuertitur, quia poteſt eſſe beneficium curatum, abſque eo, quòd ſit Eccleſia Parrochialis, veluti ſi ſit aliqua Eccleſia ruralis, & ad eam de nouo veniant homines ad illic inhabitandum, licet poſſit dici Eccleſia curata, non dicitur tamen Eccleſia Parrochialis, ſi non habet certum territorium, vt poſt Ioannem Andream, & alios in cap. ſuper eo, de præbend. lib. 6. tradit Rebuffus in concordata, titulo de collationibus. §. ſtatuimus ſecundo, verbo *Parrochiales*, & iterum in forma mandati, de prouidendo, in verbo *cum cura.* verſ. *an ſufficiat.* vbi propterea dicit, melius eſſe exprimere, quòd ſit Eccleſia Parrochialis, quam quòd ſit beneficium curatum. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, prima parte, cap. 13. ſub num. 2. poſt medium. verſ. *at vero poteſt eſſe.* Rota deciſ. 52. num. 37. & 38. parte ſecunda diuerſorum, vbi nu. 39. dicit, quòd hinc eſt, quòd in iure Canonico, & in Concil. Trident. paſſim ſit mentio ſimpliciter de Eccleſijs Parrochialibus, abſque expreſſione qualitatis curæ.

Vndecimo infertur, quòd non dicitur beneficium curatum, quã-
93 do non habet curam perpetuam, † ſed ad certum tempus, veluti ſi eſſet præpoſitura, cuius præpoſitus ſede vacante gerit vicem Epiſcopi, in temporalibus, & ſpiritualibus, quia talis Præpoſitura propter hoc non dicitur curata, prout inquit Ioannes Andreas, in additionibus ad Speculatorem, in rubrica de præbendis, in verſ. *in ſecunda parte*, & idem Ioannes Andreas, in cap. de liberatione, ſub numer. 1. ſuper verbo *prælationis.* de officio legati, in 6. Imola, & Abbas in cap. de multa, num. 23. de præbendis, Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. d. cap. 13. p. 1. numero 52. Capra in regula 90. num. 67. & vide, quę dixi circa Vicarias, in gl. 5. §. 3. ex num. 35.

Et num. 66. ipſe Capra dicit, idem de be-
94 neficio, cui eſſet annexa aliqua cura, † & poteſtas diſtribuendi diſtributiones quotidianas intereſſentibus diuinis, quia non ex eo dicitur beneficium curatum, cum non habeat curam animarum in foro pœnitentiali, & reliqua requiſita, ſequitur etiam Hojeda vbi ſupra num. 51.

Duodecimo infertur, quòd neque etiam dicatur beneficiũ curatum, quod de ſolo facto, & non de iure
95 † haberet requiſita eſſentialia ad tale beneficium: puta, quòd Rector, ſeu Sacerdos exerceret curam de facto, ac vſurparet iuriſdictionem, ac limites certos apponeret, &c. vt poſt Calderinum in d. cap. de multa, loquẽtem in terminis illius tex. Ioannem Andreã, & alios, tenet Capra præfata regula 90. nu. 8. Alphonſus Hojeda, de incompatibilitate beneficiorum, prima parte, cap. 13. num. 55. & vide plura, quę dicam, Deo dante, in gloſſa 15. §. 1.

Decimotertio infertur ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 13. vbi diſponitur, quòd Eccleſię parrochiales, non vniantur, quòd decretum illud locum habet, quando vere
96 ſit Eccleſia Parrochialis, † & habet certos fines, alias non: vt cenſuit Sacra Congr. Concilij per hęc verba.

Parrochiæ, quæ certos fines non habent, ſed certum

tum

tum tantum populum, & per certas familias diſtinguuntur, vſque adeò, vt ſacramenta promiſcuè non adminiſtrentur, hoc Concilij decreto, vtique non comprehenduntur.

Decimoquarto infertur, quòd Prioratus, per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitus, non dicetur be-
97 neficium † curatum, nec includetur ſub appellatione beneficij curati, nec Parrochialis, ex quo prior non adſtringitur ad adminiſtranda Eccleſiaſtica Sacramenta, ſed dum-
98 taxat Vicarius perpetuus, † & curam animarum quis habere dicitur principaliter propter exercitium, vt eleganter affirmat Probus in additionibus ad Monachum in cap. ſuper eo 6. numero 17. de præbendis, libro ſexto. poſt Ancharanum, Cardinalem, & Abbatem, numero 10. in cap. expoſuiſti, de præbend.

Nec mirum cum auferatur actualis animarum cura, à Prioratu, & transferatur in
99 Vicarium perpetuum. † Philippus Probus, vbi ſupra. Vitalin. in clem. 1. §. ad hæc, num. 26. de prebendis. Nauarrus conſil. 21. incipit *Eccleſiæ Parrochiali.* num. 7. de clericis non reſidentibus, & per totum, vbi tenet, quòd neque etiam hodie poſt Concilium Tridentinum talis Prior tenebitur exercere d. Curam, nec reſidere, ſicut, & antea, prout etiam Sacra Concilij Triden. Congreg. declarauit, dicens.

Habens Parrochialem, in qua Vicarium perpetuum legitime inſtitui obtinuit, eo viuente, reſidere non tenetur.

Decimoquinto infertur, quòd Rector in ſua propria Eccle-
100 ſia Parrochiali, dicitur Prælatus. † cap. in apibus, 7. queſt. 1. Nec non habet tantam poteſtatem, quantam habet Prælatus, cum Ca-
101 pitulo † in Eccleſia Collegiata, vt pulchrè dixit Abbas in cap. 1. ſub num. 28, verſ. *ſi vero in Eccleſia.* de dolo, & contumacia, cuius dictum laudat Gregor. Lopez in l. 2. gl. finali, titulo 16. Partita prima, & facit benè d. l. 2. in fine.

Ideoque Rector in propria Eccleſia, veluti in domo propria dicitur Imperator, &
102 Rex. † c. duo. 23. q. 4. Abbas in cap. venerabilem, ſub num. 19. de electione. vbi poſt
103 Ioannem Andream, narrat fabulam † de Ricardo Rege Angliæ, & ruſtico, qui eumdem Regem alapa percuſſit, ex eo, quòd in Domo ipſius Ruſtici, illi cedere, & obedire noluit.

Hinc Rector intra propriam Eccleſiam
104 debet precedere † omnes, aliàs maiores, & ſuperiores, in dicendis miſſis ſolemnibus, & alijs quibuſcumque preheminentiis, concer-
105 nentibus ipſius Rectoris officium. † Caſſane. in cathalogo gloriæ mundi, parte quarta, conſideratione 81. vbi plura allegat, ac fuit dictum in vna Calagurritana preheminentiarum de Victoria 16. Nouembris 1592. coram R.P.D. meo Pegna, vbi fuit reſolutum, quòd Rector in ſua propria Eccleſia, inſpecto iure communi, erat preferendus Decano, &
106 omnibus Capitularibus † collegiatæ, ad eamdem Eccleſiam proceſſionaliter, certis diebus, ex antiqua conſuetudine accedentibus.

In qua deciſione fuit etiam dictum, quòd maior debet cedere minori, dum eſt in do-
107 mo † minoris, Lucas de Pena, & Ioannes de Platea in l. nihil. C. de Palat. lib. 12. Decianus conſ. 67. incipit *dico ergo.* num. 12. & ſequenti lib. 2.

Denique Rectores in ſuis parrochijs, Apo-
108 ſtolorum † vices tenent. Romanus in conſil. finali, ſeu ſermone incipienti, *vos eſtis ſal terræ,* nom. 11.

Dicit etiam Rota deciſione 1. numero 3. de officio Archipresbyteri, in antiquis, quòd beneficium curatum habet magnam prehe-
109 minentiam, † & tetigi in principio huius gloſſe, num. 4.

Nec non dicit Vitalinus in clem. 1. num. 30. de præbendis, quòd cura animarum eſt
110 tanto pretioſior, † quanto periculoſior, vt etiam dixi ſupra num. 9. Quæ omnia contenta in hac 15. illatione. poſt ſic ſcripta, tranſcripſi, prout iacent. in quadam informatione, quam feci ad inſtantiam dilecti amici mei Ioan. Martinez de Imiruli Calagurritani, in hac curia negocia agentis, in vna cauſa Pampilonen. præheminentiarum, ad fauorem Rectorum prouinciẹ de Guipuzcoa, contra Archipresbyterum eiuſdem prouinciæ, prætendentem præcedere debere dictos Rectores, intra proprias illorum Eccleſias, tanquã caput dictæ prouinciæ. Et licet prius obtinuerat in iudicio ſummarijſſimo manutentionis, tamẽ per dicta fundamẽta ſuccubuit. Et fuit contra illum, & ad fauorem Rectorum in petitorio reſolutum nouiſſime ſub die 22. menſis Martij huius anni 1604. coram R. P. D. meo Litta, eiuſdem cauſæ Iudice.

Decimoſexto infertur, quam vtile, & neceſſarium ſit in noſtro propoſito cognoſcere, an beneficium ſit curatum, nec neſquia ſi eſt curatum, quãuis ſit reſeruatum, vt regula noſtra docet, tamen licet vacet in menſibus Apoſtolicis, de-
111 bet prouideri per concurſum, † ita, quòd ordinarius proponet edicta, & coram illo debet fieri examen oppoſitorum, & ex illis, qui per examinatores idonei, ætate, moribus, doctrina, & prudentia, & alijs rebus, ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis, iudicati fuerint, Epiſcopus eum eligere debet, quem cæteris magis idoneum iudi-

iudicauerit, vt latius ſcripſi in gloſſa 4. ex
num. 110. cum ſequentibus, & illi eſt facien-
da collatio per Papam, ad quem prouiſio in
menſibus reſeruatis ſpectat, vti diſponit
Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. de reform.
cap. 18. poſt principium, ibi, *etiam ſi ipſa Par-
rochialis Eccleſia reſeruata, vel affecta fuerit gene-
raliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti, ſeu pri-
uilegij in fauorē S.R.E. Cardinalium, ſeu Abbatum,
vel Capitulorum*. Nec non in conſtitutione
Pij V. quę incipit, *in conferendis*, ſub data 15.
calen. Aprilis ann. 1566. & eſt in bullario 32.
ibi, *in menſibus ordinarijs collatoribus etiam per no-
ſtras regulas aſſignatis*, ac declarauit Sacra
Concilij Congregatio ſub verbis ſequenti-
bus.

In beneficijs curatis, reſeruatis Sedi Apoſtoli-
112 *cæ, vacantibus per obitum, puta in menſibus † re-
ſeruatis, Ordinarij proponent edicta concurſus, & a
Sede Apoſtolica prouiſio fiat approbato ab exami-
natoribus in ſinodo diœceſana deputatis, ſi fidem
approbationis habet ab ordinario, vt in dicta conſti-
tutione Pij V.* quam declarationem refert
etiam Flaminius Pariſius de reſignatione.
lib. 8. quęſt. 9. num. 103. & ſic paſſim practi-
cari videmus.

Et iterum fuit etiam declaratum, in bene-
ficijs iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, prout ſe-
quitur.

*Si beneficium curatum iuriſpatronatus Eccleſiæ,
in menſibus Apoſtolicæ Sedi reſeruatis vacauerit
Epiſcopus ipſe Ordinarius, nulla habita ratione pa-
tronorum, debet edicta concurſus proponere, &
idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide ipſiuſ-
met ordinarij, à Summo Pontifice inſtituendum, ſi-
cut fit in alijs curatis, quæ non ſunt de iurepatro-
natus.*

Vnde minus benè loquutus fuit Nauarrus
in cap. ſi quando, de reſcriptis in fine, in
actuario dictæ prelectionis, nu. 15. dum dixit,
quòd hodie erat ſublata reſeruatio Parro-
chialium per d.c. 17. ſeſſ. 24.

ET iſta eſt vna ampliatio dicti decreti, vt
procedat etiam ſi parrochialis Eccleſia ſit
de iurepatronatus Eccleſiæ.

Ampliatur etiam diſpoſitio d. cap. 18.
Concil. Triden. ſeſſ. 24. ad
beneficia reſeruata, ratione vacationis in
113 Curia, † vt oſtenditur in illis verbis, poſt
principium poſitis, *per obitum, vel reſignatio-
nem, etiam in curia*, & tradit Flaminius Pari-
ſius, in tractatu de reſig. beneficiorum, lib. 8.
q. 7. num. 12. vbi dicit, quòd in prouiſionibus
parrochialium vacantium per obitum in Ro
mana Curia, proceditur per examen in con-
curſu, & ſtatim habita notitia vacationis
Epiſcopus proponit edictum pro concurſu,
& mittit approbationem factam ab exami-
natoribus deputatis in ſinodo diœceſana, &
à Sede Apoſtolica confertur approbato,
prout colligitur ex dicta conſtitutione Pij.
V. & fuit ſæpius deciſum in Congregatione
Concilij, & id fieri tota die in practica vide-
mus, tenet etiam Rota deciſ. 48. num. 1. & 4.
p. 1. diuerſorum.

Item, & tertio dictum decretum amplia-
tur, etiam ſi cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo in-
114 cumbere dicatur, & per vnum, & plures † ad-
miniſtretur, vt dictum decretum in princi-
pio declarat, ex quibus verbis colligitur,
quòd ad hunc effectum ceſſet, & corrigatur
115 † opinio Oldradi d. conſ. 67. cum alijs ad-
ductis ſuperius in quarto requiſito, ex num.
45. dicentium, quòd non dicatur beneficium
curatum, quando cura per plures adminiſtre-
tur, vt fuit dictum in d. deciſ. 48. num. 8. p. 1.
diuerſor. & vide infra n. 159.

Sæpe tamen ſolet Papa facere, proui-
ſionem de parrochialibus, de par Cócurſus ad parrochialē poteſt omitti in 13. caſibus congeſtis vſque ad n. 162.
116 tibus, in curia, per obitū vacantibus, † abſq;
dicto concurſu, pręuio examine ad curam
animarum. Et etiam vidi idem fieri de Par-
rochialibus vacantibus extra curiam in men
ſibus reſeruatis, quando approbatus per cō-
curſum, & electus, ad ſignificandum, ac pe-
tendam prouiſionem Apoſtolicam, mittens,
117 nō vult conſentire iuſtę penſioni, † quę a PP.
ſuper tali parrochiali de tempore prouiſio-
nis reſeruatur, nam ipſo ſic approbato, &
electo, nolente acceptare collationem Eccle-
ſię parrochialis penſione grauatę, confertur
alteri; abſque examine per concurſum, prę-
uio examine ſimplici ad curam animarum,
& approbatione.

Neque obſtat, ſi dicatur, quòd approba-
118 tus, & electus acquiſierit ius ad rem † con-
ſiderabile. Rota deciſ. 6. de electione, in no-
uis, nu. 3. iuncta additione Papazon. Gome-
zius in regula de non tollendo, quęſt. 1. num.
27 & ſequentibus; quia vltra, quòd non au-
fertur electo beneficium, niſi ob culpam ſuā,
ex quo nolit iuſtam penſionem acceptare
per ſupradictam approbationem, & electio-
nem, vigore dicti Concilij factam: non dici-
119 tur acquiſitum aliquod ius † ad rem, quan-
do collatio ſpectat ad ſolum Papam, tanquā
de beneficio reſeruato, vt in terminis fuit
reſolutum in vna Dertuſen. Parrochialis 12.
Februarij 1593. coram doctiſſimo R. P. D.
meo Pegna, & in Placentina parrochialis
de anno 1585. coram Reuerendiſſimo D.
Seraphino.

In hoc tamen caſu, quando parrochialis
confertur à Sede Apoſtolica, ſine concurſu,
erit neceſſarium, quòd expreſſe, vel tacitè
120 derogetur † dicto decreto Concil. Trident.
ſeſſ. 24. cap. 18. prouiſiones Apoſtolicas
comprehendenti, & decretum irritans ha-
benti, vt concluſit Rota deciſ. 48. numero
1. & per totam, latè diſputan. & pręſertim,
num.

num. 4. & 11.parte 1.diuerſor. vbi dicitur, non ſufficere, quòd Papa notitiam habuerit d.decreti, vt illi derogare cenſeatur.Sufficeret tamen generalis derogatio, ſi alias appa ret de intentione Papæ,licet de d.Conc.Trident. ſpecialis, aut indiuidua mentio facta non fuerit, quia propter auctoritatem illius nunquam ſolet ſpecialiter derogari, ac ita ſeruari video, & deciſum, ac declaratum, audio.

Prout etiã & ſecũdo,diſpoſitio d. Concilij ſuper concurſu, locum non habet, quando beneficium curatum reſignatur in
121 manibus Papæ, in fauorem † alterius perſonæ, quia tali caſu reſignatarius prouiſus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma dignum obtinens, dumtaxat examinari debet abſque concurſu, & approbari,ſi idoneus repertus fuerit ad Curam animarum, ſiue reſignatarius ſit pręſens.in curia, ſiue abſens in partibus, vt cenſuit Sacra Congregatio Concilij,in vna cauſa Aurien. parrochialis tertia Calen. Februarij 1565. & in alia cauſa Illerden. ſub die 3. Octobris ann. 1566. & alias pluries, & ſic paſſim in praxi ſeruatur.

122 Idemq;eſt in ceſſione Iurium, † pro extinctione litis, vt etiam eadem declarauit Sacra Congregatio.

Neque obſtant dicta verba Concilij Trid, in dicto cap. 18. ibi, *per reſignationem etiam in Curia*, quia intelliguntur de reſignatione
123 ſimplici, † non autem de illa, quę fit in fauorem, ex qua impropria vacatio inducitur. Caſſadorus deciſione 3. numero 1. & per totam, de renunciatione. Puteus deciſ.314. *in vna Caſenaten.* numero 1.& 2. lib. 1.& deciſ. 357. num.1.in fine,eodem lib. primo. Mandoſius in tractat. de ſignatura gratiæ.titulo reſignationes.col.3.verſ. *nec*, & in titulo, de reſignationibus, colum. 3. ante medium. Hieron.Gabriel. conſ.199.*Pius V.* n.1.& per totum.li.2.& latius dicemus in gl. 14. verbo, *alias quam per reſignationem*,ex n.6.

Rurſus, & tertio Papa debet prouidere parrochialem, abſque dicto concurſu per Concilium Tridentinum re-
124 quiſito, quando non fuit ſeruata forma † prædicti Conc. ſuper faciendo dicto concurſu in approbando, & eligendo digniorem, & in reliquis contentis in d. cap.18.vt ſanciuit Pius V. in d. ſua conſtitut. 32. per quam annullantur omnes prouiſiones aliter factę, & diſpoſitio talium Parrochialium Sedi Apoſt. reſeruatur, cuius conſtitut. verba ſunt iſta.

125 Tenore *præſentium † omnes, & ſingulas collationes,inſtitutiones, & quasuis diſpoſitiones Parrochialium Eccleſiarum, ab eiſdem Epiſcopis & Archiepiſcopis,ac quibuſuis alijs collatoribus, tam ordinarijs, quam delegatis, etiam S.R.E.Cardinalibus,ac Sedis Apoſtol. Legatis, vel Nuntijs,præter,vel contra formam ab eodem Conc. Trid. præſertim in examine per concurſum faciendo præſcriptum,factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, & momenti fore, & eſſe, nullumque prouiſis Ius, aut titulum, etiam coloratum poßidendi præbere, & Parrochiales Eccleſias huiuſmodi, vt prius ante collationes huiuſmodi vacabãt,ex nũc vacare,ſtatuimus,decernimus, & declaramus, easq; omnes pro tempore ſic vacantes, noſtræ,& Sedis Apoſt.ſeu eorũ,quibus Ius conferẽdi eas, præterquã Epiſc. & Archiep. qui curam d. examinis,iuxta decretum eiuſdem Conc. habere debent,competat, diſpoſitioni reſeruamus.*

Ex qua conſtitutione, in verſ. *ſeu eorum, &c.* ſimiliter probatur, quòd etiam alij inferiores collatores, quibus alias Ius confe-
126 rendi competat, poſſunt prouidere, † ac diſponere de prædictis parrochialibus in dictis caſibus, contentis in præfata conſtitutione, abſq;dicto concurſu,ſi tamen alias conferantur perſonæ idoneæ,& benemeritę.

Nec tali caſu, in præiudicium iſtorum inferiorum collatorum locus erit Apoſtolicę reſeruationi, quando à principio talis Parrochialis reſeruata non erat, nec inferior collator fuit in mora prouidendi, quia per eum non ſtetit., obſtante dilatione Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, vel impedimento concurſus; ratio eſt, quia ſine culpa puniri non debet. cap. ſine culpa, de regul. Iuris in 6. l. aliud eſt fraus, in principio. ff. de verbo-
127 rum ſignificatione, cum pœna † ſolum ſequatur ſuos auctores, & non innocentes. l. ſancimus. C. de pœnis. l. abſentem in principio. ff. eodem titulo. Et ſicut lepra ſequi-
128 tur leproſum, † ſic pœna ſequitur auctorem culpę, & illius perſonam non egreditur. l. ſi quis ergo, 16. & ibi gloſſa, ff. de peculio. Bartolus in tractatu inter Beatam Mariam, & Diabolum, numero primo. Nec culpa ſolius Epiſcopi, vel Archiepiſcopi nocere
129 debet alteri,† vel eius conditio deterior fieri, vt Iure conferendi ſibi competenti priuetur. l. non debet. 74. ff. de reg. Iuris. l. cohęredibus. C. familiæ herciſcundæ. l. ſi vnus. §.ante omnia. ff. de pactis. cap.denique 14.quæſt.5.Menochius de arbitrar.caſu 182.n.48.& 49.

Quarto quoque ceſſat dictus concurſus, quando Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, vel alij collatores ordinarij
130 fuerunt in mora, non conferendi† dictas par rochiales intra ſex menſes, à die vacationis, pręuio d.examine: nam lapſo d.termino, eo ipſo,tales Parrochiales,quamuis alias nõ eſſent reſeruatę, tamen remanent Sedi Apoſt. reſeruatę, vt declarat ipſamet Conſt. Pij V. in §. *inſuper ne Parrochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneant*, & concordat regula prima

T Can-

Cancellariæ, in fine, dum reſeruat omnia beneficia, de quibus ordinarij, & alij collatores contra Conc. Trid. decreta, diſpoſuerint.

Quinto ceſſat concurſus, quando approbati per concurſum, & electi, in caſu, quòd Parrochiales Eccleſiæ reſeruatæ fuerint: pro obtinenda collatione à Se-
131 de Apoſtolica, intra quatuor † menſium ſpatium, à die vacationis, fidem approbationis mittendo non ſignificauerint, vt in verſ. *ac illarum etiam quarum collatio, &c.*

Iſti tamen quatuor menſes aſſignati ad ſignificandum per dictam Conſtitutionem, non currunt ſimpliciter à die vacationis, ſed
132 à die habitę notitiæ illius. † c. quia diuerſitatem, de conceſſ. prębend. cap. licet. de ſupplend. neglig. prælator. Tiraquel. de retrac. lignag. §. 35. gl. 4. nu. 2. & in terminis d. Conſtitutionis fuit reſolutum in vna Toletana beneficij. 28. Nouembris 1578. coram Reuerendiſſ. D. Seraphino Patriarcha Alexandrino, quæ in impreſſis eſt deciſio 481. p. 1. diuerſor. & tradit Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 8. q. 9. num. 107.

Et in ſupradictis caſibus, quando Parrochialis erat ab initio reſeruata, veluti, quia vacauit in vno ex menſibus Apoſtolicis, & ob non ſeruatam formam dictæ Conſtitutionis, impetratur à Sede Apoſtolica: ſolet concedi impetranti breue riguroſum de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, vel ad fauorem litterarum, ſine vitio ſpolij, & attentatorum, de quo loquutus fui in §. ſeptimo proœmiali. verſ. *nam in primis.* à numero 208. & non apponitur in illo aliud, conſti-
133 tum, † verificandum, niſi idem, quod apponeretur, ſi ab initio poſſet à Sede Apoſtolica impetrari, & nullus concurſus, approbatio, & electio neceſſaria forent: & ita ſeruari vidi: ac ratio poteſt eſſe, quia tunc ipſa parrochialis vacat, vt prius, prout eadem conſtitutio declarat, & cum vacet, vt prius, & ſit reſeruata, & non requiratur concurſus, ac ceſſet diſpoſitio Concilij Tridentini, conceditur dictum breue, & apponitur præfatum, conſtitum, verificandum, & non aliud.

Sexto poteſt prouideri parrochialis, ſine concurſu, quando eſt Iuriſpa-
134 tronatus laicorum, † nam tunc præſentatus à patrono debet ſimpliciter examinari ab examinatoribus deputatis, & ſi idoneus repertus fuerit admitti, & inſtitui, vt diſponitur in eodem c. 18. Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. de reformat. verſ. *quod ſi Iuſpatronatus*; ac declarauit Sacra Congregatio Concilij, dicens.

Speciale eſt in Iurepatronatus laicorum, vt non requiratur concurſus in collatione Eccleſiæ parrochialis, & iterum.

Examen per concurſum fieri non debet, in vacatione parrochialis, quæ ſit Iuriſpatronatus laicorum, ſed ſufficit, quòd deputatus à patronis, examinetur ab examinatoribus in diœceſana ſinodo deputatis, & idoneus iudicetur, prout ſtatuit hic Concilium Tridentinum in §. quod ſi Iuſpatronatus.

Iſta autem ſexta limitatio tripliciter eſt declaranda.

Primo, quando Parrochialis eſſet Iuriſpatronatus mere laicalis; ſecus vero, ſi eſſet
135 Iuriſpatronatus mixti, † partim Eccleſiæ, & partim laici, nam tunc fieri debet concurſus, vt Illuſtriſſimorum Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum Congregatio declarauit, dicens.

Si Eccleſia Parrochialis ſit Iurispatronatus, partim Eccleſiæ, partim laici, ſeruanda eſt forma examinis per concurſum hic poſita, quam Concilium præſtitit in conferenda parrochiali, quæ ſit Iuriſpatronatus mere Eccleſiaſtici, & idem dicendum eſt, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro vna tantum ad Eccleſiaſticum.

Et facto concurſu in hoc caſu, ſi Parrochialis eſt de Iurepatronatus mixto, patro-
136 nus debet electum † præſentare, & ab ordinario inſtitutio fieri, iuxta ea, quæ dico in gloſſa 18. verſ. *ſit tertius caſus* ex nu. 8.

Secundo declaratur, vt procedat, & locum habeat in Iurepatronatus laicorum, ex conſtructione, fundatione, & dotatione, aut donatione; ſecus vero ſi competat ex
137 priuilegio, † vel præſcriptione, vel alio quouis modo. Nam iſti patronatus, cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta (ſaluis his, qui Principibus ſublimibus, & ſtudijs generalibus competunt) ſunt omnino ſublati, & derogati per Conc. Trident. ſeſſ. 25. de reform. c. 9. §. denique; & latius, Deo volente, inferius dicemus, in gloſſa 18. in verſ. *rurſus ſupradicta, quòd reſeruatio.* n. 18. & ſequen.

Tertio declaratur, quòd procedat, ſi patronus laicus vnum dumtaxat præſentat, ſecus vero, ſi præſentat plures Clericos ad Parrochialem, quia inter ipſoſmet pręſentatos, & non alios, debet fieri examen per
138 concurſum, † & idonei ſunt ab examinatoribus approbandi, & ex his approbatis, eſt idoneor ab Epiſcopo eligendus, vt ſacra Concilij Trid. Congreg. declarauit, dicens.

Eueniente vacatione parrochialium de Iurepatronatus laicorum, quando plures ſunt præſentati, requiritur examen per concurſum, inter ipſos præſentatos tantum, vt ex his, qui peracto examine idonei, ab examinatoribus denunciati ſunt, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum inſtituat, iuxta hoc decretum.

Septimo poteſt Eccleſia parrochialis prouideri, ſine concurſu, quando

139 quando redditus illius ſint adeo exigui, † vt totius huius examinationis operam non
140 ferant, aut nemo † ſit, qui ſe examini quęrat ſubijcere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur,
141 facile grauiores rixę, † ac tumultus poſſint excitari: quia tali caſu poteſt ordinarius, ſi pro ſua conſcientia, cum deputatorum conſilio, ita expedire arbitrabatur, hac forma omiſſa, priuatum aliud examen, cæteris tamen ſeruatis, adhibere; vt ſtatuitur in eodem capit. 18. ſeſsione. 24. de reformatione ad finem, in §. ſi tamen adeo exigui.

Octauo ceſſat prędictus concurſus, quando beneficium curatum,
142 ſeu parrochialis Eccleſia erat litigioſa, † quia tunc, ſi alter collitigantium cedat, vel decedat, ſiue ſit poſſeſſor parrochialis, ſiue
143 non, cum ab ordinario alius ſubrogari † nequeat, ne multiplicentur collitigantes, nec collitiganti ſuperuiuenti præiudicium irrogetur. capitulo primo, & ſecundo, vt lite pendente, libro ſexto. Clementina prima, eodem titulo, plenè tradit Pariſius de reſignatione, libro ſecundo, quæſtione tertia, à numero 97. & numero 102. Lancellott. de attentat. 1. p. c. 3. ex n. 97. vſque ad finem, vbi ſex modis ampliat, & quindecim limitat, alijſq; modis declarat.

144 Solet à Sede Apoſtolica † alius gratioſe ſubrogari, quoad Ius, & poſſeſſionem defuncti, abſq; aliquo concurſu, & vt plurimũ ſubrogatur ipſemet collitigans ſuperuiuens, iuxta regulam 28. Cancellarię de ſubrogandis collitigantibus, vt tota die ſeruari videmus.

Neque Concilium Tridentinum in dicto capitulo decimo octauo, dum loquitur de beneficijs curatis reſeruatis, ſe exten-
145 dit † ad parrochiales Eccleſias litigioſas, cum longe diuerſum ſit vnum ab alio,
146 † nam beneficium reſeruatum, nuſquam poteſt Ordinarius conferre. capit. ſecundo, in fine, de prębend. libro ſexto: ſed quoad litigioſum non prohibetur in perpetuum, ſed dumtaxat eius poteſtas ſuſpenditur per ſupradictas rationes, donec futurus litis declaretur euentus, ad quem beneficium pertineret, vt in capitulo finali, vt lit. penden. lib. ſexto. Clementina prima. §. ſi vero, vt lite penden. & ita docent Gomezius in regula de triennali. quęſt. 31. numer. 9. verſ. *ſic etiam diſpoſitio. cap.* 2. Simonet. de reſeruatione. quęſtione decima. n. 5. Mandoſius in reg. de impetrantibus beneficia per obitum famil. Cardin. quęſtione 9. nu. 5. 6. & 7. Couar. in practicis quæſt. c. 36. ſub num. 7. verſ. *quinto ad idem*, ibi, *nec tamen ex hoc ſequitur*, & dixi in §. 7. procemiali. q. 3. ex nu. 118. & in gloſſa 32. num. 40.

Item in beneficio litigioſo, non datur ve-
147 ra prouiſio, † ſed ſubrogatio, quæ eſt diuerſa à prouiſione, vt late tradit Gomezius in reg. de impetran. benef. per obitum fam. Cardin. q. 8. n. 5. & per tot. vbi propterea conclu dit, quòd illa regula locum non habeat in beneficio litigioſo, vacante per obitum
148 familiaris † Cardinalis. Idemque dicit in gratia ſi neutri.

Necnon addit, quòd Papa poteſt prouidere liberè beneficium Iuriſpatronatus lai-
149 corum, † quando eſt litigioſum. Cum igitur dictum Concilium Tridentinum, dum loquitur de materia concurſus, non loquatur de beneficio litigioſo, ſed de reſeruato, nec de ſubrogatione, ſed de prouiſione, nec de beneficio Iuriſpatronat. laicorum, ſed illa prorſus excludit: reſultat in litigioſo beneficio minimè locum habere.

150 Si vero vterque collitigans † obierit, tunc quidem parrochialis Eccleſia prouidebitur prędicto concurſu, per Concilium Tridentinum aſsignato, quoniam per obitum vtriuſque collitigantis, in beneficialibus
151 extinguitur lis, † vt in dicta Clementina prima, vt lite pendente, diſponitur, & Bonifacius Vitalinus ibidem. numero primo, & ſecundo, & numero 34. Cardinalis numero tertio. Caſſadorus. deciſ. 3. nu. 3. vt lite penden. Caputaquen. deciſ. 168. n. 2. p. 2. Couarru. d. c. 36. num. 7. verſ. *primus caſus*, & verſ. *ſecundus caſus*. Puteus deciſione 354. n. 2. libro 3.

Et tali caſu, ſi is, qui obijt in poſſeſsione parrochialis, deceſsit in Curia, vel in menſe reſeruato, extra illam, collatio ſpe-
152 ctabit ad Papam; † ſi vero deceſſerit poſſeſſor extra Curiam, & in menſe ordinario,
153 ad ordinarium collatio pertinebit, † vt ex eadem Clementina prima. §. quòd ſi vnam, aperte probatur: qui textus licet non loquatur, niſi quandę poſſeſſor obierit in Curia, eadem tamen ratio militare videtur, quando decedit extra Curiam, in menſe ta-
154 men reſeruato, † quia præſumitur, quòd per obitum illius, qui obijt in poſſeſsione in menſe Apoſtolico, beneficium vacauerit, & non per obitum alterius collitigantis, qui ſine poſſeſsione in menſe ordinario deceſſerit, cum ſemper poſsidentis melior conditio ſit, vt gloſſa in verbo, *poſsidebat*, & communiter omnes, maximè Imola in dicta Clementina prima docent, & ponderant, ac tetigi in §. 3. procemiali ex numero 52.

155 Vtroque † tamen litigante in poſſeſsione decedente, quòd euenire poteſt, puta, quia ille, qui non poſsidebat, obtinuiſſet mandatum de immittendo in poſſeſsionem, & priuſquam ad illius executionem

deueniſſet, deceſſerit aduerſarius in poſſeſſione: & ſtatim eam vacantem, vigore dicti mandati de immittendo caperet: & deinde ſimiliter decederet, quo caſu, vterque collitigans tempore obitus beneficium poſſideret: quod & euenire poteſt, alijs mul-
156 tis † modis declaratis à gloſſa, verbo, *neutro*, & ibi Imola ſub numero 24. in dicta Clementina prima. Tunc quidem, ſiue ambo collitigantes, ſiue illorum alter in Curia, vel in menſe reſeruato deceſſerit, ſemper intrabit reſeruatio, & ad Pontificem Maximum collatio ſpectabit, vt poſt dictam gloſſam, verbo, *neutro*. Vitalinus tradit in dicta Clementina prima. numero 58. vbi numero 69. extendit, etiam ſi alter tempore obitus poſſeſſionem, quam habebat, per
157 procuratorem captam ignoraret, † ex eo, quòd etiam ignoranti acquiritur poſſeſſio. l. prima. C. de acquirenda poſſeſſione. Imola in dicta Clementina prima, ſub numero vigeſimo quarto. & vide quæ dixi in §. 5. procemiali, ex numero 107. vſque 118.

Nono & ceſſat dictus concurſus, quando cura animarum ſpectat ad
158 Eccleſiam Collegiatam, † & cura exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, vel alios Clericos. argum. tex. in cap. ſtatutum, de electione lib. 6. & cenſuit Sacra Concilij Tridentini Congregatio 16. Iulij 1589. ac tradit Flamin. Pariſius de reſignat. lib. 8. quæſt. 9. num. 94.

Sed hoc videtur contra Concil. Trident. vt ſupra diximus, numero 114. poteſt forſan reſponderi, quòd Concilium non loquitur
159 de Eccleſia Collegiata, † ſed de alia Eccleſia, quę Collegiata non ſit: prout etiam idem Concilium, dum loquitur de Cura incumbente Epiſcopo, videtur intelligendum in caſu, quod Parrochialis eſſet diſtin-
160 cta, & diuiſa, † ſecus autem ſi limites certos non haberet, iuxta ea, quæ diximus ſupra numero 37. & 76. & ſequen. In prædictis namque caſibus, licet omnes curam animarum exercentes ſint examinandi, & ab Epiſcopo approbandi. Credo tamen (ſalua cenſura Sacrę Congregationis) quòd examen non debeat fieri per concurſum. Præſertim, cum nemini prędictorum conferatur titulus parrochialis, nec perpetuæ Vicariæ.

Decimo ceſſat dictus concurſus in Vi-
161 carijs, † de quibus loquitur Conſtitutio Pij Quinti 46. vt dixi in gl. 5. §. 3. de Vicarijs. num. 55.

Vndecimo dictus concurſus locum non habet, quando parro-
162 chialis eſt vnita alicui dignitati, † vt dixi in gloſſa quinta. §. ſeptimo, de beneficijs vnitis. num. 13.

Duodecimo & vltimo ceſſat in beneficijs regularibus, quæ regularibus conferuntur, vt eadem cenſuit Congregatio, per hęc verba.

Hoc decretum de concurſu, non habet locum in beneficijs regularibus, quæ regularibus conferri conſueuerunt.

Sed hic incidenter, primò quæro, & affero quæſtionem, de qua ſæpe fui conſultus. An eodem modo, ſicut in prouiſione Eccleſiæ parrochialis, iuxta formam Concilij Tridentini. cap. 18. ſeſſione 24. de refor. mat. non datur appellatio ſuſpenſiua, quo minus, relatio examinatorum, & Epiſcopi electio, & approbatio executionem habeat: ſic etiam, ſi in ſecunda inſtantia prouocato & facto examine, fuerit per Metropolitanum, vel alium Superiorem reuocata prima ſententia, ſeu iudicium ordinarij, iuxta formam Conſtitutionis Pij Quinti, ſit iſta ſecunda ſententia pariformiter executioni
163 mandanda, † ac in poſſeſsionem parrochialis immittendus appellans, cui in ſecunda inſtantia fuit vti idoniori facta collatio, non obſtante appellatione interpoſita per aduerſarium, vigore primę ſententiæ, poſſeſſorem? quæſtio eſt pulchra, & valde vtilis, ac quotidiana in hoc, & alijs ſimilibus caſibus, & à nemine, quem viderim diſputaa.

An qui do tollitur appellatio ſuſpéſiua à 1. ſententia, cenſeatur etiã ſublata à 2. reuocatoria primæ; latè diſcutitur vſque ad n. 222.

Pro parte affirmatiua, videlicet, quòd ſecũda ſentẽtia ſit exequenda, appellatione nõ obſtante, ſicut prima, concurrunt ſequentia.

Primo, quia in Iudicijs eſt ſeruanda æqua-
164 litas † inter litigantes. l. fin. C. de procuratoribus. cap. ſtatutum. §. inſuper, de reſcriptis, in 6. cap. in Iudicijs 12. cum ibi notatis, per Dinum, & alios de regulis Iuris in 6. Aim. conſ. 133. n. 7. & ſequentibus. libro. 1. & ideo ſicut prima ſententia prolata in fauorem vnius fuit executioni mandata, ſic etiam
165 ſecunda ſententia † pronunciata per Iudicem, ad quem, exequi debet, appellatione non obſtante.

Secundo, quia non debent actor, & reus
166 ad imparia iudicari, † l. fin. C. de fructibus, & litium expenſis. l. non debet actori. 41. ff. de regul. Iuris, c. non licet actori. 32. eod. tit. lib. 6. Contard. de momen. poſſ. limit. 17. n. 5. & 6. cum ſequent.

Hinc videmus, quòd ſi in cauſa conuentionis non licet appellare, quòd neq; etiam in
167 reconuentione † licebit. gl. 1. in c. 2. de mutuis petitionibus, vbi Abbas & omnes. Francus in c. paſtora. n. 6. de appellation. Magon. deciſ. Lucenſi. 52. n. 14. Lancellottus de attenta. 2. p. c. 12. limit. 8. n. 53. Sicut etiam quando quis appellat, ne tradatur poſſeſsio aduerſario ſuo, neq; ipſi appellanti tradi poteſt, ne ſit inæqualis conditio. Acchiles de Graſſ. deciſ. 18. n. 2. ſub titulo de appellationibus.

Tertio,

Tertio, quia à pari procedunt miſſio in poſſeſſionem, & reuocatio ipſius miſſionis.
168 † Bald. per tex. ibi in l. Iudex. nu. 1. C. comminationes vel Epiſtolas auctoritatem rei iud. non habere, quem allegat, & ſequitur Decius in l. iubere cauere. num. 4. ff. de Iuriſd. omnium Iudic.

Item, ea quæ de facto fiunt, de facto de-
169 bent reſcindi. † l. minor 39. in fine. ff. de euictionibus. l. ſi cum nulla. 38. ff. de re iudicata. Clementina paſtoralis, in fine, de ſenten. & re iudicata, tradunt plura Alexand. in l. de vnoquoque. numero ſexto. ff. de re iudicata. Ioann. Gutierrez de Iuramento confirmatorio 3. parte. cap. 19. numer. 19. Acebedus in l. ſecunda à numero 20. tit. 13. lib. quarto recopilation. Vantius de nullitatibus in prooemio. numero 17. Menochius de recuperanda. rem. primo. numero 122. & de adipiſcen. rem. 6. num. 29. Parladorus lib. 2. rerum quotidian. cap. 6. num. 2. & lib. 1. cap. 10. numero 10.

Quarto, quia eiuſdem naturę eſt diſtra-
170 ctus, † cuius eſt contractus. Felin. in c. cum acceſſiſſent. n. 5. de conſtitution. plene Tiraquel. in legibus connubialibus. gl. 5. ex nu. 5. cum multis ſequentibus. Vincentius de Franchis, deciſ. 47. num. 6. Mandoſius in reg. 22. quæſt. fin. Cum igitur in Iudicijs, quaſi con-
171 trahatur. † l. 3. §. idem ſcribit. ff. de peculio. l. quoties, cum l. ſequenti. ff. de noxalibus, & dixi in glo. 50. num. 111. ſequitur, quòd ſicut vnica ſententia, appellatus fuit miſſus in poſſeſſionem, pariformiter alia ſententia contraria, eſt reponendus ab illa, ac immittendus appellans, qui ſententiam fauorabilem reportauit.

Omnis namq; res per quaſcumq; cauſas
172 naſcitur, † per eaſdem diſſoluitur. l. nihil eſt tam naturale. ff. de reg. Iuris. c. 1. eodem tit. in decretalibus.

Quinto accedit, quòd ſi quis impetrat reſcriptum, per quod remoueatur appellatio, illud intelligitur, etiam in præiudicium im-
173 petrantis, † vt æqualitas ſeruetur. Felin. in rubrica de reſcriptis. n. 2. poſt princ. Bald. in c. 1. n. 21. eodem titulo, de reſcriptis. Surdus in ſuo tract. de alimen. tit. 8. priuilegio 60. n. 32. Contardus de momen. poſſeſſ. limitat. 17. n. 9. & 16. vbi alia plura adducit.

Et contrariorum, ac correlatiuorum ea-
174 dem eſt ratio. † §. 1. Inſtit. de tutelis. Anton. Gabriel tit. de legib. concluſ. 3. per totam, cum alijs adductis in glo. 50. num. 12.

Iuuatur etiam, quia quamuis, ſi actor obtinet vnam ſententiam in cauſa beneficiali, contra reum poſſeſſorem ſit apponendum ſequeſtrum, iuxta formam Clement. primę, de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct. Tamen ſi reus obtinuit primam ſententiam fauorabilem, quamuis poſtea actor obtineat aliam ſententiam fauorabilem reuocatoriam pri-
175 mæ, non erit locus ſequeſtro, † quia vna ſententia non debet eſſe potentior alia. Caſſadorus deciſione 1. de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct. Creſcen. deciſ. 4. eodem tit. Puteus deciſ. 77. & deciſ. 133. lib. 1. & deciſ. 150. nu. 1. libro 2.

Sexto, quia, quando cauſa eſt ſummaria in prima inſtantia, pariter etiam debet eſſe
176 ſummaria in ſecunda, † & alijs inſtantijs. Puteus deciſione 426. n. 2. & deciſione 434. nu. 3. libro 2.

Ac propterea, quando aliqua clauſula, quòd ſummarie procedatur, vel alia ſimilis, fuit appoſita in commiſſione primę inſtantiæ, ſemper durat, & cenſetur repetita in commiſſionibus aliarum inſtantiarum,
177 quamuis expreſſa † non ſit. Caſſadorus deciſione 8. num. 1. & 6. de reſcriptis. Rota deciſ. 43. nu. 2. p. 2. diuerſorum. & deciſ. 321. num. 1. p. 1. diuerſorum, vbi idem dicit de clauſula, *ſi quid exequendum*, in prima commiſſione contenta, & vide in gloſſa duodecima. num. 99.

Septimo facit, quòd eodem modo ſicut actor obtinens primam ſententiam, vigore Inſtrumenti quarentigij, ſeu Cameralis paratam executionem habentis, poteſt recuperare à reo expenſas, in quibus per dictam ſententiam fuit condemnatus, abſque aliquo appellationis obſtaculo; Similiter, & verſa
178 vice, † ſi reus fuiſſet abſolutus per primam ſententiam, & actor vti male executionem petens, fuiſſet in expenſis condemnatus, illa prima ſententia erat executioni mandanda, non obſtante appellatione, contra ipſum actorem, reſpectu dictarum expenſarum, vt eleganter docuit per plura, quę adducit Hippolytus de Marſilijs ſingulari 389. incipit, *tu ſcis, quod natura*, & Acebedus in l. fin. numero 141. titulo 21. libro quarto recopilationis. Baldus Nouellus de dote 6. parte. priuilegio ſecundo, numero 12. Parladorus libro 2. rerum quotidianarum. cap. fin. p. 5. §. 10. numero decimo quarto. Ioannes Gutierrez quęſtione practica 119. libro primo, quibus in locis iſti Doctores plures caſus ſimiles adducunt.

Semper vtiq; diſpoſitio loquens de actore
179 procedit etiam in reo, † vt per Rebuff. plenè in tract. de nominationibus. q. 19. principali. n. 14. verſ. *vltimo dico*. Anton. Gabrielem in ſuis communibus opinionibus, titulo de legibus. concluſ. 3. num. 31.

Hinc poſt longam diſputationem concludit Contardus in repetit. l. vnice. limitatione 17. num. 2. & 4. ac per totam. C. ſi de mom. poſſ. fu. ap. quòd quando reo denegatur, in poſſeſſorio appellatio, pariter ſit denegan-

da appellatio actori, ſi negatiue contra eum
pronuncietur. Pro qua ſententia eſt deciſio
Putei 316.lib.2.quæ firmat, quòd conſtitutio
Ægidiana, denegans appellationem reo, in
cauſa poſſeſſoria, habet etiam locum in acto
re. Quamuis Menoch. cũ alijs, de adipiſcen.
rem. 4.n.876.cum ſeqq. contrarium teneat.

Vnde, ſi agens pro executione Inſtruméti,
paratam executionem habentis, habuit di-
180 lationem ad liquidandum, † pariter in tali
dilatione poterit reus articulos facere, &
contra liquidationem probare. Bald. in l. ſi
cauſam. num. 13. C. de executione rei iudi-
catæ. Decius in l. non debet. 4 r. num. 2. verſ.
vnde ſi agens. ff. de regul. Iuris. Anton. Mene-
ſius de Padilla. in l. 1. num. 47. ff. de legat. 2.
Acebedus poſt alios. in l. 1. tit. 21. n. 41. & 42.
lib. 4. recopilationis.

Octauo, quia Iudex appellationis ſucce-
dit primo Iudici, ita quòd omnia, quę pri-
mus Iudex facere potuit, & debuit, ipſe
181 poteſt, † & debet. Rota deciſ. 19. numero 3.
de re iudicata, in nouis, Capicius deciſ. 86.
n. 19. Puteus deciſ. 184. incipit, *Ioan. Solano.*
num. 5. lib. 3.

Quo fit, vt ſtylus non admittendi proba-
tiones in ſecunda inſtantia, niſi ad inſtan-
182 tiam appellantis, † vt per Couarruu. in pra-
cticis quæſtionibus. cap. 23. ſub numero
nono, ad medium. Acebedum in l. prima. n.
43. titulo 21. lib. 4. recopilat. forſan proce-
dit, ex eo, ne cauſa efficiatur ordinaria, &
impediatur executio ſecundæ ſententiæ, ſi
fuerit reuocatoria primæ.

Denique fere in terminis idem, ſine con-
tradictione fuit deciſum in Concilio Nea-
183 politano † 11. Februarij 1577. teſte Vincen-
tio de Franchis, deciſione 136. incipit, *ſæpe,*
numero primo, & per totam. p. 1. vbi fuit
reſolutum, quòd ſtante ritu magnæ Curiæ,
dante executionem ſententijs eiuſdem, quan
do ſunt late ſuper Iudicio aſſiſtendi, non ob-
ſtante appellatione; quod ſi poſt appellatio-
nem deuolutiuam, talis ſententia, quæ fuit
executioni mandata, in ſecunda inſtantia re-
uocetur, & ab illa appellauerit actor, qui
primam ſententiam, illiuſque executionem
reportauerit: quòd eodem modo ſit exe-
quenda ſecunda ſententia, appellatione
non obſtante, ſicut fuit executa prima, & ad
hoc adducit nonnulla, ex ſupradictis funda-
mentis. Ad quod etiam conducit, quod poſt
Bald. tradit Felin. in cap. quod ad conſulta-
tionem. numero decimo quarto, de re iudi-
cata. Videlicet, quòd ſi à prima ſententia
appellari non poteſt, neque etiam à ſecun-
da, idem, quod prima continente. Contar-
dus in l. vnica. C. ſi de momenta. poſſeſſ. limi-
tatione 9. nu. 16. Magon. in Deciſione Rotæ
Lucenſis, 48. num. 4.

184 Sicque aliquando vidi † in Hiſpania ſerua
ri, quòd Iudex ad quem, qui reuocauit pri-
mam ſententiam executiuuam, vigore In-
ſtrumenti guarantigij prolatam, & execu-
tioni mandatam, decreuit quòd ſimiliter
ſua ſententia ad effectualem executionem,
non obſtante appellatione ab illa interpoſi-
ta produceretur, data prius per reum ea-
dem cautione legis Toleti, quę per actorem
in prima inſtantia data fuit.

Similiter etiam, idem ſeruari vidi in
185 Tribunalibus † Eccleſiaſticis, quoad bene-
ficia patrimonialia, quæ per concurſum
prouidentur dignioribus, quòd interdum,
quando Metropolitanus reuocabat ſenten-
tiam ſuffraganei; & appellanti collationem
faciebat, illam executioni mandabat, &
prouiſum ab eo in poſſeſſionem mittebat,
ac immiſſum per ordinarium, vigore primę
ſententię, non obſtante appellatione per
eum interpoſita, excludebat.

Pro quo etiam ponderari poſſunt verba
dictæ Conſtitutionis 32. Pij Quinti, prope
finem, quæ poſtquam dicit, quòd poſſit ap-
pellari ab irrationabili Iudicio ordinarij,
& quod Metropolitanus, vel alius Iudex
appellationis, conſtito de prioris eligentis
irrationabili iudicio, eoque reuocato, Par-
rochialis magis idoneo per eumdem Iudi-
cem appellationis conferatur; ſubdit iſta
verba; *hæc tamen appellatio interpoſita. Interim
non impediat, aut ſuſpendat, quominus electio per
ordinarium primo loco facta interim debitæ mande-
tur executioni, & prouisus, ab Eccleſia, cauſa appel
lationis huiusmodi pendente, non amoueatur.* Nam
illa verba, *hæc tamen appellatio*, & alia ver-
ba, *causa appellationis huiusmodi pendente*, ſo-
lummodo ſunt referenda, & intelligenda
186 de illa prima inſtantia † appellationis, de
qua, ipſa conſtitutio dumtaxat loquuta fuit
gloſſa, verbo, *huiusmodi*, in cap. ſi Abbatem.
36. §. huiuſmodi, de electione, in 6. Pariſius
conſil. duodecimo. numero 32. volum. ter-
tio. text. in l. nemo dubitat. 68. vbi notat
Bartolus ff. de hæred. inſtituend. Rota deci-
ſione 213. numero ſecundo. parte ſecunda
diuerſorum.

Et quamuis poſtea dicta Conſtitutio di-
cat, quòd ſi quis ab ipſa ſententia, per Iudi-
cem appellationis lata, duxerit appellan-
dum, is tunc ad Sedem Apoſtolicam appella
bit: tamen dicta clauſula præcedens, quæ
dicit, quòd prouiſus cauſa appellationis hu-
iuſmodi pendente non amoueatur, ab Eccle-
ſia, ſolum videtur referenda ad primam
appellationem pręcedentem, de qua di-
xerat, non autem ad aliam appellationem,
de qua adhuc mentio facta non fuerit, quo-
niam relatio debet fieri ad præcedentia,
187 non vero ad ſequentia. † l. ſi idem. §. fin. &
ibi

ibi gloſſa finali. vbi omnes. ff. de iuriſdict. omn. Iudic.

Ac propterea, non ſine cauſa poſita fuit dicta clauſula, *& prouiſus ab Eccleſia, &c.* poſt relationem factam de prima appellatione, & antequam mentio fieret de ſecunda,
188 ad denotandum, † quòd poſſeſſio capta durare debeat, donec ſecunda proferatur ſententia contraria, & non vlterius.

Negatiua tamen ſententia, videlicet, quòd poſſeſſor parrochialis non ſit remouendus a poſſeſſione, donec appellans obtinuerit tres ſententias conformes, ſeu rem iudicatam, ex ſequentibus fulcitur fundamentis.

Primo, quia poſtquam ſemel executio habuit effectum, iam videtur extincta via exe-
189 cutiua, † & conſequenter erit via ordinaria procedendum. l. à Diuo Pio 15. §. ſi poſt addictum pignus, de re iudicata, vbi probatur, quòd ſi res addicta creditori exequenti, vigore rei iudicatæ pro ſolutione ſui debiti, euicta fuerit, non poteſt amplius creditor
190 agere via exequutiua, † quia iam fuit extincta virtus, & effectus exequutionis, & notant ibidem Bartolus. num. 1. Iaſ. num. 1. & 2. & cæteri. l. eleganter 24. ff. de pignor. actione. l. ſi pro fundo. C. de tranſactionibus. gl. fin. in l. ſi fundum. C. de euictionibus. Parladorus, libro ſecundo rerum quotidianarum, cap. finali, 4. parte. §. 16. num. 20. & 21. & faciunt tradita per Ioſephum Ludouicum, deciſ. 111. num. 9. 10. & 11.

Secundo, quia cauſa, quæ ſemel fuit facta
191 ordinaria, † ſemper remanet ordinaria, & appellabilis. Lancellot. de attentat. ſecunda parte, cap. 4. in præfatione, num. 572. & cap. 12. limitatione 24. numero 18. Rota deciſ. 132. numero primo, parte prima diuerſorum. Pontanus de alimentis, cap. 19. num. 7. & ſequentibus.

Hinc non eſt locus executioni, nec pœnitentiæ, quando ille, qui potuit agere via execu-
192 tiua, cœpit agere via ordinaria, † vt cum pluribus tradit Cæſar de Graſſis, deciſ. 2. nu. 2. & 3. de ſenten. excommunic. Parlador. lib. 2. cap. fin. par. 5. §. 11. num. 20. Lancellot. de attentat. 2. par. cap. 4. limitat. 30. ex num. 9. Rota deciſ. 551. num. 5. lib. 3. par. 3. diuerſorum, & conſtanter fuit reſolutum in vna Romana pecuniaria 28. Iunij 1593. coram R. P. D. meo Litta, & aliàs ſæpius, reiecta opinione contraria.

Hinc obligatio in forma Cameræ, non debet exequi pro ſumma in ea contenta, poſtquam aperta fuit via, vt cognoſceretur de
193 falſitate inſtrumenti. † Caputaq. deciſ. 274. num. 1. par. 2.

Hinc res ſemel effecta alienabilis, ſemper
194 remanet alienabilis. † Bart. in l. pater filium 28. §. quindecim, num. 4. ff. de legat. 3. Caſſador. deciſ. 8. num. 1. de reſcriptis. Cæſar de Graſſis deciſ. 3. num. fin. & deciſ. 4. num. 20. de rebus Eccleſiæ non alienan. Molina de Hiſpanorum primogen. lib. 1. cap. 10. ex numero 7.

195 Sicut & res, quæ ſemel exiuit de trunco, † & familia, non dicitur amplius de trunco, nec retractui locus erit. Anton. Gomezius in l. 40. Tauri, n. 34. in fine, & in l. 70. Tauri, n. 24. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 9. num. 119. Io. Gutierrez conſ. 21. ex num. 16.

Ac ſemel tranſmiſſibile, ſemper remanet
196 tranſmiſſibile. † l. videamus. ff. quod metus cauſa, Staphileus de litteris iuſtitiæ. §. ſciendum eſt modo, num. 4.

Et ſemel effecta curialis ſemper remanet
197 curialis. † Rota deciſ. 43. de appella. in nouis, & dixi in gl. 52. illatione 19.

Et cauſa ſemel commiſſa Cardinali, nun-
198 quam committitur inferioribus. † Rota iuncta additione. Papazon. deciſ. 3. num. 7. de reſcript. in nouis. Gomezius in compendio ſignaturæ, num. 48.

Item beneficium ſemel affectum, ſemper
199 remanet affectum. † Rota deciſ. 16. de præbendis, in antiquis. Caſſadorus deciſione 8. num. 10. eodem titulo, & dixi in §. 5. proœmiali.

Semelque alterata natura feudi, ſemper
200 remanet alterata. † Alciatus conſ. 19. numero 8. libro 2. Vrſillus ad Afflictum deciſ. 338. ſub num. 6. verſ. *item alia ratione*.

Ac merum imperium, quod non eſt de ſui natura delegabile, ſi incipiat delegari, cen-
201 ſetur factum delegabile. † Bartol. in d. l. pater filium. §. quindecim, ſub num. 4. ff. de legat. 3. Tiraquel. de retract. lignag. §. 32. gl. 1. ſub numero 6. & numero 8. conferunt etiam, quæ dixi in gloſſa 24. numero 94. & 95. & 96.

Tertio facit, illa ſolida, & veriſſima doctrina, quòd poſtquam aliquod inſtrumentũ Camerale, ſeu quarentigium paratam exe-
202 cutionem habens, fuit vulneratum † per vnã ſententiam contra illud latam, per quam fuit declaratum ex aliqua cauſa eſſe nullum, ſeu nullam executionem mereri, quòd ratione d. vulnerationis ſemper ceſſare debet via executiua, donec ſint prolatæ tres ſententiæ conformes. Rota deciſ. 132. ante numerum primum, & num. 1. parte 2. diuerſorum, & fuit reſolutum in vna Firmana penſionis 14. Decembris 1592. coram R. P. D. meo Mellino, & in Romana Cenſus 28. Ianuarii. 1599. coram R. P. D. meo Litta, & aliàs paſſim.

Et ideo quamuis regulariter in commiſſione appellationis à ſententia lata, vigore
203 inſtrumenti executiui, † ſeu litterarum Apo-

Apoſtolicarum penſionis, vel ſimilium, ſoleat apponi clauſula, *ſine præiudicio executionis*, vel *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, vel *cenſus*; tamen ſi contra tale inſtrumentum, vel litteras Apoſtolicas fuerit prolata ali-
204 qua ſententia, † ac cauſata vulneratio, ſignatur ſimpliciter commiſſio, abſque aliqua ex dictis clauſulis. Marcheſanus de commiſſionibus, 2. parte, titulo de commiſſione appellationis, cap. 4. numero 59. & quotidie ſeruari videmus.

Quarto, quia ſi qualibet ſententia eſſet executioni mandanda, daretur maximum inconueniẽs, quòd lites immortales fierent: nam ſequeretur, quòd priuſquam lis termi-
205 naretur, † quattuor, pluresuè executiones fieri, hinc inde contingeret, cum ex vnaquaque ſententia reſultaret immiſſio vnius, & remotio alterius, & ex tali mutatione Rectorum, Eccleſia non modicum præiudicium
206 † reciperet. Rota deciſ. 24. num. 1. ante finem, verſ. *modo Eccleſiæ expedit*. de præbendis, in nouis, & vide, quæ dixi in gl. 5. §. 6. de manualibus, num. 58. & 59. Et inſuper ratione fructuum perceptorum, ad quorum reſtitutionem facta eſſet condemnatio, nouę lites
207 ex litibus orirentur, † ac lites litibus confunderentur, & inculcarentur contra tex. in capite paſtoralis. §. ne lites litibus, de cauſa poſſeſſionis. l. 4. §. ait prætor. ff. de re iudicata.

Quinto, quia ſic videmus obſeruari in Cu-
208 ria, † nam poſtquam Auditor Cameræ, vel alius inferior pronunciat ſententiam ſuper executione alicuius inſtrumenti Cameralis, aut breuis, ſeu litterarum Apoſtolicarum, ac dictam ſententiam exequitur, etiam ſi appellationis cauſa committatur in Rota, ac Iudex appellationis, quòd à primo Iudice factum eſt, iniuſtum, irritumq; pronunciet, non propterea ſuam reuocatoriam ſententiam, appellatione non obſtante, mandat executioni, ſed potius defert appellationi, & donec ſint tres ſententiæ conformes, ac litterę executoriales relaxantur, in omnibus ſuperſeditur. Ideq; etiã ſeruari videmus in terminis, de quibus agimus, quando appellatur ab irrationabili iudicio, & electione ordinarij in prouiſione parrochialiũ, Prout etiã in
209 ſupremis tribunalibus Hiſpaniæ practicari † in cauſis prophanis percepi. Vnde quatenus aliqua eſſet difficultas ſufficeret ſtylus Curię,
210 qui pro lege ſeruatur. † ca. ex litteris de conſtitution. cap. quam graui, de crimine falſi. Milis verbo *ſtylus*, nu. 21. Rota deciſ. 55. nu. 2. de conceſſ. prebendæ, & deciſ. 16. de conſuetudine, in antiquis. Caſſadorus deciſ. 2. num. 4. ante finem, de loca. Felinus in cap. ex parte primo, numero 16. cum ſequentibus, de reſcriptis. Decius conſ. 699. num. 5. Euerardus in loco a ſtylo Curiæ, ſeu more iudiciorum. num. 1. & per totum.

Et Curia Romana, tãquam mater, & magi-
211 ſtra † eſt ab omnibus ſequenda. Speculator in titulo de appellationibus. §. de officio quoque ſub num. 14. Gigans de penſionibus, q. 58. ante num. 3. Philippus Probus in c. vt animarum, num. 57. de conſtitu. in 6. & dicam in gloſſa 13. §. 1.

Sexto ſupradicta corroborantur ex ſententia Parladori, lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. 5. par. §. 15. num. 4. vbi concludit, quòd ſi debitor, aduerſus quem executio, & bonorum additio facta eſt, appellauerit, & in ſecunda inſtantia, ſententiam reuocatoriam primæ reportauerit, quòd ſi actor ab eadem ſecunda ſententia prouocat, quòd ſit defe-
212 rendum appellationi, † non autem exequenda ſecunda ſententia, pro quo dumtaxat allegat legem Regiam quartam, titulo 21. lib. 4. recopilationis, quæ lex poſtquam ſtatuit, quòd ſententia arbitralis ſit executioni mandanda, declarat, quòd ſi illa ſententia iam executa, fuerit reuocata per Præſidentem, & auditores, ad quos fuit prouocatum, poſſit à tali ſententia reuocatoria ſupplicari, firma
213 remanente † executione prius facta, donec alia ſententia in gradu ſupplicationis, & reuiſionis proferatur.

Subijcit tamen ipſe Parladorus, quòd ſi prima ſententia additionis, a qua fuit pouocatum, manifeſtè iniqua fuerit, nullauè, iuſtiſſime facere eum, qui de appellatione co-
214 gnoſcat, † ſi neglecta ea, a ſe iudicata exequatur.

Septimo facit tex. in clem. 1. de ſequeſtra. poſſeſſ. & fruct. dum dicit, quòd data prima ſententia in Curia contra poſſeſſorem beneficij apponatur ſequeſtrum, tamen ſi poſtea pronunciatur alia ſententia fauorabilis poſ-
215 ſeſſori, non propterea remouetur † ſequeſtrum, vigore primę ſententiæ appoſitum. Puteus deciſ. 133. num. 1. & deciſ. 305. num. 2. lib. 1.

Denique ipſamet conſtitutio Pij V. videtur remouere omnem difficultatem, ſi quidẽ continet verba iſta, *& prouiſus ab Eccleſia, cauſa appellationis huiuſmodi pendente, non amoueatur*. ſi igitur poſſeſſor cauſa appellationis pẽdente amoueri non debet, ſequitur, quòd ſiue cauſa appellationis pendeat in ſecunda inſtantia, ſiue in tertia, aut vlterioribus in-
216 ſtantijs, † nullatenus executioni locus erit, donec primus appellans rem iudicatam obtinuerit.

Neque obſtat dicere, quòd dicta clauſula, *& prouiſus, &c.* ſit intelligenda, dumtaxat de prima appellatione, cum fuerit appoſita eadem clauſula, poſtquam facta fuit mentio de prima appellatione, & priuſquam de ſe-

cunda

cunda appellatione aliquid diceretur.

Quia cum eadem militet ratio, quoad ſecundam appellationẽ, quæ viget, quoad primam, memorata clauſula refertur ad omnes
217 appellationes † textus eſt expreſſus, loquens de clauſula *appellatione remota*. in cap. ſecundo requiris 41. de appellationibus, ibi, *nihil enim intereſt, vtrum inhibeatur primo, an ſecundo, in me-*
218 *dio, an in fine*: † *cum ſicut vtriuſque iuris argumenta nos docent, ea quæ in principio, ad medium, & ad finem; illa vero, quæ in medio, ad finem, atque principium ſæpe referri contingat*. vbi notat Abbas, num. 3. 4. & 10. ac reliqui omnes.

Ex quibus, in caſu noſtro iſtam poſteriorẽ ſententiam libenter amplector: quam etiam locum habere puto, licet Iudex, ad quem declarauerit primam ſententiam eſſe notoriè nullam, & attentatam, quia non propterea
219 eſt remouendus a poſſeſſione † immiſſus ab ordinario, donec de dicta nullitate, vel attẽtatis adſint tres conformes, vel res iudicata, quicquid ſenſerit in alio propoſito Parladorus in 6. fundamento huius opinionis relatus, ſub num. 213.

Aliter namque, quilibet Iudex ſuperior
220 de facili diceret † primam ſententiam eſſe manifeſte nullam, & iniuſtam, vt ſuam poſſet ſententiam executioni mandare, & quia pendente appellatione à ſecunda ſententia, declarãte primam nullam, & attentatam, ni-
221 hil debet innouari, † cum a tali pronunciatione detur appellatio. Rota deciſ. 2. de ſenten. & re iudica. in nouis, & deciſ. 28. eodem titulo, in antiquis. Ægidius Bellam. deciſ. 37. Lancellot. de attent. 3. parte, cap. 28. num. 44. cum ſequentibus, & num. 99. & ita ſeruat Rota; Ideoque ſi actor dicit primam ſententiam eſſe notorie iniuſtam, attentatam, & nullam; reus ſimiliter contrarium aſſeret, ac propterea appellationi deferen-
222 dum erit, quouſque re iudicata † terminetur.

Secundo quęro, pone verſa vice, quòd Ordinarius primus Iudex non elegit, nec ſententiam protulit, nec minus aliquem ex oppoſitoribus in poſſeſſionẽ immiſit, ex eo forſan, quòd ante ſtatum examinis, ſeu electionis, aliquis de oppoſitoribus appellauerit ab aliquo grauamine irreparabili, vt potè denegatione admiſſionis ad concurſum, vel termini competentis ad probandum ſuas habilitates, & incumbentia, vel a denegatione articulorum, vel admiſſione aduerſarij, vel articulorum illius, vel ab incompetentia Iudicis, vel a proceſſu malè ordinato, vel alio ſimili, in quibus ca-
223 ſibus datur † appellatio. cap. 1. de dilationibus. cap. ex parte, il 1. 47. cap. ex parte, il 2. 67. de appellationibus. Caputaquen. deciſ. 137. parte 3. Puteus deciſ. 150. num. 3.

Si primus Iudex denegat executionem & admittit appellationẽ in ſecũdus Iudex poſſit exequi ſuã ſententiã non obſtante appellatione.

lib. 3. Rota deciſ. 8. de teſtibus, in nouis. Lancellot. de attentatis ſecunda parte, cap. 12. limit. 1. num. 4. cum ſequentibus, & nu. 100. cum multis ſequentibus. Menochius in loco ſtatim citando. Et latius dicam in gl. 9. poſt §. 1. in annotationibus contra nullitat. & attent. in cauſis beneficialibus, ſub. 3. annotatione, ex num. 176. vſque 202.

Quamuis enim appellatio ſuſpenſiua re-
224 moueatur a diffinitiua, † non tamen cenſetur remota, ab inordinato proceſſu, vel interlocutoria: grauamen irreparabile continente; ſed potius talis appellatio ligat manus iudi-
225 cis, vt ad vlteriora procedere non poſſit, † Bald. in cap. ex conqueſtione, ſub numer. 1. ibi, *non debuit*. de reſtitu. ſpoliat. Iaſ. in l. 1. ſub num. 5. verſ. *ſecundo limita*, C. de bonor. poſſeſſio. ſecundum tabulas, vbi Decius, nu. 6. verſ. *quinto, & ab inordinato*. Ioſephus Ludouicus deciſ. 39. num. 8. deciſ. Pedemontana 25. num. 14. verſ. *contrariam*. Couarru. in practicis quæſtionibus. cap. 23. num. 8. verſ. *cæterum licet a ſententia*. Menochius de adipiſcen. rem. 4. num. 446. & ibidem, ex num. 807. vſque 825. Surdus deciſ. Mantuana 36. num. 17. ac dicam in gl. 9, poſt. §. 1. in annotatione 3. num. 201. & 202.

Vtrum (inquam) in hoc caſu Metropolitanus, vel alius iudex appellationis, qui grauamen reuocauit, & cauſam in negocio principali (quando iudex, à quo non pronunciauerat) retinuit, iuxta formam tex. in c. vt debitus honor. 59. de appellationibus. Couar. in practicis quæſtionibus. cap. 9. num. 5. Ac præuio concurſu idoniorem elegit, illique collationem fecit, poſſit illum non obſtante appellatione, per alium ex oppoſitoribus
226 interpoſita, in poſſeſſionem mittere, † & ſuã ſententiam executioni mandare.

Breuiter, & reſolutiuè concludo, quòd ſic, quia nulla præceſſit executio, quæ extinguat
227 effectum † viæ executiuæ, vt dixi in quæſt. præcedenti, in primo fundamento ſecundæ partis, num. 189.

Item, quia Metropolitanus, vel alius Iudex
228 in iſto caſu dicitur primus Iudex, † & inſtantia prima, quoad negocium principale, & tamquam primus Iudex ſubrogatus in locũ Epiſcopi, iure illius vti debet. l. ſi cum. §. iniuriarum. ff. ſi quis cautionib. Tiraquel. de retract. lignag. §. 32. gloſſa 1. a num. 10. vſque 28. Ant. Gabriel. tit. de reg. iuris, con. 2. vbi 21. ampliationes, & 15. limitationes aggregat

Item, quia aliàs ex longa vacatione parrochialis, periculum ſequeretur animabus.
229 † cap. ſi Apoſtolica 35. de præbend. lib. 6. de quo textu plura ſcripſi in §. 5. proœmiali ex n. 125. vſque ad nu. 147.

Denique cadem ratio exequendi militat in

in iſto caſu, quę etiam militat reſpectu ſententiæ ab ordinario prolatæ, cum nemo reii-
230 ciatur a poſſeſſione. † l. illud. ff. ad leg. Aquiliam. Rota deciſ. 21. nu. 3. de præbend. in nouis, ac dixi in §. 7. proœm. num. 104. & 105.
231 Nec non ceſſant inconuenientia, † quæ fuerunt conſiderata pro ſecunda opinione quęſtionis præcedentis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatronatus.

Quapropter idē dicendū apparet, quando Epiſcopus fecit electionem, & collationem alicui, illum tamē minime miſit in poſſeſſio-
232 nem, † ex aliqua cauſa ſibi bene viſa, & poſtea Metropolitanus reuocat illam collationem, & alteri confert parrochialem, ac in poſſeſſionem immittit; tunc quidē, cum nulla præceſſerit executio, & poſſeſſio ſit vacās, executioni locū eſſe arbitror ex ſupradictis.

Vnde dixit Parladorus, lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. parte quinta. §. 15. nu. 8. quòd ſi Iudex, apud quem executio, vigore Inſtrumenti petita eſt, pronunciauit additioni locum non fore, & a tali ſententia actor appellauit, & Iudex appellationis reciſa ſententia, executioni locum eſſe declarauit, a qua item pro parte rei, fuit prouocatum, quòd non obſtante hac debitoris appellatione, ipſe Iudex, qui ſecundam protulit ſententiam, poterit eam ad debitam exe-
233 cutionem perducere, † Nam hæc additionis ſententia, à primo Iudice, an à Iudice appel-
234 lationis feratur, nihil intereſſe debet, † l. poſt quam. §. Imperator. ff. vt legatorum nomine caueatur. Bart. in l. 3. §. 1. nu. 5. ff. de duobus reis, in verſ. *& puto eum bene dicere.* Abbas in cap. cum Ioannes, num. 17. de fide inſtrumentorum.

Quod non procedit, quando prima ſententia vulnerauit inſtrumentum executiuum, declarando eum eſſe falſum, vel vſurarium,
235 aut ex alio quolibet capite † nullum; nam tunc ratione dictę vulnerationis, nunquam amplius inſtrumentum paratam executionē haberet, vt dixi in tertio fundamento poſterioris opinionis quæſtionis præcedentis, nu. 202. Et militat, etiam ſi allegaretur primam ſententiam vulnerantem eſſe nullam, quam-
236 diu de nullitate, res iudicata non adeſt, † vt Rota ſæpe cenſuit, & ſcripſi in fine quęſtionis præcedentis ex num. 221.

Sed eſt intelligendum, quando ex alia ratione, non concernente vires inſtrumenti, contra executionem pronunciata fuerit ſententia, vt potè, quia appareret de ſolutione, cum re vera non conſtaret, vel quia non fuit
237 actoris perſona † legitimata, ſeu proceſſus benè fulminatus; ac ſubſtantiatus non erat, ita videtur diſtinguere Rota deciſ. 132. ante numerum primum, & numero primo, parte ſecunda diuerſorum, dum dicit, quòd tunc efficitur via ordinaria, & ceſſat executiua, quando Inſtrumentum fuit vulneratum; ſecus vero ſi non inſtrumentum, ſed mandatū
238 † executiuum vulneraretur: quod etiam ſenſit idem Parladorus, vbi ſupra, in fine, quatenus ait, quòd tunc ſolent Iudices executionem irritantes integrum ius creditori reſeruare, & quod cautius, & circumſpectius erit ad difficultates euitandas, ſtante tali reſer-
239 uatione potius ex integro executionem † repetere, quam ad appellationis remedium confugere.

Sic etiam tenuit Rota, teſte Puteo deciſ. 426. lib. 2. quòd Iudex Rotæ, ad quem cauſa appellationis, ſuper denegatione executionis, iuxta formam ſtatuti vrbis fuerat deuo-
240 luta, potuit executiuè procedere, † iuxta formam præfati ſtatuti.

Similiter, quādo appellatur à denegatione executionis, vigore breuis, & cauſa in Rota committitur, poteſt Iudex Rotæ, iuſtifica-
241 to conſtito breuis, illud exequi, † prout poterat Iudex à quo, vt fuit dictum in vna Hiſpalen. fructuū 15. Martij, ann. 1596. coram R. P. D. meo Litta. Rota deciſ. 19. num. 3. de re iudicata, in nouis.

Tertio quęro, an beneficia ſimplicia
242 ſint per concurſum † prouidenda, concludo negatiue; quia regulariter beneficia ſimplicia minimè prouideri debent per concurſum. *An beneficia ſimplicia ſint per cōcurſum prouidenda reſolui tur, quod non niſi in certis caſibus*
243 Nec inſpecto iure communi, † de quo ſolum requiritur idoneitas eius, qui prouidetur. cap. conſtitutis, il 2. vbi Abbas, & Franchus, num. 4. Decius, num. 5. de appellationibus, idem Decius conſ. 129. num. 9. Rebuf. ad concordata, in rubrica, de electionis derogatione, verbo, *digniorem.* Couarru. in regula peccatum, ſecunda parte. §. 7. num. 4. Nat. conſ. 537. num. 53. lib. 3. Caputaquenſis deciſ. 69. libro primo, in manuſcriptis, & fuit reſolutum in vna cauſa Calagurritana reductionis motus proprij, 29. Martij, an. 1591. coram R. P. D. meo Seraphino meritiſſimo Rotæ Decano.
244 Nec inſpecto Concil. Tridentino, † ſi quidem in ſolis beneficijs curatis præſcripſit formā examinis per concurſum, vt apparet in d. cap. 18. ſeſſ. 24. in alijs vero, requirit habilitates de iure communi neceſſarias, cap. 4. in fine, ſeſſ. 23. de reformatione, & cap. 13. ſeſſ. 7. Rota deciſ. 10. num. 1. & per totam, parte ſecunda diuerſorum, & ita cenſuit Sacra Congregatio Concilij, & fuit etiam reſolutum in dicta cauſa Calagurritana reductionis motus proprij 29. Marti, an. 1591. coram d. R. P. D. meo Seraphino Rotę Decano.

Dixi regulariter, quia aliquando ex par-
245 ticulari ratione, & ſpeciali priuilegio † beneficia ſimplicia prouideri ſolent per concur-

curſum, prout videmus in Canonicatibus
246 † Doctoralibus, & Magiſtralibus, ex diſpoſitionibus conſtitutionum Sixti IV. & Leonis X. quoad Regna Caſtellæ, de quibus ſuo loco dicemus, & in Canonicatibus lectionis Sacræ ſcripturæ, vt per Concil. Triden. c. 1. ſeſſ. 5. diſponitur, & dicam in gl. 9. §. 2.

Et in diœceſibus Burgen. Calagurritan.
247 & Palentina, † vbi beneficia patrimonialia, quamuis ſimplicia, prouidentur per concurſum ſolis filijs patrimonialibus: Nec non in Curia ſæpe prouidentur de ordine Papæ be-
248 neficia † ſimplicia per concurſum: ac in diœceſi Granaten.

Quarto quæro, an hodie beneficia curata poſt Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. de reformatione. cap. 1. §. eamdem omnino, & per totum, requirant magis
249 enixam, & præciſam reſidentiam, † quam ante dictum Concilium? Concludo, quòd ſic, ac propterea, quamuis Parrochus poſſet an-
250 te Concilium ſtudiorum cauſa † per ſeptennium, de ordinarij licẽtia abeſſe, vt probatur in cap. cum ex eo 33. de electione, lib. 6. latè per Bernardum Diaz, & ibi additionatorem, Salcedum in praxi criminali, cap. 52. Nauarrum in manuli, cap. 25. nu. 120. Rebuffum in praxi, tit. de diſpenſatione de non reſidendo, nu. 25. Hodie tamen ordinarij minime poſſunt talem licentiam conce-
251 dere, † nec Parrochi ſtudiorum cauſa abſentiam facere, vt declarauit Sacra Concil. Trident. Congreg. dicens.

Cura- ta bene ficia, an hodie poſt Cõ cilium equi- rãt ma- ius pre ciſã re- ſidẽtiá, quã an- te di- ctũ Cõ cilium.

Obtinentibus Parrochiales Eccleſias poſt Concilium Tridentinum ſtudendi, licentia, ac in abſentia ſtudiorum cauſa, fructus percipiendi, non datur.

Et poteſt eſſe ratio, nam cum hodie per d. cap. 18. ſeſſ. 24. Eccleſiæ parrochiales prouideantur per concurſum, præſupponitur, quòd ille, qui tamquam idoneor parrochialem Eccleſiam per concurſum, alios ſu-
252 perando † aſſecutus fuerit, iam prius, ita ſtuduerit, quòd ſtudiorum cauſa abeſſe neceſſe non ſit, & ideo ceſſat occaſio abſentiæ, ne ſub hoc prætextu, ſeruitium defraudetur.

Et quia poſt Concilij Tridentini promulgationem, nonnulli occurrerunt ad Sedem Apoſtolicam, pro obtinenda licẽtia de in abſentia ſtudiorum cauſa, fructus percipiendo, & eam obtinuerũt, ex quo graue Parrochialium Eccleſiarum præiudicium reſultabat. Pius IV. fecit quamdam conſtitutionem ſub data 24. Nouembris 1564. quę eſt in bullario 113. per quam ſanciuit, quòd tales licen-
253 tiæ conceſſæ nullatenus ſuffragarentur, † niſi ordinarij conſenſus accedat.

Sic etiam Rector parrochialis abeſſe non poteſt pro legendo in Ciuitate Cathedram
254 Grammaticæ, † quamuis alius idoneus, qui legeret, non inueniatur, vt dixit eadem Sacra Congregatio per hæc verba.

An deficiente magiſtro grammaticæ in Ciuitate, poſſit in ea curatus habitare, relicto idoneo Vicario, & approbato, cum congrua mercede in parrochiali, dummodo ſolemnibus diebus interſit? Congregatio cenſuit non poſſe.

Et quamuis Epiſcopus queat in ſuo ſeruitio occupare duos Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, & fructus in abſentia percipient, nam ſeruiendo Epi-
255 ſcopo, Eccleſiæ inſeruire dicuntur. † cap. de cætero. cap. ad audientiam, de clericis non reſidentibus. l. final. tit. 16. Partita prima,
256 quæ iura non ſunt † derogata per Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 12. verſ. *præterea*. de reformatione, vt conſuluit Nauarrus conſ. 1. & 2. de Clericis non reſiden.

Quos benefi- ciatos poſſit Epiſco pus oc- cupare in ſuo ſerui- tio.

Ita vt etiam locum habeat in Canonicati-
257 bus, Doctorali, & Magiſtrali, † vt fuit reſolutum in Rota, in vna cauſa Placentina fructuum 14 Martij an. 1550. teſte Puteo, deciſ. 294. incipit *in vna Placentina*, lib. 3. quod eſt ſatis notandum.

Tamen non poteſt Epiſcopus Rectorem
258 † Eccleſiæ Parrochialis extrahere à ſeruitio parrochialis, & illum occupare in ſeruitio ipſius Epiſcopi, & Eccleſiæ Cathedralis, vt exerceat officium Vicarij, Viſitatoris, vel Secretarij, ſeu in alio Miniſterio occupetur, vt ſimiliter Sacra Concilij Tridentini Congregatio cenſuit, dicens.

An Epiſcopo liceat pro Cathedralis Eccleſiæ ſeruitio, & item ſuo, aliquem ex curatis ſuæ diœceſis ex ipſorum Eccleſiis, conſtituto in illis idoneo Vicario, ad certa negocia adhibere, qui quando in huiuſmodi ſunt, ſeruitio a ſuis Eccleſiis minimè abeſſe cenſeantur? Congregatio cenſuit non licere, & iterum.

An ſi Epiſcopus iudicauerit expedire, vti opera alicuius curati pro ſecretario, vel pro Vicario foraneo, poſſit abeſſe, vel excuſetur a reſidentia, dummodo cura ſuæ Eccleſiæ diligenter exerceatur? Congregatio cenſuit non poſſe. Item.

Epiſcopus non poteſt vti opera Parrochi in viſitatione, vel alio ſeruitio ſuæ diœceſis, niſi pro tempore duorum menſium à Concilio permiſſo: & idoneus Vicarius deputetur.

Vnde hodie non eſt ſecurum conſilium
259 Nauarri, † ſub titulo de clericis non reſiden. dum contrarium dixit.

Sed ſane videtur, quòd ſupradicta etiã locũ habeât inſpecto ſolo iure cõmuni, quia dicti tex. in d. c. de cętero, & c. ad audientiã, ſolum
260 loquitur de † Canonicis: & licet aliqui Doctores extendant, vt à fortiori locum habeant in alijs beneficijs, dummodo concurrat di-
261 diſpenſatio † Epiſcopi, vt Ioannes Andreas in d. cap. ad audientiam, verſ. *dici poteſt*. quem ibi ſequitur Butrius, numero 9. Cardinalis, quæſtione 4. Imola, numero 13. Anania in

in principio. Ancharanus notab. 3.
Tamen hoc non ita indiſtinctè admitten-
dum eſt, ſed ita demum,ſi concurrat vtilitas
262 † Eccleſiæ, iuxta diſtinctionem Abbatis in
d. cap. ad audientiam, num. 8.Ioannes Sel-
ua de beneficio,quarta parte, quæſt. 6.num.
33. Rota in vna Calagurritana fructuum 18.
Martij 1588. coram Bubalo, quę hodie eſt
deciſio 222. parte ſecunda diuerſorum, in
impreſſis; vbi propterea fuit reſolutũ, quòd
Epiſcopus Calagurritanus nõ potuit extra-
263 here quemdam portionarium† Eccleſiæ Ca-
thedralis, non capitularem,vt exerceret of-
ficium Vicarij generalis in eadem diœceſi,&
quòd illud non redundabat in vtilitatem Ec
cleſię:licet num. 6.aliud dicat, quoad Vica-
264 rium electum à Capitulo ſede vacãte, †quia
ille faciet fructus ſuos non reſidendo,ſed of-
ficium Vicarij generalis exercendo, cum Pa-
uino de officio,& poteſt.Capituli Sed. vacan
te 2.par.quæſt.10.ſub num.5.Rebuff. in pra-
xi titulo de Vicaria,num.4.
Immo,& quòd magis eſt, Parrochus non
excuſatur à reſidendo propter officium in-
265 quiſitoris, † vt pariter eadem cenſuit Con-
gregatio, dicens: *Inquiſitoris officium exercens*
a reſidentia parrochialis non excuſatur.
266 Neq;etiam excuſatur ſubcollector† Apo-
ſtolicus,vt ſequentibus verbis Sacra reſpon-
dit Congregatio. *A reſidentia non excuſatur*
exercens officium ſubcollectoris Apoſtolici.
Neque lis mota ſuper eadem Parrochiali
267 in ſolo petitorio, † non autem in poſſeſſorio,
eum a reſidentia excuſare valet, vt cenſuit
ipſamet Illuſtriſſimorum Interpretum
Congregatio Sacra dicens: *Obtinens Par-*
rochialem Eccleſiam per prouiſionem Sedis Apoſto-
licæ, & habens liberum curæ exercitium, & om-
nium bonorum,fructuum,& prouentuum,ad dictam
Eccleſiam parrochialẽ pertinentium,poſſeſsionem,li-
cet in limine adeptæ poſſeſsionis prædictæ, mota lis
fuit, per aliquem in petitorio, tamen tenetur ad re-
ſidentiam in dicta Eccleſia.
SIMILITER, quãuis habens duo beneficia
requirentia perſonalem reſidentiam, ex di-
ſpenſatione poſſit inſeruire in Eccleſia, in
268 qua malit eligere, † ſi ſunt æqualia bene-
ficia, gl.verbo *retinere*.in c. non poteſt 21. de
præbend. lib. 6.& ſi æqualia non ſint, tenetur
reſidere in Eccleſia digniori. † ca. extirpan-
269 dę.§.qui vero,& ibi notat Abbas,num.5. de
præbend. vbi probatur,quòd habens bene fi-
cium curatum in parrochiali, & prębendam
in Cathedrali, tenetur in Cathedrali, vti di-
gniori inſeruire,& reſidere;Hodie tamen ſe-
cus erit,quia ſi aliquis ex Apoſtolica diſpen-
ſatione obtinere inſimul poſſet Eccleſiam
parrochialem,& Canonicatum,aut dignita-
tem, etiam poſt Pontificalem maiorem, ſeu
principalem in quibuſuis Patriarchalibus,
aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, ſeu
Collegiatis Eccleſijs, cum prima, & præci-
270 pua † debeat eſſe animarum cura, tenetur
271 reſidere in Eccleſia Parrochiali,†vt Pius V.
ſanciuit per ſuam conſtitutionem, incipien-
tem, *cupientes*.ſub num.8.Idus Iulij 1568.quę
eſt in bullario 64.vbi cauetur,quòd reſiden-
292 do in parrochialibus lucretur fructus†in Ca
thedralibus, & Collegiatis Eccleſijs,(quoti-
dianis diſtributionibus dumtaxat exceptis)
quæ conſtitutio,etiam procedit, quoad ob-
tinentes præbendas theologales,& magiſtra
les inſimul, cum parrochiali ex diſpenſatio-
ne Apoſtolica, nam in parrochiali inſeruire
tenentur, vt ſæpe cenſuit Sacra Congrega-
tio ſuper declaratione Concil. Triden. ſeſſ.
5. cap. 1.Et ſi dictam conſtitutionem vidiſ-
ſet Nauarrus,non egeret diſputatione illius,
conſilium 19. ſub titulo de clericis non reſi-
den.dum dubitat, & diſputat, an canonicus
regularis, qui obtinet parrochialem, tenea-
tur in illa reſidere.
Lege etiam Hiſpana 27.titulo 3.lib.1.re-
copilationis dicitur,iuſtũ eſſe, quòd omnes,
curata beneficia in illis Regnis poſſidentes,
273 † in ſuis Eccleſijs reſidere, & inſeruire te-
neantur, & exhortatur.Prælatos,vt deſuper
particularem curam adhibeant.
Subnectere etiam libuit, circa hanc mate Curiales ſunt ab ſpolio excẽpti.
riam reſidentiæ in beneficijs curatis, quòd
quamuis ad fauorem incolarum, & curialiũ
274 † Romanæ curię emanauerint plura priuile-
gia, præſertim circa facultatem diſponendi,
& teſtandi de quibuſcumq; bonis, etiam in-
tuitu Eccleſiarum parrochialium, aut benefi
ciorum curam animarum habentium,aut ali
ter quomodocumque acquiſitis: nec non ſuc
cedendi ab inteſtato in illorum bonis,perin-
de, ac ſi non prouenerint ratione beneficio-
rum, aut redditũ Eccleſiaſticorum: ita
vt nullatenus ſit locus ſpolio cameræ Apo-
ſtolicæ. Ac etiam procedere in Cardinali-
bus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſco-
pis,Abbatibus, & in quibuſuis,alia beneficia
Eccleſiaſtica,cum cura,& ſine cura obtinen-
tibus, Conſtitutum fuerit, per conſtitutio-
nem 4. Sixti IV.& conſtitutionẽ 7.Iulij II. &
conſtitut.13. Leonis X.& præcipue per con-
ſtitutionem 3. Iulij III. ac conſtitutionem
31. Pij. IV.& tradit Rodoanus in ſuo tracta.
de ſpolio Eccleſiæ, quæſtione prima,a nu-
mero 47.& 48.
Hodie tamen poſt Concil. Tridentinum
talis exemptio moderatur, & limitatur,
quoad omnes Patriarchas, Archiepiſcopos,
Epiſcopos, & alias quaſcumque perſonas
curam animarum habentes,in proprijs Ec-
275 cleſijs reſidere nolentes, † vt plene habetur
in conſtitutione 115.eiuſdem Pij Papę Quar
ti, incipit,*in ſuprema.*

In reliquis vero prædicta exemptio cu-
276 rialium ſalua, & intacta † remanet. l. præcipimus in fine. C. de appellat. l. ſancimus. C. de teſtamentis. Caputaquen. deciſ. 81. n. 7. & 8. p. 2. Menoch. de præſumption. libro 6. præſumpt. 36. à numero primo cum ſequen.

277 Dummodo non diſponatur † ad fauorem illegitimæ prolis, vt Cauetur per Conſtitutionem 120. Pij Quinti, incipit: *Quæ ordini Eccleſiaſtico*. Alia etiam plura circa priuilegia Curialium dixi in gloſſa quarta à numero 147. vſque 159.

Summaria gloſſæ 7.

1 *Secularia præſumuntur omnia beneficia.*

2 *Diuus Petrus primus patronus beneficiorum, fuit ſecularis.*

3 *Secularia eſſe beneficia, Epiſcoporum intereſt, & num. 7.*

4 *Regularia beneficia, regularibus ſunt conferenda.*

5 *Regularis beneficij impetratio, ſine mentione regularitatis erit nulla.*

6 *Secularis beneficij collatio facta Monacho, non tenet.*

8 *Præſcriptio 40. ann. requiritur ad efficiendum beneficium regulare de ſeculari.*

9 *Præſcriptio ſola decennalis ſufficit, vt regulare beneficium reducatur ad ſeculare, ſed contra. & num. 36.*

10 *Præſcriptio decennaria ſufficit ad tollendam quadragennariam, quando fit reductio ad ius commune.*

11 *Renaſcitur facilius quælibet res, quam de nouo naſcitur.*

12 *Solemnitas minor requiritur in deſtruendo, quam in conſtruendo.*

13 *Fauorabilis eſt omnis redditus ad Ius commune.*

14 *Alienatio facta, ſine debita ſolemnitate tenet, quando actus ad ſuam naturam reuertitur.*

15 *Res omnis per quaſcumq; cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.*

16 *Præſcriptio quadragenaria completa facit ius, & agitur de auferendo iure quæſito.*

17 *Fauorabilis non eſt, redditus ad ius commune, quando quis priuatur iure ſuo, iam radicato.*

18 *Lucrum quæſitum, & radicatum, pro damno reputatur.*

19 *Priuilegium, ante conceſſionem, eſt contra ius commune, ſed poſtea eſt de iure communi.*

20 *Gratiam facere, à gratia procedit, ſed poſtquam eſt facta, debet de iure ſortiri effectum.*

21 *Præſcriptio, quando eſt in fieri, dicitur odioſa, & contra ius, ſed quando eſt acquiſita dicitur ſecundum ius.*

22 *Deciſio 2. Rotæ de præbend. in nouis tres caſus conſtituit, qui aſſignantur. & numero 23. 24. & 25.*

26 *Præſcriptio quadragenaria non tollitur, niſi per aliam quadragenariam, quòd etiam procedit in materia optionis. & num. 27.*

28 *Opinio Abbatis in cap. veniens. num. 22. de præſcription. fuit à Rota examinata, & reiecta.*

29 *Fauorabilis tunc dicitur reuerſio ad ius commune, quando fit per viam legis generalis, ſecus ſi per viam actus particularis.*

30 *Ius primeuum, ſi non eſt omnino extinctum, erit fauorabilis reuerſio ad illud, alias non.*

31 *Ius eliſum. & diminutum durat in eſſentia, ſed in iure prorſus ſublato nullæ ſunt reliquiæ, & numr 32.*

33 *Regula de non tollendo, an procedat, quando per reſcriptum fit deductio ad ius commune, & Rota tenuit, quòd ſic. & n. 34.*

35 *Regula de non tollendo, an procedat, quando auferuntur clauſulæ de gratia alterius, vt materia reducatur ad primeuum ſtatum.*

37 *Cap. cum de beneficio de præben. li. 6. materiam declarantes citantur.*

38 *Secularia beneficia ſunt multiplicia.*

39 *Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primitiatus, Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus, ſunt ſecularia beneficia.*

40 *Chorepiſcopatus antiquitus erat beneficium ſeculare.*

41 *Abbatia ſecularis, & aliæ dignitates inferiores hic mentionatæ ſunt beneficia ſecularia, & n. 42. & 43.*

44 *Parrochialis, Canonicatus, præbendæ, præſtimonia, & Cappellaniæ ſunt beneficia ſecularia, & n. 45. 46. & 47.*

48 *Epiſcopatus, quamuis ſit ſeculare beneficium, poteſt regularibus conferri.*

49 *Regularibus poſſunt de iure communi conferri Eccleſiæ parrochiales, ſuadente neceſſitate, vel vtilitate propter bonum curæ, & numer. 50. & 52.*

51 *Regularibus non poſſunt de iure communi conferri dignitates ſeculares, cura animarum carentes.*

53 *Regularibus hodie nulla beneficia ſecularia, ſine Apoſtolica diſpenſatione conferri poſſunt. Immo non ſolet deſuper concedi diſpenſatio. & num. 54. & num. 55. agitur de conſtitutione Pauli Quarti.*

Secularia. gloſ. 7.

Secularia præſumuntur omnia beneficia.

SECVLARIA præſu-
muntur, in dubio omnia
1 beneficia, † niſi regularia
probentur, quia poſt-
quam Diuus Petrus fuit
2 ſecularis, † præſumitur
fuiſſe ſic fundata benefi-
cia, ſequendo illum primum patronum, &
primum ſtatum. Rota deciſ. 2. ſub n. 2. verſ.
facit ſecundum ea, quia de iure communi. de præ-
bendis in nouis. Franchus poſt alios in cap.
cum de beneficio. num. 5. de præben. libro 6.
Nicolaus de Milis in repertorio, verbo, *be-
neficia omnia ſunt ſecularia de Iure communi*. nu.
10. Philippus Probus in additionibus ad Mo
nachum in dicto cap. cum de beneficio, num.
5. & in cap. ſuper eo ſequenti, numero 5. de
præbend. lib. 6. Ioannes Staphilæus de lit.
gratiæ in decima forma expectatiuarum. nu-
mero 3. Rebuff. in praxi. tit. quotuplex ſit
beneficium. num. 4. Hojeda de Incompati-
bilitate beneficiorum in præfatione ſub nu.
6. Maſcard. de probationibus concluſ. 172. n.
1. & per totam, vbi tres limitationes ponit,
& fuit dictum in vna Pampilonen. Prioratus
21. Iun. 1599. coram R.P.D. meo Pamphilio,
& faciunt ea, quæ dixi in §. primo proœmia-
li, à numero primo.

Et intereſt Epiſcoporum, quòd beneficia
3 ſint ſecularia, † vt ſit illis libera conferendi
facultas, cui velint, & non adſtringantur
conferre regularibus, & diminuatur pote-
ſtas in cui conferendo. Philippus Probus in
additionibus ad Monachum in d. c. cum de
beneficio. n. 6. verſ. *Item conſuetudo faciens*. de
præben. libro 6.

4 Nam beneficia regularia, ſecularibus †
non ſunt conferenda, vt in d. c. cum de be-
neficio diſponitur, & expreſſe per Conc. Tri-
dent. ſeſſ. 14. c. 10. & ſeſſ. 25. c. 21. de regulari-
bus ſtatuitur.

Hinc, ſi beneficium regulare impetratur
5 à Clerico ſeculari, † non facta mentione de
regularitate, erit gratia nulla. Felin. in cap.
in noſtra, n. 41. de reſcriptis. Ioann. Selua de
beneficio. 3. p. q. 11. n. 122. Caſſadorus deciſ.
4. à n. 1. de præbendis.

Sicut per contrarium, non teneret colla-
6 tio facta Monacho de beneficio ſeculari, †
non facta mentione ſecularitatis, cum ſe-
cularia beneficia ſecularibus; & regularia
Regularibus conferri debeant, vt probatur
in dicto cap. cum de beneficio de præbendis
libro ſexto. Ægidius Bellamera deciſ. 171.
incipit, *collatio facta Canonico*. Felin. in dicto
cap. in noſtra. nu. 44. Menochius de arbitra-
rijs. lib. ſecundo. cent. 3. caſu 201. numero
86. & 87.

Ego vero, ex alia ratione puto magis in-
tereſſe Epiſcoporum, ne beneficia ſint regu-
7 laria, niſi ſecularia, † videlicet, quia regu-
laria beneficia, regulariter non conferuntur
ab Epiſcopis, ſed debent conferri ab Abba-
tibus. capit. finali de regularibus. lib. 6. vbi
notant omnes. Abbas in cap. ea noſcitur. n.
4. de his, quæ fiunt à Prælato ſine conſen. ca-
pituli. Ioann. Selua de beneficio. ſecunda
parte. quæſtione 22. numero 45. & 46. Man-
doſius in regula tertia Cancellariæ. quæſtio-
ne 9. numero quarto. de quo etiam vide,
quæ dixi in gloſſa vigeſima tertia, in verſic.
regulares autem collatores à nu. 20.

Vnde quamuis ad præſcribendum ſta-
tum regularitatis, & efficiendum,
quòd de beneficio ſeculari efficiatur regula-
8 re, requiratur præſcriptio † quadragenaria.
tex. in d. cap. cum de beneficio ibi, *vt præſcri-
ptio legitima ſit completa, &c.* de præbendis lib.
6. iuncta gloſſ. verbo, *legitima*, & ibi com-
muniter omnes. Staphilæus de litteris gra-
tiæ in 8. forma expectatiuarum. numero 40.
Rebuff. in praxi. titulo quotuplex ſit benefi-
cium. num. 5.

Quãdo ſufficiat minus tẽpus ad præſcribẽdã, quãdo res reuertitur ad primæuam naturam late declaratur vſque ad n. 37.

Tamen ad præſcribendum ſtatum ſecula-
9 ritatis, ſufficiunt decem anni, † cum pro-
pter adſiſtentiam iuris communis fiat redu-
ctio ad primæuum ſtatum, & de facili res
reuertatur ad priſtinam naturam. Staphi-
læus de litteris gratiæ in decima forma ex-
pectatiuarum. numero tertio. Gomezius de
expectatiuis, ſub numero 106. vbi allegant
prædictam deciſionem ſecundam de præben.
in nouis.

Ideo dicit Abbas in cap. fin. num. 19. in
fine de conſuetudine, & Felinus late in cap.
cum acceſſiſſent. numero 5. & 6. & 30. in fi-
ne de conſtitutionibus, & in cap. cum om-
nes. numero ſeptimo, & octauo, cum ſequen-
tibus eodem titulo, quòd ſi agitur de tollen-
da conſuetudine, vel præſcriptione acqui-
ſita, contra ius per tempus quadraginta
annorum, quòd ſufficiunt ſolum decem an-
10 ni, † cum reuertatur ad ius commune, quia
11 facilius res renaſcitur, † quam de nouo na-
ſcitur. l. ſi teſtamentum 23. & ibi gloſſa,
verbo, *imperfectum*. ff. de teſtamentis, Et in
12 deſtruendo minor † ſolemnitas requiritur,
quam in conſtruendo. Felinus in dicto cap.
cum acceſſiſſent. numero quinto. verſic.
hanc declarationem intellige. & in dicto nume-
ro 30. in fine, in quibus locis cumulat
quamplura de fauore redditus ad ius com-
13 mune, † & Iaſſon. in l. ſi vnus. §. pactus ne
peteret, numero quinto, & ſequentibus. ff.
de pactis.

Sicut

Sicut etiam, quamuis Epiſcopus non poſſit alienare bona Eccleſiæ, nec illi tacite, nec expreſſe preiudicare, ſine conſenſu Capituli: tamen quando per talem alienationem, ſeu preiudicium, res alienata, & actus reuertitur ad ſuam naturam, tenet alienatio,
14 † ſine dicto conſenſu, ſiue preiudicium ſit magnum, ſiue paruum, vt docuit Abbas in cap. veniens. numero ſecundo. alias numero 23. de preſcriptionibus. Felinus in dicto capit. cum acceſſiſſent. numero ſexto, verſ. *ad idem*, & numer. 30. de conſtitutionibus, & in cap. cum omnes numero octauo. Mantua. num. 40. verſ. *ſecundo quia ad idem*, de conſtitution. Ferret. conſ. 38. num. 15. verſ. *ad idem*, lib. 1. Beroius conſ. 7. num. 27. lib. 3. Bertachin. in tract. de Epiſcopo. lib. 4. p. 4. n. 21. Gozadin. conſ. 26. n. 55. Aimon. conſ. 135. ſub nu. 38. Gomezius in reg. de non tollendo Iure queſito. q. 16. Tiraquel. de Iure primog. queſtione 24. numero ſeptimo, qui omnes fundantur per tex. in cap. 1. & cap. fin. de pactis. libro 6.

Cæterum hoc, quòd dicimus de preſcriptione decennali, quòd ſufficiat ad deſtruendam preſcriptionem quadragennalem completam, & ſic ad efficiendum, quòd beneficium reducatur ad primeuum ſtatum ſecularitatis, non tranſit, ſine maxima difficultate, quia omnis
15 † res per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur. l. nihil eſt tam naturale. ff. de regul. Iuris, cap. primo. eodem tit. in decretalibus.

Item, quia ſi preſcriptio 40. ann. eſt iam
16 completa, & radicata, ipſa facit ius, † & agitur de auferendo iure queſito, quòd equipollet iuri communi. Neguſantius in ſua Silua nuptiali. libro ſexto. numero 26. qui dicit poſt Rocchum de Curte ibi citatum, materiam redditus ad ius commune, non eſſe fauorabilem, quando quis priuatur
17 iure ſuo. † Et radicatio, & incorporatio eſt, adeo efficax, vt conuertat lucrum, in damnum: lucrum enim queſitum, & radicatum,
18 pro damno reputatur. † l. cum te, & ibi Baldus C. de donationibus ante nuptias. Alexand. conſ. 89. numero decimo tertio, & conſ. 169. numero decimoquarto. libro ſecundo. Pariſius conſil. 19. n. 224. lib. 2. Rota deciſ. 22. nu. 14. 15. & 16. parte 2. diuerſ. Ceſar de Graſſ. deciſ. 1. à num. 5. de verborum ſignificatione.

Accedit, quòd priuilegium ante conceſſionem, eſt contra ius commune, ſed poſt cōceſsionem, non dicitur contra Ius commu
19 ne, ſed de iure communi. † l. 1. ff. de conſtition. princip. cap. decet. de regul. iuris in 6. Ceſar de Graſsis deciſ. 1. nu. 6. de verborum ſignificatione.

Sicut, & gratiam facere, à gratia procedit, tamen poſtquam gratia eſt facta de iu
20 ſtitia eſt, † quòd ſuum conſequatur effectum. Rota deciſ. 33. numero 17. de prebend. in antiquis.
21 Ita ſimiliter in præſcriptione, † licet preſcriptio dicatur odioſa, & contra ius, vbi tamen eſt acquiſita, dicitur ſecundum ius. capit. de quarta, & per totum titulum de præſcriptionibus, & ſcriptum reliquit Pariſ. in dicto cap. veniens, ſub numero 16. de præſcriptionibus. Cæſar de Graſſis. d. deciſ. 1. n. 7. de verborum ſignificatione, vbi refert, quòd hoc dictum Pariſij placuit ſatis aliquibus ex Dominis Rotæ.

Rurſus deciſio Rotæ 2. de præbē. in nouis,
22 † quam Staphilęus, & Gomezius in locis ſupra relatis allegant pro ſua ſententia, tātum abeſt, quòd illam probet. Imo potius aperte probat contrarium, nam ipſa deciſio bene intellecta tres caſus diuerſos conſtituit.

Primus eſt, quòd in dubio, ad hoc, vt beneficium dicatur ſeculare, vel regulare at-
23 tenditur, vltimus ſtatus † illius, hoc eſt, an vacauerit per obitum perſonæ regularis, vel ſecularis, vt in eadem deciſione ſub numer. 2. verſ. *ſed ſolum debet attendi ſtatus, & poſſeßio, quæ pro tunc eſt, &c.* vt etiam docent Geminia. Franchus, & alij in d. c. cum de beneficio. Milius in repertorio, verbo, *beneficium ſi eſt impetratum*. Felinus in c. eam te. n. fin. ad me dium, de reſcriptis. Calderin. vulgato conſ. 23. de præbendis. Puteus deciſ. 189. & 192. lib. 1. Rocchus in c. finali, de conſuetudine, ſectio. 4. num. 82.

Secundus caſus ſtatuitur ab eadem deciſione ſecunda, quando ſcilicet ſtatus regularitatis non fuit completus per 40. annos integros, ſed fuit ſeruatus per decem, viginti, vel triginta annos, & amplius, nec aliter docetur de iure perfecto, & radicato, vt beneficium fuerit regulare: tunc, vt tollatur de medio iſte ſtatus, ſufficit ſola decen-
24 nalis præſcriptio, † propter adſiſtentiam iuris communis, vt legitur in eadem deciſione. ſub numero 1. verſ. *Idcirco maior pars*; & ſub num. 3. verſ. *at vbi primus ſtatus*, vſque ad finem, Philippus Franchus poſt Dominicum. Geminian. nu. 8. & alios in d. c. cum de beneficio, ſub num. 5. verſ. *ſi vero Papa non expreßit*. Felinus in cap. in noſtra. num. 43. de reſcriptis.

Tertius caſus eſt, quando ſtatus regula-
25 ritatis fuit completus, † per perfectum tempus 40. annorum, vel aliter conſtet de iure perfecto, & radicato, ad hoc, vt beneficium ſit regulare, & non ſeculare, tali caſu non requiritur minor præſcriptio quadraginta annorum, ad efficiendum, quòd beneficium ſit ſeculare, vt patet ex ip-

ſamet deciſione 2. alias 32. ſub num. primo. verſ. *& hoc verum ſecundum prędictos dominos*, *niſi ex aduerſo probetur illud beneficium per regulares fuiſſe antea gubernatum per quadraginta annos, tunc, quia ſecundum primam cauſam, illa prima præſcriptio regularium quadraginta annorum, non tollitur, niſi per contra-*
26 *riam præſcriptionem quadragenariam*, † *vt notatur in capit. accedentibus de exceſſibus Prælatorum.*, & ſub num. 2. verſ. *licet vbi ageretur de ſtatus mutatione in præiudicium alterius Religionis, &c.* ac ſub eodem num. 2. verſ. *ſed in caſu*, & numer. 3. verſ. *nam vt ſupra dictum eſt præſcriptio quadragenaria prima, &c.* & declarant Geminianus numero octauo, & Franchus numero quinto in principio, in dicto capitulo, cum de beneficio. Felinus in dicto capit. in noſtra. numero 43. de reſcriptis. Rochus de conſuetudine, ſeſſione quarta, numero 69. & tenuit etiam Rota, in materia
27 optionis, † in deciſione 460. alias 6. de conſuetudine in nouis, numero quinto per totum, & Maſcardus de probationibus, concluſione 172. numero decimo quarto: licet ipſe nihil firmauerit, ſed vacillans remanſerit, & in conciliando prefatas duas Rotæ deciſiones, ſatis alucinatus fuerit: quæ quidem deciſiones contrariæ non ſunt meo videri, ſed potius conformes, vt patet ex ſupradictis.

Deinde Rota adamuſim examinauit, de veritate opinionis Abbatis in dicto capit. veniens. numero 22. de preſcriptionibus, in vna cauſa Caurien. Iuriſdictionis 18. Maij 1596. quę eſt in impreſſis deciſio 22. parte ſecunda diuerſorum, & licet concluſerit in numero tertio, quòd dicta opinio fuerit communis; tamen numero quarto, & quinto, fir-
28 mauit veram non eſſe, † nec habere aliquod adminiculum in Iuribus per Abbatem allegatis, videlicet in cap. primo, & cap. finali, de pactis in ſexto, & cap. cum Apoſtolica, de his, quę fiunt à Pręlato ſine conſenſu Capituli, quibus ſiggillatim Rota reſpondet, & fundat à numero ſeptimo, & ſequentibus opinionem contrariam: & numero duodecimo poſt Pariſium in dicto cap. veniens. numero decimo ſexto. verſ. *quoad vltimam*, dicit, quòd illa regula generalis, quòd ſit fauorabilis diſpoſitio, quæ reducit ad primeuam naturam, iuxta text. in capit. ab exordio 35. diſtinctione, & in dicta l. ſi vnus §. pactus ne peteret in fine. ff. de pactis, eſt intelligenda de vniuerſali reductione,
29 quoad omnes, per viam legis † generalis, vt in caſu, cap. ſtatutum, & ibi notat gloſſa, verbo, *numerandum*, de præbendis, libro ſexto. Couarruu. libro tertio variarum: capit. ſexto, numero quarto: ſecus vero, quoad aliquos per viam alicuius actus particularis, prout etiam tradit Apoſtila ad Abbatem, in dicto cap. veniens, numero 22. verbo, *pactum*, ſub littera A. in fine, vbi pro hoc allegat cap. cum omnes, de conſtitutionibus. Cęſar de Graſſ. deiſ. 1. n. 8. de verbor. ſignificatione, & deciſione 1. num. 7. & 8. de ſepulturis.

Dicit etiam prędicta deciſio 22. numero 17. parte ſecunda diuerſorum, quòd procedat dicta regula, quando Ius commune, ſeu primeuum ius, non eſt omnino extinctum, &
30 peremptum, † veluti per præſcriptionem perfectam, & completam, vel ſimilia: ſed quando eſt eliſum, & diminutum in parte, & non in totum, vt intelligunt prædictum textum in dicto §. pactus ne peteret. Bartolus ibidem, in fine. Bald. pariter in fine. Fulgoſius numero 22. verſic. *in gloſſa finali*. Cinus in authentica quas actiones, quæſtione vltima. numero octauo. Albericus numero ſecundo, verſ. *in eadem gloſſa*. Paulus Caſtrenſis num. 9. verſ. *Doctores tamen dicunt*. Iaſ. numero 29. & Baldus. numero 9. in fine. C. de Sacroſ. Eccl.

Vbi rationem aſſignat, quia ius eliſum,
31 & diminutum † durat in eſſentia, licet ceſſet in effectu, vnde cum in eo ſint reliquiæ, facile fit redditus ad ipſum: attamen in iure prorſus extincto, & ſublato nullæ ſunt reli-
32 quię. † l. prima in principio. ff. de latina libertate tollenda. Ideo impoſſibilis eſt reintegratio, vel reuerſio ad illud, vt in d. §. pactus, ne peteret, verſ. *ſed ſi pactum conuentum*. l. ſi vnus. ff. de pactis. & vide quæ dicam in gl. 36. num. 57. & 59.

Idcirco Rota in dicta deciſione prima. numero 9. de verborum ſignificatione Cæſaris de Graſſis, dixit, quòd rationes traditę per Gomezium in regula de non tollendo iure quæſito. quæſtione 16. dum voluit tenere, (licet pedes nō firmet,) quòd illa regula de non
33 tollendo iure quæſito locum non habeat, † quando per commiſsionem tollitur gratia alicuius, ita quòd per talem commiſsionem reducamur ad terminos iuris communis,
34 non placuerunt Rotæ, † neque Curtius Iunior conſ. 1. num. 22. & Caſſaneus conſ. 66. n. 63. quos ipſe Gomezius allegat, faciebant ad propoſitum, cum ſolum loquantur de poteſtate Principis, ſi potuit preiudicare, vel non, & non loquuntur de voluntate, aut intentione.

Similiter eadem deciſio Cęſaris de Graſ-
35 ſis reſpondit, † ad Caputaqu. deciſ. 41. quę alias eſt 31. parte tertia, & 128. numero 3. parte 1. dum voluit, quòd ſi Papa aufert aliquas clauſulas de gratia alterius, & auferendo reducat materiam ad primeuum ſtatum, non obſtet dicta regula de non tollendo, quia dictæ deciſiones Caputaquenſis fundan-

fundantur in allegatis per Gomezium in d. q.16.& corruente doctrina Gomezij, ſimiliter,& corruunt deciſiones Caputaq l.egi tecum.26.ff. de exceptione rei iudicatę. l. lex vectigal.ff.de pignoribus. Rota deciſ. 10. in fine, de prębend.

Ex quibus verius videtur, quòd quando docetur de iure perfecto, & radicato, vt beneficium ſit regulare, & non ſeculare, non
36 ſufficeret ſola decennalis præſcriptio, † ſeu conſuetudo ad mutationem ſtatus, vt conuertatur in beneficium ſeculare, ſed requiritur quadragenaria pręſcriptio, & quòd opinio contrarium dicentium ſit minus tuta.

Et pro ornatu, ac intelligentia dicti cap.
37 cum de beneficio,† de prębend. lib. 6. vide Felinum in d.c.in noſtra.n.41. cum ſequentibus,vſq;in finem,de reſcriptis,vbi ponit nouem notabilia, quę pro maiori parte, ſunt vltra tradita per Doctores in d.c. cum de beneficio,& quę dicemus in gl.8.ſequenti,ex n. 32.cum ſequentibus.

38 Secularia beneficia ſunt † multiplicia.
39 In primis † Papatus eſt beneficium ſeculare. cap.1.de maledictis, ibi, *quædam in depræſsionem beneficij, & officij noſtri protulit.*

Secundo loco eſt Cardinalatus, qui etiam beneficium ſeculare, lata ſaltim interpretatione dicitur, ratione tituli adhęrentis,vt in c.2.de Clericis nō reſidentibus:& ratione officij, ſeu dignitatis eſt pars corporis Papę. cap.ſi quis.6.q.1. de qua loquar in gl. 24.

Tertio loco eſt Patriarchatus. c.antiqua 23. de priuilegijs. cap. ſancta Romana. de electione, in extrauagan. inter commun. & Patriarchæ ſunt maiores primatibus. c. vrbes.80. diſtinct.& dicam in gl.41.

Quarto Primatiatus,qui præeſt Archiepiſcopis,& habet primam ſedem in regione.c. 1. c. nulli Archiepiſcopi 99. diſtinctione, & per totam illam diſtinct. & vide in d.gl. 41.

Quinto Archiepiſcopatus, qui dicitur Metropolitanus, & præeſt Epiſcopis ſuffraganeis. cap.nulli.99.diſtinctione. cap.1. 101. diſtinctione. c.Cleros 21. §.Archiepiſcopus 21.diſtinctione. ac vide in gl.42.

Sexto, Epiſcopatus eſt beneficium. c. fęlicis.§.quod ſi quis,de pœnis,in 6. c. Cleros. §.Epiſcopus.21.diſtinctione.

Septimo loco antiquitus erat Chorepiſco
40 patus, † hoc eſt pars diœceſis Epiſcopi, à particulari quodāmodo Epiſcopo gubernata, ſed poſtea ſublati fuerunt Chorepiſcopi, vt inutiles.c.quāuis.c.Chorepiſcopi.68.diſt.
41 Octauo † Abbatia ſecularis dicitur beneficium.c.ex tranſmiſſa. de renunciat. cap.2. de iudicijs.

Nulla tamē iſtorum beneficia, ſunt per regulam noſtram reſeruata,cum alias ſub alijs reſeruationibus includantur, vt dixi in gl.51.

Nono ſunt aliæ dignitates inferiores, veluti Decanatus.c.ex parte Decani. de reſcriptis.c.poſt electionem. de conceſſ. præbend. c.cum inter vniuerſas 18.iuncta gloſſ.verbo, *ad Decanum*, de electione. Rota deciſ. 17. de conceſſ. præbend.in antiquis.

Item Archidiaconatus,de quo in rubro,& nigro de officio Archidiaconi.
42 Item Archipræsbyteratus, † vt in rubro, & nigro de officio Archipræsbyteri.

Item Primiceriatus, hoc eſt Cantoria, vt in rubro, & nigro de officio Primicerij.

Item Sacriſtia, vt in rubro, & nigro de officio Sacriſtę.

Item Theſaureria, ſeu cuſtodia, vt in rubro,& nigro de officio cuſtodis.
43 Item Præpoſitura,† quæ habet præcedentiam, & curam ſuper alios.c.quamuis. 9. de verbor. ſignificatione. c.ſaluator. 1.q.3.c.1, de ætate,& qualitate. c.ex parte de Clericis non reſiden.

Item Prioratus ſecularis. c. fin. de officio ordinarij in 6. Clemen. 2. de reſcriptis cum ibi notatis.

Item officium, & perſonatus, vt in cap. cum acceſſiſſent de conſtitutionibus. c.1. de conſuetudine. lib.6. & dixi ſupra in gloſſa 5. §. 11.ex num.2.cum ſequentibus.

Decimo loco eſt Eccleſia parrochialis,
44 ſeu beneficium curatum. † c.cum in cunctis de electione.c.extirpādæ.c.de multa, de pręben. de quibus ſupra dixi in gloſſa 6.

Necnon Vicarię perpetuæ, vt in Clem. 1. de officio Vicarij, & dixi ſuperius in gloſſa 5. §.3.

Et iſta omnia beneficia ſuperius mentionata regulariter habent iuriſdictionem, ſeu adminiſtrationem.

Deinde ſunt alia beneficia ſecularia, ſine
45 adminiſtratione, veluti Canonicatus † ſecularis,& prębenda. c.2. de renunciatione;
46 nam Canonicus non adminiſtrat; † ſed Deo inſeruit in horis cantandis, & alio officio ſibi iniuncto: & ideo dicitur ſine adminiſtratione; Conſilium tamen dare debet talis Canonicus,vt dixi in gl.4.ex n. 69.

De quibus omnibus vide Seluam de beneficio. 1. p.q.2.à numero 35. vſque in finem. Rebuffum in praxi.titulo quotuplex ſit beneficium ſeculare, Petrum Gregor. Tholoſan. in nouis inſtitutionibus rei beneficiariæ. c. 10.per totum.

Et vltra ſupradicta beneficia ſecularia,
47 ſunt † etiam alia ſimplicia ſecularia beneficia, videlicet Præſtimonia, Cappellanię, & Altaria,Hoſpitalia, & reliqua, de quibus ſatis,ſuperque dixi in gl.5.per totum.

V 3 Sed

Quãdo beneficia ſecularia conferantur regularibus.

Sed quia ſuperius diximus, quòd regularibus ſecularia beneficia conferri non poterant, limita, niſi ſint Epi-
48 ſcopatus, † quia ad dignitatem Epiſcopalẽ poteſt Monachus eligi,& prouideri,tex.in c. 1.18.q.1.c.quorumdam 24.cap.ſi religioſus. 27.c.nullus Religioſus.28.de electione. li. 6. Clem.1.de electione.l.23. ante medium. tit. 5.Partita 1.& Epiſcopus ipſe appellatur religioſus.c.ex multa de voto.

49 Necnon ad Eccleſiam † Parrochialem, inſpecto iure communi, per Epiſcopum poteſt regularis promoueri. cap. quòd Dei timorem,de ſtatu Monach. vbi late gloſſ. verbo, *Eccleſiarum Parrochialium*, cap. in Parrochia. cap.cum pro vtilitate. c. doctos. cap. Monachos 16.quæſt.1.lex 25.tit.7.Partita prima: dummodo habeat ſemper in ſocium alium ſimilem religioſum eiuſdem ordinis. c.Monachi, de ſtatu Monachor.l.22.titul.7. Partita 1. niſi Religioſus ſit Canonicus regularis, quia tali caſu poteſt præfici Eccleſiæ Parrochiali ſeculari, etiam abſque dicto ſocio. tex.in d.cap.quod Dei timorem, de ſtatu Monachorum.

50 Ratio quare regulares poſſunt † promoueri ad Eccleſias Parrochiales ſeculares eſt, propter officium prædicationis, & bonum curæ, vt in d. cap. quod Dei timorem, vbi notat Abbas ſub nu. 3.& cauetur in d. l. 25. titul.7.Partita prima.

51 An autem ad dignitates principales, † in Eccleſijs Collegiatis ſecularibus poſſit regularis promoueri. Abbas poſt gloſſ.ibi in dicto cap. quòd Dei timorem.num. 5. & 6. recitat opiniones diuerſas, ipſe verò tenet poſt alios, quòd ſi talis dignitas habet curam animarum poſſit, ſicut in curato, alias non,quem ſequitur Gregor. Lopez in d.l.24. gloſſa 2. tit.7.Partita 1.

Intellige tamen ſupradicta procedere ſe-
52 cundum veriorem opinionem à Rota † canonizatam in deciſione 28. de præbendis. in nou. & in deciſ.5.de Iurepatronat.in nouis, quòd Epiſcopus poſſit in caſu neceſſitatis, vel vtilitatis diſpenſare ad dictam parrochialem, & non aliter.

De quibus etiam vide concordata Franciæ,in rubrica de collationibus. §. volumus, & ibi Rebuff. & eundem Rebuff. in praxi, titulo de diſpenſatione cum regularibus. numero 5. & 6.cum ſequentibus.Hojedam de incompatibilitate beneficio. 1.p.cap.24.numero 96. & pleniſſime omnia hinc inde cumulantem per Lambertinum de Iurepatron. lib.2. parte prima. q.7.principali. artic.19. per totum.

53 Hodie vero † nulli Regulares,etiam ſi ſint Canonici, habere poſſunt ſine diſpenſatione Apoſtolica beneficia curata, nec in perpetuum,neque ad tempus, & ita obſeruari videmus, ac deſuper emanauit quædam declaratio ſacræ Congregationis Conc. Trid. cuius verba ſunt hæc.

Sanctiſſ.D.N.Greg.XIII.noluit licere Canonicis Regularibus Congreg.Lateranen. etiam de licentia sui generalis,abſq; permiſſu Summi Pont. aſſumere curam animarum,etiam ad tempus, multoq; minus beneficium curatum ad tempus.

Dicit etiam Mandoſius in praxi ſignaturę gratiæ, in tit.de diſpenſationibus Monachorum, pro obtinendis beneficijs, quòd licet olim dabatur Monachis diſpẽſatio ad vnum beneficium curatum, contra capit. monachi,in principio, de ſtatu Monachorum, quòd hodie non admittuntur, nec diſpen-
54 ſantur, † prout in bulla Pauli Quarti continetur, quæ eſt conſtitutio 28. ipſius Pauli Quarti in bullario, & incipit,*poſtquam diuina bonitas*, ſub datum 13. Calend. Auguſti anni 1558. vbi etiam diſponitur priuari, quibuſcumq; beneficijs,etiam curatis, regularem, qui abſque Apoſtolica diſpenſatione illa obtinuerit.

Et licet dicta Conſtitutio Pauli Quarti
55 fuerit redacta ad viam iuris † communis per Pium Quartum in ſua Conſtitutione 8. quę incipit, *Sedis Apoſtolicæ ſolertia*. ſub dat. 3. non. Aprilis ann. 1560. tamen praxis ſemper admittit, quòd ſine Apoſtolica diſpenſatione regulares talia beneficia obtinere non valeant. Pręſertim ſtante decreto Greg. XIII. & prędicta declaratione Concilij Trid. necnon regula Cancellarię 42. generaliter prohibente, nedum titulum; ſed etiam commendam talia beneficia ſecularia regularibus dari.

Summaria gloſſæ 8.

1 *Regularia beneficia reſeruantur per regulam noſtram.*

2 *Regularia beneficia non veniunt, ſub generali reſeruatione, niſi exprimantur, ſed contra, ex num.12.*

3 *Præceptoriæ S. Io.Hieroſolymitani,& S.Ant. an cadant ſub reſeruatione.*

4 *Regula tertia Cancellariæ exprimit reſeruationem prioratuum, & dignitatum regularium.*

5 *Collegij appelatione venit Conuentus.*

6 *Expectatiuæ non extenduntur ad beneficia ordinis Cluniacen.*

Regu-

7 *Regularia beneficia ſolent eſſe manualia, & numero 67.*

8 *Regularia beneficia non ſunt ſecularibus clericis conferenda.*

9 *Regularia beneficia ſunt quodammodo exorbitantia.*

10 *Regulare beneficium, non capit nominatio ad beneficia.*

11 *Regularia beneficia non veniunt in reſeruatione vacationis in curia.*

12 *Regularia beneficia cadunt ſub generali reſeruatione*

13 *Regularia beneficia veniunt; ſub appellatione beneficiorum.*

14 *Regula de infirmis comprehendit beneficia regularia.*

15 *Regularia beneficia ſunt publicanda.*

16 *Regularibus in beneficijs intrat deuolutio.*

17 *Regularia beneficia includuntur in reſeruatione extrauag. ad regimen.*

18 *Regularia beneficia includuntur ſub reg. 1. de reg. iur. in 6.*

19 *Regularia beneficia, quòd non cadant ſub reſeruatione, nullibi reperitur ſcriptum, & ibi de intellectu allegationis Lapi 84.*

20 *Abbatiæ ſi non comprehendantur in reſeruatione cap. 2. de præb. in 6. non procedit ex eo, quòd ſit beneficium regulare, ſed quia eſt de maioribus dignitatibus, & n. 28.*

21 *Curia non recipit, quòd Abbatiæ non comprehendantur in reſeruatione.*

22 *Regula 3. Cancellariæ, quare expreſſit dignitates regulares.*

23 *Monaſterium Cluniacenſe habet particulares exemptiones.*

24 *Regularia beneficia, quando non ſunt manualia, ſed perpetua, cadunt in reſeruatione regulæ noſtræ.*

25 *Manualitas beneficij regularis, potius prouenit ex parte regularis illud poſſidentis, quam ex natura beneficij.*

26 *Regularia beneficia, licet ſint regularibus conferenda, non propterea deſinunt comprehendi ſub reſeruatione.*

27 *Regula* beneficium, *an veniat in nominatione ad beneficia.*

29 *Dictum Doctoris, intelligi debet ſecundum iura, quæ allegat.*

30 *Regularia beneficia dicuntur illa, de quibus continetur in fundatione, vt per Religioſos gubernentur, vel quando ſtatus regularis eſt præſcriptus. & n. 31.*

32 *Status beneficij ſecularis, vt mutetur per præſcriptionem 40. an. in regularem plura concurrere debent, ſcilicet titulus inſtitutionis, vti de regulari, & continuatio, & numero 33. & 34.*

35 *Præſcriptio ſtatus ſecularis in regularem, requirit bonam fidem, & quando præſumatur mala fides in hoc caſu, numero 36. & quod non poſſideatur per commendam, ſed per titulum, num. 37.*

38 *Regulare beneficium non dicitur, quamuis eius collatio ſpectet ad regulares.*

39 *Regulares collatores non poſſunt conferre Regularibus, beneficia ſecularia, alias collatio eſſet ipſo iure nulla, & n. 40.*

41 *Deuolutio non excuſatur per inutilem collationem.*

42 *Religioſis militaribus conferri nequeunt beneficia ſecularia.*

43 *Secularia beneficia poſſunt dari regularibus, deficientibus clericis ſecularibus.*

44 *Regularia beneficia poſſunt conferri ſecularibus, ob incorrigibilitatem regularium.*

45 *Inuitus clericus ſecularis poteſt compelli ad acceptandum beneficium regulare, in caſu neceſſitatis, & ad recipiendos ordines, & numero 46.*

47 *Neceſſitatis cauſa, rigor legis infringitur in pluribus caſibus remiſſiue.*

48 *Regulari poſſidenti beneficium ſeculare competit interdictum poſſeſſorium.*

49 *Poſſeſſorium remedium, ſemper locum habet, quando præſcriptio conceditur.*

50 *Prioratus S. Auguſtini, & S. Dominici, non comprehenditur ſub regula noſtra, quia perpetui non ſunt.*

51 *Fratres mendicantes non poſſunt habere beneficia Eccleſiaſtica,*

52 *Præceptoriæ ordinis S. Iacobi de Spata, nec de Alcantara, nec Calatraba, nec S. Io. Hieroſolymitani, non cadunt ſub reſeruatione.*

53 *Militarium ordinum beneficia, an comprehendantur ſub reſeruatione regulæ noſtræ.*

54 *Militares ordines, de iure communi præſeruantur.*

54 *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. regul. c. 15. dum requirit annum ad profeſſionem, non procedit in Religionibus militaribus.*

55 *Militares religioſi, non dicuntur proprie religioſi, ſed largo modo, & n. 57.*

56 *Militares religioſi ſemper ſunt in continuo armorum exercitio.*

58 *Militares religioſi, vt comprehenderentur in in Concil. Triden. fuerunt expreſſati.*

59 *Milites religioſi S Ioannis Hieroſolymitani excluduntur, a contributione pro ſeminarijs, & in conſtitutione Gregoriana de publicandis, ideo comprehenduntur, quia expreſſantur.*

60 *Maiora beneficia, ſi non reſeruantur, nec minora reſeruata videntur, ſed contra, & numero 69.*

61 *Verba prægnantia regulæ noſtræ, capiunt beneficia regularia ordinum militarium.*

61 *Dictio* quorumcumque ordinum, *facit venire maiora expreſſis.*

62 *Militares regulares comprehenduntur in Concilio Tridentino, ſeſſione 25. de regularibus, cap. 19.*

Mili-

63 *Militarium religionum beneficia comprehenduntur, vbi non exceptuantur, ſub reg. noſtra, præſertim ſtantibus verbis* qualitercumque qualificata, *& n.64.*

65 *Militares religioſi minus diſpenſantur ad ſecularia beneficia, quam alij regulares.*

66 *Milites cæleſtes dicuntur clerici.*

67 *Beneficia Religionis S. Io. Hieroſolymitani ſunt amobilia.*

68 *Reſeruatio regulæ 3. Cancellariæ, eſt in omni tempore, at vero regulæ noſtræ, non eſt niſi in certis menſibus.*

70 *Regulæ eſt ſtandum, velut Bononienſi Carocio, & tamquam firmiſſimo fundamento, & num. 71.*

72 *Regulam, quis habet pro ſe, transfert in aduerſarium onus proban. exceptionem.*

73 *Reſeruatio regulæ noſtræ 8. an includat præpoſituras, & dignitates militares, excluſas per regulam 3.*

74 *Generali in reſeruatione non venit, quod in ſpeciali non comprehenditur.*

75 *Lex generalis non comprehendit caſum ſpecialem alterius legis.*

76 *Corrigere ſe incontinenti, nemo præſumitur, nec eſt talis interpretatio facienda.*

77 *Regularia beneficia, poſſunt conferi clericis ſecularibus, ad Religionem, & profeſſionem ſe adſtringentibus, & declaratio Sacræ Congreg. Conc. Trid. & nu. 78.*

79 *Abbatias, & alia beneficia regularia, adminiſtrationem habentia, nemo poteſt obtinere niſi emiſſa profeſſione.*

80 *Magiſter eſſe non debet, qui diſcipulus non fuit, nec præfici debet, qui non nouit ſubeſſe, & n. 81. nec qui ſub tutela eſt, ſub ſe alium habere debet, & num. 82.*

83 *Approbatus, qui non eſt, in magiſtrum aſſumi non debet.*

84 *Docere qui alios debet, ab alijs docendus non eſt & num. 85.*

86 *Docere qui debet, multo tempore didiſcere debuit.*

87 *Profeſſio, an poſſit fieri ante elapſum annum, per clericum de beneficio regulari prouiſum.*

88 *Profeſſio fieri debet infra ſex menſes, per habentes monaſterium in commendam.*

89 *Profeſſio poteſt fieri ante lapſum annum, in caſu regulæ 58. Cancellariæ.*

90 *Profeſsio de iure communi requirit annum approbationis.*

91 *Profeſſio prouiſi de monaſterio, poteſt admitti, ante annum, ſi conuenire arbitretur.*

92 *Opinionum nouarum author amicus non eſt.*

93 *Nouitatis author reprehendi debet.*

94 *Nouitas diſcordias parit.*

95 *Nouis ex opinionibus ſantaſmata generantur.*

96 *Regularia beneficia vnius ordinis, conferenda non ſun regularibus diuerſi ordinis.*

97 *Conueniunt male, homines diſparis profeſſionis, ſicut non eſt arandum in boue, & aſino, & num. 98. nec indui debet veſte lana, linoque contexta 99.*

100 *Conueniunt malè, citbara cum pſalterio.*

101 *Diuerſitas profeſſionis, & habitus cauſat ſcandala.*

102 *Similis, ſimilem quærit.*

103 *Pares cum paribus facillimè congregantur, & male veniunt inæquales ad aratra iuuenci, & num. 104.*

105 *Nominis ſimilitudo gignit affectionem.*

106 *Artiſta, & medicus non congruit cum legiſta.*

107 *Monachus effectus Epiſcopus, ratione ſcandali poteſt ſe in veſte cum alijs conformare.*

108 *Regularia beneficia, ſolita conferri Religioſis eiuſdem monaſterij, non ſunt alijs conferenda, & Præpoſitus, & alij declarantur, & num. 110.*

109 *Conſuetudo eſt laudabilis, quòd beneficia non conferantur, niſi alicui de gremio Capituli, vel Collegij.*

111 *Regularia beneficia ſunt multis modis.*

112 *Regularia beneficia duplicia ſunt, Abbatiæ, & officia.*

113 *Prioratus conuentualis eſt, qui præeſt Conuentui Religioſorum, vbi non eſt Abbas.*

114 *Prioratus Clauſtralis eſt ſecunda perſona in monaſterio vbi eſt Abbas.*

115 *Regularia beneficia ſimplicia ſunt Monachatus, & Regularis Canonicatus.*

Et quorumuis ordinum regularia gloſſa 8.

RESERVAT regula noſtra, non ſolum beneficia ſecularia; ſed etiam quorumuis ordinum regula-
1 ria. † Ratio eſt, quia in generali reſeruatione beneficiorũ, non cenſentur re-
2 ſeruata beneficia regularia, † niſi ſpecialiter exprimantur, vt tradit Gaſpar de Peruſio de reſeruationibus, cap. 2. nu. 12. Æneas de Falconibus in tracta. de reſeruationibus quæſt. 4. num. 29. poſt Lapum, quem allegat allegatione 84. num. 11. dicens, quòd per hoc
3 caput beneficia † ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, & Præceptoriæ Sancti Antonij, ſiue alterius ordinis, prout ſunt in Hiſpania, non

Regularia beneficia an cadãt ſub generali reſeruatione.

non includantur in reſeruationibus. Gomezius in tractat.de expectatiuis,num.94.verſ. *& ex iſtis poteſt inferri.* maxime, quia Papa expreſſe ſuper talibus non concederet,niſi cum difficultate, licet aliquando reperiantur huiuſmodi præceptoriæ reſeruatæ, ſequitur etiam Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum, libro vndecimo, quæſt.3. numero 82.

Sicut etiam reg.3. Cancellariæ,poſtquam reſeruauit omnes dignitates maiores poſt Pontificales, in Cathedralibus, & Metropolitanis,& principales in collegiatis. † Reſeruauit etiam Prioratus, & Præpoſituras, ac alias dignitates conuentuales, & regulares, ex eo, quòd licet Collegij appellatione, ve-
5 niat † conuentus.cap. cum in terra, de electione,& ibi notat Abbas notab. 1.cap. nobis fuit, de iurepatronatus, iuncta gloſſa verbo *conuentuali.*& Hoſtien num. 2. Nihilominus, vt de reſeruatione dignitatum Eccleſiarum regularium, non dubitaretur fuit etiam expreſſum de conuentualibus.

Pro quibus conducit Rota deciſ. 54. de reſcriptis,in antiquis,& deciſ.12.eodem titulo,in antiquioribus Beſigneti, vbi fuit reſo-
6 lutum, quòd litteræ expectatiuæ † Papæ, non extendebantur ad beneficia ordinis Cluniacen.

Rurſus, quia beneficia regularia, regula-
7 riter non ſunt perpetua; ſed manualia, † & ad nutum reuocabilia.cap. cum ad monaſterium.§.tales de ſtatu monachorum. clem. 1. §. ad hæc eodem titulo,Clem. vnica. §. præmiſſa,de ſupplend. neglig. Prælator. Miles in repertorio,verbo. *beneficia regularia.*Selua de beneficio 3. par. q. 21. num. 2.& dixi ſuper gloſſ.5.§. 6.

Accedit, quòd regularia beneficia ſecula-
8 ribus clericis † conferri non poſſunt, ſed regularia regularibus,& ſecularia ſecularibus ſunt conferenda,ca. cum ſingula,de præbendis, lib.6. clemen.1.de electione.clem. 1.de ſupplend.negligen. Prælatorum. Rota deciſ. 772.num. 5.parte prima diuerſorum, & in regula 42.Cancellariæ diſponitur.Quòd non ſolum hoc procedit in collatione; ſed etiam in commenda. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum prima parte, cap. 24. num.93.

Nec non, quòd huiuſmodi beneficia regularia ſunt quodammodo exorbitantia,
9 † & diſtincta à communibus regulis beneficiorum;Et ideo ſicut in dubio beneficium, non præſumitur regulare,niſi ſeculare. Rota deciſ. 2.num. 2. verſ.*ſecundum ea*,de præbendis,in nouis. Staphilæus de lit.gratiæ, in decima forma expectatiuarum,num. 3. ac dixi in gloſſa præcedenti,in principio. Sic in dubio beneficiorum appellatione in materia reſeruationis, regularia beneficia non cadunt.

Sic nominatio ad beneficia, non capit be-
10 neficium regulare.† Rebuf.in tracta. de nomination.q.15.num.21.

Deniq; quia in fortiori reſeruatione, de
11 qua† in cap.2.de præbend.lib.6.non veniunt Abbatiæ, nec Prioratus regularis, vt Ioannes Monach. ibi num. 1. Archidiacon.etiam numero primo.Franchus num.5. Puteus deciſ. 180. *in vna Cæſarauguſtana*. numero primo, libro 3. dicens, quòd beneficia regularia non cadunt ſub reſeruatione, cap. 2. de præbend. lib.6.

Cæterum quòd in regula noſtra com-
12 prehenderentur † beneficia regularia, quamuis de regularibus expreſſa mentio non fieret, non parum vrgent ſequentia.

Primo, quia beneficiorum appellatione, nõ ſolũ veniunt beneficia ſecularia, ſed etiã
13 † regularia, gloſſa in clem. 2. verbo *beneficijs.* de iudicijs.& Cardinal. ibi quæſt. 5. nu. 13. Imola,num. 3. Felinus in cap.poſtulaſti, numero quarto,in fine,de reſcriptis. Rota deciſ. 739. *Domini.* num. 1. parte prima diuerſorum, & deciſ. 189.num. 1.parte ſecunda diuerſorum.

Igitur in noſtro caſu, in generali, & ampliſſima beneficiorum reſeruatione,prout in regula continetur, venirent beneficia regularia, licet de regularibus ſpecialis mentio non fieret.

Maximè,cum regulæ noſtræ reſeruatio,ſit potius fauorabilis,quam odioſa,vt plenè diximus in §.6.proœmiali.

14 Hinc regula de infirmis reſignantibus† capit beneficia regularia, quamuis de regularibus nulla mentio fiat. Rebuffus in regula de infirmis, gloſſa 1. verſ. *Item quia.* & gloſſa 5.in principio. Rota dicta deciſ. 736,num.2. p. 1.diuerſor.

15 Hinc conſtitutio Pij V.de publicandis† reſignationibus, licet de regularibus beneficijs nullam in ſpecie mentionem faceret, prout poſtea fecit conſtitutio Gregoriana; nihilominus capiebat beneficia regularia. Rota deciſ.772.*reſolutum fuit.*per totam,par. 1. diuerſorum, & deciſ. 189. *concluſerunt Domini.*per totam p.2.diuerſor.Flaminius de reſignatione,lib.11.quæſt.3.num. 86. cum ſequentibus.

Item,quia in beneficijs regularibus habet
16 locum deuolutio.† tex,in clem.1. de ſupplen. neglig.Prælatorum.

Præterea in reſeruatione extrauagantis
17 ad regimen, † de præbendis. quæ renouatur per regulam 1.Cancellariæ,non minus comprehenduntur regularia beneficia, quam ſecularia, vt in ipſa extrauaganti palam legitur,

tur,& declarat Puteus deciſ.180.ſub nu. 1. & deciſ.190.num.finali, lib.3.

Ad hęc non eſt dubitandum, quòd capitulum 1. de regul.iuris in 6.dicens,quòd beneficium Eccleſiaſticum, non poteſt ſine inſtitutione canonica obtineri,comprehendat,etiã
18 beneficia regularia, † cum hoc nomen beneficij latiſſimum ſit, Calderin. conſ. 4. *an per iſtum*, ſub titulo,de præbendis, gloſſa verbo *beneficia*. in cap. ſi gratioſe, & ibi Geminianus poſt numerum 16. de reſcriptis libro ſexto.

Ex quibus in hanc poſteriorem ſententiam,videlicet,quòd quamuis regula noſtra non expreſſam mentionem faceret,de regularibus,tamen comprehenderet illa,me magis inclino.

Ad adducta pro contraria parte poteſt reſponderi.

Ad primum, quòd in generali reſeruatione beneficiorum, non veniant regularia beneficia,ſi ſint perpetua, negari poteſt,
19 quia nullibi tale reperitur ſcriptum:†neque obſtat allegatio Lapi 84. in qua ſe fundat Æneas de Falconibus, in loco pro contraria ſententia allegato, quia ibi non dicit Lapus, quòd in generali reſeruatione non veniant regularia beneficia; ſed ſolum dicit, quòd
20 Abbatiæ non comprehendantur, † ex eo, quod ſint de maioribus dignitatibus, ſicut non comprehenduntur Epiſcopatus, iuxta gloſſam, verbo *dignitatum*. in cap. 2. de præbend. libro ſexto, & Ioannes Monach. ibid. num. 1. Archidiaconus, num. 1. Franchus, nu. 5. & alij; Proinde quoad inferiora beneficia regularia, nulla poteſt induci conſequentia.

At in regula noſtra, non eſt dubium de iſtis Abbatijs, vel monaſterijs; ex quo iam ſunt reſeruata per regulam primam, & tertiam Cancellariæ, ſed de alijs beneficijs regularibus inferioribus, quo caſu ſententia Æneæ de Falconibus maxima cum difficultate ſuſtineri poteſt, prout etiam reſpondet Mandoſius in dicta regula 3. q. 9.n.12.

Immo, & in Abbatijs dicit Ioannes Andreas, ſuper additione ad gloſſam in d. cap. 2. de præbend. lib. 6. in verbo *dignitatum*.quẽ ſequuntur Geminianus,& alij, quos ipſe refert in eodem cap. 2.num. 10. quòd Curia
21 † non recipit,quòd Abbatię non veniant ſub reſeruatione illius tex. tradit etiam Simonetta de reſeruatione, quęſt. 11. numero 4. in fine.

Rurſus quando Abbatię non eſſent alias reſeruatę:comprehenſæ viderentur,ſub pręgnantiſſimis verbis regulę noſtrę, quamuis illa verba, *quorumuis ordinum regularia*, non adderentur, præſertim ſub illis verbis, *qualitercumque qualificata,& vbique exiſtentia*.

Non obſtat, quod diximus de expreſſa mentione facta in regula tertia Cancellarię, de regularibus, ſeu conuentualibus, quia ibi
22 fuerunt addita † verba illa,gratia remouendę difficultatis, ad omneque dubium tollendum, vt dicit Abbas in cap. ſolite, ſub num. 7. ad medium,de maioritate, & obedientia, in cap. certificari,num.10. in fine de ſepulturis,& dixi in gl.6.ſuper verbo *cum cura,& ſine cura*.ex num.26.vſque 32.

Ad deciſiones 54.de reſcripti in antiquis & 12.eodem titulo,in antiquioribus reſpondetur, quòd ibi præſupponitur priuilegium conceſſum ordini,ſeu monaſterio Cluniacen. quòd nullum recipere teneretur Prior Cluniacenſis, auctoritate litterarum Apoſtolicarum,de expectatiuis, niſi de dicto ordine expreſſa mentione facta: & ſic ſemoto priuilegio aliud dicendum erat,& facta dicta mẽtione ordinis, litteræ Apoſtolicæ deberent executioni demandari. Vltra quod, in illis deciſionibus, nec dubitabatur, an venirent beneficia regularia, nec poterat dubitari,ex quo non erat controuerſia ſuper beneficio regulari, ſed ſuper ſeculari beneficio, ſpectante ad collationem Prioris Cluniacenſis, cuius monaſterium particulares habet
23 exemptionis rationes, † & ſic exceptuatur per Concil. Tridentin. ſeſſ. 25. de regular. capite 21.

Minus obſtat,quòd beneficia regularia,vt plurimum ſint manualia, & quòd manualia beneficia, non comprehenduntur ſub regula noſtra, quia hoc rectè admittimus, tamen dicimus, quòd illa beneficia regularia, quæ
24 non ſunt manualia, ſed perpetua † cadunt ſub noſtrę regulę reſeruatione, vt per Mandoſium in præfata regula tertia, quęſt.9.nu. 12. in fine, & num. 13. ac dixi ſuper gloſſa quinta, in §. 6. de beneficijs manualibus, ante finem, vbi ſcriptum relinquo, quæ beneficia regularia ſint perpetua.

Et addo, quòd manualitas beneficiorum regularium, potius venit ex parte illa obti-
25 nentium, † quia ſunt regulares profeſſi, & quid proprium habere prohibiti: quam ex natura propria illorum beneficiorum. Rota deciſ. 739. num. 6. & deciſ.772. num.6.parte 1. diuerſorum, poſt Gambarum in tracta. de officio,& poteſtate legati,de latere,lib.4. cap.1.num.15.& 16.& tetigi in gloſſa 5.§.6. num. 31.

Neque aliquid facit,quòd beneficia regularia ſint regularibus cõferenda,& ſint quodammodo exorbitantia, quoniam nihilominus veniunt ſub generali appellatione bene-
26 ficiorum,† vt tanquam reſeruata conferantur à Papa,non ſecularibus,ſed regularibus, ſecundum naturam taliũ beneficiorum,& pari modo reſpondetur ad id, quod diximus de nomi-

nominatione, quia hoc procedit, vt in nominatione clerici ſecularis, non veniat be-
27 neficium† regulare, propter prohibitionem, cap. cum de beneficio, de prębendis, libro 6. ſecus tamen eſſet, quando perſona nominata, prohibita non eſſet, vt ex eodem Rebuffo in tracta. de nominationibus, quęſt. 15. num. 21. colligitur.

Vltimo non obſtat deciſio Putei 180. num. 1. lib. 3. quia Puteus loquitur in terminis
28 memoratę allegationis † Lappi 84. nempe, quòd Abbatię, & Prioratus conuentuales, tanquam dignitates maiores non comprehenderentur, ſicut nec Epiſcopatus, ſub diſpoſitione d. cap. 2. de prebend. lib. 6. & ſic allegat ſolummodo Archidiaconum, in eodem cap. 2. qui loquitur de alijs beneficijs inferioribus, & dictum Doctoris eſt intelli-
29 gendum ſecundum iura, quę allegat † Bartol. in l. non ſolum. §. liberationis, ante numerum 8. ff. de de liberatione legata, & in l. cum quidam, verſ. *ſolutio intelligo dictum iuriſconſulti.* ff. de his, quibus, vt indignis. Ioannes Andreas in cap. cum Nuntius, verſus finem de teſtibus. Romanus conſ. 76. *in cauſa.* ſub n. 8. verſ. *dico quòd Baldus iſtud non dicit.* Decius conſ. 189. incipit. *lętatus*, poſt principium. Lambertinus de iurepatronat. prima parte, libro Primo, quæſt. 9. principali, articulo 3. num. 9.

30 Dicuntur regularia beneficia † illa, de quibus in fundatione dictum extitit, vt per religioſos regerentur. Ioannes Selua in tracta. de beneficio, parte prima, quæſt. 4. ſub num. 24. gloſſa in §. Item ordo, in verbo *regularibus.* in pragmatica ſanctione. Rebuff. in concordata Regni Franciæ, in rubrica de collationibus. §. volumus, in verbo *regularia*, & iterum in tracta. de nominationibus, quæſt. 15. nu. 23. Petrus Tholoſanus in nouis inſtitutionibus rei beneficiarię. cap. 10. num. 11. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 1. parte, cap. 24. ſub num. 92. verſ. *& regularia beneficia illa dicuntur.*

31 Vel illa, quæ per quadraginta annos† conſueta ſunt Regi per viros regulares, tex. in c. cum de beneficio, de præbendis, lib. 6. Rota deciſione 2. numero ſecundo, de præbendis, in nouis, & dixi plenè in gloſſ. proxima præcedenti.

Quibus addo, quòd ad hoc, quòd per lapſum 40. annorum beneficiũ ſeculare mutet ſtatum, ac efficiatur regulare, non ſufficit, quòd per dictum tempus, tamquam regulare gubernetur, niſi concurrant
32 † ſequentia.

Primo, quòd is, qui poſſidet beneficium, tamquam regulare habeat titulum inſtitu-
33 tionis, vti de tali beneficio † regulari, vt tradit Lappus in d. cap. cum de beneficio, num. 1. Dominicus Geminianus, num. 9. Philippus Probus in additionibus ad Monachum, nu. 7. Felinus in cap. in noſtra, num. 41. verſ. *ſecundo nota diligenter.* de reſcriptis, vbi dicit, quòd ſaltim, in primo, qui incepit poſſidere beneficium, tamquam regulare requiritur
34 d. titulus, † ac poſtea per alios poteſt continuari talis poſſeſſio.

35 Secundo requiritur bona fides, † & ideo clerici regulares, qui contra Papæ præceptum, vel prohibitionem poſſiderunt beneficium ſeculare, vel è contra, laici beneficium regulare præſcribere non poſ-
36 ſunt, cum malam fidem habere non deſinant, cap. ſi diligenti, de præſcriptionibus, regula poſſeſſor, de reg. iur. in 6. Rebuffus poſt alios in concordata, in rubrica de collationibus. §. volumus, ſub verbo *regularia.* verſ. *ſecundo requiritur bona fides.* Greg. Tholoſ. vbi ſupra d. num. 12. in fine.

Tertio, quòd non ſufficit, ſi per commendatarium beneficij, poſſideatur tamquam regulare; ſed requiritur, quòd poſſeſſio ſit á ve-
37 ro titulari, † cum ſupradicto titulo imprimente nouum ſtatum in beneficio. Rebuffus vbi ſupra, verſ. *tertio requiritur.* Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 1. par. cap. 24. num. 92. per totum.

Non autem dicetur beneficium regulare, quamuis eius collatio, ſeu præſentatio ſpe-
38 ctat ad regulares, † ſi alias non per regulares, ſed per ſeculares gubernatur. Rota deciſ. 46. ſub nu. 1. de reſcriptis, in antiquis, & deciſ. 12. n. 1. eodem tit. in antiquioribus, vbi habetur, quòd priuilegiũ prælati regularis, habentis ſub ſe Eccleſias regulares, & ſeculares, per quod, non arctatur recipere aliquem ad Eccleſias ſuas per generales litteras, non intelligitur de Eccleſijs ſuis ſecularibus, ſed de regularibus, in quibus propriè fit receptio. Felin. in cap. in noſtra, num. 44. verſ. *ſeptimo nota*, de reſcriptis.

Ac proinde quamuis collatio, vel præſentatio ſpectet ad Abbates, vel ſuperiores re-
39 gulares, nequeunt tamen † ad talia beneficia, conſueta regi per ſeculares, præſentare, nec prouidere regulares, tex. in clemen. vnica, §. 1. iuncta. gloſſa ibi *ſecularibus.* de ſupplend. neglig. Prælator. Felinus vbi ſupra, num. 45. vbi duobus modis declarat, Rota deciſ. 5. num. 2. in fine, & nu. 3. de iurepatron. in nouis.

Ita quod, ſi facto prouiderentur regulares,
40 eſſet prouiſio ipſo iure nulla, † nec excuſaret negligentia habentis præſentare, vel conferre, quominus locum habeat deuolutio
41 † ad ſuperiorem. teſte Aegidio Bellamera, deciſ. Rotali 171. incipienti, *collatio facta Canonico*, facit regula Cancellariæ 42. de commendis.

mendis. Felin. in d.cap. in noſtra, num. 44. verſ. *octauo nota*.

Quod etiam procedit, in Religioſis ordinum militarium Sancti Ioannis Hieroſolymitani, & ſimilium, quia nec iſtis poſſunt con-
42 ferri talia beneficia † ſecularia, & plenè per Lambertinum, de iurepatronat. ſecunda parte, libro primo, quæſt. 7. articulo 4. & 5. per totos.

Beneficia ſecularia cõferri poſſunt regularib' deficientibus clericis ſecularibus.

In defectum tamen Clericorum ſecularium,
43 poſſent beneficia ſecularia † regularibus conferri, & è conuerſo, beneficia regularia Clericis ſecularibus, quia tunc neceſſitas non habet legem, cap. ſi quis propter, de furtis. & probat tex. in cap. inter quatuor. §. ſed ſi regulares, de religioſis domibus, tex. etiam in cap. Abbate, in fine, de verborum ſignificatione, & Rebuffus tradit in concordata, in rubrica de collationibus. §. volumus verſ. *conformitatem*. & in tracta. de nominationibus quæſt. 5. num. 13. verſ. *fallit niſi idonei non reperiantur*. poſt Abbatem in cap. relatum, num. 5. ne Clerici, vel monachi, dicentem, quod ſi monaſterium habet monachos incorrigibiles, nec alij idonei reperiantur, poſſunt ap-
44 poni Clerici ſeculares. † l. vt gradatim 11. §. quoties penuria. ff. de muneribus, & honoribus.

Immo, & tali caſu, quamuis inuito, beneficium non detur, vt in regula inuito, de regulis iuris, lib. 6. cum alijs adducendis in gl.
45 58. poterit etiam inuitus † Clericus ſecularis compelli ad acceptandum beneficium regulare, vt tradit Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, ſecunda parte, cap. 9. num. 15. vbi num. 22. poſt Sotum in 4. ſentent. diſtinctione 25. quæſt. 1. art. 2. propè finem, verſ. *hinc autem emergit alia am-*
46 *biguitas*. dicit, quod deficientibus clericis † in Republica Chriſtiana, poterunt optimo iure laici prudentes, & digni, præuijs benignis monitionibus compelli ab ordinarijs Eccleſiaſticis, vt accipiant ordinem ſacrum, & miniſtri fiant Sacramentorum, ac rerum Eccleſiaſticarum. Lambertinus, de iurepatron. lib. 2. par. 1. q. 7. principali, art. 17. per totum.

De quibus, (quando ob penuriam, & neceſ-
47 ſitatem, rigor † legis infringatur,) vide plenè vltra eumdem Hojedam per totum illud caput nonum. Felinum in cap. 1. num. 49. & 50. de conſtitutionibus. Iaſon in l. 1. C. de precib. Imperat. offerend. Tiraquell. de retract. lignag. §. 26. gloſſa 1. num. 16. vſque 29. Rolandum à Valle conſ. 56. libro 4. Petrum Duennam in regula 248. Puteum deciſ. 105. libro primo. Menochium de arbitrarijs, libro ſecundo, centuria 2. caſu 182. per totum.

Vnde ſi Clericus regularis fuerit prouiſus ab Epiſcopo de beneficio ſeculari, & ſpolietur, quamuis non appareret de tali caſu neceſſitatis, & ſit inhabilis, reſpectu tituli;
48 tamen competit ſibi poſſeſſorium † recuperandæ, ratio eſt, quia ſi per tales regulares poſſunt præſcribi talia beneficia, ergo, & poſ-
49 ſideri, † & fructus proprios facere. Rota deciſ. 9. num. 1. & per totam, de reſtit. ſpoliat. in antiquis. Felinus in cap. in noſtra. nu. 44. de reſcriptis.

In regula tamen noſtra, non comprehen-
50 duntur † Prioratus religionum Sancti Auguſtini, & Sancti Dominici, & alij ſimiles, quia perpetui non ſunt, prout requiritur, vt dicantur beneficia Eccleſiaſtica, vt diximus in gloſſa 5. in principio 1. & precipue in illius §. 6. de beneficijs manualibus, maxime
51 quia illi fratres † mendicantes, non poſſunt habere beneficia Eccleſiaſtica, vt tradit Alphonſus Sotus Hiſpanus gloſſator antiquus, in regula tertia Cancellariæ, verſic. *ex quo ſequitur*.

Vbi etiam dicit, quòd in terminis regulæ
52 3. non comprehenduntur præceptoriæ † Ordinis S. Iacobi de Spata, nec de Alcantara, nec de Calatraba, aut S. Io. Hieroſolymitan. ex quo ſunt militares Ordines contra Sarracenos.

Et quamuis de hoc non erat dubitandum, ad effectum dictæ regulæ 3. ex quo in illa expreſſe excipiuntur Ordines, & Religiones militares.

Dubitari tamen poteſt, ad effectum Regulæ noſtræ, an beneficia
53 regularia † ordinum militarium comprehendantur?

An beneficia regularia ordinũ militarii includantur ſub regula noſtra.

Et videtur, quòd minime comprehendi debeant, nam iſti Ordines militares, de iure
54 communi præſeruati videntur. † tex. in clemen. quia contingit. §. præmiſſa. de religioſ. domibus, vbi Papa ſanciuit, quòd diſpoſitio d. clemen. non extendatur ad Hoſpitalia militarium ordinum, & gloſſa ibidem: verbo *militarium*. exemplificat in Religione Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Sanctæ Mariæ Theuthonicorum, & Caſtrenſium, & ſimilium.

Item Concil. Triden. ſeſſ. 25. de regularibus, cap. 15. dum diſponit, quòd profeſſio fieri non poſſit in quacumque Religione, niſi poſt lapſum annum probationis, non habet locum in Religionibus militaribus, & fuit reſolutum in Rota, in vna Tiraſonen. penſionis 11. Octobris 1570. coram Reuerendiſſ. Domino Seraphino, quæ eſt deciſio 591. numero primo, & per totam, parte prima diuerſorum, & poſtea tenuit Sacra Congregatio Concilij Tridentini dictam deciſionem allegans.

Pro quo poſſunt etiam adduci duę ratio-

nes

nes relatę per Mandoſium in dicta regula 3.
quæſt. 11.n.3. nempe, quòd iſti religioſi mi-
55 litares † non dicuntur proprie beneficiati,
nec proprie Religioſi: & altera, & melior,
quia iſti ſunt in continuo armorum exerci-
56 tio, † & ſemper pro fide militant: vnde
merito ab alijs præceptoribus differre de-
bent, & eſſe vltra alios priuilegiati, vt dicit
Pariſius conſil. 44. numero vigeſimo, libro
quarto.

Sic dicit Abbas in rubrica de regularibus
numero 4. quòd Religioſi Hieroſolymitani,
57 largo † modo religioſi dicuntur. Rota de-
ciſione 591.numero quarto,& quinto,& per
totam.p.1.diuerſorum,de quibus,& alijs mi-
litaribus, vide l. 1. & ibi Gregor. Lupum
tit.7.Partita 1.& quæ fuerunt plenè deducta
in deciſione facta in cauſa Veronen. penſio-
nis 23. Februarij 1600. coram R. P. D. meo
Lancellotto.ac latius Azorem in ſua ſumma
lib.13.c.3.4.5.& 6.

Item videmus, quòd quando Concilium
Tridentin. voluit comprehendere iſtos Re-
ligioſos militares, eos expreſſe nominauit,
58 † in ſeſſ.25.de reform.regul.c.21.Rota d.de
ciſ.591.ſub num.8.verſ. *quarto.*

Accedit quòd Conc.Trident.ſeſſ.23.c.18.
dum agit de contribut. facienda pro ſemina-
59 rijs, excipit, & ſaluat † fratres S.Ioan.Hie-
roſolymitani, ibi, *fratribus S.Ioannis Hieroſoly-
mitani dumtaxat exceptis.*

Item Cōſtitutio Gregoriana de publicand.
reſign.volens comprehendere beneficia ordi
num militarium, expreſſit ſpecifice, vt ibi,
quorumuis ordinum, etiam militarium.

Ad hęc, ſi dignitates, præceptoriæ, &
60 prioratus, † quæ ſunt beneficia maiora or-
dinum militarium, vbi maior militat ratio,
non cadunt in reſeruatione regulæ tertię, à
fortiori videtur, quòd minus in reg. noſtra
alia inferiora beneficia regularia dictorum
ordinum iucludantur.

VERVM pro cōtraria parte plura vrgēt,
61 tum ampliſſima verba † noſtræ regulæ, *quo-
rumcumque ordinum*, quæ ſunt apta compre-
hendere omnes ordines, etiam militares,
& faciunt venire maiora expreſſis. Felinus
in cap. de quarta numero decimo quinto de
præſcriptionibus. Gomezius in regula de
triennali. quæſtione 2. verſ. *tamen his*. Cre-
ſcent. deciſ. 1.de priuilegijs. Cæſar de Graſ-
ſis deciſ. 1.num. 5.& 6.& deciſ. 2.n.3.4. & 5.
cum allegatis per eum, eodem titulo de
priuilegijs.

Sic videmus, quòd ſub decreto Conc. Tri-
den.ſeſſ.25.de regularibus.c.19.incipit, *qui-
cunq; regularis*, dum ponit formam, quando, &
quomodo ſit audiendus, qui vi, vel metu, vel
ante tempus fecerit profeſſionem, ſtante d.
dictione, *quicumque*, comprehenduntur regu-
62 lares ordinum militarium, † vt cenſuit Sa-
cra Congr.Conc. dicens, *milites S. Io.Hieroſo-
lymitani in hoc decreto comprehenduntur.*

Tum etiam, quia eo ipſo, quòd in terminis
regulæ tertiæ exceptuantur pręceptorię mi-
litares, & in regula noſtra non exceptuan-
tur, cenſentur incluſa beneficia regularia di
ctorum ordinum, vt benè ponderauit Pari-
ſius conſ. 36. *quòd prætenſa vnio*. numero 17.
libro 4. vbi loquens de præceptorijs S. Ioan.
Hieroſolymitani dicit ſic: *Quinimo ex d. regu-
la 3. in quantum excipit dictas præceptorias mili-
tiarum videtur inferri, quòd vbi Papa non expreſ-
63 ſit † excipiendo, voluerit in ſua diſpoſitione illas
compræhendere, quia vbi voluit excludere expreſ-
ſit. cap. nonne de præſumption. c. ad audientiam de
decimis, cum ſimilibus*; igitur cum in regula
noſtra, non expreſſerit, voluit comprehen-
dere beneficia regularia, dictorum ordi-
num, ſaltim alia inferiora prædictis pręce-
ptorijs: & ideo non eſt mirum, ſi non fue-
runt comprehenſi in Concilio Tridentino.
ſeſſ.23.c.18.vbi nominatim excipiuntur reli
gioſi Hieroſolymitani.

Prę ſertim ſtantibus ſequentibus verbis
noſtræ regulę, videlicet, *qualitercumque qua-
64 lificata*, † *& vbique exiſtentia*, quæ referuntur
ad omnia beneficia, tam ſecularia, quam re-
gularia, & ſunt prægnantiſſima, vt in ſequen-
tibus gloſſis, Deo volente, dicemus.

Accedit, quòd dicit Mandoſius in tracta.
de ſignatura gratiæ. §. de diſpenſatione Mo-
nachorum, pro obtinen.beneficijs, quòd li-
cet Monachis dabatur diſpenſatio ad obti-
nēdum vnum beneficium ſeculare curatum:
65 tamen fratribus † S. Ioann. Hieroſolymita-
ni, & S.Iacobi de Spata, & Religioſis ordi-
nis Beatæ Mariæ Theutonicorum, & Cano-
nicis Monaſterij S.Antonii Viennen. diœc.&
membrorum ord.S.Auguſt.numquam daba-
tur, nec datur talis diſpenſatio, & ſic iſti non
ſunt melioris, ſed deterioris conditionis.

Neque obſtat dicere, quòd iſti religioſi mi
litares non ſunt vere religioſi, nec illorum
beneficia proprie regularia, quia quando
hoc admittamus, ſi non caderent ſub regu-
la noſtra, vti beneficia regularia, ſaltim ca-
derent vti ſecularia, cum omnia beneficia,
tam regularia, quam ſecularia compre-
hendat.

Non obſtat dicere, quòd iſti milites Re-
ligioſi militant pro fide Catholica, quia pa-
ri modo omnes Clerici, etiam ſeculares di-
66 cuntur milites cęleſtes, † & quotidie pro
Catholica fide militare non deſinunt. cap.
degradatio. §. actualis de pœnis, libro. 6.
gloſſa verbo, *facere poteſt*. in l.miles 6.ff.de
re iudicat.vbi Bart.n.3.Alexan.5.Iaſon. 11.
Ripa num.5.& reliqui.

Minus facit, quòd Præceptoriæ, beneficia

X ordinis

ordinis S.Ioannis Hieroſolymitani ſint ma-
67 nualia,& ad nutum amobilia, † Mohedanus
deciſione 10. de cauſa poſſeſſ. num. primo.
& per totam, quia de beneficijs manualibus
iſtorum ordinum militarium, non loquimur,
cum iſta manualia, ſiue ſecularia, ſiue regula
ria, nullatenus comprehendantur; ſed loqui-
mur de perpetuis beneficijs prędictarum Re
ligionum.

Nec releuat dicere, quòd ſi Præceptoriç,
& Prioratus ordinum militarium non cadũt
in reſeruat. regulę 3. ergo nec inferiora bene
ficia perpetua ipſorum ordinum: Tum quia
illa regula 3. reſeruat vacatura beneficia, de
quibus in illa, in omni, & quocumq; tempore,
68 † & ſic eſt in ſuo caſu fortior reſeruatio, quã
regulæ noſtræ, quę dumtaxat reſeruat va-
catura in menſibus Apoſtolicis.

Tum etiam, quia non valet argumentum,
non ſunt reſeruata maiora beneficia, ergo
69 nec minora, † cum diuerſa valde verſetur
ratio, inter maiora beneficia, & inferiora be
neficia: & inter nonnulla & pauca beneficia,
& multa: & inter ſpecialem reſeruationem
de pręceptorijs, & prioratibus, & genera-
lem reſeruationem de omnibus beneficijs: ſi-
cut & regulę ſunt diuerſę illa, & iſta.

Quocirca pro nunc, dum aliquid, quòd
magis me moueat in contra-
rium viderim, adhereo generalitati Conſtitu
tionis regulæ noſtræ, nam in dubio, quamdiu
de exceptione benè non conſtet, eſt firmiter
70 ſtandum regulæ, † veluti Bononienſi Caro-
cio, iuxta gloſſam in l. omnis diffinitio. 202.
ff. de regulis iuris. Et tamquam firmamento,
71 † vt dicit Bald. in conſ. 327. *pridie*, ante
numerum 13. libro 1. Iaſ. in l. à Diuo Pio in
princ. n. 7. ff. de re iudicata. Tiraq. de retra-
ctu lignagier. §. 1. gl. 9. n. 211. Et qui regulã ha
72 bet pro ſe, transfert onus probandi † in eum,
qui ſe fundat in exceptione. c. ad decimas, &
ibi gl. de reſtit. ſpolia. in 6. Tiraq. de retract.
lignag. §. 1. gl. 9. n. 209. Couar. li. 2. varia. c. 12.
n. 4. Rota deciſ. 36. n. 7. & deciſ. 582. n. 1. p. 1.
diuerſ. alia plura adducit Probus in c. fin. n.
2. & 3. de præbend. lib. 6. de quo dum caſus ve
nerit plenius cogitabis.

Admitto tamen, quòd fortaſſe reſeruatio
noſtræ regulę, in ſua generalitate, non ſe ex-
tendat ad Prępoſituras, & Prioratus ordi-
num militarium, qui, & quæ per dictam
73 regulam tertiam non reſeruantur, † ſed ex-
ceptuantur, ne in generali reſeruatione ve-
niat, quod in ſpeciali non comprehenditur,
74 argumento legis obligatione † generali. ff. de
pignoribus, l. 5. titulo 15. Partita 5. Anton.
Gabriel in titulo de regul. iuris concluſ. 12.
per totam.

Item ne generalis lex comprehendat ca-
75 ſum ſpecialem, † & priuilegiatum contra
gloſſ. 1. in l. fin. C. de ſilentiarijs. lib. 12. Anto-
nium Gabriel. in titulo de legibus. concluſ.
1. à nu. 1. Puteum deciſ. 195. n. 1. lib. 1. Rotam
deciſ. 75. n. 6. p. 1. diuerſor. Tiraq. de retract.
lignag. §. 1. gl. 1. nu. 4. & dixi plenè ſuper re-
gula 5. §. tertio de Vicarijs, ante finem
ex num. 65.

Necnon ne ſequatur abſurdum, quòd in-
76 continenti detur † correctio dictæ regulæ 3.
text. in l. nam ad ea 89. iuncta gloſſa, verbo,
præſens. ff. de condition. & demonſtrat. Bal-
dus in l. fin. numero finali, C. per quas per-
ſonas, Alciatus de pręſumption. regula 2.
præſumptione 28. num. 1. & per totam. Pau-
lus Pariſius conſ. 36. num. 27. lib. 2. & conſil.
27. num. 47. lib. 4. Rota Beſigneti deciſione
11. num. 13. de conceſſ. prębend. Caſſadorus
deciſ. 5. ſub num. 2. de priuilegijs. Rota de-
ciſ. 763. num. 14. parte 1. diuerſ. Menoch. de
præſumptionib. lib. 6. pręſumpt. 37. nu. 14. &
ſequen. licet contrarium forſan ſuaderi poſ-
ſit, ex his, quæ dico in gloſſa 9. §. 4. verſic. *vn-
de tentari*. num. 25.

Quãdo benefi-cia regularia poſſint conferri ſecularibus

Regularia beneficia, quamuis ſecula-
ribus conferri non poſſint.
c. cum de beneficio, de præbend. lib. 6. cum
allegatis, poſt principium huius gloſſæ, &
Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 10.
Tamen poſſunt conferri ab ordinarijs colla-
toribus, Clericis ſecularibus, qui habitum
illius Religionis, vbi conſiſtit beneficium ſu-
ſcipere, & profeſſionem emittere ſe adſtrin-
77 gerunt, † vt in eodem cap. 10. diſponitur,
verba illius Canonis ſunt hæc, *regularia be-
neficia in titulum regularibus profeſſis prouideri
conſueta, ſi per obitum, vel reſignationem, vel
alias, illa in titulum obtinentis vacare contigerit,
religioſis tantum illius ordinis, vel his, qui habi-
tum omnino ſuscipere, & profeſſionem emittere te-
neantur, & non alijs, ne veſtem lino, lanaque con-
textam induant, conferantur.*

In cuius Canonis interpretatione declara
78 runt † Illuſtriſſimi Sacri Concilij Tridenti-
ni Interpretes, prout ſequitur, *An præter
Papam, ordinarij collatores poſſint regularia be-
neficia, in titulum regularibus profeſſis prouideri
conſueta, conferre, etiam ſecularibus, qui illius ordi-
nis habitum omnino ſuscipere, & profeſſionem emit-
tere teneantur? iuxta hoc cap. Sacra Congregatio
die 12. Decembris 1585. cenſuit, poſſe etiam or-
dinarios collatores, portiones Monachales, & Ca-
nonicales prouideri conſuetas, conferre, ne dum eius
ordinis profeſſis, ſed etiam ſecularibus, qui habitum
ſuſcipere, & profeſſionem emittere, omnino tenean-
tur. Abbatias tamen, & beneficia adminiſtrationem
habentia, non niſi profeſſis, iuxta Canonem, per ordi-
narios inferiores conferri poſſe.*

Quę declaratio, iuncto predicto decreto
Concilij, habet originem à iure commu-
ni, ex text. in capit. offici 38. & cap. cum in
magi-

magiſtrum aſſumi non debeat 49. de electione. clementina prima de electione, & in clementina prima. §. ad Prioratus de regularibus. l. 23. titulo quinto. Partita prima. Puteus deciſione 261. *fuit reſolutum*, libro 2. vbi habetur, quòd nullus poſſit ad Abbatias, & alia beneficia, adminiſtrationem habentia
79 eligi, niſi prius profeſſionem, † in tali religione emittat, quia vt inquit d. cap. cum in
80 magiſtrum, *in magiſtrum aſſumi non debet*, † *qui formam diſcipuli non aſſumpſit, nec ſit præficiendus*,
81 † *qui ſubeſſe non nouit*. cap. ordinatos. 59. diſtinctione. cap. miſerum 61. diſtinctione. cap. ſi Clericatus 16. quæſt. 1. Qui enim
82 ſub tutela debet † eſſe, ſub ſe alium habere non debet. l. fin. C. de legitim. tutor. l. ſic eueniet. ff. ad l. Iuliam de adulterijs. Et nemo
83 ante approbationem, † in magiſtrum eſt aſſumendus, l. penultima. C. de profeſſor. & medicis. libro decimo. Et qui alios
84 debet docere, ab alijs docendus † non eſt, vt in authentico de ſanctiſſimis Epiſcopis. §. primo. collatione nona. Nam qui do-
85 mum tenere non didiſcit, † ſecundum locum, in tabernaculum non aſſumat, capit. ante omnia 40. diſtinctione: multoque tem-
86 pore † diſce, quę poſtmodum doceas. cap. ſic viue 16. q. 1.

Cum igitur, in beneficijs adminiſtrationem habentibus, hoc dumtaxat diſponatur, ergo in alijs beneficijs regularibus, quæ adminiſtratione carent, merito ceſſat huiuſmodi prohibitio, & hodie etiam ſecularibus Clericis habitum ſuſcepturis, & profeſſionem emiſſuris, poſſunt conferri, vt in dicto Concilio Trident. diſponitur.

Sed quæro, An in hoc caſu, videlicet, quando Clerico ſeculari habitum ſuſcepturo, & profeſſionem emiſſuro confertur beneficium regulare, opus ſit, ad hoc, vt valeat profeſſio, quòd prius in habitu ſuſcepto perſeuerauerit per to-
87 tum † annum integrum, vt in c. 15. ſeſſ. 25. de reform. regularium, præcisè diſponitur.

Non loquor de religione militari, in qua non Intrat dubitatio, cum annus probationis neceſſarius non ſit, vt dixi ſuperius nu. 54. ſed de alijs religionibus non militaribus.

Quãdo teneat profeſſio ante lapſum annum fa...

Et ſine veritatis prȩiudicio teneri poteſt, quòd ſic, nempe, quòd etiam hodie valeret, in hoc caſu profeſſio ante annum.

88 Primo ex eodem Concil. Trident. † in eadem ſeſſ. 25. de regularibus cap. 21. verſ. *quod ea*, vbi ſancitur, quòd habentes in commendam monaſteria, quę capita ſunt, ac primates ordinum, ſiue Abbatias, aut Prioratus, tenerentur, illis renunciare, aut infra ſex menſes, religionem illorum ordinum ſolemniter profiteri, & ideo in illo caſu, qui non multum diſtat à noſtro permittitur. Immo præcipitur, quòd profeſſio fieret ante annum non obſtante, quòd in d. c. 15. præcedenti, cõtrarium generaliter conſtitutum fuerat.

89 Secundò ex regula 58. Cancellarię, vbi expreſſe cauetur, quòd executores gratiarum de admittendis ſecularibus ad religionem, & de aliquod beneficium Eccleſiaſticum prouidendo, poſſint ad receptationem emiſsionis profeſsionis, non expectato probationis anno procedere.

Tertio, quia quamuis de iure communi
90 requirebatur annus † probationis. cap. 1. de regularibus. libro 6. clementina ſecunda. eodem tit. & vt dictum eſt ad beneficia regularia adminiſtrationem habentia, nemo ante profeſsionem eligi poterat, vt in d. c. officij
91 de electione; Tamen ante annum, † in illo caſu admitti poterat profeſsio, prout admittens conuenire arbitraretur, iuxta doctrinam Ioan. Andreæ, in d. c. officij. n. fin. in fine. Anton. de Butrio. n. 13. Abbatis, ſub nu. 5. & communiter omnium. In hoc tamen nihil firmo, quia timeo valde in his quæſtionibus, non clare deciſis loqui determinatè, nec no-
92 uarum † opinionum amicus ſum, quoniam
93 nouitatis auctor reprehendi debet. † c. cum qui neſciat in fine 11. diſtinctione, & nouita-
94 tes diſcordias pariunt. † c. cum conſuetudinis in principio de conſuetudine, ac ex no-
95 uis opinionibus, noua fantaſmata † generantur, vt dixi in §. 3. proœmiali n. 99.

Et non ſolum, non poſſunt conferri beneficia regularia Clericis ſecularibus, ſed neque Clericis regularibus di-
96 uerſi ordinis, & religionis, † cum non con-
97 ueniat, vt homines diſparis profeſsionis, † vel habitus ſimul in eiſdem monaſterijs aſſocientur. text. in clemen. prima de electione. cap. in noua 16. quęſt. 7. cap. cum cauſam. 27. de electione, vbi etiam dicitur, quòd ſecundum legem, non eſt in boue arandum,
98 † & aſino, nec quiſquam debet veſtem indue-
99 re † lino, lanaque contextam. Deuter. c. 22.
100 Et male conueniunt † cithare cum pſalterio. cap. diuerſis fallacijs de Clericis coniugatis, Et diuerſitas profeſsionis, & habitus diſſen-
101 tiones, † & ſcandala cauſat. capit. quod Deo 33. quęſtione 5. c. quidam. §. cum autem de apoſtatis.
102 Similiſque ſimilem quærit, † Eccleſiaſtes. cap. 13. cap. nerui, paulo poſt principium, ibi, *vnuſquiſque dum hominum amicitias appetit, cuiuſcumque alterius ſimilem ſibi ducentis vitam conſortio, vt plurimum ſe adiungit*. 13. diſtinct.
103 Et pares cum paribus facilime congregantur, † C. tranſmiſſam, ibi, *conſimilium ſibi manus aſſociant*, de electione.
104 Et male veniunt inequales ad † aratra Iuuenci. Bald. in c. cum cauſam. ſub num. 2. de electione,

Hinc ſola nominis ſimilitudo, gignit nobis quamdam mutuam affectionem, & ami-
105 citiam. † tex.in l.cum filius 76.§.pater cum puella, ibi, *peto cum morieris Sempronio nepoti meo plus tribuas, in honorem nominis mei*. ff. de legat. ſecundo, vbi inquit. Accurſius, verbo, *nominis*, quòd ille Sempronius eodem nomine vocabatur. l. hoc iure. §.finali.ff.de donationibus. l. facta. §. ſi in danda. ff. ad trebellian.

Vnde Rebuffus in tracta.de priuileg.ſcholarium, priuilegio 12. numero quinto in fine poſt Imolam, & Barba. in dicta Clem. prima dicit per text. ibi, quòd artiſta, vel
106 medicus † non congruit cum legiſta, nam diſſimilitudo ſtudiorum, & artium, odium generat. cap. laicos. cap. laicis. 2. quęſtione ſeptima. Tiraquel.in l.5.connubiali n.28. vbi à n.20.vſque ad finem,non pauca in propoſito cumulat, & n.26.inquit, quòd mater plus amat filiam fęminam, quam maſculum.

Dicit etiam gloſſa in dicto cap.in noua,
107 verbo, *nec habitu*, 16. q. 7. quòd Monachus † effectus Epiſcopus,ſeu Canonicus regularis, poteſt,ſi ſcandalum generetur alijs ſe conformare,in ſuperiori habitu. Petrus Baiſius de electione 2. p.c.7.n.2.

Quinimo beneficia regularia, ſolita per eiuſdem monaſterij Mo-
108 nachos gubernari, nullatenus poſſunt † conferri ſub pœna priuationis iuris conferendi pro ea vice, alijs Monachis eiuſdem Religionis, diuerſi tamen monaſterij.tex.in cap. cum ſingula 32.§.prohibemus,& ibi tradunt omnes de præbend. lib.6. Rebuff. in praxi, tit. de diſpenſatione cum regularibus facta. numero 1. cum pluribus ſequentibus, vbi dicit,quòd ſuper hoc nullus alius à Papa poterit diſpenſare.

Laudabilis namque, & valida eſt conſue-
109 tudo, ſeu ſtatutum, quòd beneficia † non conferantur, niſi vni de gremio ipſius Capituli, Collegij,ſeu Monaſterij, aliàs collatio ſit nulla. text.in c.cum dilectus, & ibi gloſſa, verbo, *conſtitutum*,de conſuetudine, vbi omnes docent.Petrus de Baiſio in tract.de elect. 2.p.c.4.num.1.& per totum,& fuit dictum in vna Tarraconen. Sacriſtiæ 19. Martij 1601. coram R. P.D. meo Iuſto.

Vnde quatenus Prepoſitus in cap.nullus. num.4.in fine 61.diſtinct. & Henric.Boch.in cap.dilectus. num.6.de conceſſ. præbend. & Cardinalis in Clemen. vnica de ſupplen. negligen. Prælator. ſub num.4.in fine,notab.6. & Vitalin.num.13.aſſeuerant, quòd collatio beneficiorum regularium, à Collegio fienda,debet fieri vni de eodem Collegio,& non
110 alteri, intelligendos arbitror † ſtante deſuper conſuetudine, vel alia lege particulari, nam illa ceſſante nullibi inuenio prohibitum, quòd alteri eiuſdem ordinis,& profeſſionis conferri non valeat,& tex.in d.c. cum ſingula.§.prohiben.us de prębend. in 6. & in Clemen.prima de ſupplen.negligen.Pręlatorum, loquuntur de ſolitis conferri Religioſis eiuſdem monaſterij.

Regularia beneficia ſunt multis mo-
111 dis, † quædam vocantur duplicia, ex eo, quòd illa obtinentes duplici onere funguntur, & alia dicuntur ſimplicia. Quot modis ſint beneficia regularia.

Duplicia beneficia ſunt, in primis, Abba-
112 tia † regularis, cap. quanto in fine de officio ordinarij.cap.cum ad monaſterium de ſtatu Monachorum. c. in ſingulis eodem tit. l.17.& 18. tit.7.Partita 1.

Item officium,c.cum ſingula de præbend. lib. 6. cap. cum ad monaſterium, verſ. *tales autem*, & c. ſequenti de ſtatu Monachor.
113 Item Prioratus Conuentuales, qui in Conuentu Religioſorum,vbi non eſt Abbas, Præfecti, & capita ſunt. Clement. ne in agro. §. cæterum de ſtatu Monachor.cap.niſi eſſent, de prębend.lex 16.titulo 7.Partita 1.
114 Item Prioratus Clauſtralis, † hoc eſt ſecunda perſona in monaſterio, vbi Abbas præeſt, & qui præ cæteris poſt Abbatem potens eſſe debet,opere, & ſermone,vt in dicto cap. cum ad monaſterium. §. prior de ſtatu Monachor. & in d.l.16.tit.7.Partita 1.

Simplicia beneficia ſunt, Prioratus ſim-
115 plex,† & Monachatus,& Canonicatus regularis, hi enim ſimplici onere funguntur. cap. quod Dei timorem. cap. finali de ſtatu Monachorum.

De quibus omnibus vide Ioan. Seluam de beneficio. prima parte,quæſtione 2.à numero 78. vſque 88.cum pluribus per eum citatis, à quo Rebuff. ſumpſit, quæ dixit in ſua praxi, titulo regularia beneficia multiplicia per totum.

Reliqua, quæ concernunt iſtam materiam beneficiorum regularium, quoad propoſitum muneris noſtri,vide in gloſſa 5. §.3. de Vicarijs, & §.6.de beneficijs manualibus, & in gloſſa precedenti de beneficijs ſecularibus.

Summa-

Summaria Gloſſæ 9.

1 *Reſeruatio regulæ noſtræ comprehendit qualificata beneficia.*
2 *Qualificata beneficia non veniunt, in generali diſpoſitione.*
3 *Conſtitutio loquens de parrochiali, non habet locum in parrochiali Collegiata.*
4 *Parrochialis vnita Canonicatui Cathedralis Ecclesiæ, non requirit niſi ætatem ad d. Canonicatum neceſſariam.*
5 *Cathedralis Eccleſia non cenſetur incluſa, in mandatis de prouidendo, niſi exprimatur, nec in diſpenſatione. n. 6.*
7 *Qualificata diſpoſitio, numquam venit ſub ſimplici.*
8 *Qualitas adiecta rei, immutat eius naturam, & reponit in diuerſam ſpetiem. & n. 9.*
10 *Ius poſitiuum, ſi addit iuri naturali facit, quòd deſinat eſſe naturale, quando additio eſt in ſubſtantialibus & n. 11. & 12.*
13 *Additio facta contractui in ſubſtantialibus facit, vt nouus contractus dicatur.*
14 *Qualitas ſubſtantialis addita locationi, vel feudo antiquis, facit, quòd ſit noua locatio, & nouum feudum, & n. 15.*
16 *Gratia ad collationem Epiſcopi, non comprehendit collationem ſimultaneam Epiſcopi, & Capituli, nec è conuerſo. & n. 17.*
18 *Mandatum de prouidendo de beneficio ſpectante ad collationem Capituli, non ſe extendit ad beneficium, cuius collatio, ad ſingulos capitulares ſpectat, niſi adſit clauſula* communiter, vel diuiſim. *& n. 19.*
20 *Mixtum numquam venit, ſub ſimplici, niſi in certis caſibus remiſſiue, & n. 21.*
22 *Generale verbum, tantum valet in omnibus, quantum ſingulare in ſingulis.*
23 *Generalia verba habent vim ſpecialis expreſſionis.*
24 *Generalia verba comprehendunt omnia, quæ dici, aut excogitari poſſunt.*
25 *Voluntas ſatis poteſt declarari per verba vniuerſalia.*
26 *Dignitates, quando non veniunt appellatione beneficiorum, & n. 27.*
28 *Dignitas curata, non venit appellatione beneficiorum curatorum.*
29 *Dignitas maior poſt Pontificalem, non venit in impetratione ad dignitates.*
30 *Qualitates beneficiorum ſunt exprimendæ, & ibi de regula 16. Cancellariæ.*
31 *Dignitates ſunt incluſæ, in reſeruatione regulæ noſtræ, & num. 32.*
33 *Dictio,* quicumque, *etiam in materia odioſa, includit maiora expreſſis, & plures illationes de hoc remiſſiue. & n. 34.*
35 *Dignitates maiores poſt pontificalem, & principales in Collegiatis comprehenderentur per regulam noſtram, niſi alias eſſent reſeruatæ.*
36 *Epiſcopalis dignitas, an veniat ſub ampliſſimis verbis,* quorumcumque beneficiorum, *& dicitur, quòd ſic, in fauorabilibus, alias non & num. 37.*
38 *Conſiſtorialia beneficia, quæ ſint, & an includantur ſub regula noſtra, & n. 39.*

Qualitercumq; qualificata. gloſſ. 9.

RESERVATIO regulę noſtrę, extenditur etiam ad beneficia qualitercum-
1 que qualificata, † & ideo verba iſta fuerunt addita, vt remoueretur omnis ſcrupulus, an ſub generali reſeruatione beneficiorum venirent beneficia qualificata. Nam in generali diſpoſitione beneficiorum, qualificata benefi-
2 cia ſæpe non includuntur. † tex. in capit. licet Canon. 14. iuncto capit. ſtatutum. 22. de electione libro ſexto: diſpoſitum enim fuit in d. c. licet canon, quòd obtinens Eccleſiam Parrochialem teneretur intra annum ad ſacerdotium promoueri, ſub pœna vacationis ipſo iure: poſtea fuit dubitatum, an huius text. diſpoſitio locum haberet, quando Ec-
3 cleſia parrochialis eſſet collegiata, † & ſic qualificata, fuit ſancitum in dicto capit. ſtatutum, quòd non, ex quo text. in dicto capit. licet Canon loquitur in parrochialibus ſimplicibus, & non extenditur ad Parrochiales qualificatas. Ludouicus Gomezius in regula de annali, quęſtione octaua ante finem. verſic. *eſt tamen bene verum*. Rebuffus in praxi. titulo de non promotis infra annum. numero 60. vbi per totum illum titulum, valde exornat materiam. dicti capit. licet canon. 10. ampliationes, & 21. limitationes aſſignans, & plura tradit Flamin. Pariſius de reſignatione lib. 3. quęſtione 2. per totam.

Ideo ſi aliqua Parrochialis Eccleſia eſſet
4 vnita alicui Canonicatui † Eccleſiæ Cathedralis acceſſoriè, ſufficeret ætas requiſita ad Canonicatum, ſcilicet, quòd ſit in ętate viginti duorum annorum, vt ſacra Concilij Tridentini cenſuit Congregatio, & vide, quæ dixi in gloſſa quinta. §. ſeptimo de beneficijs vnitis. num. 13. cum pluribus antecedentibus, & ſequentibus.

Dicit etiam tex. in c. quamuis 4. de præ-
bend. lib. 6. quòd habens mandatum de pro-
uidendo, in aliqua Eccleſiarum, Ciuitatis,
5 vel diœceſis, non poterit prouideri † in Ec-
cleſia Cathedrali, quia cum propter ipſius
honorem, & preheminentiam, ſit qualifica-
ta, ſub generalitate beneficiorum, non in-
cluduntur beneficia in Eccleſia Cathedrali
conſiſtentia. Ioann. Staphilæus de litt. gra-
tię, in nona forma expectatiuarum. num. 40.
cum ſequentibus. Gomezius de expectati-
uis. numero 94. in fine, & numero 95. Rota
deciſione octaua, de conceſſ. præbendæ in
nouis, & deciſ. 5. & deciſ. 35. eodem titulo in
antiquis.

Sicut, & diſpenſatus à Papa ad beneficia
6 obtinenda, † non poteſt habere Canonica-
tum in Eccleſia Cathedrali, niſi aliud ex-
primatur. Rota deciſione 2. de filijs Presby-
terorum in nouis, & deciſione 1. eodem tit.
in antiquis. Ioann. Selua de beneficio parte
1. quæſt. 3. numer. 12. Rebuff. in praxi, tit.
de diſpenſatione ratione ætatis, verſic. *in
cathedralibus*.

Numquam enim qualificata diſpoſitio, ve
7 nit ſub ſimplici. † c. ſuſceptum. de reſcriptis
libro ſexto. Puteus deciſ. 262. numero quar-
to. libro 2.

Et qualitas adiecta rei, immuttat eius na-
8 turam. † cap. debitores. cap. cum contingat
de iureiurando. l. quamuis. C. de pactis. Ro-
ta deciſ. 32. nu. 8. de præbendis in antiquis.
Afflictis deciſione 112. numero quinto, &
deciſione 248. numero octauo, poſt plures,
quos allegat. Alexand. conſ. 19. n. 2. lib. 1. Bru
nus conſ. 112. ſub num. 6. Ruin. conſ. 20. n. 7.
libro primo.

Qualitaſque ſuperueniens enti, repo-
9 nit illud in diuerſam † ſpetiem. l. ius ciuile.
ff. de Iuſtitia & iure, vbi habetur, quod ſi ius
poſitiuum addit iuri naturali, facit illud de-
10 ſinere eſſe ius naturale, † & eſſe ius poſiti-
uum & ciuile. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, verſ.
cum additur. ff. de verbor. obligat. vbi notat
Iaſ. n. 4. Bald. conſ. 328. num. 8. lib. 1. l. quæſi-
tum. §. illud. ff. de legat. 3. l. 1. ff. de donation.
Abbas in cap. conſuluit numer. 2. de Iudeis.
Andreas Barbatia in tractat. de præſtantia
Cardinalium. parte prima. quęſt. 1. num. 12.
cum ſequen. Menoch. de arbitrar. lib. 1. q. 11.
num. 13. Nat. conſ. 139. num. 6. Aimon conſ.
24. numero 54. Gozadin. conſ. 84. numero
duodecimo.

Quod intellige, quando additio eſt in
11 ſubſtantialibus, † alias ſecus. Bart. & Pau-
lus in d. l. ius ciuile. num. fin. Iaſ. num. 1. cum
ſequentibus. Caſſadorus deciſione 33. num.
1. ſuper regulis. Decius in c. de cauſis. num.
2. verſ. *ſecundo prædicta concluſio*, de officio
delegati. Caputaquen. deciſ. 16. num. 4. &
deciſione 17. n. 2. p. 2. idem Caputaquen. de-
ciſ. 60. num. 1. & per totam eadem p. 2. vbi
12 fuit reſolutum, quòd gratia noua † dicitur,
quando fuit aliquid additum, ſeu mutatum
in ſubſtantialibus.

Neque eſt aliud in contractibus, nam no-
uus contractus dicitur, quando aliquid in
13 ſubſtantialibus † alteratur Corneus conſil.
235. num. 9. lib. 2. Cęſar de Graſſis deciſ. 1.
n. 31. & 32. de confeſſis.

Et noua dicitur locatio, quando aliquid
14 de nouo illi additur † in ſubſtantialibus. l.
cum in plures. §. lege dicta. ff. locati. l. Vale-
rianus. ff. de prætor. ſtipulationibus. Tira-
quel. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 18. num. 55.
vbi plura, Rota deciſ. 160. numer. 9. parte 2.
diuerſorum.

Similiter, quando noua qualitas additur
15 Inueſtituræ, dicitur nouum feudum. † Bald.
conſ. 249. *verba inueſtituræ*. numer. 1. verſ. *in
contrarium videtur*. lib. 2. Brunus conſ. 112. n.
6. Ruinus conſ. 1. num. 17. & 18. & conſil. 20.
numero ſeptimo. volum. primo. deciſio Pe-
demontana 23. n. 22. 23. 24. 25. & 26.

Facit etiam tex. in cap. cum in illis. §. ſi
vero, de præbend. lib. 6. vbi habetur, quòd
obtinens gratiam expeſtatiuę ad beneficia
ſpectantia ad collationem certi Epiſcopi,
non poteſt prouideri de beneficio ſpectante
16 ad collationem † Epiſcopi, ſimul cum alio,
ratione dictę qualitatis, ſimultaneæ colla-
tionis, nec è conuerſo, Rota deciſ. 66. de re-
ſcriptis in antiquis. Calderin. conſ. 22. de
præbendis. Acchil. de Graſſis deciſ. 3. numer.
fin. de prebendis. Æneas de Falconibus, in
tract. de reſeruation. quæſt. 3. princip. n. 19.
vbi etiam tenent, quòd ſub reſeruatione be-
17 neficiorum totius † diœceſis, præter illa,
quæ ſpectant ad collationem Epiſcopi, non
veniunt illa beneficia, quorum collatio ſi-
mul ſpectat ad Epiſcopum, & Capitulum.

Sicut etiam mandatum de prouidendo be
neficium, ſpectans ad Collationem Capitu-
li, non ſe extendit ad collationem, ſpectan-
18 tem ad ſingulos de Capitulo, † veluti heb-
domadarios, vel ratione ſuorum beneficio-
rum: nam illa qualitas prouidendi ſingula-
riter, excludit expectantem, niſi addatur
19 clauſula, *communiter*, † *vel diuiſim*. tex. in c.
fin. de præbend. libro 6. Rota deciſ. 3. & 4. &
16. de conceſſ. præbend. in antiquis. Feli-
nus diffuſe, in c. cam te. num. decimo tertio,
verſ. *aliud ſinguli*. & numero ſequenti de re-
ſcriptis.

Quibus conſonat, quòd ſub ſimplici
20 numquam comprehenditur mixtum, † niſi
ſimus in materia fauorabili. l. vim paſſam.
39. §. præſcriptio. ff. ad l. Iuliam de adulte-
rijs. gloſſ. verbo, *in dando*. in l. 2. in principio,
& ibi tradunt communiter omnes, maximè
Iaſon.

Iaſon.ff. de verborum obligation. Caſſadorus deciſ.35.num.3. ſuper regulis Cancellariæ. Puteus deciſ. 39. per totam,lib. 3. Cæſar de Graſſis deciſ.2. per totam,& deciſ. 6. de cauſa poſſeſſionis, & deciſ. 1. num.2.& 3. de conſtitutionibus. Abbas in rubrica, num. 4. de vita, & honeſtat. Clericorum. Gregorius Lopez in l. 2. gloſſa. 3. in principio, tit. 17.Partita 7. Ludouicus Molina de Hiſpan. Primogen. lib.2.cap.14.num.33.& 34. Acebedus in l. fin. tit. 3. à num. 34. lib. 5.recopilationis,& in l.2.num.54.titulo 13.libro 8. recopilationis.Mandoſius in regula 10.Cancellariæ, quæſt. 3. per totam illam quæſtionem,& plena manu, & nouiſſime Polidorus Ripa Mediol.in ſuo tracta.de nocturno tempore,in iſto anno 1602.in lucem edito, cap-
21 4. per totum, vbi ad longum tractat,† quando mixtum comprehendatur, vel non ſub ſimplici,in teſtamentis,in legatis,in contractibus,in mandato,in compromiſſo, in ſentẽtia, in iudicijs, in iure communi,in ſtatutis in conſuetudine,in fæudis,in beneficijs, in reſcriptis, & in priuilegijs:Denique, an crepuſcula potius veniant ſub die, vel ſub nocte. Vide etiam Contardum de momentan. poſſeſſione, limitatione ſecunda per totam.

Rurſus ideo fuerunt appoſita dicta verba *qualitercumque qualificata*, vt poſtquam iam expreſſerat regula noſtra non nullas qualitates in ſpecie, videlicet omnia beneficia cum cura, item ſine cura, item ſecularia, nec non quorumuis ordinum regularia, nunc vnico verbo vniuerſali comprehenderentur omnia genera,omneſque qualitates beneficiorum.

Et ſic comprehenduntur omnia alia beneficia qualificata, cuiuſcumque generis, & qualitatis fuerint, nam verbum generale
22 tantum valet in omnibus, † quantum ſingulare in ſingulis, l.ſi duo in fine.ff.de adminiſtratione tutorum.l. teſtatorem 66. ff. de legat. 3.cap. ſi Romanorum. 19. diſtinctione cap. ſolite. de maiorit. & obedien. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloſſa. 14. num. 101.& ſequentibus,& de legib. connubial.gloſſa 7.num. 89.& ſequen. Rota innta additione Papaz. deciſ. 11. numero quarto de præbend. in antiquis. Rota deciſione 368. numero octauo, parte ſecunda diuerſorum.

Et verba generalia ſimplicia, habent vim
23 ſpecialis † expreſſionis,etiam in caſibus,vbi nominatio ſpecifica requiritur,vt pleniſſimè per Aimonem Crauetam conſ. 294. *verbo tranſactionis*.num. 1.2.3.& 4. & per totum, & conſ.397.nu.7. Ioannem Gutierrez, conſ. 5. nu.4.& 5.& 10. Laurentium Siluanum, conſ. 66.num. 13.& 14& conſ.88.num.4.& 5.lib. 2. vbi etiam dicunt, talia verba generalia comprehendere omnia, quæ dici, & excogi-
24 tari poſſunt,† etiam in materia ſtricta. Gomezius in regula de triennal. quæſt. 14. numero tertio,verſ. *nam licet ſub indefinita*. Caputaquen. deciſ. 296. numero ſecundo,parte ſecunda.

Sic etiam voluntas ſatis poteſt declarari
25 per verba vniuerſalia, † etiam circa ea,quæ requirunt particularem, & expreſſam mentionem. Ruin.conſ. 73.num. 10.lib. 3.Antonius Gabriel,titulo de regulis iuris,concluſ. 4.numero 4. Rota deciſ. 368.num. 4. parte prima diuerſorum,de qua materia,vide pleniſſimè per Tiraquel.de legibus connubialibus,gloſſa 7. a num. 86. vſque adnumerum 147. vbi ponit regulam cum 20. limitationibus, & a num, 48. vſque ad finem, aſſignat tredecim genera expreſſi, quem omnino legas.

Quo fit, vt & ſi ſæpe ſecundum diuerſas materias, dignitates non veniant beneficio-
26 rum appellatione, niſi exprimantur, vt patet in clemen. 1. de ſequeſtratione poſſeſſion. & fructuũ,vbi Papa non fuit contentus loqui de beneficio, ſed ſubiunxit etiam dignitates, &c.ad idem clem. 1. de cauſ.poſ.& proprietat.& tradit Gomezius in reg.de annali.q.19. nu.1.& 2.& in reg.de triennali,quæſt.2. verſ. *hinc eſt quòd licet diſpenſatus*.

Quòd etiam probatur in ca.ad aures, vbi plene doctores de reſcript. & in cap. fin. de præbend. vbi habetur, quòd ſi mandatur
27 prouideri de beneficio,† non venit dignitas, imò ſi concedatur mandatum ad beneficia curata,& quæcumque alia,non includeretur
28 † dignitas curata. clemen.ne in agro. §. cæterum de ſtatu monachorum. Rebuffus in praxi titulo,de diſpenſatione,ratione ætatis, verſ. *aut dignitates*. & in concordata in forma mandati Apoſtolici, in gloſſa verbo, *aut dignitate*.vbi etiam poſt Ægidium Bellameram deciſ. 698. *concluſio extra Rotam*, quòd in mandato, & impetratione ad dignitates,
29 non venit maior dignitas † poſt Pontificalem.

Ac propterea emanauit regula 56. de expreſſione qualitatum beneficiorum, in impetrationibus, vbi diſponitur,quòd expriman-
30 tur omnes qualitates† beneficiorum, an ſint dignitates, perſonatus, vel officia, eiſque immineat cura animarum, & an ad illa conſueuerit, quis per electionem aſſumi, alias gratiæ deſuper factæ,ſunt nullæ:& ſi qualitates huiuſmodi affirmatiue, vel conditionaliter non exprimantur, negatiua expreſſe deſuper fiat.

In propoſito tamen noſtræ regulę,procul dubio comprehenduntur, & reſeruantur om-
31 nes dignitates,† ex quo ſunt appoſita dicta verba

verba, *qualitercumque qualificata*, quæ ſunt apta comprehendere omnes, & quaſcumque dignitates maiores, & minores cuiuſcumque qualitatis ſint; maxime ſtante illa
32 dictione *qualitercumque*. † quæ eſt vniuerſalis, latiſſima, & generaliſſima, & compre-
33 hendit, etiam in materia odioſa maiora† expreſſis, cap. ſolite, verſ. *quodcumque ligaueris*. & ibi Abbas notab. vlt. de maiorit. & obedien. authen. quicumque. C. de Sacroſ. Eccleſijs, clemen. 1. in fine, de ſenten. & re iudicat. gloſſa in extrauagant. execrabilis. §. porro verbo *ad quæcumque*. & in §. nos itaque, verbo, *cuicumque*. de præbend. Ioannis 22. Decius conſ. 113. *viſo tenore*. num. 4. Felinus in cap. de quarta, num. 15. de præſcriptionibus Hieronymus Gigans de penſionibus, quæſt. 87. num. 1. & ſequen. Puteus deciſ. 204. num. 3. parte 3. Creſcentius deciſ. 1. n. 1. 3. & 4. de priuilegijs. Stephanus Bertandus deciſ. 202. *non videtur*. li. 1. Hieroni. Gra. reſponſo 25. *videtur*. num. 5. & reſponſo 50. *reuerendis*. nu. 22. libro primo, Gomezius in regula de triennali, quæſt. 2. num. 1. & in procemio regularum Cancellariæ, quæſt. 4. ante num. 3. Tiraquellus de retract. lignag. §. 1. gloſſa. 7. numer. 20. cum ſequentibus. Horatius Mandoſius pleniſſime in additione ad Romanum conſ. 31. in gloſſa, verbo *qui-
34 cumque* vbi tredecim † bonas illationes, in propoſito cumulat, & alias plures limitationes, & declarationes adducit.

Vnde regula noſtra comprehenderet, etiã dignitates maiores poſt Pontificalem, & principales in collegiatis, nec non Abbatias, & Prioratus regulares, niſi alias eſſent iam
35 reſeruatę, † in quibuſcumque menſibus vacauerint, per regulam tertiam Cancellarię.

Quinimo, quamuis huiuſmodi verba *qualitercumque qualificata*. addita non eſſent, credo, adhuc venirent prędictę dignitates, ex rationibus, quę adduxi, ſuper gloſſa 6. verbo *cum cura*. ex numero 26. cum ſequentibus, ſed ex abundanti, & ad maiorem cautelam fuerunt antedicta verba vniuerſalia, appoſita.

Et omitto, an in regula noſtra, ſub dictis ampliſſimis verbis beneficiorum, venirent
36 † Epiſcopales dignitates, quę ſunt dignitatum culmina, cum iam ſint reſeruatę per regulam ſecundam Cancellariæ, & eſſet tempus in vanum conterere, videri tamen poteſt de hoc gloſſa verbo *dignitatum*, & communiter omnes in cap. 2. de prębendis, libro 6. & in cap. inquiſitores, verbo *expreſſe*. per tex. ibi de hęreticis, cap. ſi compromiſſarius. §. huiuſmodi de electione in 6. capite prmo de officio delegati in 6. capit. quia periculoſum de ſent. excom. lib. 6. & tex. iuncta gl. in c. 1. de reg. iur. in 6. Simonet. de reſeruatione, quęſt. 11. per totam. Mandoſius in regula 32. Cancellarię, quęſt. 15. per totam, & in regula 20. quęſt. 20. num. 7. & regula 20. quęſt. 6. num. 4. Burſat. conſil. 287. *facili negocio*. num. 5. lib. 3. Gambarus in tracta. de legato, lib. 2. num. 41. cum ſequentibus, & lib. 7. num. 222. cum ſequentibus, vbi in ſumma diſtinguitur, an ſit mate-
37 ria fauorabilis, vel odioſa Epiſcopali dignitati, vt in primo caſu veniat, in ſecundo non. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate benef. 1. p. cap. 24. num. 64.

Prout etiam eadem ratione, non ago de alijs dignitatibus, & beneficijs maioribus, quę vltra Epiſcopatus coſiſtorialia nuncu-
38 pantur, ex eo, † quod non per ſupplicationem, ſed per cedulam huiuſmodi beneficia Papa in ſuo conſiſtorio proponat, & de illis in eodem conſiſtorio, interuenientibus Cardinalibus prouideat, prout ſunt Abbatię, & quędam alię dignitates, tam ſeculares, quam regulares, de quibus per Lappum allegatione 84. & Ludouicum Gomezium in regula de infirmis reſignantibus, quęſt. 14. & in regula de annali quęſt. 18. & 19. & Mandoſium in eadem regula de annali, quęſt. 16. per totam.

Nam cum hęc omnia beneficia Conſiſtorialia, ſint alias reſeruata per regulas 1. 2. & 3. Cancellarię, non eſt opus diſputare, ſi comprehendantur ſub regula noſtra, licet re ve-
39 ra ſi alias reſeruate non eſſent, includi, † verius eſſe putauerim.

An autem regula noſtra, ſub prędictis verbis capiat Cappellanias, pręſtimonia. Vicarias, Hoſpitalia, beneficia manualia, & alia ſimilia, vide in gloſſa 5. in ſuo peculiari loco cuiuslibet rei, iſtarum per ſuos §§. diſtinctos.

Summaria §. 1. Gloſſæ 9.

1 *Patrimonialia beneficia, an includantur ſub regula 8. & num. 23.*
2 *Patrimonialibus de beneficijs, non inuenitur textus aliquis de iure communi.*
3 *Patrimonialia beneficia, quæ ſint.*
4 *Patrimonialia beneficia, vnde dicantur, & an a patrimonio deriuentur, & n. 6.*
5 *Etymologia ab vocabuli, licitum eſt arguere.*

Patri-

7 *Patrimonialia beneficia de iurepatronatus laicorum, non cadunt ſub expectatiuis.*

8 *Patrimonium, quando efficiatur titulare beneficium.*

9 *Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione, vel dotatione, quamuis nihil exprimatur.*

10 *Patrimoniale beneficium dicitur, à patria, vel à Patre, & num. 11.*

12 *Patrimoniales filij, an differant a filijs naturalibus, & n. 13. concluditur negatiuè.*

14 *Patrimonialis filius; quis dicitur diuerſimode, ſecundum diuerſa locorum ſtatuta, & numero 15.*

16 *Statutum, ſeu conſuetudo municipalis, quando adeſt, ſuper hoc ſeruari debet.*

17 *Conſtitutiones ſynodales non ligant, vbi adeſt conſtitutio particularis.*

18 *Patrimonialis filius, ceſſante ſtatuto municipali dicitur ille, qui habet qualitates a conſtitutionibus ſinodalibus requiſitas.*

19 *Patrimonialis filius, quis dicatur, ſecundum conſtitutionem ſinodalem Burgen. & quis ſecundnm Calagurritanam, & n. 20.*

21 *Statuto municipali, vel ſinodali ceſſantibus, recurritur ad ius commune.*

22 *Iure communi, qui habet fundatam intentionē, dicitur tutus, quamdiu non docetur de aliqua exceptione contraria.*

23 *Patrimonialia beneficia ſolent per concurſum prouideri, & quid hodie in diœceſi Calagurritana.*

24 *Regula de infirmis reſignantibus non procedit, in beneficijs patrimonialibus.*

25 *Patrimonialia beneficia non veniunt, ſub ſimplici app. beneficiorum.*

26 *Patrimoniale beneficium impetrans, tacita qualitate patrimonialitatis, nihil agit.*

27 *Beneficij patrimonialis gratiam habens, non tenetur producere in actis litteras dictæ gratiæ, propter timorem pragmaticæ, & numero 66.*

28 *Leges Hiſpaniæ, quid ſuper beneficijs patrimonialibus diſponant.*

29 *Beneficij patrimonialis reſignatio, nec permutatio, nec penſionis ſuper illo reſeruatio, non ſolet fieri, & n. 46. & 62.*

30 *Reſeruatio nunquam comprehendit beneficia, quæ Papa non intendit grauare.*

31 *Patrimonialia beneficia habent magnam conformitatem, cum beneficijs iuriſpatronatus, & num. 67.*

32 *Patrimoniale beneficium, vt includatur ſub diſpoſitione, ſolet expreſſa mentio fieri.*

33 *Notabilia, quæ ſunt, niſi exprimantur, neglecta cenſentur.*

34 *Expreſſa nocent, non expreſſa non nocent.*

35 *Patrimonialia beneficia, an ſint reſeruata ratione vacationis in Curia, & n. 58.*

36 *Patrimoniale beneficium, non cadit ſub expectatiuis, & numero 70.*

37 *Patrimonialibus filijs, quòd beneficia conferantur, conſonat iuri communi. Licet alio reſpectu ſit contra ius.*

38 *Patrimonialibus filijs, quòd omnia beneficia eſſent conferenda, propoſitum fuit in Concilio Tridentino.*

39 *Praxis ſeruat, quòd in omnibus menſibus conferantur per ordinarios beneficia patrimonialia.*

40 *Praxis eſt optima interpres.*

41 *Legum intellectus, quotidiano iudiciorum vſu declaratur, & à practica procedit verus intellectus, & num. 42.*

43 *Praxi non ſeruatur, quod lege non cauetur.*

44 *Patrimonialia beneficia ſunt verè Eccleſiaſtica beneficia, & ſæpe ſolent prouideri à Sede Apoſtolica, non ſolum in menſibus reſeruatis, ſed etiam iurepræuentionis, & n. 45.*

47 *Patrimonialia beneficia cadunt ſub indultis Cardinalium.*

48 *Derogatio regulæ noſtræ, tollit omnia obſtacula de medio.*

49 *Leges Hiſpanæ de hac materia loquentes, fundantur in immemorabili conſuetudine.*

50 *Derogatio ſpecialis non requiritur, quando reſeruatio eſt facta per viam legis generalis.*

51 *Lex prima derogatur per ſecundam, licet de illa mentionem non faciat.*

52 *Priuilegia Apoſtolica de prouiſione beneficiorum patrimonialium loquentia, ſunt intelligenda de prouiſionibus factis ab ordinarijs, & num. 56.*

53 *Apoſtolicæ Sedis auctoritas, ſemper intelligitur ſalua.*

54 *Papa ſemper confert beneficia patrimonialia, ſolis filijs patrimonialibus.*

55 *Patrimonialia beneficia, vt cadant ſub reſeruatione noſtræ regulæ, citantur plures deciſiones Rotales, & n. 74.*

57 *Clauſula* non obſtantibus, *quid operetur in collatione beneficiorum patrimonialium.*

58 *Patrimonialia beneficia veniunt, ſub reſeruatione vacationis in Curia, & ibi agitur de Couarru. opinione.*

59 *Patrimonialia beneficia, licet ſint reſeruata, rarò tamen conferuntur a Sede Apoſtolica.*

60 *Patrimonialium beneficiorum reſignatio, nec permutatio, non admittitur a Sede Apoſtolica, niſi cauſa derimendæ litis, & n. 61.*

63 *Patrimonialia beneficia cadunt, ſub reſeruatione, & ad argumenta contraria, reſponſio.*

64 *Qualitas curati beneficij, ſi tacetur, impetratio eſt ipſo iure nulla.*

65 *Legis 21. titulo 3. libro primo recopilat. intellectus.*

68 *Beneficia iuriſpatronat. laicorum, ideo non cadunt ſub reſeruatione, ne fundatores abſtrahantur a ſimilibus fundationibus.*

Gene-

69 *Generalia verba regulæ noſtræ, ſunt ita ampla, quòd ſunt apta comprehendere beneficia patrimonialia.*

71 *Patrimonialia beneficia non cadunt, ſub reſeruatione noſtræ regulæ, quando clauſulæ Apoſtolicæ conceſſionis ſunt ita fortes, quòd ſuperent dictam regulam, & ponitur exemplum in indulto diœceſis Calagurritanæ, nu. 72. & num. 73.*

75 *Libera collatio dicitur, quando fit filijs patrimonialibus, & intrat alternatiua, & numero 76.*

77 *Capitulum ſede vacante, an poſſit conferre beneficia patrimonialia, & num. 79. & 80.*

78 *Vicarius generalis Epiſcopi, non poteſt conferre beneficia patrimonialia libere collationis, ſine ſpeciali poteſtate, declara num. 79. & 80.*

81 *Filius patrimonialis nemo præſumitur, nec originarius.*

82 *Aſſertioni Epiſcopi, quòd ſit aliquis filius patrimonialis, non creditur.*

83 *Filio non patrimoniali collatio facta de beneficio patrimoniali non tenet.*

84 *Sententia lata ſuper naturalitate, vel cauſa ſtatus, contra vnum, nocet alijs, & nu. 85. ſi fuit lata contra principalem intereſſatum, vel ad fauorem naturalitatis, alias ſecus, numero 86. & 87.*

88 *Filius patrimonialis, etiam poſt oppoſitionem, non habet ius ad rem, ante præſentationem.*

89 *Canonicus Doctoralis, vel Magiſtralis, an per oppoſitionem acquirat, aliquod ius conſiderabile; ita vt procedat regula de non tollendo, & numero 90. 92. & 93. & 94. vbi declaratur.*

91 *Nemo ſibi ipſi poteſt, aliquod ius attribuere.*

94 *Ius ad rem acquiritur ante præſentationem, & inſtitutionem per ſententiam, declarantem beneficium patrimoniale deberi N. oppoſitori vti idoniori.*

95 *Ius ad rem in quibus caſibus acquiritur.*

96 *Patrimonialis filius, & originarius, quis dicatur de iure communi, & numero 97. remiſſiue.*

98 *Nepos quando naſcitur in poteſtate Aui, ſequitur originem illius, alias non, & agitur de lege 47. Tauri, & citantur plures deciſiones, & num. 99.*

100 *Filius ſequitur de iure communi originem patris, non matris.*

101 *Conſtitutiones Burgen. & Calagurritan. & Palentinen. de filijs patrimonialibus loquentes ſunt contra ius commune, in aliquibus.*

102 *Origo matris ſæpe attenditur, & caſus deciſus recitatur, & n. 103. & 104.*

105 *Origo, & Ciuitas, an acquiratur per baptiſmum, concluditur quòd ſic, & n. 106.*

107 *Baptiſmus dicitur natiuitas; & ideo per illum acquiritur origo.*

108 *Origo ſpiritualis ex baptiſmo, videtur anteponenda, quoad ſpiritualia, origini naturali.*

109 *Baptiſmus ſi recipitur à Iudeo, vel Pagano in Francia, erit regnicola Regni Franciæ.*

110 *Origo decem modis acquiritur remiſſiue.*

111 *Leges partitarum, quatenus non repugnant iuri canonico, vel ciuili, maximam habent auctoritatem, & ſunt ſeruande, etiam in Rota, in caſibus illarum partium.*

112 *Origo probatur per baptiſmi librum.*

113 *Origo, vt acquiratur per baptiſmum, ceſſare debet fraus.*

114 *Interpretatio benigna eſt ſemper facienda, in his caſibus, ſi ſit aliquis patrimonialis, vel originarius, aut non.*

115 *Filij patrimoniales Burgen. qui ſunt quadragenarij, quomodo ſunt admittendi.*

116 *Filius patrimonialis ſe opponens poſt lapſum terminum edicti, an ſit admittendus, & numero 117.*

117 *Eccleſiæ intereſt plures oppoſitores habere.*

118 *Termino lapſo poteſt Iudex ex officio, inuita parte expectare contumacem.*

§. 1. gl. 9. vbi agitur de beneficijs patrimonialibus.

1 VIDEAMVS nunc, an beneficia patrimonialia † includantur in reſeruatione noſtræ regulæ? Et quia, vt inquit mandoſius in regula 19. de infirmis reſignantibus, quæſt. 16. non inuenitur aliquis textus, qui in terminis horum
2 beneficiorum † loquatur, nec illorum materia in iure tangitur; ideo antequam ad reſolutionem veniamus, oportebit dicere, quæ ſint iſta beneficia patrimonialia, & quare ſic nuncupentur, & alia, quæ pro opportuna intelligentia neceſſaria videbuntur.

3 Patrimonialia beneficia ſunt illa, † quę ex Apoſtolica conceſſione, vel ſtatutis, ſeu ſinodalibus conſtitutionibus Apoſtolica auctoritate confirmatis, vel ex immemorabili conſuetudine ſunt neceſſario conferenda, natis, incolis, vel originarijs alicuius Patrię, Ciuitatis, Oppidi, vel Parrochię, ita vt illi, dumtaxat, qui filij naturales, & patrimoniales ſint, prouideri debeant de huiuſmodi beneficijs, & non alij forenſes, ſeu extrinſeci, qui tales qualitates non habeant. Caſſadorus deciſ.

Patrimonialia beneficia, quæ dicuntur, & vnde ſic appellentur.

deciſ. 8. num. 1. de præbendis. Couarru. in practicis quæſtionibus, cap. 36. num. 3. verſ. *hoc ipſum fieri.* Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 24. num. 86. & patet ex legibus 21. 22. ac 23. titulo 3. libro 1. recopilationis, & conſtitutionibus ſinodalibus diœceſis Burgen. Calagurritan, & Placentin. in quibus tribus diœceſibus Hiſpaniæ, omnia beneficia prouidentur ſolis filijs patrimonialibus, nec non in alijs pluribus locis Hiſpaniæ.

4 Patrimonialia beneficia dicuntur, vt ab Etymologia vocabuli arguamus, a qua licitum eſt arguere.
5 † tex. in l. 2. §. appellata. ff. ſi cert. petat. l. Tugurium. ff. de verborum ſignificatione. c. cleros 21. diſtinctione, cap. ſi cupis 17. quæſt. 1. cap. ſi puberes de Clandeſtina deſponſatione. Euerardus in loco ab Etymologia. Dicuntur (inquam) beneficia patrimonialia, ex eò, quòd a patrimonio, ideſt a paterna
6 hæreditate veniant, † quia fuerunt a patribus, ſeu Auis inſtituta, vt dentur, & conferantur filijs, & alijs ſucceſſoribus in infinitum: & ſecundum hanc denominationem, iſta beneficia patrimonialia, erunt de iurepatronatus laicorum, de quibus loquitur Ioan. Staphilæus de litteris gratiæ, in quinta forma expectatiuarum ſub num. 3. verſ. *cadunt.* vbi dicit, quòd ſub litteris expectatiuis non
7 cadunt præſtimonia patrimonialia, † quia ſunt de iurepatronatus laicorum, quibus Papa in dubio non videtur derogare velle, niſi exprimat, iuxta gloſſam in verbo *collatio.* in cap. 2. de præben. lib. 6. idem etiam tenet Milius in repertorio verbo *beneficium patrimoniale, ſiue patronale.* ſub num. 13.

Iſta tamen Etymologia, licet in ſe ſit bona, quoad beneficia, quæ inſimul ſunt Patrimonialia, & de iurepatronatus laicorum, non tamen quadrat, quoad propoſitum noſtrum, in quo non dubitatur, an beneficia iuriſpatronatus laicorum comprehendantur in regula noſtra, quia de hoc particulariter erit ad longum tractandum in gloſſa 18.

Sed ſolum agimus, nunc de beneficijs patrimonialibus, quæ non ſunt de tali iurepatronatus laicorum, prout ſunt in pluribus Hiſpaniæ partibus.

Vnde alia ſecunda denominatio adducitur à Mandoſio in regula 19. de infirmis reſignantibus, quæſt. 15. ſub num. 17. videlicet, quòd dicantur beneficia patrimonialia, eo quòd, ab aliquibus data fuerunt ordinandis bona de proprio patrimonio, vt ad titulum illorum ordinarentur, & impoſterum titula-
8 ria † beneficia remanerent, & ſic de patrimonijs efficiuntur tituli perpetui beneficiorum, ſiue a patribus, vel auis illorum ordinandorum, ſint talia patrimonia data, ſiue ab alijs quibuſcumque extraneis, prout tetigimus ſupra in gloſſ. 5. §. 10. de feudis Eccleſiaſticis, et de patrimonijs, nu. 19.

Sed neque iſta Etimologia ſatis conuenit rei, de qua agimus: tum quia ex tali forma, & modo ſimiliter acquireretur iuſpatronatus laicale, quamuis nihil exprimeretur
9 Rota deciſ. 5. de iurepatronatus in antiquis Lambertin. de iurepatronat. lib. 1. quæſt. 2. articulo 2. per totum. Caputaquen. deciſ. 133. par. 2. Tum etiam, quia non plura beneficia inueniantur huiuſmodi conditionis: ſed talia beneficia patrimonialia ſunt valde frequentia, & in magno numero.

Sit igitur vera denominatio, quòd beneficia dicantur a patria, ex eò, quòd ſolum-
10 modo ſint conferenda natis, vel oriundis, † illius patriæ, vbi talia beneficia conſiſtunt, vt ſupra diximus in principio, Mandoſius vbi ſupra d. num. 17. verſ. *tertio modo.* Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 24. num. 86.

Vel etiam poteſt denominari beneficium
11 patrimoniale, a patre, † ex quo ille, cui eſt conferendum, patris originem ſequi debet l. adſumptio §. filius ciuitatem, ex qua pater. ff. ad municipalem. & de incolis. l. filios, C. de muneribus, & originarijs, libro decimo. l. ciues. C. de incolis, eodem libro, & infra à num. 100.

Et quamuis ſecundum aliquos, filij patrimoniales, & naturales
12 differant † inter ſe, hoc modo, quòd naturales dicantur illi, qui infra fines Parrochię naſcuntur; filij vero patrimoniales, non autem naturales, nuncupantur illi, qui deſcendunt ex patre, vel matre, auo, vel auia alicuius Parrochiæ, licet ipſi naſcantur in alia Parrochia, vel Diœceſi; vti atteſtatur Mandoſius in d. regula de infirmis reſignantibus, quæſt. 15, num. 21.

Ego tamen verius eſſe credo, indiſtinctè,
13 promiſcuè, & indiferenter † vocari filios naturales, & patrimoniales, licet non naſcantur intra parrochiam, ſi tamen ex illa ex aliquo capite originem ducant: & pariformiter vocari filios patrimoniales, quamuis nati ſint infra dictam Parrochiam: vſus enim, & communis modus loquendi, ac conſtitutionum ſinodalium verba, ita ſe habent, & faciunt, quòd vtroque nomine, modò naturales, modo patrimoniales nuncupētur, prout vidi, & legi, tamquam originarius, ex diœceſi Calagurritana, vbi frequentiſſime iſta materia practicatur, & idem in diœceſibus Burgen. & Palentin, & in alijs Hiſpaniæ partibus, ſeruari audiui.

Verum tamen eſt, quòd in diuerſis Ciuitatibus, vel locis, diuerſa adſunt ſtatuta, vel con-

conſuetudines, ſuper qualitatibus, & requi-
14 ſitis neceſſarijs, † vt aliquis dicatur filius naturalis, ſeu patrimonialis. Nam interdum requiritur, quòd præciſe ſit natus naturaliter ex parentibus incolis, & decimam ſoluentibus, nec non baptizatus intra limi-
15 tes † parrochiæ, ſeu parrochiarum, in quibus huiuſmodi patrimonialia conſiſtunt, vt ex immemorabili conſuetudine, Apoſtolicæ confirmationis robore munita, ſeruatur in oppido de Arnedo d. diœceſis Calagurr. ex quo ortus ſũ ego, & in alijs pluribus oppidis.

In alijs locis non requiritur tantus rigor; ſed minor qualitas ſufficit, prout magis, aut minus ex municipali ſtatuto, & particulari conſuetudine certa, & clara cautum reperia-
16 tur, quæ tali caſu ſeruari† debent, vt conſtitutionibus ſinodalibus illarum diœceſum ſtatuitur & facit. l. imperatores 71. in fine, ff. de contrahend. emptione, c. quæ contra mores 9. diſtinctione, cum latiſſime cumulatis per Antonium Gabrielem, lib. 6. comm. opinionum titulo de conſuetudine concluſ. 1. per totam.

17 Nec conſtitutiones ſinodales † ligant in locis, vbi adeſt particularis conſtitutio, vel ſtatutum. Baldus conſil. 201. *prouincia Anconitana.* numero ſecundo, verſ. *in contrarium.* libro 1. Abbas in cap. cum olim. num. 5. in fine de conſuetudine. Socin. conſ. 79. numer. 24. libro 4. Puteus deciſ. 176. numero 2. libro 3. Rota deciſ. 384. numero 2. parte prima diuerſorum, fuit reſolutum in vna Rauennaten. donationis 28. Iunij 1577. coram Reuerendiſſimo Domino meo Seraphino, nunc meritiſſimo Patriarcha Alexandrino:

Ceſſantibus ſtatutis, aut conſuetudinibus particularibus locorum, validis, claris, & certis, ad hoc vt cognoſcatur, ſi aliquis ſit filius naturalis, ſeu patrimonialis, recurren-
18 dum erit ad diſpoſitionem† ſinodalium conſtitutionum cuiuslibet diœceſis, vbi expreſſe hoc declaratum reperietur, etiam diuerſimode; Nam ſtantibus conſtitutionibus ſinodalibus, potius ad illas, quam ad ius commune recurrendum erit, vt poſt Bart. Paulum, & alios reſoluit Iaſon in l. omnes populi, prima lectura, numero decimo. ff. de iuſtitia, & iure Rota deciſ. 522. *fuit particulariter.* numero primo, & ſequen. parte prima diuerſorum.

19 In diœceſi Burgen. † per conſtitutionem ſinodalem primam, ſub titulo de inſtitutionibus ordinatur, quòd ad hoc, vt dicatur aliquis filius patrimonialis oportet, quòd ipſe, aut eius pater, aut mater, aut auus, aut auia reſpectiuè fuerit vicinus, ſeu incola talis loci, & Parrochianus Eccleſiæ, vbi conſiſtat beneficium, per decennium continuum: aut durante habitatione, & incolatu, pendente decennio deceſſerit, & in dicta Parrochia ſepultus fuerit, licet decennium completum non fuerit.

20 In diœceſi autem Calagurritana † adeſt conſtitutio prima ſub titulo de inſtitutionibus, quòd vno de duobus modis, ille dicatur filius naturalis ad effectum obtinendi beneficium patrimoniale, vel quando illius pater, aut mater, auus, vel auia, proauus, vel proauia, vti incola vixerit, aut habitauerit per decennium, ante natiuitatem talis filij, domicilium habens, & decimas vti talis incola ſoluens: vel alio modo, nempe, quod talis ſit natus, & baptizatus in illo loco, & Parrochia, vbi beneficium conſiſtat de tempore, quando ibi eius pater, vel mater domicilium habebat: ſunt etiam aliæ conſtitutiones ſub eodem titulo, iſtam primam conſtitutionem declarantes.

Sic in qualibet diœceſi, diuerſis conſtitutionibns ſinodalibus, ſecundum locorum diuerſitatem reguntur, quę ſeruandæ ſunt, prout ſemper ſeruat Rota, vt atteſtatur Mandoſ. in reg. 19. quæſt. 15. ſub n. 19. & paſſim practicari videmus.

Vbi vero non adſit ſpecialis loci conſuetudo, vel ſtatutum validum, & deficiat quoque ſuper hoc ſinodalis conſtitutio; tunc erit ad
21 † ius commune † recurrendum, vt inſpiciatur, quis ſit attento iure communi filius naturalis, & originarius: nam qui de iure
22 communi habet fundatam intentionem † dicitur tutus, quamdiu aliqua exceptione cõtraria exaduerſo plenè probanda, non excluditur Bartolus in l. admonendi num. 50. Ripa numero 112. ff. de iure iurando. Abbas in cap. dudum column. fin. verſ. *tertio facit.* de electione. Puteus deciſ. 20, num. 1. lib. 2. Rota deciſ. 322. n. 24. par. 1. diuerſ. & tetigi in gl. 8. præcedenti, n. 72. & vide quæ inferius dicam a num. 69.

Quibus ſic conſtitutis, deſcendamus nunc ad quæſtionen noſtram. an videlicet, ſub reg. noſtra includãtur huiuſmodi beneficia patrimonialia, ſecluſis his, quę fuerint de iurepatronatus laicorum? & poſtea nonnulla de iſta beneficiorum patrimonialium materia, adiungemus.

Verum beneficia patrimonialia cadant ſub reſeruatione regulæ noſtræ.

Pro parte negatiua, nempe, quòd huiuſmodi beneficia patrimonialia non cadant ſub reſeruatione regulæ noſtræ faciunt.

Primo, quòd huiuſmodi beneficia patrimonialia ex conceſſionibus Apoſtolicis pro-
23 uidentur per concurſum, nam ſtatim, quòd aliquod beneficium iſtorum vacat apponuntur per ordinarium ædicta, & filii patrimoniales ſe opponunt infra terminum præfixũ in ædictis, deinde conſtito, quod ſint tales filii patrimoniales, & de aliis habilitatibus ſe ſubii-

ſubijciunt examini, & denique confertur beneficium idoneori, vt tradit Caſſador. deciſ. 18. n. 1. de præbend. Mandoſ. in d. reg. 19. q. 15. n. 21. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate benef. 1. p. c. 24. n. 87. & 89. & ita paſſim ſeruatur: licet hodie ex noua conſtitutione Sanctiſſ. D. N. Clemen. 8. in diœceſi Calagurritana, vltimum requiſitum de conferendo habiliori beneficium ſit immutatum in hoc, videlicet, quòd omnes idonei reperti ad Curam animarum approbentur, & ex illis capitulum Eccleſię, vbi tale beneficium conſiſtat, pręſentet, quem maluerit, & illi præſentato, & non alteri, ſit inſtitutio per ordinarium facienda. Vnde ſi regula noſtra comprehenderet huiuſmodi patrimonialia beneficia, minime poſſent per concurſum prouideri, & dignioribus, & habilioribus conferri, eſſetque deſtruere præfatas Apoſtolicas conceſſiones diœceſibus Burgen. Calagurritan. & Palentin. Gemuen. & alijs Regnorum Hiſpaniæ diœceſibus indultas.

Secundo, quia neq; etiam regula 18. Cancellarię de infirmis reſignantibus, ſeu de viginti, diſponens, quòd reſignans debeat ſuperuiuere per viginti dies à die præſtiti conſenſus computandos, alias reſignatio, & col-
24 latio ſit nulla, habet locum † in huiuſmodi beneficijs patrimonialibus, vt per Gomezium in eadem regula quæſt. 21. per totam; vbi dicit idem tenere Felinum in quibuſdam ſuis additionibus ad ipſam reg. & concludit ipſe Gomezius, quòd tenenda eſt opinio Rotę propter eius auctoritatem, ſignificans idem tenuiſſe Rotam, & inter alias rationes vnam adducit dictus Ludouicus Gomezius, nempe quòd renúciatio dictorum beneficiorum non noceat expectantibus, quaſi dicat, quòd reſeruationes, & expectatiuæ non comprehendant huiuſmodi beneficia patrimon.

Tertio quia patrimonialia beneficia, non
25 veniunt ſub ſimplici appellatione † beneficiorum, propter diuerſam naturam, & qualitatem diſcrepantem ab alijs beneficijs, quam habent, vt ſcriptum reliquit Quintilianus Mandoſius in reg. 19. queſt. 15. num. 4. poſt Hoſtienſem, Abbatem, & alios, quos allegat.

Quarto quia eadem ratione, diuerſæ qualitatis, & naturæ, ſi quis impetrauerit be-
26 neficium patrimoniale, † tacita qualitate, quòd ſit patrimoniale, gratia erit ſubreptitia, quia ſi dicta qualitas expreſſa fuiſſet, Papa non conceſſiſſet, vt reſoluit Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. p. 1. cap. 24. n. 90. & 91.

Sic etiam in beneficijs patrimonialibus
27 non eſt neceſſe producere † de ſtylo Rotæ literas expeditas, ſicut requiritur in alijs Caputaquen. deciſ. 210. par. 2.

Ita vt ſine productione illarum, cum ſola productione ſupplicationis poteſt deueniri ad ſententiam, vt fuit deciſum in vna Calagurritana beneficij de Arriola 26. Octobris 1592. coram Gyptio, vbi etiam fuit dictum procedere, ſiue in impetratione, ſiue in noua prouiſione, & ita ſæpe practicaui, ac vide infra num. 66.

28 Quinto quia per leges, & pragmaticas † Caroli Quinti Imperatoris, & Philippi ſecundi cauetur, vt huiuſmodi beneficia patrimonialia prouideantur ſemper dignioribus per concurſum, & numquam à Sede Apoſtolica impetrentur, ex eo, quòd non ſit de intentione Papæ tales gratias concedere, & apoſtolica priuilegia, ac immemorabiles conſuetudines, deſuper exiſtentes infringere, & quòd litterę talium impetrationum non exequantur; vti emanatę contra ipſius Pontif. intentionē, & de illis Sāctiſſ. D. N. ſupplicetur, & laicis contrauenieētibus imponitur pœna publicationis omnium bonorum, Clericis autem amiſſionis naturalitatis, ad obtinenda beneficia in illis Regnis, vt legitur in l. 21. titulo tertio libro primo recopilationis.

Sexto, quia per legem ſequentem 22. in eodem titulo tertio. libro primo recopilationis enunciatur Bulla conceſſa ab Alexan-
29 dro Sexto, vt dicta beneficia ſemper prouideantur, & numquam impetrentur, † vt dictum eſt: & inſuper additur, quòd non admittantur permutationes, nec vllæ reſignationes de dictis beneficijs patrimonialibus, nec penſionum impoſitiones ſuper illis, ac tradit Auendaños in capitulo primo prętorum num. 32. verſ. *ſimiliter ſi beneficia*, parte 1. Salcedus ad praxim Bernardi Diaz. capit. 54. numero vndecimo. Couarruuias in practicis quæſtionibus capit. 36. numero nono. verſ. *eadem ratione*, & numero decimo. Et ſimiliter in l. 23. proxima, adiungitur, quòd diſpoſita per dictas leges 21. & 22. præcedentes, circa beneficia patrimonialia diœceſum Burgen. Palentin. & Calagurritan. ſeruentur, etiam in quibuſcumque Caſtris, Villis, & locis, vbi eadem adſit conſuetudo, vt beneficia ſint patrimonialia.

Ecce igitur vbi habemus priuilegium Apoſtolicum, cum immemorabili conſuetudine coniunctum, & per leges illorum Regnorum inuiolabiliter ſeruari ordinatum, vbi cauetur, quòd ſemper ab Ordinariis prouideantur hæc beneficia patrimonialia per concurſum, & numquam à Sede Apoſt. impetrentur, nec prouiſiones obtineantur, nec minus reſignentur in fauorem tertij; nec penſiones ſuper illis imponantur: ex quo ſequitur, quantū diſtet natura horū benefic. patrimonial. ab aliis benef. Et cōſequenter, cū de illis

in regula noſtra mentio non fiat, minime cō
prehenduntur, cum de intentione Papæ non
ſit: & in reſeruationibus nunquam veniunt
30 † beneficia, quæ Papa grauare non intendit.
Gaſpar Peruſinus de reſeruationibus. c. 25.
n. 5. in fine. Æneas de Falconibus in eodem
tractatu q. 3. principali. n. 7.

Septimo, quia huiuſmodi beneficia patri-
monialia habent magnam fraternitatem, &
ſimilitudinem cum beneficijs iuriſpatrona-
31 tus † laicorum, vt aſſerit Hojeda, vbi ſu-
pra d. cap. 24. num. 91. in fine; ergo ſicut be-
neficia iuriſpatronatus laicorum non inclu-
duntur in regula noſtra, vt notiſſimum eſt,
& dicemus in gloſ. 18. ſic nec beneficia pa-
trimonialia.

Octauo, quia quando vult Papa, ſeu le-
giſlator, quòd beneficia patrimonialia com-
prehendantur, facit de illis expreſſam men-
32 tionem, † vt videmus in c. 18. ſeſſionis 24.
Concil. Trident. de reformatione in princi-
pio, ibi, *etiam in Eccleſiis patrimonialibus*, vbi
diſponitur, quòd collatio facienda per con-
curſum de Eccleſijs parrochialibus, habeat
etiam locum in Eccleſijs patrimonialibus.
Igitur quando non fit expreſſa mentio, prout
non fit in regula noſtra, non videntur inclu-
ſa huiuſmodi beneficia, vt in ſimili propoſi-
to, ſcilicet regulæ 3. Cancellariæ dixit, &
ponderauit Paulus Pariſius conſ. 36. *quod præ
tenſa vnio*, num. 17. lib. 4. Ea enim, quæ notā,
33 ſpeciali ſunt digna, † niſi ſpecialiter noten-
tur neglecta intelliguntur. l. item apud La-
beonem. §. hoc ædictum. ff. de iniurijs. cap.
quamuis de præbend. lib. 6. & in terminis re
ſeruationis notauit gloſſa in cap. 2. verbo,
dignitatum, de prębend. lib. 6. Si enim Papa
voluiſſet comprehendere beneficia patrimo
nialia, expreſſiſſet, prout in dicto Concilio
Tridentino fuit expreſſum, ſed non expreſ-
ſit, ergo noluit comprehendi. cap. ad audien
tiam. 12. in fine de decimis, l. ab hoſtibus. §.
ſed quod ſimpliciter. ff. ex quibus cauſis ma-
iores. Caſſadorus deciſ. 24. n. fin. ſuper regu-
lis. Caputaquen. deciſ. 92. n. 4. p. 1. Tiraq. de
pœnis temperandis cauſa 51. nu. 87.

Hinc etiam dicimus, quod expreſſa nocēt,
34 non expreſſa non nocent. l. nonnumquam. ff.
de conditionibus, & demonſtrationibus. l.
expreſſa 155. ff. de regulis iuris.

Nono, quia huiuſmodi beneficia patri-
monialia, quamuis vacēt in Curia, vel apud
35 Sedem; non tamen cenſentur reſeruata, †
neque impediuntur ordinarij illa per con-
curſum prouidere, neque admittetur dero-
gatio priuilegiorum, & conſuetudinum, de-
ſuper exiſtentium, vt dicit Couarru. in pra-
cticis quæſtionibus. cap. 36. num. 4. verſ. *ſi-
militer ſi beneficia patrimonialia*. Vnde ſi iſta be-
neficia non ſunt reſeruata, ratione vacatio-
nis in Curia: cum tamquam inſerta in cor-
pore iuris, vt in cap. 2. de prębendis lib. 6. ſit
fortior, & vrgentior reliquis omnibus reſer-
uationibus. Rot. deciſ. 4. de prębendis in no-
uis. Æneas de Falconib. de reſeruation. q. 4.
principali effectu 6. & 43. Simoneta de reſer-
uation. q. 83. n. 4. multo minus regula noſtra
capiet huiuſmodi beneficia patrimonialia.

Dicit etiam Gambarus in tract. de off. &
poteſtate legati lib. 3. n. 260. quòd beneficia
patrimonialia, non comprehenduntur ſub re
36 ſeruationibus, † & expectatiuis.

Decimo accedat, quòd quãuis (vt in prin-
cipio dixi) nullus tex. de iure communi re-
periatur, qui loquatur de iſtis beneficijs pa-
trimonialibus, nihiloſeccius eſt iuri commu
37 ni conſonans, † quòd potius conferantur
beneficia Clericis naturalibus, incolis, & in-
digenis loci, vbi beneficia conſiſtunt, ſecun-
dum cuiuſque eruditionem, mores, & do-
ctrinam, quam forenſibus, peregrinis, & ex-
traneis. tex. in l. in Eccleſijs 11. C. de Epiſco
pis, & Clericis. c. nec emeritis. cap. nullus in-
uitis 61. diſtinctione. c. bone, il 2. ibi, *nec vel-
lemus præficere alienum*, de electione, late tra-
dit Lambertin. de iure patronat. lib. 2. p. 3. q.
3. principali. art. 5. per totum, & eod. lib. 2.
p. 2. q. 7. art. 24. Gregorius Lopez in l. 13. poſt
tex. ibi titulo 15. partita 1. & in terminis ho-
rum beneficiorum patrimonialium, tradit
Quintilianus Mandoſius in reg. 19. q. 15. nu.
19. Rota deciſione 413. num. 1. p. 1. diuerſor.
ac dixi in gloſſa 4. nu. 163. Licet reſpectu eo-
rum, qui excludũtur à beneficijs, ex eo quod
patrimoniales non ſint talis diſpoſitio con-
tra ius eſſe dicatur. Butrius in c. cum dile-
ctus. numero 38. cum duobus ſequentibus
in ſecunda lectura de conſuetudine, & ſę-
pe fuit in Rota reſolutum. Nec eſt incon-
ueniens, quòd idem ſtatutum ſit vno reſpe-
ctu fauorabile, & alio odioſum, vt ſcripſi
in §. 6. prooemiali à num. 46.

Hinc cum valde honeſtum, & fructuo-
ſum Eccleſijs, & diuino cultui eſſet, ſi om-
nia beneficia efficerentur patrimonialia,
ſummo omnium conſenſu fuit hoc couſulta-
38 tum † in ſacro Tridentino Concilio, teſte
Dominico Soto, relato per Couarruu. in
practicis quæſtionibus cap. 35. numero quin
to in fine, refert etiam. Acebedus in l. 14.
n. 8. tit. 3. lib. 1. recopilationis.

Deniq; quia ſic in praxi ſeruari videmus.
39 † nam quamuis huiuſmodi patrimonialia be
neficia vacent in aliquo ex menſibus reſer-
uatis, ſemper ordinarij præuio concurſu ſo-
lent illa prouidere, & conferre filijs natura-
libus, & patrimonialibus, taleſq; prouiſiones
ſortiũtur debitũ effectũ, quę praxis, & obſer
40 uantia eſt optima regulæ noſtræ interpres. †
l. ſi de interpretatione. ff. de legib. l. item ſi
alias.

alias. l. ſed & Iulianus 7. §. perinde. ff. ad Macedonianũ. l. quædã in fine. ff. de rebus dubijs. Aimon. conſilio 101. numero tertio Ioannes Gutierrez conſ. 2. numero decimo. Siluianus conſ. 63. n. 18. & conſ. 88. n. 27. & 28. lib. 2.

Et legum intellectus, quotidiano iudicio-
41 rum † vſu apertius, & perfectius, in ipſis rerum documentis apparent. §. quę omnia inſtitut. de ſatiſdationibus l. 2. C. vt in poſſeſſionem legatorum, ibi, *ipſis rerum experimentis cognouimus*.

Vnde dicit Baldus in c. 1. in principio nu. 2. de feudis ſine culpa non amittendis, in vſibus feudorum, quòd vera legum inter-
42 pretatio à practica ſumitur, † refert, & ſequitur poſt Philippum Decium ab eo allegatum, Hippolytus de Marſilijs in praxi criminali in principio num. 3. deciſio Pedemontana in proœmio num. 14.

Quod enim lege non cauetur, in practica
43 † non habetur teſte Baldo in cap. nihil, ſub numero 15. verſic. *Item quod lege*, de electione. Tiraquell. de poenis temperandis cauſa prima numer. 87. Ludouicus Gomezius in reg. de annali. quæſt. 52. numero 2. verſ. *nam vt inquit Baldus*. & dicam in §. ſequenti. num. 64.

Pro parte vero affirmatiua, ſcilicet, quòd regula noſtra comprehendat beneficia patrimonialia, & includantur ſub illius reſeruatione, inſurgunt ſequentia.

Primo, quòd huiuſmodi beneficia patrimonialia ſunt vere beneficia Eccleſiaſtica,
44 † & dantur in titulum perpetuum, & beneficiorum appellatione comprehenduntur. Gomezius in regula de infirmis reſignantibus. quæſtione 21. poſt principium. verſ. *in primis negari non poteſt*. poſt Felinum, quem allegat in cap. poſtulaſti numero quinto de reſcriptis. Mandoſius in regula 19. Cancellariæ quæſt. 15. numero ſeptimo: ergo regula noſtra reſeruans omnia beneficia Eccleſiaſtica, qualitercumque qualificata comprehendit beneficia patrimonialia.

Secundo, quia iſta beneficia patrimonialia, ſæpe ſolent prouideri à Sede Apoſtoli-
45 ca, dummodo eiſdem filijs naturalibus, †, & patrimonialibus conferantur, vt patet ex deciſione Caſſadori octaua. numero primo, & quinto, & per totam de præbendis, & ex alijs infra allegandis, & non ſolum in menſibus reſeruatis; ſed etiam iure præuentionis in omnibus menſibus, vt fuit reſolutum in vna Calagurritana beneficij del Burgo 4. Iulij 1590. coram Comitulo, cum traditis ſupra in §. 3. proœmiali huius regulę: & ideo nimirum, ſi in prægnantiſſimis, & ampliſſimis verbis, & clauſulis regulæ noſtræ includantur.

Tertio, quia beneficia patrimonialia poſſunt reſignari in fauorem aliorum filio-
46 rum patrimonialium, † vt docuit Mandoſius in regula decimanona, queſtione decima quinta numero octauo. verſ. *ſecundo*, & numero 13. & reſoluit Flaminius Pariſius in tracta. de reſignatione lib. 2. q. 12. num. 1. 2. & 3. vbi etiam numero 4. addit, quòd de beneficijs patrimonialibus Burgen. Calagurritan. & Palentin. iudicatur, vt de alijs beneficijs.

Quarto, quia iſta beneficia patrimonialia
47 cadunt ſub indultis Cardinalium, † vt poſſint illa libere conferre filijs patrimonialibus, quando ſunt ordinarij collatores, vt pote Epiſcopi, vel Archiepiſcopi diœceſum, vbi talia beneficia conſiſtunt, non obſtante quacumque reſeruatione, vt in prædictis indultis continetur. Puteus deciſ. 162. per totam lib. 2. & deciſ. 163. *dubitabat Dominus Fauius*. lib. 3. Caputaquen. deciſ. 66. per totam. p. 1. vbi atteſtatur ſic fuiſſe reſolutum à Rota in cauſa Burgen. beneficij de Quintana de Bureba, & in alia etiam Burgen. dimidiæ portionis 19. Decembris 1559. Idem Caputaquen. deciſione 89. numero primo, & per totam parte ſecunda. Acchiles de Graſſis deciſione quinta de priuilegijs, & fuit deciſum in vna Calagurritana beneficii de Apodaca 28. Iunij 1591. coram Reuerendiſſ. Domino meo Seraphino Patriarcha Alexandrino.

Quinto, quia regula noſtra derogat, ac de medio tollit ad hunc effectum quæcumque priuilegia Apoſtolica, ac immemorabiles cõſuetudines contrarias, ac Iuſpatronatus Eccleſiaſticum, & quaslibet conceſſiones continentes, quòd talia beneficia ſub huiuſmodi reſeruationibus numquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarũ derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, ac alijs decretis, quibuſuis perſonis, & Collegiis, cuiuſcumq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtẽtibus, ac diſponit, quòd aduerſus reſeruationem noſtræ regulæ minime ſuffragentur, vt patet ex lectura ip-
48 ſius regulæ. Quę derogatio † tollit de medio omnia obſtacula. Puteus deciſ. 308. num. 4. libro 3. Quo fit, vt etiam ſit derogatum indultum Alexandri 6. & alia quæcumque priuilegia emanata ad fauorem filiorum patrimonialium; necnon immemorabiles conſuetudines deſuper exiſtentes, in qui-
49 bus principaliter ſe fundant † prędictę leges Regię 21. & 22. ac 23. titul. 3. libro primo recopilationis, & etiam ſinodales conſtitutiones ſuperius mentionatæ, & pro contraria parte adductæ.

Maxime, quia cum reſeruatio regulæ noſtrę ſit per viam legis generalis,

50 † non eſt neceſſaria aliqua ſpecialis deroga tio, ſed per contrariam legem poſteriorem
51 † ſunt derogatę priores. cap. 1.de conſtitution. in 6. Felinus in cap. nonnulli. numero 4. verſ. *eſt verum quòd ſi fieret*. 1. fallentia de reſcriptis. Ripa in cap. 1. num. 55. verſ. *tu pro ſedanda*, de reſcriptis. Iaſ. in l. Barbarius. nu. 44. ff. de off. Pretoris, Gomezius in proęmio regularum Cancellarię. q. 5. in fine, & in reg. de non tollendo q. 10. ante finem. Anton. Gabriel in tit. de iure queſito non tollendo, concluſ. 1. numero. 77. & concluſ. 21. numero 26. Puteus in terminis noſtræ regulę deciſione 164. numero ſecundo, libro ſecundo, tradit plena manu Menochius de præſumptionibus lib. 6. prçſumptione 10. ex num. 17. & per totum. & plenius de hoc ſcribam, Deo dante, in gloſſa 36.

Sexto, quia quæcumque priuilegia Apoſtolica conceſſa, vt beneficia patrimonialia conferantur per concurſum filijs patrimonialibus, alias collatio ſit ipſo iure nulla, etiam ſi per dictam regulam noſtram non derogentur, ſunt intelligenda de prouiſioni-
52 bus factis ab ordinarijs: † ſecus vero de factis à Sede Apoſtolica, cuius auctoritas ſemper
53 cenſetur ſalua, & excepta. † Puteus deciſ. 309. incipiente, *erat ſtatutum*. numero primo, libro primo, & dixi late in §. ſecundo prooemiali huius operis. Videas etiam quæ ſcribam in gloſſ. 67. q. 2. ex n. 22.

Prȩſertim cum Papa conferendo huiuſmodi beneficia, non conferat alienigenis, & ex-
54 tranéis, ſed ipſiſmet filijs patrimonialibus: † & conferendo illis, nõ tenetur prouidere per concurſum, ſed prout ſibi magis placuerit, ſine aliqua forma concurſus, ſiue præueniendo, ſiue reſeruando, ex quo in iſtis beneficialibus habet pleniſſimam poteſtatem, & dominium, vt dixi in §. 1. prooemiali. & videas inferius num. 56.

Denique in terminis hanc ſententiam
55 affirmatiuam, † quòd regula noſtra reſeruatoria menſium, capiat huiuſmodi beneficia patrimonialia, debita certo generi perſonarum, hoc eſt ipſis filijs naturalibus, & patrimonialibus firmauit, Rota in vna Placentina portionis 24. Octobris 1544. coram Peregrino, teſte Puteo deciſione 164. numero 1. & ſecundo libro primo, & fuit reſolutum in vna Tiraſonen. iuris prȩſentandi 29. Ianuarij 1583. coram Robuſt. & in alia cauſa Calagurritana beneficij de Apodaca 30. Martij 1590. coram Orano, quam deciſionem allegat Flaminius Pariſius in tractatu de reſignatione beneficiorum, libro ſecundo, quęſtione ſecunda, numero ſexto. Item in alia cauſa Calagurritana beneficij de Arriola 24. Ianuarij 1596. coram R. P. D. meo Pegna, & in alia cauſa Calagurritana beneficij de Apodaca 20. Maij 1596. coram R. P. D. meo Corduba, nunc electo Epiſcopo Pacen. & nouiſſime ſenſit Rota in alia cauſa pariter Calagurritana beneficij de Albania 22. Martij huius anni 1602. coram Reuerendiſſimo Domino meo Seraphino, tunc Rotæ Decano, nunc Patriarcha Alexandrino meritiſſimo, in qua deciſione fuit etiam dictum, quòd in
56 prouiſionibus, quæ fiunt à Sede Apoſtolica, non eſt ſeruanda forma concurſus, nec illa, quæ eſt ab ordinario ſeruanda in prouiſione beneficiorum patrimonialium, prout etiam tenuit Rota in vna Romana Caſalis 23. Octobris 1574. coram Robuſterio, & in dicta cauſa Calagurritana beneficij de Arriola 24. Ianuarij 1596. coram R. P. D. meo Pegna, & in alijs pluribus.

Vbi ſimiliter fuerunt ponderata verba
57 clauſulę, † *non obſtantibus, &c.* contenta in litteris Apoſtolicis, prouiſionis Apoſtolicæ de beneficio patrimoniali reſeruato, per quam clauſulam fuit etiam derogatum cuicumq; conſtitutioni, & indulto Apoſtolico, contrarijs, quatenus derogatio neceſſaria foret, Federicus de Senis conſ. 3. numero decimo libro 3. Aimon. Crauet. conſil. 126. nu. 6. & fuit deciſum in cauſa Conchen. exemptionis decimarum 12. Martij 1589. coram Orano.

Prȩterea fuit reſolutum in cauſa Calagurritana de Arcaya 28. Iunij 1591. coram Reuerendiſſimo Domino Patriarcha Seraphino, quòd à fortiori erant reſeruata beneficia patrimonialia ratione vacationis in Cu-
58 ria: † vbi ad bullam Alexandri Sexti ſupra mentionatam fuit reſponſum non obſtare; Tum quia de illa in forma probanti non conſtabat, qua exceptione fuerat alias dicta bulla reiecta, in alia Calagurritana de Ceniceros 1. April. 1589. Tum etiam quia non comprehendebat reſeruationem per vacationem in Curia, quę numquam venit in generali diſpoſitione, vt nuper remanet dictum, reprobata opinione Couarru. in practicis quæſtionibus. cap. 36. numero quarto poſt medium. verſic. *ſimiliter ſi beneficia patrimonialia*.

Sed attendendum eſt pro excuſatione eruditiſſimi viri Couar. quòd ipſe ibidem non firmat pedes, quòd ſi beneficia patrimonialia apud ſedem apoſtolicam vacauerint non ſint reſeruata, ſed ſolum dicit, quod non facile admittetur derogatio huius priuilegij, & cõſuetudinis, & poſtea lectorẽ admonet hac in cõtrouerſia, quod diligẽter obſeruet, quod praxi recept fuerit, & quod Chriſtianæ Reipub. ac miniſterio diuino conducibilius ſit, ſi quidem admodum conducat, hęc beneficia non comprehendi vllis reſeruationibus.

Rurſus

RVRSVS eſt aduertendũ, quòd licet regula noſtra capiat etiam beneficia patrimonialia, & ſint per illam reſeruata; non tamen paſſim volunt Pontifices maximi illa confer-
59 re, † licet ſint ratione menſis reſeruata, vel ex alia reſeruatione (excepta vacatione apud ſedem): ſed potius raro illa prouidere dignantur, prudentiſſimè, & ſanctiſſimè permittendo, quòd ordinarij per concurſum, & ſecundum formas præfixas, illa dignioribus, & habilioribus patrimonialibus filijs conferant. Ita vt ſaltim effectualiter, & ferè ſemper in illis regula noſtra ceſſare videatur: & quando ob nimiam aliquorum importunitatem fiunt aliquæ prouiſiones de his beneficijs vacantibus in menſibus reſeruatis, tunc non alijs, niſi ipſiſmet filijs naturalibus, & patrimonialibus fiunt.

Sicut etiam, numquam ſolet Sedes Apoſtolica admittere reſignationes in fauorem
60 † alterius perſonę, nec permutationes horum beneficiorum patrimonialium, nec concedere ſuper illis penſionum reſeruationes,
61 niſi cauſa litis dirimendę, † quę abſque vlla fraude inter electos, & inſtitutos tractabatur, vt atteſtatur Couarruuias in dicto capitul. 36. practicarum queſtion. numero decimo in fine, verſic. *nec vidi vmquam*: prout neque ego in hac curia talia vidi, nec audiui, nec legi.

Forſan autem filii patrimoniales abſtinēt ſe ab huiuſmodi beneficiorũ patrimonialiũ impetrationibus, permutationibus, & reſignationibus, propter maximam reſiſtētiam, quam timent fieri debere in partibus, vt in pragmaticis Regijs ſuperius citatis conſtituitur.

Quo fit, vt cum numquam admittantur, nec videantur fieri reſignationes iſtorum beneficiorum patrimonialium, parum fructuo-
62 ſum † erit, quòd diſputant Gomezius in d. q. 21. & Mandoſ. in d. q. 15. ſuper regula de infirmis reſignantibus, an videlicet d. regula locum habeat in beneficijs patrimonialibus: & quod adducit Flaminius Pariſius de reſignat. beneficior. lib. 2. q. 12. dicens quòd talia beneficia poſſunt in fauorem reſignari: nec vllus eorum, quamuis antiqui practici, & Curiales fuerint refert aliquam reſignationem in facti contingentia de talibus beneficijs patrimonialibus.

63 Modo ſupereſt, quòd reſpondeamus † ad fundamenta, quę attulimus pro parte negatiua, quorum ſolutio facile ex ſupradictis apparebit.

Non obſtat primum, quòd beneficia patrimonialia prouideantur per concurſum filiis patrimonialibus, qui ſe opponunt, &c. quoniam iam diximus procedere in prouiſionibus factis ab ordinariis, non autem à Papa, quando illi facere placet.

Secundum non obſtat ex eo, quod regula de infirmis locum non habeat in iſtis beneficijs, nam præterquam quod contrarium tenent Mandoſius, & Flaminius Pariſius in locis proxime citatis, & in tertio fundamento partis affirmatiue, numquam contingit fieri tales reſignationes, vt dictum remanet.

Ad tertium, quòd hæc beneficia patrimonialia non veniant ſub ſimplici beneficiorum appellatione dupliciter reſpondetur. Primo negando hoc eſſe verum; vt probant Doctores relati in primo fundamento partis negatiuę. Et allegati à Quintiliano Mandoſio in queſtione decima quinta. numero quarto, loquuntur de patrimonijs, ad quorum titulum Clerici ordinantur; non autem de beneficijs patrimonialibus. Secundo reſpondeo, quòd non ſumus in ſimplici beneficiorum appellatione; ſed in pleniſſima, & abundantiſſima reſeruatione omnium beneficiorum qualitercumque qualificatorum.

Minus obſtat quartum ex eo, quòd impetratio ſit ſubreptitia, ob non expreſſionem, quòd beneficium impetratum ſit patrimoniale, quia hoc libenter admitto, nego tamen ex hoc inferri, quòd non comprehendantur ſub noſtra regula, nam ſi taceatur qualitas beneficij curati, vel electiui, vel
64 ſimilium, † erit gratia ſubreptitia. cap. cum in illis, de prębendis libro ſexto. Rota deciſione 41. incipit, *nota quod*, *vbi Papa*, de reſcriptis in antiquis, plene Menochius de arbitrarijs libro 2. centuria 3. caſu 201. ex numero 62. cum pluribus ſequentibus. Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 1. p. c. 24. n. 91. Et nihilominus videmus, & in noſtra regula expreſſe legimus, quòd beneficia curata, & electiua in illa comprehendantur.

Ad quintum, & ſextum de pragmaticis Hiſpaniæ remanet iam data reſponſio, vltra
65 quòd illę leges non dicunt, † nec diſputant, ſi beneficia patrimonialia cadant, vel non ſub reſeruatione regulę noſtræ, nec in hoc ſe intromittunt.

Et propter metum, & timorem dictę prag
66 maticę † de ſtilo, & benignitate dominorum Rotę, non eſt neceſſarium, quòd impetrans dicta beneficia patrimonialia diœceſis Calagurritanæ, vel alterius ſimilis, producat in actis cauſę, litteras Apoſtolicas prędictę prouiſionis, vt fuit reſolutum in vna Calagurritana beneficij de Vnza 14. Octobris 1552. coram Guidobono, teſte Caputaquen. deciſione 410. incipit, *prouiſiones Apoſtolicæ*. parte ſecunda, & alias ſæpe

fuit etiam dictum, & ſuperius dixi n. 27.

Ad ſeptimum reſpondetur, negando beneficia patrimonialia habere tantam ſimilitudinem cum beneficijs Iuriſpatronatus lai-
67 corum, † quòd ſit par ratio in vtroq; Quoniam ratio priuilegij beneficij iuris patronatus laicalis nititur in fundatione, conſtructio-
68 ne, vel dotatione, ne laici abſtrahantur † ab huiuſmodi operibus pijs, & ſanctis, ſi beneficiorum per illos fundatorum collatio libera, eſſet Papę reſeruata. gl. verbo, *collatio*, in cap. 2. de præbendis in 6. Simonet. de reſeruatione quæſt. 9. cum ibidem citatis. Couarru. in practicis quæſtionibus cap. 36. n. 4. & latius dicam in gl. 18. Et prorſus ceſſat (inquam) ratio iſta in beneficiis patrimonialibus, de quibus agimus, in quibus nulla datur fundatio, nec dotatio de propriis bonis laicalibus, vt in principio diximus.

Octauum non obſtat, quia ſatis ſpecialiter, & expreſſe dicitur facta reſeruatio beneficiorum patrimonialium, quando verba
69 ſunt ita ampla, & generalia, † quæ ſint apta comprehendere iſta beneficia. Bart. & Doctores in l. 1. ff. de vulg. & pupillar. ſubſtitut. & in l. prætor. ff. de nou. operis nuntiatione. Caputaquen. deciſ. 296. n. 2. & diximus ſupra in principio huius gloſſæ nonæ, à numero 22.

Ad nonum, de opinione Couar. quoad beneficia vacantia in Curia, datur reſponſio ex ſupradictis, videlicet, quòd Couar. hoc non affirmat, & Rota contrarium tenet: &
70 ad † Gambarum reſponderi poteſt, quòd loquitur de beneficiis Iuriſpatronatus laicalis, vel quòd loquitur in reſeruatione ad fauorem certæ perſonæ, & in expectatiua, quæ eſt odioſa ex adductis in §. 6. procemiali. n. 74.

Decimum nihil facit, quia ſiue iſta patrimonialia beneficia habeant conſonantiam cum iure communi, ſiue non, non ſequitur ex eo, quòd non cadant ſub reſeruatione noſtræ regulę, prout cadunt alia beneficia de iure communi fundata: & idem reſpondetur ad id, quod allegaui ex Dominico Soto, & aliis.

Tandem ad vltimum motiuum de praxi, & obſeruantia, patet ex antedictis reſponſio, nempe quòd ideo prouidentur per ordinarios iſta beneficia patrimonialia, quia Sanctiſſimo D. N. ita placeat, & illa conferre (niſi raro) quamuis ſint reſeruata, ex ſua ſumma benignitate, & ſanctitate, numquam dignatur.

Declaratio. Declara tamen ſupradictam concluſionem, videlicet, quòd reſeruatio regulæ noſtræ locum habeat in beneficiis patrimonialibus, limitandam fore niſi in indulto, ſeu priuilegio conceſſo ſuper illorum prouiſione adſint tales clauſulæ,
71 † quæ vincant, & ſuperent reſeruationem noſtræ regulæ, & veriſimile ſit Papam nolle comprehendi tale indultum ſub regula noſtra, cum omnia ab illius pendeant intentione, prout dicam de indulto ſuper prouiſione Canonicatuum Doctoralium, & Magiſtralium Hiſpanię in §. ſequenti.

Quo fit, vt exiſtimem difficile intrare hodie, & in futurum reſeruationem regulæ noſtrę, quoad beneficia patrimonialia diœceſis Calagurritanæ, ſtante indulto conceſſo per S. D. N. Clementem Octauum ſuper modo, & forma prouidendi de dictis beneficiis, ſub die 28. Aprilis ann. 1596 in quo adeſt hu-
72 iuſmodi clauſula, *decernentes † ſub aliquibus derogationibus, reuocationibus, modificationibus, reſeruationibus, indultis, conſtitutionibus, aut Cancellariæ noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ regulis, etiam de iure quæſito non tollendo, ſub quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatorijs non comprehendi, nec eis etiam per nos, aut aliquem ex noſtris ſucceſſoribus derogari poſſe, aut derogatum cenſeri, niſi de Epiſcopi, & Cleri Calagurritani, & Calciaten. & hominum dictarum diœceſuum conſenſu: alias derogatio, vel abrogatio ipſa nulla ſit, & toties, quoties dictam derogationem emanare contingerit, toties præſentes noſtras litteras, & omnia, & ſingula in eis contenta in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenarie, & ſub poſteriori data, per prædictos ſucceſſores, reintegratas eſſe, & cenſeri, &c.*

Prędicta namque clauſula, *quod ſub quibuſcumq; reſeruationibus regularum Cancellariæ minimè d. indultum comprehendatur, nec derogari poſſit, aut cenſeatur, niſi de Epiſcopi, & Cleri Calagurritani, & Calciaten. & hominum dictarum diœceſuum conſenſu, &c.* eſt potentiſſima,
73 & numquam intelligitur ſublata † deficiente dicto conſenſu. Rota deciſione 137. numero tertio, & per totam. parte prima diuerſorum, & deciſione 304. parte ſecunda diuerſorum, cum aliis adductis in gloſſa 18. ante finem. numero 90. & in gloſſa 36. concluſione prima, limitatione tertia numero 37. faciunt etiam ea, quę in §. ſequenti continentur, pręſertim numero 67. Et quæ dixi in gloſſa quinta, §. tertio de Vicariis, ſub numero 72. & numero 73. cum ſequentibus.

Ante huiuſmodi conſtitutionem S. D. N. Clementis Octaui non aderat, quoad beneficia patrimonialia diœceſis Calagurritanę,
74 neque in proprio motu Sixti V. † nec alibi, talis clauſula, quę excluderet reſeruationem ratione menſium, & ideo non eſt mirum, ſi fuerint factę tot deciſiones Calagurritanę ſuperius relatæ, in quibus fuerit reſolutum; quòd reſeruatio in illis beneficiis locum habeat, nunc autem attenta d. conſtitutione, ſubſiſtendum erit ex ſupradictis.

Inſuper

Plura notanda circa hāc materiā beneficiorum patrimonialiū.

Inſuper in hac materia beneficiorum patrimonialium eſt aduertendum, quòd quamuis ſint conferenda certo generi perſonarum, ideſt filijs naturalibus, &
75 patrimonialibus, † & in hoc ſit ordinaria poteſtas grauata. Socin. Iun. conſ. 105. num. 5. lib. 2. Rota deciſ. 309. num. 4. parte prima diuerſorum. Nihilominus dicitur libera collatio. Acchil. de graſſis deciſ. 5. num. 1. & 3. de priuilegijs. Puteus deciſ. 162. num. 3. lib. 2. & fuit reſolutum in vna Abulen. Parrochialis 22. Iunij 1594. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, ac tangam in gloſſa 45. in principio, num. 19.

Ex quo ſequuntur nonnullæ illationes non modicæ vtilitatis.

Prima, quòd cum regula noſtra concedat Epiſcopis reſidentibus, acceptantibus, alternatiuam in ſex menſibus, quoad beneficia, quæ ſunt liberæ collationis intrabit, & locum habebit alternatiua † in his beneficijs
76 patrimonialibus, de quo latius Deo dante, dicemus in gl. 45.

Secunda illatio eſt, quòd Capitulum Sede vacante, prouidere non valeat huiuſmodi beneficia, cum ſint liberæ collationis, ſicut
77 nec poteſt alia beneficia conferre. † cap. illa ne ſede vacante aliquid innouetur. cap. 1. eodem titul. libro 6. l. 9. in fine titulo 16. Partita prima. Pauinus in tracta. de officio, & poteſtate capituli ſede vacante, 2. p. quæſt. 1. & quæſt. 5. Lambertin. de iurepatronatus lib. 2. parte prima. quæſt. 2. art. 14. num. 6. Rebuffus in praxi titulo de deuolutionibus. num. 70. & 71. & in terminis beneficiorum patrimonialium, quòd ſit nulla collatio facta à Capitulo, vel eius Vicario, ſede Epiſcopali vacante fuit reſolutum in vna Calagurritana beneficij de Arcaya 26. Aprilis 1596. coram Reuerendiſſimo D. Corduba, vbi propterea fuit declarata nulla prouiſio facta a dicto Capitulo ſede vacante: & fuit etiam declaratum procedere ſimiliter in receptione ad Eccleſiam non numeratam, ſed receptiuam, cum talis receptio ad Eccleſiam receptiuam, æquiparetur collationi beneficij in Eccleſia numerata.

Tertio infertur, quòd Vicarius generalis Epiſcopi nequeat, ſine ſpeciali ad id commiſ-
78 † ſione hæc beneficia patrimonialia conferre, & in illis locum habeat diſpoſitio tex. in c. fin. de officio Vicarij, lib. 6.

Prędicta tamen intellige, quando huiuſmodi beneficia patrimonialia conferantur ab Epiſcopo filijs patrimonialibus libere, abſq; aliqua præſentatione, vel electione, vel conſenſu Capituli, vel alterius perſonæ; ſecus
79 autem ſi ad illius præſentationem, † electionem, ſeu de conſenſu Epiſcopus prouidere debeat, vt bene diſtinguit Puteus deciſ. 162. *fuit dubitatum.* numero ſecundo, & per totam, libro ſecundo, vbi propterea fuit reſolutum, quòd in iſto caſu locum non habebat indultum Cardinalium conceſſum Cardinali Burgenſi. & dico in gl. 45.

Quo fit, vt cum hodie ex proprio motu S.D.N. Clementis VIII. omnia beneficia patrimonialia diœceſis Calagurritanæ ſint prouidenda ab ordinario ad electionem, &
80 præſentationem Capitulorum †, faciendam, de vno ex filijs patrimonialibus, iam per examinatores approbato: in dicta diœceſi, ſupradicta locum non habeant: & ideo neque intrabit alternatiua per regulam noſtrã conceſſa in illis beneficijs: nec Capitulum ſede vacante, nec Vicarius Epiſcopi, quamuis ſpecialem commiſſionem non habeat impedientur inſtituere, & confirmare, cap. 1. de inſtitutionibus, lib. 6. cap. ex frequentibus de inſtitutionibus, gloſſa verbo *non poſſunt.* & ibi omnes in d. cap. fin. de off. Vicarij libro 6.

81 Item adde, quòd in dubio nemo pręſumitur † eſſe filius patrimonialis, niſi probetur, & ſic agens ad beneficium patrimoniale tenetur probare eſſe talem filiũ patrimonialem, ſecundum requiſita neceſſaria loci, vbi beneficium conſiſtit, alias ſuccũbet, vt fuit dictum in vna Calagurritana beneficij de Vnza 22. Iunij an. 1552. teſte Caputaquen, deciſ. 289. numero primo, parte prima, vbi rationem aſſignat, quia agens, vt talis, debet probare eſſe talem, l. non ignorat, vbi Bart. & omnes. C. de his, qui accuſare non poſſunt, cum ſimilibus: & quod nemo præſumatur originarius, neque ciuis, late tradit Menochius de præſumptionibus, libro ſexto, queſt. 30. a numero 11. & ſequentibus.

82 Ita vt non credatur Epiſcopo † atteſtanti filium eſſe patrimonialem. Caputaquen. deciſ. 308. parte prima, & dicta deciſione 289. numero tertio, parte ſecunda: quoniam cum hoc non ſpectet ad eius officium, non eſt illi credẽdum, cap. poſt ceſſionem, de probationibus. Rota deciſ. 11. nu. 1. de iurepatronat. in nouis. Caputaquen. deciſ. 87. a num. 3. p. 3. Puteus deciſ. 251. *in cauſa Salmantina.* num. 2. & 3. lib. 2.

83 Et collatio facta contra formam talis ſtatuti † filio non patrimaniali, eſt ipſo iure nulla. Rota deciſ. 299. parte prima diuerſorum.

Si tamen quis probaret eſſe filium patrimonialem in lite cum vno, vel rem iudicatam obtineret, talis probatio, & ſententia ſuffragaretur illi, quoad
84 alios, qui tunc in lite non erant. Rota deciſ. 1010. *in eadem.* libro 1. par. 3. diuerſorum, & fuit reſolutum in vna Calagurritana beneficij

ficii 30. Octobris 1595. coram R. P. D. meo Litta Acchiles de Graſſis deciſ. 5. de ſent. & re iudicata.

Ratio eſt, quia in cauſa ſtatus perſonę prodeſt, & nocet ſententia inter alios lata.
85 † tex. in l. ingenuum. ff. de ſtatu hominum, lex 20. titulo 22. Partita tertia. & ibi Gregorius Lopez in gloſſa *no ſe acertaſen*. additio ad Bartol. in l. quotieſcumque. C. de decurionibus, lib. 10. Tiraquellus in tracta. res inter alios. acta limitatione 27. per totam. Abbas num. 4. Felin. num. 7. in cap. cum omnes de conſtitutionibus. Couarru. in practicis quæſtionibus, cap. 15. num. 5. & in 4. libro decretalium ſecunda parte. cap. 8. §. 3. num. 3. Ioan. Gutierrez conſ. 1. numero 3. Acebedus in l. 1. tit. 9. nu. 7. lib. 7. recopilationis. Peregrinus in tracta. de fideicommiſſis, art. 53. num. 44.

Declara tamen hoc duobus modis, Primo, quòd ſupradicta procedant, quando probatio, ſeu ſententia fuiſſet lata cum principa-
86 liter intereſſato, alias ſecus, vt poſt Doctores in d. l. ingenuum. ff. de ſtatu hominum, tradit Mohedanus deciſ. 8. ad medium, de ſenten. & re iudicata. l. cum non iuſte, vbi gl. & Doctores de colluſ. detegen. Alexan. in l. ſępe num. 58. & 76. ff. de re iudicat. Felin in cap. quamuis num. 9. in principio de re iudicata. Couarru. in pract. quæſt. cap. 13. nu. 5, Peregrinus d. articulo 53. nu. 440. Secundo declara, quando ſententia fuiſſet prolata ad fauorem filij naturalis, declarans eum
87 eſſe talem filium † naturalem, & patrimonialem: aliter vero erit ſi contra illũ fuiſſet pronunciata ſententia in lite cum vno, quia non nocent illi, quoad alium. gloſſa 1. in d. l. ingenuum, & omnes ibidem. Mohedanus d. deciſ. 6. in fin. de re iudicata. Alijs etiam modis poteſt declarari ex adductis per Couarr. ſub d. num. 5. per totum,

Addo etiam in hac materia, quòd filij naturales, & patrimoniales ante electionem, vel præſentationem de illis factam, vel ſententiam, non habent ad beneficia patrimonialia aliquod ius, neq;
88 in re, nec ad rem, † etiam poſt oppoſitionem per eos ad beneficia vacantia factam, niſi aliter ex aliqua conſtitutione ſinodali; vel iure particulari caueatur. Caſſador. deciſ. 18. num. 5. de præbend. Gomezius in regula de iure quæſito non tollendo, quæſt. 1. ſub num. 10. verſ. *nam per ſolam oppoſitionem*. licet Ioan. Gutierrez conſil. 1. num. 24. dictum Gomezium in contrarium alleget, Creſcentius deciſ. 7. numer. 2. in fine de iurepatronatus. Mohedan. deciſ. 1. num. 2. & deciſ. 34. de præbendis, & fuit reſolutum in vna cauſa Calagurritana beneficij de Iocano coram Reuerendiſſimo D. meo Seraphino 5. Maij 1600. & in alia Calagurritana de Arcaya 18. Iunij 1581. coram R. P. D. Mellino, vbi ſubdit, quòd neque ſit neceſſarium ex tali oppoſitione, in gratia Apoſtolica mentionem facere, & alias ſępius ita deciſum fuit.

Quod etiam procedit in oppoſitionibus factis ad Canonicatus Doctorales, vel ma-
89 giſtrales † prouidendos per concurſum, de quibus in ſequenti §. dicemus: quia ex dictis oppoſitionibus non acquiritur oppoſitoribus ius ad rem: neque regula Cancellariæ 17. de non tollen. iure quęſito, quæ præſer-
90 uat ius in re, & ad rem habebit locum † in iure ex talibus oppoſitionibus quæſito, quia non eſt conſiderabile. Mohedanus in d. deciſ. 1. & deciſ. 34. de præbend. de quibus vide etiam plura per Mandoſ. conſ. 51. per totũ.

Prædictorum ratio eſt, quia nemo poteſt
91 ſibi ipſi aliquod ius attribuere, & neque aliquis poteſt ſe ipſum præſentare, vel eligere, c. per noſtras de iurepatronatus. c. fin. de inſtitutionibus, & docet Puteus deciſ. 255. incipit *dubitauit*. nu. 2. & 3. lib. 3.

Vbi idem Puteus eodem num. 3. & num. 4. dicit, ſecus eſſet, quando non ſolum eſſet facta oppoſitio ad Canonicatum doctoralem, vel magiſtralem; ſed etiam fuiſſet aliquis doctor, tamquam valde benemeritus vocatus a Capitulo, vt ſe oPponeret, nam facta oppoſitione, & verificatis ſuis qualitatibus, &
92 idoneitatibus, tunc habetur pro electo, † ſeu præſentato, & eſſet illi quęſitum ius ad rem cõſiderabile, ex quo ſola prouiſio deficiat, vt ipſe Puteus ibidem affirmat. Quod ego intelligendum puto, quando ſolus ipſe eſſet oppoſitor, & nullus alius appoſitor remaneret, ita vt neceſſario ille deberet eligi, ſeu præſentari: alias autem ſi plures oppoſitores remanerent, quandiu electio facta non eſt, eſſet vtiq; dubius euentus, an ille vocatus eligeretur,
93 vel potius alius, & interim non acquirit ius cõſiderabile, & ita declarat tenuiſſe Rotam. Mandoſius conſil. 51. num. fin. in fine, quòd etiam dixit Caſſadorus d. deciſ. 18. nu. 5. de præbend. & n. ſeq. in fine.

Idem etiam Puteus deciſ. 235. *ſtatutum eſt in ciuitate*. num. 3. & per totam, libro ſecundo, pariter declarat, quòd ſupradicta locum non habeant, quando impetratur expectatiua ad beneficium vacaturum, alias ex ſtatuto Eccleſiæ, antiquiori portionario, cui competit Ius optandi in prima vacatura prouidendum: Nam tunc cũ expectatiua ad vacatura ſit gratia odioſa, licet non ſit quæſitũ ius ad
94 rẽ: eſt tamen ius conſiderabile, † ad effectũ vt dicta gratia expectatiuæ ſit ſubreptitia, ſi de tali iure optandi mentio facta non fuerit, vide quoque ipſum Puteum deciſ. 264. eodem libro ſecundo.

Hinc fuit dictum in vna Dertuſen. Parrochialis

chialis 2. Februarij 1593. coram R.P.D. meo Pegna, quòd per oppoſitionem, & electionem factam ab examinatoribus ad Parrochialē, vigore Concilij Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformatione non tribuitur ius ad rem, nec aliud conſiderabile, quando collatio ſpectat ad Papam, quia Parrochialis erat reſeruata, vt etiam diximus in gloſſa 6. num. 118. & 119.

Fuit tamen deciſum in vna Calagurritana beneficij de Ocon. 16. Iunij 1603. coram R.P.D. meo Otimbergo, quòd per ſententiā declaratoriam factam ab ordinario, continentem beneficium patrimoniale eſſe debitum N. vti idoniori, etiam ante præſentationem, & inſtitutionem poſtmodum faciendas acquiritur ius ad rem, conſiderabile, ex quo iam erat idoneor ab examinatoribus repertus.

Et de multis modis acquirendi ius ad rem
95 † vide Aeneam de Falconibus in tracta. de reſeruationibus, quæſt. 4. principali effectu 47. vbi decem colligit modos. Gomezium in regula de iure quæſito non tollendo, q. 1. ante finem. Flaminium Pariſium de reſignatione beneficiorum, lib. 7. quæſt. 1. ex num. 78. Quintilian. Mandoſium in regula 32. Cancellariæ. q. 3. nu. 5. vbi poſt Baldum, quem allegat, dicit triplex eſſe ius, ſcilicet, ius rei, ius in re, & ius ad rem, & quænam ſit illorum differentia: ac dicam in gloſſa 15. §. 2.

Et quia ſupra, paulò poſt principium diximus, quòd ſuper requiſitis neceſſarijs ad probandum, quem eſſe filium naturalem, & patrimonialem ad effectū obtinendi huiuſmodi beneficia patrimonialia, ceſſante ſtatuto, ſeu conſuetudine particulari loci, erat recurrendum ad ſinodales conſtitutiones, & illis deficiētibus, ad ius cōmune, libuit ſanè aliquid dicere, quid de iure communi, ſecluſa omni alia conſtitutione, ſtatuto, ſeu conſuetudine, requiratur.

Qua in re dicendum erit, quòd ille erit,
96 inſpecto iure communi filius naturalis, † qui probauerit eſſe originarium illius loci, vbi conſiſtat beneficium. Qualiter autem origo
97 † probetur, quia eſſet nimis longum hic dicere, & aliquo modo a noſtro inſtituto extraneum, vltra textus capitales in l. 1. & l. adſumptio. §. filius. ff. ad municipalem, & l. ciues C. de incolis lib. 10. l. filios l. origines C. de municip. & originar. eodem libro 10. & vbique Doctores, gloſſ. verbo. *alienigenas.* & ibi Doctores in cap. 1. de vſuris. lib. 6. Abbatem, & Felinum, num. 13. & 14. in cap. Rodulphus de reſcriptis: vide Boherium deciſ. 13. nu. 6. & 7. ac per totam, Matthæum de Afflictis deciſ. 384. a numero 2. & 8. ac per totam. Burgos de Paz in l. 3. Tauri, parte prima a num. 375. Ignatium de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz, cap. 54. ex numero 23. vſque ad finem. Acebedum in l. 19. titulo 3. lib. 10. recopilationis. Maſcardum de probationibus concluſ. 1147. incipit, *varia, & multiplex probatio.* per totam. Nauarrum conſ. 2. de Parrochijs, alias 41. ſub titulo de præbendis. Ioannem Gutierr. conſ. 7. per totum. Mandoſium in regula 16. de concurrentibus in data, quæſt. 38. Menochium de præſumptionibus, lib. 6. præſumpt. 30. per totam.

Et ex deciſionibus Rotæ, vide Cæſarem de Graſſis deciſ. 5. & 6. ſub titulo de conſtitutionibus, & deciſ. 15. & 17. ſub titulo de probationibus, & deciſ. 5. ſub titulo qui filij ſint legitimi, in quibus fuit latè diſputatum, in vna cauſa Legionen. Cappellaniæ, an ne-
98 pos acquirat originem † ex auo paterno, quando in eius vita naſcitur, nam quamuis inſpecto iure communi, de quo nepos naſcitur in poteſtate aui, erat communis opinio, quòd ſic Boherius d. deciſ. 13. numero 6. & 8. Cæſar. de Graſſis dicta deciſ. 6. de conſtitutionibus, & deciſ. 15. numero finali de probationibus: tamen quia per legem 47. Tauri, in Regnis Caſtellæ, filius per contractum matrimonij liberatur a patria poteſtate, fuit reſolutum, quòd nepos natus in vita aui, (ex quo non naſcitur in eius poteſtate,) nō acqui-
99 rit (ad effectum † de quo agimus) originem ex perſona aui. Cæſar de Graſsis d. deciſ. 5. qui filij ſint legit. per totam. Rota deciſ. 359. nu. 1. & per totam parte prima diuerſorum, Et quamuis opponebatur, quòd illa lex 47. Tauri procedebat in fauorabilibus filio dumtaxat, fuit dictum per deciſionem 5. eiuſdem Ceſaris de Graſſis, ſub titulo de conſtitutionibus, quòd adhuc procedebat in caſu iſto, nam agebatur de fauore patris, vt eius filius non naſcatur in poteſtate aui, ſed in ipſius patris poteſtate.

Vide etiam de hac materia Rotam deciſ. 150. per totam, parte ſecunda diuerſorum, & deciſ. 414. parte prima diuerſorum, vbi fuit reſolutum, in vna Placentina Archidiaconatus 30. Octobris 1577. quòd ad iſtum effectum, inſpecto iure communi, filius ſequi-
100 tur originem patris, † non matris, iuxta tex. in d. l. adſumptio. §. filius. ff. ad municipalem, Et quāuis opponebatur de conſtitutionibus, & conſuetudinibus Burgen. Calagurritan. & Palentin. ſecundum quas acquiritur origo ex parte matris, prout etiam refert Mandoſius in regula 19. quæſt. 15. num. 21. fuit reſponſum, quòd dictæ conſtitutiones, ſeu conſuetudines, erant contra ius commu-
101 ne, † & non porrigebantur ad aliam diœceſim. Paulus de Caſtro conſ. 310. n. 2. lib. 1. Riminald. conſ. 9. num. 27. lib. 1.

Dicit

Dicit tamen Alphonſus Soto gloſſator antiquus, in gloſſa ad regulam de prærogatiuis expectantium, quæ eſt in fine regularum, in ſecunda parte illius regulę, verſ. *& dubia eſſent.* folio mihi 106. quòd ad effectum dictæ regulæ fuit dubitatum, an quis deberet repu-
102 tari illuſtris ex ſola origine† matris, & quòd quamuis ipſe gloſſator opponebat, quòd nō, & allegabat multa iura maximè l. 1. §. 1. ff. de iure immunit. & l. pronunciatio. §. fin. cum lege ſequenti. ff. de verborum ſignificatione, & cap. vbicumque de pœnis, lib. 6. Ro-
103 ta vero contrarium tenuit,† ex eo, quòd in iſtis beneficialibus, & ſpiritualibus non erat multum attendenda diſtinctio perſonarū, an ex patre, vel ex matre illa nobilitas procederet, argumento. cap. nouit. §. cæterum de iudicijs, iuncto tex. in authentico de inceſtis nuptijs. §. 1. in verbo *generi.* & quæ ibi notat Angelus, collatione 3. Pro qua reſolutione adduci poteſt Bart. in l. fin. q. finali ſub numero 7. verſ. *quædam ſunt qualitates.* ff. ad municipalem, vbi dicit, quòd quædam ſunt qualita-
104 tes,† quæ poſſunt indiferenter congruere patri, & matri, vt eſſe ciuem, vel commitatenſem: eſſe adſcriptitium, vel adſcriptitiam, in quibus matris conditio inſpicitur.

Annecto prædictis quæſtionem ab eodem Bartulo ſuſcitatam in l. 1. numero 8. ff. ad municipalem, an videlicet
105 per baptiſmum, quis efficiatur ciuis?† Nam per baptiſmum quis liberatur à peccato, & ſeruitute, qua tenebatur Satanæ, & Angelis eius: concludit ipſe Bartolus, quòd quantum ad temporalia credit quòd non, quia certi ſunt modi, per quos ciuitas contrahitur, vt ibi, & in l. ciues. C. de incolis, libro 10. ſed quantum ad ſpiritualia remittit ſe ad Canoniſtas: ego vero ex canoniſtis nullum inuenio, qui iſtam quæſtionem tangat.
106 Tenendum † tamen eſt, quòd per baptiſmum acquiratur origo inſpecto iure communi, vbi non adeſt expreſſum ſtatutum in contrarium, ratio eſt, quia ſicut per natiuitatem temporalem acquiritur origo, quæ eſt magis propria, quam ſi ex qualibet alia ratione acquiratur, & magis attendenda l. Ciues. C. de incolis l. filios. C. de municipalibus, & originar. Ita pariter acquiritur per baptiſmum, qui dicitur Natiuitas, & per quem
107 quis de nouo naſcitur. † cap. debitum verſ. *oportet.* de baptiſmo; Imo eodem modo, ſicut natiuitas temporalis plus attenditur; quoad munera temporalia, vt Bartolus vbi ſupra aſſeuerat, ita iſta natiuitas ſpiritualis
108 baptiſmi, videtur anteponenda, † quoad ſpiritualia, & beneficialia. Et expreſſe, quod per baptiſmum acquiratur origo, tenet Lucas de Pena in d. l. Ciues ſub numero tertio. C. de incolis, libro 10. & Rebuffus in tracta. de pacif. poſſeſſoribus, numero 217. in fine, vbi
109 dicit, quòd ſi Iudeus † exterus baptizaretur in Regno Franciæ efficeretur ſtatim Regnicula, Acebedus in l. 19. numero 11. titulo 3. libro primo recopilationis, licet dicat non applicari hoc de Iudeo extero baptizato in Regno, quoad Hiſpaniç Regna, propter alias qualitates a pragmaticis requiſitas; Probat etiam optime lex 2. titulo 24. Partita quarta, ibi, *la nouena por tornarlo Chriſtiano.* quam legem non allegat Acebedus, vbi ſupra, & eſt
110 ſemper † memoriç commendanda dicta lex partitę, quia ponit decem modos, per quos acquiritur origo, & aliqui illorum non erant ita clare expreſſi de iure communi. Et cum illa lex ſit interpretatiua iuris communis, nec de iure canonico, vel ciuili contrarium reperiatur, prout raro, aut nunquam repe-
111 rietur, eſt ſeruanda etiam in Rota,† & maximè in cauſis illarum partium argumento, c. 1. & 2. de noui operis nuntiatione. Palatius Rubeus in ca. per veſtras de donat. inter vir. in introductione, nu. 16. Surdus conſ. 2. num. 37. lib. 1. Et in diœceſi Calagurritana eſt ſuper hoc de acquirenda origine per baptiſmum conſtitutio ſinodalis 3. ſub titulo de inſtitutionibus, licet certis modis modificet.

Accedit etiam, quòd per baptiſmi librum probatur † origo, vt tradit Re-
112 buffus in tracta. de regiſtr. numero decimoquinto, verſiculo *ſexto, vt apud veteres.* Maſcardus illum referens de probationibus dicta concluſione 1147. numero vigeſimoprimo.

Hoc tamen de origine per baptiſmum ac-
113 quirenda intelligendum erit, ceſſante† fraude, nam ſi fraudulenter baptizaretur puer in aliqua Parrochia extranea, cauſa acquirendi originem, & naturalitatem ibidem, cū alias minime baptizaretur, & eſſet prorſus extraneus, minime iuſtum eſſet, tali fraudi locum dari debere, in præiudicium aliorum filiorum patrimonialium. l. in fundo. ff. de rei vendic. cap. fin. de renunciatio. in 6. clemen. 1. in fine de renunciatione. Boherius deciſ. 287. ſub numero primo. Caputaquen. deciſ. 101. num. 2. parte prima. Et in ſpecie in diœceſi Calagurritana adeſt expreſſa conſtitutio hoc declarans, quę eſt 3. ſub titulo de inſtitutionibus. in n. 111. citata.

Sed neque in hac materia eſt obliuiſcendum Conſilij Baldi 183. *ſtatuto Ciuitatis Veronen.* num. 2. in fine libro ſecundo, vbi conſuluit, quòd quando agitur de probanda origine alicuius, vt recipiatur ad aliquod Collegium, ſiue vt in caſu noſtro, ad beneficium patrimoniale, eſt facienda interpretatio in
114 dubio pro admiſſione, & ſic non rigidè, ſed benignę cum non agatur de conſiderabili alterius

terius præiudicio, quod conſilium extollunt, & confirmant Alexander conſ. 30. num. 14. & ſequentibus, & conſ. 42. libro 2. Cephalus conſ. 237. n. 25. cum ſequentibus lib. 1. & Rota coram Reuerendiſſimo D. meo Patriarcha Seraphino in vna Cantuar. 14. Martij 1572. & in alia Toletana portionis 1. Maij. 1594. coram Illuſtriſſimo D. Mantica. Et quia diſpoſitio excludens certum genus perſonarum eſt contra ius, & reſtringenda, & ſuperius tetigi ſub num. 36.

Et de filijs patrimonialibus Burgen. qui ſunt quadragenarij, quomodo ſint admittendi, & pręferendi ratione antianitatis, alijs magis idoneis, ſi bene legant, & mediocriter conſtruant, vide Creſcentium deci. 12. de conceſſione prębendę.

Superaddo quoque, quòd filius patrimonialis, qui ſe opponuit
115 poſt terminum per ędictum † aſſignatum, re integra, ideſt ante factum examen, debet admitti, etiam ſi non doceret de impedimento, vel ignorantia, vt cenſuit Sacra Conc. Trid.
116 Cong. in terminis parrochialium, † nec non fuit reſolutum in Rota, in terminis beneficiorum patrimonialium. 22. Aprilis. 1602. coram R. P. D. meo Otimbergo, vbi rationem aſſignat, dicens, quòd intereſt Eccleſiæ
117 † plures habere oppoſitores, ex quibus commodior eligi poſſit, cap. de quibus. 20. diſtinctione, cap. noſcitur, in fine de his, quæ fiunt a Prælato, &c. Cæſar de Graſſis deciſ. 2. num. 12. de iureiurando.

Et quia, ſi in iudicialibus poteſt Iudex ex officio, inuita parte, admittere, & expectare
118 contumacem. l. 1. C. quomodo, & quando Iudex, cap. conſuluit, vbi gloſſa verbo *gratiam.* & Felin. nu. 1. poſt omnes, de officio delegati. A fortiori in prouiſionibus, & electionibus extraiudicialibus, (vt inquit ipſa deciſio.) Quod bene nota, quia de ſtricto iuris rigore contrarium erat dicendum, vt per gloſſam verbo *peremptorio.* in cap. fin. de electione in 6. & latiſſime tradit Lambertinus de iurepatronat. lib. 2. parte ſecunda, quæſt. 9. art. 26. ex nu. 1. & per totum d. articulum, & Ioannes Gutierrez lib. 3. practic. quæſtionum, quæſt. 42. ex numer. 45. & ferè per totam.

Summaria Annotationum.

1 *Nullitatibus, & attentatis, proceſſuum beneficialium de partibus, Auctor obuiare intendit, quia dicti proceſſus paſſim ſubiacent illis.*

2 *Proceſſus de partibus ad Curiam tranſportati, modicum valent.*

3 *Rota non curat multum de ſententijs de partibus, nec vult exequi illas, licet appareat de re iudicata, niſi viſis proceſſibus, & numero 4.*

5 *Sententiæ de partibus, ſine proceſſibus, in nonnullis caſibus ſuffragantur apud Rotam, videlicet, quando non agitur de executione illarum; ſed de remiſſione ad partes, & quando adeſt longa obſeruantia, nu. 6. & ad effectum reprobationis teſtium, num. 7. & in ſententia hæreſis. num. 8. in materia cenſurarum, num. 9. quando adeſt confirmatio Apoſtolica, num. 10. ſi agitur dumtaxat de adminiculando, numero 11. in cauſis modicis, num. 12. & ſimilibus, & num. 13.*

14 *Beneficiorum in prouiſionibus, aliquando extra iudicialiter, aliquando iudicialiter proceditur.*

15 *Beneficiorum collatio, regulariter eſt actus extraiudicialis, nec eſt de proceſſu, nec pertinet ad proceſſum. & num. 16.*

17 *Iudiciales actus ſunt recipere teſtes, & proferre ſententiam.*

18 *Extraiudicialis actus eſt comparere coram ordinario, & implorare eius officium, pro obtinenda collatione, nec ex eo reſultat litigium.*

18 *Datarius non eſt Iudex impetrantium beneficia, etſi ante impetrationem ſoleat extraiudicialiter informari.*

19 *Extraiudicialis proceſſus eſt ille, quem facit executor litterarum, quando non adeſt clauſula* vocatis vocandis, &c. *& numero 20. & 21.*

22 *Extraiudicialis actus eſt impetratio commiſſionis, & datio Apoſtolorum, num. 23. & receptio informatiua, n. 24.*

25 *Prouiſio beneficij, ſi ſit actus extraiudicialis, non tenetur Iudex teſtes comparare, nec ſententiam formare, nec de facili detegitur iniuſtitia, & nu. 26.*

27 *Extraiudicialis appellatio regulariter non habet effectum ſuſpenſiuum, & n. 28. nec inducit attentata, & n. 29.*

30 *Appellatio extraiudicialis differt a iudiciali in quatuordecim rebus.*

31 *Extraiudicialis actus, nunquam tranſeunt in rem iudicatam, nec per illos dicitur lis introducta, numero 32. nec interrumpunt, & num. 33. & 34.*

Extraiu-

35 *Extraiudicialiter quando proceditur, poteſt collator conferre extra proprium territorium.*

36 *Appellatio, interpoſita a prouiſione, quando cognoſcetur, ſi ſit iudicialis, vel extraiudicialis, & n. 37.*

38 *Prouiſio beneficiorum eſt iudicialis, quando ſunt oppoſitores iudicialem proceſſum formantes, &c.*

39 *Iudicialis actus, vt aliquis ſit, quid requiratur.*

40 *Prouiſio per concurſum ſæpe eſt actus extraiudicialis, & num. 41.*

42 *Concurſus extraiudicialis qualiter fiat.*

43 *Confirmatio electionis, interdum eſt actus iudicialis, & interdum extraiudicialis.*

44 *Executor litterarum beneficialium poteſt aſſumere partes Iudicis, ſed non tenetur.*

45 *Iudicialiter quando proceditur in prouiſione beneficiorum, ſeruari debet tela iudiciaria, ſummaria tamen, ſecundum formam clementinæ ſæpe de verb. ſig. & nu. 46.*

47 *Proceſſus beneficiales, quas nullitates, & attentata frequentius patiuntur.*

48 *Examen teſtium fieri debet citata parte, & citari debent omnes oppoſitores, & intereſſe habentes, & num. 49.*

50 *Citatio ad videndum iurare teſtes non debet eſſe incerta, & vaga, ſed certa, & ad breue tempus, quia alias eſſet nulla, & nu. 51.*

52 *Citatio cum termino nimis breui non arctat.*

53 *Citatio facta ſine die, vt ſuſtineatur, intelligi debet ad primum diem.*

54 *Citatio pro tali die, & hora, & deinde pro ſingulis diebus, & horis, an valeat.*

55 *Examen teſtium de partibus Hiſpaniæ, regulariter ſuſtinetur à Rota, cum vnica tantum citatione pro toto termino probatorio, niſi fiat in diuerſo loco, & n. 56.*

57 *Examen teſtium, quando fit extra locum iudicij, eſt intimandum receſſus Receptoris.*

58 *Citatio noua requiritur, quando terminus probationis fuit elapſus, & alius de nouo conceditur, cum ſit diuerſus, & num. 59. & quando terminus eſt ſuſpenſus, n. 60. aut Iudex mutatur, & num. 61.*

62 *Citatio debet eſſe certa, & cum termino breui ad viden. iurare teſtes, quando examen fit ſine aſſignatione termini.*

63 *Examinari poſſunt teſtes abſque præfixione termini, quia non eſt de ordine ſubſtantiali, & ſic ſeruatur in curia, & n. 64.*

65 *Reus grauatur, quando compellitur probare ſuas exceptiones ſub eodem termino communi, quia prius actor debet probare intentionem ſuam, & poſtea reus ſuas exceptiones, & ſic ſeruat Curia, numero 66. licet aliter ſe habeat ſtylus Hiſpaniæ, numero 67. qui ſtylus iuſtificatur, vt num. 68. niſi ex iuſta cauſa, & num. 69.*

70 *Probationes factæ poſt terminum, quando valeant.*

71 *Citatio non requiritur, quando pars comparet, dummodo ſit inſtructa, num. 72. nec quando alias conſtat de notitia, vt num. 73. aut eſſet contumax, nu. 74. aut reſpondit ſe habere pro citata, nu. 75. aut teſtes examinati eſſent mortui, & nu. 76.*

77 *Citationis defectus ad examen teſtium, ſuppletur, quando exaduerſo dantur interrogatoria, ſaltim, vt talis defectus ſit ſanabilis.*

78 *Interrogatoriorum de materia, plures citantur.*

79 *Interrogari per interrogatoria teſtes, an ſit conſultius, priuſquam examinentur ſuper articulis, & num. 80.*

81 *Examen teſtium neglectis interrogatorijs datis factum, non eſt nullum, ſed teſtes non probant, niſi repetantur, & interrogentur, expenſis illius, qui fuit in culpa.*

82 *Interrogatoria dans, an teneatur contribuere in expenſis remiſſoriæ, & quid agunt prudentes procuratores, & n. 83.*

84 *Articuli ſemper ſunt dandi in Curia, & inſerendi in remiſſoria.*

85 *Articulans ſuper probanda conſuetudine, vel præſcriptione, ac examinans teſtes aduertere debet, quòd concludatur per dictionem,* (& citra,) *& non abſque dictione,* (&.)

86 *Teſtis depoſitio, dicens, quòd vidit a quadraginta annis citra, verificatur in eo, quòd heri, aut nudiuſtertius videre potuit, & propterea corruunt plures probationes, & numero 87.*

88 *Articuli ſuper probanda conſuetudine, aut præſcriptione debent continere dictionē* (&.)

89 *Dictio* (per) *denotat temporis continuationem, & ibidem qualiter ſit formandus articulus.*

90 *Articulus ad probandum conſuetudinem, vel præſcriptionem debet concludere de tempore neceſſario ante litem motam.*

91 *Dictio* (& plus) *prolata à teſte, in quo tempore verificetur, & num. 92.*

93 *Fama vt probetur, debet concludere teſtis per verbum* (fuit, & eſt,) *licet aliquando ratione circunſtantiæ ſit contrarium dicendum, & n. 94. & 95.*

96 *Teſtium dicta ſunt adiuuanda, non calumnianda.*

97 *Fama non probatur per teſtes, dicentes ſuper articulo vltimo, de prædictis extare publicam vocem, & famam.*

98 *Recuſari poteſt notarius ad examen teſtium deputatus, & ſolo iuramento probatur talis recuſatio, & nu. 99.*

100 *Notarius recuſatus in Hiſpania, non remouetur in totum: ſecus in Curia num. 101. concordatur, & num. 103.*

102 *Notarius recuſatus non debet pati diſpendium ex recuſatione, & qualiter prouideatur ad hoc.*

ſtylus

104 *Stylus loci iudicij ſeruari debet in ordinatorijs.*
105 *Iudex appellationis tenetur approbare iuſtum ſtylum tribunalis inferioris.*
106 *Recuſari poteſt locus examinis teſtium.*
107 *Citatio ad dicendum contra articulos requiritur de iure communi: ſecus vero de ſtylo Hiſpaniæ. n. 108. & quare 109.*
110 *Citationis ad dicendum contra articulos, defectus, quando ſuppleatur.*
111 *Teſtes iurare debent tactis ſacroſanctis Euangelijs; aliud tamen eſt de ſtylo Hiſpaniæ, & quare num. 112. & 113.*
114 *Notarius mere laicus, an poſſit examinare teſtes in cauſa ſpirituali, ſeu Eccleſiaſtica, & concluditur, quod ſic. & n. 115.*
116 *Commiſſo examine teſtium, conceditur etiam facultas exigendi iuramentum.*
117 *Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, & omiſſio illius inducit nullitatem, amplia vt non ſufficiat citatio ad videndum voluntatem Domini. & numero 118. & debet eſſe perſonalis, num. 119. & 120.*
121 *Citatio ad ſententiam non releuat, quando remanet circumducta: & quando dicitur circumducta. n. 122. & 123.*
124 *Citatio ad ſententiam reuocatur tacite per admiſſionem articulorum. & n. 125. & iurium. n. 126. declara. n. 128. & 129.*
127 *Concluſa cauſa, non datur noua commiſſio, ſine derogatione concluſionis.*
130 *Citatio ad ſententiam debet eſſe peremptoria, niſi in cauſis ſummarijs, & beneficialibus. & num. 131.*
132 *Citationis ad ſententiam defectus vitiat, quamuis ſit pronunciatum ad fauorem non citati.*
133 *Citatio ad ſententiam de nouo fieri debet, quando remouetur ille Iudex coram quo facta fuit, aut de nouo alius ſubrogatur, niſi in Epiſcopo, & eius Vicario, cum factum vnius ſit alterius. num. 134. & in Rotæ Auditore, vt num. 135. & 136.*
137 *Citatio ad ſententiam requiritur, etiam in vltima die termini aſſignati à lege, ſecus ſi ab homine, & num. 138.*
139 *Citari debet ad ſententiam, qui fuit contumax in cætero proceſſu.*
140 *Citatio ad ſententiam; an fieri debeat vtrique parti.*
141 *Citari non debet ad ſententiam pars inſtans pro illa, licet aliqui cauteloſi contrarium ſeruent. num. 142. & 143.*
144 *Citans alium, ſeipſum citare videtur.*
145 *Committens cauſam contra aliquem, ſtatim à facto decreto citationis remanet ipſe citatus, & quoad eum lis mota.*
146 *Citari non debet reus ſe opponens ſubhaſtationi bonorum.*
147 *Sententia lata, nulla parte inſtante eſt nulla. & n. 148. limitatur. n. 149.*
150 *Citatio ad ſententiam, an poſſit tolli per ſtatutum.*
151 *Nullitas proueniens ex defectu citationis ad ſententiam eſt inſanabilis.*
152 *Citatio ad ſententiam requiritur, quando proceditur ſola veritate inſpecta, & in ſententia Iudicis arbitri. & n. 153.*
154 *Concluſio in cauſa ſupplet defectum citationis ad ſententiam, maxime in Hiſpania. n. 155. niſi concluſio ſit informiter facta. n. 156.*
157 *Concluſio ad ſententiam, quando dicatur tacitè fieri, vel ipſo iure.*
158 *Citationis ad ſententiam defectus, ſuppletur partis præſentia.*
159 *Præſentia præſumitur, quando notarius aſſerit, quòd in continenti poſt prolationem ſententiæ illam intimauit parti.*
160 *Sententiæ ſolent in Hiſpania pronunciari in audientia publica, præſentibus procuratoribus partium, necnon in Curia Neapolitana. & n. 162. & ideo in Cancellaria Regia omittitur citatio ad ſententiam. & n. 161.*
163 *Præſentia partis de tempore latæ ſententiæ, quando præſumatur, & qualis debeat eſſe talis præſentia remiſſiue.*
164 *Præſentia partis, quando Iudex cæpit legere ſententiam, an ſufficiat ſi poſtea recedit priuſquam compleret.*
165 *Citatio ad ſententiam non requiritur in pluribus caſibus remiſſiue.*
166 *Nulla licet ſit ſententia, proceſſus tamen firmus remanere poteſt: ſicut & præſentatio, licet ſit nulla inſtitutio. num. 167. & electio, licet ſit nulla confirmatio. & n. 168.*
169 *Nullum poteſt eſſe examen teſtium, & ſententia valida.*
170 *Iudices non curantes de nullitatibus male faciunt.*
171 *Nullitas noua erit, ſi pronunciatur in negotio principali, omiſſis nullitatibus, quando fuit oppoſitum.*
172 *Nullitate, nulla maior eſt iniuſtitia.*
173 *Nullitatis iudicium eſt magis præiudiciale, quam poſſeſſorium.*
174 *Sententia in eadem, poteſt ſimul pronunciari de nullitatibus, & de negotio principali.*
175 *Appellari non poteſt regulariter ante diffinitiuam, niſi Interlocutoria contineret grauamen irreparabile. numero 176. & 189. vel difficilè poſſet reparari. n. 177. aut non ex toto n. 178. aut articulus eſſet præiudicialis negotio principali. n. 179. aut induceret difficultatem, circa cauſæ deciſionem. n. 180.*
181 *Appellari poteſt à denegatione termini competentis per procuratorem filij patrimonialis abſentis petita. & n. 182. necnon ſi ratione peſtis fuit prohibitus ingredi in Ciuitatem ad ſubijciendum ſe examini, & à denegatione admiſſionis ad concurſum, etiam poſt lapſu termi*

Z num

num edictorum (re tamen integra) nu. 183.

184 Appellari poteſt à mala relatione, & grauamine examinatorum ad prouiſionem beneficij ſimplicis; ſecus tamen ſi ſit curatum, & numero 185. & 187. niſi aliquis examinator ex iuſta cauſa recuſetur, & non admittatur recuſatio. & nu. 186.

188 Appellari poteſt à decreto, quòd aliquis ſit, vel non ſit filius patrimonialis.

190 Appellari poteſt ab iniuſta admiſſione articulorum, vel non admiſſione, & n. 267.

191 Appellari poteſt à denegatione probationis, aut non admiſſione exceptionis, & coarctatione dilationum. nu. 192. & citatione, breuem terminum continente. num. 193. & à citatione ad locum non tutum. num. 194. & à dilatione iuramenti, num. 195.

196 Appellari poteſt à pronunciatione competentis, vel incompetentis Iuriſdictionis.

197 Appellari poteſt ante diffinitiuam in cauſis ſcholarium, & à ſentẽtia excommunicationis, & denegatione copiæ actorum. num. 198. & in alijs caſibus. num. 199.

200 Sententia interlocutoria ſi ſit, quando cognoſcatur remiſſiuè.

201 Appellari quando non poteſt à diffinitiua, poteſt appellari ab interlocutoria, vel inordinato proceſſu. & nu. 202.

203 Appellatiò admitti debet à collatione, ſeu diffinitiua ſententia, mandante fieri alicui collationem, quando proceditur iudicialiter.

204 Appellari ſemper poteſt, niſi expreſſe contrarium reperiatur diſpoſitum.

205 Appellatio eſt magis fauorabilis, quã ſentẽtia.

206 Appellari poteſt à confirmatione, vel inſtitutione, & talis appellatio ſuſpendit. n. 207. vbi reſpondetur ad cap. conſtitutis il 2. de appell.

208 Collatio, & inſtitutio poteſt fieri in eadem ſententia.

209 Appellatio ſuſpenſiua non admittitur, in collatione parrochialis, niſi examinatores ſint diſcordes. & num. 210.

211 Conſuetudo excludit appellationem ſuſpenſiuã à collatione, ne diu vacet Eccleſ. & n. 212.

213 Appellatio ſuſpenſiua à collatione iudiciali excludi poteſt per ſtatutum, dummodo ſit longo tempore obſeruatum, aut à Sede Apoſt. confirmatum, & n. 214. & clarum. num. 216.

215 Appellationem nullus, præter Principem remouere poteſt.

217 Dictio (ſtatim) intelligitur cum temperamento, ſecundum materiam ſubiectam.

218 Appellatio tolli poteſt per verba æquipollẽtia.

219 Appellatio à collatione beneficij poteſt per fundatorem remoueri.

220 Appellatio ſuſpenſiua non admittitur regulariter ab executione litterarum Apoſtolicarum.

221 Clauſula (ſine præiudicio executionis litterarum Apoſtolicarum) ſolet apponi, quando appellatur à collatione facta, vigore litterarum, vel executione inſtrumenti Camèralis, aut quarẽtigij. & quare n. 222. & 223.

224 Clauſula (ſine præiudicio executionis) præſeruat iuriſdictionem iudicis, à quo.

225 Clauſula (paritis litteris) quando apponitur in commiſſione. & n. 247.

226 Clauſula (vocatis vocandis) facit executorem mixtum, & an det locum appellationi.

227 Appellatio ſuſpenſiua admittitur ab executione litterarũ, quando poſſeſſor citatus non fuit, aut narratiua verificata non eſſet. & n. 228.

229 Gratia omnis continet in ſe tacitam clauſulam, (ſi preces veritate nitantur.)

230 Narratiua ſemper eſt ante omnia verificanda, quia eſt pars ipſius gratiæ. & n. 231.

232 Narratiua, quandiu non eſt verificata, non dicitur habere ius in re, nec ad rem, & eſt perinde, ac ſi gratia eſſet ſubreptitia, & n. 233. vbi declaratur.

234 Appellatio admittitur ab executione litterarum, quando forma ſeruata non eſt, aut litteræ ſunt ſubreptitiæ, & n. 235. & in alijs caſibus. num. 238.

236 Clauſula (amoto quolibet detentore) quid operetur, & quando ſuſpendat executionem, & n. 237.

239 Signatura qualiter reſcribere ſoleat, quando appellatur ab iniuſta executione litterarum Apoſtolicarum.

240 Clauſula (ſi quid exequendum) aufert poteſtatem exequendi à Iudice à quo, & transfert illam in Iudicem ad quem.

241 Clauſula (appellatione remota) tollit appellationem ſuſpenſiuam regulariter, niſi ſit in parte executiua, quia tunc ſolum comprehendit reſiſtentes de facto, & nu. 242.

243 Clauſula appoſita in parte executiua non ampliat gratiam, nec tollit ſubreptionem.

244 Clauſula (appellatione remota) quando non eſt appoſita cum cauſæ cognitione, parum, aut nihil operatur, nec quando conſtat de notorio grauamine. & n. 245.

245 Clauſulæ (appellatione remota) effectus remiſſiue.

246 Appellatio ſuſpenſiua tollitur ab immiſſione facta, vigore breuis de capienda poſſeſſione.

247 Clauſula (parito breui) importat conditionẽ.

248 Ablatiuum abſolutum importat conditionem.

249 Clauſula (partito breui) ſtante, ante omnia eſt dimittenda poſſeſſio, cum fructuum reſtitutione, & expenſarum ſolutione.

250 Clauſula (parito breui) aufert iuriſdictionem ante paritionẽ, declaratur. n. 251. & 252

253 Appellatio ſuſpenſiua admittitur ab executore breuis, quando poſſeſſor legitime citatus non ſit in propria perſona, quia agitur de graui præiudicio. & n. 254. & 256.

255 Procuratoris generalis comparitio, non ſupplet defectum citationis, quando agitur de priuatione beneficij.

Breuis

257 Breuis (conſtitum) eſt ante omnia verificandum, & qualis debeat eſſe verificatio. & n. 258. & 259.

260 Poſſeſſio beneficij de tempore obitus probatur. quando conſtat de anteriori poſſeſſione.

261 Appellatio admittitur ab executione breuis, quando non probatur reſeruatio; quia ſine illa non conceditur, & n. 262.

263 Breuis cameralis (conſtitum) non dicitur bene probatum, quando non concluditur reſeruatio, aut per probationem contrariam excluditur, cum exemplis. & n. 264. & 265. & 266.

267 Appellari poteſt ab executione breuis, quando rei probationes, & exceptiones non admittũtur

268 Executio breuis locum non habet contra prouiſos à Legato, vel Nuncio, ſi in eo præſeruat prouiſos à Sede Apoſtolica; ſecus ſi ſolum Papa præſeruat prouiſos ab ipſomet. & nu. 270.

269 Prouiſus à Legato, vel Nuncio dicitur prouiſus à Sede Apoſtolica.

271 Breuis executio ceſsat, quando illud eſſet ſubreptitium, aut gratia principalis. & n. 272. & 276. & 277. & 278.

273 Breue excludens attentata, non excludit attentata ratione inhibitionis Rotalis cauſata: ſicut ſi dat facultatem capiendi poſſeſſionem ſine vitio spolij. non ceſſat vitiũ attentatorũ n. 274

275 Breuia de capienda poſſeſſione nomine cameræ ſapiunt plus gratiam, quam iuſtitiam.

279 Forma breuis non ſeruata ceſſat executio illius. & n. 280.

281 Appellatio ſuſpenſiua admittitur ab executione breuis in alijs caſibus remiſſiue.

282 Breuis de capienda poſſeſſione de materia, plura dicuntur remiſſiue. & n. 283.

284 Breuis executor; quando excedit occurritur ad ſignaturam gratiæ, vel iuſtitiæ, & ibi ponitur praxis.

285 Clauſula (arbitrio Rotæ) quid ſignificet, & qualiter practicetur, nu. 286. & 287.

288 Clauſula, (arbitrio Rotæ,) vt intret quando adeſt bonus fumus in negotio principali, minor probatio ſufficit, etiam ſi ſit informis, quia non agitur de graui præiudicio, & n. 289.

290 Clauſula, (arbitrio Rotæ,) aliquãdo requirit diſcuſſionem negotij principalis.

291 Clauſula, (arbitrio Rotæ,) quando intrat reuocantur attentata, medio tempore cauſata.

292 Conditionis potioris non debet eſſe temerarius, quam obediens.

293 Breuis ab executione, quando appellatur ſuperſederi mandatur per ſignaturæ Præfectum, & quomodo.

294 Rotæ auditor, an poſſit inhibire vigore commiſſionis continentis clauſulam, (arbitrio Rotæ), ante declarationem, ſi intret arbitrium. & num. 297.

295 Clauſula, (arbitrio Rotæ,) intelligitur, prout de iure, & operatur retardationem executionis; non vero reuocationem, & numero 296.

297 Petitorium ſæpe committitur in Rota, firmo remanente poſſeſſorio, coram Auditore Cameræ, & qualis ſit effectus.

298 Breuis executione pendente, aliquando Papa mandat, quod executor illius pronunciet cum voto vnius ex Dominis de Rota.

299 Breuis de capienda poſſeſſione conceſſio, an poſſit impediri per poſſeſſorem, & adducitur caſus practicus, & inſolitus, vbi Papa commiſſit Rotæ inſpectionem, an eſſet concedendum.

300 Breuis executionem exceptiones impedientes, an impediant ſimiliter litterarum gratioſæ ſubrogationis executionem.

Annotationes contra nullitates, & attentata in cauſis beneficialib.

POST hęc ſcripta, ac opus finitum, ad inſtantiam Dilectiſſimi amici, & conſocij mei D. Martini Laurentij Manſo ex oppido de HORMILLA, diœceſis Calagurritan. orti, ac Reuerendiſſimi D. mei Epiſc. Calagurritan. nepotis, in hac Curia Rom. eius negotia agẽtis; ac aliorũ amicorũ: ſuperaddere decreui, nonnulla notanda, ſuper forma procedẽdi in prouiſione dictorũ benef. Patrimonial. quæ etiã ad alias cauſas deſeruient, ad obuiandũ
1 † nullitatibus, & attentatis, quæ paſſim fiunt, ac continent proceſſus de partib. qui per viã appellationis traſmittuntur ad Curiã, in quibus bene verificatur, quod dicit Ægid. Bella. deciſ. 74. incipit, *termini inſtantiæ*, in fine, videlicet, quòd cõmuniter proceſſus, qui portãtur
2 ad Curiã de partibus † modicũ valent. tradit etiam Staphil. de litt. Iuſt. §. quiſpiam. nu. 9. Ac propterea Rota non multũ curat de ſen
3 tentijs † de partibus, vt dixit ipſa Rota deciſ. 498. n. 3. p. 3. diuerſ. Nec vult exequi ſenten
5 tias † de partibus, quãuis conſtet de re iudicata, nec apud Rotã probationẽ faciũt, nõ viſis proceſſibus, in quibus tales ſentẽtię fundatę fuerũt, & conſtito de iuſtificatione illarũ: Quia ſi probarent, eſſet quedã indirecta executio ipſarũ, quę numquã à Rota datur, Mohed. deciſ. 11. de ſententia, & re iudicat. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 12. eod. tit. Put. deciſ. 304. n. 3. li. 1. Caputaq. deciſ. 128. n. 1. p. 3. Rota deciſ. 84. n. 1. p. 1. diuerſ. & deciſ. 381. n. 1. & deciſ. 704. nu. 2. & deciſ. 1146. nu. 1. & deciſ. 1302. p. 3. diuerſ. & alias paſſim tenuit Rot.

Rota parum procurat de ſententijs de partib. nec eas exequi vult, niſi viſis actis, & multis modis declaratur.

Niſi in nõnullis caſibus, quos hic obiter inſerere libuit, veluti ſi non ageretur de execu

 tione

tione talis ſenten. ſed ad effectum remittendi
5 di cauſam † ad partes. Put. deciſ. 304. incipit *fuit deciſum*, num. 3. lib. primo.

Secundo, quando talis ſententia eſſet an-
6 tiqua, † vltra triginta, vel quadraginta annos, & de illius obſeruãtia conſtaret. Caſſad. deciſ. 3. nu. 3. & per totam de procurat. Put. deciſ. 338. incipit, *eadem die*. lib. 3.

7 Tertio ſi ageretur ad effectum † reprobationis teſtium. Cęſar de Graſſ. deciſ. 1. ſub n. 8. de locato.

8 Quarto, in ſententia ratione hæreſis † prolata, de qua non ſolent dari proceſſus ab inquiſitoribus. Caputaquen. deciſ. 134. nu. 2. & 3. parte 3.

9 Quinto, in materia cenſurarum, † vt per deciſionem Put. 65. lib. 1. fuit reſolutum in vna Salmantina cenſurarum 5. Decembris anni 1595. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Seraphino.

Sexto, quando ſententia de partibus eſſet
10 à papa confirmata. † Caputaqu. deciſ. 134. num. 1. parte 3.

Septimo, ſi non ageretur ad probandum,
11 ſed ad adminiculandum, † vt fuit deciſum in vna Pampilonen. beneficij die 20. Nouembris anni 1595. corã Illuſtriſſ. Mantica.

Octauo, quando agitur de cauſis modicis.
12 † Put. deciſ. 144. incipit, *fuit dictũ*, n. 3. li. 2.

Ex quibus limitationibus, & caſibus poteſt etiam inferri ad alios ſimiles, de quibus
13 idem † eſt iudicium, l. quod nerua. ff. depoſiti. l. fin. C. de conſtit. pecunia. Felin. in cap. capitulum ſanctę crucis. nu. 4. de reſcript. Caſſador. deciſ. 6. n. 3. 8. & 9. & 11. de iurepatron. Menoch. de arbitr. lib. 1. caſu 84. num. 1. & per totum.

Vt igitur inferius dicenda lucidius percipi valeant, ſcire oportet,
14 quòd in prouiſionibus beneficiorum, † aut proceditur extraiudicialiter, aut iudicialit.

Prouiſiones beneficiorum regulariter ſunt actus extraiudiciales, & quales effectus inde ſequatur

Extraiudicialiter plerunque proceditur,
15 nam regulariter † collationes, & prouiſiones beneficiorum ſunt actus extraiudiciales. cap. concertationi 8. de appellat. lib. 6. vbi not. Domin. Gemin. numero 3. & Franchus num. 3. ac cæteri ſcribentes. Imola in cap. finali de pręſumpt. num. 13. Abb. etiam n. 13. poſt principium. Felin. num. 22. & 23. & 27. ibidem Lambert. de Iurepat. libro 2. p. 2. quæſtione 2. principali artic. 3. num. 3. 7. & 8. & art. 6. nu. 2. & per totum d. articulum.

Hinc collationes, & prouiſiones, non ſunt
16 regulariter de proceſſu, † nec pertinent ad proceſſum, Rota iuncta addit. Papaz. deciſ. 3. vt lit. pend. vbi ponit exemplum, quòd ſi aliquis petat à Capitulo præbendam, & ante electionem fuiſſet appellatum; & pendente appellatione petatur confirmatio: Si ſtante huiuſmodi appellatione, Capitulum præbendam alteri conferat, ſeu electio confirmetur, vtrumque valet: & ſi dicatur, quod caſſari debet, quia fit appellatione pendente, verum eſt ſecundum Rotam, in his, quæ ſpectant ad Iudicem, ſeu cauſæ pro-
17 ceſſum, veluti † recipere teſtes, ſeu proferre ſententiam; ſecus in his, quę non pertinent ad proceſſum, prout eſt collatio, quod etiam ſcripſit Ant. de Butr. in c. cum M. Ferrarienſis, ſub num. 58. ad medium, verſ. *ideo ſi quis petit confirmationem*, de conſtit. Firmian. in ſuo repertorio, verbo, *appellatione pendente*, in 1. verſ. ad medium incipienti: *Item verum in his, quæ pertinent ad proceſſum*. Lancellottus de attent. 2 p. cap. 12. limitat. 5. n. 1. 2. & 3.

Propterea dixit ſingulariter Baldus in authentica litigioſa. numero primo. C. de litigioſ. quòd ſi quis comparet coram ordinario, & implorat eius officium, pro obtinenda collatione alicuius beneficij, non
18 propterea dicitur † beneficium litigioſum, & ſubdit hoc eſſe neceſſe ſciri, in Palatio Apoſtolico, cuius dictum fuit à Rota canonizatum, in vna Calagurritana beneficij de Iocano, ſub die 5. Maij 1600. coram Reuerendiſſimo Domino meo Seraphino Patriarcha Alexandrino, & in alia Calagurritana beneficij 28. Octobris anni 1601. coram R. P. D. meo Lancellotto, & alias ſępius. Ad quod etiam facit conſilium Nauarri 3. ſub titulo de præbend. numero ſecundo, vbi dicit, quòd collationes quæ fiunt à Papa, fiunt extraiudicialiter, & quòd D. Datarius non eſt Iudex impetrantium beneficia; licet ſummarie, & extraiudicialiter ſoleat informari de prouidẽdorum qualitatibus, & de fumo iuris impetrationum, ſuper quo ſolet remittere alicui Rotæ Auditori rem extraiudicialiter inſpiciendam.

Sic etiam eſt proceſſus extraiudicialis, il-
19 le, quem facit Iudex executor † litterarum Apoſtolicarum, ſuper verificatione gratiæ, quando non adeſt clauſula, *vocatis vocandis*, nec eſt aliquis à poſſeſſione, quam occupauit expellendus, vt poſt Inno. & alios concludunt plene Imola n. 12. & 13. Abb. n. 3. cum ſeqq. Felin. n. 22. vſq; ad n. 29. vbi multipliciter declarat, ac alios plures allegat, de præſumption. & late proſequitur, quamplures allegans Anton. Gabriel lib. 2. tit. de citation. concl. 1. ex n. 291. cum ſequentibus.

Idemque eſt in executore nominato ad di-
20 ſpenſandum. † Nam talis executor procedit extraiudicialiter; non autẽ iudicialiter: maxime quando in litteris diſpenſationis oneratur conſcientia executoris. Card. conſ. 63. ante n. 1. Put. deciſ. 144. incipienti, *fuit dictum in vna Conchen*. n. 1. 2. & 3. vbi n. 4. limitatur, quãdo adeſt † clauſula, quod aliquis citetur, facit etiã deciſ. eiuſdem Put. 473. n. 1. lib. 2.

Necnon

257 *Breuis (conſtitum) eſt ante omnia verificandum, & qualis debeat eſſe verificatio. & n. 258. & 259.*

260 *Poſſeſſio beneficij de tempore obitus probatur. quando conſtat de anteriori poſſeſſione.*

261 *Appellatio admittitur ab executione breuis, quando non probatur reſeruatio, quia ſine illa non conceditur, & n. 262.*

263 *Breuis cameralis(conſtitum) non dicitur bene probatum, quando non concluditur reſeruatio, aut per probationem contrariam excluditur, cum exemplis. & n. 264. & 265. & 266.*

267 *Appellari poteſt ab executione breuis, quando rei probationes, & exceptiones non admittũtur*

268 *Executio breuis locum non habet contra prouiſos à Legato, vel Nuncio, ſi in eo præſeruat prouiſos à Sede Apoſtolica; ſecus ſi ſolum Papa præſeruat prouiſos ab ipſomet. & nu. 270.*

269 *Prouiſus à Legato, vel Nuncio dicitur prouiſus à Sede Apoſtolica.*

271 *Breuis executio ceſſat, quando illud eſſet ſubreptitium, aut gratia principalis. & n. 272. & 276. & 277. & 278.*

273 *Breue excludens attentata, non excludit attentata ratione inhibitionis Rotalis cauſata: ſicut ſi dat facultatem capiendi poſſeſſionem ſine vitio ſpolij non ceſſat vitiũ attentatorũ n. 274*

275 *Breuia de capienda poſſeſſione nomine cameræ ſapiunt plus gratiam, quam iuſtitiam.*

279 *Forma breuis non ſeruata ceſſat executio illius. & n. 280.*

281 *Appellatio ſuſpenſiua admittitur ab executione breuis in alijs caſibus remiſſiue.*

282 *Breuis de capienda poſſeſſione de materia, plura dicuntur remiſſiue. & n. 283.*

284 *Breuis executor, quando excedit occurritur ad ſignaturam gratiæ, vel iuſtitiæ, & ibi ponitur praxis.*

285 *Clauſula* (arbitrio Rotæ) *quid ſignificet, & qualiter practicetur, nu. 286. & 287.*

288 *Clauſula,* (arbitrio Rotæ,) *vt intret quando adeſt bonus fumus in negotio principali, minor probatio ſufficit, etiam ſi ſit informis, quia non agitur de graui præiudicio, & n. 289.*

290 *Clauſula,* (arbitrio Rotæ,) *aliquãdo requirit diſcuſſionem negotij principalis.*

291 *Clauſula,* (arbitrio Rotæ,) *quando intrat reuocantur attentata, medio tempore cauſata.*

292 *Conditionis potioris non debet eſſe temerarius, quam obediens.*

293 *Breuis ab executione, quando appellatur ſuperſederi mandatur per ſignaturæ Præfectum, & quomodo.*

294 *Rotæ auditor, an poſſit inhibire vigore commiſſionis continentis clauſulam,* (arbitrio Rotæ), *ante declarationem, ſi intret arbitrium. & num. 297.*

295 *Clauſula,* (arbitrio Rotæ,) *intelligitur, prout de iure; & operatur retardationem executionis; non vero reuocationem, & numero 296.*

297 *Petitorium ſæpe committitur in Rota, firmo remanente poſſeſſorio, coram Auditore Cameræ, & qualis ſit effectus.*

298 *Breuis executione pendente, aliquando Papa mandat, quod executor illius pronunciet cum voto vnius ex Dominis de Rota.*

299 *Breuis de capienda poſſeſſione conceſſio, an poſſit impediri per poſſeſſorem, & adducitur caſus practicus, & inſolitus, vbi Papa commiſſit Rotæ inſpectionem, an eſſet concedendum.*

300 *Breuis executionem exceptiones impedientes, an impediant ſimiliter litterarum gratioſæ ſubrogationis executionem.*

Annotationes contra nullitates, & attentata in cauſis beneficialib.

POST hęc ſcripta, ac opus finitum, ad inſtantiam Dilectiſſimi amici, & conſocij mei D. Martini Laurentij Manſo ex oppido de HORMILLA, diœceſis Calagurritan. orti, ac Reuerendiſſimi D. mei Epiſc. Calagurritan. nepotis, in hac Curia Rom. eius negotia agẽtis, ac aliorũ amicorũ: ſuperaddere decreui, nonnulla notanda, ſuper forma procedẽdi in prouiſione dictorũ benef. Patrimonial. quæ etiã ad alias cauſas deſeruient, ad obuiandũ
1 † nullitatibus, & attentatis, quæ paſſim fiunt, ac continent proceſſus de partib. qui per viã appellationis traſmittuntur ad Curiã, in quibus bene verificatur, quod dicit Ægid. Bella. deciſ. 74. incipit, *termini inſtantiæ*, in fine, videlicet, quòd cõmuniter proceſſus, qui portãtur
2 ad Curiã de partibus † modicũ valent. tradit etiam Staphil. de litt. Inſt. §. quiſpiam. nu. 9. Ac propterea Rota non multũ curat de ſen
3 tentijs † de partibus, vt dixit ipſa Rota deciſ. 498. n. 3. p. 3. diuerſ. Nec vult exequi ſenten-
5 tias † de partibus, quãuis conſtet de re iudicata, nec apud Rotã probationẽ faciũt, nõ viſis proceſſibus, in quibus tales ſentẽtię fundatę fuerũt, & conſtito de iuſtificatione illarũ: Quia ſi probarent, eſſet quędã indirecta executio ipſarũ, quę numquã à Rota datur. Mohed. deciſ. 11. de ſententia, & re iudicat. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 12. eod. tit. Put. deciſ. 204. n. 3. li. 1. Caputaq. deciſ. 128. n. 1. p. 3. Rota deciſ. 84. n. 1. p. 1. diuerſ. & deciſ. 381. n. 1. & deciſ. 704. nu. 2. & deciſ. 1146. nu. 1. & deciſ. 1302. p. 3. diuerſ. & alias paſſim tenuit Rot. Niſi in nõnullis caſibus, quos hic obiter inſerere libuit, veluti ſi non ageretur de execu-

Rota parum procurat de ſententijs de partib. nec eas exequi vult, niſi viſis actis, & multis modis declaratur.

ad probandum antequam actor probaret. Quia ex cauſa poteſt Iudex præfixere terminum reo, antequam actor probet, allegans ad hoc Alexand. in l. ſi finita. §. Iulianus, num. 117.ff. de damno infecto. Iaſ. in d. §. omnium, num. 112. inſtit. de action. Et quia Iudex poteſt abbreuiare dilationes, & pariter reo, & actori ſtatuere terminum ad probandum per plura, quæ in d. deciſ. Caputaquen. adducuntur. Fortaſſe tamen ſi in tribunalibus,
69 (ſaltim Eccleſiaſticis) † reus ex aliqua iuſta cauſa inſiſteret, quòd non ſibi præfigatur dilatio ad probandum ſuas exceptiones, donec actor probet ſuam intentionem, obtineret, tū ex ſupradictis, tum etiam quia multa per patientiam tollerātur, quæ ſi in iudicium fuiſſent deducta non tollerarentur, cap. cum iam dudum de præbend. cum adductis in gl. 31. ex num. 37.

An vero quando præfixitur certus terminus ad probandum valeant probationes fa-
70 ctæ poſt dictum terminum? † vide plene per Felin. in d. cap. licet cauſam ex nu. 15. & 18. vſque ad num. 23. vbi ponit duas regulas. cum pluribus limitationibus, & declarationibus.

In aliquibus tamen caſibus ſuſtinebitur examen teſtium, licet legitima citatio in forma prædicta non præceſſerit.

Examē teſtiū ſine citatione quādo ſuſtineatur vſq; ad nu.77.

Primo quando ipſa pars aduerſa compa-
71 ruit, aut alias præſens fuit † de tempore quo teſtes iurarunt: Nam præſentia partis ſupplet deffectum citationis. Bartol. in l. furioſo, num. 6. ff. de re iud. Abb. in cap. tenor. num. fin. eodem titulo. Caſſador. deciſ. 2. nu. 3. de Iud. Capicius deciſ. 1. num. 37. Gregorius Lopez in l. 5. gloſſ. verbo *emplazar*, tit. 22. parti. tertia. Vancius in tract. de nullit. capite finali, numero decimoquinto Achil. deciſ. 2. numero quinto ſuper regula de triennali. Rota deciſ. 311. num. 1. & deciſ. 447. num. 3. parte prima diuerſorum; de quo vide etiam bonam deciſionem hoc declarantem, & diſtinguentem, videlicet Caputaq. deciſ. 116. p. 1. per totam.

Vnde fuit dictum in vna Pampilonen. decimarum 6. Nouembris anni 1591. coram R. P. D. meo Rotæ Decano, quòd quamuis in citatione ad videndum iurare teſtes non ſit deſignatus locus examinis, prout requiritur, & quòd in actis exprimatur. Puteus deciſ. 262. incipit *Senatus* nu. 1. & 4. ac per totam. lib. 2. cum alijs ſupra adductis, nu. 50. & 51. Tamen ſi pars citanda aliunde ſit bene
72 instructa, & de eo conſtet, quòd ſuſtinebitur dictum examen: quod etiam fuit deciſum in alia Pampilonen. oblationum coram Robuſterio de anno 1585. & de anno 1586. coram Comitulo, vbi fuit dictum, tunc conſtare de
73 tali notitia, † quando terminus probandi eſt communis, & vtraque pars examinat ſuos teſtes in eodem loco, & coram eodem Receptore, immediate vna poſt aliam. Præſertim ſi pars, quæ allegat non fuiſſe citatā, ſit incola, ſeu domiciliaris loci, in quo teſtes examinati fuerunt. Vel ſi par forma, & ordo fuit ſeruatus in examine teſtium vtiuſq; partis: quo caſu, facilius ſolet Rota, vtrumque examen ſuſtinere, de quo etiam vide plene per Vancium de nullit. tit. fin. num. 122. & 123.

Secundo niſi pars, quæ deberet citari eſſet
74 contumax † in non comparendo, poſtquam à principio cauſę fuit citata ad totam cauſam, & ad ſingulos actus in eadem citatione. Nam tunc nulla alia erit neceſſaria citatio. Et ſi alię citationes fiunt per contumaciam, in ſtratis tribunalium, ſeu per audientiam contradictarum, ſunt potius ex abundanti, quam ex neceſſitate. Rota deciſ. 8. in fine de teſtibus, in nouis. & fuit deciſum in vna Pampilonen. Prioratus de Artojana 21. Iunij 1599.

Pro quo eſt elegans tex. in cap. 2. de dolo, & contum. lib. 6. vbi probatur. quòd Iudex non tenetur citare male appellantem, & a iudicio recedentem, dicit enim tex. ſic, *eum, qui a tua interloqutoria, vel grauamine, quòd perte ſibi proponit illatum, a tua præſentia recedit appellans, cum proteſtari videatur (hoc ipſo) ſe nolle coram te de cætero litigare, citare ad alia, quæ poſtea in iudicio facienda incumbunt, vel etiam ad ſententiam audiendam, niſi ſponte appellationi ſuæ renunciet, non teneris, nec ideo minus (quod in eius abſentia proceſſeris) tutus proceſſus validus reputari debet.* tex. etiam in clemen. 1. eodem titulo, de dolo, & contumacia, reſoluit cum pluribus Vancius in tracta. de nullit. tit. fin. num. 112. & 113.

Tertio ſuſtinetur examen teſtium, vigore primæ citationis, alias nullæ, & inualidę, quando pars citata reſpondit tempore cita-
75 tionis, quòd dabat ſe pro citata, † nam ex tali reſponſione approbauit dictam citationē, ita, vt alia citatio neceſſaria non ſit, vt tradit Cęſar de Graſſis deciſ. 15. num. 5. & 6. de teſtibus.

Quarto ſubſtinebitur tale examē, ex quadam æquitate, quando teſtes, alias nulliter
76 examinati eſſent mortui, † & ſic repeti, ac denuo examinari non poſſunt. Mohed. deciſ. 7. numero tertio de teſtibus. Puteus deciſ. 196, incipit *fuit concluſum* numero primo, lib. 2. vbi latius hoc declaratur quomodo, & quando procedit.

Quinto ſuſtinebitur, quando pars, quæ nō
77 fuit legitimè citata, dedit interrogatoria, † per quæ fuerunt interrogati teſtes examinati: vel ſaltim talis defectus erit ſanabilis per com-

commiſſionem deſuper in ſignatura Sanctiſſimi porrectam. Creſcen. deciſ. 1. num. 1. de ferijs. Puteus deciſ. 301. num. 2. & per totam, libro tertio. Caputaquen. deciſ. 273. num. 3. par. 3. Marcheſan. de commiſſion. ſecunda parte. cap. 1. ſuper nullitatibus, nu. 58. & 59. Acchil. deciſ. 1. nu. 4. de teſtibus, vbi dicit, quòd dans interrogatoria videtur vti velle dictis teſtium: licet alias nullitas proueniens ex defectu citationis ſit inſanabilis, ſicut ex iuriſdictionis, & mandati. Gomezius in compendio ſignaturæ, num. 68. & 69. Vancius de nullitate ex defectu iuriſdictionis, numero 6. & in cap. finali, nu. 125. Marcheſan. vbi ſupra, ex num. 19. vſque ad finem. Ferretus conſil. 209. num. 9. lib. 1. & vide inferius, num. 151.

Interrogatoriorum de materia plura dicuntur.

De quorum interrogatoriorum materia,
78 † vide gloſſ. verbo *interrogatoria*. in cap. præſentium de teſtibus in 6. Speculat. in titulo de teſtibus. §. nunc de interrogatorijs, num. 1. & per totum. Maran. in praxi 6. parte 7. membro de interrogatione. Bart. in ſuo tractatu de interrogatorijs teſtium per totum. Puteum deciſ. 258. & 317. li. 2. & deciſ. 23. lib. 3. & Rotam deciſ. 193. per totam, par. 1. diuerſorum.

Et quamuis dicat gloſſa verbo *interrogatoria* in d. cap. præſentium, de teſtibus in 6. cum alijs, quòd prius teſtes ſint examinandi per articulum, & deinde interrogãdi per interrogatoria ex aduerſo data, & hoc etiam ſeruetur in Hiſpania, & alijs partibus. In Cu-
79 ria tamen ſecus ſeruatur, † quoniam priuſquam teſtis examinetur per aliquem articulum tenetur reſpondere omnibus interrogatorijs partis aduerſę, vt quotidię præ manibus habemus: quòd opportunius eſſe apparet, nam ſi prius teſtis interrogatur, poſt reſponſionem ad interrogatoria, magis continebitur, ac pedetentim procedet in reſponſione articulorum, ne his, quæ prius dixerat contrarietur: ſin vero prius examinetur per articulum, quam interrogetur per interrogatoria, audatius reſpondebit ad articulum, & poſtmodum ad interrogatoria, ne ſe in cõtinenti corrigere videatur. Ideo etiam ex-
80 tra Curiam † conſultius faciet pars, quæ petat, & proteſtetur, ante omnia interrogari teſtes per interrogatoria ab ea data, quã per articulos examinari: quia ſtante tali proteſtatione, non poteſt aliter procedi, vt per Fauium Peregrinum deciſ. 49. libro 1. Rotam in impreſſis deciſ. 511. numero quarto, libro tertio, parte 3. diuerſorum, & ita ſæpe conſului.

Si autem neglectis interrogatorijs, teſtis non interrogatur per illa, ſed dumtaxat per articulos examinatur, non erit examen ipſo
81 iure nullum: † ſed teſtes ſic examinati non probant, donec repetantur, & iterum per dicta interrogatoria ex aduerſo data examinentur, & interrogentur expenſis illius, cuius culpa, teſtes prius per interrogatoria examinati non fuerunt. Speculat. in tit. de teſte. §. nunc de interrogatorijs ſub num. 21. Alex. conſ. 172. num. 9. libro ſecundo. Maranta in praxi 6. parte. §. de interrogatorijs, num. 4. Felin. per tex. ibi in cap. per tuas, num. 2. circa medium, verſ. *vnde dicit.* de probat. Antonius Gabriel in titulo de teſtibus concluſ. 21. num. 20. & 23. Puteus deciſ. 417. incipit. *fuit tentum.* lib. 1. & deciſ. 317. nu. 2. libro 2. Additionator ad Veſtrium in ſua praxi, lib. 6. cap. 2. n. 56. & fuit reſulutum in vna Siracuſana quarte 29. Maij 1597. coram Gyptio, & alias pluries.

Et quando pars dat interrogatoria ad articulos, ſuper quibus conceditur remiſſoria
82 ad partes, tenetur contribuere † in expenſis remiſſorię, ex quo ratione interrogatoriorum augetur volumen, ſeu rotulus remiſſoriæ, & creſcit expenſa, vt tradit Franciſcus Pauin. in tract. de officio, & poteſtate, cap. ſede vacante, parte prima. quæſt. 10. num. 11. Ideo ad euitandas huiuſmodi expenſas
83 prudenter † faciunt procuratores, nolentes præſentare interrogatoria notario de Curia expedienti remiſſoriã, ſed mittunt illa ad partes, & ibidem coram Iudicibus remiſſorialibus pręſentantur, & proteſtatur, &c. Articuli tamen ſemper ſunt dandi in Curia, ac inſerendi in remiſſoria, nec poteſt iudex remiſ-
84 ſorialis alios articulos admittere † cum ſit merus executor. Puteus deciſ. 190. incipit *fuit dictum.* lib. primo: quòd procedit quamuis fuiſſent articuli additionales Rota deciſ. 964. incipit *decreta.* nu. 1. & per totam, lib. 3. par. 3. diuerſor.

Vlterius reminiſcendum ſemper eſt, quòd tam faciens articulum ad probandam conſuetudinem, pręſcriptionem, ſeu poſſeſſionem, vel alium ſimilem actum, quam etiam examinans teſtem ſuper illo, ſemper aduertat, quòd quando dicitur, *& ita teſtis vidit ſeruatum fuiſſe a tempore quadraginta annorum, &c.* addant (*& citra*) cum illa di-
85 ctione (*&*) † & non abſque illa. Nã ſi adeſt dicta dictio (*&*) cõcluditur in articulo, & diſpoſitione tempus neceſſarium; at vero ſi deffi- cit dicta dictio (*&*) nihil cõcluditur, quia ar-
86 ticulus, ac teſtis depoſitio verificatur † in eo, quòd heri, aut nudius tertius geſtum fuit: cum palam ſit, quòd illud, quod ego vidi fieri heri, ſit etiam factum a centum, & a mille annis citra, ita docet Bartol. in l. celſus. nu. 22. & 23. cum ſequentibus. ff. de vſucapion. & in l. 1. §. quod autem. num. 1. ff. de aqua quotid. & eſtiua Felin. poſt Imol. num. 13. Butrium nu. 50. in fine, & alios in ca. licet

cauſam

ad probandum antequam actor probaret. Quia ex cauſa poteſt Iudex præfixere terminum reo, antequam actor probet, allegans ad hoc Alexand. in l. ſi finita. §. Iulianus, num. 117. ff. de damno infecto. Iaſ. in d. §. omnium, num. 112. inſtit. de action. Et quia Iudex poteſt abbreuiare dilationes, & pariter reo, & actori ſtatuere terminum ad probandum per plura, quæ in d. deciſ. Caputaquen. adducuntur. Fortaſſe tamen ſi in tribunalibus,
69 (ſaltim Eccleſiaſticis) † reus ex aliqua iuſta cauſa inſiſteret, quòd non ſibi præfigatur dilatio ad probandum ſuas exceptiones, donec actor probet ſuam intentionem, obtineret, tū ex ſupradictis, tum etiam quia multa per patientiam tollerãtur, quæ ſi in iudicium fuiſſent deducta non tollerarentur, cap. cum iam dudum de præbend. cum adductis in gl. 31. ex num. 37.

An vero quando præfixitur certus terminus ad probandum valeant probationes factæ poſt dictum terminum? † vide plene per
70 Felin. in d. cap. licet cauſam ex nu. 15. & 18. vſque ad num. 23. vbi ponit duas regulas cum pluribus limitationibus, & declarationibus.

In aliquibus tamen caſibus ſuſtinebitur examen teſtium, licet legitima citatio in forma prædicta non præceſſerit.

Primo quando ipſa pars aduerſa compa-
71 ruit, aut alias præſens fuit † de tempore quo teſtes iurarunt: Nam præſentia partis ſupplet deffectum citationis. Bartol. in l. furioſo, num. 6. ff. de re iud. Abb. in cap. tenor. num. fin. eodem titulo. Caſſador. deciſ. 2. nu. 3. de Iud. Capicius deciſ. 1. num. 37. Gregorius Lopez in l. 5. gloſſ. verbo *emplazar*, tit. 22. parti. tertia. Vancius in tractat. de nullit. capite finali, numero decimoquinto Achil. deciſ. 2. numero quinto ſuper regula de triennali. Rota deciſ. 311. num. 1. & deciſ. 447. num. 3. parte prima diuerſorum; de quo vide etiam bonam deciſionem hoc declarantem, & diſtinguentem, videlicet. Caputaq. deciſ. 116. p. 1. per totam.

x ı m e ſti ſi ne ci tione a a do ulti- catur ſe; ad u. 77.

Vnde fuit dictum in vna Pampilonen. decimarum 6. Nouembris anni 1592. coram R. P. D. meo Rotæ Decano, quòd quamuis in citatione ad videndum iurare teſtes non ſit deſignatus locus examinis, prout requiritur; & quòd in actis exprimatur. Puteus deciſ. 262. incipit *Senatui* nu. 1. & 4. ac per totam. lib. 2. cum alijs ſupra adductis, nu. 50. & 51. Tamen ſi pars citanda aliunde ſit bene
72 inſtructa, & de eo conſtet, quòd ſuſtinebitur dictum examen: quod etiam fuit deciſum in alia Pampilonen. oblationum coram Robuſterio de anno 1585. & de anno 1586. coram Comitulo, vbi fuit dictum, tunc conſtare de
73 tali notitia, † quando terminus probandi eſt communis, & vtraque pars examinat ſuos teſtes in eodem loco, & coram eodem Receptore, immediate vna poſt aliam. Præſertim ſi pars, quæ allegat non fuiſſe citatã ſit incola, ſeu domiciliaris loci, in quo teſtes examinati fuerunt. Vel ſi par forma, & ordo fuit ſeruatus in examine teſtium vtriuſq; partis: quo caſu, facilius ſolet Rota, vtrumque examen ſuſtinere, de quo etiam vide plene per Vancium de nullit. tit. fin. num. 122. & 123.

Secundo niſi pars, quæ deberet citari eſſet
74 contumax † in non comparendo, poſtquam à principio cauſæ fuit citata ad totam cauſam, & ad ſingulos actus in eadem citatione. Nam tunc nulla alia erit neceſſaria citatio. Et ſi aliæ citationes fiunt per contumaciam, in ſtratis tribunalium, ſeu per audientiam contradictarum, ſunt potius ex abundanti, quam ex neceſſitate. Rota deciſ. 8. in fine de teſtibus, in nouis. & fuit deciſum in vna Pampilonen. Prioratus de Artojana 21. Iunij 1599.

Pro quo eſt elegans tex. in cap. 2. de dolo, & contum. lib. 6. vbi probatur. quòd Iudex non tenetur citare male appellantem, & a iudicio recedentem, dicit enim tex. ſic, *eum, qui a tua interloquutoria, vel grauamine, quòd per te ſibi proponit illatum, a tua præſentia recedit appellans, cum proteſtari videatur (hoc ipſo) ſe nolle coram te de cætero litigare, citare ad alia, quæ poſtea in iudicio facienda incumbunt, vel etiam ad ſententiam audiendam, niſi ſponte appellationi ſuæ renunciet, non teneris, nec ideo minus (quod in eius abſentia proceſſeris) tutus proceſſus validus reputari debet.* tex. etiam in clemen. 1. eodem titulo, de dolo, & contumacia, reſoluit cum pluribus Vancius in tracta. de nullit. tit. fin. num. 112. & 113.

Tertio ſuſtinetur examen teſtium, vigore primæ citationis, alias nullæ, & inualidæ, quando pars citata reſpondit tempore cita-
75 tionis, quòd dabat ſe pro citata, † nam ex tali reſponſione approbauit dictam citationẽ, ita, vt alia citatio neceſſaria non ſit, vt tradit Cæſar de Graſſis deciſ. 15. num. 5. & 6. de teſtibus.

Quarto ſubſtinebitur tale examẽ, ex quadam æquitate, quando teſtes, alias nulliter
76 examinati eſſent mortui, † & ſic repeti, ac denuo examinari non poſſunt. Mohed. deciſ. 7. numero tertio de teſtibus. Puteus deciſ. 196. incipit *fuit concluſum*. numero primo, lib. 2. vbi latius hoc declaratur quomodo, & quando procedit.

Quinto ſuſtinebitur, quando pars, quæ nõ
77 fuit legitimè citata, dedit interrogatoria, † per quæ fuerunt interrogati teſtes examinati; vel ſaltim talis defectus erit ſanabilis per com-

commiſſionem deſuper in ſignatura Sanctiſſimi porrectam. Creſcen. deciſ. 1, num. 1. de ferijs. Puteus deciſ. 301. num. 2. & per totam, libro tertio. Caputaquen. deciſ. 273. num. 3. par. 3. Marcheſan. de commiſſion. ſecunda parte. cap. 1. ſuper nullitatibus, nu. 58. & 59. Acchil. deciſ. 1. nu. 4. de teſtibus, vbi dicit, quòd dans interrogatoria videtur vti velle dictis teſtium: licet alias nullitas proueniens ex defectu citationis ſit inſanabilis, ſicut ex iuriſdictionis, & mandati. Gomezius in compendio ſignaturæ, num. 68. & 69. Vancius de nullitate ex defectu iuriſdictionis, numero 6. & in cap. finali, nu. 125. Marcheſan. vbi ſupra, ex num. 19. vſque ad finem. Ferretus conſil. 209. num. 9. lib. 1. & vide inferius, num. 151.

De quorum interrogatoriorum materia, 78 † vide gloſſ. verbo *interrogatoria*. in cap. præſentium de teſtibus in 6. Speculat. in titulo de teſtibus. §. nunc de interrogatorijs, num. 1. & per totum. Maran. in praxi 6. parte 7. membro de interrogatione. Bart. in ſuo tractatu de interrogatorijs teſtium per totum. Puteum deciſ. 258. & 317. li. 2. & deciſ. 23. lib. 3. & Rotam deciſ. 193. per totam, par. 1. diuerſorum.

Interrogatoriorum de materia plura dicuntur.

Et quamuis dicat gloſſa verbo *interrogatoria* in d. cap. præſentium, de teſtibus in 6. cum alijs, quòd prius teſtes ſint examinandi per articulum, & deinde interrogãdi per interrogatoria exaduerſo data, & hoc etiam ſeruetur in Hiſpania, & alijs partibus. In Cu-
79 ria tamen ſecus ſeruatur, † quoniam priuſquam teſtis examinetur per aliquem articulum tenetur reſpondere omnibus interrogatorijs partis aduerſæ, vt quotidiè præ manibus habemus: quòd opportunius eſſe apparet, nam ſi prius teſtis itterrogatur, poſt reſponſionem ad interrogatoria, magis continebitur, ac pedetentim procedet in reſponſione articulorum, ne his, quæ prius dixerat contrarietur: ſin vero prius examinetur per articulum, quam interrogetur per interrogatoria, audatius reſpondebit ad articulum, & poſtmodum ad interrogatoria, ne ſe in cõtinenti corrigere videatur. Ideo etiam ex-
80 tra Curiam † conſultius faciet pars, quæ petat, & proteſtetur, ante omnia interrogari teſtes per interrogatoria ab ea data, quã per articulos examinari: quia ſtante tali proteſtatione, non poteſt aliter procedi, vt per Fauium Peregrinum deciſ. 49. libro 1. Rotam in impreſſis deciſ. 511. numero quarto, libro tertio, parte 3. diuerſorum, & ita ſæpe conſului.

Si autem neglectis interrogatorijs, teſtis non interrogatur per illa: ſed dumtaxat per articulos examinatur, non erit examen ipſo
81 iure nullum: † ſed teſtes ſic examinati non probant, donec repetantur, & iterum per dicta interrogatoria exaduerſo data examinentur, & interrogentur expenſis illius, cuius culpa, teſtes prius per interrogatoria examinati non fuerunt. Speculat. in tit. de teſte. §. nunc de interrogatorijs ſub num. 21. Alex. conſ. 172. num. 9. libro ſecundo. Maranta in praxi 6. parte. §. de interrogatorijs, num. 4. Felin. per tex. ibi in cap. per tuas, num. 2. circa medium, verſ. *vnde dicit*. de probat. Antonius Gabriel in titulo de teſtibus concluſ. 21. num. 20. & 23. Puteus deciſ. 417. incipit. *fuit tentum*. lib. 1. & deciſ. 317. nu. 2. libro 2. Additionator ad Veſtrium in ſua praxi, lib. 6. cap. 2. n. 56. & fuit reſulutum in vna Siracuſana quarte 29. Maij 1597. coram Gyptio, & alias pluries.

Et quando pars dat interrogatoria ad articulos, ſuper quibus conceditur remiſſoria
82 ad partes, tenetur contribuere † in expenſis remiſſoriç; ex quo ratione interrogatoriorum augetur volumen, ſeu rotulus remiſſoriæ, & creſcit expenſa, vt tradit Franciſcus Pauin. in tract. de officio, & poteſtate, cap. ſede vacante, parte prima. quæſt. 10. num. 11. Ideo ad euitandas huiuſmodi expenſas
83 prudenter † faciunt procuratores, nolentes præſentare interrogatoria notario de Curia expediẽti remiſſoriã, ſed mittunt illã ad partes, & ibidem coram Iudicibus remiſſorialibus præſentantur, & proteſtatur, &c. Articuli tamen ſemper ſunt dandi in Curia, ac inſerendi in remiſſoria, nec poteſt iudex remiſ-
84 ſorialis alios articulos admittere † cum ſit merus executor. Puteus deciſ. 190. incipit *fuit dictum*. lib. primo: quòd procedit quamuis fuiſſent articuli additionales Rota deciſ. 984. incipit *decreta*. nu. 1. & per totam, lib. 3. par. 3. diuerſor.

Vlterius reminiſcendum ſemper eſt, quòd tam faciens articulum ad probandam conſuetudinem, præſcriptionem, ſeu poſſeſſionem, vel alium ſimilem actum, quam etiam examinans teſtem ſuper illo, ſemper aduertat, quòd quando dicitur, *& ita teſtis vidit ſeruatum fuiſſe a tempore quadraginta annorum, &c.* addant (*& citra*) cum illa di-
85 ctione (*&*) † & non abſque illa: Nã ſi adeſt dicta dictio (*&*) cõcluditur in articulo, & diſpoſitione tempus neceſſarium; at vero ſi deffi- cit dicta dictio (*&*) nihil cõcluditur, quia ar-
86 ticulus, ac teſtis depoſitio verificatur † in eo, quòd heri, aut nudius tertius geſtum fuit: cum palam ſit, quòd illud, quod ego vidi fieri heri, ſit etiam factum a centum, & a mille annis citra, ita docet Bartol. in l. celſus, nu. 21. & 24. cum ſequentibus. ff. de vſucapion. & in l. 1. §. quod autem. num. 1. ff. de aqua quotid. & eſtiua Felin. poſt Imol. num. 13. Butrium. n. 50. in fine, & alios in ca. licet

cauſam

cauſam, numero 8. verſ. *tertia cauſa.* de probat. Bertran. conſ. 84. num. 4. vol. 5. Maſcar. de probat. concluſ. 424. num. 24. & 33. & fuit deciſum in Aſtoricen. beneficij de Villarin, de menſe Februarij anni 1585. coram S.D.N. Clemente VIII. & coram Reuerendiſſimo D. Patriarcha Seraphino in Hiſpalen. decimarum 6. Iunij 1580. & coram R.P.D. meo Pamphilio Rotæ Decano, in vna Pampilonen. decimarum 26. Nouembris 1594. & alias paſſim.

Quo fit, vt cum articulus ſoleat formari in vulgari Hiſpano ſic: *y anſi lo han viſto los teſtigos ſer, y paſſar de tiempo, y eſpacio de quarenta años a eſta parte, &c.* & eodem modo teſtes examinati deponant. Quando proceſſus tranſportatus ad hanc Curiam interpretatur ſub his verbis, *& ita viderunt teſtes eſſe, & fieri a tempore, & ſpacio quadraginta annorum citra,* abſque dictione (&), ſtatim opponitur per partem impugnantem talem probationem, quòd nihil concludunt teſtes, ex quo deponunt per dictionem (*citra,*) abſque dictione (&): ac Rota declarat teſtes non releuare, &
87 ob hanc cauſam infinitę probationes † corruerunt, & corruunt non obſtante, quòd reſpondeatur ſecundum vulgarem modum loquendi in lingua Hiſpana, comprehenſam cenſeri præfatam dictionem (&)

Vnde vt occurratur his inconuenientibus, ſemper quando formatur articulus, & teſtis
88 examinatur, aut dicatur † in vulgari Hiſpano ſic: *de tiempo, y eſpacio de mas de quarenta años y a eſta parte.* ita quòd inſeratur illa dictio (y) vt in interpretatione Latina dicatur (*& citra*): Aut concipiatur articulus cum illa dictione
89 (*per*) quæ denotat † temporis continuationē. Bartolus in dicta l. Celſus, numero 25. ff. de vſucap. Felinus in d. cap. licet cauſam, ſub num. 8. ante medium: & per eamdem dictionem loquitur lex 41. Tauri alias 1. titulo 7. libro quinto recopilationis, Aut concipiatur vberius, vt omnis dubitandi occaſio remoueatur per hæc verba, (quòd teſtes ita viderunt eſſe, & obſeruari ſemper per quadraginta annos continuos, & vltra, ac in toto dicto tempore abſque aliqua intermiſſione.)

Sicut etiam meminiſſe oportet, quòd taliter formetur articulus ad probandam conſuetudinem, ſeu præſcriptionem, quòd concludatur de tempore continuo, & neceſſario
90 ante litem motam, † ita vt quamuis detrahatur tempus elapſum poſt litem motam, prout detrahi debet, ex quo a die litis motæ, ſeu conteſtatæ fuit interrupta poſſeſſio, & dictum teſtis deponentis de certo tempore ſit intelligendum a die redditi teſtimonij: adhuc etiam remaneat tempus neceſſarium ad talem conſuetudinem, ſeu præſcriptionem, vt docuit Bartolus in d. lege Celſus, nu. 27. ff. de vſucap. Antonius de Butrio in d. c. licet cauſam, numero 50. ad finem, verſ. *debet etiam eſſe aduertens actor.* & Imol. ſub num. 13. Felin. ibidem. num. 8. ad medium, verſ. *ſis etiam cautus.* de probation. Quibus in locis addunt dd. Doctores non ſuppleri prædictū defectum, quamuis articulus, aut teſtis lo-
91 quatur cum illa dictione (*& plus,*) † veluti, ſi dicat vidiſſe obſeruari per quadraginta annos, & plus, quia illa dictio (*& plus*) a teſte prolata, non poteſt operari, nec ſupplere illud tempus, quòd eſt a principio litis, vſque ad diem examinis, ſeu depoſitionis, quod etiam dicit Maſcard. de probationibus concluſ. 424. num. 24. cum Corneo, & alijs per eum allegatis, quos ego in meis libris non inuenio.

Verum quidem eſt, quòd ſuper hoc multū
92 valebit Iudicantis arbitrium, † vt patet ex deciſione Rotali Cæſaris de Graſſis 10. num. 9. & fin. de teſtibus, vbi fuit deciſum, quòd teſtes examinati ſuper valore certi beneficij de anno 1572. & deponentes a 16. annis, & vltra, & ſic percutientes tempus ab anno 1556. & non concludentes expreſſe tempus ante motam litem: tamen Dominis placuit interpretatio, vt etiam includerentur alij duo anni neceſſarij, videlicet annus 1554. 1555. pro verificatione dicti verbi, *& vltra.*

Fama, vt probetur debet concludi per verbū fuit.

Similiter quando articulatur, & examinatur teſtis ſuper probanda fama, aut communi opinione, attendendum erit, quòd ſemper articulus, & teſtis lo-
93 quatur per verbum (*fuit,* & *eſt*), † non autem per ſolum verbum (*eſt,*) quia potuit eſſe fama orta poſt litem motam, & non antea, ac in ea ſola verificari articulus, & teſtis depoſitio, & ſic nihil probaretur de fama ante litem motam, ac probatio corrueret, tex. in c. licet ex quadam 47. ibi, *& ante litem motam,* vbi gloſſa verbo *motam,* & Abbas ſub num. 5. verſ. *item nota quòd vbi admittitur.* Ancharan. n. 5. de teſtib. Alex. conſ. 150. n. 18. vol. quinto. Decius conſilio 82. volume primo. Corn. conſ. 62. vol. 1. numero 13. Caputaquen. deciſ. 9. num. 1. & deciſ. 413. par. 2. Maſcard. de probat. concluſ. 749. incipit *fama igitur.* num. 30.

Sed & in hoc caſu intrabit rectum iudican
94 tis † arbitrium. l. 3. §. tu magis. ff. de teſtibus. Conſiderandum ſane eſt, qualiter teſtis deponat, & cum quibus circūſtantijs, & an fuerit minus ſcriptum, quam dictum. l. cum auus 102. in fine. ff. de condit. & demonſ. Ac propterea fuit deciſum in vna Toletana portionis de menſe Decembris anno 1563. coram Ioanne Baptiſta Rubeo, quòd in dubio, quando non conſtat teſtem ſe reſtringiſſe ad

ad tempus poſt litem motam, ſit illius depoſitio intelligenda de tempore ante litem motam, ſcripſit etiam Maſcard. de probat. concluſ. 749. num. 31.

95 Sic etiam videmus, quòd lex† Hiſpana 41. Tauri, alias 1. in fin. titul. 7. *de los mayorazgos*, libro 5. recopilationis, quæ dat formam probandi conſuetudinem immemorabilem, & conſequenter famam, non loquitur per verbũ (*fuit & eſt*,) ſed dumtaxat per verbum (*eſt*,) vt in illis verbis: *y de ello es publica voz, y fama, y comun opinion*. Teſtium namque dicta ſunt

96 adiuuanda, † non calumnianda. Bald. in l. de quibus, num. 40. verſ. *ſed quid ſi teſtis*. ff. de legibus. Decius conſ. 100. num. 2. & conſ. 342. num. 5. Caſſador. deciſ. 3. num. 5. de probat. Cæſar de Graſſis deciſ. 9. numero ſeptimo, de teſtib. Rolan. à Valle conſ. 33. nu. 14. volum. 2.

Nec quando famæ probatio requiritur, ſufficit ſi probetur per teſtes dicentes in fine

97 † depoſitionis, ſuper articulo vltimo, de prædictis extare publicam vocem, & famam. Paleot. deciſ. 31. Cotta deciſ. 322. in manuſcriptis. Ferrettus conſ. 246. ſub n. 2. lib. 2. Maſcardus de probationibus concluſ. 752. numero primo.

Vlterius notandum eſt, quòd poteſt

98 recuſari † notarius deputatus ad examen teſtium, ſicut, & quilibet alius notarius, glo. in authentico de triente, & ſemiſſe. §. & quòd ſæpe verbo *artificis*. collatione 3. Baldus in capit. quoniam contra, num. 12. ybi Felin. numer. 4. ad finem de probat. Lancellottus de attent. 2. par. cap. 6. num. 17. Caputaquen. deciſ. 320. nu. 1. par. 2. & deciſ. 292. par. 3. vbi habetur, quòd nullitas examinis teſtium proueniens ratione recuſati notarij, qui illos examinauit, ſit omnino inſanabilis.

Quę recuſatio notarij ſolo iuraměto pro-

99 batur, † vt poſt Bald. Franc. Alex. & alios, tradit Caputaquen. deciſ. 102. parte prima, & deciſ. 64. num. 2. parte 3. Cagnol. in l. ſi librarius, numero 47. ff. de reg. iur. Ancharan. conſ. 263. num. 2. Gregorius Lopez, & alij ſtatim citandi.

Recuſato Notario an ſit remouendus in totũ vel dãd' adiũctus, & adducitur ſtylus Curiæ, & Hiſpaniæ.

Quo caſu in Hiſpania notarius recuſatus

100 non ſolet in totum remoueri, † ſed illi datur adiuntus, ſine quo nihil facere poſſit, vt tenet Gregorius Lopez in l. 22. tit. 4. par. 3. in glo. magna prope finem, qui allegat Ioanneem de Platea in l. nulli ad finem. C. de numer. & actuar. lib. 12. dicentem hoc etiam de conſuetudine ſeruari in pluribus partibus. Auileſius in cap. 35. Prætorum, in gloſſa verbo *remitta*. numero 4. Gundiſaluus Xuarez de paz, in ſua praxi tom. 1. par. 1. tempore 10. num. 8. & in annotatione de tabellione, num. 42. Auendanus de exequen. mandat. 2. par. cap. 15. num. 5. & 6. Acebed. in l. 1. tit. 16. numer. 22. & in l. 1. nu. 11. tit. 27. lib. 4. recopilat.

101 In Curia tamẽ contrariũ ſeruatur, † videlicet, quòd notarius recuſatus ſit omnino remouẽdus. Quia in remouẽdis notarijs leuis cauſa ſufficit, & quia per dationẽ adiũcti non prouidetur indemnitati partis recuſãtis. Nã licet ſint duo notarij in ſcribẽdo, poteſt tamẽ ille, notarius recuſatus reuelando dietim dicta teſtium, multum prẹiudicium parti afferre, cui malo datione adiuncti mederi non poteſt, vt fuit reſolutũ in vna Cęſarauguſtana ſtatus 16. Ianuarij 1579. coram S. D. N. Clemente VIII. quæ deciſio eſt in impreſſis 604. num. 1. & 2. parte prima diuerſorum, & alias pluries fuit tentum: & hoc eſſe de iure verius, firmat Ioannes de Plat. & refert Gregorius Lopez in locis ſupracitatis. Quod etiam videmus practicari in notarijs de Rota, nam quando aliquis recuſatur a parte remouetur in totum, & deputatur in locum illius alius notarius: ne tamen ex dicta recuſatione notarius, qui emit officium patia-

102 tur † diſpendium, notarium in locus eius ſubrogatus, reſtituit illi emolumentum cauſæ. deducta certa iuſta quantitate, in recompenſam laboris.

103 Poteſt tamen concordari † ſtylus Rotę cum ſtylo Hiſpaniæ: quòd ſtylus Rotæ procedat in cauſis pendentibus in eodem tribunali Rotali, in quibus examinantur teſtes in Hiſpania vigore remiſſorię Rotalis, vt tunc notarius remiſſorialis recuſatus, ſit in totum remouendus, & in hoc caſu loquitur dicta deciſio 604. parte prima diuerſorum: ſtylus vero Hiſpaniæ tunc locum habeat, quando cauſæ pendent ibidem, & nondum fuerunt effectę Rotales, cuius rei ratio eſt, quia in ordi-

104 natorijs iudicij, ſtylus, & conſuetudo loci † vbi litigatur, & iudicium agitatur, sẽper eſt ſeruandus, gloſſa finalis & ibi Abbas numer. 10. & 11. ac cęteri omnes in cap. quod clericis, de foro competen. Felinus in cap. Eccleſia S. Marię, num. 55. de conſtit. Rocchus de Curte in cap. fin. de conſuet. ſectione 8. num. 69. & ſection. 9. quæſt. 16. a numero 37. & 38. Vantius de nullitat. titulo de nullitate, ex defectu proceſſus, num. 56. Iacobus Puteus deciſ. 99. num. 2. lib. 3. Rolandus a Valle pleniſſime in conſ. 48. n. 1. & per totum.

Ideoque iudex appellationis tenetur

105 † approbare iuſtum ſtylum tribunalis inferioris, iuxta quem iudex, a quo proceſſum ordinauit Rolan. poſt alios d. conſ. 48. n. 13. & n. 23. verſ. *vlterius*, vol. 3.

Reliqua concernentia materiam recuſationis notariorum, & effectus illius; & quis debeat ſoluere expenſas, ſeu ſalarium notarij

rij adiuncti, videre poteris penes Doctores ſuperius memoratos.

Illud tamen omittere nolo, quòd etiam
106 † locus examinis teſtium poteſt recuſari. Roman. ſingulari 732. incipit, *litigabant in Ciuitate iſta*, per text. in cap. hortamur 3. quæſtione nona, ad quod eſt bonus text. in capit. ſtatuimus, de officio deleg. in ſexto, & in clement. vnica, de foro competen. & in clem. paſtoralis, verſ. *Piſana quoque Ciuitas*, de re iudicat. cum alijs traditis à Boherio deciſione 40. numero 10. Ac conferunt ea, quæ de non tuto acceſſu habentur in cap. ex parte 47. de appellat. & in Rota deciſione 5. de reſcriptis, in nouis, & deciſ. 22. numero 2. eodem titulo, in antiquis, & deciſ. 16. & 20. de dolo, & contum. in antiquis. Caſſad. deciſ. 2. & 3. de dolo, & contum. Creſcen. deciſ. 7. eodem titulo. Put. deciſ. 164. lib. 1. Acchil. deciſ. 22. de probat. Maſcard. de probat. concluſ. 17. 18. 19. & 20. per totas.

Quibus addo, quòd quamuis inſpecto iure communi, in examine
107 teſtium ſit neceſſaria citatio ad dicendum † contra articulos. Rot. deciſ. 8. de teſtibus, in nouis. Abbas in c. 2. num. 16. Felin. num. 32. Decius n. 35. eod. tit. de teſtibus. Guidobon. deciſione 79.

In Hiſpania tamen, talis citatio non fit, neo
108 de illa curatur, † nec vitiat talis defectus. Tum quia in pluribus tribunalibus non datur copia articulorum, & conſequenter non fiunt, nec dantur interrogatoria, vt tradit Suarez de Paz in ſua praxi, part. prima, tom. primo, tempore 8. numero 131. & fuit deciſum in vna Burgen. Cappellaniæ 17. Aprilis 1600. coram Reuerendiſſimo Domino Corduba nunc Epiſcopo Pacen.

Tum etiam, quia in decreto admiſſionis ad probandum, vulgo nuncupato, (*ſentencia de prueua*,) adijcitur clauſula. (*ſaluo iure im-*
109 *pertinentium*,) *&c.* & ſic prouidetur † præiudicio, quod parti poſſet contingere ex ſimplici admiſſione articulorum, qua ratione inuenta fuit dicta citatio ad dicendum contra articulos, vt tradunt Felinus, & Decius vbi ſupra: & ſic ſufficit, ſi per æquipollens ſatisfiat. Caſſador. deciſ. 2. nu. 1. & 2. de Iud. Caputaq. deciſ. 149. n. 1. & 2. p. 3. & ita fuit in terminis reſolutum in vna Calagurritana oblationum 26. Maij 1590. coram Comitulo.

Dixit etiam Cæſar de Graſ. in deciſ. 15. n. 2. & 5. ſub titulo de teſtibus, quòd citatio
110 ad dicendum contra articulos ſuppletur, † quando intimatur commiſſio Receptoris, in qua continetur, quòd examinentur teſtes ſuper articulis hinc inde productis.

Solet etiam opponi in Rota, quòd examen teſtium de partibus ſit nullum ob defectum iuramenti, ex eo quòd teſtes examinati non iurarunt, tactis ſacroſanctis Euan- 111
gelijs, † iuxta gloſſam, verbo, *corporali*, in cap. vt circa 4. de elect. libro 6. & in clemen. 1. §. porro, verbo, *tacta*, de hæret. Abbas in rubrica de iureiurando, numero 2. ſequitur Lanfran. in cap. quoniam contra, in verbo, (*teſtium depoſitiones*). numero 4. de probat. Caputaq. deciſ. 246. p. 2.

Tamen hæc obiectio reijcitur ex contra-
112 rio ſtylo † Hiſpaniæ, de quo ſufficit, quòd teſtes iurent tacta cruce in manibus notarij, vt notiſſimum eſt, & atteſtatur Caputaquen. deciſione 265. parte 3. ac fuit deciſum in vna Ciuitaten. conſtructionis Cappelle de anno 1589. coram Reuerendiſſimo D. Patriarcha Seraphino. Præſertim quia cum notarius, ſeu Receptor atteſtetur ſe
113 recepiſſe iuramentum in forma † debita Iuris, intelligendum eſt illud pręſtitum fuiſſe legitime, & eo modo, quo fieri debuit, vt fuit reſolutum in vna Calagurritana oblationum 26. Maij 1590. coram Comitulo, & alias ſæpius, pro quo etiam facit deciſio decimatertia. Cæſaris de Graſſ. nu. final. tit. de teſtibus.

Teſtes qualiter iurare debent.

ITEM ſolet opponi, quòd examen teſtium
114 ſit nullum ex defectu iuriſdictionis, † quando cauſa eſt beneficialis, ſeu Eccleſiaſtica, ex eo quòd notarius, ſeu Receptor, qui teſtes examinauit eſſet mere laicus, ac perſona incapax, cap. decernimus de Iud. Quæ oppoſitio ſimiliter excluditur à Rota, quoniam talis commiſſio data Receptori non concernit delegationem actus, cum exercitio iuriſdictionis, ſed dumtaxat continet
115 nudum † miniſterium, & ſic ſuſtinetur, licet ſit laico conceſſa. clementina prima de officio deleg. Guidobon. deciſion. 158. & fuit reſolutum coram Card. Lancellotto in vna Lucana Caſtri Franchi. Tanto magis ſtante ſtylo Hiſpaniar. de quo teſtatur Caputaq. in d. deciſ. 265. p. 3. & fuit deciſum in vna Calagurritana iuris votandi 19. Ianuar. ann. 1590 coram Orano, & iterum in ſuprad. deciſ. Calagurr. oblationum 26. Maij 1590. coram Comitulo, ac alias ſæpius, ad quod addo expreſſam deciſion. Put. 258. n. 3. lib. 1.

Deinde ſolet opponi, quòd examen teſtium ſit nullum ex defectu iuramenti, quia in commiſsione, ſeu inſtrumento receptorię, non fuerit data Receptori facultas recipiendi iuramenta teſtium, ſed ſolummodo ad examinandum teſtes. huic vero exceptioni reſpondit Iacob Put. deciſione 158. numero primo, & ſecundo, libro primo, di-
116 cens, quòd commiſſo † examine, eſt etiam per antecedens neceſſarium commiſſa facultas recipiendi iuramentum, ſine quo examen non valeret. l. ſecunda. ff. de Iuriſdict.

A a

Iuriſdict. omn. iud. capit. præterea de officio delegat. de quo erit etiam deciſio Mohedani 4.n.1.& per totam, & deciſ. 6. de teſtibus, vbi latius.

Secunda annotatio quæ etiam reſpicit nullitates eſt, circa defectum citationis ad ſententiam, in quo, regulam conſtituo, quòd citatio ad
117 ſententiam eſt neceſſaria, † & omiſſio illius inducat nullitatem ſententię ipſo iure. tex. in clementina ſępe. §. ſententia vero, de verborum ſignificatione. l. vnoquoque 47. ff. de re iudicat. l. prima. §. cum de edicto. ff. quæ ſenten. ſine appellat. reſcind. cap. conſuluit. de officio deleg. l quinta in principio. titulo 22. part. 3. Rota deciſione 17. numero ſecundo, de ſenten. & re iudic. & deciſione 361. numero ſecundo, parte prima diuerſorum. Vantius de nullitat. titulo de nullitate ex defectu citationis numero 56. Capicius deciſione Neapolitana 1. ex numero 35. Acebedus in l. finali. tit. 17. lib. 4. recopil. ex nu. 39. vſque ad num. 52. Cæſar de Graſſis deciſ. 11. numero 2. de re iudicata. Decius conſ. 603. numero 11. Bernard. Diaz in regula 773. incipit, *ſententia omnis*.

Citatio ad ſententiā eſt ſubſtātialis, ampliatur 15. modis, & alijs multis limitatur vſque ad n. 174.

Quod amplia primo, vt talis citatio de-
118 beat exprimere † nominatim, quòd ſit ad ſententiam diffinitiuam audiendam, non autem ſufficiet citatio generalis ad cauſam, vel ad audiendam voluntatem Domini Iudicis, gloſſa, verbo, *ad id*, in dicta clemen. ſępe. §. ſententia vero, de verborum ſignificatione, vbi Cardinalis ſub numero nono notabili 16. & cæteri. Felinus in cap. conſuluit num. 16. de officio deleg. Alex. conſil. 115. num. 5. lib. 5. Gregor. Lopez in l. 5. gloſſ. verbo, *emplazar*, tit. 22. part. 3. Rota deciſ. 17. num. 1. de ſent. & re iudicat. in nou. Vantius tit. de nullitate ex defectu citationis nu. 56. & fuit reſolutum in vna Mediolanen. decimarum 27. Ianuarij 1595. coram Orano.

Amplia ſecundo, vt citatio ad ſenten-
119 tiam debeat eſſe perſonalis, † non autem ſufficiat fieri ad domum: niſi quando prius præceſſerat citatio perſonalis in principio cauſę, & poſtea in perſonam citari non potuit, quia, aut citandus latitabat, aut citatio eſſet difficilis, quia citanda eſſet mulier, aut alia difficultas aderat. cap. cauſam quæ, de dolo, & contum. Put. deciſione 279. incipit, *in vna Romana*, lib. 2. & deciſ. 33. & 283. libro 3. Caputaquen. deciſ. 117. nu. 1. & per totam, parte prima, & deciſione 332. & 334. ibidem, & deciſ. 119. parte 3. Acchiles de Graſſis deciſione decimaſeptima, de dolo, & contumacia. Cæſar de Graſſis deciſione ſeptima, numero primo, & ſecundo de ſenten. & re iudicat. Creſcentius deciſione 18. eodem titulo. Mohedanus deciſione finali, de dolo, & contum. & deciſione 18. eodem titulo, & deciſione ſeptima, vt lit. penden. Vantius de nullitate ex defectu citationis numero 82. 83. & 84. Veſtrius in praxi, iuncta additione libro 5. cap. 13. numero 2. & 11. Rota deciſione quinta, & ibi additionator de reſcript. in nou. & deciſione 36. numero 8. & 9. de procurator. in nou. & deciſ. 8. & 20. de dolo & contumacia, in antiquis. Caſſadorus deciſione 12. numero finali de reſcriptis. Veral. deciſione 111. & 114. parte 1. Antonius Nicellus de concordia gloſſarum, concordia 52. numero 225. & 226. apud quos
120 lector de hac materia † ad ſaturitatem reperire poterit, Et in Curia ſemper ſeruatur rigurose, quòd citatio ad ſententiam ſit perſonalis, niſi ex vrgentiſſima cauſa, & tunc fieri ſolet ad domum, & in acie campi Floræ per diligentias à duobus Curſoribus factas, vt notum eſt.

Amplia tertio, vt neque releuet citatio perſonalis ad ſententiam facta; ſi tamen re-
121 manſit † circumducta per non comparitionem citantis. l. & poſt edictum 37. §. quod ſi is. ff. de Iud. cap. cum ſpeciali, vbi Innoc. numero quinto. Franchus numero 47. & cęteri de appellat. Cæſar de Graſſ. deciſ. 11. n. ſecundo de ſentent. & re iudicat. Roman. conſ. 454. nu. 13. Tiraq. de retrac. ligna. §. 15. glo. 2. ſub nu. 9. verſ. *& idem cum pars aduerſa*. Cappel. Toloſana. q. 14. n. 2. Acchil. deciſ. 13. de dolo & contum.

Vel ſi maneat dicta citatio circumducta, ex eo, quod fuit facta ad certum diem, ſeu
122 tempus, & intra † illum, vel illud pronunciata ſententia non fuerit: nam ſi lapſo illo tempore pronuncietur, erit ſententia nulla ex defectu citationis. Bartolus conſilio 176. incipit, *pluries*, ſub numero primo. Card. in clement. ſępe numero 17. de verborum ſignificatione. Felinus in cap. primo. numero 22. de Iud. Afflictis deciſione 387. numero 5. Vantius de nullitate ex defectu citationis, n. 73. Anton. Gab. lib. 7. tit. de citation. concl. 1. n. 113. & n. 437. cum ſeqq. vbi poſt plures quos allegat hinc inde concludit, quòd ſi in
123 dic immediate † ſequenti Iudex pronunciauerit ſuſtinebitur talis ſententia. de quo nihil firmo.

Quarto amplia, quando citatio ad ſententiam fuit legitime facta, ac illius terminus ſeruatus; ſed poſtea fuit ante pro-
124 nunciationem tacite reuocata, † veluti per admiſſionem nouorum articulorum,
125 † Rota deciſione prima, de teſtibus, in nouis, & deciſione prima de probation. in antiquis, & deciſione duodecima de renunciation. in antiquis. Aut per admiſſionem
126 inſtrumentorum, † aut examen teſtium. Cęſar de Graſis dicta deciſione vndecima, numero

numero ſecundo, verſ. *defectus autem*, de ſent. & re iudic. Felinus in capit. cum dilectus, numero 19. verſic. *& Iudex*, de fide inſtrumentor. Alex. conſ. 71. numero 7. verſ. *item ſi poſt*. volum. 3. Afflictis deciſ. 115. num. 2. in principio. Pariſius conſ. 107. numero 101. & 102. lib. 3. Hieron. Gabr. conſ. 43. nu. 41. libro primo. Rota deciſ. 361. num. 2. p. 1. diuerſor. & fuit reſolutum in vna Pampilonen. parrochialis 13. Iulij 1600. coram R. P. D. meo Pegna, & in Crotonien. Decanatus 20. Maij 1587. coram Orano, ac alias pluries.

Dicit etiam Ioannes Staphilæus de litteris gratię. §. quando aliquis petit gratiam. numero ſeptimo. fol. mihi. 471. & Roman. conſ. 176. numero 13. quòd poſt concluſio-
127 nem in cauſa, † numquam datur noua commiſsio, ſine derogatione concluſionis, de quo habemus expreſſam regulam 37. Cancellariæ.

Ideo ne per admiſsionem articulorum, vel aliorum iurium, cenſeatur reuocata citatio ad ſententiam, ſeu concluſio, datur
128 cautela, † quod admittantur abſque pręiudicio actorum citationis ad ſententiam, ſeu concluſionis, vt per Hippolytum de Marſilijs in praxi. §. ſequens. numero 52. & 53. Acebedum in l. 10. titulo 17. numero 35. & 36. libro quarto recopilationis: qui etiam adducunt ex mente Rotæ dicta deciſione prima de teſtibus, in nou. quòd tunc per admiſsionem nouorum iurium cenſetur reuocata concluſio, quoties Iudex ſcit eſſe con-
129 cluſum † in cauſa: ſecus ſi ignorat, veluti quia eſt ſucceſſor in officio, vel concluſio eſt multum antiqua: tunc enim non videtur reuocare, vt ipſi dicunt.

Amplia quinto, quòd citatio ad ſententiam debet eſſe, aut vna peremptoria,
130 † aut triplex citatio, vt late Felin. in capit. conſuluit, numero octauo, de officio delegat. quod vndecim modis limitat ipſe Felinus, quorum primus eſt in cauſis beneficia-
131 libus, † & alijs ſummarijs, poſt gloſſ. verbo, *peremptorie*. in clem. ſæpe. §. ſententia, de verborum ſignificatione, vbi Vitalinus nu. 34. Alij decem caſus limitationis videri poſſunt per d. Felinum in dicto cap. conſuluit ex dicto num. 7. vſque ad n. 12.

Amplia ſexto, vt talis ſententia ſit nulla ex defectu citationis, non ſolum ſi ſit pronunciata contra non citatum; ſed etiam ſi
132 eſſet promulgata in fauorem illius. † Bartolus poſt gloſſam, ibi in l. ſi furioſo, numero ſecundo, ff. de re iudic. & ibi communiter omnes. Vantius late de nullitate ex defectu citationis. numero decimo. Caputaq. deciſ. 140. num. 1. & per totam. p. 3. Ioann. Baptiſta in tractatu de arbitr. lib. 9. capit. 15. num. 6. reſoluit cum pluribus Anton. Gabriel in lib. 5. ſuarum communium opinionum. tit. de citat. concluſ. 1. num. 66. Iaſ. in l. nec quicquam. n. 48. ff. de officio proconſul.

Amplia ſeptimo, vt quamuis ſemel facta fuerit citatio ad ſententiam, ſi poſtea re-
133 moueatur † ille Iudex, coram quo fuit facta citatio, & in locum eius alius poſtmodum ſubrogetur ad pronunciandum: ſeu ſi ipſe Iudex, qui citauit poſtea deleget alteri ſententiæ prolationem: quòd talis nouus Iudex ſubrogatus, ſiue delegatus, pronunciare non poſsit, niſi fiat coram illo alia noua citatio. gloſſa in l. conſentaneum, verbo, *à quo*. C. quomodo, & quando Iudex, vbi Bartolus numero vndecimo. Baldus numero ſeptimo. Salicet. numero nono. Felinus in capit. quia Gu. numero 4. in fine, de Iudic. cum alijs per Anton. Gabr. tit. de citat. concluſ. prima. numero 114. & tetigi ſupra numero 61.

Quod tamen, non habere locum arbitror, in Epiſcopo, qui poſtquam citauit ad ſententiam, remiſit cauſam pronunciandam
134 ſuo Vicario † generali, vel quãdo sũt duo Vicarij generales, aut Iudices idẽ tribunal cõſtituentes per hebdomadas; tamen alternatim certa negocia expedientes, & vnus, ac alius pronunciat. Nam tunc non erit noua citatio neceſſaria, cum factum vnius dicatur alterius. cap. 2. de conſuet. in ſexto, vbi notat Franchus numero quarto, & facit bene deciſio Putei 348. numero primo, & ſecundo, libro primo, vbi habetur, quòd ſententia ab vno Auditore Rotæ prolata poteſt ab alio ſubſcribi, ex quo omnes conſti-
135 tuunt vnum tribunal, † de qua ſubſcriptione plura dixi in gloſſa 60. ex num. 75. cum ſequentibus.

Immo d. Put. in dicta deciſione 348. numero 3. & 4. libro primo allegat pro fundamento Caſtren. & Iacob. de Sancto Georgio, dicentes, quòd quando citata parte coram Iudice ad ſententiam, Iudex delegat alteri Iudici prolationem ſententię, non requi-
136 ritur † de nouo citatio: poteſt tamen hoc intelligi, & concordari ſecundum ſupradicta.

Amplia octauo, quòd dicta citatio ad ſententiam debeat etiam fieri in vltima die inſtantię, ſeu termini aſſignati à lege.
137 † Baldus in l. eiqui appellat, numero ſexto. C. de tempor. appellationum. Gregorius Lopez in l. quinta. titul. 22. Part. 3. in gloſſa, verbo, *emplazar*. Licet ſecus eſſet, ſi termi-
138 nus eſſet præfixus † ab homine, vt Baldus, & Gregorius Lopez vbi ſupra, & Maran. de ordine Iudi. p. 6. primo membro de citatione num. 18. in 20. limitatione, & pleniſſime Antonius Gabriel de citation. d. concluſ. 1.

numero 289. cum ſequentibus, vbi allegat nonnullos tenentes, neque eſſe neceſſariam citationem in vltima die termini à lege conſtituti, & vide Roman.conſil. 176. *iſta ſunt*, numero quinto.

Amplia nono, vt ſit citandus ad ſenten-
139 tiam, qui fuerat contumax † in cætero proceſſu, non tamen de tempore proferendæ ſententiæ, gloſſa, verbo, *renunciet*, in capit. 2. de dolo, & contum.in ſexto. Gregorius Lopez vbi ſupra, in dicta gloſſa, verbo, *emplazar*. Acebedus in l. 10.tit.17. libro quarto recopil. num.42.

Amplia decimo, vt vtraque pars ſit citanda ad ſententiam audiendam: nec ſuffi-
140 cit † alteram eſſe citatam. Abbas Lapus in clementina ſæpe, numero duodecimo, de verborum ſignificatione: dicit tamen Bonifacius Vitalinus ibi ſub numero 43. quòd ſtylus eſt, quòd vbi pars inſtat pro ſenten-
141 tia ferenda, tunc citanda eſt ſola † pars aduerſa ad hoc; licet aliqui cauteloſi faciant,
142 quòd etiam ad idem aſſignetur † terminus ipſi parti inſtanti, prout eſt gloſſa in l. 2. in fin. magnæ gloſſæ. C. quomodo, & quando Iudex. Et Iudex ſi vellet ex ſuo officio dare ſententiam, partibus non inſtantibus, & eas facere citari, ſatis rigurose procederet, & forſan iniuſte. hactenus Vitalinus.

Addo ego, quòd non eſt neceſſaria citatio facienda vtrique parti, quando citatio
143 non ſit ex mero † Iudicis officio. Nam eo ipſo, quòd vna pars citat alteram, à for-
144 tiori, & ſeipſam † citare cenſetur. Puteus deciſione 517. incipit: *in vna Salmantina*. numero ſeptimo, libro ſecundo, vbi dicit, quòd appellans extraiudicialiter, per ipſam appellationem ſeipſum citat, clement. cauſam quę, de electiōn. Ægidius Bellamera. deciſ.749. Acchil. de Graſſis deciſione 14. numero ſecundo, de appellat, Sicut & committens cauſam, ac obtinens decretum citatio-
145 nis contra aduerſarium, in continenti † ſeipſum citat, & quoad eum ex illo tempore dicitur lis pendere, licet non quoad aduerſarium, donec citationis inſtrumentum ſit illi intimatum. Rota deciſione ſexta, vt lit. penden. in nouis. Puteus deciſione 427. lib. primo. & 481. libro ſecundo, & 362. in fin. libro tertio. Caſſadorus deciſione ſexta, numero tertio, & quarto ſuper regulis. Rota deciſione prima, numero quarto, parte 2. diuerſorum cum alijs: Nec eſt citandus ad ſententiam ſubhaſtationis, prout requiritur per legem 19. tit. 21. lib. 4. recopilat. qui ſe op-
146 poſuit † executioni, vt dixi in §. 7. procemiali. num. 149. Et quia præſentia partis habet vim citationis, vt in dicta clem. cauſam. de electiōn. & dixi ſuperius à numero 71. & repetam inferius numero 158.

Amplia vndecimo, vt etiam requiratur, quòd pars inſtet pro ſententia. Nam ſententia lata, nulla parte inſtante, eſt ipſo
147 iure nulla, † cum Iudex non poſſit in cauſis ciuilibus officium ſuum impartiri. l. quarta. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infecto. Et ſic grauaret, vt Vitalinus dicto numero 43. in præcedenti ampliatione citatus. tradunt gloſſa, verbo, *triennij*. in l. properandum. §. & ſi quid. C. de Iud. vbi not. Bartolus, & omnes, maxime Iaſon. numero quinto. Vantius de nullitat. titulo de nullitate ex defectu proceſſus, numero 98. vbi plene Ripa in dicto §. hoc autem iudicium, numero 75. Cęſar de Graſſis deciſione nona n. 4. de cauſ. poſſeſſ. & dixi in gloſſa 56. numero 109.

Hinc fuit deciſum in vna Comen. Cappellaniæ 28. Ianuarij anni 1591. coram R. P. Domino meo Pegna, quòd ſententia erat
148 nulla † in illo caſu, in quo citatio fuerat facta pro die prima, & quatenus ea die non feratur, pro die ſequenti. Quia in die prima, in qua partes comparuerunt lata non fuit; ſed in die ſequenti, quando nulla pars comparuit, Iudex pronunciauit. Nam dicebatur lata nemine inſtante, quod etiam in alio ſimili fere caſu fuit deciſum coram eodem R. P. Domino Pegna, in vna Pampilonen. Parrochialis 13. Iulij 1600.

149 Quod limitat quatuor modis Iaſon † in dicto §. & ſi quidem, numero quinto, & ſexto, Et quòd in dubio præſumatur lata ſententia ad inſtantiam partis, dixit Rota deciſione 516. num. 2. p. 1. diuerſor. & late tradit Menoch. de pręſumpt. lib. 2. præſump. 73. n. 1. & per totam.

Amplia duodecimo, vt non valeat ſtatu-
150 tum diſponens, quòd teneat ſententia, † ſine citatione ad illam prolata. Baldus in l. prima. num. 8. C. quomodo, & quando Iudex. Cald. conſ. 8. num. 1. in fin. de re iudicat. Decius conſ. 603. *viſo puncto*, numero 12. Alexand. conſ. 235. *ponderatis his*, numero 12. & facit deciſio Put. 242. nu. 1. lib. 3. copioſe Anton. Gab. in tit. de citation. concluſ. 1. nu. 197. cum ſequentibus.

Amplia decimotertio, vt nullitas prouenien ex defectu talis citationis ad ſenten-
151 tiam ſit inſanabilis, † etiam per commiſſionem, ſeu reſcriptum Papę, quando omnino deficit citatio ad ſententiam, Cæſar de Graſsis deciſione vndecima, numero nono de ſenten. & re iudicat. Gomezius in compendio ſignaturę. nu. 68. & 69. cum alijs ſupra citatis. n. 77. Ferret. conſ. 209. n. 9. li. 1.

Amplia decimoquarto, etiam ſi ſimplici-
152 ter, & de plano, & ſola † veritate inſpecta

cta procedatur, vt in d. clem. ſæpe, de verbor.ſignificat. Paris de Puteo in tractatu de ſindicatu, verbo, *ſententia*. capit. ſecundo, numero duodedimo cumalijs per Acebed.in l.10.numero 43.& 44. titulo 17.lib. quarto recopilat.

Amplia decimoquinto, vt procedat d.re-
153 gula in ſententia Iudicis arbitri. † Bald. in l.ſi qui ex conſenſu.ſub nu. 3. C.de Epiſcop. audien. reſoluit Ioann.Baptiſta in tract.de arbitris lib. 9. cap.15. ſub num.5. verſ. *plus dicò, quòd ſicut non valeret ſententia Iudicis ſine citatione*.

Similiter dicta ſecunda annotatio, & regula venit limitanda, ac declaranda nonnullis modis, prout inferius apparebit.

FALLIT primo, quando poſt cauſæ
154 diſcuſſionem adeſt concluſio † in cauſa vtrique parti intimata. Nam tunc talis concluſio ſupplet defectum citationis. Ratio eſt, quia omiſſio citationis in hoc caſu non grauat, cum iura partium fuerint audita, & diſcuſſa: & propterea non de iure naturali; ſed de ſolemnitate meri iuris poſitiui,citatio tali caſu habenda eſſet, quæ omiſſa parum vitiaret, cum in effectu rationi, & menti ipſius legis ſatisfactum ſit, vt concludit cum pluribus Vantius de nullitatibus capit.finali.numero 107. Alexand. conſilio 225. *ponderatis*, num. 12. volumine 6. Matthæus de Afflict. deciſione 283. incipit, *diu eſt*,num.6.

Quod ſine difficultate procedit in Hiſpa-
155 nia, † cum ſæpe Rota declarauerit, quòd concluſio in cauſa in Hiſpania habeat vim citationis ad ſententiam; ex ſtylo illarum partium, vt fuit reſolutum in vna Burgen. reſidentiæ 30. Maij 1586. coram D. Plato, & in alia Burgen. concedendę licentię coram Orano, de anno 1585. & in alia Conchen. coram Illuſtriſſimo Domino Blanchetto, & in Pampilonen. Parrochialis 13. Iulij 1600.coram R.P.D.meo Pegna, & alias paſſim tentum fuit.

Non tamen ſufficiet, ſi cauſa non eſſet formiter concluſa, ſed Iudex dumtaxat
156 mandaret † concludi, vt fuit deciſum in vna Hiſpalen. Cappellaniæ coram Bubalo, & in d.deciſione Burgen. reſidentiæ 30.Maij 1586.coram Illuſtriſſimo Plato.

Quando autem cenſeatur tacite conclu-
157 ſum, † aut ipſo iure, vide ad longum per Felinum in capit. cum dilectus, ex numero 28. & 30.de fide inſtrumentor. Puteum deciſione vigeſimanona, numero ſeptimo, & deciſione 238.libro tertio, vbi etiam dicit, quòd dicitur quaſi concluſum in cauſa, quando ſunt factæ probationes, ex quo Iudex ſtatim poteſt concludere,& pronunciare.

SECVNDO fallit, quando pars, quæ cita-
158 ta non fuit, eſſet pręſens de tempore † prolatæ ſententiæ; quia preſentia habet vim citationis. clement. cauſam, ibi, *cum in appellati, aut procuratoris præſentia, &c.* de electíon. Bartolus in l. furioſo. numero quinto, ff.de re iudicat. Abbas in capit. tenor, numero finali de re iudic. Vantius de nullit. cap. final.numero 47.& numero 100. & numero 116. Iaſ. in l. nec quicquam. numero 26.27.& 28.ff.de officio proconſul. vbi multipliciter declarat, cum alijs ſuperius allegatis in prima annotatione. numero 71. & 146.

Ac fuit reſolutum in vna Conchen. limitum 17. Iunij anni 1595.coram Illuſtriſſimo Blanchetto, vbi etiam fuit dictum, quòd ſi notarius atteſtatur intimaſſe ſententiam, ſtatim in continenti poſt prolationem, parti opponenti de defectu citationis, ſiue illius
159 procuratori, quòd præſumitur † fuiſſe principalem, vel procuratorem præſentem, & ſic tollitur nullitas ex defectu dictę citationis.

Quod eo magis locum habet, quia in Hiſpania ſolitum eſt in tribunalibus ſecularibus ſupremis, necnon in Epiſcopalibus,
160 pronunciari ſententias, in publica † audientia, in qua omnes procuratores, *de numero* nuncupati aſſiſtunt, ac ſedent in ſuis locis deputatis: ac propterea fere ſemper procurator erit præſens. Quamobrem inquit Matienzus in dialogo relatorum, tertia parte. capit. 44.numero quarto, & quinto; necnon Acebedus in l.10. numero 43. titulo 17. lib. quarto recopil. in Cancellarijs ideo
161 partes ad audiendam ſententiam † non citari, quoniam tempore pronunciationis procuratores pręſentes ſunt. Idem etiam
162 dicit de magna Curia Neapolitana † Capicius deciſ.1.n.fin.ante fin. verſ. *immo procuratores in magna Curia*.

Et quando præſumatur, vel non, præſen-
163 tia † partis de tempore prolatæ ſententiæ, & qualis debeat eſſe præſentia, vt ſuppleat defectum citationis, & an ſit credendum notario atteſtanti de præſentia? vide apud Bartolum in dicta l. furioſo. numero ſexto. Alexand. numero nono & decimo, & vndecimo. Iaſ. numero decimo, & reliquos omnes.ff.de re iudicat. & Capicium dicta deciſ. 1.numero fin.

Quid ſi pars fuit pręſens,cum Iudex cæpit
164 legere ſententiam, & receſſit, † antequam compleret? Bald. ponit hanc queſtionem in l.vnica. C.de his quæ pœnę nomine.n. 26.& concludit,quòd non ſufficiat talis præſentia, quia eſt actus indiuiduus,& Bal.refert,& ſequitur Greg.Lopez in l.5.tit.22.part.3. in gloſſa, verbo, *emplazar*, circa finem.

165 Limita etiam alijs decem, & nouem † modis per Iaſ. in l. nec quicquam. num. 23. vſque ad nu. 48. ff. de officio proconſul. & leg. quas limitationes repetit, & ampliat Antonius Nicellus in concordia gloſſarum, concordia 52. ex numero 224. vſque 254. & poſtmodum addit alias nonaginta & ſex limitationes, vſque ad numerum 360. & ſic omnes limitationes ſunt 115. Ant. Gab. etiam illas repetit, & addit vſque 131. limitationes, ad quos lectorem reijcio.

Illud quoque non omitto, quòd quamuis ſententia ſit nulla ex defectu citationis, non propterea reliquus proceſſus
166 † præcedens erit nullus, ſi alias erat legitime factus. Put. deciſ. 119. n. 2. lib. 1. Afflict. deciſ. 148. n. 3. Caputaq. deciſ. 148. nu. 1. & 2. p. 3. vbi propterea dicit n. 3. & 4. quòd quamuis ſententia ſit annullata, proceſſus remanet ſaluus.

Sicut etiam annullata inſtitutione, rema-
167 net firma præſentatio † legitime facta. Creſcentius deciſione 12. numero 3. de Iurepatron. Cotta deciſione 351. in manuſcriptis, & fuit reſolutum in vna Caſſalen. Parrochialis 10. Decembris 1598. coram Reuerendiſſ. D. Patriarcha Seraphino, vbi etiam habetur,
168 quòd annullata confirmatione, non † annullatur electio.

Ac per contrarium examen teſtium po-
169 teſt eſſe nullum, & ſententia valida, † niſi ſe referat ad teſtes per modum cauſæ. Felinus in cap. inter cęteras. numero 2. 3. & 4. de ſenten. & re iudicat. Mohed. deciſ. 6. n. 3. de teſtibus.

SOLENT nonnulli Iudices non curare de dictis nullitatibus, ſed ſolum attendere ad bonum ius in negotio principali, eo prætextu, quòd ſit iudicandum attenta verita-
170 te; ſed † male faciunt, quia vt ſuperius dixi in ampliatione decimaquarta, numero 152. quamuis ſit procedendum, & pronunciandum ſola veritate inſpecta, non tamen poſſunt omitti dictæ citationes, nec conuolari ad bonum ius ſpretis nullitatibus. Immo eſſet alia noua nullitas, ſi ſtante oppo-
171 ſitione † de nullitatibus non pronunciaretur ante omnia ſuper illis. Puteus deciſione 150. libro primo, & deciſione 72. numero ſecundo & tertio, libro 3. Caputaquen. deciſione 60. numer. 1. & 2. p. 1. & fuit deciſum in vna Tiraſonen. conſtruendæ Cappellæ 23. Iunij 1597.

Nulla maior iniuſtitia quã nullitas.

Nulla namque maior eſt iniuſtitia, quam
172 nullitas, † Ægid. Bellamera deciſ. 343. incipit, *appellans*, num. 2. Et Iudex nulliter procedens ſpoliat. Aimon. conſ. 140. numero 2. & 3. & conſ. 124. numero 4. Caputaq deciſione 112. numero primò. p. 2. & deciſ. 186. p. 3. Ac propterea nullitatis iudicium eſt magis
173 præiudiciale, † quam poſſeſſorium; & abſorbuit illud, Baldus in l. ordinarij. num. 13. C. de rei vindic. Cæſar de Graſſ. deciſ. 8. nu. 7. de ſenten. & re iudicata.

Bene quidem verum eſt, quòd Iudex poterit inſimul pronunciare in eadem ſenten-
174 tia † ſuper nullitate ſententię Iudicis à quo, & illam ex capite nullitatis reuocare, necnõ ſuper negotio principali, ac illam (ſi alias iuſta fuerit) ex capite iuſtitiæ confirmare; vt late per Alexand. conſ. 73. incipit, *in cauſa appellationis*, numero vndecimo, libro ſexto, & conſil. 81. *in cauſa, & lite*, numero quinto libro 7. Vantius de nullit. cap. final. numero 129. Put. deciſ. 72. numero 3. & deciſ. 82. n. 1. lib. 3. Acchil. de Graſſ. deciſ. 17. num. 2. de reſcript.

Tranſeamus nunc ad 3. & 4. annotationes ſuper attentatis.

TERTIA annotatio erit ſuper attẽtatis ante diffinitiuã: QVARTA vero de attẽtatis poſt diffinitiuam (in cauſis beneficialibus) ſententiam.

Regulariter non appellatur ante diffinitiuã niſi in caſibus contentis vſque ad n. 202.

Circa tertiam annotationem conſtituendum eſt, quòd li-
175 cet regulariter † appellari non poſſit ante diffinitiuam; nec talis appellatio cauſet attentata. l. ante ſententiam. ff. de appellat. recipien. l. ante ſententiam. C. quorum appellat. non recipiantur. l. 2. C. de Epiſcop. audien. cap. non ſolum, in principio, vbi gloſſa, verbo, *diffinitiua*, de appellat. in ſexto, ac diſponitur in Concilio Tridentino, cap. 20. ſeſſione 24. de reformatione, & in regula 36. Cancellariæ. l. 13. titul. 23. part. 3. l. 3. tit. 18. lib. 4. recopil. late tradit Franchus in cap. ſuper eo, ex numero 6. de appellat. & plenius Lancellott. de attent. 2. p. cap. 12. limit. 1. à n. 1. & 10.

Attamen quando appellatio interponitur
176 ab interlocutoria, continente grauamen † irreparabile, proculdubio eſt ſuperſedendum à Iudice à quo, alias eſſent attentata omnia per eum poſtmodum geſta. l. 2. ff. de appellat. recipien. gloſſa in clementina prima, verbo, *ipſo iure*, de hæreticis, & diſponitur in dicta l. 3. tit. 23. part. 3. Rota, & ibi additio ſub littera B. deciſione 58. de appellat. in nouis. Lancellottus, vbi ſupra ex nu. 100. vſque ad n. 107.

Idemque eſt ſi tale grauamen poſſet repa-
177 rari, ſed magna † cum difficultate, aut præiudicio partis. Bartolus per text. ibi in l. 1. §. quæſitum. ſub num. 6. in fin. ff. de appellation. Felinus in cap. accepimus. ſub num. 5. verſ. *& hinc eſt*, de fide inſtrum. Gregor. Lopez per tex. ibi in d. l. 3. in gloſſa, *à menos de gran daño*. tit. 23. part. 3. Duenas in regula 52. incipit, *appellari à ſententia*, limitatione decima.

Item

Item quando grauamen poteſt per diffini-
178 tiuam reparari; ſed non ex toto,† quia tunc quoque datur appellatio. Felin. in capite cum ſuper, ſub numero 17. de ſenten. & re iudicat. Petrus Surdus deciſ. Mantuana 36. num. 14.

Necnon quando articulus interlocutoriæ
179 eſſet præiudicialis negocio † principali.l.intra vtile 39. vbi notat Bartolus.ff.de minori. Bald. in l.arbitrio. num. 6. ff. qui ſatis dare cogan. Felinus in cap. cum cauſam, num. 6. verſ. *limita quarto*, de ſenten. & re iudicat. Magon. in deciſ. Lucana 23. numero ſexto. Bald. in l. final. ſub nu. 5. verſic. *ſecundus eſt actus*. C. de relation. vbi idem dicit, quando interlocutoria ingerit difficultatem
180 circa cauſę deciſionem. Greg. Lopez vbi ſupra ad fin.d. gloſſ.

QVO fit(vt accedā ad propoſitum noſtrę materiæ ſubiectæ,)quòd ſi de tempore vacationis beneficij, vnus ex filijs patrimonialibus eſſet abſens in lōginquis partibus, veluti in Curia, ſeu alio loco remoto,& illius procurator,(cuius nomine ſe oppoſuit)peteret(ſecluſa fraude)terminū,& dilationē competentem ad certiorandum d. abſentem, & vt venire,& accedere poſſit perſonaliter ad ſe ſubijciendum examini (in euentum, quòd ordinarius, aut non poſſit, aut nollit remittere examen ad locum, vbi abſens de illo tempo-
181 re exiſtit) alias appellaret,†& d.ordinarius non obſtante dicta appellatione, denegando tacite, vel expreſſe dictam dilationem, procederet ad vlteriora, quòd omnia geſta poſt
182 dictam appellationem eſſent † attentata, & nulla,vt fuit reſolutum in vna cauſa Conchen. Cappellaniæ 16. Octobris 1569. coram Fabio Peregrino, quæ deciſ. eſt in impreſſis 265. incipit *eadem die*. num. 1. & 2.7. & 8. & per totam lib.3.p.3. diuerſ. & dixi in gl. 6.num. 223.

Quod etiam tenuit Rota in ſimili caſu, in vna Calagurritana beneficij de Brantevilla 8. Martij huius anni 1604. coram R. P. D. meo Sacrato, vbi cum quidam Petrus ſe opponeret ad certum beneficium patrimoniale vacans, ac accedens ad ſe ſubijciendum
183 examini, fuit prohibitus † ingredi in ciuitatem Calciaten. eo prætextu,quòd eſſet ſuſpectus de peſte:& cum per ſuum procuratorem peteret dilationem competentem, fuit ei denegata, & iudex ad vlteriora proceſſit, & contulit dictum beneficium cuidam alteri oppoſitori,ac in poſſeſſionem immiſit: ac cū dubitaretur, an dicta acta geſta poſt dictam appellationem eſſent atttentata, & nulla, me informante, & obtinente, fuit reſolutum affirmatiue.

Sicut etiam ſi aliquis filius patrimonialis compareret ad ſe opponendum poſt lapſum terminum edictorum (re tamen integra) id eſt ante factum examen,(& fraude ceſſante) & non admitteretur, poſſit vtique a tali denegatione appellare per ea, quæ dixi inſ. 1. huius gloſſæ 9.numero 115.cum ſequentibus, & in gloſſ.6.num. 223.

Similiter fuit deciſum in alia cauſa Calagurritana de Amarita 21. Nouembris anni 1575. coram Cantucio, quę eſt in impreſſis deciſ. 10. numero ſecundo, parte ſecunda diuerſorum, quòd datur appellatio a mala
184 relatione, & grauamine † examinatorum, in non approbando aliquem ex oppoſitoribus ad beneficium patrimoniale: & quòd nō obſtabat ad hoc diſpoſitio Concilij Trident.
185 † ſeſſ. 24. de reform. c. 18. verſ. *nec prædictorum examinatorum, &c.* quia dumtaxat procedit in parrochialibus; non autem in beneficijs ſimplicibus patrimonialibus. Minuſque obſtare idem Concil. ſeſſ. 7. cap. 13. verſic. *& nullus appellationis, &c.* quia licet non poſſit
186 appellari ad effectum euitandi examen,†vt ibidem cauetur; tamen a mala relatione, & grauamine examinatorum non tollitur appellatio; ſed res remanet ſub diſpoſitione iuris communis, de quo appellari poterat ex ſupradictis,facit etiā deciſio Rotæ 6. ante n. 1. & ſub num. 1.cum ſequentibus eadem parte ſecunda diuerſorum: & ſecundum hanc diſtinctionem fuit etiam dictum intelligi debere d.Concil.Triden.ſeſſ.25.de reform.cap. 9.verſ.*ad hæc*

Idem dici poteſt, ſi aliquis ex examinatoribus ex iuſta cauſa eſſet recuſatus, & recuſatio non admitteretur. Abbas in c. quia propter 42. num. decimoquarto. in fine, de elect.

Pariter quoque fuit deciſum in alia cauſa Calagurritana de Ollauari 28. Ianuarij huius anni 1604. coram R.P.D.meo Pegna, quòd potuit appellare quidam Didacus Lopez(pro quo ego ſcripſi) a grauamine examinatorum,in non approbando illum ad cu-
187 ram animarum: † vt ipſe dumtaxat eſſet prǽſentandus, & inſtituendus, iuxta formam conſtitutionis S.D.N. Clementis VIII. ſuper prouiſione beneficiorum dictæ diœceſis emanatam, & quòd talis appellatio cauſauit attentata, vt latius in dicta deciſione.

Rurſus idem etiam a fortiori locū haberet, ſi (ceſſante calumnia)eſſet interpoſita appellatio a declaratione, vel non declaratione; quòd aliquis ex oppoſitoribus ſit, vel non ſit
188 † filius patrimonialis, aut perſona legitima; Bal.in l.2.C.de Epiſcopali audien.n. 14.& in margarita decretalium, verbo *appellatio* q.8. Petrus Duenas regula 52.fallen. 6. Menoch. de adipiſcen. rem. 4.num.824. & 825. Antonius Gabriel in additione ad praxim Veſtrij lib.

lib. 3. cap. 10. ſub num. 6. verſ. *item admittitur appellatio.*

Semper igitur, quando ſententia interlocutoria, aut habet vim diffinitiuæ, aut continet grauamen incomparabile, aut parat præiudicium in negocio principali, aut abſorbit ius partis, poteſt appellari ab illa, & acta ſubſequuta † ſunt attentata, tex. in cap. fin. §. vbi verò, de appellat. in 6. & in Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 20. & in regula. 36. cancellariç, l. 3. titul. 18. lib. 4. recop. Petrus Duenas in regula 52. limitat. 3. cum alijs adductis in principio huius tertiæ annotationis.

Hinc datur appellatio ab admiſſione iniu-
190 ſta articulorum † partis aduerſæ, ſeu a non admiſſione articulorum, & probationis, aut
191 † exceptionis ipſius partis appellantis. Rota deciſ. 44. ſub nu. 3. de appellat. in nou. Franchus in cap. interpoſitas ſub num. 4. verſic. *ſeptimo.* de appellation. Maſcardus de probat. concluſ. 131. ſub num. 5. Lancellot. de atten. ſecunda parte. cap. 14. limit. 1. num. 42. & 45. in nouiori impreſſione. Corneus conſil. 35. numero 1. vol. 1. & cum multis Surdus in deciſ. Mantuana 36. ex num. 17. & inferius, num. 267.

Sic etiam fuit reſolutum in Rota teſte Caputaquen. deciſ. 38. parte prima, & deciſ. 37. num. 1. & per totam, parte tertia, quòd erat attentata, & nulla ſententia lata poſt appellationem interpoſitam a coarctatione dila-
192 tionum † a iure præſcriptarum, cum tali caſu appellatio ab interlocutoria ſit legitima.

Idemque eſt ſi appelletur a citatione
193 continente breuiorem terminum, † quam ſit opportunus. Puteus deciſ. 150. numero 3. lib. 3.

Item datur appellatio a citatione ad
194 locum non tutum. † cap. ex parte il 1. in ordine 47. de appellat. cap. accedens il. 2. vt lite non conteſt.

Item appellari poteſt a dilatione iuramen
195 ti alteri † parti per Iudicem facta. Miſing. in ſingul. obſeruationum, centuria 1. deciſ. 39. Lancellot. de attent. 2. par. cap. 12. limit. 50. numero 190.

Item ſi Iudex ſe pronunciat competẽtem,
196 † aut incompetentem expreſſe, vel tacite ad vlteriora procedendo, cap. ex parte 58. de appellat. cap. ſignificantibus, de officio deleg. l. ait prętor. §. permittitur. ff. de minor. l. 3. tit. 18. lib. 4. recopil. Ruin. conſ. 1. nu. 4. lib. 4. cum alijs per Menoch. de adipiſcen. rem. 4. num. 822. & 823. Antonius Grauat. in addit. ad praxim Veſtrij, lib. 3. cap. 10. ſub num. 6. verſ. *ſimiliter quando quis Iudicem competentem.*

197 Item in cauſis † ſcholarium, vt per tex. in authentica habita, ibi, *ab omni iniuria defendamus.* C. ne filius pro patre, reſoluit poſt Abbat. Rebuff. in tractat. de priuil. ſcholarium; priuil. 163.

Item in ſententia excommunicationis per decretum interlocutorium prolata. Bernardus Diaz in praxi, reg. 39. Petrus Duenas in dicta regula 52. fallen. 2. Rebuff. ad concordata Franciæ, titulo de friuolis appellat. in rubrica, ſub gloſſa prima, in fine, verſic. *fallit quando grauamen.* folio mihi 688.

Item quando Iudex denegat copiam †
198 actorum. l. 2. C. vt lit. penden. Petrus Duenas vbi ſupra, fallentia 5. apud quem, & Anton. Grauat. vbi ſup. ac Acebedũ in dicta l. 3. tit. 18. lib. 4. recop. alios plures caſus, in quibus liceat appellare ab interlocutoria, videre po-
199 teris: alios etiam decem † caſus, in quibus habet locum appellatio ab interlocutoria, & cauſantur attentata, bene digeſtos reperies in Lancellot. de atten. 2. parte, cap. 12. limit. 1. ex num. 36. vſque ad finem, vbi nu. 4. & 5. declarat, quando, & quomodo cogno-
200 ſcatur, quòd ſententia ſit interlocutoria, † & quando diffinitiua: ſuper quo cumulat quadraginta caſus Hieron. Paulus in praxi Cancellariç, ſub tit. ſi non obſtante lapſu temporis, poſt principium, vſque ad finem, fol. mihi 39. & 40.

Præterea notandum eſt, quòd in prædictis caſibus, non ſolum habet locum appellatio ab interlocutoria, quando poteſt appellari a diffinitiua; ſed etiã, & maiori cũ ratione, quã-
201 do non poteſt appellari † a diffinitiua: cuius rei ratio eſt, quia grauamẽ interlocutoriç nõ ſperatur poſſe reparari per appellationem a diffinitiua, cum ab illa non poſſit appellari. Angelus conſ. 46. incipit *viſo puncto.* ſub nu. 7. verſ. *licet autem.* & conſ. 188. incipit *ſed nunc,* num. 2. Maran. in praxi 6. p. titulo de appellat. num. 355.

Vnde licet a ſẽtentia prolata in poſſeſſorio appellari non poſſit, tamen licita eſt appel-
202 latio ab inordinato proceſſu. † Bald. in c. ex conqueſtione ſub n. 1. ibi *non debuit.* de reſtit. ſpoliat. Iaſ. in l. 1. ſub num. 5. verſ. *limita ſecũdo.* C. de bonor. poſſeſſ. ſecund. tabul. Couarr. in pract. quæſt. cap. 23. ſub numero 8. verſ. *cæterum licet a ſententia.* Ioſephus Ludouicus, deciſ. Peruſina 39. nu. 8. & 10. locupletiſſime tradit Menoch. de adipiſcenda, rem. 4. quæſt. 99. ex num. 807. vſque 812. & poſtea ex num. 820. vſque 825. licet a nu. 813. vſq; 818. plura in contrarium adducat, Oſaſc. deciſ. Pedemontana 25. nu. 14. Petrus Surd. deciſ. Mantuana. 36. nu. 16. & 17. ac dixi in gl. 6. nu. 224. & 225.

QVarta denique annotatio eſt circa attentata poſt diffinitiuam in cauſis beneficialibus pronunciatam. Et in hoc firmanda eſt regula, quòd quando

quando

quando proceditur iudicialiter, & conten-
203 tioſe ſit † locus appellationi, & non poſſit fieri effectualis collatio, nec tradi poſſeſſio beneficij, pendente termino ad appellandum, nec appellatione pendente, alias omnia erunt attentata, & nulla, capit. a collatione beneficij, iuncto cap. non ſolum; de appellat. lib. 6. cap. 2. vt lite pendente, in 6. Franchus in cap. conſtitutis, il 2. in ordine 46. num. 9. de appellat. & ita in terminis docet Rota deci. 6. num. 1. cum ſequentibus, p. 2. diuerſor. & deciſ. 266. num. 1. lib. 3. par. 3. diuerſorum. Lancellott. de attent. 2. par. cap. 4. in præfatione, numero 725. & cap. 12. limit. 5. num. 2. verſ. *verum eſt ſecundum Rotam.* & limit. 40. nu. 11. & limit. 49. nu. 2. & per totam, & fuit reſolutum in vna Zamoren. beneficij coram Cotta 20. Iunij 1575. & in vna Calagurritana beneficij 7. Maij 1574. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & in vna Compoſtellana parrochialis 9. Decembris 1592. coram R.P.D. meo Pegna, & nouiſſime fuit reſolutum in alia Calagurritana beneficij 18. Aprilis 1603. coram R.P.D. meo Lancellotto, & in alia etiam Calagurritana de Ollauari 28. Ianuarij, & 22. Martij huius anni 1604. vbi fuit etiam dictum, quòd ſem-
204 per eſt inhærendum † regulæ, vt nihil ſit innouandum appellatione pendente, quando de clara exceptione non conſtat, prout non reperitur in caſu noſtro, gloſſ. final. in fin. in l. qui reſtituere 63. ff. de rei vendicat. Bald. in l. vnica, num. 10. C. ſi de momen. poſſeſſ. Socin. conſ. 39. num. 1. volum. 4. cum alijs per Lancellot. ſecunda parte, ca. 12. ampliat. 5. numero 5. 6. 7. & 8. Surdum deciſione Mantuana 36. num. 2. & 3. Regulariterque appellatio eſt magis fauorabilis, quam ſen-
205 tentia. † Ferrettus conſ. 51. incipit *in cauſa.* num. 23. lib. 1. Lancellot. d. cap. 12. in præfatione, numero 130. & vide quæ ſuperius dixi ante primam annotationem, verſ. *quando vero.* num. 38.

A col- latione el pro uiſione iudicia regu- uiter atur ppel- atio ni in ca bus ecla- atis vſ que ad tem.

Quod non ſolum procedit in prouiſione, ſeu collatione; ſed etiam in confirmatione,
206 & inſtitutione † facta ad electionem, ſeu præſentationem alterius. cap. fin. de elect. lib. 6. & Franchus ibidem, nu. 9. Sarnen. deciſ. 31. Guidobon. deciſ. 104. in manuſcriptis, & fuit reſolutum in vna Neapolitana Cappellaniæ de menſe Decembris 1602. Rota dicta deciſ. 266. num. 1. lib. 3. parte tertia diuerſorum, & in d. deciſ. 6. num. 1. cum ſequentibus. p. 2. diuerſorum. Lancellot. ſecunda parte. c. 4. in præfatione, numero 725. & cap. 12. limit. 49. num. 1. & per totam. Ac propterea excluditur diſtinctio nonnullorum aſſeren-
207 tium, quòd aliud ſit in confirmatione, & inſtitutione, & aliud in collatione, vt per Acebed. in additione ad Curiam Piſanam, lib. 2, cap. 4. numero 14.

Et ad tex. in d. cap. conſtitutis 46. de appellat. & Decium ibidem, num. 12. & Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2. quęſt. 11. art. 5. num. 5. fuit reſponſum per dictas deciſiones Compoſtellanam, Zamoren. & Calagurritanas in num. 293. citatas, quòd ſunt intelligendi, quando proceditur extraiudicialiter, vt dixi ſuperius in prima annotatione, ex num 27. Non autem, quando proceditur iudicialiter, vt in hac quarta annotatione.

208 Adde etiam, quòd in ipſa ſententia † poteſt fieri collatio, inſtitutio, ſeu confirmatio; ſicut etiam, quando alia non adeſt ſententia, ipſa collatio, & inſtitutio, habet vim ſententiæ, vt latè per Lambert. de iurepatr. lib. 2. p. 2. quæſt. 11. art. 4. nu. 1. & per totum. Rota deciſ. 266. num. 7. lib. 3. parte tertia diuerſorum, & fuit deciſum in vna Calagurritana beneficij 27. Ianuarij huius anni 1604, coram R.P.D. meo Pegna.

Limita tamen primo in collationibus, & poſſeſſionum traditionibus Eccleſiarum parrochialium,
209 † quia per nullam appellationem ſuſpenduntur, vt diſponitur in Concilio Triden. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. ante finem, verſ. *nec prædictorum examinatorum.* & in conſtitutione Sanctæ memoriæ Pij V. ſub 15. calen. Aprilis 1566. incipienti, *in conferendis beneficijs.* in §. hæc tamen appellatio interpoſita, ac ſæpe cenſuit Sacra Concil. Triden. Congregatio, & Rota reſoluit, & ego dixi de hoc plura in gloſſa ſexta, ex num. 162. vſque 241. Quæ conſtitutiones cum loquantur, in parrochialibus, & beneficijs curatis, minime extenduntur ad alia beneficia ſimplicia, vt ſcripſi ſuperius ſub tertia annotatione, numero 185.

Hoc tamen non procedit, ex ſententia Sacræ Congregationis, quando examinatores ſunt diſcordes, vt per Flamin. Pariſ. de reſig. lib. 8. quęſt. 9. num. 104.

Idemque eſſet in quacumque alia conſti-
210 tutione Apoſtolica, † remouente appellationem ſuſpenſiuam, cap. 1. de reſcriptis, c. ſuper quæſtionum. §. ſi vero de officio deleg. cap. paſtoralis 53. de appellat. Couarr. in pract. quæſt. cap. 23. num. 6.

SECVNDO limita, niſi in loco vigeat con-
211 ſuetudo legitime probata exequendi † dictas ſententias, hoc eſt collationem faciendi, & in poſſeſſionem immittendi, intra tempus ad appellandum, ſeu appellatione pendente. ita quòd talis appellatio dumtaxat habeat effectum deuolutiuum, non autem ſuſpenſiuum. Antonius Auguſtinus deciſ. 9. lib. 1. quę deciſio eſt in impreſſis 1155. ad finē. lib. 3. parte tertia diuerſorum. Lancellot. de attent.

tent. 2. p. cap. 12. limit. 98. numero 1. cum ſequentibus, & fuit deciſum in vna Pampilonen. parrochialis 16. Iunij 1597. coram R.P.D. meo Litta.

Quæ conſuetudo eſt ſatis laudabilis, ad euitandum præiudicium imminens Eccle-
212 ſiæ ex diuturna † vacatione, c. ſi Apoſtolica 35. de præbend. libro ſexto. Lancellott. in d. limit. 48. num. 1. vbi plura deſuper adducit, & declarat. Nam Reſpublica lęditur, ſi beneficia diu vacent, Io. Monachus in ca. 1. n. 25. de conceſſ. prębend. in 6.

Tertio limita, quando adeſt ſtatutum, ſeu
213 conſtitutio † ſinodalis diſponens, quòd tales diffinitiuæ ſententię executioni mandentur. Alex. conſ. 139. *viſo*. nu. 1. lib. 7. Socin. conſ. 39. num. 1. & 2. lib. 4. Magon. deciſ. Lucana 15. nu. 11. & 12. Couar. in pract. quęſtion. c. 23. nu 6. & cenſuit Rota in vna Aſtoricen. Sancti Auguſtini 16. Decembris 1563. coram Sarmiento, & in dicta cauſa Pampilonen. Parrochialis 16. Iunij 1597. coram R.P.D. meo Litta, & in Calagurritana beneficij, de Ollauari, 22. Martij huius anni 1604. Lancellot. ſecunda parte, cap. 12. limit. 48. nu. 7. quod ſtatutum, aut conſtitutio debet eſſe Apoſto-
214 lica auctoritate confirmatum, † ſeu confirmata, aut longo tempore obſeruata: nam aliter non teneret, cũ nullus alius pręter Prin-
215 cipem poſſit auferre † appellationem, l. 1. §. interdum. ff. a quibus appell. non liceat. c. quod ſuper his, de maior. & obed. c. paſtoralis 53. de appell. Franchus in rubric. de appellat. num. 23. l. 13. ad finem, & ibi Greg. gl. verbo, *ningun iuzgador*. tit. 23. Part. tertia. cum alijs adductis per Lancellott. d. cap. 12. limit. 8. ex num. 118.

Præterea huiuſmodi ſtatutum, ſeu ſi-
216 nodalis conſtitutio debet eſſe clarum, † & clara: non autem dubium, & turbidum, dubia, aut turbida, vt declarauit Rota in d. deciſ. Calagurritana de Ollauari corã R.P.D. meo Pegna 22. Martij huius anni, vbi fuit deciſum, quando conſtitutio ſinodalis Calagurritana 14. ſub tit. de inſtitut. in qua diſponitur, quòd clerico a maiori parte pręſentantium, præſentato, ſtatim fiat collatio, & prouiſio, ac tradatur poſſeſſio: non excuſabat attentata collationis, & prouiſionis, quia vltra quòd dicta conſtitutio verificabatur, in pręſentatione, & collatione, ac poſſeſſione extraiudiciali, prout de iure communi diſponitur, ac ſcripſi ſuperius poſt principium, in verſ. *rurſus quando proceditur*. num. 27. dicta conſtitutio, quamuis contineret illam dictionem *ſtatim*, non propterea remouebat appellationem, nec illius effectum ſuſpẽſiuum tollebat, cum hoc non exprimeret, nã dicta dictio non erat intelligenda gramma-
217 ticaliter, ſed prout materia ſubiecta † requirit, & cum aliquo temperamento, l. quod dicimus 105. ff. de ſolut. ideſt ſtatim, quod de iure fieri poſſit, ſiue ſtatim poſt decem dies ad appellandum conceſſos, ſi appellatum nõ fuerit. l. promiſſor. ff. de conſt. pecun. Rota deciſ. 2. de teſtam. in antiquis, vbi habetur, quòd verbum *ſtatim*, reuertitur, & intelligitur iuxta terminos iuris, prout etiam in diuerſis materijs dictiones *ſtatim, mox, confeſtim, cõtinuo, illico, & continenti*. ſunt intelligendę cũ temperamento, ratione ſubiectæ materię. l. fin. C. de iudi. cap. præterea. §. præſenti, & ibi gloſſa verbo, *continuo*, de hęreticis, cap. pręterea, de teſtibus cogen. gloſſ. in cap. quia propter, verbo *mox*. de electіon. Simancas de Catholicis inſtitutionibus, tit. 47. ex num. 41. Auend. in capitulis Prętorum, parte 1. cap. 16. num. 2. Rota deciſ. 476. numero 8. parte prima diuerſorum. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo *reuertatur*. ex num. 109. vſque 129. C. de reuocand. donat. Menochius de arbitrarijs, libro ſecundo, caſu 9. ex numero quarto.

Sufficeret tamen ſi eſſet ſublata appella-
218 tio per verba ęquipollentia, † vt puta, quòd denegetur audientia in agendo, & defendendo: Vel quòd ſit remota contradictio, & omnis quærela, vt poſt Baldum, Franchum, Decium, & alios concludit Lancellot. de attent. ſecunda parte, cap. 12. limit. 8. num. 4. & 5. Vel ſi diceret, quòd ſentẽtia lata executioni mandetur, quamuis non declaret, appellatione remota. Iaſ. conſ. 187. incipit, *circa primum*, ſub nu. 2. ad medium, verſ. *ſimiliter*. lib. 2. Lancellot. de atten. 2. par. capit. 12. limit. 53. num. 63.

Quarto limita, quando appellatio eſſet re
219 mota per fundatorem † beneficij, vt per Lancellot. ſecunda parte, cap. 12. limit. 8. num. 7. & conferunt, quæ ſcripſi in gloſſa 5. in principio, num. 103.

Quinto limita in collatione, vel immiſſione facta, vigore litterarum Apoſtolicarum,
220 † nam tunc non datur regulariter appellatio ſuſpenſiua, quia litteræ Apoſtolicę habent paratam executionem, & humiliter, ac reuenter, eſt illis parendum per executorem in eiſdem litteris nominatum. l. 1. ff. de conſt. princip. cap. ſi quando, de reſcript. l. 51. tit. 18. part. tertia. Mohedanus deciſ. 35. ante finem, verſ. *quia tunc propter authoritatem litterarum debent exequi*. de renunciatione. Staphilęus, de litteris iuſtitię. §. ad prędicta facit, numero 14. Marcheſan. de commiſſion. ſecunda parte, cap. 4. num. 39. Rebuffus in praxi, titulo, forma, & declaratio nouæ prouiſionis, ſub illis verbis. *ipſi, vel duo*. in verſic. *poſtea dicitur*,

Ac propterea videmus, quòd quando appellatur a tali decreto, ſeu ſententia, vigore litte-

litterarum Apoſtolicarum prolata, communiter in commiſſione appellationis ſolet ſignatura apponere clauſulam (*ſine præiudicio*
221 *executoris † litterarum Apoſtolicarum*,) prout
apponitur, quando appellatur ab executione facta, vigore publi inſtrumenti Camera-
222 lis, aut guarentigij. † Gemin. conſ. 99. incipit *ſuper primo.* num. 2. & 3. Galleſius in tractat. de Camerali, 3. parte, in cap. de quæſtionibus variis poſt proceſſum incidentibus, num. 10. cum tribus ſequentibus. Marcheſanus vbi ſupra, ſecunda parte, ca. 2. num. 11. vbi rationem ſubdunt, videlicet, quòd taliter appellans ab executione facta vigore litterarum Apoſtolicarum, aut inſtrumen-
223 torum † Cameralium, ſeu guarentigiorum, aut rei iudicatæ, præſupponit antecedẽs validum, a quo executio dependet, & negat conſequens, ſcilicet illorum executionem, & ſic nihil agit. Vnde Geminian. in d. conſ. 99. nu. 3. allegat Ioann. Monach. dicentem, quòd dum erat Vicecancellarius multas litteras caſſauit, in quibus narrabatur eſſe appellatum, non a prouiſione, ſed ab executione prouiſionis.

Quæ clauſula (*ſine præiudicio executionis.*) præſeruat iuriſdictionem Iudicis a quo,
224 † vt ad vlteriorem executionem procedere valeat, ita vt neque inhibitio per ſuperiorẽ facta afficiat, aut impediat. Cæſar de Graſſis deciſ. 3. num. 4. de ſenten. & re iudicat. Marcheſanus de commiſſ. 2. par. cap. 5. de commiſſione appellationis, numer. 19. & ita quotidie ſeruatur.

Interdum ſolet etiam ſignatura reſcribe-
225 ret cum clauſula (*paritis litteris.*) de qua clauſula dicam inferius a nu. 247.

Sublimita tamen primo, quando in litteris Apoſtolicis
226 adeſſet clauſula (*vocatis vocandis.*) † quæ clauſula ſemper inſeritur, quando in ſupplicatione, vel ipſarum litterarum expeditione narratur aliquis intruſus, & expediuntur ſub intruſione. Tunc enim executor non eſt merus, ſed mixtus, & iudicium executionis litterarum, non erit executiuum, ſed ordinarium, & appellatio non ſolum operabitur effectum deuolutiuum; ſed etiam ſuſpenſiuum. Cardin. conſ. 63. incipit: *Dominus noſter Papa.* numero primo, & ſecundo. Felin. in cap. exhibita, numero quarto, de iudicijs, & in cap. fin. num. 33. verſ. *& ex hac*, & ſub num. 34. & 36. de preſump. Rota deciſ. 30. de reſcript. in nou. & deciſ. 32. eodem titulo in antiqu. Gom. in cap. ſtatutum, num. 77. de reſcript. lib. 6. Caputaquen. deciſ. 284. nu. 4. parte ſecunda, & fuit reſolutum in vna Barchinonen. Parrochialis die 10. Decembris 1601. coram R.P.D. meo Sacrato, & in Abulen. Zamoren. beneficiorum 16. Iunij 1594. coram R.P.D. meo Pegna.

Sublimita ſecundo quando intruſus, ſeu poſſeſſor citatus non fuiſſet, & executor litterarum
227 eijcere vellet eum inauditum † a poſſeſſione beneficij. Card. conſ. 75. incipit *Reuerende Pater*, numero primo. Felin. in cap. fin. num. 24. & 25. de præſcript. Acchil. de Graſſ. deciſ. 6. nu. 4. ſuper reg. de triennali, arg. c. licet Epiſcopus de pręben. lib. 6.

Sublimita tertio quando executor procederet ad executionem litterarum, abſque verificatione
228 † narratiuæ cum citatione dicti poſſeſſoris. Narratiuę de verificatione p'ura dicũtur.
Cæſar de Graſſis deciſ. 12. numer. 1. & 4. de probat. Mohedan. deciſ. 35. per totam de renunciat. Ratio eſt quia omnis gratia habet in ſe tacitam conditionem, (*ſi preces veri-*
229 *tate † nitantur,*) ſiue (*ſi ita eſt,*) aut (*veris exiſtentibus prænarratis.*) l. fin. in principio. C. de diuerſis reſcript. c. 2. de reſcript. vbi poſt alios late tradit. Ripa, num. 29. Socin. conſ. 164. numero ſexto, libro ſecundo. Felin. in cap. fin. numer. 29. de præſump. Couarr. in rub. de teſtam. 2. parte, nu. 14. & in reg. 60. Cancellarię.

230 Ideo omnis narratiua eſt ante omnia † verificanda. Roman. conſ. 33. num. ſecundo. Rota deciſ. 20. ad medium, de prębend. in nou. Caputaquen. deciſ. 240. par. 2. Puteus deciſ. 245. num. 1. lib. 1. Cæſar de Graſſis deciſ. 1. n. 3. de reſcript.

231 Narratiua namque, eſt pars † ipſius gratiæ beneficialis. Ioannes Andreas in cap. 1. numero 2. de litis conteſt. lib. 6. Rota deciſ. 6. num. 6. & 8. de prębend. in antiquior. Beſſignet. Caputaquen. deciſ. 39. numero ſecundo. p. 2. Acchiles deciſ. 2. numero 3. de procurat. Rota deciſ. 534. numero primo, parte prima diuerſorum.

Quapropter dixit Ægidius Bellam. deciſ. 666. incipit *auditor.* numero primo, quòd ille, cuius gratia eſt adhuc purificanda, non-
232 dum habet ius in † re, nec ad rem. Et quamdiu narratiua non eſt verificata, perinde, ac
233 ſi gratia † eſſet ſubreptitia. Caputaquen. deciſ. 345. nu. 3. p. 2. Quod intellige, quoad effectum vtendi d. gratia: ſecus tamen ad alios effectus, ſi poſtea verificetur.

Sublimita quarto quando litterę cõtinerent certam
234 formam, quę per iudicem executorem ſeruata non fuiſſet. cap. cum dilecta, cum ibi pleniſsime adductis per Felin. de reſcriptis, ex num. 6. vſque ad num. 14. Lancellot. de attent. ſecunda parte, capit. 4. in præfatione, numero 477. & faciunt tradita per Flamin. Pariſ. de reſign. li. 10. q. 6. n. 23. & 24.

Sublimita quinto quando pro parte poſſeſſoris probaretur,

retur, quòd tales litteræ eſſent ſubreptitiæ,
235 † vel obreptitiæ:cap: poſtulaſti. c. ſuper litteris de reſcript. Aim.conſ 68.nu.12.plene Lancellot.vbi ſupra,nu.478.

Sublimita ſexto ſi adeſt clauſula *amoto quolibet*† *illicito de-*
236 *tentore*, appoſita in litteris beneficialibus, quando nulla res iudicata præceſſit, nec fuit negocium diſcuſſum, quia facit iudicem executorem mixtum, & requirit ordinem iudiciarium. Felin. poſt Abb. & alios in cap. de cætero, num. 9.verſ. *ad illud de clauſula amoto*, cum num. ſequen. de ſenten. & re iudicat. Mohedan.deciſ.7.num.5.de reſtitut.ſpoliat. Acchil.deciſ.6.num. 5. ſuper regul. de triennali. Gregorius Lopez in l. 51. gl. 2. tit. 18. par. 3. Marcheſan. de commiſſion.2. parte, cap.3.num,35.& faciunt tradita per Rebuff. in praxi, tit. forma, & declaratio nouæ prouiſionis, verſ. *amoto exinde quolibet illicito detentore*.Lancellot. de attent. ſecunda parte, cap. 4.in præfatione,numer. 475.& 514.vbi
237 num. 476.ſublimitat,†quando dicta clauſula (*amoto quolibet illicito detentore.*)eſſet contenta in breui Apoſtolico de capienda poſſeſſione ad fauorem litterarum, aut nomine Cameræ, de quo dicemus in ſexta limitatione, ex num. 246.& Caputaquen. deciſ. 180. num.5.parte 3. vbi rationem adducunt videlicet, quia ibi adeſt etiam clauſula(*ſine vitio ſpolij, & attentatorum,*) vt poſtmodum dicemus.

Cæterum quando gratia eſt verificata legitimè, & litterę non ſunt expeditę ſub intruſione,credo,quòd d.clauſula(*amoto quolibet detentore.*)appoſita in litteris Apoſt.non retardaret executionem litterarum Apoſtolicarum, & ita ſeruari video, ac tradit Ferrettus conſ. 7.num.12. in fine, & num. 13.Nam aliter,cum dicta clauſula ſemper apponatur, nunquam litterę Apoſtolicæ haberent paratam executionem.

238 Alias etiam ſublimitationes videre † poteris per Lancellot. in d. cap. 4. in prętatione a num.477.vſque ad num.507. ad quem lectorem remitto.

QVAPROPTER in prædictis caſibus,vt admittatur appellatio, etiam ſuſpenſiua, proponitur commiſſio ab appellante porrecta, in plena ſignatura gratię, vel iuſtitię, & deducuntur cauſę grauaminis iudicis executoris, & poſtquam ſignatura guſtauit de illis, interdum ſolet reſcribere, & committere
239 ſimpliciter † cauſam appellationis in Rota, & interdum ſolet adijcere clauſulam (*ſi quid exequendũ ſit,ipſe Rotæ Iudex exequatur.*)quę cla
240 uſula † aufert poteſtatẽ exequendi à iudice a quo,&illam transfert in iudicem ad quem, Rota deciſ. 477. num. 7. lib. 3. parte tertia diuerſorum.Lancellot.de attent.2.p.c.18. n. 58. & fuit deciſum in Toletana Parrochialis 23. Ianuarij. 1604. coram D. Sacrato De qua etiam clauſula videas Rotam deciſ. 310. parte prima diuerſorum, & deciſ. 423. parte 3.lib. 3.diuerſor. Marcheſan. de commiſſ. 2.par.cap. 5. num. 21. fol. 91. Lancellot. de attent. ſecunda parte, cap. 20. limit. 11.num. 4.& 5. Interdum etiam ſolet ſignatura reſcribere(*paritis litteris arbitrio Rotæ*),de qua clauſula inferius loquar ex n.283.cum ſequentibus.

Neque obſtat dicere,quòd litterę Apoſtolicæ expeditę ſuper prouiſione alicuius beneficii,ſemper continent clauſulam(*appellatione remota*,ſeu *appellatione poſtpoſita*,) quę clauſu-
241 la excludit effectum ſuſpenſiuum † appellationis: & excuſat ab attentatis, cap. paſtoralis. § pręterea,de officio delegat.c. tua nobis,in fin. de decimis.Franchus in cap.bonę, nu.36. de appellat.

Quoniam dicta clauſula ſemper ſolet ap-
242 poni in parte executiua † litterarum,& non comprehendit contradicentes de iure: ſed ſolum refertur ad contradicentes de facto, gloſſa verbo. *contradictores*.& ibi Abbas num. 9. in c:pro illorum,de pręb end.Felin.in cap. ſuper eo,num. 8. de officio deleg. Franchus in cap. 1. num. 5. de conceſſ. pręb end. in 6. Acchil de Graſſ.deciſ.4.numer.11.de ſenten. excommu.Lancellot.de attent.ſecunda parte, cap. 11.limit. 8.num. 45. Put.deciſ. 271. incipit *Papa*.numero 6, lib.3.& fuit deciſum in vna Caurien.permutationis 11.Maij 1595. coram Gyptio, & in vna Calagurritana beneficij 18. Aprilis 1603. coram R.P.D. meo Lancellotto, vbi propterea fuit reſolutum quòd clauſula(*appellatione remota*)contenta in parte executiua proprij motus Sixti V.emanati ſupermodo, & forma prouidendi beneficia patrimonialia diœceſis Calagurritan. de anno 1586.non excuſabat, ab attentatis, collationẽ factã, & poſſeſſionẽ traditã, pendente termino ad appellandum,Et quòd non obſtabat, quòd alias fuerat dictum contrarium in alia cauſa Calagurritana beneficij de Eſcarza 30. Octobris 1595.coram Reuerendiſſimo D. Corduba, quia tunc non fuit conſideratum,quòd dicta clauſula(*appellatione remota*,)non erat collocata in corpore dicti motus proprij: ſed in parte executiua dumtaxat.

Numquam namque clauſula appoſita in parte executiua gratiæ, vel cuiuslibet actus
243 auget † gratiam, vel actum,nec tollit ſubreptionem. clem. 1.in fin.de pręb end. vbi omnes.Abbas in cap. cum in noſtris,ſub nu. 21. de conceſſ. pręb end. Felin. in cap. nonnulli, num. 27. verſ. *decimaquinta concluſio*, de reſcript.Put.loquens in obligatione,deciſ.177. numero 2.& 6.libro primo, & deciſ. 153,nu.

fin.

fin.lib.2.Caputaq. deciſ.83.num.3.p.1. Couarr.in rub.de teſtam.2.p.n.12. verſ. *tertia conclusio*. Acchil.de Graſſ. deciſ.1.num.2. de procurat. & deciſ.3.num.4.& 5. qui filij ſint legitimi. Molin.de Hiſpan.primogen.lib.4. c.2.à n.42.& 45.in fin.cum ſequentibus.Rota deciſ.532.n.7.p.1.diuerſor. qui omnes,& pręſertim Molin.ac Felin.in c.licet.nu.7. de off. ordin.optime declarant poſt Anchar. n. 6.Imol.n.16.Cardin.n.2.& cęteros.

Prętereа clauſula (*appellatione remota*) quando non eſt appoſita pręuia cauſæ co-
244 gnitione,† parum, aut nihil operatur, quia intelligitur ſolummodo de friuola appellatione, non de legitima,gloſſa,verbo,*ante ſententiam*, in fin. in c. vt debitus honor 59. de appellat.gl.2.in c.ex parte 13. de officio deleg. Ioan. Selua de beneficio 3. p.q.13.nu.9. Gregorius Lopez in l. 70. gloſſa 4. titul. 18. Part.3. Put.deciſ. 328. nu. 1.lib. 2. Lancellot.de attent. 2. p.capit.12.limit.8.num.42. 43.& 44.

Neque d.clauſula (*appellatione poſtpoſita*) aliquid operatur, quando conſtat de noto-
245 rio grauamine. † Decius conſ.49.nu. 2. lib. 1. Ruin. conſ. 82. *viſo*. nu.1.lib.1. Put.deciſ. 414.num.2.lib.3.Lancellot.vbi ſupra n. 28. cum ſequentibus.

De cuius clauſulę (*appellatione remota*) effectu,vide Couarr.& relatos ab eo.in pract. quęſt.cap.26.num. 6.in fine. verſic. *effectus*. Puteum deciſione 147.libro ſecundo,pleniſſime Lancellot.de attent.2.p.cap. 12. limit.8. ex numero 1. & per totam, vbi firmat concluſionem, quòd d.clauſula tollat effectum ſuſpenſiuum appellationis,& attentata,cum quinque ampliationibus, & duodecim limitationibus, & pluribus declarationibus.

Septimo & à fortiori limita, quando proceditur vigore breuis Apoſtolici, conceſſi pro capienda poſſeſſio-
246 ne beneficij † reſeruati ad fauorem litterarum expeditarum:vel nomine Camerę Apoſtolicæ, quando litterę expeditę non ſunt: ex quo in d.breui diſponitur, quòd procedatur ad immiſſionem poſſeſſionis, & executionem,ſine vitio ſpolij, & attentatorum, & appellatione remota,& cum clauſula(*ſublata &c.*)Caputaq.deciſ.71.p.1.& deciſ.180.p. 3. Gomezius in tract.de breuibus nu. 14. verſ. *per breue*,& n.ſequenti; Staphil. in tract. de breuibus numero tertio. Ruin. conſ. 76. incipit, *primo eſt videndum*. numero 6. & ſub numero 10.libro quinto. Mohed. deciſione 4.numero 5. de reſt. ſpoliat. ac dixi in §. 7. procemiali num. 218. cum ſequentibus, & plene tradit Lancellot.de attent. 2. parte. cap. 12.limit.30.num. primo,& per totam, & latius idem Lancellot.in eadem 2.parte. cap. 4. in prefatione numero 455. cum ſequentibus, vſque ad num.507.vbi conſtituit regulam cum quinque ampliationibus, & decem limitationibus.

IDEO quãdo appellatur à ſententia prolata, vigore huiuſmodi breuis, ſolet ſigna- Clauſula(parito breui)quãdo apponitur, & quid importet.
tura committere cauſam appellationis,
247 cum clauſula (*parito breui*) † quæ clauſula, cum ſit ablatiui abſoluti,importat conditio-
248 nem. l. à teſtatore. ff. de cond. & demonſt. Iaſ. in l. ſecunda, numero duodecimo. C. de iure emphit. Caputaquen. deciſione 111. numero tertio.part. prima:Et conſequenter
249 nulla tribuitur iuriſdictio, † donec ſit paritum dicto breui, poſſeſſionem dimittendo, fructus reſtituendo, & expenſas, (in quibus intruſus fuit condemnatus,)ſoluendo. Staphilæus de litteris iuſtitiæ. §. quando petitur commiſsio, numero decimo. Caputaqu. deciſione 150.numero primo cum ſequentibus. part. prima. Puteus deciſione 119. in fin. libro primo, & fuit reſolutum in vna Iſpalen. beneficij de menſe Maij 1584. coram Reuerendiſs. Domino meo Seraphino; & alias ſæpius.

Ita vt quamuis condemnatus in fructibus,& expenſis,ratione ſpolij,vel attentatorum, quandiu liquidatio facta non ſit, poſ-
250 ſit audiri † ſuper negotio principali, facta in liquidis ſatisfactione, & data cautione, cum conſignatione vnius iulij, ſeu regalis,in ſignum arræ,pro liquidandis.Mohedanus deciſione decimaſeptima, numero primo de reſtit. ſpoliat. Caputaquen. deciſione 270.numero primo,& per totam. p.2. & fuit reſolutum coram Oradino in vna Anconitana computorum, ſiue attentatorum 10. Martij 1567. Lancellott. de attent. tertia parte. cap. finali. n. 166. cum ſequentibus. Verumtamen, quando conceditur commiſſio,illam non habenti, cum clauſula (*parito breui*:)tunc cum nulla adſit iuriſdictio,
251 † donec ſit paritum breui, nullatenus poteſt appellans audiri in negotio principali, donec doceat de integra paritione. Caputaqu. deciſ.150.n.5.& per totam,& deciſ.42.nu.2. part. 1.& fuit deciſum in d.cauſa Iſpalen. beneficij de anno 1584.coram Reuerendiſs. D. Patriarcha Seraphino, & in alijs pluribus cauſis.

Hinc dum Roman.conſ. 334. incipit, *circa primum*. numero 4. dixit, quòd reſcriptum mandans quem non audiri, niſi parito iudicato, ſit interpretandum, niſi appellatio le-
252 gitima interpoſita fuiſſet, † prout ſequitur Menochius de præſumpt.libro 2.pręſump.9. numero ſeptimo, & Felin. in capit.cauſam. numero ſexto poſt principium, verſ. *& iſtam regulam*. de reſcriptis:intelligi debent,quando alias prius aderat fundamentum iuriſdictionis.

253 Admittitur tamen appellatio † in multis caſibus.

In quibus caſib⁹ admittitur appellatio ab executore breuis

Primo quando Iudex executor talis breuis, modo ſit Auditor Cameræ, modo alius quilibet in eodem breui deputatus, grauaret, veluti quia intruſus, ſeu poſſeſſor citatus non fuerit, vel ſi ſit citatus, citatio non ſit legitime facta, vt puta, quia non fuerit executa in propria perſona, prout fieri debet, quando agitur
254 † de graui præiudicio, ſcilicet de priuatione, & de incurrendis cenſuris, Caſſadorus deciſione ſecunda, numero quarto, de penſion. & deciſione duodecima in fin. de reſcript. Caputaq. deciſ. 332. & 334. part. 1. Puteus deciſione 33. incipit, *in vna Caſtri*. lib. 3. Acchil. de Graſſ. deciſione 7. numero 2. de dolo, & contum. Rota deciſione 202. libro tertio. part. 3. diuerſor. & fuit reſolutum in vna nullius ſpolij coram bon. mem. Ioann. Aldobrandino 15. Februarij 1557.

Ideoque in tali caſu, quando agitur de tam graui præiudicio priuationis beneficij, ſeu de incurrendis cenſuris, requiritur cer-
255 ta ſcientia † cauſata ex intimatione perſonali, non autem ſufficit præſumpta, nec comparitio generalis procuratoris in actis. Rota deciſione 20. de dol. & contum. in antiquis, & deciſione 2. iuncta additione Papazon. num. 52. & deciſ. 5. num. 22. de reſcript. in nou. Acchil. de Graſſ. dicta deciſ. 7. num. 2. de dolo, & contum.

Vnde quatenus Lancellottus in ſecunda parte, cap. 4. in præfatione, numero 508. in vltima impreſſione, & Caputaq. deciſione 180. numero tertio, part. tertia, dixerunt, quòd in executione huiuſmodi breuis de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ, abſque vitio attentatorum, non requiratur
256 partis citatio: † admitti non poteſt, quoad breuia hodierna, in quibus executor breuis non eſt merus executor: ſed mixtus, qui aſſumit partes Iudicis, & cognitionem habet, vt dicit ipſe Lancellot. ibidem ſub num. 514. Rota deciſ. 30. de reſcript. in nou. Paleot. deciſ. 247. in manuſcrip. & inferius apparebit.

Secundo admittetur appellatio ſuſpenſiua, quando d. breuis (*conſitum*) concernens reſeruationem, non eſſet
257 plene † verificatum, & probatum, puta quòd obitus ſit in menſe reſeruato, aut ille per quem vacauit erat talis perſona, ex qua orta fuerat reſeruatio, vt late ſcripſi in regula 11. ex numero 98. cum multis ſequentib. vſque in finem, vbi quatuor limitationes aſſignauit: & ideo eſt non tutum, quòd dicit Lancell. vbi ſupra numero 512. verſ. *quinto & vtiliter*, ſcilicet, quòd non ſit neceſſe verificare diligentiſſime, & ad vnguem, narrata in dicto breui.

Poteſt tamen admitti, quod tradit ipſe
258 Lancellottus † in dictis quatuor caſibus poſitis in dicta gloſſa vndecima ex num. 103. quando narratiua dicti breuis non reſpiceret reſeruationem. Necnon ad effectum, vt non teneatur probare ius illius, per cuius obitum fuit prouiſus ille, qui obtinuit dictum breue, ſed poſſeſſionem dumtaxat, vt dicit idem Lancellott. vbi ſupra numero 513. Ac propterea in breuibus noſtri temporis (*conſitum verificandum*) non dicit,
259 † (conſtito, quòd beneficium vacauerit de tali menſe per obitum N.) ſed dicit, (conſtito, quòd N.) de tali menſe in poſſeſſione huiuſmodi beneficij obierit) vt latius ſcripſi in gloſſa decimaquinta. §. primo. nu. 60. cum multis ſequentibus.

Quę poſſeſſio beneficij de tempore obitus
260 probatur, † eo ipſo, quòd conſtet de anteriori poſſeſſione, & non probatur contrarium, cum præſumatur continuata. Rota deciſione 4. de probat. in nouis, & deciſ. 80. part. 2. diuerſor. l. ſiue poſſidetis, C. de probation. Couar. in regul. poſſeſſor. 2. p. §. 1. nu. 3. & 4. ad finem. Maſcard. de probat. concl. 873. & concluſione 1201. ac ſæpe tenuit Rota.

Tertio admittetur appellatio ſuſpenſiua, quando non eſſet proba-
261 ta reſeruatio, † licet, in conſtito dicti breuis verificando, expreſſe, & neceſſariò incluſa non fuiſſet. Quoniam breuia huiuſ-
262 modi nunquam conceduntur, † niſi ſtante reſeruatione, ac cum illius præſuppoſito, vt fuit deciſum in vna Corduben. portionis coram Rubeis 15. Decembris 1557. & in Salmantina Canonicatus 13. Maij 1572. coram Oradino, & in Giennen. Canonicatus 4. & 11. Maij 1587. coram Illuſtriſſimo Domino Blanchetto, & alias ſępius.

Quo fit, vt non ſufficiat probare narratiuam (*conſtiti*) quòd poſſeſſor beneficij obierit de menſe Februarij, Aprilis, Auguſti, aut Octobris, ſi exaduerſo probe-
263 tur, † quòd Epiſcopus gaudebat alternatiua. Nam per talem probationem vſus alternatiuæ, eſt omnino excluſa reſeruatio, ſi beneficium eſt alias liberę collationis, & ſic ceſſat reſeruatio: Sicut etiam minime ſufficiet probare, quòd beneficium vacauit de menſe Martij, aut Septembris, poſtquam Epiſcopus acceptauit alternatiuam, quando ex aduerſo
264 probatur, † quòd tale beneficium non erat liberæ collationis, vt fuit reſolutum in vna Corduben. dimidię portionis, decimatertia Februarij anni 1602. coram R. P. Domino meo Sacrato, & in Tarraconen. parrochialis quarta Februarij huius anni 1604. coram R. P. Domino meo Litta.

& in

& in alijs pluribus cauſis. & dixi in gloſſa 45.in princ. num.8.

Necnon conſtitum breuis, continens, quòd beneficium vacauit Sede Epiſcopali vacante, eſt intelligendum, ita vt inde
265 inducatur reſeruatio, † propter quam huiuſmodi breuia concedi ſolent; & ideo ſi prouiſio ſpectat ad Capitulum ſolum, vel ſimultaneè cum Epiſcopo, vel ſit ad collationem Epiſcopi, cum alio, vel alijs, aut etiam ad alterius præſentationem, vel electionem pertineat, & ſic non intret reſeruatio ratione vacationis ſede vacante, iuxta regulam ſecundam Cancellariæ in fine, de qua dixi in gloſſa 51.caſu decimoquarto, ex numero 52.cum ſequentibus, nihil valebit talis gratia. Nec breue pro executione illius conceſſum merebitur executionem, vt fuit deciſum in vna Vicen. beneficij 21. Februarij 1600. coram R. P. Domino meo Pamphilio Rotæ Decano, & in Gerunden. beneficij 31. Maij eiuſdem anni coram Reuerendiſſimo Domino Corduba, & alias pluries.

Sic quoque non ſufficiet probare vacationem beneficij in menſe reſeruato; ſi exaduerſo probabitur, quòd tale beneficium
266 ſit de Iurepatronatus laicali, † vel mixto, & ideo non intrare reſeruationem, vt ſcripſi in gloſſa decimaoctaua, ex numero ſecundo, cum ſequentibus.

Bene tamen verum eſt, quòd ſi actor probet coram Iudice executore vacationem in menſe reſeruato, aut Sede Epiſcopali vacante, quòd ſi reus non probat coram eodem executore, quòd non intret reſeruatio, ex eo quòd beneficium ſit de iurepatronatus laicali, vel mixto, vel ex alijs rationibus ſpecialibus, mentionatis in tribus numeris pręcedentibus: quòd tali caſu Iudex executor non grauaret, quamuis actorem in poſſeſſionem beneficij immitteret, cum rite, & recte proceſſerit. Ac propterea difficile reus poſſet obtinere reuocationem dictę immiſſionis in poſſeſſorio, & multo minus per viam nullitatis, vel attentatorum, vt ſæpe dixit Rota, & ſcripſi in ſimili in gloſſa vndecima. num. 108. & 109. & inferius num. 296.

Quarto admitti debet appellatio, quando reus, & poſſeſſor vellet probare aliquas exceptiones reſpicientes reſeruationem, & conſtitum d. breuis, contra probationem ab impetrante factam, ac (ſecluſa fraude) afferret articulos, & non admit-
267 teretur † à Iudice executore talis probatio, ac exceptio, aut deſuper competens terminus denegaretur, vt dixi in 3. annotatione, verſ. *hinc datur*, num. 190. & 191. & ſic prædicari vidi.

Quinto quando reus eſſet prouiſus à Legato de Latere, vel Nuncio
268 Apoſtolico, † & breue continet clauſulam exequendi contra quoſcumque, (non tamen prouiſos à Sede Apoſtolica,) prout frequentius continere ſolet. Nam tunc tale breue non habebit paratam executionem contra talem poſſeſſorem prouiſum à Legato, vel Nuncio, poteſtatem Legati de Latere habente. Ratio eſt, quia prouiſus à Legato, vel Nuncio, dicitur prouiſus à Sede Apoſtoli-
269 ca. † cap. ſi Abbatem 36.in princ.& ibi Gemin.n.5.Franchus n.4.de elect.in 6. Card.in clem.quia contingit in princip.q.5.nu.12. & ibi Imol.ſub n.9.ad medium. verſ. *iuxta prædicta*. de relig.dom.Rota deciſ.206.n.5.part. 1.diuerſorum.

Secus vero eſſet, quando deficit dicta clauſula: *non tamen prouiſos à Sede Apoſtolica*, ſed dicitur dumtaxat, (non tamen à no-
270 biſmet † prouiſionem habentes,) quia tunc ſoli prouiſi ab ipſo Papa excluduntur, & breue exequendum erit, etiam contra prouiſos à Legato de Latere, vel Nuncio, habente poteſtatem Legati de Latere, vt fuit deciſum in vna Vicen. beneficij 22. Iunij 1589. coram R. P. D. meo Litta, & in Salmantina beneficij de Dueñas 15. Ianuarij 1596. coram Domino Corduba, vbi etiam dictum fuit, quòd talis executio ſimiliter locum haberet, contra quoſcumque poſſeſſores, vigore vnionis ab alio, quam ab ipſo Papa, factę.

Sexto admittitur appellatio, quando ipſum breue eſt ſubreptitium,
271 † vel eſt ſubreptitia gratia principalis, à qua d.breue procedit, & de tali ſubreptione conſtaret, vt fuit reſolutum in vna Aſtoricen. prioratus 9. Decembris 1596. coram R.P.D.Litta, & in vna Vrgelen. Archidiaconatus 13. Aprilis 1593. coram eodem, tradit etiam Lancellot.de attent.2.p.c.4. in præfatione, nu. 478.vbi plura adducit.

Ideo ſi ante obtentionem d. breuis adeſſet iam aliqua lis, & de illa in ipſo breui
272 mentio facta † non fuiſſet, tale breue eſſet ſubreptitium, nec mereretur executionem. Paleot. deciſione 116. Caputaqu. deciſione 70. num. 1. p. 1. & fuit deciſum in vna Valliſoletana ſcholaſtrię, ſub quinta die Iulij 1599.corã D.Lancellotto vbi etiã fuit deciſum, quòd quamuis dictum breue excludat vitium ſpolij, & attentatorum; non tamen
273 excludit attentata ratione † inhibitionis Rotalis iam executæ, quando de illa mentio in ipſo breui facta non fuit. Lancellott. in dicta pręfatione. num. 457. Nam executio breuis impeditur per inhibitionem Rotalem prius executam. Caputaquen.deciſ.49. lib. 3. in manuſcriptis.

Sicut etiam breue dans facultatem capiendi poſſeſſionem, ſine vitio ſpolij, non dat facultatem illam capiendi, ſine vitio at-
274 tentatorum, † & ideo quamuis ceſſet vitium ſpolij. Caputaquen. deciſione 71. part. prima, & deciſione 180. part. 3. Mohed. deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat. non tamen ceſſat vitium attentatorum, cum vnum longe diſtet ab alio. Caputaquen. deciſ. 70. part. 1. & deciſ. 151. num. 2. part. 3.

Preſertim cum breuia de capienda poſſeſ-
275 ſione, ſapiant plus gratiam, † quam iuſtitiam, ex quo tollitur actio ſpolij, & attentatorum. Lancellott. in dicta 2. parte. cap. 4. in præfatione numero 492. cum ſequentibus. Cæſar de Graſsis deciſ. 6. n. 19. & 20. de cauſ. poſſ. & prop.

Item quia breue conceſſum pro executione gratiæ, intelligitur, ſi gratia ſit valida,
276 † vel ſi ſint narrata narranda. Paleot. deciſ. 115. in manuſcriptis. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 10. q. 6. n. 25.

Et verba, (*conſtito de reſignatione*), contenta in breui, intelliguntur de reſignatione vali-
277 da, † vt fuit deciſum in Corduben. penſionis 25. Octobris 1557. coram Rubeo. Flam. Pariſ. vbi ſupra num. 23.

Rurſus quando gratia principalis eſt nul-
278 la, datio quoque executoris, † tanquam acceſſoria, & pars ipſius gratiæ erit nulla. c. ſi ſuper gratia. 9. de officio deleg. in 6. c. conſtitutus de reſcript. Rota deciſ. 20. nu. 2. de conceſſ. preben. in nouis. Felin. in cap. ad audientiam il 2. num. 19. & 22. de reſcript. & in cap. fin. numero 39. de preſumpt. Nauarrus in capitulo cum contingat. p. nullitate, ex numero primo cum ſequentibus, de reſcriptis.

Septimo veniret admittenda appellatio, quando in aliquo non
279 eſſet ſeruata forma, † ſeu conditio ipſius breuis, veluti ſi litterę gratię principalis non eſſent præſentatæ, quando conceditur breue ad fauorem litterarum, cum in ipſo
280 breui expreſſe dicatur, *ſi, & poſtquam † litteræ fuerint præſentatæ*, & ſic omnia geſta ante dictam præſentationem eſſent nulla: tanquam geſta contra formam, & ante purificatam conditionem, & abſque iuriſdictione, gloſſa, verbo, *traditam ſub conditione*, in cap. olim. il 1. de reſt. ſpoliat. Felin. in cap. finali, numero 33. de præſumpt. Gemin. conſ. 71. incipit, *præmiſſo*. num. 4. & 5. Caputaquen. deciſ. 150. n. 5. & deciſ. 338. nu. 3. part. 1. Put. deciſ. 429. lib. 1. & deciſ. 283. li. 2. & deciſ. 34. lib. 3. num. 2. Acchil. deciſ. 3. in fine. de iureiuran. Rolan. conſilio 65. numero 22. volum. tertio. Flaminius Pariſius de reſignatione lib. decimo, queſt. 6. n. 24. Lancellottus de attentat. ſecunda parte. cap. 4. in præfatione. numero 477.

Alios etiam caſus, ſeu limitationes, in
281 quibus † ceſſet executio dicti breuis, videre poteris per eundem Lancellot. vbi ſupra, ex dicto numero 477. vſque ad num. 507. ne ibidem ſcripta repetamus, vbi à num. 508. vſq; 517. ponit alia notabilia de materia dictorum breuium.

Et qualiter ſit intelligenda clauſula contenta in breui, *de expediendis litteris infra*
282 *† ſex menſes*? ſcripſi in gloſſa 15. in principio numero 117. cum antecedentibus, & ſequentibus.

Cui ſit reſtituenda poſſeſsio capta nomine Cameræ, & an competat poſt traditionem, & tranſlationem interdictum retinen-
283 dę, & ius antiquitatis † ante nouam apprehenſionem? dixi late in gloſſa 34. de optionibus quæſt. 20. num. 101. vſque 122. Et in gloſſa ſexta numero 133. dicitur, an detur dictum breue in vacatione iuxta formam conſtitutionis Pij Quinti, Et ibidem numero 175. 176. & 177. dixi, an poſſit appellari à denegata executione breuis, & qualiter ſit procedendum in ſecunda inſtantia. Et in gloſſa noua, §. quinto, numero 21. & 23. dixi, an mentio facta in breui de lite, vel clauſula *ſine vitio ſpolij*, in eodem breui contenta, intelligatur de lite preſenti, & de antiquis poſſeſſoribus tantum.

Quando igitur eſt locus appellationi ſuſpenſiuæ à ſententia per executorem breuis prolata, vel ſaltim adeſt aliqua colorata ratio: tunc pro parte rei occurritur ad ſignaturam gratiæ, vel ſignaturam iuſtitię, ad quam hodie frequentius

Aſſignatur praxi occurendi ad ſignaturā pro reparatione grauaminis executoris.

284 † occurritur, cum ex tacito quodam Papæ conſenſu ibidem hoc remedium adhiberi poſſit, non obſtante manus appoſitione Papę in d. breui, ex his quæ dixi in gl. 52. n. 31. & 32. & porrecta commiſſione appellationis, ac cognito de rationibus releuantibus ipſius rei, ſolet committere ſimpliciter cauſam appellationis in Rota, cum facultate inhibendi: quòd non ſepe facit, ſed ſæ-
285 pius reſcribit cum clauſula (*parito breui † arbitrio Rotæ*) hoc eſt, quòd Rota arbitretur, an ſit breue exequendum, & parendum ante omnia ſententię executoris, vel potius ſit ſuperſedendum, donec negotium principale diſcutiatur. Et præſentata commiſsione in Rota datur deſuper dubium. An intret
286 arbitrium † Rotæ? etſi in diſputatione dicti dubij Rota guſtat de grauamine executoris, ſeu de iuſtitia, etiam reſpectu negotij principalis, appellantis, reſoluit, quòd intrat arbitrium ad effectum ſuperſedendi in executione breuis: & in tali caſu ſolitum eſt dici in deciſione deſuper extendenda, quòd breuis rigor de ſtylo Rotæ relaxa-

287 tur † aliquantulum per clauſulam (*arbitrio Rotæ*) quæ etiam reſtringit præcedentia verba (*parito breui*,) vt fuit deciſum in vna Leodicen. Parrochialis 16. Octobris 1594. coram Domino meo Litta, & in Viterbien. bonorum 17. Maij 1596. coram Illuſtriſſimo Domino Arrigonio, & in Aſtoricen. Prioratus 9. Decembris 1596. coram Orano, & in Romana penſionis 13. Iunij 1593. coram R.P.D. meo Pamphilio Rotæ Decano, & in Aurien. Parrochialis 27. Aprilis 1598. coram D. meo Lancellotto.

Et in dictis deciſionibus Aurien. & Aſtoricen. & in alijs pluribus fuit dictum, quòd ad hoc vt intret arbitrium Rotæ, mi-
288 nor probatio ſufficit, † licet ſit informis, dum tamen fumum præſtet, prout etiam
289 ſufficit † in ſignatura. Ratio eſt, quia per hoc non infertur magnum præiudicium, & perpetuum; ex quo in iudicio ordinario erit plene facienda probatio, ſeu diſcuſſio, & ſic ſufficiunt leues probationes. Decius conſil. 56. numero primo. Alex. conſ. 103. n. 3. vol. 7. cum alijs, ac habetur in dicta deciſione Aurien.

Si vero negotium ſit obſcurum, & intricatum, interdum vult Rota prius dare aliud dubium ſuper negotio principali, & illud diſcutere, & poſtea declarare ſi intret arbi-
290 trium, † vel non, vt fuit deciſum in vna Compoſtellana penſionis 18. Octobris, & 7. Nouembris 1584. coram Reuerendiſſimo D. meo Seraphino, & in alijs pluribus cauſis, & faciunt tradita per Lancellot. de attent. 3. p. c. 24. q. 19. n. 4. 5. & 6.

Et ſi in hoc medio tempore, inter propoſitionem commiſſionis in ſignatura, & præſentationem, ac diſputationem dicti dubij, Auditor Cameræ, vel quilibet alius executor breuis, relaxat litteras declaratorias, cum brachio ſeculari, & actor illarum vigore cæpit poſſeſſionem. Rota poſtquam declarauit intrare arbitrium Rotę, ſolet
291 talem poſſeſſionem † reuocare, vti attentatam, & manutenere reum poſſeſſorem, cum integra attentatorum purgatione: & iuſta cùm ratione, quia non debet eſſe potioris
292 † conditionis temerarius, qui attentando expectare noluit, & deliquit, quam prudens, & obediens. qui patienter expectauit euentum commiſsionis, & Rotalis declarationis. l. ſeruius. ff. quod vi, aut clam. c. eum qui 18. de præben. lib. 6.

Ad obuiandum tamen inconuenienti prædicto, appellans feſtinanter occurrere ſolet ad Dominum Præfectum ſignaturæ iuſtitiæ, ſeu gratiæ, in qua cauſa appellationis eſt proponenda, & petit mandari ſuperſe-
293 deri, † donec proponatur, ac cognito ſummariſsime de aliqua releuantia conceditur, & merito, huiuſmodi ſuperſeſſoria, quæ intimatur Iudici executori.

Commiſſa autem cauſa in Rota, ſtatim inhibetur iuxta formam commiſsionis; ſed ante talē diſputationem, & declarationem, videlicet, quòd intret arbitrium Rotę, non mandatur expreſſe, † quod ſuperſedeatur 294
in executione, niſi raro, puta ſi Iudex eſt bene informatus de iuribus appellantis, vt in numero 297. dicemus, & ſic in omnibus ſupradictis, ſæpe practicari vidi, & obtinui.

Cæterum ſi tempore diſputationis dicti dubij: (*an intret arbitrium*) Rota non bene guſtat de iuribus appellantis, tunc declarat non intrare d. arbitrium, nec eſſe retardandam executionem breuis, ac extenditur deciſio: in qua tunc dici ſolet, quòd clauſula (*arbitrio Rotæ*) intelligitur, † 295
prout de iure. Cæſar de Graſſ. deciſione 7. numero 7. & deciſione 8. nu. 2. de re iudicat. Rota deciſ. 348. n. 4. part. 1. & deciſ. 641. li. 3. p. 3. diuerſor. & fuit dictum in vna Compoſtellana penſionis 7. Nouemb. 1584. corā D. meo Patriarcha Seraphino, & in Toletana Parrochial. 23. Ianuar. 1595. corā Corduba.

Tunc etiam dici ſolet, quòd arbitrium Rotæ operatur retardationem executionis, & immiſsionis; non autem † reuocationem exe 296
cutionis, iam factę, & effectuatæ; vt fuit deciſum in vna Aurien. Parrochialis 17. Aprilis 1600. coram R. P. D. meo Lancellotto, & in Oueten. Archidiaconatus 15. Decembris 1603. coram R. P. D. meo Pamphilio Rotæ Decano, & vide ſupra num. 266.

Vlterius interdum ſolet prudenter reus poſſeſſor, cum primum conceditur tale breue, committere cauſam in Rota, ſuper ſolo petitorio, † firmo remanēte poſſeſſorio corā 297
Audit. Cameræ, vel alio quocūq; executore: & currit feſtinanter in diſputatione petitorij in Rota, vt obtenta aliqua fauorabili deciſ. aut reportet facilius ſententiā fauorabilē in poſſeſſorio, vel ſaltim cōmittatur cauſa appellationis, cū clauſula (*arbitrio Rotæ:*) & tali caſu ſtatim, quòd eſt pręſentata cōmiſsio in Rota, Iudex inhibet, ac mādat ſuperſederi, etiā ante aliquā diſputationē dubij: *an intret arbitrium Rotæ*, vt dixi ſupra in num. 294.

Præterea aliquando reus ante pronunciationem Iudicis executoris breuis, occurrit ad ſignaturam Sanctiſsimi, & dato fumo de non reſeruatione, idem Sanctiſsimus, aut pręuia auocatione cauſę, ab Auditore Came-
ræ, committit in Rota executionē † d. breuis: 298
aut mandat Audit. Cameræ, quòd pronūciet cum voto Rotæ, vel vnius ex Dominis Auditorib. Rotę, & alias prout ſibi magis placet.

Immo etiam ante conceſsionem d. breuis ſemel conſului, in quadam cauſa Salmantina

tina integræ portionis, quod occurreretur ad ſignaturam Sanctiſsimi, & docto, vel fumo dato de non reſeruatione, ſupplicaretur eidem, quòd denegaret conceſsionem dicti breuis, quod petebat prouiſus Apoſtolicus, & cauſam in negotio principali committeret in Rota, quo facto, quamuis Sanctiſsimus in ipſa ſignatura dixit nolle ſignare talẽ commiſsionem, ne aperiretur via ſimili prætenſioni: Nihilominus poſtea noluit d. breue concedere, ſed remiſit R.P.D. meo Iuſto integerrimo, & meritiſsimo Rotæ Auditori,
299 vt videret an d. breue † eſſet concedendum. & dato, ac diſputato deſuper dubio, ſub die 16. Maij 1603. fuit deciſum coram eodem in ipſa cauſa Salmantina portionis non eſſe locum conceſsioni breuis.

Ea omnia ferè, quæ diximus de appellatione ab executore breuis, locum habent in exe-
300 cutore litterarum gratioſæ ſubrogationis † ad partem expeditarum, quando executio non pendet in Rota, de qua materia loquutus fui in §. 7. prooemiali ex num 211. cum multis ſequentibus. Cum quibus concludo in huiuſmodi annotationibus, ad laudem, & gloriam D.N. Ieſu Chriſti.

Summaria §. 2. Gloſſæ 9.

1 *Canonicatus Doctoralis, aut magiſtralis, an includatur ſub reſeruatione regulæ noſtræ.*

2 *Tenor Bullæ Sixti IV. de Canonicatibus Doctoralibus.*

3 *Tenor Bullæ Innocentij VIII. de eodem.*

4 *Tenor Bullæ Leonis X. de eod. & n. 5.*

6 *Speciales caſus, numquam comprehendit lex generalis.*

7 *Speciale indultum, numquam cenſetur ſublatũ per regulas reſeruatorias poſtea emanatas.*

8 *Derogatoriæ clauſulæ indulti, inducunt proteſtationem defectus volũtatis in diſpoſit. ſequenti.*

9 *Reſeruatio noſtræ regulæ eſt ſpecialiter ſublata per indultum Sixti IV.*

9 *Regulæ noſtræ reſeruatio, iam vigebat de tempore Sixti IV.*

10 *Regulæ Cancell. renouantur cum antiquis moderationibus, & limitationibus.*

11 *Priuilegium decet eſſe perpetuum.*

12 *Poſteriores leges trahuntur ad priores.*

13 *Clauſula adiecta in lege antiqua, & interpretata, cenſetur repetita in lege noua interpretãte.*

14 *Priuilegium conceſſum cum derogatione regulæ de infirmis, non ceſſat morte eiuſdem Papæ concedentis.*

15 *Doctoribus, & magiſtris beneficia debita, non veniunt in reſeruatione beneficiorum, nec ſub expectatiuis, & num. 16.*

17 *Canonicatus Theologales Regni Franciæ, non veniunt ſub nominationibus.*

18 *Priuilegium cõceſſum perſonis priuilegiatis, nõ cenſetur ſublatũ per clauſulas derogatorias, Sicut nec conceſſa ad bonũ publicũ, & Eccl. vtil.*

19 *Concil. Triden. præſeruat qualitates Canonicatuum Doctoralium.*

20 *Princeps licet poſsit reuocare ſua priuilegia, ſine cauſa, non tamen debet, ſi eſt conceſſum perſonis benemeritis.*

21 *Multiplicatio clauſularum derogatoriarum multum operatur.*

22 *Indulta Canonicatuum Doctoralium tollunt prouiſiones Apoſtolicas.*

23 *Canonicatibus in Doctoralibus, non procedit regula de impetrantibus.*

24 *Argumentũ de maiori ad minus bene procedit.*

25 *Lex 24. tit. 3. lib. 1. recopil. Hiſpaniæ, quid diſponit circa iſtos Canonicatus Doctorales, & numero 26.*

27 *Intentionis Papæ non eſt comprehendere ſub regula noſtra Canonicatus Doctorales.*

28 *Indultum ſuper Canonicatibus Doctoralibus, eſt modici præiudicij.*

29 *Priuilegij pro non reuocatione eſt interpretatio facienda, & contrarium prætendens exactè probare debet. & num. 30.*

31 *Variatio minus præſumitur in PP. quã in alijs.*

32 *Papa debet eſſe conſtans, & immobilis ſicut lapis angularis, & ſicut polus in Cælo, & vnum dumtaxat calamum habere.*

32 *Papæ conuenit illud, ſemel loquutus eſt Deus, & quod ſcripſi ſcripſi.*

33 *Papa, & quilibet Princeps habere debet pedes plumbeos, vt non moueatur, nec de cupiditate notetur, & num. 34.*

35 *Papa minus præſumitur velle tollere indultum conceſſum ad inſtantiã, & preces Regũ.*

36 *Regibus propter illorum excellentiam ſemper defertur.*

37 *Priuilegium conceſſum ad inſtantiam Ambaſciatoris Regis, venientis ad præſtandam obedientiam, minus cenſetur derogatum.*

38 *Perſona illius, cuius contemplatione aliquid conceditur, potius conſideratur, quam illa cui conceditur,*

39 *Canonicatus Doctorales ſemper prouidentur à capitulis per concurſum, in quibuſcumque menſibus vacent.*

40 *Praxis, & obſeruantia præſtant optimam declarationem regulæ noſtræ.*

41 *Legum vera interpretatio à praxi ſumitur.*

42 *Indultum de Canonicatibus Doctoralibus non eſt conceſſum perſonæ particulari, ſed pluribus Regnis, & ſic minus cenſetur derogatum, & n. 43. & 44. & n. 46.*

Indultum

45 *Indultum Leonis X. ſimile huic, de quo agitur, fuit præſeruatum per Rotam a reſeruatione regulæ noſtræ.*
47 *Indultum conceſſum potius ad fauorem eligendorum, quam eligentium, non auſertur per regulam noſtram, & n. 48.*
49 *Priuilegia conceſſa in remunerationem laborum ſunt irreuocabilia, ſicut & conceſſa Dominis Rotæ Auditoribus, & n. 50.*
50 *Derogatum priuilegium minus præſumitur, quando deficit clauſula,* quorum tenores.
51 *Canonicatus Doctorales, vti beneficia Eccleſiaſtica qualificata, includi videntur ſub regula noſtra, & num. 55.*
52 *Regula noſtra reſeruat etiam beneficia electiua.*
53 *Electio Canonicorum Doctoralium, quamuis fieri debeat per Capitulum, confirmatio vero, an debeat ſpectare ad Papam, ſi vacant in menſibus reſeruatis.*
54 *Reſeruatio regulæ noſtræ multum diſtat ab expectatiuis.*
56 *Derogatio Generalis priuilegiorum habet vim ſpecialis expreſsionis, præſertim cum ſit per viam legis. & n. 57.*
58 *Rota ſemper tenet, quòd derogatio generalis cum clauſula* (quorum tenores) *ſufficiat.*
59 *Indultum Sixti IV. eſt derogatum per generales regulas, & nu. 69.*
60 *Regula 12. reuocatoria vnionum amplectitur vniones factas vigore indulti Sixti IV.*
61 *Sedes Apoſtolica conceſsit plures gratias de Canonicatibus Doctoralibus.*
62 *Papa nunquam concedit tantam poteſtatem ordinarijs, quòd maiorem ſibi non reſeruat. Nec poteſt manus ſucceſſorum ſuorum ligare.*
63 *Intentio Papæ deſumitur ex obſeruantia.*
64 *Praxis non ſeruat, quòd de iure non eſt.*
65 *Praxi ab antiqua nunquam eſt recedendum.*
66 *Leges tunc ſapiunt cum practicantur.*
67 *Iuſpatronatus ex priuilegio, quando non cenſetur ſublatum per regulam noſtram.*
68 *Reſponſio datur argumentis adductis ad hoc, quòd Canonicatus Doctorales includantur ſub reſeruatione, & n. 69.*
70 *Sacrilegium eſſet dubitare de poteſtate Papæ.*
71 *Intentionis de defectu Papæ licitum eſt diſputare.*
72 *Poteſtas, & voluntas requiritur in quolibet actu.*
73 *Voluntas, & poteſtas, ſi repugnant, nihil agitur.*
74 *Voluntati ſui ſucceſſoris, Papa legem imponere poteſt.*
75 *Ratio ſuadet, vt qui à ſucceſſoribus ſua mandata ſeruari deſiderat prædeceſſorum voluntatem cuſtodiat.*
76 *Papa ſibi ipſi iniuriam facit, cum decreta prædeceſſorum turbat.*
77 *Reuocat facilius Papa facta propria, quàm ſuorum prædeceſſorum, quæ cum maiori reuerentia cuſtodit.*
78 *Rota reſoluit, quòd collatio Canonicatus Magiſtralis debet fieri ſecundum indulta deſuper conceſſa, & quòd impetratio eſſet ſubreptia. & num. 79.*
80 *Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, ac lectiones Sacræ ſcripturæ, quòd prouideantur per concurſum, etiam noſtris temporibus concedit Sedes Apoſtolica.*
81 *Canonicatus lectionis Sacræ ſcripturæ, ſemper eſt Theologo conferendus, ab eo tamen, ad quem de iure antea collatio ſpectabat, & nu. 82. & 83.*
84 *Canonicatus Pœnitentiarius cadit ſub reſeruatione regulæ noſtræ, & n. 85.*
86 *Canonicatus lectionis Sacræ ſcripturæ in Hiſpania prouidentur, iuxta formã indulti Sixti IV. ac etiam in nonnullis Eccleſijs Collegiatis.*
87 *Tollerantia Papæ, & ſuperioris inducit diſpenſationem, & omnis actus iuſtificatur ex patientia ſuperiorum, nu. 88. & 89.*
90 *Canonicatus Doctoralis, quando vacat commendari debet.*
91 *Canonicus Doctoralis, ſeu Magiſtralis poteſt occupari ab Epiſcopo in ſuo ſeruitio.*
92 *Doctoralem ad Canonicatum oppoſitio, an tribuat aliquod ius conſiderabile.*
93 *Doctorales Canonici, an poſsint optare remiſſiuè.*

§. 2. gl. 9. vbi agitur de Canonicatibus Doctoralibus, & Magiſtralibus, &c.

1 SEQVITVR nunc inſpiciendum. An Canonicatus Doctorales, † & Magiſtrales, quæ in Hiſpania, in Regnis Caſtellę, Nauarre, & Granatę, ſunt conferendi per concurſum vni Magiſtro, vel Doctori, ſeu Licentiato in ſacra Theologia, & vni Doctori, vel Licentiato in iure Canonico, vel Ciuili graduatis, iuxta formam bullarum Sixti IV. Innocentij VIII. & Leonis X. comprehendantur in reſeruatione noſtrę regulæ?

Quod non includantur, ſed potius excepti cenſeantur in primis
2 apparet ex tenore † Bullę Sixti IV. ſub data Calen. Septembris anni 1474. vbi ſtatuit, quòd

quòd de duobus Canonicatibus, & totidem præbendis, qui primo per ceſſum, vel diceſſum, aut quamuis aliam dimiſſionem (extra Romanam Curiam) in quibuſuis menſibus ſimul, vel ſucceſſiuè vacabunt, etiam ſi diſpoſitioni Apoſtolicę ex quauis cauſa generaliter reſeruati forent, perpetuis futuris temporibus, quoties illos pro tempore, vacare contigerit, vnus in Theologia magiſter, ſeu Licentiatus, & alter in altero iurium Doctor, ſeu Licentiatus exiſtat, poſſit, & debeat, vna cum Capitulo cuiuslibet Eccleſiarum Cathedralium, ordinaria authoritate prouideri: perinde, ac ſi aliquæ expectatiuæ ſpeciales, vel generales reſeruationes & nominandis, ſeu nominatis conferendi facultates, & mandata à Papa, ſeu Sede Apoſtolica, ſeu alias eius authoritate, etiam Regum, Ducum, Principum, vel Prælatorum, aut quauis alia conſideratione, nullatenus emanaſſent, ſeu in poſterum emanarent. *Deinde paulo inferius ſubiungit.*

Et illis ordinaria dũtaxat authoritate, prouideri, & ſub prædictis, & quibuſuis alijs gratijs expectatiuis, ſpecialibus, vel generalib' reſeruationibus, & incorporationibus, exẽptionibus, & aliis conceſſis, & concedendis facultatibus non comprehendi, &c. Non obſtantibus præmiſſis, & generalibus. vel ſpecialibus reſeruationibus quorumcumque Canonicatuum, & præbendarum, ſeu beneficiorum Eccleſiaſticorum factis, ſeu faciendis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon per nos, & Sedem Apoſtolicam editis, & edendis, de quibus forſan ſpecialis, & expreſſa mentio habenda foret, & quas pro expreſſis haberi volumus, & illis in quantum effectui pręſentium pręiudicent, ſeu præiudicare poſſint derogamus. &c. *Poſtea adiungitur iterum.*

Quodque per quaſcumque litteras, ſeu cõceſſiones per nos, authoritate, & motu ſimilibus, etiam de Apoſtolicę ſedis plenitudine poteſtatis, & cum quibuſcumque clauſulis, derogatorijs, & antelationum prærogatiuis, quibuſuis perſonis, &c. niſi de cauſa ſtatuti noſtri huiuſmodi, mentio ſpecifica, & indiuidua fieret, non comprehendere, &c. *Cum decreto irritanti, & alijs pleniſſimis clauſulis.*

3 Deinde in indulto Innocentij VIII. † ad inſtantiam præclarę memoriæ Ferdinandi Regis, & Eliſabet Reginæ dictorum Regnorum obtento, inter alia fuit additum: quòd ſi contingeret aliquas perſonas, Canonicatus, & prębendas (pro graduatis huiuſmodi deputatos) pro tempore obtinentes, de licentia prædictorum Capitulorum, ad Romanam Curiam, accedere, & illas, ab hac luce diſcedere, Ordinarij, & Capitula Cathedralium huiuſmodi de eiſdem Canonicatibus, & præbendis per obitum talium, pro tempore vacantibus, alias iuxta formam litterarum Sixti prædeceſſoris, huiuſmodi liberè diſponere poſſent.

4 Poſtea in Bulla Leonis † X. ſub data vndecimo calẽdis Aprilis anno 9. hoc eſt ann. 1520. ad ſupplicationem Caroli V. Imperatoris, præuia pleniſſima narratiua dictorum indultorum Sixti IV. & Innocentij VIII. illa abundantiſſime confirmauit, ac corroborauit, & quoad Eccleſias prędictas Caſtellę, & Legionis Regnorum, quatenus eiſdem litteris contrauentum, & de Canonicatibus, & præbendis graduatorum huiuſmodi, qui ex tunc vacarunt, per Sedem Apoſtolicam prouiſum fuit, in priſtinum, & in eum, in quo illę, ac Ordinarij, & Capitula earum, ante huiuſmodi contrauentiones, & Apoſtolicas prouiſiones quomodolibet erant, ſtatum reſtituit, repoſuit, reualidauit, & plenarie reiintegrauit. & nihilominus pro potiori cautela præmiſſa omnia de nouo conceſſit.

Et quòd ſi dicti Canonicatus Magiſtrales, & Doctorales apud ſedem vacare contigeret, Ordinarij, & Capitula, iuxta dictam formam prouideant: ſic tamen, quòd ipſi electi infra quatuor menſes nouam prouiſionem deſuper ab eadem ſede impetrare, & deſuper litteras expedire, ac iura Camerę Apoſtolicæ ſoluere, teneantur.

5 Additur etiam, † quòd ſtatuto, & cõceſſioni huiuſmodi, & ordinationi, per quaſcũque regulas Cancellariæ, & alias litteras Apoſtolicas, etiam Sanctę Romanę Eccleſiæ Cardinalibus, hactenus, & pro tempore, etiam motu proprio, & alias quomodolibet conceſſas: etiam quoad conſenſum per eos præſtandum, ratione vacationis per obitum familiarium ſuorum, etiam quaſuis clauſulas generales, vel ſpeciales, & derogatorias, efficaciores, & inſolitas, ac etiam irritantia decreta, ſub quorumcumque verborum expreſſione, in ſe continentes, nullatenus derogatum ſit, nec cenſeatur eſſe, nec derogari poſſit. Necnon Canonicatus, & præbendæ huiuſmodi, etiam per nos, aut ſucceſſores noſtros, etiam de conſenſu Magiſtrorum, Licentiatorum, ſeu Doctorum, vt ſupra qualificatorum, ex quauis cauſa, etiam motu proprio, & conſiſtorialiter, aliqua, vel aliquibus penſionibus grauari, nec illorum fructus, vel aliquos eorum, alicui, vel aliquibus, etiam Cardinalibus concedi poſſint, niſi per trinas ordinariorum, & Capitulorum litteras, cum interuallo trium menſium inter datas accedat aſſenſus, & ſi ſecus actum fuerit huiuſmodi conceſſiones, nemini ſuffragentur, & Ordinarij, & Capitula pręfati, litteris derogatorijs

torijs parere minimè teneantur: ſed eis firmiter reſiſtere, & litterarum huiuſmodi executionem impedire: nec ratione reſiſtentiæ huiuſmodi, aliquibus cenſuris, ſeu pœnis Eccleſiaſticis innodari poſſint, cum clauſula ſublata, & alijs prægnantiſſimis, &c.

Vnde ſtantibus memoratis Apoſtolicis indultis, ad conferendum hos Canonicatus Magiſtrales, & Doctorales per cõcurſum, in quibuſcumque menſibus vacauerint, & diſponentibus, quòd per nullas reſeruationes ſpeciales, & generales, ſiue Regulas Cancellariç comprehenſi cenſeantur, habemus in terminis legem expreſſam, eo ipſo, quòd in regula noſtra nõ ſit expreſſa, & indiuidua derogatio de prædictis cõceſſionibus, Quia lex generalis numquam cenſetur com-
6 prehendere caſum priuilegiatum, † & ſpecialem. gloſſa 1. in l. fin. C. de ſilentiarijs, lib. 12. Baldus in l. non plures, n. 4., C. de Sacroſ. Eccleſijs. Caſſadorus deciſ. 6. num. 11. ſuper regulis. Simonet. de reſeruationibus, quæſt.
7 49. vbi in terminis ſpecialis indulti † loquitur, & dicit, quòd nunquam cenſetur ſublatum per regulas poſteriores reſeruatorias, & in quæſt. 87. num. 2. & per totam, & fuit reſolutum in Leodicen. Canonicatus de anno 1596. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, cum alijs allegatis ſupra in gl. 5. §. 3. de Vicarijs, num. 65. & ſequentibus, vbi pòſt Rotam reſoluimus regulam noſtram, hac de cauſa non comprehendere Vicarias Parrochialium annexarum Eccleſijs, & Monaſterijs, & alijs, de quibus ibi.

Et clauſulç fortiſſimç, & derogatoriç con-
8 tentç in dictis indultis inducunt † proteſtationem defectus voluntatis in diſpoſitione ſequenti, quamdiu de dictis indultis non ſit ſpecifica, & indiuidua mentio, vt per Bart. & alios in l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de legat. 3. nu. 3. cum ſequenti. Rota deciſ. 137. num. 4. & per totam, parte prima diuerſorum, & deciſ. 304. n. 4. & per totã. p. 2. diuerſ. vbi loquũtur illç deciſiones in fortiori caſu. Pariſius conſ. 41. nu. 26. lib. 4. Romanus conſ. 436. *quod indultum.* ſub nu. 9. verſ. *& ego iſtud.*

Maxime cum in dictis conceſſionibus Sixti IV. & Leonis X. excludantur in ſpecie re-
9 ſeruationes, † ratione menſium, vt ibi (*in quibuſcumque menſibus ſimul, vel ſucceſſiue vacabunt*) & ſic cũ regula noſtra reſeruatoria menſium, iam vigeret de tempore Sixti IV. ac fuerit iam modificata, & limita, quoad iſtos Canonicatus, & præbendas Doctorales, & Magiſtrales, ſemper cenſetur renouata, & ſuſcitata per omnes Papas ſucceſſores, cum eadẽ
10 limitatione, & † moderatione, vt dixi in gl. 5. §. 3. de Vicarijs, num. 73. & 74. Et quia de-
11 cet conceſſum à Principe beneficium † eſſe manſurum. cap. ſi cui nulla, de prębendis, lib. 6. cap. 1. in principio, de priuilegijs, lib. 6. regula decet 16. de regulis iuris, eodem libro. Rota deciſ. 33. numero tertio., & 13. de prębendis in antiquis. Cęſar de Graſſis deciſ. 1. nu. 7. & 8. de verbor. ſignificat. Simonet. de reſeruationibus, quęſt. 88. num. 5. & per totam, vbi bene.

12 Neque eſt nouum, vt poſteriores leges † ad priores trahantur, & è conuerſo. l. non eſt nouum 26. l. ideo. l. ſed & poſteriores 28. ff. de legibus.

Sicut etiam dicimus, quòd clauſula adie-
13 cta in l. antiqua, interpretata, † cenſetur repetita in l. noua interpretante. l. nihil. vbi notat Bart. ff. de coniungend. cum emancipat. liberis, Authentico de filijs ante dotalia, in fine, collatione 3. gloſſ. verbo *conſuetudine*, in clemen. ſtatutum, de electione, vbi notat Cardinalis, & communiter omnes. Caſſadorus deciſ. 6. numero vndecimo, ſuper regulis Cancellariæ. Pariſius conſ. 69. n. 34. lib. 3. Rota deciſ. 75. nu. 4. parte ſecunda diuerſorum.

Hinc ſi vnus Papa concedit priuilegium reſignãdi, etiam in articulo mortis, cum derogatione regulę de infirmis reſignantibus, quamuis deceſſerit ille Papa, & alius
14 dictam regulam renouauerit. † non propterea cenſetur derogatum d. priuilegium, vt tenuit Rota teſte Aragon. deciſ. 33. in manuſcriptis. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 12. q. fin. nu. 37. & 38.

Secundo, & principaliter quia dicta priuilegia habent quandam conformitatem
15 cum iure communi †, nam de iure communi non veniunt in reſeruatione beneficia debita Doctori, vel Magiſtro, vigore alicuius ſtatuti, vel conſuetudinis, cap. cum in Eccleſia tua 25. iuncta gloſſ. magna, in fine, de præbendis, lib. 6. Æneas de Falconibus in tract. de reſeruatione beneficiorum. q. 3. principali, numero 22.

Hinc in terminis iſtorum Canonicatuum, Magiſtralium, & Doctoralium, quòd non
16 comprehendantur ſub expectatiuis † firmat Gomezius in tracta. de expectatiuis, ſub nu. 93. verſ. *& pariter dicendum eſt in beneficijs Magiſtralibus. & Doctoralibus.*

Immo quòd reſeruatio ratione vacationis
17 in Curia † nõ capiat iſtos Canonicatus, vltra quod hoc expreſſe diſponitur in dictis indultis Innocentij VIII. & Leonis X. etiam tenet Couarr. in practicis quæſtionibus, ca. 36. ſub nu. 4. poſt medium, verſ. *ſimiliter.*

Similiter in Francia Canonic. Theologalis eſt ſemper prouidendus per ordinarium, & Capitulum, vni Theologo, in quocumque menſe vacauerit, nec quoad hoc locum habent menſes aſſignati, nominatis, & graduatis,

tis,vt ſancitur in rubrica de collationibus.§. 1.& ibi per Rebuffum in verbo,(*Theologalem*) & verbo (*teneantur*.)

Ad hoc facit,quòd per clauſulas derogato-
18 rias † nunquã cenſetur ſublatum priuilegiũ conceſſum perſonis, alias priuilegiatis, niſi de tali priuilegio fiat ſpecifica mentio. Romanus conſ. 436. incipit, *quod indultum*, ſub num. 11. verſ. *quinta principalis ratio*. & conſ. 327. *iſtæ ſunt*. ſub num. 8. verſ. *ſecundo reſpondeo*. & ibi additio Romani, ſub littera F. Grammaticus, deciſ. 20. numero quarto, & quinto, cum ſequentibus. Decius conſ. 165. *viſo tenore*, num. 4. Sicut nec cenſetur ſublatum indultum concernens bonum publicum, & Eccleſiarum vtilitatem. Ferret. late conſ. 32.nu. 50.51.& 52.

19 Tertio & principaliter quia Concil. †Tridentinũ ſeſſ.26.de reformatione,cap. 5. verſ. *Item in præbendis*. poſtquam dixerat, quòd omnino ſeruentur leges, & conditiones contentæ in fundationibus beneficiorum, vt in huiuſmodi Canonicatibus enixius ſeruarentur,adiunxit hęc verba. *Idem in præbendis Theologalibus, Magiſtralibus, & Doctoralibus quandocumque conſtituta fuerint, obſeruetur, vt eorum qualitatibus, vel ordinibus, nihil in illa prouiſione detrahatur, & aliter facta prouiſio ſubreptitia cenſeatur*; ergo cum memorati Canonicatus Doctorales fuerint à Sixto IV. fundati cum expreſſa lege, quòd numquam comprehendantur ſub reſeruationibus, ſed ſemper conferantur per concurſum,& electionem ab ordinario,& Capitulo cuiuslibet Cathedralis, erit iſta lex ſeruanda, prout in Sacro Tridentino Concilio ſancitur: & conſequenter, ex expreſſa Concilij Tridentini diſpoſitione,ſub reſeruatione noſtræ regulæ,non comprehenduntur.

Accedit, quòd quamuis Principes poſſint reuocare ſua priuilegia: etiam ſine cauſa. Felinus in cap. quæ in Eccleſiarum,num.51. de conſtitutionibus. Tamen quando Prin-
20 ceps alicui † benemerito conceſſit priuilegium,non poteſt illud ſine cauſa auferre. Baldus in l.quæ ex relationibus, notab. 3. C. de legibus. Curtius Iunior conſ. 174. num. 4. Decius conſ. 186. *in cauſa Communitatis*.nu.4. verſ. *ſed tamen his*. & conſ. 192. *& pro tenui*. numero ſeptimo. cum ergo dicta priuilegia ſint conceſſa ad fauorem benemeritorum, & perſonarum qualificatarum,non eſt dicendum eſſe de intentione Papę velle illa reuocare.

Quarto quia in dictis Bullis Sixti Quarti, Innocentij Octaui,& Leonis Decimi,multoties, & pluſquam ſepties,dicitur,& repetitur,quòd omnes prouiſiones factas per ipſos Papas, ſeu alios ſucceſſores, vel à Sede Apoſtolica de prædictis Canonicatibus ſint irritę, & nullę,&c. ac propterea di-
21 cta multiplicatio, ac cumulatio † verborum, & clauſularum derogatoriarũ multum operatur, vt per regulam noſtram non cenſeatur derogatum prædictis indultis,vt bene tradit Ioannes Selua de beneficio, tertia parte, quæſt. 14. numero 35. vbi loquitur in terminis dictarum clauſularum. Pariſius conſ.42. numero 27. libro quarto. Rota deciſ. 137. numero ſeptimo,parte prima diuerſorum,& dicam in gloſſa 36.

Nec poteſt dici, quòd prædictę bullæ non
22 comprehendant prouiſiones † Apoſtolicas, & ceſſet potiſſimum fundamentum,quo nititur Rota ad tenendum,quod beneficia patrimonialia includantur ſub reſeruatione noſtræ regulæ; vt diximus in §.præcedenti, ex eo, quòd indulta Apoſtolica conceſſa ad prouidendum beneficia patrimonialia, non tollunt prouiſiones factas per ipſos Papas, vt tenuit Rota in vna Romana Caſalis 23.Octobris 1574.coram Robuſterio,& in cauſa Calagurritana Beneficij de Arriola 24. Ianuarij 1596. coram R.P.D. meo Pegna, & vide quę dicam in gloſſa finali, quęſt. 2.

Quinto quia regula Cancellarię 31. de impetrantibus beneficia
23 per obitum fam. Cardinalium † minime locum habet in his Canonicatibus Doctoralibus, & Magiſtralibus, vt in Bulla Leonis X. ſuperius mentionata cauetur,ibi,*per quaſcumque regulas Cancellariæ, & alias litteras Apoſtolicas Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus hactenus,& pro tempore, etiam motu proprio, & alias quomodolibet conceſſas, etiam quoad conſenſum per eos præſtandum, ratione vacationis per obitum familiarium ſuorum, &c. nullatenus derogatum ſit*: ſi igitur dicta regula 31. conceſſa ad fauorem Cardinalium,ceſſat in caſu noſtro, prout ceſſare notiſſimum eſt, præſertim cum in illa nullę adſint derogationes, quę poſſint mouere difficultatem, an derogent dicto priuilegio, vel non: multo magis ceſſare debet noſtra regula reſeruatoria,quę non comprehendit Cardinales,ſed illos ſaluat, & excipit, vt in ea legitur, & late,Deo dante,dicemus in gloſſ. 24.ſumpto ar-
24 gumento a maiori ad minus, † quod in iure validum eſt. cap. licet vniuerſis, & ibi gloſſa verbo *multo minus*. de teſtibus.l.nec ex vera.C.de acquirend.poſſeſſione. l. 1. C. de negoc. geſtis, Euerardus in loco a maiori,n. 1. cum ſequentibus.

25 Sexto accedat pragmatica † illarum partium, quę eſt lex 24. titulo 3. libro primo recopilationis, vbi dicitur, quòd per conceſſiones Apoſtolicas omnibus Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum eſt indulta facultas prouidẽdi dictos Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales,

ſtrales, ſi contingat impetrari à ſede Apoſtolica aliquem ex dictis Canonicatibus Doctoralibus, & Magiſtralibus, vel reſignari, vel aliquam penſionem ſuper illo reſeruari, Capitula non tradant poſſeſſionem, nec adimpleant, ſed ſupplicent Sanctiſſ. D. N. à tali prouiſione, vel reſeruatione penſionis, ac interim ſuperſedeant in executione litterarũ Apoſtolicarum. Prout etiam continetur expreſſe in bulla Leonis X. ſuperius relata

26 † ad finem, & tradit Couarru. in practicis quæſtionibus, cap. 36. num. 9. ad fin. verſ. *eadem ratione non admittuntur*. & num. 10. in fine, verſ. *quinto illud eſt ſatis expeditum*. de cuius pragmatice validitate non diſputo.

Septimo quia ex prędictis ſatis apparet, quòd non ſit de intentione

27 † Papæ comprehendere in reſeruatione noſtræ regulæ hos Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales: In reſeruationibus autem non veniunt beneficia, quæ Papa grauare non intendit, vt docuit Gaſpar de Peruſio in tracta. de reſeruationibus, cap. 2. num. 5. in fine. Æneas de Falconibus in eodem tracta. q. 3. principali, numer. 7. Rota d. deciſ. 137. num. 4. & per totam, par. 1. diuerſorum, & deciſ. 34. num. 4. par. 2.

Et multo minus cum dictorum indultorũ

28 conceſſio ſit modici præiudicij, † quia conceſſio ad duo beneficia in qualibet Cathedrali illorum Regnorum, eſt modica, cũ in qualibet diœceſi adſint pluſquam duo millia beneficia, vt in alio ſimili caſu benè conſiderauit Paulus Pariſius conſ. 42. n. 2. & 3. lib. 4.

Octauo quia licet ex ſupra adductis res appareat clara; nihilominus quando aliquo modo eſſet dubia, in dubio ſit præſumptio pro non reuocatione

29 † memoratorum priuilegiorum, gloſſ. in ſumma ad finem, verſ. *item in dubio*. 25. quęſt. 2. Federicus de Senis conſ. 133. prope finem, verſ. *item in dubio*. Ancharan. conſ. 161. num. 3. Paulus Caſtren. conſ. 258. col. vltima, verſ. *vnde in dubio*. lib. 1. Romanus conſ. 237. num. 1. verſ. *eſt enim*. Calderinus conſ. 11. circa finem, verſ. *præterea negari non poteſt*. ſub titulo de priuilegijs. Cardinalis conſ. 52. nu. 6. circa medium, verſic. *item poſito*. Decius conſ. 371. num. 12. 18. & 19. & conſ. 380. num. 24. & 25. libro 3. Alciatus reſponſo 19. num. 4. Pariſius conſ. 61. num. fin. lib. 2. qui omnes vtrobique firmant reuocationem priuilegij non præſumi, niſi expreſſe de illa con-

30 ſtet, & ad illam probandum exactam † requiri probationem. Rota deciſ. 139. num. 5. & 6. parte ſecunda diuerſorum. Menochius de præſumptionibus, lib. 6. præſumpt. 37. nu. 7. Rota deciſ. 468. num. 1. & per totam. p. 2. diuerſorum.

Conducit etiam, quòd in principe, & Pa-

31 pa multo magis eſt reprobata variatio, † quam in alijs, ne quod hodie concedit cras tollat. Rota deciſ. 33. num. 17. & 18. de præbendis in antiquis, Io. Monac. in c. 1. n. 21. de conceſſ. præbendę, in 6. Et debet eſſe con-

32 ſtãs, & immobilis ſicut lapis † angularis, & ſicut Polus in Cœlo, & vnum dumtaxat calamum, & vnam linguam habere, & non plures. Philippus Probus in regula fruſtra, 75. num. 5. de regul. iuris. in 6. Martinus Laudentis in tractat. de principibus. quæſt. 258. Burſatus conſ. 76. libro primo. Flaminius Pariſius in tracta. de reſignat. beneficiorum, lib. 3. quæſt. 18. num. 92. Rolandus a Valle poſt Bal. & alios conſ. 13. n. 54. 55. 57. & 58. vol. 3. vbi etiam dicit, quòd Papæ cõuenit illud (*ſemel loquutus eſt Deus,*) & (*quod ſcripſi ſcripſi;*) & illud (*quæ proceſſerunt de labijs, meis non faciam irrita.*) Probus vbi ſupra. d. nu. 5.

Debet etiam Papa, ſeu Princeps habere

33 pedes plumbeos, non plumeos, † vt non moueatur. Ioannes Monachus in regula, in generali 81. num. 8. de reg. iur. in 6. & Probus in regula fruſtra 75. num. 5. eodem titulo. Decius conſilio 292. in fin. Gomezius in proœmio regularum Cancellariæ, quæſt. 2. ſub numero 14. ante medium, verſ. *neque obſtat quod regulæ non publicentur*.

Hinc dixit Rota deciſ. 59. incipit, *vtrum ſi Papa*, de conceſſ. præbend. in antiquis, loquens in materia reſeruationis, quòd ſemper eſt talis interpretatio facienda, itaut mi-

34 nime Papa, de auaritia, ſeu cupiditate † notetur, refert etiam Simonet. in tracta. de reſeruationibus, q. 88. nu. 3.

PREMAXIME cũ antedicta indulta, fuerint conceſſa ad inſtantiam Imperatoris Caroli V. & aliorum Regum, & Reginæ Hiſpanię, ac proinde minus eſt præſumendum voluiſſe Papam illis derogare, in læſionem

35 † dicti Imperatoris, & Regum ſupplicantiũ, quibus propter eorum excellentiam ſemper

36 defertur, † & præſeruati cenſentur, cap. fin. in principio, de officio delegat. lib. 6. ibi, *Regibus, & Reginis, qui ſicut dignitatis altitudine præminent, ſic prærogatiua gratiæ ipſos conuenit anteferri, dumtaxat exceptis*. cap. ne aliqui, de priuileg. lib. 6. capit. ſolite, ibi, *Regi tamquam præcellenti*. de maioritate, & obedientia, plenè per Mandoſium in regula 11. q. finali per totam, & dicemus in gloſſa 24. ad finem. Pro quo facit bene conſilium Pariſij 42. num. 4. & 6. & 20. libro 4. vbi pro ſuſtinendo alio ſimili indulto conferendi, ponde-

37 rauit, quòd fuerat conceſſum † ad inſtantiam Ambaſciatoris Regis, ad præſtandum obedientiam ſedi Apoſtolicæ, venientis.

Potius namque eſt conſideranda perſona

38 illius, cuius contemplatione † aliquid Papa concedit, quàm illa, cui conceditur, vt per

tex.

tex. in c. & dixi, de conſacrat. diſt. 1. & poſt
Archidiaconum, quem allegat, ſcripſit Ioannes de Lignano in ſuo tractatu, de cenſura
Eccleſiaſtica. §. 16. numero quinto.

Nono quia ſic paſſim practicari videmus in prouiſionibus dictorum
39 Canonicatuum; nam omnes prouidentur † ſecundum formam dictorum indultorum Sixti IV. Innocentij VIII. & Leonis X. & quamuis vacent in menſibus reſeruatis, nuſquam prouidentur à ſede Apoſtolica: quæ praxis,
40 &† obſeruãtia præſtat noſtræ regulę optimã declarationem, & intellectum, quoniam ve-
41 ra legum interpretatio à praxi ſumitur† teſte Baldo in cap. 1. in principio, num. 2. de feudis ſine culpa non amitten. in vſibus feudorum. Hippolytus de Marſilijs in praxi criminali in principio, numero tertio cum alijs adductis in §. proximo præcedenti, num. 41. cum ſeqq. & inferius in hoc §. ex n. 64.

Denique quia hoc indultum non eſt conceſſum alicui perſonæ, nec Eccleſiæ particulari, ſed omnibus Regnis, & prouincijs† Caſtellæ, Nauarræ, & Gra-
42 natæ, & ſic forſan dici poteſt, quòd nõ ſit priuilegium particulare, ſed ſtatutum, ſeu conſtitutio vniuerſalis, quoad omnes Eccleſias Cathedrales illorum Regnorum, & Prouinciarum. Quo fit, vt in derogatione priuilegiorum quibuſuis perſonis, & Collegijs conceſſorum per regulam noſtram facta, minime comprehendi videantur præfata indultã †vniuerſalia, quoad omnes Eccleſias Cathe-
43 drales, tot Regnorum, & Prouinciarum, quia veriſimilius eſt, quòd Papa potius voluerit grauare perſonas particulares, vel aliqua Collegia, quam tot Regna, ac illorum vniuerſas Cathedrales, † Ioan. Monachus in
44 regula, in generali 81. numero 22. de regulis iuris in 6.

Vnde fuit reſolutum † in vna Militenſis
45 beneficij Sancti Marci 10. Iulij 1594. coram R.P.D. meo Pegna, quòd quodam Iudultum ſimile, conceſſum à Leone X. habitatoribus, & Populo Inſulę Militenſis, vt perpetuis futuris temporibus, Eccleſiaſtica beneficia ciuitatis, & diœceſis Militen. in quibuſcumque menſibus vacantia, non niſi clericis originarijs, aut Epiſcopi pro tempore, exiſtentibus, familiaribus, etiam conſanguineis, cõferant: non obſtante quacumque reſeruatione, in genere, vel in ſpecie per regulas Cancellariæ, &c. non eſſe derogatum per regulam noſtrã, Quia illa non comprehendit Indulta, quæ cõ
46 munitatibus, ſeu vniuerſitatibus concedentur. †Rom. conſ. 400. incipit, *quæritur*. nu. 7. & conſ. 436. incipit, *quod indultum*, verbo *perſonis*. vbi etiã dicit, quòd in terminis eiuſdẽ indulti fuerat idem alias reſolutũ corã Grop- perio Rotæ Auditore die 27. Octobris 1561.

Subdit etiam eadem deciſio, quòd placuit Dominis alia ratio, ſcilicet, quòd dictum indultum eſſet conceſſum ad fauorem eligen
47 dorum, † & non eligentium, & quòd regula noſtra ſolum reuocat indulta conceſſa fauore eligentium, & non fauore eligendorum.

A fortiori igitur in caſu noſtro non cenſentur derogata dicta indulta: Tum quia ſunt conceſſa non vni Communitati, & Vniuerſitati; ſed etiam tot Regnis, & Prouincijs Hiſpaniæ; Tum etiam quia non fuerunt conceſſa ad fauorem Epiſcoporum, & Capitulorum eligentium, & prouidentium, ſed ad fauorem dictarum perſonarum graduatarum,
48 † & qualificatarum, necnon ipſarum Eccleſiarum, & omnium Regnorum, & minus præſumitur velle Papam præiudicare pluribus, quàm vni. Gomezius de expectatiuis, numero 48.

Præſertim quia negari non poteſt, quòd potiſſima cauſa, quæ mouit etiam Papas ad concedendum dd. priuilegia, fuit etiã ob remunerationẽ laborum dictorum Canonicorum Doctoralium, & Magiſtralium, qui pro vtilitate communi inſudarunt, & quotidie la borant. At vero priuilegia conceſſa in remu
49 nerationem laborum ſunt irreuocabilia, †vt pulchre docuit Romanus conſ. 436. incipit. *quod indultum*. num. 14. verſ. *ſeptima ratio*. vbi loquitur de priuilegijs conceſſis Dominis
50 Rotæ † Auditoribus. Rebuff. in concordata in præfatione, ad rubricam de collationibus ante finem, verſ. *Item quando priuilegium conceſſum eſt ob remunerationem.*

Accedat etiam, quòd regula noſtra, quamuis contineat clauſulas fortes derogatorias, non tamen continet clauſulam, *quorum tenores pro expreſſis*, &c. Et ſic minus cenſetur comprehenſum indultum de quo agitur, per ea, quæ dicam in gl. 36. nu. 23. & 24. cum ſequentibus.

Cæterum pro cõtraria parte, nempe, quòd prædicti Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales includantur in reſeruatione noſtrę regulæ, ſuaderi poteſt ex his, quæ ſequuntur.

Primo quia dicti Canonicatus ſunt bene-
51 ficia Eccleſiaſtica, † & conſequenter quantocumque ſint qualificata, ex eo, quod Doctoribus, Magiſtris, ſeu Licentiatis in Theologia, vel iure Pontificio, aut Cęſareo graduatis, & perſonis qualificatis, ſint conferendi: nihilominus verba ampliſſima noſtræ regulę ſunt apta illos comprehendere, dum reſeruat omnia beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, qualitercumque qualificata, &c.

Secundo quia nihil intereſt, quòd prædicti Canonicatus cõferantur per concurſum, & electionem. Tum quia regula noſtra reſer-

uat,

52 uiat etiam beneficia electiua, † vt in illis lis verbis *ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem pertinentia, &c.* Tum etiam quia nullum ſequitur inconueniens, quòd prouideantur huiuſmodi Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales per concurſum;
53 † & examen publicum, & nihilominus facta electione per Epiſcopum, & Capitulum, collatio ſpectet ad Papam, vt in parrochialibus ſancitur per Concil. Tridentinum. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. poſt medium, & paſſim ſeruari videmus, & diximus in gloſſa 6. verbo, *cum cura, &c.* Ac etiam in iſtis Canonicatibus vacantibus apud Sedem, declarat Bulla Innocentij Octaui, vt ſupra numero tertio.

Tertio, quia nihil facit dicere, quòd huiuſmodi Canonicatus, & beneficia conferenda perſonis graduatis, & qualificatis, non veniant in reſeruatione, vt per Æneam de Falconibus, de reſeruatione beneficiorum. q. 3. principali. num. 22.

Neque etiam comprehendantur in expectatiuis, vt per Gomezium de expectatiuis, ſub numero 93. cum allegatis in 2. fundam. contrariæ partis.

Quoniam hoc quidem admitto; nego tamen, non comprehendi ſub generali, & ampliſſima reſeruatione regulæ noſtræ, in qua
54 longe diſpar † ratio militat. Nam Æneas de Falconibus loquitur de ſimplici reſeruatione beneficiorum, regula vero noſtra loquitur de prægnantiſſima reſeruatione omnium beneficiorum, quomodocumque qualificatorum. Item Gomezius, vbi ſupra loquitur de expectatiuis, hoc eſt reſeruationibus ſpecialibus ad fauorem certæ perſonæ factis, quæ reſeruationes ſunt odioſę, & ſtricte interpretandę; Vltra quod non habeant verba ſic lata, & vniuerſalia; Iſta tamen regula procedit in generali reſeruatione, non ad fauorem certę perſonæ; ſed vt pauperibus clericis, & alijs benemeritis perſonis prouideri poſſit, quæ quidem reſeruatio eſt fauorabilis, & potius amplianda, vt diximus in §. 6. proęmiali.

Quarto, quia omnia priuilegia conceſſa per Sixtum Quartum, Innocentium Octauum, & Leonem Decimum, quantumcumq;
55 ampla, & lata, videntur † reuocata per regulam noſtram, & eius ampliſsima verba, dum dicit. [Nec conſuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas: necnon priuilegia, & indulta Apoſtolica circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficijs, aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus numquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs Decretis, quibuſuis perſonis, & Collegijs, cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus, quomodolibet conceſſa, aduerſus reſeruationem huiuſmodi, minime ſuffragari.]

Cum igitur derogationes noſtræ regulæ ſint valde vniuerſales, & prægnantes, & apta comprehendere dicta priuilegia, ſuper pręfatis Canonicatibus conceſſa; Pręſertim quia derogat quibuſcumque indultis, quibuſuis Collegijs, cuiuſcumque dignitatis, & qualitatis, &c. conceſsis: proculdubio videtur quòd reſeruatio regulæ noſtræ capiat prædicta priuilegia. Nam generalis derogatio priuilegiorum habet
56 vim ſpecialis † expreſsionis, etiam in caſibus, vbi ſpecifica derogatio requiritur Rota deciſione vndecima, iuncta additione Papazon. numero quarto de prębend. in nouis. l. ſi duo 51. in fine. ff. de adminiſtration. tutor. Caputaquen. deciſione 296. numero 2. parte ſecunda, & diximus in principio huius gloſſę à numero vigeſimoſecundo cum ſequentibus, & latius dicam, volente Deo, in gloſſa 36.

Pręſertim cum conceſsiones Sixti Quarti, Innocentij Octaui, & Leonis Decimi non ſint per viam legis generalis, & ſic non inueniuntur in bullario, nec ex proprio motu: ſed ad inſtantiam certarum perſonarum ſupplicantium: Noſtra vero regula ſit facta proprio motu, & per viam legis generalis, vt diximus in §. ſexto proęmiali: quo ca-
57 ſu, à fortiori remouet † omnia prædicta priuilegia, quamuis de illis expreſſa mentio non fiat, eo ipſo, quod vult, quòd nulla priuilegia, & indulta Apoſtolica, &c. aduerſus huiuſmodi reſeruationem ſuffragentur, vt bene diſtinguit, contrarias opiniones concordando Ripa in cap. 1. num. 55. de reſcriptis. Ruinus conſ. 226. numero 12. & conſ. 228. numero quarto. verſ. *ſecunda ratio.* libro primo. Menochius de pręſumptionibus, libro ſexto, præſumptione 40. numero 22. 23. 24. & 25. Ioannes Selua de beneficio, tertia parte. quæſtione decimaquarta. numero decimoquarto. verſic. *ad iſtud*: & numero decimonono. & plenius dicam in dicta gloſſa 36.
58 Ideo Rota tenet, † quòd ſufficiat derogatio generalis, quando adiecta eſt clauſula, non ſolum, *derogatoria*, ſed etiam *derogatoriarum derogatoria, quorum tenores, de verbo ad verbum haberi volumus pro expreſſis*, etiam ſi huiuſmodi derogatio non ſit adiecta per viam legis generalis, ſed ſolum per viam diſpoſitionis, & gratiæ particularis, ſequendo conſilium Anton. de Butrio

2. in fine, & alios hanc opinionem tenentes, vt per Antonium Gabrielem libro ſexto communium opinionum, titulo de clauſulis, concluſione quinta, numero primo, & ſequenti, teſte Puteo deciſione 109. *in vna Zamoren.* numero 3. libro 1. & nouiſſimè fuit reſolutum in vna Papien. fructuum 2. Februarij 1601. coram R. P. D. meo Lancellotto, vbi dicitur, quòd ſæpius Rota canonizauit dictum conſ. 2. Anton. de Butrio, quòd dicta clauſula, (*quorum tenores*) in qualibet gratia habeat vim ſpecificæ, & indiuiduę derogationis, de quo etiam dicam in gloſſa 36.

Et denique in proprijs terminis noſtris, quòd per dictam clauſulam, ſit derogatū in-
59 dultū † Sixti IV. cōcedens duos Canonicatus pro Theologo, & Canoniſta, etiam in gratia particulari, fuit reſolutum in Rota in vna Abulen. Canonicatus, & præbendæ de menſe Martij ann. 1546. teſte Mohedano deciſione vigeſima, alias deciſione prima, de reſcriptis.

Quinimo, & quòd magìs eſt, ipſamet deciſio in numero 2. videtur decidere caſum noſtrum, dum dicit verba huiuſmodi, *& concluſum fuit etiam, quòd Papa Sixtus concesſerit priuilegium Hiſpaniarum, per viam priuilegij, & ſic per regulas generales cenſetur eſſe derogatum.* ergo per regulam noſtram generalem eſt derogatum.

Item quia regula Cancellariæ 12. de reuocatione vnionum amplectitur ſuppreſſiones factas, vigore indulti Sixti Quarti pro
60 iſtis † Theologo, & Canoniſta. Mohedanus deciſione 2. de conſtitutionibus, aliàs deciſione 21.

Rurſus quia conſtat fuiſſe conceſſas plures gratias, ſaltim de tempore antiquo, contra dicta indulta per Sedem Apoſtoli-
61 cam, † contra formam dictorum priuilegiorum, vt legitur per Mohedanum deciſione 1. & deciſione 34. ſub titulo de prębendis. Puteum deciſ. 263. li. 3. licet in illo caſu non obtinuit impetrans, ex eo, quòd de tempore impetrationis fuerat ius ad rem quæſitum electo per Capitulum.

Nunquam enim Papa tantam concedit poteſtatem Ordinarijs, neque Capitulo,
62 quòd ſibi maiorem † non reſeruet. c. dudum 14. verſ. *nos igitur.* de prębend. libro ſexto. Nec poteſt ſuorum ſucceſſorum manus ligare. cap. fin. in fine, de reſcriptis. lib. 6. Rota deciſ. 16. num. 2. de prębendis, in antiquioribus Beſigneti. Lapus allegatione 84. num. 4. cum allegatis in §. 2. proœmiali noſtræ regulę.

opinio auctoris.

His tamen non obſtantibus, prima opinio negatiua, quòd ſub reſeruatione noſtræ regulę non comprehendantur Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, prouidendi iuxta formam indultorum Sixti Quarti, Innocentij Octaui & Leonis Decimi, vti verior, eſt tenēda, prout eam communis vſus, ac praxis vniuerſalis amplectitur, quæ quidem praxis, & obſeruan-
63 tia inducit declarationem intentionis † Sanctiſſimi, vt reſeruati non ſint, argum. l. ſeruus plurium. §. fin. ff. de legat. 3. l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de regul. iuris. Aim. conſ. 101. num. 4. & conſ. 211. nu. 8. Rota deciſione 503. numero 2. & deciſione 571. num. 3. parte 1. diuerſorum.

Aliter namque non ſeruaretur in praxi,
64 † niſi ita eſſet de iure, quia quod lege non cauetur, in praxi non ſeruatur. Baldus in cap. nihil. ſub numer. 15. verſ. *Item quod lege*, de electione. Ludouicus Gomezius in regula de annali, quæſt. 52. num. 2. verſ. *Nam vt inquit Baldus*, & dixi in §. pręcedenti. num. 41. cum ſequentibus.

Nam ab antiqua praxi numquam eſt rece-
65 dendum. † l. illud vſitatiſſimum eſt 19. vbi not. Baldus ff. de excuſation. tutor.

Et leges tunc ſapiunt, & bene interpre-
66 tantur, cum practicantur, quia fructus † ex arboribus colliguntur. Auctor eſt ipſe Baldus in cap. ex tenore 35. num. 2. in fine. verſ. *Item ibi theorica*, de teſtibus. Felinus ibidem numero ſecundo poſt principium. Gomezius in regula de infirmis reſignan. in principio proęmij, licet minus bene alleget Baldum in cap. ex tenore, de reſcriptis: tradit etiam plura in propoſito (licet de prædictis non meminerit) Euerardus in loco ab vſitato, ſeu à ſolitis, vbi ex numero ſecundo vſque ad numer. 14. quinquagintaquinque illationes facit.

Vnde cum ex obſeruantia, & praxi habeamus interpretationem mentis Papæ, & regulæ noſtrę, vt non capiat hos Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, nec cenſeantur derogata præfata priuilegia Sixti IV. & aliorum Pontificum, in quo tota iacebat difficultas, hoc ſolum mittit falcem ad radicem.

Maxime ſtante diſpoſitione Concilij Tridentini in dicto cap. quinto, ſeſſione 25. de reformatione, de quo in 3. motiuo primæ partis, & alijs rationibus pro illa parte adductis.

Item quia pro reſolutione huius articuli ſufficit dicta deciſio, & ſententia Rotæ, ſemel, & iterum facta in dicta cauſa Meliten. ex quo non ſolum militat in caſu noſtro eadem ratio; ſed etiam fortior, & maior, prout etiam optime verificantur hic fundamenta dictarum deciſionum, quæ ſuperius recitaui.

Accedāt etiam pro confirmatione ea, quę

dicimus

dicimus in gloſſa 18. circa finem, numero
67 90.& 91.de priuilegio † conceſſo ad pręſen-
tandum, perinde ac ſi competeret Iuſpa-
tronatus ex fundatione, & dotatione, cum
alijs clauſulis, ibi mentionatis, quòd non
cenſeatur derogatum per regulam noſtram,
vt in deciſione 137.parte prima diuerſor. &
in deciſione 304. parte ſecunda diuerſorum
continetur: & ſic à fortiori non ſunt dero-
gata priuilegia, de quibus agimus, cum
ampliores, & efficaciores clauſulas conti-
neant.

68 Neque obſtant † adducta pro parte
affirmatiua. Nam ad
primum, ſecundum, & tertium fundamen-
tum reſpondetur, omnia illa ceſſare extan-
tibus priuilegijs Sixti IV. & aliorum Ponti-
ficum.

Reſpō ſio ad contraria fundamenta.

Ad quartum motiuum de reuocatione
priuilegiorum, reſpondetur, quòd non ſint re
uocata, nec modificata dicta priuilegia, ex
rationibus iam traditis, & pręcipue ex his,
quæ adducit dicta deciſio 137. numero ſe-
cundo, & ſequentibus, parte prima diuer-
ſorum.

Maxime quia in dictis indultis eſt ampliſ-
ſima derogatio regularum Cancellarię, & re
ſeruationum generalium, & ideo nihil refert,
quòd regula noſtra ſit facta per viam legis.

Neq; obſtat deciſio prima Mohedani ſub
titulo de reſcriptis, cum alijs allegatis: quo-
69 niam reſpondeo, † dictam deciſionem pri-
mam, neque alias deciſiones ipſius Mohe-
dani, & Putei, non loqui ad effectum re-
ſeruationis, de quo in regula noſtra: Nec
quando apparet de veriſimili intentione
Papæ, nolentis comprehendere ſub reſerua-
tionibus præfatos Canonicatus, vt apparet
in caſu noſtro ad ſupradicta: Nec agimus
nunc de poteſtate Papæ, ſi poſſit conferre
dictos Canonicatus, quòd ſacrilegium, &
70 hæreticum eſſet. † l.ſecunda.C.de crimine
ſacrilegij.capitul.ſi quis ſuadente.§. qui au-
tem 17.quæſtione quarta. Lambertinus de
Iurepatronat.libro primo, parte prima, quę
ſtione octaua, articulo quarto, numero pri-
mo: ſed de illius intentionis, & voluntatis
71 † defectu, quia non ſufficit poſſe facere,
niſi vellit facere. Nam ad validitatem cu-
iuſlibet actus requiritur vtrumque, videli-
72 cet poteſtas, & voluntas. † Baldus in L.om-
ne verbum, numero 8.C.communia, de lega-
tis. Alexan.conſ.52.num.30. lib. 4. Mando-
ſius in regula 13.quęſt.8.num.2.in noua im-
preſſione. Rota deciſ.525.n.2.parte prima.
diuerſorum. Et quando voluntas, & poteſtas
73 ad inuicem repugnant, † nihil agitur. cap.
cum ſuper, de officio delegati. Franciſcus
Pauinus in tractatu de officio, & poteſtate
Capituli ſede vacante, pręludio 4.num.10.

In noſtro vero caſu, negari non poteſt,
quòd non deficiat defectus intentionis Pon-
tificis Maximi, ex ſupradictis, ac proinde
non obſtat, quòd Papa non poſſit ligare ma-
nus ſucceſſorum, ſeu illis legem imponere,
quia non imponit legem poteſtati, ſed vo-
74 luntati. † Rota deciſione ſupra allegata
137. numero octauo, parte prima diuerſo-
rum.

Ad quod bene facit text.in capitulo Iuſti-
tiæ 25. quæſtione prima, dum dicit: *Iuſti-
tiæ, ac rationis ordo ſuadet, vt qui à ſucceſſori-*
75 *bus ſua mandata ſeruari † deſiderant, prædeceſſo-
ris ſui proculdubio voluntatem, & ſtatuta cuſto-
diant.* tex. etiam in cap. ſi ea deſtruerem,
& in capitulo Inſtitutionis. capit. quòd ve-
ro 25. quæſtione ſecunda, vbi probatur,
quòd Papa ſibi ipſi iniuriam faciat, cum de-
76 creta prædeceſſorum † turbat, ac priuile-
gia tollit; & ponderat latè Romanus conſ.
327. incipit, *iſtæ ſunt rationes*, numero tertio,
& quarto.

Ideo tradit Gomezius in capitulo primo,
de conſtitutionibus libro ſexto, numero 98.
quòd facilius Papa reuocat facta propria,
quam ſuorum Prædeceſſorum, quę cum ma-
77 iori † reuerentia cuſtodit, ob eam cauſam,
vt ſua à ſucceſſoribus obſeruentur: & dicit
non eſſe veram ſententiam aliorum, dicen-
tium, quòd Papa facilius conſtitutionem
ſuorum prędeceſſorum reuocat, quàm
ſuam, quibus adde, quę dicam in gloſ-
ſa 36.

Denique, quia fuit reſolutum in vna Orio-
len. Canonicatus 22.Martij 1574.coram Il-
luſtriſſimo Blanchetto, quæ deciſio eſt 275.
numero primo, parte prima diuerſorum,
quòd collatio Canonicatus Magiſtralis de-
78 beat fieri ſecundum tenorem Indulti, † de-
ſuper conceſſi, & quòd ſi Papa concedendo
gratiam contrariam ſciuiſſet, non conceſſiſ-
79 ſet, & ſic talis † impetratio erat ſubrepti-
tia. Idem etiam in ſimili caſu fuit deciſum
in vna Oſcen. indulti 14. Iunij 1600. coram
R. P. Domino meo Mellino, vbi fuit canoni-
zatum quodam indultum conferendi huiuſ-
modi Canonicatus, iuxta formam indulti Si-
xti Quarti.

80 Comprobatur, † quia etiam noſtris tem-
poribus Pontifices Maximi conceſſerunt, &
concedunt multis Eccleſijs Cathedralibus
Regni Aragonię, & Valentię, ac aliarum
prouinciarum, vt prouideant per concur-
ſum dictos Canonicatus Doctorales, &
Magiſtrales, ad inſtar Regni Caſtellæ, iuxta
dictas conſtitutiones Sixti Quarti, & Leo-
nis Decimi. Et nouiſſimè conceſſit de nouo
Eccleſię Metropolitanę Cęſarauguſtanę San
ctiſſimus D. N. Clemens Octauus in ere-
ctione, quam de illa fecit de ſtatu regulari

in ſecularem: de hoc anno 1603. Immo non ſolum hoc conceſſit, reſpectu Canonicatuum Doctoralium, & Magiſtralium; ſed etiam, quoad Canonicatus lectionis Sacræ Scripturæ, & pœnitentiariæ, dummodo ſi vacant in octo menſibus Apoſtolicis ſit noua prouiſio obtinenda, de quibus ſtatim loquar. Ac proptera tantum abeſt, quòd per regulam noſtram ſint comprehenſi dicti Canonicatus, quinimo ex dictis nouis conceſſionibus palam, de contraria Papæ intentione, (à qua omnia regulantur) conſtat.

Hæc diximus de Canonicatibus Magiſtralibus, & Doctoralibus, pro vno Theologo, qui prędicationis munus exerceat, & vno Iuriſta, qui cauſas Eccleſiæ defendat, & vtiliter, ac ſalubriter conſulat, iuxta indulta Sixti Quarti, Innocentij Octaui, ac Leonis Decimi. Quid autem ſit de Canonicatu & præbenda lectionis

81 Sacræ Scripturæ, † quæ ſemper eſt conferenda alio Theologo, vt Scripturam Sacram interpretari, & docere teneatur, iuxta decretum Concilij Tridentini. capitulo primo, ſeſsione quinta: an huiuſmodi Canonicatus, & prębendæ lectionis Sacræ Scripturæ, comprehendantur in reſeruatione noſtræ regulę?

Canonicat' lectionis Sacrę ſcripturæ, an ſit reſeruatus.

Qua in re breuiter dicendum eſt, quòd cum in dicto capitulo primo non exprimatur, à quo debeant prouideri, an ab Ordinario, & Capitulo, an vero à Papa, vtrum cadant ſub reſeruationibus, vel non cadant, tamquam caſus omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, & regulæ noſtræ,

82 † quamdiu de aliqua lege ſpeciali, ſeu priuilegio, aliud diſponente, non doceatur. l. commodiſsime 10. ff. de liberis, & poſthumis, vbi latè Iaſon poſt alios à numero primo cum ſequentibus. l. ſi extraneus 6. ff. de condictione cauſa data. cap. ſuſceptum 6. de reſcriptis. lib. 6.

Vnde à Sacra Concilij Tridentini Con-

83 gregatione † emanauit huiuſmodi declaratio.

A quo autem collatio præbendæ Theologalis fieri debeat, Concilium non expreſsit, quare pertinebit ad eum, ad quem ante de iure ſpectabat, & iterum.

Non comprehenduntur ſub hoc decreto præbendæ vacantes in menſibus reſeruatis, nec talis deputatio, & inſtitutio habet locum in Canonicatibus, & præbendis Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & affectis.

Quid de Canonica tu pœnitentiario.

Quod pari ratione dicendum eſt in Canonicatibus, & præbendis pœnitentiarijs,

84 † iuxta decretum Concilij Tridentini, ſeſsione 24. de reformatione, capitulo 8. §. in omnibus, vt eadem cenſuit Congregatio Sacra, in vna Salmantina, & in alia Tiraſonen. nominationis pœnitentiarij, dicens huiuſmodi.

Si officij pœnitentiarij, & vnitæ præbendæ vacatio contingit in menſe Apoſtolico, vel alias præbenda eſset reſeruata, vel affecta, an electio perſonæ pœnitentiarij huiuſmodi pertineat ad Epiſcopum, vel ad Sanctiſsimum? his re diligenter diſcuſſa, citatis etiam procuratoribus Epiſcoporum, quorum intereſt, & eorum binis allegationibus perpenſis, cenſuit pertinere ad Sanctiſsimum.

85 Et fuit reſolutum in Rota, † in vna Abulen. Canonicatus pęnitentiarię 17. Aprilis 1589. coram Illuſtriſsimo Domino Mantica, & in alia Maioricen. Canonicatus 19. Aprilis ann. 1593. coram R.P.D. meo Mellino, & coram eodem in vna Oſcē. Indulti. 10. Decemb. 1599. & alias ſępe, & vide Nauarr. conſ. 1. ne Sede vacante.

Nihilominus video, quòd communiter

86 † in Hiſpania in omnibus Eccleſijs Cathedralibus, Immo & in nonnullis Collegiatis, Canonic. & prębendæ Theologales lectionis Sacræ Scripturę (nō vero pœnitētiarij) prouidentur per concurſū, in quibuſcumq; menſibus vacent indifferenter, ac ſi eſſent prębendę Doctorales, & Magiſtrales, & non conferuntur à Sede Apoſtolica, ſicut cętera beneficia reſeruata.

Quo iure hoc fiat, ego profecto bene informatus non ſum, veriſimile tamen eſt, quòd adſit aliquod indultum Apoſtolicum ex his, quę diximus ſuperius numero 64. & 80. vel quod ſaltim pro vtilitate communi ex hoc reſultante, Sanctiſsimi Pontifices Maximi, dictas prouiſiones minime ignorantes, ex certa ſcientia tollerantes, indulgere

87 cenſeantur. Nam tollerantia † Papæ, & ſuperioris inducit diſpenſationem, & actus validitatem. cap. quia circa, vbi gloſſa fin. in fine, de conſanguinit. & affinit. & ibi notant Butrius numero ſeptimo. Abbas numero 8. & cęteri, & plene tradit Iaſon in l. rem non nouam à numero quarto, vſque ad octauum. C. de Iudicijs.

88 Et omnis actus iuſtificatur † propter ſcientiam, & patientiam ſuperiorum. l. quis ſit fugitiuus 17. §. ego puto. l. quòd ſi. 31. §. quia aſsidua. ff. de ędilitio edicto. capit. niſi eſſent, de prębendis. capit. conſtitutus, vbi Abbas numero ſexto, de religioſ. domibus, tradunt Tiraquel. de pęnis temperand. cauſa 42. per totam. Ioannes Gutierrez in q. practica 29. ex n. 20. cum ſequentibus. lib. 3. Euerardus in loco ab vſitato, numero ſecundo, & tertio.

Prout, vſus ſcitus, & diu à Sede Apo-

89 ſtolica, tolleratus, debet pro lege † ſeruari. cap. quam graui, de crimine falſi. capit. ex litteris, cum ibi notatis de conſtitutioni-

tionibus. Nauarrus in cap. ſi quando, in vltimo numero prælectionis, de reſcript. conferunt etiam plura tradita per Auendanum, de exequen. mandat. p.1.c.1.num.3. Gregorium Lopez in l.1.gloſſa magna.titul.primo, Partita prima.

Adde etiam, quæ dixi in gloſſa quinta. §.de commendis num. 36. vbi ſcripſi, quòd vacante Canonicatu Doctorali, vel Magi-
90 ſtrali, debet dari in commendam, † donec titularis prouideatur. Et quæ ſcripſi in gloſſa ſexta.numero 257. vbi cum Puteo deciſione 294.lib.3.dixi, quòd Canonicus Doctoralis,
91 ſeu Magiſtralis poteſt occupari † ab Epiſcopo in ſuo ſeruitio. Et quæ ſcripſi in hac gloſſa. §.primo.numero 89.& 92.cum ſequentibus, ſuper eo, an per † oppoſitionem fa-
92 ctam ad huiuſmodi Canonicatus acquiratur ius ad rem. An vero dicti Canonici poſ-
93 ſint optare † ſtante conſuetudine optandi, dicam in gloſſa 34.in quæſtione vndecima, & duodecima.

Summaria §. 3. Gloſſæ 9.

1 *Beneficia Eccleſiæ non numeratæ, an ſint reſeruata per regulam noſtram. & n. 9.*
2 *Beneficia Eccleſiæ non numeratæ, ſunt vere beneficia Eccleſiaſtica.*
3 *Lex generaliter loquens, generaliter eſt intelligenda.*
4 *Papa non debet eſſe deterioris conditionis, Epiſcopis.*
5 *Epiſcopi conferunt beneficia Eccleſiæ non numeratæ.*
6 *Beneficia Eccleſiæ receptiuæ, ſeu non numeratæ poſſunt permutari, & reſignari, & vide num.19.*
7 *Reſeruatio includit beneficia Eccleſiæ non numeratæ.*
8 *Papa ſi intendit prouidere in Eccleſia numerata, à fortiori, & in non numerata.*
9 *Regula octaua non reſeruat beneficia Eccleſiæ non numeratæ, & numero 12. & 15. & numero 17.*
10 *Vacatio non datur in beneficijs Eccleſiæ non numeratæ, ſed extinctio, & creatio de nouo.*
11 *Regula noſtra 8. reſeruat beneficia vacatura, & num. 18.*
13 *Reſeruatio non facit reuiuiſcere Canonicum, ſeu beneficiatum mortuum, nec facit permanere beneficium neceſſario periturum. & numero 14.*
16 *Regula de impetrantibus non procedit in beneficijs Eccleſiæ non numeratæ.*
19 *Beneficium Eccleſiæ non numeratæ, non poteſt reſignari in fauorem, nec permutari, ſed ſi facta mentione de qualitate beneficij, Papa eam admitteret, teneret, & numero 20. & 22. & 26.*
21 *Regula noſtra ſufficit ſi verificetur in beneficijs Eccleſiarum numeratarum.*
23 *Beneficium Eccleſiæ non numeratæ, ſi impetretur à Papa vti reſeruatum, & narrata ſerie facti, Papa concedat, talis gratia teneret.*
24 *Gratia conceſſa à Papa, quæ non poteſt ſuſtineri ſecundum iuris regulas, ſi veritas facti fuit narrata, ſuſtinetur per viam remotionis obſtaculi.*
25 *Subrogatio gratioſa, quoad poſſeſſionem defuncti, quando locum habeat in beneficijs Eccleſiæ non numeratæ.*

§.3.glo. 9. vbi agitur de beneficijs Eccleſiæ non numeratæ.

MODO videre oportet, an iſta regula noſtra procedat, quoad beneficia conſiſtentia in Eccleſia
1 non numerata, † vbi non adeſt certus numerus Canonicorum, ſeu aliorum beneficiorum, ſed ſecundum fructuum ſupercreſcentiam, vel decreſcentiam, beneficiati creſcunt, ſeu decreſcunt.

Et quidem videtur, quòd ſic. Primo quia quamuis iſta beneficia conſiſtant in Eccleſia non numerata; ſed in Eccleſia (vt vocant) receptiua, nihilominus ſunt vere be-
2 neficia † Eccleſiaſtica. capit. ex parte de conceſſione præbendæ: regula autem noſtra reſeruat omnia beneficia Eccleſiaſtica, qualitercumque qualificata, & vbique exiſtentia, ergo ſiue habeant hanc qualitatem, vel non, ſiue exiſtant in Eccleſia numerata, vel non numerata, habere debet locum reſeruatio noſtræ regulæ, quę generaliter loquitur, & non diſtinguit, & ſic generaliter, & abſque diſtinctione erit intelli-

3 † intelligenda. l. de pretio 8. ff. de Publiciana. in rem actione. l. 2. §. conuenire, in fine. ff. de Iudicijs. l. quos prohibet. ff. de poſtuland. plenè per Romanum in l. ſi vero. §. de viro, à numero. 19. vſque in finem. ff. ſolut. matrim. vbi quinquaginta, & quinque modis declarat.

Secundo quia Papa non debet eſſe deterioris
4 † conditionis, quam Epiſcopi, & alij ordinarij: ſed potius melioris, propter eius ampliorem prerogatiuam, & maioritatem. cap. ſi à Sede 31. de præbendis. libro ſexto. Clementina prima in fine, vt lit. pendent. ergo eodem modo, ſicut Ordinarij pro
5 uident hæc beneficia, conſiſtentia † in Eccleſijs non numeratis; ita & ſimiliter Papa in ſuis menſibus Apoſtolicis, & reſeruatis prouidere debet.

Tertio quia huiuſmodi beneficia poſſunt
6 permutari, & reſignari † in fauorem alterius, ſecundum veriorem opinionem, vt per Geminian. ſub num. 4. verſ. *poſſunt item dicta beneficia permutari*. Gamm. nu. 81. in c. licet. de rerum permut. in 6. Flamin. Pariſ. de reſign. lib. ſecundo. quæſtione. 13. numero primo, & ſecundo.

Quarto, quia reſeruatio noſtrę regulæ eſt generalis, vt legitur in illis verbis, *generaliter reſeruauit*: attamen quando reſeruatio eſt in genere primę præbendę vacaturæ, includit etiam beneficium conſiſtens in Ec-
7 cleſijs non numeratis, † vt expreſſe in materia reſeruationis, tenet gloſſa communiter recepta in cap. finali, verbo, *diſtinctio*, & ibi, *tradunt omnes*, de conceſſ. prębend. lib. 6. conſuluit Lapus allegatione 14. num. 4. verſ. *quarta concluſio*, poſt Hoſtienſ. quem allegat, & Lapum ſequitur Baldus in cap. conſtitutus poſt numerum ſextum, verſic. *ſed quæro, quod è conuerſo*, de reſcriptis. Felinus in cap. conſtitutus, ante numerum tertium de reſcriptis. Æneas de Falconibus, plures allegans in tractatu de reſeruationibus quarta parte principali effectu 34. per totum.

Dicit enim dicta gloſſa in cap. finali, de conceſſ. præbend. lib. 6. ad medium, quòd ſi Papa intendit prouidere in Eccleſia, in qua
8 eſt certus † numerus, quòd eſt minus impetrabile, quòd multo fortius in Eccleſia, in qua non eſt certus numerus, quod eſt magis impetrabile. Couarruuias in libro primo variar. cap. 20. numero 7. ad finem. verſ. *tertio principali*.

Prædictis tamen non obſtantibus con-
9 traria opinio verior † eſt, & tenenda, ea potiſsima ratione, quia iſta beneficia conſiſtentia in Eccleſijs non nu-
10 meratis, nunquam vacant: † ſed confeſtim, quod titularis decedit, ſupprimuntur, expirant, & ceſſant, ac eſſe deſinunt. text. in cap. dilecto 25. verſ. *præterea*; de præbendis, ibi, *præterea licet in Eccleſia, in qua non eſt certus numerus præbendarum. nulla etiam vacante, in Canonicum quis poſsit aſſumi, cum intelligatur ad quo dam ius eligi, quod ex electorum aſſenſu de nouo creatur, & cum electo in Canonicum naſcitur, & deſinit eſſe cum defuncto*, & ibi notant Imola numero ſeptimo. Anton. de Butrio numero 8. Abbas numero nono, & communiter omnes. Ancharan. in c. ſi gratioſe. num. 5. in fine, de reſcriptis in ſexto. text. etiam in capit. ex parte Haſten. de conceſſ. præbend. vbi probatur, quòd ex eo, quod in Eccleſia non numerata, in qua nõ eſt poſsibilis vacatio prębendarum, ſeu Canonicatuũ, non poteſt dari deuolutio ad ſuperiorem, ex negligentia ſemeſtri in non prouidendo, gloſſa, verbo, *diſtinctio*, in principio in capit. finali, de conceſſ. prębend. libro ſexto, vbi notant omnes, & fuit dictum in vna Calagurritan. de Licemana, vigeſimaquinta Maij 1593. coram Illuſtriſsimo Domino Cardin. Mantica.

Sd regula noſtra reſeruat beneficia vacatura, igitur cum in iſtis beneficiis non detur vacatio, reſeruatio locum habere non po-
11 teſt, ex quo verba legis non conueniunt. † l. 4. §. quoties, ff. de damno infecto. l. hoc accuſare. §. omnibus. ff. de accuſationibus. l. 1. §. loquitur. ff. de aqua quotidiana, & ęſtiua. Caputaq. deciſione 28. numero tertio, parte tertia.

Et quòd reſeruatio locum non habeat in huiuſmodi beneficiis Eccleſię non numera-
12 tę, tenuit Rota † teſte Ægidio Bellamera deciſione decimatertia per totam, vbi optimam adducit rationem, videlicet, quòd ad hoc, vt reſeruatio comprehendere poſſit iſta beneficia, neceſſarium eſt dicere, quòd, aut talis reſeruatio poteſt facere Canonicum, ſeu beneficiatum mortuum, reuiuiſce-
13 re, & hoc dici non debet, † quia eſt contra naturam. l. inter ſtipulantem. §. ſacram, ff. de verborum obligation. l. qui res. §. aream. ff. de ſolutionibus. Aut eſt dicendum, quòd reſeruatio faciat rem, & beneficium neceſſa-
14 rio periturum, † in ſua perſiſtentia, per obitum beneficiati permanere, & minus dici poteſt, quia ſimiliter eſt contra naturam eſſentialem ipſius beneficii, vt in dicto capitulo dilecto, de præbendis. Igitur reſeruatio, quæ loquitur de beneficiis vacaturis locum habere non poteſt in beneficiis Eccleſiæ non numeratæ. Idem tenet Gaſpar Peruſinus in tractatu de reſeruatione beneficiorum capitulo ſecundo, incipienti: *quæ autem beneficia reſeruata cenſeantur*, ſub numero octauo, verſ. *fructus excreſcentes*, & numero quarto idem dicit, quamuis

vacent

15 vacet per permutationem,† & Æneas de Falconibus, quæſt. 3. princip. num. 5. ſequitur etiam Simonet. de reſeruationibus, quęſt. 91. num. 1. & melius Gomezius in regula de impetrantibus beneficia per obitum familiar. Cardinal. q. 21. per totam, vbi propterea af-
16 firmat, regulam † illam non habere locum in iſtis beneficijs Eccleſiæ non numeratæ. Rota deciſ. 771. libro tertio, parte tertia diuerſorum.

In terminis etiam regulę noſtrę, quòd non capiat huiuſmodi beneficia, fuit reſolutum
17 † in vna Calagurritana beneficij de Cenizeros 13. Octobris 1587. coram R.P.D. meo Pamphilio, nouiſſimo, ac meritiſſimo Rotę Decano, quæ deciſio fuit confirmata in alijs pluribus cauſis, & ſignanter in alia Calagurritana beneficij de Albaina 22. Martij huius anni 1602. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Alexandrino.

Non obſtant pro contraria parte adducta, quoniam ad primum fundamentum reſpondetur, quòd verba generalia noſtræ regulę, loquentis de omnibus beneficijs, qualitercumque qualificatis, & vbicumque exiſtentibus, reſtringuntur, per eamdem regulam ad beneficia vaca-
18 tura; † ſecus autem ad ea, quę vacare nequeunt, prout ſunt iſta beneficia Eccleſię non numeratæ, de quibus agimus.

Ad ſecundum reſpondeo, quòd non agimus nunc, an Papa ſit melioris, vel deterioris conditionis, quam Epiſcopi, & alij ordinarij: nec an poſſit Papa conferre in menſibus reſeruatis; ſed ſolum agimus; an voluerit per regulam noſtram reſeruare huiuſmodi beneficia, & quòd noluerit, patet ex ſupradictis.

Ad tertium de permutatione, & reſignatione, pro reſponſione dicitur, quòd contraria opinio videtur verior, ſcilicet non poſſe reſignari ad fauorem: nec permutari hu-
19 iuſmodi beneficia, cum illorum vacatio † non detur, & ſic per reſignationem vacare non valeant, vt reſignatario fieri debeat prouiſio de beneficio vacanti, vt tenet Bellamera in tracta. de permutat. beneficiorum, 2. p. q. 1. numero 8.

Si tamen facta mentione, quòd beneficium reſignatum conſiſteret in Eccleſia non numerata, & nihilominus Papa prouideret, tūc
20 vtique teneret reſignatio, † & gratia reſignatarij, cum, eo ipſo, Papa remouere cenſeatur omnia obſtacula, vt ſtatim dicemus, numero 23.

Ad quartū reſpōdeo, quòd Doctores pro illa parte allegati, dicētes, quòd reſeruatio facta de Canonicatu, & prębēda primo vacatura, in aliqua Eccleſia, ſortiatur effectum, etiam ſi ſit Eccleſia non numerata, loquuntur in reſeruatione particulari, ſeu ſpeciali, ne talis reſeruatio prorſus vacua, & inanis remaneat: non autem loquuntur in generali reſeruatione, de qua in regula noſtra, quę ſatis poteſt verificari in beneficijs Eccleſiarum numeratarum: & ideo in noſtro caſu non intrat reſeruatio generalis, ita reſpon-
21 dit Rota † in dicta cauſa Calagurritana beneficij de Cenizeros 30. Octobris an. 1587. coram R.P.D. meo Pamphilio.

Vltra quod eſt articulus ſatis controuerſus, an reſeruatio ſpecialis comprehendat huiuſmodi beneficia.

Sic videmus, quòd mandatum de recipiēdo aliquem in Canonicum, & de prouidendo illi de præbenda primo vacatura in aliqua Eccleſia, ſi taceatur eſſe Eccleſiam non nu-
22 meratam, non teneret † talis gratia, tamquā ſubreptitia, quia ſi Papa intellexiſſet non dari vacationem, non conceſſiſſet. Ægidius Bellamera deciſ. 13. in principio. Decius in cap. cum M. ſub numer. 39. de conſtitutionibus. Æneas de Falconibus. (ex aduerſo allegatus) dicto effectu 34. verſ. *ſecus eſt quando Papa*, vbi diſtinguere videtur, an ſit reſeruatio ſpecialis, ad inſtantiam, & in fauorem certæ perſonæ conceſſa, vel non. Vt primo caſu, gratia, & reſeruatio ſit ſubreptitia, non facta mentione de dicta qualitate Eccleſiæ non numeratæ. In ſecundo vero caſu non; ita pariter declarat Simonet. de reſeruationibus, quęſtione 91.

Declara tamen, quòd ſi quis impetraret aliquod beneficium vacans in menſe Apoſtolico, vti reſeruatum, & facta mentione, quòd Eccleſia, vbi tale beneficium conſiſtebat, non erat numerata; nihilominus Pa-
23 pa concederet † gratiam: Tunc vtique ſuſtinebitur, & teneret talis gratia, non in vim reſeruationis, quia reſeruatum non erat, ex ſupradictis; ſed ex intentione Papæ, volentis remouere obſtaculum nō vacationis, & prouidere perinde, ac ſi re vera beneficiū vacaſſet: Quia quotieſcunq; Papa ſciēter diſponit de aliqua re, quamuis talis diſpoſitio non poſſet procedere ſecundum regulas iuris cōmunis, ſuſtinetur tamen actus ex voluntate ipſius Papę, intendentis diſponere, † remo-
24 to omni iuris obſtaculo. Felinus in cap. inquiſitionis, numero octauo, verſ. *ſecundo nota*. de accuſationibus, & in cap. nonnulli, ſub num. 12. verſ. *ratio differentiæ*. de reſcriptis. Rota deciſ. 33. num. 16. de prębendis, in antiquis, & deciſ. 32. numero 2. de reſcript. in nouis. Creſcentius deciſ. 9. numero ſexto, de priuilegijs, & fuit reſolutum in dicta cauſa Calagurritana de Cenizeros coram R.P.D. meo Pamphilio 30. Octobris 1587. & in alia cauſa Calagurritana beneficij de Albaina, ſupra relata. In quibus deciſionibus fuit propterea

dictum

dictum, habere locũ gratioſam ſubrogatio-
25 nem, quoad poſſeſsionem † beneficij, conſi-
ſtentis in Eccleſia non numerata, quando
Papa (facta vera relatione) quod Eccleſia nõ
erat numerata concedit prędictam ſubro-
gationem.

Et in hoc caſu poteſt procedere opinio
Flaminij Pariſij, & aliorum ſuperius relato-
rum, tenentium huiuſmodi beneficia Eccle-
26 ſiæ non numeratę poſſe reſignari, † & permu-
tari, & conferunt, quæ dixi in §. 4. procœmia-
li, ex nu. 70. cum ſequentibus, & num. 90.

Summaria §. 4. Gloſſæ 9.

1 *Monoculare beneficium, an veniat ſub reſeruatione regulæ noſtræ, & nu.* 10.

2 *Impetrans beneficium primo vacaturum, non poteſt habere beneficium monoculare, & numero* 3.

4 *Monoculare ad beneficium, non extenditur gratia ad quodcumque beneficium.*

5 *Monocularis beneficij, collator priuari non debet vnico lumine.*

6 *Ruſticus priuari non debet vnico lumine, quod habet.*

7 *Ruſtico, qui aufert porcellum, quod habet, tollit oculum.*

8 *Libri Doctorum, & ſcolarium diliguntur ab eis, ſicut lumen oculorum ſuorum ob dictata, & recollecta, in eis ſcripta.*

9 *Parum, qui habet, ſi in illo paruo grauatur enormiter læditur.*

11 *Regula tertiæ Cancellariæ non procedit in dignitate monoculari.*

12 *Maior, & principalior dignitas dici non poteſt, vbi non adeſt, niſi vna, contra, nu.* 19. & 23.

13 *Melioratio filij, præſupponit exiſtentiam plurium filiorum, & in vno tantum non cadit melioratio, reſpectu legitimæ.*

14 *Conferendi ius, quod quis habet limitatum ad modicum tempus, non cenſetur ſublatum per regulam noſtram.*

15 *Fauorabilis, & per viam legis, & ob publicam vtilitatem, dicitur reſeruatio regulæ noſtræ.*

16 *Monocularia beneficia includuntur ſub regula noſtra.*

17 *Regulæ noſtræ reſeruatio, non aufert lumen, & poteſtatem conferendi omni tempore.*

18 *Monocularia beneficia ſunt, vt plurimum parrochiales Eccleſiæ.*

20 *Poſterior dicitur, priorem non habens.*

21 *Proximus agnatus dicitur, qui ſolus eſt, nec non optimus maximus, & n.* 22.

24 *Monocularia beneficia non veniunt in reſeruationibus ſpecialibus, ſecus in generali reſeruatione regulæ noſtræ, & n.* 25.

26 *Monoculare beneficium non dicitur, quando quis habet ſolam collationem liberam illius, & ſimultaneam, vel præſentationem alterius, & numero* 27.

§. 4. gl. 9. vbi agitur de beneficijs monocularibus.

QVÆRO, quid ſi in vna
Eccleſia vnum dumtaxat
1 † beneficium conſiſtat, vel
ſi alicui competit colla-
tio vnius tantum benefi-
cij, an tali caſu hoc vni-
cum, & monoculare bene
ficium comprehendatur in reſeruatione no-
ſtræ regulæ?

Et quod non comprehendatur facit in
primis doctrina Ioannis Monachi, in regula,
in generali 81. ſub numero 16. verſ. *ex quibus
concludo.* de regul. iur. lib. 6. vbi dicit, quòd
impetrans beneficium, vel dignitatem pri-
mo vacaturam in genere, quòd non compre
2 henditur, quando eſt vnicum tantum † be-
neficium, ſeu dignitas: per quam doctrinam
fuit reſolutum in Rota deciſ. 13. ſub num.
1. de præbendis, in nouis, quòd quando ſcri-
bitur de aliquo beneficio alicuius Eccleſiæ,
3 alicui prouideri, quòd non debetur illi, † ſi
non ſit ibi, niſi vnicum beneficium, quia illud
verbum *aliquod*, ſit relatiuum, ſupponens di-
uerſitatem, atq; etiam ſit ſignum partitiuũ,
& quòd vnum eſt, partiri non poteſt. Ioann.
Monach. vbi ſupra, num. 17. Milius in reper-
torio, verbo, *gratia per quam mandatur alicui.*
Caſſad. deciſ. 11. num. 2. & 3. & per totam, de
præbend. Felinus in cap. in noſtra corollario
24. de reſcript.

Rurſus dicit Rota Thomæ Faſtoli in du-
bio 55. ad finem deciſionum Rotalium, quòd
gratia ad quodcumque beneficium, non ex-
4 tenditur † ad beneficium monoculare, quan
do collator non habet ius conferendi, niſi il-
lud tantum beneficium. Nam cum illud ſit
monoculare, non debet priuari illo vnico
5 † lumine, ac vnica collatione, tradit late Fe-
lin. in cap. in noſtra, corollario 24. num. 23.
de

de reſcriptis. Menochius de arbitrarijs, lib.
2. centuria 3. caſu 201. num. 94. Corraſius in
tracta. de ſacerdotijs, quarta parte, cap. 5. n.
49. Vitalin. in clem. 1. §. ad hæc, num. 29. de
præbend, dicens, tempore ſuo ita fuiſſe pro-
nunciatum in Rota. Imola ibidem, nu. 22. Fer
rettus conſilio 28. alias conſilio 29. numero
vndecimo.

Facit etiam tex. in clem. 1. de ſenten. ex-
communic. ad finem, ibi, *hoc vnico lumine pri-
uare nolumus*, *nec debemus*. & ibi notat Cardi-
nalis ſub §. inceſſationibus, in 3. notabili ante
numerum primum.

Sic etiam dicit tex. in l. illicitas. §. nec te-
nuis vitæ homines, ibi, *lumine vnico*, iuncta
gloſſa, verbo *lumine*. ff. de officio preſidis,
6 quòd ruſticus non debet priuari vnico † lu-
mine, ſeu candela, quam habet, nec ſi habet
porcellum debet ei auferri, quia ſeruat illũ
7 † tanquam oculum, & qui aufert ruſtico por
cum, aufert ei oculum. Rom. ſingulari 706.
Iudex poteſtatis, in fine.

Rebuffus etiam de priuilegijs ſcholarium,
priuilegio 19. ante finem, adducit dictam
gloſſam ad probandum, quòd Doctores, &
ſcholares debent diligere libros ſuos ob di-
ctata, collecta, & in eis ſcripta, ſicut lumen
8 † oculorum ſuorum; necnon Puteus deciſ.
47. numer. 19. libro primo, allegat dictam
gloſſam ad hoc, quòd qui parum habet, ſi in
9 paruo grauatur, † enormiter læditur.

Et quòd beneficia monocularia non ve-
10 niant † in reſeruatione, firmat Æneas de Fal-
conibus in tracta. de reſeruationibus, quæſt.
3. principali, num. 32. poſt alios, quos alle-
gat Selua in tracta. de beneficio, lib. 3. quæſt.
11. num. 71. 72. & 73. & gloſſa in clemen. 1.
verbo *incerta*. de præbendis. Gomezius in tra
cta. de expectatiuis, n. 46.

Similiter videmus, quòd regula 3. Cancel
lariæ, quatenus reſeruat primam dignitatem
poſt Pontificalem in Cathedralibus, & prin-
cipalem in collegiatis, non comprehendit
11 dignitatem monocularem †, quando nõ adeſt
niſi vna tantum dignitas, vt conſuluit Cardi
nalis conſ. 30. incipit, *in hac dubia*. ſub num. 7.
verſ. *ſed adhuc*. poſt medium, & numero 8.
Geminian. conſ. 36. incipit, *quod collatio*. num.
1. Gomezius de expectatiuis, nu. 46. Æneas
de Falconibus, vbi ſupra d. nu. 32. ad finem.
Quintilianus Mandoſius in eadem regula 3.
quæſt. 5. per totam: vbi potiſſimam ratio-
nem ad hoc adducunt, videlicet, quòd digni-
tas maior, & principalior dici non poteſt,
12 vbi non adeſt, niſi vna dignitas, † ſicut ſi vnus
homo eſſet in Ciuitate, non poſſit dici, quòd
talis ſit principalis, ſeu maior, quia princi-
pale præſupponit acceſſorium, & maius pre-
ſupponit minus. Sicut & melioratio in bonis
13 paternis præſupponit exiſtentiam plurium †
liberorum. Et vno tantum filio exiſtente, nõ
cadit in illo melioratio, reſpectu legitimæ,
ita vt ſit locus grauamini in illa portione
meliorata, vt per tex. in §. datur. Inſtitut. de
aſſigna. libertor. tradunt Couarru. lib. 1. va-
riar. ca. 19. num. 3. Antonius Gomezius in
l. 27. Tauri, num. 19. Molina, cum pluribus
lib. 2. de Hiſpan. primogenijs, cap. 11. num.
2. & ſequentibus, quicquid in contrarium
dixerit Parlador. libro primo rerum quoti-
dian. cap. 7.

Accedit etiam illud, quod dicimus in gl.
21. in verſ. *& circa clauſulam*, de illo, qui habet
14 ius conferendi limitatum † ad modicum tem
pus, quod non videatur ſublatum per regu-
lam noſtram.

Cæterum prædictis non obſtantibus, con
trarium verius eſſe puto, ſcili-
cet, quòd regula noſtra capiat huiuſmodi be
neficia monocularia.

Tum quia reſeruatio noſtræ regulæ eſt per
viam legis, & fauorabilis, & ob publicam
15 vtilitatem: † licet in conſequentiam lædatur
ius ordinariorum. Simonet. de reſeruationi-
bus, quæſt. 85. numero 4. verſ. *poteſt tamen*, &
diximus in §. 6. proœmiali.

Tum quia regula noſtra generaliter, &
pleniſſime loquitur de omnibus beneficijs,
qualitercumque qualificatis, & vbique exi-
16 ſtentibus, & ſic comprehendit † etiam iſta
beneficia monocularia; licet in monoculari-
tate ſint qualificata; nam qui totum dicit,
nihil excludit. l. teſtatorem 68. ff. de legat.
3. cum allegatis ſupra in principio iſtius
gloſſæ.

Tum etiam, quia regulæ noſtræ reſerua-
tio non aufert lumen, & poteſtatem confe-
17 rendi omni tempore: † ſed dumtaxat in men-
ſibus Apoſtolicis, vt etiam dixi in gl. 8. præ-
cedenti.

Tum denique, quia ſi ex eo, quòd bene-
ficia ſint monocularia in Eccleſia, non cade-
rent ſub reſeruatione, ſequeretur abſurdum,
quòd fere omnia beneficia curata, quæ vt
18 plurimum ſunt ſola, & monocularia † in par-
rochialibus, non venirent ſub reſeruatione,
quod eſſet expreſſe contra verba regulæ no-
ſtræ, exprimentia beneficia cum cura, & vi-
de quæ dixi in gloſſa 6. numero 42. cum ſe-
quentibus.

Quinimo in terminis regulæ 3. Cancella-
riæ, quæ eſt fortior, durior, & magis perpe-
tua reſeruatio, dicit additionator, (quiſquis
ille ſit) ad conſilium Geminiani 30. ſupra ci-
tatum, in additione, ſub nu. 1. quòd Rota, &
curiales dicerent contrarium, nam de com-
muni vſu loquendi curialium eſt, appellare
dignitatem principalem in collegiata, etiam
illam, in qua nulla alia eſt dignitas; ſed intel
19 ligunt dignitatem principalem, † reſpectu
aliorum

aliorum de Collegio, quam interpretationem non eſſe inſipidam aſſerit Mandoſius in d.reg.3.q.5.ad finem.

Immo etiam de iure ex propria ſignifica-
20 tione, poſterior † dicitur, non habens priorem ante ſe, & ſupremus filius, ac proximus
21 agnatus, † qui eſt ſolus filius: ac ſolus agnatus. l. qui duos. §. in propoſita. ff. de rebus dubijs. l. proximi. l. in vulgari. ff. de verborum ſignificatione: & optimus maximus, di-
22 ci poteſt, qui ſolus eſt: † & ſupremæ tabulæ, quæ ſolæ ſunt. l. illa verba. ff. eodem titulo, de verborum ſignificatione, adducit plura in propoſito Parladorus, lib. 1. rerum quotidian. cap. 7. per totum.

Et quamuis Mandoſius, vbi ſupra dixerit, quòd neminem inuenit, qui prædictam ſuam ſententiam, & concluſionem oppugnet, vide-
23 re tamen potuit Simonetam † Rotæ Auditorem grauiſſimum, in ſuo tracta. de reſeruatione, quæſt. 85. per totam, vbi poſtquam poſuit fundamenta opinionis ipſius Mandoſij à num. 1. vſque ad num. 4: ex eodem num. 4. vſque ad finem optimis rationibus fundat, & defendit hanc ſententiam, quòd etiam beneficia monocularia comprehendantur in reſeruatione regulæ tertiæ, de quibus fundamentis apud eum videri poteſt: & poſtea reſpondit oppoſitionibus contrarijs. & ſignāter dicit, quòd exaduerſo allegata procedūt
24 in reſeruationibus ſpecialibus, † pro certis perſonis, vel in mandatis de prouidendo, quæ eſt materia ambitioſa, & odioſa, c. quānis, de præbendis in 6: ſecus tamen in reſeruatione per viam legis facta, quæ eſt materia fauorabilis.

Si igitur in terminis regulæ 3. vbi verba illa (*maiores, & principales.*) aliquantulum impropriari videntur, quando ſunt dignitates monoculares, ex ſupradictis, hæc ita procedunt.

Quanto magis verba vniuerſalia noſtræ regulæ, quæ quidem aptiſſima ſunt ad comprehendendum, ſub proprietate ſua beneficia monocularia, illa includere debēt, prout fuit deciſum in vna Foroliuien. Cappellaniæ ſub 5. & 12. Decembris. ann. 1588. coram R.P.D. Patriarcha Seraphino.

Vnde tentari poſſet, quòd quando (ſine veri præiudicio) dignitates maiores poſt Pontificalem in cathedralibus, & principales in collegiatis, ſi eſſent monoculares non comprehenderentur ſub reſeruatione regulæ tertiæ, ſecundum opinionem contrariam: tamē caderent ſub reſeruatione noſtræ regulæ
25 † octauæ, quia rationes pro illa parte allegatæ prorſus ceſſant in caſu noſtro, & verba noſtræ regulæ ſunt ampliſſima, & prægnantiſſima: Et quia iſta reſeruatio nō amplectitur omne tempus vacationis, vt illa reſeruatio regulæ tertiæ: ſed dumtaxat menſes Apoſtolicos, vt paulò prius dixi; vide tamen, quæ diximus ſupra in gloſſa 8. verſ. *admitto tamen.* a num. 70. Adde etiam, quòd non dicitur be-
26 neficium monoculare, † quando ille, qui habet collationem illius beneficij, tantum habet præſentationem ad alterum beneficium. Rota Faſtoli in dubio 56. Felinus in cap. in noſtra corollario 24. ſub numero 23. verſ. *declarat illud Corollarium.* de reſcriptis. Selua de beneficio 3. parte. quæſt. 11. numero 73. in fine.

Neque etiam dicetur beneficium monoculare, quando ille, qui habet liberam collationē illius beneficij dumtaxat, haberet etiā
27 ſimultaneam † cum alia perſona, vel collegio, collationem de alio, vel alijs beneficijs. Rota deciſ. 40. de reſcriptis, in antiquis. Felinus in dicto numero 23. verſ. *ſecundo declara.* Menochius de arbitrarijs libro ſecundo, caſu 201. numero 96.

Summaria §. 5. Gloſſæ 9.

1 *Creata de nouo beneficia poſt æditionem noſtræ regulæ, an includantur in illa.*
2 *Reſeruatio non extenditur ad futura beneficia, & nu. 40.*
3 *Futuras lites non capit reſcriptum, neque ius poſt litem conteſtatam ortum, & n. 4*
5 *Futura non comprehendit ſententia.*
6 *Nec decretum.*
7 *Nec tranſactio.*
8 *Nec pactum.*
9 *Nec liberationis legatum.*
10 *Nec verba contractus.*
11 *Nec mandatum conceſſum ab Epiſcopo, ſuo Vicario.*
12 *Nec cauſas poſtea delegandas.*
13 *Nec facultas conferendi beneficia, extenditur ad beneficium de nouo creatum.*
14 *Nec venditio extenditur ad futura, nec incognita, & non apparentia, & n. 15.*
16 *Nec ſtipulatio, aut valor monetæ legatæ.*
17 *Nec teſtamentum.*
18 *Nec renunciatio feriarum.*
19 *Nec priuilegium.*
20 *Nec legatum etiam librorum, & veſtium, aut aliarum rerum.*
21 *Nec exemptio conceſſa cappellis, extenditur ad futuras cappellas.*
21 *Nec mentio litis intelligitur de futura lite.*
22 *Nec prorogatio regulæ de triennali, extenditur ad gratiam poſtea obtentam.*

Nec

23 *Nec clauſula* (ſine vitio ſpolii.)
24 *Futura non comprehendit præſcriptio.*
25 *Nec iuramentum, aut promiſsio de ſeruanda pace pro filijs.*
26 *Denominatio non ſumitur ab eo, quod erit in futurum.*
27 *Ciuitas ſi interficit electum Epiſcopum, non dicitur interficere Epiſcopum.*
28 *Futura non veniunt ſub renunciatione.*
29 *Futura non capit clauſula* (non obſtantibus) *& numero 30. vbi idem, de clauſula* (ſine præiudicio.)
31 *Derogationes non extenduntur ad futura.*
32 *Futura bona non veniunt ſub publicatione bonorum.*
33 *Futuras ad lites non extenditur mandatum procuratorium.*
34 *Nec curatio ad lites.*
35 *Nec ſeruitutis impoſitio extenditur ad futurum ædificium.*
36 *Nec obligatio de ſoluendo decem, Canonicis quolibet anno, quando ſunt ſex dumtaxat Canonici, ſe extendit ad poſtea auctos.*
37 *Pignus pro minoribus vſuris obligatum, retineri non poteſt pro maioribus, ex poſteriori contractu naſcentibus.*
38 *Conſiſtere debet in rerum natura ante omnia, res, de qua ſit agendum.*
39 *Accuſatio locum non habet, quando non eſt, quod poſſit accuſari,*
41 *Reſeruatio non ſolum non capit beneficium poſtea creatum; ſed neque prius creatum, ſi poſtea creationi acceſſit Epiſcopi conſenſus, aut fuit dotatum, numero 42. vel ſi poſtea fuit diſſoluta ſuppreſsio prius facta, & n. 43.*
44 *Creatum poſtea beneficium includitur in reſeruatione regulæ noſtræ, & nu. 46.*
45 *Reſeruatio regulæ noſtræ 8. ſemper loquitur, & ligat.*
47 *Reſeruationes generales capiunt beneficia poſtmodũ creata, ſecus verò ſpeciales, n. 48. & 49*
50 *Creationem per nouã, dicitur vacare beneficiũ.*

§. 5. gl. 9. vbi agitur de beneficijs nouiter poſt editionem regulæ noſtræ creatis.

INSPICIAMVS nunc, an reſeruatio noſtræ regulę capiat beneficia creata; & fundata † poſt illius
1 promulgationem?

Pro negatiua parte conducit tex. in clemen. fina- li de reſcriptis, vbi gratia, & reſeruatio facta ad fauorem alicuius de beneficio vacaturo, non ſe extendit ad beneficium de nouo
2 creatum, † cuius verba ſunt hęc: *Litteras noſtras, ſuper conferendo tibi beneficio vacaturo directas, ad beneficium poſt datam ipſorum creatum, ſtatuimus non extendi.* & ibi pleniſſime notant gl. & omnes.

Nec reſcriptum, ſeu commiſſio extendi-
3 tur ad lites de nouo † ortas, cap. fi. & ibi gl. verbo *ad futuras*, de reſcriptis. Rota deciſ. 18. de reſcriptis, in nouis. Nec ad ius ortum
4 poſt litem † conteſtatam. l. non poteſt videri 23. ff. de iudicijs. Antonius Gomezius lib. 2. variarum cap. 11. num. 25. Antonius Gabriel lib. 2. commun. opinion. tit. de iudicijs concluſ. 3. per totam.

Nec ſententia arbitraria extenditur ad
5 futura. † l. de his 46. ff. de receptis arbitris.
6 Nec decretum. † l. item eorum. §. ſi decuriones. ff. quod cuiuſque vniuerſit. nomine.
7 Nec tranſactio trahitur ad futura. † l. cum Aquilianæ. ff. de tranſactionibus. l. qui cum tutoribus. §. 1. ff. eodem titulo. l. ſi de certa. C. de tranſactionibus. Antonius Gabriel in titulo de fideicommiſſis concluſione 1. per totam. Ioannes Gutierrez de iuram. confirmat. parte prima, cap. 40. a nnmero decimo.
8 Nec pactum. l. †. tres fratres 35. ff. de pactis. l. 30. tit. 11. Partita 5.

Nec liberationis legatum extenditur ad
9 debitum futurum, † poſt teſtamentum. l. Aurelius 28. §. teſtamẽto, & §. Titius Seio, & §. Meuia. ff. de liberatione legata. Couarru. libro. 2. variar. cap. 14. per totum. Menochius de præſumptionibus, lib. 4. præſumpt. 127. numero 8.
10 Nec verba contractus. † l. non modus. C. de ſeruitutibus. Romanus conſ. 136. numero primo, & conſ. 503. a numero 12. Aluarus Valazeus conſultatione 58. numero tertio, vbi plene.

Nec mandatum ampliſsimum, conceſſum
11 ab Epiſcopo † Vicario ſuo ad diſpenſandum in omnibus caſibus, in quibus ipſe Epiſcopus auctoritate ordinaria, vel delegata, etiã Apoſtolica commiſſa, vel committenda, ſe extendit ad caſus nouiter de iure ſpeciali cõpetituros; nec cauſas in futurum delegan
12 das. † Rota deciſ. 9. num. 1. & per totam de officio Vicarij, & deciſ. 3. eod. tit. in antiquioribus Beſigneti.

Item facultas conferendi beneficia, de qua in cap. ſi cui nulla 36. de præben. lib. 6. non extenditur ad beneficia poſtmodum
13 † creata, quæ in rerum natura non erant, ne fundatores retrahantur a fundatione. Bonifacius Vitalinus in clemen. fin. num. 23. iun-

cto

ĉto num.15.de reſcriptis,& bene tradit Ferretus conſilio 2.num. 5.volum. 1.De hoc tamen vide Rotam deciſ. 17.num. 2.& 9. parte ſecunda diuerſorum, cum ibidem citatis. Dicit etiam Rebuffus in praxi titulo de forma Vicariatus. nu 124. quòd Vicarius Epiſcopi habens poteſtatem conferendi beneficia, non poteſt conferrę beneficium de nouo creatum.

14 Sicut etiam venditio † non ſe extendit ad futura.l.Rutilia Pola 69. l. in lege 77.ff. de contrahend. emptione. Flaminius Pariſius de reſignationę,lib. 12. quæſt.finali num.32. vbi ampliat, vt non ſolum non extendatur ad futura: ſed neque ad præſentia,non
15 tamen cognita: † nec apparentia.

16 Nec ſtipulatio trahitur ad futura.†l.ita ſtipulatus. §.Griſogonus.l. cum ſtipulamur. l. ſi a colono ff. de verborum obligationibus. Puteus deciſ. 154. *fuit dubitatum.* numero 5. libro 1. Prout etiam, nec valor monetæ legatę,vt plene per Antonium Gabrielem, lib. 3.tit. de ſolutionibus, conclu. 3. per totam.

17 Neq;teſtamentum†.l.ſi ita legatum.l. modico,in principio. ff. de auro, & argento legato. Abbas in cap. cum cappella, ſub num. 5.de priuil.Lancellott.de attentat.2.p.c.4.in præfatione,a nu.488. in noua impreſsione.

Neque renuncians ferijs, intelligitur re-
18 nunciaſſe futuris; † ſed ſolis præſentibus; niſi aliud exprimatur. Bart. in l.2.num. 3.ff. de ferijs.

19 Neque priuilegium extenditur † ad futura,cap.ex ore, de priuilegijs. Abbas in d. c. cum cappella, num.5. eodem titulo. Puteus deciſ.254.numero 3.libro 1.Declara tamen per Abbatem in cap. quia circa,nu.5.de priuilegijs, & vide Petrum Dueñas in reg. 73. Ferretum conſ. 36.n.6.

20 Neque legatum † ſe extendit ad loca poſtea quæſita.l. ſi filiabus 17.ff.de legatis primo.l. Iulianus. §.finali.ff.de legat. 3.Puteus d.deciſ. 154 num.3. de quo tamen vide Antonium Gomezium libro ſecundo variarum c:12.de legatis,n. 49. Et de legato librorum conſuluit Bald.conſilio 284. incipit, *pater diſponenti.*libro ſecundo.Roman.ſingulari 503. incipit, *tertius.* Curtius Iunior.conſ. 227.nu. 7.Menochius de præſumptionibus lib.4.prçſumptione 127. num. 15. 16. & 17.Vbi idem dicit de legato veſtium,poſt Rom. & alios;& per totam illam præſumptionem pleniſſime de hac tractat materia, & in conſ.97. ex nu. 64.& 74.libro 1.

21 Item in exemptione † conceſſa Cappellis, quia talis exemptio non extenditur ad futuras Cappellas, gloſſ.in cap.cum cappella,de priuilegijs, gl:1.Felin.in cap. fin.ſub nu.16. de conſtitutionibus.

Similiter quando fit mentio de lite, vel litteris, intelligitur de lite pendente, vel litteris expeditis de illo tempore, non de futuris, quę tunc in rerum natura non erant.Lancellot.de attentatis ſecunda parte,cap.4.in præfatione,num. 488. verſ. *quarto quia Papa dum permittit.* in noua impreſsione, & fuit reſolutum in vna Valliſoletana Scholaſtriç 5. Iulij 1596.coram R.P.D.meo Lancellotto.

Item prorogatio regulæ de triennali non ſuffragatur,quoad gratiam poſt prorogatio-
22 nem † quæſitam. Puteus deciſ. 334.*die 29. Octobris.* libro tertio.

Sicut etiam clauſula (*ſine vitio ſpolij*) poſita in breui reſpicit, dumtaxat antiquos poſſeſ-
23 ſores, non autem eos, qui poſtea † poſſidere cæperunt. Rota deciſ. 696. num. 2. lib. 3. parte 3.diuerſorum.

Pariter præſcriptio nō extenditur ad futu-
24 ra. † cap.cum contingat, de decimis, & ibi notat Abbas, num. 5. quod procedit etiam in prçſcriptione immemorabili. Puteus poſt alios deciſione 154. numero tertio, libro primo.

Neque iuramentum extenditur ad futu-
25 ra, † & incogitata. c. clericus 35. c. quintauallis 24.cap.quemadmodum 25. de iure iurando. l.27. poſt medium, titulo 11. Partitæ 3.Couarru.in cap.quamuis pactum, in principio a numero 5. & 6.de pactis, lib.6. Io. Gutierrez de iuramento confirmatorio, parte prima, cap.71. per totam. Hinc ſi quis ſe obligauit ad ſeruandam pacem pro ſe,& ſuis filijs,intelligitur de filijs iam natis:nō autem de naſcituris. Iaſon in l.ſi ſtipulatus fuerim, n.8.ff.de verbor.oblig.Menoch. conſ.97. nu. 74.libro primo.

26 Nec res recipit denominationem † ab eo, quod erit in futurū;ſed ab eo,quod eſt.Bal.in l. ſi nondum, numero ſecundo. C. de furtis. Iaſ. in l.1. §. qui mandatum,numero primo. ff. de officio eius, cui eſt mandat. iuriſdict. vbi propterea inferunt,quòd ſi teſtator mādat in ędibus ſuis fieri Eccleſiam, nondum eſt Eccleſia: & quòd ſi Ciuitas interficiat
27 electum in Epiſcopum,non dicitur † interficere Epiſcopum.

Nec renunciatio extenditur ad futura
28 † cap. cum inter,de renunciatione;cum his, quę congerit Paulus Pariſius conſ. 7. nu.70. libro ſecundo. & conſ.95. numero 29.& 34. lib. 3. Çaputaquen. deciſ. 215. num.14. parte prima. Maſcardus latè de probationibus, concluſione. 1258. numero 35. cum ſequentibus.

Nec clauſula(*non obſtantibus,&c.*) extendi-
29 tur ad futura. † Baldus conſ.495.*quædam domina.* numero ſecundo,volum. 5. Socin.conſ. 52. *ſub hac.* col. 2.verſ. *ex his,*libro 3.Pariſius conſ. 91.num.4.lib.1.Et in terminis reſerua-
30 tionis, † quòd clauſula (*non obſtantibus,&c.*)

non extenditur ad futuras reſeruationes.tradit Simonet. de reſeruationibus. quæſt. 76. per totam.

Nec clauſula (*ſine præiudicio*) intelligitur de futuro præiudicio, ſed de præſenti. Hieron.Gab.conſ.151.n.23.lib.2.

Nec derogationes extenduntur ad futu-
31 ra. † Flaminius Pariſius, Romanum, & Iaſonem allegans de reſignat.beneficior. libro 12.quæſtione fin.num.29.& 30.Gomezius in regula de infirmis reſignan. quæſt. 27. numero 29. & 30.

32 Nec bonorum publicatio, † ſeu confiſcatio extenditur ad bona in poſterum acquirēda.l.ſi tibi mandauero. §. is cui.ff.mandati. cap. fælicis,poſt medium, ibi, *de poſtmodum acquiſitis repetitio non negetur*, cum gloſſa,verbo, *acquiſitis*, de pænis lib.6. Abbas in c.quia circa.nu.5.de priuilegijs. Decius conſ. 438. *accuratè, & eleganter*, n.10.Simancas de Catholicis inſtitutionibus, tit.9.de bonis hæreticorum. n.61.& ſequentibus.

Nec mandatum procuratorium extendi-
33 tur ad futuras † lites; niſi aliter exprimatur, vt per tex.in c.fin.de reſcriptis, & alia iura, quæ ibi allegat, tenuit Rota deciſione 30. de procuratoribus, in antiquis, & deciſ. 3. de procuratoribus,in antiquioribus Beſigneti,& deciſ.32.per totam, eod.titul.in nouis, de quo etiam vide Rotam deciſ. 1. de procurator. in nouis, & deciſ.13.eodem tit. in antiquis, Puteum deciſ.37.p.3.Achilem de Graſſis deciſione 9. & 11. ſub titulo de procuratoribus.

Idem etiam eſt in Curatore ad lites, quia dumtaxat intelligitur de litibus, quæ tunc
34 exiſtunt. † l.qui habet.§.fin.cum gl. fin.& l. ſequenti.ff.de tutelis.

35 Nec ſeruitutis impoſitio † extenditur ad futurum ędificium,ſeu prædium. l. 1.ff.commun.prędiorum.l.non modus. C.de ſeruitutibus.

36 Nec obligatio de ſoluendo † cuilibet Canonico Sancti Laurentij decem quolibet anno, ſi tunc non erant, niſi ſex Canonici, & poſtea auctus eſt numerus, extenditur ad augmentum, vt poſt Cin. Albericum, Paulum, Bald. Salicet. & alios,tradit Padilla in dicta l.non modus.num.3.c.quanto de cenſibus,& Abbas ibi à num. 10. latè Boherius deciſ.213.per totam.Menoch.de arbitrarijs. caſu 223.per totum. Gironda de gabellis, p. 12.ex numero 27. Staphilæus de lit. Iuſtitię. §. eſt notandum. numero ſeptimo, qui doctores alios, & infinitos ſimiles caſus cumulant.

37 Item pignus pro minoribus † vſuris obligatum retineri non poteſt,pro maioribus ex poſteriori contractu naſcentibus.l.per retentionem. C. de vſuris.

Ratio namque generalis eſt, quod *id*, de quo agendum eſt, primo in rerum natura
38 debeat eſſe. † l. quidam referunt 14. poſt principium. ff. de iure Codicillorum. gloſſa, verbo, *ad futuras*, in cap. finali de reſcriptis. cap.ad diſſoluendum, iuncta gloſſa, verbo, *accuſari*, de deſponſat. impuber. vbi dicit, quòd accuſatio locum non habet, cum non
39 eſſet, quòd poſſit † legitimè accuſari.

Quibus etiam adde ea, quæ dixi in gl.5.§.7.ex n.68.vſque ad 73.& in gl.45.§.1.ex nu.44.vſque 48. & quæ pleniſſime congerit Menoc.conſ.97.ex n.64. vſq;ad finem, lib.1.& in tractat.de pręſumption.lib.4.præſump.127. per totam, & Ferrettum conſ.36.n.6.

Tandem, quòd reſeruatio non capiat be-
40 neficia creata, † & erecta poſt datam reſeruationis, tenuit Rota deciſ.32.nu.7.de præbendis, in antiq. & Simonet. in tractat. de reſeruationibus. q.12.

Quinimo quamuis beneficium fuiſſet fundatum ante reſeruationem; ſi tamen poſt illam acceſſit Epiſcopi conſenſus, & appro-
41 batio, non comprehenderetur. † Rota deciſione 11.à numero 3.de Iurepatronatus in antiquis, & deciſ. 17. de prębendis, in antiquioribus Beſigneti. Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus.q.3.principali.numero 26. de quo etiam vide Lambertinum de Iurepatronatus. libro 2. p. 3. quęſt. 9. articulo 36.

Quod ſimiliter procedet, ſi beneficium eſſet prius creatum de approbatione Epiſco
42 pi, & poſt reſeruationem dotatum, † quia adhuc non caderet ſub reſeruatione, vt poſt Paulum de Leazar in dicta Clement. finali, ſcriptum reliquit Gaſpar de Peruſio in tractat.de reſeruationibus.c.2.*quæ autem beneficia comprehendantur*.nu.9. Æneas de Falconibus vbi ſupra n. 9.

Idem etiam eſſet, ſi tempore reſeruationis beneficium eſſet prorſus extinctum, & ſuppreſſum, & poſt reſeruationem ſuppreſſio diſſolueretur, & reuocaretur; quo-
43 niam tunc diceretur de nouo † creatum tale beneficium. Cardinalis Zabarella in d. Clemen.finali.num.6.poſt alios, quos allegat,de reſcriptis, ſequitur etiam Felin.in c. cum acceſſiſſent.ſub n.13.poſt princip.verſ. *adde gloſſam*. & poſt medium verſic. *ad idem, quod notat Cardinalis*, de conſtitutionibus. Æneas de Falconibus in dicta quæſt. 4. principali. num.27.

Supradictis tamen non obſtantibus, contraria opinio, & affirmatiua, nempe, quòd ſub regula noſtra ca- Reſeruatione regulę noſtræ capit futura beneficia.
44 dant beneficia poſtmodum † creata, ſiue dotata,verior eſt,ac tenenda.Ratio eſt, quia regula noſtra cũ ſit lex generalis,ſemper reſer
45 uat,& ſemper loquitur. † l.Arriani.C.de hæretic.

retic. Caputaq. deciſ. 220. n. fi. p. 1. Vnde non poteſt bene conſiderari creatio noua beneficij poſt ipſam reſeruationem, quia tam ante creationẽ, quã poſtea, regula noſtra ſemper reſeruat, ſemperq; loquitur: & eo ipſo, quòd beneficium ſit de nouo creatum, poſt ipſam creationẽ loquitur regula noſtra, & ſic non erit locus dubitationi, vt tradit Æneas de Falconibus de reſeruationibus. q. 3. principali. n. 8. verſ. *alijs autem reſeruationibus generalibus*, & ita intelligendũ eſt conſ. Gemin. 69. ſub num. 9. dum diſtinguit, an verba reſeruationis extendantur in futurum, quoad ſubſtantiam, & quoad accidentalia, vel non: vt in primo caſu comprehendantur, in ſecundo non.

Rurſus, quia quando reſeruatio eſt generalis, & fauorabilis, non autem ſpecialis, neç pro certa perſona, vt eſt in caſu noſtro,
46 reſeruatio capit beneficia poſtea erecta, † vt firmant Abbas Lapus in capit. ſi propter tua. numero 4. verſ. *ſed contra quia*, de reſcriptis lib. 6. Gaſpar Calderinus in tractatu de reſeruationibus, capit. 2. num. 8. Geminian. dicto conſil. 69. *circa primum*. col. finali, verſ. *ſuper iſto dubio puto concludendum*. ſub numero 9. Æneas de Falconibus in d. q. 3. principali. n. 8. per totum, vbi concludunt, quòd quando reſeruationes ſunt inductæ per conſtitutiones, ſeu regulas, non eſt in conſideratio-
47 ne † noua creatio, tradit etiam Mandoſius in reg. 3. Cancellariç. n. 21. verſ. *contraria opinio verior eſt*, additionator ad Simonet. in d. q. 12. nu. 4. Petrus Gregorius Tholoſanus de inſtitutionibus rei beneficiariæ. c. 17. nu. 1. & conferunt ea, quæ adducit Menoch. de præſumpt. libro 4. prçſumpt. 127. ex numero 26. cum ſequentibus.

Rurſus, quia ampliſſima verba noſtrç regulæ, loquentis, de omnibus beneficijs, qualitercumque qualificatis, remouent omnem difficultatem; ſiquidem, quamuis adſit iſta qualitas nouæ creationis; nihilominus includitur ſub dicta generalitate noſtrç regulæ, ex adductis in principio huius gloſſç. Menoch. vbi ſupra num. 29.

Neque obſtant pro contraria parte adducta. Nam illa procedunt in reſeruationibus
48 ſpecialibus † pro certis perſonis, iuxta terminos dictæ Clementinç finalis, de reſcriptis. Quia tunc cum talis reſeruatio ſit ambitioſa, & odioſa, ac reſtringenda. c. quamuis, de prçbendis. lib. 6. Rota deciſ. 8. ante med. de conceſſ. præbend. in nouis. Caſſad. deciſ. 8. n. 4. de conceſſ. præbend. Merito non
49 extenditur ad futura, & de nouo creata † beneficia; Quæ omnia ceſſant in reſeruatione noſtræ regulç, quæ non eſt ſpecialis, neç pro certa perſona; ſed generalis, & per viam legis, ac fauorabilis, & amplianda, vt diximus in §. 6. prooemiali. Et ad alia contraria dari poteſt reſponſio, ex gloſſa, & Doctoribus in dicta Clementina litteras, & ex his, quæ tradit Rota deciſ. 10. per totam, de conceſſ. præbend. in antiquis.

Vnde ſi de nouo erigeretur, & crearetur aliquod beneficium, quòd non eſſet de Iurepatronatus laicorum, ſed alias includeretur in regula noſtra, quando poſt prouiſionem factam vacaret, veluti per obitum, vel alio modo: ſi dicta noua creatio facta eſſet in menſe Apoſtolico, etiam ſi numquam fuiſſet collatum, veniret ſub reſeruatione regulæ noſtræ. Ratio eſt, quia per nouam crea-
50 tionem beneficij, dicitur vacare † beneficium, antequam conferatur, vt per text. in d. clem. fin. de reſcriptis, notat ibi Bonifacius Vitalinus num. 18. & colligitur ex Cardinali ibidem n. 4. & dicam in gloſ. 15. in 50. modo vacationis. Cum ergo regula noſtra reſeruet omnia beneficia, quocumque modo vacatura, præterquam per reſignationem, comprehenditur vtique tale beneficium vacans per nouam creationem, & erectionem.

Summaria Gloſſæ 10.

1 *Beneficia vbicumque exiſtentia reſeruantur per regulam noſtram.*

2 *Cathedralibus in Eccleſiis beneficia conſiſtentia includuntur in hac regula 8. licet non includerentur in expectatiuis. & n. 3.*

4 *Beneficia exiſtentia in vna diœceſi, quorum collator eſt alterius diœc. comprehenduntur ſub regula 8. tam in prima, quam in ſecũda parte, ad effectum fruendi alternatiua, Vel quando haberet dotem, aut præbendam, vel eſſet vnitum in alia. & num. 5.*

6 *Regula 8. includit beneficia conſiſtentia intra limites Eccleſ. Iuriſpatronatus laicor. quia non propterea erit de tali Iurepatronatus. & n. 7.*

8 *Eccleſia patronata, ſi fundat, vel dotat nouam Eccleſiam intra limites eius, facit illam eiuſdem naturæ. Idemque eſt, quando beneficium de nouo erigitur intra templum ipſius. & n. 9.*

10 *Contentum ſequitur naturam cõtinentis, & abrogato continente ſimiliter, & continens. n. 11*

12 *Patronus vnius Eccleſiæ, erit etiam patronus Cappellaniæ intra illam fundatæ; niſi adſit contraria conſuetudo. num. 13. aut pactum cum venditione fundi. n. 14. & 15.*

16 *Canonicus Collegiatæ, veniens quotidie ad inſeruiendum Cathedrali, & recipiens diſtributiones in illa, cuius Eccleſiæ dicatur eſſe.*

Locus

17 *Locus in quo quis eſt originaliter Canonicus, attendi debet, vel denominationis locus. nu. 18.*
19 *Locus, in quo magis aſsidue quis commoratur attenditur, vt conſideretur ſi ſit illius.*
20 *Beneficium conſiſtens in Clauſtro Eccleſiæ, an dicatur eße de illa.*
20 *Locus, in quo executio deſtinatur, potiſsimè attenditur, & nu. 21.*
22 *Loco in illo dicitur conſiſtere beneficium, vbi recipiuntur prouentus, vel vbi officium eſt dignius, & frequentius. & n. 23.*
24 *Gratiam habens ad beneficium certæ Eccleſiæ, an poſsit acceptare beneficium conſiſtens in cæmeterio.*
25 *Locus vbi conſiſtit beneficium, an conſideretur potius, quam ſeruitium.*
26 *Vicarius parrochialis, vnitæ Cathedrali, non dicitur de gremio Cathedralis ad effectum præcedendi alios.*
27 *Contiguum, an ſit cæmeterium, vel non, conſideratur, vbi conſiſtat beneficium.*
28 *Dignitas principalis Collegiatæ, dicitur illa, quæ conſiſtit in Eccleſia Cathedrali, ſed ex aliquo iure ſpeciali habet præeminentiam in Collegiata. & n. 29*
30 *Locus vbi conſiſtit beneficium, An ad effectum collationis ſit conſiderandus, vel potius locus, vbi collator exiſtit. & vide ſupra n. 4.*
31 *Collatio parrochialis, licet ſpectet ad Ordinariũ alterius diœceſis; edicta tamen ſunt proponenda ab Ordinario loci, vbi conſiſtit beneficium.*
32 *Incompatibilitas ratione eiuſdem tecti, quando adeße dicatur, ac quando dicitur beneficium conſiſtere ſub eodem tecto adducuntur diuerſæ opiniones. & n. 33. & 34.*
35 *Incompatibilitas ratione eiuſdem tecti, vt locũ habeat, an debeat eſſe vtrunq; beneficium conforme, vel ſufficis, quòd ſit difforme? Quod debeat eſſe vniforme. traditur ibidem, cum tribus num. ſeqq. vbi infertur ad plura. Contraria opinio adducitur. n. 39. & 40. & concluſio firmatur. n. 41. ac declaratur. n. 42. & 43.*

Et vbicumq; exiſtentia. gloſſa 10.

AMPLIAT regula noſtra
ſuam reſeruationem, vt
extendatur, non ſolum ad
omnia beneficia, qualiter-
cumque qualificata; ſed
etiam ad beneficia vbi-
1 cumque † exiſtentia.
Quæ verba poſſunt exemplificari, ſi
beneficia conſiſtant in Eccleſijs Patriar-
chalibus, Metropolitanis, ſeu Cathedrali-
2 bus. † Nam licet propter illarum excellen-
tiam, reſeruationes cauſatæ, vigore expe-
ctatiuarum, non capiant beneficia in præfa-
3 tis Eccleſijs conſiſtentia, † vt in cap. quam-
uis. il 1. de præbendis. lib. 6. Gomezius de
expectatiuis, num. 94. in fine, & numer. 95.
Hieron. Gabriel conſ. 199. num. 7. lib. primo,
vbi dicit, quòd in reſeruationibus ſpeciali-
bus pro certis perſonis, debent nominatim
reſeruari beneficia Cathedralium, alias non
comprehenduntur; Regula tamen noſtra du-
bitationis tollendæ cauſa, continet prędi-
cta verba, vt proculdubio hæc, & alia bene-
ficia vbicumque conſiſtentia includantur.

Idem etiam eſſet, ſi beneficia conſiſterent
in vna diœceſi, & collator ex priuilegio, vel
conſuetudine, vel fundationis lege, eſſet
4 † alterius diœceſis, quia ſimiliter include-
rentur ſub regula noſtra. Præſertim ſtanti-
bus illis verbis, *ad collationem quorumcumque, &c.* vt diſputauit, & concluſit Romanus con-
ſil. 376. incipienti, *quæſtio eſt.* numero 1. &
per totum, quem ſequitur Felinus in capit.
propoſuiſti, ſub num. 13. verſ. *addo Ludouicum
Romanum*, de foro competenti. Stephanus
Bertran. conſ. 38. *præſupponitur in primo dubio.*
volum. 3. Iacobus Simoneta de reſeruatio-
nibus. q. 75. per totam. vide tamen num. 31.

Eademque ratione idem erit iudicandum
ad effectum gaudendi alternatiua, ſi alias
ſit liberæ collationis. Nam recte Epiſcopus
tali alternatiua gaudebit, quoad benefi-
cium extra ſuam diœceſim conſiſtens, ad li-
beram illius collationem ſpectans. Mohe-
danus deciſione 3. de præbendis, & vide in-
ferius num. 31.

Pariter idem venit dicendum, quando
beneficium vnius diœceſis haberet dotem,
ſeu præbendam in alia dięceſi: vel quando
5 æque principaliter † eſſet vnitum beneficio
alterius dięceſis, iuxta ea, quæ diximus in
gloſſa quinta, §. ſeptimo, de beneficijs vnitis.
numero 24. & numero 57. & Rota, iuncta
additione Papazon. deciſione ſexta. numero
2. de renunciatione, in nouis, cum allegatis
ibidem.

Rurſus quando beneficium aliquod conſi-
ſteret intra limites, & confines alicuius Ec-
cleſiæ de Iurepatronatus laicorum, pari ra-
6 tione caderet † ſub reſeruatione regulæ no-
ſtræ, quia quamuis non ſit reſeruata Ec-
cleſia de Iurepatronatus laicorum, vt in-
fra in gloſſa decimaoctaua dicemus; erit
tamen reſeruatum beneficium conſiſtens
intra limites & confinis talis Eccleſiæ pa-
tronatæ, & matricis: quoniam non pro-
pterea, quòd ſit ſita intra limites Eccle-
ſiæ matricis de Iurepatronatus, ſequitur,
7 quòd ſortiatur illius naturam, † ac effi-
ciatur de Iurepatronatus laicali, nec quòd

Eccleſia matrix ſit patrona , vt firmat Abbas in capit. cum venerabilis numero 46. notab. 3. de exceptionibus , & in cap. ad audientiam. il 1. numero nono, & decimo, de Eccleſijs ædificand. dicens opinionem contrariam ab aliquibus ſequutam , eſſe communem errorem , & nullo iure probari : & ſequuntur Paulus de Cittadinis, qui alios refert in tractatu de Iurepatronatus, tertia p. quæſtione 32. 1. cauſę. numer. 44. Rocchus de Curte in eodem tractatu , verbo , *Eccleſiam fundauit.* quæſt. 11. numero 12. licet littera videatur corrupta , & verbo, *& dotauit,* quęſtione decimaquinta , numero 23. Felinus in dicto cap. cum venerabilis poſt numerum 37. Lambertinus cum alijs de Iurepatronatus. libro 1. parte 1. quęſtione 8. per totum principium , vbi pleniſſimè hoc fundat , & citat, ac refutat contrariam ſententiam tenentes.

Duobus tamen modis hoc temperari , ac limitari poteſt : Primo niſi Eccleſia matrix, & patronata fundaret, conſtrueret, vel do-
8 taret ſuis expenſis iſtam † nouam Eccleſiam ſitam intra illius limites, quia tunc ſine difficultate noua Eccleſia fundata ſequeretur naturam matricis, & efficeretur de Iurepatronatus laicali, vt poſt Abbatem, & Felinum in dicto cap. cum venerabilis, ſub numero 37. & alios, reſoluit Lambertinus, vbi ſupra. num. 4. 5. & 6. & ſecundum hoc poteſt intelligi, & conciliari opinio contraria. Abbas in dicto cap. ad audientiam. il 1. nu. 10. de Eccleſijs ædifican. Mandoſ. in additione ad Lapum, allegat. 65. ſub littera N. verſ. *& opiniones concordantur.*

Secundo limita, & declara, quando noua Eccleſia, ſeu noua Cappella conſtrueretur
9 tur intra templum, & corpus ipſius † Eccleſię matricis de Iurepatronatus laicali. Nam tali caſu efficeretur de eadem natura. Tum ratione fundi, quòd pręſtitit Eccleſia matrix. cap. nobis, de Iurepatronatus cum ſimilibus. Tum etiam, quia contentum ſe-
10 quitur † naturam continentis. l. adeo. §. inſula. ff. de acquirend. rer. dominio. l. ad teſtium, §. fin. ff. de teſtament. l. quòd ſi neque. §. materia. ff. de periculo, & commod. rei venditæ. Et contentum venit appellatione continentis. cap. per exemptionem de priuileg. libro ſexto. Mohedanus deciſione quinta, ad finem, de priuilegijs. Sicut & abrogato
11 continente , † & conſequenter abrogatur contentum. Iaſ. in l. 3. numero 33. ff. de acquirend. poſſeſſione. Rocchus de Curte, verbo, *& dotauit.* q. 15. num. 23.

Et ita tenuit Rota deciſione 15. & deciſione 16. de Iurepatronatus in antiquis, vbi fuit reſolutum, quòd ſi Abbas ſit patronus vnius Eccleſię, & in ea nouæ Cappellanię ędificentur, erit ſimiliter compatronus illa-
12 rum , † quia contentum ſequitur naturam continentis. Abbas in dicto cap. ad audientiam. il 1. de Eccleſijs ędificand. numero 11. Felinus in dicto cap. cum venerabilis, ſub numero 37. verſ. *tu vide Rotam,* vbi ad hoc allegat, etiam deciſionem Rotæ 6. de rebus Eccleſiæ non alienand. in antiquis , quam ego non inuenio , tradit etiam plenè Lambertin. de Iurepatron. lib. primo. parte prima. quæſt. 8. art. 6. per totum, vbi num. 4. dicit poſt Abbatem, quòd in aliquibus locis per inaduertentiam obſeruatur cōtrarium: & numero 4. ſubdit valere de hoc conſuetu-
13 dinem , † vt Eccleſia matrix , ſiue illius patronus non remaneant patroni Cappellæ, vel altaris intra illius corpus fundatæ, ſeu fundati. Prout etiam videmus, quòd quamuis Rex noſter Hiſpaniarum ſit Patronus Cathedralium, & præſentat ad dignitates Epiſcopales, non tamen eſt patronus aliorum beneficiorum in eiſdem Eccleſijs Cathedralibus conſiſtentium, nec ad illa ius præſentandi habet.

Idem etiam eſſet, quando ædificans, & dotans talem cappellam , vel altare intra corpus Eccleſię matricis , emeret ab Eccle-
14 ſia matrice, ſolum, † & prędium, vbi fuit ædificata, & conuenirent, quòd Eccleſiæ matrici nullum Iuſpatronatus acquireretur. Nam tali caſu quamuis Eccleſia matrix eſſet de Iurepatronatus laicorum ; cappella tamen, vel altare de nouo ibidem fundatum poſſet eſſe alterius naturæ, videlicet, aut liberum, vel Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, ſecundum qualitatem fundatoris. Nam prædictum pactum, & conuentio ſine dubio teneret, ex traditis à Lambertino de Iurepatronat. libro primo, parte prima, quęſtione nona principali, in principio, à numero primo, & ſecundo cum ſequentibus.

Immo forſan in hoc caſu vltimo, etiam ſi ceſſaret dictum pactum, nullum Iuſpatro-
15 natus † acquireretur Eccleſiæ matrici, ex quo, neque dedit fundum, ſed vendidit : nec conſtruxit, nec dotabit, neque aliquid de ſuo contulit, vt dicit Abbas in dicto capit. ad audientiam ſub numero 10. verſ. *ſi autem Eccleſia antiqua.* de Eccleſ. ædificand. Lambertin. libro primo, parte prima, quęſt. 8. art. 6. num. 4.

In prædictis vtiq; omnibus caſibus, in quibus ſecundum ſupradicta beneficium conſiſtens intra limites, vel corpus Eccleſiæ matricis de Iurepatronatus laicali, vel mixto, non eſt de tali Iurepatronatus, ſicut eſt Eccleſia matrix, ſed alterius naturæ, ſiue liberę collationis, aut Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, intrat reſeruatio regulę noſtræ, reſeruantis beneficia vbicumque exiſtentia.

Vlte-

Vbi dicatur conſiſtere beneficium.

Vlterius ad præfata verba (*vbicumque exiſtentia*) poteſt adaptari de-
ciſio Rotæ 8.n.2.& per totam,de præbendis,
in antiquis, vbi fuit dubitatum,vtrum ſi ali-
qui Canonici Eccleſię Collegiatę veniant ad
16 Eccleſiam † Cathedralem quotidie,& in illa
inſeruiant, & recipiant diſtributiones, ac in
choro inſtallētur; ex hoc dicatur illorum be
neficium, ſeu Canonicatum conſiſtere, non
ſolum in Collegiata;ſed etiam in Cathedra-
li? & fuit reſolutum, quòd beneficium dum-
taxat conſiſtat in Collegiata,& non in Cathe
drali, cum alibi habeant focum, & larem, &
ſtallum: Et quia principaliter debet attendi
17 locus, in quo originaliter † ſunt Canonici,
& ſeruiunt, & habent habitationem, & in
qua Eccleſia nomen recipiant: quia à nomi-
18 ne † res determinantur. §.eſt & aliud. inſtit.
de donationibus, vbi dicitur,quòd nomē de-
bet eſſe conſonum rei.l.2.& finali.C.de Inco
lis.lib.16. vbi habetur, quòd vbi aliquis ſer-
uit in duobus locis, aſſumit nomen ex eo, in
19 quo magis aſſidue † commoratur. text.etiā,
in l.ſeruos §.finali.ff. de legat.3.l. legatis 65.
§.ſi vnus. ff. de legat. 3. Ægidius deciſ. 206.
Gomezius in regula de annali. quæſt.11.nu.
2.& in regula de triennali.quæſt.47.& q.60.
ante finem.Puteus deciſ.374.à num.5.libro
1.Vicen.de Franchis deciſ.175.per totam,p.
1.Et ideo, quamuis officium aliquod mini-
ſtrent in Eccleſia Cathedrali, ſi in Collegia-
ta ſimiliter exerceant, & vltra hoc faciant ſi
militer aliud officium, quòd facit à ſe trahi
miniſterium Eccleſię Cathedralis, ſequitur,
quòd dicti Canonicatus, ſeu beneficia non
conſiſtant in Eccleſia Cathedrali,& facit de-
ciſio 50.ſub num.1. eodem titulo de conceſſ.
præbend.in antiquis.

Necnon congruit in propoſito alia deci-
ſio Rotę 9.ſub eodem titulo de præbendis,in
antiquis, vbi dubitabatur, an beneficium,
20 quod conſiſtit in clauſtro, † vel continenti-
bus ædificijs alicuius Eccleſiæ, extra ta-
men corpus illius dicatur eſſe de illa Eccle-
ſia? Et diſtinguitur. Aut beneficiatus debet
exercere actus,ad quos eſt deputatus in Ec-
cleſia, vt puta, quia habet celebrare in Ec-
cleſia, & horis Canonicis intereſſe: & tunc
cenſetur conſiſtere in Eccleſia, quia non con
ſideratur locus, in quo res eſt ſita; ſed vbi
deſtinatur executio rei. cap. dilecti, de foro
competenti,& facit Clemen. ne Romani, de
electione, & l. ſeruis vrbanis. ff. de legat.3.
Aut habet officium deputatum,vt ſeruiat in
loco beneficij, & tunc non cenſetur eſſe in
21 Eccleſia, † quia differunt beneficia corpo-
ris Eccleſię, ab illis,argum. c.1.de conſacr.
Eccleſię,vel altaris. Aut habet officium mi-
xtum; quia partim habet exercere in Eccle-
ſia, & partim in cęmeterio, ſeu cappella
clauſtri, & tunc dicitur ibi conſiſtere bene-
22 ficium, vbi recipit prouentus, † ratione of-
ficij,& exercitij.Et ſi vtrobique ſeruit, & re-
cipit prouentus; tunc potius dicitur conſi-
ſtere beneficium, vbi dignius, & frequentius
23 † officium exercetur.arg.c.ad Apoſtolicę,de
decimis,& l.eius qui.§.fi. & l.ſi quis fructus.
ff.ad municipalem, & de incolis,& cap.cum
quis, de ſepulturis.lib.6.Iaſ.in l.1.in princ.à
n.21.ff.de verbor.oblig.Roland.conſ.23.à n.
26.volum.1.Mandoſ.in reg.de annali. q.32.
numero 22. Gomezius in tractatu de expe-
ctatiuis numero 140. plene Tiraquel. de re-
tract.lignagier.§.36.gloſſa 3.numero 7.cum
ſequentibus.

Cum qua deciſione 9. concordat deciſio
6. eodem titulo, de conceſſ. præbendæ, in
antiquioribus Beſigneti, & tradit Domini-
cus Geminian. in cap.1.numero 10. de con-
ſuetudine libro 6. quam ſequitur Franchus
ibid. ante numerum 8.

Confert etiam alia deciſio Rotæ 6. de con
ceſſione præbend. in nouis, vbi continetur,
quòd habens gratiam in certa Eccleſia po-
24 teſt acceptare beneficium † vacans in cęme-
terio, ambitu, vel cappellis contiguis illius
Eccleſiæ, quia pars illius Eccleſię ſunt: Et
ideo polluta Eccleſia,vel interdicta, polluta
etiam, & interdicta cenſetur talis cappella,
& cęmeterium.cap.vnico, de conſecratione
Eccleſię, vel altaris.lib.6.Et ſi ſuburbia ſunt
de continentibus ędificijs, multo fortius am
bitus Cappellę, & cęmeterium ipſius Eccle-
ſię contiguum. Secus vero erit, vt dicit ipſa
deciſio, ſi Cappella, ſeu beneficium ſit ex-
tra ſepta Monaſterij, ſeu Eccleſiæ ſituatum;
licet Cappellanus,vel Rector illius Cappel-
læ habeat facere aliquod miniſterium in Ec-
cleſia maiori, puta intereſſe diuinis, vel in
feſtiuitatibus celebrare,vel ſimilia: conſide-
25 ratur enim potius † corpus beneficij, & lo-
cus vbi eſt ſituatum, quam ſeruitium, ſiue
miniſterium, quod alibi facere tenetur. ar-
gumento. l.cum quidam. ff. de fundo inſtru-
cto. & vide quę in ſimili tradit Tiraquel. de
retract. lignagier.§.36.gloſſa tertia. ex nu-
mero 25.

Cui deciſioni 6. conſonat etiam Rota de-
ciſione 326.numero quinto, & ſexto, parte
ſecunda diuerſorum, vbi probatur, quòd
quamuis aliquę Eccleſiæ parrochiales eſ-
26 ſent vnitæ Eccleſię Cathedrali, & propte-
rea Vicarij parrochialium certis diebus,
quando congregantur in Cathedrali ha-
beant ſtallum in choro Cathedralis, non
ex eo dicuntur de gremio Eccleſię Cathe-
dralis, nec debent pręcedere Archipre-
ſbyteros.

Aduertendum tamen eſt, quòd dicta
deciſio ſexta, de prębendis, in nouis, in

in eius prima parte videtur contraria ſupradictæ deciſioni 9. eodem tit. in antiquis, quatenus deciſio 6. habet, quòd dicitur eſſe de Eccleſia beneficium conſiſtens in illius çæmiterio, vel ambitu; deciſio vero nona contrarium inſinuat, vt ex illius lectura, facile conſtat.

Vnde, vel eſt dicendum, quòd deciſio 6. intelligatur, quando cemiterium, aut Cappella ſunt contigua; deciſio autem 9. quan-
27 do non ſunt † contigua. argum.capit.ſi ciuitas,in fine, de ſent. excommun. libro ſexto, &.c.1. de conſecratione Eccleſiæ, vel altaris, & hoc modo vtraque deciſio concordabitur,& repugnantia illarum euitabitur, licet deciſionis 9.verba improprientur.c. inter dilectos. §. cæterum. de fide inſtrument. c.cum tu,de teſtibus.c.cum non deceat. de regul. Iuris in 6.Decius in l.vbi repugnantia 148.n.4.ff.de regul. Iuris.

Vel dicendum eſt, quòd quælibet deciſio illarum intelligatur in ſuo caſu, quoad diuerſos reſpectus, & effectus, & faciunt quæ infra dicam n.33.& 34.Et d.deciſionis 6.ſentētia corroboratur,ex his,quę doctiſſime tradit Coua.in c.alma mater.2.p.§.1.n.8.verſ. *ſeptimo*, & per totum,de ſent.excom.lib.6.

Accedit etiam regula 3. Cancellariæ ad finem, & ibi gloſſator antiquus poſt principium, verſ. *ex quo quæritur*, & Mandoſius quæſtione 15. vbi diſponitur, quòd dicatur dignitas principalis in Collegiata, illa dignitas, quæ conſiſtit in Eccleſia Cathedrali:
28 † tamen ex aliquo iure ſpeciali habet principalē præheminentiā in Eccleſia Collegiata.

Verba autem ſupradicta (*& vbicumque exiſtentia*) non extenduntur ad beneficia exiſten-
29 tia in Eccleſijs non numeratis, † vt diximus in gloſſa 9.§.4.

Et an ad Hoſpitalia, vide in gloſſ.5.§.4.de Hoſpitalibus.

Rurſus adde,quòd ad effectum pertinētiæ
30 collationis † alicuius beneficij, non attenditur locus,vbi conſiſtat beneficium,ſed locus, illius perſonę,cui ſubiectum eſt beneficiū,vt cōtra Roman.cōſ.361.n.5.tenuit Rota,teſte Mohed.deciſ.92.alias 3.de præbend. vbi fuit propterea reſolutum, quòd beneficiū conſi-
31 ſtens † extra Franciam cadit ſub concordatis Francię,quando collator eſt Abbas vnius Monaſt.de Frācia, & ſic hoc caſu ceſſaret regulæ noſtræ reſeruatio,vt dicam in gloſſ. 25. Quamuis Roman.in loco ſuperius citato ſequuntur Caſſaneus conſ.3.poſt n.25.verſ. *Itē adde*. Tiraq.de retrac.lignag.§.36.gl.3.n.27. Et n.25.26.& 28.agit de hac materia,ad effectum ſoluendæ decimæ Papal.& procurationis Legati, & quartæ Canon. parrochialis.

Accedat quòd quando beneficium curatū vnius diœc. confertur ab Ordinario alterius diœc.vbi beneficium nō conſiſtit,debet edicta proponere,Ordinarius loci vbi cōſiſtit, & ibi dē examen erit peragendū,& poſtea collatio fiet ab alio Ordinario, ad quē ſpectat, vt Sacra Conc. Trid. Congreg.declarauit, & tradit Flami. Pariſ.de reſignat.lib.8.c.9.n.102.

Denique huic gloſſę anectere libuit,quando dicatur eſſe beneficium ſub eodem tecto, *Beneficia vniformia ſub eodem tecto,quādo dicantur?*
32 † ad effectum inducendi incompatibilitatem. iuxta text. in c.de multa, ante finem, verſ. *addentes*; de prębend. cap. litteras, de conceſſ.præben.cum alijs adductis plene per Alphonſum Hojeda, de incompat beneficiorum. part.1. cap. 20. nu.1. & per totum.

Qua in re concludit idē Hojeda,vbi ſupra n.27. quòd tunc dicuntur eſſe beneficia conſiſtentia ſub eodem tecto, quando conſiſtunt
33 intra eamdem Eccleſiam, † & intra eoſdem parietes, & muros, abſque alia diſtinctione, quòd prius Mandoſius dixerat in tractatu de ſignatura gratiæ, tit. de diſpenſatione ad beneficia ſub eodem tecto, ante finem, verſiculo, *in iure ciuili verba ſub eodem tecto*.

Cæterum Nauarr. conſ. 16. incipit, *an ſi duo*, numero 2. ſub tit. de præben. aliter declarat, videlicet, quòd ad hoc vt intret d. incompatibilitas ſit neceſſarium, quòd vtrumque beneficium requirat idem mini-
34 ſterium,& exercitium in eodem loco,& † cappella, ita vt beneficiati, ſeu cappellani conuenire debeant in vnum, & eadem munera faciant. Nam ſi eſſent plures Cappellaniæ intra eamdem Eccleſiam ad diuerſas cappellas,fineſq; diuerſos inſtitutæ,& ad ſeparatam congregationem faciendam. Tunc vtique,concludit Nauar. ipſe, quòd non orire tur talis incompatibilitas, vt latius per eum, cuius ſententiam ſæpe in praxi ſeruatam percepi.& faciunt tradita ſup. ex n.20.

Quo in loco ſubdit etiam ipſe Nauar.eſſe prorſus neceſſarium aliud requiſitum, vt ſit locus incompatibilitati, ratione eiuſdem te- *Incōpatibilitas ratione eiuſdē tecti,vt intret. an requiratur, qd beneficia ſint vniformia?*
35 cti,nempe quòd vtrumq; beneficium † ſit cōforme,ſeu vniforme,ac eiuſdē nominis,& Lapus allegat.116.nu.5.& allegat.117. nu.1.& per totam.Felin.in c.ex parte.il 2.n.3.de reſcript.Abb.in c.litteras.n.4.de conceſſ. pręben.Rebuff.in praxi tit.de non promot.infra an.n.75.& ad concordata Franciæ in rub. de mandatis Apoſtolicis. §. 1. verbo, *ita tamen* prope finem,verbo,*nota tamen,quod ſine diſpenſatione*.Nauar.etiam conſ. 18.nu.1.ſub tit.de præben.Flam.Pariſ.de reſig.benef.lib.3.q.1. n.128.& dixit Rota in vna Tarraconen. Archidiacon. 22. Martij 1593. coram R. P.D. meo Litta,vbi fuit ponderatū, quòd ideo vacabat ipſo iure vna dignitas per alterius aſſecutionem in eadem Eccleſia, quia erant beneficia vniformia.

Vnde

Vnde fuit reſolutum in vna Cartaginen. portionis de menſe Martij anni 1543. teſte Mohedano deciſ. 176. alias 15. ſub titulo de præbend. & Puteo deciſ. 441. numero primo, libro primo. Mandoſio vbi ſupra, verſ. *Canonicatus vero, & portio*, quòd non ſunt beneficia incompatibilia Canonicatus, & por-
36 tio † ſub eodem tecto.

Sic etiam conſuluit Nauarrus conſil. 21. tit de præbend. quòd de iure communi per-
37 mittitur haberi inſimul dignitatem, †& Canonicatum in eadem Eccleſia Cathedrali, ſeu collegiata, tradit etiam Rebuff. in praxi, tit. de diſpenſatione ratione ętatis, verbo, *incompatibilia*, nu. 4. Put. d. deciſ. 441. numero 2. libro primo.

Item, quòd dignitas, & portio, non indu-
38 cant † incompatibilitatem, tradit Put. deciſ. 118. incipit, *in vna Salmantina.* per totam, libro tertio.

39 Oppoſitā tamen ſententiā, †ſcilicet, quòd inducatur incompatibilitas ratione eiuſdem tecti, etiam ſi beneficia ſint diformia, ac diuerſi generis tenent Alphonſus Hojeda de incompatibilitate benef. parte ſecunda, cap. 20, ſub num. 25. verſ. *mihi tamen contraria ſententia.* Quintil. Mandoſ. in tracta. de ſignat. gratiæ, tit. de diſpenſat. ad beneficia ſub eodem tecto, poſt principium, verſ. *ad duo beneficia*, & faciunt tradita per Gomez. in tract. de expectatiuis nu. 53.

Hinc fuit deciſum, teſte Put. deciſ. 189. incipit, *in vna Calciaten.* libro tertio, quòd Canonicatus, & dignitas in eadē Eccleſia erant incompatibilia, licet ex diſpenſatione Papæ, vel conſuetudine obtineri poſſint, tradit etiā Mandoſ. vbi ſupra verſ. *canonicatus, & dignitas in eadem Eccleſia.*

Acchil. etiam de Graſſ. adducit eamdem deciſionem Calciaten. quæ inter ſuas eſt deciſio 269. alias 6. ſub titulo de pręben. vbi concludit, quòd quibuſdam dubitantibus ex rationibus, ibidem relatis, fuit reſolu-
40 tum eſſe incompatibiles, dignitatem † cum Canonicatu, in eadem Eccleſia, ita vt ſaltim requiratur diſpenſatio Epiſcopi, vel conſuetudo: & quòd talis incompatibilitas non ſit ipſo iure, ſed obtinens cogi poſſit ad dimittendum alterum, quam deciſionem Acchil. ſequuta fuit Rota in vna Lucana beneficiorum ſub die 4. Nouembris anni 1579. coram Reuerendiſſ. D. Seraphino.

41 Mihi tamē magis placet prior † ſententia, vti verior, & communior, nempe, quòd beneficia debent eſſe vniformia, ad hoc vt ſit locus incompatibilitati, ratione eiuſdem tecti. Dummodo non ſint talia, quòd vtrumque, vel omnia requirant præciſam reſidentiam, ratione tituli, vt docet Felin. in cap. ex parte, il 2. ſub num. 3. verſ. *& iſta opinio.* de reſcript.

Quo fit, vt cum hodie ex diſpoſitione Sacri Concil. Triden. omnes dignitates, & canonicatus, & portiones in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis conſiſtentes, requirant præciſam reſidentiam, ac ſint incompatibilia, vt dicam in gloſſa 15. in principio ex numero 17. cum multis ſequentibus: minime
42 poſſit, quis habere, † ceſſante conſuetudine, aut diſpenſatione Papæ, vel ſaltim Epiſcopi, dignitatem cum Canonicatu, vel portione: nec Canonicatum cum portione, quamuis ſint beneficia difformia, cum neque in diuerſis Eccleſijs inſimul retineri poſsint.

Vbi autem vtrumque beneficium non re-
43 quireret † reſidentiam præciſam, ac eſſet difforme, veluti Rectoria, cum Cappellania ſub eodem tecto. Dignitas, aut Canonicatus, vel portio, cum Cappellania, aut præſtimonio, aut alio ſimplici beneficio, Aut vna Cappellania vnius Cappellæ, & Congregationis, cum alia Cappella diuerſæ Cappellæ Congregationis, ſeu muneris: tunc quidem ceſſabit dicta incompatibilitas. Ita colligo ex iuribus, & Doctoribus ſuperius citatis.

Summaria Gloſſæ 11.

1 *Menſibus in octo beneficia vacatura reſeruantur per regulam 8.*

2 *Plenam auctoritatem habet Papa, Epiſcopus verò ſemiplenam.*

3 *Menſes ſunt diuiſi proportionabiliter pro rata oneris, & auctoritatis.*

4 *Partitio dicitur congrua, quando pro rata poteſtatis & ponderis, diſtribuitur, & commodum.*

5 *Menſis dicitur a menſura, vel a metior metiris, vel a Mion nomine græco, & numero ſexto.*

7 *Menſes noſtræ regulæ computantur, vt iacent.*

8 *Menſis quando intelligatur de triginta diebus.*

9 *Menſis Apoſtolicus terminatur in dimidia nocte vltimi diei, & ex tunc incipit ordinarius, & num. 10.*

11 *Epiſcopus conferens beneficium vacans ad finem ſui menſis, vel in principio illius, quid agere debeat, vt conſultius procedat.*

12 *Noctis horam non apponens notarius, ſed diei, non ideo dicitur falſus, quamuis inſtrumentum conficiatur de nocte.*

13 *Noctem circa dimidiam actus geſtus, attribuitur*

tur diei præcedenti, ſi verò vltra, diei ſequenti.

14 *Notarius qui conficit inſtrumentum de nocte, melius faciet, ſi horam noctis apponat, & quid ſi ignorat, ſi tranſiuit media nox, & num. 15.*

16 *Nocte vltima menſis vacauit quoddam beneficium, & orta fuit lis, an eſſet in menſe Apoſtolico, vel ordinario, & deciſio caſus narratur, & numero 17. ponitur ſeries ſimilis caſus.*

18 *Horologium ſi deficit, aut non auditur, quid operetur gallicinium.*

19 *Galli cantus, an attribuatur diei præcedenti, vel potius ſequenti.*

20 *Galli meridie cantare ſolent, & ſæpe de nocte, ante horam cænandi, & in hoc diuerſa regio poteſt operari, & nu. 22*

21 *Miſſa galli (vulgo) nuncupatur prima miſſa, quæ dicitur nocte ſancta.*

23 *Gallus frequenter cantat verſus auroram, & gallicinium dicitur vna pars noctis, tendens a media nocte verſus diem.*

24 *Gallicinij præſumptio leuis eſt, quantum vero operetur, iudicis arbitrio relinquitur, & numero 25.*

26 *Vacatio contingens verſus finem vnius menſis, & principium alterius, à quo ſit probanda, quòd fuerit; vel non in menſe reſeruato, & concluditur, quòd ab actore, ſiue ſit Apoſtolicus, ſiue ordinarius, & nu. 28.*

27 *Vacationis tempus eſt momentaneum, & indiuiſibile.*

29 *Reus ſemper venit abſoluendus actore non probante, etiam in beneficialibus, & n. 30.*

31 *Prouiſus ab ordinario, & poſſeſſor, ſi ſit actor, an teneatur probare, quod vacatio contigit in menſe ordinario.*

32 *Fatuus dicitur poſſeſſor, qui contra non poſſeſſorem intentat petitorium.*

33 *Dominus beneficij præſumitur poſſeſſor.*

34 *Vacationem in menſe Apoſtolico, vel ordinario, quis tenetur probare, quando vterq; prouiſus eſt actor, & nemo poſſidet.*

35 *Apoſtolica prouiſio præfertur propter ampliorem prærogatiuam.*

36 *Vacatio facilius contingit in octo menſibus Apoſtolicis, quam in quatuor ordinarijs.*

37 *Vacatio in menſe reſeruato non præſumitur, & eſt probanda a fundante ſe in hoc.*

38 *Ordinarius fundat intentionem ſuam de iure communi, & ſublata reſeruatione Epiſcopus libere prouidet, & nu. 39.*

40 *Prouiſus ab ordinario docens de anterioritate ſuæ collationis transfert onus probandi reſeruationem in aduerſarium, & numero 41, & 44.*

42 *Indultum habens ad conferendum beneficia vacantia in menſibus Apoſtolicis, verificare debet vacationem in menſe Apoſtolico.*

43 *Naturale potius præſumitur, quam accidentale.*

45 *Reſeruatio c. 2. de præben. in 6. eſt fortior omnibus.*

46 *Ordinarius de iure communi prohibetur conferre beneficium litigioſum.*

47 *Commune ius, qui pro ſe habet, dicitur habere plenam probationem.*

48 *Vacans beneficium in menſe ordinario, & non collatum ab eo, ante ingreſſum menſem Apoſtolicum, an poſſit poſtea prouidere.*

49 *Verbum* (erit) *tempus etiam præteritum ſignificat.*

50 (Vacabit) *verbum capit beneficium vacans.*

51 *Vacatura quoad beneficia, ſi Papa vult præiudicare ordinario, a fortiori, quoad vacantia, & num. 78.*

52 *Reſeruatio ad vacatura includit vacantia.*

53 *Vacatura beneficia dumtaxat reſeruat regula noſtra.*

54 *Vacare beneficium aliud eſt, & aliud vacationem durare, vel vacaturum fore, & numero 56.*

55 *Vacare non poteſt vnum beneficium in diuerſis menſibus.*

57 *Vacans beneficium in menſe Apoſtolico, ſemper remanet reſeruatum,*

58 *Semel qui eſt hæres, ſemper remanet hæres.*

59 *Semel ſolutum beneficium, ſemper pro illa vacatione remanet ſolutum.*

60 *Deuoluta beneficia non ſunt reſeruata, ſicut nec reſeruata dicuntur deuoluta, & numero 61.*

62 *Deuolutionum iura non intelliguntur ſublata, nec correcta.*

63 *Ordinarij abſque culpa, vel mora perdere non debent ſuas collationes.*

64 *Sepulturæ eſt prius tradendus defunctus, quam ad collationem deueniatur.*

65 *Menſes ordinarij non ſunt Epiſcopis auferendi.*

66 *Vacationis tempus attenditur ad inſpiciendum, ſi beneficium ſit reſeruatum, vel non.*

67 *Tempus vacationis intelligitur illud, in quo beneficiatus cedit, vel decedit.*

68 *Vacare quando dicatur beneficium, ſecundum communem vſum loquendi.*

69 *Vulgi appellatio pro lege habetur, & reijcitur intellectus, non conſonans auribus vulgi.*

70 *Partitio menſium non debet eſſe Leonina.*

71 *Menſes octo, quando Papa reſeruat, reliquos quatuor concedit.*

72 *Correctio in continenti non præſumitur in Papa.*

73 *Electa, & præſentata beneficia, non cadunt in noua reſeruatione.*

74 *Mens, & intentio Papæ attendi debet, quæ non eſt reſeruare beneficia vacantia, & num. 75.*

76 *Priuilegium ad beneficia vacantia, & vacatura, non extenditur ad illa, quæ ante priuilegium vacabant.*

Vaca-

77 Vacaturum *verbum, non comprehendit beneficium vacans.*

79 *Beneficium idem, ſi pluries vacat in menſibus Apoſtolicis, an ſit reſeruatum, & numero 88.*

80 *Reſeruatio huius regulæ, an intelligatur de prima vacatione.*

81 *Diſpenſatio ad duo beneficia curata, intelligitur de primis duobus.*

82 *Vice de prima intelligitur facultas conferendi aliquod beneficium.*

83 *Facultas retinendi penſionem, non obſtante matrimonio, intelligitur de primo matrimonio.*

84 *Primo dumtaxat anno debetur elemoſina diſtribuenda certis pauperibus in die Sancti Laurentij.*

85 *Facultas compromittendi intelligitur de primo compromiſſo, & numero 96. nec non permutandi, & num. 86.*

87 *Prima de vice quilibet actus intelligitur.*

89 *Ratio quando eadem militat in ſecunda, vel vlteriori vice, quæ militat in prima, actus intelligitur de omnibus vicibus, nec non quando diſpoſitio eſt per viam legis, & n. 90.*

91 *Innocentiana Bulla dans facultatem ſanandi nullitates, procedit in omnibus vicibus.*

92 *Tempus certum, quando aſſignatur in diſpoſitione, intelligitur de omnibus vicibus.*

93 *Vicibus de omnibus intelligitur actus, & reſeruatio, quando cum prima non ſatisfit menti Papæ, vel quando materia eſt fauorabilis, numero 94. vel reiterabilis, numero 95.*

97 *Teſtandi facultas, non ſolum intelligitur de primo teſtamento, ſed etiam de omnibus alijs, vbi plures contrarium tenentes adducuntur.*

98 *Vacatio in menſe reſeruato, qualiter ſit probanda, & nu. 100.*

99 *Vacatio ſimpliciter, probatur ſemiplene, quia agitur de leui præiudicio.*

101 *Probatio plena requiritur in vacatione in menſe reſeruato.*

102 *Auditor Cameræ errat, credendo, quòd vacatio in menſe reſeruato ſemiplene probari poſſit in ſuo tribunali.*

103 *Vacatio in menſe reſeruato, minori, quam plena probatione, probari poteſt, quando probatio eſt difficilis, quia mors contigit in mari, vel quando poſſeſſio eſt vacans, quia non eſt alius prouiſus, & nu. 104.*

105 *Collatio Papæ poteſt valere iure præuentionis.*

106 *Menſis Apoſtolicus narratus, quando probare, neceſſe non ſit.*

107 *Titulus quando non docetur ab intruſo, non eſt neceſſaria plena probatio menſis.*

108 *Titulus eſt ante ſententiam producendus, & poſtea non releuat ad impediendam immiſſionem, & num. 109.*

110 *Probatio integra menſis, non requiritur, quando collatio Papæ non fundatur in reſeruatione, ſed in præuentione.*

111 *Probatio plena menſis, an requiratur, quando gratia eſt in reliquis omnibus verificata.*

112 *Releuatus in vno, grauatur in alio.*

In ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, & Nouembris menſibus, gloſſa II.

RESERVAT regula noſtra omnia beneficia Eccleſiaſtica, vacatura in ſupradictis octo menſibus
1 † Apoſtolicis, Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, Octobris, & Nouembris, & ſic Epiſcopis, alijſque collatoribus, dumtaxat remanent alij quatuor menſes ordinarij, communiter nuncupati, videlicet, Martius, Iunius, September, & Decẽber. Et incipiendo à principio anni PP. habet duos menſes, & ordinarij vnũ, & poſtea PP. habet alios duos mẽſes, & ordinarij vnũ, & ſic ſucceſſiuè: ita quòd ordinarij, dumtaxat habent tertiam partem menſium, Papa vero duas tertias partes: Nam cum Papa habeat plenam curã,

Menſiũ diſtributio quare ſic facta fuit

2 † & auctoritatem; Epiſcopi vero non niſi ſemiplenam, vt dicit gloſſa in verbo, *plena*, in cap. conſequens 11. diſtinctione, & Epiſcopi ſint in partem ſolicitudinis vocati, non in plenitudinem poteſtatis, cap. decreto ante finem, verſ. *quæ vices ſuas*, 2. quæſt. 6. minoriſque ponderis ſarcinam deferunt, cap. qui ſcit eadem cauſa, & quæſtione; Ita meritò proportionabiliter
3 † menſes diuiduntur pro rata oneris, ponderis, & auctoritatis, vt Papa duplicatos habeat menſes, quam Epiſcopi: Illa namque eſt congrua partitio, & diuiſio, quando pro rata poteſtatis, & ponderis, diſtribuitur
4 † etiam vtilitas, & commodum, lege prima in principio. ff. de inſtitoria actione. l. ſecundum naturam 10. ff. de reg. iuris, cap. charitatem 12. quæſt. 2. cap. qui ſentit onus, de regulis iuris, in 6.
5 Menſes autem dicuntur † à menſura, ſeu à metior meteris, quaſi res, numero dierum menſa

Menſis vnde dicitur, & qualiter cōputetur

mēſa, q. quia menſa ſpatia conficiunt, mēſes nominantur, teſte Cicerone, lib. 2. de natura Deorū: vel potius dicitur mēſis a quoddā no
6 mine † Græco *Mion*, ideſt Luna. Et mēſis, Grę cè dicitur *Mon*. nā lunę curriculo menſis conficitur, vt tradit Alciatus in l. cum biſſextus 98. ſub littera H. ad finem. ff. de verborum ſignificatione. Menochius de arbitrarijs lib. 2. de arbitrarijs; centuria prima, caſu 50. nu. 16. & 17.

Et prædicta mēſium computatio fieri debet, prout ipſi menſes collocantur, & iacēt
7 † per totum circulum anni, ſiue quilibet mēſis habeat 30. dies, ſiue plus, ſiue minus, gl. verbo, *menſem*. in cap. quam ſit 6. de electione, lib. 6. gl. finalis in l. 2. ff. de diuerſis, & temporalibus præſcriptionibus, Cardinalis in clem. 1. §. ſecus, num. 2. de præbendis, & clemen. cauſam quę, num. 13. de electione. Rebuff. in concordata in rubrica de collationibus. §. pręfati ordinarij, in gloſſa, verbo *ſequentibus menſibus*. Decius in l. vbi lex, num. 1. & Cagnol. ibi, num. 2. de regul. iuris. Rui conſ. 61. num. 37. libro 3. Alexand. in l. de diuiſione, numero quarto. ff. ſolut. matrimon. Staphilęus de litteris gratię, titulo, de vi, & poteſtate clauſularum. §. 3. principaliter, numero ſecundo.

Licet alias, cum abſolutè fiat mentio menſis, intelligatur de menſe triginta dierum
8 † quia tot diebus Luna in coitu Solis remoratur, & ad ſuas vices reddit, curſumque cōficit. tex. in l. fin. §. ſin autem dubius, iuncto §. ſimili modo, & §. donec tamen. C. de iure deliberandi, l. ſi venditor. ff. de ædelitio edicto, l. ædiles aiunt. ff. eodem titulo, l. vbi lex 101. ff. de regul. iuris. Alexan. conſ. 114. *viſa ſcripturarum*, num. 13. libro quinto. Socin. in regula 260. per totam. Ludouicus Gomezius in §. rurſus, num. 35. Inſtitut. de actionibus. Decius, numero 2. Cagnolus numero primo in d. l. vbi lex. Tiraquel. de vtroque retractu. §. 1. gloſſa 11. nu. 1. & 9. Puteus deciſ. 442. *vacauit*. num. 5. & per totam, libro 2. & copioſe tradit, plures caſus diſtinguens Menochius de arbitrarijs, lib. 2. caſu 50. à num. 2. cum ſequentibus, & per totum, vbi vtiliter pro faciliori declaratione quatuor caſus diſtinguit.

Quo fit, vt menſis Apoſtolicus termine-
9 tur in dimidia nocte vltimi diei, † & ex illa dimidia nocte inpoſterum incipiat menſis
10 ordinarius, † & durat vſque ad dimidiam noctem vltimi diei illius menſis, l. more Romano. ff. de ferijs, vbi Iaſ. poſt alios, cap. conſuluit 24. de officio delegati. Rebuff. in tract. de nominationibus, quæſt. 16. nu. 2. & in concordata in rubrica de collationibus, §. præfati ordinarij, ſuper verbo, *ſequentibus menſibus*. Gomezius in regula dę infirmis reſignātibus, quæſt. 38. per totam. Caſtracanus loquens de diſdictis officiorū Romanæ Curiæ, in ſuo tracta. de ſocietatibus, quæ fiunt ſuper officijs Romanæ Curiæ, cap. 62. ſub numer. 4. Tiraquel. de vtroque retractu. §. 1. gl. 11. num. 7. Polidorus Ripa in tract. de nocturno tempore, cap. 3. nu. 17. & 18. cum ſeqq. & c. 158. & in terminis noſtrę regulæ dixit ſæpe Rota.

Proinde, quando Epiſcopus confert aliquod beneficium vacans ad finem ſui menſis, vel in principio illius, in illa vltima nocte, quę dat finem menſi ordinario, & principium menſi Apoſtolico, vel è conuerſo, cō-
11 ſultè † faciet, ſi ante collationem faciat examinari teſtes de hora, & puncto obitus vltimi poſſeſſoris, & in ipſo collationis inſtrumento annotauerit, vt ſic euitetur controuerſia, quantum poſſibile ſit, ſuper tempore vacationis, an contigerit in menſe ordinario, vel potius in Apoſtolico.

Ideoq; quāuis notarius rogat' de cōtractu de nocte celebrato, nō apponat horā noctis,
12 niſi ſolum diē, nō dicetur falſus, † ex quo ſub die veniat, etiam nox, vt in d. l. more Romano. Ioannes Andreas, numero 18. Antonius de Butrio num. 18. Abbas, num. 16. in cap. conſuluit, de officio delegati, dicentes, quòd ſi actus ſit citra dimidiam noctem, debet at-
13 tribui diei † præcedenti; ſi vero vltra dimidiam noctem eſt attribuendus diei ſequenti. Alexander, & alij relati per Tiraquel. ſtatim citandum. Tutius tamen eſt, quòd ſemper
14 notarius inſcribat horam † noctis, vt ex eo appareat vtrum diei pręcedenti, an ſequenti actus attribuatur, nam poteſt actus eſſe validus, ſi ſit in vna die, & inualidus ſi ſit in ſequenti die, propter conſuetudines, vel ſtatuta ius retractus, concedentia conſanguineis, vel inter illos concordiam fieri mandantia, infra certos quoſdam dies, & alia ſimilia diſponentia. Baldus in cap. conſuluit, numero 11. de officio deleg. Felinus ibidem, num. 6. Tiraquel. de vtroque retractu. §. 1. gloſſa 11. num. 8. per totum. Polidorus Ripa in d. tracta. de nocturno tempore, cap. 161. num. 2. & 3. Tiberius Decianus, conſ. 65. nu. 21. volum. 2. Acebedus in l. 13. tit. 25. libro 4. recopilation, num. 15. Quod ſi ignorat notarius, vtrum ſit tranſacta media nox,
15 nec ne, debet dicere ad fin. † diei talis, & principium diei ſequentis, quòd verificabitur in ipſo punctu mediæ noctis, ſeu medio duarum dimidiarum noctium, vt in d. cap. conſuluit, verſ. *vnde quod in duabus dimidiatis noctibus, &c.* & ibi Abbas notab. vltimo ante numerum ſeptimum.

Vnde in terminis noſtræ regulę euenit
16 † caſus in vna Auerſana Parrochialis, quòd vacarunt quædam beneficia in Pulcher caſus.

vltima

vltima nocte menſis Apoſtolici, per obitum cuiuſdam beneficiati, decedentis in quodam oppido, ſeu loco, in quo non aderat horologium, & facta prouiſione per Epiſcopum de dictis beneficijs, vti vacantibus in ſuo menſe ordinario, ex eo, quòd poſt mediam noctem contigerit vacatio: nec non à Papa, tamquam de vacantibus in ſuo menſe Apoſtolico, & lite introducta in Rota, fuit dubitatum, an dicta beneficia vacauerint in menſe ordinario, vel potius in menſe Apoſtolico. Et quia fuit probatum per teſtes, quòd tempore obitus galli cantabant, prout veriſimiliter verſus diem cantare ſolebant, fuit reſolutum in dicta cauſa Auerſana Parrochialis 12. Martij 1562. coram Oradino vacationem eueniſſe poſt mediam noctem, & conſequenter beneficia non eſſe reſeruata; ſed ad collationem ordinarij ſpectaſſe, tamquam in menſe ordinario vacantia, teſte Caputaquen. deciſ. 71. parte ſecunda, in manuſcriptis, tradunt etiam Ioſephus Ludouicus deciſ. Peruſina 116. num. 7. & Polidorus Ripa in ſuo nouiſſimo tracta. in iſto an. 1602. edito, de nocturno tempore, cap. 160. nu. 5. & 6. & cap. 161. num. 3.

Item memorat ipſemet Ioſephus Ludouicus vbi ſupra, quòd annis proxime elapſis
17 alius caſus ſimilis † euenit in ciuitate Aſſiſien. patria ſua; Nam vltimo ſero vnius menſis ordinarij, ante mediam noctem vacauerat vnus Canonicatus, quem contulerat Epiſcopus Aſſiſien. & quia fuit probatum, quòd Canonicus obierat ante mediam noctem, & annotatum in collatione dicti Canonicatus, præfata collatio fuit reputata valida, & ſubſiſtens. Similes caſus ſunt valde contigibiles, non ſolum in noſtra materia, ſed etiam in aliis, præſertim circa ieiunia, & eſum carnis.

Quapropter circa id, quòd dicitur de locis, in quibus deficit horologium, vel ſi ſit, quando probatur non eſſe bene ordinatum, ſeu quòd audiri non poterat.

PRIMO quæro, vtrum ex cantu gallorum
18 † inſurgat probatio certæ horæ noctis, ſeu præſumptio pro die præcedenti, vel ſequenti, hoc eſt, an mors, vel alius actus contingat ante dimidiam noctem, vel poſt mediam noctem?

In hac quæſtione inuenio, quòd Baldus in d. cap. conſuluit 24. nu. 11. de officio delegati, aſſerit, quòd galli cantus attribuitur diei præcedenti, dicit enim ipſe Bladus verba iſta: *Ego tamen conſulo, quòd Notarius ponat horam noctis, puta in galli cantu, quod attribuitur diei*
19 *præcedenti, † vel horam matutinam, quòd attribuitur diei ſequenti*. Ideoque Baldus tenet contra præfatam ſententiam Rotæ, iudicantis ex gallorum canticis fuiſſe iam cæptum diem ſequentem, noctemque in diem inclinaſſe.

Sed vt ipſa docet magiſtra rerum expe-
20 rientia, galli, in ipſo meridie cantare † conſueſcunt: nec non paulò poſt ingredientem noctem, ac ſæpiſſime in vrbe, ante ſolitam horam cænandi gallos cantare audio, & etiam cantant in eodem mediæ noctis puncto. Et
21 propterea Miſſa † galli à vulgo nuncupatur, prima miſſa, quæ nocte ſancta celebratur, ex eo, quòd incipit, media nocte, quando gallus cantare ſolet, & D. N. IESVS CHRISTVS natus eſt, vt notatur in c. nocte ſancta de conſecratione diſtinctione 1: & demum poſt mediam noctem in diem inclinantem, prout tradit modernus Polidorus Ripa in d. tracta. de nocturno tempore, cap. 160. num. 1. 2. 3. & 4.

22 Accedit, quòd in diuerſis Regionibus † forſan diuerſimode, ſecundum qualitates diuerſas, gallos vel citius, vel tardius cantare facilè ſit.

Verumtamen eſt, quòd verſus auroram gallos cantare frequentius ſit, præfatus Polidorus ſcribit in dicto tractatu de nocturno tempore, cap. 157. dum dicit, quod vigiles noctes diuidebant in decem partes, quarum
23 vna erat gallicinium, † eo quod a media ſui nocte, in diem tendente, galli frequentius cantent, quòd etiam experimentis conſequimur, & facit illud Euangelij, priuſquam gallus cantet bis, ter me negabis, Matthæi, capite 14. Lucæ 22. nam tunc verſus auroram erat.

Ex quo ſequitur. Primo non eſſe tutam ſupradictam aſſertionem Baldi, volentis attribui galli cantum, potius diei præcedenti, quam ſequenti.

Nec non, ſequitur ſecundo, quod ad probandum eſſe iam noctem verſus diem inclinatam, diemque ſequentem, iam cæptam, ſit
24 leuis ponderis præſumptio, † quæ in ſolo gallicinio fundatur, cum ſicut diximus, diu noctuque galli cantare non prætermittant: quantum vero deferatur huic gallicinio, arbitrio
25 iudicantis † penſatis circumſtantijs, & teſtium rationibus, alijſque veriſimilitudinibus, relinqui puto, ad tex. in l. 3. §. tu magis ſcire potes. ff. de teſtibus, & in c. in præſentia, de renunciatione.

Secundo ſequitur dubitari, quid iuris ſit, quando vacatio contingit circa mediam noctem vltimi diei menſis, ita
26 vt minime conſtare poſſit, an fuerit finitus † vnus menſis, & cæptus alius, & dubitetur, vtrum in menſe Apoſtolico, vel potius in ordinario vacatio contigerit: nam tempus va-
27 cationis eſt momentaneum, † & indiuiſibile, & in eodem inſtanti vacat beneficium, & non vacat. Probus in additionibus ad Monachum

Quis probare teneatur egreſsū vnius menſis, & ingreſsū alteri?

chum in cap. fin, numero 29. de conſuetudine, libro ſexto, quis probare teneatur tempus vacationis.

Huic quæſtioni nobis reſponſum prębet deciſio Putei 207.incipit, *die quarta Februarij.* libro tertio,dicens, quòd tali caſu,actor ſuccumbat, ſiue fuerit prouiſus Apoſtolicus, ſiue ordinarius. Puteus etiam deciſ.266.num. 2.lib.3.Nam cùm ſemper ad fauorem poſſeſ-
28 ſoris, & rei pręſumatur.† §.commodum,inſtitut.de interdictis, cap. 3. de probationibus. regula cum ſint partiū obſcura iura 11. de reg. iur.in 6.plenè Maſcar. de probation. concluſ. 1200. per totam cum adductis in §. 3.procemiali,num.51.cum ſequentibus. Et
29 actore non probante reus veniet † abſoluendus, l.qui accuſare. C.de ędendo, cap. 1. vt Eccleſiaſtica beneficia, ſine diminutione conferantur, quod etiam procedit in cauſa beneficiali: nam licet reus non doceat de iu-
30 re ſuo, † adhuc vincere debet, ex non iure actoris. Rota deciſ. 1.& deciſ. 3.& 4. de ſenten. & re iudicat. in nouis. Felinus in cap. olim,numero decimo, de reſcriptis. Caſſad. deciſ.3.de reſtitut. ſpoliat.& deciſ.2.de exceptionibus. Caputaquen.deciſ.174.nu.6. p.2. & deciſ. 133.parte 3.Rota deciſ.6.eodem titulo, in antiquioribus Beſigneti. Merito debet abſolui d.poſſeſſor.

Tertio quæro, quid erit, ſi poſſeſſor prouiſus a Papa, vel ab ordina-
31 rio ſit † actor,quoad petitorium,petens gratiam ſuam canonizari. An tūc in prędicto caſu,tamquam actor ſuccumbet, cum intētionem ſuam non probauerit? dico quòd tunc actor poſſeſſor eſt etiam abſoluendus, ſi aduerſarius contrarium non probat. Rota d.deciſ. 1.& deciſ. 11. per totas, de ſenten. & re iudicata: ratio eſt, quia eo ipſo, quòd ſit
32 poſſeſſor beneficij præſumitur† dominus.clemen. 1. §. quod ſi vnum, & ibi gloſſa,verbo *poſsidebat.* vt lite pendente, vbi notant Imola & cæteri. Flaminius de reſignatione beneficiorum,lib.10.quæſt. 1.num. 24.& 25.& dixi plenè in §.3.procemiali,ex num.5.Fatuus ta-
33 men eſſet poſſeſſor, † qui contra non poſſeſſorem intentaret petitorium, propter difficultatem probandi dominium, vt dicit Rota in d. deciſ. 1.ante finem, verſ. *fatuus autem eſſet,* & vide quę dixi in gloſſa 6.numer. 155. cum ſequentibus, Et circa hoc onus probandi menſem ordinarium, vel reſeruatum, vide etiam quę dicam in gl. 43. q. 1. cum ſeqq.

Quarto quęro,ponamus, quòd neuter litigans, neque prouiſus a ſede Apoſtolica, neque ab ordinario poſſeſſionem habebat,& vterque ſit actor,& non conſtet,in quo mēſe vacauerit beneficium, quia dubitatur, an eſſet finitus menſis Apoſtolicus, & ingreſſus menſis ordinarius de tempore obitus vltimi poſſeſſoris,quęnam iſtarum
34 prouiſionum præcedere† debeat,quando cōſtat de anterioritate prouiſionis ordinariæ?

Videtur, quòd prouiſio Apoſtolica in dubio ſit præferenda, propter ampliorem pre-
35 rogatiuam,† argumento,cap.ſi à ſede 31. de prębendis.lib.6.vbi probatur, quòd concurrentibus duobus prouiſis, Apoſtolico, & ordinario, ſi ignoratur de prioritate prouiſionis, & nullus illorum poſſideat,quòd prouiſus Apoſtolicus eſt pręferendus,propter ampliorem prouidentis pręrogatiuam. tex.etiā in clemen. 1.§.neutro,vt lite pendente,dicit enim,*neutro autem ipſorum beneficium poſsidente, erit Romanus Pontifex, propter auctoritatis prærogatiuam in collatione huiuſmodi præferendus,* & ſic aperte probatur,quòd quando dubitatur,an vacauerit beneficium per obitum decedentis in Curia, vel per obitum decedentis extra Curiam,neutro in poſſeſſione decedente, quòd in dubio eſt interpretandum pro vacatione in Curia,vt collatio ad Papam ſpectet, non ad ordinarium:ſic ergo in dubio, vt collatio ſpectet ad Papam, eſt pręſumendum potius vacaſſe beneficium in menſe reſeruato, quam in menſe ordinario.

Rurſus, quia cum Papa habeat octo menſes anni,& ſic duplicatos, facilior, & veriſi-
36 milior † erit vacatio in vno ex octo menſibus Apoſtolicis, quam in aliquo ex quatuor mēſibus ordinarijs,cap.1.de clericis non reſidentibus,l. quędam. §. nummularios. ff.de ędendo l. certi conditio. §. ſi nummos. ff. ſi cert. petat. cum alijs adductis per Euerardum in loco à communiter accidentibus, n. 1.cum ſequentibus.

Contraria tamen opinio verior eſſe videtur, quoniam non ſolum non pręſumitur reſeruatio, ratione menſis; ſed etiam debet concludenter probari vacatio de menſe Apoſtolico, vt prouiſus à Papa
37 obtinere poſſit. † Puteus deciſ. 266.num. 3. & 4.libro 3. Rota deciſ.46.num.3.& 4.parte 2. diuerſorum,.& latius dicam in quęſt. 7. huius gloſſę.

Ratio eſt, quia cum ordinarius, & prouiſus ab eo fundet intentionem ſuam de iure
38 communi, † cap.ex frequentibus,de inſtitutionibus.Felinus in cap.cum venerabilis,nu. 32.de exceptionibus. Rota deciſ.78.num. 1. & per totam,parte prima diuerſorum.& diximus in §.1.procemiali,in principio: Et ſublata reſeruatione noſtrę regulę Epiſcopus
39 poſſit prouidere libere † in omnibus menſibus. Caputaquen. deciſ.214.num. 5. par. 2. Caſſador. deciſ. 3. num.4.& deciſ.4.num. 1. & 2.de priuilegijs. Puteus deciſ. 492. num. 3.lib. 2. Creſcentius deciſ. 3.num.4.de priuilegijs: ſequitur, quòd prouiſus ab ordinario nihil aliud probare tenetur, niſi anterio-

ritatem

40 ritatem ſuæ † collationis in iure communi fundatam, & quòd onus probandi reſeruationem, ratione menſis ſpectat ad prouiſum Apoſtolicum, ſe fundantem in vacatione in menſe Apoſtolico, cum hoc ſit ſuæ intentio-
41 nis fundamentum. † Rota d. deciſ. 46. nu. 4. p. 2. diuerſor. cum alijs ſupra allegatis, ſi igitur illam non probat ſuccumbere debet, & obtinebit prouiſus ab Ordinario.

Vnde prouenit, quòd habens facultatem ad prouidendum beneficia reſeruata, vacantia in menſibus Apoſtolicis in aliqua Ciuitate, vel diœceſi, ad hoc, vt valeat eius proui-
42 ſio tenetur probare † vacationem in menſe reſeruato, alias excludetur prouiſus. Puteus deciſ. 35. incipit, *die* 8. per totam. lib. 1. additionator ad Simonet. in tract. de reſeruatione. quæſt. 83. num. 6.

Item potius eſt præſumendum, quòd eſt
43 naturale, † & ordinarium hoc eſt vacatio in menſe ordinario, & naturali, quam quod eſt accidentale, hoc eſt vacatio in menſe reſeruato. l. 3. ff. de tutelis. l. ſi quis poſthumos 9. & ibi Iaſ. numero ſecundo. ff. de lib. & poſth. Menochius de arbitrar. lib. 2. caſu 201. numero 68. & 69.

Neque obſtat cap. ſi à ſede, pro contraria parte allegatū, quia iſte text. non applicatur ad caſum noſtrum, in quo iam præſupponimus, quòd prouiſio facta ab Ordinario ſit anterior, prouiſione à Papa facta, & de hoc nulla ſit controuerſia, quo caſu d. cap. ſi à ſede, potius ſuffragatur d. opinioni, & retorquetur: ſed ſolum dubitatur, an in dubio præſumatur contigiſſe vacationem in menſe ordinario, vel potius in Apoſtolico, & quòd non præſumatur vacaſſe in menſe reſeruato,
44 niſi contrarium concludenter probetur † patet ex ſupradictis.

Non obſtat d. Clemen. 1. §. neutro, vt lite pendente, quoniam in illo caſu, iam conſtabat adfuiſſe litem ſuper beneficio, cuius ratione Epiſcopus erat impeditus prouidere, vt in capit. 1. & 2. vt lit. pendente, libro 6. & quamuis per obitum vtriuſque collitigātis, vnius in Curia, & alterius extra Curiam fuerat extincta lis: cum tamen alter collitigans deceſſerit in Curia, & propterea intret reſeruatio. cap. 2. de præbend. lib. 6. in caſu, in quo per ipſius obitum vacauerit beneficium: & ſit dubium, an per obitum decedentis in Curia vacauerit beneficium, ſeu per obitum decedentis extra illam, vt beneficium ſit reſeruatum, vel non reſeruatum. In dubio, dicit tex. quòd eſt pręſumendum vacaſſe per obitum decedentis in Curia, ita vt collatio ſpectet ad Romanum Pontificem; propter auctoritatis pręrogatiuam, ideoque ille caſus longe diſtat à noſtro.

Item quia reſeruatio, de qua in d. c. 2. de præbend. in 6. tanquam incluſa in corpore
45 iuris eſt fortior, † ac fauorabilior, quam reſeruatio noſtræ regulæ, vt dicam in gloſſa 13. ſequenti.

Prout etiam impedimentum proueniens ordinario, vt lite pendente prouidere non
46 valeat, eſt ſancitum de iure † communi, vt in dicto cap. 1. & 2. vt lit. penden. lib. 6. quòd ſecus eſt in caſu, de quo agimus, in quo prouiſus ab Ordinario probat ſuam intentionem in iure communi, & qui habet pro ſe ius commune, dicitur habere plenam probatio-
47 nem, † quamdiu aliqua exceptione contraria plene probata nō repellitur. Bart. in l. admonendi, n. 50. Ripa n. 112. ff. de iureiuran. Put. deciſ. 101. n. 1. lib. 2. Rota deciſ. 522. n. 4. p. 1. diuerſor. iſta tamen exceptio, quòd vacauerit beneficium in menſe reſeruato non probatur à prouiſo Apoſtolico fundante ſe in d. reſeruatione.

Denique non obſtat dicere, quòd facilius continget vacatio in octo menſibus, quam in quatuor, quia nihilominus eſt probanda vacatio in menſe reſeruato ab illo, qui ſe fundat in illa, vt ſupra dixi.

Quod à fortiori procederet, ſi Epiſcopus enunciaret horam vacationis in collatione; necnon horam collationis apponeret, iuxta ea, quæ dixi de effectu horæ in §. 3. proęmiali num. 100. cum ſequentibus, & ſupra n. 12. & 13. in hac gloſſa. Cogita tamen quando caſus occurrat.

An Ordinari. poſſit conferre beneficium, quod vacauit in mēſe ordinario poſt ingreſſū menſem Apoſtolicum.

Quinto quæro, quid erit ſi aliquod beneficium vacat in menſe ordinario, & ordinarius non confert illud in ipſo
48 menſe, ſed ingreſſo iam menſe † Apoſtolico, an ex eo, quòd vacatio durauit, ac intrauit in menſem reſeruatum ſit dictum beneficium reſeruatum, necne?

Et ſane videtur, quod tali caſu ſit beneficium reſeruatum, nam regula noſtra reſeruat beneficia vacatura in vno ex octo menſibus Apoſtolicis: at vero cum vacatio cępta in menſe ordinario durauerit vſque ad menſem reſeruatum, dicetur etiam vacare in menſe reſeruato, quia verbum, *erit*, in-
49 terdum † etiam tempus præteritum ſignificat. l. verbum erit 123. ff. de verborum ſignificatione. Romanus conſilio 333. *quoad primum.* num. 3.

50 Necnon verbum, *vacabit*, † capit etiam beneficium vacans. gloſſa, verbo, *notitia*, verſic. *fateor tamen*, in Clementina prima. §. ſecus. de conceſſione prębendę. Felinus in capit. ad hæc, ſub numero ſecundo, verſic. *adde etiam tex.* de reſcript. Æneas de Falconibus, de reſeruatione q. 4. principali effectu 10. & 13.

Item quia ſi Papa vult reſeruare, & præiu-
51 dicare ordinario, quoad vacatura † beneficia à for-

à fortiori, quoad vacantia, Puteus deciſ. 46. num. 6. libro 3.

Et in terminis reſeruationis, quòd verbum, *vacatura*, capiat etiam beneficia tunc
52 vacantia, † habemus gloſſ. in cap. ſi poſtquam 12. verbo, *poſtmodum*, & verbo, *vacatura* de prçbend. libro ſexto. Geminianus, ibi numero 6. Franchus numero 4. Alexan. conſ. 136. *in cauſa*. nu. 5. lib. 5. reſoluit etiam Simonet. in tract. de reſeruatione. q. 74. per totam. Mandoſius in regula 26. de vacaturis poſt promotionem, in proœmio. numero 3. & 4. & in regula 32. quæſt. 3. à numero 2. cum ſequentibus, cum alijs allegatis in §. quinto proœmiali ex numero 64. cum ſequentibus.

Vrget etiam Puteus deciſione 48. *in vna Calagurritan.* lib. 3. vbi fuit reſolutum, quòd gratia ad beneficium vacaturum in menſibus ordinarijs, capiat beneficium tunc de præſenti vacans.

Cæterum contraria opinio mihi tenenda videtur ex ſequentibus.

Primo quia regula noſtra dumtaxat reſer
53 uat beneficia † vacatura in menſibus Apoſtolicis, ſed hoc beneficium non vacauit in menſe Apoſtolico; ſed in menſe ordinario, ergo quamuis vacatio duret vſque ad ſequentem menſem, ad Epiſcopum, & non ad Papam, tanquam de reſeruato collatio pertinet.

54 Secundo, quia aliud † eſt vacare beneficium, quando decedit illius poſſeſſor, quæ vacatio contingit in vnico inſtanti, & momento temporis, vt ſupra dixi in hac gloſſa, in principio, numero 27. Et aliud vacationem durare, ſeu continuari durante tempore, quo beneficium non eſt prouiſum, & plenum. cap. Apoſtolica 35. cum ibi notat. de præbendis. lib. 6. & expreſſe docet gloſſa, verbo, *notitia*, in Clem. 1. §. ſecus, ad finem d. gloſſæ, ibi, *aliud eſt dicere, &c.* de conceſſ. prçbendç. Regula autem noſtra, ſolũ loquitur de tempore vacationis, ſcilicet, quando decedit poſſeſſor beneficij, non autem de continuatione, vt colligitur, tam ex mente illius, quam etiam ex illis verbis, *de menſe in quo vacauerit*, ponderando, quod non dicit, de
55 menſibus, † quia vnum beneficium ſecundum ſubiectam materiam, & propoſitum noſtrum non poteſt vacare ex vna, eademq; vacatione in pluribus menſibus; ſed in vno dumtaxat, vel Apoſtolico, vel ordinario, quando poſſeſſor beneficij obijt, vel aliter dimittit, vel amittit.

Sicut etiam aliud eſt beneficium eſſe va-
56 cans, † & aliud eſſe vacaturum. Puteus deciſ. 48. *in vna Calagurritana*, in principio, & ſub numero 1. libro 3.

Tertio, quia ſicut, quando beneficium vacat in menſe Apoſtolico ſemper remanet re-
57 ſeruatũ, † & numquam poteſt Ordinarius illud conferre, licet vacatio duret vſq; ad mẽſem ordinarium, nam beneficium ſemel reſeruatum ſemper remanet reſeruatum, etiã ſi ceſſet cauſa reſeruationis. Rota deciſ. 12. & 13. de præben. in nouis. Gomezius in reg. de infirmis reſignant. q. 32. poſt princip. n. 3.
58 Sicut qui ſemel eſt hçres, ſemper † remanet hçres. l. ei qui ſoluendo. ff. de hæredib. inſtit. §. reſtituta. inſtitut. de fideicom. hæreditat. & ibi gl. 1. Socin. conſ. 14. n. 5. in fine. vol. 1. Siluanus conſ. 23. nu. 2. Sic etiam pari ratione, cum beneficium vacauerit in menſe ordinario, & fuerit ſubiectum ordinarij diſpoſitio-
59 ni, nunquam amplius † incidit in reſeruationem cum correlatiuorum eadem debeat eſſe ratio. §. 1. inſtitut. de tutelis. l. finali. C. de indict. viduitate tollenda. plene Anton. Gabriel libro ſexto, titulo de legibus, concluſione tertia per totam. Puteus deciſione 316. libro 2.

Quarto, quia alias ſequeretur abſurdum, quòd eſſet falſa communis aſſertio, quæ ha-
60 bet, quòd beneficia deuoluta non ſunt † reſeruata, vt per Æneam de Falconibus, de reſeruation. 2. quæſtione principali. numero 12. in fine, & in quæſtione 4. principali effectu 6. num. ſeptimo poſt Lapum allegatione 84. ſub num 5. verſ. *de beneficijs ad Sedem Apoſtolicam deuolutis*, & ibi Mandoſius in additione ſub littera M. Rota iuncta additione, deciſ. 5. numero 4. de officio legati, in nouis, & dicam in gloſſa 15. §. 2. q. 6. n. 21. & in gloſ. 51. caſu 32. num. 110.

Sicut è conuerſo beneficia reſeruata, non
61 dicuntur deuoluta, † cum non cadat negligentia Ordinarij. Caſſadorus deciſione 8. numero 3. & 8. de præbendis. Caputaquen. deciſ. 63. nu. 1. & 2. p. 1. Et nunquam fere eſſet locus deuolutioni per negligentiam ſex menſium in prouidendo, vt diſponitur in c. 2. de conceſſ. prçbend. & per totum, titul. de ſupplen. neglig. prælator. ſi quidem ſi opinio contraria admitteretur, ſtatim in mẽſe Apoſtolico ſequenti beneficium, quod vacauit in mẽſe ordinario incideret in reſeruationem, & ceſſaret deuolutio, eo ipſo, quòd beneficia fuiſſent reſeruata, vt Caſſador. & Caputaq.
62 vbi proxime tradũt, Ideoq; minime † dicendũ eſt tot iura de deuolutionibus loquentia eſſe correcta, & deſtructa. l. ſi quando. C. de inoſ. teſtam. cum ſimilibus.

Quinto, quia ſimiliter ſequeretur aliud non modicum abſurdum, nempe, quòd ſçpiſ-
63 ſime Ordinarij abſq; vlla culpa † mora, nec negligentia priuarentur ſuis prouiſionibus, contingentibus in mẽſibus ordinarijs, veluti quia ipſi non haberent notitiam vacationis in menſe ordinario, donec eſſet ingreſſus

menſis

menſis Apoſtolicus, aut ſi notitiam habe-
rent, propter temporis anguſtiam prouide-
re non poſſent: nec debet Epiſcopus celeri-
ter prouidere, priuſquam defunctus ſepultu-
64 ræ † tradatur. c. bone. il 2. alias 36. §. electio-
nem de electione. cap. fin. eod. tit. in 6. Ripa
reſponſo. 5. n. 4. eodem titulo. Eſſetque fru-
ſtratoria illa quæſtio nuper in hoc §. propo-
ſita de beneficio vacante in fine vltimi diei
menſis ordinarij. Necnon eſſet auferre Or-
65 dinarijs † tempus quatuor, aut ſex menſium,
illis ad beneficia conferenda conceſſum,
quod dicendum non eſt: nec eſt alicui aufe-
rendum indultum à iure beneficium. capi-
tulo de his, 28. diſtinctione. l. quarta. §. ſi
quis condemnatus. ff. de re iudicata. regu-
la indultum, de regulis iuris. lib. 6.

Sexto, quia ad hoc, vt dicatur beneficium
reſeruatum, vel non reſeruatum, ſolummo-
66 do conſideratur tempus † vacationis, non
autem tempus, quod durauit, & fuit con-
tinuata vacatio, Rota loquens in terminis
regulæ noſtræ deciſione 774. numero tertio,
& decimo, libro tertio, parte tertia diuer-
67 ſorum. Sed tempus vacationis proprie, † &
communiter loquendo, eſt illud, in quo poſ-
ſeſſor beneficij ceſſit, vel deceſſit, & ideo
quando dicimus hoc beneficium vacauit de
tali tempore, ſemper intelligimus de illo
principio vacationis, non autem de pro-
greſſu temporis, in quo vacatio durauit.
Igitur regula noſtra dum loquitur de bene-
ficijs vacaturis eſt intelligenda de eo tem-
pore, & menſe, in quo vacatio habuit effe-
ctum; non autem de tempore continuatio-
nis vacationis, vt hoc verbum, *vacare*, in-
68 telligatur ſecundum † communem vſum
loquendi, qui ſemper eſt attendendus, &
præfertur verborum proprietati. l. cum
delanionis 18. §. optimum ergo eſſe. ff. de
fundo inſtructo, vel inſtrumento legato. l.
prima. §. primo. ff. de fluminibus. l. librorum.
§. quòd tamen Caſſius. ff. de legatis 3. Feli-
nus 36. Theoricas in propoſito cumulans, in
proœmio decretalium. §. 1. numero 3. vſque
69 ad num. 18. Et vulgaris appellatio † pro le-
ge habetur. Baldus conſ. 183. *ſtatuto Ciuitatis*
Veronæ. num. 2. libro 2. plenè Salazar in ſuo
tract. de vſu, & conſuetudine, cap. 1. per to-
tum. Illuſtriſsimus Cardinalis Mantica de
coniect. vltimarum volunt. lib. 3. titul. 8. nu-
mero primo, & per totum, & loquendo de
reſeruatione, tradit Simonet. de reſeruationi
bus. q. 50. nu. 15. Et reijciendus eſt tamquam
extraneus omnis intellectus, qui non conſo-
nat auribus vulgi. Felinus vbi ſupra numero
5. Molina de Hiſpan. primogen. lib. primo,
cap. 4. num. 36.

Septimo accedat, quòd vt diximus in prin
cipio huius gloſſæ, iſta partitio menſium in-
ter Papam, & Ordinarios eſt proportiona-
bilis, ſecundum curam, & onus cuiuslibet:
Si autem admitteretur, quod Epiſcopi non
poſſent prouidere beneficia in ſuis menſibus
vacantia, ex eo ſolo, quòd prius intraret
menſis Apoſtolicus, grauiter læderentur, &
non eſſet proportionabilis, & iuſta partitio,
70 ſed potius Leonina. † arg. l. ſi non fuerit 29.
§. Ariſto. ff. pro ſocio. Tiraquel. in l. 4. connu-
biali. num. 31.

Item quia Papa reſeruando 8. menſes, reli
71 quos quatuor † Ordinarijs concedit. Puteus
deciſ. 53. n. 4. lib. 2. & ſi contraria opinio ad-
mitteretur, nihil aliud eſſet niſi concedere
menſes ordinarios vna manu, & alia illos
auferre, & quaſi in continenti Papam ſe cor-
72 rigere, † quòd minimè eſt dicendum. l. nam
ad ea 89. iuncta gloſſa, verbo, *præſens*. ff. de
condit. & demonſtration. Alciat. de præſum-
ption. regula ſecunda. præſumptione 28. à
numero primo, & per totam, cum alijs alle-
gatis in gl. 8. n. 76. & gl. 9. §. 2. ex nu. 31.

Facit etiam, quod nulla reſeruatio exten-
ditur ad beneficia electa, vel præſentata,
73 quamuis confirmatio, † aut inſtitutio ſe-
quuta non fuerit. cap. ſi eo tempore 45. de
electione libro ſexto. Simon et. de reſerua-
tione, quæſtione decimaſeptima, & dixi in §.
5. proœmiali. num. 75.

Rurſus, quia ad conſiderandum, ſi hoc
verbum, *vacatura*, poſitum in regula no-
ſtra, quæ ſemper loquitur, vt dixi in gloſſa
nona. §. quinto, & numer. 45. comprehendat
beneficia tunc vacantia. In primis, & ante
omnia eſt conſiderandum mens, & intentio
74 † Papæ conditoris regulæ noſtræ. gloſſa in
Clementin. 1. verbo, *notitia*, de conceſsione
præbendæ, in finalibus verbis, ibi, *& hoc con-*
uenit huic menti; ſecus vbi mens reſiſteret. In ca-
ſu autem regulæ noſtræ mens Papæ reſiſtit
ex ſupradictis: igitur.

Denique quia ad remouendam omnem
difficultatem habemus textum ferè expreſ-
ſum hoc declarantem, nempe extrauagan-
tem ad regimen, de præbendis inter com-
munes, poſt principium, in illis verbis,
nunc apud Sedem Apoſtolicam vacantia, & in
poſterum vacatura, & iterum in §. ac etiam
per obitum, eadem verba repetuntur, ex
quibus aperte colligitur, quòd quando eſt de
75 mente Papæ reſeruare beneficia vacantia. †
tunc expreſſe declarat, quaſi aliud ſit bene-
ficium vacaſſe, & durare vacationem, & aliud
in poſterum vacaturum de nouo: & ideo cũ
regula noſtra ſolũmodo loquatur de vacatu
ris non extenditur ad ea, quæ in menſib. ordi
narijs vacauerãt, & nondũ prouiſa fuerant.

Comprobatur etiam ex bona deciſ. Mohe
dan. 3. de priuilegijs, vbi probatur, quòd pri-
uilegium ad beneficia vacantia, & vacatura

non extenditur ad beneficia, quę ante priui-
76 legium vacabant.† arg. cap.final. de conſti-
tution.dum dicit, quòd conſtitutio reſpicit
futura, & non præterita.

Poſtremo, quòd verbum, *vacaturum*, non
77 comprehendat ad pręſens † vacans, tradit
Puteus deciſione 48. numero quarto, libro
tertio, faciunt etiam tradita in dicto §. 3.
proęmiali. num.74.

Quapropter numquam vidi in Rota, nec audiui diſputari de ſimili caſu, licet quotidie contingat, & vide, quę dicam in gloſſa 34. quæſt.6.

Ad contraria poteſt reſponderi, quòd procedunt in longe diuerſo caſu, vt eſt videre in caſu d.cap.ſi poſtquam 12.iunctis gloſſis 3. & penultima de præbendis. libro 6. in quo fuit de intentione Papæ, quòd gratia ad præbendam vacaturam comprehendat præbendam vacantem. Quia ſi voluit conce-
78 dere gratiam, † quoad vacatura, quæ gra-
tia eſt odioſa.c. deteſtanda, de conceſſ. præbend. lib. 6. à fortiori cenſetur concedere, quoad vacantia, quæ eſt gratia fauorabilis, vt quanto citius ſortiatur effectum, vt dicit Rota, teſte Puteo d.deciſione 48. *in vna Calagurritan.* ſub nu. 6.lib. 3. Et quia fauor eſt ordinarij, quòd d. gratia comprehendat beneficium vacans, vt de illo alteri Papa prouideri non poſſit, & citius gratia adimpleatur, & expectatiuę impedimentum remoueatur. Puteus dicta deciſ.48.num.fin. in fine, libro 3. In caſu vero noſtro ſecus eſt. diuerſaque militat ratio, & deficit intentio Papæ, ac Ordinarij grauiter lęderentur, vt patet ex ſupradictis.

Hinc dicta deciſio 48. Putei lib. 3. quam allegauimus pro contraria parte, potius retorquetur.

An reſeruatio reg. 8. verificetur in ... 1. vo

Sexto quęro, quid ſit, ſi eadem bene-
79 ficia vacent pluries † in menſibus
Apoſtolicis. An tali caſu poſt primam vacationem eiuſdem beneficij, reſeruatio regulę noſtrę locum habeat?

Et videtur, quòd non, quia reſeruatio huius regulæ verificatur in prima vacatione
80 † cuiuſlibet beneficij.arg tex.in l. boues 89.
§.hoc ſermone. ff. de verbor. ſignificatione, dicit enim, *hoc ſermone, dum nuptia erit, primæ nuptiæ ſignificantur*. l. hæc conditio. ff. de condition. & demonſtra. tex.etiam in c. non poteſt. 21. in principio, de præbend.lib.6. vbi habetur, quod ſi quis ad duo beneficia curam animarum habentia (ſi alias canonicè conferantur) fuerit diſpenſatus, vt illa poſſit recipere, ac ſimul licitè retinere, intel-
81 ligitur de primis † duobus dumtaxat. Rota
deciſione prima, de filijs Præsbyterorum, Felinus in capit. 2. numero 4. de treuga, & pace. Anton. Gabriel late libro ſexto, tit. de legibus concluſione 2. num. 4. & 5.

Sic etiam facultas transferendi penſio-
82 nes, † intelligitur de prima vice tantum, ni-
ſi aliud exprimatur, vt tradit Mandoſius in tractatu de ſignatura gratię, titulo de tranſlationibus penſionum, verſiculo, *rurſus in vim clauſulæ*, & fuit reſolutum in Rota, in vna Oxomen. penſionis 20. Maij 1598. coram R.P.D.meo Litta.

Sicut etiam facultas retinendi penſionem, non obſtante matrimonio per penſio-
83 narium contracto, intelligitur de primo †
dumtaxat matrimonio, niſi aliud exprimatur, gloſſa, verbo, *antiqui*, in capitulo finali 33. quæſtione ſecunda, & in cap. ſi autem, verbo, *niſi*, 36. quęſtione prima, & fuit reſolutum in Rota, in vna Palentina penſionis 21. Nouembris 1596. coram Illuſtriſſimo D. Blanchetto. Tiraq. in d. §. hoc ſermone. numero 36. & 55.

Et ſi teſtator reliquit eleemoſinam in die Sancti Laurentij inter pauperes diſtribuen-
84 dam certis Monaſterijs, non debetur † niſi
primo anno. Bartol. in l.penultima numero tertio. ff. de annuis legatis. Palatius Rubeus in rubrica. capit. per veſtras, de donationibus inter virum, & vxorem, §. 69. ex numero 21.

Item ſi teſtator mandaret ſuo hęredi, quòd compromitteret, non tenetur niſi ſe-
85 mel † compromittere. Decius conſ. 512. nu.
7. & ſequentibus. Puteus deciſione 258. numero 2. libro 3.

Et facultas permutandi beneficia, intelli-
86 gitur de prima † vice. Anton. Gabriel poſt
Felin. in d. concluſ. 2. n. 1.

87 Poſſent etiam alia infinita † cumulari, quæ tradit Iaſon. in l. diuortio 8. §. quod in anno, à numero 12. vſque 23. ff. ſolut. matrimon. Felinus in dicto cap. 2. de treuga, & pace, numero 3. cum ſequentibus. Decius dicto conſil. 512. Tiraquel. in repetitione d. §. hoc ſermone, per totum, vbi 90. illationes cum 34. limitationibus, & alijs declarationibus cumulat. Anton. Gabriel d. concluſ. ſecunda, per totam. Petrus Duenas in regula 24. Molina de Hiſpanor. primogen lib. 1. cap. 6. num. 20. Ioannes Gutierrez libro tertio. practicarum quæſtionum. quæſtione 48. numero 11. 18. & 20.

BREVITER contrarium eſt reſoluendum
88 † prout conſuluit Calderinus conſ. 10. de prębendis per totum, & tenet Simonet. de reſeruationibus. q. 13. per totam. Quoniam ea-
89 dē ratio militat † in ſecunda, & vlterioribus
vacationibus, quę militat in prima: ſicut etiā eſt idem reſpectu Ordinariorum in ſuis menſibus, & ſic debet eſſe, idem ius. c. inter cęteras, de reſcript. c fi. de tranſlatione prælatorum. cap. cum dilecta de confirmat. vtil. vel inutil.

inutil. Anton.Gabriel d.concluſ.2.n.40.

Item quia regula noſtra reſeruat omnia beneficia, quocumque modo vacatura in menſibus Apoſtolicis, & ſic quocumque modo vacent, ſiue prima vice, ſiue pluribus, intrat dicta reſeruatio, vt ponderat Calderin. in dicto conſ. 10.poſt principium, verſic. *illud etiam aperte indicant illa verba reſeruationis.*

Præterea, quia regulę noſtræ reſeruatio eſt per viam legis generalis, vt diximus in §. quinto proœmiali; at vero in diſpoſitio-
90 ne legis, locum non habent † iura exaduerſo allegata. Curtius Iunior conſ.178. n.27. vbi communem dicit. Hippolytus ſingulari 171. Ioann.Selua in tractatu de beneficio 2. p.quæſt.22.nu. 15.Anton.Gabriel,cum pluribus.lib.6.titulo de legibus, concluſione 2. limitatione 5.

Ideo Bulla Innocentiana, quę dat facultatem Auditoribus Rotæ, ad ſanandum omnes nullitates, exceptis tribus, nēpe Iuriſdictionis, citationis, & mandati, non ſolum
91 locum habet in prima † vice, ſed etiam in alijs pluribus.Mohedan.deciſ.1.ad medium, de ſenten.excommun.

Pariter, quia quando in diſpoſitione aſſignatur certum tempus, vt in hoc caſu, non
92 ſolum comprehenditùr primus actus; † ſed etiam tot actus, quot contingant in tempore deſignato. Calderin. d.conſ. 10.verſicul. *vel diſtingue melius*, de præbendis. Felinus in dicto cap. ſecundo, de treuga, & pace, ſub numero 4. verſ. *fallit quarto.* Tiraquel. de retract.lignag.§.8.gloſſ.7.n.9.Anton.Gabriel, vbi ſupra num.38.

Inſuper quia per primam vacationem, & reſeruationem non ſatisfit menti Papæ,
93 † reſeruantis, & quando per primum actum non ſatisfit menti diſponentis, comprehenduntur etiam omnes actus futuri. Felinus in d. capit.2. de treuga, & pace, ſub numero 4. ad finem, limitat. 5. Anton. Gabriel vbi ſupra num.28. Puteus deciſ.272. *in cauſa Toletana.* num.3.lib.2.Mohedan.deciſ.7. de appellationibus.

Idem eſt, quando verſamur in materia
94 fauorabili. † Alexan.conſ.15. in principio, vol.4. Afflictis deciſ. 393.Felin.vbi ſupra 3. fallentia. Anton. Gabriel, cum multis, vbi ſupra. num. 37.

Vlterius, reſeruatio noſtræ regulæ non extinguitur in prima vacatione, quia verſamur in materia de ſua natura reiterabili,
95 † nempe, quòd ſit de natura beneficij, vt pluries vacare debeat. Felinus in d.capit. 2.de treuga, & pace, ſub nu.4.ad medium, verſ. *fallit* 2. Anton. Gabriel.vbi ſupra num. 42. Puteus deciſ.258.num.3.p.3. vbi plura dicit, qui etiam in deciſ.105.incipit, *fuit reſolutum*. nu.1.& per totam, lib.1.dicit, quòd mandatum datum procuratori ad compro-
96 mittendum, non extinguitur † cum primo compromiſſo, ſed poteſt compromittere toties, quoties velit, & opus fuerit.

Quibus addo deciſionem Rotalem in vna Pientin. facultatis teſtandi 14. Ianuarij 1587. quę eſt in impreſſis deciſio 47. parte prima diuerſorum; vbi per totam illam fuit diſputatum (adductis hinc inde Doctoribus, contrarias ſententias tenentibus) An conceſſa Epiſcopo facultate teſtandi, conditoque illius vigore teſtamento valido, ſit extincta dicta facultas, ita vt non poſſit mutari, & reuocari, aliudque de nouo facere, vigore
97 dictæ facultatis? Et fuit reſolutum † non eſſe extinctam; ſed vigore d. facultatis poſſe illud teſtamentum reuocare, & nouum teſtamentum toties, quoties ſibi placuerit condere, reprobata opinione Decij d.conſ.112. quam ſequi videntur Socin. Iunior conſ. 89. lib. 1. Curtius Iunior conſ.178. ſequitur etiam Couar.in cap. cum in officijs. num. 8. de teſtament.Tiraquel.in d. §. hoc ſermone. num.128. Probus in cap.non poteſt. nu. 10. de prębend. lib. 6. Mantua. conſ. 30. num. 56.& modernus Ianuenſis in tract. de ſpolijs Eccleſiaſticis, quæſt.7.n.18. Ac ſequuta opinione Io.Andreæ in d.cap.non poteſt, in fine, de præbend.libro 6.& ibi Geminian. & aliorum, ac Sarmienti, de redditibus Eccleſię, p. 4.cap.4.& Telli Ferdinandez in l. 4. Tauri, à n. 3. & 6. cum ſequentib. Molinę de Hiſpan. primogen. lib.1.cap.6. num. 20. Et denique Rota, iuribus, rationibus, & auctoritatibus hanc ſententiam rectiſsime confirmat, & ſequitur; nempe, quòd facultas teſtandi non fuerit extincta primo teſtamento, ſequitur etiam Paulus Granutius theoremate decimatertia, numero quarto. & Couarruuias in nouiori impreſsione ſententiam mutauit.

Septimo denique quęro, qualiter ſit
98 probanda vacatio † in aliquo ex dictis menſibus reſeruatis.

vacatio probatur ſemiplene, ſed menſis eſt plene probandus niſi in 4.caſibus.

Breuiter conclude, quòd quamuis vacatio ſimpliciter conſiderata probetur ſemiplenè, & ſufficiat ſemiplena probatio, ex quo
99 agitur de leui pręiudicio. † nam ſi ille per cuius obitum dicitur beneficium vacare viuit, collatio erit nulla. Mohedanus deciſione prima de probationibus. Cæſar de Graſsis deciſione decimaquarta, numero ſecundo, eodem titulo. Rota deciſione 46. numero primo, parte ſecunda diuerſorum, cum alijs allegandis in gloſſa decimaquinta, §.ſecundo, ad finem.

Tamen, qnando agitur de probanda vaca-
100 tione in certo menſe, † ad effectum reſeruationis; tūc cū agatur de graui pręiudicio,

tã Ordinarij collatoris, quam etiam prouiſi ab illo qui erit priuãdus conſtito de reſeruatione, probatio debet eſſe plena, & concludens, alias non releuabit. Puteus deciſione 266. num. 4. lib. 3. Rota deciſione 46. num. 4. & per totam. p. 2. diuerſorum. Caputaq. deciſione 10. p. 2. Gomezius in regula de impetran. benef. vacan. per obitum famil. q. 6. verſ. *eſt tamen verum*. num. 6. & conſuluit in terminis Ferrettus conſ. 2. nu. 13. vol. 1. pro quo facit bene conſilium Bald. 68. *ad euidentiam*, n. 1. in fine. lib. 3. vbi dicit, quòd quando agitur de excludendo aliquem à poſſeſſione,
101 †non ſufficit probatio obitus per famam; ſed debet eſſe plena. Creſcent. deciſ. 107. alias 4. num. 1. de præbendis, & nouiſſime fuit reſolutum in Hiſpalen. beneficij de Xerez 12. Maij 1603. coram R.P.D. meo Litta, vbi fuit deciſum, quòd ſemper impetrans tenetur plenè, & concludenter probare narratiuam vacationis, in qua principaliter ſe fundat ad inducendam reſeruationem, vel vacationem ipſo iure. Rota deciſ. 16. de præbendis, in nouis. Ægidius deciſione 211. alias 212. incipit, *actor*. Paleot. deciſ. 145. Simonet. de reſeruat. quęſt. 14. & fuit late reſolutum in vna Giennen. Canonicatus 4. & 10. Maij. ann. 1587. coram Illuſtriſſ. Blanchetto, & in Corduben. dimidiæ portionis 11. Februarij 1602. coram R. P. D. meo Sacrato, & in Eluen. beneficij 12. Maij 1602. coram R.P.D. meo Ludouiſio, & in Salmantin. beneficij de Arapiles 3. Iulij 1600. coram R.P.D. meo Pegna, vbi fuit dictum, longe aberrare forenſes practi-
102 cos Auditoris Cameræ, † ſemiplenam, ſeu leuem probationem ſufficere in hoc caſu, putantes, ac dixi in §. 7. proœm. prope finem.

Neque aliquid releuat, quòd Papa narrauerit reſeruationẽ in breui, ſi alias non probatur. Caputaq. deciſ. 79. p. 3. clem. 1. de probat. Lancellot. de attentatis. 2. p. c. 4. in præfatione. num. 508.

Quod tamen limita aliquibus modis.

Primo limita, niſi probatio eſſet difficilis,
103 † vt in morte contingente in mari per ſubmerſionem Nauis, vel alio ſimili caſu, quia tunc minor probatio de menſe reſeruato vacationis ſufficit, vt fuit reſolutum in vna Pampilonen. beneficij de Allo 24. Maij 1577. coram Cantuccio, quæ eſt in impreſſis deciſio 53. per totam. par. 2. diuerſorum. Corneus con. 204. incipit, *videtur in hac conſultatione*. num. 4. lib. 3. Euerardus in loco à ſubiecta materia, ſub num. 24. Anton. Ga. Gabriel. tit. de teſtibus. concluſ. 1. limitat. 14. num. 35. Maſcardus de probationibus. concluſ. 1076. n. 5. Rota etiam deciſ. 666. per totam. & deciſ. 711. lib. 3. p. 3. diuerſ. vbi etiam declaratur, qualis probatio in tali caſu ſufficiat.

Limita ſecundo, quando non eſſet aliquis
104 prouiſus Ordinarius † in concurſu; nec poſſeſſio eſſet occupata ab alio; ſed vacans, quia cum in hoc caſu ceſſet præiudicium prouiſionis Ordinarij, & nullus ſit priuandus, non eſt neceſſaria plena probatio, ex quo Papę prouiſio valere poteſt, non ſolum ex capite reſeruationis, ſed etiam ratione
105 † præuentionis, vt fuit reſolutum in vna Burgen. de Pancoruo 28. Nouembris 1587. coram Gypſio, & in alia Placentina Canonicatus 1. Martij 1599. coram Orano.

Immo in ſup. adicto caſu fuit reſolutum in vna Corduben. beneficiorum de Caſtro 21. Aprilis 1559. coram Quiroga, quòd prouiſus Apoſtolicus non teneatur verificare
106 menſem reſeruatum † narratum, ea nempe ratione, quia Papa in litteris facit mentionem de menſe obitus, tum reſpectu Ordinarij, ne illi irrogetur iniuria, vt dicam in gloſſa 32. tum etiam reſpectu noſtrę regulę: requirentis expreſſionem menſis. Vnde non apparente prouiſione Ordinarij, cum ſit per expreſſionem ſatisfactum regulæ, videtur Papę intentioni ſatisfactum, cum ipſe voluerit conferre beneficium quomodocumque vacauerit. de quo vide quę dicam in gl. 32. à n. 54. & ſupra in §. 4. proœm.

Tertio limita, quando adeſt aliquis in-
107 truſus, non tamen docet † de titulo ordinarij, quia tunc cum non doceat de titulo, minor probatio ſufficiet, vt fuit reſolutum in dicta deciſione Burgen. de Pancoruo 28. Nouembris 1587. coram Gypſio, & in Oritana Parrochialis 2. Nouembris 1598. coram Orano, & in dicta deciſione Placentina Canonicatus coram eodem Orano, prima Martij 1599. & in Eluen beneficij coram R.P.D. meo Pegna 13. & 28. Nouembris 1602.

Quod procedit, vt ſit producendus titu-
108 lus Ordinarij, ante ſententiam † ſuper immiſſione prolatam beneficij; nam ſi poſt talem ſententiam produceretur non releuaret
109 ad effectum, quòd executio ſententię prolatę ſuper immiſſione, vigore ſemiplenę probationis impediretur. Bartol. in l. fin. num. 21. circa finem. C. de edicto D. Adriani tollendo, cum alijs adductis per Menochium, de adipiſcen. rem. quart. numero 629. verſiculo, *quartus eſt*, & fuit deciſum in cauſa Pientin. beneficij 12. Aprilis 1576. coram Reuerendiſſimo Patriarcha Seraphino, & in dicta cauſa Eluen. beneficij 13. Nouembris anni proximi 1602. & vide quæ dixi in gloſſa nona, in annotationibus. numero 266. & 296.

Quarto limita, quando gratia non fundatur in reſeruatione dumtaxat; ſed etiam poteſt ſuſtineri talis gratia ex alio capite,
110 vt puta, quia Papa † tanquam ordinarius

ordi-

ordinariorum preuenit ordinarium collatorem, vt dixi in §. 3. proœmiali: tunc enim non eſt neceſſaria plena, & integra probatio menſis narrati, quamuis adſit intruſus, & docuerit de titulo ordinarij. Rota deciſ. 46. in principio, & num. 1. iuncto num. 3. parte 2. diuerſorum. Puteus deciſ. 266. num. 1. libro tertio, & fuit reſolutum in allegata deciſione Placentina Canonicatus prima Martij 1599. & alias ſæpe.

Poſſet etiam, & quinto dicta regula forſan moderari, quando gratia principalis
111 fuit in reliquis omnibus † verificata, quia tunc data verificatione, quoad reliqua, quamuis probatio, quoad vacationem in menſe reſeruato non ſit omnino plena ſuſtineri debeat, vt ſenſit Rota in vna Calagurritana beneficij de Aluania 22. Martij 1602. coram Reuerendiſſimo D. Patriarcha Seraphino.

Et poteſt eſſe ratio, quia quando agitur de verificando conſtito breuis, de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, vel de verificãdis requiſitis ad effectũ obtinendi mãdati de immittendo, vigore gratioſę ſubrogationis, cum tunc non requiratur verificatio totius narratiuę, gratię principalis; ſed ſolummodo vacationis in menſe reſeruato, & clericatus impetrantis, iuxta ea, quę dixi in §. 7. proœmiali, ante finem, num. 208. non eſt mirum ſi eo ipſo, quòd prouiſus Apoſtolicus
112 eſt releuatus † à verificatione reliquorũ contentorum in gratia principali, vt potè valoris, & obtentorum, & ſimilium, grauetur in faciendo enixam, & plenam, ac concludentem probationem, iuxta regulam vulgarem, in vno releuatus, in alio grauatus, & è contra l. eũ qui in principio, & ibi gl. verbo, *probãdi*. & Iaſ. nu. 4. ff. de iur. iurando, & etiam dixi in d. §. 7. proœmiali n. 106. Cum igitur ceſſet iſta ratio, quando gratia principalis eſt in reliquis omnibus verificata; nihil mirum, ſi probatio nõ plena ſufficiat in probãdo vacationem in mẽſe reſeruato. Non tamen puto, quòd ſufficeret in iſto caſu ſemiplena probatio de reſeruatione. Imo neque audeo recedere a regula generali, quia dicta ratio non concludit, & ita inuenio, quòd nouiſſime fuit deciſum in vna Hiſpalen. beneficiorum de Xerez, ſub die 12. Maii huius anni 1603. coram R. P. D. Imeo Litta.

Summaria Gloſſæ 12.

1 *Regulæ 8. reſeruatio durat vſque ad beneplacitum Papæ, & non plus.*
2 *Beneplacitum Papæ morte ipſius finitur.*
3 *Reſeruatio facta diſpoſitioni Papæ expirat per obitum ipſius.*
4 *Voluntas morte finitur.*
5 *Exilium adimplendum, quando iudex voluerit, quomodo intelligatur, & n. 62.*
6 *Reſeruatio facta diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ non extinguitur morte Papæ.*
7 *Sedes Apoſtolica numquam deficit, quia eſt dignitas immortalis.*
8 *Beneplacitum extinguitur renunciatione, vel priuatione.*
9 *Reſeruatio ad beneplacitum Rom. Pont. vel Papæ, non expreſſo eius nomine, an expiret morte ipſius, & numero 10. & 15. & 22.*
11 *Iudex mittens aliquem in poſſeſſionem, donec ſibi placuerit, ſi decedit, finitur poſſeſſio.*
12 *Morte finitur mandatum, & ſuperioris præceptum, & nu. 13.*
14 *Banni ſuſpenſio ad beneplacitum Principis, vel Iudicis ceſſat per mortem illius.*
16 *Perſona conſideratur magis, quam dignitas, quando ponitur pronomen meum, tuum, ſuũ.*
17 *Priuilegium ad Regis beneplacitum, non expirat morte Regis.*
18 *Beneplacitum in dubio præſumitur appoſitum, contemplatione dignitatis, & n. 19.*
20 *Beneplacitum Iudicis durat, donec per ipſum, aut ſucceſſorem reuocetur.*
21 *Beneplacitum Rectoris prouinciæ non ceſſat per remotionem ipſius.*
23 *Beneplacitum Principis, vel Iudicis non ceſſat per eius obitum, quando fauor publicus concurrit, & nu. 24.*
25 *Facultas arbitrandi conceſſa ordinario tranſfertur in ſucceſſorem; ſecus in delegato, & num. 26.*
27 *Beneplacitum, vt ceſſet, vel non, per mortem, eſt attendenda materia ſubiecta.*
28 *Vicarius conſtitutus ad beneplacitum ſuperioris, ex materia ſubiecta, vel intentione conſtituentis, remouetur, vel non, per obitum illius.*
29 *Appellans ad Clementem VI. poteſt proſequi appellationem coram ſucceſſore ſuo.*
30 *Appellans ad Papam, expreſſo nomine proprio, poteſt proſequi appellationem coram Nuncio.*
31 *Licentia celebrandi in domo conceſſa per Vicarium Papæ nominatum, ad voluntatem ipſius Papæ, non expirat per mortem Papæ, & numero 32.*
33 *Gratia ſemel conceſſa non expirat, re integra, morte concedentis.*

Morte

34 *Morte concedentis non ceſſant (re integra) litteræ iuſtitiæ conceſſæ pro executione gratiæ.*

35 *Morte concedentis non expirat gratia ad beneficium vacaturum.*

35 *Teſtandi facultas non expirat morte concedentis, etiam re integra.*

36 *Dimiſſoriæ litteræ ad ordines non expirant, morte Epiſcopi concedentis, ſicut nec litteræ Capituli ſede vacante, aduentu Epiſcopi, & numero 37.*

38 *Indulgentiæ a legato conceſſæ durant, eius legatione finita.*

39 *Morte concedentis non finitur licentia eligendi confeſſorem, nec audiendi confeſſiones, nec exemptio, & n.40.*

41 *Morte Papæ concedentis non finitur poteſtas conferendi tres Canonicatus, nec gratia de reſeruando.*

42 *Expectatiua conceſſa non expirat per mortem Papæ concedentis, cum diſtinctione.*

43 *Morte Regis concedentis non expirat (re integra) facultas ad fundandum maioricatum conceſſa.*

44 *Morte concedentis nulla gratia expirat, etiam re integra, etiam ſi litteræ expeditæ non ſint, & num.45.*

45 *Gratia ſola ſignatura perficitur, & nu.46.*

47 *Gratia ſtat in lingua Principis, & in ſcriptura teſtimonium, & in executione commodum.*

48 *Litteræ non expeditæ, viuente Papa concedente, expediuntur ſedente ſucceſſore, iuxta formam regulæ (rationi congruit.)*

49 *Principes ſeculares debent facere expediri gratias per anteceſſores conceſſas.*

50 *Verbum (fiat,) prolatum a Conſiliarijs Principis ſecularis, non eſt tantæ potentiæ, vt prolatum ab ipſo Principe.*

51 *Reſcripta iuſtitiæ (re integra) expirant per obitum Papæ, ſed per regulam factam a ſucceſſore reuiuiſcunt, & nu. 52.*

53 *Precarium non expirat morte concedentis; ſed tranſit ad hæredes, & nu.64*

54 *Precarium eſt, quod petenti conceditur, quando concedens patitur.*

55 *Conceſſum donec voluntas, ſeu beneplacitum mutetur, non reuocatur, nec ceſſat morte concedentis, & nu. 57.*

56 *Morte concedentis non expirat conceſſum, quamdiu voluntas, ſeu beneplacitum concedentis durauerit.*

58 *Aliud eſt ceſſare voluntatem, & aliud reuocare voluntatem.*

59 *Mandatum non reuocatur morte mandantis, (re integra,) ſed finitur.*

60 *Voluntatis reuocatio eſt actus contrarius, ceſſatio vero voluntatis non.*

61 *Aliud eſt non velle, & aliud nolle.*

62 *Iudex ponens ad confinia aliquem, donec reuocauerit, quamuis decedat non reuocatur talis poſitio.*

63 *Morte delegantis non extinguitur iuriſdictio delegata, donec delegans reuocauerit.*

65 *Manuale beneficium non cenſetur reuocatum morte conferentis.*

66 *Precarium conſtitutum ad voluntatem concedentis, extinguitur illius morte.*

67 *Societas officiorum Romanæ Curiæ finitur morte alterius.*

68 *Conceſſio facta ad voluntatem concedentis expirat obitu illius, ſicut & donatio, & numero 69.*

70 *Intellectus c. ſi delegatus. §. 1. de officio deleg. in 6. & num. 71.*

72 *Iuriſdictio commiſſa alicui, vti dignati non expirat morte illius, ſed trãſit ad ſucceſſorem in dignitate; ſecus ſi ſit commiſſa perſonæ, & numero 73.*

74 *Iuriſdictio quando intelligitur conceſſa alicui, vti dignitati, vel perſonæ.*

75 *Beneplacitum Papæ ſupplet quoſcumque defectus.*

76 *Beneplacitum Papæ præſumitur obtentum ex obſeruantia 30. annorum, etiamſi non ſit enunciatum, & nu.77.*

78 *Confirmatio Apoſtolica præſumitur, quatenus ſit neceſſaria ex obſeruantia triginta annorum.*

79 *Solemnitas omnis præſumitur ex antiquitate temporis.*

80 *Beneplacitum Papæ excuſat a ſimonia.*

81 *Pœnitere licet in concordia inita ſub beneplacito Papæ, quamdiu non obtinetur, etiam poſt conceſſionem, dum conſenſus non præſtatur, & numero 82.*

83 *Concordiam non ſeruans, licet poſſit pœnitere, tamen alteri parti tenetur expenſas, ratione concordiæ factas, reficere.*

84 *Pœnitere poteſt promittens contrahere matrimonium cum conſanguinea, ſub conditione, ſi Papa diſpenſauerit.*

85 *Expenſas refundere tenetur non ſeruans concordiam alteri parti, volenti ſtare promiſſis.*

86 *Concordia inita ſub beneplacito Papæ corruit, quando porrecta ſupplicatione fuit cancellata aliqua clauſula, ſine qua ceſſaret concordia, niſi aliter colligatur de mente concordantium nu.87. & 94. & 96.*

88 *Transferendi penſionem clauſula, tamquam impoſſibilis, habetur pro non adiecta.*

89 *Diligentia ſi ſit fruſtratoria, fieri non debet.*

89 *Conſenſus denegatio, non inducitur ex denegatione clauſulæ transferendi.*

90 *Concordiæ, ſi in confirmatione additur, aut tollitur aliquid non ſubſtantiale, non propterea deficit conſenſus nec corruit.*

91 *Reſignatio facta vigore mandati, continentis clauſulam ſimoniacam, quæ fuit cancellata de ſupplicatione, quando ſubſiſtat.*

92 *Procurator vtiliter gerens non dicitur excedere fines mandati.*

Cancel-

93 *Cancellatio,clauſulæ appoſitæ* (ſi Papæ beneplacitum accedat) *quando non vitiet concordiam.*

95 *Concordia eſt indiuidua,& corruente vna particula illius,corruit tota.*

97 *Beneplaciti Papæ conditio,non excuſat,quando non fuit procuratum, nec obtentum, niſi non eſſet neceſſarium, & adiecta ſit clauſula,quatenus opus ſit,& nu.98.*

99 *Beneplacitum requiſitum in concordia,ſi ſit ab vno Papa denegatum , an poſsit altera pars inſtare, quòd expectetur ad voluntatem alterius Papæ.*

100 (Beneplaciti Apoſtolici) *clauſula, quando cenſeatur repetita in ſecunda concordia.*

Vſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum gloſſ.12.

REGVLA noſtra inducit reſeruationem vſque ad
1 beneplacitum† Papæ eiuſdem regulæ conditoris,& ſic nó eſt perpetua, ſed ip
2 ſius PP. morte finitur† tex. in c.ſi gratioſe 5.de reſcriptis, lib.6. *ſi gratioſe.*(inquit) *tibi à Romno Pontifice cócedatur,vt beneficia,quæ tẽpore tuæ promotionis obtinebas poſſes vſq; ad ſuæ voluntatis beneplacitum retinere,huiuſmodi gratia,per obitum,per quem ipſius beneplacitum omnino extinguitur,eo ipſo,expirat*, vbi gloſſa. Ioannes Andreas in verbo *ſuæ*. in additione poſt Archidiaconum ponderat illum tex.ad materiam reſeruationum, quæ morte Papæ reſeruantis expirant, tex. etiam cum gloſſa,verbo, *ſedis*. in clemen. 1.de probationibus.vbi notat Imola not. 1. & cæteri. Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus,quæſt.4. principali,effectu 6.numero 12. in fine. Caſſadorus deciſ.3 num.1. & 2. de conſtitutionibus. Pariſius conſ.119.*mortuo Epiſcopo*,num. 18.& 20.Petrus Andreas Gambarus de legato,lib. 3.in fine,num.195.Simonet,de reſeruatione, quæſt.47. num. 1.& 2.ac per totam queſtionem. Mandoſius in regula 1. Cancellariæ, q. 1.& q. 10.num.15. Puteus deciſ.190.in fine, libro tertio. Antonius Gabriel plenè in libro ſexto commun.opinion. titulo de præbendis concluſione prima , numero 20. cum pluribus ſequentibus.

Qui omnes diſtinguunt, An ſit facta reſeruatio diſpoſitioni Papæ, & tunc expiret per
3 obitum ipſius , † quia cum iam non ſit in rerum natura, nec habere poteſt beneplacitũ, nec diſpoſitionem,tex.in cap.vnico, §. final. ibi, *Sublato Epiſcopo de medio , cum conſilium nequeat tunc peti ab eo.* ne ſede vacante aliquid innouetur,lib.6.

Sicut nec poteſt habere voluntatem, cum
4 voluntas† ceſſet morte,l. 4. ff.locati, l. centeſimis 46.§.fin. ff. de verborum obligation. l.vxor.§.Ceuola.ff.de legat. 3.l.45.tit.5.Partita quinta latè Iaſ. in d. l. centeſimis. §. fin. vbi a num.5.tractat.ad longum, de fideicommiſſo,vel legato ſoluendo,quando hæres,vel commiſſarius voluerit,de quo in d. §.Ceuola , & num. 12. & ſequentibus,agit de exilio
5 adimplendo, quando † Iudex voluerit, aliaſque vtiles quæſtiones in propoſito poſt Bartol.& Doctores ibi mouet,ac reſoluit, & Ancharanus, num. 6. Geminian.num.13. Franchus,num.9.cum ſequentibus, in d.cap.ſi gratioſe,de reſcript.in 6.gloſſ.in cap.a nobis 21. verbo *non niſi ſubditi*. poſt medium de ſenten. excom.Antonius Gabriel d.concluſ. 1.ſub titulo de præbendis , num. 22. cum ſequentibus. Felinus in cap.ex litteris,num. 10. de conſtitution.Menochius de arbitrarijs cent. 5.caſu 498. num. 3. & de præſumptionibus, lib.4.preſump.40.li.4.Hippolytus in rubr.de probationibus, num. 251. Antonius Gomezius,lib 1. variarum, cap. 9. de tranſmiſſione hæreditatis,num. 2. verſ.*ſed iſta ratio*. col. 2. & cap. 5. de ſubſtitutione fideicommiſſaria, numero 27.Alexand. conſ. 136.numero primo, libro primo , & inferius etiam dicemus.

Aut reſeruatio eſt facta diſpoſitioni ſedis
6 Apoſtolicæ , & tunc non extinguitur † per mortem Papæ. Nam ſedes Apoſtolica numquam deficit.tex.in cap. ſi gratioſe , verſ. *ſecus autem*. de reſcriptis,lib.6. *ſecus autem* (dicit) *ſi vſque ad Apoſtolicæ ſedis beneplacitum, gratia concedatur prædicta ; tunc enim , quia ſedes ipſa non moritur, durabit perpetuo , niſi à ſucceſſore fuerit reuocata*, vbi dicit Ioannes Probus,n. 2.quòd non minus poteſt deficere ſedes Apoſtolica, quam ſol,& luna,quæ nunquam deficere poſſunt , quamdiu Mundi machina non
7 diſſoluatur,quia dignitas† eſt immortalis,vt Geminianus ibidem, num.3. & Franc. num. 10. prout etiam diximus in §.procemiali,numero vndecimo. Menochius de arbitrarijs, lib. 1.quæſt. 68.num.20.& de præſumption. lib.4.preſumpt.121.num.3.

Vbi probauimus,quòd ſimiliter ceſſet, ac extinguatur beneplacitum Papæ per renun-
8 ciationem, † ſeu priuationem Papatus, vel aliam mortem ciuilem, licet Dominicus Geminianus in dicto capite ſi gratioſe, dubitet de hoc in numero 13. poſt Calderinum in conſilio tertio, numero ſecundo,& tertio,de reſcriptis.

Sed

Sed quid iuris erit, ſi reſeruatio ſit ad
9 beneplacitum Romani† Pontificis,
vel Summi Pontificis, vel Papæ, non expreſ-
ſo eius nomine proprio. An tali caſu reſer-
uatio expiret per mortem Papæ, vel potius
ſit perpetua; ita vt tunc magis denotet digni
tatem, quam perſonam?

Qua in re Archidiaconus in dicto cap. ſi
gratioſe, ſub num. 2. verſ. *item nota hic.* dicit,
quòd extinguatur morte Papę. Nam dicta
verba ſunt potius referenda ad perſonam,
10 † quam ad dignitatem, quòd probat per
ipſum tex. in dicto capite ſi gratioſe, & ibi
ſentit gloſſa in verbo *ſuæ*. & hanc opinio-
nem ſequuntur. Ioan. Andreas ibidem, num.
fin. Ancharan. ſub num. 6. Franchus, num. 7.
quos refert Capicius deciſ. 136. ſub num. 3.
verſ. *at contra Calandrum*, ſequitur etiam Co-
uarru. lib. 3. variar. reſolutionum, cap. 15. ſub
numero ſecundo, verſ. *contrarium deducitur.* &
dicit, quòd etiam colligit illam, ex Decio in
cap. ſedes, in princ. de reſcriptis.

Cui opinioni ſuffragatur Bar. in l. centeſi-
mis. §. fi. n. 9. & Iaſ. ibid. n. 12. ff. de ver. obli. te
nentes, quòd quando Iudex ſimpliciter iuſſit
aliquem eſſe in poſſeſſione, donec ſibi placue
11 rit, vel ſuum beneplacitum † fuerit, quòd
per obitum illius ceſſet beneplacitum, & poſ
ſeſſio, cum morte finiatur voluntas, vt in d. l.
4. ff. locati.

Sicut, & mandatum morte finitur, quia
12 mandantis † voluntas deficit, l. mandatum
C. mandati. §. rectè, inſtit. per quas perſon.
13 Et ſuperioris præceptum illius morte† fi-
nitur. Decius in rubrica. C. de mandatis
Principum, nu. 11. & 12. Ac legatum factum
alicui ſub nomine dignitatis tranſit ad ſuc-
ceſſorem, Plenè Menoc. de pręſumption. prę-
ſumpt. 121. lib. 4.
14 Prout etiam ſuſpenſio banni† ad benepla-
citum Principis, vel Iudicis ceſſat per mor-
tem illius. Angelus conſ. 217. a num. 9. quem
ſequitur Decius conſ. 108. num. 2. Gozadin.
conſ. 22. num. 10. qui alia plura congeſſit. So-
cinus Iunior conſ. 63. num. 12. lib. 2. late pro-
bat Marſilius in rubrica. C. de probationi-
bus, num. 270. Tiraquel. in legibus connu-
bial. gloſſa 4. numero 18. Gratus conſil. 92.
numero primo, & ſequentibus. Maſcardus
de probationibus concluſione 188. numero
29. & 30.

CONTRARIAM tamen ſententiam,
nempè, quòd in prædicto caſu po-
tius beneplacitum concernat dignitatem,
quàm perſonam, tenet Lapus Abbas in d. c.
ſi gratioſe, ſub num. 1. qui intelligit illum tex.
in prima parte, quòd fuerit expreſſum no-
15 men † proprium Papæ, nam ſi non eſſet ex-
preſſum, idem eſt in primo caſu, quod in ſe-
cundo, & reſpondendo ad dictum Archidia-
coni, ibi limitat, niſi id, de quo fit mentio eſ-
ſet tale quid, quòd reſpicere haberet perſo-
nam Pontificis, tunc exiſtentis tantum, vt
quia reſpicit animum, vel quid ſimile: alias
ſi eſſet tale, quod poſſet referri ad ſucceſſo-
res, eo caſu, verba *Romanus Pontifex*, vel *alius
Prælatus*, eius nomine non expreſſo, Pontifi-
catum, & Papatum, & Prælaturam, non per-
ſonam Pontificis, vel alterius Prælati de-
notant.

Vel quando adduntur iſta pronomina
16 meum, tuum, ſuum, noſtrum, quòd tunc con-
ſideretur magis perſona, quam dignitas; ſe-
cus ſi non apponuntur iſta pronomina, vt late
tradit ſequendo Abbatem Lapum, vbi ſu-
pra, & Ioann. de Lignano, & Matthæum. Do-
minicus Geminianus in d. cap. ſi gratioſe, n.
11. Capicius deciſ. 136. numero 1. 2. & 3. vbi
17 numero quarto dicit, quòd conſilium † Nea-
politanum ſequutum fuit hanc opinionem
in cauſa Ducis Grauinæ cum vniuerſitate
Altamuræ, quæ habebat priuilegium à Rege
Ferdinando primo, quòd poſſet vti territo-
rio Garigliani ad Regium beneplacitum, &
iudicauit ſacrum conſilium, quòd dictum pri
uilegium non expirauit per mortem Regis;
Iſtam etiam opinionem poſt Bal. & alios ſe-
qui videtur Ludouicus Gomezius in cap. 1.
de conſtitutionibus, lib. 6. nu. 2. 3. & 4. vide
etiam Menoch. de præſumption. lib. 4. præ-
ſumpt. 121. ex nu. 15.

Et pleniſſima manu eam tenet Maſcardus
de probationibus concluſ. 186. *beneplacitum*.
numero primo, cum ſequentibus, vbi firmat,
quòd in dubio, præſumitur beneplacitum
18 apponi magis contemplatione † digni-
tatis, quam perſonæ, pro quo retorquet do-
ctrinam Bartoli in d. l. centeſimis. §. fin. nu.
9. ff. de verborum obligation. dicentis, quòd
conceſſum ad beneplacitum Iudicis, præſu-
mitur durare, non tantum quoad vixerit Iu-
19 dex, ſed etiam donec reuocetur † per ſucceſ-
ſorem, idem Bartol. in l. more maiorum, nu.
7. ff. de iuriſdictione omnium Iudic. Decius
in cap. ex litteris, in fin. de conſtitutionibus.
Ruinus conſ. 104. libro quinto, & conſ. 115. n.
5. & 7. lib. 1. Menochius de arbitrarijs, lib. 1.
quæſt. 69. numero ſeptimo. Et quòd in du-
bio ſit interpretandum pro ſede Apoſtolica,
20 † hoc eſt dignitate, tradit poſt Collect. Simo-
net. q. 47. nu. fin. de reſeruatione.

Accedit etiam conſilium tertium Calde-
rini ſub titulo de reſcriptis, vbi ponit quæ-
ſtionem de Rectore Prouinciæ, poſito per
Papam, conferente quodam officium ad
ſuum beneplacitum, & dubitat. Num finito
Rectoratu finiatur officium? & primo dicit,
quòd ſic, per tex. in c. ſi gratioſe, deinde reſi-
21 det in contraria opinione, & refert Ca-
picius deciſ. 136. num. 5.

Ego

Ego vero in articulo quęſtionis noſtræ,
magis adhæreo primæ opinioni Ar
chidiaconi, vt reſeruatio ceſſet per obitum
Papæ, per tex. in d. capit. ſi gratioſe, & tenet
in terminis reſeruationis. Simoneta de re-
ſeruatione, quęſt. 47. numero primo, & ſecun
do, & quinto. Gambarus in tractatu de offi-
cio, & poteſtate legati, lib. 4. num. 100. cum
multis ſequentibus. Æneas de Falconibus
de reſeruatione, quæſt. 4. princip. effectu 6.
numero 12. in fine, cum allegatis in princi-
pio huius gloſſę, & Simoneta d. quæſt. 47.
numero 6. ponit quæſtionem, quid ſit quan-
22 do reperitur reſeruatio † facta, non adie-
cta clauſula diſpoſitioni noſtrę, vel Sedi Apo
ſtolicæ?

Generaliter tamen loquendo prędictę opi-
niones contrarię poſſunt concordari, vt ſe-
cunda opinio Abbatis Lapi, tunc locum ha-
23 beat, quando fauor † publicus concurrit: pri-
ma verò opinio in actu priuato, qui non eſt
ita fauorabilis per ea, quę tradit Vantius de
nullitatibus ex defectu iuriſdict. delegatæ,
nu. 104. dum dicit, quòd ſi Princeps crearet
aliquem Iudicem ordinarium ad ſuum bene
24 placitum, per mortem Principis † non deſi-
nit eſſe Iudex, quouſque per ſucceſſorem re-
uocetur. Nam ex quo ſumus in materiā fa-
uorabili, & publica, voluntas Principis, etiā
poſt mortem cenſetur durare per iura, quæ
ibi allegat: ceſſante fauore publico, dicit ipſe
Vantius, quòd aliud eſſet per tex. in d. cap.
ſi gratioſe, de quo vide plene per Molinam
de Primogen. Hiſpan. libro 1. cap. 15. a nu. 4.
vſque ad num. 10.

Pro quo etiam faciunt cumulata per Me-
nochium de arbitrarijs, libro primo, quęſt.
68. dum reſoluit, quòd facultas arbitrandi,
25 competens Iudici ordinario † trasfertur in
ſucceſſorem, & in num. 2. & 3. ſecus autem
26 eſt in Iudice delegato, † cuius iuriſdictio non
eſt ita fauorabilis, ſed odioſa, gloſſ. penult. in
clemen. 2. de officio ordin. vbi Cardin. num.
13. quia tunc non transfertur. Bart. in d. l. mo
re, num. 7. Decius num. 52. Iaſon numero 65.
idem Menochius d. quæſt. 68. num. 4. cum ſe-
quentibus.

Comprobatur etiam ex d. cap. ſi gratio-
ſe. Nam ideo in caſu illius tex. extinguitur
beneplacitum gratię de retinendo beneficia,
quia talis gratia eſt ambitioſa, & reſtringen
da, vt in fine eiuſdem tex. dicitur, & in cap.
quamuis, de præbend. lib. 6.

Vel melius dici poteſt, quòd ad conſide-
randum ſi beneplacitum, ſeu voluntas, ceſ-
ſet, vel non, per mortem, ſit potiſſime atten-
denda intentio diſponentis, & materia ſubie-
27 cta, † ſecundum quam ſit iudicandum, ſi be-
neplacitum tranſeat ad ſucceſſorem, vel nō,
vt dixit Geminian. in d. cap. ſi gratioſe, num.
11. de reſcriptis, lib. 6. Baldus in d. cap. ſe-
des, in principio, de reſcriptis. Ludouicus Go
mezius in dicto capit. 1. numero ſecundo,
& tertio de conſtitutionibus libro 6. Couar-
ruuias libro 3. variar. cap. 15. nu. 2. ad me-
dium, verſ. *deinde illud cenſeo ex propoſita con-
trouerſia*.

Hinc eſt, quòd ad cognoſcendum ſi Vi-
carius conſtitutus ad beneplacitū — Quādo ſit potius cōſideranda dignitas quā perſona, plura cumulantur:
28 ſuperioris ſit perpetuus, † nec ne, eſt conſi-
deranda materia ſubiecta, & conſtituentium
intentio. Felin. in c. ex litteris, nu. 10. in prin
cipio, de conſtitutionibus.

Vnde qui appellauit a ſententia inferioris
29 ad Clementem † Sextum, illo defuncto poteſt
proſequi appellationem coram Innocentio
ſucceſſore ſuo, quia potius videtur appellaſ-
ſe ad ſanctam ſedem Apoſtolicam, quam ad
perſonam Papæ. Rota deciſ. 31. numero 1.
de appellationibus, in antiquis Beſignetus
deciſ. 13. de appellationibus. Geminian. in d.
cap. ſi gratioſe, ſub numero 12. verſ. *quid ſi
appellaui*. Philippus Franchus ibi num. 7. in fi-
ne, de reſcriptis lib. 6. Vantius de nullitate ex
defectu iuriſdictionis, nu. 92.

Similiter ſi appelletur ad Papam expreſ-
30 ſo nomine proprio, † poteſt Legatus, ſeu Nū-
tius committere cauſam appellationis, etiā
ad inſtantiam vnius tantum ex litigantibus,
qui cenſetur appellare ad ſedem Apoſtolicā,
Geminianus vbi ſupra, Mandoſius in regula
prima Cancellariæ quęſt. 10. nu. 14. Aluarus
Valaſcus in conſultatione 62. numero 6: li-
cet num. 7. ipſe diſtinguat, & Gambarus in
tracta. de legato, lib. 8. numero 102. contra-
rium teneat, niſi vtriuſque partis conſenſus
concurrat.

Dicit etiam Rota deciſ. 86. incipit *Came-
rarius*, de reſcriptis, in antiquis, quòd ſi Vi
carius creatus a Papa, quamdiu placuerit
voluntati ſuę, conceſſit alicui licentiam ce-
31 lebrandi in domo † ſua, quòd quamuis per
mortem Papę ceſſat voluntas illius, & expi-
rauit facultas Vicarij, nihilominus non ex-
pirauit dicta licentia: pro quo, eadem deci-
ſio, nu. 2. adducit ſimile, de licentia conceſſa
ab Epiſcopo de non reſidendo, quæ non ex-
pirat per mortem ipſius Epiſcopi, vt per Ar-
chidiaconum, & Ioan. Andream in cap. licet
Canon de electione libro 6. Nauarr. in c. pla-
cuit, nu. 163. de pœniten. diſtinct. 6. Capicius
deciſ. 136. num. 7.

Cęterum in caſu d. deciſionis 86. non fuit
ratio, quòd facultas celebrandi non expira-
uerit ex eo, quòd per mortem Papæ non ceſ-
ſauerit eius voluntas, & beneplacitum, &
conſequenter creatio Vicarij; ſed ratio eſt,
quia gratia celebrādi in domo propria, non
32 fuit limitata; † ſed ſimpliciter conceſſa, &
33 gratia ſemel conceſſa non expirat, † etiam
re

re integra morte concedentis tex. in cap. ſi cui nulla 36. ibi. *huiuſmodi conceſſio, quam, cum ſpecialem gratiam contineat, decet eſſe manſuram, non expirat etiam re integra per obitum concedentis.* de præben. eod. lib. 6. cap. ſi ſuper gratia 9. de officio delegati, libro 6. vbi habetur, quòd non ſolum non extinguitur gratia re integra, morte concedentis, ſed neque extin-
34 guuntur litterę iuſtitię † conceſſę pro executione ipſius gratię principalis: de cuius textus explicatione eſt videnda optima Rotę deciſio 12. de officio delegati, in nouis. Antonius Gabriel titulo de prębend. concluſ. 11 a numero tertio cum ſequentibus, & late tradit Hieronymus Gigans de penſionibus, q. 91. num. 1. & per totam, probat etiam tex. in d. cap. ſi gratioſe, in ſecunda parte, de reſcriptis, lib. 6.

Vnde dixit Rota deciſ. 9. alias, finali, de electione, in antiquis, quòd gratia ad beneficium vacaturum conceſſa per Vrbanum Se-
35 ptimum, † non expirat per eius obitum, quamuis tempore Vrbani non habuerit effectum, licet venerit reuocatoria Domini PP. Gregorij Vndecimi.

Pręterea facultas teſtandi non extinguitur, etiam re integra morte concedentis. Mandoſius de ſignatura gratię, titulo de licentia teſtandi. Sarmientus de redditibus Eccleſię, parte 4. verſ. 2. *cauen. ſic etiam eſt.* Natta conſ. 647. libro 4. per totum. Rota deciſ. 47. num. 15. parte prima diuerſorum, quicquid dixerat Socin. relatus à Couarru. quem ipſe ſequitur in capit. cum in officijs, numero octauo, verſic. *qua ratione.* de teſtamentis.

Sic etiam poſtquam dimiſſorię litteræ ad Ordines fuerunt ab Epiſcopo conceſſę, mini-
36 me ſpirant † morte Epiſcopi concedentis, vt docuit Cardinalis in clemen. finali quęſt. 5. num. 9. in fine, de electione, vbi plura ipſe Cardinalis adducit. Rebuff. in praxi titulo, de formula dimiſſoriarum, ex num. 39. vſque ad numerum 43. tenet etiam inſignis Nauarrus in cap. placuit, num. 163. de pœniten. diſtinct. 6. Didacus Perez in l. 6. titulo 12. lib. 3. ordinamenti. columm. 1213. Gutierrez in quæſt. practica 75. n. 5. lib. 3. practicar. quæſt. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz cap. 26. verſ. *poſtquam vero.* fol. mihi 94. colum. 1.

Vbi etiam pari ratione idem aſſeuerat in litteris dimiſſorijs, conceſſis à Capitulo
37 † ſede vacante, iuxta formã Concilij Tridentini, cap. 10. ſeſſ. 7. nam non expirabunt per ingreſſum moderni Epiſcopi, vt etiam expreſſe tenet Ioan. de Imola in cap. 2. in fine, ne ſede vacante aliquid innouetur: ſicut alię conceſſiones, & diſpenſationes Capituli non ceſſant, ſed potius effectum ſortiuntur finita poteſtate Capituli, c. his qui, de maioritat. & obedient. cap. vnico, eodem tit. lib. 6. Imola in d. cap. finali.

Quibus conſonum eſt, quòd pulchre ſcribit Innocentius in cap. quod translationem num. 2. & 3. de officio legati, nempe, indulgentias a Legato conceſſas, eius legatione fi-
38 nita † ſemper durare, cuius opinionem communem eſſe teſtatur Nauarrus in d. cap. placuit, num. 164.

Idem etiam Nauarrus, vbi ſupra, nu. 161. cum ſequentibus reſoluit, quòd licentia eli-
39 gendi confeſſorem conceſſa † ab Epiſcopo, non moritur morte Epiſcopi concedentis, ſequitur etiam Ignatius de Salcedo in loco proxime allegato.

Conſuluit quoque idem Nauarrus in ſuo conſ. 3. de priuilegijs, quòd Decanus exemptus per Papam, donec aliud decerneret, per obitum Papę non perdit exemptionem à iuriſdictione Epiſcopi.

Dicit etiam tex. in extrauag. 1. §. vt autem verſ. *datam vero licentiam.* de priuilegijs inter communes, quòd licentia audiendi confeſſiones, & prædicandi verbum Dei, data per
40 diœceſanos. per illorum mortem † non expirat. tex. etiam in clem. dudum. §. ac deinde, verſ. *& ſi idem Prælati.* vbi gl. verbo *conceſſerint.* de ſepulturis.

Item Rota deciſ. 19. *ſi Epiſcopus.* de prębendis, in nouis, dixit, quòd ſi Epiſcopus habet à Papa poteſtatẽ prouidendi tribus perſonis de tribus Canonicatibus, & præbendis, ſuę Eccleſię, ſi collato per eum Canonicatu vni, ante prębendę vacationem, moriatur
41 † Epiſcopus, nihilominus debebitur illi prębenda proxime vacatura, nam gratia facta non expirat per obitum concedentis, nec executoris.

Dixit etiam Lapus allegat. 84. ad finem, numero finali in fine, quòd gratia conceſſa
42 de reſeruando quatuor beneficia † non expiret, quamuis Papa re integra deceſſerit. Geminian. num. 9. verſ. *poſſet concludi.* Franchus, num. 11. in cap. 2. de præbendis, lib. 6. Geminian. in d. cap. ſi cui nulla, poſt nu. 2. eod. tit. Æneas de Falconibus de reſeruat. in 6. effect. quæſt. 4. princ. num. 13. Simonet. de reſeruat. quæſt. 47. num. 4.

Sic etiam fuit reſolutum in vna Calagurritana Canonicatus, ſub die 1. Iulij an. 1592. coram R. P. D. meo Pegna, quòd gratia expectatiuè conceſſa a Gregor. 14. 26. Septembris an. 1591. cuidam Dionyſio Frances ad primum Canonicatum vacaturum in Eccleſia Calagurritana, non fuerat extincta, nec reuocata per mortem d. Gregor. 14. Papę, ex quo ipſemet fecerat dictam gratiam, & collationem cum clauſula (*ex nunc, prout ex tunc.*) & ſic intrabat diſpoſitio tex. in d. c. ſi ſu-

per

per gratia,de officio,deleg.lib.6.vbi gl.verb. *facta*, & Monach. n.4. Archid.n.1.Ioan.And. n.2.Gemin.n.1.& 4. Anchar. n.1. Franchus n.4. Rot.dec.12. de off. deleg.in nou. Æneas de Falcon. de reſeruat.2. p. q.5.princip.n.4. verſ.*quarto quæro*.Licet ſecus eſſet,ſi non ipſe Papa collationẽ faceret, ſed alteri cõmitteret illã faciendã. & tunc locũ haberet tex.in c.ſi cui nulla. §. ſecus, ſi ſuper prouiſione,de præb.li.6.& in hoc ſecũdo caſu procedũt Doctores allegati per Ant.Gabr.tit.de præben. concl.1.n.5. verſ.*limita hanc ampliationem*.

Neq; eſt omittenda lex Hiſpan.42.Tauri, alias l.2.tit.7.li.5.recopil.diſponens, quòd licentia ad fundandũ maioricatũ conceſſa, nõ
43 expirat per obit.Regis † concedẽtis, quãuis ea impetrãs vſus nõ fuerit, & plenè explicãt poſt gloſſatores d.l.42.Tauri. Didac.Perez, in l.2.tit.2.li.2.ordinamenti.col.33.in gl.verbo,*firmes*,Molina de Hiſpanor.primogen.lib. 2.c.7.ex n.62.Pelaoz.de maiorat.4. p.q.10. n.7. & per totam,& q.62.à n.1. Matienzus, & Acebed.in d.l.2.tit.7.lib.5.recopilat.

44 Et generaliter quòd gratia† non expiret (re etiam integra) per mortem concedentis, vide Milium in ſuo repertorio, verbo, *gratia facta, licet nondum executa*.Felin.in c. licet vndique.n.1.de offic. deleg.Afflict.deciſ.128.per tot.Rebuſ.in concordatis,in rubrica de mandatis Apoſt.§. 1. in glo.verbo, *ſui Pontificatus*. fol.mihi 488. in parua impreſſ. Gom. in tract. de expectatiu. & mandat.de prouid.n.133. verſ.*nã licet mandatum legati*. Mandoſ. in reg. 10.Cancell.q.2. n. 2.& per tot.&plena manu tradit Anton. Gabriel lib.6.commun. opinionum, tit. de præbendis. concluſione prima, numero primo,& per totam, vbi ponit regulam cum pluribus ampliationibus, & limitationibus, ac declarationibus. Ioann. Gutierrez lib. 1. practicar.quæſtion.q.74.per totam,& lib. 2. quęſt.74.& 75.

Quod etiam procedit, quamuis litteræ
45 non ſint expeditæ, † ſed ſola ſupplicatio ſignata, nam gratia perficitur per ſolam ſignaturam, ac dicitur gratia perfecta ante litterarum expeditionem. Rota deciſ. fin.n. 3.& 4.de reſcriptis,in antiquis. Caſſadorus deciſ. 2.de penſionibus.num.10. ſuper regulis,& deciſ.8.n.9.de reſtitut.ſpoliator.Caputaq. deciſ.267.nu.3.p.1. & deciſ.88.n.3.p.3. Puteus deciſ.275.n.2.lib.3. Felinus in rubrica,de conſtitutionibus.n.5.poſt medium.Gomezius in regula de infirmis. q.18.ſub num. 5. verſ. *non eſt dubium*. & in regula de impetran.beneficia vacan.per obitum famil. Cardinal.quæſt.23. nu. 2. Mandoſius in regula Cancellarię 27.num.14. ad finem. Matthęus de Afflictis, deciſ. 253.n.1.& 6.cum ſequentibus, & per totam. Antonius Gabriel in d. concluſione 1.ſub titulo de præbendis, nu.2. Rebuff.in concordata, in rubrica de mandatis Apoſtolicis.§.1.verbo,*litteras*, verſ. *ideò ſi moriatur Summus Pontifex*, fol. mihi 491. in paruis, & in praxi 2.p.ſignaturæ.num. 15.in principio. Acebedus in dicta l.2.numero 3. titulo 7.libro 5.recopilationis.Ioannes Gutierrez conſ.9.numero 6.& vide, quę dicam in gloſſa 15.§.1.à n. 34.& §.2.q. 9.à num. 31.

Immo gratia conceſſa à Papa, vel alio Principe, ſolo verbo conficitur, abſque ali-
46 qua ſcriptura, † & per ſolam verbalem collationem ius acquirirur perfectum in re, quamuis traditio non ſit ſubſequuta. Mohedanus deciſione 9.ante n.1.& ſub nu.1.vt lite pendente.Molina de primogenijs.lib. 1. c.7. ſub n. 56. verſ. *nam ſi perfectionem eſſentiæ*. Rebuſ.in cõcordata, in loco proximè allegato.
47 Nam in lingua Principis † ſtat gratia, & in ſcriptura teſtimonium, & in executione commodum. Acebedus poſt alios in dicta l. 2.numero 13. titulo 7.lib.5.recopilationis.

Vnde ne gratię factæ, & non expeditæ redderentur inutiles,cum ſine expeditione probari non poſſint, vt in regula 26. Cancellarię,de non iudicando ſecundum formam ſupplicationis diſponitur: & quia nulli ſuffragantur diſpenſationes,niſi litteris confectis, vt in regula 51.Cancellariæ ſtatuitur,quam declarant Caſſadorus deciſ. 35. & deciſ. 36. ſuper regulis, & Molina in d.lib. 2.de Hiſpanorum primogen.capit.ſeptimo.numero 56, per totũ.Puteus deciſ. 254.*die duodecima*.lib. 2. & deciſ.485. *in vna Colimbrien*. eod.lib. 2.

Ideo emanauit alia regula nona Cancellarię de litteris in forma (*rationi congruit*)
48 † expediendis, per quam diſponitur, quòd gratiæ conceſſę per Pontifices anteceſſores expediantur ſub litteris (*rationi congruit*) ſub die coronationis noui Papę, illius conditoris, vt moris eſt: & docent Mandoſius ſuper eadem regula nona. Rebuff. in praxi,tit. de gratia (*rationi congruit*) & cum pluribus tradit Molina de Hiſpanor. primogen. lib.2. d.c.7.n. 63.& 64.vbi idẽ dicit de gratijs con-
49 ceſſis per Princip. ſeculares,† quòd illorum ſucceſſores debent facere, illas expediri.

Et idem Molina ibidem numero 55. aſſeuerat, quòd prędicta locum non habent, quando verbum, *fiat*, non profertur ab ipſo Principe, ſed ab eius primarijs conſiliarijs, qui vulgo dicuntur, *de la Camara*, nam tunc non debet eſſe tantæ virtutis, & efficacię, prout verbum, *fiat*, prolatum ab ipſo Prin-
50 cipe: † præſertim cum pluries videamus, quòd poſt factam conceſsionem à Regijs conſiliarijs, qui Cameræ Principis pręſunt, ipſe Princeps illas ſubſcribere recuſat,neque aliquẽ effectũ obtinent, niſi à Principe ſubſcriptæ ſint,vt ſancitur in l.10.tit. 4. li.2.recop.

Reſcripta iuſtitiæ expirāt re integra morte Papæ.

51 In reſcriptis autem Iuſtitiæ ſecus eſt, † quia re integra expirant morte Papę, illa concedentis, alias non. capit. relatum 19. cap. licet 30. de officio delegati. l. & quia 6. ff. de iuriſdiction. omn. Iudicum. l. mandatum. C. mandati. §. recte. inſtitut. eodem titulo. textus etiam in capitulo finali. §. officium, de officio delegati. libro ſexto. lex 21. titulo 4. Partita 3. Iaſon poſt Bartolum, & alios, in l. more maiorum, alias in dicta l. & quia. numero 5. & 6. ff. de iuriſdiction. omn. Iudic. vbi ponit 4. ampliationes, & 8. limitationes, vſque ad num. 17. Franchus, in c. ſi a ſubdelegato. n. 3. de officio delegati in 6. Mandoſius in regul. Cancellarię 10. q. 2. n. 4.

Ne tamen ex dicta extinctione, ſeu reuocatione, reſcriptorum Iuſtitię partes detrimentum patiantur, quilibet Papa, qui de nouo ſuccedit, facit regulam Cancella-
52 rię de reualidatione † litterarum prędeceſſoris, gratię, & Iuſtitiæ, quæ eſt hodie regula vndecima: per quam ordinatur, quòd omnes litteræ, tam gratię, quam Iuſtitiæ à prędeceſſoribus ſuis emanatę, infra annum, ante diem obitus illorum, illarum executoribus, ſeu Iudicibus non præſentatę, omnino reualidentur, & in ſtatum priſtinum reſtituantur, vt iuxta illarum formam, ad expeditionem negotiorum in eis contentorum dicti Iudices procedere poſſint, & debeant.

Redeundo igitur ad materiam beneplaciti, de qua in gloſſa noſtra, vbi probatur, quòd beneplacitum perſonę extinguitur cum morte illius, contra hoc fortiter vigere videtur text. in l. quęſitum 8. §. quod à Titio, & lex cum præcario 12. §. finali. ff. de præcario, vbi clare
53 diſponitur, quòd pręcarium tranſit † ad hęredes, ita quod durat, quamdiu hęres concedentis non reuocauerit illud: ſicut & idem probat. text. in cap. fin. & ibi gloſ. verbo *ſoluitur*, de præcarijs, vbi dicitur, quòd præcarium finitur per obitum eius, cui conceditur, non autem per obitum concedentis. Tiraquel. in tractatu de conſtitut. 2. p. ampliat. 13. num. 1. cum ſequentibus.

At vero præcarium eſt, quòd petenti vtendum conceditur, tamdiu, quamdiu is,
54 qui conceſſit patitur, † ſeu eius voluntas non mutatur. l. prima. ff. de pręcario: igitur voluntas, & beneplacitum non finitur morte.

Diſtinctio notanda.

Qua in re pro faciliori intelligentia diſtinguendi ſunt duo caſus.

PRIMVS eſt quando actus ita conceditur, vt libere valeat à concedente reuocari, vel donec voluntas, ſeu beneplacitum à conce-
55 dente † reuocetur.

Secundus caſus eſt, quando actus à lege, vel ab homine eam habet conditionem, vt tamdiu permaneat, & duret, quamdiu voluntas, vel beneplacitum perſeuerauerit,
56 † vel donec ipſe voluerit, ita vt nulla de reuocatione mentio fiat.

Conceſſio facta donec à cōcedēte reuocetur non expirat morte, cū multis illationibus.

In primo etenim caſu, actus, ſeu conceſſio non extinguitur morte, nec cenſetur reuocatus, reuocataue per obitum conce-
57 dentis. † textus optimus in cap. ſi delegatus. §. primo, de officio delegati. libro 6. ibi, *nam talis commiſsio, per quam cenſetur etiam ſententiæ prolatio, (niſi ante a fuerit reuocata) committi, nequaquam morte committentis expirat*, & hoc omnes communiter Doctores affirmant in l. more. vbi Bartolus num. 7. Alexand. 12. Iaſon numero 15. Decius numero 19. ff. de iuriſdict. omn. Iud.
58 Aliud namq; eſt, † ceſſare voluntatem, & beneplacitum, quod morte ceſſat, & extinguitur: & aliud eſt reuocare voluntatem: gratia exempli, quamuis mandatum Domini morte finitur. l. mandatum. C. manda-
59 ti. Non tamen per mortem, † mandatum reuocatur, vt poſt Bartolum in dicta l. more. num. 19. bene declarat Decius in l. eius eſt nolle. num. 7. ff. de reg. iuris. Ruinus conſilio 115. numero 7. volum. 1. Caſtracanus de ſocietate officiorum Romanę Curiæ. cap. 53. numero 14.

Reuocatio vtique voluntatis, ſeu bene-
60 placiti † eſt actus contrarius: ceſſatio vero voluntatis, non eſt actus contrarius, ſed extinctio primi actus. Couarruuias lib. 3. variar. cap. 15. numero 3. Menochius de arbitrarijs. lib. 1. quęſt. 69. num. 3. 4. & 5. Maſcardus de probationibus, concluſione 188. numero 21. 22. & 31.

Et ille, cuius voluntas ceſſat, dicitur non
61 velle: † & nolle dicitur ille, qui reuocationem facit. Decius in l. 3. num. fin. in fine. ff. de regul. iur.

Vnde ſi Iudex in ſua ſententia dicit, pono
62 te ad confinia, † donec te reuocauero, hoc enim caſu, quamuis dicta verba non denotarent officium, ſeu dignitatem Iudicis; ſed ſolam perſonam, per mortem illius non finitur relegatio, cum per mortem non fiat reuocatio, & ſit neceſſaria huiuſmodi reuocatio. Alexan. in dicta l. centeſimis. §. ſi ita ſtipulatus. numero 11. Iaſ. numero 14. Socinus Senior conſ. 78. *ſuper prædicta*. colum. 1. verſic. *quinto, & vltimo*. nu. 3. Decius in c. ex litteris in fine, de conſtitut. & in conſ. 108. n. 4. Feli. ibid. n. 10. verſ. *& maius dubium*, qui omnes hoc tenent, & merito contra Bart. in d. §. ſi ita ſtipulatus. n. 10. quem ſequi videtur Gozadin. conſ. 22. n. 3. & 111. prout etiam contra dictum Bart. firmat Couar. in d. c. 15. ſub n. 3. verſ. *hinc etiam conſtat*.

Sequitur

Sequitur etiam pari ratione, Iuriſdictionem à Principe, alioué Iudice commiſſam,
63 donec eam delegans reuocauerit, † minimè reuocatam eſſe morte delegantis, quod probat textus in dicto capit. ſi delegatus, de officio delegat. libro 6. Bartolus in dicta l. more. num. 7. Alexan. num. 12. Iaſon numero 15. Decius num. 19. ff. de Iuriſd. omn. Iudicum. Menochius de arbitrarijs libro 1. quæſt. 69. num. 26.

Ex quibus etiam infertur reſponſio ad text. in dicta l. quæſitum 8. §. quod à Titio, & l. cum præcario. §. fin. ff. de præcario, cum ſimilibus; nempè, quòd ideo pręcarium non finiatur morte, quia à principio
64 firmum, & validum fuit, donec † fuerit reuocatum, vel mutata voluntas, vt dicit tex. in l. 2. §. eſt enim, ibi, *vt poſsim reuocare, cum mutauero voluntatem*. ff. eodem titulo de præcario, & tradit Couarruuias in dicto capitulo 15. numero 3. in fine. Menochius dicta quæſt. 69. num. 21. Maſcardus de probationibus, concluſ. 188. num. 22. & num. 31. verſ. *concilies tamen*.

65 Item quamuis beneficium manuale † poſſit reuocari ad beneplacitum conferentis; tamen per mortem illius non cenſetur reuocatum. Abbas in cap. finali. numero ſexto, de pręcarijs, cum alijs allegatis in gloſſa 5. §. 6. num. 39.

IN SECVNDO autē caſu, quando actus à lege, vel ab homine eſt conceſſus ad beneplacitum, ſeu voluntatem concedentis; ſecus eſt: cum tunc morte illius extinguatur voluntas, & beneplacitum d. l. 4. ff. locati, & in d. cap. ſi gratioſe.

Quo fit, vt ſi pręcarium ita conſtitutum
66 eſt, vt ad voluntatem concedentis, † eo alter vtatur, tunc vtique morte concedentis finiatur, ac extinguatur, abſque aliqua hęredis reuocatione, vt notat Abbas in dicto cap. de præcario. nu. 6. Paulus Caſtrenſis. in l. Lutius. ff. de donationibus. Decius in l. contractus. num. 13. ff. de regulis iuris. Couarruuias lib. 3. variar. capit. 15. num. 4. verſic. *quarto patet*.

Infertur etiam ad contractus ſocietatum ſuper officijs Romanæ Curię, quatenus conſtituitur ſocietas ad ſemeſtre, & deinde ad
67 beneplacitum † contrahentium, cum diſdicta quindecim dierum, quòd per mortem alterius ex contrahentibus finitur, & extinguitur ſocietas, niſi prius à partibus reuocata fuerit, vt tradit modernus Franciſcus Caſtracanus in tractatu de ſocietatibus, quę fiunt ſuper officijs Romanæ Curiæ, cap. 55. numero 9. & per totam facit. l. 4. §. diſſociamur. ff. pro ſocio.

Tertio ſequitur conceſſionem, quę alioquin liberè reuocari, & mutari poſſit, factam, ea lege, vt maneat, valida ſit, ac perſeueret ad voluntatem concedentis: eo denique poſt diutinum furorem mortuo, om-
68 nino † extingui, & ceſſare; tametſi ante obitum, etiam per furorem minime fuerit finita. l. ſi is, qui animo. ff. de acquirend. poſſeſſione. l. nunquam, §. ſi ſeruus. ff. de vſucapionibus. cap. maiores. §. item quæritur, de baptiſmo. Couarruuias. d. c. 15. ſub nu. 4. in principio, & in verſ. *tertio ex his*.

Quarto ſequitur, quòd donatio ad bene-
69 placitum donantis eſt perſonalis, † & non realis, & ſic eſt temporalis, & extinguitur cum perſona. cap. veniens. §. mandamus, de tranſactionibus. Puteus deciſione 404. *in vna Neapolitana*, numero quarto, & quinto, libro primo.

Quinto infertur ad interpretationem textus, in dicto capitulo ſi delegatus. §. primo, de officio delegati. libro ſexto, vt licet delegatio, ea lege facta, donec delegans commiſſionem, & poteſtatem reuocauerit,
70 obitu delegantis non expiret, † nec cenſeatur reuocata, & ideo ſi mors contigerit delegantis, re non integra poſſit delegatus vti iuriſdictione: tamen mortuo delegante re integra, priuſquam delegatus vti cæperit iuriſdictione, tunc iuriſdictionis delegatio extinguitur, non iure reuocationis, quæ minime per mortem euenit, ſed cauſa ceſ-
71 ſationis voluntatis: † quæ quidem ceſſatio voluntatis, morte delegantis contingens, ſufficiens eſt ad hoc, quòd commiſſio iuriſdictionis ceſſet, re integra, cum hoc ſit de natura reſcriptorum Iuſtitię, vt in dicto capitulo, ſi delegatus, ibi, *dum tamen illo viuente, iuriſdictione vti cæperis*, probat, & gloſſa ibidem, verbo, *morte*, in vltima parte, quam ſequuntur ibi Ioannes Andreas, Geminianus, & Franchus, reiecta prima opinione eiuſdem gloſſę, ſecundum aliquorum ſententiam, contrarium tenentium. Decius in dicta l. tertia. numero finali, iuncta additione finali. ff. de regulis iuris. Conarruuias libro tertio variarum. cap. 15. numero quarto. verſic. *primum*. & verſic. *ſecundo*, & faciunt ea, quæ diximus in hac gloſſa, in verſic. *in reſcriptis autem Iuſtitiæ ſecus eſt*. numero 51.

Similiter non eſt omittendum, quòd quando Iuriſdictio committitur alicui; ſi eſt illa commiſſa vti dignita-
72 ti, † veluti Epiſcopo, vel Abbati, per obitum illius non ceſſat, nec extinguitur commiſſio, ſeu Iuriſdictio: ſecus tamen eſt, ſi
73 ſit commiſſa perſonę, † hoc eſt, quando exprimitur nomen proprium illius, quia tunc cum perſona defecerit, non tranſit commiſsio, nec iuriſdictio ad ſucceſſores, nam indiuidua pereunt, dignitas autem

tem nunquam perjit. l. ſi quis in fundi vocabulo 4. §. rerum enim. ff. de legat. primo. gloſſa ſecunda, in capit. quoniam Abbas 14. de officio delegati, & in expreſſo probant text. in dicto cap. quoniam Abbas, de officio delegati, vbi gloſſa, & omnes ad longum tradunt, & in authentico, vt nulli Iudicum. §. hoc vero iubemus, collatione nona. text. in l. annua 20. §. primo. ff. de annuis legatis. l. 47. ad finem. titul. 18. Partita 3. gloſſa penultima, in l. more maiorum. l. & quia. ff. de Iuriſdiction. omn. Iudic. & ibi latè Iaſon numero ſexageſimoquinto, vbi ſex modis limitat. Decius ibidem numero 54. & pluribus modis more ſolito ampliat, limitat, & declarat. Menochius de arbitrarijs. libro primo, quæſtione 68. numero primo, & per totam, ad quem me remitto, ne aliorum ſcripta tranſcribere inutiliter videar: vbi numero 16. tractat, quid ſit, quando apponitur vtrumque nomen, proprium, & appellatiuum; & Gregorius Lopez in dicta l. 47. in gloſſa, verbo, *el nombre de aquel*, tit. 18. Partita 3. & poſt Abbatem d. cap. quoniam num. 5. Beroum n. 91. & n. 106. & alios, quos allegant, dicunt, quòd, ſi nomen proprium precedit,
74 † quòd tunc cenſeatur electa induſtria perſonę, & ad ſucceſſorem nō tranſeat iuriſdictio, præſertim ſi deleganti erat cognita perſona.

Bene-placitū Papæ ſupplet omnes defe-ctus.

75 Rurſus beneplacitum Papæ, vbi adeſt † ſupplet quoſcunque defectus, & ſolemnitates, alias requiſitas. cap. ad audientiam. il 2. cum gloſſa, ibidem, verbo, *indulgemus*, de Eccleſijs ædificandis. Abbas conſ. 41. numero 3. lib. 1. Decius conſ. 341. ſub numero 12. & conſ. 142. *& pro tenui*, numero 5. & 6. Rodoanus in tractatu, de rebus Eccleſię. cap. 25. de his, qui conſentiunt, &c. Rubrica prima. num. 12. Pariſius conſ. 24. n. 4. lib. 4. & fuit late reſolutum in Romana Caſalis Turricellæ, coram Cantuccio, ſub die 10. Martij 1578. & in vna Mediolanen. reſciſſionis permutationis decima Ianuarij 1597. coram R. P. D. meo Pamphilio Rotæ Decano.

Bene-placitū Supe-rioris præſu-mitur ex ob-ſeruan-tia.

Quod beneplacitum Papæ, ſi aliter non probatur, præſumitur obtentum ſtante ob-
76 ſeruantia † contractus concordię, vel cuiuſuis alterius actus per ſpatium 30. annorum, gloſſa in capit. peruenit, vbi Ioannes de Imola, de emptione, & venditione. Ancharan. conſ. 136. *ex conſilijs*. num. 2. Alexan. conſil. 17. ſub num. 8. lib. 4. Decius conſ. 152. ſub num. 3. Felinus in cap. Albericus, de teſtibus, num. 4. propè fin. verſ. *ſi autem in Inſtrumento*, de teſtibus. Caſſador. deciſ. 3. de procurator. per totam. Afflict. deciſ. 13. n. 3. & 5. Rota in Neapolitana fundaci ſub die 1. Iunij 1579. coram Robuſterio, quę eſt deciſio 179. num. 1. parte 2. diuerſorum. Rota in dicta cauſa Mediolanen. reſciſſionis permutationis ſupra allegata. latè Hieron. Gabriel. conſ. 80. n. 18. lib. 2.

Quod procedit etiam, ſi beneplacitum
77 non ſit † enunciatum, vt tradit Felinus in dicto cap. Albericus. dicto numero 4. de teſtibus. Puteus deciſione 365. *in cauſa Parmenſi*. num. 4. & 7. lib. 2. idem Puteus deciſ. 136. *fuit dictum*. num. 2. & per totam, & deciſione 210. num. 5. & 6. eodem libro 2. & deciſ. 221. lib. 3. & fuit reſolutum in vna Romana Caſalis Longhellæ 28. Iunij 1593. coram Reuerendiſſ. D. meo Seraphino Patriarcha Alexandrino, & in d. cauſa Mediolanen. reſciſſionis permutationis.

Pari etiam ratione, idem dicendum eſt in Apoſtolica confirmatione, vt quatenus
78 ſit neceſſaria, præſumatur, † ex obſeruantia triginta annorum, quamuis enunciata non ſit. nam ex antiquitate temporis præſumitur obtenta confirmatio. Baldus in cap. ex parte, A. numer. 2. de teſtibus. Aimon de antiquitate temporum. 3. p. in principio, numero 27. Decius conſ. 409. numero 12. Maſcardus, de probationibus concluſ. 404. nu. 3. Mohedanus deciſione 2. num. 1. de tranſactionibus, & tenuit Rota in vna Tarraconen. Sacriſtiæ 4. Iunij anni 1600. coram R. P. D. meo Iuſto. Hieron. Gabriel. d. conſ. 80. num. 12. lib. 2.

Et generaliter, quòd ex antiquitate tem-
79 poris ſolemnitas præſumatur: † vide pleniſſime per Anton. Gabrielem lib. 1. comm. opinion. tit. de præſumptionibus, concluſ. 1. vbi ponit regulam, cum pluribus ampliationibus, & 21. limitationibus, ac multis illationibus, & declarationibus. Maſcardum de probationibus, concluſ. 1322. & concluſ. 1321. Menochium de pręſumptionibus, lib. 3. pręſumptione 132. per totam, vbi alios infinitos allegant.

Prææterea illud non omittere libet, quòd ſi fiat aliqua concordia, alias ſimoniaca ſub beneplacito tamen Sedis Apoſtolicæ: dicta clauſula ſub benepla-
80 cito, excuſat à pena ſimoniæ, † quia concordia, ſeu tranſactio eſt conditionalis, & ſi conditio non adimpletur, hoc eſt, quòd beneplacitum accedat, nihil dicitur actum, argumento legis pecuniam quam 36. ff. ſi cert. petat. & ibi Paulus, & Iaſ. l. ſi quis, ſub conditione 8. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti, & in terminis tradit Caputaquen. deciſione 205. numero 3. & deciſione 338. num. 3. & 4. parte 1. Cæſar de Graſſis, deciſione 10. nu. 3. de prębendis. Flaminius Pariſius de reſignatione. libro 1. q. 3. ex numero 20. & ferè per totam. Rebuf. in praxi. tit. de noua prouiſione. n. 29. & n. 35. & 36.

Vnde

81 Vnde licita erit pęnitentia † cuilibet parti, quamdiu beneplacitum non obtinetur. Abbas in cap. ſuper eo. numero 8. de condition. appoſitis. Acchiles deciſ. 2. de pactis. Mohedanus deciſione 6. de cauſa poſſeſſionis. Puteus deciſione 353. *in vna Cæſarauguſtana*. num. 3. & per totam. lib. 1. Cęſar de Graſſis. deciſione 3. numero 8. de ſentent. excommunic. vbi etiam dicit, eſſe licitam pęnitentiam, non ſolum ante conceſſam confirmationem, ſed etiam poſt conceſſam, quamdiu conſenſus per vtramque partem
82 non prę̨ſtatur, † in illis caſibus, vbi prę̨ſtatio requiritur, iuxta formam regulæ Cancellariæ 44. de conſenſu in reſignationibus, & penſionibus præſtando: prout etiam tradit Creſcentius deciſione prima, de conceſſione præbendæ. Gomezius in regula de infirmis reſignan. quæſtione 31. numero ſecundo. Puteus deciſione 106. numero 1. & ſequenti. lib. 3. Flaminius Pariſius, de reſignatione beneficiorum. lib. 1. quæſtione 4. à numero 48. & quæſtione ſexta, à numero 43. & quæſtione duodecima ex numero 16. Rota deciſione 471. à numero 2. parte prima diuerſorum.

Licet in hoc caſu pars, quæ recedat, & pęniteat, teneatur ſubminiſtrare alteri par-
83 ti omnes expenſas, † iam factas, ratione dictæ concordiæ, vel reſignationis, vt tradit Ioannes Gutierrez in libro primo Canonicarum quæſtionum. capit. 22. numero 19. vbi poſtquam reſoluit cum pluribus, quòd promittens contrahere matrimonium, ſub conditione, ſi Papa diſpenſauerit, poterit
84 pęnitere, † quamuis ſit obtenta iam diſpenſatio, vt per totam quæſtionem diſputat, & concludit: dicit tamen in dicto numero 19. quòd pęnitens tenebitur alteri parti conuentioni ſtare volenti, refundere expenſas
85 † pro impetranda diſpenſatione factas. argumento. l. ſi pecuniam. ff. de condictione cauſa data, cauſa non ſequuta, pro quo addo bonam gloſſam fin. in clementina finali, de renunciatione.

Quando autem fit concordia ſub conditione, ſi Papæ beneplacitum acceſſerit, & porrecta ſupplicatione pro obtinendo dicto beneplacito, & approbatione, fuerit cancellata aliqua clauſula, conditio, vel modus, ſub quibus, & non aliter partes concordari voluerunt: licet in reliquis ſit ſupplicatio ſignata, tunc euaneſcit talis
86 concordia ex defectu † conſenſus contrahentium: quia voluntas, ad beneplacitum data, ſiue datum, ceſſante beneplacito, quoad cancellata, cenſetur denegata, & nihil dicitur actum, vt docet Puteus deciſ. 272. *in cauſa Toletana*. num. 1. & 2. lib. 3. Caputaq. deciſ. 306. num. 1. & 4. ac per totam, cum ibi allegatis. parte prima: & in hoc caſu, cum neutra pars fuerit in culpa, non erit locus refectionis expenſarum, vt in proximo caſu ad regulam ſine culpa 23. de regulis iuris, in ſexto.

Ita vt, cum ſemel gratia ſit nulla, non ſubſtineatur, quamuis neutra pars poſtea contradicat. Acchiles deciſione 12. de penſionibus. Caputaquen. deciſione 86. parte tertia. Mohedanus deciſione 4. & deciſione 12. de renunciat.

Aliquando tamen, quamuis ſit cancellata aliqua clauſula de contentis in concordia, ſeu mandato ad reſignandum; nihilominus reſignatio admiſ-
87 ſa, quoad reliqua remanet valida, † & firma, vt fuit reſolutum in vna Abulen. beneficij 20. Nouembris 1551. teſte Caputaqu. deciſione 89. parte tertia, vbi reſignans dederat mandatum ad reſignandum beneficium, reſeruata in ſui fauorem penſione 100. ducatorum, cum facultate transferendi, & Datarius noluit concedere iſtam clauſulam transferendi, Immo illam à ſupplicatione caſſauit, quia non datur, niſi cum maxima difficultate, & nihilominus procurator conſenſit, ſine dicta clauſula. Dubitatum fuit; An reſignatio valeret? ex quo non videbatur ſeruata forma mandati, & fuit tentum, quòd reſignatio valuit, & quòd erat ſeruata forma mandati:
88 Quia clauſula transferendi, tamquam † impoſſibilis, & quæ ſolet omnibus denegari, videbatur pro non appoſita in mandato. l. apud Iulianum. §. conſtat. ff. de legat. primo, vbi Alexan. & Iaſ. Et vbi diligentia eſt
89 fruſtratoria, tunc non eſt opus aliqua † diligentia. Felinus in cap. ex tranſmiſſa. num. 2. & 6. de præſcriptionibus. & propter denegationem clauſulæ transferendi, non infertur ad denegationem conſenſus, quoad reliqua, ſi per Sedem Apoſtolicam non concedebatur, quamuis clauſula hæc eſſet poſita in mandato. hactenus Caputaqu. dicta deciſione 89. p. 3.

Pariter fuit reſolutum in vna Corduben. concordiæ 29. Octobris 1601. coram R.P.D. meo Litta, me obtinente, quòd quamuis de concordia inita inter Capitulum Corduben. & Marchionem de Pliego, ſub beneplacito
90 Sedis Apoſtolicæ † confirmanda, eſſent in confirmatione cancellatæ nonnullæ clauſulæ, non ſubſtantiales: ac additæ aliæ clauſulæ, quæ aut tacite inerant, aut modici momenti erant: Non propterea deficiebat conſenſus partium, nec corruebat concordia, ſed potius, tanquam valida, & firma erat exequenda, prout factum fuit.

Sic etiam Paulus Pariſius conſilio 15. *circa dubiorum*, numero 14. & 15. libro quarto,

conſuluit, quòd erat valida alia reſignatio facta per procuratorem, vigore cuiuſdam
91 mandati, habentis certam clauſulam † vitioſam, & ſimoniacam, vt talis reſignatio fieret medio vitioſo: ſi procurator omiſſo vitioſo medio, reſignationem liberam in manibus legati fecerit. Quoniam mandatum effectualiter fuit exequutum, ſolum diuerſitas conſiſtit inter mandatum, & eius formam, & executionem illius à procuratore factam: nam mandatum erat, vt reſignatio fieret medio, & forma vitioſa, & procurator executus eſt omiſſo medio vitioſo, libere reſignando, & ſic reſignatio, ita executa valuit; nam procurator exequutus eſt vtilius, & melius, quam Dominus mandaſſet, propter quod non poteſt dici, quòd egreſſus fuerit fines mandati: & hoc, quod
92 vtiliter † geſſit, debet attendi, & non quod omiſit, quia illud non debet eſſe in conſideratione, & allegat pulchrum conſilium Ancharani 28. incipit, *rationes inductæ.* num. 3. cum ſequentibus.

Similiter in vna cauſa Iſpalen. penſionis 21. Octobris 1575. fuit reſolutum in Rota, teſte Cæſare de Graſſis deciſione decima, de præbendis, vbi quidam dedit mandatum ad reſignandum beneficium in fauorem N. in euentum, quòd ille conſentiat reſeruationi penſionis ſoluendæ, litteris non ex-
93 peditis, accedente † Papę beneplacito: & porrecta ſupplicatione, Papa deleuit illa verba ſupplicationis, *litteris non expeditis*, & procurator conſenſit: fuit dubitatum. An reſeruatio penſionis eſſet valida? & reſolutum, quòd ſic, ex eo, quòd illa verba mandati, *accedente beneplacito*, referuntur etiam ad clauſulam, *litteris non expeditis*, quę clauſula cadit ſub verbo, *obligari teneatur*, vnde cum reſignans voluerit, quòd ita demum apponatur hoc decretum de ſoluenda penſione litteris non expeditis, ſi Papa voluerit: quòd cum Papa noluerit, ex quo deleuit dicta verba, conſequenter, ceſſat etiam in hoc ſua voluntas, quia deficiente conditione perinde eſt, ac ſi actus à principio factus non fuiſſet, vt in dicta deciſione 10. continetur.

Vbi numero finali reſpondet ad aliam deciſionem Corduben. dimidiæ portionis coram Chiroga, ſub die 14. Nouembris 1558. vbi fuerat deciſum, quòd omnia contenta in mandato ſunt ſeruanda, alias reſi-
94 gnatio eſt nulla, cum forma mandati † ſeruata non ſit. cap. cum dilecta, de reſcript. cap. ſi cui de non ſacerdotali, de præbend. libro ſexto: & quia omnia contenta in mandato, ſeu concordia, ſunt indiuidua, & tota concordia corruit ex defectu vnius Capitu-
95 li, † etiam minimi non confirmati. Caputaq. deciſione 206. numero 4. & 5. parte 1. Mohedan. deciſione 10. numero primo, de ſenten. & re iudicata.

Reſpondet (inquam) dicta deciſio 10. numero finali, quòd in illo caſu deciſionis Corduben. conſtituens volebat omnia ſimplici-
96 ter † adimpleri, prout etiam fuit in caſu dictę deciſionis Putei 272. libro tertio, cum ſimilibus: At vero in caſu dictæ deciſionis Hiſpalen. non ſimpliciter, ſed reſtricte, & conditionaliter, nempe, accedente Papæ beneplacito, adiecta fuit d. clauſula.

Addo etiam, quòd quando fit aliquod pactum illicitum in materia beneficiali; veluti in permutatione beneficiorum ſub beneplacito Papę: ſi non poſtulato, nec obtento dicto beneplacito partes fecerint dictā permutationem coram Ordinario, com-
97 mittunt ſimoniam, † nec ſuffragatur aliquid dicta conditio beneplaciti Apoſtolici, eo ipſo, quòd non fuit procuratum, nec obtentum beneplacitum. Mohedanus deciſione 167. alias 1. numero ſecundo. ſub titulo de ſimonia.

98 Niſi adiecta ſit clauſula, *quatenus opus* † *ſit beneplacito Apoſtolico*, & poſtea verificetur, quòd neceſſarium non erat, vt dixit Rota deciſ. 519. ſub numero 3. verſ. *minus ſecit.* p. 1. diuerſor.

Quid autem, ſi fuerit facta concordia ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, & confirmatio fuerit ab vno Papa denegata. An poſſit altera pars inſtare, quòd expectetur
99 ad voluntatem alterius † Papæ ſuccedentis, cum Sedes Apoſtolica non deficiat, & non fuerit facta concordia ſub beneplacito nominis proprij, ſed dignitatis? vide Rotam deciſione 290. numero ſecundo, parte tertia, libro tertio diuerſorum, vbi habetur, quòd non, ex quo fuit ſemel denegata, & conditio defecit.

Et quando in ſecunda concordia cenſeatur tacite repetita conditio beneplaciti
100 Apoſtolici, † quæ fuerat appoſita in prima, licet in ſecunda expreſſa non fuerit, lege deciſionem 282. *in cauſa Toletana*; numero tertio, libro ſecundo, parte tertia diuerſorum, & vide, quę in ſimili dixi in gloſſa ſexta. numero 177.

Summa-

Summaria §. 1. Gloſſæ 12.

1 *Dictionis* (vſque) *natura eſt, quòd regulariter includit, & non excludit, & numero ſecundo.*
3 *Conceſsio caſtri, vſque ad tertium gradum, includit tertium gradum.*
4 *Dictio* (vſque) *includit in materia fauorabili, ſecus in odioſa.*
5 *Subſtitutio facta, vſque ad vltimum filium, excludit illum.*
6 *Emphiteuſis Eccleſiaſtica, vſque ad quartam generationem interpratari debet excluſiue.*
7 *Dictio* (vſque) *etiam in pœnalibus ſtat incluſiuè.*
8 *Priuatio filiorum hæretici, vſque ad ſecundam generationem includit nepotes ex linea maſculina.*
9 *Declarans nihil immutat.*
10 *Opinio Bartoli de natura dictionis* (vſque) *tenetur à Rota.*
11 *Dictio* (vſque) *ſtat excluſiue, quando ex mente contrahentium, ita colligitur, vt in exemplo aſſignato.*
12 *Dictio* (vſque) *ſtat excluſiue, ratione abſurdi vitandi ex parte rei, vt ſi quis dicit flumen, vſque ad ripam.*
13 *Vendens fundum, vſque ad viam publicam, vel ſepulchrum excludit illa.*
14 *Terminus aſsignatus ad probandum, vſque ad diem Dominicam excludit illam.*
15 *Promittens dare vnam libram carnis, vſque ad diem Veneris excludit Venerem.*
16 *Coadiutor datus tutori, vſque ad pubertatem pupilli excludit pubertatem.*
17 *Tutor, nec Curator dari non poteſt pupillo, niſi durante tempore pubertatis.*
17 *Dictio* (vſque) *contenta in regula de annali, qualiter concipiatur.*
18 *Dictio* (vſque) *ſtat excluſiue, quando ex violentia verborum colligitur, vel quando incluſio eſſet inimica diſpoſitioni, nu. 19. vel repugnaret alteri legi, & nu. 20.*
21 *Dictio* (vſque,) & (Ad) *denotant terminum, ad quem, & ſunt eiuſdem naturæ, & numero 29.*
22 *Dictiones* (A, Ab, ex) *denotant terminum a quo, & regulariter ſunt excluſiuæ, & ſeparatiuæ, numero 23. niſi ex materia ſubiecta, vel vt euitetur abſurdum, vel correctio aliter intelligatur, & nu. 24.*
25 *Statutũ diſponens, quòd a pulſu campanæ de ſero nemo incedat cum armis ſtat excluſiue; ſecus ſi de mane, & nu. 26.*
27 *Lex Hiſpana dicens, quòd poſt pulſatam campanam quietis, non afferantur arma, intelligitur poſt finitum pulſum campanæ.*
28 *Teſtis diſponens vidiſſe poſt ſonum.* Oldrad. *non addit finitum, non concludit.*
29 *Dictio* (ad) *includit, & ponitur pro ab, ex.) numero 30. & denotat cauſam finalem numero 31. & capitur alijs multis modis, num. 32. & 33.*

§. 1. gl. 12. vbi agitur de natura dictionis (vſque,) & dictionis (ad.)

CVM in hac gloſſa 12. contineatur iſta dictio (*vſque*) viſum fuit mihi aliqua de
1 illius natura † dicere, priuſquam ad ſequentem gloſſam tranſeam.

Natura igitur iſtius dictionis (*vſque*) eſt, quod regulariter ſtet in-
2 cluſiue, & ſic includat, non autem † excludat. l. patronus 35. §. Sempronius. ff. de legat. 3. l. cum clericis. §. memorati. C. de Epiſcopis, & Clericis, l. ideſt vſque ad duos aureos. 10. & ibi gloſſ. ff. de dolo malo. l. poſt dies. C. de aduocat. diuerſ. Iudicum. l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inofficioſo teſtamen. cum alijs pluribus allegatis à Oldrado, conſ. 48. *conſueuit dubitari*. nu. 3. Bart. in d. l. patronus, §. Sempronius, vbi latiſſime. Archidiaconus, Ioannes Andreas, & Geminianus, per tex. ibi in cap. ſi gratioſe, num. 7. Philippus Franchus, num. 2. de reſcript. lib. 6. Alexand. conſ. 101. num. 20. lib. 3. & conſ. 114. num. 5. verſ. *quia*. lib. 5. Philippus Probus in additione ad Ioann. Monach. in cap. fin. num. 33. de exception. lib. 6. Brunus conſ. 109. nu. 16. volum. 1. Purpuratus conſ. 389. num. 1. Magon. in deciſ. Florentina 8. num. 2. cum pluribus ſequentibus. Rota deciſ. 170. *Domini dixerunt*. num. 1. parte ſecunda diuerſorum, vbi fuit reſolutum, quòd conceſſio Caſtri, vſque ad
3 tertium gradum includebat tertium † gradum, tradit etiam Corbul. de cauſa priuationis ob lineam fœmininam, num. 278. verſ. *extenditur quarto*. Socinus conſil. 25. *Dominus Franciſcus*, num. 2. & 3. lib. 1.

Quod quidem procedit in materia fauorabili, nam in odioſa, & pœnali non includit,
4 ſed potius † excludit. gloſſa 1. in d. l. ideſt vſque. ff. de dolo malo. l. a Caligato, vbi Bal. num. 4. & 5. C. de nuptijs, cap. 1. verſ. *ſi enim*. de ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſco-

Epiſcopatui, iuncta gloſſa ibidem, verbo *vſque*. Oldrad. conſ. 49. ſub n. 5. Decius in conſ. 511. *viſo teſtamento*. nu. 3. vbi tenet, quòd ſubſtitutio facta vſque ad vltimum filium, non
5 comprehendit, ſed excludit filium † vltimum, quia fideicommiſſi grauamen cõtinet onus, & odium, & ſic excludit, poſt Cinum, & Baldum, quem allegat in authentica hoc amplius, propè finem. C. de fideicommiſſis.

Vnde Felinus in cap. per tuas, num. 9. de probationibus, & Corbul. vbi ſupra num. 56. verſ. *quia verba dubia*. cum alijs per eos allegatis dicunt, quòd emphiteuſis Eccleſiaſtica, data vſque ad quartam generationem, cum ſit odioſa reſpectu Eccleſiæ, debet in-
6 terpretari † excluſiuè in fauorem Eccleſiæ, vt quanto citius fieri poſſit, inueſtitorum numerus finiatur, & hanc diſtinctionem admittit Tiraquell. de vtroque retractu. §. 1. gloſſa vndecima, num. 45. verſ. *etiam ex ſimplici præſumptione*.

Cæterum prædictam diſtinctionem impugnat Bart. in l. patronus, §. Sempronius, ſub numero 1. colum. 1. verſ. *vt ergo liqueat*. ff. de legat. 3. per tex. in l. ſaecularij. §. ſunt quædam. ff. de extraord. crimin. vbi tractatur de pœnis, quæ ſunt odioſæ, & tamen dictio (*vſ-*
7 *que*) † ponitur incluſiuè. Idemque eſt in caſu. l. ſi cum exceptione. §. quatenus. ff. quòd metus cauſa: & quamuis ipſe Bartolus dicat, quòd poſſit reſponderi, quod in illis caſibus eſt certum de mente legis, volentis includere: tamen aſſerit dictam dictionem confundi, per tex, in c. quicumque. iuncto, cap. ſtatutum. de hęreti. lib. 6.

8 Nam in d. cap. quicumque † ſancitur, quòd hæretici, & eorum filij ſint priuati omni honore, & officio publico, vſque ad ſecundam generationem: & poſtea d. cap. ſtatutum declarando d. capit. quicumque dicit, quòd præfata pœna, vſque ad nepotes extendatur in linea maſculina, & in linea fœminina ad ſolos filios, vbi gloſſa verbo, *volumus*, dicit, quòd dum loquitur tex. de linea maſculina, declarat tantum ius vetus in d. cap. quicumque, dum vero loquitur de linea fęminina ſtatuit ius nouum, & bene: nam qui declarat
9 nihil immutat, aut alterat: † ſed tantum id, quod eſt propalat, & certum facit, l. hæredes palam. §. ſed ſi notam. ff. de teſtament. Antonius Gabriel, titulo de regulis iuris, concluſione 3.

Et quamuis ad dictas decretales poſſet reſponderi, quòd d. cap. ſtatutum, aliquid de nouo induxit, ſi non quoad rem ipſam, nec mentem Pontificum, ſaltim quoad vim verborum, certamque illorum ſignificationem, de qua agimus: vel quòd ſit ſpeciale in odiũ tanti criminis, prout etiam contra Bartolum reſpondet, & tenet Modernus Polidorus Ripa in tracta. de nocturno tempore, c. 63. nu. 29. cum multis ſeqq.

Nihilominus opinio Bartoli videtur tenenda, ſaltim, quando hęc dictio (*vſque*) eſt
10 adiecta gradui, vel numero, & ideò Rota † d. deciſ. 170. num. 5. parte ſecunda diuerſorum, reprobat dictam diſtinctionem, & ſententiã Decij in d. conſ. 511. numero 3. & affirmat, quòd dicere, quòd in materia odioſa dictio (*vſque*) non includit, loquitur contra communem Doctorum.

Quo circa occurrendum eſt ad diſtinctionem Bartoli in d. §. Sempronius, vbi diſtinguit, quòd quandoque hæc dictio (*vſque*) ponitur ſimpliciter, non autem reſpectiuè: quandoque reſpectiuè, ſcilicet reſpectu termini à quo, ad terminum ad quem, quod poteſt contingere quatuor modis. Nempe reſpectu loci, reſpectu temporis, reſpectu numeri, & reſpectu gradus, vt in exemplis, & legibus per ipſum Bartolum aſſignatis, & allegatis. Et nihilominus in prædictis caſibus dictio (*vſque*) vt plurimum ponitur incluſiuè, & de hoc eſt regula conſtituenda.

Niſi quando ex coniecturis, vel ex mente diſponentium aliud appareat, veluti ſi vendo fundum vſque ad domum, quia poteſt eſſe domus de fundo, & tunc ex quantitate
11 pretij † eſt præſumendum, Vtrum domus includatur, vel non. argumento tex. in l. ſemper in ſtipulationibus 34. ff. de regulis iuris. Bart. in d. §. Sempronius. Ioannes Andreas, num. 11. Abbas, num. 7. in cap. 1. de ordinat. ab Epiſcopo, qui renunciauit. Gregorius Lopez in l. 2. gloſſa *valer tanto*. titulo finali, Partita ſeptima.

Vel ratione euitandi abſurdi, ſiue ex parte rei: nam ſi quis dicit flumen vſque ad ri-
12 pam, ipſam excludit, † ex parte, & natura rei, l. 1. §. in publico flumine, & l. penultima. ff. de fluminibus. Baldus in d. l. a Caligato, num. 5. verſ. *exemplum de ſecundo*. C. de nuptijs, vbi etiam ponit exemplum de vendente fundum
13 vſque ad viam † publicam, vel vſque ad ſepulchrum, quia via publica, nec ſepulchrum, vendi non poſſunt.

Siue oriatur abſurdum ex parte temporis, veluti ſi litiganti aſſignetur terminus ad probandum, vſque ad diem Dominicam, il-
14 la dies Dominica ſtat † excluſiuè, quia alias reſultat abſurdum, & prauus intellectus. Nã in die Dominica iudicia conquieſcunt, cap. fin. de ferijs. Rota d. deciſ. 170. numero tertio, parte 2. diuerſorum.

Item ratione veriſimilitudinis, vt ſi promitto dare tibi vnam libram carnis vſque
15 ad diem Veneris, ponitur † excluſiuè, quia in die Veneris caro non comeditur. Bartolus in dicto §. Sempronius, verſic. *item ex veriſimilitudine*.

Nec

Nec non,quando de neceſsitate res debet eſſe ſeparata,verbi gratia,do Titium coadiu
16 torem tutori vſque ad pubertatem† pupilli, quia pubertas non includitur, cum de neceſſitate pubertas debeat eſſe ſeparata a pupillari ætate, l. quæſitum. ff.de tutelis. Et quia pupillo non poteſt dari tutor, nec curator, niſi durante tempore ætatis pupillaris, alias
17 actus erit† nullus,l. curatorem. ff. de tutoribus,& curat.datis ab his. Caputaquen.deciſ. 158.nu.3.& 4.par.1.

Prout etiam dicta dictio (*vſque*) contenta in regula 35. de annali, dum dicit (vſque ad ſententiam incluſiue proſequi debeat) eſt intelligenda, vt ſufficiat, ſi pars inſtet, & per illam non ſtet, quamuis ſententia intra annum pronunciata non fuerit. Mandoſius ibidem, quæſt. 75.num. 4. verſ. *quintus*. Creſcen. deciſ. 5. numero 3. & per totam de exceptionibus.

Item,non ſtabit incluſiue,ſed potius excluſiue hæc dictio (*vſque*) quando ex nimia vio-
18 lentia verborum hominis, vel legis, aliter † colligatur.text. in l. ſunt quędam. ff. de extraord.crimin. l. item ſi cum exceptione. §. quatenus autem.ff. de eo, quod metus cauſa. Polidorus Ripa poſt Bartolum, vbi ſupra, numero 34.

Nec quando incluſio eſſet inimica, & non
19 conſonans legi,† vel diſpoſitioni, quia tunc ſtabit excluſiue memorata dictio(*vſque*) Abbas in d.cap.1.de ordinatis ab Epiſcopo,qui renunciauit,num. 5. Marian. Socin. conſ. 26. numero 28. Berous conſil. 148.numero 48. libro ſecundo.

Idem etiam eſſet, quando in vna lege apponeretur iſta dictio(*vſque*) & niſi ſumeretur excluſiue repugnaret diſpoſitioni alterius le
20 gis,† vt probat tex. in l. 1. verſ.*ſed & ſi ea ſit cauſa*.ff.an per alium cauſæ appellationis reddi poſſint, iuncto text.in l. abſentem, verſic. *melius ſtatuetur*. ff.de pœnis, & bene declarat Menochius de arbitrarijs,libro 1.quæſt. 80. numero 92.

Eadem etenim, quæ diximus de hac dictione(*vſque*) militare videntur
21 in dictione(*ad*)† nam vtraque dictio denotat terminum,ad quem.Oldrad.conſ. 49.num.3. & num.5.verſ.*de* (*ad*) vbi etiam ponit, quòd pariter apponatur regulariter incluſiue, l. non putabam. ff.de condition.& demonſtration. Archidiacon. in c. Præsbyter, in princ. 78.diſtinct.& proſequar inferius, a num. 29. vſque ad 33.

Quo vero ad dictiones denotantes terminum,a quo, vt ſunt dictiones (*a, ab,ex*)Bart.in d. § Sempronius, in fine dicit,
22 quòd pariformiter regulantur, vt ſtent † incluſiue, vel excluſiue, ſecundum diſtinctiones traditas, quoad dictiones (*vſque*) & (*ad*) quę ſignificant terminum,ad quem. Oldrad. d.conſ.49.num.1.

Regulariter tamē iſtæ dictiones(*a, ab,ex.*) denotantes terminum a quo, ſuapte natura
23 ſunt excluſiuę, † & ſeparatiuę. Magonius d. deciſ. Florentina 8.*frequens eſt*.num. 7. verſ. *& maxime ſi terminus*.Caſtrenſis in l.1.num.2. Alex. num.18.ff.ſi quis cautionibus. Alexan. conſ. 42. *in cauſa*. num. 5.verſ. *quia ſtatutum*. volum. 3. & conſ. 114. *viſa*.numero 2. verſ. *& ſic propter dictionem*.lib. 1.Tiraq. de vtroq; retractu.§. 1.gloſſa 11.num. 51. 52. & 53. Polidorus Ripa d.cap.63.a num.1.& ſequen. & a num. 42. Rota deciſ. 75.num.2.parte 2.diuerſorum, & deciſ. 710. num. 4.p. 1. diuerſ.
24 Niſi aliud materia ſubiecta,† vel natura actus, aut mens diſponentium, ſeu fauor, aut odium, vel vt euitetur abſurdum, vel correctio perſuadeat, nam tunc ſtabit incluſiue. Bald. conſ. 457. num. 3. ante medium, verſ. *aut qualitercumque*. lib. 1.Tiraquel. vbi ſupra,num.33.cum pluribus ſequentibus. Rota d. deciſ.75. num. 3. vſque ad num. 10.par. 2.diuerſorum, vbi loquitur in terminis regulę de infirmis reſignantibus 18. alias de viginti.

Vnde dixit Ioan. de Ferra. in ſua praxi in forma cap. quando teſtes producantur ad æternam rei memoriam, & Firmanus in verbo *A*. verſ. *ſtante theoricam*. quòd ſtante ſta-
25 tuto,vt a pulſu† campanæ de ſero nullus incedat cum armis, vel vadat per vicos, ſub certa pœna, ſtatutum illud, eſt intelligendum excluſiue;poſt finitum pulſum campanæ: ſtāte vero alio ſtatuto,vt a pulſu cāpanæ de mane quilibet poſſit incedere cū armis,
26 vel exire,dictio (*A*)ſtabit † incluſiue:& hoc non alia ratione,niſi quia prior ſtatuti diſpoſitio eſt odioſa, tendens ad condēnationē, & pœnam:poſterior vero ſanctio eſt fauorabilis abſoluens,& in libertatem quodammodo, redigens,vt tradit Polidor. Ripa d.cap.63.n. 46.& 47.

Lex autem noſtræ Hiſpaniç 6.titulo 6.lib. 6.recopilationis, quæ prohibet arma portari de nocte, non loquitur per dictas dictiones(*a*) nec (*ab*) nec (*ex*) ſed dicit, quòd poſt pulſatam campanam quietis arma non deferantur:intelligenda tamen erit poſt finitum pulſum campanę,& ſic excluſiuè, ita vt
27 quamdiu duret pulſus†cāpanæ ceſſet prohibitio, vt mitius interpretetur, & delictum excludatur. Baldus in l.2.§.creditum,ſub nu. 1.ante finem,verſ.*& facit ad ſtatutum*.ff.ſi cert. petat.vbi firmat,quòd ſi ſtatutum dicit,quòd poſt ſonum campanę tertię, pœnæ duplicentur,& teſtis dicit poſt ſonū, non tamen adie-
28 cit finitum, † non concludit ad pœnam duplam,quia debet intelligi de ſono finito. Burſatus conſ. 141. incipit,*legi ſerioſum*. numero 2. verſ.

L.6.tit. 6.lib.6. recop. de non portandis armis poſt certam horam declaratur.

verſ. *tum rurſus.* volum.2.& ita practicari vidi, licet Socinus ad d. §. creditum, num. 6. pro contraria opinione Baldum alleget. Credo tamen, quòd littera Socini ſit minus correcta,&deficiat hæc dictio(*non*)ita vt,vbi dicit, quòd ſufficit,debeat dicere, quòd non ſufficit, prout ipſe Bald. per eum allegatus, dicit, ſecundum quem eſt intelligendus Socinus, iuxta doctrinam Bartoli in l. non ſolum.§.libertus,numero ſeptimo. ff.de liberatione legata.

29 Rurſus hæc dicta dictio(*ad*)includit † tempus, numerum, vel actum, cui adijcitur, vt probatur Geneſ.cap.fin.verſus finem,ibi,*vidit etiam filios vſque ad tertiam generationem*.Cicero pro Cecina dicit, *cum amicis ad diem veni in caſtellum*.l. 3. §. qui habebat.ff.de ſeruitut.ruſtic.prędior.Tiraq. de retract. lignag. §.1.gl.11.num.67.

30 Nec non hæc dictio (*ad*) auget, † & accipitur pro(*valde*)vt 2. Regum, cap. 24. *adaugeat Dominus Deus tuus,ad Populum tuum*, &c. l.non putabam, & ibi gl. Albericus, & Bald. ff. de condi.& demonſtra. Oldrad. conſ. 49. *conſueuit*.col. 2.ſub num.3. Felinus in c. cum vigeſimum, poſt. num.7. verſ. *ſed quid ſi dicatur, cum perueniat ad annum* 18. de officio delegati.

Item iſta dictio (*ad*) denotat cauſam fina-
31 lem, † & ſubſtantialem. Baldus in l. ex annali, numero tertio. C. de action.empt. Rota deciſ. 37. numero ſecundo, parte ſecunda diuerſorum.

Item dictio (*ad*) denotat quemdam acceſſum.vt docet diuus Thomas, parte 3. quæſt. 58. articulo 3. ſuper illis verbis, *Sedet ad dexteram Patris.*

Aliquando accipitur pro (*intus*) vt in rubro, & nigro. C.de his,qui ad Eccleſiam confugiunt.

Aliquando pro(*cum*)vt Exodi,cap.32.ibi, *ſicut loqui ſolet homo ad amicum ſuum.*

Aliquando ſignificat idem, quod(*pro*)l.cui muneris 12. cum gloſſa. ff. de muneribus, & honoribus.

Aliquando capitur pro (*in*) vt Iudicum, cap.5. ibi,*quia non venerunt ad auxilium Domini ad Orientem*, & Paralipom. cap. 5. ibi, *in omni plaga,quæ reſpicit ad Orientem.*

32 Aliquãdo accipitur(*ad*)†pro(*iuxta*)l.quidã Hiberus.ff.de ſeruitut.vrban. prædior. Bartol. in l.militis codicillis. C. de milit. teſtamento.

Aliquando ſignificat idem, quòd (*poſt*) l. qui duos,ff.de manumiſſ.teſtamento.

Aliquando iſta dictio (*ad*) accipitur pro
33 (*contra*) † l. 1. iuncta gloſſa 1. ff. an per alium cauſ. appell.red.l.cõmiſſa, & ibi gl.in verbo *ad hæredem*, ideſt contra hæredem. ff. de publican.l. item apud Labeonem,verſ.*proinde ſi quis ad domum tuam*.ff.de iniurijs.

De qua dictione (*ad*) vide etiam Bartol.in extrauagan. ad reprimendum,in verbo(*ad*.) Albericum in dictionario, verbo *ad*. Alexan. in l. ſi cui legauit, num. 3.ff. de legat. 1. Tiraquell.de retract. lignager. §. 1. gloſſa vndecima, numero 67.

Summaria Gloſſæ 13.

1 *Regula noſtra excludit beneficia in Romana Curia vacantia.*

2 *Vacare in Romana Curia, quæ beneficia dicantur.*

3 *Beneficia conſiſtentia in Vrbe ſpectant ad collationem Papæ,qui dicitur Epiſcopus Romæ, nu.4.& 6.*

5 *Nominibus pluribus Papa appellatur.*

7 *Vrbis beneficiorum collatio eſt charior Papæ.*

8 *Vrbis beneficia impropriè dicuntur reſeruata, cum nemo ſit, qui Papam præueniat, & numero nono, & vndecimo, & num.28. declaratur,& num.75.*

10 *Priuatio non intrat,niſi habitus precedat.*

12 *Cancellaria eſt organum mentis, & vocis Papæ.*

13 *Cancellaria non ſolet expedire litteras beneficiorum de Vrbe,tamquam de reſeruatis.*

14 *Reſeruatio cap.2.de præbend. in 6. non procedit in beneficijs de Vrbe, niſi ſit Curialis ille per quem vacant,nu.15.ne irrogetur grauamen alteri ordinario,nu. 16. vel quando Curia eſt extra Vrbem,& nu.17.*

18 *Vinculum duplex concurrit in beneficijs de Vrbe per curialem vacantibus, & numero 19.*

20 *Cardinales habent ordinariam iuriſdictionem in ſuis Eccleſiis titularibus, ſi ſunt præſentes in Vrbe.*

21 *Canonicatus, & præbendæ Sancti Ioannis Lateranen. Sancti Petri,& Sanctæ Mariæ Maioris de Vrbe reſeruantur a Papa, ad maiorem cautelam,n.22.vel ad tollenda priuilegia,& indulta prouidendi,& n.26.*

23 *Reſeruatio vnius,eſt præſeruatio alterius.*

24 *Exceptio iudicat regulam in contrarium, quando conſtat de iure præſeruato,& n.25.*

27 *Cappellaniæ Cappellæ Gregorianæ, non includuntur ſub indultis conferendi, conceſſis Archipresbytero, & Capitulo Sancti Petri de Vrbe.*

29 *Vacare in Vrbe Romana dicuntur,beneficia vacantia apud ſedem.*

30 *Beneficia vacantia apud ſedem ante cap. 2. de præbendis*

præbendis in 6. per quem conferebantur, & num. 31.

32 Vacare apud ſedem beneficium, quando dicitur & nu. 33. remiſſiue.

34 Clementina prima, vt lite pendente, venit ad declarationem, cap. 2. de præben. in 6.

35 Vacationis apud ſedem reſeruatio eſt efficacior omnibus, & non includitur in facultate conferendi, cum clauſula motus proprij, & n. 36.

37 Reſeruatio vacationis apud ſedem non includitur in indultis Cardinalium, nec in regula de triennali, & nu. 38.

39 Vacantia beneficia apud ſedem difficilius Papa concedit, cum intendat illa ſemper dilectis perſonis conferre.

40 Legatus de latere non poteſt conferre beneficia apud ſedem vacantia.

41 Reſeruatio c. 2. de præben. in 6. an includat beneficia regularia.

42 Vacare dicuntur in Curia beneficia per reſignationem, vel permutationem in manibus Papæ factam.

43 Vacare dicitur in Curia beneficium reſignatum in manibus proprij Epiſcopi, etiam ex cauſa permutationis, & n. 44.

45 Vacare dicitur in Curia beneficium illius, qui præſens, vel abſens per contumaciam fuit ex aliquo defectu priuatus.

46 Vacare dicuntur in Curia omnia beneficia reſeruata per extrauag. ad regimen, vel alio quocumque modo, & nu. 47.

48 Vacare beneficium apud ſedem, aliud eſt, & aliud vacare in Curia, & numero 49. & 50. & 53.

51 Vacare apud ſedem, & in Curia idem eſt, impropriè loquendo, & n. 52.

54 Regula noſtra dum excepit beneficia vacantia in Curia, de quibus intelligat.

55 Vacatio in Curia per excellentiam intelligitur de vacatione iuxta cap. 2. de præbend. in 6. ſicut ius ciuile, de iure Romanorum, nu. 56. & per Poetam Virgilius, nu. 57. & per Apoſtolum Paulus, & n. 58.

59 Potentiori, & à digniori ſumitur denominatio.

60 Verba extra Rom. Curiam contenta in concordatis, & indultis Cardinalium, qualiter intelligantur, & nu. 61.

62 Vſus communis loquendi ſemper attenditur.

63 Vacare in Curia dicuntur beneficia, quæ vacant in Vrbe, & nu. 65.

64 Regula noſtra octaua non comprehendit Cardinales.

66 Reſeruatione vna data, ſecunda reſeruatio eſt inanis, & nu. 74. & 79.

67 Reſeruationis cauſa ceſſante, ceſſat, & reſeruatio.

68 Paria ſunt, vacare in Curia beneficium, vel eſſe alias reſeruatum.

69 Plenitudo repletione non indiget.

70 Dominium ex vno titulo acquiſitum non poteſt amplius ex alio titulo acquiri, & ſecundus titulus nullius eſt momenti, & nu. 71.

72 Superflua omnia reprobantur.

73 Vacatio prima impedit vacationem ſequentem.

75 Papa non cenſetur beneficia a ſe ipſo, ſibi reſeruare.

75 Legare, nemo poteſt a ſeipſo, ſibi.

76 Conſtituere reſeruationem, & illam deſtruere ſunt correlatiua.

77 Exceptio debet eſſe de regula.

78 Menſis expreſſio non eſt neceſſaria, quando beneficium eſt alias reſeruatum.

80 Poteſtas ſemel ſublata nõ eſt auferẽda de nouo.

81 Reſeruationes plures concurrere poſſunt ſuper eodem beneficio, quòd poteſt eſſe tripliciter reſeruatum, & nu. 87. & 88.

82 Excommunicatus ſemel, poteſt iterum excommunicari, ſicut ſemel ligatus, poteſt nouo vinculo ligari, & nu. 83.

84 Lucerna coram Sole non lucet.

85 Diſpenſatio ſuper vno impedimento, non ſufficit ſi aliud remanet.

86 Mens Papæ eſt conſideranda ad inſpiciendum, ſi voluerit de nouo reſeruare beneficium, iam reſeruatum, & n. 89.

90 Effectus quis reſultet ex eo, quod regula noſtra de nouo reſeruet beneficia prius reſeruata, & num. 91.

91 Multiplicata reſeruatio exprimi debet, alias gratia non tenet.

92 Vincula plura, fortiora ſunt vno, & exiſtentibus pluribus impedimentis, vno ſublato aliud remanet, & nu. 93.

94 Seruitutibus duabus exiſtentibus, vna ſublata remanet altera, idemque eſt in iure renunciato, & num. 95.

96 Duplex prohibitio ſtatuti, & teſtatoris, ſi concurrit, non poteſt filia agere ad ſupplementum.

97 Diſpenſationes tot requiruntur, quod obſtacula.

98 Obſtacula plura ſi concurrunt, non ſufficit clauſula generalis.

99 Derogatio indultorum Cardinalium non ſuffragatur, quando Cardinalis eſt ordinarius collator, niſi exprimatur.

100 Qualitates ſi plures requiruntur, omnes concurrere debent.

101 Indultum ad conferendum beneficia reſeruata, an extendatur ad reſeruata duplici reſeruatione.

Extrá Romanam Curiam. gloſſa 13.

REGVLA noſtra reſer-
uat omnia beneficia, va-
cãtia extra Romanam Cu
riam,& conſequenter va-
cantia in Romana Curia
1 non includuntur † in re-
ſeruatione regulæ noſtræ.

Vnde in primis videre neceſſe eſt, quę ſint
2 beneficia vacantia in Curia Romana: &
poſtmodum inſpiciemus, de quibus vacatio-
nibus intelligatur regula noſtra, & quis ef-
fectus ex hoc ſequatur.

Beneficia cõſiſtentia in Vrbe, an dicantur vacare in Curia, & plura de illis.

Primo dicũtur in Curia vacare omnia be
3 neficia in Vrbe Romana conſiſtentia, † quæ
ſpectant ad collationem ſolius Papæ, cũ ipſe
ſolus habeat intentionem fundatam in iure
illa conferendi, tamquam Epiſcopus Romæ.
4 † c. ſi quis Epiſcopus, poſt principium, ibi,
dignetur Epiſcopus Romanus, &c. 2. quæſt. 16. &
in ſupraſcriptione, c. transmarinos 98. diſtin
ctione, & in ſupraſcriptione, c. ſi quis Epiſco
pus 7. quęſt. 1. nec non in ſupraſcriptione. l.
inter claras 8. C. de ſumm. Trinit. & fid. Ca-
thol. Alphonſus Soto gloſſator antiquus in
reg. Cancellariæ 7. pagina 2. verſ. *ſed bene re-
perio, quòd vocetur Vrbis Romæ Epiſcopus.* Æneas
de Falconibus in tracta. de reſeruationibus.
2. q. principali, n. 9. Ludouicus Gomezius in
reg. de triennal. q. 31. num. 14. in fine. Mandoſ.
in reg. 7. Cancellarię, nu. 2. Hieronymus Ga-
briel conſ. 200. nu. 5. lib. 2.

Ideo dicit Geminianus conſilio 93. *Clemens
VII.* num 22. quòd Papa quandoque dicitur
5 † Romanus, vel Romanæ Eccleſię Epiſco-
pus; aliquando Vrbis Romæ Archiepiſco-
pus; aliquando Papa Vrbis Romæ, aliquan-
do Patriarcha; aliquando ſimpliciter Epi-
ſcopus; quandoque Vicarius Beati Petri;
aliquando Rector vniuerſalis Eccleſiæ, &c.
refert etiam Mandoſius in dicta regula 7. ſub
num. 3. & pleniſſime per Ludouicum Gome-
zium in cap. 1. de conſtitutionibus in 6. ex
numero 1. cum 48. ſequentibus per totum
illud primum notabile, & tetigi in gl. 1. in fin.

Cum igitur ſolus Papa ſit Vrbis Epiſco-
pus, & Archiepiſcopus, & Patriarcha, ipſe
6 ſolus poteſt † conferre beneficia in Vrbe
conſiſtentia Romana, & ad ipſum dumtaxat
pertinet illorum collatio, vt ſupradicti Do-
ctores tradunt.

Hinc dicit Gomezius in dicta regula de
annali, quæſt. 3. nu. 18. verſ. *ſic itaque*, quod
beneficiorum Vrbis collatio eſt Papæ ma-
7 gis † chara, quam exiſtentium extra Vrbem,
& in Curia vacantium, nam beneficia Vrbis
Papa confert iure proprio, & ordinario.

Quocirca iſta beneficia conſiſtentia in
8 Vrbe, impropriè dicuntur reſeruata. † Nam
reſeruatio ideo fit propter timorem pręuen
tionis, quando alius à Papa poteſt conferre,
9 & ne Papam † præueniat, ac ſe intromittat:
vt dicit Gomezius vbi ſupra, num. 15. verſ.
merito igitur ad Papam tantum. Æneas de Fal-
conibus de reſeruationibus, ſecunda parte,
de reſeruatione legati de latere, præludio 2.
num. 1. verſ. *propterea reſeruatio*. Quia non ſe-
10 quitur priuatio, niſi pręcedat † habitus, quem
præſupponit, l. decem 116. ff. de verbor. obli-
gation. l. remittit. ff. de iur. iuran. Sed iſta
beneficia nullus alius pręter Papam poteſt
conferre, niſi ſubſint titulis Cardinalium, igi
11 tur non cadit † in illis reſeruatio, vt tradit
Alphonſus Soto ſuper dicta regula 7. ante fi-
nem, verſ. *& ex iſta regula ſequitur.* Æneas de
Falconibus in dicto tractatu, ſecunda parte
principali ſub num. 9. verſ. *idcirco ad ipſum.* &
ſentit Gomezius in regula de triennali, q. 31.
num. 24. in fine, verſ. *ratio eſt.*

Vnde Cancellaria Apoſtolica, quæ eſt or-
12 ganum mentis, & vocis † Papæ, vt dicit Caſ-
ſadoru†, decíſ. 3. num. 3. de reſeruationibus,
ante medium, verſ. *pro qua interpretatione*, &
decíſ. 2. num. 7. de vnionibus, non ſolet expe-
dire litteras gratiarum de beneficijs de Vr-
13 be, tamquam de reſeruatis † niſi aliud vincu-
lum, ex quo reſeruatio inducatur concurrat,
vt tota die fieri videmus.

Sequitur etiam, quòd reſeruatio, de
qua in cap. 2. de prębendis,
lib. 6. de beneficijs vacantibus apud ſedem,
14 locum non habeat † in huiuſmodi beneficijs
de Vrbe: & hoc non ex eo, quòd poſſint ma-
gis conferri ab alio, quam à Papa, ac ſi in di-
cta reſeruatione includerentur; ſed ideo,
quia cum non detur concurſus alterius col-
lationis, non ſit neceſſaria reſeruatio ex ſu-
pradictis, & ita ſentit Æneas de Falconibus
in dicto 2. pręludio, num. 9. iuncto, num. 10.
verſ. *ſecundus caſus.* nec non Mandoſius in d.
regula 7. quęſt. 1. num. 2. cum ſequentibus:
dum loquendo de iſtis beneficijs de Vrbe, &
probando, quòd collatio ſpectet ad ſolum
Papam, nec dicit, quòd ſint reſeruata inſpe-
cto iure communi, nec allegat dictum capit.
2. de prębendis, lib. 6: & colligitur etiam ex
decíſ. Ægidij Bellamerę 654. alias 655. inci-
pit. *Cappellam S. Petri de Vrbe.* in principio, &
expreſſe firmauit Rota in vna Romana be-
neficiatus, ſub die 27. Ianuarij an. 1593. co-
ram Illuſtriſſimo Blanchetto, & in alia Ro-
mana beneficij, ſeu Clericatus Sancti Petri
27. Nouembris huius anni 1602. coram
R. P. D. meo Pãphilio Rotę meritiſſ. Decano.

Pro

Pro quo etiam ego pondero gloſſ. in cap.
præſenti 34. in §. ſanè, verbo, *moreretur*, de
præbend. lib.6.dum declarando tex.ibidem,
qui venit ad interpretationem dicti cap. 2.
& explicandum, quando dicetur beneficium
vacare apud Sedem:cum tex. in d.§.ſanè di-
cat, quòd ſi quis in loco, vbi degit curia,ſuæ
originis domum habens, diem claudit ex-
tremum, ipſius beneficia non aliter inclu-
dantur ſub reſeruatione d. cap.2. eodem tit.
15 niſi curialis † eſſet antea, & ibidem occa-
ſione curię moreretur. gl. (inquam) ibidem
verbo, *moreretur*, rationem aſſignat, quo-
niam aliàs graue præiudicium inferretur lo-
co, ſeu Ordinario, vbi degit curia, ſi omnia
16 beneficia ibidem vacantia haberent † ſolum
conferri per Papam: & ſic manifeſte decla-
rat, quòd dicta reſeruatio de beneficijs va-
cantibus apud Sedem, de qua in dicto capi-
tulo ſecundo tunc locum habet, quando da-
tur alius ordinarius collator, prçter Pa-
pam, veluti quando Papa, & curia, eſſet
17 extra † Vrbem Romanam, vt non raro con-
tingere ſolet: non autem loquitur de bene-
ficijs de Vrbe, vbi ſolus Papa eſt ordina-
rius, & nulli irrogatur præiudicium. Et mi-
ror, quòd ſcribentes ſuper d. cap.2. ita fri-
gide, & ſicco pede tranſierint, quòd nullus
eorum, quem ego viderim hoc declarauer-
it,licet Io.Monach.n.1.Butrius n.5.aliquid
inſinuent in d.cap.præſenti.

Neque ad hoc obſtat, quòd dicit Gome-
zius in dicta regula, de triennali. quæſt. 31.
num. 18. verſ. *ſic itaque ex præmiſsis*, dum di-
cit, quòd in beneficijs conſiſtentibus in Vr-
18 be concurrit duplex † vinculum; Vnum vin-
culum ex eo, quòd Papa ſit ſolus Ordina-
rius, & Epiſcopus in Vrbe; Et aliud ratione
reſeruationis d.c.2.de præbend. lib.6. Quo-
niam hoc procedit, quando beneficium in
Vrbe conſiſtens vacaret per ceſſum, vel de-
19 ceſſum alicuius curialis: † nam tunc intra-
ret reſeruatio d.c.2. & conſequenter, ſecun-
dum vinculum, vt fuit reſolutum in d. cauſa
Romana beneficiatus S.Petri 27. Ianuar. an.
1593.coram Illuſtriſſ.Blanchetto.

rdi- les in s Ec eſijs ulari s ha- : ius ifc- di.

Diximus, quòd in beneficijs de Vrbe nul-
lus alius,præter Papam habet conferendi fa
cultatem, niſi ſubſint titulis Cardinalium:
quia in Eccleſijs titularibus Cardinalium,
Cardinales habent ius conferendi, & ordi-
20 nariam iuriſdictionem.† c.his quæ,& ibi ple
ne per Felinum.num.1.de maioritat. & obe-
dien.poſt Paninum,& alios plures,quos alle
gat.Gambarus de officio,& poteſtate legati,
lib. 10.n.433.Gomezius in d. reg. de trienn.
q.31.n.17.verſ.*& eodem modo*.Mandoſ.in re-
gul.7.Cancellariæ.q.2.per totam.

Quod tamen intellige, quando Cardina-
les ſunt præſentes in Vrbe. Nam ſi abſint
non poſſunt conferre beneficia vacantia in
ſuis Eccleſijs titularibus, quandiu abſentia
durauerit;ſed ſolus Papa prouidebit illa,tan
quam reſeruata,ratione dictę abſentiæ,vt in
reg.7.Cancellariæ diſponitur.

Cæterum contra prędicta,quatenus di
ximus, quòd ſolus Papa ha
bet ius conferendi beneficia in Vrbe conſi-
ſtentia, cum ipſe ſolus ſit Epiſcopus Vrbis,
& ordinarius collator (ſaluis titulis Cardi-
nalium) & quòd propterea improprie cadat
reſeruatio in iſtis beneficijs, non leuiter vr-
get præfata regula 7. Cancellariæ, dum per
21 illam Papa ſibi reſeruat, † quoſcunque Ca-
nonicatus, præbendas, & dignitates, perſo-
natus, & officia in S. Ioannis Lateranen. &
S.Petri,& Beatę Marię Maioris de Vrbe Ec-
cleſijs conſiſtentia: Ex quo ſequitur primo,
quòd in dictis tribus Eccleſijs,quamuis nul-
la earũ ſit titularis alicuius Cardinalis,adſit
alius collator,præter Papam, nam alias fru-
ſtra fieret reſeruatio ex ſupradictis.

Sequitur & ſecundo, quòd in beneficijs de
Vrbe cadit proprie reſeruatio, & ſic contra
ſupradicta.

Cui difficultati reſpondeo, quòd dicta
reſeruatio eſt neceſſaria ad maiorem caute-
22 lam,† & dubia remouenda,ne Archipresby-
teri dictarum trium Eccleſiarum, qui ſunt
Cardinales, (quamuis non titulares earum)
prætenderent, quòd poſſent diſponere de
iſtis beneficijs, & abundans cautela non no-
cet.Ita reſpondent Alphonſus Soto gloſſator
antiquus in dicta reg.7.poſt princip. Æneas
de Falconibus in d. 2.p.principali.nu.9.verſ.
dico quòd facta fuit ad cautelam. Ludouicus Go-
mezius in d. regula de triennali.q.31. ſub n.
16. verſ. *tamen videtur, quòd hodie non ſit ſuper-
flua*. Mandoſius in d.reg.7.q.1.ſub n.3. verſ.
in contrarium, quòd eſſet neceſſaria, quibus con-
ferunt ea, quę dixi in gloſſa ſexta, à nume-
ro 26.vſque 32.

Adhuc etiam poteſt inſtari, & dici, quòd
eo ipſo, quòd Papa ſolum reſeruat in dicta
regula 7. dignitates, & Canonicatus,& ma-
iora beneficia conſiſtentia in dictis tribus
Eccleſijs, non autem alia inferiora, veluti
portiones, cappellanias, & ſimilia, quæ
etiam in dictis Eccleſijs conſiſtunt: præſup-
ponere, & fateri, videtur, quod quoad iſta
inferiora beneficia ſit aliquis ordinarius col
lator, cui Papa non intendit auferre colla-
tionem, & diſpoſitionem iſtorum inferio-
rum beneficiorum. Nam reſeruatio vnius,
23 eſt preſeruatio † alterius. l. tribunus. §. fi-
nali. ff. de militar. teſtam. Rota deciſione
50. de reſcriptis. in antiquis. Caputaquen.
deciſione 75.numero 7.& 8.p.3.Et exceptio
24 iudicat regulam † in contrarium, vt in au-
thentico de non alienandis, §. vt autem

collatione 1. Decius in l. 1. numero 27. ff. de
reg. iur. & latius dicam in gl. 54.
Sed huic obiectioni reſpondeo, dupliciter. Primo, quòd regula habens, quòd derogatio, ſeu reſeruatio vnius ſit præſeruatio alterius, & quòd exceptio iudicat regulam in contrarium, locum non habet, quan-
25 do non conſtat de iure præſeruato, † ſub regula comprehenſo: vel quando induceretur iuris communis correctio, quoad alios caſus non exceptos, vt eleganter, & plene tradit Felinus poſt alios, in cap. quoniam frequenter in principio. num. 2. & num. 3. verſ. *limita ſecundo*, vt lite non conteſtata. Alexander conſ. 145. nu. 2. volum. 7. additio ad Decium, in dicta l. 1. ſub numero 21. littera C. ff. de regulis iuris.
In caſu autem noſtro non conſtat de iure, ſaltim claro, quòd Archipresbyter, nec alius poſſit huiuſmodi inferiora beneficia conferre ordinaria auctoritate: & ſequeretur correctio iuris communis, diſponentis, quòd ſolus Papa eſt Epiſcopus, & Ordinarius Vrbis, vt in principio diximus, ergo.
Vel ſecundo poteſt reſponderi, quòd ideo fit reſeruatio, ſolum quoad maiora beneficia iſtarum trium Eccleſiarum Patriarchalium, & non quoad inferiora, quia Archipresbyteri, & Capitula dictarum Eccleſiarum habent certa priuilegia, & indulta à
26 diuerſis † Pontificibus conceſſa, conferendi beneficia illarum Eccleſiarum: & ne poſſint conferre dignitates, & Canonicatus, ſeu alia maiora beneficia, fuit inducta dicta reſeruatio regulæ 7. Quoad inferiora autem beneficia noluit Papa aliquid innouare, ſed voluit, quòd Archipresbyterorum, & Capitulorum priuilegia (quatenus adſint) præſeruentur, & ſi ſe extendunt ad omnia beneficia inferiora, conferantur à Capitulo, & Archipresbytero: ſin autem ſeruetur iuris communis diſpoſitio, vt fuit reſolutum in Romana Clericatus S. Petri 27. Nouembris 1602. coram R.P.D. meo Pamphilio. Ac nouiſſime me obtinente fuit reſolutum in vna Romana Cappellaniæ S. Petri, ſub die 9. Decembris anni 1602. coram R.P.D. meo Mellino, quòd quatuor Cappellaniæ fundatæ per fel. recordat. Gregor. XIII. in ſua cappella
27 Gregoriana non includebantur † in priuilegijs conferendi, conceſſis Archipresbytero, & Capitulo S. Petri, de quo valde lætatus ſum, quia d. reſolutio fuit ad fauorem cuiuſdam Ioſephi de Dominicis amici mei, & Curati in eadem Baſilica S. Petri valde benemeriti: nam poſt collationem de dicta cappellania factam alteri per Archipresbyterum, fuit de illa prouiſus præfatus Ioſephus, cui Rota conceſſit mãdatum de immittendo, ex eo, quòd d. Cappellania, nec aliæ tres ſimiles à Gregor. XIII. fundatæ non erant comprehenſæ in dd. priuilegijs, & ideo collatio Archipresbyteri ſubſtineri non poterat.
Quo fit, quòd in beneficijs de Vrbe cadit
28 proprie reſeruatio † inducta per d. regul. 7. Cancellariæ, tam in prima, quam in ſecunda eius parte; non tamen intrat proprie, & ſimpliciter reſeruatio generalis incluſa in corpore iuris, de qua in d. c. 2. de præben. lib. 6. niſi alia noua cauſa, ſeu vinculum concurrat ex rationibus ſuperius adductis.

Vacatio apud ſedem quãdo contingat.

Secundo loco dicitur vacare in curia beneficium, quando vacat
29 apud Sedem Apoſtolicam, † vt diſponitur in cap. 2. de præbendis. lib. 6. ad cuius text. declarationem emanarunt, etiam tex. in c. ſtatutum 3. & c. præſenti 34. & c. ſi Apoſtolica 35. eodem titulo, de præbendis. lib. 6. & extrauagans ad regimen, de præbendis, inter communes: & de dd. cc. ſtatutum, & ſi Apoſtolica tractauimus in §. 5. proœmiali, & ideo hic nihil repetemus.
Quamuis, ante promulgationem d. c. 2. non erat ius ſcriptum, ſuper tali reſerua-
30 tione, tamen de conſuetudine † talia beneficia apud Sedem vacantia conferebantur à ſolo Papa. gloſ. in cap. finali, verbo, *vacantibus*, de conſuetudine lib. 6: licet gloſſa in verbo, *per ſe ipſos*, in c. 3. de præbend. in 6. contrarium dicere videatur, dum ſcribit, quòd ſolebant Epiſcopi ante promulgationem
31 dicti capit. 2. præuenire † Papam in beneficijs vacantibus in curia, mediantibus procuratoribus ibidem ad conferendum exiſtentibus.
Dictus autem textus in dicto cap. præſenti, cum omnibus ſuis §§. optime declarat, quando dicetur beneficium apud Sedem
32 Apoſtolicam vacare, † & eſt ſemper memoriæ cõmendandus, quia ponit quinque caſus ſatis notabiles in hac materia, Et nõ dicuntur vacare in curia omnia benef. omniũ de-
33 cedentiũ † apud Sedẽ, niſi cõcurrant qualitates ibidẽ requiſitæ, & bene etiã declarat extrauag. ad regimen. §. necnon quorũlibet, de preb. inter cõmunes. Æneas de Falcon. q. 3. princip. n. 15. & Rebuf. in concordata, in forma mandati Apoſt. & in gl. verbo, *extra Romanam Curiam*, quæ eſt ſimilis huic gloſ. noſtræ, in verſ. *poſtremo*, vide etiam reg. 5. Cancell. & ibi poſt gloſſatorem antiquum, Mandoſ. in proœmio, & in pluribus quæſtionibus, quas ponit, & præſertim in q. 2. per totam, & quæ dicam in gloſ. 51. caſu 1. & caſu 19.
34 Venit etiam ad declarationem † d. c. 2. de præbendis, lib. 6. tex. in clementina 1. vt lite pendente, vbi ponit caſum, quando duo litigãtes ſuper benef. decedunt, quãdo dicatur benefic. vacare in curia, & quando extra curiã, per bonas diſtinct. ibi aſſignatas, & vltra

Doctores

Doctores, ibi, tradit Couarruuias in q. practica. c. 36. n. 7. per totum, de quo etiam vide Lambertin. de Iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 6. art. 22. nu. 1. & 2. ac per totum, & dixi aliquid in gloſ. 6. ex n. 150. cum ſequentibus.

eſer- itio ra one icatio s a- id Se :meſt rtior nni - us.

35 Iſta vtique reſeruatio vacationis apud Sedem, eſt † fortior, & vehementior, & amplioris prærogatiuæ, omnibus alijs reſeruationibus. Caſſador. deciſ. 23. num. 8. de præbendis. Gomezius in regula de triennali. q. 31. in principio. Et propterea, niſi de illa fiat ſpecialis, & indiuidua mentio non cenſetur comprehenſa in quacunque diſpoſitione Papæ, vel narratiua, vt probat ipſemet tex. in dicto cap. 2. in verſ. *eadem auctoritate ſtatuimus*, Rota deciſione 4. de preben. in nouis. Æneas de Falconibus, in tractatu de reſeruationibus. quæſt. 4. principali, effectu 36. per totum, & effectu 43. Gambarus de officio legati. lib. 3. n. 122. cum ſequentibus. Mandoſius in additione ad Lapum, allegatione 84. ſub littera D. Simoneta, de reſeruatione. q. 73. num. 1. & quæſt. 83. num. 4.

36 Quod adeo procedit, vt neq; per clauſulã, † *motus proprij*, in facultate conferendi quæcunque beneficia reſeruata contentam, non veniunt beneficia vacantia apud Sedem. Geminian. in d. cap. 2. nu. fin. ad medium, verſ. *ſed quid ſi Papa*, & Franchus ibi vltimo notabili. num. 3. Anton. Gabriel cum alijs allegatis per eum, in tit. de clauſulis, concluſ. 2. effectu 8. n. 90. Simonet. de reſeruat. c. 26. nu. 9. iuncta additione, & q. 83. n. 3.

37 Ita vt neque indultorum Cardinalium † vigore poſſint Cardinales conferre beneficia vacantia in Curia. Put. deciſ. 36. *in vna Leoden.* lib. 2. Simoneta vbi ſupra, num. 10. vbi à num. 6. plura adducit. Et ideo in omnibus indultis Cardinalium adeſt clauſula, *extra Romanam Curiam vacantia*. Quod à fortiori procedit hodie ſtante conſtitutione Gregorij XIV. de ann. 1591. incipit, *Sanctiſſimus*; per quam declarat. Vt nulla indulta conceſſa Cardinalibus, etiam collatoribus ordinarijs, ſuffragentur, quoad beneficia vacantia in Curia; niſi ſint de beneficijs in ſuis Eccleſijs titularibus de Vrbe, conſiſtentibus.

38 Sic regula de triennali † nullo modo ſuffragatur, quoad beneficium reſeruatum ratione vacationis in Curia, & illa verba regulæ, dum dicit: *dummodo in beneficijs, ſi diſpoſitioni Apoſtolicæ ex aliqua reſeruatione generali in corpore iuris clauſa, reſeruata fuerint, ſe non intruſerit*, dumtaxat verificantur in hac reſeruatione, de qua in dicto capitulo ſecundo, de præbendis libro 6. cum ſola illa dicatur reſeruatio in corpore iuris clauſa ad illum effectum, vt plene tradit Gomezius in eadem regula de triennali. q. 31. per totam.

Vbi numero decimonono, & finali idem Gomezius cumulat ſeptem priuilegia ſpecialia huiuſmodi reſeruationis, quæ videri poſſunt apud eum.

39 Ratio prædictorum eſt, quia Papa difficilius mouetur ad concedendum gratiam de his beneficijs vacantibus apud Sedem, cum ſemper intendat illa ſpecialibus, † & dilectis perſonis, veluti ſuis familiaribus, & miniſtris in vinea Domini laborantibus prouidere. Rebuffus in praxi, in 3. parte ſignaturæ, verſ. *alia clauſula*, num. 15. & finali. Ægidius deciſione 654. alias 655. verſic. *ſecundo caſu eſt*, Gomezius in dicta quæſt. 31. numero finali, ad finem, verſ. *& ratio prædictorum colligitur*.

40 Sic neque Legatus de Latere poteſt conferre beneficia † in Curia vacantia. gloſ. fin. in fin. in c. 1. de officio legat. in 6. & dicam in gl. 24. ſuper verbis, *non tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium*. n. 32. cum ſequentibus.

41 An autem d. c. 2. comprehendat beneficia † regularia vacantia in Curia, vide, quæ late dixi in gloſſa 8. ſuper verbis, *& quorumuis ordinum regularia*. numero 11. cum ſequentibus, & num. 20.

42 Tertio loco dicuntur in Curia vacare beneficia, quæ reſignantur, ſeu renunciantur † in manibus Papæ per procuratores abſentium. gloſſ. not. in clementina 1. verbo, *collatio*, vt lite pendente. Franchus poſt Archidiacon. & Ioann. Andream, in c. 2. n. 7. de præbendis, in 6. & in cap. præſenti. §. ſane, ſub n. 4. verſ. *tertio adde*, eodem titulo. Roman. conſ. 342. n. 2. Rebuff. conſ. 38. num. 14. verſ. *non obſtat*, & in praxi, tit. de procuratore ad reſignandum. num. 12. Paulus Pariſ. conſilio 10. num. 1. volum. 4. Petrus Toloſan. de beneficio. cap. 28. num. 3. Flamin. Pariſius de reſignatione lib. 9. quæſt. 14. num. 1. cum ſequen. Mandoſius in praxi ſignaturæ gratiæ, titulo reſignationes, colum. 3. verſ. *beneficia*. Rota deciſione 4. de præbendis, in antiquis. Simoneta de reſeruatione. q. 28. num. 1. cum ſeqq. Put. deciſ. 36. incipit, *fuit dictum*, ad fin. n. 2. lib. 2. Couar. in pract. quæſtion. c. 36. n. 4. ad finem, verſ. *vacant autem in Curia*. Ferrettus conſ. 93. n. 3. p. 1.

43 Idem eſſet, ſi reſignarentur in Curia, non in manibus Papæ, ſed Epiſcopi † proprij, qui ibidem tunc præſens fuiſſet, vt firmat Couarruuias lib. 3. variar. c. 20. ſub n. 9. verſ. *illud profectò minime*, vbi idem dicit de permutation. Hieron. Gabriel conſ. 187. num. 1. lib. 1. Vnde ſi duo Bononien. Clerici ſunt in Curia Romana, vbi etiam eſt Epiſcopus non

44 poſſunt permutare ſua beneficia coram † illo, quia vacarent in Curia, vt dixit Andreas Gambarus in c. 1. de rerum permutatione, in 6. num. 147.

Item & quarto loco, quãdo aliquis pręſens in Curia, ſiue abſens, qui ta-
45 men ſit contumax, priuetur † ex aliquo capite, ſeu defectu, ſuo beneficio in Curia per ſententiam, vel alio legitimo modo, dicetur tunc beneficium vacare in Curia. Rota deciſione 35. de præbendis, in antiquis. Franchus in d.c. præſenti. §. ſane, ſub nu. 4. verſic. *quarto adde*, de præbend. lib. 6. Abbas in 3. not. Felin. num. 2. in cap. ad petitionem, de accuſationibus. Gomezius in regula de impetran. beneficia per obitum famil. Cardin. q. 7. n. 7. & 8. Caputaq. deciſ. 64. per totam p. 1. & deciſ. 48. n. 1. & 2. & deciſ. 325. & deciſ. 127. p. 3. Simonet. de reſeruat. q. 29. n. 1. cum ſequentibus. Mandoſius in reg. Cancellariæ 32. q. 8. à n. 13. ac iterum tangam in gloſ. 15. §. 2. n. 16. cum ſequentibus.

Rurſus & quinto loco dicuntur vacare in Curia, omnia beneficia
46 reſeruata per extrauagantem † ad regimen de prębendis inter communes, & extrauagantem execrabilis eodem titulo, quę extrauagantes quotidie renouãtur per omnes Papas in regul. 1. Cancellariæ. Philippus Franchus in d. cap. pręſenti. §. ſane, ſub n. 4. verſ. *ſecundo adde*, & verſ. *tertio adde*, de præben. lib. 6. Simonet. de reſeruat. q. 30. n. 3. Couar. vbi ſup. verſ. *item beneficia familiarium*, & latius de iſtis extrauagantibus dicam in glo. 51.

Denique & ſexto loco omnia benefi-
47 cia affecta, ſeu † reſeruata, dicuntur vacare in Curia. Calderin. conſ. 9. ad finem, verſ. *item non eſt dubium*, de prębendis. Rota Faſtoli, dubio 53. Rota deciſ. 17. de præbendis, in antiquis. Æneas de Falconibus in tract. de reſeruationibus. q. 4. princip. effectu 2. n. 1. Couar. in d. c. 36. num. 4. ad fin. verſ. *ſic beneficia reſeruata*. Simonet. de reſeruatione q. 30. n. 4.

NEQVE eſt omittendum, quòd aliud eſt vacare beneficium apud Sedem Apoſtoli-
48 cam; † & aliud eſt vacare in Curia, nam apud Sedem proprie vacare dicuntur, dumtaxat beneficia reſeruata per dictum cap. 2. de prębendis, lib 6. de quo, in ſecundo modo vacationis in Curia, paulò anterius diximus, à numero 29.

Reliqua autem beneficia vacantia in Vrbe, & reſeruata ex alijs cauſis, & capitibus ſupradictis, pręterquam ratione reſeruationis d. c. 2. de prębendis. lib. 6. quamuis dican-
49 tur vacare in Curia, † non tamen vacant apud Sedem Apoſtolicam: ac propterea beneficia, quę vacant apud Sedem dicuntur vacare in Curia, non tamen è conuerſo, beneficia, quę vacant in Curia dicentur apud Sedem vacare, nam minus eſt vacare in Curia,
50 † quam vacare apud Sedem: ita tradit erudite Ludouic. Gomez. in d. reg. de trienn. q. 31. poſt princ. n. 2. & 3. & 5. Couarru. in d. c. 36. practicar. quęſt. ſub n. 4. verſ. *cæterùm*. Simon. de reſeruat. q. 26. nu. 11. & q. 30. nu. 4. Puteus deciſ. 36. n. 1. & per totam. lib. 2.

Contra hanc tamen diſtinctionem inſurgit tex. d. cap. 2. de præben. lib. 6. vbi in principio dicit apud Sedem vacare, & in fine dicit in Romana Curia, & ſic ponuntur iſta verba, tanquam eandem rem ſignificantia, & notantia. Præſertim cum gloſſa, verbo, *in Curia*, in cap. 3. ſequenti eodem titulo dicat, quòd idem eſt dicere, vacat in Curia, & vacat apud Sedem Apoſtolicam, & ibi communiter omnes. Lapus allegatione 96. *beneficia vacantia in Curia*, in principio: facit etiam Rota deciſione prima numero 2. & 3. de electione, & deciſione 43. numero 1. de appellation. in nouis. Mandoſius in reg. 51. Cancellariæ. q. 1. n. 16.

Sed huic difficultati reſpondeo, quòd tex. in d. c. 2. non contradicit pręfatę diſtinctioni, dum dicimus, quòd beneficia vacantia apud Sedem dicantur vacare in Curia, & potius hoc confirmat ipſemet textus, qui loquitur de vacatione apud Sedem.

Ad gloſſam vero in d. cap. 3. cum reliquis, reſpondeo cum Gomezio in d. quæſtione 31. regulæ de triennali. num. 4. dicendo, quòd
51 improprie † loquendo idem eſt vacare in Curia, & vacare apud Sedem: & ideo vulga-
52 riter † dici ſolet vacat in Curia ad dicẽdum, quòd intrat reſeruatio d. cap. 2. de prębend. libro 6. ac ita eſt intelligenda dicta gloſſa, cap. ſtatutum 3. de præbendis. lib. 6. ac Lapus, & cęteri.
53 Proprie † tamen loquendo locũ habet ſuprad. diſtinct. quam etiam approbauit Rota de menſe Nouemb. 1533. vt refert idem Gomez. vbi ſupra n. 5. & Put. d. deciſ. 36. lib. 2.

Viſis igitur multis modis vacationum in Curia Romana, videamus nunc An regula noſtra, dum excipit beneficia vacantia in Curia, de qua vacatione loquitur, an de vacatione, de qua loquitur text. in d. c. 2. de pręb̃endis. lib. 6. vel etiam de omni-
54 bus † alijs vacationibus in Curia? *De qua vacatione in Curia, loquatur exceptio regulæ noſtrę.*

Etenim dicendum videtur, quòd ſit intelligenda tantum de vacatione apud Sedem, de qua in d. c. 2. cum illa ſit principalior, & potentior reſeruatio, vt iam diximus: & ſic
55 per excellentiã † ſit intelligenda de illa vacatione, & reſeruatione; Nã ſicut cum de iure ciuili mentionem facimus, per excellentiã de iure tantum ciuili Romanorum intelligi-
56 mus: † licet ius vniuſcuiuſque Ciuitatis, ius etiã ciuile appelletur, vt in §. ſed ius quidem ciuile. inſtitut. de iure naturali gent. & ciuili, vbi etiã dicitur, quod Poetę appellation. per antonomaſiã intelligitur apud Græcos egre-
57 gius † Homerus, & apud nos Virgil. & ibi gl. verbo,

verbo, *Virgilius*, ſimiliter dicit, quòd appel-
58 latione Apoſtoli † venit Paulus, & appellatione ſapientis intelligitur Salomon,& facit Decius conſ.429. *licet in cauſis*. num.5. Mandoſius in reg.16.q.27.n.2.& 3.Sic etiam cum loquatur regula noſtra de vacatione in Curia eſt intelligenda de potentiori,& digniori vacatione, de qua in d.c.2.nam à potentio-
59 ri,& digniori ſemper † ſit denominatio.l.quęritur.ff. de ſtatu hominum.Iaſ.in l.1.in principio.num.21.ff.de verbor. obligat. Roland. conſ.13.ex num. 26. volum.1.

Item quia Rebuf.in concordata, in forma mandati Apoſtolici, dum declarat alia verba ſimilia noſtræ regul.videlicet,*extra Roma-*
60 *nam Curiam*,intelligit † de illa vacatione tantum,de qua in d.c.2.prout etiam in praxi. titulo forma ſignaturæ ſimplicis prouiſionis, verſ. *extra Romanam Curiam*.

Sicut etiam verba, *extra Curiam Romanam*,
61 † appoſita in indultis Cardinalium intelliguntur de præfata vacatione, & reſeruatione, vt obſeruantia,& experientia docet.

Ac etiam communis vſus loquendi intelligit vacationẽ in Curia, pro vacatione apud Sedem, vt ſupra diximus, & communis vſus
62 ſemper eſt attendendus, † ita vt pręfertur propriæ ſignificat.verbor.l.libror.§.quod tamen Caſſius,vbi gl.ff.de legat.3.Bart.in l.labeo.n.1.& 5.ff.de ſuppellectil.legata.Felinus ad plenum, in procemio decretalium. ex numero tertio vſque ad numerum 13. Curtius Iunior conſ.5.num.12.Couarr. lib.3. variarum.capit.quinto, numero primo. Mantica de coniecturis vltim. volunt. lib. 3. titulo 8. per totum.

Exaduerſo tamen facit,quia in primis dicta verba, *extra Romanam Curiam*, quæ ſunt excluſiua, neceſſario ſunt intelligenda, etiam de vacatione in Vrbe,
63 † quoad beneficia in Vrbe conſiſtentia, ex quo nullus alius Ordinarius concurrit cum Papa,vt diximus in primo caſu: & ſic reſeruatio noſtræ regulæ non poteſt adaptari ad beneficia de Vrbe,cum nec mens, nec verba conueniant.l.4.§.toties.ff.de damn. infecto, cum ſimil.

Nec dicatur, quòd concurrunt Cardinales, quoad beneficia conſiſtentia in ſuis Eccleſijs titularibus, in quibus ſunt ordinarij collatores.cap.his quæ,de maioritat.& obedient.cum ſupra allegatis: quia regula noſtra non comprehendit Cardinales collato-
64 res,† vt patet in illis verbis, *non tamen S.R.E. Cardinalium*, & dicam in gloſ. 24.

Vnde cum beneficia vacantia in Vrbe, di-
65 cantur etiam vacare in † Curia, vt tradit Gomezius in d. q.31. regulę de annali.n.14. verſ. *nam ſi beneficia in vrbe vacant, vltra quod etiam in Curia vacare dicuntur, &c.* neceſſario dicendum eſt, quòd beneficia vacantia in Vrbe excluduntur à noſtra regula, & quod illa verba, *extra Romanam Curiam*, ſint etiam intelligenda de beneficijs vacantibus in Vrbe, quamuis vacantia in Vrbe regulariter non dicuntur vacare apud Sedem, nec eſſe proprie reſeruata, vt in principio huius gloſſæ firmauimus. à num. 8.

Rurſus dicta verba,*extra Romanam Curiam*, pari ratione non videntur comprehendere reliquas reſeruationes,de quibus in 3.4.5.& 6.caſibus diximus, ita vt regula noſtra de nouo non reſeruet illa beneficia, quę iam ſunt reſeruata.

Tum quia talis noua,& ſecunda reſeruatio eſſet inanis, & ſuperuacua: nam regula noſtra ſolum tendit ad auferendum poteſtatem Ordinarijs conferendi beneficia vacantia in octo menſibus Apoſtolicis, vt Papa
66 poſſit † de illis pauperibus Clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, vt in proęmio noſtræ regulæ diſponitur, à quo regulatur tota diſpoſitio.l.fin.ff.de hæredibus inſtituen. Gomez. in proęmio regulę de annali. quæſt.1. Caputaquen.deciſ.16.num.1. p.2. Sed quando adeſt alia reſeruatio iam ſunt inhibiti, & prohibiti Epiſcopi, & alij quicumque collatores inferiores, vigore illius reſeruationis, & non poſſunt ſe intromittere, & ceſſat ratio,& cauſa reſeruationis à noſtra regula inductę,ergo conſequenter debet
67 ceſſare † illius reſeruatio,& effectus. l.adigere. §. quamuis. ff.de Iurepatronat.cap.cum ceſſante, de appellation.

68 Tum quia paria † ſunt vacare in Curia beneficium, vel eſſe reſeruatũ. Petrus de Vbaldis in tract.de permut.benefic.n.3.cum allegatis ſupra, verſ. *denique, & ſexto loco*. n. 47.

Tum etiam,quia ſicut plenitudo non indi-
69 get repletione. † c. ſi omnia 6. q.1.cap.bene quidem,in principio 96. diſtinct. Rota deciſione 32.n.5.de conceſſ.præbend.in antiq.Tiraq.in l.ſi vnquam,verbo,*reuertatur*. §.fin.n. 10.C.de reuocand.donation.& de vtroq; retractu.§.3.gloſ.1.n.16.& de retractu conuentionali.gloſ.1.& vnica.n.4.

Nec dominium acquiſitum ex vno titulo
70 † poteſt amplius ex alio tit. vel cauſa de nouo acquiri.§.ſic itaq; inſtitut.de actionibus, & in §.ſed & ſi.inſtitut.de legat. l. quiuis 18. & ibi late Iaſ.ff.de verb. oblig. c. inter dilectos.§.ex pluribus.de fide Inſtrum.vbi Felin. n.17.& 19.cap.vt qui duas 25.de elect.lib.6. Caſſador.deciſ.21.n.4.& 5.ſuper regul.Cancellariæ, & deciſ.3.n.8.& deciſ.9.n.1.de conceſſ.prębend.Selua de beneficio 3.p.q.19.n. 1.& per totam.

Quoniam ſi ex primo titulo,vel cauſa do-
71 miniũ † acquiritur,ſecundus titulus,vel cauſa eſt ſuperflua,& nullius momẽti, gl.verbo,

ſuperfluum, in Clementina prima, in principio, de ſumm.Trinit. & fide Cathol.d.l.quæuis 18. ff. de verbor.obligat.vbi plene Iaſon. Maranta de ordine cognition.tit. de appellationibus.num.135.

72 Et omnia ſuperflua ſunt † reprobata. l. 1. §.quibus.C.de nouo codice componen. l. finali. C. qui admitti ad bon. poſſeſſion. & in proœmio decretalium,ibi, *reſecatis ſuperfluis*, Clementin.exiui. §.quamuis, vbi Cardinalis numero 20. de verborum ſignificatione. Felinus in cap. cum ordinem. num.2.& 3.de reſcriptis. Mandoſius in regula 1.Cancellariæ.q.5.num.4.

Ac prima vacatio impedit vacationem
73 † ſequentem. cap. ſuſceptum. de reſcriptis. libro ſexto. Ægidius deciſione 735.numero 5.Felin.in cap.2. ſub numero 23. verſ. *& dixit Rota*, de reſcriptis. Flaminius Pariſius de reſignatione.lib.9.quæſtione 25.num.43. & lib.11.q.14.num.35.

Sic etiam cum ex vnica reſeruatione ſit ſatis ligata, ablata,& impedita omnium inferiorum poteſtas, & Papę acquiſitum ius plenum, vt ille ſolus conferat, & non alius; ſecunda reſeruatio regulę noſtræ, vti
74 impertinens, † & ſuperflua non eſt admittenda, nec inducenda, vt benè tradit Rota deciſione 32. numero ſecundo de prębendis in antiquis.

Tum etiam, quia Papa non cenſetur be-
75 neficia ſibi antea reſeruata, à ſe ipſo ſibi † reſeruare, cum impoſſibile videatur, ſicut eſt impoſſibile à ſe ipſo ſibi legare.l.plane.§. ſi duobus.l.legatum.§.1.l.& quidem totum. ff.de legatis 1.Ripa reſponſo 6.ſub n.8.in tit. de conſtitutionibus.

Tum denique,quia regula noſtra hoc docere videtur in illis verbis ſecundæ partis, *dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta non fuerint*. Ex quibus patet,quòd alternatiua non conceditur Epiſcopis, quoad beneficia, quę alias reſeruata, vel affecta fuerint;ſed dumtaxat reſpectu beneficiorum per regulam noſtram reſeruatorum: & ideo regula noſtra reſeruatoria in eius prima parte, tunc locum habere debet, quando non adeſt alia reſeruatio, ſecus vero ſi adſit: nam conſtruere reſeruationem, vt in prima parte noſtræ regulæ, & illam deſtruere,ſeu moderare, vt in ſecunda parte, ſunt
76 correlatiua,† & eiuſdem naturæ, & validum eſt argumentum à natura correlatiuorum.l. fin.C.de indicta viduitate tollenda. Euerardus in loco à correlatiuis.n.1.& 2.ac per totum,& dixi late in gloſſa 50. in fine.

77 Itē quia exceptio debet eſſe † de regula.l. nam quod liquide.§.fin.ff.de pen. legat. Decius conſ.656.n.6.& 7.Caſſador.deciſ.8.n.5. de conceſſ. prębend. Couarruuias libro ſecundo variar.cap.5.numero 5.

Comprobatur etiam, quia quamuis regula noſtra diſponat, quòd exprimatur menſis in omnibus gratijs, vt in §. volens,continetur, tamen ſi beneficium eſt aliàs reſeruatum, quamuis vacet in menſe Apoſtolico, non erit neceſſaria talis menſis expreſſio.
78 † Rota deciſ. 122. *proponente*. libro 1.p. 3.diuerſorum,& deciſione 54.lib. 2. eadem p. 3. diuerſ. Puteus deciſ. 25. lib.3. vbi rationem aſſignat in hæc formalia verba, *quia cum Papa reſeruet in octo menſibus beneficia vacantia ad effectum, vt prouideat de ipſis pauperibus Clericis, vt interim ordinarius in collatione ipſorum,ſe nō in-*
79 *tromittat. fruſtratorie † fuit facta dicta reſeruatio, reſpectu beneficiorum aliàs reſeruatorum; cum de beneficijs alias reſeruatis, clarum ſit, quòd Ordinarius ſe intromittere non poſſit*, & plenius, Deo dante, dicam in gloſſa 32.

Ecce igitur qualiter Puteus in d.deciſione 25. aperte declarat, quòd regula noſtra non intrat, quando aliàs ſunt beneficia reſeruata, & conſequenter verba regulæ noſtræ, (vt arbitror) non ſolum ſunt intelligenda de reſeruatione vacationis apud Sedem, vt in capitulo 2. de præbendis libro ſexto ſed etiam de omnibus alijs reſeruationibus.

Denique in indiuiduo regulę noſtrę, ita reſpondit conſultus Ripa,reſponſo 6. ſub titulo de conſtitutionibus. num. 2. 3. & 4. ac per totum.

Neque obſtat Rebuffus pro contraria parte allegatus, nam loquitur in valde diuerſo caſu, ſcilicet, quando alicui confertur poteſtas conferendi quęcumque beneficia reſeruata, quę extra tamen Romanam Curiam vacare contigerit, vt diſponitur in dictis concordatis,& in indultis Cardinalium:tunc enim ſolum intelligun tur excluſa beneficia vacantia apud Sedem; nam alias gratia eſſet inanis,& fruſtratoria: quod ſecus eſt in caſu noſtro,in quo non agitur de concedendo indulto conferendi; ſed de auferenda facultate prouidendi, & non
80 eſt neceſſarium auferre † poteſtatem, quam ordinarij ſtantibus alijs reſeruationibus nō habent,ad legem.Itaq; Fullo.12.verſ.*nam qui non habet quod perdat*.ff.de furtis. cap.1.in fine principij de reſtitutione ſpoliator. libro ſexto,cum ſimilibus:& in terminis reſeruationis dicit Rota deciſione 32. numero 2. de præbendis in antiquis, & facit Gaſpar de Peruſio in tractatu de reſeruationibus, cap. 2. numero 13.

Neque obſtat dicere, quòd poſſunt con-
81 currere duę, pluresue † reſeruationes ſuper vno beneficio in eodem tempore, vt ſi ex aliqua cauſa prima reſeruatio habeatur pro infecta, remaneant nihilominus ligatę manus inferioris propter 2.reſeruationē:Sicut vnus excom-

excommunicatus poterit iterum excommu-
82 nicari, † & data abſolutione vnius excommunicationis, adhuc remanet alia excommunicatio, quę tunc incipit habere effectum, cum abſoluitur à prima. c. Engeltrudam 3. q. 4. & gloſſa 1. ibidem, cap. ita quorumdam, & ibi gl. verbo *excõmunicatio*. de Iudęis. & cõmuniter omnes, vbi d. gl. adducit exẽplũ de liga
83 to † vna forti cathena, qui poſtea ligatur alia, nam quamuis prima ligatura remoueatur operabitur ſecunda. Felinus in cap. poſtulaſti, num. 2. de reſcriptis. Caſſador. deciſ. 9. ſub num. 4. de prębendis, & vide Tiraquellum de retractu conuentionali. §. 2. gloſſ. 1. ſub n. 21. & 67. Nauarr. conſ. 16. n. 1. de reſcr.

Nec ſufficit diſpenſatio ad contrahendum
84 matrimonium pro vno † impedimento, ſi aliud remanet. Caſſad. poſt Abbatem d. deciſ. 9. num. 4. Mandoſius in praxi ſignaturæ gratię, titulo diſpenſationes matrimoniales, circa finem, verſ. *reliquum eſt*. Et ſicut quan-
85 do ſol bene lucet, ſi accendatur lucerna † nihil operatur, quoad effectum illuminandi. c. ſi omnia, 6. quęſt. 1. & tamen obſcurato ſole remanebit lumen, & operatio lucernæ, prout in propoſito reſeruationis tradit, & tenet Rota in dicta deciſione 32. num. 5. & 6. de præbendis, in antiquis, & Æneas de Falconibus de reſeruationibus, quæſt. 3. principali, nu. 14. Simoneta loquens de reſeruatione, & affectione, quæſt. 64. nu. 7. & 8. vbi dicit, quòd extincta reſeruatione remanet affectio, & q. 80. per totam. Caſſadorus dicta deciſione 9. num. 5. de præben.

Quia reſpondeo, quòd illud procedere po
86 teſt, quando conſtaret de mente † Papæ, volentis vnicum beneficium pluribus reſeruationib⁹ eſſe abnoxiũ, ſeu materia ſubiecta ſic poſtulet, veluti quando familiaris Papæ habens primam dignitatem poſt Pontificalem, apud Sedem, diem ſuum clauſerit extremũ; tunc vtiq; negari non poteſt, quòd in eodem tempore concurrit, quoad hoc beneficium
87 triplex † reſeruatio. Vna ratione perſonæ, quia erat familiaris. Alia ratione ipſius beneficij, quia eſt prima dignitas poſt Pontificalem, reſeruata per regulam tertiam Cancellariæ. Et tertia ratione loci Curię, & ſedis Apoſtolicæ, apud quem deceſſit. Ferretus conſilio 17. num. 2. Simonet de reſeruationibus, quæſt. 64. num. 13. vbi ad hoc allegat c. dudum de præbendis: nam reſeruatio generalis ex prædictis tribus caſibus oriri poteſt,
88 nempe ratione perſonæ, † & loci, ac ratione, beneficij, vt adnimaduertit dictus Æneas de Falconibus de reſeruation. 2. quæſt. principali, nu. finali, in fine.

In caſu vero noſtro, non ſolum non con-
89 ſtat de mente † Papę, volentis includere in reſeruatione regulæ noſtræ beneficia, alias reſeruata; ſed potius apparet de contrario, eo ipſo, quòd excludit beneficia in Romana Curia vacantia: Et cum omnia beneficia reſeruata dicantur vacare in Curia, vt iam dixi: nulla poteſt dari vera diuerſitatis ratio, quare excluſio intelligatur magis de beneficijs vacantibus apud ſedem in terminis, capit. ſecundi, de præbendis, lib. 6. quam ex alijs beneficijs, ex alijs cauſis reſeruatis, de quibus, annuente Deo, dicemus in gloſſ. 51. & 52.

90 Ex quibus reſultat, qualis fuerat effectus † ſciendi. An regula noſtra includat beneficia alias reſeruata, vel non, videlicet, quia ſi non includit non erit neceſſe in gratijs facere mentionem de reſeruatione noſtræ regulæ, nec exprimere menſem vacationis, vt in regula noſtra diſponitur: aliter vero eſſet neceſſaria expreſ- Effect⁹ qualis reſultet ex propoſita quęſtione.
91 ſio menſis, & reſeruationis † per regulam noſtram inductę, vt Papa de omnibus reſeruationibus notitiam habeat, & illis non obſtantibus gratiam cõcedat: ne gratia ſit ſubreptitia, & nulla, prout eſſet ipſo iure, niſi de omnibus reſeruationibus mentio fieret, cum Papa ſtantibus pluribus reſeruationibus, & obſtaculis ſe difficiliorem ad concedendum reddat, vt in terminis docent Caſſadorus deciſ. 9. num. 5. de præbendis. Æneas de Falconibus quęſt. 4. principali effectu 44. per totam. Pariſius conſ. 138. num. 8. lib. 4. Caputaquen. deciſ. 85. num. 4. parte 2. Simonet. de reſeruationibus, quæſt. 14. num. 12. iuncta additione, facit Mandoſius in regula Cancellariæ 32. quæſt. 14. num. 1. cum ſequentibus, & in praxi de ſignatura gratię, titulo indultum conferendi beneficia reſeruata, verſ. *an autem*, & titulo, de prouiſionibus, col. 3. verſ. *niſi apponantur*. vbi alios allegat.

92 Clarum etenim eſt, quòd plura vincula † fortiora ſunt vno. §. affinitatis. inſtitut. de nuptijs. l. cum inadoptiuis. C. de adoptionibus. Et funiculus triplex difficilius diſſoluitur, cap. 1. de treuga, & pace.

Et impedimẽtis duobus exiſtentibus, vno
93 ſublato † remanet alterum, cap. paſtoralis, de priuilegijs, cap. ex tuarum, de auctoritate, & vſu pallij. Prout etiam dicimus, quòd
94 ſeruitutibus duabus appoſitis, † ſeu cõſiſtentibus, vna ſublata, altera remanet, l. ſi domus tua 20. ff. de ſeruitutibus vrban. prædior. l. ſi prius. in principio. ff. de aqua pluuia arcenda. Plura tradit Nauarrus conſilio 16. & 17. de reſcriptis

Et iuribus pluribus competentibus, vno
95 renunciato, † ſeu vno ſublato, aliud remanet. l. ſuum heredem. C. de iure deliberan. l. quoties duplici. ff. de reg. iuris. Decius conſ. 266. ad excluſionem, nu. 3. & conſ. 625. verſ. *eleganti*. num. 8.

Hinc

96 Hinc ſi concurrit duplex prohibitio,† ſtatuti, & teſtatoris, non poteſt filia agere ad ſupplementum legitimæ. Bald. in authentica res quæ, num. 16. & 17. C. communia, de legatis. Aimon. conſ. 11. num. 15. Pariſius conſ. 26. num. 88. lib. 3. Cæſar de Graſſis, cum pluribus, deciſ. 2. num. 8. & 9. de conſtitutionibus. Menochius de arbitrarijs, lib. 2. centuria 2. caſu 149. nu. 2.

97 Hinc tot ſunt neceſſariæ diſpenſationes,† quot ſunt obſtacula. Geminianus conſil. 33. *pro examinatione*. num. 8. Franchus in cap. non poteſt. §. fin. num. 5. de præbendis. Caſſador. deciſ. 9. num. 4. de præbendis. Rota deciſ. 233. num. 22. parte prima diuerſorum. Puteus deciſ. 39. & deciſ. 41. lib. 3. Menochius de arbitrarijs, lib. 2. centuria 3. caſu 203. nu. 13. Decius conſ. 206. num. 19. Io. Gutierrez in q. Canonica 15. num. 14. lib. 1. Nauarrus conſ. 17. de reſcriptis.

Sic quando ſunt plura obſtacula, non ſuf-
98 ficit † clauſula generalis, ſed de ſingulis defectibus debet fieri mentio. Baldus in l. 1. ſub num. 22. ante finem, verſ. *vnum etiam ſcias*. C. de furtis. Felin. in c. nonnulli, nu. 21. verſ. *quinta concluſio*. de reſcriptis.

Item ſi ſit derogatio indultorum Cardinalium, non ſuffragatur, quando Cardinalis erat ordinarius collator, niſi fieret expreſſa
99 mentio † de hoc, quòd eſſet ordinarius collator, cum ſit duplex vinculum, & obſtaculum, vnum ratione Cardinalatus, & aliud ratione ordinariæ collationis. Puteus deciſ. 422. *in vna Toletana*. lib. 2. & dicam in gloſſa 24. numero 42.

Accedit, quòd quando plures qualitates
100 inſimul concurrere debent, non ſufficit, † ſi vna adſit, niſi omnes concurrant. l. ſi hæredi plures. ff. de condition. inſtitut. §. penultimo, inſtitut. de hæred. inſtituen. cap. fin. de verborum ſignific. libro 6. Dec. in c. 2. n. 11. de reſcriptis. Simonet. de reſeruatione, quæſt. 35. num. 1. Pariſius conſ. 48. num. 9. & 18. & 19. volum. 4. Tiraquel. de retract. lignag. §. 8. gloſſ. 7. num. 1. cum ſequentibus. Ioannes Gutierrez conſ. 2. num. 5. & conſ. 4. num. 1. cum ſequentibus, & conſ. 26. nu. 4. & 10. Maſcardus de probationibus, concluſ. 1254. numero 9. & 10.

Rurſus quia indultum conceſſum ad conferendum beneficia reſeruata, non extendi-
101 tur ad reſeruata duplici † reſeruatione, vel capite, vt tenet Mandoſius in praxi ſignaturæ gratiæ, titulo, indultum conferendi beneficia reſeruata, col. 2. verſic. *an autem vigore huius indulti*. Felinus in cap. in noſtra, corollario 6. ad finem, de reſcript. cum alijs per d. Mandoſium allegatis: licet Simoneta de reſeruationibus, quæſt. 83. quem Mandoſius, non allegat ſequendo opinionem Rotæ, de qua per Ægidium deciſ. 425. in contrariam ſententiam ſe inclinet, & Gomezius in regula de impetrantibus benef. per obit. famil. Cardinal. vacan. quæſt. 56. num. 7.

Summaria §. 1. Gloſſæ 13.

1 *Curia Romana eſt idem, quòd Curia Papæ.*
2 *Curia Romana ibi eſt, vbi eſt Papa.*
3 *Roma ibi eſt, vbi & Papa.*
4 *Romana Curia poteſt eſſe in diuerſis locis, ſicut & Papa.*
5 *Papa quòd Romæ ſit, iuſtum eſt.*
6 *Patria ibi dicitur eſſe, vbi eſt Papa.*
7 *Roma eſt communis Patria.*
8 *Curia Papæ eſt communis forus.*
9 *Apoſtolorum limina ſunt viſitanda, vbi eſt Papa, & non vbi ſunt corpora Sanctorum.*
10 *Curia ibi eſt, vbi eſt Rex.*
11 *Curiæ appellatione per excellentiam intelligitur de Romana.*
12 *Romana Curia eſt mater, & magiſtra aliarum Curiarum.*
13 *Curiam habere dicuntur alij Prælati inferiores à Papa.*
14 *Vacare in Curia, ad effectum reſeruationis non dicuntur beneficia, quæ vacant in Curia Legati, & Nuntij.*
15 *Romanæ Curiæ plures laudes remiſſiue.*
16 *Curia in Romana, Epiſcopi nequeunt voluntariam iuriſdictionem exercere.*
17 *Curia dicitur a cura, vel cruore.*
18 *Dictio* (Curia) *plures habet ſignificationes.*
19 *Curiales ad effectum reſeruationis, qui dicantur.*
20 *Curiales quando ſint ab ſpolio Eccleſiæ exẽpti.*

§. 1. gl. 13. vbi agitur, quid ſit Curia Romana, & vbi dicitur eſſe, & qui dicantur curiales, &c.

1 CVRIA Romana ſignificat idem, quòd Curia † PP. ſiue locus ſedis Apoſtolicæ, c. 2. c. preſenti, de præben. lib. 6. Mandoſius in regula 5. Cancellariæ, quæſt. 1. numero 16. & in regula

Plura notabilia de Curia, & facere Curialium dicuntur.

regula 16. quæſt. 27. numero tertio in fine.

Et ibi dicitur eſſe Romana Curia, vbi eſt
2 Papa, † & non vbi eſt audientia, vel concilium Papæ. Innocen. in capit. ego N. ante finem, de iureiurando, & Abbas ibi num. 6. Felinus num. 9. Franchus in cap. 2. ſub num. 2. notab. 3. de præbendis, lib. 6. & Geminianus ibi, num. 4. in principio, & in cap. vbi periculum, notab. 5. de electione eodem libro, Clementina ne Romani, & ibi omnes, de electione. Rebuff. in concordata, titulo de forma mandati Apoſtolici, verbo, *extra Romanam Curiam*, verſ. *& aduerte, quòd ibi eſt Curia Romana*. fol. mihi 637. in parua impreſſione. Gomezius in regula de veriſimili notitia, q. 7. & in regula de triennali, q. 31. n. 14. Mandoſius in regula quinta Cancellariæ, quæſt. 2. num. 1. & per totam. Cardinal. in clem. 1. num. 8. de magiſtris, & in clem. auditor, num. 1. de reſcript.

3 Sicut vbi eſt Papa, ibi dicitur † eſſe Roma, vt tradit Ioannes Monachus in cap. vbi periculum, num. 3. de electione, lib. 6. Baldus in l. 2. §. legatis, verſ. *nota, quòd licet Roma*. ff. de Iudicijs, & in l. 2. §. miles, num. 2. de his, qui notantur infamia. Abbas in cap. ego N, num. 6: verſ. *ex hoc nota*. & Felinus ſub num. 9. poſt principium, verſ. *ex quibus nota, quòd D*. Abbas, in dicto capite ego N. de iureiurando.

Sicut enim Papa poteſt eſſe in diuerſis lo-
4 cis, ſic & Romana † Curia. Cardinalis in clemen. 1. num. 8. de magiſtris: licet iuſtum ſit, quòd ſemper debeat eſſe in Vrbe Roma-
5 na, † & non extra. Oldrad. conſ. 85. per totum.

6 Item vbi eſt Papa, ibi dicitur eſſe patria, Bald. in l. reſcripta, n. 7. verſ. *vndecimo*. C. de precibus imperator. offerend. Philippus Probus in additione ad Ioan. Monachum in cap. vbi periculum, ſub num. 5. verſ. *& vbi eſt Papa*, de electione, lib. 6. Sicut etiam Roma
7 dicitur communis † patria, l. Roma 33. ff. ad municipalem. Iaſon in l. qui Romę, num. 12. cum ſequentibus. ff. de verborum obliga-
8 tione. Et Curia Papæ eſt communis † forus. Martinus Lauden. in tracta. de principibus, quæſt. 384.

Similiter in eo loco dicuntur eſſe limina Apoſtolorum, quę Epiſcopi viſitare tenen-
9 tur, † vt diſponitur in d. cap. ego N. de iure iurando, vbi eſt Papa, qui fungitur ipſorum Apoſtolorum auctoritate, non vero vbi ſunt ſancta corpora, de quibus non loquitur d. c. ego N. vt docet Abbas ibidem d. numero 6. verſ. *quæro quid intelligitur hic appellatione liminum*. Felinus in dicto numero 9. in principio. Abbas in cap. dura, num. 2. ad finem de crimine falſi.

10 Nec non vbi eſt Rex, † ibi etiam eſt Curia Regis. Matthæus de Afflictis deciſ. Neapolitana 265. *Illuſtriſſime*, numero 50. Probus ad Monachum in d. cap. vbi periculum, num. 4. verſ. *item in ſimili*. de electione, lib. 6. Rebuff. in concordatis, titulo forma mandati Apoſtolici, in gloſſa, verbo *extra Curiam Romanam*. verſ. *item etiam dicimus, ibi Curiam Franciæ eſſe*. Ioan. Montaigne in tracta. magni conſilij, par. 1. num. 12.

Vnde appellatione Curiæ per excellen-
11 tiam intelligitur de Romana † Curia, tamquam digniori, vt tradit Mandoſius in reg. 16. Cancellariæ, q. 27. nu. 1. & 2. verſ. *contrarium eſt concludendum*.

Nam Romana Curia eſt mater, & magi-
12 ſtra † aliarum Curiarum, præſertim Eccleſiaſticarum, tex. in l. 1. §. ſed & ſi quę leges. C. de veteri iure enucleando, & poſt alios tradit Philippus Probus in additionibus ad Io. Monachum in cap. vt animarum, num. 57. de conſtitutionibus, in 6. & habetur etiam in conſtitutione 6. Alexandri Sexti, & conſtitutione 83. Pij Quarti in principio. Et vti talis eſt ab omnibus ſequenda. Gigans de penſionibus quęſt. 58. num. 2. & 3. ac tetigi in gl. 6. num. 211.

Alij namque Prælati inferiores à Papa, dicuntur etiam Curiam habere, & tunc Curia
13 ſumitur pro tribunali, ſeu loco, † vbi ius redditur, & pro ipſiſmet iura reddentibus, iuxta tex. in cap. Romana, in 1. reſponſo, in fine, ibi, *ad Romanenſem Curiam appellandum*. de appellationibus in 6: prout etiã dicere vulgariter ſolemus, cauſa eſt in Curia Capitolina, vel in Curia Auditoris Camerę, hoc eſt, agitatur in illis tribunalibus.

Tamen quamuis legatus, ſeu Nuntius Apoſtolicus habeat Curiam, non ideo beneficia
14 vacantia in Curia Legati, vel Nuntij † dicentur vacarę in Curia Romana ad effectum reſeruationis, de qua agimus, quia Papa tantum, quoad hoc habet Curiam, Rebuffus in dicta gloſſa, *extra Romanam Curiam*. verſiculo, *ideo beneficia vacantia eo loco, vbi eſt legatus*.

Et plures laudes, & excellentias Curię
15 Romanæ † cumulat Ioann. Lupus Hiſpanus in tracta. de matrimonio, & legitimatione, 2. par. num. 37. & finali.

Vnde quamuis Epiſcopi poſſint exercere voluntariam iuriſdictionem extra territorium ſuum; tamen ſi ſunt in Romana
16 Curia † non poſſunt cõferre beneficia in ſuis mẽſibus ordinarijs vacantia, quãdo ibi eſt Papa, ſed opus eſt ad hoc extra Vrbis muros exire: ita ſeruari videmus, ac tradunt Gomezius in regula de non iudicando, quæſt. 3. per totam, & plenius Couarru. plures allegans, libro 3. variar. cap. 20. num. 9. vbi dicit hunc ſtylum non aduerſari iuri communi ex

ni ex

ni ex l. 2. de officio Proconſulis,l.vltima. ff. eod. tit.vbi Proconſul Vrbem ingreſſus deponit imperium.

17 Curia autem dicitur a cura,† quia in Curia de multorum agitur cura, ſeu cura de cunctis adminiſtratur, vt tradit Oldradus conſ. 211.*ad propoſitum fratruum*, num. 5.verſ. *circa ſecundum*, & per Archidiaconum in c. ſi quis clericus 11.q.1. Mandoſ. in reg. 5. Cancellariç,q.1.nu.11.Nicolaus Boherius in additionibus ad Io.Montaign.in tracta.de parlamẽtis,additione prima,ſub n.5.verſ. *& ideo dicta eſt Curia*: vbi allegat plures tenentes, quòd dicatur Curia a cruore, ideſt ſanguine,quia miniſtri ſeculares inferentes pœnas ſanguinis,Curiales dicuntur.Mandoſius tamen vbi ſupra ab hac denominatione recedit, prout etiam non placuit Zaſio in l. 2. poſt principium in verſ.*Curias*,in fine,num.19.ff. de origine iuris.

Sumitur autem multipliciter hęc dictio
18 (*Curia*,) † quia eſt nomen ęquiuocum, vt in l.penult.ff.de Iuſtitia,& iure,& in d. l. 2. in princ.ff. de origine iuris: nam aliquando ſumitur pro curte,aliquando pro prętorio,aliquando pro Senatu,aliquando pro loco, vbi ſacrorum cura tractabatur,aliquando etiam pro loco, vbi conueniunt, & morantur Decuriones, aliquando pro tribunali, ſiue audientia, vt Oldra. d. conſ. 211.*ad propoſitum*, ſub numero quinto verſ. *circa ſecundam*. Bartholomęus Cæpolla de ſeruitut. vrban.prædiorum, capite 46.ſub titulo de Curia, Socinus conſil. 56. *in cauſa Communitatis*. numero quinto, in ſecunda concluſione, volumine primo. Mandoſius in dicta queſt.1.regulæ quintæ, numero primo cum multis ſequen. Nicolaus Boherius vbi ſupra,nu.5.6. & 7. Mandoſ. latius ſuper facultatibus Auditoris Camerę, in §. ſane in verbo *Curia*.

Qui autem dicantur Curiales ad effe-
19 ctum reſeruationis,† de qua agitur, & in terminis, capit. præſenti 34.de præbendis, libro ſexto, & extrauagantis ad regimen.§. ac etiam ſimili modo, de prębendis, inter communes, & regulę quintæ Cancellarię? dic, quòd omnes familiares, & qui ſeruiunt ſummo Pontifici, & Cardinalibus, inſuper omnes Iudices, omnes Notarij, omnes Aduocati, & Procuratores, & cauſarum, & expeditionum ſollicitatores, vt tradit Mandoſius in dicta regula quinta, quęſtione prima, numero 18: & queſt.3.numero quinto, in fine, quibus in locis alios plures modos Curialium ad alios effectus adiungit. Reliqua de vacatione in Curia dixi in principio huius gloſſæ. Et de priuilegio Curialium circa facultatem teſtan-
20 di, de bonis, etiam intuitu † Eccleſię acquiſitis,vide in gl.6.n.274. cum tribus ſeqq.

Summaria Gloſſæ 14

1 *Reſignationis ex cauſa, beneficia vacantia, non reſeruantur per regulam noſtram.*
2 *Regula octaua excipiens beneficia vacantia ex cauſa reſignationis, de qua reſignatione loquitur.*
3 *Reſignatio ſimplex,ſeu pura qualis ſit.*
4 *Reſignatio conditionalis qualis eſt.*
5 *Reſignatio conditionalis de tempore Alexandri III. nec Innocentij III. nec Bonifacij VIII. quando factæ fuerunt decretales, adinuenta non erat.*
6 *Reſignationis mentione facta,in quacumque diſpoſitione, intelligitur de ſimplici, non autem de conditionali.*
7 *Creatio in Canonicum per ceſſum intelligitur de ceſſione ſimplici, nec non regreſſus, num. 8.ac facultas vniendi per vacationem ex ceſſu, num.9.& 10.*
11 *Concordata dum agunt de vacationibus per ceſſum ad fauorem graduatorum intelliguntur de ſimplici.*
12 *Indultum Pij V. ad fauorem ſancti Officij Inquiſitionis de ſupprimẽdis primis Canonicatibus vacantibus per ceſſum, intelligitur de ſimplici reſignatione.*
13 *Reſeruatio de primo beneficio vacaturo per reſignationem,intelligitur de ſimplici, idemque eſt in vacatione parrochialium, quoad concurſum,num.14.& in expectatiua,num.15.& in indulto conferendi beneficia vacantia in Curia per ceſſum, numero 16. ac in indultis Cardinalium, numero 17.*
18 *Reſignatum beneficium in Curia non cadit ſub clauſulis generalibus, contentis in impetratione per matrimonium, vel profeſſionem.*
19 *Regula 31. de impetrantibus non procedit in reſignatione conditionali,nec ex cauſa permutationis,& num.20.*
20 *Reſignatio conditionalis non impleta conditione nihil eſt.*
21 *Reſignatio beneficij in fauorem fieri non poteſt coram ordinarijs, & ſic regula noſtra non poteſt verificari in illa,& nu.22.*
23 *Reſignationem ſimplicem in manibus ordinarij factam poteſt admittere ordinarius, & vacat tunc beneficium.*
24 *Reſignatum beneficium pure in manibus ordinarij,quando poſſit ipſe conferre attenta conſtitutione Pij V.& nu.25.*
26 *Regula 8. dum excipit vacationes ex cauſa reſignationis,videtur ſolum intelligenda de reſignatione conditionali.*
27 *Reſignatum beneficium in manibus Papæ,nullus inferior poteſt conferre.*
28 *Reſignatum beneficium in fauorem alterius, non poteſt alteri conferri.*

Regula

29 Regula noſtra 8. quatenus excipit vacationem ex cauſa reſignationis, eſt intelligenda de vtraque reſignatione, pura, & conditionali, quia generaliter loquitur, & nu. 30.

31 Menſe in quolibet, poſſunt ordinarij conferre beneficia coram illis reſignata, ſeruata tamen conſtitutione Pij V.

32 Permutationis ex cauſa vacant beneficia.

33 Permutationes fieri poſſunt hodie coram ordinarijs, nec obſtat conſtitutio 42. Pij V. & nu. 34. & 35. dummodo ſint alias licitæ, de iure communi, & num. 36.

37 Mutatum quòd non eſt, quare ſtare prohibetur.

38 Permutatio ſi ſit coram ordinario, an poſſit ipſe ex officio reſeruare aliquam penſionem ad coequandos fructus.

39 Permutare aliud eſt, & aliud reſignare.

40 Permutatio eſt quædam reciproca reſignatio.

41 Reſignationem ex cauſa permutationis includit diſpoſitio de reſignatione loquens, & numero 42.

43 Permutationis admiſſio, continet in ſe tacitam collationem, ita vt non requiratur alia expreſſa collatio, num. 44. licet de facto contrarium ſeruetur, & num. 48.

45 Collationis vim habet traditio poſſeſſionis facta, ab habente poteſtatem conferendi.

46 Collatio nulla reuiuiſcit ex tollerantia collatoris, & num. 47.

49 Permutatio duo continet, reſignationem, & nouam collationem.

50 Vacare non dicitur proprie beneficium ex cauſa permutationis reſignatum.

51 Permutatio ad certos effectus, diſcrepat a reſignatione conditionali.

52 Permutantium nemo dicitur aliquid de nouo acquirere.

53 Reſignatione ex, in fauorem, maior occaſio fraudis naſcitur, quam ex permutatione.

54 Permutio eſt fauorabilis, & reſignatio in fauorem odioſa.

55 Permutare non prohibetur, qui eſt prohibitus de nouo acquirere.

56 Diſpenſatus ad vnum beneficium tantum, an ſit diſpenſatus ad aliud ſubrogatum, ex cauſa permutationis, & num. 57.

57 Regula de infirmis, an procedat in reſignatione ex cauſa permutationis.

58 Permutatio triangularis, nec quadrangularis non poteſt fieri coram ordinario.

59 Permutationes fraudulentæ reprobantur de iure communi.

60 Permutationes triangulares non vult admittere Papa, neque reſeruationem penſionis ſuper beneficio iam collato, niſi ad fauorem ſcholaris, & nu. 61.

62 Regula noſtra quatenus excipit vacationes per reſignationem, an loquatur de ſola expreſſa, vel etiam de tacita?

63 Reſignatio tacita, quæ dicatur cum exemplis.

64 Reſignatio tacita, an ſit paris conditionis ſicut expreſſa.

65 Reſignatio tacita habet ſuas ſpecies proprias, & diſtincta nomina continentes, & nu. 66.

67 Nomen ſpeciale vacationis, quando non adeſt, ſumendum eſt a nomine generali.

68 Stellionatus crimen locum habet, quando delictum non habet aliud nomen.

69 Specie potius, quam in genere verba ſunt intelligenda.

70 Generalia vocabula ſolent cauſare confuſionem, & obſcuritatem.

71 Verba regulæ noſtræ (aliàs quam per reſignationem) *ſunt æquiuoca.*

72 Reſeruatio generalis regulæ noſtræ multum reſtringeretur, ſi exceptio loquens de reſignatione intelligeretur de tacita, & in aſſecutione declarauit Rota, & num. 74.

73 Reſignatio tacita non requirit auctoritatem, nec admiſſionem ſuperioris.

75 Vacans per permutationem, non dicitur vacare per ceſſum; nec deceſſum ad effectum permutationis.

76 Ratio quæ fuerit, quia regula noſtra excipit vacationes per reſignationem?

77 Vacatio per reſignationem pendet a mera voluntate, & reſignantis facultate, & num. 78. & datur conſilium ibidem.

79 Reſignare volens non ſemper poteſt expectare menſem ordinarium.

80 Reſignare libere volentes pauci reperiuntur.

81 Ratio ſufficiens eſt dicere (ſic placuit legislatori,) *& n. 82.* (*vel* ita ſcriptum eſt,) *& num. 83.*

84 Dictio (alias) *multis modis capitur, vt hic, & numero 85. 86. & 87.*

Aliàs quam per reſignationem. gl. 14.

PER regulam noſtram excipiuntur vacationes per reſignationem, & ſic beneficia, quę vacauerint ex
1 cauſa reſignationis † in quocumque menſe anni non erunt reſeruata, nec incluſa in reſeruatione iſtius regulæ. Rota deciſ. 624. num. 1. par. 3. diuerſ. & tradit Thomas Tribius in deciſ. Veneta 54. ſub nu. 15. verſ. nec excuſantur, lib. 2.

Sed quæro primo de qua reſignatione
2 † loquitur regula noſtra. An de ſimplici, vel de reſignatione in fauorem, ſeu potius de vtraque? De qua reſignatione loquitur regula noſtra.

Declaro prius, quòd reſignatio ſimplex, ſeu
3 pura † eſt, quoties beneficium pure, & ſimpliciter

pliciter reſignatur in manibus ſuperioris, abſque aliqua reſeruatione in fauorem reſignantis.

Conditionalis vero reſignatio eſt, quæ fit in fauorẽ alterius, & non aliter, nec alio mo-
4 do, † niſi vt de beneficio reſignato fiat gratia illi, in cuius fauorem fit reſignatio, reſeruata reſignanti aliqua penſione, aut iure, vel non reſeruata; Ita tradunt Cauarru. in præcticis quæſtionibus, cap. 36. ſub num. 9. verſ. *nono ad eadem Regia edicta*. Rebuff. in praxi titulo de reſignatione expreſſa, pura, & conditionali, num. 2. Roſinian. de beneficio, cap. 14. nu. 3. verſ. *prior*, latiſſime Pariſius de reſignatione, lib. 1. quæſt. 2. ex num. 1. & per totam illam quæſtionem; vbi num. 3. poſt Puteum deciſ. 428. lib. 1. dicit, quòd iſtæ reſignationes in fauorem, non erant inuentæ de
5 tempore † Alex. III. Innoc. III. ac Bonif. VIII. & Clementis V. quando compilatæ fuerunt decretales, & clemẽtinæ, & ideo in illis nulla fit mẽtio de huiuſmodi reſignationibus conditionalibus; ſed dumtaxat de ſimplicibus.

Reſignationis appellatione venit ſola ſimplex reſignatio.

Videtur igitur, quòd regula noſtra ſolum intelligatur de reſignatione pura, & ſimplici, non autem de conditionali, quia quando in aliqua diſpoſitione fit mentio de reſignatione, quotieſcumq; materia ſubiecta poſtulat, intelligitur de ſo-
6 la ſimplici † reſignatione, & non de reſignatione conditionali. Caſſadorus deciſ. 3. n. 1. & per totam, de renunciatione, vbi fuit reſolutum, quòd prouiſio, & confirmatio creationis in Canonicum per ceſſum, vel deceſſum intelligitur de ceſſu, ideſt de reſignatio-
7 ne ſimplici, † non de conditionali in fauorem certę perſonę. Puteus deciſ. 354. num. 2. libro 1.

Vnde quando reſeruatur regreſſus per ceſſum, vel deceſſum alicuius, intelligitur de
8 ceſſu puro, † & non conditionali. Puteus deciſ. 314. num. 1. & per totam, lib. 1. Paleotus deciſ. 33. in manuſcript.

Sicut facultas vniendi beneficium primo vacaturum per ceſſum, vel deceſſum, intelligitur de beneficio vacaturo per ſimplicem
9 reſignationem † tantum. Puteus deciſ. 357. nu. 1. & per totam, lib. 1.

Hinc quatenus Concilium Tridentinum, ſeſſ. 23. de reformatione, c. 18. poſt medium, concedit facultatem vniendi beneficia primo vacatura, etiam per reſignationem: intelligitur de reſignatione ſimplici, non au-
10 tem de conditionali † in fauorem certæ perſonæ, vt Sacra declarauit Congregatio Concilij Tridentini, & tradit Flaminius Pariſius de reſignatione, lib. 10. q. 7. num. 17.

Similiter beneficia vacãtia per reſignatio-
11 nem conditionalem, † in menſibus graduatorum, & nominatorum; iuxta concordata Franciæ, non debentur nominatis, & graduatis, vt conſuluit Rebuffus conſ. 40. num. 11. vbi dicit reſpectu mandatariorum, quòd illis talia beneficia non debeantur.

Conſuluit etiam Hieronymus Gabriel conſ. 199. num. 1. & per totum, volum. 2. quòd Priuilegium conceſſum à Pio V. in fauorem
12 inquiſitionis Hiſpanię, ad ſupprimendum in qualibet Eccleſia Cathedrali, & collegiata vnum Canonicatum primo vacaturum per ceſſum, vel deceſſum, etiam in menſibus reſeruatis, per regulam noſtram, vt fructus applicarentur ſancto Inquiſitionis Officio, quòd non vendicabat ſibi locum in vacatione ex cauſa permutationis, cum ſit ceſſus in fauorem, & non purus, nec ſimplex.

Item reſeruatio facta de beneficio primo vacaturo per reſignationem, procedit in va-
13 catione ex ſimplici † reſignatione, non in conditionali, ex cauſa permutationis. Caſſadorus deciſ. 1. num. 1. & per totam, de rerum permutatione.

Rurſus dum Concilium Tridentinum, ſeſſ. 24. de reformatione. cap. 18. diſponit, quòd omnia beneficia curata per obitum, vel reſignationem prouideantur per concurſum iuxta formam illius decreti, non habet locum
14 in reſignatione, quæ fit in fauorem, † ſed in reſignatione ſimplici. Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum, lib. 10. q. 7. num. 13. 14. & 15. & declarauit Sacra Congreg. Concilij, dicens huiuſmodi.

Decretum Concilij Tridentini, quòd dicit vacationes omnes de Eccleſiis Parrochialibus, etiam per reſignationem, examine per concurſum præuio, fore conferendas, locum non habet, in reſignationibus factis in manibus Papæ in fauorem certæ perſonæ, cum non poſſint dici proprie vacare, & dixi in gl. 6. a num. 121. & 122.

Ad hæc, gratia expectatiuę, cum primum per ceſſum, vel deceſſum vacauerit, non ca-
15 pit beneficium reſignatum ex cauſa † permutationis, tex. in cap. 1. de rerum permutatione, lib. 6. Puteus deciſ. 263. numero 3. libro ſecundo.

Pręterea priuilegium conceſſũ Magno Magiſtro Hieroſolymitano ad conferendum beneficia ſui Ordinis, vacantia in Curia per ceſſum, vel deceſſum: interpretatur de ceſ-
16 ſione, & reſignatione ſimpliciter † in Curia facta; non autem de ea, quæ fit in fauorem, vt firmat Mandoſius in tractatu de ſignatura gratiæ, titulo reſignationes, col. 3. verſ. *nec Papa conſueuit*. Puteus deciſ. 177. *die 14. Nouembris*. num. 1. & per totam, lib. 3.

Pariter indultum conceſſum Cardinali-
17 bus, † ad conferendum beneficia vacantia in Curia, per ceſſum, vel deceſſum: non comprehendit vacantia per reſignationem conditionalem. Puteus deciſione 523. *indultum*

tum Cardinalis. libro tertio. numero primo.
Quibus accedit, quòd beneficium reſigna-
tum in Curia non cadit ſub clauſulis genera
18 libus † poſitis in impetratione per contra-
ctum matrimonij, & ingreſſum religionis, vt
tenuit Rota, teſte Bellamera deciſ. 251. inci-
pit, *in cauſa mea Burdegalen.*

Pro hoc, quia regula Cancellariæ 31. de
impetrantibus beneficia vacantia per obi-
tum familiarium Cardin. non habet locum
19 in vacatione ex cauſa reſignationis † in fa-
uorem factæ, vt tradit Gomezius ſuper ea-
dem regula. quæſt. 4. & fuit reſolutum in vna
Hiſpalen. portionis 14. Aprilis 1599. coram
Quiroga.

Demum ſi beneficium reſeruatur per ceſ-
ſum, ſeu reſignationem vacaturum, reſer-
uatio non capit vacationem cauſatam ex
cauſa permutationis, aut reſignationis con-
20 ditionalis. † Puteus deciſ. 262. n. 4. lib. 2. Pa-
riſ. de reſignat. lib. 1. q. 4. nu. 29. cum ſeqq.

Quorum omnium ſumma ratio eſt, quia
reſignatio in fauorem eſt conditionalis, ſi
beneficium conferatur illi, ad cuius fauorem
fit; ſi ergo non confertur, & conditio non
adimpletur, nihil dicitur actum, & benefi-
cium remanet, vt prius penes reſignantem.
Rota deciſ. 7. de renunciat. in antiquis. Pu-
teus deciſione 48. & 270. libro 1. & deciſione
410. lib. 3. Caputaquen. deciſ. 83. p. 3. Mohe-
danus deciſione 25. & 36. de renunciat. latè
Flaminius Pariſius de reſignatione libro 1.
quæſt. 3. per totam.

Cum igitur illud verbum, *per reſignatio-
nem*, intelligatur de ſola reſignatione ſimpli-
ci, vt in caſibus prænarratis: ſic in caſu no-
ſtro videtur, quòd limitatio noſtræ regulæ,
de qua in gloſſa iſta, ſit intelligenda de ſola
reſignatione ſimplici, non de reſignatione
conditionali, & in fauorem.

Vlterius hoc comprobatur, quia coram
Epiſcopo, ſeu Ordinario non poteſt fieri re-
21 ſignatio conditionalis, † & in fauorem.
Nam aliàs eſſet ſimoniaca, vt poſt gloſſam,
verbo, *dimittere*, in cap. ex parte 12. & om-
nes ibi, de officio delegati, reſoluit Ferret.
conſ. 95. numero 13. Caputaquen. deciſione
192. numero ſecundo. parte ſecunda. Gome-
zius in regula de triennali. quæſtione 16. nu-
mero tertio. verſ. *poſtremo*. Felinus in cap.
ad audientiam. il 2. numero tertio poſt prin-
cipium, & numero quarto ante finem. verſ.
omnia autem iſta procedunt. de reſcriptis. Mi-
lius in repertorio, verbo, *renunciatio beneficij
ſimoniace facta*. verſ. *dicitur ſimoniacè renuncia-
ri*. Mandoſius in regula de annali. quæſtio-
ne 46. numero 2. Caccialup. de penſionibus.
quæſt. 19. num. 15. Nauarrus in manuali. cap.
23. numero 107. verſ. *ad decimum*. Rebuffus
in praxi, tit. de pura, & ſimplici reſignatio-
ne, verſ. *& quamuis pura reſignatio*, & in ti-
tulo de reſignatione conditionali. numero
primo. Petrus Baiſius in directorio election.
p. 3. cap. 1. numero 4. Rodoanus de ſimonia.
1. p. cap. 26. & 2. p. cap. 22. num. 14. cum ſe-
quentibus. Roſſinia. de beneficio. c. 27. num.
8. & 9. & expreſſe diſponitur per conſtitutio-
nem Pij V. 58. de menſe Aprilis an. 1568. in
verſ. *caueant autem Epiſcopi*, Quamuis Couar.
aliàs vir doctiſſimus, minus bene in contra-
riam ſententiam (ante dictæ conſtitutionis
Pij V. promulgationem) ſe inclinauerit. lib.
1. variar. reſolutionum, c. 5. ante medium,
& per totum.

Vnde ſi reſignatio conditionalis non po-
teſt fieri in manibus Epiſcopi, & illa median
te beneficium vacare non poteſt, cum actus
nullus, nullum operetur effectum, & ſine va-
catione non detur prouiſio Ordinarij: reſul-
tare videtur, quòd regula noſtra in parte,
de qua agitur, ſolum ſit intelligenda de vaca
22 tione per reſignationem ſimplicem, † quæ
poteſt fieri in manibus Ordinarij, & induce-
re vacationem, ita vt prouiſioni ordinariæ
locus ſit.

Quando enim beneficium ſimpliciter reſi
gnatur in manibus Epiſcopi, tunc Epiſcopus
poteſt talem reſignationem admittere, & be-
neficium vacans ex huiuſmodi reſignatione
23 alteri conferre, † ſi alias reſeruatum non
ſit. Rota deciſ. 4. num. 1. & ſequentibus, de
renunciatione, in nouis. Pariſ. conſ. 76. num.
4. & conſ. 93. numero 25. volum. 4. Mando-
ſius in regula 30. q. 7. nu. 1. & per totam. Put.
deciſ. 468. lib. 2. Flamin. Pariſius de reſignat.
lib. 1. q. 4. nu. 1. cum ſeqq. & nu. 64.

Conſtitutio Pij V. ſup reſignationib.

Licet hodie hoc ſit modificatum per
conſtitutionem Pij Quinti, quæ
eſt in bullario 58. inter ſuas conſtitutiones
ſub data Kalen. Aprilis ann. 1568. per quam
conſtitutionem diſponitur, quòd ex tunc
Epiſcopi, & alij Ordinarij nullas admittant,
nec recipiant reſignationes beneficiorum,
24 niſi † illorum, qui aut ſenio confecti, aut va-
letudinarij, aut corpore impediti, vel vitia-
ti, aut crimini obnoxij, cenſuriſq; Eccleſia-
ſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent
Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, ſeu qui vnū
aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel
quos ad aliud cōtingerit promoueri, religio-
nē quoq; ingreſſuri, vel matrimoniū contra-
cturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequātur, &
in alijs caſibus contentis in c. niſi cum pridē.
de renunciatione, qui etiam, ob capitales ini
micitias nequeunt, vel non audent in loco
beneficij reſidere ſecuri.

Inſuper cauetur in eadem conſtitutione,
in verſiculo, *cæterum præcipimus*, ne Epiſco-
25 pi, † vel alij collatores de beneficijs ex prædi
ctis cauſis renunciatis, aut renunciantium,

aut ipſorum Epiſcoporum, vel collatorum conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant prouidere, alias prouiſiones ſint eo ipſo nullæ, & in graues pęnas per eand. cõſtit. inflictas collatores incurrant, de cuius conſtitut. explanatione, vide Flam. Pariſ. de reſignat. beneficior. li. 5. q. 6. per tot. vbi latiſſ. & Marcũ Anton. Genuen. in ſua praxi Archiepiſc. cap. 64. per totum. Gregor. Branden. ad concordata Germaniæ. q. 12. n. 10. cum ſeqq. vbi ponderat. nu. 14. & 15. regul. noſtram, vt non procedat in vacationibus per liberam reſignationem in manibus Ordinariorum factam.

Pro contraria vero parte, quòd regula noſtra non loquatur,
26 niſi de beneficijs reſignatis in fauorẽ † facere videtur; nã intẽtio Papę ea videtur eſſe, quod benef. omnia quocũq; modo vacatura includantur ſub reſeruat. niſi alias ſint reſeruata, quia fruſtratorium eſſet reſeruare iam reſeruata: Vnde ſicut regula noſtra noluit reſeruare beneficia vacantia in Rom. Curia, vt latè diximus in gl. præced. eodem modo tendit ad non reſeruandũ benef. vacãtia per reſignat. in fauorem. Tum, quia beneficia non poſſunt reſignari conditionaliter, & in fauorẽ, niſi in manibus Papę, vt ſupra diximus n. 21. & quando reſignantur in manibus Papę nullus alius
27 inferior poteſt ſe intromittere, † cum in Curia vacare dicantur. Simonet. de reſeruat. q. 28. n. 1. cum ſeqq. Rota deciſ. 4. de præb. in antiq. cum adductis in glo. 13. præced. n. 2. Tum,
28 quia non poſſunt conferri alteri, niſi illi; † in cuius fauorẽ fit reſignatio, & ſic non eſt propria vacatio. c. 1. de rer. permutat. in 6. Flamin. Pariſ. de reſignat. li. 1. q. 4. n. 18. cũ ſeqq. Maſcard. de probation. concluſ. 1401. n. 1. & 6. quapropter Papa noluit reſeruare beneficia ex tali vacatione vacantia, quia reſeruatio eſſet inanis, & fruſtratoria.

Comprobatur, quia ſi regula noſtra intelligeretur de vacatione ex cauſa ſimplicis reſignationis; ita vt Epiſcopus poſſet prouidere omnia beneficia ſic vacantia in omnibus menſibus, nulla profectò adinueniri poteſt congrua ratio, quare iſta vacatio ſit magis priuilegiata, quam reliquæ omnes: quo fit, vt de hac ſola vacatione per reſignationem in fauorem, regula noſtra intelligenda videatur.

Regula iſta intelligitur de vtraque reſignat.

Cæterum breuiter arbitror, quòd verba noſtrę regulæ intelligan-
29 tur de vacatione ex cauſa vtriuſq; † reſignationis, tam purę, & ſimplicis, quã conditionalis, & in fauorẽ, quia dicta verba, *alias quã per reſignationem*, poſſunt aduptari ad vtrãq; reſignationem. Et cum regula noſtra indiſtin-
30 ctè, & generaliter loquatur, generaliter † eſt de vtraq; reſignatione intelligenda. l. de precio, cum ſimilibus. ff. public. in rem actione, & in iſto caſu militant diuerſæ rationes, quam in caſibus ſuperius relatis.

Vnde dicit Rota deciſ. 624. nu. 1. p. 3. lib. 3. diuerſor. quòd regula noſtra excipit reſignationes, idque ſiue in Curia fiant, ſiue in partibus, & ſic vtrumque caſum comprehendere videtur, facit etiam deciſio 475. n. 3. & 4. eadem 3. p. diuerſor. & deciſio 700. in fin. ibid.

Hinc infertur, quòd in quolibet menſe
31 anni † poteſt Epiſcopus, & quilibet alius Ordinarius conferre beneficia corã illo libere reſignata, dummodo reſignentur ex cauſis contentis in d. conſtitut. 38. Pij V. ſupra relata, & nõ conferantur conſanguineis, vel affinibus, aut familiaribus reſignantis, nec collatoris. & firmat Gregor. Branden. in loco ſupra allegato n. 25.

Infertur etiam, quòd quamuis per permu-
32 tationem beneficia vacare † dicantur. Rota deciſ. 7. de rerum permutatione, in antiquis, tex. in c. vnico de rerũ permut. li. 6. vbi Probus poſt alios. nu. 10. Gomezius in regula de publicãdis. q. 3. n. 3. Tamen in quolibet menſe anni poſſunt permutari beneficia corã Epiſcopis, & Epiſcopi poſſunt admittere reſignationes in fauorem ex cauſa permutationis,
33 quas faciunt permutantes, & eorum cuilibet collationem de beneficio reſignato facere; ſi quidem permutationes non fraudulentę beneficiorum, licite fieri poſſunt coram Epiſcopis, ſi ex aliquo capite beneficia permutata reſeruata non ſunt. c. cum olim. c. cum vniuerſorum, de rerum permutatione. c. vnico, eodem titulo lib. 6. vbi omnes tradunt, & pręſertim Petrus Andreas Gambar. n. 110. cum ſequentibus. clement. 1. eodem titulo de rerum permutatione, & ibi Vitalin. nu. 16. Federicus de Senis in tractat. de permutat. beneficiorum. num. 30. cum ſequentibus. Rota deciſ. 1. nu. 6. & per totam, de rerum permutatione, in nouis, & deciſ. 10. eodem titulo, in antiquis. Rebuff. in praxi, titulo de permutatione beneficiorum. num. 36. Fuſcus in tract. de viſitation. c. 28. n. 32.

Permutatio poteſt fieri corã Ordinario & omnibus mẽſibus.

Nec obſtat dicere, quòd hodie non poſſunt Ordinarij admittere reſignationes beneficiorum, quia Pius Quintus in ſua conſtitutione 42. incipit, *officium creditæ*, ſuſpendit facultates Ordinariorum recipiendi hu-
34 iuſmodi permutationes † beneficiorum, donec detur modus: & quòd in dicta conſtitut. 58. eiuſdem Pij V. datior forma in reſignationibus, & non in permutationibus, & conſequenter ſuſpenſio durat in permutationibus, vt tradit Flaminius Pariſius in tractatu de reſignatione beneficiorum. lib. 5. quęſt. finali. num. 231. vbi num. 232. addit, *nec dicas, quòd mortuus eſt Pius V. Papa, qui fecit ſuſpen-*

ſuſpenſionem, quia durat Sedes Apoſtolica. cap. ſi gratioſe, de reſcript. lib. 6.

Quoniam potius eſt veritas in contrarium, nam ipſemet Pius Quintus in dicta
35 Conſtitutione 58. ſubſtulit de medio † præfatam ſuſpenſionem, & expreſſe approbauit permutationes fiendas coram Ordinarijs, prout de iure communi licebat, vt conſtat in illis verbis eiuſdem conſtitutionis 58. *Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis ſanctionibus, & Apoſtolicis conſtitutionibus permittuntur.*

Ecce igitur, qualiter hodie poſſunt fieri
36 dictæ permutationes,† quę alias de iure cõmuni permittuntur coram prefatis Ordinarijs, & ita practicari vidi: Quòd enim non
37 mutatur, quare ſtare † prohibetur? l. precipimus, in fine, cum ſimilibus. C. de appellationibus. Caputaquen. deciſ. 8. n. 7. & 8. p. 2. plene Menochius de preſumptionib. lib. 6. præſumpt. 38. per totam.

Immo quando beneficia permutata ſunt
38 inequalia † poteſt Epiſcopus ex officio mandare (ceſſante pacto) quòd recipiens beneficium pinguus ſoluat aliquam penſionem, ſuo tempore duraturam, ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij permutati, ita conſuluit Ancharan. conſ. 279. *quæſtio proponitur.* nu. 1. & per totum. Felin. in c. quia veriſimile. ſub n. 1. verſ. *& ſubdit ſignanter.* de preſumption. Nauarrus conſ. 43. incipit, *Caius*, num. 4. de ſimonia, dicens, quòd poteſt hoc efficacius probari, quam illi probant, & vide, quæ dixi in gl. 5. §. 5. ex n. 27.

Minus obſtat ſi dicatur, quòd regula noſtra non excipit vacationes ex cauſa permutationis, ſed ſolum excipit vacationes ex cauſa reſignationis: & aliud ſit reſignatio, aliud permutatio. nam differunt nomine, & re, & ex titulis diuerſis, nam titulus de renunciatione ponitur in primo libro decretalium, & titulus de permutatione, in lib. 3. Gomezius in regula, de publican. q. 3. nu. 11. Quia reſpondeo, quòd permutatio habet in
39 ventre reſignationem † in fauorem permutantium, ita vt permutatio nihil aliud ſit,
40 niſi quædam reciproca † reſignatio, quę ad inuicem inter permutantes fit. tex. in d. cap. vnico, de rerum permutatione, li. 6. & in clemen. 1. eodem tit. Caſſad. deciſ. 1. n. 2. de rer. permutat. Rota deciſ. 16. n. 3. de rerum permutat. in antiquis. Romanus conſ. 465. Flaminius Pariſius de reſignatione beneficior. lib. 11. q. 5. num. 19.

Et omnis diſpoſitio loquens de reſignatione, includit in ſe regulariter reſignan-
41 tem ex cauſa † permutationis, ex eo quòd permutatio eſt vera reſignatio. Rota deciſione 16. num. 3. cum ſequent. de rerum permutatione, in antiquis, & plenè, ac eleganter tradit multa adducens Gomezius in regula de publicandis. quæſtione tertia. numero ſecundo, & tertio. Rebuffus in eadem regula de publicandis. gloſſa tertia. num. 2. vbi tenet, quòd regula de publicandis reſignationibus locum habet in reſignatione ex cauſa permutationis.

Hinc reſignationis appellatione permu-
42 tatio † includitur, vt dicit Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum. lib. 12. q. 5. num. 19.

Prout etiam dicitur, quòd in permutatione non eſt neceſſaria aliqua expreſſa col-
43 latio † noua, ipſis permutantibus, de permutandis beneficijs facienda; ſed ſtatim, quòd ex cauſa permutationis beneficia reſignantur, & ſuperior reſignationem admit-
44 tit, † abſque alia collatione transfert illa inuicem in alterutrum, & in continenti permutatio, eo ipſo perfecta remanet, abſq; alia noua collatione. Nam illa admiſſio habet vim tacitę collationis, vt poſt Innocentium in cap. inter cætera. n. 3. poſt principium, verſ. *poſſet etiam dici*, & Ancharan. ibidem, de prebendis, tradit Rota deciſione 16. ſub nu. 6. verſ. *Immo etiam plus dicitur*, de rerum permutatione, in antiquis, & deciſione 1. num. 3. eodem titulo. in nouis. Federicus de Senis, in tractatu de rerum permutatione. nu. 44. quæſt. 27.

Sicut etiam traditio poſſeſſionis, facta ab habente poteſtatem conferendi, per neceſſarium antecedens habet, & continet in ſe
45 tacitam, & virtualem collationem. Rota deciſ. 16. de conceſſ. præbend. in nouis. Puteus deciſ. 120. & 125. lib. 3. Acchiles deciſ. 4. de præbend. Couarruuias lib. 3. variarum cap. 16. numero 10. Caputaquen. deciſ. 81. numero 5. parte prima, & Rebuffus plures ſimiles caſus adducens, de pacif. poſſeſſ. num. 12. vſque ad 18. & tetigi in gloſſa 5. in principio, num. 54.

Dixit etiam Ignatius de Salcedo in praxi Bernardi Diaz. cap. 21. de illiteratis, ſub littera G. in fine, quòd licet ſit nulla collatio beneficij facta illiterato: ſi tamen poſtea litteras ille adiſcat, & is qui contulit non pœniteat priſtina collatio, tacita quadam
46 collatione reuiuiſcit † ex his, quę adducit Felinus in capit. cum ex officij. numero 36. de præſcription.

47 Ac ſæpe tollerantia ſola habet vim † collationis tacite, vt plene Selua de beneficio tertia parte, quæſtione decima, in principio, & num. 24.

Licet de facto in permutatione, contrarium ſeruetur. Nam vt ſecurius permutatio expediatur, poſt admiſſam reſignatio-
48 nem ſit collatio † cuilibet, vt dicit Rota d. deciſ. 16. verſ. *ſed licet iſta concluſio.* Federic.

d.nu.44. Et ſecundum hoc eſt intelligendum illud, quòd dicitur, quòd permutatio continet in ſe duos actus, videlicet renunciationem, & permutationem, ſeu nouam † collationem, vt dicit Boherius decif. 2. num. 16. latè Flaminius Pariſius de reſignatione lib.11.c.5.à n.59.& videas quę dixi in gl. 15. §.2.q.10.ad finem ex num.57.

49

Et ſic concludendum videtur, quòd regula noſtra quatenus excipit vacationes per reſignationem, ſimiliter excludat, & excipiat vacationes ex cauſa permutationis:maxime vt minus quam fieri poſſit euitetur reſeruatio, & iuris communis correctio, ad cap.cum expediat cum ſimilibus,de electione lib. 6.

Pręſertim quia ad effectum reſeruationis, non dicuntur beneficia vere † vacare ex cauſa permutationis, & ſic non comprehenduntur ſub reſeruatione, vt dicit Hieronymus Gabriel conſ.199. nu.4.& 9.lib.2. licet num.10.dubitet.& merito per ea, quæ ſuperius dixi à num.22.

50

Rurſus non obſtat dicere, quòd ſi non poteſt fieri reſignatio in fauorem coram Ordinario, vt ſuprà docuimus, conſequenter nec poteſt fieri permutatio, cum in permutatione, quilibet permutans reſignat ad inuicem,in fauorem alterius, vt probatur in dicto cap.1.de rerum permutatioñe.lib.6.& in clementina 1. eodem titulo. Rota deciſ. 4.& 7.& deciſ.16. num. 3. de rerum permutatione, in antiquis. Pariſius de reſignatione beneficiorum. lib.1.quæſt.4.num.23. Vitalinus in clementina vnica. nu.90.de rerum permutatione.

Quoniam permutatio ad hunc effectum, ratione materiæ proportionabilis, & ſubiectę, longe diſtat † à reſignatione in fauorem, ſine permutatione. Nam,in reſignatione in fauorem, ille, qui non habet beneficium acquirit illud,ex voto, & voluntate reſignantis, & reſignans remanet ſine illo; in permutatione vero ſecus eſt.Nam datur beneficium pro beneficio, & nemo permutantium dicitur perdere, nec de nouo † acquirere, cum in permutatione alterum beneficium,loco alterius ſubrogetur.

51

52

Hinc in reſignationibus in fauorem maiores occaſiones fraudis † dari poſſunt, quam in permutatione, vt benè animaduertit Gomezius in regula de publicandis. q. 3. ad finem, verſ. *quinto in ſimplici reſignatione*, num 17. Mandoſius in regula 19. de infirmis reſignan. q.12. ſub nu.1.& ſequentibus, vbi poſt alios dicit num. 3. & 4. quòd permutatio eſt † fauorabilis, quia per eam prouidetur beneficijs potius, quam perſonis: & reſignatio in fauorem certę perſonæ eſt odioſa, quia per eam prouidetur perſonæ,& non beneficijs, vide etiam eundem Mandoſ. in eadem regula. q. 13. ſequenti.

53

54

55 Vnde qui eſt prohibitus acquirere, † non prohibetur permutare. Geminian. & Franchus per tex.ibi in cap. 1. num. 2.de exceſſibus Pręlator.lib.6. Tiraquel.de vtroque retractu.§.31.gloſſa 1.nu.28.vbi plura in propoſito cumulat, & Molina de primogenijs Hiſpanorum.lib.4.c.5.à n.47.cum ſequentibus, & ferè per totum illud caput.

Sicut etiam in puncto iuris diſpenſatus ad vnum beneficium tantum, poteſt illud

56 permutare † pro alio, vt Ioann. Andreas, & Ancharanus, ac alij relati per Franchum, in cap.non poteſt. §.illud. num. 6. & 7. de prębend. lib.6.tenent:& ſequitur Petrus Andreas Gambarus in cap.1.de rerum permutat.lib.6.nu.79.Creſcentius deciſ.1.nu.6.de rebus Eccleſ. non alienan.

Quamuis de ſtylo Curię contraria opinio ſit in praxi ſeruanda, vt Rota deciſ. 1. de filijs Pręsbyterorum, in nouis. Creſcentius dicta deciſione 1. numero 6. & 7. de rebus Eccleſię non alienandis.

Rurſus licet reſignatio facta ab infirmo, ſeu non ſuperuiuente per viginti dies non teneat, vt in regula de infirmis reſignantibus, quæ accepit ſpiritum vitæ à capit. 2. de renunciatione, in ſexto; tamen permu-

57 tatio æqualis benè † tenet, cum in illa ceſſet occaſio fraudis, & per infirmum vacare poterit beneficium, quod loco dimiſſi accepit. Ludouicus Gomezius in regula de infirmis, quęſt.19.per totam, cuius opinio eſt magis æqua, & benignior, teſte Mandoſio ſuper eadem regula. quęſt.13. num.13. Licet Rota contrarium iudicauerit. Puteus deciſione 235.lib.3. Acchilles deciſione vnica ſuper d. regula de infirmis, & Rebuſius ibidem glo. 4.n. 1.Nec mirum cum ipſa reg. de infirmis contineat illa verba, *ſiue ex cauſa permutationis*.

Et propterea de iure permittitur fieri corã Ordinario ſimplex permutatio beneficiorũ,abſq; alijs pactis, vel conditionibus. Reſignatio autem in fauorẽ fieri prohibetur,tã quã ſimoniaca, vt ſuperius in vtroque caſu probatum relinquimus ex n.21.& 32.& bene tradit, ac diſtinguit Bonifacius Vitalinus in dicta clementina vnica.num. 22.

Prout neq; poteſt fieri permutatio coram Ordinario,quando non eſt ſimplex,ſed trian-

58 gularis,† vel quadrangularis,veluti ſi ego reſigno meum beneficium in fauorẽ Ioann. vt ipſe Ioann. reſignet ſuum beneficium non in fauorem mei, ſed in fauorem alterius, quia eſſet ſimoniacã talis permutatio triãgularis. Bonifac.Vital.n.43.Imol.n.40. in clemen.1. de rerum permut.Caputaq deciſ.325.n.1.& per tot.p.2.& deciſ.203.& 227.p.1.Acch.de Graſſis

Graſſis deciſ. 2. de rerum permutatione. Nauarrus conſ. 43. incipit, *Caius*, nu. 3. in fine, de ſimonia.

Iſtę etenim permutationes, & omnes aliæ
59 fraudulentę, † ſunt de iure communi prohibitæ. Rota Faſtoli dubio 22. Mandoſius in regula 19. q. 13. num. 5. Quando autem præſumantur fraudulentæ reſignationes? vide Rebuff. in praxi, titulo de permutatione. num. 42. vſque ad 48. cum ibi allegatis, & Maſcardum de probationibus, concluſ. 178. *beneficij permutatio*, per totam.

Immo nec Papa temporibus noſtris has triangulares, vel quadrangulares permu-
60 tationes admittere vult, † nec admittit reſeruationem penſionis in fauorem tertij,
61 † non reſignantis; niſi ſtudiorum cauſa pro ſcholari paupere, ad cuius fauorem admittit reſeruationem penſionis 50. ducat. annuorum de Camera tantum, de conſenſu poſſeſſoris beneficij.

Secundo & principaliter quęro. An regula noſtra quatenus excludit vacationes per reſignationem, loquatur
62 de reſignatione expreſſa † tantum; An vero non ſolum loquatur de vacationibus cauſatis per expreſſam reſignationem; ſed etiam de cauſatis ex tacita reſignatione, vel renunciatione?

Pręmitto quòd reſignatio expreſſa eſt illa, quæ fit verbis expreſſis, de qua in præcedenti quęſtione diximus, ſiue ſit ſimplex, ſiue conditionalis, aut ex cauſa permutationis.

Tacita vero renunciatio dicitur, quæ ip-
63 ſo iure † fieri intelligitur, abſque alia verborum expreſſione, vt adipiſcendo ſecundum beneficium incompatibile, tacite renunciat primo. cap. de multa. c. quia in tantum, de præbendis.

Item beneficiatus, qui contraxit matrimonium, tacite videtur renunciare beneficijs, quæ obtinet. c. quod à te, vbi gloſ. & omnes. de Clericis coniugatis. Nauarr. conſ. 3. nu. 1. de renunciatione. Caputaquen. deciſ. 215. num. 2. p. 1. Maſcardus de probation. concl. 382. num 3.

Vel ſi efficiatur miles ſecularis, quia videtur renunciare beneficio, quod obtinet. glo. in cap. vltimo, verbo, *redierint*, de Clericis non reſidentibus. Gigans de penſionibus q. 55. nu. 2. Rebuff. in tract. de nominationibus. q. finali. Iulius Clarus in praxi criminali. §. fin. q. 73. verſ. *item Clericus*.

Rurſus ſi non promouetur infra annum ad beneficium curatum. cap. licet Canon. de electione, in ſexto, quem tex. bene declarat Rebuff. in praxi. titulo de non promotis infra annum.

Et deniq; in alijs pluribus caſibus congeſtis per Rebuff. in praxi, titulo de tacita renunciatione, per totũ. Flaminium Pariſium de reſignatione beneficiorum. lib. 1. q. 1. n. 9. vſq; ad num. 28. de quibus etiam latius agemus in gloſſa ſequenti.

Videbatur etenim, quòd regula noſtra loquatur, non ſolum de expreſſa reſignatione, ſeu renunciatione; ſed etiam de tacita; quia tacita reſignatio eundem habet effe-
64 ctum, ſicut expreſſa, † & taciti, & expreſſi idem eſt iudicium. l. cum quid. ff. ſi cert. petat. vbi Iaſon num. 5. Euerardus in loco 27. de expreſſo ad tacitum. Pariſ. conſ. 19. num. 153. cum ſequentibus. volum. 2. & conſ. 69. num. 11. volum. 3. & conſ. 76. n. 1. volum. 4. Roland. à Valle, conſ. 99. n. 4. lib. 4. Melchior Pelaez in tract. de maioricat. p. 1. q. 38. nu. 1. cum ſequentibus. Lancellot. de attent. 2. p. c. 4. limitat. 5. n. 20. cum ſequentibus.

Item, quia iſto modo regula noſtra minus reſtringebat ordinariorum poteſtatem, minuſq; ius commune lędebat, ſi omnes vacationes, cauſatę ex reſignatione tacita, & expreſſa, in reſeruatione noſtræ regulę nõ comprehenderentur. l. ſi quando. C. de inof. teſtamento. c. cum dilectus, & ibi gl. verbo, *nec iuri*, de conſuetudine. Menochius de præſump. lib. 6. præſumpt. 38. à num. 2.

Cęterum contraria ſententia eſt vti vera tenenda, nempe, quòd regula noſtra non excludat tacitas reſignationes, ſed dumtaxat excipiat expreſſas.

Tum, quia, quęlibet ex prædictis tacitis re-nunciationibus habet ſuum nomen ſingula-
65 re, & expreſſum † vacationis, ac diſtinctam naturam, videlicet per aſſecutionem, ſeu execrabilitatem, per matrimonium, per ingreſſum religionis, per militiam, per non promotionem, & ſic de ſimilibus, prout latius in gloſſa ſequenti dicemus. Vnde cum illa ſint propria peculiaria, ſpecialia, & poten-
66 tiora nomina vacationum, debent † præponderare; ita vt vacatio non dicatur per reſignationem; ſed per aſſecutionem, matrimonium, aut religionem, &c. nam à famoſiori, & digniori fieri debet denominatio. l. cũ aurũ 19. §. fi. ff. de auro, & argẽto legato. l. ſancimus. §. ne autẽ. C. de donation. c. per tuas, de arbitris. c. 2. de conſacr. Eccl. vel altaris. Alexand. conſ. 178. n. 19. li. 2. Ægid. deciſ. 206. Roland. conſ. 23. n. 26. cum pluribus ſeqq. lib. 1.

Tum quia, quando adeſt nomen ſpeciale, & proprium vacationis, illud eſt aſſu-
67 mendum, & non nomen generale † renunciationis, vel reſignationis tacite, argumento. l. 1. & 2. ff. de præſcriptis verbis, vbi probatur, quòd quando contractus habet certum nomen, & ſpeciale, tunc eſt actio denominanda à nomine ipſius contractus, & non intrat, actio generalis, de præſcriptis verbis, textus etiam in l. tertia. ff. de

 crimine

crimine ſtellionatus, vbi diſponitur, quòd tunc habet locum actio de crimine ſtellionatus, quando delictum proprium, & ſpeciale
68 nomen † non habet; ſecus vero ſi proprium nomen non deficeret.

Tum etiam, quia in qualibet diſpoſitione verba in dubio capi debent in ſpecie,
69 † & non in genere, bonus text. in l. hoc legatum 45. & ibi Bartolus numero primo. ff. de legat. 3. Gomezius in regula de publican. quæſt. 3. numer. 13. Et vocabulum æquiuocum potius ponitur pro ſpecie, quam pro genere. Corneus conſ. 219. *licet claram.* numero 8. volum. 4. Decius in l. in toto iure 89. numero 3. ff. de regulis iuris. Nam vocabula generalia ſolent cauſare confuſio-
70 nem, † & obſcuritatem pariunt. l. prætor edixit, in principio. ff. de iniurijs. Decius conſ. 20. num. 3. verſ. *quinto.* Rota deciſ. 23. poſt principium, de præbendis, in nouis. Caputaq. deciſ. 328. n. 4. p. 2.

Et propterea verba, *(alias quam per reſignationem,)* noſtræ regulæ, quæ ſunt æquiuoca,
71 & generalia, † vt late reſoluit Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum libro primo, quæſt. 1. numero 66. 67. & 68. ſunt capienda, & intelligenda in ſpecie, hoc eſt de expreſſa reſignatione; non autem in genere de tacita, vt confuſionem inducant.

Tum denique, quia alias ampliſſima reſeruatio noſtræ regulæ, loquentis per vniuerſalia verba, *(quocunq; modo vacatura,)* val-
72 de reſtringeretur †, cum omnes fere vacationes contineant tacitam renunciationem, vt in exemplis adductis per Rebuff. & Flaminium Pariſium, vbi ſupra: & ſic ratione ſubiectæ materiæ, generalia verba ſunt reſtringenda, vt per Rotam deciſione 343. numero 2. & 3. & deciſione 591. numero finali. p. 1. diuerſorum.

Accedit, quòd communis vſus loquendi ſemper intelligit vacationem per reſignationem, de expreſſa reſignatione, quæ fit in manibus ſuperioris, & cum illius auctoritate: & ſic de propriori, & ſpeciali ſignificatu; non autem de tacita reſignatione, quæ
73 non requirit auctoritatem ſuperioris, † vt tradit Benedictus Capra in clementina gratiæ n. 5. de reſcriptis, nec in latiori, ac minus propria ſignificatione. Et communis vſus loquendi ſemper eſt attendendus. l. cum delanionis. §. optimum. ff. de fundo inſtructo, cum alijs adductis ſupra in gl. 11. n. 69.

Vnde fuit reſolutum in vna Tiraſonen. Canonicatus coram R. P. D. meo Decano 24. Maij huius anni 1602. quòd per aſſecutionem vnius Canonicatus de menſe Maij, vacauerat (ipſo iure) primus Canonicatus, tanquam incompatibilis in menſe Apoſtoli-
74 co, & quòd erat per regulam † noſtram reſeruatus: & ſic clare dixit Rota, quòd exceptio regulæ noſtræ non eſt intelligenda de tacita reſignatione, quæ per aſſecutionem, & incompatibilitatem inducitur, nam alias non intraret reſeruatio regulæ noſtræ.

Sic etiam Rota Faſtoli, dubio 40. determinat, quòd non dicitur vacare per ceſſum, vel deceſſum, quod vacat per priuationem;
75 † nec reſeruatio ad vnum caſum capit aliud. Simonet. de reſeruat. quæſt. 65. numero 1. & per totam. Æneas de Falconibus de reſeruation. quæſt. 1. principali. num. 4. & quæſtione tertia. numero 12. Puteus deciſione 25. lib. 1. Gomezius in regula de impetr. benef. familiar. Cardin. q. 7. Mandoſ. in reg. 32. quæſt. 8. per totam.

Tertio principaliter quæro, quænam
76 fuerit ratio, † quare regula noſtra magis exceptuauerit, ac excluſerit ab illius reſeruatione, vacationes ex cauſa reſignationis, quã omnes alias? ſæpe cogitaui, & nullam concludentẽ rationẽ reperire potui. Poteſt forſan dici, quòd cum nulla alia va-

Quare reg. iſta non capit vacationẽ ex cauſa reſignationis.

77 catio pendeat, ita à mera voluntate, † ſicut illa, quæ cauſatur ex reſignatione; nam debet eſſe prorſus libera, & ſpontanea ad voluntatem reſignantis, & Ordinarij admittentis. c. ſuper hoc de renunciatione. cap. ad audientiam, de his quæ vi. Rota deciſ. 5. n. 2. de renunciat. in nouis, & deciſ. 6. n. 2. eod. titulo, in antiquis. Quia de facili poſſent elidi, & defraudari menſes Apoſtolici, expectando ad menſes ordinarios, ad reſignandum in illis. Ideo Papa voluit excludere vacationes per reſignationes.

Et pro hoc facit Rota deciſione 805. incipit *Gerundien.* ad fin. lib. 3. p. 3. diuerſor. dum dicit, quòd facilius conceditur Nuntio facultas diſponendi de benef. vacan. per reſignat. quàm per obitum, cum vacatio per reſigna-
78 tionem pendeat à ſola facultate † reſignantis, conſuluit etiam Geminianus conſ. 136. *ſuper primo,* num. fin. verſ. *vel poteſt dici.*

Hinc dixit Nauarrus conſ. 18. n. 3. de præbendis, quòd prudenter aget expectans ad capiendam poſſeſſionem beneficij incompatibilis in menſe ordinario, vt ceſſet reſeruatio alterius beneficij vacantis.

Sed ratio iſta non ſatis placet. Nam vltra quòd non militat, quoad reſignationem in fauorem, quæ dumtaxat fieri poteſt in manibus Papæ, niſi ſit ex cauſa æqualis permutationis, vt ſupra numero 21. non ſemper reſignare volentes poſſunt commode, tandiu differre reſignationes, vt prius menſes
79 † Apoſtolici elabantur, propter moræ periculum, quod ſæpè contingere ſolet. Et quia volentes libere reſignare, (quod raro
80 † accidit, vt dicit tex. in d. cap. ſuper hoc, ibi, *quod vix fieri de voluntate propria creditur.*

de re-

de re nunciatione) eo ipſo, quòd tenentur ſer
uare tenorem conſtitutionis 58. Pij V. ſupe-
rius memoratæ, parum intereſt illorum,
quòd magis prouideat ordinarius, quam PP.
Vel dicamus, quòd ſic placuit Papę non cō
prehendere in reſeruatione, vacationes ex
cauſa reſignationis, vt minus onerosa, & ri-
gurosa Ordinarijs appareat reſeruatio: &
fuit illi arbitrarium vnam, vel aliam, aut nul
lam vacationem excludere: & ideo ſi excluſit
vacationem ex cauſa reſignationis, non eſt
81 alia quærenda ratio, niſi, quòd ſibi † ita pla-
cuit. Nam in arbitrarijs ratio quærenda non
82 eſt; † ſed ſufficit dicere, ſic volo, ſic iubeo ſit
pro ratione voluntas. §. furtiue, & ibi gl, ver-
bo *furtiuarum*. inſtit. de vſucapion. Caſſad. de-
ciſ. 2. n. 4. de priuilegijs. Sufficit etiam dice-
re, quando ratio legis reddi non poteſt, ita
83 ſcriptum † eſt. l. proſpexit. ff. qui, & a quibus.
Felin. in c. ſi quando; n. 11. de reſcript. & non
omnium, quę a maioribus conſtituta ſunt, ra
tio reddi poteſt. l. non omnium 20. ff. de le-
gibus.

Quatenus gl, noſtra continet illam dictio-
nem (*alias*) addo, quòd iſta dictio (*aliàs*) diuer-
84 ſimode ſumitur, † vt docet Bar, in l. 1. n. 12. ff.
de condition. & demonſtrat. vbi dicit, quod
quandoq; facit conditionem, ſicut dictio (*alio-
quin*) vt in l. diuortio. circa princ. ff. de negot.
geſtis, & tunc reſoluitur in (*ſi non*) vt notatur
in d. l. diuortio, l. alias. ff. de iureiurando.

Quandoq; iſta dictio eſt aduerbium loci, &
85 ponitur (*aliàs*) ideſt (*alio loco*) † vt in d. l. adeo 7.
§. quod ſi toto. ff. de acquir. rerum dominio.

Quandoque eſt aduerbium temporis, &
ponitur (*aliàs*) ideſt (*aliquando*) vel (*alio tempo-
re.*) l. dicere. ff. de arbitris. l. 3. ff. de conditio-
ne ſine cauſa.

Quandoq; eſt aduerbium qualitatis, & po
86 nitur (*aliàs*) ideſt (*aliter*,) vel (*alio modo*) † l. deni
que. §. vtrum. de peculio legato. l. 1. §. illud.
ff. de aqua quotidiana, & ęſtiua.

Quandoque ponitur (*aliàs*) ideſt (*alio caſu*) l.
qui teſtamento 20. §. mulier teſtimonium. ff.
de teſtamentis. Caputaq. deciſ. 210. nu. 5. p. 1.
Puteus deciſ. 170. in fine. lib. 3.

Itaque ex natura orationis, in qua hęc di-
ctio ponitur, poteſt quiſq; faciliter cōprehen
87 dere, † qualiter hęc dicto (*aliàs*) capi debeat,
vt dicit idem Bart. vbi ſupra d. nu. 12. in fin.

In caſu autem noſtro ex natura orationis ponitur iſta dictio (*aliàs*) vt in duobus vltimis caſibus, hoc eſt (*aliter*) vel (*alio modo*) ſeu (*alio caſu*,) videlicet, quòd regula noſtra reſeruat omnia beneficia quocumque modo vacatura, aliter, ſeu alio caſu, vel modo, quam per reſignationem, vide quæ dixerim in gl. 49.

Summaria Gloſſæ 15.

1 *Reſeruatio noſtræ regulæ includit omnes vacationes, duabus exceptis.*

2 *Vacationes omnes comprehendit generalis reſeruatio, licet non apponatur dictio* (quocumque modo.)

3 *Vacare dicitur per obitum beneficium.*

4 *Mors omnia ſoluit.*

5 *Morte vſufructuarij, finitur vſusfructus.*

6 *Mortuus licet reſurgeret, non recuperaret beneficia per illius obitum vacantia.*

7 *Vacare deſinit beneficium per mortem in tribus caſibus.*

8 *Vacat beneficium per reſignationem.*

9 *Vacat beneficium per aſſecutionem, & pro declaratione plurium iurium, & Concil. Triden. conſtituuntur quinque tempora, & num. 10. 11. 12. & 13. ac 14.*

15 *Concil. Triden ſeſſ. 7. cap. 4. interpretatur, & adducuntur plures declarationes Sacræ Congregationis, & Rotæ deciſiones, & numero 16. & 17.*

18 *Canonicatus Cathedralis, & Collegiatæ, ac portiones hodie inducunt incompatibilitatem, ac omnia alia beneficia, quæ requirunt reſidentiam. & nu. 19.*

20 *Reſidentia non præciſa, ſed cauſatiua non inducit incompatibilitatem ad effectum vacationis.*

21 *Reſidentia eſt triplex, continua, diſcontinua, & cauſatiua.*

22 *Reſidentia diſcontinua, aut cauſatiua non inducit incompatibilitatem.*

23 *Incompatibilitas reſpectu tituli, requiritur, vt primum beneficium vacet per aſſecutionem ſecundi.*

24 *Concil. Triden. c. 4. ſeſſ. 7. & conſtitutio ſinodalis Calagurritana intelliguntur de incompatibilitate ratione tituli, & nu. 25.*

26 *Concil. Triden. ſeſſ. 24. c. 17. non inducit vacationem ipſo iure.*

26 *Reſidentiam requirere ſimplicia beneficia non præſumitur, ex vniuerſali conſuetudine.*

27 *Obtentorum expreſſio non importat diſpenſationem ſuper pluralitate, & nu. 28.*

29 *Regula Cancellariæ 50. ſuper diſpenſationibus quid diſponat.*

30 *Obtenta beneficia, ſi non exprimuntur, inducitur ſubreptio.*

31 *Diſpenſationem non inducit expreſſio eorum, quæ ſi tacita eſſent, gratia vitiaretur*

32 *Diſpenſatio non inducitur ex clauſula* (non obſtantibus) *ſed ex verbis claris, & pluribus concurrentibus, & nu. 33.*

34 *Papa propter importunitatem ſæpe concedit non concedenda.*

35 *Concil. Trid. c. 17. ſeſſ. 24 procedit in prouiſionibus Apoſtolicis.*

Conti-

36 *Conciliaris diſpoſitio, vt cenſeatur derogata, requirit expreſsiorem derogationem.*
37 *Concil. Trident. omnia decreta, continent decretum irritans.*
38 *Cancellatio verborum ſupplicationis declarat mentem Papæ; vt concedere non intendat.*
39 *Pluralitas beneficiorum non ſemper eſt prohibita.*
40 *Diſpenſationem habere expreſſam ſuper pluralitate beneficiorum, ſecurius eſt.*
41 *Vacationis per aſſecutionem de materia, plures Doctores citantur: Vbi etiam remiſſiue de incompatibilitate ratione eiuſdem tecti.*
42 *Menſem ordinarium expectare ad capiendam poſſeſſionem beneficij incompatibilis, conſultius eſt.*
43 *Matrimonium per verba de præſenti inducit vacationem beneficiorum, ipſo iure, etiam ſi ſit alias nullum, & nu. 44.*
45 *Profeſsio Religionis cauſat vacationem, ipſo iure, & adducitur regula 45. Cancellariæ, & num. 46.*
47 *Vacat beneficium ob non promotionem ad ordines infra annum.*
48 *Vacat ipſo iure beneficium ob tranſlationem Prælati n. 49. & ob non præſtitum conſenſum electioni intra menſem, nu. 50. vel non petitam confirmationem infra tres menſes, & numero 51.*
52 *Electus ante confirmationem adminiſtrans priuatur, eo ipſo, iure ſibi quæſito.*
53 *Vacatio, ipſo iure, inducitur per promotionem ad Epiſcopatum.*
54 *Vacatio, ipſo iure, inducitur per militiam ſecularem.*
55 *Vacatio, ipſo iure, an inducatur per delationem habitus ſecularis, & n. 56. & an per electionis caſſationem, ibidem.*
57 *Beneficium dicitur vacare, ipſo iure, per poſtulationem, repulſionem, &c.*
58 *Vacat ipſo iure, per violentam occupationem.*
59 *Vacat, ipſo iure, beneficium per violationem ſequeſtri appoſiti, vigore ſententiæ latæ in petitorio, vel poſſeſſorio, vt num. 60. ſecus ſi ſit appoſitum ſequeſtrum ratione attentatorum, & num. 61.*
62 *Vacat, ipſo iure, beneficium per non oſtenſionem tituli.*
63 *Vacat, ipſo iure, beneficium per alienationem prohibitam rerum Eccleſiæ.*
64 *Item ſi beneficium habetur pro derelicto.*
65 *Item propter crimen hæreſis, vel Apoſtaſiæ, & num. 66.*
67 *Hæreticorum filij priuantur, ipſo iure, beneficijs obtentis.*
68 *Hæreticorum ad preces, beneficia collata vacant, ipſo iure.*
69 *Simoniæ realis propter crimen vacat, ipſo iure, beneficium, ſecus ſi ſit ſola conuentionalis, & num. 70.*
71 *Penſionis augmentum promittens, vt ad Eccleſiam promoueatur debet ſpoliari, & vide numero 91.*
72 *Vacat, ipſo iure, beneficium per crimen læſæ maieſtatis, & falſitatis litterarum Apoſtolicarum, & num. 73.*
74 *Vacat, ipſo iure, beneficium propter percuſſionem Cardinalis, vel Epiſcopi, & num. 75.*
76 *Aſſaſinij crimen, inducit, ipſo iure vacationem beneficij.*
77 *Rectorem Eccleſiæ percutiens, aut occidens, perdit, ipſo iure, beneficia.*
78 *Homicidium committens in perſonam fratris, aut conſanguinei Rectoris Eccleſiæ, an perdat ipſo iure beneficium.*
79 *Homicidium non facit vacare, ipſo iure, beneficium, & quid de Parricida, & num. 80.*
81 *Vacat, ipſo iure, beneficium carcerantis alium donec reſignet.*
82 *Vacat, ipſo iure, beneficium ingerentis ſe adminiſtrationi, tempore ſuſpenſionis.*
83 *Sodomiæ crimen, an inducat, ipſo iure, beneficij vacationem.*
84 *Vacat, ipſo iure, beneficium reſignantis, & non ſuperuiuentis per 20. dies.*
85 *Vacat, ipſo iure, beneficium ob non factam publicationem.*
86 *Clauſula* (vel alio quouis modo) *licet comprehendat omnes vacationes; non tamen ob non factam publicationem, & nu. 87.*
88 *Vacat, ipſo iure, beneficium ob non ſeruatam formam conſtitutionis Pij V. ſuper prouiſione parrochialium.*
89 *Examini pro alijs ſe ſubijcientes, perdunt ipſo iure, beneficia; nec non vacat, ipſo iure, beneficium obtinentis aliud, cum intentione reſignandi, cum penſione, vel ſine illa.*
90 *Conſtitutionis 33. Pauli IV. tenor.*
91 *Simonia, an ſit, ſi quis accipit beneficium, cum intentione dimittendi.*
92 *Simoniam committit, qui ad obtinendum beneficium promittit maiorem penſionem, iuſta.*
93 *Vacat ipſo iure, beneficium per obitum collatoris, conferentis ad beneplacitum illius.*
94 *Vacat, ipſo iure, beneficium ad certum tempus collatum, illo lapſo.*
95 *Collatio ad tempus poteſt fieri ab ordinario, in ſeptem caſibus.*
96 *Vacat, ipſo iure, beneficium manuale per reuocationem prouidentis.*
97 *Item per depoſitionem, & priuationem.*
98 *Vacat, ipſo iure, beneficium per apprehenſionem poſſeſsionis de beneficio, ante litterarum expeditionem.*
99 *Item detinentis indebitè ſcripturas, vel bona ad Cameram Apoſtolicam ſpectantia.*
100 *Vacat, ipſo iure, beneficium offendentis litigantes in Romana Curia, aut illorum Procuratores, vel Aduocatos.*
101 *Inſordeſcentia in excommunicatione, an inducat*

ducat, ipſo iure, vacationem beneficij, & numero 104.

102 *Inſordeſcens per annum in excommunicatione declarabitur pro hæretico, etiam ſi excommunicatio procedat, ex debito ciuili, nu.* 103. *ſed contra, nu.* 106. & 107.

105 *Inſordeſcentia ſolum operatur tacitam confeſſionem delicti.*

108 *Sententia declaratoria priuationis, ipſo iure, ob inſordeſcentiam, ex cauſa ciuili fuit reuocata per Rotam.*

109 *Vacat ipſo iure, beneficium iuxta formam Decreti per Papam appoſiti.*

110 *Decretum vacationis, ipſo iure, ob non obtentam nouam prouiſionem, quando apponitur in indultis Cardinalium.*

111 *Tempus dimittendi, vel nouam prouiſionem obtinendi, quando currere incipiat, & n.* 112. *dicitur, quòd a die notitiæ habitæ de capta pacifica poſſeſſione, & nu.* 115.

113 *Terminus obtinen. nouam prouiſionem incipit currere, a die habitæ integræ notitiæ reſeruationis.*

114 *Fama publica non ſufficit, ad probandam ſcientiam reſeruationis, ad effectum priuationis.*

116 *Intruſio alterius excuſat prouiſum a mora obtinendi nouam prouiſionem, etiam ſi intruſio ſuperueniat.*

117 *Clauſula appoſita in breui de capienda poſſeſſione nomine Cameræ. Videlicet,* de litteris expediendis infra ſex menſes, *qualiter intelligatur. Et ibidem, de clauſula,* quòd prouiſus intra annum promoueri teneatur.)

118 *Moleſtia qualibet excuſat a pœna Decreti de dimittendo, & quid in appoſitione,* nihil tranſeat? *ceſſare tamen debet fraus.*

119 *Decreto de dimittendo, in manibus Sanctiſs. ſatisfieri poteſt per æquipollens.*

120 *Vacatio noua inducitur, ob non ſeruatam formam Decreti appoſiti in indultis, Cardinalium, non vero vacat vt prius.*

121 *Collatio Cardinalis, vigore indulti extinguit illam vacationem.*

122 *Impetratio* (certo modo) *dicitur, quæ fit ob non obtentam nouam prouiſionem, iuxta formam indulti Cardinalium.*

123 *Narratiua tota eſt verificanda per impetrantem,* certo modo, *ad effectum immiſsionis.*

124 *Impetratio* certo modo, *eſt contra humanitatem, & eſt plenè probanda.*

125 *Beneficium dimittendum in manibus Sanctiſſ. iuxta formam Decreti, debet dimitti libere, & ſine vlla conditione; interdum tamen admittitur renunciatio in fauorem, nu.* 126. *& ibi dicitur. An hoc decretum habeat vim Decreti irritantis, quoad effectum inficiendi poſſeſſionem?*

127 *Vacat, ipſo iure, beneficium per malam promotionem ad ordinem, & num.* 128. *Sed hodie ſecus erit cum conſtitutio Sixti Quinti ſit derogata.*

129 *Vacat, ipſo iure, beneficium per confidentiam.*

130 *Vacationes nouas, ipſo iure, poteſt fundator apponere in fundatione, & n.* 131. *Nec non ſtatutum municipale, & n.* 133.

132 *Vacare dicitur beneficium per nouam erectionem.*

132 *Beneficia non naſcuntur, ſed creantur.*

133 *Vacat beneficium ob malam expreſſionem valoris.*

134 *Vacatio, non, ipſo iure, ſed per priuationem inducitur in multis caſibus, de quibus hic, & num.* 135.

136 *Priuationis beneficij pœna, non imponitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, & num.* 138. & 139.

137 *Priuationem beneficij nulla condemnatio includit, niſi exprimatur.*

140 *Effectus plures reſultant ex eo, quod vacatio ſit, ipſo iure, aut per ſententiam; tum ratione menſis, vt num.* 142. *tum vacationis, vt num.* 143. *tum reſignationis, vt num.* 146. *& in alijs caſibus, & n.* 151.

141 *Vacatio per matrimonium, vel profeſsionem in vno puncto conſiſtit.*

144 *Vacatio ſecunda impeditur a prima vacatione, & num.* 145.

147 *Reſignari non poteſt in fauorem beneficium, quod prius, ipſo iure, vacauit.*

148 *Impetrari poteſt beneficium, ipſo iure, vacans, non vero vacaturum per priuationem, niſi exprimatur, & num.* 149.

150 *Fructus ſuos non facit, qui, ipſo iure, perdidit beneficium.*

152 *Effectus* 104. *reſultant ex eo, an pœna ſit ipſo iure, vel per ſententiam.*

153 *Pœna, ipſo iure, regulariter non intelligitur, niſi per ſententiam, niſi in* 76. *caſibus remiſſiuè.*

154 *Priuationem, ipſo iure, quæ verba importent, & quæ per ſententiam.*

155 *Declaratoria ſententia requiritur in vacationibus, & priuationibus, ipſo iure.*

156 *Ordinarij poſſunt conferre in ſuis menſibus, quomodocumque vacantia beneficia.*

157 *Prouideri non poſſunt de beneficijs vacantibus, aliter, quam per obitum, qui fuerint Iudices Cauſarum dictarum vacationum, nec illorum conſanguinei, familiares, aut Procuratores, &c.*

158 *Conſtitutionis* 20. *Pij IV. tenor.*

Quo-

Quocumq; modo vacatura. gl. 15.

1 OMNES beneficiorum vacationes, † quocumque modo contingant (exceptis vacationibus in Curia, & per reſignationem) reſeruantur per regulam noſtram. Nam quamuis non eſſent apposita generalia verba *quocumque modo*, comprehenderentur † omnes modi vacationis, vt per Æneam de Falconibus de reſeruatione, quæſt. 1. principali, ſub nu. 2. verſ. *vacaturi*: & ſic a fortiori veniunt ſtante vniuerſalitate dictorum verborum, vt dixi in gl. 8. Caſus autem, ſeu modi vacationum, ipſo iure, plures ſunt.
2

Primus & potiſſimus vacationis beneficij modus eſt per obitum, &
3 mortem † naturalem, tex. in cap. ſuſceptum, & ibi gloſſ. penult. verbo, *non morte*. de reſcri-
4 ptis, lib. 6. Nam mors † omnia ſoluit. authẽtico de nuptijs. §. deinceps, collatione 4. Et
5 ſicut vſusfructus finitur † morte vſufructuarij, l. 3. §. final. ff. quibus modis vſusfruct. amittatur. §. finitur Inſtitut. de vſufruct. ita etiam vacat morte beneficium, cum beneficiatus, vſurario, vel vſufructuario comparetur, cap. fin. de officio ordinarij, lib. 6. & ibi gloſſ. verbo *reſeruari*. Rebuffus in praxi, titulo requiſita ad bonam collationem num. 48. Gregorius Tholoſanus in inſtitutionibus rei beneficiariæ, cap. 32. num. 1. cum ſequentibus. Franciſcus Pauinus in tracta. de officio, & poteſtate Capituli, præludio 7. nu. 4. Vbi dicit, quòd ita vacat per mortem beneficiũ,
6 quòd ſi miraculoſe reſurgeret † non recuperaret illud, & Silueſter in ſumma, verbo, *diuortium*. num. 5. in fine, & prius dixerant. gl. verbo, *vacantium*. ante medium in extrauaganti, ſuſcepti, ne Sede vacante, & in c. licite, verbo, *nunquam* 32. quæſt. 7.

Et tres caſus, in quibus beneficium non
7 vacat † per obitum, vide per Felinum in c. cum acceſſiſſent, num. 1. & 2. de conſtitut. Nempe, quando eſt vnitum, vel de menſa, vel Eccleſia non eſt numerata, vt dixi in gloſſa 9. §. 3.

8 Secundo vacat beneficium per renunciationem, † ſeu reſignationem, vt per tot titulos, de renunciatione in decretalibus, ſexto, & clementinis, etiam ex cauſa permutationis, c. 1. de rerum permutatione in 6. clem. 1. eodem tit. & dixi late in gl. 14. præcedenti.

9 Tertio modo vacat beneficium, ipſo iure, per aſſecutionem † alterius beneficij incompatibilis, cap. referente 7. cap. præterea 14. cap. de multa 28. de præben. cap. quia nonnulli, de Clericis non reſidentibus, extrauagans execrabilis. §. qui vero, de præbendis. Concil. Trid. ſeſſ. 7. c. 4. Staphil. de litteris gratiæ, tit. de varijs mod. vacation. §. tertius vacationis modus, num. 1, & per totum, & in reg. 57. Cancell. De vacatione per aſſecutionem pluri ſingularia, & noua dicuntur vſque ad nu. 41.

Priuſquam tamen ad alium modum vacationis deſcendam, provera intelligentia iſtorum textuum, tam in theorica, quàm in praxi, quia aduerſari videntur ſunt quinque tem
10 pora † conſtituenda.

Primum tempus eſt ex c. referente, & cap. præterea, de præbendis, vbi habens duas dignitates, vel beneficia curata, vnam, vel vnum, quam, vel quod maluiſſet dimittere tenebatur; nullum tamen illorum, ipſo iure,
11 vacabat, ſed dabatur † electio dimittendi, quod magis vellet.

Secundum tempus eſt ex d. c. quia nonnulli, de clericis non reſidentibus, vbi obtinens ſecundum beneficium incompatibile, non poterat eligere, quòd malebat; ſed erat
12 priuandus ſecundo, † quia non dabatur vacatio, ipſo iure.

Tertium tempus eſt ex dicto capite de multa, de præbendis, vbi primum beneficium curatum, ipſo iure, vacabat per aſſecutionem ſecundi, & ſi vtrumque retinere
13 contendebat, priuabatur etiam † ſecundo, per ſententiam, non autem ipſo iure.

Quartum tempus eſt ex extrauaganti execrabilis. §. quæ tamen, & §. qui vero, de præbendis, vbi non ſolum vacat primum beneficium. ipſo iure; ſed etiam vacat ſecundum
14 ſimiliter, ipſo iure, ſi vtrumque retinere † præſumpſerit, & obtinens remanet inhabilis ad ordines, & ad omnia alia beneficia obtinenda.

Et iſta quatuor tempora pro conciliatione dictorum iurium diuiſit Cardinalis conſ. 3. nu. 3. Abbas in c. quia nonnulli, num. 4. de Clericis non reſidentibus. Caſſadorus deciſ. 1. num. 1. de conſtitution.

Quintum tempus eſt hodie ex Concilio Tridentino, ſeſſ. 7. cap. 4. quia quamuis iura antiqua, quoad vacationes, ipſo iure, ſolum loquebantur in dignitatibus, & beneficijs curatis, nõ autem in ſimplicibus, quam-
15 uis perſonalem † reſidentiam requirerent; tamen hodie per dictum Concilium extenditur, non ſolum ad curata; ſed etiam ad omnia quæcumque incompatibilia beneficia, quamuis curata non ſint; dicit enim Concilium huiuſmodi. *Quicumque de cætero plura beneficia curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſiue per viam vnionis ad vitam, ſeu* com-

commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam ſacrorum Canonum, & præſertim Conſtitutionis Innocentij III. quæ incipit, de multa, *recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit, beneficijs ipſis iuxta ipſius Conſtitutionis diſpoſitionem, ipſo iure, etiam præſentis Canonis vigore, priuatus exiſtat.*

Et quamuis non defuerunt, qui tenuerunt dictũ decretũ Concilij in nihilo ampliare iuris communis diſpoſitionẽ; ſed dumtaxat in-
16 nouare, † vt Rota dubitauit deciſ. 483. num. 4. & 5. ac tenuit deciſ. ſequenti 484. num. 4. p. 1. diuerſorum. Hojeda de incompatibilitate 1. p. cap. 17. num. 39. iuncto, nu. 40. verſ. *iſtis tamen non obſtantibus.* Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum, lib. 3. q. 3. num. 132. cum ſequentibus, vſque ad fin. Nauarrus conſ. 10. incipit: *An per adeptionem.* nu. 1. & 2. & conſilio 24. & conſilio 25. *an habens,* de præbendis.

Attamen, quia Sacra Concilij Tridentini Congregatio poſtea declarauit, d. cap. 4. locum habere, etiam in beneficijs ſimplicibus perſonalem reſidentiam requirentibus, in hæc verba.

Quod de incompatibilibus beneficijs dicitur in hoc capite 4. Idem intelligendum eſt de omnibus beneficijs reſidentiam requirentibus, vel duobus Canonicatibus, vel Canonicatu, cum Parrochiali, & iterum ſic.

Congregatio Concilij cenſuit in reſidentiam requirentibus, aut aliàs quomodocumque incompatibilibus, etiam ſi Canonicatus ſint, vel portiones, induci vacationem primi, per adeptionem ſecundi, per decretum Concilij Tridentini ſeſſione 7. cap. 4. iuxta diſpoſitionem cap. de multa, de præbendis.

17 Hodie indubitanter † tenendum eſt, quòd quamuis non ſint beneficia curata, nec dignitates; ſed ſimplicia beneficia perſonalem reſidentiam requirentia, vt ſunt Canonicatus, vel portiones in Cathedralibus, & Col-
18 legiatis, quæ † hodie requirunt reſidentiam ex eodem Concilio Tridentino, ſeſſione 24. de reformatione, cap. 12. verſ. *præterea obtinentibus.* & fuit reſolutum in vna Zamoren. Canonicatus de Toro 18. Maij 1598. coràm Reuerendiſſimo D. Corduba Epiſcopo Pazen. meritiſſimo. Nec non alia quæcumque beneficia, etiam Cappellaniæ,
19 † quæ ex fundatione, vel conſuetudine dictam reſidentiã requirant, & inferius dicã, n. 130. & 131. Sẽper per obtentionẽ ſecundi, vacabit, ipſo iure, primum beneficium, & fuit reſolutum in Rota in vna Salmantina dimidiæ portionis, die 11. Decembris 1585. coram Orano, & in alia cauſa Toletana Cappellaniæ de Verajios 15. Decembris 1591. corã Illuſtriſs. D. Pãphilio hodie 9. Iun. 1604. meritiſſ. in Cardinalẽ promoto, & in Tarraconen. Archidiac. 22. Martij 1593. coram R. P. D. meo Litta, & in dicta cauſa Zamoren. Canonicatus de Toro nuper allegata.

Intellige tamen id, quòd ſupra diximus, videlicet, quòd primum beneficium vacet per aſſecutionem ſecundi, etiam in beneficijs ſimplicibus perſonalem reſidentiam requirentibus, quamuis non ſint beneficia curata, nec dignitates, nec Canonicatus, ſeu portiones in Cathedralibus, & Collegiatis: quando requiritur præciſa, & ſimplex reſidentia, & incompatibilitas eſt præciſa, reſpectu tituli; Secus autem ſi reſidentia non eſt præciſa, & ſimpliciter obligatoria; ſed cauſatiua, † iuxta diſtinctionem traditam ab
20 Innocentio, num. 1. Hoſtienſe, num. 4. Ioan. Andreas, num. 6. Antonio de Butrio, num. 6. & Abbate, num. 4. in cap. finali, de clericis non reſidentibus. Imola, num. 13. ibidem, vbi prædicti Doctores, & præſertim Butrius, & Imola, d. num. 13. triplicem † differentiam,
21 & modum reſidentiæ aſſignant, nempè: quòd quandoque requiritur continua reſidentia præciſa, ſub priuatione tituli: quandoque requiritur reſidentia non continua, ſed in certis temporibus: & quandoque requiritur reſidentia continua, non tamen ſimpliciter, ſed cauſatiuè, & ſolum reſpectu priuationis fructuum; Ita quòd licet non reſidendo priuetur fructibus, titulo tamen priuari nõ poſſit, firmat etiam poſt Cardinalem, conſ. 3. Rota deciſ. 487. num. 1. par. 1. diuerſorum.

In primo igitur caſu, quando reſidentia eſt præciſa, & continua ſimpliciter, & reſpectu tituli, ſi vtrumque ſimplex beneficium, quamuis non ſit Canonicatus, nec portio in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſijs, talem reſidentiam requirat, habebit quidem locum, (vt arbitror,) diſpoſitio Conc. Trid. & primum beneficium ſimplex vacabit, ipſo iure, per aſſecutionem ſecundi.

In alijs autem duobus caſibus, quando re-
22 ſidentia non eſt perpetua; ſed † ad certum tempus, vel non eſt præciſa; ſed cauſatiua, reſpectu priuationis fructuum; non autem tituli, beneficium non dicitur incompatibile, nec vacat primum beneficium per obtentionem ſecundi, vt Imola, & Doctores ſupra citati tradunt, nec non Ancharanus conſ. 17. n. 2. & 3. Benedictus Capra in reg. 99. nu. 11. Nauarrus in conſ. 4. num. 1. de clericis non reſidentibus.

Et quòd conſideretur incompatibilitas reſpectu tituli: non autem reſpectu ammiſſio-
23 nis fructuum, tenuit † Rota in vna cauſa Calagurritana beneficij de Amarita 25. Octobris 1577. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & in alia cauſa Calagurritana beneficij de Subijana 30. eiuſdẽ mẽſis Octobris 1577. vbi fuit reſolutum, quòd narratiua facta,

ĉta, quòd impetrans haberet duo beneficia patrimonialia, reſidentiam non requirentia, non nocebat, quamuis in abſentia fructus non perciperentur, quia non erat incompatibilitas, reſpectu tituli beneficij; ſed reſpectu fructuũ, quòd non obſtabat: & in eadẽ deciſ. Calag. de Subijana fuit reſponſum ad Cõcilium Tridentinum d. ſeſſ. 7. cap. 4. quòd lo-
24 quitur in beneficijs incompatibilibus, † ratione tituli, non in alijs: & idem etiam fuit reſponſum ad conſtitutionem ſinodalem Ca-
25 lagur. † quę eſt prima ſub titulo de Clericis non reſidentibus, dum dicit in fine, quòd omnia beneficia illius diœceſis ſunt ſeruitoria, quia eſt intelligenda non reſpectu incompatibilitatis, ratione tituli; ſed reſpectu fructuum, quia non reſidentes illos non percipiunt.

Vnde dictum Concilium Tridentinum, ſeſſione 24. de reformatione, cap. 17. quatenus ſtatuit, vt in poſterum, vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur; non plura, etiam ſi ſimplicia ſint: non inducit va-
26 cationem primi ipſo iure, † per obtentionem ſecundi, ſi vtrumque perſonalem reſidẽtiam non requirit, vt dixit Rota in d. deciſione Calagurritana beneficij de Subijana, & Nauarrus conſilio 10. & conſ. 13. ex num. 3. ſub titulo de præbendis, & ita praxis vniuerſalis, ac obſeruantia communis declarat. Poteſt tamen ordinarius priuare plura beneficia obtinentem, iuxta diſpoſitionem d. cap. 17. vt eadem deciſ. Rotæ declarat, & tradit Gutierrez conſ. 10. num. 1. & 3. cum ſequentibus. Puteus deciſ. 230. libro 3. & Nauarrus, vbi ſupra.

Et in dubio omnia beneficia ſimplicia, (ſeclusis dignitatibus, Canonicatibus, & portionibus in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis conſiſtentibus,) præſumũtur libera a perſonali reſidentia, ratione vniuerſalis conſuetudinis. Imola in cap. fin. num. 9. de Clericis non reſidentibus. Felin. in cap. dilectus il 2. num. 1. de reſcriptis. Rebuffus in praxi titulo de diſpenſatione de non reſidendo, n. 8. Ferrettus conſilio 112. num. 1. & fuit ſæpe in Rota deciſum.

Nec omittere libuit, quòd ad hoc, vt nõ obſtet diſpoſitio d. cap. 17. ſeſſ. 24. Concil. Triden. plura beneficia contra formam dicti decreti obtinenti, non ſufficit, quòd in vltima, vel in vltimis prouiſionibus Apoſtolicis, fuerint narrata omnia beneficia prius obtenta. Nam ex tali narratiua non
27 inducitur diſpenſatio † ad pluralitatem, cum illa expreſſio, ſolum operetur excuſationem ſubreptionis ob non expreſſionem obtentorum, prout de iure fieri debet; non autem operatur diſpenſationem, tex. eſt expreſſus in cap. non poteſt 21. §. fin. de præbend. lib. 6. cuius tenor eſt: *Cum vero tibi [non obſtante, quòd aliud beneficium obtinere noſcaris] a Sede prædicta de aliquo beneficio prouideri contingit, per hoc tecum, vt primum beneficium cum ſecundo retinere valeas, non intelligitur diſpenſatum. Hoc enim ſolum præfata operatur expreſſio, quod facta tibi gratia nequeat ſubreptitia iudicari,* per quem tex. & alias rationes, quas adducit ita firmiter tenet Nauarrus in ſuo tractatu de oratione, cap. 22. Miſcellaneo 16. num 64. & 65. vbi ſubdit in hoc decipi plures, credentes ex tali narratiua diſpenſatos remanere, & quòd ſi ſua Sanctitas plura obtinenti beneficia, alia de nouo concedit, non ideo intentionem habet diſpenſandi contra

Expreſſio obtẽtorũ non inducit diſpenſationem ad plura beneficia.

28 dictum decretum; ſed quia credit, † quòd omnia beneficia ad congruam ſupplicantis, ſuſtentationem neceſſaria ſint, & quòd aliter confeſſarij non abſoluent eos, niſi dimiſſis his, quibus non egent, vel concepto firmo propoſito ea dimittendi.

Et hanc Nauarri ſententiam ſequuntur Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz, cap. 48. in gloſſa (quamuis ſimplicia.) Emanuel Rodriguez in ſua ſumma. cap. 31. nu. 2. Hojeda de incompatibilitate benef. 2. p. cap. fin. num. 72.

Quibus in primis addo regulam 50. Cancellariæ in hoc fortiter
29 vrgentem: dicit enim ſic, *Diſpenſatio † non venit, ſub quacumque ſignatura, in quauis gratia; niſi totaliter gratia effectum huiuſmodi diſpenſationis concernat, vel aliàs nihil conferat, aut operetur.* Ideoque cum ſupplicatio vltima pro obtinẽda gratia alterius beneficij, non concernat totaliter effectum diſpenſationis ad plura; ſed potius acquiſitionem alterius noui beneficij reſpiciat, & obtentorum narratiua iam ſuum operetur effectũ, ne ſcilicet adſit ſub-
30 reptio, † cap. ad audientiam, il 2. cap. in noſtra, cap. ad aures, de reſcriptis, ſequitur quòd dicta regula per omnes Pontifices Maximos renouata, intrare de plano in hoc caſu videatur.

Item quòd expreſſio eorum, quæ ſi tacita
31 † eſſent gratiam vitiarent, nullatenus diſpenſationem operatur. Rota deciſ. 33. num. 7. & 8. de præbendis in antiquis, vbi ad hoc ponderat d. c. non poteſt. §. fin.

Hinc clauſula (*non obſtantibus*) licet tollat
32 ſubreptionem: non tamen † inducit diſpenſationem. Caputaquen. deciſ. 145. numer. 6. Nam de diſpenſatione apparere debet verbis claris, & non ambiguis. Felin. in capit. mandato, num. 4. de ſimonia. Caputaquen. in d. num. 6. & plenè tradit in propoſito diſpenſationis ad pluralitatem beneficiorum. Ferrettus conſ. 32. nu. 53.

Ad hoc enim, quòd diſpenſatio tacita in-
33 ducatur, concurrere debent inſimul ſex † re-

quiſita

quiſita, quæ ponit Gomezius in regul. de non tollen. q. 18. n. 2. ac conferunt tradita per Cęſarem de Graſſis deciſ. 3. n. 7. de reſcriptis.

Rurſus quia Papa propter importunitatem ſupplicantium ſępe, præoccupatus,
34 vel circumuentus, non concedenda † concedit. l. 1. C. de petition. bon. lib. 10. cap. cum in iuuentute. de purgation. Canonica. capit. 2. de conceſſione preben. in 6. Felinus in cap. cum olim. num. 5. de re iudicata. Caſſadorus deciſ. 39. nu. 5. ſuper regulis, quòd etiam ad hoc conſiderauit Nauarrus vbi ſupra, ſub num. 65.

Nec dici poteſt, quòd Concil. Trid. in d. cap. 17. non procedat in prouiſionibus Apo-
35 ſtolicis, Quia potius † contrarium colligitur ex eodem Canone 17. generaliſſimè loquente, & omnes perſonas maiores, & minores comprehendente, ad quod faciunt ea, quæ dixi in gloſ. 6. num. 120. & optima deciſ. Rotæ 48. n. 2. & 3. p. 1. diuerſor.

Immo cùm ſit diſpoſitio, & prohibitio
36 conciliaris † ad hoc, vt non obſtet d. cap. 17. requiritur expreſſior derogatio. cap. ex parte, de cappellis Monachorum. Felinus in cap. nonnullis. num. 2. & 3. de reſcriptis. Caputaquen. deciſ. 176. & 268. nu. 3. p. 1. Rota deciſ. 122. & 123. per totas. p. 1. diuerſorum. Et dicam in glo. 18. num. 103.

Et omnia decreta Concil. Trid. continent
37 decretum irritans, † vt continetur in bullis Pij IV. & Pij V. ſuper confirmat. & obſeruat. eiuſdem Concil. emanatis. Flamin. Pariſ. de reſignatione lib. 4. q. 9. num. 24. Felinus vbi ſupra num. 2. Caputaquen. deciſione 176. num. 2. & 3. p. 1.

Decretum autem irritans contentum in lege conciliari afficit, etiam manus Papæ, & ipſum ligat, quando de expreſſa derogatione non conſtat, vt late dixi in glo. fin. quæſt. 2. n. 23. cum ſequentibus.

Confirmatur quia ſi in ſupplicationibus, quę porriguntur pro obtinendis gratijs de alijs beneficijs, vltra expreſſionem obtentorum petitur diſpenſari, vt illa cum obtentis liberè, & licitè retineri valeant, ſemper fere ſolent talia verba diſpenſationem concernentia, cancellari de ſupplicatione: ex
38 qua cancellatione declaratur † mens Papæ, nolentis diſpenſare, vt plura beneficia, quam ea, quæ ad congruam ſuſtentationem ſatis ſint, retineri poſſint. Bartol. in l. ſi quis priore 29. n. 3. ff. ad Trebellian. l. Tribunus. ff. de militar. teſtam. Mohed. deciſ. 23. num. 2. & 3. de præbendis.

Bene quidem conſidero, quòd iſta ſententia pluribus Eccleſiaſtica beneficia deglutiẽtibus, ac ſitim maioris, & amplioris pluralitatis, vſq; in infinitũ, numquã extinguẽtibus, maximè diſplicebit, & quòd ſtatim dicent, quòd cõmuniter ſeruatur contrariũ: ſed ad hoc reſpondeo, quòd quilibet ſibi conſulat, & ſi contrarias rationes, ac fundamenta potiora repererit, cũ quibus corruant ſupradicta, oppoſitã opinionẽ retinere poterit; ſed ego tales rationes, aut iura, aut aliquem Doctorem contrarium tenentem, non inuenio: Et licet Quintil. Mandoſ. in addit. ad allegat. 117. Lapi ſub littera B. ante finẽ, videatur cõtrarium ſentire; tamen non meminit. d. c. non poteſt, de præbendis in 6. nec percutit pręfatas difficultates. Ac propterea à Nauarri opinione recedere non audeo.

Loquor tamen, non ſimpliciter de pluralitatẽ beneficior. obtinentibus; ſed de illis, qui
39 maiorem numerum, quàm ad ſuam vitam † honeſte ſuſtentandam ſufficiat, habeãt. Quantum autem ad hoc opus ſit? ex perſona, qualitate, & locorum diuerſitate, vnuſquiſque ſibi ipſi Iudex erit, aduertens, quòd Deum fallere non poteſt, necnon conſideret diſtinctiones ſuper hoc traditas ab eodem Nauarro in d. tract. de oratione. c. 22. n. 73.

Et ad tollendam omnem difficultatẽ con-
40 ſultius † faceret, qui obtineret, ſi poſſet, expreſſam à ſe Apoſt. ſuper d. pluralit. diſpẽſat.
41 Reliqua circa vacationem † primi beneficij, ipſo iure, per obtẽtionem ſecundi, vide latiſſime per Petrum Dueñas, reg. 71. vbi ponit 6. ampliat. & 11. limitat. Benedictum Capram in d. reg. 91. per totam. Alphonſ. Hojedam in tract. de incompatibilit. beneficior. 1. p. c. 13. à n. 14. vſq; ad n. 59. vbi cumulat 9. ampliat. & 18. limitat. & plures declaration. ad quem addas ſupradicta; vide etiam Maſcard. de probationib. concluſ. 183. per totam. Rotam deciſ. 3. de præbend. in nouis.

Quando inducatur incompatibilitas, ex eo quòd vtrumque beneficium ſit ſub eodem tecto, & quid ſi non ſunt beneficia vniformia, ſcripſi in gloſſa 10. ex numero 32. vſque ad 43.

Addo quod dicit Nauarrus conſ. 18. num.
42 3. de præbendis, quòd prudenter † agunt beneficiarij, qui promouentur ad Eccleſias parrochiales, expectantes quantum de iure poſſunt, adeptionem poſſeſſionis pacificam, vſq; ad menſem Ordinariorum collatorum, vt beneficia vacantia ipſimet conferant viris idoneis, &c. & vide ſupra in gl. 14. nu. 78.

Quartus vacationis modus eſt per matrimonium per verba de præ-
43 ſenti contractum: † non autem per ſponſalia de futuro. c. 1. & 3. de Clericis coniugatis, & in reg. 57. Cancellariæ. gl. verbo, *clericalis*, in cap. 1. de Clericis coniugat. lib. 6. Rot. deciſ. 1. eodem titulo, in nouis, & deciſ. 21. de probationibus in antiquis, Cappella Tholoſana deciſ. 239. & ibi Aufredius. Staphilæus de litteris gratię, tit. de varijs modis vacationis.

Ii §. quin-

§. quintus vacationis modus, per totum. Puteus deciſ.459. lib.2. Caputaquen. deciſ. 215. num. 2.parte 1. Rebuff. de nominationibus.quæſt.finali.num. 13.plene tradit Maſcardus de probationibus.concl. 182. & Staphilęus vbi ſupra nu.7.Gigans de penſionib. q.54. à num.11. & Io.Bernardus Diaz in ſua praxi crim. cap.80. num. 2. Gregor.Tholoſ. de benef.cap.75.n.5.Pariſius de reſignat. beneficior.lib.1.q.1.cum ſequentib. Iulius Clarus, (Couarr. Menchacam, ac alios allegans) in praxi.§.fin.q.73.n.5.

Et adde, quòd quamuis matrimonium non teneat de iure, veluti, quia contraxit cum impubere,vel conſanguinea,vel ex alio
44 defectu: † nihilominus eſt locus priuationi, ipſo iure. Rota deciſ.1. & 2.de ſponſalib. in antiq.Roman.conſ.483.n.5.& 6. & ibi additio Staphil.vbi ſupra n.4.5.& 6.Maſcard.vbi ſupra num.5. & 6. vbi plura hinc inde adducit, & vide quę dicam in glo.57. ex num.44.

Quinto vacat, ipſo iure, beneficium per ingreſſum religionis profeſ-
45 ſione ſequuta,† & nõ antea. c.beneficium,de regular.lib.6.Staphil.de lit.gratię.tit.de varijs modis vacationis. §. ſextus vacationis modus,per tot.Pauin.de off.& poteſt.Capit. pręlud.7.n.10. Greg.Tholoſ.d.c.25.nu.18.& probatur per regulam Cancellariæ 57.

46 Vnde emanauit reg.45.Cancell.† quæ diſponit, quòd non dentur litteræ ſuper beneficijs vacaturis per ingreſſum religion.niſi ille ingreſſus pręcedat datã deſuper petitionis.

Sexto per non promotionem,quãdo obtinens aliquam Eccleſ. parroch.
47 non promouetur intra annum † ad ſacerdotiũ,tunc quidẽ elapſo anno vacat d.parroch. ipſo iure,c.licet canon, de elect.lib.6. ad cuius tex.declarationem poſtea venere. tex.in cap.ſtatutum 22.cap.cum ex eo 33.cap.commiſſa 35.eodem titulo,de electione,in 6.Rota deciſ.38.de præben.in antiq.& deciſ.6. de rerum permutatione,in antiquis.Staphilęus vbi ſupra. §. quartus principalis. Pauinus dicto præludio 7.n.12.plena manu tradit Rebuffus in praxi, titulo de non promotis infra annum per totum, vbi ponit 10.ampliationes, & 21. limitationes. Ferrettus conſilio 53.num.4.& 5.Gregor.Tholoſ. de beneficio c.25.à n.8. Flamin. Pariſius de reſignatione lib.3.q.2.per totam.

48 Septimo per tranſlationem † Prælati ad aliam Eccleſiam vacat prima Eccleſia.c.in apibus.§.tranſlatis. 7. q.1. c.quanto,de tranſlatione Epiſcopi. c.cum ſingula.§.prohibemus,de præbend.lib.6.Pauin.vbi ſup.n.6.in fi.& n.7.Rebuf.in praxi.titul. requiſita ad collat.n.52.Ferret.conſ.11. nu.2.cum ſequentibus,vbi bene declarat.

Oportet tamen, quòd prius ſint expeditæ litteræ ſecundæ prælaturæ, & oſtendantur
49 Capitulo, † vt tunc vacet prima Eccleſia, quando iam ceſſat vacatio illius, ad quam fit tranſlatio, iuxta tex.in extrauaganti iniunctę, de electione inter communes. Abbas in cap. in noſtra. num. 11. de reſcriptis. Pauinus de officio, & poteſtate Capituli,ſede vacante.7.præludio.nu.14. Flamin. Pariſius de reſignatione beneficior. lib. 7. q. 21. num.14.& q.23.num.47. Rebuf.in praxi, tit. de ſimoniaca reſignat.n.31.& 40.Felin.in c. 1.n.3.ante finem,de preſcriptionibus,& late fuit reſolutum in vna Burgen.Canonic. 3.Iunij 1583.coram Scipione Lancell.vbi fuit reprobata opinio tenentium, quòd ſola expeditio litterarum ſufficeret, & ſola ſcientia abſque præſentatione in Capitulo facta, & vide in §. 2. huius gloſſ.à num.80.

Octauo ſi electus intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi pręſtito non conſenſerit
50 † electioni. Nam tunc vacat prælatura.cap. quam ſit. §.electus vero, de electione. lib. 6. extrauagans ſi religioſus,eodem titulo inter communes.Rota deciſ.7.de electione,in nouis.Menochius de arbitrarijs. lib.2. cent. 5. caſu 477.per totum.

Nono ſi electus intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum
51 non petierit † confirmationem.Nam,ipſo iure,priuatur iure ſibi per electionem quęſito, vt probatur in d.c. quam ſit. §. cæterum, de electione,in 6.lex 27.titulo 5.Partita 1.Petr. Gregor.Tholoſ.de benef.c.25.n.12.Rebuf.in concordata,in rubr.de regia ad prelat.nom. §. monaſteria, gloſſ. verbo, *vacantibus*. verſ. *duodecimo*, & verſ. *decimotertio*.

Decimo quando electus,vel pręſentatus ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel alium ſe ingeſſerit,
52 † & adminiſtrauerit. Nam eo ipſo priuatur iure ſibi quęſito,& beneficiũ vacat,vt prius, tex.in c.auaritię.5.de electione. lib.6. de cuius materia,& intelligentia,vide Lambertin. de iurepatron.lib.2.p.2.q.5. princip. art.11. Creſcent.deciſ.5.de Iurepatron.Hieron.Gabriel.conſ.199.à n.4.cum ſeqq.lib.1. Gomezium in regul.de triennali.q.5.verſ.*poſtremo*. Rotam iuncta additione Papazon.deciſ.6.de electione, in nouis,& deciſ.83.lib.3. p. 3. diuerſor. Puteum deciſ. 45. lib.3. Menochium de arbitrarijs, lib.2.cent.5.caſu 203.num.1. & ſequentibus.

Iſti tamen tres modi vacationis, videlicet 8.& 9.& 10.ſunt improprij,quia per electum non dicitur de nouo vacare beneficium; ſed ſemper durat prima vacatio, ex quo collatio non adeſt,vt in §.2. huius gloſſę latius dicam: ſed ideo hos vacationis modos refero, quia Doctores etiam ponunt.

Vndeci-

Vndecimo vacat beneficium per pro
53 motionem † ad Epiſcopatum, poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſacrationem ſecutam, vel poſtquam præfixum tempus ad conſacrationem petendam lapſum fuerit, nam ex tunc vacant, ipſo iure, beneficia obtenta. text. in cap. cum in cunctis. §. cum vero, de electione. Conc. Trident. ſeſſ. 7. cap. 9. & ſeſſ. 23. de reformat. c. 2. Gregor. Tholoſan. d. c. 25. n. 13. & diſponitur in d. l. 27. titulo 5. Partita 1. Niſi prorogatio, vel retentio obtenta fuerit. Couar. in pract. quæſtion. c. 36. n. fi. Gigans de penſion. q. 56. nu. 3. & per tot. Caputaq. deciſ. 303. & 304. & deciſ. 294. & 400. eadem p. 2. Acchiles deciſ. 2. de electione.

Duodecimo vacat, ipſo iure, beneficium per militiam ſecu-
54 larem. † Nam eo ipſo, quòd quis efficitur miles tacite renunciare videtur beneficio, & vacat, ipſo iure, gloſſ. verbo, *redierint*, in c. vlt. de Clericis non reſidentibus. Barbatia conſ. 11. col. fi. verſ. *præterea facit*. Imol. in d. c. fi. n. 6. de Clericis non reſident. Gigans de pēſion. q. 55. per tot. Rebuf. in tract. de nominatione. q. fin. ſub nu. 19. verſ. *item tacite dicitur renunciare*. Flamin. Pariſ. de reſign. beneficior. lib. 1. q. 1. num. 22. Iulius Clarus in praxi criminali. §. fin. quæſt. 73. num. 6. verſ. *Item Clericus, qui eſt effectus miles*.

Non autem vacat de iure communi bene-
55 ficium per delationem publicam, † & continuatam habitus, & veſtium laicalium, quia tales poſtquam moniti fuerint, ſi non ceſſauerint dumtaxat, ad certum tempus ſuſpenduntur. clemen. 2. de vita, & honeſt. Cleric. Conc. Trid. ſeſſ. 14. de reform. c. 6. plene per Bernar. Diaz de Luco, in praxi crimin. c. 75. per totum, & ibi additionator. Menoch. de arbitrarijs. cent. 4. caſu 391.

56 Hodie tamen ſecus erit, † quia per conſtitutionem 30. Sixti Quinti, incipientem, *cum ſacroſanctam*, ſub quinto Idus Ianuarij anni 1588. imponitur pęna priuationis, ac vacationis, ipſo iure, non ſolum beneficiorum, ſed etiam penſionum, contra quoslibet beneficiatos, & penſionarios, tonſuram, & habitum Clericalem, veſtes ſcilicet, talares non aſſumentes, vel iugiter non deferentes, vt latius in tenore d. conſtitutionis, de quo etiam vide conſtitutionem 31. eiuſdem Sixti V. immediate ſequentem.

Decimo tertio vacat, ipſo iure, beneficium per electionis caſſationem. c. conſiderauimus 10. cap. ſuper eo 12. cum ſimilibus, de electione.

Decimo quarto per poſtulationem, re-
57 pulſionem. † extrauagans ex debito. §. huiuſmodi, de electione inter communes. cap. 2. & 3. de poſtulat. Prælatorum. Rebuff. in concordata. tit. de regia ad prælat. nomin. §. monaſteria. in gl. verbo, *vacantibus*, verſ. *tertio*, & verſ. *quarto*.

Tamen iſti duo modi 13. & 14. vacationis neque etiam poſſunt dici proprij modi vacationum, vt ſupra dixi in num. 52. in fine.

Decimo quinto, quādo beneficium violenter occupatur, veluti, ſi quis
58 vi ingreditur † poſſeſſionem beneficij, nam eo ipſo perdit ius, quod ad illud habebat, & vacat, ipſo iure, cap. eum qui 18. de præbendis lib. 6. Rota deciſ. 3. de præbendis, in nouis, & deciſ. 5. in antiquioribus Beſigneti. Ripa in cap. ſæpe. nu. 68. de reſtitut. ſpoliat. Couarruuias lib. 3. variarum. cap. 16. numero ſeptimo, verſ. *illud permittendum non eſt*. Pauinus vbi ſupra præludio 7. ſub num. 10. verſ. *ſexto per ingreſſum*. Rebuffus in praxi, titulo de modis amittendi beneficia, numero 28. & ſequentibus, & de pacificis poſſeſſoribus à num. 226. vſque 257. Menochius de recuperanda. rem. 9. q. 37. n. 273. cum ſequentibus. Petrus Gregor. Tholoſan. de benefic. cap. 25. num. 15.

Decimo ſexto vacat, ipſo iure, beneficium per violationem ſeque-
59 ſtri † impoſiti, vigore ſententię diffinitiuæ in Rom. Curia prolatæ, in cauſa benefic. clem. 1. de ſequeſtratione poſſeſſ. & fruct. Mohed. deciſ. 2. de ſequeſtrat. poſſeſ. & fruct. vbi n. 1. & 5. etiam dicit, quòd ſtatim violato ſequeſtro beneficium impetrari poteſt, & quòd talis vacatio veniat ſub clauſula generali, *vel alio quouis modo*. Petr. Greg. Tholoſan. de beneficio d. cap. 25. num. 14. Pauinus vbi ſupra d. præludio 7. verſ. 11.

Intellige quando eſt prolata ſententia ſuper petitorio, vel poſſeſſorio: ſecus tamen
60 ſi ſit prolata in cauſa attentatorum. † Lancellottus de attentat. tertia parte. cap. 28. num. 143.

Nec quando fuit appoſitum ſequeſtrum
61 propter offenſam Iudicis. Mohed. deciſ. 1. n. 3. & 4. de ſequeſtr. poſſeſ. & fruct.

Decimo ſeptimo vacat, ipſo iure, beneficium per non oſtenſionem ti-
62 tuli, ſeu diſpenſationis † coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit iuxta tex. in c. ordinarij. §. quod ſi forte, iuncta glo. verbo, *eo ipſo*, de off. ordinarij in 6. qui tex. renouatur à Conc. Trid. ſeſſ. 7. c. 5. extrauag. ve quos virtutis. §. quod ſi non fecerint. de off. Ordinarij inter communes. Pauinus d. præludio 7. nu. 12. verſ. *decimo*.

Decimo octauo vacat, ipſo iure, beneficium per alienationem rerum
63 † Eccleſiæ, ſiue ipſius benefic. ſine debita ſolemnitate factam. extrauagans ambitioſe. §. inferiores vero, de rebus Eccleſiæ non alienandis, inter communes. Petrus Gre-

Ii 2 gorius

gorius Tholoſ. de benefic. d.c. 25. num. 16.

Decimo nono vacat, ſi habetur benefi-
64 cium † pro derelicto, iuxta notata in c. ex parte, de Clericis non reſident. & Abbas ibi num. 1. & in c. 1. de off. Vicarij. Pauinus de officio, & poteſtate Capit. præludio 7. n. 12. verſ. *ſeptimo ſi habeatur pro derelicto*. de quo vide Flamin. Pariſ. de reſignat. beneficior. lib. 1. q. 15. nu. 21. Rebuf. in loco, de quo ſupra num. 57.

Vigeſimo vacat, ipſo iure, beneficium
65 propter crimen † hæreſis. c. ad abolendam. §. 1. ibi, *& ſit omni beneficio ſpoliatus*, vbi notat gloſſa de hæreticis, tradit plene Rebuf. in praxi, titulo de modis amittendi beneficia. n. 4. vſq; ad nu. 23. Gregor. Tholoſ. de benefic. c. 26. n. 5. Bernard. Diaz de Luco in ſua praxi crim. c. 114. nu. 2. & ibi Ignat. de Salcedo, illius additionator, vbi plures allegat contrariam ſententiam tenentes, ſcilicet, quòd non vacent, ipſo iure, beneficia hæreticorum, niſi per ſententiam, & priuationem. Sed primam etiam ſententiam tenet Iulius Clarus in praxi crim. §. hæreſis. nu. 14. & in §. fi. q. 73. nu. 7. verſ. *Item Clericus hæreticus*, eamdem etiã ſententiam amplectitur R. P. D. meus Franciſcus Pegna Rotę Rom. Dec. in comment. ad directorium inquiſitorum commentario 112. verſ. *mihi tamen paulo diligentius rem contemplanti*.

66 Idem etiam à fortiori eſt in apoſtata † à fide, quia pluſquam hęreticus eſt. Rebuffus in praxi. tit. de modis amittend. benef. nu. 47.

Et de hac vacatione vide conſtitutionem 29. Pij V. *cum ex Apoſtolatus*, & conſtitutionem 68. Gregorij XIII. *in Eccleſiis*.

Vigeſimo primo; non ſolum vacant, ipſo iure, beneficia hæreticorum, ſed etiam vacant, ipſo iure, bene-
67 ficia filiorum † præfatorum hæreticorum, vt eſt communis opinio, teſte Ioan. Lupo de regno Nauarræ 5. p. §. 8. per tex. in cap. fęlicis. §. quòd ſi quis, de pęnis lib. 6. & refert Couarr. lib. 2. variar cap. 8. num. 4. verſ. *cæterum quòd filij hæreticorum*. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz c. 114. verſ. *quinimo filij hæreticorum*. Iulius Clarus in praxi. §. hæreſis n. 14. Licet ipſe dicat, quòd contraria ſententia ſit ęquior, & benignior, quam poſt alios tenet Rebuffus in praxi, titulo de modis amittendi beneficia. nu. 25. & Simancas de Catholicis inſtitutionibus. cap. 29. num. 20. Rota tamen ſequuta fuit ſententiam primam, videlicet, quòd propter hęreſim patris vacent penſiones, ſeu beneficia filij, etiam prius obtenta, vt fuit reſolutum contra Gundiſaluum Perez filium Antonij Perez hæretici declarati per ſententiam diffinitiuam in Sanctiſſimo inquiſitionis officio prolatam. In vna Conchen. penſionis 6. Martij. 1598. coram Peregrino. Quod etiam diſponitur in Bulla 2. Nicolai Tertij, in fine. Concludunt etiam Hojeda de incompatibilitate beneficior. cap. 23. num. 11. Rojas de hęreticis. aſſentione 44. Ioan. Gutierr. in q. canon. 30. ex nu. 37. lib. 2. Menochius de præſumption. lib. 5. præſumpt. 33. à num. 16. vſque ad finem, vbi late.

Vigeſimo ſecundo vacant, ipſo iure, beneficia, quæ ad preces hæ-
68 reticorum, alię perſonę obtinuerunt: † & ſi ſcienter illa receperunt, vltra vacationem illorum, ipſo iure, inhabiles efficiuntur ad alia obtinenda, per tex. expreſſum in c. 2. § ad hæc, de hęreticis. lib. 6.

Vigeſimo tertio vacat, ipſo iure, beneficium per crimen realis ſi-
69 moniæ † commiſſæ, vt diſponitur in extrauaganti cum deteſtabile de ſimonia inter communes. Caſſadorus deciſ. 5. num. 2. eod. titulo. Couarruuias in regula peccatum. 2. parte. cap. 8. num. 8. Caputaquen. deciſione 201. p. 1. & deciſione 238. p. 3. Emanuel Rodriguez in ſua ſumma 2. p. cap. 56. à num. 16. Nauarr. in cap. ſi quando, in exceptione 4. de reſcriptis. Bernardus Diaz de Luco, in praxi criminali. cap. 91. prope finem, & ibi Ignatius de Salcedo additionator ſub littera D. Rodoanus in tractatu de ſimonia. 4. p. c. 9. nu. 30. & 3. p. c. 9. nu. 10. Rebuf. in praxi, tit. de modis amitten. beneficia ex nu. 33. late Ioan. Gutierr. in q. Canon. 9. nu. 15. & per tot. p. 1. Rota deciſ. 405. p. 1. diuerſor. vbi dicit, quòd ad hoc, vt ſit ſimonia realis eſt neceſſe, quòd ex vtraque parte adimpleatur, & non ſufficit, ſi ex vna parte adimpletur, vt ſit locus vacationi, ipſo iure.

70 Sola autem ſimonia conuentionalis † inhabilẽ reddit ad beneficia obtinenda; non autẽ inducit vacationem obtentorũ, ipſo iure, vt vltra ſupradictos Doctores docet Put. deciſ. 80. lib. 2. Caputaquen. deciſ. 250. p. 2. Creſcent. deciſ. 3. de ſimonia. Acchiles deciſ. 2. eodem titulo, apud quos omnes videas materiam d. extrauagantis.

Quibus adde textum in c. cum Clerici, de pactis, vbi qui promittit augere penſionem,
71 † vt ad Eccleſiam promoueatur debet ſpoliari, & Rebuf. de pacif. poſſeſſ. nu. 165. verſ. *octauo qui promittit*, & vide caſum vacationis 47. de confidentia.

Vigeſimo quarto vacat beneficium, ipſo iure, per crimen læſæ
72 maieſtatis, † vt firmat Rebuf. in praxi. tit. de modis amittendi beneficia numero 32. & in tractatu de pacific. poſſeſſor. num. 201. ante finem, vide Bernardum Diaz, in praxi. capit. 119.

Vigeſimo quinto vacat, ipſo iure, beneficium propter crimen falſitatis

73 tatis litterarum Apoſtolic. † c. ad falſario-
rum, de crimine falſi. Bernard. Diaz in ſua
praxi.c.117.nu.1. & ibi additionator illius,
Gregor. Tholoſ. de beneficio.c.26.n. 12. Re-
buf. de pacif. poſſeſſ. nu. 204.

Vigeſimo ſexto vacant, ipſo iure, be-
74 neficia percutientis † Car-
dinalem.c.felicis.§.ſi qua vero feuda, de pœ-
nis. lib.6. Rebuff. in praxi.tit. de mod. amit-
tendi beneficia.nu.39.

Vigeſimo ſeptimo idem eſt, in occiden
75 te, vel percutiente † Epiſco-
pum.clement.1.§.à feudis, de pœnis, Petrus
Gregor. Tholoſan. de benefic. c.26.num.10.
Rebuffus vbi ſupra.

Vigeſimo octauo idem eſt in aſſaſſino.
76 † c.1.de homicid.li.6.Hier.
Gabriel conſ.196.n.5.lib.1.Bernard. Diaz in
praxi criminali.cap.96.num.1.

Vigeſimo nono vacant, ipſo iure, be-
neficia occidẽtis Rectorem
77 † ſuę Eccleſiæ. c.in quibuſdam 12. de pœnis,
Felinus in praxi, titulo de modis amittendi
benef. n.45. quod etiam extendit Felinus, ad
occidentes quemlibet Clericum, vel paren-
78 tem, aut fratrem, † in cap.inquiſitionis. n.
3. 4. & 5. Vbi ponit regulam, quòd regulari-
79 ter, propter homicidium † non vacet, ipſo
iure, beneficium, & in d.n. 5. dicit, quòd fal-
lit in homicidio qualificato. Rebuff. vbi ſu-
pra num.42.& 43. Gregor. Tholoſan. d.cap.
26.n.8. de quorum veritate vide Hieron. Ga
briel.conſ.96.nu.5. & 6. ac per totum.p.1.&
conſ.187.per tot.p.2.& Bernardum Diaz de
Lugo, iuncto illius additionatore in praxi. c.
94. de homicidio, vbi infinitos allegat, &
plura in propoſito adducit, vide etiam Pu-
teum deciſione 233.lib.2. Nauarr. conſ. 43.
nu.1.de homicidio, Iulium Clarum in praxi.
§.homicidium.num.16.

Mihi autem magis placet opinio Hieron.
Gabrielis, vbi ſupra, vt neque in homicidio
qualificato, ſeu deliberato non inducatur va
catio, ipſo iure, niſi quatenus expreſſum re-
peritur in iure, & text. in d. cap. in quibuſ-
dam, non eſt extendendus extra ſuos termi-
nos, prout etiam tenet Ioann. Igneus in l.ne-
ceſſarios.§.non alias.nu.13.ff.ad Senat.conſ.
Silanian. dicens, quòd omnes ferè Canoni-
ſtæ, & Legiſtæ hanc ſententiam tenent, & Re
buf. de pacif. poſſeſſ.n.263. Flam. Pariſ. de re-
ſignat.lib.3.q.16.n.32. vbi cum Hieron. Ga-
80 briele, vbi ſupra loquitur de parricidio, † &
tenet, quòd beneficium non vacet, ipſo iure,
ob crimen parricidij.

Trigeſimo ſi quis carcerauerit Cleri-
cum, donec reſignauerit
81 beneficium ſuum. † clementi. multorum. §.
quod ſi inferiores, de pœnis.

Trigeſimo primo, ſi quis ſe ingeſſerit
82 adminiſtrationi tempore ſuſpenſionis. † c.1.
§.finali. cap. cupientes. §.cæterum, de ele-
ctione, in 6.

Trigeſimo ſecundo, propter crimen
83 ſodomię, † vt tradit Rebuf.
in praxi, titulo de modis amitten. beneficia
n. 38. Et licet hanc vacationem, inſpecto iu-
re communi nullibi expreſſam reperiam, &
facit Nauarr. in cap.non inferenda.n.37. 27.
q.37. dum dicit, quòd ſodomia non inducit ir-
regularitatem, cum in iure expreſſum non
inueniatur: licet Couarruuias in clementi-
na ſi furioſus. parte prima.§.2. numero 6. in
contrarium ſe inclinet; hodie tamen per
conſtitutionem Pij V.70. incipit, *horrendum*,
ſub data 3. Kalen. Septembris 1568. expreſ-
ſe ponitur pęna priuationis, ipſo iure, & tra-
dit Ignatius Salcedo in additione ad praxim
Bernardi c.86. ſub littera C.

Trigeſimo tertio vacat beneficium,
ipſo iure, quando reſignans
84 non ſuperuiuit † per viginti dies, iuxta regu
lam 18. de viginti, niſi fuerit dictæ regulæ de
rogatum, vt late tradunt ibidem Gomezius,
& Mandoſius, & poſt illos latiſſime Flami-
nius Pariſius de reſignatione beneficiorum
lib. 12. per totum.

Trigeſimo quarto vacat, ipſo iure, be-
neficium ob non publica-
85 tionem reſignationis, † iuxta formam con-
ſtitutionis Gregorij XIII. de publicandis re-
ſignationibus, quæ conſtitutio eſt 87. inter
conſtitutiones eiuſdem, & pleniſſima manu
declarat Flaminius Pariſius de reſignatione
libro 11. per totum.

Et iſta vacatio eſt ita fortis, & potens, vt
quamuis reliquæ omnes vacationes com-
prehendantur ſub clauſula, *vel alio quouis mo-*
86 *do*, † Rota deciſione 1. iuncta additione, de
reſcriptis, in nouis, & deciſ.52. de conceſſ.
præbend. in antiquis. Gomezius in regula de
infirmis.q.54. Caſſador. deciſ. 5. in princ. de
præbendis. Mandoſius in regula de infirmis
reſignan. q. 17. num.4. cum alijs cumulatis
per Flaminium Pariſium de reſignat.lib.8.q.
7. ex num.127. cum ſequentibus. Rota deciſ.
305.n.1.lib.3. p.3. diuerſorum.

Tamen vacatio iſta, ob non factam publi-
87 cationem, nullatenus comprehenditur † ſub
quibuſcunq; clauſulis ampliſſimis, niſi ſpecia
liter exprimatur, vt in d. conſtit. Pij V. verſ.
illorum vero impetrationes ſancitur.

Trigeſimo quinto vacat, ipſo iure, be-
neficium curatum, ob non
88 ſeruatam † formam conſtitutionis Pij V. quę
incipit, *in conferendis*, ſub data 15. Kalen. Apri
lis anni 1566. & eſt in bullario 32. inter con-
ſtitutiones Pij V. de qua plura diximus ſu-
pra in gloſſa 6. verbo, *cum cura*, ex num.125.
cum ſequentibus.

Trigeſimo ſexto vacant, ipſo iure, omnia beneficia illorum, qui pro obtinendis beneficijs, ſeipſos pro
89 alijs examini † ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro alijs, aut ab eis aliquid conſequantur: vel quando impetrant pro ſe ipſis benefi-
90 cia, cum intentione † illa reſignandi, reſeruata ſibi penſione, vel non reſeruata, ad fauorem aliorum, vt cauetur in conſtitutione 31. Pauli Quarti, quæ incipit, *inter cæteras*, ſub data 27. Nouembris 1557. vbi contra prædicta, aut eorum aliquid facientes, vltra excommunicationem latę ſententiæ, ſoli Papę reſeruatam, & nullitatem talium prouiſionum, & inhabilitatem ad omnia beneficia, imponitur pęna priuationis omnium beneficiorum obtentorum, eo ipſo, abſque alia deſuper facienda declaratione incurrenda: & ad hanc vacationem attendatur, quia paucis eſt nota, & plures incidunt in pęnas d. conſtitutionis, quam hic inſerere placuit, vt ſequitur.

Nota hūc modum vacationis.

Paulus *Papa Quartus motu proprio, &c. Inter cæteras curas, quibus ex Apoſtolatus officio aſſidue vrgemur, & premimur, ea continuo animo noſtro fixa fuit, vt beneficia Eccleſiaſtica, præſertim curam animarum habentia perſonis conferantur idoneis, quæ vellent, & poſſent apud ea perſonaliter reſidere, ſcirentque eis laudabiliter deſeruire. Et ad hoc dilectos filios noſtros Bernardinum Sancti Matthæi Tranen. & Scipionem Sanctæ Potentiæ de Piſis, ac Ioannem Sancti Ioann. ad portam Latinam titulorum Reumanum nuncupatos Præsbyteros Cardinales, qui vna cum venerabili Fratre Franciſco Epiſcopo Gebenen. Datario noſtro, diſtributioni, & prouiſioni beneficiorum huiuſmodi præeſſe, iam dudum deputauimus. Verum cum audiamus eoſdem Cardinales, & Datarium, licet in his eam, quam poſſunt maiorem ſemper adhibuerint, & in dies adhibeant diligentiam, perſonas, quibus beneficia ipſa conferenda ſunt, ſuper litteratura examinando, de eorum vita, & moribus, ac beneficijs per eos obtentis, alijſque ad præmiſſa facientibus accurate inquirendo, diuerſimode tamen circumueniri, ac falli, & diuerſas eis fraudes in præmiſſis fieri, aliquibus ſe alios eſſe ſimulantibus, & tanquam tales ſe in examine ſupponentibus; alijs beneficia pro perſonis ſibi cognitis, & id ignorantibus, vt poſtmodum cum eis beneficia, etiam per ſimoniacam prauitatem contractare, & ſuper eis paciſci poſſint; alijs beneficia, tam pro ſe, quam alijs perſonis, cū oblatione diuerſarum penſionum annuarum diuerſis perſonis, etiā familiaribus, continuis commēſalibus noſtris, aut alijs, quos ipſi nobis gratos, & acceptos eſſe exiſtimant, annuatim perſoluendarum, & ſic ſimoniacam hæreſim incurrendo; alijs beneficia huiuſmodi pro diuerſis alijs, ſub ſpe penſionem annuam, aut aliud commodum temporale, ab eis conſequendi; alijs beneficia ipſa pro ſeipſis animo, & intentione, & interdum pacto expreſſe firmato, de eis poſtmodum in fauorem aliorum, qui aliquando minus idonei, & non benemeriti exiſtunt, cum ſimili penſione, aut commodo, aut ſine illa, vel illo reſignandis, & dimittendis, maxima cum inſtantia obtinere procurantibus. NOS præmiſſis fraudibus, & dolis, ac hæreſi ſimoniacæ, quantum cum Deo poſſumus, efficaciter occurrere volentes, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, atque decernimus, quòd de cætero omnes, & ſinguli, qui poſt publicationem præſentium in locis infraſcriptis faciendam, occaſione beneficiorum obtinendorum ſe alios eſſe ſimulauerint, & tanquam tales ſe in examine ſuppoſuerint, aut beneficia pro perſonis id ignorantibus, ſeu pro ſe, vel pro alijs, cum oblatione alicuius penſionis annuæ, aut pro alijs cum ſpe, penſionem annuam, aut aliud quantumuis modicum temporale commodum ab eis conſequendi, vel pro ſe ipſis principaliter, animo, & intentione, ea poſtmodum in fauorem aliorum, etiam quantumuis idoneorum, & benemeritorum, cum ſimili penſione, aut commodo, aut etiam ſine eo reſignandi obtinere procurauerint, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtant, etiam ſi Epiſcopali, aut alia maiori dignitate Eccleſiaſtica, vel Cardinalatus honore, ſeu mundana, etiam Regia, Ducali, aut Marchionali præeminentia præfulgeant, excommunicationis, & anathematis, ac maledictionis æternæ ſententiam, à qua niſi à nobis, aut à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo conſtituti abſolui nequeant: Necnon priuationis omnium, & ſingulorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura, ſecularium, & quorumuis ordinum regularium, per eos in titulum, vel commendam, aut aliàs quomodolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, pœnam eo ipſo, abſque alia deſuper facienda declaratione incurrant; ita vt conſtito ſolum ſummarie, & extraiudicialiter, quod ipſi contra tenorem præſentium aliquid fecerint, per Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generalem Auditorem, ſeu Viceauditorem, vel eius locum tenentem, pro talibus, & vt tales publicari poſſint. Et nihilominus, ſicut præfertur obtentæ prouiſiones, & commendæ, aliæque diſpoſitiones nullæ ſint, irritæ, & inanes, nullumque alicui ius in ipſis beneficijs, vel ad illa tribuant, nec aliquis earum vigore fructus ſuos faciat, ſed ad eorum reſtitutionem teneantur, poſſintque beneficia, tam ſic impetrata, quam per eos antea obtenta, tanquam modo præmiſſo vacantia à nobis, & Romano Pontifice pro tempore exiſtente, dumtaxat libere impetrari. Volumuſq; ſtatutum, ordinationem, & decretum noſtra huiuſmodi, etiam quoad monaſteria monialium, & alia beneficia per moniales, aut alias mulieres obtineri ſolitam locum habere. Non obſtant. conſtitutionibus, & ordinationibus, ac quibuſuis priuilegijs, indultis, & litte-*

litteris Apoſtolic. quibuſuis perſonis, etiam vt præmittitur qualificatis, etiam in forma confeſſionalis, & quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari nequeant, quomodolibet conceſſis, quæ eis contra præmiſſa in aliquo ſuffragari non poſſe decernimus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Cæterùm ne quiſpiam ſtatuti, & ordinationis, ac decreti noſtri huiuſmodi ignorantiam prætendere poſſit, volumus præſentes, quarum ſolam ſignaturam ſufficere decernimus in ædium reſidentiæ præfati Datarij, & Cancellariæ Apoſtolicæ valuis & acie Campi Floræ per aliquem ex Curſor. noſtris publicari, & earum exemplum inibi affigi, & dimitti, publicationemq; & affixionem huiuſmodi omnes & ſingulos arctare, perinde, ac ſi eædem præſentes illis perſonaliter intimatæ, & inſinuatæ fuiſſent, contrarijs non obſtan. quibuſcumque.

Placet motu proprio. I.

Affixus fuit ſupradictus motus proprius die 27. Nouembris 1557. Triphon Victorellus Magiſter Curſorum.

Vnde hodie non eſt tutum conſ. Nauarri 16. de Clericis non reſidentibus, & aduertit ibi illius additionator: nec procedunt, quæ dicit idem Nauarrus in manual. cap. 21. nu. 52. & de Oratione Miſcellan. 49. num. 2. Ac in curia ſemper videmus, quòd exigitur iuramentum à petente beneficium, quòd non accipiat animo dimittendi, & refert Flamin. Pariſ. de reſignation. libro 9. quæſt. 10. num. 4. & 5.

Sic etiam dicitur ſimoniacus, ſi aliquis accipit beneficium, cum animo illud dimitten-
91 di, † Acchiles de Graſſis deciſ. 1. num. 5. de officio Vicarij, de quo vide Abbatem in c. relatum, nu. 7. de Cleric. non reſiden. vbi ſentit contrarium.

Dicit etiam Gigans de penſionibus, quæſt. 41. per totam per plura, quæ ibi allegat, quòd Clericus, qui vt facilius beneficium conſequatur promiſit ſoluere maiorem pen-
92 ſionem, † quam beneficium ferre poſſit, quòd committit ſimoniam, & venit priuandus, & vide ſupra, num. 71.

Trigeſimo ſeptimo vacat, ipſo iure, beneficium per adheſionẽ, vt ſi quis adhæreat Antipapæ, aut hæreticis. Rebuff. in concordata in rubrica de regia ad præla. nominat. in gloſſa, verbo, *vacantibus*, ante finem, verſ. *trigeſimoprimo*. per tex. quem allegat in c. olim 25. de accuſationibus, qui tex. meo videri hoc non probat.

Trigeſimo octauo vacat, ipſo iure, beneficium per obitum Papę collatoris, quando fuit collatum ad
93 beneplacitum illius. † cap. ſi gratioſe de reſcriptis, libro 6. & diximus latè ſupra in gloſſa duodecima.

Trigeſimo nono idem eſſet, quando eſſet collatum beneficium per Papam ad certum tempus limita-
94 tum, & lapſum † fuiſſet illud tempus, quia tunc ſimiliter vacaret beneficium, cum limitata cauſa limitatum habeat effectum, l. in agris. ff. de acquiren. rerum dominio, l. age cum Geminiano. C. de tranſact.

Prout etiam idem eſſet, ſi conferretur beneficium ad tempus per ordinarium, in ſeptẽ
95 caſibus licitis † congeſtis à Rebuff. in praxi, titulo requiſita ad bonam collationem, ex n. 16. cum ſequentibus.

Quadrageſimo vacat, ipſo iure, beneficium manuale
96 per reuocationem prouidentis, † vel conferentis ad nutum, vt diximus plenè in gl. 5. §. de beneficijs manualibus.

Quadrageſimo primo vacat, ipſo iure, beneficium per
97 depoſitionem, & priuationem. † cap. ex litteris, cap. graue, de exceſſibus Prælatorum. Rota deciſ. 35. de prębendis, in antiquis, & Felinus in cap. ad petitionem, num. 2. de accuſationibus. Gomezius in regula de impetran. beneficia per obitum familiar. Cardinal. queſt. 7. num. 7. & 8. Caputaquen. deciſ. 64. par. 1. & deciſ. 48. & 325. & 327. p. 3. Simonetta de reſeruationibus. quæſt. 29. a numero 1. Mandoſius in regula 32. Cancellarię, quæſt. 8. a num. 13.

Quadrageſimo ſecundo vacat, ipſo iure, beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis de beneficio
98 collato a Papa, ante litterarum † expeditionem. Felinus in cap. veniens ſub num. 3. ante medium, verſ. *& adde quod intrans poſſeſſionem*, de accuſationibus, de quo hodie habemus riguroſam conſtitutionem Iulij III. ſub 27. Maij 1553. quæ eſt in bullario 33. inter conſtitutiones illius Papę: vbi etiam ſe extendit ad obtenta beneficia, de qua conſtitutione vide Mandoſium in regula 17. de non iudicando, iuxta formam ſupplicationis, q. 3. a num. 3. & quæſt. 4. a num. 2. verſ. *verum hodie*, vſque ad finem, & rurſus in conſ. 66. num. 6. & per totum Rota deciſ. 205. num. 3. par. 1. diuerſorum, vbi dicit, quòd dicta conſtitutio locum non habet in eo, qui continuat, vigore collationis ordinarię prius factæ; ſed in eo, qui poſſeſſionem ingreditur, vigore ſupplicationis.

Quadrageſimo tertio vacat, ipſo iure, beneficium retinentis indebite ſcripturas ſpectantes ad Ca-
99 meram Apoſtolicam, & † illas non reſtituentis; necnon ſcientis, & non reuelantis, vt in conſtitutione 24. Iulij III. incipienti *cum acceperimus* ann. 1552. die vero vltima menſis Aprilis continetur, & de detinentibus bona

Palatij

Palatij Apoſtolici, vide conſtitutionem 6. Alexand. VI. & conſtitutionem primam Clemen. VII.

Quadrageſimo quarto vacant, ipſo iure, beneficia offen-
110 dentium litigantes in Romana Curia, † eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores, Teſtes, vel Notarios, vt cauetur in conſtitutione Alexandrina, quæ eſt vndecima inter conſtitutiones Alexandri VI. incipit *in eminenti Sedis*, de qua conſtitutione tractat Puteus deciſ. 102. & 103. & 104. lib. 1. & Rota deciſ. 166. par. 2. diuerſorum per totam. Mandoſ. conſ. 60. & conſ. 61. vbi plura circa declarationem illius.

Quadrageſimo quinto vacat beneficium, ipſo iure, quan-
101 do aliquis inſordeſcit † in excommunicatione per annum, & amplius, quia tunc excommunicatus citabitur coram Iudice, ad allegandum quas defenſiones habeat, vt hæreticus declarari non debeat, iuxta tex. in c. cum contumacia, de hæreticis, lib. 6. cui concordat, l. 32. titulo 9. Partita prima: quòd ſi nullum alleget impedimentum, nec iuſtam cauſam, quæ ei ſuffragari poſſit declarabi-
102 tur hæreticus, † & conſequenter eſſe beneficijs Eccleſiaſticis priuatus, cum hæreticus, ipſo iure, priuetur illis, vt ſupra in 20. caſu vacationis, ipſo iure: & hanc practicam docet Gundiſal. Villadiego in tracta. de hæreticis, quæſt. 12. in fine. Anania, & alij citati per Ignatium de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz, cap. 116. num. fin. in fine.

Vacatio propter inſordeſcentiã quando procedat.

Et quòd facta dicta declaratione ſit talis inſordeſcens priuatus, ipſo iure, beneficijs, etiam ſi cauſa excommunicationis proceſſe-
103 rit ex debito ciuili, † latè tradit, & reſoluit Menochius de arbitrarijs 2. par. centuria 5. caſu 416. num. 52. 53. 56. & 61. vbi num. 54. ad hoc ponderat Concil. Triden. ſeſſ. 25. de reform. cap. 3. in fine, quo ſancitum eſt, quòd contra quemcumque excommunicatum, qui per annum in excommunicatione inſorduerit, procedi poſſit, tamquam de hæreſi ſuſpectum.

Cæterum ego hunc modum vacationis
104 beneficij, ipſo iure, difficilem arbitror, † ac ſimiliter difficiliter poſſe obtinere impetrantes talia beneficia, propter ſolam inſordeſcentiam. Ratio eſt, quia nullibi textus expreſſe reperitur, dicens, quòd inſordeſcens ſit, ipſo iure, ob ſolam inſordeſcentiam priuatus beneficijs. Nam inſordeſcentia ſolummodo operatur, quòd inſordeſcens habeatur pro confeſſo, & conuicto de crimine, aut
105 cauſa, de qua accuſabatur. † Abbas in cap. 1. num. 25. de Iudicijs, & ibi Ripa communem dicens, num. 77. Alciat. num. 54. Couar. in cap. Alma mater 1. p. §. 7. nu. 10. in princ. Menochius d. caſu 416. num. 11.

Vnde aut procedebatur contra perſeuerantem in excommunicatione, pro crimine inducente vacationem, ipſo iure: & tunc non vacauit, ipſo iure, beneficium, ratione ipſius perſeuerantiæ, quæ ſolam confeſſionem delicti inducit; ſed ratione ipſius delicti. Aut proceditur ob crimen, pro quo non eſt priuatus, ipſo iure, ſed venit priuandus: & tunc, ratione perſeuerantiæ non inducitur priuatio, nec vacatio, ipſo iure, & multo minus, ſi nec veniret priuandus, ratione delicti, vel cauſa
106 originalis eſſet ciuilis. † Abbas vbi ſupra, n. 24. & 27. & in c. contingit, n. 7. de dolo, & contumacia. Roman. ſingulari 307. Stephanus Aufredius in additione ad Cappellam Toloſ. quæſt. 365. *item addo.* ad medium. Couarr. vbi ſupra d. n. 10. verſ. *ſecundo eadem ratione.* Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz, c. 116. num. 4. ante fin.

Hinc excommunicatus ob cauſam ciuilē, & in excommunicatione perſeuerans per plures annos, numquam perdet, ipſo iure, be-
107 neficia, nec debet illis priuari. † Abbas in d. cap. 1. de Iudicijs, num. 27. in fine. Ripa d. num. 77. Roman. d. ſingulari 303. incipit, *de hoc heri.* Angelus de Clauaſio in ſumma, verbo, *excummunicatio la vltima.* num. 17. quorum ſententiam, vti veriorem confirmauit Rota in vna cauſa Segorbien. inſordeſcentiæ 5. Iunij 1598. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Se-
108 raphino, vbi propterea fuit reſolutum, † ſententiam prolatam ab Auditore Cameræ contra quemdam Ioſephum Guerra, inſordeſcētem in excommunicatione pro cauſa ciuili, ob non ſolutionem penſionis contra eum fulminatam, per quam fuit declaratum ſuis beneficijs priuatum, eſſe iniuſtam, & reuocandam: & quòd ſecundum ſupradictam diſtinctionem eſt intelligendum Concil. Tridentin. d. c. 3. in fine. ſeſſ. 25. Et quatenus Menochius vbi ſupra, num. 55. reprobauit dictam ſententiam Abbatis, & aliorum, fuit a Rota reiectus, & pariter admitti non debet Ignatius de Salcedo, vbi ſupra, num. 13. in fine, dum ſequitur Menochium, & dicit longe aberraſſe Abbatem, & cæteros: & videas regulam Cancellariæ 25. de inſordeſcentibus.

Quadrageſimo ſexto vacat, ipſo iure, beneficium per
109 decretum, † veluti quando Papa confert beneficium alicui, & apponit in ipſa collatione decretum, quòd infra ſex menſes primum beneficium in illius manibus dimittat, aliàs, eo ipſo, vacet ſecundum, aut ſimilis clauſula de ſolutione facienda, aut litteris infra certum tempus expediendis, vel alias, ſub eadē vacationis pœna apponatur: Nam ſi non adimplet cum forma decreti, ipſo iure, vacat

Plura ſingularia de vacatione propter decretum.

eat vltimum beneficium collatum, vigore dicti decreti. Ægidius deciſ. 755. in principio, & fuit reſolutum in vna Vicen. Canonicatus 5. Iulij 1590. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio, & in alia Illerden. Canonicatus 1597. coram eodem. Rota deciſ. 12. de re iudicat. in nouis. Rota deciſ. 8. nu. 1. & deciſ. 13. de rerum permutat. in nouis.

Idem etiam eſſet, ratione decreti, conten-
110 ti in indultis † Cardinalium, nam in dictis indultis apponitur decretum, quòd prouiſi à Cardinalibus de beneficijs reſeruatis teneãtur de beneficijs excedentibus valorem 24. ducatorum, intra quatuor, ſi citra, ſi vero vltra montes collationes fiant, infra octo menſes à die factæ collationis computandos, nouas prouiſiones à Sede Apoſtolica impetrare, & litteras Apoſtolicas expediri, & iura Cameræ Apoſtolicæ cum effectu perſoluere, alioquin lapſis eiſdem menſibus beneficia ipſa vacare cenſeantur, eo ipſo, & poſſint per alios à Sede Apoſtolica dumtaxat, libere impetrari, niſi ipſi prouiſi de legitimo impedimento docuerint, Notario, & Teſtibus corã Datario, vel ipſis petentibus dictas nouas prouiſiones, & coram eodem Datario proteſtantibus, quòd per eos non ſtat, contigerit illas eis denegari.

Et eſt aduertendum, quòd dictum tempus dimittendi, ſeu nouas prouiſiones obtinendi, non incipit currere, niſi à die captæ pacificæ
111 poſſeſſionis; non autem à die prouiſionis, † ſine poſſeſſione pacifica: ita vt verba decreti ciuiliter intelligantur, ideſt ſequuta pacifica poſſeſſione. Caputaquen. deciſ. 51. numer. 1. & per totam, & deciſ. 110. lib. 1. & deciſ. 328. num. 1. & per totam, libro 3. Anaſtaſ. Germon. in tractat. de indultis. §. volumus, à num. 47. & 48.

Immo non ſolum, non incipiunt currere, niſi à die captæ pacificę poſſeſſionis; ſed etiã
112 eſt neceſſaria notitia † dictæ poſſeſſionis pacificę, vt incipiat d. termini curſus, vt late fuit reſolutum in vna Tiraſonen. Canonicatus coram Orano 8. Nouembris 1596. vbi propterea fuit excuſatus vnus à pœna dicti decreti de dimittẽdo infra quatuor menſes primum beneficium, quia allegabat ignorantiam adeptæ poſſeſſionis de ſecundo, & in contrarium nihil releuans probabatur.

Item in caſu decreti contenti in indulto Cardinalis d. tempus non incipit currere, ni-
113 ſi a die habitæ integræ notitię † de reſeruatione, quando reſeruatio eſt talis, quæ probabiliter poteſt ignorari, veluti ex vacatione per obitum cubicularij, vel alterius officialis Cancellarię. Puteus deciſ. 112. lib. 1. & deciſ. 361. libro ſecundo. Anaſtaſ. Germo. vbi ſup. a num. 59. Ita vt non ſufficiat in tali caſu probare ſcientiam reſeruationis per
114 publicam vocem, & famam, cum agatur de grauiſſimo præiudicio, ſcilicet de amiſſione iuris quæſiti. Puteus deciſ. 147. incipit *fuit dubitatum*, lib. 1. per totam. Et conducunt quę dixi latè in gl. 11. ex nu. 100.

Quod autem in caſu dicti decreti poſſeſ-
115 ſio debeat eſſe pacifica, † vt dictus terminus currere incipiat, fuit deciſum teſte Mohedano deciſ. 8. de conceſſione prębendę. Rota deciſ. 148. par. 1. diuerſorum. Puteus deciſ. 110. lib. 1.

116 Vnde intruſio alterius † excuſat. Acchilles deciſ. 12. num. 2. & per totam, lib. 3. Mandoſius in tracta. de ſignatura gratię, titulo indultum conferendi beneficia reſeruata, verſ. *diſputatum alias fuit in Rota.*

Quod adeo verum eſt, vt quamuis intruſio, vel impedimentum non adſit de tempore captæ pacificę poſſeſſionis; tamen ſufficit
117 quòd ſuperueniat ante lapſum † termini ad dimittendum, vel nouam prouiſionem obtinendam. Mohed. deciſ. 8. ante nu. 1. & per totam, de conceſſ. pręben.

Similiter in dicta cauſa Tiraſonen. Canonicatus ſub 8. Septembr. 1598. coram Orano fuit dictum, quòd ad effectum euitandi pęnam decreti, de non dimittendo primũ beneficium, ſufficit quęlibet moleſtia; non ſolum ſuper poſſeſſione, ſed etiam ſuper ſolo titulo: vbi etiam fuit habitum in cõſideratione appoſitio *nihil tranſeat.* in Dataria, & Oppoſitio in actis dicendo *generalia contra, &c.*

Prout etiam clauſula expediendi litteras
118 infra ſex menſes appoſita in breuibus † de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, eſt intelligenda, quòd dicti ſex menſes computentur a die captæ poſſeſſionis pacifice per dictam Cameram Apoſtolicã, vt fuit deciſum in vna Abulen. Cappellanię 6. Nouembris, an. 1562. coram Gropperio, & in Aſtoricen. Archidiaconatus 15. Decembris 1573. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Seraphino, & in Iſpalen. fructuum 19. Martij 1596. coram R. P. D. meo Litta.

Idem quoque pari ratione iudicandum erit de clauſula ſolita apponi in gratia alicuius beneficij ſimplicis, continentis ordinem preſbyteralem annexum, videlicet, *quòd prouiſus promoueatur infra annum ad dictum ordinem.* Quia eſt intelligenda à die captę pacificę poſſeſſionis ex ſupradictis.

Quod tamen declara, niſi conſtaret de fraude, ac dolo, vt dixit Rota in vna Meliten. Canonicatus de ann. 1586. coram Illuſtriſsimo Plato, & in alia Illerden. Canonicatus 13. Decembris 1593. coram Illuſtriſſ. D. Pamphilio.

Adde etiam, quòd decreto de dimittendo in manibus Sanctiſſ. ſatiſfit per æquipollens,
119 † vt fuit reſolutum in vna Compoſtellãna Cano-

Canonicatus 10. Maij ann. 1600. coram R.P.D. meo Lancellotto, vbi propterea fuit reſolutum, quòd dimiſsio facta in manibus Notarij Cameræ Apoſtolicæ, in executionem dicti Decreti, ſufficiebat, quia omnis fraus ceſſabat, & fuit abſolutus dimittens ab impetratione vltimi beneficij per alium facta, & facit deciſio Putei 100. nu. 6. lib. 2.

Rurſus circa decretum appoſitum in indultis Cardinalium, vt prouiſi ab eis de beneficijs reſeruatis, teneantur nouæ prouiſiones obtinere, & expedire infra dictum tempus, aduerte, quòd quamuis ſit moroſus talis prouiſus, & non adimpleat cum dicto decreto, non propterea durat prima vacatio,
120 † ſed vacat de nouo beneficium ob non ſeruatā formam dicti decreti. Nam prima vaca
121 tio iam fuit extincta per collationem † a Cardinali factam, ac propterea ſi non ſeruatur forma dicti decreti, de nouo vacat tale beneficium, ipſo iure, & impetratio facta de il-
122 lo dicetur impetratio *certo modo.* † & fuit reſolutum nouiſsime (me obtinente) in vna Hiſpalen. beneficij de Xerez 12. Maij huius anni 1603. coram R.P.D. meo Litta, vbi ideo fuit deciſum, quòd talis impetrans teneatur totam narratiuam verificare, & quòd nō
123 adimplementum decreti ſit plene, † & conclu denter probandum. Nam impetrans *certo modo.* & ſic beneficium viuentis, contra bonos
124 mores, contra humanitatem, † & contra vſum Romanæ Curiæ pleniſsime, & concludenter probare tenetur. Mandoſius alias deciſiones allegans, conſ. 20. num. 9. verſ. *quæ tanto magis.*

Item quando beneficium dimittendum erit, iuxta decretum, dimitti debet libere, & ſine vlla pactione, vel conditione, & ideo non ſatisfit Decreto, dimittendo beneficium
125 per reſignationem in fauorem alterius, † vel per permutationem, gl. verbo *omnino.* & verbo *libere.* in cap. ex parte 1. de officio delegati. Rota deciſ. 8. num. 1. de rerum permut. in nouis. & deciſ. 13. & 14. eodem titulo in antiquis. Milius in repertorio, verbo. *gratiam beneficialem impetrans.* & fuit deciſum in d. deciſ. Illerden. Canonicatus 13. Decembris 1594. coram Illuſtriſsimo Domino Cardinali Pamphilio.
126 Licet interdum ex aliqua iuſta † cauſa ſolet Dataria rigorem d. decreti relaxare, & reſignationem in fauorem admittere, vt dictum fuit in dicta deciſ. Illerden. & docet experientia.

An autem hoc decretum de dimittendo in manibus Papæ habeat vim decreti irritantis, quoad effectum inficiendi poſſeſsionem, videas in gl. 67. & finali, nu. 68.

Quadrageſimo ſeptimo vacat, ipſo iure, beneficium per
117 malam promotionem ad ordines, † veluti ſi beneficiatus, qui primam tonſuram, vel minores ordines habens promotus fuerit ad maiores, cum alias fuerit inhabilis ex aliquo vitio, crimine, aut defectu, vel extra tempora a iure ſtatuta, vel abſque veris ſui ordinarij dimiſſorijs litteris, aut per ſaltum, vel furtiue, aut ſine titulo ſufficientis beneficij, vel patrimonij, aut ante ætatem, aut nō ſeruatis temporum interſtitijs, &c. quia ſi in dictis ordinibus miniſtrare præſumpſerit, non ſolum efficitur irregularis, ſed etiam beneficia obtenta vacabunt, ipſo iure, vt nouiter ſancitur per conſtitutionem Sixti V. incipientem *ſanctum, & ſalutare.* ſub data nonis Ianuarij 1588. quæ conſtitutio, ſi ſit derogata, ſtatim dicam in nu. ſequenti.

Antea vero non inducebatur vacatio, ſeu
128 priuatio, ipſo iure, † ſed talia faciens veniebat priuandus per ſententiam, vt in conſtitutione Pij II. incipien. *cum ex ſacrorum*, quę eſt in bullario in ordine 6. inter conſtitutiones eiuſdem Pij II. & quotidie renouatur per regulam 23. Cancellarię, de male promotis.

Verum iſta vacatio, ipſo iure, hodie locū habere non poteſt. Quia dicta conſtitutio Sixti V. eſt nouiſsime de medio ſublata, & ad terminos iuris communis, ac Concilij Tridentini, & dictæ conſtitutionis Pij II. redacta per conſtitutionem S.D.N. Clementis VIII. ſub pridie Kal. Martij ann. 1595. emanatam. Ac propterea dicta conſtitutio Sixti Quinti nihil operatur, quoad ſuſpenſionem, ſine, aut cum ficto patrimonio ordinatorū. Quòd adde ad gloſſ. 5. §. 10. num. 34. & reliqua, quæ ibidem dixi ex num. 22. vſque ad num. 33. firma remanent.

Quadrageſimo octauo vacat, ipſo iure, beneficium per confidentiam, vt pote, quando aliquis reſig-
129 nat alicui beneficium, ſub confidentia, † quòd reſignatarius poſtea reſignet alteri perſonę reſignanti dilectę, vel in alijs caſibus contentis in conſtitutione 100. Pij IV. incipienti, *Romanum Pontificem.* ſub data 17. Kalend. Nouembris ann. 1564. & in conſtitutione 87. Pii V. incipienti *intollerabilis.* ſub data Kalen. Iunij ann. 1569. Quę conſtitutiones pœnam vacationis, ipſo iure, infligunt, de quibus conſtitutionibus plene ſcripſit Flaminius Pariſius in ſuo peculari tractatu de confidentijs, & præſertim in tracta. de hac vacatione, in q. 58. per totam.

Quadrageſimo nono vacat beneficium, ipſo facto, in
130 omnibus caſibus, in quibus fundator † illius, ita diſpoſuit, veluti ob non reſidentiam, vel per aſſecutionem alterius ſimplicis beneficij, reſidentiam non requirentis, ac in alijs caſibus

caſibus fundatori benè viſis. Caputaquen. deciſ. 290. numer. 1.& 2.parte 2.Nam fundator poteſt in fundatione beneficij ponere
131 leges, & † conditiones,quas voluerit c. præterea,il 2.de iurepatronatus,cap.quanto,de cenſibus.Rota deciſ. 1. de præbend. in nouis. Ioannes Gutierrez conſ.1. num. 1. & conſ. 2. num. 1.bene Nauarrus in conſ.8.de præbendis, incipit, *Eccleſia Collegiata*.nu. 1. & 3. cum alijs adductis in gl. 5.in princ.nu.103. ac dixi in gl.29.num. 3.

Quinquageſimo vacat beneficium, ipſo iure, per no-
132 uam erectionem, & creationem. † Bonifacius Vitalinus in clemen.fin. num. 18. de reſcriptis,poſt gl. fin. ibidem, & communiter omnes,Geminian.conſ. 69.num. 1. & dixi in gloſſa 9. §. final. de beneficijs nouiter creatis, num.50.Beneficia namque non naſcuntur;ſed creantur,& fiunt.Caſſad.deciſ.7. nu. 6.& 8. de iurepatron.

Quinquageſimo primo addi poteſt vacatio,ob malam
133 valoris † expreſſionem,iuxta ea, quæ dixi in §.2.huius gl.nu.77.& 78.

Quinquageſimo ſecundo vacat,ipſo iure, beneficium, quando ex aliqua conſtitutione, vel ſtatuto particulari, ſeu municipali, inducitur vacatio, ipſo iure, alicuius beneficij per aſſecutionem ſecundi, quando aliàs non vacaret de iure communi. Ita conſuluit Ferrettus conſilio 112.incipit. *Dominus Caro*.num. 3. ac pet totum, lib. 1. vbi concluſit, quòd propterea in ciuitate Venetiarum vacant beneficia ſimplicia nullam reſidentiam requirentia per aſſecutionem Plebanatus. Idemque pari ratione dicendum erit de conſuetudine. Ferrettus d.conſilio 112.ſub num. 1. & 2. & fuit deciſum in vna Calagurritana beneficij de Nauarrete 20. Iunij 1588. coram Illuſtriſſ.D.Pamphilio.

Si vltra ſupradictos caſus inueniantur alij caſus,in quibus beneficia vacent, ipſo iure, ſuperioribus addi poterunt, iſti namque mihi nunc tantum occurrerunt.

Alij autem plures modi ſunt, in quibus ob diuerſa delicta,
134 quis non eſt, ipſo iure,priuatus; ſed venit† priuandus per ſententiam, veluti homicida, publicus concubinarius, ſacrilegus, incendiarius,periurus,reſidere nolens, bannitus, & alij plures,de quibus per Rebuffum in praxi titulo,de modis amittendi beneficia,à nu.
135 50. vſque ad finem. Item adulteri † inceſtuos, incorrigibiles, alleatores,fures, vſurarij, ſtupratores, & omnes alij grauia crimina perpetrantes, de quibus ſigillatim videri poteſt per Bernardum Diaz in ſua praxi criminali, ſub titulis, cuilibet delicto, aſſignatis.

[…e vacationi s per …ten…]

Neque eſt imponenda priuatio beneficio-
136 rum, niſi in caſibus † à iure expreſſis, cap. is qui 18. in principio,de ſentent. excommunic.lib 6.gloſſa penultima, in fine, & ibi notat Abbas in c. fin.de iurepatronatus, gloſſ. in ſumma 15.quæſt.8.ad finem, gloſſa finalis in cap. Apoſtolus 80. diſtinct. Bernardus Diaz in ſua praxi criminali,cap. 131.ſub titulo(beneficijs priuari,)num. 2.Selua de beneficio 3.par.quæſt. 2. num. 26. Rebuff. in praxi titulo,de ratione perſonæ,& rei,num. 2.Puteus deciſ.228.ante fin. lib.3. Nauarrus conſ.13:nu.3.de præben.

Hinc nulla condemnatio, quamuis ſit ad perpetuum carcerem ſe extendit ad priua-
137 tionem beneficij,niſi exprimatur.† Rota deciſ.fin. de ſentent. & re iudic. & in antiquioribus Beſigneti. Felin. in cap. inquiſitionis ante num. 8. de accuſation. Mandoſius de monitorijs,quæſt. 16.num. 1.

Quamuis alij dicant, quòd quotieſcumq;
138 delictum ſit graue poſſit beneficio † priuari per tex.in cap. ſatis peruerſum, 56. diſtinct. Selua de beneficio 3. par.quæſt. 3.num. 2. & 3. cum ſequentibus. Rebuffus in praxi titulo de modis amittendi beneficia,num.61. Intel-
139 ligendū tamē,eſt ſi exprimatur à iure,†alias non. Rebuffus vbi ſupra, num. 62.late tradunt Tiraquel. in l.ſi vnquam, verbo *reuertatur* nu.249.& 250.& 251.Rolandus conſ.27. num.14. vol.1.Menoch.de arbitrarijs, lib.2. centuria 3.caſu 276.per totum.

Effectus autem reſultantes ex eo. An be-
140 neficium vacauerit, ipſo iure, vel ſit tollendum per ſententiam multiplices† ſunt.

Primus quia ſi vacat beneficiũm, ipſo iure,ratione alicuius capitis, Effect' quales reſultẽt eo, quo vacatio ſit ipſo iure. Vel per ſententiam.
141 ex ſupra relatis, vacat in ipſomet puncto, † quo contrahitur matrimonium, aut emittitur profeſſio,committitur delictum, & ſic de reliquis.Probus in additionibus ad Ioannem Monachum,cap.finali,num.29.de conſuetudine,in 6.& dixi in gloſſ.11.nu. 27. Non autem quando de facto quis amouetur a dicto beneficio,tunc occupato, quòd prius,ipſo iure,vacauerat: & propterea ad videndum, ſi
142 beneficium vacauit in menſe † Apoſtolico, vel ordinario eſt inſpiciendum tempus vacationis,ipſo iure, non autem amotionis ab iniuſta detentione.

Secundus effectus eſt, quia ſi poſt dictam vacationem, ipſo iure, antequam iam priuatus dimitteret poſſeſſionem decederet, tunc non vacaret benefi-
143 cium per obitum † illius; ſed per militiam, profeſſionem,incompa tibilitatem,vel aliam cauſam præcedentem,ex ſupradictis. Ratio eſt, quia prima vacatio impedit ſequentem, & ſic

144 † & ſic per obitum vacare non poterat beneficium, quod non habebat, ex quo prius, ipſo iure, vacauerat, cap. ſuſceptum, de reſcriptis, lib. 6. Ægidius deciſ. 735. num. 5. Felinus in cap. 2. ſub num. 23. verſ. *& dixit Rota*. de reſcriptis. Flaminius Pariſius de reſignatione, lib. 9. quæſt. 25. num. 4. & lib. 12. quæſt. 14. num. 35. Rota deciſ. 267. num. 1. par. 1. diuerſorum.

Secus autem eſſet, ſi beneficium non vacaret, ipſo iure, Ac pari ratione dicendum idem eſt, in alijs modis vacationum, quã per obitũ, quia ſi prius vacauit beneficiũ ex vno
145 capite, † nõ poteſt poſtmodũ vacare ex alio ſequenti, cum iam fuerit abdicatum ius, & conſequenter ex capite ſequenti nihil poteſt vacare, cum ipſe tunc nihil iuris habuerit in beneficio, ex ſupradictis, & latius dicam in §. 1. ſequenti huius gloſſæ.

Tertius effectus eſt, quia beneficiũ, quod ſemel vacauit, ipſo iure, non
146 poteſt reſignari in fauorem † alterius, quia nemo poteſt reſignare, nec renuntiare quod non habet, cap. qui perfectionem 7. quæſt. 1. cap. quod autem, in fine, de iurepatronat. plene Flaminius Pariſius de reſignatione, lib. 1. quæſt. 15. nu. 1. & per totam, & lib. 2. quæſt. 22. num 2. cum ſequentibus. At vero ſi non vacauit, ipſo iure, ſed beneficiatus veniret priuandus per ſententiam, veluti homicida, & alij ſimiles, poſſet vtique reſignare benefi-
147 cium † in fauorem alterius, ante priuationem per tres ſententias conformes ſubſecutam, gloſſa in cap. 2. verbo *finita*. in cap. 2. vt lite penden. lib. 6. Rota Beſigneti deciſ. 5. de re iudicata. Probus in additionibus ad Monachum in cap. Alma mater, num. 6. de ſenten. excom. lib. 6. Bartholom. Caſſaneus conſ. 44. num. 22. Gomezius in regula de annali, quæſt. 42. num. 3. & in regula de ſubrogan. quæſt. 3. in principio. Hieron. Gabriel. conſ. 197. num. 1. cum ſequentibus, volum. 1. & conſ. 187. per totum, volum. 2. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi, cap. 94. Couarru. in clemen. ſi furioſus. 2. par. §. 3. num. 6. & 7. Creſcentius deciſ. 6. num. 3. de renunciatione. Rebuffus in praxi, titulo, de modis amittendi beneficia, nu. 51. & de pacif. poſſeſſor. num. 261. tradit pleniſſime Flaminius Pariſius, de reſignatione beneficiorum, lib. 3. quæſt. 16. per totam, & fuit reſolutum in vna Virdunen. beneficij 6. Martij 1593. coram Illuſtriſſimo D. Pamphilio, & in Legionen. Canonicatus 15. Februarij 1593. coram Illuſtriſsimo Arrigonio, apud quos ad longum huiuſmodi materia tractatur.

Quartus effectus eſt, quia ſi beneficiũ vacauit, ipſo iure, poteſt ſta-
148 tim impetrari, † tanquam vacuum; ſi vero venit priuandus, nullatenus poteſt vti vacuum impetrari, cum re vera non vacet ante priuationem per tres ſententias conformes: niſi in impetratione eſſet adiecta clau-
149 ſula, † quòd ſtatim, quòd vacaret per priuationem, vel ceſſum, impetranti conferatur beneficium; quia tunc valeret gratia, non vti de beneficio vacanti, niſi tanquam de vacaturo, Rebuffus in praxi, titulo, de modis amittendi beneficia, num. 52. & 53. Staphilæus titulo de varijs modis vacationis. §. conſiderandi, num. fin. Ignatius de Salcedo poſt Couarru. & alios in praxi Bernardi Diaz, cap. 94. ſub littera A. verſ. *fuit etiam*. Gambarus in tractat. de officio, & poteſtate legati, lib. 10. num. 28. & 29.

Quintus effectus eſt, quòd quando beneficium vacat, ipſo iure, ex
150 tunc beneficiatus non facit fructus † ſuos, & ad illorum reſtitutionem tenetur, ſecus vero ſi per ſententiam, quia illos percipere de iure poteſt, donec per ſententiam priuetur d. beneficio, gloſſa finalis, in cap. fraternitatis 12. quæſt. 2. Felinus in cap. 1. ſub. num. 42. cum ſequentibus, de conſtitutionibus. Tiraquellus in l. ſi vnquam, verbo *reuertatur*, numero 291. cum ſeqq. C. de reuocandis donationibus. Couarru. in 4. decretal. 2. par. cap. 6. §. 8. à num. 10. cum ſequentibus. Simancas de Catholicis Inſtitution. cap. 9. à numero 157. vſque 191. Nauarrus in manuali, cap. 23. num. 66. in principio. Antonius Gabriel lib. 7. de delictis, concluſ. 12. num. 10. Acebedus in l. 1, num. 23. & 24. titulo primo, lib. 2. recopilation. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, cap. 13. num. 61. parte 1. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi cap. 94. ſub littera A. verſ. *ex quibus omnibus*.

151 Alios ſeptem effectus in propoſito ponit † dictus Alphonſus Hojeda in præfato cap. 13. a num. 59. vſque 67. cum pluribus per eum relatis.

152 Et centum, & quatuor effectus, † & diſcrimina vacationis, ſeu priuationis, ipſo iure, vel per ſententiam, copioſiſsima manu cumulat Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo *reuertatur*. ex nu. 268. vſque ad num. 463.

Vbi a num. 20. ponit regulam negatiuam, quòd numquam in dubio præſumatur, nec
153 intelligatur priuatio, ipſo iure, † niſi per ſententiam, prout etiam tradit Acchil. deciſ. 1. de pœnis. Puteus deciſ. 129. lib. 3. Gambarus de officio, & poteſtate legati, lib. 5, num. 163. Et a num. 42. vſque ad num. 244. ipſemet Tiraquellus congerit ſeptuaginta, & ſex limitationes dictæ regulę, & dixi ſuperius, num. 136.

154 Et per quæ verba intelligatur vacatio ipſo iure, † vel per ſententiam, vide pleniſſime per

per

per Felinum in c. Rodulphus, de reſcriptis, ex num.24.vſque ad 41.& Tiraquel.vbi ſup. à n.41.vſque 244.& aliquid dicam in gl. 55. vbi in 3. limitat. verſ. *quinimo*, dixi etiam in
155 priuationibus,ipſo iure,requiri † ſententiam declaratoriam.

Addo etiam, quòd eodem modo, ſicut per regulam noſtram reſeruantur beneficia, quocunq; modo vacatura in menſibus Apoſtolicis;ſic etiam Ordinarius poteſt illa con-
156 ferre,quomodocunque vacent † in ſuis quatuor menſibus ordinarijs, vel in ſex menſibus alternatiuis,ſi gaudeat alternatiua,cum ipſe innitatur iure communi ad prouidendum in quibuslibet vacationibus, niſi quatenus reperiatur prohibitus, vt palam eſt.& in ſpecie tradit Nauarr.conſ. 18. incipit, *an beneficium ſimplex*.n.3. & per totum,iuxta impreſſionem Romanam, de præbendis, ac diximus in §.5.proœmiali.

Poſtremo omnino animaduertendum eſt,quòd quotieſcunq; beneficium vacat, ipſo iure, vel per ſentētiam ex aliqua cauſa de ſupradictis, vel alio modo, ſeu vacatione occurrenda, nullatenus poſ-
157 ſunt prouideri de tali beneficio,† nec à Sede Apoſtolica,nec ab Ordinarijs, vel alio quocunque collatore, illi qui fuerint Iudices ciuiles,vel criminales dictarum cauſarum, ſiue ſint Cardinales, vel Rotæ Auditores,aut Referendarij, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, vel quiuis alius ſimilis, aut diſſimilis Iudex;neque etiam dictorum Iudicum nepotes,conſanguinei,ſeu affines, ſolicitatores, procuratores, domeſtici, & familiares, cuiuſcunque ſtatus,gradus,ordinis, & conditionis fuerint. cum decreto irritanti,&c. Vt ſanctiſsime conſtitutum fuit (ad obuiandum fraudibus, & miniſtrijs, ac delinquendi occaſionibus in priuādo aliquem innocentem, vel eſſe priuatū declarando,vt aliquis ex antedictis perſonis de tali benefic. prouideretur) per Bullā Pij Papę IV.ſub 5.Idus Octob.
158 anno 1.cuius conſtit.tenor eſt,vt † ſequitur.

Pius *Papa IV. motu proprio.*

Cupientes vnicuique iuſtitiam, pro vt par eſt æqua lance miniſtrari,& omnem delinquendi occaſionem ab ipſius iuſtitiæ miniſtris, præſertim Iudicibus in beneficialibus, ac etiam criminalibus priuationem beneficiorum Eccleſiaſticorum concernentibus cauſis,tam à Sede Apoſtolica,ac eius Legatis, & Vicelegatis, quam alias quomodolibet, & à quibuſcumque pro tempore deputatis: ſeu ad quos illarum cognitio, tam de iure, quam de conſuetudine, etiam ratione eorum, quæ obtinent officiorum, & alias quomodolibet pertinet, & pertinebit, ſeu quibus cauſæ ipſæ, tam Apoſtolica, quam alia auctoritate commiſſæ ſunt, & pro tempore committentur, penitus remoueri: ac eorum fraudibus obuiari, & animarum ſaluti, quantum cum Deo poſſumus ſalubriter conſulere. Ex certa noſtra ſcientia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine decernimus,& declaramus,quoſcumque Iudices, etiam S.R.E.Cardinales,necnon cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ſeu locum tenentes, & vtriuſque,vel alterius ſignaturæ Referendarios, & quoſuis alios, etiam Archiepiſcopali,Patriarchali, aut alia etiam maiori dignitate,etiam legationis munere fungentes, ad audiendum, cognoſcendum, & decidendum cauſas, ſuper quibuſuis Eccleſiis,Monaſterijs, Prioratibus, & beneficijs Eccleſiaſticis, tam in Romana Curia,quam extra eam quomodolibet hactenus motas, etiam priuationem earundem concernentes, & in futurum mouendas,tam a dicta Sede, eiuſque Legatis, ſeu Vicelegatis prædictis, ac tam Apoſtolica, quam ordinaria, aut alia auctoritate, & a quibuſuis in dicta Curia, & extra eam, vel alias vbilibet pro tempore deputatos, ſeu ad quos ſimilium cauſarum deciſio, ſeu qualiſcumque cognitio, etiam quomodolibet, vt præfertur ſpectat, & ſpectabit in futurum, aut quibus illas quouis modo audiendas, cognoſcendas,& decidendas, & vt præfertur, alias committi contigerit. Necnon eorumdem Cardinalium, Auditorum,Locatenentium,Referendariorum,ac aliorum, vt præfertur qualificatorum Iudicum huiuſmodi,nepotes, conſanguineos, affines, procuratores, ſollicitatores, ac domeſticos, vel familiares, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, & etiam ex quorum ſententijs priuationes Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum, & beneficiorum huiuſmodi, aut alias emanauerint, ac emanabunt, eorum per priuationem eandem, aut alias quomodolibet occurrenda vacatione: nullo vnquam tempore à nobis, ſeu Sede, aut alijs Legatis prædictis, vel quibuſuis illorum ordinarijs collatoribus impetrare, aut ab alijs impetrari, ſeu ſibi conferri, & de illis prouideri facere, quoquomodo poſſe, ſeu debere, ſed illos penitus ad illa in poſterum obtinenda inhabiles fore, & eſſe:ac quaſcumque impetrationes ſic ab eis, etiam vt præfertur qualificatis, necnon collationes, & prouiſiones, ac quaſuis alias diſpoſitiones, aut alias conceſsiones de Eccleſiis, Monaſterijs,Prioratibus,& beneficijs huiuſmodi,etiam per nos,aut prædeceſſores noſtros, etiam motu, & poteſtatis plenitudine ſimilibus hactenus quomodolibet factas, & in poſterum faciendas, nullas, irritas, & inanes,nulliuſque roboris, & momenti exiſtere, nullumq; per illas eis ius quæſitum fuiſſe,fore,aut eſſe,ſeu dici,vel cenſeri:ac de annali, & triennali poſſeſſore, aut alias Cancell.Apoſt.regulas,ſeu alias cōſtit. eis aduerſus præmiſſa nullatenus ſuffragari poſſe;Sed illos eis ſic impetratis omnino priuatos, & ab eis amouendos eſſe,prout nos harum ſerie priuamus, & amouemus,ac priuatos, & amotos eſſe denunciamus.Et ita per eoſdem Cardin.Auditor. Locatenentes, ac alios quoſcumq; Iudices, quauis auctoritate fungentes ſublata,&c.iudicari,&c. debere,irritum quoq;&c.decernimus,& declaramus. Non obſtātib. ſi opus ſit,de non tollendo iure quæſito. & alijs quibuſuis

Kk

quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus; Apoſtolicis ſtatutis, &c. etiam iuramento, &c. roboratis, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibus in genere, vel in ſpecie, etiam iuramento, &c. ac motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, conceſſis quibuſuis omnibus in litteris latiſsime exten. etiam ſi de eis, &c. tenore, &c. hac vice ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque, cum clauſulis opportunis, & conſuetis.

Fiat. I.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum quinto idus Octobris anno primo.

Summaria §. 1. Gloſſæ 15.

1 *Regula noſtra 8. an intelligatur de vacatione de ſolo iure, vel de ſolo facto, vel de vtraq;*
2 *Vacationum genera ſunt tria.*
3 *Vacatio de iure, & de facto, quando contingit.*
4 *Vacatio de ſolo iure, quando fit.*
5 *Vacatio de ſolo facto, qualis ſit, cum exemplis, & num. 6. & 7.*
8 *Vacare poteſt beneficium per obitum vnius de iure, & alterius de facto, & num. 77.*
9 *Vacationis appellatione intelligitur de facto, & de iure, & de vtraque vacatione ſunt verba verificanda, & num. 10.*
11 *Vacatio de iure, & de facto eſt verior, naturalior, & potentior.*
12 *Vacare proprie non dicitur, niſi quando à nemine detinetur beneficiũ de iure, nec de facto.*
13 *Plenum tunc dicitur beneficium, quando poſſidetur ab aliquo de iure.*
14 *Vacatio dicitur per obitum habentis ius, non per obitum ſolam poſſeſsionem habentis.*
15 *Collatio ſola dat plenũ ius, etiã ſine poſſeſsione.*
16 *Duobus res vẽdita, præfertur prior in poſſeſsione, licet poſterior in venditione; ſecus tamen eſt in beneficij collatione. & n. 17.*
18 *Beneficium dicitur eſſe habentis ius in illo, licet alius de facto poſſideat. & n. 29.*
19 *Collationem faciendam impedit ſola non vacatio de iure.*
20 *Verba de vacatione loquentia, ſunt ad iuris intelligentiam, non ad factum, referenda.*
21 *Beneficium ſi ſemel de iure vacauit, non eſt conſideranda alia vacatio de facto.*
22 *Vacare non dicitur benef. per non habentẽ ius.*
23 *Conditio, ſi vacat, verificatur in vacatione de iure, & non de facto.*
24 *Ius in beneficio habere ſufficit, licet poſſeſsione careat, ad effectum conſentiendi penſioni.*
25 *Obtinere, verbum intelligitur de iure potius, quam de facto, & num. 58. contra.*
26 *Vacatio in Curia contingit per ſolũ habentẽ ius.*
27 *Regula de ſubrogandis, potius loquitur de iure, quam de poſſeſsione; necnon regula de impetrantibus, & num. 28.*
30 *Mendicantes dicuntur, qui ſunt mendicantes de iure, non autem de facto.*
31 *Ius conſideratur, non autem poſſeſsio ad effectum regulæ 4.*
32 *Vacare dicitur beneficium per obitum habentis ius ad regreſſum beneficij dimiſsi.*
33 *Vacare dicitur beneficium per habentem ſolam prouiſionem, ſine vlla poſſeſsione, nec litterarum expeditione. & num. 34.*
35 *Prouiſus de beneficio vacante per habentem ſolam collationem, ſine litterarum expeditione, poteſt expedire litteras defuncti ad probandam vacationem.*
36 *Præuentio intrat ratione ſolius vacationis de iure.*
37 *Parrochus non dicitur, qui non habet de iure, ſed de ſolo facto, qualitates neceſſarias.*
38 *Poſſeſsio ſola non attenditur in beneficialibus.*
39 *Vacans beneficium de ſolo iure poteſt ab Ordinario valide conferri, ſine vlla citatione poſſidentis de facto. non tamen poteſt priuari poſſeſſione inauditus. num. 40.*
41 *Collatio præſupponit vacationem.*
42 *Vacatio dicitur in loco, vbi perſona moritur; nã perſona habet ius, & ius ſequitur perſonã.*
43 *Patronus poteſt præſentare ad beneficium, quòd vacat de iure.*
44 *Menſis expreſsio debet fieri, etiam in vacatione de ſolo iure, & num. 62. dicitur, quòd ſufficit de facto.*
45 *Vacatio de ſolo facto ſufficit ad effectum reſeruationis, & nu. 71.*
46 *Interdicto ſupponendum Caſtrum alicuius, habet locum; licet de ſolo facto poſſideatur.*
47 *Reſeruatio per contractum matrimonij verificatur in ſola vacatione de facto.*
48 *Poteſtas conferendi beneficia, non intelligitur de benef. vacantib. de ſolo iure, & nõ de facto.*
49 *Narratiua ſufficit, ſi de ſolo facto verificetur, ita vt ſufficiat probatio facti, carens adminiculo iuris. & num. 50.*
51 *Verificare ſufficit petenti beneficium ex cauſa permutationis, poſſeſsionem de ſolo facto.*
52 *Acceptare nolens beneficium, quòd vacat de ſolo iure, non eſt in culpa.*
53 *Error communis facit ius.*
54 *Vacatio per obitum decedentis in poſſeſsione attenditur ad effectum iuris conferendi.*
55 *Poſſeſſor præſumitur Dominus, quando de Dominio incidenter agitur.*
56 *Reſeruatio non includit beneficia, quæ de facto grauatus conferre non poteſt.*
57 *Quaſi poſſeſsio conſideratur ad effectum iuris conferendi, & præſentandi.*

Vacatio

59 *Vacatio de facto attenditur ad effectum reſeruationis regularum Cancellariæ.*

60 *Verificatio,* conſtiti, *breuis de capienda poſſeſſione, ſufficit de ſolo facto, ideſt, quòd deceſſerit in poſſeſſione. & n. 61. & 82.*

63 *Regula noſtra proculdubio intelligitur de vacatione de iure, & de facto, & de ſolo iure. & num. 64.*

65 *Vacatio narrata, ſi de ſolo iure verificatur, non adeſt ſubreptio.*

66 *Poſſeſſionis alterius mentio fieri debet, in impetratione.*

67 *Clauſulæ* (dummodo non ſit alteri ius quæſitum) & (amoto quolibet illicito detentore) *ſupplent defectum taciturnitatis poſſeſſionis alterius. & nu. 68.*

69 *Intruſionis alterius expreſſio ſolummodo fit ad ſolum effectum, non ſoluendi dimidiam annatam.*

70 *Litteræ expeditæ ſub intruſione, non habent paratam executionem, donec ſint tres conformes, aut res iudicata.*

70 *Intruſionis narratæ verificatio, non eſt neceſſaria, quando non fuit expreſſa in ſupplicatione.*

71 *Vacatio de ſolo facto regulariter ſufficit ad effectum regulæ noſtræ, niſi in certis caſibus, & num. 72.*

73 *Vacatio de ſolo facto non ſufficit, quando ius per alium detinetur.*

74 *Papa liberiorem poteſtatem habet in beneficio vacanti, quam in pleno.*

75 *Iuri tertij nunquam intendit PP. præiudicare.*

76 *Deciſio Rotæ 12. n. 6. de præbendis in antiquioribus explanatur.*

78 *Prouiſus in locum habentis ſolum ius, præfertur prouiſo in locum habentis ſolam poſſeſſionem, & caſus practicus narratur.*

79 *Succedens in locum alterius, iure illius vti debet.*

80 *Proprietas potentior eſt poſſeſſione, & illam abſorbit, & num. 89.*

81 *Immiſſionis ad effectum præferri debet prouiſus in locum ſolam poſſeſſionem habentis, vel alias quilibet ſucceſſor, & num. 82.*

83 *Immiſſionis ad effectum ſola ciuilis poſſeſſio, vel detentatio ſufficit.*

84 *Poſſeſſio infecta, ratione reſeruationis, an aliquo caſu ſuffragetur.*

85 *Immiſſionem in beneficialibus non impediunt exceptiones altiorem indaginem requirentes.*

86 *Reſeruatio tangit petitorium.*

87 *Immiſſionem impedit, docens incontinenti de bono iure ſuo.*

88 *Immiſſionem impedire poteſt, qui tempore mortis teſtatoris non poſſidebat.*

90 *Poſſeſſoria remedia ſæpe ſunt conſcientiæ periculoſa; ideo Aduocati, & Procuratores ſibi conſulant, & num. 91.*

92 *Ludouici Gomezij doctrina dicentis, quòd cauſa beneficialis nunquam ſit diſperanda; ſed ſemper defendenda, non admittitur ab Auctore.*

93 *Clauſula* (arbitrio Rotæ) *quando detur à ſignatura.*

94 *Vacatio de facto nibil valet, quando contingit per poſſeſſorem violentum, vel intruſum.*

95 *Collatio facta ab intruſo in beneficio reſeruato nihil prodeſt.*

96 *Contractus geſti cum intruſis ſunt nulli.*

§. 1. gl. 15. in quo agitur, de qua vacatione loquatur noſtra reg. an de iure, vel de facto, vel potius de vtraq; ?

VIDEAMVS nunc quatenus regula noſtra reſeruat beneficia vacatura, de
1 qua vacatione † eſt intelligenda. An de vacatione de iure, vel de vacatione de facto, ſeu potius de vtraque, tam de iure, quam de facto?

Pro clariori intelligentia præmitto, quòd
2 genera vacationis reducuntur ad † tria, Aut enim vacant de iure, & de facto, prout
3 accidit per mortem naturalem, † vel per reſignationem illius, qui verum titulum, & poſſeſſionem habebat, ex quo tunc apud neminem remanet ius, neque poſſeſſio, ſed ſunt vacua. cap. ſuſceptum, de reſcriptis, lib. 6. cap. quamuis tibi 38. de prębendis, eodem lib. cap. finali, de verborum ſignificat. in 6. & tradit Rebuffus in praxi, titulo requiſita ad bonam collationem. num. 56. Gregor. Tholoſ. de benefic. c. 28. n. 1. Mandoſ. in reg. 30. Cancellariæ. q. 7. ſub nu. 4. verſ. *de iure autem, & de facto*, idem Mandoſ. in conſ. 4. nu. 21. 22. & 23.

4 Aut vacat beneficium de iure: † non autem de facto, veluti per aſſecutionē alterius incompatibilis, vel alio modo, ex 52. relatis in princ. huius gl. in quibus perditur, ipſo iure, beneficium. Nam quamuis primū benef. vacet, ipſo iure, per aſſecutionem ſecundi: quamdiu tamen non dimittitur illius poſſeſſio, ſed potius continuatur ab eodē, qui ſecūdum beneficium fuit aſſequutus, tunc nō dicitur vacare de facto, quia de facto eſt ſemper occupatum, de quo eſt bonus textus in cap. cum noſtris, ibi, *cum Præpoſitura illa*

non vacaret de facto, quia talis poſſeſſio plus habet facti, quam iuris, de conceſſione prębendæ,& ibi notat gloſ. verbo *de facto*, & communiter omnes. text. etiam in cap. litteras, prope finem, ibi, *cum igitur, ſi ita eſt, præbenda illa, &* *ſi non de facto, de iure tamen vacare noſcatur*, eodem titulo, de conceſſione præbendę, in cap. licet Epiſcopus 28. de præben. lib. 6. lex 10. tit. 16. Partita 1. Rebuff. & Mandoſ. vbi ſup.

Vel quando quis ſe intrudit de facto, abſque Canonico titulo, quia tunc de facto eſt occupatum beneficium, de iure tamen ſemper vacat, vt exemplificat d. lex 10. Partitę. verſ. *e de fecho, e non de derecho*. titulo 16. Partita 1. Lapus allegatione 16. & ibi Mandoſius in gloſſa 1.

5 Tertio modo beneficium vacat de facto; † non autem de iure, quando quis longo tempore eſt abſens à beneficio, & ignoratur, vbi ſit, tunc dicitur vacare de facto, quia ibi nullus eſt, qui de facto illi beneficio ſeruiat, pro quo facit tex. in c. 2. & in c. ex parte 1. de Clericis non reſidentib. Rebuf. vbi ſupra nu. 58. Gregor. Tholoſ. de beneficio. c. 27. nu. 3.

Item quando aliquis habet collationem, & canonicum titulum, nondum tamen poſ-
6 ſeſsionem † fuit adeptus, quia tunc adhuc poſſeſſio eſt vacua, & vacat beneficium de facto, vt exemplificat præfata lex 10. ante finem. titulo 16. Partita 1. & Gregor. Tholoſ. cap. 27. num. 4. vbi alios duos modos ponit, videlicet, quando quis deiectus fuit à poſſeſſione, & nemo eam occupauit, vel ſi coactus renunciauit.

Vel potius, quando ille, qui non habet iuſtum titulum, nec ius: ſed ſolam poſſeſsionem, aut detentationem cedit, vel decedit.
7 † Nam tunc per renunciationem, vel obitum illius, ſolummodo vacat beneficium de facto, ex quo non poteſt vacare, niſi quòd ipſe cedens, vel decedens habebat, & deſiit habere, cap. Raibertum. 1. quæſt. 7. cap. qui perfectionem 7. quęſt. 1. tradit copioſe Flamin. Pariſius de reſignatione lib. 1. q. 15. num. 13. cum ſequentibus, vſque in fin. Rebuffus conſ. 38. num. 1. 2. & 3.

Vnde fuit dictum in vna cauſa Compoſtellana penſionis coram Illuſtriſſ. D. meo Seraphino, quòd poteſt vacare beneficium per
8 obitum vnius de † facto, & per obitum alterius de iure, quod etiam probat Rota deciſ. 12. num. 6. in fine, de præbendis, in antiquioribus Beſigneti.

Quibus ſic præſuppoſitis oportet inſpicere, de qua vacatione loquatur regula noſtra.

In primis etenim videtur, quòd dumtaxat loquatur de vacatione de iure, & de facto inſimul, quia in dubio va-
9 cationis appellatione † intelligitur vacatio, tam de iure, quam de facto. text. in d. c. cum in noſtris, de conceſſione præbendæ, vbi probatur, quòd impetratio facta de beneficio, quod vacabat de iure per obtentionem ſecundi incompatibilis; non tamen de facto, quia ſemper erat occupatum, eſt ſubreptitia, ex quo non fuit facta mentio de poſſeſſione, ſeu detentatione, quia Papa nemini pręiudicare intendit in iure, neque in poſſeſſione, & ibi notant Ioannes Andreas nu. 5. & ſub num. 14. Anton. de Butrio nu. 6. Imola num. 7. Abbas num. 4. vbi etiam dicunt, quòd verba, quæ poſſunt verificari de iure, & de facto non ſufficit, ſi verificentur de al-
10 tero, † niſi quoque verificentur de vtroque, probat etiam tex. in cap. litteras, eodem titulo, de conceſſ. præbendæ, & in cap. licet Epiſcopus, de præbendis lib. 6. Franciſcus Pauinus in tractatu de officio, & poteſtate Capituli ſede vacante, 7. præludio. num. 7. poſt principium, & num. 17. poſt Lapum, quem allegat allegationę 16. Felinus in cap. in noſtra, corollario 16. num. 34. & ſequen. de reſcriptis. Selua de beneficio 3. p. q. 11. num. 111. Puteus deciſione 290. *fuit deciſum in vna Salmantina*. num. 4. lib. 1. Quintilian. Mandoſ. conſ. 4. num. 10. in finę, & num. 24.
1 vbi dicit, quòd iſta vacatio dę iure, & de
11 facto eſt verior, naturalior, † potentior, & plenior vacatio: & ideo verba cuiuſlibet diſpoſitionis ſunt intelligenda de illa, & in potiori ſignificatu, Quia proprie vacare non di-
12 citur, niſi à nemine detineatur de iure, nec de facto, Pauinus vbi ſupra d. num. 17.

Tunc namq; dicitur plenum beneficium,
13 quando poſſidetur ab aliquo de iure, Rota deciſ. 18. de prębend. in antiquis.

Cæterum quòd in caſu, & ad effectum noſtræ reg. ſufficiat vacatio de ſolo iure, quamuis non ſit de facto, ex ſequentibus oſtenditur.

Primo, quia vera vacatio eſt per obit. vel
14 reſignationẽ illius, qui habet ius, † non autẽ per habentẽ poſſeſsionem, ſine tit. c. ſi gratioſe, in princip. iuncto fine, de reſcript. lib. 6. c. vnico, iũcta gl. verbo, *obtinendis*, de eo, qui mittitur in poſſeſsion. in 6. reg. beneficiũ, de regul. iuris eod. lib. Milius in repertor. verbo, *obtinere dicitur, quis beneficium, an ille*. Bellècin. in tract. de charitatiuo ſubſid. q. 121. n. 1. Pariſ. conſ. 74. n. 21. vol. 4. Caſſad. deciſ. 5. n. 5. de priuilegijs. Rota deciſ. 53. lib. 2. p. 3. diuerſ.

Per ſolam namq; collationem acquiritur
15 ius plenum, & perfectũ in beneficio, quamuis poſſeſsio non capiatur. c. ſi. in fin. de conceſſ. præb. lib. 6. gl. fi. in c. penult. eod. lib. Milius in repertorio, verbo, *beneficium acquiritur*. n. 20. Couarr. lib. 3. variar. c. 16. num. 1. & 10. Rota deciſ. 87. num. 1. & 2. de reſcript. in antiquis, & inferius dicetur num. 33.

Ita

Ita quod, quamuis ſi aliqua res vendatur
duobus, vni primo, & alteri poſtea, ſi iſti
ſecundo fiat prius traditio, ſit ille præferen-
16 dus primo emptori, † iuxta tex. in l. quoties.
C. de rei vendicatione; Tamen in beneficio-
rum collatione ſecus eſt. Nam ille, cui prius
fuit facta collatio eſt preferendus; licet ſit in
17 poſſeſſione † poſterior, ex eo quòd ſua col-
latio eſt anterior, & per illam fuit illi queſi-
tum ius plenum, & perfectum, vt poſt plu-
res tradit Iaſ. in dicta l. quoties. num. 12. C.
de rei vendicatione, & probatur in cap. ſi à
ſede 3. de præbend. in 6. de quo late dixi in
§. 3. proœmiali.

Beneficium enim dicitur eſſe illius, qui
18 ius † habet in eo, licet alius de facto poſsi-
deat illud. cap. ſi tibi abſenti. verſ. *licet, ibi,
ius in ipſo beneficio, vt tuum dici poſsit*, de præ-
bend. libro 6. & ibi notat gloſſa, verbo, *ha-
bueris*. cap. cum inter Canonicos, verſ. *di-
ſcretioni*, de electione. Mandoſius in regula
3. quæſt. 12. num. 5.

Ideo ſola non vacatio de iure impedit col
19 lationem † faciendam. Philipp. Probus in c.
vnico. n. 21. de rerum permut. in 6.

Vnde verba noſtræ regulę, loquentis de
20 beneficijs vacaturis ſunt ad ius, & iuris † in-
telligentiam, non ad factum, factique vaca-
tionem, referenda. Caſſadorus deciſione 5.
num. 4. de priuilegijs.

Sic diximus in principio huius glo. n. 147.
quod ſi ſemel beneficium vacauit de iure,
21 † quòd non ſit conſideranda vacatio de facto
poſtea contingens.

Hinc non dicitur vacare beneficium,
22 † in quo alius ius non habet, vt tradit Pe-
trus de Vbaldis in ſuo tractatu de rer. per-
mutatione. num. 100.

Huc pertinet, quòd ſi executor Apoſtoli-
cus contulit beneficium, ſub conditione, ſi
23 vacat, & ſolum vacabat de iure, † non autem
de facto, quia Ordinarius nulliter illud alte-
ri (non obſtante reſeruatione) contulerat,
erit valida dicta executoris collatio, vt ple-
ne tradit Geminian. in c. ſi tibi abſenti. nu. 8.
cum ſequentibus, de præbendis, in 6.

Necnon, quòd ſufficit habere ius in benefi
cio, licet non ſit in poſſeſſione, ad efficien-
24 dum validum conſenſum, cauſa † penſionis
præſtitum, vt poſt Mohed. & Put. tradit Rota
deciſ. 678. n. 2. lib. 3. p. 3. diuerſorum.

Sic verbum, *obtinere beneficium*, potius in-
25 telligitur de iure, quam † de facto, vt ple-
ne tradit Milius in repertorio, verbo, *obtine-
re quis dicitur beneficium*, an ille. Bellencin. de
charitatiuo ſubſidio. q. 120. nu. 1.

Ex quo infert ipſe Bellencin. in num. 3.
quòd capit. pręſenti, de præbendis libro 6.
dum vult, quòd beneficia, quę obtinent cu-
riales morientes apud Curiam per duas
dietas ſint reſeruata, tanquam vacantia in
26 Curia, habet locum, etiam, ſi ius † ſolum
habeant in illis beneficijs, licet nunquam eo-
rum poſſeſsionem habuerint.

Ideo regula de ſubrogandis collitiganti-
bus, quæ eſt 28. loquitur de ſubrogatione
facienda in iure, vel ad ius defuncti, & ſic po
27 tius loquitur de iure, † & proprietate, quam
de poſſeſsione. Rot. deciſ. 42. n. 29. p. 2. diuer.

Similiter regula 31. de impetrantibus be-
neficia per obitum familiar. Cardin. loqui-
28 tur de iure † competente, vt ibi, *in quibus,
vel ad quæ priori ipſa familiaritate durante, ius eis
competierit*. & ibi tradit Gomezius in quæſt.
23. rationem adducens in num. 2. quia bene-
29 ficium dicitur eſſe illius, † qui ius habet; li-
cet alius de facto poſsideat, tradit etiam
Æneas de Falconibus, de reſeruationibus. q.
4. principali effectu 45.

Rurſus regula 22. de mendicantibus trāſ-
ferendis, loquitur de ſolis Religioſis, qui
30 mendicant, qui de iure, † & ſecundum con-
ſtitutiones Apoſtolicas dicuntur mendican-
tes, non autem de religioſis de facto men-
dicantibus, vt firmat Mandoſius in regula
23. quęſt. 3. num. 5. & per totam, vbi plura
cumulat.

Pariter regula 4. Cancellarię reſeruat be-
neficia collectorum, ſeu ſubcollectorum vni-
corum, in quibus, ſeu ad quę ius eis tunc
31 competierit, & ſic ſolum ius † conſideratur,
non autem poſſeſsio, & ponderabit Bellen-
cin. q. 122. num. 2.

Præterea, ſi ego moriar, antequam re-
grediar ad 1. beneficium, quòd dimiſi, ex
cauſa permutationis, quando beneficium
mihi datum, non eſt certum, dicetur hoc be-
neficium vacare per obitum meum, cum ha-
32 buerim ius, † quamuis alius illud poſsideat.
Lapus nu. 1. Ancharan. nu. fin. in fine. Gemi-
nian. num. 9. Franchus nu. 5. in cap. ſi benefi-
cia 20. de præbend. lib. 6.

Quocirca licet prouiſus de aliquo benefi-
cio decedat ante apprehenſam poſſeſsio-
33 nem, dicitur vacare † per illum beneficium.
Rebuf. conſ. 48. nu. 1. Puteus deciſ. 360. nu. 1.
& 5. lib. 2. Simonet. de reſeruat. q. 55. per to-
tam. Flamin. Pariſius de reſignatione bene-
ficiorum lib. 10. quæſt. 6. à num. 54. Nauar-
rus de oratione. c. 7. nu. 29. & tetigi ſuperius
in hoc §. num. 15.

Immo hoc procedit, quamuis collatio ſit
34 facta à Papa, & litterę non ſint expeditę, †
quia ſi ſupplicatio ſignata eſt regiſtrata,
quamuis litteræ expeditę non ſint per obi-
tum illius qui iam habuerat ſignatam
ſupplicationem, vacabit beneficium. Rota
deciſione 87. numero quarto de reſcriptis,
in antiquis. Felinus in rubrica de conſtitu-
tionibus numero quinto, poſt medium.

Caſſadorus deciſ.8.nu.9.de reſtit. ſpoliator. Gomezius in regula de impetran. benef. per obit.famil.Cardin.quęſt.23.num.5. Mandoſius in regula Cancellar.27.q.14.nu.4.ad finem: licet Cancellariam aliter ſeruare dicant, propter intereſſe illius, tradit etiam Flaminius Pariſius de reſignatione benefic. lib.2.quæſt.24.nu.6.& Simonet. de reſeruatione. quæſt.55. num.12.& dicam latius in §.ſequenti. quęſt.9.

Et quatenus opus eſſet, ad docendum de vacatione per obitum illius, qui litteris nondum expeditis deceſſit, producere litteras,cum aliter gratia probari non poſſit,iuxta regulam de non iudicando, & conſtitutionem Iulij III. de qua diximus in principio huius gloſſæ, caſu 41. num. 98; poſſet impe-
35 trans † per obitum illius expedire dictas litteras gratiæ ſui anteceſſoris, vt docet Simonet.d.q.55.ſub num. 12.

Item ratione ſolius vacationis de iure in-
36 trat præuentio, † iuxta ea, quæ dixi in §.3. procem. q.4. num.77.

Deinde non dicitur parrochialis, quæ non
37 habet de iure, † ſed de ſolo facto eſſentialia requiſita ad parrochialem, vt dixi in gloſſa 6. illatione 12.num.95.

38 Neque in beneficialibus attenditur † poſſeſſio; ſed vera prouiſio. cap.1.de regul.iur. in 6. Rota deciſione 678. numero 3. libro 3. p.3.diuerſorum.

Videmus etiam,quòd eo ipſo, quòd vacat beneficium de iure, licet non de facto poteſt
39 valide conferri, † abſque aliqua citatione occupantis de facto: licet ad hoc vt priue-
40 tur poſſeſſione debeat citatio præcedere. † text. expreſſus in cap. licet Epiſcopus, de prębendis, in 6. vbi Geminianus num. 5. Franch.nu.3.Bellamera deciſ.85. latè tradit Mandoſ.ad Lapum, allegatione 16.ſub littera A.& ſub littera H.

41 Et collatio præſupponit vacationem,† ſicut priuatio præſupponit habitum. c. nulla, de conceſſ. præben. Maſcardus de probationibus.concluſ.1401.*vacationem*.nu.8.

Item quod non ſit neceſſaria vacatio de facto,vt beneficium vacare dicatur, probat tex.expreſſus in clement. 1. §.neutro,vt lite pendente, quem ad hoc allegat Simonet. de reſeruatione. quæſt. 50. num. 9. Et per d. §. neutro,notat Imola ibidem num.7.quòd va-
42 catio dicitur in loco, vbi perſona † moritur. Nam perſona habet ius, & ius ſequitur perſonam. l.fin. C.de præſcription.longi temporis.

Immo patronus poteſt pręſentare ad bene-
43 fic. quod vacat de iure, † licet non de facto.Rota deciſ.9.de iurepatron.in antiquis.

Poſtremo regula noſtra, dum mandat fieri mentionem de menſe vacationis habet lo-
44 cum in vacatione de ſolo iure. † Rota deciſione 102.lib. 1.p.3.diuerſorum,& deciſione 53.lib.2.p.3.diuerſorum,& dicam in glo.32. ampliatione 6.

Quod autem ad effectum reſeruationis, de qua in regula noſtra, ſufficiat ſola vacatio de facto, quamuis non vacet de iure ſuadetur ex pluribus.

Primò per deciſionem Rotę 8. ſub titulo de electione, in antiquis, vbi fuit dubita-
45 tum. An reſeruatio † facta de beneficio, quod obtinet Titius, de quo erat, ipſo iure priuatus, per aſſecutionem ſecundi incompatibilis, capiat dictum beneficium, ex quo de ſolo facto illud obtinebat, & fuit reſolutum quòd ſic, quia dicta verba, *quæ obtinet*: non ſolum intelliguntur de obtentione iuris, ſed etiam de ſola obtentione facti, dummodo habeat poſſeſſionem,ſeu detentationem. Sicut quando mandatur interdicto ſupponi terram alicuius Domini, extenditur mandatum ad terram,quam tenet Domi-
46 nus † de facto & non de iure,vt tradit Archidiaconus.in c.ſi ſententia.num.2.de ſentent. excommunic. in 6. Simonet. de reſeruat. q. 59.num.6. Æneas de Falconibus,de reſeruationibus.quæſt.4.principali,effectu 18.

Secundo habemus deciſionem Rotę Beſigneti 12. ſub titulo de prębend. num. 6.& 7. in antiquioribus, vbi fuit dictum, quòd à Papa Clemente fuit declaratum, quòd ſi Papa reſeruaret, vel conferri mandaret beneficium, quod obtinet Titius, per contra-
47 ctum matrimonij, † vel aliàs quouis modo: quòd ſi Titius obtinet illud non de iure, ſed de ſolo facto, quòd includitur in reſeruatione, quamuis de iure vacaret ex perſona alterius, & ex perſona Titij ſolummodo poſſit vacare de facto.

Tertio, quia ſimiliter habemus deciſionem 11. iuncta additione numero tertio,ſub titulo de præbendis, in nouis, vbi habetur, quòd ſi alicui datur facultas ad prouiden-
48 dum de beneficio vacaturo, † talis poteſtas non extenditur ad beneficium, quod vacat de iure, & non de facto per text. in d.capit. cum in noſtris, de conceſſ.prębend.& ſic vacatio de facto eſt potius conſideranda, quam vacatio de iure.

Quarto quia notiſſimum eſt in Rota, quòd ad verificandum narratiuam vacationis in gratia beneficiali, ſufficit illam veri-
49 ficare de ſolo † facto, licet non verificetur de iure, vt in vulgata deciſione Ægidij Bellamerę 116. in fine, incipit, *ſi petens*, Creſcentius deciſione nona, in finalibus verbis, de præbendis. Caputaquen. deciſione 407. parte 2. & fuit dictum in vna Salmantina penſionis 6. Iunij 1582. coram Bubalo, & in alia Mediolanen. beneficij 5. Iunij 1596. coram

coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Seraphino, &
in Tiraſonen. Canonicatus 24. Maij huius an
ni coram Illuſtriſs. D. Cardinali Pamphilio,
& alias paſſim.

Sic dicit Rota deciſ. 9. num. 10. par. 2. di-
uerſorum, quòd ad verificandam narrati-
50 uam gratiæ, ſufficit probatio facti † carens
adminiculo iuris, & deciſ. 208. num. 2. par.
1. diuerſorum: vbi ſecus eſſe dicit, ſi ageretur
de inferendo perpetuum præiudicium Eccle
ſiæ, vt in caſu illo, de quo loquitur, ſcilicet de
mutando ſtatu Eccleſiæ.

Quinto accedat Rota deciſ. 4. de rerum
permutatione, in nouis, & deciſ. 10. eodem
titulo, in antiquis, vbi habetur, quòd peten-
ti beneficium ex cauſa permutationis, ſuf-
ficit probare, quòd compermutans poſſi-
51 debat † beneficium de facto, & pro tali be-
neficiato reputabatur.

Præterea, & ſexto facit Rota deciſ. 51. &
deciſione 57. de conceſſione prębendæ, in
antiquis, vbi fuit deciſum, quòd habens
gratiam expectatiuæ ad primum beneficium
vacaturum, non eſt in culpa, ſi nolit accepta-
52 re beneficium, quòd de iure vacabat; † de fa-
cto vero non, quia poſſidebatur ab alio.
Æneas de Falconibus de reſeruat. 3. p. prin-
cipali, num. 28.

Septimo huc pertinet communis regula,
quæ habet, quòd communis error, & repu-
53 tatio † facit ius. l. Barbarius Philippus. ff. de
officio prætoris. Rota deciſione 1. numero
5. de officio Vicarij, in nouis, & deciſ. 6. de
Procurator. in nouis, cum cumulatis latiſſi-
me per Antonium Gabrielem, titulo de pro-
batianibus concluſ. 8. per totam. Puteus de-
ciſ. 36. lib. 1. Mohedan. deciſ. 5. ante finem,
de appellation. Flamin. Pariſius de reſigna-
tione, lib. 7. q. 24. num. 33. vſque ad 50. & in
noſtris terminis docet Simonet. de reſeruat.
beneficiorum, q. 50. num. 16.

Rurſus conſonat tex. in clemen. 1. §. quod
ſi vnum, vt lite pendente, vbi probatur, quòd
ſi duobus litigantib' ſuper aliquo beneficio,
vterq; decedat vnus in Curia, alius extra di-
cetur vacare in Curia, vel extra eam, per obi
54 tum illius, qui decedit in poſſeſſione, † nulla
habita diſtinctione, an bonum ius habuerit,
nec ne, vt ponderat ibi gloſſa, verbo *poſſide-
bat*. & communiter omnes; Semper enim poſ
55 ſeſſor præſumitur † Dominus, quando de do-
minio incidenter agitur. l. 2. C. de probatio-
nibus, gloſſa verbo *fuerint*, in l. 2. C. de edicto
Diui Adriani tollendo. Imola in d. clemen.
1. num. 3. dixi in §. 3. procem. a num. 55.

Inſuper reſeruatio non includit beneficia,
56 quę de facto † conferre non poteſt grauatus,
veluti ſi Papa reſeruat ſibi beneficia ſpectan
tia ad collationem Epiſcopi Peruſini, non
comprehendentur ea beneficia, quorum col-
lationem habet de iure; non autem de facto,
quia Archipresbyter Peruſinus, de facto ſibi
occupauit. Calderinus in conſ. 23. ſub titulo
de præbend.

Item conducit, quia ad effectum, vt quis
poſſit conferre, præſentare, eligere, & fru-
ctus percipere, ſolum conſideratur, quis poſ-
57 ſideat, & † de facto obtineat: non autem quis
bonum ius habeat, cap. quærelam, de ele-
ctione, cap. conſultationibus, de iurepatro-
natus, cap. cum olim, de cauſa poſſeſſion. Ro
ta deciſ. 14. de iurepatron. in antiquis, & de-
ciſ. 7. eodem titulo, in nouis, & deciſ. 49. de
reſcript. in antiquis, & deciſ. 5. de prębendis,
in antiquioribus, cum alijs adducendis in
gloſſa 45. §. 2.

Vbi num. 19. ponderaui deciſionem Putei
348. lib. 3. ſatis ad hoc facientem.

Ad hæc, quia hoc verbum *obtinere*, verifica
58 tur in ſola detentione de facto. † Mohedan.
deciſ. 6. ad medium, & per totam, de locato,
vbi fuit reſolutum, quòd verbum *obtinere*, po
ſitum in obligatione de ſoluenda penſione
durãte tempore, quo obtinuerit beneficium
verificatur in ſola detentione, qua ſtante
ſemper tenebitur ad penſionem, tam ipſe,
quam fideiuſſores eius. Simonetta de reſer-
uatione, quæſt. 50. num. 12. & 13. & quæſt.
52. num. 1.

Item, quòd verbum, *vacans*, verificetur in
vacatione de facto tradit Gomezius in re-
gula de impetrantibus beneficia per obitum
familiar. Cardin. quęſt. 6. in fine, & in reg. de
non tollendo, quæſt. 1. num. 18. ante finem,
vbi latius.

Quapropter regulæ Cancellarię 3. 4. 5. &
6. reſeruantes beneficia familiarium, & offi-
cialium Papę locum habent, & intrat illa-
rum reſeruatio; licet verificetur vacatio de
59 ſolo † facto, vt firmat Simonet. de reſeruatio-
ne, q. 51. num. 4. 5. & 6.

Denique quia videmus, quòd Papa in ſuis
breuibus, quę concedit, quando beneficium
eſt reſeruatum ſuper capienda poſſeſſione
nomine Camerę, vel ad fauorem litterarum,
in *conſtito* verificando, priuſquam ad exe-
cutionem procederetur, non dicit (conſtito
vobis, quòd dictum beneficium, de iure va-
60 cauerit † per obitum N. de tali menſe) ſed
ſemper dicere ſolet (conſtito, quòd N. de ta-
li menſe in poſſeſſione huiuſmodi beneficij
obierit, &c.) ad quod facit bene conſilium
Ferretti 206. num. 6. p. 1.

Ideoque vult Papa, quòd dicta vacatio
potius verificetur de facto, quam de iure,
quia non mandat verificari, quòd defun-
ctus de tali menſe ius habuerit, vel de iure
61 vacauerit; ſed quòd in poſſeſſione † obie-
rit, & ſic de ſolo facto vacauerit, & vide
infra, num. 81.

Tandem

Tandem quia ipſamet regula noſtra, dum præcipit fieri narratiuam de menſe vacationis, locum habet in ſola vacatione de facto.
62 † Rota deciſ. 102. lib. 1. p. 3. diuerſ. & deciſ. 53. lib. 2. eadem par. 3.

Ecce igitur, qualiter ex ſupradictis apparet, quòd regula noſtra ſit intelligenda de vacatione de iure, & de facto; nec non de vacatione de iure tantum, ac etiam de vacatione de facto tantum.

Quid ergo eſt tenendum?

Conclude primo, quòd regula noſtra proculdubio locum habet
63 in vacatione de iure, & de facto, † & de hoc nulla eſt controuerſia.

Conclude ſecundo, quòd ſimiliter regula noſtra procedit in va-
64 catione de iure † tantum, ex his, quæ diximus circa hanc vacationem, ex num. 14. vſque ad num. 44.

Neque obſtat tex. in d. cap. cum in noſtris, & cap. litteras, de conceſſione præbendæ, vbi Papa declarauit, quòd gratia de beneficio vacante de iure, & non de facto erat nulla, & ſubreptitia: quia non fuit declarata gra-
65 tia ſubreptitia, † ex eo, quod vere beneficiũ non vacaret, vacando de iure; ſed quia non fuit facta mentio de poſſeſſione, ſeu deten-
66 tore alterius de facto, quæ taciturnitas † poterat forſan retrahere Papam, vel ſaltim tardiorem, & difficiliorem reddere ſuper conceſſione dictæ gratiæ, vt ipſemet tex. in d. cap. cum in noſtris, in verſ. *eo quod per falſi, &c.* iuncta gloſſa, ibidem, verbo *de facto.* Caſſadorus deciſ. 6. in fine, de præbendis. Caputaquen. deciſ. 217. parte tertia. Antonius Gabriel, lib. 5. tit. de acquirend. poſſeſſione. concluſ. 3. Simonet. de reſeruatione, q. 93. per totam. Put. deciſ. 199. in fin. lib. 3.

Hodie autem in omnibus litteris Apoſtolicis apponuntur plures clauſulæ, quæ ſup-
67 plent defectum † præfatæ taciturnitatis, ſcilicet clauſula (*Dummodo non ſit alteri ius quæſitum.*) Felin. in c. ſuper litteris, n. 11. de reſcriptis, & in c. in noſtra, nu. 42. verſ. *primo nota.* eodem tit. Selua de beneficio 3. p. q. 11. num. 103. Gomezius in tracta. de expectatiuis, nu. 110. ad fin. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. centuria 3. caſu 201. num. 140.

Nec non clauſula (*amoto quolibet illicito de-*
68 *tentore.*) † Rota deciſ. 38. & deciſ. 69. de reſcriptis, in antiquis. Felin. in d. c. in noſtra, num. 32. verſ. *ſecundo nota.* Io. de Selua vbi ſup. nu. 104. Menoch. d. caſu 201. nu. 141.

Et propterea nemo ſolet facere mētionē de intruſione alterius; niſi quando ſe vult excuſare ab onere ſoluendi dimidiam annatam
69 † pro expeditione litterarum, donec capiat poſſeſſionem, quia tunc expediuntur litteræ ſub intruſione poſſeſſoris, & apponitur clauſula (*vocatis vocandis,*) quæ impedit executio-
70 nem † litterarum; donec ſint tres ſententiæ conformes, vel vna, quæ fecerit tranſitum in rem iudicatam. Rota deciſ 30. de reſcript. in nouis, & deciſ. 32. eodem titulo, in antiquis. Card. conſ. 63. *Dominus noſter.* num. 1. & 2. Felin. in cap. ſuper litteris, ſub n. 11. de reſcriptis, & in c. exhibita, n. 4. de Iudicijs, & in c. fin. n. 33. verſ. *ex hoc*, & ſub n. 34. & 36. de præſumptionibus, & fuit reſolutum in vna Barchinonen. Parrochialis 10. Decembris 1601. coram R. P. D. meo Sacrato, & aliàs ſæpius.

Vnde narratiua intruſionis contenta in ſolis litteris; non autem in ſupplicatione, non indiget verificatione, quia ſolummodo intelligitur facta ad effectum excuſandi ſolutionem annatæ, vt fuit deciſum in vna Calaguritana de Arriola 26. Iunij 1595. coram Gypſio, & in Corduben. præſtimonij 6. Nouembris 1596. coram R. P. D. meo Litta, & alias pluries.

In tertio autem caſu, ſcilicet quoad vacationem de ſolo facto, maior eſt difficultas, ita vt plures tenuerint contra deciſiones Rotales ſuperius allega-
71 tas, † vt per Mandoſium in regula 3. q. 12. ſub n. 1. & ſequentibus, verſ. *verior, & æquior concluſio videtur contra Rotam.* quorum ſententiæ, & ipſe adhæret.

Sed nihilominus conclude, quòd regulariter regula noſtra pariter locum habeat in
72 vacatione de ſolo † facto, ex his, quæ pro iſta parte latiſſimè adduximus, ex nu. 45. vſque ad num. 62. — Quãdo vacatio de ſolo facto ſuffragetur, vel cõ[illegible] ſcuti-tur.

Temperari tamen, & limitari hoc debet. Primo, vt procedat, & locum habeat, quando beneficium vacauerit de ſolo facto, & ius, ſeu iuſtus titulus beneficij non reperitur penes ipſum, per quem vacauit de facto, nec penes
73 alium: † ſed ſimiliter ipſum ius vacabat, vt concordando dictas opiniones contrarias bene tradit Bellencin. de charitatiuo ſubſidio, q. 122. nu. 8. cum ſequentibus, & ſequitur Caſſad. deciſ. 2. num. 2. de conſtitutionibus: & hanc diſtinctionem eſſe ſatis rationabilem dicit Mandoſius, vbi ſupra ſub nu. 6. ante finem, & Rota in d. deciſ. 102. in vna Lucana, n. 2. lib. 1. p. 3. diuerſ. & deciſ. 53. in fine, lib. 2. eadem p. 3. diuerſ. Ratio eſt, quia licet Papa habeat pleniſſimam poteſtatē in beneficialibus, c. 2. de præbend. in 6. cum alijs, tamen li-
74 beriorem habet poteſtatē in beneficio † vacanti, quam in beneficio pleno, & non vacāti, ſaltim ex mente ſua, quia non præſumitur velle derogare iuri alterius, cap. ſuper eo, de officio delegati, cum ſimilibus. Præiudicare-
75 tur autem iuri tertij, † penes quem eſt titulus beneficij, ſi potius attenderetur ad vacationem de facto, quam de iure, & impedire-

tur

tur titulum habens, quòd non poſſet permutare, nec iure ſuo vti, vt præfati Doctores tradunt.

Et licet cõtra hanc declarationem vrgeat
76 deciſio Rotæ 12.n.6.ante finem de præbend. in antiquioribus Beſigneti, vbi dicitur, quòd intret reſeruatio ex ſola vacatione de facto, etiam ſi de iure nõ potuerit vacare per perſonam ipſius, ſed vacauerat aliàs ex perſona alterius: & propterea Simonetta recedat ab opinione Bellencin. in ſuo tractatu de reſeruatione, q.50.num.9.10.& 11.

Ego tamen adhæreo d. ſententiæ, quia vltra, quòd præfati Doctores eam ſequuntur: verior ex ſupradictis, & infra dicendis de iure videtur: & ad d. deciſ. 12. reſponderi poteſt, quòd immo ipſa facit pro iſta parte, ex quo in illa dicitur, quòd tunc vacabat, tã de iure, quã de facto, licet ex diuerſis perſonis, & ſic titulus nõ reperiebatur penes aliquẽ.

Ex quo ſequitur, quòd ſi per perſonam vnius vacet beneficium de iure in menſe ordinario, & per perſonam alterius vacet beneficium de facto in menſe Apo-
77 ſtolico, † verbi gratia, Nuntius Apoſtolicus habens limitatam facultatem ad ſola beneficia valoris viginti quatuor ducatorum, & extra Eccleſias Cathedrales, & Collegiatas, de facto contulit A. vnum beneficium vacãs in menſe reſeruato, ad quod ſuæ facultates non extẽdebantur, & prouiſum in poſſeſsionem miſit: vel alias ille, ad quem collatio nõ ſpectabat illud contulit alicui, ſubſecuta poſſeſsione. Similiter Papa, ad quem ſolum collatio ſpectabat contulit illud B. & ſic titulus verus eſt penes B. prouiſum à Papa; Deinde decedit idem B. ſine poſſeſsione in menſe ordinario, & Ordinarius fecit prouiſionem illius C. Nec non decedit A. in poſſeſsione dicti beneficij in menſe Apoſtolico, & Papa per obitum illius contulit idem beneficium D. poſt prouiſionem tamen factam ab ordinario, præfato C. per vacationem ex perſona B. In tali itaque caſu concurrentibus, & litigantibus C. & D. ſuper dicto beneficio. Arbi-
78 tror, quòd C. eſt præferendus † D. Quia ſicut ſi B. litigaret cum A. vinceret illum, quia ipſe B. habebat ius, & titulum: ſimiliter C. qui ſuccedit in ius memorati B. debet vincere, & ſuperare D. ſuccedentem in locum A. qui ius nõ habebat, niſi ſolam poſſeſsionem, ſeu detentionem, ex regula vulgari, quòd qui ſuc-
79 cedit in ius alterius, iure † eius vti debet, l. ſi aquęductus. ff. de contrahend. emptione. l. qui in ius 137. ff. de regul. iuris, c. Eleuterius 18. q. 2. cap. dilecti, de foro competenti, reg. Is, qui in ius 47. de reg. iuris, in 6. Sicque habens gratiam ex vacatione de iure, eſt præferendus habenti illam ex cauſa vacationis de ſolo facto, quia ſicut proprietas eſt po-
80 tentior † poſſeſsione, & illam vincit, & abſorbit, c. cum Eccleſia Sutrina, cap. cum dilectus, de cauſa poſſeſſ. & ſtatim dicemus; ſic vacatio de iure eſt potentior vacatione de ſolo facto, & abſorbit illam, ac præualere debet.

Quod tamen intelligendum, & ſublimitandum puto, quoad petitorium videlicet, quod C. obtineat contra D. in iudicio proprietatis. Nam in iudicio poſſeſſo-
81 rio, † ad effectum immiſsionis in poſſeſsionẽ, ſecus eſſe credo, ex eadem regula, de qua ſupra, quia ſicut A. habebat poſſeſsionem, ita etiam D. qui intrat in locum A. per vacationem de facto ex illius perſona eſt anteponendus in iudicio poſſeſſorio. Præſertim cum ad effectum immiſsionis, & verificationis conſtiti, contenti in breuibus Cameralibus ſufficiat probare poſſeſsionem authoris, vt ſupra diximus circa vacationem de ſolo facto, num. 60.

Quod etiam regulariter procedit in quocumq; alio remedio adipiſcendę; vt locũ habeat, ſtante ſola poſſeſsione ſui anteceſſoris,
82 † prout videmus in remedio. l. 2. C. de edicto diui Adriani tollen. vt d. l. 2. iuncta gl. ibi verbo *fuerunt*. declarat, vbi poſt alios Decius n. 17. Zuccardus n. 146. Pariſ. conſ. 54. nu. 2. lib. 3. Tiraquell. in tracta. de morte p. 4. declaratione 1. Menoch. de recuperanda rem. 4. queſt. 45. num. 363.

Immo ſufficeret ſola poſſeſsio ciuilis, vel
83 ſola detentio † anteceſſoris, per quem de facto vacauit beneficium, vt prouiſus per eius vacationẽ de facto ſit immittendus in poſſeſſionem beneficij: ſicut etiam ſufficit in remedio d. l. 2. C. de edicto diui Adriani tollendo, vt tradit d. gloſſa verbo *fuerunt*. in d. l. 2. vbi Caſtrenſis, n. 12. Alexander, n. 22. Iaſ. nu. 23. Tiraquell. vbi ſupra p. 3. declarat. 4. nu. 3. Menochius in loco nuper citato, nu. 264. & nu. 368. cum ſequentibus.

Vnde forſan in iſto caſu non obſtabat dicere, quod A. non habebat poſſeſsionem, ni-
84 ſi nudam detentionem, † ex eo quòd reſeruatio non ſolum inficit titulum, ſed etiam poſſeſſionem, vt dico late in gl. 31. verbo *reſeruauit*. & infra n. 94. Nam ſufficit ad hunc effectum probare vacationem per obitum putatiui beneficiati. Ferrettus conſ. 15. num. 3. & 208. nu. 16. lib. 1. vbi plures allegat. Maxime ſi in continenti non docetur concludenter de tali reſeruatione, aut articulus ſit in facto turbidus, & difficilis.

Hinc exceptiones concernentes titulum,
85 non impediunt immiſſionem † in poſſeſſionem in beneficialibus, nam D. prouiſus immiſſionem petens, non iuris, ſed facti executionem petere dicitur. Abb. in c. cum olim, num. 15. de cauſa poſſeſſion. & proprietatis, idem

idem Abbas in c.poſt ceſſionem,n.6. & n.13. ante finem, verſ. *& ideo.*de conceſſione præbendæ,& tradunt Doctores,in d.l.2.C.de edicto diui Adriani tollend. vbi Bald.n.42.verſ. *ſexto opponendo.*Decius n. 19. Tiraquel. in d. tracta.de morte p.6.declaratione 5. num. 4. Aimon.conſ. 258.n.9.& conſ.312.n.1.Menochius de adipiſcend. remedio 4. quæſt. 88. num.747. cum ſequentibus, & rem. finali, q. 9.num. 46. cum ſequentibus, & paſſim ſeruat Rota.

Pro hoc, quia reſeruatio tangit petitoriũ.
86 † Rota deciſ. 1.ſub num. 1.circa medium de reſtit. ſpoliat.in nouis, & deciſ. 11. de reſtit. ſpoliat. in antiquis.

PRÆFATAM tamẽ ſublimitationẽ declara, niſi d.C.citatus doceret incontinenti cla-
87 re de iure ſuo, & ſui anteceſſoris,† & ſic de defectu iuris D.& anteceſſoris ſui, nam tunc impediret immiſsionem D.Bald.in d.l. 2. C. de edicto diui Adriani tollen. num.42. verſ. *ſexto opponendo*.poſt Bart.ibi n.11. Decius nu. 20.ibidem.Bald.in l.vnica,nu.6.C. ſi de moment. poſſeſſ. verſ. *adducit etiam*. Abbas in c. poſt ceſſionem, n.13. ante finem,de conceſſ. præbendę,& in c.conſtitutus,il 2.n.15. de appellat.& ibi Imola, num.14.Felin.in c.accedens 3. notab. ad fin. de accuſation. Caſſad. deciſ. 1.num. finali de reſtitutione ſpoliator. Ferrettus conſ.4.num.5.& conſ.10. num. 9. volume 1.

Et in terminis reſeruationis eſt deciſio Rotę 3.de reſtit.ſpoliat.in nou. tradũt Franchus in c.licet Epiſcopus,nu.7. in fin.de præbendis,lib. 6. Maſcar.de probation. concluſ. 1276.num.12.& 13. Rota deciſ. 11. de reſtitut. ſpoliat.in antiquis. Neguzan.conſ. 79.n. 9.& conſ. 80.num.40. Aimon conſ.258.a nu. 9. Natta conſ.234.num. 7. lib. 2. Ferrettus conſ.3.n.14.& conſ.7.n.3.Puteus deciſ. 316. n.2.lib. 2. Menoch. de adipiſcen. poſſeſsion. rem.4.nu.622.& 751.& remedio vltimo,nu. 48.Roland.conſ.2.nu.35.lib.3.Pariſius conſ. 53.n.110.volum. 3.& probat lex 2.titulo 14. Partita 6.in verſ.*fueras ende*.Parladorus, lib. 2.rerum quotidian.c.5.n.4.& ſequentib.qui num.10.reſoluit,quòd remedium d.l.2.C.de edicto diui Adriani tollen. poteſt, impediri etiam ab eo, qui tempore mortis teſtatoris
88 poſſeſſor non† erat. Menochius d.rem.4. n. 616.verſ.*primus caſus*.Licet Anton.Gomez.in l.45.Tauri.ſub num.145.verſ.*aduertendum tamen*,contrarium voluerit, qui tamen eſt intelligendus,quando nec poſſederit, nec citatus fuerit,iuxta ea, quæ adducit Menochius vbi ſupra ex n.556.vſque ad n.560.

Proprietas enim in caſu præcedenti clare
89 probata abſorbit † cauſam poſſeſsionis,c.cũ dilectus,de cauſa poſſeſſ.Abbas in c.conſultationibus,num.9.de iurepatron.Decius conſ. 127.num.1.& conſ. 149.nu.2.poſt medium, verſ. *& retenta iſta concluſione*. Creſcentius deciſione 21.de ſenten.& re iudicata. Rota deciſ.167.num. 10.p.2.diuerſorum,vbi plures citat.

Et hic applicari poteſt,quod traditur nẽpe remedia poſſeſſoria eſſe periculoſa in cõ-
90 ſciẽtia,†ſi adeſt defectus proprietatis,vt per Sarmient.lib.2. ſelecta. c.13.n.5.& 6.vbi plura de hoc, etiam contra Aduocatos, & Pro- Poſſeſſoria remedia aliquãdo ſunt in conſciẽtia periculoſa, & quid in cauſis beneficialib'.
91 curatores, tales † poſſeſſiones defendentes. Io.Gutierrez conſ.6.num.12.

Et quamuis Ludouicus Gomezius in regula de non iudicando, in compendio ſignaturę,in proœmio ſub num.2. dicat, quòd in cauſis beneficialibus poſſint Aduocati, & Procuratores indifferenter ex debito conſcientiæ illas defendere, propter varia iura, quæ quotidiè emanant, cum litigando acquiratur ius, & ſic non peccabunt in illarum pa-
92 trocinio;hoc tamen difficultate † non caret: quia ad conſiderandũ ſi cauſa ſit iuſta,vel nõ præſens ſtatus eſt inſpiciendus, non autem, quod euenire poterit in futurum,l.1.§. 1. ff. de vſuris. l. anterius.§. in hoc iudicio. ff. de aqua pluuia arcend. l. cum quidam 30. §. ſuum.ff.de acquiren.hæred.Puteus deciſ.62. ante finem,lib.2.

Quo fit, vt ſi dictus C.docuerit incontinenti de ſuo iure potentiori, & meliori, & Iudex executor nihilominus cõceſſerit immiſſionẽ D.aduerſario,& ipſe appellauerit,& cauſam appellationis in Rota committi petierit, quòd ſignatura,(vt arbitror) experientia docente,committet cauſam appellationis,cum
93 clauſula(*arbitrio † Rotæ*)hoc eſt, quòd Rota arbitretur.An d.D.ſit immittendus,non obſtante appellatione in poſſeſſione dicti beneficij,vel potius ſuperſedendum,& de bono iure agendum, & tunc Rota de hoc iudicabit, prout de iure. Cæſar de Graſſis deciſ.7.nu.7. & deciſ.8.nu.2.de re iudic. Rota deciſ. 348. n.4.p.1.& deciſ.641.lib.3.p.3. de quo latius dixi in gl.9.in annotationibus contra nullit. & atten.ex num.285.

Secunda limitatio aſſignari poteſt dictę regulæ, quòd non ſufficiat vacatio de facto ad effectum reſeruationis, de qua agitur,quando ille, per quem beneficium vacauit de facto erat violẽtus occupa-
94 tor, † vel intruſus, & de hoc euidenter conſtabat. Nam ex quo talis detentio iuris adminiculo caret,conſiderari non debet,vt poſt collectaneum in cap.finali,queſt. 10.de ſortilegijs, firmat Simonetta Rotę Auditor in ſuo tracta. de reſeruatione, quæſt. 50. num. 17.& 18.

Quod confirmatur ex deciſione Rotæ 4.de præbendis in antiquioribus Beſigneti, vbi fuit deciſum, quòd licet collatio ſpectet ad poſſeſ-

poſſeſſorem; non autem ad bonum ius habentem, vt in c. conſultationibus, cum ſimilibus, de iurepatronatus; tamen ſi collatio ſit facta ab intruſo in beneficio reſeruato non
95 tenet, † quia talis intruſus caret poſſeſſione, & omni iuris adminiculo, & ſic non facit fructus ſuos, quamuis ſit habitus, & reputatus pro tali beneficiato, quod etiam firmauit Rota deciſ. 10. de præbendis, in antiquis. Simonetta in dicto tractat. quæſt. 44. num. 2. & per totam.

Prout etiam contractus confecti ab intru-
96 ſis ſunt nulli, † vt poſt alios tradit Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 11. q. 1. n. 23. quia quando titulus eſt notorie nullus ſola poſſeſſio nihil operatur. Caſſad. deciſ. 1. n. 10. de reſtitut. ſpoliat. Alia etiam plura in propoſito, vide in gloſſa 31.

Summaria §. 2. Gloſſæ 15.

1 *Vacare an dicatur beneficium per habentem ſolum ius ad rem, & reſoluitur, quòd non, & numero 2.*

3 *Vacare non dicitur in Curia beneficium per obitum electi non confirmati.*

4 *Vacare, an in aliquo caſu dicatur beneficium per ſolum ius ad rem habentem.*

5 *Acceptatio expectantis, an extinguat vacationem.*

6 *Vacare non dicitur beneficium per eum, cui facta fuit in abſentia collatio, ante acceptationem.*

7 *Collatio ſi effectum non habet, poterit iterum collator conferre.*

8 *Vacare dicitur in partibus beneficium exiſtentis in Curia, & per Procuratorem poſſeſſionem alterius incompatibilis aſſequentis; ſecus ſi per amicum, vel geſtorem, & num. 12.*

9 *Vacare ibi dicitur beneficium, vbi apprehenditur poßeſsio.*

10 *Mori nemo poteſt, niſi in loco, vbi eſt perſona.*

11 *Mors ficta trahitur ad locum poſſeſsionis.*

13 *Beneficia vacantia per aſſecutionem ſunt reſeruata, ſi vltimum beneficium fuit ab ordinario collatum, ſecus ſi a Papa, & nu. 14.*

15 *Matrimonium contractum per Procuratorem in partibus; ab exiſtente in Curia, dicitur vacare in partibus, & non in Curia.*

16 *Priuatus beneficijs in Curia, ſi aliquis ſit, dicuntur in Curia vacare; licet ipſe ſit in partibus, & ceſſat reſeruatio noſtræ regulæ, & num. 17.*

18 *Vacare dicuntur in partibus beneficia priuati in partibus, licet ipſe fuerit in Curia.*

19 *Vacatio, de qua in regula noſtra, non procedit in beneficijs Eccleſiæ non numeratæ.*

20 *Vacare non dicitur beneficium per obitum commendatarij; ſed vt prius.*

21 *Deuoluta beneficia, non dicuntur vacare de nouo, aliquando tamen ſic, quoad certum effectum, & num. 23.*

22 *Deuoluta quoad beneficia, Papa vtitur iure communi, & non poteſtatis plenitudine.*

24 *Vacare verbum plures habet ſignificationes.*

25 *Vacare præſumitur in dubio beneficium in loco Domicilij, vel ordinariæ habitationis, & num. 26.*

27 *Mori præſumitur quis, vbi degere ſolebat.*

28 *Vacatio in Curia non præſumitur in dubio.*

29 *Maritus cum vxore habitare præſumitur, & Clericus in ſua Eccleſia, & n. 30.*

31 *Vacatio expirat per collationem, etiam ſine poſſeſsione, aut litterarum expeditione, & numero 32.*

33 *Supplicatio ſignata debet eſſe regiſtrata, vt dicatur ius quæſitum, aliàs non, quia poteſt lacerari.*

34 *Conferri poteſt ab Ordinario beneficium decedentis extra Vrbem in menſe Ordinario, quamuis non habeat, niſi regiſtratam ſupplicationem.*

35 *Caſus pulcher in materia vacationis narratur.*

36 *Permutatio intelligitur facta ſub conditione, ſi alteri beneficium acquiratur, aliàs remanet ius penes reſignantem, & nu. 37.*

38 *Permutare debens, remanet cum vtroque beneficio ex fortuna ſua, quando compermutans prius deceſsit; ſecus ſi poſtea, & nu. 51.*

39 *Vacare dicitur per obitum meum, beneficium, quòd dimiſi, ad quod regreſſum habebam.*

40 *Permutanti nullum ius competit ad beneficium dimiſſum, poſt præſtitum conſenſum, & numero 41.*

42 *Conſenſus ex præſtatione, permutans deſinit facere fructus ſuos.*

43 *Ingreſſus vnius eſt egreſſus alterius.*

44 *Permutans vnum beneficium pro alio, numquam habet animum vtrumque retinendi.*

45 *Conſenſus præſtatio facit, vt non dicatur amplius per obitum reſignantis vacare beneficium.*

46 *Regreſſus non datur ſemel abdicanti, & reſignanti beneficium.*

47 *Permutatio non deſinit valere, quamuis alter compermutans propter ſuperuenientem mortem non habuerit beneficium, & nu. 48. ſecus ſi ex culpa, & n. 49.*

50 *Permutans vnus, ſi non publicauerit, non ideo deſinit valere permutatio, quoad alterum, qui publicauit.*

52 *Permutatio reſoluitur, euicto beneficio alterius.*

53 *Vacare non dicitur beneficium, ob non publicationẽ, quãdo ille, qui publicare tenebatur deceſsit*

ceſſit infra tempus publicandi, & num. 54.
55 *Vacare dicitur in Curia beneficium, ob reſignationem factam in manibus Papæ.*
56 *Ius ad rem acquiritur, dumtaxat ex mandato de prouidendo.*
57 *Permutationis admiſſio operatur mutuam tranſfuſionem vnius ad alterum ad inuicem; Ita vt nulla ſit neceſſaria collatio, quamuis contrarium de facto ſeruetur, & n. 58.*
59 *Permutatio requirit collationem; ſufficit tamen tacita collatio.*
60 *Ordinarius habet pleniorem notitiam permutantium, quam Papa.*
61 *Collatio non facta declaratur eo ipſo, quòd Papa fieri mandat.*
62 *Expreſſum facit ſilere tacitum.*
63 *Expreſſio ſæpe facit mutari effectum rei.*
64 *Reſeruatis beneficijs vacaturis, an cenſeantur reſeruata beneficia vacantia.*
65 *Vacationis modus in Cancellaria exprimendus non admittitur.*
66 *Vacatio in Curia nihil operatur, ad effectum, vt prouiſus præferatur in ſtallo, niſi cæteris paribus, & num. 67.*
68 *Narratiuam facere de beneficio obtento ſtatim vacaturo neceſſe non eſt, dummodo vacet, ipſo iure, non ex ſola voluntate impetrantis.*
69 *Vacationis narratiua de menſe Februarij præterito, cum deberet dicere de præſenti, non nocet.*
70 *Dies, menſis, & annus exprimitur de ſtylo in vacationibus in Curia.*
71 *Ordinarius poteſt de facto priuare beneficium, quod vacauit de iure: licet collatio ſit Apoſtolicæ Sedi reſeruata.*
72 *Vacanti beneficio in menſe Ordinario, poteſt Epiſcopus aliquod iuſtum onus imponere. & licet impoſitio non teneret, quia iuſta non eſſet; non tamen eſſet ſimoniaca.*
73 *Vacatio non præſumitur, niſi probetur.*
74 *Vacatio ſola fama probatur.*
75 *Vacatio in menſe reſeruato eſt plene probanda, niſi in certis caſibus, & n. 76.*
77 *Vacare non dicitur ob malam expreſſionem valoris, ſtante clauſula augen. & diminuen. a tempore datæ ſupplicationis: ſed a tempore malæ expeditionis, & interim impetratio facta erit nulla.*
78 *Valoris ſi ob malam expreſſionem vacet beneficium, poteſt obtineri ab eo, qui male expreſſit gratiam, perinde valere, nec obſtabit impetratio per alterum medio tempore obtenta.*
79 *Vnio ſi declaratur nulla ſemper durat prima vacatio.*
80 *Vacare quando deſinat Sedes Epiſcopalis, vel Abbatialis, & concluditur, quòd hodie durat vacatio vſque ad præſentationem litterarum, & plures Doctores declarantur, num. 81. 82. 83. 84. 85. 86. & 87. Et deſuper adducuntur plures caſus practici, n. 88. & 89.*
90 *Regula 2. Cancellariæ reſeruans beneficia vacantia, Sede Epiſcopali, vel Abbatiali vacante, &c. declaratur, nu. 91. & nu. 92.*
91 *Vicarius Epiſcopi defuncti poteſt conferre, ſi aliàs habeat facultatem ante notitiam obitus.*

§. 2. gloſſæ 15. vbi nonnulla materiam vacationis concernentia enucleantur.

QVÆRO nunc primo. An ad effectum noſtræ regulæ dicatur vacare beneficiũ per habentem dumtaxat
1 ius ad rem? † verbi gratia, vnus fuit electus, aut præſentatus ad aliquod beneficium, ex qua electione, vel præſentatione fuit quæſitum ius ad rem. Rota deciſ. 6. num. 3. de electione, in nouis, & deciſ. 7. num. 2. de iurepatronatus. Æneas de Falconibus de reſeruatione, q. 4. principali, effectu 47. num. 5. & 6. Gomezius in regula de non tollendo iure quæſito, q. 1. num. 27. & 29. Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum, lib. 7. q. 11. ex num. 78. cum ſequentibus, & per totam & lib. 2. q. 23. per totam illam: quibus in locis præfati Doctores cumulant decem modos acquirendi ius ad rem: Intrat igitur dubium ſi habens ſolum ius ad rem ad aliquod beneficium, tam in dictis duobus caſibus, quam in alijs octo, vel quia habuit gratiam in forma dignum, de qua etiam dicam inferius, numero 56. decedat in vno ex menſibus Apoſtolicis. An dicatur beneficium tunc vacare, ita vt intret reſeruatio noſtræ regulæ?

2 Reſpondeo negatiuè. † Ratio eſt, quia per electionem, vel præſentationem, cum nõ acquiratur ius perfectum, non dicitur plenum beneficium, nec extincta prima vacatio; ſed adhuc vacat beneficium, vt prius, & ideo beneficium non vacat per obitum electi, vel præſentati, gl. fin. verbo *collatio*. in c. penultimo, de præbend. lib. 6. Rota deciſ. 6. num. 2. de electione, in nouis, vbi fuit deciſum, quòd ſi electus ante confirmationem decedat in Curia Romana, quòd per eius obitum d. be- *Vacatio non datur per habentē ſolum ius ad rem*
3 neficium non vacat in Curia † Romana, nec extra Curiam; ſed per obitum primi, & ſic durat prima vacatio, & prius tenuerat gl. in clem. 1. verbo *collatio*, vt lite pendente, & ibi

Bonifac.

Bonifac. Vitalin. num.47.& omnes. Philippus Franchus in cap. quam ſit.§.1.ſub num. 1.ante finem, de electione lib. 6. Gomezius in dicta reg. de non tollendo. quęſt. 1. num. 28. Felinus in cap. cum Bertoldus. num. 3. verſ.*dixit etiam*, de re iudicata. Pauin. de off. & poteſt. cap.Sede vacan. præłud.7. n. 16.in fine.Couar.in pract.quæſtion.c.36.n.7.verſ. *primus caſus conſtituitur*.Rota deciſ.182.n.1.p. 2.diuerſorum. Nauarr. conſ. 17.de celebratione miſſarum. n.2.& 3. Puteus deciſ. 116. *die 4. Martij*. num. 1. lib.2.

4 Quoad alios tamen effectus, † vt in terminis regulæ 3. & 31. non tranſit ſine difficultate, quia in dictis regulis apponuntur illa verba, *ſeu ad quæ ius eis competit, vel competierit*, & intrare reſeruationem firmat Æneas de Falconibus. quęſt.4.effectu 47.nu. 1.& num.finali. Gomezius tamen in dicta regula de non tollendo. quęſt.1.ſub num.28. ad finem, & in regula de impetrantibus beneficia per obitum famil. Cardinal. per totam arguit hinc inde, & nihil firmat. Mandoſius vero in dicta regula 3. quæſt.13. concludit contra Æneam, vbi ſupra, necnon Rota deciſ.427.num.4.& 5.p.1.diuerſorum, firmat quòd ad effectum dictę regulę 31. de impetran. beneficia per obitum famil. Cardinal. quòd non dicitur vacare beneficium per obitum obtinentis ius ad rem, quámuis ſit ex cauſa de præterito. Et hoc verius eſt.

Et, An per acceptationem expectantis ceſ-
5 ſet vacatio,†ac dicatur beneficium plenum, vide Gomezium in reg. de publicand. q. 18. num.5.verſ. *non obſtat*.

Secundo quæro,abſenti ſit collatio alicuius beneficij, vt in caſu. c. ſi tibi abſenti 17. de præbend. lib. 6. & poſt factam collationem, ante tamen acceptationem ipſe moritur, in vno ex menſibus reſeruatis, An tunc intret regulę noſtræ reſer-
6 uatio? Conclude quòd non,†& ratio aſſignatur in d. cap. ſi tibi abſenti, quia per collationem huiuſmodi donec abſens illam ratam habuerit ius in ipſo beneficio, vt ſuum dici valeat, non acquirit. Si igitur non acquirit ius conſequenter non potuit vacare per eum; ſed ſemper prima vacatio durabit, & collatio ſpectat ad eum, ad quem prius ſpectabat, ita conſuluit Oldradus conſ. 57. incipit, *Papa reſeruauit*, vbi dicit, quòd ſi Papa ſui familiaris beneficium contulit abſenti, qui antequam præſtaret conſenſum collationi in partibus eſt mortuus,Papa iterum prouidebit, quia vbi collatio non habet ef-
7 fectum, † iterum collator poterit prouidere. cap.ſi electio.cap.ſi compromiſſarius,de electione lib. 6. Simonet. de reſeruatione. quæſt.31.num.1.& per totam.& quęſt.54.nu. 5.& q.100.n.7.Caputaquen.deciſ.291.nu.1. p.1.& deciſ. 137. nu. 3. p.2. Philippus Franchus in dicto cap. ſi tibi abſenti 2. notab. de pręben.lib.6. Pariſius conſ.142. *quod reſeruatio*, num. 10. volum. 4. Mandoſ.in regula 5. Cancellarię. q.5. num. 3. cum ſequentibus. Gomez. in reg. de annali.q.30.n.2.& in reg. de impetrantib. beneficia per obitum famil. Cardinal.q.24.Couarr. lib.3. variar.reſolut. cap.16.n. 3.in principio.

Quæro tertio,ponamus, quòd N. in Curia Romana exiſtens, & beneficium habens, perſonalem reſidentiam requirens, fuit prouiſus in partibus ab Ordinario de alio ſimili beneficio, qui acceptauit collationem, & accepit mediante Procuratoris perſona poſſeſſionem ſecundi incompatibilis,in menſe ordinario;ita quòd vacauit, ipſo iure,primum beneficium,vt diximus in principio huius glo.ex n.9.cum ſe- *Vbi dicitur vacare beneficium per aſſecutionē, vel matrimoniū.*
8 quentib. Dubitatur nunc. An collatio † primi beneficij incompatibilis vacantis in menſe ordinario, ſpectet ad Ordinarium,ex eo, quòd in ſuo menſe vacauerit, vel potius ad Papam ex eo, quòd d.N. tunc temporis exiſtebat in Curia? Quæſtio iſta pendet ab hoc articulo, vbi dicatur vacare beneficium. An in Curia, vel in partibus: hanc quęſtionem, immo fortiorem de confirmato in Curia exiſtente, mouit gloſſa in clementina prima, verbo, *collatio*, ante medium, vt lite pendente, & tenet contra Archidiaconum, quòd dicatur vacare in partibus, & non in Curia, quoniam ibi dicitur vacare
9 beneficium, † vbi apprehenditur poſſeſſio, & attendendus eſt locus, vbi procurator exercet illud miniſterium, vt tradit d.gloſſ. & Bonifacius Vitalinus, ibidem num. 73. Cardinalis num.18.Imola num.19.in fine, & communiter omnes.Et eadem gloſſa reſpondit tacitę obiectioni, ſcilicet, quòd talis poſſeſſio, quoad primum beneficium fingit illum N. mortuum, ſed mori non poteſt,
10 † niſi in Curia, vbi perſonaliter eſt, vt dixi in §.1.pręcedenti huius gloſſę. num.42.ergo primum beneficium vacat in Curia. Quia reſpondet, negando eſſe vere mortuum;
11 ſed ficte, & illa fictio † trahitur ad locum, vbi fuit capta poſſeſſio. Nam aliter ſequeretur, quòd beneficium exiſtentis in partibus renunciatum per procuratorem in Curia vacaret in partibus, & non in Curia, quòd falſum eſt, vt late diximus in gloſſa 13. in principio, verſ. *tertio loco dicuntur in Curia vacare*, num.42. & 43. ac tradit Imola in dicta clementina 1. num.19. vbi num.20. dicit, quòd aliud eſſet ſi poſſeſſio in partibus capta non fuiſſet, per Procuratorem,ſed per amicum,vel geſtorem,& poſtea eſſet ratificata per exiſtentem in Curia, quia ante
12 † ratificationem non vacat, ſed in ipſa die ratifi-

ratificationis, & ſic in Curia, & ſubdit quòd in hoc caſu procedere poteſt opinio Archidiaconi.

Neque dicatur, quòd ideo non poſſit Ordinarius prouidere primum beneficium incompatibile vacans per aſſecutionem ſecundi, quia beneficia vacantia per aſſecutio-
13 nem † ſint reſeruata. Rota deciſione 65. de reſcriptis, in antiquis. Quia reſpondeo, hoc locum habere, quando ſecundum beneficium incompatibile eſſet collatum à Papa,
14 † vt dicta deciſio 65. declarat, & extrauagans ad regimen ante finem, verſ. *necnon etiam, quæ per aſſecutionem pacificam*, de præbendis, inter communes. In caſu vero propoſito non fuit collatum ſecundum beneficium à Papa; ſed ab ordinario, de quo infra dicemus in gloſ. 51. caſu 8. reſeruationis. num. 36. & 37.

Ex qua reſolutione, quòd in præcedenti caſu collatio ſpectet ad Ordinarium, & non ad Papam, infertur, quòd ſi beneficiatus exiſtens in Curia contrahat matrimonium per Procuratorem in partibus, prout fieri poteſt, vt in cap. finali de Procuratoribus, in 6. quòd beneficium dicetur vacare in parti-
15 bus † per contractum matrimonij; non autem in Curia, quia in loco vbi eſt Procurator, & mulier, eſt mutuus conſenſus, & ibi fit matrimonium, & ſic ibi perficitur actus vacationis, vt in terminis docuit Vitalinus in dicta clement. 1. num. 70. vt lite pendente. Ac proinde ſi matrimonium ſit contractum in menſe Apoſtolico intrabit reſeruatio noſtræ regulæ; ſi vero in mene ordinario ad ordinarium collatio pertinebit.

Necnon infertur per contrarium, quòd ſi quis abſens à Curia, priuetur ſuo beneficio in Curia per ſententiam, vel alio modo legitimo, quòd tunc, cùm per actum priuationis in Curia factum perficiatur vacatio,
16 dicetur beneficium vacare in Curia, † & non in partibus. Rota deciſ. 35. de præbendis, in antiquis. Abbas in cap. ad petitionem notab. 3. de accuſationibus, & Felin. ibi num. 2. Gomezius in reg. de impetrantibus beneficia per obitum famil. Cardinal. quæſt. 7. nu. 7. & 8. Caputaq. deciſ. 64. p. 1. & deciſ. 48. n. 1. & 2. p. 3. Gambarus in tract. de legat. lib. 3. nu. 124. & 125. cum alijs allegatis in gl. 13. verſ. *Item quando aliquis*. num. 45.

Quo fit, vt in tali caſu, non intret reſerua-
17 tio noſtræ regulæ, † ſed indiſtinctè ſpectet ad Papam collatio, tanquam de beneficio vacante apud Sedem.

Sicut etiam è conuerſo, ſi præſens in Curia in partibus priuetur ſuo beneficio, dicetur beneficium vacare in partibus, & intra-
18 uit regula noſtra, † non autem in Curia, nam in illo loco dicitur vacare beneficium, in quo aliquis priuationis ſententiam paſſus fuit. Simonet. de reſeruatione. quæſt. 29. nu. 1. & ibi additio ſub littera A. Franciſcus Pauinus de officio, & poteſtate Capituli Sede vacante, præludio 7. num. 8. verſ. *quarto per priuationem*. Mandoſius in regula Cancellariæ 32. quæſt. 6. num. 13. Licet Gomezius in regula de impetrantibus beneficia vacantia per obitum familiar. Cardin. q. 7. in fine. nu. 8. contrarium velit.

Et ex dictis caſibus dignoſci poteſt, quid ſit dicendum in alijs ſimilibus vacationibus, nùm beneficium vacauerit in Curia, vel in partibus.

Quarto quæro. An regula noſtra procedat in beneficijs conſiſtentibus in Eccleſijs non numeratis? Concludo,
19 quod non, † cum talia beneficia vacare non dicantur, vt plene diximus in gloſ. 9. §. 3. de beneficijs Eccleſiæ non numeratæ.

Quinto quæro. An ſi Commendatarius perpetuus decedat in vno ex menſibus Apoſtolicis intret reſeruatio
20 noſtræ regulæ? Reſpondeo † quòd non, ſed ſemper beneficium vacat, vt prius, & ad ſolum Papam ſpectat collatio, vt ſcriptum reliquimus in gloſ. 5. §. 8. de commendis.

Sexto quæro. An beneficia deuoluta lapſo ſemeſtri conceſſo ordinario ad conferendum, iuxta tex. in cap. 2. de conceſſ. præbend. & totum titulum de ſupplend. negligen. Prælator. dicantur de nouo vacare, ita vt, ſi lapſus ſemeſtris finiatur in menſe Apoſtolico, ex tunc intret reſeruatio
21 noſtræ regulæ? Concludo quòd † non, quia beneficium deuolutum non dicitur vacare de nouo; ſed ſemper durat prima vacatio, & ideo non intrat reſeruatio. Caſſador. deciſ. 8. num. 3. & 8. de præbendis. Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus quæſt. 2. principali. num. 12. in fine, & quæſt. 4. principali, effectu 6. num. 7. Lapus allegatione 84. ſub num. 5. verſ. *de beneficijs*, & ibi additio Mandoſ. ſub littera M. Caputaquen. deciſione 63. num. 1. & 2. p. 1. Rota deciſione 3. iuncta additione, num. 4. de officio delegati, & deciſione 774. num. 2. p. 3. lib. 3. diuerſor. Ferretus conſ. 3. n. 5. vol. 1. Quamuis enim Papa quoad beneficia reſeruata vtatur iure ſpeciali, & ex quadam plenitudine poteſtatis; quoad beneficia vero deuoluta
22 vtitur iure † communi. Vitalin. in clem. ſi de beneficio. n. 15. & 16. de præben. Aliquando tamen ad diuerſum effectum beneficium deuolutum dicitur vacare, puta ad effectum,
23 † vt tale beneficium comprehendatur vigore priuilegij conceſſi ad conferendum beneficia vacantia in Curia. Rota deciſione 32. de conceſſ. præbend. in antiquis, & vide, quæ dixi in gloſ. 53. verſ. *vnde opportune*.

Septimo

Septimo quæro, hoc verbum, *vacare*,
quot habeat ſignificationes?
24 Reſpondeo, quòd multipliciter † ſumitur,
nam aliquando idem ſignificat, quòd inten-
dere, & aliquando idem eſt, quòd abſtine-
re, vt vtrumque probat tex. in cap. 1. 33. q.
4. Interdum capitur pro ceſſare, vt in l. qui
tertiana. ff. de ędilitio edicto. Aliquando hoc
verbum, *vacans*, exponitur, id eſt, inutilis, l.
Quintus Cæcilius 28. ff. depoſiti. Aliquando
accipitur, prout in propoſito noſtro, quan-
do beneficium vacat de iure, & de facto,
quia mortuus eſt Prælatus, & nemo in poſ-
ſeſſione reperitur: vel de iure tantum, ſeu
de facto tantum, vt diximus in §. primo hu-
ius gloſſę, & bene prædicta tradit Roma-
nus in conſ. 350. *in caſu poſitæ quæſtionis*. nu.
21. Felinus in cap. in noſtra, corollario 57.
de reſcriptis. Fabianus de Monte in tracta-
tu de emptione, & venditione. quæſt. 6. prin-
cipali, ſub num. 63.

Octauo quæro, vbi præſumitur in du-
bio beneficium vacare, dic,
quòd in eo loco, in quo beneficiatus domi-
25 cilium † habebat, vnde ſi beneficium requi-
rebat reſidentiam perſonalem, ibi præſumi-
tur vacaſſe beneficium, vbi beneficium con-
ſiſtebat: ſi verò reſidentiam non requirebat,
præſumitur vacatio in eo loco, in quo bene-
26 ficiatus ordinariam habitationem † habe-
bat, quia vacat beneficium, vbi perſona mo-
ritur, nam perſona habet ius, & ius ſequi-
tur perſonam. Imola num. 7. & cęteri per
tex. ibi in clementin. 1. §. quòd ſi vnum, vt li-
27 te penden. Et ibi pręſumitur quis mori, † vbi
degere ſolebat, cum abſuiſſe non præſuma-
tur, vt in terminis docet Oldrad. conſ. 229.
hæc ſunt dubia. num. 3. vbi propterea dicit,
28 quod non præſumitur † vacare in Curia.
Menoch. de præſumption. lib. 6. præſumptio-
ne 19. ſub num. 4. & faciunt ea, quæ tradit
Bartol. in l. 15. poſt num. 17. ff. de acquirend.
hęred. Baldus in l. finali, poſt num. 15. verſ.
ſed ſufficit. C. ſi à non competenti Iudice. Al-
ciatus de præſumption. reg. 2. pręſumpt. 15.
num. 1. & 2. Corneus conſ. 46. num. 16. lib. 1.
29 Et quemadmodum maritus cum vxore † ha-
bitare præſumitur. cap. 1. qui matrimonium
accuſare poſſunt, ita Clericus in Eccleſia
30 ſua, reſidentiam facere præſumendus eſt, †
cap. ex tuæ, de Clericis non reſidentibus, &
ibi Abbas, Alciatus de pręſumption. reg. 1.
pręſumption. 35. num. 1. Maſcardus concluſ-
ſione 1277. num. 2. & vide late in gloſſa 43.
ex num. 88.

Nono quæro, quando expiret, & ceſ-
ſat vacatio ad effectum, vt ceſſet
reſeruatio? dic quòd per prouiſionem Papę,
31 quamuis poſſeſſio capta non fuerit. † Rota
deciſ. 13. & 14. de præbend. in antiquis, Ga-
ſpar de Peruſio, de reſeruatione. §. tertiò
quæro. Æneas de Falconibus in eodem titu-
lo. quęſt. 4. principali effectu 26. & quęſt. 5.
principali per totam. Simonet. de reſeruat.
q. 55. cum quatuor ſequentibus. Caſſadorus
deciſ. 4. de cauſa poſſeſſ. num. 4. & deciſ. 9. n.
13. de præbend. Puteus deciſ. 146. nu. 4. lib. 2.
Gomez. in regula de trienn. q. 30. nu. 1. & 3.

Quod etiam procedit, quamuis litteræ
32 non ſint expeditę. † nam per ſolam ſuppli-
cationem ſignatam eſt gratia perfecta, ante
litterarum expeditionem. Rota deciſ. finali,
n. 3. & 4. de reſcriptis, in antiquis. Caſſador.
deciſ. 2. num. 10. de penſionibus, & deciſ. 8.
num. 9. de reſtitut. ſpoliat. Puteus deciſione
275. num. 2. libro 3. cum alijs adductis in
gloſſa 12. verſ. *quod etiam procedit*, ex n. 45.

Intellige tamen, quando ſupplicatio eſt
33 regiſtrata, & parti tradita. † Nam antea non
dicitur aliquod ius conſiderabile quæſitum,
& de facili poteſt talis ſupplicatio ſignata
lacerari. Ludouicus Gomezius in regula de
non tollen. iure quæſito. quæſt. 20. in fine.
Rota deciſ. 791. n. 5. p. 1. diuerſor. Flam. Pa-
riſ. de reſign. lib. 8. q. 8. n. 186. & fuit deciſum
in vna Oxomen. Archipresbyteratus 6. Apri-
lis 1576. coram Robuſterio.

Quo fit, vt ſi prouiſus à Sede Apoſtolica
de beneficio reſeruato poſt ſignatam, & re-
giſtratam ſupplicationem decedat extra Cu-
riam in menſe ordinario, quòd dicatur va-
34 care per illum beneficium, † & poſſit Ordi-
narius de illo diſponere, & vide etiam, quæ
diximus in hac gloſſa §. 1. num. 34.

Decimo quæro de pulchra dubitatio-
ne, dum hæc ſcriberem, vt Quæſt. notãda
pro veritate reſponderem, delata, videli-
cet, Philippus obtinebat beneficium cura-
tum in diœceſi Compoſtellana. Alphon-
ſus habebat beneficium ſimplex in diœceſi
35 Hiſpalen. vterque permutare † volens, ſuum
beneficium pro altero, porrexit ſupplicatio-
nem in manibus Sanctiſsimi, in qua (prout
moris eſt) reſignauit ex cauſa permutatio-
nis, ac ſupplicauit pro admiſsione, & mutua
collatione: ſignata per Papam ſupp. & præ-
ſtito conſenſu, ac litteris expeditis, non in
forma gratioſa, ſed in forma dignum, ſeu
commiſſaria, ac ad Hiſpan. vbi permutantes
erant tranſmiſsis: Alphonſus ſuas litteras
pręſentauit Ordinario Compoſtell. qui veri-
ficata narratiua, & conſtito de idoneitate, il-
larum vigore fecit illi collationē de d. parrō-
chiali, ac immiſit in poſſeſsionē de an. 1598.
qui per trienniū, & amplius illā continuauit,
ac publicationem in tẽpore fecit. Dictus ve-
ro Philipp. receptis litt. priuſquam gratiam
verificaret, nec collationem reciperet, nec
publicaret; intra tamen tempus publicandi,
obijt in partibus de menſe Sept. d. ann. 1598.

Et per obitum illius Ordinarius Hiſpalen. contulit dictum beneficium ſimplex cuidam Martino poſſeſſione ſubſequuta.

Deinde Dominicus impetrauit à Sede Apoſtolica idem beneficium, vti vacans in Curia ex cauſa reſignationis factæ per Alphonſum in manibus Papæ.

Orta deſuper lite, inter Martinum, & Dominicum, ſimiliter Alphonſus prætendebat remanſiſſe penes illum d. ſimplex beneficium, ac melius ius omnibus habere.

Vnde fuit primo dubitatum. An Alphonſus haberet aliquod ius ad d. beneficium?

Secundo fuit dubitatum, num in caſu, quod d. Alphonſus nullum ius habeat ad dictum beneficium; vacauerit dictum beneficium ob non factam publicationem à Philippo, vel per obitum illius? vel potius durauerit vacatio per reſignationem factam in manibus Sanctiſſimi?

Et quoad primum dubium videbatur dicendum, quòd Alphonſus haberet regreſſum ad d. beneficium ex ſequentibus.

Primo quia permutatio ſemper intelligitur facta conditionaliter, ſi alteri comper-
36 mutanti beneficium acquiratur. † cap. 1. de rerum permutatione, in 6. Clemen. 1. eodem tit. & in regula 39. Cancellariæ. Igitur cum dictus Philippus non acquiſiuerit dictum beneficium; ſed ante collationem, & poſſeſſionem deceſſerit, reſoluitur reſignatio facta ab Alphonſo ex cauſa permutat. & ius penes
37 reſignantem remanet. † Rota deciſ. 4. de rer. permut. Caſſador. deciſ. 3. nu. 1. de renunciat. cum alijs per Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 1. q. 3. ex num. 7. vſque ad fin.

Secũdo eſt optima doctrina Rebuffi, (quæ videtur ferè in terminis,) in praxi, titulo de permutatione, num. 28. dum dicit, quòd ſi Titius cauſa permutationis reſignauit beneficium, vt mihi cauſa permutationis conferretur, quod mihi fuit collatum, & antequam ego reſignem meum ipſe præmoriatur.
38 Vtrumque habeo † & bona (vt dicunt) fortuna gaudere potero, quia non eſt, qui de hoc conqueri poſſit: & iuſte ego obtinui, & mihi collatum fuit, & per me non ſtat, quin adimpleam permutationem, & ſic nihil eſt imputandum mihi, vt latius per ipſum Rebuffum dicentem ſuper hoc conſuluiſſe, & abunde tradidiſſe.

Tertio facit doctrina Abbatis Lapi in c. ſi beneficia 20. num. 1. de præbendis, libro 6. quatenus tenuit, quòd ſi ego permutaui meum beneficium cum alio, & beneficium mihi datum ex cauſa permutationis fuerit euictum: & priuſquam dimittam beneficium mihi datum, vel poſt dimiſſionem, antequam redeam ad primum beneficium à me dimiſſum, ex dicta cauſa permutationis, ego
39 moriar, quòd dicetur vacare per obitum † meum beneficium primum; quod dimiſi, & Abbatem Lapum ſequitur ibi Ancharan. nu. fin. in fine. Geminian. num. 9. Franchus nu. 5. & cæteri, ac tetigi in §. præcedenti huius gloſſæ 15. num. 32.

Cæterum his non obſtantibus, ego contrarium reſpondi, nempe
40 nullum ius † competere præfato Alphonſo; quia poſtquam illud reſignauit in manibus Sanctiſsimi ex cauſa permutationis pro parrochiali, quam habuit, & conſenſus fuit præ-
41 ſtitus, permutatio perfecta remanſit, † ac fuit abdicatum totum ius, quod Alphonſus habebat, vt in reg. 44. de conſenſu. Rota deciſ. 446. n. 2. & deciſ. 471. nu. 1. p. 1. diuerſor. Flamin. Pariſ. de reſign. lib. 1. q. 12. num. 22.

Et ex die præſtiti conſenſus Alphonſus
42 deſiuit facere † fructus ſuos. Hieron. Gabr. conſ. 192. num. 3. 4. & 5. lib. 1.

Item quia, cum Alphonſus habuerit cum effectu dictam Parrochialem ſubrogatam loco beneficij per eum ex cauſa permutationis dimiſſi, conſequenter nullum regreſſum habere poteſt ad dictum beneficium. Nam in-
43 greſſus † vnius eſt egreſſus alterius. c. cum renunciamur 32. q. 1. gloſ. verbo, *renunciaſſe*, in cap. veniens, de præſcriptionibus, cum alijs adducendis in gloſ. 54.

Hinc dicit Rota deciſ. 3. nu. 3. ante finem, de rerum permutatione, in antiquioribus Beſigneti, & Probus in cap. vnico, ſub num. 22. de rerum permut. in 6. quòd permutans vnum beneficium pro alio, numquam habet
44 animum, † nec intentionem retinendi vtrumque beneficium; niſi ſolummodo illud, quod ſibi datur ratione permutationis.

Vnde poſt præſtitum conſenſum, non vacat amplius beneficium per obitum reſignan-
45 tis, † nec potuit vacare per mortem Alphonſi, ſi decederet poſt præſtationem d. conſenſus. Creſcen. deciſ. 8. n. 3. de renunciat. Flam. Pariſius lib. 8. q. 8. num. 26.

Maxime cum d. Alphonſus per quadriennium, & plus dictam Parrochialem pacificè poſſederit; non autem dictum beneficiũ ſimplex, quod dimiſit: & ſic approbauit, & ratificauit reſignationem, ac abdicationem de il-
46 lo factam, ita vt nullus amplius † detur ad illud egreſſus. cap. ſuper hoc, de renunciatione. Staphilæus de litteris Iuſtitiæ. §. fatalia prorogantur. num. 9.

Neque obſtant exaduerſo allegata, nam ad primum reſpondetur, quòd cum collatio facta Alphonſo de dicta parrochiali, ex cau-
47 ſa dictæ permutat. habuerit effectum, † & ſi Philippus non obtinuit cum effectu beneficium, de quo agitur, non prouenit ex aliquo defectu, nec ex alia cauſa; niſi ex voluntate Dei, quia mortuus fuit, non poteſt applicari in caſu

in caſu noſtro diſpoſitio, cap. vnici, de rerum permut. in 6. cum ſimilibus, ex his quæ tradit Gambarus póſt alios, in cap. vnico, de rerum permut. lib. 6. 2. p. nu. 61. vbi concludit, quòd cum vna collatio facta ex cauſa permutationis ſit ſeparabilis ab alia, licet al
48 tera non habeat effectum, † non ideo deſinit valere permutatio, quoad aliam, quia vtile per inutile vitiari non debet, & facit deciſio Acchil. 3. n. 4. & 5. ſuper reg. de valore, & Vital. in clem. 1. de rerum permut. n. 97. vbi concludit, quòd vbi permutatio non poteſt ſortiri effectum propter culpam vnius ex compermutantibus tantum, quòd in eius præiu-
49 dicium † reſignatio per eum facta remanet firma.

Propterea fuit deciſum in vna Salmantina penſionis 13. Iunij anni 1586. coram Bubalo, quòd ſi alter ex permutantibus omiſerit facere publicationem, non ideo eſt per-
50 mutatio † nulla; ſed corruit collatio illius, qui non publicauit, non vero illius qui publicationem fecit, quam deciſionem allegat Flamin. Pariſius lib. 11. quæſt. 5. nu. 25. cum duobus ſequentibus.

Accedunt etiam alia quamplura, quę in ſimili adduxi in gloſſ. 5. §. 9. de coadiutorijs, ex num. 55. cum ſequentibus.

Ad ſecundum reſpondeo, quòd caſus Rebuffi eſt valde diuerſus ab iſto; nam in illo ſuperuiuens nondum renunciauerat ſuo beneficio, cum permutatio poſſit etiam fieri ex interuallo, vt per Rebuffum in eodem titulo, de permutatione, numero 36. quòd ſecus eſt in caſu, de quo agitur, in quo reſignatio ex cauſa permutationis fuit facta,
51 † & admiſſa, & conſenſus præſtitus, ac litteræ expeditæ, vt ſupra diximus.

Minus obſtat tertium, nam in illo caſu beneficium mihi datum ex cauſa permutationis fuerat euictum, vel imminebat eui-
52 ctio, & ſic permutatio reſoluitur. † capit. ſi beneficia, de præbendis, libro 6. Rota deciſione 1. & 3. de rerum permutatione, in nouis. Molina de primogenijs Hiſpanorum. libro 4. cap. 4. numero 47: at vero in caſu noſtro longe diuerſum eſt. Nam Parrochialis ſemper fuit, & eſt certa, ac illius poſſeſſio per Alphonſum continuata.

Quoad ſecundum dubium in primis reſpondi, quòd certum eſt dictum beneficium, minime ob non factam publicationem vacaſſe, cum nondum eſſet lapſum
53 tempus nouem † menſium ad publicandum datum per conſtitutionem Gregorianam, &
54 ideo non poteſt imputari culpa, † nec mora, nec intrare dicta vacatio, vt in terminis ſunt deciſiones Caſſadori 24. num. 1. & deciſio 27. num. 1. & per totam ſuper regulis Cancellariæ, & deciſio quarta, numero quarto, de locato, per tex. in cap. commiſſa 35. in principio, de electiōn. in 6. l. in illa. 8. l. inſulam. 124. ff. de verbor. obligat. ac plura tradit in propoſito Flamin. Pariſ. de reſignatione. lib. 3. quęſt. 2. num. 8. cum ſequentibus.

Hinc ſolummodo conſiſtit difficultas. An dictum beneficium vacauerit in partibus per obitum Philippi de menſe Septembris decedentis, vel potius durauerit illa vacatio prius facta in Curia, ex reſignatione facta per Alphonſum, in manibus Papæ, ex
55 cauſa permutationis, nam tunc † vacauit beneficium in Curia. Rota deciſione quarta, de præbendis, in antiquis. Couarruuias in practic. quæſtion. cap. 36. nu. 4. ante finem, verſ. *vacant autem in Curia*, cum alijs adductis in gloſ. 13. verſ. *tertio loco dicuntur in Curia vacare*, num. 42.

Qua in re nemo fortaſſe dubitaret, quòd beneficium non vacaret in partibus; ſed conſtanter affirmaret, quòd duraret vacatio facta in Curia per reſignationem, ex cauſa permutationis. Ratio eſt, quia per gratiam in forma dignum, ac mandatum
56 de prouidendo dumtaxat acquiritur ius † ad rem. cap. ſi poſtquam. de præbendis. lib. 6. Gomezius in regula, de non tollendo iure quæſito, quæſt. 21. num. 33. & fuit reſolutum in vna Burgen. Canonicatus 28. Aprilis anni 1597. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio.

Quando autem non adeſt ius in re, certum eſt beneficium non vacare per obitum, tantum ius ad rem obtinentis, vt dixi in quæſtione prima huius §. 2. Vnde ſæpe Rota tenuit, quòd ſi A, reſignauit beneficium in fauorem B. & poſt litteras expeditas in forma dignum reſignans decedat, quòd non vacat beneficium per obitum illius; ſed vacat per reſignationem in manibus Papæ factam.

Ego vero dubitaui, & dubito. An illa prima vacatio in Curia, ex cauſa permutationis; (non autem ſimplicis reſignationis) in fauorem facta, ſemper durauerit, vſque ad gratiam Dominico factam, ea nempe ratione, quia in permutatione, per ſolam admiſſionem reciprocę reſignationis à Pa-
57 pa factam, transfunditur † ius vnius in alterum ad inuicem; Ita quòd de rigore alia collatio neceſſaria non ſit, & ſine illa permutatio perfecta remaneat. Rota deciſione decimaſexta, ſub numero tertio, verſ. *Immo etiam plus dicitur*, de rerum permutatione, in antiquis, & deciſione prima, numero tertio, eodem titulo, in nouis, & deciſione quarta, iuncta additione. Papazon. de renunciatione, in nouis, cum alijs adductis in gloſſa decimaquarta, verſ. *& propterea*

in permutatione. nu.43. vbi alia plura in comprobationem adduxi.

58 Ita vt quamuis de facto ſeruetur † contrarium, ſcilicet quòd fiat expreſſa collatio, prout ſolitum eſt, & dicit dicta deciſio 16.ſub dicto num.6.verſ. *ſed licet iſta concluſio*, & tradit Paulus de Leazar, & Cardinalis nu. 19.in clementina 1.de rerum permutatione. Ac etiam dicat Vitalinus in dicta clementina 1. num. 17. quòd per eandem clementinam reprobatur opinio dicentium, quòd non ſit neceſſaria collatio in permutatione.

Nihilominus eadem deciſio Rotæ 16. ſub eodem numero ſexto dicit, quòd eadem concluſio ſit vera, quod etiam tenuit Ancharan. & Abbas num.5. Butrius num.3. in fine, in capit. inter cætera, de præbendis: licet Imola ibidem dubitauerit, & dictam deciſ. Rotæ pro contraria opinione allegauerit.

Nec negatur non eſſe neceſſariam collationem, prout dicit Vitalinus, vbi ſupra, ſed dicitur, quòd in ipſo actu admiſſionis per ſuperiorem factę, ineſt quædam tacita
59 † collatio, quæ ſufficit, vt ſit acquiſitum ius in re, & tacita collatio æquipollet expreſſę, vt plene dixi, & multis comprobaui in d. gloſ.14.ex nu. 45.

Conſiderabam autem, quòd quamquam dicta concluſio admittatur, vt vera, quoad permutationem factam coram Ordinario; tamen maior eſt difficultas in caſu noſtro, in quo permutatio fit coram Papa, nam Ordina-
60 rius habet plenam notitiam † permutantium, & de idoneitate illorum, quòd ſecus eſt in Papa, vt ſcripſi in gloſſa quarta, ex numero 179.

Item quia eo ipſo, quòd Papa admittit permutationem, & concedit mandatum de conferendo in forma dignum, declara-
61 re videtur, quòd collatio † facta non ſit, & quòd admiſſio reſignationis ex cauſa permutationis per eum facta, nihil aliud operetur, quam illud, quòd cantant expreſſe litteræ Apoſtolicæ in forma dignum, expeditæ, in quibus de collatione facta, nullum verbum continetur, ſed ad conferendum
62 commiſſio conceditur: Nam expreſſum † facit ſilere tacitum. l. ſi fundum, ſub conditione 81. §. ſtichum, vbi notat Caſtrenſis numero primo. ff.de legat. 1. l.cum ex filio. ff.de vulgari, Et ſæpenumero effectus rei mu
63 tatur ex expreſſione † eius, quòd abſque expreſſione intelligitur. l. nonnunquam 52. ff.de condit.& demonſtrat. l.ſi quis Sempronium 68. ff. de hæred.inſtituen. Ac expreſſa nocent, non expreſſa non nocent. l. expreſſa 155. vbi Decius numero primo. ff. de regul. iuris, Sed quia etiam iſta conſideratio ex pluribus morderi facile poſſet, & lis adhuc ſub iudice eſt; Ideo pro nunc cogitandum relinquo.

Vndecimo quæro. An reſeruatis benefic. vacaturis, cenſeatur
64 reſeruata benef.vacãtia? † cõclude quòd non, iuxta ea, quæ plenè reſolui in gloſ.11.q.5.ex num.48.vſque ad num.82.vbi, & per totam illam gloſſ. alia plura de materia vacationis reperies, quę in hac gloſſa repetere nolui.

Supradictis in hac vacationis materia annecte regulam 46. Cancellariæ, vbi diſponitur, non valere gratiam ſuper modo vacandi in Cancellaria expri-
65 mendo, † de qua meminit Felinus in capit. nonnulli. num.7. de reſcriptis.

Item quòd licet vacatio in Curia conſideretur reſpectu prouiſionis à ſolo Papa faciendæ, iuxta text. in cap. 2. de præbendis, lib. 6. non tamen eſt alicuius conſiderationis, nec vacatio in Curia, nec prouiſio Apoſtolica ad effectum, vt ſic prouiſus prefera-
66 tur † in ſtallo, nec choro alijs antiquioribus. Rota deciſ.9. per totam, de conſuetudine, in antiquis, & deciſ.2.de priuilegijs, in antiquis. Mohedan.deciſ.25.in fine, de prębend. Abbas in c.ex parte.n.14. de cõceſſ.pręben.

In concurſu tamen, data in omnibus paritate, ſemper prouiſus a Papa erit præferen
67 dus. † c. per tuas, & quæ ibi notant Doctores, præſertim Abbas, & Felinus, de maiorit. & obedien. Boherius in tract.de auctoritate magni Conſilij, n.81.& 92.vbi alios allegat. & dico in gl. 52.

Rurſus adde, quòd beneficium vacaturum, tanquam incompatibile, per aſſecutionem ſecundi, non eſt opus narrari, vt ob-
68 tentum in gratia ſecundi, † quia ex quo ſtatim vacabit, ceſſat ratio expreſſionis, tanquam de obtento, vt fuit reſolutum in Rota, teſte Mohedano deciſ. 14. de præbend. alias deciſ.171. Licet aliud eſſet, ſi non vacaret, ipſo iure, primum, ſed obtinens ſecundum haberet intentionem dimittendi primum. Nauarr.conſ.9.incipit, *animpetrans*, de reſcr.

Necnon adiunge, quòd narratiua vacationis de menſe Februarij præterito, cum
69 deberet dicere de præſenti † non vitiat, quia eſt error, non dolus. Caputaquen. deciſ. 57. p. 2. vbi num. 2. etiam dicit, quòd in vaca-
70 tionibus in Curia de ſtylo Curiæ † exprimuntur in gratia dies, menſis, & annus vacation.

Nec omittere libuit, quòd quando de iure vacat beneficium per promotionem, ſeu ex aliquo caſu ex cumulatis in principio huius gloſſæ, & de facto detinetur ab ipſo promoto, quòd poteſt Ordinarius procedere contra illum donec dimittat de facto prædi-
71 ctum beneficium, quamuis illius collatio † ad Ordinarium non ſpectet, vt poſtea prouideatur à Papa, ſiue ab eo, ad quem ſpectet.

ſpectet. Puteus deciſione 330. *in cauſa Fundan.* lib. 3. & eſt tex. in c. Ordinarij, de officio ordinarij, lib. 6.

Præterea addo, quòd vacanti beneficio in mẽſe Ordinario poteſt Ordinarius ante col-
72 lationem imponere aliquod onus† iuſtum, & honeſtum, quod alias non haberet. c. ſignificatum, & ibi notant omnes, de præbendis, c. ſignificaſti, de electione, gl. penult. in fine, in cap. quia à nonnullis, de magiſtris. Caputaq. deciſ. 241. num. 5. par. 3. & deciſ. 277. par. 2. vbi ſecus eſſe dicitur, ſi vacaſſet in menſe Apoſtolico.

Et dato, quòd dictum onus non ſit iuſtum, & propterea actus impoſitionis, non teneat;
73 non tamen ideo † erit ſimoniacus. Acchilles de Graſs. deciſ. 5. de ſimonia per totam, vbi rationem aſſignat, quia in dicto caſu non fit pactum cum aliquo, & nemini datur, nec promittitur; ſed ſimpliciter onus beneficio vacanti ante prouiſionem, imponitur.

Nec præſumitur vacatio, niſi probetur.
74 † Ægidius Bellam. deciſ. 349. nu. 1.

Vacatio autem beneficij quomodo pro-
75 betur, dic quòd per ſolam† famam, ſeu alias ſemiplenè; ratio eſt, quia non agitur de magno pręiudicio: nam ſi ille, per cuius obitum dicitur vacare, viuit, collatio erit nulla, & ipſe ſuum retinebit beneficium. Bartol. in l. 2. §. ſi dubitetur. ff. quemadmod. teſtam. aperian. Felin. in cap. quoniam frequenter. §. fin. nu. 23. poſt medium, vt lite non conteſtata. Mohedan deciſ. 77. alias 1. de probationibus. Guidobon. deciſ. 145. Thom. de Tanis. deciſ. 75. Puteus deciſ. 185. *in vna Abulen.* lib. 2. Cæſar de Graſſis deciſ. 14. num. 2. de probationibus, & fuit dictum in vna Pampilonen. Prioratus de Artajona 21. Iunij 1599. coram Illuſtriſs. Pamphilio, & alias paſſim. Maſcardus de probat. concluſ. 1075. num. 1. & per totam.

Tempus vero vacationis ad effectum probandi reſeruationem, vt puta de menſe Apo-
76 ſtolico eſt plenè, † & cõcludenter probandũ, cum agatur de graui præiudicio Ordinarij, & prouiſi ab illo. Put. deciſ. 266. nu. 4. lib. 3. & dixi late in gloſſ. 11. quęſt. finali, vbi pluribus modis limito.

Denique ſuperadde, quòd ſi A. obtinuit gratiam beneficij, cum expreſſione valoris 110. cum clauſula (*augendi, & diminuendi in litterarum expeditione*. & poſt modum lapſo anno à data ſupplicationis dictæ gratię expediuit litteras cum expreſſione valoris in 130. ſed adhuc in illis valor fuit ita male expreſſus, quòd eſſet locus regulæ 54. de exprimendo valore, ſi de illo medio tempore anni, inter datam ſupplicationis, & malam expeditionem, B. impetrauerit dictum beneficium ob malam expreſſionem, illius gratia, & impetratio erit nulla, quia dictum beneficium nondum vacauerat
77 † ob malam expeditionem, niſi a die, quo litterę fuerunt malè expeditę, & non antea, ſtante dicta clauſula *augendi, & diminuendi*: Ac propterea ſi dictus A. obtinuit poſtea gra-
78 tiam, † *perinde valere*. cum bona expreſſione, ſubſiſtet, prima gratia, nec gratia B. medio tempore obtenta impedimentũ aliquod præſtat, quia vt dixi fuit nulla, cum de tempore datæ eiuſdem gratiæ nondum vacaret ex dicto capite beneficium, vt fuit reſolutum coram Peregrino in vna Alboren. ſub 10. Aprilis 1551. & coram Chiſanen. in vna Salmantina ſub 9. Martij 1558. & in Cartaginen. de Almoraldi 2. Iunij 1559. coram Palęotto, quæ eſt in impreſſis deciſ. 541. incipit *Melchior*. num. 2. 3. & 4. lib. 3. p. 3. diuerſ. & vide in princ. huius gl. num. 148.

Nec non adiunge, quòd ſi aliqua vnio declaratur nulla, non datur noua
79 vacatio, ſed remanet † antiqua. Licet ſecus eſſet, ſi vnió fuiſſet valida, & diſſolueretur. Caſſad. deciſ. 2. de vnionibus. Puteus deciſ. 13. lib. 3. & dixit Rota in Mediolanen. Parrochialis 25. Maij 1598. coram Illuſtriſſ. D. Seraphino.

Illud etiam obliuiſcẽdum non eſt, quòd quamuis inſpecto iure cõmuni Sedes Epiſcopalis, aut Abbatialis vacare deſi- *Vacatio Eccleſiæ Cathedralis quãdo ceſſat.*
80 nat† per confirmationem, inſtitutionem, ſeu prouiſionem à Sede Apoſtolica factam, gl. verbo *collatio*. in clemen. 1. vt lite penden. vbi Imol. num. 20. verſ. *iuxta prædicta*. Pauinus de officio, & poteſta. Cap. Sed. vacan. pręludio 7. nu. 16. in fin. Franchus in cap. quamuis. §. 1. num. 1. de elect. lib. 6. Felin. in c. cum Bertoldus col. 2. num. 3. verſ. *dixit etiam*. de re iudic. Rota deciſ. 6. in principio, de elect. in nouis.

Ita vt per dictam confirmationẽ, inſtitutionem, ſeu prouiſionem, Pręlatus acquirat exercitium iuriſdictionis, ante apprehenſio-
81 nem poſſeſſionis: † gloſſa communiter recepta in cap. penultimo, verbo *collatio*. de præbend. lib. 6. Abbas in cap. tranſmiſſam, n. 2. & 3. de elect. Felin. in c. ne Dei, n. 2. verſ. *quarto*. de ſimonia. Petrus Baiſius in ſuo tract. de elect. 3. par. cap. 44. num. 4.
82 Ac conſequenter poterit beneficia † conferre Ioann. de Selua in tracta. de beneficio 3. p. q. 40. num. 1. & per totam. Petrus Baiſius vbi ſupra, dicto cap. 44. num. 4. Rota deciſ. 182. num. 3. & 6. per totam, parte ſecunda diuerſorum.

Cęterum hodie non ceſſat vacatio Sedis Epiſcopalis, aut Abbatialis, vel alia quęlibet, donec litterę confirmationis, inſtitutionis, aut prouiſionis Apoſtolicę ſint expe-
83 ditæ, & pręſentatæ † Capitulo, ſeu conuentui,

tui,cuius Prælati Sedes vacabat, vt expreſſe diſponitur per extrauagantem iniunctę, de elect. inter communes, & tradit Rebuff. in praxi tit.de ſimoniaca reſignatione,num.
84 11.& num. 40. & ſic debent intelligi † Doctores, dicentes, quòd litteræ debent eſſe expeditę, vt non dicatur Eccleſia vacare,ac Epiſcopus poſſit adminiſtrare; licet de præſentatione litterarum mentionem non faciant,prout ſunt gloſſ.in clem. 1. verbo *Sede vacante*.de hæreticis, & ibi Imol .nu. 9. verſ. *gloſſa vacante*.Cardin.in §. duro,d.clem. 1.n. 5.in fin.Vital.n.176.Pauinus in tracta.de poteſt.Capit.Sede vacante, præludio 7.nu.14. Felin.in d.cap. in Dei timorem,num.3.verſ. *quarto limita*. de ſimon. Ioannes Selua de beneficio,par. 2. q. 15.in principio. Abbas in c. qualiter, in primo notabili, de elect. Caſſad. deciſ.8.num. 5.de reſtit.ſpoliat.Puteus deciſ. 275. incipit *dubitauit Dominus Peregrinus*, lib. 3. & tetigi in principio huius gloſſę, num. 49.

Quamuis enim dd.Doctores ſimpliciter loquantur, quòd ſit neceſſaria expeditio litterarum: non tamen excludunt illarum tranſportationem, oſtenſionem, & præſentationem: Immo illam pręſupponunt, ex quo ad id probandum allegant d. extrauagantem iniunctę, quę de litterarum oſtentione, & præſentatione expreſſe diſponit, ac decretū
85 irritans † continet, & graues pœnas; non ſolum vtenti iuriſdictione; ſed etiam Capitulo, ſeu Conuentui, admittenti ad poſſeſſionē,ſeu iuriſdictionis exercitium, ante dictarum litterarum præſentationem imponit.Dictum autem Doctoris ſemper intelligi debet
86 † ſecundum legem, quam allegat. Bart. in l. non ſolum.§. liberationis, num. 7. in fine. ff. de liberat. legat. cum alijs citatis in gl.8. n. 20. & ita fuit reſolutum, & declaratum in vna cauſa Burgen. Canonicatus 3. Iunij 1583. coram bon. mem. Scipione Lancellotto.

87 Per quam deciſionem fuit concluſum† eſſe validam collationem Canonicatus,in menſe ordinario vacātis, factam a Capitulo Burgen. ſpreto Epiſcopo iam promoto expeditas litteras ſuę prouiſionis habente:nondum illas oſtendente, nec præſentante., quamuis alias D.Epiſcopus ſimultaneā habeat collationem cum Capitulo:quia cum adhuc duraret vacatio dictæ Eccleſię potuit collatio fieri a ſolo Capitulo,ſine vlla citatione,requiſitione,aut interuentione D.Epiſcopi promoti,iuxta tex.in c.1.ne Sede vacante, lib.6. & dicam in gloſſ.45.

Nec non, fuit receſſum ab alia deciſione in eadem cauſa prius facta ſub die 28.Ianuarij eiuſdem anni 1583. vbi contrarium fuerat deciſum, non bene conſiderata diſpoſitione d. extrauagantis iniunctę, quę deciſio eſt in impreſſis 182.p.2.diuerſ.

88 Vnde cauendum eſt à Flam.Pariſ. † in ſuo tractat.de reſign.benef.lib.7.quæſt. 23.num. 46.& 47.dicente,quòd ceſſat vacatio,& poteſtas Capituli,ſtatim poſt prouiſionem, ante captam poſſeſſionem, & ad hoc citat dictam deciſionem Burgen. factam 28. Ianuarij anni 1583.iam reuocatam per aliam contrariam factam die 3. Iunij eiuſdem anni, de qua dictus Pariſius non meminit; & iſta vltima deciſio fuit poſtmodum ſępius à Rota canonizata.

Et poſt hæc ſcripta nouiſſime contigit
89 alius ſimilis † caſus, in prouiſione vnius Canonicatus Cordub.a ſolo Capitulo,facta Sede vacante poſt litterarum expeditionem; ante tamē præſentationem illarum, de cuius prouiſionis viribus fui conſultus, ac reſpondi validam eſſe ex ſupradictis:& conſequenter eſſe nullam ſecundam prouiſionem,ad fauorem diuerſę perſonę poſtmodum factam de eodem Canonicatu inſimul ab Epiſcopo, & Capitulo, credente primam collationem eſſe nullam per id, quod ſcripſerat d. Flam. Pariſ.vbi ſupra.

Quæ omnia ſunt maximi ponderis, pro
90 materia regulę ſecundę Cancellarię†in fine, reſeruantis omnia beneficia liberę collationis,vacatura,Sede Epiſcopali, vel Abbatiali vacante,de qua regula dicam in gl.51.in caſu 14.reſeruationis,a num. 51.

Similiter non eſt omittendum, quòd ſi hodie poſt d.regulam 2.Cancellarię vacaret aliquod beneficium in menſe Ordinario, Epiſcopo, vel Abbate viuente,& poſtmodum ante prouiſionem, extra diœceſim,vel Abbatiam in remotis partibus decedente: quòd ſi illius Vicarius,habens ſpecialem facultatem conferendi,poſt d.obitum;ante tamen illius notitiam tale beneficium contulerit, quòd col-
91 latio talis erit bona,†& legitima,non obſtante morte Epiſcopi, de qua notitiam non habuit,vt argumento legis Barbarius.ff.de officio Prętoris,concluſit Rota deciſ. 1.iuncta additione Antonij Marię Papazon. nu. 4.de officio Vicarij, in nouis.Mohedan.deciſ.215. alias deciſ.29.num.1.& per totam,de renunciatione. Puteus deciſ.370. incipit *in vna Iacen.* lib. 2.vbi alia plura huius materiæ continentur,& dixi in §.5.prooemiali ex n. 103.

Neque in hoc caſu obſtat d.reg.2.Cancellarię, quia dumtaxat loquitur de beneficijs vacantibus,ſeu vacaturis, Sede Epiſcopali, vel Abbatiali vacante; non vero Sede plena,
92 † vt ſcripſi in gl. 24. ſub q.6. num. 112. 113. & 114.

Sum-

Summaria Gloſſæ 16.

1 *Dictio* (collatio) *multis modis capitur, aliquando pro diuiſione librorum, aliquando pro impoſitione publici muneris, vt nu. 2. aliquando pro diſputatione, vt num. 3.*

4 (Collationem) *dictio accipitur pro communicatione rei propriæ, vel contributione, vt n. 5. vel comparatione, vt n. 6. vel leui comeſſatione, num. 7.*

8 *Dictio* (collatio) *accipitur pro aſsignatione beneficij Eccleſiaſtici.*

9 (Collationis) *dictio, eſt nomen generale comprehendens præſentationem, electionem, inſtitutionem, & confirmationem, quod intellige, quando profertur a lege, vt num. 11. ſecus in reſcriptis, vt num. 10. & ratione ſubiectæ materiæ, vt num. 12.*

Ad collationem, gloſſa 16.

1 HÆC dictio (*collatio*) multipliciter † capitur. Nam aliquando capitur pro diuiſione librorum, ſeu pro ipſo libro, vt patet ex libro authenticorum, in nouē collationes diuiſo.

2 Secundo collatio dicitur publici muneris † impoſitio. l. 1. C. de Epiſcopis, & Clericis, & in authentico de collation. collatione 9. & in rubrica de collatione donator. lib. 10. & de collatione ęris, eodem libro.

3 Tertio accipitur pro diſputatione, † quam ad inuicem faciunt Doctores, vel Scholaſtici conferendo de aliqua quæſtione. Decius in rubrica. C. de collationibus, verſ. *ſecundo pro diſputatione*.

4 Quarto ſumitur pro quadam communicatione † rei propriæ, cauſa diuidendi pro portionibus hęreditarijs., nam collatio eſt in commune latio. l. illam, §. finali., & per totum titulum. C. de collation. & C. de collatione dotis, & ff. de collatione bonorum. Vnde dicit Iureconſultus in l. apud Labeonē. §. conuitium. ff. de iniurijs. conuitium dici a concitatione, vel a conuentu, hoc eſt a collatione vocum, cum enim in vnum plures voces conferuntur.

5 Quinto accipitur collatio pro contributione. † l. 1. iuncta l. amiſſę. ff. ad l. Rodiam. de iactu, vbi in vna lege dicitur contributio, & in alia collatio.

6 Sexto accipitur pro comparatione, † & concordantia ſcripturarum, vt in authentico, de inſtrumentorum cautela, in principio collatione 6. vbi gl. verbo *collatio*, & in §. ſi vero etiam, in authentico de his, qui in gradu appellationis, collat. 5.

7 Septimo accipitur pro leui † comeſſatione, ſeu refectione corporis, vt dicit Salicetus in l. ſi emancipati 22. num. 7. C. de collationibus, de quo nonnulla recenſet Polidorus Ripa in tract. de nocturno tempore. cap. 69. a n. 11. & ſequentibus.

8 Octauo, & vltimo ſumitur pro aſſignatione † beneficij Eccleſiaſtici, quam Prælatus facit alicui de aliquo beneficio vacante, quę proprie dicitur translatio, ſeu libera iuris conceſsio. Abbas in cap. auctoritate, num. 9. de inſtitutionibus. Geminian. & reliqui in c. cum in illis. §. 1. de pręben. lib. 6. Et iſto modo accipitur, quoad propoſitum noſtrum: nam regula iſta reſeruat omnia beneficia ſpectantia ad collationem quorumcumque Ordinariorum in octo menſibus Apoſtolicis vacatura.

9 Siendum quoque eſt, quòd hoc nomen *collatio*, eſt latum. † & comprehendit in ſe pręſentationem, electionem, confirmationem, & inſtitutionem, vt in rubro, & nigro, vt Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur. Clemen. vnica, iuncta gloſſa, verbo *conferantur*. in fine, vbi omnes, de reum permutatione. Ioannes Andreas in cap. ex tenore circa medium, verſ. *dic contra*. de conceſſ. præbendę. Barbatia in cap. Abbatem col. penult. de reſcriptis. Rebuff. ſuper concordata. §. ſtatuimus, il 2. in vltima gl. ſub rubrica de collationibus. Mandoſius in reg. 32. Cancellariæ q. 4. num. 2.

10 Contrarium tamen ſcilicet, quòd collationis appellatione nō veniat inſtitutio, nec confirmatio † probat tex. expreſſus in cap. cum in illis 16. §. cum autem, de prębend. lib. 6 dicit enim ſic: *cum autem inter collationem, præſentationem, & inſtitutionem differentia magna eſſe noſcatur, ſi cui de beneficio ad alicuius collationem prouideri mandetur, de illo, quod ad eius præſentationem, vel inſtitutionem pertinet, prouideri non poterit, nec è conuerſo: expreſſo enim vno caſuum prædictorum, mandatum ſuper hoc factum, quod debet de ſui natura reſtringi, ad alios extendi non debet.*

11 Pro concordia tamen conclude, quòd prima opinio habet locum, quando verbum *collatio* profertur a lege, † in qua non datur ambitio, nec reſtringendi occaſio: text. vero in d. §. cum autem procedit, quando hęc dictio (*collatio*) profertur in reſcriptis, quę tanquam ambitioſa ſunt reſtringenda, c. quamuis, de prębendis, lib. 6. ita docet gloſſa penultima, in fine, in dicta clementina vnica, de rerum permutatione, & Cardinalis ibidem ſub nu. 16. in oppoſitione 12. Caputaquen. deciſ. 36. num.

num. 15. & 16. par. 3. quæ interpretatiò poteſt etiam deſumi ex regula noſtra, dum dicit, quòd reſeruat omnia beneficia pertinentia ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem, quorumcumque collatorum: & non dicit quorumcumque prouiſorum, nec præſentatorum, nec electorum, nec diſpoſitorum, ſed dumtaxat dicit collatorum, ex eo, quod verbum *collationis* appoſitum in L. omnia ſupradicta comprehendit.

Aliquando tamen, etiam in reſcriptis hęc dictio (*collatio*.) obliquatur, ratione ſubiectę
12 materię, † ſiue iuris conſonantiæ, ita vt collatio accipiatur pro præſentatione, & è contra. Rota deciſ. 27. nu. 1. & 2. de præben. in nouis.

Summaria Gloſſæ 17.

1 *Prouidere verbum eſt latisſimum, & comprehendit in ſe omnes modos, per quos Eccleſiæ prouidetur, ac etiam commendam, vt n.* 2.

3 *Clementina (Auditor) de reſcriptis, quæ loquitur de prouiſione, procedit etiam in inſtitutione, & confirmatione.*

4 Prouidere *verbum ſonat prouidentiam.*

Prouiſionem, gl. 17.

NON ſolum voluit regula noſtra apponere dictionem (*collationem*,) de qua in gloſſa præcedenti; ſed etiam loquitur per hoc verbum *prouiſionem*, quod eſt amplius, & generalius, ac latiſſimum, continens in ſe omnes modos,
1 † per quos Eccleſiæ prouidetur, ſcilicet nominationem, poſtulationem, electionem, pręſentationem, confirmationem, inſtitutionem, & collationem, gloſſ. verbo *prouiſioni*. in Clemen. final. de electione, cap. vt circa, in principio, & ibi gloſſa verbo *electiones*. de electione, lib. 6. gloſſa verbo *prouiſionem*, per tex. ibi in cap. 1. & in capit. quorumdam, verbo *prouiſionibus*. eodem titulo, de electione, libro 6. Geminianus conſ. 15. num. 3. idem Geminianus, Franchus, & reliqui in c. cum in illis. §. 1. de præbendis, lib. 6. Lambertinus, de iurepatronatus, lib. 2. p. 1. q. 1. principali, articulo 12. num. 1. & 2. Felin. in c. in noſtra, corollario 32. nu. 28. de reſcriptis. Cardinalis in clemen. cauſam quę, de electione, quæſt. 4. Rebuffus in concordata, in rubrica de collationibus. §. præfati ordinarij, gl. verbo *prouiſionem*, & in praxi beneficiali, tit. de forma Vicariatus, num. 5. Mandoſius in regula Cancellarię 32. q. 4. num. 3. Rota deciſ. 791. nu. 9. par. 1. diuerſ.

2 Prout etiam includit commendam. † Geminian. in cap. nemo, nu. 7. & ibi Franchus, n. 5. prope finem, de electione, lib. 6. Rota d. deciſ. 791. n. 9. p. 1. diuerſ.

Vnde dixit Rota deciſ. 4. in fine, de iurepatronatus, in nouis, quòd Clementina Auditor
3 † de reſcriptis, quę dat facultatem DD. Auditoribus Rotę, vt in cauſis beneficialibus coram illis pendentibus poſſint abſque alia noua commiſſione, (vt euitetur circuitus) prouidere, quòd procedit etiam in inſtitutione, & confirmatione, tradit etiam Ægidius Bellamera deciſ. 620. aliàs 621. Milius in repertorio, verbo *patronus ſi perſonam idoneam*. in fine. Caputaq. deciſ. 61. p. 1.

Hinc dixit Bal. in cap. finali, n. 12. de pręſcriptionibus, quòd hoc verbum *prouidere*.
4 ſonat prouidentiam, † non ſolum impetrantis, ſed etiam Eccleſię impetratæ, per legem Theomponius 14. ff. de dote prælegata.

Summaria Gloſſæ 18.

1 *Præſentandi ius tollitur in octo menſibus reſeruatis.*

2 *Iuspatronatus laicale non comprehenditur per regulam noſtram* 8. *ne laici retrahantur a fundatione. & num.* 3.

4 *Clauſula* (ad præſentationem) *non intelligitur de iurepatronatus laicorum.*

5 *Iuspatronatus Eccleſiaſticum eſt, quando fundatur ex bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis.*

6 *Iuspatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſeruatione regulæ noſtræ, & per ſolam ſimplicem collationem cenſetur derogatum, & numero* 7.

8 *Iurispatronatus mixti beneficia, non reſeruantur per regulam noſtram. & n.* 14.

9 *Iuspatronatus Eccleſiaſticum, an tanquam dignius trahat ad ſe laicale.*

10 *Iuripatronatus mixto ſæpe ſolet derogari.*

11 *Vſus patrisfamilias inducit argumentum.*

12 *Laicalis qualitas potius eſt attendenda.*

13 *Laicus propter Clericum non debet perdere ſuum priuilegium, nec in re indiuidua debet quis præiudicari ratione ſocietatis communis.*

15 *Reſeruatio regulæ* 8. *tollit iuspatronatus mixtum, quando Eccleſiaſticum præponderat laicali,*

cali, quia maior pars attenditur, & n. 16.

17 *Eccleſiaſtica iudicatur vniuerſitas ſcholarium, ſi ex maiori parte ſunt ſcholares Clerici.*

18 *Patronatus competentes ex præſcriptione, vel priuilegio non tollunt reſeruationem regulæ* 8. *& ſunt ſublati à Concilio Tridentino, n.* 19. *& num.* 21.

20 *Reſeruatio omnis capiebat beneficia de iurepatronatus laicali, ex priuilegio, ſeu præſcriptione.*

22 *Quaſi poſſeſsio attenditur ad effectum præſentationis: hodie vero poſt Concil. Triden. ſecus eſt. & num.* 23.

24 *Iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione habere prætendens, probare tenetur, etiam ad effectum annullandæ poſſeſsionis, & numero* 25.

26 *Iurepatronatus laicali ex fundatione, vel dotatione ſemel probato, & præuia causæ cognitione approbato, non indiget alia probatione; dummodo probatio ſit facta poſt Concilium, & num.* 29.

27 *Cauſæ cognitio ad effectum probandi iuſpatronatus ex fundatione, quando dicatur adeſſe.*

28 *Litibus aliquando eſt dandus finis.*

30 *Iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione probandi, datur forma per Concilium.*

31 *Concilium Triden. diſtinguit modum probandi iuſpatronatus, inter perſonas priuatas, & magnates, ac vniuerſitates.*

32 *Iuſpatronatus poteſt probari a perſonis priuatis tribus modis, & num.* 33.

34 *Inſtrumenta faciunt clariſsimam probationem, & probationem probatam, & n.* 36.

35 *Authentica documenta, quæ dicantur.*

37 *Verba illa Concilij*, & alijs a iure requiſitis, *quid denotent.*

38 *Inſtrumenta vt probent, quæ requiſita continere debeant, & qualiter ſint compulſanda, & num.* 39.

40 *Citatio ad dicendum contra iura requiritur, vt probet inſtrumentum productum in actis.*

41 *Inſtrumenta producta ſunt recognoſcenda, ſi de illorum fide dubitatur, niſi ſint antiqua, num.* 42. *& in alijs caſibus remiſsiue, & num.* 43.

44 *Iuſpatronatus ex fundatione probatur, per immemorabilem præſcriptionem.*

45 *Immemorabilis præſcriptio ſi probetur, poteſt allegari melior titulus de mundo.*

46 *Immemorabili probatur iuſpatronatus ex fundatione, quamuis non enuncietur, quòd ſit ex fundatione.*

47 *Immemorabilis de materia tractantes citantur plures.*

48 *Tituli infecti ſi detur principium, non iuuat immemorabilis, cum conſtet de veritate, & ceſſet præſumptio, & nu.* 49.

50 *Verba Conc. Trid.* aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem, *quid ſignificent, & nu.* 51.

51 *Dictio* (alias) *ſignificat idem quod, alio modo.*

52 *Conſtructionis titulo probatur iuſpatronatus, non tamen ſufficit reparatio, nec reædificatio, ſicut nec dotis augmentum, & num.* 53.

54 *Concil. Trid. nihil innouauit, quoad iuſpatronatus perſonarum particularium.*

55 *Capitulum Eccleſiæ Cathedralis non comprehenditur inter perſonas magnates, aut vniuerſitates ad effectum probandi iuſpatronatus.*

56 *Iuſpatronatus poteſt hodie probari per famam, iuncta longiſsima quaſi poſſeſsione, & cum quadragenaria, & titulo colorato, & nu.* 57.

58 *Iuſpatronatus poteſt probari, quoad particulares omnibus modis, prout de iure communi.*

59 *Probatio minor iuriſpatronatus ſufficit, quando agitur contra tertium, quam ſi ageretur contra Epiſcopum, necnon quando agitur incidenter, num.* 60. *veluti de verificanda narratiua gratiæ, & num.* 61.

62 *Probatio ſemiplena ſufficit, quando agitur de aliquo articulo incidenter.*

63 *Iuſpatronatus magnatorum, & vniuerſitatum præſumitur ex vſurpatione.*

64 *Iuſpatronatus magnatorum debet, vltra immemorabilem probari inſtrumentis de præſentationibus effectuatis* 50. *annorum, & in hoc Concilium addit iuri communi, & n.*65.

66 *Perſonæ magnates, quæ dicantur ad effectum probandi iuſpatronatus, & n.*67.

68 *Vniuerſitates, & magnates pari paſſu ambulant ad effectum probandi iuſpatronatus.*

69 *Vniuerſitas parua comprehenditur à Conc. Triden. in materia iuriſpatronatus, non tamen certa pars vniuerſitatis, & num.*70.

71 *Teſtes legitimi non ſunt perſonæ vniuerſitatis, ad probandum iuſpatronatus illius, ex ſpeciali ratione, & num* 72.

73 *Præſentationes magnatorum, & vniuerſitatum debent eſſe continuatæ, & non interpolatæ, & num.* 74.

75 *Præſentationes* 100. *vel* 200. *annorum non ſufficiunt; ſi continuatæ non ſunt, quia certa forma aſſignatur, & nu.*76.79.

77 *Forma ſi in minimo deficit, nihil dicitur actum, & ad vnguem eſt ſeruanda, & nu.*78.

80 *Forma aſſignata a Concilio probandi per ſcripturas iuſpatronatus, non poteſt adimpleri per quoſcumque teſtes, & nu.*84.

81 *Concilium Triden. non ſatis confidit de teſtibus in probatione iuriſpatronatus magnatorum.*

82 *Teſtibus ſi probetur ſcripturas eſſe deperditas. An ſufficiat ad effectum iuriſpatronatus magnatorum, & nu.*83.

85 *Præſentationes ſortitæ effectum, quando dicantur, & num.*87.

86 *Quaſi poſſeſsio præſentandi non acquiritur, ſi præſentatio effectum non habuit.*

88 *Tempus* 50. *annor. ad probãdum per ſcripturas, non debet eſſe ſeparatum a tempore immemorabili,*

rabili, dummodo ſit ante controuerſiam, & numero 89.

90 *Præſentatio non concludit competere iuſpatronatus, & ibi de conſuetudine Mediolanen. & num. 91. & 92.*

93 *Reſeruatio noſtræ regulæ, quando non tollat iuſpatronatus ex priuilegio, ratione potentiſſimarum clauſularum. Et adducitur priuilegium Marchionis Aſtoricen. & Ducis de Alua, num. 94. & 95. & 96. Licet poſtea fuerit dubitatum, num. 97. Et an tollantur per Concilium Tridentinum, agitur ex nu. 98. vſque ad num. 106.*

100 *Princeps veritatem mutare non poteſt: Licet poſſit contra veritatem fingere, & qualibet diſpoſitio intelligitur de re vera, non autem de ficta, num. 101. & 102.*

103 *Conciliaris conſtitutio, nunquam cenſetur derogata, niſi exprimatur.*

104 *Conc. Triden. derogatio, an ſit potentior, quam regulæ noſtræ, & num. 107.*

105 *Vincere quis poteſt ex alio, quod per ſe non poteſt.*

107 *Iuſpatronatus, an præſumatur fundatum ex bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitis, vel potius de patrimonialibus, & n. 108.*

109 *Poſſeſſio, & vltimus ſtatus iuriſpat. indicat ex quibus bonis fuerit fundatum iuſpatronatus, & num. 110.*

111 *Iuſpatronatus laicale, non ſolum preſeruatur a regula noſtra, quoad præſentantes, ſed etiam quoad inſtituentes.*

Præſentationem, gloſſ. 18.

RESERVAT regula noſtra beneficia ſpectantia ad præſentationem, quorumcumque, & ſic in hac parte tollit iuſpatronatus,
1 † competens patronis ad præſentandum; ſed ne fallaris, & vt ſcias, quale iuſpatronatus lędit regula noſtra, & quale non, diſtingue tres caſus.

Quādo intret regula noſtra in beneficijs iuriſpatronatus diſtinguitur.

Aut enim ſumus in iurepatronatus laicali, & conclude quod in illo reg. no
2 ſtra locum non † habet, nec tale benefic. cadit ſub reſeruatione illius, ſicut nec ſub alijs reſeruationibus generalibus, gloſſ. verbo *collatio*, in cap. 2. de præbendis, lib. 6. vbi Geminian. num. 11. & Franchus, num. 8. Cardinalis conſ. 117. incipit *caſus talis.* num. 2. verſ. *Item ex alio.* & in clemen. 1. q. 7. in fine, de iurepatronatus. Alexand. conſ. 75. incipit, *viſis, & ponderatis*, in principio, num. 1. volum. 4. Gaſpar de Peruſio in tractat. de reſeruationibus. §. quæ autem beneficia reſeruantur, num. 5. vbi veriorem opinionem affirmant. Felin. in tracta. quando litteræ Apoſtolicæ, in principio, limitat. 2. Rocchus de Curte de iurepatronatus, verbo *honorificum*, quęſt. 4. num. 22. & 23. & quæſt. 24. num. 54. Lambertinus in eodem tractat. libro ſecundo, parte prima, quęſtione principali 9. articulo 22. Æneas de Falconibus de reſeruationibus, quæſtione 1. principali, num. 6. Ioann. Selua de beneficio 3. par. quæſt. 21. Simonet. de reſeruationibus, quæſt. 9. per totam. Caſſad. deciſ. 6. num. 5. de iurepatron. Rebuffus in tracta. nominationum, quæſt. 8. num. 22. & in praxi beneficiali, 3. par. ſignaturę, verbo *nec non iuriſpatronatus.* num. 20. Gomezius in regula de annali, quęſt. 7. ante num. 5. Couarru. in practicis quęſtionibus, cap. 36. ex num. 3. & 4. Gambarus in tracta. de legato, lib. 3. n. 242. fol mihi 72. Anton. Gabriel de clauſulis, concluſ. 2. illatione 5. num. 32. Mandoſius in regula prima Cancellarię, quęſt. 8. à nu. 6. cum ſequentibus, & in reg. 32. quæſt. 4. per totam, & in additione ad Lapum allegat. 84. ſub littera N. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, par. 1. cap. 24. num. 109. facit Rota deciſ. 46. in principio, de conceſſ. prębend. & deciſ. 3. de iurepatronatus, in antiquis, & expreſſe tenet Rota deciſ. 304. num. 1. p. 2. diuerſ.

Et in terminis noſtrę regulæ eſt deciſio Putei 319. *eadem die.* num. 1. & per totam, lib. 1. & deciſ. 108. num. 2. lib. 3. Acchilles de Graſſis deciſ. 3. de iurepatronatus. Simonetta iuncta additione, de reſeruation. quęſt. 9. nu. 6. & aliàs pluries tenuit Rota, & quotidie ſeruatur.

Ratio huius concluſionis eſt, ne laici re-
3 trahantur † à fundatione, conſtructione, vel dotatione Eccleſiarum, ſeu beneficiorum, vt omnes memorati Doctores recenſent, & quia vt dicit Concilium Tridentinum, ſeſſ. 25, cap. 9. de reformatione, in principio, *patronorum iura tollere, piaſque fidelium voluntates in eorum inſtitutione violare æquum non eſt.*

Vnde per clauſulam noſtram *ad præſenta-*
4 *tionem, &c.* non derogatur iuripatronatus † laicali. Lapus allegat. 84. num. 5. in fine, & num. 6. vbi additio littera N. Flamin. Pariſ. de reſignatione, lib. 2. quęſt. 4. a. nu. 37. cum alijs, quos citat.

Secundus caſus eſt, quando ſumus in Iurepatronatus Eccleſiaſtico, videlicet, quando ex bonis Eccleſię beneficium fundatur, ſeu dotatur, aut a laico donatur Eccleſię, aut ratione Eccleſię com-
5 petit † alicui, iuxta gloſſam in clementina 2. verbo *præſentare.* de iurepatronat. gloſſ. verbo *in conceſſione*, in cap. dilectus 6. de officio legati

legati, vbi tradunt omnes. cap. 1. de iurepatronat. in 6. Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo, *ius*, quęſt. 7. Rebuffus de nominationibus. quęſt. 8. n. 22. Lambertinus de iurepatronatus li. 1. q. 1. art. 5. per totum. Couarr. in pract. quęſtion. cap. 36. n. 5. verſ. *ſecundo*. Flaminius Pariſius de reſignatione lib. 2. q. 4. ex nu. 39.

In hoc itaque caſu proculdubio reſeruatio noſtrę regulæ locum habet, ac compre-
6 hendit † beneficia iuriſpatronatus Eccleſiaſtici; ratio eſt, quia facile huic iuripatronatui pręiudicatur. cap. cum dilectus, de iurepatronatus. cap. dilectus, & ibi Abbas, & reliqui, de officio legati. Felinus in tractatu, quando litterę Apoſtolicę, limitatione 3. Æneas de Falconibus, de reſeruationibus. q. 4. principali, effectu 14. verſ. *idem, & multo fortius procedit*. Alphonſus Hojeda de incompatibilitate beneficiorum. p. 1. cap. 24. num. 112. Mandoſius in regula 1. quęſt. 8. nu. 5. Caſſadorus deciſ. 4. num. 2. de iurepatronatus. Couarruuias in practicis quæſtionibus, cap. 36. num. 5.

Per ſolam enim ſimplicem collationem
7 † factam à Papa, cenſetur derogatum iuripatronatui Clericorum, abſque alia derogatione. Caſſadorus deciſ. 4. num. 11. de probation. & deciſione finali, numero finali, de iurepatronat.

Sit & tertius caſus, quando iuſpatronatus eſt mixtum, partim laicale, partim Eccleſiaſticum, & in iſto caſu, con-
8 cludo, quòd ceſſat † reſeruatio noſtrę reg. nec tale benefic. comprehenditur ſub illa.

Quoniam licet prima fronte videbatur dicendum includi in regula noſtra tale beneficium, vt tenuit Rota antiqua deciſione 46. de conceſſione prębend. in antiquis, quam ſequuntur Staphilęus de litteris gratiæ, titulo de modo, & forma impetrandi. §. ſed dubium eſt, num. 3. in paruis. Æneas de Falconibus, de reſeruationibus. quęſt. 4. principali effectu 18. ea ratione moti, quia iuſpa-
9 tronatus Eccleſiaſticum, tanquam † dignius trahit ad ſe laicale minus dignum, & pars Clerici trahit ad ſe partem laici. c. per tuas. cap. contingit, de arbitris. cap. 2. de conſacratione Eccleſię, vel altaris. Et quia ſæpe ſolet huiuſmodi iuripatronatui mixto dero-
10 gari, † & ſic arguendo ab vſu patrisfamilias
11 † videbatur tale beneficium iuriſpatronatus mixti incluſum in reſeruatione, argum. l. Titia. §. qui Marco. ff. de annuis legatis, & l. Sempronio. §. fin. ff. de vſufruct. legato.

Nihilominus contraria opinio eſt verior, & tenenda. Nam in fauorabilibus, potius eſt
12 attendenda qualitas † laicalis, ne laicus propter Clericum perdat ſuũ priuilegium, hoc enim ęquũ eſt, quòd in re indiuidua nõ patia-
13 tur quis † pręiudiciũ, ratione ſocietatis, quę illi cum altero communis eſt: & ideo tale iuſpatronatus mixtum non cadit ſub generalibus reſeruationibus, vt expreſſe tenent Geminian. in c. vnico, in fina lib. verbis, de iurepatr. lib. 6. Felin. in c. multorum. nu. 3. verſ. *& ideo ſingulariter*, de Iudæis. Abbas in d. c. dilectus. n. 5. verſ. *ſed circa prædicta*, de off. legati. Caſſador. deciſ. fi. ante n. 11. de probat. & deciſ. 7. de iurepatr. Selua de benefic. p. 3. q. 11. nu. 11. verſ. *duodecima qualitas*, ibi, *licet illud ius præſentandi ſpectaret ad laicum, & Clericum ſimul.* Rocchus de Curte, de iurepatron. in verbo, *ius*, in 1. q. acceſſoria, 7. quæſtioni princ. n. 23. verſ. *contra iſtam concluſionem*. Lamber. in eod. tract. p. 3. lib. 2. q. 9. art. 9. in fin. Rebuff. in tractat. de nominationib. q. 15. nu. 7. Couarr. in pract. quęſtionib. c. 36. ſub n. 5. verſ. *tertio opportune*. Mandoſ. in reg. 1. Cancell. q. 8. n. 6. Alphonſus Hojeda de incompatibilit. benef. p. 1. c. 24. n. 114. Gambar. de legat. lib. 3. n. 260. & fuit reſolutum in Valentina beneficij Sancti Iacobi de anno 1577. coram Robuſterio, quę eſt in impreſſis 574. num. 10. & per totam. p. 1. diuerſorum, & in Firmana beneficij 13. Maij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.

14 Et loquendo in indiuiduo de regula † noſtra fuit reſolutum in Rota, teſte Acchille de Graſſis deciſione 3. per totam, de iurepatronatus. & Puteo deciſione 157. incipit, *dubitaui in vna Placentin.* num. 1. & per totam. lib. 3. vbi late reſpondetur ad dictam deciſionem antiquam Rotę 46. de conceſſ. præbend. in antiquis. Creſcentius deciſ. 3. de iurepat. per totam. Verallus deciſ. 405. lib. 1. in manuſcriptis, & fuit reſolutum in vna Gerundien. beneficij 15. Decemb. 1599. coram R. P. D. meo Pegna Rotæ Decano doctiſſimo, & alias paſſim.

Quod tamen intellige, quando patroni lai-
15 ci habent maiorem, vel ſaltim æqualem † partem vocum in dicto iurepatronat. mixto: ſecus tamen eſſet ſi pars vocum patronorum Eccleſiaſticor. eſſet maior, & potentior, ac præponderaret vocibus laicorum, veluti ſi iuſpatronatus ad vnum laicum, & ad duos Clericos ſpectaret: exemplum, ſi iuſpatronatus pertineret ad Decanum alicuius Eccleſiæ, & ad Priorem Monaſterij, & ad Prætorem laicum, certi loci; tunc vtique, vt arbitror, intrabit reſeruatio noſtræ reg. nam at-
16 tenditur maior pars prędominans. † l. quod maior. ff. ad municipalem. c. ſedes. de reſcriptis. l. ſed & ſi rem. §. 1. l. quicquid. §. fin. ff. de acquirend. rer. dominio. Et ſemper à potentiori fit denominatio. l. quęritur. ff. de ſtat. hominum. Iaſon in l. 1. in principio. num. 21. ff. de verbor. obligation. Rolandus conſ. 23. ex num. 26. volum. 1.

Vnde Felinus in cap. ex litteris. num. 3.
de conſtitution. dicit vniuerſitatem ſchola-
rium iudicari Eccleſiaſticam, ſi ex maiore
17 parte † ſunt Clerici, & è conuerſo, quod
prius dixerat Bart. in l. ſodales. n. 14. & 15. ff.
de collegijs illicitis, & plura in propoſito le-
gas per Lambert. de iurepatr. lib. 1. quæſtio-
ne prima. artic. 7. num. 1. & per totum, &
art. 10. num. 10.

Et quòd reſeruatio comprehendat iuſpa-
tronatus mixtum, quando pro maiori parte
eſt Eccleſiaſticum, nobis ſcriptum reliquit
Gambarus in tractatu de officio, & poteſtate
legati, lib. 3. de poteſtate legati in conferen.
benef. num. 368. verſ. *fallit tamen*, cum mul-
tis ſequentibus. Couarruu. in practic. quæ-
ſtion. cap. 36. nu. 5. poſt medium, verſ. *quod
ſi iuſpatronatus ad laicum vnum, & ad duos Cle-
ricos*. Creſcentius deciſione 3. in principio,
de iurepatronat. & colligitur ex deciſ. 574.
num. 7. 8. & 9. p. 1. diuerſ.

Rurſus ſupradicta, quòd reſeruatio re-
gulæ noſtræ non includat iuſpa
tronatus laicale, ſeu mixtũ, intellige, quãdo
tale iuſpatronatus competit ex fundatione,
conſtructione, ſeu dotatione, vel donatione
facta, ab habente illud ex aliquo ex prædi-
ctis titulis. Nam reliqui patronatus compe-
18 tentes † ex præſcriptione, conſuetudine, vel
priuilegio, vſurpatione, aut alio quocunque
modo, non prodeſſent ad impediendam re-
ſeruationem noſtræ regulæ.

Tum quia tales patronatus ſunt hodie
19 † prorſus ſublati, & abrogati per Conci-
lium Tridentinum ſeſſione 25. de reforma-
tione cap. 9. dicit enim huiuſmodi, *reliqui
patronatus omnes in beneficijs, tam ſecularibus,
quam regularibus, ſeu parrochialibus, aut digni-
tatibus, aut quibuſcunque alijs beneficijs, in Cathe-
drali, vel Collegiata Eccleſia, ſeu facultates, & pri-
uilegia conceſſa, tam in vim patronatus, quam alio
quocunque iure nominandi, eligendi, præſentandi
ad ea cum vacant (exceptis patronatibus ſuper Ca-
thedralibus Eccleſiis competentibus, & exceptis
alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, ſeu Regna
poſſidentes, alioſque ſublimes, & ſupremos Prin-
cipes (iura Imperij in dominijs ſuis habentes) per-
tinent, & quæ in fauorem ſtudiorum generalium
conceſſa ſunt, in totum prorſus abrogata, & irrita,
cum quaſi poſſeſſione inde ſecuta, intelligantur*.

Tum etiam, quia tales patronatus ex præ-
ſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio,
&c. etiam ante Concilium Tridentinum in-
20 cludebantur in reſeruationibus. † Caſſado-
rus deciſ. 4. num. 5. de probation. & deciſione
7. num. 5. de iurepatron. Aimon conſ. 63. nu.
60. Æneas de Falconibus, de reſeruationib.
quæſt. 4. princip. effectu 14. verſ. *idem ſi iuſ-
patronatus competit ex priuilegio*. Rocchus de
Curte, de iurepatronatus, verbo, *honorifi-
cum*, quæſt. 3. num. 12. Couarruuias plures
adducens in practicis quæſtionibus. cap. 36.
num. 6. Flaminius Pariſius de reſignatione.
lib. 2. quæſt. 4. num. 51.

Et propterea, quòd regula noſtra com-
prehendat in ſua reſeruatione beneficia de
iurepatronatus laicali, quæ non ſunt ex fun-
datione, dotatione, aut conſtructione; ſed
ex priuilegio, vel præſcriptione fuit in ſpe-
21 cie † reſolutum in vna Pampilonen. parro-
chialis de Zigaq; 18. Iunij 1551. coram Ac-
chille, & poſtea in Cæſarauguſtana parro-
chialis 10. Iunij 1596. coram Gypſio, & no-
uiſſime in vna Cæſarauguſtana Parrochialis
de menſe Iunij huius anni 1603. coram Illu-
ſtriſſimo Card. Pamphilio, & in Firmana be-
neficij 13. Maij 1596. coram eodem. Ac nouiſ
ſime in Compſana iuriſpatronat. 23. Ianua-
rij 1604. coram R.P.D. meo Litta, & in Va-
lentina Parrochialis de Carlet. 4. Iunij 1602.
coram R.P.D. meo Lancellotto. Rota etiam
deciſ. 415. lib. 3. p. 3. diuerſor. vide tamen in-
ferius à num. 93.

Hinc ſequitur, quòd ad excludendam
reſeruationem noſtræ regulæ, ratione iuriſ-
patronatus laicalis, ſeu mixti, oportet doce-
re de iurepatronatus ex fundatione, vel
conſtructione, aut dotatione; ita vt quam-
uis alias ſit conſideranda ad effectum præ-
22 ſentationis ſola quaſi poſſeſſio, † cap. conſul-
tationibus, de iurepatronatus. cap. quere-
lam, de electione. cap. cum olim, de cauſa
poſſeſſ. Rota deciſ. 7. de iurepatronat. in no-
uis, & deciſ. 14. eodem titulo, in antiquis,
& deciſione 49. de reſcriptis, in antiquis,
ac plene dicam in gloſſa 45. §. ſecundo, per
totum.

Tamen hodie poſt Concilium Tridenti-
num in dicto cap. 9. non ſufficit docere de
23 quaſi poſſeſſione, † niſi doceatur de legitimo
titulo. Ratio eſt, quia per dictum Concilium
derogatur, non ſolum titulo; ſed etiam qua-
ſi poſſeſſioni cuiuſcunque iuriſpatronatus,
aliter acquiſiti, quam ex fundatione, con-
ſtructione, vel dotatione: & ideo vt quaſi
poſſeſſio poſsit ſuffragari, eſt docendum de
titulo legitimo, ita declarauit Sacra Conci-
lij Tridentini Congregatio, dicens.

Quaſi poſſeſſio præſentandi [illegible] hodie poſt Conc. Trid.

*Hoc decretum Concilij habet locum in petitorio,
& in poſſeſſorio. Vnde admittenda non eſt præſen-
tatio, aut præſentati inſtitutio facienda; niſi prius
verificato iurepatronatus ex decreto Concilij*.

Quod etiam tenuit Rota in vna Reatin.
iuriſpatronatus 28. Octobris anni 1587. co-
ram Robuſterio, & in Auximan. iuriſpatro-
natus 25. Maij 1595. coram R. P. Domino
meo Mellino integerrimo Rotæ Auditore,
& aliàs ſæpe, & in Romana Parrochialis 21.
Ianuarij 1600. coram Reuerendiſſimo D.
Epiſcopo Pacen. & in d. cauſa Compſana
iuriſpa-

iuriſpatronatus 23. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Litta. Vbi etiam fuit reſolutum ceſſare manutentionem, & alia quæcunque remedia poſſeſſoria, quandiu prætenſus poſſeſſor iuriſpatronatus non docet de titulo: minimeque poſſe talem poſſeſſionem ſuffragari aduerſus reſeruationem regulæ noſtræ, illam inficientis, vt dicam latius in gloſ. 31. & 67. Qui enim prætendit ſuum iuſpatronatus eſſe ex fundatione, dotatione, aut conſtructione
24 probare tenetur. † Mohedanus deciſ. 20. n. 2. de iurepatronatus. Caputaq. deciſ. 132. n. 1. p. 2. vbi probatur, quòd ad effectum annul-
25 landæ penſionis, † ex eo quòd fuit reſeruata ſuper beneficio iuriſpatronatus laicalis, tenetur probare, quòd ſit ex fundatione, vel dotatione.

Si vero ſemel vacatio contigerit, & Patronus laicus, ſeu mixtus præſentauit, & coram Ordinario docuit de ſuo iurepatronatus, iuxta formam dicti Concilij, & præuia cauſæ cognitione, ac ſeruatis ſeruandis, Ordinarius ſemel approbauit dictum iuſpatronatus, & inſtituit præſentatum; tunc quamuis poſtea multoties idem beneficium
26 vacare contingat, non tenetur amplius † de titulo, ſaltim in poſſeſſorio iudicio docere, licet de eodem iurepatronatus controuertatur; ſed ſufficit patrono quaſi poſſeſſio, quam habet; ita cenſuerunt Illuſtriſs. Concil. Trid. Interpretes dicentes.

Item cenſuit Sacra Congregatio, non poſſe repelli à ſua quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi adhibita cauſæ cognitione ſuper iurepatronatus poſt Concilium, Ordinarius à patrono præſentatum admiſiſſet, etiam ſi poſt obitum eiuſdem præſentati de validitate iuriſpatronatus contigerit dubitari; ſecus autem ſi ſimpliciter patroni præſentatio, abſque cauſæ cognitione admiſſa fuerit.

Et poſtea ſubdit eadem Congregatio Sacra.

Item cenſuit, tunc demum debere intelligi adhi-
27 *bitam fuiße cauſæ cognitionem † in probando iurepatronatus, cum ſeruata fuit forma à Concilio tradita.*

Aliter namque, ſi in quacunque vacatione teneretur patronus de nouo de ſuo iure-
28 patronatus docere, nunquam daretur † litium finis, vt in hoc propoſito tradit praxis Archiepiſcopalis Neapolitana. c. 63. num. 3.

Non autem ſufficit docuiſſe de fundatio-
29 ne, vel dotatione † ante Concilium, vt ſimiliter dixit Sacra Cngregatio Concilij.

30 Forma autem † probandi titulum iuriſpatronatus ex fundatione, conſtructione, aut dotatione aſſignatur ab eod. Conc. Trident. in d. c. 9. ſeſſ. 25. de reformatione in principio, dum dicit.

Decernit Sancta Synodus, vt titulus iuriſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs à iure requiſitis oſtendatur, ſiue ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem. In his vero perſonis, ſeu Communitatibus, vel Vniuerſitatibus, in quibus id ius plerumque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorabilis temporis probatio, aliter eis ſuffragetur, quam ſi (præter reliqua ad eam neceſſaria) præſentationes etiam continuatæ, non minori ſaltem, quam quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probetur. hactenus Concilium Tridentinum.

Itaque dictum Concilium diſtinguit mo-
31 dum † probandi titulum iuriſpatronatus, in perſonis priuatis, ab alijs perſonis magnatibus, Communitatibus, ſeu Vniuerſitatibus, in quibus vſurpatio præſumitur.

Qualiter probetur hodie iuſpatronatus quoad perſonas priuatas.

Et quoad perſonas priuatas aſsignat
32 tres modos † probandi iuſpatronatus. Primum ex authenticis inſtrumentis fundationis, vel dotationis. Nam
33 ex fundatione, aut dotatione † acquiritur iuſpatronatus. cap. filijs. c. piæ mentis, & ibi gloſſa 16. q. 7. cap. 3. de iurepatronatus, latè Lambertinus poſt alios lib. 1. p. 1. q. 2. & 5. per omnes articulos illarum. Et eo ipſo, quòd docetur de fundatione, aut dotatione per authentica documenta, & inſtrumenta
34 reſultat † clariſsima probatio.

Quia authentica documenta dicuntur il-
35 la, quorum probatio dicitur authentica, † & manifeſta. c. 1. & ibi notant omnes, de fide inſtrument. Socin. Senior conſ. 2. n. 2. volum: 3. Decius conſ. 423. n. 10. Pariſius conſ. 54. n. 3. & conſ. 104. num. 63. volum. 1. Rolandus à Valle, conſ. 1. num. 30. libro 1. & conſ. 40. num. 8. libro 2. Ioannes Gutierrez conſilio 6. num. 4. & 5.

36 Necnon dicitur probatio probata. † Bald. in l. intereſſe. C. de ſolution. Caputaquen. deciſ. 421. num. 1. p. 2. & deciſ. 256. num. 5. p. 3. Roland. conſilio 76. num. 8. & conſilio 79. numero 49. lib. 1.

Adduntur etiam illa verba, *& alijs à iure re-*
37 *quiſitis*, † ad denotandum, quòd ad hoc, quòd talia documenta authentica probent, debēt continere omnia requiſita à iure neceſſaria,
38 † tam in confectione, & celebratione; (quæ requiſita cumulat plenè Felinus in c. 1. de fide inſtrum. à n. 2. vſque ad nu. 18. Parlador. lib. 2. rer. quotidianarum. c. 20. per totum.) Quam etiam in extractione, & compulſa-
39 tione, † in qua ſunt neceſſaria octo requiſita, quæ congerit Abbas in capit. cum P. Tabelio, numero primo, de fid. inſtrumentor. Auiles. in cap. 19. pretorum. gloſſa, *traſladen.* Couarruuias in practicis quæſtion. cap. 21.

Mm 2 per

per totum. Menochius de arbitrarijs, lib. 2.
cent. 2. caſu 187. per totum.

Necnon eſt citanda pars ad dicendum con
40 tra iura † tempore productionis. Nam alias
talia inſtrumenta non probant, nec dicun-
tur de actis. Rota deciſ. 1. n. 3. de fide inſtru-
men. in nouis. Caputaquen. deciſ. 99. n. 1. p.
2. & deciſ. 117. n. 5. p. 3. Cæſar de Graſs. deciſ.
16. n. 4. de probationibus. Felin. in cap quo-
niam contra. num. 40. de probation. Caſſado-
rus deciſ. 8. num. 6. de reſcriptis, & deciſ. 12.
num. 12. ſuper regulis.

Ac etiam ſunt recognoſcenda poſt produ-
41 ctionem, † ſi de illorum fide opponatur, vt
per Doctores in c. 1. de fide inſtrumen. tra-
dunt Oldrad. conſ. 227. n. 6. Socinus conſ. 32.
verſ. *ſecunda concluſio*, libro primo. Pariſius
conſilio 115. num. 4. & 5. lib. 5. Caputaquen.
deciſ. 99. num. 2. p. 2.

Licet in inſtrumentis antiquis, vltra 70.
annos talis recognitio non ſit neceſſaria.
42 † Caputaquen. deciſione. 5. p. 3. Puteus deciſ.
151. lib. 1.

43 Neque in alijs caſibus, de quibus † per
eundem Puteum deciſione 359. lib. 2. Bohe-
rium deciſione 154. num. 5. Felinum in ca-
pit. poſt ceſsionem, à numero 8. cum ſequen-
tibus, de probationibus, vbi ponit duode-
cim fallentias. Parladorum li. 2. rerum quo-
tidianarum. cap. finali. §. 11. ampliatione 3.
num. 15. cum ſequentibus, de qua recogni-
tione, Deo dante, loquar in gloſſa 64. ſu-
per verbo, *recognitis*.

Secundum modum probandi titulum
iuriſpatronatus in perſo-
nis priuatis aſsignat Concilium in dicto c. 9.
in verſ. *ſiue ex multiplicatis, &c.* nempe per
multiplicatas præſentationes à tempore im-
44 memorabili, † ſiue per præſcriptionem im-
memorabilem prçſentandi: Qua probata, po
teſt allegari fundatio, & dotatio, & alius
45 melior titulus † de mundo. c. ſuper quibuſ-
dam. §. præterea, & ibi gloſſ. de verborum
ſignific. Rota deciſ. 4. num. 2. de teſtibus, in
antiquioribus Beſigneti. Gozadinus conſ. 8.
num. 37. Bertrandus conſ. 120. nu. 3. volum. 2.
Pariſius conſ. 111. num. 43. & 49. & conſ. 27. n.
77. volum. 1. pleniſsime Antonius Gabriel
lib. 5. commun. opinion. titulo de præſcri-
ptionibus. concluſione 1. ex num. 44. cum ſe-
quentibus, Puteus deciſione 205. numero 2.
& 3. lib. 1. Rota moderna deciſ. 717. nu. 2. p. 1.
diuerſ. tradit optime in materia noſtra Ac-
chil. de Graſs. deciſ. 4. de iurepatron. vbi al-
legat infinitos. Mohedan. deciſ. 3. eod. tit. de
iurepatron. Rota deciſ. 199. nu. 5. p. 1. diuerſ.
& fuit reſolutum in Mediolanen. iuriſpatr.
21. April. 1589. coram Comitulo. Hieron. Ga
briel conſ. 88. n. 17. cum ſequen. lib. 1.

Quod procedit, licet neque per inſtru-
menta præſentationum, neque per teſtes de
immemorabili deponentes, nulla fiat enun-
46 ciatio, † nec mentio de fundatione, vel do-
tatione, vt declarauit Concilij Tridentini
Sacra Congregatio in hçc verba.

*Iuſpatronatus ex ſolis præſentationibus conti-
nuis, vltra hominum memoriam probatur; licet in
eis nulla fuerit facta mentio de fundatione, aut do-
tatione.*

Prout etiam tenuit Rota, teſte Acchile de
Graſsis deciſ. 4. n. 7. de iurepatronatus. Rota
deciſ. 792. n. 11. p. 1. diuerſ.

47 De qua materia † dictç præſcriptionis,
ſeu conſuetudinis immemorabilis, & quo-
modo ſit articulanda, & probanda, & per
quos teſtes, & quantum ſit tempus imme-
morabile, ac alia ipſam materiam concer
nentia, vltra gloſſam, & Doctores in cap.
1. de prçſcriptionibus, lib. 6. & l. 41. Tauri, ac
vtrobique ſcribentes. vide plene per d. An-
tonium Gabrielem in d. tit. de prçſcriptio-
nibus, concluſ. 1. per totam, & prçſertim à n.
71. vſque ad finem. Balbum de prçſcriptio-
nibus. 2. p. 3. partis. q. 6. à nu. 12. cum ſequen-
tibus. Couarr. in reg. poſſeſſor. 2. p. §. 3. nu. 6.
& 7. Molinam de primogenijs Hiſpanorum.
lib. 2. cap. 6. per totum illud, ac vide, quæ di-
cam in gloſ. 33.

Immemorabilis cõſuetudo qualiter articuletur, & probetur.

Non tamen omitto, quòd ſi conſtaret de
iniuſto, & inualido titulo, & infecto princi-
pio; tunc quidem non ſuffragaretur imme-
48 morabilis, † quamuis legitime ſit probata,
vt cenſuit Sacra Concilij Tridentini Congre
gatio 2. Aprilis 1572. & tradit Flaminius Pa-
riſius in tractatu de confidentia, numero
28. ſub numero 240. verſ. *& illud non præter-
mittam*, & late deciſio Veneta Thom. *Tribij*
55. numero 69. cum ſequentibus libro ſecun-
do. Couarruuias in regula poſſeſſor. ſe-
cunda parte, §. tertio, numero ſeptimo
ante finem. Molina de primogenijs Hiſpa-
norum, libro ſecundo, capit. ſexto, ex num.
60. vſque 74.

Ratio eſt, quia cum conſtet de veritate
infecti principij, & ſic ſimus in claris, ceſſat
49 præſumptio, † quæ ex immemorabili reſul-
tat præſcriptione, vt tradunt Aimon conſil.
134. n. 24. Caputaq. deciſ. 304. nu. 1. & deciſ.
314. per totam p. 3. Creſcen. deciſ. 21. n. 4. de
probation. Puteus deciſ. 189 n. 5. lib. 1. & de-
ciſ. 221. lib. 3. & deciſ. 436. lib. 2. Couarru. in
regula poſſeſſor. 2. p. §. 3. num. 7. de regul. iu-
ris, in 6. deciſio Veneta, vbi proxime. Rota
deciſ. 731. ex num. 18. p. 1. diuerſor.

Tertius modus probandi iuſpatrona-
tus in perſonis priuatis elici-
tur ex illis verbis d. cap. 9. ibi, *aliaſue ſecun-
50 dum iuris diſpoſitionem*, quæ verba † poſſent
referri ad immemorabilem prçſcriptio-
nem, de qua, verba prçcedentia loquuntur,

hoc

hoc eſt, quòd dicta immemorabilis probetur, ſecundum alia requiſita iuris communis; Non autem ad nonum modum probandi dictum titulum. Sed iſta interpretatio non videtur admittenda, quia eſſet nimis reſtringere probationem tituli in perſonis particularibus, atque etiam ſequeretur, quòd excluderetur titulus ex conſtructione, vel ſaltim daretur dubitandi occaſio: cum aliàs dicatur, quòd omnis diſpoſitio loquens de fundatione, vel dotatione, ex identitate rationis extenditur ad conſtructionem, vt plene per Caſſadorum deciſ. 6. num. 1. & per totam, de iurepatronatus, & ſtatim dicam nu. 52.

Quocirca dicta verba intelligenda videntur de alijs legitimis modis probandi titulum, ſcilicet, fundationis, dotationis, aut conſtructionis, prout de iure communi diſponitur. Nam illud verbum, *aliàs*, ſignificat
51 idem. quòd alio modo, † Bartol. in l. 1. num. 22. ff. de condition. & demonſtrationibus. Caputaquen. deciſ. 210. nu. 5. p. 1. Puteus deciſ. 170. in fine. lib. 3. & dixi in gloſſ. 14. num. 87. & latius in gloſſ. 49.

Vnde ſi probatur titulus conſtructionis, quamuis non exprimatur expreſſe à Conci-
52 lio, nihilominus ſufficeret, † & ſatisfactum eſſet illius diſpoſitioni. Nam non minus acquiritur iuſpatronatus ex conſtructione, quam ex fundatione, & dotatione, gloſſ. 1. verſ. *efficitur autem*, in cap. piæ mentis 16. q. 7. cum adductis per Lambertinum. lib. 1. p. 1. q. 2. articulo 2. num. 1. cum ſequentibus. Caputaquen. deciſ. 133. p. 2. Rota deciſ. 598. num. 1. p. 1. diuerſor. Caſſadorus melius deciſ. 6. n. 7. & per totam, de iurepatron.

Aliud tamen eſt in reparatione, ſeu reædificatione, quia tunc non acquiritur iuſpatronatus, niſi reædificatio eſſet adeo neceſ-
53 ſaria, quòd Eccleſia eſſet † omnino diruta, & noua egeret conſacratione. gloſ. in cap. quoniam, verbo, *fundationis*, de iurepatron. Rocchus de Curte, de iurepatron. verbo, *conſtruxit*. q. 8. n. 12. Lambert. p. 1. lib. 1. q. 6. principali, art. 31. num. 11.

Prout etiam qui ex dotatione de nouo facta, prætendit acquirere iuſpatronat. debet docere, dotem primam fuiſſe reductam de eſſe, ad non eſſe. Feli. in c. venerabilis. n. 37. de exception. Rocchus vbi ſup. verbo, *dotauit*. q. 3. n. 5. Beroius conſ. 4. n. 26. vol. 1. Et fuit deciſum in vtroq; caſu, in vna Sarzanen. beneſ. 5. Iulij 1599. coram R. P. D. meo Mellino, & in Placentina Parrochialis vlt. Ianuar. 1594. coram Orano, & in Compſana iuriſpatron. 23. Ianuar. 1604. coram R. P. D. meo Litta.

Sic in terminis dicit Flamin. Pariſius de confidentia. quæſt. 28. num. 240. ad finem, verſ. *& illa verba poſita*, quòd præfata verba, *aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem*, includunt probationem conſtructionis.

Ex quo primo infertur etiam, quòd Concilium Tridentinum nihil
54 † innouauit, nec immutauit in d. c. 9. quoad modos probandi titulum iuriſpatronatus, ex fundatione, dotatione, aut conſtructione in perſonis priuatis, & particularibus; ſed dumtaxat, quoad perſonas potentes, & magnates, communitates, & vniuerſitates, vt firmauit Rota in vna Sabinen. beneficiorum 15. Decembris 1581. quæ eſt deciſio 199. nu. 5. verſ. *& quamuis verum ſit*, p. 2. diuerſorum, & deciſ. 331. num. 1. eadem p. 2. diuerſorum, & deciſione 798. ſub nu. 4. verſ. *non obſtat Concilium Tridentin.* n, p. 1. diuerſor. Vbi etiam di-
55 citur, quòd Capitulum † Eccleſiȩ Cathedralis non comprehenditur inter perſonas magnates, aut vniuerſitates, in quibus præſumitur vſurpatio.

Secundo infertur pari ratione, quòd hodie poſt Concilium, perſonæ particulares poſſunt probare dictum iuſ-
56 patronatus, per famam † fundationis, aut dotationis, vel conſtructionis, iuncta longiſſima quaſi poſſeſſione, ſicut & ante Concil. probari poterat. Caſſad. deciſ. 3. de probat. Acchilles de Graſſ. deciſ. 7. & 8. per totas, de iurepatronat. Put. deciſ. 140. *6. Iulij*. lib. 1. Aimon. conſ. 322. n. 2. Burſatus conſ. 324. n. 8. & 10. Maſcardus de probat. concluſ. 959. incipit, *iuriſpatronatus*, n. 20. Rota deciſ. 792. n. 1. & ſequen. p. 1. diuerſorum, & fuit reſolutum in Aretina Cappellaniȩ 16. Decembr. 1598. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & alias ſæpe.

Tertio infertur, quòd ſimiliter poſſit probari a perſona particulari dictus titul. iuriſpatronat. per præſcriptio-
57 nem quadraginta † annorum, cum titulo colorato. Nam iſta probatio tantum valet, quãtum immemorabilis. c. 1. de præſcription. lib. 6. c. 2. de reſtit. ſpoliat. eod. lib. c. cum perſonæ. §. quod ſi tales, de pruileg. lib. 6. gl. verbo, *iuſtus titulus*, in c. ſi diligenti, de præſcription. & ibi Abb. n. 33. Felin. n. 7. & 11. Balbus de præſcriptionibus 2. p. 3. p. principalis. q. 6. nu. 11. Molina de primogenijs, lib. 2. cap. 6. num. 52. cum ſequentibus.

Quarto infertur, quòd hodie, quoad perſonas priuatas admittantur
58 omnes probationes † tituli, ex fundatione, dotatione, vel conſtructione, quæ ante Conc. admittebantur, de quibus videas plene per Maſcard. in d. concluſ. 959. incipienti, *iuriſpatronatus*, per totam.

Quinto infertur, quòd quando non agitur de iurepatronatus contra Ordinarium, contra quem ius commune reſiſtit, ſed contra alium tertium, prætendentem iuſpatron. vel inter plures præſentantes,

59 longe minores probationes † ſufficiunt, quam ſi ageretur contra Ordinarium, vt fuit reſolutum in vna Pampilonen. beneficij de Ianzi. 10. Aprilis 1595. & 20. Nouembris eiuſdē anni coram Illuſtriſ. Mantica, & alias ſæpius. Caſſador. deciſ. 1. n. 1. de probationibus. Mohedanus deciſ. 5 de appellationibus num. 3. poſt medium. Caputaq. deciſ. 137. nu. 1. & 2. p. 1. Ripa in cap. cum Eccleſia Sutrina. num. 93. verſ. *ſexto quæritur*, in fine, de cauſa poſſeſſionis.

60 Sexto infertur, quòd quando agitur incidēter de probando † iurepatronatus, veluti de verificanda narratiua contenta in gratia Apoſtolica, quòd beneficium ſit de iurepatronatus laicali: quamuis debeat verificari d. narratiua, aliàs gratia erit

61 nulla. † Puteus deciſione 120. & deciſione 404. lib. 2. & deciſ. 36. lib. 3. Caſſadorus deciſ. 7. de iurepatronatus. Maſcardus de probationibus, concl. 177. per totam. Tamen pro verificatione illius, leuiores probationes ſufficiunt, vt fuit reſolutum in Romana Parrochialis 21. Ianuarij 1600. coram Reuerendiſſimo Domino Epiſcopo Pacen. & aliàs ſæpius. Quia ſemper, quandò tractatur de aliquo articulo, non principaliter, & de directo; ſed incidenter ſufficit minor, & ſe-

62 miplena † probatio. Rota deciſ. 3. de probationibus, in nouis. Caſſadorus dicta deciſ. 1. in principio, eodem titulo. Ægidius deciſ. 570. Rota deciſ. 803. num. 1. parte 1. diuerſorum, & dixi in gloſſa 45. §. ſecundo ad finem.

Deſcendendo nunc ad modum probandi iuſpatronat. ex fundatione, dotatione, aut conſtructione in Magnatibus, Vniuerſitatibus, & Commu-

Iuſpatronat' magnatorum qualiter probetur.

63 nitatibus, in quibus id ius præſumitur † acquiſitum ex vſurpatione. Anton. de Butrio in cap. dilectus, verſ. *quæro ſecundo*. nu. 12. de officio legati. Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo, *ipſe*, *vel is*, prope finem, verſ. *pro hac etiam opinione*. Mohedanus deciſ. 10. num. 2. de iurepatron. Caputaquen. deciſ. 128. n. 1. p. 2. Acchilles de Graſſis deciſ. 4. num. 4. de iurepatronat. Puteus deciſ. 59. num. 1. lib. 1. & fuit dictum in vna Paduana iuriſpatronat. vltima Maij 1591. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & in Melphen. iuriſpatronatus 19. Ianuarij 1598. coram Illuſtriſſ. Cardin. Mantica, & in Comprana iuriſpatronatus 23. Ianuarij 1604. coram R. P. D. Litta, & adde Gregor. Lopez in l. 6. gl. verbo, *deuenlos ſeruir*, tit. 25. Partit. 4.

In his enim perſonis, & communitatibus Concilium Tridentinum in dicto c. 9. voluit, quòd quando non doceretur per authentica documenta de ipſamet fundatione, dotatione, aut conſtructione: quòd vltra immemorabilem præſcriptionem, ſeu conſuetudinem, quam omnino probare tenentur: inſuper docere debent per authenticas ſcripturas de præſentationibus continuatis, & effectum ſuum ſortitis, per tempus conti-

64 nuum † quinquaginta annorum. In hac enim parte Concilium Tridentinum addidit

65 iuri † communi, & illud immutat, ex quo ſola probatione immemorabili non contentatur, vt dixit Rota deciſione 199. num. 5. & deciſione 331. numero ſecundo, parte ſecunda diuerſorum.

DICIT enim Concil. *in his vero perſonis, vniuerſitatibus, ſeu communitatibus, &c.* perſo-

66 næ iſtæ ſunt † omnes domini Ciuitatum, Caſtrorum, aut locorum, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alij quilibet Domini, perpetuam iuriſdictionem habentes, vt cenſuit Sacra Congregatio Concilij per hæc verba.

Congregatio cenſuit Barones, & alios Dominos, iuriſdictionem perpetuam habentes comprehendi in hoc decreto.

Fuit etiam reſolutum in vna Sabinen. beneficiorum 15. Nouembris 1582. coram Sanctiſſimo D. N. Clemente VIII. Flamin. Pariſius in tract. de confidentia. q. 28. nu. 143. vbi etiam dicit habere locum in Epiſcopatibus

67 poſſeſſis † per Cardinales: & quòd etiam procedit quamuis dicti Domini recognoſcant ſuperiorem.

Et pari ratione idem diſponitur in vniuer-

68 ſitatibus, & Communitatibus † propter illarum potentiam. Puteus deciſ. 205. in principio, & per totam. lib. 1. Quod etiam procedit, quamuis Vniuerſitas ſit parua, vt fuit dictum in vna Bononien. iuriſpatronatus de Barignana 20. Martij 1585. coram Gypſio, & in nullius Archipresbyteratus 2. Maij 1588. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio. Licet ſecus eſſet, ſi non tota

69 Vniuerſitas; ſed certa pars † illius prætenderet iuſpatronatus, vt ſacra Congregatio nouiſſime declarauit.

Vnde non erunt in hoc caſu legitimi te-

70 ſtes, perſonæ † Vniuerſitatis, nec ſubditi dictorum Dominorum, ad probandum iuſpatronatus ipſius Vniuerſitatis, vel Domini. Caputaquen. deciſione 136. parte ſecunda. Pariſius in dicta quæſt. 28. num. 252. & fuit reſolutum in vna Foroſemproniani, ſeu nullius Parrochialis 15. Decembris 1593. coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio. Quòd videtur eſſe de mente d. Concilij Tridentini,

71 propter potentiam, † & dominationem, quā vniuerſitas habet ſuper perſonis illius, & Dominus ſuper ſuis vaſſallis, & ſubditis, quicquid in oppoſitum dicat auctor praxis Archiepiſcopalis Neapolitanæ capit. 63. motus ex regulis generalibus, quia in hac

hac re ſumus in ſpeciali caſu,& tãquam in ta
72 li † Concilium exigit inſolitas , & exactas
probationes, nec contentatur cum proba-
tionibus,quę de iure communi admittuntur,

Etenim exigit Concilium pręſentationes
continuatas per quinquaginta annos,& ideo
73 oportet,quòd nulla adſit interpolatio ; † niſi
quòd in omnibus vacationibus contingenti-
bus, vna præſentatio ſequatur alteram:nam
74 ita oſtendit illud verbum *continuate*. † cap.
accedentibus iuncta gloſſa 1. in fine , de pri-
uilegijs.Speculator titulo de probationibus.
§.1.incipit *probare*, num. 31. & 33.late Mar-
cus Antonius Bardus in tract. de tempore
vtil.cap.2.num.1.& cap.8.Stephanus de Fe-
dericis de interpretatione iuris, parte pri-
ma,num.128.

Quo fit,vt ſi nõ adeſſet dicta continuatio,
non ſufficerent præſentationes centum , nec
75 ducentorum,†& amplius annorum,cum for-
ma dicti Concilij non ſeruaretur . Quoniam
Conc.in hac parte aſſignat certam formam,
76 † quę eſt præciſe ſeruanda l.non aliter. ff. de
legatis 3. cap. cum dilecta ; vbi late Felinus
de reſcriptis , cap. ſi cui de non ſacerdotali,
de præbendis, lib. 6. Pariſius conſ. 12. num.
47. & conſ.15.num. 23. volum. 2. Rota de-
ciſ. 13. nu.2. de conceſſ. prębend. in nouis,
& deciſ. 8.de dolo,& contumacia,in nouis.

77 Ita quòd, ſi in minimo deficiat † forma,
nihil actum dicatur , & totus actus corruat.
Felinus in d.cap. cum dilecta , nu. 10. de re-
ſcriptis:Mohed.deciſ.17.n.1.de cauſ. poſſeſſ.
Caputaq.deciſ.250.p.1.& deciſ.143.n.5. p.
3.Mandoſius in regula 27.quęſt.20.a nu. 16
& num. 17.

78 Et ad vnguem † eſt ſeruanda . Decius
conſ. 532.num.4.& 5.Tiraquellus de retra-
ctu conuention.§.4.gloſſ. 6.num. 31. cum ſe-
quentibus.

QVOD autem aſſignetur pro forma,quòd
79 iſta probatio fiat per ſcripturas , † decla-
rauit Sacra Congregatio Concilij in hæc
verba .

Congregatio communi omnium conſenſu cenſuit, requiri pro forma, vt probatio fiat per authenticas ſcripturas, & regulam eſſe conſtituendam, quòd probatio per teſtes non ſufficiat.

Hinc eſt, vt quatenus dictum Concilium
diſponit, quòd doceatur de iſtis continuatis
pręſentationibus quinquaginta annorum
per authenticas ſcripturas, nullatenus ſuffi-
ceret, ſi per teſtes probarentur, deficienti-
80 bus † ſcripturis ; vt fuit in terminis reſolu-
tum in Rota in vna nullius Archipresbyte-
ratus 2. Maij 1588. coram Illuſtriſſ. Pam-
philio, & in alia Foroſempronian. ſeu Nul-
lius 15.Decembris 1593.Rota deciſ.199.nu.
4.par. 2. diuerſ. vbi rationem aſſignat, quia
Concilium de teſtibus omnino non confidit,
81 † quando agitur de iurepatronatus harum
perſonarũ,& vniuerſitatum:& propterea nõ
ſibi ſatisfieret,ſi iſtę pręſentationes probarẽ
tur per teſtes,ſeu ęquipollens,& non per ſcri
pturas; ſed voluit vtramque probationem,
teſtium , & ſcripturarum , quod fuit etiam
nouiſſime deciſum in vna Sorana beneficij
28. Aprilis anni 1603. coram Illuſtriſſimo
Pamphilio.

Ex quibus dubito de veritate opinionis
moderni auctoris praxis Archiepiſcopalis
d.cap.63.num.12.dum tenet , quòd ſi per te-
82 ſtes probaretur eſſe deperditas † ſcripturas,
& deponerent de tenore illarum , in quibus
continebantur continuatę pręſentationes,
quòd tunc ſatisfieret menti Concilij per
tex. in cap.cum olim eſſemus,de priuilegijs.
Quoniam eo ipſo,quòd Concilium non con-
fidit de teſtibus, conſequenter etiam rema-
net excluſa iſta probatio : nam aliter de fa-
83 cili eluderetur † diſpoſitio dicti Concilij ,
quòd etiam ſenſit Rota in Sabinen. Iuriſpat.
15. Nouembris 1582. coram S.D.N. Clem.
VIII. & in dicta cauſa Foriſemproniani ,
ſeu Nullius .

Vnde ſi non probaretur ex eiſdem ſcriptu
ris authenticis , quòd omnes pręfatę pręſen-
tationes continuatę ſortitæ fuerunt effectũ,
84 prout Concilium diſponit,non releuaret † ta
lis probatio. Rota in d.deciſ. 199.num. 3. p.
2. diuerſorum, & in Sabinen. beneficiorum
15. Nouembris coram S. D. N. Clemente
VIII. tunc Rotę Auditore.

ET TVNC dicũtur pręſẽtationes ſortiri ef
85 fectum,† quando Ordinarius illarum vigore
inſtituit pręſentatũ à patrono,& pręſẽtatus,
& inſtitutus acceptauit, poſſeſſione ſubſecu-
ta. Calderinus conſ. 12. de iurepatron. Ca-
putaquen.deciſ.131.nu.1.& 2. & deciſ. 418.
par.2. Creſcentius deciſ. 5.de iurepatronat.
Oldradus conſ. 229.numer. 2. Rota deciſ.
147.num, 1. & deciſ. 167.nu.1. par.1. diuer-
ſorum , & latius, Deo dante , explicabo in
gloſſa 45.§. 3.

INTER ſex requiſita neceſſaria ad acqui-
rendũ quaſi poſſeſſionem pręſentãdi , vnum,
& potiſſimum eſt,quòd pręſentatio effectum
86 † habuerit; non autem euanuerit, vt Calde-
rinus in dicto conſ. 12. de iurepatron. Ripa
in capite cum Eccleſia Sutrina , numero
91. & 92. de cauſa poſſeſſion. Caputaquen.
deciſ. 337. numero ſecundo, & deciſ 338. &
deciſ. 339.num. 1.par.2.Rebuffus in concor-
data , in rubrica de annatis , verbo *poſſeſſio-
nem*. Puteus deciſ. 136. num. 3.lib. 3. & fuit
reſolutum in vna Pampilonen. pręheminen-
tiarum eorum Illuſtriſſ. Pamphilio , ſub 17.
Aprilis 1592: & de alijs requiſitis loquar,
Deo dante,in gl.45.§.2.

Adde etiam, quòd quando conſtat de mul
tipli-

tiplicatis, & continuatis, præſentationibus
longiſsimi temporis, & quòd per vacatio-
nem ex perſona vnius præſentati, præſenta-
87 tur † alius, tunc eo ipſo conſtat illas ſorti-
tas fuiſſe effectum, vt loquendo in terminis
Conc.Trid.dixit Rota deciſ.545.nu.2. & per
totam.p.1.diuerſorum.

Rurſus adde, quòd iſtud tempus quinqua-
ginta annorum non requiritur, quòd ſit ſe-
paratum à tempore conſuetudinis immemo
88 rabilis; ſed poteſt eſſe incluſum † in illo, & de
eodem tempore, vt ex verbis Concilij col-
ligitur, & notat praxis Archiepiſcopalis d.c.
63.num. 11.

Prout etiam non requiritur, quòd dicta
immemorabilis probetur de tempore ante
Concilium Tridentinum: ſed ſufficit, quòd
89 probetur de tempore ante controuerſiam, †
de qua agitur, vt ipſius Concilij Triden. inter
pretes cenſuerunt dicentes,

*Congregatio cenſuit, vt ad conficiendam im-
memorabilem concurrant anni elapſi, vſque ad ter-
minum controuerſiæ motæ, & non tempus decur-
ſum, vſque ad publicationem Concilij tantum atten-
dendum ſit.*

De præſentatione ad iuſpatronat. non fit illatio.

ADVERTENDVM etiã eſt, quòd quãuis
Parrochiani ex antiqua conſuetudine præ-
ſentauerint Epiſcopo Rectorem gratum, vt
illum prouideat, & ſemper ſolitus fuerit pro
uideri ad preces, & ſupplicationem illorum:
90 non propterea † ex hoc competit dictis Par-
rochianis aliquod iuſpatronatus; ſed dum-
taxat eſt quædam honorantia nominandi ſibi
Rectorem beneuolum, & gratum. Ita conſu-
luit Dominicus Geminian. conſ. 45. incipit,
conſuetudo eſt Mutinæ. nu. 4. Decius conſ. 129.
incipit, *& pro tenui*. ſub num. 2. verſ. *tertio re-
ſponderi poteſt*. Ferrettus plene conſ. 33. nu. 4.
& conſ. 212. num. 4. pro quo bene faciunt ea,
quæ dixi in gloſſa 4. num. 164. cum tribus
ſequentibus. Et ſecundum hæc eſſe intelli-
91 gendam conſuetudinem † Mediolanen. vbi ad
petitionem Parrochianorũ inſtituuntur Re-
ctores, ſcripſit Rocchus de Curte de iurepa-
tronatus, verbo *competens*, ſub quæſt. 15. nu.
60. & Lambertinus in eodem tract. lib. 1. p. 1.
quæſt. 10. artic. 8. nu. 4. & in eadem q. 10. art.
5. nu. 21. & num. 47. verſ. *limita ſeptimo*.

Nec ſequitur, competit mihi ius præſen-
92 tandi, † ergo habeo iuſpatronatus, vt ſcripſi
in gl. 45. §. 2. nu. 18. & ita ſæpe reſpondi. Ma-
ximè quando redditus Eccleſiæ, & beneficio-
rum dumtaxat conſiſtunt in Decimis, & pri-
mitijs de iure diuino debitis.

INSVPER addo, quòd quãuis reſeruatio
regulæ noſtræ comprehendat regulariter
omnia beneficia de iurepatronatus ex priui-
legio, vt ſuperius, num. 18. tradidimus. Ta-
men quando in priuilegio ſunt ampliſſima
verba continentia, quòd tale iuſpatronatus
habeatur perinde, ac ſi ex vera dotatione,
& fundatione competeret, & quòd niſi de to-
to tenore, & data præſentium plena, ſpecifi-
ca, & indiuidua, & expreſſa, de verbo ad ver-
bum, non per clauſulas generales idem im-
portantes, mentio fiat, & priuilegiati ad id
accedat conſenſus, derogari non poſſit, nec
93 derogatum cenſeatur: tunc non intrabit † di-
cta reſeruatio, vt fuit reſolutum in vna Aſto
ricen. Archidiaconatus 19. Martij 1576. co-
ram Illuſtriſſimo Seraphino, vbi fuit reſolu-
tum, quòd indultum Marchionis Aſtoricen.
94 continens clauſulas ſupradictas, non erat †
derogatum per regulam reſeruatoriam Pau
li Quarti, & ponderatæ fuere optime omnes
clauſulæ dicti Indulti, & in fine dicitur, quòd
idem fuerat deciſum in eadem cauſa per
alias antiquas deciſiones, quę deciſio eſt in
impreſsis 137. p. 1. diuerſorum, & deciſ. 468.
num. 1. & per totam, & deciſ. 530. in fine, p.
1. diuerſorum: Idem etiam fuit deciſum in
alia Aſtoricen. Canonicatus 17. Maij 1579.
coram Illuſtriſ. Lancellotto, quæ eſt in im-
preſsis deciſ. 304. p. 2. diuerſorum. Et ratio
aſſignatur per dictas deciſiones, quia in hoc
caſu conſideratur iuſpatronatus, tanquam
95 ex mera fundatione, & dotatione †, & ceſſat
dicta reſeruatio, ex defectu voluntatis, ac in
tentionis Papæ, ex quo in regula reſeruato-
ria non fit talis derogatio, & de conſenſu
priuilegiati; prout in tenore priuilegij ex-
primitur.

Sicut etiam præſeruatur aliud ſimile in-
dultum conceſſum à Pio V. Duci de Alua,
96 † ad præſentandum certa beneficia vacantia
in menſibus Apoſtolicis. Rota deciſ. 442. per
totam, p. 2. diuerſorum.

Scio tamen, quod nouiſſime nonnulli ex
DD. Rotæ Auditoribus dubitarunt de ſubſi-
97 ſtentia † dictarum deciſionum Aſtoricen. &
quòd in quadam cauſa Compſana iuriſpa-
tronatus 23. Ianuarij huius anni 1604. corã
R.P.D. meo Litta fuit per tranſennã dictum,
quòd à dicta deciſione Aſtoricen. fuit iam re-
ceſſum per Rotam in vna cauſa Placentina
Parrochialis de Mirabel, ſub die vltima Ia-
nuarij anni 1594. coram Orano; Sed in dicta
deciſione Placentina nullum verbum reperi-
tur, quoad regulam noſtram: & ideo dum
Rota expreſſe ſententiam non mutauerit,
dictaſque deciſiones reuocauerit, illis inhe-
rendum erit.

Solum namque in dicta deciſione Placen-
tina agitur. An per Concil. Triden. ſeſſ. 25.
cap. 9. fuerunt ſublati omnes patronatus ex
priuilegio, quamuis contineant clauſulas,
quod habeantur, & regulentur, perinde, ac
ſi competerent ex vera fundatione, & dota-
tione, &c. cum alijs clauſulis efficaciſſimis,
&c. & fuit deciſum, quòd ſic, prout etiam ſę-
pe de-

pe declarauit Sacra Concilij Tridentini Congregatio. Ratio eſt quia dictum Concil. Triden. ſuſtulit omnia priuilegia, tam in vim patronatus, quam alio quocumque modo conceſſa, vt ex illius lectura oſtenditur. Vnde nihil operantur dictæ clauſulæ conceſsionũ, maxime ponderando illa verba *tam in vim pa*
98 *tronatus*, quæ veniunt in † indiuiduo ad deſtruen. illam clauſulam priuilegiorum, videlicet. *quod habeantur perinde, ac ſi competerent, ex vera fundatione, & dotatione*. quia negari non poteſt, quòd tale iuſpatronatus, re vera ſit
99 ex mero priuilegio: † licet Princeps fingat eſſe ex vera fundatione, & dotatione.
100 Nam Princeps veritatem mutare † non poteſt; licet poſſit contra veritatem fingere, vt per Paul. Caſtren. conſ. 340. incipit *præmiſsis*. nu. 2. volum. 1. & dixi in §. 1. proœmiali, nu. 74. & 75. & in gloſſa 51. num. 25. & ſequentibus. Et quatenus Concilium Tridentinum loquitur de fundatione, & dotatione, intelli-
101 gitur de vera: † non autem ficta. l. 3. §. hæc autem verba, vbi Bart. ff. de negotijs geſtis. idem Bartolus in l. ſi is qui pro emptore, numero 33. & ibi Iaſon numero 120. cum ſequentibus. ff. de vſucapion. cum adductis in gloſſa 41. huius regulæ, numer. 13. cum ſequentibus.

Sic etiam fuit deciſum in vna Corduben. Iuriſpatronatus 20. Nouembris 1566. coram bon. mem. Ioann. Aldobrandino, quòd ſi ex mero priuilegio competeret alicui iuſpatro-
102 nat. in cuius cõceſsione diſponatur, † quòd ſit eiuſdem naturæ, ac iuſpatronatus ex fundatione, & Regum: quòd non obſtante dicta clauſula, & quòd Concil. Trident. præſeruat iuſpatronatus ex fundatione, nec non ex priuilegio, quando eſt Regibus conceſſum, erit nihilominus derogatum, & ſublatum tale iuſpatron. per d. Concil.

Fuit etiam dictum in dicta deciſione Placentina, quòd non obſtabant clauſulę inſertę in priuilegio derogantes, quibuſcumque futuris conſtitutionibus, &c. quia non porri-
103 guntur ad conſtitutiones conciliares, † niſi nominatim illarum mentio facta fuerit, cap. ex parte, de cappellis Monach. Oldrad. conſ. 326. num. 1. Calderin. conſ. 11. de priuileg. Archid. in cap. 1. num. 2. ante finem, de conſtit. in 6. Barb. conſ. 23. num. 6. volum. 3. Felin. in cap. nonnulli, num. 2. & 3. de reſcript. Caputaquen. deciſ. 176. num. 1. & per totam, & deciſ. 268. nu. 3. p. 1. Rota deciſ. 122. nu. 1. & deciſ. 123. num. 1. cum ſeqq. par. 1. diuerſ. ac tetigi in gl. 15. in principio, num. 36.

Ex quibus apparet, quòd derogatio facta per Concil. Trid. ſit potentior, quam dero-
104 gatio † inducta per regulam noſtram: licet non ſit ita generalis. Nam illa ſolummodo loquitur de iurepatronatus, aliter quam ex fundatione, dotatione, aut conſtructione cõpetente: Regula vero noſtra, non ſolum tollit de medio, quoad menſes Apoſtolicos prę fatum iuſpatronatus; ſed etiam omnia quęcumque iura conferendi, & diſponendi de beneficijs, ſiue competant de iure communi, ſiue de iure ſpeciali.

Similiter ſequitur, quòd conceſsiones iuriſpatronatus factæ ante Conc. Trid. (dato, quòd non eſſent ſublatæ per regulam noſtrã, quia illius derogatio illas non caperet, ex eo quòd forent admodum efficaces, vt in caſu dicti priuilegij conceſsi Marchioni Aſtoricen. vt ſupra dixi a num. 93.) eſſent tamen ſublatę per Concil. Triden. & conſequenter intrat reſeruatio regulæ, cum iam non reperiat aliquod obſtaculum, nec impedimentum; ſed inueniat viam exemptam, & apertam, mediante derogatione d. Concil. Et ſic
105 quod ex ſe non poteſt † vincere, & ſuperare regula noſtra, vincit tamen, & ſuperat ex diſpoſitione Concil. Trid. argumento c. auctoritate. §. licet enim, de conceſſ. præben. in 6. & l. Claudius. ff. qui potiores. l. petendę, in fine. C. de temp. in integ. reſtituen. Rota deciſ. 23. ſub num. 3. de re iudicata, in nouis.

Sicut enim in dicta deciſione Placentina non dubitabatur, nec diſputabatur de reſeruatione regulæ noſtræ: ſic etiam in dictis deciſionibus Aſtoricen. citatis in num. 94. non diſputabatur, nec controuertebatur de diſpoſitione Concil. Triden. illiuſque derogatione. Poterat vtique eſſe, quòd præfatum priuilegium conceſſum Marchioni Aſtoricen. fuiſſet conceſſum, vel ſaltim ex certa ſcientia confirmatum à Sede Apoſtolica poſt promulgationem d. Concil. Trid. ac propte-
106 rea cum fuiſſet d. Concil. derogatum, † & non obſtaret, intrabat dubitatio. An obſtaret regula noſtra?

POSTREMO, vt huic gloſſæ vltimũ calamũ imponã, quęro de quæſtione, quæ ſæpe in praxi mihi contingit, quidam Clericus fundauit quandam cappellaniam, ſeu beneficiũ,
107 & non liquet † de quibus bonis illam fundauerit. An de acquiſitis intuitu Eccleſiæ, vt dicatur de iurepatronatus Eccleſiaſtico, & ſic intret reſeruatio noſtræ regulę. An vero de proprijs bonis patrimonialibus, vt ſit de iurepatronatus laicali, ac conſequenter
108 ceſſet reſeruatio, † iuxta ea, quę notat gloſſa verbo *præſentare* in clementina plures, de iurepatronatus. Rocchus de Curte de iurepatronat. verbo *ius*, num. 22. Lambertin. lib. 1. p. 1. q. 1. art. 2. Rebuff. in praxi 3. par. ſignaturæ verbo *necnon iuriſpatronatus*. num. 7.

Qua in re breuiter conclude, quòd aut pa-
109 tronus laicus eſt in quaſi poſſeſſione † iuriſpatronatus, & tunc præſumitur lacale, &

fun-

fundatum ex bonis proprijs, & patrimonialibus, ac non erit locus reſeruationi noſtræ regulæ: Aliter autẽ ſic, quia prçſumitur fun-
110 datum ex bonis acquiſitis intuitu† Eccleſiæ, & ſic de iurepatronatus Eccleſiaſtico. Puteus deciſ. 228. *in vna Placentina* num. 1. & per totam, lib. 2. & deciſ. 90. lib. 3. Mohedanus deciſ. 9. de iurepatronatus. Acchilles de Graſſis. deciſ. 1. eodem titulo, de iurepatronatus. Creſcentius deciſ. 9. eodem quoque titulo. Maſcard. de probation. concluſ. 960. nu. 12. apud quos videri poſſunt plura, quæ in propoſito ſcribunt.

Rurſus adiungo, quòd non ſolum beneficia iuriſpatronatus laicalis, vel mixti ſunt exempta, & libera a reſeruatione noſtræ regulæ, reſpectu Patroni, propter cuius fauorem ceſſat reſeruatio; ſed etiam reſpectu Or-
111 dinarij, † ita quòd inſtitutio poteſt fieri, prout quotidie fit ab ordinario: nec ſit opus occurrere ad Papam pro illa obtinenda, vigore prçſentationis, nec expeditionum ſumptus facere, vt bene animaduertit Couarru. in terminis regulç noſtræ loquens, in practicis quçſtionibus, cap. 36. num. 5. in principio R.P.D. Anaſtaſ. Germon. in tractat. de indultis Cardinalium, §. volumus autem, n. 29.

Summaria Gloſſæ 19.

1 Electionis *dictio contenta in regula* 8. *an fuerit neceſſaria, & nu.* 10.
2 *Præſentatio Patroni Eccleſiaſtici habet vim electionis.*
3 *Clauſula* (ad collationem) *contenta in indultis Cardinalium capit beneficia electiua.*
4 *Electiuum beneficium, an poſſit acceptari, vigore gratiæ ad vacatura.*
5 *Electiua beneficia, quando non veniant ſub collatione, prouiſione, & præſentatione, &c.*
6 *Electiua beneficia ſunt ſpeciali nota digna.*
7 *Electiui beneficij debet fieri mentio.*
8 *Electiua beneficia non veniunt in reſeruatione ſpeciali, ſecus in reſeruatione per viam legis, & num.* 9.
11 *Electiuum beneficium dicitur, quando prouidetur per electionem confirmatione indigentem.*
12 *Electiuum beneficium dicitur, quando fit electio à Capitulo Eccleſiæ Cathedralis, aut Collegiatæ; non autem per beneficiatos Eccleſiarum Parrochialium, & n.* 13.
14 *Electiuum beneficium, nec Eccleſiam collegiatam, non faciunt plures Clerici congregati ad ſonum campanæ in aſſerto Capitulo Eccleſiæ Parrochialis.*
15 *Capitulum, nec Collegium, nec vnicum corpus, non conſtituunt plures beneficiati Eccleſiæ Parrochialis, ad inſtar Capituli congregati, & num.* 16.

Electionem, gl. 19.

SVPERFLVVM videtur apponere hãc dictio-
1 nem, † & in ſpecie declarare, quòd reſeruantur beneficia ſpectantia, ad electionem, cuiuſlibet, cũ verba prçcedentia *collationem, & prouiſionem* includant, etiam electionem, vt in gloſſis 16. & 17. diximus: præmaxime, quia, vt in prçcedenti gloſſa ſcriptum relinquimus, reſeruantur omnia beneficia, de iurepatronat. Eccleſiaſtico, & ſic conſequenter cenſentur reſeruata beneficia electiua; ratio eſt, quia prçſentatio patroni Eccleſiaſtici, & ele-
2 ctio à pari procedunt† & talis prçſentatio dicitur electio c. cum autem de iurepat. Rota deciſ. 1. nu. 2. de inſtitutionibus, in antiquis, & deciſ. 27. de prçbendis, in nouis. Put. deciſ. 181. num. 3. lib. 3.

Vnde Cardinalium indulta, habentia clauſulam *ad collationem, &c.* capiunt beneficia
3 electiua, † quamuis expreſſa mentio de illis non fiat. Puteus deciſ. 190. nu. 2. lib. 3. Acchilles deciſ. 10. de priuilegijs.

Sic etiam dicit Rota, deciſ. 11. in nouis, quòd habens gratiam ad beneficium vacaturum in certa Eccleſia, quod duxerit acce-
4 ptandum, poteſt † acceptare beneficium vacans, quamuis ſit electiuum.

Cæterum quia diſpoſitio tex. in cap. cum in illis 16. §. illis vero, de præbendis, lib. 6. difficultatem cauſare poterat, dum dicit, quòd mandatum de prouidendo, de perſonatibus, vel dignitatibus, etiam ſi curam habeant animarum ad collationem, prouiſionem, præſentationem, vel diſpoſitionem ſpe-
5 ctantibus quibuſcumque, non extenditur† ad beneficia electiua, vbi gloſſa verbo *electionis*, dicit, quòd electio non includitur ſub verbo *prouiſionis, vel diſpoſitionis*, cum inter iſta tria ſit differentia.

Et propterea dicitur, quòd beneficia ele-
6 ctiua ſunt ſpeciali † nota digna. Felinus in c. in noſtra, corollario 31. num. 25. Gomezius in regula de annali, quæſt. 11. num. 3. in fine. Caputaquen. deciſ. 41. num. 1. par. 3. & quòd habent ſuam determinationem, & differentiam ab alijs beneficijs, vt notatur in d. §. illis vero. Gomezius vbi ſupra dicta quçſt. 11. ante num. 4.

Hinc

Hinc in impetrationibus debet fieri mentio, ſi beneficium, quod impetratur eſt ele-
7 ctiuum; † aliter vero gratia eſſet nulla, & ſubreptitia. Rota deciſ. 41. incipit, *nota quod vbi Papa*, de reſcriptis, in antiq. & deciſ. 13. num. 5. de præbend. in antiquioribus Beſigneti, & deciſ. 67. de conceſſ. præbend. in antiquis. Ioan. Selua de beneficio 3. par. quæſt. 11. num. 79. Felinus vbi ſupra d. num. 25. Menochius de arbitrarijs, lib. 2. centuria 3. caſu 301. num. 84.

Quo fit, vt beneficia electiua non veniāt in reſeruat. benef. ad cuiuſcumq; collationem,
8 prouiſionem, ſeu diſpoſitionem † ſpectantium, vt tradit Æneas de Falconibus de reſeruationibus, quæſt. 3. principali, num. 2. vbi reſpondet ad d. deciſ. 11. Rotæ, de prębend. in nouis, quòd ibi nullus modus vacationis erat expreſſus.

Et quamuis ad ſupradicta poſſet reſponderi, quòd locum habent, quando verba *ad collationem, prouiſionem, &c.* apponuntur in reſcriptis, quia reſcripta ſunt ambitioſa; ſecus tamen eſt, quando ſunt appoſita, & inſerta
9 in lege generali, iuxta † diſtinctionem aſſignatam in gloſſa 16. ſub verbo, *ad collationem*.
10 Nihilominus ad maiorem cautelã, † & dubitationis tollendæ cauſa meritò fuit expreſſum in regula noſtra, & appoſitum verbum, *ad electionem*: ex his, quę plene diximus in gl. 6. ex num. 26. cum ſeqq.

DICITVR autem beneficiũ electiuum, quãdo in eo proceditur per electionem, que exi-
11 git confirmationem † ſuperioris; ſecus autem ſi confirmatio ſuperioris neceſſaria non eſſet, gloſſa in verbo *electionem*. in clem. quia contingit. §. vt autem, & ibi Cardinalis, num. 2. de religioſis domibus. Felin. in cap. in noſtra ſub num. 25. verſ. *hoc autem, quòd debet fieri mentio*. de reſcriptis. Rota deciſ. 1. de electione, in antiquis. Ioann. Selua de beneficio p. 1. q. 3. Rebuf. de nominationibus, quæſt. 15. num. 32. Æneas de Falconibus in tracta. de reſeruatione beneficiorum 3. par. quæſt. 3. principali, num. 21.

Rurſus vt beneficium dicatur electiuum
12 fieri debet electio per Capitulum † Eccleſię Cathedralis, aut Collegiatę, ſeu Conuentualis; Secus autem, ſi fiat per beneficiatos Ec-
13 cleſiarum † Parrochialium, quia tunc impropriè vocabitur beneficium electiuum, vt fuit reſolutum in vna Calagurritana beneficij 22. Maij 1551. teſte Caputaquen. deciſ. 295. num. 1. & per totam, p. 1. vbi etiam dicit, quòd Congregatio in aſſerto Capitulo
14 † Eccleſiæ Parrochialis, nec ſonus campanæ non facit beneficium electiuum, nec Eccleſiam Collegiatam.

Non enim faciunt propriè Capitulum, nec Collegium plures beneficiati alicuius Eccleſię Parrochialis, quamuis ad inſtar Capituli
15 congregentur, † ſed ſolum faciunt Congregationem; cap. dilecta 14. de exceſſ. Prælatorum. Cęſar de Graſſis deciſ. 4. de his, quæ fiunt à Prælato, num. finali, & fuit dictum in vna cauſa Calagurritana Cappellaniæ de Nagera 14. Maij 1593. coram Orano.

Prout neque tales clerici, & beneficiati
16 conſtituunt † vnicum corpus, tex. in d. c. dilecta, de exceſſ. Prælat. iuncta gl. verbo *vnum corpus*. vbi omnes.

Summaria Gloſſæ 20.

1 Diſpoſitioni, *verbum latiſsimam habet ſignificationem, ac includit omnem modum prouidendi, ac optionem, & num. 2.*

3 *Dictio* quamuis, *eſt vniuerſalis, & includit omnem ſpeciem prouiſiuam; non tamen diſsimilem, & num. 4.*

5 Ordinare *verbum importat totalem diſpoſitionem, niſi agatur de præiudicio tertij, & num. 6. & 7.*

8 Aſſignare *verbum importat prouiſionem, ſeu collationem.*

Et quamuis aliam diſpoſitionem, gl. 20.

AD maiorem comprehenſionem, non fuit contentus author noſtræ reg. apponere prægnantiſſima verba præcedentia, ſcilicet *ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem*, ſed etiam addidit verba ſupra dicta, *& quamuis aliam diſpoſitionem.* Nam *diſpoſitionis* verbum latiſſimam habet ſignificatio-
1 nem. & † omnẽ modum includit prouidendi, gl. verbo *diſpoſitionem*. per tex. ibi in clemen. vnica de ſupplend. neglig. Pręlat. & Cardinalis, ibi nu. 2. cap. cum in illis. §. illis vero, vbi tradunt Doctores, de prębend. lib. 6. Geminian. conſ. 65. incipit *circa primum*. poſt principium, verſ. *verbum diſpoſitionis*. Ioannes Selua de beneficio 3. p. quæſt. 1. num. 36. Iaſon in rubrica. ff. ſoluto matrimonio 2. lectura, num. 30. Puteus deciſ. 472. num. 4. lib. 2. & deciſ. 190. num. 2. p. 3. Rebuffus in concordata ſub rubrica de collationibus. §. præfati Ordinarij, in verbo *diſpoſitionem*. Mandoſ. in reg. 32. quæſt. 4. num. 5.
2 Comprehendit etiam optionem. † Nam qui optat dicitur diſponere. Ægidius deciſ.

1. &

1. & deciſ. 63. Æneas de Falconibus de reſeruatione, q. 4. principali, effectu 5. ſub num. 2. poſt medium.

Præſertim ſtantibus illis verbis, *& quamuis aliam*. Nam propter dictionem *quamuis*, vniuerſalem, & generalem additam termino

3 diſpoſitionis, facit includi omnem ſpeciem † prouiſiuam. Geminianus conſ. 15. incipit *ſuper primo*. num. 3. Mandoſius vbi ſupra ſub d. num. 5. Rebuffus in loco nuper allegato, & dixi in gloſſa 8. verbo, *& quorumuis*. circa finem.

Non tamen includit alias prouiſiones diſ-

4 ſimiles † præcedentibus, veluti de iurepatronatus laicali, nec collationes ad perſonas Regias ſpectantes, vt, Deo dante, dicemus in gloſſa 24. quæſt. 8. nec alias, quas diximus in diuerſis locis, non comprehendi ſub reſeruatione noſtræ regulæ: Nam illa dictio *aliam*, eſt repetitiua ſimilium, vt loquentes de huiuſmodi clauſula tradunt Rebuffus, vbi ſupra in principio dictæ gloſſæ, verbo *diſpoſitionem*. Puteus deciſ. 226. num. 8. lib. 3. & dixi plene in gloſſa tertia, verbo *& alijs*. præſertim ex num. 24.

5 Et de verbo *ordinare*. † quid importet, vide cap. ſuper eo, & ibi gl. verbo *ordinet*, & Doctores de officio delegati. Geminian. in cap. cum ſingula. §. fin. num. 5. de præbendis, lib. 6. cap. ſi abſenti, ibi, *ordinare nequiuit*. de præbend. lib. 6. vbi Geminian. num. 4. Æneam de Falconibus de reſeruatione 4. p. principali, effectu 5. num. 5. in fine, vbi dicit, quòd verbum *ordinare*, eſt latius verbo, *conferre*, & Iaſonem in rubrica ſoluto matrimonio 2. lectura, ſub num. 30. & tex. in cap. fin. §. in prebendis, ibi, *cum de ipſis per Romanum Pontificem ordinatus*, de conſuetudine, lib. 6. vbi Geminianus, num. 2. Franchus, num. 4. vbi habetur,

6 quòd hoc verbum importat totalem † prouiſionem, & diſpoſitionem. Quòd limita, niſi

7 agatur de præiudicio tertij, † vt in d. cap. ſuper eo, de officio delegati, vbi verbum *ordinare*, reſtringitur, ne patrono præſentanti inferatur iniuria.

8 Denique adde, quòd verbum *aſſignare* † importat idē, quod conferre, ſeu prouidere, ratione ſubiectæ materiæ, gloſſa verbo *inueſtiuit*, in verſ. *vel facias competens beneficium aſſignare*, in cap. pro illorum 22. de præbend. vbi poſt Innocentium, & alios tradit Abbas numero 13. Felinus in cap. fin. nu. 33. ante medium, verſ. *Adde etiam prædictis Archidiaconum*. de præſumptionibus.

Summaria Gloſſæ 21.

1 *Collator vnicus, ita comprehenditur ſub regula noſtra, ſicut plures.*
2 *Pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates.*
3 *Viro, & vxore ſua bona donantibus, vt poſt mortem illorum Eccleſiæ reſtituantur, mortuo altero Eccleſia ſuccedet, quoad bona illius.*
4 *Cappellania fundata à viro, & vxore, in qua vocatur in patronum proximior conſanguineus eorum, quomodo intelligatur, & numero 5.*
6 *Clauſula* (ſi pro alijs non ſcripſerim) *verificatur in vno.*
7 *Pluralis reſeruatio regulæ 3. reſoluitur in ſuas ſingularitates, necnon regulæ 4. & nu. 8.*
9 *Statutū puniens inducentem falſos teſtes, procedit contra inducentem vnum tantum.*
10 *Hæres grauatus, vt vendat fundum duobus, ſi vnus noluerit emere, alteri vendere ſuam partem tenetur.*
11 *Statutū diſponens quòd nemo vendat domum, niſi prius denuntiatis conductoribus, qualiter intelligatur, & n. 12. vbi etiam, an ſingularitas reſoluatur in pluralitatem.*
13 *Pluralitas nō reſoluitur in ſuas ſingularitates, quando diuerſa militat ratio; vel mens diſponentis repugnaret, num. 14. vel abſurdum ſequeretur, num. 15. nec in indiuiduis, n. 16. vel ſi pro forma requiritur, num. 17.*
18 *Collatores ex priuilegio, vel iure ſpeciali includuntur ſub regula noſtra, niſi poteſtas ad conferendum data ſit ad modicum tempus, & num. 19.*
20 *Parum habens, ſi in illo grauatur, multum illi detrahitur.*
21 *Læſione enormiſſima ſtante, competit reſtitutio in integrum poſt quadriennium.*
22 *Læſio vt dicatur enormiſſima, eſt habendus reſpectus ad totum patrimonium, & non ad ſolam rem, de qua agitur.*
23 *Monaſterium cadens a iure conferendi, non dicitur enormiſsime læſum, ſed contra numero 24. & 25. concordatur, numero 26. & 27.*
28 *Læſio ſi adſit magna, vltra dimidiam iuſti pretij, audiri debet deceptus poſt tempus a lege præfixum.*
29 *Præiudicium maius irrogatur ex reſeruatione habenti alternatiuam temporalem, quam perpetuam.*
30 *Derogatoria clauſula remouet obſtantias perpetuas; non autem temporales.*
31 *Priuilegium non poteſt dici proprie, quòd perpetuum non eſt.*
32 *Collatores ordinarios, & extraordinarios comprehendit regula noſtra.*
33 *Ordinarij collatores, qui dicuntur, & nu. 34.*
35 *Collatores extraordinarij, qui ſint.*

Epiſco-

36 *Epiſcopus renuncians ſuo Epiſcopatui, reſeruato ſibi iure conferendi, non dicitur ordinarius collator.*

37 *Legati de latere dicuntur in ſuis prouincijs ordinarij, impropriè tamen, quia ſunt extraordinarij, & ſuperindicti. & n. 38.*

39 *Collator ex fundatione includitur ſub regula noſtra.*

Quorumcunq; collatorum. gloſ. 21.

IDEM etiam eſt, quando
1 vnus † tantum eſt collator, & non plures, vt in ſimili clauſula, videlicet, *reſeruamus beneficia ad collationem quorumcunq; ſpectantia*, quod locum habeat reſeruatio, licet non ad plures, ſed ad vnum tantũ collatio pertineat. conſuluit Bal. conſ. 242. incipit, *factum tale eſt.* n. 1. lib. 3. & tradit Simonet. de reſeruat. q. 67. nu. 1. & 2.

Ratio eſt, quia pluralitas reſoluitur in
2 ſuas ſingularitates. † l. falſa 33. §. fin. ibi, *nam hunc ſermonem, licet pluralis ſit, pro eo oportet accipi, ac ſi ſeparatim dixiſſet Stichum, &c.* ff. de condition. & demonſtrat. l. Lucius 78. §. Caio Seio. ff. ad Trebellian. vbi cõmuniter omnes. l. penultima. C. de impuberũ. gl. 1. in c. omnes leges. 1. diſtinct. vbi latiſsimè Feli. ex n. 1. cum multis ſeqq. in additione, quam facit ad Abbatem per quatuor columnas integras, c. ſignificauit, de appellationib. c. cum iam dudum, de præb. Rota deciſ. 20. n. fin. ante fin. de conceſſ. præb. in antiq. Euerard. in loco, à vi numeri, n. 8. & ſeqq. Curtius Iun. conſ. 228. *præſupponitur*. nu. 6. & 7. cum ſeqq. Salazar in tractatu de vſu, & conſuetudine. cap. 4. à nu. 21. cum ſequentib. Pariſ. in terminis regulæ noſtræ loquens, conſ. 42. num. 9. lib. 4.

Vnde dicit tex. in c. vt priuilegia 24. de priuilegijs, in §. fin. huiuſmodi verba, *quia licet pluraliter dictum ſit, quòd in eorum incundo aduentu Eccleſiæ aperiantur; non tamẽ ad Eccleſias eiuſdem loci diuiſim, ſed prædictorum locorum coniunctim ſano referendum eſt intellectu, ne ſi hoc modo ſingulas eiuſdem loci viſitaret Eccleſias, nimium vilipendi, contigeret ſententiam interdicti*, & ibi gloſ. verbo, *pluraliter*, & omnes benè notant.

Hinc ſi Titius, & eius vxor donauerũt ſua bona poſt mortem, Eccleſię, vno ex eis decedente, Eccleſia debet habere partem morien-
3 tis. † tex. in d. l. Lucius. §. Gaio. ff. ad Trebellianum, vbi notat Bartol. & omnes. Aretin. num. 3. ante fin. Ioan. Faber. num. 2. in fine, in §. 1. inſtitut. de iure perſonarum.

Sic etiam, ſi vir, & vxor fundant Cappellaniam, & mandant, quòd pręſentet proximior conſanguineus eorum, tanquam patronus, eſt intelligendum, quòd proximior conſanguineus viri habeat dimidiam partem iurispatronatus, & proximior conſanguineus
4 vxoris aliam dimidiam, † niſi aliud colligatur ex mente fundatorum, vt per Ioan. Gutierrez conſ. 4. n. 5. in fine, & n. 6. & in conſ. 2. nu. 8. dicit idem, reſpectu Cappellanorum, nam ſi ſunt vocati Cappellani de parentela
5 eorum, ſufficit, quòd Cappellanus † ſit de parentela alterius, & vide §. 2. proœm. num. 34.

Similiter ſi Papa mandauit prouideri alicui de beneficio, cum clauſula, *ſi pro alijs non ſcripſerimus*: gratia nullius erit momenti, ſi
6 pro vno † tantum reperiatur ſcripſiſſe. Bald. in c. mandatum. n. 4. in fin. & n. 5. de reſcript. cum alijs congeſtis per Tiraq. in l. ſi vnquam verbo, *ſuſceperit liberos*. n. 255. & 256.

Hinc quoque manat, quòd regula 3. Cancell. dũ reſeruat omnes dignitates maiores poſt Pontificales in Cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſijs, & principales in Collegiatis, dũtaxat intelligitur reſeruare vnam
7 dignitatem † maiorem in qualibet Cathedrali, vel Metropolitana, & vnam principalem in Collegiata; non autem plures dignitates maiores, nec principales, quãuis in vna Eccleſia plures ſint, vt pluralitas reſoluatur in ſuas ſingularitates, vt reſoluit plura adducens Mandoſ. in d. reg. 3. q. 3. per totam.

Prout etiam dum regula 4. Cancell. reſeruat beneficia quorumcunque Collectorum, & vnicorum, in quacunque Ciuitate, vel dięceſi Subcollectorum, eſt intelligenda, vt illa pluralitas reſoluatur in ſuas ſingularitates; Ita vt in vna Ciuitate, & dięceſi vnicus
8 tantum † debeat eſſe ſubcollector; non verò plures, vnus in Ciuitate, & alius in dięceſi, vt latius dicam in gl. 51. caſu 18. ex n. 73.

Ex eodem fonte fluit quęſtio de ſtatuto puniente præſentantes falſos teſtes; vt habeat etiam locum in præſentante vnicum te-
9 ſtem † falſum, vt poſt Bart. & alios in l. 3. §. negotia. ff. de itinere, actuq; priuato, reſoluit Euerardus in dicto loco à vi numeri. num. 9. vbi in propoſito aliàs octo illationes facit. Tiraquel. vbi ſupra. num. 248. vbi à nu. 241. vſque ad num. 260. alia quamplura more ſolito cumulat.

Necnon, quòd ſi hęres eſt grauatus, vt vendat fundum duobus, & vnus ex illis nolit
10 emere, tenetur heres alteri † ſuam partẽ vendere. l. vxorem. §. agri plagam. ff. de legat. 3.

Accedit, quòd ſtante ſtatuto, quòd locator nõ poſſit vendere rẽ locatam, niſi prius denunciauerit cõductoribus, ſi emere velint;
11 ſi vnus † ſit tantũ conductor, tenetur illi denunciare, Et è contra, ſi ſtatutum mandat denunciari conductori, & ſint plures, omnibus

12 † fieri debet denuntiatio. Alexan. conſ. 106. *viſis bis*. n. 1. in fine. lib. 5. Ioſeph. Ludouicus deciſ. Peruſina 112. num. 2.

Sicut etiam aliquando ſingularitas reſoluitur in pluralitatem. Menoch. cum alijs, de præſumpt. lib. 4. preſumpt. 125. n. 23.

Quam traditionem, quòd pluralitas reſoluatur in ſuas ſingularitates, intellige, quan-
13 do eadem militat ratio † in vno, quod in pluribus, prout bene verificatur in propoſito noſtræ regulæ, cum par ratio ſit, quòd collatio pertineat ad vnum, quam quòd ad plures, ſecus tamen eſſet, vbi non quadrat eadẽ ratio, ſed diuerſa. Curtius Iunior d. conſ. 128. *præſupponitur*. n. 7. Tiraquel. in d. l. ſi vnquam, verbo, *ſuſceperit liberos*. num. 260. cum ibidem allegatis.

Neq; etiam habet locum, vbi repugnaret
14 † menti diſponentis. Socin. Senior. conſ. 43. n. 1. vol. 1. Iaſ. in l. quamuis. in fi. C. de impuberum, & alijs. Lancellot. Politus. in tract. ſubſtitution. 6. partic. n. 46. & 47.

Nec minus, quando ſequeretur abſur-
15 dum, † aut prauus intellectus, aut repugnaret materia ſubiecta, vel iuris conſonantia. Iaſon in l. ſi ſeruus. §. ſi plurium. num. 2. ff. ſi quis cautionibus.

16 Neque etiam in rebus indiuiduis, † vt per text. in d. l. falſa. §. fin. ff. de condition. & demonſtration. firmat Ioan. Gutierr. in d. conſ. 4. num. 10. 11. 12. & 13.

Et denique dicta regula non procedit,
17 quando pluralitas † alicubi pro forma requiritur, quia tunc nunquam pluralis numerus reſoluitur in ſingularem, ita docuit Baldus in conſ. 123. cuius principium eſt, *Reuerendiſsimus Pater*. nu. 3. in fine. lib. 5. per textus, quos allegat in l. Pedius. §. in ſeruum, cum lege ſequenti. l. ſicuti tribus. ff. de arbitris. l. Pomponius. ff. de re iudicata. Tiraquellus in dicta l. ſi vnquam, verbo, *ſuſceperit liberos*. num. 262.

ET CIRCA clauſulã noſtræ gloſ. animaduertendum eſt, quòd reſeruatio noſtræ regulę, vigore clauſulæ, *ad quorumcunque collationem, &c.* capit etiam collatores ex priui-
18 legio, vel iure ſpeciali, † vt docet gloſſa, verbo, *ſpectat*, in c. cum Clericus 11. §. fin. de præbendis. lib. 6. vbi Geminian. ſub num. 5. poſt medium, verſ. *gloſſa ſuper verbo ſpectet*, Franchus ſub num. 3. Simonet. de reſeruatione, queſt. 68. num. 2.

Vbi num. 4. limitat poſt ſupradictos, quando ius conferendi non eſſet perpetuum, ſed
19 limitatum, & ad modicum tempus † duraturum, veluti ad quatuor annos, vel aliquid plus, vel minus, vt gloſ. verbo, *perpetuas*, in c. fin. de reſcript. lib. 6.

Ratio eſt, quia cum ſit temporale, eſt minus preiudiciale, & quia parum habens, ſi ex illo paruo aliquid detrahitur magis gra-
20 uatur, † quam ſi multum haberet, gl. verbo, *lumine*, in l. illicitas. §. nec potentiores. ff. de officio preſidis, quæ dicit, quòd auferens ruſtico porcellum eruit oculum. Roman. ſingulari 706. Puteus deciſ. 47. incipit, *Nicolaus* 5. num. 19. lib. 1.

Prout in ſimili, per contrarium, non dicitur enormiſſima lęſio ad hoc, vt competat re
21 ſtitutio in integrum poſt quadriennium, † iuxta tex. in c. 1. iuncta gl. verbo, *cauſa*, in fine, de in integrum reſtitutione, in 6. Dec. conſil. 39. n. 7. Caſſador. deciſ. vnica. n. 5. de empt. & vendit. Couarr. lib. 1. variar. c. 2. n. 10. reſpectu rei, de qua agitur, ſed reſpectu totius patrimonij, & ſubſtantiæ; verbi gratia, quis habet in bonis decem millia, fuit lęſus enormiſſime preſcriptione, vel ſententia ratione alicuius rei, de qua controuertitur, cuius rei valor eſt duorum millium, lapſo quadriennio vult docere de enormiſſima lęſione, vt ſibi in integrum reſtitutio concedatur, quam læſionem enormiſſimam probat reſpectu d. rei; non vero reſpectu totius patrimonij, & dubitatur, an ſit habendus reſpectus ad rem, de qua agitur; an vero ad totum patrimonium? & concludendum eſt, quòd ſit habenda ratio
22 † ad totam ſubſtãtiam patrimonij, quia non poteſt dici eminentiſſime, nec enormiſsime læſus ad hũc effectum, cum valor rei, de qua agitur, non excedit duo millia, & remanent in patrimonio octo millia, & ſic dempta re, de qua agitur, non poteſt dici, quòd *parum* remaneat in bonis, & non habeat vnde viuere poſsit, ita concluſit conſulendo Bartholomęus Socinus conſ. 276. incipit, *in cauſa, quæ vertitur*. n. 24. & 25. lib. 2. Natta conſ. 525. n. 50. lib. 3. quam opinionem ſeruat Rota, vt per Anton. Auguſtinum deciſione 601. libro tertio. Caputaquen. deciſione 151. incipit, *læſio enormiſsima*, parte 2. Acchilles de Graſſis deciſione 84. aliàs 6. de in integrum reſtitutione, & fuit reſolutum in vna Burgen. decimarum 25. Ianuarij 1573. coram Sanctiſs. D. N. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore, quę deciſio eſt in impreſsis 428. num. 3. p. 1. diuerſorum, & in alia Burgen. de Carranza 23. Februarij 1590. coram Bubalo, vbi propterea fuit deciſum, quòd quamuis Monaſterium de Oña, ratione cuiuſdam ſententię iniuſtę caderet à iure prouidendi beneficia, quod prius habebat, non ideo pote-
23 rat dici enormiſsime † læſum ad hunc effectum petendi reſtitutionem in integrum poſt lapſum quadriennium, ex quo remanent illi bona, ex quibus commode viuere poſsit, nec multum referat, quoad diminutionem redditaum Monaſterij, an dictum ius conferendi beneficia pertineat ad Archiepiſcopum Burgen. vel ad Abbatem

dicti

dicti Monaſterij. Idem etiam fuit deciſum in
alia Burgen. penſionis, me obtinente, hodie
31. Maij 1604. coram R.P.D. meo Lancellot-
to. Quod eſt bene notandum, ac digito ligan-
dum, propter magnam excellentiam, & au-
ctoritatem tãti tribunalis Rotalis, licet alij
Doctores; non tamen memores dictarum de-
ciſionum Rotalium contrarium tenuerint, &
24 quòd totum hoc iudicantis arbitrio † reli-
quatur, vt per Couar. d. lib. 1. variar. c. 3. ſub
nu. 11. verſ. *ſecundo ex his*. Socin. Iun. conſ. 84.
nu. 43. verſ. *ſunt etiam*. lib. 2. Sfortia Oddus in
tractat. de in integ. reſtitutione. q. 19. nu. 68.
cum ſequentibus. Menochius de arbitrarijs.
cent. 1. caſu 74.

Immo in noſtra Hiſpania, meo videri, eſt
contra præfatam Rotæ ſententiam expreſſa
25 lex, † fin. titulo 19. Partita 6. vbi poſtquam
dixit, quòd Eccleſiæ, & alijs perſonis priui-
legiatis competit remedium reſtitutionis in
integrum intra quadriennium petendum,
ſubiungit hæc verba: *pero ſi el menos cabo fueſe
tan grande, que montaſe mas de la mitad del pre-
cio, que valia alguna de las coſas ſobredichas, que
fueſe enagenada, entonces bien puede demandar
enmienda, e reſtitution faſta treinta años*, & ſic di-
cta lex aperte demonſtrat, quòd ad peten-
dam reſtitutionem poſt quadriennium, ra-
tione enormiſſimæ læſionis, dumtaxat ſit ha-
bendus reſpectus ad rem, de qua agitur.

26 Poſſunt cócordari † dictę opiniones ſic,
quòd opinio Socini, quam Ro-
ta ſæpe canonizauit procedat in actu, in quo
ſemper, aut ferè ſemper de ſua natura adeſt
læſio in tota re, de qua agitur, & non in ſo-
la parte: veluti in preſcriptione alicuius rei,
quæ ſi locum habet, non ſolum aufert par-
tem rei, ſed etiam totam rem præſcriptam,
& in hoc caſu præſcriptionis loquitur Soci-
nus, ac dicta deciſio facta coram Sanctiſſ. D.
N. quæ eſt 428. p. 1. diuerſorum, vbi nu. 3. di-
cit, quòd dicta præſcriptio ſemper lædit in
totum. Idemq; eſſet in læſione reſultante ex
ſententia iniuſta, quæ fere ſemper lædit in to-
tum, prout allegando Socinum, vbi ſupra, de-
clarat Acchilles de Graſſis deciſ. 6. n. 6. de in
integrum reſtitutione, vbi ſub num. 2. dicit
ſic: *Quia fere ſemper quis amittit totam cauſam,
prout declarat Socinus conſ. 266. num. 24. lib. 2.* in
quo caſu etiam loquitur d. deciſio Burgen.
de Carranza coram Bubalo; Idemque eſſet
in alijs caſibus ſimilibus.

Poſterior vero ſententia, ac dicta lex Par-
titę tunc ſibi vendicet locum, quando actus
eſt talis, in quo lęſio non contingit ſemper,
nec fere ſemper in tota re, vel cauſa, ſed in
parte graui, vel grauiori, veluti in emptione
27 † in permutatione, & in alijs contractibus, &
actibus ſimilibus: in quibus ſi adſit læſio enor
miſſima, nulla ratione ſuaderi poteſt, quare
etiam poſt quadriennium non competat re-
ſtitutio in integrum, habita ſola conſidera-
tione ad ipſam rem, nam ratione reſpectus
conſideratur effectus. Bald. in l. ad proba-
tionem. num. 3. C. locati, cum alijs adducen-
dis in gloſſ. 48. in fin.

Ac propterea dicit Greg. Lopez in d. l. fin.
tit. 19. Partit. 6. in gl. fin. in fin. quòd quamuis
intra quadriennium debeat deceptus vltra
dimidiam iuſti pretij, vti remedio. l. 2. C. de
reſcind. venditione, & poſtmodum audiri nó
debeat, vt diſponitur in l. 1. tit. 11. lib. 5. re-
copil. quòd ſi ex argumentis conſtaret de do-
lo ex propoſito, vel læſio ita eſſet enormiſſi-
ma, quòd excederet nimis vltra dimidiam iu-
ſti pretij: quòd tunc etiam lapſo quadriẽnio
28 poſſet agi intra triginta † annos, quam opi-
nionem ſequuntur Matienzus in d. l. 1. tit. 11.
lib. 5. recopil. gl. 8. n. 49. & Acebedus ibidem
n. 32. Gomez, de Leon. in cent. in forma iu-
ris. cap. 96. Parladorus lib. 2. rerum quoti-
dianarum. c. fin. 5. p. n. 14. Felicianus Solis in
tract. de cenſibus. lib. 2. c. 1. num. 40.

REDEVNDO igitur ad propoſitũ noſtrũ,
de quo aliquantulum digreſſus fui, pro ad-
ducendis, ac concordandis dictis opinioni-
bus, facit etiam Puteus dicta deciſ. 47. n. 9.
29 10. & 11. quatenus dicit, † quòd maius ſit
præiudicium habenti alternatiuam tempora-
lem, quam habenti perpetuam, ſic etiã clau-
ſula generalis derogatoria remouet obſtan-
30 tias perpetuas, non temporales. † Calderin.
conſ. 1. de reſcriptis. Rota deciſ. 2136. incipit,
Lucana. lib. 3. p. 3. diuerſorum.

Facit etiam, quia non poteſt dici proprie
priuilegium, cum non ſit perpetuum, niſi
31 temporale, † quia priuilegij natura eſt, quòd
ſit perpetuum. reg. decet, de regul. iuris, in 6.
Acchill. deciſ. 11. n. 2. de priuilegijs. Quod be-
ne nota, quia videtur ſingularis limitatio ad
noſtram regulam, & vide ea, quæ dixi in glo.
9. §. 4. de monocularibus benef.

Addo etiam, quòd regula noſtra dum di-
cit, *quorumcunque collatorum*, comprehen-
dit tam ordinarios, quàm extraordinarios
32 † collatores, vigore dictę dictionis. *quo-
rumcunque*, gloſſa in clementina 1. verbo,
quodcunque, de vita, & honeſtate Clerico-
rum, & in terminis noſtræ regulæ fuit reſo-
lutum in Rota, teſte Creſcentio deciſ. 20. n.
2. de præbendis.

Et ordinarij collatores proprie dicun-
33 tur † Epiſcopi in ſuis dię- Ordinarij collatores qui ſint?
ceſibus, vel alij habentes beneficia cum
collatione. cap. is cui 42. de electione, in 6.
extrauagans execrabilis. §. cęterum ordina-
rios, de præbend. Ioan. 22. Cardinal. in clem.
2. num. 13. de officio Ordinarij, poſt gloſſ.
ibidem. gloſſa in verbo, *ordinario*, in dicta
extrauagan. execrabilis. §. ſtatuimus, de
præben-

prębendis. Decius in cap. poſt ceſsionem. n.
2. notab. 1. de probation. Rebuf. in concorda-
ta, titulo de collationibus. §. pręfati ordina-
rij. in gl. verbo, *ordinarij*, & in tract. de nomi-
nation. q. 8. n. 2. vbi etiam dicit, quòd dicun-
tur ordinarij collatores omnes, qui à Papa,
34 vel lege, ſeu conſuetudine † habent poteſta-
tem conferendi benef. Eccleſiaſt. etiam ſi ſint
inferiores Epiſcopo, & ordinariam iuriſdict.
non habeant. gl. verbo, *ordinariam*, in clem. 1.
vt lite penden. vbi Imola num. 24. Cardinal.
q. 14. & cæteri. Mandoſ. conſ. 37. num. 19. &
21. cum ſequentibus.

Sed reliqui collatores præter Epiſcopos
in ſuis dięceſibus, veluti, qui ex aliquo indul
to, vel priuilegio Apoſt. haberent ius confe-
35 rendi, minus proprie Ordinarij † dicuntur.
Dec. in d. c. poſt ceſsionē. n. 2. de probat. poſt
Felin. & alios ibid. Acchilles de Graſsis, de-
ciſ. 1. num. 1. 2. & 3. de officio Ordinarij. Pu-
teus deciſ. 164. incipit, *in vna Florentina.* nu.
2. & per totam. lib. 3.

Vbi fuit reſolutum, quòd Epiſcopus, qui
renunciauit ſuo Epiſcopatui, reſeruato ſibi
36 iure conferendi, non dicitur † proprie ordi-
narius collator, cum iam Epiſcopus non ſit.

Hinc quamuis Legati de latere in ſuis pro
37 uincijs dicantur Ordinarij, † vt in cap. 2. de
officio legati, & ibi gloſſa, verbo, *reputantes.*

Tamen ſunt improprie Ordinarij, &
38 quaſi extraordinarij, † & ſuperindicti, & ac-
cidenter, quoad effectum conferendi benefi-
cia, gl. verbo, *nolumus*, per tex. ibi in clem. 1.
de officio Ordinarij, vbi omnes notant, Cre-
ſcentius deciſ. 20. n. 1. de præbend.

Adde etiam, quòd huius regulę reſeruatio
39 locum habet, quamuis † collator ſit in fun-
datione nominatus, & in eadem fundatione
diſponatur, quòd in tali beneficio non intret
reſeruatio ex his, quæ dixi in gl. 5. in princ. n.
42. 43. & 68. Dum tamen, tale benefic. non ſit
iuriſpatr. laicalis, aut mixti, vt dixi in gl. 18.

Summaria Gloſſæ 22.

1 *Collatrices includuntur ſub regula noſtra.*
2 *Maſculinum includit in ſe fœmininum, etiam in materia pœnali, & num. 3. non tamen proprie, & num. 9.*
4 *Superfluum reprobatur, nec lex debet habere ſillabam ſuperfluam, & num. 5. niſi, &c. & num. 11.*
6 *Fœminæ ſunt incapaces iuriſdictionis.*
7 *Priuatio non ſequitur; niſi præcedat habitus.*
8 *Qualitates nullæ, ſunt non entis.*
10 *Maſculinum non includit fœmininum, quando agitur de correctione iuris communis. Ideoque in præſcriptione ſtatutaria creditorum appellatione, creditrices non veniunt, & ibidem agitur de ſtatuto Vrbis 158. lib. 1. & de lege Hiſpana 9. titul. 16. lib. 4. recopilat.*
12 *Fœminæ poſſunt habere ius conferendi, ratione dignitatis, quam habent, vel ex Apoſtolico priuilegio. & n. 13. & 21.*
14 *Abbatiſſa poteſt habere curam animarum.*
15 *Abbatiſſa poteſt habere dupplicem turnum conferendi cum Decano.*
16 *Fœminæ poſſunt eſſe Canonicæ regulares, etiam nulla facta profeſsione. & num. 17.*
18 *Fœmina poſsidens beneficium iuuatur regula de triennali.*
19 *Abbatiſſa eſt capax iuriſdictionis Epiſcopalis; licet non poſsit excommunicare.*
20 *Fœminæ ſuccedunt in Regnis.*

Et collatricum. gl. 22.

RESERVAT regula no-
ſtra; non ſolum beneficia
virorum collatorum; ſed
etiam quæ ſunt ad colla-
1 tionem fęminarum † col-
latricum.

Sed contra verba no-
ſtræ gloſſę duo obſtare videntur. Primum
2 quòd maſculinum † includit in ſe fęmininū.
l. 1. ff. de verbor. ſignif. l. ſi quis id quod, verſ.
ſed vtrum. ff. de iuriſdiction. omn. iudic. l. qui
domum. iuncta l. ſi mater. ff. de adulterijs, &
pro regula tradit Socinus, in reg. 255. inci-
pit, *maſculinum regulariter*, & plene per Tira-
quel. de retractu lignag. §. 1. gloſ. 9. num. 177.
cum pluribus ſequentibus, vbi poſt alios fir-
3 mat procedere, etiam in materia † pęnali,
& odioſa, & Gaſpar Baheza, in tractatu de
non melioran. filiabus, ratione dotis, cap.
11. ex num. 17. cum ſequentibus. Igitur fru-
ſtra regula noſtra ponit ſupradictam dictio-
nem, *collatricum*, cum ſit ſuperflua, ex quo
iam dixerat de collatoribus, nam omne ſu-
4 perfluum † eſt à iure reprobatum, vt in
proęmio decretalium, ibi, *reſecatis ſuperfluis.*
l. 1. §. quibus. C. de nouo Codice componen.
Neq; lex debet habere vnam ſillabam ſuper-
5 fluam, & vacuam. † glo. verbo, *tanquam*, in c.
ſolite, de maiorit. & obedien. Mandoſ. in reg.
9. Cancell. q. 4. n. 4. & per tot. & in propoſito
noſtro tradit Ioan. Selua de benef. 2. p. q. 5. n.
11. late Tiraquel. de retractu lignag. gl. 9. §. 1.
ex num. 199. vſque ad 240.

Secunda difficultas eſt, quòd fęminis eſt
de iure prohibitum beneficia Eccleſiaſtica
6 conferre, † & quamcunq; iuriſdict. habere.
text. in l. 2. ff. de reg. iuris. cap. mulierem 33.
quęſt.

quæſt. 5. cap. 2. vbi notant omnes de iudicijs. Ioan. Selua de benefic. 2. p. q. 5. n. 2. Si ergo beneficia conferre nequeunt, quorſum regula noſtra inutiliter reſeruat beneficia pertinentia ad collationem quarumcunque collatricum, quia non ſequitur priuatio, niſi præ-
7 cedat † habitus. l. decem 116. ff. de verborum obligationibus. Caputaquen. deciſ. 108. num. 10. p. 2. Euerardus in loco à priuatione
8 ad habitum: & non entis, † nullæ ſunt qualitates. l. eius qui in prouincia. §. quoniam. ff. ſi cert. petat.

Cæterum prędictis non obſtantibus, conſulto regula noſtra inſeruit dictam dictionem, *collatricum*, Nec nocet prima difficultas; quia licet ſit verum, quòd regulariter maſculinum concipiat in ſe fœmininum: non tamen proprie; ſed exten-
9 ſiua † ſignificatione deſumpta, ex mente diſponentis, l. cum in adoptiuis. §. quę in filio. C. de adoptionibus. gloſ. in l. ſeruis legatis, in principio. ff. de legatis 3. & tradit gl. & doctores in l. 1. ff. de verbor. ſignif. Gaſpar Baheza, vbi ſupra num. 2. & ſequentibus. Nec procedit, quando agitur de correctione iuris com-
10 munis, † vt poſt Bald. in l. quicunque. n. 15. C. de ſeruis fugitiuis, tradit Socinus in d. regula 255. fallentia 9. & pleniſſima manu de more cumulat Tiraquellus de retractu lignag. gloſ. 9. §. 1. ex num. 179. vſque 199. Corneus conſ. 14. num. 6. cum ſequentibus. volum. 2. Socin. Iunior conſil. 1. num. 102. Io. Baptiſta Boui, de præſcriptione ſtatutaria Vrbis. gl. 3, ex nu. 34. vſque ad finem, vbi concludit cum Corneo, & Socin. vbi ſupra, ac alijs, quos allegat, quòd ſtatutum huius Vrbis Romanæ 158. lib. 1. diſponens, quòd creditor, qui negligens fuerit in petendo debitum per annos 26. lapſo dicto tempore illud exigere non valeat, & quòd præſumatur iuris præſumptione facta ſolutio, &c. locum non habeat in mulieribus creditricibus. Quod ſi verum eſſet à fortiori locum haberet in triennali præſcriptione, de qua in lege Hiſpana 9. tit. 16. lib. 4. recopilat. & adde Ant Gabr. lib. 6. tit. de verbor. ſignif. concl. 6. per tot. vbi ponit reg. cum 11. ampliat. & 14. limitat. & pluribus declaration. & illation.

Quo fit, vt cum in regula noſtra agatur de correctione iuris cōmunis, quia aufertur ordinarijs facultas conferendi in omnibus mēſibus, quam habent de iure communi: meritò, ex hoc, & vt dubitandi occaſio ceſſaret fuit adiecta illa dictio, *& collatricum*.

Immo quamuis eſſet ſuperflua, adhuc eſſet tolleranda, quia illa, quę dicuntur dubitatio-
11 nis tollendæ cauſa, † ius commune non lædunt, & tollerantur, licet ſuperflua ſint. l. qui mutuam. ff. mandati. l. quę dubitationis 81. ff. de regul. iuris. Abb. in c. certificari. n. 10. in fine, de ſepulturis, & in c. ſolitę, ſub nu. 7. ad medium, de maior. & obedien. cum alijs adductis in gl. 6. ex num. 26. cum ſequentibus.

Similiter, ſecunda non obſtat difficultas, quia & ſi de iure communi ſit prohibita fœminis iuriſdictio, & ius conferendi beneficia; Nihilominus tamen varijs ex cauſis illam, & illud obtinere valent.

12 Veluti ratione dignitatis, † quam fœmina habeat, vt in terminis collationis beneficiorum eſt tex. expreſſus, in cap. dilecta, & ibi notat glo. 1. in verſ. *item ratione ſuæ iuriſdictionis*, de maiorit. & obedien. vbi Abb. nu. 5. Felin. n. 1. tex. etiam in c. fin. de inſtitutionib. in c. dilecti, de arbitris, vbi tradunt omnes. Decius in l. 2. nu. 8. in fine, & ibi additio, verbo, *beneficiorum*. Tiraq. de primogenijs. q. 10. num. 13. cum ſequentibus.

Item ex priuilegio Apoſtolico poſſunt fę-
13 minæ habere ius † conferendi beneficia Eccleſiaſtica. c. dilecto 40. vbi poſt Innocen. Hoſtien. Ioan. Andream, Antoniū de Butrio, notant Abb. n. 1. & Feli. ſub eod. n. 1. poſt princ. de teſtib. Ioan. Selua de benef. 2. p. q. 5. nu. 1. cum 4. ſeqq. & q. 23. n. 2. ibidem. Rebuf. in concordata, tit. de collationib. §. præfatiq; ordinarij, in gl. verbo, *ordinarij*, in fin. & de nominationib. q. 15. num. 9. cum ſequentibus. Boher. deciſ. 32. num. 10.

Ideo dicit Rota deciſ. 21. nu. 3. & 4. de præbendis, in antiquioribus Beſigneti, quòd Ab-
14 batiſſa poteſt habere curam † animar. licet eam debeat per Vicarium exercere.

Similiter Rota deciſ. 3. de conceſſ. pręben. in antiquioribus Beſigneti, refert de quadam Abbatiſſa, habente concordiam cum certo Decano, quòd Abbatiſſa gaudeat in conferen-
15 do beneficia Eccleſiaſtica, duplici turno; † Decanus vero dumtaxat vno.

16 Rurſus fęminæ poſſunt eſſe Canonicæ † Regulares, vt in d. cap. dilecta, de maioritate, & obedien. ibi, *Canonicas ſuas*, vbi gloſ. verbo, *Canonicas*, dicit, quòd de conſuetudine Theutonicorum ſunt Canonicæ ſeculares, quæ nunquam faciunt profeſſionem, nec
17 renunciant † proprijs. Immo quandoq; contrahunt matrimonium: de quo vide tex. in c. indemnitatibus 42. §. ſupradicta, de elect. in 6. Rotam deciſ. 8. de iudicijs, in nouis, & deciſ. 2. de ſenten. excommun. in antiquioribus Beſigneti. Lambertinum de iurepatron. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 6. num. 4. vbi plura.

Sic etiam fęmina poſſidens beneficium, ſeu dignitatem Eccleſiaſticam ſibi à Papa
18 collatam, iuuatur regula de triennali. † Gomezius in regula de triennali. q. 3.

Dicit etiam Abbas per tex. ibi in d. c. dilecta, de maiorit. & obedien. n. 2. quòd Abbatiſ-
19 ſa eſt capax iuriſdictionis Epiſcopalis, † licet excommunicare non poſſit.

 Prout

Prout & fæminæ ſuccedere poſſunt in Re-
20 gnis, & pleniſſimam iuriſdictionem, † tan-
quam Reges maſculi exercere, vt in dicto
cap. dilecti, de arbitris. l. 2. tit. 15. Partita 2.
l. 4. tit. 4. Partita 3. Molina de Hiſpanor. pri-
mogen. lib. 1. c. 13. n. 14. & 15.

Quapropter cum fęminæ varijs ex cauſis
21 habere poſſint † ius conferendi, merito re-
gula noſtra loquitur, non ſolum de collato-
ribus, ſed etiam de collatricibus.

Summaria Gloſſæ 23

1 *Secularia beneficia ſunt à ſecularibus collatori-
bus conferenda.*

2 *Collatores ſeculares ſunt Papa, & Legati de
latere. & num. 3. ac Nuntij intra limites ſua-
rum facultatum, & num. 4.*

5 *Cardinales habent in ſuis Eccleſiis titularibus
ordinariam poteſtatem conferendi.*

6 *Seculares collatores ſunt in ſuis diœceſibus Pa-
triarchæ, Metropolitani, Archiepiſcopi, &
Epiſcopi, & num. 7.*

8 *Secularis collator dicitur Capitulum, & quan-
do num. 9.*

10 *Seculares Collatores ſunt Canonici, & Vicarius
generalis cum facultate conferendi, & nu. 11.*

12 *Coadiutor datus Epiſcopo dicitur collator ſecu-
laris, & quilibet Prælatus inferior, & nu. 13.*

14 *Collator ſecularis dicitur Rotæ Auditor.*

15 *Auditor Cameræ non eſt collator, nec habet
iuriſdictionem in beneficialibus.*

16 *Auditor Cameræ non comprehenditur in diſpo
ſitionibus clem. auditor, de reſcrip, nec clem. 1.
de ſequeſtrat. poſſ. & fructuum.*

17 *Sequeſter iuris conferendi, dicitur ſecularis col-
lator.*

18 *Seculares collatores dicuntur Reges, Princi-
pes, & alij laici, ad hoc priuilegia Apoſto-
lica habentes.*

19 *Seculares collatrices dicuntur fæminæ, vigore
ſuorum priuilegiorum.*

20 *Regulares collatores ſunt, quoad beneficia con-
uentualia Prælatus, & Conuentus; quoad
non Conuentualia Abbates, Priores, Magi-
ſtri, & alij Prælati, & num. 21.*

22 *Regularia beneficia non exempta poſſunt ab
Epiſcopis conferri de iure communi, & inſti-
tuere, in regularibus collegiatis, & nume-
ro 23.*

24 *Epiſcopus de iure communi habet fundatam in-
tentionem, tam in ciuilibus, quam in crimi-
nalibus contra Abbates regulares.*

Secular. & quorumuis ordinum regular. gloſſa 23.

SICVT regula noſtra ſupe-
rius expreſſerat, quòd re-
ſeruabat omnia beneficia
ſecularia, & quorũuis or-
dinũ regularia, ſic etiam
nunc repetit eadem ver-
ba, reſpectu collatorũ ſe-
cularium, & quorumuis ordinũ regularium,
Nã ſicut ſecularia benef. ſunt ſecularibus, &
regularia regularib. conferenda, vt diximus
in gl. 7. & 8. eodem modo regulariter ſecula-
1 ria beneficia ſunt † à ſecularibus collatori-
bus, & regularia à regularibus, conferenda.

Collatores ſeculares ſunt, præter Papam,
2 Legati † de latere in ſua prouincia. c. 1. de of-
fic. legati. lib. 6. c. ſi à Sede, de præben. in 6. c.
dilectus, de off. legati, c. cum dilectus, de iure-
patronatus, plene per Petrum Andr. Gam-
barum, in tractatu de officio, & poteſtate
Legati de latere. lib. 3. per totum. Selua de
beneficio, 2. p. q. 3. per totam.

Idem eſt etiam in Nuntijs Apoſt. habenti-
3 bus † poteſtatem Legati de latere, vt ſunt
Nuntij Hiſpaniar. & ſimiles. Nam cum ha-
beant eandem poteſtatem, ſicut Legati de la
tere, pariformiter conferre poſſunt, vt con-
ſuluit Decius conſ. 128. *Licet in caſu propoſito.*
n. 1. & per totum, Pariſ. conſ. 17. *de bono iure*, à
n. 1. vſque ad 11. vbi impugnat Gundiſaluum
Villadiego contrarium tenentem: Hodie ta-
men in ſuis facultatibus conceditur illis po-
teſtas conferendi benefic. quæ non excedunt
4 valorem 24. ducatorum, † computatis diſtri-
butionibus, extra tamen Metropolitanam,
& alias Cathedrales, & Collegiatas Eccle-
ſias. vt per Cæſar. de Graſſ. deciſ. 7. & 9. de
præb. vbi in 1. pręſuppoſito d. deciſ. 7. poni-
tur tenor facultatum d. Nuntij circa colla-
tiones beneficiorum. Et licet tunc non com-
putarentur in valore 24. ducat. quotidianæ
diſtributiones: hodie vero ſic, vt dixi in §. 2.
procœmiali, ad finem, ex num. 56.

5 Item omnes Cardinales † habent ordina-
riam poteſtatem conferendi beneficia in ſuis
Eccleſijs titularibus, in quibus habent Epi-
ſcopalem iuriſdict. c. his quę, & Felin. ibi la-
te, de maiorit. & obedien. Mandoſ. in reg. 7.
Canc. q. 2. per tot. & dixi in gl. 13. poſt princ.

Iſtos tamen Cardinales collatores non in
cludit reſeruatio noſtræ regulę, vt in illa le-
gitur, & in gloſſa ſequenti dicemus.

6 Item Patriarchę, † Metropolitani, & Ar-
chiepiſcopi. c. 2. c. quia, de conceſſ. prębend.

Item

7 Item Epiſcopi.† cap. 2. cap. ex parte. cap. conſtitutus, de conceſſ. prębendę, cap. omnes Baſilicæ 16. q. 7. cap. ordinarij, de officio Ordinarij, in 6.
8 Item Capitulum poteſt conferre † interdum, cap. propoſuit, de conceſſ. præbendę, c. eam te, de reſcriptis, cap. ſi capitulo, de conceſſ. præbendę, lib. 6. Et quandocumque Epi-
9 ſcopus, & † Capitulum inſimul, cap. cum Eccleſia Vulterana: de electione, c. poſtulaſti, de conceſſione prębendę. Caſſadorus deciſ. 21. de præbendis. Aliquando etiam alternatiue, & per turnos, cap. cum in illis. §. finali de prębend. lib. 6. de quo etiam latius, Deo dante, loquar in gloſſ. 45. tam in princ. quam in §. 3.
10 Item ſolent ſępe ſinguli Canonici † conferre per menſes, aut hebdomadas, c. fin. de prębendis, lib. 6. Rota deciſ. 3. & 4. de conceſſ. prębendę, in antiquis, & deciſ. 4. de conſtitution. ibidem.
11 Item confert beneficia Vicarius † generalis, habens ad hoc ſpeciale mandatum, c. finali, de officio Vicarij, lib. 6.
Item coadiutor datus Epiſcopo, vel alte-
12 ri † collatori in firmo, vel aliàs impedito. Oldrad. conſ. 44. n. 3. verſ. *propterea*. Geminian. numer. 4. Ancharan. numer. 8. in cap. vnico, de Clerico ęgrotante, lib. 6. cum alijs allegatis in gloſſa 5. §. 9. de coadiutoris poſt principium.
Item poteſt conferre quilibet alius Pręla-
13 tus † inferior, aut Clericus, qui ex fundatione, pręſcriptione, vel priuilegio habet ius conferendi Eccleſiaſtica beneficia, cap. finali, de inſtitution. cap. cum contingat, de foro competenti, & Abbas ibi, nu. 32. Selua de beneficio. 2. p. q. 8. num. 1. & per totam, & q. 10. num. 1. & 2.
14 Item poteſt conferre Auditor Rotę † beneficia, de quibus coram illo litigatur. clemen. auditor, de reſcriptis. Selua vbi ſupra. q. 13. per totã, & vide in gl. 31. a n. 51. Non tamen Auditor Camerę, quia in beneficialibus iu-
15 riſdictionem non habet, † niſi ſpecialiter illi detur. Aegidius Bellamera deciſ. 210. & 508. Rota deciſ. 5. de officio ordin. in antiquis. Acchilles deciſ. 24. num. 2. de appellationibus. Mandoſius in regula 31. quæſt. 4. n. 2. & ſępiſſime fuit deciſum, ac ſeruat ſignatura, quicquid voluerit Galleſius in forma oblig. Cameralis. particula 5. in principio, num 5. & Mandoſius ſibi contrarius in gloſſ. ad faculta. A. C. §. ſitque, verbo, *generalis*. Lancellottus de attentat. 2. par. c. 4. in prędfatione, ex num. 373.
Ac propterea diſpoſitio d. clem. Auditor de reſcriptis, nec clemen. 1. de ſequeſtratione poſſeſ. & fructuum, nõ procedunt in Au-
16 ditore Camerę, † vt fuit reſolutum in vna Gerunden. beneficij, decimatertia Octobris anni. 1600 coram R. P. D. meo Pegna.
17 Itẽ poteſt conferre ſequeſter, † penes quem eſt ſequeſtrata aliqua dignitas, ſeu beneficium, cui ius conferendi competat. Rota deciſ. 5. de electione, in antiquis. Felin. in c. cum Bertoldus, num. 3. & finali, de ſenten. & re iudicata. Ioannes Selua de beneficio ſecunda parte, quęſt. 9. num. 8. & 9. ac per totam.
18 Item poſſunt conferre beneficia laici, † ad hoc Apoſtolica Priuilegia tenentes, vt ſunt Reges Hiſpaniarum, & Francię, & alij Principes ſeculares, cap. cum inter, de conſuetudine, cap. dilectus, il 3. de prębendis, cap. regali, de electione, lib. 6. cum alijs per Ioannem Seluam, vbi ſupra, quæſt. 23. numer. 1. & per totam illam, & dicam in gloſſa 24. quęſt. 8.
19 Nec non fœminę, † vigore priuilegij Apoſtolici, vel dignitatis, tale ius conferendi habentis, vt dixi in gl. 22. pręcedenti.

Regulares autem collatores ſunt in beneficijs regularibus exemptis, ſi ſunt beneficia conuentualia, Pręlatus,
20 † & Conuentus ſimul. capite finali, de regularibus, libro ſexto. Ioannes Selua de beneficio 2. parte, quæſt. 22. numero 51. Si vero conuentualia non ſint, ſunt collatores
21 Abates, † Priores, Magiſtri, & alij Pręlati regulares, tex. in clem. vnica, de ſupplenda neglige. Pręlator. vbi plene notatur, Selua vbi ſupra, num. 45. cum ſequentibus, & tetigi in gloſſa 7. num. 7.
In benficijs autem non exemptis, licet ſint regularia. Epiſcopus eſt collator, & de iure
22 † communi † habet fundatam intentionem in iure conferendi, cap. Abbate, & Abbas ibi num. 3. de verborum ſignific. Vitalin. in dicta clemen. vnica de ſupplend. neglig. Pręlatorum, num. 16.
Prout etiam Epiſcopus inſtituit ad prę-
23 ſentationem † Monachorum in beneficijs ſubiectis Eccleſijs regularibus collegiatis, vt per Felinum poſt alios, in capit. cum venerabilis, num. 36. de exceptionibus, vide quę dixi in gl. 8. huius reg.
Nec non Epiſcopus habet de iure communi intentionem fundatam, tam in ciuilibus, quam in criminalibus contra Abbates, & re-
24 gulares, † vt tradunt Io. Andreas, Butrius, Anchar. & alij in c. quanto, de officio Ordinarij. Cappella Tholoſ. deciſ. 308. Guidopap. deciſ. 559. Dec. in c. tua nobis, notab. 4. de confir. vtil. vel inutil. Rota deciſ. 78. nu. 1. & per totam, p. 1. diuerſorum, vbi declarat Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 14. Licet per particulares exemptiones, & priuilegia, aliud fere ſemper hodie ſeruetur.

Sum-

Summaria Gloſſæ 24.

1 Cardinales excluduntur a reſeruatione regulæ noſtræ, propter prærogatiuam, & n.2

3 Cardinalium plures excellentiæ remiſſiuæ.

4 Cardinales vocantur filij primi gradus Papæ, pars corporis illius, fratres, conſiliarij, columnæ Eccleſiæ, Reges, maximi Principes, Orbis Cardines, Patres ſpirituales, Senatores, & poſt Papam maiores.

5 Cardinales ſi non eſſent exceptuati, an comprehenderentur ſub reg. noſtræ? & nu. 29.30.& 31. concluditur, quòd ſic.

6 Cardinales non ligantur regula ſecunda Cancellariæ, nec extrauaganti iniunctæ, de electione, & num.7.

8 Cardinales non ligantur regulis de idiomate, nec de reuocatione facultatum, n.9. nec regula de valore, num. 10. nec alijs conſtitutionibus, num.11, & 12.

13 Cardinales non ligantur per ſecundam æditionem regulatum, per primas regulas ſic.

14 Cardinalis comprehenditur ſub noua regula, quando per verba prægnantia ſit mentio de Cardinalibus.

15 Cardinales includuntur ſub conſtitutionibus, & regulis de publicandis, & moderatoria indultorum, num. 16. & de non impetrando per obitum viuentis, numero 17. & reuocatoria facultatum. num.18. & alia qualibet lege generali & num.19.

20 Cardinales ligantur reſeruationibus Papæ.

21 Legatus de latere non poteſt conferre beneficia reſeruata.

22 Legati de latere ſunt Cardinales.

23 Reſeruationes, ſi non comprehenderent Cardinales fruſtratorium eſſet indultum illorum.

24 Cardinalium indulta, nihil de nouo concedunt illis, nec ampliant, niſi quatenus tollunt de medio reſeuationum obſtacula, & num.66.

25 Indulta Cardinalium, dumtaxat ſuſtinentur, quatenus ad ius commune reducunt.

26 Cardinales, vigore ſuorum indultorum conferre non poſſunt beneficia vacantia in Curia, nec litigioſa, & num. 27.

28 Indulto Cardinalis, an debeat expreſſe derogari in conceſſione coadiutoriæ.

32 Cardinales, dum per regulam noſtram excipiuntur, an debeant eſſe ordinarij collatores, & nu. 38. concluditur affirmatiue, & num.46.

33 Regula noſtra dum excipit Cardinales generaliter loquitur.

34 Regula 8. comprehendit omnes collatores, tam ordinarios, quam extraordinarios.

35 Exceptio debet eſſe de regula.

36 Ordinarij dicuntur legati de latere, & ſi regula noſtra illos excludere voluiſſet expreſſiſſet, & num.37.

39 Legati de latere, ſi non comprehenderentur per regulam noſtram fruſtratoria eſſet reſeruatio, & num.40. & 44.

41 Beneficium vnum, & idem non debet eſſe partim reſeruatum, & partim non.

42 Derogatio indultorum Cardinalium intelligitur de extraordinarijs collatoribus, non de ordinarijs, & num.43.

44 Legati de latere ligantur, & comprehenduntur per regulam noſtram, & declaratur.

45 Legati de latere, & Nuntij conferentes beneficia reſeruata, non conferunt iure ordinario; ſed tanquam delegati.

47 Cardinalis an poſſit ſolus conferre beneficia ſimultaneæ collationis, & n.52.

48 Alternatiua acceptata per Epiſcopum; licet olim proderat Capitulo, nunc vero non, num. 49. & 57.

50 Cardinalis ſi non confert ſolus, grauatur.

51 Limitatio conceſſa ad fauorem vnius, alteri ſuffragari non debet.

53 Communitas operatur in indiuiduis, vt priuilegium vnius ſuffragatur alteri, & late declaratur, num. 54. & 55.

56 Priuilegium proprie dici non poteſt, limitatio noſtræ regulæ, Cardinales excludens.

58 Capitis ex commodo, corpus participare debet.

59 Alternatiuam acceptare poteſt Epiſcopus inuito Capitulo.

60 Reſeruatis beneficijs ad collationem cuiuslibet ſpectantibus, præterquam Epiſcopi, non comprehenduntur beneficia ſpectantia ad Epiſcopi, & Capituli ſimultaneam collationem.

61 Cardinalis habens indultum, an poſſit conferre ſolus, vigore indulti, beneficium, quòd eſt ſimultaneæ collationis, & n. 66.

62 Aliud eſt non comprehendi Cardinalem ſub reſeruatione, & aliud comprehendi, ſed poſſe conferre vigore indulti.

63 Indultum an tollat reſeruationem, vel potius aperiat facultatem de reſeruatis, & numero 98.

64 Indultum ad conferendum beneficia reſeruata ad ſuam collationem aliàs ſpectantia, an capiat ſpectantia ad ſui, & alterius, & nu.69.

65 Indultum non ampliat iuriſdictionem in præiudicium Cardinalis; licet ſecus in præiudicium Capituli.

67 Indultum conferendi conceſſum Cardinali, conſtituit eum, in eodem ſtatu, prout ante reſeruationem.

68 Cardinalis conferens vigore indulti, dicitur conferre poteſtate ordinaria, & propria auctoritate, & num.100.

70 Indulta hodierna Cardinalium loquuntur, etiam de ſimultaneis collationibus, &c. dummodo non conferat Cardinalis vti Canonicus dumtaxat, & num. 71.

71 Alternatiua noſtræ regulæ non intrat quoad Cardinales ordinarios collatores, quia non ligatus liberari non poteſt.

Indulta

72 Indulta Cardinalium moderna ſex caſus excludunt.

73 Indultum Cardinalis augetur, vel minuitur, vel Pontificum mutatione, vel affectione ad Cardinalem.

74 Indulti Cardinalis tenor eſt inſpiciendus.

75 Indulti Cardinalis facultas extenditur ad beneficia vacantia per obitum alterius Cardin.

76 Cardinalis poteſt conferre vigore ſui indulti beneficia patrimonialia.

77 Indulti decretum, quòd prouiſus teneatur nouam gratiam obtinere qualiter intelligatur.

78 Cardinalis Epiſcopus, ſi non confert beneficium aliàs vacans in menſe Apoſtolico, an collatio deuoluatur ad Archiepiſcopum, vel potius ad ſolum Papam, & n.89. concluditur, quòd ad Archiepiſcopum, & n.97.

79 Regula noſtra excipiens Cardinales conſiderat ſolummodo fauorem illorum, & num. 84.

80 Fauor limitatus limitatum habet effectum, & alia plura in propoſito remiſſiue, & num. 81.

82 Lucrum ex perſona alterius quis non conſequitur, nec poteſt opponere de iure tertij, & num.99.

83 Statutum excludens fœminam propter maſculum, intelligitur maſculo ſtante, & ſuccedente, & num. 101.

85 Deuolutio ad ſolum Papam, quando fiat, ratione exemptionis inferioris, & numero 88. & 103. & 107.

86 Cardinalis an poſſit de nouo conferre, quando prima collatio non habuit effectum, quia prouiſus non obtinuit nouam prouiſionem, & num. 87.

90 Vacatio de nouo non inducitur per deuolutionē.

91 Beneficium a principio non reſeruatum, ſemper remanet nō reſeruatum, & n.92. ne ſit partim reſeruatum, partim non, n.93. & 115.

94 Semel excluſa fœmina à ſucceſſione, ſemper remanet excluſa.

95 Semel excluſa vna linea in maioricatu, ſemper remanet excluſa.

96 Semel excluſa reſeruatio, ſēper remanet excluſa.

102 Cardinalis pertinentia potius conſideratur, quam ipſe actus collationis.

104 Ordinarij intereſt, quòd eius collatio habeat effectum.

105 Commodum conſequi non debet quis ex actu, in quo apponitur pœna.

106 Infinitas de iure reprobatur.

108 Cardinalis, an poſſit conferre beneficium, quod vacauerat ante eius promotionem in menſe reſeruato, & 109.

110 Cardinali decedente ante collationem beneficij vacantis in menſe aliàs reſeruato, an poſſit illud conferre Epiſcopus non Cardinalis de nouo ingrediens, & num. 114.

111 Papa ſibi reſeruat beneficia vacantia Sede Epiſcopali vacante, & numero 119. declaratur regula 2. Cancellariæ.

112 Beneficium, quod cœpit vacare ante obitum Cardinalis collatoris, qui non prouidit de illo, dicitur etiam vacare poſt eius obitum, & numero 113.

114 Succedens in ius alterius, iure illius vti debet.

116 Vacationis tempus inſpicitur ad conſiderandum, ſi beneficium ſit reſeruatum.

117 Ratio eadem eſt contrariorum.

118 Exprimere ſi Papa deſiuit, ergo noluit, valet conſequentia, & n.120.

121 Cardinalis abſens à Curia, an includatur ſub reſeruatione regulæ noſtræ, & nu. 136.

122 Regula 7. Cancellariæ aufert ius conferendi Cardinalibus abſentibus à Curia, & declaratur num. 143.

123 Cardinales de iure communi tenentur reſidere in Curia, niſi adſit licentia Papæ, nu. 124. & 125. & 133.

126 Cardinales ex officio ſuo debent aſſumere pondus diei, & æſtus, & ideo priuilegijs honorantur, num. 127.

128 Cardinalis habens Epiſcopatum, an teneatur reſidere in conſpectu Papæ.

129 Cardinalis reſidens in Curia equiparatur ſtellis fixis, abſens vero planetis.

130 Cardinalis in Vrbe magis honoratur, quam extra illam.

131 Cardinalis ideo pollet fauoribus, quia adſiſtit Papæ, & ſunt illi chariores, & n.132.

134 Cardinales ſolent habere indultum, vt conferant in omnibus menſibus, etiam ſi abſint à Curia.

135 Regula moderatoria indultorum Cardinalium abſentium ſolebat fieri ad ſex menſes alternatiuos.

137 Cardinalis non confert in menſibus reſeruatis, vti Cardinalis, ſed vti Epiſcopus.

138 Cardinalis Epiſcopus reſidere debet in ſua Eccleſia Cathedrali, ſicut maritus cum vxore.

139 Reſidentia Epiſcopi in propria Eccleſia eſt de iure diuino.

140 Cardinalis Epiſcopus reſidens in propria Eccleſia, habet tacitam licentiam recedendi à Curia.

141 Cardinalis tenetur reſidere in propria Eccleſia, quando eſt Epiſcopus.

142 Cardinalibus ſex antiquioribus, ſunt deſtinati ſex Epiſcopatus.

144 Regula noſtra 8. non corrigit regulam 7. præcedentem, ſicut nec regula 8. corrigitur per regulam 15. ſed qualibet procedit in ſuis terminis, & num. 145.

146 Regula noſtra indiſtincte excipit Cardinales, ſiue reſideant in Curia, ſiue non, nec vllibi reperitur contrarium.

147 Decretum Pauli III. ſuper reſidentia Cardinalium apud ſuas Eccleſias, quid continebat.

148 Indulta Cardinalium non dant facultatem, quoad beneficia vacantia in menſibus reſeruatis,

uatis, quia eſſet ſuperflua talis facultas, & num. 149.

150 *Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum.*

151 *Diſpendium nemo debet pati vnde meretur præmium.*

152 *Indultis Cardinalium, an cenſeatur derogatum, per clauſulam*(quorum tenores, &c.)

153 *Regula noſtra 8. an includat Reges, & Principes collatores, & nu. 155. concluditur, quòd non, & num. 159.*

154 *Reges Hiſpaniæ, Franciæ, Angliæ, Siciliæ, Vngariæ, & Apuliæ, necnon Imperator confert beneficia ex Apoſtolicis priuilegijs.*

156 *Reges, & Reginæ ſemper ſunt præſeruati propter eorum prærogatiuam, & excellentiam, & num. 157.*

158 *Regium iuſpatronatus præſeruatur per regulam Cancellariæ, & per Conc. Trid. etiam ſi ſit ex priuilegio, & nu. 160.*

161 *Cardinales S. R. E. dicuntur ad diſtinctionem Cardinalium Compoſtellan. & Rauennaten. ac Mediolanen.*

162 *Cardinales Compoſtellan. & Rauennaten. dicuntur abuſiue Cardinales ad inſtar Regis Scacorum.*

Non tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium gloſſ. 24.

1 REGVLA noſtra expreſſe excipit Cardinales † ita vt quoad illos reſeruatio eius ligatas habeat manus, vt nihil iuris adimat Cardinalibus. Rota deciſ. 537. num. 10. lib. 3. par. 3. diuerſorum, & fuit dictum in vna Hiſpalen. portionis 19. Ianuarij 1594. coram Illuſtriſſ. Pamphilio, ac eſt optimum reſponſum Ripæ 6. ſub titulo de conſtitutionibus, vbi in terminis, nouiſſime etiam fuit deciſum in vna Hiſpalen. beneficij de Xerez 12. Maij 1603. coram R.P.D. meo Litta: Licet de hoc non meminerit D. Anaſtaſius Germonius in ſuo tracta. de indultis §. volumus, nu. 2. cum ſequentibus, vbi preſupponit regulam noſtram includere Cardinales, & deinde nonnullas illationes ſub falſo fundamento facit.

2 Et meritò non comprehenduntur propter illorum prerogatiuam, & ſublimitatem, † vt dicit tex. in cap. 1. in fine, de officio legati, in 6. ibi *quod in fratribus noſtris legatione fungentibus nolumus obſeruari, quia ſicut honoris prærogatiua lætantur, ſic eos auctoritate volumus fungi ampliori.* tex. etiam in extrauaganti execrabilis. §. itaque, de prebendis, Ioann. 22. dum dicit *Cardinalibus tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, qui circa nos vniuerſali Eccleſiæ ſeruiendo, ſingularium Eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, ac Regum filijs, qui propter ſublimitatem eorum, ac generis claritatem ſunt potioris prærogatiuæ gratiæ attollendi, dumtaxat exceptis.* & ibi gloſſa verbo *ſu-*
3 *blimitatem* cumulat nouem † excellentias, & priuilegia ſpecialia Cardinalibus conceſſa, de quibus vide Gomezium in proœmio regularum Cancellariæ, quæſt. 4. num. 1. cum quatuor ſequētibus, vbi alia plura ſcribit, & Andream Barbatiam in ſuo copioſo tractatu de præſtantia Cardinaliū. Manfredium in eodem tractatu, & R.P.D. Anaſtaſium Germonium in ſuo tractatu de indultis Cardinalium in deſcriptione. §. Epiſcopus, ex num. 7. & in tracta. de ſacror. immunitatibus, lib. 3. cap. 6. per totum. Flaminium Pariſium de reſignatione. lib. 7. quæſt. 12. per totam, vbi poſt alios ſcribunt, quòd Cardinales vocan-
4 tur † filij primi gradus Papæ, pars corporis illius, fratres Papæ, conſiliarij eius, columnæ Eccleſiæ, Reges, maximi Principes, Senatores; & poſt Papam maiores, ac patres ſpirituales, & Orbis terrarum Cardines, &c.

Immò videbatur, quòd quāuis Cardinales nō eſſent ſaluati, ac exceptuati per regulam noſtram: adhuc non include- An Cardin. cōprehēderentur in reg. noſtra ſi exceptuati nō fuiſſent.
5 rentur † in illa, quia reſeruatio noſtræ regulæ eſt exorbitans à regulis iuris communis, & tenderet in preiudicium iuriſdictionis Cardinalium, & eſſet illis odioſa, iuxta *diſtinctionem* traditam per Gomezium in d. q. 4. proœmiali, in ſecundo, & tertio caſu, ſub nu. 6. quam diſtinctionem ſumpſit à Barbatia vbi ſupra, 2. par. quæſt. 7. in fine: licet illum non referat.

6 Et propterea Cardinales non ligantur per regulam ſecundam † Cancellariẹ, dum reſeruat beneficia vacatura Sede Archiepiſcopali, vel Epiſcopali vacante, donec de nouo prouiſus capiat poſſeſſionem: nam reſpectu Cardinalium ſufficit, quòd adſit prouiſio: licet poſſeſſio capta non fuerit, nec litterẹ fuerint oſtenſæ. Quia ſicut extrauagans iniunctæ, de electione, inter communes, (quẹ idem
7 ferè diſponebat) non ligabat Cardinales, † & illa non obſtante poterant conferre, & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum, vt tradit Bellencin. dicens ita fuiſſe reſolutū in Rota, in ſuo tractat. de charitatiuo ſubſidio, queſt. 66. & Gomezius in d. quæſt. 4. num. 9. & fuit reſolutum in vna Burgen. Canonicatus 3. Iunij 1583. coram bo. me. Cardinali Lancellotto.

lotto. Ita etiam nec dicta regula Cancella-
riæ ligat in hac parte hodie Cardinales col-
latores, vt fuit reſolutum in vna Toletana
Parrochialis 3. Iulij 1595. coram Illuſtriſſ.
Seraphino, & iterum in cauſa Hiſpalen. be-
neficij 19. Aprilis anni proximi 1602. coram
R.P.D. meo Iuſto.
8 Item nec regula † de idiomate compre-
hendit Cardinales, vt per Gomez. ſuper il-
la, q.3. num.8.
Nec regula 14. de reuocatione faculta-
9 tum † conferendi beneficia reſeruata, ligat
Cardinales, vt ipſa declarat.
10 Item nec regula de exprimendo valore †
non ligat Cardinales in Curia reſidentes, vt
reſoluit Gomezius in regula de valore. q.1.n.
11. dum diſtinguit inter Cardinales reſiden-
tes, & non reſidentes; vt primi non compre-
hendantur: alij vero ſic. Gigans de penſio-
nibus, quæſt.9.num.7.
Et quòd regulariter regulę Cancellarię,
nec aliæ conſtitutiones generales non inclu-
11 dant † Cardinales, tradit Iaſon conſ.117. in-
cipiente *in cauſa, & lite*.num. 2. verſ. *tertio prin
cipaliter*.lib. 4. Hieronymus Gigans d. quæſt.
9.num. 7. Romanus conſ. 498.num. 1.& per
totum, & firmat Mandoſius poſt longam di-
ſputationem, in regula de infirmis, quæſt.2.
num.4. in fine, & per totam, vbi concludit,
quòd non ſolum illa regula non includit Car
12 dinales, ſed neque reliquę regulæ † Cancel-
larię, cum alijs pluribus relatis per Hora-
tium Mandoſium in additionibus ad Roma-
num d. conſ.498. ſub littera C. Gomezius in
regula de idiomate, quæſt.3.num.6. & plene
de hoc vide Bellencin. in tractatu de chari-
tat. ſubſidio, quęſt. 66. per totam. Conſuluit
etiam Ferrettus conſ. 315. num.7.vol.2.

Cæterum exaduerſo vltra fundamen-
ta, quæ pro contraria parte
adducit Gomezius in d. quæſt. 4. procemiali,
fortiter vrget regula 67. Cancellarię, dum
dicit, quòd Cardinales non comprehendan-
tur ſub alijs regulis, poſt æditionem iſtarum
faciendis, & ſic comprehendere videtur illos
13 ſub iſtis † primis regulis editis, & publicatis,
vt fuit reſolutum in Rota teſte Mohedano
deciſ.23. in fin. de renunciatione. Puteo de-
ciſ. 195. *die* 13. num. 4. lib. 1: & dictam regu-
lam 67. declarat Caſſador. deciſ.36. ſuper re-
14 gulis, & concludit, quòd non procedit, † quan
do in 2. regula ſit mentio de Cardinalibus per
verba prægnantia.
Ac ideo ligantur Cardinales per regu-
15 las, & conſtitutiones de publicandis † reſigna
tionibus. Put. d. deciſ. 195. n. 1. & in fine. Pa-
riſ. de reſignat. lib. 11. q.4. nu.5. cum ſeqq. vſ-
que ad num. 18.
Sicut etiam regula antiqua moderatoria
indultorum ſuper nominatione ad collatio-
16 nes, † facienda, ligabat Cardinales. Puteus
deciſ. 436. incipit *dubitaui*.lib. 1.
Item reg. 20. de non impetrando benefi-
17 cium † viuentis, vt Gomezius ibi q. 6.
18 Nec non regula reuocatoria † facultatum
circa legitimationes, & diſpenſationes, com-
prehendebat Cardinales. Rota deciſ.248.&
deciſ.252.p.2. diuerſ.
19 Item quòd lex generalis liget † Cardina-
les, niſi in certis caſibus tenuit Gambarus
in tractatu de legato, lib. 4. a num. 144. vſ-
que 147.
Rurſus quòd reſeruationes factæ per Pa-
20 pam ligent † Cardinales: licet de illis men-
tio non fiat, colligitur ex deciſione 3. num.
3. iuncta additione, & per totam, de officio
legati, in nouis, & deciſ. 1. eodem titulo, in
21 antiquis, vbi probatur, quòd legatus † de la-
tere non poteſt conferre beneficia reſerua-
ta, quia obſtabat illi reſeruatio, prout etiam
tradit bene Gambarus in tracta. de officio,
& poteſtate legati, lib. 3. num. 116. cum ſe-
quentibus, & expreſſe tenet Creſcentius de-
ciſ. 20. num. 5. de prębendis. Acchilles de-
ciſ. 1. num. 5. in fine de offic. ordinar. & vide
infra num. 44.
Sed legati de latere ſemper ſunt Cardina-
22 les, † cap. Eccleſia habet Senatum 16.q.1.&
notatur in cap. 1. de officio legati in 6. Fla-
minius Pariſius de reſignatione beneficio-
rum, lib.7.q.13. ergo reſeruatio comprehen-
dit Cardinales.
Vlterius ſi reſeruatoriæ regulæ non com-
prehēderent Cardinales, ſequeretur eſſe inu
23 tilia, & ſuperflua indulta † Cardinalium, quę
vt plurimum illis conceduntur, ad conferen-
dum quęcumque beneficia, non obſtantibus
reſeruationibus, cum clauſulis ampliſſimis,
vt in illis continetur, & explicat R. P. D.
Anaſtaſius Germonius in ſuo tractatu de
indultis.
24 Quæ indulta nihil de nouo † concedunt,
nec augent facultatem conferendi de iure
communi conceſſam; ſed ſolummodo tol-
lunt de medio obſtaculum inductum ad con-
ferendum, per regulas, & conſtitutiones re-
ſeruatorias, ac propterea nihil aliud ope-
rantur, nec ſuſtinentur, quamuis habeant
25 prægnantiſſimas † facultates. Caſſadorus de-
ciſ. 8. num. 6. & 10. de præbendis, & deciſ. 3.
nu. 2. & 4. & deciſ. 4. ſub nu. 2. de priuilegijs.
Puteus deciſ. 206. incipit *coram D Mariſcano*.
num. 1. lib. 1. & deciſ. 93. num. 2. & deciſ. 190.
num. 3. lib. 3. Caputaquen. deciſ. 214. par. 2.
Mohedan. deciſ. 12. ad finem, de prębendis,
& deciſ. 1. & 8. de priuilegijs, & fuit latè re-
ſolutum in Hiſpalen. portionis 19. Ianuarij
1594. coram Illuſtriſſ. Pamphilio, & in Ro-
mana beneficiatus Sancti Petri 8. Aprilis
1595. & 5. Nouembris 1596. coram Gypſio,
& in

& in eadem 5. Nouembris 1597. coram Reuerendiſſimo D. meo Corduba, nunc meritiſſimo Epiſcopo Pacen. & colligitur ex proœmio ipſorum indultorum, ibi, *per quæ ſublatis impedimentis.* ac tradit etiam R. P. D. Germonius in ſuo tracta. de indultis. §. per quæ ſublatis, ex numer. 87. cum ſequentibus, & in §. etiam ex eo, num. 22. & 23. Thomas Tribius deciſ. Veneta 54. num. 13. lib. 2. inter criminales deciſiones. Rota etiam deciſ. 537. nu. 7. & 8. & 9. lib. 3. par. 3. diuerſorum, & inferius, num. 68.

Vnde vigore dictorum indultorum, nequeunt Cardinales conferre beneficia va-
26 cantia apud Sedem, † cum iſta reſeruatio ſit de iure communi, vt in cap. 2. de præbendis, libro 6.

Nec minus poſſunt conferre beneficia
27 litigioſa, † ſeu quoad ius, vel poſſeſſionem defuncti, vel decedentis collitigantis, ſubrogare, ex quo de iure communi prohibetur per cap. 2. vt lite pendente, lib. 6. & clemen. 1. eodem titulo, & tradit Lancellottus de attentatis 2. par. cap. 4. in præfatione, ſub nu. 304. ibi, *ita vt comprehenderetur ſub indulto Cardinalis, qui beneficia conferre poterat, præterquam litigioſa.* in vltima impreſſione. Gomezius in regula de impetrantibus per obitum famil. Cardin. quæſt. 8. num. 7. Puteus deciſ. 84. num. 4. lib. 3. & fuit reſolutum 20. Februar. anni 1604. coram R. P. D. meo Litta in vna Hiſpalen. beneficij de Xerez, & alias ſæpius.

Et an ſit neceſſaria derogatio indulti Car-
28 dinalis in conceſſione † coadiutoriæ cum futura ſucceſſione de beneficio ad Cardinalis collationem ſpectante, vide quę dixi in gl. 5. §. 9. de coadiutorijs paulo poſt principium, ex num. 12.

Denique quòd regula noſtra comprehen-
29 deret Cardinales, † ſi exceptuati non fuiſſent, fuit expreſſe reſolutum, teſte Creſcentio, in deciſ. 217. alias 20. num. 4. & 5. de præbendis.

Immo cum regula noſtra reſeruatoria octo menſium de tempore Clementis VII. non exciperet Cardinales, prout hodierna excipit, fuit reſolutum ſub die 17. Iunij 1538. in vna Toletana Parrochialis Sancti Ioannis de Ocaña coram Marco Antonio, quòd indultum conceſſum Archiepiſcopo Toletano de conferendis beneficijs, non derogaret regulæ Clementis reſeruatoriæ octo menſium
30 † licet in indulto eſſent appoſita illa verba, *non obſtantibus regulis æditis, & ædendis.* vt atteſtatur Gomezius in proœmio regular. Cancellariæ, q. 6. ſub num. 3. ſeu 4. verſ. *& ita concluſit Rota.*

31 Quapropter fuit neceſſarium, † quòd in regula noſtra fieret expreſſa exceptio, quoad Cardinales, vt comprehenſi non cenſerentur.

Quæro nunc primo, vtrum regula noſtra dum excipit Cardinales intelligatur de Cardinalibus ordinarijs col-
32 latoribus tantum, † veluti de Cardinalibus Epiſcopis, qui poſſint in ſuis diœceſibus, vel titulis conferre in omnibus menſibus; an verò loquatur indiſtinctè de omnibus Cardinalibus, etiam legatis de latere in ſuis Prouincijs? An reg. noſtra loquatur de Cardinalibus Ordinarijs collatoribus tantum.

Quòd omnes Cardinales, etiam legatos de latere comprehendat dicta exceptio, facit primo, quòd generaliter, & indiſtinctè
33 loquitur regula noſtra † in dicta exceptione, & ſic generaliter eſt intelligenda, l. de pretio cum ſimilibus. ff. de publiciana in rem actione.

Deinde, quia ſicut reſeruatio noſtrę regulę comprehendit omnes collatores, tam
34 ordinarios, quam † extraordinarios, vt patet ex latiſſima ſignificatione illorum verborum, *quorumcumque collatorum.* & dixi ſupra in gl. 21. num. 22. cum ſequentibus. Pari ratione exceptio noſtræ regulæ, dum excludit Cardinales, debet intelligi de omnibus Cardinalibus collatoribus, tam ordinarijs,
35 quam extraordinarijs. Nam exceptio † debet eſſe de regula, & illius genere, l. nam, quòd liquide. §. finali. ff. de pœnu. legata. Decius conſ. 656. num. 6. & 7. Caſſador. deciſ. 8. num. 5. de conceſſ. præben.

Item quia legati de latere dicuntur ordi-
36 narij. † c. 2. de officio legati in 6. licet minus proprie, vt dixi in gl. 21. ad finem.

Aliter namque, ſi regula noſtra voluiſſet talem diſtinctionem facere inter dictos Car-
37 dinales expreſſiſſet, c. † ad audientiam cum alijs de decimis.

His tamen non obſtantibus contrarium
38 eſt tenendum, † prout fuit reſolutū in Rota pro maiori parte Dominorum, teſte Creſcentio deciſione 217. alias 20. de præbendis; ea nempe ratione, quia Papæ intentio eſt, vt non patiantur præiudicium Cardinales in ſua ordinaria collatione; quòd ſecus eſt in collatione legati, quæ dicitur quaſi extraordinaria, & accidentalis, & ſuperindicta, gloſſa penultima in clemen. finali de officio ordinarij. Alias enim generaliter intelligendo regulam, etiam de legatis, quoad ſuam Prouinciam in partibus Italiæ, & maximè in terris Pontifici immediate
39 ſubiectis: eſſet fere dicta regula † fruſtratoria, cum in omnibus Prouincijs adſint legati, & quia in eiſdem locis, in quibus legati valent prouidere, ſunt etiam ordinarij, vt dictum eſt. Vnde certum eſt, quòd quantum ad ordinarios, beneficia in menſibus Apoſtolicis vacantia eſſent reſeruata, & ſic intelligendo

gendo exceptionem de Cardinalibus Lega-
tis, daretur, quòd Legatus Cardin. poſſet de
dictis benefic. reſeruatis prouidere, quòd eſ-
40 ſet irregulare, † & incongruum, cum ſit illis
prohibitũ conferre benef. ſoli Papæ reſerua-
ta. Rot. deciſ. 3. n. 3. de off. legati, in nou. Fran
chus in c. 1. nota. 2. de off. legati. li. 6. & paulo
antea diximus; Sequeretur etiã, quòd vnum,
& idẽ beneficium vacans eſſet reſeruatum,
41 † & nõ reſeruatũ, & ſic vario iure cẽſeretur,
contra tex. in c. quia circa 22. in fi. de priuil.
Quod etiam comprobatur alia ratione.
Nam derogatio Indultorum Cardinalium ſu
per conferendis beneficijs, quamuis ſimpli-
citer, & indefinite fiat, dumtaxat intelligitur
de Indultis conceſſis Cardinalib. collatorib.
42 extraordinarijs, † non autẽ de conceſſis Car
dinal. ordinarijs collatorib. qui ſunt fauora-
biliores. Put. deciſ. 422. *in vna Toletana*. li. 2. &
deciſ. 93. *aliàs, in vna Toletana*, per tot. lib. 3.
Acchilles deciſ. 348. aliàs 2. nu. 1. & per to-
tam, de priuilegijs, quòd etiam prius dixe-
rat Ferrettus conſ. 315. n. 3. & 4. volum. 2. &
tetigi in gloſſa 13. num. 99. Ac propterea ſi-
cut in derogatione Indultorum cenſetur præ
ſeruata iuriſdictio Cardinalis ordinarij col-
latoris. Similiter etiam in regula noſtra
43 † cenſetur dumtaxat præſeruata iuriſdictio
illorum; non autem Cardinalium extraor-
dinariorum collatorum, quorum priuilegia
facilius derogantur.

Vnde ſequitur primo, quòd reſeruatio
noſtræ regulæ, non ſolum afficit
Epiſcopos, & alios ordinarios collatores,
qui Cardinales ordinarij non ſunt in ſuis diœ
ceſibus: ſed etiam afficiat, & liget manus Car
44 dinalium † Legatorum, quoad ſuas prouin-
cias: Vitalin. in clem. 1. nu. 67. de rerum per-
mutatione, & tenuit in indiuiduo Rot. in vna
Regien. Canonicatus 17. Nouemb. 1595. co-
ram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio, vbi ad hoc al
legat Gambarum in tract. de off. & poteſt. Le
gati. lib. 3. n. 116. & facit bene deciſ. Rot. 29.
n. 2. de præben. in nouis, vbi probatur, quòd
poteſtas Legati de latere, non ſe extendit ad
benef. reſeruata. Ripa expreſſe in reſponſo
6. num. 1. ſub titul. de conſtitut. & concludit
Ferrett. conſ. 4. n. 7. & conſ. 320. n. 7. D. Ana-
ſtaſ. Germon. in tract. de Indultis. §. ac irritũ
ex nu. 44. cum ſeqq. Vnde quatenus ipſe Fer-
rettus conſ. 25. n. 4. dicit. Quòd Legatus Apo
ſtol. poteſt conferre benef. vacantia in men-
ſibus Papæ, eſt neceſſario intelligendus, quã-
do habet ſpeciales ad hoc facultates, aliàs
non, & vide, quæ dixi in §. 2. procem. ex n. 52.

Secundo ſequitur etiam, quòd benefi-
cia, quæ conferunt Legati de
latere, vel Nuntij vigore ſuarum facultatũ,
quando vacant in menſe reſeruato non dicũ
tur conferre, & prouidere tanquam Ordina-
45 rij; ſed vti delegati, † vt dixit Rot. deciſ. 148.
incipit, *eadem die*. n. 2. lib. 3. p. 3. diuerſ.

Tertio ſequitur, quòd regula noſtra,
dum præſeruat Cardinales ſit
intelligenda de Cardinalibus, qui ſunt ordi-
narij collatores; Secus autem eſſet, ſi Cardi-
nales, qui Legati non ſunt, haberent ali-
46 quod ius ſpeciale ad conferendum † in men
ſibus reſeruatis in alijs diœceſibus, in quibus
nullam iuriſdictionem ordinariam haberẽt:
tum ex ſupradictis, tum etiam ex his, quę ad-
ducit Rota deciſ. 537. lib. 3. p. 3. diuerſor.

Quæro ſecundo. An in beneficijs, An exceptio quoad Cardinal. capiat ẽt ſimultaneos collatores cũ eiſdẽ.
quæ ſunt ſimulta-
neæ collationis Epiſc. & Capit. veluti in præ-
bẽdis Cathedraliũ, iuxta deciſ. 22. Caſſad. cũ
ſimilib. ſi vacant in menſe Apoſt. & Epiſc. eſt
Cardin. quem non comprehendit reſeruatio
noſtræ regulę, debeat facere collationem ſo-
47 lus Cardinalis † Epiſcopus, an vero Epiſco-
pus, & Capitulum ſimul.

Et quidem videbatur quòd ſolus Cardin.
quia reſeruatio ligat manus Capituli, ita vt
prouidere non valeat, & cum ſolus Cardin.
ſit exceptuatus, ille ſolus debet conferre, in
cuius fauorem ceſſat reſeruatio; limitata
enim cauſa limitatum habet effectum, l. in
agris. ff. de acquirend. rer. domin. l. age cum
Geminiano. C. de tranſaction. Creſcen. deciſ.
9. num. 3. & 4. & 5. de priuilegijs, & inferius
etiam dicemus.
48 Item quia quamuis olim alternatiua † ac-
ceptata per Epiſcopum prodeſſet, etiam Ca-
pitulo, vt inſimul cum Epiſcopo poſſet pro-
uidere in menſibus alternatiuis. Calderinus
conſ. 22. de prębendis. Puteus deciſ. 88. inci-
pit, *in vna Tiraſonen*. lib. 3. Acchilles deciſio-
ne 3. de præbendis. Simonet. de reſeruatio-
ne. quæſt. 71. à num. 3. Hieronymus Gabriel
conſ. 197. num. 2. lib. 1. Rota deciſ. 11. lib. 3. p.
3. diuerſ. Hodie vero quãuis Epiſcopus ac-
ceptet alternatiuam, & quamuis beneficia
ſint ſimultaneæ collationis, & collatio ſit di-
uiſa per menſes, alternatiua Epiſcopi, non
49 prodeſt † Capitulo, vt fuit reſolutum in vna
Salmantina alternatiuæ 27. Nouemb. 1581.
coram Robuſterio, & in Lunen. Zarzanen.
Canonicatus 13. Octobris 1598. coram Il-
luſtriſſimo D. Cardinali Seraphino, & pa-
lam declarat regula noſtra, ac dixi in gloſſa
42. in principio. Igitur ſicut priuilegium al-
ternatiuè conceſſum Epiſcopo, non prodeſt
Capitulo, ſed ſoli Epiſcopo; ita etiam fauor
conceſſus per noſtram regulam Cardinali
Epiſcopo, debet illi ſoli ſuffragari, & non
Capitulo.

Pręterea, quia ſi Capitulum deberet ſimul
conferre cum Epiſcopo Cardinali reſulta-
ret in lęſionem illius, quia ex hoc diminui-
50 tur † Cardinalis poteſtas. Abbas in capit.

 ſcriptum.

ſcriptum. nu.3. de electione. Felinus in cap. cum omnes,ſub num.18. verſ. *tertio fallit*, de conſtitutionibus,poſt alios,quos allegat.Ergo cum limitatio noſtræ regulæ ſit ad fauorem Cardinalis,non debet dare occaſionem,
51 † quòd Capitulum aliàs impeditum, debeat conferre cum illo, & ſequatur Cardinali non modicum præiudium ad l. nulla iuris ratio. ff.de legibus.l.quòd fauore.C.eod.tit.c.quod ob gratiam,de regul.iur.in 6.

Sed nihilominus contraria ſententia eſt
52 verior, & tenenda † per text. in l. ſi communem fundum 10.ff. quemadmodum
53 ſeruitutes amittantur,*ſi communem*, † inquit, *fundum ego, & pupillus haberemus; licet vterque non vteretur;tamen propter pupillum, & ego viam retineo*, & ſic quamuis non vtendo via,ſeruitus amittatur, & maior deberet illam amittere: tamen quia præſcriptio non currit contra pupillum, priuilegium pupilli ſuffragatur maiori, & maior retinet per ſocium minorem in re communi, & indiuidua, quòd per ſe non poteſt. Ad cuius tex. mate-
54 riam, & apparatum videre † non te pigeat Hippolytum de Marſilijs, in rubrica de fideiuſſoribus à n.130. cum ſequentibus, & in ſingulari 180.Iaſonem in l.emancipati.C.de collationibus. Felinum in c.1. à n.6.de præſcriptionibus, vbi congerit 26.illationes ſuper materia d. legis ſi communem, & Lambertinum de iurepatronatus, lib. 1. q. 1. articulo ſexto, per totam, vbi à numero quarto, vſque 26. alia plura adducit, quę omiſerat Felinus. Rebuffum in tractatu de priuilegijs ſcholarium, priuilegio 106. per totum, vbi cumulat 57. doctrinas in propoſito. Couarruuias in practicis quæſtionibus. cap.34. & per totum.

Cum igitur conſtet, quòd non priuilegiatus potiatur priuilegio priuilegiati in cau-
55 ſa communi,† & indiuidua,vt etiam in materia priuilegij docuit Franciſcus de Aretio conſ. 25. ſub numero 3. verſ. *circa ſecundum*, quem citat Lambertinus, vbi ſupra numero 15.conſequenter dicendum eſt, quòd in caſu noſtro Capitulum gaudeat in iure conferendi communi,& indiuiduo, priuilegio Cardinalis Epiſcopi.

Quòd à fortiori procedit in noſtro caſu, cum non verſemur in propria materia priuilegij, vt dicam in gloſ.56. limitatione 3.
56 verſ. *quo fit*, & in gloſ.58. † ſed in pręſeruanda iuriſdictione,quæ competit de iure communi, & ſic in actu mere fauorabili ad l. ſi vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pactis,gloſ.in cap. ſtatutum,de præbend.lib.6.Caſſadorus deciſ.1.num.2.de pactis.

Comprobatur ex deciſ. Putei 88. libro 3. ſupra allegata, vbi probatur, quòd alternatiua conceſſa ſoli Epiſcopo, prodeſt Capitulo in beneficijs ſpectantibus ad collationem
57 † vtriuſque, quia cum Epiſcopus ſit caput, & Capitulum corpus. c. nouit. cum alijs, de his, quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli: corpus debet participare ex commo-
58 do, † & vtilitate capitis. Pariſ. etiam conſ. 143.n.13.lib.4.dicit,quòd Capitulum in conſequentia priuilegiatur per alternatiuam Epiſcopo conceſſam.

Immo quamuis Capitulum impugnaret acceptationem alternatiuæ in collatione communi; nihilominus valebat acceptatio
59 † facta ab Epiſcopo, vti capite, & digniori, renuente Capitulo.Puteus dicta deciſ. 88. n. 2.Acchilles de Graſſ. deciſ.266. aliàs deciſ. 3.nu.3.de præbendis, & dicam infra in gloſ. 42.in principio.

Et deniq; in proprijs terminis noſtrę quęſtionis, ita firmauit Rota in vna Hiſpalen. portionis 19.Ianuarij 1594.coram Illuſtriſſ. Card.Pamphilio, vbi fuit reſolutum, quòd collatio cuiuſdam portionis vacãtis de menſe Auguſti, aliàs reſeruato ſpectabat ad ſimultaneam collationem Archiepiſcopi, & Capituli,ex quo reſeruatio noſtrę regulę nõ includebat d.Archiepiſcopum, vti Cardinalem,& collatio erat communis Archiepiſcopo, & Capitulo, maxime ſi Capitulum eſſet in tali quaſi poſſeſſione inſimul cum d. Cardinali Ordinario conferendi.

Pro quo facit conſ.22.Calderini,de præb. & Simonet. de reſeruat. q. 71.n.1.vbi habetur,quòd reſeruatis beneficijs ad collationẽ
60 cuiuſcunq; pręterquam Epiſcopi, † ſi beneficia ſint ad collationem Epiſcopi, & Capituli ſimul,non intelliguntur reſeruata.

Quæro tertio eodem themate retento, videlicet. An idem quod dicimus in reſolutione præcedentis queſtionis circa reſeruationem noſtrę regulę, vt Capitulum debeat conferre cum Epiſcopo Cardinali beneficia ſimultaneæ collationis,vacantia in menſibus Apoſt.procedat Similis quæſt.
61 reſpectu aliarum†reſeruationũ,quas de medio tollit Indultũ conceſſum Cardinalibus?

Et quidem videbatur, quòd in iſto caſu diuerſa militet ratio, quia in caſu pręcedenti non intrat reſeruatio, nec eſt neceſſa-
62 rium Indultum, quod ſecus eſt † in iſto caſu: nam Indultum non tollit reſeruationem; ſed dat facultatem prouidendi, perinde ac ſi non eſſet reſeruatio, vnde non fingit ſublatum vinculum, ſed aperit facul-
63 tatem de reſeruatis, † ac ſi talia non eſſent. Caſſadorus deciſ.8. n.10.& 11. cum ſequenti,de prębendis.

Quinimo eo ipſo,quòd conceditur per Indultum Cardinali, quòd non obſtantibus pręfatis reſeruationibus poſſit conferre beneficia ad ſuam collationem ſpectantia; non

ſolum

ſolum non poſſet conferre Capitulum, vi-
64 gore dicti Indulti, ſed neque Epiſcopus† Cardinalis poſſet conferre tale beneficium ſimultaneæ collationis, niſi aliter eſſet expreſſum in Indulto, per text.in cap.cum in illis. §.finali, vbi notant Geminian. & Franchus, de præbendis lib.6.Caputaq.deciſ.88.nu.4.p.1.

Pro hoc facit benè deciſio Putei 190. nu. 3.lib.3.vbi dicitur, quòd quamuis Indultum non ampliet iuriſdictionem in prçiudicium Cardinalis; ſecus tamen eſt in prçiudicium
65 † Capituli.

66 Contrarium tamen verius apparet,† quia prædictum Indultum nihil confert de nouo Epiſcopo Card. ſed ſolummodo remouet obſtaculum, vt ſupra diximus num.24.& 25.& ideo ius conferendi remanet in eodem ſtatu, prout ante
67 reſeruationem:† & ſicut tunc debebat fieri collatio per Epiſcopum, & Capitulum ſimul, ſic etiam fieri debet poſt obtentum Indultum, quod iuriſdictionem non ampliat: Ita vt quamuis diceret, quòd conferebat vigore indulti, adhuc dicetur fieri collatio po-
68 teſtate † ordinaria conferentis, Pariſ.conſ. 42.n.5.volum.4. Ioan.Paulus deciſ.27.Thomas Tribius in deciſ.Veneta 54.nu.15.lib.2. inter deciſiones criminales. Et ita etiam in hoc caſu tenuit Rota in dicta cauſa Hiſpalen. portionis ſuperius allegata, in qua dum opponebatur de Indulto Cardinalis, reſpondit huiuſmodi verba, *præſertim quod illius Indulti virtute, non magis potuit Archiepiſcopus ſolus conferre, quam ſine eo potuiſſet, cum nihil de nouo tribuat, ſed remoueat tantum obſtaculum reſeruationum, & præſeruet Ordinario tantum partem ſuam, quando collatio eſt ei communis cum Capitulo.* hactenus Rota. Vnde tenendum eſt, quòd idem ſit in iſto caſu, quòd in prçcedenti. Caſſadorus deciſione 8.num. 10.de prçbend. & probat deciſio Mohedani 1.nu.2. in fine, de priuilegijs.

Neque obſtat text.in dicto cap.cum in illis.§.fin. de præbend. lib. 6. quia procedit in
69 commiſſione, ſeu priuilegio † dato aliàs non habenti iuriſdictionem, nec poteſtatem ordinariam conferendi, & ſic quando iure ſpeciali fieret collatio. Caſſadorus deciſ. 8. num. 5. de præben. Caſus autem noſter multum diſtat, quia, vt ſæpe dixi, dictum Indultum nihil de nouo tribuit, nec dicitur proprie priuilegium. Caſſador. deciſ.3.num.2. & 4. & deciſ. 4. num. 2. de priuilegijs cum alijs ſupra citatis.

Item deciſio Putei non loquitur in caſu noſtro, ſed in valde diuerſo, in quo Capitulum, qui potuit eligere fuit negligens in eligendo, vt ex lectura d.deciſ.conſtat.

Præterea Indulta hodierna exprimunt, quòd Cardinalis poſſit conferre quçcunque beneficia Eccleſiaſtica, cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumuis ordinum re-
70 gularia, ad ſuam, & cum †alio, vel alijs collationem, prouiſionem, preſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam ſimilem, vel diſſimilem diſpoſitionem ſpectantia, ratione ſuç Eccleſiæ titularis, & dignitatis Epiſcopalis: & ideo non poteſt applicari diſpoſitio d.c.cum in illis.§.fin.de præbend.

Aduerte tamen, quòd Indultum datum Cardinali ad prouiden.omnia beneficia ſpectantia ad collationem ſui, & Capituli communiter, & diuiſim, non procedit in beneficio ſpectante ad Epiſcopum, tanquam ad
71 Canonicum, † & ad Capitulum, quia Indultum datur Cardinali, vt Epiſcopo, non vti Canonico vnam vocem habenti. Mohedanus deciſ.1. num.1. & 2. de priuilegijs, vbi etiam aliam rationem reddit.

Et de dicta deciſione Caſſadori 8.num.10. pro contraria pate allegata, loquar in gloſſa 53.verſ. *vnde opportune*, à num.26.Vbi nu. 44.dico, quòd Cardinalis non gaudet alternatiua, ex quo reſeruatio noſtræ regulæ illum non ligat, & ſic non eſt illi neceſſarium beneficium alternatiuæ, cum omnes menſes habeat liberos, prout de iure communi. l.vnica.C.de theſaur.libro 10.Et non intrat reſtitutio, vbi nulla datur ablatio. Nec dici poteſt liberatus, qui numquam fuit ligatus.l.decem 106.vbi late Iaſ. num. 17.& 18.ff.de verbor.obligat. l. ſub conditione. ff. de ſolution.Nam relaxatio prçſupponit vinculum. c.ad diſſoluend.de deſpon.impub.

Addo etiam, quòd in Indultis modernis
72 ponuntur ſex limitat.† & caſus, ad quos non ſe extendunt. Primus de beneficijs vacantibus in Romana Curia, vt ſuperius dixi. Secundus quoad dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedrali, & principales in Collegiatis. Tertius quoad beneficia regularia conſiſtorialia, vel Conuentum habentia, & quorum fructus in libris Cameræ taxati reperiuntur. Quartus quoad beneficia, quç vacauerint per veros, & actuales familiares, & continuos commenſales Papæ, qui tam tempore Pontificatus, quam Cardinalatus, priuſquam ad apicem Pontificatus aſſumeretur, fuerunt. Quintus quoad commendas ceſſantes in dignitatibus, ſeu officijs clauſtralibus. Sexto, & vltimo quoad beneficia vacãtia, tam in Curia, quam extra illam per obitum familiarium S.R.E.Cardinaliũ, iuxta formam conſtit. fel.rec. Greg.XIV.de ann.1591. çditam, moderatoriam Indultorũ eiſdem Cardinalibus cõceſſorum. Ita legitur in tenore ipſorũ Indultorũ, ac plura deſuper adducit R. P. D. Anaſtaſius Germonius in ſuo tract. de indultis, in §.præterquam, cum §§. ſequentibus, & in §. etiam ſi ſæcularia.

Sex caſus in quibus ceſſant indulta Cardinal.

Et quia aliquando ſunt ampliora, & aliquan
73 do reſtrictiora, Pontificum mutatione, † &
ad Cardinales amore, & affectione: erit ſem-
74 per illorum tenor † diligenter inſpiciendus.
c.porro.c.recepimus, de priuilegijs, & dixit
in his terminis Franciſcus Pauin.in tract.de
off.& poteſt.Capit.Sede vacante.p.1.q.10.n.
23. poſt medium, & latè Rebuf. in procemio
concordatorum ad finem, in verbo, *tenor*.

Et extenditur dictum indultum ad benefi-
cia vacantia per obitum aliorum Cardina-
75 lium,†quia licet ſint familiares Papę,non ta
men ſunt continui commenſales, vt plene
Creſcen.deciſ.83.aliàs 3.de priuilegijs.

Necnon ad prouiſionem beneficiorum
76 patrimonialium. † Acchilles deciſione 5.de
priuilegijs.

Item ad beneficia electiua. Acchilles de-
ciſione 10. de priuilegijs. Puteus deciſ. 190.
num.2.lib.3.

77 Alia concernentia decretum appoſitum †
in indultis Cardinalium, de impetrando no-
uas prouiſiones, vide in gloſ.15.in 46.modo
vacationis, ex num. 109.vſque 126.

Deuolutio à Cardinali negligente ad quẽ fiat.

Quarto quæro ponamus, quòd Cardinalis collator non
contulit beneficium, quod vacauit in menſe,
aliàs Apoſtolico infra ſex menſes; Ita quòd
ſit locus deuolutioni ad ſuperiorem, iuxta c.
2.de conceſſ.præbend.& rubrum,& nigrum,
de ſupplend.negligen.Prælator.An tunc poſ-
ſit conferre Archiepiſcopus, qui Cardinalis
78 †non eſt,ſeu alius ad quem de iure competit
deuolutio.An vero ſolus Papa, tanquam be-
neficium reſeruatum:ita vt Archiepiſcopus,
aut alius cuius manus ligat reſeruatio no-
ſtræ regulæ, conferre non poſſit.

Quòd deuolutio fiat ad ſolum Papam, &
non ad Archiepiſcopum, nec Capitulum ſua
detur, quia verba noſtrę regulæ, *non tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium*, ſunt dum-
79 taxat appoſita ad fauorem†Cardinalium, &
ideo cum per negligentiam Cardinalis, in
conferendo deſinat eſſe beneficium ad illius
collationem, conſequenter ceſſat fauor, &
limitatio regulæ, & intrat reſeruatio. l.adi-
gere.§.quamuis. ff.de iurepatron. cap. cum
80 ceſſante,de appellationib.Limitatus†etenim
fauor, & priuilegium, limitatum habet effe-
ctum. l. 2. ff.de ſeruis exportan.l.cum ſeruo
67.ff.de contrahen.emptione. gl.1. in c.cum
ordinem, de reſcriptis, vbi plene per Felin.
in d.c.cum ordinem.n.4.5.& 6. vbi cumulat
81 in propoſito triginta,& ſex † illationes, quæ
poſſunt bene caſui noſtro adaptari.

Secundo facit bonus tex.in l.nonnunquam
14.ff.de legatis præſtandis,vbi loquens de fi-
lio emancipato inſtituto,qui volebat admit-
ti ad bonorum poſſeſſionem contra tabulas,
ex beneficio alterius filij prçteriti, dicit hu-
iuſmodi verba: *nec enim occaſio emancipati*
82 *præteriti debet inſtitutum lucro † afficere; licet*
præteritus iure ſuo non vtatur: ſic in propoſito,
occaſio negligentię Cardinalis,non debet lu-
cro afficere Archiepiſcopum; licet Cardi-
nalis iure ſuo non vtatur in prouidendo.

Tertio facit ſimile de ſtatuto excludente
fęminam propter maſculum. Nam quam-
83 uis maſculus exiſtat;ſi tamen ſuccedere†no-
lit;fęmina non excluditur,ſed potius ad ſuc-
ceſſionem admittitur. Bartolus in l.ſiue in-
genua.§.ſed ſi ſint ſui,per text. ibi num. 1. ff.
ad Senatuſconſ. Tertullianum, Roman. in l.
apud Iulianum. §.finali,n.9. ff.ad Trebellia-
num,cum alijs congeſtis per Antonium Ga-
brielem lib.6.commun.opinion. tit.de clau-
ſulis,concluſ.4.limitat.2. num.22. Sic in ca-
ſu noſtro fauor Cardinalis excludit reſer-
uationem, ſicut maſculus fęminam;tamen,
ſi Cardinalis noluerit, prouidendo in tem-
pore congruo vti ſuo fauore, intrat reſer-
uatio, & ſolus Papa, & non Archiepiſcopus
ſuccedit in deuolutione.

Non enim videtur iuſtum, nec menti Pa-
84 pæ conſonum, quòd ſi Papa ſe priuat † di-
ctis prouiſionibus mediante reſeruatione,
ſibi competentibus, ob ſolum Cardinalis fa-
uorem, quòd ſi ipſe Cardinalis nolit vti di-
cto fauore, alius priuet, & pręueniat ipſum
Papam in conferendo.

Quarto facit gloſſa in clement. 1. verbo,
ſua, in fine, de ſupplend. neglig. Prælator. &
Vitalin.ibi num. 31. & cæteri, vbi habetur,
85 quòd ſi ob negligentiam Prælati exempti †
ſit deuolutio ad Epiſcopum, data etiam ne-
gligentia in Epiſcopo, non deuoluitur colla-
tio ad Archiepiſcopum, ſed ad Papam.

Quinto ſupradicta ſententia confirmatur
per deciſionem Putei 356. incipit, *Cardinalis Farneſius*. lib. 2. & in deciſione 361. num. 4.
eodem lib.2. vbi ſtante clauſula indulti con-
ceſſi Cardinali,continente, quòd poſſet ipſe
Cardinalis conferre omnia beneficia, etiam
reſeruata per obitum familiarium Cardi-
nalium extra Curiam vacantia; ita tamen,
quòd ſi beneficia reſeruata excederent va-
lorem 24. ducat. prouiſi tenerentur infra
ſex menſes nouas prouiſiones expedire, &
iura Cameræ Apoſtolicæ ſoluere, alio-
quin beneficia collata per Cardinalem,
eo ipſo, vacare cenſeantur,&c.& quòd Car-
dinalis contulit vnum beneficium curatum,
(aliàs reſeruatum) cuidam Franciſco, qui
non expediuit nouam prouiſionem infra ſex
menſes, & ſic collatio non habuit effectum,
quia fuit reſoluta; contigit dubitari: An ſe-
cunda collatio de eodem beneficio curato
ſpectaret,& deuolueretur ad ipſummet Car
86 din.† qui primam collationem fecit, ex quo
ipſe non fuit in culpa non expediendi in tem

pore,

po re, vel potius ſpectaret ad Papam. Et tandem poſt lõgam diſputationem fuit tentum, quòd ſecunda collatio deuolueretur ad Papam, & non ad primum collatorem: licet de d. deciſione non meminerit, dum in contrariam ſententiam tendit. R. P. D. Germonius de indultis Cardinal. §. volentes. nu. 49. cum
87 ſequentibus. Et ſimiliter hodie † in indultis conceſſis Cardinalibus apponitur expreſſa clauſula, quòd prouiſi ab eis, de beneficijs reſeruatis teneantur infra quatuor menſes & infra octo, ſi vltra montes fuerint nouam prouiſionem obtinere à Sede Apoſtolica, & litteras expedire, aliàs talia beneficia poſſint à Sede Apoſt. prouideri, dumtaxat niſi doceatur de legitimo impedimento, &c. vt dixi late in gloſ. 15. caſu 46. ex n. 109. Si igitur in caſu d. deciſ. in quo nulla culpa, nec mora aderat Cardinalis, collatio non deuoluitur ad ipſum, ſed deuoluitur ad Papam, à fortiori, in caſu noſtro, in quo datur culpa, & negligentia Cardinalis deuolutio fieri debet, non ad Archiepiſcopum, ſed ad Papam.

Sexto, quia ſicut quando ſumus in exem-
88 pto, deuolutio fit ad ſolum Papam, † cum non ſuperior nequeat ſupplere negligentiam alterius. cap. licet, de ſupplend. negligen. Prælator. Abbas in c. 2. n. 7. in fin. de conceſſ. præben. tex. etiam in clem. 1. verſ. *in exemptis*, de ſupplend. negligen. Prælator. Ita etiam cum Cardinalis in hac parte iudicetur exemptus, occaſione dicti indulti, deuolutio non poteſt fieri ad Archiepiſcopum, refert Caſſadorus deciſione octaua, de præbendis, numero 4. & 7.

Exaduerſo vero, quòd deuolutio fiat ad Archiepiſcopum iuxta terminos dicti cap. 2. de conceſſ. prebendę, probatur, quia tale beneficium nunquam
89 fuit † reſeruatum, cum regula noſtra Cardinales collatores non comprehendat, & ideo ad effectum, de quo agitur eſt perinde, ac ſi reſeruatio noſtræ regulæ in rerum natura non fuiſſet. Caſſadorus deciſ. 8. ſub n. 8. ad medium, ibi, *perinde ac ſi regula non emanaſſent*, de præb. & conſequenter data negligentia inferioris intrat deuolutio, prout de iure communi, cuius deuolutionis vigore collatio pertinet ad Archiepiſcop. vt in d. c. 2. de conceſſ. præben. cum ſimilibus, cauetur.

Præterea quia beneficia per deuolutio-
90 nem non vacant de nouo, † ſed ſemper durat prima vacatio. Caſſadorus deciſ. 8. num. 3. & 8. de prædendis, cum allegatis ſupra in gloſ. 15. q. 6. num. 21. quo fit, vt cum beneficium à principio non fuerit reſeruatum, quia vacauit in tempore, in quo Cardinalis erat ordinarius collator, ita etiam remanet
91 non reſeruatum † in perpetuum. Caſſador. deciſ. 8. n. 8. ante finem, verſ. *& ſi ſemel fuiſſet liberum*, de præben. Sicut per contrarium dicimus, quòd beneficium ſemel reſeruatum ſemper remanet reſeruatum. Rota deciſ. 12. & 13. de prębendis, in nouis, cum adductis in §. 5. proœm. n. 79. & 80. & 94.

Deinde ſequeretur (ſi opinio contraria admitteretur) quòd idem beneficium ex eadem vacatione eſſet vno tempore liberum, videlicet, antequam labantur ſex menſes,
92 † in quibus poterat Cardinalis conferre, & alio tempore, hoc eſt elapſo ſemeſtri, quando deuoluitur ad Archiepiſcopum, efficeretur reſeruatum, quod admittendum non eſt, quia de iure reprobatur, quòd eadem res ſit
93 partim libera, † & partim ſerua, ſeu reſeruata. l. duobus 30. ff. de liberali cauſa. l. iudicatæ 29. & ibi gloſſa, verbo, *pro parte*, ff. de exception. rei iudicatæ cum adductis in §. 16. proœm. ex num. 65.

Accedit etiam exemplũ de ſtatuto excludente fœminam propter maſculum, nam ſi ſemel extitit maſculus, qui ſucceſſit, quamuis
94 poſtea deficiat, nunquam amplius † admittitur fœmina, quia fœmina ſemel excluſa, ſemper remanet excluſa. Bartol. in l. fin. §. quando in pendenti. nu. 2. ad finem, verſ. *ſed ſi poneremus*. ff. ad Tertullianum, cum alijs infinitis relatis ab Antonio Gabriele, ſub titulo de ſtatutis, concluſ. 4. num. 1. & ſequentibus.

Necnon in materia maioricatuum, quando ſemel eſt excluſa vna linea, ſemper rema-
95 net † excluſa. tex. in cap. 1. de natura ſucceſſ. feudi in vſibus feudorum. Paulus Caſtrenſ. conſ. 164. num. 1. lib. 2. Ruinus conſ. 19. nu. 6. lib. 2. cum cumulatis à Ludouico Molina de primogenijs Hiſpan. libro tertio, cap. 4. num. 13.

Conferunt etiam in propoſito alia plura, quæ dixi in gloſſa ſexta, à num. 91. vſque ad numerum 201.

Ita etiam in noſtro propoſito, cum ſemel fuerit excluſa reſeruatio, & Papa abdicauit ſemel à ſe ius conferendi priuatiue, ſemper
96 † remanere debet excluſa reſeruatio, & excluſum ius conferendi priuatiue, ac Archiepiſcopus conferre poterit.

Ex quibus iſta poſterior ſententia reſultat verior, & tenenda,
97 † prout eam amplexa fuit in proprijs terminis maior pars Rotæ, videlicet, quinque Domini ex octo votantibus, alijs tribus oppoſitum ſentientibus, vt in deciſ. 774. incipit, *Tullen. parrochialis*, lib. 3. p. 3. diuerſorum, per totam: & ad hoc non ſuffragatur deciſ. 8. Caſſadori, de præben. vbi fuit dictum, quòd ſi Cardinalis fuit negligens in conferendo vigore indulti, beneficium aliàs reſeruatum, quòd collatio deuoluebatur ad Pa-
98 pam iure † deuolutionis, & ſic non iure reſeruationis, quia deuoluta beneficia, reſeruata

non dicuntur, vt in d. deciſ. 8. n. 3. & 8. Capu-
taq. deciſ. 63. p. 1. Sed quia d. deciſ. Caſſadori
obſcurè loqui videtur, & in nu. 10. dicit non
tolli reſeruationem, ſed aperiri viam de reſ-
ſeruatis, ideo vide quod dicam in gl. 53. verſ.
vnde opportune, ex num. 26.

Neque obſtant pro contraria parte addu-
cta, & primum non obſtat dum dicebamus,
quòd ceſſante fauore, & prouiſione Car-
dinalis, quòd ceſſabat impedimentum,
& intrabat reſeruatio: quia ſatis liquidè ap-
paret de contrario ex adductis pro vltima
opinione, vbi probauimus, quòd beneficium,
quòd ſemel fuit liberum, numquam am-
plius efficitur reſeruatum.

Minus obſtat tex. in d. l. nonnunquam. ff.
de legatis præſtandis, quia caſus illius le-
gis eſt longè diuerſus, cum filius emanci-
patus prætenderet non ſoluere legata
à Patre relicta impugnando Patris volun-
tatem, non ex iure proprio, quia illud
non habebat, ex quo inſtitutus erat: ſed ex
iure tertij, hoc eſt fratris emancipati, qui
licet præteritus fuerat non impugnabat pa-
tris teſtamentum: & propterea dicit textus,
quòd non debet audiri, quia occaſio eman-
cipati preteriti, non debet inſtitutum
lucro afficere, cum præteritus iure ſuo non
vtatur. Nam prohibitum eſt opponere de iu-
99 re tertij. † l. vti frui. ff. ſi ſeruitus vendice-
tur. Oldradus conſil. 39. num. 3. Cæſar de
Graſſis deciſione 3. num. 1. de conſtitutioni-
bus; In noſtro vero caſu cum nulla adfuerit
reſeruatio, Archiepiſcopus prouidendo non
100 vtitur iure alieno, † ſed proprio: & indul-
tum ſibi à iure beneficium non eſt illi aufe-
rendum, reg. indultum 17. cum ſimilibus, de
regul. iuris, in 6.

Tertium non nocet, quia ſtatutum exclu-
dens fœminas propter maſculos conſiderat
101 actualem † ſucceſſionem maſculi, & niſi
actualiter maſculus ſuccedat non excluditur
fœmina: noſtra autem regula non conſide-
rauit collationem Cardinalis, ſed pertinen-
102 tiam † collationis, ad quam innititur iure
communi, vt dixit Rota in dicta deciſione
774. num. 9. p. 3. lib. 3. diuerſor.

Quartum minus obſtat, quia in illo caſu
non deuoluitur collatio ad Epiſcopum vti
Ordinarium, neque ipſe poteſt conferre in
re deuoluto, tanquam Ordinarius, ſed vti
delegatus: & propterea data negligentia
Epiſcopi, collatio deuoluitur ad Papam:
103 † non vero ad Archiepiſcopum: quod ſecus
eſſet ſi ad Epiſcopum ſpectaret collatio, vti
Ordinarium, vt in caſu noſtro, gloſ. fin. in
fin. & ibi Hoſtienſ. & Abbas n. 15. & 16. in c.
ad abolendam, de hereticis.

Deciſio 356. Putei lib. 6. non obſtat, quia
ibi fuerat conceſſum indultum ſub conditio-
ne expediendi infra ſex menſes; hic vero nul-
la adeſt conditio, ſed præſeruatio iuris com-
munis, fuit pura. Item in illo caſu moti fue-
runt Domini ex eo, quòd annullatio actus
erat pœna, etiam reſpectu ipſius Ordinarij,
104 cuius intereſt, † quòd collatio ab eo facta
ſortiatur effectum. Rom. ſingul. 733. *quidam*.
Maſcardus de probationibus, concluſione
315. num. 1. & 2. cum his, quæ dixi in §. 4.
proœmiali ex num. 54. cum ſequentibus. Vn-
de inconueniens videbatur, quòd ex illo
105 actu, in quo Ordinario pœna † imponebatur,
deberet aliquod commodum, de nouo con-
ferendo, reportare.

Item quia aliàs ſequeretur preiudicium
expeditoribus Cancell. necnon daretur oc-
caſio, quòd procederetur in infinitum, & in-
106 finitas de iure reprobatur. † l. qui bona. §. fi.
ff. de damno infecto. Abb. in c. 1. n. 4. de priui-
legijs. Alexan. conſ. 19. n. 9. volum. 4.

Præterea in caſu dictę deciſionis Putei
non erat Cardinalis Epiſcopus Abulen. qui
vigore indulti contulit beneficium, & ideo
intrauit reſeruatio ex eo, quòd vacauit in
vno ex menſibus reſeruatis, vt patet ex le-
ctura dictæ deciſionis: in noſtro vero ca-
ſu ſecus.

Ad ſextum reſpondetur negando Epiſco-
107 pum Cardinalem † eſſe exemptum ab Archie-
piſcopo, ſaltim ad effectum, de quo agitur.

Quinto quæro ponamus quòd Epi- Bona quæſt.
ſcopus, qui Cardina-
lis non erat deceſsit infra duos menſes poſt
vacationem alicuius beneficij in menſe re-
ſeruato, deinde ſucceſsit modernus Epiſcop.
qui Cardin. erat, antequam d. beneficium eſ-
ſet plenum. Dubitatur. An dictus Cardinalis
poſsit illud conferre? breuiter concludo,
108 quòd ceſſante indulto, non poteſt † illud con-
ferre: nam cum vacauerit de tẽpore, in quo
collator non erat Cardinalis, fuit ſemel re-
ſeruatum, & ſemper durat reſeruatio, licet
ceſſet cauſa reſeruationis. Rota deciſ. 14. de
præbendis, in antiquis. Caſſadorus deciſio-
ne 9. num. 3. de conceſſ. præbend. Gomez. in
regula, de infirmis. quæſt. 32. num. 3. & ita in
terminis videtur tenere Rota, licet littera
ſit minus correcta in deciſ. 774. num. 9. in
fin. verſ. *ego autem dicebam*, & n. 10. lib. 3. p. 3.
diuerſorum, quibus conferunt, quæ dixi in §.
5. proœm. ex n. 6. in quæſt. 2.

Si vero dictus Cardinalis haberet indul-
tum ſolitum, ad conferendum beneficia re-
ſeruata, tunc illius vigore poſſet tale benefi-
109 cium conferre, ſi indultum caperet † benefi-
cia iam vacantia, alias ſecus.

Sexto quæro quid ſit è conuerſo, veluti Similis quæſt.
ſi poſt vacationẽ alicuius
beneficij in mẽſe, alias reſeruato infra duos,
vel tres menſes decedat, ante collationem

Ordina-

Ordina rius collator, qui erat Cardinalis,
deinde ſuccedat alius Epiſcopus non Car-
dinalis. Num iſte modernus Epiſcopus non
110 Cardinalis poterit illud † conferre, ſi à Papa
iam præuentum non ſit?

Et videtur, quòd non, per regulam 2. Can-
111 cellariç, in fine, dum Papa ſibi reſeruat † om-
nia beneficia, quæ vacauerint Sede Archiepi
ſcopali, vel Epiſcopali, aut Abbatiali va-
cante, iuncta diſpoſitione textus, in c. ſi Apo-
ſtolica 35. de præbend. lib. 6. vbi poſtquam
dicitur, quòd Parrochiales vacantes in Cu-
ria Sede Apoſtolica vacante, poſſint per or-
dinarios prouideri, ne diutina vacatio ſit
damnoſa, ſubiungit idem tex. verba huiuſ-
modi. *Idem volumus, & de illis, quæ ibidem, ipſo
Romano Pontifice viuente vacabunt, ſi de ipſis per
eum, ante ipſius obitum non fuerit ordinatum.* de
quo tex. latius ſcripſi in §. 5. procemiali, ex
num. 125. & ſic videtur, quòd in hoc caſu in-
tret reſeruatio dictæ regulæ ſecundæ Can-
cellariæ.

Maxime quia beneficium, quod cæpit va-
care ante obitum Cardinalis, cum non fuerit
112 plenum, illius vita durante, ſimiliter vacat †
poſt obitum illius, ac dicitur in futurum va-
care. Simonetta late de reſeruatione, quæſt.
74. per totam. Æneas de Falconibus in
eodem tractatu, quęſt. 4. principali, effectu
13. cum alijs adductis in §. 5. procemiali, ex
num. 60. & in gl. 11. nu. 48. vſque 77. & nunc
addo Franciſcum Pauinum de officio, & po-
teſtate Capituli Sede vacante, par. 1. quæſt.
10. num. 23. ante medium, ibi *etiam ſi vacaſſet
viuente Prælato. quia verum eſt dicere, quod
etiam vacet eo mortuo, ex quo non prouidit donec
vixit.*

Et eo magis ponderando vltima verba
dictæ regulæ 2. Cancellariæ, dum dicit, *quo-
113 modocumque vacant, & vacabunt † in futurum.*
quę videntur comprehendere caſum noſtrũ,
nam dicere *quomodocumq; vacant.* & poſtea ad
dere, *& vacabunt in futurum.* nihil eſt aliud, ni-
ſi comprehendere tam beneficia, quæ vaca-
uerant ante obitum collatorum, & ab eis
prouiſa non fuerunt, & ſic de præſenti va-
cant, necnon ea, quæ poſt illorum obitum va
cabunt in futurum.

IN CONTRARIVM tamen, nem-
pe quòd Epiſcopus de nouò promotus poſſit
prouidere tale beneficium, quòd vacauit de
tempore anteceſſoris facit.

Primo, quòd ipſe modernus Epiſcopus ſuc
ceſſit in locum defuncti, & ſic iure eius vti de
114 bet. † l. ſi aquęductis. ff. de contrahend. em-
ptione. l. forma. §. quamquam. ff. de cenſibus.
l. qui in ius 137. ff. de regul. iur.

Secundo, quia dictum beneficium vacauit
tempore congruo, quando nulla aderat re-
ſeruatio, & ſic beneficium ſemel poſt vaca-
115 tionem liberum, † ſemper remanere debet
liberum. Caſſadorus deciſ. 8. num. 8. ante fi-
nem, de prebendis, quia conſideratur tem-
116 pus † vacationis. Caſſadorus d. deciſ. 8. nu. 9.
de prębendis. Rota d. deciſ. 774. nu. 3. & 10.
lib. 3. par. 3. diuerſ.

Tertio quia ſicut in caſu contrario, & cor
relatiuo quęſtionis pręcedentis non poteſt
conferre Cardinalis, ita è conuerſo in iſto
dicendum eſt, quòd ſucceſſor poſſit confer-
117 re, cum contrariorum eadem ſit ratio. † §. 1.
inſtitut. de tutelis, Et quod operatur propo-
ſitum in propoſito, operatur oppoſitum in
oppoſito, & è contra. l. & ſi contra. 35. ff. de
vulgari. Caſſadorus deciſ. 8. nu. 8. in fine, de
præbend. Antonius Gabriel tit. de legibus
concluſ. 3. per totam.

Quarto, quia tantum abeſt, quòd tex in
d. c. ſi Apoſtolica 35. de prębend. lib. 6. faciat
pro contraria parte, quod potius retorque-
tur, ac ſuffragatur huic opinioni, nam ideo
ibi diſpoſitio dicti tex. extenditur, ad benefi-
cia, quę vacarunt viuente Romano Põtifice,
quando per eum nõ fuerat de ipſis prouiſum
ante eius obitum, quia hoc voluit, & expreſ-
ſit Papa conditor d. tex. nàm ſi non expreſſiſ-
118 ſet ſecus † eſſet, vt benè docent ibidem Do-
minicus Geminianus n. 3. Franchus nu. 2. in
fine, notantes per eundem tex. quòd Conſti-
tutio prouidens circa occurrentia ſede va-
cante, non includit facta occurrentia ante,
licet ſint pendentia, niſi aliud exprimatur
expreſſe.

Hinc poteſt reſponderi ad regulam ſecun
dã Cancellariç, quòd illa verba *Quomodocun-
que vacant, & vacabunt in futurum,* intelligan-
119 tur, † tam de quacumque vacatione, quę tem
pore datę dictæ regulę iam contigerat, poſt
obitum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, &
Abbatum, & adhuc durabat, quam de illis,
quę in futurum contingent, & vacabunt: non
autem de vacationibus contingentibus ante
obitum dictorum collatorum, quia aliàs re-
pugnarent illa verba ipſius regulę *poſt illorum
obitum, &c.* quę reguntur a dicto verbo *vacant,
& vacabunt.*

Comprobatur quia ſi aliud voluiſſet Papa
120 expreſſiſſet; † ſicut fecit in caſu d. cap. ſi Apo
ſtolica l. 3. ff. de officio pręſidis, c. ad audien-
tiam, de decimis.

Et vt minus quam fieri poſſit inducatur
correctio. l. præcipimus, in fine. C. de ap-
pellationibus.

Ad id, quod diximus, quòd beneficium va-
cans ante obitum collatorum, dicitur etiam
vacare poſt illorum obitum, ſi prius non
fuerat de illo prouiſum, poteſt dari reſpon-
ſio, ex his, quę diximus in gloſſa 11. verſ. *ad
contraria poteſt reſponderi.* ex num. 52. vſque
ad num. 77.

Qua-

Quapropter iſta vltima ſententia mihi magis placet,& ſecundum eam ſemel conſultus pro veritate de ſimili caſu,reſpondi.

Septimo quæro· An fauor noſtræ regulæ, quòd eius reſeruatio non includat Cardinales, extenda-
121 tur ad Cardinales abſentes a Curia, †vel ſolum procedat in reſidentibus in Curia.

An reg. noſtra loquatur etiã de Cardinalibus abſentib⁹ a Curia

Difficultatem facit regula 7. Cancellariç, dum per illam Papam reſeruat ſibi omnia beneficia pertinentia ad collationem Cardinalium à Romana Curia abſentium,
122 quæ durante abſentia vacauerint, † ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac titulorum,tam in Vrbe,quàm extra illam.

Quæ regula habet quandam concomitantiam cum iure cõmuni, quia Cardinales in-
123 ſpecto iure communi tenentur reſidere † in Curia apud Summum Põtificem,cap.bone, il primo, de poſtulatione Prçlatorum, ibi, *Cardinalis præſentia vtilior,&c.*cap.2. de Clericis non reſidentibus, vbi fuit depoſitus Cardinalis non reſidens in ſuo titulo, & expreſſe tradit Caputaq.deciſ.8.num. 2.p.2.allegans ad hoc c.fin.de reſcript.lib.6.

Hinc Cardinalis non poteſt ſe abſentare à
124 Summo Pontifice,†abſque expreſſa licentia. Hoſtienſis in cap. Eccleſia,il 2.in ordine 57. de electione ſub nu. 5. verſ. *tum quia Cardinalis magis habet alas ligatas, quam Epiſcopus , cum*
125 *ſine licentia non conſueuerit † exire Curiam, &c.* Quia ex eorum officio debent aſſumere pon-
126 dus, † die, & ſtus, ſicut illi,qui ſunt vocati in partem ſollicitudinis, cap. decreto 2.q. 7. &
127 ob eam cauſam merito priuilegijs† honorantur,ſecundum Oldradum conſ.48.incipit *ius commune*.num. 2.

Ita vt quamuis Cardinalis habeat Epiſcopatum: nihilominus in Curia, & conſpe-
128 ctu Papæ reſidere † tenetur. Abbas in d.cap. bone , il primo, 3. notab. num. 6. de poſtul. Prælat. vbi Baldus, num. 4.dicit, quòd Cardinalis reſidens in Curia æquiparatur ſtel-
129 lis † fixis, quæ non mouentur, niſi motu orbis, ſed Cardinales legati, & alij abſentes æquiparantur conſtellationibus , ſiue planetis,quç mouentur motu proprio nutu diei.

Sic etiam dixit idem Baldus in rubrica, de officio proconſulis, in fine, & Gambarus in tractatu de officio, & poteſtate legati, de latere,lib.2.cap.1.num. 102. quòd Cardina-
130 les in Vrbe magis honorantur†, quam extra illam,de quo plura adducit Caſſaneus in cathalogo gloriæ mundi 4.par. conſiderat. 16. quo in loco ponit decem conſiderationes,ex num.10.vſque ad 19. de prælatione inter ipſos Cardinales.

Cardinalibus namque Papa concedit fauores ex eo, quòd ſecundum eorum officium
131 aſſiſtunt † Papæ conſulendo, & in arduis Sedis Apoſtolicæ negotijs operosè agendo, c. fundamenta.§.decet,de electione, in 6.

Ceſſante igitur præſentia, ceſſat cauſa priuilegij, & amoris, cum nec tunc illuſtrantur comitatu lateris Principis , cuius merito
132 Cardinales aſſiſtentes eidem ſunt cæteris † chariores.l.1.C.prçpoſitis laborum, lib.12. & plene tradit Gomezius in regula de impetran. beneficia vacantia per obitum famil. Cardinal.quçſt.17.num.3.4.& 5.& in regula de valore quçſt.1.ad finem,& per Mãdoſium in dicta regula 7.quæſt.3.per totam:vbi ipſe dubitat,an ſufficiat ad effectum dictç regulæ, quòd reſideat Card. vel in Curia, vel in propria diœceſi,& ſe inclinat magis,quòd ſit ne-
133 ceſſaria reſidentia in Curia, † vt ceſſet illius reſeruatio, quod ſatis apparet ex lectura ipſius regulç,dum dicit, *à Romana Curia abſentium.*& non dicit à Romana Curia, vel diœceſi abſentium.

Accedit etiam deciſio Putei 305. *die 5. Maij*.lib.3.vbi dicitur,quòd in caſu illius deciſ. Idultũ,Clem.VII.dabat Card.Hiſpalen.
134 poteſtatẽ conferendi in omnibus mẽſibus,† prout omnes Card.præſẽtes,&c.ſi ergo erat neceſſariũ indultum ad conferendum in omnibus menſibus,prout Card.prçſentes, clarũ eſt,quòd ſecluſo indulto , Cardinales abſentes conferre nequeunt, & quòd prçſeruatio noſtrç regulç non procedit,quoad Cardinales abſentes à Curia.

Sic etiam antea ſolebat fieri regula moderatoria indultorum Cardinalium abſen-
135 tium ad ſolos ſex menſes † alternatiuos , vt per Puteum deciſ. 86. *in vna Tiraſonen.* lib. 3.

Cæterum pro contraria parte facit, quòd regula noſtra genera-
136 liter,& ſine diſtinctione†loquitur, & ſic comprehendit,tam Cardinales abſentes à Curia, quã prçſentes,Et ſi Papa conditor noſtrç regulç contrarium voluiſſet,expreſſiſſet,l.item apud.§. ait prætor. ff. de iniurijs , prout expreſſit in regula 3. de impetrantibus beneficia per obitum familiarium Cardin. & ſæpe alias.

Et ideo cum in menſibus reſeruatis non
137 conferat tanquam Cardinalis , ſed vti Epiſcopus, & non vigore indulti; ſed nitatur iure communi, quamuis ſit abſens à Curia debet eſſe valida collatio.

Item quia Cardinalis Epiſcopus reſidere
138 debet in ſua Eccleſia Cathedrali;† tanquam maritus cum coniuge.cap.inter corporalia, de tranſlatione Prælatorum: & dicta obligatio reſidendi in propria Eccleſia eſt de iure
139 diuino , † vt plene tradit Ferrettus conſ. 32. num. 14. 15. 16. 17. & latius dicam in gloſſa 41.a num.9.

Iuuatur etiam ex regula noſtra, dum in ſecunda eius parte inuitat Epiſcopos ad reſidendum

ſidendum

ſidendum apud ſuas Eccleſias, aut diœceſes, concedendo illis alternatiuam, ſi reſederint, & alias non, & ibi latius (Deo volente) dicemus ſuper gloſſam 41.

Rurſus quia, eo ipſo, quòd Cardinalis reſidet in propria Eccleſia Cathedrali, in qua præeſt, à communiter accidentibus habet li-
140 centiam† tacitam, vel expreſſam Papæ recedendi à Curia.

Quinimo hodie expreſſe diſponitur per Concil. Triden. ſeſſ. 23. de refor. cap. 2. quòd omnes Patriarchę, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, etiam ſi ſint Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
141 Cardinales, in proprijs Eccleſijs reſidere† teneantur.

Breuiter diſtinguendũ eſſe puto: quòd aut loquimur de beneficijs vacantibus in Eccleſijs titularibus Cardinalium de Vrbe, ſiue in ſex diœceſibus ſex Epi-
142 ſcoporum† Cardinalium antiquiorum, quorum † Epiſcopatus ſunt annexi Cardinalatibus, & optãtur per ſex antiquiores Cardinales Presbyteros, qui in Vrbe tempore vacationis reperiuntur, vt ſunt Epiſcopatus Hoſtien. Portuen. Præneſtin. Tuſculan. Sabinen. & Albanen. & tunc fauor noſtrę regulę non conceditur talibus Cardinalibus abſentibus, quia obſtat reſeruatio regulę ſeptimæ præcedentis, quę non loquitur de om-
143 nibus † Cardinalibus Epiſcopis; ſed de Epiſcopatibus Cardinalatuum ſupradictorum, vt inſinuat Mandoſius in dicta regula ſeptima, quæſt. 3. ſub num. 3. verſ. *accedit quòd cum Epiſcopatus Cardinalium ſint vicini Vrbi, &c.* & in num. 9. in fine, & oſtenditur ex illis verbis regulæ, *ratione ſuorum Epiſcopatuum Cardinalatus, aut ipſorum Cardinalium titulorum.*

Neque eſt dicendum, quòd regula noſtra
144 ſequens corrigat† regulam ſeptimam præcedẽtem incontinenti. l. nam ad ea 89. & ibi gl. verbo, *præſens.* ff. de condition. & demonſtr. Baldus in l. fin. num. fin. C. per quas perſonas. Alciatus de præſumption. reg. 2. præſumptione 28. à nu. 1. Menoch. in eodem tractat. *lib. 6.* preſumption. 37. Rota deciſ. 763. nu. 14. *p. 1.* diuerſorum.

Sicut & regula noſtra, quatenus concedit fauorem alternatiuę Epiſcopis reſidentibus,
145 non corrigitur per regulam 14. † ſequentem reuocantem facultatem conferendi beneficia reſeruata. Creſcentius deciſ. 194. aliàs 11. de priuilegijs. Puteus deciſ. 215. num. 4. lib. 1. & dicam in gl. 53. ad finem.

AVT verò loquimur de beneficijs vacãtibus in alijs diœceſibus, vbi Archiepiſcopi, ſiue Epiſcopi accidentaliter ſunt Cardinales; non autem ſunt Epiſcopi ratione Cardinalatus, prout hodie ſunt in Hiſpania Illuſtriſſ. Archiepiſcopi Toletan. & Hiſpalen. & in Italia Illuſtriſſ. Archiepiſcopi Neapolitan. & Mediolanen. & alij ſimiles, qui ſunt abſentes à Curia, & in ſuis Eccleſijs, ordinariè reſident; In hoc caſu cum ceſſet reſeruatio dictę regulæ ſeptimę, & nullibi expreſſe cautum
146 † reperiatur contrarium, dicendum erit, quòd prędicti Cardinales Archiepiſcopi, aut Epiſcopi, quamuis abſentes, gaudeant fauore, & limitatione noſtræ regulæ, ita vt indultum aliquod ad hoc neceſſarium non ſit, & ita ſeruari videmus.

Pro quo facit, quòd Paulus III. 18. Februarij 1547. fecit quoddam decretum Conſiſto-
147 riale, † per quod declarauit Cardinales abſentes à Curia eſſe priuatos indultis conferendi, niſi de licentia Papę apud ſuas Eccleſias Cathedrales, in quibus pręfati fuerint, reſideant, teſte Caputaquen. deciſ. 86. num. 2. p. 2. Ponderando: tùm quod de iure communi non erat ita declaratum: tùm quia loquitur de indultis, & priuilegijs conferendi, in quibus non verſamur, vt dictum eſt: tum etiam quia ſaluat reſidentiam in proprijs Eccleſijs.

Ac propterea in indultis, quę dantur hodie dictis Cardinalibus abſentibus, in ſuis diœceſibus reſidentibus nullum verbum fit, quòd poſſint conferre beneficia in omnibus
148 menſibus, † licet quoad alias reſeruationes adſint ampliſſima verba, & clauſulę: Nam fruſtra precibus impetratur, quod à iure
149 communi † conceditur. l. 1. C. de theſauris, lib. 10.

Abſurdum enim eſſet, ſi ex reſidentia in propria diœceſi, & implemento ſui officij,
150 (quod nemini† debet eſſe dãnoſum,) ius conferendi perderent, & quòd diſpendium pa-
151 tiantur, † vnde pręmium merentur, l. ſi ſeruus communis. §. qui vero. ff. de furtis, cap. 2. de fideiuſſoribus.

Et ad deciſiones Putei 86. & 305. lib. 3. poteſt reſponderi, quòd forſitan regulę illorum temporum erant aliter formatæ, ita vt regula noſtra reſeruatoria non excludebat Cardinales, prout hodie excludit, vt ſentit Rota deciſ. 537. num. 7. lib. 3. par. 3. diuerſorum, Nec nũc eſt regula moderatoria Indultorum Cardinalium abſentium, prout tunc erat.

Et an cenſeantur derogata Indulta Cardinalibus conceſſa per clauſulam, *quorum te-*
152 *nores,* † lege Io. Selua de beneficio 3. p. q. 14. per totam.

Octauo quæro, cum ſupra in principio dixerimus nu. 4. quòd Cardinales dicuntur Reges, & magni An Reges, & Principes, includantur ſub reg. noſtra.
Principes, non erit ab re, nunc videre; An ſicut regula noſtra excipit, & non comprehendit Cardinales collatores; ſimiliter
153 etiam non includat Reges, & Principes† collatores beneficiorum, quę non ſunt de iure patronatus laicali, vel mixto, veluti Inui-

ctiſſi-

154 ctiſſimum Regem Hiſpaniarum, † qui diſpo-
nit de quamplurib⁹ beneficijs in ſuis Re-
gnis Granaten. & Neapolitan. & Siciliæ, & in
partibus Indiarum, ac alijs in locis ſuorum
Regnorum, conſiſtentibus: & Sereniſsimum
Regem Franciæ, qui in ſuo Regno dicitur Or
dinarius collator. Ioann. de Selua de beneſ.
2. par. quæſt. 23. per totam. Nec non Reges
Anglorum, & Hungariæ, qui conferunt in ſuis
Regnis. Felinus in cap. dilecto, in principio,
de teſtibus. Lambertinus de iurepatronatus,
lib. 1. par. 1. quæſt. 10. art. 2. nu. 3. vbi idem
dicit de Regibus Siciliæ, & Apuliæ, & alijs
Principibus habentibus facultatem conferē
di ex priuilegijs Apoſtolicis, & Mandoſius in
regula 11. quæſt. 13. num. 4. & 7. Mohedanus
deciſ. 12. & 13. de priuilegijs. Palatius Ru-
beus in rubrica de donation. inter virum. in
proœmio. §. decretalis, num. 28. Acchilles
de Graſsis deciſ. 9. de reſtitut. ſpoliat. qui lo-
quitur de Imperatore habente facultatem
conferendi ex Apoſtolico priuilegio, prout
etiam ex eodem Apoſtolico priuilegio con-
ferunt omnes ſupradicti Principes, vt late
ſcribit Corſettus in tracta. de poteſtate, &
excellentia Regia, 2. par. quæſt. 11. ex num.
9. cum ſequentibus. Gigans de penſionibus,
quæſt. 21. num. 5. R. P. D. Germonius in tra-
ctatu de indultis. §. in quibuſcumque, ex nu.
1. cum ſequentibus.

155 Concludo breuiter, quòd non, † quia eo
ipſo, quòd de dictis Regibus, & Principibus
non ſit expreſſa mentio, non cenſentur com-
prehenſi in reſeruatione regulæ noſtræ, pro-
pter altitudinē, & excellentiam illorum, tex.
in c. fin. in principio; de officio delegati, in 6.
ibi, *Regibus, & Reginis, qui ſicut dignitatis al-*
156 *titudine præheminent: ſic prærogatiua † gratiæ ip-*
ſos conuenit anteferri, dumtaxat exceptis. c. ne re-
liqui, ibi, *illis, per quæ Regibus, & Reginis, eorum-*
que filijs. de priuilegijs, lib. 6. c. ſolite, ibi, *Re-*
gi tamquam præcellenti. de maioritate, & obe-
dientia. extrauagans execrabilis. §. nos, ita-
que, ibi, *ac Regum filijs.* de præbendis. Pariſius
conſ. 112. *in hac materia.* lib. 4. in fine. Staphi-
leus de litteris iuſtitiæ. §. petenti committi,
numero 8.

157 Præcepta namque Canonica relaxantur †
propter Regum, & Principum prærogatiuam
cap. Principes, cap. Regum 24. q. 5. c. per ve-
nerabilem. §. rationibus, qui filij ſint legiti-
mi, & plene per Ioannem Seluam de benefi-
cio 2. par. quæſt. 13. num. 52.

Sicut etiam videmus in derogatione iuriſ-
patronatus Regum; quia nunquam cenſetur
derogatum ſub quibuſcumque derogationi-
bus iuriſpatronatus laicalis, niſi exprima-
158 tur, † vt in reg. 41. Cancellariæ, & late Couar.
in practicis quæſtion. cap. 36. num. 3.

Et in terminis reſeruationis, quòd non
159 comprehendātur † beneficia Regalia, quæ ad
Regum collationem pertinent ex priuilegio
Apoſtolico, tradunt Archidiacon. & Ioannes
Andreas communiter recepti, in cap. 2. de
præbendis. lib. 6. ſub num. 5. ad medium, qui
loquuntur in fortiori omnium reſeruatione,
ratione vacationis apud Sedem. Gaſpar de
Peruſio de reſeruationibus. §. quæ autem be-
neficia, numer. 12. Aeneas de Falconibus in
eodem tractatu, quæſt. 3. principali, num. 3.
vbi idem, & a fortiori dicit in Imperatore,
& in Duce Mediolanen. qui in ſuo Ducatu
obtinet vices Imperatoris, & Regis. Couarr.
in d. c. 36. ſub n. 4. paulò poſt principiū, verſ.
quæ quidem beneficia Regalia. Rebuffus in tra-
ctatu de nominationibus, quæſt. 15. num. 9.
Mandoſius in dicta regula 11. quæſt. 13. per
totam, vbi firmat, quòd licet illa regula re-
uocatoria expectatiuarum, & reſeruatio-
num, coadiutoriarum, & facultatum nomi-
nandi, quæ tunc fiebat comprehenderet Car
dinales, vt in ipſa legitur; non tamen com-
prehendit Reges.

160 Prout etiam Concil. Triden. † dum dero-
gat in cap. 9. ſeſſ. 25. de reformatione, omni-
bus iuribus patronatus, præterquam ex fun-
datione, & dotatione, ſaluat Reges, vt in illis
verbis, *exceptis patronatibus, quæ ad Imperato-*
rem, ſeu Reges, ſeu Regna poſſidentes, alioſque ſu-
blimes, & ſupremos Principes iura imperij in domi-
nijs ſuis habentes, pertinent.

Nono quæro quare dicit regula no-
ſtra *Sanctæ Romanæ Eccle*
ſiæ. Reſpondeo quòd ad diſtinctionem alio-
rum Cardinalium, qui non ſunt Sanctæ Ro-
manæ Eccleſiæ, veluti Cardinalium Compo-
161 ſtellan. † & Rauennaten. qui cum ſint Cano-
nici, Cardinales etiam appellantur, vt tra-
dit Cardinalis in clemen. fin. nu. 1. de cele-
brat. Miſſar. gl. fin. in cap. pudor 32. quæſt. 2.
Nec non Canonici Mediolanen. qui etiam
Cardinales appellantur, vt tradit Ludouic.
Gomezius, poſt Rocchum de Curte, in reg.
de annali, q. 47. num. 5.

card. S. R. E. dicuntur ad diſtinctionē aliorū, qui ſunt ad inſtar Regis Scaccorum.

Sed tales Cardinales ſunt abuſiuè Cardi-
162 nales, ad inſtar † Regis Scaccorū, qui non di-
citur propriè Rex; ſed abuſiuus, vt dicit d.
gl. fin. in d. cap. pudor 32. quæſt. 2. Gomezius,
vbi ſupra d. num. 5.

De modo autem conferendi beneficia fa-
163 miliarium, † & continuorum commenſa-
lium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium,
& ad quem ſpectet collatio, vide in gloſſ. 51.
caſu 17. ex num. 62. vſque ad 66.

Sum-

Summaria Gloſſæ 25.

1 *Concordata excipiuntur a reſeruatione regulæ noſtræ, & num. 7.*
2 *Concordatum quid ſit, & vnde dicatur, & numero 3.*
4 *Concordata Germaniæ, quid contineant, & qui Doctores tractent de illis, & nu. 5.*
6 *Concordata Franciæ, cuius tenoris ſint.*
8 *Concordata in nulla lege cenſentur comprehenſa; ſed ſemper excepta, cum in vim contractus tranſierint.*
9 *Concordata ſunt fauorabilia, cum reducant ad ius commune.*
10 *Concordata, qua de cauſa facta fuerunt.*
11 *Concordata ſunt fauorabilia Indultis Cardinalium.*
12 *Concordia, & pace pro conſeruanda, multa ſpecialia in iure reperiuntur.*
13 *Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur.*
14 *Concordiæ confirmatæ à Sede Apoſtolica, non excluduntur per Concilium Tridentinum.*
15 *Concordata non impediunt, quòd Legatus Apoſtolicus non concurrat cum Ordinario in collationibus, nam tantum tollunt gratias præuentiuas, nu. 16. & num. 19.*
17 *Priuilegium conceſſum vni, alteri nocere non debet.*
18 *Concordatorum decretum non ampliat.*
20 *Concordata non auferunt concurrentiam Papæ tanquam ordinarij.*
21 *Concordata Franciæ. An comprehendant beneficium conſiſtens extra Regnum, quando collator eſt de Regno.*
22 *Concordata non tolluntur per reſeruationem, ratione fictæ familiaritatis Papæ, ad alios tamen effectus intrat talis reſeruatio, & n. 23.*

Aut aliorum ſub concordatis, inter Sedem Apoſtolicam, & quoſcumque alios initis, gloſſa 25.

EXCIPIT regula noſtra à vinculo reſeruationis, per illam inductę, collatores beneficiorum, qui conferunt illa vigore concordatorum initorum inter Sedem Apoſtolicam, & ipſos. Nam talia bonef. non includuntur, † ſed ſunt libere conferenda, prout in prædictis continetur concordatis. 1

Plura de materia concordatorũ.

2 Eſt autem concordatum, quædam lex, † lata communi concordia Principum, videlicet Papę, & aliorum Principum ſecularium, ſuper forma conferendi beneficia, arg. l. 1. §. conuentionis. ff. de pactis. l. ſi voluntate. C. de reſcinden. venditione. Rebuffus ad concordata in rubrica de collationibus, in principio præfationis, in gl. ſeq. num. 5.

Concordia dicitur à coniunctione cordis,
3 † & concordare, idem eſt, quòd conuenire, ideſt vnius cordis fieri, ſeu animorum coniunctionem tenere. Ancharan. in cap. indemnitatibus, in fine, in verbo, *concordiam.* de electione, lib. 6. Alexan. in l. 1. ſub num. 3. ff. de pactis. Felinus in c. cauſam quę, il 2. ſub num. 1. circa medium, de teſtibus. Iaſon in l. de fideicommiſſo, num. 3. C. de tranſact. Rota deciſ. 119. num. 4. & 5. p. 2. diuerſorum, vbi nu. 6. refert ſententiam Baldi in d. l. de fideicommiſſo, notab. 1. & Alexan. ibi num. 4. cum alijs, dicentis, quòd concordia ſit ſedatio diſcordiæ.

4 Veluti in concordatis Germanię, † initis inter Sedem Apoſtolicam, & Federicum Imperatorem, & alios Principes Germaniæ, in quibus ſancitur, in ſumma, quòd in Metropolitanis, & Cathedralibus, atque etiam immediatè non ſubiectis Eccleſijs, & Monaſterijs immediatè ſubiectis Sedi Apoſtolicæ, fiant canonice electiones, quæ ad dictam Sedem pro obtinenda confirmatione deferantur, intra tempus conſtitutum per conſtitutionem Nicolai III. quæ incipit, *cupientes.* alioquin ad eamdem Apoſtolicam Sedem electiones deuoluantur, & ſi dictæ electiones Canonicæ fuerint, confirmantur à Papa, niſi ex rationabili, & euidenti cauſa, ac de Cardinalium conſilio, de digniori, & vtiliori perſona duxerit prouidendum.

Item Sedi Apoſtolicæ reſeruantur Monaſteria Monialium, quæ ſunt exempta; minimè tamen non exempta.

In cæteris verò dignitatibus, & beneficijs quibuſcumque, tam ſecularibus, quam regularibus (exceptis maioribus dignitatibus poſt Pontificales in Cathedralibus, & principalibus in collegiatis Eccleſijs, de quibus iure ordinario erit prouidendum, per illos inferiores, ad quos aliàs collatio pertinet) PP. ſibi reſeruat omnia prædicta beneficia vacatura in menſib. Ianuar. Martij, Maij, Iulij Septemb. & Nouemb. dummodo ſi non apparuerit, quòd infra tres menſes à die notæ vacationis in loco beneficij, quod de illo Apoſtolica auctoritate prouiſum ſit, tali caſu Ordinarius, vel alius, ad quem collatio pertineat de illo liberè diſponere valeat.

In alijs verò ſex menſibus nulla adeſt reſeruatio, & aliàs, vt plenius in prima Bulla Nicolai PP. V. ſub data ſeptimo calendis Aprilis, anni 1447. incipienti, *ad Sacram Petri Sedem continetur.* quæ conſtitutio fuit renouata per

ta per

ta per conſtitutionem 46. Clementis VII. incipit, *admonet nos*. ſub data Calend. Iulij, anni 1534. vbi etiam imponuntur grauiſſimæ pœnę contra violatores illius, & vſurpantes collationes ad Papam tangentes: Nec nō fuit declarata per Bullam 42. Gregorij XIII. quæ incipit, *quæ in Eccleſiarum*. ſub data Calen. Nouembris 1576. in illis verbis, *infra tres menſes a die notæ vacationis*. videlicet, quòd dicti tres menſes currere incipiant a die notę vacationis Sedi Apoſtolicę. De quibus concordatis
5 † Germaniæ, vide Caſſadorum deciſ. vnica, de pactis, & Puteum deciſ. 108. & deciſ. 345. lib. 2. & deciſ. 226. *in vna Germana concordatorum*. lib. 3. Simonet. de reſeruatione, q. 1. nu. 4. & q. 99. ex num. 4. cum ſequentibus. Gregorium Tholoſanum de beneficio, cap. 1. nu. 8. & cap. 20. num. 20. Creſcentium deciſ. 2. de priuileg. & Gregor. Branden. in nouo opuſculo ad concordata Germaniæ. Vnde fuit deceptus Rebuffus in praxi titulo de expectatiuis, num. 2. dum dixit, quòd in Germania Epiſcopi ſolummodo habent quatuor menſes ad conferendum.

Similiter in Regno Franciæ ſunt alia concordata cum Sede Apoſto-
6 lica, in quibus diſponitur, † quòd Rex Frāciæ faciat nominationem ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopat. Abbatias, Prioratus, ac Monaſteria, & Papa conferat; In alijs vero dignitatibus inferioribus, & beneficijs quibuſcumque, conceditur ordinarijs collatoribus libera collatio in omnibus menſibus, iuxta iuris communis diſpoſitionem; Ita tamen quòd vnum Canonicatum, & præbendam conferre teneantur in vnaquaque Eccleſia Cathedrali, & Metropolitana vni magiſtro licentiato, aut bachalaureo formato, in theologia, qui per decenniū ſtuduerit, cū onere prædicationis, & Sacræ ſcripturæ lectionis: & tertiam partem omnium dignitatum, & aliorum quorumcumque beneficiorum vacantium in quatuor menſibus anni, videlicet primo, quarto, ſeptimo, & decimo menſe poſt acceptationē concordatorum; ſimiliter viris litteratis, graduatis, & per vniuerſitates nominatis conferre debeant: & quòd non ſolum, nullæ gratiæ expectatiuæ, nec reſeruationes ſpeciales, vel generales ad beneficia dicti Regni a ſede Apoſtolica emanare poſſint; ſed neque lites, & cauſę beneficiales in Romana Curia tractari, & agitari valeant, & alias, vt pleniſſimè in conſtitutione longiſſima Leonis X. legitur, quæ eſt in Bullario 16 inter conſtitutiones d. Papę, & incipit, *in eminenti*, ſub data Romæ 14. Calend. Ianuarij 1516. quę concordata latiſsime declarat Rebuffus in gloſſa, ad illa.
7 Non itaque lędit reſeruatio † regulę noſtræ dicta concordata, nec alia ſimilia. Caſſadorus deciſ. 1. num. 1. de pactis. Creſcentius deciſ. 2. de priuilegijs. Mohed. deciſ. 23. num. 4. de prębendis.

Neque vnquam eſt pręſumendum (licet
8 non exprimatur) quòd concordata † violentur, ſed ſemper excepta cenſeantur, cum in vim contractus tranſierint. Creſcentius deciſ. 2. & 5. de priuilegijs. Puteus deciſ. 47. *Nicolaus Quintus*, num. 3. lib. 1. Ioann. Paulus deciſ. 85. & deciſ. 109. Mohedan. d. deciſ. 23. in fine, de prębendis. Rota deciſ. 303. in fine, par. 2. diuerſorum.

Et dicta concordata cum reducant ad ius
9 commune, ſunt fauorabilia, † ac pleniſſime in ordinariorum fauorem, & contra concedentem interpretanda. l. item ſi vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis. l. non ſtatim. ff. de peculio. l. fin. ff. de conſtitution. Princip. Caſſad. d. deciſ. 1. num. 2. de pactis. Simonetta de reſeruatione, quæſt. 99. num. 24. Puteus deciſ. 108. num. 1. lib. 2.

Præſertim quia pręfata concordata facta
10 fuere cauſa † vnionis, pacis, & tranquillitatis inter Eccleſiam Romanam, & Principes, tam Eccleſiaſticos, quam ſeculares dictarum nationum, vt atteſtatur. Puteus deciſ. 226. num. 1. lib. 3. & deciſ. 478. num. 7. lib. 2. & patet ex ethimologia vocabuli, vt ſupra.

Ac propterea iſta concordata ſunt fauo-
11 rabiliora Indultis † Cardinalium. Put. deciſ. 478. num. 3. & 8. lib. 2. Rota deciſ. 10. num. 4. lib. 3. p. 3. diuerſorum.

Nam pro conſeruanda pace, & concordia
12 multa de iure conceduntur, quę aliàs licita non eſſent, cap. niſi eſſent, de præbendis, cap. hiſque, ibi, *pro bono pacis*. de maioritat. & obedientia, cap. 2. de arbitris, cap. 1. de mutuis petitionibus, ibi, *concordia terminetis*. cap. fin. de tranſactionibus. l. ęquiſſimum. ff. de vſufructu, Romanus conſ. 332. num. 13. & ſequenti. Barbatia conſ. 1. incipit. *magnus*, col. antepen. & penultima. Felinus in cap. 2. nu. 2. & 3. de pręſcription. cum alijs congeſtis per Alphonſum Hojedam de incompatibilitate beneficiorum, cap. 23. num. 6. & 7. cum ſequentibus. Flaminius Pariſius de reſignatione, lib. 5. cap. 3. num. 165. & ſequentibus. Gomezius in regula de annali, queſt. 2. num. 3. cum ſequentibus, & Horatius Mandoſ. in additione ad Romanum conſ. 306. *in caſu*. ſub littera D.

13 Concordia namque paruę res creſcunt, † diſcordia maxime dilabuntur, Salluſtio atteſtante, vt refert poſt illum, & alios. Barthol. Socin. in conſ. 165. *viſis*. numero 19. in fine, lib. 2. vbi plura. Ioannes Andreas in cap. indemnitatibus 43. num. 3. de electione, libro 6.

Hinc non multum diſtat, quòd diſpoſita à Conc. Trid. c. 4. ſeſſ. 6. & cap. 6. ſeſſ. 25. de refor-

reformatione, ſuper viſitatione, & correctione Capitulorum Cathedralium, & illarum perſonarum per Epiſcopos, iuxta illorum formam facienda, non obſtantibus quibuſcunque exemptionibus, conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, ſententijs, iuramentis, & concordijs, quę tantum ſuos obligent auctores: locum non habent in concordijs à Sede Apoſtolica, ex certa ſcientia
14 confirmatis, † vt per gloſſam in clementina dudum. §. nos etenim, verbo, *pacta*, de ſepulturis, & de ſententia Sacræ Congregationis Concilij Tridentini fuit ſæpe in Rota deciſum, teſte Acchille de Graſſis, deciſione 3. num. 2. de pactis. Cęſar de Graſſis deciſ. 2. num. 7. de iureiuran. Put. deciſ. 171. nu. 2. p. 3. & fuit reſolutum in vna Burgen. iuriſdictionis 3. Maij 1589. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Seraphino, & in Saguntina iuriſdictionis 27. Aprilis eiuſdem anni coram eodem. Ac propterea Capitula Burgen. & Saguntin. & alia ſimilia; neque etiam poſt Concilium poſſunt viſitari, nec corrigi, iuxta illius formam, quia ante dictum Concilium habebant cum Epiſcopis deſuper concordias à Sede Apoſtolica ex certa ſcientia confirmatas, & vide in gloſſa 31. numero 42.

Aduerto tamen circa concordata Germanię. quòd Legatus Apoſtolicus illarum partium poteſt concur-
15 rere † cum quolibet Ordinario in ſex menſibus ordinarijs, per concordata aſſignatis in collatione beneficiorum, cum ipſe Legatus dicatur, etiam Ordinarius in ſua prouincia, cap. 1. de officio legati. cap. 2. eodem titulo libro 6. cap. ſi à Sede, de præbend. lib. 6. Creſcentius deciſ. 180. aliàs 8. de priuilegijs. Puteus deciſ. 345. *in vna Auguſtana*. nu. 1. & 2. lib. 2. Petrus Andreas Gambarus de officio, & poteſtate Legati lib. 3. p. 3. ex nu. 78. vſque ad 79. & num. 207. Qui dicunt hoc procedere, non obſtantibus concordatis Germaniæ, quoad alternatiuam conceſſam Ordinarijs per dictam Bullam Nicolai V. quia concordata tollunt tantum gratias
16 præuentiuas; † non tamen impediunt, quòd Legatus poſſit concurrere cum Ordinario in menſibus ordinarijs: neque in dictis concordatis dicitur, quòd in menſibus ordinarijs ſoli Epiſcopi conferant, ſed quod per quamcunque expectatiuam, reſeruationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem Papa non intendit, quòd in dictis menſibus impediantur illi, ad quos beneficiorum collatio, ſeu prouiſio pertinebat: & ſic remouet tantum gratias pręuentiuas; non autem excludit Legatos quominus ipſi tanquam Ordinarij iure ſuæ legationis, ſicut antea (ceſſantibus gratijs præuentiuis) poterant concurrere cum Ordinarijs: Ita etiam hodie remotis eiſdem gratijs præuentiuis per concordata, poſſunt Legati, ſicut quilibet alius Ordinarius conferre: ne dicamus quòd priuilegium
17 conceſſum vni noceat alteri, † vt Puteus, & Gambarus vbi ſupra, & fuit late reſolutum in terminis in vna Virdunen. Canonicatus 19. Iunij 1595. coram Illuſtriſsimo D. Cardinali Pamphilio: Vbi etiam fuit dictum, quòd non obſtat decretum irritans poſitum in concordatis, quia ſortitur naturam
18 † principalis diſpoſitionis, quoad gratias prçuentiuas tantum, & non ampliat diſpoſitiones; minimè vero tollit facultatem Legati de latere de iure communi conceſſam. Puteus deciſione prima, libro primo, cum alijs adducendis in gloſſa finali huius regulę. Et ſic excluditur opinio Gregor. Branden. ſuper concordat. Germaniæ. q. 12. n. 9. & 10. contrarium volentis.

Pariter etiam in terminis concordatorum Francię legatus poteſt concurrere cum
19 † Ordinarijs, & iure præuentiuo conferre, non obſtantibus dictis concordatis ex rationibus ſupra relatis, vt tradit Rebuff. ad concordata in rubrica de collationib. §. ſi quis, verbo, *alium ſuperiorem*, poſt principium, ita iudicatum fuiſſe aſſeuerans.
20 Ac à fortiori poterit concurrere † Papa tanquam Ordinarius, & præuenire poſt vacationem, ſine vlla violatione concordatorum, & late diximus in §. ſecundo proęmiali nu. 31. & per totum, & in §. tertio. nu. 144. tradit etiam Gregorius Branden. ſuper concordatis Germaniæ, notabili 1. num. 2. cum ſequentibus.

Alia plura de concordatis, vide per Rebuffum ad concordata, in rubrica de collationibus, in præfatione, ac Branden. vbi ſupra, & quę volente Deo, in tribus ſequentibus gloſsis dicemus.

An autem includatur ſub concordatis
21 Franciæ beneficium conſiſtens extra † Regnum, quando collator eſt de Regno, vide ſupra in gl. 10. n. 30. vbi concluſi affirmatiue.

Accedit, quòd ficta familiaritas Papę non
22 excludit † concordata. Rot. deciſ. 303. nu. 1. & 2. p. 3. diuerſor. & dixi in gl. 51. n. 27. Quod intellige quatenus concernit præiudicium cōcordatorū, ne augeantur reſeruationes beneficiorum vacantium in menſib. collatorib. ordinarijs Germaniæ conceſsis, per dicta concordata, & non vltra. Nam ad alios diuer-
23 ſos effectus † poſſet libere Papa augere, & multiplicare reſeruationes per fictas familiaritates. Quo fit vt ſi Papa concedat alicui facultatem conferendi aliqua beneficia Germaniæ vacatura in ſuis ſex menſibus Apoſtolicis, ſeu obſtaculum reſeruationis ratione menſium remoueat, quòd tali caſu

non poſſit conferre beneficium aliàs reſeruatum ex aliqua ficta familiaritate Papę; cum in ſuis menſibus Papa poſſit facere gratias præuentiuas, & ad libitum ſuum diſponere, ac reſeruationes multiplicare; Ita quòd idem beneficium ſit multiplici reſeruatione reſeruatum, & vna reſeruatione deficiente, alia operetur ſuos effectus. Rota deciſione 3. in primo dubio, de prębendis, in antiquis, cum alijs adductis plene in glo. 13. ex num. 81. & 87. & 88.

Summaria Gloſſæ 26.

1 *Concordata vt non comprehendantur per regulam noſtram, debent eſſe acceptata.*
2 *Lex non acceptata non ligat, nam habet tacitam conditionem, ſi ſit vſu recepta, & n. 3.*
4 *Leges multæ non conueniunt Patriæ moribus.*
5 *Concordata habēt naturā contractus, & n. 28.*
6 *Contractus ad eius perfectionem, requirit acceptationem.*
7 *Lex 2. tit. 16. lib. 5. recopil. quid diſponat.*
8 *Acceptata ſi non eſt donatio, erit locus pœnitentiæ.*
9 *Acceptatio requiritur, vt alteri per alterum obligatio acquiratur.*
10 *Acceptatio notarij non ſufficit, ſi à parte ratificata non eſt, vt pœnitentiæ locus non ſit.*
11 *Priuilegium conceſſum, non dicitur perfectum ante acceptationem.*
12 *Alternatiua conceſſa Epiſcopis non ſuffragatur, ſi non eſt acceptata.*
13 *Gratia beneficij abſenti facta ante acceptationem non eſt perfecta. Et ibi quid de præſentatione.*
14 *Abſenti facta collatio dat illi ius ad rem, ante acceptationem, & quare magis, quam in contractu, ibidem.*
15 *Abſenti ſeruo conceſſa libertas, non prodeſt ante acceptationem.*
16 *Litteræ miſſiuæ tranſmiſſæ non obligant ante acceptationē, & interim pœnitentiæ locus erit.*
17 *Litteras miſſiuas tranſmittens, ſi ante acceptationem moriatur nihil acquiritur.*
18 *Pœnitere poteſt dans mandatum ad matrimonium contrahendum.*
19 *Maioricatus fundator poteſt, pœnitere ante acceptationem.*
20 *Expectatiua non dat ius ante acceptationem.*
21 *Acceptatio requiritur, vt legatum perfecte acquiratur, ſicut, & in hæreditate, & n. 22.*
23 *Acceptatio requiritur in omnibus actibus humanis à duorum voluntate dependentibus.*
24 *Acceptatio eſt mentis declaratio.*
25 *Acceptatio poteſt verbis aut factis fieri, niſi requiratur certa forma, vt num. 27.*
26 *Acceptatio vnius donatarij ſuffragatur alteri.*

Et per eos, qui illa acceptare, & obſeruare debuerint acceptatis. gl. 26.

Acceptationis de materia plura in hac gloſſa cumulantur.

REQVIRIT regula noſtra, quòd ad hoc, vt eius reſeruatio non includat concordata ſint accepta-
1 ta † per eos, qui illa acceptare debuerint: & rationem adducit Rebuffus ad Concordata Francię, in rubrica de collationibus, in §. prefatique ordinarij, in gloſ. *poſt præſentium acceptationem*, videlicet quòd hoc ideo dicit, quia lex, vel diſpoſitio Prin-
2 cipis non acceptata, † nec moribus vtentium comprobata non ligat ſubditos, quando non fuit obſeruata, ſciente & tollerante Principe, gloſſa ſingularis in cap. 1. verbo, *frangere*, de treuga, & pace. gl. etiam ſimilis in ſumma 24. q. 1. quam ibi notant doctores. Felin. late in d. c. 1. de treuga, & pace, n. 6. & 7. & per totum, vbi cumulat plures illationes, & ponit ſeptem bonas declarationes. Nauarrus in conſ. 1. de conſtitution. nu. 13. cum ſequentibus. Alexand. conſ. 6. *viſo themate*. num. 2. & conſ. 132. *viſa facti narratione*, num. 4. lib. 1.

Habet enim lex quandam tacitam condi-
3 tionem, ſi illa † moribus vtentium recipiatur. cap. in iſtis. §. leges, vbi docent omnes. 4. diſtinct. & Felinus poſt Hoſtienſ. in d. c. 1. ſub nu. 12. verſ. *intellige quarto*, de treuga, & pace, Puteus deciſ. 1. ante num. 1. lib. 1.

Quoniam multæ leges, moribus patriæ
4 non conueniunt, † ideo permittitur cuilibet Prouinciæ abundare ſuo ſenſu. Ancharanus conſ. 218. *iuxta ordinem*, ſub nu. 1. ante fin. Felin. vbi ſupra, ſub num. 6. verſ. *rationem*.

Alia tamen ratio mihi videtur, & forſitan melior, quare ſit neceſſaria acceptatio in concordatis, nempe quia con-
5 cordata habent naturam contractus, † cum ſint lex lata de communi concordia partium, vt dixi in principio gloſ. præcedentis, num. 2. & expreſſe tradit Creſcentius deciſ. 2. de priuilegijs. Puteus deciſione 47. *Nicolaus*, num. 3. libro 1. Mohedanus deciſione 23. in fine, de prębendis. Rebuf. ad concordata, in rubrica de collationibus, in principio, verſ. *contrarium credo verius, quia concordata contractus vim habent*.

In contractibus autem ad eorū perfectio-
6 nem, & ſubſtāciam, requiritur acceptatio † tacita,

cita,vel expreſſa.l.ſi ego.ff.de negot.geſtis. l.
qui abſenti. l.quod meo. §.ſi furioſo.l.ſi ſer-
uus communis.§.1. l.quemadmodum. ff.de
acquiren. poſſeſſ. l.abſenti. ff. de donationi-
bus,vbi probatur,quòd non eſt valida dona-
tio facta abſenti, niſi per nuncium, vel epi-
ſtolam,aut aliàs acceptauerit. Roman.conſ.
295.per totum, ac dixi in gl.12.ex n.84.& in
gloſ.63. quæſt.3.a num.22.

Et noſtri Doctores Hiſpani tradunt,quòd
etiam ſtante.l.2.titulo 16.lib.5. recopilatio-
7 nis diſponente, †quòd quocunque modo con
ſtet, quòd quis voluit ſe obligari alteri, re-
maneat obligatus,in omnibus contractibus,
etiam inter abſentes, nec ſit neceſſaria ali-
qua ſolemnitas ſtipulationis; ſed obliga-
tio valeat ex pacto nudo, vt de iure Cano-
nico cauetur. cap.1.cap.3. de pactis; Si igi-
tur ſtante dicta lege, quis abſenti donauerit
per publicum inſtrumentum iuratum,fortiſ-
ſimas clauſulas continens, licet donatio va-
leat; tamen quia non perficitur ante acce-
8 ptationem, † poteſt à donante reuocari
priuſquam fuerit accepta, & locus erit pœ-
nitentiæ. Couarruuias lib.1.variar. cap.14.
num.13. poſt principium. Gregor. Lopez in
l.4.tit.4. Partit.5. in gloſſa, *no le puede hazer*.
Auendañus de exequen. mandatis.2.p.c.29.
nu.11. Burgos de Paz conſ.14.n.20. & conſ.
33.n.12.Molina de primogenijs. lib.4.c.2.n.
58. Pelaez in tract.de maioricatu. p.1.q.36.
n.2.& q.68.n.1. Anton.Gomez.in l.45.Tauri
n.82.& 83.Tellus Ferdinan.in l.17.Tauri, n.
3.Ioann.Gutierr.in cap.quamuis pactum, in
principio n.56.& ſequentibus, de pact.lib.6.
& Acebedus in d.l.2. titulo 16.lib.5. recopi-
lationis,nu.20.cum pluribus ſequentibus, &
vide inferius num.26.

Comprobatur ex adductis per Caſtren.
conſ.171.n.5.lib.2. Alex.conſ.126.n.11. lib.
5.Curt.Iun.conſ.110.nu.2.dum dicunt,quòd
ſi ſtatuto cauetur, quòd alteri per alterum
acquiri poſſit obligatio, illud intelligendum
9 eſt interueniente abſentis acceptatione, †
quia acceptationem excludere non poteſt.

Quod etiam procedit, quamuis notarius
inſtrumentalis acceptauerit nomine abſen-
tis,quia ante ratificationem per abſentem
10 factam, ſemper erit locus † pœnitentiæ, vt
per Tiraquell.de iure conſtituti 3.p.limitat.
30.n.49.& 66. Couar.in rub. de teſtamen. 3.
p.num.3.in fin.& lib.1.variarum reſolution.
cap.14.nu.11.Molina,vbi ſupra nu.67.vſque
ad n.72.Rota deciſ.663.n.2. & 683.n.4.p.1.
diuer. Tiberius Decian. conſ.1.nu.23.lib. 3.

Similiter priuilegium conceſſum non di-
citur perfectum, nec habet vires, donec is,
11 cui conceditur,ſi abſens eſt,illud † acceptet.
cap.1.§.ex parte, de conceſſ. præbend.lib.6.
Alexan.in l.qui abſenti,in princ. nu.3.,ff.de
conſtitut.princip.Pariſ.conſ.88.num.15.lib.
3. Menochius de arbitrarijs.lib.2. caſu 185.
num.30.cum ſequentibus.

Hinc eſt, quòd alternatiua conceſſa Epi-
12 ſcopis reſidentibus, † per regulam noſtram,
minime ſuffragatur illis,ante acceptationẽ,
vt reg.noſtra declarat,& dicam in gloſ.65.

Nec gratia beneficij conceſſa abſenti eſt
13 perfecta, † donec abſens acceptet. cap.ſi ti-
bi abſenti 17.de præbendis lib.6. cui concor-
dat l.7.titulo 16. Partita 1. & explicat plenè
Couarr.lib.3.variar.c.16. n. 1. & per totum,
vbi num. 3. infert, quòd non dicitur vacare
beneficium per obitũ abſentis,cui fuit colla-
tũ,ſi in vita non fuit acceptatũ, & dixi in gl.
15.§.2.q.2.Et Lamber.li.2.p.1.q.11.art.5.a n.
1. vbi loquitur de præſentatione, quę ſi non
acceptatur,nihil prodeſt,&intrat deuolutio.

Bene tamen verum eſt, quòd in iſto ca-
ſu de beneficio collato abſenti
acquiritur ius ad rem, etiam ante accepta-
14 tionem, † vt Geminian. in d.cap.ſi tibi. nu.
17.in fine. Franchus num.7.Gomezius in re-
gul.de non tollendo. q. 1. num.35. & propte-
rea collatio reuocari non poteſt, quamuis
acceptata non ſit, vt in d.cap. ſi tibi abſenti
diſponitur: & rationem differentię inter
hunc caſum, & alios, quære à Bart.in l. ab-
ſenti, num.2. poſt medium de donationibus,
& ab Abbate in cap. accedens, ſub num. 3.
de præbend. Couarruu. poſt alios plures. li.
3.variar. c.16.n.1. ante fin. dum dicunt,quòd
ideo in hoc caſu non eſt locus pęnitentiæ,
quia Epiſcopus confert ex neceſſitate, cum
ſibi retinere non poſſet,& iam functus eſt of-
ficio ſuo; ſecus vero eſt in donatione, & alijs
actibus, qui ex mera voluntate fiunt.

Immo neque libertas data ſeruo abſenti
15 ſuffragatur illi, donec ipſe acceptet. l. ſi ab-
ſenti.ff.de acquiren. poſſeſſ. vbi notant Bart.
& Alexan.nu.2.Ioan.Andreas in c.ſi tibi ab-
ſenti.n.4.de præbend.lib.6.

Nec litteræ miſſiuæ tranſmiſſæ obligant
ante acceptationem eius, ad quem dirigun-
16 tur,& interim eſt locus pœnitentię. † Felin.
in cap.ex parte Decani. nu. 18. de reſcriptis.
Alexand.in d.l.ſi abſenti.ff.de acquir.poſſeſſ.
Hippol.de Marſilijs in l.is,qui in bello,num.
42. verſ.*Item vltra prædicta*.ff.ad legem. Cor-
nel.de falſis.Puteus deciſ.114.*in vna Maſanen.*
lib.1. vbi idem pari ratione dicunt in nuncio,
ac dicam in gloſ. 63.q.4.num.42.& 43.

Hinc ſi ſcribens litteras ante receptionẽ,
& acceptationem illarum,mortuus eſſet,ta-
17 les litteræ euaneſcunt,† ac nullius momenti
erunt.Ruin.conſ.131.n.6.vol.1.Alexand.conſ.
24.nu.9. vol.5.Marſilijs in rub.C.de probat.
nu.265.cum ſequentibus,& in ſingulari 373.
Maſcardus de probationibus concluſione
471.num.7. & 8.

18 Idem etiam procedit † in matrimonio, quia eſt locus pœnitentię.cap.final. §.fin. de procuratoribus.lib.6. Couarr.in 4.decretalium.2.p.c.4.nu.8.& 9. Burgos de Paz conſ. 6.n.5.& per totum.

Item maioricatus fundatus per contractum inter viuos ad fauorem certæ perſonę, cum obligatione non reuocandi, & reſeruatione vſusfructus, ac clauſula conſtituti, poteſt ſimiliter ante acceptationem reuo-
19 cari, † vt pleniſſime reſoluit Ludouicus Molina de primogenijs libro 4. cap. 2. ex num. 58. vſque ad num.70. qui omnibus melius, & copioſius hanc acceptationis materiam peragit, & Pelaez in tractatu de maioricatib.p.1.q.36.& q.68.ferè per totas, & ſæpe conſului, & obtinui.

Et vigore gratiæ expectatiuę non acqui-
20 ritur vllum ius, ſed poſt acceptationem † factam infra menſem (de quo in clement.1.de prębend.& clem.1.de conceſſ.prębend.) acquiritur ius ad rem. Rota deciſ.26. nu.4. de conceſſ.præbend. in antiquis, & deciſ.7. eodem titulo, in antiquioribus Beſigneti. Gomezius in regula de non tollendo iure quæſito.q.1.num.30.

Similiter legatũ non acquiritur perfecte,
21 † niſi ſequuta acceptatione. l.cum pater 78. §. ſurdo, & ibi gloſſ. verbo, *quæritur*. ff. de leg.2. l.neminem, cum l. ſequenti, eodem titulo, gloſ. in d.cap.ſi tibi abſenti, verbo, *non acquiras*, de pręben.lib.6.

22 Item videmus in hæreditate, † vt per totum titulum.ff.de acquiren.vel omitten.hæreditate, & de iure deliberandi.

23 Denique in omnibus actibus humanis, † à voluntate duorum dependentibus requiritur vtriuſq; conſenſus, & acceptatio. l.labeo.ff.de verbor.ſignificat.l.ædiles. ff.de ædilitio edicto. l.conſenſu, cum ſequentibus, ff. de actionibus, & obligat. cum ſimilib.

Et acceptatio nihil aliud eſt, quam men-
24 tis, & voluntatis † declaratio. Rota deciſ. 7. in fine, & deciſione 15.nu.4.de conceſſ.præb. in non.& deciſ.19.n.2.eodem titulo, in antiquis, ac dicam in gloſ.58.

Ac propterea non ſolum probatur abſen-
25 tis acceptatio † verbis, aut factis, aut ſignis, aut alijs coniecturis, & adminiculis. Rota deciſione 690. *opponebatur*, p.3. lib.3. diuerſ. Sed etiam ſufficit ſola ſcientia cum taciturnitate ad probandum acceptationem ex l. qui patitur. ff.mandati, & l.paulis. ff.rem ratam haberi; & per tradita per Couaruu. in rubrica de teſtamen. 3.p. num. 13. verſic. *verum ſi donatarius*, circa medium, & Molinam in d.libro 4.cap.2.num.76. & in terminis fuit deciſum in Rota in vna Romana ſucceſſionis 28. Ianuarij 1577. coram Robuſterio, quæ eſt deciſio 663.num.1. & 2. p.1. diuerſorum: vbi etiam dicitur qualis debeat eſſe dicta ſcientia, & quando, & ex quo tempore preſumatur: & in deciſione 683. num. 8.ibidem, dicitur, quòd quando donatio fuit facta inſimul duobus abſentibus, quòd acce-
26 ptatio † vnius ſuffragetur alteri condonatario, vt non ſit locus pœnitentię, per tex.in l. quoties. C.de donationibus, quę ſub modo.

Quod intellige, niſi in acceptatione requi-
27 ratur certa forma, † prout regula noſtra requirit in acceptatione alternatiuæ, vt patet in verſ. *illi vero*, ac dicam in gloſ.58.cum ſequentibus vſque ad fin. gl.64.

Igitur ſiue dicamus, quòd iſta concordata ſapiãt donationem quandam: ſiue dicamus, quòd habent naturam priuilegij, aut gratię, aut libertatis: ſiue etiam dicamus, quòd ſint ſpecies contractus: Nam iſtorum omnium
28 participationem † recipiunt, neceſſario fatendum eſt, quòd ad ſubſtantiam concordatorum requiratur acceptatio, ac propterea merito in regula noſtra verba iſtius gloſſæ, inſerta fuere.

Summaria Gloſſæ 27.

1 *Concordata ſunt indiuidua.*
2 *Concordia, ſi in parte non ſeruatur, corruit in totum.*
3 *Correſpectiuum, quando dicitur eſſe.*
4 *Correſpectiuorum, vno corruente omnia corruunt.*
5 *Concordia ex correſpectiua, nemo poteſt iuuari, niſi prius doceat pro ſua parte adimpleuiſſe.*
6 *Emptionis à contractu receditur, ob non ſolutionem vnius denarij.*
7 *Tranſactionis non ſeruatæ exceptio, impedit immiſsionem in poſſeſsionem.*
8 *Regula de triennali non ſuffragatur immiſſo, vigore concordiæ non ſeruatæ.*
9 *Spolij remedium competit cadenti à poſſeſsione, ratione concordiæ non ſeruatæ.*
10 *Concordiæ non adimpletæ exceptio, eſt exceptio litis finitæ.*
11 *Exceptionibus omnibus ſublatis, non eſt ſublata exceptio violatæ concordiæ.*
12 *Locator, ſi pactum non ſeruat, nec conductor ſeruare tenetur.*
13 *Pactum non exhæredandi intelligitur, niſi cauſam dederit.*
14 *Promiſsio non offendendi intelligitur, niſi cauſam dederit.*
15 *Promiſsio fidelitatis ſeruandæ Domino feudi, non durat ſublato feudo.*

Depoſitum

16 *Depoſitum non eſt tradendum, contractum non ſeruanti, etiam ſi adſit clauſula,* omni exceptione remota.
17 *Seruati pacti conditio ineſt, in omnibus promiſſionibus.*
18 *Acceptatio laudi habet vim pacti, niſi ab altera parte non ſeruetur.*
19 *Mora ceſſat, vbi altera pars non adimplet.*
20 *Moroſus moram opponere non poteſt.*
21 *Contractum nemo ex parte ſua adimplere tenetur, donec pars impleat ex altera.*
22 *Tranſactionem reſcindere volens, non auditur, niſi prius reſtituat receptum.*
23 *Salarium, ſi non ſoluitur Doctori, poteſt deſiſtere, & ſi ob defectum pecuniæ non poteſt legere, debet habere integrum ſalarium, & n. 24.*
25 *Fides non eſt ſeruanda, illam non ſeruanti, ſed frangere licet, & n. 26. & alia plura in propoſito vſque ad num. 33.*
27 *Dicens, quòd vult, audit quod non vult, & qui prius fuit in culpa de ſe quæri debet, & ſuo ſe gladio iugulauit, nec de dolo doloſus opponere poteſt, &c. & num. 28.*
29 *Errori cauſam præbens, errorem alteri imputare nequit.*
30 *Culpa ſtante ſpoliati, ceſſat ſpolium.*
31 *Conſilium iniquum faciens deuoluetur ſuper ipſum, & alia plura huius farinæ.*
32 *Expectare quiſque debet illud, quod fecit.*
33 *Exemptione non gaudet, qui interdicto cauſam dedit.*
34 *Notarius conficiens inſtrumentum ſimoniacum, non poteſt opponere de ſimonia.*
35 *Opponere non poteſt de viribus mandati, qui habet ſimile mandatum.*
36 *Opponere non poteſt de nullitate, nec attentatis, auctor nullitatis, & attentatorum, & numero 37.*
38 *Opponere non poteſt appellans de iniuſtitia ſuæ appellationis.*
39 *Nullitas actus, quando non excuſet à pœna.*
39 *Impeditus facto aduerſarij reſtituitur, & moroſus non dicitur.*
40 *Contumaciæ pœna ceßat, ſi creditor dat debitori cauſam fugæ.*
41 *Vxor dans cauſam diuortij, non participat de lucris viri, conſtante matrimonio acquiſitis.*
42 *Dotans tenetur de dote deteriorata ex culpa ſua.*
43 *Culpa imputari non debet marito, faciendo inſpici vxorem fingentem eſſe prægnantem.*
44 *Culpa beneficiati in non ſeruiendo non excuſat à ſolutione penſionis.*
45 *Impedimentum ex culpa aduerſarij proueniens eſt iuſta cauſa reſtitutionis in integrum.*
46 *Impedimentum alteri præſtans non gaudet poſſeſſionis anterioritate.*
47 *Impedito culpa, vel fraude aduerſarij, non currit tempus inſtãtiæ, nec terminus probatorius, nec datus ad dicendum contra articulos, vel producendum iura. & n. 48. nec currunt fatalia, & num. 49.*
50 *Lis dicitur conteſtata, quando reus ſubterfugit, ne conteſtetur.*
51 *Terminus aßignatus ad retrahẽdum, licet aliàs curat etiam contra ignorantẽ; ſecus eſt, ſi culpa, & malitia venditoris cauſatur ignorantia.*
52 *Concordatorum obſeruantia præſumitur, niſi contrarium probetur.*

Et obſeruatis. gl. 27.

AD hoc vt regula noſtra nõ includat concordata requiritur, quòd per eos, qui illa obſeruare debuerint, ſint obſeruata; Nam cum cõcordata ſint indiuidua, Obſeruantiæ ex vtraque parte de materia quã plura cumulantur, necnõ de correſpectiuitate.
1 † & correſpectiua. arg. l. eum proponas. C. de pactis. l. Pedius. §. fin. ff. de arbitris. Bartol. in l. græce. §. illud. n. 4. ff. de fideiuſſoribus. Alexand. in l. 1. §. ſed ſi mihi. nu. 5. & ibi Alciatus n. 16. ff. de verbor. oblig. Pariſ. conſ. 12. n. 74. lib. 2. & eſt bona deciſ. Mohed. 10. n. 1. de ſent. & re iudic. & deciſ. 1. ſub nu. 1. & deciſ. 5. ad fin. de ſimonia. Roland. conſ. 69. *pro fundamento.* nu. 44. lib. 4. Caputaq. deciſ. 206. num. 6. p. 1.

Si concordata non ſeruantur in parte, pariter nec Papa illa ſeruare tenetur, quia data inobſeruantia conuentionis in vno capi-
2 tulo, † tota conuentio redditur nulla. Bartolus in l. ſcire debemus 29. in principio, nu. 4. ff. de verborum obligation. Alexand. conſ. 105. num. 24. lib. 3. & conſ. 143. num. 2. lib. 7. Rolandus conſ. 69. num. 43. lib. 4. Nat. conſil. 479. num. 26. libro 3. Cagnol. in l. ſi quis maior. num. 134. C. de tranſaction. Mohedan. d. deciſ. 10. in fine, de ſenten. & re iudicata. Caputaquen. deciſ. 316. n. 3. p. 3.

Et correſpectiua, quæ fiunt, ſcilicet vnum,
3 contẽplatione † alterius, ſeu propter aliud, ſeu quando venit ad terminationẽ alterius, iuxta tradita per Bartolum in l. Aurelius 28. §. idem quæſiuit. numero 3. ff. de liberatione legata. Felin. in cap. cum inter. num. 7. de re iudicata. Tiraquel. in l. ſi vnquam, verbo, *donatione largitus.* num. 118. C. de reuocan. donat. Rota deciſ. 491. num. 2. & 3. p. 1. diuerſorum. Caputaquen. deciſ. 235. per totam. p. 1. Cęſar de Graſſis deciſ. 1. ex num. 4. & per totam, de fide inſtrum. Anton. Gabriel in titulo de præſumption. concluſ. 13. n. 4. cum ſequentibus, pleniſſime Menochius de pręſumption. lib. 6. præſumpt. 12. num. 1. vſque ad finem.

Corruente vno ex correſpectiuis, cor-
4 ruunt omnia. † l. fin. C. de acceptilationibus. Ancharan. conſ. 434. *ex narratis.* poſt num. 3.

verſ. *præterea aduertendum*. Aimon. conſ. 16. n.
4. & conſ. 153. num. 8. & conſ. 279. n. 13. Rota
deciſ. 677. n. 2. & 8. p. 1. diuerſ. Corneus conſ.
vlt. lib. 1. num. 1. & conſ. 36. *in hac conſultatione*.
num. 14. lib. 2. Mandoſius in regula 32. quęſt.
5. 1. num. 22. Menochius vbi ſupra nu. 2. cum
ſequentibus.

Ideo in correſpectiuis nemo poteſt iuuari
ex concordia, niſi docto pro ſua parte adim-
5 pleuiſſe. † l. Iulianus. §. offerri. ff. de actioni-
bus empti. l. cum proponas. la 2. C. de pa-
ctis. l. ſi quis maior. C. de tranſactionibus.
l. ſiue apud. ff. de inoffic. teſtam. l. ædiles. §.
finali. ff. de ædilitio edicto. Baldus in l. pa-
cta conuenta 72. notab. 2. ff. de contrahend.
emptione. Caputaquen. deciſione 232. p. 1.
& deciſione 6. p. 3. Puteus deciſione 357. *in
vna Romana*, in fine, lib. 3. vbi etiam dicit,
quòd propter vnum minimum Capitulum
non ſeruatum obſtat exceptio agenti, & Nat.
conſ. 673. n. 19. Roland. conſ. 69. nu. 6. vol. 4.
Magonius deciſ. Lucana 21. ex num. 16.

Ita vt à contractu emptionis recedatur, ſi
6 ceſſetur in ſolutione vnius denarij, † licet to-
tum reſiduum fuerit ſolutum. Alexan. conſil.
105. n. 19. & 20. volum. 3. poſt Bald. quem
allegat in l. ędem. C. locati. Bero. conſil. 144.
num. 1. volum. 2.

Quo fit, vt exceptio inobſeruatę tranſa-
ctionis, ſeu concordiæ impediat immiſſionē
7 in poſſeſſionem † non ſeruanti, neq; ipſe vio-
lator poteſt impedire, quòd alius non immit
tatur, ex remedio legis finalis C. de ędicto di
ui Adriani tollendo, vt fuit reſolutum in vna
Romana hęreditatis 18. Decembris anni
1551. coram Fabio, teſtę Caputaquen. de-
ciſione 349. p. 2.

Prout etiam nec regula de triennali ſuffra
gatur poſſeſſori, vigore concordię, quam con
8 trauenit, † vt fuit reſolutum in vna Placent.
Decanatus 21. Ianuarij 1597. coram R. P. D.
meo Pegna Rotę Decano.

Hinc competit remedium recuperandi il-
li, qui ex voluntate ſua cecidit à poſſeſſione,
quando contractus non fuit adimpletus, iu-
9 xta conuentionem factam, † cuius vigore di-
miſit poſſeſſionem. Socinus in l. remque no-
bis, num. 8. verſ. *quinto dubitatur*. ff. de acqui-
ren. poſſeſſ. Alexan. conſ. 90. *in cauſa*. num. 6.
volum. 5. Caputaquen. deciſione 6. num. 1. &
2. parte tertia, & plene per Flaminium Pa-
riſium, de reſignatione lib. 1. q. 3. nu. 66. cum
ſequentibus.

Vnde exceptio non adimplementi concor
10 dię, eſt exceptio † litis finitæ, & impedit li-
tis ingreſſum. Paulus Caſtrenſis in l. Iulia-
nus. §. offerri, ſub num. 6. ff. de action. empt.
Aimon conſ. 248. *Iniuſtitia, & nullitas*, ſub nu-
mero 6. poſt medium, verſ. *non obſtat quòd
proponitur*, cum alijs congeſtis à Menochio
conſ. 1. num. 365. volum. 1. Magonius in de-
ciſione Lucana 21. ex num. 16. & deciſ. 25. nu.
77. & deciſ. 61. nu. 1. 10. & 11. Corneus conſ.
291. colum. fin. & conſ. 297. per tot. volum. 3.
Galleſius de obligatione Camerali p. 4. q.
1. numero 7.

Sic etiam, quamuis per ſtatutum ſint ſu-
blatæ omnes exceptiones, vt non impediant
viam executiuam; tamen nunquam cenſe-
11 tur ſublata iſta exceptio, violatę † concor-
diæ. Baldus in l. ex prædijs. num. 2. C. de
euictionib. Decius in cap. ex parte. il 2. ſub
num. 6. verſ. 2. *prædicta limitatio*, de officio de-
legati. Iaſon in §. actionum num. 131. cum
ſequentibus. Inſtitut. de action. Aimon conſ.
127. num. 14. & conſ. 151. n. 10. Roman. conſ.
244. *pro euidentia*. num. 4. & 5. Corneus conſil.
297. *in conſilijs*, poſt num. 1. verſ. *& regula eſt*.
lib. 3. & conſ. 245. in princ. verſ. *tamen prædi-
ctis minime refragantibus*. lib. 4. Menoch. conſ. 1.
num. 366. lib. 1.

Item dicit tex. in l. quæro. §. inter locato-
rem. ff. locati, quòd ſi locator non obſeruat
conductori pacta appoſita in contractu lo-
cationis, & alia in eo contenta: nec ſimiliter
12 † tenetur conductor obſeruare locatori, quę
promiſit, vbi Bartol. ſub num. 1. reputat il-
lum tex. mirabilem ad omnes contractus, in
quibus vltro citroque aliquid promittitur,
& infert, quòd ſi promiſi filium non exhęre-
13 dare, † intelligitur niſi cauſam exhæredatio-
nis dederit. l. quidam cum filium. ff. de verb.
14 oblig. Et ſi promiſi te non offendere, † intel-
ligitur niſi cauſam offenſionis commiſeris. l.
qui ſeruum. ff. de verbor. oblig.

Ideo iurans ſeruare fidelitatem Domino
fęudi, non tenetur ſeruare, fęudo ſublato.
15 † cap. 1. de fęudis. cap. potuit, de locato, vbi
notant omnes. cap. quemadmodum cum ibi
notatis, de iureiurando.

Quare Ancharan. conſuluit conſ. 360. *ex
ſerie facti*. num. 1. & per totum, quòd ſi ex
duobus contrahentibus vnus depoſuit pecu-
niam penes tertium, vt traderet alteri con-
trahenti ſecum, omni conditione remota,
ſi ille contrahens venit contra contractum,
16 poteſt depoſitarius † ex tali contrauentio-
ne ſe tueri, & non tenetur ſoluere depoſi-
tum, quia ſicut principalis non tenebatur;
ita nec ipſe, cum ſit eius miniſter: neque
obſtat, quòd erat contractus depoſiti, in
quo exuberat bona fides, pluſquam in alijs
contractibus, quia non denegatur depoſi-
tum illi, qui depoſuerat, ſed alteri, vnde
illi potius, quàm alteri erat reſtituendum,
quòd conſilium allegat, & ſequitur Felinus
in cap. peruenit. il 2. num. 4. ante finem, verſ.
& per iſtam regulam, de iureiurando, licet
dictum conſilium minus correctè alleget, ſci-
licet 154.

Facit

Facit etiam ſ, quòd omnes promiſſiones,
& renunciationes habent in ſe tacitam, &
17 ſubintellectam conditionem, ſi pacta † ſer-
uentur. Angelus conſ. 59. n. 8. Flamin. Pariſ.
de reſignat. lib. 1. quæſt. 3. num. 44. & 45. cum
ſequentibus.

Ex hoc fonte procedit, quòd cum accepta-
18 tio laudi habeat † vim pacti. l. 2. C. commu-
nia, vtriuſque iudicij, acceptatio facta de lau
do intelligitur, ſi ab altera parte fuerit ſerua
tum. Romanus conſ. 175. incipit, *dictum vlti-
mum*. ſub num. 4. Matthæus de Afflictis deciſ.
117. in fine.

Huc pertinet, quòd ſi alia pars non adim-
19 plet, altera non dicitur eſſe in mora, † nec de
tali mora poteſt accuſari. Corneus conſil.
245. *in præſenti conſultatione*. n. 1. ante fin. Mo-
hed. deciſ. 1. de pactis. Caputaq. deciſ. 108. n.
6. & 7. parte 2.

20 Sicut nec moroſus moram † opponere
poteſt. Caputaquen. deciſ. 182. num. 4. par. 2.

Quoniam contractum nemo tenetur adim
21 plere † ex parte ſua, donec pars impleat ex
altera. l. cum proponas, la 2. C. de pactis.
Hieronymus Gabriel conſ. 151. ex numero
23. libro 2.

Nec longe diſtat, quòd tranſactionem
reſcindere volens, non auditur, niſi
22 prius receptum, illius vigore reſtituat. † l. ſi
diuerſa de tranſactionibus. Afflictis deciſ.
220. num. 4. Puteus deciſ. 353. num. 6. lib. 1.
& deciſ. 140. lib. 2. Caputaq. deciſ. 316. num.
1. & per totam p. 3. Rota deciſ. 810. p. 1. diuerſ.
& dicam in gl. 56. limit. 4.

Pro hoc, quia Doctor obligatus ad lectu-
23 ram, licite poteſt † deſiſtere, ſi ſibi non ſa-
tisfit de ſalario promiſſo, & ſi ob defectum
pecuniarum non potuit perſeuerare in lectu-
24 ra, debet † habere integrum ſalarium, perin-
de, ac ſi legeret, vt docet Abbas in cap. per-
uenit, il 2. num. 4. de iureiurando, & Felinus
ibidem, num. 3.

Subintrat etiam in propoſito gloſſæ no
ſtræ, quia cum alij concorda
ta facientes, cum Sede Apoſtolica, fidem nõ
25 ſeruent, nec eſt illis ſeruanda, † nec concor-
data cuſtodienda, ex vulgata regula, frangen
26 ti fidem fides frangatur † eidem. l. cum pro-
ponas 21. ibi. *nec aduerſario tuo tranſactione vti
concedendum eſt, niſi ea, quæ placita ſunt adimple-
re paratus ſit*. C. de pactis. cap. peruenit, il 2.
ibi, *nec tu ei, etiam ſi promiſſum tuum iuramento,
vel fidei obligatione interpoſita firmaſſes, aliquate-
nus teneris, ſi conſtat eum conditioni minime pa-
ruiſſe*. de iureiurando, cap. fruſtra ſibi fidem,
de regulis iuris, lib. 6. l. 28. titulo 11. Partita
tertia. Puteus deciſ. 340. num. 2. lib. 3. Ro-
landus a Valle conſ. 69. num. 5. 11. & 12. &
41. & 42. volum. 4. & pro regula tradit cum
4. ampliationibus, & quinque limitationi-

Fides an ſit non ſeruãti ſeruanda.

bus. Decius in d. l. cum proponas, nu. 3. cum
ſequentibus, vſque ad finem, quas limita-
tiones, ſeu declarationes accepit ex Felino
in d. cap. peruenit, à num. 5. vſque ad fin. de
iureiurando.

Quibus annecto tex. in l. ſed & partus. ſ.
1. ff. de eo, quod metus cauſa, ibi, *quod fecit paſ
27 ſus eſt*. Et qui dicit, quòd † vult, audit quod
non vult, cap. Eccleſia. ſ. quibus autem 13.
quæſt. 1.

28 Item qui prius fuit in culpa, † de ſe quæri
debet. l. ſocius ſocio 72. ff. pro ſocio.

Item dicit tex. in l. Imperatores 34. ff. de
iure Fiſci, ipſe te huic pœnæ ſubdiſti, ſeu ipſe
te tuo gladio iugulaſti.

Item doloſus de dolo opponere nequit. l.
ſi duo 36. ff. de dolo.

Item patere legem, quam ipſe tulleris. l. 1.
ff. quod quiſque iuris.

Item illi debet permitti pœnam petere,
qui in ipſam non incidit. l. cum par. 196. ſ. il-
li debet. ff. de reg. iur.

Item quod quis ex ſua culpa damnum
ſentit, non intelligatur damnum ſentire. l.
quod quis ex culpa 203. ff. de reg. iur.

Item errorem alteri imputare nemo po-
29 teſt, qui erroris † cauſam præbuit. gloſſ. fin.
in l. 2. ff. quando actio, de peculio. Aimon. in
tracta. de indemnitate mulierum, numer. 33.
Item ceſſat ſpolium, ſi ſpoliati culpa, & facto
30 † prouenit impedimentum. Aimon conſ. 83.
num. 2. Rota deciſ. 202. ſub num. 6. Item in
pſalmo 7. dicitur, *incidit in foueam, quam fecit*.
Et in cap. 27. Eccleſiaſtici legitur, *facienti ini-
31 quiſſimum † conſilium ſuper ipſum deuoluetur*. Itẽ
qui illicite facit, non poteſt alium arguere,
qui ipſum impedit in ſimili actu. l. 2. ſ. idem
ait. ff. ne quid in loco publico. Item qui car-
pit mores, labe carere debet. l. in arenam. C.
de inoffic. teſtam. Item quòd quis exigere de
bet ab alio, multo fortius à ſe ipſo. l. ſi pupil-
li. ſ. videamus. ff. de negotijs geſtis. Item ne-
mo poteſt alium corrigere, qui tacitus re-
ſpondeat, eadem commiſiſſe, cap. 1. 21. di-
ſtinct. cap. iudicet 3. quæſt. 7. Item dixit tex.
in cap. eſto 95. diſtinct. *cur ergo te habeam, vt
Principem, cum tu non me habeas vt Senatorem*.
Item nemo recte reprehenſoris perſonam
ſuſcipit, niſi qui actibus ſuis errata condem-
net, cap. nemo 81. diſtinctione. Item quòd
32 quiſque fecit, illud † expectet. l. 3. ibi, *quod fe-
cit ſemper expectet*. C. de Epiſcopali audien. l.
vnica. C. de raptu Virginum, dicit etiam
Apoſtolus ad Colo. capit. 3. *qui iniuriam
facit, recipit illud, quod inique geſſit*. Item idem
Apoſtolus ad Galatas, cap. 5. dicit, *quæ enim
ſeminauerit homo, hæc, & metet*.

Similiter, exemptione gaudere non debet,
33 qui fuit in culpa † interdicti, c. licet 11. ad fi-
nem, de priuilegijs, lib. 6.

Nec

Nec Notarius conficiens inſtrumentum ſimoniacum, † poteſt opponere de nullitate illius, propter ſimoniam, Mohedan. deciſ. 2. de ſimonia. Acchil. deciſ. 2. de procuratoribus. Puteus deciſ. 330. lib. 2. Rota deciſ. 13. lib. 2. par. 3. diuerſorum, & deciſ. 1262. par. 3. lib. 3. diuerſorum. Rota deciſ. 4. num. 19. de renunciatione, in nouis, iuncta additione, & facit c. ex litteris, de tranſactio.

35 Item nec poteſt opponere de viribus mandati, † qui habet ſimile mandatum. Caputaq. deciſ. 182. num. 4. par. 2. & vide in gl. 9. de ann. not. contra null. & atten, num. 73.

36 Nec author nullitatis poteſt de nullitatibus † dare. Ferret. conſ. 155. n. 6. in fine, & nu. 7. Lancellottus de attentatis 2. p. c. 4. in præfatione, num. 102. in vltima impreſſione, Aim. in tractat. de indemnit. mulierum, n. 33.

37 Idemque procedit in attentatis, † quia dans cauſam attentatis, nequiuit opponere de illis, Lancellottus de attentatis, 3. p. c. 25. num. 44. & c. fin. num. 14. & num. 289. verſ. *vigeſimaquinta ſit pœna.*

Sicut neque appellans poteſt dare de iniuſtitia ſuæ appellationis. Acchil. deciſ. 34. nu. 6. de appellation.

38 Pariter licet nullitas actus ſoleat à pœna excuſare; non tamen hoc locum habet, quando nullitas † procedit ex culpa partis, propter quam actus redditur nullus. Baldus in l. ea quidem, num. 3. C. ſi mancip. ita fuerit alien. Felin. in cap. ex tenore, num. 9. de reſcriptis. Molina de primogen. Hiſpanor. lib. 2. cap. 16. num. 19.

39 Itidem impeditus facto aduerſarij proſequi excuſationem, elapſo tempore illam proſequitur, tex. † & ibi Bartol. nu. 1. in l. ſi cum ipſe. ff. de excuſa. tutor. Sicut nec dicitur moroſus culpa aduerſarij impeditus. Caputaq. deciſ. 108. num. 4. cum ſequentibus, p. 2.

40 Sic etiam ſi creditor dat debitori iniuſte cauſam fugę, non intrat contumaciæ pœna. † Decius conſ. 410. num. 3. Tiberius Decianus reſponſo 8. num. 200. lib. 1. & fuit dictum in vna Bononien. ſpolij 14. Iunij 1599. coram R. P. D. meo Lancellotto.

41 Nec non ſi ob culpam vxoris fuit factum diuortium, non debet ipſa participare de lucris † acquiſitis conſtante matrimonio, iuxta diſpoſitionem legis Hiſpaniæ, pro dimidia, talia lucra diuidi mandantis, vt plenè tradit Ioannes Lupus de Palatios Rubios in rubrica de donationibus inter virum, & vxorem. §. 64. num. 1. & per totum, vbi magnum numerum doctrinarum accumulat in propoſito.

42 Item licet dotans non teneatur de dote deteriorata; tamen ſi deterioratio ſua culpa † contingit, bene tenebitur. Rota deciſ. 56. num. 7. & 8. p. 2. diuerſ.

43 Sicut etiam, ſi maritus poſt diuortium, fecerit inſpici vxoris ventrem, an eſſet prægnans, vel non, ſi non inueniatur prægnans non tenetur maritus actione iniuriarum, quando mulier tali inſpectioni cauſam dedit, † fingendo ſe eſſe prægnantem. l. 1. §. ſi omnes, in fine. ff. de inſpiciendo ventre.

44 Ac etiam ſi culpa beneficiati in non reſidendo fructus non percepit, non ideo excuſatur † a ſolutione penſionis. Gigans de penſionibus, q. 62. num. 9. Intellige tamen ſecundum ea, quæ dixi in gl. 5. §. 5. a num. 44.

45 Et impedimentum ex culpa aduerſarij proueniens, eſt iuſta † cauſa reſtitutionis in integrum, cap. ex litteris, de in integrum reſtitutione, l. Diuus. ff. eodem titulo. Oddus in in ſuo tractat. de in integrum reſtitutione, quæſt. 11. num. 1. & per totam. Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum, lib. 11. quæſt. 13. num. 101.

Omnis act' habetur pro facto in preiudiciū impedimētū pręſtantis.

46 Nec poteſt gaudere anterioritate ſuę poſſeſſionis, qui præſtit † alteri impedimentum ne prius poſſeſſionem acciperet, vt plene dixi in §. 3. procemiali ex nu. 23. vſque ad 43. & præcipue nu. 40. 41. & 42. Immo habetur pro poſſeſſore, qui per aduerſarium fuit impeditus ne caperet poſſeſſionem. Ferret. conſ. 3. num. 16. & 17. vol. 1. vbi plenè.

47 Sic quando ex forma ſtatuti cauſa debet expediri intra certum tempus, alioquin periret inſtantia, non currit id tempus illi, qui impeditur † per moras, dilationes, aut ſubterfugia aduerſarij. Bal. n. 3. Salicetus, nu. 7. in l. fin. C. de adulterijs. Iaſon conſ. 35. *in quæſtione*, num. 2. lib. 1.

48 Item tempus alicui pręfixum ad probandum, non currit † illi, quandiu aduerſarius differt reſpondere eius poſitionibus, gloſſa, verbo, *poſt dationem*, in clemen. ſæpe. §. & quia poſitiones, de verborum ſignificatione, vbi Cardin. ſub nu. 14. quæſt. 9. & Imola nu. 45. Iaſon d. conſ. 35. ſub num. 2. Plene Tiraquell. de retractu lignagier. §. 12. gloſſ. 2. n. 1. 2. & 3. cum ſequentibus; vbi idem dicit de termino aſſignato ad dicendum contra articulos in num. 5. Et de termino ad producendum iura num. 6. & plures allegat.

49 Sicut nec inſtantia proſequendę appellationis † currit appellanti, dum appellatus impugnat appellationem, ſeu dicit eſſe deſertam. Decius in cap. ex ratione, num. 10. de appellation. facit Rota deciſ. 15. num. 2. de appellat. in nouis, & deciſ. 10. nu. 3. & deciſ. 79. num. 1. eodem titulo, in antiquis.

50 Nec prætermitto, quòd quando reus ſubterfugit, ne lis conteſtetur, † aut non reſpondet, ſiue alio modo moram facit litis conteſtationi, tunc in illius pręiudicium habetur lis pro conteſtata. l. ſi eum. §. qui iniuriarum, & ibi Alberic. num. 3. Bald. num. 4. Iaſſ. plenius,

nius,num. 9. 10.& 11. vbi alia plura in propoſito adducit. ff. ſi quis cautionibus. Ripa in l. ſi inſulam,num.34. ff.de verborum obligation. Tiraquel.late de retract.lignagier.§. 14.gloſſa 2.nu. 5. cum pluribus ſequentibus.

Accedat,quòd quamuis tempus 9.dierum datum ad retrahendum rem venditam de ſuo patrimonio, vel parentela currat contra minores abſentes, & ignorantes, iuxta l. Hiſpanam 8. titul.11.lib. 5.recopilat.tamen
51 ſi culpa, & malitia † venditoris,conſanguineus,cui competit ius retractus,vēditionem ignorauit,veluti quia exiuit venditor ad celebrandum contractum extra locum habitationis, ſeu fuit rogatus de inſtrumento aliquis Tabellio foraneus,aut aliàs apparet de fraude venditoris,tunc non currit d.tempus niſi a die ſcientiæ. Didacus Perez in rubrica tit.11.lib.3.ordinam.q.48.col.740. Acebed. in.l.7.tit.11.lib.5.recopilat.n. 63.Tiraq.de retract.lignag.§.11. gloſſ. 2.num. 1. cum ſequentibus,& ita ſæpe practicaui.

Vlterius paria ſunt, Epiſcopum prouidere in menſe reſeruato, vel prouiſo Apoſtolico impedimentum præſtare, vt dicam in gl. 55.& adde quæ dixi in gl.15.a num.49.

Denique alia poſſem infinita cumulare ad probandum,quòd ſi culpa aduerſarij concordia non ſeruatur ex ſua parte, neque debet illi fides, & concordia ſeruari: & ideo merito regula noſtra obſeruantiam concordatorum requirit.

52 Rurſus addo,quòd in dubio præſumitur † obſeruantia dictorum concordatorum, & contrarium alleganti incumbit onus probandi inobſeruantiam. Decius conſ. 534. incipit, *procedendo*.nu. 9. verſ. *non obſtat*.Roland. à Valle conſ.90.nu.51.& 54. vol.1.Creſcentius deciſ.79.aliàs deciſ. 4. num. 1. & 2. de priuil. Anton. Auguſt. in epitome, titulo de conſtitution. nu. 3. Caputaquen. deciſ.220. num. 2. & 3.p. 1.Herculan.de negatiua, nu. 26. Maſcard.de probation.concluſ. 1338. n. 3. Acchilles de Graſſis deciſ. 1. de probationibus.Rota deciſ. 56. num.4. & deciſ.97.nu. 2.p. 1.diuerſorum,& deciſ.67.num.1.& 3. p. 1.diuerſorum, & aliàs ſępiſſime tenuit Rota, & magis in terminis firmat Greg. Branden. ſuper concordat.Germanię,q.2.& 3.& 4.vbi late, & pręcipue d. quæſt.4.

Summaria Gloſſæ 28.

1 *Concordata lædere Papa non intendit,& num. 21.& 24.*
2 *Tertij ſine præiudicio cenſetur omnis diſpoſitio.*
3 *Præiudicium tertij,vt euitetur, qualibet leuiſſima interpretatio ſufficit,etiam ſi verba verificentur in ſola potentia,& num.4.*
5 *Excommunicationis appellatione venit maior, niſi reſultet tertij præiudicium.*
6 *Obliuio potius præſumitur in Principe,quam vt cenſeatur alicui præiudicare.*
7 *Præiudicio de paruo eſt intelligenda diſpoſitio, præiudicare volens.*
8 *Clauſula*(non obſtante collatione alteri facta.) *intelligitur de nulla.*
9 *Præiudicium tertij, vt euitetur ſunt verba impropriand a, nec non potius præſumendum reſcriptum falſum, & num.10.*
11 *Pacti vim habent concordata.*
12 *Princeps obligatur de iure naturali propter conſenſum.*
13 *Contractus obligat Principem, cum ſit de iure gentium.*
14 *Princeps ſi nollet ſeruare contractum, nullus cum illo contraheret.*
15 *Diſponere nemo poteſt contra ſubſtantiam actus illo remanente.*
16 *Correlatiuorum natura eſt, vt æqualitas obſeruetur.*
17 *Noſtrum quod eſt, ſine facto noſtro auferri non poteſt.*
18 *Mendacium eſt abominabile,maxime in Principe.*
19 *Princeps in contractibus conſideratur, vt priuatus.*
20 *Obſeruanda ſunt quæ partibus placuerunt.*
22 *Priuilegium pecunia comparatum auferri non debet,cum tranſeat in contractum, ſed contra num. 25.concordatur,nu.26.*
23 *Priuilegium conceſſum ob remunerationem laborum,non eſt auferendum.*
27 *Compoſitiones, quæ ſoluuntur in Dataria, non inducunt cauſam onerosam propriè loquendo,& num.28.*
29 *Priuilegio cum compoſitione obtento, nemo fraudari debet.*
30 *Compoſitionis ratione, an dicatur Papa quaſi contrahere.*

Quæ lædere non intendit comprehenſorum, gl.28.

1 NON intendit Papa lædere † concordata, accepta, & obſeruata. Nam regulariter omnis diſpoſitio Principis cenſetur facta ſine præiudicio,† & læſione tertij. l.2.§.ſi quis à Principe.ff.ne quis in loco publico,cap. cum dilectus,

Tertij pręiudiciũ nunquã intelligitur irrogatum.

dilectus,de conſuetudine.c.dudum,de priuilegijs.c.ſuper eo,de officio delegati.c.quamuis,in fine, de reſcriptis, lib. 6. regula Cancellariæ 17. de non tollendo iure quęſito, l. 12.titulo 18. Partita tertia.l.11.in fine,titulo 25. Partita quarta, l. 1. & per totum titulum, titulo 14.lib.4. recopilationis. Rota deciſ.21.num. 5.de prębendis, in nouis. Decius conſ.171.num.1.Marſilijs ſingulari 440. Curtius Iunior conſ.174.à num.21.Alciatus de pręſumptionibus, reg. 3. preſumptione 11.per totam.Lambertinus de iurepatronatus, lib. 2.par.3. quęſt. 9. per omnes articulos. Gomezius,Rebuſſus,& Mandoſius in dicta regula de non tollendo iure quęſito. Antonius Gabriel lib. 3.commun. opinion. tit. de iure quæſito, concluſ. 1. per totam, cum ſeptem concluſionibus ſequentibus. Menochius de arbitrarijs, lib.1.quæſt. 9. ex num. 11.& de pręſumptionibus, lib. 2. præſumpt. 9.num. 5.& per totum, bene Acebedus in l. 2.ex num 3.vſque 53.titulo 14.lib.4. recopil. qui omnes latè iſtam materiam pertractant, & plures limitationes ponunt. Rebuſſus in regula de non tollend.gloſſ.6.a num.11. vſq; 36.vbi decem limitationes cumulat,& Acebedus,ac Gabriel, vbi ſupra, qui ponit,ſeptem ampliationes,& 14.limitationes.

Et quælibet interpretatio, & etiam leuiſ-
3 ſima † occaſio admittitur, vt tertij præiudicium, & damnum euitetur. Tiraquell.in l.ſi vnquam,in verbo, *donatione largitus*.num. 208.C.de reuocan.donation.Rota deciſ. 27. num.4.par.2.diuerſorum,vbi num.6.poſt Tiraquell. vbi ſupra,num. 206.dicit, quòd ad euitandum præiudicium præſumatur error in facto proprio.

Sufficit etiam, quòd verba verificentur in
4 ſola potentia, †vt tertij præiudicium excludatur. Acchilles de Graſſis deciſ.2. num. 5. de priuilegijs. Vel quòd in aliquo, licet non in toto verificentur. Puteus deciſ. 66. num. fin.lib. 1.

Vbi num.2. dicit, quòd. licet appellatio-
5 ne excommunicationis † intelligatur de maiori.cap. penultimo, de ſent.excommunicat.tamen, vt ceſſet tertij pręiudicium
6 ſufficit, ſi in minori † excommunicatione verificetur.

Et potius preſumitur obliuio Papæ,quam quòd cenſeatur tollere alteri ius quæſitum. Rota deciſ. 33.num. 5.& num. fin. in fine, & per totã,de pręben. in antiq.& deciſ.3.nu.8. de præbendis, in antiquioribus Beſigneti.

Ideo quãuis in diſpoſitione intẽderet Princeps præiudicare tertio,& eſſet in cõceſſione expreſsũ tertij præiudicium:eſſet intelligen-
7 da, dumtaxat de præiudicio paruo, † non de graui. Iaſon poſt alios in l. fin.num. 24. ff. de conſti.princip. vbi a num. 19. cum ſequentibus plura adducit. Pinel. in rubrica de reſciden. venditione, quęſt. 88. num. 11. Cephalus conſ.1330.nu.102.116.& 118. lib. 1. Molina de primogen.lib. 2.cap.7.num.24.

Vnde clauſula (*non obſtante collatione alteri facta*.) intelligitur de collatione inualida, &
8 nulla;† non autem de valida, vt late per Felinum in cap. cauſam quę,a num.19.vſque ad 26.de reſcriptis.Ioannem Selua de beneficio 3.par.quęſt. 13. per totam. Mohedan.deciſ. 7. num. 6. de reſtitut.ſpoliat.& deciſ. 4. nu. 3.de fid. inſtrum.Iaſon. in l.fin.num. 21.ff.de conſtitutionibus.

Sic etiam ſunt impropriãda verba, vt
9 euitetur tertij† præiudicium,tex. in c.ſuper eo,de off. deleg.

Nec non eſt potius pręſumendum reſcri-
10 ptum falſum, † quam quòd voluerit Princeps tollere ius tertij, ita docuit Abbas in c. ex parte,il 2.num.7.& finali,de officio deleg. Menochius de pręſumption.lib.2. pręſumpt. 9. num 9.

RVRSVS tanto minus intendit PP.lędere
11 concordata,quia cum ſint in vim pacti, † vt dicit Creſcentius deciſ. 2. de priuilegijs, & Put. deciſ.47.nu.3.lib.1. & diximus in gl.26. etiã Princeps illa obſeruare tenetur. Nã de
12 iure naturali† obligatur Princeps pactũ ſeruare propter conſenſum.l.1.ff.de pactis.l.licet.§. ea obligatio. ff.de procurator. cap. 1. de pactis. Et ideo conſenſus non poteſt per Principem tolli,nec ſuppleri. Abbas. c. cum vigeſimum, num. 2.de officio deleg. Staphil. de ſignatura iuſtitię.§.poſtremo quoad hanc ſignaturam,num. 5. Gomezius in compendio vtriuſque ſignaturę,num.71.Acchilles deciſ. 8.num. 2. de priuil.

Item quia contractus ſunt de iure gentium,
13 & ius gentium obligat† ipſum Principem. l. ex hoc iure. ff. de iuſtitia, & iure. §. final. inſtitut.de legitima agnator.tutela.cap.1.de probationibus.cap.poſteaquam 25.quęſt.6.

Et quia aliter nullus vellet cum Principe
14 † contrahere,& qui eſt Princeps, omnium commertio careret, quòd ei eſſet graue, & quaſi pœnale, argumento, tex. in l. quòd ſi minor.§. 1.ff.de minoribus, & loquendo de ſimili concordia tradit Baldus in l. digna vox,num. 3. C. de legibus. Alexander conſ. finali,num. 24.volum.4.Iaſ.in l.ſi pecuniam, nu.13.ff.de conditione cauſa data. Romanus conſ.352.num.24.

Rurſus quia nullus poteſt contra ſubſtan-
15 tiam † actus (illo remanente) diſponere, l. cum pręcario. ff. de pręcario,l.vbi.ff. de donation. cauſa mortis,gloſſa verbo,*officiali*. in cap. 2.de conſuetudine, lib.6. ſed ſubſtantia contractus eſt,vt ſit vltro citroque obligatorius. l. labeo, cum ſimilibus. ff.de verborum obligatione. Ergo Princeps contrahendo ſubſtan-

ſubſtantię contractus ſe ſubijcit, alioquin non eſſet contractus, ſicut in ſimili dicitur in cap. cum ad Monaſterium, de ſtat. Monachorum.

Alias enim, ſi Princeps non obligaretur ex ſuo contractu, pari ratione, nec obligaretur contrahens ſecum, ex natura, tam contra-
16 ctus, † quàm correlatiuorum. l. 2. C. de indicta viduitate tollenda, & ibi notat Iaſon, Antonius Gabriel in tit. de legibus, concluſ. 3. num. 1. & per totam.

17 Accedit quia id, quod noſtrum † eſt, ſine facto noſtro à nobis auferri non poteſt. l. id, quod noſtrum. ff. de reg. iur. ſed per contractum nobis quęritur, ergo non poteſt auelli ſine facto noſtro.

Pręterea quia non ſeruare fidem contractus, eſt mentiri. l. dolus. ff. mand. & menda-
18 cium eſt † abominabile, maxime in ore Principis. Baldus conſ. 24. incipit, *Ius Abbatialis*, ſub num. 1. verſ. *tertio probatur*. vol. 2.

Vlterius in contractibus Princeps conſi-
19 deratur, vt priuatus, † qui a principio contrahere poteſt, vel non; ſed poſt factum contractum obſeruare tenetur. l. ſicut. C. de actionibus, & obligation. l. 2. §. 1. ff. ne quid in loco publico. Decius conſ. 286. *in cauſa*. numer. 7. Palatius Rubeus in rubrica de donationibus inter virum. §. 69. nu. 17.

Denique quia naturalis ratio vult, vt quæ
20 contrahentibus placuerunt, ea ſeruare † teneantur d. l. 1. ff. de pactis. l. non minorem. C. de tranſaction. c. 3. de pactis, Et quę procedunt de labijs meis non faciam irrita, vt in Pſalmo 88. Et Deuteronom. c. 23. dicitur, *quod ſemel egreſſum eſt de labijs tuis obſeruabis*. Et viro bono non conuenit, vt quòd ſemel dixit poſtea reuocet. Ægid. deciſ. 3. Guidopap. deciſ. 254. Caputaquen. deciſ. 190. num. 1. p. 1. Nam graue eſt fidem fallere. l. 1. ff. de conſtitu. pecunia.

21 Igitur dicendum eſt, quòd nunquam † Papa intendat lędere dicta concordata; ſed potius illa ſeruare, prout tradunt omnes Doctores per textum, ibi in cap. 1. de probationibus, vbi poſt alios Felinus, & Decius, vterque num. 1. Roman. conſ. 52. num. 3. & conſ. 109. *in propoſita*. circa medium, & conſ. 252. num. 3. Pariſius conſ. 2. num. 230. volum. 4. & pleniſſime reſoluit cum infinitis Anton. Gabriel lib. 3. commun. opinion. titulo de iure quæſito non tollendo, concluſ. 5. per totam, vbi ponit regulam cum 11. ampliationibus, & 6. limitationibus. Rolandus conſ. 69. num. 17. cum ſequentibus, lib. 4. Mohed. deciſ. 6. de priuilegijs. Rodericus Suarez allegatione 8. & 9. Anton. Gomez. 2. tomo variarum, cap. 1. num. 1. Afflict. deciſ. 2. num. 2. vbi eius additio. Tiraqu. de primogenitu. queſt. 35. per totam. Acebedus in l. 3. tit. 10. lib. 5. recopil. num. 6. cum ſeqq. Gomezius in cap. 1. num. 141. cum ſequentibus, de conſtitut. lib. 6.

22 Quod etiam procedit in priuilegio pecunia comparato, † quia tale priuilegium tranſit in contractum, & eſt à principe propter pecuniam, ſeu compoſitionem illi ſolutam, cuſtodiendum. Aimon conſ. 241. num. 10. Rebuffus in regula de non tollendo iure quæſito, gloſſ. 6. num. 16. Antonius Gabriel in titulo de iure quæſito non tollendo, concluſ. 5. num. 5. Acebed. in d. l. 3. titulo 10. num. 11. lib. 5. recopilationis. Grammaticus deciſ. 85. num. 25. & ſeqq. Mohedanus deciſ. 6. num. 2. de priuil. Rodericus Suarez in allegat. 9. Antonius Gomezius in l. 43. Tauri, num. 3.

23 Et in priuilegio remuneratorio † laborum. Romanus conſ. 436. incipit, *quod indultum*. nu. 14. & 15. vbi loquitur de priuilegijs conceſſis DD. Auditoribus Rotæ, in remunerationem laborum, quos pro vtilitate Reipublicæ continuo potiuntur. Rebuffus ad concordata in præfatione ad rubricam de collationibus, ante finem, verſ. *Item quando priuilegium conceſſum eſt ob remunerationem*.

24 Et loquendo de concordatis, † de quibus in regula noſtra, quòd regulariter reuocari non poſſint, firmant Rebuff. in concordata ſub rubrica de collationibus, in pręfatione. Horatius Mandoſius in additionibus ad Romanum conſ. 352. in addit. vltima. Mohed. deciſ. 23. in fine, de præbendis. Puteus deciſ. 47. num. fin. lib. 1.

Sed Quintilian. Mandoſ. in reg. 2. Cancellariæ, queſt. 2. ſub num. 12. verſ. *Immo etiam in*
25 *Gallia*. contrarium † tenet, & Ptholomæus deciſ. 85. & in hanc ſententiam inclinat. Simonet. ſiue eius additionator, in tractatu de reſeruatione, quæſt. 1. num. 5. & quæſt. 99. nu. 23. & 26. tenet etiam Gregor. Branden. in concordat. German. quæſt. 8. vbi dicit, quòd ex parte Germanorum concordata habent vim contractus: ſecus vero ex parte Papæ, quia continent meram gratiam.

26 Conciliari poſſunt iſtę opiniones † ſedere diſtinctionis, quòd prima procedat, quando nulla adeſt iuſta cauſa; ſecunda vero opinio vera ſit, cauſa iuſta ſuadente, ex traditis per Cephalum conſ. 168. n. 29. vol. 2. Iaſon conſ. 1. num. 4. vol. 1. Afflictis deciſ. 361. num. 6. Molinam de primogenijs Hiſpan. lib. 4. c. 3. num. 17. Antonium Gabriel: in titulo de iure quæſito non tollendo concluſ. 5. n. 38. & 43.

ADDE etiam, quòd Rota dixit in vna Lucana Decanatus, quæ in impreſſis eſt deciſio 457. num. 17. parte prima diuerſorum, quòd in componendis, quę ſoluuntur in Dataria
27 ſemper fuit obſeruatum, & practicatum, † quòd non obſtante tali ſolutione, conceſſiones

An cõpoſitio ſoluta faciat actum oneroſum.

nes dicuntur gratioſę, & illas obtinens non dicitur habere ex cauſa onerosa, ratio eſt, quia illud, quod ſoluitur, non æquipollet ei, quod ſibi conceditur.

28 Quod tamen ego intelligerem propriè, † & ſtrictè loquendo: ſecus autem latè, & minus propriè, quia negari non poteſt, quòd tales conceſſiones mediante compoſitione obtentę non ſapiant, & quaſi vim habeant contractus; vt dixit Rota Caſſadori deciſ. 1. num. fin. verſ. *ratione autem compoſitionis*. de pactis.

Dixit etiam Puteus deciſ. 322. num. 3. lib.
29 1. quòd nemo debet fraudari priuilegio, † cum compoſitione obtento.

Item tradit Staphilæus de litteris iuſtitię.
30 §. quando, num. 7. quòd quaſi contrahit † Papa in conceſſione gratię, quando accipit magnam pecuniam pro compoſitione, & ideo de iure gentium ſeruare tenetur.

Adde etiam huic gloſſæ ea, quæ dixi in §. 4. prooemiali.

Summaria Gloſſæ 29.

1 *Collatio beneficiorum de iure communi competit Epiſcopis.*

2 *Collatio beneficiorum competit de iure ſpeciali, ratione fundationis, vel præſcriptionis, aut conſuetudinis, numero 5. aut priuilegij, & num. 6.*

3 *Fundator beneficij poteſt apponere conditiones ſibi bene viſas.*

4 *Reſeruatio regulæ noſtræ non comprehendit beneficia de iurepatronatus laicali, vel mixto.*

Quomodolibet pertinentia, gl. 29.

VERBA huius gloſſę intellige, ſiuę collatio compe-
1 tat de iure † communi, & ordinario, veluti in Epiſcopis, & alijs ordinarijs collatoribus, qui de iure communi fundant ſuam intentionem in iure conferendi omnia beneficia exiſtentia in ſua diœceſi, & territorio, cap. ex frequentibus, de inſtitutionibus, cap. conquerente; de officio Ordinarij. Felinus in c. cum venerabilis, num. 32. cum ſequentibus de exceptionibus, cum alijs adductis in §. 1. prooemiali, num. 21.

Siue pertineat de iure ſpeciali, vigore ali-
2 cuius fundationis † diſponentis, quòd collatio, ſeu diſpoſitio ſpectet ad aliquem, ad quē
3 aliàs de iure non pertinet; nam fundator † poteſt apponere quaſcumq; velit conditiones, & leges, cap. præterea, il 2. de iurepatronat, cap. quanto, de cenſibus, cap. ſignificatum, de præben. Rocchus de iurepatronat. verbò, *pro eo, quod*. num. 25. Lambertin. lib. 1. p. 1. quæſt. 9. principali, à num. 49. & per totam, & diſponitur à Sacro Concilio Tridentino ſeſſ. 25. c. 5. de reformatione, & ſeſſ. 22. c. 9. de reformatione. Rota deciſ. 1. de præben. in nouis. Caputaquen. deciſ. 290. par. 2. Ioannes Gutierrez conſ. 1. num. 1. & conſ. 2. num. 1. & tetigi in gl. 15. in principio, num. 31.

Intellige tamen, niſi ſint de iurepatrona-
4 tus † laicali, vel mixto, vt diximus in gl. 18. ſub verbo, *præſentationem*.

Siue etiam competat ius conferendi ex
5 preſcriptione, † ſeu conſuetudine, quia ex his modis poteſt acquiri: vt poſt alios latè tradit Felinus in cap. auditis, num. 8. de preſcriptionibus, & in cap. cum venerabilis, num. 35. de exceptionibus. Ioannes Selua de beneficio 2. par. quæſt. 8. num. 5. & per totam, & quæſt. 22. num. 56.

6 Vel competat ex priuilegio † Apoſtolico. Felinus in d. cap. cum venerabilis, num. 35. Geminianus ſub num. 5. Franchus ſub num. 3. in cap. cum Clericus 21. §. fin. de prebendis, lib. 6. Simonet. de reſeruatione, quęſt. 68. num. 2. Ioannes Selua de beneficio 2. p. q. 20. num. 1. & 2. & quęſt. 22. num. 56. & dixi in gl. 23. verbo, *ſecularium*. vbi tetigi, an intret noſtra regula, quando ius conferendi competit ex iure ſpeciali.

Modo igitur competat ius conferendi ex præfatis iuribus, ſiue aliàs, reſeruatio noſtrę regulæ locum habet.

Summaria Gloſſæ 30.

1 *Reſeruatio noſtræ regulæ 8. dicitur generalis, & num. 13.*

2 *Clauſula* (exceptis beneficijs generaliter reſeruatis) *comprehendit reſeruationem regulæ 8. & num. 19.*

3 *Dictio,* generaliter. *appoſita in l. declarat diſpoſitionem eſſe generalem, & n. 14.*

4 *Generalis reſeruatio dicitur, quando vnico verbo reſeruantur plura beneficia.*

5 *Generalis reſeruatio, quando dicitur.*

6 *Reſeruatio regulæ 8. dicitur ſpecialis ex ſententia plurium.*

7 *Generales reſeruationes ſunt, dumtaxat inſertæ in*

in corpore iuris, quamuis in regulis apponatur dictio, generaliter, *& num.* 28.

9 *Effectus eſt conſiderandus, quia non eſt uis in verbis.*

10 *Dictio*, generaliter, *intelligitur reſpectu locorum, aut perſonarum.*

11 *Generalis dicitur diſpoſitio c. primi de locato, quoad omnes de Bononia, licet aliàs ſit ſpecialis, ad inſtar interdicti, vt num.* 12.

15 *Velle quilibet cenſetur id, quod loquitur.*

16 *Sillaba vna non debet vacare in Conſtitutione, & multo minus in regulis Cancellariæ.*

17 *Regulæ Cancellariæ, quando fiunt, Papa non vadit venatum, vt ſecum non habeat ſapientes quia in illis fiendis conueniunt plures, vt numero* 18.

20 *Dictio*, generaliter, *adeſt ferè in omnibus regulis Cancellariæ, & ideo illarum reſeruationes ſunt generales, & num.* 21

22 *Generalis reſeruatio ex tribus caſibus oritur.*

23 *Speciales reſeruationes hodie raro, aut nunquam dantur.*

24 *Effectus quinque ſequuntur ex eo, quòd reſeruatio ſit generalis, vel ſpecialis.*

25 *Reſeruatio an ſit generalis, vel ſpecialis hodie parum attenditur.*

Diſpoſitioni ſuæ generaliter, gloſſ. 30.

An reſeruatio noſtræ regulæ ſit genera lis.

1 EX ſupradictis verbis patet, quòd reſeruatio noſtræ regulæ, eſt † generalis, & generaliter facta, vt in ſpecie tradunt Mohedan. deciſ. 12. & 13. de priuilegijs. Puteus deciſ. 472. num. 6. lib. 2. in quibus deciſionibus fuit reſolutum, quòd Indultum Regis Scotiæ ad conferendum beneficia vacatura (exceptis

2 generaliter reſeruatis) non extenditur † ad beneficia vacantia in octo menſibus Apoſtolicis per regulam noſtram reſeruata; tradit etiam Caſſadorus loquens de alio ſimili Indulto, conceſſo Maximiliano Romanorum Regi, in deciſione 3. num. 1. & per totam, de reſeruationibus.

3 Cum enim in regula noſtra apponatur † iſta dictio, *generaliter*, manifeſte reſultat, quòd Papa illius auctor declarare voluit, quòd eius reſeruatio non ſit ſpecialis, ſed generalis, vt docet Caſſadorus dicta deciſ. 3. n. 1. ſuper regulis. Geminian. conſ. 12. n. 2. & 3. Simonet. de reſeruatione. q. 4. nu. 6. & 14. Alphonſus Soto gloſſator antiquus in regula 1. Cancellariç, verſ. *Item dico*, Hieronym. Gabriel conſ. 182. n. 25. lib. 2.

Et quotieſcunque vnico verbo, ſeu oratione reſeruantur plura beneficia, tunc di-

4 citur generalis † reſeruatio, vt poſt alios firmat Rebuffus in praxi, titulo de reſeruationibus, tam generalibus, quam ſpecialibus, num. 1. cum ſequentibus.

Vbi numero 11. dicit, quòd tunc etiam di-

5 cuntur generales reſeruationes, quando † omnium Regni, vel certi loci, beneficiorum, aut dignitatum fieret ampliſſima reſeruatio. Quæ omnia concurrunt in reſeruatione noſtræ regulç; conſuluit etiam Ægidius Bellamera conſil. 24. incipit, *ſuppoſito ſtatuto*, verſ. *ad tertium*, & eum ſequitur Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus. q. 2. principali, ſub n. 2. poſt medium.

Cæterum quòd reſeruatio inducta per noſtram regulam, & omnes alias regulas Cancellariæ ſit ſpecialis, & non

6 generalis, tenuit † Rota deciſione 22. de prçbendis, in nouis, vbi etiam dicit, quòd ita tenuerunt Domini de Cancellaria, & quòd per Rotam, & Cancellariam fuit concorditer ita concluſum, & ſecundum hoc ſæpe pronunciatum; Idem etiam dixit Rota in deciſione 10. ad finem, incipit, *beneficia collectorum*, eodem titulo, & deciſione 28. de præbendis, in antiquis. Nicolaus Millius in repertorio, verbo, *Reſeruatio, quando dicatur generalis, & quando ſpecialis*. Felinus in cap. in noſtra nu. 15. corollario 5. de reſcript. Bellencin. licet aliquantulum dubius in tractatu de charitatiuo ſubſidio. q. 117. Petrus Andreas Gambarus in tract. de legato lib. 3. n. 120. & 121. Caputaq. deciſ. 75. n. 2. & per totam, p. 3. reprobans contrariam ſententiam. Simonet. de reſeruationibus. q. 3. ex nu. 11. & per totam.

Qui omnes affirmant, quòd reſeruationes generales ſunt dumtaxat illç, quç ſunt inſer-

7 tæ in corpore † iuris communis, & quod illç reſeruationes, quç perpetuç non ſunt, non dicuntur generales, ſed ſpeciales: ac proinde cum inductæ per regulas Cancellariç, ſint temporales ad vitam Pontificis illas edentis, conſequenter dicuntur ſpeciales, & non generales.

Et hoc etiam extendunt, quamuis in di-

8 ctis regulis dicatur, quòd generaliter † fit reſeruatio, prout in regula noſtra dicitur, rationem reddentes, quia non eſt vis in ver-

9 bis, † ſed effectus eſt conſiderandus. cap. Marchio, & Baſiliues 1. q. 1. cap. final. & ibi gloſſa 1. de off. delegati. l. 2. in fine. C. communia, de Legatis, & præſertim hoc dicunt Millius, Felinus, & Bellencinus in locis ſupracitatis.

Reſpondent quoque, quòd illud verbum, *generaliter*, in regulis contentum, ſtat im-

10 proprie, & eſt intelligendum † reſpectu locorum, aut perſonarum omnium, ideſt

Qq vt gene-

vt generaliter comprehendat beneficia, vbique locorum exiſtentia, & per quaſcunque perſonas vacantia, non autem, quòd reſeruatio ſit generalis, cum perpetua non ſit, vt vltra ſupradictos dicit Simonet. de reſeruatione. q.4. aliàs q.3. num.3. & ſub num.13.

Et adducunt exemplum ex cap.1. de loca-
11 to, quia conſtitutio illa eſt ſpecialis † reſpectu Ciuitatis Bononię, & tamen appellatur etiam generalis, quoad homines illius Ciuitatis: prout etiam interdictum vnius villæ
12 tantum, appellatur generale, † quoad perſonas illius villæ, & illos generaliter comprehendit. c. cum in partibus, de verb. ſignificat.

Prædictis tamen non obſtantibus affirmandum, & concludendum eſt, quòd reſeruatio noſtræ regulę ſit genera-
13 lis, † cum in illa expreſſe dicatur, quòd generaliter reſeruat. Nam certe, aut dicendũ eſt, quòd eſt exponendum album pro nigro, intelligẽdo verbum, generaliter, ideſt ſpecialiter, aut negari nõ poteſt, quòd reſeruatio noſtræ regulæ ſit generalis, quia verbum (*generaliter*) generalem reſeruationẽ ſignificat, in quo nulla eſt dubitatio. l. ille, aut ille. ff. de legat. 3. Caſſad. d. deciſ. 3. n.1. ſuper regulis: de quo eſt tex. expreſſus in l.3. & ibi Baldus n.2. & 3. C. de legib. Vbi dicitur, quòd quãdo dubita-
14 tur, an aliqua lex ſit generalis, † vel nõ, quòd inter alia quinque ſigna inſpiciantur ad verba ipſius legis. Nã ſi dicit, quod generaliter ſeruetur, erit proculdubio lex generalis, quia à legiſlatoris voluntate pẽdet, quòd ſit generalis, vel ſpecialis, & illud cẽſetur, quis velle,
15 † quòd loquitur. l. labeo. §. nã quorſum. ff. de ſuppellectili legata. Et voluntas hominis conſiſtit in verbis, ſicut facies in ſpeculo. Bald. conſ. 102. *omnis*. num.6. in fine. lib.3.

Pręterea ſi iſta interpretatio non fieret, ſequeretur abſurdum ſuperfluitatis in poſitione d. verbi (*generaliter*) quòd minime dicendum eſt, cum in conſtitutione, neque
16 ſillaba † quidem fruſtra cenſeatur appoſita. l. ſi quando. ff. de legatis 1. l.3. in principio, ibi, *nec fruſtra*. ff. de iureiurando. cap. ſi Papa, verſ. *cum enim*, de priuilegijs, in 6. gloſſa in cap. ſolitę, verbo, *tanquam*, de maioritate, & obedientia. Aimon. conſ. 183. num.24. Puteus deciſ. 86. num. fin. lib.1. Rota deciſ. 121. num.21. p.1. diuerſorum.

Et multo minus in regulis Cancellariæ, quæ quando fiunt, Papa non vadit venatum,
17 † vt ſecum non habeat ſapientes, ac poſſit errare, vt dixit Baldus in l.1. ſub n.12. poſt principium. C. ſi contra ius, vel vtilitatem publicam. Felinus in c. in noſtra, corollario 4. ſub n.14. ante finem, de reſcriptis.

Sed ſemper in iſtis regulis condendis con-
18 ueniunt † Abbreuiatores de maiori pręſidentia, duo Auditores Rotæ antiquiores, totidem Aduocati, & Procuratores magis docti, & practici. Caſſador. d. deciſ. 3. num. 2. de reſeruat. ſuper regulis.

Denique ſufficit, quòd in terminis noſtræ regulę habeamus tres deciſiones Rotales Caſſadori, Mohedani, ac Putei in principio allegatas, vt minime dubitari poſſit: pro quo etiam facit deciſio Mohedan. 13. de præben-
19 dis, dum dicit, quòd clauſula † appoſita in alternatiua Epiſcopi (dummodo non ſint generaliter reſeruata) non refertur ad hanc regulam, & hoc non ex eo, quòd reſeruatio huius regulæ non ſit generalis; ſed ratione, ne alternatiua ſit inutilis.

Ad alias deciſiones, & doctores ex aduerſo citatos, poteſt reſponderi, cum Caſſadoro in dicta deciſione 3. de reſeruation. ſuper regulis, ſub num.3. quòd procedant, quando in regulis Cancellarię reſeruatorijs non adſit dictio (generaliter) quod etiam dixerat Gloſſator antiquus in reg.1. ſecus tamen eſſe dicunt, ſi adſit d. verbum, vt in reg. noſtra.

Vnde cum hodie ferè in omnibus regulis reſeruatorijs Cancellarię adſit hoc verbum,
20 (*generaliter*) † vt eſt videre in reg. 2. & 3. & 4. & 6. & 7. & in noſtra regula 8. & quamuis deficiat in regula 1. & 5. nihilominus reſeruationes per illas inductæ ſunt generales, quia regula prima ſolum renouat extrauagantem ad regimen, cuius extrauagantis reſeruatio eſt generalis. Rota dicta deciſione 22. poſt medium, ibi, *præterquam contentæ, & expreſſæ in extrauaganti Bonifacij, quæ incipit ad regimen*, de præbendis, in nouis. Et ſimiliter reſeruatio regulæ quintæ de beneficijs Curialium, dum Curia transfertur, habet originem à iure communi, in cap. præſenti, de præbendis, in 6. & ab extrauagantibus ex debito, & ad regimen de prębendis inter communes.

Proculdubio tenendum eſt, quòd omnes reſeruationes inductæ per regulas Cancella-
21 riæ ſint generales, † vt etiam tenuit Æneas de Falconibus, de reſeruationibus, queſtione 2. principali, ſub num.13. verſ. *quartus caſus*, vbi poſt longum diſcurſum, & plures diſtinctiones, & modos reſeruationum generalium, & ſpecialium concludit, dicens, *Et breuius ſcias, quòd reſeruatio generalis ex tribus*
22 *† caſibus oritur, aut ratione loci, vbi vacant beneficia, aut ratione perſonarum, ex quibus reſultat reſeruatio, aut ratione ipſorum beneficiorum, vt de principalibus, ſeu maioribus dignitatibus*, cum quo tranſit Mandoſius in prooemio regularum, quæſtione finali, num.1. & pro hoc etiam facit, quòd dixi in gloſſa prima, numero 7. 10. & 11.

Quinimò poſſumus dicere, quòd hodie ra-
23 ro dantur ſpeciales † reſeruationes, cum ſint ſublatæ per Concilium Tridentin. ſeſſ. 24. de refor-

reformatione. cap. 19. vt dixi in §. 1. procem. ad finem, & infra num. 25.

[ſſect' qui ſe- quûtur ex eo quod reſer- uatio ſit gene ralis, aut ſpe cialis.]

24 Quis autem effectus reſultet † ex cognitione, ſi reſeruatio noſtræ reg. ſit generalis, vel ſpecialis, dico quòd multiplex.

Primus propter Indulta, quę conceduntur ad conferendum quęcunque beneficia reſeruata (exceptis generaliter reſeruatis) vt dixi in principio huius gloſſæ num. 2.

Secundus quia ſi reſeruatio eſt generalis, dicitur fauorabilis, & amplianda; ſecus verò ſi ſit ſpecialis. Simonet. de reſeruatione. q. 5. num. 14. & per totam, & dixi late in §. 6. procemiali huius regulę.

Tertius eſt effectus, quoad modum concipiendi narratiuam ſupplicationis, iuxta tradita in dicta deciſione 22. de præbendis, in nouis, & per Felinum in cap. in noſtra, corollario 5. n. 15. de reſcriptis. Ioan. Selua de beneficio 3. p. q. 14. num. 3.

Quartus quia ſi reſeruatio eſt ſpecialis, & non fiat narratiua in ſupplicatione de ſpeciali reſeruatione, poteſt talis defectus ſuppleri per clauſulas, quę in litteris Apoſtolicis concedi ſolent; ſecus verò ſi reſeruatio ſit generalis, iuxta regulam Cancellarię 55. de clauſulis in beneficijs vacantibus ponendis, Licet hodie communiter in omnibus ſupplicationibus ſoleat apponi clauſula, *etiam ſi ſit generaliter reſeruatum*.

Accedit etiam Hieron. Gabriel in conſilio 182. num. 24. in fine, & num. 25. libro 2. dum dicit, quòd quando beneficium non eſt generaliter, ſed ſpecialiter dumtaxat reſeruatum, quòd minus poteſt auferri Ordinario cognitio primę inſtantiæ, iuxta Conc. Trid. ſeſs. 24. de reformat. c. 20. & dicam in gl. 52.

Quintus, quia quando reſeruatio eſt generalis minus attenditur, ſi ſit ſuper certo corpore beneficij, vel incerto, vt per Lancelot. de attent. 3. p. c. 24. q. 9. num. 4. & 5. cum alijs per me adductis in gl. finali, n. 32. & 33.

25 Immo hodie parum curatur, † an ſit reſeruatio generalis, vel ſpecialis, prꝗſertim quia omnes ſpeciales reſeruationes ſunt ſublatæ, vt in d. gl. fin. nu. 35. & 36. & ſuperius tetigi.

Summaria Gloſſæ 31.

1 *Reſeruatio quid ſit, & triplex diffinitio conſtituitur, & num. 2. & 3. & num. 4. declarantur verba vltimæ diffinitionis.*

5 *Reſeruatio eſt potentior, ac penetrabilior gladio ancipite.*

6 *Reſeruatio eſt tam malignæ naturæ, quòd deſtruit quicquid in oppoſitum inuenit.*

7 *Reſeruatio noſtræ regulæ non ſolum inficit, & annullat titulum; ſed etiam poſſeſſionem, & numero 8.*

9 *Reſeruatio beneficiorum vacantium in menſibus Martij, & Septembris Epiſcopo gaudente alternatiua, inficit poſſeſſionem.*

10 *Reſeruatio incontinenti probanda idem eſt, ac ſi eſſet probata.*

11 *Opponens de reſeruatione ad impediendam reſtitutionem ſpolij, admittitur ad probandum.*

12 *Poſſeſſio dicitur infecta, quando beneficia vacantia in menſibus ordinarijs, vigore alternatiuæ (Epiſc. non reſidente) prouidentur ab illo.*

13 *Caſſadori deciſionis 2. de reſtitutione ſpoliator. intellectus, & num. 14.*

15 *Alternatiuæ gratia non concedebatur de tempore Caſſadori per legẽ generalẽ, ſicut hodie, & ſic decretum irritans illius inficit, & n. 16.*

17 *Reſeruatio regulæ 8. impedit integram purgationem attentatorum.*

18 *Sequeſtranda eſt poſſeſſio attentata de beneficio reſeruato, & n. 19. niſi probatio reſeruationis ſit turbida, & num. 20. & 21.*

22 *Sequeſtrationis ad effectum ſufficit, ſi ſit talis probatio, quæ animum iudicis moueat, maxime ſtante Conſtitutione Piana, & nu. 23.*

24 *Reſeruatio regulæ 8. diſcolorat omnem titulum Ordinarij, niſi ad effectum regulæ de triennali, & num. 25. & de annali. num. 26.*

27 *Reſeruatio regulæ 8. facit intruſum prouiſum ab Ordinario, ita vt collatio per d. intruſum habita ſit infecta, & nulla, & nu. 28.*

29 *Falſitatis origine dato, omnis actus ſequens eſt nullus.*

30 *Fundamento ſublato, totum ædificium corruit, & ſuperædificari non poteſt, & num. 31.*

32 *Principio omiſſo, non poteſt fieri tranſitus ad extremum.*

33 *Collatio quartæ portionis, ſi ſit nulla, conſequenter erit nullus aſcenſus, vigore illius ad integram portionem: ſicut & vitium attentati, quoad dimidiam inficit integram, & n. 34. & 44. vbi etiam de mortificata radice.*

35 *Antecedenti ſublato tollitur conſequens.*

36 *Error paruus in principio totam maſſam corrumpit.*

37 *Erroneo ſi ex fundamento aliqua proueniunt, conſtito de errore omnia corruunt: Et ſublato præſuppoſito, tollitur omne id, quòd ex eo ſequitur: & ibidem agitur de præſentatione, vel electione nulla, an cauſet nullitatem inſtitutionis, vel confirmationis.*

38 *Ordinatus metu non purgat illum, nec validat ordinem ſi exercuit per plures annos, credens ordinem eſſe validum, & poteſt matrimonium contrahere, & num. 39.*

40 *Matrimonium errore contractum, quando non ratificetur.*

41 *Conſenſus erroneus, quando non noceat, & adducitur pulcher caſus, & num. 42.*

43 *Concordiæ confirmatæ à Sede Apoſtolica non ſunt ſublatæ per Concil. Trident. quoad correctionem Capitularium.*

45 *Cauſa prima ſemper repreſentatur, & inſtuit in ſecundam.*

46 *Origo à qua reliqua vim capiunt, magis attenditur.*

47 *Inconuenienti vno dato, plura ſequuntur, vbi plura in propoſito. Et abiſſus abiſſum inuocat, & num. 48.*

49 *Malum cui aduenit, non venit ſolum.*

50 *Primordium ad tituli, vel cauſæ, poſterior quoque formatur euentus.*

51 *Reſeruatio regulæ noſtræ ligat Rotæ Auditores, vt non poſſint conferre vigore Clement. auditor. de reſcript. & num. 52. quia ſuccedunt in locum Ordinariorum. & n. 53. præſertim ſi agitur de præiudicio tertij, & num. 54.*

Reſeruauit, gloſ. 31.

Reſeruationis multiplex diffinitio.

1 RESERVATIO eſt † alicuius beneficij Eccleſiaſtici vacaturi, per habentem poteſtatem ad ſe facta auocatio, vt docet Æneas de Falconibus, de reſeruat. q. 1. princip. nu. 1. & per totam: vel ſecundum Simonettam, iuncto ſuo additionatore in eodem tract. q. 1. n. 1. Reſeruatio eſt Eccleſiaſticę beneficialis collationis, electionis ſiue, ab Ordinario per poteſtatem habentem, ad tertij etiam fauorem, facta ante vacationem auocatio. Maſcardus de probationibus, concluſione 1276. num. 1.

Quoad propoſitum noſtræ regulæ prima diffinitio non videtur bene quadrare. Nam prima diffinitio potius reſpicit ſpecialem reſeruationem, de qua nõ loquitur reg. noſtra, vt dixi in gl. præced. Necnon comprehendit

2 reſeruationem factam ab alio, † quam à Papa, vt d. Æneas ſcribit, vbi ſupra, ſub n. 4. Reſeruatio autem noſtræ reg. eſt à ſolo Pontif. Max. facta, & ligat omnes inferiores, etiam Legatos de latere, vt dixi in glo. 24. Secunda diffinitio minus conuenit, quia eſt reſtricta ad auocationem factam ab Ordinario. In noſtra autem regula non ſolum ligantur manus Ordinariorum; ſed etiam omnium quorumcunque collatorum, quomodolibet ius conferendi habentium, vt dixi in gloſſa 29. Item regula noſtra non loquitur de reſeruationibus factis ad fauorem tertij, ſeu perſonæ certę, vt in ipſa diffinitione legitur.

Vnde in inſtituto noſtro, aptior videtur

3 diffinitio, quòd reſeruatio † ſit prouiſionis Eccleſiaſticorum beneficiorum in certis menſibus vacaturorum, per Papam, ad ſe generalis facta auocatio.

4 Cuius diffinitionis partes verificantur, † ex ſupradictis. Nam dum dicimus prouiſionis, declaratur in gloſ. 17: dum dicimus Eccleſiaſticorum beneficiorum, declaratur in gloſ. 5: dum dicimus in certis menſibus, explicatur in gloſ. 11: dum dicimus vacaturorum in gl. 15: dum dicimus per Papam ad ſe, explicatur in gl. 12: dum dicimus generalis, in gl. 30: & denique dum dicimus auocatio, oſtenditur in iſta præſenti gloſſa.

Effectus reſeruationis plures.

5 Iſta autem auocatio, ſeu reſeruatio eſt ita fortis, & potens, † quòd ſit gladio ancipite penetrabilior, & eius decretum omnia interiora afficit, ac adſtringit. Æneas de Falconibus, in tractatu de reſeruationibus, queſt. 4. principali effectu 1. ſub num. 1. verſ. *& propter hoc dixit*.

6 Necnon eſt tam malignæ naturę, † quòd quicquid inuenit in oppoſitum deſtruat, ac ſecum ducit. Gomezius in regula de annali, queſt. 23. nu. 4. Menochius de recuperanda. rem. 16. num. 444.

Vnde reſeruatio noſtrę regulę, non ſolum annullat, & inficit titulum beneficij in contrarium collati, ſed etiam poſſeſſionem,

7 † ita vt talis poſſeſſor non poſſit iuuari ex aliquo remedio poſſeſſorio retinendæ, nec recuperandæ, vel alias. Nam talis poſſeſſio caret omni effectu, & eſt ſine vllo iuris adminiculo. Rota deciſione 3. per totam de reſtitutione ſpoliator. in nouis, & deciſione 2. eodem titulo, in antiquis, & deciſione 11. & 12. de cauſa poſſeſſion. & proprietatis, in antiquis, & deciſ. 5. num. 3. vt lite penden. in antiquis. Ægidius Bellamera deciſione 535. incipit, *in poſſeſſorio*. Lapus allegatione 29. num. 1. & allegatione 51. num. 9. Felinus in cap. in noſtra, num. 12. de reſcriptis. Æneas de Falconibus, in queſt. 4. principali effectu 11. & 47. Rebuffus in praxi, tit. de reſeruatione, tam generali, quam ſpeciali. nu. 40. Caſſadorus deciſione 1. numero 3. & deciſione 2. per totam, de reſtitut. ſpoliator. & deciſione 7. numero 3. & deciſione 11. numero 5. ſuper regulis. Gomezius in dicta regula de annali. quæſt. 23. & in regula de triennali. quæſt. 49. Mandoſius in regula 1. queſt. 3. per totam, & alios plures adducens Menochius de recuperand. remed. 16. queſt. 35. nu. 443. cum ſequentibus, vſque ad nu. 457. Ferrettus conſilio 3. n. 18. & conſilio 6. nu. 11 & conſ. 21. n. 2. Simonett. de reſeruat. q. 40. & 48. Mohed. deciſ. 15. num. 1. de cauſa poſſeſſ. & deciſione 13. numero 2. de reſtitutione ſpoliator. Caputaquen. deciſione 325. p. 1. num. 1. & deciſione 345. numero quinto. parte tertia. Lancellottus de attentatis, parte tertia, cap. 24. queſtione 9. numero 1. cum ſequentibus.

Puteus

Puteus deciſione 190. *in vna Fugubina*, nu. 5. & deciſ. ſequenti lib. 3. Anton. Gabriel titulo de reſtitutione ſpoliat. concluſione 5. nu. 43. cum pluribus ſequentibus.

8 Et loquendo in terminis regulæ noſtræ † eſt deciſ. Caſſadori 1. de reſtitut. ſpoliat. nu. 1. & per totam. Item deciſio Rotæ 510. *vacauit*, num. 5. libro 3. parte 3. diuerſorum. Puteus deciſione 197. *die* 13. num. 3. libro 3. & fuit etiam deciſum in vna Crotonien. Decanatus 20. Maij 1587. coram Orano, & in alia Regien. Canonicatus 17. Nouembris 1595. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio. In quibus deciſionibus fuit etiam dictum, quòd quamuis decretum irritans contentum in regula noſtra non cadat ſuper certo corpore beneficij, nihilominus inficit poſſeſſionem, quia eadem ratio militat, quando decretum eſt iuſtificatum per probationem vacationis in menſe reſeruato. Nam tunc decretum dicitur notorium, ex quo, ſcilicet, incontinenti probatur, & diſcolorat titulum. Puteus deciſione 197. num. 2. lib. 3. Simonet. d. quæſt. 40.

Ex quo ſequitur, quòd pari ratione idem dicendum ſit in vacationibus contingentibus in menſibus Martij, &
9 Septembris, † ſtante acceptatione alternatiuæ, per quam ex menſibus ordinarijs efficiuntur Apoſtolici, & reſeruati: ſi quidem decretum regulę noſtræ pariformiter amplectitur hanc reſeruationem cauſatam in dictis duobus menſibus, ratione dictæ alternatiuę acceptatæ, & eo ipſo quòd conſtet de acceptatione, & vacatione in aliquo ex dictis menſibus reſeruatio penetrat, & inficit dictam poſſeſſionem; Nam idem eſt, quòd re-
10 ſeruatio ſit probata, vel incontinenti † probari poſſit. Rota deciſ. 11. de reſtitut. ſpoliat. in antiquis. Menoch. de recuperanda remed. 16. num. 453. Puteus dicta deciſione 193. nu. 2. libro 3. vbi propterea dicunt, quòd opponens de tali reſeruatione ad impediendam reſtitutionem, ſeu aliud remedium poſſeſ-
11 ſorium admitti † debet ad probandum incontinenti de d. reſeruatione.

Idem etiam pari ratione dicendum appa-
12 ret, † quoad beneficia vacantia in menſibus ordinarijs, vigore alternatiuæ (Epiſcopo non reſidente) iuxta ea, quæ dicimus in gloſ. 43. nam probata vacatione de tempore non reſidentiæ, tunc etiam erit infecta poſſeſſio.

Hinc oritur reſponſio ad deciſionem Caſ-
13 ſadori 2. † de reſtitutione ſpoliatorum, vbi fuit reſolutum, quòd decretum alternatiuæ conceſſę Epiſcopo non inficiebat poſſeſſionem, ea ratione, quia eſt ſuper incerto beneficio, & non notorium, ſicut decretum in corpore iuris, & regularum, quę publicantur in Cancellaria, vt in num. 3. dictę deciſionis 2. legitur, & Anton. Gabriel in titulo de clauſulis concluſ. 3. num. 17.

Nam dupliciter reſpondeo, primo dicendo, quòd intelligatur quamdiu non conſtat de reſeruatione: ſecus vero poſtquam ſit probata, vt dicit dicta deciſio Crotonien. Decanatus ſupra allegata, exemplum adducens de execrabili ſpoliato, qui reſtituitur,
14 † quando execrabilitas, de qua per extrauagantem execrabilis, de præbendis, probata non eſt; ſecus tamen eſt ſi execrabilitas eſt probata, quia tunc non reſtituitur. Caputaquen. late deciſione 325. cum ibidem allegatis, p. 1. & 345. n. 5. p. 3. Creſcentius deciſ. 6. de reſtitut. ſpoliator. & tradit R.P.D. Germonius in tractatu de Indultis. §. volumus. nu. 30. cum ſequentibus, & vide quę dicam in gl. fin. ex num. 32.

Secundo reſpondeo, quòd de tempore Caſſadori non concedebatur Epiſcopis al-
15 ternatiua per regulam Cancellariæ, † ſicut hodie conceditur: ſed regula reſeruatoria menſium erat notoria; alternatiua verò non ita, quia ſolebat concedi per gratias, & breuia particularia, vt docet Franciſcus Pauinus in tractatu de officio, & poteſtate Capituli Sede vacante. p. 1. q. 10. ſub num. 23. & dixi in declaratione litteræ regulę noſtrę, in principio, num. 4. quòd etiam inſinuat idem Caſſadorus in dicta deciſione 2. numero 3. dum rationem aſſignat, ex eo, quòd tale decretum appoſitum in alternatiua non erat ſic notorium, ſicut decretum in corpore iuris, & regularum quæ publicantur in Cancellaria. Pariſius in conſ. 42. *quantum ad alternatiuam*, numero 1. & ſequentibus, libro 4. & conſ. 144. num. 1. eodem lib. 4. Cum igitur hodie concedatur alternatiua per noſtram regulam Cancellarię, & etiam habeat de-
16 cretum irritans, † ac ſit publicata, & nota, dicendum erit quòd talis reſeruatio, quæ oritur in prædictis duobus menſibus Martij, & Septembris, ex eo, quod ſit acceptata alternatiua inficiat poſſeſſionem, non aliter quam inficit reſeruatio aliorum menſium Apoſtolicorum.

Aliter namque ſequeretur, quòd d. deciſ. ſecunda Caſſadori eſſet contraria deciſioni primæ ſub eodem titulo de reſtitutione ſpoliatorum ſuperius allegatę, vbi habetur, quòd reſeruatio regulæ noſtræ inficit, non ſolum titulum, ſed etiam poſſeſſionem, ac impedit reſtitutionem.

Rurſus reſeruatio noſtræ regulę, non ſolum inficit titulum, & poſſeſſionem, ſed etiam impedit integram reuoca-
17 tionē, & prorogationem attentatorum. † Nā ſi intruſus in benef. reſeruato lite pendente ſpoliaretur à prouiſo Apoſt. non poteſt remedio attētatorum petere, quòd reſtituatur, &

Fundamento deficiẽte reliqua corruunt, cumulantur plura ſingularia vſq; ad fine.

attentata plenè purgentur, ſed conſtito de reſeruatione, & attentatione, eſt auocanda poſſeſſio à reſeruatario, qui attentauit: non tamen danda illi, qui fuerat paſſus attentata, quia per reſeruationem apparet de non
18 iure ſuo, ſed tunc eſt ſequeſtranda † d. poſſeſsio. Simonet. in d. q. 40. nu. 12. & 13. & fuit reſolutum in vna Auerſana beneficij 5. Aprilis anni 1557. coram Iunio, & in alia Romana Archipresbyteratus 11. Maij 1584. coram Oradino, & tradit Lancellottus de attentatis 3. p. cap. 24. q. 9. n. 12. & 13. & D. Anaſtaſ. Germonius in tract. de Indultis Cardinal. §. volumus. n. 27. & 28.

Et ſecundum hæc eſt intelligenda deciſio
19 † 11. de cauſa poſſeſsionis, in antiquis, & Ægidius deciſione 101. dum dicunt, quòd exceptio reſeruationis non impedit reuocationem attentatorum, ex eo quòd ad reuocationem obtinendam ſola detentio ſufficit, & non eſt neceſſaria poſſeſsio: quod etiam ſcribit Menochius in dicto remedio 16. nu. 455. Nam dicta reuocatio fieri debet ad effectum vt poſſeſsio ſequeſtretur; non autem, vt attentata paſſo reſtituantur.

Quæ omnia ſunt (vt arbitror) intelligenda, quando reſeruatio benè, & concludenter probatur, prout requiritur, vt dixi in §. 7. procemiali, & in gloſſa 11. ex num. 103. Secus autem eſſet, quando probatio non eſſet
20 plena, & reſeruatio eſſet turbida. † Nam tunc ſpoliatus, & attentata paſſus deberet ante omnia reſtitui, & in ſua poſſeſsione defendi, quia paria ſunt non probare, & minus bene, ac obſcure probare. l. de ætate. §. nihil. ff. de interrogator. actionibus. Rolandus conſilio 8. numero 18. volumine tertio, & conſilio 63. numero 28. volumine 1. Afflictis deciſione 22. ſub numero 3. Rota deciſione tertia, ſub numero 1. ad medium, ibi, *non conſtabat clare, & notorie*, de reſtitut. ſpoliat. in nouis.

Pro quo facit doctrina Franchi, in cap. ſi à Sede, ſub num. 6. verſ. *in gloſſa finali*, ibi, *ex quo per aduerſarium nihil in contrarium clare probatur*, de prębend. lib. 6. Caputaq. deciſ. 325. num. 7. 8. & 9. p. 1.

Et quod fuit reſolutum in vna Oriolen. beneficij, ſeu Canonicatus 18. Iunij 1599. coram Reuerendiſsimo Domino Corduba, nunc Epiſcopo Pacen. vbi fuit dictum, quòd quamuis probata reſeruatione non eſſet neceſſarium verificare totam narratiuam, ſed dumtaxat poſſeſsionem defuncti, & Clericatum prouiſi, vt etiam diximus in §. 7. proœmiali à numero 211. Tamen in dicta deciſione fuit reſolutum, quòd ſi probatio reſerua-
21 tionis non erat plena, & clara, † ſed turbida, quòd tunc tota narratiua erat verificanda.

Verum tamen eſt, quòd talis poteſt eſſe reſeruationis probatio, licet non ſit clara, & concludens, quòd poſsit mouere animum
22 iudicis ad apponendum ſequeſtrum † de dicto beneficio, ex his quæ late tradit Lancellot. de attentatis 3. parte. cap. 24. quæſt. 19. num. 5. & 6. Cotta deciſione 140. Paleot. deciſione 201. in manuſcriptis. Ac propterea ſuper hoc, an ſit apponendum ſequeſtrum, vel non, penſatis, & conſideratis omnibus, multum valet iudicantis arbitrium, vt dixi in §. 7. proœm. num. 26. & 27.

23 Et hodie à fortiori erit locus ſequeſtro, † cum ad hunc effectum ſufficiat extraiudicialis, & minor probatio, ex conſtitutione Pij IV. 142. de qua ad longum tractauimus in d. §. 7. proœmiali, præſertim in quęſtione finali, vbi diximus, quæ probatio ſit neceſſaria, vt apponatur ſequeſtrum, in num. 222. cum ſequentibus.

Præterea dicta reſeruatio, non ſolum habet præfatos effectus; ſed etiam diſcolorat
24 † omnem titulum Ordinarij, ita vt neque pro titulo colorato deſeruire valeat. Lapus allegatione 16. ſub numero ſecundo, verſ. *ex quo concludit*, dicens, quòd poſsidens beneficium reſeruatum, vigore collationis Ordinarij, cuius manus erant ligatę, neque habet poſſeſsionem coloratam. Idem Lapus allegatione 103. num 3. Felinus in cap. in noſtra, corollario 36. num. 32. poſt principium, de reſcriptis. Caſſadorus deciſione 7. num. 3. ſuper regulis. Bertrandus conſilio 2. *viſo*, numero 21. libro 3. Pariſius conſilio 125. *an collatio*, in fine, libro 4. Ferrettus conſilio 1. num. 5. libro 1. Simonet. de reſeruatione. quæſt. 48. num. 1. & 2.

25 Quod tamen limita, quoad effectum † regulę de triennali, quia ad illum effectum nulla alia reſeruatio diſcolorat titulum, niſi ſola reſeruatio inducta per cap. 2. de præbendis lib. 6. de vacantibus apud Sedem Apoſtolicam, cum ſola illa ſit clauſa in corpore iuris. Gomezius in eadem regula de triennali, quæſtione 27. numero 7. & quęſt. 31. & per totam, & quæſtione 44. numero 3. & paſsim ſeruat Rota.

Sicut etiam ad effectum regulæ de annali.
26 † Nam dicta regula procedit etiam in beneficijs reſeruatis, vt nouiſsime fuit reſolutum in vna Saguntina Canonicatus ſub 28. Maij huius anni 1603. coram R. P. Domino meo Litta.

Vlterius reſeruatio noſtrę regulæ facit, vt prouiſus ab inferiore de beneficio per illam reſeruato dicatur verè in-
27 truſus. † Calderinus conſilio 13. incipit, *intruſus*, in fine, ſub titulo de verborum ſignificatione. Simonetta de reſeruatione, quæſt. 48. numero tertio. Gomezius in regula de trien-

de triennali, queſt. 47. ſub num. 2. verſ. *quarto dicitur*. Maſcardus de probationibus concluſ. 937. num. 20. Æneas de Falconibus de reſeruatione, quæſt. 4. principali, effectu 26. & 45.

Vnde conſuluit Nauarrus conſ. 2. de iurepatronatus, quòd prouiſus ab Ordinario de beneficio vacante in menſe reſeruato, qui poſſeſſionem occupauit, non
28 poſſit, † tanquam intruſus præſentari ad beneficia pertinentia ad præſentationem illius beneficij, ſic poſſeſſi: & licet ipſe rationem reddat ex eo, quòd dicatur malæ fidei poſſeſſor, alia tamen, & fortior ratio eſt, quia nullam habet poſſeſſionem, cum reſeruatio noſtrę regulæ inficiat, etiam poſſeſſionem, ex ſupradictis. Rota deciſ. 4. de prębendis in antiquioribus Beſigneti. Simonet. de reſeruat. quæſt. 44. & q. 50. nu. 8. & 18. Aeneas de Falconibus de reſeruatione, q. 4. principali, effectu 26. Selua de beneficio 2. par. queſt. 12. per totam, & dixi in gloſſ. 15. §. 1. num. 94. cum ſequentibus.

29 Dato namque origine falſitatis, † actus omnis ſequens eſt nullus. l. ex initio. C. de falſis. Simonet. de reſeruat. q. 61. num. 7.

30 Et ſublato fundamento † totum ædificium corruit. l. egi tecum 26. ff. de exception. rei iudic. l. fin. ff. de conſtit. pecunia. l. vectigal. ff. de pignor. Rota deciſ. 10. in fine, de prębend. in antiquis.

31 Ac deficiente fundamento † ſuper ædificari non poteſt, cap. cum Paulus 1. q. 1. cap. veniens, de presbyt. non baptizato.

32 Nec omiſſo principio † poteſt fieri tranſitus ad extremum. l. final. C. vnde vi.

Sic ille, qui optauit beneficium integrum,
33 vigore vnius † quarti, quod habuit a principio, vel maiorem præbendam, vigore minoris præbendę, ſi declaratur poſtea eſſe nullam collationem factam de quarto, vel de
34 minori prębenda: Similiter corruit † integrum beneficium, & maior præbenda. Rota deciſ. 10. de prębend. in antiq. & dicam in gl. 34. quęſt. 16. & 17.

Pro quo etiam facit elegans Rotæ deciſio 6. n. 7. par. 2. diuerſorum: vbi fuit deciſum. Vitium attentati commiſſi circa dimidiam portionem neceſſario etiam inficere integram, tanquam conſecutiuam ad dimidiam & dependentem ab ea, quia non poteſt quis conſequi integram, niſi dimidiam habuerit.

35 Nam ſublato antecedenti, † tollitur conſequens, l. ſi cum te. ff. de pactis, cap. ad petitionem, de accuſationibus.

36 Et error paruus in principio, † totam maſſam corrumpit. Baldus in procemio decretalium, ſub num. 3. ante finem principij, verſ. *Nam error*. Et paruus error in principio eſt magnus in fine, ſecundum Philoſophum. Euerardus in loco ab abſurdo, num. 9. ante fin.

Hinc ſi cum erroneo fundamento aliqua
37 procedunt, † conſtito de errore, omnia corruunt. l. quod non ratione. ff. de legibus. l. ſi is, qui putat 15. cum l. ſequenti. ff. de acquirend. hæreditate. Acchilles de Graſsis deciſ. 1. num. 2. qui filij ſint legitimi. Rocchus de conſuetudine ſectione 4. num. 1. cum ſequentibus.

Sublato etiam pręſuppoſito, tollitur omne id, quod ex eo ſequitur l. mancipia. C. de furtis. Roman. ſingular. 489. Gutierrez conſ. 21. nu. 6. Decius conſ. 644. nu. 14. Rota deciſ. 589. nu. 1. p. 1. diuerſor.

Sic inſtitutio, ſeu confirmatio facta ad electionem, vel præſentationem nullam, eſt ſimiliter nulla. vt latè per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæſt. 3. articulo 4. num. 2. & 3.

Sic conſuluit Nauarrus conſ. 4. num. 9. & 10. ac per totum, ſub titul. de his, quæ vi, metve cauſa fiunt, quòd ſi quis vi cauſatiua, & non abſoluta, fuit ſacris ordinibus initiatus, & credens ordinem eſſe validum exercuit per nouem annos, non propterea
38 purgatur † metus, nec ordo reualidatur, cum exercitium ex errore proceſſerit, & ſic ratificationis præſumptio ceſſet, tradit etiam Rodriduez in ſua ſumma, quæſt. 205. de impedimento ordinis, nu. 6. Et in eadem cauſa, in qua conſuluit Nauarrus ſuper 2. nullitate ſuſceptionis ordinis, quæ intitulabatur Valentina nullitatis ſuſceptionis ordinis Subdiaconatus, emanarunt plures deciſiones Rotales, quæ ſunt 1. & 2. Cęſaris de Graſsis ſub eodē titulo, de his, quę vi, & deciſio 560. & 561. par. 1. diuerſorum, ex quibus apparet fuiſſę reſolutum pro nullitate dicti ordinis,
39 & poſſe ſic ordinatum matrimonium † contrahere, quamuis pro conſtanti haberent, ordinis characterem fuiſſe impreſſum, ex quo vis non erat abſoluta, ſed cauſatiua.

Idem in matrimonio per errorem con-
40 tracto, † conſuluit Ancharan. conſ. 229. incipit. *multa dubia*. nu. 3. cum ſequentibus, & conſ. 230. incipit, *præſupponitur*. quia ratificatio requirit veram ſcientiam, non ſolum facti; ſed etiam qualitatis. Puteus deciſ. 397. nu. 3. lib. 2. cum alijs, Et qui errat non conſentit. l. ſi per errorem. ff. de iuriſdict. omn. Iudic.

Pro hoc etiam facit dictum Abbatis in c. ex parte, num. 10. de conceſſ. præbendę, notantis per textum ibi, quòd ſi poteſtas de aliquo diſponendi pertinet ad me, & ego cre-
41 dens ad te pertinere † conſenſi, quòd tu diſponeres, actus ſic explicatus non tenet; non ratione tui, quia non habebas poteſtatem, minus ratione mei, quia non intendebam.

Ideo fuit reſolutū in vna Burgen. iuriſdictionis

ctionis coram Rubeo 22. Iunij 1584. quòd quamuis Capitulum Burgen. per plures annos ſeruauerit Concil.Triden.diſpoſitionem in ſeſſ.6.de reformat.cap.4.& ſeſſ.25.cap.6. ſuper viſitatione, & correctione Capitula-
42 rium, credens, quòd etiam † derogabat concordias à Sede Apoſtolica confirmatas: non propterea vti errans renunciauit cõcordiæ, quam habebat cum Epiſcopo à Sede Apoſtolica confirmatæ,quę per d.Concil.ſublata
43 † non fuerat.Acchilles deciſ.1.de pactis.Cęſar de Graſſis deciſ. 2.num. 7. de iureiurando. Puteus deciſ.172.num.3.lib. 3. & dixi in gl. 25.num.14.

Sic etiam, quando defectus eſt in primo
44 gradu, † & ille gradus eſt cauſa læſionis plurium ſucceſſiue & gradatim: primo reſtituto, reſtituitur ſecundus aduerſus tertium, & tertius aduerſus quartum, & ſic de ſingulis. Ancharan.in cap.ſi beneficia 20. per textum ibi,notabili 8.num. final. vbi Franchus,num. 4.de prębend. lib.6. & dixi in gloſſ.34.ſub q. 17.ex num. 94.

Ac deficiente ſubiecto non eſt locus correlatiuo ſubiecti, gl.fin.in.cap. 1. de fide inſtrum.Caputaq.deciſ.214.num.8.p.2.

Conferunt ea,quę ex malo principio iniuſtæ carcerationis tradit Bartolus in ſua q.6. Et quæ de mortificata, & infecta radice dixi in gl. 5.in principio,n.112.& 213.& in §.9. eiuſdem gl.num. 127.

Dicimus etiam, quòd ſemper cauſa pri-
45 ma repræſentatur † in ſecunda in quam influit. l. licet.§. ea obligatio. ff. de procuratoribus.Aimon conſ.131.nu.15.& conſ.144. num. 1.volum. 1.

Et origo, à qua reliqua vim capiunt,ma-
46 gis attenditur, † & nobilior habetur.l.quidquid,in principio.ff.de noxalibus.Mandoſius in regula 27. quæſt.20,num. 4. & in reg 30. quęſt.2.num.2.

47 Et dato vno inconuenienti † plura ſequuntur.l.ratas.C.de reſcind. vendit. vbi omnes. l.ex diuerſo. §. 1. ff. de rei vendication. Probus in cap.fin. num. 1. de præbend. in 6. Et vno principio illicito dato plura mala ſequuntur, authen.vt Iudices ſine quoquo ſuffragio. §. 1.verſic.*conſiderauimus.* collat. 2.gl. in extrauagan.1.in principio, verbo,*Hydriæ.* de priuileg.inter communes,vbi poſt tex.ibi adducit exemplum Hydrę, cuius vno amputato capite,naſcuntur ſeptem. Accedit illud prouerbium, *nodum ligauit qui anſam ſoluiſſe credit.* cap. cum olim 24.de verb.ſign. vbi gloſſa verbo, *dum anſam.*

Sicut abiſſus abiſſum inuocat,&vnum ab-
48 ſurdum ſequitur † aliud abſurdum,vt in Pſalmo 40.gl. in l.diuortio,in principio,aliàs eſt §. Papinianus, verbo, *alioquin.* ff. ſoluto matrimonio, gloſſa verbo, *putamus*, in l. 1.§. hæc autem verba. ff.quod quiſque iuris.

Ac propterea dici ſolet, quòd cui aduenit
49 malum,non venit ſolum. † gl. in authentico, vt Iudices ſine quoquo ſuffragio,in principio verbo,*illicito.*collat. 2.

Dicit etiam tex.in l.1.in fin.C. de. Im.lu. deſcriptione, lib. 10. quoad primordium ti-
50 tuli, vel cauſę, poſterior † quoque formatur euentus, & ibi gl.verbo,*primordium*. Quibus etiam adde quę dixi in gl.5.in princ.ex n.110.

Denique alios effectus reſeruationis, vide per Æneam de Falconibus in tracta.de reſeruatione,quęſt. 4.principali, vbi quinquaginta & vnum effectus congerit.

51 Illud & ſuperaddo, quòd reſeruatio regulæ noſtræ ligat,† etiam Auditorem Rotę, vt de beneficio reſeruato conferre non valeat,vigore clemen.auditor, de reſcript.niſi ad hoc habeat ſpecialem PP. commiſſionem, & ita nuper reſpõdi in vna cauſa Tuden. Parrochialis: nam cum vacaret illa Parrochialis in menſe reſeruato, affixis edictis ſe oppoſuerunt A.& B. & prænio concurſu,Ordinarius elegit A.qui obtinuit collationem Apoſtolicam,iuxta formam Conc. Triden. ſeſſ.24.de reform.cap. 18.B. autem appellauit à mala electione Ordinarij, & commiſſa cauſa in Rota obtinuit declarari conſtare de irrationabili electione A.& illam reuocari debere, cum omnibus inde ſequutis, vt tetigi in gl. 4. num. 143. & dubitabatur, An R.P.D. meus Sacratus Rotæ Auditor, & cauſæ Iudex poſſet conferre d. B. eamdem Parrochialem,vigore d.clem?dixi quòd non. Quia reſeruatio regulæ noſtrę ligat omnes, non ſolum Rotæ Auditores, ſed etiam Car-
52 dinales Legatos † de latere, vt dixi in gloſſa 24. num. 29.& 39.& 44. Item quia Rotę Au-
53 ditor † in caſu dictæ clemen. ſuccedit in locum Ordinarij. Cæſar de Graſſis deciſ. 14. de pręben.& ideo ſicut Ordinarius ſolummodo eligere poterat in hoc caſu, ſic & D. Rotę Auditor. Item quia reſultaret aliter pręiudicium tertij, hoc eſt officialium Cancellarię,
54 & quando reſultat præiudicium tertij † Auditor delegatus conferre non poteſt,c. ſuper eo,de off.deleg.latè Selua de benef.2. p.q.13. n.1.& 6.ac per totam,vide in gl.23. n. 14.& ita fuit ſeruatum, quia d. B. obtinuit de ordine Rotæ prouiſionem Apoſtolicam de d. Parrochiali.

Summaria Gloſſæ 32.

1 *Menſis vacationis eſt narrandus in gratijs beneficialibus, ne Ordinarijs collatoribus fiat iniuria, num.2.& num.55.*

Menſis

3 *Menſis eſt exprimendus, etiam in gratijs ex proprio motu.*

4 *Motus proprius aufert ſubreptionem, non tamen ſupplet defectum intentionis, & num. 5.*

6 *Motus proprij de clauſula, plures Doctores citantur.*

7 *Menſis narratiua debet fieri diſpoſitiue, & quando dicatur fieri diſpoſitiue, nu. 8. & 56.*

9 *Menſem diſpoſitiue narrandi, quiſnam effectus ſit, & num. 59.*

10 *Menſis vacationis narratiua ſub dictione,* for ſan, *non releuat, quia nihil affirmat, & numero 11.*

12 *Menſis narratus cum clauſula, vt aſſeritur, nihil prodeſt, quia nihil concluditur, & nu. 13.*

14 *Menſis vacationis expreſſus, ſemper eſt verificandus.*

15 *Menſis expreſſio non releuat, ſi fiat ſub hac forma, vacauit de tali, ſeu alio veriori menſe. Nec ſub clauſula, etiam ſi vacaret in tali menſe, & num. 16.*

17 *Menſis narratiua diſpoſitiuè fienda, eſt ad vnguem ſeruanda.*

18 *Menſem exprimendi diſpoſitio obligationem inducens, eſt fauorabilis, quia tendit ad obuiandum fraudibus, & num. 19.*

20 *Menſis eſt exprimendus in noua prouiſione.*

21 *Menſis eſt exprimendus in gratia ſi neutri, & num. 23. & 24.*

22 *Stultus non debet eſſe melioris conditionis, quam ſapiens.*

25 *Menſis exprimi debet, ſiue vacatia ſit de ſolo iure, vel de ſolo facto.*

26 *Menſis eſt exprimendus, non ſolum in vacatione per obitum, ſed etiam in alia quacumque vacatione.*

27 *Reſeruatio regulæ noſtræ, ſicut eſt generalis ad omnes vacationes; ſic eſt obligatio narrandi menſem, & num. 28.*

29 *Clauſula præcedens eſt tantæ, & maioris efficaciæ ad declarandum clauſulam ſequentem, quam ſequens ad declarandum præcedentem.*

30 *Clauſula ſequens trahitur ad præcedentia.*

31 *Dataria quid ſeruat ſuper expreſſione menſis in alijs vacationibus præter obitum.*

32 *Menſis eſt exprimendus in reſignatione, quando quis intendit per clauſulas generales includi vacationem, ne fraudis detur occaſio, & num. 33. & narrantur plures caſus.*

33 *Clauſula (præterquam per obitum) adijcitur in reſignationibus.*

34 *Cupiditas multorum, qui tanquam latrones rugientes, & lupi rapaces beneficia circumeunt, &c. eſt refrenanda.*

35 *Menſis ſi non exprimitur, gratia eſt ipſo iure nulla.*

36 *Dictio, eſſe, denotat nullitatem ipſo iure.*

37 *Nullum quod eſt, reſcindi non debet.*

38 *Nulla an ſit ipſo iure gratia, vel veniat reſcindenda, multiplex eſt effectus.*

39 *Menſis exprimi non debet, quando beneficium eſt reſeruatum, vel affectum, aliter quam ratione menſis.*

40 *Menſem exprimere, an ſit neceſſe, quando beneficium eſt litigioſum.*

41 *Menſis non eſt exprimendus in gratia reformatoria, ſi fuit narratus in prima.*

42 *Gratia reformanda ſemper inſeritur in reformatoria.*

43 *Menſis non eſt exprimendus in reſignatione, & num. 44. & 45.*

46 *Menſis expreſſio non eſt neceſſaria in collationibus ordinarijs.*

47 *Ordinarius præſumitur habere ſcientiam de menſe vacationis, niſi contingat mors extra diœceſim.*

47 *Vacare in dubio præſumuntur beneficia in diœceſi, in qua conſiſtunt.*

48 *Ordinarius ſemper prouidet motu proprio.*

49 *Menſis expreſſio non eſt neceſſaria, quando vacatio contingit in menſe Apoſtolico, ſed contra nu. 50. & 51. ſed prima opinio firmatur, num. 52. & num. 53.*

54 *Menſis narratus, an ſit verificandus, quando nulla adeſt prouiſio ordinaria, declaratur, nu. 60. 61.*

57 *Narratiua eſt ſemper verificanda, quia eſt pars gratiæ, & num. 58.*

59 *Narratiua menſis reſeruati facit, quòd tota gratia reſtringatur ad reſeruationem.*

62 *Menſis non eſt exprimendus in impetrationibus per deuolutionem.*

63 *Menſem exprimendi obligatio non fuit inducta de iure communi.*

Volentes in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam motu proprio fient, de menſe, in quo vacauerint diſpoſitiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas eſſe, gl. 32.

IN hac clauſula regulę noſtrę ſancitur, quòd in omnibus gratijs beneficialibus narrari debeat men-
1 fis † vacationis ſub nullitatis pœna, & hęc ſit concluſio generalis, quę vt commodius per ampliationes, & limitationes enuclearetur opportunius eſſe cenſui, prefatam clauſulam in plures gloſſas non diuidere, ſed ſub vnica gloſſa totam materiam concludere: quam concluſionem confirmant Puteus deciſ. 443. lib. 1. & deciſ. 179. lib. 2 & 475. lib. 3. Mohedan. deciſ. 4. de conceſſione

ne prębendæ. Caputaquen. deciſ. 136. par-
tę 2. in manuſcriptis, cum alijs inferius alle-
gandis.

Cuius concluſionis ratio eſt, vt Papa
ſciat. an vacatio contigerit in menſe reſer-
2 uato, vel Ordinario. Nam ordinarijs † col-
latoribus, in ſuis menſibus pręiudicare non
intendit. Puteus deciſ. 53. num. 5. lib. 2. Rota
deciſ. 724. num. 6. parte 3. diuerſorum, &
deciſ. 9. num. 22. parte 2. diuerſorum, & di-
xi in §. 4. prooemiali poſt principium, nu. 7.

Mensis vacationis eſt exprimendus in gratia, & quare aſſignatur regula cum 9. ampliation. & 8. limit.

Quæ concluſio ampliatur primo, vt non
ſolum procedat in ſupplicationi-
bus, & gratijs factis ad inſtantiam partis, ſed
etiam in conceſſionibus gratiarum, quæ
3 etiam, ſi ex motu proprio † fient, vt expreſſe
docet littera noſtræ gloſſę, ibi, *etiam motu pro-
prio*. Ratio eſt, quia quamuis in gratia ex
motu proprio conceſſa, ceſſet effectus ſubre
4 ptionis, † cap. ſi motu proprio, de prębendis,
lib. 6. Clementina ſi Romanus, & ibi gloſſa
fin. eodem titulo, vbi Vitalinus num. 44. Ro-
ta deciſ. 6. & deciſ. 7. de præbendis, in nouis,
& deciſ. 71. de reſcriptis in antiquis. Mohe-
danus deciſ. 4. num. 2. & deciſ. 9. num. 4. de
priuilegijs. Puteus deciſ. 386. num. 3. lib. 1.
& Staphilæus de lit. gratię, titulo de vi, & ef-
fectu clauſularum, in §. ſubſequenter. Anto-
nius Gabriel in titulo de clauſulis, concluſ.
2. num. 1. vbi plenè. Simonetta de reſerua-
tion. quęſt. 45. num. 5.

Tamen dicta clauſula non ſupplet defe-
5 ctum intentionis † Papæ nolentis concederè
dictas gratias abſque menſis expreſsione, ne
Ordinariorum prouiſionibus pręiudicium
irrogetur. Rota deciſ. 33. num. 6. 7. & 8. de
prębendis, in antiquis. Caſſadorus deciſ. 4.
num. 4. de conceſſ. prębendę. Simonetta de
reſeruationibus, quæſt. 14. num. 6. vbi addi-
tio, verbo *intentionis*. plures adiungit. Puteus
deciſ. 386. nu. 3. ſupra allegata, lib. 1. & deciſ.
307. lib. 3. Antonius Gabriel plures alle-
gans, vbi ſupra, num. 18. & 19. cum ſequen-
tibus, vbi idem Gabriel ponit 27. effectus d.
clauſulę (motu proprio,) & omnes illas opti-
me limitat, & declarat, & Rebuffus in con-
cordata ſuper forma mandati Apoſtolici, in
gloſſa, verbo, *motu proprio*. aggregat 47. effe-
ctus huiuſmodi clauſulæ, & 17. limitationes:
quarum octaua limitatio eſt, quòd talis clau
ſula non tollat defectum intentionis conce-
dentis, ad quos doctores ſemper eſt recurrē
6 dum ſuper declaratione huius clauſulę, † &
videas Puteum deciſ. 70. lib. 3. Acchillem de-
ciſ. 10. de probationibus. Acebedum ſupra l.
3. titulo 14. num. 1. cum ſequentibus, lib. 4.
recopil.

Secundo ampliatur dicta concluſio,
quòd narratiua de menſe fie-
7 ri debeat diſpoſitiuè, † dicendo affirmatiuè,
ſimpliciter, & abſolutè, quòd beneficium va-
cauit in tali menſe, vt oſtenditur ex littera
noſtræ regulæ, ibi, *diſpoſitiuè mentionem fieri*. Ro
ta deciſ. 475. num. 6. lib. 3. parte 3. diuerſo-
rum. Mandoſ. in tracta. de ſignatura gratiæ,
titulo de prouiſionibus, colum. 8. verſ. *menſis
mentionem diſpoſitiuè*, &c. Et quando dicatur
8 narratiua diſpoſitiua. † vide Ægidium Bel-
lameram in deciſ. 125. incipit, *ſi appellatus*.
Caputaq. deciſ. 188. num. 2. p. 1.

Effectus autem narrandi menſem diſpoſi-
9 tiue eſt, quòd narrans præciſe † teneatur ad
verificationem illius, nec ſuffragantur clau-
ſulę generales: prout dicimus de deuolutio-
ne diſpoſitiue narrata, quę ſi non probatur,
reliquę clauſulę generales corruunt, & non
capiunt aliam vacationem, quia diſpoſitiua
expreſsio facit reſtringi gratiam ad illum
modum vacationis. Caſſadorus deciſ. 5. nu.
3. de prębēdis. Creſcen. deciſ. 15. eodem tit.
Mohedan. deciſ. 17. eodem titulo. Caputa-
quen. deciſ. 63. & deciſ. 253. p. 1. Puteus de-
ciſ. 320. lib. 1. & ſcripſi in §. 4. prooem. n. 80.
& vide infra, num. 14.

Ex quo primo infertur non eſſe ſatisfa-
ctum regulę noſtrę, nec ſufficeret, ſi narra-
tiua menſis fieret dubitatiue, veluti, ſi dice-
10 retur, quòd forſan † vacauit in tali menſe.
Nam quando dictio *forſan*, vel *fortaſſe*. appo-
11 nitur nihil †. affirmatur, & ideo non eſt ne-
ceſſaria verificatio eius, quòd per tales di-
ctiones aſſeritur. l. in ſubſtitutione. ff. de vul-
gari, & pupillari ſubſtitutione. Cęſar de
Graſsis deciſ. 2. num. 7. 8. & 9. de probatio-
nibus. Alciatus conſ. 25. num. 10. lib. 1. Rota
deciſ. 212. num. 3. p. 1. diuerſ.

Secundo infertur, quòd non ſufficit dice-
12 re, quòd (vt aſſeritur) † vacauit in tali men-
ſe, quia per illud verbum imperſonale (aſſe-
13 ritur,) nihil concluditur, † & facit quòd perin
de conſideretur talis narratiua, ac ſi facta
non fuiſſet. authentica, ſi quando. C. de con-
ſtitut. pecunia, cum ibi notatis. Ac propte-
rea non eſt neceſſaria verificatio huiuſmo-
di narratiuę. Caſſadorus deciſ. 4. numero 9.
de probationibus, & deciſ. 6. num. 2. & 6.
de iurepatronatus. Rota deciſ. 60. & deciſ.
77. de reſcriptis, in antiquis, & deciſ. 6. num.
2. eodem titulo, in antiquioribus. Rota de-
ciſ. 412. num. 3. par. 1. diuerſorum. Cęſar
de Graſsis in dicta deciſ. 2. num. 4. de proba-
tionibus.

Menſis vero vacationis narratus, ſemper
14 † eſt verificandus. Caputaquen. deciſ. 136.
par. 2. in manuſcriptis, & ſupra num. 9. cum
adductis in §. 7. prooemiali, num. 217. vbi di-
ximus talem verificationem debere eſſe con
concludentem, & latius in gl. vndecima, ex
num. 98. cum ſequentibus, vbi nonnullis mo-
dis limitaui.

Tertio

Tertio infertur, quòd non ſit ſatisfactū regulæ noſtræ, ſi expreſſio de menſe fiat ſub hac forma (vacauit de tali, vel tali, ſeu alio ve-
15 riori † menſe.) Nam huiuſmodi narratiua non eſt diſpoſitiua, & clara, vt liquere poſſit Pontifici Maximo. An in ſuo, vel Ordinarij menſe vacatio contigerit, ne Ordinario in ſuo menſe præiudicium inferatur, & fraudis occaſio euitetur. Rota deciſ. 575. num. 3. & deciſ. 700. par. 3. lib. 3. diuerſorum. Puteus in dicta deciſ. 25. lib. 3. & in terminis docet Mandoſius de ſignatura gratiæ. §. prouiſiones, colum. 7. verſ. *clauſula de præſenti menſe Martij, ſeu alio veriori in litteris exprimēdo.* Quod intellige, niſi adſint aliqua ſigna, ex quibus liqueat, quòd Papa voluit (non obſtante prędicta narratiua menſis minus legitime facta.) nihilominus præuenire, vt fuit deciſum in vna Eluen. beneficij 21. Iunij 1604. coram R.P.D. meo Pegna meritiſſime Rotæ Decano, & conferunt ea, quæ dixi in gl. 9. §. 3. num. 24. & in gl. 34. num. 114.

Quarto infertur, quòd non ſufficiat facere dictam narratiuam inter clauſulas generales ſupplicationis, conditionaliter dicen-
16 do, etiam ſi vacet † in tali menſe, niſi diſpoſitiue in corpore ſit expreſſa. Rota deciſ. 475. nu. 2. & 6. lib. 3. par. 3. diuerſorum, & in ſpecie tradit Mandoſius, vbi ſupra, verſ. *menſis mentio diſpoſitiue faciendam eſſe vult regula Cancellariæ menſium: non autem per clauſulas generales.*

Quinto infertur, quòd dicta mentio diſpo-
17 ſitiua eſt ad vnguem facienda † pro forma ſubſtantiali: Ita vt ne quid variari, vel immutari poterit, aut per æquipollens ſuppleri. Mandoſius poſt alios, vbi ſupra.

Tertio ampliatur præfata concluſio,
18 vt ſit fauorabilis † in hac parte regula noſtra, dum tendit ad obuiandum malitijs, & fraudibus, mandando, quòd diſpoſitiue fiat dicta narratiua. Rota deciſ. 624. num. 2. & 4. & deciſ. 700. lib. 1. par. 3. diuerſorum.

Quoniam omnis conſtitutio emanata ad
19 obuiandum fraudibus eſt † fauorabilis. Felinus in cap. de quarta, num. 15. ad fin. verſ. *& ſic eſt aliqua diſpoſitio*, de præſcriptionibus. Rota deciſ. 42, num. 9. par. 2. diuerſorum. Caputaquen. deciſ. 215. num. 1. & ſeqq. p. 3. & dix. in §. 6. procemiali, verſ. *vlterius regula iſta.* num. 40.

Quarto ampliatur noſtra concluſio, vt etiam procedat in gratia
20 nouæ † prouiſionis, quando ab inferiore ſit nulliter aliqua prouiſio de beneficio vacante in menſe reſeruato, & poſtea ab eodem prouiſo petatur ſibi concedi à Papa noua prouiſio eiuſdem beneficij. Nam etiam in hac noua prouiſione eſt exprimēdus menſis, quia verba noſtrę regulæ adaptantur nouis prouiſionibus, vt concludit Gomezius in regula de annali, quæſt. 28. ante num. 5. vbi refert, ita fuiſſe reſolutum de menſe Iunij 1539. Mohedanus deciſ. 4. de conceſſione prębendę, per totam. Puteus deciſ. 443. incipit, *quod menſis.* lib. 1. vbi fuit ad hoc ponderatum, quòd regula noſtra; non ſolum loquitur de ſupplicationibus, ſed etiam de alijs conceſſionibus. Rota deciſ. 475. num. 4. lib. 3. p. 3. diuerſorum.

Quinto ampliatur, vt etiam proce-
21 dat in gratia (ſi neutri) † quando in prima gratia non fuit facta mentio de menſe, quia ſi poſtea non ſit in gratia (ſi neutri) habebit locum diſpoſitio regulæ noſtræ,
22 ne ſit melioris conditionis † ſtultus, qui in prima gratia non expreſſit menſem; quam diligens, cap. cum qui, de præbend. lib. 6. & ita ſentit Gomezius in regula de annali. q. 28. num. 4. verſ. *vt tamen.* vbi firmat, quòd regula de annali locum habeat in gratia (ſi neutri) & in ſimili adducit exemplum in reg. noſtra mandante fieri expreſſionem menſis: & in terminis fuit reſolutum in vna Aurien. Canonicatus 4. Iunij 1576. coram bon. mem. Scipione Lancellotto.

Comprobatur ex generalitate verborum
23 regulæ noſtræ, dum indiſtincte † loquitur in omnibus impetrationibus, & conceſſionibus gratiarum beneficialium, & dubitari non poteſt, quòd gratia (ſi neutri) ſit gratia beneficialis, & quòd in illa debeant omnia narrari
24 ſicut in noua, † vel ſimplici prouiſione. Rota deciſ. 24. de reſcript. in nouis. Put. deciſ. 48. num. 5. lib. 1. cum allegatis per additionatorem d. deciſ. 24.

Quod à fortiori procedit, ſi tertius qui non fuit in lite, & nullam aliam habuit gratiam, præfatam gratiam (ſi neutri) obtinuerit.

Sexto ampliatur, ſiue vacatio ſit de iu-
25 re, vel ſolo † facto, quia adhuc eſt exprimendus menſis. Rota deciſ. 102. incipit, *in cauſa Lucana.* num. 1. & 2. lib. 1. parte 3. diuerſorum.

Septimo ampliabis concluſionem noſtram, vt non ſolum procedat in vacatione per obitum, ſed etiam in
26 alia quacumque vacatione, † in qua intret reſeruatio noſtrę regulæ, vt ipſamet regula declarat: Nam in verbis præcedentibus dicit, quòd reſeruat omnia beneficia quocumque modo vacatura, & poſtea ſubdit, quòd fiat mentio de menſe vacationis: vnde ſicut reſeruatio eſt generalis, ſic etiam obligatio
27 † exprimendi menſem vacationis debet eſſe generalis, quocumque modo vacauerit beneficium, quia illa clauſula præcedens, (quo-
28 cumq; modo vacatura) cenſetur repetita †

in §.

in §. volens,de quo nunc agimus, qui venit ad declarationem reſeruationis præcedentis.l.nihil.ff.de coniungend.cum emancipat. liberis, gloſſa verbo, *conſuetudine*. in clemen. ſtatutum,de electione. Caſſador. deciſ.6.nu. 11.ſuper regulis, Rebuffus de nominationibus, quæſt.5.n.21.facit etiam Caſſad. deciſ. 8.num.1.& 6.de reſcriptis,& Rota deciſ.43. num. 2.p.2.diuerſorum.

29 Et clauſula præcedens † eſt tantæ, & maioris efficaciç ad declarationem ſequentium, quantç clauſula ſequens ad declarationem præcedentium. Iaſon in l. pacta nouiſſima, num. 4. C. de pactis. Tiraquell. de vtroque retractu. §. 1. gloſſa 14. num. 25. & 26. vbi plura adducit.Io.Gutierrez conſ. 12. num.28.& conſ.31.num.4.

30 Nec non clauſula ſequens † refertur,& trahitur regulariter ad omnia præcedentia.l.finali; & ibi Bartol. ff. de rebus dubijs, cap. ſecundo requiris 41.de appellationibus.Antonius Gabriel in tit.de clauſulis,concluſ.9. per totam. Et ideo clauſula noſtra,de expreſſione menſis trahitur, & refertur ad omnes vacationes quocumque modo contingentes,de quibus in verbis præcedentibus mentio facta fuerat.

31 Video tamen, quòd in Dataria † admittũtur ſupplicationes beneficiales,de alijs vacationibus(prçterquam per obitum)abſque expreſſione menſis; non tamen in vacationibus per obitum, & ideo forſan praxis interpretatur regulam noſtram, in ſolis vacationibus per obitum ,quod & annuere videtur Mandoſius in tractat.de ſignatura gratiç. §. prouiſiones.colum. 8.verſ.*clauſula de præſenti menſe*. dum dicit hæc verba, *voluit Papa in collatione beneficiorum per obitum vacantium certior reddi de menſe, &c.* & ſic de alijs vacationibus (extra obitum) contrarium ſentit, &c.

Cogita tamen de hoc, quia eſſet magna reſtrictio regulæ :& prima opinio, quòd ſit exprimendus menſis in quacumque vacatione vera videtur, ac ſenſit Rota in vna Tiraſonen. Canonicatus, citanda in 6.limitatione, num, 49. in qua ad oppoſitionem de non expreſſione menſis in vacatione per aſſecutionem,non reſpondit Rota, quòd talis expreſſio non eſſet neceſſaria in vacatione per aſſecutionem, ſed potius præſupponendo neceſſariam,aliter reſpondit,vt in d.nu.49.

Ampliatur octauo dicta concluſio, vt etiam locum habeat in reſignatione, quando reſignatarius, ſeu impetrans prætendit competere ſibi beneficium, non vigore reſignationis, ſed per clauſulas

32 generales † in reſignatione contentas: verbi gratia, vacauit vnum beneficium de menſe Auguſti reſeruato,& A. ſe intruſit in illo beneficio, deinde lapſo anno illud reſignauit in manibus Papç in fauorem B.Poſtmodum.C. illud impetrauit, tanquam reſeruatum ratione menſis,& litigabat contra B.reſignatarium dicens, quòd gratia illius ſit nulla, ex quo A. qui reſignauit fuerat intruſus,& nullum ius habebat, ac conſequenter nullum potuit reſignare, nec transferre. Reſpondet B. quòd quando reſignatio locum non haberet, quòd ſaltim ſua gratia erat ſuſtinenda virtute generalium clauſularum, ſiue vacet præmiſſo, ſiue alio quouis modo, &c. Replicat C. quòd clauſulæ ſupradictæ, nihil poſſunt operari, ex quo non eſt facta mentio de mẽſe vacationis,vt in regula noſtra diſponitur: Duplicat B.quòd ſua gratia principalis eſt gratia reſignationis, in qua dicta regula noſtra non habet locum. Cum caſus iſte contigiſſet in vna cauſa Corduben.S. Michaelis, & eſſet propoſitum deſuper dubium coram Paleotto 2. Februarij 1560. nihil fuit reſolutum,quia vota Dominorum erant contraria, vt patet in deciſ.575.p.3.diuerſorum. Deinde fuit iterum propoſitum dubium 21. Iunij eiuſdem anni, & neque tunc potuit capi reſolutio, vt legitur in deciſ. 624. eadem parte 3. diuerſorum, in quibus deciſionibus poſſunt videri multa,quç hinc inde adducebantur. Poſtea die 23. Aprilis del 1562. fuit repropoſitum idem dubium,& tandem fuit reſolutum, quòd obſtabat regula noſtra, & ſic gratia B. intrare non poterat vigore generalium clauſularum, ea prçcipue ratione, ne

33 fraudum † occaſio detur. Nam aliàs committerentur infinitæ fraudes, & ferè ſemper poſſet eludi prçdicta regula noſtra,per iſtos, & alios varios piſcationis modos, vt conſtat ex deciſ. 700. incipit, *hoc idem*. lib. 3.par. 3. diuerſorum.

Idem etiam caſus contigerat prius in alia Cartaginen.Parrochialis,& quãuis ſemel, & iterum propoſitum fuerat dubium,nõ potuit elici firma deciſio,& 19. Decemb.1557. fuit tertia vice propoſitum, ſed neque tunc fuit aliquid firmatum, vt eſt videre in deciſione 475.incipit,*iam bis propoſui*. eadem par. 3. diuerſorum.

Et quod procedat iſta noua ampliatio,eſt quoque deciſio Cottæ 238.Anton. Auguſtin. deciſ. 771, lib.3.& deciſio Putei 3. ſuper iſta noſtra regula in manuſcriptis, & fuit reſolutum in vna Lucana Canonicatus, & prçbendæ 7. Februarij 1571.coram Rubeis,ac conferunt tradita per Burſattum conſilio 394. num. 18. volum. 5. & per Flaminium Pariſium de reſignatione, lib. 8.quçſt. 7.nu.44. & 45.Hinc eſt,quòd Datarius ad obuiandum huiuſmodi fraudibus ſolet adijcere clauſulam, prçterquam per obitum. Rota deciſ. 624.nu.5. p.3. diuerſorum.

Vt

Vt igitur refrenetur cupiditas multorum,
34 qui tanquam latrones † rugientes, & lupi rapaces dulcedine beneficiorum circumeũt, quærentes beneficia, ſanguinem pauperum, varijs artibus piſcari,aucupari, & diglutiri, vt in ſimili caſu dicit Mandoſ. in regula 20. de non impetran. benef. viuen.q.4. ſub n.12. merito factę fuere reſolutiones prædictę.

Nono ampliatur dicta concluſio,vt non facta dicta expreſsione menſis,
35 gratia ſit ipſo iure nulla, † vt in illis verbis, *alioquin gratias nullas eſſe*. Nam illud verbum,
36 *eſſe*, † denotat nullitatem ipſo iure.gloſſ.in cap. licet Canon, in fine, verbo, *priuatus*,de electione libro 6. gloſſ. in l.amiſsione. §.qui deficiunt,in verbo,*relegati*,in fine.ff.de capite minutis.gl.in c.quicunque inhibemus,verbo, *innodetur*, in fin.de hæreticis. Abbas in c. Clericis,n.fin.in fine, verſ.*ſimile eſt*, *in verbo ſit*, ne Clerici,vel Monachi, late Tiraquel.in l. ſi vnquam, verbo, *reuertatur*, de reuocand. donationib.num. 180. cum ſequentibus.

37 Et ſic non eſt opus reſciſsione, † quia quòd nullum eſt,rumpi non poteſt. l. nam & ſi.§.1.ff.de iniuſto rupto.c.ad diſſoluendum, de deſponſatione impuberum. Rebuffus in concordata,in rubrica de collationibus. §.ſi quis vero,in gloſ.verbo, *ipſo iure nulla*.

Quę autem ſit differentia, quòd gratia
38 ſit ipſo iure nulla, † vel veniat reſcindenda, dixi in gloſſa 15. verbo, *vacatura*, ad finem; vbi citaui Tiraquell. vbi ſupra ex num. 289. vſque 462.ponentem centum,& quatuor effectus, & differentias.

Modo limita, ſeu declara memoratam concluſionem primo, vt minime locum habeat, quando beneficium ſit reſer-
Incipiũt limitationes. 39 uatum, vel affectum ex alio capite, † quam ratione vacationis in menſe Apoſtolico.Puteus deciſ.25.incipit,*dubitauit*, lib.3. vbi fuit reſolutum, quòd non ſit neceſſaria expreſsio menſis in beneficio vacante per obitum Auditoris Rotę, quod alias eſt reſeruatum per extrauagantem ad regimen,de præbendis,& regulam primam Cancellariæ:& ibidem ratio aſsignatur,videlicet, quòd ideo mandatur fieri mentio de męnſe, ne Ordinarijs fiat pręiudicium in ſuis collationibus, ſed Ordinarius nullum habet ius ad prouidendum beneficium aliàs reſeruatũ, licet vacet in menſe ordinario, ergo ceſſat ratio, & diſpoſitio reg. noſtræ, idem etiam diſponitur in deciſ. 54.& deciſ.122. lib.1. p.3.diuerſ. Accorambon.deciſ.59.libro 2.

Comprobatur ex his, quę diximus in glo. 23.verbo,*extra Romanam Curiam*, ex n. 66. vbi tenuimus, quòd nec reſeruatio noſtræ regulę caperet beneficia ex alio capite reſeruata, tradit etiam Mandoſius de ſignatura gratię. §. prouiſiones. colum.8.verſ. *an autem in prouiſione beneficiorum*. Quæ autem reſeruationes, vel affectiones ſint vltra reſeruationem regulę noſtræ? reperies in gloſſa 51.& gloſſa 52.

Secundo limita in ſubrogationibus, quoad beneficium litigioſum
40 † in locum defuncti collitigantis, quia cum Epiſcopus ſtante lite conferre non poſſit. cap.1.& 2. vt lite pendente, in 6. clement.1. eodem titulo, nulla poteſt iniuria fieri Ordinario ex non expreſſione menſis, per eaſdem rationes contentas in limitat. præced.

Licet ſecus eſſet, ſi lite pendente nemo ſubrogaretur, ſed expectato litis euentu,(vt dicta iura declarant,) conſtaret ad ordinarium collationem expectare, quia vacauit beneficium per cedentem,vel decedentem in ſuo menſe ordinario: tunc vtique erit dicta narratiua menſis facienda.

Cęterum iſta limitatio non eſt ſecura, & potius corruit ex quinta ampliatione huius gloſſæ, vbi remanet concluſum, quòd menſis ſit exprimendus in gratia, ſi neutri: ſed gratia ſi neutri præſupponit litem, ſine qua nullatenus poteſt intrare. Rota deciſ. 24. de reſcriptis, in nouis. Gomezius in regula de annali. quęſt.28. num.2. Caputaquen.deciſ. 34.num.2.p.1.& deciſ.42.p.2.Ergo quamuis beneficium ſit litigioſum eſt exprimendus menſis. Nec obſtat dicere quòd Ordinarius non poteſt prouidere lite pendente,& ſic nullum fiat illi pręiudicium,ſicut dicimus,quando adeſt alia reſeruatio. Quia aliud eſt eſſe beneficium reſeruatum, & aliud eſſe litigioſum. Ita in indiuiduo fuit reſponſum per Rotam in vna Aurien.Canonicat. 4.Iunij 1576. coram Lancellotto,& dixi in §.7.proœm. ex n.116.& in gloſſa 6.à num.146.

Tertio limita in gratia reformatoria,
41 ſeu perinde valere, † facta à Papa primæ gratiæ conceſſæ de beneficio reſeruato. Nam ſi in prima gratia fuit facta mentio de menſe non erit neceſſarium iterum facere expreſſionem in noua gratia reformatoria primæ. Caputaq. deciſ.215.p.2. Mohedan.deciſion.4.in fin. verſ.*neque obſtat*, *Aegid*.de conceſſ.pręben. & facit deciſ.Putei 387.ſub n.3.p.3. Ferret.conſ.53. n.12.& 13.

Præſertim cum ſemper ſolitum ſit inſere-
42 re † in ſupplicatione reformatoria,ſupplicationem gratię reformandę,& ſic poteſt dici, quòd ſemper in gratia reformatoria fiat expreſsio de menſe, ex quo expreſsio contineatur in præinſerta.Mohedan. deciſ. 5. de reſcriptis.Staphilęus de litt.Iuſtitiæ.§.vlterius,num.1.fol.472.in paruis.

Quarto limita, ſeu potius declara, vt pręfata concluſio in reſignatio
43 nibus † locum non habeat, & ſic in benef. vacantibus per reſignat. non eſt neceſſaria ex-

preſſio menſis. Rota deciſ. 624. n. 1. lib. 3. p. 3. diuerſor. cuius rei ratio eſt, quia regula noſtra non procedit in vacationibus per reſignationem, & dixi plene in gl. 14.

Hinc eſt, quòd ſi in menſe reſeruato re-
44 nunciat, † ſeu reſignat quis ſimpliciter, non autem in fauorem, in manibus ordinarij, ſeu alterius inferioris (extra Romanam Curiam) beneficium, quod habet: & de illo alius obtineat prouideri à Papa ante prouiſionem ab Ordinario factam, quòd talis prouiſio ſit valida, quamuis de menſe vacationis per ſimplicem reſignationem mentio facta non fuerit.

Et dixi ſimpliciter, non autem in fauorem, quia coram alio, quam Papa non poteſt fieri reſignatio in fauorem, vt notaui in dicta gloſſa 14. ex num. 21. Si autem fit in manibus Papæ reſignatio in fauorem,
45 tunc eo minus † erit neceſſaria expreſſio menſis, quia vltra quòd erit vacatio in Curia, & in tali vacatione ceſſat regula noſtra, ex quo beneficium eſt ex alio capite reſeruatum, vt ſupra in limitatione prima, Iam Papa ſcit, de quo menſe vacatio contingat, cum ſit in illa hora, in qua ipſe reſignationis gratiam ſignat.

Declara tamen hòc vltimum, ſecundum ea, quę diximus in 8. ampliatione huius gloſſę, nempe quòd ſi reſignatio non teneret, nec haberet effectum, & vigore clauſularum reſignatarius intenderet conſequi beneficium, quòd tunc ſit neceſſaria menſis expreſſio, vt ibidem declarauimus.

Quinto limita præfatam concluſionem vt procedat in gratijs, & conceſſionibus Apoſtolicis; ſecus vero ſit in prouiſionibus, & gratijs Epiſcoporum, &
46 aliorum ordinariorum, † ſeu inferiorum in ſuis menſibus contingentibus. Nam in illis non erit neceſſaria menſis expreſſio ad validitatẽ collationis; Tum quia ceſſat ratio regulæ noſtræ, videlicet, ne ex prouiſionibus Papę (ſi non fiat mentio de menſe) reſultet præiudicium Ordinarijs in ſuis menſibus, vt dixi in principio huius gloſſę: & ceſſante ratione ceſſat diſpoſitio. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatronatus, cap. ſuggeſtum, de decimis.

Tum quia in ordinarijs regulariter præſu-
47 mitur ſcientia † de menſe vacationis. clem. vnica. §. cęterum, de conceſſ. præbend. Rota deciſione 6. num. 3. de iurepatronatus. Puteus deciſione 395. libro tertio, cum traditis per Menochium de arbitrarijs, libro 2. centuria tertia. caſu 201. num. 150. cum ſequentibus.

Pręſertim cum ſemper pręſumatur vacatio beneficij in ſua diœceſi, vbi beneficium conſiſtit. Oldradus conſ. 229. numero 3. & dixi in gloſſa 15. §. 2. quęſt. 8. Secus tamen eſſet, ſi vacatio contingeret extra diœceſim in partibus remotis, & longinquis. Puteus deciſione 31. incipit, *in vna Leodicen.* libro 2. nam tunc non præſumeretur talis ſcientia menſis vacationis.

Tum deniq; quia Ordinarius ſemper pro-
48 uidet motu proprio, † non autem ad ſupplicationem partis. Felinus in cap. ad aures. n. 15. de reſcriptis. Ioann. Selua de beneficio 3. p. quæſt. 12. num. 58. Puteus in dicta deciſ. 395. libro 3. Menochius vbi ſupra num. 155. Noſtra autem regula loquitur de Papa, qui ſolet prouidere, tam ad partium ſupplicationem, quam motu proprio, vt in illis verbis, *in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarum, &c.* & ideo cum verba de ſupplicationibus non conueniant Ordinarijs, noſtræ regulę diſpoſitio in Ordinariorum prouiſionibus locum non habet. l. 4. §. toties. ff. de damno infecto. c. indemnitatibus 43. §. fin. de electione lib. 6. Decius conſ. 222. num. 2. Mandoſius conſ. 99. num. 7.

Sexto limita, quòd mentio de menſe ſit neceſſaria, quando vacatio contigit in menſe ordinario: ſecus autem erit, quando contingeret in menſibus reſeruatis,
49 † quia ſi venit vacatio in menſe reſeruato, cum Ordinarius habeat ligatas alas, & concurrere non poſſit cum Papa, nec poſſit tunc inferri ei aliquod pręiudicium, ſi aliàs probatur bene de vacatione in menſe reſeruato, non erit locus regulę noſtrę, quę ſolum fundatur in Ordinariorum præiudicio, vt dixi in principio huius gloſſę, & ita fuit nouiſſime dictum in vna Tiraſonen. Canonicatus 24. Maij 1602. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.

In qua deciſione reſpondetur oppoſitioni factę de hac regula ob non expreſſionem menſis in quadam vacatione per aſſecutionem, & dicitur ſic, *quia hic fuit narrata vacatio per aſſecutionem, quæ fuit in menſe Maij, qui ſemper eſt reſeruatus, & cum iſta reſeruatio ſit clara, ceſſat concurſus Ordinarij: & non eſt locus regulæ de menſe, quæ loquitur de his tantum beneficijs, de quibus poſſunt prouidere Ordinarij, non autem de reſeruatis, in quibus non conſideratur præiudicium Ordinariorum.*

Cęterum dicta interpretatio valde reſtringere videtur diſpoſitionem regulæ noſtræ, & illius verbis aliquo modo contraria. Nam noſtra regula in principio reſeruat octo menſes ordinarios, & nullam facit mentionem de quatuor menſibus ordinarijs. Et poſtea in §. volens, de quo in iſta gloſſa, dicit, quòd in ſupplicationibus, ſeu conceſſionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus, etiam motu proprio fient de menſe, in quo vacauerint diſpoſitiuè mentio

mentio fiat, &c. ponderando illam dictionem, *tunc*, quæ refertur ad dictos octo menſes reſeruatos, ergo de dictis menſibus reſeruatis, expreſſio fieri debet, vt expreſſe dicit dicta deciſio Putei 53. lib. 2.

Immo ex hoc reſultare videtur, quòd obligatio de expreſſione menſis procedat, & locum habeat in vacationibus contingentibus
50 in menſibus † reſeruatis; non autem in menſibus ordinarijs, & hanc interpretationem tenuerunt tres ex quinque votantibus in caſu dictæ deciſionis Putei 53. lib. 2.

Alij vero duo votantes tenuerunt, quòd deberet fieri mentio non ſolum de menſibus Apoſtolicis, ſed etiam de Ordinarijs, quia dum Papa reſeruat octo menſes tacitæ inclu
51 dit conceſſionem † aliorum quatuor menſium, ac propterea dicta dictio, *tunc*, non ſolũ refertur ad menſes Apoſtolicos, ſed etiam ad Ordinarios: Sicut etiã videmus, quòd quãuis mẽſes Martij, & Septembris non fuerint reſeruati expreſſe; tamẽ eo ipſo, quòd Epiſc. vtitur alternatiua cenſentur tacitę reſeruati, vt colligitur ex §. ac etiam voluit, huius regulæ, ibi, *vt præfertur reſeruauit*, quæ verba referuntur ad tacitam reſeruationem. Præſertim cum ratio vnica, quæ poteſt aſſignari, nempe vt ſciat Papa in conceſſione gratiæ. An præiudicet Ordinario, vel non, pariformiter militat in menſibus ordinarijs, quia non eſt maior ratio quod Papa voluerit certificari magis, quòd beneficium vacaret in menſe Ianuario, quam in Februario, ſed voluit de omni menſe mentionem debere fieri, vt ſciret An Ordinario præiudicaret, vel non, vt legitur in dicta deciſione Putei 53. libro ſecundo.

Ecce igitur tres opiniones diuerſæ, prima quòd ſolum debeat fieri expreſſio de menſe in vacationibus contingentibus in menſibus ordinarijs: ſecunda quòd non debeat fieri mentio de vacationibus in menſibus ordinarijs, ſed de contingentibus in menſibus reſeruatis: tertia opinio eſt, quòd debeat fieri mentio de omnibus, tam ordinarijs, quam reſeruatis menſibus.

Qua in re tenendum eſt, quòd de menſe ordinario ſemper eſt facienda mentio, ne poſſit aliqua iniuria collatoribus ordinarijs redundare, & de hoc non credo fore dubitandum ex ſupradictis.

An autem menſes reſeruati ſint exprimendi? in hoc eſt maior difficultas, & videmus, quòd in Dataria nunquam admittitur ſupplicatio aliqua de beneficio vacante per obitum in menſe reſeruato, niſi de ſpeciali menſe vacationis fiat expreſſa mentio, & verba noſtræ regulę huic intelligentiæ ſatis quadrare videntur.

Sed nihilominus adhęreo pro nunc primę
52 † opinioni, videlicet, quòd expreſſio menſis ſit dumtaxat neceſſaria in menſibus ordinarijs; non autem in reſeruatis, ſecundum dictam deciſionem modernam Tiraſonen. quod etiam concluſit Rota 27. Martij 1557. coram Accorambono, vt in deciſione Accoramboni 70. libro 2. incipienti, *menſis non eſt*, aliàs eſt deciſio 59. libro 2. tradit etiam Mandoſius de ſignatura gratiæ. §. prouiſiones. colum. 8. verſ. *an autem in impetratione beneficiorum reſeruatorum neceſſaria ſit mentio menſis*, vbi etiam allegat dictam deciſionem 70. Accoramboni, & dicit, quòd inter alias rationes illa potiſſima eſt, nempe quòd in be-
53 neficijs reſeruatis ceſſet ratio finalis † noſtrę regulæ, cum Papa ſolus de illis diſponat, ac conducunt tradita in prima limitatione.

Septimo limita, & declara, quòd prouiſus Apoſtolicus non teneatur verificare menſem narratum, quando
54 nullus adeſt † prouiſus ab Ordinario, vt fuit reſolutum in vna Corduben. beneficiorum de Caſtro 21. Aprilis 1559. coram bo. mem. Quiroga, ea ratione, quia Papa in litteris facit mentionem de menſe obitus, tum reſpectu Ordinarij, ne illi irrogetur iniuria, vt ſuperius diximus, tum reſpectu noſtræ regulæ requirentis expreſſionem menſis. Vnde non apparente prouiſione ordinaria, cum ſit per expreſſionem ſatisfactum regulæ, videtur Papę intentioni ſatisfactum, cum ipſe voluerit conferre beneficium, quomodocunque vacauerit.

Sed dicta deciſio non tranſit ſine difficultate, quia quandiu beneficium vacans in menſe ordinario deuolutum non eſt, ſemper poteſt cauſari pręiudicium Ordinario,
55 † ex quo ſi non prouidit de tempore gratiæ Apoſtolicę poterit poſtea prouidere: & ſic intrat mens, ratio, & littera noſtrę regulę. Tum etiam quia aut mẽſis non eſt narratus diſpoſitiuè, & talis narratiua vitiat totam gratiam, vt diximus in 2. ampliatione noſtrę regulę. Aut menſis Ordinarius vacationis eſt narratus diſpoſitiue, & tunc eſt ſem-
56 per verificandus. † Caputaquen. deciſ. 136. parte 2. in manuſcriptis, cum alijs adductis ſupra in hac gloſſa num. 9.

Regula namque certa eſt, quòd omnis narratiua, quamuis aliàs neceſſaria non eſ-
57 ſet, debeat verificari cum ſit pars gratię. † Creſcen. deciſ. 4. de conceſſ. prębend. Mohedanus deciſione 8. de reſcriptis. Romanus conſil. 33. num. 2. Cęſar de Graſſis deciſione 12. & deciſione 20. de probation. Caputaquen. deciſione 249. parte ſecunda. Pariſius conſilio 138. numero primo, libro quarto. Ideoque nihil releuat expreſſio menſis, ſi
58 non ſit † verificata narratiua, nec dicitur

ſatisfactum reg. noſtræ, nec intentioni Papę.

Pręſertim quia ſola narratiua in menſe reſeruato diſpoſitiuè facta operatur, vt omnis
59 gratia reſtringatur † ad reſeruationem, & non valet prouiſio, ſi dicta narratiua menſis non verificetur, vt ſcripſi in §. quarto proœmiali, num. 80. & ſupra in hac gloſſa numero 9.

60 Poteſt tamen dicta deciſio † Corduben. beneficiorum de Caſtro intelligi, vt non ſit neceſſaria plena probatio in verificatione menſis reſeruati narrati, quando poſſeſſio eſt vacans, ex his quæ dixi in gloſſa vndecima, ex num. 104.

Nec non poteſt ſuſtineri dicta deciſio, quando in gratia eſſet narratus menſis ordinarius vacationis diſpoſitiuè, & Papa non obſtante quòd vacatio contigerat in menſe
61 ordinario gratiam conceſſit. † Nam tunc ſatis conſtat de intentione Papæ volentis pręuenire, & conferre beneficium quomodocunque vacauerit, vt ſcripſi in §.4. proœmiali ex num. 70. & in gloſſa 9. §.3. ex num. 23. cum ſequentibus.

Octauo limita, & declara, quoad impetrationes per deuolutionem,
62 † Nam in gratijs per deuolutionem ceſſat prorſus ratio, & diſpoſitio regulę noſtræ: Tum quia quamuis ſemper duret prima vacatio, vt dixi in gloſſa 15. §.2. num. 21. Iam nullum poteſt fieri Ordinario pręiudicium, ex quo amiſit conferendi poteſtatem, propter negligentiam ſuam, cap. 2. de conceſſ. prębend. & per totum titulum de ſupplend. negligen. Prælator. & ſi non imminet præiudicium Ordinarij ceſſat obligatio exprimendi menſem, vt ſupra dixi in num. 39. & 49. ac 52. Tum etiam quia regula noſtra non loquitur de beneficijs deuolutis, & ideo intrat iuris communis diſpoſitio, de quo talis
63 obligatio exprimendi menſem † non reperitur. l. pręcipimus, in fine. C. de appellationibus cum alijs vulgatis.

Summaria Gloſſæ 33.

1 *Conſuetudines etiam immemorabiles regulæ noſtræ contrariæ auferuntur.*

2 *Immemorabilis conſuetudo nunquam cenſetur ſublata, quamuis conſuetudo tollatur, etiam ſi addatur dictio vniuerſalis,* quæcunque, *& num. 3. Contra num. 8. concordatur num. 9.*

4 *Immemorabilis conſuetudo habet vim priuilegij, & legis, ac veritatis, & pacti, & Imperatoriæ poteſtatis.*

5 *Immemorabilis conſuetudo non eſt ſublata per Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 20.*

6 *Regula noſtra 8. ante Sixtum V. non continebat verba,* etiam immemorabiles, *& ideo non erant derogatæ; hodie vero ſic, & n. 7.*

10 *Conſuetudine reprobata vti iniqua, non poteſt alia de nouo introduci, & n. 11.*

12 *Conſuetudines non derogantur per regulam noſtram, vti iniquæ.*

13 *Mediolanenſis conſuetudo, quòd Archiepiſcopus conferat beneficia vacantia per matrimonium, &c. eſt per regulam noſtram ſublata.*

14 *Immemorabilis conſuetudinis effectus, ac potentia qualis ſit remiſsiue.*

Ac cõſuetudines etiam immemorabiles. gloſſ. 33.

REGVLA noſtra de medio tollit omnes conſuetudines, etiam immemo-
1 rabiles, † vt illis minimè obſtantibus, habeat ſemper locũ eius reſeruatio.

Ex quibus verbis contentis in gl. noſtra, dum dicitur, *etiam immemorabiles*, colligitur comprobatio illius communis reſolutionis, quòd ſublata conſuetudine nunquam ſublata cenſeatur immemorabilis
2 † conſuetudo propter illius excellentiam, & maximam pręrogatiuam, de qua per gloſſam in authentico, vt de cætero commutationes. §. de cætero, verbo, *præſcriptione*, collatione 5. Felinum in rubrica de præſcriptionib. n. 18. & finali, & in c. accedentes, ſub num. 6. verſ. *tertius caſus eſt*, eodem tit. Ripã in l. nemo poteſt n. 115. ff. de legatis primo, Carolum Ruinum conſ. 13. incipit, *videtur fortaſsis*, n. fin. lib. 2. Afflict. deciſione 254. incipit, *ſæpe fuit*. n. 5. Decium conſ. 271. incipit, *in caſu tranſmiſſo de Hiſpania*, num. 15. & conſ. 496. *in cauſa*, nu. 10. Philippum Probum in additione ad Ioannem Monachum in capit. 1. num. 24. de pręſcriptionibus, Bertrand. conſ. 98. nu. 12. vol. 1. Curtium Iuniorem conſ. 158. nu. 12. Tiraquel. de retract. conuention. §. 1. gl. 2. nu. 12. Couarr. lib. 3. variar. reſolution. cap. 13. nu. 15. Auendan. in reſponſo 16. n. 4. Anton. Gab. in tit. de præſcriptionib. concl. 1. n. 30. & cum alijs pluribus reſoluit Ioan. Gutierrez in lib. 3. practicarum quæſtionum. q. 77. nu. fin. Rolan. à Valle conſ. 59. n. 17. lib. 4. & fuit reſolutum in Burgen. Quindennior. 15. Maij 1600. coram Reuerendiſſ. D. Corduba, nunc Epiſc. Pacen. vbi aliæ deciſiones Rotales citantur.

Immemorabilis conſuetudo nunquã cẽſetur ſublata niſi exprimatur.

Qui

Qui omnes procedere affirmant, etiam ſi
3 addatur dictio † vniuerſalis, *quæcunque*, aut
quælibet, quia nihilominus non cenſetur ſubla
ta conſuetudo immemorabilis.

Nec mirum cum dicta immemorabilis
conſuetudo, ſeu præſcriptio habeat vim pri-
4 uilegij † à Principe legitime conceſſi, & ti-
tuli melioris de mundo, & legis, ac verita-
tis, & pacti: ac denique eandem poteſtatem
quam habet Imperator, quando cum cauſa
procedit, vt plene traditur per Antonium
Gabrielem, vbi ſupra numero 1. & 44. &
65. 66. 67. & 69. cum pluribus per ipſum
citatis. Puteum deciſione 205. num. 2. & 3.
libro 1. Rotam deciſione 717. num. 2. parte
prima diuerſorum.

Vnde quamuis Concilium Tridentinum
5 † ſeſſ.24.de reformat.cap.20.diſpoſuit, quòd
omnes cauſæ agnoſcantur in prima inſtan-
tia coram ordinarijs locorum dumtaxat, &
ſuſtulit aliorum inferiorum iuriſdictionem,
non obſtantibus quibuſcunque conſuetudi-
nibus: tamen quia conſuetudo immemora-
bilis expreſſe derogata non fuit, cenſuit ſæ-
pe Sacra Concilij Tridentini Congregatio,
quòd dictum decretum minime ſubſtulit im-
memorabilem conſuetudinem, quæ decla-
ratio fuit multoties in Rota canonizata, &
obſeruata.

Similiter quia in noſtra regula octaua an-
te æditionem factam à Sixto Quinto non
aderant dicta verba, *etiam immemorabiles*, fue-
6 rat reſolutum † de illo tempore in Rota in
vna Bononien. optionis de menſe Ianuarij
1579. coram Lancellotto, & in alia Gadi-
cen. iuris nominandi 11. Februarij 1582.
coram Bubalo, quòd iſtius regulæ reſerua-
tio non auferebat conſuetudines immemo-
rabiles prouidendi, vel optandi in quibuſ-
cunque menſibus, & tradit Anaſtaſius Ger-
monius in tractatu de Indultis, §. etiam ex
eo, num. 16. & 17.

Hodie tamen cum habeamus verba clara
noſtræ regulæ remouentis omnes conſuetu-
dines, etiam immemorabiles, non erit am-
7 plius † dubitandi occaſio. l. ancillæ. C. de fur-
tis. l. ille aut ille. ff. de legatis tertio: & ita
Rota hoc habet pro conſtanti, vt in dubium
reuocari non valeat, & vide infra in gloſſa
35. quæſt. 2. ex n. 21.

Sententiam tamen ſuperiori oppoſi-
tam videlicet, quòd ſub-
lata conſuetudine, cenſeatur etiam ſublata
immemorabilis, quando additur dictio,
8 *vniuerſalis*, † tenet gloſſa in Clementina fina-
li. gloſſa finali de rebus Eccleſiæ, & Cardina-
lis, & Imola ibid. n. 6. vbi putant idem eſſe, &
ſi non addatur dictio vniuerſalis. Felin. in c.
cum cauſam. n. 12. de ſenten. & re iudicata, &
in cap. dilecti, numero 3. poſt principium de
maiorit. & obedien. Rocchus de Curte quam
plures referens, in cap. finali, de conſuetudi-
ne, num. 525. & 526. Ruin. conſ. 156. incipit,
primo videndum, ſub num. 8. volum. 4. Acebe-
dus in l. 3. num. 21. titulo 1. lib. 2. recopilat. &
in l. 5. titulo 9. lib. 7. recopilation. num. 2. Pe-
laez de Mierez in tract. de maioratibus. 4. p.
quæſt. 20. num. 51.

Concordabis autem memoratas opinio-
nes, vt prima procedat, quando ſimplici-
ter tollitur conſuetudo quæcunque, non au-
9 tem reprobatur vti iniqua, † & irrationa-
bilis; Secunda vero opinio locum habeat,
quando ab ipſa lege quælibet conſuetudo
tanquam iniqua, & irrationabilis damna-
tur, & reprobatur. Nam tunc damnata con-
ſuetudine vti iniqua eadem ratione cenſetur
damnata, & ſublata conſuetudo centenaria,
& immemorabilis, vt poſt Rocchum, Felin. &
alios tradit Couar. in d. lib. 3. variar. cap. 13.
ſub num. 5. ad medium, verſ. *aduertendum ta-
men erit*. Duenas in regula 144. ampliation.
3. Acebedus in l. 3. titulo 1. libro 2. recopi-
lat. num. 21.

Ita vt neque etiam in futurum, & de no-
10 uo poſſit introduci, † cum ſemper duret
eadem cauſa reprobationis. Rocchus de
Curte in dicto cap. finali, ſub num. 527. verſ.
cogita vtrum forte dici poſſit. Antonius Gabriel
in titulo de præſcriptionibus, concluſione
1. num. 32.

Generalis namque regula eſt, quòd non
valeat de nouo induci conſuetudo contra le-
11 gem derogantem conſuetudini, † tanquam
iniquæ. Abbas in c. finali. num. 22. & ibi An-
ton. de Butrio num. 53. de conſuetudine. Fer-
dinandus Loaſez in tractatu de matrimonio
Regis Angliæ in primo fundamento, pro par-
te affirmatiua num. 32. Petrus Duenas in re-
gula 144. num. 1. Auendaños in cap. 6. præ-
torum. num. 7. lib. 1. & in cap. 14. numero 5.
libro 2. Gregorius Lopez in l. 6. titulo 9. Par-
tita tertia, in gloſſa, verbo, *tributos*. Tira-
quell. de vtroque retract. in proœmio, num.
18. cum ſequentibus. Couarruuias in dicto
libro 3. variar. c. 13. nu. 4. vbi reſpondet ad
gloſſam, in clemen. ſtatutum, de electione,
verbo, *conſuetudine*, contrarium tenentem,
cum alijs adductis per Tiraquellum, vbi ſu-
pra num. 16.

In propoſito igitur regulæ noſtræ, cum
non tollantur conſuetudines tanquam ini-
12 quæ, & reprobatæ † opportunum fuit adde-
re illa verba, *etiam immemorabiles*, vt imme-
morabilis conſuetudo ſublata cenſeretur,
Nec poterit de nouo introduci, cum per om
nes Pontifices iſta regula renouetur, ad Ro-
tam deciſione 702. ſub nu. 7. verſ. *non obſtat*.
p. 1. diuerſorum. & dixi in gl. 9. §. 5. à n. 45.

Quo fit, vt quamuis ſit immemorabilis

13 conſuetudo Mediolanenſis, † quòd Archiepiſcopus debeat conferre omnia beneficia vacantia per vxorationem, vel interfectionem ipſorum Clericorum: de qua conſuetudine meminit gl. verbo, *dictam conſuetudinem*, in c. cum in Eccleſia 25. de præbendis, libro 6. & Rocchus de Curte, de conſuetudine, ſectione 4. n. 8. Quod nihilominus ſit per regulam noſtram præfata conſuetudo, quoad menſes reſeruatos ſublata, in quibus Archiepiſcopus (ſi Cardinalis non fuerit) minime conferre poterit.

An autem iſta conſuetudo immemorabilis ſublata intelligatur de ſolo iure optandi, vel etiam intelligatur de iure diſponendi, vide in gloſſa 35. q. 2. Et de effectu, ac poten-
14 tia † d. conſuetudinis immemorabilis, vide Anton. Gabrielem, Roland. & alios ſupra in num. 2. citatos.

Summaria Gloſſæ 34.

1 *Optandi conſuetudo, & priuilegium remouetur per regulam noſtram, & num. 4.*

2 *Optio impeditur per reſeruationem, ex proprio motu, & per clauſulas generales, & nu. 3.*

5 *Regula noſtra dum tollit ius optandi in menſibus reſeruatis, an fuerit neceſſaria, & numero 6.*

7 *Regula noſtra antea non continebat illa verba,* ac conſuetudines, etiam immemorabiles optandi, &c. *& num. 8.*

9 *Conſuetudo optandi præbendas reſeruatas valebat, quamuis immemorabilis non eſſet.*

10 *Optio multa ſignificat.*

11 *Optio aut eſt præter ius, aut contra ius, & declaratur, & num. 12. & 13.*

14 *Optio præter ius, acquiritur conſuetudine decennali: contra ius autem 40. annis.*

15 *Optionis natura eſt, vt ſucceſſiue, & gradatim antiquior aſcendat, & ideo ſtante ſtatuto, quòd antiquior portionarius optet, intelligitur poſtquam Canonici optauerint, & nu. 16.*

17 *Optionis ſecundum naturam, & ſubiectam materiam, ſunt verba interpretanda.*

18 *Optare nemo poteſt minorem præbendam, quam habeat, quia in beneficialibus licitus eſt aſcenſus, non deſcenſus, & n. 19. contra n. 21. concordatur num. 23.*

20 *Maioribus honoribus functos, ad minores vocari non conuenit.*

22 *Melior præbenda eſt illa, quæ plus placet.*

24 *Conſuetudo quæ diſponit, quòd liceat optare maiores præbendas, non concedit optionem in minoribus, ſecus ſi ſimpliciter optio concedatur. & num. 25.*

26 *Optans minorem præbendam poteſt in alia vacatione optare maiorem.*

27 *Optare minorem præbendam quam quis habeat, rarò accidit, &c.*

28 *Optandi, ſtatuto ſtante, non poteſt antiquior optare præbendam æqualem, quam minus antiquus prius optauit.*

29 *Optari ſi non poteſt beneficium vacans in menſe reſeruato, an poſſit optari Domus, vel Camera.*

30 *Domus tanquam acceſſoria præbendæ vacantis venit in reſeruatione.*

31 *Optari ſi non poteſt beneficium reſeruatum, ita nec groſſi fructus, quod intellige ſtante annexione, aliàs non. & num. 32.*

33 *Præbenda, ſeu Domus, non annexa beneficio vacanti, non cadit in reſeruatione beneficij, nec vacat cum illo, ſed tranſit ad ſequentem in gradu, & num. 34.*

35 *Optandi conſuetudo, an impediat reſignationem in fauorem, concluditur quòd non, nec ex cauſa permutationis, & num. 36.*

37 *Optare Canonicatum poteſt portionarius, qui etiam habet dignitatem.*

38 *Dignitatis quam habet ratione, nemo debet eſſe deterioris conditionis.*

39 *Optionis ad effectum ſeruitium neceſſarium non eſt, & ideo poteſt optare portionarius actualiter non ſeruiens.*

40 *Præbenda Titij reſeruata, qui poſtea optauit aliam, & deceſſit, quæ præbenda erit reſeruata, an prima, vel ſecunda, & num. 41.*

42 *Optare nemo impeditur, quamuis habeat reſeruatum beneficium.*

43 *Optare poteſt maiorem præbendam, qui conſenſit penſioni ſuper minori quam habebat, niſi adſit fraus, & num. 44.*

45 *Optans maiorem præbendam, an ipſe, & eius fideiuſſores liberentur ab obligatione penſionis reſeruatæ ſuper prima dimiſſa, & reſoluitur, quòd ſic, ſi optatur titulus beneficij, aliàs non, & num. 46. & num. 48.*

47 *Penſio eſt onus reale, & ſequitur primam præbendam, ſuper qua fuit reſeruata.*

49 *Optandi ad effectum quis dicatur antiquior, an interior in prouiſione, vel in poſſeſſione, & num. 102.*

50 *Optans maiorem præbendam non perdit antiquitatem, ſed illam conſeruat.*

51 *Optans maiorem præbendam, an acquirat nouum titulum, & nu. 61. diſtinguitur, ac nu. 62. & 63. 64. 65. 66. & 67.*

52 *Optio non venit ex nouo titulo, ſed ex antiquo.*

53 *Optio operatur tranſitum de vna præbenda ad aliam; non autem de vno titulo ad alium.*

54 *Optionis ex cauſa quis poteſt propria auctoritate rem annexam ſpirituali acquirere.*

Optio

55 *Optio non extinguit antiquum titulum, nec dat nouum.*

56 *Optare poteſt excommunicatus, contra num. 59.& 72.*

57 *Optans mutat titulum, licet non Eccleſiam, & primam præbendam dimittit,& ſecundam conſequitur,& num.58.*

60 *Optare non poteſt cæcus.& nu.73.*

68 *Optio licet ſit contra ius; tamen babet iuris approbationem.*

69 *Optans admittitur ad maiorem præbendam per eum, qui Capitulo præeſt.*

70 *Optantis admiſsio à ſuperiore facta, babet vim collationis.*

71 *Tollerantia ſuperioris babet vim prouiſionis.*

72 *Optare non poteſt irregularis, & conſequenter nec morbo caduco laborans,& nu.74.*

74 *Titulus nouus cum detur capto beneficiari in quolibet aſcenſu, ideo in quolibet aſcenſu debet examinari.*

75 *Optio intra quod tempus fieri debeat*

76 *Optare infra 20. dies non ſolum debet primus, ſed etiam omnes.*

77 *Pœna interdum ponitur ſine culpa,ſed non ſine cauſa.*

78 *Optare an poßit Canonicus pœnitentiarius.*

79 *Pœnitentiarij officio,eſt perpetuò vnitus vnus Canonicatus.*

80 *Optare an poſſit Canonicus lector Sacræ Scripturæ.*

81 *Optare non poteſt ille,cuius præbenda dimiſſa, non poteſt ab alio optari.*

82 *Optare an poſsit Canonicus Doctoralis, vel magiſtralis, & num 83.*

84 *Optans malè maiorem præbendam, an poſſit ad minorem reuertere,& diſtinguitur, An fuerit in culpa, vel non,& n. 85.*

86 *Expectatiuam conſumit, qui malè acceptat.*

87 *Optare qui ſemel tantum poteſt, ſi ſemel optat, & malè conſumit ius optandi; ſecus ſi pluries, & num. 88.*

89 *Optare an poſſit abſens in ſeruitio Papæ, vel Epiſcopi,ſtante ſtatuto,quòd præſentes poſſint optare,& diſtinguitur,num.90.*

91 *Optare an poſſint dignitates,ſtante conſuetudine, vel ſtatuto, quòd Canonici poſſint optare.*

92 *Optans vigore quartæ portionis nulliter ſibi collatæ,cadere debet a beneficio optato.*

93 *Antecedenti ſublato,& conſequens tollitur.*

94 *Optat ſi vnus male, & deinde gradatim alij inferiores,& reſtituto primo gradu,cæteri etiam ſunt reſtituendi,& nu.95.*

96 *Radice ex infecta fructus non producitur.*

97 *Optare, an poſſit babens coadiutorem perpetuum cum futura ſucceſſione, & diſtinguitur num. 98.& 99.*

100 *Optandi ad effectum non attenditur prærogatiua perſonæ, etiam ſi ſit Cardinalis, ſed antiquitas.*

101 *Optionis in materia nouus caſus proponitur.*

103 *Poſſeſsio eſt quid facti, & non transfertur de perſona in perſonam,etiam ſi ſit hæres neceſſarius,& nu.104.*

105 *Poſſeſsio Patris alia eſt, & alia poſſeſsio filij, quod procedit in Eccleſia, & Fiſco, numero 106.& 107.*

108 *Poſſeſsio transfertur in iure præſentandi, nec aliis incorporalibus ſecundum opinionem aliquorum, ſed contraria opinio eſt verior, & num.109.*

109 *Poſſeſsio capta de vna re nomine aliarum, quando intelligatur capta de aliis rebus.*

110 *Subrogatus quoad poſſeſsionem defuncti in gratia beneficiali, non poteſt vti ſine noua apprebenſione remedio retinendi, nec recuperandi.*

111 *Poſſeſsio transfertur ciuiliter in nouem caſibus.*

112 *Poſſeſsiò ſine fructibus dicitur inutilis, & de ſolo vento.*

113 *Breue de capienda poſſeſsione nomine Cameræ diſponit, quòd poſt captam reſtituatur illi, ad cuius fauorem fuit capta:docendo prius de litterarum expeditione.*

114 *Obſtaculũ omne iuris remouet PP. quãdo narrata ſerie facti aliquid contra ius diſponit.*

115 *Poſſeſsio capta nomine Cameræ Apoſtolicæ quodammodo dicitur capta ab ipſo prouiſo.*

116 *Penſio quando eſt reſeruata ad commodum Itali in capite Hiſpani, Hiſpanus nibil aliud eſt, niſi nudus miniſter ad vtilitatem Itali.*

117 *Poſſeſsionis capiendæ nomine Cameræ Apoſtolicæ modus,quare fuit inuentus.*

118 *Manutentio ſæpe conceditur à Rota illi, ad cuius commodum Camera Apoſtolica cæpit poſſeſsionem,& poſtea tranſtulit.*

119 *Poſſeſsio capta à Camera Apoſtolica, non poteſt tradi alteri, quam illi, ad cuius fauorem cæpit,& cum eiſdem qualitatibus,& n.120.*

121 *Poſſeſsio ſi aliter probatur nihil intereſt, quòd fructus non percipiantur.*

122 *Poſſidere aliud eſt,& aliud fructus percipere.*

123 *Optio poteſt fieri per procuratorem.*

124 *Optandi conſuetudo,an poſſit introduci in Eccleſiis, vbi eſt certus numerus Canonicorum, non tamen diſtinctio præbendarum.*

125 *Optio vnius beneficij,an inducat vacationem,ipſo iure,alterius beneficij.*

126 *Optandi ius babens, an babeat ius ad rem, & num.127.*

128 *Optare an poſſit Canonicus, qui in ſacris non eſt,& num.129.*

Optandi maiores, & pinguiores præbendas, gl. 34.

Optionis fere tota materia includitur in hac gl.

HVIVS regulę reſeruatio, quo magis ſibi vendicet locum excludit omnes cõſuetudines, etiam immemorabiles, ac Indulta, & priuilegia Apoſt. optandi 1 † maiores, & pinguiores prębendas; ita quòd talis optio prorſus ceſſare debeat in vacationibus in octo menſibus reſeruatis, contingentibus. Nam 2 omnis reſeruatio, † ſaltim quæ ex proprio motu, & non ad inſtantiam partis, fit, vt eſt regula noſtra, impedit optionem. c. fin. §. in præben. de conſuetudine, lib. 6. Rota deciſ. 4. de conſuetudine, in nouis,

Et quamuis dictus textus, ac memorata deciſio loquantur de reſeruatione ratione vacationis in Curia. Idem etiam locum habet in alijs reſeruationibus quibuſcumque ex motu proprio factis, ſiue ſint generales, ſiue ſpeciales. Rota deciſ. 1. num. 7. de rerum permutatione, in nouis. Calderini conſ. 3, de conſuetudine. Cardinalis conſ. 16. *an Papa.* num. 6. Geminianus conſ. 30. *quoad primum.* Gaſpar de Peruſio, de reſeruationibus, in p. 1. quęſt. 2. per totam. Caſſadorus deciſ. 4. de conceſſione præbendæ, num. 1. & num. 7. Æneas de Falconibus de reſeruatione, q. 4. principali, effectu 5. & 37. & 39. & 50. Simonet. in eodem tractat. quęſt. 45. per totam. Gigans de penſionibus, quæſt. 63. num. 9. Franciſcus Marcus quęſt. 1269. & 1271. num. 1. & per totam. parte 1. Mandoſius in regula de annali, quęſt. 51. num. 7. Staphilæus de litteris gratiæ, titulo, de vi, & effectu clauſularum. §. inſuper derogatur, num. 3. cum ſequentibus. Flaminius Pariſius de reſignatione, lib. 1. quæſt. 20. num. 3. & 4. Caputaquen. deciſ. 282. parte 2. Paulus Pariſius conſ. 50. num. 5. lib. 4. Puteus deciſ. 4. libro 2, Creſcentius deciſ. 5. de conceſſ. pręben.

Sic etiam ius optandi tollitur per clauſu- 3 las generales † (non obſtantibus, &c.) contentas in mandatis de prouidendo. Rota deciſ. 5. de conſuetudine, in nouis. Caſſad. deciſ. 4. num. fin. de conceſſ. præben. Creſcen. deciſ. 9. de conceſſ. præben. Franciſcus Marcus q. 1269. lib. 1.

In nullo igitur caſu locus erit optioni, ſtante regulæ noſtræ reſeruatione: & ceſſant hodie in reſeruatione menſium quinque caſus 4 † adducti per Anton. Mariam Papazon. in additione ad deciſ. 5. de conſuetudine, in nouis, nu. 2. cum allegatis ab eo, in quibus poterat optari præbenda reſeruata.

Quo fit, vt videatur ſuperflua in regula 5 noſtra, ſpecialis † derogatio conſuetudinum, & priuilegiorum optandi, cum ſine illa, ſtante dicta reſeruatione optio impedita fuerat.

Sed hoc non obſtante dicendũ eſt inutilem 6 non eſſe, ſed potius neceſſariã: † Nam in pluribus Eccleſ. erant priuilegia Apoſtolica, ſeu immemorabilis conſuetudo optandi præbendas vacantes, in quibuſcumque menſibus reſeruatis (reſeruatione non obſtante) quo caſu ceſſabat regula noſtra, vt fuit deciſum in vna Bononien. optionis de menſe Ianuarij 1579. coram Illuſtriſſ. Cardinali Lancellotto, ac dixi in gl. 33. præcedenti.

Ideo omnes regulę editæ ab alijs Pontificibus Maximis, ante Sixtum Quintum care- 7 bant illis verbis † (ac conſuetudines, etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas,) ac etiam deficiebant illa verba, *circa ea.* Sed poſtquam finitus fuerat §. præcedens loquens de expreſſione menſis, regulæ antiquę dicebant ſic, *ac Priuilegia, & Indulta Apoſtolica diſponendi de huiuſmodi beneficijs, &c.* Quæ verba non ſine maxima conſideratione, & effectu addita fuere ad remouen- 8 dum immemorabiles † conſuetudines, & Apoſtolica Indulta optandi in omnibus menſibus.

Preſertim quia non ſolum valebat conſuetudo immemorabilis optandi præbendas reſeruatas: ſed etiam alia conſuetudo ordi- 9 naria † tenebat, & conſuluit Calderinus conſ. 3. de conſuetudine: licet pluribus illius ſententia non placeret, vt per Anaſtaſ. Germon. in tracta. de Indultis. §. etiam ex eo, à num. 15. Quod hodie penitus ceſſat attenta regula noſtra.

10 Optio interdum ſumitur † pro certo genere exactionis. l. ſuper creandis, in fine, & ibi gloſſa, verbo, *optione.* C. de iure Fiſci, lib. 10. Aliquando accipitur pro electione, vt in tit. ff. de optione, vel electione legata. §. optionis. inſtitut. de legatis. Aliquando accipitur pro iure aſcendendi ad maiores, & pinguiores præbendas, vigore primæ, vt in cap. finali, de conſuetudine, in 6, Rota deciſ. 2. de conſuetudine, in nouis, & de hac optione, quæ non multum diſtat à pręcedenti, loquitur regula noſtra.

11 Iſta optio non eſt de iure, † ſed aut eſt præ- 12 ter ius, aut contra ius. Optio præter ius † eſt quando optans retinet ſemper primum titulum beneficij, & non optat nouum titulum, aut ius ſpirituale: ſed dumtaxat optat portionem, ſeu prębendam temporalem ſeparatam, retento primo titulo ſpirituali, quia non

non eſt diſtinctio titulorum, ſed prębenda-
13 rum dumtaxat;Contra ius† autem eſt, quan-
do prębendę ſunt annexę Canonicatibus, &
non retinetur primus titulus, ſed muta-
tur, & propria auctoritate optans alium di-
uerſum titulum ſpiritualem conſequitur, vt
docet Calderinus quatuor fundamenta ad
hoc adducens conſ. 7. de conſuetudine. Rota
deciſ. 6. ante num. 2. verſ. *vt ſic faciam diſtin-*
ctionem.& nu. 3. & 7.de conſuetudine, in no-
uis. Probus in additionibus ad Monachum
in d.cap. fin. num. 28. de conſuet. in 6. Mil-
lius in repertorio, verbo, *conſuetudo optandi*
poteſt induci.
14 Hinc in primo caſu ſufficit decennalis †
conſuetudo; in ſecundo autem requiritur
quadragenaria. Rota in d. deciſ. 6.num.8.&
9.de conſuetudine, in nouis: Quę deciſio in
num.1.ponit ſex diuerſos modos præbenda-
rum, ſecundum diuerſas conſuetudines Ec-
cleſiarum omnino memorię commẽdandos.
Hieronymus Gigans de penſionibus, quæſt.
63.num.5.& 7. Puteus deciſ.201.lib.2.Fran-
ciſcus Marcus deciſ. Delphinatus 1270. per
totam,par.1.Probus vbi ſupra ſub d.nu. 28.
Et optionis natura eſt, vt ſucceſſiue vnus
præbendatus, ſeu beneficiatus poſt alium,
15 prout quiſq; antiquior eſt gradatim† aſcen-
dat,vt in d.c. fin.& ibi gl. verbo, *gradatim.* de
conſuetudine,in 6.Rota deciſ.2.& 6.de con-
ſuetudine,in nouis.
Vnde ſtante ſtatuto, ſeu conſuetudine,
quòd Canonicatum vacantem optet anti-
16 quior portionarius, intelligi † debet poſt-
quam Canonici optauerint,vel de vltimoCa
nonicatu per moderniorem Canonicum, ra-
tione dictę optionis dimiſſo,iuxta gloſſam,
verbo, *non fuerit.*in cap. finali,de conſuetudi-
ne, in 6.interpretando verba ſecundũ ſubie-
17 ctam materiam, † & optionis naturam, vt
fuit reſolutum in vna Salmantina optionis
18. Maij 1579. coram S. D. N. Clemente
VIII. tunc Rotę Auditore,quę deciſ.eſt in
impreſſis 411.par. 1. diuerſorum, vbi num.
4.idem dicitur reſpectu Dignitatum, & Ca-
nonicorum.
HINC eſt,quòd nemo poteſt optare mino
rem præbendam,ſed debet optare maiorem,
18 †ita vt conſuetudo contraria non valeat.Ro
ta deciſ. 3. de conſuetudine, in nouis. Fran-
ciſcus Marcus q.1266.p.1.
Ratio eſt, quia in beneficialibus debet
19 quis aſcendere, † vt in d.deciſ. 3. & ideo di-
cit l. maioribus. C. quemadmodum ciuilia
munera indicantur, libro decimo, quòd ma-
20 ioribus honoribus † functos,ad minores de-
uocari rationis non eſt,& plura tradit Auen
danus in capitulis prætor.par.1.c. 19.n. 18.
ad medium.Sicut,& iam diximus de vnione.
Nam beneficium dignius non debet vni-
ri minus digno,vide in gl.5.§.7.num.130.
Ac propterea regula noſtra loquitur de
optione pinguium, & maiorum prębenda-
rum:non autem de optione minorum.
Cæterum gloſſa, in d. cap.finali,in verbo,
*meliores.*contrarium tenet, dicens, quòd qui
21 poteſt optare maiorem† à fortiori poterit &
minorem,quia cui licet,quod eſt plus,licebit
quod eſt minus,vt in regula iuris,& quilibet
potuit renunciare ſuo commodo, & quia il-
22 la eſt melior præbenda, † quę plus placet,vt
poſt Io.Andream refert d.deciſ.3.de conſue-
tudine,in nouis, ad finem.
23 Concorda iſtam cõtrouerſiam ſic, † quòd
aut conſuetudo,vel ſtatutum dicit,quòd quis
poſsit optare alias prębendas, & tunc pote-
rit ſi velit optare minores. Aut dicit quòd
poſſit optare maiores prębendas,& tunc mi-
nores optare nequibit, quia conſuetudo lo-
24 quens de maioribus † non extenditur ad mi-
nores.Ita diſtinguit Dominicus Geminian.in
d. cap. finali, ſub num. 11.verſ. *in finali Gloſſa.*
Franchus, num.8.de conſuetudine,lib.6.Mil
lius in repertorio,verbo,*conſuetudo, per quam*
*diſponitur, quod habens minorem.*Nec d.deciſ. 3.
ſi bene inſpiciatur dicit,quòd non valeat con
ſuetudo optandi minores prębendas, ſed
25 quod valet conſuetudo † optandi maiores
prębendas, & quod vigore talis conſuetudi-
nis non poterit optare minorem ex ſupradi-
cta ratione, quamuis ſummarium dictę de-
ciſionis minus benè aliud inſinuet. Ideoque
qui optauit minorem prębendam poteſt in
26 alia † vacatione optare maiorem. Franchus
in d.cap.finali,ſub num.1.
Tamen quia iſta non eſt quęſtio de pane
lucrando: Nam ille, qui habet minorem
27 præbendam nunquam contradicet,vt † dicit
tex. in cap.1. de clericis non reſidentibus, &
additio Antonij Marię Papazon.ad d. deciſ.
3. & ſic raro continget, non amplius de hoc,
l.nam ad ea.ff.de legibus, & vide infra q.4.
Sed quæro dicit ſtatutum, ſeu conſue-
tudo,quòd antiquior poſſit
28 optare,euenit quòd duo Canonici † illius Ec
Hinc incipiunt quæſt. in materia optionis, quę ſũt 25.
cleſiæ habentes prębendas omnino ęquales
inſimul,aqua, vel igne,aut terremotu perie-
runt, modo antiquior, & poſt eum antiquus
in ordine ſequens, volunt optare: antiquus
primo optauit vnam ex illis:poſtmodum ve-
ro antiquior, qui nondum optauerat dicit,
quòd vult optare eamdem prębẽdam, quam
antiquus optauerat, dubitatur nunc, An ſit
audiendus? Romanus in ſingulari 487. inci-
pit, *legat teſtator.* concludit,quòd non,ex eo,
quòd data paritate prębendarum non eſt lo-
cus optioni, nec tali caſu valet legatum
optionis,per tex. in l. cum aureum. §. ſed ſi
argenti, iuncta gloſſa, verbo, *optio.* & Bartol.
ff.de aureo,& argento legato, per quem tex-

tum dicit Romanus, vbi ſupra, quòd lucratus
fuit plus quàm 40. ducatos, proſequitur
etiam latius Philippus Probus in additioni-
bus ad Monachum in d.cap.fin. de conſuetu-
dine, in 6. num. 33. & vide quę dicam infe-
rius, num. 124.

Secundo quæro, An ſicut non poteſt
optari beneficium reſerua-
tum vacans in menſe Apoſtolico; ſic etiam
29 ceſſet optio reſpectu domus, † vel Came-
ræ, aut prædij, quam, aut quod defun-
ctus habebat? Cardinalis in ſuo conſ. 16.
incipienti, *Dominus Papa.* ante numerum
1. verſ. *ſed alius caſus eſt.* mouet hanc quęſtio-
nem, & ſub num. 3. concludit, quòd ſic, ea
30 ratione, quia talis domus † tanquam acceſ-
ſoria præbendę vacanti venit in reſeruatio-
ne, ac propterea concludit, quòd ſpectabit
ad prouiſum Apoſtolicum de beneficio reſer
uato: quem ſequitur Æneas de Falconibus
de reſeruationibus, quæſt. 4. principali, effe-
ctu 39. dicens, quòd licet in ſtallo, & choro
debeat eſſe vltimus. Rota deciſ. 9. de conſue-
tudine, in antiquis, & deciſ. 4. eodem titulo,
in antiquioribus Beſigneti; tamen ſecus eſt
quoad dictam Cameram, ſeu domum, quam
habebat defunctus, quia illam habere debet
cum intret in locum defuncti.

Sic dicit deciſio Rotæ 4. de conſuetudine
in nouis, quòd ſicut non eſt locus optioni in
beneficio reſeruato. Ita nec groſſi fructus
per Canonicum defunctum obtenti, poſſunt
31 optari, † etiam ſi aliàs dicti groſſi fructus re-
dirent ad Capitulum, prout Gregorius XI.
declarauit, Gigans de penſionibus, quæſt. 63.
num. 11. Franciſcus Marcus quæſt. 1268. p.
2. Millius in repertorio, verbo, *conſuetudo op-
tandi, ſicut non poteſt fieri.* Franchus in cap. fin.
§. in præbendis; num. 2. de conſuetudine, in
antiquis.

Intellige, quòd tradita per Cardinalem, &
Æneã, vbi ſupra, procedãt, quando talis Do-
32 mus, aut Camera, ſeu prędiũ sũt vnita, & an-
nexa † perpetuo prębędę, ſiue beneficio vacã
ti, ex rationibus per eos adductis; Secus vero
eſſet, ſi non erant annexa, ſed ſeparata, & de-
functus illa, iure optionis, vt antiquior ad ſo-
lam ſuam vitam, prout plerunque fieri ſoli-
tum eſt, poſſidebat, & docet Caputaquen.
deciſ. 283. num. 1. par. 2.

Ideoque quoad iſtam domum, ſeu pręben-
33 dam temporalem non intrauit † reſeruatio
noſtrę regulæ, per vacationem in menſe Apo
ſtolico, quia licet vacet beneficium; tamen
præbęnda, vel domus non vacant, cum bene-
34 ficio vacanti annexę non ſint: † ſed ad ſequen
tem in gradu iure optionis ſpectant: nec in
iſtis domibus, & præbendis temporalibus ſe-
paratis intrat reſeruatio, vt dixi in gl. 5. §.
1. de præbendis, & dicam inferius, numero
79. & 80. cum ſequentibus.

Tertio quæro, An conſuetudo optandi
in quibuſcumque vacationibus
impediat reſignationem in fauorem alte-
35 rius? reſpondeo quòd non, † quia ibi va-
cat beneficium, vbi fit reſignatio, vnde
cum iſta reſignatio fiat in Curia, & in ma-
nibus Papæ obſtat reſeruatio. Caſſadorus
deciſione 4. numero primo, & 7. de conceſſ.
præbendæ. Caputaquen. deciſ. 281. parte 2.
idemque procedit in permutatione. Rota
deciſ. 1. num. 7. & 8. de rerum permutatio-
ne, in nouis, de quo vide late Flaminium Pa-
riſium, de reſignatione, lib. 2. q. 20. per to-
tam, & quę dixi in gl. 14. in verbo, *aliàs quam
per reſignationem.*

Ex quo ſequitur, quòd in vacatione ex
cauſa reſignationis, vel permutationis nul-
36 la intrat optio, † ſicut in vacatione per obi-
tum, ſed reſignatarius (ceſſante conſuetudi-
ne cõtraria, vel ſtatuto) debet habere eamdẽ
prębendam, quam reſignans dimiſit, cũ eadẽ
prębenda conferatur illi per Papam. Maxi-
me cum talis vacatio ſit impropria, & nun-
quam ferè cenſeatur comprehenſa, vt latè di
xi in gl. 14. ex num. 16. cum ſeqq. & num. 50.

Quarto quæro dicit ſtatutum, ſeu con-
ſuetudo, quòd antiquior por-
tionarius poſſit optare Canonicatum vacan
tem, contingit, quòd vnus portionarius an-
tiquior habet dignitatẽ in eadem Eccleſia,
& propter dictam dignitatem nõ tenetur in-
ſeruire tanquam talis portionarius, An da-
37 ta vacatione Canonicatus poterit optare †
vti antiquior portionarius? Fuit reſolutũ in
Rota, quòd ſic, quia tunc non optat tanquam
dignitas, ſed vt portionarius, nec poteſt dici,
quòd maior optat minorem. Item quia ra-
38 tione dignitatis † non debet eſſe deterioris
conditionis. Acchilles de Graſſis deciſ. 1. de
conſuetudine. Puteus deciſ. 100. & deciſ.
217. & deciſ. 219. & deciſ. 228. lib. 3. vbi fuit
reſponſum non obſtare, quòd non inſeruiret
tanquam talis portionarius, de tempore
39 optionis, nam tale ſeruitium † non eſt neceſ-
ſarium ad effectum optionis, & ſufficere ſer-
uitia pręterita, & quòd antiquior fuerit: quia
aliàs ſequeretur, quòd ſimplex portionarius
impeditus, actualiter non deſeruiens, optare
non poſſet, quòd verum non eſt, vt in d. deciſ.
Putei 219. nu. 2. lib. 3. vide inferiu, nu. 122.

Quinto quæro ponamus, quòd Papa
reſeruat ſpecialiter præben-
dam Titij, Titius de tempore reſeruationis
habebat vnam prębendam, & poſtea optauit
aliam, & dimiſit primam, An prima dimiſſa
erit ręſeruata, vel potius ſecunda optata,
quam tempore mortis habebat? Conclude,
40 quòd vltima optata, † quã de tempore obitus
poſſidebat includitur in reſeruatione; non
autem

autem prima. Cardinalis conſ. 126. numero 7. Rebuffus in additione ad regulam tertiam Cancellariȩ ſuper verbo, *obtinet*. Simonet. de reſeruatione, quæſt. 35. num. 42. iuncta additione. Probus ad Monachum in d. cap. finali ante num. 28. ſub littera B. Æneas de Falconibus in eodem tractatu, quæſt. 4. principali, effectu 37. vbi aduertit, quòd ſi Papa reſeruaſſet præbendam Titij, cum primum per ceſſum, aut diſceſſum, aut aliam dimiſ-
41 ſionem † vacauerit, quòd tunc fortè dicendum eſſet, primam præbendam cadere in reſeruatione, quia vacauit vno de expreſſis modis: & reſeruatio capit vacationem per optionem, & ſic ſupradicti Doctores ſunt intelligendi, quando ſimpliciter reſeruatur præbenda Titij.

Ex quo infertur, quòd nemo impeditur
42 optare, quamuis habeat reſeruatum † beneficium, ratione optionis dimittendum, puta ex eo, quòd fuerit ſubcollector, aut familiaris Papæ, aut ex alia quacumque cauſa: & illud durante officio, aut familiaritate obtinuerit. Cardinalis in d. conſ. 126. incipit, *vacauerunt*. num. final. & fuit deciſum in vna Salmantina integrȩ portionis 18. Octob. 1584. coram Vicecomite.

Sexto quȩro vtrum ille, qui habet prȩbendam, ſuper cuius fructibus
43 ipſe voluntarie cōſenſit penſionem † reſeruari ad fauorem alterius, poſſit optare? fuit reſolutum in Rota, quòd ſic, teſte Puteo deciſ. 155. lib. 3. quia conſentiendo penſioni ſuper ſua portione, vel præbenda vtitur iure ſuo, cū in re propria ſit moderator, & arbiter, & quilibet poteſt vti re ſua ad ſua commoda.

Quod tamen ipſe Puteus limitat, niſi eſſet
44 aliqua coniectura fraudis, † veluti quòd ideo conſenſerit, quòd de proximo optare ſperabat, vel infirmus eſſet per tex. in c. fin. de renunciat. lib. 5.

Septimo quæro. Ioannes fuit prouiſus à Sede Apoſtolica de vna præbenda, ſuper qua fuit reſeruata penſio ducentorum ducatorum ad fauorem certæ perſonæ per Papam nominatæ, & ipſe conſenſit reſeruationi, ac ſe, & bona ſua ad ſolutionem penſionis obligauit, alioſque fideiuſſores dedit: poſtquam ipſe Ioannes poſſedit nonnullos annos dictam præbendam, aliam optauit, & illam dimiſit. Dubitatur nunc, An
45 ſtante dicta optione † ſit ipſe Ioannes, & eius fideiuſſores liberati, à dicta obligatione, & ſit exigenda penſio à ſucceſſore in præbenda penſione grauata, vel non? Dico quòd ſic, quādo ipſe optat nouum titulum, & primum di-
46 mittit; ſecus vero eſſet ſi retento † primo titulo optaret aliqua bona, ratione antiquitatis, vt plenè tradit Gigans de penſionibus, quȩſt. 63. num. 1. cum tribus ſequentibus, & fuit reſolutum in Cordυben. penſionis 30. Aprilis 1593. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & aliàs pluries: vbi aſſignatur ratio, quia penſio eſt onus reale, & ſequitur primam
47 præbendam, † ſuper qua fuit reſeruata penſio, & poſſeſſorem, illius fructus percipientem: Ideo qui illam dimittit, vt in primo caſu, eſt ab obligatione cum ſuis fideiuſſoribus liberatus. Mohedanus deciſ. 1. & 2. & 30. de renunciatione. Flaminius Pariſius de reſignatione, lib. 1. quæſt. 8. num. 1. & per totam. Si vero ſi primum titulum non dimittit, licet aliqua bona optet, merito ad ſolutionem remanebit obnoxius, vt in 2. caſu.

Fuit etiam in ſimili caſu reſolutum in vna Valliſoletana penſionis ſub die 1. Martij 1602. coram Illuſtriſſimo D. meo Pamphilio, vbi cum eſſet reſeruata certa penſio ſuper bonis, & fructibus Decanatus de nouo illi applicatis, quando fuit erectus in primā dignitatē poſt Pontificalem: Quamuis poſtea Decanus auctoritate Apoſt. permutauit dicta bona cum Capitulo pro duabus præbēdis, ac prætenderet non teneri ad dictam pēſionem ex quo non poſſidebat, nec dolo deſiuerat poſſidere dicta bona, ſuper quibus erat reſeruata penſio. Rota cenſuit teneri ad dictā
48 penſionem, cum ſemper retineret † titulum Decanatus, & in locum bonorum dimiſſorum fuerant ſubrogatæ dictæ duȩ præbendæ, & vide Marcheſan. de commiſsion. 1. p. cap. 14. de commiſſ. appellat. in cauſa penſion. §. occurrere, in ſimilibus, ex num. 69. vbi ſatis obſcure loquitur.

Octauo quæro, quis dicatur antiquior ad effectum optionis, an ille, qui prior fuit prouiſus, & poſterior in poſſeſſione, & admiſsione, vel potius, qui eſt anterior in poſſeſsione, & poſterior in prouiſione? Reſponde, quòd ille, qui fuit prior in
49 poſſeſsione, † licet ſit in prouiſione poſterior, cum ſit antiquior in ſeruitio Eccleſiȩ. gl. verbo, *antiquiores*. in cap. finali, de conſuetudine, lib. 6. additio ad Rotam deciſ. 3. ad medium, ibi, *poſtquam fuerit antiquior in receptione*. de conſuetud. in nouis, & plena manu dixi in §. 3. proœmiali, ex num. 12. cum ſequentibus, vbi diuerſas Rotæ deciſiones per diſtinctionem concordaui, & ſecundum illa, eſt intelligendus Probus ad Monac. in c. fin. de conſuetud. in 6. ante n. 28. ſub litt. B.

Nec qui optat maiorem præbendam per-
50 dit antiquitatem, † ſed potius illam conſeruat, & auget. Rota deciſ. 411. ante num. 1. & ſub num. 2. p. 1. diuerſorum.

Nono quæro An optans maiorem prȩbendam acquirat nouum titu-
51 lum † in illa maiore præbenda optata, vel potius illam optet vigore primi tituli abſque nouo titulo, & collatione?

In

In hac quæſtione reperio, quòd Rota deciſ. 15. de conſuetudine, in antiquis, dicit,
52 quòd optio non venit ex nouo † titulo, ſed ex antiquo, & allegat d. cap. finale, de conſuetudine, in 6. vbi hoc tradit Ioãnes Andreas ſub num. 2. verſ. *optionem tamen*. Ancharan. ſub num. 1. verſ. *opponitur*. Geminian. nu. 4. poſt principium. Franchus num. 6. Probus num. 27. in fine.

Item Rota deciſ. 10. ſub nu. 2. ad medium, de præbendis, in antiquis, & deciſ. 5. in antiquioribus, dicit, quòd in Eccleſijs, vbi habet locum optio, vel aſcenſus, ſeu permutatio præbendarum, fit tranſitus de vna ad
53 aliam † abſque nouo titulo, & abſque noua prouiſione, vel collatione, virtute prouiſionis, ſeu tituli habiti in prima.

Rurſus Calderin. conſ. 7. de conſuetud. inter alias rationes, quas adducit ad probandum, quòd optio ſit cõtra ius, iſtam aſsignat,
54 quia per optionem poteſt quis propria † auctoritate rem ſpiritualem, aut ſpirituali annexam acquirere.

Pręterea Caſſadorus deciſ. 17. num. 1. in fine, de præbendis, dicit, quòd per optionem
55 nõ extinguitur † antiquus titulus, nec nouus acquiritur: & in num. 2. ibidem ręcitat verba dictæ deciſionis 10. de præbendis, in antiquis, & refert ſecundum illam Rotam concluſiſſe, & allegat Cardinalem idem dicentem in conſ. 126. qui idem dicit in num. 4.

Hinc dicit Rota deciſ. 5. num. 2. de conceſſione prębendæ, in nouis, quòd licet excommunicatus nequeat acquirere nouum titu-
56 lum beneficij, optare † tamen benè poterit, & hoc non alia ratione, niſi quia non acquiritur nouus titulus.

Oppoſitam tamen ſententiam, immo quòd ex optione acquiratur nouus titulus, tenet Rota in ſæpe allegata deciſ. 6. ſub num. 6. verſ. *item ad rationem allegatam per Archidiaconum*. & in verſ. *licet iſte optans non mutet titulum Eccleſiæ, tamen ſuum ti-*
57 *tulum † primum bene mutat, cum Eccleſia habeat plures titulos, &c.* de conſuetudine, in nouis, quam deciſionem ad hoc allegat Geminianus conſ. 21. nu. 8. dicens, quòd Rota teneat hanc opinionem.

Item quia ſi per optionem dimittitur pri-
58 ma præbenda, † & optans ſecundam conſequitur, prout verum eſt, & ſuperius diximus: iam ſequeretur, quòd ſi optans non acquireret nouum titulum haberet beneficium Eccleſiaſticum ſine Canonica inſtitutione, contra regulam primam, de reg. iur. in 6.

Deinde firmat Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus, quæſt. 4. principali, num. 4. & 5. poſt Gaſparem de Peruſio, & additionatorem ad Rotam deciſ. 5. ſub lit-
59 tera B. quòd ideo excommunicatus † eſt inhabilis ad optandum, quia per optionem nouus titulus acquiritur, tradit etiam additio ad Rotam deciſ. 3. ad finem, de conſuetudine, in nouis.

Vlterius fuit reſolutum in vna Salmantina integrę portionis 24. Aprilis 1582. coram Sanctiſſ. Domino Noſtro Clemente VIII.
60 tunc Rotæ Auditore, quòd cæcus optare † non poterat, quia cum eſſet irregularis, cap. hinc eſt enim 49. diſtinctione, non poterat, optare integram portionem vacantem, ac nouum beneficium, & titulum conſequi: & proſequitur additionator ad Simonet. de reſeruat. q. 45. ſub littera A.

QVARE pro cõcordia huius cõtrouerſiæ diſtinguẽdum eſt: Quòd aut agitur de optio-
61 ne præbendæ † temporalis, quę optatur vigore primi tituli, & illo ſemper retento, & procedant adducta pro prima parte: Aut agimus de optione noui tituli, & prębendæ ſpiritualis, vt potè quia Cappellanus aſcendit per optionem ad quartam portionem: & quartus portionarius aſcẽdit ad dimidiam: & dimidius ad integram: & integer ad Canonicum: & in qualibet optione iſtarum dimittitur primus titulus ſpiritualis, ac primum beneficium, & de nouo obtinet optans nouum, & diuerſum titulum, & beneficium: & in iſto caſu locum habent, quæ pro ſecunda, & contraria parte allegaui.

Hanc diſtinctionem ponit Cardinalis in conſ. 126. incipit, *vacarunt Canonicatus*. num. 4.
62 dicens, quòd ita debet intelligi, † quòd notat Ioannes Andreas in d. cap. finali, de conſuetudine. lib. 6. dum tenet, quod antiquior Canonicus ſine noua collatione optat, & permutat prębendas. Nam aliter non poſſet acquirere nouum titulum prębẽdę ſpiritualis ſine collatione: ſicut etiam non poſſet ſibi ipſi conferre prębendam, cap. fin. de inſtitutionibus. Idem etiam dicit Ancharanus in dicto cap. finali, ſub nu. 1. ad medium, verſ. *ſed hic non eſt optio rei ſpiritualis, ſed temporalis, puta domus, vel præbendæ, quæ in temporalitate conſiſtit.* ſentit etiam Geminianus ibidem ſub num. 4. poſt principium, dum dicit, quòd optans prebendam nouam, dimittit priorem, ſicut facit in domo præbendæ, quia exit domum antiquam, & intrat domum, quam optat, & conſonant etiam, quę dixi in gl. 5. §. 1. de prębendis, vbi latius de diſtinctione prębendarum, & tradit Puteus deciſ. 228. libro 3. dum dicit, quòd Capitulum debet pro-
63 uidere † in illo caſu beneficium vacans per optionem.

Neque huic diſtinctioni contradicunt de-
64 ciſiones Rotæ † 15. de conſuetudine in antiquis, & Caſſadorus deciſ. 17. num. 1. & 2. de præbendis, dum dicunt, quòd optio non venit ex nouo titulo, ſed ex antiquo, & quòd

per

per optionem non extinguatur antiquus ti-
tulus, nec nouus acquiratur. Quoniam om-
nia iſta poſſunt quadrare cum antedicta di-
ſtinct. & in præbenda temporali verificari.

Et ſecundum præfatam diſtinctionem in-
telligi poteſt illud, quod controuertitur. An
65 excommunicatus † poſsit optare, vel non,
ex eo quòd per optionem non acquiratur no
uus titulus, vt per Rotam deciſione octaua,
num. 4. 5. & 6. & 10. de ſenten. excommunic.
in antiquis.

Cæterum quia deciſio Rotę 10. de prȩben
dis, in antiquis, & Calderinus dicto conſil.
7. & Ioannes Andreas, & Franchus in dicto
cap. finali videntur loqui de optione præ-
bendę, & iuris ſpiritualis: Ideo pro potio-
ri cautela, ac pro euitanda deciſionum, &
66 Doctorum repugnantia poſſumus dicere, †
Quòd ſupradicta diſtinctio procedat, & lo-
cum habeat in ſimplici iure, vel conſuetudi-
ne optandi, de qua loquitur textus in dicto
cap. finali de conſuetudine. Nam vigore ta-
lis conſuetudinis non poteſt optari noua prę
benda ſpiritualis, & nouum beneficium ſine
acquiſitione noui tituli, & dimiſsione primi,
vt dicit gloſ. ibidem, verbo, *non fuerit*. Et ideo
videmus, quòd ſi vnus Cappellanus optat di
midiam portionem, aut dimidius portio-
narius optat integram portionem, aut in-
teger portionarius optat Canonicatum,
ſemper in huiuſmodi optionibus dari ſolet
titulus nouus, & Canonica prouiſio fieri, &
dimittitur titulus antiquus: Nam aliter ne-
gari non poſſet, quòd ſub eodem tecto reti-
nerentur ab eadem perſona plures præben-
dę ſpirituales, & plura beneficia contra
clem. finalem, de præbend.

Deciſiones vero, & Doctores loquentes
de optione iuris ſpiritualis, abſq; dimiſsio-
ne primi tituli, & acquiſitione ſecundi, ſunt
67 admittendi, data ſpeciali † conſuetudine
optandi præbendam ſpiritualem abſque
aſſecutione ſecundi tituli, & cum reten-
tione primi: Quia tunc valeret præfata
conſuetudo, quamuis eſſet contra ius, &
requireret quadragenariam pręſcriptionem
vt ſuperius declaraui in nu. 13. & 14. & inſi-
nuat dicta deciſio Salmantina integræ por-
tionis coram Sanctiſs. D.N. Clemente VIII.
ſub 24. Aprilis 1584.

Et ſi aliquis dicat, quòd talis conſuetudo
non poſsit introduci ex eo, quòd ſit contra
ius diuinum, dicens, quòd nemo ſibi ſumat
honorem, niſi qui vocatus fuerit à Deo, tan-
quam Aaron, vt in cap. qualiter 17. de ele-
ctione, & quòd nulla conſuetudo ſit valida
contra ius diuinum, capit. finali de conſue-
tudine.

Reſpondere poſſumus dupliciter cum Ro-
ta deciſione 6. num. 7. de conſuetudine, in
nouis. Primo quòd virtute conſuetudinis
optandi, præbenda vacans eſt debita optare
volenti, vt in dicto capit. finali. Et licet ſit
contra ius illam optare, & conſequi ſine no-
ua collatione; Tamen quia talis conſuetudo
68 habet approbationem † iuris, vt in c. cum in
Eccleſijs 33. cum ibi notatis, de pręben. li. 6.
Ideo eſt valida, & tolleranda d. conſuetudo.

Secunda reſponſio, & forſan melior ſit,
quòd iſte Canonicus, ſeu præbendatus op-
69 tans eſt admittendus † per illum, per quem
eſt aſſuetum, puta per Capitulum, vel per
illum, qui præeſt Capitulo; Iſta autem ad-
miſsio, ſeu receptio vigore conſuetudinis
70 optandi habetur † loco inſtitutionis, & col-
lationis, vt dicit ipſamet deciſio 6. in fine,
de conſuetudine, in nouis. Nam receptio
& traditio poſſeſsionis facta ab eo, qui ha-
bet poteſtatem conferendi habet vim colla-
tionis per neceſſarium antecedens. Rota
deciſione 16. de conceſsione prębend. in no-
uis. Puteus deciſione 125. libro tertio. Ac-
chilles deciſione 4. de prębendis. Couarru-
uias libro tertio variarum. capitulo 16. nu-
mero 10.

71 Immo ſola tollerantia † Superioris certam
ſcientiam habentis, habet vim collationis. ar
gum. legis qui patitur 18. ff. mandati, & ple-
ne tradit Ioan. Selua de benef. 3. p. q. 10. ſub
num. 24. & per totam, & Millius in reperto-
rio, verbo, *conſuetudo optandi inducitur decen-
nio*, & ſcripſi in gl. 14. num. 45. & 46.

Quo fit, vt etiam in iſto vlt. caſu non dici
valeat, quòd omnino deficiat nouus titulus,
ſaltim tacitus, quia quamuis non adſit ex-
preſſa collatio, adeſſe videtur tacita, vt Mil-
lius in repertorio, in verbo, *conſuetudo optan-
di inducitur decennio*, ad medium. Et ſic ſem-
per in optione datur nouus titulus, aut ex-
preſſus, aut ſaltim tacitus.

Ex quibus ſequitur, quòd ille, qui eſt ex-
communicatus, aut irregularis, aut aliàs à
iure prohibitus ad obtinenda Eccleſiaſtica
72 beneficia, minime poſsit optare † nouam
præbendam ſpiritualem, & nouum, & diſtin-
ctum titulum conſequi. Et propterea in Ro-
73 ta fuit reſolutum, quòd cęcus † optare non
poterat, vt ſupra ſcriptum relinquo, nu. 60.
& in illa deciſ. fuit reſponſum ad conſ. Abba
tis 47. li. 1. quòd non obſtabat: nam loquitur
in prophanis: Necnõ dicitur, quòd quãdo in
optione requiritur noua collatio, requiritur
capacitas, & idoneitas ad tale benef. perin-
de, ac ſi abſq; optione eſſet illi conferendum.

Idemq; etiam reſpondi in alia Salmant. di-
midię portionis, nempe quòd laborans mor-
74 bo † caduco optare non poterat dimidiam
portionem habentem annexum ordinem ſa-
crum, ac miniſterium in altari, necnon nouã
collationem requirentẽ, quia ad tale benef.

eſt irregularis, vt late per Rebuff. de pacific. poſſeſſor. num. 126. verſ. 24. Maiolus de irregularitate lib. 2. cap. 16. de comitialis morbi irregularitate, per totum. Caputaquen. deciſion. 7. & 135. parte 1. & deciſione 48. & 236. parte 2.

Hinc declarauit Sacra Concilij Trid. Congregatio quòd cępti beneficiari in quolibet aſcenſu. ſint de nouo examinandi, & per Ordinarium approbandi, & fuit late reſolutum in Calagurritana beneficij de Ornillos 28. Nouembris anni 1587. coram Illuſtriſſ. Pamphilio, & in alia Calagurrit. iuris aſcendendi 23. Iunij 1599. coram Illuſtriſſ. Seraphino, vbi rationem adducunt, quia in quolibet aſcenſu datur nouus titulus.

75 Decimo quęro, intra quod tempus † debeat fieri optio? cõclude quòd infra 20. dies à die veriſimilis ſcientiæ vacationis, vt probat tex. in d. c. fin. §. fin. de conſuetud. li. 6. additio ad Rotam deciſ. 1. ſub n. 7. de rerum permutatione, in nouis, & deciſ. 4. in fine, de conſuetudine, in nouis: Vbi propterea dicitur, quòd optio locum non habet in beneficijs deuolutis.

Immo non ſolum primus, & antiquior debet optare infra dictos 20. dies, ſed etiam
76 † omnes moderniores, in euentum quòd primus optare recuſet, tenentur optare infra dictum tempus, gloſſa ſingularis penultima in dicto cap. finali, vbi ponit bonam praxim, Staphilæus de litt. gratiæ, titulo de vi, & poteſtate clauſularum. §. ſucceſſiue. numero 3. & Doctores docent in dicto cap. finali, §. finali. Ac notat dicta gloſſa penultima, quòd iſte eſt vnus caſus, in quo quis punitur ſine
77 † culpa, non tamen ſine cauſa, vt etiam dicit textus in cap. quoniam frequenter. §. ſi autem de carnali, ibi, *in quibus coniuges ſine culpa, ſed non ſine cauſa continere coguntur*, vt lite non conteſtata. Mandoſius in regula de non impetran. benef. viuen. quæſt. 4. num. 4. & ad dictam gloſſ. penultimam adde Tiraquellum cum multis, de retractu conuentionali. §. 2. gloſ. 1. ſub num. 66. Si vero deſuper adeſſet aliquod particulare ſtatutum, aut conſuetudo illud, aut illa ſeruari deberet ex ſupradictis.

Quæro vndecimo. An poſſit optare
78 Canonicus † pœnitentiarius, de quo loquitur Concil. Triden. ſeſſione 24. de reformatione. cap. 8. in fine? Et videbatur, quòd ſic, quia non debet ipſe eſſe deterioris conditionis, quam cæteri Canonici, qui in eadem Eccleſia optant, & aſcendunt ad maiores prębendas. Contrarium tamen eſt tenendum, ratio eſt, quia officio pœnitentiarij
79 eſt perpetuo † vnitus vnus Canonicatus, & vna præbenda, & ſic non poſſunt mutari, ſed immobiles remanere debent, cum eodem officio pœnitentiarij, vt in d. c. 8. Concil. Trid. diſponitur: Ac propterea nec Canonicus pęnitentiarius poteſt optare aliam prębendam, nec ſua prębenda poteſt optari ab alijs, Ita conſuluit inſignis Nauar. conſ. 14. de reb. Eccleſ. non alienand. iuxta impreſſionem Romanam, & declarauit Sacra Concilij Tridentini Congregatio dicens ſic.

Pœnitentiarius nec retento, nec dimiſſo officio poteſt optare aliam præbendam, cuius officio fuit perpetuo vnitus vnicus Canonicatus, & certa præbenda.

Duodecimo quęro, quid erit in Cano-
80 nico Lectore Sacrę † Scripturę, de quo loquitur Concil. Triden. ſeſſ. 5. cap. 1? Conclude idem quòd in Canonico pęnitentiario, ex eiſdem rationibus, vt etiam declararunt Illuſtriſſ. Sacri Concilij Tridentini Interpretes in hęc verba.

Non poteſt optari præbenda, quæ fuit erecta, & deputata in theologalem pro theologo, à ſequenti Canonico.

Si igitur iſta theologalis prębenda non po-
81 teſt ab alio † optari, conſequenter, nec præbendatus theologalis, poterit illam dimittere, & aliam optare, quia idem operatur oppoſitum in oppoſito, quòd propoſitum in propoſito. l. & ſi contra tabulas 35. ff. de vulgari. cap. ſciendum 8. q. 1.

Vnde ſi Canonicatibus Doctoralibus, & Magiſtralibus, de quibus plura loquutus ſum in gl. 9. §. 2. huius regulæ, eſſent certę prębendę annexę perpetuo, ſimiliter ipſi Canonici
82 alias prębendas optare † non poſſent, nec ſuę præbendę ab alijs; Si autem ita perpetuo
83 vnitę non ſint, tunc erit locus † optioni, vt ſeruatur in Eccleſia Cordubeñ. & in alijs pluribus, in quibus Canonici Doctorales, & Magiſtrales optare ſolent, maiores, & pinguiores præbendas, ſicut & reliqui Canonici.

Quæro decimotertio. An optans malè maiorem prębendam, ſeu beneficium pinguius, ita vt priuetur illo, quia erat reſeruatum, poſſit redire ad primam
84 prębendam, † aut beneficium, quod dimiſit? diſtingue: Aut fuit in culpa in optando, quia ſciebat, vel ſcire debebat non eſſe locum optioni (obſtante reſeruatione) vel poſtea poſtquam ſciuit, perſeuerauit in poſſeſſione beneficij male optati, nec illud dimiſit: & tali caſu non poterit vlterius reuerti ad aliud
85 dimiſſum. Aut non fuit in culpa, † quia habebat iuſtam cauſam ignorantię, & cum primum certior effectus fuit de mala optione dimiſit beneficium male optatum. Et tunc poterit ad primum redire; textus eſt expreſſus in cap. ſi beneficia 20. de præbendis libro 6. Calderinus conſ. 6. de conſuetudine. Romanus conſil. 329. incipit, *præſens*, ſub

ſub num. 5. Æneas de Falconibus de reſeruatione. quęſt. 4. principali, effectu 40. per totum. Geminianus conſ. 78. num. 1. cum ſequentibus, vſque ad nu. 4. Et adde, quę dico in gloſ. 56. limit. 3. ante finem.

Prout etiam, qui habet expectatiuam ad primum beneficium vacaturum, ſi male ac-
86 ceptat † conſumit gratiam ſuam, & amplius illa vti non poteſt. Puteus deciſione 268. nu. 1. & per totam libro 1. Caputaquen. deciſ. 339. num. 3. parte 1. Ferrettus conſ. 16. num. 7. & ſeq. & plures referens Horatius Mandoſius in additione ad Romanum conſ. 329. ſub littera F. & G.

Similiter qui ſemel dumtaxat, ſecundum ſtatutum, aut conſuetudinem poteſt opta-
87 re, ſi ſemel optauit, & male, † non poteſt vlterius optare, quia fuit iam conſumptum ius optandi, quod habebat, vt pulcre docet Calderinus conſ. 6. per totum, de conſuetudine. Philippus Probus in d. c. fin. num. 32. verſ. *hinc Calderinus*.

Si vero ſtatutum, aut conſuetudo non diſponit, quòd ſemel tantum poſſit optari, ſed ſimpliciter optionem permittunt, tunc non ſemel tantum poteſt optari; ſed etiam plu-
88 ries. † Ægidius Bellamera deciſione 229. incit, *primo quod ex conſuetudine*. Philippus Probus ad Monachum, in cap. fin. n. 28. verſ. *non enim ſemel*, de conſuetud. lib. 6.

Decimo quarto quęro, dicit ſtatutum, ſeu conſuetudo, quòd præſen-
89 tes † poſſint optare. An abſentibus in ſeruitio Papæ, vel Epiſcopi, competat hoc ius optandi? Conclude quòd aut ſumus in conſuetudine optandi præter, ius & abſentes in prędicto ſeruitio, optare poterunt, quia haben-
90 tur † pro præſentibus. cap. ad audientiam, de Clericis non reſidentibus. Aut conſuetudo optandi eſt contra ius, iuxta diſtinctionem traditam ſupra in hac gloſſa num. 11. & 12. & tunc illa ficta pręſentia nihil operatur. Ita docent Ioann. Andreas in d. cap. final. de conſuetudine, in 6. num. 3. Geminianus num. 6. & 7. Franchus num. 7. & vide gl. 43.

Decimo quinto quæro, dicit ſtatutum, aut conſuetudo, quòd Canonici poſſint optare. An locum etiam habe-
91 bit in dignitatibus? † Calderin. conſ. 5. hoc titulo conſuluit, quòd non, quia in his, quæ ſunt ſtricti iuris vno expreſſo non includitur aliud diuerſum, cap. ſuſceptum, de reſcriptis libro 6. cap. quamuis, de præbendis, eodem libro. Probus ad Monachum, in d. cap. finali, num. 31. & 32.

Decimo ſexto quęro, Pone quòd vnus fuit prouiſus de vna quarta portione, cuius vigore optauit, & aſcendit ad dimidiam, & poſtea ad integram portionem: poſtmodum declaratur, quòd collatio facta de quarta portione eſt nulla, vel quia erat reſeruata, vel ex alio defectu. An debeat etiam priuari integra portione, quam habet? Con-
92 clude quòd ſic, † niſi triennali poſſeſſione, vel alio nouo titulo ſe defendat. Nam ſublato an-
93 tecedenti, & fundamento tollitur † conſequens, & totum ędificium corruit. Rota deciſione 10. de præben. in antiq. Philipp. in d. c. fin. n. 18. de conſuetud. Geminian. conſ. 21. n. 6. & 7. & 9. vbi latius. Caſſador. deciſ. 17. n. 2. de pręben. & conferunt, quę dixi in gl. 31. ſuper verbo, *reſeruauit*, ad fin. ex n. 29. vſque ad num. 50. præcipue num. 34.

Decimo ſeptimo quæro, vnus Canonicus Iunior optauit Canonicatum maiorem, & integer portionarius optauit Canonicatum dimiſſum, & dimidius portionarius optauit integram portionē dimiſſam, & quartus portionarius optauit dimidiam portionem, & de illa quarta portione dimiſſa, fuit vnus nouiter prouiſus: poſt aliquod tēpus fuit euictus Canonicatus primo loco optatus, quia erat reſeruatus, ſeu ex alia cauſa affectus: vtrum iſte Canonicus, & reliqui omnes debeant gradatim reſtitui ad locum, & beneficiū ratione d. optionis dimiſ-
94 ſum? Reſpōdeo, quòd ſic, † niſi ſcienter male optaſſent, & ſic prouiſus de quarta portione remanebit ſine illa, & inanis: pro hoc eſt textus in c. ſi beneficia 20. vbi notat Ancharan. notab. 8. n. ſi. & Franch. n. 4. de pręben. lib. 6.
95 dicentes, quòd quando adeſt error † in primo gradu, & ille eſt cauſa erroris ſucceſſiue in pluribus gradibus, primo reſtituto aduerſus ſecundum, reſtituitur ſecundus aduerſus tertiū, & tertius aduerſum quartū, & ſic de ſingulis. Nā quando ex vna radice multiplex vitium naſcitur, conſequens eſt, vt eadem lege tollatur. l. ſi libertā, in fi. C. de nuptijs. gl. verbo, *nouis*, in c. fraternitatis 17. de teſtib. & facit text. in c. inter vos, de re iudicata, ibi, *quæ de ipſo cauſam, & originem acceperunt*. Vnde dici-
96 tur, quod ex infecta radice † fructus non producūtur. Ancharan. conſ. 339. incipit, *pro maiori*. n. 6. Et non bono peraguntur exitu, quę malo ſunt incohata principio. c. principatus 1. q. 1. ac tetigi in gl. 5. §. 9. num. 127. & videas, quæ adduxi in gl. 31. ante finem, ex num. 41. cum ſequentibus, vbi latius.

Decimo octauo quæro. An Canonicus coadiutorem perpetuum cum futura ſucceſſione habens ſecundum ea, quæ
97 diximus in gl. 5. §. 9. poſſit optare † nouam, & maiorem prębendam, prout alij Canonici dicta coadiutoria carentes? Reſpondeo cum diſtinctione: Aut futura ſucceſſio eſt conceſſa in gratia coadiutorię, quoad Canonicatum, & prębendam ordinariam illi annexam dumtaxat, abſq; illa præbenda, ſeu præſtimonio, in quo cadit optio: Aut eſt conceſſa ſuc-

ceſsio, etiã quoad iſtam præbendã, & præſti-
monium tẽporale optatum per coadiutum.
98 In primo caſu coadiutus optare † poterit cũ
nulla ſit ratio, vel inconueniens, quod ob-
ſtet, Nec gratia coadiutoriæ, quæ eſt princi-
paliter ad fauorem illius conceſſa, vt dixi in
dicto §. 9. numero 83. debet illi eſſe nociua,
c. quod ob gratiam 61. de reg. iur. in 6.

In ſecundo vero caſu minime erit locus
optioni. Ratio eſt, quia cum coadiutus di-
mittere non poſſit dictam præbendam, ſeu
pręſtimonium quod optauerat, ex quo per
gratiam coadiutoriæ eſt adiudicata coadiu-
tori futuro ſucceſſori, à quo auferri non po-
teſt: & conſequenter ceſſet natura optionis,
99 † quę eſt, vt ſi ego opto maiorem præben-
dam, alius etiam modernior optet illam
minorem à me dimiſſam: Siq; optionis ordo
præuertitur, vt ſuperius dixi n. 75. & 81. Nul
la ratio permittit, quòd optioni locus ſit, &
ita ſeruatur.

Decimo nono quæro. An in materia
optionis ſit conſideranda præ-
100 rogatiua, & excellentia † perſonæ, veluti ſi eſ-
ſet Cardin. vel potius ſit dumtaxat attenden-
da antiquitas? Dico quòd ſola antiquitas eſt
conſideranda, non autem perſonæ prerogati-
ua, quamuis ſit Cardinalis, vt fuit deciſum
contra Illuſtriſs. Cardinal. Columna in vna
Meſſanen. Prioratus ſub die 1. Iulij 1596. &
9. Iunij 1597. & 27. Octobris eiuſdem anni,
& 15. April. an. 1598. coram R. P. D. meo Lit-
ta, per text. in dicto cap. finali, de conſuetu-
dine, in ſexto, & deciſ. 6. Rotæ de conſue-
tudine, in nouis.

Vigeſimo quæro de quęſtione ad me
nouiſſime delata, vt pro ve-
ritate reſpõderem in hac materia optionis.
101 Caſus † talis erat, Petrus in Curia reſidẽs ob-
tinuit prouideri de menſe Auguſti an. 1598.
à Sanctiſs. D. N. de quadam portione in vna
Eccleſia Cathedrali Hiſpanię, vti reſeruata
ratione menſis; necnon obtinuit breue de ca-
pienda poſſeſſione nomine Camerę, cuius vi-
gore verificatis verificandis obtinuit ſenten-
tiam declaratoriam, & fuit capta poſſeſſio di.
portionis nomine Cameræ Apoſt. de menſe
Nouemb. anni 1599. Quę poſſeſſio fuit poſtea
de principio menſis Aprilis an. 1600, tranſla-
ta, & ceſſa à Reuerendiſsimo Commiſſario
Cameræ in d. Petrum poſt expeditionem lit-
terarum, vt ſolitum eſt.

Idem Petrus ſtante dicta tranſlatione non
curauit aliam capere poſſeſsionem, donec
lapſis tribus annis receſsit à Curia, ac ac-
ceſsit ad dictam Eccleſ. Cathedralem, vt in-
ſeruiret dictæ præbendæ, & voluit ſedere, &
incedere ante alios quatuor portionarios,
qui de nouo hoc medio tempore, poſt poſſeſ-
ſionem captam nomine Cameræ, ingreſſi fue-
runt, ac prius reſidentiam facere cæperunt.

Ipſi vero portionarij nouiter ingreſsi di-
cebant ipſos eſſe antiquiores d. Petro, ac ad
eos ſpectare præcedentiam, & anteriorita-
tem in iure optandi, prout eſt de more in
dicta Eccleſia, ex quo d. Petrus nullam cępe-
rat poſſeſsionem, ac nouiſsime illi traden-
dam fore: Nec illi poſſe ſuffragari poſſeſsio-
nem nomine Cameræ captam, & in eum
tranſlatam: Ortaque deſuper controuerſia,
conſultus fui de d. quæſtione.

Et pro parte portionariorum medio tem-
pore ingreſſorum, & contra d. Petrum vr-
gent ſequentia.

Primum quòd ad hunc effectum optandi,
& præcedendi, ſit conſideranda antiquitas, &
prioritas non prouiſionis, ſed poſseſsionis,
102 † vt ſuperius dixi in q. 8. num. 48. & 49. & in
§. 3. procemiali à num. 22. cum ſequentibus,
& ita in dicta Eccleſia ſeruatur.

Secundum, quòd poſseſsio capta nomine
Cameræ, & in d. Petrum tranſlata minime
poteſt illi ſuffragari. Nam poſseſsio, cum ſit
103 quid facti non poteſt † transferri de perſona
in perſonam, nec dicitur acquiſita, niſi cor-
poraliter apprehendatur. l. cum hæredes 23.
ff. de acquir. poſseſs.

Quod procedit etiam inter Patrem, & fi-
lium ſuum heredem, quia quamuis filius in
vita patris, quaſi Dominus dicatur. l. in ſuis,
ff. de liberis, & poſthumis: Nihilominus non
104 transfertur † poſseſsio patris in filium. gloſ.
ieu in d. l. in ſuis, & ibi Bartolus num. 1. Ale-
xan. num. 9. Iaſon num. 29. 30. & 31. Gregor.
Lopez in l. 3. glo. magna ad medium, tit. 14.
Partita 6. Ioann. Gutierrez in §. ſui. inſtit. de
hered. qualit. & differen. nu. 66. & 67. Afflict.
deciſ. 167. num. 3. & deciſ. 325. num. 3. Rota
deciſione 27. num. 13. verſ. *quod comprobatur*,
parte 1. diuerſor. Rolandus conſ. 46. num. 34.
libro 3.

105 Nam alia eſt poſseſsio † patris, & alia
filij heredis. Anton. Gabriel in titulo de ac-
quiren. poſseſs. concluſione 9. num. 2. Capu-
taquen. deciſione 199. num. 2. parte 2. Rota
dicta deciſione 27. numero 14. parte prima
diuerſorum.

106 Quod etiam procedit in Eccleſia † Bald.
in l. fin. num. 8. verſ. *iuxta prædicta quæro*. C. de
ſacroſanct. Eccleſ. Gregor. Lopez vbi ſupra.
Antonius Gabriel d. concl. 9. nu. 1. vbi idem
107 dicunt † de fiſco.

Ita vt quamuis nonnulli tenuerint, quòd
hoc locum non habeat in iurepatronatus,
108 & in alijs incorporabilibus, † vt Baldus in
repetitione d. l. in ſuis, ff. de liberis, & po-
ſthum. Lambertinus de iurepatron. libro 1.
parte ſecunda, quęſt. 3. artic. 22. num. 4. & 5.
Ioannes Gutierrez in repetitione dicti §. ſui.
numero 71. inſtitut. de hæred. qualitat. &

differentia, idem Gutierrez in conſ. 3. nu. 10. Nihilominus eorum ſententia vti non vera eſt à Rota reprobata. Nam à fortiori in incorporalibus eſt neceſſaria corporalis apprehenſio, teſte Acchille de Graſſis deciſione 7. de cauſa poſſeſſ. Caputaquen. deciſione 153. numero 3. parte 3. & fuit reſolutum in vna Oueten. beneficij de Vega 15. Ianuarij 1596. coram Orano, & alias pluries tenuit Rota, Pontan. de ſpolio lib. 1. num. 113. Rebuff. ad leges Gallicas, tit. de materna poſſeſſione in præfatione num. 151.

Prout etiam non ſufficit, quòd apprehendatur poſſeſſio vnius rei, nomine aliarum,
109 † ſed requiritur apprehenſio in omnibus. Abbas in cap. cum aliquibus num. 8. Felinus num. 4. de re iudicata. Afflict. hoc amplians deciſione 299. num. 25. & 26. Antonius Gomezius in l. 45. Tauri. num. 39. per totum. Couarruuias lib. 3. variarum. cap. 16. num. finali. Puteus deciſione 460. ſub num. 1. Tiraquellus de retract. lignag. §. 36. gloſſa tertia, num. 2. & 11. cum ſequentibus, quibus in locis Doctores multipliciter ampliant, & declarant, Et limitant, niſi ſit poſſeſsio beneficij capta in capite, & Eccleſia, in qua conſiſtit. Nam tunc dicitur etiam capta omnium rerum, & bonorum ad beneficium ſpectantium, vt Couarruuias vbi ſupra num. 13. Lambertinus de iurepatronat. libro 2. parte 3. quæſt. 11. art. 9. nu. 5. Nat. conſ. 562. num. 13. libro 3. Ferret. conſ. 14. num. 4. & 5. libro 1. & conſilio 136. numero 10. libro 2. Rota deciſione 19. nu. 7. & 8. parte 2. diuerſorum; & deciſione 222. numero 8. parte 1. diuerſorum.

Igitur in noſtro caſu dicendum apparet, quòd alia ſit poſſeſsio capta per Cameram Apoſtolicam, & alia ſit poſſeſſio d. Petri, & quòd tranſlatio poſſeſſionis locum non habuit: Sed ſolummodo debuit operari poſſeſſio capta nomine Cameręexcluſionem intruſi, vt facta dicta ceſſione d. Petrus poſſet de nouo poſſeſſionem facile capere, cum iam ſit de medio ſublatum intruſi impedimentum.

Prout in ſimili, immò in fortiori caſu, concluſi in §. 3. procem. q. 5. ex num. 84. vſque ad 99. quòd ſubrogatus à Papa gratioſe in gratia beneficiali quoad poſſeſſionem defuncti,
110 non poteſt vti † remedio retinendæ, nec recuperandæ poſſeſſionis vigore dictę ſubrogationis, ſed debet de nouo adipiſci poſſeſſionem: ſic igitur d. Petrus debuit de nouo capere poſſeſſionem, vt ex illo die adeptæ per eum poſſeſſionis, dicatur poſſeſſor, ad iura antiquitatis ad effectum optandi, & præcedendi habere incipiat.

Et quamuis ſit verum, quòd transferatur poſſeſſio ciuiliter per actus fictos in nonnul-
111 lis caſibus abſque corporali † apprehenſione, quos aſſignat gloſſa, verbo, *animo*, in l. 3. in principio. ff. de acquirend. poſſeſſione, vbi omnes tradunt, Antonius Gomezius nouem caſus cumulans, & late de quolibet agens in l. 45. Tauri à nu. 45. vſque ad nu. 93.

Tamen caſus de quo agitur nullus illorum eſt, & ſic intrat regula generalis. Puteus deciſ. 216. num. 1. lib. 3.

Accedit etiam, quia dato (ſine veri pręiudicio) quòd d. Petrus vigore dictę poſſeſſionis captæ nomine Cameræ, & in eum tranſlatæ, poſſet dici habere aliquam prætenſam poſſeſſionem: eſſet tamen talis poſſeſſio verbalis, ſeu inſtrumentalis, ſterilis, ac ventoſa, ex quo neq; d. Petrus inſeruiebat Ec-
112 cleſiæ, nec vllos fructus † percipiebat, vt plene per Gomez. in reg. de annali poſſeſſore. q. 47. num. 3. & 4. Ferrettum conſ. 223. nu. 5. At omnis poſſeſſionis effectus conſiſtit in perceptione fructuum. l. bonę fidei 48. ff. de acquiren. rerum dominio. Rota deciſione prima. num. 1. ante finem, de reſtitutione ſpoliator. in nouis. Calderinus conſ. 12. de iurepatron. Cæſar de Graſſis deciſione 21. nu. 9. de probation.

Quæ omnia aliter ſe habent in alijs portionarijs medio tempore ingreſſis.

Prædictis tamen non obſtantibus contrariam ſententiam veriorem eſſe exiſtimaui, ac exiſtimo: nempe competere præd. Petro iura antiquitatis quoad optionem, & pręcedentiam à die captæ poſſeſſionis nomine Cameræ, ac pręferendum fore omnibus, poſtea ingreſſis.

Quoniam Sanctiſs. D. N. in breui conceſſo d. Petro de capienda poſſeſsione nomine Ca-
113 merę expreſſe diſponit, † quòd verificato conſtito dicti breuis, idem Petrus, vel eius Procurator immittatur in poſſeſsionem nomine Cameræ Apoſtolicę, & quòd poſtquam idem Petrus litteras gratiæ principalis ſub plumbo expeditas pręſentauerit, eidem Petro ſit eadem capta poſſeſsio conſignandæ, vel transferenda, prout etiam declarat Conſtitutio 24. Gregorij XIII. ſtatim in nu. 117. citanda.

Ideoq; quatenus eſſet aliquod dubium de iure ſuper eo. An poſsit transferri, vel non, dicta poſſeſsio, ſufficit, quod ita Papa voluerit, ac declarauerit, vt omne iuris obſtacu-
114 lum † remouiſſe cenſeatur. Rota deciſ. 33. n. 6. de præben. in antiquis, & deciſione 32. nu. 2. de reſcriptis, in nouis. Felin. in cap. Inquiſitionis, num. 8. verſ. *ſecundo nota*, de accuſationibus, & in cap. nonnulli, ſub nu. 12. verſ. *ratio differentiæ*, de reſcriptis, ac ſcripſi in gloſſa nona. §. tertio. numero 24. & faciunt tradita in §. tertio procemiali. numero 85. cum ſequentibus.

Præſertim quia ſi effectum conſideramus,
poſſeſſio capta nomine Cameræ poteſt dici
115 quodammodo capta ab ipſo † prouiſo Apo-
ſtolico, in cuius commodum fuit facta.
Nam in hoc caſu procurator Cameræ Apo-
ſtolicę nihil aliud agit, nec intendit, niſi ip-
ſum prouiſum litteris expeditis in poſſeſſio-
nem immittere, argumento. text. in l. qui-
dam cum filium 46. ff. de hæred. inſtituend.
Prout in ſimili dicimus de penſionibus reſer
116 uatis ad commodum alicuius Itali † in ca-
put vnius Hiſpani, nam Hiſpanus nihil aliud
eſt, niſi nudus miniſter ad vtilitatem, & com
modum Itali ex traditis per Rotam deciſion.
400. p. 1. diuerſor.

Et quòd in hoc caſu Commiſſarius Came
ræ Apoſtolicę capiens poſſeſsionem nomine
illius, ſeruiat de nudo miniſtro prouiſi Apo-
ſtolici, & capiat poſſeſsionem ad fauorem,
& commodum eius, fuit poſt hæc ſcripta re-
ſolutum, me obtinente, in vna Oueten. Ar-
chidiaconatus 15. Decembris anni 1603. co-
ram Illuſtriſſ. Cardin. Pamphilio, vbi etiam
dicit, ſæpe hoc alias deciſum fuiſſe.

Comprobatur quia iſte modus capiendæ
poſſeſsionis nomine Camerę fuit adinuen-
117 tus, † vt prouiſus Apoſtolicus, qui nondum
litteras expediuit, poſſet diligentias facere
ſuper capienda poſſeſsione beneficij, ne illi
tarda, ſeu moroſa expeditio aliquo modo
noceret. Nam quando quis à principio vult
litteras expedire, non datur breue nomine
Camerę de capienda poſſeſsione, ſed ad fa-
uorem litterarum, vt ipſemet prouiſus im-
mittatur in poſſeſsionem, vt continetur in
conſtitutione 24. Greg. XIII. incipit, *ad Roma-
ni*. ſub 10. Iulij 1574. Quando igitur conſtat
de expeditione litterarum, prout docuit præ
fatus Petrus perinde eſſe debet, ac ſi à princi
pio non Camera Apoſtolica, ſed ipſe Petrus
poſſeſsionem cępiſſet, cum ceſſauerit cauſa,
ob quam Camera Apoſtolica, & non ipſe
prouiſus poſſeſsionem acceperit. l. adigere,
§. quamuis. ff. de iure patronat.

Quapropter Rot. ſæpiſsime reſoluit in ter
118 minis noſtris, † quòd ea ſit virtus breuis de
capienda poſſeſsione nomine Cameræ, vt fa-
cta ceſsione conſtituat eum, ad cuius cōmo-
dum capta fuit, iuſtū poſſeſſorem, ac vigore
poſſeſsionis nomine Cameræ captæ, ſit illi
concedendum mandatū de manutenendo nō
aliter, ac ſi ipſe prouiſus d. poſſeſsionē à prin
cip. appræhēdiſſet, vt fuit deciſum in vna Fir
mana benef. 19. Martij an. 1593. coram Illu-
ſtriſſ. Blanchetto, & in Lucana benef. 17. Iun.
1594. coram R. P. D. meo Litta, & coram eo-
dem in vna Salmant. benef. 26. Iun. ann. 1598.
tenuit etiam Rota in alia Aurien. Parrochia-
lis de Pao 13. Aprilis an. 1600. coram R. P. D.
meo Lancellotto, & in d. cauſa Oueten. Ar-
chidiaconat. allegata n. 116. & alias ſæpius.

Hinc fuit reſolutum in vna Burgen. S. Se-
pulchri 22. Nouembris 1562. coram Robu-
ſterio, quòd executor, qui nomine Camerę
cępit poſſeſsionem reſtituendam ei, qui ſibi
litteras expeditas pręſentauerit, non poteſt
119 tradere † poſſeſſionem alteri, quam ei, cuius
intuitu cępit poſſeſsionem, vt etiam refert
Lancellott. de attentatis 2. p. c. 4. in pręfat. n.
510. in nouiori impreſsione. Dicit etiam ipſe
Lancellottus ibidem n. 453. quòd Commiſſa-
rius Camerę capiens poſſeſsionem in caſu
prædicto, non dicitur tertius.

Dixit etiam Cęſar de Graſsis deciſione
2. ſub num. 1. verſ. *addentes maxime*, de ver-
borum ſignificatione, quòd poſſeſsio tranſla-
ta à Camera Apoſtolica, intelligitur ceſſa,
120 & tranſlata cum eiſdem qualitatibus, † cum
quibus ipſa Camera Apoſtolica habebat.

Ex quibus aperte reſultat, quòd dictus
Petrus incepit eſſe poſſeſſor de menſe No-
uembr. anni 1599. quando Camera Apoſto-
lica accepit poſſeſsionem ad commodum
eius. Et conſequenter, cum non ſolum ſit
anterior in prouiſione, ſed etiam in poſſeſ-
ſione, omnibus alijs poſtmodum prouiſis, &
admiſsis ſequitur, quòd vti magis antiquior
debet omnes illos præcedere, tam in optio-
ne, quam in loco, & ſtallo, & alijs quibuſ-
cunque præcedentijs.

Vnde non obſtat dicere, quòd dicta poſſeſ-
ſio non potuit per Cameram Apoſtolicam
in d. Petrum transferri, cum ex ſupradictis
pateat veritas in contrarium.

Minus obſtat dicere, quòd D. Petrus nul-
los fructus percepit, & propterea ſua poſ-
ſeſsio ſit ſterilis, vt dixi ſub num. 112. Quia
vltra quòd ſi voluiſſet ſtatim à Curia rece-
dere, ac reſidentiam facere, potuiſſet illos re
121 cipere: ſufficit quòd aliter conſtet † de poſ-
ſeſsione, prout conſtat in noſtro caſu, vt
etiam ſi fructus non percipiat, poſſeſſor ni-
hilominus dici valeat. Bartol. in l. qui vni-
uerſas. §. quod per Colonum num. 2. & in l.
quamuis. §. ſi conductus. num. 2. vbi notat
Alexand. notab. vltimo, & cęteri. ff. de ac-
quiren. poſſeſsione. Rota deciſ. 306. num. 4.
p. 1. diuerſorum.

122 Immo aliud eſt poſsidere, † & aliud fru-
ctus percipere, l. ſi quis autem 10. ff. de ac-
quirend. poſſeſſ. gloſſa verbo, *fructus*, in
cap. ſi propter, de reſcriptis, in ſexto. Pu-
teus deciſione 98. ad medium libro 3. Ca-
putaquen. deciſione 34. num. 4. parte 3. Man-
doſius in regula de annali quęſt. 30. num. 2.
Hinc ſuffragatur regula de annali, quam-
uis annalis poſſeſſor, nullos fructus perci-
peret. Gomezius in eadem regula de annali
quęſt. 47. num. 6. & per totam. Mandoſ. ibi-
dem. quęſt. 31. num. 2.

Denique

Denique non obſtat dicere, quòd alij portionarij poſtmodum recepti cęperunt prius inſeruire Eccleſiæ, ac reſidentiam facere. Quia hoc tollitur ex his, quæ diximus in nu. 38. & 39. huius gl. vbi cum Puteo deciſ. 219. num. 2. lib. 3. ſcripſi, reſidentiam non eſſe de eſſentia optionis.

Vigeſimo primo quęro, an optio poſſit fieri per Procuratorem?
123 † Reſpondeo quòd ſic, vt probatur in dicto cap. finali, ibi, *per alios*. & ibi gl. verbo, *vel per alios*. & ibi, Geminianus nu. 5. Franc. nu. 3. dicentes requiri ad hoc ſpeciale mandatum, vel ſecuta ratificatio.

Vigeſimo ſecundo quęro, an in Eccleſijs, in quibus eſt certus numerus Canonicatuum, non tamen eſt di-
124 ſtinctio præbendarum, optandi † conſuetudo introduci poſſit? concludo quòd non regulariter, vt per Millium in repertorio, in verbo, *conſuetudo optandi non poteſt introduci*. & in verſ. ſequenti, vbi plures diſtinctiones ponit de hoc. Clarum etenim eſt, quòd vbi non datur maioritas præbendarum, optio intrare non poteſt quoad ipſas præbendas: Licet ſecus ſit, quoad ſedem, & locum, & ſimilia.

Vigeſimo tertio quęro, An per optionem alterius bene-
125 ficij vacet primum ipſo iure? † Reſpondeo quòd per optionem ad maiorem præbendam vacat prima, ſi eſt incompatibilis de iure, iuxta ea, quę dixi in gl. 15. poſt princ. in verſ. *tertio modo vacat benef.* Secus verò ſi, quando non eſſet talis incompatibilitas, quæ induceret vacationem ipſo iure. Nam tunc is, ad quem ſpectet optio, ſeu prouiſio minoris prębendę, non poteſt optare, nec prouidere, niſi prius, qui optauit maiorem prębendam, ſeu portionem, aut voluntariè illam dimittat, aut ad dimittendum condemnatus fuerit. Put. deciſ. 2381 ad medium, lib. 3. & fuit reſolutum in vna Calagurritana de Amarita 18. Decembris 1579. coram bon. mem. Gypſio.

Vigeſimo quarto quęro, An habens ius optandi dicatur habere
126 ius † ad rem? Reſpondeo quòd ſic, vt tradunt. Æneas de Falconibus de reſeruation. quæſt. 4. principal, effectu 47. num. 9. Gomezius in regula de non tollendo iure quęſito, q. 1. nu. 27. additio Papazon. ad deciſ. 3. Rotę, in fine. de conſuetudine, in nouis.

Quod intelligo de prębenda iam vacante,
127 aliàs ſecus. † Puteus deciſ. 235. num. finali, & per totam, lib. 2. Item poſtquam fuerit acceptata, iuxta ea, quę dixi de expectatiua, in gl. 26. nu. 10. & ſupra in hac gloſſa, n. 96. & vide gl. 9. §. 1. a num. 88.

Vigeſimo quinto quęro, An Canoni-
128 cus, qui non eſt in ſacris † poſſit optare? reſpondeo, quòd quamuis Canonicus, qui non eſt in ſacris vocem, nec votum in Capitulo non habeat, vt in clementina, vt ij qui, de ętate, & qualitate. Concil. Trident. cap. 4. ſeſſ. 22. de reformatione. Tamen bene poterit optare maiorē prębendam, ac ſi eſſet in ſacris, ſi ſtatutum, vel conſuetudo contraria non obuiet, cum ille actus optandi competat ex canonia, & præbenda,
129 non ex voce † Capituli, gl. verbo, *in Capitulo*. & ibi tradunt omnes in d. clemen. vt ij qui, de ętate, & qualit.

Summaria Gloſſæ 35.

1 *Derogantur per regulā noſtram, priuilegia, & Indulta Apoſtolica, ad optandum, & diſponendum de beneficijs, quatenus obſtant d. reſeruationi.*

2 *Priuilegium, & Indultum, an differant, & nu. 3. & 4. & 11.*

5 *Priuilegium eſt priuata lex contra generalem iuris communis diſpoſitionem.*

6 *Indultum, ſeu Indulgentia dicitur lex, ſeu conceſſio priuata.*

7 *Priuilegium, & Indultum ſemper operantur aliquid ſpecialitatis.*

8 *Indulgemus, verbum, ſemper continet aliquid ſpecialitatis.*

9 *Indulgentia, dictio, quinque habet ſignificationes.*

10 *Vſus communis loquendi ſemper attenditur.*

12 *Indultum dicitur, quòd conceditur ad conferendum ordinarijs, qui per reſeruationes ſunt impediti.*

13 *Indultum eſt remotio obſtaculi.*

14 *Indultum conferendi conceſſum ordinarijs collatoribus, non dicitur proprie priuilegium, & num. 15.*

16 *Alternatiua noſtræ regulæ, abuſiuè priuilegium dici poteſt.*

17 *Priuilegium lædens ius commune, eſt ſtricte interpretandum.*

18 *Priuilegium plus dat, & maioris eſt efficaciæ, quam Indultum.*

19 *Priuilegium diſtat a reſcripto in tredecim differentijs.*

20 *Priuilegium differt ab exemptione, quia priuilegium eſt quoad quid; exemptio vero quoad totum.*

21 *Conſuetudines immemorabiles, quatenus tolluntur per regulam noſtram, an intelligantur ſublatæ, quoad optiones, vel etiam quoad alias beneficiorum diſpoſitiones, & num. 30.*

Relatio

22 *Relatio debet fieri ad proximiora, præſertim, vt minus ius commune lædatur, & num. 23.*
24 *Dictio, &, eſt coniunctiua cum eiſdem qualitatibus.*
25 *Dictio etiam, auget diſpoſitionem.*
26 *Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia præſertim quando eadem militat ratio, num. 27. etiam ſi materia ſit exorbitans, & num. 28.*
29 *Conſuetudo immemorabilis, & priuilegium à pari procedunt.*
31 *Derogare non poteſt Papa, etiam ſine cauſa priuilegijs, ad conferendum datis, & nu. 33.*
32 *Priuilegium ex ſua natura continet tacitam conditionem, vt tamdiu valeat, quamdiu Princeps voluerit.*
34 *Priuilegia conferendi, & conſuetudines non ſunt in totum ſublatæ per regulam noſtram, ſed quatenus obſtant, & interdum nihil detrabitur illis, & num. 35.*

Nec non priuilegia, & Indulta Apoſtolica circa ea, ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficijs, gloſſa 35.

1 NVLLA priuilegia, nec Indulta Apoſtolica, circa optiones ad maiores, & pinguiores præbendas, ac etiam circa diſpoſitionem † beneficiorum in menſibus reſeruatis vacaturorum ſuffragari poſſunt contra reſeruationem regulę noſtræ.

Primo dum dicit in præfatis verbis regula iſta, quod tollit priuilegia, & Indulta Apoſtolica, vel ſaltim illorum effectum ſuſpendit. Quæro an ſit aliquod diſcri-
2 men inter priuilegium, † & Indultum? Quia regula noſtra præſupponit, quòd differant, & tanquam diuerſa ponantur: Nam de natura, eſt dictionis, &. quod apponatur inter diuerſa, gloſſ. in rubrica. ff. de iuris, & facti ignorantia, & ibi notat Bartolus, & Baldus, tex. & ibi notat Bartolus in l. ſi is, qui ducenta 14. in principio. ff. de rebus dubijs, & dixi in gl. 3. verbo, *& alijs.*

3 Et quia ſi diuerſa non fuiſſent fruſtra † idē per idem repeteretur. Nam lex neque vllam ſillabam ſuperfluam, & vacantem continere debet, gloſſa, verbo, *tanquam.* in cap. ſolitę de maioritate, & obedientia. Scaphilæus de litteris gratię, titulo de vi, & poteſtate clauſularum, §. & poſtremo, num. fin. Aimon. conſilio 173. num. finali, & alias dixi in §. 7. proœmiali. nu. 127. & 128.

Quia in re, ego in iure non reperio aliquam
4 opportunam † diſtinctionem, quia ſicut pri-
5 uilegium eſt priuata lex contra generalem † iuris communis diſpoſitionem, & priuatis perſonis conceſſa, cap. priuilegium 3. diſtinctione, c. fin. 25. quæſt. 1. l. ſingulare. ff. de legibus. Rebuff. plenè in praxi, titulo differentiæ inter priuilegium, num. 3. & 4. l. 2. titulo
6 18. Parcita tertia. Similiter Indultum, † ſeu Indulgentia, quæ deriuantur ab hoc verbo, indulgeo indulges, dicitur lex, ſiue conceſſio priuata, contra regulas iuris communis, c. fin. vt lite pendente: vbi gl. verbo, *Indulgentiā,* ponit priuilegiū, & indulgentiam pro eadem re, idem etiam probat tex. in c. dudum 31. de priuilegijs, & tex. in cap. ex ore, eodem titulo, vbi tex. ille vtitur vtraque dictione idem ſignificante, & in clemen. finali, de ſepulturis ad finem, §. nos enim. Romanus conſ. 436. incipit, *quod Indultum* num. 1. & ſeqq.

Hinc priuilegium, & indultum, aut indul-
7 gentia † ſemper operantur aliquid ſpecialitatis, cap. in his 30. de priuilegijs. Hoſtien. per tex. ibi in cap. 1. num. 9. de reſcript. Anaſtaſ. Germon. in tracta. de Indultis. §. etiam ſi ſecularia, num. 14. vbi concludit, quòd Indultum nihil aliud eſt, quam priuilegium.

Et verbum, *indulgemus.* ſemper continet
8 ius ſpeciale † nouum, gl. fin. in clem. fin. de celebratione Miſſarum, & ibi notat Cardinalis ſub num. 2. verſ. *ſeptimo nota.*

9 Quinque etiam ſignificationes † habet hoc nomen Indulgentia, quas notat Archidiaconus num. 1. Ioannes Andreas, & Ancharanus, vterque etiam num. 1. Dominicus Geminianus, num. 4. in cap. Indulgentia, de pœniten. & remiſſion. libro 6. quas per te videre poteris.

10 Nihilominus attento vſu communi † loquendi, qui ſemper attenditur, l. cum delanionis. §. optimum. ff. de fundo inſtructo. Felin. in proœmio decretalium, ex num. 3. Couarru. lib. 3. variar. cap. 5. num. 1. Quoad inſtitutum noſtrum, inter priuilegium, & indultum, iſtam eſſe differētiam arbitror, quòd
11 priuilegium ſit facultas conferendi, † & diſponendi de beneficijs, conceſſa illi, qui ordinarius non eſt, nec alias (ceſſantibus reſeruationibus regularum Cancellariæ) conferre poterat: Indultum vero ſit illud, quod con-
12 ceditur ordinarijs † collatoribus, qui alias poſſunt conferre, ſed per reſeruationes habent manus ligatas: Ideoque priuilegium ſit propriū, & noua cōtra iuris communis regulas ſpecialis conceſſio: Indultum autem ſit
13 remotio † obſtaculi. Nam per Indulta nihil de nouo conceditur, ſed dumtaxat impedimentum, & obſtaculum remouetur. Caſſadorus deciſ. 8. num. 6. & 10. de præbendis, & deciſ. 3. num. 2. & 4. & deciſ. 4. num. 2. de

priui-

priuilegijs, cum alijs adductis in gloſsa 24. ante queſtionem primam, ex num. 7. & ſub quæſt. 3. num. 66.

Hinc Indultum conferendi conceſsum ordinarijs collatoribus, proprie priuilegium
14 nuncupari † non poteſt, cum de nouo nihil concedatur, ſed impedimentum, & ligamen tollatur, cap. cum aliquibus, & ibi Franchus num. 3. poſt alios, de reſcriptis, lib. 6. Gomezius in regula de non tollendo, quæſt. 16. Mohedanus deciſ. 1. num. 1. de conceſſ. præbend.

Inde Indultum alternatiuæ per regulam noſtrã conceſſæ, abuſiue priuilegium dici po
15 teſt. † Puteus deciſ. 215. & 222. lib. 1. Creſcentius deciſ. 11. de priuilegijs, licet lato modo dicatur priuilegium. Mohedan. deciſ. 1. num. 2. & 3. de conceſſ. præbend. & dicam in gl. 42. num. 13. & in gloſſ. 56. num. 137. & gl. 58. num. 28.

Sic videmus, quòd facultas conferendi data Cardinalibus, vel alijs ordinarijs collatoribus plerumque non appellatur priuile-
16 gium, ſed indultum. † Selua de beneficio 3. p. quæſt. 14. num. 1. Anaſtaſ. Germon. in tract. de indultis, §. per quę ſubdatis, num. 91. vbi propterea dicit, quòd indultum diffiniri poſſit, quod ſit remotio impedimenti.

Licet aliquando vtroque modo nuncupetur, vt in Concilio Tridentino ſeſſ. 24. de reformatione, cap. 18. poſt principium, ibi *vigore indulti, ſeu priuilegij, &c.*

17 Item priuilegium, cum lędat ius commune eſt odioſum, & ſtrictè interpretandum, cap. 1. & 2. de priuilegijs, in 6. late Rebuffus in praxi tit. differentię inter priuilegium, & reſcriptum, nu. 6. Bernardus Diaz in reg. 579. Indultum verò cum nitatur iure communi eſt fauorabile, & ampliandum, vt latè diximus in §. 5. procemiali, num. 123. & 124.

Facit etiam, quòd cum priuilegium in propoſito noſtro ſit maioris efficaciæ, quàm indultũ ex ſupradictis, ex n. ... ob id reg. noſtra prius ponit priuilegia, tanquam potentiora, & poſtmodum ponit indulta, vti minorem potentiam habentia, ſumpto argumento ab
18 ordine † litteræ cap. mandato noſtro, de præben. in 6. Ex quo colligitur, quis dignior, & potentior fuerit, l. quoties 94. ff. de rebus dubijs, cap. penult. §. verum, de electione, in 6. Caſſadorus deciſ. 9. num. 2. & 3. de præbendis. Felinus in cap. cum dilecta, ex num. 4. de reſcriptis.

Et tredecim differẽtias inter priuilegium,
19 † & reſcriptum legas per Rebuffum in praxi d. tit. differentię inter priuilegium, & reſcriptum per totum illum titulum.

In quo autem differat priuilegium ab exē-
20 ptione, † vide Cardinalem in clementina 1. notabili 6. de cenſibus, vbi dicit, quòd priuilegium eſt quoad aliquid, ſeu quoad partem exemptio verò, quoad omnia, & quoad totũ.

Rurſus & ſecundo circa illa verba the maris noſtri (ac etiam diſponendi de huiuſmodi beneficijs) dubitari contingit. An iſta verba referantur dumtaxat ad priuilegia, & indulta Apoſtolica, vel potius
21 referantur ad conſuetudines, † etiam immemorabiles; Ita vt non ſolum ſint derogata priuilegia, & indulta Apoſtolica diſponendi de beneficijs huiuſmodi, ſed etiam ſint derogatę conſuetudines, etiam immemorabiles, non tantum optandi; verum etiam diſponendi de beneficijs præfatis.

Et quidem videbatur, quòd ſolummodo ſint referenda ad priuilegia, & indulta Apoſtolica, quia relatio in dubio debet fieri ad
22 † proximiora, l. idem cum eodem. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum. Rota deciſ. 666. num. 1. par. 1. diuerſorum, præſertim in diſpoſitione correctoria, vt quantum poſſibile
23 ſit euitetur iuris communis correctio. † gl. fin. in fine, in l. talis ſcriptura. 30. §. fin. ff. de legat. 1. Ruinus conſ. 113. incipit, *alias per me.* ſub num. 7. verſ. *& maxime.* volum. 4. Iaſon in l. 1. num. 9. fallentia 10. C. de liberis præteritis. Anton. Gabriel. tit. de clauſulis concluſ. 9. num. 5.

OPPOSITA tamen ſententia verior eſt, & tenẽda. Tum quia illa coniunctiua dictio, *ac,*
24 eſt coniunctiua † cum eiſdem qualitatibus. l. Titie textores 3. §. nihil. ff. de legatis 1. Cæſar de Graſſis deciſ. 1. n. 5. de rebus Eccleſię non alienandis, & dixi in gl. 3. huius regulę, & ſic coniungit conſuetudines, etiam immemorabiles, & priuilegia.

Tum quia illa dictio, *etiam,* adiuncta dictio-
25 ni, *&*, auget † diſpoſitionem. l. ſi quis ſeruum. §. etiam. ff. de peculio. Acchilles deciſ. 7. nu. 2. de priuilegijs. Mandoſius in regula 11. quæſt. 15. num. 6. ac propterea augetur derogatio noſtrę regulę, vt capiat quoque conſuetudines, etiam immemorabiles diſponendi.

Tum etiam quia clauſula in fine poſita re-
26 fertur ad omnia præcedentia, † cap. ſecundo requiris, cap. inquiſitionis, in fine de appellation. l. 3. §. filius. ff. de liber. & poſthum. late Felinus in c. cauſam quę, num. 4. de reſcriptis. Gregor. Lopez in l. 9. gloſſa verbo, *entiende.* titulo 7. Partitã 6. pleniſſimè Anton. Gabriel in titulo de clauſulis, concluſ. 6. num. 1. Caputaq. deciſ. 99. num. 5. p. 1. Put. deciſ. 164. num. 3. lib. 3.

27 Tum denique quia eadem militat ratio † in vtroque, & ideo non magis ſunt referenda dicta verba ad optiones, quam ad alias diſpoſitiones. l. talis ſcriptura 30. §. finali. ff. de legat. 1. Aimon. conſ. 149. num. 8. & conſ. 1[illegible] num. 20. Rota deciſ. 227. num. 5. & deciſ.

ciſ. 231. num. 1. & deciſ. 713. num. 4. par. 1. diuerſorum.

Quod etiam procedit in materia exorbi-
28 tante, † & correctoria. Aretin. in d. l. talis ſcriptura, num. 5. Ruin. conſ. 185. num. 4. vol. 1. & conſ. 51. num. 6. volum. 3. Antonius Gabriel, vbi ſupra, num. 7. Rota d. deciſ. 231. nu 1. par. 1. diuerſorum.

Conſuetudo etenim immemorabilis, &
29 priuilegium Apoſtolicum pari paſſu † ambulant, capit. ſuper quibuſdam. §. preterea. de verborum ſignificatione, cum ſimilibus, gloſ. verbo, *conſuetudine*, & ibi Abbas num. 22. in cap. nouit de iudicijs. Felinus in c. accedentes, num. 6. de præſcription.

Vnde eadem ratione, qua motus fuit Papa ad tollendum de medio priuilegia Apoſtolica, vt non impediant iſtius regulæ reſeruationem, eadem etiam, ac pari ratione motus fuit ad derogandum conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Neque obſtat motiuum exaduerſo adductum, quia ex ſupradictis facile tollitur.

30 Denique hanc ſententiam amplexa † fuit Rota in vna Foroliuien. Cappellaniæ ſub die 5. & 12. Decembris 1588. coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Seraphino, & in Cartaginen. portionis 29. Nouembris 1587. coram Illuſtriſsimo Blanchetto, & vidi annotatum in eorum libris, licet deciſiones extenſæ non fuerunt. Et poſt hęc ſcripta me informante, & obtinente fuit idem reſolutum in vna Caſalen. Canonicatus 19. Ianuarij 1604. coram R. P. D. meo Litta, & deſuper fuit optima extenſa deciſio.

Tertio quęro. An P P. potuerit derogare priuilegijs datis ad conferendũ beneficia cũ cauſa, vel ſine illa? breuiter ccclu-
31 de, quòd ſic, † quia etiam ſine cauſa poteſt illa reuocare, ratio eſt, quia tale priuilegium Principis ex ſua natura, & qualitate habet ta-
32 citam conditionem, † vt valeat, & habeat effectum tamdiu, quãdiu Princeps voluerit, & in eadem voluntate durauerit, & non aliàs Paulus Caſtrenſis, conſ. 46. *viſo, & examinato.* ſub num. 4. poſt medium, verſ. *ſecus in priuilegio.* volum. 2. Ancharanus conſ. 2. num. 4. Abbas in cap. nouit, num. 25. & 26. de iudicijs. Palatius Rubeus in rubrica, de donat. inter virum, & vxorem. §. 69. à num. 16. Antonius Gomezius in l. 43. Tauri, nu. 2. Grammaticus deciſ. 46. à num. 5. late reſoluit, regulam ponens cum pluribus declarationibus, & limitationibus. Antonius Gabriel in titulo de non tollendo iure quęſito, concluſ. 9. num. 1. & per totam. & vide in gl. 36. ſeq.

Quod a fortiori procedit quoad ea, quę
33 ſunt iuriſdictionis, & ſic iuris conferendi: † Nam iuriſdictionalia princeps ad ſui libitum reuocat, & tollit, quando vult, vt poſt Angelum, & alios firmat Thomas Grammaticus deciſ. 49. nu. 2. 3. & 4.

Et multo magis, quia regula noſtra non
34 derogat in totum † dictis indultis, & priuilegijs, ſed potius illorum effectum ſuſpendit, & non ſuffragentur contra reſeruationem reg. noſtræ, vt dicam in gl. 40.

Ideo merito Papa dicta priuilegia, & indulta iuriſdictionalia, quatenus ſunt contraria de medio toilit.

Non tamen per iſtam derogationem voluit Pontifex Maximus comprehendere pri-
35 uilegia prouidendi † Canonicatus doctorales, & magiſtrales Hiſpaniæ, vt plenè diſputaui, & concluſi in gl. 9. §. 2. & in gl. 18. ante finem dixi de priuilegijs conceſſis Marchioni Aſtoricen. Duci de Alba, & in gl. 21. ex. n. 18. loquutus fui de priuilegijs conceſsis ad modicum tempus.

Summaria Gloſſæ 36.

1 *Clauſulæ nullæ de contentis in priuilegijs ad conferendum datis ſuffragantur contra diſpoſitionem regulæ noſtræ.*
2 *Clauſula (quod priuilegia ſub huiuſmodi reſeruationibus non comprehenduntur) vnde originem habuerit.*
3 *Derogatoria clauſula contenta in primo teſtamento, vel donatione ad futura, quid operetur, & num. 4.*
5 *Poſterior diſpoſitio, quando non valeat, ſed prima.*
6 *Regula Cancellariæ 67. quid diſponat.*
7 *Derogatoria clauſula ad futuras diſpoſitiones operatur defectum intentionis,*
8 *Derogatoriarum derogatoriæ clauſulæ, qualiter concipiantur, cum exemplis.*
9 *Vinculum duplex fortius eſt vno.*
10 *Mentio fieri debet, non ſolum de clauſulis derogatorijs; ſed de derogatoriarum derogatorijs.*
11 *Derogatoriæ clauſulæ geminatæ expreſsior derogatio requiritur, & num. 12.*
13 *Derogatoria clauſula ad omnes futuras diſpoſitiones, niſi ſpecialiter, nominatim, & in indiuiduo verba primæ conceſsionis inſerantur, an tollatur per contrariam diſpoſitionem continentẽ clauſulam, quorum tenores pro expreſſis, & cæt. & n. 14. 15. 16. 17. & 19. Plura conſilia pro parte negatiua adducuntur, ſed contra, à num. 22. & ſeqq. Declaratur per concluſiones, ex num. 31.*
18 *Priuilegia conceſſa Dominis Rotæ Auditoribus,*

bus, nunquam intelliguntur derogata ſub quacumque forma, & conceptione verborũ.

20 Derogatoria clauſula præcedens in primo teſtamento contenta, impedit validitatem ſecundi teſtamenti.

21 Clauſula, quorum tenores pro expreſsis, &c. eſt captioſa, & paſſim per copiſtas apponi ſolita.

22 Clauſulæ, quorum tenores, &c. de effectu plura iura adducuntur.

23 Derogatio generalis vltima, quòd ſufficiat, plures Doctores citantur.

24 Papæ poteſtas eſſet per indirectum ablata, ſi quando vult derogare aliquibus conceſſionibus adſtringeretur inſerere tenores illarum, reiecta opinione contrarium tenentium num. 25. & 27.

26 Rarò contingentia cogitanda non ſunt.

27 Regiſtra priuilegiorum Curiæ ſunt innumerabilia, & quamuis inuentio illorum eſſet poſſibilis; tamen non eſt ad hoc Papa grauandus, & num. 28.

29 Clauſulæ, quorum tenores, &c. regulariter ſufficit ex ſententia Rotæ, niſi in caſibus, de quibus in num. 64. cum ſeqq.

30 Clauſula, quorum tenores, &c. Ideo fuit introducta, vt adinueniretur via, qua Papa poſſet derogare gratijs præcedentibus, de quibus notitiam non habet.

31 Derogatio vltima facta per viam legis generalis tollit omnes derogationes præcedentes.

32 Diſpoſitio facta per viam legis generalis procedit ex motu proprio, & cum maturiori deliberatione.

33 Lex generalis facilius derogatur per aliam contrariam, quam ſpecialis.

33 Derogatio regulæ noſtræ eſt facta per viam legis, ac cum matura deliberatione.

34 Derogatio generalis per viam legis, non tollit caſum ſpecialem, ſeu priuilegium in corpore iuris incluſum, & num. 35.

36 Priuilegium primum, quod tranſiuit in vim contractus, non derogatur per diſpoſitionem generalem contrariam, etiam per viam legis factam, nec quando clauſulæ primi priuilegij ſunt adeo potentes, quòd veriſimiliter excludant intentionem derogandi, vt n. 37. & 38. & nu. 39. & 41. adducuntur exempla.

40 Derogatio nulla, quantumuis generalis extenditur ad ea, quæ veriſimiliter ſi Papa in ſpecie interrogatus fuiſſet, derogaturus non eſſet.

42 Priuilegium perſonis, & loco conceſſum, non venit in derogatione quorumcumque priuilegiorum quibuſuis perſonis conceſſorum.

43 Derogatoria generalis priuilegiorum, ex motu proprio emanata tollit anteriora priuilegia, & eorum ſpeciales derogationes, niſi numero 44.

45 Derogationi factæ in vltima conceſſione ex proprio motu emanata, an obſtet regula de non tollendo ſi illi derogatum non ſit, & nu. 54. concluditur affirmatiue.

46 Regula de non tollendo procedit in quacunque gratia, etiam ex motu proprio, contra, n. 47.

48 Regula de non tollendo ceſſat, quando materia, ſuper qua cadit conceſſio eſt de ſui natura præiudicialis, & num. 49. & 50.

51 Regula de non tollendo. An procedat, vbi ius quæſitum eſt mere ſpeciale.

52 Priuilegium habet tacitam conditionem, vt tamdiu valeat, quamdiu Princeps velit.

53 Regula de non tollendo, an obſtet, quando Papa tollit clauſulas in prima gratia contentas, & num 58.

55 Regula de non tollendo præſeruat ius quomodolibet quæſitum.

56 Priuilegium auferre, odioſum eſt, & ideo eſt locus regulæ de non tollendo, in priuilegijs, & iuribus ſpecialibus, & num. 57.

59 Fauorabilis quod ſit reuerſio ad ius commune qualiter intelligi debeat.

60 Priuilegij ſuſpenſio ad modicum tempus, facilius tolleratur, quam reuocatio.

61 Præiudicium dilatiuum non eſt magnum damnum, niſi dilatio ſit per longum tempus, & num. 62.

63 Priuilegium primum habens derogatoriam generalem, &c. non tollitur regulariter per aliud contrarium continentem clauſulam, quorum tenores, niſi aliud ſuadeat materia ſubiecta, num. 65. & 66.

67 Clauſula, quorum tenores, &c. modo admittitur à Rota, & modo reijcitur ſecundum diuerſas materias.

68 Derogatum vt ſit, vel non, primum priuilegium per ſecundum, ſunt ponderandæ clauſulæ vtriuſque.

69 Derogatum minus cenſetur primũ priuilegium quando continet clauſulam, ſublata, &c. vel ſi ſit conceſſum perſonis dilectis, aut valde benemeritis, vt num. 70.

71 Priuilegium miſerationis cauſa conceſſum, minus intelligitur derogatum, & n. 72.

73 Priuilegium generans ſcandalum, vel aliud maximum inconueniens facilius derogatur. Nec non operatur multum, an prima, vel vltima derogatio ſit generalis, vel ſpecialis.

74 Derogatum vt cenſeatur priuilegium, vel non, pendet à voluntate Papæ, ponderatis, & conſideratis circumſtantijs.

75 Priuilegium difficilius cenſetur reuocatum, quam teſtamentum.

76 Priuilegij reuocatio eſt odioſa; teſtamenti verò fauorabilis, & num. 77.

78 Priuilegij ex conceſsione acquiritur ius; ſecus tamen eſt per teſtamenti factionem.

79 Teſtamenti ex reuocatione, nemini dicitur fieri præiudicium.

80 Priuilegium, nec teſtamentum, in dubio non cenſetur reuocatum.

Teſta-

81 *Teſtamentum primum, quando derogetur per ſecundum habens clauſulas derogatorias remiſſiue.*

82 *Derogatio quando dicitur generalis, & quando ſpecialis, & ſpecifica.*

83 *Clauſula regulæ 8. loquens de fortioribus, & efficacioribus clauſulis, &c. qualiter exemplificetur.*

83 *Clauſula, (quorum tenores,) non continetur explicite in regula noſtra.*

84 *Inſolitarum clauſularum derogatio, non excedit terminos ſpecificæ derogationis.*

85 *Solitum an differat a conſueto, & qualiter.*

86 *Inſolitæ clauſulæ inducunt fraudis præſumptionem.*

87 *Verba regulæ noſtræ, nec non irritantibus, & alijs decretis, qualiter verificentur, & nu. 88.*

Aut quòd illa ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & alijs decretis, *gloſſ.* 36.

1 NVLLAM ex prædictis clauſulis ſuffragari aduerſus reſeruationem regulæ † noſtræ Pontifex Maximus voluit.

Primo dum regula noſtra loquitur de iſta clauſula, quòd priuilegia ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur. Quæro vnde originem habuerit, 2 † & in quo iure talis clauſula fundetur? Reſpondeo quòd fundatur, & originem trahit ex textu, iuncta gloſſa verbo, *accipiat.* & quę ibidem docent Bartol. & omnes in l. ſi quis, in principio teſtamenti 22. ff. de legatis. 3. cum qua concordat lex 22. titulo 22. Partita 6. & Gregorius Lopez gloſſator illius, vbi habetur, quòd quando quis facit teſtamentum, ne inſtigationibus, & deceptionibus conſanguineorum, aut aliorum, poſtea inducatur ad faciendum aliud teſtamentum: poteſt diſponere in illo, quòd vult, & intendit, quòd ſemper illud teſtamentum ſubſiſtat, & valeat, neque vnquam cenſeatur compre- 3 henſum ſub quibuſcumque reuocationibus, † & derogatorijs clauſulis, in alio, vel alijs poſterioribus teſtamentis contentis, niſi in illis apponatur tota Aue Maria, aut Kyrie eleyſon, vel certa oratio, vel ſint tales perſonæ

Vnde originē habeat derogatio ad ſequentia.

adhibitæ in teſtes, &c. & notant hoc ad priuilegia, & reſcripta. Tradit etiam Dinus in cap. quòd ſemel, num. 14. cum ſequentibus, de reg. iur. in 6. Gomezius in c. 1. num. 155. de conſtitut. in 6. Couarru. in rubrica de teſtamen. 2. p. num. 19. vſque ad finem. Mantica de coniecturis, lib. 12. titulo 8. num. 1. & per totum. Hieronymus Gabriel conſ. 96. n. 26. & 27. lib. 2. vbi etiam loquitur in materia 4 † donationis.

Fundatur etiam iſta clauſula per tex. in l. ſi mihi, & tibi 12. §. in legatis. ff. de legat. 1. ibi, *interdum tamen in legatis non poſterior, ſed præcedens ſcriptura valet. Nam ſi ita ſcripſero, quod Titio infra legauero, id neque do, neque lego: quòd* 5 *infra legatum† erit non valebit.* & ibi Bartol. nu. 1. Paulus Caſtren. num. 6. Alexan. num. 2. Iaſon num. 4. cum ſequentibus, vbi omnes notant, quòd clauſula derogatoria præcedens facit, quòd primus actus non tollatur, nec comprehendatur per ſequentem actum, & diſpoſitionem contrariam.

Facit etiam bonus tex. in cap. ex litteris. §. verum, de dolo, & contum. ibi, *verum quoniam in poſterioribus litteris non fuit mentio facta priorum, nec in eis continebantur nomina Eccleſiarum, quæ in prioribus poſita fuerunt, ſed indefinitè dicebatur ſuper quibuſdam Eccleſiis, &c.*

Item tex. optimus in cap. vnico. §. nos ſuper hoc, de exceſſ. Prælator. in 6. vbi Papa dicit, quòd nulla deinceps priuilegia conceſſa contra tenorem dictæ conſtitutionis valeant, niſi de illa plena, & expreſſa mentio fiat.

Hinc emanauit regula 67. Cancellarię diſponens, quòd Cardinales non comprehen- 6 dantur ſub regulis † faciendis, de qua vide Caſſadorum deciſione 38. ſuper regulis per totam.

Ratio prædictorum eſt, quia eo ipſo, quòd in præcedenti diſpoſitione apponitur dicta clauſula, quòd in quibuſcumque ſequentibus diſpoſitionibus minime comprehendatur, vel alia derogatoria: talis clauſula ope- 7 ratur defectum voluntatis, & intentionis † in diſpoſitionibus futuris. Nam diſponens proteſtatur, quòd illæ minime valere poſſint quatenus ſint contrarię. Bartol. in d. l. ſi quis, in principio, ſub num. 4. verſ. *cum iſta verba.* & num. 5. Romanus conſ. 436. incipit, *quod indultum.* ſub num. 9. verſ. *& ego iſtud ratione confirmo.* Pariſius conſ. 42. nu. 16. lib. 4. Gozadinus con. 9. incipit, *in hac cauſa.* num. 26. & 63. Caſſad. deciſ. 38. num. 8. ſuper regulis. Put. deciſ. 308. num. 4. lib. 3. Rota deciſ. 137. num. 4. p. 1. diuerſorum, & deciſ. 304. num. 4. p. 2. diuerſor. & dixi in gl. 9. §. 2. de Canonic. Doctoralibus, num. 8.

Secundo dum regula noſtra loquitur de derogatoriarum derogatoriis

lauſu ideto toria eroga toriarũ uando enſi- etur.

8 torijs. Quæro, quando, & ſub qua forma † concipitur huiuſmodi clauſula? Dico quòd licet paſſim iſta clauſula reperiatur appoſita in conſtitutionibus, & conceſſionibus Apoſtolicis, paucos tamen Doctores inuenio, illam bene declarantes, & exemplificantes. Poteſt tamen exemplificari ſic, veluti ſi conceditur primo priuilegium cum derogatione iuris communis, & aliarum obſtantiarum, & iſtud priuilegium continet clauſulam, quòd per quaſcunque diſpoſitiones contrarias non cenſeatur derogatum huiuſmodi priuilegio. Et poſtmodum ſuperuenit alia conceſsio contraria primo priuilegio, continens clauſulas derogatorias clauſularum derogatoriarum primi priuilegij: tunc iſta ſecunda diſpoſitio, vel alia ſimilis dicitur continere clauſulam prędictam, quia derogat derogationibus prioris conceſsionis. Idemque eſſet ſi in prima conceſsione diceretur, quòd derogatur, non ſolum quibuſcunque diſpoſitionibus in contrarium faciendis, ſed etiam clauſulis derogatorijs aliarum clauſularum derogatoriarum in illis apponendis, contra tenorem, & clauſulas derogatorias primæ conceſsionis. Nam tali caſu prima conceſsio continet clauſulas derogatorias derogatoriarum, vt colligitur ex gl. & doctoribus in d. l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de legat. 3. & ex traditis à Paulo Caſtren. conſ. 278. *paſſus iſte dubitabilis*, ante finem, verſ. *Item continet aliam derogatoriam illius derogatoriæ*, & in verſ. *patet ergo*. lib. 1. à Federico de Senis conſ. 233. *caſus talis eſt*. Dec. conſ. 165. *viſo tenore*. num. 1. Pariſio conſ. 42. nu. 15. in fine libro 4.

Vnde cum concurrat duplex vinculum,
9 † vnum clauſulę derogatoriæ, & aliud derogatoriæ derogatoriarum, & duo vincula fortiora ſint vno. §. affinitatis. inſtitut. de nuptijs. l. cum adoptiuis. C. de adoptionibus, & latius dixi in gloſſa 13. ex num. 92. cum ſequentibus: ſequitur quòd ad hoc, vt ſit derogata prima diſpoſitio talem clauſulam continens, non ſufficit, quòd fiat mentio, & derogatio de clauſula derogatoria primæ conceſsionis; ſed etiam fieri debet
10 de clauſulis derogatorijs † derogatoriarum, vt poſt Bartol. in d. l. ſi quis in principio, & alios, tradit Puteus deciſione 109. *in vna Zamoren*. n. 4. lib. 1. Pariſius conſilio 42. nu. 15. & 16. libro 4. Gozadinus conſ. 9. num. 24. Couarruuias in rubrica de teſtamen. 2. p. ſub num. 10. verſ. *hinc ſcribit Paulus*, ibi, *quia duplex derogatio tolli debet*.

Sicut etiam quando clauſulę derogatoriæ
11 ſunt geminatæ, † erit neceſſaria derogatio clauſularum geminatarum, vt docet Ioannes Selua de beneficio. p. 3. quæſt. 14. num. 35. Pariſius dicto conſilio 42. numero 16. libro 4. Paulus Caſtrenſis conſ. 3. *quoniam adiectione*, ſub num. 5. libro 1. Gozadinus conſil. 9. num. 28. & 29. libro 1. vbi idem dicit, ſi in diuerſis confirmationibus eiuſdem priuilegij à diuerſis Pontificibus factis adſit dicta itera-
12 tio, † & geminatio derogationis, quod etiam voluit Romanus conſ. 327. n. 3. Decius conſ. 165. *viſo tenore*, ſub num. 5. verſ. *& iſta concluſio*. Rota deciſione 468. numero 3. parte 1. diuerſorum, & deciſione 137. nu. 7. in fine ibidem. Ferrett. conſ. 213. nu. 9. lib. 2.

Prima diſpoſitio quã do derogetur vltimæ & e cõtra vſque ad finẽ.

Tertio quæro vtrum ſi primum priuilegium habeat clauſulam derogatoriam ad omnes futuras diſpoſitiones, niſi ſpecialiter, & nominatim, ac in indiuiduo verba primi inſerantur in ſequenti conceſsione: valeat reuocatio generalis facta in ſecundo priuilegio, cum clauſula generalis derogationis, etiam ſi de verbo ad verbum mentio fieri deberet, quorum tenores pro expreſsis haben. &c?

In hac quæſtione Calderinus conſ. 11. de priuilegijs conſuluit, quòd ſtante priuilegio
13 conceſſo Monialibus Ordinis Sanctę † Claræ, vt non tenerentur exhibere procurationes aliquas Legatis, vel Nuncijs Apoſtolicæ Sedis, neq; ad id cogi, niſi ſpecialis mentio facta fuerit, de indulto huiuſmodi, & de ordine Sanctæ Claræ, & nomine Cardinalis, qui protector dicti ordinis fuerit, &c. Si poſtmodum in litteris Legatorum, vel Nunciorum Sedis Apoſtolicę dicatur, quòd tam exempti, quam non exempti teneantur ad dictum onus procurationis, quamuis talia ſint priuilegia, quòd de eis ſit fienda mentio de verbo ad verbum, quæ vult in vltimis litteris haberi pro expreſsis, &c. Non propterea dicit idem Calderin. cenſetur reuocatũ primum priuilegium, ex quo non fuit facta ſpecialis mentio d. ord. S. Clarę, nec Cardin. protectoris. Idem etiam cõſuluit in eodemmet caſu Federicus de Senis conſil. 233. incipit, *caſus talis eſt*, per totum, & in alio ſimili caſu eandem ſententiam tenuit Roman. conſil. 327. n. 1. & per totum, & cõſ. 436. incipit, *quod indultum*, ex n. 1. Card. conſ. 52. incipit, *in præmiſſo dubio*, & tenet Abbas in cap. cum inſtantia. num. 5. de cenſib. Cardin. conſ. 136. *factum ſic ſe habet*. num. 7. & 8. Felinus in c. nonnulli. num. 4. de reſcriptis, & in c. accedentes. n. 5. de præſcriptionibus.

Similiter conſuluit Gozadinus conſ. 9. incipit, *in hac cauſa*. num. 25. & 26. ac per totum, Quòd priuilegium conceſſum per Im-
14 peratorem Duci Mantuę, † in quo aderat clauſula derogatoria, de quibuſcunque in contrarium generaliter, vel ſpecialiter factis, vel faciendis, conceſsis, ſeu concedendis: etiam ſi de eis oporteret ſpecialem mentionem facere, quibus omnibus in-

quantum obuiarent dictæ conceſsioni, in totum, vel in parte, ipſe Imperator de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia tollit, derogat, caſſat, & annullat, niſi de verbo ad verbum de toto tenore dictę conceſsionis in futuris priuilegijs, gratijs, & litteris, ſpecialis mentio in omnibus, & ſingulis ſuis punctis, clauſulis, & articulis, non obſtantibus, &c. Non fuit ſublatum per aliud contrarium indultum deſuper à Cæſare conceſſum, Duci Sabaudiæ, cum clauſulis, non obſtantibus priuilegijs per nos, & anteceſſores noſtros in contrarium conceſsis, quibus omnibus expreſſe derogamus, etiam ſi de eis expreſſa mentio fieri deberet.

Item conſuluit Iaſon in ſuo conſil. 121. incipit, *viſo themate.* volum. 4. quòd per priuilegium conceſſum per Iulium Pontificem
15 Secundum, † in quo aderat clauſula derogatoria, videlicet, non obſtantibus quibuſuis priuilegijs Capitulo, ſeu Archiepiſcopo Rothomagenſi conceſsis, generaliter, vel ſpecialiter, aut ſub quacunque formà verborum, quorum tenores haberi vult pro expreſsis, etiam ſi de verbo ad verbum eſſet facienda mentio ſpecialis. Nihilominus non obſtantibus talibus verbis, non cenſeatur derogatum priuilegio, ſeu indulto Cardinalis Rothomagenſis, in quo continebatur, quòd non intelligatur derogatum, niſi in eo ſpecialiter, & expreſſe ſit inſertum, qualiter d. Cardinalis erat de Illuſtri proſapia de Ambaſia, & ibidem quamplures Doctores in hanc ſententiam allegat.

Necnon conſuluit Decius, quòd priuilegium habens, quòd nunquam cenſeatur derogatum, niſi in litteris ſequentibus plena, & expreſſa, ac ſpecialis de illo priuilegio nominatim mentio fiat: non cenſeatur derogatum, quamuis in poſteriori conceſsione
16 inſeratur clauſula, † (non obſtantibus, &c.) licet generaliter, vel ſpecialiter, ſub quacunque forma, & expreſsione verborum ab eadem ſede conceſsis, etiam ſi de eis, eorumq; totis tenoribus, de verbo ad verbum, quoad opportunam earum clauſularum in eis contētarum derogatoriarū derogationē, pręſentibus habenda eſſet mētio ſpecialis, vt patet in ſuo conſ. 165. incipit, *viſo tenore.* nu. 1. & 2.

Preterea Ioannes Selua in ſuo tractatu de beneficio 3. parte, quęſt. 14. latiſsime diſputauit quæſtionem, videlicet, ſi fuerit alicui Ordinario conceſſum indultum, vt aliquis, etiàm Papa non poſſit conferre ſua beneficia, niſi faciat mentionem de verbo ad ver-
17 bum † illius indulti: ſi poſtmodum Papa conferat beneficium in forma cōmuni, derogando generaliter illi indulto, dicēdo hoc modo, (non obſtāte quocunq; indulto cōceſſo, &c.) valeat pręſens derogatio, ac ſi eſſet facta mētio de verbo ad verbum, habentibus pro expreſsis, &c. & tandem concluſit ipſe Selua in d. q. 14. à n. 20. & ſeqq. quòd non erat derogatum per plura, quę ibi bene adducit.

Deniq; in alijs ſimilibus caſibus idem conſuluit Roman. conſ. 327. incipit, *iſtæ ſunt rationes*, & conſ. 436. *quod indultum*, vbi tenuit, quòd indultum continens pleniſsimam derogationem priuilegiorum familiarium, deſcriptorum Cancellarię, & aliorum quorūcunq; ad inſtar illorum, & aliàs conceſſorum in genere, & in ſpecie, ſub quacunque forma, vel expreſsione verborum: non derogauit priui-
18 legijs conceſsis Dominis Rotæ † Auditorib.
19 Hanc etiam † ſententiam tenent Cardinal. conſ. 136. Paul. Caſtren. conſ. 3. incipit, *quoniam adiectione*, alias conſ. 312. lib. 1. Thomas Grammaticus deciſ. 20. incipit, *prudente querela*, per totam. Socin. conſ. 2. *in cauſa D. Guidi*, num. 2. & 10. lib. 3. Ruinus conſil. 10. *quia de validitate*, num. 6. libro 2. Ripa in cap. 1. n. 55. de reſcriptis. Ferret. conſ. 32. incipit, *conſiderata*, nu. 50. & conſ. 223. *viſo tenore*, nu. 1. & per totum. Tiraquellus de legibus connubialibus. 2. p. gloſſ. 7. num. 203. Couarruuias in rubrica de teſtamen. 2. p. num. 20. Staphileus de litteris gratię, titulo de vi, & effectu clauſularum. §. in litteris, ex num. 4. cum ſequentibus. Gomezius in repetitione cap. 1. num. 154. de conſtitution. in 6. Ripa in cap. 1. de reſcriptis, num. 56. Anton. Gabriel lib. 6. com. opin. titulo de clauſulis, concluſione 5. num. 11. & 22. Caſſadorus deciſione 38. num. 8. ſuper regulis. Caputaquen. deciſione 121. parte 1. Menochius conſ. 36. num. 48. libro 1. & de pręſumptionibus libro 6. num. 7. & 8. vbi ampliat poſt plures, quos allegat, ſiue primum priuilegium ſit ſpeciale, & ſecundum generale, vel è conuerſo primum ſit generale, & ſecundum ſpeciale, quia adhuc ſecundum non tollit primum habens clauſulam derogatoriam ad ſecundum.

Quod etiam procedit in teſtamentis, &
20 vltimis voluntatibus. † Nam clauſula derogatoria præcedens impedit validitatem ſecundi teſtamenti, vt dixi in principio huius gloſſę, & plenè tradunt Felinus in cap. nonnulli. num. 5. de reſcriptis. Tiraquellus in legibus connubialibus, 1. parte, gloſſ. 7. num. 131. Couarr. in rubrica de teſtamen. 2. p. ſub nu. 19. verſ. *quartum ex his conſtat*, Iulius Clarus de teſtamentis. q. 99. num. 9.

Accedit quòd clauſula, *quorum tenores*, ſeu
21 *pro expreſsis*, eſt captioſa, † & paſsim per copiſtàs, ſupplicationes, & minutas ordinantes, ſolita apponi: & ideo nocere non debet. Decius conſ. 165. nu. 2. ad medium, verſ. *& hoc idem*, vbi alios allegat. Gozadinus dicto conſ. 9. num. 17. Couarr. vbi ſupra dicto nu. 20. in principio poſt alios, quos allegat.

Pariſius

Pariſius conſilio 42. num.22.libro 4.

Cæterum contra ſupradicta in primis
22 obſtat † text. in l.omnes, in verſ. *ſpecialiter, ac nominatim*. C. de pręſcription. 30. vel 40. annorum, quem text. ibi multum commendat, Baldus num.2. Salicet. num.1. Angel.num.2. dicentes eſſe text. ſingularem, & meliorem, quam ſit in iure ad clauſulam derogatoriam omnium legum, & ſtatutorum, poſitam in reſcriptis, & quandoque poſitam in ſtatutis, non obſtantibus omnibus legibus, ſtatutis, vel conſuetudinibus, quę in contrarium loquuntur, de quibus debeat ſpecialis mentio fieri. Nam eis intelligitur derogatum, perinde, ac ſi ſpecialiter, & expreſſe, & nominatim eſſent numerata. Quā clauſulam dicunt prędicti Doctores, quòd viderunt multoties apponi, nam tantum operatur illa, quantum ſi de omnibus legibus, ſtatutis, vel conſuetudinibus eſſet ſingulariter, & diſtincte facta mentio.

Item vrget tex.in cap. 2.de præbendis.lib. 6. vbi probatur, quod per clauſulam generalem illius text. *non obſtantibus litteris generalibus, vel etiam ſpecialibus, ſub quacunque forma verborum in contrarium facientibus*, ſit derogatum quibuſcunque priuilegijs habentibus clauſulam derogatoriam (niſi expreſſa mentio de verbo ad verbum fieręt de illis) vt notant ibi Dominicus Geminianus, ſub num. 9. Franchus num.3. poſt Archidiaconum, & alios.

Facit etiam text. in cap. finali ad finem, de ſenten. excommun.in 6. ibi, *non obſtantibus quibuſuis priuilegijs, Eccleſiis, Monaſterijs, ordinibus, religionibus, ſeu perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus, vel regularibus, exemptis, & non exemptis, ſub quauis forma, vel expreſsione verborum ab Apoſtolica ſede conceſſis, quæ contra tenorem præſentis conſtitutionis nulli volumus ſuffragari*, tex.in cap. cum non deceat 30. in fine, & in cap. quia ſæpe 40. verſ. *non obſtantibus*, de electione lib. 6.

Necnon tex.in clementin. finali ad finem, §.nos enim, de ſepulturis, ibi, *Nos enim vniuerſa priuilegia, gratias, indulgentias, verbo, ſeu reſcripto, ſub quacunque forma, vel expreſſione, ſeu conceptione verborum, &c. penitus reuocamus, & annullamus*, & in clement. 1.ad finem eodem titulo de ſepulturis. In quibus iuribus ſatis probatur, quòd ſufficiat reuocatio & derogatoria generalis, quamuis ſpecialis, & expreſſa non ſit, vt per Paulum Caſtren. allegantem dicta iura conſil. 278. *paſſus iſte*. num.2.lib.1.

23 Ideo in terminis † priuilegiorum, quòd ſufficiat derogatio generalis, (non obſtantibus priuilegijs, & conceſſionibus quibuſcunque, etiam ſi eſſent talia, de quibus facienda eſſet mentio de verbo ad verbum, & continerent ſpeciales clauſulas derogatorias.) Conſuluit Federicus, ſibi contrarius, in conſ.47. incipit *habita ſuper caſu prædicto*. Ioan. de Anania cōſ. 56. incipit, *his quæ in facto proponuntur*. Albericus in l.1.C.quando imperatur inter pupillum, & viduam, ſub nu.2. verſ. *vltimo allegatur hæc lex*, dicens ita vidiſſe ſeruari, & Ioan.Andreas, Bald. Angelus, Ancharan. Butrius, Geminian. Alexander, & Iaſon, quos commemorat Ripa in c.1.n.55.de reſcriptis, quibus accedunt Alexan.conſ.216.n.26.vol. 2. & alij, quos citat, & ſequitur Aimon conſ.126.nu.6. & 7.& cōſ.241.n.20. verſ.*ſecundo poteſt reſponderi*, & plene de more ſolito Tiraq.in legibus connub.2.p.gl.7.n.202. Menoch.de præſumptionib.lib.6.pręſumpt.39.n.6.& 7.cum alijs infinitis, quos citat Gambar. in tract. de off. & poteſt.legati.lib. 8. tit. de poteſt.legati in legibus, & ſtatutis condendis, num.35.& 39. Celſus Hugo in tract. de clauſulis à num. 41. cum ſequentibus.

Qui omnes inter alias vnam potiſſimam
24 rationem † adducunt, nempe, quia ſi oporteret Papam inſerere tenores omnium priuilegiorum de mundo, per ſe, & ſuos anteceſſores conceſſorum, quando illis, vel eorum aliquibus derogare vellet, daretur quędam impoſſibilitas, quia non poterat reminiſci omnium: & conſequenter reſultaret indirectè, quòd eſſet ablata Papæ ſumma poteſtas, quam habet reuocandi priuilegia quæ conceſſit, vt dixi in gloſſa proxima pręcedenti à num.31.

Et quamuis huic rationi reſpondeant Cardinalis conſ.52. num.7. Decius conſilio 165.num. 2. ante finem. Selua de beneficio, libro 3. quęſtione 14. numero 7. Iaſon dicto conſilio 121. in fine, libro 4. & alij pro contraria parte citati, quòd inſerere tenores omnium priuilegiorum non erit magnum
25 inconueniens, † ex quo in regiſtro Papæ facile apparebit, quibus priuilegia conceſſa ſūt ſub illa forma ſpeciali: Et ſi dicatur quòd poſſent eſſe deperdita regiſtra Curię Romanæ, & ſic Papa neſciret qualem mentionem deberet facere: ad iſtud reſpondent, quòd hoc eſſet de raro contingentibus, & ideo
26 non eſt de hoc cogitandum. † l. nam ad ea. ff.de legibus: & quando iſtud contingeret, ſufficeret clauſula generalis (non obſtante quocunque priuilego, ſub qualibet forma verborum conceſſo.)

Tamen iſta reſponſio non ſatis applaudet, quia regiſtra Curię Romanę ſunt innumera-
27 bilia, † & quęrere ſingula priuilegia in tanto pelago regiſtrorum, eſſet fere velle piſces maris enumerare, ac propterea quamuis inuentio eſſet poſſibilis; non tamen eſſet ad
28 hoc Papa † grauandus; prout bene conſiderauit Gambarus in tractatu de offic. legati.

lib.8.titulo de poteſtate legati in legibus, & ſtatutis condendis. num.39. & 40.

Rurſus quia ſufficit, quòd in genere Papa cogitauerit, licet non in ſpecie, vt derogatio locum habeat. Corn.conſ.201.num.14.lib.2. Aimon conſ. 79. nu.8. Caſſadorus deciſione 1.de priuilegijs. nu.1. & 2. & tenuit Rota in vna Tiraſonen.Prioratus 26.Iunij 1595. coram Illuſtriſſimo Blanchetto.

Hanc etiam poſteriorem ſentẽtiam, quòd ſufficiat in vltima diſpoſitione, clauſula generalis derogatoria quorumcunq; priuilegiorum, etiam ſi talia eſſent, quòd de verbo ad verbum mentio de illis fieri deberet, cum clauſula (*quorum tenores, &c.*) tenuit Rota
29 † teſte Caſſadoro deciſ.10.nu.2.ſuper regul. qui atteſtatur de tempore ſuo Rotam hanc opinionem ſequutam fuiſſe, canonizando vulgatum conſilium 2. Ant.de Butr.Idem Caſſador.deciſ.38.n.3.ſuper eiſdem regulis, & Felinus in c.accedentes.n.5. poſt princip. verſ. *ſecundus caſus eſt*. Antonius Gabriel in titulo de clauſulis, concluſione 5. num.12. Puteus deciſione 109. num.3. lib. 1. quem etiam ad hoc allegat Menochius de præſumptionibus libro 6.præſumptione 46. ſub numero 22.ad medium. Puteus etiam deciſione 89. libro 1. & deciſione 515. num. 6. & per totam libro 2. Gomezius in procemio regularum, quæſt. 6. num. 8. & in regula de triennali quæſtione 17. num.5. vbi dicit, quòd hodie iſta opinio eſt æquior, & de ſtylo Curiæ magis recepta. Anaſtaſ. Germon. in ſuo tractatu de Indultis Cardin.§.ac irritum.nu.1.cum multis ſequentibus. Rota deciſ.213. num.1. p.1.diuerſorum, & deciſione 161.num.1.p.2.& deciſione 682.ſub nu.3.lib.3. p.3.diuerſorum. tenuit etiam nouiſſime Rota in vna Papien. fructuum 18.Februarij 1601.coram R.P.D. meo Lancellotto. Gambarus vbi ſupra nu. 34.& 35.& 40.& fuit deciſum in vna Tiraſonen. Prioratus de Calataiud 26.Iunij anni 1595. coram Illuſtriſſimo Blanchetto. Qui
30 omnes dicunt, quòd ideo fuit adinuenta † clauſula (*quorum tenores, &c.*) vt adinueniretur via, qua Papa poſſet derogare gratijs præcedentibus, de quibus notitiam non habet, nam aliàs nimis arctaretur, ſi propter ignorantiam reuocare non poſſet.

Quocirca pro clariori intelligentia, & concordia ſupradictorum, quinque ſequentes concluſiones conſtituo.

Cõcluſiones notãdæ

Prima concluſio ſit, quòd quando derogatio vltima fit per viam legis,
31 † vel conſtitutionis generalis, tunc quamuis clauſula derogationis in ea poſita, non ſit ſpecialis, ſed generica; Eſt potens, & valida, & tollit non ſolum leges anteriores; ſed etiam quæcunque priuilegia continentia clauſulas derogatorias, cum derogatoriarum derogatorijs, & ita intelliguntur text.in l.omnes.C. de præſcription.30.vel 40.an.c.cum non deceat.c.quia ſæpe, de elect.in 6.c.fin. in fin.de ſent. excom.in 6.& docet Bald.in l.humanũ, ſub n.4.C.de legib.Paul.Caſtren. conſ.3.ſub n.5.ante fin.verſ.*no nobſtat prædictis*, & conſil. 268.ſub nu.1.verſ.*ſecundo eſt notandum*, lib. 1. Felin.in c.nonnulli, ſub nu.5. verſ.*fallit autem prædicta regula*, de reſcriptis, & in c.accedentes, de præſcriptionib.n.5.Ioan.Selua de benef.3.p.q.14.ſub n.4. verſ.*ad iſtud poteſt reſponderi*. Decius conſ.165.nu.2. ante fin. verſ.*ſed concordando*. Pariſ.conſ.42.n.13.lib.4.Gambarus de officio, & poteſtate legati.lib.8. titulo de poteſtate legati in legibus, & ſtatutis condendis.num. 41. Couarruuias in rubrica de teſtamen. 2.parte.num.20. poſt principium, verſic. *ſecundum etiam ex iuris ratione*. Menochius de præſumptionib.lib.6. præſumpt.40. n.13. & in hac concl.conueniunt omnes Doctores pro vtraque parte ſuperius nominati.

Ratio eſt, quia quando diſpoſitio noua, fit per viam legis generalis, proceditur ex mo-
32 tu proprio † Principis, & cum maturiori deliberatione, ac pro publica vtilitate, & dicitur actus fauorabilis: & ſic videtur voluiſſe de facili contra priuatas leges, ſeu priuilegia diſponere, cũ publica vtilitas præferatur priuatæ, vt omnes præfati Doct. aſſeuerant.

Prout etiam leges generales, ac ius com-
33 mune facilius † derogatur, per ſequentem diſpoſitionem contrariam habentem clauſulas generales, ex quo Princeps non ignorat, quæ ſunt iuris, quia continet omnia iura in ſcrinio pectoris ſui.cap.1. de conſtitutionib. in 6.Decius conſ.10.n.7.& 8.Ioan.Selua vbi ſupra dicta q.14.ſub num.4. in fin. & cæteri.

Quo fit, vt cum derogatio noſtræ regulæ ſit facta per viam legis generalis, & fauorabilis, ac matura deliberatione promulgatæ vt late dixi in §.6. prooemiali: proculdubio tenendum eſt, quòd regula noſtra per ſuas clauſulas derogatorias deroget, non ſolum iuri communi, ſed etiam quibuſcunq; particularibus priuilegijs contrarijs, quibuſuis clauſulis derogatorijs, fortioribus, & efficacioribus munitis. Quod procedit etiam ſi in reg.noſtra, non ſit expreſſa clauſula (*quorũ tenores pro expreſſis, &c.*) ex ſupradictis maxime ex n.22.& dixi in gl.9.§.2.n.50.& infra n.83.

Iſtam primam concl.limita aliquib. mod.

Primo limita quoad priuilegia in corpore iuris inſerta. Quia clauſula derogatoria contenta in conſtit. generali, non
34 ſe extendit ad talia priuilegia in corpore † iuris inſerta, niſi aliæ adſint coniecturæ: Nam priuilegium in corpore iuris inſertũ, potentius eſt non inſerto, glo.verbo, *excuſatur*. in l. hęres abſens in principio, vbi Bartol. nu. 1. & poſt alios tradit Sebaſtianus Sappia ibidem

dem num. 8. Bartolus in l. 2. §. legatis. num. 5. ff. eodem titulo. Romanus conſilio 498. *in caſu, quo quæritur.* num. 15. Ripa in capit. 1. ſub num. 56. verſ. *non tamen talis lex generalis.* Menochius de præſumpt. libro ſexto, pręſumptione 40. num. 13. & 25. vbi poſt alios declarat hoc procedere, ſi ita priuilegium ſit in corpore iuris inſertum, vt faciat ius commune: ſecus vero ſi remaneret priuilegium, nam tunc contineretur ſub nomine, & derogatione priuilegiorum.

Huic limitationi accedit, quòd nulla lex quantumuis generalis comprehendit caſum
35 ſpecialem, † nec priuilegiatum per aliam legem deciſum. gloſſ. 1. in l. 3. C. de ſilentiarijs libro 12. Caſſadorus deciſione 6. num. 11. ſuper regulis. Antonius Gabriel in titulo de legibus libro 6. concluſione prima cum alijs, quę adduxi in gloſſa 5. §. 3. de Vicarijs, verſ. *quoniam nulla lex*, num. 65. & ſeqq.

Vbi propterea dixi, quòd regula noſtra in ſua generali reſeruatione non comprehendit Vicarias, de quibus loquitur Conſtitutio 46. Pij V. vt ibidem late deduxi allegando ſententiam Rotę.

Limita ſecundo dictam concluſionem primam, quoad priuilegia, quę
36 tranſierunt in vim pacti, †. & contractus, & ſic ſunt obtenta ex titulo oneroſo, vt in concordatis, & alijs caſibus, quos retuli in gloſſa 25. & 28. Quia nunquam eſt pręſumendum, quòd huiuſmodi priuilegia violentur, Creſcentius deciſione 2. & 5. de priuilegijs. Mohedanus deciſione 23. in fine, de prębendis. Puteus deciſione 47. num. 3. libro 1. cum alijs citatis in dictis gloſsis 25. & 26. Caſſadorus deciſione 1. in fine, de pactis, & deciſione 4. in fine, de priuilegijs. Ferrettus conſilio 319. nu. 2. lib. 2. Rolandus à Valle conſ. 13. num. 69. volum. 3. vbi propterea concludit, quòd diſpoſitio cap. ſuggeſtum, de decimis dicentis, quòd reuocatur priuilegium, ſi ex poſt facto incipit eſſe nociuum, & iura ſimilia, minime locum habent, quando talia priuilegia tranſierunt in contractum poſt Abbat. & alios in d. cap. ſuggeſtum.

Limita tertio, quando priuilegium pręcedens habet ita fortiſſimas
37 & efficaciſſimas † clauſulas derogatorias, quòd minime veriſimile ſit voluiſſe Principem (à cuius intentione omnia pendent) in ſequenti conſtitutione generali per viam legis factę, tale priuilegium comprehendere, vt habemus exemplum in priuilegio conceſſo Marchioni Aſtoricen. (ſua vita durante) præſentandi ad nonnullos Canonicatus illius Eccleſiæ Cathedralis, continente huiuſmodi clauſulas, *concedimus iuſpatronatus huiuſmodi, ac ſi tibi ex vera dotatione, & fundatione competeret, etiam per Sedem Apoſtolicam, niſi de toto tenore, & data præſentium plena, ſpecifica, indiuidua, & expreſſa de verbo ad verbum, non per clauſulas generales, idem importantes, mentio fiat, & tuus ad id acceſſerit aſſenſus, derogari non poſſit; nec derogatum cenſeri, &c.* nam dictum priuilegium non fuit reuocatum per regulam noſtram, nec per regulam 14. vt ſępe tenuit Rota. vt patet in deciſ. Putei 308. per tot. lib. 3. Mohedan. deciſ. 11. de iurepatr. & latius, ac cum maiori diſtinct. & ponderation. in deciſ. 137. & deciſ. 468. per totas. p. 1. diuerſ. & deciſ. 304. p. 2. diuerſ. in quibus deciſionibus, & præſertim in dicta deciſione 137. bene ponderantur dictę clauſulę.

Ac dicitur num. 6. quòd etiam ſi fiat derogatio per viam legis, ſi tamen non adeſt clauſula (etiam ſi de illis eſſet facienda mentio)
38 vel clauſula (quorum tenores, &c.) † quòd non derogat priuilegijs indiuiduam mentionem, ac ſpecificam derogationem requirentibus, & allegat Ripam in c. 1. nu. 55. de reſcriptis, & Tiraquel. de legibus connubialib. 2. p. gloſ. 7. num. 104.

Verum quidem eſt, quòd nuper cęptum fuit à nonnullis controuerti de ſubſiſtentia dictarum deciſionum, vt tetigi in gl. 18. n. 97. Et additur quòd regula de illo tempore non continebat ita efficaces clauſulas derogatorias, ſicut iſta: Nam dicebat ſic: *Et quod priuilegia, & indulta Apoſtolica diſponendi de huiuſmodi beneficijs, & cum clauſulis derogatoriarum derogatorijs, ac fortioribus, & efficacioribus & inſolitis, irritantibuſq; & alijs Decretis, quibuſuis perſonis, & Collegijs cuiuſcunque dignitatis, &c. exiſtentibus quomodolibet conceſſa, aduerſus reſeruationem huiuſmodi nullatenus ſuffragentur.* Et ſic deficiebat illa clauſula contẽta in reg. noſtra, videlicet: *Aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus non comprehendantur.* Quæ non ſine magna cõſideratione, & effectu addita fuit, ad docendũ quòd etiã ſi derogatio reg. noſtræ facta fuerit in ſpecie, nihilominus non ſuffragetur. Et quia nũc ſimilis caſus ſub lite eſt in Rota inter magnates, & nondum deciſus. Ideo ſatis.

Habemus etiam exemplum in priuilegijs datis Capitulis Cathedralium Regnorũ Caſtellæ, Nauarrę, & Granatæ ad prouidendum
39 per concurſum † Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, vt oſtẽditur ex copioſiſsimis derogationib. dd. priuilegior. conceſſor. per Sixtum IV. & Leonem X. prout late ſcripſi in gl. 9. §. 2. de Canonicatib. Doctoralibus, vbi inſerui clauſulas dictorum priuilegiorum, & multa dixi, quę adaptantur huic gloſſæ, ad quę me refero, ne bis id repetam.

Prædictorum ratio eſt, quia nulla conſtitutio, nec derogatio generalis extenditur
40 ad ea, quæ veriſimiliter Papa in ſpecie, † ſi interrogatus fuiſſet derogaturus non eſſet, vt argum. cap. 2. de decimis, in 6. & l. obliga-

tione generali, ff. de pignoribus, ſcripſit Romanus in dicto conſ. 436. *quod indultum*, nu. 9. & 21. & conſ. 498. *in caſu*. num. 18. Gratus reſponſo 22. *in cauſa*. num. 18. libro primo, & reſponſo 29. *in præſenti*, numero 31. libro 2. Loffredus conſ. 34. *ſit in ſacro*, num. 9. Pariſius conſilio 114. num. 16.

Nec omitto priuilegium conceſſum Ciui-
41 tati Meliten. † à Leone X. ad præſentandum in quibuſcunque menſibus Clericos originarios: quia non eſt ſublatum per iſtam regulam, vt fuit reſolutum in Meliten. beneficij Sancti Marci 10. Iulij 1594. coram R. P. D. Dimeo Pegna Rotæ Decano, in qua deciſione dicitur, quòd placuit Dominis dicere, quòd derogationes regulæ noſtrę concernant priuilegia conceſſa ad fauorem collatorum; ſecus vero ſi eſſent principaliter conceſſa ad fauorem eligendorum, & prouidendorum: quia tunc ceſſaret forſan regula noſtra, pro quo bene facit conſilium Pauli Caſtren. 278. *paſſus iſte*, libro primo ſub num. 4. verſ. *præterea priuilegium*, vbi dicit quòd quando con-
42 ceditur priuilegium perſonis, & loco, † non venit in derogatione quorumcunque priuilegiorum, quibuſuis perſonis conceſſorum, quia cum reuocatio priuilegiorum ſit odioſa, mixtum non venit ſub ſimplici. Romanus conſilio 466. numero 1. & 2. de quo tamen nihil firmo.

Secunda concluſio eſt, quòd derogatio generalis appoſita in vltima conceſſione, non ad inſtantiam alicuius, ſed
43 ex motu proprio † Papæ, ſeu Principis emanata, tollit anteriora priuilegia, illorumque ſpeciales derogationes ad futura, ita firmāt Romanus in ſæpe allegato conſ. 326. num. 8. & 9. cum ſequentibus. Paulus Caſtren. conſ. 3. num. 5. lib. 1. Felinus in cap. nonnulli, ſub num. 4. ad finem, verſ. *ſimiliter vbi priuilegium*, de reſcriptis, & in cap. accedentes, ſub nu. 5. verſ. *tertius eſt caſus*, de preſcriptionibus. Socin. conſ. 1. *in cauſa Domini Guidi*, num. 11. libro 3. Thomas Grammaticus deciſione 65. *excellens*, num. 23. & in deciſione ſequenti, *cauſa excellentis*, num. 27. Rebuffus ſuper concordata in forma mandati Apoſtolici, verbo, *pro expreſſis*, verſ. *ſecundo fallit*, Antonius Gabriel titulo de clauſulis, concluſione 2. effectu 2. à num. 58. Menochius de præſumptionibus lib. 6. preſumptione 40. num. finali, & reliqui omnes Doctores allegati pro ſecunda parte. Et in hac ſecunda concluſione proculdubio locum habet ſtylus Rotę, quòd clauſula derogatoria, *quorum tenores pro expreſſis, &c.* habeat vim ſpecialis, & indiuiduæ derogationis, ex deciſionibus, & Doctoribus ſuperius citatis n. 29.

Iſta tamen ſecunda concluſio patitur pari, & fortiori ratione eaſdem
44 limitationes, † quas prima concluſio.

Dubitari tamen poteſt. An in themate huius ſecundæ concluſionis obſtaret regula 17. Cancellarię de non
45 tollendo iure † quęſito, ſi illi derogatum non fuiſſet? & quidem videtur quòd ſic, quia licet verum ſit, quòd non obſtet dicta regula, quando tollitur ius quæſitum per viam legis, & conſtitutionis generalis, vt poſt alios docet Gomezius in regula de non tollen. iure quæſito. quæſt. 15. num. 4. & in prooemio regularum. quæſt. 5. num. 9. Iaſon. in l. Barbarius. num. 44. ff. de officio Prętoris. Puteus deciſione 164. numero 2. verſ. *tamen quia*, libro 2. Acebedus in l. 4. num. 14. titulo 14. libro 4. recopilat.

Tamen in alia quacunque gratia, & conceſſione, etiam ſi ex motu proprio emana-
46 uerit, locum habet † dicta regula de non tollendo, ſi illi derogatum non ſit, vt expreſſe ipſa declarat, & tradit Gomezius ſuper illa quæſt. 8. per totam, & quęſt. 15. ſub num. 6. verſ. *nec per proprium motum*.

IN contrarium tamen facit Rota deciſione 492. libro 3. parte 3. diuerſorum. num. 3. & 4. ac per totam; vbi fuit reſolutum, quòd gratia facta per Papam de Canonicatu Monaſterien. cuidam Ioanni, in qua Papa expreſſe derogauit ſtatuto dictæ Eccleſię requirenti, quòd Canonici eſſent nati ex nobili genere, & militari, erat bona, & ca-
47 nonizanda, † quamuis non fuerit derogatum regulæ de non tollendo iure quæſito, nec de illa mentio facta ſit, & d. Ioann. tales qualitates non habebat.

Item quia dicta regula ceſſare videtur, quando materia, ſuper qua cadit conceſſio
48 eſt de ſui natura pręiudicialis. † Corneus conſ. 83. ſub num. 16. verſ. *tertio reſpondetur*, lib. 4. vbi dicit, quod quando apparet de certa ſcientia Principis gratiam concedentis, quod ſit alteri pręiudicialis, vt in pri-
49 uilegio, † quod aliter effectum habere non poteſt, tunc tale priuilegium continet tertij pręiudicium, ne alias ſit inane.

Sic etiam dicit Hoſtienſis in cap. cum inferior, ſub num. 13. de maiorit. & obedientia, quòd ſi erigitur in Cathedralem locus, in quo Archidiaconus habet iuriſdictionem,
50 quòd eo ipſo † tollitur talis iuriſdictio, & applicatur Epiſcopo: Licet aliàs erectio ſemper intelligatur ſine preiudicio tertij, niſi quatenus in litteris fuerit expreſſum, vt in extrauaganti vnica ante finem, de conceſs. prębend. lo. 22.

Rurſus quia dicta regula de non tollendo locum non habet, vbi ius quęſitum eſt me-
51 re ſpeciale, † vt per plura plene concludit Gomezius in dicta regula, de non tollendo quæſtione ſexta, per totam, & Rota in dicta

ċta deciſione 492. num. 9. libro 3. parte 3. di-
uerſorum: Vbi etiam addit, quòd aliter ſi eſ-
ſet neceſſaria talis reuocatio, omnes gratiæ
Apoſtolicę ſemper eſſent irritæ, cum in illis
derogetur ſtatutis, & priuilegijs Eccleſiarũ.

Pro quo facit, quòd priuilegium habet ex
ſua natura, & qualitate tacitam conditio-
52 nem, † vt valeat, & habeat effectum, quam-
diu Princeps voluerit, & in eadem voluntate
durauerit, vt dixi in pręcedenti gl. 35. quæſt.
3. num. 32.

Nec non deciſiones Caputaquen. 128. nu.
5. & per totam, p. 1, & 31. num. 3. par. 3. vbi
dicit fuiſſe reſolutum non obſtare regulam
de non tollendo, quando Papa tollit aliquas
53 clauſulas † conceſſas in prima gratia, & re-
ducit illam ad terminos iuris communis, vbi
allegatur Gomez. in dicta regula de non tol-
lendo, quæſt. 3.

Prædictis tamen non obſtantibus ve-
54 rius † eſſe puto, in caſu pro-
poſito obſtare regulã de non tollendo, quan-
do primum priuilegium reuocatur per ſe-
cundum contrarium: & in ſecundo non dero-
gatur dictæ regulæ, prout cenſuit Rota in
cauſa Cæſarauguſtana exemptionis, prius
coram Orano, & poſtea coram Illuſtriſſ. Se-
raphino de anno 1594. & in Tiraſonen. Prio-
ratus 26. Iunij 1596. coram Illuſtriſſ. Blan-
chetto, & pleniſſime in Oſcen. indulti 10. De-
cembris 1599. & 5. Decembris anni 1601. &
2. Iulij 1602. coram R.P.D. meo Mellino.

Quia dicta regula pręſeruat ius quęſitum,
55 † & ſic ſiue de iure communi, ſiue de iure ſpe
ciali, vt poſt plures diſputationes fuit reſo-
lutum in vna Burgen. iuris ſepeliendi 4. Maij
1576. coram Cæſare de Graſſis, vt in deciſ.
illius 193. quæ eſt in impreſſis 1. num. 1. & 2.
cum ſequentibus, de verb. ſignific.

Et quia auferre priuilegium conceſsũ vi-
56 detur odioſum, † quia poſtquã priuilegiũ eſt
conceſſum nõ dicitur contra ius cõmune, ſed
de iure communi. l. 1. ff. de conſtitu. Princip.
reg. decet, de regul. iur. in 6. Rota deciſ. 33.
num. 17. de præben. in antiq. Cæſar de Graſſ.
d. deciſ. 1. nu. 6. & 7. & latius dixi in gl. 7. nu.
21. cum ſequentibus.

Rurſus, quia, vt atteſtatur Gomezius in d.
regula de non tollendo, queſt. 15. nu. fin. fuit
reſolutum in Rota, eſſe locum prędictæ regu-
57 læ in priuilegijs, † & ſtatutis, & alijs iuribus
ſpecialibus, & tradit Cæſar de Graſſis vbi
ſupra num. 10. & 11.

Vbi num. 9. dicitur, quòd non placuerunt
58 Dominis dictæ deciſiones † Caputaquen. nec
dicta Gomezij, in quibus dictæ deciſiones
fundantur, & reſpondetur ſigillatim illis, &
alijs Doctoribus.

Et num. 8. addit, quòd illa regula vulga-
ris, quę habet, quòd actus, per quem res re-
ducitur ad ius commune ſit fauorabilis, eſt
59 intelligenda, † quando redditur ad ius com-
mune, & primęuam naturam quoad omnes;
non autem quoad præiudicium particulare
alicuius. Pariſius in cap. veniens, num. 10.
verſ. *Nam regula.* de pręſcription. & ibi Apo-
ſtilla ad Abbatem ſub nu. 22. verbo, *pactum.*
in fine, & plenius ſcripſi in gl. 7. num. 10. vſ-
que ad num. 35.

Poſſent tamen admitti adducta pro con-
traria parte, quando priuilegium non per-
60 petuo reuocaretur, ſed illius effectus † per
aliquod tempus, vel pro aliqua vice ſuſpen-
deretur, vt in caſu dictæ deciſionis 492. lib.
3. par. 3. diuerſorum, in quo priuilegia con-
ceſſa Eccleſię Monaſterien. reuocata non
fuere, ſed ſuſpenſus effectus illorum duran-
te vita Ioannis prouiſi, vt conſiderauit di-
cta deciſio 492. num. 8. libro 3. parte 3. di-
uerſorum.

61 Nam pręiudicium dilatiuum † non eſt ma
gnum damnum, nec venit in conſideratione.
l. quoties. C. de precib. Imperat. offerend. l. ſi
debitori. 21. ff. de iudicijs. Rota deciſ. 27. de
conceſſ. præbend. in antiquis. Caputaq. de-
ciſ. 61. num. 3. par. 2. Puteus deciſ. 425. ad
med. lib. 1.

62 Dummodo non ſit dilatio † ad magnum
tempus. Gomezius in dicta regula de non
tollendo, quæſt. 16. num. 6. Puteus deciſ. 289.
libro 3. Rota deciſ. 139. num. 8. parte 1. di-
uerſorum.

Concluſio tertia ſit, quòd per ſecun-
dum priuilegim, vel con-
ceſſionem habentem derogatoriam gene-
ralem ad omnia alia priuilegia cum clau-
ſula, *quorum tenores pro expreſſis, &c.
de verbo ad verbum, &c.* non ex motu pro-
prio, ſed ad inſtantiam partis conceſſum,
63 Non derogatur regulariter primo † pri-
uilegio continenti clauſulam derogatoriam
ad futura, niſi ſpecifica, & indiuidua men-
tio de illis fiat, aut aliud ex materia ſubiecta,
& proportionabili, aut mente Principis col
ligatur: & in hoc caſu procedunt tradita per
Calderinum conſ. 11. de priuilegijs. Roma-
num in dictis conſilijs 327. & 436. cum alijs
infinitis ſuperius pro prima parte allegatis,
ex num. 13. vſque ad num. 21. Tametſi refra-
gentur hi, qui poſteriorem opinionem fre-
quentius ſequuntur: eaque in hoc caſu pro-
cedere exiſtimant: Ita tradit Couarr. in ru-
bricã de teſtam. 2. p. num. 20. verſ. *tertium ad
diſputationis diſcrimen.* vbi in verſ. ſequenti la-
ta manu docet quid ſit, quando in prima,
vel ſecunda conceſſione adeſt iuramentum,
& Illuſtriſſ. Mantica de coniect. lib. 12. tit.
8. num. 20.

Neque in caſu huius tertię concluſionis
64 ita paſſim † admittit Rota, quòd clauſula,
quorum

quorum tenores, & pro expreſsis, &c. appoſita in vltima conceſſione, habeat vim ſpecialis, & indiuiduę expreſſionis, ac derogationis,
65 niſi quando natura caſus, † & materia ſubiecta, & ampliſſima verba, talem eſſe Principis voluntatem inſinuent: veluti, quia de primo priuilegio fiat aliqua mentio, licet non ita plena, & ſpecifica, ſicut in primo priuilegio fieri debere diſponebatur. Caputaq. deciſ. 121. parte 1. vbi Rota firmauit, quòd clauſula, *quorum tenores*, non operatur ex-
66 preſſam, † & indiuiduam mentionem, iuxta conſ. 2. Anton. de Butrio, quando non fuit facta aliqua mentio de illo, de cuius derogatione, vel mentione tractabatur. Federicus conſ. 33. num. 3. verſ. *quod Papa ſenſerit*. Pariſius conſ. 144. num. 13. lib. 4. Rota deciſ. 137. ſub nu. 1. ibi, *niſi de mente contraria Papæ appareat*. & ſub num. 7. verſ. *quia re vera iſta materia pendet a voluntate*. & deciſ. 464. ſub num. finali, ibi, *cum non adſit concomitantia clauſulæ, quorum tenores*. parte 1. diuerſorum. Et ſic videmus, quòd Rota modo admittit dictam
67 clauſulam, † *quorum tenores, &c.* pro ſufficienti derogatione, modo non, prout diuerſitas materię, & caſus natura ſuadet. Ac propterea merito Federicus in dicto conſ. 233. num. fin. ante finem, dixit quòd Curia Rom. in ſimilibus caſibus, quandoque vnum, quandoque aliud tenere conſueuit.

Sic etiam dixit Abbas in cap. cum inſtantia, num. 5. ad finem, verſ. *conclude ergo*. de cenſibus, quòd in hac materia debemus ſemper
68 conſiderare clauſulas † primi & ſecundi priuilegij, & ſi appareat, vel non de intentione Papæ volentis reuocare prima priuilegia: & ſecundum hoc erit iudicandum pro reuocatione, vel non reuocatione primi priuilegij. Gambarus in tracta. de legato, lib. 8. titulo, de poteſtate legati, in legibus, & ſtatutis condendis, num. 38. & 41. & 42. Vbi nu. 44. verſ. *quintus caſus*. dicit ad hoc eſſe ponderandum, ſi in priuilegio primo adſit clauſula,
69 † ſublata, &c. & in ſecundo non, nam tunc minus cenſetur derogatum primum, & dicam in gloſſa 66. n. 17. & 18.

Ad quod etiam erit animaduertendum. An primum priuilegium ſit conceſſum per-
70 ſonis a Papa dilectis, † gratis, aut valde benemeritis? vt ſcripſit Romanus conſ. 498. n. 1. & 2. & 18. & 19. Selua de beneficio 3. par. quæſt. 15. num. 25. & 27. late Illuſtriſſimus Mantica, lib. 12. tit. 8. num. 26. Anaſtaſ. Germonius in tractat. de Indultis. §. alioquin num. 32. & 33.
71 Vel ſi ſit conceſſum miſerationis cauſa, † vt Hoſpitalibus, aut Pauperibus, Monialibus, vel ſimilibus, aut in fauorem publicę vtilitatis. Decius conſ. 10. ſub num. 8. verſ. *tertio quia propter vtilitatem publicam*. & conſ. 165. *viſo tenore*. n. 5. Paulus Caſtrenſis conſ. 278. in fine, lib. 1. Selua in d. q. 14. num. 36. & 37. Celſus Hugo in tractatu. de clauſulis, num. 44.

Porro indubitatum eſt, quòd in dictis caſi-
72 bus, & alijs ſimilibus † minus inclinabitur Papa ad derogandum priuilegijs, quàm in alijs, vbi tanta affectionis, & amoris ratio non militat.

Sicut etiam facilius erit colligenda derogatio primi priuilegij, quando cauſabat ſcan
73 dalum, vel aliud † maximum inconueniens, vt fuit conſideratum in vna Tiraſonen. Prioratus coram Illuſtriſſ. Blanchetto 26. Iunij 1595. Ad quod bene facit elegans conſilium Ferretti 32. nu. 50. 51. & 52. vbi poſt plures concludit non eſſe de intentione Papæ, quòd vnico verbo d. clauſulæ tollātur conceſſa ob bonum pulicum, & vtilitatem Eccleſiarum, & quæ Papa veriſimiliter ignorauit.

Similiter erit inſpiciendum, an prima diſpoſitio contineat ſpecialem derogationē ad diſpoſitionē contrariā, quę dicitur obſtare: & diſpoſitionis vltimę derogatorię clauſulę ſint generales. Nam tunc minus cenſebitur derogata prima diſpoſitio. Sicut per contrarium, ſi derogatio primæ diſpoſitionis ſit generalis, & vltimæ diſpoſitionis ſit ſpecialis: Melius intrabit derogatio, cum generi per ſpeciem derogetur, vt reſoluit Felinus in cap. gratum, ſub num. 1. verſ. *limita niſi prima*. de officio delegati. & in cap. nonnulli, num. 10. colum. 3. 4. aduerten. verſ. *& ſic generaliter*. de reſcriptis. Ac propterea vt minus cenſeretur derogata reg. noſtra, quamuis prima derogatio eſſet ſpecialis, non ſine magna conſideratione addita fuerunt illa verba. *Aut quod ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur*.

Penſatis itaque, & ponderatis omnibus, videbitur, an ſatis appareat, vel non de voluntate Papæ, vt clauſulę, *quorum tenores, &c.* deferatur, aut non deferatur. Quia negari nō poteſt, quòd proprie loquendo diuerſum ſit expreſſum, & diuerſum haberi pro expreſſo,
74 & ideo vbi requiritur † expreſſa mentio non ſufficit pro expreſſis haberi. Felinus in cap. nonnulli ſub num. 6. verſ. *hæc & ſimilia*. de reſcriptis. Ioann. Selua de beneficio 3. p. q. 14. num. 17. & 18. Hieron. Gabriel conſ. 118. nu. 58. lib. 2. ac conducunt ea, quæ dixi in gloſſ. 15. §. 2. n. 62. & 63. & in gl. 43. verſ. *aliud namque eſt*. a numero 28. vſque ad numerum 41.

Ex quibus firma remaneat ad hanc tertiam concluſionem limitatio, niſi contrarium ex Pincipis, ſeu Papę voluntate, quæ ex ſupradictis coniecturis elicitur, colligatur.

Quarta concluſio eſt, quòd difficilior ſit interpretanda reuocatio priui-

75 priuilegij, † quam teſtamenti, quamuis in teſtamento adſit clauſula derogatoria ad ſequentia, & hoc duplici ratione. Prima quia
76 reuocatio priuilegij eſt odioſa, † cum ſit de illius natura, quòd duret, & nõ reuocetur, regula decet de regul. iuris, in 6. cum alijs ſupra allegatis. Geminianus conſ. 35. num. 2.
77 Reuocatio vero teſtamenti eſt fauorabilis, † cum ſit, deambulatoria voluntas teſtatoris vſque ad mortem, & nemo poſſit ſibi legem imponere; vt teſtamentum reuocare non valeat. l. 4. ff. de adimendis legatis. d. l. ſi quis, in princ. teſtamenti. ff. de lega. 3. cap. cum Marthæ, de celebratione Miſſarum.

Altera ratio eſt, quia per priuilegium conceſſum eſt acquiſitum illi, cui conceditur, ius
78 † conſiderabile cap. 1. de præbend. lib. 6. & diximus ſupra ſub ſecunda concluſione: Secus tamen eſt in teſtamento, per cuius reuo-
79 cationem nemini ſit † præiudicium, ex quo ſemper remãſit teſtatori libera mutandi diſpoſitio. l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſijs, & bene declarat Cardinalis conſ. 52. *in præmiſſo dubio* ſub num. 6. ante finem, verſ. *ad ſecundum dico.* Paulus Caſtrenſis conſ. 278. *Paſſus iſte.* ſub nu. 2. poſt medium, verſ. *nam ſi ad reuocationem.* lib. 1. Ioann. Selua d. 3. p. quæſt. 14. num. 5. in fine. Rota deciſ. 468. n. 2. par. 1. diuerſ

Quinta concluſio ſit, quòd ſi in vtro-
80 que priuilegio, † vel teſtaměto, eſſent ita pingues clauſulę, quòd non facile poſſet iudicari, quòd præualeręt, an primum, vel ſecundum: quòd tunc in dubio iudicandum eſt pro primo, & ſic pro non reuocatione. gloſſ. in ſumma 25. queſt. 5. Gambarus de officio legati, titulo de poteſtate legati, in legibus, vel ſtatutis condendis, nu. 45. verſ. *ſextus caſus*, & dixi in gloſſa 9. §. 2. num. 29. & 30.

Quando autem per ſecundum teſtamentum derogetur primo continenti clauſulas
81 derogatorias † ad futura teſtamenta: hic dicere nolo, ne prolixus videar, & ſufficiat me remittere ad Couarru. in rubrica de teſtam. 2. parte, num. finali per totum, vbi decem, & octo articulos, & diſtinctiones maxima cum eruditione ſolita, ponit, & ad Iulium Clarum, lib. 3. de teſtamentis, quæſt. 99. per totam. Illuſtriſſimum Cardinalem Manticam de coniecturis vltimar. voluntat. libro 12. titulo 8. per totum, vbi 14. ponit concluſiones.

Et quando dicatur derogatio generalis, &
82 ſpecialis, † & ſpecifica, & quando indiuidualis, vide Bartol. in l. 1. n. 4. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit, & in l. fin. n. 4. ff. ſi contra ius, vel vtilitatem publicam, & in l. 1. nu. 7. ff. de vulgari. Paul. Caſtr. conſ. 278. nu. 4. li. 1. Manticam de coniect. vlt. vol. lib. 12. titulo 8. n. 6.

Poſtremo dum regula noſtra loquitur de fortioribus, & efficaciori
83 bus clauſulis: Poteſt † exemplificari, in clauſula (pro expreſſis, &c.) quę in regula noſtra non continetur explicite. Rota deciſ. 137. n. 6. parte 1. Et in priuilegio, de quo loquitur Paulus Caſtren. conſ. 278. *paſſus.* lib. 1. Et in caſu, in quo conſuluit Gozadinus in conſ. 9. quem retuli ſupra poſt principium tertię quæſtionis huius gloſſæ, num. 14. Et in caſu conſilij 121. Iaſonis volum. 4. num. 15. & in alijs caſibus ſimilibus, quos ſimiliter narraui, in quibus fuerunt appoſitæ non ſolum clauſulę derogatorię: ſed etiam aliæ fortiores, & efficaciores: Et propterea non habuerunt locum derogationes inſertæ in poſterioribus conceſſionibus, non per viam legis generalis, nec ex motu proprio, ſed ad inſtantiam partis emanatis. Quæ tamen benè intrarent, ſi derogationes poſteriores per viam conſtitutionis generalis, factæ fuiſſent, vt in caſu regulæ noſtrę.

Quatenus autem regula noſtra loquitur de clauſulis inſolitis, adde, quòd quamuis derogatio clauſularum inſolitarum ſit ampliſſima, tamen non excedit terminos dero-
84 gationis † ſpecificę, vt dixit Rota deciſ. 468. num. fin. par. 1. diuerſorum.

Item adde, quòd, ſolitum, differt a conſue-
85 to, † in hoc quòd, ſolitum, in vnica vice verificatur: conſuetum vero non verificatur niſi in duabus. Ita notat Bartol. per tex. ibi, in l. Mela. §. ſed ſi alimenta. ff. de aliment. legat. num. 1. Alexander conſ. 5. *ſi vera ſunt.* num. 23. lib. 5. Corneus conſ. 28. num. final. lib. 3. de quo vide plura hinc inde, per Antonium Gabrielem, in titulo de locato. Petrum Andreã Gambarum, de officio, & poteſtate legati, de latere, lib. 2. de varijs ordinariorum nominibus, a num. 143. vſque ad num. 150. Sed in propoſito noſtro, puto, inſolitas clauſulas dici, quę quamuis aliquoties apponantur, raro tamen, & non frequenter.

Aliquando tamen appoſitio clauſularum inſolitarum in contractibus, & vltimis volun
86 tatibus, inducit præſumptionem fraudis, † & ſimulationis, vt docet gloſſa 1. in l. ſi quis ſub conditione 7. ff. de condition. inſtitution. & ibi Bartol. num. 1. Pariſius conſ. 5. num. 166. & 189. & conſ. 143. num. 17. lib. 4. Gerardus à Petra Santa ſingulari 77. Couarru. lib. 3. variar. cap. 8. num. 6. in fine. Didacus Perez in l. 5. titulo 12. libro 3. ordinamenti, col. 1198. Beccius conſ. 72. num. 27. Acebedus in l. 4. tit. 6. n. 39. lib. 8. recopil. Tiraq. de retract. conuetional. in præfatione, numero 32. & 33.

Denique in quantum dicit regula noſtra verba hęc, *necnon irritantibus*. Declara, quòd decretum irritans in
87 propoſito noſtro, eſſet, † ſi in primo priuilegio eſſet clauſula derogatoria ad futura: Ita quod

quod, ſi in contrarium eſſet quælibet diſpoſitio facta, irrita, & nulla remaneret, vt in exemplis ſuperius adductis, ac dicam in gl. finali huius regulæ. Et dum dicitur, *& alijs de*
88 *cretis*, poteſt exemplificari, † ſi [illegible]et expreſſum in primo priuilegio, quòd eo ipſo cenſeatur primum priuilegiũ de nouo, pro potiori cautela, conceſſum, confirmatum, & corroboratum: Vel quod toties, quoties dictam derogationem emanare contigerit, toties præſentes litteras, & omnia, & ſingula in eis contenta in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtituas, & repoſitas plenariè, & ſub poſteriori data eſſe intelligatur: Vel quòd ſecundæ conceſſioni nullatenus eſſet parendum, tanquam ſubreptitiæ, & extortę contra concedentis intentionem: Vel quid ſimile, &c.

Summaria Gloſſæ 37.

1 *Collegijs quibuſcumque priuilegia conceſſa, tolluntur per regulam iſtam, & num. 34.*

2 *Perſonarum appellatione, Collegia, & vniuerſitates non veniunt.*

3 *Priuilegium conceſſum venerabili Collegio Dominorum Rotæ Auditorum, nunquam cenſetur derogatum, ſed potius illorum augentur priuilegia.*

4 *Perſona eſt res animata, & rationabilis, ac indiuidua, ſecus vero collegium, & n. 5.*

6 *Perſonis de proprijs, & veris intelligitur, ſtatutum loquens de perſonis.*

7 *Collegium, & vniuerſitas non excommunicatur.*

8 *Collegij non ſunt actus, & paſsiones, ſed ſingulorum, de illo.*

9 *Collegium non comprehendit mandatum contra omnem perſonam datum.*

10 *Collegium, nec Capitulum non includit commiſſio contra certas perſonas, cum clauſula,* omneſq; alios, &c. etiam ſi ſponte facta, *& num. 11.*

12 *Statutum loquens de iniuriante perſonam, non procedit in iniurante Capitulum.*

13 *Ciuitas, nec Reſpublica non includitur in promiſſione de defendendo contra omnem perſonam.*

14 *Collegij, & vniuerſitatis controuerſiam, non capit ſtatutum de compromittendo controuerſias ortas inter quaſcumque perſonas.*

15 *Dictio,* ſi quis, *intelligitur de perſonis, non autem de Collegijs.*

16 *Diſpoſitio loquens de Prælatis non extenditur ad Capitulum, nec diſpoſitio, clem. 1. de iudicijs, & num. 17.*

18 *Regula de idiomate loquens de perſonis, non comprehendit Capitulum, nec regula reuocatoria Adriani, numero 19. nec mandatum de prouidendo numero 20. nec concordata, num. 21.*

22 *Concilium Tridentinum cap. 19. ſeſſione 24. de reformatione, expreſſe loquitur, non ſolum de perſonis, ſed etiam de Collegijs, & vniuerſitatibus.*

23 *Vniuerſitas aliud eſt, & aliud ſinguli de vniuerſitate.*

24 *Capitulum aliud eſt, & aliud ſinguli de Capitulo, & declaratur cap. 15. ſeſſ. 24. Concil. Triden. num. 25.*

26 *Vniuerſitati quod debetur, non debetur ſingulis de illa.*

27 *Capitulo ſolutio ſi ſit facienda, & inter Capitulares diuidenda, qui Capitulares intelligi debent, an qui erant de tempore obligationis, vel qui ſunt de tempore ſolutionis.*

28 *Capitulum non eſt exemptum, licet omnes Canonici vti ſingulares ſint exempti.*

29 *Vniuerſitatis bona poſſunt per Decuriones obligari; non autem bona ſingulorum de vniuerſitate, & alia plura huius farinæ, & num. 30.*

31 *Collegium, & vniuerſitas comprehenditur, quando in diſpoſitione declaratur, & qualiter, num. 32. & 33.*

35 *Collegium, & vniuerſitas, an differant.*

36 *Collegium, & vniuerſitas venit perſonarum appellatione in materia fauorabili, vel habente conſonantiam de iure communi, vt numero 37.*

38 *Mandatum, commiſsio, & promiſsio ſunt ſtricti iuris, & num. 39, & 40.*

41 *Collegium, & vniuerſitas venit perſonarum appellatione, ratione ſubiectæ materiæ, etiam in materia collationum, & nu. 42.*

43 *Collegium, & Capitulum includitur in regula de annali, & num. 44.*

45 *Eccleſiæ conſiſtentes in Ciuitate debent eſſe ditiores, & venuſtiores,*

46 *Collegium, & vniuerſitas veniunt perſonarum appellatione in materia ſolutionis decimarum.*

47 *Andreas Rueda Ricco V.S. Referendarius laudatur, & num. 48.*

49 *Collegium, & vniuerſitas venit, quando conſtitutio loquitur imperſonaliter, & ſub lata interpretatione, & num. 50.*

51 *Collegium, & vniuerſitas, ſaltim fictè delinquere poteſt.*

Quibuſcumque perſonis, & Collegijs. gloſſ. 37.

REGVLA noſtra, non ſolum derogat quoad illius effectum priuilegijs conceſſis quibuſcumque perſonis; ſed etiam quibuſcumque Collegijs; † quia
1 aliter facta derogatione priuilegiorum perſonis conceſſorum, non cenſerentur derogata priuilegia conceſſa Collegijs. Nam perſonarum appellatione
2 Collegia, & vniuerſitates, † non veniunt, vt in conſtitutione Federici, *Item nulla communitas*, poſt legem 2. & in conſtitutione, *Item quæcumque*, poſt legem 13. C. de Epiſcopis, & Clericis, & ibi Baldus num. 1. l. metum. §. animaduertendum. ff. quod met. cauſa. l. in tantum, §. vniuerſitatis. ff. de rerum diuiſione, cap. Epiſcopus. §. qui manumittitur 12. quæſt. 2. Baldus in cap. 1. §. conuenticulas, num. 2. de pace iuramento firmand. in vſibus feudor. allegans etiam ad hoc. l. fin. C. de erogatione militaris annonę. Romanus conſ. 195. incipit. *in caſu præmiſſo*. num. 3. & conſ. 400. incipit, *quæritur*. num. 4. & conſ. 436. incipit, *quod indultum*. num. 1. 2. & 3. cum ſequentibus: vbi concludit, quòd in generali derogatione priuilegiorum quibuſcumq; perſonis conceſſorum, non cenſetur derogatum priuilegium conceſſum venerabili Col-
3 legio Dominorum Rotæ † Auditorum. Puteus deciſ. 47. ſub nu. 5. lib. 1. Tiberius Decianus reſponſo 55. n. 24. vol. 1: Sed quotidie creſcunt DD. Sacræ Rotę Auditorum priuilegia, vt patet ex conſtitutione 22. clemen. 7. per quam infinita priuilegia eiſdem conceduntur, quæ ſemper ſunt in viridi obſeruantia.

4 Perſona namq; eſt res animata, † & rationabilis in indiuidua ſubſtantia; Collegiũ autem, vel vniuerſitas non eſt vera perſona, ſed ficta, & repreſentata, quæ in ſe ipſa con-
5 ſiderata, animam † non habet: ſed eſt quodam corpus, quod ex multis ad inuicem collectis conficitur; vnam tamen ſolam perſonam repreſentans. l. mortuo reo 22. ff. de fideiuſſoribus, vbi tradit Albericus latè num. 2. 3. & 4. plura inferens, & Imola, & reliqui. Roman. d. conſ. 436. num. 3. & 4. Abbas in cap. nouit, num. 2. de his, quæ fiunt à Prelato ſine conſenſu Capituli. Couarru. lib. 2. variar. cap. 8. num. 9. poſt principium. Ideoque ſtatutum loquens de perſonis intelligitur de ve-
6 ris, & proprijs: † non autem de fictis. l. 3. §. hęc verba, cum ibi notatis. ff. de negot. geſtis. Iaſon in l. ſi is qui pro emptore, numero 170. cum ſeqq. ff. de vſucapion. Rota deciſ. 791. num. 17. & deciſ. 794. num. 3. parte 3. diuerſorum.

Hinc Collegium, & vniuerſitas excommu-
7 nicari † non poſſunt, cum excommunicatio ſit pœna animæ, & Collegium animam non habeat. cap. Romana. §. in vniuerſitatem, de ſenten. excommunic. in 6. Felinus in cap. eam te, num. 14. verſ. *ſecunda declaratio*. vbi poſt Dominicum, & alios dicit, quòd actus, & paſſiones, quę conſiſtunt in facto
8 ſunt ſingulorum: † non autem Collegij, vel vniuerſitatis, quæ quamuis ſit perſona repreſentata; eſt tamen incapax excommunicationis. Caſſaneus conſ. 1. *præſuppoſito*. 5. nu. 37. Gomezius in regula de idiomate, quæſt. 2. num. 3. ac nouiſſime tradit Menochius de arbitrarijs, centuria ſexta, caſu 598. ex num. 17. vbi plene agit, an cadat delictum in collegio, vel vniuerſitate, & per totum dictum caſum bene declarat.

Hinc mandatum datum contra omnem
9 perſonam †. non capit Collegium, nec vniuerſitatem. Baldus in rubrica. C. ad Trebellianum, num. 2. Gomezius vbi ſupra num. 5. Acchilles de Graſſis deciſ. 15. de procuratoribus per totam. Ideoque notarij in inſtrumentis procurationum dicunt, contra quamcumque perſonam, Collegium, vel vniuerſitatem, quia aliàs non venirent.

Prout etiam commiſſio obtenta contra certas perſonas cum clauſula (*omneſque alios,*
10 *&c.*) non comprehẽdit Collegium, † nec communitatem. Baldus in dicta conſtitutione, ſiue authentica, Item quicunque. num. 1. C. de Epiſcopis, & Clericis, & ibi Paul. Caſtren. Geminianus in cap. cum in illis. §. illis. nu. 10. de prębend. libro 6. Marianus Socinus de citationibus, articulo 3. poſt num. 6. quæſt. 3. & art. 6. in 3. q. 31. quæſtionis principalis poſt num. 63. Gomezius in cap. cum in multis, num. 68. de reſcriptis, lib. 6. Mandoſ. de commiſſionibus, cõmiſſione 2. ſuper clauſula, (*omneſque alios, &c.*) Auileſius in capitulis prætorum, cap. 1. gloſſa verbo, *de ninguna perſona*. num. 6. Acchilles deciſ. 3. de reſcriptis, vbi ampliat, quamuis eſſent nominati certi Canonici, & Capitulum ſponte vellet
11 venire, tanquam intereſſe † habens, quia eſt opus noua commiſſione.

Hinc fuit reſolutum in Rota de mẽſe Martij 1541. teſte Puteo deciſ. 88. incipit, *erat conſtitutio*. lib. 1. quòd conſtitutio facta per Capitulum Cartaginen. quòd ſi aliquæ contentiones iniurioſæ, orirentur inter aliquos de ipſo

ipſo Capitulo, quòd duo ex Capitularibus antiquioribus procederent (non obſtante appellatione) ad emendam, & ſatisfactionem iniuriato faciendam; Non procedat, nec comprehendat caſum, vbi perſona Capitularis
12 deliquit † contra Capitulum, quia Capitulum non veniebat appellatione perſonarum, vt in num. 6. ibidem.

Hinc promiſſio facta de defendendo contra omnem perſonam mundi, non extendi-
13 ditur contra Ciuitatem, † vel Rempublicam. Baldus in rubrica. C. ad Trebellianum n. 2. & in authentica, ſeu conſtitutione Federici, Item quicumque, num. 1. poſt l. ſi venerabilis. C. de Epiſcopis, & Clericis. Felinus in c. eam te, num. 14. in fine, de reſcriptis.

Hinc ſtatutum de compromittendo controuerſiam ortam inter quaſcumque perſo-
14 nas, non capit controuerſiam Collegij, † vel vniuerſitatis. Romanus dicto conſ. 400. num. 4. Socinus conſ. 275. *in cauſa.* num. 10. libro 2. Caſſaneus conſilio 1. *præſuppoſito* 5. ſub numer. 39.

Hinc dictio. *ſi quis.* intelligitur de perſo-
15 nis, † non autem de Collegijs, ſeu vniuerſitatibus. Baldus in l. omnes populi, ſub nu. 23. ante finem, verſ. *ſed nunquid.* ff. de iuſtitia, & iure. Socinus dicto conſ. 275. num. 10. libro 2. Decius in l. ſi familia num. 10. & 11. ff. de iuriſd. omnium iudicum. Auileſius vbi ſupra num. 6. ad finem. Iaſon in l. ſi quis maior, nu. 7. verſ. *ſecundo, & fortius*, C. de tranſactionibus.

Hinc diſpoſitio loquens de Prælatis, maxime in materia pœnali, non extenditur ad
16 † Capitulum, tex. in cap. graue, & ibi notat Abbas num. 7. Butrius num. 7. Imola, num. 9. & cęteri ſcribentes, de præbendis. Rebuff. in concordata, rubrica, de collationibus. §. præfatique Ordinarij, in verbo, *quibuſcumque*; Felinus in d. cap. eam te, num. 15. de reſcriptis. Lambertinus de iurepatronat. lib. 1. q. 7. art. 15. num. 1. 2. & 3.

Hinc diſpoſitio clemen. 1. de iudicijs, dum dicit. *perſonis quibuſcumque.* non procedit in
17 Collegijs, † Vniuerſitatibus, Conuentibus, vel Capitulis, vt docet Bonifacius Vitalinus ibidem, num. 7.

Hinc regula Cancellariæ 19. de idiomate, dum loquitur de perſonis, locum non habet
18 in Collegijs, † vel Capitulis, vt tradit Gomezius, ibi, quæſt. 2. per totam.

Hinc regula reuocatoria Adriani VI. de quibuſcumque facultatibus, & gratijs conceſſis quibuſcumque Prelatis, & perſonis, &c. non comprehendit gratiam factam loco,
19 & corpori inanimato, & ſic fabricę † Sancti Petri, quia perſonæ appellatione non venit Collegium, nec vniuerſitas, nec locus inanimatus. Caputaq. deciſ. 42. num. 1. & 2. par. 3.

Hinc etiam ſi quis haberet gratiam, ſeu mandatum de prouidendo ad primum beneficium ad quorumcumque collationem ſpectans, non capiet talis gratia beneficium
20 pertinens ad collationem Capituli, † vel Collegij. Felinus in d. cap. eam te, ſub num. 15. verſ. *quarta declaratio.* de reſcript. Vbi ſubdit idem fore in derogatione † facta iuriſpatronatus laicorum, vt non intelligatur de Collegio, vel vniuerſitate ſeculari, & quòd hoc non reperit tactum.

Hinc dicit Rebuffus in concordata in rubrica de collation. §. ſtatuimus 2. in verbo, *perſonis*, quòd quatenus illa conſtitutio loqui-
21 tur de perſonis † non comprehendit vniuerſitatem, & Collegium, & alia huiuſmodi.

Hinc dum Concil. Triden. ſeſſ. 24. cap. 19. de reformatione diſponit, quòd nemini dentur mandata de prouidendo, vel expectatiuę, vt comprehenderentur Collegia, & vniuer-
22 ſitates, † illud expreſſit, dicens, *etiam Collegijs, Vniuerſitatibus, & Senatibus, &c.* nam aliter non comprehenderentur. Idem etiam fuit declaratum in materia iuriſpatronatus, in cap. 9. verſ. *patroni autem.* ſeſſione 25. de reformatione.

Vnde etiam ſequitur aliud eſſe vniuerſita-
23 tem, & aliud † ſingulas perſonas de vniuerſitate, gl. verbo, *non debetur.* in l. ſicut, in principio. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis, vbi tradunt omnes.
24 Et aliud eſt Capitulum, & aliud † ſinguli de Capitulo, cap. Epiſcopus. §. qui manumittitur 12. quęſt. 2. Felinus in cap. cum acceſſiſſent, num. 22. de conſtitutionibus, paulo poſt med. vbi plene.

Ideo conſului, & obtinui in Sacra Congregatione Concilij Tridentini, de menſe Septembris anni 1601. quòd vnio facta ab Epi-
25 ſcopo † Cauen. menſe Capitulari, de quibuſdam beneficijs ſimplicibus, vigore Concil. Triden. ſeſſ. 24. de reformation. cap. 15. eſſet nulla, quia dictum Concilium non dat facultatem vniendi menſe Capitulari, ſed tenuibus præbendis ſingulorum Capitularium, & ad hoc inter alia allegaui Fel. vbi proxime.

Sic etiam, quòd debetur Viuerſitati, vel Collegio, non debetur ſingulis de Collegio, vel vniuerſitate, nec è conuerſo, vt probat tex. in d. l. ſicut, verſ. *ſi quid vniuerſitati debetur.* ff. quod cuiuſque vniuerſitatis, l. 13. tit. 2. Partita tertia.

Propterea conſuluit Calderinus conſ. 21. de præbendis, quòd ſi erant ſoluendi certi fructus, ſeu redditus Capitulo cuiuſdam Eccleſię de iſto anno, qui (facta ſolutione menſe Capitulari) ſolebant diſtribui inter Canonicos ſingulares: & ſolutio ceſſauerit per plures annos, donec per litteras executoriales debitores fuerunt ad ſoluendum compulſi, quòd

quòd dicti fructus poſtmodum menſe Capitulari ſoluti, ſint diſtribuendi inter Canoni-
27 cos, † qui erant de tempore ſolutionis, quamuis nõnulli eorum de nouo intrauerint, quia de tempore ſolutionis nouiter ingreſſi ſunt de Capitulo, & Capitulo fit ſolutio; non vero ſingulis de Capitulo: Quia Capitulum ſemper eſt idem, & non mutatur. l. proponebatur. ff. de iudicijs. Felinus in cap. eam te. num. 13. in fine, & num. 14. de reſcriptis. Geminianus in cap. 1. numero fin. de pactis, in 6. & plura tradit Menochius de arbitrar. centur. 6. caſu 597. num. 6.

Hinc ſi Canonici huius Eccleſ. ſunt exem-
28 pti, vti Canonici, † & perſonę ſingulares; non tamen erit exemptum Capitulum eorumdem Canonicorum, cum aliud ſit Capitulum, & aliud ſinguli Canonici. Anton. de Pretis in tractatu de iuriſdictione cap. 3. nu. 33. facit. cap. per exemptionem. §. verum, de priuilegijs, in 6.

Similiter Decuriones poſſunt obligare bo-
29 na † Vniuerſitatis in contractibus ab ipſa Vniuerſitate geſtis; non tamen poſſunt obligare bona particularia ſingulorum de Vniuerſitate ſine illorum conſenſu, nec deſuper poſſunt moleſtari. Bartol. in l. 4. §. actor. n. 1. & 7. & ibi omnes. ff. de re iudicata, plene per Auendanum in reſponſo 34. per totum. Paradorus lib. 2. rerum quotidianarum. c. fin. p. 5. §. 3. num. 35. cum ſequentibus.

30 Alias tredecim illationes † huius farinæ vide cumulatas per Lambertinum de iurepatronatus libro 1. quęſt. 1. principali, artic. 15. ex num. 3. cum ſequentibus. Alias etiam plures lege apud Felinum in dicto cap. eam te. num. 13. ante finem, verſ. *mandatum factum Capitulo*, & num. 13. & 14. de reſcriptis, & Antonium Gabrielem lib. 6. communium opinionum concluſion. 1. per totam, ad quos te candidum Lectorem reijcio. Necnon vide Menochium de arbitrarijs, centuria 6. caſu 597. ex num. 4. vſque ad finem, vbi late reſoluit, quando diſſoluto Collegio ſint diſtribuenda, vel non, bona inter perſonas ſingulares, & multipliciter diſtinguit poſt Bartol. in l. fin. num. 22. ff. de Collegijs illicitis, & alios, quos ipſe allegat.

Supradictam tamen concluſionem, quòd perſonarum appellatione non veniat Collegium, vel Vniuerſitas primo limita, & declara: niſi in lege, vel cõſtitutione, aut alio quolibet actu aliud
31 fuerit declaratum, † videlicet quòd perſonam fictam, & repreſentatam nominatim comprehendat, quia tunc ſtante, declaratione ceſſabit difficultas, cum ſimus in claris. Baldus in l. omnes populi, num. 23. ante finem, verſ. *ſed nunquid*. ff. de iuſtitia, & iure. Felinus in dicto cap. eam te, ſub nu. 15. poſt principium, verſ. *& eſt pulchra limitatio*, & verſ. *tertia declaratio*, de reſcriptis: Et addunt, quòd tunc comprehendatur Collegium, & Vniuerſitas non ex propria ſignificatione,
32 ſed ex ipſius legis, vel diſpoſitionis † extenſione. arg. l. fi. §. ſed & ſi quis ſit nauta. ff. naute Caupones, Auileſius vbi ſup. n. 7. videlicet in d. c. 1. prętorum, in gloſ. *de ninguna perſona*.

Quo fit vt cum in regula noſtra nominatim exprimantur Collegia dicendo, quibuſcunque perſonis, & Collegijs, non poſſit in-
33 trare aliqua difficultas. † l. ancillę. C. de furtis. l. ille, aut ille. ff. de legat. tertio.

Et adde quod dixit Rota inter alia motiua, quæ poſuit in cauſa Meliten. beneficij Sancti Marci, die Lunę 10. Iunij 1594. coram R. P. D. meo Pegna, meritiſſimo Rotæ Decano, quòd regula noſtra in ſua pręgnantiſſima derogatione non comprehendat indulta Communitatibus, ſeu Vniuerſitatibus conceſſa, allegando ad hoc Romanum in dictis conſilijs 400. num. 7. & 436. num. 2. & Rebuffum in concordata, titulo de collationibus. §. ſtatuimus, il 2. in verbo, *perſonis*. Sed iſti Doctores loquuntur, quando de Collegijs nulla fuit facta mentio, & regula
34 noſtra per verba clara loquitur, † non ſolum de perſonis, ſed etiam de Collegijs.

Et cogitabam pro ſuſtinendo motiuo Rotę, ſi ad effectum, de quo agimus, ſit aliqua differentia inter Collegium, & Communita-
35 tem, † ſiue Vniuerſitatem; quia ita eſt perſona ficta, & repreſentata, ac inanimata Communitas, ſiue Vniuerſitas, ſicut Collegium, & par in omnibus militat ratio.

Immo Romanus, & Rebuffus in prædictis locis, necnon reliqui Doctores ſupra citati, pariformiter vtuntur iſtis dictionibus (Vniuerſitas, Collegium, Ciuitas, municipium, vel aliud corpus Communitatis) pro conſtanti habẽtes, quòd nulla ſit diſpar ratio inter vnum, & alterum. Baldus etiam in Margarita decretalium, verbo, *Collegium, ſiue ſocietas eſt plurium*, parificat iſta (Conuentus, Collegium, corpus, & Vniuerſitas) & Innocen. allegat ad hoc, quòd pariformiter intelligantur. Et procedit à fortiori in diſpoſitione noſtræ regulæ, ex quo poſt illa verba, *quibuſcunque perſonis, & Collegijs*, ſubiungantur alia prægnantia verba, *cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis*; vt in gloſſa ſequenti, Deo fauente, dicemus.

Cæterum adhuc aſsignari poteſt ratio differentiæ inter Vniuerſitates, ſeu Communitates, & Collegia: nempe quòd Communitas, ſeu Vniuerſitas conſiſtat ex vtroq; ſexu, maſculis, & fęminis, pueris, adoleſcentibus, viris, & ſenibus, tam ſanę mentis, quam ſenſu, & intellectu carẽtibus; Collegium vero conſiſtit ex hominibus ſanę mentis, qui plerun-

que ſunt iam perfectæ ætatis. Ita diſtinguunt Bolognettus in l. ſi quis maior. nu. 20. C. de tranſactionibus, & nouiſſime Menochius de arbitrarijs centuria 6. caſu 598. n. 1. 2. & 3.

Secundo limita prædictam regulam, & concluſionem in materijs fa-
36 uorabilibus, † quia in illis perſonarum appellatione veniet Collegium, & Vniuerſitas, vt plene docet Iaſon in l. ſi quis maior. num. 7. 8. 9. & 10. de tranſactionibus, vbi concludit poſt plures, quos allegat, quòd diſpoſitio illius text. cum ſit fauorabilis, propter obſeruantiam iuramenti, & fauorem animę, quòd extenditur ad Vniuerſitatem, Communitatem, Ciuitatem, & ſimilia. Caſſaneus conſilio 1. *præſuppoſito* 5. numero 39, Felinus in cap. eam te, ſub num. 15. ad medium, verſ. *faciunt notata per Dominicum*, de reſcriptis. Ferrettus conſ. 271. nu. 2. lib. 2.

Tertio limita in materia, quę non exorbitat à iure
37 † communi, ſed potius habet conſonantiam cum iure communi, vel ſaltim eſt præter ius commune, quia tunc perſonarum appellatione venit Vniuerſitas, & Collegium, ita tradunt Petrus de Ancharano, & Imola in cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli. num. 1. poſt principium. Auileſius in dicto cap. 1. prætorum in gloſſa, verbo, *de ninguna perſona*, ſub num. 6. verſ. *ſed tu potes concordare*. Romanus in d. conſ. 400. n. 2. & 3.

Sed hęc limitatio non videtur ſatis tuta, quia conceſſio mandati procuratorij, & commiſſionis, & alij plures actus non ſunt contra ius, nec exorbitant: & nihilominus appellatione perſonarum in mandatis, & commiſſionibus non venit Collegium, nec Vniuerſitas: vt ſupra dixi nu. 9 & ſequentib.

Niſi dicas, quòd iſta limitatio ſublimitari debeat in materia ſtricti iuris, prout eſt
38 mandatum, † commiſſio, promiſſio de defendendo, & alia huiuſmodi: vt de mandato eſt textus in cap. qui ad agendum de procuratoribus, in 6. Romanus conſilio 330. numero 11. Caputaquen. deciſione 181. nu. 2. & deciſione 191. num. 3. parte 2. deciſio Peruſina 117. num. 12. & ſequentibus. Iaſon in l. ſi procurator, à numero primo, & ſequentibus. C. de procuratoribus, vbi vndecim fallentias ponit.

39 Et de commiſſione † loquuntur Rota deciſione 9. num. 3. de cauſa poſſeſſ. in nouis. Caputaquen. deciſ. 153. num. 2. p. 1. & deciſione 154. num. 4. parte 1. diuerſorum. Gomezius in regula de ſubrogandis quæſtione 9. numero 3.

40 Et de promiſſione † eſt tex. in l. ſi filius familias 78. §. cum fundum, & ibi notant omnes, maxime Iaſon ff. de verbor. obligation. & ſic de alijs.

Quarto limita (& hæc eſt principalior limitatio) niſi materia ſubie-
41 cta, ſit apta, & proportionabilis † ad comprehendendum Collegia, & Vniuerſitates, text. in l. 1. iuncta l. nihil intereſt. ff. ad Macedonianum, & poſt alios firmat Felinus in cap. eam te. num. 15. ad medium, verſ. *quarta declaratio*, de reſcriptis. Rebuffus ad concordata, in rubrica de collationibus. §. ſtatuimus, il 2. in verbo, *perſonis*, verſ. *licet quando materia ſubiecta patitur*. Idem Rebuffus in eadem concordata, in rubrica de collationibus. §. præfatique ordinarij, in verbo, *quicunque*: vbi propterea dicit, quòd illa conſtitutio loquens de collatoribus, & patronis comprehendat, etiam Capitula
42 † Eccleſiarum, ratione generalitatis verbi, *quicunque*, quod tamen non comprehenderet, niſi ſubiecta materia admitteret.

Ideo Gomezius in regula de annali quæſt. 12. num. 3. & per totam firmat, quòd dicta regula de annali quamuis non loquatur de Capitulis, nec Collegijs; tamen quòd ratio-
43 ne materię ſubiectę, & proportionabilis † locum habeat in impetrantibus beneficia, contra Capitulum, vel Collegium annalem poſſeſſorem.

Hinc ſi ſtatutum dicit, quòd ſi in aliqua villa committatur delictum, quòd villa teneatur, procedit quamuis Collegium ali-
44 quod delictum † committat, Albericus in l. mortuo 22. n. 2. in fin. ff. de fideiuſſ.

Qua ratione cum ſemel pro veritate conſultus fuiſſem in vna cauſa Conchen. decimarum. Vtrum ſtante conſtitutione ſinodali, per quam diſponitur, quòd incolæ, & domiciliarij Ciuitatis, ſeu oppidi de Huepte dictę diœceſis Conchen. habentes terras, & prædia intra limites aliarum parrochialium, conſiſtētium in diſtrictu illius Archipresbyteratus de Huepte, ſoluant duas tertias partes decimarum panis, & vini ex fructibus in dictis terris, & prædijs perceptis Eccleſiæ ſacramentali dictæ Ciuitatis: & aliam tertiam partem Eccleſię prædiali: Procederet, & locum haberet in decimis ſoluendis per ipſam Vniuerſitatem, & Ciuitatem de Huepte, de fructibus perceptis ex proprijs terris ipſius Ciuitatis, conſiſtentibus intra limites Eccleſiæ parrochialis loci de Laganiel? Nam pro parte Eccleſię prædialis dicebatur, quòd non, quia perſonarum, & incolarum appellatione non comprehendebatur ipſa Ciuitas: præſertim cum de iure communi decima ſit ſoluenda Eccleſiæ prædiali. Ego autem (ſecluſa obſeruātia, quę erat turbida, & varia) potius inclinaui in cōtrariam ſententiā, quia materia ſubiecta, & proportionabilis ſuadebat; vt præfata conſtit. ſinodalis quamuis de perſonis, & incolis loqueretur, proce-

procedens, etiam in decimis ab ipſa vniuer-
ſitate ſoluendis: Tum quia potiſſima ratio in
qua dicta conſtitutio Sinodalis fundatur eſt,
vt Eccleſię cōſiſtentes in Ciuitate, & capite,
45 venuſtiores, † & ditiores fierent, & maio-
ri Clericorum, & miniſtrorum numero de-
corarentur, quæ ratio non minus militat in
ſolutione decimarum facienda à Ciuitate,
quam à priuatis incolis: Tum etiam, quia
quamuis diuina, & Canonica iura, man-
dantia ſoluere decimas, non exprimant
Collegia, & Communitates, ſed ſimplici-
46 ter † dicant, quòd quilibet decimas ſoluat
Deuteronomij cap. 18. cap. à nobis 24. de
decimis, cum alijs: vel quòd omnis anima
cenſum ſoluat cap. omnis anima, de cen-
ſibus; Indubitati tamen iuris eſt, quòd quam-
uis Collegium, vel vniuerſitas non habeat
animam veram, ſed fictam, & repreſenta-
tam; nihilominus comprehenditur in ſolu-
tione decimarum, & cenſuum, & ideo Ci-
uitas de Huepte decimarum ſolutionem
non recuſabat, In qua cauſa conſului de or-
47 dine Reuerendiſſimi, ac Præcolendiſſimi †
P.D. mei ANDREÆ RVEDA RICO
vtriuſque ſignaturę Referendarij digniſſimi,
& Canonici Doctoralis Corduben. nobilita-
te, litteris, humanitate, alijſque virtuti-
bus optimis admodum pollentis, à quo non
pauca de in hoc libro contentis didiſci, &
48 propterea eidem gratias ago, † exemplo
Aquilij Reguli, vt in l. Aquilius Regulus 27.
ff. de donationibus, & Bartoli in l. quidam
cum filium, 132. numero 8. ff. de verborum
obligation.

Quinto limita, quando ſtatutum, vel
diſpoſitio loqueretur imperſo-
49 naliter, † puta, debitum quod non fuerit pe-
titum intra annum poſtea peti non poſſit,
quia tunc bene comprehenderet Ciuitatem,
vel Collegium, verba ſunt Baldi in l. omnes
populi. numero 23. ante finem, verſic. *ſed ſi
ſtatutum loqueretur*. ff. de iuſtitia, & iure,
vbi limitat, quando ipſa Ciuitas, vel Colle-
gium faceret dictum ſtatutū, quia non cenſe
retur ſtatuere contra ipſam. l. ſi peculium. §.
ſicut. ff. de pecul. & dixi in §. 2. procem. nu. 39.

Sexto limita, quòd quamuis perſona-
rum appellatione non veniat col
legium, & communitas, ſtrictè, & proprie;
50 tamen ſub lata † & minus propria ſignifica-
tione benè veniunt, Baldus, & Albericus in
l. metum autem. §. animaduertendum. num.
5. ff. quod metus cauſa. Iaſon in dicta l. ſi quis
maior. num. 10. ff. de tranſactionibus. Feli-
nus in cap. eam te. num. 15. poſt medium
verſ. *ſimiliter dicunt Imola*, de reſcriptis. Ti-
berius Decianus reſponſo 10. numero 45.
volum. primo.

Vnde quamuis Ciuitas, & Collegium
proprie, & vere delinquere non valeat, ex
quo caret animo, & intellectu, & dolum ha-
bere non poteſt: tamen improprie, & ficte
51 bene delinquere poteſt. & venit punienda, vt
in d. l. metum autem. la 3. §. animaduerten-
dum. ff. de eo, quod metus cauſa. l. aliud. §. re-
fertur. ff. de regul. iuris, & late tradit Soci-
nus in cap. dilecta. numero 94. cum ſequen-
tibus, de exceſſ. Prælatorum. Anton. Gome-
zius in 3. thomo de delictis. cap. 1. num. 52.
53. & 54. Gregor. Lopez in l. 17. titulo deci-
mo. Partita 7. Acebedus in additione ad Cu-
riam Piſanam. libro 4. cap. 3. per tot. Iulius
Clarus in praxi criminali. libro 5. §. finali.
quæſt. 16. num. 7.

Summaria Gloſſæ 38.

1 *Clauſula*, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, & gradus, &c. *includit perſonas, quæ aliàs non venirent, etiam Reges, & num. 2.*

3 *Clauſula*, cuiuſcunque dignitatis, &c. *ſolet apponi, vt includat Cardinales.*

4 *Clauſula*, cuiuſcunque dignitatis, &c. *non includit Cardinales, neque Reges ad effectum regulæ noſtræ, & num. 5.*

Cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus. gloſſ. 38.

ISTA clauſula, *cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, &c.* ponitur in text. in cap. quamuis poſt principium, ibi, *cuiuſcunque dignitatis, & præeminentiæ, conditionis, aut ſtatus exiſtat, &c.* de officio Ordinarij libro 6. vbi Archidiaconus ſub num. 1. verbo, *conditionis*, Ioannes Andreas ante num. 1. Geminianus ſub num. 4. Franchus num. 2. dicunt, quòd de ſui natura comprehendit perſonas, quæ aliàs minime
1 † comprehenderentur, videlicet laicos, Clericos, Monachos, ſeruos, liberos, Chriſtianos, Iudeos, nobiles, & plebeios.
2 Ita vt etiam comprehendat Reges, † prout fuit reſolutum in vna Brechinen. Vicariæ coram Ioanne Paulo Ptolomeo, die nona, & vndecima Decembris 1538. teſte Gomezio in proœmio regularum Cancella-

riæ. quæſt.4.ſub num.2.verſ. *nam dicta clauſula*, vbi in ſpecie fuit dictum comprehendi Regem Scotiæ ſub d. clauſula.

Dicit idem etiã Gomezius vbi ſupra, quòd nõ abs re, de ſtylo, & vſu Curię, quando Sum-
3 mi Pontifices volunt † Cardinales tacitè ſub diſpoſitione generali comprehendi, ſolent eos per clauſulas illas generales, *cuiuſcunque ſtatus, præeminentiæ, gradus, vel dignitatis exiſtant*, includere.

Hæc tamen quamuis quoad alios effectus vera ſint, non tamen locum habent ad effe-
4 ctum regulę noſtrę in Cardinalibus, † cum expreſſe excipiantur per regulam noſtrã, vt in gloſſa 24. per totam, nec comprehendun-
5 tur Reges † collatores, vt dixi in dicta gloſſa vigeſimaquarta, à numero 153. vſque 160. Neque etiam comprehenditur iuſpatronatus laicorum, vel mixtum, vt plene in gloſſa decimaoctaua. Neque alię perſonæ, quas in præcedentibus gloſſis non eſſe comprehenſas oſtendimus.

Summaria Gloſſæ 39.

1 *Priuilegia conceſſa ad conferendum, tam ad ſupplicationem, quam ex proprio motu, tolluntur per regulam noſtram, quatenus obſtant, & num.2.*

3 *Proprius motus, an deroget reſeruationi.*

Quomodolibet conceſſa. gloſſa 39.

SIVE priuilegia, & indulta conferendi, & prouidendi ſint conceſſa ad
1 inſtantiam † cuiuſcunque ſupplicantis, ſiue ex motu proprio Papę, vel alio quocunque modo: nullatenus ſuffragantur aduerſus noſtræ regulæ reſeruationem. Et ratio quare apponuntur illa verba, *quomodolibet conceſſa*, eſt, quia priuilegia conceſſa ex motu proprio ſunt
2 maioris † effectus, fauoris, & efficaciæ, quam conceſſa ad ſupplicationem partis, vt plena manu adducit Antonius Gabriel libro ſexto commun. opinion. titulo de clauſulis, concluſione ſecunda, per totam, vbi viginti, & ſeptem effectus cumulat, & declarat: & 48. effectus aggregauit Rebuffus in concordata, titulo de forma mandati Apoſtolici in gloſſa, *motu proprio*, vbi poſt Felinum, Socinum, & alios, quos allegat dicit in effectu 25. & Gabriel vbi ſupra, effectu 15. à numero 86. quòd motus proprius derogat
3 reſeruationi, † etiam cum decreto facto: Licet Domini de Rota deciſione 29. numero tertio, de prębendis, in nouis, contrarium tenuerint: ſed ad remouendam omnem difficultatem pro maiori cautela in reg. noſtra, appoſita fuere ſupradicta verba, *quomodolibet conceſſa*, & vide quę dixi in gl. 46. ex n.43.

Summaria Gloſſæ 40.

1 *Dictio,* minime, *eſt negatiua vniuerſalis, & habet præciſam excluſionem.*

2 *Regula noſtra 8. non derogat in totum conſuetudinibus, & priuilegijs conferendi, ſed dumtaxat effectus illorum, ne ſuffragentur contra illius diſpoſitionem, ſuſpendit.*

3 *Reſeruatio limitata limitatum habet effectum.*

4 *Dictio,* huiuſmodi, *eſt relatiua præcedentium, cum omnibus ſuis qualitatibus.*

5 *Regula octaua non inducit ſimplicem reuocationem priuilegiorum, & conſuetudinum, ſed limitatam.*

Aduerſus reſeruationem huiuſmodi minime ſuffragari. gloſſa 40.

VERBA thematis huius gl. concludunt primam partem principalem regul. noſtrę, loquentis de reſeruatione octo menſium: & hoc verbum, *ſuffragari*, determinatur ab illo participio, *volens*, contento in §. volens in ſupplicationibus, &c. quaſi dicat, Papa reſeruauit beneficia vacatura in octo menſibus, volens conſuetudines, etiam immemorabiles, & quęcunque indulta, & priuilegia aduerſus dictam reſeruationem minime ſuffragari, ſiue quòd nullo modo ſuffragentur: nam illa dictio, *mi-*
1 *nime*, eſt negatiua † vniuerſalis, & habet præciſam excluſionem. Baldus per text. ibi in l. ſi infanti. num.16. in fine. C. de iure deliberandi. l. minime 23. ff. de legibus, cum alijs.

Et conſiderandum eſt, quòd regula noſtra non derogat in totum dictis conſuetudini-
2 bus, & priuilegijs, ſed dumtaxat effectus † illorum tollit, & ſuſpendit, vt minimè ſuffragentur aduerſus dictam reſeruationem, vt in octo menſibus reſeruatis vires habe-

re

re deſinant. Ideoque ceſſante regula noſtra per obitum Papæ, Sede Apoſtolica vacante, talia priuilegia, & conſuetudines reuiuiſcēt, & illorum vigore erit locus prouiſioni, cum remotum fuerit obſtaculum, & impedimentum, vt dixi in §.5.prooemiali.

Quia ſicut reſeruatio eſt limitata ad octo menſes, & ad vitam Papæ, ſic etiam deroga-
3 tio, & obſtaculum illius, limitatum habet †
effectum.l. in agris.ff. de acquiren.rerum dominio.l.age cum Geminiano. C.de tranſact.l. militis codicillis.ff.de militar.teſtam.

Pro quo etiam eſt ponderanda illa dictio, *huiuſmodi*, cuius natura eſt, quòd ſit relatiua
4 †præcedētium, cum omnibus ſuis qualitatibus limitatiuis, gloſ. verbo, *huiuſmodi*, in cap.ſi Abbatem 36.§.huiuſmodi, de electione, in 6. Pariſ.conſ.12.nume.32.volum.3. Rota deciſ. 319.nu.4.par.1.diuerſorum.

Vnde Puteus deciſione 319. incipit, *eadem die*, num.4.lib.1.expreſſe dixit in terminis regulæ noſtræ, quòd non inducit ſimplicem reuocationem, ſed reuocationem limitatam
5 † de beneficijs reſeruatis.

Summaria Gloſſæ 41.

1 *Secunda pars principalis regulæ noſtræ incipit ex hac gloſſa.*

2 *Reſidentia Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum eſt grata Papæ.*

3 *Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi non reſidentes multis plectuntur pœnis; reſidentes vero pluribus potiuntur priuilegijs, & n.4. de quibus priuilegijs, vide nu.5.6.& 7.*

8 *Indultum conceſſum Archiepiſcopo ſe abſentandi per ſex menſes eſt exorbitans, & odioſum.*

9 *Reſidentia Epiſcoporum, quare ſit neceſſaria?*

10 *Alternatiua conceditur Epiſcopis in gratificationem reſidentiæ.*

10 *Gratificare, quid ſit.*

11 *Patriarcha vnde dicatur.*

12 *Patriarchæ principales quatuor ſunt, qui repreſentant quatuor Euangeliſtas, & nu.13.*

14 *Patriarchæ minus principales quot ſint hodie, & inter illos numeratur Toletanus. & n. 15.*

16 *Patriarchales Eccleſiæ, quot ſint Romæ, & num.17.*

18 *Patriarchalis, & pluſquam Patriarchalis eſt Eccleſia Sancti Ioānis Lateranen. in qua ſunt capita Apoſtolorum, & num.19.*

20 *Patriarchæ principales pluribus priuilegijs decorantur.*

21 *Papa ſolus deponit Epiſcopos.*

22 *Patriarchæ antiquitus ſedebant immediate poſt Papam: hodie vero non, & num.23.*

24 *Patriarchatus dignitas in dies decreſcit, & Cardinalatus creſcit.*

25 *Patriarcha defert coram ſe Crucem, & vtitur pallio.*

26 *Patriarcha eſt Ordinarius omnium Archiepiſcoporum.*

27 *Patriarcha poteſt concedere pallium Archiepiſcopis, ſuis ſuffraganeis.*

28 *Patriarcha tantum poteſt in ſubditis Archiepiſcoporum, quātum Archiepiſcopus in ſubditis ſuorum ſuffraganeorum.*

29 *Patriarcha dicitur magnum, & honorabile mēbrum Eccleſiæ.*

30 *Dictio, inſuper, interpretatur, ideſt*, prçterea.

Inſuper Sanctitas ſuas ad gratificandum Patriarchis. gl. 41.

NVNC incipit ſecunda pars
1 † principalis reg. noſtræ, quæ loquitur de alternatiua Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis concedenda, quibus quamdiu reſidentiam fecerint, Papa gratum ſe reddens concedit ſex menſes anni, alternatiuè inter ipſum, & illos diuidendos.

Ex quo nota, quòd Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum reſidentia
2 eſt grata † Papæ, & verſa vice, ipſe in retributionem gratificat illis, cum conceſsione huius alternatiuæ.

Sicut enim illi ſi non reſident multis ple-
3 ctuntur pœnis, † de quibus in Conc. Triden. ſeſſ.6.cap.1.de reformat.& ſeſſ. 24. de reformatione cap. 1. & in conſtitutione Pij Quarti, quæ in Bullario eſt 17.incipit, *de ſalute gregis Dominici*; ſub pridie non. Septembris anni 1560. & in alia conſtitutione eiuſdem Pij Quarti, quæ eſt in Bullario 115. incipit, *in ſuprema militantis Eccleſiæ*. de anno 1564. ſeptimo calen.Decembris. Flaminius Pariſius de reſignatione libro 1.q.10. num.32.cum multis ſequentibus, & aliquid dixi, in gloſſa 6. ex num.275.

Sic etiam, ſi reſident pluribus potiuntur
4 priuilegijs, † per dictam conſtitutionem Pij Quarti conceſſis, nam pro nullo delicto, aut cauſa grauiſsima citari poſſunt ad perſonaliter comparendum, niſi adſit ad hoc ſpecialis commiſsio propria manu Papæ ſignata, per quam conſtitutionem decla-

5 ratur, & ampliatur † Concilium Tridentinum ſeſſione 13. cap. 6. 7. & 8. de reformatione, dum dicit, quòd Epiſcopus niſi ob cauſam, ob quam deponendus, ſiue priuandus veniret, vt perſonaliter compareat, nequaquam citetur, vel moneatur: Nam dictum Concilium eſt intelligendum de Epiſcopis non reſidentibus, quia illi poſſunt citari, ſeu moneri ad comparendum ob cauſam, ob quam veniant deponendi, ſeu priuandi. Epiſcopi autem reſidentes, etiam ſi ſit cauſa atrociſſima, vt pote hæreſis, aut læſe Maieſtatis, minimè citari poſſunt ad perſonaliter comparendum, per quoſcunque Iudices ordinarios, vel delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, niſi de expreſſa, ac ſpeciali commiſſione manu Papæ ſignata, vt in dicta Conſtitutione Pij Quarti: vide etiam Concilium Tridentinum ſeſſione 24. de reformatione cap. 5. Flaminium Pariſium de reſignatione dicto libro primo, quæſtione 10. ex numero 38.

Item per eandem Conſtitutionem 17. Pij Quarti indulgetur Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis reſidentibus, quòd tan-
6 quam Sedis Apoſtolicæ delegati, † in quibuſcunque cauſis ciuilibus, & criminalibus, & mixtis contra quoſcunque Clericos ſeculares, particulares: ac etiam Regulares, extra eorum Monaſteria degentes, quomodolibet exemptos, auctoritate Apoſtolica procedere, & cauſas ipſas cognoſcere, fineque debito terminare: & quidquid determinauerint exequi, & obſeruari facere valeant: Ipſoſque exemptos pro tempore delinquentes, iuxta eorum exceſſus, punire, & corrigere, & omnem iuriſdictionem in eos exercere. Declarat etiam, quòd vbi agitur de morum correctione, nulla appellatio, aut inhibitio executionem ſuſpendat, vt latius in dicta conſtitutione continetur: Per quam ſimiliter ampliatur, & declaratur Concilium Tridentinum ſeſſione ſexta, de reformatione. cap. 3. & ſeſſ. 13. c. 1. & ſeſſ. 24. c. 10. de refor. de quo vide Puteū deciſione 213. & deciſ. 239. lib. 3.

Rurſus eadem Pij Quarti conſtitutione ſancitur, quòd memorati Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi reſidentes, ſint exem-
7 pti, † liberi, & immunes ab omnibus decimis, ſubſidij, & alijs oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, quomodolibet nuncupatis, per Sedem Apoſtolicam, etiam conſiſtorialiter, & motu proprio, vel ad inſtantiam Regum, & Principum, quomodolibet, & ex quauis etiam, quantumuis vrgentiſſima cauſa, ac pia, ac neceſſaria, etiam pro defenſione fidei Catholicæ impoſitis, & imponendis: de quo vide Bellencinum in tract. de charitatiuo ſubſid. quæſt. 66.

Vnde conſuluit Mandoſius cōſil. 21. num. 1. quòd indultum conceſſum Archiepiſcopo, ſe abſentandi à propria diœceſi per ſex men-
8 ſes, eſt exorbitans, & odioſum, † tanquam omni iuri contrarium.

Tenentur namque Patriarchæ, Archiepi-
9 ſcopi, & Epiſcopi, † oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique diuini prędicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo, paſcere; pauperum aliarumque miſerabilium perſonarum, curam paternam gerere: Et in cætera munia paſtoralia incumbere: Quæ omnia, nequaquā ab ijs, præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo nō vigilant, neque aſſiſtūt, ſed mercenariorum more deſerunt. c. Epheſijs 43. diſt. c. ſicut 7. q. 1. c. qui Epiſcopatū, 8. q. 1. c. præcipue 11. q. 3. c. gloria Epiſcopi. 12. q. 12. ac optimè diſponitur in Concilio Trid. ſeſſ. 23. de reformatione. c. 1. in principio, & ſeſſ. 6. de reforma. & reſiden. Prælator. cap. 1. verſ. *implere autem*. Ferrettus conſilio 32. num. 14. cum ſequentibus. Hieron. Gigans in ſuo tractatu de reſidentia Epiſcoporum. c. 2. Ac per totum d tractatum.

10 Itaque vt dixi, Papa gratificat † Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis reſidentibus, concedendo illis collationem alternatiuam in ſex menſibus anni: Gratificare enim, eſt gratum facere, cap. in domo. §. ſic itaque, & ibi gloſſa, verbo, *gratificauit*. de pœnitentia, diſtinctione 4. Et gratificauit nos Deus in dilecto Filio ſuo. Paulus ad Epheſios capit. primo, & plura tradit Rebuffus ad concordata in rubrica de collationibus. §. ſtatuimus. il 1. in gloſſa, verbo, *gratificare*.

Quatenus gloſſa noſtra loquitur de Patriarchis, ſcire debes,
11 quòd Patriarcha dicitur ab archos † nomine Græco, quòd eſt Princeps, ideſt Princeps Patrum. cap. cleros. §. ordo Epiſcoporum. 31. diſtinctione. Gambarus in tractatu de legat. lib. 2. num. 11.

12 Patriarchæ, ſunt quatuor principales † videlicet, Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hieroſolymitanus, capit. antiqua, vbi omnes tradunt, de priuilegijs. cap. renouantes. cap. diffinimus 22. diſtinct. lex 12. titulo 5. Partita 1.

Et iſti quatuor Patriarchæ repræſentant
13 quatuor Euangeliſtas † in Eccleſia Dei. text. in cap. ſcriptum 40. de electione. Roma. conſ. finali, ſeu ſermone incipienti, *vos eſtis lux mundi*, num. 20.

Alij autem Patriarchæ ſunt, non ita prin-
14 cipales, † nempe Toletanus, Aquilegien Biturcien. Graden. de quibus per gloſſam in dicto capitulo Cleros. §. ordo Epiſcoporum, verbo, *Archiepiſcopis*, & Archidiaconus, & cæteri ibidem. Speculator titulo de diſpen-

diſpenſatione.5. ſunt quoque, nume. 2. Gambarus. vbi ſupra, n. 14. Qui etiam addit alios duos Patriarchas; ſcilicet Piſan. & Cantuarien. Hieronymus Gigans, in dicto tracta. de reſidentia Epiſcoporum. cap. 18. num. 10. vbi ſubdit, quòd hodie in locum Patriarchatus Graden. qui fuit extinctus, quia etiam illa Ciuitas deſolata eſt, eſt creatus à Nicolao V. Patriarcha Venetiarum. Hodie etiam adeſt alius Patriarcha Indiarum, ſeu noui mundi, cuius dignitas fuit erecta à fel. recor. Paulo III. Quibus in locis prædicti Doctores
15 tradũt, quòd reliqui omnes † Patriarchæ præter dictos quatuor principales, potius dicuntur primates, & impropriè nuncupantur Patriarchæ, ac Gregorius Lopez per tex. ibi in d. l. 12. gloſſ. fin. tit. 5. Partita 1. Et in his Patriarchis minus principalibus procedit, quòd fertur, inter Primates, & Patriarchas nullam eſſe differentiam, ſed verbalem tantum, vt per Gigantem de reſiden. Epiſcopo. cap. 18. numero 5.

Similiter in Vrbe Romana ſunt quinque
16 Eccleſiæ † Patriarchales, Sancti Ioannis Lateran. Sancti Petri in Vaticano, Sancti Pauli, Sanctæ Mariæ Maioris, & Sancti Laurentij extra muros, vt plene ſcripſit Albericus in rubrica de ſtatu hominum. num. 6. Vbi per totam illam rubricam numerat titulos omnium Cardinalium, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum mũdi. Archidiaconus in c. fundamenta. n. 8. Ioannes Monachus, numero 6. Probus num. 8. Ioannes Andreas, nume. 4. & cæteri, de electione, in 6. Gloſſator Antiquus in regula 7. Cancellariæ poſt principium; Vbi referunt, quòd ſecundum nonnullorum
17 opiniones, in Vrbe non ſunt niſi quatuor † Eccleſiæ Patriarchales, quia Vrbs eſt compoſita ad modum Orbis, & ſicut in orbe non ſunt niſi quatuor veræ Eccleſiæ Patriarchales, quæ numerantur in dicto cap. antiqua: Sic etiam in Vrbe nõ ſunt niſi quatuor dumtaxat, quia Eccleſia Sancti Ioannis Lateranen. non connumeratur inter Patriarchales.

Hoc tamen poteſt intelligi, vt non numeretur inter illas ęqualiter, vt ſit Patriarcha-
18 lis dumtaxat, † ſed quòd ſit aliarum Eccleſiarum Regina, & Caput. Nam ſicut Papa eſt Princeps Patriarcharum, ita Eccleſia Sancti Ioannis, cuius eſt ſponſus, & Epiſcopus Papa, debet eſſe Princeps aliarum Eccleſiarũ Patriarchalium, & principalior in Vrbe, & Orbe: Quia prius fuit fundata, & quia in ea
19 ſunt Capita † SS. Petri, & Pauli Apoſtolorum Principum. argumento l. cum in diuerſis. ff. de religioſ. & ſumpt. funerum. Ac multo magis ceſſat hodie controuerſia antiqua per Doctores tradita in dicto cap. fundamenta, de electione, in 6. ſuper præcedentia inter Eccleſiam Sancti Ioannis Lateranen. & Sancti Petri in Vaticano, cum poſt longas diſputationes fuerit in Rota iudicatum coram Sarmiento ad fauorem Eccleſiæ S. Ioannis.

Iſti autem quatuor Patriarchæ principales. de quibus in dicto cap. antiqua, habebant
20 plura † priuilegia ad inſtar Papæ, Nã Epiſcopos deponere poterant, gloſſa 1. in cap. renouantes 22. diſtinct. c. ſuſpecti 3. quęſt. 5. Cardinaliſ, in clem. in pleriſque, in principio, nu. 16. de electione.

Hodie verò tale priuilegium receſsit ab aula: quia vltra quòd ante Concil. Trident. hoc minime licebat Patriarchis, vt docet Andręas Gambarus in tractatu de legato, libro 2. nume. 16. & 18. Poſt Concil. Tridenti-
21 num, caret difficultate, quia ſolus Papa † poteſt deponere Epiſcopos, vt in ſeſſione 13. de reformatione, cap. 8. & ſeſsione 24. de reform. cap. 5.

Item Patriarcha debet ſedere, & inſedere
22 immediate † poſt Papam ante Cardinales. Abbas in dicto cap. antiqua, num. 6. de priuilegijs. poſt Hoſtien. & alios ibidem. Præpoſitus in cap. diffinimus 22. diſtinctione. Hieronymus Gigans in tractatu de reſidentia Epiſcoporum, cap. 18. numero 7. Caſſaneus in cathalog. glorię mundi 4. par. conſiderat. 9. in principio quod etiam expreſse cauetur per conſtitutionem 5. Eugenij IIII. in fin. in Bullario contentam.
23 Sed, & hoc priuilegium euanuit, † quia contrarium abſque vlla controuerſia ſeruari videmus. Nam omnes Cardinales, tam qui ſunt Epiſcopi, quàm Presbyteri, & Diaconi, præcedunt omnes Patriarchas: Dignitas namque Cardinalatus in dies creſcit, &
24 Patriarchatus decreſcit, † poſtquam dictæ quatuor Sedes Patriarchales ſunt in manibus infidelium, & hæreticorum, vt dicit clemen. Sancta Romana Eccleſia, verſ. *ſuper hoc*, de electione, inter communes. Gambarus, vbi ſupra, nu. 19. Romanus in conſil. finali, ſeu ſermone ex num. 3.

Item Patriarcha habet priuilegium, vt
25 deferat Crucem ante ſe, & palio vtatur, † dummodo non ſit in præſentia Papæ, vel eius legati, qui veſtibus Pontificalibus vtatur, vt in dicto cap. antiqua, verſ. *ſeruata*. & verſ. *Dominicæ*. vbi notat Antonius, & Abbas vterque numero 1. & dicit dicta lex 12. titulo 5. Partita 1.
26 Similiter Patriarcha eſt Ordinarius † omnium Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, qui ſuffraganei Patriarcharum dicuntur, vt ex dicto cap. antiqua notant Doctores. Antonius de Butrio, num. 3. Abbas num. 2. in fine, & num. 3.
27 Ideo Patriarcha poteſt concedere † palium Archiepiſcopis illius ſuffraganeis, vt probat textus in dicto capitulo antiqua, &

dicta

dicta lex 12. titulo quinto, Partita prima.

28 Sic etiam Patriarcha tantum poteſt † in ſubditis Archiepiſcoporum, quantum poteſt Archiepiſcopus in ſubditis ſuffraganeorum, cap. conqueſtus 9. queſt. 3. Gambarus in dicto tractatu de legato libro 2. num. 27. Abbas in dicto cap. antiqua, ſub num. 3. de priuilegijs.

Dicitur etiam Patriarcha, magnũ, & honorabile membrum Eccleſiæ † cap. ſolitæ. §. hoc autem, de maiorit. & obedien. (margin: 29)

Reliqua de Patriarcharum materia, & illorum præſtantia, lege per Matthiam Vgoni in ſuo peculiari tractatu de præſtantia Patriarchali, in thomo 13. tractatuum Doctorum. Caſſaneum, & alios per eum citatos in cathalogo gloriæ mundi 4. par. conſiderat. 9. ac Anaſtaſ. Germon. de ſacrorum Immunitat. lib. 3. cap. 7. per totum.

30 Denique circa illam dictionem, *inſuper.* † contentam in principio thematis noſtri, adde, quòd interpretatur, ideſt præterea, c. ſtatutum. §. inſuper, de reſcript. in 6. l. 1. C. communia, de legat. §. alia inſuper, inſtitut. de donation. Rebuf. in concordata rubrica de collationibus. §. 1. gl. verbo, *inſuper.*

Summaria Gloſſæ 42.

1 *Alternatiua noſtræ regulæ ſolum conceditur Archiepiſcopis, & Epiſcopis, non vero Capitulis, nec alijs, num. 2. & hodie ceſſant deciſiones antiquæ, & num. 3.*

4 *Alternatiua olim acceptata per Epiſcopum proderat, ac nocebat Capitulo, quamuis collatio non eſſet ſimultanea.*

5 *Alternatiua hodierna ceſſat in beneficijs, quæ non ſunt liberæ collationis, licet antea ſecus erat.*

6 *Vicarius Epiſcopi gaudentis alternatiua, an poſſit conferre vigore alternatiuæ, quando habet generalem facultatem conferendi, & nu. 7. & 10. vbi quid de Vicario Cardinalis vigore indulti.*

8 *Vicarij habentes generalem poteſtatem conferendi non poſſunt conferre beneficia, quæ vigore priuilegij ad Epiſcopum ſpectant.*

9 *Alternatiua noſtræ regulæ, an ſit priuilegium.*

11 *Cap. Statutum, de præbend. lib. 6. declaratur, & num. 12.*

13 *Alternatiua non dicitur proprie priuilegium, & num. 14.*

15 *Archiepiſcopus dicitur Epiſcoporum Princeps, & Iudex ordinarius illorum, & numero 16.*

17 *Archiepiſcopus eſt Iudex competens in cauſis ſubditorum ſui ſuffraganei in 31. caſibus remiſſiue.*

18 *Epiſcopus vnde dicitur.*

19 *Epiſcoporum appellatione veniunt Patriarchæ, & Archiepiſcopi: & ideo quæ in hoc commentario dicuntur de Epiſcopis, etiam ſunt de Patriarchis, & Archiepiſcopis intelligenda, & nu. 20.*

Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta. gloſſa 42.

NOTA ex verbis regulæ noſtræ, quòd alternatiua menſium ſolummodo conceditur Patriarchis, de quibus in gloſſa præcedenti, & Ar-
1 chiepiſcopis, † & Epiſcopis in themate noſtræ gloſſę contentis; non autem conceditur Capitulis, & Archidiaconis, nec alijs collatoribus,
2 † qui ex conſuetudine, priuilegio, ſeu ſtatuto habent ius conferendi, vt patet, tùm ex eo quòd ſoli Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi exprimuntur, tùm etiam quia poſtea ponuntur verba taxatiua, *ipſis*, & *dumtaxat.* & ita fuit deciſum in cauſa Salmantina alternatiuæ, 27. Nouembris 1581. coram Robuſterio, & alijs ſæpius, ac ſcripſi in glo. 24. num. 48. & 49.

Vnde hodie ſtante tenore modernę regu-
3 læ, iam † ceſſant deciſiones Acchilles de Graſſis 3. de præbendis. Putei 88. lib. 3. & Rotæ diuerſorum lib. 3. par. 3. deciſ. 12. dicentes, quòd Capitula Cathedralium gaudere poterant alternatiua menſium, & quòd Epiſcopus tanquam dignior, & Caput, poterat illam acceptare, etiam inuito Capitulo, prout etiam conſuluit Hieronymus Gabriel conſ. 197. num. 2. lib. 1. & ſcripſit Simonetta iuncta additione, in tractatu de reſeruatione quæſt. 71. ex num. 3.

Quod etiam procedebat, ſiue collatio eſ-
4 ſet ſimultanea † inter Epiſcopum, & Capitulum, ſiue fuiſſent diuiſi menſes ordinarij ex concordia inter Epiſcopum, & Capitulum, vt per Puteum d. deciſ. 88. in fine, lib. 3.

Ratio eſt, quia alternatiua antiqua non erat reſtricta ad ſolos Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, ſicut reſtringit regula noſtra, ſed omnibus collatoribus concedebatur.

Prout etiam regula noſtra denegat alternatiuam ipſis Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in beneficiis, quæ ad liberam illorum

lorum collationem non ſpectant, vt in illa le
gitur, & in ſuo loco dicetur, quòd ſecus erat
5 in alternatiua antiqua. † Puteus deciſ. 472.
ſub num. 2. & per totam, lib. 2. Rota dicta
deciſ. 12. num. 3. lib. 3. par. 2. diuerſorum.
6 VNDE oritur quæſtio, an Vicarius † Pa-
triarchę, Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, qui ha
bet poteſtatem conferendi quęcumque be-
neficia, poſſit etiam coferre beneficia liberæ
collationis vacantia in menſibus alterna-
tiuis illorum, videlicet Februarij, Aprilis,
Auguſti, & Octobris, & ratio dubitandi du-
plex eſt.
Prima ex textu in cap. ſtatutum 3. de prę-
7 bendis, libro 6. nam dum † tex. ille modera-
tur rigorem, cap. 2. præcedentis, reſeruantis
omnia beneficia vacantia apud Sedem decla
rando, quòd procedat niſi lapſus fuerit men-
ſis a die vacationis: quia lapſo menſe colla-
tor ordinarius poſit talia beneficia in Curia
vacantia conferre: Diſponit idem tex. quòd
collatio fiat tantummodo per ſe ipſos; non
autem per ſuos Vicarios, niſi in certo caſu:
Sic etiam cum iſta alternatiua moderetur ri
gorem reſeruationis, & concedat Patriar-
chis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis facultatem
conferendi beneficia liberæ collationis in
menſibus alternatiuis, videtur intelligenda
de collatione per ſe ipſos facienda; non au-
tem per illorum Vicarios.
Altera eſt quòd in generali poteſtate con-
8 ceſſa Vicarijs, non veniunt illa, † quæ vigo-
re priuilegij Archiepiſcopo, ſeu Epiſcopo
competunt, Rota deciſ. 9. de officio Vicarij,
in antiquis, & deciſ. 3. eodem titulo, in anti-
quioribus Beſigneti. Felin. in cap. paſtoralis.
§. quoniam, ſub num. 1. de reſcriptis. Rebuff.
in praxi titulo de forma Vicariatus nu. 159.
cum ſequentibus.
Ideoque cum conceſſio alternatiuę ſit pri-
9 uilegium, † ex quo ordinaria facultas erat
impedita. Mohedanus deciſ. 1. num. 2. de con
ceſſione præbendę: non vtique videtur, quòd
talis Vicarius poſſit huiuſmodi beneficia con
ferre, vigore dictę poteſtatis generalis.
Præmiſſis tamen minime refragantibus,
10 contraria ſententia eſt verior, † & tenenda,
prout eam tenuit Rota in vna cauſa Portu-
galen. de Galeres 25. Octobris 1546. teſte Pu
teo deciſ. 488. incipit, *die Veneris*, lib. 2. Ratio
eſt quia clauſula generalis, ad conferendum
quæcumque beneficia vacatura, prout ipſe
concedens conferre poterat, comprehendit
huiuſmodi beneficia, quæ poterat conferre
ipſemet Archiepiſcopus, ſeu Epiſcopus vi-
gore alternatiuę, quia tota poteſtas eſt trãſ-
lata in Vicarium, quamuis non exprimatur,
quod conferret beneficia vacatura in menſi-
bus ordinarijs vigore alternatiuę, vt decla-
rat idem Puteus d. deciſ. 488. num. 2. & 6. Si-
cut etiam Vicarius Cardinalis habens pote-
ſtatem conferendi, poterit conferre omnia
beneficia, quę d. Cardinalis vigore indulti de
ſuper poſtea conceſſi conferre poſſet, vt per
Anaſtaſ. Germon. de indulti. §. tibi quoad vi
xeris, num. 40.
Neque obſtat cap. ſtatutum de præbend.
lib. 6. quia in caſu illius tex. expreſſe dici-
tur, quòd collatio fiat per ipſos collatores,
quòd non dicitur in regula noſtra: & ſic po-
tius facit dictus textus pro hac parte, quia
ſi Papa aliud voluiſſet, expreſſiſſet, prout fe-
11 cit in d. cap. ſtatutum: † non expreſſit, ergo
noluit. l. apud Labeonem. §. ea enim. ff. de in-
iurijs c. ad audientiam 12. de decimis. Caſ-
ſador. deciſ. 24. num. fin. ſuper regulis Can-
cellarię. Caputaquen. deciſ. 92. num. 4. p. 1.
Vnde dicitur, quòd expreſſa nocent, non ex-
preſſa non nocent. l. non nunquam. ff. de
condit. & demonſtrat. l. expreſſa 155. ff. de
regulis iuris.
Immo etiam in caſu d. cap. ſtatutum dici-
tur, quòd collatoribus agentibus in remotis,
12 per ſuos Vicarios † generales in eorum diœ-
ceſibus exiſtentes, valeant talia beneficia
conferri.
Minus obſtat dicere, quòd in generali po-
teſtate conceſſa Vicario non veniunt ea, quæ
competunt vigore priuilegij, quia reſpondit
ipſe Puteus d. deciſ. 488. num. 5. lib. 2. quòd
13 per alternatiuam nullum priuilegium † Epi-
ſcopis conceditur, ſed tantum obſtaculum,
& impedimentum remouetur. Caſſadorus
deciſ. 8. num. 6. & 10. de præbend. & deciſ. 3.
n. 2. & 4. & deciſ. 4. n. 2. de priuilegijs. Put. de
ciſ. 205. & 215. & 222. lib. 1. & deciſ. 492. nu.
1. & 2. libro 2. & deciſ. 93. ſub num. 2. & de-
ciſ. 140. in fine, & deciſ. 163. & deciſ. 190. nu.
3. & deciſ. 226. num. 2. lib. 3. Creſcentius
deciſ. 11. de priuilegijs. Caputaq. deciſ. 214.
parte 2. Ioannes Paulus deciſ. 28. Mandoſ.
in regula 11. quæſt. 11. num. 2. 3. & 4: & fa-
ciunt ea, quæ dixi in §. 5. procemiali, num.
123. & 124. & in gloſſa 24. num. 7. & 66. &
in gl. 35. n. 14. & 15. & dicam in gl. 56. & 58.
Neque obſtat d. deciſ. Mohedani 1. num.
2. de conceſſione prębendę, dum appellat pri
14 uilegium † hanc alternatiuę conceſſionem,
quia reſpondetur, quòd verior eſt contraria
ſententia, quòd non ſit priuilegium, niſi
remotio obſtaculi ex ſupradictis, & paſſim
ſeruat Rota: vel poſſumus dicere, quòd lato
modo, & minus propriè dicatur priuilegium
vt per eumdem Mohedanum deciſ. 3. num. 1.
de reſcriptis, ac declarat Mohedanus in ea-
dem deciſione prima, num. 3. de conceſſ. præ
bend. quod nota ad plures effectus, qui quo-
tidie occurrunt.
Et quatenus in hac gloſſa agitur de Ar-
chiepiſcopis, & Epiſcopis adde, quòd Ar-
chiepi-

15 chiepiſcopus † dicitur Epiſcoporum Prin-
ceps, ab Archos quod eſt Princeps, cap. cle-
ros. §. omnes autem 21. diſtinctione Et ideo
16 dicitur iudex ordinarius† Epiſcoporum ſuf-
fraganeorum, cap. ſi Clericus 11. quæſt. 1.
gloſſa verbo, *Comitibus*. in fine, in cap. 1. 99.
diſtinctione, gl. 1. & ibi Abbas num. 2. in cap.
paſtoralis, de officio ordinarij, vbi dicta gl.
cumulat plures caſus, in quibus Archiepi-
ſcopi ſunt iudices competentes in cauſis
ſubditorum ſuis ſuffraganeis. Et triginta, &
17 vnum caſus † nouiſſime congerit Marcus
Antonius Genuenſis in ſua praxi Archiepi-
ſcopali cap. 86. per totum: Ac de prærogati-
ua Archiepiſcoporum vide plura per Caſſa-
neum in cathalogo gloriæ mundi 4. par. con-
ſideratione 20. cum duabus ſequentibus.
Alia etiam plura de Archiepiſcoporum ex-
cellentia. Vide per D. Anaſtaſ. Germon. de
ſacror. immunitatibus, lib. 3. c. 7. per totum.

Epiſcopus autem dicitur ab Epi, qui
18 eſt ſupra, † & ſcopos, quod eſt intendere,
ideſt ſuperintendens, & Speculator, cap. cle-
ros. §. Epiſcopus 21. diſtinctione. Hieron.
Gigans in ſuo tractatu, de reſidentia Epiſco-
porum, cap. 1. nu. 1. cum ſequentibus, vbi in-
finita cumulat per totum illum tractatum de
excellentia nominis, & dignitatis Epiſcopa-
lis, & Bertachinus in ſuo copioſo tractatu,
de Epiſcopo, per tot. illum. Et D. Anaſtaſ.
Germon. vbi ſupra, cap. 8. per totum.

Vnum tamen non omittendū cenſui, quòd
19 Epiſcoporum † appellatione, etiam in ma-
teria ſtricta, & pœnali veniunt regulariter
Patriarchæ, & Archiepiſcopi, cap. cleros. §.
omnes autem 21. diſtinct. gl. ſingularis per
tex. ibi in cap. quia periculoſum, verbo, *de
Epiſcopis*. de ſenten. excom. lib. 6. vbi Fran-
chus, nu. 2. & reliqui ſcribentes. Dominicus
Geminianus in cap. 1. in principio, num. 6.
de priuilegijs, libro 6. vbi pari ratione dicit
idem de primatibus, Quòd nota, vt omnia,
quæ breuitatis cauſa de Epiſcopis in hac re-
gula dixerim pariter de Patriarchis, & Ar-
chiepiſcopis intelligas.

Summaria Gloſſæ 43.

1 *Alternatiua non ſuffragatur Epiſcopo non reſidenti, nam ponderanda ſunt verba illa*, vere, & perſonaliter.

2 Reſidere, *verbum non eſt amarè intelligendum, vt Epiſcopus nunquam recedat, & num. 68.*

3 *Abſens ex iuſta cauſa abeſſe non dicitur, & num. 63.*

4 *Caſualiter qui abeſt, abeſſe non dicitur.*

5 *Abeſſe non dicitur ſtatim reuerſurus.*

6 *Vxor breui reuerſa, diuertiſſe non videtur.*

7 *Carceris fractor non dicitur, qui breui tempore redit, & num. 8.*

9 *Reſidens in Romana Curia habetur pro præſenti in diœceſi.*

10 *Loco in, cenſetur eſſe, qui parum diſtat ab illo.*

11 *Perſona eſt, vbi amat, non vbi animat.*

11 *Sedem mutare non dicitur, qui non mutat mentem.*

12 *Alternatiua gaudendi ad effectum non ſufficit præſentia ficta. & n. 27.*

13 *Præſentia alicuius quando requiritur, debet eſſe vera non ficta, & 22.*

14 *Dictio*, quamdiu, *diuidit tempora veræ, & fictæ reſidentiæ, & n. 138. & 144.*

15 *Dicto*, vere, *excludit omnem fictionem, & numero 16.*

17 *Abſens quando habetur pro præſente, eſt per quandam fictionem, & numero 18. & 20. & 170.*

19 *Abſens dicitur, qui non eſt eo in loco, in quo petitur: ſicut & ille dicitur præſens, qui præbetur ſenſus corporis.*

21 *Fictio nunquam conuenit cum veritate.*

23 *Dictio*, perſonaliter. *eſt præciſa, & requirit veram, & realem reſidentiam.*

24 *Dictio*, dumtaxat. *eſt excluſa fictæ reſidentiæ, & tacite inerat in hoc caſu, & num. 25.*

26 *Taxatiuæ dictiones formam important.*

28 *Aliud eſt vere reſidere, & aliud habere pro reſidente, & aliud eſſe Patrem, ſeu filium, & aliud pro tali haberi.*

29 *Aliud eſt Ciuem eſſe, & aliud Ciuem cenſeri.*

30 *Aliud eſt eſſe ingenuum, & aliud ingenuitatis ius habere.*

31 *Aliud eſt eſſe perpetuum, & aliud eſſe tanquam perpetuum.*

32 *Aliud eſt eſſe mortuum, & aliud pro mortuo haberi.*

33 *Aliud eſt eſſe expreſſum, & aliud haberi pro expreſſo.*

34 *Aliud eſt eſſe exemptum, & aliud priuilegia exemptionis habere.*

35 *Aliud eſt adeſſe priuilegium, & aliud immemorabilem habentem vim priuilegij.*

36 *Aliud eſt eſſe Religioſum, & aliud Religioſi ius habere.*

37 *Aliud eſt eſſe falſarium, & aliud tanquam falſarium puniri.*

38 *Aliud eſt non eſſe factum, & aliud haberi pro infecto.*

39 *Aliud eſt palinodiam formiter recantare, ac ſe dedicere, & aliud per æquipollens fieri, & num. 40.*

41 *Alternatiuam acceptare nequit Epiſcopus abſens a diœceſi.*

Abſens

41 *Abſens Epiſcopus per modicum tempus, cauſa recreationis non gaudet alternatiua de illo tempore.*
42 *Alternatiua an gaudeat Epiſc valde momētaneè, & modicè, ac ex vrgenti cauſa abſens & caſus in facto contingens adducitur vſq. n.84.*
43 *Animus de facili mutatur ad effectum fruendi alternatiua, & fraudibus eſt obuiandum.*
44 *Apud diœceſim eſſe dicitur, qui prope diœceſim eſt & exemplum adducitur.*
45 *Apud Sedem dicuntur vacare beneficia, quæ vacant in locis vicinis Curiæ, & agitur de intellectu cap. præſenti, de præbend. in 6. & num.46.*
47 *Vicinitatis cauſa contrahitur quædam coniunctio, & communio quoad pœnam, mores, & premium.*
48 *Diœceſis territorium in conſpectu habere, an ſit in conſideratione.*
49 *Poſſeſſio oculis, & aſpectu acquiritur.*
50 *Reſidere minus eſt quam intereſſe.*
51 *Illico fieri illud dicitur, quòd intra triduum fit.*
52 *Momentaneum temporis interuallum non inducit, actuum, nec locorum diuerſitatem, & num.53.*
54 *Continenti quæ fiunt, ineſſe videntur.*
55 *Minimum interuallum, ac minima diſtantia attendi non debet.*
56 *Continuum recipit aliquod interuallum.*
57 *Cauſa iuſtiſsima breuiſſimæ abſentiæ, an releuet, & num.58.*
59 *Gratiæ ſunt reddendæ pro bonis operibus.*
60 *Rex Hiſpaniæ eſt Patronus Eccleſiarum Cathedralium.*
61 *Reſidere an dicatur in Eccleſia, qui occupatur in viſitatione Patroni Eccleſiæ.*
62 *Neceſsitatis caſus nulla lege includitur.*
64 *Animus reſidendi, an conſideretur ad effectum gaudendi alternatiua.*
65 *Ratio debet eſſe æqualis in contrarijs.*
66 *Lex non debet eſſe dura, nec ſcrupuloſa.*
67 *Summum ius ſumma iniuria, & ius eſt.*
68 *Legis verba non ſunt amare intelligenda, ſed cum temperamento, nec etiam debent Iudaice interpretari.*
68 *Sanguinem elicit, qui multum emungit.*
69 *Expreſſum eſſe dicitur, quod reſponderet legiſlator, ſi interrogatus fuiſſet.*
70 *Verba,* vere, & perſonaliter. *poſita fuere ad obuiandum fraudibus.*
71 *Ceſſante ratione legis ceſſare debet diſpoſitio.*
72 *Verba,* vere, & perſonaliter. *recipiunt interpretationem paſsiuam a iure communi, & ciuiliter intelligi debent.*
73 *Verba legis, licet ſint præciſa recipiunt modificationem, & limitationem ab æquitate.*
74 *Aequitas eſt mater exceptionis.*
75 *Principium menſis, vel anni, an attendi debeat, & num.76. & 78.*
77 *Legatum annuum relictum vxori, quandiu non nupſerit debetur integrè, licet intra duos menſes nubat, & vide n.144.*
79 *Epiſcopus in iure conferendi innititur iure communi.*
80 *Dubia lex, vel conſtitutio quando eſt, recurri debet ad ius commune.*
80 *Alternatiuæ conceſsio eſt fauorabilis.*
81 *Cardinalis abſentis à Curia, cauſa venationis, conſenſus requiritur in terminis regulæ 32. & 16. & num. 82.*
83 *Opinio authoris in d. quæſtione concluditur, & Rotæ deciſio adducitur.*
84 *Abſens cauſa Reipublicæ antea gaudebat alternatiua, hodie vero non, & n. 85. & 86.*
87 *Reſidentia Epiſcopi de tempore vacationis, an teneatur probare prouiſus ab ordinario, qui vti actor fundat intentionem ſuam in alternatiua, & concluditur quòd ſic, & n. 92.*
88 *Reſidere præſumitur Epiſcopus in ſua Eccleſia, ſicut maritus cum vxore, cum ratione officij teneatur reſidere, & num.89. & 164.*
90 *Loco in illo, in quo beneficiatus reſidere tenebatur præſumitur beneficij vacatio: ſicut in illa ciuitate præſumitur quis habitare ex qua eſt.*
91 *Probari ſatis dicitur, quod conſtat per præſumptiones.*
93 *Reſidentia non eſt minus probanda, quam acceptatio alternatiuæ à fundante ſe in illa vti actore.*
94 *Qualitatum plurium quando requiritur probatio, non ſufficit probare vnam ſine altera.*
95 *Præſentia, ſeu abſentia ſemper eſt probanda à fundante ſe in illa, nec ſufficit ſola iuris præſumptio.*
96 *Reſidentia de Epiſcoporum non ſatis confidens Papa conceſſit alternatiuam, cum onere reſidendi.*
97 *Præſentia in quando quis ſe fundat potius præſumitur abſentia, & è contra.*
98 *Prouiſus ab ordinario, tanquam actor tenetur plenè probare ſuam intentionem ad excludendum prouiſum Apoſtolicum reum, & num. 99.*
100 *Probatio reſidentiæ facienda per prouiſum ab ordinario, an debeat eſſe concludens, & plura in propoſito adducuntur.*
101 *Probatio non reſidentiæ fienda per prouiſum Apoſtolicum debet eſſe plena.*
102 *Prouiſus a Papa de beneficio vacante in menſe Martij, vel Septembris, an teneatur probare reſidentiam in menſibus præcedentibus, & num.104.*
103 *Aequalitas eſt ſemper ſeruanda.*
105 *Alternatiuæ per abuſum Epiſcopus redit ad quatuor menſes.*
106 *Acceptatio alternatiuæ eſt quædam permutatio menſium, & quaſi contractus, & n.107.*
108 *Acceptatio alternatiuæ cenſetur facta cum omnibus ſuis qualitatibus.*

Menſes

109 *Menſes Martij, & Septembris ſemper ſunt Papæ, ſiue reſideat Epiſcopus, ſiue non, & numero 112.*

110 *Abſentia Epiſcopi in ſui odium habetur pro præſentia.*

111 *Abſentia Epiſcopi licet ipſum priuet alternatiua, tamen non poteſt præiudicare Papæ.*

113 *Epiſcopis non debet licere frui, menſe Februario propter præſentiam, & Martio propter abſentiam, & ſic de ſimilibus.*

114 *Alternatiua conceſſa ad inuitandum Epiſcopos ad reſidendum non debet contrarium effectum operari.*

115 *Menſes Martij, & Septembris ſemel reſeruati, ſemper remanent reſeruati, & num. 137. & 155.*

116 *Alternatiua, an deſinat gaudere Epiſcopus non reſidens in menſibus Iunij, & Decembris.*

117 *Menſes Iunij, & Decembris ſemper ſunt ordinarij.*

118 *Meum quod eſt, amplius effici meum non poteſt.*

119 *Collatio facta in menſibus Iunij, & Decembris potius cenſetur facta vigore primæui iuris, quam alternatiuæ.*

120 *Alternatiua nihil de nouo confert.*

121 *Epiſcopi gaudentes alternatiua poſſunt conferre beneficia, quæ non ſunt liberæ collationis in menſibus Iunij, & Decembris.*

122 *Conceſſum ſub conditione reſidentiæ, cenſetur ſub conditione contraria denegatum.*

123 *Dictio*, quamdiu. *importat conditionem.*

124 *Menſes ſex, dum Papa Epiſcopis concedit, ſibi reſeruat alios ſex.*

125 *Determinatio vna reſpiciens plura determinabilia, facit, quòd omnia pariformiter terminentur.*

126 *Qualitas eadem qualificat omnia ſub vna oratione contenta.*

127 *Contractus à principio eſt voluntarius, ſed ex poſt facto neceſſarius.*

128 *Acceptare alternatiuam voluntarium eſt, ſed reſidere in omnibus menſibus eſt neceſſarium.*

129 *Augmentum menſium conceſſorum acceptantibus alternatiuam, compenſatur cum obligatione reſidendi.*

130 *Alternatiuæ conceſſio modicum plus dat Epiſcopis.*

131 *Reſidentia eſt fauorabilis, cum ſit de iure diuino, & num. 164.*

132 *Commodum vbi non datur, neque dari debet periculum.*

133 *Epiſcopus acceptans alternatiuam, an propter abſentiam fruatur menſibus Martij, & Septembris, & nu. 134.*

135 *Epiſcopus non reſidens non perdit alternatiuam, ſed pro illa vice deſinit gaudere illius commodo.*

136 *Abſentia Epiſcopi in principio menſis, an impediat Epiſcopum, quod conferre non poſſit in reliquo eiuſdem menſis, ſi tunc tempore vacationis reſidebat,*

138 *Dictio*, quamdiù. *an ſit appoſita menſi integrali.*

139 *Menſis vnicus, & idem, non debet eſſe partim reſeruatus, & partim non; & nu. 140.*

141 *Epiſcopo competit collatio beneficij vacantis in menſe alternato, & de tempore quo reſidet.*

142 *Vacationis temups attenditur ad effectum, vt intret alternatiua.*

143 *Qualitas adiuncta verbo regulatur ſecundum tempus verbi.*

144 *Legatum relictum vxori, quamdiu vidua remanſerit debetur pro rata temporis viduitatis, vide ſupra, num. 77.*

145 *Menſis quilibet habet ſuas partes, & dies ſeparatos.*

146 *Die in qualibet dicuntur ſeptem horæ Canonicæ, & in vna poteſt dari intereſſentia, & lucrari, & in alia non, & nu. 147.*

148 *Parte, ad partem, eadem ratio militat, quæ de toto, quoad totum.*

149 *Collatio facta ab Epiſcopo in principio menſis, & tempore congruo, non corruit, quamuis in eodem menſe reſidere deſinat.*

150 *Collatio non debet eſſe conditionalis, ſed pura.*

151 *Menſis in principio, reſidere non ſufficit Epiſcopo, vt poſtea ſi abſens ſit, gaudeat alternatiua.*

152 *Reſidentia continuata totius menſis, quòd eſſe deberet, ſi Papa noluiſſet, expreſsiſſet.*

153 *Fauorabilis eſt alternatiuæ conceſsio, & amplianda.*

154 *Beneficium Principis eſt pleniſsime contra concedentem interpretandum.*

155 *Deciſiones allegantes alias deciſiones, ſunt intelligendæ ſecundum terminos illarum.*

156 *Domus compoſita ex area, & ſuperficie eſt vnum integrale, & indiuiduum ad effectum præſcriptionis.*

157 *Grex compoſitus ex pluribus ouibus furtiuis, & non furtiuis, poteſt partim vſucapi, & partim non, quia ſingulæ partes ſuam cauſam habent.*

158 *Menſis ſingulæ partes, habent ſuam diuerſam naturam ad inſtar gregis.*

159 *Menſes dati Epiſcopis acceptantibus alternatiuam, ſemper ſunt ordinarij, licet ob non reſidentiam ad Papam ſpectet collatio.*

160 *Res eadem diuerſo iure cenſetur, & regulatur, quando diuerſa militat ratio.*

161 *Epiſcopus reſidens in ſua diœceſi per totum menſem Aprilis, an poſſit prouidere vigore alternatiuæ, quando habet animum poſtmodum recedendi, & nu. 173.*

162 *Reſidere is dicitur in loco, qui continue ibi moratur.*

163 *Eccleſia propria, & diœceſis eſt originalis, & natu-*

naturalis habitatio Epiſcopi, ad inſtar mariti, & vxoris.

164 *Reſidere tenentur in propria Eccleſia, vel diœceſi de iure diuino omnes Epiſcopi, etiam Cardinales, nec excuſantur ratione officij Inquiſitoris maioris.*

165 *Epiſcopus ſemper dicitur eſſe in propria Eccleſia, & Eccleſia in Epiſcopo.*

166 *Domicilium proprium habet Epiſcopus in ſua Eccleſia, & diœceſi. Et in pluribus locis poteſt quis habere domicilium.*

166 *Animus talis eſſe præſumitur, qualis de iure eſſe debet.*

167 *Reſidendi maior obligatio eſt tempore Quadrageſimæ, & Paſchatis.*

168 *Caſualiter adeſſe minime dici poteſt, qui quolibet anno tempore Quadrageſimæ, & Paſchatis adeſt.*

169 *Fictio eſt dicere, quòd caſualiter abſens, præſens eſſe dicatur. Nam veritas eſt in contrarium, & num. 170.*

171 *Oppoſitorum, & contrariorum eadem debet eſſe ratio.*

172 *Animum habet recedendi, ergo non reſidet, quandiu non recedit, non valet conſequentia, cum exemplis Epiſcopi, & Curialis.*

173 *Deciſiones plures Rotales requirentes animum permanendi, ad effectum fruendi alternatiua adducuntur vſque ad num. 178.*

174 *Reſidentia regulæ noſtræ debet eſſe temporalis, & liberata, & ordinaria, & non caſualis, & momentanea, & num. 175. & 178.*

176 *Receßiſſe à Ciuitate non dicitur, qui recedit animo reuertendi.*

177 *Animus reſidendi, vel recedendi colligitur ex præcedentibus, & ſequentibus.*

179 *Acceptare volentes alternatiuã, prius conſiderẽt, quid ſibi cõſultius ſit propter onera illius.*

180 *Alternatiua, an gaudeat Epiſcopus exiſtens in loco exempto ſuæ diœceſis, de tempore vacationis beneficij.*

181 *Epiſcopus non poteſt pro tribunali ſedere in loco exempto ſuæ diœceſis.*

182 *Paria ſunt eſſe extra diœceſim, vel in loco exempto ipſius.*

183 *Statutum Epiſcopi ſicut non ligat delinquentes extra diœceſim ſuam, ſic nec delinquentes in loco exempto.*

184 *Epiſcopo ius dicenti in loco exempto, impune non paretur.*

185 *Loca quæ habent dominium ſeparatum, an dicantur de Regno, vel diœceſi.*

186 *Teſtamentum conditum intra Monaſterium, & ſic in loco exempto, non ſubiacet ſtatuto certas ſolemnitates requirenti.*

187 *Exemptus locus dicitur de diœceſi, & num. 188. & 191.*

189 *Exempti plus ſubſunt Epiſcopo, quam prorſus extranei.*

190 *Epiſcopus habet iuriſdictionem contra exemptos in pluribus caſibus.*

192 *Epiſcopus an, & quando poßit in quacunque parte ſuæ diœceſis pro tribunali ſedere.*

193 *Diœceſis appellatione, an comprehendatur Ciuitas.*

194 *Ciuitas venit appellatione diœceſis in materia fauorabili, necnon in materia odioſa, quando diſpoſitio eſt generalis, vt n. 195. Secus vero ſi ſit particularis, & num. 196. & ibi ponitur quid ſit è conuerſo.*

197 *Subcollector vnus non debet eſſe in Ciuitate, & alius in diœceſi.*

198 *Verba regulæ 4. Cancellariæ qualiter ſint intelligenda.*

199 *Alternatiua acceptata. An gaudeat Epiſcopus, qui non poteſt ingredi, nec reſidere in ſua diœceſi ob proteruiam, & incredulitatem impiorum, & num. 200.*

Ipſis quandiu apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas verè, ac perſonaliter reſederint dumtaxat. gloſſa 43.

EX verbis in themate gloſ. iſtius cõtentis, nota, quòd alternatiua acceptata nõ ſuffragatur Epiſcopo non
1 reſidenti† perſonaliter, & vere apud ſuam Eccleſiam, vel diœceſim.

Ponderanda etenim ſunt illa verba, *vere,† & perſonaliter*, quæ requirunt veram, & perſonalem reſidentiam, nec ſufficit ficta, & non realis, nec perſonalis, vt latius infer. oſtẽdã.

Vnde quamuis hoc verbũ, †*reſidere*, non
2 ſit amarè accipiendũ, vt Epiſc. nũquã decedat, vt bene tradit Card. in clem. 1. q. 12. n. 1. de foro cõp. per plura quę ibid. adducit. Et licet abſens ex iuſta cauſa abeſſe non
3 dicatur, †ſed pręſens eſſe cenſeatur. c. ex parte 2. c. ad audientiam, in fi. de Cleric. non reſiden. c. vnico. eod. tit. lib. 6. l. quæſitum. ff. de legat. 3. l. Seie. §. Pamphile. ff. de fundo inſtructo. l. ſi quis Titio. ff. ex quib. cauſis maiores. l. abſẽtia eius, qui Reipub. ff. de reg. iur. §. hi enim qui pro Repub. ceciderũt, inſtit. de excuſat. tutor. gl. in c. de cætero, verbo *in ſeruitio*, de Clericis non reſiden. Calder. conſ. 17. de præbendis, Federicus de Senis conſ. 246. Cardinal. in clem. vt ij qui, q. 9. de ętate, & qualit. Pariſ. conſ. 32. n. 3. & 4. lib. 1. Roman. conſ. 263. ſub n. 2. & conſ. 264. n. 3. Nauarrus

Abſens cito reuerſurus abeſſe non dicitur & plura deſuper cumulantur.

conſ.8.n.2.& 4.de Clericis non reſiden.Mandoſ.in reg.Cancell.16.q.32.à nu.1.& in reg.32.de impetran.benef.per obitum.fam.Cardin.quæſt.22.per totam.

Et qui caſualiter abeſt,abeſſe non dicitur.
4 † l.quæſitum 78.§.fi.ff.de legat.3.l.huiuſmodi.§.legatum.ff.de legat.1.l.1.C.de verb.ſignific.l.hæres abſens.ff.de iudicijs.l.ex facto 35.ff.de hæred.inſtituen.l.generali.§.vxori.ff.de vſufruct.legato, cum adductis per Abbatem in c. Rodulphus.nu.9.de reſcript.Boherium deciſ.13.à n.51.vſque ad fin.Salced.in additione ad praxim Bernardi Diaz c.54.ex nu.27. Decium conſ.533.*alias ſcripſi* num.3.Mandoſium, qui loquitur in terminis regulæ noſtræ conſ.18.num.13.

5 Et abeſſe non dicatur, qui ſtatim † eſt reuerſurus. l. poſtlimin. §. captiuis. l.nihil. ff. de captiuis, & poſtlim.reuer.l.3.ff.de diuortijs.c.diuortium,de pœniten.diſtinct.1.§.pauonum.inſtitut.de rerum diuiſione.c.præſenti 34.§.idem eſt,& ibi Doctores, de præb.in 6. cum aggregatis per Rebuff. de priuilegijs ſcholarium,priuilegio 23. per totum. Conc. Triden.ſeſſ.23.de reformat. c.1. ibi, *quoniam autem aliquantiſper,tantum abſunt,ex veterum canonum ſententia, non videntur abeſſe, quia ſtatim reuerſuri ſunt*,Acchill.de Graſſ.deciſ.13.nu.4.de priuileg. Gomez.in reg.de impetran. benef.vacan.per obit.fam. Cardin.q.17.à n.6. Bald.in authen.habita nu.21.C.ne filius pro patre, Nicol.Millius in repert.verbo *præſens in loco*, de quo etiam vide, quod dicam inferius in q.6. huius gloſſæ, ex num.162.

6 In breuique reuerſa vxor,diuertiſſe † non videtur. l. quidquid calore 48. in fine, ff. de regulis iuris.

7 Ac proinde non dicitur fractor † carceris, qui animo redeundi recedit, & poſtea breui tempore redit, Hippolytus de Marſilijs, in rubr. de fideiuſſoribus.nu.43. Auileſius in c. 18.prætorum,in gloſſa, verbo,*carcer*, nu.44. & alia plura huius farinæ cumulant Doctores in locis ſuperius citatis.

8 Nec dicitur verſum,† quòd non durat verſum.l.ſi pro parte, 10. §.verſum.ff.de in rem verſo, gloſ.in cap.ad noſtram, de regularib. & in cap. illis, de diſponſat.impub.

9 Sic etiam,licet quis ſit abſens à diœceſi; † tamen ſi ſit in Roma cõmuni Patria,præſens eſſe dicitur;l.necnon 28.§.ſi cũ in prouincia; & ibi not.Bart. ff. ex quibus cauſis maiores.

10 Itidem qui parum diſtat à loco,cenſetur † eſſe in eodem loco, & habetur pro præſente. l.nihil.ff.de captiuis.§.pauonum. inſtitut.de rerum diuiſione.Gomez.in reg.de impetran. beneficia per obitum fam.Card. q.17.nu.2.

11 Et potius cenſetur perſona eſſe vbi † amat, ideſt quo reditura eſt,quã vbi animat, ideſt vbi de perſona reperitur. Baldus in authen. habita n.21.in fi.C.ne fil. pro patre,per tex. in l.2.§.fi.& in d.l.nihil.ff.de captiuis.& poſtlim.reuerſ.Simonet.de reſer.q.35.num.14.

Nec dicitur mutare ſedem,qui non mutat mentem.cap.dilectus,de Cleric.non reſidentibus. Ancharanus in cap.præſenti, ante n.1. verſ. *hinc dicitur*, de præbend.lib.6.

12 Cæterum in caſu noſtræ regul.contrarium fore in omnibus † prædictis caſibus tenendum, nempe alternatiuã penitus non intrare, arbitror, ex ſequentib.

Primo quia etiam inſpecto iure communi, quotieſcunq; per ſtatutum,vel conſtitutionẽ requiritur præſentia alicuius, intelligitur de
13 vera † pręſentia, nõ autem de ficta. Bald.in l. 1.n.54.C.qui admitti.Bart.in l.omnes populi.n.62.ff de iuſtitia,& iure,quẽ omnes ibidẽ cõmuniter ſequuntur, & in l.3.§.hęc verba, n.1.ff.de negotijs geſtis,cũ alijs adductis per Gomez.in reg.de impetran.benef.vacan.per obit.famil.Card.ſub n.2.ad medium.Mandoſium ſuper ead. reg.ideſt 32.q.23.n.3.& 4.& in regula 16.de concurrentibus in data q.31. ſub n.2.verſ.*contrarium eſt tenendum*, Felin. in c.Rodulphus,ſub n.14.verſ.*& ſi diceres*, de reſcript.Tiraq.in legib.connubial.lib.gl.6.n.31. & vide infra gl.48.n.37.& ſup.in gl.18.n.101.

Præſentia vera quãdo requiritur nõ ſufficit ficta, cumulantur plura vſq; ad nu. 41.

14 Item quia illa dictio, *quamdiu*,† cõtenta in reg. noſtra de ſua natura eſt diuiſiua temporum, & reſtrictiua ad veram, & perſonalem reſidentiam,& certum caſum;ita vt extra illum ceſſet diſpoſitio.l.4.ff.de ſeruitutib. l.pater Seuerinã.§.fin.ff.de condition.& demonſtrat. Bart.in l.1.n.15.eod.tit.l.1.C.de profeſſ. & medic.lib.10.Beroius conſ.29.n.3.li.2.Decian.conſ.107.n.19.lib.3. Hieron.Gabr.conſ. 154.n.5.lib.2.& docet reg.7. præcedens,quæ vtitur eadem dictione, & fuit conſideratũ in vna Sulmonen. Canonicatus 13. Martij coram Cantuccio,& infer.tangam n.133.in q.4.

Secundo quia in dicta regula noſtra adeſt
15 illa dictio, *vere*,† quę omnem dubitandi occaſionem remouet, nam requirit veram,realẽ, & actualẽ reſidentiam,& omnem fictionẽ excludit:ex quo ſi veritatem conſideramus im
16 poſſibile eſt,† quòd abſens,etiam ex cauſa iuſta,vel ad modicum tempus ſit præſens, Geminian.in c.fi.in princ.ſub nu.6. verſ.*Ioannes de Lignano tenet*,de conſuetud.li.6:vbi ſubiũgit, quòd ſi aliquãdo abſens habetur pro pręſente
17 eſt contra proprium † ſignificatum. Decius in l.ſi quis id quod,n.40.ff.de iuriſd.omn. Iudic.& in l.is damnum dat 130.num.5.& 6. & Cagnol.ibid. n.1.& 2. ff.de reg.iur. Mill.in repert.verbo,*abſens*,n.2.&4.Cephal.cõſ.186. num.50.lib.2. Decian.conſ.113.num.3.lib.4.

Ideo conſuluit Nauarrus conſ. 8. num. 6. de Clericis non reſidentibus, quòd Capitu-
18 lares,qui reſident Romę † de mandato ſui Capituli,pro agẽdis cauſis, & negocijs Eccleſiæ

non

.non poſſunt dici vere reſidentes, quia palam
.eſt eos non vere reſidere. Nam abſens is ve-
19 rè dicitur,† qui non eſt eo loco, in quo peti-
tur,& qui extra continentia Vrbis ſit.l.abſen
tem 199.de verbor. ſignif. l. præſens, & l.ſe-
quenti.ff.de procurator.Et præſens ille dici-
tur proprie,qui prębetur ſenſibus corporis.
Rota deciſ.3. in fine, verſ. *non dicitur præſens*,
de iurepatron. in nouis.

Comprobatur ex verbis. c.ex parte. c.ad
audientiam,de Clericis non reſidentib.Nam
quando dicunt,quòd abſentes ex iuſta cauſa,
cenſentur,ſeu videntur pręſentes,loquuntur
20 improprie†per fictionem quandam,Nā ver-
ba (cenſeri,videri,credi,& ſimilia)denotant
fictionem, & improprietatem.Bartol. in l. ſi
is,qui pro emptore.n.5. ff.de vſucapion.Re-
buffus in praxi ſub reg.de publicandis.gl.15.
in fin.Mandoſ.in reg.de annali.q.87.n.1.Nat
ta conſ.41.ſub num. 9. verſ.*quia fictio*.libro 1.
ac tangam infra num. 158. ſuper hac gloſſa.

Cum igitur regula noſtra loquatur de ve-
re reſidentibus,apertè reſultat, quòd exclu-
dit ficte reſidentes, & præſentes. Nam fictio
21 nunquam conuenit cum veritate. † Alexan-
der conſ.158.n.7.lib.2.Felin.in c.quanto.nu.
2.de præſumption.Iaſon in l.ſi is,qui pro em
ptore.n.168.ff.de vſucapion. Euerar.in loco
à vi fictionis.n.5.poſt princip. cum alijs per
Menoch.de pręſump.lib.1.preſump.8.nu.10.

Pręterea,quia ſi reg.7.præcedens (quę lo-
quitur de abſentia Cardinalium,& non con-
tinet verba ita ſtricta, & rigurosa, ſicut reg.
22 noſtra,) eſt intelligenda de vera † præſentia,
non vero de ficta,nec interpretatiua,vt tra-
dit ibid.Mandoſ.q.3.n.9. à fortiori igitur re-
gula noſtra,omnem fictam reſidentiam exclu
dit,de quo vide inferius.num.82.

Tertio, quia ſimiliter concurrit in regula
noſtra illa dictio, *perſonaliter*, quæ eſt præci-
23 ſa, † & exigit realem, & veram, ac perſona-
lem reſidentiam.cap.fin.§.is autem, vbi Ab-
bas nu. 1. & communiter omnes, de officio
delegati.clem.1.iuncta gloſ.verbo,*publice, &
perſonaliter*,de vita,& honeſtat. Clericorum.
cum alijs adductis per Lambertinum de iu-
repatronatus, libro 2.p.1.quæſt.11.art.1.nu.
3.Tiraquel.in legibus connubial. gloſ.6. nu.
31.& 33. vbi de more plures allegat.

Quarto, quia pariter adeſt in regula no-
ſtra illa dictio, *dumtaxat*, quæ eſt limitatiua
24 † ad ſolam reſidentiam veram, & perſona-
lem, & præciſam: ac excluſiua fictæ, & im-
proprię reſidentiæ,cap.ex pœnitentibus. 50.
diſtinctione, clem. 1. in principio, de ſeque-
ſtrat.poſſeſſ.& fruct.& Cardin.ibi num.3.c.1.
de iureiurando,in 6.cap. ſtatutum. §.in nul-
lo,de reſcriptis,libro 6. Bartolus in l. 1. nu.
1.2. & 3. ff.ſi quis ius dicenti, non obtempe-
rauerit, Rebuffus in concordata, in rubrica
de Regia ad prælator.nominatione.§.1.gloſ.
verbo, *conſanguineis*, ad medium,Euerardus
in loco à natura dictionum taxatiuarum.nu.
2.Mandoſius qui loquitur in terminis noſtrę
regulę,conſ.18.num.4.Vbi num.5.& 6.dicit,
& fortius,quòd quamuis dicta clauſula,*quan-
diu apud Eccleſias, aut diœceſes, &c.* appoſita
25 non eſſet,† idem dicendum eſſet, quia tacite
inerat, cum de iure diuino Epiſcopi reſidere
tenerentur,vt dixi in gloſ.41.& vide quæ di-
cam in quęſt.5. huius gloſſæ.

26 Dictiones autem taxatiuæ formam † im-
portant, & eius tranſgreſsio vitiat actum.
Felinus in cap.ex parte.n.7.de conſtitution.
Pariſ. conſ.19.num.19.vol.2.

Et licet dicta dictio, *dumtaxat*, poteſt re-
ferri ad conceſsionem alternatiuę,hoc eſt,vt
ſolis Patriarchis, Archiepiſc. & Epiſc. con-
cedatur,adhuc etiā refertur ad verā reſiden.

Si ergo reg.noſtra requirit veram, & per-
ſonalem dumtaxat reſidentiam,ad hoc,vt al
ternatiuę locus ſit:Sequitur aperte dicendū,
quòd ficta reſidentia non proſit, & quòd ab-
ſens ex iuſta cauſa, & ad modicum tempus,
quòd quandiu abeſt,non poteſt frui alterna-
tiua in beneficijs de tempore talis abſentiæ
vacantibus:Et conſequēter diſpoſitioni Apo
ſtol.ſint reſeruata. Maxime quia abſens nun
quam habetur pro reſidente, niſi in caſibus
27 †à iure expreſsis,vt firmat Millius in ſuo re-
pertorio, verbo, *abſens non habetur pro præſen-
ti*. Mandoſius in reg.7. quæſt.3. num.9.

28 Aliud namque eſt vere, & perſonaliter reſidere,& adeſſe, & aliud † vere
abeſſe,& pro reſidenti habere.l.ſi maritus.§.
quod ſi quis præſens ſit. n.1.ff.de adulterijs:
Sicut,& aliud eſt in veritate eſſe patrem, ſeu
filiū, & aliud haberi pro patre,vel filio. l.rei
iudicatæ.§.fin.& l.ſequen.ff.ſolut.matrim.c.
ſi vir 35.quæſt. 2. & bene tradunt Doctores
in cap.finali, de verborum ſignific.lib.6. vbi
Geminianus num. 11. & Franchus ſub num.
10. in fine poſt alios.

29 Et aliud eſt eſſe Ciuem, & aliud Ciuem †
cenſeri,vel pro Ciue haberi, Bartol.in l.non
tantum.§.ſi emancipatus.n.4.ff.de bon.poſſ.
con.tabulas,late Iaſ.in l.Prętor ait. §.ſiue au
tem. notab.1. ff.de noui oper. nuntiat.

30 Et aliud eſt eſſe ingenuum,† & aliud inge-
nuitatis ius habere.l. 2.ff.de iure aureor. an-
nulorum. Oldrad. conſ.67. num. 4.

Aliud etiā eſt eſſe perpetuum,& aliud eſſe
31 † tanquam perpetuum,vt arg.l.mercis.ff.de
verb.ſignificat.tradit Gomez.in cap.2.§.ſta
tuto,ante num.66.de conſtitut.in 6.

Et aliud eſt eſſe mortuum, & aliud pro
32 mortuo † haberi.l.qui mortui 129.ff.de ver-
bor.ſign. Oldrad.d.conſ.67.num.4.

33 Ac aliud eſt expreſſum, & aliud haberi †
pro expreſſo, vt dixi in gloſſa 15.§.2.ex nu-

mero 62. & in gloſſa 36. numero 74.
Prout aliud eſt exemptum eſſe, & aliud
34 priuilegia exemptionis habere. † c. ſi Papa,
de priuil. in 6. c. veniens, de verb. ſig. eod. lib.
Ac aliud eſt adeſſe priuilegium, & aliud
adeſſe immemorabilem conſuetud. habentē †
35 vim priuilegij. Socin. conſ. 260. nu. 22. lib. 2.
Rota deciſ. 744. num. 6. p. 1. diuerſorum.
Et aliud eſt eſſe religioſum, & aliud Reli-
36 gioſi priuilegium † habere, cap. religioſo, de
ſent. excommun. in 6. Oldrad. d. conſ. & num.
Et aliud eſt eſſe falſarium, & aliud tan-
37 quam † falſarium puniri. Baldus in c. nonnul-
li. §. ſunt & alij. n. 3. de reſcriptis. Acebed. in
l. 2. num. 9. tit. 25. lib. 4. recopilation.
38 Aliud etiam eſt non eſſe factum, † & aliud
haberi pro infecto, vt dixi in §. 1. procemial.
num. 74. & 75.
Cuius farinę alia plura adducunt Bart. in
d. l. ſi maritus. §. legis Iuliæ. n. 1. ff. de adulte-
rijs. Rebuff. in compendio alienation. rer. Ec
cleſ. n. 101. Staphilæus de prærogatiuis expe
ctatiuarum. §. ſecundo principaliter. n. 6. Aui
leſius in proęm. Capitulorum Prætorum. nu.
20. in fine; Vbi propterea concludit, & meri-
to contra Gregor. Lopez in l. 25. tit. 18. Part.
2. in gl. *como deſmentir*, quòd quamuis ille, qui
cantat palinodiam, ac ſe dedicit, declarans ſe
mentitum fuiſſe coram iudice, notario, & te-
L. 2. tit. 10. li 8. recop. declaratur. 39 ſtibus, iuxta formam legis † 2. tit. 10. lib. 8. re-
copilation. inſligentis dictam pœnam, con-
tra dicentem aliquod ex verbis iniurioſis in
eadem lege contentis, remaneat infamis; Ta
men quòd ſi pro bono pacis extraiudicialit.
ſeu non coactus per ſententiam, vel etiā iudi
cialiter; non tamē ſeruata ſpecifica forma d.
legis, alia verba æquipollentia ſatisfactoria
proferat, non erit infamia maculatus. Nam
40 aliud † eſt ſe dedicere formaliter, & aliud ver
ba ſatisfactoria pronunciare, & ita ſępe pra
cticaui. Quod etiam in ſimili caſu, dubius, di-
xit (licet de dictis Doctoribus non memine-
rit) Acebedus in d. l. 2. tit. 10. lib. 8. recopila-
tion. num. 89. & 90. de quibus ſatis.
Confirmantur denique omnia, quæ ſupra
diximus de vera, & reali reſidentia, ex quò
non ſolum reg. noſtra dicit, quòd ad hoc, vt
Epiſc. gaudere poſſit alternatiua, debeat ve-
re, & perſonaliter dūtaxat reſidere; Sed etiā
& quòd magis eſt diſponit in fine, quòd acce-
ptatio alternatiuę debeat fieri in propria Ci
41 uitate, † vel dięceſi, aliàs non teneat, & dicā
latius in gl. *in ſua quiſque Ciuitate, vel diœceſi da-
tas*, quæ erit gloſſa 62. ex num. 20.
Vnde fuit deciſum in vna Salmantina Ca-
nonicatus 20. Iunij 1572. coram Oradino,
quòd Epiſcopus abſens tribus menſibus ſibi
permiſſis, recreationis cauſa, animo redeūdi
non gaudebat alternatiua. Nam regul. noſtra
requirit veram, & perſonalem, ac actualem
pręſentiam, vt fuit dictum in vna Vrgelen.
Canonic. 7. Maij corā Illuſtriſſ. Blanchetto.
HINC nouiſſ. poſt hæc ſcripta de menſe
April. huius anni 1603. contigit caſus ſingula
ris, de quo fui conſultus, videlicet quòd Re-
uerendiſſ. D. Maximilianus ab Auſtria, tunc
Epiſc. Segobien. & nunc Archiep. Compoſtel
lanus, cum acceptatam alternatiuā haberet,
& continuò reſidentiā faceret in propria dię
ceſi Segobien. ac intelligeret, quòd Reges
Catholici acceſſerant ad inclitam Domum
del Scorial, à propria dięceſi Segobien. per
quatuor milliaria dumtaxat diſtantem, & in
conſpectu territorij d. dięceſis exiſtentē: Sta-
tim acceſſit ad eandem Domū, ac Reges Ca-
tholicos (de quorū familia ipſe ortus eſt) vi-
ſitauit, & ex eo, quòd illum ad Archiepiſcopa
tū Compoſtellanū nuper pręſentauerant, gra
tias egit, ac feſtinanter ad ſuam reſidentiam
continuandam, in propriā dięceſim reuerſus
fuit. A qua dięceſi ſolūmodo abfuit per dies
duos, nempe die 13. & 14. pręd. menſis April.
& in hoc tempore vnū benef. vacauit, de qua
vacatione idem Epiſc. notitiam habuit, dum
rediret, ac mox illud contulit D. Don Hiero-
nymo de Padilla illius meritiſſimo Vicario
Generali. Et poſtmodum alius obtinuit pro
uideri à Sede Apoſt. de eod. benef. vti reſerua
to, ex eo, quòd vacauerit durāte d. abſentia,
42 Vnde orta † eſt cōtrouerſia. An in huiuſmodi
benef. intret alternat. vel potius ſit reſeruat?

Quæſt. nouiſſ. quæ examinatur neruoſe vſque ad nu. 83. vbi aſſignatur concluſio.

Et quidem pro reſeruatione adſunt ſu-
prad. fundamenta. Et acce-
dit, quòd poſtquā Epiſc. exit limites ſuæ dię-
ceſ. quamuis à principio intendat, ſtatim re-
uerti: poſtmodum autē poſſunt ſe offerre plu
res occaſiones nō reuertendi, ſed diutius ex-
tra dięceſ. cōmorandi. Et e cōuerſo poſſet ha
43 bere Epiſc. animum † non ſtatim reuertendi:
tamen quia habuit notitiam vacationis, ſeu
quod iam vacatio imminebat (mutata ſentē
tia) accedat ad ſuam dięc. vt alternatiua frui
poſſet: Ac propterea non eſt conſiderandum,
quòd abſentia ſit longa vel momētanea, ſi de
tempore vacationis vere Epiſc. non reſide-
bat. Et hac via ceſſabunt fraudes, quibus eſt
obuiandum. l. in fundo. ff. de rei vindic. cap.
ſedes, de reſcriptis.

In contrariam vero partem, id eſt ad
fauorem Reuerendiſs.
D. Epiſc. & ab illo prouiſi vrgent fortiter ſe-
quentia fundamenta, quæ dum ſcriberem in
dicta cauſa ſuſcitaui.

Primo quia quamuis re vera de tempo-
re vacationis D. Epiſcopus non
eſſet præſens in propria dięc. tamen erat pro
pe d. dięc. à qua ſolū per 4. milliaria diſtabat,
& ideo apud dięceſ. erat, & reſidebat: Nam
44 qui prope dięceſim † eſt, apud dięceſim eſſe
dicitur. l. penes te 63. l. id apud ſe 143. ff. de
verbo.

verborum ſignificat. Et ſic videmus, quòd quamuis Papa non ſit intra domum Sancti Marci, quando ſignat ſupplicationes, ſed in Monte Quirinali; Nihilominus ponitur Data apud Sanctum Marcum.

Pro quo mihi videtur tex. egregius de materia reſeruationis agens, in capit. præſenti 34. in principio, de præbend. lib. 6. vbi expreſſe declaratur, quòd illud benefic. dicatur vacare apud Sedem Apoſt. vt ſit reſeruatū,
45 quod vacauit in locis † vicinis ipſius Sedis Apoſt. & Rom. Curię. Et Geminian. ibid. n. 4. firmat, quod in hoc ille tex. nihil diſponit de nouo, ſed declarat tex. in c. 2. eod. tit. & li. Niſi quatenus dicitur, quòd ille locus dicatur vicinus Curię, qui non diſtat vltra duas dietas.

46 Per quem tex. in d. c. præſenti † notat ibidem Petrus de Ancharano ante num. 1. verſ. *nam ex vicinitate*, quòd ex vicinitate locorum contrahitur quædam coniunctio, & legis
47 communio, quoad pœnam, † & pręmium; & etiam quoad mores. cap. ſed & continuo, de pęniten. diſtinct. 1. l. quod ſępe. §. fin. ff. de contrahen. emptione cap. 1. 44. diſtinctione, ac conferunt adducta per Menoch. de arbitrarijs. caſ. 222. per totum.

Vnde cum regula noſtra non loquatur per verbum, *in*, vel, *intra*, ſed per dictionem, *apud*, dicens, *apud Eccleſias, vel diœceſes*, dicendum apparet, quòd de tempore vacationis Dominus Epiſcopus apud ſuam diœceſim reſideret, ex quo erat propè illam, & momentaneè, ac incontinenti reuerſurus.

Et quamuis effectus iſtius dictionis, *apud*, non poſſit admitti regulariter in caſu regulę noſtræ (nam aliàs ſequeretur, quod Epiſcop. gauderet alternatiua reſidendo extra diœceſim in locis vicinis ipſius diœceſis, quòd eſſet abſurdū;) Tamen in caſu, de quo agitur, vt d. prouiſio ſuſtineatur, non videtur ſpernēdus.

Maxime cum proprium territorium ſuæ
48 diœceſis Dominus Epiſcopus in conſpectu † haberet, & oculis, quando erat in domo del Scorial cernere poſſet, argum. tex. in l. 1. §. ſi iuſſerim. ff. de acquiren. poſſeſſ. cui conuenit l. 6. in fin. & l. 7. tit. 30. Partit. 3. vbi probatur,
49 quòd oculis, & aſpectu † acquiritur poſſeſſio, ita quòd talis poſſeſſio dicatur vera, ac propria, & non ficta poſſeſſio, vt tradit Iaſ. in d. §. ſi iuſſerim. n. 10. Couar. lib. 3. variar. c. 16. nu. 10. verſ. *ſed ſi Prælatus*. Ferrettus loquens de beneficio, conſ. 3. n. 16. vol. 1.

Accedit etiam, quia regula noſtra non requirit præſentiam, nec intereſſentiam, ſed perſonalem reſidentiam. Nam minus eſt
50 reſidere, † quam intereſſe, vt notant Doctores in c. licet vobis, de præben. Geminian. in c. vnico, §. fin. nu. 1. de Cleric. non reſiden. in 6. Caſſador. deciſ. vnica. num. 2. & per tot. de Clericis non reſiden. Cæſar de Graſ. deciſ. 5. n. 3. de præb. Rota deciſ. 330. n. 1. p. 1. diuerſ.

Secundo quia tempus abſentię fuit admodùm momentaneum, cum non durauerit, niſi per duos fere dies, & cum animo, & intentione ſtatim reuertendi; ita vt illico D. Epiſcopus reuerſus dicatur. Nam il
51 lud dicitur illico † fieri, quod intra triduum fit. l. fi. ibi, *illico autem, id eſt intra triduum*. C. de iudicijs: Momentaneum autem temporis in
52 teruallum non inducit actuum, † nec locorū diuerſitatem, ſed identitatem, nec eſt de illo curandū, l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis cautionib. c. potuit, de locato. Ac modicum tempus eſt
53 quędam † continuatio, vt notatur in l. penult. ff. de action. & obligat. Quia quæ in continen
54 ti † fiunt ineſſe videntur. l. lecta. §. dicebam. ff. ſi cert. petat. c. officij 38. de elect. plene tradit Anton. Corſet. in tract. de minimis. p. 1. n. 5. cum numeris antecedentibus, & ſequentibus. Hippolytus de Marſilijs in rubr. ff. de fideiuſſoribus. nu. 76. cum ſequentibus. Anton. Gabriel lib. 1. tit. de præſumpt. concluſ. 13. num. 1. & per totam.

Minimum etiam interuallum, minimaquę
55 diſtantia attendi † non debet. l. 4. ff. de in integr. l. pro locis. l. mediterraneę. C. de annon. & tribut. lib. 10. Corſet. vbi ſup. n. 3. cum ſeqq. Rodoanus in tract. de rebus Eccleſ. q. 9. à n. 52. vſque ad finem. Auendanus de exequend. mand. p. 1. c. 5. nu. 5. Mexia ſuper taxa pannis concluſ. 3. per totam.

56 Sic & continuum † recipit aliquod interuallum. c. fin. iuncta gloſſ. verbo, *continuo*, de verbor. ſignif. in 6. Authentico, de iudicibus. §. ſedebunt, collatione 6. l. 1. verſ. *ſi tamen aliqua æſtate*. ff. de fluminibus.

Tertio quia cauſa dictæ breuiſſimę ab
57 ſentię, fuit iuſtiſſima, † & neceſſarijſſima, cum D. Reuerendiſs. Epiſcopus pro ſe, & nomine ſuę Eccleſiæ præciſe teneretur viſitare dictos Reges, ac proprios conſanguineos, ad portas fere domus ſuæ adſtan
58 tes, illiſque debitam reuerentiam † reddere, cap. 2. de maioritate, & obedientia. cap. omnis anima, de cenſibus.

Necnon debitas gratiarum actiones da
59 re, † ex eo, quòd idem Inuictiſſimus Rex noſter Catholicus Philippus Tertius, eum præſentauit primo ad Epiſcopatum Segobien. & poſtmodum ad Archiepiſcopatum Compoſtellanum, cap. cum Apoſtolus, in principio, de cenſibus. l. quidam 6. ff. de rebus dubijs. l. Seia. ff. de liberatione legata. l. Aquilius Regulus. ff. de donationibus.

Præſertim cum D. Rex Catholicus ſit Patronus dictę Eccleſiæ Cathedralis Segobien. ac omnium Cathedralium Hiſpaniæ, vt l. 18. tit. 5. Part. 1. lex 1. tit. 6. lib. 1. recop. & vtrobique gloſſographi docent. Ac etiam tanquam Rex, & Dominus totius Hiſp. ſit etiā Domi-

nus Diœceſis Segobien. & reliquarũ diœceſium illorum Regnorum, in temporalibus, l. deprecatio. §. ego quidem mundi Dominus. ff. ad legem Rhodiam, de iact. l. 2. & 8. tit. 1. Part. 5.

Ita vt in hoc caſu verificentur bene illa
61 verba † Concilij Tridentini ſeſſ. 23. de reformat. c. 1. de reſidentia Prælatorum, dum dicit ſic: *Nam cum Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, debita obedientia, & euidens Eccleſiæ, vel Reipublicæ vtilitas, aliquos nonnunquam abeſſe poſtulent, & exigant, &c.*

Ideoque à fortiori dicitur reſidere in propria Eccleſia, & diœceſi, qui per duos dies
62 dumtaxat fuit occupatus in viſitatione † patroni Eccleſiæ, & Domini diœceſis in temporalibus, ad debitam, & ſolitam illi pro ſe, & ſua Eccleſia, ac ſponſa reuerentiam dandam, quia prædicta faciendo, D. Epiſcopus inſeruiebat ſuæ Eccleſiæ, argumento tex. in cap. pię mentis, & c. frigentius 16. q. 7. cum adductis per Rocchum de Curte de iurepatronatus, verbo, *honorificum*, num. 1. cum ſequentibus, & Lambertinum lib. 3. quæſt. 1. artic. 11. cum ſequentibus, bonus tex. in cap. ſcire debes Epiſcopum 7. q. 1.

Reſidere namq; nihil aliud eſt, quam Eccleſiæ inſeruire. c. conquerente, de Clericis non reſiden. Cardinalis in clem. 1. quæſt. 13. num. 22. de foro competen.

Nulla vero lex quantumuis generalis, & rigoroſa cenſetur excludere caſum ſpecialem, vrgentis neceſſitatis. Nam neceſſitas non ſubiacet legi. cap. 2. in fine, de obſeruation. ieiuniorum, & facit licitum, quòd alias eſſet illicitum. cap. quod non, de regul. iuris, de quo cumulant plura Abbas in capit. at ſi Clerici. §. de adulterijs. num. 9. de iudicijs. Bernardus Diaz in regula 238. Petrus Duenas in regula 248. Menochius de arbitrarijs libro 2. caſu 182. num. 1. & per totum, & dicam in gloſſa 60. quæſt. 4. ex num. 44. & dixi in gloſ. 8. num. 47.

Quarto quia in hoc caſu ita iuſto, neceſſario, & momentaneo, poſſunt bene applicari omnia illa, quę ſuperius dixi de abſentia caſuali, & animo, ex numero 3. vſque ad 11. & nunc addo pulchrum tex. in l. ſi quis ita 8. ibi, *quia non omne momen-*
63 *tum † exigendum ſit, vt cum liberis ſit, ſed ſi eam mentem, & propoſitum habeat.* ff. de condition. & demonſtrat.

Prout etiam intrant bene plures deciſiones Rotales firmantes, quòd ad effectum gaudendi alternatiua, ſit potiſſime conſide-
64 randus animus † reſidendi, & permanendi in eadem Eccleſia; non vero caſualis, & momentanea reſidentia, vt fuit reſolutum in vna Eluen. beneficij 22. Maij 1599. coram R. P. D. meo Mellino, & in eadem cauſa poſtea ſub die 30. Octobris 1600. coram R. P. D. meo Ludouiſio, de quibus, & alijs deciſionibus ſimilibus latius dicam inferius in quæſt. 6. ex n. 173. cum ſequentibus, vſque ad num. 178.

Et quamuis dictæ deciſiones loquantur ad fauorem reſeruationis Apoſtolicę; tamen pari ratione contraria videtur idem dicen-
65 dum, ad effectum, † vt non intret reſeruatio, cum oppoſitorum, & correlatiuorum eadem debeat eſſe ratio, vt in vulgatis, & infra numero 103. & 171.

Quinto quia iſta interpretatio eſt conſona rationi, & menti noſtræ regulæ, quæ tendit ad inducendum Epiſcopos ad reſidendum in propria Ciuitate, vel Diœceſi, vt ſæpe dixi, maxime in gloſſa 41. At vero in caſu propoſito rectè ſatisfactum apparet diſpoſitioni, & menti dictę regulæ. Nam aliter eſſet nimis dura, & ſcrupuloſa,
66 † quod dicendum non eſt. l. poſthumus 12. in principio. ff. de iniuſto rupto. Tiraquel. de retract. lignag. §. 36. gloſſa 3. num. 8. & in §. 35. ſub num. 20.

67 Summum namque ius, ſumma † iniuria, & crux eſt, cap. ſerpens, de pęnitentia, diſtinctione prima. Caſſadorus deciſione vnica num. finali, prope finem, de rerum permutatione. Tiraquell. de retract. lignag. §. 35. in principio num. 6.

68 Nec ſunt verba legis † amarę intelligenda, text. in l. quid venditor 18. ibi, *hæc omnia videntur eo pertinere, ne id, quòd affirmauit venditor amare ab eo exigatur, ſed cum aliquo temperamento,* ff. de ędilitio edicto, & dixi in princ. huius gloſ. num. 2. Sed cum aliquo temperamento temporis. l. quod dicimus 105. ff. de ſolutionibus. l. promiſſor. ff. de conſtit. pecunia. l. fi. ff. ad exhibendum. Nec minus ſunt iudaice intelligenda, iuxta gl. verbo, *aliquas*, in l. damni infecti ſtipulatio competit 18. §. ſi is qui vnus. ff. de damn. infecto. Alexan. conſ. 148. *viſis*. num. 12. volum. 6.

Et qui multum emũgit, elicit ſanguinem. c. deniq; iuncta gl. ibi verbo, *ſanguinē*. 15. diſt. Hinc eſt admodum veriſimile, quòd ſi auctor noſtræ reg. de tempore quo addita fuere illa verba, *vere, & perſonaliter*, interrogatus fuiſſet de caſu noſtro, ad fauorem D. Epi-
69 ſcopi reſponderet, & ſic habetur pro † expreſſo. l. tale pactum. §. fi. ff. de pactis, & ibi Iaſ. n. fi. poſt gloſ. & Doctor. Caſſador. deciſ. 24. n. fi. ſuper regulis Cancel. Ant. Gabr. in tit. de regulis iuris, concluſ. 10. n. 1. cum ſequentibus.

Nam iſta verba, *vere, & perſonaliter*, ideo
70 addita † fuerunt, vt obuiaretur fraudibus nõnullorum Epiſcoporum non reſidentium, & paſſim dicẽtium, quòd gaudebant alternatiuę commodo, ex quo erant pro vtilit. Eccleſiæ, aut Reipub. abſentes, & ideo cenſebãtur præſentes, & reſidentes. Quæ ratio prorſus

ceſſat

ceſſat in noſtro caſu ex ſupradictis: Et ſic ceſ
71 ſare † debet legis diſpoſitio. l. quod dictum.
ff. de pactis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iu-
repatronatus. Tiraquel. in tractatu, de cau-
ſa ceſſante, par. 1. num. 125.

Præterea quia dicta verba, *vere, & persona-
liter* recipere debent interpretationem,
72 etiam paſſiuam † a iure communi. l. 2. vbi
gl. & omnes. C. de noxalibus, cap. cum dile-
ctus, & ibi gloſſa, verbo, *iure communi*. de con-
ſuetudine. Romanus conſ. 328. num. 10. verſ.
ſi vero. Mandoſius in regula 32. quæſt. 10. nu.
2. Rota deciſ. 512. num. 5. p. 1. diuerſ. Ac ſunt
ciuiliter intelligenda. l. ſi cui 9. ff. de ſeruitu-
tibus. l. fin. ff. ad exhibendum.

Ac omnia verba legis, vel ſtatuti, quam-
73 uis ſint generalia, & pręciſa recipiunt † mo-
dificationẽ & limitationẽ ab ęquitate, vel cau
ſa iuſta ſuadente. l. licet autẽ 15. ff. de arbitris.
l. diuus. ff. de in integ. reſtit. gl. verbo, *continuo*.
in l. ſtipulatus ſum Damam 105. ff. de verb.
oblig. vbi poſt Bartolum, Angelum, & alios
plene tradit Iaſon num. 2. & 3. gloſſ. verbo,
cogam, in l. ſi filius familias. §. fin. ff. de pro-
curatoribus, gloſſ. in c. licet. 6. verbo, *absque
vlla exceptione*. de election. & ibi omnes. Ripa
in l. admonendi, num. 50. ff. de iureiurando.
74 Quoniam æquitas eſt mater exceptionis, †
ac parit illam. l. qui æquitate, & ibi gloſſ. ff. de
doli mali exceptione. Bartolus in l. ſi vnus.
§. pactus ne peteret, ſub num. 6. ante finem,
verſ. *nam ſicut actio oritur*. ff. de pactis. Tiraq.
de retractu lignag. §. 35. gloſſa 1. ſub num. 5.
Prout etiam quælibet lex generalis infringi-
tur, & limitatur per rationem naturalem.
Abbas in c. vt debitus honor. nu. 36. de ap-
pellationibus.

Sexto & principaliter, quia dictus
Epiſcopus non ſolum fecit
continuam reſidentiam ante vacacationem
beneficiorum, de quibus agitur in men-
ſibus præcedentibus; ſed etiam in ipſo-
met menſe Aprilis, in quo vere, & perſona-
liter reſedit intra propriam diœceſim, vſque
ad diem duodecimam ipſius menſis, quando
acceſſit ad domum del Scorial, & poſtmo-
dom ex die 14. & citra.

Quo fit, vt eo magis intrare debeat alter-
natiua, ex quo in principio dicti menſis D.
75 Epiſcopus † veram, & perſonalem reſiden-
tiam fecit, argumento. tex. in l. à vobis 5. &
l. filiæ meæ 22. ff. de annuis legatis, vbi expreſ
ſe cauetur, quòd in legato annuo ſufficit an-
76 ni initium, ſeu eſſe cæptum † annum, vt le-
gatum debeatur pro integro anno: Per quæ
iura reſpondit Signor. de Homodeis conſ.
53. incipit, *quidam nomine Iacobus* quòd ſi te-
ſtator legauit vxori ſuæ decem ſaccos fru-
menti, donec, ſeu quamdiu ſine marito vixe-
rit: & mortuo teſtatore intra duos menſes
vxor nubat: quòd non ſolum debet habere
legatum pro rata temporis illorum duorum
77 menſium; ſed etiam pro integro † anno, quòd
conſilium refert, & ſequitur Alexander in
additionibus ad Bartolum in d. lege a vobis,
& Iaſon in l. diuortio, in principio, num. 7. ff.
ſolut. matrim.

Quòd a fortiori in caſu noſtro procederet
78 ſi menſis eſſet † conſiderandus, vt vnum to-
tum integrale, & indiuiduum; non autem ſin
gulæ eius partes, argumento legis cum qui
ædes. ff. de vſucapionibus, & l. ſi quis totam.
ff. de exceptione rei iudicatæ: & propterea
fuit deciſum in vna Fauentina Canonicatus
16. Decembris 1585. coram Illuſtriſſ. Domi-
no meo Blanchetto, quòd illa dictio, *quamdiu*
regulæ noſtrę ſit appoſita menſi integrali,
non autem ſingulis diebus menſis, argumen-
to d. legis, eum qui ædes. Et quòd ad effectum
vt ſit, vel non ſit beneficium reſeruatum, eſt
attendendum principium menſis, de quo la-
tius dicam inferius in hac gloſſa, quæſt. 5.
ex num. 136. cum ſequentibus, vſque ad nu-
merum 160.

Vlterius quia Dominus Epiſcopus in
collatione facienda innititur
79 iure † cõmuni, de quo habet fundatam inten
tionem, vt dixi in §. 1. procœmiali, num. 20. &
ideo quatenus aliquod eſſet dubium, eſt in-
terpretandum ad fauorem prouiſionis ordi-
80 nariæ, & recurrendum ad diſpoſitionem † iu-
ris communis. Bartolus in l. 2. in principio,
num. 22. ff. ſolut. matrim. Alexand. conſ. 5. nu.
7. lib. 5. Decius conſ. 214. nu. 2. Caputaq. de-
ciſ. 214. num. 11. par. 2.

Et eo magis quia conceſſio alternatiuę
81 eſt fauorabilis, † & ſic plenè, & benignè inter-
pretanda, vt dixi in §. 6. procœmiali, ac in ſi-
mili abſentiæ propoſito tradit Mandoſius in
regula 16. quæſt. 32. verſ. *vnde cum ſimus in
materia ſtricta*. Pręſertim contra concedentẽ.
l. 3. ff. de conſtit. Princip. cap. olim, de verbo-
rum ſignificatione. Rota deciſ. 33. num. 13.
de prębendis, in antiquis, & inferius etiam
dicam, num. 153. & 154.

Ideo quamuis quodlibet ſtatutum loquens
de pręſentia. Sit intelligendum de ve-
ra præſentia: non autem de ficta, vt ſupra
num. 13: Adhuc tamen admittitur ſæpe ficta,
ratione abſentiæ momentaneæ. Nã in termi-
nis reg. 31. de impetran. benef. per obitum fa
mil. Cardin. diſponentis, quòd in collatione
beneficij vacantis per obitum familiar. Car-
dinalis, debeat accedere conſenſus Cardina-
lis, ſi ille in Curia fuerit, quamuis dicta re-
gula ſit exorbitans à iure communi, & odio-
ſa, vt conſuluit Mandoſius poſt alios ibidem,
aliàs ſub regula 32. quæſt. 1. ſub num. 5. & 6.
Nihilominus firmat idem Mandoſius in ea-
dem regula 32. quęſt. 22. ante numer. 3. cum

ſequen-

ſequentibus, quòd ſi tempore vacationis, talis beneficij Cardinalis eſſet abſens à Cu-
82 ria, venationis, aut recreationis cauſa † per modicum tempus, modicamque diſtantiam: Quòd adhuc ſit neceſſarius aſſenſus d. Cardinalis, quòd etiam, (licet dubius) tenuit ibidem Gomezius, q. 7. num. 6.

Idem etiam concludit Mandoſius in terminis regulę 16. de concurrentibus in data, in dicta regula 32. num. 5. vbi recedit ab opinione contraria, quam tenuit in regula 16. quæſt. 32.

Idem etiam poſt alios tradit Felinus in c. Rodulphus, ſub num. 14. de reſcriptis, loquens in terminis ſtatuti Ferrarienſis, ac ſubdens contigiſſe in propria perſona ſua.

Hic etiam accedere poſſunt ea, quæ dicam de Epiſcopo exiſtenti in loco exempto in q. 7. huius gl. ex num. 180. vſque ad 192.

SED nihilominus ad fauorem reſeruationis, & quòd in prędicto caſu non intret alter-
83 natiua procliuior † ſum, cum verba noſtræ regulæ ſint fortiſſima, & excludant omnem fictionem, ac veram, & actualem præſentiam de facto exigant. Et quamuis maxima ęquitatis ratio ad fauorem ordinariæ prouiſionis concurrat: Non tamen eſt recedendum à verbis dictæ regulæ, quę licet ſit dura: ita tamen eſt ſcripta. l. proſpexit. ff. qui, & a quibus, cap. in memoriam 19. diſtinct. Et ſi alicui Epiſcopo videatur hoc magnus rigor, poterit de facili illum euitare non acceptando dictam alternatiuam. Et contraria tolluntur ex fundamentis pro iſta parte, ex nu. 12. vſque ad num. 41. deductis.

Denique cum dubium ſupra dictum eſſet in Rota propoſitum ſub die 26. Martij huius anni 1604. fuit reſolutum coram R.P.D. meo Iuſto non intrare alternatiuam, ſed potius reſeruationem: aliquibus tamen ex DD. contrarium ſentientibus.

Vnde quamuis Sacra Concilij Tridentini Congregatio 6. Iulij 1573. cenſuerint Epiſcopos abſentes cauſa Reipu-
84 blicę gaudere alternatiuæ beneficio, † quia abſens ex iuſta cauſa, abeſſe non dicitur, teſte Flaminio Pariſio in tractatu de reſignatione beneficiorum, libro 1. quæſt. 10. num. 58. & 59. ac ſenſit Mandoſius in conſ. 18. num. 11. Et declaratio procederet, ſtante tenore regulę Gregorij XIII. quæ tunc vigebat: nam carebat illa dictione, *vere.* nec non tradita per Pariſium, & Mandoſium, vbi ſupra. Hodie tamen cum regula noſtra illam dictionẽ habeat, & veram reſidentiam præciſè requi-
85 rat, & fictam reſidentiam excludat: Ceſſat † iam declaratio prędicta: Et audiui, quòd poſtea Sacra Concilij Tridentini Congregatio contrarium cenſuerit: Ita quòd cum quidam Epiſcopus Hiſpaniæ abeſſet a propria diœceſi pro exercitio ſui officij Inquiſitoris generalis in Curia inuictiſſimi Hiſpaniarum Regis, vbi generalis Inquiſitor cum ſuo Tribunali reſidere ſolet, & inſtanter ſupplicaret Sanctiſſimo D.N. Clementi VIII. quòd concederet indultum ſpeciale, vt poſſet gaudere beneficio alternatiuæ, quamuis non reſideret in propria diœceſi, attenta dicta cauſa in fauorem Fidei, & Reipublicę reſultante,
86 Nunquam tamen † dictum indultum obtinere potuit. Antea verò benè concedebantur indulta gaudendi alternatiua per aliquod tempus abſentię, vt conſuluit in caſu vnius indulti Mandoſ. conſ. 21. per totum.

Epiſcopus abſẽs cauſa Reipub. nõ gaudet alternatiua.

Ex quibus oritur prima quæſtio. An prouiſus ab Ordinario, qui
87 vti actor fundat ſe † in alternatiua, ad probandum Epiſcopum gauiſum fuiſſe alternatiua, & conſequenter ſuam prouiſionem eſſe validam, quia contigerat vacatio in menſe Ordinario, vigore alternatiuæ, veluti in menſe Februarij, Aprilis, Auguſti, ſiue Octobris: teneatur nedum probare præciſe acceptationem alternatiuæ, & receptionem, ac recognitionem factam a Datario ſuæ Sanctitatis, vt in fine noſtræ regulæ dicitur; verum etiam teneatur probare veram, & perſonalem reſidentiam Epiſcopi in ſua Cathedrali Eccleſia, vel diœceſi, de tempore vacationis?

Incipiunt quæſt. huius gloſſæ.

Et quidem videtur, quòd non; ratio eſt quia cum Epiſcopus teneatur reſidere in ſua Eccleſia, vel diœceſi, vt
88 dixi in gloſſa 41. præſumitur reſidiſſe † in illa, ſicut maritus cum vxore. Alciatus de pręſumptionibus regula prima, prę ſump. 35. num. 1. Maſcardus de probationibus concluſ. 1277. num. 1. & 2. Mandoſius conſ. 18. num. 7. latè Tiraquel. in legib. connubialib. gloſſ. 8. num. 30.

Reſidẽtiæ Epiſcopi probatio ad quẽ ſpectet.

Hinc quamuis fundans ſe in præſentia, regulariter illam probare teneatur; tamen hoc non ſibi vendicat locum in ijs, qui ra-
89 tione ſui officij tenentur in certo loco † remanere, vt Epiſcopi, & Canonici, quorum abſentia ab Eccleſia non prę ſumitur, cum reſidere diuintiantur. Gozadinus conſ. 66. nu. 6. in fine, libro 1. Decius in cap. tertio loco. nu. 37. de probationibus. Maſcardus de probation. concluſ. 5. num. 5. Tiraquell. in dicta gloſſa 8. num. 31.

Et ideo dixit Oldradus conſ. 129. incipit, *hæc ſunt dubia.* num. 3. quòd prę ſumitur va-
90 caſſe beneficium in eo loco, vbi reſidere † beneficiatus, ratione ſui beneficij tenebatur, & ſcripſi in gloſſa 15. §. 2. quæſt. 8. Et conferunt lătè tradita per Rotam deciſ. 420. nu. 2. p. 1. diuerſ. & per Menoc. de præſumpt. lib. 6. num. 4. & 5. Tiraq. in legib. connubial. 2. p. gloſſ. 8. num. 30. & 31.

Sicut etiam prę ſumitur, quòd quilibet habitat in ea ciuitate, vel loco ex qua, vel quo eſt. Bartolus in l. is poteſt, num. 17. ff. de acqui-

acquirenda hæreditat. Corneus conſilio 46. numero 16. libro 2. Cęſar de Graſſis deciſ. 17. de probation. vbi hoc fuit concluſum non obſtante quòd Alciat. de prȩſumption. regul. 2. præſumption. 15. num. 1. de hoc dubitauerit.

Cum igitur iſte prouiſus ab Ordinario, qui ſe fundat in alternatiua illius habeat pro ſe prȩſumptionem, quòd Epiſcopus reſederit in ſua Eccleſia, vel diœceſi; & prȩſumptio ſit liquidiſſima probatio. l. licet. de legat. 1. gl. in l. ſi tutor. C. de pericul. tutor. Aim. conſ. 6. num. 44. Couarru. libro 2. variar. cap. 6. num. 1. Menoch. de recuperand. rem. 15. nu. 400. & de prȩſumption. lib. 1. prȩſump. 3. Et
91 ſatis dicitur probari, quòd conſtat † per prȩſumptiones. Afflictis deciſ. 13. num. 24. Flaminius Pariſius de confidentia quęſt. 76. nu. 8. cum ſequentibus. Menochius de prȩſumptionibus, lib. 1. prȩſumpt. 37. & præſump. 46. per totas; Conſequenter dicendum appareat, quòd ſatis fundet intentionem ſuam, cum dicta prȩſumptione, abſque alio genere probationis.

Contraria tamen ſententia verior
92 eſt † & tenenda, quia regula noſtra ad ſubſtantiam alternatiuæ requirit reſidentiam Epiſcopi in ſua Eccleſia, vel diœceſi. Ita quòd ipſa reſidentia eſt pars principalis, & ſubſtantialis, ſine qua nō, eiuſdem alternatiuę. Igitur qui ſe fundat in alternatiua, eodem modo, ſicut tenetur probare acceptationem, pariter, & probare tene-
93 tur dictam reſidentiam, † nam alias probatio nullius erit momenti. Quia quando requiritur probatio plurium qualitatum inſimul, & copulatiue, probata vna, & alia
94 non, † nihil probatum eſſe dicitur. l. ſi. hęredi plures 5. ff. de conditionib. inſtitut. §. penultimo. inſtitut. de hęred. inſtitut. cap. 1. de verborum ſignificatione, lib. 6. Decius in cap. 2. num. 1. de reſcriptis. Tiraquell. de vtroque retractu. §. 8. gloſſa 7. num. 1. & ſequentibus. Pariſius conſ. 48. num. 9. 18. & 19. lib. 4. Simonet. de reſeruat. quæſt. 35. num. 1. Ioannes Gutierrez conſ. 2. num. 5. & conſ. 4. num. 1. & conſ. 26. num. 4. & 6. Maſcardus de probationibus. concluſ. 1254. num. 10. & 11. vbi alios plures citat, vide etiam in ſimili, quę dixi in gl. 11. quęſt. 2. cum ſeqq.

Rurſus quia reſidentia, ſeu prȩſentia ſem-
95 per probanda eſt ab allegante, † & ſe in illa fundante, quia cum ſit facti, non præſumitur, niſi probetur. l. in bello. §. factę. ff. de captiuis, & poſt lim. reuerſis. Alexander conſ. 118. num. 16. libro 2. Franciſcus Balbus de prȩſcriptionibus par. 1. quartę partis principalis. quæſt. 3. num. 2. Aimon conſ. 204. col. 2. verſ. *ſed tamen verius videtur*. Corneus conſ. 46. num. 16. & conſ. 50. num. 12. libro 2. Ruinus in rubrica. ff. ſolut. matrim. num. 302. Tiraquel. in legib. connubialibus parte 2. gloſſa 8. num. 31. Cephalus conſ. 203. num. 5. libro 2. Natt. conſ. 67. num. 6. volum. 1. Puteus deciſ. 385. incipit. *in vna Segobien*. num. 4. libro 2. Menochius de prȩſumptionibus, lib. 6. prȩſumpt. 19. nu. 6. Maſcardus de probationibus concluſ. 5. num. 4.

Maxime quia quando quis tenetur vti actor probare aliquid in quo ſe fundat, tunc non ſufficit iuris præſumptio; ſed requiritur aliunde probatio. Acchilles de Graſſis deciſ. 1. de probation. num. 1. & 2. Cęſar de Graſſis deciſ. 176. aliàs deciſ. 1. num. 17. & 18. qui filij ſint legitimi.

Quod a fortiori procedere videtur in caſu de quo agitur. Nam Papa non ſatis confidens, quòd Epiſcopi reſiderent in ſuis Ec-
96 cleſijs, vel diœceſibus, noluit ſimpliciter † concedere illis hoc alternatiuæ beneficium: Sed reſtricte, & limitatiue, quamdiu reſederint, & ſic colligitur intentio Papę, quòd talis qualitas reſidentię ſit probanda à prouiſo ordinario, fundante ſe vti actore, in illa.

Præſertim quia quando quis ſe fundat in
97 prȩſentia, potius prȩſumitur abſentia, † & e contra, niſi contrarium probetur. Maſcard. in dicta concluſ. 5. num. 4. verſ. *ad conciliandas huiuſmodi opiniones*. Puteus dicta deciſ. 385. num. fin. libro 2.

Item quia prouiſus ab Ordinario, tanquā actor ad excludendum prouiſum Apoſtoli-
98 cum, tenetur concludenter probare † intentionem ſuam cap. in prȩſentia de probation. cum alijs. Et ideo non concluditur, ſolent Epiſcopi reſidere, ergo reſidebant de tempore vacationis, cum potuerint non reſidere, & non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe. l. neque natales. C. de probat.

Facit deciſio Putei 35. lib. 1. vbi fuit reſolutum, quòd habens expectatiuam ad primum beneficium vacaturum in menſe reſeruato, tenetur probare vacationem in dicto menſe reſeruato, cum ſe fundet in tali vacatione.

Item deciſio Putei 207. & 266. libro 3. vbi fuit deciſum, quòd ſiue prouiſus Ordinarius,
99 ſiue Apoſtolicus, qui tanquam actor † ſe fundat in prouiſione ordinaria, vel Apoſtolica ratione menſis, ſemper tenetur probare vacationem de tali menſe, in quo fundat intentionem ſuam, quod etiam conſuluit Ferrett. conſilio 2. num. 13. volumine primo, & dixi in gloſſa 11. quęſt. 3.

Denique poſt hęc ſcripta, ita fuit reſolutum in Rota 31. Maij 1604. in vna Placentina Cappellaniæ coram Illuſtriſſimo Pamphilio.

Neque obſtant pro contraria parte adducta, quia illa poſſent admitti, quando prouiſus

ſus Ordinarius eſſet poſſeſſor, & reus; ſecus verò ſi ſit actor ex ſupradictis. Arbitror tamẽ: quòd ad probandum dictam reſidentiam per actorem ſufficiat alia non exacta probatio, iuncta dicti iuris præſumptione, vt ex omnibus remaneat integra probatio in caſu, de quo agitur, gloſſa, verbo, *legitimis*. in l. 2. ff. de excuſation. tutor. cum latiſſime adductis per Antonium Gabrielem in titulo de probationibus concluſ. 1. ex num. 1. Pro quo multum faceret ſi volens probare reſidentiam de tempore vacationis, probaret illam; ſaltim de tempore proximo præcedenti. Quia tunc præſumetur continuata. l. ſiue poſſidetis. C. de probationibus. Rota deciſ. 4. eodem tit. in nouis. Nec præſumitur mutatio niſi probetur. l. cum qui. ff. de probationibus, cap. 1. & ibi gloſſ. verbo, *non timore*. ff. quòd met. cauſa. plene Menoch. de præſumption. libro 6. præſumptione 37. cum tribus ſequentibus per totas. Niſi exaduerſo oriretur aliqua coniectura, vel præſumptio, quæ animum Iudicis ad contrarium credendum moueret prout mouit in caſu dictæ deciſionis Placentinæ Cappellaniæ in numero præcedenti citata.

Quando autem quis impetrauit beneficium à Sede Apoſtolica vti reſeruatum, quia licet vacauerit in aliquo ex dictis quatuor menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris; tamen prætendit ob non reſidentiam Epiſcopi intrare reſeruationem. Tũc proculdubio puto plenam
101 & concludentem † probationem non reſidentiæ requiri, cum in illa fundetur reſeruatio, & in contrarium ſit iuris præſumptio, vt ſupra ex num. 88. Et agatur de graui præiudicio Ordinarij, & prouiſi ab illo, vt ſcripſi plene in gloſſa vndecima, quæſt. finali, & faciunt ea, quæ dixi in gloſſa 45. poſt principium, de probatione, quòd beneficium ſit liberæ collationis, num. 9.

Secundo quæro. An ſicut prouiſus ab Ordinario in aliquo ex dictis menſibus Februarij, Aprilis, & ſimilibus, qui vti actor ſe fundat in alternatiua Epiſcopi: tenetur probare dictam reſidentiã de tempore vacationis, vt in quæſt. præcedenti:
102 Sic etiam prouiſus † in aliquo ex menſibus Martij, & Septembris, (qui ceſſante alternatiua, ſunt ordinarij,) teneatur tanquam actor probare, quòd Epiſcopus reſidebat in menſibus Februarij, & Auguſti reſpectiue. Vel ſaltim in aliquo ex menſibus Martij, aut Septembris, in quo contigit vacatio?

Ratio dubitandi erat, quia contrariorum eadem eſt ratio. §. 1. inſtitut. de tutelis. Et
103 quia æqualitas † eſt ſeruanda. l. vt liberis. C. de collationibus. l. terminato. l. fin. C. de fructibus, & liti. expenſ. Rota deciſ. 2. num. 6. de pactis, in antiquis. Aimon conſ. 133. num. 7. Decius conſ. 122. num. final. Gregorius Lopez in l. 5. verbo, *igualdad*. tit. 5. Partita 6. Auileſius in cap. 2. prætorum, verbo, *igualmente*. per totam illam gloſſam.

Itẽ, quia ſi Epiſc. non reſidet in mẽſib. Febr. & Aug. nõ gaudet alternatiua: Si ergo nõ gaudet alternatiua in iſtis menſib. videtur, quòd
104 non eſt illi auferenda collatio in menſib. † ſequentibus Martij, & Septembris, in quibus auctoritate ordinaria ſine alternatiua conferre poteſt, ne vtrumque perdat, & duplici onere grauetur contra tex. in l. 4. §. ſed ſi nauis. ff. ad legem Rhodiam de iactu. cap. mandatum, de reſcriptis. Caſſadorus deciſ. 34. ſub num. 1. ſuper regulis. Caputaquen. deciſ. 86. numero 3. parte 3. pro quo ſatis vrget deciſio Sulmonen. poſtea citanda in quæſt. 4. num. 131.

Et multo magis ſi neque reſederit in menſibus Martij, & Septembris, qui ſunt ordinarij (alternatiua ceſſante:) Et quia per abuſum alternatiuæ in non reſidendo, perditur illius beneficium, & redit Epiſcopus ad vſum
105 quatuor † menſium. Antonius Auguſtin. in ſuo repertorio, verbo. *alternatiua*. Mandoſius in conſ. 21. num. 2. & latius dicam in gloſſa 56. ex num. 147.

Tamen ſine vlla difficultate in cõtrarium eſt veritas. Quoniã eo ipſo quòd Epiſcopus acceptat alternatiuam menſium, inter Papam, & ipſum fit quodam pa-
106 ctum, † & permutatio menſium. Nam Papa concedit Epiſcopo menſes Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris [Non loquor nunc de menſius Iunij, & Decembris, quia in ſequenti quæſtione dicam] Ac verſa vice Epiſcopus dimittit Papæ duos menſes Martij, & Septembris. Mohedanus deciſ. 3. ſub num. 1. de reſcriptis. Ita quòd ratione iſtius conuentionis Epiſcopus pœnitere, & retrocedere non valeat, cum dicta acceptatio ſit
107 quaſi † contractus. Puteus in terminis deciſ. 88. num. 1. libro 3. Acchilles deciſ. 2. num. 3. ſuper regula de modifi. indult. Mandoſius late conſil. 18. num. 8. ad medium, cum numeris ſequentibus, & dicam in gloſſa 58. numero 15.

Et acceptatio facta ab Epiſcopo de dicta alternatiua, cenſetur facta cum omnibus ſuis
108 qualitatibus, † & oneribus, videlicet reſidendi, & quoad beneficia liberæ collationis dũtaxat, prout in regula noſtra exprimitur. l. ſi duo. ff. de acquirend. hæredit. Ruinus conſil. 101. num. 3. lib. 5. Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. gl. 10. num. 13. Menoch. de præſumptio. li. 4. præſump. 101. n. 45. Rot. deciſ. 496. num. 3. par. 3. diuerſorum.

Quo fit, vt cum ſtante dicta acceptatione menſes Martij, & Septembris ſint proprij

menſes

menſes Papæ, & Epiſcopus nullum habet
109 ius conferendi in illis, quòd ſiue reſideat †
Epiſcopus, ſiue non reſideat in illis, vel in
menſibus præcedentibus Februarij, & Au-
guſti, ſemper collatio erit Papę. Mandoſius
conſilio 18. numero 8. in fine, & num. 9. Ac
propterea prouiſus Apoſtolicus non tenetur
in hoc caſu probare aliquam reſidentiam,
vel non reſidentiam Epiſcopi.

Et eo magis quia non reſidentia Epiſcopi,
110 in ſui † odium habetur pro reſidentia, argu-
mento. tex. in l. poſtliminij. §. captiuis, &
in l. nihil. ff. de captiuis, & poſtlimin. reuer-
ſis. cap. quòd in dubijs, iuncta gloſſa 1. de
renunciatione. Baldus in authentica habita,
num. 21. C. ne filius pro patre, & in terminis
noſtrę diſputationis ſcripſit Mandoſius in
conſ. 18. num. 12.

Rurſus, quia abſentia Epiſcopi, licet ip-
ſum priuet commodo alternatiuæ: non tamē
111 poteſt prę iudicare † Papæ in ſuis menſibus
Martij, & Septembris, cum culpa propria
ſibi, & non alteri debet eſſe nociua. l. ſanci-
mus. C. de pœnis. l. non debet 74. ff. de regulis
iuris, & dixi late ſupra in gloſſa 27. & fuit in
terminis noſtræ regulæ deciſum in vna cauſa
Fauentina Canonicatus 16. Decembris 1584.
coram Illuſtriſſ. Blanchetto, & in alia Ma-
ioricen. Canonicatus 15. Nouembris anni
1593. coram R. P. D. Mellino. Mandoſius d.
conſ. 18. num. 8.

Vnde ſequitur, quòd ſi Epiſcopus accepta-
uit alternatiuam, & abeſt in menſe Februa-
rij, aut Aprilis, aut Auguſti, aut Octobris:
quòd minimè poterit prouidere beneficia
112 vacantia in dictis menſibus, † ſed erunt re-
ſeruata Sedi Apoſtolicæ. Et multo minus po-
teſt conferre in menſibus Martij, & Septem-
bris, cum iſti duo menſes (ſtante acceptatio-
ne alternatiuæ) deſiuerint eſſe ordinarij, &
facti fuerunt Apoſtolici, & reſeruati: Ita Man
doſius in dicto conſ. 18. nu. 8. Rota in dictis
deciſionibus Fauentina, & Maioric. & aliàs
tenuit ſæpe, & dicam in quæſt. 4. huius gloſſ.
à num. 133.

Et in dicta deciſione Fauentina pondera-
tur maximum abſurdum, quòd aliter ſeque-
113 retur. nempe, quòd liceret † Epiſcopis frui
menſibus Febuarij, & Auguſti propter reſi-
dentiam, & Martij, & Septembris propter
non reſidentiam, & menſib. Aprilis, & Octo-
bris pro reditu ad reſidentiam.

Nec non quòd alternatiua conceſſa, vt Epi
114 ſcopos ad reſidendum inuitet, operaretur †
contrarium effectum, vt eos ad ſępe receden
dum induceret, contra intentionem Papæ
l. non omnis. ff. ſi cert. pet. cap. quia intentio-
nis, de priuilegijs. Rota deciſ. 14. num. 3. de
conceſſ. præben.

Ponderatur etiam, quod cum ex accepta-
tione alternatiuę, menſes Martij, & Septem-
bris ſemel fuerint Sedi Apoſtolicæ reſerua-
115 ti: † ſemper remanent reſeruati, ſiue Epiſco-
pus reſideat, vel non reſideat. Rota deciſ.
14. de præben. in antiq. & 10. & 13. de prę ben.
in nou. Caſſad. deciſ. 9. n. 3. de conceſſ. præ-
ben. & dixi in gloſſ. 11. & vide, quę dicam in
q. 4. ſequen. huius gl. à nu. 133.

Ex quibus oritur facilis reſponſio ad ea,
quæ in principio cauſare dubitandi occaſio-
nem dixi. Nam ratio eſt valde diuer-
ſa, & non poteſt dari ęqualitas inter Epiſco-
pos, & Papam. Et culpa in non reſidendo il-
lis, non verò Papę debet eſſe damnoſa, nec
ex abuſu alternatiuę in non reſidendo poteſt
Papę, in ſuis menſibus aliquod præiudicium
irrogari, per ſupradicta, & ea, quæ dicam,
(Deo dante) in gloſſa 56. ſuper verbis, *eo ipſo priuati exiſtant*.

Quæſtio tertia ſit, An ea, quę diximus in duabus quęſtionibus
prę cedentibus, videlicet, quòd Epiſcopus te
neatur reſidere in menſibus Februa. Aprilis,
Aug. & Octob. vt fruatur alternatiua, & be-
neficia in illis vacantia deſinant eſſe reſerua
ta. Et quòd prouiſus ab Epiſcopo, qui tanquā
actor agit, tenetur probare reſidentiam:
Procedat etiam, & pariformiter locum ha-
116 beat, quoad menſes † Iunij, & Decembris? (Lo- Epiſc. non reſidens in menſe Iunii aut Decēb. an gaudeat alternatiuâ.
quor in beneficijs liberę collationis, in qui
bus intrare poteſt alternatiua; non vero de
illis beneficijs, quę non ſunt liberę collatio-
nis, in quibus nulla adeſt difficultas, cum
alternatiua non intret, vt plene dicam in gl.
45. & ſequentibus.)

Pro negatiua parte, videlicet, quòd non ſit neceſſaria reſidentia in iſtis
duobus menſibus vrgent: Tum quia dicti
menſes Iunij, & Decemb. ſemper ſunt ordina
117 rij, † ſiue alternatiua ſit acceptata, ſiue acce-
ptata non ſit.

Tum quia in iſtis duobus menſibus non ſit
aliqua permutatio cum Papa, cum ſemper
remaneant ordinarij, & ſic ceſſant ea, quę
dixi in quęſtione prę cedenti, n. 106. & 107. de
permutat. & quaſi contractu.

Tum quia iſti duo menſes non concedun-
tur Epiſcopis à Papa, cum iam fuerint pro-
prij Epiſcoporum ſine alternatiua. Nam
118 quod meum eſt amplius meum † effici non
poteſt. §. ſic itaque inſtitut. de actionibus,
cap. inter dilectos. §. cæterum, de fide in-
ſtrumentorum.

Tum etiam quia cum dicti duo menſes fue
rint ordinarij ante acceptationem alterna-
tiuę: collatio, quę fit ab Epiſcopis de benefi-
cijs vacantibus in illis poſt acceptationem
alternatiuę, potius facta videtur, vigore pri-
119 mæui iuris, & ordinariç † iuriſdictionis, quā
vigore alternatiuę, per tex. in c. licet, de
officio

officio ordin. vbi omnes docent, maxime Felin. & in cap. cum aliquibus 4. de reſcriptis, libro 6.

Quo fit vt eodem modo, ſicut ſi alternatiua acceptata non eſſet, poteſt Epiſcopus conferre beneficia vacantia in dictis menſibus Iunij, & Decembris, quamuis abſens fuiſſet; ſic etiam videtur, quòd conferre poſſit in eiſdem menſibus, quamuis acceptauerit alternatiuam, & reſidentiam non fecerit.

Et eo magis quia alternatiua nihil de no-
120 uo confert, † ſed dumtaxat obſtaculum reſeruationis remouet. Puteus deciſ. 205. & 215. & 222. lib. 1. cum alijs adductis in gl. 42. verſ. *minus obſtat dicere*. num. 13.

Tum denique quia ſicut Epiſcopi alternatiuæ commodo gaudentes poſſunt conferre
121 beneficia, quę non ſunt liberę † collationis, vacantia in menſibus Iunij, & Decembris, quamis ad illa non ſe extendit alternatiua: Sic etiam poſſunt conferre omnia beneficia vacantia in dictis menſibus, quamuis reſidentiam non fecerint, & vide infra, nu. 124.

Exaduerſo tamen pro opinione affirmatiua, in quam me inclino, concurrunt ſequentia.

Primo quia Papa per regulam noſtram concedit Epiſcopis alternatiuam acceptantibus, quòd valeant conferre omnia beneficia vacantia in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembr. quamdiu apud Eccleſias, aut diœceſes ſuas verè, ac perſonaliter reſederint dumtaxat. Igitur ſi non reſident in menſibus Iunij, & Decembris conferre non poterunt, & intrauit reſeruatio. Nam conceſſũ ſub conditione reſidentiæ
122 cenſetur denegatum † ſub contraria conditione abſentię, ſeu non reſidentiæ, ad tex. in l. pecuniam. ff. ſi cert. petat. l. Item quia, ibi, *& nuptijs non ſequutis ipſo iure euaneſcit ſtipulatio*. ff. de pactis. l. neceſſario. ff. de periculo, & commod. rei venditę, cum adducendis in gl. 54. ex num. 5. vſque 24. & in terminis noſtræ regulæ, & quęſtionis, licet non reſtrictę ad iſtos duos menſes, ſcripſit Mandoſ. in conſ. 18. num. 3. vbi num. 4. ponderat ad hoc memoratam dictionem, *dumtaxat*. quę eſt limitatiua, & excluſiua. l. ſolutum. §. ſi in ſortem. ff. de pignorat. actione, cum alijs ſupra allegatis in hac gl. num. 24.

Præmaximè quia illa dictio, *quamdiu*. im-
123 portat conditionem. † l. Pater Seuerinam 101. §. final. vbi Bartolus. ff. de condit. & demonſtr. l. 4. in princ. ff. de ſeruitutibus. Bart. in l. 1. num. 1. C. de legatis.

Pro quo faciunt bonæ deciſiones Putei 53. num. 4. & deciſ. 492. num. 4. lib. 2. & Rota deciſ. 4. lib. 2. par. 3. diuerſorum, dum dicunt, quòd eo ipſo quòd Papa per alternatiuam
124 † concedit ſex menſes Epiſcopis, cenſetur reſeruaſſe ſibi alios ſex, quamuis non exprimeret, & dicam in gloſſa 54. nu. 2. cum ſeq.

Secundo quia regula noſtra parificat, ad effectum gaudendi alternatiua cum onere reſidentiæ, iſtos duos menſes Iunij, & Decembris, cum alijs quatuor menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris: Et omnes dicti ſex menſes ſub eadem clauſula, & oratione ponuntur, & ab eodem verbo reguntur, & determinantur: Quapropter ſicut in alijs quatuor menſibus, Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris, requiritur dicta reſidentia; Sic etiã requiritur pariformiter in iſtis duobus menſibus Iunij, & Decembris: Nam quando vna determinatio reſpicit plura determi-
125 nabilia, † omnia ſunt pariformiter terminanda. l. iam hoc iure. ff. de vulgari, & pupillari ſubſtitutione cap. ſecundo requiris de appellationibus. Decius conſ. 92. num. 2. & 3. Caſſadorus deciſ. 9. num. 3. ſuper regulis. Cæſar. de Graſſis deciſ. 2. num. 3. de iureiurando. Et eadem qualitas qualificat omnia
126 copulata, quæ ſub eadem oratione ſequuntur, & ab eodem verbo reguntur. Bartolus in l. prætor. §. eritque differentia. ff. de vi bonorum raptorum. Socinus in conſ. 27. num. 13. & 14. lib. 4. Cęſar de Graſſis deciſ. 1. num. 3. de rebus Eccleſiæ, & deciſ. 4. num. 9. & 10. de teſtamen. & dicta deciſ. 2. num. 4. de iureiurando.

Tertio, quia ſicut contractus eſt a princi-
127 pio voluntarius: † tamen eſt ex poſt facto neceſſarius. l. ſicut. C. de actionibus, & obligat. l. ſi pecuniam, in principio. ff de condict. ob cauſam dat. Rota deciſ. 33. num. 17. de præben. in antiquis. Sic etiam acceptare alterna-
128 tiuam à principio eſt voluntatis † Epiſcoporum: Acchilles de Graſſis deciſ. 1. de priuilegijs, & deciſ. 2. ſuper regula modific. indult. Cardin. Tamen poſtquam Epiſcopus acceptauit alternatiuam ſe ſubiecit, & obligauit voluntariè ad reſidendum in dictis menſibus Iunij, & Decembris, quamuis de nouo non concedantur Epiſcopis, ita vt ſi non reſidet prouidere non poſſit: licet ſi non acceptaſſet, reſidentia neceſſaria non eſſet. Mandoſius conſil. 18. num. 8. & 9. cum alijs ſuperius allegatis a numero 108. & 111. cum ſequentibus.

Quarto, quia ob hanc cauſam per alternatiuam noſtræ regulæ, augẽtur duo menſes ordinarijs ad conferendum, dando illis ſex mẽſes, cum ſine alternatiua non habeant niſi quatuor. Vt cum hoc lucro, & augmento
129 compenſetur † neceſſitas, & obligatio reſidendi in omnibus ſex menſibus, argumento, tex. in l. eum qui 30. in principio, & ibi gloſ. verbo, *probandi*. & Iaſon num. 4. & 5. ff. de iureiurando, & tex. in l. fundi partem 79. ff. de contrahen. emption. Abbas in cap. cum aliquibus

quibus

quibus.nu.x.de decimis,cum aggregatis per
Tiraq.de primogen.q.17.opini.31 & Matien.
in l.1.tit.11.gl.2.ex n.27.vſque ad nu.38.lib.
5.recop.Laſarte in tract.de gabel.c.15.à n.
24.cum ſequentibus vſque ad fin.

Et propterea conſiderato d.onere,verifi-
catur bene quòd dixit Pariſ.conſ.42.n.2.lib.
4.quòd per conceſsionem alternatiuę modi-
130 cum † plus conceditur Epiſcopis.

Accedit etiam, quòd d.reſidentia Epiſco-
131 porum,eſt valdè fauorabilis,† cum ſit de iu-
re diuino, vt dixi in gl.41.Et ideò hoc onus
reſiden.eſt potius ampliandũ, quam reſtrin-
gend.vt plene per Mãdoſ.in ſæpe alleg.conſ.
18.n.5.6.& 7.vbi plura ſcribit,& inf.nu.164.

Neque obſtant pro prima opinione ad-
ducta. Nam omnia tolluntur ex
ſupradictis, cum Epiſcop. acceptando alter-
nat.voluntarie ſe obligauerit ad reſidend. in
omnib. ſex menſib.ſub condit.& pœna amit-
tendi ius conferendi, ſub qua per regul. no-
ſtram indulgetur alternatiuæ commodum.

Et ad id quod pro vlt. fundamento dixi de
beneficijs,nõ liberę collationis, quæ poſſunt
conferri per Epiſcopos non reſidentes in mẽ
ſibus Iunij,& Decemb.reſpondeo,quòd licet
hoc ſit verũ;non tamen fieri poteſt conſequẽ
tia ad caſum noſtrũ,cũ prorſus ſit diſpar ra-
tio. Nam in benef.quę non ſunt liberæ colla-
tionis non intrat altern.vt reg.noſtra decla-
rat,& dicã in gl.45.in princ.ex n.36.cũ §§.
& gl.ſeqq.Et ideo cum quoad illa Epiſc.non
recipiant lucrũ,nec augmentum menſiũ,nec
fiat aliqua cõuentio,nec quaſi contractus in-
ter PP.& Epiſcopos,nõ eſt mirum ſi obligati
ad reſiden.non remaneant,quia vbi non da-
132 tur emolumentum,†neque etiam dari debet
onus,& periculũ.§.1.inſtit.de legitim.patro
nor.tut.reg.qui ſentit 55.ff.de reg.iur. Quòd
ſecus eſt in caſu, de quo agitur, in quo ſicut
Epiſcopi ſentiunt commodũ ex quaſi cõtra-
ctu,& augm. menſium, ſic etiam ſentire de-
bent onus reſidentię in omnib.ſex menſibus.

Quarto quęro. Pone quòd vnus Epiſ.ac-
ceptauit alternat. fuit abſens à
ſua diœc.ex menſe Maij, vſq; ad finitũ menſ.
Septemb.& vacauit vnus Canonicat. in men
133 ſe Septem. Vtrum collatio ſpect† ad Epiſc.
vel potius ad PP. tanquam de reſeruato?

In hac quæſt. reperio expreſſam deciſ. in
term.Epiſc.Sulmonen.cum quo caſus iſte cõ
tingit,& ſub die 3.Martij an.1583.fuit reſolu
tũ in d.cauſa Sulmonen.Canonic. corã Can-
tuccio,rem carere difficultate,nẽpe Canoni
cat.non eſſe reſeruatum, & ſic collationẽ ſpe
ctare ad Ordin.ea ratione,quòd alternat.cõ
ceditur Epiſc. tandiu, quandiu reſederit dũ-
taxat:& in caſu propoſito non intrat altern.
quia Epiſc.erat abſens: Neq; ſufficit accepta-
tio,quia habet ſuas qualitates requiſitas,vi-
del.perſonal. reſidentiam,quæ ſi non concur
rit,nihil fit:& tandiu ipſa gratia alternatiuæ
durat,quandiu reſidetur perſonalit:& ſtatim
amittitur, quando quis recedit ab Eccleſ. &
diœc.& intrat reſeruatio:quam deciſ.refert,
& ſequitur R.P.D.Germon.in tract.de Indul
tis.§.volumus num.18.& 19.

Cæterum contraria ſenten.verior eſt,
134 & tenenda,† vt patet ex ra-
tionib.& fundam.ſupra. adduct. in hac gl.in
q.2.ex n.106.vſq; ad n.115.vbi clara ratione
oſtenditur,quòd menſ.Septemb.relictus Pa-
pæ mediãte acceptat.alternat. ſemper rema
net Papæ reſeruatus;Ita quòd per abſentiam
Epiſc.non poſsit auferri Papę ius ſibi quæſi-
tum:Nam aliter ſequerẽtur plura abſurda,&
inconueniẽtia ibidem ponderata, & allegaui
alias duas deciſ.nouiores hanc opin.tenẽtes,
videl.Fauentin. Canonic. & Maioricen. Ca-
nonicatus, quę deciſiones de iſta Sulmonen.
mentionem non faciunt.

Neq; obſtat dicere,quòd eo ipſo, quòd E-
piſc. deſinat reſidere ſtatim perdit alternat.
135 quia hoc non ſubſiſtit, †Nam quãuis nò frua
tur fructu, & cõmodo illius de tempore ab-
ſentiæ; non tamen illam perdit.Nec poſtquã
acceptauit perdere poteſt per abſentiã, vel
abuſum,nec alio modo, niſi Papa volente,vt
ſup.dixi,ac inferius in n.159.& plenius in gl.
56.limit.1.per totam,& in gl.58.

Quinto quæro quid ſi Epiſ. qui accepta-
uit altern.fuit abſens à diœc. in
princip.alicuius ex menſib. ſuis,& poſt red- Epiſc. an gaudeat alternat. ſi in principio mẽſis non reſedit
ditum ad propr.diœc. vacat tunc in eod.men
136 ſe, beneficium, an poſsit † illud conferre?

In partem negatiuã non leuiter mouet de-
ciſ. Rotæ facta in vna cauſa Fauentin. Cano-
nic.16.Decemb.An.1586.corã Illuſtriſſ.Blã-
chetto,dum dicit huiuſmodi verba, *Quia cum
ab initio menſis Septemb. eſſet acquiſitum ius Pa-*
137 *pæ,ſemper ille menſis remanet†reſeruatus,ſicut di-
citur de beneficio ſemel affecto, quod ſemper rema-
net affectum.Rot.deciſ.10.de præb.in nou.& dictio*
138 quandiu,*eſt appoſita menſi integraliter:† non autẽ
dieb. menſis,cum quo intrat reg.l.eum qui ædes.ff.
de vſucapion.vt totum integrale,non autem ſingulæ
partes veniant conſiderandæ*. hactenus Rota.

Quæ deciſio fuit in hoc citata, & conſide-
rata per aliam deciſ.Eluen.beneficj 22.Maij
1599.coram R.P.D.meo Mellino, ibi, *dum-
modo ſit per integrum, menſem iuxta interpretatio-
nem,alias datã in cauſa Fauentina Canonicatus 16.
Decemb. 1586. coram Illuſtriß.Card. Blanchetto.*
necnon in eadem cauſa Eluen.coram R.P.D.
meo Ludouiſio, ſub die 30. Octobris 1602.
ibi, *verum eſſe ſufficere præſentiam Episcopi per
menſem integrum*, ac tradit R. P. D. Anaſtaſ.
Germon.in tractatu de Indultis Cardinal.§.
volumus à num.21.

Vnde cum ſit conſiderandus totus menſis
integer, non autem ſinguli dies, & in princi-
pio menſ. fuerit acquiſitum ius Papę ad pro-

uidendum in illo menſe (aliàs ordinar.) vigore altern. propter abſentiam Epiſ. videtur dicendum, quòd quãuis poſtmod. redeat Epiſc. ad ſuam diœc. & durante reſidentia vacet in eod. menſe aliquod benef. quòd erit Papæ reſeruatum, ita vt Epiſ. minimè poſſit illud cõferre, quia abſurdũ eſſet, quòd vnicus, & idẽ
139 menſis eſſet partim † reſeruatus, & partim non reſeruatus, exemplo textus in d. l. eum qui ædes, in fin. ff. de vſucapionibus.

Pro quo etiam facit deciſ. Put. 156. *in vna Cartaginen.* ſub n. 11. lib. 2. vbi cũ dubitaretur, an expectãs poſſet acceptare (vigore ſuę gratię ad quęcunq; benefic. vacat. pręterquã ad collationem ordin. pertinentia) benef. quòd vacauit Sede Epiſc. vacante, dicitur ſic. [Itẽ vnus ex DD. dicebat, quòd attenta 1. opin. ſequebatur vnũ inconueniens, quòd ſi in princ. menſis non adeſſet ordinarius, quòd illo tẽpore expectans poſſet acceptare: pone quòd infra tres dies redierat ordinarius, iam illo tempore non poſſet acceptare, & ſic vnum, & idem beneficium potuiſſet, & non potuiſſet
140 acceptare, † quòd videbatur inconueniens.]

Concurrunt etiam illa, quę dixi ſuperius num. 67. 68. & 69.

Igitur ſtantibus dictis deciſionibus Rotalibus in terminis quęſtionis noſtrę, negatiua pars tenenda videtur.

Oppoſitam tamen ſuperiori ſenten. veriorẽ eſſe puto. Quia reg. noſtra ad hoc, vt Epiſc. qui alternat. acceptauit, poſſit conferre, duo dũtaxat requirit. Primum quòd benef. liberę collationis (aliàs nõ reſeruatum) vacauerit in aliquo ex ſex menſib. ordinarijs vigore alternat. Secundũ quòd de tempore vacationis reſideat: ſed in caſu
141 propoſitę quęſtionis vtrumq; concurrit, † vacatio in menſe ordin. & in tempore reſidentię, cum iam Epiſcopus ad ſuam diœceſ. redierit, licet in principio menſis abſens fuerit. Igitur ad Epiſcopum ſpectat collatio.

Pręterea quia ad conſiderandum ſi benef. ſit reſeruatum, iuxta diſpoſition. reg. noſtræ
142 attẽditur tempus † vacationis. Archidiac. in c. ſtatutum, ſub n. 2. ante fin. ibi, *& ſic ipſius vacationis principium*, de præb. lib. 6. Caſſador. deciſ. 8. n. 9. de pręb. Rota deciſ. 774. n. 3. & 10. p. 3. diuerſ. & dixi in gl. 11. n. 66. Et qualitas
143 adiuncta verbo vacationis debet regulari, † ſecundum tẽpus verbi. l. in delictis. §. extraneus. ff. de noxalibus. c. ſi eo tempore, de reſcript. lib. 6. Mohedan. deciſ. 23. n. 1. de præb. Rot. dec. 70. n. 13. p. 1. diuer. Gutierrez conſ. 1. n. 13. Acebed. in l. 1. n. 82. tit. 5. lib. 6. recop. Ergo ſi nihil aliud eſt conſiderandum, niſi tempus vacationis, & qualitas reſidentiæ de illo tempore, clarum eſt, quòd nihil deficit, vt Epiſcopus conferre valeat.

144 Rurſus quia illa dictio, *quandiu*, tempora † diuidit, & poteſt bene verificari in qualibet parte menſis, in qua Epiſ. reſideat: iuxta tex. in l. ſi quis ita legauerit 8. ff. de condition. & demonſtrat. & quę ibi notantur. Ac in propoſito legati relicti vxori, quandiu vidua remanſerit, reſoluit bene Mantica de coniect. lib. 11. tit. 19. n. 22. & vide ſupra n. 14.

Nam quilibet menſis diuiditur in dies tri
145 ginta, † aut triginta, & vnam, aut viginti & octo, quas habet iuxta gl. 1. in reg. fin. de reg. iur. in 6. Speculat. in tit. de inſtrument. editione. §. 1. & notatur in l. cum biſſextus. ff. de verb. ſignif. Dies autẽ quęlibet componitur ex 24. horis. l. more Romano. ff. de ferijs, cũ ſimilib. l. qui hoc anno 42. ff. dę verb. obligat.

Vnde in qualibet die dicuntur ſeptẽ horæ
146 † Canonicæ, præter Miſſam. c. 1. de celebrat. Miſſar. Et paſſim datur reſidentia, & intereſſentia in vna hora vnius diei, & lucrari diſtri
147 but. quotidian. & abſentia † in alia hora eiuſdẽ diei, & illas perdere, vt notatur in c. 1. de Cleric. non reſid. li. 6. & in extrauag. cũ nonnulli. §. pręterea, de preb. inter cõmunes, ac in ſimili tradit Caſſad. deciſ. 27. ſub n. 5. verſ. *Duodecim enim ſunt horæ, &c.* ſuper reg. Ac conſequenter à fortiori poteſt bene dari, & verificari reſidentia, & non reſidentia in eod. mẽſe, ad effectum, vt Epiſcopus in certis diebus menſis, in quibus reſidentiam fecerit, habeat ius conferendi, & in alijs diebus, quibus abſens fuerit illud habere deſinat.

Accedit quòd eadẽ ratio, quæ eſt de toto
148 quoad totũ, ead. etiã eſt de parte † quoad partem. l. quę de tota 76. ff. de rei vindic. c. paſtoralis. §. Item cũ totum, de off. deleg. Euerar. in argum. de toto ad partem, per totum.

Deinde quia alias ſi eſſet neceſſaria integra reſidentia totius menſ. ſequeretur inconueniens, quòd ſi Epiſc. reſediſſet omnes fere dies menſis, & in illis vacantia benef. contuliſſet: quòd ſi poſt factam legit. prouiſ. de dd.
149 beneficijs in vlt. die ipſius menſis † abeſſe contigiſſet, quòd collationes factę de tẽpore habili corruerent: quod eſt prorſus contra mẽtem Max. Pontif. alternat. cõcedentis. Sequeretur etiam quòd tales collationes eſſent cõ
150 ditionales, † videl. ſub conditione, ſi Epiſc. integram reſidentiam totius menſis continuaſſet, contra tex. in cap. 2. de elect. lib. 6.

Necnon daretur inconueniens, ſi princip. menſis eſſet conſiderandum, quòd ſi Epiſcopi reſiderent in principio ſuorum menſium, & poſtea abeſſent, quòd in reliqua parte mẽ
151 ſis gauderet alternatiua † Epiſcopus non reſidens, quòd minime dicendum eſt, quia eſſet expreſſe contra regulam noſtram.

Demum quia ſi Papa voluiſſet, quòd eſſet neceſſaria continuata reſidentia totius men
152 ſis expreſſiſſet, † quod non fecit. l. Item apud. §. ait prætor, verſ. *ea enim*. ff. de iniurijs. c. ad audientiam 12. de decimis.

153 Item quia conceſſio alternatiuæ eſt † fauorabilis,

rabilis,cum innitatur iuri cõmuni.Caputaq.
deciſ.88.n. 6.& deciſ.214.n.6.p.2.Mandoſ.in
reg.Cancell.11.q.11.n.3.& 4.Calder.conſil.
22.de pręb.Mohedan.deciſ.1.ſub n.1.de con-
ceſſ.præben.Creſcen.deciſ.3.ſub n. 6. de pri-
uil.Pariſ.conſ. 143.n.9.10.& 11.vol.4. Caſ-
ſad.dec.4.n.2.poſt princ. de priuil. & dixi in
§.6. proęm.Ac propterea tanquam actus fa-
uorabilis eſt potius ampliandus, quam re-
ſtringendus.l.1.C.de ſenten.paſſis,reg.Odia.
reſtringi.15.de reg.iur.lib.6.& in termin.no-
ſtrę reg.trad.Put.deciſ.162.n.6.& 7.lib.2.
154 Et benef.Princip.eſt contra concedentẽ †
latiſſ.interpretandum.l.fin.C.de conſtit.Prin
cip.Rot.dec.33.nu.13.de pręb.in antiq.Caſ-
ſad. dec.10.n.6.de conceſſ.præb.& dec.3.nu.
3.de priuil.Put.dec.66.n.4.li.1.Rebuf.in pra
xi.tit.differentiæ inter priuil.à n.6.& dixi in
gl.35.& ſupra in hac gl.tetigi nu.71.& 73.

Supereſt nunc reſpondere ad dictas de-
ciſ.in oppoſitum ponderatas.

Non obſtat dec.facta in cauſa Fauent.Ca-
nonic.quia in primis illa dec. nõ loquitur de
aliquo ex ſex menſib.ordin. vigore alternat.
ſed de menſe Septemb.qui ſtante altern. ſem
155 per eſt menſis Apoſt.† ſiue Epiſc.reſideat,ſi-
ue non reſideat,vt dixi in q.3.præc.Et reſpe-
ctu d.menſ. Septemb.intrãt bene omnia,quę
dicuntur in d.dec.Ita vt non obſtet deciſ. Sul
monen.Canonic. alleg.in q. præced. nu.133.

Ac conſequenter aliæ deciſ.Eluen.ſunt in-
telligẽdæ,iuxta terminos d.deciſ. Fauentin.
quam allegant per doctrinam Bart. in l. non
ſolum.§.liberationis.nu.7.ff.de liberat.lega-
ta, cum alijs citat.in gl.8.nu.29.

Et ſi aliquis vlterius inſtaret in ratione
adducta in d.dec.nempe quòd dictio, *quãdiu*,
ſit appoſita in noſtra reg. menſi integrali, nõ
autem ſingulis diebus menſis,iuxta text.in l.
156 eũ qui ædes 23.ff.de vſucapion.vbi habetur†
quòd poſſidens domum compoſitã ex area,&
ſuperficie,dicitur poſſidere ad effectum vſu-
capien.d.domum,vt totum integrale;non au
tem ſingulas res domus diſtinctas,& ſepara-
tas,veluti aream de per ſe,quę eſt res immo
bilis,& cementa, lapides,tigna, & alia huiuſ
modi;quę ſi conſiderantur ſęparatę, ſunt res
mobiles, quia abſurdũ, & minime iuri ciuili
conueniens eſſet,vt vna res diuerſis tẽporib.
vſucaperetur,videl.area tanquam res immo
bilis ſpatio 10.ſeu 20.annor.& reliquę res vti
mobiles ſolis annis tribus:Neq; enim recipi
poteſt,quòd eadem res, & vt res ſoli, & tan-
quam mobilis ſit poſſeſſa:Quod etiam diſpo-
nit.l.qui vniuerſas ædes 30.ff.de acquir.poſ-
ſeſſ.Vbi idem loquitur de naui, & armario.

Reſpondeo negãdo quòd d.dictio,*quandiu*,
ſit appoſita menſi integrali, quando menſis
eſt ordinarius, vt ſuperius dixi.

Neq;caſus d.legis eum qui ędes,& ſimiliũ
applicatur in propoſ.noſtro, Nã domus cõ-
ſtituta ex omnibus ſuis materialibus iudica
tur vnica,& eadem res indiuidua, & ſingulæ
res quandiu adhærent ædificio amittũt natu
ram ſuã rer. mob. & efficiuntur vnũ corpus
immobile,& indiuiſib.Quod ſecus eſt in caſu
noſtro,quia menſ.habet ſing.dies,& horas ſe
paratas,& diuiſ.vt ſupra.conſideraui n. 145.

Melius etenim conueniret menſi,exemplũ
157 de grege,de quo loquitur,tex.in l.rerum†mi
xtura 30.ff.eod.tit.de vſucapion.dicẽs,quòd
licet grex compoſitus ex decem, ſeu plurib.
ouibus conſideretur,vt vnum totum;Tamen
habet ſingulas partes, & oues diſtinctas, ac
ſeparatas,& ſingulę partes ſuam cauſam ha-
bebũt.Nã in aliquibus admitti poteſt vſuca-
pio,in alijs vero, (veluti quia eſsẽt furtiuę,)
non: licet eſſent ex eodem grege, & ead. lex
conſtituit maximam differentiam, Et diuer-
ſitatem inter gregem,& domum, vt notat ibi
Alberic.& Caſtren.vterq; n.1. & cæteri.

158 Sic etiam ſingulę partes†menſ.vti ſepara-
tę,habebunt ſuam naturam diuerſam,quia ſi
Epiſc.in parte reſideat,& tunc vacatio con-
tingat collatio ad illum ſpectabit,& ſi in alia
parte eiuſd menſ.abſens fuerit, nõ ad illum,
ſed ad Papam (ad inſtar ouis furtiuę) perti-
nebit,& vide gl.verbo,*vnum corpus*,poſt me-
dium in cap. dilecta, de exceſſ.Prælat.

Sicut etiã non repugnat dicere,quòd pro-
pter abſentiã Epiſc.in princ.menſ.fuerit PP.
ius quæſitum,& quòd vnicus,& idẽ menſ.nõ
debet diuerſo iure cẽſeri,vt partim ſit reſer-
uatus,& partim non reſeruatus, c. quocirca
22.in fin.de priuil.cap.cum in tua,de decim.

Quoniam dd. ſex menſes,qui dantur Ord.
159 vigore alternat. sẽper ſunt ord.†& nullus eo
rum eſt partim reſeruatus, & partim non re-
ſeruatus.Nam ſi Ordin.in aliqua parte illius
eſt impeditus conferre, hoc non prouenit ra
tione menſis,qui ſemper eſt ord. & nõ mutat
naturam ſuam,dum durat alternat. ſed pro-
uenit ratione abſen.propter quã Epiſ.perdit
vſum altern. pro illa vice: & ideo reſeruatio
nõ cauſatur ratione menſ.ſed ratione abſen.

Item quando militat contraria,& diuerſa
ratio,veluti reſidendi,aut non reſiden.nõ eſt
160 inconueniens, quòd ead.res diuerſo iure†cẽ
ſeatur.c.cũ cappella,vbi not.Abb.n.5.de pri
uil.cũ alijs cumul. per Tiraq. de nobil.c.28.
n.12.cum 4.n.ſeqq. Menoc.de recuper. rem.
1.n.36.Rocch.de Curte,in fi.de conſuet.ſect.
2.nu.19.vbi ſcribit 8.limit.ad reg.quòd ead.
res non debet diuerſo iure cenſeri.

Vnde oſtẽdimus in gl.45.§.1.ex n.24.& 72.
quòd in eod. menſ. poteſt collatio ſpectare
ad PP.& Ord.necnon dicã in gl.65.n.13.& 14.

Ex quibus pariter datur reſponſio ad deciſ.
Putei,pro 1.parte citatam,vltra quòd loqui-
tur in longe diuerſo caſu.

Denique ad tex. in l. à vobis. 5. & l. filię 22. ff. de annuis legat. cum adductis ſuperius. n. 67. poteſt reſpondéri cum gl. & Bart. in d. l. à vobis, dum conciliant illos tex. & tex. in l. ſi operas 26. cum ſimilibus, de vſufruct.

Sexto quæro ponamus, quòd vnus Epiſc. qui alternat. acceptauit continuò ſeu ordinarie cōmoratur extra ſuā diœceſ. in Curia Principis, vbi præeſt off. Sanctiſſ. Inquiſit. totius Regni, ſed tempore Quadrageſ. ſeu ante feſta Paſchalia, ſolet accedere ad propriam Eccleſ. & ijs peractis, iterū reuertitur ad d. Curiam. Cum eſſet præſens in propria Eccl. vel diœceſ. per mēſes Martij, Aprilis, & Maij, & ſic per integrum menſ. April. qui vigore alternatiuę eſt ordinar. vacauit
161 in illo, certum benef. Vtrum d. Epiſc. poſſit † illud conferre, vel potius ſit Papę reſeruatū? Iſte caſus ſemel, & iterum cōtingit in Epiſc. Eluen. qui erat inquiſ. maior in Regno Portugall. & reſidere ſolebat in Ciuit. Vlixbonen. ſed ad propr. Eccl. dictis tēporib. accedebat.

An ſit potiſſ. cōſiderandus animus reſidendi, vel potius corpus ad eſſe ctū alternat.

Quòd collatio d. beneficij ſpectet ad Epiſcopum videtur indubitabile.

Primo quia d. menſ. April. in quo vacauit benef. eſt ordinarius, vigore alternat. Item per d. menſem integrum Epiſc. in prop. Ecc. reſidebat, & ſic vtrumq; requiſitum reg. noſtræ concurrit, vt ordinariè prouiſ. locus ſit.

Secūdo, quia minime debet obſtare, quòd talis Epiſc. ordinarie cōmoretur extra propriam diœc. vbi munus maioris Inquiſit. exercet, & ideo in propria Eccl. caſualiter aderat, & non poterat dici ibidem tunc reſidere.
162 Nā reſidere is dicitur, † qui continue ibi moratur Archid. in c. licet Canō. n. 5. de elect. li. 6. Bart. in l. cū delanionis. §. Sabin. nu. 1. ff. de fund. inſtruct. Rot. dec. 8. n. 3. de pręb. in anti.

Quia reſpondetur primo, quòd propr. Eccleſia, & diœceſ. dicitur magis originalis, &
163 naturalis habitatio, cum tanquam † ſponſus teneatur, cum prop. Eccl. & ſponſa habitare, non ſecus, ac maritus cum ſua vxore. c. ſicut vir. cap. peruenit. 7. q. 1. c. inter corporal. de tranſlat. Prælatorum.

Et quia de iure diuino Epiſc. prǽciſe tenetur ad d. reſiden. in prop. Eccl. vel diœc. vt dixi in gl. 41. nu. 8. Etiā ſi ſit Cardin. vt cauetur in c. 1. poſt princ. Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. Ita vt ſępe declarauerit Sacra Concilij
164 Trid. Cong. vt off. Inquiſ. etiam maioris † non excuſet Epiſc. à reſiden. in propria diœc.

Vnde Epiſcop. ſemper dicitur eſſe in pro-
165 pria Eccleſia, † & Eccleſia in Epiſcopo, cap. ſcire debes Epiſcopum 7. q. 1.

Itē ratione Epiſcopat. reſiden. requirentis
166 Epiſc. habet prop. domicil. † in ſua Eccl. ſeu diœc. Rot. dec. 10. n. 2. de appellat. in nou. & dec. 83. eo. tit. in antiq. & proſequitur late Felin. in c. dilectus 2. à n. 1. vſq; ad n. 9. de reſcr.

Maxime quia in plurib. locis quis poteſt habere domicil. l. adſumptio. §. viris prudētib. ff. ad municipal. & de incolis, gl. in c. præſen. §. idem eſt, vbi Gemin. n. 4. & relìqui, de præbend. lib. 6. Et animus talis eſſe præſumitur, qualis de iure eſſe debet. Aim. conſ. 33. n. 23. & fuit late dictum in vna cauſa Oriolen. benefic. 6. Martij 1595. coram Illuſtriſſ. Mant.

Præterea quia d. Epiſ. reſidebat in tempo-
167 re maioris oblig. † & neceſſitatis in prop. Eccleſ. videl. Quadrageſ. & Paſchali, vt ſanciuit Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 1. verſ. *eos interim admonet*, cap. ſi quis in clero 7. q. 1.

Ideoq; minime dici poteſt, quòd caſualiter de d. temp. præſens erat: Præſertim cum
168 quolibet anno † in eod. tempore reſidere in prop. Eccl. ſolitus fuerit, ad tex. cum ibi not. in l. ſedet ſi quis. §. quæſitū. ff. ſi quis caution.

Secundo reſpondeo, quòd illud quod dicitur, cēſeri quem reſidere in loco, in quo continuo moratur, non vbi caſualiter, & ad tempus adeſt, procedit improprie, & per quand.
169 fictionem, † & ideo iura, & Doctores, qui de hac materia tractant, loquūtur per verbum *videtur*, ſeu *cenſetur*, vel *habetur*, quę verba denotant improprietatem, & fictionem. Bar. in l. ſi is qui pro emptore. n. 5. ff. de vſucapio. Mandoſ. in reg. de ann. q. 87. n. 1. Nauar. conſ. 8. n. 6. de Cleric. non reſiden. vbi plene loquitur in term. reſid. & ponderaui ſuper. nu. 20.

Si vero veritatem, & realitatem inſpicimus palam eſt, quòd Epiſcopus qui intereſt in prop. Eccleſ. de menſe April. quòd ve-
170 re, & actualiter in illa reſideat † in eod. menſe April. non autem in Curia, ſeu loco vbi ſanctiſſ. Inquiſitionis maius Tribunal exiſtit. Nauarr. d. conſ. 8. num. 6. de Cleric. non reſiden. & dixi ſupra num. 18.

Attamen reg. noſtra ad effectum, vt Epiſc. gaudeat, vel non gaudeat alternatiuæ commodo, non contentatur cū ficta, & impropria reſidentia, ſed ſemper requirit prǽciſe verā, perſonalem, & propriam reſidentiam, vt dixi in princ. huius gl. à nu. 13. cum ſeqq. Igitur in pręſenti caſu Epiſc. cum vere non reſederit in Ciuit. Vlixbonen. neceſſario dicendum eſt, quòd in prop. Ecc. vere reſidebat, & alternat. benef. in d. menſe Apr. gaudere poterat.

Tertio, quia oppoſitor. & contrarior. ead.
171 debet † eſſe ratio, c. ſciendum 8. q. 1. l. & ſi contra tabul. 35. ff. de vulgari, cum alijs, de quibus per Anton. Gabriel. in tit. de legib. conc. 3. per totam, & tetigi ſub num. 57.

Sed ſi Epiſc. caſualiter abeſt à diœc. quāuis habeat animum ſtatim reuertendi, & pro reſidente reputetur, Rot. dec. 4. de conſuetud. in antiq. & ſup. n. 3. cū ſeqq. Tamē non poteſt frui alternatiua de illo tempore abſentiæ, vt reg. noſtra declarat, dum exigit veram dūtaxat reſidentiam, vt plene dixi in iſtius gloſ.

capite

capite à n.12.cum ſeqq. & concluſi in nu.83. Ead.ergo contraria ratione, quando vere, & perſonalit.adeſt,& reſidet in prop.Ecc.gaudere debet alternat.nulla alia habita conſid.

Nec valet conſequentia, Epiſc.habet ani-
172 mum recedendi,ergo tunc non reſidet,† quãdiu non recedit. Quia Epiſc. promotus poſt acceptationẽ, etiam ante litterarũ expedit. habet animum recedendi,& ad nouam Eccl. acceden.ad quam promouetur; Tamẽ negari nõ poteſt,quòd quãdiu non recedit,non reſideat. Sicut etiã Curiales Vrbis Romanæ dicũtur in ea reſidere, quamuis in ea domicil. nec animũ permanendi non habeant. Et quo animo talis ſedis mutatio fiat. Vide Alciat. de præſumpt.præſumpt.34.reg.2.Menoch. in eod.tract.li.5. præſump.35.ex n.1.cum ſeqq.

Accedãt quæ dixi in q.4.præced. iſtius gl.

Ex quibus ego hanc ſentent. libẽter,& intrepide amplecterer, niſi
173 vidiſſem,quòd Rota † in d. caſu contrarium ſæpe deciderit,nam in primis Rota,vna tantũ parte informante in d.cauſa Eluen.benef. 22.Maij 1599. tenuit, quòd in ſuperiori caſu Epiſc.nõ gaudebat altern.& dicit hæc verba.

Potiſſima ratio iſtius reſolutionis fuit, quia licet reg.tribuat Epiſcopis priuileg.alternatiuæ, quandiu apud ſuas Eccleſ. vere,& perſonaliter reſederint,& ſic eſt cõtenta præſentia temporali Epiſc. dummodo ſit per integrum menſem,iuxta interpretationẽ aliàs datam in cauſa Fauent.Canonic.16. Decemb.1586. coram Illuſtriſſ.Card.Blanchetto: Tamen debet intelligi de præſentia temporali ordinata ad effectũ permanendi,& reſidendi in ſua Eccl.non autem de ca-
174 *ſuali,momentanea,& temporali;non cum animo permanendi,ſed recedendi: quia iſta non dicitur proprie reſidentia,quam reg.requirit, Archidiac.in c.licet Canõ n.5.de elect. in 6. Corn.conſ.244.n.18.& 19. li.2.& iſta interpretatio eſt multum conformis menti reg.quæ fuit allicere Epiſcopos ad reſiden.propter*
175 *hoc priuilegium: cui menti † non ſatisfit per præſentiam momentaneam,& temporalem.Vnde cum Reuerendiſſ.Epiſc.Eluen. non acceſſerit ad ſuam Eccl. cum animo permanendi, ſed iuxta ſolitum aliorũ annorum, peractis functionibus paſchalibus,redeundi prout rediit ad d.Ciuitatem Vlixbonen. in qua vt dictum eſt continuo commoratur: non eſt locus regulæ,& conſequenter ceſſante alternatiua, beneficium eſt reſeruatum ratione menſis.*

Et poſtmodum in ead.cauſa Eluen.ſub die 30.Octob.an.1602.coram R.P.D. Ludouiſio fuit vtraq; parte informante diſputatũ dub. An intraret arbitr.Rotę,nam prouiſus Ord. appellauerat à ſenten. A.C.prolata ad fauorẽ prouiſi Apoſt.& cauſa appellat.fuit commiſſa eid.R.P.D.Ludouiſio,cum clauſula, *arbitrio Rotæ*,& reſolutum fuit,non eſſe locũ arbitr.& circa propoſ.noſtrum dicit d.dec.ſic.

Quod autem Epiſc.non reſideret,licet de tempore vacationis fuerit præſens patet, quia propter officiũ ſummi Inquiſit.quo fungebatur in Ciuitate Vlixbonen.vbi continue permanebat,licet aliquando,& certis temporibus viſitaret Eccl.Eluen.vbi per aliquot dies morabatur, exercẽdo munera Epiſcopal.prout contigit de tempore vacationis:vnde ex mora,quam fecit in Ciuitate Eluen.animo reuertendi. prout reuerſus fuit ad Ciuitatem Vlixbonen. non potuit pro reſidente haberi.l.1.§.habitare.ff.de his qui deiecerint,vel effuderint.l.poſtlim.§.captiuus ff.de captiuis,& poſtlim.reuerſ.& fuit in hac cauſa dictũ 22. Martij 1599.coram R.P.D meo Mellino,ex traditis per Archidiac.in c.licet Canon.n.5.de elect.& per Corneum conſ.244.num.18.& 19.lib.2.

Facit,quia cum non diceretur receſſiſſe à Ciuit.
176 *Vlixbonen. à qua receſſit animo† reuertendi. l.qui fugitiuus.ff.de ædilitio edicto.§.in his autem animalibus. inſtit.de rer.diuiſ.& ita adhuc in d.Ciuit.diceretur reſidere, Io.And.vbi ſu.Card.in clem.1.q.12.de foro comp.non poterit pro eod.tempore haberi pro reſidente,etiam in Ciuit.Eluen.gl.& Doct. in c.non poteſt,de præb.lib.6. cum aliis alleg per Rip. reſponſ.14. num.32. in tit.de lege, & conſuetud.*

Non obſtat deciſ.in cauſa Fauent.Canonic. corã Illuſtriſſ.Card. Blanchetto. Quia illi reſpondetur in deciſ.D.mei Mellini, verum eſſe ſufficere præſentiã Epiſcopi per menſem integrum ad effectum. vt gaudeat alternatiua: ſed debere intelligi de tali præſentia, quæ ſit cum animo ibi permanendi,quia non dicitur quis eſſe vbi eſt in corpore, ſi mente, & animo abeſt.l.poſtlim.§.captiuus ff.de captiuis,& poſtlim.reuerſ.cum aliis allegatis.

Ad id quod dicitur animum Epiſc.non cognoſci cum ſit imperſcrutabilis,reſpondetur,quòd immo ſa-
177 *tis iu caſu noſtro declaratur ex præcedentibus,† & ſequentib.l.ſed & Iulianus.§.proinde.ff.ad Macedonian.l.ſi ſeruus plurium.§.fin.ff.de legat.1.& à ſolitis.Aim.conſ 30.n.7.*hactenus iſta deciſio.

Deinde in alia cauſa, etiam Eluen. ratione vacationis alterius benef.de menſe Febr. quando Epiſc.Eluen.aderat in ſua Eccleſ.cũ ipſe illud contuliſſet vni,& alius eſſet prouiſus à Sede Apoſt. introducta lite in Rota coram R.P.D. meo Pegna fuit facta eadem reſolutio contra prouiſionem Epiſcopi, ſub 13. Nouembris an. 1602. cuius reſolutionis deciſio in hac parte ſe habet, vt ſequitur.

Non obſtat prætenſa prouiſio Petri ab Ord. prouiſi,eò quòd Epiſc.gaudebat alternat. Quia reſpondebatur,primo quòd cum Epiſc.Eluen.exerceret in Regno Portugalliæ off. Inquiſ. cuius ratione ſolebat & tenebatur reſidere in Ciuit. Vlixbonen. vbi erat conſtitutum idem Tribunal.Ideo licet aliquando ſoleret accedere ad ſuum Epiſcopatum, & in eo reſi-
178 *dere, cum illa reſidentia non eſſet omnimoda, † & deliberata, ſed animo recedendi, & reuertendi ad tribunal officij generalis Inquiſitoris, non gaudebat alternatiua, cum illa non eſſet propria,& talis reſidentia, qualem regula requirit. Archidiaconus in cap.licet Canon num.5. verſ.*parum enim eſt, *de electione libro 6.Corneus conſilio 244.num.18. &*

ſequen. libro 2. & fuit reſolutum in alia Eluen. beneficij die 22. Martij 1599. coram R. P. D. meo Mellino.

Idem etiam poſtmodum fuit firmatum in eadem cauſa Eluen. coram eodem R. P. D. meo Pegna 17. Nouembris huius anni 1603.

Quapropter ſtantibus dictis deciſionibus, propter auctoritatẽ tanti Tribunal. Rotal. non audeo illius impugnare ſententiam, ſed vt par eſt, volo reuerẽter deferre, donec forſan ipſa Rota ſententiam mutet; Prout poſt hæc ſcripta cœpit in contrariam inclinari ſenten. vt colligitur ex quadam deciſ. facta in ead. cauſa Eluen. coram R. P. D. meo Ludouiſio, ſuper conceſſione re-miſſoriæ, ſub die 22. Martij huius an. 1604.

179 Ideo animaduertant Epiſcopi† priuſquam acceptent alternatiuam, num illis potius ſit frui, ſuis quatuor menſibus ordinarijs, ſiue preſentes, ſiue abſentes: quam ſex menſib. alternatis cum dictis oneribus, doloribus, & litium anfractibus. Et vidi plures Epiſcop. qui propterea noluerunt acceptare alternatiuã, & alios, qui poſtquam acceptauerant, & inconuenientia experti fuerunt obtinuerunt à Papa, quòd ſuas acceptationes de medio tolleret, ac eos ad menſes quatuor ordinarios reſtitueret, de quo etiam dico in gloſſa 58.

Reſidens in loco exẽpto, an dicatur reſidere in diœceſi & plura de hoc.

Septimo quæro dicit reg. noſtra, quòd Epiſc. qui acceptauit alternatiuã, debeat reſidere in ſua Eccl. vel diœc. nũ ſi de tempore vacation. alicuius benef. Epiſc. 180 fuerit in aliquo loco exẽpto† ſuæ diœc. dicatur in propria diœc. reſidere, ad effectum, vt gaudere valeat alternat. in illa prouiſione?

Pars negatiua fundatur ex ſequentibus.

Primo per tex. in c. cum Epiſc. de off. Ord. lib. 6. vbi probatur, quòd quamuis Epiſc. poſſit pro Tribunali ſedere in quolibet loco ſuæ 181 diœceſis, non tamen in loco exempto,† quòd etiam probat bonus tex. in clem. 2. verſ. *ſimili modo*, de priuileg. & Rota deciſ. 145. num. 1. p. 2. diuerſorum. Nauarrus conſ. 2. nu. 1. cum ſequentibus, de officio Ordin.

Secũdo quia à pari procedũt eſſe extra diœ-182 ceſ.† vel in loco exẽpto, vt docent Ioan. And. in c. 2. n. 5. & 6. de conſtit. in 6. & ibi Gemin. n. 24. & 25. Franchus n. 10. Ludouic. Gomez. in §. ſtatuto eiuſd. c. 2. n. 85. vbi firmãt. d. tex. in §. ſtatuto, dum dicit; quòd ſtatutum Epiſcop. non ligat delinquẽtes extra ſuam diœc. pari-183 ter procedat,† & locum habeat in delinquentibus in loco exempto, ipſius diœceſis.

Prout etiam diſpoſitio tex. in l. fi. ff. de iuriſdict. omn. iudic. dicentis, quòd extra territorium ſuum ius dicenti impune non paretur, 184 locum habet in loco exempto,† vt poſt Paul. Caſtren. Angel. Iaſ. Dec. Curtium Iun. & Marſil. in d. l. fi. firmat Roland. in conſ. 53. n. 29. & 30. cum ſequen. vol. 3. vbi plura cumulat.

Sic etiam loca, quæ ſunt de prouincia, vel diœc. habentia dominiũ ſeparatum, non dicũ-185 tur eſſe de† illo Regno, vel diœc. Hoſtien. & Io. And. & poſt eos Abb. in c. nimis. n. 2. de iureiur. Gomez. in d. §. ſtatuto. num. 85. & 86.

Hinc diœceſanor. appellatione ſæpe veniũt alij inferiores, quaſi Epiſcopal. iuriſdict. habentes, gl. verbo, *diœceſanis*, in clem. vnica. *ſi* volumus, & ibi Cardin. ſub n. 2. q. 4. Imola n. 38. Vitalin. num. 4. & 9. de foro compet.

Alia plura huius farinæ videri poſſunt per Felin. in c. graue. n. 2. per tot. de off. Ordinar. & per Roland. in d. conſ. 53. ex nu. 23. vſque ad num. 46. & per totum. volum. 3.

Vbi propterea cõſuluit, & concluſit, quòd cum quidam Rainatus feciſſet prius teſtam. validum, & ſolemne, in quo ſuam filiam primogenitam hæredem vniuerſalem inſtituit, & ſecundogenitæ reliquit certam dotem: Et poſtea dum eſſet in Ciuitate Mediolanen. intra Monaſter. Monachor. S. Hieron. eiuſdem Ciuitatis, vbi deceſſit, feciſſet aliud teſtam. in quo verſa vice inſtituit hæredem vniuerſalem ſecundogenitam, & primogenitã exhæredauit: quod quamuis in ſecundo teſtam. nõ fuerit ſeruata ſolemnitas pro forma requiſita per ſtatutum Mediolan. Et licet teſtator eſſet forenſis, debeat attendi locus conditi teſtam. circa ſolemnit. etiam in actib. forenſium; Tamen quia ſecundũ teſtam. fuit condi-186 tum intra d. Monaſt.† & ſic in loco exempto, in quo non ligabat ſtatutum Mediol. valebat ſecundũ teſtam. & remanſit reuocatũ primũ, Quod etiã prius cõſuluit in ſim. caſ. Ang. cõſ. 243. incipit, *quedã D. Margarita*. n. 2. & per tot.

Deniq; quia ratio potiſſ. quare reg. noſtra exigit d. reſidentiam eſt, vt Epiſc. tanquam bonus Paſtor præſideat ouibus ſuis, quæ ratio videtur ceſſare, quando eſt in loco exempto, cum ratione exemptionis, oues non ſint propriæ ipſius Epiſcopi, ſed alienæ.

Affirmatiuam tamen ſentent. verã eſſe reor, quia locus exẽptus 187 conſiſtens in diœc. dicitur de diœc.† vt probatur per tex. ſup. allegat. in d. c. cum Epiſc. de off. Ordin. lib. 6. dum loquens de diœc. excipit locum exemptum: cum exceptio debeat eſſe de reg. l. nam quod liquide. §. fin. de penu. legat. notat Bart. in l. quæſitum. §. deniq; ff. de fundo inſtructo. Decius conſ. 656. nu. 6. & 7. Caſſador. deciſ. 8. nu. 5. de conceſſ. preb.

188 Ideo Doctores in d. c. cum Epiſc. notant per tex. ibi, quòd locus exemptus dicitur† de diœc. vt Gemin. n. 3. Franch. n. 2. & cęteri, tex. etiam in clemen. 2. §. ſimili modo, vbi notat Card. n. 4. Vital. n. 41. & 42. de priuileg. gl. verbo, *aut earum parte*, verſ. *Quid ſi in aliquo loco diœceſ. ſuæ, tamen exempto*, in clem. 1. poſt princ. vbi Cardin. num. 9. Imola nu. 22. Vitalin. n. 26. de foro comp. Abb. in c. Apoſtol. nu. 3. de donat.

Petrus

Petrus Vbaldus in tracta. de Canonica por-
tione, c. 4. queſt. 6. num. 11. Rota deciſ. 207.
num. 2. par. 2. diuerſ. Roland. in d. conſ. 33.
num. 17. vol. 3.

Et plus habet Epiſcopus in locum, & per-
ſonas exemptas ſuæ diœceſis, quam in prorſus
189 ſus† extraneas. tex in c. 1. de priuileg. lib. 6.
in princ. vbi not. Io. Monachus, num. 4. & ce-
teri. Rota deciſ. 702. num. 4. parte prima
diuerſorum.

Ideo Epiſcopus habet iuriſdictionem con-
190 tra exemptos in ſex caſibus † cumulatis à
Petro Andrea Gambaro in tracta. de officio
legati, lib. 8. titulo de poteſtate legati, in re-
gulares, atque exemptos num. 1. & ſequenti-
bus. Maxime poſt Concilium Tridentinum,
vt patet in ſeſſ. 24. de reformat. cap. 9. & 11.
& ſeſſ. 7. cap. 8. & ſeſſ. 21. cap. 3. Rota deciſ.
744. num. 1. & per totam par. 1. diuerſorum.

Vnde cum locus exemptus ſit de diœceſi,
clarum eſt, quòd ſi Epiſcopus tempore va-
cationis reperitur in loco exempto ſuę diœ-
ceſis, quòd dicitur eſſe, & reſidere in pro-
pria diœceſi.

Neque obſtant pro contraria parte addu-
cta. Quia omnia illa procedunt per modum
æquiparationis, & impropriè, ac quoad cer-
191 tos effectus; ſecus tamen vere, † & proprie
loquendo, vt per Felinum in d. cap. graue,
num. 2. de officio Ordinarij. Rot. deciſ. 207.
num. 4. p. 1. diuerſorum.

Nec deſinit præeſſe quibus ſuis Epiſcopus,
qui aliquando exiſtit in loco exempto pro-
priæ diœceſis ex ſupradictis.

Et dum d. cap. cum Epiſcopus dicit, quòd
Epiſcopus poſſit in quacumque parte ſuę
diœceſis pro tribunali ſedere. Intellige ad mo
192 dicum† tempus: nam ad longum tempus non
poteſt, ſine iuſta cauſa remouere Cathe-
dram, & Tribunal a Ciuitate, cap. placuit vt
nemini 7. queſt. 1. & declarant Geminian. nu.
fin. Philippus Franchus, num. 4. verſ. *in gl. fi-
nali*. in eod. c. cum Epiſcopus, de officio Ordi-
narij, in 6. & hoc modo eſt intelligendum
conſilium Nauarri ſecundum ſub titulo de
officio Ordinarij.

Diœceſis appellat. quando veniat ciuitas, & e cõtra.

Octauo quęro dum regula noſtra lo-
quitur de Eccleſia Cathedra-
li, vel diœceſi, & iterum ante finem loquitur
de ciuitate, vel diœceſi, An appellatione
193 diœceſis comprehendatur † Ciuitas, ſeu Ca
thedralis Eccleſia? Reſpondeo breuiter,
quòd aut ſumus in materia fauorabili, aut
194 in odioſa: Primo caſu venit Ciuitas † ap-
pellatione diœceſis, cap. ſacrorum 63. diſtin
ctione, cap. cum Clerici, de verborum ſigni-
ficatione, cap. cum nullus, reſponſo 1. de tem
poribus ordination. & vbique omnes. Alexan
der conſ. 248. num. 11. volum. 6. Ægidius
Bellamera deciſione 141. *ſi primus*. Mathe-
ſilan ſingulari 95. incipit, *nota mirabilem*.

195 Aut ſumus in materia odioſa, † & tunc ite-
rum diſtingue, aut verbum, *diœceſis*. præfer-
tur a lege, vel conſtitutione generali, & ſimi
liter venit Ciuitas. c. 1. de rerum permuta-
tione, libro 6. & ibi gloſſa verbo, *diœceſis*. &
Ioannes Monachus num. 2. Probus etiam, nu.
2. Geminian. num. 13. Franchus, ſub num.
4. verſ. *in gloſſa ſecunda, in fine*. & in cap. quam-
uis. il 1. §. quamquam, de præben. in 6. Pe-
trus Andreas Gambarus in d. cap. 1. ſuper
gloſſ. verbo, *diœceſis*.

Aut profertur in reſcriptis, ſeu diſpoſitio-
196 nibus † particularibus, & tali caſu minime
comprehenditur Ciuitas, appellatione diœ-
ceſis, cap. quamuis, de prębendis, lib. 6. cap.
Rodulphus, & ibi gl. verbo, *Sagien. diœceſis*. &
Abbas n. 3. 5. & 11. de reſcript. pleniſſime Fe
linus num. 8. per totum, vbi nu. 1. tractat,
An e conuerſo Ciuitatis appellatione, ve-
niat diœceſis, & alia plura in propoſito de
more cumulat, & Geminian. in cap. Felicis.
§. fin. num. 6. de pœnit. & remiſſ. lib. 6. Man-
doſius in regula 16. de concurren. in data, q.
40. num. 7. vbi per totam illam queſtionem
alia plura dicit, plene Ferrettus conſilio 220.
num. 3. & 4. ac 6. & per totum, & conſ. 22. nu.
1. cum ſequen. lib. 1.

Vnde in caſu noſtro, cũ ſimus in conſtitu-
tione generali, & materia fauorabili, & ſubie
cta, proculdubio veniret Ciuitas, & Eccleſia
Cathedralis, appellatione diœceſis, licet pro
maiori declaratione fuerit vtrumque ex-
preſſum.

Ideo in terminis regulæ 4. Cancellariç re-
ſeruatis beneficia vnicorum ſubcollectorum
197 in quacũq; ciuitate, vel diœceſi, dicebã, † quòd
non poterat eſſe vnus ſubcollector in Ciui-
tate, & alius in diœceſi, quia cum appella-
tione diœceſis veniat Ciuitas, ſi vnus ſubcol-
lector deputaretur in Ciuitate, & alius in
diœceſi, iam eſſent duo ſubcollectores in ea-
dem diœceſi, contra mentem, & litteram di-
ctę regulæ 4. quòd placuit Rotæ in vna Cala-
gurritan. beneficiorum ſub die 2. Decem-
bris an. 1602. coram R. P. D. meo Lancellot-
to: Vbi etiã dicit, quòd illa dictio, *vel*. poſita
inter verbum, *Ciuitate*. & verbum. *diœceſi*. eſt
198 intelligẽda reſtrictiue, † & declaratiue, prout
paſſim accipitur. Archidiaconus in cap. 1.
verſ. *porro*. de ſtatu regular. lib. 6. Socin. conſ.
1. num. 8. lib. 4. & tangam in gloſſa 51. caſu
18. & alia, quæ de materia diœceſis dicam,
vide in gloſſa 60.

Epiſcopus qui non poteſt reſedere an gaudeat alternatiua.

Nono quæro quid ſi Epiſ. non poſſit in-
gredi ſuam diœceſim, nec minus
in ea reſidere, propter proteruiam, & cru-
delitatem impiorum, qui illam occupatam
199 habent; † vtrum in hoc caſu gaudere va-
leat alternatiua?

Videtur

Videtur quòd non; ex quo vere, & perſonaliter non reſidet, vt regula noſtra requirit. Ac dixi ſuperius ex nu. 12. cum ſequentibus. Quod etiam procedit, quamuis non ſit in culpa, vt in quæſt. propoſita, & diſputata ex num. 42. vſque ad num. 83. & in quæſt. 6. à num. 161. vſque 178.

100 Nihilominus contrariũ† verius eſſe puto per pulchrum tex. in clem. 1. de foro comp. vbi ſtatuitur, quòd in caſu ſupradicto, Epiſcopus poſſit exercere omnem iuriſdictionem extra ſuam diœceſim in diœceſi aliena, in ciuitate videlicet, vel loco inſigni ſuæ Eccleſię viciniori, in quo poterit ſicure morari, & iuriſdictionem libere exercere; Ita tamen quòd prius petat licentiam a diœceſano illius loci, vbi ſedere voluerit, quam ſi concedere nolit: nihilominus procedere valeat, vt latius in d. clem. Ideoque in caſu in quo d. Epiſcopus poteſt exercere iuriſdictionem contentioſam ob præfatam rationem, cum declarationibus, & modificationibus ibidem aſſignatis: in eodem etiam caſu, pari ratione alternatiuę beneficio, quamuis vere non reſideat, vti debet.

Neque obſtant pro contraria parte adducta, quia in illis caſibus, aut Epiſcopus reſidere deſinebat, vel ſaltim impedimenta remouere poterat. In iſto vero caſu ſecus prorſus, quia nec voluntarie abeſt, nec poteſt remouere impedimentum, ſed acceſſus ad ſuam diœceſim eſt illi prohibitus, ac reſidētia ſine magno vitæ periculo impoſſibilis. Et nulla lex ad impoſſibilem reſidētiam obligare poteſt. l. p. §. ſi id quod. ff. de action. & oblig. l. impoſſibilem 144. ff. de reg. iur.

Summaria Gloſſæ 44.

1 *Verba thematis huius gloſſæ 44. qualiter declarantur.*

2 *Alternatiua beneficiorum liberæ collationis, intrat in omnibus caſibus, in quibus intrat reſeruatio ratione menſis.*

De omnibus, & quibuſcumque beneficijs Eccleſiaſticis, cum cura & ſine cura, ſecularibus, & regularibus, gloſſa 44.

1 SVPER declaratione† verborum prædictorum recurre ad ea, quæ dixi in gl. 5. & 6. & 7. ac 8. iſtius regulę, vbi eadem verba, (quę in principio regulæ noſtræ appoſita fuere,) ſatis; ſuperque explanaui, & in omnibus illis

2 caſibus, in quibus dixi intrare † reſeruationem menſium, in ipſis etiam caſibus conceditur alternatiua: pręterquam in beneficijs, quæ non ſunt liberę collationis, vt in ſequentibus gloſſis (Deo dante) oſtendam.

Summaria Gloſſæ 45.

1 *Alternatiua dumtaxat conceditur in beneficijs liberæ collationis.*

2 *Papa ſicut concedit libere Epiſcopo (acceptanti alternatiuam) collationes de beneficijs vacantibus in menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Nouembris, ſic & ipſe debet conferre libere in menſibus Martij, & Septembris, & num. 3.*

4 *Papa nunquam intendit lædere habentes electionem, præſentationem, conſilium, conſenſum, aut interuentum.*

5 *Decens non eſt, quod Papa ſimul cum alijs conferat, &c.*

6 *Alternatiuam acceptantes poſſunt partim gaudere illa, & partim non, & nu. 7.*

8 *Alternatiua eſt acceptata, ergo Epiſcopus, qui acceptauit, gaudet illa, non valet conſequentia.*

9 *Reſeruationem allegans ratione acceptatæ alternatiuæ, tenetur probare, quòd Epiſcopus gaudeat illa.*

10 *Libera collatio quæ dicatur ad effectum regulæ noſtræ.*

11 *Libera, dictio denotat poteſtatem faciendi ſua ſponte, alterius voluntate non requiſita, & excludit omnem communicationem, numero 12. ac denotat præciſam, & totalem libertatem, numero 13. & abſolutam diſpoſitionem, numero 14.*

15 *Dictio, libere, importat id, quod dictio plene.*

16 *Libere qui poteſt facere, ſine conditione facere poteſt.*

17 *Dictio, libere, multis modis accipitur.*

18 *Liberum arbitrium interdum habere dicitur, qui habet expedire actum de conſilio alterius.*

19 *Libera collatio dicitur, quamuis ſit facienda certo generi perſonarum.*

20 *Capitulum Sede vacante non poteſt conferre beneficia liberæ collationis.*

21 *Libera dicitur collatio parrochialium, quamuis debeat prouideri per concurſum, quia ex parte collatoris eſt libera, & nu. 22.*

23 *Libera non dicitur collatio, quando eſt vni ex portionarijs facienda.*

24 *Alternatiuæ antiquæ intrabant in beneficijs non liberæ collationis, nec regulæ ante Sixtum V. excludebant conſilium, conſenſum, aut interuentum, & num. 25. & 26.*

Liberæ

27 Liberæ collationis vnius Epiſcopi, non dicitur beneficium, quando alius Epiſcopus debet conſilium, aut conſenſum dare.
28 Pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates.
29 Alternatiua conceſſa ſimpliciter de beneficijs ad Epiſcopi collationem ſpectantibus, an intelligatur de ſola libera collatione.
30 Commune mei, & alterius, non eſt propriè meum.
31 Legatum de his, quæ vxoris cauſa parata ſunt, non capit ea, quæ ad vſum communem vxoris, & alterius parata ſunt.
32 Expectatiua ad beneficium ſpectans ad præſentationem Abbatis, non capit beneficium, ad quod Abbas præſentat cum conſenſu alterius.
33 Collator non dicitur, qui habet conſentire, vel conſulere.
34 Conferens cum conſilio, vel conſenſu alterius plus habet, quam conferens ſimul cum alio.
35 Regula noſtra conſultius, continet illa verba, ad liberam, &c.
36 Præbendæ Eccleſ. Cathedralis de iure communi non ſunt liberæ, ſed ſimultaneæ collationis Epiſcopi, & Capituli.
37 Priuatio præbendarum Eccleſiæ Cathedralis ad Epiſcopum, & Capitulum ſpectat.
37 Capitulum Eccleſiæ Cathedralis quando dicatur collator Ordinarius ad effectum regulæ de triennali.
38 Collatio beneficiorum inferiorum Eccleſiæ Cathedralis, an ad ſolum Epiſcopum ſpectet, & numero 42.
38 Epiſcopus ſolus ſine adiunctis procedit contra beneficiatos Eccleſiæ Cathedralis, qui non ſunt de Capitulo.
39 Portionarij de iure communi non ſunt de Capitulo.
40 Portiones Eccleſiarum Cathedralium, ſunt de inferioribus beneficijs.
41 Portionem habens non dicitur proprie habere præbendam.
43 Portionum Eccleſiæ Cathedralis collatio, quando portionarij non ſunt de Capitulo ſpectat ad Epiſcopum ſolum, alias ſecus.
44 Capituli participationem habens, dicitur habere beneficium magis qualificatum.
45 Portionarij in pluribus Eccleſiis Cathedralibus ſunt de Capitulo.
46 Collegiatæ Eccleſiæ dignitas, aut præbenda non dicitur liberæ collationis Epiſcopi, ſed ad Capitulum, & Prælatum ſpectat electio, aut præſentatio, & ad Epiſcopum confirmatio, & num. 47.
48 Lex 9. titulo 1 ſ. & lex 1. titulo 16. Partita 1. qualiter intelligantur.
49 Epiſcopus de iure antiquiori ſolus conferebat libere præbendas Eccleſiæ Cathedralis, & Collegiatæ; hodie verò non, & nu. 50.
51 Simultanea quando eſt collatio Epiſcopi, & Capituli, tantam poteſtatem habet ſolus Epiſcopus, quantam habet totum Capitulum.
52 Epiſcopus quando confert cum Capitulo confert vti ſingularis, & non tenetur interuenire inſimul.
53 Simultanea collatio Epiſcopi, & Capituli, quando eſt, conſiderantur vt duo corpora, quæ non confunduntur.
54 Epiſcopus non dicitur de Capitulo propriè loquendo, licet largo modo ſic, & nu. 55.
56 Decanus, & alius Prælatus inferior Epiſcopo, quando dicantur de Capitulo.
57 Capitulum non debet ſupprimere nomen Epiſcopi, nec è conuerſo.
58 Simultanea ſi eſt collatio Epiſcopi, & Capituli, & Epiſcopus confert vni, & Capitulum alteri nihil agitur, etiam ſi Epiſcopo accedat minor pars Capituli, & nu. 59.
60 Maior pars Collegij abſorbit minorem, tam in collationibus, quam in præſentationibus, & num. 61.
62 Epiſc. & Capitulum ſi diſcordant in collatione intrat prouiſio præuentiua Papæ.
63 Diſcordia Epiſcopi, & Capituli ſtante ſuper collatione, Papa non tenetur conferre alicui de prouiſis ab illis, licet aliud ſit de præſentatis, & num. 64.
65 Collationis termini non ſunt confundendi, cum præſentatione.
66 Epiſc. & Capitulum, ſi quando congregantur efficitur vnum corpus dumtaxat, tunc ſtatur maiori parti.
67 Simultanea collatio Epiſcopi, & Capituli dicitur, quando Epiſcopus non concurrit in collatione, vti Prælatus, ſed vti Canonicus.
68 Alternatiua conceditur Epiſcopo vti Epiſcopo, & non vti Canonico.
69 Simultanea quando eſt collatio Epiſcopi, & Capituli, ſi alter tantum confert alio non contradicente, collatio valet, nam alius conſentire cenſetur, & num. 70.
71 Conſuetudo, ſtatutum, aut priuilegium dant, & tollunt ius conferendi.
72 Vacare poſſunt plura beneficia per obitum vnius, & vnum eſſe reſeruatum, aliud vero non.
73 Collatio quando ad ſolum Capitulum ſpectat, ſolet Epsic. votare tanquam vnus Canonicus.
74 Epiſcopus interdum ſolet habere duas voces in collationibus.
75 Domini Caſtrorum, ſeu Villarum habent vtilitatem terminorum, tanquam duo incolæ de diuitibus.
76 Decanus Eccleſiæ Tridentinæ habet duas voces in Capitulo.

Ad

Ad liberam ipſorum dumtaxat; non autem aliorum, cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, gl. 45.

DECLARAT regula noſtra, quòd conceſſio alternatiuæ intelligatur in beneficijs dūtaxat, quę ſunt
1 liberæ † collationis; non autem in beneficijs, quę Epiſcopi conferunt, & de illis diſponunt inſimul cum Capitulis, vel alijs: ſiue prouident ad præſentationem, ſeu electionem, vel de conſilio, conſenſu, interuentu, vel aliàs, ipſorum Capitulorum, aut aliarum quarumcumque perſonarum. Nam in talibus beneficijs, nullatenus intrāt alternatiua, ſed ſunt prouidenda in quatuor menſibus ordinarijs, Martij, Iunij, Septembris, & Decembris, perinde ac ſi alternatiua acceptata non eſſet.

Alternatiua non cōceditis niſi in beneficijs liberæ collationis.

Cuius rei ratio eſt, quia ſicut Epiſcopus per alternatiuam recipit à Papa poteſtatem libere conferendi in quatuor menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris; Sic
2 etiam ratio † poſtulat, quòd Papa libere conferat in duobus menſibus Martij, & Septembris, quos verſa vice recipit ab Epiſcopo; Sed ſi beneficia non eſſent liberę collationis, Papa non poſſet libere conferre ſine
3 † lęſione habentis ſimultaneam collationem, electionem, aut præſentationem, ſiue conſilium, conſenſum, aut interuentum, vel aliàs;
4 Attamen in hac parte illos lędere † non intendit, cap. dudum, de priuilegijs, cum alijs alleg. in §. 4. procem. nu. 6. Igitur conueniens eſt, quòd in talibus beneficijs non liberę collationis, ceſſet alternatiua.

Et vltra hoc non eſſet cōdecens, nec conueniens, quòd collatio Papę deberet eſſe ſi-
5 multanea † cum alio, & vel de illius conſilio, aut interuentu, &c. ex his, quæ dixi in §. 1. procem. ex num. 1. cum ſeqq.

Ex quo collige primo, quòd Patriarcha, Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, qui acceptauit alternatiuam poteſt partim
6 † gaudere alternatiuæ commodo, & partim non gaudere: nam in beneficijs liberę collationis fruitur alternatiua: ſecus vero eſt in illis beneficijs, quæ liberæ collationis non ſunt. Neque eſt nouum, quòd diuerſis rationibus, & reſpectibus, vnus, & idē Epiſcopus partim gaudeat alternatiua, &
7 partim non, & in iure conferendi diuerſo † iure vtatur. l. miles. §. pro parte. ff. de legat. 2. tex. in cap. poſtulaſtis, vbi notat Imola nu. 5. & 10. de conceſſ. preben. & in cap. à collatione, de appellation. in 6. Abbas in c. cum in tua, nu. 8. in fine, de decimis. Bal. in l. 1. nu. 4. C. de ſeruis fugitiuis, & Ripa in l. finali, num. 121. C. de reuocan. donation. cum alijs per Tiraquel. de nobilitate cap. 28. ex num. 12. vſque 16. & de retract. conſanguin. §. 1. gloſſa 18. num. 23. & §. 8. gloſſa 5. num. 14. & dixi in §. 6. procemiali. ex num. 45. vſque ad finem.

Vnde infertur, quòd cum non valeat conſequentia, Epiſcopus acceptauit alternati-
8 uam, ergo in quolibet beneficio gaudet † illa, Quòd prouiſus Apoſtolicus de beneficio vacante in menſe Martij, vel Septembris, tanquam reſeruato, ex eo, quòd Epiſcopus gaudeat alternatiua ad excludendum prouiſum ab Ordinario poſſeſſorem; non ſolum tenetur probare dictam acceptationem, ſed etiā probare debet, quòd beneficium ſit libere collationis, cum in tali caſu probatio debeat eſſe concludens, vt fuit reſolutum me obtinente in vna Corduben. dimidię portionis coram R. P. D. meo Sacrato 13. Februarij anni 1602. & faciunt bene, quę ſcripſi in gloſſa 43. queſt. 1. ad quę me remitto, nē iterum repetam. Quod nota pro verificatio-
9 ne † clauſulę, quę ſolet apponi in breuibus Cameralibus (cōſtito quòd poſſeſſor obierit in menſe Martij, ſeu Septembris, Epiſcopo alternatiua gaudente.) Et vide quæ dixi in gloſſa 9. in annotationibus contra nullitates & attentata, ante finem. nu. 253. cum ſeqq. & infra in hac gloſſa, num. 72.

Non valet cōſequentia Epiſc. acceptauit alternatiuā ergo gaudet illa

Secundo collige, quòd libera collatio dicitur illa ad effectum regulę noſtrę, quę poteſt fieri à ſolo Epiſco-
10 po, † abſque alterius electione, prẹſentatione, conſenſu, conſilio, ſeu interuētu, aut aliàs, & fuit late dictum in vna Vrgelen. Canonic. 7. Maij 1563. coram Illuſtriſſ. Blanchetto, & in Tarraconen. Sachriſtię 9. Iulij 1600. coram R. P. D. meo Iuſto.

11 Verbum namque *libera.* denotat † poteſtatem faciendi actum ſua ſponte, alterius volūtate non requiſita cap. 1. de reſcriptis, iuncta gloſſa, verbo, *vt libere.* cap. 2. in fine, de teſtamen. libro 6. clemen. 2. & ibi gloſſa, verbo, *libere.* & Doctores de iurepatronatus, & in clemen. dudum. §. ſi vero, in verbo, *libere.* de ſepulturis, late proſequitur Aretin. conſ. 76. incipit *diligenter viſis.* numer. 3. Barbatia conſ. 59. in fine, lib. 3. Decius conſ. 360. nu. 3. Socinus Senior conſ. 13. num. fin. lib. 1. Gozadinus conſ. 58. num. 2. & conſ. 91. num. 9. & conſ. 11. n. 11. Curt. Iunior conſ. 2. num. 3.

Libera collatio quæ dicatur

12 Et iſta dictio *libere.* excludit † prorſus omnem requiſitionem, ſeu communicationem alterius, cap. de multa, ibi, *libere conferat.* vbi notat

notat Abbas num. 3. & communiter omnes, de præbend.cap.1. de officio Ordinarij, vbi notat Butrius, num. 4. l. ſi quis maior, ibi, *libero arbitrio*. C.de tranſaction. Ruinus conſ. 100.num. 4. lib. 1. Caſſadorus deciſ. 3. ſub num. 3. de priuilegijs. & num.4. in fine. Caputaquen.deciſ. 297.nu.5.& 6.par.1.

Denotat etiam præciſam,& totalem liber-
13 tatem† verbum, *libere*. Aimon conſ. 122. nu. 5. Ruinus conſ. 18.num.6.& conſ.84.num.9. lib. 1. Quę libertas nec iure,nec ratione,nec æquitate aliqua regulatur. Socin.conſ. 170. num.8.lib.1.Menochius de arbitrarijs,lib.1. quęſt.70.num. 33.

14 Nec non importat,†& abſolutam diſpoſitionem, vt poſt Bartolum, Alexandrum, & alios, conſuluit Rolan.à Valle conſ.42. num. 18.volum.1.

Accedit quoque, quòd illa dictio, *libere*,
15 idem importat, quod dictio, *plene*. † Ruinus conſ. 100.num.4.lib. 1.& conſ. 121. num. 2. ibidem.

Quare ſine contradictione facere poteſt,
16 qui libere poteſt.† Calcaneus conſ. 3. num. 8.Gozadinus conſ. 47.nu.9. lib. 1. Menoch. de arbitrarijs,lib. 1.quæſt. 7. num. 34. cum ſequentibus.

Et de alijs multis modis, quibus hæc di-
17 ctio, *libere*.accipiatur,† vide inferius in gloſſa 53. vbi 24.modos adduxi, & quæ dicam in gloſſa 46.

INTERDVM tamen ſecundũ ſubiectã materiam dicitur pendere a libero arbitrio,
18 quamuis quis habeat petere † alterius conſilium, quod ſequi non tenetur. Antonius de Butrio per textum, ibi in cap.1. num.6. de cappell.Monachor.

Similiter dicitur libera collatio, quando
19 collator tenetur conferre certo†generi perſonarum, veluti filijs patrimonialibus. Achilles de Graſſis deciſ. 5.per totam,de priuilegijs. Puteus deciſ. 162.*fuit dubitatum*. nu. 2. & 3.libro 2. & fuit reſolutum in vna Vlixbonen. Prioratus de Carranza, coram Illuſtriſſimo D. meo Seraphino de menſe Nouembris anni 1603.vbi fuit dictum eſſe liberam collationem, quamuis ſit facienda vni ex ſex perſonis de certo Collegio,& in vna Calagurritana beneficij de Arcaya 26. Aprilis 1596.coram R.P.D.Corduba,vbi propterea fuit dictum non potuiſſe Capitulum Se-
20 de vacante conferre† talia beneficia de quibus agebatur filijs patrimonialibus, & dixi in gl.9.§.1.a nu.75.

Vnde ſequitur intrare alternatiuam per iſtam regulam conceſſam in beneficijs cura-
21 tis, † & Parrochialibus, quia quamuis ſint conferenda dignioribus per concurſum, iuxta formam Concilij Tridentini ſeſſ.24. cap. 8.de reformatione: Nihilominus ſunt liberę collationis,vt fuit reſolutum in vna Abulen. Parrochialis 26. Aprilis 1596. coram Illuſtriſſ.Cardinali Blanchetto.

Ratio prędictorum eſt, quia ex parte Epi-
22 ſcopi eſt libera collatio, cum ſolus† conferat ſine electione,præſentatione,conſenſu, conſilio, vel interuentu alterius, vel aliàs: & ſic nullum adeſt impedimentum regulæ noſtræ. Et licet in cui dando non ſit abſoluta poteſtas, cum Epiſcopus teneatur dare dignioribus, ſeu filijs patrimonialibus; illud tamen non eſt conſiderabile ad effectum huius regulę,nihil de hoc dicentis.

Hinc non obſtat deciſio Putei 100 num.3. lib.3.dum dicit, quòd non eſt libera collatio Capituli, quando tenetur conferre vni por-
23 tionario: nam illud † procedit ad diuerſum effectum, vt collatio ſit nulla, ſi non ſeruatur forma concordię diſponentis, quòd Canonicatus conferantur per optionem portionarijs, non autem ad effectum gaudendi alternatiua,de qua agitur.

24 Alternatiuæ tamen antiquæ aliter † concedebantur, quia extendebãtur ad beneficia ſimultaneę,& non liberę collationis, quarum verba erant huiuſmodi. *vt de quibuſcumque beneficijs ad tuam, vna cum dilectis filijs Capitulo ipſius Eccleſiæ collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem, &c.* teſte Puteo deciſ. 472. *in vna Portugalen.* numero 2. libro ſecundo.

Et etiam in modernis alternatiuis, & re-
25 gulis deficiebant† verba illa. ***Nec etiam cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus.*** donec Sixtus Quintus in ſua regula addit prędicta verba, prout hodie iacent in regula noſtra Sanctiſſ. D.N.Clementis VIII: & ſic ante regulam Sixti Quinti forſan dicebantur beneficia liberæ collationis ad effectum, vt intraret alter-
26 natiua, quæ prouidebantur † ab Epiſcopis cum conſenſu,conſilio, vel interuentu alterius,modo non eſſent ſimultaneæ collationis, vel ad electionem, ſeu præſentationem aliorum. Hodie verò contrarium eſt dicendum.Et procedere puto, quamuis vnus Epiſcopus conferat beneficium propriæ diœceſis,cum conſenſu,† vel conſilio, vel interuen
27 tu Epiſcopi alterius diœceſis; ita vt tam conferens, quam conſentiens, aut conſulens, vel interueniens, ſint ambo Epiſcopi: quia nihilominus procedit ratio noſtrę regulę, vt non intret alternatiua, etſi ambo ſint Epiſcopi. Nam illa pluralitas reſoluitur in ſuas
28 ſingularitates,† vt vnus ſolus Epiſcopus debeat libere conferre,ſine conſenſu, conſilio, vel interuentu alterius Epiſcopi. l. falſa 33. §.fin. ff. de condit. & demonſtr. l. Lutius 78. §. Gaio.ff. ad Trebell. Abbas in cap. vt priuilegi-

uilegia notab. vltimo de priuilegijs. Rotæ
deciſ. 20. in fine, de conceſſ. præbend. in anti-
quis, deciſ. Peruſina 112. num. 2. Tiraquell. in
l. ſi vnquam, verbo *ſuſceperit liberos*. 2 num. 44.
vſq; 63. & late ſcripſi in gl. 21. n. 1. cum ſeqq.
Item quia etiam quoad Epiſcopum deben-
tem dare conſilium, vel conſenſum, ſeu inter-
uenire, militat ratio ſuperius aſſignata in
num. 2. 3. & 4.

Adiungo, quòd eo ipſo, quòd regula no-
ſtra dicebat concedere alternatiuam in be-
neficijs ſpectantibus ad Epiſcopi collatio-
nē, quamuis reliqua verba, *liberam dumtaxat;
non autem aliorum, cum eis, &c.* apposita non eſ-
29 ſent, veniret intelligenda † de collatione ſpe-
ctante ad ſolum Epiſcopum; non autem de
ſimultanea collatione pertinente ad Epiſco-
pi cum alio collationem, per tex. expreſſum
in cap. cum in illis 16. §. ſi vero, de præben-
dis, libro 6. *ſi vero* (inquit ille textus.) *de bene-
ficio ad aliquorum collationem, vel præſentationem
ſpectante (non adiecto communiter, nec diuiſim)
prouiſio iniungitur facienda, in beneficio, quod ad
collationem, vel præſentationem alterius ipſorum
tantum pertinet, adimpleri non poteſt. Sicut ſi de be-
neficio ſpectante ad collationem vnius prouiſio in-
iuncta fuiſſet, adimpleri non poſſet in beneficio, cuius
collatio ad eum ſimul cum alio pertineret.* & ibi
tradunt gl. ſi. Gemin. n. 2. & 5. Franc. n. 2. & 3.
& n. 5. Caputaq. deciſ. 88. n. 4. p. 2. Simonet.
cum alijs de reſeruatione, q. 71. Pauinus in
tractatu, de officio, & poteſtate Capituli,
quæſt. 10. num. 23. rationem reddentes, quia
30 illud, quod eſt commune † mei, & alterius,
non eſt propriè meum, ſed impropriè. cum
ego non habeam niſi dimidiam partem, de
qua tantum diſponere poſſum, gloſſa 1. in
cap. penult. 12. quæſt. 3. l. illud. ff. de ritu nu-
ptiar. Ioannes Monachus in dicto §. ſi vero.
n. 4. Probus n. 2. & 5. Gemin. & Franchus, vbi
ſupra. Cagnolus late in l. id quòd noſtrum
11. num. 20. ff. de reg. iur.

Vnde dixit tex. in l. legatis 35. ff. de legat.
2. quòd legatis vxori, quæ ſui vſus cauſa
parata ſunt, eos ſeruos ad eam non pertine-
31 re, qui non proprij vſus, † ſed communis
vſus cauſa parati ſunt.

Fuit etiam reſolutum in Rota coram Pu-
teo deciſ. 102. incipit, *licet Staphilæus*. lib. 2.
quòd expectatiua ad beneficium ſpectans
ad præſentationem Abbatis, non includat
beneficium, quod ſpectat ad præſentationem
32 † d. Abbatis cum conſenſu alterius, reproba-
ta deciſ. 2. Beſigneti, de conceſſ. præben. quę
contrarium dixerat.

Quamuis ſit verum, quòd ille, qui debet
33 conſentire, vel conſulere, non dicatur † colla-
tor. Rota deciſ. 10. de conceſſ. præben. in an-
tiquioribus, & deciſ. 79. de reſcriptis, in an-
tiquis, per tex. in cap. 1. ne Sede vacante, lib.
6. vbi Franchus, num. 4. Felinus in cap. ex par-
te de conſtit. num. final. in fine; verſ. *vnum
etiam*. & in cap. eam te, ſub num. 16. verſ. *præ-
terea* de reſcriptis. Ripa in c. 1. num. 5. de iu-
dicijs, & tangam in gl. ſequen.

Et ideo plus habet iuris, & iuriſdictionis,
34 quando ſolus confert, † cum conſenſu, vel
conſilio Capituli, quam ſi ſimul cum eo ſi-
multaneam collationem faceret, tex. in cap.
vnico, ne Sede vacante, lib. 6. in principio, iun-
cto. §. cum vero. Ioannes Selua de benef. 3.
par. quæſt. 71. num. 2.

Cæterum maiori pro declaratione, & ad
tollendam occaſionem dicendi, quòd cum al-
ternatiua ſit fauorabilis, in actu fauorabili,
appellatione rei veniat res communis, iu-
xta ea, quę tradit poſt alios Franchus in d.
§. cum vero. d. cap. vnici, num. 3. verſ. *in ma-
teria tamen fauorabili.* ne Sede vacante, licet
in num. 5. cogitandum reliquerit. Ideo con-
35 ſultius † fuit in regula noſtra facta expreſ-
ſio, quæ ſit.

Tertio collige ex illis verbis, *non au-
tem aliorum cum eis diſpoſitionem,
&c.* iuncto verbo, *Capitulorum*, quòd regula
noſtra præſupponit beneficia, & præbendas
Eccleſiarum Cathedralium non eſſe de iure Collatio prębendarũ Eccleſiæ Cathedralis, ad quẽ ſpectet
36 communi † liberę collationis Epiſcopi; ſed
potius ſimultaneæ: Ita quòd Epiſcopus, &
Capitulum inſimul debeant illa conferre, &
prouidere, & non vnus ſine alio, textus iun-
cta gloſſa, verbo, *poſtulauit*, in capit. cum
Eccleſia Vulterana 31. & ibi tradunt An-
ton. de Butrio num. 19. & 20. Imola num.
5. Abbas num. 8. & ceteri, de electione. cap.
1. in principio ne Sede vacante, lib. 6. Millius
in repertorio, verbo, *beneficij collatio.* ſub num.
14. & 15. Franchus per tex. in cap. a collatio-
ne, num. 1. de appellat. in 6. Lapus allegatio-
ne 31. incipit, *prima concluſio.* num. 1. Selua de
beneficio 3. par. cap. 22. verſ. *tertia opinio.* Rot.
deciſ. 4. de conceſſione præben. in nouis, poſt
principium, verſ. *præterea licet ad Epiſcopum, &
Capitulum ſimul.* Felin. in cap. venerabilis. nu.
38. & ante, & poſt, de exceptionibus. Æneas
de Falconibus, de reſeruatione 2. par. quæſt.
4. poſt numerum 15. verſ. *aliud in collegiata Ec-
cleſia.* Pauin. de officio, & poteſtate Capituli,
parte prima quęſt. 8. num. 8. vbi omiſſis va-
rijs opinionibus, de conſilio, vel conſen-
ſu Capituli, hoc firmat, quòd inſpecto iure
communi collatio dignitatuum, Canonica-
tuum, & præbendarum Eccleſiæ Cathedralis
ſit ſimultanea Epiſcopi, & Capituli. Conclu-
ſit etiam Rota teſte Caſſadoro deciſ. 22. nu.
2. de præbendis, quę opinio eſt iam ſæpiſſime
comprobata alijs pluribus deciſionibus: Ita
vt inoffenſo pede ſit amplectenda. Puteus,
deciſ. 135. num. 1. lib. 1. & deciſ. 412. in fine
lib. 2. & deciſ. 172. num. 1. libro 3. Mandoſius
in

in regula 18.de ętate ad Canonicatus.quæſt. finali, & fuit nouiſſime reſolutum in vna Salmantina portionis 16. Maij 1603. coram R.P.D.meo Iuſto, & alias paſſim.

Hinc dixit Caputaquen. deciſ.88. num.5. parte 2. quòd non competit Epiſcopo Calciaten. alternatiua in beneficijs ad ſui,& Capituli collationem ſpectantibus.

Vnde eadem ratione contraria, priuatio
37 † dictarum prębendarum Eccleſię Cathedralis ſpectat ad Epiſcopum, & Capitulum. Caputaquen.deciſ.153.n.1.& per totam.p.1.de quo etiam vide Puteum deciſ.18.lib.3.

Sic etiam quoad dictas præbendas, Capitulum Eccleſiæ Cathedralis dicetur collator Ordinarius ad effectum regulę de triennali.Gomez.ſic declarandus in d.regula de triennali, quæſtione 37.num. 1. & 2.

Quia Capitulum etiam dicitur ordinarius collator. Rebuff. ad concordata. rubr. de collationibus.*§.præfatiq; Ordinarij*,in gloſſ. verbo, *ordinarij collatores*.

Quando autem non ſunt dignitates, Canonicatus, ſeu prębendæ
38 in Eccleſia Cathedrali, ſed alia inferiora † beneficia, quę non ſunt de corpore Capituli: tunc licet conſiſtant in Cathedrali Eccleſia, dicit Abbas poſt Innoc. quem allegat in dicto c.cum Eccleſia Vulterana,ſub nu.8.ad medium,verſ.*in tertio membro*,quòd ſolus Epiſcopus poteſt illa conferre, etiam ſine conſenſu,vel conſilio Capituli, quia iſta minora benef.explicat Epiſc.ex ſuo officio generali.

Et cum hoc conſonat diſpoſitio Concilij Tridentini,ſeſſ.25.de reformat.c.6.dicentis, quòd contra Capitulares Eccleſię Cathedralis Epiſcopus debeat procedere cum adiunctis eiuſd. Capituli;ſi autem non ſunt dignitates, nec de Capit. poſſit procedere ſolus.

Hinc cum portionarij de iure communi
39 non ſint de Capitulo.†cap.nouit,de his,quæ fiunt a Prælato.Abbas in c.1.n.11.& in cap. ſcriptum.n.4.de elect. Caputaq.deciſ.84. & 91.p.1.Cęſar de Graſſis deciſione 4.num.6. de his, quæ fiunt à Pręlatis. Gregorius Lopez in l.3.gloſſa,*por coſtumbre*,tit.6. Partit.1. cum adductis per Rotam deciſione 4. num. 5.parte 2.diuerſorum.

Et portiones Cathedralium ſint de infe-
40 rioribus† beneficijs ipſius Eccleſiæ:Nec habens portionem dicitur habere talem præ-
41 bendam,† de qua dicta iura, loquuntur.Puteus deciſ.441.n.3.& 4.lib.1.& dixi in gl.5.in princ.à n.93: Videtur quòd in talibus portionibus Eccleſię Cathedralis, Epiſcopus ſolus ſine Capitulo fundet intentionem ſuam in collatione dictarum portionum,& à fortiori in collationibus Cappellaniarum.

Sed nihilominus, inuenio, quòd etiam in portionibus, & dimidijs portionibus Eccle-
42 ſiæ Cathedralis, ſæpe Rota deciderit,†quòd ſint inſpecto iure communi de ſimultanea collatione Epiſcopi,& Capituli,vt fuit reſolutum in vna Salmantina dimidiæ portionis 25.Iunij 1590. coram Comitulo, & in alia Corduben. dimidiæ portionis 13. Februarij anni 1602. coram R. P. D. meo Sacrato, & alias pluries; Licet ſit verum, quòd in dictis deciſionibus, nulla facta fuerit mentio an ſint beneficia inferiora, vel non: vel num ſit vera opinio Abbatis, vel falſa, quia non fuit allegatum. Idem etiam ſentit deciſio facta in Vicen. beneficij S. Martini, in fine,ſub 19. Nouembris 1599.coram Illuſtriſſimo D. meo Pamphilio.

43 Poſſet tamen hoc forſan concordari, † quòd opinio Abbatis procedat, quando tales portionarij ſunt prorſus extranei à Capitulo Eccleſ. Cathedralis, prout de iure communi:Dictæ vero deciſiones locum ſibi vendicent,quãdo ipſi portionarij,& dimidij portionarij ex aliquo iure ſpeciali ſunt de gremio Capituli, licet non in omnibus actibus Capitularibus, vtpote in collationibus,electionibus,& admiſſionibus: Nã cum habeãt participationẽ in Capitulo,dicuntur habere
44 beneficia magis † qualificata. Rota deciſ. 8. ſub n.1. ad medium, verſ.*maxime cum interſit*, de præben. in antiq.

45 Et in Cathedrali Corduben.†portionarij, & dimidij portionarij ſunt de Capitulo generali,quamuis in electionibus, prouiſionibus, admiſſionibus, & alijs actibus ſimilibus votum non habeant, vt ad effectum coniudicũ, de quo in d.Conc.Trid.ſeſſ.25. c.6.de refor. fuit reſolutum in vna Corduben. iuriſdict.7. Februar.1597.coram Orano,& per tres ſententias conformes iudicatum: Et de portionarijs Eccleſiæ Cartaginen. loquitur Puteus d.deciſ.441.in princ.lib.1:Et de portionarijs Hiſpalen.eſt deciſ.4.in princip. p.2.diuerſorum: Et de Calagurritanis fuit ſępe reſolutum eſſe de Capitulo coram Orano, & coram Reuerendiſſ.Corduba,& coram R.P.D. meo Iuſto: licet quoad electiones, & admiſſiones præbendarum voce careant. Idem eſt de portionarijs plurium Eccleſiarum Cardinalium Hiſpaniæ.

Collatio præbendarum Eccleſiæ Collegiatæ ad quẽ ſpectet.

Similiter dignitates, Canonicatus, & præbendę Eccleſiarum Colle-
46 giatarum† inferiorũ à Cathedralibus,de iure communi non ſunt liberæ collationis Epiſcopor. nã plures tenuerunt, quòd Prælatus & Capitulum ipſius Eccleſ. Collegiatę prouidere poſſint,non requiſito Epiſcopo: ſicut faciunt in alijs negotijs ipſius Eccleſię:Quia non eſt tanta communio inter Epiſcopum,& Eccleſ.inferiorem, ſicut inter Epiſc. & Eccl. Cathedralem,vt infra citandi Doctores recitant, & hanc opinionem tenuit Rota antiqua

qua deciſione 8. de præbendis, in antiquioribus Beſigneti. Ægidius Bellamera deciſione 717. incipit, *collationes præbendarum*.

Alij vero tenent, quòd electio, ſeu præſentatio ſpectet ad Prelatum, & Capitulum Eccleſię Collegiatæ: Confirmatio † vero,
47 ſeu inſtitutio ad Epiſcopum pertineat. Antonius de Butrio in dicto cap. cum Eccleſia Vulterana, de electione, ſub nu. 21. verſ. *aut agitur de prouiſione Eccleſia Collegiatæ inferioris*, & Abbas ibidem, ſub num. 8. verſ. *quoad ſecundum caſum*. Imola ſub num. 5. verſ. *ſi vero non ſit patronata*, Selua vbi ſupra num. 35. vſque ad num. 40. qui alios infinitos referunt. Rota (licet non bene conſtans) deciſione 4. de conceſſ. prębend. in nouis: & concluſit poſtea ſæpius Rota de tempore Caſſadori, vt atteſtatur ipſe in allegata deciſione 22. num. 3. de prębendis, vbi firmauit hanc vltimam ſententiam eſſe communem, & à Rota ſępe canonizatam, & amplectendam: quam deciſionem Caſſadori ſequuta eſt, etiam Rota de tempore Putei deciſ. 135. incipit, *die 29. Aprilis*, lib. 1. licet littera dictę deciſionis minus correcta videatur. Mandoſius in regula 18. quęſt. finali, ſub num. 3. & ſępe ſeruauit Rota moderna.

Quapropter regula noſtra, poſtquam dixit, *non autem aliorum, cum eis diſpoſitionem*, reſpiciendo in hoc, ad id, quòd ius commune diſponit, circa collationem prębendarum in Cathedralibus: adiungit, *ſeu præſentationem, vel electionem*, conſiderans diſpoſitionem iuris communis, circa prouiſionem præbendarum in Eccleſijs Collegiatis.

48 Et ſecundum ſupradicta intelligi † debent l. 9. titulo 14. & l. 1. titulo 16. Partita 1. & quę ibi ſuper hoc tradit Gregor. Lopez.

49 Nec omitto, quòd iure antiquiori † ante cap. nouit, & cap. quanto de his, quæ fiunt à Prælato, Epiſcopi poterant conferre omnia prædicta beneficia, etiam in Cathedralibus, & Collegiatis libere, etiam ſine aliquo conſilio Capituli. gl. verbo, *ſecus*, in c. quamquam, de elect. in 6. Abbas in c. cum veniſſet, ſub nu. 3. verſ. *nota bene*, de in integrum reſtitut. Ægidius Bellamera deciſ. 69. ſub nu. 4. verſ. *tertio quia ab initio*, & deciſ. 717. alias 718. nu. 3. verſ. *primo quia de iure communi*, & tangit Caſſadorus in ſępe citata deciſione 22. num. 3. poſt medium, verſ. *quod ab initio iuris antiqui*.

50 Cæterum hodie de iure communi, vt dixi tenendum eſt, † quòd prouiſio præbendarum in Cathedralibus eſt ſimultanea Epiſcopi, & Capituli: & in Collegiatis inferioribus, electio, ſeu præſentatio ſpectat ad Prelatum, & Capitulum ipſius Collegiatæ, & confirmatio, ſeu inſtitutio ad Epiſcopum.

Et quando collatio eſt ſimultanea Epiſco- *An Epiſcop. faciat in collat. vnũ corpus vel duo cũ Capitulo.*
51 pi, & Capituli, parē † poteſtatem habet Epiſcopus ſolus de per ſe, qualem habet totum Capitulum, & è contra. l. Titio & hæredibus. ff. de vſufruct. l. mulieri cum liberis. ff. de hęred. inſtituen. Romanus conſ. 99. num. 2. Felinus in capit. paſtoralis, §. finali, ſub num. 9. de reſcriptis. Socinus Iunior conſil. 104. num. 17. libro 1. Selua de beneficio 2. parte. quæſt. 17. num. 9. Rota deciſ. 770. num. 1. & 2. p. 1. diuerſ. & deciſ. 408. num. 1. eadem parte 1. diuerſorum. Simonet. iuncta addit. de reſeruatione, quæſt. 71. num. 8. Iaſ. in l. iuriſgentium. §. fin. num. 11. cum ſequentibus. ff. de pactis, & fuit reſolutum in Placentina voti, 6. Nouembris anni 1600. coram R. P. D. meo Pegna Rotæ Decano.

52 Ideo Epiſcopus conſideratur, vt ſingularis; † Ita vt in collatione, quæ fit per Capitulum non teneatur interuenire, quia conſiderantur, vt duo corpora, quæ ad inuicem
53 non † confunduntur: Sed quilibet poteſt prouidere de per ſe. Puteus deciſione 117. incipit, *collatio vbi ſpectat*, libro 3. dicens ita fuiſſe reſolutum coram illo in vna Toletana Canonicatus, & prębendæ 27. Aprilis anni del 1548. Acchilles de Graſſis deciſ. 4. n. 10. de præbend. Simonet. de reſeruatione iuncta addit. in quæſt. 71. n. 11. per tradita à Ioanne Selua in tractatu de beneficio 2. p. q. 17. n. 19. & 20. Cęſar de Graſſ. deciſ. 1. nu. 2. & deciſ. 2. num. 1. de iurepatron.

54 Ratio eſt, quia Epiſcopus, & Capitulum ſunt diuerſa, nec Epiſcopus † dicitur de Capitulo, gloſ. verbo, *in eiſdem*, verſ. *vnde poteſt dici*, in clement. vt hi, qui de ętate, & qualitate, vbi Cardinalis num. 13. Geminianus in c. fin. num. 5. ante finem, verſ. *ſecus eſt in Prælato*, de præbendis. Abbas in prooemio decretalium 2. p. num. 21. Caputaquen. deciſione 153. num. 3. libro 1. & probatur in rubro, & nigro de his, quæ fiunt à Prelato, ſine conſenſu Capituli. text. in cap. à collatione, de appellationibus lib. 6. & in cap. poſtulaſtis, de conceſſ. præbend. Vbi Imola nu. 16. & cæteri dicunt, quòd licet, lato modo loquendo,
55 Epiſcopus tanquam caput † Capituli, vt in c. nouit de his, quæ fiunt à Prælato, dicatur de Capitulo; tamen, reuera, ſtricto ſumpto vocabulo, ſeu proprie loquendo, Epiſcopus non dicitur eſſe de Capitulo.

Decanus tamen, & alij Pręlati inferiores
56 † vere dicuntur de Capitulo. Abbas in cap. poſt ceſſionem. n. 8. de cōceſſ. pręb. Quod intellige, quando ex aliquo iure ſpeciali efficerentur dę Capitulo, ſecus de iure cōmuni, vt per Gemin. & Franc. in c. fi. n. 5. de pręb. in 6.

Igitur cum ſint corpora diuiſa, nunquam confunduntur, vt vnicum dumtaxat corpus
57 faciant. Nam valde iniquum † eſſet, quòd ſi Epi-

ſi Epiſcopus, & Capitul. conuenirent, quòd Capitulum ſupprimeret nomen Epiſcopi, vel Epiſcopus ſupprimeret nomen Capituli. Io. de Selua vbi ſupra d. q. 17. nu. 20. Abbas in c. poſtulaſtis num. 12. de conceſſ. præbend.

Quo fit, vt quando collatio eſt ſimultanea Epiſcopi, & Capituli, ſi Epiſc. confert vni, & Capitulū alteri, neutra colla-
58 tio † valeat, quia ad inuicem ſe impediunt, Geminianus in cap. à collatione. num. 4. de appellationibus libro 6. Franchus ibidem ſub num. 1. verſ. *ea tamen caſu*. Probus num. 4. Federicus de Senis conſilio 1. ſub numero 10. verſ. *ſolutio*, & plene tradit Ioannes Selua de beneficio 3. parte, quæſtione 71. num. 1. & per totam. Nauarrus conſilio 1. num. 3. de his, quę fiunt à maiori parte Capituli, & conſilio 36. num. 2. de regularibus. Ruinus conſilio 50. incipit, *ſuper themate*. num. 8. lib. 5. Pauinus in allegato tractat. de officio, & poteſt. Capituli, præludio 5. num. 3. Rebuffus conſil. 60. num. 12. cum pluribus ſeqq. facit etiam Rota deciſione 134. num. 3. & per totam. libro 3. p. 3. diuerſor.

Sequitur etiam quòd pariter eſſet nulla collatio Epiſcopi in caſu præcedenti, quamuis eidem accederet minor
59 pars † Capituli. Nam illa minor pars Capitu-
60 li, quę accedit Epiſcopo, abſorbitur † per maiorem partem Capituli, alteri conferentem, & ſic nullius eſt conſiderationis. Abb. in c. paſtoralis. n. 7. & Felinus nu. 8. verſ. *vbi duo corpora*, & n. 9. de reſcrip. vbi plura de more congregat, & in cap. cum omnes. num. 18. verſ. *octauo limita*, de conſtitutionibus. Iaſon in l. iuriſgentium. §. finali. numero 9. verſ. *ſecunda concluſio*. ff. de pactis. Imola in cap. poſtulaſtis num. 15. de conceſſ. præbend. Selua de beneficio 2. parte, quæſtione 17. num. 11. & 12. cum ſequentib. Ruinus dicto conſ. 50. num. 8. lib. 5. Lapus allegatione 31. in fine, & ibi Mandoſius ſub littera C. Caſſadorus deciſione 2. num. 2. de iurepatronat.

Prout etiam in materia iuriſpatronatus,
61 † ſi quis relinquit duos filios patronos, & vnus eorum moritur, relictis decem hæredibus, qui ſuccedunt in ſtirpem, iuxta text. in clemen. ſi plures de iurepatronatus, & alter filius præſentat vnum, cui accedunt tres ex decem hęredibus alterius, ac reliqui ſeptem hæredes præſentant alium: tunc non dicitur maior pars vna, quam altera, quia maior pars ſuffocat minorem. Caſſadorus deciſ. 2. numero 1. & per totam de iurepatronatus, comprobat pluribus Rocchus de Curte, de iurepatron. in verbo, *ipſe, vel is, à quo*, num. 5. 6. & 7. & Lambertinus de iurepatronatus, libro 1. parte 2. quęſt. 1. princip. art. 25. num. 17. & 18. & art. 27. num. 2. vbi concludunt, tunc locum eſſe gratificationi. Necnon idem Lambertinus libro 2. parte 3. quæſt. 4. principali. art. 7. per tot.

Vnde ratione dictę diſcordiæ Epiſcopi, & Capituli in collatione facienda, cum nulla
62 prouiſio teneat, vidi † ſępe prouideri à Sede Apoſtolica de tali beneficio iure præuentionis, & prouiſiones Apoſtolicæ effectum habuere. Nam ſi Papa prouideat alteri perſonę, tenebit prouiſio, & acquiritur illi plenum ius, vt dixi in §. 4. procem. ex num. 90. & ſeqq. ac late fuit reſolutum in vna Hiſpalen. portionis. 19. Ianuarij 1594. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.

Vbi etiam fuit dictum, quòd ſtante dicta diſcordia inter Epiſcopum, & Capitulum,
63 Papa non tenetur conferre † tale beneficium vni, vel alteri ex nulliter per Epiſcopum, & Capitulum prouiſis, nec gratificare digniori, quia licet ſecus ſit in pluribus præſenta-
64 tis † in diſcordia patronorum, vt ſupra di-
65 xi; Tamen in materia collationis, † cuius termini non ſunt confundendi cum pręſentatione, communis, & vera eſt concluſio Doctorum in contrarium, cum neutra collatio teneat, & ſit locus prouiſioni Apoſtolicæ ex ſupra allegatis.

SI TAMEN iſta duo corpora Epiſ. & Capituli confunderentur, ita quòd, quando congregantur non remaneret ſingulum integrum, & diſtinctum: tunc ſtaretur † maiori
66 parti: Et ſi aliqui Canonici veluti duo, aut tres accederent Epiſcopo, cum iam eſſet maior pars Epiſcopi, & Canonicorum illi adhærentium, iſta pars pręponderaret, & collatio ab ea facta præualeret, quia vinceret aliam partem Canonicorum, gl. in verbo, *plures*. in cap. paſtoralis, de reſcriptis, quam ſequitur poſt Butrium, Imolam, & Abbatem, ibi Felinus num. 8. verſ. *vbi duo corpora*. Abbas in cap. ſcriptum. num. 6. de electione. Ioannes Selua de beneficio 2. p. quęſtione 7. numero 1. cum ſequentibus. Cęſar de Graſſis deciſione 1. num. 1. 2. & 3. cum ſequentibus de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli. Rota deciſione 713. numero 10. parte 1. diuerſorum.

Præterea non ſolum dicitur collatio ſi-
67 multanea † Epiſcopi, & Capituli ad effectum regulæ, vt non intret alternatiua, quando Epiſcopus confert pro dimidia, tanquam Prælatus cum Capitulo: Sed etiam, & à fortiori, quando Epiſcopus concurrit in collatione, vti priuatus, ſeu tanquam Canonicus, & vnus de Capitulo. text. in cap. poſtulaſtis. §. niſi forte, & ibi gl. verbo, *ſed vt Canonicus*, de conceſſ. præbend. & ibi Abbas num. 11. Imol. num. 6. & 8. text. etiam in c. à collatione, vbi Geminian. n. 4. Franchus num. 1. verſ. *& dicitur collatio pertinere*, de appellationibus, in 6. Mohedanus deciſio-

deciſione 1.de priuilegijs, vbi nu.1.aſſignat
aliam bonam rationem, ne intret alternati-
ua, videlicet quòd alternatiua conceditur
68 Epiſcopo, vti Epiſcopo, † & non vti Cano-
nico, & vide in gl.51.num.114.

Quando autem collatio eſt ſimultanea
Epiſcopi, tanquam Prælati,
& Capituli, ſi collatio fit ab altero eorum
tantum, ſiue ab Epiſcopo, ſiue à Capitulo,
& ab altero nulla fiat collatio, tenebit talis
69 collatio per vnum † illorum facta: ex quo
ius conferendi competit cuilibet in ſolidum,
& ſi vnus non confert cenſetur conſentire
70 collationi † per alterum factę. Acchilles de
Graſſis deciſione 4.nu.13. & 14. de preben-
dis, & Puteus deciſione 190.num.4. libro 3.
gloſſa in verbo, *non debeat*, in cap.1.de iure-
patronatus, & Abbas ibi num.7. & conſ.54.
numero 3. libro 1. Ruinus conſilio 50. num.
10. libro 5. facit etiam Puteus deciſ. 298.
numero final.libro 1.Couarruuias in practi-
cis quęſtionibus. cap. finali. num.1. Boerius
deciſione 5.num.1.

Denique licet de iure communi prę-
bendę in Cathedralibus ſint
ſimultaneę collationis Epiſcopi, & Capitu-
li, & in Collegiatis ad Capitulum ſpectet
electio, ſeu prçſentatio, & ad Epiſcopum
confirmatio, ſeu inſtitutio; conſuetudine
tamen, ſeu prçſcriptione, vel ſtatuto poteſt
71 contrarium † introduci: videlicet quòd vel
ad ſolum Epiſcopum, ſine Capituli conſilio,
conſenſu, vel interuentu, ſeu alio miniſte-
rio ſpectet, vt in cap. ex frequentibus, de
inſtitutionibus. Vel è conuerſo ad ſolum Ca-
pitulum, vt in cap.ex parte, de conceſſ.præ-
bendę. Abbas in cap.poſtulaſtis, num.2. de
conceſſ.præbendæ.c.Cumana 50.& ibi gloſſa
verbo, *conſuetudine*, de elect. c. cum Eccleſia
Sutrina, & ibi gloſ. verbo, *temporis*, & om-
nes, de cauſ. poſ. plene per Balbum de præ-
ſcriptionibus 1.p. 5. partis principalis. q.8.
num.1.& 2. & per totam. Caſſadorus deciſ.
22. ſub num.2. & ſub num.3. ante finem, de
conceſſ. præben. Et nouiſſime fuit reſolutum
in vna Maioricen. Sachriſtiæ 26. Iunij 1600.
coram Illuſtriſs. Card. Pamphilio. Rota de-
ciſ.166.nu.1. p.1. diuerſorum, & deciſ. 134.
parte 3. libro 3. diuerſor. Nauarrus conſilio
3.num.1.cum ſequentibus, ſub titulo de of-
ficio Ordinarij.

Hinc ſępe contingit, quòd vacet, per
72 eamdem perſonam † dignitas, & Canoni-
catus vnius Eccleſię in aliquo ex menſibus
Martij, aut Septembris, poſtquam Epiſco-
pus acceptauit alternatiuam, & collatio di-
gnitatis ſit reſeruata, quia erat liberę colla-
tionis, & intrabit alternatiua: Collatio vero,
Canonicatus non, quia non erat liberæ col-
lationis, nec poterat intrare alternatiuam.
Sicut etiam per contrarium, ſi vacarent in
aliquo ex menſibus Februarij, Aprilis, Augu-
ſti, aut Octobris. collatio dignitatis ſpecta-
ret ad Epiſcopum, vigore alternatiuę. Colla-
tio vero Canonicatus eſſet Sedi Apoſtolicę
reſeruata, & vide ſup.nu.8.& 9.& in gl.9. in
annot.contra nullit.& attent.ex nu.253.

Et quando ad ſolum Capitulum ſpectat
collatio, tunc ſæpe ſolet Epiſcopus votare
73 tanquam vnus † de Capitulo, & vnicum
dumtaxat votum habere, vt in dicto capit.
poſtulaſtis. §.niſi forte, de conceſſ. preben.
& in cap. à collatione de appellat. libro 6.
cum alijs nuper citatis.

Interdum etiam ſolet Epiſcopus habere
74 duas † voces, ſeu vota, prout contingit in
Epiſcopo Zamoren. & alijs pluribus, quod
non multum diſtat à ratione. Nam cum ſit
ipſe Epiſcopus caput Capituli. cap. nouit,
cap. quanto de his, quæ fiunt à Prçlato. Ita
debet ſpeciali prçrogatiua duplicis vocis
gaudere. Prout in ſimili dicimus, quòd Do-
minus Caſtri, vel Villę, tanquam caput poſ-
ſit in territorio dicti Caſtri, ſeu Villę ligna
ſcindere, & cum proprijs gregibus paſcula-
ri, & alias commoditates percipere, tan-
75 quam duo † incolæ de diuitibus talis Caſtri,
vt per doctrinam Collectarij in cap.ad quæ-
ſtiones. numero 5. de rerum permutatione,
vſu forenſi in Hiſpania receptum eſt, teſte
Gregor.Lopez in l. 9. verbo, *como a los ricos*,
ad medium, verſ. *& ſic poteſt in territorio*, tit.
28. Partita 3.Auendan.de exequen.mandat.
parte 1. cap. 4. num. 20. Mexia in l. Toleti
2. parte, fundamento 9. numero 59. Couar-
ruuias in practic. quæſtion. cap.37. num. 1.
verſ. *eſt denique apud Hiſpaniarum*, licet ipſe
contrarium ſentiat.

Prout etiam in Eccleſia Tridentina, Deca-
76 nus habet ab antiquo duas † voces in electio-
nibus, & prouiſionibus, & alijs actibus ca-
pitularibus, vt ex pluribus inſtrumentis de-
ſuper mihi oſtenſis, dum eſſem conſultus in
vna cauſa Tridentina Canonicatus, percepi.

Summaria §. 1. Gloſſæ 45.

1 *Simultanei collatores alternis vicibus conferentes, an gaudeant alternatiua, & numero 12. 13. & 32.*

2 *Epiſcopus, & Capitulum poſſunt viciſsim diuidere collationes per turnos.*

3 *Alternatiua non conceditur Capitulis, ſed ſolis Epiſcopis.*

Epiſcopus

4 *Epiſcopus in turno Capituli, prorſus habet manus ligatas, & num. 5.*

6 *Iuriſdictio conferendi diuiſa intelligitur quoad ſolum exercitium, & ius ſemper commune remanet, quia eſt indiuiduum, declara numero 20.*

7 *Acceptatio alternatiuæ per Epiſcopum facta non prodeſt Capitulo.*

8 *Menſes Martij, & Septembris (ſtante alternatiua) ex ordinarijs efficiuntur reſeruati.*

9 *Capituli conditionem, non poteſt Epiſcopus facere deteriorem, nec locupletari cum iniuria Capituli, & num. 10.*

11 *Menſes ordinarij ſi non auferuntur Capitulo ex acceptatione alternatiuæ, ſi illa intraret, plura reſultarent inconuenientia.*

12 *Alternatiua gaudet Epiſcopus, quando eſt in turno libere conferendi, aliàs non, & nu. 13.*

14 *Epiſcopus in turno exiſtens dicitur liberam habere collationem.*

15 *Turnum habens pro illa vice dicitur totum ius habere, & intrat expectatiua, & num. 16.*

17 *Subreptitia eſt gratia Compatroni, qui quando non erat in turno, ſe nominauit compatronum.*

18 *Alternatiua eſt fauorabilis, & ad fauorem Epiſcoporum interpretanda.*

19 *Turnus ſequens Capituli non attenditur ad effectum, vt non intret alternatiua Epiſcopi in turno exiſtentis.*

21 *Alternatiua Epiſcopi in turno exiſtentis, quando intrat, qualiter ſit facienda diuiſio menſium, & vacationum inter Papam, Epiſcopum, & Capitulum, & num. 29, cum ſeqq.*

22 *Menſes Ianuarij, Maij, Iulij, & Nouembris nullam perplexitatem cauſant, quia ſemper ſunt Apoſtolici.*

23 *Menſes Iunij, & Decembris ſemper ſunt ordinarij & num. 40.*

24 *Epiſcopus exiſtens in turno prouidet beneficium vacans in menſe Februarij; ſecus ſi non ſit in turno; nec tunc prouidet Capitulum, ſed Papa, & num. 25. & 26.*

27 *Alternatiua fruens Epiſcopus non prouidet de vacatione contingente de menſe Martij, aut Septembris, ſed Capitulum, ſi eſt in turno; ſi vero non eſt, prouidet Papa, & num. 28. & 29.*

30 *Turnus vnius, quando dicatur conſumptus, vt intret turnus alterius.*

31 *Turnū nō conſumunt Apoſtolicæ prouiſiones, & alter collator poteſt habere plures turnos.*

33 *Capitulum licet hodie non gaudet principaliter alternatiua Epiſcopi; tamen ſentit commodum ex illa per quandam conſequentiam.*

34 *Capituli intereſt, quod turnus Epiſcopi citius conſumatur.*

35 *Principaliter quod agitur dumtaxat conſideratur, non vero quod venit in conſequentiam.*

36 *Turnus ſi diuidatur inter Epiſcopum, & Capitulum per choros intrare poteſt alternatiua.*

37 *Alternatiua an intret, quando collationes diuiduntur inter Epiſcopum, & Capitulum per menſes, & concluditur, quòd ſi Epiſcopus habet menſes Martij, & Septembris, ſic, aliàs non. num. 38. & 39. & 40.*

37 *Capitulum quando dicatur ordinarius collator.*

41 *Papa poteſt vti iure præuentiuo in menſibus Iunij, & Decembris, ſiue ſpectent ad Epiſcopum, ſiue ad Capitulum.*

42 *Abſentia Epiſcopi alternatiua gaudentis facit, quòd vacationes contingentes in menſe Iunij, & Decembris ſpectent ad Papam.*

43 *Reſidere præſumitur Epiſcopus in propria Eccleſia, ſicut maritus cum vxore.*

44 *Futura quæ poſſunt eſſe, & abeſſe, non ſunt conſideranda.*

45 *Præiudicium non dicitur proprie, quod non imminet de præſenti.*

46 *Futuri temporis tractus ad Iudicem non ſpectat.*

47 *Futuro ex euentu mens Papæ non conſideratur.*

48 *Præiudicij ſecundarij, & in conſequentiam venientis ratio haberi non debet.*

49 *Alternatiua an intret, quando eſt facta inter Epiſcopum, & Capitulum diuiſio per hebdomadas, & concluditur quod non. & nu. 50. & 51. & à fortiori ſi eſt facta diuiſio per dies. num. 53. & 54.*

52 *Hebdomada eadem ſolet diuidere menſem præcedentem à ſequenti.*

55 *Alternatiuæ locus eſt, quando eſt facta diuiſio turnorum per annos inter Epiſcopum, & Capitulum, & num. 56.*

57 *Collationes, an poſſint diuidi per turnos inter Epiſcopum, & Capitulum.*

58 *Patroni poſſunt alternis vicibus diuidere præſentationes.*

59 *Collationes Capituli poſſunt inter Canonicos diuidi per menſes, aut hebdomadas.*

60 *Seruitutis vſus poteſt diuidi per horas, & annos*

61 *Iuriſdictionis exercitium diuidi poteſt per menſes, aut annos; necnon exactio charitatiui ſubſidij. Ac maioritas prælationis in ſedendo, ſubſcribendo, & ſimilibus, & n. 62.*

63 *Eccleſiæ mutari non debent ad ſingulas patronorum mutationes.*

64 *Diuidi non poteſt iuspatronatus Libertorum.*

65 *Diuidi non poteſt iuspatronatus Eccleſiaſticum, cum ſit indiuiduum.*

66 *Diuiſio collationum non poteſt fieri inter Epiſcopum, & Capitulum in præiudicium reſeruationum.*

67 *Clauſula*, ſaluis reſeruationibus Apoſtolicis, *quid operetur, & num. 68. concluditur quòd excludit vſum alternatiuæ.*

69 *Epiſcopus, & Capitulum nihil poſſunt facere, quod tendat in diminutionem reſeruationum Apoſtolic. ne fraudis occaſio detur. & n. 70.*

71 *Diuiſio prouiſionum poteſt fieri (ſecluſo effectu alternatiuæ) vt commodius fiant, & diſcordiarum euitetur occaſio.*

72 *Diuiſio collationum facta inter Epiſcopum, & Capitulum, quando ſuffragetur ad effectum fruendi alternatiua, & conſtituuntur ſex caſus, vſque ad num. 79.*

73 *Confirmatio ex certa ſcientia facit locum alternatiuæ, niſi adſit clauſula,* ſaluis reſeruationibus, *& num. 74.*

75 *Confirmatio in forma communi nullum obſtaculum tollit, & num.76.*

77 *Obſeruantia longeua aufert fraudis præſumptionem.*

78 *Conſuetudo eſt potentior ſtatuto, & concordia.*

79 *Quaſi poſſeſſio Epiſcopi attenditur ad effectum, vt alternatiuæ locus ſit.*

§. 1. gloſſ. 45. in quo agitur, an intret alternatiua, quando exercitium prouidendi eſt diuiſum, in beneficijs, quæ alias non ſunt liberæ collationis.

QVONIAM ſępe inter Epiſcopos, & Capitula, ſeu alias perſonas, cum quibus Epiſcopi habent ſimultaneam collationem, ſolent per concordias, ſtatuta, aut conſuetudines di-
1 uidere † exercitium conferendi, interdum alternis vicibus, aliquando per menſes, & etiam per hebdomadas; Ideo in hoc §. inſpicere operępretium erit, Num intret alternatiua per Epiſcopos acceptata?

Ponamus, quòd Epiſcopus, & Capitulum ex conſuetudine, vel concordia, auctoritate Apoſtolica confirmata, habent viciſ-
2 ſim † per turnos diuiſas collationes beneficiorum vacantium in ſuis menſibus ordinarijs, vt in clementina ſecunda, de iurepatronatus; Ita quòd in prima vacatione Epiſcopus ſolus libere prouideat, ſine conſenſu, conſilio, vel præſentia Capituli, vel aliàs; Et in ſequenti vacatione ſolum Capitulum, ſimiliter prouidere valeat, libere, abſque conſilio, conſenſu, vel interuentu Epiſcopi, & ſic deinceps alternatim, viciſſim, & per turnos, ſemel Epiſcopus, & poſtea Capitulum, vt in deciſione Putei 178. libro tertio. Vtrum ſtante hac diuiſione, ſi Epiſcopus acceptauerit alternatiuam gaudere poſſit illa, in ſex menſibus per regulam noſtram conceſſis?

Et quidem videtur, quòd non intret alternatiua ex pluribus.

Primo quia regula noſtra dumtaxat concedit Epiſcopis commodum alternatiuæ in beneficijs ſpectantibus ad liberam collationem illorum: non autem conceditur Capi- Prima & notãda quæſtio.
3 tulis, † nec alijs perſonis. Vnde cum prouiſio dictorum beneficiorum ſit communis, non ſolum Epiſcoporum, ſed etiam Capitulorum, Ita quòd non poſsit ſemper Epiſcopus prouidere, niſi alternatim ſemel ſic, & ſemel non; Non vtique poteſt dici libera collatio Epiſcopi, cum in turno Capituli,
4 Epiſcopus prorſus habeat manus † ligatas, & deſinat habere præciſam, & totalem li-
5 bertatem, † quę requiritur ad hoc, vt quilibet actus libere fieri dicatur. Carolus Ruinus conſilio 18. num. 6. & conſilio 84. num. 9. libro 1. Aimon conſ. 122. num. 5. Menoch. de arbitrarijs libro 1. quæſtione 7. num. 34. cum ſequentibus, cum alijs allegatis in principio huius gloſſę 45. ex numero 100. cum ſequentibus.

Præſertim, quia licet vſus, & exercitium iuriſdictionis iuris conferendi, ſit diuiſum alternis vicibus; ipſum tamen ius, & iuriſdictio ſemper commune remanet inter Epiſcopum, & Capitulum, cum ſit indiuiduum,
6 † & diuiſio prohibeatur, c. 1. iuncta gloſſa, verbo, *diuidi non debeat*, vbi omnes tradunt, de iurepatronatus. l. prima. §. ſi vſusfructus. ff. ad l. falcidiam. l. vide. ff. de ſeruitutibus. Felinus in cap. prudentiam, numero 5. de officio delegati. Couarruuias in practicis quęſtionibus. cap. finali. numero 1. in principio. Lambertinus de iurepatronat. libro 1. parte 2. quæſtione 2. principali, artic. 36. numero 2. & 3. Alexand. conſilio 25. num. 2. volum. 5. Probus in cap. cum in illis. num. 60. de præbendis, in ſexto, & fuit deciſum in vna Salmantina integræ portionis 25. Iunij anni 1599. coram R. P. Domino meo Mellino.

Secundo, quia hodie ſtante diſpoſitione
7 regulæ noſtræ, acceptatio † alternatiuę facta per Epiſcopum, non prodeſt Capitulo, vt illa gaudere poſsit, ſicut proderat antiquitus in regulis illorum temporum, vt dixi in gloſ. 42. in principio.

Tertio quia ſi Epiſcopus gauderet alternatiua, ſequeretur, quòd eſſet auferendum Capitulo ius conferendi in duobus menſibus ordinarijs, videlicet Martij, & Septembris, qui menſes (mediante alternatiua) ex
8 ordinarijs efficiuntur † Apoſtolici, vt regula noſtra declarat; tamen hoc dicendum non eſt, quia indubitati iuris eſt, Epiſcopum
9 minime poſſe facere † deteriorem conditionem Capituli. l. quodcunque. §. ſi quis ita. ff. de verbor. oblig. l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. l. cum maritus. §. fin. ff. de iure dotium. l. id quod noſtrum 11. l. non debet alteri per alterum 74. ff. de reg. iur.

Item

Item ſequeretur inconueniens, quòd Epi-
ſcopus, qui non poteſt prouidere, niſi alter-
nis vicibus cum Capitulo, cum omnimoda
paritate, & ęqualitate, prouidere poſſet in
quatuor menſibus Februarij, Aprilis, Augu-
ſti, & Octobris libere in omnibus vacationi-
bus, quę contigiſſent: in quibus Capitulum
habet alas ligatas (obſtante reſeruatione)
Et poſtea in duobus menſibus Iunij, & Decē-
bris, qui ſemper ſunt ordinarij, poſſet idem
Epiſcopus ſimiliter prouidere alternatim
10 cum Capitulo, & hac via locupletaretur †
cum iniuria, & iactura Capituli, contra le-
gem iure naturę. ff. de regulis iuris, cap. locu
pletari, eod. tit. in 6.

Quarto quia ſi dicimus, quòd Capitulo
non ſint auferendi ſui quatuor menſes ordi-
11 narij, confeſtim ſequuntur plura † inconue-
nientia: Nam aut Papa non debet habere
niſi quatuor menſes Ianuarij, Maij, Iulij, &
Nouembris, aut Papa, & Capitulum debent
inuolute, & confuſe conferre in duobus men
ſibus Martij, & Septembris, qui (ceſſante al-
ternatiua) ſunt ordinarij, & cum illa effi-
ciuntur Apoſtolici, quòd minime dicen-
dum eſt.

Cæterum pro reſolutione breuiter di
ſtinguendum eſt: Aut quæri-
mus ſi Epiſcopus in prędicto caſu poteſt ſim
pliciter, & abſolute frui alternatiua, perin-
de ac ſi tale beneficium ſemper eſſet liberæ
collationis, & in omnibus vacationibus con
tingentibus in ſex menſibus ordinarijs, vigo-
re alternatiuæ: Et tunc proculdubio dicen-
12 dum eſt, quòd non, † ex rationibus ſupra
adductis.

Aut quęrimus, an Epiſ. quādo eſt in turno
dūtaxat, poſſit gaudere alternat. cū ipſe ſolus
cōferat ſine conſilio, conſenſu, vel interuētu
alterius, & in hoc caſu affirmatiua pars, quòd
13 intret alternatiua acceptata, eſt tenenda, †
vt in terminis fuit reſolutum in vna cauſa Sal
mantina Canonicatus, ſeu alternatiuę 27.
Nouembris 1581. coram Robuſterio, & in
alia Fauentina Canonicatus 16. Decembris
1584. coram Illuſtriſſimo Mantica, & in alia
Romana beneficij Sancti Petri 28. Aprilis
anni 1595. coram Gypſio, & in eadem ite-
rum ſub die 9. Nouembris anni 1596. coram
Reuerendiſſ. D. Corduba Epiſcopo Pacen. &
in vna Sarzanen. Canonicatus 23. Octobris
anni 1598. coram Illuſtriſſimo D. Seraphino
& nouiſſime in vna Salmantina portionis 16.
Maij huius anni 1603. coram R. P. D. meo Iu
ſto, & vide inferius, num. 20.

Ratio eſt, quia Epiſcopus, quando eſt in
turno ſtante dicta diuiſione, habet liberam
14 † collationem, & beneficium pro illa vice di-
citur liberæ collationis, ex quo ſolus ipſe
confert, & non requiritur conſenſus, nec con
ſilium, nec interuentus, nec aliud miniſte-
rium Capituli, vel alterius perſonę.

Sed totum ius, & poteſtas conferendi eſt
in illum tranſlata, & confert ſolo iure pro-
15 prio; † non autem iure communi, vt docent
Ioannes Andreas in cap. cum in illis 16. ſub
num. 2. poſt medium ſuper verbo, *vel præsen-
tationem.* de prębendis, libro 6. Ancharanus
ibidem ſub num. 4. verſ. *Item ſi præſentatio per-
tinet.* Dominicus Geminianus in d. cap. cum
in illis. §. finali, numer. 3. & Franchus ſub
num. 5. verſ. *& ſi idem mandetur.* Philippus
Probus nu. 60. vbi concludunt omnes, quòd
ſi beneficium habet plures Patronos, qui
inter ſe fecerunt conuentionem de præſen-
tando alternis vicibus, iuxta formam cle-
men. plures. §. 1. de iurepatronat. & Papa
concedit alicui expectatiuam de beneficio
ſpectāte ad collationem. N. qui pro illa vice
16 erat in turno, intrat expectatiua † in illo
caſu: quamuis tex. in dicto §. fin. ſecus eſſe di
xerit, ſi beneficium ſpectaret ad pręſentatio-
nem. N. & alterius: tradit etiam Rocchus de
Curte in ſuo tractatu de iurepatronatus, ver
bo, *ius.* quæſt. 6. num. 11. Lambertinus in eo-
dem tractatu, lib. 1. par. 2. quæſt. 2. artic. 36.
num. 7. & 8. & fuit deciſum in d. Salman. por-
tionis 16. Maij huius anni 1603. coram
R. P. D. meo Iuſto.

Quibus adiungo deciſionem 107. Putei in
cipit. *duæ familiæ*. libro 3. & Acchillem de
Graſſis deciſ. 2. de iurepatronatus, in quibus
deciſionibus fuit reſolutum, quòd eſſet ſub-
17 reptitia † gratia illius, qui ſe nominauit in
ſupplicatione compatronum, quamuis aliàs
eſſet compatronus, ex eo, quòd in illa vaca-
tione, ſeu anno, ipſe non erat in turno, ſed
alius patronus, qui tunc iudicabatur verus,
& ſolus patronus.

Et ad hoc vt intret alternatiua in caſu no
ſtro addit dicta deciſio Salmantina alterna-
18 tiuæ, quòd alternatiua eſt fauorabilis, † & in
fauorem Epiſcoporum interpretanda, vt ſę-
pius ego comprobaui pręſertim in §. 6. proę.
& in gloſſa 53. quęſt. 4.

Denique concludit, quòd illa communio
ſucceſsiua, quam habet Capitulum in tur-
19 no ſequenti, † nullatenus ſit conſideranda
ad effectum impediendi Epiſcopum, ne frua-
tur alternatiuæ commodo.

Et quatenus ſuperius in verſ. *præſertim quia
licet vnus.* num. 6. diximus, quod ſolum eſt
diuiſum exercitium; non tamen ipſum ius
20 conferendi: eſt intelligendum procedere †
quando ille, ad quem turnus ſpectat confert
communi nomine, ſecus vero ſi confert ſo-
lo iure proprio; vt in caſu dictæ deciſionis
Salmantinæ alternatiuę, & ita fuit diſtin-
ctum, & declaratum in vna Romana benefi-
21 ciatus Sancti Petri 28. Aprilis 1595. coram
Gypſio

Gypſio, & in Salmantina portionis 16. Maij 1603. coram R.P.D. meo Iuſto.

Conſtito igitur, quòd in caſu noſtri thematis intret alternatiua, ſupereſt aperire quonam modo ſe debeant habere Papa, Epiſcopus, & Capitulum in di-
21 ctis diuiſionibus, & quando ſpectet † collatio ad Papam, quando ad Epiſcopum, & quando ad Capitulum. Et quia res videtur obſcuritatem quandam, & confuſionem habere adamuſſim declarabo.

In primis in menſibus Ianuarij, Maij, Iulij, & Nouembris, nulla poteſt oriri dubita-
22 tio, † cum iſti menſes ſemper ſint Apoſtolici, & reſeruati.

Idem pariter eſt in duobus menſibus Iunij, & Decembris, qui ſemper ſunt ordinarij,
23 † & ideo in illis, ſiue Epiſcopus ſit in turno, ſiue Capitulum ad illum, vel illud, qui, vel quod fuerit in turno, non vero ad Papam, collatio ſpectabit.

Difficultas ergo reſtringitur, quoad reliquos ſex menſes Februarij, Martij, Aprilis, Auguſti, Septembris, & Octobris.

Ponamus quòd Epiſcopo (gaudente alternatiua) vacauit in menſe Februarij, aliqua prębenda in Eccleſia Cathedrali; in qua collationes ſunt diuiſæ inter Epiſcopum, & Capitulum alternatis vicibus. Concludo, quòd aut Epiſcopus eſt tunc in turno, & Epiſcopus
24 illa vice prouidebit, † aut non eſt in turno, & tunc non ad illum; ſed ad Papam collatio pertinebit: Quia Epiſc. prouidere non poteſt, cũ in turno non ſit: & minus poteſt pro-
25 uidere Capitulum, † cum quoad illud menſis ſit reſeruatus, ex quo Capitulum alternatiua non gaudet, vt fuit deciſum in vna Salmantina dimidiæ portionis 25. Iunij anni 1590. coram Comitulo.

Quo fit, vt ſi in eodem menſe Februarij plures contingant vacationes ſimiles, quòd Epi-
26 ſcopus, ſi non eſt in turno † in nulla illarum prouidere poterit, & ſi fuerit in turno ſemel tantum prouidebit, donec ſuus turnus ſit conſumptus: reliquæ vacationes ad Papam pertinent.

Et idem eſt in menſibus Aprilis, Auguſti, & Octobris.

Si vero vacatio venerit in menſe Martij
27 Epiſcopus † nunquam poteſt prouidere in dicto menſe, cum reſpectu illius ſit reſeruatus, & habeat ligatas alas: Sed tunc aut Capitulum eſt in turno, & prouidebit Capitulum, donec ſuus turnus ſit conſumptus, &
28 non amplius. Aut non eſt in turno, † & tunc cum ſit impeditum, donec iterum prouideat Epiſcopus in aliquo ex ſuis menſibus, ſolus Papa prouidebit.

Idemque locum habet reſpectu menſis Septembris, qui ſtãte acceptatione alternatiuę quoad Epiſcopum, eſt menſis reſeruatus, ſed reſpectu Capituli eſt Ordinarius, donec impleat ſuum turnum dumtaxat, & impleto turno reliquæ collationes ſunt Apoſtolicæ, & reſeruatę.

In ſumma Epiſcopus non poteſt prouidere in ſuis menſibus Februarij, Aprilis Auguſti, & Octobris, niſi quando ſit in turno; non vero ſi ſit illius turnus conſumptus.

Nec Capitulum poterit prouidere in menſibus Martij, & Septembris, niſi ſimiliter
29 in turno fuerit, reliquæ † namque collationes, tamquam reſeruatæ ad ſolum Papam ſpectant.

Et ad conſiderandum ſi Epiſcopus, vel Capitulum ſit in turno in aliquo ex prædictis
30 menſibus, eſt etiam inſpicienda † collatio per illorum alterum vltimo loco facta & effectum ſortita, in aliquo ex menſibus Iunij, & Decembris: qui menſes ſemper ſunt ordinarij, & latius oſtendam in §. 3. huius gl.

Nunquam tamen computantur in dicto turno prouiſiones Apoſtolicæ, quas fecerit
31 Papa † in menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris, ob impedimentum Epiſcopi, quia in turno non erat. Nec verſa vice computari debent collationes per Papam factę in menſibus Martij, & Septembris, ob ſimile Capituli impedimentum. Puteus deciſ. 184. libro 3. & fuit deciſum in dicta deciſione Salmantina alternatiuæ, & in alia deciſ. Salmantina portionis 16. Maij anni 1603. coram R.P.D. meo Iuſto.

Hęc omnia, licet non ita explicite, colliguntur ex ſupra allegatis deciſionibus Salmantina alternatiuę, & ſimilibus.

Et idem, quod dico, quando Epiſcopus, & Capitulum prouident libere alternis vicibus, quilibet in ſuo turno, pariter etiam lo-
32 cum habebit, ſi Epiſcopus habeat duos † turnos, & Capitulum vnum: vt contingit in Eccleſia Calagurritana: Vel è cõuerſo, Capitulum habeat duplicem turnum, ſeu duplicem collationem, & Epiſcopus vnam, dummodo reſpectiuè prędicta ſeruentur, & vide infra in hac gl. §. 3. num. 3.

Ex quo ſequitur, quòd quamuis Capitulum non poſſit gaudere principaliter alternatiua per regulam noſtram conceſſa, etiam ſi Epiſcopus illa fruatur, vt dixi in gloſſa 42. Nihilominus per
33 quandam conſequentiam † Capitulum conſequitur commodum ex acceptatione, & cõmoditate Epiſcopi. Nam cum Epiſcopus habeat ſex menſes, in quibus poteſt prouidere & conſumere ſuum turnum, facilius conſumetur turnus Epiſcopi, in ſex menſibus, quã in quatuor ſolis menſibus: & conſequenter citius erit Capitulum in turno, cuius in-
34 tereſt, † quòd turnus Epiſcopi ſit cõſumptus, vt ad

vt ad idem Capitulum ſpectet prima collatio in quatuor menſibus ordinarijs contingens. Acchilles deciſ. 2. de iurepatronat. Puteus deciſ. 107. lib. 3.

Nunquam etenim attenditur, quod in con
35 ſequentiam venit, † ſed quòd principaliter agitur. l. 1. l. quod dicimus. ff. de auctorit. tutor. l. is qui. ff. de liberali cauſa. l. ſi quis nec cauſam. l. rogaſti. ff. ſi certum petatur. l. verum. ff. de furtis. Alexander conſ. 114. *viſo in ſtrumento.* in fine, vol. 2. Probus in cap. cum in illis num. finali, de præbendis, in 6. Ruinus conſ. 21. num. 16. libro 1. late Ferrettus conſ. 64. num. 3. & conſ. 243. num. 3. Puteus deciſ. 519. num. 3. libro ſecundo, & deciſ. 31. numero tertio, libro 3. Caputaq. deciſ. 15. numero 6. par. 2. Mohedanus deciſ. 2. nu. 2. de præbendis. Cęſar de Graſſis deciſ. 1. num. 23. de confeſſis: Apud quos plura vtilia in propoſito diligens lector reperiet, & maxime apud Iaſonem in d. l. ſi quis nec cauſam, ex num. 3. vſque ad num. 23. ff. ſi certum petatur: Vbi ſexdecim pulchras illationes hac in re cumulat, ac ſupradicta ſeruiant pro prima quæſtione.

Secunda quæſt.

Secundo quæro, quid ſi turnus non eſt diuiſus inter Epiſcopum, & Capitulum per alternas vices vacationum;
36 ſed eſt diuiſus per † choros, ſeu latera: Nempe quòd beneficia vacantia ex perſonis præbendatis, ſedentibus in cornu, ſeu latere dextero chori Eccleſię Cathedralis, & Collegiatæ ſpectent ad collationem liberam Epiſcopi (ceſſantibus reſeruationibus.) Beneficia vero, quę vacauerint ex perſonis præbendatis ſedentibus in cornu, ſeu latere ſiniſtro chori, ad Capituli liberam prouiſionem pertineant, vt audiui ſeruari in nonnullis Eccleſijs Cathedralibus: & loquitur de hoc additio Ioannis Andreæ ad gloſſ. verbo, *ſtatuto.* in capit. finali, de prębendis, libro ſexto. Vtrum in hoc caſu intret alternatiua quoad Epiſcopum acceptantem? Et puto quòd ſic, ex eiſdem rationibus allegatis in quæſtione præcedenti.

Immo iſte caſus eſt clarior, minoremq; continet intricationem, quoniam Epiſcopus quoad beneficia vacantia in ſuo cornu, gaudebit ſex mēſibus ordinarijs, vigore alternatiuę, ex quo talia beneficia prorſus ſunt liberæ collationis: & Capitulum fruetur ſuis quatuor menſibus ordinarijs, ſine alternatiua, non aliter ac ſi talia beneficia extra Eccleſiam Cathedralem in diuerſis Eccleſijs conſiſterent.

Tertia quæſt.

Tertio quæro: An prędicta locum habeant, ſi in prouiſionibus prębēdarum Eccleſiæ Cathedralis, diuiſio ſit facta
37 per menſes † inter Epiſcopum, & Capitulum? Ita quòd Epiſcopus liberè beneficia conferat vacantia in duobus ex quatuor menſibus ordinarijs, & Capitulum in alijs duobus, iuxta gloſſam, verbo, *ſtatuto.* in cap. fin. de præben. lib. 6.

Hac in quęſtione diſtinguendum arbitror. Nam aut Epiſcopus non habet duos menſes Martij, & Septembris, & tunc minime intra-
38 bit † alternatiua, cum illos duos menſes permutare non valeat cum Papa concedente loco illorum quatuor menſes Febr. Apr. Auguſti, & Octobris. Nec poſſit Epiſcopus auferre Capitulo aliquem ex ſuis menſibus. l. id, quod noſtrum 11. ff. de regulis iuris. cum alijs allegatis in prima quęſtione huius §. a numero 8. 9. & 10.

Aut Epiſcopus habet duos menſes ordinarios Mar. & Septemb. & Capitulū alios duos mēſes ordinarios Iunij, & Decemb. & in hoc
39 caſu videtur quòd Epiſc. gauderet † poſſit alternatiua: Quia quoad vacationes contingentes in dictis duobus menſibus habet liberam collationē. Et quia acceptando alternatiuam dimittuntur Papę dicti duo menſes Martij, & Septembris, vt ſint reſeruati, & in locum illorum Epiſcopus recipit alios quatuor menſes Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris.

Item quia duo menſes Iunii, & Decembris, quos habet Capitulum, nullo caſu ſpectant ad Papam, cum ſemper ſint ordinarii
40 ſine alternatiua, † vel cum illa: & ideo quoad Papam parum intereſt, quòd illos habeat Epiſcopus, vel Capitulum: Et ſi PP. vult in il-
41 lis vti iure pręuentiuo † eodem modo poteſt ac ſi dicti menſes eſſent ſolius Epiſcopi, vt dixi plene in §. 2. proœm.

Vnum tantum inconueniens conſidero, videlicet, quòd ſi dicti duo menſes Iunii, & Decembris eſſent Epiſcopi propter abſentiam
42 Epiſcopi in illis, poſſet ſpectare † ad Papam collatio, iuxta ea, quæ ſcripſi in gl. 43. quæſt. 3. quod locum non habebit, ſi iſti menſes ſint ſolius Capituli.

Sed adhuc cēſeo, qaòd intret alternatiua, quia non eſt præſumenda abſentia Epiſcopi a ſua diœceſi: & ad hunc effectum applicantur bene ea, quę dixi de pręſumptione reſidentię Epiſcopi ad inſtar mariti cum pro-
43 pria vxore, † vt per Alciatum de præſumptionibus regula 1. præſumpt. 35. nu. 1. Mandoſium conſ. 18. n. 7. cum aliis alleg. in gloſſ. 43. in quæſt. 1. ex nu. 88.

Et quamuis poſſit contingere, quòd abſit aliquando: hoc videtur modicæ conſiderationis ad impediendum Epiſcopum, quòd nō gaudeat alternatiua acceptata, quia futura,
44 quæ poſſunt eſſe, † & abeſſe, non ſunt conſideranda. l. ſciendum. §. ſi fundum, & ibi gloſſa verbo *poſſit.* ff. qui ſatis dare cogantur. Ægidius Bellamera deciſione 749. incipit, *licet*

per

per appellationem. col. fin. ibi, *quia dico quod talia futura*.Rota deciſ. 21.ſub num. 5. de præbend. in nouis, verſ. *confirmatur*. Felinus in c. in noſtra, corollario 7.de reſcript.Mandoſ. in reg. 7.de non tollendo,q.4.num. 7. Puteus deciſ. 97.num.7.lib.2.

Nec dicitur pręiudicium proprie, quòd
45 non imminet de pręſenti. † Gomezius in regula de non tollendo, q. 4. poſt principium, vbi plura adducit.

Hinc tractus futuri temporis ad iudicem
46 † non ſpectat.l.1.§.1.de vſur.l.anterius.§.in hoc iudicio. ff.de aqua pluuia arcen. Molina de primogen.Hiſpan.lib.3.cap.4.num. 14.

Et mens Papę non poteſt ex futuro euen-
47 tu † conſiderari, ſeu interpretari. Put.deciſ. 147.n.3.lib.3. Quibus adde ea, quę late ſcripſi in gloſſ.9.§.5.

Nec præiudicij per conſequentiã,& occaſionaliter reſultantis, ſeu ſecundarij, eſt ha-
48 benda ratio. † Gomezius in dicta regula de non tollendo,queſt.3.ſub num.10.verſ. *vt tamen omnis ſcrupulus*.Cæſar de Graſſis deciſione prima, de ſepulturis num.9.cum alijs adductis paulò anterius in hoc §. quæſt. 1. in fin.num. 35.

Quarta quæſt.

Quarto quęro, quid erit ſi inter Epiſcopum,& Capitulum ſit facta di-
49 uiſio per hebdomadas? † ita vt ſolus Epiſcopus conferat libere præbẽdas in Eccleſia Cathedrali, ſeu collegiata vacantes in ſua hebdomada. Et ſimiliter Capitulum libere conferat in ſequenti hebdomada,& ſic alternando hinc inde per hebdomadas, vt in caſu deciſionis 4.de conceſſ.præbend. in antiquis:& fit in Baſilica Sancti Petri de Vrbe, quia Archipresbyter Cardinalis,& Capitulum alternant in prouiſionibus beneficiorum inferiorum d.Eccleſiæ per hebdomadas.

Certe hoc in caſu,credo, quòd non poſſit commode intrare dicta alternatiua per Epiſcopum acceptata; quia diuiſio temporum
50 fit a regula noſtra per menſes: † non autem per hebdomadas, & ideo cum neque mens, neque verba conueniant in iſto caſu diſpoſi-
51 tio†regulę iſtius locum non habet.l.4.§. toties. ff. de damno infecto. l. hos accuſare. §. omnibus.ff de accuſat. cap.indemnitatibus. §. fin.de elect.lib.6.

Maxime quia fere ſemper, vna, & eadem
52 hebdomada diuidit † menſem præcedentem a menſe ſubſequẽti,& participat de duobus menſibus Apoſtolici,& ordinarij:Ac propterea talis diuiſio per hebdomadas prorſus repugnat diuiſioni menſium,per regulam noſtram conſtitutę, & alternatiuę commodum excludit.

53 Idemque dicendum eſſet, ſi per dies † eſſet collatio diuiſa, iuxta tex.in l.vię,in fin. ff.de ſeruitutibus, cum nec mens, nec verba regulę noſtræ conueniant, ſed obuient.

Et in hoc caſu intrat bene,quòd adduxi in gl.43.q.5.a nu.138.de deciſione facta in cauſa Fauentina Canonicatus, videlicet, quòd
54 ſit conſiderandus menſis integralis: † non autem hebdomadæ,nec dies.

Quinta quæſt.

Quinto quæro, quid ſi diuiſio collationum eſt facta inter Epiſcopũ,
55 & Capitulũ per alternos annos,† vt in caſu deciſionis. tex.in l. quoties 34. in principio, de vſufructu.& deciſ.Acchilles deGraſſis 2. de iurepatron?Puto,quòd in illo anno,inquo Epiſcopus eſt in turno poſsit intrare alternatiua, cum de illo anno beneficia ſint liberæ collationis,&poſsit fieri commoda menſium diuiſio inter Papam, & Epiſcopum, nullumque adſit impedimentum ex ſuperius allegatis. Secus vero erit in anno ſequẽti,in quo non Epiſcopus, ſed Capitulum erit in turno.
56 Neque eſt inconueniens, quòd in vno anno† intret alternatiua, & in ſequenti non, cum hoc non repugnet regulæ noſtræ, ſed potius conſonet,dum dicit, quòd in collationibus liberis Epiſcopus gaudeat alternatiua: minime vero in illis collationibus, quæ liberæ non ſunt,pro quo bene facit d.l.quoties.ff.de vſufruct.Et quia ſi in diuiſione per alternas vices poteſt intrare alternatiua,à fortiori in diuiſione per alternos annos.

Sexta, & difficilis q.

Sexto quæro, vtrum inter Epiſcopum, & Capitulum poſsit fieri diuiſio
57 † collationum viciſsim, vel per alternatas vacationes, vt in quæſt. 1.huius §. ſiue per choros,vt in quęſt.2.aut per menſes,vt in q. 3. aut per annos, vt in quæſt. 5: tali modo, quòd beneficia,quæ alias non ſunt liberæ collationis, per talem diuiſionem efficiantur liberæ collationis, & ſic intret alternatiua per Epiſcopum acceptata, quoad prædicta beneficia?

Pro affirmatiua parte eſt tex. in clemen. 1.verſ. *& vt facilius*,de iurepatronatus, *& vt facilius* (inquit) *prouideatur Eccleſiis, non incon-*
58 *ueniens reputamus patronos ipſos poſſe inter ſe† libere conuenire de Rectore alternis vicibus præſentando.* vbi gloſſa verbo, *libere.* declarat ſine ſuperioris auctoritate, & etiam gloſſa, verbo.*alternis vicibus*,explicat, quòd vnus prima vice,qua occurreret vacatio, alter ſecunda, alter tertia, &c.& notant ibidem communiter omnes,& dicam in gl.58. ante fin.

Item eſt tex. in cap. fin. de præbend.libro 6. vbi probatur, quòd ex conſuetudine, vel
59 ſtatuto † poſſunt Canonici ſingulares conferre beneficia vacantia,(quę alias erant ad collationem Capituli,) per alternatas vices per hebdomadas, ſeu menſes, & notat ibi, gloſſ. verbo,*ſtatuto*.Gemin.num.7.Franchus, num.3. ſuper eadem gl.

Facit etiam tex. in d.l.viæ.verſ. *vſus*. ff. de ſerui-

ſeruitutibus, *vſus, inquit, ſeruitutum tempori-* 60 *bus* † *ſecerni poteſt ſorte, vt quis poſt horam tertiam vſque in horam decimam, eo iure vtatur, vel vt alternis diebus vtatur.* Item facit tex. in d. l. quoties 34. ff. de vſufructu, vbi per teſtatorem fuit diuiſus vſusfructus Titij, & Meuij, per alternos annos diuidendus.

Concurrunt quoque tradita per Boheriũ deciſ. 5. num. 2. & per totam. Lambertinum, poſt alios de iurepatronatus, lib. 1. par. 1. q. 2. principali, art. 36. nu. 6. cum ſequentibus, & per Couarru. in practicis quæſtionibus, c. 40. num. 1. Cęſarem de Graſſis deciſ. 3. de ſenten. & re iudicata, vbi concludunt, quòd ratione euitandæ diſcordiæ, & maioris commoditatis ſit diuidendus vſus communis iu- 61 riſdictionis † per menſes, vel quadrimeſtres, ſeu annos.

Dixit etiam Bartholom. Bellenciu. de charitatiuo ſubſidio quæſt. 52. num. 2. & per totam, quòd quando vna Eccleſia eſt ſita inter fines duarum diœceſum: Ita quòd ſciri non poſſit ad quem Epiſcopum ſpectet exactio charitatiui ſubſidij, (de quo per tex. in c. conquerente, in fine, de officio Ordinarij, & cap. cum Apoſtolus. §. prohibemus, de cenſibus.) quòd ambo Epiſcopi poterunt ſe concorda- 62 re, † quòd alternis vicibus exigant charitatiuum ſubſidium, vt latius ibidem per eum.

Sic quoque tradit Ioannes Andreas in c. deliberatione, num. 2. ante finem, de officio legati, in 6. quòd duæ dignitates poſſunt vti alternis vicibus maioritate pręlationis, Sedis, ſubſcriptionis, & his ſimilibus, de quo etiam vide in gl. 51. num. 57.

Pro negatiuâ tamen parte facit inprimis textus in cap. quærimoniam 9. de iurepatr. dum dicit hęc verba. [*Abſurdum videtur omnino, vt ad ſingula patronorum (ſecundum humanam conditionem) 63 mutationes,* † *Eccleſiarum ordinationes mutentur, & viciſſitudines Eccleſiarum ab Aduocatis, & alijs fieri præſumantur.*

Item tex. in l. quædam mulier 41. ff. familię herciſcundæ, & tex in l. Carmelia Pia, quę eſt l. finalis. ff. de iurepatronatus, vbi probatur, quòd iuſpatronatus libertorum 64 nõ poteſt diuidi † inter cohæredes patronos.

Rurſus dixit tex. in cap. 1. de iurepatronatus, quòd iuſpatronatus Eccleſiaſticum cum 65 ſit in corporale † diuidi non poteſt: & conſequenter idem videtur dicendum de iure conferendi, quòd eſt etiam indiuiduum, & cuilibet competit in ſolidum, vt dixi in principio huius gloſſæ ante finem, verſ. *quando autem collatio,* à num. 69.

Denique fuit in terminis reſolutum in vna cauſa Columbien. Canonicatus 24. Maij 1599. coram Reuerendo Patre Domino Mellino, quòd qamuis fuiſſet facta diuiſio inter Epiſcopum, & Capitulum per choros, vt in quęſt. 2. huis §. & deſuper eſſet inita inter eos concordia, quæ Apoſtolica cofirmatione fuerat munita: nihilominus non intra- 66 bat † alternatiua per Epiſcopum Columbren. acceptata, ex duplici ratione per eamdem deciſionem aſſignata.

Prima quia in confirmatione Apoſtolica dictæ concordiæ aderat clauſula expreſſa 67 (*ſaluis reſeruationibus* † *Apoſtolicis, & ſine earum præiudicio.*) Et ideo ſicut ante concordiam non poterat Epiſcopus conferre, niſi in ſolis quatuor menſibus ordinarijs: ſic etiã nec poſt concordiam, cum Canonic. d. Eccl. Cathedralis non ſint liberę, ſed ſimultaneę collationis: Et alternat. locum nõ habeat, niſi in beneficijs liberæ collationis: ac dicta confirmatio Apoſtolica pręſeruet præiudicium Sedis Apoſtolicæ, ac ſaluet reſeruationes Apoſtolicas: Ita vt ad hunc effectum eſſet perinde, ac ſi dicta confirmatio obtenta non eſſet, & ideo alternatiua intrare non poterat.

Vnde quando dicta clauſula (*ſaluis reſeruationibus, &c.*) appoſita fuerit, in confir- 68 matione concordię, in nullo caſu † intrabit alternatiua, cum conſtet de voluntate Papæ nolentis includi. Bart. in l. ſi quis priore, nu. 3. ff. ad Trebel. Mohedan. deciſ. 23. num. 2. & 3. de præbendis.

Secunda ratio fuit, quia Epiſcopus, & Capitulum nihil poſſunt facere inter ſe, in præiudicium Sedis Apoſtolicę, ad effectum, vt ex tali ſtatuto, vel concordia tollantur reſerua- 69 tiones † Apoſt. menſib. in quibus antea Epiſcopus prouidere non poterat, propter ſimultaneam collationem. Cũ in poteſtate inferiorum non ſit per eorum pacta priuata, prǽiudicare reſeruationibus Apoſtolicis, vel illas diminuere, cap. cum inferior, cap. quòd ſuper his, de maioritate, & obedientia. clemen. ne Romani, de electione, gl. & Bar. & alij in authentica, quæ ſupplicatio. C. de precibus Imperator. offerend. Pariſius conſ. 111. num. 6. lib. 1. Felinus pleniſſime in d. cap. quòd ſuper his, num. 1. vſque ad finem, de maioritat. & obedien. Rota quæ loquitur de ſimili turno, ſeu viciſſitudinę deciſ. 3. poſt med. verſ. *nec poteſt dici.* de conceſſione prębendę in antiquioribus Beſigneti.

Nam aliàs ſi poſſent facere, quòd beneficia ſimultaneæ collationis, efficerentur liberę collationis, vt intraret alternatiua in illis 70 † daretur occaſio, vt facilis via aperiretur includendi in alternatiua, beneficia, quę non ſunt ſimultaneę collationis, & eludendi diſpoſitionem regulę noſtrę.

Pro reſolutione quęſtionis diſtinguendum arbitror. Aut agitur de diuidendis collationibus, vt commodius fiant, & diſcor-

diſcordiarum euitetur occaſio, (ſecluſo effe-
ctu regulę noſtrę) & in hoc caſu proculdubio
71 eſt tenenda † pars affirmatiua ex iuribus, &
fundamentis pro illa allegatis.

Neque obſtant cap. querimoniam de iure-
patronatus, cum alijs iuribus adductis pro
contraria parte. Nam reſponſionem ad illa
reperies apud Bonifacium Vitalinum in di-
cta clemen 1. §. & vt facilius, num. 3. & 8. de
iurepatronatus, poſt gloſſam ibidem, verbo,
libere. & Lambertinum de iurepatronatus, li-
bro 1. par. 2. quęſt. 2. principali, atticulo 36.
num. 2. & 6.

72 Aut vero agitur ad effectum † regulæ
noſtrę, ſcilicet, vt intret alternati-
na in iſtis beneficijs, quæ alias erant ſimulta-
neę, & non liberę collationis: Et tunc pro
faciliori declaratione nonnullos caſus con-
ſtituo.

Primus caſus eſt, quando inita deſuper
concordia inter Epiſcopum, & Capitulum,
fuit per Sedem Apoſtolicam ex certa ſcien-
73 tia confirmata, † & tunc ſine vlla difficulta-
te intrabit alternatiua, vt fuit deciſum in
cauſa Salmantina Alternatiuę 27. Nouem-
bris anni 1581. coram Robuſterio, & in dicta
deciſ. Columbren. Canonicatus nuper alle-
gata: nec non in Salmantina portionis 16.
Maij 1603. coram R.P.D. meo Iuſto.

Secundus caſus ſit, quando talis concor-
dia fuit confirmata a Sede Apoſtolica, ſed cũ
reſtrictione illius clauſulę (ſaluis reſeruatio-
74 nibus Apoſt. & ſine illarũ præiudicio, &c) &
inhoc caſu minime alternat. locus erit, cum
conſtet de mente PP. contrariũ diſponentis,
vt etiam fuit deciſum in d. cauſa Columbren.
Canonicatus, ac dixi ſuperius, nu. 67. & 68.

Tertius caſus erit, quando memorata mo-
derna concordia fuit confirmata in forma
communi dumtaxat, & ſine certa ſcientia
Pontificis Maximi: & tunc idem, quod in pro-
75 ximo prǫcedenti † caſu reſpondendum arbi-
tror: Ratio eſt, quia potuit fieri dicta concor
dia fraudolenter, vt intraret alternatiua,
& confirmatio in forma communi, nihil de
76 nouo tribuit, nullumque defectum, † aut ob-
ſtaculum tollit, cap. 1. vbi gloſſa 2. cap. cum
dilecta, cap. examinata, de confirmatione
vtil. vel inutil. Felinus in cap. inter dilectos
per tex. ibi num. 6. de fide inſtrumentor. Caſ-
ſadorus deciſ. vnica, num 2. de confirm. vtil.
vel inutil. Mandoſius in reg. 22. quęſt. 10. nu.
2. & de ſignatura gratię, titulo, de confirma-
tione, in principio. Rota deciſ. 702. num. 6.
& deciſ. 80. num. 5. par. 1. diuerſ. & deciſ. 31.
num 6. par. 2. diuerſorum. Molin. de primo-
gen. lib. 2. cap. 7. num. 7.

Quartus caſus eſt, quando dicta concor-
dia nullam habet confirmationem, neq; lon-
gęuam obſeruantiam, & tunc à fortiori ſuf-
fragari non poterit ad hunc effectum, cum
inferiorum pactum nocere non valeat Apo-
ſtolicis reſeruationibus: & vt fraudis occa-
ſiones euitentur, vt dicitur in ſæpe alleg. de-
ciſ. Columbren. & ſupra num. 69.

Quintus ſit caſus, quando dicta concordia
fuit longo tempore obſeruata: aut ſine illa
longęua conſuetudo inualuerit, ſuper dicta
diuiſione, ſeu libera collatione: Et in tali ca-
ſu alternatiuę locus erit, quoniam ſtante di-
77 cta longa † obſeruantia, ſeu conſuetudine,
non ita pręſumi poteſt fraus, Et quia conſue-
78 tudo eſt potentior † ſtatuto, ſeu concordia,
vt per Felinum in cap. quod ſuper his, num.
10. verſ. *ſed profectò*. de maioritat. & obedien.
& in hac materia iuris prouidendi conſue-
tudo eſt Regina dandi, & tollendi iuriſdictio-
nem, vt dixi in prima parte huius gloſſ. pro-
pe finem, num. 71.

Sextus caſus erit, quando ſecluſa omni
fraude, quamuis non probetur conſuetudo
libere prouidendi: probatur tamen poſſeſ-
79 ſio † Epiſcopi liberè, & abſque alterius inter-
uentu conferendi: Et in hoc caſu ſimiliter in-
trauit alternatiua, cum non agatur inter Epi
ſcopum, & Papam, aut Capitulum, ſed inter
tertios, ab illis prouiſos, quo caſu ſola qua-
ſi poſſeſſio attenditur, vt fuit reſolutum in
vna Aſſiſien. Canonicatus 14. Iunij 1600. co-
ram R.P.D. meo Sacrato, & in alia Maiori-
cen. Sachriſtię 26. Iunij 1602. coram Illuſtriſ-
ſimo Card. Pamphilio, & plenius in §. proxi-
mo ſequenti (Deo dante) dicemus.

Summaria §. 2. Gloſſæ 45.

1 *Alternatiuæ ad effectum vt intret, vel non, at-
tenditur quaſi poſſeßio Epiſcopi liberè, vel
non libere conferendi, & num. 2.*

3 *Quaſi poſſeßio conſideratur ad effectum, vt in-
tret indultum Cardinalis.*

4 *Quaſi poſſeßio attenditur in iure conferendi, &
eligendi, nu. 5. & præſentandi, & nu. 6. & 7.*

8 *Collatio, electio, & præſentatio dicuntur fru-
ctus, & pertinent vti tales, ad bonæ fidei poßeſ
ſorem, & num. 9. & 10.*

11 *Collatio, electio, aut præſentatio, dicuntur fru-
ctus induſtriales, ideo à fortiori pertinent ad
bonæ fidei poſſeſſorem.*

12 *Collatio, ſeu electio, aut præſentatio facta à bo-
næ fidei poſſeſſore, non reponitur cum confe-
rens, eligens, aut præſentans non fiat locuple-
tior, & num. 13.*

14 *Status vltimus attẽditur ſemper in beneficialib.*

Poßeſſor

15 *Poſſeſſor præſumitur Dominus, quando de Dominio incidenter agitur.*

16 *Quaſi poſſeßio, & vltimus ſtatus attenditur in omnibus rebus.*

17 *Solutio eſt facienda quaſi poſſeſſori, & ipſe ſolus exigit debita, & num. 18.*

19 *Patronus eiectus à poſſeſsione præſentare nequit.*

20 *Quaſi poſſeſsio attenditur ad inſpiciendum, ſi quis habeat ſupremam iuriſdictionem.*

21 *Metropolitanus non poteſt conſtituere Vicarium in diœceſi ſuffraganei; ſi tamen eſt in quaſi poſſeſsione, acta geſta tenent, & nu. 22.*

23 *Quaſi poſſeſſor arrendare poteſt, & non qui caret poſſeſsione.*

24 *Quaſi poſſeſsio inſpicitur, vt quis dicatur ſucceſſor beneficij, aut adminiſtrator, & nu. 25.*

26 *Error communis, & reputatio facit ius.*

27 *Collatorem, aut patronum eſſe, aliud eſt, & aliud habere ius conferendi, aut præſentandi, quia vnum reſpicit dominium, & aliud reſpicit poſſeſsionem, nec ſequitur habeo præſentationem, ergo & iuſpatronatus, & nu. 28.*

29 *Quaſi poſſeſsio in incorporabilibus, ex vnico tantum actu acquiritur, dummodo ſeptem requiſita concurrant, & num. 30.*

31 *Collatio realis, & vera requiritur, vt ex illa acquiratur quaſi poſſeſsio.*

32 *Quaſi poſſeſsio vt acquiratur in incorporabilibus requiritur ſcientia, & patientia aduerſarij, & ſi ſunt plures, vnius contradictio impediret, & num. 33.*

34 *Quaſi poſſeſsio vt acquiratur requiritur, vt conferens, aut agens credat, quòd vtitur iure ſuo, & quod habeat bonam-fidem, & num. 35.*

36 *Quaſi poſſeſſsio eligendi, aut præſentandi, vt acquiratur eſt neceſſaria confirmatio, aut inſtitutio Superioris.*

37 *Quaſi poſſeſsio non acquiritur niſi collatio, aut præſentatio ſit effectuata.*

38 *Quaſi poſſeſsio non acquiritur ex actibus turbidis, & obſcuris, ſed ex claris, & certis.*

39 *Manutentio non datur, quando poſſeſsio eſt intricata, obſcura, & turbida.*

40 *Poſſeſsio reſultans ex actu obſcuro, & æquiuoco non prodeſt.*

41 *Conſuetudo non inducitur ex actibus æquinocis, & difformibus.*

42 *Dubio in ſtatuto, ſe fundans audiri non debet.*

42 *Dubij ex cauſa, multa reſultant remiſsiue.*

43 *Poſſeſſor non confert, nec præſentat, quando conſtat de defectu proprietatis.*

44 *Intruſus in beneficio reſeruato non poteſt conferre, nec præſentare, & num. 45. & 46. nec tenent contractus geſti cum illo, & nu. 47.*

48 *Quaſi poſſeßio non ſuffragatur in rebus, quæ non poſſunt haberi, niſi ex priuil. Principis.*

49 *Quaſi poſſeßionis ad effectum, vt intret alternatiua ſola ſemiplena probatio, ſeu fama ſufficit, & num. 50.*

51 *Probatio ſemiplena ſufficit, quando agitur incidenter, & extenditur num. 52.*

53 *Narratiua incidenter facta, ſola ſemiplena probatione verificatur.*

§. 2. gloſſæ 45. vbi agitur qualiter ſit attendenda principaliter quaſi poſſeſsio, ad effectum, vt intret alternatiua.

ANIMADVERTENDVM eſt, quòd ad effectum inſpiciendi, ſi aliquod beneficium ſit liberæ collationis, necne, ita vt intret, vel non intret alternatiua per regulam noſtram conceſſa, cum non agatur inter Epiſcop. & Capitulum ſuper iure conferendi, ſed inter tertios ſuper validitate collationum, & incidenter: potiſſime eſt conſiderandus vltimus ſtatus beneficij, videlicet: An Epiſcopus fuerit
1 in quaſi † poſſeſſione libere conferendi, vel in contraria poſſeſſione? Nam ſi fuerit in tali quaſi poſſeſſione libere conferendi gaudebit alternatiua, quamuis in proprietate bonum ius forſan habere deſinat, & dumtaxat collator putatiuus ſit, Et verſa vice, licet habeat bonum ius, ſeu proprietatem; ſi tamen talem quaſi poſſeſſionem non habeat, quia alius exiſtit in quaſi poſſeſsione conferendi cum illo, ſeu præſentandi, aut eligendi, vel conſilium, conſenſum, aut interuentum
2 adhibendi: Tunc beneficium non erit † liberæ collationis. Calderinus conſ. 23. de præbendis. Rota deciſione 49. ante num. 1. de reſcriptis, in antiquis, & deciſ. 5. de præbendis, in antiquioribus. Lapus allegatione 89. nu. 13. poſt medium, & allegatione 131. num. 1. ante finem. Simonet. de reſeruatione. quæſt 70. & quæſt. 50. & quæſt. 51. per totas. Tanus deciſ. 3. in manuſcriptis.

Qui omnes loquuntur in terminis reſeruationum. Et magis in terminis regulæ noſtræ fuit reſolutum in vna Vicen. beneficij die 9. Nouembris anni 1599. coram Illuſtriſsimo D. meo Cardin. Pamphilio, & in alia Aſsiſien. Canonicatus fuit late deciſum 14. Iunij anni 1600. coram R. P. D. meo Sacrato, & in vna Tarraconen. Sachriſtiæ, ſub die 9. Iunij eiuſdem anni coram R. P. D. meo Iuſto, & in Maioricen. Sachriſtiæ 26. Iunij anni 1602. coram Illuſtriſs. Cardin. Pamphilio, & alias pluries.

3 Similiter in terminis † induiti Cardinalium idem dicunt Puteus deciſione 206. nu. 1. libro 1. & Mohedanus deciſione 9. per totam, de priuileg.

Et generaliter in iure conferendi attenditur quis ſit poſſeſ-
4 ſor: † non autem quis habuerit proprietatem, vel non, tex. expreſſi, in c. cum olim, & in c. cum Eccleſia Sutrina, de cauſ. poſſ. & proprietatis, vbi gloſſ. & omnes tradunt, plene proſequitur. Selua de benef. 2. p. q. 7. nu. 1. & per totam. Decius conſ. 117. nu. 2. ante medium; & conſ. 124. num. 1. circa medium, & conſil. 126. num. 2. & conſ. 134. num. 1. Mohedanus deciſione 9. ad finem, de reſtitut. ſpoliat. Maſcardus de probationibus, concluſ. 173. num. 4. & 5. Thomas Tribius deciſ. Veneta 54. num. 12. & 22. & per totam. lib. 2. Mandoſius in additione ad Lappum, allegatione 89. ſub numero 8. in fine, & num. 9. littera T. & littera V.

5 Pariter ad effectum eligendi † conſideratur quaſi poſſeſſio eligentis, tex. in c. quærelam 24. de electione. Rota, iuncta additione, deciſione 6. num. finali, de electione, in nouis, deciſio Veneta 54. num. 2. lib. 2. Ioannes Selua vbi ſupra num. 2.

6 Necnon ad effectum præſentandi. † Nam ille, qui eſt in poſſeſſione, & patronus putatiuus debet præſentare, & non alius, qui caret poſſeſſione, licet bonum ius habeat in proprietate. cap. conſultationibus, de iurepatronatus. Rota deciſ. 14. de iurepatronatus, in antiquis, & deciſ. 7. eodem titulo, in nouis. l. 9. titulo 15. Partita 1. vbi Gregorius Lopez, in verbo, *touieſe*, Calderin. conſ. finali, de iurepatronat. Aimon conſ. 322. nu. 5. Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo, *competens*. quæſt. 19. nu. 39. & ſequentibus. Lambertin. libro 2. parte 1. quæſt. 3. artic. 1. & 6. per totam quęſt. Puteus deciſ. 189. num. 1. & per totam. libro 1. Rolandus conſil. 48. num. 28. vſque ad num. 39. libro 1. Ioannes Gutierrez conſil. 4. num. 34. & in quæſt. practica 43. à num. 9. & num. 40. cum ſequentibus, libro 3. Thomas Tribius in relata deciſione Veneta 54. nu. 3. cum ſequentibus, libro 2. Rota deciſione 167. num. 7. parte 2. diuerſorum.

Et vide, quę dixi in gloſ. 18. circa declarationem Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. num. 22.

Similiter defunctis vtriſque litigantibus,
7 vno in Curia, & alio extra Curiam, † ad cognoſcendum. An ad Papam ſpectet collatio, ratione decedentis in Curia, vel ad Ordinarium ratione decedentis extra Curiam, eſt conſiderandum quis illorum deceſſit in poſſeſſione. Nam ille debet conferre apud quem poſſeſſor deceſſit. clement. 1. §. quod ſi vnum, & ibi gloſſ. verbo, *poſſidebat*, & communiter omnes, vt lite pendente.

Ratio prædictorum eſt, quia collatio,
8 electio, & præſentatio, ſunt † fructus iuris conferendi, & iuris eligendi, ac iurispatronatus, cap. cum Bertoldus. ff. de re iudicata, gloſ. notab. in cap. cum olim, verbo, *Capitulo*, verſ. *ſed collatio beneficiorum*, de maiorit. & obedien. & ibi Butrius ſub num. 16. Abbas num. 1. Imola num. 2. Felinus nu. 2. Millius in repertorio, verbo, *beneficiorum collatio*, num. 14. Rota deciſione 7. num. 1. de iurepatronatus, in nouis, & deciſione 14. ante finem, eodem titulo, in antiquis, Ioannes Selua de beneficio 3. parte, quæſt. 40. num. 4. & per totam. Æneas de Falconibus, de reſeruationibus 4. parte, effectu 26. num. 2. Simonet. in eodem tractatu, quæſtione 44. numero 2. Caſſadorus deciſione 3. numero 6. de penſionibus. Rota deciſione 166. num. 5. parte 1. diuerſorum.

Et ideo ſicut poſſeſſor bonæ fidei facit fru-
9 ctus † ſuos, & pertinent ad illum. §. ſi quis à non Domino, inſtitut. de rerum diuiſione, cap. grauis, de reſtitut. ſpoliatorum. Ita iſti
10 fructus iuris conferendi, † eligendi, ſeu præſentandi, pertinent ad bonæ fidei poſſeſſorem, & non ad Dominum. Gomezius in regula de triennali, quęſt. 37. num. 19. cum alijs, vbi extendit procedere in intruſo, dummodo non ſit in mala fide.

Præſertim, quia collatio, electio, & prę-ſentatio potius dicuntur fructus induſtria-
11 les, † quam naturales. Nam in prouidendo, eligendo, & præſentando requiritur omnis induſtria, cum debeat prouideri, eligi, ſeu præſentari perſona idonea, & infra certum tempus à iure definitum. Abbas in dicto cap. conſultationibus, num. 3. ad medium, de iurepatronatus.

Ac conſequenter multo magis pertinent ad bonæ fidei poſſeſſorem, gloſ. verbo, *fructus*, in §. ſi quis à non domino, inſtitut. de rerum diuiſione, cum alijs per Couarruu. libro 1. variarum. cap. 13. ex num. 6. Pinel. in l. 2. parte 2. cap. 4. nu. 58. C. de reſcinden. venditione. Ioannes Gartia de expenſ. & melioration. cap. 23. per tot. Ayora de partitionibus. p. 1. cap. 9.

Et quamuis admitteretur quòd collatio, electio, ſeu prę-ſentatio, non eſſent fructus induſtriales, ſed naturales, qui deberent reſtitui in euentum ſuccumbentię, per l. fructus. ff. de vſuris. Adhuc ceſſaret in iſto
12 caſu reſtitutio, idest repoſitio † collationis, electionis, ſeu prę-ſentationis, ex quo bona fide talis fructus eſt conſumptus, & conferens, eligens, ſeu præſentans non eſt fa-
13 ctus † locupletior: prout etiam dicitur de fructibus naturalibus, ad quorum reſtitutionem bonę fidei poſſeſſor non tenetur, ſi ſunt conſumpti, & ipſe locupletior non remanſit. gloſ. in verbo, *fructus*. in d. §. ſi quis à non domino. gl. in l. ex diuerſo 35. verbo, *non habendam*. ff. de rei vindicat. vbi communiter omnes,

omnes, Abbas in d. c. conſultationibus, ante
finem, verſ. *Item præſuppoſito*. Lambertinus
de iurepatronatus libro 2. parte 1. quæſt. 5.
artic. 1. numero 2. 3. & 4. cum alijs ſupra
allegatis. Declara tamen ſecundum ea,
quæ dixi in gloſſa 31. ex numero 27. & infe-
rius num. 44.

Semper namque in beneficialibus atten-
14 ditur vltimus † ſtatus, & vltima, & imme-
diata poſſeſſio. Oldradus conſil. 312. num.
2. in fine, & num. finali. Rota deciſione 2.
num. 2. de præbendis, in nouis, & deciſione
49. ante numerum 1. de reſcriptis, in anti-
quis. Felinus in cap. eam te, num. finali, ad
medium, de reſcriptis. Ferrettus conſil. 112.
num. 3. & conſil. 210. num. 4. & 5. volum. 1.
& conſil. 293. num. 1. volum. 2. Rocchus de
Curte plene in cap. finali, de conſuetudine,
ſectione 4. num. 82. Maſcardus de probatio-
nibus, concluſione 172. num. 8. deciſio Ve-
neta 54. num. 7. libro 2. Puteus deciſione 2.
num. 4. libro 3. Cæſar de Graſſis deciſ. 4. de
probationibus, & fuit dictum in vna Pampi-
lonen. decimarum coram Comitulo, die 1.
Aprilis anni 1591. & in Sabinien. decima-
rum 30. Aprilis anni 1599. coram Illuſtriſs.
D. meo Pamphilio, Ioannes Gutierrez allo-
gatione 8. num. finali.

Sic etiam, quando dominium incidenter
15 allegatur poſſeſſor præſumitur † dominus, &
pro tali reputatur, vt in dicto cap. quære-
lam, de electione. Rota deciſ. 351. num. 3.
parte 1. diuerſorum, Imola in clem. 1. num.
3. & 10. vt lit. pendente.

Nec ſolum eſt inſpicienda quaſi poſſeſſio,
& vltimus ſtatus in hoc iure prouidendi; ſed
16 etiam in omnibus alijs † rebus ſimilibus.
Nam ſolutio fructuum, & redditum bene-
17 ficij eſt facienda † poſſeſſori, ſeu Prælato
putatiuo, & illi eſt præſtanda obedientia,
non autem proprietatem habenti, qui poſ-
ſeſſionem non habet. Baldus in l. 2. numero
73. & 76. & 77. C. de ſeruitut. & aqua, poſt
Innocen. in cap. in litteris numero 3. & 8. de
reſtitutione ſpoliator. Gaſpar de Peruſio in
tractatu de reſeruatione. §. quæro primo.
num. 2. Simonet. de reſeruatione quæſt. 50.
num. 19. Rota deciſione 9. de cauſa poſſeſſ.
in nouis. Vbi habetur, quòd poſſeſſor benefi-
cij, probata ſola poſſeſſione, poteſt exige-
18 re † bona debita beneficio.

Hinc dixit Puteus deciſ. 338. & 348. libro
3. quòd quamuis Magiſter Cappellæ Eccle-
ſiæ Parrochialis de Montoncillo diœceſis Se
gobien. potuiſſet vigore priuilegij Innocen-
tij VIII. præſentare ad certas Cappellanias
vacantes per obitum nonnullorum Canto-
rum dictæ Eccleſiæ; Tamen quòd talis facul-
tas non haberet locum, quoad vnam ex di-
ctis Cappellanijs vacantem per obitum cu-
iuſdam Martini, qui ante obitum fuerat eie-
19 ctus † à poſſeſſione eiuſdem Cappellaniæ,
quia verba priuilegij erant intelligenda de
vacatione per obitum illius, qui in poſſeſ-
ſione deceſſit.

Item ad conſiderandum ſi quis habet
ſupremam iuriſdictionem, & non
20 cognoſcat ſuperiorem † in temporalibus.
Ita vt teneat confirmatio per illum conceſ-
ſa, quæ alias non valeret, niſi concedere-
tur per Principem ſuperiorem minime reco
gnoſcentem, ſimiliter inſpici debet. An ſit,
vel non ſit in tali quaſi poſſeſſione de tem-
pore emanatæ confirmationis. Creſcentius
deciſione 1. de confirmatione vtil. vel inu-
til. num. 1. Mohedanus deciſione 6. ad fin. de
ſenten. & re iudicata.

Itidem quamuis Metropolitanus non poſ
ſit conſtituere officialem, ſed Vicarium
21 † in diœceſi ſuffraganei, vt de appellationi-
bus cognoſcat. cap. 1. de officio Ordin. in 6.
22 Si tamen eſt in quaſi poſſeſſione † illum con-
ſtituendi ſuſtinetur proceſſus coram illo ge-
ſtus, ac ſententia ab eo prolata. Mohedan.
deciſione 5. numero 3. verſ. *quoad ſecundam
partem*, de appellat.

Idem etiam eſt quoad validitatem arren-
23 damenti. † Nam valet ſi eſt factum ab exi-
ſtente in quaſi poſſeſſione arrendandi. Cæ-
ſar de Graſs. deciſ. 1. num. 3. de locato.

Præterea ille dicitur ſucceſſor in benefi-
cio ad effectum, vt illi ſint reſtituendi fru-
24 ctus † à tertio inuaſore ſublati, qui eſt in
poſſeſſione beneficij, licet nondum ſit di-
ſcuſſum de iure illius. Acchilles de Graſ-
ſis deciſione 24. numero 1. & per totam de
reſtitutione ſpoliatorum: Vbi numero ter-
tio, & quarto addit, quòd adminiſtratio be-
25 neficij ad eum pertinet; † qui poſſeſſionem
retinet.

Quibus etiam accedit, quòd ſola tolle-
26 rantia, & reputatio † licet erronea, ſufficit
vt acta geſta à tali reputato teneant, & ſint
valida. Nam communis error facit ius. l.
Barbarius Philippus. ff. de officio Prætoris.
cap. ſciſcitatus, de reſcriptis, vbi late Fe-
linus, gloſſa notabilis, quæ loquitur de fal-
ſo Prælato tolerato, in cap. dudum 54. in ver
bo, *decepta*, de electione, vbi Abb. num. 20.
l. 11. in fine, tit. 17. Partita 1. Rota deciſ. 1.
num. 4. de officio Ordinar. & deciſione 6. de
procurator. in nouis, & deciſione 2. num. 9.
de filijs Presbyterorum, in nouis. Mohedan.
deciſione 29. de renunciatione. Palatius Ru-
beus in repetitione rubricæ de donation. in-
ter virum, & vxorem. §. 36. per totum. Ioan-
nes Selua de beneficio 2. p. quæſt. 12. ex num.
4. vſque ad finem, pleniſſime Anton. Gabr.
titulo de probationibus, concluſione 8. cum
11. ampliationibus, & 21. limitationibus.

Gregorius Lopez in l. 2 1. titulo 4. Partita
prima, in gloſſa, verbo, *nola pueden*. Anto-
nius Gometius in declaratione bullæ Cru-
ciatæ. cap. 4. à num. 32. Ioannes Gutierrez
in quæſt. Canonica 1. ex nu. 82. cum ſequen-
tibus libro 1. Flaminius Pariſius de reſigna-
tione beneficiorum libro 7. quæſt. 24. nu. 33.
vſque ad num. 90.

Ex quibus ſequitur, quòd aliud eſt habere
27 collatorem, † vel patronum, & aliud habere
ius conferendi, vel præſentandi. Quia pri-
mum reſpicit petitorium, quod non conſi-
deratur in hoc caſu; & alterum, hoc eſt,
ius conferendi, & præſentandi, reſpicit poſ-
28 ſeſſorium, † quod eſt potiſſimè attenden-
dum. Franchus in cap. vnico, num. 5. de iu-
repatronatus, in 6. Caſſadorus deciſione
2. numero 3. in fine, de probationibus. Rota
deciſione 347. num. 31. & deciſione 178. lib.
3. p. 3. diuerſorum.

Sicut nec ſequitur habeo ius præſentandi,
ergo competit mihi iuſpatronatus, cum ex
alia ratione poſsit competere dicta præſen-
tatio, præterquam ex iurepatronatus, vt
latè tradit Rocchus de Curte, de iurepa-
tronatus, verbo, *competens*. quæſt. 2. num.
57. 58. & 59. Lambertinus in eodem tractat.
lib. 1. p. 1. q. 10. artic. 8. num. 1. & per totum, &
vide quæ dixi in gloſſa 8. ex num. 90.

Præfata autem quaſi poſſeſsio acquiri-
tur in iſtis incorporalibus ex
29 vnico † duntaxat actu, videlicet, ex vnica
prouiſione, electione, ſeu præſentatione.
cap. cum Eccleſia Sutrina, & ibi gloſſa, ver-
bo, *breuitatem temporis*, de cauſa poſſeſſ. vbi
Abbas numero 23. Ripa num. 52. Oldrad.
conſilio 312. incipit, *thema quæſtionis*, circa
finem, verſ. *& data ſine præiudicio*. Federi-
cus conſilio 134. *ſuper primo*, in ſecundo du-
bio. Calderinus conſilio 12. de iurepatro-
natus. Balbus de præſcriptionibus, prima
parte, 5. partis principalis. §. octauo quæ-
ro, numero 1. Lambertinus de iurepatro-
nat. libro 2. parte 1. quæſtione tertia, artic.
11. numero 5. Aimon conſilio 124. à numero
7. Ioannes Gutierrez conſilio 3. numero 1.
& conſilio 4. num. 32. Couarruuias quæſtio-
ne practica 36. num. 6. verſ. *quinto principali-
ter*. Ioannes Selua de beneficio 2. par. quæſt.
7. numero 4. & numero 15. Maſcardus de
probationibus, concluſione 173. numero 8.
& 9. Caputaquen. deciſ. 317. num. 6. parte
2. Puteus deciſ. 192. num. 1. cum ſequen-
tibus, libro 1. Achilles de Graſſis deciſ. 5.
de iurepatronatus. Thomas Tribius deciſ.
Veneta 54. num. 2. cum ſequentibus, libro 2.
Rota deciſione 17. num. 1. & 2. p. 2. diuerſo-
rum, & aliàs paſsim.

Declara tamen primo, quòd ad hoc, vt
acquiratur talis quaſi poſſeſ-
ſio in iſtis incorporalibus, ſiue ex vnico actu,
ſiue ex pluribus ſunt neceſſaria ſeptem inſi-
30 nuata † requiſita.
31 Primo requiritur realis, † & vera colla- Quæ requiſita ſint neceſſaria vt acquiratur quaſi poſſeſſio in incorporalibus
tio, electio, ſeu præſentatio. Nec ſufficie-
ret coadunatio conferentium, eligentium,
ſeu præſentantium, vt poſt gloſſam, verbo,
vocem, in principio & Geminianum, do-
cet Ripa in capit. cum Eccleſia Sutrina, nu-
mero 91. in principio, de cauſa poſſeſſ. Re-
buffus in concordatis, in rubrica, de annta-
tis, in verbo, *poſſeſsionem*, verſ. *primo requi-
ritur*. Caſſadorus deciſ. 7. num. 2. de cauſ. poſſ.
& faciunt tradita in gl. 63. quæſt. 3.

Secundo requiritur ſcientia, & patientia
32 eorum, † quibus præiudicatur. l. 2. C. de
ſeruitutibus, & aqua, vbi omnes docent, &
Padilla Præſertim, Calderinus conſilio 12.
in fine, de iurepatronatus. Decius conſilio
326. numero finali, in fine. Ripa vbi ſupra
num. 64. Alexander conſilio 16. num. 13. lib.
5. Felinus in cap. de quarta. num. 41. de præ-
ſcriptionibus, Balbus de præſcriptionib. 2. p.
4. partis q. 8. & 2. p. 5. partis quæſt. 4. penul-
tam. Caputaq. deciſ. 478. p. 2. Ioannes Lupus
in rep. per veſtras 2. notab. num. 37. de dona-
tionibus inter virum, & vxorem. Couarru-
uias plene in regula poſſeſſor. 2. parte, in
princip. num. 8. per totum, vbi multis modis
declarat. Ferrett. conſ. 58. num. 6. Rota deciſ.
367. n. 2. & 5. & deciſ. 184. n. 1. & deciſ. 803. n.
7. p. 1. diuerſor. & deciſ. 45. num. 9. p. 2. diuer-
ſorum. Ac fuit reſolutum in cauſa Calagur-
ritana iuris conferendi, ſub die prima Fe-
bruarij anni 1591. & 30. Aprilis anni 1593.
coram Gypſio.

Et ad acquirendam quaſi poſſeſsionem
contra plures, requiritur omnium patientia,
33 † aliàs contradictio vnius faceret, vt quaſi
poſſeſsio non acquireretur. Ioannes An-
dreas in additione ad Speculatorem, titu-
lo de his, quæ fiunt à maiore parte Capitu-
li, in rubrica ſub littera B. vbi ſupra, verſ.
ſecundo ſcientia, vbi limitat in immemorabi-
li præſcriptione.

Tertio requiritur, quòd prouidentes,
eligentes, ſeu præſentantes, credant vti iure
34 ſuo, † & iure proprio faciant. gloſſa, verbo,
vocem, verſ. *hoc enim non ſufficit*, in cap. cum
Eccleſia Sutrina, de cauſ. poſſeſſ. Calderi-
nus in conſilio vltimo, de cauſ. poſſeſſ. & in
conſilio finali de iurepatronatus per l. fin. ff.
quemadmodum ſeruitutes amittantur, & l.
finali. ff. de itinere, actuque priuato. Lam-
bertinus de iurepatronatus, libro 2. parte 1.
quæſtione 3. articulo 10. num. 6. & 7. Ripa in
dicto capit. cum Eccleſia Sutrina. num. 49.
cum ſequentibus. Menochius de retinend.
poſſeſſ. remedio 5. num. 18. verſ. *ſecundum*, &
remedio 6. num. 131.

Quarto

35 Quarto requiritur bona † fides, vt in regula poſſeſſor. de regul. iuris, in 6. cap. finali, de præſcription. Ripa vbi ſupra num. 93. Lambertinus dicto artic. 10. num. 5. Couarruuias in dicta regula poſſeſſor. 2. parte. §. 6. num. 1. & per totum. Menochius de retinen. remedio 5. numero 20. & remedio 6. numero 132.

Quinto requiritur, quòd poſt electionem, ſeu præſentationem, ſequatur confirmatio,
36 ſeu † inſtitutio: Calderinus conſilio 6. de cauſa poſſeſſionis, & conſilio 12. de iurepatronatus. Federicus de Senis conſilio 234. *ſuper primo puncto*. Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo, *competens*, num. 35. ad finem, & num. 36. Lambertin. vbi ſupra nu. 4. Ripa ſub dicto nu. 93. verſ. *quinto requiritur*. Abbas in c. 2. ſub nu. 23. de in integrum reſtitutione, vbi dicit, quòd ratio poteſt eſſe. Nam per ſolam electionem quis poſſidet labia ſua tantum. Selua de beneficio 2. parte. quæſtione 7. num. 5.

Sexto requiritur quòd collatio, electio,
37 vel præſentatio fuerit effectuata: † Ita vt prouiſus cæperit poſſeſſionem vigore illius, & in dicta poſſeſſione permanſerit, fructuſque perceperit. Oldradus conſilio 229. numero 2. Calderinus in proxime allegatis conſilijs. Ioannes Selua de beneficio ſecunda parte, quæſt. 7. num. 7. Ripa in dicto cap. cum Eccleſia Sutrina, ſub num. 93. verſ. *ſexto quaeritur*. de cauſa poſſeſſ. Rebuffus ſuper concordata, in rubrica de annatis, in gloſſ. verbo, *poſſeſſionem*, verſ. *ſexto quod electus*, Rocchus de Curte, de iurepatronatus, verbo, *competens*, num. 37. Gomezius in regula de annali, quæſt. 47. & in regula de triennali, quæſtione 60. Caputaquen. deciſione 337. numero 2. & deciſione 338. & 339. numero 1. parte 2. & deciſ. 418. eadem p. 2. Put. deciſ. 136. num. 3. libro 3.

Septimo requiritur quòd talis, vel tales actus, ex quo, vel quibus prætenditur ac-
38 quiſita poſſeſſio, ſit, & ſint clari, & certi, † non vero turbidi, dubij, & obſcuri. Nam ex turbidis, & obſcuris collationibus, electionibus, aut præſentationibus non acquiritur poſſeſſio: Maxime quando titulus præcedens eſſet contrarius, vt fuit ſæpe reſolutum in Rota, præſertim in vna Taruiſina plebis 5. Iunij 1587. coram Bubalo.

39 Sicut non eſt locus manutentioni, † quando poſſeſſio non eſt clara, ſed intricata, turbida, & offuſcata. Caputaq. deciſione 200. num. 1. p. 2. & fuit deciſum in Cæſaraugustana fructuum 13. Ianuarij 1597. coram Illuſtriſsimo D. meo Cardinali Pamphilio.

Nec poſſeſſio reſultans ex actu æquiuo-
40 co, † & obſcuro releuat. Abbas in cap. 2. in fine, de cenſibus. Felinus in cap. cum Bertoldus. num. 36. verſ. *merito dicit Abbas*, de re iudicata. Decius in cap. in præſentia. nu. 58. de probationibus, plura tradit Anton. Gomezius in l. 45. Tauri. num. 95.

Pariter nec conſuetudo inducitur ex acti-
41 bus æquiuocis, † & difformibus, ac turbidis. Aimon conſilio 96. numero 5. & conſilio 113. num. 14. Rota deciſione 19. numero 6. parte ſecunda diuerſorum. Rocchus de Curte, de conſuetudine, ſectione quarta, numero 68. & 69.

Dicit etiam Puteus deciſione 29. num. 7. & 12. libro 2. quòd fundans ſe in ſtatuto du-
42 bio † non eſt audiendus, & vide, quę dixi in gloſſ. 34. ſub num. 109.

Conducunt etiam alia quamplura, quę ratione dubij cumulat Contardus in repetitione. l. vnicæ, limitatione 17. num. 1. & per totam. C. ſi de moment. poſſeſſ. fuerit appellatum.

Secundo declara ſupradictam concluſionem, quòd prouiſio, electio, ſeu præſentatio ſpectent ad poſſeſſorem, non autem ad proprietatem habentem: locum non habere, quando de tempore collationis, electionis, ſeu præſentationis Quãdo non attendatur qua ſi poſſeſſio ad effectum prouidendi.
43 conſtaret de defectu † proprietatis poſſeſſoris; nam tunc cum proprietas abſorbat poſſeſſionem. cap. cum dilectus, de cauſa poſſeſſionis, & propriet. non ad poſſeſſionem, ſed ad proprietatem habentem ſpectabit, vt declarat Abbas in capit. conſultationibus, num. 9. verſ. *quod ego intelligerem*, de iurepatronatus. Decius conſil. 126. num. 3. in fine, & 127. numero 1. & conſilio 149. num. 2. poſt medium, verſ. *& retenta iſta concluſione*. Paulus de Cittadinis, de iurepatronatus 6. parte, articulo 3. quæſtione 7. num. 16. Lambertinus in eodem tractatu, libro 2. parte prima, quæſtione 3. articulo 6. num. 4. verſ. *tertius eſt caſus*. Rota deciſione 167. numero 10. parte 2. diuerſorum. Thomas Tribius deciſione Veneta 55. numero 80. ante finem lib. 2.

Tertio declara minime procedere dictam concluſionem in poſſeſſo-
44 re beneficij reſeruati, † nam talis poſſeſſio eſt infecta. Rota deciſione 3. de reſtitutione ſpoliat. in nouis. Caſſadorus deciſione 1. num. 3. & deciſione 2. de reſtitutione ſpoliator. cum alijs cumulatis in gloſſa 31. poſt principium, Et conſequenter ſi quis oc-
45 cupat Decanatum reſeruatum, † vigore alicuius prouiſionis ab Ordinario factæ, & ad poſſeſſorem eiuſdem Decanatus ſpectet collatio aliorum beneficiorum: talis occupator, dato quòd alias haberet bonam fidem, minime conferre poterit, quamuis tolleretur. Rota deciſione 20. incipit, *nota vbi aliquis*, de præbendis, in antiquis, &

decisione 4. eodem titulo, in antiquioribus. Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus quęſtione 4. principali, effectu 26. num. 1. & 2. Simonet. in eodem tractatu, quęſtione 44. per totam, & quęſtione 50. numero 8. Nauarrus conſ. 2. de iurepatronat. & conferunt tradita per Ioannem Seluam de beneficio 2. parte. quæſtione 12. a num. 1. vſque ad num. 4. ac dixi in gloſſa 31. ex num. 27. cum ſequentibus.

Ratio eſt, quia cum collatio ſit fructus beneficij, vt dixi ſupra in hoc §. numero 8. & fructus ſpectent ad poſſeſſorem: nemo eſt, qui ambigeat, quòd non ſpectet ad talem intruſum, cum poſſeſſionem non habeat, obſtante reſeruatione.

Et quamuis collector dictæ deciſionis 4. de præbendis, in antiquioribus Beſigneti dicat ad finem, quòd ipſe credit contrarium, ſi erat bonæ fidei † detentor; nihilominus contraria opinio verior ex ſupradictis apparet. Eius tamen opinio poteſt intelligi, quando eſſet tolleratus per triennium in pacifica detentatione, & beneficium non eſſet reſeruatum ratione vacationis apud Sedem. Nam tunc ſuffragabitur illi regula de triennali.

46

47 Prout etiam erunt nulli contractus † facti ratione dicti beneficij cum tali intruſo. Gomezius in regula de publicandis reſignationibus, quęſt. 3. numero 8. & cum alijs ſcribit Flaminius Pariſius de reſignatione libro 11. quęſtione 1. num. 23. Ioannes Selua de beneficio 2. parte, quæſtione 12. num. 1. & 2. vbi plura.

Quarto declara, & limita in his rebus, quæ non poſſunt haberi, niſi

48 ex priuilegio Principis, nam in talibus quaſi poſſeſſio nihil operatur, Ægidius Bellamera deciſione 433. incipit, *poſſeſſio Cappellaniæ*. Simonet. de reſeruatione. quæſtione 38. ſub num. 2.

Quinto declara, quòd ad effectum, vt intret, vel non intret alternatiua in caſu regulæ noſtræ ſufficit ſemiplena

Minor probatio ſufficit ad effectū probandi, qđ intret alternatiua.

49 † probatio quaſi poſſeſſionis liberæ, aut non liberæ conferendi, vt fuit reſolutum in terminis noſtræ regulę in vna Maioricen. Sachriſtiæ 26. Iunij anni 1602. coram Illuſtriſſimo Domino meo Card. Pamphilio, vbi propterea fuit deciſum ſufficere probatio-

50 nem de publica voce, † & fama, quòd ceſſantibus reſeruationibus collatio pertinet ad ſolum Epiſcopum abſque interuentu Capituli. Cuius rei ratio eſt, quia in hoc caſu

51 agitur incidenter † dumtaxat de pertinentia collationis inter prouiſos, & ideo ſemiplena probatio ſatis erit. Rota deciſione tertia de probationibus. Millius in repertorio, verbo, *probatio, quod beneficium pertineat*, Ægidius deciſione 569. incipit, *concluſio quod licet*, alias 570. Decius in cap. 1. num. 14. de appellation. Maſcardus de probationibus, concluſione 173. incipit, *beneficij collationem*, num. 1. cum ſequentibus. Caſſadorus deciſione prima, de probationibus, numero primo. Chiſan. deciſione 30. Caputaquen. deciſione 137. parte prima. Rota deciſione 803. numero primo, & ſecundo, parte 1. diuerſorum.

Qui loquuntur procedere, ſiue agatur inter prouiſos ab Epiſcopo, & ab inferioribus illo: ſiue inter prouiſum ab Ordinario, &

52 prouiſum † a Papa, vt Caſſadorus dicto nu. 1. & declarat dicta deciſio Maioricen. Vbi addit, quòd ceſſat omnis difficultas, quando cum fama concurrunt aliqua adminicula, & Caſſador. ſub eod. num. 1. & num. 2.

Et quia vt ſuperius diximus numero 15. quando agitur incidenter de aliquo articulo, poſſeſſor ſemper præſumitur Dominus, ac notat Imola per tex. ibi in clementina 1. num. 3. & 10. vt lit. pend.

Ac propterea ſemper fuit inueteratus Rotę ſtylus, quòd licet impetrans beneficium ex quocunque capite teneatur plene, & concludenter probare narratiuam vacationis, in qua ſua gratia principaliter fundatur, vt fuit deciſum in vna Caſalen. Præpoſiturę 21. Aprilis 1597. coram Gypſio, & in Hiſpalen. beneficij de Xerez 12. Maij 1603. coram R.P.D. meo Litta, ac dixi in gloſſa 11. quæſtione 6.

53 Verum cætera incidenter narrata † non eſt neceſſe plene probare, ſed ſemiplena dumtaxat probatio ſufficit, vt ſępe fuit reſolutum, & ſignanter in vna Hiſpalen. portionis 18. Martij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto, & in Leodicen. Canonicatus, & præbendæ 22. Martij eiuſdem anni coram R. P. Domino meo Pegna, & in dicta Hiſpalen. beneficij de Xerez nuper allegata & alias paſſim.

Summaria §. 3. Gloſſæ 45.

1. *Turnum ſuum habere quando quis dicatur.*
2. *Turnus Epiſcopi, tunc intrat, quando turnus Capituli eſt conſumptus.*
3. *Turnus habentis duas collationes non conſumitur, donec ambabus vſus fuerit.*
4. *Turnus non conſumitur, ſi prouiſio non eſt effectuata.*
5. *Effectus in omnibus conſideratur, ſine quo nihil agitur.*

Turnus

6 *Turnus non conſumitur, ſi electus, aut præſentatus cedat, aut decedat ante confirmationem, vel inſtitutionem, nec ſi abſens, collationem non acceptet, & num. 7.*
8 *Turnus non conſumitur ſtante Papæ reſeruatione, aut alio iuſto impedimento, & num. 9. etiam ſi proteſtatio non præcedat, & n. 10.*
11 *Proteſtatio ſemper eſt vtilis, vt turnus non conſumatur, & nu. 54.*
12 *Turnus conſumitur poſt collationem acceptatam, licet prouiſus decedat ante aſſequutam poſſeſſionem.*
13 *Turnus Epiſcopi conſumitur, ſi ob culpam non reſidendi collationem amiſit.*
14 *Culpa Epiſcopi, Capitulo non debet eſſe damnoſa.*
15 *Prouiſio non facta ab Epiſcopo ob culpam illius, habetur pro facta, quoad præiudicium ipſius.*
16 *Turnum conſumit, qui fuit negligens in conferendo intra ſex menſes, aliàs non, & numero ſequenti.*
18 *Iniuriam nemini facit, qui vtitur iure ſuo.*
19 *Turnus non conſumitur, quando exiſtens in illo fuit impeditus facto ſuperioris.*
20 *Diuinare nemo tenetur.*
21 *Præuenire velle Papam Ordinarium in dubio non præſumitur,*
22 *Turni conſumptio, an præſumatur eo ipſo, quòd conſtat de prouiſione.*
23 *Expectatiua acceptata præſumitur effectuata.*
24 *Turnus quando conſumatur, ſi lite ſtante inter prouiſum ab Epiſcopo, & a Papa, prouiſus ab Ordinario remanet cum titulo, ſoluta certa penſione, vſque ad nu. 36.*
25 *Turnus vt dicatur conſumptus, aut non potiſſime attenditur bonum ius prouiſi ab Epiſcopo, & num. 28.*
26 *Poſſeſſio præſumitur continuata potius vigore boni tituli, quam ratione concordiæ.*
27 *Dominus qui ſemel eſt beneficij, non poteſt amplius effici Dominus.*
29 *Turnus Epiſcopi, aut Capituli dicitur conſumptus, ſi prouiſus ab illo remanet cum beneficio, licet certam penſionem ſoluat.*
30 *Continuatio poſſeſſionis inducit præſumptionem melioris iuris.*
31 *Turnus Epiſcopi non dicitur conſumptus, quando prouiſus ab eo fuit eiectus a poſſeſſione, & poſtea illam habuit, vigore concordiæ, & nouæ prouiſionis.*
32 *Turnus Epiſcopi, vel Capituli conſumitur, ſi prouiſus ab eo ſentit commodum penſionis, niſi notoriè conſtaret de non iurè ſuo, & numero 33.*
34 *Conſilium legis ſequitur, qui videns litem iniuſtam inanibus ſumptibus ſe vexare non vult.*
35 *Turnus, an dicatur conſumptus, quando collatio fit non idoneo.*
36 *Turnus vt videatur, ſi ſit conſumptus, vel non, poteſt quocumque tempore diſcuti de validitate collationis.*
37 *Turnum an conſumat collatio facta à Capitulo Sede Epiſcopali vacante, & num. 38.*
39 *Regula 2. Cancellariæ reſeruat vacationes contingentes, Sede Epiſcopali, vel Abbatiali vacante, & ratio ponitur, & nu. 47.*
40 *Reſeruatum an ſit beneficium vacans in turno Epiſcopi Sede Epiſcopali vacante, & numero 50.*
41 *Liberæ collationis diuerſimode dicitur beneficium ad effectum regulæ 2. quam ad effectum regulæ noſtræ.*
42 *Turnus habens dicitur ſolus Dominus.*
43 *Præheminentia debetur exiſtentii in turno.*
44 *Diuiſum licet ſit exercitium conferendi, non propterea dicitur diuiſum ipſum ius, niſi, &c. & num. 50.*
45 *Simultanea collatio competens Epiſcopo, & Capitulo competit cuilibet in ſolidum.*
46 *Capitulum confert iure proprio beneficium ſimultaneæ collationis, quando deficit Epiſcopus.*
48 *Ratione legis ceſſante, ceſſat, & ipſa lex.*
49 *Collatio non dicitur proprie Epiſcopi, ſed Capituli, mortuo Epiſcopo, ſi beneficium eſt ſimultaneæ collationis.*
51 *Collatio libera Epiſcopi (illo defuncto) eſt reſeruanda ſucceſſori.*
52 *Turnus an conſumatur ex collatione, ex cauſa permutationis facta.*
53 *Turnus conſumitur ex iniqua collatione mala fide facta, vel ſi ſcienter fit non idoneo, ſecus vero ſi iuſto errore, aut ignorantia fiat, & num. 55.*
56 *Turnus ad quem ſpectet erit opportunum declarare ante contingentiam vacationis.*

§. 3. gloſſæ 45. in quo turnorum materia ſuper collationibus enucleatur.

QVIA in ſuperioribus §§. huius gloſſę diximus, Epiſcopum exiſtentem in turno poſſe frui alternatiua reg. noſtrę: Ideo hic aperire opportunum erit,
1 quando ſit † in turno, quandoue deſinat eſſe?

Qua in re conſtituendum erit. Tunc Epiſcopum eſſe in turno, quando
2 Capituli vltimus turnus fuit conſumptus † per collationem ab eo factam, & vice verſa Capitulum exiſtet in turno, quando turnus Epi-

Quādo dicatur quis eſſe in turno vel non.

Epiſcopi fuit conſumptus, quia in ſua vlti-
ma viciſſitudine contulit. clem. 2. §. & vt faci-
lius, & ibi gl. verbo, *alternis vicibus*. de iure
patro. cap. fin. de [illegible] prębend. & ibi gl.
verbo, *ſtatuto* [illegible]

Si autem Epiſcopus habet duas collatio-
3 nes † in ſuo turno, ſeu viciſſitudine, & Capi-
tulum non habet niſi vnicam, vt in caſu de-
ciſ. 3. Rotę, de conceſſ. præbend. in antiquio-
ribus Beſigneti, & Pariſij conſ. 144. num. 23.
lib. 4. tunc minime dicitur conſumptus tur-
nus Epiſcopi, donec ipſe ſuas duas collatio-
nes fecerit, vt in dictis iuribus, & tetigi in
hac gloſſ. §. 1. num. 32.

Turnus vt conſumatur debet eſſe collatio effectuata.

Et ad hoc vt turnus dicatur conſumptus
requiritur, quòd prouiſio facta ab exiſtente
4 in turno ſit effectuata. † Puteus deciſ. 178. &
deciſ. 179. lib. 3. Acchilles deciſ. 1. ante nu.
1. & per totam de conceſſ. præben.

Effectus namque in omnibus conſidera-
5 tur, † & ſine ipſo factum eſt nihil. l. 2. C. de ali-
ment. pupil. præſtan. l. cum ſeruus. ff. de ver-
bor. oblig. cap. non præſtat impedimentum,
de regulis iuris, in 6. cap. perpetue, c. ſi com
promiſſarius, de election. lib. 6. l. 2. 3. & 4, de
optione legata, vbi habetur, quòd electio, ſeu
optio non eſt conſumpta, ſi effectum non ha-
buit, & dicam plura de effectu in gloſſ. 55.
ex numero 11.

6 Vnde ſi electus, ſeu pręſētatus cedat, † vel
decedat ante confirmationem, ſiue inſtitu-
tionem, vel habuerit aliquem occultum de-
fectum, propter quem confirmari, aut inſti-
tui non debeat, non dicetur conſumptus tur-
nus eligentis, aut præſentantis, ſed de nouo
poterit eligere, ſeu præſentare, cap. ſi ele-
ctio, 26. de electione, lib. 6. Rota deciſ. 6. nu.
2. de election. in nouis. Puteus deciſ. 200.
libro 1. & deciſ. 207. & 277. libro 2. Molina
de primogenijs Hiſpanorum, lib. 2. cap. 4. nu.
38. Acchilles deciſ. 8. num. 3. & 4. de conceſſ.
præbend. Mohedanus deciſ. 7. num. 2. de pre-
bendis. Caputaq. deciſ. 59. nu. 2. p. 2. & vide
infra quæſt. 6. ſuper iſto §.

Similiter ſi ille, ad quem viciſſitudo, ſiue
7 turnus ſpectat conferat abſenti, † & ipſe ac-
ceptare noluerit, iuxta tex. in cap. ſi tibi ab-
ſenti, de præbend. lib. 6. non erit conſumptus
turnus, cum collatio effectum non habuerit,
ſed poterit ipſe collator iterum alteri con-
ferre. Oldradus conſ. 57. incipit, *Papa reſer-
uauit*. num. 1. Simonett. de reſeruat. q. 31. nu.
1. & 2. Caputaquen. deciſ. 291. num. 1. par. 1.
& deciſ. 137. num. 3. par. 2. Mandoſius in reg.
5. Cancellariæ. q. 5. num. 3. cum ſeqq. Couar.
lib. 3. variar. cap. 16. num. 3. in principio, &
& dixi in gl. 15. §. 2. quęſt. 3.

Ruſus ſi ex aliquo impedimento iuſto, ve
luti ex ſpeciali Papę reſeruatione, ſeu præ-
8 uentione, † ille, qui eſt in turno, ſine vlla il-
lius culpa, vel mora prouidere non potuit,
vel ſi prouidit, eius prouiſio effectum non
habuit: minime eſt talis prouiſio computan-
da, nec illius turnus dicetur conſumptus. Ro
ta deciſ. 21. num. 1. & 2. de prębend. in antiq.
& deciſ. 3. in antiquiorib. Beſignet. vbi quę-
dam Abbatiſſa habebat turnum duarum col
lationum, & Decanus vnius tantum collatio-
nis, & fuit deciſum non fuiſſe conſumptum
9 † turnum Abbatiſſæ, quamuis in duabus va-
cationibus non prouiderat. (obſtantibus ex-
pectatiuis, & reſeruationibus) Philippus Pro
bus in cap. cum in illis, num. 61. de præbend.
lib. 6. Caſſad. deciſ. 10. nu. 3. de conceſſ. præ-
bend. Paulus Pariſius conſ. 144. nu. 23. & 24.
& 25. volum. 4. vbi late.

Quod etiam procedit, quamuis nulla pro-
10 teſtatio pręceſſerit. † Dominicus Geminian.
in cap. cum in multis, num. 14. de reſcriptis in
6. Caſſadorus in d. deciſ. 10. num. 4. de cauſa
poſſeſſ. Mohedanus deciſ. 14. in fine, de con-
ceſſ. præbend. qui omnes tradunt ſemper eſſe
11 vtilem † in tali caſu proteſtationem.

Si vero Epiſcopus, aut Capitulum colla-
tionem alicui fecerit, & poſt illam accepta-
tam, ante apprehenſionem poſſeſſionis, talis
prouiſus ceſſerit, aut deceſſerit: tunc iam di-
12 cetur collatio effectuata, † & turnus conſum
ptus. Rota deciſ. 24. de præbend. in antiquis,
num. 1. & per totam, & deciſ. 9. eodem titulo,
in antiquioribus Beſigneti, & deciſ. 31. num.
1. & 2. de conceſſ. praben. in antiquis. Simo-
netta de reſeruat. quęſt. 56. per totam. Go-
mezius in regula de triennali, quæſt. 30. nu.
2. Caſſadorus deciſ. 4. de cauſa poſſeſſ. nu. 4.
& deciſ. 9. num. 13. de pręben. Puteus deciſ.
146. num. 4. lib. 2.

Prout etiā ſi Epiſcopus, qui erat in turno,
propter culpā non reſidendi in diœceſi, ami-
ſit collationem beneficij vacantis in ſuo men
ſe, & ideo non prouidit, quia propter abſen-
tiam erat impeditus, vel ſi prouidit fuit pro-
uiſio nulla, vt regula noſtra declarat, & dixi
in gloſſa 43. ac Apoſtolica prouiſio pręua-
13 luit, Tunc videtur conſumptus † turnus Epi-
ſcopi, quia culpa Epiſcopi in non reſidendo,
prout tenebatur, ſibi, & non Capitulo debet
14 eſſe † damnoſa. l. quòd quis ex ſua culpa 203.
ff. de reg. iur. cap. damnum 86. de reg. iuris,
in 6. cum alijs adductis in glo. 27. huius regu-
læ, Et quoad præiudicium Epiſcopi habetur
15 dicta prouiſio pro recte † facta, & effectuata,
cum per eum ſteterit, ad tex. in l. in iure ciui-
li 121. ff. de regul. iur. & l. in iure ciuili. ff. de
condition. & demonſtration. l. ſed ędes. §. fin.
ff. de contrahend. emption. Mandoſius in ter-
minis reg. noſtræ, in conſ. 8. nu. 12. cum alijs
adductis in gloſſ. 24.

Nec non ex eiſdem rationibus tenendum
puto, conſumere turnum ſuum Epiſcopum,
ſeu

ſeu Capitulum, qui, vel quod prouidere po-
tuit, ſed fuit negligens in conferendo infra
16 ſemeſtre † ſibi ad conferendum conceſſum, &
propterea collatio fuit ad alium deuoluta,
iuxta textum in cap. 2. de conceſſ. præbend.
cap. licet litteras, cap. final. de ſuppl end. ne-
glig. Prælator.

SECVS tamen exiſtimauerim, ſi cũ potue-
rit conferre ſtatim habita notitia vacatio-
nis diſtulit, & infra ſemeſtrę Papa pręuenit,
& ſic collatio ab Epiſcopo, ſeu Capitulo
poſtmodum (intra dictum tamen ſemeſtre)
17 facta non tenuit † (obſtante Papę pręuentio-
ne) per ea, quæ dixi in §. 3. prooemiall. Ratio
eſt, quia non poteſt dici moroſus, qui infra
tempus ſibi à iure conceſſum collationem fe-
18 cit, nec vtendo iure ſuo facit iniuriam † ali-
cui. l. iniuriarum. §. 1. ff. de iniurijs. c. cum Ec-
cleſia Vulterana, & ibi gloſſ. verbo, *iniuria*. de
electione. Rota deciſ. vnica, n. 3. de ſepultur.
in antiquis, & deciſ. 2. de rerum permutat. in
antiquioribus Beſigneti.
19 Et quia fuit facto ſuperioris † impeditus,
cuius impedimentum impedit conſumptio-
nem viciſſitudinis, ſeu turni. Rota deciſ. 21.
num. 1. de præbend. in antiquis. Caſſad. de-
ciſ. 10. num. 3. de conceſſ. præbend. cum alijs
nuper allegatis.

Item quia ignoſcendum eſt ei, qui non di-
20 uinauit † Papam pręuenturum fore. l. ſi fide-
iuſſor. 29. verſ. *ignoſcendum*. ff. mandati. l. ſi
putator, in fine. ff. ad legem Aquiliam. Rota
deciſ. 12. ſub num. 4. verſ. *nec ſecundum*. de re-
ſcriptis, in nouis. Mandoſius in regula 32.
quæſt. 2. num. 9.

Maxime cum pręſumatur nolle Papam
21 præuenire Ordinarium † in ſuo menſe ordi-
nario, nec illi ex dicta pręuentione grauа-
men inferre, vt ſcripſi in §. 4. procem.

Quando præſumatur conſumptus turnus.

Sed quæro primo. An pręſumatur con-
ſumptio turni, eo ipſo, quòd exad-
uerſo docetur de collatione facta, quamuis
22 non doceatur de effectuatione? † Reſpon-
deo, quòd conſtito de collatione, reſultat in
dubio præſumptio conſumptionis dicti tur-
ni, & opponenti de non effectuatione, incum-
bit onus probandi non effectuationem, vt
fuit reſolutum in terminis in vna Salmanti-
na portionis 30. Aprilis 1599. coram R. P.
D. Mellino, vbi allegat alias duas deciſiones,
vnam Regien. præbend. theologalis: Et aliã
Barchinon. Canonicatus, & in materia ac-
23 ceptantis † eſt expreſſa deciſio Rotæ 7. poſt
medium, de cauſ. poſſeſſ. in antiquis. Gemi-
nianus conſ. 103. incipit, *pro reſponſione*. num.
2. cum ſequentibus. Caſſadorus deciſ. 10. nu.
5. de conceſſ. pręben d. Puteus deciſ. 257. nu.
2. & 4. lib. 1. Ludouicus Gomezius in c. cum
in multis, nu. fin. ante finem, de reſcriptis, lib.
6. Mohedan. deciſ. 9. de probat.

Secundo quæro, pone, quòd vnus fuit
prouiſus ab Epiſcopo in tur-
no exiſtenti, poſſeſſione ſubſecuta: Et alius
etiam fuit prouiſus à Papa de eodem bene-
ficio, tanquam de reſeruato, qui contra pro-
uiſum ab Epiſcopo litem introduxit, deinde
ſe concordarunt: Ita quòd prouiſus ab Epi-
ſcopo remanſit cum dicto beneficio, ſoluta
certa penſione, puta abſorbente tertiam par-
tem fructuum, & diſtribtionum, & concor-
dia deſuper facta, cum ceſſione actionis,
fuit à Sede Apoſtolica confirmata, & habuit
effectum, vtrum in hoc caſu dicatur proui-
24 ſio Epiſcopi effectuata, † ita vt ſit conſum-
ptus illius turnus?

Circa hanc quæſtionem, & alias illi con-
fines, ſunt plures deciſiones, & doctrinę infe-
rius citandæ, quæ videntur aliquo modo in-
ter ſe repugnantes, & vt lucidius intelliga-
tur, & ad concordium dictæ deciſiones redu-
cantur, caſus ſequentes diſtinguendos puto.

Primus caſus erit, quando conſtat proui-
ſionem Epiſcopi eſſe bonam, & legitimam, &
25 ſic prouiſum ab illo habere bonum ius: † &
tunc ſine dubio dicetur turnus conſumptus,
quamuis occaſione concordiæ penſionem
ſoluit, & nouam prouiſionem habuerit, Ac-
chilles deciſ. 1. num. 6. & finali, de conceſſ. præ-
bend. Puteus deciſ. 179. lib. 3. Ratio eſt quia
cum collatio facta ab Epiſcopo fuerit bona,
continuatio poſſeſſionis, ac effectuatio fit
26 in executionem † illius, potius quam ratio-
ne concordię. l. 2. C. de acquiren. poſſeſſione.
Romanus conſ. 328. num. 5. in fine. Puteus
deciſ. 212. nu. 2. par. 3. Cæſar de Graſſis de-
ciſ. 1. num. 1. & 7. de electione. Rota deciſ.
363. num. 2. par. 1. diuerſorum. Menochius de
pręſumptionibus, lib. 6. præſumpt. 67. num. 1.
& per totam.

Neq; ille, qui fuit verus Dominus benefi-
cij vigore prouiſionis ordinarię potuit am-
27 plius † effici Dominus vigore ceſſionis ad-
uerſarij, & confirmationis Apoſtolicæ. l. qui-
uis 18. ff. de verborum oblig. cap. inter dile-
ctos, verſ. *cæterum*. & ibi gl. verbo, *quòd meum
eſt*. de fide inſtr. c. qui duas 25. de electione, in
6. vbi omnes tradunt.

Secundus caſus eſt, quando è conuerſo cõ-
28 ſtaret de non iure † prouiſi ab Ordinario, ac
de nullitate prouiſionis, quia ad eum illa col-
latio non ſpectabat, ſed ad Papam, veluti ſi
eſſet contra illum deciſio, vel reſolutio Ro-
talis facta, aut ſententia pronuntiata, quę
controuerti iuſte non poſſet: & tunc pari ra-
tione dicendum eſt, quòd non fuit turnus
conſumptus, ex quo non remanſit in poſſeſ-
ſione vigore illius, ſed vigore concordię, &
ceſſionis, ac nouæ prouiſionis Apoſtolicę. Pu-
teus d. deciſ. 179. lib. 3.

Tertius caſus eſt, quando non conſtat de
bono

bono iure, vel de non iure prouiſi ab Ordinario, nec fuit diſcuſſum, vel pronunciatum, ſed adhuc dubitatur: & tunc, ſi poſtquam fuit miſſus in poſſeſſionem non fuit eiectus ab illa, ſed ſemper illam continuauit, & cum illa remanſerit, quamuis pro bono pacis, & ad euitandam vexationem, ſeu pro aſſecuranda poſſeſſione ſe concordauerit, & penſionem ratione dictę concordiæ ſoluerit, dicetur
29 vtique turnus conſumptus; † Ita colligo ex dicta deciſione Acchil. de Graſſis 1. ſub num. 4. de conceſſ. prębend. & a contrarario ſenſu probat d. deciſ. Putei 179. lib. 3.

Continuatio namque poſseſsionis inducit
30 pręſumptionem † melioris iuris. clemen. 1. §. quòd ſi vnum, vt lite pendente. §. commodum. inſtitut. de interdict. cum alijs, quæ dixi in §. 3. procemiali, ex num. 50. cum multis ſequentibus.

Quartus caſus eſt, quando dubitatur de bono, vel malo iure, prouiſi ab Ordinario, qui fuit eiectus à poſseſſione, & immiſsus prouiſus Apoſtolicus: Et poſtea de nouo vigore cō cordię, & ceſſionis, in eius fauorem factæ, illam fuit aſsecutus: & in hoc caſu turnus Or
31 dinarij non dicetur † conſumptus, vt Puteus, & Acchil. in ſępe allegatis deciſionibus palam docent, rationem reddentes, quia præſumitur apprehendiſse de nouo poſseſſionem, vigore ceſſionis factæ a prouiſo Apoſtolico poſseſſionem habente, pro quo dominatur præſumptio.

Quintus caſus eſt, quando prouiſus ab Epiſcopo poſseſsor, ſe conuenit cum aduerſario, & reſeruata ſibi certa penſione, poſseſſionem dimiſit, & illam prouiſus Apoſtolicus occupauit: & in hoc caſu dicunt Creſcentius deciſ. 11. de præbendis. Caputaquen. deciſ. 231. p. 1. & deciſ. 59. num. 2. par. 2. Ludouicus Gomezius in d. cap. cum in multis, num. fin. in fine. Romanus conſ. 329. num. 8. & ibi additio Mandoſij ſub littera G. cum alijs per eos allegatis, loquentes in materia acceptationis: quòd erit conſumptus turnus
32 † ex quo prouiſus ab Ordinario fuit aſſecutus commodum dictæ penſionis, & ratione dicti cōmodi poſseſſionem dimiſit, optime Romanus d. conſ. 329. nu. 8. & ibi additio Mandoſij ſub littera G. & facit Rota deciſ. 301. n. 2. in fine, par. 2. diuerſorum.

Hoc tamen declarat Acchilles deciſ. 1. de conceſ. præbend. nu. 4. procedere, niſi notorie
33 conſtaret de non iure † prouiſi ab Ordinario, qui poſseſſionem dimiſit, & ſua induſtria pēſionis cōmodum acquiſiuit: Quia tali caſu potuit, etiam non expectata ſententia, bonam fidem agnoſcere, & poſſeſſionem ex dicta cauſa deſerere, nec turnus dicitur conſumptus, quamuis ex ſua induſtria certam penſionem ſibi reſeruari obtinuerit, vt Acchilles vbi ſupra, num. 2. & 3. Puteus deciſ. 178. per totam, iuncta deciſ. ſequenti per totas, lib. 3. Ioannes Selua de beneficio par. 3. quæſt. 15. num. 24.

Sequitur enim conſilium legis, qui videns
34 litem iniuſtam, inanibus ſumptibus † ſe vexare non vult. l. 1. ff. de inof. teſtam. Romanus conſ. 329. *præſens conſultatio.* num. 7. Speculator titulo de Aduocato. §. nunc tractemus, num. 4. & 5.

Sextus caſus erit, quando certum erat collationem ſpectare pro illa vice ad Ordinarium, ſed dubitatur de validitate illius, ex eo quòd dicatur, prouiſum non eſse oriun-
35 dū, † ex illo loco, prout requiritur, vel quòd aliud incompatibile beneficium habuerit, Et orta deſuper lite inter eum, & impetrantem Apoſtolicum, ob capita prædicta, inita concordia cum impetrante, nouam prouiſionem à Sede Apoſtolica obtinuit, ac primam poſſeſſionem continuauit: quo caſu collatio dicetur effectuata, & turnus conſumptus erit, vt fuit deciſum in vna cauſa Maioricen. Sachriſtię 26. Iunij, an. 1602. coram Illuſtriſſimo Domino Pamphilio, vbi fuit ad hoc allegata dicta deciſio 1. Acchilles, num. 4. de conceſs. prębend. & ea, quæ notat Gomezius in regula de ſubrogan. collitigan. quęſt. vltima, in fine.

Nunquam enim impedit turnum, nec illius qualitatem litis pendentia. Gemin. conſ. 89. num. 1. incipit, *ſuper dubijs.*

Ex prędictis vtique ſex caſibus poterit inferri ad alios caſus, qui in hac materia euenire contingant.

36 Et quocumque tempore poterit diſcuti. † An collatio ſpectaret, vel non ad Epiſcopum ad effectum videndi, ſi fuerit turnus conſumptus, vt futurus declaret euentus. clemen. 1. in fine, vt lit. penden. c. commiſsa, de electione, in 6. Geminianus d. conſ. 89. num. 1. & 2. & conſ. 183. Probus in c. cum in illis, num. 61. in fin. de pręben. in 6. Acchilles deciſ. 1. nu. fin. de conceſs. præbend.

Quæro tertio quid ſi Sede Epiſcopali vacante, Capitulum conferat præbendam, quę tunc vacauerit in menſe ordinario. An talis prouiſio conſumat turnum ipſius Capituli illam viciſſitudinem habentis. Aut vtrum illa prouiſio conſumat turnum Epiſcopi, quem tunc ſi viueret haberet, vel potius neutri ſit computanda?

Huic quæſtioni reſpondet deciſio Putei 184. lib. 3. vbi diſtinguit, aut vacatio beneficij contingit Sede Epiſcopali vacante, & in turno Capituli: Et tunc collatio à Capitulo facta in ſuo turno conſumit turnum ſuum,
37 † quia cum Capitulū ſit in turno eſt perinde ac ſi Sedes non vacaſset, cum collator non deficiat: Aut Epiſcopus erat in turno, & contulit

tulit Capitulum, prout de iure poteſt, iuxta tex. in c. 1. in principio, ne Sede vacante, lib.
38 6. Et tunc neutri † computatur talis collatio, & prima vacatio, quæ contingerit Sede plena ſpectabit ad Epiſcopum, & idem fuit deciſum in vna Salmantina portionis 25. Iunij 1599. coram R. P. D. Mellino, & in alia Salmantina portionis 16. Maij huius an. 1603. coram R. P. D. meo Iuſto, & facit Rotę deciſio 3. poſt principium, ibi, *nequaquam in numero computentur.* de conceſſ. præbend. in antiquioribus.

Quarto quęro. An hodie ſtante reg. 2.
39 Cancell. † quę diſponit, quòd omnes vacationes contingentes Sede Patriarchali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, vel Abbatiali vacante, vel alio quolibet collatore deficiente, quamuis contingant in menſibus ordinarijs, ſint Sedi Apoſtolicę reſeruatæ: dummodo collatio ſit libera ad ſolam diſpoſitionem Ordinarij, abſque alterius collatione, electione, ſeu præſentatione: Nec non ſtante diuiſione facta inter Epiſcopum, & Capitulum, ſuper iure conferendi alternatis vicibus, vel altero ex modis declaratis in §. 1. huius gloſſę: Si contingat vacatio Sede Epiſcopali vacante in menſe ordinario, & in turno, aut choro, aut menſe Epi-
40 ſcopi, ſit talis vacatio reſeruata, † & ad ſolum Papam pertineat collatio?

Et quidem videtur quòd ſic, quia ſi collatio eſt libera: Ita vt intret alternatiua per regulam noſtram conceſſa: à fortiori erit libera ad effectum, vt intret reſeruatio dictæ regulę ſecundę, quæ contentatur
41 † minore libertate, quam regula noſtra: Nam iſta regula noſtra exigit (vt dicatur libera collatio,) quòd neque ſit cum conſilio, conſenſu, nec interuentu alterius, aut aliâs, de quo nullum verbum in dicta regula ſecunda.

Itẽ quia ille, qui eſt in turno dicitur ſolus
42 Dominus, & ſolus † collator. Put. deciſ. 107. lib. 3. Acchilles deciſ. 2. de iurepatronat.
43 Et ipſe ſolus † dicitur habere pręſidentiam, denominationem, & præheminentiam, vt fuit deciſum in vna Siracuſana prehemi-minentiarum 28. Februarij anni 1586. coram Bubalo, & in alia Calagurritana preheminentiarum 2. Decembris an. 1602. coram R. P. D. meo Iuſto, & conferunt alia, quę ſcripſi in §. 1. huius gl. 45.

EX ADVERSO tamen facit. Primo, quia quamuis ſit diuiſum exercitium conferendi, non propterea dicitur diuiſum ip-
44 ſum ius † conferendi inter Epiſcopum, & Capitulum, quòd illis de iure communi competit, cap. 1. iuncta gloſſa, verbo, *diuidi.* de iurepatrona. Couarr. in practic. quęſtion. cap. fin. num. 1. in principio, cum alijs adductis in §. 1. huius gloſ poſt principium. verſ. *præſertim quia licet vſus.*

Secundo quia collatio ſimultanea, quę de iure communi competit Epiſcopo, & Capi-
45 tulo, competit etiam cuilibet † illorum in ſolidum. Acchilles deciſ. 4. num. 13. & 14. de præben. Put. deciſ. 190. num. 4. lib. 1. & dixi in princ. huius gloſſę, num. 69.

Tertio, quia deficiente Epiſcopo Capitu-
46 lum confert iure † proprio, cap. 1. ne Sede vacante, in principio. Puteus deciſ. 184. lib. 3. cum alijs deciſ. allegatis ſupra in quęſt. 3. huius §.

Quarto, quia ratio regulæ ſecundæ Cancellarię eſt, ne ex longa vacatione Sedis Epi-
47 ſcopalis prouiſiones ſint in ſuſpenſo, † & maximum grauamen Eccleſijs inferatur: Nam diuturnam vacationem iura abhorrent, cap. ſi Apoſtolica, de præbend. in 6. Puteus deciſ. 22. numero 7. lib. 1. cap. 2. ibi, *non diu maneant in ſuſpenſo*, de conceſſ. præb. cum alijs.

Iſta vero ratio prorſus ceſſat in caſu noſtro, quia deficiente Epiſcopo, non ideo deficit proprius collator, qui eſt Capitulum, ex ſupradictis. Igitur ceſſante ratione legis de-
48 bet † ceſſare quoque lex. l. adigere. §. quamuis. ff. de iurepatronat. cap. cum ceſſante, de appellation.

Quinto, quia quamuis collatio ſit libera, quoad Epiſcopum viuentem, & in turno exiſtentem; eo defuncto, iam non dicitur colla-
49 tio libera Epiſcop', ſed vera, & propria † collatio Capituli, vt in d. cap. 1. ne Sede vacante, libro 6.

Ex quibus teneo, quòd nequaquam ſit locus reſeruationi dictæ reg. ſecundę in caſu præfato. Niſi dumtaxat, quando probaretur, quòd non ſolum exercitium, ſed etiam ipſum ius conferendi eſſet ita diuiſum inter Epiſcopum, & Capitulum, quòd neque etiam Sede
50 Epiſcopali † vacante Capitulum valeat conferre beneficium, quòd aliâs ſpectaret ad liberam collationem Epiſcopi, ſi viueret: ſed
51 Epiſcopo ſucceſſori † eſſet collatio reſeruanda, iuxta textum in cap. 2. ne Sede vacante aliquid innouetur: Tali namq; caſu cum Capitulum conferre non valeat, cap. finali, de regularibus, & in dicto cap. 1. ne Sede vacante, in 6. bene, (vt arbitror) intrabit reſeruatio d. regulæ 2. & vide quę dixi in §. 1. huius gloſſæ 45. num. 6. & 20.

Quinto quęro, an conſumetur turnus Epiſcopi ex collatione facta ab eo ex cauſa permutationis? prout etiam hodie facere poteſt, vt dixi in gl. 14. huius regulæ. Reſpondeo, quòd niſi aliud ſit conſuetum, vel concordatum, ex collatione fa-
52 cta ex cauſa permutationis, non minus † conſumitur turnus, & viciſſitudo, quam per collationem ex alia qualibet vacatione, vt firmat

mat in terminis Philippus Probus in cap. cum in illis, num. 62. de præbend. in 6. poſt Stephanum Bertran. quem allegat conſ. 294. incipit, *viſo, ac conſiderato*. & conſ. 323. *quicquid dixerit*. vol. 1.

Sexto quęro. Vtrum ſi Epiſcopus, vel Capitulum ſciens, ad illum, vel illud collationem vacationis non pertinere; nihilominus beneficium conferat: vel in caſu, quòd ad illum pertineat; malè conferat, vt pote alicui non idoneo, cuius impedimentum collator non ignorabat, talis collatio turnum, & viciſſitudinem conſumat? Reſpon
53 deo quòd ſic, † quia imputandum eſt malè, vel non idoneo ſcienter conferenti. l. 3. & 4. ff. de option. legata. cap. ſi beneficia, de pręben. lib. 6. gloſſ. fin. in cap. cum in multis, de reſcriptis, libro ſexto, vbi omnes. Romanus conſil. 329. incipit, *præſens conſultatio*. num. 1. & 2. & conſil. 492. *in caſu propoſito*. Staphilęus in tractatu de litteris gratię, & iuſtitiæ, ſub titulo, quibus modis expirent litterę ad beneficia: §. quarto modo expirant, numero 5. 6. 7. & 8. cum ſequentibus. Rota deciſione 13. numero 3. & per totam, de conceſſ. prębend. in nouis. Puteus deciſ. 268. num. 2. & 3. lib. 1. & deciſ. 367. lib. 2. Acchilles deciſ. 8. num. 5. de conceſſ. præbendę. Mohedan. deciſ. 14. de conceſſ. prębend.

54 Maximè ſi nulla præceſſit proteſtatio, † quòd in euentum, quòd collatio non ſortiretur effectum, turnus conſumptus non eſſet, quia debuit pręuidere, quòd euenire poterat. l. ſi quis domum. ff. locati. gloſſa finalis, in dicto cap. cum in multis, vbi poſt alios Gomezius ex numero 101. cum ſequentibus de reſcriptis, in 6. Staphilęus vbi ſupra, num. 5. & 7. Puteus deciſ. 277. num. 1. lib. 2. Mohedan. d. deciſ. 14. de conceſs. pręben.

Secus tamen erit ſi ignorantia, aut errore probabili collationem fecerit: Nam tunc
55 turnus minimè conſumitur, † ſi proteſtatio præceſſit. Romanus d. conſ. 329. num. 2. in fine. Oldradus conſ. 307. nu. 3. Gigans in tractatu de penſionibus, quæſt. 29. num. 10. Ferrettus conſil. 28. aliàs conſ. 29. num. 13. Puteus deciſ. 268. lib. 1. Vbi etiam tractat, cui incumbat probatio ſcientiæ, vel probabilis ignorantię in hoc caſu, & dixi in princ. huius §. in verſ. *vnde ſi electus*, num. 6.

Addo etiam, quòd ad euitandos litium anfractus conſultè, & prudenter facient Epiſc.
56 & Capit. ſi ante occaſionem vacationis † concorditer per inſtrumentum declarauerint, quiſnam illorum in turno fuerit, aut cuius viciſſitudo ſit conſumpta, & ad quem ſpectet prima vacatio, vt ſępe fieri vidi, & talem declarationē habuit in magna conſiderat. (etiā contra prouiſum Apoſt.) Rot. in vna Salmantin. portionis 16. Maij huius anni 1603.

Summaria Gloſſæ 46.

1 *Libera collatio non dicitur, quæ fieri debet cum conſ. alterius, & num. 2.*

3 *Collatio libera eſt illa, quæ valet expediri ad præciſam, & totalem conferentis voluntatem, & quando alterius vocatio non requiritur, & num. 4.*

5 *Conſilium alicuius ſi ſit petendum, & omittitur actus erit ipſo iure nullus.*

6 *Conſilium petendum excludit dictio,* liberam,

7 *Conſilium petendum, quando ſit de vrbanitate tantum.*

8 *Conſilium matris non tenebatur exigere tutor filij de iure fforum, quando mater tutrix eſſe non poterat.*

9 *Conſilium quando teneatur tutor, vel alius petere, ſi ad illud petendum ſit illi à teſtatore impoſita lex, & datur multiplex diſtinctio vſque ad num. 14.*

10 *Conſilium peti non debet ab illo, qui non eſt, nec eſſe poteſt particeps officij.*

11 *Tutor, vel Curator licet ſit nominatus à teſtatore; tamen habet poteſtatem à lege, & ideo conſilium alterius requirere non tenetur, & numero 12.*

13 *Conſilij petendi obligatio impoſita à lege, eſt præciſa, & ſi non petitur, actus eſt ipſo iure nullus Idem eſt ſi talis obligatio imponatur ab homine, non habenti poteſtatem à lege, & n. 14.*

15 *Conſilium ſi eſt petendum, & omittitur regulariter actus non tenet, niſi adſit periculum in mora, num. 16. vel aliàs mandetur peti, illi, qui prius habebat poteſtatem expediendi actum liberè, & nu. 17.*

18 *Mandatum faciendi, directum illi, qui aliàs ſine illo facere poterat, potius cenſetur emanatum ad excitandam, quam ad impediendam iuriſdictionem.*

19 *Conſilium non eſt petendum ab eo, qui non eſt capax dandi illud.*

20 *Conſilium an debeat petere executor teſtamenti, à Guardiano fratrum Minorum, quando teſtator hoc diſpoſuit.*

21 *Conſiliarius poteſt eſſe Guardianus fratris Minorum; licet non poßit eſſe executor teſtamenti,*

22 *Conſilium quando, licet non petatur, collatio tenet, tunc dicetur libera collatio.*

23 *Libero ab arbitrio, an dependeat actus expediendus cum alterius conſ. & nu. 24.*

25 *Conſilij petendi obligatio, an tollat actus libertatem, conſiderari debet ſubiecta materia, & num. 59.*

26 *Matrimonium requirit liberam voluntatem, & nihilominus valet conditio appoſita legato, ſi contrahat cum conſilio Sempronij, & numero 27.*

28 *Conſilium conſanguineorum, & amicorum requirere*

quirere in matrimonijs contrahendis, eſt conſonum naturæ matrimonij.

29 *Collatio cum conſilio alterius facienda, an cadat ſub reſeruatione regulæ 2. Cancellariæ.*

30 *Collatio dicitur ſpectare ad ſolum Epiſcopum, licet cum conſilio alterius ſit expedienda.*

31 *Conſilium petendum non alterat naturam iuriſpatronatus.*

32 *Conſilium non præſumitur eſſe de ſubſtantia.*

33 *Deuolutio ſemper fit ad ſuperiorem, cum eiſdem qualitatibus.*

34 *Conſilium Capituli regulariter tenetur Prælatus requirere; non tamen ſi ad eum fiat deuolutio, & num. 35.*

36 *Conſilij petendi obligatio non eſt leuis.*

37 *Conſilium poteſt eſſe tanti ponderis, quòd trahat ad ſe illud petentem.*

38 *Conſil. debet præcedere ante actus expeditionẽ, cũ tẽpore ad deliberandũ neceſſario, & n. 39.*

40 *Conſilium petitum, eſt tempore competenti expectandum.*

41 *Tempore egemus, vt aliquid maturius agamus.*

42 *Reſponſio debet eſſe matura, & cum deliberatione, & non arbitratim.*

43 *Studium eſſe debet deliberate, & cum maturitate, & non tranſitoriè tanquã deſides, & pigri.*

44 *Dubium graue vbi emergit non debemus paſſim reſpondere, ſed articulum ponderare, & diſputare.*

45 *Conſil. à conſultore repente datum eſt nullum.*

46 *Sententia eſt ipſo iure nulla; ſi fuit lata in tam breui tempore, quòd veriſimiliter acta non potuerunt videri, cum exemplo num. 47.*

47 *Manus non debet imponi cito, ex Apoſt. ſenten.*

48 *Teſtis repentinus, aut feſtinus, aut reſpondens celeriter eſt ſuſpectus de falſo.*

49 *Conſilij petendi obligatio eſt fauorabilis.*

50 *Conſil. prætermiſſo nihil facias, & nõ pænitebis.*

51 *Conſilium vbi deficit, generationes diſſipãtur.*

52 *Conſilia vbi multa, ibi eſt ſalus.*

53 *Conſilio alieno vti debet quilibet, quanto ſe magis ſapere putat.*

54 *Conſilio Cardinalium vtitur Papa in arduis.*

55 *Conſil. quæ gerũtur, iure, ac firmitate nituntur.*

56 *Conſilio ordinata ad beatit. & glor. redundant.*

57 *Conſiliarios plures habere Eccleſiæ intereſt.*

58 *Conſil. pendente geſta ſunt attentata, & nulla.*

60 *Conſilium opportune petitum, & debito tempore expectatum, ſi non datur poteſt actus libere ſine illo expediri.*

61 *Conſilium ſequi nemo regulariter tenetur.*

62 *Conſilium Cardinalium non tenetur Papa ſequi, nec Epiſcopus conſilium Capituli, & num. 63. nec arbiter, num. 64. nec procurator, num. 65. nec inſtitutor, num. 66.*

67 *Conſilium iuriſprudentis petitum à Iudice imperito, non eſt neceſſario ſequendum.*

68 *Iudex nullus de iure communi tenetur præciſe requirere conſilium alterius.*

69 *Aſſeſſor licet non aſſumatur à Iudice imperito, non propterea ſententia eſt de iure communi nulla, & nu. 70. niſi aliud ſtatuto, aut conſuetudine ordinetur, & num. 71.*

72 *Conſilium deputati ſequi non tenetur exequutor, pro diſtribuen. bonis pauperibus.*

73 *Conſilium alterius non tenetur ſequi mulier teſtari volens.*

74 *Conſilium deputatorum ad ſeminarium conſtruendum, non tenetur ſequi Epiſcopus.*

75 *Conſilium ex propria natura non obligat.*

76 *Conſilium quid ſit.*

77 *Conſilium petitum eſt ſequendum, à plenum intellectum non habente.*

78 *Conſilium participis officij, eſt ſequendum.*

79 *Rotæ auditores tenentur ſequi conſilium DD. Coauditorum.*

80 *Conſilium quando ratione ſubiectæ materiæ ſumitur, pro conſenſu eſt ſequendum, & n. 81.*

82 *Conſilium obligat, quando exigitur vigore ſpecialis ſtatuti, aut conſuetudinis.*

83 *Conſilium conſultorum ſequi tenentur inquiſitores hæreticæ prauitatis.*

84 *Conſilium ſapientis ſequi tenetur, qui adſtringitur ex aliquo iure ſpeciali, pronunciare cum conſilio illius.*

85 *Conſilium an teneatur ſequi, qui debet procedere de conſilio alterius.*

86 *Conſilio de alterius, vel cum conſilio alterius, idem eſt.*

87 *Obligatus eſt ſequi conſilium, qui debet procedere, ſecundum, vel iuxta conſilium alterius.*

88 *Conſilium obligat, quando ex mente diſponentis ita colligitur.*

89 *Conſilij de materia plures citantur.*

Nec etiam cum conſilio. gloſſ. 46.

DECLARAT regula noſtra, quod non ſit libera collatio illa, quæ debet fie-
1 ri cum alterius conſilio. † c. cum in veteri 52. de electione. c. cum olim, de arbitris. c. nouit. cap. quanto de his, quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli. Caputaq. deciſ. 297. num. 6. p. 1.

Agitur plenè per totam hãc gl. de materia cõſilij.

Nã quando collatio eſt libera poteſt exer-
2 ceri ſine alicuius † conſilio, vt per tex. in c. 2. ad fin. in verbo, *libere*, de arbitris, in 6. tradit Curtius Iunior conſ. 2. n. 3. & Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verbo, *reuertatur*. num. 135.

Et illa dicitur libera collatio, quæ valet
3 expediri † libere, & ad præciſam, & totalem conferendi voluntatem. Aim. conſ. 122. nu. 5. Ruinus conſ. 18. n. 6. plene Menoch. de arbitrarijs lib. 1. q. 7. n. 34. cum ſeqq. & dixi latius in gloſſa 45. poſt principium, in notab. 2.

Item dicitur actus libere fieri, quando
4 non requiritur † vocatio, neq; requiſitio alicuius. c. licet Epiſcopus, de pręben. lib. 6. c. de multa, vbi notat Abbas num. 3. de præbend.

Idq; liberum dicitur, quòd ab omni neceſſitatis obſeruantia, & ſolemnitate, eſt abſtractum. l. 1. ff. de militar. teſtam. Tiraq. vbi ſup. dicto num. 135. vbi etiam, quòd hæc dictio, *libere*, abhorret ab omni neceſſitate.

Sed ſic eſt, quòd qui tenetur conferre, vel actum expedire cum conſilio alterius, tenetur eum requirere pro conſil. & expectare debito, & opportuno tẽpore, aliàs
5 collatio, vel quilibet alius actus erit ipſo † iure nulla, & nullus, vt in terminis collationis eſt tex. expreſſ. in d. cap. cum in veteri 52. de elect. & ibi gl. verbo, *expectatum*, & poſt Innocen. Hoſtien. Ioann. Andr. & alios. Ant. de Butrio. n. 5. cum ſeqq. Imola nu. 1. Abbas nu. 3. cum pluribus ſequẽtibus: Text. etiam qui loquitur de ſententia in d. c. cum olim, de arbitris, vbi gloſ. verbo, *ſiue diſcordet*. Abbas nu. 2. Imola num. 2. Butrius num. 1. cum ſeqq. Et de procuratore eſt text. in l. 2. in fine, & in l. idemq; 10. §. ſi cui mandauero, verſ. *ſi quis ea*. ff. mandati. Et de inſtitore eſt text. in l. ſed & ſi pupillus 11. §. conditio. ff. de inſtit. actione, vbi gloſſa, verbo, *ſeruari*. Et de adeunte hæreditatem eſt textus in l. ſi quis mihi bona 25. §. ſi coram Titio, & ibi gloſ. verbo *recte puto*, ff. de acquirend. hæreditate. Et generaliter docet Bartol. in l. 1. §. ſi plures. num. 3. & 4. vſque ad num. 8. ff. de exercitoria actione. Felinus in cap. ex parte num. 1. in princ. de conſtitution. Bertachin. in tractatu de Epiſcopo. p. 1. num. 87. lib. 3.

Cum igitur actus ſit nullus ipſo iure, non requiſito, & petito dicto conſilio, ſequitur dicendum, quòd minime ſit actus liber, nec voluntas abſoluta, & præciſa, vbi requiritur conſilium alterius.

Ideoq; dixit Antonius de Butrio per text. ibi, in cap. ſi pro debilitate. nu. 4. de officio delegati, quòd verbum, *liberam*, excludit om-
6 nem alterius requiſitionem † ſuper habendo conſilio, & Imola ibidem num. 7. Abbas numero 5.

Cæterum contra prędictam concluſionem, quòd non petito conſilio, ſit actus nullus, obſtat tex. in l. quidam 6. §. Papinianus, aliàs eſt lex, ita autem 5. §. Papinianus. & l. Titium, & Meuium 47. in princip. ff. de adminiſt. tutor. vbi probatur, quòd ſi teſtator mandauit tutori filij ſui, quòd adminiſtraret tutelam cum conſil. matris, vel fratris, qui contutor non erat: quod tutor pu-
7 pilli non tenetur petere † conſil. de neceſſitate, ſed de vrbanitate dumtaxat, & acta geſta à dicto tutore illis inconſultis, ſunt valida.

Huic difficultati reſpondet gloſ. in l. 1. §. ſi plures, verbo, *imputauit*, ff. de exercit. actione, quòd ideo in caſu d. §. Papinianus nõ erat
8 neceſſe explorare conſil. matris, † quia nec tutrix eſſe poterat de iure digeſtor. ne quod vna via denegatur, alia admittatur.

Sed huic ſolutioni gloſſ. obſtat text. in d. l. Titium, vbi idem diſponitur, quando frater teſtatoris fuit nominatus conſultor tutoris, & reſpondet text. quòd non tenetur
9 tutor explorare † conſilium illius; tamen frater teſtatoris bene poterat eſſe tutor, vt text. ipſe declarat.

Quare Bartol. in d. §. ſi plures. num. 2. de more ſolito diſtinguit, dicens. Aut aſſignatur vt conſultor, ille, qui non eſt, nec eſſe poteſt particeps officij, quod habet ille, cui onus petendi conſilij imponitur, & tunc te-
10 net actus † non explorato dicto conſilio, vt in dicto §. Papinianus. Imola in dicto c. cum in veteri. num. 11. de elect.

Aut nominatur in conſultorem ille, qui poteſt eſſe capax, & particeps dicti officij. Et in hoc caſu eſt etiam diſtinguẽdum: Aut hoc onus imponitur ab homine habenti poteſta-
11 tem à lege, veluti † tutori, vel curatori, qui licet ſit nominatus à teſtatore; tamen habet poteſtatem à lege. l. 1. ibi, *à iure ciuili data eſt*, ff. de tutelis. l. 2. §. quod obſeruari, ibi, *aut legitima, &c.* C. de iuram. calum. Et in hoc caſu
12 non tenetur conſilium requirere † à conſultore, vt in d. l. Titium, & Meuium 47. ff. de adminiſtrat. tutor. Ratio eſt ne poteſtas legis pendeat ex alieno arbitrio, l. illa inſtitutio. ff. de hæredibus inſtituen.

Aut imponitur hoc onus, non ab homine, ſed ab ipſa lege, habenti poteſtatem ab ea-
13 dem lege: & tunc actus non tenet, † niſi explorato dicto conſilio, quia de neceſſitate requirere tenetur, vt in authen. de non alienan. aut permutan. rebus Eccleſiæ. §. quod autem, collatione 1. l. impuberibus. ff. de ſuſpect. tutor. §. impuberes inſtit. eodem titulo, cap. nouit. cap. quanto, cum ſimilibus, de his, quæ fiunt à Prælato.

Aut dictum onus requirendi conſilium
14 imponitur ab homine † habenti poteſtatem non à lege, ſed ab ipſo homine: veluti, ſi Dominus mandet ſuo Procuratori, vel Inſtitori, quòd nihil expediat niſi cum conſilio Titij: Tunc vtiq; talis Procurator, ſeu Inſtitutor nihil agit, niſi conſulto Titio. l. 2. in fin. l. idemq; 10. §. ſi cui mandauero, verſ. *ſi quis ea*. ff. mandati. l. ſed & ſi pupillus 11. §. conditio. ff. de inſtitut. actione, & tex. in d. c. cum olim, de arbitris, & d. c. cum in veteri 52. de elect. cap. 2. & ibi gloſ. 2. de corpore vitiatis.

Iſta doctrina, & diſtinctio Bartoli eſt communiter recepta ab Alberico in d. §. ſi plures. num. 14. Paulo Caſtrenſe num. 6. & reliquis omnibus ibidem. Abbate in c. ex parte.

num.

num.4.& 5. de conſtitut.Antonio de Butrio. num.9.Imola nu. 4. Felino in eodem cap.ex parte.num. 1.cum ſequentibus.

15 Vbi idem Felinus firmat regulam, † quòd conſilium ſit petendum aliàs actus ſit nullus. Nam requiſitio conſilij, vbi requiri mandatur,eſt de forma,ex quo debet præcedere conſilium,& eſſe prius quam conſiliatum, vt docuit Bald.in l.1. n.12. C.ne liceat in vna eademq;cauſa tertio prouocare, facit Caputaq. deciſ.111.n.5.p.1. Sed omiſſio formæ inducit nullitatem. cap. cum dilecta, de reſcriptis, vbi pleniſſime idem Felinus, ergo actus factus ſine exploratione d. conſilij eſt ipſo iure nullus.

A qua regula ipſe Felinus excipit tres limitationes, prima limitatio eſt, quando eſt
16 periculum in mora, † quia conſulendus erat abſens,per tex.in c. vnico.§.fi.ne ſede vacante.lib.6.vt docet ipſe Felin.ſub n.1.verſ.*recipit prædicta concluſio*,poſt Abbatem ibid.nu.4. Dec. in d.c.ex parte. nu.3. & 4.de conſtitut. Quod dupliciter declarat Felin.vbi ſupra,& ponit, An Vicarius abſentis ſit conſulendus. Tiraquel.in legibus connubialibus. gloſſa 8. nu.16.Et quinque ſublimitationes, & declarationes huius limitationis vide per Franchum in dicto cap.vnico,§.fin.num.3.

Secunda limitatio eſt, quando mandatur aliquid fieri cum conſilio alterius, habenti
17 prius poteſtatem † expediendi dictum actum libere,ſine tali conſilio, veluti ſi Papa mādaret alicui collatori ordinario,quòd prouideret de prima vacatione cum conſil.Sempronij,abſq; appoſitione decreti,quòd aliter facta prouiſio ſit irrita,& nulla. Nā tunc actus valet ipſo iure,licet ſit factus inconſulto Sēpronio, & faciens veniat puniendus. Quia
18 mandatum cēſetur potius emanare,† ad excitandam, quam ad impediendam iuriſdict. Et ille videtur potius actum facere ex iure ſuo,& ex priori poteſtate,quam habebat, vt ipſemet Felin. ſub eod.nu.1.ante fin.verſ.*ſecunda limitatio*, allegans ad hoc Abbatem in dicto c.ex parte, ſub n.5.ante fin.& Imolam ſub num.4.in fine,per text. in c. dilectus 27. de præben.& c.licet,de off.Ordinar.cap.cum aliquibus, de reſcript. lib.6.

Pro qua limitatione eſt pulchra gloſſa in clem.1.verbo, *inhibentes*, poſt med.de iurepatron. quam gloſ. optime exornat d. Felin. in eod.c.ex parte,n.2.ac ſex modis declarat,& limitat, & Decius ibid. ſub n.6. verſ. *& in ſimili eſt gloſſa*.Rota cum plurib.deciſ.750.n.4. p.1.diuerſ. Puteus deciſ.338.nu.6.lib.1.

Tertia limitatio aſſignata à Felino in d.c. ex parte, ante finem, ſub num. 7. verſ. *tertia limitatio*, eſt quando ille, qui erat conſulen-
19 dus non eſt capax, & habilis † in reddendo conſilium. Nam tunc tenet actus inconſulto illo. Bartol. quem Felinus allegat in dicto §. ſi plures. num. 8. dicentem, quòd ſi teſtator mandat, quòd executor teſtamenti exequatur illud cum conſilio Guardiani fratrum Minorum,quòd talis adiectio nihil re-
20 leuat,† ex quo d.Guardianus eſt inhabilis,vt in clem.exiui.§.verum,de verb.ſignif. Lambert.de iurepatr. lib.2. p.1.art.8.num.5.

Sed in hoc exemplo eſt ſubſiſtendum,quia non ſequitur Guardianus non poteſt eſſe exequutor,ergo non poteſt eſſe conſultor. Nam qui officium habere prohibetur,non eſt pro-
21 hibitus † eſſe conſiliarius, ſeu conſultor, vt docuit Bald.in authent.ingreſſi.nu.20. C.de Sacroſ. Eccleſ. vbi loquitur in terminis fratris Minoris, qui licet non poſſit eſſe exequutor teſtamenti; tamen bene poteſt dare conſilium. Auendan.de exequen. mandatis.p.1. c.19.n.24.ad med. Nec Baldus in rubr. C.de inſtitor.actione.nu.6.allegatus à Felino, vbi ſupra, dicit cōtrarium:ſed ſolum dicit,quòd exequutor non tenetur ſequi conſil. d. Guardiani,vt etiam tradunt Butrius nu.17.Imola ſub num. 8. in capit. cum olim, de arbitris. Abbas in cap. cum in veteri, ſub num. 12. poſt med. de electione.

Quo fit, vt in caſibus, in quibus collatio poteſt expediri,& tenet abſque exploratione d.conſil.ſecundum relatam diſtinct. Bart. & fallentias aſſignatas à Felino:
22 in tali caſu dici valeat libera † collatio,& intret alternatiua per reg. noſtram conceſſa.

Rurſus contra ſupradictam concluſionem habentem, quòd collatio expedienda cum conſilio alterius non dicatur libera,eſt tex.in c.1. de cappellis Monachor. vbi diſponitur,quòd in Eccleſijs, vbi Monachi habitant, populus per Monachum non regatur,ſed Cappellanus,qui populū regat ab Epiſc. per conſil.Monachor. inſtituatur,ita vt ex ſolius Epiſc. arbitrio tota ordinatio, eiuſque pendeat diſpoſitio:Per quem textum notat ibidem Ant.de Butrio.nu.5. in fine, notab. vlt.quòd dicitur dependere à li-
23 bero † arbitrio, illud, in quo eſt petendum alterius conſilium, cum illud ſequi non teneatur. Abbas ibidem, etiam num. 3.

Sed reſpondeo,quòd d.c.1.& quę ibi dicūt
24 Doctores,procedunt poſtquam conſiliū † eſt poſtulatum, quia tunc cum illud ſequi conferens non teneatur. c. cum olim. de arbitris, & inferius dicam: collatio dicetur libera, quia à ſolius pēdet conferentis arbitrio. Secus vero eſt ſimpliciter,& abſolute. Vel in illo caſu ſumitur large,& lato modo,in noſtro vero caſu proprie, & ſtricto modo.

Vel forte poteſt dici, & melius, quòd ad conſiderandum ſi dicatur liber actus, qui eſt expediēdus de conſilio alterius,ſit conſiderā-
25 da materia ſubiecta, † vel effectus diuerſus,

Nam ad vnũ effectum dicetur actus liber, ad alium vero effectum nõ: Exemplũ, in matri-
26 monio † requiritur libera voluntas. c. gemma, c. cum locum, cum ſimilibus de ſponſalibus: & nihilominus eſt valida conditio appoſita in legato puellæ relicto, ſi cum conſilio
27 † Sempronij nupſerit, ex quo ſolummodo tenetur illud exigere; minime tamen obligatur illud ſequi, vt conſuluerunt Paulus Caſtren. conſ. 300. incipit, *videtur dicendum.* num. 1. & per tot. lib. 1. Aimon conſ. 1. nu. 1. & per tot. Felin. in d. cap. ex parte, ſub num. 1. colum. 1. verſ. *ſed vltra omnes*, de conſtitutionibus: Vbi firmat, quòd non ſolum non eſt contrarium matrimonio requirere conſilium conſanguineorum, & amicorum in matrimonijs
28 contrahendis: Immo eſt naturæ † illius actus conſonum, per text. in l. viduę, & l. in copulandis. C. de nuptijs. Reſoluit etiam Couarruuias in 4. de ſponſalib. 2. p. cap. 3. §. 8. n. 3. qui omnes reſpondent minime in hoc caſu locum habere. l. cum tale. §. ſi arbitratu. ff. de condit. & demonſtr. vbi late. Coſta in limitat. 11. repetitionis, quam fecit ad d. §. ſi arbitratu: Licet ipſe, & Menoch. de præſumpt. lib. 6. prçſump. 34. n. 30. de hoc dubitauerint.

Similiter regula noſtra de alternatiua, in antiquis editionibus, ante Sixtum Quintum, quamuis exigebat, quòd beneficium eſſet liberæ collationis, ad hoc vt intraret alternatiua; non tamen excludebat collationem, quæ cum alterius conſilio fieri debebat, prout à Sixto V. hactenus excludit.

29 Prout etiam, vt arbitror in terminis † regulæ 2. Cancell. reſeruantis benef. vacatura, Sede Epiſc. vacante, dummodo collatio non ſit ſimultanea, vel ad electionem, ſeu prçſentationem alterius: Reſeruatio dictæ regulæ locum habebit, etiam quoad beneficium, quod erat ab Epiſcopo conferendum cum conſilio alterius, ex quo d. regula ponit reſeruationem generalẽ, & iſte caſus conſilij non eſt exceptus ſicut alij caſus, qui firmant reg. in contrarium, etiam quoad conſil. vt in authent. de non alienand. §. vt autem collat. 1. Dec. in l. 1. n. 27. ff. de reg. iur. prout etiam de ſupplicatione dixi in gloſſa 49. num. 11.

Sic etiam dixit Rota deciſione 79. de reſcript. in antiq. quòd vbi collatio habet fieri per Epiſcopum de conſil. Capituli, quòd ta-
30 lis collatio dicitur ſpectare ad † ſolum Epiſc. non autem ad Epiſc. & Capitulum. Nam non eſt neceſſitatis ſequi conſilium Capituli. Rota etiam deciſ. 10. de præben. in antiquioribus Beſigneti. Felin. in c. eam te. nu. 16. de reſcriptis. Ripa in cap. 1. num. 5. de iudic.

Similiter firmauit Rota teſte Puteo deciſione 506. libro 1. quòd conſilium petendum
31 † non alterat naturam iuriſpatronatus: & ſic ſi patronus laicus tenetur prçſentare de conſilio Parrochi, non ideo deſinit eſſe iuſpatronatus mere laicale.

Scripſit etiam Baldus in l. finali. §. neceſſitate. num. 16. C. de bonis, quæ liberis, poſt Archidiaconum in cap. Epiſcoporum. num. 2. 18. diſtinctione, quòd conſilium non præ-
32 ſumitur eſſe de ſubſtantia, † quia petens conſilium illud ſequi non tenetur, quos ſequitur Menochius de prçſumptionibus lib. 6. præſumpt. 34. num. 23. cum ſequentibus.

Facit etiam, quia quamuis quando fit deuolutio de inferiori ad ſuperiorem ſemper
33 fit cum eiſdem qualitatibus, † cum quibus inferior prouidere tenebatur, vt late per Ioan. Seluam de benef. 3. p. q. 49. Lambertin. de iurepatronat. 3. p. q. 7. art. 13. lib. 3. & lib. 2. p. 1. art. 30. Rebuffus de nominatione quæſt. 8. num. 21. Ioannem Gutierrez conſil. 1. nu. 31. & conſ. 2. num. 15. Acchillem deciſione 13. de iurepatronatus.

Et regulariter Prçlatus tenetur requi-
34 rere † conſilium Capituli. capit. nouit. cap. quanto de his quę fiunt à Prçlato.

Tamen in his, quę ſpectant ad Prælatum, iure deuoluto, non tenetur requirere conſi-
35 lium Capituli ſui. † Abbas per textum, & gloſſam, ibi, in cap. ne pro defectu, num. 6. de electione, & Imola ibi ſub num. 2. verſ. *nota argumentum*.

Cæterum quidquid ſit, quoad alios effectus diuerſos ex ſupradictis: Ad effectum tamen reg. noſtrę contrarium eſt dicendum, ſi quidem per clara verba ipſa contrarium oſtendit, dicens, quòd non dicatur libera collatio, quando in collatione requiritur alterius conſilium.

Comprobatur nam obligatio requirendi
36 conſilium alterius, non eſt leuis, † ſed magnę conſiderationis, & ſolemnitatis: Quia quamuis conſilium petens non ſit regulariter obligatus illud ſequi; tamen dictum conſilium
37 poteſt eſſe tanti ponderis, † & efficacię, quòd poſſit trahere petentem conſilium in ſententiam conſulti. l. item ſi vnus 17. §. fi. cum l. ſeq. ff. de arbitris. c. bonę. il 1. de elect. l. 32. tit. 4. l. 17. titulo 22. Partita 3. Ita docuit Bartol. in d. §. ſi plures. num. 13. in fin. gl. verbo, *ſiue diſcordet*, in d. cap. cum olim, de arbitris. Cardinal. in clementina 1. num. 15. in fine, de off. delegati. Felinus in cap. ex parte ſub n. 1. poſt principium, verſ. *ad hoc reſpondet*, de conſtitut. Butrius in c. cum olim. nu. 18. de arbitris. Caputaq. deciſ. 305. num. 3. p. 1.

Præterea eo magis augetur onus petendi conſilium, quia debet præcedere, ac peti
38 ante actus expeditionem, † & ſi poſtmodum peteretur, actus irritus, & nullus eſſet, cap. cum in veteri 52. verſ. *quod ſi in tractatu electionis*, & ibi gloſſa, verbo, *requiſitum*, vbi notat Hoſtienſis ſub num. 5. Butrius num. 5.

Imola

Imola num.7. Abbas nu.7.& 13.de election.
idem Abbas in cap. ex parte, num.6.de con-
ſtitutionibus. Bartolus in l. ſi autem. num.
1. ff. de aqua plu.arcenda. Baldus in rubri-
ca, C.de exercitoria actione num. 6. in fine,
& in margarita decretalium, in verbo, *con-*
ſilium debet requiri, ante finem, Bertachinus
in tractatu de Epiſcopo, parte 1. num. 91.
libro 3. Lambertinus de iurepatronat.libro
2.parte 1. quæſtione 4. articulo 8. num.4. &
lib.2.parte 2.quæſt.4.art.11.num.7.& 8.Ca-
putaquen.deciſ.305.num.3.p.1.

Item eſt petendum conſilium, non ſolum
ante factum, ſed etiam prius, congruo, &
39 competenti † tempore, vt in dicto cap.cum
in veteri, ibi, *competenti tempore*. Butrius
ibi num. 5. & 6. Abbas num. 7. & 9. vbi fir-
mat, quòd ſi is, qui tenebatur requirere
conſilium arctauit ſe ad extremitatem tem-
poris, non valet actus ſine conſilio geſtus,
licet propter extremitatem temporis non
potuerit habere conſilium. Nam imputan-
dum eſt illi, qui in tantum ſe arctauit.l.2.ff.ſi
quis caution.Imola in d.c.cum in veteri.nu.
8.Caputaquen.deciſ.222.nu.3.& deciſ.305.
num. 3. parte 1.

Itidem poſt requiſitum conſilium eſt ex-
40 pectandum reſponſum per tempus † neceſ-
ſarium, ita vt conſultor poſſit cuncta ri-
mari, & conſiderare, vt probat idem tex. in
dicto cap. cum in veteri, ibi, *neque etiam expe-*
ctatum reſponſum ipſorum, vbi notat Innocen.
num. 5. Hoſtien. ſub eodem num.5. Butrius
num.7.15.& 16.Imola num.5.Abbas nu.7.&
cæteri. Caputaquen.deciſione 222.num. 3.
parte 1. Bertachinus in tractatu de Epiſco-
po. lib.3.p.1.num.87.& 88.

Nam tempore egemus, vt aliquid matu-
41 rius † agamus. cap.ponderet 50.diſtinctio-
ne. l. ſciendum. ff. de vſuris. Et qui facili-
ter nunciat, præſumitur parua reſpicere.
cap.Deus omnipotens 2.quæſt.1.Et qui non
bene conſiderate loquitur, ſentiet mala,
cap. fin. 5. quæſt. 5.

42 Et non arbitratim, ſed mature, † & cum
deliberatione reſpondere debemus. l. Diui
fratres, ad medium. ff. de iurepatronatus,
vbi Bartolus in princ. Hippolytus de Mar-
ſilijs in rubrica de fideiuſſoribus. ex nu. 79.
cum ſequentibus.

Quia deliberate, & cum maturitate ſtu-
43 dere debemus; non autem tranſitorie † tan-
quam deſides, & pigri, vt in authentico de
queſtoribus, in fin. vbi gloſſ. verbo, *tranſitorio*,
Boher.deciſ.209.num.2.

Ideo dixit Præpoſitus in cap. 1. num. 1. de
eo, qui ſibi, & hæredibus ſuis maſculis.
44 Quòd vbi emergit graue † dubium, non de-
bemus paſſim reſpondere, ſed ponderare, &
diſputare articulum, vt veritas ſæpius agita
ta magis ſplendeat in lucem.c.graue 35.q.9.

Hinc ſi conſultor repente conſulat, conſi-
45 lium † eſt nullum. Alexand. in additionibus
ad Bartol. in l. prolatam, ſub num. 10. in
littera I. Butrius in c.ſi pro debilitate.n.13.
ad finem, de off.deleg. Hippol. de Marſilijs,
in rubr.de probationibus num.80.& faciunt
tradita per Felinum in cap. Eccleſia Sanctæ
Mariæ, num.12. de conſtitut. vbi pleniſſime
vſque ad numerum 37. facit regulam cum
pluribus limitationibus.

Prout etiam ſententia eſt ipſo iure nulla,
46 † ſi fuit lata in tam breui tempore, & cum
tanta feſtinatione, quòd acta veriſimiliter
non potuerunt videri. Iaſon in l.Iudices.nu.
2. C.de iudicijs. Federicus Schen in tractat.
de ſententia, à num.3. Alexander conſ. 123.
num.24.lib. 4. Vantius de nullitatibus,cap.
penult.n.32.& 33.late Anton. Gabriel tit.de
ſententijs, concluſ.6. num.5.& 6. Acchilles
deciſione 2.num. 4.de filijs Presbyterorum.
Puteus deciſ.344.libro 1.Auileſius in cap.5.
ſindicatus, gloſſa, verbo, *trabaje*, num.8.&
9.Vbi poſt Dominicum Geminianum,in di-
cto c. ponderet 50.diſtinctione inuehit con-
47 tra iudices, quibus de mane † mittitur pro-
ceſſus, & in veſperis ferunt ſententias.Nam
ſunt ipſo iure nullę, quia pręſumitur, quòd
de cauſa non cognouerint.

Dixit etiam Apoſtolus epiſt. 1. ad Timo-
theum, cap. 5. nemini cito manus imponas.
cap.1.24.diſtinct.c.fin.de elect.lib. 6.

48 Sic etiam teſtis repentinus † eſt ſuſpectus
de falſo. c. qui ambulat 5. quæſt.5. Ludoui-
cus Gomezius in cap. 1. nu. 86. de iudicijs,
vbi rationem reddit, quia non præſumitur
ſufficienter informatus.

Et de teſte feſtino repellendo eſt textus
in authentico de teſtibus, §. ſi vero incogni-
ti. col. 7. vbi gloſſa, verbo, *feſtinantes*.

Ac propterea dixit Roman.ſingulari 445.
incipit, *an ille qui celeriter*, quòd præſumitur
falſum dicere ille,qui celeriter,& repentine
reſpondet, antequam articul. totus legatur.

Præterea tanto plus dicitur magni pon
deris obligatio requirendi
49 conſilium, cum ſit actus † fauorabilis. Nam
ſapiens conſuluit filio ſuo Eccleſiaſtici cap.
50 32. dicens: fili ſine conſilio † nihil facias,&
poſt factum non pœnitebis. Et cap.37.Eccle
ſiaſtici dicit, ante omnem actum pręcedat
conſilium ſtabile. Et vbi non eſt conſilium
51 † diſſipantur generationes.Prouerbior. cap.
15.Et ibidem c.8.dicitur, ſapientia habitat in
conſilio, & eruditis intereſt cogitationibus.
Et c.11.eiuſd.lib.habetur,quòd ibi eſt ſalus,
52 † vbi multa cõſilia.Et qui deſpicit conſilia,ri
ſu,& ſubſannatione dignus eſt.Prouerbior.c.
53 1.Et quanto magis ſe ſapere quis putat † con
ſilio alieno vti debet.Prouerb. cap. 13.

Hinc Papa vtitur Cardinalium conſilio,
54 † ſaltem in arduis. cap. ad Apoſtolicæ, de
re iudicata, in 6. clemen. vnica. §. cæterum,
verſ. *idemque boni*, de iureiurando, & vide
inferius num. 62.

Legimus etiam in c. Eccleſia 16. q. 1. quòd
Roboã filius Salomonis, ideo Regnum perdidit,
quia conſilium eorum, qui ſibi pro
conſilio ſtatuti fuerunt, audire negauit.

Dicit etiam tex. in l. 3. C. de repudijs, dubium
non eſſe, omnia omnino, quę conſilio re
55 ćte geruntur † iure merito, & effectu, ac firmitate
niti.

56 Et quæ conſilio ordinantur, † ad beatitudinem,
& gloriam redundare noſcuntur. l. 3. C.
de repudijs l. humanum. C. de legib.

Huc pertinet. quòd intereſt Eccleſię plu-
57 res habere conſiliarios, † c. de quibus. 20. di-
ſtin. c. neſcitur, in fine. de his quę fiunt à Prę-
lato, Cęſ. de Graſſ. dec. 2. nu. 12. de iur. iuran.

58 Ex quibus ſunt attentata, & nulla omnia †
acta geſta penden. conſ. ſapientis, & illo non
expectato. Romanus conſ. 331. *quoad primum*.
num. 10. Franchus in cap. vt debitus honor,
ſub num. 43. de appellation. Alexand. conſ.
238. *ponderatis*. num. 3. lib. 6. Socin. conſ. 10.
num. 11. lib. 4. & late Lancellott. de attentat.
2. p. c. 9. nu. 1. & 5. ac per totum, vbi regulam
ponit cum quinque ampliationib. & 5. limitationibus,
ac totidem declarationibus.

Plura de hac materia conſ. cumulat Mandoſ.
ſuper facultatibus Auditoris Cameræ.
§. habita, verbo, *conſilio*, & in §. volentes, in
verſ. *multa cum prouidentia*, vbi etiam de prouidentia,
& prudentia multa adducit.

ECCE igitur qualiter ex pręmiſſis apparet,
quòd ſecundum ſubiectam materiam,
59 aliquando dicitur libera † diſpoſitio, quamuis
ſit expedienda cum conſil. alterius: & aliquando
non, prout natura caſus, & ſubiecta
materia poſtulat, vt conſuluit Alexand. conſ.
80. *viſo, & opportune*, num. 12. lib. 1. per plura
iura, quæ ibidem allegat.

Quando vero conſilium fuit requiſitũ opportune,
& expectatum tempore debito, &
competenti, ſi conſiliarij differunt plus debito
reſpondere, vel nolunt impendere conſi-
60 lium: poteſt † procedi ad actum, ipſorum
conſilio non expectato, vt probatur à contrario
ſenſu in d. cap. cum veteri 52. de elect.
vbi Abbas num. 8. Butrius num. 7. & 8. & cæteri.
Bartolus in d. l. 1. §. ſi plures. num. 9. de
exercit. actione. Lambertinus de iurepatr.
lib. 2. p. 2. quæſt. 4. art. 11. num. 2.

Reaſſumendo nunc quæſtionem ſuperius
tactam, quòd qui
tenetur conferre, vel quemlibet aliũ actum
expedire cum alterius conſilio, non teneatur
illud ſequi, niſi dumtaxat illud ante actũ, congruo,
& competenti tempore requirere, ac
61 expectare: De hoc firmo concluſionem, † quę
probatur expreſſe in d. c. cum veteri 52. de
elect. & in c. cum olim de conſuetud. & in c.
1. de cappellis Monachorum, & vbiq; omnes
ſcribentes aſſeuerant. c. licet, de regularib. l.
fin. C. de iure emphiteutico. Bart. & Doct. in
d. §. ſi plures. n. 3. cum ſeqq. Iaſ. in l. filius familias.
§. Diui. in 2. lect. n. 4. ff. de legat. 1. Abbas
in cap. non poteſt. num. fin. de re iudic.

Hinc fit, vt Pontif. Max. (qui cum Cardinalium
conſilio ardua Eccleſiæ negotia pertractare
debet, vt ſupra dixi nu. 54.) non com-
62 pellitur illorum conſilium ſequi, † quemadmodum
poſt alios ſcripſit Boherius in rubr.
de conſtitution. n. 62. Menoch. de præſumpt.
lib. 6. præſumpt. 34. num. 25.

Sic pariter actus, qui ſunt expediendi ab
Epiſcopo de conſil. Capituli, quamuis tenea-
63 tur illud exigere, minime vero tenetur † ſequi,
vt probat text. in d. c. cum in veteri, de
elect. & in cap. 1. de Cappellis Monachorum.
Abbas num. 5. Imola num. 3. in fine, & num.
4. & 6. in cap nouit, de his quæ fiunt à Pręlato.
Idem Abbas in cap. cum olim. num. 2. de
arbitris, in verſ. *ex his infertur*, de quo vide
Acchillem de Graſſ. deciſ. 2. num. 2. & num.
5. & 7. de off. Ordin.

Item ſi iudex arbiter, iuxta formam compromiſſi,
tenetur pronunciare cum conſilio
64 Titij, licet teneatur illud petere, † non tamen
tenetur illud ſequi, vt in ſępe alleg. cap.
cum olim, de arbitris.

Necnon procurator conſtitutus cum clauſula,
quòd negotia gerat cum conſilio alterius,
quamuis teneatur requirere conſilium
65 illius, minime vero † tenetur ſequi tex. in l.
2. in fin. ff. mandati.

66 Et in inſtitore † idem probat textus in l.
ſed & ſi pupillus. §. conditio. ff. de inſtitor.
actione.

Nec eſt diſſimile, quòd reſpondit Paulus
Caſtrenſis conſil. 6. *pro declaratione*. num. 1.
& per totum, volum. 1. videlicet, iudicem,
qui non iubente lege municipali, conſilium
ſua ipſa ſponte, habere voluit à iuriſperito,
67 non teneri † ſequi conſilium illius. Vantius
plures allegans de nullitatibus, titulo de
nullitate ex defectu iuriſdictionis num. 152.
Scala Patauinus in tract. de conſilio ſapientis,
lib. 1. cap. 20. in fine. Menoch. de arbitrarijs.
lib. 1. quæſt. 23. num. 9. Et ſecundum hæc
ſunt intelligenda ea, quæ adducit Acebedus
in l. 7. titulo 18. num. 107. & 108. libro 4. recopilationis.
Lancellott. de attent. 2. p. c. 9.
de conſilio ſapientis pendente, nu. 11.

Ratio eſt, quia de iure communi nullus iu-
68 dex præciſe † tenetur requirere conſilium
alterius, & ſic, etiam illitteratus poteſt eſſe
iudex, cap. ſciſcitatus. §. illitteratus, de
reſcriptis, vbi late Felin. num. 9. & 10. Et ſi ex
vrba-

vrbanitate,& non ex neceſſitate illud requiſiuit,minime tenetur illud ſequi, vt Vantius & alij nuper allegati.

Quocirca titulus de officio aſſeſſorum, & textus in cap.ſtatutum.§.aſſeſſorem de re-
69 ſcriptis,lib.6.non obligant præciſe † iudicem ad aſſeſſorē ſub pœna nullitatis: Sed hoc relinquitur eius conſcientię,& poteſtati,vt ſentit ibidem poſt alios Franchus,num.1.dum dicit, quòd ſi iudex delegatus indiget aſſeſſore,poteſt eum aſſumere,& non dicit, quòd debeat, & teneatur: quia ſi teneretur,& non faceret, ſententia eſſet ipſo iure nulla, contra ſupradicta: docet etiam Abbas in cap. 1. ſub num.7.de conſanguin.& affinit.quatenus
70 firmat, quòd tenet † ſententia lata à Iudice imperito, ſine conſilio alterius, quamuis peccauerit, & expreſſe tenet Ioannes Andr. in cap.nullus ex conſilio,num.7.de regulis iuris in 6.& vide Auileſium cap. 1. prętorum, in gloſſ.*a las partes*.n.22: Quòd eſt intelligendum,niſi lege,vel ſtatuto, aut conſuetudine
71 † ſpeciali, imperitus teneretur in pronuntiando conſilium petere. Acebedus vbi ſupra dicto num. 108. & inferius declarabo à numero 82.

Accedit quòd ſi quis fuerit deputatus executor teſtamenti, vel pro diſtribuendis bonis,pauperibus cum conſilio alterius, quòd
72 tenetur petere conſilium; non tamen † eſt adſtrictus ſequi. Antonius de Butrio in cap. cum olim, num.17.de arbitris. Imol.ſub nu. 8.ante medium.

Sic etiam, ſi dicit ſtatutum, quòd mulier non poſſit teſtari, nec contrahere ſine conſi-
73 lio duorum conſanguineorum, ſatis eſt,† requirere conſilium. Abb.in d. cap. cum olim ſub num.5.ante med.

Item quatenus c.18.Conc.Trid.ſeſſ.23.diſponit, quòd Epiſcopus non procedat ad erectionem Seminarij,ſine conſilio duorum Canonicorum ſeniorum deputatorum, licet
74 eos requirere tenetur: † tamen non obligatur conſilium illorum ſequi, vt Sacra Concilij Tridentini Congreg. declarauit dicens.

Epiſcopus tenetur explorare conſilium a prædictis deputatis; non tamen tenetur eorum ſequi conſilium.

De natura namque conſilij eſt, & ex pro-
75 prio ſignificatu, quod † non obliget.cap.denique.§.hęc, & ſi legibus 4. diſtinctione.cap. nullus ex conſilio, cum ibi notatis, de regul. iuris,in 6. Bartol. in l.creditores, num.4.C. de pignoribus. Abbas nu.4.Felinus num.20. Decius numero 13. in cap. 1. de conſtitutionibus. pleniſsime Menochius de arbitrarijs, libro ſecundo, caſu 380. per totum, vbi poſt alios diſtinguit, quando lex conſilij obliget, vel non ad peccatum mortale, vel veniale.

Conſilium autem eſt, de aliqua re facienda, vel non facienda ex- Traditur diffinitio conſilij
76 cogitata † deliberatio,gloſſa, verbo,*apud conſilium*. in §. eadem. inſtitut. quibus ex cauſis manum.non liceat, vbi notant omnes. Hoſtien.in d.c.cum olim,n.5.de arbitris, quem ibidem cęteri ſequuntur.

Limita modo nunc præfatam concluſionem, quòd qui tenetur requirere conſilium, non teneatur illud ſequi, nonnullis modis.

Primo,quando conſilium datur,plenum
77 intellectum non habenti, † quia tunc, non ſolum eſt requirendum, ſed etiam ſequendum,aliter actus erit ipſo iure nullus.tex. in l. impuberibus 7. in principio. ff. de ſuſpect. tutor. §. impuberes. inſtitut. eodem titulo, vbi habetur, quòd puberes poſſunt ſuos Curatores de ſuſpectis accuſare, dummodo ex conſilio neceſſariorum id faciant, quod ſequi tenentur, ex quo ſunt minores, & plenum intellectum non habent, vt notat Bart. in d. l. impuberibus, num.1. & communiter omnes, idem Bart. in l. 1.§.ſi plures,num. 7. ff.de exercitoria actione.Antonius de Butrio in cap.cum olim,de arbitris ſub num. 15.ad medium, & Abbas ibi numero 5. poſt principium.

Limita ſecundo, quando conſilium eſt petendũ ab eo,qui eſt particeps
78 † officij, quia tunc eſt ſequendum, tex. in l. Titium 47.in principio.ff.de adminiſtration. tutor. vbi probatur, quòd ſi ſit aliquis nominatus tutor teſtamentarius,ita tamẽ,quòd omnia gerat cum Meuij fratris teſtatoris conſilio, quòd ſi Meuius eſt etiam particeps officij,& cõtutor,nihil agitur, niſi tutor Meuij conſilium explorauerit, & ſequutus fuerit: & ibi notat Bartolus, quod iuſſus facere cum conſilio alterius,ſi quidem conſultor eſt particeps officij tenetur eum requirere, & conſilium ſequi, & reliqui ſcribentes, Butrius,& Abb. in d.c.cum olim.de arbitris,in numeris ſuperius citatis.

Quo fit, vt Dominus Rotę Auditor,qui tenetur procedere cum conſilio aliorum Dominorum Coauditorum, non ſolum debeat
79 illud petere; ſed etiam ſequi, † cum omnes ſint ad inuicem officij participes. Vantius de nullitate ex defectu iuriſdictionis,n. 152. verſ.*ſtantibus huiuſmodi ſtatutis.*

Limita tertio, quando conſilium ratione ſubiectę materiæ, ſumi-
80 tur pro conſenſu, † prout fieri contingit. c. venerabili 37.& ibi gloſſa,verbo, *conſilio*.de officio delegati. Nam cum tex. dicat, quòd Epiſcopus coadiutorem habens nihil faciat ſine conſilio coadiutoris,gloſſa ibi dicit, hoc intelligo,ex conſenſu aliàs non valeret multum talis coadiutor, & ibi Abbas num. 10.

cap.

cap. abeuntibus,& ibi gloſſa, verbo, *conſenſu*. 93. diſtinctione,cap.1. iuncta gloſſa, in verbo, *conſilio*. de foro competenti. Abbas in dicto cap. cum olim, num. 4. in fine de arbitris,& in cap.admonet.num. 5. de renunciatione. Ioannes Selua de beneficio, parte 1.q. 6.num.22.cap. dilecti, ad finem, de arbitris, vbi notat Abbas, Tiraquellus, cum multis de retractu lignag.§.1.gl.9.num.159.

81 Ratio eſt, quia de natura † conſenſus eſt, vt illum ſequi debeat, aliàs actus non tenet, cap.vnico.§.cum vero, & ibi gloſſa, verbo, *aſſenſu*, ne Sede vacante, in 6. Abbas in cap. cum olim,num.4. de arbitris. Albericus in d.l. quidam decedens.§. Papinianus num. 7. ff.de adminiſtr.tutor.& latius dicam in gloſſa ſequenti.

Limita quarto, quando vigore ſpe-
82 cialis † ſtatuti, aut conſtitutionis, ſeu conſuetudinis, aut reſcripti, illitteratus iudex tenetur ſententiam dicere cum conſilio ſapientis, & illud ſequi. Nam tunc ſi non fuerit ſequutum,ſententia erit ipſo iure nulla, vt conſuluit Paulus Caſtrenſis conſ. 1.num.2. lib. 3. & ibi eius additio, ſub littera A. additio Pomatis ad Bartolum in l. 1.§.ſi plures num. 12. littera G. de exercit. actione. Vantius de nullit. ex defectu iuriſdictionis ſub num. 152. verſ. *ſi vero fuerimus extra iuris communis terminos*. vbi plures allegat.Lancellottus de attentatis 2.par.c.9. n. 13. Menochius de arbitrarijs, lib. 1. q. 23. num.fin.Acebedus in l.7.tit.18.nu. 115.cum ſequentibus, lib. 4.recopil.

Vbi propterea in num. 109. ſcribit, quòd
83 inquiſitores † hæreticę prauitatis tenentur ſequi conſultorum conſilium, prout etiam tradit Rojas in tractatu de hæreticis,p.1.nu. 413.cum pluribus ſeqq.

Immo in caſu huius limitationis quartæ
84 ſufficit, quòd iudex teneatur † pronunciare cum conſilio ſapientis, vt teneatur etiam illud ſequi,quamuis in tali ſtatuto,vel ſpeciali lege non exprimatur,quòd ſequi teneatur, Felinus in cap.ſuſcitatus,num. 10.verſ.*tamen fallit*. de reſcriptis. Alexander in l. ſi conuenerit,num.11.verſ. *ſed verior*. ff. de re iudic. Aſinius in praxi.§.25. cap. 10. limitatione 3.Acebedus vbi ſupra, num. 109. Caſſaneus in conſuetudinibus Burgundię, rubrica 4.§. 8.*le maris, & le femine, in textu ſi aut eſt du. conſent*.n.30.& 31. Auileſius in c. 1.prætor.in gl. *a las partes*.num. 22.& vide quę dixi ſuperius num.67.68.& 69.

Limita quinto,quando dicitur, quòd
85 procedatur de conſilio † alterius. Nam tunc procedens, non ſolum debet illud requirere, ſed etiam ſequi:Licet ſecus eſſet, ſi diceretur cum conſilio, quia in hoc eſt differentia inter dictionem, *cum*, quę non obligat,& dictionem *de*,quæ obligat ad ſequendum. Ita declarat, & firmat Ioannes Andreas in cap. nullus ex conſilio, num. 10.de regulis iuris,in 6.Albericus in d.l.quidam decedens.§.Papinianus nu.6. ff. de adminiſtrat.tutor.vbi dicit idem de dictione, *ex*,quòd de dictione,*de*. & in l.ſi quis mihi bona.§.ſi coram,nu.14.ff.de acquir.hęred.

Contraria tamen opinio verior eſt,quia de iure non reperitur fundata talis differen-
86 tia, † vt docuit Bartolus in d.l.1.§.ſi plures, num.4.5.& 6.ff.de inſtitor.actione.Imol. in cap.cum olim,num.8.de arbitris. Alexand. conſ.59.num.6.vol.6. Dominicus Geminianus in cap.1.ne Sede vacante.§.final.num.6. & Franchus ibi num. 5.in fine,Et re vera dictus Ioannes Andreas tandem poſt multa in ſententiam hanc ſe inclinat, in loco ſupra citato.

Dicta tamen quinta limitatio benè eſt admittenda,quando diceretur, quòd procede-
87 ret,ſeu pronunciaret,ſecundum, vel iuxta † conſilium Sempronij. Nam tunc eſſet neceſſario ſequendum. Anton. de Butrio in dicto cap.cum olim,num.19. de arbitris: vbi poſt medium ſubdit, quòd non differant dicere arbitrio, vel de voluntate,vel ſecundum conſilium,& nullus eſt qui ambigat, quòd ſi mandetur pronunciari iuxta conſilium,ſeu ſecundum conſilium, & pronuncietur contra, vel pręter illud, quòd forma tradita violatur, & actus corruit.cap. cum dilecta, de reſcriptis.c. cui de non ſacerdotali, de prębend.in 6. Et ideo expreſſius, & clarius hoc firmant in indiuiduo. Lapus in regula nullus ex conſilio,nu.1.de reg.iur.in 6.& Franch.in c.vnico.§.fin.num.5.in fin.ne Sede vacante,lib.6. & Gemin.ibid.ſub num.6.

Sexto & vltimo limita, niſi ex men-
88 te proferentis, † vel qualitate negotij aliud colligatur. Albericus in dicta l. quidam decedens.§. Papinianus ſub num. 6. verſ. *prædicta autem diſtinctio*. ff. de adminiſtr. tutor.Imola in d.cap.cum olim,num.7.ad finem, verſ. *& prædicta dicit vera poſt Hoſtien. & alios,quos allegat*. Franchus poſt alios in dicto cap.vnico.§.fin.ſub num.5.verſ.*ſi verò quæritur conſilium*.ne Sede vacante.

Alias plures limitationes enucleare potes ex traditis poſt Geminian. nu.7. 8.& 9.& Franchum,nu.5.& 6.in dicto cap. vnico §.fi. ne Sede vacante,in 6.

Hęc de conſilio dicere ſatis ſit. Reliqua
89 de conſilij materia † videas præter Doctores in locis vulgaribus ſuperius citatis, & maxime Bartol. in dicto. §. ſi plures ponentem octo pulchras quęſtiones.l.primę.ff.de exercit.actione, & Doctores in cap. 1. §. fin. ne Sede vacante, in 6. per Speculatorem in titulo de requiſitione cōſilij per totum. Scalani

Iam Patauinũ in tractatu de cõſilio ſapientis. Aſinium in praxi. §. 25. c. 10. per totum. Menochium de arbitrarijs, lib. 1. quæſt. 23. per totam. Vantium de nullitate ex defectu iuriſdictionis ex numero 145. cum ſequentibus. Lancellottum de attenta. 2. par. cap. 9. per totum. Maſcardum de probationibus concluſ. 418. & 419. Auileſium in proœmio Capitulorum prætorum, in gloſſ. verbo, *acordado.* per totam illam, & in cap. 1. in gloſſa, *a las partes.* num. 21. & 22. Acebedum in d. l. 7. titulo 18. à num. 103. vſque ad num. 112. libro 4. recopilationis. Lambertinum de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæſt. 4. art. 8. & par. 2. eiuſdem libri 2. quæſt. 4. art. 11.

Summaria Gloſſæ 47.

1 *Conſenſus alterius quando in collatione requiritur, non dicitur libera collatio, & numero 4. & 5.*
2 *Conſenſus eſt ſimilis ſenſus.*
3 *Conſenſu deficiente, actus non tenet.*
6 *Conſenſus, & voluntas, idem ſunt.*
7 *Conſenſus maioris eſt efficaciæ, quàm conſilii.*
8 *Conſenſus non ſolum eſt habendus; ſed etiam ſequendus.*
9 *Conſenſum petere maius præiudicium eſt, quàm conſilium requirere.*
10 *Conſenſus ſolus ſufficit, quando actus eſt expediendus de conſilio, & conſenſu alterius.*
11 *Conſenſus includit in ſe conſilium.*
12 *Conſentire an dicatur, qui conſulit.*
13 *Conſenſum Capituli, an teneatur petere Epiſcopus contra Capitulares procedens, vel dumtaxat conſilium.*
14 *Conſenſus ſemper præſumitur de ſubſtantia.*
15 *Actus celebratus ſine conſenſu alterius, quando debuit interuenire, eſt ipſo iure nullus.*
16 *Conſenſum præſtans actui, an dicatur agere actum.*
17 *Conſenſus alterius quando requiritur in collatione Abbatis, ſi de illo non fit mentio, in expectatiua, nihil valet.*
18 *Conferre aliud eſt, & aliud collationi conſentire, & numero 19. datur diſtinctio, an præſtetur conſenſus à vero Domino, vel non.*
19 *Conſenſus tacitus, an ſufficiat, vel requiratur expreſſus.*
20 *Conſenſus tacitus non ſufficit, quando diſpoſitio declarat, quòd ſit expreſſus, aut pro forma requiritur, numero 21. & aliàs ſic, & numero 22.*
23 *Conſenſus expreſſus, quando dicitur, & quando tacitus.*
24 *Conſenſus expreſſus dicitur multis modis remiſsiue.*
25 *Conſenſus tacitus diuerſis modis præſtatur.*
26 *Conſenſus præſtatur à Capitulo collationi Epiſcopi, quando Capitulum recipit litteras prouiſionis, & prouiſum admittit.*
27 *Conſentire dicitur, qui patitur, & non contradicit.*
28 *Conſenſus poteſt præſtari per æquipollens.*
29 *Conſenſum qui præſtat, non eſt neceſſe dicere auctoritatem, & conſenſum noſtrum impartimur, dummodo appareat de conſenſu.*
30 *Conſenſus ſi ſit formalis, vel non, quomodo cognoſcatur.*
31 *Conſenſus dicitur formalis, quando requiritur propter fauorem publicum, ſecus ſi ob fauorem priuatum, & nu. 32.*
33 *Conſenſus an poſſit ſequi poſt actum, & concluditur, quòd regulariter ſic, niſi requiratur pro forma, & num. 34.*
35 *Conſenſus alterius, quando requiritur pro validitate collationis, eſt præſtandus poſt vacationem, & non antea.*
36 *Conſenſus poteſt præſtari per litteras, vel epiſtolam.*
37 *Conſenſum præſtare ſi recuſet ille, a quo petitur, aditur ſuperior, vt eum compellat, aut ſine conſenſu actum expediat, & in propoſito plura adducuntur remiſsiue, & n. 38.*
39 *Maritus nolens conſentire actui per vxorem expediendo, poteſt à iudice compelli, iuxta legem 57. Tauri.*
40 *Conſenſus eſt iterum præſtandus, quando primus actus non tenet.*
41 *Conſenſum non præſtare, vel inutiliter præſtare, paria ſunt.*
42 *Conſenſus, ſi primus eſt validus 2. nihil valet.*
43 *Conſentire nemo tenetur ſi adeſt iuſta cauſa denegandi conſenſum, & ſi ſuperior compellit ad conſentiendum, poteſt appellare, & nu. 44.*
45 *Conſenſus differt à licentia, nam licentia ſemper debet præcedere num. 46.*
47 *Licentia ad fundandum maioricatum, debet præcedere, nec ſufficit ſi ſequatur.*
48 *Licentia teſtandi præcedere debet, ſecundum veriorem opinionem, & num. 49.*
50 *Licentia debet eſſe expreſſa, ex propria natura, licet aliquando ſufficiat tacita, & nu. 53.*
51 *Licentia vbi requiritur conſenſus non ſufficit.*
52 *Licentia Parrochi expreſſa requiritur, nec ſufficit tacita, vt alius in matrimonio contrahendo vices illius gerat.*
53 *Licentia aliquando ſufficit, & quamuis ſit denegata, actus poteſt expediri ſine illa.*
54 *Licentia intelligitur de regulata ratione, & non nuda voluntate.*
55 *Conſenſus in quo differt à iuſſu.*
56 *Iuſſus debet præcedere.*
57 *Auctoritas, & conſenſus, in quo differant remiſsiue.*

Conſen-

58 *Conſensus quando ſit ſequendus remiſſiue.*
59 *Conſensus aliquando accipitur pro conſilio.*
60 *Conſensus eſt de iure naturali gentium, & ideo per Principem suppleri non poteſt.*
61 *Conſensus alicuius, vbi requiritur, non ſufficit ſola præsentia.*
62 *Conſensus ſæpe capitur pro præsentia.*
63 *Conſensus, & aſſensus idem ſunt.*
64 *Conſensus Capituli, an poſſit præſtari ſingulariter, remiſſiue.*

Vel conſenſu, gloſſ. 47.

Cōſenſus materia p totam hāc gl. diſcutitur.

QVANDO collatio fieri debet cum conſenſu alterius, tunc non dicitur li-
1 bera † collatio, vt regula noſtra declarat, & ratio patet. Nam conſenſus eſt
2 ſimilis † ſenſus. Dicitur enim à con, quòd eſt ſimul, & ſenſus, quòd quaſi ſit, ſimul ſenſus, quia ſi habeo aliquid agere cum conſenſu tuo, ego debeo ſentire tecum, alias non eſſet conſenſus, ſed diſſen-
3 ſus, & deficiente conſenſu, actus non † valeret. cap. 1. §. conſenſus 29. quæſt. 1. Hoſtien. in cap. cum olim, nu. 4. de arbitris, & ibidem Ioannes Andreas num. 10. Imola num. 7. Butrius num. 14. Abbas num. 4. Bartolus in l. 1. §. ſi plures, num. 7. ff. de exercit. actione, vbi omnes communiter. Albericus in l. quidam decedens. §. Papinianus ff. de adminiſtrat. tutor. num. 7. Baldus in l. fin. num. 3. C. ad Macedonianum. Gomezius in regula de impetrantib. benef. per obitum famil. Card. quæſt. 11. ſub num. 2. verſ. *nam ex quo conſenſus, nihil aliud eſt.*

Ideo dixit Caſſadorus deciſ. 3. ſub n. 3. & 4. de priuilegijs, poſt gloſſam in clemen. dudum. §. ſi vero, in verbo, *libere*, de ſepulturis, quòd collatio, quæ fit cum alterius conſenſu
4 † libera dici non poteſt. Abbas in cap. de multa, num. 3. de præben. Rolan. à Valle conſ. 42. num. 19. vol. 1. Curtius Iunior conſ. 2. num. 3. volum. 1. Caputaquen. deciſ. 297. num. 6. parte prima.

5 Item quia conſenſus, & voluntas † idem ſunt. l. 2. §. voluntatem, vbi Iaſon, num. 61 in fine. ff. ſolut. matrim. l. fin. §. neceſſitatem. C. de bon. quæ liberis. Et clarum eſt, quòd non
6 dicitur actus liber, quando pendet † à voluntate alterius. l. cum quidam 24. ff. de legat. 2. cum adductis per Menochium de arbitrarijs lib. 1. quæſt. 7. num. 2. cum ſeqq.

Hinc conſenſus eſt maioris effectus, &
7 ponderis, † quam conſilium, & magis iuris habet, habens conſentire, quam habens conſilium præſtare, quia conſilium ſufficit petere, & ſequi neceſſe non eſt, vt dixi in gloſſa præcedenti; At vero conſenſus, non ſolum eſt habendus; ſed etiam ſequen-
8 dus, † alias actus erit nullus. cap. cum in veteri, & ibi gloſſa, verbo, *expectatum*. ad medium, de electione. gloſſa, verbo, *aſſensus*. per tex. ibi in cap. 1. §. cum vero, ne Sede vacante, in 6. Abbas, in cap. quanto, num. 4. de his, quæ fiunt à Prælato. Lambertinus de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæſt. 2. art. 12. num. 6. vbi nu. 8. addit, quòd maius præiudicium
9 † verſatur circa actum, qui debet fieri cum conſenſu, quam cum conſilio. Cardinalis in clementina exiui. §. rurſus, num. 17. de verborum ſignificatione.

Quapropter ſi actus debet fieri de conſi-
10 lio, & conſenſu alterius, ſufficeret † ſolus conſenſus illius, cum quilibet conſenſus habeat
11 in ſe incluſum † conſilium, eodem contextu. Oldradus conſ. 44. incipit, *quæritur ſi Epiſcopus*. ſub num. 5. Franchus in cap. 1. §. verum. num. 3. de Clerico ægrotante, in 6. & in cap. vnico. §. vbi vero, num. 6. ne Sede vacante, libro 6. Vbi etiam reſoluit, quòd ſi actus debet geri de conſenſu alicuius, ſufficeret eius
12 conſilium, cum ſatis dicatur conſentire, † qui conſuluit per gloſſam, quem allegat in l. ob hæc verba 20, in verbo *exortatur*, ibi, *qui consulit, vel permittit non mandat*. ff. de his, qui notantur infamia, pro quo videtur bonus textus in l. fin. in princ. ff. de inofficioſ. teſtam.

Sic etiā propter maxiām differentiā conſ. & cōſenſus, & quia maius præiudicium ineſt in conſenſu, quam in conſilio, fuit orta illa anceps quæſtio. An de iure communi poſſit Epiſcopus corrigere Capitulares cum ſolo conſilio Capituli, vel ſit neceſſarius conſen-
13 ſus, † de qua plene per Puteum deciſ. 92. nu. 3. & per totam, libro 3. & per Acchillem de Graſſis deciſ. 2. per totam, de officio Ordinarij. Mohedanum deciſ. 2. de foro competenti; vbi fuit firmata concluſio, quòd eſſet neceſſarius conſenſus Capituli, licet d. deciſ. Putei contrarium inſinuet.

Prout etiam conſenſus, quando requiritur ſemper præſumitur eſſe de ſubſtantia actus.
14 † Baldus in l. fin. §. neceſſitate, num. 16. C. de bonis, quæ liberis, & in l. 1. num. 45. C. qui admitti, cum alijs pluribus adductis per Menochium de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 34. num. 12. & 13.

Ac propterea ſi contractus, aut alius quilibet actus mulieris, aut filij, aut minoris, vel alterius ſimilis perſonæ, debet celebrari cum conſenſu mariti, patris, aut conſanguinei, &
15 fuit celebratus ſine illo, erit ipſo iure † nullus, vt per Tiraquellum, cum alijs, de legibus connubialibus, gloſſa 4. nu. 2. & per totam, ac per totas gloſſas 6. & 7. Menochium vbi

ſupra

ſupra. num. 14. 15. & 16. & tradunt omnes gloſſographi ad l. 55. Tauri, quę eſt lex. 2. tit. 3. lib. 5. recopilationis.

16 Qui enim actui conſentit, actum † ipſum gerere videtur. l. ſicuti 18. ff. de arbitris. l. ſi fundus. §. neſciente. ff. de pignoribus. l. 1. §. omnia enim. C. de veteri iure enuclean do. cap. Apoſtolicę, cap. ſi eum, de præbend. in 6. l. ſi liqueat, & ibi Baldus in 2. notab. C. de inofficioſ. donation. & plene per Tiraquel. de legibus connubialibus, gloſſ. 5. ex nu. 145. cum multis ſequentibus.

Et ideo litteræ expectatiuæ ad collationē Abbatis, non facta mentione de conſenſu, per alterum collationi prę̨ſtando, non tenent; ſed

17 ipſo iure ſunt nullę, † & ſubreptitiæ. Puteus deciſ. 102. lib. 2. vbi reprobat deciſiones 10. de præbendis, & 2. de conceſſ. præben. in antiquioribus Beſigneti contrarium dicentes.

Bene tamen verum eſt, quòd Archidiaconus, Ioannes Andr. Geminian. & Felin. relati per Rip. ſtatim citandum, quos, & ipſe ſequitur tenent, quòd iſto caſu ceſſet ſubreptio.

Quia proprie, ac ſtricte loquendo aliud eſt

18 † conferre, & aliud conferenti conſentire. cap. 1. §. cum vero, ne Sede vacante, in 6. l. aliud eſt 122. ff. de regulis iuris, cum concordantibus adductis ibidem poſt gloſſ. & Decium num. 1. & 2. Cagnolum, num. 1. Tiraq. de legibus connub. gloſſ. 5. ſub nu. 88. Ripam in dicto cap. 1. de iudicijs, num. 5. & 6. Innoc. in cap. cum in iure, num. 1. de electione. Baldum in margarita decretalium, verbo, *conſentire eſt vnum*.

19 Quare diſtinguendum † eſt. An conſentiens ſit verus Dominus, & tunc conſentiens proprie dicitur facere. l. ſi fundus. §. ſi neſciente. ff. de pignoribus, cum ſimilibus. An non ſit Dominus, & tunc non facit, ſed quandam obſtantiam de medio tollit, ita docuit Baldus in l. ſi vt proponis, num. 1. C. de ſeruo pignori dato.

Sed quæro primo, An ſufficiat ſi præſtetur dictus conſenſus tacitus, vel ſit neceſſarius expreſſus, quando actus debet expediri cum illo.

Reſpondeo quòd aut lex, ſeu diſpoſitio declarat, quòd conſenſus debeat eſſe expreſſus,

20 † & tunc non ſufficit tacitus, gloſſ. verbo, *expreſſus*. per tex. ibi in cap. ſtatutum. §. in nullo quam ibi ſequuntur Ioannes Andreas, & Geminian, num. 3. Franchus, num. 5. de reſcriptis, libro 6. Rota deciſ. 15. de officio delegati, num. 2. vbi plura allegat. Tiraq. in legibus connubialibus, gl. 7. num. 7.

Aut non ſit mentio de expreſſo conſenſu, & tunc diſtingue: Aut conſenſus requiritur

21 pro forma, † & ſimiliter requiritur expreſſus cōſenſus, nec ſufficit tacitus, c. cum ab vno, iūcta gl. verbo, *mandantibus*. & ibi Gemin. n. 2. de re iudicat. libro. 6. Abbas in cap. dilecti, n. 10 de arbitris. Gomezius in regula de impetrantibus beneficia per obitum familiar. Cardin. quæſt. 11. num. 2. in fine, & num. 3. & ibidem Mandoſius quę̨ſt. 26. num. 5. cum ſequentibus, vbi propterea concludunt requiri in caſu dictę regulę expreſſus conſenſus, quia eſt formalis. Decius conſ. 409. num. 3. & 4. Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum, lib 8. quæſt. 8. num. 25. cum ſequentibus, & libro 9. quę̨ſt. 17. num. 67. & 73. Caputaquen. deciſ. 82. num. 6. par. 3. Puteus deciſ. 281. *eadem die*. num. 3. lib. 3. Tiraquel. de legibus connubialibus gloſſ. 7. ex num. 5. vſque ad num. 15. vbi in propoſito plura notanda cumulat, & a num. 16. vſque ad num. 48. octo modis limitat, & alijs multis declarat, Paulus Granutius theoremate 25. numero 10. libro primo.

Aut conſenſus non requiritur pro forma, & tunc quamuis nonnulli teneant, quòd ſit de natura conſenſus, quòd debeat eſſe expreſſus, vt in l. 1. C. de filio fam. minore. per Decium conſ. 38. *circa primum*. ſub nu. 4. ad medium, verſ. *præterea, & ſecundo*. & conſ. 419. n.

22 9. Verius tamen eſt. quòd in hoc caſu regulariter ſufficiat † tacitus conſenſus, vt per tex. in l. 2. §. voluntatem tradunt ibidem Bartol. nu. 1. & 2. Iaſon nu. 5. & 6. ff. ſolut. matrim. & in l. quę dotis, num 87. ff. eodem titulo. gl. & Doctores per tex. ibi in c. ea noſcitur, de his, quæ fiunt à Prę̨latis ſine conſenſu Capituli, Rocchus de Curte de iurepatronatus, in verb. *pro eo, quòd de diœceſani conſenſu*. quæſt. 8. nu. 20. cum alijs per Lambertinum de iurepatronatus, lib. 1. par. 1. quę̨ſt. 2. art. 6. num. 1. & 2. parte eiuſdem libri primi, quę̨ſt. 1. art. 7. in principio. facit Puteus deciſ. 100. num. 2. libro 2. & deciſ. 181. ſub num. 2. ac deciſ. 190. num. 4. lib. 3. Rota deciſ. 16. num. 4. de renunciatione, in antiquis. Tiraquell. vbi ſupra d. gloſſ. 7. num. 6. ad finem. Rota deciſ. 728. numero 10. & deciſ. 811. num. 19. p. 1. diuerſ.

Secundo quæro, quando dicatur conſenſus expreſſus, & quando

23 conſenſus tacitus? dic quòd conſenſus † expreſſus dicitur, quòd verbis exprimitur: tacitus vero conſenſus eſt, qui ex factis reſultat, gloſſ. in clemen. ſępe. §. fin. in verbo, *non contradicentibus*. verſ. *ſecundo nota caſum*. de verborum ſignificatione. Paulus Caſtrenſis in l. ſi conuenerit, poſt num. 6. verſ. *ego limito hoc verum*. ff. de iuriſd. omn. iudic. Mandoſius in regula de impetran. benef. per obitum familiar. Cardin. quæſt. 26. num. final. Decius in cap. dilecti, il 2. poſt num. 2. verſ. *nota tamen*, de appellation.

Et conſenſus expreſſus dicitur multis mo dis, † de quibus per Bartolum in l. 1. nu. 7. verſ. *ad quod ſciendum*. ff. de vulgar. & pupillari. Pa-

ri.Pariſius conſ.33.*in Eccleſia* num.21.vol.4.
Mandoſius vbi ſupra,quæſt. 27.num. 2. & 3.
ac latius Tiraquel.de legibus connubialibus,
gloſſ.7.ex num. 86.vſque ad nu. 205. vbi tre-
decim modos conſenſus expreſſi conſtituit,
& ſingulos illos eleganter declarat. Flamin.
Pariſ.de reſignat.benef.lib.8.quæſt. 10.n.20.
cum ſequentibus.

Quibus autem modis inducatur conſen-
25 ſus † tacitus,vide per gloſſ.verbo,*facto prouo-
care*.in cap.dilecti 52.de appellation. vbi om
nes tradunt. Tiraquel. de iure conſtituti 3.p.
limitatione 30. num. 12. Maſcardus de pro-
bat.concluſ.416.& 417.per totas,& Caputaq.
deciſ.212. & deciſ. 216. num. 1. & per totam
p. 1: Vbi fuit concluſum, quòd eo ipſo,quòd
26 Capitulum recipit † litteras prouiſionis fa-
ctę ab Epiſcopo,& prouiſum admiſit,præſti-
tit conſenſum dictæ prouiſioni, tradit etiam
idem Caputaquen.deciſ.81.num.4.& per to
tam,parte 3.& plene Rota deciſ. 811.nu. 19.
cum ſequentibus,parte 1. diuerſorum. Ma-
ſcardus de probationibus concluſ.417.num.
28.cum ſequentibus.

Et eo ipſo, quòd quis patitur, & non con-
27 tradicit,† conſentit, quia paria ſunt conſen-
tire,& obedire. Caputaquen.d.deciſ.216.nu.
6.parte 1.Puteus deciſ.181.ſub nu. 2. & de-
ciſ.190.num.4.lib.3.Rota deciſ.16.num.4.de
renunciatione, in antiquis, regula qui tacet
43.de reg.iuris,in 6.Bartolus,& Doctores in
l.quæ dotis.ff.ſolut.matrim.Bernardus Diaz
in regula 757. Maſcardus de probationibus
concluſ.1356.verbo,*taciturnitas*.Boher. deciſ.
341.num.1.Acebedus in l. 7. num. 25. tit. 8.
lib.8.recopilat.

Sic etiam conſenſus poteſt pręſtari per
28 ęquipollens: † Nam ſufficit, quòd quocumq;
modo de illo conſtet. Caputaquen. d. deciſ.
216.num.5.parte 1.Puteus deciſ.100.num.6.
& 7.libro ſecundo.

Neque eſt neceſſe,quòd ille,qui conſenſum
29 pręſtat dicat, auctoritatem, † & conſenſum
noſtrum impartimur, dummodo aliter ap-
pareat de conſenſu.Abbas in cap.2. num. 1.
de pactis.

Tertio quæro quando, & quomodo co-
gnoſcatur, quòd conſenſus ſit
30 formalis,& pro forma † requiratur,vel non?

In hac quæſtione poſt alia plura ſigna tra-
dita per Doctores,ea eſt ferme omnium ſen-
tentia: Tunc demum conſenſum cenſeri ad ſo
lemnitatem requiſitum, quando conſenſus
31 requiritur propter fauorem publicum, † &
non propter fauorem illius perſonę, qui de-
bet conſētire: Si vero ſolum requiritur pro-
32 pter fauorem priuatum † eius perſonæ, quæ
debet conſenſum pręſtarę: Tūc minime dici-
tur conſenſus formalis, ſiue authorizabilis:
Ita docuit Bart.in l.1. §. ſed ſi filius.num.2.&
3.ff. de legat. 3. quem ibi omnes communi-
ter ſequuntur. Romanus conſ.54.incipit,*vi-
ſis circa id*. num.3.& per totum,vbi eius addi-
tionator,Butrius in cap.cum conſuetudinis,
num.24.& 25.de conſuetudine,& ibi Imola
num.6.Felinus in cap.edoceri,num.7.in fin.
de reſcriptis. Abbas in cap. cauſam matri-
monij 16.num.6.de off.delegati.Tiraquell.in
legibus connubialibus, gloſſ.6.num.5.6.& 7.
cum ſequentib. apud quos alia plura huius
farinæ videas.

Quarto quæro, an conſenſus poſſit ſe-
33 qui,† & ſit validus actus,perin-
de ac ſi a principio interueniret? conclude,
quòd regulariter ſic. Bartolus in l.ſi quis mi-
hi bona.§.iuſſum,num.5.& Iaſon ibidem poſt
alios,num.41.& ſequentibus. ff. de acquiren.
hæreditat.per tex.in l.fin.C.ad Macedonian.
cap.cura.cap. ſuggeſtum cum ſimilibus, de
iurepatronat. Rota deciſ. 11. & deciſ. 17. de
iurepatronat.in antiqu.Rota deciſ.3.in fine.
de confeſſis,in nouis.Abbas in cap.nouit,nu.
4.de iudicijs,& in cap.cum nos,num.5.de his
quę fiunt à Pręlato. Ancharanus in clemen.
1.num.15.& 21.de rebus Eccleſię. Romanus
conſ.54. num. 1. Lambertinus de iurepatro-
natus,lib.1.par.2.quæſt.2.art.16. n. 1. & per
totum. Tiraquell. in legibus connubialibus,
gloſſ.6.num. 1. Puteus deciſ. 268.num.2.lib.
3.Acchil.deciſ.15.num.2.& deciſ.16. num.1.
de prabendis.Flaminius Pariſius de reſigna-
tione,lib.8.quæſt. 10. num. 5. cum ſequenti-
bus, vſque ad num.13. Gomezius in regula
de impetrantibus beneficia per obitum fa-
miliar. Cardin. quæſt. 28. & Mandoſius ibi-
dem quęſt. 17.num. 6.cum ſequentibus. Ro-
landus à Valle conſ.97. num. 14. cum multis
ſeqq.lib. 1.Hieron.Gabr.conſ.2.num. 1. cum
ſequentibus,lib.1.

Quod limita; niſi conſenſus requiratur
34 formalis, † ſeu authorizabilis: quia tunc, ſi
non concurrit in ipſo actu eſt actus à prin-
cipio nullus, & quamuis poſtea conſenſus ſe-
quatur, actus non conualeſcit. Antonius de
Butrio in cap.cum conſuetudinis,num.20.&
Imola ibidem num. 5. de conſuetudine. Iaſ.
poſt alios plures in d.l. ſi quis mihi bona. §.
iuſſum,num.44.& 45.ff.de acquiren.hęredi-
tate. Rebuffus in compendio de rebus Eccle
ſię,nu.15. Rodoanus in eodem tractatu. cap.
25.de his, qui conſentiunt, & de conſenſu. §.
& iſte conſenſus Capituli,per totum,vbi mul-
ta congerit. Mohedanus deciſ. 12. de renun-
ciatione,num. 5.& per totam, & omnes fere
Doctores ſuperius citati in principio huius
quæſtionis,pręſertim Tiraquell. num.3.& 4.
in dicta gloſſa 6.Lambertinus libro 1.par. 2.
quæſt. 1.artic.16.num.2.Caputaquen. deciſ.
52.num.3.& 4.parte 2.& deciſ.115.num.6.&
deciſ.211.parte prima.Puteus deciſ.153.ſub
num.

num. 1. lib. 2. Vbi etiam dicit, quòd conſen-
ſus requiſitus pro validitate collationis eſt
35 præſtandus de tempore vacationis, & non †
antea. Rolandus à Valle dicto conſ. 97. num.
2. cum ſequentibus. lib. 1. Deciſio Pedemon-
tana 165. num. 8. & ſequentibus, Hieron. Ga-
briel. conſ. 2. num. 2. & 4. lib. 1.

Alias limitationes vide per Iaſonem in d.
l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. num. 43. ff. de
acquirend. hæred.

Quinto quæro, an conſenſus poſſit præ-
ſtari per litteras, epiſtolam,
36 nuntium, † aut Procuratorem? conclude,
quòd ſic. gloſſ. verbo, *oportet*. in l. ſi cũ dotem.
§. ſi patri. ff. ſolut. matrim. vbi omnes notãt.
l. conſenſu. ff. de action. & obligat. l. 1. in fine.
ff. de contrahen. emptione. l. ſi quis mihi bo-
na. §. iuſſum. ff. de acquirend. hæreditat. Cle-
men. 1. §. verum. de hæreticis. Et probatur,
quoque in regula Cancellariæ 44. de conſen-
ſu in reſigna. præſtando, & late Flaminius Pa-
riſius in tractatu de reſignation. lib. 8. quæſt.
8. num. 1. & per totam, Tiraquell. de legibus
connubialibus gloſſa 6. num. 20. cum ſequen-
tibus, vbi nonnullis modis limitat, & decla-
rat, ad quem lectorem dilectum reijcio. Ro-
dericus Suarez in l. ſtyli, titulo, *de las deudas*,
numero 32. Paulus Granucius Theoremate
25. num. 24.

Sexto quæro, ſi ille, qui debet præſtare
conſenſum, conſentire recuſet, An
37 poſſit compelli? † Conclude, quòd tunc poteſt
adiri ſuperior, vt mandet conſentire debẽti,
quòd conſentiat, aut in eius contumacia ipſe
ſuperior loco eiuſdem, conſenſum præſtabit:
Et tali caſu ſi abſque aliqua cauſa iuſta con-
ſentire recuſet, ſuperior conſentiet, ac eius
conſenſus ſufficiet. l. cum non ſolum. §. neceſ-
ſitatẽ. C. de bonis quæ liberis. c. nullus 17. in
fine, & ibi gloſſa finalis, & omnes de iurepa-
tronatus, Abbas conſ. 65. *quidam Rainerius*. in
5. dubio. libro 2. Felinus in cap. cum venera-
bilis. num. 33. verſ. *& ſi Epiſcopus iniuſtè recu-*
38 *ſet conſentire*. † de exceptio. latiſsimè Lãber-
tinus de iurepatronatus, libro 1. par. 2. quæ-
ſtione 1. art. 20. per totum, vbi num. 3. 4. & 5.
adducit in propoſito 24. doctrinas ſimiles,
& à num. 6. vſque ad finem ponit 9. declara-
tiones, ſeu limitationes, & in articulo ſe-
quenti materiam reaſſumit, Ludouicus Go-
mezius in regula de impetrand. benefic. per
obitum famil. Cardi. vacan. quæſt. 30. & Mã-
doſius ibidem quæſt. 32. num. 1. & 2. Roderi-
cus Suarez in titulo, *de las deudas*. à num. 21.
& ſequen. Rolandus à Valle, conſ. 50. nu. 17.
lib. 4. Menoch. de arbitrarijs, caſ. 182. nu. 12.
& vide, quæ dicam in gl. 48. ex nu. 34.

Sic etiam per legẽ 57. Tauri, quæ eſt. l. 4.
39 titulo 3. lib. 5. recopil. diſponitur, † quòd Iu-
dex poteſt compellere maritum ad dandum
conſenſum, ſeu licentiam vxori, ad faciendũ
omne illud, quod ſine illius licentia facere
non poterat, alias ipſe ſolus Iudex eam præ-
ſtare poteſt, vbi omnes ſcribentes copioſè
tradunt, & Acebedus ponit ex numero 29.
vſque ad 98. 21. ampliationes, & decem limi-
tationes.

Similiter ſi actus, ſuper quo fuit primo
præſtitus conſenſus, fuit nullus, tenetur de
40 nouo præſtare † conſenſum ille, qui ad præ-
ſtandum fuit obligatus, vt actus validè fiat,
Puteus deciſione 258. nu. 1. & 2. ac per totam
libro 3.

41 Paria enim ſunt, non præſtare † conſenſũ,
vel inutiliter præſtare. Alexãder in l. quoties,
ſub num. 5. ante medium verſ. *paria enim ſunt*.
C. de hæredib. inſtitu. Puteus deciſione 360.
num. 6. lib. 2.

Quando autem primus conſenſus fuit va-
42 lidè præſtitus, † tunc ſecundus nihil valet,
nec eſt locus variationi, Caputaquen. poſt
alios deciſione 54. num. 3. & 4. ac per totam
parte 2.

Si verò adeſt aliqua iuſta cauſa denegan-
43 di † conſenſum, tunc minimè poteſt quis per
ſuperiorem compelli ad conſentiẽdum. Ab-
bas in c. licet. num. 9. de regularibus, Lam-
bertinus de iurepatronatus libro 1. parte 2.
quæſt. 1. art. 20. nu. 13: Vbi etiam addit, quòd
ſi ſuperior compelleret ad conſentiendum,
44 in hoc caſu, quòd eſſet locus appellationi †
ad ſuperiorem ſuperioris ſui.

Septimo quæro. Vtrum conſenſus diſ-
ferat à licentia? dic, quòd
45 † ſic, videlicet in duobus: Primo quia de na-
tura conſenſus eſt, quòd regulariter poſſit
ſequi, vt ſupra dixi in quæſt. 41: quod ſecus
eſt in licẽtia, cum ſemper præcedere debeat,
46 † & non ſufficiat ſequi, authentica licentia.
C. de Epiſcopis, & Clericis. c. licet de regu-
laribus. Bartolus in l. ſi autem plures. num.
1. ff de aqua plu. arcenda, idem Bartolus in
l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. num. 5. Paulus.
num. 8. Alexander. num. 9. Iaſon num. 21. &
numero 38. ff. de acquirenda hæreditate, Ro-
landus de rebus Eccleſiæ. capite trigeſimo-
tertio, de alienatione, non obſtan. iuramen-
to. §. videtur. numero 9. & §. facit. num. 6.
& num. 33.

Sic lege Hiſpana 42. Tauri, quæ hodie eſt
in noua recopilatione. l. tertia, titulo 7.
libro quinto, diſponitur, facultatem ad ma-
ioricatum conſtituendum debere præcede-
47 re † ipſius maioricatus inſtitutionem, nec
maioricatum validari ex licentia ſubſequu-
ta, niſi expreſsè maioricatus iam factus con-
firmetur, latè declarat Ludouicus Molina
de Hiſpanor. primogenijs. capite ſeptimo.
num. 2. cum ſequentibus, & ex num. 50. & 51.
cum ſequentib.

48 Similiter licentia, aut facultas teſtandi † de rebus, de quibus aliàs teſtari nõ licet, debet præcedere, niſi aliud in ipſa exprimatur, aliàs teſtamentum prius factum non tenet. Alexander conſ. 17. nu. 4. & 5. volum. 4. Caputaquen. deciſione 258. num. 1. parte 3. de quo vide plura cumulata per Iaſonem in l. quominus. ff. de fluminibus. num. 127. cum quatuor numeris ſequentibus, Hippolyt. de Marſilis in rubrica de fideiuſſoribus. nu. 82. & 83. cum adductis per Felinũ in c. dilectus. 20. de accuſation. num. 3. cum ſequentibus, Acebedum in l. 3. tit. 7. lib. 5. recopil. num. 7. Flamin. Pariſium de reſignatione lib. 11. q. 7. num. 90. & 91. apud quos plura in contrariũ reperies. Sed deciſio Caputaq. vti deciſio Ro-
49 tæ eſt potiſſimè attendenda, † per quam fuit reſolutum, eſſe nullum teſtamentum vnius Cardinalis ante licentiam cõditum: nec validatum fuiſſe per licentiam ſubſequutam, & eò magis, quia conſonat cum d. l. 42. Tauri, vide etiam in propoſito Rotam deciſ. 47. nu. 1. & per totam par. 1. diuerſ.

Secundo differt conſenſus à licentia, quia conſenſus ſufficit tacitus, quando non requiritur pro forma, vt ſuperius in 1. quæſtione dixi, num. 22. Licẽtia verò regulariter debet
50 eſſe † expreſſa, & ex propria natura vocabuli. gl. verbo, *obtenta.* in Clemen. 1. de teſtam. vbi omnes notant, Corſettus in ſuis ſingularibus verbo, *licentia.* Decius conſ. 38. ſub numero 4. verſ. *præterea, & ſecundo.* Tiraquellus de legibus connubialibus. gloſ. 7. num. 8. cum ſequentibus, Auendanus de exequend. mandatis lib. 1. cap. 12. n. 27. Rota deciſione 788. num. 1. par. 1. diuerſ.

Ac propterea nõ ſufficit tacitus cõſenſus,
51 vbi licentia † requiritur. Lapus allegatione 86. *in cauſa, & quæſtione.* num. 3. Roman. in l. 2. §. 1. num. 11. verſ. *ſimile eſt de licentia.* ff. ſolut. matrim. Alexand. in d. l. 2. §. voluntatem. num. 4. eodem titulo. ff. ſolut. matrim. Franchus. in cap. 1. §. vbi verò. nu. 6. verſ. *ſexto adde,* ne ſede vacan. in 6. Barbatia conſ. 12. *ſcribitur.* num. 19. verſ. *& facit, quod voluit Ioannes Andreas.* Afflictus in cap. imperialis. nu. 45. & ſequentibus de prohibita feudi alienatione per Loth. Lambertin. de iurepatronatus. lib. 1. par. 2. q. 1. art. 16. num. 8.

Sic in terminis Concilij Triden. ſeſſione 24. de reform. matrim. cap. 1. declarauit Sacra Congregatio, quòd non ſufficit tacita
52 † licentia parrochi, vt alius Sacerdos eius loco interueniat, quæ declaratio dicit ſic.

Non ſufficit tacita licentia, quæ reſultat ex tollerantia; requiritur verò, vel cõmiſſio generalis ad adminiſtrandam Sacramenta, vel ſi hæc abſit, expreſſa, vel ſpecialis licentia.

Aliquando tamen ad diuerſos effectus, &
53 ratione materię ſubiectæ ſufficeret † tacita licentia, vt per Acebedum in dicta l. 3. num. 1. tit. 7. lib. 5. recopilation. Palatius Rubeus in repetitione rubricæ de donation. inter virum, & vxorem. §. 68. num. 27. Tiraq. in legibus connubia. gl. 7. à num. 20. & 23. cum pluribus ſequen.

Rurſus, quia conſenſus regulariter eſt ſequendus, vt ſupra nu. 8. In licentia verò ſecus eſt in pluribus caſibus, vt in cap. licet de regularibus. Vbi regularis volens tranſire ad religionem ſtrictiorem, tenetur petere licentiam à ſuo ſuperiore: Si tamen fuerit denegata poteſt tranſire ſine illa, & concordat l. 9. & 10. titu. 7. Partita 1. Item in caſu Clemen. primę. §. volumus de foro competenti de quo ſcripſi in gloſſa 43. num. 200.

Et adde, quod licentia intelligitur de re-
54 gulata † ratione, & non de nuda voluntate, Abbas in cap. cum ad monaſterium. num. fi. de ſtat. Monachorum, & alia plura de licentia, vide per Baldum in l. fi. C. ad Macedon. num. 1. & per totam.

Octauo quæro, in quo differt conſenſus
55 à iuſſu? † Huic quæſtioni vnico verbo reſpondet Barto. in l. ſi autem. num. 1. ff. de aqua plu. arcẽd. dum dicit, quod iuſſus,
56 & mandatum debet præcedere, † vt in d. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acquirend. hæred. vbi ipſe Bartol. nu. 5. & cæteri omnes. l. ſi verò non remunerandi. 12. §. ſi poſt creditam. ff. mandati; Cõſenſus verò poteſt pręcedere, & ſequi, vt in l. fin. C. ad Macedon. l. ratum. C. de ſolution. Ac ipſe Bartol. in d. l. ſi autem ſub eodem num. 1. ponit, quid ſit in
57 authoritate, † & Baldus in l. fin. §. neceſſitatem. num. 16. verſ. *conſidera.* C. de boniſque liberis. idem Baldus in l. fin. num. 1. & per totam. C. ad Macedonianum, ac tradunt Doct. in lege prima. §. iuſſum. ff. de acquirend. hæredit.

58 Nono quæro, an ſit ſemper ſequendus † conſenſus? in hac quæſtione te reijcio ad Bartolum in l. 1. §. ſi plures. num. 7. ff. de exercitoria actione, vbi per diſtinctiones ponit plures caſus, in quibus nedum neceſſe non eſt ſequi conſenſum alterius; ſed neque petere, & Abbatem in cap. cum olim. nu. 5. de arbitris, & Butrium ibidem ſub nu. 15. verſ. *quandoque exigitur, vt aliquid fiat de conſenſu.* Imolam ſub num. 8. verſ. *ſecundo caſu,* in d. c. cum olim.

Nam aliquando conſenſus accipitur pro
59 conſilio † capit. primo, & ſecundo. ſexageſimaquarta diſtinctione. Hoſtienſis in cap. cum olim. numero 7. de arbitris, & ibidem Abbas. num. 5.

Addo quòd cõſenſus eſt de iure naturali
60 † gentium, & ideò per Principem ſuppleri non poteſt. Abbas in cap. cum vigeſimum. nu. 12. de officio delegati, Staphilęus de

de litteris iuſtitiæ. §. poſtremò quoad hanc ſignaturam.num 5. Gomezius in compendio ſignaturę, poſito ſuper regulam de infirmis reſignan. ſub num.71. verſ. *& quòd dictum eſt de citatione, idem eſt de conſenſu.* Achilles deciſ. 8.num. 2. de priuileg. Rot. deciſ. 458. lib. 3. par. 5. diuerſ.

Item quòd vbi requiritur conſenſus alicuius non ſufficit ſola præſentia,
61 † Baldus in l.fin. §.neceſſitatem ſub numero 20. *verſ. an ſufficiat præſentia.* C. de bonis quæ liberis, Franchus in cap. 1. §. ſi vero ſub nu. 6. verſ. *quarto adde.* & ibi eius additio ſub litera B. vbi etiam dicit idem de ſcientia, quę non ſufficit, vbi conſenſus requiritur; ne Sede vacante. lib. 6. & dicam in gloſſis 48. & 49. ſequentibus.

Sæpè tamen capitur conſenſus pro pręſentia;
62 † gloſſ. verbo, *Capituli.* in c. 1. de exceſſ. prælat. iuncto text. quem allegat in c. Epiſcopus nullius 15. quæſt. 7. Puteus deciſ. 92. ſub num. 3. poſt med. lib. 3.

Item addo, quòd conſenſus, & aſſenſus idē
63 ſunt, & pro † eodem ponuntur. cap. ea noſcitur. cap. tua nuper. de his, quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli. cap. vnico. §. cum vero, & ibi gloſſ. verbo *aſſenſu.* ne ſede vacante. libro 6. & faciunt tradita per Mandoſium ſuper facultatibus A. C. in §. habita, verbo *aſſenſu.*

An autem cōſenſus pręſtandus per Capitulum collationi Epiſcopi, debeat collegiali-
64 ter præſtari, † vel ſufficiat, quòd ſingulariter per capitulares non congregatos pręſtetur? vide latè Felinum in cap. cum omnes. nu. 24. 25. & 26. cum pluribus ſequen. vbi multipliciter declarat. de conſtitution.

Summaria Gloſſæ 48.

1 *Libera non dicitur collatio, cum alterius interuentu expedienda.*

2 *Interuentus, ſeu præſentia requiſita, ſi omittitur actus non tenet.*

3 *Dictio, libere. intelligitur, quando nemine vocato poteſt actus expediri.*

4 *Conſilium an ſit præſtandum ab eo, cuius præſentia requiritur.*

5 *Præſentia an importet conſenſum, & num. 8. & 10.*

6 *Interuentus, aut præſentia non præſupponit cōſenſum nec conſilium, & num. 19.*

7 *Matrimonium coram Parrocho, & teſtibus contractum tenet, licet ipſi non conſentiant, ſed contradicant.*

9 *Præſentia ſola Iudicis, ſufficit pro inſinuanda donatione.*

11 *Præſentia non importat conſilium, & nu. 16.*

12 *Conſilij de natura eſt, quòd petatur ante actum tempore opportuno, & expectetur. num. 13. quòd ſecus in præſentia num. 14.*

15 *Conſilium includit ſub ſe conſenſum.*

17 *Dictio,* vel, *&* ſeu, *cadunt inter diuerſa ex natura illius.*

18 *Interuentus, idem eſt proprie loquendo, quod præſentia licet aliquando aliter accipiatur, & num. 19.*

20 *Præſentia vbi requiritur, conſenſus, nec conſilium, non requiritur.*

21 *Præſentia importat ſcientiam.*

22 *Præſens vbi aliquis eſt, citatio illius non eſt neceſſaria.*

23 *Præſentia alterius importat, quòd actus fiat cū maiori deliberatione.*

24 *Interuenientibus aliis, quæ fiunt, præſumuntur ab omni ſiniſtra ſuſpitione aliena, & facta præuia cauſæ cognitione. num. 25.*

26 *Præſentia, & interuentus amicorum excludit præſumptionem metus, & doli.*

27 *Occulta, & clandeſtina, ſuſpitione fraudis non carent.*

28 *Præſentia conſanguineorum, quando requiritur, poſſunt tales conſanguinei appellare à tali actu, in quo interueniunt, ſi vident eſſe læſiuum.*

29 *Præſentia alterius, quando requiritur pro forma, actus geſtus ſine illa dicitur occultus.*

30 *Matrimonium contractum in præſentia mille teſtium, ſi tamen parrochus deficit, dicitur clandeſtinum.*

31 *Præſentia Parrochi requiritur pro forma in matrimonio.*

32 *Præſentia alicuius, quando requiritur pro forma in aliquo actu, non ſufficit, quòd caſualiter adſit.*

33 *Repentinus teſtis eſt ſuſpectus, quia non præſumitur benè informatus.*

34 *Principaliter quod agitur, non quod caſualiter, ſemper attenditur.*

35 *Præſentia caſualis Parrochi nō ſufficit ad matrimonium.*

36 *Præſentia alicuius, quando requiritur regulariter debet eſſe corporalis, nec ſufficit procurator, & num. 37. niſi ſit Capitulum. num. 38. vel adſit iuſtum impedimentum, num. 39. aut diſpoſitio aliud declaret. num. 40. vel ſuadeat materia ſubiecta. num. 41.*

42 *Interuenire ſi nolit ille, cuius præſentia requiritur, poteſt ad ſuperiorem recurri, aut proteſtari. num. 43. & 44.*

45 *Interuentus Titij ſi requiritur, illo mortuo, vel abſente poteſt actus expediri, ſine illo, & num.46.*
47 *Præſentia Dei ſupplet aliorum abſentiam.*
48 *Præſentia, de qua loquitur regula noſtra procedit, ſiue ſit perſonæ fictæ, vel veræ, & numero 49.*
50 *Dictio, aliorum. ratione materiæ ſubiectæ intelligitur de diſſimilibus.*
51 *Verba ſunt interpretanda ſecundum ſubiectam materiam, & eo reſpectu, quo proferuntur. num. 52. ac ſecundum naturam actus. num. 53. & 54.*
55 *Ratio, & mens potius attenditur, quàm verba, quæ ſe habent, vt corpus; & ratio, vt ſpiritus, & anima, & num.56.*
57 *Effectus conſideratur ratione reſpectus.*
58 *Materiæ ſubiectæ ratione verba ſunt impropriãda.*
59 *Præſentia alicuius quando requiritur, an præſumatur adhibita, & nu.60.*

Seu interuentu Capitulorũ, vel aliorum gloſſ. 48.

Interuẽtus, ſeu præſentia. cuius effect⁹ ſit, & quid importet ad diuerſos effect⁹.

REGVLA iſta declarat, quòd collatio expedienda cũ interuentu, ſeu præſentia Capituli, ſine alterius, non dicatur libe-
1 ra † ad effectum, vt intrare poſſit alternatiuã.
text. in l. idemque 10. §. ſi cui mandauero ibi, *ita demum rata eſſe mandauit, ſi interuentu Sempronij geſta eſſent.* ff. mandati, tex. etiam in l. ſed & ſi pupillus. §. conditio ibi, *quid enim ſi certa lege, vel interuentu cuiuſdam perſonæ voluit cum eo contrahi.* & ibi gloſ. verbo, *ſeruari.* ff. de inſtitor. actione, tex. in l. ſi quis mihi bona. 25. §. ſi coram Titio. ff. de acquirend. hæredit. *ſi coram Titio* (inquit) *iuſſit adire, ſi arbitrio Lucij Titij: rectè puto iuſſiſſe.* & ibi gloſſ. verb. *rectè*.

Nam quando in expeditione actus requiritur præſentia alicuius, ſi illo neglecto, actus
2 expeditus erit, ipſo iure eſt † nullus, c. obeuntibus 63. diſtinct. cap. cauſam matrimonij 16. de officio delegati. Petrus Andreas Gãbarus in tractatu de permutatione beneficiorum. num. 120. cum alijs inferius citandis.

Et illud dicitur libere fieri poſſe, quando
3 mera voluntate, & nemine † vocato, vel requiſito fieri poteſt. gloſ. verbo, *libere.* in cap. cum plures de officio. deleg. in 6. cap. de multa, & ibi Abbas. num. 3. de prebendis, Rebuff. in concordata titulo de collationibus. §. præfatique ordinarij, verbo, *liberè*, cum alijs adductis in gloſſ. 45. & 46.

4 Sunt namque qui putant, conſilium † ab eo eſſe neceſſario petendum, cuius præſentia in actu requiritur, ſicut voluit. gl. in dicto §. coram, in verbo, *rectè puto.* relatã ad vtrumque exemplũ poſitum in textu, glo. etiam verbo, *ſeruari.* in dicto §. conditio. Abbas in cap. non poteſt. num. fin. de re iudicata. Puteus deciſione 92. ſub num. 3. ante medium, verſ. *quæ præſentia videtur importare conſilium.* libro 3. Albericus poſt gloſſam ibi in d. l. idemque. in §. ſi cui mãdauero, verbo, *Sempronij*. num. 6. ff. mandati.

Alij etiam dicunt, quòd præſentia impor-
5 tat conſenſum † argumento, l. ſeruus cõmunis. ff. de donation. inter. gloſſ. in cap. ſumma. 15. quæſt. 7. & in cap. Epiſcopus nullius, & ibi Archidiaconus eadem cauſa, & quæſt. & ſentit Bald. in l. ſi cum hi, in principio. ff. de tranſactionibus, dum dicit, quòd quãdo in donatione requiritur præsẽtia Iudicis ad inſinuãdum, non intelligitur inſinuata, ex ſola præſentia, niſi Iudex eam admittat, & cõſentiat. Tiraquell. in legibus connubialibus. gloſſ. 7. num. 34.

Verius tamen eſt, quòd quicquid ſit quoad alios diuerſos effectus: tamẽ ad effectum, de quo agimus, interuentus, ſeu præſentiã non importat, neque conſenſum, neque cõſi-
6 lium, † ſed ſit quid diuerſum. Quòd non importet conſenſum, probatur per tex. expreſſum in l. coram Titio 209. ff. de verborum ſignificatione, *Coram Titio* (inquit) *aliquid facere iuſſus, non videtur præſente eo feciſſe, niſi is intelligat. Ideoque ſi furioſus, aut infans ſit, aut dormiat non videtur coram eo feciſſe; ſcire autem, non etiam velle is debet. Nam & inuito eo, rectè ſit quod iuſſum eſt.* l. diem proferre. §. coram autem ff. de arbitris, quibus in iuribus expreſsè probatur, quòd quãdo requiritur præſentia, ſeu interuentus non requiritur voluntas, nec conſenſus illius, ſed ſufficit pręſentia, quamuis contradicat.

Ac propterea dum per Concil. Trident. ſeſſione 24. dẽ reformat. matrimonij, capit. primo, diſponitur, eſſe nullum matrimonium, niſi contrahatur in pręſentia parrochi, & teſtiũ, Quamuis Parrochus, & teſtes inuiti, & per vim compulſi interueniant, & minimè conſentiant, tale matrimonium firmitatem ha-
7 bebit, vt † ſæpe Illuſtriſſimi dicti Concilij interpretes Cardinales cenſuerunt, per tex. in d. l. coram Titio, & conſuluit Nauarrus conſilio 20. de ſponſalibus, aliàs conſilio vndecimo, de clandeſtina deſponſationẽ, Ignatius de Salcedo in additione ad praxim. Ber-

Bernardi Diaz c. 73. ſub littera B. vbi plenè. Matienzus in l. 1. titulo 1. num. 39. lib. 5. recopil.

Quo fit, vt non videatur ſatis tuta doctrina Fortunij Garciæ in ſuo tractatu de vltimo fine Iuris. num. 438. dicentis, quòd quando à iure ciuili, vel ſtatuto Ciuitatis requiritur præſentia alicuius in aliquo actu expediendo, ſi inuitus, & ligatus adeſſet nullus actus eſ-
8 ſet, † quia præſentia cogi potuit, ſed conſenſus non.

Hinc cum ad inſinuandam donationem preſẽtia Iudicis requiratur, ſufficiet ſola pręſ-
9 ſentia † abſq; eo, quòd Iudex aliquid faciat, aut dicat. Bartol. per text. ibi in l. omnium. num. 5. C. de teſtamentis, & ibi Baldus. nu. 9. Alexander ſub num. 9. verſ. *in textu ibi*, Bartolus etiam in l. Modeſtinus. num. 3. ff. de donationibus. Baldus in l. illud ſub num. 4. C. de ſacroſanctis Eccleſijs. per text. quem allegat in l. finali. C. de prædijs Curialium, libro 10. quicquid ipſe Baldus ſenſerit contrarium in d. l. cum hi, in principio. ff. de trãſactionibus, vt ſuperius dixi.

Et quod ex pręſentia non inferatur ad cõ-
10 ſenſum † ſcripſit Felinus in cap. cum cauſam. ſub num. 5. longè poſt medium verſ. *ſecundò limitatur*, de teſtibus. Menochius de præſumptionibus. lib. 6. præſumpt. 21. num. 10. Polidorus Ripa de nocturno tempore. c. 65. n. 19.

Minus dici poteſt quòd interuentus, ſeu præſentia importet conſilium,
11 † quia de natura Conſilij eſt, quòd requira-
12 tur ante actum tempore opportuno † cap. cum in veteri de electione, vbi Hoſtiẽſis ſub nu. 5. Butrius nu. 5. Abbas num. 7. & 13. cum alijs adductis in gl. 46. num. 38. & 39.

Item quòd poſt petitum conſilium expe-
13 ctetur † debito, & competenti tempore, vt in dicto cap. cũ in veteri, ibi, *competenti tẽpore*; & doctores ſuperius citati, & ſcripſi in gloſ. 46. numero 40.

Quod ſecus eſt in præſentia, nam ſufficit,
14 quòd in ipſo actu † interueniat, dummodo, intelligat, vt in d. l. coram Titio. ff. de verbo. ſignificatione. Nauarrus in dicto conſil. 11. de clandeſtina deſponſatione, Ignatius de Salcedo vbi ſupra.

Rurſus quia conſilium includit ſub ſe con-
15 ſenſum, † Franchus in cap. vnico. §. vbi vero. ſub numero 6. ne ſede vacante, libro 6. & tetigi in gloſ. præcedenti poſt principium, numero 10. Quando vero requiritur pręſentia, non requiritur conſenſus, ſed ſufficit interuentus, etiam coactus ex ſupradictis. numero 6. & 7.

Et quòd interuentus non importet conſi-
16 lium, nec eius defectum ſuppleat, † eſt deciſio Caputaquen. 305. numero 3. par. 1. dum dicit, quòd quando requiritur conſilium non ſufficit præſentia, ſed eſt conſilium petẽdum, & debito tempore reſponſum expectandum, cap. cum olim, vbi Abbas. numero 2. de arbitris, & eſt gloſ. expreſsè declarans. in cap. obeuntibus, verbo *eorum* 63. diſtinctione, quatenus dicit, quòd non ſufficit in illo caſu religioſorum præſentia, niſi habeatur conſilium.

Comprobatur etiam ex regula noſtra ponente conſilium, vel conſenſum, ſeu interuentum tãquam diuerſa, & ſeparata, Præſertim ponderatis illis dictionibus, *vel, ſeu*, quæ
17 de ſua natura cadunt inter diuerſa, † Cardinalis in Clemen. 2. num. 8. poſt principium de ætate, & qualitate. Baldus in l. filiæ, la 2. ante num. 1. C. de collationibus.

Hæc autem dictio, *interuentus*. proprie ac-
18 cipitur † pro, *præſentia*. Licet lato modo, interuenire dicitur ille, qui ſine corporali ſui, vel procuratoris præſentia, vel conſilio, con-
19 ſenſu, aut authoritate, aut aliàs † concurrit in actu expediendo, glo. verbo, *ſeruari*. iuncto tex. in l. ſed & ſi pupillus. §. conditio. ff. de inſtitor. actione, vbi Albericus ſub num. 7. in principio. gloſſ. etiam verbo, *Sempronij*. iuncto tex. in l. idemque. §. ſi cui mandauero. ff. mãdati. Vt in exemplis in gloſſa ſequenti dicendis apparebit.

Vnde concludendum eſt, quòd quando ſtatutũ, aut alia diſpoſitio prohi-
20 bet aliquid fieri ſine interuentu alicuius, † ſatis eſſe illius pręſentiã, quamuis non conſentiat, nec conſulat id fieri: Nec ab eo erit petendum conſilium, nec conſenſus: ita docuit. Baldus in l. nam ita Diuus, ſub num. 2. verſ. *& nota quandoque aliqui citantur ad præſentiã* ff. de adoptionibus. Franciſcus Aretinus in l. ſi quis mihi bona. §. ſi coram. notab. 1. ff. de acquiren. hæreditate, Tiraquel. in legibus connubialibus. gloſſ. 6. numero 36. & gloſſa 7. num. 32. Ignatius de Salcedo in additione ad praxim Bernardi Diaz cap. 73. ſub littera B. verſ. *tertio licet hoc à multis*.

Benè tamẽ verum eſt, quòd pręſentia im-
21 portat ſcientiã, † et intelligẽtiam; Nam aliàs non diceretur eſſe præſens, vt probatur in d. l. coram Titio 209. ff. de verb. ſignif. Cardinalis in Clemen. cauſam. nu. 6. de electione. Alex. conſ. 4. nu. 20. verſ. *præſumitur etiam* vol. 2. Aretinus conſ. 168. num. 6. Rota deciſione 4. nu. 10. par. 2. diuerſorum. De quo vide latè Cephal. conſ. 182. num. 18. & 20. cum ſequentib. lib. 1. Maſcardum de probationibus concl. 9. num. 7. & 8. Polidorum Ripam de nocturno tempore c. 65. nu. 1. & per totũ, vbi ponit regulã cum pluribus limitationibus, & declarationibus. Menoch. de pręſumptionibus lib. 6. præſum. 21. nu. 1. & per totã.

Ac propterea dicimus, quòd nõ requiritur
22 citatio, † vbi adeſt præſentia, quæ habe-

Ccc 3 tur

tur pro citatione. l. de vnoquoque 47. ff. de re iudicata. Baldus in cap. plerumque num. 3. de reſcriptis. Bart. in l. patre furioſo. num. 6. ff. de re iudicata. Abbas in capit. tenor. num. fin. de re iudicat. Gregorius Lopez in l. 5. verſ. *emplazar*, tit. 22. Partita 3. Caſſador. deciſione 2. nu. 3. de iudicijs. Capiccius deciſione 1. num. 37. Vantius de nullitatibus, cap. finali, num. 15. Rota deciſione 311. nu. 1. p. 1. diuerſor. ac dixi in gloſſ. 9. in annotat. contra nullit. & atten. à nu. 71. & 158.

Quod ſi quis dixerit, quare igitur, vel ad quid requiritur præſentia, niſi præſentes, vel conſentire, vel conſulere debeant? Reſponſio eſt in promptu, cum Franciſco Aretino in d. §. ſi coram. notab. 1. videlicet, quòd ſaltim importabit, vt actus expe-
23 diatur maiori † cum deliberatione, maturitate, & vtilitate, ac fraudis, & doli excluſione, propter interuenientium verecundiam, & erubeſcentiam. Tiraq. in d. tract. de legib. connubialibus num. 32. ad finem.

Ea namque, quæ in conſpectu aliorum, &
24 palam fiunt † ſunt ab omni ſiniſtra ſuſpitione aliena. l. non exiſtimo. 54. verſ. *& multum refert*. ff. de adminiſtrat. tutor. l. cum ipſe tutor. ff. de contrahen. emptione. Ripa in l. cum ipſe tutor. §. fuit quæſitum. ff. de contrahen. emptione, Ioannes Lupus de Palatios Rubeos, in quæſt. hereſis. §. 10. ad medium, & per totum, cumulat plura notanda. Menochius de arbitrarijs lib. 2. centuria 3. caſu 214. num. 1. & per totum.

25 Ac illa quę publice proponuntur, † & fiunt præſumuntur eſſe præuia cognitione facta, cap. bone, de poſtulat. Prælatorum. cap. 1. eodem tit. in 6. Creſcentius deciſ. 18. num. 4. & 5. & 8. de reſcriptis.

Præſentia etiam, & interuentus amico-
26 rum facit ceſſare † præſumptionem metus, & doli. l. tranſactionem quę. C. de tranſactionibus. Alciatus de pręſumptionibus, reg. 1. præſumptione 21. Burgos de Paz conſ. 3. nu. 25. cum ſequentibus. Menochius de præſumptionib. lib. 3. præſumpt. 128. num. 3.

Sicut per contrarium, quę occulte, & clan-
27 deſtine fiunt, ſuſpitione † non carent. cap. 1. §. cum enim, & ibi gloſſa, verbo, *occulta*, vt Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur. cap. conſuluit, de officio delegati. l. vltima. ff. de ritu nuptiarum.

Facit etiam doctrina Baldi in l. 1. nu. 52. in fine. C. qui admitti ad bonor. poſſeſſ. dum dicit, quòd ſi ſtatutum requirit præſentiam coniunctorum in decretis faciendis ſuper obligationibus mulierum, quia ſine illis obligatio non tenet: & præſentes viderent per
28 decretum lędi mulierem, poſſent † à tali decreto ratione pręſentię appellare, licet aliàs non poſſent.

Et quando præſentia alicuius pro forma requiritur, actus geſtus ſine eiuſdem perſo-
29 næ interuentu dicitur † occultus, & clandeſtinus, licet alias palam fiat, text. in l. ſciant omnes, vbi Bart. n. 1. Ioann de Platea, & omnes notant. C. de his, qui ex publicis rationibus mutuam pecun. accep. Corſettus in ſuis ſingularibus, verbo, *occulte*, Iaſon in §. Item ſi in fraudem. nu. 4. Inſtit. de actionibus. Mendez in repetitione legis primę. C. de annon. ciuilibus, notab. 3. num. 8.

Hinc nemo eſt, qui ambigat, quòd ſi hodie contraheretur matrimonium in præſentiá mille teſtium, etiam perſonarum egregiarum: Si tamen deficiat præſentia proprij Parrochi, vel alterius ſacerdotis de ipſius Parrochi, aut Ordinarij licentia, quòd ma-
30 trimonium † clandeſtinum, ac nullum iudicetur, vt in cap. 1. verſ. *qui aliter quam præſente Parrocho*, ſeſſ. 24. de reformatione matrimonij cauetur.

Nam cum Parrochi præſentia pro forma
31 † requiratur, nullatenus poteſt per æquipollens ſuppleri, vt ſępe Sacra Conc. Trid. Congregatio declarauit, Rota deciſione 643. nu. 1. & deciſione 656. parte 1. diuerſorum, & aliàs ſępius.

Aduertendum etiam eſt, quòd quando requiritur pro forma interuentus, ſeu præſentia alicuius in aliquo actu, quòd non ſufficiet, ſi caſualiter,
32 † & repentine adſit, ſi ad illum actum adhibitus non eſt. Nam qui caſualiter adeſt, adeſſe non videtur. l. quęſitum 78. §. fin. ff. de legat. 3. l. generali. §. vxori. ff de vſufructu. Millius in repertorio, in verbo, *præſens cenſetur*. Decius conſ. 533. nu. 3. Mandoſius conſ. 18. num. 13. & vide quæ ſcripſi in gloſſ. 43. vbi latius ex num. 3. vſque ad 11.

33 Hinc dictum teſtis repentini eſt nullum. † quia non pręſumitur informatus ſufficienter. c. qui ambulat 5. q. 5. cum alijs adductis per Barbatiam in c. ſi pro debilitate. nu. 43. de officio delegati. Ludouicus Gomezius in cap. 1. de iudicijs, in 6. num. 86. & vide notata in authentica rogati. C. de teſtibus, ac dixi in gloſſa 47. num. 48.

Semper enim attenditur, quod principa-
34 liter † agitur, & non quod caſualiter, & incidenter contingit. l. ſi quis nec cauſam. ff. ſi cert. petat. vbi late Iaſon ex num. 3. vſque ad 23. plura adducit, & dixi in gloſſa 45. §. 1. q. 1. in fine num. 35.

Vnde in terminis dicti Concilij Tridenti-
35 ni † ſeſſione 24. cap. 1. de reformat. matrimonij, emanauit à Sacra Congregatione huiuſmodi declaratio.

Parrochus præſens matrimonio debet eſſe, vt appareat à contrahentibus adhibitum fuiſſe, ſecus ſi præſens caſu fuiſſet. Et iterum.

An ſit

*An ſit matrimonium, ſi duo contrahant per ver-
ba de præſenti Parrocho præſente; & alijs requiſi-
tis non omiſſis, cui contractui Parrochus formali-
ter adbibitus non fuit, ſed dum forſan conuiuij, vel
confabulationis, vel aliud tractandi cauſa adeſſet,
audit huiuſmodi contractum fieri; & poſtea alter
contrahentium velit ab huiuſmodi cōtractu, ratione
huius defectus reſilire? Congregatio reſpondit poſſe,
niſi alia interuenerint, quæ Parrochum à contrahen
tibus adhibitum fuiſſe arguant: qui diceretur adhi-
bitus, vt ſupra, quamuis ex alia cauſa eſſet vocatus,
dummodo ſit adhibitus ad illum actum.*

Rurſus animaduertendum erit, quòd
quando requiritur prǽſentia
alicuius, regulariter eſt neceſſaria præſentia
36 corporalis, † nec ſufficit Procurator, ſeu ra-
tificatio. Ratio eſt, quia ille dicitur verè prǽ-
ſens, qui præbetur ſenſibus corporis, & per-
ſonaliter, ac corporaliter adeſt, vt per gloſ-
ſam, verbo, *præſentari.* in clemen. dudum. §. ac
deinde. de ſepulturis, firmauit Abbas in cap.
cum parati, ſub numero 5. Franchus ſub nu-
mero tertio. Decius numero 4. de appella-
tionibus; qui dicunt eſſe notandum pro ſta-
tutis, & alijs diſpoſitionibus requirentibus
præſentiam alicuius ad certum actum. Fe-
linus in cap. cum omnes. ſub num. 30. verſ. *ſed
aduerte.* de conſtitutionib. Tiraq. de legibus
connubial. gl. 6. num. 31.

Hinc dixit Baldus in l. 1. num. 54. & finali.
C. qui admitti ad bonorum poſſeſſionem,
quòd ſi ſtatutum requirit præſentiam con-
ſanguineorum in contractu mulieris, debent
37 interuenire † prǽſentia corporali, quia ſta-
tutum requirit prǽſentiam veram, & non fi-
ctam, & ſic non poſſunt ſatisfacere per Pro-
curatorem: ſequitur cum alijs Tiraqell. vbi
ſupra d. num. 31. ad fin. cum alijs adductis in
gloſſ. 43. num. 13. cum ſeqq.

Quod nonnullis modis limitandum venit.

Primo quando requiritur præſentia Ca
38 pituli, Collegij, † ſeu Vniuerſi-
tatis, prout in caſu regulǽ noſtrǽ, quæ lo-
quitur de interuentu Capitulorum: Nam
tunc poterit Capitulum, Collegium, ſiue
Vniuerſitas aliquos conſtituere, qui illorum
nomine interueniant, Archidiaconus in cap.
Epiſcopus num. 2. 15. quǽſt. 7. Abbas in cap.
non poteſt, num. 12. de ſenten. & re iudicat.
Felinus in cap. cum omnes ſub num. 30. verſ.
& ad iſtam declarationem facit. de conſtitution.
Decius in dicto capite cum parati. ſub num.
4. verſ. *ſecundo prædicta concluſio.* de appella-
tionibus.

Limita ſecundo niſi iuſtum impedimen
39 tum eſſet, † quia tunc poterit
actus expediri per Procuratorem eius per-
ſonæ ſingularis, cuius prǽſentia requiritur,
vt docuit Angelus in l. Pomponius, in prin-
cipio, de Procuratoribus, quem ſequitur Are
tinus in cap. licet ex quadam, in 8. notab. in
fine, de teſtibus. Decius in d. cap. cum para-
ti. ſub num. 4. verſ. *ſed tamen iſta concluſio limi-
tatur.* de appellation.

Limita tertio, quando ſtatutum, aut di-
ſpoſitio aliud diſponeret, ſcili-
40 cet, quòd admitteretur Procurator, † vel
ſubſtitutus, qui prǽſentiam faceret, vt notat
Abbas per tex. ibi in dicto cap. cum parati,
ſub num. 5. verſ. *& iſte tex. poteſt adduci in hanc
ſententiam.* quòd & probatur ex Concilio Tri-
dentino cap. 1. ſeſſ. 24. de reform. matrimo-
nij, ibi, *præſente Parrocho, vel alio Sacerdote, de
ipſius Parrochi licentia.*

Limita quarto, quando materia ſubie-
cta ex ſua natura, non requirit
41 præſentiam † corporalem; tunc enim pote-
rit expediri per Procuratorem. cap. penult.
ibi, *modo ſe conſpectui præſentarent.* iunctis illis
verbis, *quorum Procuratoribus.* de iuramento
calumniǽ. Abbas in dicto cap. cum parati, nu.
5. in fine, de appellationibus. Felinus in dicto
cap. cum omnes. ſub num. 30. verſ. *ſed aduerte.*
de conſtitution. Tiraquel. de legibus connub.
gloſ. 6. num. 35. vbi num. 33. aliam limitatio-
nem conſtituit.

Sed quid, ſi ille, cuius præſentia requi-
ritur noluit interuenire? Conclude
42 quòd tunc aut eſt recurrendum † ad Supe-
riorem, vt mandet, quòd interueniat, aut ip-
ſo nolente, ipſe Iudex, vel alius loco eius de-
putatus interſit: Siue quòd actus ſine illius
interuentu expedire valeat, per ea, quǽ dixi-
mus de conſenſu prǽſtando in gl. prǽcedēti. q.
6. à n. 37. Et tali caſu actus geſtus, ſine d. præ
ſentia tenebit perinde, ac ſi interueniſset, &
hoc erit conſultius remedium, ex his, quǽ ple
ne tradit Tiraquell. de legibus connubialib.
gl. 8. num. 26. cum ſequentibus, vſque ad 27.

Vel poteſt etiam ſine aditu ad ſuperiorem
43 requiri † debito, & opportuno tempore, quòd
interueniat pro certa die, & hora, ac loco aſ
ſignato, & opportuno, aliàs, quòd ſine ipſius
prǽſentia actus expedietur: Sicut diximus de
conſilio, quod eſt debito tempore requiren-
dum, & expectandum, & ſi conſiliarius diſ-
fert plus debito reſpondere, vel nolit impen
dere conſiliū, poteſt procedi ad actum, ipſius
conſilio non expectato. Bartolus in l. 1. §. ſi
plures, num. 9. ff. de exercitor. actione,
cap. cum in veteri 52. vbi Abbas num. 8. &
cǽteri, de electione.

Et loquendo de prǽſentia, ſeu interuentu
44 † idem dixit Archidiaconus in cap. Epiſco-
pus, nu. 1. 15. quæſt. 7. Baldus in l. 1. num. 51.
C. qui admitti ad bon. poſseſs. cum alijs ſta-
tim citandis, ac vide, quǽ dixi in gloſsa prǽ-
cedenti à num. 37.

Hinc puto, quòd ſi ille, cuius prǽſen-
tia requiritur eſſet mortuus, vel
abſens

abſens ; ita quòd eſſet periculum in mora,
45 † ſi expectaretur , quòd teneret actus expe-
ditus, abſque tali pręſentia, ſicut in caſu con
ſilij requirendi. eſt tex. in cap. vnico. §. fin.
ne Sede vacante. libro 6. Idemque eſſet in
omnibus caſibus , in quibus actus expeditus
ſine conſilio ſubſiſteret , de quibus in gl. 47.
poſt principium , & plene tradit Tiraquell.
de legibus connubialibus, gloſſ. 8. num. 6. 13.
& 16. cum ſequentibus .

Ideo conſuluit Baldus conſ. 399. *ſtatuto
Ciuitatis Aſſiſii.* libro 6. num. 1. quòd ſi ſtatu-
to caueatur, quòd nulla mulier poſſit conde-
re teſtamentum ſine præſentia filij, ſi quem
habeat : & mulier habeat filium bannitum,
46 † poteſt abſente illo teſtamentum condere:
Nam perinde eſt, quòd ad hoc, ac ſi non eſ-
ſet in rerum natura. l. 1. in fine. ff. de bon. poſ-
ſeſſ. contra tabulas, cum alijs iuribus per ip-
ſum Bald. allegatis.

Idem etiam conſuluit Baldus , in caſu ſta-
tuti Anconitani requirentis præſentiam
propinquorum in contractu minoris, quia ſi
47 ſunt † abſentes, poteſt contractus ſine illis ce-
lebrari, in conſilio 201. *in Prouincia Anconita-
na.* lib. 1. nu. 1. & per totum, & inter alia ad-
ducit hanc rationem, quòd illorum abſentia
ſuppletur Dei præſentia. l. properandum. §.
ſin autem. C. de iudicijs. cap. 2. de arbitris,
lib. 6. conſuluit quoque Paulus Caſtren. con-
ſilio 119. *videtur dicendum.* nu. 2. lib. 2.

Deniq; dùm regula noſtra dicit, *Capi-
tulorum , vel aliorum.* intellige,
48 vel cuiuslibet perſonę fictę, ſeu veræ † hoc
eſt de conſilio, conſenſu, aut interuentu Ca-
pituli, Collegij, aut Vniuerſitatis, ſiue cum
conſilio, conſenſu, aut interuentu alterius
perſonæ particularis, & ſingularis. Nam
quamuis regulariter ſit de natura illius di-
ctionis, *aliorum.* denotare ſimilia eiuſdem na-
turę, & dixi in gl. 3. verbo, *& alijs.* & ſic hęc
dictio, *aliorum.* videbatur referenda ad ſimi-
49 lia † ideſt Collegia, aut Vniuerſitates per-
ſonas fictas. & diuerſas a perſonis ſingulari-
bus, proprijs, & veris, vt dixi abundantiſſi-
me in gl. 37. ſub illis verbis, *quibuſcumque per-
ſonis, & Collegijs.*

Tamen ratione materię ſubiectę, & pro-
50 portionabilis † præfata dictio, *aliorum.* eſt re-
ferenda, ac intelligenda, etiam de quibuſ-
cumque perſonis particularibus. Abbas in c.
ſedes. num. fin. in fine, & ibi Decius ad finem,
verſ. *& iſta concluſio limitatur primo.* de reſcri-
ptis. Pariſius conſ. 5. num. 43. & 44. lib. 3. Ca-
putaquen. deciſ. 297. num. 3. 4. & 5. p. 2. Eue-
rardus in ſuis locis legalibus, loco à ſubie-
cta materia, num. 25.

Semper namque verba ſunt interpre-
tanda ſecundum materiam
51 † ſubiectam. l. quęro, ff. locati. l. ſtipulatus. ff.
de vſuris. cap. ſolitę, de maiorit. & obedien.
Couarru. in quæſtion. practica. cap. 38. num.
12. poſt principium.

52 Et eo reſpectu, quo proferuntur. † l. ſi quis
domum. §. quod tamen. ff. locati. Aim. conſ.
9. num. 21. Rota deciſ. 306. num. 16. parte
ſecunda diuerſorum. Calderinus conſ. 6. de
reſcriptis. Caputaquen. deciſ. 151. num. 4.
parte prima .

53 Ac ſecundum naturam actus, † de quo agi
tur. Romanus conſ. 328. nu. 4. Decius conſ.
388. num. 4. & 5. Aimon conſ. 16. num. 3. &
conſ. 34. num. 26. & conſ. 202. num. 36. Rota
deciſ. 174. num. 5. & deciſ. 211. nu. 7. & deciſ.
776. nu. 1. par. 2. diuerſorum .

Nec vllus actus eſt interpretandus ſecun-
54 dum vocabula † appoſita, ſed ſecundum ſuam
naturam. Abbas per tex. ibi in c. conſtitutus.
num. 22. de religioſ. domib.

55 Et potius eſt attendenda ratio, † & mens,
quam verba. l. ſcire oportet. §. aliud. ff. de ex-
cuſa. tutor. cap. intelligentia. cap. propterea,
de verborum ſignificatione. cap. Marchian.
1. quæſt. 1. cap. humanę 22. quæſt. 5. Caſſa-
dorus deciſ. 16. num. 5. in fine ſuper regulis
Cancellariæ .

Quia verba ſe habent, vt corpus, & ſuper-
56 ficies, & ratio, ac mens , vt ſpiritus, † & ani-
ma. Cur. Sen. conſ. 25. à num. 27. Rolandus à
Valle conſ. 8. num. 31. vol. 1.

57 Item ratione reſpectus conſideratur effe-
ctus . Baldus in l. ad probationem. num. 8.
C. locati .

Rurſus propter ſubiectam materiam, &
propriam naturam rei, de qua agitur, ſunt
58 verba improprianda † à proprio ſignificatu,
quem habent: Ita vt quãdo ad proprium ſen
ſum trahi non poſſunt, trahantur ad impro-
prium. l. ſi vno anno. ff. locati. l. fluminum. §.
hęc ſtipulatio. ff. de damno infecto. Rota de-
ciſ. 10. num. 6. de teſtam. in antiquis, & deciſ.
24. num. 2. & deciſ. 27. num. 2. de præbendis,
in nouis cum aliis cumulatis per Tiraq. in l. ſi
vnquam, in verbo, *reuertatur.* nu. 37. cũ ſeqq.
C. de reuocand. donation. & per Euerardum
in loco à ſubiecta materia, n. 2. & per totum,
vbi in propoſito 67. illationes aggregat.

An autẽ, quando requiritur pręſentia, vel
59 interuentus alicuius in actu, præſumatur † di
ctus actus geſtus cum dicta pręſentia, vel
non? dic, quòd cum pręſentia ſit quid facti,
regulariter non pręſumitur, niſi probetur, vt
probat tex. in l. optimam. C. de contrahen.
& com. ſtipul. & poſt Bartolum, & alios tra-
dit Iaſon in l. Titia. §. idem reſpondit. num. 5.
ff. de verborum obligation. Paulus Caſtren-
ſis in l. illud. num. 7. C. de Sacroſanct. Eccle-
ſijs. Felinus in cap. tenor. num. 3. de ſenten.
& re iudicat. Ruinus conſ. 154. num. 11. lib.
5. Menochius de pręſumptionibus. libro 6.
prę-

præſumpt. 14. num. 13. & præſumpt. 18. numero primo, & 2.

60 Declara tamen, & limita † quatuor modis, vt per Felinum in dicto cap. tenor, num. 3. & Menochium, cum alijs dicta præſumpt. 18. num. 5. cum ſequentibus, vſque ad finem. lib. 6. ad quos lectorem reijcio.

Summaria Gloſſæ 49.

1 *Libera collatio non dicitur, quando alterius miniſterium debet interuenire.*

2 *Dictio, aliàs. exponitur id eſt, aliter, vel alio modo, vel alio caſu, & num. 3.*

4 *Dictio, aliàs. contenta in regula noſtra, quomodo verificetur.*

5 *Licentia alterius, quando requiritur, non dicitur libera collatio, idemque eſt in auctoritate, & num. 6.*

7 *Iuſſus, aut ſcientia alterius, ſi requiritur in collatione, non dicetur libera collatio ad effectum regulæ noſtræ, & num. 8.*

9 *Scientia ſuperioris habet vim conſenſus.*

10 *Libera non dicitur collatio, quæ debet fieri ad ſupplicationem alterius.*

11 *Supplicatio licet excludat liberam collationem ad effectum regulæ 8. non tamen excludit reſeruationem reg. 2. Cancellariæ.*

12 *Collatio libera non dicitur, quando debet interuenire aſſenſus ante, vel poſt collationem, & quamuis ſi denegetur, teneat collatio, & n. 13.*

Aut aliàs pertinentibus. gl. 49.

NON ſolum dicit regula noſtra, quòd non dicatur libera collatio ad effectū, vt intret alternatiua quādo collatio eſt ſimultanea, vel ad præſentationem, ſeu electionem, aut cum conſilio, conſenſu, vel interuentu alterius; ſed etiam definit eſſe libera, quando aliàs, ſeu alio quocumque modo requiritur

1 † miniſterium alicuius: Verbum enim, *aliàs.* quando eſt aduerbium qualitatis, vt in iſto

2 caſu exponitur, id eſt aliter, † vel alio modo, quam expreſſo. l. 1. §. illud tamen, & ibi gloſſ. verbo, *neque aliàs.* ff. de aqua quotidiana, & æſtiua. Bartolus in tractatu de alneo. in §. aliàs. Caſſadorus deciſ. 1. de priuilegijs. num. 1. ante finem, ibi, *his quibus iure communi, aut aliàs erant debita.* Rota deciſ. 254. num. 2. par. 1. diuerſorum.

3 Siue aliàs, id eſt alio caſu. l. qui teſtamento. §. mulier. ff. qui teſtamen. facere poſſunt.

Sed quæro quonam alio modo, ſeu caſu, præter ſuperiores in regula noſtra expreſſos, poteſt huiuſmodi dictio, *aliàs.* verificari? † Reſpondeo quòd multis modis. Qualiter, & quot modis verificetur dictio aliàs.

4

5 Primo quando collatio deberet fieri de licentia † alterius. Nam tunc non diceretur libera collatio. clemen. dudum. §. idem Prælati, de ſepulturis. cap. cum plures, de officio delegati, in 6. cap. licet, de regularibus. Rebuffus in concordata in rubrica de collationibus. §. præfatique Ordinarij, gloſ. verbo, *liberè.* verſ. *ſeptimo liberè, non petita licentia.*

De qua licētia, & in quo differat à cōſenſu, dixi in gloſ. 47. quæſt. 7. vbi plures Doctores allegaui, hanc materiam de licentia tractantes. Menoch. de præſumption. lib. 6. præſump. 34. num. 19. cum ſeqq.

6 Secundo poteſt verificari in collatione faciēda cum † auctoritate alterius, vt per totum titulum. ff. de auctoritate tutor. & C. de auctoritate præſtanda. Baldus in l. final. §. neceſſitate. nu. 17. C. de bonis quæ liberis. Tiraquell. in legibus connubialibus. gloſſa 6. num. 2. & 9. cum ſequentibus. Menochius vbi ſupra, num. 17. & 18.

7 Tertio poteſt verificari in actu faciendo de iuſſu, † ſeù mandato ſuperioris. l. ſi quis mihi bona 25. §. iuſſum cum §§. ſequentib. ff. de acquiren. hæreditate: vbi traditur differentia iuſſus, qui debet præcedere, & auctoritatis, qui debet ſequi, & ibidem Bart. & omnes (maxime Iaſon) latiſſime ſcribunt de materia, & natura iuſſus.

8 Quarto poteſt verificari in collatione facienda, de ſcientia, † vel conſcētia alterius, hoc eſt, quòd collatio fieri nō poſſit, niſi prius notificet Titio, vel illum certiorem faciat: quo caſu, non requiritur eius conſilium, nec conſenſus, nec interuentus, ſed ſufficit quòd ſcientiam nudam habuerit. Baldus in rubrica. C. de exercitor. & inſtitor. actione. num. 7. Angelus per textum ibi in authen. de alienatione, & emphiteuſi. §. emphiteuſis vero, & hipothecas, in principio. Felinus in cap. ex parte, num. fin. ante finem, verſ. *& adde Baldum.* de conſtitut. & in c. nonne. num. 5. in fine, verſ. *item ſecus.* de præſumptionibus, cum alijs pluribus citatis per Tiraq. de legib. connub. gloſſ. 7. num. 35.

Vbi num. 36. declarat poſt alios, quòd ſi ille, cuius ſcientia, vel conſcientia requiri-

9 tur, eſt ſuperior, † quòd tunc ſcientia, vel conſcientia, habet vim conſenſus, & requiritur conſenſus illius.

Quinto

10 Quinto poteſt verificari in collatione facienda ad † ſupplicationem alterius, ita quòd collatio prius facta non teneat, niſi prius alterius ſupplicatio præcedat. Nam quamuis preces ſupplicantis nō obligent, cum ſupplicatio concernat gratiam, & meram liberalitatem eius, cui ſupplicatur. Maranta de ordine iudiciorum 6. parte. actu 2. titulo de appellat. num. 18. in fine. Afflictis deciſ. 341. num. 3. in fine. Lancellott. de attentat. 2. p. cap. 19. num. 25. Negari tamen non poteſt, quòd obligatio expectandi talem ſupplicationem non ſapiat obligationem requirendi, & expectandi conſiliũ vel interuentum, quo caſu libera collatio non dicitur, vt dixi in gloſſa 46. & 48. & regula noſtra declarat: Ac conſequenter deſinit eſſe libera, quando debet præcedere ſupplicatio, cum reſtringatur mera, & libera facultas conferendi, quandocumque collatori placuerit.

Verum tamen eſt, quòd licet ſupplicatio excludat liberam collationem ad effectum regulæ noſtræ, vt non intret alternatiua, prout excludit conſilium, & interuentus, Ad

11 effectum tamen regulæ 2. † Cancellariæ de beneficijs vacantibus Sede Epiſcopali vacante, contrarium eſſet dicendum, nempe, quòd dicatur libera collatio, quamuis debeat præcedere ſupplicatio, vt ſenſit Rota in vna Vicen. beneficij S. Martini 19. Nonembris 1599. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Pamphilio, ſicut etiam dixi de conſilio, in gl. 46. num. 29. & vide quæ dicam in gloſſa 51. caſu 14. ex numero 52.

Sexto poteſt etiam verificari in concordia inita inter Epiſcopum Cala-

12 gurritan. † & Capitulum à Sede Apoſtolica confirmata, in qua diſponitur, quòd Canonicatus, & portiones, ac dimidiæ portiones vacantes in ordinarijs menſibus, prouideantur ſic, videlicet, quòd Epiſcopus habeat duas collationes, & turnos, & Capitulum habeat vnum turnum ex tribus, in quo debet eligere, & Epiſcopus confirmare: Ac dicitur, quòd in turnis Epiſcopi, ipſe ſolus conferat cum aſſenſu Capituli, petito, ante, vel poſt collationem ab Epiſcopo factam, & quamuis aſſenſus fuerit denegatus, nihilominus collatio teneat.

Cum igitur fuiſſet dubitatum. An ſtante dicta concordia, Canonicatus, qui vacauerat de menſe Septembris, poſtquam Epiſcopus acceptauerat alternatiuam, eſſet reſeruatus ratione menſis? Quamuis pro parte prouiſi Apoſt. diceretur, quòd ſic, quia ex quo Epiſ. acceptauerat alternatiuam, menſis Septembris erat reſeruatus, & quòd dictus Canonicatus erat liberę collationis Epiſcopi, quia ſolus ipſe conferebat abſque electione, vel pręſentatione alterius, & abſque conſilio, vel interuentu, quia de illis nulla mentio fiebat in concordia: Item & abſque aſſenſu, vel conſenſu, quia de illius natura erat, quòd non ſolum ſit habendus; ſed etiam ſequēdus, aliàs collatio ſit nulla, vt dixi in gl. 47. poſt principium: In caſu vero concordię contrarium continebatur, dum dicitur, quòd quamuis conſenſus denegetur, nihilominus actus teneat: Ac propterea dicebatur libera collatio, & intrabat alternatiua, & conſequenter reſeruatio ratione menſis Septembris.

Nihilominus cum deſuper eſſet propoſitum, & diſputatum dubium ſub die 17. menſis Martij anni 1600. coram Illuſtriſsimo D.

13 meo Pamphilio, Rota tenuit contrarium, † videlicet, quòd conſiderato tenore concordię, non erat libera collatio, nec intrabat alternatiua ratione dictionis, *vel aliàs*, in regula noſtra contentę, quæ capiebat caſum dictæ concordiæ: Et propterea ordinatum fuit, quòd ageretur de quaſi poſſeſsione per ea, quæ dixi in gloſſa 45. §. 2.

Summaria Gloſſæ 50.

1 *Alternatiua Epiſcopo gaudente, habet ſex menſes ad conferendum vigore illius.*

2 *Menſes pares pertinent ad Epiſcopum alternatiua gaudentem, & diſpares ſpectant ad Papam.*

3 *Dictio,* in antea. *quid ſignificet.*

4 *Alternatiua acceptata finitur morte Papæ illam concedentis, vel Epiſcopi acceptantis.*

5 *Acceptatio alternatiuæ, eſt quidam quaſi contractus ſocietatis inter Papam, & Epiſcopum.*

6 *Regula noſtra 8. eſt perſonalis.*

7 *Alternatiua acceptata non capit beneficia vacantia in Curia, aut aliàs reſeruata, & numero 8.*

9 *Derogatio eatenus operatur, quatenus expreſſis repugnat, & non plus.*

10 *Derogatoria clauſula, non ampliat diſpoſitionem.*

11 *Diſtractus, ac deſtructio debent eſſe eiuſdem naturæ, cuius contractus, & conſtructio.*

12 *Correlatiuo de vno, lege diſponente, procedit etiam in alio.*

Quæ

Quæ in antea in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipſam, vacare contigerint. gloſſa 50.

QVANDO intrat alternatiua acceptata, tunc Patriarchę, Archiepiſcopi, & Epiſcopi habent ſex men-
1 ſes† ordinarios ad conferendum, videlicet Februarium, Aprilem, Iunium, Auguſtum, Octobrem, & Decembrem, vt indicat regula iſta. Et ideo omnes menſes pa-
2 res † pertinent ad ordinarios, & menſes diſpares, incipiendo à principio anni, ſpectant ad Papam, tanquam reſeruati, vt in alio propoſito ſcripſit Dominicus Geminianus conſ. 89. incipit, *ſuper dubijs præmiſsis*. in principio. ibi, *ex vacationibus alternatiuis omnes exiſtentes in numero diſpari pertinent ad Apoſtolicos, videlicet, prima, tertia, & quinta, &c. Exiſtentus vero in numero pari, pertinent ad Ordinarium, videlicet, ſecunda, quarta, & ſexta, & ſic de ſingulis*, tradit etiam Fuſcus in tractatu de viſitatione, lib. 2. cap. 28. num. 31. Reliqua concernentia materiam menſium videbit amantiſſimus lector in gl. 11. & inferius in gl. 54.

3 Capio illam dictionem, *in antea*. † quæ ſignificat, ideſt, in futurum, in perpetuũ, in poſterum. cap. ego N. in principio, de iureiurando, *Ego N. Epiſcopus*, inquit, *ab hac hora in antea fidelis ero, &c.* cap. cum Clerici Placentini 19. in principio, de verborum ſignificatione.

Sed vſque ad quod tempus durabit gratia huiuſmodi acceptationis? Con-
4 clude, quòd vſque ad mortem† Papę gratiam concedentis, vel Epiſcopi illam acceptantis. Nauarrus conſ. 31. nu. 2. de prębendis. Franciſcus Pauinus in tractatu de poteſtate Capituli Sede vacante, parte 1. quæſt. 10. num. 23. ante medium, & tetigi in §. 5. procemiali, numero 13.

Ratio eſt, quia iſta acceptatio alternatiuæ eſt quidam quaſi contractus initus ad in-
5 ſtar ſocietatis † inter Papam alternatiuam concedentem, & Epiſcopum acceptantem: & ideo finitur morte alterius. Sicut & ſocietas in perpetuum facta. l. 1. l. nulla 59. ff. pro ſocio, & dicam in in gloſ. 58. in verſ. *illi vero, qui gratiam alternatiuæ acceptare voluerint*. ac tetigi in gl. 43. in q. 2. in verſ. *tamen ſine vlla difficultate*. num. 106. & 107.

Item quia iſta regula eſt perſonalis, vſque
6 ad Papæ † beneplacitum, quod extinguitur morte, vt plene dixi in gloſſ. 12. Et ſic extinguitur virtus, & effectus illius, cum perſona Papæ concedentis, & Epiſcopi acceptantis. l. quia perſonale. ff. ſolut. matrim. l. cum Patronus, in fine. ff. de legat. 2. l. in omnibus 68. l. priuilegia 156. ff. de reg. iuris. c. priuilegium 7. eodem tit. lib. 6.

Quatenus dicit regula noſtra, *extra Curiam ipſam*: intellige quòd alternatiua conceſſa dumtaxat intelligatur quoad beneficia extra Romanam Curiam vacantia; non vero quoad illa, quæ in Curia vacauerint. Ratio de ſe patet, nempe quia talia beneficia in Curia vacãtia ſunt alio vinculò diuerſo, à regula noſtra, reſeruata: Et bene-
7 ficia aliàs reſeruata† non includuntur in gratia conceſſionis alternatiuæ, vt ipſa regula noſtra declarat, & plene ſcripſi in glo. 13. ac Deo dante, dicemus in gl. 51. ſequenti.

Rurſus quia ſicut regula noſtra reſeruatoria menſium non includit beneficia in Cu-
8 ria vacantia, † vt abunde ſcripſi in gl. 13. ſuper verbis. *extra Romanam Curiã*: Sic etiam remotio dicti obſtaculi, & conceſſio alternatiuæ erit parifortiter intelligenda de ſolis beneficijs extra Curiam vacantibus. Nam omnes res per quaſcumque cauſas naſcitur per eaſdem diſſoluitur. l. 1. ff. quando liceat ab emptione diſcedere. l. nihil tam naturale 35. ff. de regul. iuris vbi latè Decius, & Cagnolus. plures illationes faciunt. c. 1. de reg. iur. Mandoſ. plenè in reg. 22. quæſt. 13. num. 1. vſque ad num. 10.

Sicut etiam dicimus, quòd derogatio eatenus operatur, quatenùs expreſſis repu-
9 gnat, † & non plus. Bartolus in l. 1. §. fin. nu. 3. C. de Latina libertat. tollenda. Rom. conſ. 57. *cauſa vertente*. nu. 1. & 2. Alexander conſ. 7. num. 17. lib. 7. Felinus in cap. nonnulli ſub num. 27. verſ. *decimaſexta concluſio*. de reſcriptis. Ruinus conſ. 69. nu. 3. lib. 1. Hippolytus de Marſilijs in l. 1. §. ſi ſerui. nu. 28. ff. de quęſtionibus. Boherius in tractat. de poteſt. legati de latere. num. 96.

10 Nec clauſula derogatoria† ampliat diſpoſitionem. Bar. in l. eam quam. num. 2. C. de fideicommiſſ. Rota deciſ. 532. num. 7. parte prima diuerſorum.

Sic etiam diſtractus, & deſtructio debet eſ-
11 ſe eiuſdem naturæ, † eaſdemque ſolemnitates, & qualitates requirit, quòd contractus, & conſtructio, vt plene per Felinum in cap. cum acceſſiſſent, num. 5. de conſtitutionibus. Mandoſius in dicta regula 22. quęſt. 13. num. 3. & 5. cum ſequentibus. Tiraquell. de legibus connubial gl. 5. num. 5. cum infinitis ſequentibus. Caputaq. deciſ. 164. parte 3. & dixi in gloſſa 6. num. 170.

Et denique generaliſſima regula eſt, vt lex
12 diſponens in vno ex correlatiuis, † habeat etiam

etiam locum in alio. l. qui condemnare. ff. de re iudicata. l. fin. C. de indicta viduitate tollenda, cum cumulatis per Baptiſtam de Sancto Blaſio in ſuo tractatu de correlatiuis, vbi à num. 6. vſque ad num. 33. ponit centum, & decem caſus, ac illationes dictæ regulæ. Nec non Antonium Gabriel. in libro 6. commun. opin. tit. de legibus. concluſ. 3. ex num. 1. & per totam illam. Antonium Gomezium in l. 4. Tauri. num. 6. & ſequentibus. Ioannē Gutierrez in quęſt. practica. 161. lib. 2. ſuper lege 7. titulo 21. lib. 4. recopilationis. Puteum deciſ. 316. lib. 2. Caputaquen. deciſ. 140. num. 3. & per totam, parte 1. ad quos lectorem reijcio. Euerardum in loco à correlatiuis, numero primo, & per totum.

Summaria Gloſſæ 51.

1 *Regula noſtra 8. non capit beneficia aliàs reſeruata.*
2 *Exceptio debet eſſe de regula.*
3 *Reſeruationis caſus aliàs, quàm per regulā noſtram, ponuntur.*
4 *Reſeruata ſunt beneficia vacantia apud Sedem: Quod etiam procedit in Francia, cum concordata non obſtent, &c.*
5 *Reſeruata ſunt beneficia conſiſtentia in Vrbe.*
6 *Reſeruata ſunt beneficia vacatura per obitum Cardinalium, Auditorum Rotæ, & aliorum officialium Sedis Apoſtolicæ, de quibus hic, & num. 7. agitur de Auditoribus Rotæ, & num. 8. agitur de Cappellanis. num. 9. de Prothonotarijs. num. 10. de Camerario. num. 11. de Abbreuiatoribus. num. 12. de Notarijs. numero 13. de Scriptoribus. num. 14. de Accolytis, & num. 15. de Cantoribus Papæ.*
16 *Reſeruata ſunt beneficia familiarium, & continuorum commenſalium Papæ de quibus hic.*
17 *Referendariorum beneficia ſunt reſeruata; nec non aliorum officialium, &c.*
18 *Archiuij Romanæ Curiæ ſcriptores dicuntur veri familiares, & continui commenſales, ac plura habent priuilegia, & num. 19.*
20 *Familiares Papæ dicuntur Milites Sancti Pauli, & Sancti Petri, num. 21. & Cubicularij, ac Scutiferi num. 22. & Milites Pij num. 23. & Lauretani. num. 24. ac Commiſſarius Cameræ. num. 25.*
26 *Familiaritas, & commenſalitas prædictorum Officialium, licet non ſit vera, & realis, tamen habetur pro tali ad effectum reſeruationis.*
27 *Familiaritas ficta non intrat, vbi adſunt concordata.*
28 *Fictio tantum operatur in caſu ficto, quantum veritas in caſu vero.*
29 *Fictio à lege inducta non admittit probationem in contrarium.*
30 *Familiaritas, & continua commenſalitas qualiter ſit probanda ad effectum reſeruationis remiſſiuæ.*
31 *Familiaritas ad effectum reſeruationis, ſufficit, ſi adſit quando beneficium obtinetur, licet poſtea deſinat eſſe.*
32 *Reſeruata ſunt beneficia vacatura per depoſitionem, priuationem, aut tranſlationem, &c. & talis reſeruatio eſt clauſa in corpore iuris, & num. 33.*
34 *Reſeruata ſunt beneficia electi, vel poſtulati, cuius electio, vel poſtulatio fuit caſſata, vel repulſa.*
35 *Reſeruata ſunt beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteria.*
36 *Reſeruata ſunt beneficia vacantia per aſſecutionem pacificam alterius incompatibilis à Papa collati, non tamen ſi ab Ordinario, & numero 37.*
38 *Reſeruata ſunt beneficia vacantia per execrabilitatem.*
39 *Reſeruata an ſint exemptorum beneficia.*
40 *Exemptos non poteſt Ordinarius conſtruere, nec deſtruere.*
41 *Exempti ex negligentia in conferendo, deuolutio fit ad ſolum Papam.*
42 *Exemptorum beneficia, quòd ſint reſeruata, nullibi reperitur expreſſum.*
43 *Collatio eſt prohibita ante vacationem.*
44 *Mors omnia ſoluit.*
45 *Exempti ſunt ſubcollectores Apoſtolici, etiam quoad beneficia.*
46 *Conſtruere eius eſſe, cuius & deſtruere; non ſemper ſequitur.*
47 *Epiſcopus poteſt ex iuſta cauſa priuare ſuo beneficio prouiſum à Papa.*
48 *Reſeruata ſunt beneficia collata contra Concilij Trid. decreta.*
49 *Reſeruatæ ſunt omnes Eccleſiæ Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales, niſi ſint ad Regum præſentationem.*
50 *Reſeruata ſunt Monaſteria virorum valorem 24. excedentia, quæ ſunt conſiſtorialia, & numero 51. & 61.*
52 *Reſeruata ſunt beneficia vacatura Sede Epiſcopali vacante, &c. & n. 53. Dummodo ad alium collatio non ſpectet, & num. 54.*
55 *Reſeruatæ ſunt dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis.*
56 *Dignitas poteſt eſſe principalis in Collegiata, quamuis incedat, & ſedeat manu ſiniſtra.*
57 *Manus dextera non arguit per neceſſe maioritatem, nec præcedentiam, & narratur caſus practi-*

practicus. Vbi alternis vicibus ſeruata fuit æqualitas.

58 *Reſeruatio dignitatis primæ poſt Pontificalem non intrat, quando fuit erecta, & effectus ſuſpenſus, ac vacatio contingit durante ſuſpenſione.*

59 *Reſeruati ſunt Prioratus, & Præpoſituræ, ac dignitates conuētuales; non tamen militares.*

60 *Militares ordines inſtituti fuerunt contra Sarracenos, & ideo illorum præceptoriæ non cadunt ſub reſeruatione.*

62 *Reſeruata ſunt beneficia familiarium, & continuorum commenſalium Sanctæ Romane Eccleſiæ Cardinalium, dummodo accedat talis Cardinalis conſenſus & nu. 63.*

64 *Cardinalium ad collationem, beneficia ſpectantia, non cadunt ſub reſeruatione regulæ 3. de familiaribus Cardinalium.*

65 *Familiaritate Papæ concurrente, cum familiaritate Cardinalis præualet familiaritas Papæ.*

66 *Lumen maius extinguit minus.*

66 *Vicarius Cardinalis, an dicatur illius familiaris.*

66 *Legatus aut alius inferior a Papa, conferens ex ſpeciali priuilegio beneficium reſeruatum, ratione familiaritatis Cardinalis, habere debet conſenſum d. Cardinalis.*

67 *Reſeruata ſunt beneficia collectorum, & ſubcollectorum in quacumque Ciuitate, vel diœceſi.*

68 *Subcollectoris exercitium, an requiratur, vt ſit locus reſeruationi; & numero 69. ponitur pars negatiua, & numero 70. affirmatiua, & nu. 71. amplectitur affirmatiua cum modificatione.*

72 *Spolium pertinens ad Cameram Apoſtolicam, ſolummodo cauſatur in Hiſpania ex perſonis Epiſcoporum.*

73 *Subcollector debet eſſe vnicus in tota Ciuitate, vel diœceſi.*

74 *Ciuitas dicitur de diœceſi.*

75 *Ciuitas, & diœceſis ſæpe ponuntur pro eodem.*

76 *Subcollector vnicus tantum debet eſſe in vna diœceſi, quãuis ſit lata, & ſi habeat plures Eccleſias Cathedrales, & Ciuitates.*

77 *Subcollectores plures eſſent ſuperflui in vna Diœceſi Hiſpaniæ, cum ſolus Epiſcopus faciat ſpolium, licet nonnulli collectores minus bene conſtituant ſubcollectores, & n. 78.*

79 *Subcollector debet eſſe perſona qualificata.*

80 *Collectorum, & ſubcollectorum de materia tractantes citantur.*

81 *Subcollectores non poſſunt viſitari ab Epiſcopis, nec puniri. & nu. 82.*

83 *Reſeruata ſunt beneficia Curialium decedentium, dum Romana Curia de loco ad locum transfertur, & declaratur nu. 84. 85. & 86.*

87 *Curiales ſi decedant, non ſequendo Curiam, extra duas dietas, illorum beneficia, non erunt reſeruata, ſecus ſi Curiam ſequantur, & numero 88.*

89 *Curialis decedentis extra duas dietas, cum receſſerit, cauſa mutationis aeris, aut ſolatij, beneficia reſeruata non ſunt.*

90 *Reſeruata ſunt Cubiculariorum beneficia.*

91 *Cubiculariorum beneficia reſeruare de nouo per regulam ſextam Cancellariæ, an opus eſſet.*

92 *Cubiculariorum honoris, aut extra muros, beneficia, an ſint reſeruata, & nu. 93. & 94. & 95. concluditur negatiuè cum Rota.*

96 *Superfluum non eſt quando declaratur explicitè, quòd implicitè comprehendebatur.*

97 *Reſeruati ſunt Canonicatus, Dignitates. & Prębendæ S. Io. Lateranen. S. Petri, & S. Mariæ Maioris.*

98 *Reſeruata ſunt beneficia vacantia in ſex Diœceſibus Hoſtien. & Portuen. &c. durante abſentia Cardinalium, & Epiſcoporum à Curia.*

99 *Reſeruata ſunt beneficia Regni Germaniæ, iuxta formam concordatæ.*

100 *Reſeruata ſunt beneficia in confidentiam recepta.*

101 *Reſeruata ſunt beneficia vacantia propter crimen hæreſis, & non veniunt ſub clauſulis generalibus, & n. 102.*

103 *Reſeruata ſunt beneficia collata perſonis prohibitis, quia non ſunt de ſanguine puro, &c.*

104 *Reſeruata ſunt beneficia vnita Collegio Germanico de Vrbe.*

105 *Reſeruata ſunt beneficia offendentium litigantes in Romana Curia.*

106 *Reſeruata ſunt beneficia vacantia ob non factam publicationem.*

107 *Reſeruata ſunt beneficia illorum, qui ſe ipſos pro alijs examini ſe ſupponunt, vel penſiones offerunt, aut beneficia cum intentione dimittendi recipiunt.*

108 *Reſeruata sũt beneficia collata à Cardinalibus vigore indultorum, ſi non expediuntur litteræ infra tempus aſſignatum.*

109 *Reſeruata an ſint beneficia ad Papam deuoluta, & no. 110.*

111 *Reſeruata, aut quaſi reſeruata ſunt beneficia litigioſa: Ita vt Ordinarius prouidere non valet, etiam ſi vacent per aſſecutionem, ſeu aliam mortem ciuilem, n. 112. Neque etiam ſuperſtiti collitiganti concedere, reiecta nonnullorum opinione, nu. 113. 114.*

115 *Reſeruata ſunt beneficia affecta.*

116 *Reſeruata ſunt beneficia Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtanæ iuxta formam nouæ erectionis, & num. 117.*

Dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſt. reſeruata.gl.51.

SICVT regula noſtra in
1 prima † eius parte non capit beneficia aliàs reſeruata, vt latius ſcripſi in gl.13. ſuper verbis *extra Romanam Curiam*. Sic etiam in iſta ſecunda parte modificatoria primę partis, alternatiua conceſſa, non capit beneficia aliàs diſpoſitioni Apo
2 ſtolicę reſeruata. Nam exceptio debet † eſſe de regula, ac de illius genere, & natura. l. nam quòd liquide. §. fin. in fine. ff. de pœn. legata l. 1. ff. de reg. iur. vbi Decius num. 24. Cagnolus nu. 29. cum ſequentibus. cap. in noſtra, verſ. *præterquam*. de ſepulturis. c. quoniam, de coniugio leproſorum. gl. in rubr. de reg. iur. in 6. poſt princip. verſ. *ſubtilitatibus tamen circa hoc omiſsis*. Caſſad. deciſ. 8. n. 5. de conceſſ. pręben. & plene tradit Euerard. in loco ab exceptione ad regulam ex num. 9. cum ſequen. Couar. lib. 2. variar. cap. 5. num. 5.

Ac propterea maiori pro cautela addita ſunt verba thematis noſtri, *dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata non ſint*.

Vnde pro competenti ornatu noſtræ regulæ, ac intelligentia huius gloſſę excuſare
3 minime valeo, narrare hic caſus, † in quibus, aliàs præter regulam noſtram, reſeruatio ſibi vendicet locum.

Prima igitur, & capitalis reſeruatio eſt de beneficijs vacantibus in Roma-
4 na Curia, ſeu apud Sedem, † vt in c. 2. de pręben. lib. 6. iuncta extrauag. ad regimen, de præben. & extrauag. ex debito, de elect. inter communes: de qua reſeruatione plura loquutus fui in gl. 13. ex nu. 29. verſ. *ſecundo loco dicitur vacare*. vbi citaui alios plures tex. & Doctores pro interpretatione d. c. ad quem locum lectorem reijcio, & videat, quæ dicam in caſu 59. huius gl à n. 83. vſque 89. & Anaſtaſi. Germon. in ſuo tractatu de indultis Cardinalium. §. ſi vero illa, ex num. 1. & per totum.

Et adde, quòd concordata Francię minime capiunt benef. vacantia apud Sedem: Sed ſemper talis reſeruatio firma remanet, etiã quoad Regnum Francię, cum ſit clauſa in corpore iuris. Vt tradit Rebuff. ad concordata in rubrica de reſeruation. princip. verſ. *& licet hic non excipiantur*. Ac conferunt ea, quæ dixi in gl. 13. ex n. 35. cum ſeqq.

Vnde minus verum apparet dictum Philippi Probi, quòd retuli in §. 5. proęm. n. 157. dum dicit, quòd derogatio c. ſtatutũ, de pręben. in 6. non admittitur in Francia. Nam cũ d. derogatio concernat reſeruationem in corpore iuris clauſam, nec obſtet concordata; proculdubio locum habere debet etiam in illo Regno.

Secunda reſeruatio (licet minus propriè dicatur reſeruatio) eſt de beneficijs conſiſtentibus in iſta Romana
5 † Vrbe, in quibus ſoli Papæ, tanquam ſoli Epiſcopo Romano eſt collatio reſeruata, vt etiã ſcripſi in dicta gloſſa 13. in principio, ex nu. 3. vſque ad 28. vbi multa non contemnenda, quę ſic congeſta alibi non inuenientur, repęries, & infra in caſu 21. num. 97.

Tertius caſus reſeruationis eſt, in quibuſcumque beneficijs vacaturis per obitum S. R. E. Cardinalium, & Of-
6 ficialium † Sedis Apoſtolicę, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum, litterarum contradictarum, & Apoſt. Palatij cauſarum Auditorum, Correctorum, & Scriptorum litterarum Apoſtolicarum, ac Pęnitẽtiarij pręfatę Sedis, ac Abbreuiatorũ, necnon commenſalium, & aliorum quorumcumq; Cappellanorum Sedis eiuſdem, & etiã quorumcumq; Legatorũ, ſiue Nuntiorum, ac in terris Eccleſię Rom. Rectorũ, & Theſaurariorum per Romanos Pontifices ſpecialiter deputatorum, ſeu miſſorũ, aut deputandorũ, aut mittendorum impoſterum, vbicumq; dd. Legatos, vel Nuntios, ſeu Rectores, aut Theſaurarios antequam ad Romanam Curiam redierint, ſeu venerint rebus eximi cõtigerit ab humanis: vt diſponitur in extrauag. ad regimen Benedicti 12. ſub tit. de pręben. inter cõmunes in §. ac etiã per obitum Cardinalium. Quæ extrauag. renouatur per omnes Pontifices in regula 1. Cancell. Caſſad. deciſ. 3. num. 2. de conſtitut.

Circa quam extrauagantem, dum loquitur de Cardinalibus, vide Hieron. Paulum in praxi Cancel. §. de beneficijs generaliter reſeruatis, verſ. *item beneficia Cardinalium*. Gomeziũ in regula de impetran. benef. vacan. per obitum famil. Cardin. quæſt. 13. ſub num. 11. Simomonettam deciſ. 24. lib. 1. & deciſ. 17. libro 2. Sarnen. deciſ. 10. lib. 1. in manuſcriptis, gloſſator. antiquum in regula quinta Cancellarię, in fine.

7 Et dum loquitur de Auditoribus Rotę, † vide Æneam de Falconibus de reſeruat. q. 3. princip. num. 3. & Conſtitutionem 78. Pauli III. poſtmodum allegandam.

8 Et dum loquitur de Cappellanis † Papę, vide eumdem Æneam de Falconibus, vbi ſupra numero 15. in fine, & numero 16. Simonettã de reſeruationibus. quęſt. 37. & 38.

per

per totas. Mandoſium in regula prima Cancellariæ. quæſt. 5. & 6. Rota deciſione 22. de præbendis, in antiquis, & deciſ. 12. eodem titulo, in nouis.

9 Dum loquitur de Prothonotarijs, † vide plenè per Simonett. de reſeruatione. quæſt. 100. per totam. Caputaquen. deciſ. 404. par. 2. & deciſ. 27. parte 3. Puteum deciſ. 313. lib. 1. & deciſ. 339. libro 2. Rotam deciſ. 303. parte 2. diuerſ. & deciſ. 105. libro 1. parte 3. diuerſorum, & deciſ. 337. & 1032. lib. 3. parte tertia diuerſorum.

10 Dum loquitur de Camerario, † vide Caſſadorum deciſione 4. de conſtitutionibus. Mandoſium in regula prima Cancellariȩ. quæſt. 4. per totam, & conſtitutionem Sixti V. 44. *ad excelſum*. anno 2. vbi etiam loquitur de Vicecamerario, & Commiſſario Camerȩ. Flamin. Pariſ. de reſignat. lib. 2. quæſt. 16. num. 39. 42. & 43.

11 Dum loquitur de Abbreuiatoribus. † vide Puteum deciſione 204. & deciſione 263. libro primo.

12 Dum loquitur de Notarijs, † vide Rotam Bellamerȩ 655. quæ incipit, *Notarij Pœnitentiariæ*. Mandoſium in regula prima Cancellariæ. q. 5. ſub num. 7.

13 Et de Scriptoribus Apoſtolicis † legas bonam deciſionem Rotæ 70. per totam parte prima diuerſorum.

14 Et an Acolyti † Papæ ſint comprehenſi inter dictos Officiales, vide Puteum deciſione 81. libro tertio, & Mandoſium in dicta regula prima Cancellariæ, quæſtione 5. & 6. per totas.

15 De Cantoribus Papȩ † ſunt deciſiones 14. de renunciatione, in antiquis, & 4. eod. tit. in antiquioribus Beſigneti.

Quartus caſus eſt in beneficijs familiarium, & continuo-
16 rum † commenſalium Papæ, etiam ſi non ſint ex contentis in caſu prȩcedenti, vt vltra dictam extrauagantem ad regimen, diſponitur in regula tertia Cancellariæ in §. ac quæcumque, & in conſtitutione 78. & 79. Pauli Tertij, nec non in conſtitutione 44. Iulij Tertij, Per quas conſtitutiones declarantur eſſe ad hunc effectum reſeruationis, veros familiares, & continuos Papȩ commen-
17 ſales, omnes Referendarios, † & alios officiales, ex Palatio Apoſtolico panem habentes, Prothonotarios, Subdiaconos, Auditores Rotȩ, Acolytos, Scutiferos, Secretarios, litterarum Apoſtolicarum Scriptores, Cubicularios, ac Milites Sancti Petri, reliquoſque Officiales Romano Pontifici pro tempore exiſtenti in Palatio deſeruientes, aut cuſtodiam facientes: licet in eodem non habitauerint, nec habitent, nec forſan habitabunt, nec in tinello comederint, nec comedant, nec in futurum forſan comedent: veroſque & indubitatos, & non fictè, nec per priuilegium familiares, & continuos commenſales cenſeri, reputari, & eſſe: Ita vt regulis tam editis, quam edendis de veris familiaribus, & continuis commenſalibus Papȩ, quoad omnia ſubijciantur, etiam quoad hoc, vt ſoli Romani Pontifices occurrentibus vacationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum per eos obtentorum, vel obtinẽdorum qualitercumque qualificatorum, prouidere, & de illis diſponere debeant, in omnibus, & per omnia, ac ſi Referendarij, & Officiales prȩdicti in Palatio Apoſtolico habitaſſent, & in tinello, verè, & realiter comediſſent.

Similiter ad hunc reſeruationis effectũ, ac ad alios effectus, dicuntur veri familiares, & continui cõmenſales Papȩ Officiales, ſeu Scriptores Archi-
18 uij † Romanȩ Curiæ, vt patet ex bulla Iulij II. ſuper erectione Collegij dictorũ Officialium emanata ſub 7. Calen. Decembris anni 1550: Quȩ bulla eſt inſerta confirmata, & declarata, in conſtitutione Leonis X. quȩ eſt in bullario 6. in ordine inter conſtitutiones eiuſdem Papȩ, incipienti, *lex miniſterij Paſtoralis*. Nec non per conſtitutionem 18. Pauli III. incipientem, *Romani Pontificis*. & per Pium Quintum in ſua conſtitutione 89. incipienti, *pridem*: Per quas conſtitutiones apparet eſſe conceſſa dicto Collegio, & Officialibus (de quorum numero ſum ego) non modica priui-
19 legia, gratias, † ac prærogatiuas, & de nonnullis illarum vide Acchillem de Graſſis deciſione 4. de conſtitution. Caputaquen. deciſ. 215. parte 3. Mohedanum deciſ. 2. & 5. de teſtamen. Puteum deciſ. 304. libro primo, & deciſ. 414. libro 2.

Item dicuntur tales veri familiares, & con-
20 tinui commenſales, Milites Sancti Pauli † per conſtitutionem 23. Pauli III. incipit, *Romanus Pontifex*. à Iulio III. confirmatam per ſuam conſtitutionem 4.

21 Et de militibus Sancti Petri † vltra ſupradicta, eſt conſtitutio 36. Leonis Decimi, incipit, *ſicut prudens*. ac conſtitutio 16. Clement. 7. & conſtitutio tertia Pauli Tertij, ac conſtitutio 46. Pij IV. & loquitur Puteus deciſ. 313. num. 3. & 4. lib. 1.

22 Itẽ de Cubicularijs, & Scutiferis † eſt conſtitutio 14. Leonis X. incipit, *Romanus*. & conſtitutio 3. Pauli III. incipit, *prouidentia*.

23 Item Milites Pij, † vt patet ex conſtitutione 5. & 16. Pij IV.

24 Item Milites Lauretani, † vt legitur in cõſtitutione 16. Sixti V. quæ incipit, *poſtquam*.

25 Item Commiſſarius Cameræ, † vt per conſtitutionem 44. Sixti Quinti *ad excelſum*. anno ſecundo.

Item Theſaurarius Datariȩ, vt in conſtitu-

tione 45.Sixti Quinti, *vt ingens*,an.2.

Nec non Cõclauiſtæ,& reliqui omnes Officiales Cancellariç Apoſtolicę. Qui quamuis re vera non ſint continui commenſales Papę, nec vllam partem panis, nec vini, nec carnis, vel alterius rei comedibilis à Papa recipiant; Nihilominus eo ipſo, quòd Maximus Pontifex,& Princeps vult,quòd habean-
26 tur † pro veris,& continuis commenſalibus eſt perinde,ac ſi realiter, & effectualiter eſſent tales familiares, veri, & continui commenſales, & beneficia illorum ſunt reſeruata. Simonett.de reſeruatione.quæſt.35.num.25.& 26.& 27. & quęſt.36.num.6.Mandoſius in regula tertia Cancellariæ.quæſt.18.& in regula 32.quęſt.14.num.10 Paulus Caſtrenſis conſilio 540. incipit, *præmiſſis allegationibus*. num.6.in fine.libro primo.Puteus deciſ. 313.numero 3. & 4.libro 1.& Rota deciſ.71. numero 2.parte 3.diuerſorum libro tertio. Peregrinus deciſion.104: Et fuit dictum in vna Beneuentana beneficiorum coram Illuſtriſſimo Domino Seraphino Rota deciſ. 303.num.1.& 2.par.2.diuerſ. Vbi fuit diſputatum, an dicta familiaritas ficta ſuffragetur
27 in caſu cõcordatorũ Germaniç †& particulari ratione fuit tentum negatiuè, & aliquid dicã inferius in caſu 20.& vide quę dixi in §. 3.proęmiali,ex num.87.& gl.25.n.22.& 23.
28 Tantum nempe operatur fictio † in caſu ficto, quantum veritas in caſu vero. l.1.in principio. C.de rei vxoriæ actione. l. filio quem Pater, cum ibi notatis. ff. de liberis, & poſthum. Pariſius conſ.22.numero 10.volumine 2.& conſ.118.numero 32.volumine 4. Euerardus in loco a vi fictionis. num. 4. vſque ad finem, vbi adducit plura exempla ad quodlibet ex decem prędicamentis. Caſſadorus deciſ.1. numero primo poſt principium,de locato, & deciſ.2.num.16.de vnionibus. Puteus deciſ.434.numero 4.& 6.libro primo. Felinus in cap.ſolitæ.num.3.de maioritat.& obedien.
29 Ita vt neque contra talem fictionem†à lege factam poteſt admitti probatio in contrarium.cap. is qui fidem, de ſponſalibus. c. accuſatus.§.1.de hęreticis,in 6.Felinus in cap. quãto n.3 de pręſum.Barbatia in l.cum acutiſſimi,num.12.18.& 19.C.de fidei commiſſis.Pariſius conſ.22.num.10. vol. 2. Maſcardus de probat.concluſ.771.num.1. & per totam.Menoch.de pręſump.lib. 1.pręſumpt.8. nu.11.ac per totam,& lib. 4. præſumpt. 89. num.7.& ſequentibus.

De qua familiaritate probanda ad effe-
30 ctum reſeruationis, † & de alijs multis dictam materiam concernentibus, videre non pigeat Simonettam de reſeruatione.cap.35. vbi octo pulchras quęſtiones ponit, & num. 28.concludit, quòd in caſibus, in quibus Papa non fingit, precìſe requiritur vera familiaritas, & continua commenſalitas, prout in caſibus familiaritatis Cardinalis. & inferius dicam in reſeruatione 20. de Cubicularijs,& eumdem Simonettam. q. 36. nec non Gomezium in regula 31. de impetrantibus beneficia per obitum familiar. Cardin.quæſtione 13.per totam, & Mandoſium ibidem. quæſt.10.& 18. Caputaquen.deciſ.147. parte 1.& deciſione 10.& deciſ.380 parte ſecunda. Puteum deciſ.134.lib.3. Maſcardum de probationibus concluſione 755. verbo, *familiaritas* per totam.

Quæ omnia procedunt etiam ſi dicti officiales, vel continui familiares Papę ante obitum illorum, deſierint eſſe tales officiales,
31 † & familiares: Quia nihilominus beneficia, quæ obtinebant de tempore familiaritatis, vel quando erant officiales ſemper reſeruata remanent, vt in regula 1.Cancellariæ declaratur expreſſe, & paſſim tradunt omnes, & dixi in gloſſ.11.

Quintus caſus reſeruationis eſt de beneficijs vacaturis per depoſi-
32 tionem, priuationem, † tranſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſceptionem, auctoritate Apoſtolica factas, & fiendas, vt in dicta extrauaganti ad regimen poſt principium,verſ.*nec non per depoſitionem* per dictam regulam 1.Cancellariç renouatam, ſub tit. de prębendis inter communes,&in extrauaganti,ex debito §. huiuſmodi, de electione inter communes. Hieronymus Paulus in praxi Cancellariæ,in §.ſequuntur beneficia reſeruata generaliter. Flamin. Pariſ. de reſignat lib.2.quæſt.16.nu. 27.

Immo dicit Gomezius in regula de triennali,quæſt.31.nu.10: Nec non Philippus Probus in c. præſenti.n.10. de officio legat. in 6. quòd talis reſeruatio ſit clauſa in corpore
33 iuris,†vt in caſu depoſitionis loquitur tex. in c.quoad tranſlationem,& c.inter,de tranſlatione Epiſcopi,& in c.niſi de renunciatione.

Et in caſu traſlationis loquuntur tex. in cap.ſi quis, & in cap. mutationes 7. quæſt. 1. & in cap. quanto, de tranſlatione Epiſcopi. Gambarus in tractatu de de legatis. libro 3. numero 126.

Sextus caſus reſeruationis eſt in beneficijs,de quibus in concordia,
34 vel diſcordia† electi,vel poſtulati, fuit facta electio,vel poſtulatio,quę poſtmodũ fuit caſſata,ſeu repulſa, vel renunciata, admiſſaque reſeruatio; vt in d. extrauag.ad regimen. §. nec non ſi forſan,vt in extrauag.ex debito,de electione inter communes, in §. huiuſmodi. Hieronymus Paulus vbi ſupra, verſ. *Item beneficia ſuper quibus electio*.quibus etiam conſonat textus in cap. quamquam 18. de electione, in 6. & Gomezius in dicta regula de

de triennali.q.31.ſub num. 10. verſ. *tertia reſeruatio eſt*. Philippus Probus in d.cap.præſenti.num.28.cum ſequen.de off.legat lib 6.vbi collocat iſtum caſum inter 8. reſeruationes in corpore iuris clauſas per eum adductas ibid.ex num.10.vſque ad finem.

Septimus caſus eſt de beneficijs vacan-
35 tibus per promotionem † ad
Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina. vt in d. extrauagan. ad regimen, poſt medium, verſ. *rurſus Monaſterijs*. Æneas de Falconibus de reſeruatione.q.2.principali, ſub num. 12. verſ. *quarta eſt de beneficijs illorum, qui promouentur*. Caſſador. deciſ. 3. de conſtitutionibus. Hieronym. Paulus vbi ſupra, verſ. *Item beneficia vacantia per promotionem*. Simonet. de reſeruatione.q.27.per totam. Mandoſ. in reg. 1. Cancell. quæſt. 13. & 14.

Octauus caſus reſeruationis eſt de be-
neficijs vacantibus, & vaca-
36 turis per aſſecutionem † pacificam, quorumcumque Prioratuum, dignitatuum, perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum. Præbendarum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apoſtolica prouiſorum, ſeu prouidẽdorum, vt in dicta extrauagan. ad regimen, propè finem, verſ. *nec non etiam per aſſecutionem*. de prębendis, & in extrauaganti ex dubio. §. huiuſmodi, de electione inter communes. Rota deciſ. 65. incipit, *nota quòd vbi Papa habentem dignitatem*. de reſcriptis, in antiquis. Simonetta de reſeruatione.quæſt.26.num 1.& per totã: Vbi n.5.bene declarat procedere non ſolum in vacatione, quæ prouenit ex decreto Papę: Sed etiam ex diſpoſitione iuris, quamuis tale decretum non adſit: Si vero ſecundum beneficium, per quod vacat primum, eſ-
37 ſet ab Ordinario collatum, tunc ceſſaret †
reſeruatio. Cum ceſſet etiam cauſa reſeruationis, & diſpoſitio vt ex prædictis Doctoribus colligitur. ac dixi in gl.15.§.2. ex num. 8.vſque ad 14.

Nonus caſus eſt in beneficijs vacanti-
38 bus, per † execrabilitatem, iu-
xta formam extrauagantis execrabilis. §. quę vero deinceps, & §. quæ omnia, de prębendis & dignitatibus. Ioann. 22. Nempe quando quis aſſecutus fuit ſecundum beneficium incompatibile cum primo, quia non ſolum vacat primum, & eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicę, ſi ab eadem Sede ſecundum beneficium obtinuit: Sed etiam ſi ſtatim primum non dimittit: ſed de facto illud cum ſecundo habere prętendat: vacat ſimiliter ſecundum, & ſic vtrumque, & eorum prouiſio remanet Sedi Apoſtolicę reſeruata. Quam conſtitutionem ſimiliter renouat regula prima Cancellariæ, in verſ. *ac reſeruauit beneficia, quæ per conſtitutionem*. Ioann. 22. quæ incipit, *execrabilis. vacant, vel vacare contingerint*. de qua conſtitutione vide vltra Mandoſium in dicta regula prima. quęſt. 6. in fin. & quæſt. 7. 8. & 9. Puteum deciſ. 74. & 99. libro primo, & deciſ. 293. num. 3. libro 4. Caputaquen. deciſ. 325. parte prima. Simonettam de reſeruatione. quęſt. 9. num. 2. vbi additio. Creſcen. deciſ. 6. de reſtit. ſpoliat. Mohedan. deciſ. prima eodem titulo. Menöchium de recuperand. remedio 9 quęſt. 37. ex num. 273. cum ſequentibus. Nauarrum conſ. 12. num. 1. de præbendis. Alphonſum Hojedam de incompatibilitate benefic. p. 1. c. 13. ex uum. 70. vſque ad finẽ: Et adde quę vtiliter dixi in gl. 15. in principio, ex num. 9. cum multis ſeqq.

Decimus caſus reſeruationis eſt in beneficijs exemptorum † ab ordinarijs, & ſoli Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis, Quoniam eius eſt conferre, & conſtruere, cuius eſt deſtruere, & priuare. cap. 1 de Cappellis Monachorum. cap. quòd in dubijs. de renunciatione: Et ideo ſicut Ordi-
40 narius non habet deſtructionem, † nec iu-
riſdictionem in exemptos; ita nec conferendi poteſtatem, beneficia exemptorum. cap. finali, de renunciatione, vbi probatur, quòd non tenet reſignatio, ſeu renunciatio ab exẽpto in manibus Ordinarij facta, ſine licentia Papæ. Rota deciſ. 4. num. 2. de renunciatione, in antiquioribus Beſigneti, & deciſ. 14. nu. 2. & 3. eodem titulo, in antiquis. Aeneas de Falconibus in tractatu de reſeruatione quæſtione 2. principali, ſub num. 12. verſ. *ſexta de beneficijs exemptus*. Puteus deciſ. 420. incip. *die 12. Octobris* num. 2. lib. 3. Simonett. de reſeruatione. quæſt. 46. numero quinto. Cardinalis conſ. 112. dubio 5. Pauinus in tractatu de officio, & poteſtate Capituli Sede vacante 2. p. quæſt. 2. ſub num. 16. Ferrettus conſ. 11. nu. 1. vol. . Flaminius Pariſius de reſignatione beneficiorum, lib. 7. quæſt. 11. num. 3. qui etiam in lib. 2. quæſt. 16. num. 20. ſimpliciter dicit. quòd talia beneficia exemptorum ſunt reſeruata:

Pro quo etiam facit deciſio Caſſad. 8. nu. 4. de prębendis, poſt Abbatem in cap. 2. num. 7. in fine, de conceſſ. pręben. vbi ſcripſit, quòd quando collator negligens in conferendo eſt
41 exemptus, poteſtas conferendi deuoluitur †
ad ſolum Papam; cum non ſuperior nequeat ſupplere negligentiam alterius.

COETERVM in hoc erit ſubſiſtẽdũ, quia
42 nullo iure † expreſſum reperio, quòd exẽpto-
rum benef. ſint reſeruata ex ſola cauſa exemptionis, nec vidi vnquam, nec audiui tale practicari. Et cũ reſeruatio ſit odioſa. Beſigneti deciſ. 1. in fi. de pręben. Caſſad. deciſ. 3. n. 5. de reſeruat. Nunquam inducitur, niſi in caſibus à iure expreſſis. Caſſad. deciſ. 2. ex n. 9. de reſeruat. Simonet. q. 5. de reſeruation. ex nu. 1.

Ad cap. fin. de renũciatione, cum deciſio-
nibus, & Doctoribus ſuperius allegatis, po-
teſt reſponderi admittendo, quòd Ordina-
rius non poſsit admittere reſignationem
exempti à ſua iuriſdictione: & ſi illam non
poteſt admittere, nec tale beneficium pote-
rit alteri conferre, cum nõdum vacet, & an-
43 te vacationem ſit prohibita † collatio. cap. 2.
cum ſimilibus, de conceſ. præben. lib. 6. At ve-
ro vbi non requiritur admiſsio reſignatio-
nis, ſed ipſo iure vacat beneficium exempti,
non miniſterio ipſius Ordinarij, ſed miniſte-
rio legis, vt in caſibus expreſsis in gloſſ. 15.
Maxime per mortem, quæ & perſonam, &
44 exemptionem, & omnia ſoluit. authentico,
de nuptijs. §. deinceps. collat. 4. Non videtur
quòd tali caſu Ordinarius ſit ligatus, vt pro-
uidere non valeat, ex eo quòd beneficium ſit
reſeruatum, cum expreſſum non reperiatur,
vt dixi. Et quia data vacatione iam nõ dici-
tur eſſe beneficium perſonę exemptę. Et ideo
nulla ex dictis deciſionibus, nec alius Do-
ctor, niſi ſolus Flamin. Pariſ. dicit benef. ex ſo
la exẽptionis cauſa eſſe reſeruatũ. Immo lo-
quuntur in caſu Cappellan. PP. cuius benef.
ſũt reſeruata, ratione familiaritatis per ex-
trauagantem ad regimẽ, vt ſup. in 3. caſu re-
ſeruationis, Et vltra reſeruationem, perſona
erat exempta, & plura vincula cõcurrebant.
Sed nos non loquimur niſi in terminis ſolius
exemptionis, ſecluſa alia reſeruatione.

Rurſus ſi beneficia exemptorum eſſent re-
ſeruata, ſuperflua eſſet regula quarta Can-
cellariæ, & aliæ regulæ, & conſtitutiones Pa-
pę reſeruantes beneficia ſubcollectorum, &
aliorum officialium Sedis Apoſtolicæ, cum
45 ipſi ſint omnino exempti, † etiam ratione
ſuorum beneficiorum, vt dicam, Deo coadiu-
uante, in caſu 18. huius gloſsæ, ad finem. nu-
mero 81. & 82.

Nec ſemper ſequitur, quòd illius ſit con-
46 ſtruere, cuius & deſtruere, † & e contra. Nam
Ordinarius non poteſt conferre beneficium
reſeruatum; tamen poſtquam fuit à Papa
47 collatum, poteſt ex iuſta cauſa priuare † di-
cto beneficio prouiſum à Sede Apoſtolica.
Antonius de Butrio in cap. per tuas, de ma-
ioritate, & obedientia. numero 11. & Imola
ibidem. numero 5. Felinus ante numerum
quartum, & in eodem num. 4. Cappellana To
loſana deciſ. 293. vbi Stephanus Aufredius
additionator.

Quapropter erit ſuper hoc cogitãdum, &
conſiderandum, an exemptio ſit perſonalis
dumtaxat: vel etiam ſit realis, ita vt benefi-
cium ipſum ſit exemptum, & exemptio de-
tempore collationis adhuc duret. Nam tunc
Ordinarius conferre nequiret.

Vndecimus reſeruationis caſus eſt
de beneficiis, de qui-
bus Ordinarij, & alij collatores, contra Con-
48 cilii Tridentini † decreta diſpoſuerint, & di-
ſponent in futurum, vt in regula prima Can-
cellariæ in fine diſponitur, de qua reſerua-
tione, etiam vide conſtitutionem Pij Quin-
ti 32. incipientem, *in conferendis beneficijs Eccle
ſiaſticis.* ſub 15. Calendis Aprilis anni 1566.
quæ conſtitutio loquitur de collatione Ec-
cleſiarum Parrochialium, a qua conſtitutio-
ne, (vt credo) iſta reſeruatio dictæ regulæ pri-
mæ originem trahit, de qua conſtitutione
plura ſcripſi in gloſsa 6. ſub verbis, *cum cu-
ra, & ſine cura.* ex numero 114. cum multis
ſequentibus.

Duodecimus caſus reſeruationis eſt,
de omnibus Eccleſijs
49 Patriarchalibus, † Primatialibus, Archiepi-
ſcopalibus, & Epiſcopalibus, vbicumque, &
quomodòcumque vacauerint, vt in regul. 2.
Cancellariæ cauetur, vbi Mandoſ. plura di-
cit; In hac tamen reſeruatione, non compre-
henduntur illę Eccleſię, quæ ſunt ad pręſenta
tionem Regum, & aliorum Principum: nam
ipſi præſentant, & Pontifex Maximus confert,
aut inſtituit, vt paſſim ſeruari videmus.

Decimus tertius caſus eſt de Monaſte-
50 rijs virorum † valorem
annuum ducentorum florenorum auri, com-
muni extimatione excedentibus, vt in ea-
dem regula 2. Cancellarię, in verſ. *nec non
omnia Monaſteria,* ſancitur. Quę Monaſteria
intelliguntur de conſiſtorialibus, dumtaxat,
51 id eſt de his Monaſterijs, quæ conſiſtoriali-
ter per viam cedulæ prouideri ſolent, vt per
Gomezium in regula de ſubrogandis colli-
tigantibus, q. 15. num. 4. ad fin. Mandoſ. in d.
reg. 2. quæſt. 3. & in tracta. de ſignatura gra-
tiæ in rubrica de prouiſionibus, columna pe-
nultima, verſ. *Monaſteria valoris* 200. & in ru-
brica de reſignationibus, verſ. *reſignationes
Monaſteriorum virorum.* & vide infra caſum,
16. num. 59.

Decimus quartus caſus eſt de benefi-
cijs vacaturis Sede Patriar-
52 chali, † Primatiali, Archiepiſcopali, Epiſco-
pali, aut Abbatiali, vel alterius collatoris,
ſeu collatricis vacante, per obitum, aut di-
miſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuationem,
vſque ad promotionem, vel prouiſionem ſuc-
ceſſorum, & pacificam illorum poſſeſſionem
adeptam; Quando collatio, ſeu diſpoſitio ad
quemlibet illorum, vel illarum pertinet: Dũ-
modo non ſit ſimultanea cum alio, vel alijs,
aut etiam ad alterius præſentationem, vel
electionem pertineat, vt in vltima parte di-
ctæ regulę ſecundæ Cancellariæ continetur,
& in conſtitutione 161. Pij Quinti, quæ
incipit, *Sanctiſsimus.* ſub data nona Martij
53 anni 1567. de qua vide † Hieronymum
Gabrielem conſilio 197. numero ſecundo, &

per totum. libro 1. & quæ dixi in glo. 24. poſt
principium. verſ. *& propterea Cardinalis non li-
gatur per regulam ſecundam*. num. 7. & in quæſt.
6. ibidem num. 11. & in gloſſa 45. §. 3. q. 4.
& in gloſſ. 46. nu. 29. & gloſſa 49. verſ. *verum-
tamen eſt*. num. 11. & in §. 6. proœmiali. num.
51. & in gloſſa 15. §. 2. ex nu. 80. cum ſeqq.

Et fuit deciſum in vna Gerundien. benefi-
cij 31. Maij 1600. coram R. p. d. Corduba,
quòd (conſtitũ) breuis, quòd beneficium va-
54 cauit † ſede Epiſcopali vacante eſt proban-
dum, ita vt intret reſeruatio. Nàm ſi collatio
ſede vacante ad alium ſpectaret, nõ eſſet lo-
cus executioni d. breuis.

Decimus quintus caſus reſeruationis
eſt de dignitatibus maiori-
bus poſt Pontificales in Eccleſijs Cathedra-
55 libus, † etiam Metropolitanis, & Patriarcha-
libus valorem annuum, 10. florenorum ex-
cedentibus, nec non de dignitatibus princi-
palibus in Collegiatis, vt habetur in regula
3. Cancellariæ. Vbi declaratur quòd ad hunc
effectum reſeruationis, dicatur etiam digni-
tas principalis in Collegiata, illa, quæ con-
ſiſtit in Cathedrali, quamuis non ſit prima
dignitas poſt pontificalem; tamen ex Indul-
gentia Sedis Apoſtolicæ, aut conſuetudine,
vel alio quolibet Iure habet principalẽ præ-
heminentiam in Eccleſia Collegiata. De qua
materia vide, vltra gloſſatorem antiquum,
Mandoſium in dicta regula 3. Caputaquen.
deciſione 219. num. 2. par. 1. diuerſorum, &
Rotam deciſione 518. vbi ponũtur vndecim
ſigna cognoſcendi dignitatem maiorem poſt
Pontificalem, ac ea, quæ dixi in gloſſa 9. §. 4.
de monocularibus verſ. *ſimiliter videmus, quod
regula* 3. & in gloſſ. 10. num. 28. Nec non Ro-
tam deciſione 4. ſub num. 1. & per totam de
electione in nouis, vbi habetur, quòd quam-
uis Præpoſitus Collegiatę ſederet, & incede-
56 ret ſupra Decanum: † tamen quia Decanus
habebat alias præheminentias, & maiorita-
tes, fuit reſolutum Decanum, & non Præpo-
ſitum eſſe principalem dignitatem in Colle-
giata: Quia non eſt incompatibile, quòd De-
canus ſit principalis dignitas: & Præpoſitus
eiuſdem Eccleſię ſedeat, & incedat ſupra il-
lum in altiori, & digniori loco, manumque
dexteram habeat ex conſuetudine, vel alio
iure ſpeciali.

Per quam deciſionem (à me ſolo inter a-
lios plures, qui in cauſa ſcribebant)
allegatã, obtinui in vna Calagurritana præ-
heminentiarum Ciuitatis de Logroño, quòd
quamuis ſecũdum laudum antiquum de an-
ño 1538. Eccleſia Collegiata de la Rotunda,
debeat habere ſemper manum dexteram in
proceſſionibus, & alijs publicis Cõgregatio-
nibus, & Eccleſię Parrochiales (pro quibus
ego ſcribebam) manum ſiniſtram, quòd ni-
hilominus in recipienda pace, & incenſu, &
alijs caſibus pręheminentiarum, de quibus
57 agebatur, eſſet prorſus, & omninò † ſeruan-
da ęqualitas (non obſtãte dicta manu dexte-
ra) inter Parrochiales, & Collegiatam, illa-
rumque perſonas: per turnos, & alternas vi-
ces, vt fuit reſolutum in dicta cauſa 2. De-
cembris anni 1602. coram R. p. d. meo Iuſto,
in qua deciſione fuit ter ponderata dicta de-
ciſio 4. de electione, in nouis. Et iterum habi
to prius voto Sacrę Congregationis rituum
in eadem cauſa, & coram eodem Iudice, ſub
die 6. Iulij huius anni 1603. Sicque fuit iudi-
catũ, & litterę executoriales relaxatę. Qui-
bus etiam accedat, quod dixi in gloſſa 1. ex
num. 38. vſque 41. & in gl. 45. §. 1. nu. 62.

Addo etiã, quòd ad effectum iſtius reſer-
uationis non ſufficit, quòd ſit facta, pura &
perfecta erectio alicuius dignitatis in pri-
mam poſt Põtificalem in Cathedrali, vel in
principalem in Collegiata: quando effectus
erectionis fuit ſuſpenſus vſque ad obitum a-
licuius: Et ante dictum obitum, vacatio di-
58 ctę dignitatis erectę contingat, Nam tunc †
minimè erit reſeruata, vt fuit reſolutum in
vna Valliſoletana Decanatus 11. Decembris
ann. 1600. coram R. p. d. meo Mellino, vbi in
erectione Eccleſię Collegiatę Valliſoletanæ
in Cathedralẽ ſimiliter fuerat facta à Sede
Apoſtolica erectio Decanatus illius Eccle-
ſię purè, & perfectè in primam dignitatem
poſt Põtificalem, cum primum vacaret Prio-
ratus Eccleſię eiuſdem, (nam prioratus an-
tea pręcedebat Decanatum:) Et cũ ante o-
bitum dicti Prioris contingeret vacatio De-
canatus in menſe ordinario, fuit dubitatum,
an intraret reſeruatio dictæ regulę 3. & me
informante, ac obtinente, fuit reſolutum,
quòd non, quia de tempore vacationis ad-
huc pendebat ſuſpenſio erectionis.

Decimus ſextus caſus reſeruationis eſt
59 de Prioratibus, † Prępoſituris,
Prępoſitatibus, ac alijs dignitatibus, conuen
tualibus, & pręceptorijs generalibus ordinũ
quorumcumque, ſed non militarium, vt di-
ſponitur in regula 3. Cancellarię verſ. *reſer-
uauit etiam*. & declarat gloſſator antiquus in
dicta regula 3. ac Mandoſius ibidem quęſt. 8.
9. & 10. Vbi concludunt, quòd iſta reſeruatio
non loquitur de Prioratibus, & Prępoſituris,
& dignitatib⁹ ſecularibus, ſed de regularibus
perpetuis, dumtaxat. Ac dictus gloſſator de-
clarat, quòd attentis illis verbis, *ſed non mili-
60 tarium*, quòd pręceptorię ordinis † Sancti
Iacobi de Spata, de Alcantara, de Cala-
traua, Sancti Ioannis Hieroſolymitani ex-
cluduntur à reſeruatione, ex quo ſunt mili-
tares: Nam ſunt inſtitutę cõtra Sarracenos,
maximè in Hiſpania; vt patet ex eorum pri-
uilegijs, & ſtabilimentis, & vide, quę dixi in
gloſſ.

gloſſ.8. ſuper verbo, *& quorumuis ordinum regularia*.

61 In quo autem differat iſta reſeruatio † ab illa contenta in caſu 15.num.50. De qua in regula 2. dic cum dicto Gloſſatore antiquo, quòd illa intelligitur de Monaſterijs Abbatialibus, & Conſiſtorialibus tantum: Iſta verò loquitur de alijs Monaſterijs, quæ reguntur per Priores, vel alias dignitates regulares, quæ Abbatiales conſiſtoriales non ſunt.

Decimus ſeptimus caſus reſeruationis eſt, de beneficijs familiarium,
62 & continuorum Commenſaliũ † Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, quæ obtinuerunt, vel obtinebunt (eorũ familiaritate durante:) quãuis prius illa adepti fuiſſent, etiã ſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorumdem, vel aliàs receſſerint, vt patet in dicta regula 3. Cancellariæ in verſ. *ac quæcumque beneficia*. Et ibi declarant Gloſſator antiquus, & Mandoſius. Simonetta de reſeruatione, quæſt.35. ex num.18. cum multis ſequentibus, & quæſt.36. per totam.

Tamen ſi ille Cardinalis, cuius fuit fami-
63 liaris viuat, † & in Curia præſens fuerit, requiritur conſenſus illius in collatione talis beneficij reſeruati per obitum vacantis facienda: quãuis beneficium vacet apud Sedem, vt in regula 31. Cancellariæ de impetrantibus beneficia per obitum familiarium Cardinalium diſponitur. Conſenſus etenim illius dumtaxat requiritur; non verò eſt Cardinali reſeruata collatio, ſed Papa debet cõferre, & Cardinalis conſentire. Caſſador. deciſ.9. num. fin. de præben. & etiam ſtatuitur in Conſtitutione Gregor.14. de qua ſtatim loquar.

64 Si verò collator ordinarius † talis beneficij per obitum huiuſmodi familiaris vacantis, ſit alius Cardinalis, tunc dictus cõſenſus non requiritur, niſi vacatio in Curia contingat, vt in regula 32. Cãcellariæ ſancitur. De cuius intellectu, vide Gomezium in dicta regula 31. quæſt.19. & Mandoſium in reg. 32. quęſt.14. Germon. in tracta. de Indultis. §. etiam ex eo, à num.37. cum ſequentibus. Hodie tamen iam eſt aliter diſpoſitũ per Conſtitutionem. Gregor.14. de an. 1591. incip. *Sanctiſſimus*. per quam. in §. volentes, diſponitur: Quòd beneficia familiarium Cardinaliũ ſemper ſint Papæ reſeruata, quamuis collator ordinarius ſit Cardinalis, neque requiritur illius cõſenſus: Sed dumtaxat illius Cardinalis, cuius fuerat familiaris, ille per quẽ beneficia vacare cõtingat, ſi viuat, & in Curia pręſens de tempore vacationis fuerit.

Quando autem cõcurrit familiaritas Papæ, vt in caſu 4. cum familiaritate Cardina-
65 lis: Tunc ceſſat effectus † familiaritatis Cardinalis, quia minor familiaritas ſuccumbit
66 maiori, & maius lumen † extinguit minus. Caſſadorus deciſione 9. num. 4. de præbendis. Rota deciſione 71. lib. 3. par. 3. diuerſorum, ac declarat Regula 31. de impetran. benef. per ob. fam. in verſic. *Declarans præſentem*. Reliqua vide per Gomez. & Mandoſium ſuper dicta regula de impetrantibus beneficia vacantia per obitum familiar. Cardinalium. Simonettam de reſeruationibus. quęſt. 35. cum tribus ſequentibus. Et in num. 21. d. quęſtionis 35. ſcribit. An Vicarius Epiſcopi Cardinalis illi ſeruiens in d. officio pro expenſis & ſalario, certum ſtipendium habẽs, dicatur familiaris, & continuus Commenſalis, vt includatur in hac reſeruatione, ac refert caſum iſtum in Rota contigiſſe. factamque fuiſſe diſtinctionem; ſic. Aut ille, qui fuit creatus Vicarius erat iam ex familiaribus, & continuis Commenſalibus Cardinalis, & includitur: Vel erat electus, aliàs Vicarius, cũ illa mercede: & tunc nõ iudicaretur illius continuus Commẽſalis, cum nunquam cum illius familia comederit, & quia potius cenſetur deſeruire dignitati, quam perſonæ.

Adde etiam, quod eodem modo ſicut requiritur conſenſus Cardinalis in collatione, per Papam facienda de beneficio vacante per obitum familiaris ipſius Cardinalis. Sic pariter, imò maiori cum ratione, interuenire debet d. conſenſus, in prouiſione facienda, per Legatum, vel alium inferiorem habentẽ facultatem conferendi tale beneficium reſeruatum: Nam d. poteſtas fuit in eũ tranſlata, & deuoluta (mediante tali conceſſione) cũ omnibus oneribus, & qualitatibus inhęrẽtibus, nec debet eſſe ille melioris cõditionis, quam ipſe Papa concedens. Lambert. de iurepatron. lib. 2. parte 3. quęſt. 7. artic. 13. nu. 1. & 2. Rebuffus in praxi titulo de deuolutionibus à num 40. & in tractatu de nominationibus. quęſt.8. num.21. Acchilles deciſ. 13. de iure patronatus. Et iſte caſus nouiſſime cõtingit in collatione cuiuſdam beneficij vacantis per obitũ certi familiaris Illuſtriſſimi D. Cardinalis Iuſtiniani.

Decimus octauus caſus reſeruationis eſt, de beneficijs quorũcunq; Collectorum, & vnicorum (in quacunque Ciuitate, vel diœceſi, qui ſuo tempore officia
67 exercuerunt) ſubcollectorum, † fructuum, & prouentuum Camerę Apoſtolicę debitorum, de illis videlicet beneficijs dumtaxat, quę durante eorum officio obtinebant, & in quibus, ſeu ad quæ tunc ius competebat, vt probatur per regulam 4. Cancellariæ, & in extrauaganti ad Roman. de prębend. inter comm.

Circa cuius regulę declarationem, dum dicit, *qui ſuo tempore officia exercuerunt*. eſt aduertendum, quòd ſunt infinitę deciſiones, & docto-

doctorum doctrinæ variæ, & repugnantes ſuper hoc, an requiratur exercitium officij
68 † ſubcollectoris, vt intret dicta reſeruatio.

Nam in primis, quòd ſola deputatio ſubcollectoris ſufficeret abſque aliquo exerci-
69 tio † ſunt deciſiones. Rotæ 12. de præbendis in nouis,& 14.eodem titulo in antiquis, vbi etiam loquuntur,quamuis nondum officium ſubcollectoriç acceptauerint. Caſſadorus deciſione 1.num.3.de verbor.ſignificatione.Simonet.de reſeruatione quæſt.33.nu. 8. & 9. Milius in repertorio verbo, *beneficia collectorum*.Felin. in cap.in noſtra 21. corollario,de reſcriptis. Æneas de Falconibus in tractatu de reſeruationibus. quæſtione tertia. principali.num.16.verſ.*ſubdit dictus Gaſpar*.cum alijs pluribus citatis per Mandoſium in dicta regula 4.quæſt. 4. quos ipſe ſequitur. Et ad dicta verba, *officia exercuerint*, reſpondet, quòd intelligantur quoad honores, & exemptiones,vt ſubcollector gaudeat priuilegijs, non quoad effectum reſeruationis. Verallus alias,Caputaquen.deciſione 140.& 141 par. 1.& deciſione 76. par. 3. Flaminius Pariſius de reſignatione beneficior.lib.2.q. 16. n.26.

70 Quòd autem requiratur exercitium, † vt intret reſeruatio, nec ſufficiat ſola deputatio,& acceptatio, firmauit Rota teſte Puteo deciſione 305.incipit,*licet Rota*.lib. 1. ex eo, quòd aliter repugnarent verba noſtræ regulæ exercitium requirentis. Et ad deciſiones contrarias fuit reſponſum, quòd in illis non attendebatur, quòd regula Cancellariæ haberet dicta verba, nec apparebat regulas Cancellariæ de illis temporibus habuiſſe dicta verba. Creſcentius deciſione 17. de præbẽdis.Rota deciſione 1846.incipit, *Ioannes Paulus*.libro 3.parte 3.diuerſorum,& fuit reſolutum in vna Caſtellana beneficij corã Orano de an. 1594.& alias pluries. Maſcardus de probation.concl.317.nu.27.

Vnde eſt tenenda iſta vltima opinio, videlicet,quòd requiratur exercitiũ ſubcollectoris, vt intret reſeruatio.Quæ tamen eſt temperanda & intelligenda,vt ſufficiat,quòd talis collector ſit deputatus,& acceptauerit, & pro tali ſubcollectore ſit com-
71 muniter reputatus, † ac fuerit dictum officium exercere paratus, quãmuis actualiter non exercuerit, quia non venit occaſio: vel alias fuerit legitimo impedimento detêtus, vt per Chiſanen. deciſione 24. & fuit reſolutum in vna Vrgelen.Canonicatus 7.Maij anni 1593.coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto,& alias pluries.Quando namque non ſe offert occaſio colligendi ſpolium, veluti
72 in Hiſpania, vbi ex ſola perſona Epiſcopi † defuncti cauſatur ſpolium, nec ſtat per ſubcollectorem,eſt perinde, ac ſi actualiter officium exercuiſſet.l.in iure ciuili 21.ff.de condition.& demonſtr.cum ſimilibus. c.cum nõ ſtat 66.de regulis iuris.in 6. Rota deciſione 1.de conceſſione præbendæ,in nouis, & deciſione 8.eodem titulo,in antiquis, & deciſ. 6. de conſuetudine,in antiquioribus Beſigneti, & deciſione 91.numero 1. & ſequen. ac per totam parte 1.diuerſorum.Puteus deciſione 22.lib. 1.Ripa in cap.cum Eccleſia Sutrina. num.57.de cauſ.poſſeſſ.Molin. de Hiſpanorũ primogenijs.lib.2.c. 13.ex num.14.

ET DVM dicta regula 4.dicit, quòd ſubcollector debet eſſe vnicus in quacunq; Ciuitate,vel diœceſi,intellige, quòd in tota diœ-
73 ceſi,& Ciuitate † debet eſſe vnicus, & non vnus in Ciuitate,& alius in diœceſi:ſed quòd iſte ſubcollector vnicus poteſt reſidere, vel in Ciuitate,vel extra illam in Diœceſi,Nam aliter; ſi vnus eſſet in Ciuitate, & alius in diœceſi ſequeretur, quòd non eſſet vnicus in
74 diœceſi,ſed plures,nam Ciuitas dicitur † de diœceſi, & regulariter venit appellatione diœceſis,quando profertur à lege.cap.1.de rerum permutatione.lib.6.& ibi glo. verbo, *diœceſis*.Franchus ſub nu.4.verſ.*in glo ſecunda*. in fin.Geminianus.num.13. Probus. numero 2.& dixi latius in gloſſ.43.quæſtione 8.à numero 193.

Et quia diœceſis, & Ciuitas ponuntur pro
75 eodem, † vti ſinonoma.cap. quoniam de officio ordinarij.

Item quia pluralitas eſt reſoluẽda in ſuas ſingularitates, & ſcripſi in glo.20.ex nu.8.

Quinimò quamuis vna diœceſis ſit valde lata,& habeat plures Cathedrales,ac plures Ciuitates,vt in diœceſi Calagurritana, & alijs pluribus Hiſpaniæ,non poteſt eſſe in tota diœceſi cum ſuis Ciuitatibus,niſi vnicus dũtaxat ſubcollector,vt me informante,&obti-
76 nente † fuit reſolutum in vna Calagurritana beneficiorum, die Lunæ 2. Decembris anni proximi 1602.coram R.P.D. meo Lãcellotto,quæ deciſio fuit nouiſſimè confirmata,me etiam obtinente in alia Burgeñ beneficij 23. Maij huius an.1603. corã R.P D. meo Litta. vbi fuit dictum,quòd illa dictio, *vel* ſit intelligenda reſtrictiuè,& declaratiuè,prout paſſim accipitur.Socinus.conſ.1.num.8.lib.4.

Nec nõ fuit ponderatũ, hoc maximè procedere in Hiſpania, vbi in vna diœceſi duo
77 ſubcollectores † eſſent ſuperflui, cum in illis partibus ſpolia fiant ſolum de Epiſcopo, ita vt pro vna perſona nõ ſint neceſſarij duo ſubcollectores,vt ſuperius dixi.nu.72.

Vidi etiã facultates datas vni Collectori generali Hiſpaniæ expreſsè dicentes, quòd in quacunque Ciuitate,vel diœceſi, etiam ſi ſit ampla, & diffuſa,vltra vnum ſubcollectorem non deputetur.

Quo fit vt minus bene nonnulli Collecto-
78 res † generales Hiſpaniæ de facto cõſtituant

duos

duos ſubcollectores in vna diœceſi eo prætextu, quòd ſit lata, & plures habeat Ciuitates.

Et cum ſubcollector ſit ſubdelegatus Apoſtolicus, & iuriſdictionem habeat, debet eſſe
79 perſona qualificata, † iuxta formam text. in
cap. ſtatutum, in principio, & in §. in nullo, in
fine, de reſcriptis. libro 6. aliàs deputatio erit
nulla, & reſeruatio ceſſabit, vt in §. fin. d. c.
ſtatutum, & in terminis docet Bartholom.
Bellencin. quondam Rotæ Auditor in tractatu de charitatiuo ſubſidio. quæſtione 108. nu.
1. & per totam. Qui ex quæſtione 104. vſque
ad quæſt. 123. finalem, plenè tractat de iſta
collectorum, & ſubcollectorum materia, quẽ
80 omninò † vide, & Mandoſium in dicta regula
4. Et Maſcardum de probationibus concluſione 317. per totam, Rotam deciſione 9. &
10. de officio delegati, in nouis, & deciſiones
10. & 12. de præbendis, in nouis, & 11. 14. 29.
& 31. eodem titulo, in antiquis, & deciſionem
20. eodem titulo in antiquiorib. Simonettam
de reſeruatione. quæſt. 32. 33. & 34. Caputaquen. deciſione 138. cũ tribus ſequẽtibus.
par. 1. Creſcentium deciſ. 1. de off. delegati, &
alia loca ſuperius citata.

Nec omitto, quòd ſubcollectores Apoſtolici, tanquàm prorſus exempti non comprehenduntur ſub decreto 4. Concilij Tridentini ſeſſione 6. loquẽte de viſitatione perſona-
81 rum Capitularium, † vt declararũt Illuſtriſſimi DD. Cardinales eiuſdem Concilij Interpretes dicentes ſic.

Subcollectores, & alij officiales Sedis Apoſtolicæ minimè comprehenduntur, neque quoad oſtenſionem titulorum ſub hoc decreto.

82 Sicut etiam non comprehenduntur † in c.
6. ſeſſionis 25. de reformatione diſponẽte formam procedendi ab Epiſcopo, contra Capitulares, vt pariter fuit ſic reſponſum.

An ſi collectores Cameræ Apoſtolicæ, ad nudum miniſterium exigendi certis caſibus in partibus deputati, ſi ſunt Canonici, vel aliàs beneficiati, ab Epiſcopo viſitari, & corrigi poſſint? Congregatio cenſuit Epiſcopum non poſſe, & ſic reſponſum fuit Epiſcopo Segobien.

Idem quoque fuit declaratum in terminis cap. primi, ſeſſione 7. de reformatione, & vide ſupra num. 45.

Decimus nonus caſus reſeruationis eſt de omnibus beneficijs Curialium, quos dũ Curia Romana de loco ad lo-
83 cum transfertur, † eam ſequendo decedere
contigerit, in quouis loco, quantumcunque
etiam à dicta Curia remoto, vt in regula 5.
Cancellariæ. Quæ reſeruatio eſt ampliatio
primi caſus reſeruationis. cap. 2. de præbendis libro 6. & cap. præſenti 34. eodem titulo,
& libro: & extrauagantis ad regimen. §. nec
non quorumlibet, & §. ac etiam, de præbend.
inter communes.

Nam in dicto cap. 2. fuit facta reſeruatio
de omnibus beneficijs vacantibus in Curia,
84 ſeu apud ſedem: Poſtea † venit d. c. præſenti
in quo Bonifacius 8. per viam declarationis
extẽdit reſeruationem d. c. 2. ad loca vicina,
videlicet per duas dietas legales à Curia Romana diſtantia: Deinde emanauit dicta extrauagans ad regimen, & extendit dictam
reſeruationem ad Curiales peregrinationis,
infirmitatis, aut recreationis cauſa ſecedentes, qui antequam ad dictam Curiam redierint, in locis ab eadem Curia vltra duas die-
85 tas non remotis (dummodo † eorum domicilium non exiſtat ibidem) deceſſerint.
86 Tandem regula 5. Cancellariæ ampliat †
vbicumq; ſit Curia, & quãtumcunque Curialis ab ea diſtet, dummodò eam ſequatur: ita
declarat Alphonſus Soto Gloſſator antiquus
in dicta regula 5. Vbi propterea dicit conſuluiſſe, quòd ſi Curialis nõ ſequẽdo Curiam,
ſed rediens ad partes in via mortuus fuerit
vltra duas dietas à Curia, quòd tunc locum
87 non habeat † iſta reſeruatio. Secus tamẽ erit,
88 ſi Curiam ſequatur, † quia vbicunque decedat, intrauit reſeruatio, vt regula noſtra declarat. Et habemus exemplum in Curialibus,
qui deceſſerunt vltra duas dietas ſequendo
D. N. PP. accedẽtem ad Ciuitatẽ Ferrarien.
de menſe Aprilis anni 1598. vbi permanſit
vſque ad finem illius anni. Nàm dictorum
Curialium beneficia fuere prouiſa, tanquàm
reſeruata ratione vacationis in Curia.

Rurſus ſi Curia nõ mutatur, ſed Curialis
recedit cauſa mutationis aeris, vel cauſa ſolatij, & obierit, beneficia illius non erunt re-
89 ſeruata, † ſi deceſſerit extra duas dietas. Secus ſi intra illas. Gloſſator vbi ſupra. Franchus in cap. præſenti, num. 2. in fine notab. 3.
de præbend. Mandoſius in eadem regula 5.
quæſt. 2. ſub num. 4. ante finem. Vide etiam
quæ dixi in §. 3. proœmiali prope fin. verſic.
ſecundo infertur ad regulam 5. Cancellariæ. vbi dixi, quòd diſpoſitio cap. ſi Apoſtolica, de prębend. libro 6. locum habeat in reſeruatione
d. reg. 5.

Vigeſimus reſeruationis caſus eſt, de beneficijs Cubiculariorũ,
90 & Curſorum † Sedis Apoſtolicæ, vt in reg. 6.
Cancellariç.

Sed videtur, quòd iſta reſeruatio ſit ſuper-
91 flua, † quatenus loquitur de Cubicularijs.

Nã aut loquitur de Cubicularijs ſecretis, & veris familiaribus, & continuis Commenſalibus Papç, & neceſſaria non eſt, cum tales Cubicularij ſint incluſi ſub reſeruatione de beneficijs familiarium Papæ, vt ſupra in caſu 4.

Aut eſt intelligenda de cubicularijs officialibus Cancellariæ, & nec hoc caſu eſt neceſſa-

eceſſaria, cum etiam ipſi dicantur, ſaltim per fictionem veri familiares, & continui Commẽſales Papæ ad effectum, vt eorum beneficia ſint reſeruata, vt in cõſtitutione 14. Leonis 10. & dixi etiam in d. caſu 4. Præſertim, quia dicta regula 6. erat iam ædita à Sixto 4. ante erectionem iſtorum Cubiculariorum, quæ fuit facta à Leone x. de an. 1515.

Vnde ad excuſandam ſuperfluitatẽ, Gloſſator antiquus in dicta reg. 6. & etiam Mandoſius ibidem quæſt. 1. num. 5. & 6. ſcribunt, quòd reſeruatio huius regulæ, vt aliquid de nouo operetur ſit etiam intelligenda de Cubicularijs, ſeu Camerarijs honoris, vel extra
92 muros, qui † portant veſtem ſimilem alijs Cubicularijs ſecretis, vulgo, *Camerieri ſecreti.* nuncupatis: partem tamen panis, & vini, & reliquarum rerum non recipiunt.

93 Cæterum licet opinio dicti Gloſſatoris † antiqui poſſet admitti de illo tempore, quo ipſe ſcripſit, videlicet de tempore Innocen. 8. prope ann. 1484. quando nondum fuerat erectum Collegium Cubiculariorum Officialiũ Cancellariç, quia vt dixi fuit erectum à Leone x. de anno 1515. vt in dicta ſua Conſtitutione 14. In qua Cõſtitutione in §. & ne Apoſtolicorum, expreſsè prohibitum eſt, (ne nomen, & dignitas dictorum Cubiculariorũ ſui numeroſitate vileſcat,) quòd, vltra numerum Cubiculariorum præſcriptum in erectione illius Collegij, & antiquos Cubicularios, & Camerarios continuos commenſales, pro tempore exiſtentium Romanorum Pontificum, aliquis alius nomen, aut titulum Cubiculariorum vſurpet.

Tamen opinio Mandoſij, qui longè poſt erectionem dicti Collegij ſcripſit ſuſtineri nõ
94 debet, † & ideò in terminis dictæ regulæ 6. quod nõ procedat in dictis Cubicularijs extra muros, & honoris, habemus deciſionem Mohedani 90. aliàs ſecundã de probationibus, licet non ſit admodum clarè relata, nec non deciſionẽ Putei 33. ſub titulo de prębendis in manuſcript. & etiã loquitur Antonius Auguſtinus in epitome, ſuper dicta reg. 6.

95 Ex quibus fuit reſolutum † 19. Martij anni 1601. coram R. P. D. meo Lãcellotto in vna Seguntina Archidiaconatus, & Canonicatus, non eſſe reſeruatos Archidiaconatum, & Canonicatum vacantes in Eccleſia Seguntina de menſe Auguſti (Epiſcopo alternatiua gaudente) per obitum quondam Don Petri Silua extra Curiam defuncti, quàmuis conſtabat fuiſſe dictum Petrum Cubicularium honoris Sixti Quinti, & partem panis recepiſſe. In qua deciſione fuit etiam dictum, non intrare in dicto caſu, reſeruationem dictæ reg. 3. Cancellariæ, nec Conſtitutiones 78. & 79. Pauli 3. nec conſtitutionem 44. Iulij. 3. de quibus ſupra in dicto caſu quarto, Neque etiam intrare illud, quod ibi diximus de fictione facta à Papa, quia non apparebat de aliqua declaratione Papæ, vel priuilegio, quod tales Cubicularij extra muros, ſeu honoris, per fictionem ſint veri familiares, & continui Commenſales.

Et ad id quòd dixi de ſuperfluitate huius regulæ fuit reſponſum, quòd non erat inconueniens, quòd ratione maioris dignitatis, quam habent alij Cubicularij ſecreti, vt per Staphileum in titulo de prærogatiuis expectantium §. videndum. num. 42. ſit etiam facta particularis reſeruatio ſuorum beneficiorum.

Vltra quod cum dicta regula 6. declaret,
96 explicitè, † ac diſtinctè, quòd implicitè erat diſpoſitum, & expreſſum: nõ poteſt dici ſuperflua. Geminianus in c. 1. num. 22. de ſumma Trinitate. Ruinus conſ. 89. num. 17. verſ. *non obſtat.* volum. 2. cum alijs pluribus per me adductis in gl. 6. *cum cura.* in verſ. *& quamuis præfata verba.* poſt princip. ex nu. 32.

Reliqua concernentia materiam dictæ regulę 6. & pręſertim de Curſoribus, de quibus ipſa regula loquitur, vide per Mandoſ. ibid.

Vigeſimus primus caſus reſeruationis eſt, de omnibus Canonicatibus, & prębendis ac dignitatibus, per-
97 ſonatibus, & officijs † in Sancti Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum, ac Beatæ Mariç Maioris de Vrbe Romana, Eccleſijs conſiſtentibus, vt habetur in regula 7. Cancellariç in principio. De qua reſeruatione, vide quę dixi in gloſſa 13. ſub verbis, *extra Romanam Curiam.* poſt princ. à nu. 21. & ſupra in caſu 2.

Vigeſimus ſecũdus caſus reſeruationis eſt, de omnibus beneficijs vacantibus, in Eccleſijs ſex diœceſum, & Epiſcopatuum Hoſtien. Portuen. Prçneſtin. Tuſculan. Sabinen. & Albanen. ab antiquioribus Cardinalibus, ratione ſuorum Cardinalatum obtentorum, Necnon in alijs Eccleſijs Titularibus de Vrbe, quorumlibet Cardinalium, quamdiu dicti Cardinales tam Epiſcopi, quàm titulares abſentes à Romana Cu-
98 ria † fuerint, & non aliter, vt cauetur in regula 7. Cancellariæ par. 2. & dixi in gloſſ. 24. quęſt. 7. & declarant Alphonſus Soto Gloſſator antiquus dictę regulæ 7. & Mandoſius ſuper eadem regula, quęſt. 2. & 3.

Vigeſimus tertius caſus reſeruationis eſt de beneficijs Regni Ger-
99 maniç † vacantibus, & vacaturis in menſibus Ianu. Martij, Maii, Iulij, Septẽb. & Nouembris, iuxta conſtitutionem Nicolai V. primã, De qua conſtitutione, vti concordatis plura dixi in gl. 25. ſub verbis *aliorum ſub concordatis, &c.* cũ gl. ſeq. & quę tetigi ſupra in hac gl. nu. 17. Gregor. Branden. ad concord. German.

Vige-

reſeruationẽ enumerat inter beneficia gene
raliter reſeruata, & allegat Æneã de Falcon.
de reſeru. p. 1. q. 4. principali effectu 5. cócl. 4.
110 Sed profectò in contrarium eſt veritas, †
quia beneficia deuoluta non dicuntur reſer-
uata. Lapus allegatione 84. ſub nume. 5. verſ.
de beneficijs. Æneas de Falconib. qui potius di-
cit contrarium, par. 1. quæſt. 2. principali. n.
12. in fine, & in quæſt. 4. principali, ideſt in lo-
cò à Pariſio citato (licet minus fideliter) effe
ctu 6. concluſ. 4. num. 6. Rota deciſione 3. iun-
cta additione. nu. 4. de officio delegati in no-
uis, & deciſione 774. num. 2. lib. 3. parte 5. di-
uerſ. & dixi in gl. 11. q. 5. verſ. *quarto quia aliàs
ſequeretur*. nu. 60. & in gloſſa 15. n. 2. q. 6. n. 21.

Trigeſimus tertius caſus erit in bene-
111 ficijs litigioſis, † Nam quã-
uis beneficium litigioſum non dicatur pro-
priè reſeruatum; Tamen ad effectum, vt Or-
dinarius non poſſit prouidere, idem impor-
tat litigium, quòd reſeruatio c. 2. vt lite pen-
dente, in 6. latè tradit Philippus Probus in
c. præſenti. nu. 15. de offi. lega. in 6. Et decla-
raui in §. 7. proœmiali. q. 3. ex num. 116. vſq;
120. & in glo. 6. verſ. *octauo ceſſat prædictus con
curſus*. à num. 142. & in gloſ. 24. à nume. 27. &
gl. 31. n. 40. Ac deſuper cõſtituit regulam, cũ
ſex ampliationibus, & 16. limitat. ac alijs de
clarationibus. Lancell. de attenta. par. 2. cap.
3. ex nu. 99. vſq; 168. Cui adde duo notanda.
Primum, quòd dũ Lãcell. vbi ſupra amplia
tione 3. ex n. 103. dubitat de opinione Archi-
diaconi ĩ d. c. 2. vt lite pẽd. in 6. dicẽtis, quòd
diſpoſitio d. text. habeat etiã locum in vaca-
112 tione per mortem ciuilem, † veluti per reſi-
gnationem, vel aſſecutionem: Nihilominus
opinio Archidiaconi eſt conſtãter tenenda,
excluſa opinione contraria, vt fuit deciſũ in
vna Valliſoletana Scholaſticæ 17. Iunij 1601.
coram D. meo Lancellotto.

Secundum notandum eſt, quòd quatenus
Lãcellottus, vbi ſupra limitatione 8. nu. 135.
& in 2. parte c. 4. in præfatione. n. 672. & 688.
tenet, quòd prohibitio. d. c. 2. ceſſat, quando
113 ſuperſtes † collitigãs fuerit prouiſus ab Or-
dinario, eò quòd tunc ceſſet ratio d. c. 2. vide-
licet ne collitigãtes multiplicẽtur, poſt Frã-
chum. ibid. n. 6. in fi. quod etiam tenuit Roc-
chus de Curte de iurepatronatus verbo, *ho-
norificum*. q. 23. n. 53. in fi. Pariſ. conſ. 30. nu. 4.
lib. 4. quem allegat, & ſequitur Ant. Gabr. tit.
de iudicijs. concl. 4. n. 42. Præfata opinio non
eſt ſecura, nec tenenda, ſed potius contraria,
114 † tũ quia diſpoſitio d. c. 2. eſt generalis, & in-
diſtincta, & generaliter intelligenda. l. 1. §. ge-
neraliter. ff. de legat. præſtand. Tũ quia aliter
regula Cancellariç de ſubrogãdis collitigan.
per Papã, eſſet fruſtratoria, Tum etiam quia
Franchus vbi ſupra non firmat pedes, ſed co-
gitandum relinquit, & Rocchus vbi ſupra,
dum loquitur de præſentato lite pendente,
eſt contra communem opinionẽ, vt per Cre
ſcen. deciſ. 8. nu. 2. de iurepatr. Ita fuit nouiſ-
ſime reſolutum in vna Hiſpalen. beneficij de
Xerez 10. Februarij 1604. coram R. P. D. meo
Litta. Vbi propterea fuit cõcluſum eſſe nul-
lam collationẽ à Card. Hiſpalen. de quodam
beneficio litigioſo, cuidam ſuperſtiti colliti-
gãti factam. Et in eadem deciſ. dicitur, quòd
idẽ tenuit Rota antiqua, vt in deciſ. 10. nu. 2.
& 3. vt lite pend. in nouis, & Rota moderna
in vna Poſnanien. Parrochialis 4. Ianuarij
1572. Coram Illuſtriſ. D. meo Seraph. Et ad
Gomez. in reg. de ſubrogan. q. 2. n. 2. dicentẽ,
quòd quicunque inferior à Papa concedens
ſubrogationem collitiganti compræhẽditur
ſub d. regula: fuit reſpõſum procedere in In-
feriore habente facultatẽ ſubrogãdi ab ipſo
Papa mediante aliquo Indulto, ſeu iure ſpe-
ciali, & non aliter.

Trigeſimus quartus caſus de benefi-
115 cijs affectis, † de quibus in
gloſſa ſequen. (Deo dante) dicemus.

Trigeſimus quintus caſus eſt de Cano-
nicatibus, & Prebẽdis Ec-
116 cleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtanæ, † no-
uiſſime de iſto menſe Septemb. 1603. de regu
lari in ſecularem erectę, In qua erectione in
perpetuum reſeruatur Sedi Apoſtolicæ, libe-
ra collatio omnium dictarum prebendarum
vacaturarum in menſib. Ianuarii, Aprilis, Iu-
lii, & Octobris. Nec non inſtitutio ad prçſen-
tationẽ Regis Cathol. de dictis prebẽdis va-
cantibus in alijs quatuor menſib. Febr. Maij,
Aug. & Nouemb. Archiepiſc. autem ſoli, con
ceditur libera diſpoſitio de beneficijs, & prę
bendis vacantibus in menſib. Iunij, & Decẽb.
abſque aliquo interuentu Capituli. Et Sede
vacante iſtę collationes reſeruantur Sedi A-
poſtolicę, vt ſupra in caſu 14. Et denique Ca
pitulo conceditur libera collatio de vacatio-
nibus contingentibus in reliquis duobus mẽ-
ſib. Martij, & Septemb. dũmodò Archiepiſc.
117 habeat vnum † votũ in iſtis collationibus per
Capitulũ ſiẽdis, tanquam vnus de Capitulo,
Canonicatus autẽ Doctoralis, & Magiſtra-
lis, ac lectionis Sacrç ſcripturç, necnon Pçni-
tentiarius, ſunt ſemper per cõcurſum proui-
dendi per Capitulũ, dũmodo ſi vacãt in octo
menſibus Apoſt. teneantur nouas prouiſio-
nes à Sede Apoſto. obtinere, vt latius, in te-
nore d. erectionis, & memini in gl. 9. §. 2. n. 80.

Noua erectio Eccleſia Cæſarauguſtan.

Summaria Gloſſæ 52.

1 *Affecta beneficia, non includuntur in cõceſſio-
ne alternatiuæ.*
2 *Affectum eſſe beneficium aliud eſt, & aliud eſ-
ſe reſeruatum.*

3 *Dictio, vel ponitur inter diuerſa. & n. 5.*
4 *Affectionis, & reſeruationis differẽtia quæ ſit.*
6 *Manus appoſitio Papæ, quãdo adeſt, non eſt neceſſaria inbibitio, nec decretum.*
7 *Affectio ex manus appoſitione Papæ, in quibus Iuribus fundetur, & nu. 8.*
9 *Manus appoſitio Papæ, maioris eſt efficaciæ, quam reſeruatio, ac dicitur reſeruatio clauſa in corpore Iuris, & inficit, etiam poſſeſſionem. num. 10.*
11 *Affectio reſultat ex commenda, vel vnione ad vitam. num. 12. & ex mandato de prouidendo. num. 13.*
14 *Affectio inducitur ex decreto appoſito per Papam de dimittendo.*
15 *Affectio reſultat ex præuẽtione collationis nullæ, & ex renunciatione facta in manibus Papæ, & num. 16.*
17 *Electi per obitum non vacat beneficium, ſed ſi electus renũtiat electioni in manibus Papæ erit affectum beneficium. & nu. 18.*
19 *Affectum erit beneficium, ſi Papa mandat electoribus (ne procedant ad electionem) vel ex manus appoſitione ſuper electione. nu. 20.*
21 *Affectum erit beneficium, quod de mãdato Papæ fuit oblatum alicui.*
22 *Collationem beneficij, qui habet à Papa, ſi indigeat aliqua diſpenſatione, Epiſcopus non poteſt cum illo diſpenſare.*
23 *Collationem vnius beneficij, qui habet à Papa, ſi poſtea obtinet ab Ordinario, cadit tanquam ingratus à iure ſibi quæſito.*
24 *Manus appoſitio Papæ in vno ordine impedit, ne ordinatus poſſit reliquos ordines recipere ab alio inferiore.*
25 *Ordinatus à Papa non propterea eſt exemptus; tamen non poteſt ab aliquo degradari.*
26 *Collatum beneficium, qui habet à Papa, poteſt ab inferiore ratione delicti priuari.*
27 *Manus appoſitio Papæ in cognoſcendo de aliqua cauſa, auocat illã ab omnibus inferioribus.*
28 *Manus appoſitio Principis ſecularis, vel Epiſcopi, aut Domini tẽporalis cauſat auocationẽ.*
29 *Ordinarius, nec alius delegatus non poteſt ſe intromittere in cauſa beneficiali, quãdo Papa alicui commiſsit executionem litterarum.*
30 *Manus appoſitio Papæ aufert poteſtatem datam executoribus.*
31 *Manus appoſitio Papæ in ſignanda aliqua commiſsione impedit ſignaturam Iuſtitiæ, ne ſuper illa reſcribere valeat, niſi in dependentibus & nu. 32.*
33 *Papæ manus appoſitio facit, quòd cauſa ſemel effecta Curialis, ſemper remaneat Curialis.*
34 *Affectio cauſata ex manus appoſitione Papæ eſt exprimenda in gratia beneficij.*
35 *Priuilegij interpretatio principaliter, & nõ incidenter facienda, pertinet ad Papam.*
36 *Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 20. de reform. non procedit in beneficijs reſeruatis, & nu. 37.*
38 *Manus appoſitio quoad vnum effectum, non operatur quoad alium.*
39 *Manus appoſitio in committendo, vel diffiniendo non operatur, quoad prouiſionem.*
40 *Manus appoſitio in reſeruatione penſionis, non afficit, quoad collationem, licet aliqui contra dixerint. num. 41.*
42 *Manus appoſitio Papæ in erigendo non extenditur ad prouiſionem.*
43 *Manus appoſitio in collatione non ligat manus Ordinarij, ne poſſit cognoſcere de ſubreptione gratiæ, vel reſciſsione permutationis. nu. 44. vbi quid de beneficio manuali commendato.*
45 *Manus appoſitio cum falſa narratiua reſeruationis, non afficit beneficium.*
46 *Papa non intẽdit in dubio lædere Ordinarium, nec præuenire, & nu. 48.*
47 *Manus appoſitio non operatur vltra intentionem Papæ.*
49 *Manus appoſitio quoad prouiſionem ex vna vacatione, non afficit, quoad prouiſionem ex diuerſa vacatione, & nu. 50. & 51.*
52 *Impetrantes calumnioſi non poſſunt auferre collationes Ordinariorum.*
53 *Manus appoſitio ex falſa cauſa non nocet Ordinarijs collatoribus.*
54 *Manus appoſitio Papæ non afficit, quoad beneficia iurispatronatus laicalis, vel mixti.*
55 *Manus appoſitio Papæ non lædit concordata. Nec indulta Cardinalium.*
56 *Manus appoſitio Papæ non afficit, quando Ordinarius prius præuenit, licet præuentio eſſet reſoluta. & nu. 57.*
58 *Modus, & finis attenditur in agendis.*
59 *Affectus expirat, quando collatio Papæ fuit ſortita effectum.*
60 *Manus appoſitio Papæ an liget manus Ordinarij, quoad pœnitentiam, ſeu forum interiorem.*
61 *Manus appoſitio Papæ non inficit poſſeſsionem in beneficio iam vacanti.*
62 *Manus appoſitio Papæ, quando non afficiat in Commiſsionibus remiſsiuè.*
63 *Confirmationis Papæ de validitate, quãdo poſſit inferior cognoſcere.*

Vel affecta non fuerint. gl. 52.

NON ſolum excipit regula noſtra beneficia, aliâs reſeruata, vt nõ includantur in cõceſſione alternatiuę, vt in gloſſ. precedenti ſcripſi; Sed etiam excipit, ac excludit benefi- Differẽtia affectionis, & reſeruationis.
1 cia affecta, † de quibus in hac gloſſa ſermo noſter erit.
Et ſcire oportet aliud eſſe beneficiũ reſer-
2 uatũ, & aliud beneficiũ affectũ; ideoq; tãquam diuer-

diuerſa ponuntur in regula noſtra, non ſolū in verbis thematis noſtri; Sed etiam iterum inferius in illis verbis, *reſeruatorū, uel affectorū*. ac etiam in Conſtitutione 142. Pij 4. de qua dixi in §.7. procemiali, præſertim. nu. 114. & 115. Nā de natura illius dictionis *vel* eſt quòd
3 ponatur inter diuerſa.† Bald. in l. filiæ, ante n.1. C. de collationibus. Cardinalis in Clem. 2. nu.8. de ætat. & qualit.

Differentia autem reſeruationis, & affectionis eſt hæc, quia reſeruatio reſpicit actū
4 † verbalem, & expreſſum, veluti ſi Papa per Conſtitutionem, aut ſolo verbo dicit reſeruamus, nam dicitur reſeruatio: Affectio verò reſpicit actum realem, & factum, ex quo tacita reſeruatio oritur, veluti quando Papa apponit manum ſuper diſpoſitione alicuius beneficij. Nam tūc dicitur affectio; Ita vt omnes inferiores amplius ſe intromittere non valeant, vt explicitè declarant Æneas de Falconib. de reſeruatio. prælud io.3. per totum, Gomez. in deciſ.1. de conceſſ. præbendæ, in manuſcriptis. Burſ. conſ. 126. num. 62. libr. 2. Mandoſius in procemio regularum Cācellariæ. q.5. nu.1. & per totam, in noua impreſſione. Simonett. de reſeru. q.64. per totā, & præſertim. n.9. & 14. Vbi etiam addit, quòd inter affectionem, & reſeruationem illa intercedit
5 differentia, † quæ inter cauſam, & cauſatum, & inter expreſſum & tacitum. Mohedan. deciſ.9. ſub num.1. de præb.

Item quando Papa manus apponit non eſt
6 neceſſaria † alia inhibitio, nec decretū. Secus tamen eſt in reſeruatione, quæ per ſe ſola ſine inhibitione, vel decreto non ligat. Gaſpar de Peruſio in tract. de reſer. q.10. per totam. Hieron. Gabr. conſ. 166. incipit, *Dertuſen. Eccleſia*. nu.6. lib.1.

Quę affectio ex appoſitione manus Papæ
7 fundatur † per tex. in cap. vt noſtrum 56. de appellationibus, vbi probatur, quòd poſtquā Papa ad ſe reuocat aliquod negocium ligantur manus inferiorum, vt nihil validè in eadē cauſa per illos fieri poſſit, & tradunt poſt Innoc. & alias ibidem. Abb. n.1. Franchus nu.3. cum ſeqq. vſq; ad finem. Dec. ſub n.1. Et fundatur etiam per Capitulum primum, & 2. de cōfirmatione vtili, vel inutili, vbi ſi Papa manum appoſuit confirmando iura alicuius, de illorum validitate nemo inferior cognoſcere poteſt, & vide infra. num. 62.

Et in terminis collationis beneficiorum eſt tex. expreſſus in extrauaganti ad Romani. §. Romani, de prębendis, inter communes, *Romani* (inquit) *Pontificis manus appoſitionē tantæ efficaciæ, tantæq; virtutis exiſtere, vt & ſi litteræ Apoſtolicæ ſuper prouiſionibus beneficiorum ex aliqua cauſa ſuum debitum non ſortiantur effectum, facultatem tamen prouidendi de beneficijs taliter reſeruatis, quibuſcumque alijs fuiſſe ademptam, & remanere ſemper affecta, Nullūque de illis præter Roman. Pont. ea vice diſponere potuiſſe, nec poſſe, harū ſerie decernimus, & declaramus*. & tradunt Inno. in c. inter dilectos n.4. & ibi communiter omnes, de exceſſibus Prælatorū. Rota deciſ. 25. n.1. & 4. ac per totam de conceſſ. prębend. in antiquis, & deciſ.6. n.2. eod. tit. in antiquior. Roma. conſ. 325. incipit, *circa primum*. num.5. Caſſadorus deciſ.1. num.8. de reſtitutio. ſpoliator. & deciſ.2. num.10. de vnionibus, & deciſione 37. n.3. ſuper regulis Cancellarię. Anchar. conſ.58. incipit, *circumſcriptis regulis*, & conſ.339. incipit, *intentio Dominæ Cōſtantiæ*. Rebuffus in praxi titulo de reſeruatione. nu.30. cum ſequētibus. Gaſpar de Peruſio in tracta. de reſeruation. q.10. Æneas de Falcon. in eodem tract. in præludio 3. & in quæſt.4. princ. effectu 16. vbi adducit diuerſas opiniones Doctorum, priuſquām emanaret d. extrauagans ad Roman. Mandoſius in regula 4. Cancellariæ. quęſt.4. num.4. & in regula 5. quæſt.6. nu. 6. & in regula de infirmis. queſt. 16. n.6. & de ſignatura gratiæ, verbo, *prouiſiones*. colum. 3. verſ. *affectum*. Petrus Gregorius Tholoſan. in inſtitutionibus rei beneficiarię. cap. 24. nu. 17. D. Anaſtaſ. Germon. in tract. de Indultis. §. alioquin, ex nu. 21. cum ſequentib. Hieron. Gabr. conſ. 181. num.6 cum ſequent. lib.2.

Et deſuper temporibus antiquis erat ex-
8 preſſa regula † Cancellarię, quę hodie non inuenitur cum neceſſaria non ſit. Ancharan. dicto conſ 58. nu.4. verſ. *Item regula Gregorij*. Felin. in cap. fin. nu. fin. de præſumpt. Vitalin. in Clem.1. num.6. ad finem, vt lit. pendente. Rota deciſ. 12. in fin. de conceſſ. prębend. in antiquis, facit tamen aliquid regula 10. Cancellarię inter modernas.

Ita vt plus afficiat, & maioris ſit efficaciæ
9 † iſta manus appoſitio, quām reſeruatio. Æneas de Falconibus de reſeruationibus. q. 4. principali, effectu 1. n.4. poſt princ. & in effectu 6. n.3. in fi. Rebuffus vbi ſupra. nu.34. Menoch. conſ. 83. *reſpondebo*. numero 31. libro primo. Lancellott. de attent. ſecunda parte. cap.10. numero ſeptimo. Ac ideò iſta affectio dicitur reſeruatio clauſa in corpore iuris. Vt aſſeruit Philippus Probus in cap. preſenti. numero 41. verſ. octauam, de officio legat. in ſexto.

Sicque facilius tollitur reſeruatio, quam
10 affectio. † Simonetta de reſeruatione. quęſtione ſexageſimatertia. numero tertio, & quęſtione ſexageſimaquarta. numero octauo. Ac propterea cum reſeruatio inficiat titulum, & poſſeſſionem, vt dixi in gloſſa trigeſimaprima, à fortiori, & affectio. Anton. Gabriel. titul. de clauſulis. concluſione 3. num. 16.

Ex quo infertur primo, quòd ſi Papa dat
11 in commendam † aliquod bene-

Oriuntur 22. vtiles illationes ex d. cõcl.

ficium, vel in eo adminiſtratorem apponit, quòd ex appoſitione manus Papæ in dicta Cõmmẽda remanet beneficium affectum, vt ceſſante commenda, vel adminiſtratione Papa ſolus prouidere debeat, Caſſadorus deciſ. 2. de reſeruationib. n. 1. & 12. Creſcen. deciſ. 2. de Parrochijs, Mohedanus deciſ. 9. de præbend. Puteus deciſ. 158. lib. primo, & latius ſcripſi in glo. 5. §. octaua de commendis.

12 Quod etiam procedit in vnione † facta de aliquo beneficio ad vitam alicuius, vt tradit Petrus Greg. Tholoſ. in nouis inſtitut. rei beneficiariæ. cap. 20. ſub n. 3. ad medium, & tetigi in gloſ. 5. §. 7. ante fin. num. 112.

Secundo infertur, quòd eo ipſo, quòd Papa concedit alicui manda-
13 tum † de prouidendo de certo beneficio, etiã ante vacationem, quòd quamuis aliàs beneficium non ſit reſeruatum, nec vacauerit in menſe reſeruato, quòd ex dicta appoſitione manus, tale beneficium remanet affectum, vt in d. extrauag. finali. §. Romani, de præbẽdis, inter communes. Rota, iuncta additione Papaz. in deciſ. 10. ſub littera B. ante fi. de prębend. in nouis. Simonett. de reſeru. q. 60. n. 1. Rebuff. in praxi tit. de reſeruat. n. 33. Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 11. quæſt. 10. n. 9.

14 Tertio infertur, quòd ex decreto, † appoſito per Papam, alicui de dimittẽdo beneficium in manibus eius, remanet affectũ, vt ſolus ille poſſit cõferre pro illa vice, etiam ſi non dimitteret. Rota deciſ. 14. de rerum permutatione in antiq. Simonett. de reſeru. q. 26 nu. 3. & fuit deciſum in vna Cõpoſtellana Canonicatus 10. Maij 1600. coram R. P. D. meo Lãcellotto, & vide quæ ſcripſi in gl. 15. in princ. caſu 46.

Quarto infertur, quòd ſi Papa iure præ-
15 uentionis, † ac præuenire intendens, contulit alicui beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrãtis, vel aliàs ſit inutilis; quòd minimè poterit amplius Ordinarius ſe intromittere in diſpoſitione illius vacationis, quãuis contigerit in ſuo menſe ordinario. Nam ex quo Papa appoſuit manũ, Ordinarij manus ligatæ remanſerunt. Anchar. conſ. 58. incipit, *circumſcriptis*. n. 4. & ferè per totũ. Vital. in Clem. 1. ſub n. 6. vt lite pendente. Dec. in cap. vt noſtrum n. 1. de appell. & in c. 1. n. 1. de confir. vtili, vel inutili. Ioann. Gutierrez in alleg. 1. n. 27. Phil. Probus in addit. ad Monachũ in c. ſtatutũ. n. 17. de prçben. in 6. de quo vide infra limit. 2.

Quinto infertur, quòd ſi vnus renunciat
16 ſuo beneficio in manibus † Pontificis Max. in menſe ordinario, quòd (ſecluſa reſeruatione ratione vacationis in Curia) beneficiũ remanet affectum ex dicta manus appoſitione; Ita vt nullus Ordinarius poſſit de illo prouidere, quàmuis à Papa nondum collatum exiſtat. Roman. conſ. 342. n. 2. Lud. Gomez. in regula de infirmis reſignan. qu. 33. n. 1. verſ. *& tenendo iſtam partem*. Rebuffus ſuper eadem regula, in praxi. gl. 14. n. 4.

Sexto infertur, quòd quamuis non dicatur vacare in Curia beneficium
17 per obitum electi, & non confirmati, † in eadem Curia decedentis, cum non habeat ius in re, ſed ſolũ ad rem, vt dixi in gl. 15. §. 2. nu. 31. Tamen ſi electus de aliquo beneficio renũciet iuri ad rẽ, quod ex dicta electione habet in manibus Papę, & Papa admittat renũciationẽ, tale beneficium remanet affectum
18 ex † dicta admiſſione, & manus appoſitione, vt benè tradit Aeneas de Falconibus de reſeruat. q. 4. princ. effectu 46.

Septimo infertur, quòd ſi Papa mãdat electoribus alicuius beneficii, ne ad electionem procedant, quòd ex tali
19 mandato, & manus appoſitione † remanebit beneficium affectum. c. ſi eo tempore 45. de elect. lib. 6. Aeneas de Falconibus de reſeru. prçludio 3. ſub num. 4. Rebuffus in praxi tit. de reſeruationibus nu. 32.

Octauo infertur, quòd ſi Papa poſt factã electionem à Capitulo, & antè confirmationẽ illius manũ apponit in aliquo
20 actu concernenti † validitatẽ ipſius electionis, quòd talis manus appoſitio facit, quod cõfirmatio poſtea ab Ordinario facta nõ teneat, quia ſoli Papæ fuit affecta confirmatio. Gaſpar de Peruſio de reſeru. q. 9. in fi. & facit deciſio 17. de præben. in nouis, & ea quę ſcribit Æneas de Falc. in d. q. 4. princ. effectu 46.

Nono infertur, quòd ſi Papa per ſuum reſcriptum mãdat, quòd Titius pri-
21 uetur † beneficio, quod obtinet, & fuerit priuatus: quòd diſpoſitio illius remanet affecta Papæ, ratione manus appoſitionis, Æneas de Falconib. in præludio 3. ſub n. 4. verſ. *vel aliquando mandat aliquem priuari ſuo beneficio*. & vide quę dixi in gloſſ. 13. verſ. *Item quando aliquis præſens*.

Decimo infertur, quòd ſi habens collationem à Papa, indigeat aliqua
22 diſpenſatione, † non poteſt Epiſcopus cũ eo, quoad tale beneficiũ diſpẽſare, licet alias poſſet. Abb. in c. poſtulaſti. n. 10. de clerico ordinato miniſtrãte. Simonett. de reſer. q. 64. n. 6.

Vndecimo infertur, quòd ſi quis prius obtinuerit collationẽ de aliquo beneficio a Papa, & poſtmodũ obtinue-
23 rit collationem de eodem † beneficio ab Ordinario, caderet a iure ſibi quæſito per collationem Papæ, tanquam ingratus, & collatio facta ab Ordinario illi ſuffragari non poteſt. ſtãte d. manus appoſitione, vt docuit Abb. benè declarãs in c. cũ olim. n. 8. de ſen. & re iud.

Duodecimo infertur, quòd manus appoſitio Papę in ordinibus, ve-

luti

24 luti, quòd initiauit aliquem minoribus † ordinibus impedit, quòd nullus alius à Papa, (& ſi ſit aliàs Ordinarius) poſſit illi maiores ordines conferre. cap. cum in diſtribuendis de temporibus ordinationum, & etiam habetur in l. 5. poſt medium, titulo 5. Partita 1. ac dixi, in §. 3. procemiali. n. 117. vbi à n. 113. & ſeq. alia notaui de prærogatiua prouiſi à Papa.

Decimo tertio infertur, quòd ordinatus
25 à Papa, licet ex eo, nō † ſit exēptus à iuriſdict. Ordinarij, vt in c. per tuas, de maioritate, & obedientia; Tamen non poteſt Ordinarius propter delictum ordinati degradationem requirentis, illum ab ordine deponere, ratione dictæ manus appoſitionis. gl. 1. in d. c. per tuas, verſ. *ſed nunquid poteſt Epiſcopus.* quæ gloſſa eſt cōmuniter ab omnibus recepta, vt poſt antiquiores Butr. ibi n. 9. Abb.
26 n. 2. Imo. n. 5. in fi. Vbi etiā tradūt, † An procedat in priuatione beneficij à Papa collati, &, Felin. ante n. 4. & n. 4. deciſio Cappellę Tholoſ. 293. incipit, *item fuit quæſitum, an poſſit quis priuari beneficio.* & ibi illius additionator, & tetigi in gloſſ. 51. præcedenti. ſub caſu 10. ad fi. vbi concluſi affirmatiuè.

Decimo quarto infertur, quòd eo ipſo,
27 quòd Papa cœpit † cognoſcere de aliqua cauſa, & deſuper manum apponit, quòd tacite auocat illam à quibuſcunq; Iudicibus inferioribus; Ita vt omnia poſtmodū geſta ſint nullius roboris, & momenti. Innoc. in c. cum M. in fi. de conſtitut. per tex. in cap. licet de off. deleg. quem omnes communiter ſequūtur in d. c. fi. vbi plenè per Ripam ex n. 194. vſque ad 198. Steph. Aufredius in addit. ad deciſ. 480. Cappellæ Tholoſ. verſ. *& ideò ſicut Papa per ſimplicem cognitionem.* cū alijs adductis per Lancell. de attentatis 2. par. c. 10. de attentatis poſt auocationem cauſæ nu. 13. & ferè per totum illud. cap. vbi multipliciter ampliat, limitat, & declarat.

Quod etiam locum habet reſpectu alio-
28 rum inferiorum † à Papa, qui cauſas auocare poſſunt à ſuis Vicarijs, ſeu locū tenentibus, vt in Epiſcopis reſpectu Vicariorum, & in alijs principibus Dominis temporalibus reſpectu illorū Iudicū, quibus ipſi liberè iuriſdictionē conceſſerūt. Abb. in d. c. vt noſtrum ſub n. 2. in fi. Dec. nu. 1. ante fi. de appel. Dominic. Geminian. in c. fi. de officio ordinarij, in 6. Steph. Aufredius, vbi ſupra, ver. *& ideò etiam quilibet poteſt.* Auēdanus de exeq. mādatis, p. 1. c. 5. n. 12. Couarr. in pract. quæſtionibus. c. 9. n. 1. verſ. *primo hinc adducitur.* & num. 4 verſ. *quod ſi Dux, & Marchio.*

Decimo ſexto infertur, quòd ſi Papa cōmiſit alicui executionem litte-
29 tarum Apoſtolicarum † prouiſionis alicuius. beneficij, vt paſſim fieri ſolet, quòd tūc Ordinarius, neque etiam Legatus Apoſtolicæ Sedis, ſe intromittere non poſſunt. Felinus poſt Bald. in c. fi. n. 38. de præſump. Hieron. Gigās de penſionib. q. 69. n. 1. vbi hoc declarat. Couarr. in pract. quæſtion. c. 9. ſub n. 4. ante finē, verſ. *quandoque tacitè fit auocatio.* & vide inferius caſu 22. à num. 36.

Decimo ſeptimo infertur, quòd poteſtas
30 executorum † datorum a Sede Apoſtolica, ceſſat cum primum Papa manum ſuper eadem executione apponere cœpit. c. ſtuduiſti, de officio delegati. Rota deciſ. 10. ſub n. 2. verſ. *ſed dic, quod non potuit.* vt lite pendente, in nouis, Gigans de penſionibus. q. 69. num. 4. verſ. *vnum tamen non omitto.*

Decimo octauo infertur, quòd ſi Papa manum appoſuit in aliqua cō-
31 miſſione ſignanda, † tunc propter reuerentiā appoſitionis manus Papæ, debet ſignatura Iuſtitiæ ſe abſtinere, ne aliqua, maximè in contrarium, reſcribat; Nam per talem ſignaturā Papa voluit totum negocium ad ſe auocare, & inferiorum manus ligare, vt per tex. in d. c. vt noſtrum de appellationibus, & Rotam deciſ. 33. de appell. in antiquis, & deciſ. 6. n. 2. de conceſſ. præbend. in antiqu. tradit R. P. D. Marcheſanus vtriuſque ſignaturæ Referendar. in ſuo tract. de commiſſio. 2. par. de commiſſione appellationū. c. 6. n. 37. & paſſim ſeruari videmus. Niſi ſint commiſſiones depen-
32 dentes, † vt puta prorogationis fatalium, derogationis feriarum, & ſimiles coadiuuantes commiſſionem Papæ ſignatam, quæ diriguntur eidem Iudici, cui commiſſio manu Sāctiſſimi ſignata fuit præſentata. Nam tales commiſſiones non ſunt contra gratiam, nec peruertunt ſignaturam Papę, ſed iuriſdictionem coadiuuant, & ideò in his, & ſimilibus reſcribit ſignatura iuſtitiæ: Quia decens non videtur, vt pro qualibet minima re Summi Pontificis Maieſtas (alijs grauiſſimis negotijs occupata,) tedio affici debeat.

Decimo nono infertur, quòd manus appoſitio Papæ facit, quòd cauſa
33 ſemel effecta Curialis, † sēper remaneat Curialis. Mohedanus. deciſ. 12. n. 1. & 2. de ſent. & re iudicata, aliàs eſt deciſio 320. Rota deciſ. 2. ad medium, & deciſ. 43. de appell. in nouis, & deciſ. 23. nu. 5. de reſcriptis in nouis, & deciſ. 8. de re iudic. in antiquis, & deciſ. 13. n. 2. de reſcriptis in antiquioribus, Puteus deciſ. 240. n. 2. lib. 2. Dec. conſ. 699. *accepi reuerenter.* n. 13. & de omnibus plenius. Couarr. in practicis. queſtion. cap. 9. num. 5. per totum, vbi radicitus materiam declarat.

Vigeſimo infertur, quòd pariformiter eſt facienda mentio de affe-
34 ctione, † ratione manus appoſitionis Papæ cauſata, ſicut de expreſſa reſeruatione, aliàs gratia erit nulla. Mohedan. deciſ. 9. n. 3. & 4. de prębendis. Simonett. de reſeru. q. 64. nu. 2.

Vigeſimo primo infertur, ſuper declaratione, & interpretatione priuilegij à Sede Apoſtolica conceſſi, non ac-
35 ceſſorie, ſed principaliter † facienda, recurrendum fore ad ipſum Papam, qui dictum priuilegium conceſſit, vt firmat. Henric.n. 2. Butr.n.2. poſt medium. Imol. ante n. 4. Abb.n.3. poſt princ. verſ. *& diſtinguendo*. Dec.nu.3. Felin. ante nu. 1. in c. cùm veniſſent de iudiciis. Rota deciſ. 83. num. 5. & per totam par. 2. diuerſorum, vbi benè declarat.

Vigeſimo ſecundo infertur ad Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 20. de refor-
36 mat. diſponens, † quòd omnes cauſæ ſint in prima inſtantia coram ordinarijs cognoſcē-
37 dæ: quòd minimè locum habeat † in beneficijs reſeruatis, ratione manus appoſitionis Papæ in reſeruatione, ſeu affectione, & quia agitur de intereſſe ordinariorum: De cauſis prædictorum beneficiorum, poteſt in prima inſtantia cognoſci in Curia, vt trita praxis obſeruat, & fuit declaratum per Sac. Concil. Trid. Congregationem dicentem ſic.

De effectis, aut reſeruatis beneficijs ſi agitur, tunc cauſa in Curia committitur. Et iterum dixit.

Item prouiſi per Sedem Apoſtolicam de beneficijs reſeruatis, aut affectis poßunt virtute breuium in fauorem litterarum, ſeu nomine Cameræ Apoſtolicæ ad capien. poſſeſsionem Auditori eiuſdem Cameræ, directorum citare, & ad iudicium coram eodem A.C. poſſeſsiones talium beneficiorū occupantes, & detinentes, ac ſi coram Ordinario ſuper poſſeſſorio tantum cauſæ ventilarentur: & cum ſententia ſuper eodē poſſeſſorio prolata fuerit, poteſt pars aduerſa cauſam in Curia committere. De quo etiā vide Hieron. Gabr. conſ. 182. nu. 3. cum ſeq. lib. 2. ac expreſſam conſtitu. Greg. 13. quę eſt in Bullario 24. ſub 10. Iulij 1574. quæ hoc benè declarat, & loquitur de executione breuium de capiēda poſſeſſione nomine Cameræ, & ad fauorem litterarum, de qua conſtit. mentionem feci in gloſ. 34. nu. 113. & 117.

Limita tamen, & declara nunc ſupra dictam concluſionē, videlicet, quòd appoſitio manus Papæ liget manus omnium inferiorum nonnullis modis.

Decem limitationes apponūtur cū aliis pluribus illationibus.

Primo limita, quando Papa manum appoſuit ad diuerſum effectū, quàm
38 † conferendi, Nam tunc minimè remanent ligatę manus ordinarij, quia ratione reſpectus conſideratur effectus. Baldus in l. ad probat. nu. 8. C. de locato: Et limitata manus appoſitio, limitatum debet effectum habere. l. age cum Geminiano. C. de tranſact: Nec actus factus ad vnum effectum, debet alium diuerſū effectū operari, contra intentionem agentis. c. quia intētionis de priuilegiis, Rota dec. 14. n. 3. & dec. 15. n. 2. de conceſſ. præbē. in nouis.

Ideò dixit Vitalinus in Clem. 1. nu. 6. vt lite pendēte, quòd affectio introducta per ap-
39 poſitionē manus Papę in committendo, † vel diffiniendo, quis litigātium eſſet iure potior, non extenditur ad prouiſionem fiēdam tempore vacationis: licet ſecus eſſet ſi manus apponeretur ſuper prouiſione, & quòd ſic loquebatur regula Cancellariæ, quæ de illo tempore aderat.

Hinc etiā ſequitur, quòd ſi Papa propter bonum pacis, & concordiæ de conſenſu duorum, ad reſignationem alterius, reſeruet ſuper beneficio, de quo fit cōcordia, & reſigna-
40 tio, aliquam penſionem † ad fauorē reſignantis, vel aliter; nō propterea vacatio poſtmodum in menſe ordinario de eodem beneficio contingens, erit affecta, ex dicta appoſitione manus ad diuerſum effectum, ſcilicet reſeruationis penſionis præcedentis, & ita ſeruari
41 ri video. Quamuis dubitauerint † Ludouic. Gomez. in regula de triennali. quęſt. 31. num. 6. & Simonetta de reſerua. q. 8. in fi. & per totam, & Probus in c. præſenti. n. 41. poſt principium, de offi. legat. lib. 6. Citantes Guilier. de Monſerr. in Commentariis Prag. Sanctionis, cōtrarium dicentem, ſcilicet ex dicta reſeruatione penſionis affectum remanere, cuius opinio ex ſupradictis reiicitur: Nihil enim habet commune reſeruatio penſionis, cū collatione in futura vacatione fienda, & poſt hæc ſcripta firmauit. Rota in Romana Clericatus Sancti Petri 27. Nouembris 1602. coram Illuſtriſs. D. meo Card. Pamphilio.

Vnde fuit reſolutum in vna Valliſoletana Decanatus 11. Decembris 1600. corā R. P. D. meo Mellino, quòd per appoſitionem ma-
42 nus Papæ in erectione † dicti Decanatus in primam dignitatem poſt pontificalem, non remanſit affectus: cum effectus dictę erectionis fuerit dilatus, vſque ad obitum Prioris dictæ Eccleſię, ac eius coadiutoris, & Decanatus vacauerit in menſe ordinario ante dictum obitum: Nam manus appoſitio limitata ad certum effectum, & in certum tempus non potuit inducere affectionem d. Decanatus vacantis ante ſequutum adimplementū.

Sicut etiā per contrariū, ſi Papa appoſuit
43 manus ſuper † collatione alicuius beneficii, nō impeditur ordinarius, quominus (ſi aliàs ei iuriſdictio non auferatur) poſſit eſſe Iudex, ſuper ſubreptione dictę gratię beneficialis, vt cōcluſit Hier. Gabr. cōſ. 182. n. 15. lib. 2.

Prout ēt fuit deciſū in vna Conchen. Archipresb. 16. Decēb. 1588. corā Illuſtriſs. Plato, quòd ordinarius habet iuriſdictionē ad co-
44 gnoſcendū ſuper reſciſſione † permutationis factæ in manibus Papę, quādo permutatio ex parte alterius erat doloſa, aut fraudulenta. Quibus accedat, quod ſcripſi in gloſſ. 5. §. 6. nume. 22. quòd beneficium manuale, quamuis ſit, à Papa commendatum, non remanet affectum ceſſante commenda.

Limi-

Limita ſecundo dictam concluſionem,
quando Papa appoſuit manum
ſuper collatione beneficij, quòd fuit narra-
45 tum eſſe reſeruatũ,&† re vera non erat:quia
tunc ſtante dicta falſa cauſa narrata, ceſſat
manus appoſitionis effectus. Nam cum in
dubio Papa non intendat lędere Ordinarios,
46 † nec illos præuenire in ſuis ordinarijs col-
lationibus,vt ſcripſi in §.4.proęmiali:Sic ap
poſitio manus non operatur vltra intentio-
47 nem Papæ, † de reſeruato dumtaxat benefi-
cio prouidere volentis: Ita conſuluit in ter-
minis Romanus conſ.335.incipit.*circa primũ*.
num.11.cum ſequentibus,vſque an finem,vbi
pro confirmatione plura adducit. Æneas de
Falconibus in tractatu de reſeruatione.quę-
ſtione 4.principali,effectu 16.numero ſecun-
do,in fine,& effectu 19.num. 2. qui alios alle-
gat,& faciunt tradita à Felino in cap.fin.nu.
fin. de præſump.

Ex quo ſequitur, quòd ſi vacante benefi-
48 cio in menſe ordinario, † cuius collatio ad
Ordinarium ſpectat, aliquis illud impetra-
ret à Papa, antequam Ordinarius prouideat
narrando eſſe reſeruatum, quia vacauit in
menſe Apoſtolico,ſicq; impetratio ſit ſubre-
ptitia,& nulla: quòd non propterea Ordina-
rius erit impeditus poſtea prouidere, quia
nulla fuit cauſata affectio ex dicta appoſitio-
ne manus:Licet ſecus eſſet,ſi nõ narraret re-
ſeruationem, ſed vacationem in menſe or-
dinario, & Papa voluiſſet pręuenire, ac pro-
uidiſſet: Prouiſio tamen non teneret ex alio
defectu,veluti ob malam expreſſionem valo-
ris,vel obtentorum vel incapacitatem impe-
trantis,vel ſimilẽ:& ita debet intelligi, quòd
dixi ſup.in illat.4.pro quo benè facit deciſ.fa
cta in Romana Clericatus S.Petri 27.Nouem
bris 1602. coram Illuſtriſſ. D. Cardin. Pam-
philio, & ea, quæ dixi in §. 4. proęmiali à
numero 80.

Tertio limita, quando Papa appoſuit
manum in prouiſione ex vna
49 vacatione † principaliter narrata, vt pote
ex cauſa permutationis, & deinde diuer-
ſa vacatio contingat per obitum,vel alio di-
uerſo modo ab illo, ſuper quo,Papa manum
appoſuit. Nam tunc manus appoſitio Papę
non obſtabit, quoad aliam diuerſam vacatio
nem: Ita conſuluit Dominicus Geminianus
conſ.136.incipit,*ſuper primo dubio*.numero 1.
& 3. ac per totum, & tradit Aeneas de Fal-
conibus de reſeruatione, quęſt.4.principali,
effectu 55. num.2.in principio, & allegat ad
hoc Rotam deciſione 4.de rerum permuta-
tione, in antiquis, quæ aliàs eſt deciſio 292.
nec non deciſionem ante penultimam,in no-
uis incipientem,*Titius*.verſ.*ſed ſecus*.

Quo fit, vt ſi Petrus reſignat ſuum bene-
ficium in fauorem Ioãnis, cui fuit à Papa fa-
cta collatio, quæ non tenuit ob malam ex-
preſſionem valoris,& ſic beneficium reman-
ſit penes reſignantem:Quòd ſi poſtea benefi-
cium vacat per obitum Petri in menſe ordi-
50 nario decedentis, quòd tale beneficium† non
erit affectum, ſed Ordinarius poterit proui-
dere, quia appoſitio manus Papæ ad effectũ
prouidendi ex vacatione per reſignationem,
non debet extendi ad diuerſam vacationem
per obitum, vt fuit deciſum, teſte Acchille
de Graſſis deciſ. 14. de reſtitutione ſpoliat.
Rota deciſ.419.num.2.par.1.diuerſ. Lancel-
lottus de attentat.2.p.cap. 10.nu. 9.Flamin.
Pariſ.de reſignatione beneficiorum. lib. 10.
quæſt.2.num.4.

Sequitur etiam, quòd ſi quis impetraue-
51 rit beneficium alterius certo modo,† veluti
ex delicto, vel ob non publicationem, vel ex
alio ſimilie capite, & poſt factam impetra-
tionem, (nondum tamen lite introducta) de-
ceſſerit ille, cuius beneficium fuit impetra-
tum in menſe ordinario, quòd Epiſcopus re-
cte poterit prouidere, non obſtante dicta
manus appoſitione. Nam aliter ſequeretur
52 abſurdum, † quòd eſſet in poteſtate calum-
nioſorum impetrantium prorſus impedire
omnes collationes Ordinariorum in ſuis mẽ
ſibus vacaturas, quòd longe abeſt ab inten-
tione Pontificis Maximi ex ſupradictis. Pro
quo etiam facit Rota deciſione 12. de con-
ceſſione prębendæ, in antiquis,vbi probatur
53 quòd manus appoſitio ex falſa cauſa † non
impedit.nec nocet,ſicut nec decretum. Si igi
tur interpretatio fuit iniqua, & ex falſa cau-
ſa,Ordinario nocere non debet: Si verò eſt
bona,& beneficium non vacauit per obitum,
collatio Ordinarij non nocebit impetranti,
ſed interim dum declaratur, Ordinarius im-
pediri non debet in ſua prouiſione, quibus
accedant,quæ dixi in 2.limitatione,& quę di
cam in 6.limitatione.

Quarto limita in beneficijs iuriſpatro-
54 natus† laicalis,vel mixti.Nam
ſicut in illis non intrat expreſſa reſeruatio,
vt plene declaraui in gloſſa 18.ſic etiam non
intrat tacita reſeruatio ex manus Pontificię
appoſitione,vt fuit reſolutum in vna Firma-
na beneficij 13.Maij 1596.coram Illuſtriſſimo
D.meo Pamphilio, & aliàs ſępe. Quòd intel-
lige,& declara,niſi aliud conſtaſſet de mente
Papę,veluti quia expreſſe, & ſufficienter ta-
li iuripatronatus derogaſſet pro illa vice.

Quinto limita,quando ex tali appoſi-
tione manus Papę reſultaret
55 præiudicium concordatorum: † Nam tunc
nulla inducitur affectio. Puteus deciſ. 226.*in*
vna Germana.num.14.& 15. libro 3.Rebuffus
in concordata Francię, titulo de mandatis
Apoſtolici.§.declarantes in gloſſ.verbo, *iure*
preuentionis.in verſ. *item per collationem nullam*.
qui

qui allegat ad hoc Romanum conſ. 412. nu. 5. & 6. dicẽtem, quòd ex citatione illegitima inducitur præuentio iuriſdictionis, & tetigi in §. 3. procemiali. ante finem, ex num. 144. cum ſequentibus. Quod etiam intellige, vt in limitatione præcedenti. *Niſi aliud ex Papæ intentione conſtaret.*

Sexto limita pari ratione, quando ex tali manus appoſitione reſultaret derogatio indulti conceſſi alicui Cardinali, niſi expreſſa fieret de illo mentio ac derogatio. Pariſius conſilio 79. num. 20. libro 4. Caputaquen. deciſ. 82. num. 1. & 2. parte 2. Puteus deciſ. 141. num. 2. lib. 2. Anaſtaſ. Germon. in tracta. de indultis. §. alioquin. nu. 17. Ad quod addunt, quòd eo minus operatur dicta manus appoſitio, cum ſit nulla, ſtante decreto irritanti in ipſo indulto contento, vt dicam in gl. fin. num. 27.

Septimo limita, quando prius eſſet per
56 Ordinarium præuentum † licet præuẽtio fuerit reſoluta, veluti ſi Epiſcopus conferat Titio abſenti beneficium in ſuo menſe ordinario vacans, & antè acceptationem, vel repudiationem, Papa ſimiliter contulit illud alteri perſonæ, cum ſolita clauſula, *dummodo tempore datæ non ſit alteri ius quæſitum*. Demum Titius recuſauit acceptare, & diſſenſit, & ſic fuit reſoluta prouiſio ab Ordinario facta: Vult iterum prouidere, videbatur, quòd non poſſit, quia iam Papa in prouiſione eiuſdẽ beneficij manus appoſuerat: Et aut valet collatio Papæ, & ceſſare debet prouiſi Ordinarij, cum beneficium ſit iam plenum, & non adſit vacatio: Aut non tenet ex eo, quòd tempore datę fuerat iam Titio acquiſitum ius ad rem: & tunc intrat affectio ex d. manus appoſitione.

57 Sed nihilominus contrarium reſpondit † Abbas Lapus in cap. ſi tibi abſenti. num. 12. & 13. cum ſequentibus de prębendis. lib. 6. ea nempe ratione, quia rectè intuentibus pa
58 tet, quòd in agendis attenditur cauſa, † modus, & finis agendorum, & vltra quod agitur extendi non debet. cap. 1. in fine 15. quæſtione 6. cap. occidit 23. queſt. 8. Sed cauſa, modus, & finis in collatione Papali fuit, vt ſi alteri nõ ſit ius quęſitum in beneficio, vel ad illud, valeret de illo per Papã facta collatio; Hic autem erat alteri ius quæſitum, ſaltim ad rẽ per Ordinarij collationẽ: quod ius excludit collationem Papæ, Ergo gratia ſpecialis de illo beneficio eſt ſubreptitia, & nulla, & non valitura impetranti, nec impeditura collationem fiendam per Ordinarium, poſtmodum in eadẽ vacatione, Et dictum Lapum ſequuntur ibidem Philippus Franchus num. 14. Geminianus ex num. 9. & ſequentibus, & cęteri, pro quo etiam conducunt ea, quę dixi in prima, & ſecunda limitatione huius gl. ac conferunt quę ſcripſi in gloſſa 15. in principio, num. 133.

Octauo limita, quando affectio ex appoſitione manus Papæ ſemel
59 fuit ſortita † effectum per prouiſionem ſubſequutam. Nam tunc expirat, & non obſtabit quoad futuras vacationes. Caſſadorus deciſ. 4. num. 4. de cauſa poſſeſſion. & deciſione 9. numero 13. de præbendis. Rota deciſione 13. & deciſione 14. de prębendis, in antiquis. Simonetta de reſeruatione. quæſtione 55. & 56. per totas. Ludouicus Gomezius latè in regula de triennali, quæſtione 30. numero 2. & 3. & dixi in gloſſa 15. §. 2. quæſtione 9. Vbi etiam dico, an ſit neceſſaria expeditio litterarum, vel ſufficiat, quòd ſupplicatio ſit ſignata, & regiſtrata.

Nono limita, quoad illa, quę concernunt forum interiorem, ſeu pę
60 nitentiam † ſalutarem. (extra prouiſiones tamen beneficiales) Nam ſi pro commutatione alicuius voti, Papa imponit certam pęnitentiam alicui, poterit Ordinarius illam pęnitentiam alterare, ſeu diminuere, de quo eſt gloſſa ſingularis, in c. tẽpora plenitudinis, verbo *tuo iudicio*. 26. q. 7. quam gloſſam exaltat Romanus dicens, quòd ſic reſpondendo cum illa, lucratus fuit duo birretria, in ſuo ſing. 454. incipit. *Papa imponit pœnitentiam.*

Decimo limita, quia quamuis manus appoſitio Papæ inficiat etiam poſſeſſionem ex dictis in numero 10. Hoc tamen procedit quoad beneficium vacatu
61 rum. Secus tamen quoad iam † vacans. Puteus deciſione 27 libro ſecundo, & deciſione 180. numero 3. libro tertio, & latius dicam in gloſſ. final. numero 45.

Has igitur illationes, declarationes, & limitationes non ſine ingenti labore collectas dilectus lector libẽter accipiat, quia forſam non alibi ita ordinatas, & digeſtas reperiet. Et alias limitationes, ac declarationes circa auocationem, reſultantem ex appoſitione
62 manus Pontificalis in commiſſionibus † cauſarum legere poterit apud Lancellottum de attentatis 2. p. cap. 10. ex num. 22. vſque ad finem, & Hieronymum Gabrielem conſ. 182. num. 11. cum pluribus ſeqq. lib. 2. Vbi plene agit, quando inferior poſſit ſe intromittere
63 ad cognoſcendum de validitate † confirmationum, & aliorum reſcriptorum, ac litterarum Apoſt. & optime diſtinguit, ac Rotam deciſ. 83. per totam p. 2. diuerſ. Nam ea, quæ ab alijs Doctoribus commode capi poſſunt nunquam mei muneris fuit tranſplantare, ac inutiliter membranas occupare.

Summaria Gloſſæ 53.

1 *Alternatiua gaudentes poſſunt libere diſponere in ſex anni menſibus.*

2 *Dictio,* libere. *multis modis accipitur, ideſt ſine aliqua requiſitione. nu. 3. ſine alicuius contradictione, & num. 4.*

5 Libere, *ideſt ex mera voluntate, & de iure communi, num. 6. & ſine ſententia, num. 7. & non petita licentia, numero 8. & ſine diſpenſatione, numero 9.*

10 *Libere, ideſt ſine pacto, vel illicita conditione.*

11 *Libere ideſt, non obſtante præſcriptione, vel appellatione.*

12 *Libere, ideſt gratis, & ſine metu. num. 13. vel ſine qualificatione. num. 14.*

15 *Libere, ideſt ſine conſilio, conſenſu vel interuentu, aut auctoritate ſuperioris. & num. 16.*

17 *Libere, ideſt ſine aliqua iuris ſubtilitate, vel impedimento. & num. 18.*

19 *Libere, ideſt vltra ius commune, vel ipſo iure. num. 20. vel ſine aliqua diminutione. nu. 21.*

22 *Libere, ideſt ſine aliquo extrinſeco, vel manu propria, vel ſine aliqua mora. & nu. 23.*

24 Libere, *dictio, interpretatur à ſubiecta materia.*

25 *Libere, ideſt ſine aliquo reſeruationis obſtaculo. Vel quando poteſtas prouidendi reſtringitur ad certum genus perſonarum.*

26 *Libere diſponendi facultas data per regulam noſtram an tollat in totum reſeruationem, vel ſolum aperiat viam de reſeruatis. & num. 27. & 28. vbi concluditur pro non reſeruatione. & numero 36.*

29 *Alternatiua eſt remotio obſtaculi reſeruationis, vt in exemplo de ligato, & diſſoluto. & num. 30.*

31 *Deuolutio intrat, quoad inferiores à Papa in beneficijs, quæ poteſt Epiſcopus conferre vigore alternatiuæ.*

32 *Regula eadem noſtra vnico contextu reſeruat, & modificat; Ita vt non detur aliquid prius, nec poſterius.*

33 *Extinctio reſeruationis præſupponit exiſtentiam, ſicut priuatio præſupponit habitum, & num. 34.*

35 *Tempus vacationis inſpicitur ad effectum, vt intret reſeruatio regulæ noſtræ, in alijs vero reſeruationibus ſecus eſt. & n. 41.*

37 *Deciſionis Caſſadori 8. de præbendis interpretatio & num. 39. & 40.*

38 *Indultum Cardinalis tollit impedimentum reſeruationis.*

42 *Reſeruatio ſemel radicata ſemper relinquit reliquias, quamuis concedatur indultum.*

43 *Alternatiuæ gratia non tollitur per indultum conferendi omnia beneficia. & n. 44.*

45 *Priuilegium primum non tollitur per ſecundum, niſi repugnet. & n. 57.*

46 *Gratia prima non tollitur per ſecundam. & num. 49. & 50.*

47 *Remedium vnum non tollit aliud.*

48 *Remedia plura habere ex quibus eligamus noſtra intereſt.*

51 *Priuilegium datum ſcholari, non tollitur per priuilegium Ciuis.*

52 *Priuilegium vnius non tollit priuilegium alterius.*

53 *Priuilegium non tollit præſcriptionem completam, niſi repugnet priuilegio. & n. 54.*

55 *Priuilegij fori modificatio facta per Concilium Tridentinum, non lædit priuilegium Canonis.*

56 *Priuilegium primum non tollitur per ſecundum, quamuis in illo non fuerit facta mentio de primo.*

58 *Alternatiuæ gratia non eſt incompatibilis cum indulto conferendi*

59 *Alternatiuæ nunquam cenſetur derogatum, niſi exprimatur.*

60 *Alternatiua regulæ noſtræ 8. non tollitur per regulam 14.*

Libere diſponendi facultatem conceſſit. gl. 53.

1 EPISCOPIS acceptantibus alternatiuam, & illa gaudentibus Papa concedit facultatem liberè † diſponendi in ſex anni menſibus, videlicet Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris. Nam ex reſeruatione contenta in prima parte noſtræ regulæ, menſes Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris eſſent reſeruati, & manus Epiſcoporum quoad collationẽ beneficiorum in iſtis quatuor menſibus vacantium ligatæ: ac propterea neceſſarium erat, quòd Epiſcopis Papa concederet liberè diſponendi facultatem.

Et quatenus dicit *libere* ſciri oportet, quòd hęc dictio, *libe-* Dictio libere capitur 25. modis.
2 *rè*, multis modis † accipitur. Nam primo, liberè, dicitur ideſt non vocato aduerſario. c. 1. ante finem, & ibi gl. verbo, *libere*. & Doctores, de homicidio. lib. 6.

3 Secundo liberè, accipitur ideſt ſine aliqua † requiſitione, ſeu vocatione. cap. de multa, & ibi Abbas num. 3. de præbendis. cap. cum plures, & ibi gloſſa, verbo, *libere*. de officio deleg. in 6.

4 Tertio, liberè, dicitur ideſt ſine alicuius † contradictione. capit. irrefragabili, poſt principium, ibi, *libere valeant exercere*. de officio

ficio Ordinarij. Alexander conſ. 140. *viſo, & conſiderato*. num. 13. lib. 2.

Quarto dicitur liberè, ideſt ex mera vo-
5 luntate † Clementina, vt hi, qui, ibi, *etiam ſi hoc ſibi ab alijs libere concedatur*. de ętate, & qualitate.

6 Quinto dicitur liberè, ideſt de iure † communi. c. lator, & ibi gloſſa, verbo, *libere*. de homicidio. cap. 1. & ibi gl. verbo, *liberè*. de reſcriptis.

7 Sexto dicitur libere, ideſt ſine ſententia. † c. de illis, de ſponſalibus. Barbatia in additione ad Abbatem, in cap. fi. de adulterijs, ſub n. 9. littera C. Dominicus Geminianus in cap. dicit Dominus 22. quæſt. 1.

8 Septimo dicitur libere, ideſt non petita † licentia. clemen. dudum. §. ſi vero idem Prælati, vbi gloſſa, verbo, *liberè*. de ſepulturis. cap. 1. de cenſibus eodem libro 6. cap. 2. de locato. cap. ſtatuimus, de regularibus. cap. quia nos, de teſtamentis.

9 Octauo dicitur liberè, ideſt ſine diſpenſatione. clemen. final. & ibi gloſſa, verbo, *liberè*. de ætate, & qualitate. cap. à multis, in fine, & ibi gloſſa, verbo, *libere*. eodem titulo, de ætate, qualitate.

10 Nono accipitur libere, ideſt ſine pacto, † promiſſione, ſeu conditione illicita, vel tranſactione. cap. vnico, vbi gloſſa, verbo, *libere*. de rerum permutatione, in 6. gloſſa, verbo, *libere*. in cap. dudum, de prębendis, libro 6. gloſſa, verbo, *libere*. in clementina vnica, de renunciatione.

Decimo dicitur libere, ideſt præſcriptio-
11 ne, vel appellatione non obſtante. cap. 1. in principio, & ibi gloſſa, verbo, *libere*. de cenſibus, in 6.

12 Vndecimo dicitur libere, ideſt gratis. c. ad Apoſtolicam 42. ibi, *libere conferantur*. de ſimonia.

Duodecimo accipitur libere, ideſt ſine
13 metu, † exponit Decius in conſ. 131. incipit, *reuocatur*. nu. 1. poſt principium.

Decimotertio accipitur liberè, ideſt ſine
14 aliqua qualificatione, † videlicet, quòd poſſit fieri collatio perſonis non qualificatis, & à Rege non nominatis. Rebuffus in concordata Francię, in rubrica de Regia ad prælaturas nominatione facienda. §. 1. in verbo, *libere*.

Decimoquarto accipitur libere, ideſt ſine
15 conſenſu, † conſilio, interuentu, vel aliàs, vt in regula noſtra, optimè Tiraquell. in l. ſi vnquam, in verbo, *reuertatur*. numero 135. & plene dixi in gloſſa 45. poſt principium à numero decimo & in gloſſa 46. in principio. Et adde Bal. in c. 1. num. 6. de reſcriptis, dicentem, quòd verbum, *libere*. importat voluntatem abſolutam.

Decimoquinto, libere, ideſt ſine ſuperio-
16 ris auctoritate, & etiam ante vacationem gl. verbo, *libere*, per tex. in clementina plures de iurepatronatus.

Decimoſexto, libere, ideſt ſine aliqua iu-
17 ris † ſolemnitate. cap. final. vbi Barbatia, & alij notant, de feudis. Baldus in cap. 1. num. 6. de reſcriptis.

Decimoſeptimo, libere, ideſt, ſine aliquo
18 † impedimento, vel contradictione. cap. Ordinarij, iuncta gloſſa, verbo, *libere*. de officio Ordinarij, libro ſexto. Barbatia in tractatu de pręſtantia Cardinalium. par. prima, quęſtione 3. num. 24.

Decimooctauo, libere, ideſt vltra ius com-
19 mune, † quando hęc dictio apponitur in priuilegijs. Franciſcus Aretinus in conſ. 76. incipit, *diligenter*. num. 3. Iaſon in l. 1. nu. 14. de ſacroſanct. Eccleſijs.

20 Decimonono, libere, ideſt ipſo † iure. Abbas in cap. cum in cunctis. §. cum vero. notab. vltimo de electione, late Andreas Tiraquel. in l. ſi vnquam, verbo. *reuertatur*. nu. 134. C. de reuocand. donat. Corneus conſ. 165. num. 2. libro 2.

21 Vigeſimo, libere, ideſt ſine aliqua † diminutione. cap. 1. vbi notant Ioannes Andreas, & Geminianus ſuper verbo, *libere*. de regularibus. lib. 6.

22 Vigeſimo primo libere, ideſt ſine aliquo † extrinſico, vt poſt Philoſophum, & Diuum Thomam, tradit Corneus conſ. 165. incipit, *circa primum*. num. 2. 3.

23 Vigeſimo primo libere, ideſt ex manu † propria. Tiraquell. poſt Bartol. & alios in d. l. ſi vnquam, verbo, *reuertatur*. num. 136. C. de reuocan. donation.

Vigeſimo ſecundo libere, ideſt ſine aliqua mora. Oldradus conſ. 226. *Grauamina*. ſub nu. 12. verſ. *præterea verbum libere*.

Vigeſimo tertio, hæc dicto, *libere*. interpre-
24 tatur à ſubiecta materia, † de qua agatur, & eo reſpectu quo profertur. Franciſcus Aretinus conſ. 76. *diligenter*. ſub num. 3. verſ. *licet aliqui ſecundum ſubiectam materiam*. Alexander conſ. 80. verſ. *viſo, & opportune*. nu. 12. lib. 1. Decius in cap. reprehenſibilis, ſub numero 5. poſt principiū, de appellationibus. Vbi propterea dicit, quòd iſta dictio, *libere*. reſtringitur ſecundum alia iura, per gloſſam in capit. cum nobis olim 19. de electione, in verbo, *liberam*. Alexander dicto conſil. 80. numero 12. libro primo.

Vigeſimo quarto, libere, ideſt, ſine aliquo
25 reſeruationis † obſtaculo. cap. ſi Apoſtolica 35. ibi. *per eos, ad quos pertinet, poſſit libere ordinari, &c.* de pręb. lib. 6. & hoc modo intelligitur in regula noſtra, ratione ſubiectæ materię, de qua agitur, vt proxime dixi, nec non latius in gl. 45. & 46.

Denique vigeſimo quinto, libere, ideſt, vt facultas

facultas prouidendi non reſtringatur ad certum genus perſonarum. Immo ſi vna perſona prouideri, aut eligi non poſſit, non dicitur libera prouiſio, ſeu electio, l. nec ſolum. l. immo ff. de optione legata. Bald. in tractatu de Schiſmaticis, quem poſuit poſt titulum. C. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit. num. 12. verſ. *eſt, & tertium.* & in l. fin. §. ſed, & ſi quis. num. 26. C. comm. de legat. & fuit deciſum in vna Valliſoletana preheminentiarum, 24. Nouembris 1603. coram Illuſtriſſ. D. meo Pamphilio.

Vnde opportune quæro, an iſta facultas data per regulam noſtram Epiſcopis alternatiuam acceptantibus, vt libere poſſint prouidere in dictis menſibus in prima parte regulæ reſeruatis; Intelligatur,
26 perinde ac ſi nulla † eſſet facta reſeruatio, ita quòd prorſus ſit ad hunc effectum ſublata: Vel ſolummodo detur illis facultas prouidendi talia beneficia, tanquam reſeruata, ſine reſeruationis extinctione.

Pro vltima parte, videlicet, quòd reſerua-
27 tio non ſit extincta, † ſed quòd aperiatur facultas de reſeruatis, valde vrget deciſio Caſſadori 8. num. 1. & 10. ac per totam, de præbendis, vbi fuit concluſum, quòd indultum conceſſum Cardd. ad libere conferendũ benef. reſeruata, non tollit reſeruationem, quia beneficium ſemel affectum, ſemper remanet affectum, nec fingit eſſe ſublatum vinculum, ſed aperit facultatem de reſeruatis.

Alter- natiua tollit re- ſerua- tionem & non perit à ad ſerua ...

28 Cæterum conclude contrarium; † Nempe quòd in totum ſit ſublata reſeruatio, & quòd Epiſcopus gaudens alternatiua conferat beneficia in dictis menſibus vacantia, tanquam libera ab omni reſeruatione, vt oſtendit illa dictio, *libere.* ex ſupradictis.

Item quia alternatiua eſt remotio obſta-
29 culi reſeruationis, & Epiſcopus, qui gaudet alternatiua innititur iure communi, vt dixi in §. 6. procemiali. num. 42. & Creſcentius deciſione 11. de priuileg. Puteus deciſione 215. numero 5. libro 1. Caputaquen. deciſ. 88. numero 6. & 7. par. 2. Mandoſius in regula 11. queſt. 11. per totam, & dixi etiam in gl. 42. num. 9. Ac locum habet exemplum de ligato
30 manibus, † qui ſcribere nequit, & ſi diſſoluitur ſcribit miniſterio proprio: Non autem miniſterio diſſoluentis, vt etiam dixi in §. 5. procem. num. 124.

Rurſus quia ex eo, quòd reſeruatio prorſus ceſſat (data negligentia conferendi) intrat deuolutio in huiuſmodi beneficijs: & poſ
31 ſunt conferre † iure deuolutionis Capitulum, & Archiepiſcopus, & alij inferiores à Papa, ad quos de iure communi collatio deuoluitur, Rota deciſione 774. incipit, *Tullen. Parrochialis.* per totam, libro tertio, parte 3. diuerſorum, & dixi in gloſſa 24. queſt. 4. ex nu. 78. vbi latius.

Inſuper in hoc caſu dici poteſt, quòd nulla vnquam intrauit reſeruatio, quia eſt eadem
32 regula, quę reſeruat, † & modificat, ac vnico contextu conficitur: Ita vt non detur aliquid prius, nec poſterius, vt in ſimili dixit Bartolus in l. contractus, num. 4. Fulgoſius numero 5. Caſtren. num. 7. C. de pactis. Rota deciſione 756. num. 7. & 8. par. 1. diuerſorum. Et propterea in caſibus, in quibus intrat alternatiua, non poſſumus dicere, quòd extinguatur
33 reſeruatio. † Nam extinctio præſupponit
34 reſeruationem, & exiſtentiam †, & relaxatio pręſupponit vinculum. cap. ad diſſoluendum de ſponſalib. Sicut & priuatio præſupponit habitum. l. decem 106. ff. de verborum obligatione. Caputaquen. deciſione 108. numero 10. parte 2.

Sed eſt dicendum, quòd nulla intrauit reſeruatio. Nam ad effectum reſeruationis re-
35 gulæ noſtræ, tempus vacationis † inſpicitur. Caſſadorus deciſ. 8. numero 9. de præbendis. Rota deciſione 774. num. 10. in fine, libro 3. parte 3. diuerſorum, & indicat ipſa regula noſtra, ac faciunt, quæ ſcripſi in §. 5. procęm. num. 90. cum ſeqq.

Vnde illa verba thematis noſtri, *libere diſponendi facultatem conceſſit.* ſunt intelligenda,
36 † non quòd concedatur facultas prouidendi de reſeruatis, nec quòd relaxetur vinculum reſeruationis iam radicatæ. Sed quòd eodem modo ſicut primi quatuor menſes ſunt ordinarij, ſint etiam ordinarij iſti ſex menſes Epiſcopis alternatiua gaudentibus.

37 Supereſt reſpondere ad deciſionem † Caſſadori octauam, de præbendis ſupra allegatam, dum numero 10. dicit fuiſſe concluſum, quòd indultum non tollit reſeruationes inductas, ſed aperiat facultatem de reſeruatis.

Ad quam reſpondeo, quòd aut dicta deciſio in hoc non ſubſiſtat, cum ipſemet Caſſadorus poſtmodum in deciſione 3. numero 2. & 4. & deciſione 4. numero 2. de priuilegijs firmet, quòd indultum Cardinalis tollit im-
38 pedimentum † reſeruationum, & pręuentionum, & ordinariam iuriſdictionem conſeruet, ac obſtacula remoueat, & ad ius commune reducat: Prout etiam de hoc ſunt a lię quamplures deciſiones, quas citaui in gloſſa 24. poſt principium, verſ. *quæ indulta nihil de nouo concedunt.* num. 24. & 25. & paſſim alias dixit Rota, Ac nouiſſime in terminis dicti indulti Cardinalis, quòd per illud ſit omnino remotum obſtaculum reſeruationis, fuit deciſum in vna Hiſpalen. beneficij de Xerez 12. Maij huius anni 1603. coram. RP. D. meo Litta.

Vel ſi dictam deciſionem octauam volumus

mus ſuſtinere in hac parte, dicendum erit, quòd forſan intelligatur, & locum habeat,
39 dumtaxat ad effectum deuolutionis,† de qua ipſa deciſio loquitur. Nempe, vt data negligentia Cardinalis in diſponendo de beneficio aliàs reſeruato, vigore indulti, collatio ad nullum alium, niſi ad ſolum Papam ratione reſeruationis deuoluatur.

SED SI iſtam vltimã intelligentiam tenemus, videtur confeſtim repugnare his, quæ nuper diximus de deuolutione ad Capitulum, & Archiepiſcopum, alioſque inferiores à Papa, nec nõ illis, quæ ſcripſimus in gloſſa 24. quæſt. 4. ex num. 89. vſque ad 97.

Verum adhuc poſſumus reſpondere, quòd nulla adſit repugnantia: Nam illa procedunt quando nulla orta fuit reſeruatio, vt eſt in
40 reſeruatione † noſtræ regulæ, quæ quoad Cardinales nullã inducit reſeruationẽ, vel quoad ad menſes ordinarios, vigore alternatiuæ. QVIA beneficia vacantia in talibus menſibus, vacant libera, & ſemper libera remanent, vt ſcribit ipſe Caſſadorus d. deciſ. 8. ſub num. 8. ante fin. de præbendis.

At verò lõge diuerſum eſt, quoad alias reſeruationes diuerſas à reſeruatione regulæ noſtræ, vt in primis dignitatibus poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principalibus in Collegiatis, & in alijs caſibus cumulatis in gloſſa 51. contra quas reſeruationes conceditur indultum Cardd. & in quibus
41 non attenditur tempus vacationis, † vt reſeruatio ſuum effectum ſortiatur. Sed attẽditur tẽpus reſeruationis. Caſſad. d. deciſ. 8. n. 12. de præben. ac tetigi in dicta gloſſa 24. numero 97. & 98. & videas quæ ſcripſi in gloſſ. 13. vacatione 46.

In his namque caſibus, cum reſeruatio ſe-
42 mel radices † egerit, non vtique mirum erit, ſi etiam poſt indultum conceſſum, remaneat aliquod veſtigium priſtinæ, & primordialis reſeruationis, vt ad nullum alium detur deuolutio, niſi ad ſolum Papam, argumento tex. in l. cum filius 76. §. heres meus. ff. de legatis 2. Caſſadorus deciſ. 2. ſub num. 1. verſ. *ſecundo poteſt pro hac parte dici.* de reſeruationibus ſuper regulis.

Coadiuuatur ex eadem deciſione 8. num. 4. & 7. quatenus dicit, quòd cum Cardinalis ſit exemptus in hoc, vt ipſe ſolus conferat vigore indulti beneficia reſeruata (data illius negligentia conferendi) poteſtas ſolummodo deuoluitur, & reuoluitur ad Papam, cum non ſuperior nequeat ſupplere defectum alterius. Abbas in c. 2. nu. 7. in fine, de conceſſ. præbend. ac dixi in gloſſ. 51. ſub 10. caſu reſeruationis. num. 41.

Secundo quæro, regula noſtra concedit Epiſcopis (gaudentibus alternatiua) ſex menſes. Vnus Epiſcopus, qui acceptauit alternatiuam obtinuit poſtmo-
43 dum indultum † à Sede Apoſtolica, vt poſſet conferre in omnibus menſibus anni. Vtrum per tale indultum fuit viſus renunciare alternatiuæ commodo? Quæſtio iſta poteſt eſſe non modici effectus, quia ſi renunciauit alternatiuæ, & poſtea ex aliqua cauſa cecidit à priuilegio, collatio facta in aliquo ex menſibus per alternatiuam conceſſis, non tenebit, aliàs ſic.

Concludo, quòd per dictum indultum non
44 fuit viſus renunciare † alternatiuæ, vt eſt in terminis deciſio Cputaquen. 309. parte 1. & deciſ. 88. num. 1. & per totam, & deciſio 377. numero 3. parte 2. Anaſtaſ. Germon. de indultis. §. volumus à num. 11.

Licet ipſe minus apte hoc applicet ad Cardinalium indultum, in quo non poteſt intrare quæſtio iſta: Nam ſicut reſeruatio noſtræ regulæ non capit Cardinales: ſic nec alternatiuæ conceſſio, ac tetigi in gl. 24. nu. 71.

Nunquam namque primum priuilegium
45 tollitur † per ſecundum. l. hac ſaluberrima. C. de propoſitis agẽtibus. lib. 12. l. ſi Ruffinus; vbi omnes notant, maxime Alexander num. 3. & 4. Iaſon ex num. 4. cum ſeqq. C. de teſta. milit. c. 1. de reſcriptis, vbi Abbas ex nu. 6. & reliqui. Decius in cap. cum acceſſiſſent, ſub nu. 17. verſ. *quinto intelligitur.* de conſtitutionibus, & conſ. 197. numero 3. Bernardus Diaz de Lugo in regula 596. incipit, *priuilegium alicui conceſſum.*

46 Sicut nec vna gratia tollit † alteram gratiam ſuper eadem re conceſſam, & ideo conſumpta vna, poterit vti alia. Rota deciſ. 59. & deciſ. 63. de reſcript. in antiquis.

47 Nec vnum remedium † excludit aliud remedium, ſed potius inſimul concurrunt, ac
48 intereſt noſtra plura habere remedia, † ex quibus quòd magis expediat quilibet eligere poſſit. l. non eſt nouum 10. ff. de action empti. Salicet. in l. ſi ex cautione, ſub num. 39. ad medium. verſ. *ego puto.* C. de non numerata pecunia, & dixi in §. 7. proœmiali, ad finem. num. 244.

49 Hinc per gratiam ſubrogationis, † non extinguitur expectatiua obtenta de eodem beneficio. Mohedanus deciſ. 7. num. 1. & per totam, de præbend.

Hinc Doctor pauper habens expectatiuam in forma pauperum, ſi poſtea aſſequatur aliam gratiam vti Doctor, & graduatus,
50 non cenſetur renunciare † primæ gratiæ in forma pauperum, ſed poteſt vti vtraque. Creſcentius deciſ. 15. aliàs 119. de priuil.

Hinc ſi ſcholari datur priuilegium Ciuis, non propterea perdit priuilegium ſcholaris,
51 † ſed priuilegium ſecundum, eſt intelligendũ, quoad commodum, & non quoad damnum. Bartolus in l. 3. §. ſi emancipatus, il primo. num.

num.4.C.de bon.poſſ. contra tabulas. Alex. num.3.& Iaſon num.5.in d.l.ſi Ruffinus C.de teſtam.militis, vbi idem Iaſon ſex modis limitat,& declarat,& adde ea, quæ dixi in gl. 5.§.8.de coadiutorijs,ex num. 53. cum multis ſequentibus.

52 Sicut nec priuilegiũ vnius† tollit priuilegium alterius. Veral.Caputaquen.deciſ.109. num.2.parte 2.

Hinc ſi poſt completam præſcriptionem de aliqua re,vel iure,quis impetrauit priuilegium de eadem re,vel iure,præfatę præſcri-
53 ptioni,conforme,† non ideo cenſetur renunciare pręſcriptioni, ſed omnia inſimul concurrent Licet ſecus eſſet ſi priuilegium repu-
54 gnaret pręſcriptioni, vel præſcriptio impleta non eſſet.gl.per tex.ibi(quę ſic debet intelligi) in c.veniens 19.verbo *renunciaſſe*,& Abbas ibi numero 18. & 19. Imola numero 8. Butrius ex nu.15.Felinus nu.4.de præſcript. Balbus de præſcription.in 5.p.5.partis principalis.q.2.num.4.& per totam.

Sic modificatio per Conc.Trid.de priuilegio fori, niſi in certis caſibus:non nocet, nec
55 derogat in aliquo priuilegio Canonis,† vt dixi in gl.5.§.5.de penſione.n.7.& 8.

Quæ omnia procedunt,quamuis in ſecundo priuilegio mihi conceſſo, non facerem mentionem de primo, prout facere non te-
56 neor,cum nullibi cautum reperiatur,†niſi ſit gratia beneficialis.Abbas poſt Innoc.& alios in d.c.veniens,ex n.13.de pręſcription. Butrius ibid nu.10.& ſeqq Felin.nu 2.

Declara tamen ſupradicta niſi ſecundum priuilegium repugnaret, ac eſſet contra-
57 riúm, † & incompatibile primo. Nam tunc ſimul ſtare non poſſent,quia ingreſſus vnius, alterius operatur egreſſum: Et per obtentionem ſecundi renunciatur primo, gloſſa per plura iura, quę allegat in dicto cap. veniens 19.de præſcriptionibus in verbo *renunciaſſe*. & Imola ibidem num. 6. & Abbas num. 18. Antonius de Butrio num. 15. Bartolus in l. pacta nouiſſima. num 1. C. de pactis,quem omnes ibidem ſequũtur. Caputaquen.deciſ. 309.num.2.par.1.

Quo fit vt cum alternatiua per regulam
58 noſtram conceſſa,non ſit incompatibilis † cum indulto conferendi in omnibus menſibus.Caputaq.deciſ.88.nu.1.& deciſ.377.numero 3. parte ſecunda : Tenendum ſit, quòd per aſſecutionem indulti non cenſetur renunciata alternatiua.

Accedit etiam, quòd alternatiua per regulam noſtram conceſſa, nunquam cenſetur
59 derogata † niſi declaretur expreſſe.Put. deciſ.215.nu.3.& deciſ.222.n.3.lib.1.& dixi in §.5.procemiali.nu.50.& 51.

60 Vnde ſequitur, quòd dicta alternatiua † non eſt ſublata,per regulam.14. reuocatoriam omnium facultatum conferendi. Creſcentius deciſ. 11. de priuilegijs. Mandoſ. in reg. 11.quæſt.11.num.1.& per totam. Puteus deciſ.215.num.4.lib.1,ac tetigi in gl. 24.ſub quæſt.7.verſ.*ſicut, & regula*.num.145.

Summaria Gloſſæ 54.

1 *Alternatiua concedit ſex menſes pares Epiſcopis,& reſeruat alios ſex diſpares.*
2 *Alternatiuæ conceſſio aufert poteſtatem conferendi in menſibus Martij,& Septembris.*
3 *Papæ de mente, non erat concedere Epiſcopis octo menſes,& ſibi ſolos quatuor reſeruare,& numero 4.*
5 *Papa quando reſeruat octo menſes concedit quatuor Epiſcopis,& quando concedit ſex reſeruat ſibi alios ſex, & n. 6.*
7 *Conceſſio vnius eſt reſeruatio alterius.*
8 *Reſeruatio vſusfructus, cauſat translationem poſſeſſionis.*
9 *Conceſſio in certis rebus includit denegationem,quoad alias.*
10 *Conceſſo vſu,prohibetur abuſus.*
11 *Conceſſa adminiſtratione prohibetur diſſipatio.*
12 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*
13 *Prohibitio in aliquibus,eſt alijs permiſsio.*
14 *Cancellatio vnius,eſt reliquorum approbatio.*
15 *Correctio in quibuſdam,eſt confirmatio in reliquis.*
16 *Clauſula*, anteferri. *præſeruat iura aliarum perſonarum.*
17 *Ingreſſus vnius eſt egreſsio alterius.*
18 *Interrogatus de pluribus,vnum affirmando,reliqua negat.*
19 *Exceptio aliquorum caſuum,firmat regulam in contrarium.*
20 *Mandatum habens ſpeciale ad certam cauſam cenſetur reuocatus quoad alias cauſas.*
21 *Conceſsio expendendi vſq;ad certam ſummam, denegat vltra illam.*
22 *Tempus quod ad certum permittitur, prohibetur poſt illud.*
23 *Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*
24 *Remotio vnius contrariorum, eſt poſitio alterius.*
25 *Epiſcopus, & Capitulum non poſſunt habere niſi quatuor menſes,ſine alternatiua,& ſex cum illa.*
26 *Menſium diuiſio fieri debet proportionabiliter pro modo prærogatiuæ cuiuſlibet.*
27 *Caſus legis ſi ita ſcriptum.ff.de lib.& poſthum. expenditur.*

Ac etiam voluit, vt ſi ipſi in collatione, vel alia diſpoſitione beneficiorum, in alijs ſex menſibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, (vt præfertur) reſeruauit. gloſſa 54.

MAXIMVS Pontifex cum concedat per alternatiuę beneficium Ordinarijs ſex
1 menſes † Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, ſibi reſeruat alios ſex menſes, videlicet Ianuarium, Martium, Maium, Iulium, Septembrem, & Nouembrem. Vnde ceſſat hodie antiqua difficultas. An per conceſſionem ſex menſium, vigore alternatiuę
2 eſſet Epiſcopis ſublata poteſtas † conferendi in menſibus Martii, & Septembris, qui ſine alternatiua ſunt Ordinarii, vt per Puteũ deciſ. 492. incipit, *in vna Corduben.* & deciſione 507. libro ſecundo. Ex quibus deciſionibus apparet, quòd Domini de Rota erant varii circa hunc articulum, licet tandem præualuerit ſententia tenentium, quòd per conceſſionem ſex menſium alternatiuorum, Papa in mente ſibi reſeruabat reliquos ſex menſes. & ſic menſes Martii, & Septembris: Ne
3 videretur † duplices menſes, & maiorem poteſtatem Epiſcopis concedere, quam ſibi reſeruare. Quod etiam poſtea ſæpius firmauit Rota, vt patet in deciſione 4. libro 1. parte 3. diuerſorum, & deciſ. 21. libro 2. p. 3. diuerſorum. Flaminius de reſignatione. lib. 7. q. 14. numero 14.

Hæc tamen opinio forſan prevaluit ex eo, quia in litteris alternatiuæ ſolebat apponi
4 clauſula, † quòd Ordinarius renunciaret menſibus Martii, & Septembris, vt dixit Put. deciſ. 387. ſub num. 2. lib. 3.

Sicut enim, quando in prima parte noſtrę regulę, Papa reſeruat octo menſes, reliquos
5 quatuor tacite Ordinariis concedit. † Puteus deciſione 53. numero quarto. libro 2. Sic etiam per conceſſionem ſex menſium alternatiuorum, reliquos ſex menſes ſibi Papa reſeruauit, quamuis expreſſum non eſſet, prout in regula noſtra, maiori pro cautela exprimitur.

Hinc ſunt appoſita illa verba, *vt præfertur reſeruauit*. preſupponentia anteriorem reſeruationem iſtorum ſex menſium, quę ex-
6 preſſa non fuerat, † ſed dumtaxat tacita, eo ipſo, quòd alii ſex mẽſes fuerunt Ordinariis conceſſi.

SEMPER enim quãdo aliquid conceditur,
7 cenſentur † reliqua omnia reſeruari, & e conuerſo. l. nam quòd liquide. §. finali. ff. de pœn. legata. l. quæſitum. §. denique. ff. de fundo inſtructo, vt loquendo etiam de iuriſdictione, conſuluit Pariſius conſ. 1. nu. 11. lib. 1. & conſ. 84. num. 8. lib. 4.

Prout etiam per reſeruationem vſusfru-
8 ctus, eo ipſo traſfertur poſſeſſio rei, cuius vſusfructus reſeruatur. l. quiſquis. C. de donationibus. l. 9. titulo 30. Partita 3. Antonius Gomezius in l. 45. Tauri ex n. 63. Couarruu. lib. 3. variar. c. 12. per totum. Put. deciſ. 216. num. 3. & 8. lib. 3. vbi poſt alios dicit, quòd caſus d. l. quiſquis, continet vnum de mirabilibus mundi.

9 Item conceſſio facta ſcriptoribus † Apoſtolicis, vt eorum prerogatiua circa beneficia duret, etiam poſt dimiſſum officium, includit tacitam negationem in aliis caſibus non comprehenſis, vt dixit Rota deciſ. 7. nu. 6. par. 1. diuerſorum.

10 Sic etiam conceſſo vſu, † abuſus prohibitus cenſetur. l. ſed & ſi. §. 1. & 2. ff. de vſufruct. l. plenum. §. 1. ff. de vſu, & habitatione. Stephanus de Federicis in tracta. de interpreta. iuris 1. p. nu. 108. & vide plura, quæ de abuſu dicam in gloſſa 56.

11 Nec non conceſſa adminiſtratione, † videtur prohibita diſſipatio. l. ſi cum dotem. §. ſi non. ff. ſolut. matrim. l. filius. ff. de donat.

12 Hinc incluſio vnius † eſt excluſio alterius. c. non ne, de præſumptionibus. cap. qualis 25. diſtinct. Pariſius conſ. 35. num. 9. cum ſequentibus. libro 1.

13 Et quòd aliquibus prohibetur, aliis conceſſum videtur, & e contra. l. cum prętor. ff. de iudiciis l. vnica. §. ſin autem. C. de caducis tollendis. c. ad audientiam, de decim. Decius conſ. 99. ſub n. 4. verſ. *tertio non obſtat.*

14 Nec non cancellatio vnius † eſt reliquorũ approbatio. l. Tribunus. §. ſi ff. de militari teſtamento, vbi notat Baldus. Rota deciſ. 50. de reſcript. in antiquis. Caputaq. deciſ. 75. nu. 7. & 8. p. 3. Iaſon in l. maritus ſub num. 10. C. de procurator.

15 Ac correctio † in quibuſdam eſt in reliquis confirmatio. Baldus in l. fin. num. 14. in principio. C. de edicto Diui Adriani tollen. tex. in cap. fin. in principio, de clandeſtina diſponſatione.

Item clauſula, *anteferri*. operatur pręſer-
16 uationem iurium † aliarum perſonarum. Rota deciſ. 11. num. 12. de conceſs. pręb. in antiquiorib. Beſigneti.

17 Nec non ingreſsus vnius eſt egreſsus † alterius. cap. renunciamur 32. quæſtione 2. gloſs.

gloſſ. verbo, *renunciaſſe*. in cap. penultimo de preſcriptionibus.

18 Rurſus interrogatus de pluribus † qualitatibus vnam affirmando alias negare videtur, vt cum pluribus Puteus deciſione 312. numero 3. & per totam. lib. 2. vbi agit de veritate communis opinionis circa hoc adductę per Iaſon in l. ſi cui 52. §. ſi a filio. nu. 9. & 14. ff. de legat. 1.

Et conceſſum ſub vna conditione, cenſetur ſub contraria conditione denegatum. l. pecuniam. ff. ſi cert. petatur, cum aliis adductis in gl. 43. num. 12.

19 Itidem exceptio aliquorum caſuum † firmat regulam in contrarium, quoad caſus non exceptos. Authen. de non alienand. §. vt autem, collatione 1. l. 1. vbi Decius numero 11. & 27. de regul. iuris. Alexander in conſilio 35. *viſo proceſſu*. numero 10. libro 4. & conſilio 145. num. 2. volum. 7. Couarru. lib. 2. variar. cap. 5. num. 6. plenè Felin. multipliciter declarans, & limitans in cap. quoniam frequenter. nu. 1. cum ſequentibus, vt lite non conteſtata.

20 Item habens mandatum ſpeciale † ad certam cauſam, cenſetur prohibitus agere in aliis cauſis. l. maritus. §. ſin autem. C de procuratoribus, vbi poſt alios plenè docet Iaſon num. 9. & 10.

21 Preterea quando emphiteutæ † conceditur expendere in re data in emphiteuſim vſque ad certam ſummam, vltra illam cenſetur prohibitum fuiſſe. Ruinus conſ. 157. *conſideratis*. num. 6. & 19. vol. 1.

Et quòd ad certum tempus permittitur,
22 † poſt illud cenſetur prohibitum, & è conuerſo, vt dixi in §. 5. proœmiali, numero tertio, & quarto.

Vnde etiam dicimus, quòd prouiſio hominis † facit ceſſare prouiſionem legis. l. fin.
23 C. de pactis couentis. l. & habet 15. §. cum quis, & ibi gl. verbo, *non competit*. & notat Bartolus. ff. de precario, & latè tradit Antonius Gabriel in titulo de reg. iuris concluſ. 8. vbi vnam ampliationem, cum vndecim limitationibus collocat, Ioannes Gutierrez in repetitione §. ſuà nu. 60. inſtitut. de hæred. qualita. & differentia, & in conſ. 12. n. 12. Vincen. de Franchis deciſ. 155. num. 9. par. 1. Iulius Clarus in praxi. §. fin. q. 85. n. 5. cum ſequentib. Rota deciſ. 346. num. 44. cum ſeqq. & deciſ. 385. ex num. 4. & ferè per totam, & deciſ. 609. nu. 3. p. 1. diuerſ. & deciſ. 49. nu. 47. & deciſ. 179. num. 7. & 8. & deciſ. 71. num. 2. p. 1. diuerſorum,

24 Accedit quòd ad remotionem vnius † contrariorum, ſequitur poſitio alterius. l. illud. ff. de acquirend. heredit. l. ſed ſi pupillus. §. ſi inſtitoria. ff. de inſtitor. action. l. hæc verba ille. ff. de verbor. ſignificat. l. 1. C. de furtis. cap. cum teneatur 31. quæſt. 1. cap. quicumque ab origine, de pœniten. diſtinct. 2.

Ex quibus, cum eſſem conſultus in vna cauſa Caſalen. Canonicatus, reſpondi, vanam eſſe prætenſionem Epiſcopi intendentis gaudere beneficio alternatiuæ, in omnibus ſex menſibus per regulam noſtram conceſſis: quoad prouiſiones præbendarum illius Eccleſię: ex quo eſſe dicebat in poſſeſſione illas conferendi ſolus, ſine conſilio, conſenſu, aut interuentu Capituli, vel alias. Nec non eſſe vanam intentionem Capituli aſſerentis ipſum poſſe liberè, & abſque Epiſcopo conferre dictas prębend. vacantes in quattior menſibus Ordinariis, taliq; poſſeſſione gaudere. Quia quomodòcumque ſit, neque Epiſcopus, nec Capitulum poſſunt habere niſi ad ſum-
25 mum † ſex menſes, quando Epiſcopus gaudet alternatiua. Nam reliqui ſex menſes remanent Sedi Apoſtolicę reſeruati. Conſului tamen, quòd inter Epiſcopum, & Capitulum ſe componerent: Ita quòd in duobus menſibus Martii, & Septembris ſolus Epiſcopus liberè conferat, & Capitulum in aliis duobus menſibus ordinariis Iunii, & Decembris, ſimiliter ſine Epiſcopo liberè prouidere poſſet: Et huius concordię confirmationem Apoſtolicam obtinere curarent. Nam illa obtenta, ac Epiſcopo alternatiuam acceptante, & gaudente: prout poſſe videtur ex his, quę ſcripſi in gl. 45. §. 1. quęſt. 3. Papa habebit ſuos ſex menſes Ianuarii, Martii, Maii, Iulii, Septembris, ac Nouembris. Et Epiſcopus vigore alternatiuę habebit quatuor menſes Februarii, Aprilis, Auguſti, & Octobris. Ac Capitulum potietur ſuis duobus mẽſibus Iunii, & Decembris: Et ſic erunt diuiſi
26 mẽſes † pro modo prerogatiuę cuiuſlibet, ſer-
27 uato fere modo, & diuiſione †. pulchri textus in l. ſi ita ſcriptum 13. ff. de liberis, & poſthumis, dicentis, quòd ſi teſtator, qui vxorem pręgnantem reliquit, diſponat, quòd ſi filius naſcatur, ex beſſe, hoc eſt ex duabus tertis partibus hęres ſit, & in reliqua tertia parte vxor ſuccedat: Si vero filia nata fuerit ex triente, id eſt ex tertia parte hæres ſit, vxorque duas tertias partes percipiat: Si, poſtea filius, & filia nati eſſent, quòd tali caſu hæreditas ſit diuidenda in ſeptem partes, & filius quatuor, vxor duas, & filia vnam, ſecundum teſtantis voluntatem, & pręrogatiuam cuilibet aſſignatam habebunt.

Summaria Gloſſæ 55.

1 *Epiſcopi perdunt alternatiuam prouidendo in menſibus reſeruatis.*

2 *Paria ſunt ad effectum, perdendi alternatiuam conferre beneficia reſeruata, vel prouiſionibus Papæ obuiare.*

3 *Paria ſunt impedire liberè fieri electionem, vel electorum conſanguineos moleſtare.*

4 *Paria ſunt non habere poſſeſſionem anteriorem vel impedimentum alteri præſtare.*

5 *Paria ſunt fieri in tempore publicationem reſignationis, vel eſſe impeditum ab aduerſario. Idemque eſt quoad regulam de annali, & quoad proſequendam appellationem. n. 6. & ſolutionem. num. 7.*

8 *Paria ſunt, quòd debitor ſit a creditore liberatus, vel quòd teneatur illum liberare.*

9 *Paria ſunt punire innocentem, vel nocentem, qui condemnari non poteſt, & confiteri in tormentis, vel metu tormentorum, & num. 10.*

11 *Modus non curatur, ſed effectus attenditur.*

12 *Effectus ſẽper principaliter attenditur. & n. 15.*

13 *Effectus operum ſemper perhibet teſtimonium veritati.*

14 *Effectus operis, & non nomen conſideratur.*

16 *Effectus ex efficacia arguitur potentia cauſæ, & exitus acta probat, &c.*

17 *Probatio ab effectu eſt optima, & ſenſitiua.*

18 *Effectualiter poteſt appellari beſtia, homo irrationabiliter viuens.*

19 *Effectum ſecundum ſuum, qualibet res debet æſtimari & conſiderari.*

20 *Effectualiter ſunt intelligenda verba cuiuslibet conſtitutionis.*

21 *Paria ſunt prouiſionem Apoſtolicã non habere, vel illam ſine effectu habere.*

22 *Paria ſunt actum eſſe nullum, vel non effectuatum. & num. 24.*

23 *Gratia ſtat in lingua Papæ, in litteris teſtimonium, & in effectu, ac exequutione commodũ.*

25 *Collatio beneficij ſine effectu, eſt ſicut corpus ſine anima*

26 *Beneficium propriè non dicitur, quando fructus non percipiuntur, quia ſeruit de ſolo vento num. 27. & 28.*

29 *Beneficia litigioſa ſunt parum in cõſideratione.*

30 *Aliud eſt Ordinarium cõferre beneficium reſeruatum, & aliud prouiſo Apoſtolico impedimentum facere, ac plures effectus reſultant, vt in n. 31. 32. & 33.*

34 *Nomen Papæ eſt nomen Sanctitatis.*

35 *Papa appellatur Sanctiſſimus, quia talis præſumitur.*

36 *Papa debet eſſe Apoſtolicæ Sanctitatis, quia gerit vices Dei & nu. 37.*

38 *Oſculum, & adoratio, datur Papæ in pede.*

Seu etiam aliorum, diſpoſitioni ſuæ, & dictæ ſedis, aliàs quomodocumq; reſeruatorum, vel affectorum ſe ſe intromiſerint. Aut quominus prouiſiones, & gratiæ Sanctitatis ſuæ, de illis debitum effectum conſequantur, impedimentum quoquomodo præſtiterint. gl. 55.

DISPONITVR per regulam noſtrã, quòd ſi Epiſcopi acceptantes alternatiuam ſe intromiſerint † in
1
collatione beneficiorum vacantium in ſex menſibus Apoſtolicis Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, aut Nouembris. Vel in collatione aliorum quorumcumque beneficiorum reſeruatorum, vel affectorum extra reſeruationem ratione menſis, impedimentum quoquomodo pręſtiterint, quominus gratię ſuæ Sanctitatis debitum effectum conſequantur. Sint ipſo iure priuati, vſu, & beneficio dictæ alernatiuæ, & collationes per illos factę nullius ſint roboris, vel momenti.

De dicta pœna priuationis, vſu, & beneficio alternatiuæ, ac nullitatis priuationis ordinarię loquar (Deo dante) latè in duabus gloſſis ſeqq. vbi pro themate verba noſtræ regulæ dictam priuationem, & annullationem concernentia conſtituam.

Et quęnam ſint beneficia aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, extra reſeruationem ratione menſis, ſcripſi plenè ſuperius in gloſsa 51. vbi loquutus fui de reſeruatis: & in gloſſa 52. vbi dixi de affectis, ad quæ loca lectorem reiicio.

Nunc collige ex verbis noſtrę regulę, quòd ad effectum † priuationis
2
dictę alternatiuæ, paria ſunt conferre Epiſcopos beneficia reſeruata, vel impedimentum præſtare quominus prouiſiones Apoſtolicæ debitum conſequantur effectum, cum vtrumque pari paſſu ambulet, & tendat in præiudicium Apoſtolicæ collationis argum. text. in l. nulla differentia. ff. de auctor. tutor. text. in l. de ętate. §. nihil. ff. de interrogat. actionibus.

Prout paria ſunt impedire directe electionem liberè fieri, vel indirectè, electo-
3 rum conſanguineos † moleſtando. capit. ſciant cuncti, duodecimo, de electione. libro ſexto. Tiraquell. de pœnis temperan. cauſa

cauſa 51. ex nu. 67. vſque 75. Rolandus conſ. 2. num. 66. volum. 1.

Sicut & paria ſunt non habere poſſeſſionem anteriorem, vel iniuſte præſtare impedimentum, quominus aduerſarius, qui habet priorem collationem illam capiat. Afflictis deciſione 302. num. 1. verſ. *quo caſu*. & dixi in §. procemiali ex numero 38. cum ſequentibus.

Et paria ſunt publicationem reſignatio-
5 nis in tempore † facere, vel aduerſarij impedimento, quominus faciat impeditum eſſe. Flaminius Pariſius de reſignatione. lib. 11. quæſt. 13. à num. 95.

Quod etiam procedit in terminis regulæ de annali poſſeſſore, quoad eius ſecundam partem. Gomezius ibid. q. 14. per totam, & ſæpe tenuit Rota.

Item paria ſunt appellationem in tempo-
6 re proſequi, † vel ab aduerſario quominus eam proſequatur impeditum eſſe. Decius in cap. ſi iuſtus metus. num. 4. & 6. de appellationibus. Caſſad. deciſ. 9. de appellation. l. fin. §. illud. verſ. *niſi ipſe appellans*. C. de tēp. appel.

7 Rurſus paria ſunt in tempore ſoluere, † vel ab aduerſario, quominus ſoluat impediri. Bartolus in l. amplius. num. 8. in fine. ff. rem ratam haberi. Caputaquen. deciſ. 108. num. 6. parte ſecunda.

Item paria ſunt, quòd debitor ſit à credi-
8 tore liberatus, † vel quod creditor ſit obligatus illum liberare. Carolus Ruinus conſ. 12. num. 33. volum. 3. & conſ. 19. numero 14. volum. 4.

9 Paria etiam ſunt punire † innocentem, vel punire nocentem, qui condemnari non poteſt. Rolandus conſilio 94. numero decimo. volum. 4.

10 Et paria ſunt confiteri † in tormentis, vel metu tormentorum. Bald. in l. nouiſſime. ff. quòd falſo tutore. Hippolytus de Marſilis conſ. 124. num. 3. & conſ. 88. num. 18. & conſ. 123. num. 9.

Quibus adde ea, quæ dixi in gl. 27.

Si enim prouiſus Apoſtolicus impeditur, ne poſſeſſionem capiat, nihil refert an impediatur collatione Ordinarij, vel alio quocumque impedimento ab eodem Ordinario illato. Quia de modo non
11 curatur, † ſed ſolus effectus attenditur. l. ſi mater 3. vbi notat Baldus ante numerum primum. C. de inſtitut. & ſubſtitut. & ibidem Decius, & cæteri ſcribentes. Romanus conſ. 295. incipit, *donatio*. ſub num. 2. Hippolyt. de Marſil. in praxi. §. ſecundo. n. 22. Rota deciſ. 276. nu. 3. par. 2. diuerſ.

Effectus enim principaliter ſemper atten-
12 ditur. † l. 2. C. de alimo pupil. præſtan. l. cum ſeruus. ff. de verb. oblig. Put. deciſ. 100. n. 7. & deciſ. 252. num. 8. & 9. lib. 2.

13 Sic operum effectus † teſtimonium perhibent veritati. cap. quòd Dei, in princ. de ſtatu monachor.

14 Et effectus veritatis, † non autem nomen conſideratur. Sicut pietas non conſiſtit in nomine pietatis, ſed in ſubſtantia veritatis. Lapus allegat. 95. num. 4.

Ideo dixit Rebuffus in compendio alienation. rerum Eccleſiæ, numero 34. in fine,
15 quòd iura nolunt niſi † effectum, ad finem, & allegat l. 1. §. vnde. ff. de noui operis nunciatio.

16 Item ex efficacia † effectus, arguitur potentia cauſæ efficientis. l. generali. C. de Epiſc. & Clericis: Ac exitus acta probat, & effectus denotat cauſam. l. rem non nouam, circa finem. C. de iudicijs. Rota deciſ. 701. nu. 1. p. 1. diuerſorum.

Hinc dixit Baldus in rubrica. ff. de rerum diuiſione ſub numero 32. ad medium, quòd
17 probatio † ab effectu eſt optima, & ſenſitiua probatio: nam quærere rationem vbi habemus effectum, & ſenſum eſt infirmitas intellectus.

Similiter dixit gl. in authentico de Monachis collatione 1. in principio, ſuper verbo.
18 *decentem*. quòd homo, qui irrationabiliter † viuit, & contra decentiam ciuilem, ab effectu poteſt appellari beſtia.

19 Item quælibet res debet æſtimari, † & conſiderari ſecundum ſuum effectum. Rota deciſ. 33. num. 14. de præbend. in antiquis. cap. 2. de commodato. cap. cum dilect. de cauſa poſſeſſion.

Rurſus verba, *cuiuslibet diſpoſit.* ſunt cum
20 effectu † intelligenda. l. 1. §. hæc autem verba. ff. quòd quiſque iuris. cap. relatum, de Clericis non reſidentibus cap. 1. de eo, qui mittitur in poſſeſſionem. Rota Beſigneti deciſ. 11. nu. 15. de conceſſ. præben. Caſſad. deciſ. 10. num. 1. de conceſſ. præben.

Et paria ſunt prouiſionem Apoſtolicam
21 non habere, vel illam ſine effectu † habere. Iaſon plura adducens in l. fin. num. 3. ff. de officio eius, cui eſt mandat. iuriſdictio. Marcouius conſ. 16. num. 41. Surdus conſ. 3. num. 29. volum. 1. cumulat plura in propoſito. Iaſon in l. quoties. num. 3. & 4. ff. qui ſatis dare cogan.

22 Idemque eſt actum eſſe nullum, † vel non effectuatum. Aimon conſ. 10. numero quinto. Acchilles de Graſſis deciſione quinta, de præſcriptionibus.

Quia in lingua Papæ ſtat gratia, & in literis teſtimonium, & in effectu, ac execu-
23 tione † commodum. Acebedus poſt alios in l. 2. titulo ſeptimo, libro quinto recopilationis. num. 13.

Parum namque intereſt collationem
24 Apoſtolicam habere † niſi illa

ſum debitum ſortiatur effectum , ac execu-
tioni demandetur.gl. in rubrica. C. de exce-
ption. rei iudicatæ. l. 2. §. poſt originem. ff.
de origine iuris. c. 3. §.præterea, de electio-
ne. lib. 6. cap. vnico. §.& quoniam, de ſtatu
regularium.eod.lib.6.

Nam ſicut corpus ſine anima non dicitur
homo, ſed cadauer, ſic prouiſio de benefi-
25 cio ſine effectuatione, † prouiſio dici non
poteſt. text. in cap. ſi quis obiecerit prima
quæſtione 3.

Vnde quando ex beneficio non percipiun-
tur fructus, non dicitur proprie benefi-
26 cium : † Sed beneficium ſine effectu eſt
27 ventoſum, ac † fictum, inutile, ac nullius
momenti, & cui nomen beneficij non qua-
drat, vt plenè tradit Ludouicus Gomezius
in regula de annali.q. 47. ex n.2.vſque ad n.
5. vbi alia plura in propoſito adducit, & te-
tigi in gloſſa 34. n. 112. plura dicit Euerar-
dus in loco ab effectu per totum,& vide quæ
ſcripſi de effectuatione collationum in gloſſa
45.§.3.

Beneficium etenim ſine fructibus eſſe
28 non poteſt. † Ripa in reſponſo 5. de conſti-
tutionibus. num. 24. Puteus deciſione 374.
num.fin.lib.1.

Ac propterea beneficia litigioſa ſunt pa-
29 rum in conſideratione. † Puteus deciſ. 131.
ſub num. 1.libro tertio. Acchilles deciſ. 17.
num.1.de præbendis.

Quamuis autem ſit verum, quòd ad
effectum cadendi à benefi-
cio alternatiuę,paria ſint,prouidere Epiſco-
pum de beneficio reſeruato, vel impedire,
quominus Apoſtolica collatio debitum ſor-
30 tiatur effectum; Tamen ad alios effectus †
multum diſtat vnum ab alio.

Nam quando non adeſt prouiſus Ordina-
31 rius,minor probatio † ſufficit pro verifica-
tione reſeruationis, vt ſcripſi in gloſſa 11.ad
finem, verſ. *limita ſecundo quando non eſſet*, ex
numero 104.

Item quia ſi non adeſt intruſus, ſed poſſeſ-
ſio eſt vacans, facilius Apoſtolicus prouiſus
32 illam aſſequi † poterit,ex traditis per Couar-
ruuiam lib. 3. variar. cap. 16. num. 7. verſ.
quod ſi quis. Caputaquen. deciſ. 333. & 334.
parte 2.Rota deciſ. 363.num.1.& per totam
par. 1. diuerſorum.

Item quia ceſſante contradictore, ac in-
33 truſo ceſſauit lis, † & alia damna, & incon
uenientia, quæ dixi in §.7.proœm. in princ.

Immo quando Epiſcopus non contulit ra-
rò, aut nunquam impedimentum aliquod
præſtat.

Quatenus dicit regula noſtra, *ſanctita-
tis ſuæ*. nota quòd nomen Pa
34 pæ,eſt nomen Sanctitatis. † Nam Papa San-
ctiſſimus appellatur, quia Sanctiſſimus præ-
35 ſumitur. † cap. 1. 40. diſtinctione, ibi, *quis
enim Sanctum dubitat eſſe, quem apex tantæ digni-
tatis attollit, in quo ſi deſint bona acquiſita per
meritum, ſufficiunt, quæ à loci prædeceſſore præ-
ſtantur*. Ideo Papa debet eſſe vir Apoſtolicę
36 Sanctitatis. Baldus in proœmio decretalium
in verbo, *Gregorius*. num.3. Et eſt maior om-
nibus ſanctis (excepto Petro) vt dixi in gloſſ.
1. num. 35. Nec mirum cum Papa gerat vi-
37 ces Dei in terris. † clemen. 1. ibi, *domino di-
ſponente præſidemus*. vbi notat Cardinalis, nu-
mero 7.de ſentent.excommunic. gloſſ.in ver
bo,*quod Deo*. in cap. pœnis, de pœnitentia,
diſtinct. 2. clementina prima, de magiſtris,
vbi notat Card.n. 3. & dixi in gloſ. 1.nu.20.

Ac propterea Papam adoramus, & oſcu-
38 lamur in pede. † glo. verbo, *oſculandi*. in l. 1.
C. de domeſticis,& protectoribus, vbi Io. de
Platea, & omnes tradunt, Gregor. Lopez in
l. 5.titulo 25.partita 4. ſuper gloſſ. verbo, *la
mano*. Reſtaurus Caſtaldus in tractatu,de Im
perator.quęſtione 64. num. 3. & per totam,
vbi plura de hoc Nauarrus in cap. humanæ
aures 22.quęſt 5.quæſt.1.numero 7. gloſſa,
verbo, *oſcula*.in extrauaganti prima, de ver-
borum ſignificatione.Ioan.22.

Summaria Gloſſæ 56.

1 *Alternatiuam perdit Epiſcopus abutens illa, & num. 27. pro regula ponitur.*
2 *Priuileg. amittere meretur, qui abutitur illo.*
3 *Seruanda non ſunt ſua iura illi, qui ius alienum violare non metuit.*
4 *Priuilegijs alienis qui derogat, eſt priuandus proprijs.*
5 *Reip. intereſt, ne quis ſua re malè vtatur.*
6 *Abuſorum nonnullorum Ordinariorum ratione ſolent fieri reſeruationes.*
7 *Priuilegium amittit, qui in illud committit, vt in exemptione à ſolutione gabellarum, & in Iudæis. n. 8. in Religioſis. n. 9. & in Clericis. n. 10. & 15. & in iure ducendi aquam. n. 11. & Hoſpitalarijs. n. 12.*
13 *Dignitate non iuuatur, qui male eam ſeruat.*
14 *Priuilegium fori perdunt ſcholares inhoneſtè viuentes, vel aliquid contra ſcholaſticam diſciplinam committentes.*
16 *Abuſus ratione, conceditur exemptio ab ordinarijs.*
17 *Abuſus maiores, an faciant Ordinarij ratione ſuæ iuriſdictionis, quam exempti ratione exemptionis.*
18 *Exemptionem ſolet concedere ſignatura, litigantibus cum Ordinarijs.*

Priui-

19 Priuilegiati cauere debent, ne ex vſu ſuorum priuilegiorum ſcandala oriantur.
20 Auxilium legis fruſtra inuocat, qui committit in illam.
21 Priuilegium, quod incipit eſſe nociuum, reuocari debet.
22 Dominus abutens ſeruis ſuis, illos vendere compellitur.
23 Princeps poteſt priuare iuriſdictione Magnates, & Barones aſperius, & ſeuerius ſubditos ſuos tractantes, idemque procedit in feudo. n. 24. & 26.
25 Domini temporales ſemper ſunt ſubditis ſuis infeſti, & auaritia pleni, quam de die cogitant, & de nocte ſomniant, eoſque diglutire intendunt.
28 Alternatiuam perdit, qui ſe intromittit in prouiſione quorumcunque beneficiorum reſeruatorum, aut impedimentum præſtat.
29 Alternatiua perditur ipſo iure, propter abuſum illius.
30 Verba, eo ipſo. important priuationem ipſo iure, & ſubſtitutionem directam. nu. 31.
32 Verba, hoc ipſo. important priuationem ipſo iure, nec non, priuati exiſtant. & num. 33. & 34.
35 Priuatio ipſo iure per quæ verba inducatur, & remiſsiuè caſus 76. adducuntur.
36 Dictiones plures latæ ſententiæ ſolent coniungi, ad maiorem declarationem.
37 Vſu priuatur, etiam Epiſcopus male vtens alternatiua.
38 Vſus, & quaſi poſſeſsio idem ſunt.
39 Vſus eſt cauſa, & conſuetudo cauſatum.
40 Vſu priuilegij priuandus non eſt, lite pendente ſuper ſubreptione illius.
41 Vſus plus continet, quam poſſeſsio.
42 Collatio dicitur fructus.
43 Priuatus ipſo iure non facit fructus ſuos.
44 Alternatiua ſublata, intrat reſeruatio in menſibus alternatiuæ.
45 Quaſi poſſeſsio inficitur in caſu. c. 9. ſeſſ. 25. Conc. Triden.
46 Vſus priuatio multum importat, quia poſſeſsio non amittitur quamuis dominium ipſo iure publicetur.
47 Intimatio non requiritur, quando lex ipſa, priuat ipſo iure.
48 Alternatiua perditur per non vſum, Papa volente, & declarante, & non alias. numero 49.
50 Emphyteuta non ſoluens Canonem cadit à iure ſuo; intelligitur tamen Domino volente, & numero 51.
52 Inuito creditori, nunquam applicatur pœna.
53 Hæres non poteſt declarare pœnam incurſam in vita defuncti, quam ipſe non declarauit.
54 Penſionem non ſoluens, non eſt excommunicatus, niſi penſionario volente, & declarante, idemque eſt in priuatione, & ad talem declarationem requiritur ſpeciale mandatum.
55 Feudatarius nō perdit feudum ob felloniam niſi Domino volente, nec dicitur nouum feudum, ſed antiquum, & 56.
57 Teſtamentum eſt nullum ex cauſa præteritionis, filio præterito volente, & nō aliter, & nu. 58. idem eſt in ſupplemento legitimæ. n. 61.
59 Venditio annullatur per ſtatutum, ſi fiat alteri, quam vicino, intelligitur vicino volente, & 60. Idem eſt in transactione. nu. 62.
63 Attentata licet ſint ipſo iure nulla; tamen intelligitur parte volente, & petente, & nu. 64.
65 Decretum irritans ita demum annullat, ſi pars petat.
66 Compenſatio fit ipſo iure: parte tamen opponente, idemque eſt in proceſſu Ordinario, ſtatuto contradicente, & in executione trium conformium. num. 67.
68 Falcidia reſecat legata ipſo iure, ſi hæres petat, & nu. 69. Idemque eſt in actionibus fideicommiſſarij. num. 70. & 71.
72 Appellatio informiter facta, tunc non deuoluit cauſam, quando appellatus opponit, & nu. 73.
74 Frigiditas dirimit matrimonium (alio tamen nō frigido volente.) Et triennium conceſſum ad faciēdā experientiā, & pœnitentiam, quando petitur deſolutio matrimonij ob frigiditatem, non incipit currere à die cohabitationis: Sed ab aſſignatione per Iudicem facta, & ibi agitur de reſtitutione, de qua in c. 1. de ſepult. in 6.
75 Dolus dans cauſam contractui, reddit illum ipſo iure nullum. ſi pars petat, & 76. idem eſt in obligatione dandi fideiuſſores. nu. 77.
78 Collatio facta de beneficio iuriſpatronatus tenet, niſi patronus opponat, & nu. 79.
80 Donatio reuocatur natiuitate filiorum, dummodò ipſi petant, idem eſt in commiſsione. nu. 81. & in expectatiua. nu. 82.
83 Regula de triennali tunc obſtat, quando pars opponit, & id etiam procedit in ſtatuto excludente fœminas. nu. 84.
84 Lex diſponens, quòd poſt triennium peti nō poſſint ſalaria famularum, aduocatorum, &c. eſt intelligenda parte opponente.
85 Melioratio facta contra pactum de non meliorando filium, tunc eſt nulla, quando ille filius ob cuius fauorem fuit factum pactum, opponit, ſecus ſi alius, & num. 86.
87 Cautionem dandi obligatio, intelligitur parte petente, & ſupra. nu. 77.
88 Collationem qualificatis perſonis faciendi obligatio, intelligitur ipſis petentibus, quia collator non debet requirere qualificatos. nu. 89.
89 Priuilegium conceſſum Cardinalibus, intelligitur ipſis volentibus.
90 Contractus factus cum pupillo, vel Eccleſiā ſine Tutoris, vel Prælati authoritate, tunc demum eſt nullus, ſi ipſi petant, & nu. 91. 94. 95. & 96.
92 Pupillus, vel Eccleſia dans de nullitate contra-

ctus

ctus poteſt pœnitere, etiam poſt ſententiam, & datur cautela. num. 93.
93 Lex, vel ſtatutum denegans actionem alicui in Ciuilibus, intelligitur parte opponente.
97 Cenſus impoſitio eſt alienatio.
98 Cenſus ſi imponatur ſuper bonis Eccl. ſine debita ſollemnitate, quamdiu non datur de nullitate, emptor facit ſuos redditus ſolutos, ratione impliciti ſtatur validitatis. n. 99.
100 Procurator poſt litem conteſtatam reuocari nõ poteſt, parte tamen opponente, & nu. 101.
102 Papa licet non intendat grauare eundem collutorem duplici onere, intelligitur, tamen ipſo opponente, & nu. 103. & 150.
103 Inſtrumentum non recognitum nõ probat: parte tamen opponente.
104 Tranſactionem impugnans audiri non debet, niſi prius reſtituat illud, quod accepit: parte tamen opponente, & num. 105.
106 Clauſula ſublata licet annullet, intelligitur tamen parte opponente, & num. 107.
108 Opponente parte, eſt intelligendus quilibet actus regulariter, & in extenſione idem locum habet. Item omnis conceſſio ad fauorẽ alicuius emanata, intelligitur ſi ille ea vti velit.
109 Sententia lata nemine inſtante, eſt ipſo iure nulla.
110 Alternatiuæ de priuatione opponere non põt prouiſus ab Ordinario de beneficio vacante in menſe Martij, aut Septembris, cum ſit tertius.
111 Tertius minimè poteſt opponere, de incurſu pœnæ noſtræ regulæ.
112 Tertius non poteſt opponere de iure tertij, niſi ſit prorſus excluſibile, & nu. 113.
114 Alternatiuam ſe amiſiſſe, propter abuſum, nequit allegare Epiſcopus, niſi Papa volente, & nu. 115.
116 Noſtrũ quod eſt, ſine facto noſtro auferri non poteſt.
117 Occaſio illudendi Papam danda non eſt, nec Epiſcopus debet ex ſua culpa commodum reportare, & num. 118.
119 Declaratum quod eſt ſemel, amplius declaratione non indiget.
120 Veritas, oſtenditur ex praxi. & obſeruantia.
121 Grauari non debet Papa, intimare in ſpecie cuilibet Epiſcopo, quòd omnibus per legem generalem notificauit, & ipſi acceptarunt. n. 122.
123 Nullus eſt actus geſtus lege reſiſtente, & annullante, quamuis pars non petat, quando annullatio non inducitur ob ſolum fauorem partis, ſed ob alium effectum.
124 Papa quando concedit beneficium vti reſeruatũ, ratione abuſus alternatiuæ ſatis declarat, velle Epiſcopum abutentem eſſe priuatum illa. Et collatio interim facta ab Epiſcopo non tenet.
125 Fructus etiam bona fide conſumpti debentur à tempore commiſſi, ſeu contrauentionis, etiam ante declarationem.
126 Declaratio, quòd Epiſcopus amiſerit alternatiuam, propter abuſum formiter facta, requiritur, quando cõtrauentio non eſt notoria.
127 Declaratoria ſententia præuia cauſæ cognitione eſt neceſſaria, quamuis inducatur ipſo iure priuatio.
128 Alternatiuam non perdit Epiſcopus propter contrauentionem, quando habuit iuſtam ignorantiæ cauſam, veluti quia prætendebat Sedem Apoſtolicam vacare, vt n. 129. vel quia articulus erat dubius. nu. 130. vel ignorabat factum ex quo oritur reſeruatio, vt n. 131.
132 Ignorãtia facti excuſat à pœna noſtræ regulæ.
133 Cauſa qualibet ſufficit ad excuſãdum à pœna.
134 Alternatiuam non perderet Epiſcopus propter contrauentionem, niſi eſſet in noſtra regula expreſſum, & num. 138.
135 Priuilegium tunc perditur propter abuſũ, quando eſt proprie priuilegium, aliàs non, & num. 136. vbi etiam habetur, quòd non amittitur, quando competit ex conſuetudine, vel ſtatuto.
137 Alternatiuæ conceſſio non eſt propriè priuilegium, ſed gratia, ſeu beneficium obſtaculum remouens, & nu. 138.
139 Alternatiua nihil concedit, quoad beneficia alias reſeruata, vel affecta.
140 Abuſus priuilegij ratione non amittitur priuilegium, quando delinquitur circa alias res non contentas in priuilegijs.
141 Cauſa iuſta ignorantiæ non releuat Epiſcopo, ſi poſtquam fuerit de reſeruatione certioratus inſiſtit in contrauentione, & num. 142.
143 Poſſeſſionem liberè non dimittens, poſtquàm malam fidem habere cœpit, perdit ius, ſi quod habebat.
144 Obtenta beneficia ſunt narranda, aliàs gratia eſt nulla, niſi ſit impetrata nomine abſentis, dummodo poſtquàm litteras videre potuit, obtineat reformationem. nu. 145.
146 Regreſſum habens ad ſuum beneficium vigore. c. ſi beneficia de præbend. in 6. vtitur remedijs poſſeſſorijs.
147 Epiſcopus amittens alternatiuam ratione contrauentionis, redit ad quatuor menſes ordinarios.
148 Reſciſſorum natura eſt, vt antiquum ius vtrique parti reſtituatur.
149 Reſciſſorum vno poſito, alterum neceſſario ponitur, & vno remoto alterum remouetur.
150 Reſcindere tranſactionem volens, non auditur, niſi prius reſtituto illo, quòd vigore illius accepit, vide ſupra num. 104.
151 Datum ob cauſam, repetitur cauſa non ſecuta.

Vſu,

Vſu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipſo, priuati exiſtant. gl. 56.

ſtis le-
pi a-
ſtitit,
qui a-
butitur
illo plu
ra ca-
molan
ur.

NOta ex regula noſtra in ſu-
pradictis verbis, quòd E-
piſcopus, qui acceptauit
1 alternatiuam perdit † eã,
eo ipſo, quòd abutitur il-
la, conferendo beneficia
in mẽſibus Apoſtolicis va-
cantia. Nam meretur amittere priuilegium,
2 qui permiſſa ſibi abutitur † poteſtate. c. pri-
uilegium. 11. quæſt. 3. cap. fin. de reſcriptis. l.
qui ſine 38. ff. de negotijs geſtis. l. libera 48.
vbi gloſſ. 1. ff. de peculio. l. rogaſti 11. §. fin. ff.
ſi cert. pet. l. 42. titulo 18. partita 3. Menoch.
de arbitrarijs Centuria 6. caſu 511. num. 4. &
in terminis regulæ noſtrę dixit Creſcen. de-
ciſione 13. num. 3. de priuilegiis. Mandoſius
conſ. 11. incipit, *ſcripſi*. num. 2. Fuſcus in tract.
de viſitatione. lib. 2. cap. 28. num. 31. ad fin. &
aliàs ſæpè dixit Rota.
3 Nec ſunt ſuis iura ſeruanda † ei, qui ius a-
lienum violare non metuit. c. vbi, 74. diſtinct.
c. ſi decet 25. quæſt. 2. glo. verbo, *decertauimus*.
in c. dilecti 4. de priuilegijs.
4 Sed potius eſt ſui priuilegijs priuandus, †
qui alienis derogat. tex. in d. cap. dilecti, vbi
Abbas numero 1. & Socin. eodem num. 1. de
priuilegijs.
5 Expedit enim Reipublicæ ne ſua re quis †
malè vtatur. §. fi. verſ. *expedit*. inſtit. de his, qui
ſunt ſui, vel alieni iuris.
6 Ideò propter magnos abuſus nonnullorũ †
Ordinariorum in cõferendis beneficijs, ſolẽt
fieri reſeruationes. Simonetta de reſeruatio-
nibus quæſt. 3. num. 10. & dixi in gloſſ. quarta.
num. 187.
7 Et priuilegium amittit, qui in illud † com-
mittit. l. ſed ſi ex parte. §. quamquam. ff. quod
cum eo, l. relegatorum, in fine. ff. de interdi-
ctis, & relegatis. Menoch. de arbitra. Centu-
ria 1. caſu 182. nu. 47.
Vnde qui habent immunitatem à ſolutio-
ne gabellarum, ſi ſub prætextu immunitatis
prędictæ, perſonas, vel res aliorum à tali ſo-
lutione excuſare nituntur, ſuum priuilegiũ,
quo abutuntur merentur amittere, tex. in l. fi.
C. de annonis, & tribut. vbi notat Io. de Pla-
tea lib. 10. Greg. Lopez in d. l. 42. in gl. verbo,
vſare del mal. tit. 18. Par. 3.
8 Hinc priuilegium conceſſum Iudæis, † vt
poſſint ſolemnia celebrare, amittere meren-
tur, ſi abutuntur illo, immiſcendo cum ſuis
ritibus aliquid in contemptum noſtræ Chri-
ſtianæ Religionis. l. Iudæos, & ibi gloſſ. fin. &
omnes. C. de Iudęis.

Hinc dixit tex. in c. recolẽtes de ſtatu mo-
9 nachorum, quòd Religioſi abutentes † regu-
lis ſuæ religionis, amittere debẽt priuilegia,
vti talibus religioſis conceſſa, & notat ibi gl.
in verbo, *cenſeri*. ac Abbas. num. 1. lex 27. tit.
7. Partita 1.
10 Prout etiam Clerici abutentes † ſtatu Cle-
ricatus, & negociationibus ſe immiſcentes,
amittunt priuilegium illis conceſſum, vt ex
bonis proprijs gabellas ſoluere non teneren-
tur. tex. in cap. fin. de vita, & honeſtat. Cleri-
corum. l. 49. titulo 6. Partita 1. vbi notat Gre
gor. Lopez, & declarat Salcedus in additio-
ne ad praxim. Bernardi c. 54. ſub littera A.
Laſarte in tract de gabellis, cap. 19. nu. 79.
& fere per tot. Solis in tracta. de Cenſib. lib.
2. cap. fin. num. fin.
Dicit etiam tex. in l. eos. C. de aquæductu.
lib. 11. quòd habentes priuilegium ducendi
11 aquam, † debẽt illam ducere per aliquod par
uum foramen, ne matrices fiſtulæ corrumpã-
tur, aliter amittere debent, quod prius iure
beneficij fuerant conſequuti, & not. ibi gloſ.
fin. & Docto.
Item dicit tex. in c. tuarum 11. §. verum, de
priuilegijs, quòd Hoſpitalarij, qui mittunt
12 pro elemoſynis † Cruce falſa ſignatos debẽt
amittere priuilegium exemptionis illis con-
ceſſum, ex quo abutuntur illo, notat ibi gloſ.
verbo, *amittere*, & verbo, *priuilegii beneficio*. &
communiter omnes.
Rurſus inquit tex. in l. per id tempus, iun-
cta gloſ. verbo, *ſtatuenda*. C. de curioſis, & ſta-
tionarijs libro 12. quòd non iuuatur officio,
13 vel dignitate, † qui male eam ſeruat. Vbi Io.
de Platea. num. 1. infert contra ſcholares in-
honeſte viuentes, vel aliquid contra ſchola-
14 ſticam diſciplinam cõmittentes, † quòd per-
dunt priuilegium fori, & tradit Gregor. Lo-
pez in l. 42. gloſſ. finali, ad medium titulo 18.
Partita 3.
Cauetur etiam per textum in cap. contin-
git 45. de ſent. excommunic. quòd Clericus
15 incedens ſine habitu, & tonſura, † poſt trinam
monitionem, poteſt ſine vlla excommunica-
tionis pęna, per Iudices ſeculares carcerari,
& corrigi, quia factis paulo ante negauerant
Clericatum: & quia priuilegium meretur a-
mittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate,
ac fruſtra legis auxilium inuocat, qui com-
mittit in legem, & ibi notat gloſſ. prima, ſe-
cunda, & tertia. Abbas numero 1. & 2. Soci-
nus num. 6. & reliqui.
Deinde ratione abuſus iuriſdictionis Or-
16 dinariorum † eſt concedenda ſubditis exem-
ptio. Io. Faber in §. fin. num. 7. inſtitu. de his,
qui ſunt ſui, vel alien. iur. Boerius deciſione
104. num. 5. Caſſadorus deciſione 6. numero
1. de priuilegijs. Caputaquen. deciſione 62.
num. 4. parte 2. Acchilles de Graſſ. deciſ. 16.
de

de priuilegijs, Staphileus de litteris iuſtitiæ. §. Indultum. nu. 10. verſ. *datur breue.* vbi praxim de hoc aſſignant. Anton. Gabr. in titulo de iudicijs. concluſ. 4. num. 31. Lancellott. de attentatis 2. parte, cap. 4. declaratione 3. & declaratione 4. nu. 49.

Ideò dixit Baldus in ſuo tractatu de exemptionibus. num. 24. quòd maiores abuſus faciunt Ordinarij, † reſpectu ſuę iuriſdictionis, quam exempti prætextu ſuę exemptionis, & dixi in gl. 4. nu. 188.

17

Ac propterea ſubditis litigantibus, cũ proprio Epiſcopo ſolet ſignatura † (lite durante) concedere vniuerſalem exemptionem à iuriſdictione illius, per Caſſad. d. deciſ. 6. n. 1. cum ſequentibus de priuilegijs. Staphileus, Gabriel, & Lancellott. vbi ſupra.

18

Vnde Innocẽtius Quartus in cap. vt Apoſtolicæ 6. de priuilegijs lib. 6. conſuluit priuilegiatis, quòd caueant ne ex vſu ſuorum priuilegiorum ſcandala † oriantur, ac eorundẽ priuilegiorum fruſtentur effectu.

19

Ac fruſtra legis auxilium inuocat, qui cõmittit in legem. † l. auxilium 37. in fine. ff. de minoribus. c. bonæ memoriæ, il 1. & ibi gloſſ. verbo, *exceptione.* de electione. c. paſtoralis de iurepatr.

20

Ex quo prouenit, quòd reuocatur priuilegium, quando incipit eſſe † nociuum. c. ſuggeſtum 9. de decimis. lex 4. & 5. titu. 20. Partita 1. & lex 43. tit. 18. Partita 3. de cuius reuocationis praxi, & requiſitis ad eam neceſſarijs, vide Rotam deciſ. 87. per totam p. 2. diuerſ.

21

22 Nec non Dominus malè abutens † ſeruis ſuis, & ſeuerè eos tractans, illos vendere cõpellitur. l. ſi Dominus. §. Dominorum. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iuris. §. ſed, & maior aſperitas, inſtitut. de his qui ſunt ſui, vel alie. iuris. l. 6. titulo 21. Partita 4. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 230.

23 Sic Rex, & Princeps ſupremus poteſt priuare iuriſdictione † Magnates, & Barones ſua iuriſdictione abutentes, & ſubditos ſuos aſperius, & ſeuerius tractantes, dictamque iuriſdictionem ad ſe auocare, vt plene tradunt Boherius deciſ. 304. nu. 7. Gregor. Lopez in l. 22. tit. 13. Partita 2. in gloſſ. verbo, *deſa foraßen.* & in d. l. 6. in gloſſ. verbo, *vender.* tit. 21. Partita 4. Pariador. lib. 1. rerum quotidian. cap. 3. in principio. num. 6. Rolandus à Valle conſ. 18. lib. 3. vbi num. 4. pluribus cõprobat, quòd Vaſſallus male tractans ſubditos ſuos poteſt feudo priuari, poſt infinitos, quos † allegat. Grammaticus deciſ. 104. nu. 11. vſque ad fin.

24

25 Nam iſti Domini ſemper ſunt hominibus ſuis infeſti, † & pleni auaritia, quam de die cogitant, & de nocte ſomniant, eoſque deglutire intendunt, Thom. Grammaticus d. deciſ. 104. num. 12. & 18. Rolandus vbi ſupra num. 24. cum alijs per ipſos citatis.

26 Indignum enim iuriſdictione, & Dominatione, ſe facit Dominus † malè vtens ſubſtãtia ſua, ac male tractans vaſſallos ſuos, Baldus in l. Dominus. §. 1. num. 1. & 2. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. & in cap. 1. qualiter Dom. propriè feud. priuet. num. 8. in fine. in vſibus feud. Grammaticus poſt alios d. deciſ. 104. num. 21.

Priuatur etiam beneficio, aut feudo, vel alia liberalitate Principis, qui male vtitur illis, & male verſatur. Modern. Pariſ. in Conſuetud. Pariſien. §. 30. num. 166. Iul. Clarus in §. feudum, queſtione 56. Corbulus in tractatu de iure emphyteu. titulo de cauſa priuationis ob rei deteriorationẽ. Menoch. de arbitrar. Centur. 6. caſu 511. nu. 5.

Sic etiam in propoſito dicendum eſt de Epiſcopo male alternatiua vtente.

Regula igitur ſit, quòd Epiſcopus, qui acceptauit alternatiuam, ſi abutitur illa, prouidendo de beneficijs in alijs ſex menſibus Apoſtolicis vacantibus, vel alias, perdit † eam. Quam regulam amplia, limita, & declara ſequentibus modis.

27

Amplia primo, vt dicta regula procedat, non ſolum quando Epiſcopus abuſus fuit alternatiua, conferendo beneficia vacantia in menſibus reſeruatis; Verum etiam ſi ſe intromiſſerit in prouiſione quorumcumque beneficiorum, alias quam ex regula noſtra reſeruatorum, vel affectorum, Aut quominus prouiſiones Apoſtolicæ debitum conſequantur effectum impedimen-

28 tũ † quoquomodo præſtiterit, vt regula prędicta declarat, & dixi in gloſ. præcedenti.

Amplia ſecundo, vt nulla ſit neceſſaria priuationis ſententia, ſed ipſo

29 iure, † ſtatim poſt contrauentionem inducitur priuatio dictæ alternatiuę, vt patet ex illis verbis, *eo ipſo priuati exiſtant.* Creſcent. deciſ. 30. alias deciſ. 13. de priuileg.

30 Nam illa verba, *eo ipſo,* † important priuationem à lege, ipſo iure, & latæ ſententię abſque alio miniſterio. gloſ. in cap. quam ſit 6. in verbo, *eo ipſo.* de electione libro ſexto, vbi Geminianus ſuper §. electus eiuſdem tex. numero 3. Franchus numero 4. ſuper §. cœterũ eiuſdem tex. gloſſ. per textum, ibi in cap. cupientes 16. in §. cæterum verbo, *ſuſpenſos,* gl. etiam in cap. indemnitatibus 43. §. poſtremò in verbo, *ſubiacere.* de electione libro 6. Romanus, conſil. 427. incipit, *in propoſito caſu.* numero nono. Abbas in cap. ſi diligenti, ſub numero 8. ante finem de foro compet. Corneus conſil. 165. ſub numero 22. volu. 1. cum alijs pluribus, per Tiraquell. in l. ſi vnquam, in verbo, *reuertatur,* numero 142. C. de reuocan. donationibus.

Ideò

Ideò dixit Baldus in l.fin.numero 17. verſ.
item eſt verbum cõmune.C. de Sacroſanctis Ec-
cleſijs, quòd iſta verba, *eo ipſo*, faciunt ſubſti-
31 tutionem † directam, abſque aliquo hæredis
obſtaculo, vel adminiculo. Iaſon poſt alios in
l.Centurio.num.64.ff.de vulgar. & pupillar.
ſubſtitut.

Prout etiam de verbis, *hoc ipſo*. quòd im-
32 portent priuationem ipſo iure, † eſt gloſſ. per
tex.ibi, in Clemen.fin.verbo, *hoc ipſo*, de præ-
bendis. Tiraq.d.num.142.in fine.

Rurſus quãdo deficerẽt prædicta verba,
eo ipſo, ſufficerent alia verba, *priuati exiſtant*.
33 † quæ in regula noſtra continẽtur: vt ipſo iu-
re abſque alia priuationis ſententia, contra-
ueniens Epiſcopus remaneat priuatus. gloſſ.
verbo, *priuatus*. in l. ſi quis maior. C, de tran-
ſactionibus, vbi poſt Bart. & alios tradit Mẽ-
ſes de Padilla.nu.21.gloſ.etiam in verbo, *pri-
uatum*, in cap.extirpandę.§.cum vero, vbi In-
nocen.Hoſtienſis, & alij de præbendis, glo. in
cap.cum in cunctis.§.vltimo, verbo, *priuatos*.
de electione. gloſſ. in cap. grauem, in verbo,
priuatos. de ſenten.excommunic. & in cap.ad-
miniſtratores in verbo, *priuatos*. 23. quæſt. 5.
Acebedus, in l.1.titulo 17. num.77. libro 8.
recopilation.

Quoniam participium prętetiti temporis
34 regulariter pœnam † ipſo iure inducit. Ab-
bas in cap.ſi diligenti, ſub nu.8.ad medium
de foro compet.gl.in c.quoniam verbo, *mu-
crone percuſſum*.de officio Ordinarij, & in cap.
fin.verbo, *ſuſpenſum*. de tempor.ordina.in 6.
Corneus conſ.246.*videtur*.num.1. lib 3. ple-
ne.Tiraquell.in d.l.ſi vnquam, verbo, *reuerta-
tur*.num. 32.& 33.cum ſequentib. vbi à num.
21.vſque ad num. 243.congerit 76. caſus, in
35 † quibus inducitur priuatio ipſo Iure, ex vi
effectus diuerſarum dictionum.

In caſu itaque regulæ noſtræ minus po-
teſt dubitari, cum adſint ad maiorẽ, certio-
remque, ac dulcidiorem, latę illius ſententiæ
declarationem, binæ dictiones: quarum quæ-
libet ſatis eſſet, vt ipſo iure priuatio induce-
retur ex ſupradictis. Nec propterea eſt regu
la noſtra arguenda de ſuperfluitate, cum cla-
36 rius exprimat. Cum & aliàs videamus † plu-
res dictiones † latæ ſententiæ coniungi ad
maiorem declarationem, vt in cap. excõmu-
nicamus.§.credentes, de hæreticis, ibi, *ex tunc
ipſo iure ſit factus infamis*, & in cap.cum ex eo, in
fine, de electione, libro 6.ibi, *ex tunc ipſo iure
pœnam ſe noverit incurſurum*.& in ſpecie docuit
Tiraquell.vbi ſupra num.26. & 27. Ac plura
diximus de euitanda ſuperfluitate in verbis
multiplicatis, in gloſ. 6. numero 26.cum ſe-
quentibus.

Amplia tertio, vt nõ ſolum ſit priuatus
ipſo facto Epiſcopus, ſtatim
quòd contrauenit, iure conferendi in ſex mẽ-
ſibus ſibi vigore alternatiuę aſſignatis: Sed e-
37 tiam ſit ità pariter priuatus, vſu, ſiue quaſi †
poſſeſſione cõferendi, vt amplius dicta quaſi
poſſeſſione, vti non valeat, prout declarat re-
gula noſtra, *vſu, & beneficio, &c*. Nam (vt arbi-
38 tror) illa dictio, *vſus*.nihil aliud ſignificat, †
niſi quaſi poſſeſſionem. Barto.in l. de quibus.
num.10.ff.de legibus, Antonius de Butrio in
c.cum conſuetudinis.num. 2. de conſuetudi-
ne. Rocchus de Curte de Conſuetudine ſe-
ctione 1.nume.28. Corneus conſ.89.incipit,
niſi, num.8.volum.2.dicentes, quòd vſus dif-
fert à conſuetudine, vt cauſa, & cauſatum,
39 Nam vſus † eſt factum, poſſeſſio, ſeu materia,
ex qua inſurgit cauſatum, ideſt conſuetudo,
quę eſt ius: Et ſine cauſa poſſeſſionis, conſue-
tudo procedere nõ poteſt, regula ſine poſſeſ-
ſione de regul.iuris, in 6.cap. cauſamq; c. ſi
diligenti de præſcriptionib.

Et ideò dicimus, quòd lite pendente ſuper
ſubreptione, aut reuocatione priuilegij, non
40 eſt quis priuandus vſu, † & quaſi poſſeſſione
priuilegij. Abbas in cap.1.num.4.vt lite pen-
dente. Puteus deciſione 183. libro ſecundo.
Lancellottus de attenta. 2. parte. capit. 17.
num.162.

41 Imò vſus, plus continet, quàm poſſeſſio. †
Rota deciſione 221.numero 2. parte prima,
diuerſorum.

Nec mirum, quòd Epiſcopus cõtraueniẽs
ſit ipſo iure priuatus, non ſolum iure confe-
rendi in menſibus alternatiuis; ſed etiam vſu
42 conferendi, quia collatio dicitur † fructus.
gloſ.in c.cum olim verbo, *Capitulo*. de maio-
rit.& obed.Caſſadorus deciſ.3.nu. 6. de pen-
ſion.& dixi in §.4.procemiali.nu.61.

Quando verò aliquis priuatur ipſo iure
per legem, vel cõſtitutionem, inter alios effe-
ctus vnus eſt, quòd ex tempore delicti, & in-
curſus in dictam priuationem, etiam ante a-
liquam declarationem, ſic priuatus, nõ facit
43 fructus † ſuos. gloſ.fin.in cap.fraternitatis.
12.quæſt.2.Tiraquell.in l. ſi vnquam verbo,
reuertatur.ex num. 268. vſque 290. C. de re-
uocand.donationibus. Antonius Gabriel li-
bro 6.de delictis concluſione 12.numero 10.
cum alijs allegatis, in gloſ. 5. ad finem prin-
cipij, in verſ. *quintus effectus eſt*.

Rurſus, quia ſublato iure, per alternatiuã,
64 quæſito, intrat reſeruatio, † quæ non ſolum
inficit titulum; ſed etiam inficit poſſeſſionẽ,
vt plene ſcripſi in gloſſa 31. ſuper verbo, *re-
ſeruauit*.& dicam in gl.finali.

Et eodem modo ſicut eſt infecta quaſi poſ
45 ſeſſio † in terminis Concilij Tridentini ſeſſ.
25.de reformatione.cap. 9. loquentis de iu-
repatronatus, vt nullatenus ſuffragetur, niſi
ſit acquiſitum ex fundatione, conſtructione,
aut dotatione: & derogantur reliqua iurapa-
tronatus, cum quaſi poſſeſsione inde ſequu-
ta, &

ta,& ſcripſi latè in gloſſ. 18. verbo, *ad præſentationem*. Sic etiam in caſu noſtro, non ſolum inducitur priuatio ipſo facto de beneficio alternatiuæ, verum etiam, de vſu, ſeu quaſi poſſeſſione: & omnes collationes poſt d. contrauentionem ab Epiſcopo contrauenienti factæ, ſunt ipſo iure nullæ.

Quæ priuatio prædicti vſus, ſeu quaſi poſſeſſionis, non fuit appoſita in regula noſtra,
46 ſine magna conſideratione. † Nam in caſibus in quibus ipſo iure, dominium amittitur, aut
47 publicatur; Non amittitur poſſeſſio, † niſi exprimatur, vt docuit Baldus in l. ſi quis, in tantum num. 33. C. vnde vi: & in additione ad Speculatorem, titulo de locato, §. nunc aliqua, in 46. quæſtione, pro quo eſt tex. in c. licet Epiſcopus, de præbendis, libro 6. & tex. in cap. cum ſecundum, ante finem de hæreticis, libro 6. & cū pluribus tradit Tiraquell. ind. l. ſi vnquam verbo, *reuertatur*. n. 338. & ſeqq. Iaſ. in l. 2. nu. 9. in fine. C. de iure emphyteutico.

Amplia quarto, vt neque ſit neceſſaria aliqua intimatio priuationis, ſeu reuocationis, cum ipſa lex, & regula noſtra priuet ipſo iure, vt in terminis tradit Creſcen. deciſ. 13. num. 3. de priuilegiis. Felin. in c. ex parte Decani, nu. 21. in fine, verſ. *fallit vndecimo* & in c. 2. num. 1. de ſponſalibus. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo, *reuertatur*, num. 369. & 450. C. de reuoc. donat.

NVNC vero ad limitationes deſcenſum faciamus.

Incipiunt limitationes.

48 Prima limitatio d. concluſionis ſit, vt intelligatur, Papa volēte, † & declarante, Nam quamdiu Papa (de cuius intereſſe agitur) non declarauerit velle, quòd Epiſcopus contraueniens alternatiuæ, ratione dictæ contrauentionis, priuatus exiſtat, non intrat prędicta priuatio: Imò taciturnitas Papæ conſeruare videtur Epiſcopū in ſuo vſu, & quaſi poſſeſſione confer. vigore alternatiuæ: Quia poſſet forſan in damnū Papæ redunda-
49 re, † quòd Epiſcop caderet ab alternatiua ex his, quæ diximus in gloſſa 43. ex num. 116. & 179. Ac propterea ad hoc, vt Epiſcopus contraueniens cadat ab alternatiua, forſā præcedebet dicta volūtas, & declaratio Papæ, Prout in ſimili dicimus de emphyteuta ceſſante à ſolutione Canonis per triennium priuatæ perſonæ, vel per biennium, Eccleſiæ, quòd ip-
50 ſo iure † cadit à iure emphyteutico. l. 2. C. de iure emphyteutico. c. potuit, de locato: Tamē
51 intelligitur, ſi Dominus † voluerit, vt probat text. in d. l. 2. ibi, *volenti, ei licere eum à prædictis emphyteuticariis repellere*, vbi notat glo. verbo, *volenti*. & poſt Bart. & alios, tradit ibidem Iaſon ex num. 6. vſque ad 11. C. de iure emphyteutico. Caſſadorus deciſ. 2. & 3. per totas, de locato. Tiraquel. in l. ſi vnquam verbo, *reuertatur*. num. 10. de reuocan. donat. Iulius Cla-

Pœna non incurritur niſi parte petēte, & de hoc quā plura cumulantur vſq; ad n. 109.

rus in verbo, *emphyteuſis*. quæſt. 9. num. 1. Rolandus à Valle conſil. 81. nu. 7. volum. 3. Pariſius conſ. 108. nu. 33. lib. 1.

Nunquam enim applicatur pœna credi-
52 tori inuito, † cui forſan non expediret, rem habere per ſe, nec de facili reperiret, qui tātum reſpōderet, ac proinde taciturnitas Domini arguit remiſsionē pœnæ, Iaſon in d. l. 2. num. 7. Caſſadorus dicta deciſ. 2. ſub num. 4. & 9. de locato.

Ita vt ſi Dominus in vita ſua, † non decla-
53 rauerit † velle vti dicta pęna, hæres declarare non valet, nec ad heredem, nec contra heredem tranſeat ius declarandi. Caſſadorus deciſ. 2. num. 6. 7. & 9. & deciſ. 3. num. 2. & 3. de locato, Caputaquen. deciſ. 155. numero 3. & 4. par. 1.

Idem etiam eſt in prouiſo de beneficio, cōſentiente reſeruationi penſionis ſoluendę in quolibet ſemeſtri, ſub pœna excommunicationis latæ ſentētiæ, ac priuationis beneficij,
54 & regreſſus, † ſeu acceſſus. Nam dicta pęna intelligitur, penſionario, vel illo, cui regreſſus, aut acceſſus competat volente, & declarante. Caſſadorus deciſione 4. num. 1. & per totam de locato, & deciſione 2. num. 4. & deciſione 3. num. 4. eodem titulo de locato, & deciſione 4. nu. 2. de penſionibus, Staphileus de litteris Iuſtitiæ. §. verum. num. 6. Gigās de penſionibus. quæſtione 73. num. 4. & per totam. Puteus deciſ. 34. incipit, *Gratianus* lib. 2. Acchilles deciſ. 5. num. 4. & 11. de penſionib. Caputaq. deciſ. 155. par. 1.

Adeò vt ad talem declarationem faciendam, ſit neceſſaria declaratio, & ſpeciale mādatum, ſine quo procurator generalis talem declarationem facere nequit, Caputaquenſ. deciſione 301. num. 2. parte 1. & deciſione 8. parte 3. Idem Caputaquen. deciſ. 265. parte 2. Vbi fuit reſolutum ſentētiam latam ad inſtātiam procuratoris generalis ſuper canonizatione regreſſus eſſe nullam.

55 Item ſi feudatarius † committit feloniā, & Dominus non conquæritur, non intrat pęna feloniæ, quæ dumtaxat locū habet, ſi Dominus velit, & petat, aliàs ſecus. Bald. in cap. quæ in Eccleſiarum. num. 36. de conſtitution. Guglielm. Benedictus in cap. Rainuntius, in verbo, *in eodem teſtamento relinquens*. numero 88. & ſequentibus de teſtamētis, Caſſadorus dicta deciſione ſecunda, numero ſexto, & ſeptimo de locato. Iulius Clarus in §. feudum. quæſtione quadrageſimanona, numero decimo cum alijs, per Tiraquell. in l. ſi vnquam in verbo, *reuertatur*. numero vndecimo. C. de reuoc. dona.

Vbi numero duodecimo. poſt plures concludit, quòd tali caſu, ſi Dominus tacuerit, & noluerit ad pœnam deuenire, quòd non dici-
56 tur feudum nouum, † ſeu de nouo conceſſum, quàm-

quãmuis iam eo ipſo iure ceciderat, ſed ma-
net, vt erat antiquum, idem Tiraquell. de re-
tract. lignag. titulo 1. §. 32. gloſ. 1. num. 26. Ia-
ſon in l. ſi mihi, & Titio 110. in principio. nu-
mero fin. circa fin. verſ. *Item adde ad præallega-
tam gloſſam*. ff. de verb. oblig.

Similiter quamuis teſtamẽtum ſit nullum
57 ex cauſa præteritionis † filij. l. inter cætera.
ff. de liberis, & poſthumis. l. 10. titulo 7. Par-
tita 6. Puteus deciſione 234. libro 2. Tamen
intelligitur, ſi filius præteritus dicat, ac pe-
58 tat, † & non alias. tex. in l. filio præterito 17.
& ibi gloſſa, & omnes. ff. de iniuſto rupto. l.
maximum vitium. §. ſancimus. C. de liberis
præteritis. Romanus conſ. 24. *poſtmodum*. nu.
1. Guglielmus Benedictus, in cap. Rainũtius,
in verbo, *in eodem teſtamento relinquens*. nu. 84.
cum multis ſequentibus. Puteus deciſione 14.
num. 12. libro ſecundo. Greg. Lopez in d. l. 10.
in gloſſ. verbo, *non valdria*. verſ. quid autem ſi
filius præteritus. tit. 7. Partita 6.

Rurſus ſi ex diſpoſitione alicuius ſtatuti,
59 vel conſtitutionis annullatur venditio facta †
alteri, quam vicino, veluti in venditione Do-
morum Vrbis, de qua loquuntur Cõſtitutio-
nes de iure congrui, ſcilicet Bulla 11. Sixti
Quarti, & Bulla 2. Alexandri 6. & Bulla 25.
Gregorij 13. Attamen ita demum venditio e-
60 rit nulla, † ſi vicinus voluerit. Puteus deciſ.
8. nu. 1. lib. 2. vbi allegat Iaſ. in d. l. 2. C. de iure
emphyteutico à num. 6.

Inſuper idem quoque dicimus de ſupple-
61 mento † legitimè, quæ debet intelligi ſi peta-
tur à filio. l. ſcimus, & ibi gloſ. verbo, *ipſo iure*.
C. de inofficioſo teſtamẽto. Iaſon, in l. de pu-
pillo. §. qui opus nouũ notab. 3. ff. de noui o-
peris nunciatione. Corneus conſ. 264. inci-
pit, *in hac conſultatione*. num. 1. & conſ. ſequen-
ti. num. 1. volum. 1.

Nec non in tranſactione, in qua ſi appona-
tur clauſula, quòd in euentum contrauentio-
nis tranſactio, ſit ipſo iure nulla, quamuis ſit
contrauentum, nihilominus tenet tranſactio,
62 † quandiu implens nõ dicit de nullitate: Quia
intelligi debet, volente eo, qui pro parte im-
pleuerat. Puteus poſt alios deciſ. 340. incipit,
fuerit concordatum. lib. 1.

Præterea licet attentata ſint ipſo iure nul-
63 la, † c. non ſolum de appellatio. lib. 6. Caput-
aquenſ. deciſ. 137. parte 3. Rota deciſ. 6. num.
4. 2. par. diuerſorum, & deciſ. 406. nu. 2. parte
2. diuerſorum: Hoc tamen intelligitur parte
64 volente, & petente, † & non aliàs, vt plene per
Lancellottum de attentat. 3. par. cap. fi. ex n.
100. vſque 105. Caputaq. deciſ. 6. n. 1. par. 1.

Hinc prouenit, quòd effectus decreti irri-
65 tantis † nihil operatur, niſi parte volente, &
petente, vt late per Antonium Gabrielem
in titulo de clauſulis concluſione 3. num. 25.
Gomezium in regula de triennali. quæſt. 49.
Caputaquenſ. deciſione 249. parte 1. Puteum
deciſione 340. numero 4. libro 1. & deciſione
8. numero ſecundo, libro ſecũdo. Mandoſium
in regula 7. quæſtione quarta, numero ſexto,
& (Deo dante) dicam in gloſ. finali, & vide in-
ferius. num. 106. & 107.

Ad hæc quamuis compenſatio fiat ipſo iu-
66 re, † intelligitur tamen, *ſi petatur*. l. fin. C. de
compenſation. §. in bonæ fidei. inſtitut. de a-
ctionibus, & ibi glo. verb. *eo compenſato*. & om-
nes ſcribentes. gloſſ. verbo, *ipſo iure*. in l. ſi cõ-
ſtat, de compenſatio. Tindarus in tracta. de
compenſationibus, artic. 6. numero 4. cum
ſequentib.

Conſuluit etiam Paulus Caſtrenſis conſil.
224. incipit, *ſtatuta*. numero 1. parte 1. quòd ſi
ſtatutum diſponit, quòd de poſſeſſione turba
67 ta agatur ſummarie, alias proceſſus † ſit nul-
lus: Quòd ſi Iudex procedit via ordinaria, &
pars non opponat, valet iudicium.

Sicut etiam, quamuis poſt tres ſententias
conformes fieri debet executio, non obſtante
quacunque nullitatis exceptione, vt in clem.
1. de ſenten. & re iudic. & latè per Couarru.
in practi. quæſtione cap. 25. a numero 1. Me-
nochium de arbitrarijs centuria 1. caſu 9. ex
numero 1. Id tamen intelligitur parte oppo-
nente de dictis tribus conformibus. Nam il-
la non opponẽte valebit proceſſus. Ruin. cõſ.
114. incipit, *viſa facti*. num. 17. volum. 5. late
Anton. Gabriel. titulo de executione rei iudi
catæ, concluſione 1. limit. 6. num. 24. vbi benè
exornat. d. clement. primam, cum 9. ampliat.
& 19. limitationibus.

Huc pertinet, quòd quamuis falcidia re-
68 ſecat ipſo iure. † l. lineam margaritarum
26. ff. ad legem falcidiam: Ita demum intelli-
69 gi debet, ſi hæres velit, & petat. † Baldus in
l. prima, ſub numero primo. C. ad legem fal-
cidiam. Tiraquell. in l. ſi vnquam, in verb. *re-
uertatur*. numero decimoſexto. C. de reuocan.
donation.

70 Pariter licet actiones ipſo iure tranſeãt †
in fideicommiſſarium. l. penul. §. 1. in fine. C.
ad Trebellianum: Id tamen intelligitur, ſi ve-
71 lit, & petat fideicommiſſarius, † vt patet, ex
l. 1. §. ſed & quoties, & l. cogi. §. Metianus. ff.
eodem titulo ad legem falcidiam, quos text.
ad id expendit Iaſon in l. prima. §. de illo.
numero duodecimo, & tertiodecimo, ff. eo-
dem titulo. Socinus in d. §. ſed, & quoties.
numero 5.

Accedit, quòd licet appellatio extraiudi-
cialis informiter facta, non deuoluat cauſam
72 ad Curiam, † in Clemen. cauſam de electio-
ne: Id tamen intelligitur appellato volen-
73 te, & opponente. † Bonifacius Vital. in d. Cle
men. cauſam. §. intimatio. nu. 18. Puteus dé-
ciſ. 517. incipit, *in vna Salmantina*. nu. 2. & per
totam. libro 2.

His congruit, quòd licèt frigiditas vnius ex matrimonium contrahentibus ſit cauſa ſufficiens ad illud dirimendū, vt per totū tit. de frigidis,& maleficiatis: Hoc tamen intel-
74 ligitur, alio non frigido † volente.gl.notabilis,in cap.ſi quis acceperit.gl.1. in fine 33.q.1.Staphileus de litteris gratiç,titulo de vi,& effectu clauſularum, in §. ſucceſſiuè. num. 5. Menoch.de arbitrarijs centu.6. caſu 519.nu.24.vbi per totum illū caſum agit de hac materia ſeparationis, ob frigiditatem,& impotentiam.Et dum dicit in num.14. & 15. quòd triennium,de quo in c.fin de frigidis, & maleficiatis,incipit currere a die cohabitationis ſecundū opin. Vinc. & Abbatis, & aliorū
Nota. ibidem.Eius opinio vti minus vera admittēda non eſt; ſed potius contraria, videlicet, quòd currere incipiat à tempore aſſignationis per Iudicem factæ. Licet prius per longū tempus cohabitauerint,ſecūdum opinionem Hoſtien.Ioann.Andreæ,Butrij,& aliorum, in d.c.fin.& in Rubrica ipſius tituli de frigidis, & maleficiatis,& Cappellç Tholoſanæ deciſ. 381.num. 6. quam amplexa fuit Rota in vna Neapolitana diſſolutionis matrimonij quinto Maij 1591.coram Orano. Et me obtinēte in vna Calagurritana diſſolutionis matrimonij 18.Martij,& 17.Nouembris 1599.coram Illuſtriſs. D.meo Seraphino.

Quibus adfine eſt, quod traditur de dolo
75 dante cauſam † contractui, qui licet reddat contractum ipſo iure nullum.l.eleganter. ff. de dolo,l 57.titu.5.Partita 5. Intelligendum
76 verò eſt,dolum paſſo volente,& petente, † & non aliter. Paulus Caſtrenſis conſ. 195. incipit, *ſi dicta pignora* num.2.poſt principium,libro 2.Ludouicus Gomezius, in §.actionum. num.13.in medio.inſtitut.de actionib. vbi alios allegat,Iaſ.ibidem,num.43.

Amplius obligatio dandi fideiuſſores ad certum diem ſub pęna nullitatis contractus,
77 vel alia,intelligitur,parte volente, † & petēte.Rota deciſione 113.num.6.parte 1. diuerſorum.gloſſ.fin.& doctores,in l. vniuerſa. C. de precib.Impera.offerend.

Vlterius licet collatio facta de beneficio iuriſpatronatus laicalis ſine præſentatione,
78 vel conſenſu patroni,ſit ipſo iure nulla,† cap. cum dilectus, de iurepatro. & in regula 41. Cancellariæ,ac dixi in gloſ.18. Verumtamē, intelligitur Patrono volente,& contradicen-
79 te; Nam ipſo tacente, & † tollerante firma remanebit talis collatio. Caſſadorus deciſione 2.num.4.de locato. Rota deciſione 5. de rerum permut. in nouis. Abbas in c.cum Eccleſia.numero 12.de electione. Felin. in cap. cum ex officij.num.36.& 37.de præſcriptio. Mandoſius in regula 32. quæſtio. 24. Puteus deciſione 412.libro 1.Caputaquen.deciſione 133.numero 1.parte 1.Mohedan. deciſione 27.num.2.de cauſa poſſeſſion.Pariſius conſil. 143.à num.1. libro 4. Rota deciſione 77. ex num.4.par.1.diuerſorum.

Æque dicēdū idē eſt de reuocatione dona
80 tionis ob natiuitatem liberorū †,quę fit ipſo iure nulla iuxta tex.in l.ſi vnquam. C.de reuocand.donation.vbi tradit Albericus num. 2.poſt medium. Tiraquell. ibidem in verbo, *reuertatur*.num. 10. & in verb. *ſuſcepit liberos*. num.211.

Supradictis annecto,quòd ſi ſtatutum mādat Iudici, quòd cauſam appellationis committere alteri debeat,ſub certa pęna ipſo facto incurrenda: Procedit,& intelligi debet ſi
81 † petatur.Ripa in l.4.§. hoc autem iudiciū. numero 7.iuncto numero octauo. ff. de damno infecto.

Ex hac officina procedit, quòd ſi quis habet expectatiuam ad certum beneficium vacaturum, cū annullatione prouiſionis Ordinariæ ipſo iure; attamē ſi Ordinarius cōtingente vacatione dictum beneficium cōtulit;
82 tenet collatio ſi expectans noluerit vti † ſua gratia,& opponere de nullitate: Quia collatio interim ab Ordinario facta nō eſt ſimpliciter,& abſolutè nulla; Sed ita demum ſi ipſe expectans velit.Staphilęus de litteris gratiæ in titulo de ui,& effectu clauſularum. §. ſucceſſiue.num.4 Felinus late, in c.cum ex officij.nu.36.de pręſcription. & per Seluam de beneficio 3.parte q.9.

Vbi nu.6.ipſe Staphilęus,idem dicit in terminis regulæ de triennali dicentis, quòd impetrationes factæ de beneficio pacifice per triennium poſſeſſo,inanes, & irritæ cenſeantur,
83 quòd intelligi debeat,ita † demū ſi ipſe poſſeſſor opponat,aliàs minime de quo in gl.66.n.16.

Nec omitto,quòd quamuis in Hiſpania nō poſſint peti ſalaria famulorum,aduocatorū, & Procuratorum,&c.poſt triennium elapſū, iuxta l.9.tit.15.lib.4.Recopilationis: Tamē intelligi debet Dominis,ſeu debitorib.opponentibus de dicta lege,alias non, vt tradit Petrus Dueñas regula 306. incipienti, *famulus*. limit. 10.Sic reſtitutio facienda, de qua in c. 1.de ſepulturis,in 6.intelligitur,ſi petatur,vt declarat idem tex ibi *ſi petantur*.

Subiungo quòd ſtatutum excludens fœmi-
84 nam † propter maſculum,eſt intelligendum non ſolum,maſculo exiſtente,ſed etiā petente,& ſuccedere volēte. Nā aliter ſuccedere poteſt fęmina,vt late Anton.Gabr.lib.6. cōmunium opinionum,tit.de clauſulis, cōcl.4. limit.2.nu.2.& dixi in gl.24.nu.83.

A quibus nō multum diſtat, quòd pactum factum à patre ad fauorem alicuius filij,de non meliorando alterum filium, aliàs melioratio ſit ipſo iure nulla: Intelligi debet,
85 ipſo filio volente. † Nam ſi ipſe toleraret, melioratio tenet, quàmuis reliqui filij, ad

quo-

quorum fauorem pactum celebratum non-
86 fuit, talem meliorationem impugnent, † Didacus Caſtellus, in l. 22. Tauri, colum. 12. verſic. *ſed quæro pater*, Antonius Gomezius in eadem l. 22. num. 24. Ioannes Guttierrez, in c. quamuis pactũ, in princ. nu. 26. de pact. lib. 6. Acebedus in l. 6. tit. 6. lib. 5. recopil. nu. 20.

Nec prætermitto, quòd dicit Paulus Caſtrenſis, in l. vniuerſa. n. 6. C. de precibus imperatori offerendis, quòd ſtatutum Ciuitatis Patauinę, quo cauetur, quòd ſi forenſis conueniat ciuem, debeat præſtare cautionē idoneam de ſoluendis expenſis, aliàs proceſſus ſit nullus, debeat intelligi, ſi cautio petatur,
87 † aliàs proceſſus erit validus, & ita dicit ſe conſuluiſſe, & obtinuiſſe, & Iaſon ibidem numero 2.

Huius farinæ eſt, quòd ſi per ſtatutum, vel aliam diſpoſitionem conſtituatur, quòd beneficium ſit conferendum certo generi perſonarum, vtputa, graduatis, nominatis, perſonis de gremio Capituli, filijs patrimonialibus, vel alio modo qualificatis, aliàs collatio
88 ſit nulla: Intelligi debet, ipſis volētibus, † vel aliquo qualificato petente ſibi fieri collationem, & proſequente: cum Ordinarius collator non teneatur quærere, & requirere qua-
89 lificatos, † an velint ſibi fieri collationem, vt tradit Rebuff ſuper cōcordata in rub. de collat. §. ſi quis vero, gl. verbo, *ipſo iure nullæ*, ver. *et ipſo iure ſunt nullæ collationes factæ alijs, ſi nominatus velit, & proſequatur*, & in §. vltimo eiuſdem rubricæ de collationibus, in gloſ. verbo, *proſequentibus*. Idem Rebuffus plenius in tractatu de nominationibus, quæſt. 17. dubitat. 10. num. 14. per totum: Quam doctrinam approbauit Rota in vna Tarraconen. Sacriſtiæ 19. Martij 1601. corā R. P. D. meo Iuſto: Licet dixerit non applicari ad caſum dictæ deciſionis, tradit etiam Io. de Selua, in tractatu de beneficio 3. parte. quæſt. 48. nu. 2. poſt glo. pragmaticæ ſanctionis, quam allegat.

Dicit etiam Acchilles de Graſſis, deciſ. 1. n. 1. & 2. de priuilegijs, & deciſ. 2. n. 2. ſuper regula modificat. Indultor. Cardin. quòd priuilegium conceſſum Cardinalibus intelligitur (illis volentibus vti) & non inuitis.

In hanc ſententiam confert, quòd quamquàm contractus geſtus cum pupillo, ſeu minore, ſine tutoris, vel curatoris authoritate,
90 ſit ipſo iure nullus. † l. obligari. ff. de author. tutor. & curator. §. primo, inſtitut. eodem titulo, lex 17. titulo 16. Partita ſexta. Intelligi tamen debet, pupillo, ſeu tutore volente,
91 † Nam ipſo nolente remanet firmus. l. Iulianus 13. §. ſi quis à pupillo. ff. de action. empti, & in dicto §. 1. inſtit. de authorit. tutor.

Ita, quòd quãuis ſemel dederit de nullitate, & pre ſententiã contractus nullus declaretur, poteſt poſtea pęnitere, ac dicere, quòd
92 vult ſtare † contractui, l. ſi Iudex 41. ff. de minoribus.

93 Et propterea datur cautela, † quando cōtractus ſic claudicat, quòd poteſt ex altera tãtum parte nullus declarari: ne altera pars ſit in ſuſpenſo, agat, quòd pars priuilegiata, in cuius fauorem actus irritatur declaret effectualiter ſtatim, an velit ſtare conuentioni, vel ab ea recedere, & ita ſecurus erit de iure ſuo, vt poſt alios tradit Iaſon in §. actionum. numero 42. inſtit. de actionibus. Bald. in l. dolum. numero 2. Salicetus numero 1. C. de peric. & comm. rei venditę. Pinellus, in l. 1. 3. par. numero trigeſimoquarto. C. de bonis maternis.

Hinc eſt, vt quotieſcunque lex, vel ſtatutũ denegat alicui actionem, non intelligitur ipſo iure, ſed ope exceptionis, & parte opponēte. l. 1. §. ſublata, vbi Bartolus. num. 1. Alexander numero 1. & 2. Iaſon. num. 1. Socin. eod. num. 1. & cæteri ſcribentes. ff. ad Trebellianu. l. 2. §. 1. ff. ad Velleianum. l. 1. in principio. ff. ad Macedonianum. Bartolus in l. 1. in princip. num. 1. ff. de iure iuran. & in l. cum lex. ff. de fideiuſſoribus, quem cæteri ſequuntur ibidem, dicentes hoc procedere in Ciuilibus, ſecus vero eſſe in criminalibus, & cumulat plura in propoſito. Iaſon vbi ſupra. num. 2. 3. & 4. ſcilicet. in d. l. 1. §. ſublata.

Suffragatur, quia quàmuis alienatio rerũ Eccleſiæ facta ſine debita iuris ſolemnitate
94 ſit ipſo iure nulla † cap. ſine exceptione 12. quæſtione 2. cap. 2. de rebus Eccleſiæ. lib. 6. & in extrauagan. ambitioſe, eodem titulo inter communes, Rodoanus in tracta. de rebus Eccleſiæ non alienandis, quæſt. 22. *An contractus malæ factæ alienationis ſit nullus ipſo iure*. ex num. 4. vſque ad finem. Verumtamen intelli-
95 gi debet, ipſa Eccleſia volente. † Nam ſi nolit dicere de nullitate, cōtractus ſuſtinebitur. c. ſi qua de rebus 12. quæſt. 2. Imola in c. ſi quis Presbyterorũ. numero vigeſimonono, de rebus Eccleſiæ non alien. Innocen. in cap. 1. in princip. Butrius numero quinto. Imola ſub numero ſecundo. Abb. num. 6. de his, quæ fiũt à Prælato ſine conſen. Rebuffus in concordata, in rubrica de collationibus, §. ſi quis vero, in glo. verbo, *ipſo iure*, verſ. *ſicut dicitur de alienatione rerum Eccleſiæ*. Cæſar de Graſſ. deciſ. 3. numero ſecundo, & 3. de ſentent. excomm. Rodoanus dicta quæſtione 22. §. ſed licet alienatio. num 3. & 4. Tiraquell. de retract. lignag. §. primo, gloſ. 2. numero 12. Puteus deciſione 310. libro primo. Creſcent. deciſione prima, de locato, & fuit late reſolutum in vna Romana Domus 4. Decembris 1591. Coram Cardinali Mantica, & in alia Romana Palatij Sanctæ Mariæ Maioris decimoquinto Martij huius anni 1604. Coram Illuſtriſſ. D. Cardin. Pamphilio.

Non vtique eſt inconueniens, quòd vbi
actus eſt nullus in fauorem certæ perſonæ,
96 † quòd poſſit per illam ratificari.l.filio. ff.de
iniuſto rupto. Rebuffus in loco proxime ci-
tato.

Quapropter notabiliter fuit reſolutum,
in Rota in vna Romana Cenſus Sancti Celſi
prius coram R.P.D.meo Pegna, & poſtea in
eadem cauſa coram R.P.D.meo Mellino ſub
die 23.Iunij anni 1600. Quòd cum Capitulũ
Eccleſiæ Collegiatę Sancti Celſi de Vrbe vẽ-
deret quendam cenſum, & obligaret bona
Eccleſiæ,ſine debita ſolemnitate requiſita, in
alienatione rerum Eccleſię:Nam cenſus im-
97 poſito dicitur † alienatio.l.fin. C. de rebus
alien.non alienan.Caputaquen.deciſione 17.
parte 1.Rota dec. 480. nu. 1. parte 1. diuer-
ſorum: AC dictum Capitulũ per tẽpus lon-
gum viginti annorum, & amplius,non daret
de nullitate dictę alienationis:ſed taceret, &
terminos decurſos,&maturos ſolueret,Lap-
ſo vero dicto tempore,opponeret de nullita-
te dicti Cenſus,ob non ſeruatam debitam ſo-
lemnitatem,& peteret prætẽſos redditus ſo-
lutos compenſari debere cum ſorte princi-
pali,& quatenus ſortem prędictam excederẽt
reſtitui.Rota declarauit cenſum prędictum
eſſe nullum ob defectũ requiſitę ſolemnitatis
98 in impoſitione illius:Redditus † vero ſolutos
antequàm daretur de dicta nullitate minime
fore compenſandos, nec reſtituendos tenuit,
ex ſępe dicta ratione:Quia licet alienatio eſ-
ſet ipſo iure nulla à principio, intelligitur ta
men,Eccleſia,ſeu Capitulo volente;Ideoque
cum in prædicto tempore noluerit dare de
dicta nullitate cenſus;Sed habere pro valido
d.contractum, & ſuſtinere onus ſolutionis
99 redditum:habebat tunc implicitum † ſtatum
validitatis: ac Dominus illius iuſte dictos
redditus,& fructus percepit,ac ſuos fecit.Ita
vt licet de nullitate, poſtea dicuntur,& con-
tractus ſit declaratus inualidus, talis decla-
ratio ad hunc effectumretrotrahi non poſſit.

Cõducit, quia licet procurator poſt litem
100 conteſtatam, † tamquam Dominus litis effe-
ctus reuocari nõ poſſit.l.mutari 24.ff.de pro-
curat.Felin.in cap.ex parte Decani. numero
decimoſexto,de reſcriptis.Mohedanus deci-
ſione quarta, de procurator. Tamen intelli-
101 gendum eſt,parte † non opponente. Puteus
deciſione quinquageſima, numero ſecundo,
& tertio,& deciſione 303.numero primo, &
2.libro 2.

Conſonat etiam,quia quamuis Papa nun-
102 quam intendat grauare eundem † collatorẽ
ſuper prouiſione duorum beneficiorum: Ità
quòd acceptatio ſecundi beneficij ſit ipſo iu-
re nulla.c.mandatum 38.de reſcriptis. Caſ-
ſadorus deciſione 1.& 2. de conceſſione præ-
bẽdæ.Mohedanus deciſione 9.eodem titulo;

Hoc tamen locum habet (Ordinario contra-
103 dicente) † ſecus verò non contradicente. Pu-
teus deciſione 425.incipit,*fuit tentum*.in prin
cipio.& per totam lib.1.

Deinde quia licet Inſtrumento à publico
notario confecto in actis producto regulari-
ter non ſit ſtãdum, niſi manus Notarij reco-
gnoſcatur;Hoc tamen procedit parte oppo-
nente non eſſe à publico notario confectum,
aliàs verò ſi non opponatur,datur illi plena
fides,Ægidius deciſione 539. aliàs 540. Ca-
putaquen.deciſione 99.parte 2.& deciſione
117.num.4.par.3.Maſcar.concluſ.1097. nu.
5.& dicam in gloſſ.64.

Addo quòd quamuis veniens contra tran-
ſactionem audiri non debeat,niſi prius,reſti-
104 tuto † illo, quod vigore tranſactionis acce-
pit.l.ſi certa.C. de tranſactionibus. Afflictis
deciſione 210.num.4. cum alijs allegandis,in
4.limitatione huius gloſſ.Cæterum intelligi-
tur parte opponente,& non aliàs. Afflictis d.
105 num.4.ibi,*niſi id offerat parte opponente*.& † ple-
ne dixit, & fundauit Rota ſingulis difficulta-
tibus reſpondendo in deciſione 810. incipit,
dubitaui.in principio,& per totam parte 1. di-
uerſorũ, & fuit reſolutum in vna Tiraſonen.
decimarum 8.Octobris 1576. coram Robu-
ſterio,& vide inferius in hac gloſ.nu. 150.

Super addo quòd quamuis clauſula *ſubla-*
106 *ta* † annullat omnia acta in contrarium ge-
ſta, quandiu os à Principe apertumnon ſit.
Ruin.conſ.76.ſub num.9. libro 5. Mandoſius
in tractatu de monitorijs.quæſt.66.nume. 4.
107 Tamen intelligendum eſt parte petente, † &
poſtulante.Bart.num.2. Iaſon nu. 2. Socinus
num.1.in l.1.§.ſublata.ff.ad Trebellianum, &
latius dicam in gl.66.nu.14. & 15. & 45. vbi
declaratur,& vide ſupra num.65.

Denique quia eſſet in infinitum proce
dere,regulariter quilibet a-
ctus tendens ad fauorem alterius, eſt intelli-
108 gendus parte petente, † vt voluit gloſſa ver-
bo,*præbeatur*.in l.vniuerſa reſcripta.C.de pre
cibus imperat.offerend. vbi Iaſon poſt alios
ex num.2.Franciſcus Aretinus conſ.136.*cha-*
riſsimè.num.1.Decius conſ.275.aliàs 276. in-
cipit,*in cauſa*.num.3. Archidiaconus in cap.1.
num.2.de decimis.libro 6. Rota deciſione 1.
in principio eodẽ titulo in antiquis. Acchil-
les de.Graſſis deciſione 2.num. 4. de iureiu-
rando: Cumulat quamplura in propoſitum,
quorum nihil hic transcribere volui, Meno-
ch.de præſum.lib.2.præſump.46.per totã,ad
quem dilectum lectorem reijcio, & ad Bart.
Paul.Alex.Iaſ.& Socin.omnes.num.1.& ſeqq.
per text.ibi in l.1.§.ſublata.ff.ad Trebellian.
Et generalis regula eſt,quòd actiones cõpe-
tẽtes nõ tollãtur ipſo iure, ſed ope exceptio-
nis, niſi in caſibus à iure expreſſis. l. obli-
gationum ferè. §.placet.ff. de actio. & oblig.
cum

cum alijs, per Iaſonem in d. §. ſublata. numero 2. 3. & 4. cum ſequentibus. Anto. Gabriel. in titulo de fideiuſſor. concluſione 1. n. 56. vbi poſt alios concludit, quòd remedium excuſsionis procedit parte opponente, & non aliter. Et omnis conceſsio facta ad fauorem alicuius habet tacitam conditionem, ſi is in cuius fauorem facta eſt conceſsio ea vti vellet. Puteus deciſ. 353. nu. 3. libro 2. Rota deciſ. 21. numero 3. de conceſs. præbend. in antiquis.

Ac proinde ſententia lata nulla parte pe-
109 tente, ſeu inſtante, † eſt ipſo iure nulla, gloſ. in l. properandum. §. & ſi quid verbo, *triennii*. in ver. *Item nota*. C. de iudicijs, vbi Iaſ. à nu. 8. Ripa in l. 4. §. hoc autem iudicium num. 75. ff. de damn. infecto. Vantius de nullitate ex defectu iuriſdict. ordinariæ num. 121. & de defectu proceſſus ſine ordi num. 31. & 32. Cæſar de Graſsis deciſione 9. num. 4. de cauſa poſseſsionis, & fuit reſolutum in vna Comen. Capellaniæ 28. Ianuarij 1591. & in Pampilonen. Parrochialis 13. Iulij 1600. Coram R.P.D. meo Pegna, & vide Rotam deciſione 516 numero ſecundo, parte 1. diuerſorum, ac Menochium de præſumptionibus. libro ſecundo. præſumptione 73. per totam. Ac dixi in gloſ. 9 in annot. cont. nullit. & attent num 147.

Ex quibus igitur apparet dicendum in hoc caſu, quòd Epiſcopus cõtraueniens minimè intelligatur priuatus, niſi Papa volente, & declarante.

VNDE infertur, quòd prouiſus ab Ordinario de aliquo beneficio vacante in vno ex menſibus Martij aut Septembris, nequiuit al-
110 legare pro iuſtificãda † ſua prouiſione, quòd ante dictam collationem Ordinarius, à quo prouideri obtinuit cecideret à iure alternatiuę ipſo iure, per contrauentionem illius, niſi Papa prius voluiſset, ac declaraſset.

Ratio eſt, quia cum iſte prouiſus ſit tertius reſpectu Papæ, & vt dixi in glo. 45. §. 2. in prin
111 cipio, tertius † minimè põtopponere de incurſu dictæ pœnæ, vt probat textus in l. ſi is conſequenter 18. §. ſed an in familiæ. ff. familiæ ercilcun. vbi habetur, quòd tertius non poteſt obijcere indigno, quòd hæreditas ab eo, vti indigno, veniat auferenda, & tradit Speculat. in titulo de locato. §. nunc aliqua numero octuageſimotertio, verſ. *ſexageſimo ſexto*. Iaſ. poſt Bald. Salicet. & alios in l. ſecunda, numero ſeptimo, & nono. C. de iure emphyteut. Caſſadorus deciſione ſecunda numero ſeptimo, octauo, & nono, de locato. Caputaq. deciſ. 15. num. 3. par. 1.

Regulariter namque tertius nõ poteſt da-
112 re de iure tertij, † l. vti frui. ff. ſi ſeruitus vendicetur. Bartolus in l qui cum hærede numero primo. ff. de exception. rei iudic. Oldrad. conſil. trigeſimonono numero ſeptimo. Socin. conſilio decimotertio, numero vigeſimoquarto, volum. 1. Cęſ. de Graſſ. deciſione tertia, numero primo, de conſtitut. Rota deciſ. 482. num. 3. & deciſione 809. nume. fin. par. 1. diuerſor.

Niſi ius tertij ſit clarum, ac prorſus exclu-
113 ſibile, † ſiue tertius ipſe velit, ſiue nolit Bar. d numero 1. Abbas in cap. veniens, numero 25. de except. Mandoſ. in regula 25. quæſtione 13. numero 3. & in conſ. 32. numero 14. Puteus deciſ. 316. numero 8. & 366. lib. 1. & 263. lib. 3. Caputaq. deciſ. 254. & 256 & 257 parte 3. Creſcen. deciſ. 1. de exception. Cæſar de Graſſ. deciſ. 1. nu. ſeptimo, & ſequen. eod. tit. apud quos plura de hac re inuenire poteris.

Secundo infertur, quòd neque ipſe Epiſcopus, qui contrauentionem fecit, poteſt niſi Papa volente, & declarante dicere, quòd cecidit ab vſu, & beneficio alternatiuæ, ratione
114 dictę † contrauentionis, & quòd in poſterum non intendit vti alternatiua, ſed in ſolis quatuor mẽſibus ordinarijs prouidere: Quia cũ ex acceptatione alternatiuæ fuerit ius quęſitum Papæ, vt ſæpe dixi, & maximè in glo. 43. à n. 127. & d. priuatio ſit inducta in fauorem Pontificis Maximi alternatiuam concedentis: Clarũ eſt, quòd Epiſcopus nõ poteſt recedere ab iſta conuentione, & quaſi contractu inter ipſum, & Papam inito, niſi ipſo
115 Papa volente. † Puteus deciſ. 83. num. 1. lib. 3. Acchill. deciſ. 2 num. 3. ſuper regula modificat. Indult. Nam quòd noſtrum eſt, ſine fa-
116 cto noſtro auferri non poteſt. l. id quod noſtrum 11. cum ſimilib. ff. de reg. iur. Et aliter quando epiſcopus vellet recedere ab alternatiua, & ad menſes ordinarios redire, ac ſe ab onere reſidendi excuſare, de facili poſſet
117 eludere Papam † prouidendo de beneficijs reſeruatis, & ex ſua culpa. & delicto commo-
118 dũ conſequendo, † quòd dici non debet c. ſedes 15. in fi. c. ex tenore 16. in fi. de reſcr pt.

In oppoſitum tamen, nempe, quòd pœna impoſita per regulam noſtram non ſit intelligenda, Papa de nouo petẽte, & declarante, ſed ſimpliciter, & abſolute à principio, abſq; alia declaratione ipſius Pontificis Maximi vrgent ſequentia.

Primo quia Papa per regulam noſtram ſatis declarat intentionẽ, & voluntatem ſuã,
119 vt Epiſcopus eo ipſo, † quòd abuſus fuerit alternatiua, illa priuatus exiſtat. Vnde cum habeamus iam claram, expreſſam, & indubitatam declarationem fruſtra eſt exigenda noua declaratio. l. 1. §. 1. ff. de action. empt. c. ſi dubius de appellat. c. eum qui. de reg. iuris. in 6. Caputaq. deciſ. 100. nu. 2. par. 1.

Secundo, quia nunquam vidimus, nec audiuimus talem denunciationem, ſeu de-
120 clarationem † aliter factam fuiſſe, quam per

regulam noſtram ſit, & ſic eſt maximum ar-
gumentum veritatis, quòd neceſſaria non ſit.
Bald. in c. nihil, ſub num. 15. verſ. *item quòd le-
ge.* de elect. Ludo. Gomez. in regula de annali
quæſt. 2. num. 2. verſ. *nam vt inquit Bald.*

Tertio, quia eſſet abſurdum, imponere Pa-
pę hoc maximum onus declarandi de nouo
121 † in ſpecie, cuilibet Epiſcopo contrauenienti,
quod per legem generalem, & expreſſam iam
omnibus declarauit, per ea quæ dixi in gloſſ.
36. num. 24.

Maximè cum eo ipſo, quòd Epiſcopus ac-
ceptauit alternatiuam cum conditionibus,
122 & grauaminibus, † in regula noſtra contentis,
iam habuerit pleniſsimam notitiam de inten
tione, & declaratione Papę: ac ſe ipſum ſub-
didit pœnę, abſque alia noua declaratione. l.
Imperatores 34. ibi, *ipſe te huic pœnæ ſubdidiſti.*
ff. de iure fiſci.

Quarto quia omnia ſupradicta, ex nu. 48.
vſque 109. videlicet, quòd omnis actus, & pę-
na intelligitur, parte petente, & declarante,
videntur eſſe extranea à caſu noſtro. Nam
123 illa procedunt, quando nullitas, aut † pœna
adiecta tendit dumtaxat ad fauorem partis, aut
inferioris, abſque alia legis reſiſtentia: Secus
vero eſt in caſu noſtro, in quo regula noſtra
expreſſa reſiſtit, ac prorſus deſtruit, & annul-
lat, abſque aliqua de nouo declaratione fa-
cienda, omnes collationes poſt contrauentio-
nem factas; Et non agitur de intereſſe alicuius
perſonæ, ſeu partis particularis, aut inferio-
ris, ſed de intereſſe ipſius ſupremi Principis,
& de fauore publico. Paul. Caſtren. conſ. 259.
incipit, *circa primum*. num 1. lib. 2. Dec. in l. in
ambiguis. 85. §. non eſt nouum. num. 11. &
12. ff. de reg. iuris. Menoch. de pręſumpt. lib.
2. præſum. 46. n. 30. cum alijs inferius addu-
cendis, in gl. 66. num. 50.

Ex quibus in hanc poſteriorem ſen-
tentiam magis adducor. Eſto
124 tamen, quòd prima ſententia † verior eſſet,
ita vt eſſet neceſſaria Papæ declaratio. Satis
conſtaret de huiuſmodi declaratione, ſtatim,
quòd Papa concederet gratiam alicuius be-
neficij vacantis in aliquo ex menſibus Februa
rij, Aprilis, Auguſti, aut Octobris, non obſtan-
te acceptatione alternatiuæ per Epiſcopum
facta: ex eo, quòd illa abuſus fuiſset, & reg.
noſtræ contrauenisset. Et tunc omnes colla-
tiones, poſt dictam contrauentionem ab Epi-
ſcopo (medio tempore) factæ non tenerent. Si-
cut dicimus de emphyteuta, qui poſt reſolutam
emphyteuſim (ſequuta voluntate, & declara-
tione Domini, & non alias, vt ſupra numero
51. cum ſequentibus;) Nihilominus tenetur ad
reſtitutionem fructuum, etiam bona fide
125 conſumptorum à tempore † commiſsi, & con-
trauentionis, ante ſubſequutam declaratio-
nem, & ſic medio tempore. Nam talis decla-
ratio retrotrahitur, vt tradunt Speculat. in
tit. de emphyteuſi. num. 19. q. 10. Socin. conſil.
167. *non inutilis*. num. 12. lib. 2. Iaſ. in l. fi. num.
7. poſt Alberi: & cæteros. C. de iure emphyt.
idem Iaſ. conſ. 29. incipit, *numquam putaui*. nu.
3. vol. 1. Felin. in c. de quarta. num. 33. de prę-
ſcript. plenè. Tiraq. in d. l. ſi vnquam verbo,
reuertatur. nu. 270. & 271. cum ſequentib. vbi
plures ſimiles caſus adducit.

Limita ſecundo, quòd quando contra-
uentio Epiſcopi non eſt ita no-
toria, & clara, quòd nulla poſsit tergiuer-
ſatione celari, aut controuerti: eſſet neceſ-
ſaria iudicialis declaratio, citatio, & audi-
126 to † Epiſcopo: Quia licet priuatio inducatur
ipſo iure per regulam noſtram; Nihilomi-
nus ſententia declaratoria † requiritur, præ-
127 uia ſummaria cauſæ cognitione ſuper con-
trauentione, vel non contrauentione. textus
in cap. cum ſecundum leges, in §. confiſca-
tionis de hæreticis. libro ſexto, gloſſ. in cap.
quam ſit, verbo, *eo ipſo*. de electione, libro
ſexto. Bartolus in l. eius qui. numero ter-
tio, ff. de iure fiſci. Felinus in cap. Rodul-
phus. numero trigeſimoquinto, cum ſe-
quentibus de reſcriptis, & in cap. ſecundo
numero primo de ſponſalibus. Couarru. in
cap. cum eſſes. numero ſexto, de teſtamen-
tis, & in regula peccatum, ſecunda parte.
§. octauo, numero octauo: Et quatuor modis
limitat, & declarat Bernardus Diaz in re-
gula 543. vbi additio Salcedi. Antonius Ga-
briel, qui decem limitationes ponit in libro
ſeptimo de criminalibus, concluſione duo-
decima, per totam. Tiraquell. in l. ſi vnquam
verbo, *reuertatur*. ex numero 398. vſque ad
404. C. de reuocandis donationibus, vbi à
numero 401. ponit plures declarationes.
Quę declaratio ſimiliter retrotrahitur ad
tempus contrauentionis, vt ſupra dixi. nu-
mero 125.

Et eſt aduertendum, quòd iſta declaratio
eſt diuerſa ab alia declaratione, de qua in li-
mitatione præcedenti. Nam in illa præſup-
ponitur adeſſe contrauentionem, & ſolum-
modo fit ad effectum manifeſtandi volunta-
tem, quòd intendat vti pœnę executione: In
declaratione vero huius ſecundę limitatio-
nis, ſolummodo agitur, ſi incidit, vel non in-
cidit in pœnam priuationis, ratione d. con-
trauentionis.

Limita tertio niſi Epiſcopus contra-
ueniens habuerit iuſtam, ſeu co
128 loratam † cauſam, ad prouidendum benefi-
cia reſeruata, veluti ſi is, (per cuius obitum
vacauit beneficium) decederet in partibus
longinquis, & Ordinarius, veriſimiliter cre-
deret, quòd deceſſit in ſuo menſe, quia fa-
ma de hoc aderat, cum re verá, vacatio non
contingerit, niſi in menſe Apoſt. & reſeruato,

Aut

Aut quia verisimiliter putabat Sedem
129 Apoſtolicam † vacare, & conſequenter re-
gulam noſtram ceſſare de tempore, quo vaca-
tio contingat, iuxta ea, quę ſcripſi in §. 5.
proœmiali, ex num. 45. cum ſequentibus, &
numero 120. Vel, an fuerint recognitæ, vel
non, litterę patentes acceptationis tranſ-
miſſę, vt dicam in gloſſa 65. illatione 9. nu-
mero 22.

130 Vel quia erat articulus intricatus, † & val
dè dubius, vtrum tale beneficium eſſet li-
berę collationis, vel non. Nam ſi beneficium
eſt liberæ collationis Epiſcopus poteſt pro-
uidere in menſibus Februarij, Aprilis, Augu-
ſti, & Octobris; non autem in menſib. Martij,
& Septembris; Secus vero eſt, quando benefi
cium liberæ collationis non eſt, ex his, quæ di
xi in gl. 45. vbi plenè, & magis in ſpecie in §.
2. eiuſdem gloſſæ 45.

Siue quia ille (per cuius obitum vacauit
beneficium erat officialis Cancellariæ, aut
familiaris Papę, vel Cardinalis, vel habuit
aliud officium, ex quo inducatur reſeruatio,
ſecundum ea, quæ dixi in gl. 51. vacatione
46. Nam tali caſu Epiſcopus habet iuſtam
131 cauſam ignorantiæ, † & excuſationis à pœ-
na regulæ noſtrę, quamuis prouideat de be-
neficio verè reſeruato. Puteus deciſ. 111. &
deciſ. 361. lib. 2. ac tetigi in gl. 15. in princ. in
46. caſu vacationis ipſo iure. verſ. *item in caſu
decreti contenti* à nu. 113.

In his etenim, & alijs ſimilibus caſibus
Epiſcopus conferens beneficium reſerua-
132 tum † iuſtam cauſam excuſationis à pœna
noſtræ regulæ habebit. Nam ſemper ignoran
tia facti excuſat à culpa, & conſequenter à
pœna gl. verbo, *ſi culpa*. vbi Geminianus nu.
4. & cæteri, in cap. ſi beneficia, de præbend.
lib. 6. vbi loquuntur in terminis collationis,
de beneficio reſeruato.
133 A qua pœna quælibet † cauſa excuſare va-
let, gloſſa prima, in cap. cum venerabilis, de
conſuetudine. l. Igitur. §. poteſt. ff. de liberali
cauſa. Mohedanus deciſione 4. de tranſa-
ctionibus.

Et eo magis Epiſcopus excuſari debet à
dicta pœna, quia licet ſit verum, quòd abu-
tens priuilegio, illud meretur amittere, vt
latè dixi in principio huius gloſſæ: Hoc tamē
134 minime locum haberet in caſu noſtro, † niſi
expreſſum fuiſſet in regula noſtra. Ratio eſt
quia tunc amittitur priuilegium propter
135 abuſum illius, quando eſt verè, & propriè †
priuilegium, veluti quia eſſet cōtra ius com-
mune; Secus autem eſt, quando conceſſio eſt
136 ſecundum ius † commune, vt benè declarat
Ioannes de Platea in l. eos. C. de aquęductu.
lib. 11. & Gregor. Lopez in l. 42. gl. fin. ad fin.
tit. 18. Partita 3.

Sicut etiam non perditur per abuſum iuris
cōpetentis non ex priuilegio, ſed ex conſue-
tudine, vel ſtatuto. Vt poſt Innocen. conclu-
dit Felinus in c. ad Apoſtolicam. nu. fin. in fi-
ne, de ſimonia.

Quo fit, vt cum conceſſio alternatiuæ non
137 ſit propriè † priuilegium, nec contra ius com
mune, ſed remotio obſtaculi, ac reductio ad
terminos iuris communis. Caſſadorus deciſ.
8. num. 6. de præbendis. Puteus deciſ. 488. nu.
5. lib. 2. Rota deciſ. 306. lib. 3. parte 3. diuer-
ſorum, cum alijs adductis in §. 6. proœmiali.
num. 42. (Pro quo eſt ponderandum, quòd re
gula noſtra non appellat alternatiuam, pri-
uilegium, ſed beneficium, ſeu facultatem, vt
in verbis thematis huius gloſſę, & paulò infe
rius ſemel, & iterum alternatiua appellatur
gratia, & non priuilegium, vt etiam dicam in
gloſſa 58. nu. 128.) Licet Epiſcopus abuteret
alternatiua, non propterea perderet illam,
138 niſi talis pœna per regulam † noſtram eſset
ſancita: Quæ pœna tanquam odioſa, eſt re-
ſtringenda, & benignè interpretanda. l. in-
terpretatione 42 ff. de pœnis. regula in pœ-
nis 41. de reg. iur. lib. 6.

Maximè circa contrauentionem, reſpectu
prouiſionis beneficiorū (alias quàm per re-
gulam noſtrā) reſeruatorum, aut affectorum:
ex quo reſpectu illorum nihil conceditur:
139 Epiſcopis per alternatiuam, † vt poſt Butriū
Bartolum; & Socinum, tradit Gregorius
Lopez vbi ſupra dicta gloſ. fin. verſ. *& limita,*
140 *& intellige*, vbi dicit, quòd quādo delinquitur
circa alias tres non contentas in priuilegijs,
ceſſat pœna priuationis ratione abuſus.

Benè tamen arbitror, quòd ſi à principio
Epiſcopus habuerit iuſtam cauſam ignoran
tię, vel excuſationis in caſibus ſupradictis: Ta
141 men ſi poſtquam certificatus fuerit † de re-
ſeruatione, & qualiter nullatenus prouidere
poterat: Vel ipſe Epiſcopus proſequatur ad
vlteriorem effectum ſuæ prouiſionis, veluti
immittendo in poſſeſſionem ab eo de facto
prouiſum: Vel ſi fuerat ante ſcientiam immiſ
ſus, non curauerit quantum in ſe fuerit, intru
ſum à tali poſſeſſione remouere, vt poſseſ-
ſio vacua remaneat, quominus Apoſtolicus
prouiſus in illa capienda, impedimētum ha-
beat. Quòd tali caſu facilius intret alterna-
142 tiuæ priuatio, cum Epiſcopus à culpa, ſeu do
lo excuſari † non valeat. per tex. in cap. ſi be-
neficia 20. de præben. lib. 6. dicit enim ſic. *Ne
talis ignorantia eis, cum ſint ſine culpa, præiudicia-
lis exiſtat: ſtatuimus, vt ſi ipſi de reſeruatione prædi
cta poſtea certiores effecti (ſublata difficultate qua-
cunque) omnino dimiſerint beneficia, ſic ſibi de fa-
cto collata, ad beneficia ſua priora liberè reuertan-
tur: Alioquin ad ea (ſi difficultatem adhibuerint in
alijs dimittendis) ſit ipſis penitus interdicta facultas.*
& tradunt ibi omnes ſcribentes, & pondera-
uit Rota in ſimili caſu in vna Dertuſen. Par-
rochia-

rochialis 12. Februarij 1593. coram R. P. D. meo Pegna: Vbi fuit dictum; quòd dato, quòd ex concurſu, & approbatione, & electione Ordinarij ad Parrochialem reſeruatam, (de qua reſeruatione iuxta adeſſet ignorantia) aliquod ius conſiderabile cuidam Franciſco competere potuiſſet; Illud
143 amiſerat, † ex quo habita notitia reſeruationis non dimiſerat liberè poſſeſſionem dictę Parrochialis reſeruatę, per tex. in d. c. ſi beneficia, de præben. lib. 6.

Facit etiam, quia licet quis teneatur in gratia beneficiali narrare prius obtenta
144 † beneficia, aliàs gratia erit nulla. c. ad audientiam. il 2. cap. in noſtra. cap. ad aures, de reſcriptis. Menochius de arbitrarijs, caſu 201. ex num. 41. vſque ad 60. Tamen ſi obtenta beneficia abſetis, in impetratione eius no-
145 mine facta non narrentur: † non propterea vitiatur gratia, cum iuſta ignorantiæ cauſa adſit. Rota deciſ. 74. & deciſ. 85. de reſcriptis, in antiquis. Felinus in cap. ſuper litteris. num. 7. de reſcript.

Cęterum ſi abſens poſtquam litteras ſuę gratię recepit, ac ſciuit, vel ſcire debuit, quòd ſua beneficia obtenta narrata nõ fuere: nolit curare ſupplementum d. defectus, & gratiam perinde valere obtinere: Sed potius vtatur dicta prima gratia, tunc talis gratia
146 minime illi ſuffragari † debet, per tex. in d. c. ſi beneficia, de præbend. lib. 6. & audio ita dixiſſe Rotam. Et ad dict. cap. ſi beneficia, adde, quòd quando quis poteſt regredi ad primum beneficium, vigore dicti cap. quòd poteſt vti remedijs retinendę, ſeu recuperandę, ex quo nunquam primam poſſeſſionẽ amiſit, ſed ſemper illam in animo conſeruauit. Ita vt contra illum non concedatur alteri d. remedium poſſeſsorium. Rota deciſ. 7. num. 1. & per totam, de reſtitut. ſpoliat. in antiquis. Rebuffus de pacificis poſseſſor. num. 143. & num. 190. Nauarrus in cap. accepta, in ſolutione ad 7. oppoſitionem. num. 38. & 50. de reſtitu. ſpoliat: Et vide quę dixi in materia optionis. in gl. 34. ex num. 84.

Quarto limita, ſeu declara, quòd quãuis Epiſcopus priuetur alternatiua ratione dictæ contrauentionis, non
147 propterea priuatur ſuis quatuor menſibus † ordinarijs, videlicet Martij, Iunij, Septembris, & Decembris, ad quos ſtatim Epiſcopus reſtituitur, & Papa ad reliquos octo menſes, prout prius, ante acceptationem alternatiuæ, vt tradunt in terminis Antonius Auguſtinus in ſuo repertorio, verbo, *alternatiua*. Mandoſius conſilio 21. incipit, *ſcripſi aliàs*. numero ſecundo.

De natura namque reſciſſorum eſt, quòd quando facto legis, vel iudicis ius quæſitum reſcinditur, ſemper ad antiquum ius, quiſ-
148 que ipſo iure reuertitur. † textus in lege prima, & ſecunda. C. ſi aduerſus tranſactionem. textus in cap. ſi beneficia, de prębendis, libro ſexto. cap. cum dilectus. cap. cum cauſam, de emptione, & venditione. l. ex empto. §. ſi quis virginem. ff. de action. empti. Ancharanus conſilio 404. incipit, *tria dubia*. numero nono, vbi plura dicit. Philippus Probus in dicto cap. ſi beneficia, numero 8. Et reſciſſo-
149 rum vno poſito, † alterum neceſſario ponitur, & vno remoto alterum neceſſario remouetur. l. ſi iudex. ff. de minoribus. l. fin. ff. de acceptilationibus. Baldus in d. l. 2. num. 2. C. ſi aduerſus tranſactionem. Natt. conſ. 361. num. 1. volum. 1.

Hinc concordiam, ſeu tranſactionem reſcindere volens, non auditur, niſi prius acce-
150 ptum reſtituat. † l. ſi certa. l. ſi diuerſa. C. de tranſactionibus, ibi, *refuſa pecunia*. l. cum te fundum. C. de pactis inter emptorem, & venditorẽ. Thomas Grammaticus deciſione 66. numero 22. Afflictis deciſione 220. numero quarto. Molina de Hiſpanorum primogeniis, libro quarto. cap. 9. numero 43 Rolandus à Valle conſilio 59. *reiectis*. numero ſeptimo. lib. 1. Aimon. conſ. 7. nu. 14. Puteus deciſione 353. numero ſexto, libro primo & deciſione 140. libro ſecundo. Caputaquen. deciſione 316. parte tertia. Rota deciſione 810. numero primo, & per totam, parte prima diuerſorum, & tetigi in gloſſa 27. verſ. *addo quod*. num. 22. congerit plura. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloſſa 18. numero 1. cum ſequentibus.

151 Et datum ob cauſam, repetitur cauſa † non ſequuta, vel ad non cauſam reducta, vt ff. de condict. cauſa data. quaſi per totũ titulum. l. ſi ſollo. ff. de condict. ſine cauſa. Corn. cõſ. 188. incipit, *in præſenti conſultatione*. numero 17. volum. 2.

Sic igitur Epiſcopus ex cauſa contrauentionis alternatiuæ, reliquerit Papę menſes ordinarios vigore illius alternatiua ceſſante ad ſuum priſtiuum ſtatum reuertetur.

Sum-

Summaria Gloſſæ 57.

1 *Collatio facta vigore alternatiuæ ab Epiſcopo, qui perdidit illam, nullius eſt momenti.*

2 *Dictio,* prętextu, *quid ſignificet.*

3 *Verba,* deinceps faciendæ. *qualiter intelligantur.*

4 *Alternatiua ſublata, intrat reſeruatio in menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris.*

5 *Egreſſus vnius eſt ingreſſus alterius.*

6 *Contrarij vnius ad remotionem, ſequitur poſitio alterius.*

7 *Clauſula,* nullius momenti. *inducit nullitatem ipſo iure.*

8 *Clauſula,* nullius roboris. *annullat ipſo iure collationem de ſolo facto factam, & n. 9.*

10 *Inteſtatus dicitur, qui de facto, & non de iure teſtamentum fecit, veluti ſi ſit pubes doli capax, & nu. 11.*

11 *Clauſula,* ſublata quacumque difficultate. *intelligitur de difficultate facti, non iuris.*

12 *Actus omnis intelligi debet de valido de iure, non vero de ſolo facto.*

13 *Nullum de iure quod eſt, factum non dicitur, & plura de hoc remiſſiue.*

14 *Decima ſoluenda de executione, non debetur, quando executio eſt nulla.*

15 *Gabella non debetur ex contractu nullo.*

16 *Derogationes gratiæ, nullæ nihil operantur.*

17 *Nulliter data petitio, data non dicitur.*

18 *Acceptatio nulla, non impedit aliam acceptationem.*

19 *Clauſula,* citra reuocationem primi mandati. *intelligitur de conſtitutione Procuratoris valida.*

20 *Commiſſio data ad exequendum tres conformes ſententias, intelligitur de validis, nec non conſtitutio loquens de litteris, aut reſignatione, & num. 21.*

22 *Nulla de gratia, vel reſcripto nullo, non eſt opus facere mentionē, nec de ſententia nulla, & num. 23.*

24 *Facto de ſolo geſta tenent, quando Princeps illa ſeruari mandat, & nu. 25.*

26 *Nullus actus, eſt de facto annullandus, & reuocandus, quatenus de facto fuit geſtus, & numero 27.*

28 *Libellus, aut ſententia dicens actum eſſe nullum, caſſandum, & annullandum ſuſtinetur.*

29 *Pœna impoſita à ſtatuto propter aliquod factum, an locum habeat, ſi actus ſit de ſolo facto, & non de iure geſtus.*

30 *Impedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum, & nu. 31.*

32 *Non entis nullæ ſunt qualitates, & non entia non habent materiam, neque formam, & numero 33.*

34 *Fruſtratorium factum, pœnam efficaciter non committit.*

35 *Nullus quando eſt contractus alienationis rei emphiteuticæ, ceſſat pœna.*

36 *Pœna ſtatuti locum habet in facto, quod nullatenus de iure ſuſtineri poterat, ne ſtatutū ſeruiat de ſolo vento, & num. 37.*

38 *Pœna impoſita contra contrahentes matrimonium, intra gradum prohibitum, vel cum Moniali, vel religioſo, procedit in matrimonio de facto.*

39 *Alternatiuam perdit Epiſcopus contra illam conferens, licet collatio ſit nulla.*

40 *Pœna non intrat, quando actus non tenet de iure, & lex reſpicit effectum validum, & numero 41.*

42 *Pœna legis 49. Tauri non habet locum hodie poſt Conc. Trid. cum matrimonium clandeſtinum ſit nullum.*

43 *Pœna committitur ex actu de ſolo facto geſto, quando ſtatutum conſiderat potius ipſum factum, quam effectum.*

44 *Matrimonium de ſolo facto contrahens Clericus, perdit ipſo iure beneficia, vel per aſſecutionem iniuſtam, & n. 46.*

45 *Falſificans litteras aliàs nullas puniri debet, ac ſi eſſent validæ.*

47 *Cautionis Mutianæ pœna locum habet in contrauentione de ſolo facto.*

48 *Decimarum impoſitio facta religioſis habentibus prædia, procedit, licet de ſolo facto habeant.*

49 *Impetrans reſcriptum nullum, & ſubreptitium pariformiter punitur pœnis temerè litigantis, ac ſi eſſet validum.*

50 *Notarius faciens inſtrumentum falſum, aliàs nullum, punitur ac ſi validum eſſet.*

51 *Teſtis falſum deponens in iudicio nullo puniri debet, ac ſi iudicium eſſet validum.*

52 *Pœna ex ſolo effectu, & conatu quando locum habeat.*

53 *Mater eodem modo perdit tutelam filij per tranſitum ad matrimonium nullum, ac ſi validum eſſet.*

54 *Luxuria non debet eſſe potioris conditionis caſtitate.*

55 *Legatum relictum fœminæ ſub conditione, quòd nō nubat plebeio, eſt validum, & an perdatur ſi non nupſerit, ſed cum eo inhoneſtè vixerit, & num. 56. & 57.*

Ac collationes, & aliæ diſpoſitiones, de beneficijs, illius prætextu deinceps faciendæ, nullius eſſent roboris, vel momenti. gl. 57.

DECLARAT regula noſtra, quòd omnes collationes, & aliæ diſpoſitiones beneficiorum faciendæ prætextu alternatiuæ, poſtquã Epiſcopus cõtrauenit, ſint
1 nullæ, † ac nullius roboris, & momenti, quod intellige ſecundum ea, quę dixi in gloſſ. præcedenti.

Et dum dicit, *de collationibus*. vide gloſſ. 16. in verbo, *ad collationem*. & per totam.

Dum dicit, *& aliæ diſpoſitiones*. intellige de præſentatione, ſeu electione, nominatione, prouiſione, vel alia qualibet diſpoſitione, de quibus regula noſtra loquuta fuit poſt principium, & plenè ſcripſi in gloſſ. 17. & 18. & 19. ac 20.

Dum dicit, *de beneficijs*. intellige de quibuſcunque beneficijs, in quibus intrat reſeruatio noſtræ regulæ, & non aliàs, vt abunde dixi in glo. 5. cum ſuis vndecim. §§. & alibi ſæpè.

2 Quatenus dicit, *illius prætextu*. † declara idest, ſub velamine, vel colore alternatiuæ, quæ iam perdita fuit, & ideò ſuffragari non poteſt. text. in l. ſub prætextu 19. & in l. ſub prætextu 29. C. de tranſaction. l. ſub prætextu. C. de hæredit. action. cap. inter monaſterium 20. ibi *ſub prætextu nouorum inſtrumentorum*. cap. ſuborta, ad finem, ibi, *prætextu priuilegij*. de ſent. & re iudic.

3 Et dum dicit, *deinceps* † *faciendæ*. declara, idest poſt priuationem incurſam ratione dictę contrauentionis prouidendo de beneficiis reſeruatis, aut prouiſiones Apoſtolicas impediendo, vt plenè ſcripſi in gloſſ. 56. præcedenti, limitat. 1. & 2. ex n. 49. & ex num. 104.

Demum dum dicit nullius eſſent roboris, & momenti, ratio de ſe
4 patet, quia ſublata alternatiua † intrat reſeruatio, quoad mẽſes Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris, qui ſemper ſunt Apoſtolici alternatiua ceſſante, vt regula noſtra de-
5 clarat. & egreſſus † vnius eſt ingreſſus alterius. c. cum renunciatur, 32. quæſtione 1. l. 1. §. illud ſciendum. ff. de ſeparationibus, & a
6 remotione † vnius contrarij, ſequitur poſitio alterius. l. ſed ſi pupillus. §. ſi inſtitoria. ff. de inſtitor. actione, cum alijs adductis in gl. 54.
7 Clauſula iſta, *nullius ſit momenti*. † inducit nullitatẽ collationis ipſo iure, vt in authen. Sacramenta puberum, in fine. C. ſi aduerſus venditionem. l. non dubium, in fine. C. de legibus. l. filius familias 104. §. Diui, vbi Iaſon. num. 2. ff. de legat. 1. l. de pupillo. §. ſi quis forte; vbi etiam Iaſon. numero 3. & 4. ff. de noui operis nunciatione. cap. 2. in fine, vbi gloſſa verbo, *momenti*. de filijs presbyter. lib. 6. gloſ. in l. Fulcinius. §. ſi quis bona, in verbo, *momenti*. ff. de quibus ex cauſis in poſſeſſ. eatur. Ripa in l. 1. num. 2. ff. de re iudicata, & plenè. Tiraquell. in l. ſi vnquam verbo, *reuertatur*. ex numero 97. vſque ad numerũ 102. C. de reuoc. donation.

8 Nec non clauſula, *nullius roboris* † *ſit*. vel, *roboris firmitatem non obtineat*. importat annullationem actus, *ipſo iure*, tex. in cap. cæterum, alias 3. ibi, *nec ſecundæ litteræ obtineant alicuius roboris firmitatem*. de reſcriptis, vbi Doctres notant. cap. ne captandæ, ibi, *nec aliquam obtineat roboris firmitatẽ*. de conceſſ. prębendę. lib. 6. Felin. in cap. Rodulphus. numero 30. de reſcriptis.

Ac propterea talis collatio prętextu alternatiuæ, quæ iam perdita fuerit, licet de facto facta fuerit; tamen de iure † non tenet. Nam ad hoc, vt collatio ſubſiſtat non ſufficit ſi ſo-
9 lum † de facto fiat, tex. in cap. ſi beneficia 20. ibi *de facto conferri*. & poſtmodum, ibi, *ſic ſibi de facto collata*. de prębend. lib. 6. cum alijs adductis, in gl. 15 §. 1.

10 Sicut dicitur inteſtatus, † non ſolum qui omninò teſtamẽtum non fecit, ſed etiam qui de facto; non verò de iure fecit. §. 1. inſtit. de hæredit. quæ ab inteſtat. deferuntur, & ideò conſuluit Romanus. conſ. 199. incipit *præſens ſtatuti particula*. nu. 1. & per totum, quòd ſtatutum diſponẽs, quòd ille dicatur inteſtatus deceſsiſſe, qui nullum fecit teſtamentum, intelligi debet, etiam ſi de facto teſtatus ſit, pu-
11 ta pubes † doli capax, Iaſon in l. vbi pactum. num. 29. C. de tranſactionibus, Dec. in cap. ex tenore 6. in fine de reſcriptis.

Nec non clauſula, *ſublata quacunque difficultate*, intelligitur de difficultate facti, & nõ iuris. cap. ſi beneficia de prębendis, in 6. Ægidius deciſ. 597. incipit, *verba iſta*. Selua de beneficio 3. par. q. 13. nu. 10.

Et omnis actus intelligi debet de valido † de iure; non vero de ſolo facto, quia paria ſunt non facere, vel de ſolo facto facere. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudicat. vbi notant omnes, maximè Iaſon. numero ſecundo, & 3. Felinus in cap. ex tenore, ex num. 2. vſque ad nu. 12. de reſcriptis,
12 vbi † de hoc 47. illationes facit, & Decius ibidem. num. 6. Gigans de penſionibus. quæſtione 29. ex numero 6. Caſſadorus deciſione 2. num. 2. & 3. de reſeruatione ſuper regulis. Vantius de nullitatibus, titulo, quoties, & intra quę tempora, à num. 26. vſque ad nume-

rum 51. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glo. 2. num 5. cum multis ſequentibus.

Quibus adde, quòd ſi ex executione facta,
14 eſt ſoluenda † decima executori: Si executio de iure non tenet, nulla decima debetur. l. 17. tit. 21. lib. 4. recopilation. & ibi Acebedus. numero 3. plene Ioann. Gutierrez in quæſtione practica 130. lib. 1.

15 Sicut nec debetur gabella ex cõtractu † nullo. Didacus Perez in l. 6. tit. 1. lib. 5. ordinam. col. 994. ad finem, Acebedus, & Guttierrez vbi ſupra. Ripa in d. l. 4. §. condemnatum. nu. 6. ff. de re iudicata, plene Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. gloſ. 2. num. 7.

Nec releuãt, nec aliquid operantur, dero-
16 gationes † appoſitæ in gratia nulla. Put. deciſ. 91. lib. 2. num. 3. & 4.

17 Nec dicitur data petitio, † ſi fuit data; tamen nulla. Rota deciſ. 7. numero 5. de reſcriptis in nouis.

18 Nec acceptatio nulla impedit aliam † acceptationem. Acchill. de Graſſ. deciſ. 7. nu. 3. & 4. de conceſſ. præben.

Et clauſula, *citra reuocationem primi procuratoris*. intelligitur de conſtitutione procuratoris valida de iure; non autem de conſtitu-
19 tione nulla, † & de ſolo facto facta. Puteus deciſ. 138. incipit die 8. nu. 2. lib 3.

Sic commiſſio data ad exequendũ tres ſen-
20 tentias † conformes, intelligitur de tribus conformibus validis, ſecus ſi aliqua eſſet nulla. Creſcent. deciſione 1. num. 1. & per totam de ſenten. & re iudic. Marcheſan. de commiſſion. 2. par. de cõmiſſione ſuper nullitatibus. cap. 2. numero 7. & fuit late reſolutum in vna Cæſarauguſtana Campanilarum, coram Illuſtriſs. D. Cardinali Seraphino.

Ac conſtitutio loquens de litteris, vel reſi-
21 gnatione, † intelligitur de validis de iure, vt late Flamin. Pariſius de reſignatione, beneficiorum. libro 11. quæſtione 7. ex numero 82. cum ſequentibus.

22 Nec de gratia, vel reſcripto nullos, † eſt opus facere mentionem. Rota deciſ. 25. de reſcriptis in nouis, num. 1. & 9. & deciſione 58. de appellat. in nouis, & deciſione 69. num. 1. de reſcriptis in antiquis. Caputaquen. deciſ. 217. num. 2. par. 1.

23 Nec de ſententia, & re iudicata nulla † eſt mentio facienda. Felinus in cap. ſuper litteris. num. 15. de reſcriptis. Rota deciſ. 807. nu. 7. par. 1. diuerſ.

Aduertendum tamen eſt, quòd licet ea, quæ ſolo facto fiunt, nullius ſint conſiderationis: Tamẽ ſi quamuis aliquid de iure non valeat, Princeps faciat quòd de facto ſeruetur,
24 † eſt perinde quoad ſubditos, ac ſi de iure valeret, vt ſingulariter docuit Albericus in l. cunctos populos, ſub num. 32. verſ. *ego hanc quæſtionem*. C. de Summa Trinit. & fide catholica, vbi per hoc determinat, quòd ſi ſtatutũ
25 diſponit, † quòd debitores, & fideiuſſores cõuenti ad vſuras, non poſſint opponere exceptionem, quòd vſuræ non debeantur: Et fideiuſſor vigore iſtius ſtatuti, coactus fuit ſoluere vſuras: ſi eas repetit à debitore principali, non poterit debitor opponere, quòd male fecerit ſoluẽdo vſuras, quas de iure ſoluere nõ tenebatur: Quia poſtquã de facto ſeruatur, de mãdato Principis: Statutum eſt, ac ſi fideiuſſor fuiſſet de iure exactus. Iaſ. poſt Alexan. & alios, in l. vbi pactum. num. 27. C. de tranſaction. Decius in cap. ex tenore. num. 7. notab. vltimo de reſcrip.

Nec eſt omittendum, quòd quamuis collatio, ſeu quælibet alius actus de ſolo facto; Non autem de iure geſtus, ſit nullus. Nihilo-
26 minus eſt annullãdus, & reuocandus, † & talis caſſatio, & annullatio refertur ad ſolum
27 factum, vt caſſetur quatenus de facto † proceſſit, vt per tex. & ibi tradit Abb. in capit. ſi quis Preſbyterorum numero 5. notabili 6. de rebus Eccleſ. non alien. Rodoan. de rebus Eccleſiæ, quæſt. 22 *an contractus male factæ alienationis ſit nullus ipſo iure*. in principio. nume. 17. vbi etiam addũt, quòd propterea ſaluatur à contrarietate libellus, & ſentẽtia, dicens cõ-
28 tractum † eſſe nullum, caſſandum, reuocandũ, & annullandum. Et ita quotidie ſeruamus in praxi, in his, & alijs ſimilibus actibus, ipſo iure nullis.

Sed eſt quæſtionis, an ad hoc, vt ſit locus pœnæ ſtatutæ contra aliquid
29 facientem, ſufficiat feciſſe de ſolo † facto; Quamuis de iure non teneat, vel potius ſit neceſſaria validitas actus, de iure.

Et quidem videtur, quòd non ſufficiat actus de ſolo facto geſtus, quia nõ præſtat im-
30 pedimentum, † quòd de iure non ſortitur effectum: regula non præſtat, de regulis iuris, in
31 6. & quod † nullum eſt, nullum producit effectum. l. nuda 55. ff. de contrahen. emption. cũ
32 alijs ſuperius adductis: Et non entis nullæ † ſunt qualitates. l. eius, qui in prouincia, ante finem. ff. ſi cert. petat. cum alijs, per Anton. Gomez. 1. Thom. variar. cap. 1. num. 9. Et non
33 entia † non habẽt materiam, neque formam. l. actor. C. de probationibus. Baldus, in l. de quibus. nu. 21. ff. de legibus. Item quia ex nihilo nihil fit. l. fi. ff. de conſt. pecun. Acebedus in l. prima. numero 91. titulo 21. lib. 4. recopilation. Mexia in lege Toleti, 2. parte fundamento 7. per totum.

Vnde Baldus notauit per tex. ibi in l. ea quidem. C. ſi mancip. ita fuerit alien. num. 1. quod factũ fruſtratorium pœnam efficaciter
34 non committit, † quia ſecũdum Philoſophũ, ex nihilo nihil ſequitur.

Ideoque alienans rem emphyteuticam, abſque conſenſu Domini, ſi contractus aliàs

eſt

35 eſt nullus non incidit † in pœnam priuationis, ſicut incideret, ſi cōtractus aliàs eſſet validus. Baldus in l. 2. num. 3. C. de Epiſcop. audien. Iaſon in l. fin. C. de iure emphyt. numero 139. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 2. num. 6. vbi plenè.

Breuiter eſt diſtinguendum: Aut pœna legalis, vel ſtatutaria imponi-
36 tur propter aliquod factum, † quod nullatenus poteſt de iure fieri, nec verificari: Et tūc neceſſario dicendum erit, quòd ſit locus dictæ pœnæ, quamuis ſit de ſolo facto geſtum. Ratio eſt quia legislator, qui imponit pœnam pro tali facto, quod non poteſt de iure ſortiri effectum, ſolummodò conſiderauit nudum factum. Nam alias lex, vel ſtatutum eſſent illu-
37 ſoria, & ſolum ſeruirent † de vento; Ita probat tex. in l. quid ergo 13. §. cum autem. ff. de his, qui notan. infamia, vbi probatur, quòd quando lex punit factum, quod de iure verificari non poteſt, non curatur de iuris effectu. l. 1. ff. de ſepulchro violato. l. iubemus. C. de Sacroſan. Eccleſ. l. eum qui duas. C. de adulterijs. c. nuper, de bigamis. Clementina 1. de conſanguinit. & affinit. Vbi imponitur pœna excommunicationis contra ſcienter contra-
38 hentes † matrimonium in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, vel cū moniali profeſſa, & contra Religioſum, vel Clericum in ſacris contrahentes: Et clarum eſt, quòd talis contractus nō poteſt verificari de iure, ſed de ſolo facto, ac propterea eſt locus dictæ pœnæ, vt Cardinalis ibi num. 1. in fine, in 8. oppoſition. Vitalin. n. 6. cum ſequentib. Bart. in l. vbi pactum. nu. 14. poſt principium. C. de tranſactionibus. Iaſ. ibid. num. 21. ante fin. & num. 22. & cæteri.

Ac propterea in caſu noſtræ regulæ, eſt locus pœnæ aſſignatæ contra Epiſcopum pro-
39 uidentem de ſolo facto, † beneficia reſeruata, ratione menſis, vel alias: Quia cum actus prouiſionis non poſſit verificari de iure, ſed de ſolo facto (ſtante reſeruatione) vt ſæpè dixi, neceſſarium eſt dicere, quòd ad incurſum dictæ pœnæ, ſolum factum conſideratur.

Aut actus geſtus, & prohibitus poteſt verificari de iure, & de facto: & tali caſu ē maior difficultas: Ac ideò ſimiliter eſt diſtinguendum ſic: Quòd aut lex, vel ſtatutum prohibens, ſeu pœnam imponēs potius conſiderat, & reſpicit effectum vali-
40 dum; non † autem nudum factum de iure inualidum, & tunc data nullitate actus pœna non committitur. Felinus in cap. ex tenore. n. 9. poſt principium, verſ. *aliquando lex conſiderat factum.* de reſcriptis. Caſſaneus in Cōſuetudinibus Burgundiæ rubrica 3. §. 8. verſ. *dic quod de hoc eſt deciſio.*

Et patet in exemplo ſuperius adducto, de re emphyteutica nulliter alienata; Nec nō ex doctrina Bartoli. In l. filium, §. ſi quis contra, numero 1. ff. de legat. præſtandis, dum te-
41 net, quòd ſtante ſtatuto, quòd ſi popularis † cedat actiones ſuas nobili, puniatur pœna priuationis, ſi ceſsio non valuit, quia cedens cedere non poterat, non habet locum pœna d. ſtatuti.

Similiter lex Hiſpana 49. Tauri, quæ hodie eſt lex 1. titulo 1. lib. 5. recopilation. imponens graues pœnas clandeſtina matrimo-
42 nia contrahentibus, † & teſtibus interueniētibus, ex eo, quia quando dicta lex condita fuit, matrimonia clandeſtina tenebāt, vt per totum titulum de Clandeſtina diſpōſatione, erat intelligenda de matrimonio valido: Ac propterea cum hodie ex Concilio Trident. ſeſs. 24. de reform. matrim. c. 1. annullentur quoad effectū omnia matrimonia Clandeſtina, & præfata lex nunc non poſsit verificari in matrimonio valido: ceſſare debet rigor dictæ legis, ſaltim quoad pœnam ordinariam, ex quo ipſa lex 47. Tauri effectum cōſiderat, vt tradit ſuper eadem lege. Matienzus in gl. 7. num fin. & Acebedus num. 46. contra Ludouicum Molinam, qui contrarium tenuit in ſuo tracta. de Hiſpanorum primoge. libro ſecundo, capite decimoſexto, numero decimooctauo. Vltra quod eſſet videndum de validitate d. legis.

Aut lex, vel diſpoſitio cōſiderauit po-
43 tius ipſum † factum, quā effectum, & tali caſu pœna committitur ex ſolo facto, quamuis de iure non ſubſiſtat. Bartolus in l. quid ergo. §. cum autem num. 1. ff. de his qui notant. infam.

Hinc clericus beneficiatus in minoribus ordinibus conſtitutus, ſi cōtrahat matrimo-
44 nium, † licet nulliter, ex aliquo defectu: perdit ipſo iure beneficium: Quia ex quo nō ſtetit per eum, videtur habuiſſe animum perdēdi beneficium, & magis cōſideratur affectus. Rota deciſione prima, & ſecunda de Clericis coniugatis, in antiquis Romanus poſt Ioann. Andræam, in conſil. 483. incipit, *dubitatur primo.* numero 5. & 6. Franciſc. Pauinus, in tract. de officio, & poteſt. Capituli in vltimo preludio, col. 2. verſ. *ſeptimo per matrimonium.* cum alijs adductis, in gloſſ. 15. in principio, in 4. modo vacationis. nu. 44.
45 Item falſificans litteras, † quæ alias erant nullæ puniri debet. Abbas per tex. ibi in cap. olim. n. 6. de reſcrip. vbi Antonius de Butrio, & cæteri. Iaſon in l. vbi pactum. ſub num. 25. verſ. *quarto facit.* C. de tranſact.

Rurſus eodem modo vacat primum bene-
46 ficium † per aſſecutionem iniuſtam, & de ſolo facto ſecundi beneficij: ac ſi aſſequutio de iure teneret, cap. eum qui 18. de præbend. in 6. Rota deciſione 3. de præbend. in nouis, & deciſ. 3. de rerum permutat. in antiquioribus

Beſi-

Beſigneti.Ripa in cap. ſæpè.nu.66. de reſtit. ſpoliat.Couarru.libro 3.varia.cap. 16. num. 7.Menochius de recuperan.remedio 9.ex nu. 173.quæſt.37.

Præterea ſufficit contrafacere de facto, vt
47 locum habeat pœna cautionis Mutianæ, †de qua in l.Mutianæ cautionis 7.ff.de condition. & demonſtrat.vt poſt Petrum Cinum.Bald.& Imolam ibidem, contra Bartolum tenet Iaſ. in d.l.vbi pactum.numero 28.C. de tranſact.

Sic conſuluit Ancharan.conſ.104. incipit, *contra fratres minores*. quòd impoſitio decimarum facta pro prædijs Religioſorum, cōpræ-
48 hendit etiam religioſos habentes † prædia de ſolo facto, vt tradit etiam poſt alios Felinus,in cap. ex tenore.num. 10.de reſcriptis.

Similiter impetrans reſcriptum nullum, & ſubreptitium,pariformiter puniri debet,in
49 pœnis † temere litigantis, per Iudicem procedētem vigore dicti reſcripti, ſicut ſi reſcriptum teneret.cap.diſpendia de reſcriptis lib. 6.Clement.1.eodem titulo.

50 Et Notarius faciens inſtrumentum † falſum,aliàs nullum,ex defectu ſolemnitatis,puniendus erit, ac ſi validum eſſet. Bartolus,in l.ſi quis legatum.numero 2.ff.ad leg. Cornel. de falſis,& poſt alios,adducunt Felin. in cap. ex tenore,ſub numero 9.de reſcriptis, & Iaſ. in d.l.vbi pactum.C.de tranſaction. numero
51 26.Vbi idem dicunt de teſte † deponente falſum in iudicio nullo, ac alia quamplura tradunt,ac multipliciter declarant. Ac vide Menochium de arbitrarijs caſu 360. ex numero 19.vbi pleniſſimè per totum illum caſum tra-
52 ctat,quando ex affectu, & conatu †ſit aliquis puniendus,& Iulium Clarum,in praxi.§. fin. quæſtione 102. per totam,cum eius additionatoribus.

Dixit etiam Baldus,in cap.ex parte M.numero 20.de appellationibus, quòd eodē modo,mater perdit tutelam filij per tranſitum
53 ad ſecundas nuptias de ſolo facto, †ac ſi ma-
54 trimonium teneret, ne habeat plus luxuria † caſtitate,vt in authen.de reſtit.& ea quæ parit.§.fin.verſ.*non enim*.collatione 4.

Vnde fui ſemel conſultus de hac quæſtione,videlicet,Titius reliquit legatum cuidam Nepti ſuæ ſub conditione, quòd non contraheret matrimonium cum plebeio, ſed cum viro nobili,aliàs perderet ipſo iure legatum: de cuius conditionis validitate,non eſt dubi-
55 tandum,†vt per Felin.in cap.1.num. 23. de ſponſalibus.Couarr.in 4.lib.decretal. 2.par. cap.3.§.3.à num.6.Molin.de Hiſp. primogenijs.lib.2.cap.13.num.3.

Poſtmodum dicta Neptis legataria non nupſit plebeio,ſed cum eo pudicitiam amiſit, carnaliter ſe committendo: Dubitabatur an
56 ex eo amitteret †legatum:Et ego(licet quodammodo dubius) reſpondi, quòd ſic, ne luxuria plus habeat,caſtitate, vt in dicto §. finali: Etquia ſi in matrimonio hoc voluit teſtator,à fortiori in hoc caſu, vbi maior contrahitur ignominia,ac contumelia. Item quia omnis pœna ſtatuta contra fœminam nuben-
57 tem †habet locum contra inhoneſtè viuentē. Bartolus,in l.his ſolis.nu.1. C. de reuocand. donationibus, quem ibidem ſequuntur Bald. & Salic.ac cæteri omnes. idē Bald.in l.1.in fi. ff de his qui notantur infamia. Ioann. Garro in rubrica. C. de ſecundis nuptijs,parte prima, numero 63. Nicolaus Vbaldis in tractatu de ſucceſſ.ab inteſta.ſecunda parte.numero duodecimo. Caputaquenſ. deciſione 25. numero 3.& deciſione 154. numero 3. & deciſione 267.parte ſecunda,&vide tradita per Pinellum,in l.fin.numero 19. C.de bonis maternis.

Summaria Gloſſæ 58.

1 *Acceptatio alternatiuæ eſt voluntaria.*
2 *Inuito beneficiū non datur, nec in inuitū poteſt liberalitas exerceri, & n.3.declara n.12.*
4 *Inuitus nemo creſcere cogitur,nec minor vti remedio reſtitutionis, & num.5.*
6 *Inuito vſurario,non poteſt proprietarius vſum in meliorem ſtatum commutare.*
7 *Inuitus aliquis emancipari non poteſt.*
8 *Inuitus filius non poteſt legitimari, niſi in caſu ſpeciali, & num.9.*
10 *Inuitus nemo præſentatur, nec eligitur, nec ad nobilitatem vocatur, & num.11.*
13 *Alternatiua omnibus conceditur,ſed illam acceptare, nemo inuitus compellitur.*
14 *Acceptata ſi ſemel ſit alternatiua, non erit poſtea locus pœnitentiæ, cum ſit quaſi cōtractus.*
15 *Variatio omnis reprobatur.*
16 *Contractus à principio eſt voluntarius, ſed ex poſt facto neceſſarius.*
17 *Alternatiua ſemel acceptata durat vſque ad obitū Papæ, vel Epiſcopi,vel vſque ad promotionem, & num.18.& 19.*
20 *Alternatiuæ conceſſio, & acceptatio eſt perſonalis.*
21 *Acceptatio alternatiuæ, quoad vnā diœceſim, ceſſat per tranſlationem ad aliam.*
22 *Alternatiua vti in vna diœceſi,poteſt eſſe vtile Epiſcopo, & in alia diœceſi damnoſum.*
23 *Alternatiuam ſæpè acceptantes ſupplicant Papæ pro diſſolutione, & reſtitutione ad quatuor menſes ordinarios, & praxis de hoc.*
24 *Acceptatio alternatiuæ nihil aliud eſt, niſi mi-*

tis, & animi declaratio.

25 *Excommunicato collatio facta, valida non eſt, acceptare tamen beneficium collatum poteſt excommunicatus. num. 26.*

27 *Alternatiua dicitur gratia; non tamen priuilegium propriè, num. 28.*

29 *Alternatiua deriuatur à verbo alternarè.*

30 *Alternare dicitur, quando actus collatio, aut alius quilibet actus, viciſſim, et per turnos diuiditur.*

31 *Alternatiua annorum dicitur, quando diuiſio fit per annos, nec non menſium, quando fit per menſes, vt num. ſequenti.*

32 *Alternatiua datur per hebdomadas, & dies. n. 33. & horas. num. 34. & vices. numero 35. & Choros. nu. 36.*

37 *Alter, a, m, pronomen, non ſolum eſt diſtributiuum duorum, ſed etiam pluriũ; ſed proprius verificatur in duobus. num. 39.*

38 *Accuſatio propoſita contra tres, in qua dicitur alterum alteri auxilium præſtitiſſe, tanquàm incerta non tenet.*

40 *Alternatiua regulæ noſtræ non verificatur, niſi in duobus, ſcilicet Papa, & Epiſcopo.*

41 *Alternatiuæ electionis de materia plura remiſſiuè.*

Illi vero, qui gratiam alternatiuæ prædictæ, acceptare voluerint. gl. 58.

HIC incipit vltima pars regulæ noſtræ, quæ dat formam, & modum acceptãdi alternatiuam, ac dicit, quod ille qui eãdem alternatiuam acceptare voluerit, &c. Ex quo nota, quòd
1 acceptatio alternatiuæ eſt voluntaria, † & ideò nemò inuitus illam acceptare tenetur: Nam alternatiua eſt gratia, & beneficium, vt regula noſtra declarat, ibi, *gratiam*. & paulò prius, ibi, *beneficio*.

2 Inuito autem beneficium †non datur. l. inuito 69. ff. de regulis iuris. lex 24. titulo fin. Partita 7.

3 Et liberalitas non poteſt in nolentẽ †exerceri. l. hoc iure. §. non poteſt. ff. de donation.

4 Nemo etiam inuitus creſcere † cogitur. c. geſta. ante finem, cap. vbi, cap. conſuluit 74. diſtinctione.

5 Nec minor inuitus compellitur † vti remedio reſtitutionis in integrum. l. ſi Iudex 41. ff de minoribus.

6 Sicut nec inuito vſurario †poteſt proprietarius, vſum in meliorem ſtatum commutare. l. fin. ff. de vſu, & habitatione. Alex. conſil. 55. incipit, *viſo titulo*. nu. 12. vol. 2. vbi plura.

7 Prout inuitus aliquis emancipari † non poteſt, vt in authentico quibus modis naturales efficiantur ſui. §. generaliter, collatione 6. gloſſ. 2. in l. fin. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieiuris.

8 Ità nec filius inuitus †poteſt legitimari, vt in dicto §. generaliter, nuper citato: Nec etiã per matrimonium, iuxta formam. c. tanta, qui filij ſint legitimi Baldus. & Doctores, in l. benignius. ff. de legibus. Tiraquell. de nobilitate. cap. 7. nu. 41. vbi multos citat. Couarru. in 4. decretal. 2. parte. c. 8. §. 2. num. 13. Niſi in caſu ſpeciali, & ſingulari, videlicet, quando
9 ipſe filius naturalis occultat †matrem, quam pater vult in vxorem ducere, vt in authent. quibus modis natural. efficiantur legitimi. §. ſit igitur, in verſ. *& neque fraudare poſſe patrem*. iuncta gloſ. verbo, *adijcere*. Romanus in ſingulari 227. alias 229. incipit, *tu habes*. §. generaliter. Tiraquell. dicto numero quadrageſimooctauo, in fine.

10 Rurſus nemo inuitus præſentatur, † nec eligitur, neque in Epiſcopum promouetur, vt plene per Lambertinum de iure patronatus. lib. 2. par. 1. quæſt. 7. principali, artic. 18. num. 1. & per totum.

11 Similiter nec nobilitas inuito concedi † poterit, vt late Tiraquell. de nobilitate. cap. 6. nu. 36. & numero 40. cum ſequentibus, qui plura de hac materia cumulat, vltra Doctores in dictis locis, præſertim Lambertinus, vbi proxime, ac Decius, & Cagnolus, in d. l. inuito, iſtam materiam bene declarantes, ad quos lectorem reijcio, & videat, quæ dixi, in gl. 8. ex num 43. cum ſequentib.

Et in terminis noſtris ita tradit Acchilles de Graſſis deciſ. 1. nu. 1. & 2. de priuilegijs, & deciſ. 2. ſuper regula modificat. indultorum Cardinal. num. 1.

Vnum tamen omittere nolo, quòd ſupradicta traditio, videlicet inuito beneficium non dari, eſt intelligẽda effe-
12 ctualiter, † ex parte recipientis; non verò ex parte dantis. Nam Princeps, & quilibet alius poteſt concedere quibuſlibet, etiam inuitis gratiam, & beneficium; Dictam tamẽ cõceſſionem minime compelluntur acceptare nolentes, vt bene docet Tiraquell. in d. tract. de nobilitate. cap. 7. num. 42. poſt gloſſam primã in l. ſeruus vetante Domino 62. ff. de verbor. obligat. vbi Iaſon poſt Bart. & alios tradit. num. 2. Nam dicit tex. in d. l. ſeruus, quod acquirit Domino inuito, & gloſſ. declarat, quòd Dominus inuitus non retinet.

Quòd bene applicatur regulæ noſtræ: Nã Pontifex Maximus concedit alternatiuam
13 †omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis indifferenter, ſiue volentibus, ſiue inuitis; Acceptatio tamen dictæ alternatiuę ſolis volentibus per regulã noſtrã relinquitur.

Si

Si verò ſemel acceptauerint alternatiuã,
14 non poterunt poſtea † pœnitere, & ab acceptatione recedere, quia acceptatio eſt menſium commutatio, ſeu permutatio. Mohedanus deciſione 3. ſub num. 1. de reſcriptis: Et quidam quaſi cõtractus inter Papam, & Epiſcopũ, vt docet Puteus (in indiuiduo loquẽs) deciſione 88. incipit, *in vna Tiraſonen.* nume. 1. libro 3. Acchilles deciſione 2. nu. 3. ſuper regula modificatoria Indultorum Cardinaliũ. Mandoſius conſ. 18. num. 8. ad finem, & num. 9. & 10. & ſæpè aliàs Rota tenuit, ac tetigi, in gloſſ. 43. ſub quæſt. 2. verſ. *tamen ſine vlla difficultate.* ex num. 116.

Quia variatio, præſertim in alicuius præ-
15 iudicium † reprobatur. l. ſerui electione. ff. de legat. 1. cap. publicato de electione. cap. nemo mutare. c. quod ſemel placuit de regulis iuris in 6. Mandoſius in dicto conſ. 18. num. 9. Rebuff. in tracta. nomina. quæſt. 5. nu. 6. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæſt. 7. art. 1. nu. 8. & per totum. Acchilles de Graſſis deciſ. 13. & 14. de penſionibus. Puteus deciſ. 114. & 192. lib. 3.

Item quia cum per dictam acceptationem alternatiuæ quaſi contrahatur, vt dictum eſt,
16 licet à principio contractus † ſit voluntarius, ex poſt facto eſt neceſſarius. l. ſicut. C. de actionibus, & obligat. Rota deciſ. 33. nu. 17. de præbend. in antiquis.

Quo fit, vt poſt ſemel acceptatã alternatiuam durare, & permanere debeat, vſque ad
17 obitum † Papæ illam concedentis, vel Epiſcopi illam acceptantis. Nauarrus conſil. 31. num. 2. de præbendis, & dixi in gloſ. 50. poſt principium, verſ. *ſed quod tempus.*

18 Vel donec Epiſcopus acceptans † transferatur ad aliam Eccleſiam, vel alio quouis modo remoueatur, cum talis translatio, ſeu remotio dicatur mors ciuilis, quę quoad hũc
19 effectũ æquiparatur † morti naturali, vt plenè ſcripſi in §. 5. procemiali. ex num. 2. & 16. cum ſequentibus, & ita ſeruatur in praxi.

Tam etenim conceſſio alternatiuæ, quàm
20 acceptatio eſt perſonalis, † quę extinguitur cum perſona concedentis, vel acceptantis. l. quia perſonale. ff. ſoluto matrim. c. priuilegiũ de reg. iur. in 6.

Hinc eſt, quòd ſi vnus Epiſcopus acceptauit alternatiuam, & poſtmodũ ipſemet Epi-
21 ſcopus transferatur, † vel promoueatur ad alium Epiſcopatum, Archiepiſcopatum, vel Patriarchatum, quòd talis acceptatio ceſſet, & extinguitur per huiuſmodi translationẽ: Et ſi vult vti alternatiua in nouo Epiſcopatu de nouo eam acceptare debet: Nam ex natura rei, ac ratione materię ſubiectę prima acceptatio fuit limitata, quoad illum Epiſcopatum, & quandiu in illo durauerit: Et ideò per translationem, vel promotionem ceſſat acceptatio. l. in agris. ff. de acquirend. rerum domio. l. age cum Geminiano. C. de transactionibus. Ac ratione reſpectus conſideratur effectus. Baldus in l. ad probationẽ, numero 8. C. locati, cum alijs ſimilib. in gloſſ. 48. ante fin.

Poteſt namque contingere, quòd vtile ſit
22 Epiſcopo vti alternatiua, quoad † vnam diœceſim, & quoad aliam ſit illi conſultius quatuor menſibus Ordinarijs vti, ex varijs cauſis, & occaſionibus, quę contingere ſolent, vt experientia docuit, & docet, & conducunt ea, quę ſcripſi in gloſſ. 43. quęſt. quinta, ad finem. num. 179.

Vnde nõ raro quàplures Epiſcopi poſtquam acceptarunt dictam alter-
23 natiuam ſupplicant Papę, † quòd ligamen acceptationis diſſoluere dignetur, vt Papa ad ſuos octo mẽſes, & Epiſcopus, ad ſuos quatuor Ordinarios menſes (prout quilibet ante acceptationẽ erat) reponatur: Et Pontifex Max. vel D. Datarius nomine illius, concedere, aut reijcere ſolet, prout ſibi benè viſũ eſt, ex cauſis, quę ad id proponuntur; Stãte enim conſenſu Papę indubitatum eſt, quòd Epiſcopus ab acceptatione recedere poteſt. l. ſicut C. de action. & obligat. l. nihil eſt tam naturale. ff. de regul. iuris. Et tunc nihil aliud agitur, niſi acceptationem ſemel factam cancellare, & caſſare de libro ad id in Dataria deputato, vbi Epiſcopi, qui alternatiuam acceptarunt deſcripti reperiũtur: Et in margine caſſatio acceptationis, cum die, anno, & menſe adnotatur, ad inſtar caſſationis inſtrumenti obligatorij, & manu propria ipſius D. Datarij dicitur, qualiter talis Epiſcopus alternatiuę renunciauit.

Acceptatio dictę alternatiuę nihil aliud eſt, niſi mẽtis, & vo-
24 luntatis declaratio. † Rota deciſione 15. nume. 4. de conceſſione prębẽdę in nouis, & deciſione 19. num. 2. eodem titulo in antiquis. Couarru. lib. 3. variar. c. 16. ſub nu. 4. ad medium verſ. *quorum opinio ex eo corruit.* cum alijs per ipſum citatis, quod etiam oſtendit regula noſtra, ibi, *declarare.*

Ac propterea cũ acceptatio nihil habeat iuris, ſed nudum factum, hoc eſt voluntatis, & mẽtis expreſſionem: Quamuis collatio beneficij, vel alterius iuris ſpiritualis excommu-
25 nicato facta, non teneat, † nec pręſentatio, nec electio, etiam ſi excommunicatio ſit minor. cap poſtulaſti de Clerico excommunicato miniſtrãte, vbi pleniſsimè Rebuffus in repetitione, quam de eodem text. facit. Caſſadorus deciſione prima, de prębendis. Selua de beneficio ſecunda parte, quęſtione quarta, per totam. Caputaquenſ. deciſione 405. parte 2.

Cęterum acceptatio facta ab excommunicato

26 nicato † de beneficio ante excommunicationem collato, electo, ſeu præſentato, benè tenet Rota deciſione 5.num.1.& per totam, & deciſione 10. num. 1. de conceſſione præbendæ in nouis,& deciſ.8. de ſenten. excōmunic. in antiquis.num. 1. cum ſequentibus. Ludouicus Gomezius, in tracta. de expectatiuis. nume.60. Rebuffus in concordata titulo de excommunic.non vitandis,verſ. *tertio fallit in acceptatione*.ſub gloſſ. 1.Licet Couarr. libro 3. variar.cap.16.ſub numero 4. verſ. *mihi profecto*.dicat,quòd non omninò placeat talis ſententia.

Vnde quàmuis Epiſcopus eſſet excommunicatus de tempore,quo alternatiuam acceptat,proculdubio teneret acceptatio (excōmunicatione non obſtante) ex ſupradictis.

Reliqua acceptationis materiam concernentia,vide in gloſſ.26.vbi latius.

Et circa illam dictionem,*gratiam*.in themate noſtro contentam, necnon paulò inferius, ibi.*gratia ſupradicta*. collige, quòd alternatiua

27 iſta,de qua agimus dicitur † gratia: Nam cum Epiſcopi nō habeant niſi ſolos quatuor menſes,ſtāte reſeruatione regulæ noſtræ, Papa ex gratia, & liberalitate concedit illis ſex menſes, ac æqualiter inter ipſum, & Epiſcopos omnes menſes anni alternatim diuidit, vt dixi in §. 1.proœmiali.num.56.

Prout etiam dicta alternatiua dicitur, *beneficium*.vt declarat regula noſtra in §.præcedenti,ibi,*vſu, & beneficio*.vt notaui,in gloſ.56. ſub 3.limit.in ver.*quo ſit*.num.137.

Non tamen regula noſtra vocat priuilegium dictam conceſſionem alternatiuæ, cum

28 re vera non ſit propriè † priuilegium,ſed ſolummodò obſtaculi remotio,& iuriſdictionis ordinariæ præſeruatio,Caſſadorus deciſione octaua,numero 5.de præbend. & deciſione 3. de priuilegijs.numero 2. cum ſequentib. Puteus deciſ. 215.nume.4.& 5.libro 1.& deciſ. 222.nu. 3.& 4.eodem lib. 1. & deciſione 488. numero 5.& deciſ.492.nu.1.& 2.lib.2. & deciſ.93.ſub numero 2.& deciſione 140.in fine, & deciſione 163.& deciſione 190. numero 3. & deciſione 226.num.2.lib.3.Creſcent.deciſ. 11.de priuil. Mandoſius, in regula 11.quęſt. 11.ex numero 3 cum ſequentibus; Vbi etiam dicit, quòd nec ſit mera gratia dicta conceſſio alternatiuæ,& dixi in §.quinto proœmiali.numero 123.& 124.& in gloſſ. 35. numero 13.& 14.cum ſequentibus, & in gloſſ.42.numero 13.

Lato tamen modo loquendo alternatiua dicitur priuilegium, & gratia. Mohedanus deciſione tertia, ſub numero primo, de reſcriptis, & deciſione 1.numero 3.de conceſſ. præbend.

Circa illam vero dictionem, *Alternatiuæ*. aduertè, quòd hoc nomen

29 alternatiuæ deriuatur † à verbo alternare; ideſt viciſſim diuidere,quia Papa, & Epiſcopi per anni menſes alternant in collatione beneficiorum; Nam Papa incipit in menſe Ianuarij,& Epiſcopus in menſe Februarij, & poſtea Papa in menſe Martij, & deinde Epiſcopus in menſe Aprilis,& ſic ſucceſſiuè; Ita quòd omnes menſes diſpares ſunt Papæ, & pares ſunt Epiſcopi Geminian. conſ. 89. in principio,& notaui in gloſſa quinquageſima, in principio.

30 Alternare enim dicitur, † quotieſcunque collatio,electio,præſentatio,iuriſdictio,vſusfructus,vſus, ſeruitus, vel alia quælibet res, viciſſim,ac per turnos diuiditur, ſiue per annos, & tunc dicetur alternatiua annorum. l. quoties 34.ff.de vſufructu,ibi,*per alternatos annos diuidendus*.

31 Siuè per menſes, † vt in regula noſtra, & ideò dicitur alternatiua menſium, tradit etiam gloſſ.verbo *ſtatuto*,in cap. fi. de prębendis,libro ſexto,vbi Geminian.numero ſeptimo.Franchus.num.3.

32 Siue per hebdomadas,† & tunc dicetur alternatiua hebdomadarum. Rota deciſione 4.de conſtitutionibus, & deciſione 4.de conceſſ.præbend.in antiq.

33 Siue per dies, † & tunc dicetur alternatiua dierum. l.viæ 5. in fi. *vt alternis diebus vtatur*.ff.de ſeruitutibus.

34 Siue per horas, † & tunc dicetur alternatiua horarum.tex.in d.l.viæ,ibi,*vt quis poſt horam tertiam,vſque ad horam decimam vtatur*.ff.de ſeruitutibus.

35 Siue per vices, † & tunc dicetur alternatiua vicium,text.in Clemen.2.ibi, *de Rectore alternis vicibus præſentando*. vbi gloſ. verbo, *alternis vicibus*.de iurepatronatus,de quo etiam vide, quæ ſcripſi in gloſſa 45. §.primo, quæſtione quinta.

36 Siue per choros, † vt ſcripſi in gloſſ. quadrageſimaquinta, in §.1. quæſt. 2. Siue alio quocunque modo, prout inter intereſſe habentes,conuentum fuerit.

37 Adde etiam, quòd hoc pronomen alter † a, m, non ſolum eſt diſtributiuum duorum, ſed etiam trium, & plurium, & ſic in tribus, & pluribus poteſt verificari. gloſſa verbo, *altera*. per text. ibi in l. ancillæ. C.de furtis, vbi notat Bartolus numero quinto. Baldus numero tertio,notabili quarto,& cęteri,textus in l.cum ex filio. §.quidam, vbi poſt Cinum, & Baldum notat Alexander numero ſecundo. ff. de vulgari, & pupillari ſubſtitution. Geminianus, & eius additionator in cap.ſi pro te. numero tertio, de reſcrip.in 6.

Ac propterea infert Baldus in d.l.ancillę.

38 num. tertio, quòd ſi proponatur accuſatio † triū,pluriumue, in qua dicatur alterū alteri

auxi-

auxilium præſtitiſſe, quod debet irritari talis accuſatio, & inquiſitio tanquam incerta, quod etiam dixit idem Baldus in l. 1. C. de donationibus cauſa mortis. num. 1. Alexand. vbi ſupra num. 3.

Proprius tamen. & grammaticorum more loquendo, hęc dictio, *alter*. non verificatur niſi
39 † in duobus. l. ſi duobus. in principio. ff. de bonor poſſeſſ. contra tabulas. l. 1. §. quòd in ſententijs ff. quando appellãdum ſit, vbi hoc notat Bart. l. ſed interpellatur. §. ſi ab altera. ff. de arbitris. Bart. in d. l. Ancillæ. num. 5. C. de furtis. Alexand. in d. l. cum ex filio. §. quidam. num. 2. & 3. ff. de vulgari.

Et hoc modo ſumitur in regula noſtra, in
40 qua alternatiua non verificatur † niſi inter ſolos duos, videlicet inter Papam, & Epiſcopum gaudentem illa.

Reliqua quæ concernunt materiam alter-
41 natiuæ † electionis, vel implementi, & ſimilium, de qua in c. in alternatiuis de regul. iur. in 6. l. plerumque. §. fi. de iure dotiũ, cum alijs vulgaribus: quia non ſunt inſtituti noſtri, & ideò ſub ſilentio tranſeo: & videri poſſunt de his Euerardus in loco à natura alternatiuæ, num. 1. & per totum Iaſon in l. cum quidam. C. de verbor. ſignificatione. Abbas, Felinus, & reliqui in c. inter cæteras de reſcriptis. Cæſar de Graſſis deciſ. 2. num. 2. de electione. Menochius de præſumption. lib. 3. præſump. 37. ex num. 35. & præſumpt. 45. nu. 24. & pręſumpt. 90. nume. 5. & lib. 4. præſumpt. 186. à numero 11.

Summaria Gloſſæ 59.

1 *Patentes per litteras, fieri debet acceptatio alternatiuæ, non per ſecretas, Nam patentes maiorem fidem faciunt.*
2 *Patentibus litteris Abbatis creditur, non verò clauſis. num. 10.*
3 *Patentes, & apertè conceduntur omnes Bullæ Apoſtolicæ, & conceſſiones Principum, & Prælatorum.*
4 *Patenter, & palam quæ fiunt puriora præſumuntur.*
5 *Teſtes non publicati non probant.*
6 *Litteris Apoſtolicis an detur maior fides, quàm breuibus & num. 16.*
7 *Litteræ clauſæ habent inconueniens, quia de facili tempore aperitionis frangitur ſigillum.*
8 *Teſtamentum clauſum annullatur, quando ſigilla, & cordæ rumpuntur.*
9 *Litteræ clauſæ ſunt ad inſtar Epiſtolæ miſſiuæ.*
11 *Clauſæ litteræ, quando probant, & de litteris Vriæ num. 12. & 13.*
14 *Clauſæ litteræ minus ſuſpectæ ſunt, quàm patentes.*
15 *Breuia Apoſtolica expediuntur clauſa.*
17 *Patens eſt idem, quod apertum.*
18 *Patentes litteræ differunt ab inſtrumentis.*
19 *Patentium litterarum & inſtrumentorum probatio, æquiparetur.*
20 *Patentes litteræ, quando eſſe dicantur.*
21 *Litterarum clauſuram trahens; non tamen aperiens, nec legens, an incidat in excommunicationem contra aperientem litteras impoſitam.*

Acceptationem huiuſmodi per patentes litteras. gl. 59.

Alternatiuæ acceptatio fieri debet, vt regula noſtra diſponit, per patentes † lit-
1 teras, nõ autem per clauſas, & ſecretas. Ratio eſt, quia patentes litteræ maiorem fidem faciũt, quam clauſæ, tex. in c. patentibus litteris 10. vbi notat Hoſtien. nu. 1. de priuilegijs & Antonius de Butrio, ibidem num. 7. tex in cap. 1. ibi *per eius patentes litteras*. de tempor. ordin in 6. tex. in c. 2. poſt principium, ibi, *inſtrumẽtis publicis, vel patentibus litteris*, de officio ordin. in 6. tex. in Clemen. 1. § nos itaque, ibi, *ſub teſtimonio ſuarum patentium litterarum*. de iureiuran. & ibi Vital in. num. 8. Rota referens ſe ad Hoſtienſem, vbi ſupra deciſione 20. de probationib. in antiquis. facit etiam Caputaquen. deciſione 363. ſub nu. 6. ibi, *incertis litteris patentibus*. parte 2.

Ideo dicit Speculator in titulo de probationibus. §. fin. incipit *videndum*. ſub num. 17. verſ. *hæc autem certum eſt*, quòd creditur litte-
2 ris patentibus † Abbatis dicentis ſe aliquem recepiſſe, & tradit Franciſcus Marcus. queſt. 993. num. 1. par. 2.

Sic videmus, quòd omnes bullæ Apoſtoli-
3 cæ conceduntur patentes, & † apertæ; Non verò clauſæ: Necnon omnia ferè priuilegia, & conceſſiones principum, etiam ſecularĩu, & omnes Ordinariorum litteræ teſtimoniales, & commendatiæ, & approbationes, vel aliæ quæcunque relaxantur, & expediũtur per litteras patentes, & nõ clauſas. Imò communis eſt modus loquendi, vt quotieſcunque emanauit aliquod mãdatum, ſeu decretum Principis, aut alterius ſuperioris, præſertim regularis, dici ſoleat, venit quædã patens ad hoc, abſque alia expreſſione, ſeu nominatione litterarum.

4 Ea. n. quæ patenter, & palã † fiunt puriora, ac ab omni ſiniſtra præſumptione aliena

præſumuntur, l. cum ipſe tutor. C. de contrahen. emptione. l. palam. ff. de ritu nuptiarum. l. non exiſtimo. ff. de adminiſtratione tutorũ, & dixi in gloſ. 48. ex num. 24. vbi latius.

5 Item teſtes, qui publicati † non ſunt nihil probant Bart. in l. geſta. num. 3. C. de re iudicata. Rota deciſione 1. de re iudicata in antiquis. Ripa in reſponſo 1, nu. 7. de conſtitutionibus. Felinus in cap. cauſamque, il 1. nu. 13. de teſtibus, & Decius ibidem. num. 4. Bernardus Diaz in regula 708. incipit, *teſtes non publicati*. & ibi additionator.

Ideò dicit Gomezius in tract. de breuibus, ſub num. 4. poſt alios, quos allegat, quòd litte-
6 ris † Apoſtolicis ſub plumbo datur maior fides, quàm breuibus: Litterę autem ſunt patentes, breuia verò expediuntur clauſa.

Rurſus litteræ clauſę (experientia docēte) habent inconueniēs, † quòd ſigillum de faci-
7 li rumpitur, remouetur, ſeu frāgitur tempore aperitionis, vt inſinuant Hoſtienſis, & Antonius de Butrio in d. cap. patentibus litteris de priuilegijs in numeris ſuperius citatis. Ratio eſt, quia in litteris clauſis, ſigillum ſolet apponi in parte exteriori, & ſic tēpore aperitionis, imminet periculum fractionis: quòd ſecus eſt in litteris patentibus, in quibus ſigillum apponitur intus penès ſubſcriptionem.

Vnde ſi ſigilla, vel corde, aut fila clauſi te-
8 ſtamenti rumpuntur, rumpitur † etiam, & annullatur ipſum teſtamentum. l. ad teſtium 22. §. ſi ſigna. ff. de teſtamen. l. noſtram. C. eod. l. 24. titulo 1. Partita 1. Et benè declarant Rodericus Suarez in l. quoniam in prioribus. q. 9. ex num 9. Tellus Ferdinandez in l. 3. Tauri 5. parte. num. 15. Et Burgos de Paz ibidem, num. 1125. Acebedus in l. 2. num. 17. titulo 4. libro 5. recopilat. Ioann. Gutierrez. quęſtione practica. 46. ſupra d. legem 2. libro 3. practicarum quæſtionum.

9 Præterea litteræ clauſæ † cenſentur priuatæ, ad inſtar epiſtolæ miſſiuæ; Litteræ verò patentes ſunt authenticæ, & publicæ, prout ad negocium graue de quo agitur, conuenire videtur.

10 Quapropter litteræ patentes faciunt † fidem in iudicijs; clauſæ vero non, vt notat Io. Andręas poſt Hoſtienſ. in dicto c. patentibus litteris. num. 1. notab. 1.

Vbi hoc declarant eſſe verum, quando litteræ clauſæ non apparent authēticę, vt quia remotum, vel fractum eſt ſigillũ, vt ſuperius dixi; Si verò litteræ clauſæ Iudici
11 dirigantur, qui illas clauſas recepit, & † aperuit, ac in actis inſeri, & ſcribi, fecerit; Tunc enim plenam faciunt probationem, & illis ſicut, & alijs actis credendum eſt, argumento. c. inter dilectos. §. pręterea de exceſſibus Pręlator. c. cum ad ſedem. §. fin. de reſtitut. ſpoliat. c. cum olim. il 2. de officio delegati. Vbi eſt bonus. text. loquens de litteris clauſis ad Papam miſſis, & per portatorē litteras Vriæ
12 † portare credentem, & quòd ſuſpicatus fuerat inuenientem, apertis.

Similiter etiam dicunt Hoſtienſis, & Ioannes Andræas vterque num. 1. & Antonius de Butrio. num. 7. in dicto cap. patentibus: quòd ſi litteræ clauſæ ſic aperirentur, quòd ſigillũ integrum appenderet, vel remaneret, & tàm intus, quàm extra apparerent non vitiatæ, non cancellatę, nec abolitæ: quòd tunc non
13 minorem † fidem faciunt, quàm litteræ patentes, niſi ratione perſonarum, vel cauſarũ aliud eſſet dicendum, ad tex. in l. fi. C. de edicto Diui Adriani tollendo.

14 Imò minus ſuſpectę videntur clauſæ † litterę, quàm patentes: & ideò teſtamentum ſolemne clauditur, & ſignatur, vt ei magis credatur, & minus ſuſpectum habeatur, vt in §. ſed & his omnibus, inſtitut. de teſtamen. ordinan. l. ſi vnus. l. hac conſultiſſima. C. de teſtamentis. l. fin. C. de fideicommiſſi. Rota dicta deciſ. 20. de probationibus, in antiquis. Mandoſ. in gloſſa facultatum Auditoris Cameræ. §. & proprium, in verſ. *ſcripturis*.

Prout etiam videmus, quòd omnia breuia Apoſtolica, tam gratiæ, quam iuſtitiæ ſolent
15 expediri † clauſa, & non aperiuntur, donec perſona, cui dirigũtur, illa ſolemniter aperiri faciat: & tali modo conficitur clauſura, quòd ex aperitione nulla ſequatur læſio ſigilli, ſub annulo piſcatoris in parte exteriori appoſiti: Et nihilominus talia breuia non ſunt
16 minoris ponderis, † quàm litteræ ſub plumbo expeditæ, ex traditis per Staphilęum in tractatu de litteris Apoſtolicis in forma breuis. num. 3, verſ. *& habent eandem vim*. Rebuffus in praxi, titulo de breuibus, ex num. 15. cum ſequentibus, & ita praxis ſeruat, non obſtantibus his, quæ ſuperius dixi. nu. 6.

Quicquid ſit, ad tollendas omnes difficultates, regula noſtra pro forma requirit, quòd acceptatio alternatiuæ fieri debeat per litteras patentes, & ſic eſt illius forma ſeruanda. c. cum dilecta, cum alijs de reſcrip.

17 Et quòd patens ſit idem, quod † apertum probatur ex Pſalmo 51. ibi, *ſepulchrum patens eſt guttur eorum*. Et ex Cicerone pro Quintio ibi, *non habere domum clauſam pudori, & ſanctimoniæ patentem, atque expoſitam cupiditati, & voluptatibus*. Idē Cicero de Diuina. *Cælum patens, atque apertum*. Virgilius Æneid. *patet atri Ianua Ditis*, & lib. 9. *& portas iubet eſſe patentes*.

Quòd autem iſtæ litteræ patentes differāt
18 ab inſtrumentis, † probatur per tex. in d. c. 2. de officio Ordinarij, in 6. dum dicit, *inſtrumento publico, vel patentibus litteris ſigillorũ ſuorum, aut alterius authentici munimine roboratis*. vbi notant Geminianus. numero 3. Frācbus. nu. 1.

19 nu. 1. & cæteri, quòd æquiparatur † probationi inſtrumenti, & litterarũ patentium, ſigillo publico ſigillatarum. Speculator in tit. de citatione. §. dicto de citationibus. num. 3. in fine, dicens ſic. *& quicquid inde feceritis nobis per patentes litteras harum ſeriem continentes, aut per publicum inſtrumentum, fideliter reſcribatis.* quæ verba, etiam habes apud Marianum Socinũ, in tracta. de citationibus. artic. 20. quæſt. 40. ante num 8. verſ. *diem autem*.

20 Tunc denique, dicentur † litteræ patentes, quando non continent ſigillum, clauſuram, ſeu ligaturam talem, ſine cuius læſione aperiri, aut legi poſſunt: licèt aliàs ſint plicatæ, vel nodatę. l. hac conſultiſſima, cum ibi notatis. C. de teſtam. l. 1. & per totum tit. ff quẽad. teſt. aper. l. 2. & 24. tit. 1. l. 1. & per totũ tit. 2. Partita 6. Hoſtienſis. numero 1. Butrius numero 7. in dicto cap. patentibus, de priuilegijs. Quod eſt notandũ pro ſtatuto imponente certam pœnam contra aperientes litteras alterius. Et vide tex. in l. ſi quis in graui. § aperire. ff. ad Silanianum. vbi Bartolus, in §. ſi quis tabulas, eiuſdem legis, per text. ibi, tra-

21 dit, quòd ſi Epiſcopus † fecit conſtitutionem, quòd quicunq; litteras alterius aperit, ſit excommunicatus: & vnus detraxit illam cartã, quæ claudit litteram, non tamen aperuit, nec legit litteram, non erit excommunicatus.

Summaria Gloſſæ 60.

1 *Subſcribendæ ſunt manu propria Epiſcopi, litteræ patentes acceptationis alternatiuæ.*
2 *Subſcriptio eſt vox, & teſtimonium ſubſcribẽtis.*
3 *Subſcribens approbat omnia in ſcriptura contenta.*
4 *Subſcribens cenſetur propriè, & virtualiter ſcribere.*
5 *Diſpoſitio loquens de ſcribente, habet locum in ſubſcribente, & nu. 6. & 34.*
7 *Conſtitutio loquens de negante ſcripturam, procedit in negante ſubſcriptionem.*
8 *Subſcriptio ſola Principis idem importat, ac ſi totam Epiſtolam ſcripſiſſet, idemque eſt in notario. nu. 9.*
10 *Subſcribens ſe alienationi, dicitur alienare.*
11 *Subſcribens præſumitur habere notitiam de ſcriptura ſubſcripta.*
12 *Subſcriptio, an etiam includat ſequentia.*
13 *Teſtamentum inter liberos, habens datam poſt ſubſcriptionem validum eſt.*
14 *Decretum Iudicis poteſt apponi in quacunque parte actus, ſiuè in principio, ſiue in fine.*
14 *Subſcribere eſt ſubtus ſcribere.*
15 *Subſcriptio dat fidem cunctis inſtrumentis.*
16 *Subſcriptio generalis, an ſufficiat.*
17 *Subſcribens ſe in ſchedula vacua non remanet obligatus, & n. 18. Idemque eſt in chartis albis ſubſcriptis. num. 19. & ad tirannum tranſmiſsis num. 20.*
21 *Subſcribens ſe ſcripturæ non lectæ, non approbat illam.*
22 *Subſcribentes ſe Doctores conſilijs aliorum non lectis, acriter reprehenduntur.*
23 *Subſcriptio diſcrepans, non approbat.*
24 *Subſcribens ſe alieno nomine, non præiudicat ſibi, & num. 25. & 26.*
27 *Subſcribens ſe tãquàm teſtis non obligatur, Nec notarius. num. 28. nec Iudex. num. 29. nec authoritatem interponens. num. 30.*
31 *Scribere an ſufficiat propria manu litteras acceptationis, licet ſubſcriptæ non ſint.*
32 *Scribere aliud eſt, & aliud ſubſcribere, maximè quando ſubſcriptio pro forma requiritur, & num. 33.*
34 *Subſcriptio non eſt neceſſaria, vbi adeſt deſcriptio manu propria, etiam ſi requiratur pro forma. num. 37.*
35 *Epiſtola, vel alia ſcriptura ſcripta propria manu, obligat, licet ſubſcripta non ſit.*
36 *Subſcriptio in pluribus caſibus nõ eſt neceſſaria.*
38 *Conſenſus ſic elicitur, ex ſola deſcriptione, ſicut ex ſubſcriptione.*
39 *Notarius debet ſubſcribere inſtrumentũ, quamuis ſcripſerit manu propria. & nu. 40. & 52.*
41 *Doctor conſulens, an teneatur ſe ſubſcribere.*
42 *Subſcriptio ſæpe fit manu aliena.*
43 *Subſcribere poteſt Epiſcopus, patentes litteras manu propria, adiutus cum manu aliena.*
44 *Subſcribere an poſſit Epiſcopus manu aliena litteras acceptationis, quando eſt impeditus, & reſoluitur, quòd ſic, & nu. 46.*
45 *Neceſsitatis ex cauſa mutatur forma aſsignata, & nu. 47.*
48 *Sententia lata à Iudice non ſedente, eſt ipſo iure nulla, niſi ſit impeditus ſedere, & n. 49.*
50 *Scriptum à me dicitur, quamuis propria manu non ſcribam.*
51 *Subſcriptionem inſtrumenti, an poſſit Notarius alteri committere, & num. 52.*
53 *Subſignare eſt idem, quod ſubſcribere, præſertim de iure Canonico. nu. 56.*
54 *Signatura gratiæ, & ſignatura iuſtitiæ ſunt duo potiſſima tribunalia Papæ.*
55 *Signatura ideò dicitur, quia ibidem ſignantur, ideſt ſubſcribuntur reſcripta gratiæ, & iuſtitiæ.*
55 *Subſignare, & ſubſcribere ſunt æquiuoca, tàm de iure Canonico quàm Ciuili, & nu. 57.*
58 *Signum appellatur illud, quod notarius imponit in fine inſtrumenti.*
59 *Signum ſemel aſſumptum à tabellione mutare non poteſt.*
60 *Signum ſolet ſigillum appellari.*
61 *Signum dicitur illud marcũ, quod imprimitur ani-*

animalibus, vt cognoſcatur Dominus illorum.

62 *Signa impreſſa animalibus, quam probationem Dominij faciant.*

63 *Signum dicitur, illa ſtigmata, quæ artifices ſuis rebus imprimunt.*

64 *Signo vnius Officialis, vel tabellionis non poteſt alius vti & nu. 65.*

66 *Signis diuerſis, res cognoſcuntur in 60. caſibus remiſſiuè.*

67 *Subſcriptio Epiſcopi qualis debeat eſſe, & numero 69.*

68 *Subſcriptio in quo loco ſcripturæ eſſe debeat, nõ exprimitur de iure communi.*

70 *Subſcriptio tenet, ſiue contineat ſolum nomen proprium, vel dignitatis, &c. ſiue per litteras extenſas, ſiue per abbreuiaturas.*

71 *Litteræ abreuiatæ, quando noceant in ſcripturis.*

72 *Notarij vtuntur diuerſis modis ſubſcriptionis in Italia, & Hiſpania. numero 73. ac Francia. num. 74.*

75 *Notarius in ſubſcriptione, an dicere debeat, quòd fuit rogatus.*

76 *Sententia pronunciata ab vno Auditore Rotæ, poteſt ſubſcribi ab alio, illo defuncto, vel impedito.*

77 *Subſcriptio ſententiæ pronunciatæ ab vno Cardinali, poteſt illo defuncto, vel impedito committi alteri, nec erit ad ſubſcribendum, neceſſaria citatio partis. nu ſequenti.*

78 *Curiæ Romanæ praxim addiſcentes, licet aliàs ſint valde periti, putant nihil ſe ſcire, & nouum mundum inuenire.*

79 *Sententia prius debet ſcribi, & ſubſcribi, & poſtea pronunciari.*

80 *Sententiam promulgare, quid ſit.*

81 *Appellandi tempus elabitur in Curia, ante ſubſcriptionem ſententiæ, & ratio ponitur. num. 92. & 94.*

82 *Sententias pronunciandi in Romana Curia, ſtylus declaratur.*

83 *Subſcriptio retrotrahitur ad diem pronunciationis.*

84 *Subſcriptio cedulæ ſententiæ, intra quod tempus fieri debet in Tribunalibus Curiæ.*

85 *Sententia an ſit valida, ſi pronunciatur, prout continebitur in conſilio talis ſapientis, & datur cautela, in terminis l. 7. titulo 18. libro 4. recopila. num. 86.*

87 *Stylus Curiæ pronunciandi prout in Cedula cõtinebitur, an ſit antiquus.*

88 *Sententia pronunciata, prout in Cedula, &c. eſt ipſo iure nulla, ceſſante ſtylo.*

89 *Subſcriptio eſt declaratio, nudum factum continens.*

90 *Subſcriptio potius pertinet ad probationem.*

91 *Subſcriptio Iudicis non habet vim ſententiæ.*

93 *Appellari debet quatenus contra, ſtatim quòd pronunciatur, prout in Cedula, alias tranſiuit in rem iudicatam. num. 94. licet ſoleat ex cauſa concedi reſtitutio. nu. 95.*

96 *Subſcriptio Cedulæ ſententiæ nõ ſit ſemper, quòd terminus ſeruatur, & quare.*

97 *Sententiæ pronunciatio remanet circumducta, ſi ſubſcriptio Cedulæ non fiat, in præſentia notarij.*

98 *Pronunciatio prout in Cedula, excuſat à deſertione.*

Manu propria ſubſignatas. gloſſ. 60.

AD hoc vt alternatiuę acceptatio teneat, eſt inſtrumẽtum acceptationis, ma-
1 nu propria † Epiſcopi acceptantis ſubſignãdum, & ſubſcribendum: Nam ſubſignatio, ſiue ſubſcri-
2 ptio dicitur † vox, & teſtimonium ipſius ſubſcribentis. l. ſi procuratorem. ff. de procuratoribus. §. 1. inſtit. de emption. & vendition. verſ. *vel manu propria*. Bald. in l. fin. num. 2. C. ſi certum petatur. Maſcardus de probationib. concl 183. nu. 26.

Ideò ſubſcribens approbat omnia in ſcri-
3 ptura † contenta. l. ſi ita ſtipulatus 126. §. Chriſogonus. ff. de verbor. obligatio. vbi poſt omnes late tract. Iaſon numero 2. cum ſequẽtibus. l. emptor. §. Lucius. ff. de pactis. l. ſi leiuſſor. §. 1. ff. de pignoribus. l. 1. in verſ. *& ſubſcriptionem*. ff. de conſtituta pecunia. l. ſi per epiſtolam, in verſ. *ſubſcriptam*. ff. de acquiren. hæred. cap. ſi quis presbyterorum. & ibi gloſ. in verbo, *ſubſcripſit*. de reb. Eccleſiæ non alienan. Felinus in cap quoniam contra. num. 43. de probationibus. Nat. conſ. 287. nu. 8. volum. 2. Rolandus à Valle conſ. 44. num. 30. volum. 2. Afflict. deciſione 104. num. 3. Tyberius Decianus. reſponſo 29. numero 30. vol. 2. Antonius Gabriel in titulo de præſumptionibus, concluſ. 3. num. 1. cum ſequentibus. Maſcard. de probationibus concluſione 1347. num. 2. Acebedus in l. 3. num. 55. & 56. titulo 4. lib. 5. recopila. Puteus deciſione 226 numero 3. libro 1. Caputaquen. deciſione 360. numero 7. parte 2. Menochius de præſumptionibus lib. 3. præſumpt. 66. num. 7.

Ratio eſt, quia ſubſcribens cenſetur pro-
4 prie, & virtualiter ſcribere, † & perinde habetur, ac ſi totam ſcripturam conſcripſiſſet. tex. in d. §. 1. inſtit. de emption. & venditione, ibi, *conſcripta, vel manu propria contrahentium, vel ab alio quidem ſcripta: à contrahentibus autem ſubſcripta*. l. emptor §. lutius. ff. de pactis. l. ſicut. §. non videtur. ff. quibus modis pignus, vel hipo. ſoluitur. Iaſon in d. §. Chriſogonus. nu. 3. & 4. Felinus in dicto cap. quoniam, contra num.

num.43.verſ.*habes ergo*.de probation. Decius conſ.115.num.4.verſ.*comprobatur*. Rebuffus, in tracta.de Chirogra.& litterar.recognitione,tomo 1.conſtitu.in præfatione. nume. 50. Deciſio Pedemontana 36. nume.3. cum alijs modernis ſuperius citatis.Puteus deciſione 235.num.finali,lib.1.

Vnde diſpoſitio loquens de ſcribente, habet locum in ſubſcribente,
5 † Decius dicto conſ. 115.ſub num.4.& in authen.ſi quis in aliquo documẽto. numero 18. verſ.*ſed tamen dictum*.C.de edendo, & in dicto cap.quoniam contra,num. 48. Antonius Gabriel vbi ſupra.numero 7.Maſcard.d. concl. 1347.num.6.& 8.Menochius d. præſumptione 66.num.12.lib.3.dicentes, quòd ſtãte ſtatuto, quòd contra ſcribẽtem detur executio
6 ad inſtantiam creditoris, ſimiliter † dabitur contra debitorem, qui non ſcripſit, ſed ſubſcripſit,& vide inferius à num.34.

Prout etiam conſtitutio loquens de negãte ſcripturam propriam,habet locum in ne-
7 gante †ſubſcriptionem.Natt.in authen.quod ſine,num.48.C.de teſtamen. Antonius Gabr. titulo de præſumptionibus,concluſ.3. numero 2.Menochius vbi ſupra.numero nono,qui numero octauo,concludit, etiam hoc procedere in pœnalibus.

8 Quo fit,vt ſola ſubſcriptio Principis † in Epiſtola ſua idem operetur, ac ſi totam Epiſtolam ſcripſiſſet.tex.in l.1.in verb. *& ſubſcriptionem*.ff.de conſtitution.Principum. Iaſon in l.ſi ita ſtipulatus.§.Chriſogonus.num.3. ff. de verbor.obligat.

Sicut etiam paria ſunt,ſi Notarius ſcribat totum inſtrumentum, & ſubſcribat: vel tan-
9 tum ſubſcriberet inſtrumentum †ab alio deſcriptum.Iaſon.vbi ſupra,numero 4.Roland. à Valle conſ.44.nu.30.volum.1. Anton. Gabriel vbi ſupra,num.35.

Item ſubſcribens ſe alienationi rei Eccle-
10 ſiaſticæ,eſt perinde, ac ſi ipſam † rẽ alienaſſet.Rodoanus de rebus Eccleſiæ non alienan. cap.26.de ſubſcriptione.Maſcard.d.concluſ. 1347.num.10.

Hinc prouenit,quòd ſubſcribens,regulariter præſumitur habere ſcien-
11 tiam,& notitiam † cõtentorum in ſcriptura, cui ſe ſubſcripſit.Bart.in l.1.§. ſi quis neget. num.11. ff. quemadmodum teſtam.aperiantur.Alexan.conſil 147.incipit, *ponderatis*, numero octauo, libro 2.Iaſon,in dicto §. Chriſogonus.numero 14.Felin.in cap. inter dilectos.n. 27.de fide inſtr. Natt.in d.authentica quod ſine.numero 59.C.de teſtamen. Ruinus cõſilio 193.numero primo, volumine ſecundo, quod optimè declarat plures allegans. Anton.Gabriel.dicta concluſione tertia, ſub titulo de præſumptionibus.numero 29.& 30. Menochius de præſumptionibus libro tertio, numero vigeſimotertio,vſque ad fin. d. præſumption.66.

Quod etiam procedit, vt ſubſcriptio, ſeu ſubſignatio nõ ſolum cenſeatur comprehendere,& approbare præcedentia;Sed etiam
12 ſequentia, † quando non ſunt extranea, ſed acceſſoria, aut declaratoria præcedentium, vt fuit reſolutum in Rota, teſte Puteo deciſione 216.numero 4. cum ſequentibus. libro primo, vbi fuit deciſum, quòd teſtamentum inter liberos prius ſubſcriptum, & poſt
13 ſubſcriptionem,datatum † erat validum, quãuis opponeretur de nullitate ex eo, quòd teſtamentum inter liberos carens die, eſſet nullum,vt in lege hac conſultiſſima. C.de teſtamentis: & quòd illud teſtamentũ erat nullum,quia carebat die,eo ipſo, quòd ſubſcriptio præcedebat datam, & ſic non include-
14 bat illam,Nam ſubſcribere,eſt ſubtus † ſcribere,iuxta gloſſam in verbo *ſub hoc titulo*. in l. 2.§.recuperãdæ.ff.de interdictis, vt latius in dicta deciſ.Putei,& in deciſ.235.eod.libro 1. ipſius Putei.

Sicut etiam dicimus,quòd decretum Iudicis poteſt interponi in quacũque parte actus, ſiue in principio, ſiue in fine. Puteus poſt Iaſon.& alios,deciſione 363.num.1. lib.1.

Hinc dicit Bartolus, in l. ſi quis ex argentarijs.§.ſi initium. numero 35.ff. de edendo; quòd ſi notarius appoſuit ſuam ſubſcriptionem,ſiue titulum in principio protocolli,ſeu libri inſtrumentorum;vt puta ſi dicat hic eſt liber inſtrumentorum,&c.Quòd talis ſupra-
15 ſcriptio dat fidem † cunctis inſtrumentis dicti libri.Alexand.conſ.147.incipit,*ponderatis*. num.10.verſ. *ſi igitur*.lib.2.Ant.Gab.vbi ſup. n.16. Menoch.de præſump. lib.3. præſumpt. 66.num.32.Acebedus,in l.12.num.12.titulo 25.libro quarto recopilatio.Quamuis Natt. in d.authentica, quod ſine,numero quinquageſimoſecundo,& quinquageſimotertio, per plura,quæ adducit contrarium tenet, ac dicit, quòd talis ſupraſcriptio ſit contra vſitatum ſtylum.

Præterea ad hoc, vt ſupraſcriptio approbet omnia anterius ſcripta, non requiritur, quòd ſit ſpecialis quoad vnumquodq; caput,
16 ſed ſufficit ſi ſit generalis, † quoad omnia capita contẽta in ſcriptura, cui apponitur ſubſcriptio; Ita concludit poſt alios Iaſon in d. l.ſi ita ſtipulatus, 126. §.Chriſogonus.numero 8.cum ſequentibus.Felinus in cap.quoniã contra. numero quadrageſimo octauo. verſ. *limita* 6.de probationib. & in cap. inter dilectos.n.27.de fide inſtrumentor.Tiraquell.in l. ſi vnquam. numero 117. C. de reuocandis donationibus, vbi agunt de opinione.Bartoli in l.Diuus, la 1.§. Itẽ Senatus.ff.ad l.Corneliã,de falſis,contrarium tenentis,& plures concordias adducit. Maſcard.de probation.

con-

conclusione 1347.numero 12.& 13. Acebed. in l. 13.num.1.titulo 25.lib. 4. recopila. Menochius vbi ſupra num. 10.

Multoties tamen, ſubſcribens non cenſetur approbare, nec conſentire, & ſic limitatur in caſibus ſequentib.

Primo limita ſi quis ſe ſubſcripſerit in
17 ſchedula vacua, † vt tradunt Baldus, & Paulus Caſtrenſis, in d.l.ſi ita ſtipulatus. §.Chriſogonus. numero 2.Iaſon numero 13. ff. de verborum obligation. Felin. in cap. quoniã, contra numero 48.de probationibus. Rodericus Suarez in l. poſt rem iudicatã ampliatione 2.in fine. Acebedus in l.5. numero 9.titulo 21.lib.4.recopilationis. Rebuffus in tit. de chirograph. & ſchedul. recognitione, in præfatione.numero 101.cum duobus ſequẽtibus. Vbi propterea notãt,quòd Domini,& Principes ſubſcribentes ſe ſchedulis vacuis,
18 † aut eorum ſigilla apponẽtes,nullatenus ſibi nocent, niſi primo fuerint præuiſi de his, quę poſtea ſcribentur, ex quo eorum notitiã non habuerunt. Ac etiam Felinus in d.numero 47. poſt Bald. notat pro Ciuitatibus mit-
19 tẽtibus chartam albam † alicui Domino,quia nõ cenſentur approbare ea, quę poſtea ſcribuntur, cum eorum notitiam non habeant: Tradit etiã Bertachinus in tractatu de Epiſcopo, parte 1.lib.3. ſub numero 19. vbi loquitur de charta alba populi obſeſſi ab eo
20 ſubſcripta, & tranſmiſſa ad Tirannum † obſidentem, vt ſcribat pacta, quę velit: quia non tenet.

Secundo limita, quando ſubſcribens non
21 legit † ſcripturam, cui ſe ſubſcripſit, quia non cenſetur illam approbare.tex.in l.fin. C.plus valere, quod agitur, vbi notant Bald. & Salicetus,gloſ.verbo, *ſubſcripſerit*. in cap.ſi quis Pręsbyterorum de rebus Eccleſię non alienandis, Felinus,in cap.quoniam contra num. 48.de probationibus, cum alijs adductis per Anton.Gabrielem in titulo de pręſumption. concluſione 3.nu.28. Menochius de pręſumption lib. 3.pręſumpt.66.nu.2.

Proinde Bald.in d.l.fi.C.plus valere, quod agitur.num.1.in fin.acriter repręhendit Do-
22 ctores ſe ſubſcribentes conſilijs † aliorum, ſine lectione ſcriptorum.

Tertio limita, quando ſubſcriptio diſcreparet: Nam reſpectu eius, in quo diſcrepat; non ſolum non cenſetur approbare; Sed etiã
23 de contradictione † conſtaret. Rota deciſione 28.iũcta additione Papazon. de reſcriptis in nouis. Anton.Gabr.in tit. de pręſumption. concluſ.4 num.42.

Quarto limita,in eo, qui alieno nomine ſe
24 † ſubſcriberet, quia tunc nullum ſibi pręiudicium faceret.l.Lucius.ff. de inſtitor. actione.l. Titius.ff. de reſcinden. venditione.Felinus,in dicto cap.quoniam contra, nume. 45. de probation. Anton. Gabriel vbi ſupra.numero 18. Pariſius cõſ. 101.numero 6.volum.
25 1.quia ſubſcriptio nõ operatur † vltra intentionem agentis.l.non omnis.ff.ſi cert. peta.

Debet tamen in iſto caſu ſubſcribẽs dice-
26 re,cuius nomine id faciat.† Rebuff.in tracta. de nomina.q.16.num.31.

Quinto limita,quando quis ſe ſubſcribit, tanquàm teſtis, Nam talis ſubſcriptio nõ fa-
27 ceret † ſibi præiudiciũ.l.Caius. ff.de pignor. action.gloſſ.2.in cap.ſi quis Præsbyterorum de rebus Eccleſiæ non alienandis. Felinus vbi ſupra.num.47.Antonius Gabriel in dicta concluſione 3.num.23.Neguſan.de pignorib. 3.par.princip.membro 1.num.6.

28 Sexto limita pariformiter † in notario.Romanus,in l.quæ dotis.num.49. verſ. *dum autẽ quæritur*.ff.ſoluto matrimonio. Bartolus in l. ſicut.§.non videtur,in 1.notab.ff. quibus modis pignus, vel hipothec.ſoluitur. Iaſon in l. emptor.§. Lucius.nu. 4.ff.de pactis.Menoch. vbi ſupra num.18.

Septimo limita, quando quis ratione offi-
29 cij † ſui ſubſcriberet ſe ſcripturæ alterius, veluti ſi Iudex ſe ſubſcriberet, quãdo ex officio tenetur. gloſſ.2. in dicto c. ſi quis Præsbyterorum, & ibi Imola.num. 14. & cæteri. Pariſius dicto conſ. 101.num.74.volum. 1. Anton. Gabriel vbi ſupra.numero 20. vbi declarat, & num. 34.

Poteſt etiam afferri exemplum,in actu, in quo ex diſpoſitione ſtatuti debet aliquis au-
30 thoritatem ſuam † interponere. Alciatus, in l.ſi ita ſtipulatus.§.Chriſogonus.num.8.ff.de verbor.oblig.Menochius dicta præſump. 66. num.19.lib.3.de præſumption.

Alias etiã tres limitationes vide per Anton.Gabrielem,vbi ſupra.nu.32. & 34. & 35. qui alia plura in propoſito cumulat.

Sed quæro nunc primo, an ſufficiat, ſi litteræ acceptationis ſint ſcriptæ manu propria Epiſcopi acceptantis, quam-
31 uis non ſint ſubſignatæ, † ſeu ſubſcriptæ?

Et quidem videtur, quòd non, quia aliud
32 eſt ſcribere,& aliud † ſubſcribere, vt ex ſupradictis apparet: Et ideò cum regula noſtra
33 requirat pro forma ſubſcriptionem, ſi illa † omittatur dicendum erit, quòd acceptatio non valeat, vt tradit Aretinus, in l.ſi ita ſtipulatus.§.Chriſogonus. numero 11. verſ. *ſed ad illum*.ff.de verbor.obligationibus,vbi concludit, quòd ſi pro forma requiritur deſcriptio non ſufficit ſubſcriptio. Brunus, & alij relati per Antonium Gabrielem, vbi ſupra numero 32.

Contraria tamen ſententia vti verior defendi poteſt, quando in ſcriptura litterarum patentium,ſeu inſtrumenti continetur, quòd manu propria fuerint ſcripta, licet ſubſcriptio deficiat.

Quo-

Quoniã ſcriptio manu propria habet eun-
34 dem † effectũ, qué habet ſubſcriptio: Et nulla requiritur ſubſcriptio, quãdo conſtat de deſcriptione manu propria. textus eſt expreſſus, in l. cum antiquitas. §. cum autem. C. de teſtamentis, vbi notat Bald. num. 6. Paul. Caſtrenſ. nume. 7. & Iaſon numero 12. & Cæteri. tex. in l. cum tabernam. §. fin. ff. de pignor. & ibi Bart. ſub numero 1. verſ. *Item fortè.* & Angelus in 2. notabili. Salicet. in verſ. *Item nota.* ac reliqui. Baldus in proœmio fforum, in 10. quæſt. numero 19. verſ. *Sed ſi eſſet nomen ſcribẽtis, licet non eſſet ſubſcriptio.* Anton. Gabr. in titu. de præſumptionibus, concluſione 3. num. 11. & dixi ſuperius. num. 5. & 6.

Ac propterea epiſtola, vel alia apocha pri
35 uata eodem modo obligat, † quando eſt propria manu ſcripta; non verò ſubſcripta: ac ſi ſubſcriptionem haberet. Paulus Caſtrenſis in in d. l. cum antiquitas. num. 7. C. de teſtamentis, & Alexand. ibidem, ſub nu. 8. verſ. *& è contra.* Romanus conſ. 303. incipit, *hac ſcriptura.* num. 1. Antonius de Butrio in cap. 2. ſub nu. 4. verſ. *vtrum autem.* poſt principium, de fide inſtrument. Bertachinus in tracta. de Epiſcopo libro 3. parte 1. ſub numero 19. verſ. *prædictis ſubdendum eſt.* Purpuratus, in d. l. admonendi, n. 166. ff. de iureiurando. Barth. Socin. conſil. 15. num. 49. volum. 1. Auendanus de exequen. mandatis 2. parte. cap. 16. num. 12.
36 vbi ponit plures caſus, † in quibus non eſt neceſſaria partis ſubſcriptio, & conferunt, quæ dixi ſuperius, verſ. *vnde diſpoſitio.* à nu. 5.

Neque obſtat dicere, quòd quando requiritur ſubſcriptio pro forma, quòd non ſufficit ſola deſcriptio: Quoniam verior eſt opinio
37 † contraria, vt per tex. in d. l. cum antiquitas. §. fin. C. de teſtamentis, concluſit ibidem Iaſon. numero 12. Decius in l. hac cõſultiſſima. num. 26. C. eodem titulo, de teſtamentis. Anton. Gabriel in dicta concluſione 3. num. 32. verſ. *contrarium videtur eſſe verum.* Menochius de præſumptionibus lib. 3. præſumptione 66. num. 14. quam ſententiam etiam tenuit Rota teſte Puteo deciſione 225. numero 2. & 3. libro 1.

Ea nempe ratione, quia ita conſenſus eli-
38 citur † ex ſola deſcriptione, ſicut ex ſubſcriptione: Et ſic, cum conſtet de cõſenſu, & mẽte Epiſcopi acceptantis alternatiuam ex dicta deſcriptione: Et littera ſcripturæ totius inſtrumenti acceptationis, minus poſſit falſificari, quã ſolius ſubſcriptionis: ac facilius poteſt cognoſci, & recognoſci: Et pari paſſu ambulent ſcriptio, & ſubſcriptio: Tenendum apparet, quòd in caſu noſtro, ſufficeret ſola deſcriptio cum reliquis requiſitis, quamuis ſubſcriptio deficeret.

39 Licet quoad Notarium † conficientem inſtrumentum, & Doctorem conſulentem, non ſufficere deſcriptionem ſine ſubſcriptione manu propria, tradunt Paulus Caſtren. in d. l. cum antiquitas. numero. 7. in fine. C. de teſtamentis. Bertachinus in d. tractatu de Epiſcopo. lib. 3. parte 1. ſub num. 19. verſ. *quod eſt verum niſi in Doctore.*

40 Quod ego quoad Notarium † libenter admitto, quia vltra quòd ſubſcriptio requiritur pro forma, vt in authẽtico de Tabellionibus, in principio, ibi, *ſubſcriptionem eius.* collatione 4. l. 5. titulo 19. Partita 3. Agitur etiam de intereſſe, & præiudicio tertij: ac vt magis falſitatis occaſio euitetur: Et contrariũ eſſet contra vniuerſalem ſtylum totius orbis, prout etiam firmant Alexander in d. l. cum antiquitas. num. 8. C. de teſtamen. Acebedus in l. 13. titulo 25. num. 2. & 3. libro 4. recopilationis, poſt alios plures allegatos per Horatium Mandoſium in additione ad Conſilium 303. Romani ſub littera B.

41 At verò quoad Doctorem † conſulentem, licet ſit iuſtum, & bonũ, quòd manu propria ſubſcribat; Non tamen eſt eſſentiale, quando ipſe manu propria deſcripſit: Imò etiam ſi nõ deſcribat: nec tale reperitur conſtitutum.

Quæro ſecundo, quare dicit regula noſtra *manu propria*? Reſpon-
42 deo quòd ad diſtinctionem † eorum, qui ſe manu aliena ſubſcribunt, & committunt alteri quòd pro illis ſubſcriptionẽ apponat, text. & ibi Doctores, in d. l. cum antiquitas. §. fi. C. de teſtamentis. Felinus, in cap. quoniam contra n. 45. de probat. Puteus deciſ. 225 n. 1. lib. 1. & dixi ſupra in limitatione 4. numero 24. & ſequentibus.

Tertio quæro, Nũ Epiſcopus propter infirmitatem, vel trementem manum, poterit ſubſcribere litteras patentes acceptationis alternatiuæ, adiutus cum ma-
43 nu † aliena? Conclude quòd ſic, vt loquens de Notario, in terminis ſcripſit Peralta in rubrica. ff. de legatis 2. num. 17. Acebedus, in l. 13. titulo 25. num. 5. in fine lib. 4. Recopil.

Quarto quæro, quid ſi Epiſcopus eſt omninò impeditus infirmitate, vel alia occaſione; Ita vt neque cum adiutorio alterius ſubſcribere valeat, & minus ſcribere: An ſufficiat in hoc caſu, quòd ſtan-
44 te tali impedimento alius † ſubſcribat pro ipſo? Dico, quòd ſic, l. diuus. ff. de in integrum reſtitutione, ibi, *& ſi nihil facilè mutandum eſt; ex ſolemnitatibus, tamen vbi æquitas euidens poſcit ſubueniendum eſt.* l. in ambiguis 85. §. quoties. ff. de regul. iuris. c. ſcias 7. quæſt. 1. cap. quod non, de regul. iuris, cap. quanto de conſuetudine. c. 2. in fine, de obſerua. ieiunior. Ripa in l. admonendi. nu. 50. ff. de iure iur.

45 Et ex neceſſitatis cauſa, poteſt mutari † aliquid de forma aſſignata. Decius poſt Alexandrum, & alios, in l. hac conſultiſſima. n. 21. C. qui

C.qui teſtamen. facere poſſunt. Felinus in c.
cum dilecta.num.13.de reſcriptis, & in cap.
1.num.49.& 50.de conſtitut.Petrus Dueñas,
in regula 248. Tiraquell. de retractu lignag.
§.26.gloſ.1.num.16.cum ſequentibus. Cæſar
de Graſsis deciſ.6.num.8.de præbendis, ple-
niſsimè Menochius de arbitrarijs centuria
2.caſu 82.per totum, & dixi in gloſſ.8. num.
43.cum ſequentib.

Vnde quãdo requiritur pro forma, ſubſcri-
ptio cum propria manu, imminente neceſsi-
46 tate † tenet ſubſcriptio manu aliena facta.
Baldus in rubrica. C.de fide inſtrumentorũ.
nu.13. & cum pluribus firmat in caſu inſtru-
menti nominationis Rebuff. in tractatu de
nominationibus, quæſtione 10. num. 13.cum
ſequentibus.

Neque eſt dicendum, quòd regula noſtra
obliget Epiſcopum ad ſubſcriptionẽ impoſ-
47 ſibilẽ, † quam facere nequit. l.impoſsibilium
cum ſimilibus.ff.de reg.iur.

Ideò quamuis ſententia lata à Iudice non
48 ſedẽte pro Tribunali, ſit ipſo iure nulla. † cap.
fin.in fin.de ſentent.& re iudicat.libro 6. Ta-
men ſi Iudex habeat in illis partibus, tale im-
pedimentum, aut dolorem, quòd ſedere non
49 poſsit, rectè tenet, † quamuis non ſedeat.gl.
ibidem, verbo, *ſedendo*.prope finem, verſ.*vnde
quid ſi*.Bart in l.1.numero 5. C. de ſentent.ex
breuil.recitand.

Facit etiam tex. in cap. ſi pro te 13. de re-
ſcript.in 6.vbi notat Geminian.num.1. quòd
ſatis ſcriptum à me dicitur, quamuis nõ ſcri-
50 bam propria † manu, ſed ſcribat alius de
mandato meo.

An autem Notarius impeditus poſsit ſub-
51 ſcriptionem inſtrumenti alteri † committe-
re, vide Iaſon.in l. quædam. §. nihil intereſt,
poſt Angelum, Paulum, & Alexand. ibidem
num.9.ff. de edendo, & l.5.titulo 19.Partita
3.Burgos de Paz, in l.3.Tauri. num. 1276.vi-
de etiam poſt Menchacam, Matienzum, &
alios. Ioann. Gutierrez in quæſtione practica
139.libro 1.Vbi etiam tradunt. An ſit de ſub-
52 ſtantia ſubſcriptio † tabellionis, vulgari Hi-
ſpano *firma*.appellata. Rebuff. de nominatio-
nibus.quæſt.10.num.12.& vide ſupra. nu.39.

Quinto quæro, quid ſignificet illa di-
ctio, *ſubſignatas*? Reſpondeo,
53 quòd eſt idem, ac ſi diceret ſubſcriptas, † quia
ſubſignare, & ſubſcribere eſt idẽ.tex. in l.ſub-
ſignatum 39.ff.de verbor.ſignificatione, *ſubſi-
gnatum*, inquit, *dicitur quod ab aliquo ſubſcriptum
eſt: Nam veteres ſubſignationis verbo, pro adſcrip-
tione. vti ſolebant*. vti tradunt Accurſius, Alcia-
tus, & Rebuff. tex. etiam, in l.ſi non ſubſcripſi-
ſti 15.C.de adminiſtra.tutor. vbi Imperator
primo vtitur verbo, *ſubſcripſiſti*.& poſtea ver-
bo, *ſignaſti*.pro eadem re.

54 INDE dicũtur Signatura gratiæ, † & Signa-
tura iuſtitię, duo tribunalia potiſsima Papę.
Vnũ ideſt Signatura gratiæ, vbi ipſemet Pon
tifex Max. præſidet, in quo proponuntur, vt
plurimum res gratiam concernentes: Et al-
terum hoc eſt Signatura Iuſtitiæ, vbi non ipſe
Papa, ſed vnus Cardinalis, tanquàm Præfe-
ctus præſidet, & in illo expediuntur Commiſ-
ſiones, & reſcripta Iuſtitiam concernentia, vt
per Staphilęum, in tract.de ſignatura Iuſtitię,
& Gomez. in Compẽdio vtriuſque Signaturę,
quod collocauit ſub regula de non iudicando
iuxta formam ſupplicationis, poſt quæſtionẽ
15.Et ideò appellatur ſignatura gratiæ, & ſi-
gnatura Iuſtitiæ, quia ibidem ſignantur. ideſt
55 ſubſcribuntur † reſcripta gratiæ, & Iuſtitię, vt
palam eſt, & ſcripſit Rebuff. in praxi, tit. de
ſignaturæ gratiæ. num. 11. 12. & 17.

Vbi ſubdit, quòd hoc verbum, *ſignare*. de Iu
re Canonico, (in quo verſamur) potiſſimè ſu-
56 mitur † pro ſubſcribere, licet de Iure Ciuili,
aliter plerumque accipiatur: Nam quando-
que ſumitur verbum, *ſubſignare*. pro obliga-
re. l.ſemper. §. conductores, ibi, *quæ ſubſignatæ
ſint fiſco*. vbi gloſ. verbo, *ſubſignatæ*. ff. de iure
immunitatum, tex. etiam, in l.fin. §. defenſio-
nem. C.de adminiſtra.tutor.

Et vt plurimum de Iure Ciuili ſubſignare
57 ſignificat ſigillare, † ſeu ſignum imprimere.
tex. in l.ad teſtium 22. §. conditionem, & §. ſi
ab ipſo teſtatore. ff. de teſtamentis. l.cum ta-
bernam 34. §. idem quærit in fine, vbi Barto.
num. 1. ff. de pignoribus. Accurſius, in gloſſ. 1.
in d.l.ſubſignatum 39. ff. de verbor. ſignif. vbi
poſt alios ſcribit Rebuffus.

58 PROVT etiam, *ſignum*. † cõmuniter appel-
latur illud, quòd Notarius ſolet apponere ad
finem inſtrumenti poſt ſubſcriptionem, ſine
quo inſtrumentum non teneret, vt per Bart.
in l.ſi quis ex argentarijs, in repetitione. §. ſi
initium. nu. 32. ff. de edendo, & ibidem com-
muniter omnes. l.54.& 55.titulo 18. & l. 10.
titulo 19. Partita 3.& Gregor. Lopez, ibidem
in verbo, *ſu ſigno*. Couarru. in practicis quæ-
ſtionibus. cap. 20. num. 5. lex. 13. titulo 25. li-
bro 4. recopilation. Vbi Acebedus. num. 44.
cum ſequentib.

Quod ſignum, poſtquàm tabellio ſemel aſ-
59 ſumpſit † amplius mutare non poteſt, vt fal-
ſitatis occaſio non detur, alias teneretur de
falſo. Baldus in proœmio. C. num. 4. Caſtillo
in l.3.Tauri, in verbo, *del ſcribano*. Auendanus
de exequen. mandatis 2. par. cap. 21. caſu 30.
Acebedus, in l.12.num. 14.& 15.titulo 15. li-
bro 4. recopilation. Rebuffus in tractatu de
nominationibus, quæſt. 10. num. 18, vbi etiam
addit aliam rationem ſcilicet, vt poſtmodum
ex iſtis inſtrumentis alia fiat faciliora com-
paratio.

60 Et hoc ſignum ſolet etiam ſigillum † vo-
cari, vt late per Maſcard. de probationibus
con-

conclusione 921. num.1. & per totam.
61 Rurſus dicitur ſignum † illud marcum, quod imprimitur animalibus,
putà equis,bouibus,ouibus, capris,porcis,&
ſimilibus per Dominos illorum,vt cognoſca-
tur quis Dominus ſit:Ex quo ſigno, ſeù mar-
co probatur Dominium, vel ſaltim ſecundum
varias opiniones maximum probationis ar-
62 gumentum † inducitur, vt notat Bartolus in
l.ſtigmata per tex.ibi n.1. & Lucas de Penna
in princip.Ioannes de Platea.nu.1.C.de fabr.
lib.11. Antonius Gomezius in l.45. Tauri nu.
77.per totum, & plene traditur per Maſcar-
dum de probationib. concluſione 1052. inci-
pit, *Marcum*, nu.1. & per totam, Menochium
de præſumptionibus lib.3. præſumptione 64.
nu.5.& per totam.
63 Nec non dicuntur ſigna illà ſtigmata,† quæ
artifices imprimunt ſuis rebus, veluti armis,
vel pannis, aut alijs ſimilibus rebus, per eos
ad vendendum factis, vt artificis peritia, &
bonitas dignoſcatur,vt probat tex.in d.l.ſtig-
mata C.de fabricenſibus. lib.11.
Ita, quod vnus artifex, ſeu officialis mini-
64 me poteſt ſigno alterius vti, † & poteſt pro-
hiberi per illū,qui prius illud aſſumpſit:quia
intereſt eius propter ſui operis bonitatem,
ne alius imperitus in arte vtatur tali ſigno,ac
operis inducatur confuſio, vt docet Bartolus
in tract.de Inſignijs,& armis nu.9.& Ioann.de
Platea in d.l.ſtigmata nu.2.Ancharan.in.c.vt
Apoſtolicæ. n.3. de priuileg.in 6. Auendanus
de exequen. mand.par.1. cap.19.ver. *Item ne*
carius, Anton.Gomezius in d.l. 45. Tauri nu.
77.in fine.
Idemque eſt in tabellionibus, quia vnus ta
65 bellio non poteſt vti ſigno † alterius, vt poſt
Bartolum,& alios tradit Orozcus in l.ſi quis
ex argentarijs §.initium, colum.743. in fine,
Acebedus in l.13.num.46.titulo 25.lib.4.re-
copilation.
66 Et ſexaginta caſus, in quibus per ſigna, †
diuerſæ res dignoſcuntur, congerit Auenda-
nus de exequen. mand.2. parte cap.21.nu.1.
cum ſeqq. Et quamplur. cumulat Anchara
nus in d.c.vt Apoſtolicæ.nu.2.& 3. de priui-
legijs in 6.
Sexto quæro qualis debet eſſe ſubſigna-
67 tio,vel ſubſcriptio † Epiſcopi ac-
ceptantis alternatiuam?Reſpondeo,quod cir
ca modum ſubſcriptionis non reperio datam
certam formam, nec de Iure communi, nec
per regulam noſtram:Prout etiam dicit Bal-
dus in l.non aliter nu.5.poſt principium ff.de
adoptionibus non eſſe determinatum à Iure
68 locum, in quo debeat apponi ſubſcriptio, †
Rebuf. in tractatu de nominationibus queſt.
10.nu.16.& vide ſupra nu.13.& 14. Et prop-
terea puto, quod quocunque modo ſubſcrip-
tio fiat,vel quibuſuis verbis concipiatur, dū-
69 modo de illa conſtet,ſufficiet, † argum.tex.in
l.ſi in nomine C. de teſtamentis. §. ſi quis in
nomine.Inſtit.de legatis.Ac proinde ſiue Epi-
ſcopus in ſubſcriptione ponat ſolum nomen,
70 & cognomen proprium,†veluti ſi dicat,(Don
Hieronymus Manrrique):Siue ponat ſolū no-
men dicēs.(Don Hieronymus:) Siuè non po-
nat nomen, nec cognomen, ſed ſolum nomen
dignitatis,veluti(Epiſcopus Salmantinus:)Si
ue ponat nomen proprium, ac inſimul nomen
dignitatis, veluti (Hieronymus Epiſcopus
Salmātinus:)Siue ſubſcriptio fiat per litteras
abbreuiatas, vt I.pro Ioanne H.pro Hierony
mo, vt facit Papa in ſua ſignatura (licet hoc
71 interdum reprobetur † vt in l.1. §.legi.ff.de
his, quæ in teſtamen. delentur.l. 7. titulo 19.
Partita 3. vbi late Gregorius Lopez, Abbas
in cap.cum P.tabellio.nu.5.de fide inſtrumen.
Potius namque dicuntur illæ notæ, quàm lit-
teræ.l.ſed cū patronos.§.fin. ff.de bonor.poſſ.
& ibi gloſ.verbo,*notis*,Rebuffus in tractatu de
nomination.quæſt.10.nu.19.)Siue formaliter
extendātur:Siue ſimpliciter nomen apponat,
Aut addat huiuſmodi verba ante ſubſcriptio-
nem (Ita eſt ego talis)ſiue (approbo) aut(de-
claro)ſiue (in fidem præmiſſorum ſubſcribo:)
Siue(propria manu:) Vel alio quocunque mo
do fiat,regulæ noſtræ diſpoſitioni ſatisfactum
erit, ex his, quæ ſuperius diximus.
Pro vt etiam in ſimili,videmus varietates
72 † ſubſcriptionum tabellionum, ac notario-
rum in Inſtrumentis, ſecundum diuerſos Pro
uinciarum mores. Nam in Curia, & in alijs
partibus Italiæ, regulariter notariorum
ſubſcriptio eſt huiuſmodi. *Et ego N. tali*
authoritate approbatus, qui de præmiſsis rogatus
fui, ad hoc, præſens publicum Inſtrumentum ſub-
ſcripſi, & publicaui, requiſitus. Et ante huiuſmo-
di verba(manu propria notarij ſubſcripta)
imprimit ſignum, & nulla alia ſubſcriptio
fit, nec alia verba dicuntur: Qui modus ſub-
ſcribendi conſonat cum tradito per Specu-
latorē in titulo de ſententia. §. vt autē.n.21.
73 In Hiſpania, † ſaltim in Regnis Caſtellæ
vltra dictam ſubſcriptionem, Notarij dice-
re ſolent, *& in fidem prædictorum ſignaui pro*
teſtimonio veritatis. Et poſtea apponunt ſi-
gnum, ac deinde circa medium paginæ faciūt
aliam ſubſcriptionem, in qua dumtaxat no-
men, & cognomen proprium apponunt,ac ſic
duplex ſubſcriptio dici poteſt, & vide Ioann.
Gutierrez dicta quæſtione practica.139.lib.1.
74 In Francia † verò nihil aliud fieri ſolet,niſi
poſt datam, aut teſtium nominationem, No-
tarius apponit ſignum,ac poſtea pro ſubſcrip
tione,ſolummodo ponit nomen,& cognomen
ipſius. Et hos omnes ſubſcribendi modos,
ſæpe Rota approbauit.
75 Ac in ſubſcriptione dicere debet Notarius,
quòd fuerit rogatus; Quia aliter inſtrumen-

tum non probat. Puteus deciſione 440. incipit, *in cauſa Britonorienſi*. nu. 1. & 2. lib. 2. & vide eundem Put. deciſ. 384. lib. 3. lege tamen latè de hoc. Menoch. de præſump. lib. 2. præſump. 81. per totam.

Rurſus adde, quòd ſententia ab vno Auditore Rotæ pronunciata
76 illo defuncto, vel impedito poteſt ſubſcribi † ab alio Auditore. Put. deciſ. 348. n. 1. lib. 1. Rota iuncta additione Papazoni deciſione 11. nu. 4. de reſcriptis in nouis. Mandoſ. in regula de annali, quæſt. 75. num. 2.

Nec non ſi vnus Cardinalis pronunciauit ſententiam, & ante ſubſcriptionem decedat,
77 poteſt committi † alteri ſubſcriptio eiuſdem ſententiæ. Puteus deciſ. 249. nu. 1. & 2. lib. 2.

Itá vt in neutro iſtorum caſuum, ſit neceſſa
78 ria partis † citatio ad vidédum fieri ſubſcriptionem ſententiæ, quando præceſſit citatio ad ſententiam. Puteus deciſ. 348. nu. 1. lib. 1. & d. deciſ. 249. lib. 2.

Et vt termini iſtarum deciſionũ intelligantur, per eos qui in Curia non verſantur, obiter declarabo: ne illis videatur abſurdum primum pronunciari ſententiam non ſubſcriptam per vnum Iudicem, & poſtmodum ſubſcribi per alium: (Prout etiã mihi dum eſſem nouus in Curia contigit. Ita vt in hoc, & alijs ſimilibus euenit mihi ad litteram, quòd dixit Felin. in c. ſuper litteris. n. 13. in fine de reſcriptis, ſcilicet, quòd qui de nouo addiſcunt praxim, & negotia Curiæ, putant ſe nihil in ſcholis, & in alijs tribunalibus feciſſe, & nouum mundum inuenire.) Quoniam ſentẽtia prius debet ſcribi, & ſubſcribi, & poſtea pronuncia-
79 ri, † alias erit ipſo iure nulla l. 1. 2. & 3. C. de ſenten. ex breui. recitand. c. in primis 2. q. 1. c. fin. de ſent. & re iudic. & ibi notat Frãchus, in num. 1. Vbi ideò dicit, quòd non tenet ſententia, quam Iudex pronunciat mente, ſeu verbo tantum, & poſtea facit eam in actis ſcribi. Vant. de nullitatibus. cap. penultimo de nullitate ex defectu proceſſus. n. 69. & 70.

80 Nam promulgare ſententiam † eſt, eam legere ex ſcripti recitatione. Barr. in l. fin. num. fin. C. de ſenten. ex breui recit. vbi propterea tenet in nu. 5. quòd ſit nulla ſententia in cuius pronunciatione non dicitur, quòd fuit lecta. Franchus vbi ſupra. num. 11.

Ac propterea talis modus pronunciandi, prout ſeruatur in Curia videtur exorbitans.

Præſertim quia in Curia tempus decendij ad appellandum dati, currit à die pronuncia-
81 tionis, & ſæpiſsimè labitur in totum † ante ſubſcriptionem talis ſententiæ: Ac proinde pars tenetur appellare priuſquam ſententiæ tenorẽ videre valeat, aliàs ſententia, quæ nõdum eſt in ſcriptis redacta, nec minus ſubſcripta, in rem tranſitum faciet iudicatam, vt paſſim videmus, & dixit Rota deciſ. 381. n. 3. libro 3. parte 3. diuerſor. Veſtrius, in praxi Rom. Curiæ lib. 7. cap. 1. num. 12. Vbi ſubdit, quòd ſaltim deberent tales ſententiæ ſubſcribi, & publicari infra decem dies ad appellandum, ne diu litigatores in ſuſpenſo detinerẽtur, nec Iudicibus mali occaſio daretur. In Hiſpania verò tempus appellãdi non currit, niſi à die intimationis ſententiæ iam ſubſcriptę, & pronũciatę iux. l. 1. tit. 18. li. 4. recopil.

Quocirca declaro, quòd Curiæ ſtylus habet, vt poſtquam Iudex de cauſa cognouit, ac termini ſubſtantiales ſeruati fuere. illa pars, pro qua Iudex de iure ſuo bene ſentit, citare facit aduerſarium ad ſententiam, & iſte terminus citationis ad ſententiam ſeruatur per Iudicem pro Tribunali ſedentem, quãdo Notarius d. citationem legit, tuncque Iudex dicit, pro ſeruato, quòd eſt, ac ſi diceret: *Ita pro-*
82 *nuntio, prout in cedula* † *ſubſcribenda*. Deinde Iudex cum ſua cõmoditate, ſi opus, eſt audit de nouo extraiudicialiter partes, ac acta proceſſus videt, & reuidet, & cedulam ſentẽtię per illam partem, quæ citauit ad ſententiam ordinatam, recipit, legit, ac iterũ legit: Et quandoque etiã legendi litigatori aduerſario facultatem facit, eumque etiam in modo formandi tenorem ſententiæ audit, delet, addit, corrigit, & eam denique ſæpius reuiſam, atque mature conſideratam manu propria ſubſcribit ſub hac forma (*ita pronunciaui N. Rotæ Auditor, aut talis Iudex*.) Poſtmodum ſubſcriptam ſententiam notario actuario in actis cuſtodiendã tradit, in cuius tergori notarius adnotat, & conſcribit, nõ diem ſubſcri-
83 ptionis, & traditionis, ſed pronunciationis, † & termini ſeruati, ac dicit: Tunc fuiſſe ſentẽtiam lectam: Nã ſubſcriptio cedulæ retrotrahitur ad tempus ſeruati termini, hoc eſt pronunciationis. Veſtr. vbi ſup. d. nu. 12. Rota deciſ. 705. n. 4. verſ. *ſecundo ſtylus noſter*. lib. 3. par. 3. diuerſ.

Quę ſubſcriptio, & publicatio fieri debet in Tribunali Rotę, intra quindecim dies, & in vltima anni audientia, infra menſẽ a die termini ſeruati, & ſententiæ prout in cedula, vt moris eſt, late, alioquin in pronunciationes circunductę remanent, vt ſancitur in Cõſtit. 83. Pij IIII. incipit, *in throno Iuſtitiæ*. §. Itẽ ſententiæ latę: In alijs verò Tribunalibus Vrbis, iſte terminus ſemper eſt decem dierum, vt in Conſtitutione 85. eiuſdem Pii IIII. in §. idem quoque Iudices, tam in criminalibus, quã in ciuilibus, qui ſentẽtias prout in cedula ferre.

Neque talis ſtylus omnino deuiat à iuris communis regulis, ex quo ſecũdũ pluriũ Doctorum calculum, eſt valida ſententia † Iudi-
84 cis, † prout cõtinebitur in conſilio talis iuris periti, vel ſapientis, etiam in actis non producto. Felinus poſt alios plures, quos refert in c. cum venerabilis. nu. 47. de excep. Alciat.

com-

communem referens, in l. 1. §. ſi quis ita. num. 14. ff. de verbor. obligat. Aſinius in praxi. §. 20. cap. 12. qui multos citat, de quo etiam per Vantium de nullitat. dicto cap. penult. n. 104. Licet ipſe cōtrarium teneat, quando conſiliū in actis productum non eſt.

Vnde in terminis, l. 7. titulo 18. libro 4. recopilat. dicentis, quòd inſtātia appellationis in cauſis citra decem millium marapetinorū ſummam, terminetur infra quadraginta dies à lapſo termino appellandi, datur iſta cautela, quòd ſi labitur dictus terminus † quadra-
85 ginta † dierum, Iudex appellationis poteſt pronunciare in actis, ſecūdum quòd in conſilio talis ſapientis (ad quem conſulendum pro ferenda ſententia proceſſum miſit, & nōdum venit) continebitur, vt poſt Paulum Caſtren. & Baldum, tradit Auileſius in cap. 49. ſyndicatus, in gl. verbo *condemnar.* num. 10. Acebedus, in dicta l. 7. titulo 18. lib. 4. recopilat. nu. 91. & 92. Boherius deciſ. 5. num. 19.

Si enim poteſt ſuſtineri ſentētia in iſto ca-
86 ſu ſecundum † Conſilium per alium ferendū, ſtante temporis anguſtia: A fortiori prefatus ſtylus iuſtificatur, quando Iudex pronunciat, prout continebitur in cedula propria ſuę ſententiæ, poſtmodum ſubſcribenda.

Qui ſtylus Curiæ non eſt admodum vetus,
87 † cum neque Felinus, qui fuit Rotæ Auditor, neque alius Doctor antiquus de eo meminerit, & ſic dicit Veſtrius, vbi ſupra, num. 11. in principio, quòd iſte ſtylus à certis annis inualuit, nec ſatis placet.

Ceſſante tamen prædicto ſtylo, ſententia
88 ſic prolata eſſet ipſo iure † nulla, vt conſuluit Rota in vna Pharen. Archidiacon. coram Paleotto, quæ eſt in impreſſis deciſio 705. incipit, *Iudex.* nu. 1. & per totam lib. 3. parte 3. diuerſorum.

Quibus ſic ſe habētibus, prædictæ deciſiones ſuperius citatæ à nu. 76. ad probandum, quòd alius Iudex poſſit ſubſcribere ſententiam prolatam à Iudice mortuo, vel impedito, nec ſit neceſſaria citatio ad videndum ſubſcribi ſententiam: facile intelligi poſſunt; Nam cum ſententia ſit iam pronunciata, & ad pronunciationem illius præceſſit citatio ad ſententiam, nulla alia eſt neceſſaria citatio ad ſubſcriptionē: Quia
89 ſubſcriptio eſt declaratio † nudum factum continens, quę citatione non indiget. Mandoſius in regula de annali. q. 75. nu. 3. in fine, & nu. 4. Et videtur ſubſcriptio potius pertinere
90 ad probationem, † quæ facile induci poteſt etiam poſt mortem, vt docuit Rota deciſ. 391. nu. 5. poſt principium, lib. 1. par. 3. diuerſ.

Hinc dixit Iaſ. in l. ſi ita ſtipulatus 126. §. Chriſog. n. 15. ff. de verb. obl. poſt Bal. quē allegat, quòd ſubſcriptio Iudicis nō habet † vim
91 ſententiæ.

Quo fit vt cū ſententia pronuncietur tunc, quando terminus ſeruatur, vt ſuperius dixi nu. 82. quòd ex illo die currit tempus appel-
92 landi, † & non à die ſubſcriptionis, & publicationis, & ita ſe habet tritus Curiæ ſtylus, vt fuit reſolutum in vna cauſa Mediolanen. 26. Maij, & 9. Iulij anni 1557. & in alia Romana fideicommiſſi decimo Ianuarij coram Paleotto, quæ eſt in impreſſis deciſio 391. n. 2. lib. 3. parte 3. diuerſorum: Vbi n. 3. ſubdit, quòd hinc videmus ſemper appellari ab huiuſmodi pronunciationibus infra decēnium,
93 quatenus contra, † idque ad cautelam: Licet pars nondum certo ſciat, ſe grauatam fuiſſe, quia debet cogitare eundem caſum poſſe euenire. l. ſi quis Domum. §. idem quærit. ff. locati. l. verum. §. Marcellus, vbi glo. de minorib.

Si verò non appellant infra decennium à termino ad ſententiā ſeruato, ſententia tranſiret in rem iudicatam, quamuis nōdum eſſet
94 ſubſcripta † ex ſupradictis.

Prout etiam currunt fatalia, quamuis ſententia ſubſcripta non fuerit, vt fuit reſolutum in vna Calagurritana admiſsionis. 29. Ianua. 1565. Coram Robuſterio, & tradit Lancellot. de Attentat. 2. par. c. 12. in princip. num. 32.
95 Solet tamen aliquando ſignatura † concedere cōmiſsionem reſtitutionis in integrum, quando nō appellans in tempore, ſed poſteà, dum vidit tenorem cedulæ ſubſcriptę, docet de aliqua colorata cauſa, vt potè quòd cedula ſententię poſtmodū ſubſcripta, & publicata, aliud cōtineat, quā fuerat in deciſ. declaratū, vel aliàs doceretur de aliquo grauamine, aut re in veriſimili: & ita practicaui, & ſeruari vidi.

Præterea non ſemper, quòd terminus ad ſententiam ſeruatur, Iudex ſentētiam poſteà
96 ſubſcribit: † veluti ſi poſt ſeruatum terminum ante ſubſcriptionem ſententiæ nonnulla iura de nouo producerentur: ſeu Iudex de aliquo articulo dubitaret: vel ſi eſt Auditor Rotę, ordinem Rotæ ad cauſam expediendam, prout moris eſt, nō haberet: vel alia iuſta cauſa occurreret. Put. deciſ. 398. incipit, *in vna Oueten.* lib. 3. & tota die experimentis conſequimur; Sed tunc remanet pronūciatio circumducta, & alia pars auditur: & Iudex de artic. dubio certificatur, & ordinem Rotę ad expeditionē obtinet: & de nouo pars ad ſentētiam citatur, & terminus ſeruatur, ac Cedula intra conſtitutum tempus, & ſubſcribitur, & publicatur.

Sicut ēt remaneret pronūciatio circunducta, † ſi infra dictū tēpus ſubſcriberetur cedu-
97 la ſentētię per Iudicē, nō tamē in pręsētia notarij actuarij, nec illi cōſignetur, vt eā publicaret. Rota deciſ. 347. n. 1. & 2. lib. 3. p. 3. diuerſ.

Addo etiam Caputaquenſ. deciſione 30. numero 1. parte 1. vbi fuit deciſū, quòd appella
98 tio non erat deſerta, † ſi appellans intra biennium

nium obtinuit per Auditorem pronunciari, prout in cedula, quæ non fuit ſubſcripta, ſed reſoluta in interlocutoriam, tempore, quo iã erat lapſum biẽnium, ad appellationem proſequendam, datum.

Summaria Gloſſæ 61.

1 *Sigillo munitæ eſſe debent litteræ acceptationis alternatiuæ.*

2 *Sigillum comprobat, confirmat, ſupplet, & robur adijcit.*

3 *Sigillum quale eſſe, & quid continere debeat, & nu. 4. dicitur de imagine, & nu. 5. de nomine, & nu. 6. & 7.*

8 *Sigillari non poteſt cum re non habente characterem, nec litteras, & num. 9.*

10 *Sigillum imprimendum in litteris acceptationis debet eſſe ſolitum.*

11 *Sigillũ quotuplex ſit, & n. 12. & 13. vbi plura.*

14 *Sigillum priuatum quælibet perſona ad libitum ſuum eligere poteſt.*

15 *Sigillum vocatur à Iure Ciuili, ſæpè ſignum, & annulus nu. 16. & 20. & 21.*

17 *Sigillum authenticum, ſolet annulus vocari.*

18 *Sigillum litterarum Papæ ſunt Imagines Apoſtolorũ, & nomen illius, cũ certis characterib.*

19 *Sigillum breuium Papæ eſt annulus Piſcatoris.*

22 *Sigillum quam probationem facit remiſsiuè.*

23 *Sigillum authenticum Epiſcopi cum ſubſcriptione coniunctum, plenè probat.*

24 *Teſtium appoſitio, an ſit neceſſaria in litteris patentibus acceptationis.*

25 *Notarij ſubſcriptio, aut interuentus, an requiratur in litteris patentibus.*

26 *Sigillum Auditoris Rotæ appoſitum litteris citatorijs, & inhibitorijs, habet vim decreti.*

27 *Sigillo probatur delegatio.*

28 *Sigillari an debeant litteræ acceptationis ſigillo magno, vel ſufficiat paruum, & nu. 34.*

29 *Sigillo alieno an poſsunt muniri litteræ acceptationis alternatiuæ, & nu. 32. & 33.*

30 *Sigillo alieno quis vti poteſt, & quid ſi non exprimatur. nu. 31.*

35 *Sigillum proprium non alienum adhiberi debet in grauibus negotijs.*

36 *Sigillo alieno nemo, vti põt, niſi careat proprio.*

37 *Periculum non eſt, in modica mora acceptationis alternatiuæ.*

38 *Sigillum, & ſubſcriptio pari paſſu ambulant.*

39 *Sigilli impreſsio non nocet in caſibus, in quibus nec ſubſcriptio.*

40 *Sigillum, ſine ſcriptura, nihil probat.*

41 *Sigillũ præſumitur impreſſum de voluntate Domini.*

42 *Sigilli ad oſtenſionẽ nõ debet cuſtos, tradere Annulum.*

43 *Sigillum denotat perfectionem.*

Suoque ſigillo munitas. gloſſ. 61.

NON ſolũ debent eſſe litteræ patentes acceptationis alternatiuæ propria Epiſcopi acceptantis manu ſubſcriptæ; Sed etiam ſuo ſigillo munitæ: Nam ſigil-
1 lum † facit ſcripturam authenticam, & maximam illi authoritatẽ præſtat. c. 2. de fid. inſtrument. Vbi Abbas notab. 3. ante num. 1. & num. 14. Felinus ſub nu. 17. & cæteri, tradit gloſſ. verbo, *litteras*. & omnes, in cap. poſt ceſſionem, de probationibus. Petrus Andreas Gambarus in tractatu de legato libro 8. in principio. nu. 224. & 225. Rota deciſ. 1. nu. 1. de probation. in nouis, & deciſ. 535. num. 1. par. 1. diuer. Couarru. in pract. quæſt. c. 22. num. fin.

Item ſigillum comprobat, confirmat, ſup-
2 plet, & † robur adijcit, alioſque plures effectus operatur. Bald. in l. bonæ fidei, ante nu. 6. C. de rebus creditis. Iaſ. in l. pacta nouiſſima. num. 9. C. de pactis. Roma. conſ. 305. *hæc ſcriptura*. num. 2. Marſilis in rubrica. C, de probationibus. numero 300. Veſtrius, in praxi, lib. 6. cap. 1. num. 9. Rota deciſ. 535. num. 2. parte 1. diuerſ.

Primo quæro, quale debeat eſſe ſigillũ, & quid cõtinere debeat? Reſpõ-
3 deo, † quòd ſigillum ad hoc, vt dicatur authẽticum debet in primis continere, quandam impreſsionem. l. 1. §. ſin autem ſocius, *ibi, ſigillo impreſſo*. C. de cõmuni ſeruo manumiſſo, vbi notat Bal. In qua impreſsione dẽt eſſe imago
4 † Principis, ſeu Epiſcopi: vel loco Imaginis debent eſſe Arma illius, cuius eſt ſigillum, ſicut & in moneta. l. fin. C. de veter. numiſma poteſta. libro 11. Bald. conſ. 376. incipit caſus talis. num. 1. lib. 3.

Item debet continere characterem, ſeu lit-
5 teras circum, proprium nomen, † declarãtes, vel alias litteras aptas, & conuenientes ſigillo, vt facilè cognoſcatur cuius ſit ſigillum, capit. ſignificauit 48. de appellation. c. inter dilectos, vbi Abbas numero 4. de fide inſtrumen. l. decernimus. C. de aquęductu libro 10. Ioannes Bertachi. in tracta. de Epiſcopo lib. 3. par. 1. num. 43. Reſtaurus Caſtaldus, in tractatu de Imp. q. 47. n. 5. Rebuff. in tract. de nomin. q. 10. n. 25. Menoch. de arb. caſu 113. n. 3.

Sufficeret tamen alterum prędictorũ, dum-
6 modò conſtet † cuius ſit ſigillum. Felinus, in c. 2. nu. 37. verſ. *Item quod ſigillum debet*. ad finẽ, de fide inſtrumen. poſt Innocen. & alios, Aim. de antiquita. temp. in 5. particula primę partis. numero quadrageſimoſexto, in fine.

Me-

Menochius de præſumptionibus lib. 2. præſump. 57. num. 6.

Hinc in Religionibus, maximè in Frãciſcana, adeſt in quolibet monaſterio quidam liber, in quo continentur impreſſa ſigilla om-
7 nium † Prouinciarum mundi dictæ Religionis: vt quãdo occurrat aliquis Religioſus de longinquo, dignoſcatur, an ſigillum impreſſũ in ſuis litteris dimiſſorijs, quas ipſe portat conſonet cum impreſſione ſigilli in libro cõtenta: & ſic liqueat an litteræ veræ ſint, aut falſæ.

Vnde ſi quis vellet ſigillare cum re nõ habente characteres, vel litteras non legibiles, puta cum corrigia, aut ferro, vel alia re non
8 ſculpta ad ſignandum, nihil ageret † l. ad teſtium. §. ſignum. ff. de teſtamẽ. §. poſſunt, & ibi Ioannes Faber nu. 1. inſtitut. de teſtamen. Innocentius, in cap. 2. num. 3. verſ. *cum corrigia autem*. quem ſequitur ibi Bald. nu. 5. & cæteri de fide inſtrum. Rebuff. vbi ſupra dicto. n. 25. Vbi num. 26. infert ex hoc, quòd propter defectũ formæ impreſsionis, ſeu characteris, impeditur rei eſſentia, Ita quòd actus factus ſi-
9 ne illis † non valeat. Imò actus ex illo defectu vitiatur, vt pote, ſi figura, vel litteræ amplius non appareant. Nam vbi litteræ ſigilli non ſunt legibiles, vel leguntur, ita paucæ, quòd neceſſario non concludant ſigillum eſſe illius, cui adſcribitur: ſed oritur equiuocatio, & dubium cuius ſit: non poteſt verè dici ſigillum alicuius, nec ex conſequenti aliquã probationem faceret. Abbas in dicto cap. inter dilectos. num. 4. verſ. *ſecundum eſt*. & ibi Felin. num. 5. verſ. *Item corruptio ſigilli*. de fide inſtrumen. Speculator in tit. de inſtrumentor. æditione §. Inſtrumentum poſt nu. 19. verſ. *Item quod Imago*. & in titulo de procuratoribus. §. ratione autem formę, ſub nu. 1. verſ. *Item quod non ſunt ſigillo*. Aimon Crauett. conſ. 56. nu. 6. Franciſcus Marcus quæſt. 990. num. 23. Menochius de arbitrar. caſu 113. num. 12. & de præſumptionib. lib. 2. præſumptione 57. num. 3. cum ſequentibus.

10 Nec non ſigillum debet eſſe ſolitum † Principis, vel Epiſcopi, aut Magiſtratus, ad illa negocia deſtinatum, & materię cui imprimitur deputatum. c. ſignificauit de appellation. Bal. in cap. poſt ceſsionem. nu. 1. & Felin. ſub nu. 17. verſ. *ſecundo requiritur*. de probat. Roma. in l. admonendi. num. 55. ff. de iureiur. Petr. Andræas Gambarus in tracta. de legato. lib. 8. in principio. nu. 222.

Secundo quæro, quotuplex † ſit ſigillũ? Huic quæſtioni reſpõdent In-
11 nocen. in cap. 2. num. 3. de fid. inſtrum. quem † cæteri ſequuntur, & Bal. in Margarita decretalium, verbo, *ſigillum appellat*. Rebuffus in tractatu de nominat. quæſt. 10. num. 24. dicentes multiplex eſſe, vnum authoritatis, vt ſigillum Papæ, Regis, Epiſcopi, & Dominorum tẽporalium, vt in d. c. 2. de fide inſtrum.

Aliud teſtimoniale, vt in l. ſi qua per calũniam. C. de Epiſcopis, & Clericis. l. Caius. ff. de pignor. actione.

Aliud ratificatiuum. l. 2. C. de rebus alienis non alienan.

Aliud in ſignum conſenſus. cap. 1. de procuratoribus.

Aliud ſigillum confirmationis. cap. inter dilectos. §. 1. de fide inſtrum.

Aliud eſt ſigillum ad citationes deſtinatũ. c. ſignificauit de appellat.

Et de alijs etiã ſigillis ſcripſit ipſe Rebuffus in tracta. de litteris obligatorijs, in gl. 6. in ordi. regu. in 1. tomo. Maſcard. de probationibus. concluſione 1308. numero 51. cum alijs per eum citatis.

Cæterum hę ſigilli differentiæ potius cõcernunt deſtinationem quandam, ſeu effectus diuerſos, ad quos ſigillum imponitur, quam ſigillorum differentiam, & numerum denotent; Siquidem vnicum tantum ſigillum publicum poteſt omnes dictos effectus operari, & aliàs ſequeretur, quòd tot deberent eſſe ſigilla, quot negocia diuerſa.

Ideò dici poteſt, quòd ſigillum eſt duplex
12 publicum, & priuatum. † Publicum ſigillum eſt Papę, Imperatoris, Regis, Principis, Epiſcopi, Vniuerſitatis, aut Magiſtratus, de quo ſuperius dixi, & de ſingulis omnium tractat Mandoſius plura iura, & authoritates adducẽs in gloſſa ad facultates Auditoris Camerę. §. & proprium, in verbo, *ſigillum*. ad quem Lectorem reijcio, & Imola, in c. 2. num. 22. & ibi reliqui omnes de fide inſtrum. Speculator in titulo de reſcripti pręſentatione §. 1. num. 2. & 3.

Et hoc ſigillum ſolet eſſe multiplex, ma-
13 gnum, medium, † & paruum, aut maximum, & quòdlibet ad diuerſa negocia maiora, vel minora deſtinatur. c. ſignificauit. c. ad noſtrã. c. ſuggeſtum. de appell. Bertach. in tracta. de Epiſcopo lib. 3. par. 1. nu. 33. Rebuff. in tract. de nominationibus. q. 10. nu. 27.

Priuatum ſigillum eſt illud, quòd quęlibet
14 perſona † priuata eligit ad libitum ſuum, de quibus ſigillis loquuntur. tex. in l. videamus. 11. §. qui vinum. ff. locati. l. ęquiſsimum. §. ſed ſi ędium. ff. de vſufructu. l. cętera. §. item hoc prohibitur. ff. de legat. 1.

Et hoc ſigillũ ſępè de Iure Ciuili vocatur
15 ſignum. † l. ad teſtium. §. 1. & §. ſi ſigna. ff. de teſtamen. l. 1. §. ſi dolium ſignatum. ff. de periculo, & commodo rei vẽditę. l. in rem actio. §. 1. ff. de rei vindicatione, late. Mandoſ. vbi ſupra poſt medium.

16 Quod ſigillum etiam annulus † appellatur. l. ad teſtium. §. ſi ab ipſo teſtatore annulum. ff. de teſtamentis. §. non poſſunt. Inſtitut. de teſta-

teſtamen.l.ſignationis annulus 74.ff.de verb.
ſignif.Bald.in margarita verb.*ſigillum*.Innoc.
in c.2.ſub nu.3.de fide inſtr. vbi Bal.Abb. Fe-
lin.& cæteri,Ant.Gabr.tit.de præſumption.
concluſ.5.num.23.

Prout etiam ſigillum authenticum, & pu-
17 blicum†annulus vocari ſolet, vt Heſter c.8.
ibi,*ſignantes litteras annulo meo*.& iterum,*hæc e-*
nim conſuetudo erat,vt epiſtolæ, quæ Regis nomine
mittebantur,illius annulo ſignatæ erant.c.in nomi-
ne,in fine,ibi,*annulo noſtræ Eccleſiæ firmare cen-*
ſuimus.74.diſtinctione.

Ac propterea Papa in litteris plumbatis
vtitur ſigillo continẽte imagines Beatiſſimo-
18 rum †Apoſtolorum Petri,& Pauli ex vno la-
tere,& ex alio nomen ipſius Papæ gloſ. verb.
Pontificatus. poſt regulam fin. de reg.iur.in 6.
& in Clem.1.verb.*aurea*.de iureiur. Bertach.
in tract.de Epiſc.lib.3.par.1. nu. 43.Vbi ſin-
gulos characteres, & puncta ſecreta huius ſi-
gilli,benè declarat, docuit etiã ſpeculator in
tit.de reſcr.præſentat.§.primo igitur.nu.2.

In breuibus autem,& alijs litteris nõ plũ-
19 batis,vtitur annulo † piſcatoris, prout notũ
eſt,ac tradit Mandoſ.in gl.ad facultates Au-
ditoris Cameræ.§.& proprium verbo, *ſigillũ*.
poſt princ.verſ.*vel ẽt vtitur ſigillo in Breuibus*.

20 Hinc eſt,quòd ius Ciuile annullum†vocat
id,quod ius Canonicũ,ſigillum appellat. Inn.
in d.c.2.ſub n.3. poſt medium verſ. *Item nota*,
quod ius Ciuile. de fide inſtrum. Bal.in marga-
rita decretalium verbo,*ſigillum appellat ius ca-*
nonicum.Maſcar.d.concl.1308.nu.23.

Veritas tamen eſt, quòd ius Ciuile vtitur
etiã hoc nomine ſigilli,vt patet in d.l. videa-
mus 11.§.qui vinũ.ff.depoſiti,cũ alijs allega-
tis ſuperius,in verſ.*priuatum ſigillum*.n.14.tex.
etiã in l.Tribunus.ff.de militar.teſtam.Sicut
21 etiam ius Canonicum †vtitur nomine annu-
li,vt in c.in nomine,in fine 74. diſtinct.

Tertio quæro, quam probationem fa-
ciat ſigilli impreſſio? Dico quòd
22 reſponſio † huius quæſtionis eſt lata pluſquã
inſtitutum noſtrum patitur : Nam opiniones
ſunt diuerſæ,& quælibet opinio continet ſuas
declarationes , ac limit. Ideò vide de hoc vl-
tra Doct.in locis ſuperius citatis. Bertach.in
tract.de Epiſc.lib.3.par.1.ex nu.21. vſq; 45.
Gambarũ de officio legati.lib.8. in princ.nu.
222.vſque ad fi.Io.Fabrũ,in §.poſſunt.per to
tum inſtit.de teſt.Ant.Gabr.in ſuis commun.
opin.tit.de præſum.cõcl.4.per totam. Maſc.
de probat.concl.1308. per totam illam . Me-
noch.de arbitr.caſu 103. ac plenius de præ-
ſum.lib.2.præſump.57.& præſumpt.58.apud
quos iſtã ſigilli materiã ad ſacietatẽ re pies.

Vnum tamen concernens materiã glo. no-
ſtræ omittere nolo, quòd ſigillum authenticũ
Epiſcopi cõiunctum cum ſubſcriptione pro-
23 pria manu facta,plenè†probat in concernen-
tibus ad illius officiũ, etiam ſi agatur de re
graui.tex.in l. ſi qua per calumniam 21. vbi
notat Bar.n.1.Salic.nu.5.& 6.C.de Epiſco.&
Cler.tex.in c.poſt ceſſionem, vbi omnes tra-
dunt de probat.Rota deciſ.10.verſ. *contra pri*
mam concluſionem.de probat.Dec. in c.2.n.65.
verſ.*& concluſio*.de fide inſtr.Iaſ. poſt alios in
l.quæ dotis.n.49.verſ. *ſimiliter ſigillãs*.ff.ſolut.
matr.Couarr.in pract.quæſt.c.22.nu.fi.verſ.
nam alioquin præter ſigillum. Ant.Gabr.d.cõcl.
4.n.4.& 52.Maſc.de prob.concl.1308.n.5.6.
& 7.Menoch.de arbitr.lib.2.cent.2.caſu 113.
ex n.8.& de præſumpt.lib.2. præſumpt.54.n.
44.Rota deciſ.535.nu.1.& 4.par.1.diuerſ.

Ac propterea regula noſtra contentatur
cum dicta probatione,reſultante,ex ſubſcri-
ptione Epiſcopi acceptantis alternatiuam,
cum impreſſione ſigilli.

Hoc tamen declara, non procedere quoad
effectum collationũ, propter timorẽ antida-
tæ in fraudem prouiſorum Apoſtolicorũ, vt
plenè ſcripſi in 3.§.procemiali à nu.147.vſq;
ad nu.172. vbi regulam firmaui cum ſeptem
ampliationibus,& quinque limitationibus.

Adde etiam Bald. in l.falſus ſub n.33.C.de
furtis,dicentem, quòd ſigillum ſolũ per ſe ni
hil probat,nec loquitur,vt cifra,vel chimera

Quarto quæro, vtrũ in iſtis litteris ſi-
gillatis,& patẽtibus,requira-
24 tur adhibitio,& appoſito†teſtium? Conclude
quòd non,cum abſque tali appoſitione litte-
ræ ſubſcriptæ,& ſigillatæ per Epiſcopũ plenã
probationem faciant ex ſupradictis in quæ-
ſtione præcedenti: Et quia regula noſtra talẽ
adhibitionem, & appoſitionem non poſtulat,
& ſi voluiſſet expreſſiſſet.c.ad audiẽtiam 12.
in fine de decimis : Ideoque quòd non ſit ne-
ceſſaria appoſitio teſtium tradit Caſtrẽ.in l.
admonendi.num.42.verſ.*circa tertium*.& Pur-
puratus ibidem nu. 166. ff.de iureiuran.Me-
noch.d.caſu 113.n.6.Rota deciſ.1. in prin.de
probat.in nouis.Ant.Gabr.d.concl.4.ſub tit.
de præſum.ac ſtatim dicam.num.ſequenti.

Quinto quæro, an in prædictis litteris,
ſit neceſſarius interuentus, &
25 ſubſcriptio notarij? Reſpondeo, quòd non,ex
eiſdem rationibus cõtentis in quæſt. præced.
Rota d.deciſ.1.in prin.de probat.in nouis,&
deciſ.10.eod.tit.& deciſ. 7.de officio delegati
in antiq.Menoch.de præſum. li.2.preſum.57.
n.14.Caput.deciſ.161.par.3. Vbi loquitur in
litteris legati.Put. deciſ.246. n.5. li.3.Vbi ẽt
dicit credẽdũ eſſe exẽplo inſtrumẽti, ſigillato
in quo Iudex atteſtatur ſe vidiſſe originale.

Cõprobatur, quia iſte litteræ patentes di-
ſtant à publicis inſtrumentis. c. 2. de officio
Ordinarij in 6.& dixi in gl.59.n.18.Differen-
tia autem in eo conſiſtit,quòd inſtrumentum
publicum cõficitur ex notario, & teſtibus,vt
latè per Felin.in c.1.nu.13.& 14.de fide inſtr.

l.54.

l.54.tit.18.Partit.3.Si ergo in litteris patẽti bus eſſent neceſſarij notarius, & teſtes, nulla vtique eſſet differentia: & litteræ patentes in inſtrumentum publicum conuerterentur.

Dicit etiam idem Puteus deciſ.355.nu.4. lib.3.quòd ſigillũ Auditoris Rotæ, quod apponitur in litteris citatorijs, inhibitorijs, &
26 ſimilibus, habet vim decreti, † quamuis nulla adſit eiuſdem Auditoris ſubſcriptio, latè Ant.Gabr.d.tit.de præſum.concl.4.n.26. vbi
27 n.25.concludit, quòd per ſigillum probatur † delegatio, & nu.27.firmat cum multis, quòd appoſitio ſigilli habet vim clauſulæ, ex certa ſcientia. Maſc.d.concl.1308.nu.24.& 25.

Sexto quæro, an dd. litteræ ſint ſigillandæ cũ ſigillo magno Epiſcopi acceptantis, vel ſufficiat ſi cum paruo ſigillen-
28 tur? Conclude quòd ſufficiet quodlibet Epiſcopi ſigillum, ſiue magnũ, ſiue paruũ, cũ regula noſtra nõ diſtinguat, & vtrumque dicatur proprium ſigillum Epiſcopi. l. de pretio. ff. de Publiciana in rẽ actione. Vide inferius. n.34.

Septimo quæro, an ſufficiat ſi litteræ, de quibus agitur ſint ſubſcriptæ propria manu Epiſcopi, & ſigillatæ cum alie-
29 no † ſigillo?

Videtur, quòd ſic, quia quilibet poteſt vti ſigillo alieno. tex. in l. ad teſtium. §. ſi quis ex teſt. ff. qui teſt. facere poſſunt. §. poſſũt Inſtit. de teſtam. Et nõ ſolum probat ſcriptura mu-
30 nita ſigillo proprio; ſed etiam alieno, † dummodò exprimatur, quòd de voluntate ſigillãtis fuit adiectum ſigillum alienum, glo. verb. *dilectæ*. in c. inter dilectos, verſ. *tertio quia falſum ſigillum*. de fide inſtrum. Innoc. in c.2.n.3. verſ. *ſi autem nullum ſigillum*. vbi Bal. n.13. verſ. *quæro, an quis*. Felin. n.34. verſ. *prima concluſio*. de fide inſtr. Speculator in tit. de probat. §. videndum reſtat n.16. verſ. *& nota quod habens*. Alexand. conſ.87.nu.9. verſ. *tertio quia*. vol.1. Philippus Franchus poſt alios, in cap. ſi Canonici, ſub nu.2. in fi. verſ. *in eadem gloſſa*. de officio ordin. lib.6. Anton. Gabr. tit. de præſum. cõcl. 4. nu.15. Vbi ad fin. in verſ. *contrarium*. allegat plures tenentes, non eſſe neceſſe exprimere,
31 quòd ſigillum alienum fuerit impreſſum de ſigillantis voluntate, & hanc partem ſibi veriorem videri teſtatur. Boher. deciſ.240.n.3.

In oppoſitum facit regula noſtra, dũ dicit, *ſuoq; ſigillo munitas*. Si ergo ſuo ſigillo litteræ debent eſſe munitæ, ſequitur, quòd
32 alieno † ſigillo muniri non ſufficit, maximè cum regula noſtra certam formã conſtituat, quæ ad vnguem eſt ſeruanda. c. cum dilecta cum alijs de reſcript.

Hinc cõcludit Rebuff. in tract. de nominat. q.10.nu.28. quòd dum tex. tractans de nominationibus dicit, quòd debeant ſigillari ſigillo Vniuerſitatis, eſt intelligẽdus de ſigillo magno ipſius Vniuerſitatis; ità quòd eſſet nulla
33 ſigillatio facta cum ſigillo † facultatis legalis, vel Canonicæ, vel Theologiæ, vel Rectoris ipſius Vniuerſitatis.

Immò dicit in num.27. ibid. quòd ſi nominationes erant conſuetæ ſigillari cum ſigillo magno Vniuerſitatis, non ſufficeret ſigillatio
34 † cum paruo ſigillo eiuſdẽ Vniuerſitatis, nec cum alio ſigillo, niſi ad id deputato.

Rurſus in magnis, & grauibus negotijs pro-
35 prium ſigillum adhiberi debet, † Nam alienum non ſufficit, nec probabit: vt cenſuit dicta gl. verb. *dilectæ*. in dicto cap. inter dilectos de fide Inſtr. & ibi Bald. n.15. verſ. *ſed oppono*. Felinus in d. cap.2.n.35. verſ. *ſecundo intellige*. eod. tit. de fid. inſtr.

Item quia nõ aliter licet vti ſigillo alieno, niſi quando aut aliquis proprium non habet, vel ſaltim de tempore, quo ſigillare vellet, il-
36 lo careat, † quia præ manibus illud non habeat. Abbas in d.c.2.nu.16. verſ. *ſi autem nullum ſigillum habet*. de fide inſtr. quod dicit fuiſſe prius de mente Innocentij.

Quapropter in caſu noſtro cũ nullus Epiſcopus deſinat habere ſigillum, quia illud ex neceſſitate ſui muneris habere tenetur: & raro, aut nũquam poſſit dari caſus, in quo illud præ manibus non habeat: Cõcludendum eſt, quòd non ſufficeret ſigillum alienum.

Si verò talis caſus accidiſſet, quòd Epiſcopus de tempore, quo acceptare alternatiuã prætendit ſigillo careat, ſeu illud præ manibus non habeat, veluti quia eſſet abſens à Ciuitate in alijs partibus remotis ſuę diœceſis, & familiaris illius, curam habens de ſigillo illud in itinere perdidiſſet: Tunc quidem fortaſſe litteræ ſuſtinerentur, quamuis Epiſcopus ſigillo alieno litteras acceptationis muniret; Dum tamen cauſam, & rationem quare id fecerit declararet, ac de eadem cauſa in ipſis litteris aliquis Notarius fidem faceret, cum ſatis conſtet de voluntate Epiſcopi ex ſupradictis, & faciunt, quæ dixi de ſubſcriptione, in gloſſ. præcedenti, quæſt.1.& q.4.

Sed neque in iſto caſu de Iuris rigore va-
37 lere † debent tales litteræ, cum forma per regulam noſtram aſſignata ſit ſeruanda: & talis defectus poteſt de facili ſuppleri expectando, donec aliud ſigillum trãſportetur, vel de nouo fiat: Ex quo in acceptatione non adeſt periculum in mora, nec militat ratio, quæ adeſt in eo, qui non poteſt ſubſcribere, de qua in gl. præcedenti à num.44.

Vlterius in hac materia ſigilli adde, quòd ſigillum de voluntate Domini impreſſum, &
38 ſubſcriptio, pari paſſu ambulant, † eandemque probationẽ faciunt, vt expreſſim reſpondet. Rom. conſ.303. in fi. Aimon Crauet. de antiqu. tẽp. in 5. particula 1. par. n.49. Menoch. de præſump. lib.2. præſum.57.n.33. Ant. Gabriel tit. de præſump. concl.4.nu.7.

Quo

Quo fit, vt in caſibus in quibus ſubſcriptio
39 appoſita non noceret ſubſcribenti, † veluti quia ſubſcripſit in charta vacua, vel nõ lecta, aut per errorem, & in alijs caſibus, de quibus diximus, in gloſſ. 60. præcedenti poſt principium, verſ. *multoties*. ex nu. 17.

In eiſdem etiam caſibus, & alijs ſimilibus, aut ſi ſit per fraudem appoſitum, ſigilli proprij impreſſio non nocet, vt poſt Innocen. in dicto cap. 2. nume. 3. de fide inſtrumentor. & cæteros Doctores ibidẽ, ac alios plures, tradit Anton. Gabriel in dicta concluſione 4. ex numero 42. vſque ad numerũ 53. Vbi ſeptem limitationes aſſignat. Maſcardus de probationibus concluſione 1308. num. 49. Menoch. de præſumptionib. lib. 2. præſumpt. 57. nume. 39. vſque ad fin.

Vbi etiam tradunt, quòd ſigillum ſine ſcri-
40 ptura † nihil probat, vt Gabriel, vbi ſupra num. 44. Menochius nu. 41. & nu. 23. qui multipliciter declarant.

Item ſigillũ in dubio præſumitur impreſ-
41 ſum de † voluntate Domini. Butrius, in cap. tertio loco, notab. 2. & Decius, ibidem. nume. 2. de probation. Antonius Gabriel in titulo de præſumption. concluſ. 4. nu. 12. & 13. Menochius de præſumption. libro 1. præſumpt. 54. per totã, quibus in locis multipliciter hoc declarant, ampliant, & limitant.

Nec eſt omittendum quòd Arcis cuſtos, ſeu Caſtellanus, nõ debet arcem re-
42 ſtituere ei, qui venit † cum ſigillo Domini, cum ſigillum non ſit ordinatum ad actum illum. Bald. in cap. ſignificauit. nu. 3. de appellation. quem ibidem ſequuntur Butrius, Abbas, & Franchus, Bertachinus in tractat. de Epiſcopo libro 3. parte 1. nu. 35. Menochius de præſumptionibus libro 2. præſumptione 57. num. 18.

Rurſus adde, quòd ſigillum denotat perfe-
43 ctionem, † & conſummationem, & finem contractus, & cuiuſlibet alterius actus. Bald. in l. contractus. num. 5. de fide inſtr. Dec. in c. 2. num. 27. verſ. *in ſecunda quæſtione*. Et Felinus ibid. ſub nu. 37. verſ. *item ſcias, quòd appoſitio ſigilli denotat concluſionem*. Quocirca, & nos huic gloſſæ ſigillum imponamus: Nã reliqua materiam ſigilli concernẽtia apud Doctores ſuperius relatos, præſertim apud Bertachinũ, Gambarum, Gabrielem, Maſcardum, & Menochium, de facili inueniri poſſunt.

Summaria Gloſſæ 62.

1 *Acceptatio alternatiuæ fieri debet in propria diœceſi.*

2 *Diœceſim extra propriam, exercet Epiſcopus iuriſdictionem voluntariam, ac eius Vicarius. num. 3. & legatus nu. 4. niſi nu. 5.*

6 *Præſentatio poteſt fieri coram Epiſcopo exiſtente extra propriam diœceſim, ac inſinuatio. nu. 7. & confirmatio. nu. 8.*

9 *Sacerdos extra ſuum territorium poteſt abſoluere ſuum Parrochianum.*

10 *Epiſcopus poteſt extra territorium cauſas delegare.*

11 *Doctores, & milites creari poſſunt extra territorium concedentis, facultatem.*

12 *Epiſcopus an poſſit excommunicare, & abſoluere ſubditum ſuum, extra territorium.*

13 *Electio poteſt fieri in quocunque loco, & quid in electione Papæ. nu. 14.*

15 *Proconſul poteſt extra prouinciam manumittere.*

16 *Abſenti extra Diœceſim poteſt fieri collatio.*

17 *Abſens, poteſt hæreditatem acceptare.*

18 *Abſens, poteſt extra diœceſim contrahere, & teſtari. nu. 19.*

20 *Reſidentia Epiſcopi incipere debet à tempore acceptationis alternatiuæ.*

21 *Principium eſt potiſsima pars, & alia plura huius farinæ. num. 22.*

23 *Locus loci an ſit apponendus in litteris acceptationis alternatiuæ, & nu. 25.*

24 *Locus loci eſt apponendus in omnibus Inſtrumentis, in Hiſpania tamen non ſeruatur. numero 26.*

27 *Litteræ patentes acceptationis alternatiuæ, an poſsint dari in loco exempto diœceſis.*

28 *Acceptatio alternatiuæ, an præſumatur. Et quo modo probetur.*

29 *Acceptatio alternatiuæ, an requirat expeditionem litterarum, & num. 30. & concluditur, quòd hodie non. nu. 31. & 32.*

33 *Formula litterarum patẽtium acceptationis alternatiuæ, qualis eſſe debeat, & nu. 34.*

Et in ſua quiſque Ciuitate, vel Dioeceſi datas, declarare. gl. 62.

NOTA caſum ſingularem, in quo non tenet acceptatio alternatiuæ, nec valent litteræ patentes, ratione dictæ acceptationis confectę,
1 niſi fiant in propria Ciuitate, † vel Diœceſi.

Nam de iure communi ſecus eſt, quoniam Epiſcopus poteſt extra pro-
2 priã diœceſim exercere † iuriſdictionem voluntariã, & benefic. collat. facere, text. in cap. poſt electionem de conceſſ. prębendę. c.

qua

qua fronte, de appellation. gl.verb *terminos*.
ad fi.in c.nouit.de officio legati l.9.& ibi Gre
gor.Lopez tit.9.Partita 1.Gomez.in reg.de
non iudic.q.3.in princ.Couar.lib.3.var.c.20.
n.8.Selua de benef. 3.p.q.40.& q.63. per to-
tas,& dixi in gl.9.in ann.cōt.null.& attē.n.35
3 Quod etiam procedit in Vicario † Epiſco-
pi habente poteſtatē conferendi, gl. verb. *per*
ſe ipſos,in c.ſtatutū de præb.lib. 6. Rota deciſ.
5.de officio Vicarij,in antiq.Beſigneti, Selua
de benef.2.par.q.14.n.12.Boher.deciſ.30.Re
buff.in tract.de nomi.q.14.n.65.Couar.d.n.8.
4 Sicut etiam legatus poteſt beneficia †con-
ferre extra ſuam prouinciam, glo.in d.c.no-
uit,verbo,*terminos*.in fi. vbi omnes notant de
officio legati.Rebuff.in d.tract.de nomin.nu.
271.Licet Nuntijs ſolet expreſsè mandari in
ſuis facultatib. quòd beneficia ſint conferen-
5 da †ab eiſdem Nuntijs intra propriā prouin-
ciam exiſtētibus.Puteus deciſ.477.lib.2. Vbi
propterea fuit declarata nulla quādā colla-
tio facta à Nūtio,extra ſuā prouinciā exiſtēte
Itē præſentatio facta a Patrono corā Præ-
6 lato exiſtēte extra propriā †diœceſim tenet,
& eſt valida. Rocchus de Curte de iurepatr.
in princ.n.7.Rebuff.in tract. de nomin. q. 14.
n.29.Lambertin. de iurepatr. lib.2.par. 2. q.
2.princip.art.6.num.1. & per totum.
7 Rurſus inſinuationes †nominationū Fran-
ciæ poſſunt fieri per collatores,ſeu eorum Vi
carios extra diœceſim conſiſtentes, ac etiam
extra Regnum.Rebuff.vbi ſupra.n.25.de quo
vide Lambertin.in loco proxime citato. n.2.
Poteſt etiam Epiſcopus extra propriam
8 diœceſim inſtituere,†& electiones confirma-
re,& infirmare, contradictore non apparen-
te,vt poſt Archid.& Caſtr.tradit Iaſ.in l.fi.n.
7.ff.de iuriſ.om. iud. & ita intellig.eſt Abbas,
in c.nouit.n.5.de officio legati. Lamb.de iure
patr.lib.2.p.3.q.2.art.11.num.2.& 4.& libro
2.par.2.q.6.principali,art.7.nu.2. cum ſeqq.
Franchus,in cap.fin.nu.9.de elect.in 6.
Ac proprius Sacerdos,& Parrochus exiſtēs
extra territorium ſuum pōt abſoluere †Par-
9 rochianum ſuum confiteri volentē. Hoſtien.
in ſumma tit.de pœniten.& remiſſ.§.cui cōn-
fitendum,verſ.*& nunquid extra territorium*.Lu-
douic.Gomez.in cap.2.§.ſtatuto.num. 58.de
conſtit.in 6.Iaſon in d.l.fin.num.6.
Præterea poteſt Epiſcopus extra territo-
10 rium ſuum cauſas † delegare, gloſ.verb.*ter-*
minos.in fin.in cap.nouit,de officio legati. Iaſ.
n.8.Dec.ſub num.6.Hippol.num. 32. in d.l.fi.
ff.de iuriſ.om.iud.
Vbi propterea dicunt, quòd habens pote-
ſtatem à Papa, vel alio Principe ad creādum
doctores,vel milites , quòd poteſt illos crea-
11 re, †etiam extra territorium Papæ,vel Prin-
cipis concedentis.
Prout etiam poteſt Epiſcopus extra ſuam
diœceſim Iuriſdictionem contentioſam exer-
cere,quando cauſæ cognitio non vertitur, &
effectus confertur in ſuam diœceſim.l. fi.ff.de
officio Præfecti Vrbis.l.17.ad medium.tit.4.
Partita 3.Vitalin.in clem.1.in prin.n.4.de fo
ro competen.
Deinde Epiſcopus extra territorium exi-
12 ſtens poteſt excommunicare, & abſoluere †
ſubditum ſuum, quia excommunicatio ligat
animam, quę non circunſcribitur loco. Abb.
in c.nouit.ſub n.3.de officio legati.Hipp.poſt
alios,in d.l.fi.n.22.ff.de iuriſ.om iud.Iaſ.ibid.
n.11.& 17.Vbi diſtinguunt, an fuerit excom-
municatio prolata ſine cauſę cognit.vel cum
illa:quos vide,& Ludouic. Gomez. vbi ſupra
nu.60.& 61.& l.9. in principio,vbi Greg.Lo-
pez,verbo, *que eſtubiere*.tit.9.Partita 1.
Inſuper electio poteſt fieri in quocunque
13 loco.† c.quod ſicut 28.Vbi notat Abbas.nu.
2.& cæteri,de elect.Hoſtien.& Ioann. And. in
c.cum terra.n.6.eod. tit.& Anan.ibi nu.2.
14 Et an procedat etiam in electione †Papæ,
in terminis Clem.2.§.ſanè de elect. vide Car
dinalem,ibid.ſub n.1.verſ.*ſecundo opponitur*,&
Vital.nu.44.& 45.De quo tamen nihil firmo,
quia variæ ſunt opiniones,& vide Petrum de
Blaſio,in tract.de elect.3.par.c.12. per totū,
ac Lambertin.de iure patronat.lib.2. par.2.
quæſt.2.principali,artic.7.per totum.
Deinde Procōſul extra prouinciam ſuam
15 poteſt manumittere,†&alios quoſlibet actus
voluntariæ iuriſdictionis exercere,tex.in l.2.
ff.de officio proconſulis.
16 Sic abſenti à diœceſi †poteſt fieri collatio,
& donatio,& abſens beneficiū poteſt ſibi col-
latum,& donationem,acceptare, c. ſi tibi ab-
ſenti,de præbend.lib.6.l.abſenti. ff.de donat.
17 Nec non abſens poteſt hæreditatem † ac-
ceptare.& repudiare.l.per procuratorē.ff.de
acquir.hæred.l.recuſare 6.ff.ad Trebellian.
Ac etiam quilibet,vbique exiſtens extra
18 diœceſim,poteſt contrahere, † ac alios quoſ-
cunque actus facere.c.Romana.§.contrahen-
tes verò aliarum diœceſum, de foro compe-
ten.l.contraxiſſe.ff.de action. & oblig.l. 3. ff.
de bonis autho.Iud.poſſiden.
19 Idem quoque eſt in teſtamento,†& alijs vl
timis voluntatibus. Angel.conſ.233. incipit,
quædam Domina Margarita.nu.2.Iaſ.in l. fin.nu.
5.in fi.ff.de iuriſd.om.iud. cum alijs adductis
per Rol.à Valle,conſ.33.n.1.& per totū lib.3.
Alia etiam plura,quæ extra territorium
exerceri poſſunt,videre poteris per Iaſ. Dec.
& Hippol.in d.l.fin.de iuriſ.om.iud.
Cum igitur omnes actus fieri poſſint ex
tra propriam Ciuitatem,&diœce-
ſim, quomodo ergo, regula noſtra adſtringit
Epiſcopos,vt in propria Ciuitate,vel diœce-
ſi debeant ſuas litteras patentes acceptatio-
nis alternatiuæ conficere ?
Re-

Reſpondeo, quòd cum potiſſimum fundamentum conceſſionis alternatiuæ ſit, vt Epiſcopi inuitentur ad reſidendum in ſuis Ciuitatibus,& diœceſibus reſpectiue, vt regula noſtra declarat,& ſatis dixi, in gl. 41.& 43. Ideò Papa vult, quod huiuſmodi reſidẽtia incipiat
20 ab acceptatione † alternatiuæ,& quòd litteræ acceptationis dentur in propria Ciuitate, vel diœceſi, aliàs nihil fiat. Principium namque
21 cuiuſlibet † actus potiſſima pars eſt. l. 1. ff. de origin. iuris. Rota deciſ. 11. nu. 2. de iurepatr. in antiquis. Et ea, quæ bono inchoata sũt prin
22 cipio † bono peraguntur exitu. c. principatus 1. q. 1. Dixit etiam Bald. in l. fi. n. 4. C. de verb. ſignif. quòd qui malè incipit, malè finit. Ac ſecundum Philoſophi ſententiam error paruus in princ eſt maximus in fi. tradit Molina de Hiſp primog. lib. 1. c. 2. à n. 8. Et qui ponit initium debet ſupplere vſque ad fi. c. nullus Epiſcopus de conſecr. diſt. 1. c. 1. de donat. Sic ẽt in caſu noſtro Epiſcopi ab acceptatione alternatiuæ, debent incipere cum animo,& effectu reſidendi, vt benè proſequantur vſque in finẽ, in ipſius reſidentiæ continuatione, & ex illo principio, animum perſeuerandi inſinuent.

Sed quæro primo. An in ipſis litteris acceptationis alternatiuæ, ſit apponẽ-
23 dus locus † loci, veluti in tali Domo, ſeu loco talis Ciuitatis, vel Caſtri, aliàs non valeant?

Pro parte affirmatiua, quòd ſit apponen-
24 dus † locus loci eſt deciſio Rotæ 6. de fide inſtrumen. in antiquis, dicens, quòd in inſtrumẽtis ſit apponendus locus loci, plenè. Bart. in l. de pupillo. §. qui nuntiat. n. 2. & 3.& ibi additio quàplures allegans. ff. de nou. operis nunciatione. Abb. in c. 1. ſub n. 3.& ibid. additionator, in verbo, *locus*. de fide inſtru. & tradunt omnes in eod. c. 1. Roland. à Valle, conſ. 38. nu 7. lib. 1. Rebuff. in 1. tomo Conſtit. Franciç tit. de litt. obl. art. 4. gl. 2. n. 5. Caputaq. deciſ. 98. par. 2. Rota deciſ. 1154. n. 2. lib. 3. par. 3. diuerſ. Cæſar de Graſſis, alias plures Rotæ deciſ. referens deciſ. 1. n. 9. de dolo, & contumacia,& facit lex 13. ibi, *el lugar, ò caſa*. tit. 25. lib. 4. recopil. Menoch. de præſum. lib. 2. præſum. 84. num. 1. cum ſequentibus, vbi plenè, dicens ita ſeruari,& practicari.

Facit etiã tex. in Clem. 1. §. nos itaque de Iureiur. vbi probatur, quòd in conſecr. Imp. apponitur locus loci,& notat ibi. Vital. n. 16.

Sed nihilominus ego contrarium verius eſſe puto, quia regula noſtra, quæ certam formam conficiendi huiuſmodi litteras cõſtituit, de tali inſertionẽ loci, nihil dicit
25 † ad tex. in l. Item, apud §. ait prætor. ff. de iniurijs. c. ad audientiam, de decimis.

Itẽ quia iſtæ litteræ patẽtes ab inſtrumẽtis differũt, vt ſcripſi in gl. 59. n. 18. & gl. 61. n. 25.

Item quia vidi ſeruari, quòd quãuis huiuſmodi litteræ non contineant locum loci; nihilominus admittuntur per Dominũ Datarium, ſi aliàs habent alia requiſita regulę noſtræ,& ſic iſta praxis,& obſeruantia eſt optima interpres. l. cũ de interpret. ff. de legib.

Et hoc à fortiori locum habebit in litteris patentibus ab Epiſcopis Hiſpaniæ tranſmiſſis, quia in Hiſpania de vniuerſali, & antiqua
26 conſuetudine ſeruatur, † quòd ſola appoſitio loci ſufficiat, nec ſit neceſſarius locus loci. Caputaq. deciſ. 98. nu. 1. par. 2. Cęſar de Graſſis deciſ. 1. nu. 7.& 8. de dolo, & contuma. Oroſius, in l. ſi quis §. tabularum. ff. de ædendo. n. 51. Acebed. in l. 13. tit. 25. lib. 4. recopilat. & faciunt tradita à Couarr. in practicis qq. c. 20. n. 3. Conſultius tamen erit, quòd pro maiori cautela in iſtis litteris patentibus apponatur etiam locus loci.

Secundo quęro, quid, ſi ſint datę huiuſmodi litterę patentes in loco
27 exempto † diœceſis? Reſpondeo, quòd validæ erunt, vt concluſi, in gloſ. 43. q. 7. per totam ex num. 180. cum ſequentibus,& in q. 8. dixi, quãdo Ciuitas veniat diœceſis appellatione.

Tertio quæro, vtrũ præſumatur, quòd alternatiua ſit acceptata? Con-
28 clude, quòd non, † cum acceptatio ſit facti, & requirãtur omnes ſolemnitates per reg. noſtram aſsignatę; Factum autem nõ pręſumitur, niſi probetur. l. in bello. §. facti. ff. de capti.& poſtlim. reuerſis. l. quæcunque. §. fin. ff. de public. l. ad ſœneratio. C. de non nu. pecunia. Caputaq. deciſ. 11. n. 5. par. 1. latè Maſcar. de prob. concl. 332. n. 3. cum ſeqq. Menoch. de præſum. lib. 6. præſum 14. n. 1.& per totã, vbi plene,& eſt expreſſa deciſio Mohedani, in terminis 18. ante n. 1.& n. 1. de præben. Vbi fuit reſolutum, quòd non pręſumatur acceptata alternatiua, niſi conſtet de notabili expenſa facta ratione acceptationis.

Vnde fundans ſe, in alternatiua illius acceptationem probare tenetur. Quæ probatio fieri debet, aut per ipſum librũ Datariæ, vbi tales acceptationes deſcribũtur. Et ſi forſan talis liber inueniri non poſſet, probatio acceptationis fieri poſſet per teſtes deponentes, de quaſi poſſeſſione conferendi in menſibus alternatiuæ vigore conceſsis, aut alijs legitimis modis, vt fuit deciſum in Aſtoricen. Archidiaconatus 3. Decemb. 1571. Coram Illuſtriſs. D. Seraphino,& tradit R. P. D. Germonius, in tract. de Indultis. §. volumus. n. 27. 32. & 33.& vide quę ſcripſi in gl. 45. §. 2. ex n. 49.

Quarto quæro. An ſit neceſſaria expeditio litterarum dictæ alter-
29 natiuæ † acceptatæ?

Videtur, quòd ſic, quia ita firmant Puteus deciſ. 387. lib. 3.& deciſ. 488. nu. 6. lib. 2. Mohedanus deciſ. 3. de reſcriptis. Simonetta iũcta additione, in ſuo tract. de reſeru. quæſt. 71. nu. 6. Fla. Pariſ. de reſig. benef. li. 10. c. 1. n. 25.

Ità

30 Itá vt ante expeditionẽ litterarũ † minimè ſuffragaretur acceptatio dictæ alternatiuæ, quãuis iã eſſet ſignata ſupplicatio. Mohedan. d.deciſ.3.de reſcriptis. Puteus deciſ.387. lib. 3. Licet nonnullæ aliæ deciſiones reperiantur in contrarium, vt patet in deciſ.251.lib.2. p. 3.diuerſ.& deciſ.306.lib.3.eadem par. 3. diuerſor. & Flaminius Pariſius ſibi contrarius de reſigna.benefic.lib.7.cap.21.nu.23.

31 Nihilominus hodie † tenendũ eſt, quòd nulla ſit neceſſaria expeditio litterarũ, ſed quòd dũtaxat ſeruetur forma regulæ noſtræ, & ita notiſſima praxis obſeruat.

Ratio eſt, quia de tempore antiquo, quan-
32 do † factę fuerunt dictæ deciſiones, non concedebatur alternatiua per regulam noſtram, nec per legem generalem, vt nũc: ſed per gratias particulares, & Epiſcoporum ſupplicationes, vt dixi in declaratione litteræ noſtræ regulæ.n.3.& 4.& in gl.31.n.15. Et ideò mirũ nõ erat, ſi eſſet neceſſaria litterarum expeditio, obſtante reg.de non iudicando, iuxta formam ſupplicationis.

Cęterũ cum hodie per regulam noſtram concedatur gratia alternatiuæ, & certa forma illam acceptandi conſtituatur: nec ſit neceſſaria vlla ſupplicatio, nec alia conceſſio, nec dicatur, quòd fieri debeat aliqua litterarum expeditio, ceſſat prorſus dubitandi occaſio, ac tangam in gloſ.65.nu.19.

Quinto quæro quænam ſit formula iſtarum litterarum patentiũ?
33 Dico † quòd Paulus Fuſcus in ſuo tractatu de viſitatione libro 2.cap.28.nu. 33. formam conſtituit huiuſmodi.

Formula litterarum acceptationis Alternatiuæ.

N. E. T. beneficium, & gratiam alternatiuæ per regulam nouiſsimè editam Cancellariæ Apoſtolicæ à Sanctiſs.D.N.Domino Gregor.XIII.Pontif. Max.nuper conceſſam, & promulgatã Romæ in eadem Cancellaria Apoſt ann.incarn.Domini 1572. die verò Iouis 26. menſis Iunij Pontificatus ſui anno primo, debita qua decet reuerentia, & gratiarum actione, acceptare volentes, & intendentes: Harũ ſerie, animum, & voluntatem noſtrã declarantes, præfatam gratiam alternatiuæ acceptamus, &c. In quorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſentes noſtras (iuxta præfatæ regulæ diſpoſitionem) patẽtes litteras manu noſtra propria ſubſcripſimus, & noſtro in ſimilibus ſolito ſigillo imprimi, ac per infraſcriptum ſecretarium noſtrum ſcribi iuſsimus, & ad R. Dom.Datarium Sanctitatis ſuæ traſmitti curauimus. Datum, &c. cum ſubſcriptione, & ſigillo, anno, menſe, & die, & ſubſcriptione eiuſdem Secretarij.

Potior tamen videtur formula ſequens.

Nos N. Archiepiſcopus, &c. Intendentes, & volentes obſeruare regulam reſeruatoriam menſium Apoſtolicorum Sanctiſs.D.N.Clementis Diuina prouidentia Papæ VIII. Nec non frui gratia, & beneficio alternatiuæ, Epiſcopis apud Eccleſias, aut diœceſes ſuas verè, & perſonaliter reſidentibus, per eandẽ regulam conceſſæ. Propterea humiliter, & debita cũ reuerentia, ac omni meliori modo, quo poſſumus, & debemus, libenter præfatam alternatiuæ gratiam acceptamus, ac ea vti velle declaramus, in cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem, præſentes patentes litteras per noſtrum ſecretarium, & Apoſtolicum notarium ſcriptas, noſtra manu propria ſubſignamus, ſigillique noſtri ſoliti impreſsione muniri facimus, & eas ad Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Dominum eiuſdem D.N.Papæ Clementis VIII. Datarium tranſmittere curabimus, iuxta formam, & ad effectũ, de quibus in prædicta regula. Dat. in ædibus noſtris, vel in tali loco huius noſtræ Ciuitatis, vel Diœceſis, ſub tali anno, die, & menſe, teſtibus ad præmiſſa vocatis, & præſentibus N.N.

Deinde apponatur ſubſcriptio ipſius Epiſcopi, nec non ſolitum ſigillum imprimatur.

Poſtmodum dictus Secretarius, & Notarius hanc fidem faciet.

Et quia ego N. authorit. Apoſt. Not. &c. ac Secretarius præd. Reuerẽdiſs. Domini mei Archiep. dictas patentes litteras manu propria ſcripſi, & omnibus ſupradictis, vnà cum dictis teſtibus interfui. Ideò hoc præſens publicum fidei, ac teſtimonij Inſtrumentum ſignaui, & ſubſcripſi meis ſolitis, & conſuetis ſigno, & ſubſcriptione in præmiſſorum fidem.

Quamuis enim plura ex ſupradictis neceſſaria nõ ſint, veluti deſcriptio, & ſubſcriptio, ac fides Notarij, & Secretarij: nec teſtiũ appoſitio, aut interuẽtio, ex his, quę diximus in gloſſis præcedentibus. Præſertim in gl.61. ex n.24.cũ ſeqq. Nihilominus potiori pro cautela, & vt facilior ſit recognitio per Dominum Datarium facienda, vt in gl.64 dicemus: Itá fieri opportunũ erit: Et de fide recognitionis per Dominum Datarium danda, vide in dicta gl.64.in fine.

Summaria Gloſſæ 63.

1 *Litteræ patentes acceptationis alternatiuæ ſunt tranſmittendæ huc ad Datarium.*

2 *Litterarum patentium tranſmiſsio, an fieri debeat cum Nuntio proprio, & nu.6.*

3 *Nuntius proprius, & ſpecialis eſt mittendus, in re graui.*

Nun-

bellario, ſeu Curſore, vel cum alia perſona, aliàs ad Curiã, ad diuerſa negotia veniente.

Et quidem videtur, quòd debeat eſſe proprius, & ſpecialis Nuntius. Nàm agitur de negotio graui, ex his quæ dixi in. §. 4. proæmiali nu. 21. & ex nu. 25. vſque ad nu. 66.

In negotio autem graui eſt mittendus Nun
3 tius ſpecialis, † & ſolemnis, vt tradit Cardinalis per tex. ibi in Clemen. 1. §. nos itaquè notab. 5. nu. 2. de Iur. Iurando.

Item quia Nuntius, ſaltim perſonæ priua-
4 tæ, non poteſt eſſe generalis, † ſed debet eſſe ſpecialis, Bar. in l. quòd autem. §. conſtituere. nu. 4. ff. de conſtit. pecunia, & in l. 1. §. quãuis. ff. de procuratoribus, Gundiſaluus Villadiego in tractatu de legato par. 3. q. 1. n. 27.

5 Rurſus quia Nuntius ſpecialis † requiritur, quando contractus inter abſentes conſenſu partium perficitur, gloſs. fin. in l. 1. ff. de contrahen. empt. Alexander in additione ad Bart. in l. conſenſu, verbo, *quod oriuntur*, ſub n. 2. ff. de action. & obligat.

Hęc autem acceptatio alternatiuæ, eſt quidam quaſi contractus. Put. deciſ. 88. nu. 1. lib. 3. Acchilles deciſ. 2. num. 3. ſuper regula de modificand. Indultis, & dixi in gl. 43. quæſt. 2. & in gl. 50. n. 5. & gl. 58. Igitur Nuntius debet eſse ſpecialis.

Nihilominus veritas eſt in contrarium, videlicet quòd ſufficiat tranſmittere litteras, ſiue cum Nun-
6 tio, & Curſore ordinario, & communi: † Siuè cum alia quacunque perſona, aliàs ad Curiam veniente. Tum quia regula noſtra nihil aliud dicit, niſi quòd litterę patentes tranſmittantur ad Datarium Sanctitatis ſuę, & ideò quomodocunque tranſmiſſio fiat, ſatis erit. Nam ſi aliud regula noſtra voluiſſet, expreſſiſſet, vt in alijs requiſitis fecit. l. ab hoſtibu. §. ſed quòd ſimpliciter ff. ex quibus cauſis maiores. l. 3. ff. de inoff. teſtam. c. ad audientiam 12. in fin. de decimis.

7 Tum quia Nuntij miſſio † nõ eſt de ſubſtantia actus. Bal. in l. falſus nu. 22. C. de furtis.

Tum quia ſi tranſmiſſio fit, non eſt curan-
8 dum † de modo, cum habeamus effectum l. ſi mater 3. vbi notat Bald. ante nu. 1. C. de Inſtit. & ſubſtit. Romanus conſ. 295. ſub nu. 2. & dixi in gl. 55. nu. 11. cum ſequentib.

9 Tum deniquè, quiaità obſeruari † videmus l. quædam, in fine, ff. de reb. dubijs, l. cũ de interpretatione, ff. de legibus, l. ſed & Iulian. §. perinde, ff. ad Macedon. cum alijs adductis per Maſcar. de probationibus concluſ. 1300. nu. 19. cum quatuor ſeqq.

Nequè obſtant in contrarium adducta:
10 Quia accepatio † non fit per ipſum Nuntium, ſed ab eodem Epiſcopo, & ideò litterarum tranſmiſſio poteſt fieri cum quacunque perſona: Poſſet etiam alijs modis reſponderi, ſed conſulto oimtto, quia neceſſarium non eſt.

Quæro ſecundo, num Agens de Curia, ac deferens præfatas litteras patentes ad Illuſtriſſ. Datarium, debeat habe-
11 re ad hoc expreſſum, ac ſpeciale † mãdatum, ac de tali mandato docere? Breuiter cõcludo, quòd nõ, quia lex noſtra hoc nõ dicit, & ſic nec nos dicere † debemus, tex. in authẽtico de non eligen. ſecũdo nuben. in §. optime. ibi, *Nec quælibet eſt lex aliquid tale dicens*. collat. 1. l. at ſi quis §. Diuus Marcus. ff. de relig. & ſumpt. funer.

Item quia eo ipſo, quod aliquis de Curia defert ad Illuſtriſſ. Datarium litteras patẽtes acceptationis alternatiuæ, præſumitur, quòd
12 ſit procurator † Epiſcopi acceptantis. Bartol. in l. 3. §. cauſæ nu. 2. ff. de Carboniano edicto, Iaſon. in l. 1. nu. 13. C. de procuratoribus. Caſſadorus deciſ. 3. n. 5. eodem titulo. Rota deciſ. 2. nu. 5. lib. 1. parte 3. diuerſorum, Alciatus de præſumptionib. regula 1. præſumpt. 33. nu. 3.

Sicut & retinens, vel portans † ſcripturas,
13 etiã de longinquis partibus, cẽſetur eſſe cõtentus, & nominatus in illis: nec poteſt illi opponi, quod nõ probat eſſe contentũ in illis, Bald. in l. ſi qua per calũniam. n. fin. ver. *vltimo inducitur hac lex*. C. de Epiſcop. & Clericis. Abbas in c. corã 34. n. 11. de offic. delegati. Felin. in c. 2. nu. 27. de teſtibus, Imol. in Clemen. 1. nu. 14. de procurator. Boherius cũ pluribus, deciſ. 154. num. 1. & ſequentibus, Gregor. Lopez in l. 21. gloſs. 1. titulo 5. Partita. 3. Antonius Gomezius in l. 45. Tauri. num. 144. ad finem. Acebedus in l. 3. num. 9. titulo 13. libro 4. recopilat. Alciatus d. præſumptione 33. num. 2. reg. 1. Menochius in eodem tractatu lib. 2. præſumptione 35. per totam.

Rurſus, quia ſtatim, quòd Epiſcopus mittit litteras patentes acceptationis, ad aliquem de Curia, vt illas ad D. Datarium deferat, ſatis eum ad hunc effectum procurato-
14 rem, † conſtituit. Iaſon in d. l. 1. numer. 13. verſ. *Ita per conceſſionem Inſtrumentorum*. C. de procuratoribus, & poſt Ioann. Andream, & Baldũ, tradit Butrius in dicto cap. coram, numer. 2. in fine, & Felinus numer. 9. verſ. *limita primo*. de officio delegati. Marſil. in l. qui falſam num. 120. ff. de falſis. Romanus. conſilio 446. incipit, *primus*. num. 10. & in ſingulari 637. Alciatus de præſumptionibus regul. 1. præſumptione 33. num. 4. Menochius in eodem tractatu de præſumptionibus libro 2. præſump. 34. ex num. 3. Rebuffus in tractatu nominationum quæſt. 14. num. 110. Caputaquen. deciſione 183. nu. 3. & deciſ. 185. nu. 6. par. 2.

Sicut etiam ex pluribus actibus, ex quibus appareat de ſcientia, & tollerantia Domi-
15 ni, inducitur mandatum præſumptum, † quod ſufficit, licet de expreſſo non appareat, vt tradunt plenè Vantius de nullitatibus

cap.finali num.47.& num.100.cum ſequentibus. Maſcardus de probationibus concluſ. 1171.incipit, *penſionem ſoluens*, num.1.& per totam.Menochius de præſumptionibus libro 2. concluſione 33. per totam, Rota deciſione 2. de cauſa poſſeſ.in antiq. Puteus deciſione 27. num.4. libro 1. & deciſione 277. ac deciſione 318. eodem libro 1. & deciſione 214. lib.2.& deciſione 199. per totam libro 3. Acchilles deciſione 17.de procuratoribus, & deciſione 3.num.2.& 3.de in integrum reſtit.& deciſione 7.num.2. & 18. num.2.de dolo, & contum. Cæſar de Graſſis deciſione 2. & 3. de procuratoribus, & deciſione 6. num. 6. de probationibus. Caputaquen. deciſione 190.num.4. parte 1. Rota deciſione 8. ex num.8. & deciſione 32. num.2. parte 2.diuerſ.& deciſ. 586. nu.fin.par.3.diuerſ.

Hinc prouenit, quòd ad impetrandum no-
16 mine abſentium quæcumque reſcripta,† tam gratiæ,quam Iuſtitiæ,inualuit ſtylus Curiæ, quòd nullum ad id mandatum exigatur,Rota iuncta additione, deciſione 34. num. 3. de reſcriptis in nouis. Caſſadorus deciſione 1. nu. 4. de procuratorib. Vantius de nullitatibus titulo de nullitate ex defectu Iuriſdictionis nu.87.Rebuffus in praxi titulo differen. inter reſcripta gratiæ,& Iuſtitiæ ex nu.18.

Licet quoad reſcripta Iuſtitiæ ſit neceſſa-
17 rium mandatum ſpeciale de Iure communi,† vt in c.nonnulli,& ibi gloſſa verbo, *ſine ſpeciali mandato*, & Felinus,ac omnes de reſcriptis.

Quod etiam hodie admittetur in nonnul-
18 lis † caſibus, de quibus per Creſcen.deciſ.10. de procurat. Puteum deciſione 87. lib.1, Caputaquen.deciſ.6.nu.2.par.2.

Ratio tamen dicti ſtyli,& praxis Curiæ ex eo poteſt procedere, quòd eo ipſo quòd quis pro alio impetrat aliquod reſcriptū gratiæ, aut Iuſtitiæ, ac in tali impetratione pecunias
19 expendit, ac laborē ponit: reſultat † mandatum præſumptum, quia creditur ordinem, & mandatum illius habere. Nam aliter non iactaret tempus, pecuniam, & laborem. Acchilles deciſione 3. nu.2. Caſſadorus deciſ. 1. nu. 1. verſ. *quod videtur declarari*, de procuratoribus. Rota deciſ.8.nu.8. par.2. diuerſ.Puteus deciſ. 17.& deciſ.171.lib.1.

Ad quod ſufficiunt litteræ miſſiuæ,ſeu epi-
20 ſtolæ, per quas rectè datur † mandatum. l. 1. §. ſi procuratorem ff. de procuratoribus. Clemen.1. eodem titulo. Acchilles deciſ.17. nu. 2. de procuratoribus. Caputaquen. deciſ. 183.nu.1.& deciſ.185. n.8. par.2. Prout etiam per litteras miſſiuas reuocatur mandatum, vt plene per Flaminium Pariſium de reſignatione lib.9.q.28.nu.1.& per totum.

Quo fit, vt cum Epiſcopus, qui acceptauit alternatiuam,ſemper mittat litteras patētes acceptationis ad agentem de Curia, cum ordine, vt eas coram Illuſtriſſ.Datario præſentet, quòd ex tali tranſmiſſione, & ordine reſultet præſumptum mandatum; Ità vt non ſit neceſſe docere de alio mandato expreſſo, nec ſpeciali, nec generali.

Ex quibus, cum quidam Epiſcopus memoratas litteras patentes tranſmiſiſſet ad certam perſonam de Curia, abſq; alio mandato procuratorio:& illa perſona eaſdē litteras præſentaſſet coram D. Datario: qui illas recognouit,ac approbauit ad finem mēſis Auguſti:Et deinde in principio menſis Septembris vacaſſet vnum beneficium, quod d. Epiſcopus contulit vni:& Papa cōtulit alteri, tanquā reſeruatū,ratione menſis Septem.vigore alternatiuę, acceptatæ. Dū prouiſus ab
21 Ordinario opponeret, † quòd acceptatio alternatiuæ non habuerat effectum,ex eo quòd dicta perſona de Curia,qui litteras patentes coram D.Datario præſentauit,ſufficienti mādato carebat. Cōſultus ego de hoc reſpondi, huiuſmodi exceptionem non releuare, quia quatenus ad hoc eſſet neceſſariū mandatū,ſatis de mandato præſumpto, ex ſupradictis conſtabat.

Quæro tertio, vtrum Epiſcopus poſtquam tranſmiſit litteras patentes,ante tamen receptionem, & approbationem Datarij,poſſit Pœnitere,ac dicere, quòd non vult acceptare dictā alternatiuam? Re-
22 ſpondeo, quòd † ſic,quoniam in contractibus, & quaſi cōtractibus,prout eſt iſta acceptatio alternatiuæ, vt dixi in principio huius gloſſæ
23 nu.5.Semper eſt locus pænitentiæ, † quandiù acceptatio non eſt perfecta, & contractus omnino concluſ.l.qui abſenti ff.de. acquir. poſſ. l.abſenti.ff. de donation.cap.Si tibi abſenti de pręb.lib.6. & plenè ſcripſi ſuper gl.26. n.6.cū multis ſequentibus, & in gl.12.ex nu.84.

At verò in noſtro caſu, iſta acceptatio alternatiuæ,nondum eſt concluſa,ex quo D.Datarius litteras nō recepit,examinauit, ac recognouit:nec Epiſcopus gaudere poteſt alternatiuæ beneficio, ante dictā recognitionem, vt regula noſtra declarat: Igitur pœnitentiæ locus erit.

Comprobatur, quia nihil factum eſſe dici-
24 tur,†dum aliquid addendum ſupereſt l.cūSillanianum in fine C. de his quibus, vt indig. vbi Bal.n.2.l.ſoluendo.ff.de verbor.ſignif.c. 1. de baptiſmo,c.nihil 7.q.1.

25 Nec dicitur actus perfectus, † quando eſt partim factus,& partim nō, vt ad ſenſum rationis clariſſimè patet, & probat tex. in l. 2. ibi, *quia ipſi animaduertunt aliquid deeſſe*, ff.de origine Iuris.

26 Quia rei perfectę nihil poteſt † ſuperaddi.l. 2.& ibi notat Bal.C.de vindicta libertate.Bal. in l.vnica.§.his ita nu.3. C.de caduc.tollend. Neguſa.conſ.72.nu.10.

Sicut

27 Sicut plenitudo repletione † non indiget. c. ſi omnia. 6. q. 1. Rota deciſ. 32. n. 5. de conceſſ. præbend. in antiq. & plura tradit Tiraquel. de vtroq. retrac. §. 4. gl. 1. n. 16. & in l. ſi vnquã §. fin. nu. 10. C. de reuocand. donation. & dixi in gloſſ. 13. nu. 69.

28 Ac plenum dicitur, cui nihil † addi poteſt, cuiq. nihil deeſt, l. Iulianus la 1. §. fin. ff. de rei vendica. l. huius §. ædes ff. de legat. 1. Tiraq. de retractu conuentionali gl. 1. & vnica n. 40.

29 Hinc nihil videtur ſoluiſſe, † qui totum nõ ſoluit l. hæredes. §. in illa. ff. famil. herciſcundæ. Nec videtur ediſſe, qui totũ non edidit l. ſi defenſor. ff. de interrogat. actionibus l. ex clauſula. ff. iudicatum ſolui, Speculator in 2. par. tituli de Inſtrument. editione §. dicto de impugnatione, num. 6.

Nec dicitur purgatum ſpolium, aut atten-
30 tatum, † niſi ſint purgata vſq. ad vltimum numum, quadrantem, aut obulum, Acchilles de Graſſis deciſ. 2. nu. 7. ad fin. de locato, & deciſ. 17. de reſtit. ſpoliato. Cęſar de Graſſis deciſ. 150. n. 4. & 8. par. 1. & deciſ. 270. n. 5. par. 2. & deciſ. 171. & deciſ. 176. & 184. par. 3. Puteus deciſ. 56. n. 12. lib. 1. & deciſ. 298. lib. 2. Pontanus de ſpolio lib. 4. cap. 14. n. 61. cum alijs per Lancellot. de attent. 3. par. cap. fin. num. 78. & 85. & 176. & 191.

Rurſus quia validitas, perfectio, & conſum
matio cuiuſcunq. contractus conſiſtit in illo
31 vltimo † puncto, & inſtãti concluſionis, a quo cõtractus, & quilibet actus vim capit, & vtraque pars obligata remanet l. contractus, ibi, *& poſtremo à partibus abſoluta ſint*, vbi notat Bartol. n. 4. & 5. & ibi Salicet. q. 5. ad finẽ verſ. *item dicit*, Fulgoſ. n. 5. Caſtrenſis. n. 7. C. de fide Inſtrum. l. fin. C. plus valere, quod agitur, Bal. in l. item quęritur §. qui completo, notabili 6. ff. locati, Cagnolus in l. lecta nu. 129. & 157. ff. ſi cert. petat. & in l. fin. nu. 266. C. de pactis. Rota deciſione. 756. nu. 6. 7. & 8. par. 1. diuerſor. Antonius Gomezius in l. 3. Tauri nu. 107. ad finem.

32 Sicut & concluſio teſtamenti † ſtat in vno puncto indiuiſibili, ad quod quando teſtator non deuenerit, nihil dicitur actum l. ſi is qui ff. de teſtam. l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto. C. de teſtamentis l. ex teſtamento. C. de fideicom. libertatibus. Oldradus conſ. 119. incipit *Titius facit teſtamentum*, num. 1. & 2. Pariſius conſ. 67. num. 35. lib. 3. Soccinus conſ. 92. num. 10. lib. 3. Antonius Gomezius in l. 3. Tauri nu. 105. 106. & 107. & 112. Tellus Ferdinandez ibidem. 2. par. nu. 19. ad fin. Acebedus in l. 1. nu. 64. & in l. 2. nu. 58. & 59. & 63. titulo 4. lib. 5. recopilation. Iaſon in l. 1. num. 30. & Ruinus ibidem num. 4. ff. de legat. 1. Creſcen. deciſione 3. de teſtamen. per totam, Ayora in tractatu de partitionibus 3. parte quæſt. 23. Rota deciſione 173. num. 6. par. 2. diuerſorum, plenè Decius conſ. 48. incipit, *in cauſa & lite ſub* nu. 9. & nu. 10. 11. 12. & ſequentibus.

Quam plura enim incipiuntur, & tractan-
33 tur, † quæ tamen non concluduntur l. ſi ex cauſa §. nunc videndum in fine ff. de minoribus l. ſciendum. §. 1. ff. de edilitio ædicto, cap. dudum de rebus Eccleſiæ non alienan. Bald. in l. multum intereſt ante num. 3. C. ſi quis alteri, vel ſibi, Decius in cap. finali in fine de præbendis, Rebuffus ad concordata Franciæ in rubrica de conſtitutionibus in gloſſ. verbo, *tractatus*, in principio, Decius conſilio 119. num. 1. poſt principium, & conſilio 488. numer. 10. cum ſequentibus, Aimon conſilio 202. numer. 9. Pariſius conſilio 15. num. 15. lib. 4. Rota deciſione 104. numer. 6. parte 1. diuerſor. Menochius de pręſumptionibus lib. 1. q. 23. à nu. 1.

34 Ac propterea ſola concluſio † attenditur, ac obligationem inducit, & non quod tractatur, & dicitur l. ſi voluntate C. de reſcind. vendit. c. tua de his, quæ fiunt à Prælato, Alexander conſilio 13. numer. 16. in fine, & conſilio 18. numer. 2. & conſilio 28. numer. 3. lib. 1. Puteus deciſione 39. libro 2. Rebuf. vbi ſupra verſ. *nec aliquod Ius ex tractatu quæritur*, Caputaquen. deciſione 16. num. 2. & deciſione 92. numer. 1. parte 3. Puteus deciſione 39. lib. 2. & faciunt tradita in gl. 45. §. 2. n. 31.

Vnde cum dicta acceptatio facta per Epiſcopum ante litterarum patentium recognitionem, & approbationem, ac deſcriptionem in libro, ad id deputato per D. Datarium
35 faciendam, non dicatur vera † acceptatio, ſed quodam Initium acceptationis, ſeu præãbulũ, aut tractatus. Et effectus acceptationis, ac cõcluſio conſiſtat in illo puncto, & inſtanti recognitionis, approbationis, & deſcriptionis: Sequitur, quòd interim erit locus pœnitentię, & quod Epiſcopus acceptans recedere poterit.

Quarto quæro, an ad hoc, vt ſit locus pœnitentiæ, & acceptatio alternatiuæ non teneat, vt diximus in quæſtione præcedenti, ſit neceſſaria intimatio pœni-
36 tentiæ, † & reuocationis, facienda, vel perſonæ de Curia, ad quam fuerunt tranſmiſſæ litteræ patentes, vt defferret ad D. Datarium, vel ipſimet D. Datario, ante recognitionem dictarum litterarum.

Iſta quæſtio, profecto talis eſt, quæ meritò quamplures deberet implere columnas; Egò verò, quia tempus mihi defficit, breuiter illam expediam.

Pro parte negatiua, quòd nõ ſit neceſſaria intimatio, inſurgit Primo diſpoſitio text. in cap. finali de procuratoribus in 6. Vbi probatur, quòd tenet reuocatio procuratoris
37 conſtituti ad matrimonium † contrahendum, quamuis intimata non ſit, & ideò contra-

ctus matrimonij ſit nullus, licet tã procurator, quã ea, cũ qua contraxerit reuocationem huiuſmodi penitus ignorent, vbi omnes tradunt, & concordat. l. 5. in fine. titulo 2. Partita 4. Burgos de Paz conſ. 5. à nu. 6.

Et d. textus diſpoſitio ampliatur, vt proce-
38 dat in cognatione ſpirituali, † & emãcipatione, & in alijs caſibus, de quibus late per Felinum, in cap. ex parte Decani. num. 9. 10. & 11. ac 13. de reſcript.

Secundo, quia nõ eſt neceſſaria intimatio reuocationis mãdati conceſsi, ad acceptandũ
39 † pro me aliquod beneficiũ mihi abſenti collatũ, & reuocatio non intimata impedit actũ acceptationis gerendum. Lapus in c. fin. de procurat. in 6. nu. 3. Geminian. ibid. in §. fi. n. fin. in fine. Franchus. n. 8. in fi. Imo. in Clem. 1. ſub nu. 8. verſ. *aduertè tamen.* de renũciatione. Pro quo etiam eſt Rota deciſ. 11. de procuratorib. in antiquis, vbi dicitur, quòd ſi aliquis fecit procuratorem ad acceptandum beneficium, ſi ſecundo facit alios procuratores, vi-
40 detur † reuocare primum, poſito quòd non ſit certioratus.

Sicut etiam, nõ eſt neceſſaria intimatio reuocationis mandati dati ad præſentandum, vt poſt Caſtr. & alios, concludit Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 1. q. 4. principali. art. 14. nu. 1. & per totum.

Tertio, quia quando ſolum agitur de damno, aut præiudicio conſtituentis, nõ eſt neceſ-
41 ſaria intimatio † reuocationis, aut pœnitentiæ. Rota d. deciſ. 11. de procuratoribus in antiquis, ibi, *quia ex quo agitur de præiudicio conſtituentis, non inſpicitur ſi procurator reuocatus ſit certificatus.* Felin. in d. c. ex parte Decani. nu. 18. de reſcriptis: Vbi alios plures allegat. Caſſador. deciſ. 2. nu. 14. de appellat. At verò iſta acceptatio alternatiuæ dumtaxat reſpicit cõmodum, & fauorem Epiſcopi, cum per illam amplietur ſua conferẽdi facultas, & Apoſtolica diminuatur, vt notum eſt, ac dixi in gloſſ. 45. §. 1. nu. 66. ergo.

Quarto, quia reuocatio Nuntij tenet ante
42 † intimationẽ factam de reuocatione, tex. in l. ſi pater, in principio, ibi. (*ſin autem ignorante filio, vetuiſſet pater per nuntium, & antequam certior fieret, ſeruum manumiſsiſſet, liber non fit.*) ff. de manumiſſ. vindicta, vbi in caſu adeò fauorabili, prout eſt libertas probatur, quòd ſi Pater permiſerit filio, quòd ſeruum manumitteret, & poſtmodum tale mandatum reuocauit, & filius ante reuocationem ſibi intimatã (ignorans de illa) ſeruum manumiſit, quòd manumiſsio non tenet. Imola in cap. mandato. nu. 7. poſt princip. de procurator. facit etiam gl. finalis in Clemen. 1. verſ. quare dicunt alij, de renunciatione. Bald. in cap. audita, ſub nu. 3. verſ. *quæro quid in nuntio.* de reſtit. ſpoliat. Geminianus in dicto cap. fin. §. fin. ſub num. 2. de procurator. in 6. Felinus, in d. c. ex parte Decani, ſub num. 18. verſ. *fallit 6.*

Prout etiam litteræ, ſeu epiſtolæ obligato-
43 riæ tranſmiſſæ, poſſunt reuocari † ante receptionem, quamuis reuocatio prius intimata non fuerit, vt ſcripſi in gloſ. 26. num. 17. cum ſequentibus.

Ratio eſt, quia Nuntius, ſeu Epiſtola ſunt nudum miniſterium, & vox, pica, & organũ, †
44 Domini. tex. in l. & licet 15. & ibi gloſ. verbo. *miniſterium.* ff. de conſtitu. pecunia. vbi Bald. & cæteri notant, gl. verbo. *potes.* in l. multum intereſt. C. ſi quis alteri, vel ſibi. Imola in dicto c. mandato, ſub num. 7. poſt principium, verſ. *& ratio eſt.*
45 Repræſentant vtique litteræ miſſiuæ, † & Nuntij, perſonam mittentis. l. nuda, vbi Bartol. num. 1. ff. de donationib.

Et Nuntius nihil proprio animo facit, ſed Domini, cuius verbum portat in ore ſuo. Baldus in d. c. audita, ſub nu. 3. verſ. *quæro quid in nuntio.*

Sic etiam Nuntius dicitur cornu, ſeu tuba Domini, per quod, ſeu quam, ſonum vocis ipſius Domini producitur, vt argum. l. labeo, ibi, *in ſono quodam.* ff. de ſuppellectili legata, docet Felinus in dicto cap. ex parte Decani, ante num. 19. verſ. *intellige ſecundo.*

Defficiente igitur cõſenſu Domini per pœnitentiam, vel reuocationem, etiam non inti-
46 matam, abeſt intellectus, † vox, & organum Domini, ſine quibus nulla obligatio contrahitur. l. non figura litterarum 38. vbi tradunt omnes. ff. de actionibus, & obligationibus. l. Diuus 24. ff. de milita. teſtam. Ioannes Andr. in cap. finali, poſt principium, in verbo, *procurator,* ante numerum primum de procurator. in ſexto, & Geminianus ibidem §. finali. numero ſecundo verſ. *& ratio eſt, quia nuntius, vel epiſtola.* Felinus in dicto capitulo ex parte Decani, ſub numero octauo, verſ. *fallit ſexto.* de reſcriptis. Gundiſaluus Villadiego in tractatu de legato, tertia parte, quæſtione prima, numero 19. & 20.

47 Vnde Nuntius longe diſtat † à procuratore, quia nuntius nihil facit animo proprio, ſed Domini: nec concipit verba, in perſonam ſuam, ſed in perſonam Domini: & loquitur non à ſe: ſed vt organũ, tuba, & vox Domini. Nec conſideratur conſenſus eius, ſed ſolius Domini: & ſtante Nuncio acquiritur Domino immediate per ſe ipſum, & non per Nuntium. Quæ omnia aliter ſe habent in procuratore, quia in actu gerendo, procurator concipit verba in perſonam propriam, nominando tamen Dominum. Item habet vocem, & organum, ac animum, & conſenſum proprium, & ex perſona ſua acquirit Domino, mediate, tamen l. 1. & ibi gloſſ. verbo, *ſed verius.* Bart. & om-

omnes.ff.de procuratoribus.gl.in verb.*poteſt*. in d.l.multum intereſt. C.ſi quis alteri, vel ſibi.Bald.Imola,Gemin.Felin. & Villadiego in locis nuper citatis.nu.præcedenti.

Prædictis tamen non obſtantibus affirmatiua ſentētia, ſcilicet, vt ſit neceſſaria notitia,ſeu intimatio in caſu
48 de quo agitur,verior, † & tenenda mihi videtur,per tex.in Clem.1.de renunciatione. Dicit enim,*cum illuſio,& variatio in perſonis Eccle-*
49 *ſiaſticis† maxime ſint vitandæ:Præſenti conſtitutione ſancimus, vt ſi quis ad cedendum cuilibet beneficio procuratorem ſponte,ac libere conſtituerit,& ipſum ignorantem poſtmodum duxerit quomodolibet reuocandum, teneat ceſsio facta per eum antequam ad ipſius,vel illius,in cuius manibus ceſsio fuerit facienda notitiam,reuocatio huiuſmodi ſit deducta*.de cuius tex.interpretatione vltra Ordinarios vide plenè Flaminiũ Pariſ.de reſignat. lib. 9. queſtione vigeſimaquinta,ex nu.12.vſque ad num.55.

Cũ igitur in noſtro caſu militet ratio proemialis.d.tex.videlicet, quòd illuſio,& variatio in perſonis Eccleſiaſticis maximè ſit vitāda,quia minime eſt tollerandum, quòd Pont. Max.illudatur per Epiſcopos ſub colore pre-
50 tenſæ reuocationis, & inde maxima † inconuenientia oriantur, quia Papa prouidebit in menſibus Martij, & Septembris credens eſſe reſeruatos, & deſinet prouidere in menſibus Februarij,Aprilis,&Auguſti,& Octobris,putans eſſe ordinarios. Ac Epiſcopi hac via infinitas fraudes committere poſſent, modò dicendo,quòd gaudent alternatiua,quia illā acceptarunt, modo negando gaudere,quia acceptatio nō tenuit, ex eo quòd reuocata fuerit in tempore,& ſic infinitæ lites inter prouiſos Apoſtolicos,& Ordinarios ſuſcitarentur. Meritò dicēdum eſt,quòd niſi præcedat dicta intimatio,pœnitentia, ſeu reuocatio non teneat,vt tradit Mandoſ.conſ.18.nu.18.in fi.& nume. 19. & faciunt quæ ſcripta relinquo in glo. 43 an.43.

Rurſus quia regula generalis eſt, quòd re-
51 uocatio † Procuratoris, vel actoris, non intimata non releuat, vt probat tex.in l. ſi mandaſſet.ff.mandati,& in c.mandato de procur. & in d.c.ex parte Decani de reſcriptis,& in d.Clem.vnica de renunciat.Felin.in d.cap.ex parte Decani.n.7.& 8.Caſſad.deciſ.2.nu.13. de appell.Caputaq.deciſ.224.par.1. & deciſ. 110.parte 2. Vantius de nullitatibus ex defectu mandati,ex nu.159.cum ſeqq. ac dixi in gloſ.56.nu.124.

Vnde cum ſit regula generalis, quòd requiratur dicta intimatio reuocationis, & mutationis volũtatis: & inter vndecim limitationes,quę a dicta regula excipiũtur (de quibus per Felinum,in dicto cap.ex parte Decani ex num.10.vſque ad num.22.)Talis exceptio,ſicut iſta de qua agitur,nō inueniatur.Concludendum eſt neceſſariam fore memoratam intimationem.

Neque obſtant pro contraria parte adducta: Nam ad primum, & ſecundum fundamentũ,reſpondeo, quòd nō verſamur in caſu matrimonij carnalis, vel ſpiritualis.

Ad tertium fundamentum reſpōdeo, quòd in hoc caſu agitur,etiam de præiuditio, irriſione,& illutione Pontificis Maximi, & D.Datarij, ac perſonarum a Sede Apoſtolica ſub præſuppoſito dictæ alternatiuæ,prouiſarum, ſeu prouidendarum.

Ad quartum reſpondeo primo,quòd non ſumus in caſu, in quo per Nuntium cōtrahitur ex rationibus allegatis,ibid.num.10.Nec etiam verſamur in caſu, in quo per Epiſtolā cōtrahatur. Nam Papa per regulam noſtram concedit alternatiuam, & Epiſcopus in propria diœceſi eam acceptat.Eſto tamen, quòd eſſemus in caſu Nuntij,ſeu Epiſtolę,nihilominus reuocatio non intimata non teneret.

Tum quia quando is, ad quem fuit miſſus
52 Nuncius,aut Epiſtola non agit † de lucro captando, †reuocatio non intimata, non impedit actum gerendum.Bald.in l.ſi procuratorē 65.in 1.lectura.n.5.in fine,ver.*vltimo nota vnũ*. ff.de procur.ita intelligēs.gloſſ. fin.in l.1.ff.de contrahen. emptione,tenētem, quòd reuocatio Nuntij debeat intimari, ſicut & reuocatio procuratoris, videlicet, quòd dicta gloſſ. ſit intelligenda,quādo agitur de lucro captādo,non vero ſi de damno vitando, tenet etiā Felinus in dicto cap.ex parte Decani, ſub nu. 18.verſ.*hanc fallentiam intellige*.

Prout etiam ad hoc, vt reuocatio nō intimata proſit, requiritur, quòd in ea non con-
53 currat dolus,nec culpa † hoc eſt, quòd non ſit facta in fraudem, nec clandeſtine, nec ita tarde,quòd ſi voluiſſet deducere in notitiam abſentis non potuiſſet,vt poſt Bal. & Salicet. in l.mandatum.C.mādat, firmat Felinus vbi ſupra, verſ.*oportet tamē ad hoc, vt reuocatio nuntij*:De quo erit cogitandum.

At verò in caſu noſtro, Papa nō agit de lucro captando,ſed de damno vitādo ex ſupradictis in num.50.& Epiſcopus talem reuocationem faciens,aut eſt imputandus de dolo,
54 aut de culpa. † Igitur ſua reuocatio, aut pœnitentia non intimata in tempore, non releuat.

Quinto quæro, circa illa verba, *huc ad Datarium Suæ Sāctitatis*.quare debent dictæ litteræ patentes acceptatio-
55 nis tranſmitti,magis ad †Datarium Suę Sanctitatis, quam ad alium? Reſpondeo quia
56 Datarius † repræſentat perſonam ipſius Papę,vt per Flaminium Pariſium de reſignatione libro vndecimo, quæſtione decimatertia, numero 18.

Item quia huiuſmodi acceptatio alternatiuæ,eſt acceptatio beneficij,& gratię, vt regula noſtra declarat,ibi,*uſu,& beneficio*.& ibi, *qui gratiæ alternatiuæ prædictæ acceptare voluerit*. Omnia autẽ quæ ſunt gratiæ concernunt mu-
57 nus, & officium Datarij, per cuius manus † omnia tranſeunt,& ſine quo factum eſt nihil, vt notiſſimum eſt, & faciunt tradita per Caputaq.deciſ.239.par.1.Lancellott.de attent. 2.parte.cap.4.limit.19.n.fi.& limit.29.nu.3.
58 Nam quamuis Papa concedat gratias, †& non Datarius,vt palam eſt,ac dixit Rota deciſ.458.num.5.lib.3.par.3. diuerſorum. Nihilominus ad illas concedendũ,vel denegan-
59 dum.moueri ſolet Papa,† ſecũdum intentionem Datarij,cui deſuper rem totam commiſit,quiq;tam ante ſignatas ,quãpoſt ſignatas ſupplicationes in illis,& de illis,prout ratio ſuadet ponit, & tollit. Rota deciſ. 575.n.5.& deciſ.614.n.5.& deciſ.685.n.fi.lib.3.par.3.diuerſ. Ita vt meritò dicatur Datarius organũ
60 † mentis,& vocis Papæ, ſicut etiam dicimus de Cãcellaria.Caſſad.deciſ.2.n.7. de vnionibus,& deciſ.3.n.3. ante medium de reſeruat.

Quapropter hoc Datarij munus excelſius,
61 † ſublimiuſque cunctis omnibus cenſetur: Licet per obitum Pontificis omninò expiret,vt in conſtitut.81.Pij IIII.ſancitur.

Sed quantumcunque excelſum,& ſublime officium ſit,adhuc hodie magis illuſtratur,ac decoratur cũ admodũ Venerab. perſona Ill. & Reuerendiſs. Domini Bernardini Paulini
62 † idem munus,& officiũ meritiſſime agentis, propter maximam illius ſapiẽtiam, ac in diſtribuendis gratijs,& beneficijs erga litteratas,benemeritas,ac pauperes perſonas,rectitudinem,curam,iuſtitiam, & prouidentiam.

Circa illa verba, *Suæ Sanctitatis*. vide quæ dixi in gl.55.ad finem.

Summaria Gloſſæ 64.

1 *Patentes litteræ acceptationis alternatiuæ ſunt à Datario recognoſcendæ,& qualiter. nu. 2.*

3 *Inſtrumentum productum,nullum vitium apparens,continens,parte citata nõ opponente , plenè probat,abſque recognitione .*

4 *Inſtrumentum publicum dicitur probatio probata,& probat illud,quod cantat.*

5 *Inſtrumentum publicum facit rem clarã,promptam,manifeſtam,realem,liquidam,patentem, notoriam, indubitatam, ac diffinitam.*

6 *Recognitio inſtrumenti requiritur, quando pars opponit, non eſſe à publico notario confectum.*

7 *Inſtrumenta quando producuntur in Rota,citatur pars ad dicendum contra Iura, & videndum iurare Teſtes ſuper illorum recognitione,& ſi nihil opponit,approbare cenſetur.*

8 *Recognitio iurium exigitur in Curia,quãdo proceditur ex officio, & non eſt pars, quæ debeat citari.*

9 *Recognoſci ſolent ſummariè litteræ patentes acceptationis.*

10 *Inſtrumentum allatum de longinquis partibus, ſi à parte aduerſa negetur, an ſit recognoſcendum,quando recognitio ſit valde difficilis, & num.11.adducuntur opiniones contrariæ, & concordantur.num.13.*

12 *Recognitio præcedere debet compulſationem iurium,vt compulsatio teneat.*

14 *Recognitio Iurium non eſt neceſſaria, in multis caſibus,etiam parte opponente.*

15 *Recognitio non requiritur,vbi adſunt litteræ teſtimoniales Ordinarij loci,vel fides aliorum notariorũ de legalitate notarij actuarij, & n. 16.*

17 *Inſtrumenta ſunt tanto cautiora, quanto plura ſigna tabellionum cõtineant,cum minor fraudis præſumptio cadat,& n.18.*

19 *Recognitio manus tabellionis non eſt neceſſaria, quando tabellio eſt perſona nota;Nec,quando inſtrumentum eſt antiquum.nu.20.nec quando agitur de modico præiudicio.num. 21. aut pars nihil opponit.nu.22.*

23 *Citatus ad dicendũ contra iura producta,ſemper ſolet opponere dicẽs* generalia, cõtra,&c.

24 *Exceptiones ſunt opponendæ in ſpecie,& non in genere.*

25 *Clauſula* generalia,contra,&c. *Nõ operatur oppoſitionem exceptionum, ſed præſeruationẽ iuris ad opponendum, quocunque tempore.*

26 *Recognitionis inſtrumentorum materia, remiſſiue.*

27 *Recognitio litteræ, ſeu epiſtolæ miſsiuæ,non debet eſſe exacta, cum non ſoleant ſcribi in præſentia teſtium, & idem eſt in recognitione librorum.nu.28.*

29 *Recognitionis, ac examinationis per Datarium factæ ſolet dari fides ab eodem.*

30 *Formula fidei dandæ per D. Datarium de acceptatione alternatiuæ,& recognitione.*

Quibus ab eo receptis,& recognitis. gl. 64.

CONSTITVIT regula noſtra,quòd ad hoc,vt acceptatio alternatiuæ per Epiſcopos facta, valeat, debent litterę patentes,per Epiſcopos acceptãtes tranſmiſſæ, recipi, ac recognoſci à D. Data-
1 rio.Nam ad hoc,†vt ſit plena adhibẽda fides huiuſmodi patentibus, & authẽticis litteris, ſeu publicis inſtrumentis, neceſſarium eſt,
2 † quòd legantur, circumſpiciantur, ac recognoſcantur: Verum in illis ſeruata fuerit forma

ma acceptationis per regulam noſtram aſsi-
gnata,& an ſint integra,ſolida, & omnique
parte perfecta,non cancellata,non abolita,
non vitiata: & abſque aliqua vituperatione,
raſura, aut falſi ſuſpitione, vel primæ figuræ
immutatione: *vt* in authentico de inſtrumen-
torũ cautela,& fide §.ſi verò moriantur, col-
latione 6.l.fi.C.de edicto Diui Adriani tollẽ-
do.c.2.c. ex litteris. c.inter dilectos, de fide
inſtrum.Speculator in tit.de inſtru. editione.
§.reſtat.nu.1.& 2. & Doctores in dictis locis.

Quãdo enim nullũ vitiũ dictorũ apparet,
& omnes requiſitas ſolemnitates continent,
nec aduerſa pars citata aliquid opponit,ſtan
dum erit, & credendum dictis patentibus lit-
teris, ac publicis inſtrumentis à publico no-
3 tario cõfectis,abſque † alio adminiculo. Ab-
bas in c.1.n.3.ante fi.verſ.*vnum tamen nota hic.*
& Dec.ibid.(licet varius.)num.19.de fi.inſtr.
Speculator,vbi ſup.d.n.1.Aimon conſ.160.n.
2.Menoch.de præſump.lib.2.præſum.66.nu.
10.Rota deciſ.486.n.2.par.1.diuerſ.Ægidius
concl.539.incipit,*ſi pars opponit*,aliàs concluſ.
540.Maſcar.de probat.concl.1097.n.5.

Et tunc tale inſtrumentum dicitur proba-
tio probata, & probat illud, quòd cantat. †
4 Bal.in l.intereſt.n.2.C. de ſolutionib.& ibid.
Ang.notabili vltimo,Rolan.conſ.76. nu. 8. &
conſ.79.nu.47.& conſ.85.nu.38.vol.1. & cõſ.
40.nu.8.vol.2.Caputaq.deciſ.421.nu.1. par.
2.& 156.nu.5.par.3.

5 Nec non facit rem claram, promptam, †
manifeſtam,realem,liquidam,patentem, no-
toriam & indubitatam,ac diffinitam.Decius
conſ.488.n.1.Abbas in c cum dilecti.nu.2.de
dona.Marſilis in l.ſi quis.n.140.ff.de quæſtio-
nib.Rol conſ.4.nu.23.& conſ.75.n.19. vol.2.
& conſ.79.nu.87.& 88.vol.3.pleniſsimè. Ti-
raq.de vtroq.retract. §. 2. gl. 1.num. 20.21.
22.& 23.

Si verò altera pars opponeret contra tale
inſtrumentum,non eſſe verum, nec à notario
publico cõfectum,& ſignatum; Tunc regula-
riter, quamuis nullum vitium viſibile conti-
6 neat,erit recognoſcendum, † & comproban-
dum:ſcilicet,quòd fuerit confectum,& ſigna-
tum à publico Tabellione,ſeu notario pro ta
li reputato: vel quòd ſaltim teſtes deſuper e-
xaminati recognoſcant manum ipſius nota-
rij:quia eſt ſibi valde nota: vel per litterarũ
comparationem, cum alijs ſimilibus inſtru-
mentis ab eodẽ notario cõfectis. Et ſic onus
iſtius comprobationis incumbit parti produ-
centi dictum inſtrumentũ;Ita probat expreſ-
ſa lex Hiſpana 115.tit.18.Partita 3.Vbi Gre-
gor.Lopez in gl. *no es ſcribano publico.* optime
declarat,tradit etiam Bald.in authẽ. ſed no-
uo iure.nu.5.C. ſi certum petatur, vbi etiam
declarat modũ, & qualitates talis probatio-
nis,& recognitionis.Alex.in addit.ad Bar. in
l.Herennius.ff. de Decurionibus. Aleiat. de
præſump.lib.3.præſum.13.nu.17. Boher. de-
ciſ.36.nu.8.Roderic.Suarez in l. poſt rem iu-
dicatam, in declaratione legis Regni. §. ſed
pro euidentia.nu.34. & 36.Auendan. in titu.
de exceptio.n.26.verſ. *Ideoque.* Rebuff.in tit.
de litterarum obligationib.art.1.gl.8.in fine.
Viuius lib.2.comm.opin. opinione 195. Par-
lador.lib.2.rerum quotidianarum.c.fi.par.1.
§.11.n.15.Caputaq.deciſ.117.n.3.par.2.

Hinc emanauit inueteratus huius Roma-
næ Curiæ ſtylus,† vt quotieſcunque producũ-
tur aliqua inſtrumenta,non ſolũ citetur pars
ad dicendum contra iura producta,& viden-
dum illa admitti;Sed etiam ad videndum iu-
rare teſtes ſuper illorum recognitione, &c.
Et ſi pars citata opponit aliquid in termino
citationis contra fidem dictorum inſtrumen-
torum,examinantur teſtes ſuper recognitio-
ne manus Notarij, à quo ſunt inſtrumenta
producta ſignata. Sin autẽ nihil opponit, nõ
examinantur, quia poſtquam inſtrumentum
in ſui facie oſtendit omnes ſolemnitates re-
quiſitas,non eſt alia recognitio neceſſaria,vt
per practicum Octauium Veſtrium in praxi
Romanæ Curię.lib.6.cap.1.nu.7.& 8.

Quando autem non adeſt pars,quæ debeat
8 citari,† veluti ſuper recognitione litterarum
teſtimonialium, vel approbationis ab ordina
rio factæ,aut ſimilium. Tunc vtique in Curia
ſemper adducuntur teſtes a parte inſtante,&
examinantur ſuper recognitione manus,& ſi-
gilli Epiſcopi,ſeu Ordinarij,ſaltim per ſimili-
tudinẽ. Et propterea cum in caſu acceptatio
nis alternatiuę,de qua agitur non adſit pars,
quæ citari debeat, ſemper ſolet ex officio D.
Datarius,aut illius ſubſtitutus ſummarie exa
9 minare duos teſtes † ſuper recognitione ſub-
ſcriptionis,& ſigilli,litterarum patentium ac-
ceptationis dictæ alternatiuæ.

Eſt tamen controuerſia inter Doctores,an
quando Inſtrumenta producta afferuntur de
longinquis partibus, ſi à parte aduerſa negen
tur eſſe vera,& à publico notario ſignata:ſint
10 comprobanda,† quamuis ex illorum facie ap
pareat eſſe perfecta, nec ſint in aliquo ſuſpe-
cta? In quæſtione hac firmant plures non eſſe
neceſſariam comprobationem, quando com-
probatio eſſet impoſſibilis, aut admodum dif
ficilis,ſi perſona producẽs eſt legalis,pro qua
præſumitur, quòd non ſit immemor ſalutis
æternæ.Ratio eſt,quia tale præſumitur Inſtru
mentum, quale apparet in ſui figura, & quia
aliter aperiretur via fraudibus: & ſic oppoſi-
tio, ſeu negatio cenſetur calumnioſa,ita Spe-
culator in titulo de Inſtrumẽtorum æditione.
§.reſtat.nu.6.Azo in ſum.de fid.Inſtrumen.in
principio, Angelus in authentico de hæredi-
bus,&falcidia.§.hinc nobis.collatione 1.Pau-
lus Caſtr.in authentica,at ſi contractus.nu.5.
C.de

C. de fide Inſtr. Alc. de præſumpt. reg. 3. præſumptione 13. nu. 17. & ibi eius additio, Aufr. in add. ad Cappellam Toloſ. quæſt. 330. Corn. conſ. 17. *videtur in hac* n. 9. vol. 1. & hanc opin. ſibi placere dicit Hipp. de Marſ. in l. ſi quis n. 138. & 139. ff. de quæſtion. cũ alijs per Maſc. de probationibus concl. 1097. n. 12. ac faciunt tradita per Men. de præſ. lib. 2. præſ. 68. & 69.

11 Ex aduerſo vero, quòd ſit neceſſaria † dicta recognitio, ſeu comprobatio de duobus: primo de legalitate notarij: ſecundo de recognitione manus, & ſigni, ſeu ſigilli illius, quando notarius eſt incognitus, concludunt Bald. in l. comparationes n. 12. C. de fide Inſtrument. & ibid. Cinus, & Salicet. Lanfran. in cap. quoniam cõtra. §. Inſtrum. productio. n. 12. de probationibus, Ant. de Butr. in cap. 1. n. 5. de fid. Inſtrum. Felinus ibid. ſub. n. 18. ante finem ver. *& adde quod ſi opponeretur*, & Decius nu. 19. Card. in Clemen. 1. nu. 8. de procuratoribus, Afflictis deciſione Neapolitana. 251. n. 1. & per totam, Parlador. lib. 2. rerum quotidianarum. c. fin. §. 11. nu. 16. Viuius lib. 2. opinione. 148. deciſ. Cappellæ Tholoſanæ 330. Emanuel Suarez in theſauro receptarum ſententiarum verbo, *Inſtrumentorum*, Maſcardus de probationibus concluſione. 1097. num. 13. & 14. & pro hac opinione vrget d. lex 115. tit. 18. Partita 3. quæ generaliter loquitur, quam etiam opinionem tenet Rota teſte Acchille de Graſſis deciſ. 5. de fide Inſtrument. & Veſtrio in d. praxi lib. 6. cap. 1. n. 8. Caputaquen. deciſ. 4. n. 2. par. 3. Puteo deciſ. 359. lib. 2.

12 Prout etiam non eſt valida compulſatio † ſcripturarum, niſi præcedat illarum recognitio formiter, & citata parte facta, ſi compulſatio fiat ab alio notario, quàm actuario, vel illius ſucceſſore, aut ſubrogato, Rota deciſ. 1. nu. 1. & per totam, & deciſ. 2. de fide Inſtrum. in nouis, & deciſ. 4. eodem titulo in antiquis, Felin. in c. cum P. Tabellio. n. 3. de fid. Inſtrum. Caputaquen. dicta deciſione 4. & deciſione 5. parte 3. Puteus deciſ. 151. lib. 1. & deciſ. 440. lib. 2. & alias paſſim ſeruat Rota.

Dictæ tamen oppoſitæ ſententiæ poſſent

13 concordari: † quòd prima opinio procedat, quando non agitur de graui, & magno præiudicio, & perſona producẽtis eſt integra, & legalis. Secunda vero opinio locum habeat, quando ageretur de negotio arduo, & graui, per tradita à Felino in dicto cap. 1. nu. 18. de fide Inſtrum. Stephanus Aufredius in addit. ad Cappellam Toloſanam q. 330. ante finem. Praxis Papienſis de formula opponendi contra Inſtrum. verſ. *ſed quid ſi producitur*: Super quo multum valebit iudicantis arbitrium, viſo Inſtrumenti tenore, ac penſatis, & conſideratis circunſtantijs, argumento. l. 3. §. tu magis ſcire potes ff. de teſtibus.

14 Plures tamen caſus ſunt, † in quibus quamuis pars aduerſa, opponat Inſtrum. non eſſe à publico notario confectum, ſit illi plena adhibenda fides, licet non fuerit recognitum, nec comprobatum.

Primus eſt quando ipſum Inſtrum. portat ſecum poſt ſignum tabellionis, litteras teſtimoniales legalitatis notarij, à quo eſt confe-

15 ctum, & ſignatum ab Ordinario † loci domicilij notarij conceſſas, ac ſua ſubſcriptione, & ſigillo munitas. Nam tũc, etiam parte opponente non erit neceſſaria aliqua recognitio, quando nullum vitium viſibile ex ipſius Inſtrumenti facie apparet. Bald. in l. comparationes. n. 14. C. de fi. Inſtr. Cepoll. cautela 54. Hip. de Marſ. in l. ſi quis ne quæſtio n. 144. ff. de quæſt. dicens hunc modum per totam Italiam, imò quaſi per totum orbem practicari, Boherius deciſ. 154. n. 4. Steph. Aufr. in addit. ad Cappellam Toloſanam deciſ. 330. Maſcar. de probationibus concl. 1098. nu. 5. & 6. Veſtr. in praxi. lib. 6. cap. 1. nu. 8. in fine, Parlad. lib. 2. rerum quotidianarum. cap. fi. par. 1. §. 11. n. 17. verſ. *tantundem quoque*, Rebuff. in tractatu de litteris obligatorijs art. 1. gl. 7. nu. 8.

Secundus caſus eſt, quando tale inſtrumẽtum haberet fidem, & teſtimonium aliorum

16 † duorum, aut trium notariorum aſſerẽtium illum notarium, ſeu tabellionem, à quo eſt ſignatum, eſſe talem notarium fidelem, & legalem, ſuiſque ſcripturis, ac ſignis plenam ſemper adhibitam fuiſſe fidẽ: ratio eſt, quia quò

17 ſigna ſunt plura in chartis, tanto † cautiora ſunt inſtrumenta, gloſſa ſingularis in authentico de tabellionibus. §. nos autẽ, verbo, *ipſis*. in fine, vbi Angelus colũna 3. verſ. *nota inſtrumentum*. collatione 4. Cepolla d. cautela 54. alias 88. incipit, *ſi aliquis habet*. Lanfrancus in c. quoniam contra. §. de fide inſtrumen. num. 5. de proba. Parlador. vbi ſupra. nu. 17. in princ. Acebedus, in l. 1. nu. 138. tit. 21. lib. 4. recopil. Boher. deciſ. 154. nu. 5. & hoc iure vtimur: Licet Marſ. in d. l. ſi quis ne quæſtio, n. 141. ff. de quæſtionibus, hoc remedium impugnet, ea ratione, quòd negans ſignũ notarij, pariter poterit negare ſigna aliorum notariorum, de illius legalitate atteſtantium, quem ſequi videtur Maſc. d. concl. 1098. n. 32. & 33: Sed profecto ratione carẽt, quia minor fraudis præ-

18 ſumptio cadit in pluribus † ſignis, quam in vno, vt ſupra dixi, & tradit Felinus in c. poſt ceſſionem. num. 16. verſ. *fallit nono*. de probationibus, Et faciũt, quę dixi in §. 3. procemiali. nu. 163. Et quia ſi talis negatio releuaret, pariter etiã poſſent negari litteræ teſtimoniales Iudicis Ordinarij, de quibus in caſu præcedenti diximus.

Tertius caſus eſt, quãdo perſona tabellionis eſſet nota, † vt ſcripſit Azo in ſumma in authentico de inſtrumen. cautela. col. 2. verſ. *ſed quid ſi proferatur charta publica*. Rodericus Sua-

Suarez in l.poſt rem iudicatam, in §.pro eui-
dentia.ſuper declaratione legis Regni. n.34.
in fine, verſ.*idem ſi perſona tabellionis, & eius ſcri
ptura eſſet nota in loco*. Greg.Lopez in l.115.in
gloſſa, verbo, *auerigue*.tit.18.Partita 3.

Quartus caſus, in quo nulla requiritur co-
gnitio eſt, quando tale inſtrumentum eſt anti
20 quum † vltra annos 60.Bal.in l.comparatio-
nes.num.14.de fide inſtr. Socin. conſ.187.nu.
10.lib.2.Dec.conſ.42.n.2.Corn.conſ.55.n.7.
lib.1.Guido Papa deciſ.357.nu.2.Affl. deciſ.
251.n.6.Aimon de antiq.temp.3. par.nu.19.
Couarr.in pract.quæſtionibus,c.21.n.6.verſ.
ſecundus caſus.Caputaq.deciſ.5.nu.1. cũ ſeqq.
parte 3.Put.deciſ.151.lib.1.& deciſ.159.n.6.
lib.2.Rota deciſ.52.n.1.& deciſ.54.nu.1.par.
1.diuerſorum.Menoch.de præſum.lib.2.præ-
ſump.78.num.11.

Quintus caſus eſt, quando agitur de modi-
21 co † præiudicio, & ipſius Iudicis motus, cum
ipſo inſtrumento, concurrit. Innocen.in cap.
1.nu.1.Ioann.Andr.n.4. & cæteri ſcribentes,
de Clericis peregrinis, idem Ioann.Andr. &
Ant.de Butr.in c.1.n.5.de fide inſtr. Iaſ. in l.
admonendi.n.208.ff.de iureiur.Greg. Lopez
in l.115.in gl.verb.*probando*.tit.18. Partita 3.
vbi alios allegat, & dixi ſupra nu.13.

Sextus caſus eſt, quãdo pars aduerſa tem-
pore citationis non opponit cõtra huiuſmo-
di inſtrumentum non eſſe legale, nec proba-
re: nec negat eſſe a publico notario ſignatũ,
22 Quia tunc tacẽdo † illud approbare videtur:
Et præſumitur, quod nihil releuãs habeat, eo
ipſo, quòd non ſe opponit, & ſic recognitio nõ
eſt neceſſaria. Ita vt ſi poſtmodum opponere
velit, audiri non debeat. Felin.in cap.quoniã
contra nu.52.de probat.& in c.2.nu.31. in fi.
de teſtibus.Caputaq.deciſ.238.nu.4.par.1.&
deciſ.117.n.4.par.3.Put.deciſ.159.nu.2.lib.1.
& deciſ.99.nu.2.& deciſ.486.nu.1.in princip.
lib.2.Rota deciſ.151.lib.3.par.3.diuerſ. & a-
lias paſſim tenet Rota, A.faciunt, quæ ſupe-
rius dixi poſt princip.n.6. & tradita per Ma-
ſcar.de prob.cõcl.1300.incipit, *ſcripturam pri-
uatam*.num.18.

23 Vnde inoleuit praxis, † vt quando produ-
cuntur inſtrumenta, vel alia iura, & pars ci-
tatur ad dicẽdum conta Iura producta, quòd
pars citata in termino citationis compareat
in actis, & dicat, *generalia contra, &c.* quæ ver-
ba licet non habeant vim oppoſitionis exce-
ptionum contra talia iura producta: (Nam
24 exceptiones ſunt opponendę † in ſpecie, &
nominatim; Non autem in genere cap. vt
circa, 4. de electione in 6. Clemen. Conſtitu-
tionem eodem titulo. Rota deciſione prima
de libelli oblatione, & deciſione 70. de appel-
lation.in antiquis. Cæſar de Graſsis deciſ.1.
A num.3.de accuſationibus. Vantius de nulli-
tatibus.c.fin.num.29.)

Tamen operatur, vt ſemper remaneat ius
ſaluum, & reſeruatum ad excipiendum, & op-
25 ponendum † quocunque tempore, etiam poſt
terminũcitationis, quod aliter fieri nõpoſſet.
Octauius Veſtrius in praxi lib.5.c.fi. nu. 10.
Caputaq.deciſ.323.nu.1. & per totam, & de-
ciſ.330.nu.4.par.1.& deciſ.278.& 279.parte
2.Et eſt ſic intelligẽda deciſ.Putei 119.lib.2.
dum dicit, quòd poteſt opponi ſemper, ante
ſententiam, in eadem inſtãtia. Sicut etiam d.
proteſtatio non ſuffragatur, poſt rem iudica-
tam; Licet obtenta fuerit reſtit. in integr. Vt
fuit deciſum in Bracarẽ.iuriſpatr. de Padro-
nello 1.Martij 1602. Coram R.P.D. meo Sa-
crato Rotæ Auditore ſapientiſſimo.

Reliqua concernentia materiam recogni-
26 tionis, † tam inſtrumentorum publicorum,
quàm priuatarum ſcripturarum, tam per te-
ſtes, quam per propriam partis cõfeſſionem,
vltra Doct.in l.admonendi. ff.de iureiur. & in
l.comparationes.C.de fide inſtr.& in c.2.eo-
dem titu. Vide plenè per Rebuff.in Conſtitut.
Frãciæ tit.de Chirographorum, & ſchedula-
rum recognitione per totum.Couarr.in pra-
cticis quæſtionibus, cap.22.per totũ. Acceb-
dum cum alijs, in l.5.tit.21.lib.4.recopilatio-
nis.Maſcard.de probat.concl.1300.num. 28.
cum ſequentibus.

Illud tamen non omittere libuit, quòd in
27 recognitione litteræ † miſſiuæ non debet eſſe
ita exacta recognitio, vt probet, ſicut aliarũ
ſcripturarum, cum non ſoleant huiuſmodi lit
teræ miſsiuæ ſcribi in præſentia teſtium. Cæ-
ſar de Graſsis deciſ. 2. num.7. de præbendis.
Rota deciſ. 570. nu.2.par.1. diuerſorum, vbi
alij plures citantur.

Idemque eſt pari ratione in recognitione
28 partitarum deſcriptarũ † in libris, & cedulis
mercatorum.Puteus deciſ.1. de fide inſtrum.
in manuſcriptis.Rota deciſ.306.nu.1. par. 2.
diuerſorum, & in dicta deciſ.570.nu. 2.par.1.
diuerſ. & faciunt tradita per Bartolum, in l.
nuda.num.10.ff.de donationibus.

Denique poſtquam litteræ patentes acce-
ptationis alternatiuæ ſunt receptæ, & reco-
gnitæ per D.Datarium, non ſolum per inſpe-
ctionem illarum, ſed etiam præuio ſummario
examine teſtium, vt ſuperius dixi.nu.9. Solet
29 dari fides † ab eodẽ D.Datario de prędicta re
cognitione, quæ fides eſt tenoris huiuſmodi.

30 *Nos Bernardinus † Paulinus Sanctiſs.D.N.Cle-
mentis diuina prouidentia Papæ VIII.Datarius, &
vtriuſque Signaturæ Referendarius, notum facimus,
omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, quòd die prima
menſis Octobris anni 1603. pro parte Reuerendiſs.
D Maximiliani ab Auſtria Archiepiſcopi Cempo-
ſtellani, præſentatæ, & recognitæ fuerunt litteræ ac-
ceptationis gratiæ alternatiuæ mẽſium, Præſulibus,
apud Eccleſias, aut Diæceſes ſuas verè, & perſonali-
ter reſidentibus, ab eodem Sanctiſs.D.N. Papa con-
ceſſa.*

ceſſa. In quorum fidem præſentes litteras manu noſtra propria ſubſcripſimus, & ſigillo noſtro muniri fecimus. Datum Romæ die, & anno ſupradictis.

B. DATARIUS.

Loco † Sigilli.

Summaria Gloſſæ 65.

1 *Alternatiua acceptata, tunc incipiunt gaudere Epiſcopi, quando litteræ patentes acceptationis recognitæ fuerint.*

2 *Dictio,* tunc *denotat temporis extremitatem, & eſt demonſtratiua temporis, cui adijcitur. n. 3.*

4 *Dictio,* tunc, *facit includi eãdem diem recognitionis; ita vt ab illo momento incipiat gratia alternatiuæ. num. 5.*

6 *Dictio,* demum, *eſt taxatiua, & excluſiua.*

7 *Dictiones,* & non antea, *operantur effectum, ſtatim poſtea.*

8 *Tempus ad certum probibitum, poſt illud cõceſſum cenſetur.*

9 *Alternatiua ſi acceptatur in principio Martij, ille menſis erit Apoſtolicus: & èconuerſo, ſi acceptatur in principio Aprilis, erit Ordinarius. num. 10.*

11 *Alternatiua acceptata ingreſſo menſe Februarij, Aprilis, Auguſti, aut Octobris, facit, quòd pars vlterior, menſis ſit Ordinarij, ſicut è conuerſo, &c. num. 12.*

13 *Menſis idem poteſt eſſe partim reſeruatus, & partim Ordinarius: Imò, & & eadem dies. n. 14. & 15. ac eadem hora. nu. 16.*

17 *Concurrentibus in eadem die, vel hora, acceptatione alternatiuæ, & prouiſione Ordinaria, quenam præſumetur anterior. & nu. 18.*

19 *Acceptatio alternatiuæ non requirit vllam ſupplicationem, nec expeditionem.*

20 *Alternatiua gaudet Epiſcopus acceptans, ante ſcientiam recognitionis.*

21 *Scientia vacationis Sedis Apoſtolicæ non eſt neceſſaria, vt teneat collatio Ordinarij.*

21 *Appellatio interpoſita à procuratore veriſimiliter ignorante mandatum ſibi conceſſum, an ſuſtineatur.*

22 *Ignorantia recognitionis litterarum patentium, excuſat à pœna priuationis alternatiuæ.*

23 *Alternatiua ſi renunciatur, à quo tempore ſit menſis Apoſtolicus, vel Ordinarius.*

Tunc demum, & non antea vti incipiant gratia ſupradicta, gl. 65.

DECLARAT regula no-
ſtra, quòd tũc incipit Epi-
ſcopus, qui acceptauit al-
ternatiuam, vti illa, quan-
do litteræ patentes acce-
ptationis fuerũt receptæ,
1 & recognitæ † à D. Data-
2 rio, & non antea. Nam illa dictio, † *tunc.* deno-
tat temporis extremitatem, l. gallus, in princ.
& ibi gloſſ. verb. *tunc.* Vbi omnes notant. ff. de
liberis, & poſthumis. l. 4. §. fin. ff. de conditio-
nib. & demonſtrat. Vbi Bar. & cæteri. l. vxori
vſumfructum ville. ff. de vſufructu legato. l. in
ſubſtit. ff. de vulgari, & pupillari. vbi notat A-
lex. nu. 3. l. penult. ff. de teſtam. tutela. Clem. 1.
Vbi notat Vital. nu. 24. de iurepatr. Bal. conſ.
57. nu. 2. vol. 2. Rota deciſ. 19. ſub nu. 1. & ibi
additio ſub littera B. de appellation. in nouis
Ancharan. conſ. 356. ſub nu. 3. verſ. *tertio hoc.*
Dec. conſ. 63. *& pro tenui.* num. 2. & 3. & conſ.
89. *viſo puncto.* nu. 3. Mandoſius in reg. 4. Can-
cellariæ. q. 5. nu. 5. & in reg. 9. q. 2. nu. 2. & in
reg. 34. q. 72. nu. 2. Roma. conſ. 19. nu. 2. & cõſ.
204. n. 8. in fine. Guido Papa deciſ. 729. *ſupra
q.* n. 2. Soc. conſ. 5. nu. 7. lib. 3. Corn. conſ. 204.
nu. 10. lib. 1. & conſ. 296. ſub nu. 2. lib. 3. Pariſ.
conſ. 31. *omiſſa.* nu. 2. lib. 1. & conſ. 62. num. 9.
lib. 3. Rota deciſ. 360. nu. 2. par. 1. diuerſ. qui-
bus in locis Doctores, quamplures quæſtio-
nes reſoluunt ex natura dictæ dictionis, *tunc.*
3 Nec non eſt declaratiua, & demõſtratiua †
temporis, cui adijcitur, vt in d. l. 4. §. fin. ff. de
condition. & demonſtr. Dec. conſ. 314. num. 4.
Caſſador. deciſ. 1. nu. 3. de teſtamen. Rota de-
ciſ. 140. nu. 5. par. 1. diuerſ.
Ita vt dicta dictio, *tunc.* faciat includi eam-
4 dem † diem recognitionis ab eodem momen-
to, quo litteræ patentes acceptationis reco-
gnitæ fuerunt, vt ex illo momento Epiſcopus
5 acceptans incipiat † vti alternatiua. l. huiuſ-
modi 64. ff. de verbor. obl. Vital. in Clem. 1. §.
ſi verò. nu. 18. de ſepult. Gomez. in §. rurſus.
num. 16. inſtit. de action. plene tradit Tiraqu.
de retract. lignag. §. 1. gl. 11. n. 39.
Accedant etiam ea, quæ ſcripſi, fere in ter-
minis, in §. 5. procemiali. nu. 56. cum ſeqq.
Præſertim ſtante illa dictione, *demum.* quæ
6 eſt taxatiua, † & concluſiua, ideſt ab ipſo tem
pore recognitionis. l. ex duobus 34. in princi-
pio: Vbi notat Aretin. notab. 2. ff. de vulgari,
& pupillari ſubſtitutione.
Et eo magis ſtantibus illis verbis, & *non an-*
7 *tea.* † Nã eo ipſo, quòd concludunt, quòd ante
recognitionem litterarum patẽtium Epiſco-
pus

pus non poteſt vti gratia alternatiuæ, oſten-
dunt præciſe, quòd ab eodem momento reco-
gnitionis, incipere debeat vſus gratiæ dictæ
alternatiuæ: Nam quod vſque ad certũ tem-
8 pus prohibetur, † ſtatim poſt illud concedi-
tur. l. in tempus 62. ff. de hæredib. inſtituendis
l. fin. C. de legatis. Dec. conſ. 597. num. 4 & 5.
Simonetta de reſerua. q. 58. nu. 13. & 14. Pariſ.
conſ. 18. n. 7. cũ ſeqq. lib. 4. & cõferunt ea, quæ
late dixi in gloſſa 54. nu. 12. cum ſeqq.

VNDE infertur primo, quòd ſi Epiſcopus
acceptauerit alternatiuam effectualiter cum
9 recognitione, de principio menſis † Martij,
quòd quãuis non potuerit prouidere in men-
ſibus Ianuarij, & Februarij, ratione reſerua-
tionis regulæ noſtræ. Adhuc etiam erit impé-
ditus prouidere in ipſo menſe Martij: Nam
ſtante dicta acceptatione, dictus mẽſis remá-
net Papæ reſeruatus: Et ſic in iſto caſu Papa
habebit tres menſes continuos, & immedia-
tos, Ianuarij, Februarij, & Martij, ſed menſis
Aprilis erit ordinarius.

Secundo infertur, quòd verſa vice, ſi Epiſco
pus acceptauerit alternatiuam de principio
menſis Aprilis, aut Octobris, quòd quamuis
menſes præcedentes Martij, & Septẽbris fue-
rint ordinarij: Nihilominus gaudere debet
10 alternatiua in ipſo menſe † Aprilis, vel Octo-
bris: Et ſic fruitur duobus menſibus cõtinua-
tis, Martij, & Aprilis, aut Septembris, & Octo-
bris: Nam menſes Martij, & Septembris, ſunt
Ordinarij ſine alternatiua, & menſes Aprilis,
& Octobris ſunt ordinarij cum illa.

Tertio infertur, quòd ſi Epiſcopus acce-
ptat alternatiuam poſt iam cœptum menſem
Februarii, aut Aprilis, aut Auguſti, aut Octo-
bris: quòd quamuis in principio cuiuſlibet
ex dictis menſibus, ante acceptationem, non
potuerit Epiſcopus prouidere, quia obſtabat
11 reſeruatio: Tamen in reliquis † diebus eiuſ-
dem mẽſis, intrauit alternatiua, & illi dies re-
manentes erũt Ordinarii, ac poterit Epiſco-
pus prouidere de beneficio tunc vacante.

Prout etiam econuerſo, ſi acceptatio con-
tingat fieri, intrante iam menſe Martii, aut
12 Septembris: vſque ad diem † acceptationis,
ille menſis erit ordinarius, ſine alternatiua,
& poſt illam diem, erit reſeruatus, vigore di-
ctæ acceptationis alternatiuæ.

Quartò infertur comprobatio illius opi-
nionis, quam tenui in gl. 33. q. 5. ex num. 136.
vſque 100. Videlicet, quòd vnus, & idem mẽ-
ſis poteſt eſſe partim reſeruatus, & partim
ordinarius, & quòd mẽſis non ſit ſemper con-
13 ſiderandus, † vt vnum totum integrale, ſed
ſint anttendendæ ſingulæ eius partes, ſuam
cauſam, & naturam diuerſam continentes, ex
iuribus, & rationibus ibidem adductis.

Quintò infertur, quòd in caſu noſtro, non
ſolum vnus, & idem mẽſis poteſt eſſe partim
reſeruatus, & partim nõ reſeruatus; Sed etiã
14 vna, & eadem dies: Nam ſi cõcluſio accepta-
tionis fit in vna die mẽſis Februarij, Aprilis,
Auguſti, aut Octobris, tempus illius diei, vſq;
ad pũctum recognitionis erit reſeruatum,
& ex illo puncto in poſterum erit ordinariũ,
ac ceſſabit reſeruatio: & ita conſultus nuper
reſpondi in quadã cauſa Salmãtina beneficij.
15 Et per contrarium, † ſi acceptatio conclu-
ditur in aliquo ex mẽſibus Martij, aut Septẽ-
bris, dies illa acceptationis erit partim or-
dinaria, vſque ad illum punctum recognitio-
nis: & partim reſeruata ex illo puncto, & in
futurum, vt in terminis tradit Mandoſ. conſ.
18. in principio, & ſub n. 8. ad finem, & faciunt
ea, quæ docent. Aneas de Falconibus in tra-
ctatu de reſeruationibus. q. 4. principali effe-
ctu 33. Ægidius Bellamera deciſ. 235. num. 1.
Simonetta de reſeruationibus. q. 29. ex nu. 4.
Gloſſator antiquus regularum in prœmio,
verſ. *ex hoc ſoluo*. ac ſcripſi in §. 3. proœmiali. n.
128. cum duobus ſequentib. & in §. 5. prœ-
miali. n. 57. & 58. Et conferunt, quæ dixi in gl.
63. ex nu. 31. & 35.
16 Imò eadem ratione vna, & eadem hora †
poterit amplecti tempus reſeruatum, & non
reſeruatum: & poterit eſſe valida, & non
valida collatio Ordinarij, per ea, quæ ſcripta
reliqui in § 3. prœmiali. n. 47. & 48. & in glo.
63. num. 31. & 32. cum ſeqq.

Sextò infertur, quòd ſi in ipſamet die, & ho
ra acceptationis recognitæ, contingeret va-
catio alicuius beneficii: (Nam vacationis tẽ-
17 pus eſt momentaneum, & indiuiſibile, † & in
eodem inſtanti vacat beneficium, & non va-
cat. Probus in additionibus ad Io. Monachũ,
in cap. fin. num. 29. de conſuetud. lib. 6. & dixi
in gl. 11. nu. 27.) Quod tali caſu, ſi non poſſet
bene conſtare: An vacatio contigerit duran-
te tempore ordinario, ſeu potius reſeruato:
18 Quæſtio huiuſmodi ſit regulanda, † & termi-
nanda in omnibus, & per omnia, ſecundum
regulas traditas ſuper concurrentia colla-
tionũ, & reſeruationũ, in §. 3. prœmiali, per
totum, vbi ſatis plene, & vtiliter ſcripſi.

Septimo infertur ad ea, quæ dixi in gloſſa
62. num. 31. & 32. Quòd hodie ad effectũ gau-
dendi gratia alternatiuæ, nulla ſit neceſſaria
19 ſupplicatio, † nec minus litterarum expedi-
tio, ſicut antiquis temporibus; Sed eo ipſo,
quòd litteræ patentes acceptationis ſunt per
D. Datarium recognitæ, ex tunc Epiſcopus
acceptans incipit vti alternatiua noſtræ reg.

Octauo infertur, quòd ad hoc, vt Epiſco-
pus acceptans alternatiuam, effectualiter in-
cipiat gaudere illa, non eſt neceſſaria, ſciẽtia
20 † dictæ recognitionis, nec quod lapſum ſit tã-
tum tempus, vt veriſimiliter de illa notitiam
habere poſſit; Sed ſtatim, quòd recognitio
litterarum patentium eſt effectuata, incipit,
vti

vti fructu ipſius alternatiuæ.

Ac conſequenter confirmatur ex diſpoſitione regulæ noſtræ, illa tertia quæſtio, quam diſputaui, in §.5. proœmiali. ex nu. 95. vſque ad numer. 124. In qua concludo, quòd tenet
21 † collatio facta ab Epiſcopo de beneficio, cuius vacatio contigit Sede Apoſtolica vacante, (quod eſſet reſeruatum, ſi non vacare tquã uis de morte Papæ nondum notitiam habuerit, nec veriſimiliter habere poterat. Et ibid. tractaui de regula de veriſimili notitia. Pro quo etiã facit, quod fuit deciſum in vna Gerundien. Parrochialis de Blades coram Robuſterio, videlicet, quòd appellatio interpoſita à procuratore die 1. Maij eo tempore, quo veriſimiliter non potuit habere notitiã mandati ſibi cõceſſi 26. Aprilis, ſuſtineri deberet, & tradit Lancellott. de attenta. 2. par. c. 12. limit. 50. nu. 36. Et plenius Flamin. Pariſ. de reſignatione lib. 9. q. 8. nu. 2. & ſeqq. Licet in caſu reſignationis contrarium concludat. Quod adde ad ea, quæ dixi in d. §. 5. proœmiali. nu. 102. Et late Gozadinum conſ. 63. incipit, *præſupponitur*. nu. 2. & 11. Et per totum lib. 1.

Nono infertur, quòd ſi poſt trãſmiſſionem litterarum patentium acceptationis, ad Curiam, vacat beneficium in tali menſe, cuius collatio ſpectat ad Epiſcopũ, ſi gaudet alternatiua, & ad Papam ſi non gaudet: Vel è conuerſo: ita vt Epiſcopus veriſimiliter poterit ignorare, an dictæ litteræ patẽtes fuerint iam recognitę, vel nõ. Quòd tali caſu, quãuis prouideat de beneficio, quod reuera erat reſeruatum; Tamen cauſa reſeruationis, hoc eſt, ſi facta: Sit recognitio, vel non, poterat veriſimiliter dubitari, & ignorari: Non propterea
22 priuabitur vſu, † & beneficio alternatiuæ, ſi iam acceptata fuerit, per ea, quæ ſcripſi in 56. gl. limit. 3. ex nu. 128.

Decimo infertur, quòd ea omnia, quæ ſuperius dicta ſunt, de acceptatione alternatiuæ ad conſiderandum, quando & à quo tempore incipiat Mẽſis Apoſtolicus, vel ordinarius. Idem etiam per eandem contrariam ra-
23 tionem ſit ſeruandum in renunciatione, † & reſolutione ipſius alternatiuæ, iuxta ea, quæ ſcripſi in gl. 58. nu. 23. Siquidem diſtractus, & deſtructio, ſunt eiuſdem naturæ, cuius ſunt contractus, & conſtructio, vt dixi in gl. 6. nu. 170. & in gloſ. 50. num. 11.

Summaria Gloſſæ 66.

1 *Regula noſtra 8. cõtinet clauſulã,* ſublata, &c.
2 *Clauſula,* ſublata, &c. *qualis ſit, & cuius effectus. num. 3.*
4 *Superior poteſt auferre ab Inferiore iudicandi poteſtatem.*
5 *Clauſula,* ſublata, &c. *claudit os Iudicibus, & partibus, quamdiu à Papa non aperitur.*
6 *Paria ſunt narrata eſſe vera, vel de illorum falſitate, dici non poſſe.*
7 *Iudices qui ſtante clauſula,* ſublata, &c. *de cauſa cognoſcunt abſque oris apertione, ſunt grauiter puniendi.*
8 *Clauſula,* ſublata, &c. *ligat ignorantes.*
9 Sublata, &c. *clauſula ſtante, non poteſt opponi de regulis Cancellariæ, nec per viam replicationis. num. 10.*
11 Sublata, &c. *clauſula, ligat etiam futuros Iudices.*
12 Sublata, &c. *clauſula, obſtat etiam in poſſeſſorio ſummariiſſimo.*
13 *Opponi poteſt de clauſula,* ſublata, &c. *quocũque tempore, & in qualibet inſtantia.*
14 Sublata, &c. *clauſula operatur nullitatẽ ante oppoſitionẽ, etiam ſi nunquam opponatur. nu. 15. & 16. Vbi idem dicitur in terminis regulæ de non iudicando, & de annali ſed contra. num. 45.*
17 *Clauſula,* ſublata, &c. *operatur, vt minus præſumatur derogata prima gratia, in qua continetur, per ſecundam, & nu. 35. niſi in ſecunda ſimiliter adſit. num. 36.*
18 *Clauſula,* ſublata, &c. *operatur, eundem effectum, licet non ſit formata per eadem verba, ſed per alia æquipollentia.*
19 *Clauſula* ſublata, &c. *ſtante, non poteſt Signatura iuſtitiæ concedere oris apertionẽ, quia inferior nequit eneruare actum ſuperiores. ibid.*
20 Sublata, &c. *clauſula obſtante, ſi concedatur oris apertio, an dicatur tolli ius quæſitum.*
21 *Clauſula* ſublata, &c. *aufert etiam facultatem, contrarium interpretandi de ſolo facto.*
22 *Clauſula* ſublata. &c. *abſque clauſula,* quod non poſſit dari de ſubreptione. *parũ prodeſt, quia intelligitur veris exiſtẽtibus prænarratis. nu. 23. & num. 25. & ideò hodie ſemper apponitur. nu. 27.*
24 *Clauſula,* ſi ita eſt, ſi preces veritate nitantur. *tacite ineſt in omnibus conceſſionibus.*
26 *Clauſula* ſublata, &c. *operatur ſuum effectum, abſque clauſula,* quòd non poſſit dari de ſubreptione, &c. *quando adeſt conſtitutio per viam legis, aut gratia, ex motu proprio.*
28 Sublata, &c. *clauſula, nihil operatur in gratia conditionali, ante conditionis euentum, & numero 29.*
30 Sublata, &c. *clauſula, tanquam acceſſoria non ampliat.*
31 *Clauſulæ acceſſoriæ ſequuntur naturam actus principalis.*
32 *Clauſula* ſublata, &c. *non obſtat, quando conceſſio, in qua adeſt, eſt derogata per legem generalem, vel diſpoſitionem ſpecialem, cũ clauſulam,* quorum tenores, &c. *nu. 33.*

Dero-

34 *Derogata quando cenſeatur prima cõceßio per ſecundam continentem clauſulam*: quorum tenores.

37 *Par cauſa affectionis tollit ſuſpitionem, & à pari nulla ſit victoria.*

38 *Clauſula* ſublata,&c. *non ſuffragatur, quando pars committit voluntarie cauſam, ſecus ſi coacta. n.43. & 44.*

39 *Committens cauſam poſt rem iudicatam, cenſetur illi renunciare.*

40 *Triennalis poſſeſſor committens cauſam ſuper beneficio, renunciat except. regulæ de trienn.*

41 *Renunciare cenſetur laudo acceptato, qui patitur examinari teſtes ſuper iniuſtitia illius.*

42 *Committens cauſam contra Religioſum, approbat illius perſonam.*

45 *Clauſula* ſublata,&c. *non operatur, parte non opponente.*

46 *Statutum dicens, quod certo caſu audientia denegetur alicui, intelligitur ope exceptionis. & num.47.*

48 *Iudex non poteſt ex officio repellere agentem, quando pars non opponit, & oppoſitio requiritur. & nu. 49.*

50 *Clauſula* ſublata,&c. *contenta in lege generali concernente vtilitatem publicam, operatur ſine oppoſitione de illá, ſecus ſi concernat vtilitatẽ priuatam. & n.51.*

52 *Clauſula* ſublata,&c. *non adeſt, quando ſolum dicitur,* ſic in præmiſsis per quoſcunque iudices iudicari debere,&c.

53 *Oris aperitione ſtante, non obſtat clauſula* ſublata,&c. *& conſtituitur praxis de oris aperitione aduerſus clauſulam* ſublata,&c.

54 *Clauſula* ſublata:&c, *contenta in reg. 8. capit etiam illa, quæ ſunt ad fauorem Epiſcoporum.*

Decernentes in prædictis omnibus, per quoſcunque,&c. iudicari debere, gl.66.

1 REGVLA noſtra apponit,
quoad omnia in illa contẽ
ta, clauſulam *ſublata, &c.*
2 † hoc eſt, (quod ſic per
quoſcunque† iudices, qua-
uis authoritate fungentes
etiam Sanctæ Romanæ Ec
cleſiæ Cardinales, & cauſarum Palatij Apo-
ſtolici Auditores in prædictis omnibus iudi-
cetur, ſublata aliter iudicandi, & interpre-
tandi, & diffiniendi facultate.) Quæ clauſula
3 eſt maximæ potentiæ, & ligat, ac claudit os †
Iudicibus, ne aliter decidere poſsint, & adi-
mit partibus in totum facultatem opponen-
di, vel dicendi contra talem Conſtitut. gra-
tiam, vel conceſsionem, niſi prius aperiatur
os à Papa, Bartolus in l.fi.ſub num, 1 C.de Ca
none frumentario Vrbis Romæ lib. 11. nàm
cum textus, ibidem diſponat, quòd nullus
poſsit impetrare Canonis mutationẽ, & im-
petrata priuilegia à Iudicibus non admittan-
tur: dicit Bart. quòd priuilegium in contra-
rium impetrandum debet continere (non ob-
ſtante tali lege, quæ prohibet impetrari, vel
concedi priuilegia) nàm aliter rectè Iudex di
ceret, fateor priuilegium tuum valere, & te
eſſe excuſatũ, ſed ego non poſſum ità admit-
tere, nec audire, quẽ ſequitur Felinus in cap.
nonnulli ſub nu. 22. verſ. *ſeptima concluſio* de
reſcriptis, tradit etiã Ancharanus conſ. 221.
incipit *diſcutiendum eſt*, ſub num. 2. vbi loqui-
tur in terminis ſtatuti claudentis os parti, ne
poſsit impugnare laudum de iniquitate, vel
nullitate, vel aliter quomodocunque, & qua-
litercunque redarguendo. firmant etiam Car
dinalis Zabarella in cap. quia diligẽtia queſt.
3.& Imola num.6. de electione: Et rationem
4 adducunt, quia ſuperior† poteſt tollere pote-
ſtatem Magiſtratibus ſibi ſubditis, ne ius ſu-
per hoc redant, cum poteſtas Magiſtratum
pendeat à ſuperiore, Alexand. per tex. ibi in
l. 1. §. ſublata nu. 2. ff. ad trebellianum, Idem
Alexand. in l. gallus §. & quid ſi tantum num.
20. verſ. *ſecundo limita* Afflictis deciſ. 361. n.18.
5 Et magis in indiuiduo huiuſmodi clauſule
contentæ in conſtitutionibus, & conceſsioni-
bus Papæ, firmant † Caſſadorus in deciſione
10. num. 3. ſuper reg. Carolus Ruinus conſ. 76
ſub num. 9. volum. 5. & conſ. 21 ſub num. 15.
ante finem lib. 1. Gundiſaluus Villadiego in
tractatu de legato parte 1. queſt. 7. num. 32.
Puteus deciſ. 50. num. 5. lib. 1. & deciſ. 377.
in fine lib. 3. Caputaquen. deciſ. 134. numer.
4. & deciſ. 218. parte 3. Rebuffus ſuper con-
cordata Franciæ titulo de forma, & irreuo-
cabili concordatorum ſtabilitate, poſt prin-
cipium verſ. *octauo vult Iudices quoſcunque*,
Mandoſ. in tracta. de monitorijs queſt. 60. nu.
44. ſuper verbo *ſicque ſuper quoſcunque Iudices*,
idem Mandoſius in conſ. 57 num. 3. & conſ. 63
num. 1. & alias ſepiſſ. tenuit Rota.
6 Paria namque ſunt † omnia narrata eſſe
vera, vel de eorum falſitate dici non poſſe gl.
fin. in fine in l. qui habebat 54. ff. de manu-
miſsis teſtamento, gloſ. in cap. in nomine
verbo *audientia* 23. diſtinctione Iaſ. in l. vbi
pactum num. 27. in fine C. de tranſactioni-
bus, Decius conſ. 557. num. 3. & fuit dictum
in vna oſcen. Canonicatus pœnitentiariæ ſub
die 5. Nouembris anni 1597. coram Illuſtriſſ.
d. meo Cardin. Pamphilio, & coram eodem
in alia Pampilonen. Prioratus de Artaiona
die 10. Ianuarij 1600.
7 AMPLIA primo concluſionẽ ſupradictam
ꝙ graui pœna venirent† afficiẽdi Iudices, qui
ſine oris aperitione de tali cauſa cognoſce-

rent, nam cum ſit illis ſublata poteſtas, talem Iuriſdictionem vſurparent, & tanquam falſarij, & inobedientes, ac indignationem Dei, & Apoſtolorum Petri, & Pauli incurrentes, & temerariè iudicantes, puniri deberent, Rebuffus in dicta concordata Franciæ titulo de firma, & irreuocabili concordator. ſtabilitate, verſ. *octauo vult*, Mand. in tract. de monitorijs q. 60. n. 44. Ruinus conſ. 76. poſt n. 9. vol. 5.

Amplia ſecūdo, vt dicta clauſula *ſublata, &c.*
8 liget etiam † ignorantes, deciſio Pedemontana 5. num. 2. & 11. Marcheſanus in tractatu de commiſſionibus 1. parte tit. de commiſſione appellationis cap. 6. num. 2. & in ſequenti gloſ. latius dicemus, circa decretum irritans, ſub queſt. 1. num. 18.

Amplia tertio, vt ſtante dicta clauſula *ſublata &c.* neque poſſit opponi de regulis Can-
9 cellariæ, † quamuis ſint fauorabiles, vt fuit deciſum in vna Aretin. Commendæ de anno 1587. coram Illuſt. Domino Cardinali Seraphino, & in Anconitana fructuū 2. Dec. anni 1591. coram Illuſt. Card. Pamphilio.

10 Amplia quarto, vt neque per viam† replicationis aliquid dici, & opponi poſſit contra diſpoſitionē continentē clauſulā *ſublata*, Puteus deciſ. 377. incipit, *in vna Hiſpal.* ſub n. 1. li. 3.

11 Amplia quinto, vt etiam dicta clauſula liget futuros Iudices, † Mandoſius in tractatu de monitorijs queſt. 60. ſub num. 4. vbi reprobat Afflictis deciſionem 361. contrarium (vt ipſe Mandoſius aſſerit) tenentem, Sed Afflictis licet loquatur de hac clauſula in dicta deciſ. 361. num. 18. & num. 41. non tamen dicit quòd non liget futuros Iudices, ſed in dicto num. 41. dicit, quòd Princeps non poteſt tollere iuriſdictionem futuris iudicibus conſtitutis à ſuo ſucceſſore, nec ligare manus illorum, & ego latius dixi in gloſ. 36.

12 Amplia ſexto, vt etiā in iudicio † poſſeſſorio ſummarijſſimo manutētionis obſtet dicta clauſula, ut fuit reſol. in una Cęſar. diſmēbr. 13. Martij 1596. & in eadē cauſa 13. Maij eiuſdē anni 1596. corā R. p. d. meo Iuſto, vbi propterea fuit denegata manutentio, licet dubitauerit Puteus decſ. 50. ſub num. 5. lib. 1.

Amplia ſeptimo, quòd de hac clauſula *ſublata &c.* poteſt quandocunque, & in qualibet
13 inſtantia † opponi, cū ſit impedimentum reale adimens inferiori iuriſdictionem, & reddens ipſum ad iudicandum, & procedendum inhabilem, vt fuit deciſum in vna Calagurritana Canonicatus, ſeu confidentiæ 9. Iunij, & 1. Iulij anni 1592. coram R. p. d. meo Pegna Rotæ meritiſſimo Decano, deciſ. Ianuen. 190. incipit *nomen debitoris*. num. 8.

Amplia octauo, vt non ſolum ſint iſpo iure nulla omnia acta geſta poſt oppoſitionem dictæ clauſulæ, ſed etiam illa, quæ geſta fuere
14 ante oppoſitionem illius, † ut ſimiliter fuit deciſum in dicta cauſa Calagurritana Canonicatus, ſeu confidentiæ ſub 1. Iunij 1592. coram eodem R. p. d. meo Pegna, Rota Ianuen. in præd. deciſ. 190. num. 8.

Imo dicunt prædictæ deciſiones, quòd etiā ſi nunquam opponatur, ſit proceſſus ipſo iure
15 nullus † per doctrinam Io. Andreæ in additione ad Speculatorem titulo de ſententia. §. iuxta, ſub numero 5. in gloſ. uerbo, *& eſt*, Alexander plenè cum multis in lege prima. §. ſublata, numero 2. & 3. ff. ad Trebellianum, Decius conſilio 275. aliàs 276. incipit *in cauſa, quæ Luce agitatur*, ſub numero 3. verſiculo *ſed prædictis minime obſtantibus*: Vbi concludunt, quòd ſtante ſtatuto, vt bannitus, aut alia certa perſona non audiatur, alias
16 proceſſus ſit † nullus, quòd licet non opponatur de deneganda audientia vigore ſtatuti proceſſus erit ipſo iure nullus. De hoc tamen vide inferius in limitatione ſeptima numero 45. tradit etiam Marcheſanus de commiſſion. parte prima. c. 8. de commiſſione aperitionis oris, numero 14. 15. & 16. in vltima impreſſione.

Quibus accedit, quòd poſſeſſor annalis poteſt opponere de regula de annali, in ſecunda inſtantia, & in cauſa reſtitutionis in integrū poſt rem iudicatam, & relaxatas litteras executoriales, & omnia prius geſta erunt ipſo iure nulla, vt late concludit poſt Rotam Ludouic. Gomezius in d. reg. de annali quæſt. quinta, numero 3. & per totam, vbi num. 4. idem firmat tenuiſſe Rotam in terminis Regulæ 26. de non iudicando iuxta formam ſupplicat. & vide ſupra in gloſ. 56. numero 83.

Amplia nono, vt ſtante hac clauſula *ſublata &c.* poſita in prima conceſſione minus
17 præſumatur in dubio † derogata talis conceſſio, per ſecundam diſpoſitionem contrariam, continentem clauſulas derogatorias quarumcunque conceſſionum, carentem tamen clauſula, *ſublata &c.* Gundiſaluus de Villadiego Rotæ Auditor in tracta. de legato parte prima, quæſtione ſeptima numero 32. Andreas Gambarus in tract. de officio, & poteſtate legati, libro 8. tit. de poteſtate legati in legibus, & ſtatutis condendis, ſub num. 24. verſ. *quintus caſus*, & tetigi in gloſ. 36. num. 79.

Prout etiam pari ratione, ſi prima diſpoſitiō careat iſta clauſula *ſublata &c.* & ſecunda diſpoſitio contraria illam contineat, in dubio magis præſumetur pro derogatione primæ diſpoſitionis ex ſupradictis, & vide quæ dicā inferius in limitatione 5. huius gl. n. 33.

Amplia decimo, vt etiam procedant ſupradicta, quādo adſunt alia uerba, quæ æqui
18 polleant † clauſulæ *ſublata &c.* ueluti ſi eſſet Decretum prohibitiuum, ne ſcilicet Iudex in contrarium pronunciaret, aut declararet, nā tunc

tunc

tunc cum d. verba ſint æquipollentia, ac paris
conditionis; eundem etiam debent effectum
operari, vt fuit deciſum in vna Iſpalen. bene-
ficii de Xerez, ſub die 6. Nouembr. 1602. per
doctrinam Card. in c. quia diligentia 5. ſub n.
5. verſ. *tertio quæro*. de electione, vbi dixit, quod
illa verba contenta in reſtitutione Principis,
quod confiſcatio non poßit allegari, nec aliquid inde
ſecutum, nec aliquis Iudex poßit ex ea aliquid pro-
nunciare, & quod contra factum eſſet nullum. cau-
ſant nullitatem actus contrarij, & auferunt
omnem iudicandi poteſtatem, ſaltim de facto.

Amplia vndecimo, vt neque etiam Signatu
19 ra Iuſtitiæ † poſſit aperire os ad impugnandã
talem conceſſionem, obſtante dicta clauſula
ſublata, &c. cum nullus alius, niſi ſolus Papa
oris aperitionem concedere valeat. Marcheſ.
de commiſſ. 2. p. c. 8. de commiſſione appella-
tionis. nu. 1. cum ſequentibus. Et ratio patet,
quia inferior a Papa non poteſt actum ſupe-
rioris eneruare, aut deſtruere. c. cum inferior
cum ſimilibus. de maior. & obed.

Amplia duodecimo, vt ex oris aperitione
contra dictam clauſulam *ſublata, &c.* dicatur
20 tolli ius quæſitũ, † & obſtet reg. de nõ tollend.
iure quęſito ſi derogata non ſit. Cęſ. de Graſſis
deci. 1. n. 8. 9. & 10. de verb. ſign. cum alijs addu
ctis in gl. 7. num. 31. 32. & 33. cum ſeqq. & in
glo. 36. numero 46. & ex num. 54. cum ſequen-
tibus; vbi reſpondetur ad deciſionem Caput-
aquen. 128. num. 5. parte 1. & deciſione 31. n.
2. & per totam p. 3. contrarium dicentes; Non
tamen eſt neceſſaria expreſſa derogatio regu-
læ de non tollẽdo, quãdo conceditur per Papã
oris aperitio, vt quotidiana docet experiẽtia,
quia tacite illi derogat, vt dixi in gl. 36 à n. 47.

Amplia decimotertio, vt etiam ſit ſublata
21 facultas declarandi de ſolo facto, † vt dixi in
gl. 57. n. 11.

Limita modo effectum, & poteſtatem d.
clauſulæ *ſublata, &c.* vt intelliga-
22 tur, ſi inſimul cum illa adeſt alia † clauſula,
quod non poſſit gratia impugnari, nec aduer-
ſus illam de ſubreptione, aut obreptione, vel
alio intentionis defectu dari. Nam ſtante hac
clauſula coniuncta cum clauſula *ſublata, &c.*
operatur dictum effectum; At vero ſi clauſula
ſublata, &c. eſſet ſola abſq; dicta clauſula, *quod*
non poßit dari de ſubreptione, &c. Tunc quidẽ nõ
eſſet clauſum os, quo minus dari poſset de ſub
reptione, & conſtito de illa, tota conceſsio, &
gratia corrueret, vt fuit reſolutum in vna Ca
lagurritanæ Iuriſdictionis 30. Maii 1580. corã
Rubeis: & in Nauarren. Canonicatus 12. Feb.
1599. coram Illuſtriſs. Card. Pamphilio. & in
Pampilonen. Archidiaconatus 19. Maii 1593.
coram eodem. & in Elnen. Prioratus 28. A-
prilis 1586. coram Orano. & nouiſsime in a-
lia Iſpalen. beneficii de Xerez 6. Nouembris
1602. coram R. p. d. meo Litta. ac etiam
tradit Marcheſ. de commiſſ. p. 1. c. 8. ex n. 22. cũ
ſeqq. in noua impreſsione.

Ratio eſt, quia dicta clauſula *ſublata, &c.* in-
23 telligitur (veris exiſtentibus pręnarratis) Put.
dec. 213. incipit *fuit reſolutum*. lib. 2. Io. Paulus
dec. 170. Mand. in tract. de monitorijs. q. 60.
n. 44. ad fin. Omniſq. conceſsio intelligitur ſub
24 tacita † conditione (ſi ita eſt) vel (ſi preces
veritate nitantur) l. vniuerſa. C. de diuer. reſc.
c. 2. de reſcrip. Bernar. Diaz in reg. 98. Couar.
in rubr. de teſtam. 2. p. n. 14.

Si igitur poteſt opponi de ſubreptione, &
doceri de illa, conſequenter ſequitur, quòd
gratia, ſeu conceſsio erit nulla: Necnon, quòd
25 clauſula *ſublata, &c.* tamquam acceſsoria, † ni-
hil operabitur, cum ſequatur naturam princi
palis, Et annullata gratia principali, remanẽt
nullæ omnes clauſulæ acceſsoriæ. gl. fi. in c. ſi-
gnificantibus, de off. deleg. Ant. Gabr. in tit. de
clauſulis. concl. 10. per totam, & concl. 3. n. 82
Put. dec. 91. n. 3. & 4. li. 2. Mohed. dec. 11. n. 1. de
conceſs. præb. Put. dec. 400. nu. 2. li. 1. & deci.
213. li. 2. Rota dec. 128. nu. 3. p. 1 diuerſ. & fuit
reſolutum in d. cauſa Iſpalen. beneficij de Xe-
rez 6. Nouembris. 1602. coram R. p. d. meo
Litta.

Si vero Conſtitutio ſit generalis per viam
26 legis, aut ſpecialis, ex motu proprio, †
non vero ad partis ſupplicationem. Ita vt nõ
ſit locus ſubreptioni, iuxta tex. in c. ſi motu
proprio, de præben. lib. 6. clem. ſi Romanus.
& ibi gl. fin. eodem titulo, cum adductis in gl.
32. nu. 4. Tunc quidẽ quamuis deficiat clauſu-
la, quod non poſsit opponi de ſubreptione: ni-
hilominus clauſula *ſublata, &c.* ſuum debitum
effectum habebit.

Hodie tamen ad obuiandum huic limita-
tioni, raro reperietur aliqua gratia, in qua ad
27 ſit clauſula *ſublata, &c.* quæ ſimiliter † non cõ-
tineat clauſulã, quod nõ poſsit dari de ſubrep
ptionis, aut obreptionis vitio, ſiue intentio-
nis defectu, de qua clauſula vide Caputaque.
dec. 128. n. 3. p. 1. & deciſ. 228. p. 3. Pariſ. conſ.
1. n. 75. vol. 4.

Limita ſecundo, quando gratia, aut conceſ
ſio, vbi adeſt clauſula *ſublata, &c.* eſt conditio-
28 nalis. † Nam ſicut gratia principalis ante cõ-
29 ditionis euentum, nihil operatur. † l. ſi quis
ſub conditione 8. ff. ſi quis omiſsa cauſa teſta-
menti. l. cedere diem. ff. de verb. ſignificatione.
Rota deciſione 10. de conceſs. præben. in nouis
& deciſ. 323. par. 2. diuerſorum, cum adductis
per Flamininm Pariſium de reſignatione lib.
1. quæſt. 3. ex num. 20. Pariter etiam clauſula
ſublata, &c. tanquam acceſsoria nihil poteſt o-
perari, vt tradit in terminis Caſsad. deciſ. 10.
nu. 4. ſuper regulis Cancellarię, & fuit reſo-
lutũ in vna Vrgelen. Canon. 28. Octob. 1592.
corã Illuſtriſs. D. Blanchetto, & in Oriolen.
decimarũ. 19. Iunij de an. 1592. corã Gypſio.

& alias ſæpius, ac dicam in gl. ſequenti, circa
materiam Decreti irritantis, n. 51.

Limita, ſeu declara tertio, vt dicta clauſu-
la *ſublata, &c.* tanquam acceſſoria non am-
30 pliet † conceſsionem, ſeu diſpoſitionem prin-
cipalem, nec ſe extendat vltra limites gratię,
ſeu diſpoſitionis principalis, vt fuit deciſum
in vna Calagurritana Motus proprij de Vi-
ctoria 15. Iunii, 1592. coram Illuſtriſſ. D. meo
Card. Pamphilio, & in Valentina decimarum
ſub 9. Iunii 1597. coram eodem. Rota etiam
dec. 300. n. fi. lib. 3. p. 3 diuerſ. Marcheſ. de cō-
miſſ. p. 1. c. 8. ſub n. 11. in vltima impreſſ.

Semper namque clauſulæ acceſſoriæ appo-
31 ſitæ ad actum ſequuntur naturam illius † nec
illum ampliant. l. fin. C. de non num. pecunia.
Aimon Crauetta in tract. de indemnit. mulie.
ex num. 3. cum ſequentibus. Puteus deciſione
255. num. 4. lib. 1. & deciſione 91. libro 2. An-
tonius Gabr. in titulo de clauſulis, concluſ. 10.
n. 1. & per totam, vbi plene.

Limita quarto, niſi poſtea talis diſpoſitio
in qua continetur clauſula *ſublata, &c.* ſit dero
32 gata † per aliam legem generalem in contra
rium factam, quia tunc tollitur clauſula *ſubla-
ta, &c.* & illius effectus, vt fuit reſolutum in v-
na Romana pecuniaria 23. Ian. 1594. coram
R. p. d. meo Litta, & in vna Burgen. de Eccli-
nas 28. Octob. 1587. coram Orano.

Limita quinto, quando in ſecunda diſpoſi-
tione contraria (aliter, quam per viam legis
generalis facta) adſit clauſula *quorum tenores
33 pro expreſſis &c.* † Nam tunc ſi mediante dicta
clauſula *quorum tenores, &c.* remanet derogata
prima diſpoſitio, pariter & clauſul. *ſublata, &c.*
acceſſorie ad illam poſita, derogata remane-
bit. Caſſad. deciſ. 10. num. 4. in prin. & fuit de-
ciſum coram Illuſtriſſ. Blanchetto 29. Aprilis
1592. in vna Vrgelen. Canonicatus.

Quando autem prima diſpoſitio ſit deroga
34 ta, vel non per ſecundam † continentem clau-
ſulam *quorum tenores, &c.* late declaraui in gl.
36. ex n. 13. vſque ad n. 74.

Si vero ſit dubium, an ſit prima conceſsio
continens clauſulā *ſublata, &c.* derogata per
ſecundam diſpoſitionem contrariam, illa ca-
rentem, propter rationes, quæ hinc inde poſ-
ſent adduci, ex his quæ ſcripſi in gl. 36. a n. 63.
vſque ad 74. Tunc quidem in dubio, erit in-
35 terpretandum † pro non derogatione, propter
virtutem, & effectum clauſulæ *ſublata, &c.* & è
contra; vt dixi ſupra in 9. ampliatione huius
gloſſæ nu. 17.

Sin autem vtraque diſpoſitio prima, & ſe-
cunda contineat dictam clauſulam *ſublata &c.*
Tunc quidem neque prima clauſula, neque ſe
36 cunda aliquid † operabitur, cum ad inuicem
ſe impediant. argumento tex. in l. non ſolum.
67. §. vno. ff. de ritu nuptiarum. Iaſon in l. qui
iuriſdictioni num. 9. verſ. *ſeptimo fallit.* ff. de iu-

riſdict. omn. iudic. Felin. in c. cum oporteat. n.
3. de accuſat. vbi habetur, quod a pari nu
37 la † ſit victoria, & quod par cauſa affectionis
tollit ſuſpitionem.

Limita ſexto, niſi pars, qui obtinuit gratiā
continentem dictam clauſulam *ſublata &c.* cō-
38 miſiſſet † cauſam ſuper validitate, & canoni-
zatione illius. Nam tunc committendo cauſā
renunciare videtur dictæ clauſulæ *ſublata &c.*
ex quo aliter non poſſet diſcuti de viribus d.
gratiæ, vt in terminis fuit deciſum in vna El-
nen. mineriorum 28. Apr. 1588. coram Orano
& faciunt tradita per Lancellot. de atten. 2. p.
c. 4. in præf. n. 484. & ſeqq.

Sicut etiam committens cauſam poſt rem
39 iudicatam, † cenſetur rei iudicatæ renuncia-
re. Mohedanus deciſ. 4. de re iudicata. Caput-
aquen. deciſ. 323. n. 4. p. 1. & deciſ. 278. & 279.
p. 2. Acchilles de Graſſis deciſione 12. num. 6.
de re iud. Rota deciſ. 55. lib. 2. p. 3. diuer.

Ac triennalis poſseſſor committens cauſā
40 ſuper beneficio (lapſo triennio) cenſetur † re-
nunciare exceptioni regulæ de triennali. Ac-
chil. de Graſſis dec. 1. ſuper reg. de triennali in
impreſſis.

Et laudo acceptato renunciat, qui patitur
41 † examinari teſtes ſuper iniuſtitia illius. Put.
dec. 101. incipit *patientia* lib. 2.

Committens etiam cauſam contra Reli-
gioſum inhabilem ad comparendum in iudi-
42 cio, approbat illum, † & non poteſt contra eū
de inhabilitate opponere. Acchil. de Graſſ. de-
ciſ. 1. de regularibus.

Sublimita hanc ſextam limitationem, quan
do pars commiſit cauſam in Rota, non volun-
43 tarie, ſed compulſa † ad fugiendas moleſtatio
nes aduerſarii, in ſtatu, & terminis, in qui-
bus coram Iudice inferiore reperiebatur, vt
fuit deciſum in vna Pampilonen. Prioratus de
Artaxona 20. Ian. 1600. coram Illuſtriſſ. Card.
Pamphilio, vbi cum vnus Prioratus eſſet vni-
tus cuidam Capitulo, cum clauſula *ſublata &c.*
& poſtmodum fuiſſet impetratus ab alio, præ
tendens vnionem eſſe nullam, cuius impetra-
tionis vigore impetrans agitabat contra Ca-
pitulum coram Auditore Cameræ: Capitulū
ad fugiendas moleſtias obtinuit cōmitti cau-
ſam in Rota in eiſdem ſtatu, & terminis, &c.
& deinde cœpit opponere de clauſ. *ſublata &c.*
contenta in dicta vnione. Et quamuis pro par
te impetrantis inter alia reſpondebatur, quod
per dictam commiſſionem fuerat dictę clau-
ſulæ *ſublata &c.* renunciatum. Nihilominus
44 Rota tenuit † obſtare clauſulam ſupradictam,
quia non voluntarie, ſed coacte, & in eiſdem
ſtatu, & terminis fuerat commiſſa cauſa in Ro
ta, abſque intentione renunciandi iuri ſibi
per clauſulam *ſublata, &c.* quæſito.

Limita ſeptimo, quando pars non opponit
45 † de dicta clauſula, *ſublata, &c.* quia tūc nihil
ope-

operatur, nec audiẽtia denegatur per doctrinam Bart. in l. 1. §. ſublata ſub nu. 2. ff. ad Trebellianum tenentis, quòd quotieſcunque ſtatutum dicit actionem non dari, non audiri deberi, audientiam denegari, & ſimilia: quòd
46 ſit opus exceptione, ac oppoſitione, † in ciuilibus. Iaſon poſt Angelum, & alios ibid. nu. 2. & 3. cum ſequentibus. Socinus nu. 1. & cæteri omnes, ac conferunt ea, quæ latiſſime de hoc ſcripſi in gl. 56. limitatione 1. ex num. 48. vſquè ad nu. 109. Maximè nu. 65. & 107. & in gl. ſequenti. num. 52. vbi ſimiliter dico, quòd
47 quandiu non opponitur de Decreto † irritanti non afficit.

Vnde quamuis Iudici conſtet de clauſula, *ſublata, &c.* dum pars non opponit de illa, po-
48 teſt rectè † procedere, & acta medio tempore geſta erunt interim valida: & non poteſt ex officio repellere partẽ: Licet ſecus eſſet, ſi ipſo Iure, abſque oppoſitione, clauſulæ, *ſubla-
49 ta &c.* † ſuum haberet effectum, vt docet. Caſtrenſis in d. l. 1. in principio num. 6. ff. ad trebellianum, & notat. gl. in l. vbi pactum verbo, *pœna.* poſt medium. C. de tranſact. cum alijs adductis per Tiraquel. in l. ſi vnquàm verbo, *reuertatur.* n. 345. & ſequenti. C. de reuocand. donation.

Neque obſtat dicere, quòd clauſula, *ſublata, &c.* operetur ipſo Iure abſque partis oppoſitione, iuxta ea, quæ diximus in 8. ampliatione huius gl. n. 15. Quoniam iſta videtur verior opinio, vt requiratur oppoſitio, licet poſſit quandocunque fieri, ex ſupradictis & Acta tamen interim geſta, non erunt ipſo iure nulla.

50 Poſſunt tamen concordari † iſtæ opiniones ſic, quòd aut clauſula *ſublata, &c.* continetur in lege, ſeu diſpoſitione generali, non ad fauorem alicuius particularis perſonæ, aut partis, ſed ad fauorem publicũ emanata: Et tunc dicta clauſula claudat os, & deneget audientiam, ipſo Iure, abſq; aliqua oppoſitione: Aut continetur in aliqua gratia, ſeu priuilegio ad fauorem, certæ perſonæ particularis emanato: Et tũc ſit neceſſaria oppoſitio, ex quo ipſa pars poteſt renuntiare dictæ clauſulæ, & non vult vti illa, quandiù non opponit de illa: Ità in ſimili diſtinguit gl. ſingularis in c. ſtatutum, in principio in verſ. *committantur.* de reſcriptis. lib. 6. quæ gl. eſt communiter approbata, vt per Geminianũ ibid. ſub nu. 12. Francum nu. 15. & reliquos omnes, Felin. in c. cum acceſſiſſent. nu. 4. de conſtit. Anton. Gabriel. titulo de clauſulis concl. 3. num. 31. 33. & 35. Caputaq. dec. 249. par. 1. & eſt optimus tex. in cap. ſi diligenti de foro competenti, in fine. l. ius publicum. 38. ff. de pactis, & faciunt tradita in gl. 56. nu. 123.

Et ad dicta per Ioannẽ Andream, Alexandrum, & Decium ſub d. ampliatione. 8. dicto nu. 15: poteſt etiam reſponderi, quòd procedant, quando impedimentum audientiæ pro-
51 cedit, ex inhabilitate, † & incapacitate perſonæ. Secus vero ſi procedit, aliunde, vt ipſimet Doctores declarant, & Iaſon in dicta. l. 1. §. ſublata nu. 1. & 6. Socinus. nu. 2. & 3. in eodem. §. ſublata. Et in hoc etiam caſu loquitur allegata deciſio Ianuen. 190. num. 7. & 8. nempè in perſonis foreſtatis, vt illis tanquam inhabilibus audientia denegetur.

Cogita tamen, quia eſt difficilis, caſus iſtius. 7. limitationis, ex adductis pro contraria parte.

Octauo limita quando non adeſt integra
52 clauſula, *ſublata, &c.* ſed dumtaxat dicitur, † *quod non poſsit dari de ſubreptione, vel obreptione, &c. Sicq; in præmiſsis iudicari debere per quoscunq; iudices, &c.* Nam tunc cum deſſiciant illa verba, *Sublatâ aliter Iudicandi, & interpretandi facultate.* nec adſint alia verba æquipollentia. Non clauditur os, nec operatur d. effectum, vt fuit deciſum in vna cauſa. Iſpalen. beneficij de Xerez. 6. nouembris. 1602. coram R. P. D. meo Litta. Et quamuis clauſula regulæ noſtræ non ſit explicitè extenſa. tamen, ratione, illius dictionis (. &c.) habentur omnia alia verba pro expreſſis, vt dicam, in gl. ſequenti ex nu. 2. vſq. ad 10.

53 Nono limita niſi aperiatur os † à Papa. Nàm aliquando ſolet hanc oris apertionem concedere, committendo cauſam, prę uia oris apertione in Rota ſuper negotio principali cognoſcendam, & terminandam. Et ad prędictam conceſſionem obtinẽdam, ſolet proponi talis cõmiſsio in plena ſignatura gratiæ corã Sanctiſsimo, citata parte: & ſi pars petens ſignari dictã commiſsionem allegat cauſas releuantes, & iuſtas, ſignatur taliscommiſsio, ſin minus, reijcitur, Et interdum ſolet Papa ordinare Rotæ, quòd deſuper detur, & diſputetur dubium, an ſit concedenda, vel deneganda cõmiſsio huiuſmodi, ac ſecundũ Rotę reſolutionem, aut cõceditur, aut denegatur, Interdum quoq; Papa hoc negociũ aliquibus ex Dominis Card. videndũ, & ſibi referẽdum cõmittit, prout ſibi magis placet. Et ideo laudabilis ſtilus ſeruatur in Curia, vt cũ primum de dicta clauſula innotuerit, non prius prudentes Iudices procedãt, quã per ſignaturam Papæ os aperiatur: De qua praxi etiam. Vide Marcheſanum. de commiſsione aperitionis oris. c. 8. nu. 33. vſq. 43.

Dum dicit regula noſtra illa verba, *in prædictis omnibus,* nota quòd iſta clauſula, *ſublata, &c.* non ſolum reſpicit ea, quæ tendunt ad fauorem reſeruationis, ſed etiam illa, quæ con-
54 cernunt præſeruationem † menſium ordinariorum, prout in regula noſtra diſponitur, vt tetigi in. §. 4. proœmiali nu. 20. & Latius dicam (Deo dante) in gl. ſequen. nu. 27.

Summaria Gloſſæ 67. & vltimæ.

1 *Decretum irritans continet regula noſtra 8.*

2 *Dictio &c. includit reliqua verba, decreti irritantis, & illud quod ſolitum eſt apponi. & quæ ſunt de natura actus. & nu. 3.*

4 *Dictio &c. includit virtualiter omnia, quæ ſunt de natura ſubiectæ materiæ, ſtylo, aut conſuetudine.*

5 *Dictio &c. quid operatur in contractibus, vltimis voluntatibus, & reſcriptis, & alijs actibus, & nu 6 7. & 8*

9 *Dictio &c. ſiuè ſit abreuiata, ſiue extenſa, idem importat.*

10 *Dictio &c. à quo differat a dictione, & infra, Et ibi dicitur, an dictio &c, extendatur, ad clauſulas ſubſtantiales.*

11 *Decretum irritans vnde originem trahat.*

12 *Decretum irritans inficit, & annullat omnia, quæ in contrarium fiunt, ac omnes Iuris effectus tollit.*

13 *Decretum irritans habet oculos retro.*

14 *Decretum irritans, eſt tam malignæ & peſtiferæ naturæ, quod quidquid in oppoſitum inueniat, deſtruat, vt fulgur.*

15 *Decretum irritans eſt penetrabilior gladio ancipite, & omnia interiora afficit.*

16 *Decretum irritans habet inhibitionem in ventre, ac vim priuatiuam, & auocatiuam, & eſt potentius reſeruatione, & nu. 17.*

18 *Decretum irritans ligat ignorantes, quoad nullitatem actus, non verò quoad pœnam, & num. 19.*

20 *Decretum irritans poteſt apponere, legatus, ſed non ligat ignorantes. & 21.*

22 *Decretum irritans Papæ, non liget ipſum Papam, & nu. 23. dicitur quod ſit, contra nu. 24. concordatur. nu. 25. & 26.*

27 *Decretum irritans contentum in regula noſtra, ligat ipſum Papam.*

28 *Decretum irritans. iſtius regulæ coarctat Papam, ad non conferendum in menſibus ordinarijs.*

29 *Decretum irritans regulæ noſtræ inficit poſſeſſionem, nec non in qualibet reſeruatione nu. 30. & 31. ſiue ſit de certo, vel incerto corpore. num. 32.*

33 *Certum dicitur, non ſolum id, quod eſt de per ſe certum, ſed etiam per relationem ad aliud.*

34 *Reſeruationes omnes, hodie ſunt generales, & inficiunt poſſeſſionem, perinde ac ſi eſſent ſuper certo corpore, & nu. 35.*

36 *Reſeruatio an ſit generalis, vel ſpecialis, ſtante decreto irritanti, parum curatur.*

37 *Decretum irritans contentum in c. fin. vt lite pendente in 6. inficit poſſeſſionem, & declaratur num. 38.*

39 *Decretum irritans contentum in reſeruatione, vel affectione, tunc inficit poſſeſſionem, quando conſtat de tali reſeruatione, affectione aut lite, & alijs modis declaratur remiſſiue. n. 40.*

41 *Decretum irritans an inficiat poſſeſſionem in alijs caſibus vltra reſeruationem, aut litem, & pro parte affirmatiua plura adduntur, nec non pro negatiua nu. 42. & 43. & 44. & 45. Vbi habetur quid ſit in collatione facta a Papa iure præuentionis, & concluditur, vt receptior negatiua. nu. 46.*

47 *Decretum irritans poſuit regula noſtra ſpecificè, quoad poſſeſſionem, nec non Conc. Trident. & nu. 48.*

49 *Decretum irritans regulæ noſtræ, non inficit poſſeſſionem prouiſi Apoſtolici, de beneficio vacante in menſe ordinario, tanquam de reſeruato.*

50 *Decretum irritans habet plures alios effectus.*

51 *Decretum irritans gratiæ conditionalis, non ligat ante conditionis euentum.*

52 *Decretum irritans non afficit, niſi parte opponente, & declaratur nu. 53. & 54.*

55 *Decretum irritans non ampliat diſpoſitionem.*

56 *Decreto irritante in collatione Papæ concurrente ſub eadem die, cum collatione ordinaria, & poſſeſſione, nihil operatur, reiecta opinione Socini, & Rebuffi. nu. 57.*

58 *Decretum irritans non infirmat actum perfectum.*

59 *Decretum irritans ex falſa cauſa interpoſitum, nihil prodeſt, ſicut nec decretum Iudicis. n. 60.*

61 *Decretum irritans adiectum ad fauorem vnius, non operatur ad fauorem alterius.*

62 *Decretum irritans appoſitum in gratia obtenta, tanquam de reſeruato, cum non ſit, non afficit, nec quoad diuerſum modum vacationis. n. 63. nec ſi gratia ſit ſubruptitia. nu. 64.*

65 *Decretum irritans facit, vt poſſit procedi in petitorio, quamuis ſuſpendatur poſſeſſorium.*

66 *Decretum irritans importat verbum,* nullatenus, *& verbum,* alioquin, *num. 67. & alia multa verba remiſſiue.*

68 *Decreti iuxta formam vacatio, quando, & quomodo contingat. Et an inficiat poſſeſſionem.*

69 *Concluſio operis, & proteſtatio auctoris.*

70 *Scribens nullus, ſine reprehenſione remanſit.*

Ac irritum &c.

Gloſſa 67. & vltima.

CONCLVDIT regula noſtra, apponendo decretum irritans, omnibus ſupradictis in eadem regula contentis,
1 Videlicet (irritum, †nullum, inualidum, & inane, ac nullius roboris, firmitatis, & momenti eſſe, quicquid ſecus in omnibus ſupradictis, per quoſcunque, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari) nam ſub illa dictione abbreuiata

2 uiata (*&c.*) includuntur reliqua omnia † verba, & partes decreti irritantis. tex. in l. gallus. §. idem credendum, & in. §. nunc de lege Velleia. ff. de liberis, & poſthumis. l. magis puto. §. ſi pater. ff. de rebus eorum, & in l. ſi ita quis. ff de euictionibus. l. periculi. ff. de nautico fœnere. cap. fin. de libelli oblatione. cap. 2. de regulis Iuris, vbi notat Abbas nu. 4. cap. nam concupiſcentiæ. & ibi Decius nu. 2. & 3. in ſecunda lectura, de conſtitutionibus, Bart. in d. §. Idem credendum. num. 2. Albericus num. 13. Caſtren. nu. 3. Imola nu. 28. & 31. Alexan. n. 2. cum ſequentibus. Iaſon. num. 7. & ſequentib. Tiraquel. de iure cõſtituti. 3. par. limitatione finali. nu. 1. Rolandus. conſ. 44. num. 47. vol. 1. Cephalus. conſ. 83. nu. 1. cum ſeqq. vol. 1.

3 De natura namque dictæ dictionis † abreuiatæ (*&c.*) eſt vt ſemper includat illud, quod ſolitum eſt apponi, ac quæ ſunt de natura actus, vel rei ſuper qua interponitur. l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. ff. de Iure iurando d. l. ſi ita quis, cum lege ſequenti. ff. de euictionibus. Abbas in dicto cap. 2. nu. 4. ff. de regul. Iuris, Bal. Imola, & Iaſon in d. l. gallus. §. idem credendum. nu. 8. ff. de liberis, & poſthumis, Corneus conſ. 82. nu. 6. lib. 1. & conſ. 197. nu. 8. lib. 3. Aimon conſ. 34. n. 2. Ruinus conſ. 154. nu. 8. & 13. vol. 3. Pariſius conſ. 76. nu. 7. lib. 1.

4 Nec non comprehenduntur † virtualiter omnia, quæ ſunt de natura ſubiectæ materiæ, & de ſtylo, ſeu conſuetudine. Imola per tex. ibi in cap. ſignificante. num. 3. de reſcriptis. Alexan. in dicto. §. idem credendum nu. 9. vbi in numeris ſequentibus plura cumulat, tam circa materiam contractuum, & vltimarum voluntatum, quàm etiam commiſſionum, &

5 reſcriptorum. De quibus cõmiſſionibus † vide Rotam deciſione 9. & deciſ. 28. ſub nu. 2. de reſcript. in nouis, & deciſ. 1. & deciſ. 23. ſub nu. 1. & deciſ. 81. de reſcriptis in antiquis, & Iaſon. ſuper eodem. §. idem credendum. nu. 9. 10. & 11. cum ſequentibus, vbi plures quæſtiones in propoſito cumulat: & late tractat,

6 quando, & per quem, † & quomodo ſit dicta dictio abreuiata extendenda, ad quem lectorem reijcio. Et nõnullis modis limitat, & declarat Decius in cap. nam concupiſcentiæ nu. 3. de conſtit. Felinus in cap. cum P. Tabellio. nu. 10. & 11. de fid. Inſtrum.

Quibus etiam adde, quòd quando in inſtrumento dicit notarius, pręſentibus talibus &c. tunc eſt intelligenda, & extendenda illa di-

7 ctio, *&c.* ſcilicet, quòd teſtes † fuerint rogati. Bald. & Salicet. nu. 2. in l. hac conſultiſſima in principio. C. de teſtamen. Alexan conſ. 14. nu. 16. vol. 6. Iaſon in. l. ſciendum. nu. 36. de verb. obliga. Maſcar. de probationibus concl. 1360. incipit. *teſtes in teſtamento*. nu. 16. Mantica de coniecturis. lib. 2. tit. 11. nu. 15.

Paſſim etiam nos vtimur hac dictione, *&c.*

8 in clauſulis † commiſſionum, & in informationibus, & aliis actibus.

Et procedit ſiue hęc dictio ſit abbreuiata, vt

9 in regula noſtra: ſiue per litteras formatas † ſcripta, veluti, *& cætera*: quia in hoc nulla eſt differentia, Decius in dicto c. cum concupiſcentiæ. nu. 4. vbi impugnat Abbatem contrarium dicentem in cap. 2. n. 2. ff. de reg. Iur.

10 Ac de differẽtia † dictionis, *&c.* & dictionis, *& infra.* vide Bartol. in dicto. §. idem credendum nu. 5. & Alexand. n. 13. ibidem, & omnes.

Adde tamen, quod d. dictio, *&c.* non extenditur ad clauſulas ſubſtantiales non ſolitas apponi, Rota deciſ. 1. de verbor. ſignifica. in antiquis.

Quæro primo circa materiam decreti

11 irritantis, vnde originem † trahat? Reſpondeo quòd plures ſunt textus de hoc diſponentes. l. 1. ibi, *nullius momenti.* ff. de feriis. l. filius familias. 104. §. diui. ff. de legat. 1. l. non dubium, in fine. C. de legibus, cap. ad petitionem de accuſationibus, cap. vltimo in fine. 4. diſtinctione, bonus tex. in c. ſi eo tempore. 45. de electione lib. 6. cap. 2. in fine. cap. quodam 40. ibi, *cum interpoſitione decreti.* de præbend. lib. 6. cap. 1. verſ. *adijciebatur inſuper.* cap. dudum, verſ. *& quod decretum noſtrum.* de conceſſ. præbendæ eodem libro, gloſſ. verbo, *pro infectis.* in Clem. 1. de immun. Eccleſiarum & vbiq; omnes.

Ex quibus Iuribus apparet, quod Decretum irritans ſit tantæ potentiæ, & tantæ ef-

12 ficaciæ † quòd inficit, & irritat omnia, quæ in contrarium fiunt, ac omnes Iuris effectus tollit: Ità vt nec aliquod Iuris fomentum habeant, vt in dicto capitulo ſi eo tempore de electione libro 6. cum ibi notat. Caſſadorus deciſio. 1. ſub num. 7. de reſtitut. ſpoliat. Gomezius in regula de triennali quæſt. 49. nu. 3. Puteus deciſ. 30. nu. 2. & deciſ. 396. lib. 1. Anton. Gabriel. lib. 6. tit. de clauſulis, concl. 3. ex nu. 56. Rebuff. ad concordata in rubrica de firma, & irreuocabili concordatorum ſtabilitate verſ. *vltimo notanda eſt clauſula decreti.* Rota deciſ. 24. nu. 5. & deciſ. 149. n. 2. par. 2. diuerſ.

Adeò, qoud dictũ decretum irritans habet

13 oculos † retro, & operatur nullitatem ab initio. Caſſadorus deciſ. 12. nu. 4. 5. & 6. ſuper regulis Cancellariæ. Gomezius in regula de annali q. 5. prope finem, Ioan. Paulus deciſ. 14. Acchilles de Graſſis deciſ. 385. Rota deciſ. 24. nu. 5. poſt principium par. 2. diuerſ.

Eſt etiam dictum decretum, tam peſtife-

14 rũ, & malignæ † naturæ, vt ſicut fulgur quicquid inuenit in oppoſitum deſtruit, & ſecum ducit. Gomezius in dicta regula de annali quæſt. 23. num. 4. Menochius de recuperand. poſſeſſione rem. 16. nu. 444.

Nec non eſt ita forte, & potens, vt ſit pe-

15 netrabilius † gladio ancipite, ac omnia interiora

riora inficiat, & deſtruat. Aeneas de Falconibus in tractatu de reſeruatio. quæſt. 4. principali, effectu n. ſub nu. 1. Gomezius ſub d. nu 1. Egidius Bellamera deciſ. 535.

Habet enim decretum irritans inhibitio-
16 nem † implicitam in ventre. Caſſador. deciſ. 2. nu. 6. de reſtitu. ſpoliat. Ac etiam vim priuatiuam, & auocatiuam poteſtatis conceſſæ. Ferret. conſ. 314. nu. 10. lib. 2.

Item decretum eſt potentius reſeruatio-
17 ne, † & inhibitione gloſ. verb. *prouiſionem.* in cap. ſi eo tempore 45. de electione lib. 6. Caſſadorus deciſ. 3. nu. 7. de decretis in reſeruat.

Ligat etiam dictum decretum, quando eſt impoſitum à Papa, non ſolum ſcientes, ſed
18 etiam ignorantes, † quamuis non eſſent addita illa verba, *ſcienter, vel ignoranter.* c. ſi eo tẽpore 45. & ibi gl. verbo, *ignoranter.* & omnes de electione lib. 6. c. quodam 40. de præbend. in 6. c. dudum cap. penultimo de conceſſion. præbend. in 6. Caſſadorus deciſ. 1. num. 1. de præbend. Atonius Gabriel tit. de clauſulis concl. 3. nu. 1. cum ſequent. Couarru. in practicis quæſt. cap. 9. nu. 7. Lancell. de attentat. 2. par. c. 4. limit. 27. à nu. 13. Simoneta de reſeruatione. q. 96. n. 7. Romanus conſ. 330. n. 12. Puteus deciſ. 175. nu. 3. lib. 1. Caputaq. deciſ. 249. nu 3. par. 1. & deciſ. 1. nu. 2. par. 2. Rota deciſ. 578. nu. 3. par. 1. diuerſor.

Qui omnes hoc intelligunt quoad nullitatem actus in contrariũ geſti: ſecus vero quo-
19 ad alias † pœnas, quia tunc non incidunt in eas ignorantes, Anton. Gabriel vbi ſupra nu. 8. & ſequentibus. Simoneta de reſeruationibus. q. 96. ſub nu. 7. cum alijs prox. adductis.

Si vero decretum irritans non eſſet ipſius Papæ, ſed Legati, aut Nuntij Apoſtolici: Tunc
20 quamuis poſſit apponere † tale decretum. c. præſenti de off. legati; Tamen huiuſmodi de-
21 cretum non ligaret ignorãtes, † neque quoad nullitatem actus. Caſſad. deciſ. 3. nu. 2. 3. & 4. Super decretis in reſeruationibus. Gabriel vbi ſupra nu. 11. Simoneta de reſeruat q. 96. nu. 5. & 6. Andreas Gambarus in tractatu de legato lib. 3. nu. 592. Caputaquen. deciſ. 1. nu. fin. par. 2. Mand. in addit. ad Lappum allegatione. 14. *concl.* ſub littera D. verſ. *decretum.* Sarn. deciſ. 6. Simonet. deciſ. 9. in manuſcript.

Quæro ſecundo an decretum irritans à Papa appoſitum liget ipſum
22 † Papam, vel illius ſucceſſorem: Ita vt quandiu non conſtet de derogatione talis decreti ex certa ſcientia, actus geſtus per Papam contra d. Decretum ſit nullus?

In hac quæſtione inuenio, quòd Geminian. poſt Lappum in. c. quodã nu. 10. de præbend. in 6. dicit, quòd decretum irritans afficit etiã
23 manus Papæ, † & executorũ ipſius, niſi aliud exprimatur: & hoc dicit probari per illum text. & per Clemen. cum ei quem, in primo reſponſo de conceſſ. præbendæ, eandẽ etiam ſententiam tenet Archidiac. ibidem, notab. 3. Franchus. num. 2. Gloſſator antiquus regularum Cancellariæ in reg. 27. poſt principium verſ. *ex quo ſequitur.* vbi firmat, quòd decretum irritans poſitum in Iure, vel aliàs, quoad ordinariam poteſtatem, compræhendit Papam. Anton. Gabriel in tit. de clauſulis concl. 3. n. 4. & 5. & 74. Vbi extendit quamuis non adſit clauſula. *etiam ſi per nos &c.* Philipp. Probus in. c. tibi qui n. 5. de reſcrip. in 6. Pariſ. conſ. 37. n. 2. & 3. vol. 4. & conſ. 52. n. 13. eodem volum. Anaſt. Germ. in tract. de Indult. Card. §. alioquin ex nu 15. Caſſador. deciſ. 2. nu. 2. de decretis in reſeruatione. Mohed. deciſ. 21. num. 1. de præbend. Put. deciſione 141. libro 2. Caputaquen. deciſ. 82. nu. 1. par. 2.

In contrarium vero, quòd Decretũ irritans non liget ma-
24 nus Papæ niſi exprimatur † eſt deciſio Rotæ 106. nu. 2. & 3. par. 1. diuerſ. Aimon conſ. 3. nu. 17. & 26. Puteus deciſ. 391. incipit, *in vna Calagurritana.* lib. 3. & deciſ. 318 lib. 2. In quibus deciſionibus Putei fuit reſolutum, quòd quamuis decretum appoſitum in expectatiua, afficiat Ordinarios, & inferiores pẽdente tempore ad acceptandum dato. Non tamen afficit ipſum Papam, prout etiam tradit, cum alijs Anton Gabriel d. concl. 3. nu. 62.

Concordari poſſunt iſtæ opiniones, quòd prima procedat, quãdo decretum apponitur
25 in lege generali, † aut in conceſſione ſpeciali, dummodò addantur in tali conceſſione ſpeciali illa verba, *etiamſi per nos, aut ſucceſſores noſtros contingerit attentare &c.* prout ſæpiſſimè
26 ponuntur; Secunda vero opinio procedat, † quãdo decretũ irritans, nec eſt poſitũ in lege generali, neq. in ſpeciali gratia adeſt clauſula *etiamſi per nos, vel per ſedem Apoſtolicam, aut ſucceſſores noſtros &c.* vel etiam quando adhuc pendet tempus ad acceptandum datum: Ità colligo ex tex. in dicto cap. quodam, de præb. lib. 6. & ex doctrinis Doctorum, & deciſionum pro vtraque parte citatis, & conducunt ea, quæ ſcripſi vn gl. 9. §. 1. num. 51. & 52. & §. 2. eiuſdem gl. 9. nu. 8. & 22.

Ex quo infertur, quòd cum decretum irritans poſitum in regula noſtra, ſit appoſitum
27 in lege generali, † quòd ligat etiam ipſum Papam, quoad prouiſiones contingentes in mẽſibus ordinarijs, maximè ſtantibus illis verbis, *in prædictis omnibus &c.* Nam qui omnia dicit, nihil excludit. l. teſtatorem. 68. ff. de legatis. 3. l. gallus. §. in omnibus. ff. de liberis, & poſth. cum ſimilib.

Vnde dixerunt Felinus in. cap. cum ex officij nu. 36. in fine, verſ. *quid autem.* de præſcriptionibus. Mohed. deciſ. 1. nu. 4. de conceſſ. præbendæ. Puteus deciſ. 492. nu. 1. in fine lib. 2. & deciſ. 387. ſub nu. 1. lib. 3. quòd per alterna-

tiuæ

28 tinæ conceſſionem † coarctatur Papa ad conferendum in menſibus ordinarijs, obſtante decreto irritanti: & dixi in §. 4. procemiali, numero 20. vbi ad longum declaraui, quando teneat, vel non, collatio Papæ iure præuentiuo, de beneficijs vacantibus in menſibus ordinarijs, & vide inferius n. 62.

Tertio quæro, An decretum contentũ in regula noſtra, non ſolum in-
29 ficiat titulum, ſed etiam poſſeſsionem † illorum, qui prouidentur de beneficijs vacantibus in menſibus reſeruatis, ab alijs, quam à Papa? Conclude, quod ſic, ita vt talis poſſeſſor non poſſit vti aliquo ex remedijs poſſeſſorijs, nec etiam ſummarijſsimo manutentionis, in quo nullæ exceptiones admittuntur, Caſſadorus dec. 1. n. 1. & per totam, de reſt. ſpol. Puteus deciſione 197. num. 3. lib. 3. Rota deciſione 510. n. 5. lib. 3. par. 3. diuerſorum. Mand. cũ multis in reg. 1. Cancell. quæſ. 3. per totam: & latius firmaui in gl. 31. n. 8.

Quod amplia primo, vt procedat etiam in beneficiis vacantibus in menſibus Martij, &
30 Septembris † (Epiſcopo gaudente alternatiua) vt in d. glo. 31. ex num. 9. vſque ad 16. vbi reſpondi ad deciſionem Caſſad. 2. de reſt. ſpo. quæ contrarium inſinuare videtur.

31 Amplia ſecundo, quoad omnes † alias reſeruationes, & affectiones, quas cumulaui in gl. 51. & 52. Nam etiam illæ reſeruationes inficiunt poſſeſſionem, ita vt prætenſo poſſeſſori nullum remedium poſſeſſorium competere valeat, quia talis poſſeſſio caret omni iuris adminiculo, & fomento. Rot. deciſ. 3. de reſtitut. ſpoliator. in nouis. & deciſione 2. eodem titulo, in antiquis. & deciſione 11. & 12. de cauſa poſſeſſ. in antiquis. Felinus in c. in noſtra. num. 12. de reſcriptis. Aeneas de Falconibus in tract. de reſeruatione quæſt 4. principali. effectu 11. & effectu 41. Mohedanus deciſione 15. num. 1. de cauſa poſſeſſion. & deciſione 13. num. 2. de reſt. ſpol. Franciſcus Marcus q. 1256. p. 1. cum aliis pluribus allegatis in gl. 31. num. 7. Et in gl. 52. num. 10. & 61. dixi qualiter procedat in affectione, ac inferius videas in n. 45. huius gl.

Et hoc procedit nulla habita diſtinctione,
32 ſi reſeruatio ſit de certo, † vel de incerto corpore beneficii, prout tenuit Rota pro maiori parte, teſte Caſſadoro dec. 1. num. 3. de reſtit. ſpoliatorum, ac tradit R. p. d. Anaſtaſius Germonius in ſuo tractatu de Indultis Card. §. volentes. n. 30. & 31. Præſertim quia ſatis dicitur certũ corpus, eo ipſo, quòd probetur reſeruatio qualibet de beneficio, de quo agatur. Nam non ſolum dicitur certum, quod eſt
33 de per ſe certum, ſed etiam ſi certificetur † per relationem ad aliud. l. certum 6. ff. ſi cert. pet. & ibi late Dec. poſt alios. & plene Tiraq. de legib. connubia. glo. 5. nu. 186. Men. de arbitrariis lib. primo, quæſtione 68. numero 52. & 53. Puteus deciſ. 112. lib. 1. & deciſ. 378. num. 2. lib. 1. & faciunt quæ ſcripſi in d. gl. 31. n. 9. 10. & 14.

34 Item, quia hodie omnes reſeruationes † ſunt generales, ac per viam legis, & ex motu proprio factæ, vt dixi in §. 1. proæmiali ex n. 57. & ſic inficiunt poſſeſsionem, perinde ac ſi
35 eſſent † ſuper certo corpore expreſſo, Lancellottus de attentatis 3 parte. cap. 24. q. 9. n. 4 & 5. cum aliis per eum allegatis. Ac ceſſat hic ratio. tex. in cap. dudum. §. nos igitur, circa finem, ibi *cum ſuper incerto non eſſet æditum* iũcta gl. verbo. *incerto*. de præb. Et pariter ceſſant ea, quę tradit Anton. Gabriel cũ aliis dicta concluſione 3. num. 15.

36 Amplia tertio, ſiue reſeruatio eſſet generalis, † ſiue ſpecialis, quã ſtante de decreto nihil curatur, Caſſadorus deciſ. 1. num. 1. de cauſ. poſſ. Mand. in procem. regul. qu. 4. n. 2. & in allegat. Lapi 127. ſub littera B. in fi.

Amplia quarto, vt decretũ irritans contentum in cap. fin. verſ. *quòd ſi ſecus actum fuerit, eo ipſo irritum habeatur*, vt lite pendente libro 6. contra prouidentes beneficia litigioſa, Infi
37 ciat quoque poſſeſſ. † Rota deciſ. 17. num. 1. & 2. de reſtitutione ſpoliatorũ in antiquis, & deciſione 4. eod. tit. in antiquior. Caſsado. dec. 9. num. 4. de cauſa poſſeſsionis, & proprietatis, Rota deciſione 472. num. 3. lib. 3. parte 3 diuerſorum, & additio ad Rotam ſub littera B. in deciſione 3. de reſtit. ſpoliator. in nouis ſub nu. 4. Lancellot de attentatis parte 1. cap. 3. num. 111. verſ. *quinto amplia*, vbi latè
38 à nu. 97. vſque ad finem, declarat † dictum c. fi. ſex ampliationes, & ſexdecim limitationes, ac alias plures declarationes, cõſtituens.

Intellige tamen omnia ſupradicta, quando
39 conſtat de tali reſeruatione, affectione, † ſeù lite, ſecus verò ſi nõ benè probaretur, quia interim poſſeſſor poſſet vti remediis poſſeſſoriis Caputaquen. deciſione 326. ex num 7. par. 1; Creſcentius deciſione 6. de reſt. ſpoliator. & dixi in gl. 31. num. 14. & 20. Antonius Gabriel lib. 5. tit. de reſtitut. ſpoliato. concluſione 5. num. 37. Rota deciſione 3. ſub num. 1. de reſtitutione ſpoliator. in nouis. Mandoſ in reg. 1. quæſt. 3. ſub num. 5. Menochius de recuperan. rem. 15. num. 453. vſque 457. vbi aliis
40 quinque † modis declarat. & uide quæ dixi. in gl. 11. ad finem.

Quæro quarto, an decretum irritans inficiat poſſeſsionem, etiam in aliis
41 caſibus, † præterquàm in beneficis reſeruatis, & litigioſis? In hac quæſt. reperio plures Doctores, & Rotales deciſiones contrarias, ità ut confuſionem pariant.

Nàm Antonius Gabriel in tit. de clauſ. concluſ. 3. n. 50. poſt Probum, & Bertran. & alios quos allegat remiſsiuè, ad tit. de reſt. ſpoliat. conclu-

conclusione 5. ex num. 43. indiſtinctè tenet, quòd decretũ inficiat titulum, & poſſeſsionẽ.

Idem etiam dicit Caſſadorus deciſione 11. num. 5. ſuper regulis, vbi loquitur de eo, qui verum valorem non expreſsit.

Nec non Gomezius in reg. de annali quæſt. 14. ſub num. 5. verſ. *poſtremò*, qui loquitur de eo, qui litteras iuxta Decret. non expediuit.

Puteus quoquè deciſ. 142. incipit *decima ſexta*, num. 1. lib. 2. idem dicit, dum loquitur in materia regreſſus, & Caputaquen. deciſ. 15 num. 1. par. 3. facit etiam d. Puteus deciſ. 183. nu. 2. & 3. lib. 2.

Item Creſcentius deciſ. 4. num. fin. de priuilegijs dicit, quòd Decretum irritans contentum in priuilegio conceſſo vniuerſitati, quòd beneficia non poſsint conferri niſi ciuibus originarijs, afficit etiam poſſeſsionem; fuit etiã reſolutum in Siracuſana quartæ 20. Iunij 1586. coram Robuſterio.

Rurſus idem dixit Rota deciſ. 189. num. 4. par. 2. diuerſorum, in terminis conſtitutionis de publicandis.

Fuit etiam dictum in vna Conchen. iuriſd. 4. Decem. 1592. coram Illuſtriſs. Mantica, quòd Decreta Concil. Trident. cap. 6. ſeſsione 25. de reformatione, circa correctionem Capitularium inficeret poſſeſsionem, niſi eſſet in contrarium concordia à Sede Apoſtolica ex certa ſcientia confirmata.

IN oppoſitũ tamen, quòd Decretum irri-
42 tans regulariter non inficiat † poſſeſsionem, niſi in beneficijs reſeruatis, affectis, & litigioſis, eſt deciſio 8. Acchil. de Graſsis num. 4 ſub tit. de reſtit. ſpoliat. vbi fuit dictũ, quòd Rota nunquàm voluit reſoluere, quòd Decretum irritans, etiam in regulis contentum, inficiat poſſeſsionem.

Rurſus Puteus deciſ. 99. nu. 11. lib. 1. dicit, quòd Decr. irritans appoſitum in reuocatorijs expectatiuarum non inficit poſſeſs. captam vigore expectatiuæ reuocatæ.

Præterea quando Decretum irritans non apponitur ſuper certo corpore, non ſolũ non
43 inficit poſſeſsionem, ſed neque tit. Puteus deciſ. 127. lib. 2. & deciſ. 180. n. 2. lib. 3. & faciunt tradita per Caſſa. dec. 2. n. 3. & 4. de reſt. ſpo.

Sicut etiam non omne Decr. irritans inficit poſſeſs. etiam in beneficialibus, niſi ſit notorium, Puteus dec. 50. num. 2. lib. 1. & fuit dictũ in vna Romana Canonicatus die 7. Decem. anno 1584. corã Santiſs. D. N. Clemente viii. tunc Rotę Auditore.

Cõferunt pariter quę dicũt Rota deciſ. 72 li. 1. & dec. 56. li. 2. p. 3. diuer. & Ruinus cõſ. 27 n. 12. li. 5. necnõ ea, quæ ſcripſi in gl. 56. n. 45.

Inſuper firmat Caſſadorus deciſ. 1. num. 4. de reſtit. ſpoliator. quòd Decretum cum inhibitione contentum in expectatiuis † non
44 inficit poſſeſsionem, quin expectans teneatur ad reſtitut. prouiſo ordinario ſpoliato, vt indies practicatur: Et idem Caſſadorus ibidem ſub num. 7. ſcribit, quòd Decretum c. ſi eo tempore 45. de electione in 6. dum dicit quòd inficit omnia quæ ſequuntur poſt ipſũ, vt effectu careant, & iuris fomentum non habeant: Quòd aut ille tex. loquitur reſpectu ſolius tituli, non uero reſpectu poſseſs. quæ poteſt haberi ſine tit. aut vllo iure c. in litteris de reſt. ſpoliat. Aut d. tex. nõ ſit generaliter intelligendus.

Addo etiam ſingulariter, quòd Decretum irritans appoſitum in litteris collationis factę per Papam iure præuentionis de beneficio vacante in menſe ordinario, non inficit
45 poſseſs. † prouiſi poſtmodum ab Ordinario, Caſsad. deciſ. 2. num. 7. de reſtit. ſpolit. Puteus deciſ. 27. lib. 2. Et fuit deciſum in vna Romana Canonicatus 7. Decemb. 1584. coram S. D. N. Clemente viii. & nouiſsime in Iſpalen. beneficij de Villanueua de menſe Ianuarij huius anni 1604. coram R. p. d. meo Iuſto. Ac Puteus d. deciſ. 27. dicit, Caſſad. laboraſse in querenda ratione, quare Decretum irritans minus inficiat poſseſs. in vacanti, quàm in vacaturo: Cum patẽs ſit ratio, videlicet, quia ſi inficeret in iam vacanti, omnes ſecũdæ gratiæ de vacanti eſsent nullę, vt ſuperius dixi in quæſt. 2. huius gl. à num. 22. Ego etiam aliam rationem aſsigno, quia gratia de beneficio vacanti in menſe ordinario, eſt magis nociua, & præiudicialis Ordinario collatori, ac prouiſo ab illo (ex his quæ ſcripſi in §. 4. proœmiali in princ.) Et hoc tetigi in gl. 52. n. 61.

EX QVIBVS patet, quàm difficilis ſit
46 huiuſmodi quæſt.

In praxi tamen, magis recepta videtur poſterior, & negatiua ſententia: Quando de poſſeſs. mentio in ipſo Decreto non fit: Aut Decretum non eſt ſuper certo corpore appoſitum, vt ex d. deciſ. Achil. 8. n. 4. de reſtit. ſpol. & alijs ſup. allegatis colligo: Ac quantũ experimen. cõſequor, frequẽtius ſeruari video.

Hinc non immeritò regula noſtra dum ponit pœnam Epiſcopis abutentibus alternatiua acceptata: Non ſolum voluit priuare ipſo iure, illos dicto beneficio alternatiuę cum Decreto irritanti: Verum etiam inficit vſum
47 & poſseſsionem, vt patet ex illis verbis *vſu, & beneficio, &c.* Ac dixi in gl. 56. ex num. 37. cum ſequentibus.

Prout etiã cũ Concil. Trid. dum voluit auferre poſseſs. iuriſpatron. aliter quàm ex fundatione, dotatione, & conſtructione competentis: Poſt Decretum irritans, quoad titul. ex-
48 preſse loquutum † fuit de ipſa poſseſs. vt ſeſsione 25. c. 9. ibi (*& irrita, cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta intelligantur*) ac dixi in gl. 18. n. 23

Vnde arbitror, quòd quamuis Decr. appoſitum in regula noſtra recipiat, ac comphendat, etiam

Digitized by Google

dat, etiam contenta illa, quoad fauorem Ordinariorum, vt nuper dixi in queſt. 2. nu. 27. tamen quòd non inficeret poſseſsionem pro-
49 uiſi † Apoſtol. de beneficio vacante in menſe ordinario, tanquàm de reſeruato: ex quo tali caſui non eſt decretum appoſitum ſuper reſeruatione, ſed ſuper ordinariæ Iuriſdictionis conſeruatione.

50 Quinto quæro quos alios effectus † habeat decretum irritans præter ſupradictos? In hac quæſtione me remitto ad Anton. Gabriel. in titulo de clauſulis, concl. 3. vbi optime conſtituit duodecim effectus, quorũ principales ſunt (pręter ſupradictos) Quòd impedit conſuetudinem, vt nu. 4. Et præſcriptionem, vt nu. 44. Ac tollit vires ſententiæ, & illius executionem impedit, vt nu. 51. & Rota deciſione 24. num. 5. & deciſione 149. num. 2. parte 2. diuerſorum: Item operatur ante præſentationẽ litterarum. Gabriel vbi ſupra nu. 52. & formam inducit, & ipſo Iure annullat, vt nu. 70. Mandoſius in regula 31. quæſt. 9. nu. 10. quos omnes, & alios effectus ampliat, limitat, & declarat ipſe Gabriel ſub eadem concluſ. 3.

Quando verò decretum apponitur gratiæ conditionali, non ligat, nec operatur ante im-
51 pletam † conditionem, etiam ſubintellectam. Clemen. 1. §. ſecus, de conceſſ. præbend. Rota deciſione 2. per totam, & deciſione 10. in fine, & deciſione 12. num. 3. de conceſſione prebẽdæ in nouis, & deciſione 47. eodem titulo in antiquis. Ant. Gabriel in titulo de clauſulis concluſione 3. nu. 46. cum ſequentibus. Caputaq. deciſione 161. parte 1. Puteus deciſione 1. nu. 1. & 3. & deciſione 236. à num. 3. & deciſione 249. & deciſione 281. num. 3. lib. 1. Mohedan. deciſ. 10. & deciſ. 11. per totas de conceſſ. prębendæ. Mandoſius in regula 7. Cancel. quæſt. 4. nu. 4. Roman. conſ. 330. nu. 13. & ibi additio ſub littera M.

Nequè etiam aliquid operatur niſi is, pro
52 quo fuit appoſitum, eo vti † velit, ac de illo opponat; tex. in Clem. 1. de præbendis verſ. *quia decretum huiuſmodi*. Rota deciſione 21. nu. 3. de conceſſ. prębendæ in antiquis. Romanus conſ. 330. incipit, *circa primum*. num. 13. & ibi Horatius Mandoſius in additione ſub littera M. Caſſador. deciſ. 10. nu. 3. & 4. ſuper regulis, & deciſione 2. & 3. de locato. Couarru. in practicis quæſt. cap. 9. ſub num. 7. verſ. *quod ſi ſi*. Puteus deciſ. 8. num. 2. lib. 2. Mandoſius in reg. 7. quæſt. 4. num. 5. & 6. Caputaq. deci. 249. par. 1. Antonius Gabriel lib. 6. titulo de clauſulis concl. 3. num. 25. cum ſequentibus. Creſcentius deciſ. 4. ſub nu. 3. de priuilegijs. Gomezius in reg. de triẽnali quæſt. 49. num. 11. & 12. & ſcriptum relinquo in gl. 56. à n. 48. vſque 110. & pręcipue nu. 65.

Et quamuis plures ſint, qui contrarium voluerint, vt per Anton. Gabrielem vbi ſupra num. 18. cum ſequentibus. Horatium Mandoſ. in d. additione ad Romanum conſ. 330. ſub littera M. Eorum tamen opinio ſuſtineri poteſt, quando decretum irritans continetur in diſpoſitione generali ad fauorem publicum
53 emanata † argum. c. ſi diligenti de foro comp. Secus vero ſi in ſpeciali conceſsione, gratia, aut diſpoſitione, ac in merum alicuius fauorem, & priuatam vtilitatem, contineatur, Ant. Gabriel vbi ſupra num. 33. & 35. & dixi in gl. præcedenti ſub limit. 7. nu. 45. & 46.

Sunt etiam hoc modo intelligenda, ea, quæ
54 traduntur: An poſſit priuilegiatus † renunciare ſuo priuilegio: vel ſtatuentes poſſint reuocare ſtatutum a ſede Apoſt. confirmatum: vel veniens contra eum ſibi pręiudicauerit (ſtante decreto irritanti) vt per Rotam deciſ. 3. de priuilegijs in antiquis. Felinum in cap. cũ acceſſiſſent nu. 4. 7. & 30. de conſtit. Creſcentium deciſ. 4. nu. 3. de priuilegijs. Rebuff. in concordatis tit. de firma, & irreuocabili concordatorum ſtabilitate. gl. 1. in fine ſub notab. vltimo.

55 Rurſus decretum irritans non ampliat † diſpoſitionem principalem, ſed tanquàm acceſſorium, illius naturam ſequitur. gl. fi. in cap. ſignificantibus de officio delegati. Bald. in. l. eã quam, nu. 2. C. de fideicommiſſis. Tiraquel. in tractatu de conſtit. in 3. parte, limitatione 7. nu. 15. Antonius Gabriel lib. 6. tit. de clauſulis concl. 10. nu. 1. & ſequentibus, & concl. 3. n. 54. verſ. *contrarium*. & n. 82. Bertand. conſ. 224. n. 21. par. 3. Puteus deciſ. 232. & 255. n. 4. lib. 1. & deciſ. 213. lib. 2. & deciſ. 268. lib. 3. Rota deciſione 532. nu. 7. par. 1. diuerſ. & dixi de clauſula, *ſublata, &c.* in gl. præcedenti. nu. 30.

Vnde infertur, quòd decretum irritãs appoſitum in gratia Papę, concurrente cum collatione Ordinarij ſub eadẽ die, nihil operatur, quando prouiſus ab Ordinario habet poſſeſ-
56 ſionem † in terminis, cap. ſi à ſede de præben. lib. 6. Nam decretum irritans vti acceſsoriũ non cauſat anterioritatem in data, vt nouiſſimè fuit reſolutum in vna Hiſpalen. beneficij de Villanueua 2. Maij huius anni 1603. coram R.P.D. meo Iuſto; ac iterum coram eodem in eadem cauſa, de menſe Ianuarij. an. 1604. Vbi etiam fuit conſideratum, quòd decretum erat appoſitum in gratia de beneficio vacanti, vt ſuperius dixi, in num. 45. Et habetur in deciſione 8. Mohedani ſub titulo de prebendis, licet tunc nihil fuerit firmatum. Et in dicta de-
57 ciſione Hiſpalen. fuit reiecta opinio † Socini conſil. 67. numer. 3. libro 3. & Rebuffi in tractatu de pacificis poſſeſs. ſub num. 299. verſ. *contrarium videtur*. volentium, quòd quando in gratia Pontificis Maximi adeſt clauſula *motus proprij &c.* aut *decreti irritantis, &c.* quòd preſumeretur anterior, ac vinceret poſſeſſionis effectum.

Secundo

Secundo infertur, quòd decretum irritans
58 non infirmat actum perfectum † ante decreti interpoſitionem. cap. ſi eo tempore 45. vbi Geminian. notab. 3. Franchus notab. 2. de elect. lib. 6. & cæteri.

Tertio infertur, quòd decretum irritans nõ
59 operatur, quando eſt ex falſa † cauſa interpoſitum, Rota deciſ. 12. n. 1. de conceſ. præbendæ in antiquis. Roman. conſ. 335. n. 11. Probus in cap. tibi qui, nu. 20. de reſcriptis in 6.

Sicut etiam dicimus, quòd decretum Iudi-
60 cis † ex falſa cauſa interpoſitum eſt ipſo Iure nullum. l. 1. §. 1. l. magis puto. §. fin. ff. de rebus eorum. l. cum vero. §. ſubuentũ. ff. de fideicom. libertat. Alexan. conſ. 207. n. 7. lib. 7. Felinus in c. 1. n. 16. ff. de re Iudicata. Curtius Iunior conſ. 118. n. 10. par. 2. Molina de primogenijs Hiſp. lib. 4. c. 4. a n. 58. Ioann. Gutierrez conſ. 18. n. 66 & ſequentib. Puteus deciſ. 220. lib. 3. Rota deciſ. 529. nu. 1. & 624. n. 4. par. 1. diuerſ.

Quarto infertur, quòd decretum irritans
61 adiectum in fauorem vnius, † non operatur in fauorem alterius. Carolus Ruinus conſ. 70. incipit, *quid*. nu. 7. vol. 5. Anton. Gabr. d. concl. 3. nu. 81.

Quinto infertur, vt decretum irritans appoſitum in gratia de aliquo beneficio, obtenta tanquàm de reſeruato, nõ afficiat manus Or-
62 dinarij, ſi beneficium non eſt alias † reſeruatum, & vacauit in menſe Ordinarij, vt ſcripſi in gl. 52. limit. 2. a nu. 45.

Sexto infertur, vt decretum irritans nihil operetur ad hoc, vt expreſſo vno modo vacan-
63 di, † veniat alius modus nõ expreſſus. Antonius de Butrio conſ. 43. *nec obſtat quod decretum.* Antonius Gabriel dicta concluſ. 3. nu. 80. Aeneas de Falconibus de reſeruatione q. 1. principali n. 3. & conferunt, quæ ſcripſi in gloſ. 52. num. 49.

Septimo infertur, quòd decretum irritans
64 appoſitum in gratia ſubreptitia; † & nulla, ſit pariter ſubreptitium, & nullum tanquam dependens ab illa. Caſſador. deciſ. 10. ſub n. 4. ſuper regulis. Mohed. deciſ. 11. nu. 1. de conceſſ. præbendæ, & dixi in gl præcedenti circa clauſulam, *ſublata &c.* ſub limitat. 1. nu. 15.

Octauo infertur, quòd quamuis ſuſpendatur petitorium, vt agatur de poſſeſſorio dumtaxat; tamen ſtante decreto irritante, poteſt pronuntiari in petitorio, dimiſſo poſſeſſorio, vt fuit reſolutum in vna Siracuſana quartæ 24. Maij. 1585. coram Illuſtriſs. D. Blancheto, & in eadem 20. Iunij. 1586. coram Robuſterio.

Adde etiam, quòd decretum irritans, non ſolum apponitur iuxta formam traditam in principio huius gloſſæ: ſed etiam quotieſcun-
65 que adeſt verbum, † *nullatenus*, vel aliud ſimile, ex quo inducatur ipſo Iure nullitas actus, gl. verbo, *nullatenus*. in Clem. 1. de ſequeſtr. poſſ. & fructuum. & ibi Imola. nu. 10. Geminianus in cap. Romana. §. ſententias. nu. 4. de appella. in 6. Felinus in cap. cum acceſſiſſent nu. 8. de conſtitution. & in cap ex parte n 7. in 5. caſu, & in c. Rodulph. nu. 27. de reſcriptis. Mandoſ. in reg. 7. q. 4. ſub nu. 2. ac dixi in gl. 57. n. 7. cum ſequentibus.

Ideo dixit Creſcentius poſt Felin. & alios deciſ. 18. nu. 3. de prębendis, quòd verbum,
66 *alioquin*. † habet vim decreti, quòd annullat actum ipſo Iure.

67 De alijs etiam multis modis, & verbis † per quæ inducitur decretum annullatorium, ipſo Iure, dixi in gl. 58. ex nu 29. vbi nu. 35. citaui. Tiraquellum in l. ſi vnquam verbo, *reuertatur*. ex nu. 21. vſq; ad nu. 213. cumulantem. 76. caſus, in quibus ratione effectus, diuerſarum dictionum cauſatur annullatio ipſo Iure.

68 Et de vacatione iuxta formam decreti, † ſcripſi late in gl. 15. in 45. caſu vacationis, ex nu. 111. cum ſequentib.

Et hoc decretum non dicitur irritans, ſaltim ad effectũ inficiendi poſſeſſionem prouiſi ab Ordinario de tali beneficio quod in manibus Papæ erat dimittendum, iuxta formam huiuſmodi decreti, vt fuit reſolutũ in vna Romana Canonicatus die 7. Decemb. an. 1584. Coram S. D. N. Clemente viij. per deciſionem putei. 99. nu. 1. lib. 1. dicentem, quòd. Licet ad ſint talia verba, & ſeueriora in extrabaganti, execrabilis de præbendis: nihilominus d. extrabagans non continet tale Decretum irritans, quod inficiat poſſeſſionem, ac reſtitutionem ſpoliati impediat.

Cum quibus ad laudem D. N. IESV CHRISTI, cuius glorioſa natiuitas hodierna die celebratur, ac Beatiſſimę Virginis MARIÆ, & Diui HIERON. tutelarium meorum, ſit ab-
69 ſolutum hoc opus: † Et ſi quid in eo fuerit dictum, quòd lectoribus aliquid affere valeat vtilitatis, Sanctiſſimæ, & indiuiduæ Trinitati gratias agant, quia calamum currentem ità direxit. At, contra ſi qua, (quod facile eſt futurum) minus vtiliter dicta, & minus aptè collocata reperiantur propriam imbecillitatis, ac tenuitatis meæ culpam, agnoſcere non erubeſco: Nec repræhẽſiones aut morſus, excuſare intendo. Cum nullus vnquam Iurecon-
70 ſultus ſcripſerit, qui ſine † repræhenſione tranſierit, vt poſt Angelum, tradit Socin. conſ. 150. *vt in quæſtione*. nu. 15. poſt principium. vol. 1. Præſenſq; opus, & me ipſum Sanctę Romanæ Eccleſię correctioni ex nunc ſubijcio, & ſubmitto, pręmiſſa proteſtatione, de qua in cap. hęc eſt fides. 24. q. 1. In hac Alma Vrbe Romana ſub die 25. Decembris fine anni, 1603.

FINIS.

COPIOSISSIMVS INDEX EORVM QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

ABBATIS Panormit. dictum taxatur in §.1.prœm.nu.31.& Doctores illud impugnantes citantur nu.49.
Abbatis Lappi. & aliorum dictum diſcutitur in §.5. prœm. num.143.
Abbas Lappus ſuos monachos alebat ex ſua aduocationis lucro gl.2.nu.34.
Abbatiæ, an cadant ſub reſeruatione c.2. de præb. in 6.gl.8.nu.20.21.28.& ſequent.
Abbatias, & alia beneficia regularia, nemo poteſt obtinere niſi emiſſa profeſſione gl.8.num.79.
Abbatiſſa poteſt habere curam animarum, & conferre per turnos, & exercere iurisdictionẽ quaſi Epiſcopalem gl 22.nu.14.15.& 19.
ABLATIVVM abſolutum importat conditionem gl.9.in annot.nu.248.
ABSENTI ſeruo libertas data, non prodeſt ante habitam notitiam §.5.prœm.nu.99.100.& 104
Abſens electus de dignitate Patriciatus, nõ liberatur à patria poteſtate, ante ſcientiam electionis §.5. prœm.nu.98.
Abſenti non ſuffragatur priuilegium ante noticiam §.5.prœm.nu.100.& 104.
Abſenti non prodeſt iurisdictio data ante preſentationem commiſſionis §.5.prœm.num.101, nec mandatum nu.102.
Abſenti facta collatio, tenet ante noticiam §.5.præ. nu.108.& prodeſt reſtitutio conceſſa à Principe nu.110.& reuocari non poteſt gl.5.§.7.nu.105 & gl.26.nu.13.& 14. & gl.62 nu.16.
Abſentes in menſibus permiſſis, non percipiunt diſtributiones §.7.prœm.nu.192 nec cauſa ſtudiorum, vel Eccleſiæ nu.193. ibidem.
Abſens non poteſt plus perdere, quam haberet ſi preſens eſſet gl.5 §.5.nu.49.& 50.
Abſenti conceſſi libertas, non prodeſt ante acceptationem gl.26.nu.15.
Abſens ex iuſta cauſa, abeſſe non dicitur gl.43.nu.3 & 63. Nec qui caſualiter abeſt nu.4. nec ſtatim reuerſurus nu.5.cum ſequent.
Abſentem haberi, preſente, eſt per quandam fictionẽ gl.43.nu.17.18.& 20. & 160.
Abſens dicitur qui non eſt in eo loco in quo petitur &c.gl.43.nu.19.
Abſens Epiſc. per modicum tempus cauſa recreationis non gaudet alternatiua gl.43.nu.41.
Abſens cauſa Reipublicæ, antea gaudebat alternatiua, hodie vero non gl.43.nu.84.85.86.
Abſentia Epiſcopi in ſui odium habetur pro preſentia gl.43.nu.110. Et licet ipſum priuet alternatiua, non tamen poteſt præiudicare Papæ n.111.
Abſentia Epiſc. in principio menſis, an impediat Epiſc. quod conferre nõ poſſit in reliquo eiuſdem menſis, quando reſidebat gl.43.nu.136.
Abſentia Epiſc. alternat. gaudentis facit, qud vacationes contingentes in menſe Iunij, & Decembris ſpectent ad Papam gl.44.§.1.nu.42.
Abſens poteſt hereditatem acceptare gl.62.num.17 & extra diœceſim contrahere num.18.& teſtari num.19.
Reliqua vide verbo reſidentia, & Alternatiua, & preſentia.
ABSOLVTIO à cenſuris, quando ſuffragetur abſenti, & ignoranti §.5 prœm.nu.114.
ABSVRDI euitandi cauſa verba ſunt improprianda gl.4.nu.186.
Abſurdum vnum ſequitur aliud abſurdum, & plura de hoc gl.31.nu.48.& ex nu.29.
ABVSVS priuilegij inducit priuationem illius gl. 56.nu.2.cum ſeq.
Abuſus propter, nonnullorum Ordinariorum fiunt reſeruationes gl 56.nu.6.& conceditur exemptio ab Ordinarijs nu.16.
Abuſus maiores, an faciant Ordinarij, ratione ſuæ iurisdictionis, quam exempti ratione ſuæ exemptionis gl.56 nu.17.
Abutentes Dominos ſuis ſubditis, & vaſſallis, poteſt Priceps priuare, preſertim ſi illos ſeuerius tractant gl.56.nu.23.24.& 26.cum ſeq. vbi plura de hoc.
Abuſus de materia, vide verbo vſus.
Abuſus priuilegij ratione, non amittitur priuilegiũ quando delinquitur circa alias res in priuilegio non contentas gl.59.nu.140.
ACCEPTATIO facta eadem die, quæ fiunt regulæ Cancellariæ, an ſuffragetur §.5.pœm.n.57& 59
Acceptatio non requiritur in promiſſione cauſæ piæ quia promittitur Deo, qui eſt vbiq. & acceptat gl.5.§.7.nu.102. Et nu.98.dicitur de donatione acceptanda.
Acceptare nolens beneficium, quod vacat de ſolo iure, non eſt in culpa gl.15.§.1.nu.52.
Acceptatio expectantis, an extinguat vacationem gl.15.§.2.num.5.
Acceptata ſi non eſt donatio, locus erit pœnitentiæ gl.26.nu.8.

INDEX.

Acceptatio requiritur, vt alteri per alterum obligatio acquiratur gl. 26. nu. 9.

Accept. Notarij ſufficit ſi à parte ratificetur, alias erit locus pœnitentiæ gl. 26. nu. 10.

Acceptata ſi non eſt alternatiua, aut priuilegium, nō ſuffragatur gl. 29. nu. 11. & 12.

Acceptatio requiritur, in collatione abſenti facta, libertate donata, litteris miſſiuis, fundatione maioricatus, legato, & omnibus actibus humanis gl. 26. nu. 13. vſq. ad nu. 23.

Acceptatio eſt mentis declaratio gl. 26 nu. 29. Et poteſt verbis, aut factis fieri, niſi requiratur certa forma nu. 25. & 27.

Acceptatio vnius donatarij ſuffregatur alteri gl. 26. num. 27.

Acceptatio laudi habet vim pacti, niſi ab altera parte non ſeruetur gl. 27. nu. 18.

Acceptatio alternatiuæ, eſt quedam permutatio menſium, & quaſi contractus gl. 41. nu. 106. & 107. Et cenſetur facta cum omnibus ſuis qualitatibus nu. 108.

Acceptare volens alternatiuam, prius conſideret quid ſibi conſultius ſit, propter onera illius gl. 41. nu. 179.

Acceptatio alternatiuæ ab Epiſc. facta, non prodeſt Capitulo gl. 45. §. 1. nu. 7.

Acceptatio alternatiuæ, eſt quidam quaſi contractus inter Papam, & Epiſc. gl. 50. nu. 5. Necnon eſt perſonalis nu. 4. & 6.

Acceptatio nulla, non impedit aliam acceptationem gl. 57. nu. 18.

Acceptatio alternatiuæ, non requirit vllam ſupplicationem, nec expeditionem gl. 62. nu. 31. & 32. & gl. 65. nu. 19.

Acceptatio alternatiuæ, eſt voluntaria gl. 58. nu. 1. cum ſequent.

Acceptata ſi ſemel ſit alternatiua, non erit locus pœnitentiæ gl. 58. nu. 14.

Acceptatio alternatiuæ quod vnam diœceſim, ceſſat per tranſlationem ad aliam gl. 58. nu. 21.

Acceptatio alternatiuæ, nihil aliud eſt, niſi mentis, & animi declaratio gl. 58. nu. 24.

Acceptatio alternatiuæ fieri debet in propria diœceſi gl. 62. nu. 1. & quare nu. 20.

Acceptatio alternatiuæ, an præſumatur gl. 62 n. 28.

Acceptatio alternatiuæ, an requirat expeditionem litterarum gl. 62. nu. 28. 30. 31. & 32.

Acceptatio alternatiuæ, non ſit per nuntium, ſed ab eodem Epiſc. gl. 63, num. 10. & non dicitur acceptata, quandiu deſſicit recognitio num. 35. & gl. 64. ex num. 1. cum ſeq. & per totam.

Reliqua vide verbo Alternatiua.

ACCRESCENDI ius quod canonicis competit, non debet tranſgredi illud, quod reciperet ſi preſens eſſet beneficiatus gl. 51. §. 5. nu. 48. 49. & 51.

ACCVSATIO locum non habet, quado non eſt quod poſſit accuſari gl. 9. §. 5. nu. 39.

Accuſatio poſita contra tres, in qua dicitur alterum alteri, conſilium præſtitiſſe: non tenet, tanquam in certa gl. 58. nu. 38.

ACTIO quando denegatur alicui a lege, vel ſtatuto, intelligitur parte opponente gl. 56. nu. 93.

ACTOR beneficium petens debet docere, ſe idoneum, proſertim ſi agitur de excludendo poſſeſſore gl. 4. nu. 171.

Actor & reus ad imparia iudicari non debet gl. 6. nu. 166.

Actore de, diſpoſitio loquens, procedit in reo gl. 6. numero 179.

ACTVS nullus operatur vltra intentionem agentis §. 5 præm. num. 7.

Actus omnis intelligitur de valido de iure, non de ſolo facto gl. 57. nu. 12.

ADDITIO iuris poſitiui ad naturale in ſubſtantialibus, facit quod deſinat eſſe naturale gl. 9. in princ. nu. 10. 11. & 12.

Additio facta contractui in ſubſtantialibus, facit vt nouus contractus iudicetur gl. 9. n. 13. & ſequen.

ADMINISTRATIO an ſit beneficium Eccleſiaſticum, & quando gl. 5. nu. 64. 65. & 66.

ADVOCATVS an poſſit eſſe clericus pauper in curia ſeculari gl. 2. nu. 28. & 29. Et quid in religoſo num. 33.

Aduocatus an poſſit tuta conſcientia, indifferenter patrocinari in cauſis benfic. gl. 15. §. 1. nu. 92.

AEQVALITAS in iuſtitia miniſtranda, ſeruari debet §. 7. præm. nu. 7. Maxime in iudicijs gloſſa 6. nu. 164. & gl. 43. nu. 103.

AEQVITAS eſt meter exceptionis, & ab illa lex limitatur gl. 43. nu. 73. & 74.

AETAS 14. ann. ſufficit ad canonicatum in collegiata gl. 5. in princ. nu. 92. Et ad dimidiam portionem in cathedrali nu. 93. & qualis ætas ſufficiebat ante Concilium nu. 94.

Aetatem circa, quoad canonicatus in collegiata, nihil eſt innouatum à Concilio Trident. gl. 5. n. 94. ſed ſufficit ætas 14. ac prout in reliquis benefi. n. 95.

AFFECTVM ſemel beneficium, quod ſemper duret affectum, An procedat in parrochialibus §. 5. præm. num. 137.

Affectionis, & reſeruationis differentia eſt, quod affectio reſpicit actum realem reſeruatio verbalem §. 7. præm. nu. 115. & gl. 52. nu. 2. & ſeq.

Affecta beneficia an includantur in conceſſione alternatiuæ gl. 52. nu. 1. vſq. 63.

Affectio ex manus appoſitione Papæ, in quibus iuribus fundatur gl. 52. nu. 7. & 8.

Affectio reſultat ex manus appoſitione Papæ, in commenda, vel vnione ad vitam gl. 52. nu. 11. & 12. Et in mandato de prouidendo nu. 13. & in Decreto de dimittendo nu. 14. Ex preuentione, & renuntiatione num. 15. & 16. & in alijs caſibus vſq. ad nu. 36. & 37.

Affectio cauſata ex manus appoſitione Papæ, eſt exprimenda gl. 52. nu. 34.

Affectio expirat, quando collatio Pape ſortita fuit effectum gl. 52. nu. 59.

ALIENATIO facta ſine debita ſolemnit. an teneat, quaneo actus reuertitur ad ſuam naturam gl. 7. ex nu. 14.

ALIVD

ALIVD eſt verè reſidere, & aliud haberi pro reſidente. Sicut aliud eſſe patrem, ſeu filium, & aliud pro tali haberi gl.43.nu.28.
Aliud eſt eſſe ciuem, & aliud ciuem cenſeri gl. 43. nu.29. Et aliud eſt eſſe ingenuum, & aliud ingenuitatis ius habere num.30. Et aliud eſſe perpetuum, & aliud tãquam perpetuum n.31 Et aliud eſſe mortuum, & aliud pro mortuo haberi nu.32. Et aliud eſſe expreſſum, & aliud haberi pro expreſſo num.33.
Aliud eſt adeſſe priuilegium, & aliud immemorabilem habentẽ vim priuilegij gl.43.n.35. Et aliud eſt eſſe exemptum, & aliud priuilegia exemptionis habere nu.34. Et aliud eſſe Religioſum, & aliud Religioſi ius habere nu.36. & aliud eſt eſſe falſarium, & aliud tanquam falſarium puniri nu.37.
Aliud eſt reſeruare Sedi Apoſtolicæ, aliud Papæ §.5. proœmiali num.15.
Aliud eſt ceſſare voluntatem, aliud mutare voluntatem gl.12.nu.58.
Aliud eſt non velle, aliud nolle gl.12.nu.61.
Aliud non compræbendi Cardinalem ſub reſeruatione, & aliud compræhendi, ſed poſſe conferre vigore indulti gl.24.nu.62.
Aliud eſt Cap. & vniuerſitas, & aliud ſinguli de Capitulo, & vniuerſitate gl.37.nu.24. vbi vſque ad numer.30 cumulantur plura huius farinæ.
Aliud eſt non eſſe factum, & aliud haberi pro infecto gl.43.nu.38.
Aliud eſt palinodiam ſolemniter recantare, ac ſe dediſcere, & aliud per æquipolens fieri gl. 43. nu. 39. & 40.
Aliud eſt habere ius patronatus, & aliud ius preſentandi &c. gl.45.§.2.nu.27. & 28. vbi plura.
Aliud eſt conferre, & aliud collationi conſentire gl. 47.nu.18. & declaratur num.19.
Aliud eſt Ordinarium conferre reſeruatum beneficium, & aliud impedimentum preſtare, & plures effectus reſultant gl.55.nu.30.31.32. & 33.
ALLEGATIO generalis, & in confuſſo, eſt allegatio ad baliſtam, & ligare calcem ſine cemẽto §.4 proœmiali nu.40. Quia debet eſſe bona allegatio, in ſpecie nu.41. Nam paria ſunt non allegare, & male allegare num.43.
Allegare doctrinam in terminis, doctisſimi Doctoris, eſt §.4. proœmiali num.42.
Allegatio partis in textu narrata non facit ius gl. 5.§.7.num.107.
ALTERNATIVAM nulla derogatio compræhendere cenſetur §.4. proœmiali num.12.
Alternatiuæ per conceſsionem quodammodo Papa ad non conferendum in menſibus Ordinarijs §.4 proœm.num.20.
Alternatiua acceptata eſt perſonalis §. 6. proœm. num. 13.
Alternatiua acceptata per Epiſcopum, licet olim proderat Capitulo, nunc vero non gl. 24. num. 48.49. & 57.
Alternatiuam poteſt acceptare Epiſcopus inuito capitulo gl.24.nu.59.
Alternatiua noſtræ regulæ, non intrat, quoad Cardinales collatores Ordinarios, quia non ligatus liberari non poteſt gl.24.nu.81.
Alternatiua conceſſa Epiſcopo non ſuffragatur ante acceptationem gl. 26.nu.12.cum ſequen.
Alternatiuæ gratia non concedebatur de temporè Caſſadori per legem generalem, ſicut hodie, & ſic Decretum illius inficit poſſeſsionem gl.31 nu. 13. 14. 15. & 16.
Alternatiua regulæ noſtræ, abuſiuè priuilegium dici poteſt gl.33.nu.16.
Alternatiua conceditur Epiſcopis, in gratificationem reſidentiæ gl.41.num.10.
Alternatiua noſtræ regulæ ſolum conceditur Archiepiſcopis, & Epiſcopis. Non vero Cap. nec alijs collatoribus gl.42.nu.1. & 2. & hodie ceſſant deciſiones antiquæ, contrarium dicentes nu. 3. & gl.45.§.1.num.3.
Alternatiua olim acceptata per Epiſcopum, proderat, & nocebat Capitulo, quamuis collatio non eſſet ſimultanea gl.42.num.4.
Alternatiua hodierna ceſſat, in beneficijs quæ non ſunt liberæ collationis. Licet antea ſecus erat gl. 42.nu. 5.
Alternatiua noſtræ regulæ, non eſt verè priuilegium gl.42.nu. 9.13. & 14.
Alternatiua non ſuffragatur Epiſcopo non reſidenti gl.43.nu.1.
Alternatiuam acceptare nequit Epiſcopus à diœceſi abſens gl.43.nu.41.
Alternatiua an gaudeat Epiſcopus, valde momentanee, & modice, & ex vrgenti cauſa abſens, & caſus in facto contingens adducitur, ac examinatur vsq. ad nu. 84.in gl.43.nu.42.cum ſequen. & concluſio quæſt.eſt nu.83.
Alternatiuæ conceſsio eſt fauorabilis gl.43.n. 80.
Alternatiuæ per abuſum, Epiſcop. redit ad quatuor menſes gl.43.nu.105.
Alternatiuæ acceptatio cenſetur facta cum omnibus ſuis qualitatibus gl.45.nu.108.
Alternatiua conceſſa ad inuitandum Epiſcopos ad reſidendum, non debet contrarium effectum operari gl.43.nu.114.
Alternatiua, an deſinat gaudere Epiſcopus non reſidens in menſibus Iunij, & Decẽbris gl.43.n.116
Alternatiua nihil de nouo confert gl.43.nu.120.
Alternatiuæ conceſsio modicum plus dat Epiſcopis, gl.43.nu.130.
Alternatiua an gaudeat Epiſcopus reſidens in loco exempto ſuæ diœceſis de tempore vacationis gl. 43.num.180.
Alternatiua acceptata, an gaudeat Epiſcopus, qui non poteſt ingredi, nec reſidere in ſua dioceſi ob proteruiam impiorum gl.43.nu.199. & 200.
Alternatiuæ acceptatio eſt quædam menſium permutatio, & quaſi contractus gl.43.nu. 106. & 107. & gl.50.nu.5.
Alternatiua beneficiorum libere collationis, intrat in omnibus caſibus, in quibus intrat reſeruatio, ratione menſis gl.44.nu.2.

Alternatiua dumtaxat conceditur in beneficijs libere collationis gl.45.in princ.nu.1.

Alternatiuam acceptantes poſſunt partim gaudere illa,& partim non gl.45.nu.6.& 7.

Alternatiua eſt acceptata, ergo Epiſcopus,qui acceptauit gaudet illa,non valet conſequentia gl. 45. num. 8.

Alternatiuæ antiquæ intrabant in beneficijs non liberæ collationis gl.45.nu.24. Nec regulæ ante Sixum V. excludebant conſilium,conſenſum, aut interuentum gl.45.nu.25.& 26.

Alternatiua conceſſa ſimpliciter de beneficijs,ad Epiſcopi collationem ſpectantibus, an intelligatur de ſola libera collatione gl.45.nu.29.

Alternatiua Epiſcopi in turno exiſtentis,quando intrat. Qualiter ſit facienda diuiſio menſium, & vacationum inter Papam,Epiſcopum,&Capitulum gl 45.§.1.numero.20.& 21. cum ſequentibus.

Alternatiua gaudet Epiſcopus, quando eſt in turno libere conferendi, alias non gl. 45.§. 1. numero 12.& 13.

Alternatiua an intret,quando collationes diuiduntur inter Epiſcopũ, & Capitulũ per menſes, & concluditur, quod ſi Epiſcopus habet menſes Martij,&Septembris ſic,alias non gl.45.§.1.num.37 38.39.& 40.

Alternatiua,an intret quando eſt facta diuiſio inter Epiſcopum, & Capitulum per hebdomadas, & concluditur, quòd non gl. 45. §. 1. nu. 49. 50.51.53.& 54.

Alternatiuæ ad effectum, vt intret,vel non,attenditur quaſi poſſeſſio libere prouidendi, vel non libere gl.45.§.2.num.1. & 2.ac per totum vſque num.53.

Alternatiua Epiſcopo gaudente, habet ſex menſes ad conferendum vigore illius gl. 50. numero 1. cum ſequentibus.

Alternatiua acceptata, finitur morte Papæ illam concedentis, & Epiſcopi acceptantis gloſſa 50. num. 4.

Alternatiua acceptata non capit beneficia vacantia in Curia, aut alias reſeruata gloſſa 50. num. 7.& 8.

Alternatiua gaudentes,poſſunt libere diſponere in ſex menſibus anni gl. 53.num.1.

Alternatiua eſt remotio obſtaculi reſeruationis, vt in exemplo de ligato, & diſoluto gl. 53. numero 29.& 30.

Alternatiuæ gratia non tollitur per indultum conferendi omnia beneficia gl.53.num.43.& 44.Nec eſt incompatibilis num.58.

Alternatiua reg.8.non tollitur per reg. 14. gl. 53. num.60.

Alternatiua reg. noſtræ 8. an tollat in totum reſeruationem in ſex menſibus,vel ſolum aperiat viam de reſeruatis gl. 53. num.26. 27.& 28. Vbi concluditur pro non reſeruatione.

Alternatiuæ nunquam cenſetur derogatum niſi exprimatur, gl.53.nu.59.

Alternatiua concedit ſex menſes pares Epiſcopis, & reſeruat alios ſex diſpares, gloſſa 54. numero 1. Et auffert, poteſtatem conferendi, in menſibus Martij, & Septembris numero 2.

Alternatiuam perdit Epiſcopus abutens illa. gloſſ. 56. numer. 1. & ſequentibus, & regula de hoc firmatur. num. 27. & multipliciter, declaratur, vſq; ad nu.15.

Alternatiuam perdit Epiſcopus, qui ſe intromittit in prouiſione quorumcunque beneficiorum reſeruatorum, aut impedimentum præſtat. gl.56.nu. 28.& 29.

Alternatiuam ſe amiſiſſe, propter abuſum, nequit Epiſcopus allegare,niſi Papa volente.gl.56. nu.114.& 115.

Alternatiuæ de priuatione,opponere non poteſt prouiſus ab Ordinario de beneficio vacante, in menſe Martij,aut Septembris. gloſſ. 56. numero 110.

Alternatiuam non perdit Epiſcopus, propter contrauentionem, quando habuit iuſtam ignorantiæ cauſam. gloſſ. 56. numero 128. vel, quia prætendebat ſedem Apoſtolicam vacare. num. 129. vel quia articulus erat dubius. numero 130. vel ignorabat factum, ex quo oritur reſeruatio. nu.131.

Alternatiuam non perderet Epiſcopus propter contrauentionem, niſi eſſet in noſtra regula expreſſum, gloſſa. 56. num. 134. & 135.

Alternatiue conceſsio non eſt proprie priuilegium, ſed gratia ſeu beneficium obſtaculum remouens.gl.56. nu.137.& 138.

Alternatiua nihil concedit, quoad beneficia alias reſeruata, vel affecta, gloſſa 56. num. 139.

Alternatiua ſublata Intrat collatio Ordinarij in quatuor menſibus, gl.56.nu.47.

Alternatiua perditur per illius abuſũ Papa volente, & declarante, gloſſa 56. numero 48. & 51.

Alternatiuam ſe amiſiſſe propter abuſum, nequeunt allegare Epiſcopi, gloſſ. 56. num. 114. & 115.

Alternatiua ſublata Intrat reſeruatio in menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Octobris, gl.57. num.4.

Alternatiuam perdit Epiſcopus contra illam conferens, licet collatio ſit nulla, gloſſa 57. num. 39.

Alternatiua acceptata, tunc Incipiunt gaudere Epiſcopi, quando litteræ acceptationis recognitæ fuerunt. gl.65. nu.1.

Alternatiua ſi acceptatur in principio Martij, menſis ille erit Apoſtolicus. Et econuerſo ſi acceptatur in principio Aprilis erit Ordinarius, gl. 65.nu.9 & 10.

Alternatiua acceptata ingreſſo menſe Februarij, Aprilis, Auguſti, aut Octobris facit, quod Vlterior pars menſis ſi, Ordinarij, gl.65.num.11.

Sicut e conuerſo, nu. 12.
Alternatiua gaudet Epiſcopus acceptans, ante ſcientiam recognitionis, gloſſa 65. num. 20. cum ſequentibus.
Alternatiua, ſi renuntiatur, a quo tempore Incipit menſis Apoſtolicus, vel Ordinarius, gloſ. 65. num. 23.
Alternatiua omnibus conceditur, ſed illam acceptare nemo inuitus compellitur, gloſſa 58. numero 13.
Alternatiua ſemel acceptata, durat vſque ad obitum Papæ, vel Epiſcopi, vel vſque ad remotionem, gloſſa 58. nu. 17. 18. & 19.
Alternatiuæ acceptatio eſt perſonalis, numero 20. ibi
(Alternatiua vti) in vna diocœſi poteſt, eſſe vtile Epiſcopo, & in alia damnoſum, gloſſa 58. num. 22.
Alternatiuam acceptantes, ſæpe ſupplicant Papæ, pro diſolutione, & reſtitutione ad quatuor menſes Ordinarios, gl. 58. nu. 23.
Alternatiua dicitur gratia, non vero priuilegium, gl. 58. nu. 27. & 28.
Alternatiua deriuatur a verbo, alternare, gl. 58. num. 29.
Alternare dicitur quando, collatio, aut alius quilibet actus Vicisim, & per turnos diuiditur, gloſſa 58. numero 30. Et de alternatiua annorum dicitur, num. 31. Et menſium, ibidem hebdomadarum, num. 32. Dierum, num. 32. horarum, num. 34. Vicium, numero 35. Chororum, num. 36.
Alter. a. m. pronomen, non ſolum eſt diſtributiuum duorum, ſed etiam plurium, gloſſ. 58. num. 37 & 39.
Alternatiua Regule noſtræ, non verificatur niſi in duobus ſcilicet Papa, & Epiſcopo, gloſſa 58. num. 40.
Alternatiuæ electionis, de materia plura, in gl. 58. nu. 41. Reliqua vide verbo, acceptatio, & reſeruatio, & Menſis.
AMBIRE non licet beneficia Eccleſiaſtica, niſi ſit clericus Pauper, gloſſa 2. numero 9. 10. & 11.
ANDREAS Rueda Rico vtriuſque ſignature Referendarius laudatur gloſſ. 37. num. 47. & 48.
ANIMA cunctis rebus eſt præferenda. §. 7. procem. nu. 10.
Animus defacili mutatur ad effectum reſidendi, & fraudibus eſt obuirandum, gloſſ. 43. numero 43.
Animus reſidendi an conſideretur ad effeum gaudendi alternatiua, gl. 43. nu. 64.
Animus talis eſſe præſumitur qualis de Iure eſſe debet, gl. 43. nu. 166.
Animum quis babet recedendi, ergo non reſidet, non ſequitur cum exemplis gl. 43. nu. 172.
ANNATA dimidia quæ ſoluitur in Cancellaria, non ſoluitur de diſtributionibus, ſed de ſolis fructibus. §. 7. proœm. nu. 166.
Annata non ſoluitur. de Canonicatibus S. Petri, & Eccleſiæ Toletanæ, quia demptis diſtributionibus, non excedunt valorem. 24. §. 7. proœm. nu. 167. Licet ſecus. de Canonic. Corduben. & Salmantin. nu. 168.
Annata raro ſoluitur de Vicarijs, & quare. gl. 5. §. 3. nu. 78.
ANTECEDENTI ſublato, tollitur conſequens. gl. 31. ex nu. 35. vſq. 50. & e conuerſo. ibidem. & gl. 34. nu. 93.
ANTIDATE ſuſpitio, procedit etiam in collatione Legati & Nuntij. §. 3. proœm. nu. 150. & a nu. 147. conſtituitur Regula cum 7. ampliation. & 5. limita. vſq. ad nu. 172.
Antidatæ præſumptio locum babet reſpectu reſignationis. ibi. num. 153. & num. 154. & appoſitionis alicuius clauſulæ præiudiitialis nu. 155.
Antidatæ præſumptio ceſſat, quando conſtat de poſſeſſione anteriore, vel reſignatione §. 3. proœm. nu. 161. & 162. Et quando Collatores ſunt plures aut capitulum confert. nu. 163. & 164.
Antidatæ præſumptio ceſſat, quamuis notarius non ſit rogatus, ſi reliqua concurrunt. §. 3. proœm. nu. 172.
ANTIQVITAS ad effectum præcedendi, non conſideratur reſpectu ætatis, ſed temporis: quo quis militauerit. §. 3. proœm. numero 25. vide verbo Prior.
APPELLATIO non impedit regulariter appoſitionem ſequeſtri. §. 7. præom. num. 82. & 83. declara. nu. 89.
Appellari non poteſt. a lege, nec a legis executore. §. 7. proœm. nu. 83. & 86. nec a pœna legis. num. 87.
Appellantes a mala electione epiſcopi difficile poſſunt docere de grauamine gl. 4. num. 124. Quia Concil. Trident. multum defert epiſcopis nu. 125.
Appellans a mala electione epiſcopi, an poſſit in ſecunda inſtantia prouocare ad concurſum, ſi prius non docuit de fumo læſionis. gl. 4. nu. 144.
Appellatio ſicut remouetur a prima ſententia, an ſit etiam remouenda a ſecunda contraria primæ, gl. 6. nu. 163. cum ſequentibus.
Appellatio remota in conuentione, cenſetur remota in reconuentione gl. 6. nu. 167.
Appellat quando aliquis, vt non tradatur aduerſario poſſeſſio, nec illi tradi debet. gl. 6. nu. 167.
Appellari ſi non poteſt a prima ſententia, nec a ſecunda, idem quod prima continente. gloſſ. 6. num. 183.
Appellatione pendente ſuper nullitate, aut attentatis, nibil eſt innouandum gl. 6. nu. 219. & 220.
Appellatio datur a denegatione examinis ad concurſum: vel termini competentis, vel admiſsione articulorum, vel a proceſſu male ordinato. gl. 6. nu. 223.
Appellatio ſuſpēſiua licet remoueatur a diffinitiuæ non tamen cenſetur remota ab inordinato proceſſu, vel interlocutoria grauamen irreparabile continente

tinente. gl. 6. nu. 224. & gl. 9. in annotation. nu. 201. & 202.

Appellationis Iudex retinet cauſam quando primus Iudex grauauit gl. 6. nu. 225.

Appellationis de materia, vide verbo. ſententia. & verbo. Iudex, & executio.

Appellationis remotionem, reſcriptum continens, refragatur etiam impetranti gl. 6. nu. 173.

Appellatio extraiudicialis differt a Iudiciali in quatuordecim rebus. gl. 9. in annotation. cõtra nullit. & atten. nu. 30.

Appellatio interpoſita a prouiſione benef. quando cognoſcetur, ſi ſit actus Iudicialis, vel extraiudicialis. ibi. nu. 36. & 37.

Appellari non poteſt regulariter ante diffinitiuam. gl. 9. in annotation. num. 175. Niſi interlocutoria contineat grauamen irreparabile num. 176. 189. Vel difficile poſſit reparari. nu. 177. Aut non ex toto, nu. 178. Aut articulus eſſet præiudicialis negocio principali nu. 79. Aut induceret difficultatem circa cauſæ deciſionem. nu. 180.

Appellari poteſt a denegatione termini competentis. pro filio patrimon. petita. ibi. num. 181. Aut ſi ratione peſtis fuerit probibitus ingreſſus &c. num. 182. & 185.

Appellari poteſt, a mala relatione, & grauamine examinatorum ad prouiſionem benef. ſimplicis gl. 9. in annotation. nu. 184. Secus ſi ad Curatum. nu. 185. & 187. Niſi aliquis examinator ex iuſta cauſa recuſetur. & non admittatur recuſatio. nu. 186.

Appellari poteſt a Decreto quod aliquis ſit, vel non ſit filius patrimon. ibi. nu. 188. & ab Iniuſta admiſſione, vel non admiſſione articulorum. num. 190. & 267.

Appellari poteſt ante ſententiam, a denegatione probationum, aut non admiſſione exceptionis, & a non conceſſione dilationum. gloſſ. 9. in annotat. nu. 191. & 192. & a citatione breuem terminum continente. nu. 193. vel ad locum non tutum nu. 194. vel a delatione Iuramenti. nu. 195.

Appellari poteſt, ante difinitiuam, a pronunciatione competentis, vel incompetentis Iuriſdictionis. gl. 9. in annotation. nu. 196. & in cauſis ſcholarium. nu. 197. & a ſententia excommunicationis, & denegatione copiæ actorum. nu. 198. & in alijs caſibus. nu. 199.

Appellari poteſt regulariter, a collatione beneficij, ſeu diffinitiua, mandante alicui fieri collationem. gl. 9. in annotation. nu. 203.

Appellari ſemper poteſt, niſi expreſſe contrarium diſponatur. ibi. num. 204. quia appellatio eſt magis fauorabilis, quam ſententia. nu. 205.

Appellari poteſt a confirmatione, vel inſtitutione. gl. 9. in annot. nu. 206. & 207.

Appellatio ſuſpenſiua, non admittitur a collatione parrochialis. gl. 9. in annotation. n. 209. Niſi examinatores ſint diſcordes. num. 210. Et quando adeſt conſuetudo, aut ſtatutum, in contrarium. num. 211. 212. 213. 214. & 216. vbi declaratur.

Appellationem, ſolus Princeps remouere poteſt. gl. 9. in annotation. nu. 215. nec cenſetur ſublata, per verba non expreſſa, nu. 217. ſecus tamen per æquipollentia. nu. 218.

Appellatio a collatione non datur, quando fundator ita diſpoſuit. ibi. num. 219. & quando agitur de executione litterarum Apoſtolicarum. num. 221. niſi in certis caſibus contentis ex num. 227. 234. 235. 236. 237. & 238.

Appellatio ſuſpenſiua tollitur ab immiſſione facta vigore breuis de capienda poſſeſſione. gl. 9. in annotation. ibi. n. 246. niſi in certis caſibus contentis ex nu. 253. vſq. ad nu. 281.

Appellans ad Clemen. VI. poteſt proſequi appellationem coram ſucceſſore ſuo. gl. 12. nu. 29.

Appellans ad Papam expreſſo nomine proprio, poteſt proſequi appellationem coram Nuntio. gl. 12. num. 30.

Appellatio informiter facta, tunc non deuoluit cauſam, quando appellatus opponit. gl. 56. nu. 72. & 73.

Appellatio interpoſita a procuratore veriſimiliter ignorante mandatum ſibi conceſſum, an ſuſtineatur. gl. 65. nu. 21.

Appellandi tempus elabitur in Curia, ante ſubſcriptionem ſententiæ. gl. 60. nu. 81. & ratio ponitur. nu. 92. & 98. Ideo ſemper appellari debet quatenus contra, ne ſententia tranſeat in rem Iudicatam. num. 93. & 94. Licet concedatur reſtitutio. num. 95.

APOSTOLICA ſedes, in conferendis beneficijs ſe liberalem debet oſtendere. gl. 4. nu. 195.

Apoſtolica auctoritas ſupplet quodcunq. Iuris obſtaculum. gl. 5. §. 7. nu. 110. & 111.

Apoſtolicæ ſedis auctoritas ſemper intelligitur ſalua. gl. 9. §. 1. nu. 52. 53. & 56.

Apoſtolorum limina ſunt viſitanda, vbi eſt Papa & non vbi ſunt corpora Sanctorum. gl. 13. §. 1. num. 9.

APVD diœceſim eſſe dicitur, qui prope diœceſim eſt, & exemplum adducitur. gl. 43. nu. 44.

Apud ſedem dicuntur vacare beneficia, quæ vacant in locis vicinis curiæ, & agitur de intellectu c. preſenti de præbendis. in 6. gloſſ. 43. num. 45. & 46.

ARBITRIVM Iudicis multum valet ſuper verificatione narratiuæ Coadiutoriæ. gl. 5. §. 9. nu. 87.

ARCHIVII Romanæ Curiæ ſcriptores dicuntur veri familiares, ac continui commenſales Papæ, & plura habent priuilegia, & illorum beneficia ſunt reſeruata. gl. 51. nu. 18. & 19.

ARCHIEPISCOPVS, & Epiſcopus quantam ſcientiam habere debent. gl. 4. nu. 63. & 67.

Archiepiſcopus dicitur Epiſcoporum Princeps, & Iudex ordinarius illorum. gloſſ. 41. numer. 15. & 16.

Archiepiſcopus eſt Iudex competens, in cauſis ſubditorum ſui ſuffraganei, in 31. caſibus remiſſiue. gl. 42. nu. 17. reliqua vide verbo Epiſcopus.

ARGV-

ARGVMENTVM de maiori ad minus bene procedit. gl. 9. §. 2. nu. 24.

ARMA prohibita portari poſt pulſum campanæ, an intelligatur, excluſiuè, vel incluſiuè vide. gl. 12. §. 1. nu. 25. & 26.

ARTICVLI ſemper ſunt dandi in curia, & inſerendi in remiſſoria gl. 9. in annot. nu. 84.

Articulans ſuper probanda conſuetudine, vel præſcriptione, ac examinans, aduertere debet, quòd concludatur per dictionem & citra. *ibi. nu. 85. & 86. 87. & 88. & ideo datur bonus ordo, & cautela ibidem.*

Articulus ad probandam conſuetudinem, vel præſcriptionem debet concludere de tempore neceſſario ante litem motam. gloſſ. 9. in annotation. numer. 90. 91. & 92. & vide verbo Conſuetudo.

ASCENDERE, & non deſcendere licet in beneficialibus. gl. 5. §. 9. nu. 113. Quia verecundus eſt deſcenſus ad inferiorem locum. ibid. nu. 111.

ASSERTIONI epiſcopi, quòd aliquis ſit filius patrimonialis non creditur. gl. 9. §. 1. nu. 82.

ASSESSOR, licet non aſſumatur a Iudice imperito, non propterea ſententia eſt de Iure communi nulla. gl. 46. nu. 69. Niſi aliud ſtatuto, aut conſuetudine ordinetur. nu. 70. & 71.

ATTENTATA quando cauſentur ante diffinitiuam, in cauſis beneficialibus, vide in gl. 9. in annot. contra nul. & attent. ex num. 176. vſq. 202. Et quando poſt diffinitiuam a nu. 203. vſq. 300. vbi pleniſſime declaratur, etiam in materia executionis litterarum, & breuium Cameralium.

Attentati vitium quoad dimidiam, inficit integram, portionem. gl. 31. nu. 33. & 34.

Attentata licet ſint ipſo Iure nulla, tamen intelligitur parte volente, & petente. gl. 56. num. 63. & 64.

Attentatum, nec ſpolium, non dicitur purgatum, niſi purgetur, vſq. ad obolum. gloſſ. 63. num. 30.

AVCTOR erubeſcit, eò, quod primus regul. 8. gl. in præfatione. nu. 6.

Auctoritas, & conſenſus in quo differant: gloſſ. 47. nu. 57.

Auctoritas Apoſtolica. Vide verbo. Apoſtolica, *&* beneplacitum.

AVDITOR Cameræ errat credendo, quòd vacatio in menſe reſeruato, ſemiplene probari poſsit in ſuo tribunali. gl. 11. num. 102. reliqua vide verbo collatio.

Auditor Rotæ. Vide verbo Rota.

AVGMENTVM menſium conceſſorum acceptantibus alternatiuam, compenſatur cum obligatione reſidendi. gl. 43. nu. 129.

AVTENTICA documenta, quæ dicantur. gloſſ. 18. num. 35.

AVXILIVM legis fruſtra inuocat, qui committit in legem. gl. 56. nu. 20.

B

B*APTISMALIS fons quamuis deficiã in vna Eccleſia, non ideo deſinit eſſe parrochialis, quia ex actu baptizandi non infertur ad curam, gl 6. num. 48. & 49. Licet præſumatur, nu. 58.*

Baptizare poteſt Laicus, & mulier, non tamen poteſt habere curam pœnitentialem, gl. 6. num. 50. & 51.

Baptizari, vt aliquis debeat, non in propria parrochia, ſed in diuerſa, conſuetudine introduci poteſt, vel conceſsione, gl. 6. nu. 52.

Baptiſmus dicitur natiuitas, & Ideo per illum acquiritur Origo, gloſſa 9. §. 1. numero 107. & 108.

Baptiſmus ſi recipitur a Iudæo, vel Pagano in Francia erit Regnicola Regni Franciæ ibi. num. 109. Ceſſante tamen fraude, nu. 12.

Baptiſmi per librum probatur Origo, gloſſ. 9. §. 1. num. 112.

BENEFICII fundator ſi nominat extraneum in patronum intelligitur accumulatiue cum ſuo herede. §. 2. proœm. nu. 34.

Beneficialis cauſa, quæ dicatur ad diuerſos effectus §. 2. prœmiali, nu. 65. 66. 67. & 68.

Beneficium habere proprie non dicitur, qui illius poſſeſsione caret. §. 3. proœm. nu. 30.

Beneficium ſine fructibus dicitur inutile, fictum, & ventoſum, ibi. nu. 31.

Beneficia vacantia in Curia, & intra menſem, non prouiſa deuoluuntur ad Ordinarium. Sed Papa poteſt etiam in illis præuenire. §. 4. proœm. num. 95. 96. & 97.

Beneficium vacans ſede Pontificia vacante, & non prouiſum niſi poſt æditionem regulæ noſtræ, an incidat in reſeruationem? §. 5. proœm. num. 60. & 61.

Beneficium ſi ſemel ſit reſeruatum, an duret reſeruatum, ex noua cauſa. §. 5. proœm. nu. 79. & 80. & 94. & gl. 6. nu. 199.

Beneficium vacans in menſe reſeruato Papa viuente, iam incidit in reſeruationem. §. 5. proœm. num. 87. 88. & 89.

Beneficium vacans de tempore quo regula noſtra non eſt in rerum natura, non incidit in reſeruationem. §. 5. proœm. nu. 90. & 91.

Beneficiales gratiæ ſunt ambitioſæ, gloſſ. 2. numero 8. niſi ſit gratia in forma pauperum, numero 9.

Beneficia Eccleſiaſtica dicuntur panis pauperum, gl. 2. num. 14.

Beneficium continet in ſe ſpiritualitatem, & temporalitatem, gl. 2. nu. 62.

Beneficia Eccleſiaſtica non indignis, ſed benemeritis ſunt conferenda, gl. 4. nu. 2.

Beneficia ad ſimplicia, quæ ſcientia requiratur. gl. 4. ex num. 73. & 74. & a nu. 67. cum ſequentibus agitur de omnibus beneficijs.

Beneſi-

Beneficia reſeruata intendit Papa conferre ſuis in Vinea Domini laborantibus, gloſſa 4. numero 156.

Beneficio de perſona, non perſonæ de beneficio, prouidendum eſt, gl. 4. nu. 175.

Beneficia Eccleſiaſtica reſeruantur per Reg. 8. gl. 5. in princip. nu. 1.

Beneficium Eccleſiaſticum, quid ſit, gl. 5. in princ. nu. 2. & plures diffinitiones aſsignantur nu. 3. 4. & 5.

Beneficium Eccleſiaſticum habet ſex requiſita ſubſtantialia, gl. 5. in princ. nu. 6. & 16.

Beneficium Eccleſiaſticum debet authorit. Epiſcopi fundari, gl. 5. nu. 7.

Beneficium debet habere aliquid ſpiritualitatis anexum, gl. 5. in princ. nu. 8. quia datur propter officium ibidem.

Beneficium Eccleſiaſticum eſt conferendum clerico, non laico, gl. 5. nu. 9.

Beneficium Eccleſiaſticum conferri non poteſt niſi a perſona Eccleſiaſtica, gloſſa 5. in principio numero 10.

Beneficium debet eſſe perpetuum, gloſſa 5. numero 11. ad Inſtar. matrimonij, numero 12. & 13.

Beneficium eſt conferendum pure, & ſine extrinſeca conditione, gl. 5. in princ. nu. 15.

Beneficium quo nomine nuncupetur Curandum non eſt, ſi alias habet eſſentialia requiſita, gloſſa 5. in princ. nu. 17.

Beneficiorum naturam mutare, Papa in ſuis prouiſionibus non intendit, gloſſa 5. §. 6. numero 11. & 28.

Beneficia in pluribus caſibus prouidentur ab Epiſcopo ad tempus, & non perpetuo, gloſſa 5. §. 6. numero 57.

Beneficium de menſa quale ſit, & an cadat ſub reſeruatione regulæ noſtræ, gloſſ. 5. §. 6. num. 63. & 64.

Beneficium erectum poſt denuntiationem noui operis eſt demolendum, gl. 5. §. 7. nu. 148.

Beneficium extinguitur, quando Papa permitteret alicui monaſterio Eccleſiam aliquam in proprium vſum conuertere, gloſſa 5. §. 7. numero 150.

Beneficium per infideles occupatum, non cenſetur eſſe, gl. 5. §. 7. nu. 152.

Beneficia ſimplicia, regulariter non prouidentur per concurſum, gl. 6. nu. 242. 243. & 244. Niſi ex aliquo Iure ſpeciali, vt canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, nec non beneficia patrimonialia, num. 246. & 247. aut in Curia num. 248.

Beneficia ſecularia. Vide verbo, ſecularia.

Beneficia regularia. Vide verbo, regularia.

Beneficia Conſiſtorialia, quæ ſint, & an cadant ſub reg. 8. gl. 9. nu. 38. & 39.

Beneficiorum in prouiſionibus aliquando proceditur Iudicialiter, aliquando extra iudicialiter, gloſſ. 9. in annotationibus num. 14.

Beneficiorum collatio regulariter eſt actus extraiudicialis, nec eſt de proceſſu, nec pertinet ad proceſſum. gl. 9. in annotat. num. 15. & 16.

Beneficia eccleſiæ non numeratæ an ſint per regl. 8. reſeruata gl. 9. §. 3. nu. 1. & per totum.

Beneficia eccleſiæ non numeratæ ſunt vere eccleſiaſtica beneficia gl. 9. §. 3. num. 2. & illa conferunt Epiſcopi num. 5. Et an poſſint permutari, & reſignari nu. 6. & 19. declaratur num. 20. 22. & 26.

Beneficium eccleſiæ non numeratæ ſi impetrætur à Papa vti reſeruatum, & narrata ſerie facti, Papa concedat, talis gratia teneret gl. 9. §. 3. num. 23. 24. & 25.

Beneficium monoculare, vide verbo monoculare beneficium.

Beneficia vbicunque exiſtentia, reſeruantur per regulam noſtram gl. 10. num. 1.

Beneficia conſiſtentia in Cathedralibus cadunt ſub reg. 8. licet ſecus: ſub expectatiuis gl. 10. nu. 2. & 3. & vſq. ad 43.

Beneficia exiſtentia in vna diœceſi, quorum collator eſt alterius diœceſis cadunt ſub reg. 8. tan in prima quam in ſecunda parte gl. 10. n. 4. vel quando haberet dotem, aut præbendam, aut eſſet vnitum in alia num. 5.

Beneficium conſiſtens, in clauſtro eccleſiæ an dicatur eſſe de eccleſia? gl. 10. num. 20.

Beneficium idem ſi pluries vacat in menſibus Apoſtolicis an ſit reſeruatum gl. 11. num. 79. & 80.

Beneficia conſiſtentia in Vrbe vide verbo, Vrbs.

Beneficia vacantia apud ſedem ante cap. 2. de præb. in 6. per quem conferebantur gl. 13. n. 20. & 31.

Beneficium petens cum intentione dimitendi habita penſione, vel ſine illa, grauiſſimas pœnas incurrit gl. 15. num. 89 90.

Beneficia non naſcuntur ſed creantur gl. 15. n. 132.

Beneficium dicitur eſſe illius, qui habet ius in illo, licet alius de facto poſſideat gl. 15. §. 1. num. 18. & 29.

Beneficium ſi ſemel de iure vacauit, non eſt conſideranda alia vacatio de facto gl. 15. §. 1. nu. 21.

Beneficium electiuum, vide verbo electio.

Beneficium idem non debet eſſe partim reſeruatum, partim non gl. 24 num. 41.

Beneficium à principio non reſeruatum ſemper remanet non reſeruatum gl. 24. nu. 91. & 92. & 93. & 105.

Beneficium quod cæpit vacare ante obitum Cardin. Collatoris, qui de illo non prouidit, dicitur etiam vacare poſt eius obitum gl. 24. nu. 112. & 103.

Beneficij fundator poteſt apponere conditiones ſibi beneuiſas gl. 29. nu. 3. & vide verbo fundator.

Beneficium Principis pleniſſime eſt contra concedentem interpretandum gl. 43. num. 154.

Beneficium proprie non dicitur, quando fructus non percipiuntur gl. 55. num. 26. 27. & 28.

Beneficia litigioſa ſunt parum in conſideratione gl. 55. num. 29.

Benefi. de materia, vide verbo collatio, & reſeruatio.

BENE-

BENEMERITIS perſonis, vt prouideatur de beneficijs, fuit inuenta reſeruatio Regulæ 8. gl. 4. ex num. 1. cum ſequentibus.

Benemeritus, vt quis dicatur non ſufficit, quòd ſit in litteratura idoneus gl. 4. nu. 108.

Benemerita perſona, ad effectum regulæ noſtræ, conſideratur Curialis gl. 4. nu. 147.

Benemeriti, de materia, vide verbo idoneuſ.

BENEPLACITVM vſq. ad Papæ durat reg. 8. reſeruatio, & non plus gl. 12. num. 1. & in §. 5. proœmiali nu. 9. ſecus ſi Sedis Apoſtol. n. 10.

Beneplacitum extinguitur renuciationæ, vel priuatione gl. 12. nu. 8.

Beneplacitū ad Rom. Pont. reſeruatio facta, non expreſſo eius nomine, an expiret morte ipſius gl. 12. nu. 9. 10. 15. & 22.

Beneplacitum in dubio cenſetur appoſitum contemplatione dignitatis gl. 12. nu. 18. & 19.

Beneplacitum Iudicis durat, donec per ipſum, aut ſucceſſorem reuocetur gl. 12. nu. 20.

Beneplacitum Rectoris Prouinciæ non ceſſat per remotionem ipſius gl. 12. nu. 21.

Beneplacitum Principis, vel Iudicis, non ceſſat per eius obitum, quando fauor publicus concurrit gl. 12. nu. 23. & 24.

Beneplacitum, vt ceßet, vel non, per mortem, attendenda eſt materia ſubiecta gl. 12. nu. 27.

Beneplacitum Papæ ſupplet quoſcunq. defectus gl. 12. nu. 75.

Beneplacitum Papæ præſumitur obtentum ex obſeruantia 30. an. gl. 12. nu. 76. etiam ſi non ſit enunciatum nu. 77.

Beneplacitum Papæ excuſat ſimoniam gl. 12. nu. 80.

Beneplaciti Apoſtolici conditio non excuſat, quando non fuit procuratum, nec obtentum, niſi non eſſet neceſſarium, & adiecta eſſet clauſula quatenus opus ſit gl. 12. nu. 97. & 98.

Beneplacitum requiſitum in concordia, ſi ſit ab vno Papa denegatum, an poſſit altera pars inſtare, quòd expectetur ad voluntatem alterius Papæ gl. 12. nu. 99.

Beneplaciti Apoſtolici clauſula, quando cenſeatur repetita in ſecunda concordia gl. 12. nu. 100.

Reliqua vide verbo Voluntas, & Papa.

BREVE de capienda poſſeſſione beneficij, conceditur abſque vitio ſpolij, & attentatorum, &c. quando beneficium eſt reſeruatum §. 7. proœm. num 208.

Breuis executioni, vt locus ſit ſolummodo eſt verificandum, Conſtitum concernens reſeruationem §. 7. proœm. nu. 209.

Breue de capienda poſſeſſione plus operatur, quam res iudicata §. 7. proœm. nu. 210.

Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ datur in vacatione Parochialis iuxta formam conſtitutionis 31. Pij V. gl. 6. nu. 133.

Et ibi dicitur quale ſit conſtitum verificādum.

Breuis conſtitum eſt ante omnia verificandum, & qualis debeat eſſe verificatio gl. 9. in annotation. nu. 257. 258. & 259.

Breuis Cameralis conſtitum, non dicitur bene probatum, quando non concluditur reſeruatio, aut per probationem contrariam excluditur, cum multis exemplis gl. 9. in annotat. nu. 263. 264. 265. & declaration. num. 266.

Breuis ab executione, licet regulariter non poſſit appellari gl. 9. in annotation. nu. 245. cum ſequentibus, tamen in multis caſibus admittitur appellatio. Vt ex nu. 253. vſq. 281. & 288.

Breuis ab executione datur appellatio, quando probationes aut exceptiones rei non admittuntur ibi nu. 167. Aut quando adeſt alius prouiſus Apoſtolicus, Aut à Legato, vel Nuntio cū diſtinctione nu. 268. 269. 270. Aut quando adeſt ſubrr. num. 271. 272. 276. 377. & 278. vbi late declaratur.

Breue excludens attentata, non excludit attentata, ratione inhibitionis Rotalis cauſata gl. 9. in annot. nu. 273. & 274.

Breuia de capienda poſſeſſ. nomine Cameræ ſapiunt plus gratiam, quam iuſtitiam gl. 9. in annotat. num. 275.

Breuis forma non ſeruata ceſſat executio illius ibi nu. 279. & 280.

Breuis de capienda poſſeſſ. plura remiſſiue ibidem nu. 282. & 283.

Breuis executor quando excedit, occurritur ad ſignaturam gratiæ, vel iuſtitiæ, & ponitur praxis gl. 9. in annotation. nu. 284. cum ſequent.

Breuis ab executione quando appellatur, ſuperſederi mandatur per ſignaturæ Præfectum, & quomodo gl. 9. in annot. num. 292.

Breuis executione pendente, aliquando Papa mandat, quòd executor procedat cum voto vnius de Rota, ibi. num. 298. & aliquando ante conceſſionem Breuis, mandat videri in Rota, an ſit concedendum, & adducitur caſus practicus num. 299. & 300.

Breue de capienda poſſeſſ. nomine Cameræ diſponit, quòd poſt captam poſſeſſionem reſtituatur illi ad cuius fauorem fuit capta gl. 34. nu. 113.

Breuia Apoſtolica expediuntur clauſa gloſſa 59. num. 15.

BVLLA Innocentiana dans facultatem ſanandi nullitates, procedit in omnibus vocibus gl. 11. num. 91.

Reliqua vide verbo Littere.

C.

CAMPANAE pulſus à lege prolatus ad diuerſos effectus, an intelligatur de pulſu cepto, vel finito, an incluſiue, vel excluſiue gl. 12. §. 1. num. 25. 26. & 27.

CANCELLARIAE regulæ non dicuntur conſtitutiones locales, ſed ligant vbique §. 5 proœmiali num. 33.

Cancellariæ regula, quare ſic appellentur §. 5. proœmiali num. 34.

Cancellariæ Regulæ dicuntur canones §. 5. proœmiali num. 35.
Cancellariæ Regulæ ſunt ſtricti iuris, nec egrediuntur fines ſuos §. 6 proœm. nu. 13.
Cancellariæ Regulæ ſunt debiliores, & ſtrictiores ſtatutis §. 6. proœm. nu. 14.
Cancellaria eſt organum mentis, & vocis Papæ gl. 13. num. 12.
Cancellaria non ſolet expedire litteras beneficiorum de Vrbe tanquam de reſeruatis gl. 13. nu. 13.
CANCELLATIO clanſulæ appoſitæ; ſi Papæ beneplacitum accedat, quando non vitiet concordiam gl. 12. num. 93.
Cancellatio verborum ſupplicationis declarat mentem Papæ, vt concedere non intendat gloſſa. 15. num. 38.
Cancellatio vnius, eſt reliquarum approbatio gl. 54. nu. 14. & a num. 5. vſq. 24.
CANONICI ſupernumerarij ad futuram præbendam hodie fieri nequeunt §. 1. proœm n. 64.
Canonicus creatus a Papa cæteris paribus præfertur creato ab alio §. 3. proœm. num. 114. Idemq. eſt in Doctore, vel milite creato a Principe num. 115. & 118.
Canonici grauati in non eligendo, an veniant reſtituendi §. 4. proœm. nu. 36. & 38.
Canonicatus Corduben. & Salmantin. conſiſtunt etiã in fructibus §. 7. proœm. nu. 168.
Canonicatum habere in Cathedrali magnus honor, & præheminentia eſt gl. 2. nu. 39.
Canonici dicuntur de corpore Epiſcopi gl. 4. n. 70.
Canonico debetur præbenda, quia canonicatus trahit ad ſe præbendam gl. 5. §. 1. n. 16. & 17. Nam canonia eſt mater præbendæ nu. 19.
Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis vti dignor non vnitur parrochiali gl. 5. §. 7. nu. 131.
Canonicatus Doctorales, Magiſtrales, Lectorales, & Penitentiarij, an cadant ſub reſeruatione reg. 8. vide verbo Doctoralis, & in gl. 9. §. 2. per totũ.
Canonicus Eccleſiæ Collegiatæ veniens quotidie ad inſeruiendum Cathedrali, & recipiendũ diſtributiones in illa cuius Eccleſiæ dicatur eſſe. gl. 10. n. 16. & per totam.
Canonicatus, & præbende S. Io. Lateran. S. Petri, & S. Mariæ Maioris de Vrbe, reſſeruantur à Papa, ad maiorem cautelam, &c. gl. 13. num. 21. 22. & 26.
CAPPELLANIAE fundatæ ſine Epiſcopi auctoritate, non dicuntur beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſi Epiſcopus ſit fundator, vti priuatas gl. 5. prin. nu. 20. & 21.
Cappellaniæ huiuſmodi non cadunt ſub reſeruatione reg. 8. gl. 5. nu. 22. & 23. ſed poſſunt a laico, & fœmina obtineri, quando fundator aliud non diſponit nu. 26. nec in illis cadit ſimonia nu. 25.
Cappellaniæ fundatæ ſine Epiſcopi auctoritate, non requirunt ætatem 14. annorum, gl. 5. in princ. nu. 27. & laicus patronus poteſt illas conferre nu. 28. & 29. nec obligant ad officium canonicum nu. 30.
Cappellaniæ ad titulum nemo ordinari poteſt, quãdo non eſt fundata authoritate Ordinarij gl. 5. in princ. nu. 31. Sic cappellaniæ S. Iacobi Hiſpanorum de Vrbe, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica numero 32.
Cappellaniæ huiuſmodi regulantur in Hiſpania ſecundum naturam Maioratuum, & in illis datur ſucceſſio gl. 5. in princ. nu. 34.
Cappellanys in fundatis ſine Epiſcopi authoritate, non habet locum ius inſtituendi, nec diſtituendi, nec viſitandi, nec aliud ius diœceſanum gl. 5. in princ. nu. 35.
Cappellaniam fundans an poſſit adijcere conditionem, ne Ordinarius ſe intromittat aliàs reuocetur fundatio gl. 5. in princ. nu. 42. 43. & 44.
Cappellania in dubio præſumitur authoritate Epiſcopi fundata, niſi ſit quaſipoſſeſſio in contrarium gl. 5. in princ. num. 50. & 51.
Cappellania an poſſit fieri collatiua ad inſtantiam vnius Patronis alio contradicente, & quid in hoc Rota iudicauit gl. 5. in princ. nu. 58.
Cappellania, cappellæ, altaria, oratoria, anniuerſaria, & ſimilia pari paſſu ambulant gl. 5. nu. 61.
Cappella dicitur quælibet eccleſia, etiam parrochialis deperſe conſiſtens, dummodo collegiata non ſit gl. 5. in princ. nu. 6. Licet frequenter dicatur illa quæ non eſt deperſe ſed intra aliam eccleſiam fundata nu. 63.
Cappellania, altare, oratorium, adminiſtratio, & ſimilia, ſi ſint Epiſcopi auctoritate fundatæ, dicuntur beneficia eccleſiaſtica, & intrat in illis reſeruatio reg. 8. niſi ſint de iure patron. laicali, &c. gl. 5. nu. 68. & 69.
Cappellam vel altare intra eccleſiam edificans, an teneatur ad dotationem gl. 5. nu. 70.
Cappella vnde dicitur gl. 5. num. 71.
Cappellanus infirmus, an teneatur per alios facere celebrare miſſas quas ipſe non valet gloſſ. 5. in princ. nu. 71.
Cappellanus, an debeat eſſe ſacerdos quando fundator diſpoſuit, quod debeat celebrare cappellanus, tot miſſis gl. 5. in princ. nu. 72. & 73.
Cappellania nõ eſt ſacerdotalis quamuis cappellanus teneatur celebrare certas miſſas gloſſ. 5. in princ. n. 71. Qua non excluditur ſubſtitutus num. 76. & 77.
Cappellania nec ſimplex beneficium de iure communi non præſumitur ſacerdotalæ gl. 5. nu. 82.
Cappellania non eſt ſacerdotalis quamuis fundator dixerit quod cappellanus celebret diuina officia diu noctuq. gl. 5. nu. 88.
Cappellania non requirit reſidentiam perſonalem gl. 5. in princ. nu. 89. nec ordinem ſacrum nu. 90. & ſequen. Niſi in nonnullis caſibus n. 100. & 101
Cappellania quando eſt ſacerdotalis ex fundatione. An ſufficiat eſſe in ea ætate, vt intra annum promoueri valeat gl. 5. nu. 104. 105. & 106.
Cappellania non ſacerdotalis poteſt ex conſuetudine effici ſacerdotalis, & econuerſo gl. 5. nu. 107.
Cappellaniæ conſiſtentes in cathedralibus quarum

redditus

redditus principaliter in diſtributionibus, perſonalem requirunt reſidentiam gl. 5. nu. 108.
Reliqua vide verbo fundatio, & verbo beneficium, & verbo filius vbi plura de filio illegitimo ex patre ſpurio, an ſit admitten. ad Capp.
Cappellaniæ Cappellæ Gregorianæ, an cadant ſub indultis Archipræsb. & Cap. gl. 13. nu. 27.
Cappellania ſundata à viro, & vxore, inqua vocatur in patronum proximior conſanguineus illorum, quomodo intelligatur gl. 21. nu. 4. & 5.
CAPITVLVM non venit in diſpoſitione loquente de prælato, maxime in mat odioſa §. 3. præm. n. 166
Capitulum Sede vacante nequit beneficia conferre §. 4. præm. num. 35.
Capitulum ſi Apoſtolica de præben. in 6. explanatur in §. 5. præm. ex nu. 115. vſq. 147. Et non reperitur derogatum nu. 128. & 132.
Capitulum ſi Apoſtolica. An procedat in alijs reſeruationibus, quam parrochiales §. 5. præm. nu. 138. Et an illius diſpoſitio ſit fauorabilis n. 139.
Capitulũ ſtatutum de præbend. in 6. An procedat quod alias vacationes præter reſeruationem apud ſedem in §. 5. præm. num. 142.
Capitulum ſtatutum de præbend. in 6. eſt abrrogatum §. 5. præm. num. 148. 149. 150. 151. & 152. Et quid quoad Regnũ Franciæ n. 157. & 158
Capit. Abbate ſane §. nec pro eo, de reiudc. in 6. nouus intellectus aſsignatur in gloſſa. 5. §. 7. n. 106.
Capitulum Sede vacante, poteſt extrahere pro ſuo ſeruicio Portionarum quamuis non ſit de gremio Capituli, & faciet fructus ſuos gl. 6. nu. 264.
Capituli ad collationem gratia facta, non intrat quando conferunt ſinguli Canonici niſi &c. gl. 9. in princ. nu. 18. & 19. Sicut nec capit ſimultaneam collationem Epiſc. & Cap. gratia ad collationem alterius nu. 16. & 17.
Capitulum Sede vacante, an poſſit conferre beneficia patrimonialia gl. 9. §. 1. num. 77. 79. & 80. Quia pendet ex eo an collatio ſit libera vt ibi.
Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, non compræhenditur inter perſonas magnates, & vniuerſitates ad effectum probandi ius patrn. gl. 18. nu. 55.
Capitulum an faciant plures clerici congregati in Eccleſia parrochiali vide in gl. 19. num. 14. 15. & 16. & verbo collegium.
Cap. nõ venit in diſpoſitione loquente de Prælatis gl. 37 nu. 16. Nec diſpoſitio Clem. 1. de iudicis n. 17
Capitulum aliud eſt, & aliud ſinguli de capitulo gl. 37 nu. 24. & declaratur cap. 15. ſeſſ. 24. Conc. Trident. nu. 25.
Capitulo, ſolutio ſi ſit facienda, & inter capitulares diuidenda, qui capitulares intelligi debent. An qui erant de tempore obligationis, vel qui ſunt de tempore ſolutionis gl. 37. nu. 27.
Capitulum non eſt exemptum, licet omnes canonici ſingulares ſint exempti gl. 37 nu. 28.
Capitulum quand veniat appellatione perſonarum, & alia plura vide verbo Colllegium, Ciuitas, & vniuerſitas.
Capituli participationem habens beneficiatus, dicitur habere benefic. magis qualificatum gl. 45. nu. 44.
Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, quando dicatur collator Ordinarius ad effectum reg. de triennali gl. 45. nu 37. Et ad alios effectus gl. 45. §. 1. nu. 37.
Capitulum, & Epiſc. ſimultaneè conferentes, non faciunt vnum corpus ſed duo gl. 45. nu. 52. & 53. cum ſequen. ratio eſt nu. 57.
Cap. de quado dicatur Decanus, & alius inferior Prælatus, Epiſcopo gl. 45. nu. 56.
Cap. conditionẽ non poteſt Epiſc. deteriorem facere, nec locupletari cum iniuria illius gl. 45. §. 1. & 10
Capitulum, licet hodie non gaudeat principaliter alternatiua, tamen per conſequentiam ſentit commodũ ex illa gl. 45. §. 1. n. 33. Et illius intereſt quod turnus Epiſc. citius conſumatur nu. 34.
Cap. confert iure proprio beneficium, ſimultaneæ collationis quando defficit Epiſc. gl. 45. §. 3. n. 46.
CAPITIS ex commodo participat corpus gl. 24. num. 58.
Caput omnium Eccleſiarum eſt Eccleſia S. Io Lateran. vbi exiſtunt. capita Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli gl. 41. nu. 18.
Caput eſt potiſsima pars corporis gl. 41. nu. 19.
CARCERIS fractor non dicitur qui recedit, & breui tempore redit gl. 43. n. 7.
CARDINALES habent ordinariam iuriſdictionem in ſuis Eccleſijs titularibus, ſi ſunt præſentes in Vrbe gl. 13. nu. 20.
Cardinalem, aut Epiſc. percutiens, perdit ipſo iure beneficium gl. 15. nu. 74.
Cardinales excluduntur à reſeruatione reg. 8. propter eorum prærrogatiuam gl. 24. nu. 1. & 2. Et plures excellentiæ illorum nu. 3.
Cardinales vocantur, filij primi gradus Papæ, pars corporis illius, fratres, conſiliarij, columnæ Eccleſiæ, Reges, Maximi Principes, Orbis Cardines, Patres ſpirituales, Senatores, & poſt Papam, maiores gl. 24. nu. 4.
Card. an eſſent conpræhenſi, in reg. 8. ſi excepuati non fuiſſent gl. 24. nu. 5. & 29. 30. & 31. vbi concluditur quod ſic.
Card. non ligantur, regulis, de idiomate, nec de reuocatione facultatum gl. 24. nu. 8. & 9. Nec de valore n. 10. nec alijs conſtitution. num. 11. & 12
Card. non ligatur per ſecundam æditionem regularum, per primas vero ſic gl. 24. n. 13. & cadunt ſub reg. quando adſunt verba pregnantia n. 14. Card. includuntur ſub conſtit. & reg. de public. gl. 24. numero 15. moderantia indultorum nu. 16. de non impetrando per obitum viuentis num. 17. Reuocatoria facultatum nu. 18. Et qualibet lege generali nu. 19. ac Papæ reſeruat. num. 20.
Cardin. ſunt Legati de latere gl. 24. nu. 22.
Cardin. indulta eſſent illis fruſtratoria ſi ipſi non comprehenderentur ſub reſeruat. gl. 24. nu. 23.
Cardinalium indulta nihil de nouo concedunt nec ampliant. Sed ſolum tollunt de medio obſtacula reſeruationũ gl. 24. n. 24. & 26. Et Ideo non extenduntur ad beneficia vacantia in curia, nec litigioſa nu. 20. & 27.

Cardi-

Cardinalis indulto, an debeat expreſſe derogari, in conceſſionibus coaditutoriæ cum futura ſucceſſ. gl. 24. nu. 128.

Cardinales dum excipiuntur per reg. 8. intelliguntur de Ordinarijs collatoribus dumtaxat gl. 24. num. 32. 33. 34. & 40. 41. & 46.

Cardinalis, an poſſit ſolus conferre beneficia ſimultaneæ collationis gl. 24. num. 47. 50. & 52. cum ſequentibus.

Cardinalis habens indultum, an poſſit cõferre ſolus vigore indulti, beneficium quod eſt ſimultaneæ collationis gl. 24. nu. 66.

Cardinali indultum conceſſum, conſtituit eum in eodem ſtatu prout ante reſeruationẽ gl. 24. n. 67. & confert poteſtate ordinaria nu. 68. & propria authoritate nu. 100.

Cardinalium indulta hodierna, loquuntur etiam de ſimultaneis collationibus gl. 24. nu. 70. dummodo Cardinalis non conferat vti canonicus nu. 71.

Cardinalium indulta, hodie excipiunt 6. caſus gloſſ. 24. nu. 72. & augentur, aut minuuntur Pontificum mutatione, vel affectione nu. 73.

Cardinalis indulti tenor, eſt inſpiciendus gl. 24. n. 74

Cardinalis indulti facultas extenditur ad beneficia vacantia per obitum alterius Cardinalis gl. 24. n. 75. & ad beneficia Patrimonialia nu. 76.

Cardinalis Epiſcopus, ſi nõ confert beneficium, alias vacans in menſe Apoſt. an collatio deuoluatur ad Archiepiſcopum, vel potius ad ſolum Papam gl. 24 nu. 78. & 79. & concluditur, quod ad Archiepiſc. nu. 89. & 97.

Cardinalis an poſſit denouo conferre, quando prima collatio non habuit effectum, quia prouiſus non obtinuit nouam prouiſionem gl. 24 nu. 86. & 87.

Cardinalis pertinentia, potius conſideratur quam ipſe actus collationis gl. 24 nu. 102.

Cardinalis, an poſſit cõferre beneficium, quod vacauerat ante eius promotionem in menſe reſeruato gl. 24. nu. 108. & 109.

Cardinali decedente, ante collationem beneficij vacantis in menſe reſeruato, An poſſit illud conferre Epiſc. non Cardinalis denouo ingreſſus gl. 24. nu. 110 & 114.

Cardinalis abſens à curia, an includatur ſub reſeruatione reg. 8. gl. 24. nu. 121. & 136.

Cardinales de iure communi tenentur reſidere in curia, niſi adſit licentia Papæ gl. 24. nu. 123. 124. 125. & 133.

Cardinales ex officio ſuo debent aſſumere pondus diei & æſtus, & ideo tot priuilegijs honorantur gl. 24. nu. 126. & 127.

Cardinalis habens Epiſcopatum. An teneatur reſidere in conſpectu Papæ gl. 24. nu. 128.

Cardinalis reſidens in curia, equiparatur ſtellis fixis, abſens vero Planetis gl. 24. nu. 129.

Cardinalis in Vrbe, magis honoratur, quam extra illam gl. 24. nu. 130.

Cardinales ideo pollent fauoribus, quia aſſiſtunt Papæ gl. 24. nu. 131. & 132.

Cardinales ſolent habere indultũ conferendi in omnibus menſibus, etiam ſi abſint à curia gl. 24. n. 134

Cardinalis non confert in menſibus reſeruatis, vti Cardinalis, ſed vti Epiſc. gl. 24. nu. 137.

Cardinalis Epiſc. reſidere debet in ſua Eccleſia cathedrali, ſicut maritus cum vxore gl. 24. num. 138. & 140. 141.

Cardinalibus ſex antiquioribus, ſunt deſtinati ſex epatus gl. 24. nu. 142.

Cardinales etiam ſi non reſideant in curia, gaudent exceptione reg. 8. gl. 24. nu. 144. 145. 146. & n. 147. agitur de quodam Decreto Pauli III. & num. ſequent.

Cardinalium indultis, an ſit derogatum per clauſ. quarum tenores *gl. 24. nu. 152.*

Cardinales S. R. E. ideo dicuntur ad diſtinctionem Cardinal. Compaſtel. Rauennaten. & Mediolan. gl. 24. nu. 161. Et illi dicuntur abuſiue. Cardinales ad inſtar Regis Sibacborum nu. 162.

Cardinalis abſentis à curia cauſa venationis, requiritur conſenſus in terminis reg. 16. & 32. gloſſ. 43. num. 81. & 82.

Cardinalium beneficia ſunt reſeruata gl. 51. nu. 6.

Cardinalium ad collationem beneficia ſpectantia, non cadunt ſub reſeruatione reg. 3. de familiaribus Cardinalium gl. 51. numero. 64. & vide verbo familiaris.

CASVALITER qui abeſt, abeſſe non videtur gl. 53. nu. 4.

Caſualiter adeſſe minime dici poteſt, qui quolibet anno tempore quadrageſimæ, & Paſcatis adeſt gl. 43. nu. 168.

CATHEDRALIS Eccleſia non cenſetur incluſa in mandatis de prouidendo niſi exprimatur gl. 9. in princ. nu. 5. Nec in alia diſpoſitione nu. 6. Secus tamen in reſeruatione reg. noſt. cum reſeruentur beneficia vbicunque exiſtentia gl. 10. n. 2. & cum ſequent.

CAVSAE beneficiales ſunt Rotales in §. 2. præm. num. 60.

Cauſa beneficialis, quæ dicatur? ibi. ex. n. 65. vſq. 68

Cauſa expreſſa in ſententia ſi corruit, ſimiliter præſumuntur corruere aliæ cauſæ comprehenſæ ſub generali clauſula Et ex alijs cauſis, &c. *gl. 3. num. 41.*

Cauſas exprimere in ſententia, an ſit opportunum, aut neceſſarium gl. 3. nu. 41.

Cauſa effecta ſummaria in 1. inſtantia, ſemper remanet ſummaria gl 6. nu. 176. Sicut ſemel effecta Ordinaria ſemper remanet ordinaria ibi. nu. 191. Et ſemel effecta Curialis ſemper remanet curialis nu. 197. Et ſemel commiſſa Cardin. ſemper committitur illis nu. 198. cum ſequent.

Cauſæ cognitio ad effectum probandi ius patron. ex fundatione, quando dicatur adeſſe gl. 18. nu. 27.

Cauſam primam danti, eſt imputandum, & de ſequeri debet gl. 27. ex nu. 1, vſq. ad 52.

Cauſa prima ſemper repreſentatur, & influit in ſecundam gl. 31. nu. 45.

Cauſa iuſtiſſima breuiſſimæ abſentiæ, an releuet vt Epiſc. gaudeat altern gl. 43. nu. 57. & 58.

Cauſa qua

Cauſa qualibet ſufficit ad excuſandum à pœna gl. 56. n. 133. niſi poſt quam fuerit certioratus non deſiſtat. n. 141. & 142.

CHARITAS benè ordinata incipit à ſeipſo gloſſ. 2. nu. 31. et plus amat ſe in vngue pedis quam alium in vertice capitis. n. 3. Et agris noſtris ſitientibus, &c. num. 34.

CAVTIO quando impediat ſequeſtri appoſitionem. §. 7. proœm. n. 96. & 98.

Cautionis Mutianæ pœna, locum non habet in contrauentione de ſolo facto. gloſſ. 57. n. 47.

COEMETERIO eccleſiæ beneficia conſiſtentia, an dicātur de eccleſia. gl. 10. n. 24. 25. & 27. cum ſequ.

CENSVS impoſitio eſt alienatio. gl. 56. n. 97

Cēſus ſi imponitur ſuper bonis eccleſiæ, ſine debita ſolēnitate, quamdiu nō datur de nullitate, emptor facit ſuos redditos ſolutos, ratione impliciti ſtatus validitatis. gl. 56. n. 98. & 99.

CERTVM dicitur, non ſolum id quod eſt per ſe certum; ſed etiam per relationem ad aliud. gl. 67. n. 33.

CITATIO, vt valeat reproduci debet, niſi, &c. §. 7. proœm. n. 145. & 146.

Citationis defectum ſupplet partis comparitio, vel mandati ſpecialis conceſſio. §. 7. proœm. n. 147. & 148. & alijs modis. n. 149.

Citatio ad ſubhaſtationem non eſt neceſſaria quando reus ſe opponit. §. 7. proœm. n. 149.

Citationis ex non reprodutione reali, ſed verbali, duplex reſultat vtilitas, vna euitandæ forſan nullitatis, alia expenſæ regiſtri. §. 7. proœm. n. 150. & 151.

Citationis productio facta poſt terminum, retrotrabitur, quando intra terminum fuit facta, licet nulliter. §. 7. proœm. n. 152.

Citatio ad viden. iurare teſtes, non debet eſſe incerta, & vaga, & ad breuē terminum. gl. 9. in annotationibus. n. 50. & 51. Nam alias non arctat. n. 52.

Citatio, ſine die, vt ſubſtineatur debet intelligi ad primam diem. gl. 9. in annotat. n. 53.

Citatio pro tali die & hora, & deinde pro ſingulis deiebus & horis, an valeat. ibi. n. 54.

Citatio noua requiritur, quando terminus probationis fuit lapſus, & alius de nouo conceditur, cum ſit diuerſus. gloſ. 9. in annotat. n. 58. et 59. Et quando terminus eſt ſuſpenſus. n. 60. aut Iudex mutatur. n. 61.

Citatio debet eſſe certa, & cum termino breui, ad viden. iurare teſtes, quando examen fit ſine aſſignatione termini. ibi. n. 62.

Citatio non requiritur, quando pars comparet, dummodo ſit inſtructa. gl. 9. in annotat. n. 71. & 72. nec quādo alias conſtat de notitia. n. 73. aut reſpondit ſe habere pro citata. n. 75. aut eſt contumax. nu. 74. aut teſtes examinati eſſent mortui. num. 76. Aut quando dantur Interrogatoria, ſaltem ad effectum, vt ſit locus ſanationi. n. 77.

Citatio ad dicendum contra articulos, requiritur de Iure communi. gloſ. 9. in annotation. num. 107. Secus vero de ſtilo Hiſpaniæ. num. 108. & quare n. 109. & alias quando ſuppleatur. num. 110.

Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, & omiſſio illius inducit nullitatem. gloſ. 9. in annotat. n. 117. amplia, vt non ſufficiat citatio, ad videndum voluntatem Domini. n. 118. Et debet eſſe perſonalis. nu. 119. & 120. Nec debet remanere circunducta. n. 121. Et quando dicatur circunducta. n. 122. & 123.

Citatio ad ſententiam, reuocatur tacitè per admiſſionem articulorum. ibi. nu. 124. & 125. aut Iuriam. num. 126. Declara. num. 128. & 129.

Citatio ad ſententiam, debet eſſe peremptoria niſi in cauſis ſummarijs. gl. 9. in annotat. nu. 130. & 131.

Citationis ad ſentent. defectus viciat, quemuis ſit pronunciata ad fauorē, non citati. gl. 9. in annotat. n. 132. Et an debeat fieri vtrique parti. num. 140.

Citatio ad ſententiam, de nouo fieri debet, quando remouetur Iudex. ibi. n. 133. aut alius ſubrogatur, niſi in Epiſcopo, & Vicario. nu. 134. aut Rota Auditore. n. 135. & 136.

Citatio ad ſententiam requiritur, etiam in vltima die aſſignata à lege, ſecus, ſi ab homine. gl. 9. in annotat. n. 137. & 138. etiam ſi ſit contumax, in reliquo proceſſu. n. 139.

Citari non debet ad ſententiam, pars inſtans pro illa, licet aliqui cauteloſi, contrarium ſeruent. gloſ. 9. in annotation. num. 141. 142. & 143. Quia citans alium ſeipſum citare videtur. n. 144.

Citari non debet ſe opponens reus ſubaſtationi bonorum, iuxta ſtilum Hiſpaniæ. gl. 9. in annotat. n. 146.

Citatio ad ſententiam, an poſſit tolli per ſtatutum. n. 150. ibidem.

Citatio ad ſententiam requiritur, quando proceditur ſola veritate inſpect. gloſ. 9. in annotat. n. 152. & in ſententia arbitri. n. 153.

Citationis ad ſententiam defectus, ſuppletur concluſione cauſæ. ibidem num. 154. 155. & 156. vbi declaratur, & partis præſentia num. 158. & in alijs pluribus caſibus remiſſiue. num. 165.

Citatio ad dicendum contra Iura, requiritur, vt probet Inſtrumentum productum in actis. gloſ. 18. n. 40.

Citatus ad dicendum contra Iura, &c. ſemper ſolet opponere, generalia contra, &c. *& quare. gloſ. 64. n. 23.*

CIVITAS, nec Reſpublica, nō venit appellatione perſona. gloſ. 37. num. 13. & à num. 1. vſque 29. Limitatur multis modis, à nu. 31. vſque 51.

Ciuitas venit appellatione diœceſis, in materia fauo-

fauorabili. gl. 43. nu. 194. necnon in materia odioſa, quando diſpoſitio eſt generalis, vt nu. 195. Secus ſi ſit particularis. n. 196.

Ciuitas dicitur de diœceſi. gl. 51. n. 74.

Ciuitas, & diœceſis ſæpe ponuntur pro eodem. gl. 51. n. 75.

Clandeſtinè quæ fiunt non carent ſiniſtra ſuſpectione. gl. 48. n. 27.

CLAVSVLA (ex nunc prout ex tunc ſuo tempore duraturas) quid importet §. 5. proœm. num. 56.

Clauſula, quantum ſibi videbitur, importat arbitrium boni viri. §. 7. proœm. num. 111. 112. & 113.

Clauſula, breuiter, & ſummariè contēta in breui Camerali, qualiter intelligatur. §. 7. proœm. num. 118. & 119.

Clauſula, omni meliori modo, cum dictione, &c, capit alios modos maiores expreſſis, aliàs non. gloſ. 3. n. 8.

Clauſula vacationis per obitum Antonij, vel alio quouis modo, non capit vacationem ex perſona alterius. gl. 3. n. 31.

Clauſula derogatoria, reuocationum, et aliarum Conſtitutionum Apoſtolicarum quid importet? gl. 3. n. 36.

Clauſula, quidam alij non comprehendit pauperes. gl. 3. n. 37. & an feminas. n. 38.

Clauſula, omneſq. alios non comprehendit collegium, nec Vniuerſitatem, nec Principes, nec perſonas illuſtres. gl. 3. n. 39. & 40.

Clauſula rebuſq. alijs non capit res grauiores, & maiores. gl. 3. n 40.

Clauſula appoſita in Commiſſione primæ inſtantiæ ſemper cenſetur repetita. gl 6. n. 177.

Clauſula, quod appell. penden. poſſeſſor nō amoueatur, non ſolum procedit in prima ſententia appellationis, ſed etiam in vlterioribus. gl. 6. num. 216.

Clauſula, an ſit in medio, vel in principio, vel fine, nihil refert, quando eadem militat ratio. gl. 6. n. 218.

Clauſula, non obſtantibus, &c. quid operatur in collatione benefic. patrim. gl. 9. §. 1. n. 57.

Clauſula ſine præiudicio executionis litterarum Apoſtolicarum ſolet apponi, quando appellatur à collatione facta, vigore litterarum, vel executionis Inſtrumenti Camer. aut Guarentigij, & quare. gl. 9. in annotation. num. 221. & 222. & 223. Quia præſeruat iuriſdictionem Iudicis à quo. n. 224.

Clauſula vocatis vocandis, facit executorem mixtum, & an det locum appellationi. ibi. num. 226.

Clauſula paritis litteris, quando apponatur in commiſſione. gloſ. 9. in annotation. num. 225. & 247.

Clauſula, amoto quolibet detentore, quid operetur, & quando ſuſpendat executionem. gl. 9. in annotation. n. 236. & 237.

Clauſula, ſi preces veritate nitātur, intelligitur in quacunque gratia. gl. 9. in annotationibus. num. 229.

Clauſula ſi quid exequendum, aufert poteſtatem exequendi à Iudice à quo, & transfert illā in Iudicem ad quem. gl. 9. in annota. n. 240.

Clauſula appellatione remota, quando non eſt appoſita cum cauſæ cognitione, parū, aut nihil operatur. gl 9. in annota. n. 244. Nec quando conſtat de notorio grauamine. n. 245.

Clauſula appellatione remota, regulariter tollit effectum ſuſpenſiuum. gl. 9. in annotation. n. 241. Niſi ſit in parte executiua, quia tunc ſolum comprehenderet reſiſtentes de facto. num. 242.

Clauſula appoſita in parte executiua, non ampliat gratiam, nec tollit ſubreptionem. gloſ. 9. in annotat. n. 243.

Clauſula appellatione remota, effectus remiſſiue. ibi. n. 245.

Clauſula parito breui importat conditionē. gl. 9. in annotat. n. 247. & illa ſtante, ante omnia eſt dimittenda poſſeſſio cum fructuum reſtitutione, & expenſarum ſolutione. n. 249. Et aufert Iuriſdictionem ante paritionem. n. 250. Declaratur. n. 251. & 252.

Clauſula arbitrio Rotæ, quid ſignificet, & qualiter practicetur. gl. 9. in annotat. n. 285. 286. & 287. & gl. 15. §. 1. n. 93.

Clauſula arbitrio Rotæ, vt intret, quando adeſt bonus fumus in negocio principali, minor probatio ſufficit, etiam ſi ſit informis, quia non agitur de graui præiudicio. gl. 9. in annotat. num. 288. & 289.

Clauſula arbitrio Rotæ, aliquando requirit diſcuſſionem negotij principalis. gl. 9. in annot. num. 290.

Clauſula arbitrio Rotæ, ſtante, an Iudex Rotæ poſſit ſtatim inhibere ante declarationem, ſi intret arbitrium. gl. 9. in annotat. num. 294. & 297.

Clauſula arbitrio Rotæ intelligitur, prout de Iure, & operatur retardationem executionis, non vero reuocationem. gl. 9. in annotat. num. 295. & 296.

Clauſula adiecta in lege interpretata, cenſetur repetita in lege noua interpretante. gloſſ. 9. §. 2. num. 13.

Clauſularum derogatoriarū multiplicatio, multum operatur. gl. 9. §. 2. n. 21.

Clauſula, vel alio quouis modo, licet capiat omnes vacationes, non tamen ob factam publicationem. gl. 15. n. 86.

Clauſula, de expediendis litteris, infra quattuor aut ſex menſes, quomodo intelligatur, et quando incipiat currere tempus. gl. 15. n. 117.

Clauſula, dummodo non ſit alteri Ius quæſitum ſupplet defectum narratiuæ poſſeſſionis alterius; necnon clauſula; amoto, quolibet illicito Detentore. gl. 15. §. 1. n. 67. & 68.

Clau-

Clauſula ad præſentationem non intelligitur de Iure patronatus laicali. gl. 18. n. 4.

Clauſula ſi pro alijs ſcripſerimus verificatur in vno. gloſ. 21. n.6.

Clauſula, non obſtante collatione alteri facta intelligitur de nulla. gl.28. n. 8.

Clauſula exceptis beneficijs generaliter reſeruatis, comprehendit reſeruationem. reg. 8. gl. 30. n.2. & 19.

Clauſula, vt aſſeritur quid importet. gloſſ. 32. num.12. & 13.

Clauſula præcedens eſt tãta, & maioris efficaciæ, ad declarandũ clauſulam ſequentẽ, quam ſequens ad declarandũ præcedentẽ. gl.32. n.29.

Clauſula ſequens trahitur ad præcedentia. gl. 32. n.30.

Clauſula (præterquam per obitum) adijcitur in reſignationibus. gl.32. n.33.

Clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, præſertim, quãdo eadẽ militat ratio. gl. 35. n.16. etiam in materia exorbitante. n.28.

Clauſulæ nullæ de contẽtis in priuilegijs ad conferendum datæ, ſuffragantur contra diſpoſitionem. reg.8. gl. 26. n.1.

Clauſula (quod priuilegia ſub huiuſmodi reſeruationibus non comprehẽdantur) vnde originem habeat. gl.36. n.2.

Clauſula, quorum tenores pro expreſsis, &c. eſt conſpicua, & paſſim per Copiſtas apponi ſolita. gloſ.36. n.21. & de effectu illius plura Iura adducuntur. n.22.

Clauſula, quorum tenores regulariter ſufficit pro plena ſpecificatione, niſi in certis caſibus. gloſ.36. n.29. & 64. cum ſequentibus.

Clauſula, quorum tenores, ideo fuit introducta, vt ad inueniretur via, qua Papa poſſet derogare gratijs præcedẽtibus, de quibus notitiam non habet. gloſ.36. n. 30.

Clauſula, quorum tenores, modo admittitur à Rota, & modo reijcitur ſecundum diuerſas materias. gl. 36. n. 67.

Clauſula Reg. 8. loquens de fortioribus, & efficatioribus clauſulis, qualiter exemplificatur. gloſ. 36. n. 83.

Clauſula, quorum tenores, non continetur explicitè in regula noſtra. gl.56. n. 88.

Clauſulæ inſolitæ, inducunt fraudis præſumptionem. gl. 36. n. 86.

Clauſula. Cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, & gradus, &c. includit pſonas, quæ alias nõ venirẽt etiam Reges, & Card. gl.38. n.2. & 3. Non tamen ad effectum Regulæ noſtræ. n. 4. & 5.

Clauſula, Saluis reſeruationibus Apoſtolicis, quid operetur. gl.45. §. 1. n.67. & concluditur quod impediat alternatiuam. n. 67.

Clauſula ante ferri præſeruat Iura aliarum perſonarum. gl.54. n.16.

Clauſulæ acceſſoriæ ſequuntur naturam actus principalis. gl.66. n.31.

Clauſula ſublata &c. de materia. vide gl.66. per totam, vbi firmatur cõcluſio, cum 13. ampliation. ac 9. lim. & vide verbo ſublata. Et quod intelligatur de difficultate facti. gl.57. n.11.

Clauſula, nullius momenti Inducit nullitatem ipſo iure. gl. 57. n.7. & nullius roboris. n.8. 9.

Clauſula citra reuocationem primi mandati, intelligitur de cõſtitutione procuratoris valida. gl. 57. n.19.

Clauſula generalia contra, quid operetur. gloſſ. 64. num. 25.

CLEMENTINA prima de ſequeſt. poſſ. procedit etiam in ſolo poſſeſſorio. §. 7. prooem. nu. 30. & in quocunque beneficio, etiam non reſeruato. n.44. Secus vero Piana. vt ibi.

Clemen. 1. pœna excommunicationis, & priuationis ipſo iure, non extenditur ad conſtitut. Pianam. §. 7. prooem. n.45. & 46.

Clemen. & Piana Conſtitutiones procedunt, etiam in cauſis per appellat. pendentibus. §. 7. prooem. n.92. & 94.

CLEMENS VIII Pontifex Maximus eſt Auctor, huius reg. 8. gl. 1. n.1.

Clemens VIII. eſt ex omni parte laudandus: gloſ. 1. num. 2.

Clemen. 1. vt lite penden. venit ad declarationem. cap. 2. de præbend. in 6.

Clem. auditor de reſcriptis, quæ loquitur de prouiſione, comprehendit etiam inſtitutionem, et confirmationem. gl.17. n.3.

CLERICATVS, eſt probãdus ad effectũ immiſſionis vigore gratioſæ ſubrogationis, necnõ poſſeſſio prædeceſſoris. §.7. prooem. n. 134. & 135.

Clericus ſi pro pauperibus poteſt poſtulare, à fortiori pro ſe ipſo, ſi ſit pauper. gl.2. n.30. alias non. num. 28.

Clericis nõ laicis ſunt beneficia Eccleſiaſt. conferenda. gl.2. n.60. et 73. & conſtituitur regula, cum multis ampliation. et limit. vſque ad n.74

Clerico coniugato, licet competat Canonis priuilegium, beneficium tamen conferri non poteſt, nec Epiſc. põt in hoc diſpẽſare. gl.2. n.68. et 69.

Clericus tõſuratus, vel in minoribus gaudet priuilegio Canonis, quamuis non ſeruet requiſita neceſſaria ad priuilegium fori. gl.5. §. 5. n. 2. quia ſunt priuilegia diuerſa, & vno ſublato, remanet aliud. n. 8. 9. & 11.

COADIVTORIA, an ſit beneficium eccleſiaſticum. gl.5. §.9. n.1. & per totum.

Coadiutor Prælati eſt Prælatus. ibi. n.2. et habet plenam adminiſtrationem, etiam in ſpiritualibus. n.3. & 4.

Coadiutor Epiſcopi, poteſt dare benedictionem, & admittere benef. reſignationẽ. gl.5. §.9. n.5.

Coadiutor debet habere eandẽm ætatem, & idoneitatem, ſicut coadiutus. ibi. n. 6.

Coadiutoria narratiua ẽ verificãda. gl.5. §.9. n. 7. et ad titulũ eius põt ordinari coadiutor. n.8.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione habet vim reſignationis. gl.5. §.9. n.9. & comprehenditur ſub regula de conſenſu. n.10.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione, concedi non poteſt in præiudicium concordatorum. ibi. n. 11. ſicut nec in præiudicium indulti Cardinalium. n. 12.
Coadiutor abſẽs lucratur fructus in tribus menſibus recreationis, dummodo Proprietarius, nec ipſe non habeant, niſi ſolos tres menſes. gl. 5. §. 9. n. 13. & 14.
Coadiutor egrotans, aut carceratus, vel impeditus, eſt computandus, & lucratur diſtributiones. gloſ. 5. §. 9. n. 15.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione excludit regul. 31. de impetrant. ibi. n. 16.
Coadiutor Rectoris tenetur perſonaliter reſidere. gloſ. 5. §. 9. n. 17. Vide n. 122.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione, cõcedi non poteſt, ſine conſenſu. Patroni, in benef. Iuriſpatron. ibi. num. 18.
Coadiutoria temporalis, ſine futura ſucceſſione datur in fauorem eccleſiæ propter infirmitatem. gloſ. 5. §. 9. num. 19. & num. 20. ſenectutem. num. 24. Negligentiam. num. 25. populi numeroſitatem, aut dilapidationem. num. 26. Captiuitatem. nu. 28. Inhabilitatem. n. 29. & alijs ſimilibus caſibus. n. 31.
Coadiutore dato ob illitteraturam, coadiutus etiã reſidere tenetur, ne ſit melioris conditionis ignarus, quam litteratus. gl. 5. §. 9. n. 30.
Coadiutori ſunt neceſſaria miniſtranda expẽſis coadiuti. ibi. num. 33.
Coadiutorem Epiſcopis, ſolus Papa ponit. gloſ. 5. §. 9. num. 34.
Coadiutor Epiſcopi, non poteſt diſmembrare eccleſiam vnitam, nec in ea erigere Iuſpatronatus. ibi. num. 35.
Coadiutorem dare poſſunt alijs quam Epiſcopis, Legati, Nuntij, & Epiſcopi. ibi. n. 36.
Coadiutoriæ temporalis tractatum fecit Io. Andre. ibi. n. 37.
Coadiutoria in temporali, non intrat reſeruatio regulæ 8. ibi. nu. 38. quia non datur vacatio. nu. 49. ſed eſt veluti Vicaria. n. 40.
Coadiutores perpetui cum futura ſucceſſione ſunt quaſi heredes, & plerunque pueri, & inutiles. gl. 5. §. 9. n. 41. & 42.
Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, ſunt probibitæ per Concil. Trid. ibi. n. 43.
Coadiutoria in fauorem filij de beneficio patris, non conceditur. ibi. n. 44. & 45.
Cadiutoria cum futura ſucceſſione, non eſt inuenta de Iure communi. gl. 5. §. 9. n. 46. Et eſt paliata prouiſio. n. 47.
Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, cõceduntur hodie à ſed. Apoſt. cum recomendatione Epiſcopi, vel Capituli. ibi n. 49. & 50. & 51. De conſenſu tamen coadiuti n. 52.
Coadiutoria cum futura ſucceſ. continet duplicẽ gratiam vnam coadiutoriæ, & alteram futuræ ſucceſſionis. gl. 5. §. 9. n. 53. & 54.
Coadiutus ſi decedat priusquã coadiutor habeat effectum, ſuſtinetur gratia, cõcernens fauorem coadiutoris. ibi. n. 55. et 56. cum pluribus exẽplis, ex num. 57.
Coadiuti per ceſſũ, vel diceſſũ, datur vera vacatio, nõ vero cõtinu. n. 67. et 68. nec habet ꝓpriã vim reſignationis. n. 69. nec debet public. n. 72
Coadiutoria cũ futura ſucceſſione non trahit originem de præterito, ſicut regreſſus. n. 73.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione, dat votum captandæ mortis. gl. 5. §. 9. num. 74. & ideo eſt gratia odioſa reſpectu tertij nõ quoad Papam. n. 75. & 76.
Coadiutor qui ſoluit compoſitionẽ, non debet decipi in ſua ſucceſſione, & præheminentia, ac Iuribus. gl. 5. §. 9. n. 77. et 78. Quia habet ius conſiderabile. n. 79. & 80.
Coadiutoria cum fut. ſucceſ. principaliter datur propter fauorem eccleſiæ; necnon coadiuti. gl. 5 §. 9. n. 81. & 83.
Coadiutoria propter ingraueſcentẽ ætatem, qualiter ſit verificanda. ibi. n. 84. & 85. & quid propter ſenectutẽ, vel debilitatem. n. 86. et 88.
Coadiutor, ſi habet ætatem, vt poſſit promoueri, ſufficit, licet promotus, non ſit. ibi. n. 90.
Coadiutoriam fut. ſucc. ſolus Papa concedit. ibi. n. 91. & an ſententia lata contra primum coadiutorem noceat ſecundo. n. 92.
Cadiutoria cum futura ſucceſſ. ad beneficium amentis poteſt impetrari à Papa. n. 93.
Cadiutoris poteſtas pendet à tenore litterarum. gl. 5. §. 9. num. 94.
Coadiutori quales fructus, aut congrua reſeruetur hodie? gl. 5. §. 9. n. 95. & 96.
Coadiutor Canonicus, an debeat ſedere in propria ſede coadiuti, vel in vltima. n. 98. et quas prerogatiuas habere debeat. n 97.
Coadiutoriæ tenor, qualis eſt. gl. 5. §. 9. n. 100.
Coadiutoris præheminentia intelligitur tantum reſpectu inferiorum. n. 102. ibi.
Coadiutor fulget radijs coadiuti, nõ proprijs. ibi. n. 106. & dicitur Canonicus fictus. n. 107.
Coadiutor, quando ſuccedit in Canonicatu, in vltimo loco ſedere debet. gl. 5. §. 9. n. 110.
Coadiutores ex vniuerſali conſuetudine, ſedent in vltimo loco. ibi. n. 114. et qualiter intelligantur in hoc caſu verba coadiutoriæ. n. 115.
Coadiutoriæ clauſula dicens, quod coadiutus potiatur regulis, de Annali, & triennali, qualiter intelligitur? gl. 5. §. 9. n. 118.
Coadiutus eodem modo lucratur in abſentia, ac ſi non haberet coadiutorem. ibi. n. 119. & 120. Sed ſi coadiutus eſt excommunicatus, nihil lucratur coadiutor. n. 123.
Coadiutor an præciſe teneatur reſidere, & inſeruire gl. 5. §. 9. n. 122.
Coadiutus non lucratur per coadiutoris perſonam, quod per ſe non poteſt. ibi. n. 125.
Coadiutoris confeſſio, coadiuto non præiudicat. gloſ. 5. §. 9. n. 129.
Coadiutus Canonicus, an poſſit optare. ibi. n. 130.

Coadiutor cum futura ſucceſiione poteſt cedere coadiutoria, etiam inuito coadiuto. gloſ. 5. §. 9. num. 131.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione, an comprehendatur ſub reſeruatione Reg. 8. gloſ. 5. §. 9. n. 64. 65. & 66. vbi quod non.

COLLATIO beneficiorum ad ſolum Papam qui illa inſtituit, ſpectabat. §. 1. proœm. n. 3.

Collatio ſi fit eadem die à Papa vni, & ab Epiſcopo alteri, nec conſtat de anterioritate quã nam intelligatur anterior. §. 3. proœm. n. 50. cum ſequen.

Collatio cum hora præfertur collationi ſine illa. ibi. num. 63.

Collatio beneficij facta à Papa eadem die ei qui in partibus hora ſecunda noctis eiuſdem diei factus eſt clericus, tenet. §. 3. proœm. n. 104.

Collatio pluribus facta ſub eadem data ab Ordinario, corruit, ſi non conſtat de anterioritate alterius ratione incertitudinis. §. 3. proœm. num. 142.

Collatio facta ab Epiſcopo non probatur, etſi ſit coram ſecretario, & teſtibus, quando ſecretarius nõ eſt notarius. §. 3. proœm. n. 153. et 154.

Collator malè conferens, quando teneatnr de euictione. ibi. n. 158.

Collatio prebendarum in cathedralibus, & collegiatis ad quem ſpectat. §. 3. proœm. num. 164. & 165.

Collatio eſt actus Iuriſdictionis. §. 4. proœm. nu. 27. & magnæ præeminentiæ. n. 33. & maximæ vtilitatis. n. 45.

Collationis quæſtio, eſt grauis præiudicij. §. 4. proœm. n. 60. & 61.

Conferendi poteſtas non venit generali cõceſſione vicariatus. §. 4. proœm. n. 34.

Conferre beneficia. licet ſit neceſſarium, tamen in cui dando eſt voluntarium. §. 4. proœm. num. 46.

Conferre eſt donare. ibi. num. 53.

Collatio de beneficio, re vera, vacante tenet, quamuis collator, ac ille cui confertur ignorent vacationem. §. 5. proœm. n. 107.

Collatio facta à Capitulo ſuſpenſo tenet, ſi de illo temprre erat abſolutum, licet ꝙ tunc abſolutionis notitiam non haberet. §. 5. proœm. num. 115.

Collatores an poſſint conferre, ſeu eligere in euentum quod Sedes Apoſtolica vacet. §. 5. proœm. n. 120.

Collatio beneficij facta laico non ſuſtinetur, quãuis ſtatim Clericus efficiatur. gl. 2. n. 66. In dubio tamen præſumitur anterior clericatus eadem die receptus, in hora ſecunda noctis. num. 73.

Collator curare debet quantum poſſit conferre beneficium ad beneplacitũ Populi. gl. 4. n. 165.

Collator non poteſt ſibi conferre beneficium. gloſ. 5. in princ. n. 14.

Collatio libera. Vide verbo libera.

Collatio & Inſtitutio poteſt fieri in eadem ſententia. gloſ. 9. in annotat. n. 208.

Conferendi Ius, quod quis habet limitatum ad modicum tempus, an ſit ſublatum per regulam noſtram. gl. 9. §. 4. n. 14.

Collatio parochialis, licet ſpectet, ad Ordinarium alterius diœceſis; ædicta tamen ſunt ponenda ab Ordinario loci, vbi conſiſtit beneficium. gloſ. 10. num. 31.

Collationis vim habet traditio poſſeſſionis facta ab habente poteſtatem conferendi. gloſ. 14. num. 45.

Collatio nulla reuiuiſcit ex tollerantia. gloſ. 14. num. 46. & 47.

Collatio ad tempus poteſt fieri ab Ordinario in 7. caſibus. gl. 15. n. 95.

Collatio facta dat plenum Ius. gloſ. 15. §. 1. nu. 15. cum ſequen.

Collationem faciendam impedit ſola non vacatio de Iure. gl. 15. §. 1. n. 19.

Collatio præſupponit vacationem. gloſſ. 15. §. 1. num. 41.

Collatio facta ab intruſo, in beneficio reſeruato, nihil valet. gl. 15. §. 1. n. 93.

Collatio ſi effectum non habet, poterit iterum conferre collator. gl. 15. §. 2. n. 7.

Collatio non facta, declaratur eo ipſo, quod Papa fieri mandat. gloſ. 15. §. 2. n. 61.

Collatio, *Dictio*, multis modis capitur, aliquando pro diuiſione librorum, aliquando pro impoſitione publici muneris. gloſ. 16. nu. 1. & 2. & aliquando pro diſputatione, vt nu. 3. aliquando pro communicatione rei propriæ. n. 4. Vel contribulatione, vt. n. 5. vel compatione, vt num. 6. vel ltui Commeſſatione. vt num. 7. Item pro aſſignatione beneficij Eccleſiaſtici. num. 8.

Collatio, eſt nomen generale, comprehendens, præſentationem, electionem, inſtitutionem, & confirmationem. gloſ. 16. nu. 9. Quod intellige, quando profertur à lege, vt num. 11. Secus in reſcriptis. n. 10. & ratione ſubiectæ materiæ, vt num. 12.

Collator vnicus, ita comprehenditur ſub regula noſtra, ſicut plures. gl. 21. n. 1.

Collator ex priuilegio. Vel alio Iure ſpeciali includitur ſub. reg. 8. gloſ. 21. & 18. & quid, ſi poteſtas ad conferendum data ſit ad modicum tempus n. 19.

Collatores ordinarios, & extraordinarios Caput reg. noſtra gl. 21. n. 32.

Collatores Ordinarij, & extraordinarij qui dicantur gl. 21. n. 33. 34. & 35.

Collator ex fundatione includitor ſub reg. 8. gl. 21. n. 39.

Collatrices includuntur ſub reg. 8. gl. 22. n. 1. quia Maſculinum includit in ſe fæmeninum n. 2. cum ſequen. & n. 10. & 11.

Collatores ſeculares qui ſint in. gl. 23. n. 2. vſque 19. & qui regulares. ibi. à num. 20. vſque in

in finem, & vide verbo ſecularis *& verbo* regularis.

Collatio beneficiorum de Iure communi competit Epiſcopis gl. 29. n. 1.

Collatio beneficiorum de Iure ſpeciali competit, ratione fundationis, vel præſcriptionis, conſuetudinis gl. 29. n. 2. & 5. aut priuilegij n. 6.

Collatio quartæ portionis, ſi ſit, nulla conſequenter erit nullus aſcenſus vigore illius ad integram portionem. gl. 31. n. 33. ſicut & in attentato. n. 34. & radice mortificata n. 44.

Collatio facta in menſibus Iunij, & Decembris, potius cenſetur facta: Vigore primeui Iuris. quàm alternatiuæ gl. 43. n. 119.

Collatio facta ab Epiſcopo in principio menſis et de tempore congruo, non corruit, quamuis poſtea in eodem menſe reſidere deſinat gloſ. 43. n. 149.

Collatio non debet eſſe conditionalis, ſed pura. gl. 43. n. 150.

Collator non dicitur qui habet cõſentire vel conſulere. gloſ. 45. n. 33.

Conferens cum conſilio vel conſenſu alterius plus habet, quam conferens ſimul cum alio. gloſ. 45. n. 34.

Collatio beneficiorum Inferiorum Eccleſiæ Cathedralis, an ad ſolum Epiſcopum ſpectet. gloſ. 45. n. 38. & 42.

Collationis termini non ſunt cum præſentatione confundendi. gloſ. 45. n. 65.

Collatio quando ad ſolum Capitulum ſpectat, ſolet Epiſcopus votare tamquam vnus Canonicus. gloſ. 45. n. 73.

Collationes an poſſint diuidi per turnos inter Epiſcopum et Capitulum ad effectum vt intret alternatiua, & ad alios effectus, gl. 45. §. 1. n. 57. cum ſequentibus & per totum.

Collatio, electio, ſeu præſentatio, dicũtur fructus, & pertinent vti tales ad bonæ fidei poſſeſſorem. gloſ. 45. §. 2. nu. 8. 9. & 10. Maxime cum ſint fructus induſtriales. n. 10.

Collatio, electio, ſeu præſentatio, facta à bonæ fidei poſſeſſore, non reponitur, cum conferens, eligens, aut præſentans, non fiat locupletior gl. 45. §. 2. n. 12. & 13.

Collatorem & patronum eſſe, aliud eſt, & aliud eſt habere Ius conferendi & præſentandi: Nec ſequitur habeo præſentationem, ergo & Ius patronatus. gl. 45. §. 2. n. 27. & 28.

Collatio realis & vera requiritur vt, ex illa acquiratur quaſi poſſeſſio. gl. 45. §. 2. n. 31.

Collatio non dicitur proprie Epiſcopi, ſed Capituli (mortuo Epiſcopo) ſi beneficiũ eſt ſimultaneæ collationis gloſ. 45. §. 3. n. 49.

Collatio libera Epiſcopi (illo defuncto) eſt reſeruanda ſucceſſori, gloſ. 45. §. 3. n. 51.

Collatio libera eſt illa, quæ valet expediri ad præciſam, & totalem conferentis voluntatem, & quando alterius vocatio non requiritur. gloſ. 46. n. 3. & 4.

Collatio cum conſilio alterius faciẽda, an cadat ſub reſeruatione ſecunda reg. Cancell. gloſ. 46. n. 29.

Collatio dicitur ſpectare ad ſolum Epiſcopum, licet cum conſilio alterius ſit expedienda. gloſ. 46. n. 30.

Collatio libera non dicitur quando debet interuenire aſſenſus ante, vel poſt collationem, & tenet collatio quamuis denegetur. gloſ. 49. n. 12. & 13. ac per totam.

Collatio eſt prohibita ante vacationem: gloſ. 51. n. 43.

Collationem beneficij, qui habet à Papa, ſi indigeat aliqua diſpenſatione, Epiſcopus non poteſt cum eo diſpenſare. gloſ. 52. n. 22.

Collatio vnius beneficij, qui obtinet à Papa, ſi poſtea obtinet ab Ordinario cadet tanquam ingratus ſibi à Iure quæſito. gloſ. 52. n. 23.

Collatum beneficium qui habet a Papa poteſt ab Inferiore ratione delicti priuari. gloſ. 52. n. 26.

Collatio beneficij ſine effectu, eſt veluti corpus ſine anima gloſ. 55. n. 25. cum ſequentibus.

Collatio dicitur fructus. gloſ. 56. n. 42.

Collatio facta de beneficio Iuriſpatron. *tenet, niſi patronus opponat. gloſ. 56. n. 78. & 79.*

Collationem qualificatis perſonis faciendi obligatio, intelligitur ipſis petentibus. gloſ. 56. n. 88. & 89.

Collatio facta vigore alternatiuæ ab Epiſcopo, qui perdidit illam, eſt ipſo iure nulla. gloſ. 57. num. 1.

Reliqua vide verbo beneficium, prouiſio, Papa, Ordinarius.

COLLECTORIS de materia. Vide verbo Subcollector.

COLLEGIVM, dici non pooteſt ante erectionem. gloſſ. 5. §. 7. n. 69. cum ſequentibus.

Collegio futuro. vel eccleſiæ conſtruendæ an poſſit legari, & priuilegium relinqui. gl. 5. §. 7. n. 82. & 83. cum ſequentibus.

Collegium cœptũ aſſimilatur partui cõcepto qui in fauorabilibus habetur pro iam nato. gloſ. 5. §. 7. num. 95.

Collegiata eccleſia ſi habet curam animarum, talis cura non reſidet penes ſingulos, ſed penes totum Capitulum. gl. 6. n. 71.

Collegij appellatione venit conuentus. gl. 8. n. 5.

Collegium nec capitulum non faciunt plures Clerici eccleſiæ Parochialis congregati ad ſonum campanæ in aſſerto Capitulo. gl. 19. n. 14. et 15. neque faciunt vnum corpus nu. 16.

Collegijs quibuſcunque priuilegia conceſſa tolluntur per regul. noſtram. gl. 37. n. 1. & 34.

Collegium et vniuerſitas non excommunicatur. gloſſ. 37. num. 7.

Collegij non ſunt actus & paſſiones, ſed ſingularium de illo. gl. 37. n. 8.

Col[illegible] comprehendit mandatum, contra [illegible] gl. 37. n. 9.

[illegible] non includit cõmiſſio con-

contra certas perſonas, cum clauſula omneſq. alios,&c. etiam ſponte facta. gl. 37. n. 10. et 11.
Collegij & Vniuerſitatis controuerſiã, non capit ſtatutum de compromittēdo controuerſias ortas inter quaſcunque perſonas. gl. 37. n. 14.
Collegium et Vniuerſitas venit, quando in diſpoſitione exprimitur, & qualiter. gloſ. 37. n. 31. 32. & 33.
Collegium, & Vniuerſitas an differant. gl. 37. num. 35.
Collegium, & Vniuerſitas venit, perſonarum appellatione in materia fauorabili, vel habente conſonantiam de Iure communi. gl. 37. n. 36. & 37. & ratione ſubiectæ materiæ. num. 41. etiam in materia Collationum. n. 42. & in materia ſolutionis decimarum. n. 46.
Collegium & Capitulum includitur in regula de Annali. gl. 37. n. 43. & 44.
Collegium & Vniuerſitas venit, quando conſtitutio loquitur imperſonaliter, & ſub lata interpretatione. gl. 37. n. 49. & 50.
Collegium, & Vniuerſitas ſaltim ficte delinquere poteſt. gl. 37. n. 51.
Collegiata eccleſia dignitas, aut præbenda, non dicitur libera collationis Epiſcopi, ſed ad Capitulum & Prælatum ſpectat electio, aut præſentatio, ad Epiſcopum confirmatio. gloſ. 45. num. 46. & 47. Reliqua. vide verbo. Capitulum, Vniuerſitas, Ciuitas.
COMMENDA, non extinguit reſeruationem. gl. 5. §. 7. n. 144.
Commendæ perpetuæ, an cadant ſub reſeruatione reg. 8. gl. 5. §. 8. n. 1. & 34. & 45. & 47.
Commenda perpetua eſt titulus canonicus ibi. n. 2. & parũ diſtat à prouiſione beneficij n. 3.
Commendæ litterarũ tenor qualis. gl. 5. §. 8. n. 4.
Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos. ibi. n. 5. & dicitur diſpenſatio paliata Commenda perpetua. n. 6.
Commenda perpetua non cadit ſub pœna. c. licet Canon. gl. 5. §. 8. n. 7.
Commenda & commiſſio idem eſt. ibi n. 8.
Commendatarius debet habere ætatem, & alias qualitates ad beneficium requiſitas. gl. 5. §. 8. n. 9. Et poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus. n. 10. Et comprehenditur ſub diſpoſitione. c. quoniam Abbas de officio delegati. n. 11. Ac poteſt præſentare, et eligere & conferre. n. 12. & fructus locare, ad plures annos n. 14. & tranſigere, ac fructus vendere, n. 19.
Cõmenda in, locum habet regul. de infirmis, & conſtitutio de publicandis. gl. 5. §. 8. n. 15. et 16.
Commenda perpetua eſt narranda in impetratione alterius beneficij. gloſ. 5. §. 8. n. 17. Et inducit incompatibilitatem. n. 20.
Commendam perpetuam habere non poteſt illegitimus ſine diſpenſatione. gl. 5. §. 8. n. 18.
Comm[illegible] non procedit extrauag. iniuncta [illegible] n. 21.
[illegible] tuis intrant Regulæ de Idiomate, de triennali, de veriſimili notitia. ibi. n. 22. & 23.
Commendatarius perpetuus poteſt permutare, & in fauorem reſignare. gl. 5. §. 8. n. 24. et 25.
Commendatarius tenetur narratiuam verificare. ibi. n. 26. Et dicitur Prælatus. n. 27. Et poteſt remittere denuntiationes ad matrimonium requiſitas. ibi. n. 28.
Commendæ noſtri temporis ſunt irreuocabiles. gl. 5. §. 8. n. 29.
Commendas capiunt omnia Iura de titularibus loquentia. ibi. n. 30. 31. & 32.
Commenda perpetua an faciat expirare reſeruationem. num. 33.
Commenda temporalis eſt, ad vtilitatem eccleſiæ. gloſſ. 5. §. 8. num. 35.
Commendatarius debet apponi quãdo vacat Canonicatus Doctoralis, aut Magiſtralis, &c. gloſ. 5. §. 8. num. 36.
Commendis in temporalibus nullus datur titulus, & quandocunque poſſunt reuocari. gloſ. 5. §. 8. num. 37.
Commendare, nil aliud eſt, quam deponere. ibi. num. 38.
Commendatarius temporalis non facit fructus ſuos, & de illis rationem reddere tenetur. gl. 5. §. 8. n. 39. & 40. Nec agit ſpolio. n. 42.
Commendæ temporalis mentio fieri non debet in impetratione. ibi. n. 41. & ceſſant per ſuperuenientem titulum. n. 42.
Commendatarius temporalis eſt tamquam Vicarius. gloſ. 5. §. 8. n. 44.
Commenda ad ſex menſes omnium beneficiorum mundi conceſſa fuit à Paulo III. Cardinali de Medices. gloſ. 5. §. 8. n. 46.
Commenda perpetua non dicitur proprie beneficium, ad effectũ reſeruationis. gloſ. 5. §. 8. n. 48.
Commenda perpetua ceſſante, vacat beneficium vt prius, cum exemplis & deciſionibus. gloſ. 5. §. 8. n. 49. 50. 51. 52. & 53. reprobata opinione Mandoſij n. 54. & 55.
Commendæ de materia tractantes citantur. ibi. n. 62. & 64. et ibi. de Regula. 42 Cancell. n. 63.
Commēda an præſumatur ad tempus, vel potius perpetua. gl. 5. §. 8. n. 66.
Comenda in, non procedit Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 17. ibi. num. 65.
COMMISSIO appellationis à ſententia lata vigore Inſtrumenti executiui, continere ſolet clauſulam (ſine preiuditio executionis.) gloſ. 6. n. 203.
Commiſſo examine teſtium, conceditur etiam facultas exigendi Iuramentum. gloſ. 9. in annotation. n. 116.
Commiſſiones ſunt ſtricti Iuris. gloſ. 37. n. 39.
Committens cauſam poſt rem Iudicatam cenſetur illi renuntiare gloſ. 66. nu. 39. cum ſequentibus, vbi idem in triennali & laudo.
Committens cauſam contra religioſum approbat illius perſonam. gloſ. 66. n. 42.

Com-

Coadiutoria cum futura ſucceſſione, concedi non poteſt in præiudicium concordatorum. ibi. n. 11. ſicut nec in præiudicium indulti Cardinalium. n. 12.
Coadiutor abſẽs lucratur fructus in tribus menſibus recreationis, dummodo Proprietarius, nec ipſe non habeant, niſi ſolos tres menſes. gl. 5. §. 9. n. 13. & 14.
Coadiutor egrotans, aut carceratus, vel impeditus, eſt computandus, & lucratur diſtributiones. gloſ. 5. §. 9. n. 15.
Coadiutoria cum futura ſucceſſione excludit reguł. 31. de impetrant. ibi. n. 16.
Coadiutor Rectoris tenetur perſonaliter reſidere. gloſ. 5. §. 9. n. 17. Vide n. 122.
Coadiutoria cum futura ſucceſsione, cõcedi non poteſt, ſine conſenſu. Patroni, in benef. Iuriſpatron. ibi. num. 18.
Coadiutoria temporalis, ſine futura ſucceſsione datur in fauorem eccleſiæ propter infirmitatem. gloſ. 5. §. 9. num. 19. & num. 20. ſenectutem. num. 24. Negligentiam. num. 25. populi numeroſitatem, aut dilapidationem. num. 26. Captiuitatem. nu. 28. Inhabilitatem. n. 29. & alijs ſimilibus caſibus. n. 31.
Coadiutore dato ob illitteraturam, coadiutus etiã reſidere tenetur, ne ſit melioris conditionis ignarus, quam litteratus. gl. 5. §. 9. n. 30.
Coadiutori ſunt neceſſaria miniſtranda expẽſis coadiuti. ibi. num. 33.
Coadiutorem Epiſcopis, ſolus Papa ponit. gloſ. 5. §. 9. num. 34.
Coadiutor Epiſcopi, non poteſt diſmembrare eccleſiam vnitam, nec in ea erigere Iuſpatronatus. ibi. num. 35.
Coadiutorem dare poſſunt alijs quam Epiſcopis, Legati, Nuntij, & Epiſcopi. ibi. n. 36.
Coadiutoriæ temporalis tractatum fecit Io. Andre. ibi. n. 37.
Coadiutoria in temporali, non intrat reſeruatio regulæ 8. ibi. nu. 38. quia non datur vacatio. nu. 49. ſed eſt veluti Vicaria. n. 40.
Coadiutores perpetui cum futura ſucceſſione ſunt quaſi heredes, & plerunque pueri, & inutiles. gl. 5. §. 9. n. 41. & 42.
Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, ſunt prohibitæ per Concil. Trid. ibi. n. 43.
Coadiutoria in fauorem filij de beneficio patris, non conceditur. ibi. n. 44. & 45.
Cadiutoria cum futura ſucceſsione, non eſt inuenta de Iure communi. gl. 5. §. 9. n. 46. Et eſt paliata prouiſio. n. 47.
Coadiutoriæ cum futura ſucceſsione, cõceduntur hodie à ſed. Apoſt. cum recomendatione Epiſcopi, vel Capituli. ibi n. 49. & 50. & 51. De conſenſu tamen coadiuti n. 52.
Coadiutoria cum futura ſucceſ. continet duplicẽ gratiam vnam coadiutoriæ, & alteram futuræ ſucceſsionis. gl. 5. §. 9. n. 53. & 54.
Coadiutus ſi decedat priuſquã coadiutor habeat effectum, ſuſtinetur gratia, cõcernens fauorem coadiutoris. ibi. n. 55. et 56. cum pluribus exẽplis, ex num. 57.
Coadiuti per ceſſũ, vel diceſſũ, datur vera vacatio, nõ vero cõtinu. n. 67. et 68. nec habet ꝓpriæ vim reſignationis. n. 69. nec debet public. n. 72
Coadiutoria cũ futura ſucceſsione non trahit originem de præterito, ſicut regreſſus. n. 73.
Coadiutoria cum futura ſucceſsione, dat votum captandæ mortis. gl. 5. §. 9. num. 74. & ideo eſt gratia odioſa reſpectu tertij nõ quoad Papam. n. 75. & 76.
Coadiutor qui ſoluit compoſitionẽ, non debet decipi in ſua ſucceſsione, & præheminentia, ac Iuribus. gl. 5. §. 9. n. 77. et 78. Quia habet ius conſiderabile. n. 79. & 80.
Coadiutoria cum fut. ſucceſ. principaliter datur propter fauorem eccleſiæ, necnon coadiuti. gl. 5 §. 9. n. 82. & 83.
Coadiutoria propter ingraueſcentẽ ætatem, qualiter ſit verificanda. ibi. n. 84. & 85. & quid propter ſenectutẽ, vel debilitatem. n. 86. et 88.
Coadiutor, ſi habet ætatem, vt poſſit promoueri, ſufficit, licet promotus, non ſit. ibi. n. 90.
Coadiutoriam fut. ſucc. ſolus Papa concedit. ibi. n. 91. & an ſententia lata contra primum coadiutorem noceat ſecundo. n. 92.
Cadiutoria cum futura ſucceſſ. ad beneficium amentis poteſt impetrari à Papa. n. 93.
Cadiutoris poteſtas pendet à tenore litterarum. gl. 5. §. 9. num. 94.
Coadiutori quales fructus, aut congrua reſeruetur hodie? gl. 5. §. 9. n. 95. & 96.
Coadiutor Canonicus, an debeat ſedere in propria ſede coadiuti, vel in vltima. n. 98. et quas prerogatiuas habere debeat. n 97.
Coadiutoriæ tenor, qualis eſt. gl. 5. §. 9. n. 100.
Coadiutoris præheminentia intelligitur tantum reſpectu inferiorum. n. 102. ibi.
Coadiutor fulget radijs coadiuti, nõ proprijs. ibi. n. 106. & dicitur Canonicus fictus. n. 107.
Coadiutor, quando ſuccedit in Canonicatu, in vltimo loco ſedere debet. gl. 5. §. 9. n. 110.
Coadiutores ex vniuerſali conſuetudiue, ſedent in vltimo loco. ibi. n. 114. et qualiter intelligantur in hoc caſu verba coadiutoriæ. n. 115.
Coadiutoria clauſula dicens, quod coadiutus potiatur regulis, de Annali, & triennali, qualiter intelligitur? gl. 5. §. 9. n. 118.
Coadiutus eodem modo lucratur in abſentia, ac ſi non haberet coadiutorem. ibi. n. 119. & 120. Sed ſi coadiutus eſt excommunicatus, nihil lucratur coadiutor. n. 123.
Coadiutor an præciſe teneatur reſidere, & inſeruire gl. 5. §. 9. n. 122.
Coadiutus non lucratur per coadiutoris perſonam, quod per ſe non poteſt. ibi. n. 125.
Coadiutoris confeſsio, coadiuto non præiudicat. gloſ. 5. §. 9. n. 129.
Coadiutus Canonicus, an poſſit optare. ibi. n. 130.

Coadiutor cum futura ſucceſſione poteſt cedere coadiutoria, etiam inuito coadiuto. gloſ. 5. §.9. num. 131.

Coadiutoria cum futura ſucceſſione, an comprehendatur ſub reſeruatione Reg. 8. gloſ. 5. §. 9. n.64. 65. & 66. vbi quod non.

COLLATIO beneficiorum ad ſolum Papam qui illa inſtituit, ſpectabat. §. 1. proœm. n. 3.

Collatio ſi ſit eadem die à Papa vni, & ab Epiſcopo alteri, nec conſtat de anterioritate quænam intelligatur anterior. §. 3. proœm. n. 50. cum ſequen.

Collatio cum hora præfertur collationi ſine illa. ibi. num. 63.

Collatio beneficij facta à Papa eadem die ei qui in partibus hora ſecunda noctis eiuſdem diei factus eſt clericus, tenet. §. 3. proœm. n. 104.

Collatio pluribus facta ſub eadem data ab Ordinario, corruit, ſi non conſtat de anterioritate alterius ratione in certitudinis. §. 3. proœm. num. 142.

Collatio facta ab Epiſcopo non probatur, etſi ſit coram ſecretario, & teſtibus, quando ſecretarius nõ eſt notarius. §. 3. proœm. n. 153. et 154.

Collator malè conferens, quando teneatur de cui ctione. ibi. n. 158.

Collatio præbendarum in cathedralibus, & collegiatis ad quem ſpectat. §. 3. proœm. num. 164. & 165.

Collatio eſt actus Iuriſdictionis. §. 4. proœm. nu. 27. & magnæ præheminentiæ. n. 33. & maximæ vtilitatis. n. 45.

Collationis quæſtio, eſt grauis præiudicij. §. 4. proœm. n. 60. & 61.

Conferendi poteſtas non venit generali cõceſſione vicariatus. §. 4. proœm. n. 34.

Conferre beneficia, licet ſit neceſſarium, tamen in cui dando eſt voluntarium. §. 4. proœm. num. 46.

Conferre eſt donare. ibi. num. 53.

Collatio de beneficio, re vera, vacante tenet, quamuis collator, ac ille cui confertur ignorent vacationem. §. 5. proœm. n. 107.

Collatio facta à Capitulo ſuſpenſo tenet, ſi de illo temprre erat abſolutum, licet ꝑ tunc abſolutionis notitiam non haberet. §. 5. proœm. num. 115.

Collatores an poſſint conferre, ſeu eligere in euentum quod Sedes Apoſtolica vacet. §. 5. proœm. n. 120.

Collatio beneficij facta laico non ſuſtinetur, quãuis ſtatim Clericus efficiatur. gl. 2. n. 66. In dubio tamen præſumitur anterior clericatus eadem die receptus, in hora ſecunda noctis. num. 73.

Collator curare debet quantum poſſit conferre beneficium ad beneplacitũ Populi. gl. 4. n. 165.

Collator non poteſt ſibi conferre beneficium. gloſ. 5. in princ. n. 14.

Collatio libera. Vide verbo libera.

Collatio & Inſtitutio poteſt fieri in eadem ſententia. gloſ. 9. in annotat. n. 208.

Conferendi Ius, quod quis habet limitatum ad modicum tempus, an ſit ſublatum per regulam noſtram. gl. 9. §. 4. n. 14.

Collatio parochialis, licet ſpectet, ad Ordinarium alterius diœceſis; edicta tamen ſunt ponenda ab Ordinario loci, vbi conſiſtit beneficium. gloſ. 10. num. 31.

Collationis vim habet traditio poſſeſſionis facta ab habente poteſtatem conferendi. gloſ. 14. num. 45.

Collatio nulla reuiuiſcit ex tollerantia. gloſ. 14. num. 46. & 47.

Collatio ad tempus poteſt fieri ab Ordinario in 7. caſibus. gl. 15. n. 95.

Collatio facta dat plenum Ius. gloſ. 15. §. 1. nu. 15. cum ſequen.

Collationem faciendam impedit ſola non vacatio de Iure. gl. 15. §. 1. n. 19.

Collatio præſupponit vacationem. gloſſ. 15. §. 1. num. 41.

Collatio facta ab intruſo, in beneficio reſeruato, nihil valet. gl. 15. §. 1. n. 95.

Collatio ſi effectum non habet, poterit iterum conferre collator. gl. 15. §. 1. n. 7.

Collatio non facta, declaratur eo ipſo, quod Papa fieri mandat. gloſ. 15. §. 2. n. 61.

Collatio, Dictio, multis modis capitur, aliquando pro diuiſione librorum, aliquando pro impoſitione publici muneris. gloſ. 16. nu. 1. & 2. & aliquando pro diſputatione, vt nu. 3. aliquando pro communicatione rei propriæ. n. 4. Vel contribulatione, vt. n. 5. vel compatione, vt num. 6. vel Itui. Commeſſatione. vt num. 7. Item pro aſſignatione beneficij Eccleſiaſtici. num. 8.

Collatio, eſt nomen generale, comprehendens, præſentationem, electionem, inſtitutionem, & confirmationem. gloſ. 16. nu. 9. Quod intellige, quando profertur à lege, vt num. 11. Secus in reſcriptis. n. 10. & ratione ſubiectæ materiæ, vt num. 12.

Collator vnicus, ita comprehenditur ſub regula noſtra, ſicut plures. gl. 21. n. 1.

Collator ex priuilegio. Vel alio Iure ſpeciali includitur ſub. reg. 8. gloſ. 21. & 18. & quid ſi poteſtas ad conferendum data ſit ad modicum tempus n. 19.

Collatores ordinarios, & extraordinarios Caput reg. noſtra gl. 21. n. 32.

Collatores Ordinarij, & extraordinarij qui dicantur gl. 21. n. 33. 34. & 35.

Collator ex fundatione includitor ſub reg. 8. gl. 21. n. 39.

Collatrices includuntur ſub reg. 8. gl. 22. n. 1. quia Maſculinum includit in ſe fæmeninum n. 2. cum ſequen. & n. 10. & 11.

Collatores ſeculares qui ſint in. gl. 23. n. 2. vſque 19. & qui regulares. ibi. à num. 20. vſque in

in ſinem, & vide verbo ſecularis & verbo regularis.

Collatio beneficiorum de Iure communi competit Epiſcopis gl. 29. n. 1.

Collatio beneficiorum de Iure ſpeciali competit, ratione fundationis, vel præſcriptionis, conſuetudinis gl. 29. n. 2. & 5. aut priuilegÿ n. 6.

Collatio quartæ portionis, ſi ſit, nulla conſequenter erit nullus aſcenſus vigore illius ad integram portionem. gl. 31. n. 33. ſicut & in attentato. n. 34. & radice mortificata n. 44.

Callatio facta in menſibus Iunÿ, & Decembris, potius cenſetur facta. Vigore primeui Iuris. quàm alternatiuæ gl. 43. n. 119.

Collatio facta ab Epiſcopo in principio menſis et de tempore congruo, non corruit, quamuis poſtea in eodem menſe reſidere deſinat gloſ. 43. n. 149.

Collatio non debet eſſe conditionalis, ſed pura. gl. 43. n. 150.

Collator non dicitur qui habet cõſentire vel conſulere. gloſ. 45. n. 33.

Conferens cum conſilio vel conſenſu alterius plus habet, quam conferens ſimul cum alio. gloſ. 45. n. 34.

Collatio beneficiorum Inferiorum Eccleſiæ Cathedralis, an ad ſolum Epiſcopum ſpectet. gloſ. 45. n. 38. & 42.

Collationis termini non ſunt cum præſentatione confundendi. gloſ. 45. n. 65.

Collatio quando ad ſolum Capitulum ſpectat, ſolet Epiſcopus votare tamquam vnus Canonicus. gloſ. 45. n. 73.

Collationes an poſſint diuidi per turnos inter Epiſcopum et Capitulum ad effectum vt intret alternatiua, & ad alios effectus. gl. 45. §. 1. n. 57. cum ſequentibus & per totum.

Collatio, electio, ſeu præſentatio, dicũtur fructus, & pertinent vti tales ad bonæ fidei poſſeſſorem. gloſ. 45. §. 2. nu. 8. 9. & 10. Maxime cum ſint fructus induſtriales. n. 10.

Collatio, electio, ſeu præſentatio, facta à bonæ fidei poſſeſſore, non reponitur, cum conferens, eligens, aut præſentans, non ſiat locupletior gl. 45. §. 2. n. 12. & 13.

Collatorem & patronum eſſe, aliud eſt, & aliud eſt habere Ius conferendi & præſentandi: Nec ſequitur habeo præſentationem, ergo & Ius patronatus. gl. 45. §. 2. n. 27. & 28.

Collatio realis & vera requiritur vt, ex illa acquiratur quaſi poſſeſſio. gl. 45. §. 2. n. 31.

Collatio non dicitur proprie Epiſcopi, ſed Capituli (mortuo Epiſcopo) ſi beneficiũ eſt ſimultaneæ collationis gloſ. 45. §. 3. n. 49.

Collatio libera Epiſcopi (illo diffuncto) eſt reſeruanda ſucceſſori, gloſ. 45. §. 3. n. 51.

Collatio libera eſt illa, quæ valet expediri ad præciſam, & totalem conferentis voluntatem, & quando alterius vocatio non requiritur. gloſ. 46. n. 3. & 4.

Collatio cum conſilio alterius facienda, an cadat ſub reſeruatione ſecunda reg. Cancell. gloſ. 46. n. 29.

Collatio dicitur ſpectare ad ſolum Epiſcopum, licet cum conſilio alterius ſit expedienda. gloſ. 46. n. 30.

Collatio libera non dicitur quando debet interuenire aſſenſus ante, vel poſt collationem, & tenet collatio quamuis denegetur. gloſ. 49. n. 12. & 13. ac per totam.

Collatio eſt probibita ante vacationem. gloſ. 51. n. 43.

Collationem beneficÿ, qui habet à Papa, ſi indigeat aliqua diſpenſatione, Epiſcopus non poteſt cum eo diſpenſare. gloſ. 52. n. 22.

Collatio vnius beneficÿ, qui obtinet à Papa, ſi poſtea obtinet ab Ordinario cadet tanquam ingratus ſibi à Iure quæſito. gloſ. 52. n. 23.

Collatum beneficium qui habet a Papa poteſt ab Inferiore ratione delicti priuari. gloſ. 52. n. 26.

Collatio beneficÿ ſine effectu, eſt veluti corpus ſine anima gloſ. 55. n. 25. cũm ſequentibus.

Collatio dicitur fructus. gloſ. 56. n. 42.

Collatio facta de beneficio Iuriſpatron. tenet, niſi patronus opponat. gloſ. 56. n. 78. & 79.

Collationem qualificatis perſonis faciendi obligatio, intelligitur ipſis petentibus. gloſ. 56. n. 88. & 89.

Collatio facta vigore alternatiuæ ab Epiſcopo, qui perdidit illam, eſt ipſo iure nulla. gloſ. 57. num. 1.

Reliqua vide verbo beneficium, prouiſio, Papa, Ordinarius.

COLLECTORIS de materia. Vide verbo Subcollector.

COLLEGIVM, dici non pooteſt ante erectionem. gloſſ. 5. §. 7. n. 69. cum ſequentibus.

Collegio futuro. vel eccleſiæ conſtruendæ an poſſit legari, & priuilegium relinqui. gl. 5. §. 7. n. 82. & 83. cum ſequentibus.

Collegium cœptũ aſſimilatur partui cõcepto qui in fauorabilibus habetur pro iam nato. gloſ. 5. §. 7. num. 95.

Collegiata eccleſia ſi habet curam animarum, talis cura non reſidet penes ſingulos, ſed penes totum Capitulum. gl. 6. n. 71.

Collegÿ appellatione venit conuentus. gl. 8. n. 5.

Collegium nec capitulum non faciunt plures Clerici eccleſiæ Parochialis congregati ad ſonum campanæ in aſſerto Capitulo. gl. 19. n. 14. et 15. neque faciunt vnum corpus nu. 16.

Collegÿs quibuſcunque priuilegia conceſſa tolluntur per regul. noſtram. gl. 37. n. 1. & 34.

Collegium et vniuerſitas non excommunicatur. gloſſ. 37. num. 7.

Collegÿ non ſunt actus & paſſiones, ſed ſingularium de illo. gl. 37. n. 8.

Collegium non con prebendit mandatum, contra omnem perſonam datum. gl. 37. n. 9.

Collegium, nec Capitulum non includit cõmiſſio con-

contra certas perſonas, cum clauſula omneſq. alios, &c. etiam ſponte facta. gl. 37. n. 10. et 11.
Collegij & Vniuerſitatis controuerſiã, non capit ſtatutum de compromittẽdo controuerſias ortas inter quaſcunque perſonas. gl. 37. n. 14.
Collegium et Vniuerſitas venit, quando indiſpoſitione exprimitur, & qualiter. gloſ. 37. n. 31. 32. & 33.
Collegium, & Vniuerſitas an differant. gl. 37. num. 35.
Collegium, & Vniuerſitas venit, perſonarum appellatione in materia fauorabili, vel habente conſonantiam de Iure communi. gl. 37. n. 36. & 37. & ratione ſubiecta materiæ. num. 41. etiam in materia Collationum. n. 42. & in materia ſolutionis decimarum. n. 46.
Collegium & Capitulum includitur in regula de Annali. gl. 37. n. 43. & 44.
Collegium & Vniuerſitas venit, quando conſtitutio loquitur impersonaliter, & ſub lata interpretatione. gl. 37. n. 49. & 50.
Collegium, & Vniuerſitas ſaltim ficte delinquere poteſt. gl. 37. n. 51.
Collegiata eccleſia dignitas, aut præbenda, non dicitur libera collationis Epiſcopi, ſed ad Capitulum & Prælatum ſpectat electio, aut præſentatio, ad Epiſcopum confirmatio. gloſ. 45. num. 46. & 47. Reliqua vide verbo. Capitulum, Vniuerſitas, Ciuitas.
COMMENDA, non extinguit reſeruationem. gl. 5. §. 7. n. 144.
Commenda perpetua, an cadant ſub reſeruatione reg. 8. gl. 5. §. 8. n. 1. & 34. & 45. & 47.
Commenda perpetua eſt titulus canonicus ibi. n. 2. & parũ diſtat à prouiſione beneficij n. 3.
Commenda litterarũ tenor qualis. gl. 5. §. 8. n. 4.
Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos. ibi. n. 5. & dicitur diſpenſatio paliata Commenda perpetua. n. 6.
Commenda perpetua non cadit ſub pœna. c. licet Canon. gl. 5. §. 8. n. 7.
Commenda & commiſſio idem eſt. ibi n. 8.
Commendatarius debet habere ætatem, & alias qualitates ad beneficium requiſitas. gl. 5. §. 8. n. 9. Et poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus. n. 10. Et comprehenditur ſub diſpoſitione. c. quoniam Abbas de officio delegati. n. 11. Ac poteſt præſentare, et eligere & conferre. n. 12. & fructus locare, ad plures annos n. 14. & tranſigere, ac fructus vendere, n. 19.
Cõmenda in, locum habet regul. de infirmis, & conſtitutio de publicandis. gl. 5. §. 8. n. 15. et 16.
Commenda perpetua eſt narranda in impetratione alterius beneficij. gloſ. 5. §. 8. n. 17. Et inducit incompatibilitatem. n. 20.
Commendam perpetuam habere non poteſt illegitimus, ſine diſpenſatione. gl. 5. §. 8. n. 18.
Commendis in, non procedit extrauag. iniuncta de electione. ibi. n. 21.
Commendis in perpetuis intrant Regulæ de Idiomate, de triennali, de veriſimili notitia. ibi. n. 22. & 23.
Commendatarius perpetuus poteſt permutare, & in fauorem reſignare. gl. 5. §. 8. n. 24. et 25.
Commendatarius tenetur narratiuam verificare. ibi. n. 26. Et dicitur Prælatus. n. 27. Et poteſt remittere denuntiationes ad matrimonium requiſitas. ibi. n. 28.
Commendæ noſtri temporis ſunt irreuocabiles. gl. 5. §. 8. n. 29.
Commendas capiunt omnia Iura de titularibus loquentia. ibi. n. 30. 31. & 32.
Commenda perpetua an faciat expirare reſeruationem. num. 33.
Commenda temporalis eſt, ad vtilitatem eccleſiæ. gloſſ. 5. §. 8. num. 35.
Commendatarius debet apponi quaudo vacat Canonicatus Doctoralis, aut Magiſtralis, &c. gloſ. 5. §. 8. num. 36.
Commendis in temporalibus nullus datur titulus, & quandocunque poſſunt reuocari. gloſ. 5. §. 8. num. 37.
Commendare, nil aliud eſt, quam deponere. ibi. num. 38.
Commendatarius temporalis non facit fructus ſuos, & de illis rationem reddere tenetur. gl. 5. §. 8. n. 39. & 40. Nec agit ſpolio. n. 42.
Commendæ temporalis mentio fieri non debet in impetratione. ibi. n. 41. & ceſſant per ſuperuenientem titulum. n. 42.
Commendatarius temporalis eſt tamquam Vicarius. gloſ. 5. §. 8. n. 44.
Commenda ad ſex menſes omnium beneficiorum mundi conceſſa fuit à Paulo III. Cardinali de Medices. gloſ. 5. §. 8. n. 46.
Commenda perpetua non dicitur proprie beneficium, ad effectũ reſeruationis. gloſ. 5. §. 8. n. 48.
Commenda perpetua ceſſante, vacat beneficium vt prius, cum exemplis & deciſionibus. gloſ. 5. §. 8. n. 49. 50. 51. 52. & 53. reprobata opinione Mandoſij n. 54. & 55.
Commendæ de materia tractantes citantur. ibi. n. 62. & 64. et ibi. de Regula. 42 Cancell. n. 63.
Commẽda an præſumatur ad tempus, vel potius perpetua. gl. 5. §. 8. n. 66.
Comenda in, non procedit Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 17. ibi. num. 65.
COMMISSIO appellationis à ſententia lata vigore Inſtrumenti executiui, continere ſolet clauſulam (ſine preiuditio executionis.) gloſ. 6. n. 203.
Commiſſo examine teſtium, conceditur etiam facultas exigendi Iuramentum. gloſ. 9. in annotation. n. 116.
Commiſſiones ſunt ſtricti Iuris. gloſ. 37. n. 39.
Committens cauſam poſt rem Iudicatam cenſetur illi renuntiare gloſ. 66. nu. 39. cum ſequentibus, vbi idem in triennali & laudo.
Committens cauſam contra religioſum approbat illius perſonam. gloſ. 66. n. 42.

Com-

in finem, & vide verbo ſecularis & verbo regularis.
Collatio beneficiorum de Iure communi competit Epiſcopis gl. 29. n. 1.
Collatio beneficiorum de Iure ſpeciali competit, ratione fundationis, vel præſcriptionis, conſuetudinis gl. 29. n. 2. & 5. aut priuilegij n. 6.
Collatio quartæ portionis, ſi ſit, nulla conſequenter erit nullus aſcenſus vigore illius ad integram portionem. gl. 31. n. 33. ſicut & in attentato. n. 34. & radice mortificata n. 44.
Callatio facta in menſibus Iunij, & Decembris, potius cenſetur facta. Vigore primeui Iuris. quàm alternatiuæ gl. 43. n. 119.
Collatio facta ab Epiſcopo in principio menſis et de tempore congruo, non corruit, quamuis poſtea in eodem menſe reſidere deſinat gloſ. 43. n. 149.
Collatio non debet eſſe conditionalis, ſed pura. gl. 43. n. 150.
Collator non dicitur qui habet cōſentire vel conſulere. gloſ. 45. n. 33.
Conferens cum conſilio vel conſenſu alterius plus habet, quam conferens ſimul cum alio. gloſ. 45. n. 34.
Collatio beneficiorum Inferiorum Eccleſiæ Cathedralis, an ad ſolum Epiſcopum ſpectet. gloſ. 45. n. 38. & 42.
Collationis termini non ſunt cum præſentatione confundendi. gloſ. 45. n. 65.
Collatio quando ad ſolum Capitulum ſpectat, ſolet Epiſcopus votare tamquam vnus Canonicus. gloſ. 45. n. 73.
Collationes an poſſint diuidi per turnos inter Epiſcopum et Capitulum ad effectum vt intret alternatiua, & ad alios effectus. gl. 45. §. 1. n. 57. cum ſequentibus & per totum.
Collatio, electio, ſeu præſentatio, dicitur fructus, & pertinent vti tales ad bonæ fidei poſſeſſorem. gloſ. 45. §. 2. nu. 8. 9. & 10. Maxime cum ſint fructus induſtriales. n. 10.
Collatio, electio, ſeu præſentatio, facta à bonæ fidei poſſeſſore, non reponitur, cum conferens, eligens, aut præſentans, non fiat locupletior gl. 45. §. 2. n. 12. & 13.
Collatorem & patronum eſſe, aliud eſt, & aliud eſt habere Ius conferendi & præſentandi: Nec ſequitur habeo præſentationem, ergo & Ius patronatus. gl. 45. §. 2. n. 27. & 28.
Collatio realis & vera requiritur vt, ex illa acquiratur quaſi poſſeſſio. gl. 45. §. 2. n. 31.
Collatio non dicitur proprie Epiſcopi, ſed Capituli (mortuo Epiſcopo) ſi beneficiū eſt ſimultaneæ collationis gloſ. 45. §. 3. n. 49.
Collatio libera Epiſcopi (illo defuncto) eſt reſeruanda ſucceſſori, gloſ. 45. §. 3. n. 51.
Collatio libera eſt illa, quæ valet expediri ad præciſam, & totalem conferentis voluntatem, & quando alterius vocatio non requiritur. gloſ. 46. n 3. & 4.
Collatio cum conſilio alterius faciēda, an cadat ſub reſeruatione ſecunda reg. Cancell. gloſ. 46. n. 29.
Collatio dicitur ſpectare ad ſolum Epiſcopum, licet cum conſilio alterius ſit expedienda. gloſ. 46. n. 30.
Collatio libera non dicitur quando debet interuenire aſſenſus ante, vel poſt collationem, & tenet collatio quamuis denegetur. gloſ. 49. n. 12. & 13. ac per totam.
Collatio eſt probibita ante vacationem. gloſ. 51. n. 43.
Collationem beneficij, qui habet à Papa, ſi indigeat aliqua diſpenſatione, Epiſcopus non poteſt cum eo diſpenſare. gloſ. 52. n. 22.
Collatio vnius beneficij, qui obtinet à Papa, ſi poſtea obtinet ab Ordinario cadet tanquam ingratus ſibi à Iure quæſito. gloſ. 52. n. 23.
Collatum beneficium qui habet a Papa poteſt ab Inferiore ratione delicti priuari. gloſ. 52. n. 26.
Collatio beneficij ſine effectu, eſt veluti corpus ſine anima gloſ. 55. n. 25. cum ſequentibus.
Collatio dicitur fructus. gloſ. 56. n. 42.
Collatio facta de beneficio Iuriſpatron. tenet, niſi patronus opponat. gloſ. 56. n. 78. & 79.
Collationem qualificatis perſonis faciendi obligatio, intelligitur ipſis petentibus. gloſ. 56. n. 88. & 89.
Collatio facta vigore alternatiuæ ab Epiſcopo, qui perdidit illam, eſt ipſo iure nulla. gloſ. 57. num. 1.
Reliqua vide verbo beneficium, prouiſio, Papa, Ordinarius.
COLLECTORIS de materia. Vide verbo Subcollector.
COLLEGIVM, dici non poteſt ante erectionem. gloſſ. 5. §. 7. n. 69. cum ſequentibus.
Collegio futuro. vel eccleſiæ conſtruendæ an poſſit legari, & priuilegium relinqui. gl. 5. §. 7. n. 82. & 83. cum ſequentibus.
Collegium cœptū aſſimilatur partui cōcepto qui in fauorabilibus habetur pro iam nato. gloſ. 5. §. 7. num. 95.
Collegiata eccleſia ſi habet curam animarum, talis cura non reſidet penes ſingulos, ſed penes totum Capitulum. gl. 6. n. 71.
Collegij appellatione venit conuentus. gl. 8. n. 5.
Collegium nec capitulum non faciunt plures Clerici eccleſiæ Parochialis congregati ad ſonum campanæ in aſſerto Capitulo. gl. 19. n. 14. et 15. neque faciunt vnum corpus nu. 16.
Collegijs quibuſcunque priuilegia conceſſa tolluntur per regul. noſtram. gl. 37. n. 1. & 34.
Collegium et vniuerſitas non excommunicatur. gloſſ. 37. num. 7.
Collegij non ſunt actus & paſſiones, ſed ſingularium de illo. gl. 37. n. 8.
Collegium non comprehendit mandatum, contra omnem perſonam datum. gl. 37. n. 9.
Collegium, nec Capitulum non includit cōmiſſio con-

contra certas perſonas, cum clauſula omnesq. alios, &c. etiam ſponte facta. gl. 37. n. 10. et 11.
Collegij & Vniuerſitatis controuerſiā, non capit ſtatutum de compromittēdo controuerſias ortas inter quaſcunque perſonas. gl. 37. n. 14.
Collegium et Vniuerſitas venit, quando indiſpoſitione exprimitur, & qualiter. gloſ. 37. n. 31. 32. & 33.
Collegium, & Vniuerſitas an differant. gl. 37. num. 35.
Collegium, & Vniuerſitas venit, perſonarum appellatione in materia fauorabili, vel habente conſonantiam de Iure communi. gl. 37. n. 36. & 37. & ratione ſubiecta materiæ. num. 41. etiam in materia Collationum. n. 42. & in materia ſolutionis decimarum. n. 46.
Collegium & Capitulum includitur in regula de Annali. gl. 37. n. 43. & 44.
Collegium & Vniuerſitas venit, quando conſtitutio loquitur imperſonaliter, & ſub lata interpretatione. gl. 37. n. 49. & 50.
Collegium, & Vniuerſitas ſaltim ficte delinquere poteſt. gl. 37. n. 51.
Collegiata eccleſia dignitas, aut præbenda, non dicitur libera collationis Epiſcopi, ſed ad Capitulum & Prælatum ſpectat electio, aut præſentatio, ad Epiſcopum confirmatio. gloſ. 45. num. 46. & 47. Reliqua. vide verbo. Capitulum, Vniuerſitas, Ciuitas.
COMMENDA, non extinguit reſeruationem. gl. 5. §. 7. n. 144.
Commenda perpetua, an cadant ſub reſeruatione reg. 8. gl. 5. §. 8. n. 1. & 34. & 45. & 47.
Commenda perpetua eſt titulus canonicus ibi. n. 2. & parū diſtat à prouiſione beneficij n. 3.
Commenda litterarū tenor qualis. gl. 5. §. 8. n. 4.
Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos. ibi. n. 5. & dicitur diſpenſatio paliata Commenda perpetua. n. 6.
Commenda perpetua non cadit ſub pœna. c. licet Canon. gl. 5. §. 8. n. 7.
Commenda & commiſſio idem eſt. ibi n. 8.
Commendatarius debet habere ætatem, & alias qualitates ad beneficium requiſitas. gl. 5. §. 8. n. 9. Et poteſt eſſe Iudex Apoſtolicus. n. 10. Et comprehenditur ſub diſpoſitione. c. quoniam Abbas de officio delegati. n. 11. Ac poteſt præſentare, et eligere & conferre. n. 12. & fructus locare, ad plures annos n. 14. & tranſigere, ac fructus vendere, n. 19.
Cōmenda in, locum habet regul. de infirmis, & conſtitutio de publicandis. gl. 5. §. 8. n. 15. et 16.
Commenda perpetua eſt narranda in impetratione alterius beneficij. gloſ. 5. §. 8. n. 17. Et inducit incompatibilitatem. n. 20.
Commendam perpetuam habere non poteſt illegitimus, ſine diſpenſatione. gl. 5. §. 8. n. 18.
Commendis in, non procedit extrauag. iniuncta de electione. ibi. n. 21.
Commendis in perpetuis intrant Regulæ de Idiomate, de triennali, de veriſimili notitia. ibi. n. 22. & 23.
Commendatarius perpetuus poteſt permutare, & in fauorem reſignare. gl. 5. §. 8. n. 24. et 25.
Commendatarius tenetur narratiuam verificare. ibi. n. 26. Et dicitur Prælatus. n. 27. Et poteſt remittere denuntiationes ad matrimonium requiſitas. ibi. n. 28.
Commendæ noſtri temporis ſunt irreuocabiles. gl. 5. §. 8. n. 29.
Commendas capiunt omnia Iura de titularibus loquentia. ibi. n. 30. 31. & 32.
Commenda perpetua an faciat expirare reſeruationem. num. 33.
Commenda temporalis eſt, ad vtilitatem eccleſiæ. gloſſ. 5. §. 8. num. 35.
Commendatarius debet apponi quando vacat Canonicatus Doctoralis, aut Magiſtralis, &c. gloſ. 5. §. 8. num. 36.
Commendis in temporalibus nullus datur titulus, & quandocunque poſſunt reuocari. gloſ. 5. §. 8. num. 37.
Commendare, nil aliud eſt, quam deponere. ibi. num. 38.
Commendatarius temporalis non facit fructus ſuos, & de illis rationem reddere tenetur. gl. 5. §. 8. n. 39. & 40. Nec agit ſpolio. n. 42.
Commendæ temporalis mentio fieri non debet in impetratione. ibi. n. 41. & ceſſant per ſuperuenientem titulum. n. 42.
Commendatarius temporalis eſt tamquam Vicarius. gloſ. 5. §. 8. n. 44.
Commenda ad ſex menſes omnium beneficiorum mundi conceſſa fuit à Paulo III. Cardinali de Medices. gloſ. 5. §. 8. n. 46.
Commenda perpetua non dicitur proprie beneficium, ad effectū reſeruationis. gloſ. 5. §. 8. n. 48.
Commenda perpetua ceſſante, vacat beneficium vt prius, cum exemplis & deciſionibus. gloſ. 5. §. 8. n. 49. 50. 51. 52. & 53. reprobata opinione Mandoſij n. 54. & 55.
Commendæ de materia tractantes citantur. ibi. n. 62. & 64. et ibi. de Regula. 42 Cancell. n. 63.
Commēda an præſumatur ad tempus, vel potius perpetua. gl. 5. §. 8. n. 66.
Comenda in, non procedit Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 17. ibi. num. 65.
COMMISSIO appellationis à ſententia lata vigore Inſtrumenti executiui, continere ſolet clauſulam (ſine preiuditio executionis.) gloſ. 6. n. 203.
Commiſſo examine teſtium, conceditur etiam facultas exigendi Iuramentum. gloſ. 9. in annotation. n. 116.
Commiſſiones ſunt ſtricti Iuris. gloſ. 37. n. 39.
Committens cauſam poſt rem Iudicatam cenſetur illi renuntiare gloſ. 66. nu. 39. cum ſequentibus, vbi idem in triennali & laudo.
Committens cauſam contra religioſum approbat illius perſonam. gloſ. 66. n. 42.

Com-

Commiſſio data ad exequendum. Conſtito de tribus conformibus, *intelligitur de validis gloſ. 57. n. 20. & 21.*
COMMODVM *qui ſentit ſentire debet onus gloſ. 5. §. 5. n. 53.*
Commodum nemo conſequi debet ex actu in quo apponitur pœna gloſ. 24. n. 105.
Commodum vbi non datur, nec periculum dari debet. gloſ. 43. n. 132.
COMMVNITAS *operatur in Indiuiduis vt priuilegium vnius ſuffragetur alteri. gloſ. 24. n. 53. Declaratur. n. 54. & 55.*
Commune mei, & alterius, non eſt proprie meum gloſ. 45. in princ. n. 30. & 31.
COMPENSATIO *fit ipſo Iure, parte tamen volente, & petente. gloſ. 56. n. 66.* Idemq. *eſt in proceſſu ordinario ſtatuto contradicente, & in executione trium conformium. gloſ. 56. n. 67.*
COMPOSITIO *debet fieri de fructibus male perceptis: non tamen de diſtributionibus. §. 7. proœm. n. 172. & 173.*
Compoſitiones quæ ſoluuntur in Dataria, non inducunt cauſam oneroſam proprie loquendo. latè vero fit. gloſ. 28. n. 27. & 28.
Compoſitionis ratione, an dicatur Papa quaſi cõtrahere. gloſ. 28. n. 30.
COMPVLSATIO *debet fieri præuia recognitione, & partis citatione, niſi ſit facta à notario actuario, vel eius ſucceſſore, aut ſubrogato. gloſ. 64. n. 12.*
CONCESSO RR. *monaſterio cum pertinentijs ſuis, & Eccleſia, Eccleſia non venit tanquam acceſſoria, ſed tanquam diuerſa. gloſ. 3. n. 12.*
Conceſſum donec voluntas, ſeu beneplacitũ mutetur, non reuocatur, nec ceſſat morte concedentis. gloſ. 12. n. 55. & ſequentibus.
Conceſſio facta ad voluntatem concedentis expirat morte illius. gloſ. 12. n. 68. ſicut & donatio. n. 69. & ibi agitur de intellectu. c. ſi delegatus §. 1. de offic. delega. in 6. n. 70. & 71.
Conceſſio Caſtri vſque ad 3. gradum includit tertium gradum. gloſ. 12. §. 1. n. 3.
Conceſſum ſub conditione reſidentiæ, cenſetur ſub contraria conditione denegatum. gloſ. 43. nu. 122.
Conceſſio vnius eſt reſeruatio alterius gloſ. 54. num. 7.
Conceſſio in certis rebus. denegat quo ad alias. gl. 54. n. 9. Et *cõceſſo vſu, prohibetur abuſus.*
Conceſſa adminiſtratione prohibetur diſſipatio. gl. 54. n. 11. cum ſequentibus.
Conceſſio expendendi vſque ad certam ſummam denegat vltra illam. gl. 54. n. 21.
CONCILIVM *Triden. c. 19. ſeſſ. 24. de non conceden. expectatiuis. & indultis Cardinalium, nec facien. mentaliter reſeruation. &c. declaratur. §. 1. proœm. n. 62. 64. & 75. & 76. & 80.*
Concil. Trid. dum concedit, Epiſc. ius viſitandi, alijs non aufert. §. 1. proœm. n. 21.
Concil. Triden. ſeſſ. 24. de reform. c. 18. declaratur iuxta terminos c. ſi Apoſtolica. de praben. in 6. in §. 5. proœm. n. 136.
Concil. Triden. ſeſſione 24. c. 18. verſ. necnon, *declaratur. in gloſ. 3. n. 4.*
Concil. Triden. derogatio expreſſa, an ſit neceſſaria, quando aliquis prouidetur de parochiali ſine concurſu, vel ſufficiat tacita. gl. 6. n. 120.
Concil. Triden. ſeſſ. 7. c. 4. declaratur. & adducuntur. Rotæ deciſiones. gl. 15. n. 16. & 17.
Concil. Triden. c. 17. ſeſſ. 24. & conſtitutio Calaguritan. intelliguntur de incompatibilitate ratione tituli. gl. 15. n. 24. & 25. Et non inducunt vacationem ipſo iure. n. 26. Et procedit d. Concil. in prouiſionibus Apoſtolicis. num. 5.
Conciliaris diſpoſitio vt cenſeatur derogata requirit expreſſiorem derogationem. gloſ. 15. n. 36. & gl. 18. n. 103.
Concil. Triden. omnia decreta continent Decretum irritans. gl. 15. n. 37.
Concil. Triden. diſtinguit modũ probandi Iuſpatron. inter perſonas priuatas, & Magnates ac Vniuerſitates. gl. 18. n. 31.
Concil. Triden. Verba, alias ſecundum Iuris diſpoſitionem, *quid ſignificent. gl. 18. n. 50.*
Concil. Trident. nihil innouauit quo ad Iuſpatron: perſonarum particularium. gl. 18. n. 54. Nec ſatis confidit de teſtibus in probotione Iuriſpatron. magnatorum. ibi. n. 81.
Concil. Triden. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. non procedit in beneficijs reſeruatis. gl. 52. n. 36. et 37.
CONCLVSA *cauſa nõ datur noua cõmiſſio ſine derogatione cõcluſionis. gl. 9. in annot. n. 127*
Concluſio in cauſa ſupplet defectũ citationis ad ſententiam maxime in Hiſpania. gl. 9. in annot. n. 154. & 155. Niſi concluſio ſit informiter facta. num. 156.
Concluſio ad ſententiam quando dicatur tacite fieri, vel ipſo iure. ibi. n. 157.
Concluſio attenditur, & non tractatus. gloſ. 63. num. 34.
Concluſio operis, & proteſtatio auctoris. gloſ. 67. num. 69.
CONCORDATA *Franciæ de collatione graduatis facienda non auferunt Papæ poteſtatem præueniendi. §. 2. proœm. n. 32. ibi. quid de Concordatis Germaniæ, & legato de latere.*
Cõcordata Germaniæ trahunt originem à diſpoſitione. c. ſtatutum de præben. in 6. §. 5. proœm. n. 159. & 160.
Concordata excipiuntur à reſeruatione regulæ noſtræ. gl. 25. n. 1. & 7.
Concordatum quid ſit, & vnde dicatur. gloſ. 25. num. 2. & 3.
Concordata Germaniæ quid contineant, & qui Doctores tractent de illis. gl. 25. n. 4. & 5.
Concordata Frãciæ cuius tenoris ſint. gl. 25. n. 6.
Concordata nulla lege cenſentur comprehenſa,

ſed

ſed ſemper excepta. gloſ. 25. n. 8.
Concordata ſunt fauorabilia cum reducant ad Ius commune. gloſ. 25. n. 9.
Concordata, quæ cauſa facta fuerunt. gloſ. 25. nu. 10.
Concordia, & pro pace conſeruanda, multa ſpecialia in iure reperiuntur. gloſ. 25. nu. 11. & 13.
Concordata ſunt fauorabilia Indultis Cardinalium. gloſ. 25. n. 11.
Concordiæ confirmatæ à ſede Apoſt. non excluduntur per concil. Triden. gloſ. 25. nu. 14.
Concordata non impediunt, quod Legatus de latere concurrat cum Ordinarijs collatoribus. gl. 25. n. 15. & 16. & 19.
Concordatorum Decretum non ampliat. gloſ. 25. nu. 18.
Concordata Franciæ, an comprehendãt beneficiũ exiſtens extra Regnum, quando collator eſt de Regno. gloſ. 25. n. 21.
Concordata non auferunt Concurrentiam Papæ tanqam Ordinarij. gloſ. 25. n. 20.
Concordata non tolluntur, per reſeruationem ratione familiaritatis Papæ. Ad alios tamen effectus intrat talis reſeruatio. gloſ. 25. nu. 22. & 23.
Concordata vt non cadant ſub regula noſtra debent eſſe acceptata. gloſ. 26. n. 1. cum ſequen.
Concordata habent naturam contractus. gloſ. 26. n. 5. & 28.
Concordata ſunt indiuidua. gloſ. 27. nu. 1. & ſi in parte non ſeruantur corruunt in totum. n. 2.
Concordatorum obſeruãtia præſumitur, niſi contrarium probetur. gl. 27. n. 52.
Concordata lædere Papa non intendit. gloſ. 28. n. 1. 21. & 24.
CONCORDIA inita ſub beneplacito. Corruit, quando porrecta ſupplicatione fuit cancellata aliqua clauſula ſine qua ceſſaret concordia, niſi aliter de mente contrahẽtium colligatur. gloſ. 12. n. 86. 87. & 94. & 96.
Concordiam non ſeruans, licet poſſit pœnitere, tamen alteri parti tenetur expenſas referre. gloſ. 12. n. 83. & 85.
Concordiæ ſi in confirmatione additur, aut tollitur aliquid non ſubſtantiale, non propterea deficit conſenſus, nec corruit. gloſ. 12. n. 90.
Concordia eſt indiuidua, & corruente vna particula illius corruit tota. gloſ. 12. n. 95.
Concordia ex correſpectiua, nemo poteſt iuuari, niſi prius doceat pro ſua parte adimpleuiſſe. gl. 27. n. 5.
Concordiæ non adimpletæ exceptio, eſt litis finitæ. gloſ. 27. n. 10.
Concordiæ confirmatæ à ſede Apoſt. non ſunt ſublatæ per Concil. Trident. quoad correctionem Capitularium. gloſ. 31. n. 43.
CONCVRRENTIBVS expectante, & reſeruatiuo quis præferatur. §. 3. procem. nu. 130. & per totum. d. §. agitur de meteria.
Concurrẽtibus ſub eadem Data duabus prouiſionibus ex capite reſignationis præfertur prius publicata. ibi. n. 139.
Concurrentibus prouiſis pluribus ab eodem Ordinario, quis præferatur §. 3. procem. nu. 140. & 141.
Concurrentibus duobus iuribus, vel ſtatutis contrarijs, præualet quod eſt magis ſpeciale, & fauorabile. §. 6. procem. nu. 26. Idem. ſi concurrant duo priuilegia, vel regulæ, vnum prohibitiuum, & aliud permiſſiuum, quia præualet prohibitiuum. ibi. n. 23.
Concurſus. Parochialium non procedit in Vicarijs de quibus in Conſtit. 46. Pij 5. gloſ. 5. §. 3. nu. 53.
Concurſus debet fieri in beneficijs curatis, etiam ſi cura per vnum, vel plures adminiſtretur. gloſ. 6. n. 114. & 115. & quamuis ſint reſeruata ratione menſis, aut vacationis in Curia. ibi n. 111. 112. & 113. & 116.
Concurſus parochialis ceſſat, quando electus vti dignior non vult conſentire penſioni reſeruatæ. gloſ. 6. n. 117. & in alijs vndecim caſibus vſque ad nu. 162.
Concurſus ceſſat in Parochiali reſignata in fauorem, vel ceſſione. gloſ. 6. n. 121. & 122. & declaratur. Concil. Triden. n. 123. Necnon quando non fuit ſeruata forma Conſtit. Pij. 5. n. 130. & quando labitur tempus ſignificandi. n. 131. et 132. et in Parochiali Iuris patron. laicalis. n. 135. & 136. & quando redditus ſunt exigui. n. 139. Aut nemo ſe vult opponere. n. 140. Aut adeſt timor rixarum. n. 141.
Concurſus ceſſat in parochiali litigioſa. gloſ. 6. n. 142. & quando cura ſpectans ad Collegium, exercetur per Canonicos. n. 158. & n. 159. & 160. & in Vicarijs iuxta formam conſtit. 46. Pij 5. n. 161. necnon quando benficium eſt regulare. ibidem.
Concurſu, an & quando prouideantur beneficia ſimplicia: vide late in. gloſ. 6. ex n. 242. vſque 248. vbi à n. 145. exprimuntur certi caſus.
Concurſus quando dicatur actus Iudicialis, & quando extraiudicialis. gloſ. 9. in annotation. n. 40. 41. & 42.
Concurrentibus eadem die, vel hora, acceptatione alternatiua, & prouiſione ordinaria, quænam præſumatur anterior. gloſ. 65. nu. 17. & 18.
CONDITIONIS potioris non debet eſſe temerarius quam obediens. gloſ. 9. in annotation. n. 292.
Conditio ſi vacat, *verificatur in vacatione de ſolo iure. gloſ. 15. §. 1. n. 23.*
Conditionem *importat ablatiuum abſolutum. vide verbo* ablatiuum.
CONFIRMATIO non datur malæ prouiſionis, vel reſeruationis penſionis ab Ordinario facta. Sed datur noua prouiſio, aut reſeruatio. gloſ. 5. §. 5. nu. 30. & 32. & 33. vbi an noua pro-

prouiſio dicatur confirmatio.
Confirmatione Apoſtolica ſtante, decollatione beneficij Manualis, prouiſus remoueri non poteſt. gloſ. 5. §. 6. nu. 25. quod intellige. vt in. nu. 26.
Confirmatio electionis an ſit actus Iudicialis vel extraiud. gloſ. 9. in annotationibus. n. 43.
Confirmatio Apoſt. præſumitur, quatenus ſit neceſſaria, ex obſeruantia. 30. anno. gloſ. 12. n. 78. & 79.
Confirmatio ex certa ſcientia Cōcordiæ ſuper diuiſionibus collationū Inita, facit locum alternatiuæ, niſi adſit clauſula, Saluis reſeruationibus. *gl. 45. §. 1. nu. 73. & 74.*
Confirmatio in forma communi, nullum obſtaculum tollit. gloſ. 45. §. 1. n. 75. & 76.
Confirmationis Apoſtolicæ de validitate, quando poſſit inferior cognoſcere. gloſ. 52. n. 63.
CONIECTVRIS locus noneſt in claris. §. 4. prooem. nu. 69.
CONSENSVS Patroni ſubſecutus habet vim præſentationis. gloſ. 5. in princ. nu. 55.
Conſenſus vbi requiritur, ſufficit regulariter ſi ſequatur. gloſ. 5. nu. 56.
Conſenſus præſtatio in coadiutoria, quando dicatur habere vim reſignationis gloſ. 5. §. 9. n. 70. & 71.
Conſenſus denegatio non inducitur, ex denegatione clauſulæ transferendi. gloſ. 12. n. 89.
Conſenſus ex præſtatione, permutans deſinit facere fructus ſuos. gloſſ. 15. §. 2. n. 41.
Conſenſus præſtatio facit, quod non dicatur amplius per obitum reſignātis vacare beneficiū. gloſſ. 15. §. 1. n. 45.
Conſenſus erroneus quando non noceat, & adducitur pulcher caſus. gloſ. 31. n. 41. & 42.
Conſenſus alterius quando in collatione requiritur, non dicitur libera. gloſ. 47. n. 1. 4. & 5.
Conſenſus eſt ſimilis ſenſus, & illo deficiente actus non tenet gloſ. 47. n. 2. & 3.
Conſenſus & voluntas idem ſunt. gloſ. 47. n. 6.
Conſenſus non ſolum eſt habendus, ſed etiam ſequendus, & maioris eſt efficaciæ, quam conſilium. gloſ. 47. n. 7. & 8. ac maius præiudicium eſt conſenſum habere, quam conſilium requirere. nu. 9.
Conſenſus an includat in ſe conſilium, et dicatur conſulens conſentire? gloſ. 47. n. 11. & 12.
Conſenſum Capituli, an teneatur petere Epiſcopus contra Capitulares procedēs, vel dumtaxat conſilium gloſſ. 47. n. 13.
Conſenſus ſemper præſumitur de ſubſtantia gloſ. 47. n. 14.
Conſenſu alterius neglecto quando requiritur, actus non tenet. gloſ. 47. n. 15.
Conſenſum præſtans actui, an dicatur agere actū gloſ. 47. n. 16. 17. 18. & 19.
Conſenſus alterius quando requiritur in collatione Abbatis, ſi de illo non ſit mentio in expectatiua, nihil valet. gl. 47. n. 17.
Conſenſus tacitus an ſufficiat vbi requiritur expreſſus. gloſ. 47. n. 19.
Conſenſus tacitus non ſufficit, quando diſpoſitio declarat quod ſit expreſſus. gloſ. 47 n. 20. aut pro forma requiritur. n. 21. Alias ſic. nu. 22.
Conſenſus expreſſus, quando dicatur, & quando tacitus. gloſ. 47. n. 23.
Conſenſus expreſſus dicitur multis modis remiſſiue gloſ. 47. n. 24.
Conſenſus diuerſis modis præſtatur. gloſ. 47. n. 25
Conſenſus præſtatur à Capitulo, in collatione Epiſcopi, quando Capitulum recipit litteras prouiſionis, & collationem admittit. gloſ. 47. nu. 26.
Conſentire dicitur qui patitur, & non contradicit. gloſ. 47. n. 27.
Conſenſus poteſt præſtari per equipolens, & non eſt neceſſe dicere auctoritatem, et conſenſum impartimur, ſi alias apparet de illo. gloſ. 47. n. 38. & 29.
Conſenſus ſi ſit formalis, vel non, quommodo cognoſcatur. gloſ. 47. n. 30.
Conſenſus dicitur formalis, quando requiritur propter fauorem publicum, ſecus ſi ob fauorem priuatum. gloſ. 47. n. 31. & 32.
Conſenſus an poſſit ſequi poſt actum, & concluditur quod ſic. gl. 47. n. 33. niſi requiratur pro forma. n. 34.
Conſenſus alterius quando requiritur pro validitate collationis, eſt præſtandus poſt vacationem, & non antea. gloſ. 47. n. 35.
Conſenſus poteſt præſtari per litteras, & per nuntium, aut Epiſtolam. gloſ. 47. n. 36.
Conſenſum præſtare, ſi recuſet ille a quo petitur, aditur ſuperior, vt eum compellat, aut ſine conſenſu actum expediat. gloſ. 47. n. 37. & 38. late.
Conſenſus eſt iterum præſtandus, quando primus actus non tenet. gloſ. 47. n. 40.
Conſenſum non præſtare, vel inutilitrr præſtare paria ſunt. gloſ. 47. n. 41.
Conſenſus, ſi primus eſt validus, ſecundus nihil valet. gloſ. 47. n. 42.
Conſentire nemo tenetur, ſi adeſt iuſta cauſa denegandi conſenſum, & ſi ſuperior compellit, poteſt appellari. gloſ. 47. n. 43. & 44.
Conſenſus differt à licen. nam licen. ſemper debet præcedere. gloſ. 47. n. 45. & 46. & in alijs rebus vſque ad n. 54.
Conſenſus in quo differt à Iuſſu. gl. 47. n. 55.
Conſenſus in quo differt ab auctoritate. gloſ. 47. nu. 57.
Conſenſus, quando non ſit ſequendus. gloſſa 47. nu. 58.
Conſenſus aliquando accipitur pro conſilio. gloſ. 47. n. 59.
Conſenſus eſt de Iure naturali gentium, & ideo per principem ſuppleri non poteſt. gloſſ. 47. nu. 60.
Conſenſus alicuius vbi requiritur, non ſufficit ſo-

la præſentia gloſ. 47. n. 61.
Conſenſus ſæpe Capitur pro præſentia. gloſſ. 47. n. 62.
Conſenſus, & aſſenſus idem ſunt. gloſ. 47. n. 63.
Conſenſus Capituli. An poſſit præſtari ſingulariter remiſſiue. gloſ. 47. n. 64.
Conſenſus elicitur ex ſola deſcriptione, ſicut ex ſubſcriptione. gloſ. 60. n. 38.
Conſenſu deſſiciẽte, nulla obligatio contrahitur, gloſ. 63. n. 46.
CONSEQVENS qui vult, & antecedens. gloſ. 5. §. 7. n. 80.
CONSILIVM iniqum faciens deuoluetur ſuper illo. gloſ. 27. n. 31. vbi alia plura de hoc, vſque in finem.
Conſilium legis ſequitur, qui videns litem iniuſtam, innanibus ſumptibus ſe vexare non vult gloſ. 45. §. 3. n. 34.
Conſilium alterius ſi ſit petendum, & omittitur actus eſt ipſo iure nullus, gloſ. 46. num. 5. & conſilium petendum, excludit dictio liberam. num. 6.
Conſilium quando ſit petendum de ſola vrbanitate. gloſ. 46. n. 7.
Conſilium matris, non tenetur exigere tutor filij de Iure fforum, quando mater tutrix eſſe non poterat. gl. 46. nu. 8. & quid ſi teſtator. Iuſſerit n. 9. & 14. vbi multipliciter declaratur.
Conſilium peti non debet ab eo qui nõ eſt, nec eſſe poteſt paticeps officij. gloſ. 46. n. 10. vel ſi non ſit capax dandi illud. n. 19.
Conſilij petendi, obligatio impoſita alege, eſt præciſa, & ſi non petitur, actus erit ipſo iure nullus gloſ. 46. n. 13. Idem ſi imponatur ab homine, non habenti poteſtatem à lege. n. 14.
Conſilium, ſi eſt petendum & omittitur, regulariter actus non tenet, niſi adſit periculum in mora. gloſ. 46. nu. 25. & 15. vel alias mandatur peti illi, qui prius habebat poteſtatem expediendi actum libere. n. 17.
Conſilium an debeat petere executor teſtamenti, à Guardiano fratrum Minorum, quãdo teſtator hoc diſpoſuit. gl. 45. n. 20.
Conſiliarius eſſe poteſt Guardianus fratrum Minorum, licet non poſſit eſſe executor teſtamenti. gl. 46. n. 21.
Conſilium quando licet non petatur collatio tenet, tunc dicitur libera. gl. 46. n. 22.
Conſilij petendi obligatio an tollat actus libertatem, conſiderari debet ſubiecta materia. gl. 46. nu. 25. & 26.
Conſilium conſanguineorum, & amicorum requirere in matrimonijs contrahendis, eſt conſentaneum naturæ matrimonij. gl. 46. n. 28.
Conſilium petendum non alterat naturam Iuris paton. gl. 46. n. 31. nec præſumitur eſſe de ſubſtantia. n. 32. non tamen eſt leuis talis obligatio. num. 36.
Conſilium capituli regulariter tenetur Prælatus requirere. gl. 46. n. 34. ſecus tamen, ſi ad eum fiat deuolutio. n. 35.
Conſilium poteſt eſſe tanti ponderis quod trahat ad ſe illud petentem. gloſ. 46. n. 37.
Conſilium debet præcedere ante actus expeditionem cum tempore ad deliberandum neceſſario. gl. 46. n. 38. & 39. & 40.
Conſilium à Conſultore repente datum eſt nullũ. gl. 46. n. 45.
Conſilij petendi obligatio eſt fauorabilis. gloſ. 46. num. 49.
Conſilio prætermiſſo, nihil facias, & non pænitebis. gloſ. 46. num. 50. & vbi deficit, generationes deſipantur. n. 51. & vbi multa conſilia, ibi ſalus. num. 52.
Conſilio alieno vti debet quilibet, quanto ſe magis ſapere putat. gl. 46. n. 53.
Conſilio Cardinalium vtitur Papa in arduis. gl. 46. n. 54.
Conſilio quæ geruntur, iure, & firmitate nituntur. gl. 46. n. 55. & redundant ad beatitudinẽ & gloriam. n. 57.
Conſiliarios plures habere, eccleſiæ intereſt. gl. 46. num. 57.
Conſilio pendente geſta ſunt attentata, & nulla. gl. 46. n. 58.
Conſilium opportune petitum, & debito tempore expectatum, ſi non datur poteſt actus, ſine illo expediri. gl. 46. n. 60.
Conſilium ſequi nemo regulariter tenetur. gloſ. 46. n. 61. vt videmus in Papa, requirente Cardinales n. 62. Et Epiſcopo requirente capitulũ. n. 63. In arbitro. n. 64. in procuratore. n. 65. in inſtitore. n. 66.
Conſilinm Iuris prudentis à Iudice inperito petitum, non eſt neceſſario ſequendum. gloſ. 46. num. 67.
Conſilium deputati ſequi non tenetur executor pro diſtribuendis bonis pauperibus. gl. 46. n. 72. nec mulier teſtari valens. n. 73. nec Epiſcopus erigens ſeminarium. n. 74.
Conſilium non obligat ex propria natura. gl. 46. num. 75.
Conſilium, quid ſit? gl. 46. n. 76.
Conſilium eſt ſequendum, à plenum intellectum non habente gl. 46. n. 77. & à participe officij. n. 78. à Rotæ Auditore. n. 79. & quando accipitur pro conſenſu. n. 80. & 81. aut quando requiritur de mandato alicuius particularis ſtatuti, aut conſuetudinis. n. 82. & 83. & qui ex aliquo Iure ſpeciali adſtringitur pronuntiare eum conſilio illius. n. 84.
Conſilium an teneatur ſequi qui debet procedere de conſilio alterius. gl. 46. n. 85. & 86.
Conſilium ſequi tenetur, qui debet procedere ſecundum, vel iuxta conſilium alterius. gl. 46. n. 87. vel quando ex mente diſponentis ita colligitur. num. 88.
Conſilij de materia plures citantur. gloſ. 46. n. 89.
Conſilium an ſit præſtandum ab eo, cuius præſentia

tia requiritrr. gl. 46. n. 4.
Conſilij de natura eſt quod petatur, ante actum tempore opportuno, & expectatur, quod ſecus eſt in præſentia. gl. 48. n. 12 14. & 16.
Conſilium includit in ſe conſenſum. gl. 48. n. 15.
CONSISTERE in quo loco dicatur beneficium, & quis locus ſit attendendus ad multiplicem effectum. gl. 10. n. 1. & per totum, & vide verbo, locus.
Conſiſtere debet ante omnia in rerum natura, res de qua ſit agendum. gl. 9. §. 5. 38. & 39.
CONSISTORIALIA beneficia, quæ ſint & an includentur ſub reg. 8. gl. 9. in princ. n. 38. & 39.
CONSPECTVS operatur quoad acquiſitione poſſeſſionis, & alia plura. gloſ. 43. n. 48. & 49.
CONSTRVERE eius eſſe cuius eſt deſtruere, non ſemper eſt verum. gl. 51. n. 46.
CONSTITVTIO non eſt perpetua quando reſtringitur ad certum tempus §. 5. proœm. num. 5.
Conſtitutio. 142. Pij. 4. emanauit ad fauorem noſtræ regulæ, vt de beneficijs reſeruatis ratione menſis apponatur ſequeſtrum. §. 7. proœm. nu. 1. & 2. vbi per totum d. §. latè d. conſtitutio declratur.
Conſtitutio. 67. Pij. V. mandat ſequeſtrari fructus, & diſtributiones præbendæ, quando litigatur contra Capitulum. §. 7. proœm. n. 21. & qualiter procedat, n. 22.
Conſtutio Piana loquens de ſequeſtro procedit quando litigatur ſuper beneficio reſeruato, & quid ſi ſolum litigetur ſuper poſſeſſione. §. 7. proœm. n. 28. & 29.
Conſtitutiones Clementina, & Piana procedunt in omnibus beneficijs cuiuſcumque qualitatis. §. 7. proœm. num. 69 & 70. & an in cauſis, tunc per appellationem pendentibus. n. 92.
Conſtitutio Piana fundatur in eo ne intruſus cum fructibus ſui beneficij Apoſtolicum prouiſum moleſtet. §. 7. proœm n. 99.
Conſtitutio Piana procedit in alia reſeruatione, vel affectione vltra reſeruationē menſis. §. 7. proœm. n. 114. & an in beneficio litigioſo nu. 116. & 120.
Conſtitutio Piana non debet ſeruire de vento. §. 8. proœm. n. 138.
Conſtitutio loquens de fructibus non capit diſtributiones. §. 7. proœm. n. 154.
Conſtitutio Piana 142. conuenit in pluribus cum clementina. §. 7. proœm. n. 65.
Conſtitutio prouincialis diſponens quod collatio Canonicatus facta alteri quam idoniori ſit nulla, eſt contra Ius commune. gl. 4. n. 127.
Conſtitutio Pij. V. de prouiſionibus parochialium adducitur, & declaratur in. gloſ. 4. nu. 137. & 139. cum ſequentibus, & 142. & nu. 143. affertur. bonus caſus practicus.
Conſtitutio 46. Pij. V. loquens de Vicarijs, in medium adducitur, & declaratur, in gl. 5. §. 3. n. 48. & 49. cum ſequentibus, & quare fuit introducta. n. 62. & an procedat in Vicarijs, quæ prius dabantur in titulum perpetuum, n. 75. & an ſit derogata per Reg. 8. n. 79.
Conſtitutio 31. Pij V. de modo, & forma in prouiſione parochialium ſeruandis adducitur, et declaratur in gl. 6. ex n. 124. cum multis ſeq.
Conſtitutio 31. Pij V. in §. hæc tamen Appellatio, declaratur. in gl. 6. n. 186.
Conſtitutiones Sinodales non ligant, vbi adeſt conſtitutio particularis. gl. 9. §. 1. n. 17. alias ſic, & illis ceſſantibus recurritur ad Ius commune. n. 21.
Conſtit. 33. Pauli IV. contra ſe ſubijcientes examini pro alijs, aut acceptantes beneficium cum animo dimittendi. gl. 15. n. 90.
Conſtit. 20. Pij IV. diſponens, quibus non ſint prouidenda beneficia per delictum vacantia. gl. 15. in princip. n. 158.
CONSVETVDO an valeat, quod poſſit per ſubſtitutum deſeruiri, quando eſt electa induſtria perſona. gl. 5. inprin n. 108.
Conſuetudo, & vltimus ſtatus attenditur ſuper eo, an vicaria ſit temporalis vel perpetua. gloſ. 5. §. 3. n. 15. & 13.
Conſuetudo vel preſcriptio, quando poſſit facere beneficium perpetuum de manuali. gl. 5. §. 6. num. 36.
Conſuetudine vel conceſſione introduci poteſt, vt filij Parochianorum vnius parochiæ baptigentur in alia, gl. 6. n. 52. ſicut etiam quoad Eccleſia non parochialis habeat Cœmenterium, & decimas præcipiat. n. 55. & 56. cum ſequentibus.
Conſuetudo eſt laudabilis, quod beneficia non conferantur, niſi alicui de gremio Collegij, aut conuentus. gl. 8. n. 109.
Conſuetudo, aut præſcriptio, vt probetur debent concludere teſtes per dictionem, & citra, & non abſque (&) gl. 9. in annotat. num. 85. 86. 87. & 88.
Conſuetudo, vt probetur, debent teſtes percutere tempus neceſſarium, ante litem motam. ibi. n. 90. 91. & 92. & vide verbo articulus.
Conſuetudo tollit appellationem à collatione, ne diu vacet eccleſia. gl. 9. in annotat. n. 211.
Conſuetudinis immemorabilis de materia: vide verbo immemorabilis.
Conſuetudine reprobata, vti iniqua, non poteſt alia de nouo introduci. gl. 33. n. 10. & 11.
Conſuetudines non derogantur per regulam noſtram, vti iniqua. gl. 33. n. 12.
Conſuetudo Mediolaneſ, quod Archiepiſcopus conferat beneficia vacātia per matrimonium, &c. eſt per regulam noſtram ſublata. gl. 32. num. 13.
Conſuetudo optandi probandas reſeruatas, valebat ante regulam noſtram, quamuis immemorabilis non eſſet. gl. 34. n. 9.

Conſuetudo quæ diſponit quod liceat optare maiores præbendas, non concedit optionem in minoribus, ſecus ſi ſimpliciter optio concedatur. gl. 34. *n.* 24. & 25.

Conſuetudines immemorabiles quatenus tollun tur per reg. noſtram, An intelligantur ſublata, quoad optiones tantum, vel etiam quoad alias beneficiorum diſpoſitiones. gl. 35. *n.* 21. & 30.

Conſuetudo immemorabilis, & priuilegium apari procedunt. gl. 33. *n.* 29.

Conſuetum, in quo differat à ſolito. gloſſ. 36. *num.* 85.

Conſuetudo ſtatutum, aut priuilegium, dant, & tolluut ius conferendi. gloſ. 45. *inprinc. num.* 71.

Conſuetudo, eſt potentior ſtatuto, & concordia. gl. 45. *§.* 1. *n.* 78.

Conſuetudo non inducitur, ex actibus equiuocis, & difformibus. gl. 45. *§.* 2. *n.* 41.

CONTENTVM *ſequitur naturam continentis. gl.* 10. *n.* 10. *Et abrogato continente ſimiliter continens. num.* 11. *ibidem, cum ſequentibus.*

CONTINENTI, *quæ fiunt, in eſſe videntur. gl.* 43. *n.* 54.

CONTINVATIO *non ſolum procedit inter diuerſas leges, ſed etiam inter diuerſas Rubricas, & libros. gl.* 1. *n.* 15.

Continuum recipit aliquod interuallum. gl. 43. *num.* 65.

Continuatio poſſeſſionis, inducit præſumptionem melioris tituli. gl. 45. *§.* 3. *n.* 3.

CONTRACTVS, *et diſtractus apari procedunt. gl.* 6. *n.* 170.

Contrahitur quaſi, in Iudicijs. gl. 6. *n.* 171.

Contractus geſti cum intruſis ſunt nulli. gl. 15. *§.* 1. *num.* 96.

Contractus ad eius perfectionem requirit acceptationem. gl. 26. *n.* 6.

Contractum nemo ex parte ſua adimplere tenetur, donec pars impleat ex altera. gl. 27. *n.* 21.

Contractus à principio eſt voluntarius, ſed ex poſt facto neceſſarius. gl. 43. *n.* 127. & *gl.* 58. *num.* 16.

Contractus factus cum Pupillo, vel eccleſiæ ſine tutoris, vel Prælati auctoritate, tunc demum eſt nullus ſi ipſi petant. gl. 56. *n.* 90. 91. 94. 95. & 96. *Idemque eſt in cenſu impoſito ad effectum non reſtituendi fructus præceptos. n.* 97. 98. & 99.

Contractus perfectio conſiſtit in vltimo Inſtanti concluſionis. gl. 63. *n.* 31. *cum ſequentibus vſque ad* 35.

CONTRARIORVM *eadem eſt ratio §.* 5. *proœm. n.* 118. & *gl.* 6. *n.* 174. *necnon correlatiuorum. gl.* 28. *n.* 16.

Contrariorum vnius remotio, eſt poſitio alterius. gl. 54. *n.* 24. & *gl.* 57. *n.* 6.

CONTVMACIAE *pœna ceſſat ſi creditor dat debitori cauſam fugæ. gl.* 27. *n.* 40.

CORRECTORIA *diſpoſitio eſt odioſa, & reſtringenda, ſicut & omnis receſſus à Iure Communi §.* 6. *proœm. n.* 4. & 5.

Corrigere ſe velle in continenti, & contrarium dicere, nemo præſirmitur. gl. 8. *n.* 76. & *gloſ.* 11. *n.* 72.

Correctio in quibuſdam, eſt in reliquis confirmatio. gl. 54. *n.* 15. *cum ſequem.*

CORRELATIVO *de vno, lege diſponente, procedit etiam in alio. gloſ.* 50. *num.* 12. & *vide verbo,* contrariorum, & *verbo* ratio.

CORRESPECTIVVM, *quando quid eſſe dicatur. gl.* 27. *n.* 7.

Correſpectiuorum vno corruente, omnia corruunt gl. 27. *n.* 4. *vt in concordia. n.* 5. *in emptione. n.* 6. *in tranſactione. n.* 7. *in Regula de trienali. n.* 8. *in remedio ſpolij n.* 9. *in concordia. n.* 10. & 11. *in locatione n.* 12. & *in alijs actibus. n.* 13. 14. & 15. *cum ſequentibus vſque ad finem.*

CREATVM *de nouo beneficium, an cadat ſub reſeruatione. Reg.* 8. *glo.* 5. *§.* 9. *num.* 1. *cum ſequentibus* & *ex n.* 44. 45. & 46. *ac per totum.*

Creationem per nouam, dicitur vacare beneficium. gl. 9. *§.* 5. *n.* 50,

CVBICVLARIORVM *beneficia ſunt reſeruata. gloſ.* 51. *ex n.* 90.

Cubiculariorum beneficia reſeruare de nouo, per reg. 6. *Cancellariæ an opus erat? gl.* 51. *n.* 91.

Cubiculariorum honoris aut extramuros, beneficia: An ſint reſeruata: & concluditur negatiue. gloſ. 51. *num.* 92. 93. 94. 95. & 96.

CVLPA *Epiſcopi inferiori nocere non debet. gl.* 6. *num.* 129.

Culpa ſtante ſpoliati, ceſſat ſpolium. gloſſ. 27. *num.* 30.

Culpa eſt imputanda illi, qui cauſam dedit. gloſ. 27. *ex n.* 17. *vſque ad finem.*

Culpa imputari non debet marito, faciendo inſpici vxorem, fingentem eſſe pregantem. gl. 27. *num.* 43.

Culpa beneficiati in non ſeruiendo, non excuſat à ſolutione penſionis. gl. 27. *n.* 44.

Culpa Epiſcopi, in non prouidendo, illi & non Capitulo nocere debet. gl. 45. *§.* 3. *n.* 15. & 16.

Culpa ex ſua Epiſcopus, commodum reportare non debet. gl. 56. *n.* 118.

CVLTVS *diuinus eſt potius augendus quam minuendus. §.* 6. *proœm. n.* 44.

CVRA *animarum eſt ars artium. gloſ.* 4. *num.* 72.

Curata beneficia reſeruantur per reg. noſtram. gl. 6. *num.* 1.

Curata beneficia, an veniant appellatione beneficiorum. gloſ. 6. *ex num.* 2. *cum ſequentibus* & *num.* 10. & 11.

Curæ mentione non facta, impretratio non tenet ibi. num. 3.

ſerit cauſa mutationis aeris, aut ſolatij beneficia reſeruata non ſunt. gl. 51. n. 79.
Curiæ Romanæ praxim addiſcentes, licet alias ſint valde periti, putant, nihil ſe ſcire, & nouum mundum inuenire. gl. 60. n. 78.

D

DAMNVM dicitur ſentire, qui ſuam voluntatem implere non poteſt. §. 4. proœm. num. 59.
Damnum ſemper præſumitur illatum, & delictum commiſſum ab eo, qui ex illo ſentit commodum. §. 7. proœm. n. 161.
Damnum, & diſpendium nemo pati debet ex eo, de quo meretur præmium. gl. 24. n. 151.
DATARIVM ad Suæ Sanctitatis, quare litteræ acceptationis, ſunt tranſmittendæ. gl. 63. ex. num. 55. dic quia repræſentat Papam. num 56.
Datarij per manus omnia, quæ ſunt gratiæ tranſeunt, ſine quo nihil fit. gloſ. 63. nu. 57. Ipſe tamen gratias non concedit. num. 58. Sed Papa, qui ad illius intentionem moueri ſolet. num. 59.
Datarius dicitur Organum mentis & vocis Papæ. gl. 63. n. 60.
Datarij officium eſt excelſum, licet expiret morte Papæ. gl. 63. n. 61.
Datarius non eſt Iudex impetrãtium beneficia, etſi ante impetrationem ſoleat extraiudicialiter informari. gloſ. 9. in annotat. contra num. 18.
Dataria, quid ſeruat in expreſſione menſis, in alijs vacationibus præter obitum. gloſſ. 32. num. 31.
Datarius Bernardinus Paulinus, laudatur. gl. 63. num. 62.
DATVM ob cauſam, repetitur cauſa non ſecuta. gl. 56. n. 51.
DECANVS, & alius Prælatus inferior Epiſcopo, quando dicatur de Capitulo. gl. 43. num. 56.
Decanus Eccleſiæ Trident. habet duas voces in Capitulo. gl. 45. in princ. n. 76.
DECIMARVM perceptio non concludit præciſe eſſe eccleſiam parochialem, nec econuerſo, licet præſumptionem faciat. gloſ. 6. n. 56. 57. & 58.
Decimarum totius diœceſis in perceptione, Epiſcopus habet fundatam intentionem de Iure communi, ſi ſolus Rector ſit, vel quando parochiæ non ſint diſtinctæ. gloſ. 6. n. 75. 76. 77. & 78. Secus vero, quando adeſt proprius parochiæ Rector. n. 84. & 85. Niſi in quarta Epiſcopali. n. 87. vel ſi non agit contra Rectorem, niſi contra tertium. n. 88.
Decima, non eſt ſoluenda de executione nulla. gloſ. 57. n. 14.
Decimarum impoſitio facta religioſis habentibus prædia, procedit, licet de ſolo facto habeant. gl. 57. n. 48.
DECISIONES duæ, Rotales ſuper antiquitate contrariæ, conciliantur, & Regula cum limitatione, apponitur in. §. 3. proœm. n. 37. 38. & 43.
Deciſio Rotæ 29. n. 1. de reſcript. in antiq. declaratur. §. 3. proœm. n. 129.
Deciſio Rotæ 12. n. 6. de præbend. in antiquioribus explanatur. gl. 15. §. 1. n. 76.
Deciſiones allegantes alias deciſiones ſunt intelligendæ, ſecundum terminos illarum. gl. 43. num. 155.
Deciſiones plures Rotales, requirentes animum permanendi, ad effectum fruendi alternatiua, adducuntur. gl. 43. n. 173. vſque 178.
Deciſio Caſſadori. 8. de præbendis, declaratur. gl. 53. n. 37. 39. & 40.
DECLARATIONIS ad effectum multa proſunt, quæ ad alium non proſunt. §. 3. proœm. n. 97.
Declarans nihil immutat. gl. 12. §. 1. n. 9.
Declaratoria ſententia, requiritur in priuationibus ipſo Iure. gl. 15. n. 155.
Declaratum quod eſt ſemel, amplius declaratione non indiget. gl. 56. n. 119.
Declaratio quod Epiſcopus propter abuſum, amiſerit alternatiuam, requiritur, quando contrauentio non eſt notoria gl. 56. n. 126.
Declaratoria ſententia præuia cauſæ cognitione, eſt neceſſaria, quamuis inducatur priuatio ipſo Iure. gl. 56. n. 127.
DECRETVM irritans, nihil operatur in materia præuentionis. §. 3. proœm. n. 70.
Decretum appoſitum ad finem regularum Cancell. an comprehendat omnes regulas. gloſſ. 1. num. 10.
Decretum, de dimittendo beneficium, inducit vacationem ipſo Iure, ſi illi non pareatur. gl. 15. ex n. 109. Et quid in Decreto contento in indultis Cardinal. n. 110. & à quo tempore incipit currere tempus præfixum. nu. 111. 112. cum ſequen. vſque n. 118.
Decreto de dimittendo in manibus Sanctiſſimi, ſatisfieri poteſt per æquipolens. gloſſ. 15. num. 119.
Decreti iuxta formam, beneficium dimittẽdum in manibus Papæ, debet dimitti liberè, & ſine vlla conditione. gl. 15. n. 125. licet aliquando ex iuſta cauſa, admittitur reſignatio in fauorem. n. 129.
Decretum, de dimittendo, &c. an habeat vim Decreti irritantis, & inficientis poſſeſſionem. gloſ. 15. n. 126.
Decreti de dimittendo à pœna, excuſat moleſtia qualibet, & appoſitio, nihil tranſeat. gloſ. 15. num. 118.
Decretum irritans, ita demum annullat, ſi pars petat. gl. 56. num. 65.

Decretum irritans continet Regula noſtra. 8. gloſſ. 67. num. 1.

Decretum irritans vndè Originem trahat. gloſ. 67. num. 11.

Decretum irritans inficit, & annullat omnia, quæ in contrarium fiunt, ac omnes Iuris effectus tollit gl. 67. n. 12. & habet oculos retro. n. 13. Ac eſt tam malignæ, & peſtiferæ naturæ, quod quidquid in oppoſitum inueniat, vt fulgure deſtruat. n. 14.

Decretum irritans eſt gladio ancipite penetrabilior. gl. 67. n. 15. Ac ligat ignorantes quoad nullitatem actus, non vero quoad pœnam. n. 18. & 19.

Decretum irritans, habet inhibitionem in ventre, ac vim priuatiuam, & auocatiuam, & eſt potentius reſeruatione. gloſ. 67. num. 16. & 17.

Decretum irritans poteſt apponere legatus, ſed non ligat ignorantes. gloſ. 67. n. 20. & 21.

Decretum irritans Papæ, an liget ipſum Papam, gl. 67. n. 22. & n. 23. dicitur quod ſic: contra. n. 24. concordatur. n. 25. & 26.

Decretum irritans contentum in regula noſtra ligat ipſum Papam. gl. 67. n. 27. & 28.

Decretum irritans regulæ noſtræ inficit poſſeſſionem, necnon in qualibet reſeruatione. gl. 67. n. 29. 30. & 31. ſiue ſit de certo, vel de incerto corpore. n. 32.

Decretum irritans contentum in c. fin. vt lit. pen. in 6. inficit poſſeſſionem gl. 67. n. 37. & declaratur. n. 38.

Decretum irritans contentum in reſeruatiane vel affectione, tunc inficit poſſeſſionem, quādo conſtat de tali reſeruatione, affectione, aut lite. gl. 67. n. 39. & alijs modis declaratur remiſſiuè. num. 40.

Decretum irritans, an inficiat poſſeſſionem, in alijs caſibus, vltra reſeruationem, aut litem. gloſſ. 67. num. 41. & hincinde plura adducuntur. num. 42. 43. 44. & 45. vbi habetur quid ſit in collatione facta à Papa Iure præuentionis, & concluditur, vt receptior oppinio negatiua. num. 46.

Decretum irritans poſuit regula noſtra ſpecifice quoad poſſeſſionem. gl. 67. necnon Concil. *Tridentin. n. 48.*

Decretum irritans regulæ 8. non inficit poſſeſſionem prouiſi Apoſtolici, de beneficio vacante in menſe ordinario, tanquam de reſeruato. gloſ. 67. num. 49.

Decretum irritans habet plures alios effectus. gl. 67. num. 50.

Decretum irritans appoſitum in gratia Conditionali, non ligat ante conditionis euentum. gl. 67. n. 51. Nec afficit, niſi parte opponente. n. 52. declaratur. n. 53. & 54.

Decretum irritans non ampliat diſpoſitionem. gl. 67. n. 55.

Decretum irritans in collatione Papæ cōcurrente ſub eadem die, cum collatione ordinaria, & poſſeſſione nhil operatur, reiecta opinione Socini, & Rebuffi. gl. 97. n. 56. & 57.

Decretum irritans, non firmat actum imperfectum. gl. 67. n. 58.

Decretum irritans ex falſa cauſa interpoſitum, nihil prodeſt, ſicut nec decretum Iudicis. gl. 67. n. 59 & 60.

Decretum irritans adiectum, ad fauorem vnius non operatur ad fauorum alterius. gloſ. 67. num. 61.

Decretum irritans appoſitum in gratia obtenta, tamquam de reſeruato cum nō ſit, non afficit. gl. 67. n. 62. Nec quoad diuerſum modum vacationis n. 63.

Decretum irritans appoſitum in gratia ſubreptitia, & nulla, nullius eſt momenti. gloſ. 67. num. 64.

Decretum irritans facit, vt poſſit procedi in petitorio, quamuis ſuſpendatur poſſeſſorium. gl. 67. n. 65.

Decretum irritās importat verbum alioquin, *et* nullatenus. *gl. 67. n. 66. & alia multa verba remiſſiue. n. 67.*

Decreti iuxta formam vacatio, quando, & quomodo contingat, & an inficiat poſſeſſionem. gl. 67. n. 68.

Decretum Iudicis poteſt apponi, in quacumque parte actus, ſiue in principio, ſiue in fine. gl. 60 num. 14.

DELICTVM ſemper præſumitur commiſſum ab eo, qui ex illo ſentit commodum. §. 7. proœm. n. 161.

DEMOLIRI debet beneficium erectum poſt noui operis nuntiationem. gloſſ. 5. §. 7. num. 148.

DENOMINATIO fit à digniori, & multum attenditur ad diuerſos caſus. gloſſ. 5. §. 7. num. 30. 31. 32. & 33. & 132. & 133. & gloſ. 13. num. 59.

DEPOSITVM non eſt reſtituendum non ſeruanti contractum, etiam ſi adſit clauſula omni exceptione remota. gl. 27. n. 16.

DEROGATAE leges, & Canones *allegantur pro interpretatione, inductione, aut ratione. §. 5. proœm n. 155.*

Derogare ſemper cenſetur vltima lex priori, licet de illa mentionem non faciat. gloſ. 5. §. 3. num. 58.

Derogata minus cenſetur conſtitutio generalis, per viam legis facta. gl. 5. §. 3. n. 72.

Derogatio Concilij Tridentini, *an debeat eſſe expreſſa, & in ſpecie, vel ſufficiat generalis. gl. 6. n. 120.*

Derogatio reg. noſtræ tollit omnia obſtacula de medio. gl. 9. §. 1. n. 50.

Derogatur lex prima per ſecundam, licet de illa mentionem non faciat. gl. 9. §. 1. n. 51. & ibi qualiter ſint intelligenda priuilegia Apoſtolica. num. 52. & 53.

Dero-

Derogatio regul. 8. non intrat, quando clauſulę priuilegij ſunt fortiſſima. gloſ. 9. §. 1. ex n. 71. 72. & 73.

Derogatoria clauſula indulti, Inducunt proteſtationem defectus voluntatis, in diſpoſitione ſequenti. gl. 9. §. 2. n. 8.

Derogatum priuilegiũ minus præſumitur, quando deficit clauſula quorum tenores. gl. 9. §. 2. num. 50.

Derogatio generalis priuilegiorum habet vim ſpecialis expreſſionis. gl. 9. §. 2. n. 56. Præſertim ſi fiat per viam legis. n. 57.

Derogatio generalis cum clauſula, quorum tenores, *ſufficit ex ſententia Rotæ. gloſſ. 9. §. 2. num. 58.*

Derogatio indultorum Cardinalium, non ſufficit, quando Cardinalis eſt Ordinarius collator, niſi exprimatur. gl. 13. n. 99.

Derogatoria clauſula remouet obſtantias perpetuas, non autem temporales. gl. 21. n. 30.

Derogatio indultorum Cardinalium, debet intelligi de extraordin. Collatoribus, non de Ordinarijs. gl. 24. n. 42. & 43.

Derogantur per Regul. noſtram, priuilegia, & indulta Apoſtol. ad optandum, & diſponendum de beneficijs, quatenus obſtant illius reſeruationi. gl. 35. n. 1.

Derogare poteſt Papa, etiam ſine cauſa priuilegijs datis ad conferendum. gl. 35. n. 31.

Derogatoria Clauſula contenta in primo teſtamento, vel donatione ad futura, quid operetur. gl. 36. n. 3. & 4.

Derogatoria clauſula, ad futuras diſpoſitiones operatur defectum intentionis. gl. 36. n. 7.

Derogatoriarum, derogatoria clauſulæ, qualiter concipiantur cum exemplis. gloſſ. 39. num. 8. Et non ſolum debet fieri mentio de derogatorijs, ſed & de derogatoriarum derogatorijs. num. 10.

Derogatoriæ clauſulæ geminatæ expreſſior derogatio requiritur. gl. 36. n. 11. & 12.

Derogatoria clauſula ad omnes futuras diſpoſitiones, niſi ſpecialiter, nominatim, & in indiuiduo, verba primæ conceſſionis inſerantur: an tollatur per contrariam diſpoſitionem continentem clauſulam, quorum tenores pro expreſsis, &c. *gloſ. 36. num. 13. & num. 14. 15. 16. 17. 18. & 19. plura conſilia pro parte negatiua adducuntur. ex nu. 31. vbi optime per concluſiones declaratur. & vide gloſ. 66. n. 34.*

Derogatoria clauſula præcedens in primo teſtamento contenta, impedit validitatem ſecundi teſtamenti. gl. 36. n. 20.

Derogatoria generalis vltima, quod ſufficiat, plures doctores citantur. gl. 36. n. 23.

Derogatio vltima facta per viam legis, tollit omnes derogationes præcedentes. gloſ. 36. num. 31.

Derogatio regulæ noſtræ 8. eſt facta per viam legis, ac cum matura deliberatione. gloſſ. 36. num. 33.

Derogatio generalis per viam legis, non tollit caſum ſpecialem, ſeu priuilegium, in corpore Iuris incluſum. gl. 36. n. 34. & 35.

Derogatio nulla, quantumuis generalis extenditur ad ea quæ veriſimiliter, ſi Papa in ſpecie interrogatus fuiſſet, derogaturus non eſſet. gl. 36. n. 40.

Derogatoria generalis priuilegiorum ex motu proprio emanata, tollit anteriora priuilegia, & eorum ſpeciales derogationes. gl. 36. n. 43. niſi, &c. n. 44.

Derogationi facta in vltima conceſsione, ex proprio motu emanata, an obſtet Regula de non tollendo, ſi illi derogatum non ſit. gl. 36. num. 45.

Derogatum, vt ſit, vel non primum priuilegium per ſecundum, ſunt ponderandæ clauſulæ vtriuſque. gl. 36. n. 68.

Derogatum minus cenſetur priuilegium, quando cõtinet clauſulam ſublata, &c. *vel ſi ſit conceſſum perſonis, vel valde benemeritis. gl. 36. n. 69. et 70. vel miſerationis cauſa. n. 71. & 72. Sicut per contrarium cenſetur magis derogatum, ſi generaret ſcandalum, vel aliud inconueniens. n. 73.*

Derogatum magis cenſetur, primum priuilegiũ generale, per aliud ſpeciale: ſeu clauſulæ generales per ſpeciales; & econuerſo. gloſſ. 36. num. 73.

Derogatum ſi ſit, vel non priuilegium, pendet à voluntate Papæ ponderatis, & conſideratis circumſtantijs. gl. 36. n. 74.

Derogatio quando dicatur generalis, & quando ſpecialis, & ſpecifica. gl. 36. n. 82.

Derogatio inſolitarum, nõ excedit terminos ſpecifica derogationis. gl. 36. n. 84.

Derogatio priuilegij difficilius interpretatur quam teſtamenti, quia prima eſt odioſa; ſecunda vero fauorabilis gl. 36. n. 75. 76. & 78.

Derogatio priuilegij, nec teſtamẽti, in dubio non præſumitur. gloſ. 36. num. 80. & gloſ. 9. §. 2. num. 29. & 30.

Derogationis de materia. vide alias verbo, reuocare, *& verbo* priuilegium, *& verbo* indultum.

Derogatio inſolitarum clauſularum, non excedit terminos ſpecificæ derogationis. gloſſ. 36. num. 84.

Derogatio Regulæ 8. non eſt generalis, nec perpetua, ſed limitata. gl. 40. n. 2. & 5.

Derogatio eatenus operatur, quatenus expreſſis repugnat, & non plus. gl. 50. n. 9.

Derogatoria Clauſula, non ampliat diſpoſitionem. gloſ. 50. n. 10.

Derogationes gratiæ nullæ nihil operantur. gloſ. 57. num. 16.

Determinatio vna reſpiciens plura determinabilia, facit quod omnia pariformiter terminentur.

nentur. gl. 43. n. 125.

DEVOLVTIO *eſt gradatim probanda, priuſquam ad Papam deueniat. §. 3. procœmiali. n. 4. & §. 4. procœm. n. 88.*

Deuolutio non inuenitur in Iure ex eo, quod diſſentiät Epiſcopus, & Capitulum in ſimultane collatione. §. 4. procœm. n. 81.

Deuoluto in beneficio, non præſumitur in dubio Papam velle prauenire inferiores, niſi aliter ex narratiua colligatur. §. 4. procœm. num. 89. & 90.

Deuolutio in beneficio, iuxta cap. ſtatutum, de præben. in 6. poterat Papa prauenire. ibi num. 95. 96. & 97.

Deuolutio non datur ſine culpa, & mora inferioris. §. 5. procœm. n. 144.

Deuolutio non habet locum in beneficijs manualibus. gl. 5. §. 6. n. 55.

Deuolutionem non excuſat inutilis prouiſio. gl. 8. num. 41.

Deuoluta beneficia non ſunt reſeruata, ſicut nec reſeruata dicuntur deuoluta. gloſſ. 11. num. 60. & 61.

Deuolutionum Iura, non ſunt correcta. gl. 11. num. 62.

Deuoluta quo ad beneficia, Papa vtitur Iure communi, non poteſtatis plenitudine. gloſ. 15. §. 2. n. 22.

Deuoluta beneficia non dicuntur vacare de nouo, niſi quoad certum effectum. gloſ. 15. §. 2. n. 21. & 23. & gl. 24. n. 90.

Deuolutio ad Papam, quando ratione exemptionis inferioris fiat. gloſſ. 24. n. 85. & 88. & 103. & 107.

Deuolutio ſemper fit ad ſuperiorem cum eiſdem oneribus. gl. 46. n. 33. niſi. n. 34.

Deuolutio intrat, quod Inferiores à Papa in beneficijs, quæ poteſt Epiſcopus conferre, vigore alternatiuæ. gl. 53. n. 31.

DICENS *quod vult, audit quod non vult: & qui prius fuit in culpa de ſequeri debet: ac ſuo ſe gladio iugulabit: nec de dolo doloſus opponere poteſt. gl. 27. n. 27. & 28. cum ſequ.*

Dictũ doctoris. vide verbo, Doctor, & Doctrina.

DICTIO, quomodolibet *facit comprehendi in expectatiua menſem Ordinarium ratione alternatiuæ. §. 5. procœm. n. 52.*

Dictio, &, *eſt coniunctiua cum omnibus ſuis qualitatibus. §. 7. procœm. num. 123. & in gloſ. 3. num. 4. cum ſequentibus, & gloſ. 34. num. 24.*

Dictio nihilominus *auget diſpoſitionem. d. §. 7. procœm. n. 124.*

Dictiones Redditus, & prouentus, *an comprehendat diſtributiones. §. 7. procœmiali. n. 186. cum ſequenti b. & 194. & 196. & ſequ.*

Dictiones, fructus, redditus, & prouentus, *ponuntur in litteris beneficialibus, ad denotandum ſolum valorem fructuum. §. 7. procœm. num. 190.*

Dictio, Obuentio, *eſt nomen generale. §. 7. procœmiali. num. 201.*

Dictio, Conſtiterit, *intelligitur de notitia Iudiciali, & etiam de extraiudiciali. §. 7. procœm. num. 233.*

Dictio, Item, *denotat principium nouæ diſpoſitionis. gl. 1. n. 3. cum ſequ.*

Dictio item, *quandoque denotat tacitam repetitionem præcedentium, necnon continuationẽ. gl. 1. n. 4. & 5. vbi alia plura.*

Dictio item, *licet denotet continuationem, non propterea facit quod non ſit lex diuerſa. gloſ. 1. num. 14.*

Dictio Idem, *quid importet remiſſiue. gloſſ. 1. num. 32.*

Dictio Papa, *eſt corruptè ſcripta, vt nonnulli aſſeuerant. gl. 1. n. 50.*

Dictio, necnon, *reſoluitur in*, &, *gl. 3. n. 3.*

Dictio, &, *ponitur declaratiuè ad verba præcedentia. gl. 3. n. 9. & 10.*

Dictio, &, *ponitur inter diuerſa. gl. 3. nu. 11. ac inter duo, idem ſonantia, & tunc ſolent reſolui in vnum. n. 13.*

Dictio, &, *ponitur pro, vel, ratione ſubiectæ materiæ, & econuerſo. gl. 3. n. 14. & 15.*

Dictio, &, *diuidit pro dimidia. gl. 3. nu. 16. cum ſequentibus.*

Dictionis, &, *de materia plura remiſſiue. gloſ. 3. num. 21.*

Dictio, alius. a. d. *denotat ſimilia, & paria. gl. 3. n. 22. cum ſequ. & ideo operatur quod fideicommiſſum tantum debeatur fratribus. n. 34.*

Dictio, alius. a. d. *an mutet naturam ratione dictionis vniuerſalis adiunctæ. gl. 3. n. 42. Et infertur ad plura. n. 43. 44. & 46. & declaratur. num. 47. & pro limitatione ponitur num. 48.*

Dictio, Alius, *ratione materiæ ſubiectæ denotat diſſimilia. gl. 3. n. 49.*

Dictio, Alius, *ratione abſurdi euitandi diſſimilia ſignificat. gl. 3. n. 50.*

Dictio perſona, *multiplices habet ſignificationes. gl. 4. n. 199.*

Dictio prouidere, *quid comprehendat. gloſſ. 4. num. 200.*

Dictio, necnon, *repetit omnes præcedentes. gl. 5. §. 7. n. 78.*

Dictio, omnia, *eſt vniuerſalis cuncta comprehendens. gl. 6. n. 20. & 21.*

Dictio, quorumcumque ordinum *facit venire maiora expreſſis. gl. 8. n. 61.*

Dictio, per, *denotat temporis continuationem. gl. 9. in annotat. n. 89.*

Dictio, & plus, *prolata à teſte, in quo tempore verificetur. ibi. n. 91.*

Dictio, ſtatim, *intelligitur cum temperamento, ſecundum materiam ſubiectam. gloſ. 9. in annotat. contra nullit. n. 217.*

Dictionis vſque *natura eſt, quod regulariter includit, & non excludit. gl. 12. §. 1. cum ſequen.*

&

& quid ſit in materia. Odioſa. n.4. & 7. & 10.

Dictio vſque *ſtat excluſiuæ quando ex mente cõtrahentium ita colligitur. gl. 12. §. 1. n. 11. aut ratione obſurdi, vitandi, veluti ſi quis dicit flumen vſque ad* Ripam *n. 12. cum ſequentibus.*

Dictio vſque *contenta in regula de annali quomodo intelligatur. gl. 11. §. 1. n. 17.*

Dictio vſque *ſtat excluſiue quando ex violentia verborum colligitur vel quando incluſio, aſſet inimica diſpoſitioni. gl. 12. §. 1. n. 18. & 19. vel repugnaret, alteri legi. n. 20.*

Dictiones vſque, & ad, *denotant terminum adquem, & ſunt eiuſdem naturæ. gl. 12. §. 1. n. 21. & 29.*

Dictiones. A. Ab. Ex. *denotant terminum aquo, & regulariter ſunt excluſiuæ & ſeparatiuæ. gl. 12. § 1. n. 22. & 23. niſi ex materia ſubiecta, velut vt euitetur abſurdum, vel correctio aliter intelligatur. n. 24.*

Dictio ad *includit, & ponitur pro* valde. *gl. 12. §. 1. n. 29. & 30. ac denotat cauſam finalem. n. 31. & capitur alijs multis modis n. 32. & 33.*

Dictio (Curia) *plures habet ſignificationes. gloſ. 13. §. 1. n. 18.*

Dictio aliàs *multis modis capitur. gl. 14. n. 84. 85. 86. & 87.*

Dictio obtinere *an intelligatur de iure: vel pode facto. gl. 15. §. 1. n. 25. & 58.*

Dictio Collatio *quot habeat ſignificationes. & quid importet ac concludat ſub ſe. gl. 16. n. 1. vſque ad n. 12.*

Dictio alias *ſignificat idem quod alio modo. gl. 18. n. 51.*

Dictio quamuis *eſt vniuerſalis, & includit omnem ſpeciem prouiſiuam, non tamen diſſimilem. gl. 20. n. 3. & 4.*

Dictio aſsignare. *importat prouiſionem. glo. 20. n. 8.*

Dictio generaliter *appoſita in lege declarat, diſpoſitionem eſſe generalem. gl. 30. n. 3. & 14.*

Dictio generaliter *intelligitur reſpectu locorum aut perſonarum. gl. 30. n. 10.*

Dictio generaliter *adeſt ferè in omnibus regulis cancellariæ gloſ. 30. n. 20. & 21.*

Dictio forſam, *nihil affirmat gl. 32. n. 10. & 11. vbi plura.*

Dictio eſſe *denotat nullitatem ipſo iure. gl. 32. n. 36.*

Dictio etiam *auget diſpoſitionem gl. 35. n. 25.*

Dictio ſi quis *intelligitur de perſonis, non autem de collegijs. gl. 37. n. 15.*

Dictio minime *eſt negatiua vniuerſalis, & habet præciſam excluſionem. gl. 40. n. 1.*

Dictio huiuſmodi *eſt relatiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus. gloſ. 40. n. 4.*

Dictio. Inſuper *interpratatur ideſt, præterea gl. 41. n. 30,*

Dictio quandiu *diuidit tẽpora vera & continua reſidentiæ gl. 43. n. 14. 137. & 144. Et importat conditionem ibi. n. 123.*

Dictio verè *excludit omnem fictionem. gl. 43. n. 15. & 16.*

Dictio perſonaliter *eſt preciſſa. & requirit verã & realem reſidentiam gl. 43. n. 23.*

Dictio Dumtaxat *eſt excluſiua ficta reſidentiæ, & tacite inerat in hoc caſu. gl. 43. n. 24. & 25.*

Dictio Apud, *quid ſignificet gl. 43. n. 44. 45. & 46. & vide verbo* apud.

Dictio illico *verificatur intra triduum. gl. 43. n. 51.*

Dictio quandiu. *regula. 8. an ſit appoſita menſi integrali. gl. 43. n. 138.*

Dictio libere. *quid importet, & multis modis capitur. gl. 41. n. 15. & 17. & quod nemine vocato poſſit actus expediri. gl. 48. n. 3. & vigintemodus excipitur. vt in gloſ. 53. a n. 2. vſque ad n. 25.*

Dictio vel & ſeu *cadunt inter diuerſa ex illius natura. gl. 48. n. 17. & in gloſ. 52. n. 3.*

Dictio aliorum, *ratione materiæ ſubiecta non intelligitur de diſſimilibus. gl. 48. n. 50.*

Dictio (aliàs,) *ideſt aliter, vel alio modo, vel caſu. gl. 48. n. 2. 3. & 4.*

Dictio inantea *quid ſignificet. gl. 50. n. 3.*

Dictiones plures latæ ſententiæ, ſolent coniungi ad maiorem declarationem. gl. 56. n. 36.

Dictio,&c. *includit reliqua verba. Decreti irritantis gl. 67. n. 2. Et illud quod ſolitum eſt, apponi n. 3.*

Dictio, &c. *includit virtualiter omnia, quæ ſunt de natura ſubiectæ materiæ, ſtilo, aut conſuetudine. gloſ. 67. n. 4.*

Dictio, &c. *quid operatur in contractibus, vltimis voluntatibus, reſcriptis, & alijs actibus. gl. 67. n. 5. 6. 7. & 8.*

Dictio, &c. *ſiue ſit abreuiata, ſiue extenſa, idem importat, gl. 67. n. 9.*

Dictio, &c. *aquo differat adiectione,* & infra. *gl. 67. n. 10. & ibi dicitur An dictio,* &c. *extendatur ad clauſulas ſubſtantiales, &c.*

Dictio pretextu. *quid ſignificet. gloſ. 57. n. 2.*

Dictio. tunc *denotat temporis extremitatem, & eſt demoſtratiua temporis cui adijcitur. gl. 65. n. 2. & 3. Et facit includi eamdem diem recognitionis n. 4. Itavt ab illo momento. incipiat gratia alter natira. n. 5.*

Dictio Demum *eſt taxatiua & excluſiua. gloſ. 65. n. 6.*

Dictiones, & nonantea *operantur effectum ſtatim poſtea. gl. 65. n. 75.*

DIES menſis & annus exprimitur de ſtilo, inuocationibus in Curia. gl. 15. §. 2. n. 70.

Die in qualibet dicuntur ſex horæ canonicæ: & in vna poteſt dari Intereſſentia, & lucrum. & in alia non. gl. 43. n. 146. & 147.

DIGNITATES Pontificalibus inferiores Iuriſdictionem habentes debent habere peritiã iuris. Canonici. gl. 4. n. 63.

Digni-

Dignitates carẽtes Iuriſdictione, & Canonici, mediocrem ſcientiam habere debent. gloſ. 4. n. 69.

Dignitates quando non veniunt appellatione beneficiorum gl. 9. in prin. n. 26. & 27.

Dignitas curata non venit appellatione beneficiorum curatorum. gl. 9. n. 28.

Dignitas maior poſt Pontificalem, non venit in gratia ad dignitates. n. 29.

Dignitates ſunt incluſæ in reſeruatione Reg. noſtra. gl. 9. n. 31. & 32.

Dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & Principales in collegiatis comprehenderentur per regul. 8. niſi eſſent iam reſeruata. gloſ. 9. n. 39.

Dignitas Epiſcopalis an veniat ſub ampliſſimis verbis quorumcunque beneficiorum, *gloſ. 9. n. 36. & 37.*

Dignitas principalis Collegiata dicitur, quæ conſiſtit in eccleſia Cathedrali, ſed ex aliquo iure ſpeciali habet præeminentiam in collegiata. gl. 19. n. 28. & 29.

Dignitatis ratione, quam quis habet non debet eſſe deterioris conditionis. gl. 34. n. 38.

Dignitas poteſt eſſe principalis in collegiata, quãuis ſedeat in manu ſiniſtra. gl. 51. n. 56.

Dgnitate non iuuatur, qui male eam ſeruat. gl. 56. n. 13.

DIGNIOR ſimpliciter non dicitur doctior nec ſanctior. gloſ. 4. n. 113. & 114. & vide verba benemeritus, *& verbo.* Idoneus.

Dignior dicitur ad Gubernationem eccleſiæ, qui eſt aptior. gl. 4. n. 182.

Dignius beneficium, trahit ad ſe minus dignum. gl. 5. §. 7. n. 130.

DILATIO non eſt ablatio. §. 7. proœm. n. 62. Nec dilatiuum præiudicium modici temporis eſt in conſideratione. ibi. n. 63.

DILIGENTIA ſemper prodeſt. §. 5. proœm. n. 73.

Diligentia ſi ſit fruſtratoria, fieri non debet. gl. 12. n. 89.

DIMISSORIAE ad ordines non expirant. morte Epiſcopi concedentis, ſicut nec Capituli per ſuperuenientem Epiſcopi. gloſ. 12. n. 37. & 38.

DIOOECESIS vnius beneficium vnitũ beneficio alterius dioceſis acceſſoriæ, prouideri debet ab Epiſcopo illius beneficij cui facta fuit vnio. glo. 5. §. 7. n. 24. ſecus ſi vnio ſit equè principaliter facta n. 57.

Dioceſibus ſi indiuerſis teſtator requit bona ſua inter pauperes diuidenda, per quos Epiſcopos diſtributio fieri debet. gl. 5. §. 7. n. 59. Vbi etiam agitur de publicatione bonorum.

Dioceſibus duabus inuicem vnitis iura cuiuſlibet integra manent. ibi n. 30. 32. & 118.

Dioceſi in diuerſa exiſtentia beneficia, quamuis collator ſit alterius dioceſis, reſeruantur per regul. 8. gl. 10. n. 4. & 5. cum ſequen.

Dioceſis territorium in conſpectu habere, an ſit in conſideratione. gloſ. 43. n. 48.

Dioceſi de, andicatur locus exemptus. gl. 43. ex n. 181. vſque 192.

Dioceſi in ſua, andicatur reſidere Epiſcopus, qui reſidet in loco exempto ſuæ dioceſis. gloſ. 43. n. 180. cum ſequentibus.

Dioceſis Appellatione, an comprehendatur ciuitas, & econtra. gl. 43. n. 193. diſtinguitur. n. 194. cum ſequentibus.

Dioceſim extra propriam Epiſcopus poteſt exercere voluntariam Iuriſdictionem. gl. 62. n. 2. Et eius Vicarius. n. 3. Et legatus. n. 4. niſi, &c. n. 5. Et poteſt fieri præſentatio, n. 6. Et inſinuatio. n. 7. Et confirmatio. n. 8. Et abſolutio. n. 12. Et ibi quid in excommunicatione. Et delegare. n. 10.

DISPENSANDI facultate conceſſa ad præſtimonia, & alia beneficia: non comprehendit dignitates, nec alia beneficia maiora. §. 3. proœm. n. 32.

Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum illegitimo ad canonicatum in collegiata, & dimidiam portionem in Cathedrali. gloſ. 5. in princ. n. 98. & 99.

Diſpenſatio ad validandum matrimonium, & legitimandam prolem, ſi non poteſt habere effectum quoad matrimonium, ratione obitus alterius Parentis, ſortietur effectum quoad legitimationem prolis. gloſ. 5. §. 9. n. 57.

Diſpenſatio ad duo beneficia Curata, intelligitur de primis duobus. gl. 11. n. 81.

Diſpenſatio ſuper vno impedimento, non ſufficit ſi aliud, remanet. gloſ. 13. n. 85. cum ſequentibus, & n. 97.

Diſpenſatus ad vnum beneficium tantum, an ſit diſpenſatus ad aliud, ſubrogatum loco illius; ex cauſa permutationis. gl. 14. n. 56. & 57.

Diſpenſatio ad pluralitatem beneficiorum, non inducitur per expreſſionem obtentorum gl. 15. n. 27. & 28. vſque 40.

Diſpenſationem non inducit expreſſio eorum, quæ ſi tacita eſſent, gratia vitiaretur. gloſ. 15. n. 31. & agitur de reg. cancell. 50. n. 29.

Diſpenſationem habere expreſſam ſuper pluralitate beneficiorum conſultius eſt. gloſ. 15. n. 40.

Diſpenſatio non inducitur ex clauſula non obſtantibus; *ſed ex verbis claris. gl. 15. n. 32.*

Diſpenſatio tacita, vt inducatur plura concurrere debent. gl. 15. n. 33.

DISPOSITIO c. ſi a ſede, de prebend. in 6. an ſit exorbitans §. 3. proœm. n. 98. Et an procedat in præſentato coram Ordinario concurrente prouiſo Apoſtolico. §. 3. proœm. n. 127.

Diſpoſitio. *Verbum, latiſſimam habet ſignificationem, & includit omnem modum prouidendi ac optionem. gloſ. 20. n. 1. & 2. & ibidem agitur, de verbo.* Ordinare, *&* aſsignare.

Diſponere nemo poteſt contra ſubſtantiam actus, illo remanente. gl. 28. n. 15.

Diſpo-

Diſpoſitiuè, quando dicatur actus fieri, latè in gl. 31. n. 8. cum ſequent. & 56.
Diſpoſitiua narratiua menſis, cuius effectus ſit. gl. 32. n. 9. & 59.
Diſpoſitio vltima, quando non valeat ſed prima. gl. 36. n. 5.
Diſpoſitio facta per viam legis generalis, tollit omnes derogatorias precedentes, gloſ. 36. n. 32.
DISTRACTVS, & deſtructio debent eſſe eiuſdem naturæ, cuius & contractus & conſtructio gl. 50. n. 11. & verbo deſtructio & contractus.
DISTRIBVTIONES quotidianæ anſint ſequeſtrandæ in caſu Pianæ conſtitutionis. §. 7. prooem. n. 153.
Diſtributionum ſunt plures ſpecies. §. 7. prooem. n. 158. & 159. & 205. & 296.
Diſtributiones debentur ab impediente executionem litterarum Apoſtolicarum. §. 7. prooem. n. 161.
Diſtributiones quando veniant in condemnatione fructuum. § 7. prooem. n. 155. & 160. cum ſequentibus, vbi multipliciter declaratur.
Diſtributiones non dicuntur de corpore beneficij ſed naturæ diuerſæ §. 7. prooem. n. 162.
Diſtributionibus in percipiendis, magis elaboratur. §. 7. prooem. n. 164.
Diſtributiones potius acquiruntur ratione operarum impenſarum, quam ratione prabendæ. §. 7. prooem. n. 165.
Diſtributiones non comphæhenduntur in diſpoſitione Concilij Trident. de contributione, pro ſeminarijs facienda. §. 7. prooem. n. 171.
Diſtributionibus ex quotidianis an debeatur Charitatiuum ſuoſidinm. §. 7. prooem. n. 174.
Diſtributiones non percipiunt, litteris operam dantes, etiam de licentia Papæ. §. 7. prooem. n. 178. & 179.
Diſtributiones an capere debeat lector ſacre Scripturæ. §. 7. prooem. n. 180.
Diſtributiones an debeantnr, miſſam tempore horarum celebranti. §. 7. prooem. n. 181.
Diſtributiones non percipiunt, aſſociantes Epiſcopum extra eccleſiam. §. 7. prooem. n. 183. Nec abſentes cauſa eccleſiæ. ibidem.
Diſtributiones quotidianæ non ſunt in congrua portione computandæ. § 7. prooem. n. 184.
Diſtributiones computantur in congrua aſſignãda Vicarijs parochialium. §. 7. procem. n. 185.
Diſtributiones an comprebendant, actiones. Redditus & prouentus §. 7. procem. n. 186.
Diſtributionibus de capiendis in abſentia priuilegium, An includat tertiariam datam colligenti fructus decimales. §. 7. procem. n. 87.
Diſtributiones ſi comprehendere voluiſſet Pius 4. expreſſiſſet. §. 7. procem. n. 188. & 189.
Diſtributiones ſi non comprehenderentur in Piana conſtitutione eſſet ſæpe illuſoria. §. 7. procem. n. 202.
Diſtributiones comprehenduntur in Inſtrumento Rotali de apponendo ſequeſtro. §. 7. procem. n. 203.
Diſtributionibus de, poteſt teſtari Clericus, licet nequeat de fructibus. §. 7. procem. n. 165.
Diſtributionibus de. Non ſoluitur annata. §. 7. procem. n. 166.
Diſtributionibus de, non eſt ſoluenda compoſitio. §. 7. procem. n. 174.
DIVES melius quam pauper poteſt conſeruare decorem dignitatis gloſ. 2. n. 41.
Diuites efficiuntur viliſſimi officiales, ſecus vero Doctores. gl. 4. n. 13. & 14. & ideo Hipolytus de Marſilis fuit pauper. n. 15.
DIVINARE nemo tenetur. gloſ. 45. §. 3. n. 20.
DIVISIO & partitio dicitur congrua, quando pro rata poteſtatis, & ponderis diſtribuitur & commodum. gl. 11. n. 5. Non autem leonina. n. 70. & gloſ. 54 n. 28.
Diuiſio collationum poteſt fieri alternatim, per vices. gl. 45. §. 1. a n. 1. per choros, a n. 36. per menſes. n. 37. per hebdomedas; ex n. 48. per annos ex n. 55.
Diuidi non poteſt Iuſpatron. libertorum. gl. 45. §. 1. n. 64. Et an eccleſiaſticum? n. 65.
Diuiſio collationum non poteſt fieri inter Epiſcopum & Capitulum in præiudicium reſeruationum. gl. 45. §. 1. n. 66. Secus vero ad alios effectus. n. 71. Et interdum ſuffragatur: talis diuiſio ad effectum, vt intret Alternatiua. n. 72. vſque ad n. 79.
Diuidi poteſt exercicium Iuriſdictionis, & ſeruitutis, & Charitatiui ſuſidij exactio, & præheminentia Prælatorum. gloſ. 45. §. 1. n. 60. 61. & 62.
Diuiſum, licet ſit exercitium conferendi, non propterea dicitur diuiſum ipſum Iuſ. niſi, &c. gl. 45 §. 3. n. 40. & 50.
DOCTORES, qui ſcripſerunt, ſuper regulis Cancellariæ recitantur in præfatione n. 3.
Doctores legum, ſunt omni loco, & tempore felices. gloſ. 4. n. 22.
Doctoris dictum tranſitoriè loquentis, non curatur, quia etiam Iuris conſ. aberrarunt. gl. 5. §. 8. n. 56. 57. 58. & 59.
Doctoris dictum intelligi debet ſecundum iura quæ allegat. gl. 8. n. 29.
Docere qui alios debet, ab alijs docendus non eſt. gl. 8. n. 84. & 85.
Docere qui debet, multo tempore didiſcere debuit. gl. 8. n. 86.
Doctoribus & Magiſtris, benefica debita non veniunt in reſeruatione. gl 9 §. 2. n. 15. & n. 16. Et ideo canonicatus theologales Regni Franciæ, non veniunt in nominationibus. ibi. n. 17.
Doctor conſulens, anteneatur ſe ſubſcribere. gl. gl. 60. n. 41.
Doctores ſe ſubſcribentes conſilijs aliorum, illis non lectis reprehenduntur. gl. 60. n. 22.
Doctores, & milites creari poſſunt extra territorium

rium concedentis facultatem. gl.62. n.11.

DOCTORALES aut magiſtrales Canonici an exeuſentur a reſidentia, ſi ſint occupati in ſeruitio Epiſcopi. gl. 6. n. 257. & ſequen. & gl.9. §.2. n.91.

Doctoralis aut magiſtrales canonicatus, an includantur ſub ſeruatione reg. noſtre.8. gl.9. §.2. n.1. & 6. & per totum. Et ponuntur tenores Bullarum Sixti 4. Innocen.8. & Leonis 10. n. 2.3.& 4.

Doctoralibus in canonicatibus, non procedit Regula de impetran. gl.9. §.2. n.23.

Doctorales Canonicatus ſemper prouidentur a Capitulis per concurſum, in quibuſcunque mẽſibus vacent. gl.9. §.2. n.39.

Doctoralibus de canonicatibus indultum, non eſt conceſſum perſonæ particulari, ſed pluribus Regnis, & ſic minus cenſetur derogatum. ibi. n. 41.43.44.& 46. Prout etiam fuit præſeruatum a Rota aliud ſimile Indultum. Leon. X. n.45.

Doctorales canonicatus vti beneficia eccleſiaſtica qualificata, includi videntur ſub regula noſtra. gl 9. §.2. n.51. & 55.

Doctorales Canonicus, & Magiſtrales ac lectionis ſacre Scripturæ, quod prouideantur per concurſum, etiam hodie concedit Sedes Apoſtol. ibi n.78.& 79.

Doctoralis Canonicatus quando vacat, commendari debet. gl.9. §.2. n.90.

Doctoralem, ad Canonicatum oppoſitio, an tribuat aliquod ius conſiderabile. gloſ. 9. §. 2. n. 92.

Doctorales, Magiſtrales, Lecturales, & Pœnitentiarij Canonici, an poſſint optare. gl.9. §.2. n.93. & gl.34. ex n. 78. vſque ad 83.

Doctoralium, & Magiſtralium Canonicatuum. Qualitas præſeruantur a Concil. Tridentino. gl.9. §.1. n.19.

Doctoralium Canonicatuum, &c. Leges Hiſpanæ quid diſponant. gloſ.9. §.2. n.25. & 26.

Doctorales canonicatus comprehendere ſub reg. noſtra.8. non eſt intentionis Papæ. gl. 9. §. 2. n. 27.

Doctoralium Canonicatuum electio quamuis fieri debeat a capitulis, tamen confirmatio ſeu collatio, an fieri debeat a Papa. gloſ. 9. §. 2. n. 53.

Doctoralibus de Canonicatibus, Sedes Apoſt. plures gratias de nouo concedit: ibi. n.61. & Rota ſæpe tenuit quod collatio illorum fieri debeat, ſecundum Indulta deſuper conceſſa. num. 78. & 79.

DOCTRINA Menchacbe. diſtictione declaratur. gl.5. in principio n. 46.

Doctrina: Io: Seluæ dicentis, quod quæſtio collationis benefic. ſit modici præ iudicij diſcutitur §.4. procem. n.25.

Doctrina in Indiuiduo inuenta, eſt maxime æſtimationis, & ad inſtar egroti qui cum valet faſtidiat ea quæ infirmus adorat. §. 4. procem. n. 43.

Doctrina vnius in ſpecie loquentis, magis attenditur quam communis opinio in genere. §. 4. procem. n.44.

DOLVS dans cauſam contractui reddit illum nullum, parte tamen petente. gl.56. n.75. & 76.

DOMINI, nomen, eſt proprium Dei gl.1. n. 19. quia denotat at ſuperioritatem, & honorẽ. n. 25. & 26. Et Imperator appellatur Dominus. ibidem. n. 21.

Dominæ, vacantur mulieres, reuerentiæ & honoris gratia. gl.1. n.27.

Domini, nomen hodie vſurpatur a vilibus perſonis. gl.1. n.28. & 29.

Dominus noſter, ſolus Papa aut alias ſummus Princeps vocatur. gloſ.1. n.31.

Dominus beneficij præſumitur poſſeſſor, & quomodo. gl.11. n.33.

Dominium ex vno titulo acquiſitum, non poteſt amplius ex alio acquiri, &c. gl.13. n.70. & 71. & gloſ.45. §.2. n. 27.

Domini Caſtrorum ſeu villarum, habent vtilitatem terminorum tanquam duo incolæ de diuitibus. gl.45. in princ. n.75.

Dominus abutens ſeruis ſuis, illos vendere compellitur. gl.56. n. 22. cum ſequentibus.

Domini temperales ſemper ſunt ſubditis ſuis infeſti, & abaritia pleni eoſque diglutire intendunt. gl.56. n.25.

DOMVS tanquam acceſſoria præbendæ vacãtis, an veniat ſub reſeruatione. gl.34. n.30.

Domus compoſita ex area, & ſuperficie eſt vnum integrale, &c. gl.43. n.156.

DOMICILIVM proprium habet Epiſcopus in ſua eccleſia, & Diocœſi. gl. 43. n.165.

Domicilium, poteſt quis habere in pluribus locis. gl.43. n. 166.

DONATIO Iuris patron. intelligitur accumulatiuè. §.2. procem. n.32. & 33.

Donans obligat ſibi donatarium, obligatione antidorali. §.4. procem. n.54. & 55.

Donare ex alieno lucri ſpecies eſt. ibi n. 57.

Donatio facta futuro collegio vel eccleſiæ antecedeat. gl. 5. §.7. n.72.

Donatio requirit perſonam acceptãtem. ibi. n.98. niſi ad piam cauſam. n.101.

Donationis, eſſentialia ſunt quinque ibi. n. 99.

Donatio facta pro alendis futuris pauperibus vel maritan. futuris virginibus, ſi non teneret: durum eſſet. gl. 5. §.7. n.108:

Donatio facta a viro & vxore ſuorum bonorum, eccleſiæ, vt poſt mortem illorum, bona eorum eccleſiæ reſtituantur, mortuo altero, eccleſia ſuccedet quoad bona illius. gl.21. n. 3.

Donatio reuocatur natiuitate filiorum, dummodo ipſi petant. gl.56. n.80.

DOS ſine matrimonio eſſe non poteſt. gl.5. §.7. n. 88.

Dotans tenetur de dote deteriorata, ex culpa ſua. gloſ.27.

gloſ. 73. ex n. 42. & ſeq.

DVBIA concernentia regulas cancellariæ ante omnia diſputantur. §. 5. procem. n. 40.

Dubitationis tollendæ cauſa, multa exprimuntur, quæ neceſſaria non ſunt. gl. 6. n. 16. Et propterea ſuperflua tollerantur. n. 27. vſque ad 33.

Dubia ſi ſit diſpoſitio recurrendum eſt ad Ius commune. gl. 43. n. 80.

Dubio in ſtatuto ſe fundans, audiri non debet. gl. 41. §. 2. n. 42.

Dubij ex cauſa, multa reſultant, remiſſiue. gloſ. 45. §. 2. n. 42.

Dubium graue, vbi, emergit, non debemus paſſim reſpondere, ſed articulum ponderare, & diſputare gl. 46. n. 44.

DVOBVS res vendita ſi ſit, præfertur prior in poſſeſſione, licet poſterior in emptione. gloſ. 15. §. 1. n. 16. Secus tamen, in collatione beneficij. n. 17. & 18. Et vide. verbo concurſus.

B

ECCLESIA, *indiget viris litteratis, non aſinis ferratis §. 6. procem. num. 33. & gl. 4. num. 4.*

Eccleſiarum vtilitatibus prouidere proprium eſt Papæ. gl. 4. n. 176.

Eccleſia ſepe ponitur pro beneficio. gl. 4. n. 178.

Eccleſia deſtruitur, propter defectum religionis & abuſum. gl. 5. §. 7. n. 151.

Eccleſiæ appellatione, venit principalis, non tã Parochialis niſi ex primatur. gl. 6. n. 12. & vide verbo Capellania.

Eccleſia vna non poteſt habere plures rectores, ſicut, nec vnus poteſt tenere plures ſponſas. gl. 6. n. 42. 43. 44. 45. 46. & 47. vbi plura.

Eccleſia non parochialis poteſt habere cemeterium, & Ius ſepeliendi, & Baptizandi ac decimandi. gl. 6. n. 52. vſq. 58.

Eccleſiæ intereſt plures habere oppoſitores. gl. 9. §. 1. n. 117.

Eccleſiæ receptiuæ, ſeu nonnumeratæ beneficia, an poſſint reſignari. gl. 9. §. 3. n. 1. & per totum, & vide verbo beneficium.

Eccleſiaſtica Iudicatur vniuerſitas ſcholarium ſi ex maiori parte ſunt ſcholares clerici. gl. 18. num. 17.

Eccleſiæ conſiſtentes in ciuitate, debent eſſe ditiones, & venuſtiores. gl. 37. n. 45.

Eccleſia propria, & diœceſis, eſt Epiſcopo, Originalis & naturalis habitatio. gl. 43. n. 163.

Eccleſiæ mutari non debent ad ſingulas Patronorum mutationes. gl. 45. §. 1. n. 63.

EFFECTVS cauſatus à Regula noſtra *non expirat expirante regula. §. 5. procem. num. 86. & 89.*

Effectus quis reſultet, ex eo quod regula noſtra de nouo reſeruet beneficia, prius reſeruata. gl. 13. n. 90. & 91.

Effectus quot reſultent ex eo, an vacatio, ſeu priuatio beneficij ſit ipſo iure, vel per ſententiam, vide plene in gl. 15. à n. 140. vſque 152.

Effectus eſt conſiderandus, quia non eſt vis in verbis. gl. 30. n. 9.

Effectus quinque reſultant ex eo quod reſeruatio ſit generalis, vel ſpecialis. gl. 30. n. 24.

Effectus in omnibus conſideratur, ſine quo nihil agitur. gl. 45. §. 3. n. 5.

Effectuata debet eſſe collatio ſeu præſentatio vt ex illa acquiratur poſſeſſio gl. 45. §. 2. n. 36. & 37. cum ſequentibus.

Effectus conſideratur ratione reſpectus, et econtra. gl. 48. n. 57.

Effectus ſemper principaliter attenditur. gl. 55 num. 12. & 15.

Effectus operum ſemper perhibet veritatis teſtimonium. gl. 55. n. 13. Nam effectus operis, & non nomen, debet conſiderari. n. 14.

Effectus ex efficacia, arguitur potentia cauſa, & exitus acta probat. gl. 55. n. 16.

Effectu à, probatio, eſt optima & ſenſitiua. gloſ. 55. n. 17.

Effectualiter poteſt appellari beſtia homo, irrationabiliter viuens. gl. 55. n. 18.

Effectum, ſecundum ſuum, qualibet, debet aſtimari, & conſiderari. gl. 55. n. 19.

Effectualiter ſunt intelligenda. Verba cuiuſlibet conſtitutionis. gl. 55. n. 20.

EGRESSVS vnius eſt ingreſſus alterius. gl. 57. n. 5. & verbo Ingreſſus.

ELIGERE, nec præſentare ſeipſum, nemo poteſt. gl. 2. n. 57. etiam ſi ſit procurator. n. 58.

Electus ab Epiſcopo ex approbatis ad parochialem, præſumitur maiores qualitates habere. gl. 4. nu. 117. & deſuper adducuntur plures deciſiones Rotales. n. 115. & 116.

Electio facta de digno, omiſſo digniori, tenet. gl. n. 129. etiam ſtante iuramento. n. 130. & 131.

Electio Ordinarij, ſi irrationabilis detegatur reuocari debet. gl. 4. n. 140.

Electio facta ab Epiſcopo, de perſona ſui familiaris aut conſanguinei, eſt ſuſpecta. gloſ. 4. num 141.

Electio mala Epiſcopi, licet ſuſtineatur in foro exteriori; tamen apud Deum nullam excuſationem habet. gl. 4. n. 146.

Electus vti dignior, de parochiali reſeruata, non acquirit Ius ad rem. gl. 6. n. 118. & 119.

Electa, & præſentata beneficia, non cadunt ſub reſeruatione. gl. 11. n. 73.

Electionis *Dictio contenta in Regul. 8. an fuerit neceſſaria. gl. 19. n. 1.*

Electionis vim, habet præſentatio patroni Eccleſiaſtici. gl. 19. n. 2. Et capit electiua beneficia, clauſula, ad collationem *contenta in indultis Cardin. ibi. num. 3.*

Electiuum beneficium, an poſſit acceptari vigore expectatiuæ gl. 19. n. 4. Et an veniat ſub collatione, prouiſione, & præſentatione; cum ſit ſpe-

ſit ſpeciali nota dignum. num.5. 6. & 7.
Electiua beneficia, non cadunt ſub reſeruatione ſpeciali, ſecus ſub generali per viam legis. gl. 19. n. 8. & 9.
Electiuum beneficium, quando dicatur, vel non. gl. 19. n. 11. 12. & 13.
Electiuum beneficium, nec eccleſiam collegiatam, non faciunt plures clerici congregati ad ſonum campanæ, in aſſerto Capitulo. gloſ. 19. num. 14. 15. & 16.
Electi per obitum beneficium nõ vacat, ſed ſi electus renuntiat electioni in manibus Papæ erit affectum beneficium. gl. 52. n. 17. & 18.
Electio in quo loco fieri poſsit. gl. 62. nu. 13. & quid in electione Papæ. n. 14.
EMPHITEVSIS Eccleſiaſtica conceſſa, vſque ad 4. generationem, interpretari debet excluſiue. gl. 12. §. 1. n. 6.
Emphiteuta non ſoluens Canonem, cadit à Iure ſuo, Domino tamen declarante. gl. 56. nu. 50. vſque 53.
EMPTIO, & ſtipulatio ad fauorem perſonæ nominandæ tenet. gloſ. 5. §. 7. num. 89. vide verbo venditio.
EPISCOPI ſunt vocati in partem ſolicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. §. 1. procem. num. 5.
Epiſcopi in ſuis Diœceſibus dicuntur Papæ Vicarij. ibi. num. 6.
Epiſcopi non ſucceſſerunt Apoſtolis, quoad iuriſdictionem. §. 1. procem. n. 18.
Epiſcoporũ iuriſdictio ſic ſe habet, quoad Papã, ſicut Proconſulis, quoad Imperatorẽ. ibi. n. 19.
Epiſcopi poterant conferre in omnibus menſibus ante Reg. 8. §. 1. procem. n. 22. & gl. 43. n. 79.
Epiſcopi non habent, niſi ſemiplenam poteſtatem Papa vero plenam: & ideo duplices menſes ſibi reſeruat. gl. 1. n. 53. & 54.
Epiſcopi hodie non habent quærimoniæ cauſam ratione reſeruationum. ibi. n. 81.
Epiſcopi iuriſdictio in cauſa hereſis, non eſt ſublata per commiſsionem à Papa, in eadem cauſa datam. §. 2. procem. n. 3.
Epiſcopus concedẽdo ſuo Vicario poteſtatem, tantam, et maiorem ſibi reſeruat. §. 2. procem. n. 6. Idẽq. eſt in Dño, quoad procuratorẽ. n. 7. et 8.
Epiſcopus poteſt erigere tribunal, in qualibet parte ſuæ diœceſis, ita vt cũ alijs inferioribus concurrat, cumulatiuè. §. 2. procem. n. 35.
Epiſcopi mediantibus ſuis procuratoribus præueniebant Papam in collatione beneficiorum vacantium in Curia, ante conſtitutionem. c. 2. de præbend. in 6. §. 3. procem. n. 9.
Epiſcopi attẽdant, quod de ſuis collationibus fiat Inſtrumentũ coram notario, et teſtibus ſe ſubſcribentibus, & ſigillo munitũ: alias non probat in præiudicium prouiſi Apoſtolici, in §. 3. procem. n. 147. vbi conſtituitur regula. cum 7. amplia. & 5. limita. & n. 148. vſque 172.
Epiſcopi magis vigilabunt, nõ ſe intromittere in prouiſione beneficiorum, reſeruatorũ, ſi ipſi in ſuis menſib. non impediuntur. §. 4. procem. n. 5
Epiſcoporum lucrum eſt conferre beneficia ſuis nepotibus, & filijs legitimis. §. 4. procem. nu. 47. & 48.
Epiſc. potius tenetur ſubuenire ſuis, ſi ſunt benemeriti, quam alienis. §. 4. procem. n. 49. & 50.
Epiſcopi ſuis familiaribus benemeritis, poſſunt conferre beneficia, ceſſante pacto. §. 4. procem. num. 51. & 52.
Epiſcopus conferens beneficium, quod alias eſſet reſeruatum, ante notitiam obitus Papæ, dolo carere non videtur. §. 5. procem. n. 105.
Epiſcopus an poſſit conferre beneficium reſeruatum, in euentum quod Sedes Apoſtolica vacet. §. 5. procem. n. 120.
Epiſcopus pollere debet ſcientia, vtriuſque iuris. gl. 4. n. 64. & propter ignorantiã rerũ ciuiliũ, fuit vnus Epiſcopus reiectus à B. Greg. n. 65.
Epiſc. an teneatur habere Vicarium. gl. 4. n. 66.
Epiſc. ſi eſt exoſus populo; ita vt graue immineat ſcandalum, poteſt ad renuntiandum Epiſcopatui induci. gl. 4. n. 167.
Epiſcopi, an prouideãt potius eccleſiis, quam perſonis, & quid in Papa gl. 4. n. 173. 174. cum ſequentibus, vbi agitur de doctrina Cardinalis.
Epiſcopus in Iure quærendo, non nocet dignitati Epiſcopali, ex ſuo conſenſu. gl. 5. n. 48.
Epiſcopus poteſt diſpẽſare cum illegitimo, ad Canonicatum collegiatæ, et dimidiam portionem in Cathedrali. gl. 5. in princ. n. 98. & 99.
Epiſcopatus Viterbien. & Tuſculan. ſunt vniti, quoad caput, & quis denominatur prius? gl. 5. §. 7. n. 30. Idẽ ĩ Calagguritã. et Calciaten. n. 32.
Epiſc. eſt Rector, et Curatus totius diœceſis Calaguritan. et illi Sacerdotes, quibus mandat partẽ ſolicitudinis, dicuntur coadiutores. gl. 6. n. 66. et 67. Sed inuiti non tenentur acceptare curã ſolicitudinem, niſi in ſubſidium. n. 70.
Epiſc. in quibus caſibus fundet intentionẽ de Iure cõmuni in perceptione decimarum ſuæ diœceſis. gl. 6. n. 75. vſque ad n. 86. vbi plura.
Epiſcopus poteſt in ſuo ſeruitio occupare duos Canonicos, etiam poſt Concil. Trid. gl. 6. nu. 254. & 255. & 256. Quamuis ſint Doctorales, aut magiſtrales. n. 257.
Epiſc. nõ poteſt extrahere Rectorem parochialis, pro ſuo ſeruitio, vt exerceat officiũ Vicarij generalis, Secretarij, aut Viſitatoris, quicquid dicat Nauarr. gl. 6. n. 258. & 259.
Epiſc. an poſſit inſpecto Iure communi occupare alios quam Canonicos, in ſuo ſeruitio. gloſ. 6. nu. 260. & 261. & quid ſi concurrat vtilitas eccleſiæ. n. 262.
Epiſcopus non poteſt extrahere, pro ſuo ſeruitio portionarium, qui non eſt de Capitulo. gloſ. 6. num. 263.
Epicopalis dignitas, an veniat ſub appellatione, quorumcumq; beneficiorum. gl. 9. in princip. num. 36. & 37.

Epiſ-

Epiſcopi conferunt beneficia Eccleſiæ nonnumeratæ. gl.9.§.3.n.5.

Epiſcopi habent ſemiplenam poteſtatem: Papa vero plenam. gl. 11.n.1.

Epiſcopus conferens beneficium vacãs ad finem ſui menſis, vel in principio illius, quid agere debet, vt conſultius procedat. gl.11.n.11.

Epiſcopus renuntians ſuo apatui, reſeruato ſibi iure conferendi, non dicitur Ordinarius collator. gl.21.n.36.

Epiſcopus quando poſſit conferre regularia beneficia. Vide. gl.22.nu.20.21.22. 23. & 24. vbi etiam habetur, an habeat iuriſdictionem in regulares.

Epiſcopus, vnde dicatur. gl.42.n.18.

Epiſcoporum appellatione, veniunt Patriarchæ, & Archiepiſcopi. gl.42. n. 19. Et ideo quæ in hoc opere dicuntur de Epiſcopis, ſunt etiam de Patriarchis, & Archiepiſcopis intelligenda. gloſ. 42. n.20.

Epiſcopis non debet licere frui, menſe Februarij, propter præſentiam, & Martij propter abſentiam. gl.43.n.113.

Epiſcopi gaudentes alternatiua, poſſunt conferre beneficia, quæ non ſunt liberæ collationis, in menſibus Iunij, & Decembris. gl.43.n.121.

Epiſcopus acceptans alternatiuam. An propter abſentiam fruatur menſibus Martij, & Septembris. gl.43.n.133. & 134.

Epiſcopus non reſidens, nõ perdit alternatiuam, ſed pro illa vice deſinit gaudere illius commodo. gl.43. n. 135.

Epiſcopo competit collatio beneficij vacantis in menſe Ordinario, & de tempore reſidentiæ. gloſ. 43. n.141.

Epiſcopus ſemper dicitur eſſe in propria eccleſia, & eccleſia in Epiſcopo gl.43. n.165.

Epiſcopus non poteſt ſedere pro tribunali, in loco exempto ſuæ diœceſis. gl. 43. nu. 181. Et tunc impunè illi non paretur. n.184.

Epiſcopus habet iuriſdictionem contra exemptos in pluribus caſibus. gl.43.n.191.

Epiſcopus an, et quando poſſit in quacunque parte ſuæ diœceſis, pro tribunali ſedere. gloſ.43. num.192.

Epiſcopus reſidens in ſua diœceſi per totum menſem Aprilis, an poſſit prouidere, vigore alternatiuæ acceptatæ, quando habet animum poſtea recedendi. gl.43.n.161. & 173.

Epiſcopus ſolus ſine adiunctis, procedit contra beneficiatos eccleſiæ cathedralis, qui non ſunt de Capitulo. gloſ. 45.n.38.

Epiſcopus de iure antiquiori ſolus conferebat liberè præbẽdas eccleſiæ Cathedralis. gl.45.n.49

Epiſcopus, quando confert cum Capitulo, confert vti ſingularis, & non tenetur interuenire in ſimul. gl.45. n.52. & vide n.66.

Epiſcopus nõ dicitur de Capitulo propriè loquendo, licet largo modo ſic. gl.45.n.54. & 55.

Epiſcopus & Capitulum, ſi diſcordant in collatione ſimultanea intrat prouiſio præuentiua Papæ. gl.45.n.62.

Epiſcopus & Capitulum, ſi quãdo congregantur efficitur vnum corpus dumtaxat, tunc ſtatur maiori parti. gl.45. n.66.

Epiſcopus interdum ſolet habere duas ſolas voces in collationibus. gl.45. n.74.

Epiſcopus tantam poteſtatem habet, in collatione ſimultanea, quãtam totum Capitulum. gl.45. in princip. n. 51. cum ſequ.

Epiſcopi et Capituli diſcordia ſtante in ſimultanea collatione, Papa non tenetur conferre alicui de prouiſis ab illis. gl.45. n.63. licet aliud ſit in præſentatis. n.64.

Epiſcopus, & Capitulum poſſunt viciſſim diuidere collationes per turnos. gl.45.§.1.n.2.

Epiſcopus in turno exiſtens, dicitur habere liberam collationem. gl.45.§.1.n.14.

Epiſcopus in turno exiſtens, prouidet beneficium vacans in menſe Februarij, ſecus ſi non ſit in turno, nec tunc prouidet Capitulum, ſed Papa. gl.45.§.1. n.24.25. & 26.

Epiſc. et Capitulũ, nibil poſſunt facere, quod tendat in diminutionem reſeruationũ Apoſtolicarũ, ne fraudis detur occaſio. gl.45 n. 69. et 70.

Epiſcopus poteſt ex iuſta cauſa priuare ſuo beneficio prouiſum à Papa. gl.51.n.47.

Epiſcopus & Capitulum non poſſunt habere, niſi quatuor menſes ſine alternatiua, et ſex cum illa. gl.54. n.25.

Epiſc. perdunt alternatiuam prouidendo in menſibus reſeruatis. gl.55. cum ſequ.

Epiſcopus amittens alternatiuam, ratione contrauentionis redit ad quatuor menſes ordinarios. gl.56.n.147.

Epiſcopus quam iuriſdictionem poſſit exercere extra ſuum territorium gl.62. ex nu. 2. vſque 20. Et vide verbo territorium.

Reliqua, vide verbo Ordinarius, Prælatus, collatio, prouiſio.

EPISTOLA, vel alia ſcriptura, ſcripta propria manu, obligat, licet ſubſcripta non ſit. gl.60.n. 35. Et vide verbo Litteræ.

ERROR, ſeu falſitas iuris in ſupplicatione narrata, non nocet nec adeſt ſubreptio. §. 4. proœm. n.82. & 83.

Error communis facit ius. gl. 15.§.1.n.53. & gl. 45.§.2.n. 26.

Errori cauſam dans, errorem alteri imputare non debet. gl.27.n.29.

Error paruus in principio totã maſſam corrumpit. gl.31.n.36.

Erroneo ſi ex fundamento aliqua proueniunt, conſtito de errore, omnia corruunt. gloſ.31. ex n.37. & à n.29. vſque ad 50. vbi late.

Erroneus conſenſus, quando non noceat, & adducuntur plures caſus. gl.31. n.41. & 42. Et vide verbo falſitas.

ET CAETERA dicto, vide verbo dictio, *ad finem, & in gl.67. ex num.2.*

EXAMINARI non debet notorie litteratus, nec graduatus, ad beneficium. gl.4. n. 86. & 87. & quid ſeruetur in curia. n. 88.

Examen pro forma aſſignatum omitti non poteſt, quamuis examinandus ſit notorie doctus. gl. 4. num. 89.

Examen per concurſum ad Parochialem, cum requiratur pro forma, ſubire tenetur quilibet Doctor, & litteratus, etiam ſi ſit Vicarius Epiſcopi. gl. 4. n. 90. 91. & 92.

Examen ſubire tenetur ad integrum beneficium ſimplex, iam ceptus beneficiari, quando examen pro forma requiritur. gl.4. n. 93. & 94.

Examinatus fuit ſelinus in ingreſſu Auditoratus Rotæ. gl. 4. n. 95.

Examinari poteſt ex noua cauſa ad ſimplex beneficiũ Ordinatus *ĩ ſacris. gl.4. n.96. et 97. nec nõ promotus ĩdignè ad ſacerdotiũ. n.99. et 100.*

Examinari debet ſacerdos, quando agitur de adminiſtratione ſacramentorum. gl. 4. n. 101.

Examinari debet ordinatus in ſacris ad beneficium ſimplex qualificatum, veluti ad dignitatem, & canonicatum. gl.4. n.102. & agitur de Conſilio Nauarri. n. 103.

Examini & actibus oppoſitorum ad Canonicatum Magiſtralem, qui præſens non fuit, eligere, nec votare non valet. gl.4. n.107.

Examinari quis ter debet, vt verè idoneus dignoſcatur, nam ex vno actu certitudo eſſe non poteſt. gl.4. n.121. & 122.

Examinis de materia. Vide verbo Concurſus, *& verbo* idoneus.

Examen teſtium fieri debet citata parte, vt valeat. gl.9. in annotat. n.48. cum ſequentib. vbi multis modis declaratur. vſque ad n.81.

Examen teſtium de partibus Hiſpaniæ, quando ſuſtinetur in Rota, cum vna citatione, pro toto termino probatorio? gl.9. in annotat. n.55. et 56. Niſi quãdo fit extra locum Iudicij. n. 57. & in alijs caſibus vſque n.77.

Examinari poſſunt teſtes, abſque præfixione termini, quia non eſt de ordine ſubſtantiali. gl.9. in annotation. n.63. & 64.

Examini pro alijs ſe ſubijciens, perdit ipſo iure beneſitia. gl. 15. n.89. & 90.

EXCEDENS ad exceſſum veluti, ſe habent proprietas, & poſſeſsio. §. 7. proœm. num. 107. Necnon Archidiaconus, et Archipresbyter. n. 108. Et clauſula Motuproprio, *&* ex certa ſcientia. *n. 109.*

Excedunt ſe ad inuicem Conſtitutiones Clemen. & Piana, & ſe habent, vt excedentia ad exceſſa. §. 7. proœm. n.106.

Excedens veluti ad exceſſum, ſe habent diuerſæ Eccleſiæ habẽtes diuerſas præheminentias. §. 7. proœm. n. 110.

EXCEPTIO, quod Papa noluit præuenire, an retardet executionem litterarum. §.4. proœm. num. 98.

Exceptio nullitatis, an retardet ſequeſtrum, & viam ſummariam. Vide verbo nullitas.

Exceptio iudicat regulam in contrarium, quando conſtat de iure præſeruato. gloſ. 13. n. 24. & 25. & gloſ. 54. n.19.

Exceptio debet eſſe de regula. gloſ. 13. num. 77. & gloſ. 24. n. 35. & gl. 51. n.2.

Exceptionibus omnibus ſublatis, non eſt ſublata exceptio violata concordiæ. gl. 27. n. 11.

Exceptionis mater eſt æquitas. gl.43. n.74.

Exceptiones ſunt opponendæ in ſpetie, & non in genere. gl.64. n.24.

EXCOMMVNICATIONIS exceptio non debet obſtare petenti purgationem attentatorum. §.7. proœm. nu.139. & an petenti ſequeſtrum. n.138.

Excommunicatus, ſi per ſe non admittitur, nec per procuratorem. gl. 5. §. 9. n.129. & excommunicationis 62. pœnas remiſſiue. ibidem.

Excommunicatus ſemel, poteſt iterum excommunicari, ſicut ſemel ligatus, poteſt de nouo ligari. gloſ. 13. n.82. & 83.

Excommunicatione in, inſordeſcens, quãdo perdat ipſo iure beneficia. gl.15. n.101. vſque 108.

Excommunicationis appellatione venit maior, niſi reſultet terti præiudicium. gl.29. n.5.

Excommunicato collatio facta non tenet, acceptare tamen bene poteſt. gl. 58. n.25. & 26.

EXECVTOR nominatus ad diſtribuendũ inter pauperes, poteſt diſtribuere inter ſuos filios, et conſanguineos pauperes, et in ſe ipſum. gloſ. 2. n.54. 55. & 56.

Executiua in via, non admittuntur probationes actoris, in ſecunda Inſtantia, quando prima ſententia fuit executioni mandata. gl. 6. n.182

Exequi, an debeat ſecunda ſententia contraria primæ executioni mandatæ. gl.6. n.163. vſque 225. & à n. 226. cum ſequ.

Executiua via extinguitur, quando executio ſemel habuit effectum. gl.6. n. 189.

Executiua via, non poteſt agere Creditor, ſi res addicta fuerit euicta. gl.6. n.190.

Executiuam ad viam conuolare nequit, qui prius cepit agere via ordinaria. n.192.

Executionem de nouo petere (quando datur abſolutoria, et ius exequendi reſeruatur) conſultius eſt. gl.6. n.239.

Executionis de materia. Vidè verbo ſententia, *&* appellatio.

Executor litterarum Apoſtolic. an teneatur aſſumere partes Iudicis. gl.9. in annot. n.44.

EXEMPLVM adducitur de ligato manibus, qui ſcribere non poteſt: tamen ſi ligatura diſſoluitur, miniſterio proprio ſcribit, non miniſterio diſſoluentis. §.5. proœm. n.124.

EXEMPTIONEM ſolet concedere ſignatura litigantib. cũ Ordinarijs. *gl.56. n.18.*

Exempti ex ſententia Baldi minores abuſus faciunt ratione ſuæ exemptionis, quam Ordinarij ratione ſuæ iuriſdictionis. gl.4. n.188.

Exemptione non gaudet, qui interdicto cauſam dedit.

dedit gl. 27. num. 33.

Exempti in pluribus caſibus ſubſunt Epiſcopis. gloſ. 43. num. 190.

Exemptus locus de diœceſis dicitur. gl. 43. n. 187. 188. & 189. licet contra, ex n. 182.

Exempti plus ſubſunt Epiſcopo, quã prorſus extranei. gl. 43. n. 189.

Exemptorum beneficia, an ſint reſeruata. gl. 51. n. 39. vſq. 47.

Exemptos non poteſt ordinarius conſtruere, nec deſtruere. gl. 51. n. 40.

Exempti ex neligentia in conferendo, deuolutio ſit ad Papam. gl. 51. n. 41.

Exempti beneficia quod ſint reſeruata, nullibi reperitur expreſſum. gl. 51. n. 42.

Exempti ſunt ſubcollectores Apoſtolici, etiam quoad beneficia. gl. 51. n. 35.

Exempto in loco, an poſſint dari litteræ acceptationis. gl. 62. n. 27.

Expectatiuæ oẽs ſunt hodie ſublatæ per Concil. Trid. §. 1. proœm. n. 57. & 58. Et euanuerunt quãplures textus iuris Canonici de expectatiuis, & mandatis de prouidendo loquẽtes. n. 59.

Expectatiuas raro hodie Papa concedunt; licet poſſent ſi vellent. ibi. n. 60. & 61.

Expectatiuæ non capiũt benefic. vacatur. in menſibus ordinarÿs, etiam ſi ſint ordinarÿ vigore alternatiuæ §. 4. proœm, num. 8. & 19. explanatur. n. 10.

Expectatiua loquens de menſibus ordinarÿs, non capit menſes ordinarios vigore alternatiuæ, niſi, &c. §. 4. proœm. n. 11.

Expectatiuis ceſſantibus, ceſſabat regula noſtra. 8. §. 4. proœm. n. 15.

Expectatiuæ ſuccedebant loco regulæ 8. menſium §. 4. proœm. n. 16.

Expectatiua ad beneficium capit præbendas, nec non indultum de percipiendis fructibus primi anni. gl. 5. §. 1. n. 8. & 9.

Expectatiuæ non extenduntur ad beneficia ordinis Cluniacen. gl. 8. n. 6.

Expectatiua conceſſa, non expirat morte concedentis, cum diſtinctione. gl. 12. n. 42.

Expectatiua non dat ius ante acceptationem. gl. 26. num. 20.

Expectare quis debet illud ꝙ fecit. gl. 27. n. 32.

Expectatiuam conſumit, qui male acceptat. gloſ. 34. num. 86.

Expectatiua ad beneficium ſpectans ad collationem Abbatis, non capit beneficium quod Abbas confert cum conſenſu alterius. gl. 46. n. 82.

Expectatiua acceptata, præſumitur effectuata. gl. 45. §. 3. n. 25.

EXPENSAS refundere tenetur non ſeruans concordiã alteri parti volenti ſtare promiſſis. gl. 12. n. 83. & 85.

EXPERIENTIA eſt rerum magiſtra §. 7. proœm. n. 54.

EXPRESSIO vacationis in menſe ordinario declarat intentionem præueniendi. ſi ſupplicatio ſignatur. §. 4. proœm. n. 70. & 72.

Exprimi ſæpe debent non exprimenda, vt auferatur malignorum interpretatio. gl. 6. n. 30.

Expreſſa ſi non ſunt notabilia, cenſentur neglecta. gl. 9. §. 1. n. 33.

Expreſſa nocent, nõ expreſſa, nõ nocent ibi n. 34.

Expreſſum facit ſilere tacitum. gl. 15. §. 2. n. 62.

Expreſſio ſepe facit mutari effectum rei. gl. 15. §. 2. num. 63.

Exprimere Papa omiſſit, ergo noluit, valet conſequentia. gl. 14. n. 118. & 110.

Epreſſum eſſe dicitur, quod reſponderet legiſlator interrogatus. gl. 43. n. 69.

EXTRAIVDICIALIS actus eſt regulariter beneficiorum collatio. gl. 9. in annotationibus contra nullit, et attent. n. 15. & 16.

Extraiudialis actus eſt comparere corã Ordinario, & implorare eius officiũ, pro obtinen. collatiue benef. nec ex eo reſultat litigiũ ibi. n. 18.

Extraiudicialis proceſſus eſt ille, quem facit executor litterarum, qñ non adeſt clauſula, vocatis vocan. gl. 9. in annotat. n. 19. 20. & 21. itẽ impetratio commiſſionis, et datio Apoſtolorum n. 22. & 23. & receptio informatiua. n. 24.

Extraiudicialiter quãdo proceditur, nõ tenetur Iudex comparare teſtes, nec ſentẽtiã formare, nec de facili detegitur iniuſticia ibi. n. 23. et 26.

Extraiudicialis appellatio regulariter non habet effectum ſuſpenſiuum. gl. 9. in annotat. n. 27. & 28. nec facit attentata. n. 29.

Extraiudicialis appellatio differt à Iudiciali in in quatuordecim rebus, ibi. n. 30.

Extraiudiciales actus nunquã tranſeunt in rem iudicatam, nec per illos dicitur lis introducta. gl. 9. in annotation. n. 31. & 32. nec interrumpunt. n. 33. & 34.

Extraiudicialiter quãdo proceditur, poteſt collator conferre extra prop. territorium. gl. 9. in annotation. n. 35.

Extraiudicialis vel iudicialis ſi ſit appellatio interpoſita à collatione, quomodo cognoſcatur. gl. 9. in annotation. n. 36. & 37. & 39.

Extraiudicialis an ſit prouiſio per cõcurſum, vel potius Iudicialis ibi. n. 38. 39. 40. 41. & 42. Et quid in confirmatione electionis n. 43.

Reliqua vide verbo Iudex, & Iudicium.

EXTRAVAGANS an dicatur facere ius Commune. §. 5. proœm. n. 156.

FABRICA prius eſt conſtruenda, & ſupellectilia præparanda, quam perſonæ ad habitandum recipiantur. gl. 5. §. 7. n. 79.

FACTO quæ fiunt, de facto ſunt reſcindenda. gloſ. 6. num. 164. & 169. cum ſequen.

Factum non dicitur dum aliquid addendum ſupereſt. gl. 63. n. 24.

Facto de ſolo geſta tenent, quando princeps illa ſeruari mandat. gl. 57. n. 24. & 25.

FACVLTAS conceſſa, ad aliquid agendum, an intelligatur de ſola prima vice. Vide latera bine inde, in gl. 11. ex n. 79. vſque 97. vbi plu-

ra cumulantur, & verbo vice.
Facultas arbitrandi conceſſa Ordinario, tranſfertur in delegatum.gl.17.n.25.& 26.
FALCIDIA reſecat ipſo iure legata, hærede tamen petente; idem eſt in iuribus fideicommiſſarij gl.56.n.68.69.70.& 71.
FALSITATIS origine dato, omnis actus ſequēs eſt nullus.gl.31.n.29.et ſeq.et verbo error.
Falſificans litteras aliàs nullas puniri debet, ac ſi eſſent validæ gl.57.n.45.
FAMA, vt probetur debet concludere teſtis, per verbum fuit & eſt,*gl. 9. in annotat. contra nullit n.93.licet aliquando ſuſtineantur. n.94.& 95. Vbi adducitur lex Hiſpana.*
Fama non probatur per teſtes deponentes ſuper articulo vltimo, de prædictis ſtare publicam vocem,& famam. ibidem. n.97.
Fama publica, non ſufficit ad probandam ſcientiam reſeruationis, ad effectum priuationis. gloſ.15.n.114.
FAMILIARES Papæ dicuntur omnes officiales Cancellariæ, Auditores Rotæ, Referendarij,& Cubicularij,& aliæ perſonæ, vt in gl.51.ex n.6. vſque 26.
Familiaritas,et Commenſalitas prædictorũ,licet non ſit vera,& realis, tamen habetur pro tali ad effectum reſeruationis.gl.51.n.26.
Familiaritas ficta non intrat,vbi adſunt concordata. gl.51.n.27.
Familiaritas,& continua Commenſalitas, qualiter ſit probanda, ad effectum reſeruationis gloſ.51.n.30.
Familiaritas ad effectum reſeruationis ſufficit, ſi adſit,quando beneficium obtinetur,licet poſtea deſinat eſſe. gl.51.n.31.
Familiarium Cardinalium beneficia ſunt reſeruata; dummodo accedat cõſenſus Cardinalis, ſi in Vrbe exiſtat.gl.51.n.62.et 63. adducitur reg.3.Cãcellariæ.n.64.& declaratur,vſq; 64.
Familiaritate Papæ concurrente, cum familiaritate Cardinalis, præualet familiaritas Papæ. gloſ.51.n.65.& 66.
Familiaris Cardinalis, an dicatur illius Vicarius generalis. gl.51.n.66.
FAVORABILIS actus dicitur,quando res ad primæuã naturã reuertitur.§.1.proœm.n.47.
Fauor & odium, ſi concurrunt in eadem diſpoſitione,cenſetur odioſa ſimpliciter.§.6.proœm. n.24. Sed contra.n.36.& 37.
Fauorabilis præſumitur in dubio omnis diſpoſitio.§.6. proœm. n.26.
Fauorabilis eſt diſpoſitio tendens ad vtilitatem eccleſiæ,etiam ſi aliàs ſit pœnalis.§. 6. proœm. n.34.35. 38. & 43.
Fauorabilis iudicatur Reg.8. dum requirit expreſſionem menſis.§.6.proœm.n.39.
Fauorabilis eſt omnis conſtitutio emanata ad euitandas fraudes.§.6. proœm.n.40.& 41.
Fauorabilis eſt.2.pars Regul.8. alternatiuam concedens.§.6.proœm.n.42.
Fauorabilis poteſt eſſe eadem lex vno reſpectu, & odioſa ex alio.§.6.proœm.n.46. Veluti in edicto de in ius vocando.n.47.ſtatuto Vrbis,et lege Hiſpana, de nõ melioran.filiabus ratione dotis.n.48.In ſtatuto excludẽte fœminas,propter maſculos.n.49.In Reg.31.de impetrantib. n.50. In reſeruatione benef.ſede Epiſc. vacante.n.51.In conſtitutione de publicandis.n.52. In primogenijs Hiſpaniæ.n.53.In fide icõmiſſ. n.54.In reſignatione benef.n.55.In diſpoſitione legis, ſi quis maior. n.56. In remedio ſpolij. n.57. & in attentatis.n.58. In conſtitut. Alexandrina. n.59.In ſtatuto habente Originem à Iudæis.n.60. In clem.1. de ſupplen. neglig. & in filijs Patrimon. prouidendis.n.61.
Fauorabilis partim,et partim odioſa.an poſſit eſſe eadem conſtitutio.§.6.proœm.n.63.& ſequ.
Fauorabilis, vel odioſa, dicitur eadem conſtitutio à parte potentiori §.6.proœm. n.72. vbi.n. 73.dicitur quod pars fauorabilis reg.8.eſt fortior, & potentior.
Fauorabilis eſt omnis redditus ad ius commune. gl.7.n.13.et 14.Niſi quãdo quis priuatur iure iam radicato,quia tunc lucrum quæſitum pro damno habetur.num.17.& 18.cum exemplis. n.19. & ſequ. præſertim in n.28.
Fauorabilis,tunc dicitur reuerſio ad ius commune,quando actus ſit per viam legis generalis, ſecus,ſi per actum particularem.gl.7.ex n.29. & agitur de intellectu. c. cum de beneficio de preben.in 6. n.37.& in gl.36.n.59.
Fauorabilis eſt diſpoſitio regul.8.gl.9.§.4.n.15.
Fauorabilis eſt alternatiua cõceſſio.gl.43.n.153.
FEVDVM eccleſiaſticum, an cadat ſub reſeruatione Reg.8. gl.5.§.10.n.1.& 5.
Feudum Eccleſiaſticum dicitur beneficium.ibi. n.2.& quid ſit feudum Eccleſiaſticum.n.3.
Feudum Eccleſiaſticum non quadrat verbis, Reg. 8. nec habet aliquid ſpiritualitatis. gl.5. §.10.n.4.6. & 8.
Feudatarius non perdit feudum, ob felloniam, niſi domino volente, nec dicitur nouum feudum, ſed antiquum. gl.56. n.55. & 56.
FICTIO numquam conuenit cum veritate. gloſ. 43. n.21.
Fingere, an poſſit princeps contra veritatem. Vide verbo veritas.
Fictio eſt dicere, quod caſualiter abſens adeſſe dicatur, nam veritas eſt in contrarium. gl. 43. n.169. & 170.
Fictio tantum operatur in caſu ficto, quantum veritas in caſu vero.gl.51.n.28.
Fictio à lege inducta,non admittit probationem in contrarium.gl.51.n.29.
FIDEICOMMISSARIA bona reſtituere rogatus poſt mortem, poterit viuens reſtituere. gl. 2. n.52.
Fideicommiſſo in, ſi ſit vocatus filius Maſculus, et alij deſcendentes ex illo, intelligitur de deſcendentibus maſculis tantum. gl.3. n.35.

FI-

FIDES non eſt ſeruanda, illam non ſeruanti, ſed frangere licet. gl. 27. n. 25. et 26. & alia plura in propoſito. n. 27. vſque ad n. 33. & latius. gl. 56. n. 3. cum ſequentibus.
FILIVS legitimus ex patre ſpurio, an dicatur de genere, vel familia, ad obtinen. cappellaniã debitam illis, qui ſunt de genere, vel familia. gloſ. 5. in princ. n. 109. 120. & 121.
Filius legitimus ex patre ſpurio, eſt idoneus ad quæcũq; beneficia, et honores. gl. 5. n. 115. et poteſt heres inſtitui ab auo, vel alio. n. 116.
Filius maſculus ex femina, quando admittatur ad maioricatum, quamuis feminæ ſint excluſæ. gloſ. 5. n. 117.
Filius legitimus ex patre ſpurio ſuccedit in iure patron. gl. 5. n. 18. & an in Cappellania, *quando mater fuit legitimata. n. 119.*
Filium quemlibet eſſe legitimum, non eſt de iure naturali, de quo omnes ſunt æquales. gloſ. 5. in princ. n. 122.
Filius qui non poteſt ſuccedere patri in beneficio, an in penſione poſſit. gl. 5. §. 5. n. 22. & 23. vbi. declaratur Concil. Trident.
Filius Patrimonialis. Vide verbo Patrimonial.
Filius ſequitur originem patris non matris. gloſ. 9. §. 1. num. 100.
FOEMINA. Vide verbo Mulier.
FONS potius quam riuulus attendi debet. gloſ. 5. §. 9. num. 127.
FORMA non ſeruata, omnis actus corruit. gloſ. 4. n. 137.
Forma breuis Cameralis, ſi non ſeruatur, ceſſat executio illius. gl. 9. in annot. n. 279. & 280.
Forma ſi in minimo deficit, nihil dicitur actum. gl. 18. n. 77. Et ad vnguem eſt ſeruanda. n. 78.
Forma aſſignata à Concil. Triden. in probando Ius patron. per ſcripturas, nõ poteſt per æquipolens adimpleri. gl. 18. n. 86. & 84.
Forma recantandi palinodiam iuxta formam, l. 2. titul. 10. lib. 8. recompil. ſi non ſeruatur omnino, ceſſat infamia. gl. 43. n. 39. & 40.
FORMVLA litterarum patentium acceptationis alternatiuæ qualis? gl. 62. n. 33. Et fidei danda à Datario de acceptatione, & recognitione. gl. 64. n. 30.
FRATRE & eius filijs vocatis, non cenſentur ſimul, & eodem tempore vocati, ſed ordine ſucceſſiuo. gl. 3. n. 18. Et quid in materia Maioricatus, vel emphiteuſis. nu. 20.
FRAVDVM via eſt euitãda. §. 4. procœm. n. 81
Fraudibus obuians conſtitutio, eſt iuri naturali, & diuino conformis. §. 6. procœm. n. 41.
Fraudẽ faciẽs in ordinatione, cũ ficto patrimonio extraordinarie puniri debet. gl. 5. §. 10. n. 32.
FRIGIDITAS dirimit matrimonium, alio tamen frigido volente. gl. 56. n. 74.
Frigidis triennium conceſſum ad faciendam experientiam, non incipit currere, niſi ab aſſignatione per Iudicem facta. gl. 56. n. 54.
FRVCTVVM perceptorum condemnatio non capit diſtributiones, niſi in quinque caſibus. §. 7. procœm. nu. 155. Veluti quando fuerunt proteſtatæ. n. 156. Et quando beneficium in ſolis diſtributionibus conſiſtit. num. 157. cum ſequentibus.
Fructuũ qui percipi potuerunt condẽnatio, ſolet à Rota fieri in tribus caſibus. §. 7. procœm. n. 160
Fructuum condemnatio capit diſtributiones re vera perceptas. §. 7. procœm. n. 160.
Fructus propriè dicuntur, qui in abſentia percipi poſſunt, deductis oneribus. §. 7. procœm. n. 163
Fructus ſuos non facit, qui perſonaliter non facit fidei profeſſionem, diſtributiones verò ſic. §. 7. procœm. n. 169. & 170.
Fructibus de male perceptis debetur compoſitio, ſecus autem de diſtributionibus. §. 7. procœm. num. 172. & 173.
Fructibus de lucrandis in abſentia indultum, non capit diſtributiones. §. 7. procœm. n. 175.
Fructus omnis conſiſtit in redditu, ſed non econtra. §. 7. procœm. n. 195.
Fructus ſuos non facit, qui ipſo iure perdit beneficium. gl. 15. n. 150.
Fructus ſuos facere deſinit reſignans, vel permutans, à die præſtiti conſenſus. gl. 15. §. 2. n. 42.
Fructibus carens poſſeſſio, dicitur inutilis, & de ſolo vento gl. 34. n. 112. Contra. *n. 121. & 122.*
Fructus dicitur collatio, electio, ſeu præſentatio. gl. 45. §. 2. n. 9. & 10. Et an ſint induſtriales, vel naturales. n. 11. & 12. cum ſequ.
Fructus etiam bona fide conſumpti debentur à tempore commiſsi, ſeu contrauentionis, etiam ante declarationem. gl. 56. n. 125.
FVNDAMENTO ſublato totum edificium corruit, & ſuperedificari non poteſt. gl. 31. nu. 31. & 32. cum ſequentibus, vſque ad n. 50. vbi infinita cumulantur.
Fundamento ex erroneo, ſi aliqua procedunt, omnia corruunt. gl. 51. n. 37. & 38.
FVNDATOR beneficij cum conſenſu Ordinarij, nihil poteſt alterare, nec mutare poſt factam fundationem; ſecus autem ſi d. auctoritas deficiat. gl. 5. in princip. n. 40. & 41.
Fundator beneficij poteſt in fundatione apponere legẽ de conſenſu Epiſcopi, quod in prouiſione, nec priuatione Epiſcopus ſe intromittere, non valeat. gl. 5. n. 47. & gl. 19. n. 3.
Fundator beneficij poteſt appellare à denegatione conſenſus Epiſcopi in legibus, per illum in fundatione apponendis. gl. 5. in princ. n. 49.
Fundatoris voluntati conſonat, quod Cappellania ſit collatiua, quamdiu de contrario expreſſe non conſtat, maxime ſi bona deſipantur. gloſ. 5. n. 59.
Fundationis Cappellaniæ verba continentia, quod Cappellanus celebret Miſſas, potius denotant obligationem, & onus, quam factum ipſum. gloſ. 5. in princ. n. 78. & 79.
Fundator ſemper cenſetur ſe velle conformare cum iuris communis diſpoſitione. gl. 5. n. 81.

Fundator poteſt in fundatione facere cappellaniam ſacerdotalem. gl. 5. n. 102. & apponere quaſcumque voluerit conditiones, ac inducere vacationem ipſo iure. n. 103.

FVTVRO Collegio, Hoſpitali, vel Eccleſia poteſt legari, & priuilegium relinqui, vt habeat vires poſt erectionem. gl. 5. §. 7. n. 82. & 83. & ſeruitus imponi. n. 84. & ſequen. vbi plura de hoc.

Futuro Monaſterio competit remedium reſtitutionis in intregrum. ibi. n. 86. ſicut, & futuris pauperibus competit remedium adipiſcendæ. n. 90. cum ſequentibus.

Futurum beneficium creatum poſt Regul. noſtram de nouo, an cadat ſub reſeruatione illius gl. 9. §. 5. n. 1. cum ſequentibus, & n. 44.

Futura ad beneficia non extenditur reſeruatio. gl. 9. §. 5. n. 2. & 40. ſicut nec reſcriptum ad futuras lites. n. 3. & 4.

Futura non comprehendit ſententia. gl. 9. §. 5. n. 5. nec Decretum. n. 6. nec tranſactio. n. 7. nec pactum. n. 8. nec liberationis legatum. nu. 9. nec verba contractus n. 10. nec mandatum conceſſum ab Epiſcopo ſuo vicario concernit cauſas poſtea delegandas. n. 11. & 12.

Futurum ad beneficium poſtmodum creatum non extenditur conferendi facultas. gl. 9. §. 5. n. 14. nec ſtipulatio, aut valor monetæ capiunt futura. n. 16. nec teſtamentum. n. 17. nec renuntiatio feriarum. n. 18. nec priuilegium. n. 19. nec legatum etiam librorum. n. 20. Aut veſtium aut aliarum rerum. ibidem.

Futuras ad cappellas, non extenditur exemptio conceſſa Cappellis *gl. 9. §. 5. n. 21. nec mentio litis intelligitur de futura lita ibidem. nec prorogatio regul. de triennali extenditur ad gratiam, poſtea obtentam. n. 22. nec clauſula ſine vitio ſpolij. n. 28.*

Futura non comprehẽdit præſcriptio. gl. 9. §. 5. n. 24. nec iuramentum, nec promiſſio de ſeruanda pace cum filijs. n. 25. nec denominatio. nu. 26. nec dicitur Epiſcopus, qui eſt electus tantum. nu. 27.

Futura non veniunt ſub renunciatione. gl. 9. §. 5. n. 28. nec futura capit clauſula non obſtantibus. n. 29. nec clauſula ſine præiudicio, n. 30.

Futura, non capiunt derogationes. gl. 9. §. 5. nu. 31. nec publicatio bonorum. n. 32.

Futuras ad lites non extenditur mãdatum procuratorium, nec curatio ad lites. gl. 9. §. 5. n. 33. & 34. nec ſeruitutis impoſitio. n. 35. nec obligatio de ſoluendo decem Canonicis, &c. n. 36. nec pignus extenditur ad futurum debitum. n. 37. Contra. a n. 44.

Futura quæ poſſunt eſſe & abeſſe non ſunt conſideranda. gl. 45. §. 1. n. 44.

Futuri temporis tractus ad Iudices, non ſpectat. gl. 45. §. 1. n. 46.

Futuro ex euentu mens Papæ non conſideratur. gl. 45. §. 1. n. 47.

G

GABELLA non debetur ex contractu nullo. gl. 57. n. 15. cum ſequen.

GALLI cantus, an attribuatur diei præcedenti, vel potius ſequenti. gl. 11. n. 19.

Galli meridie cantare ſolent, & ſæpe de nocte ante horam cenandi: & in hoc diuerſa regio poteſt operari. gloſſ. 11. n. 20. & 22.

Galli miſſa, vulgo nuncupatur prima miſſa, quæ dicitur nocte ſancta. gl. 11. n. 21.

Gallus frequenter cantat verſus auroram, & gallicinium dicitur vna pars noctis, tendens à media nocte verſus diem. gl. 11. n. 23.

Gallicinij præſumptio leuis eſt: quantũ vero operetur? arbitrio Iudicis relinquitur. gloſ. 11. num. 24. & 25.

GEMINATIO verborum plenam deliberationem declarat, & alios plures effectus inducit. §. 7. proœm. n. 125. & 126.

GENERALIS lex numquam comprehendit caſus ſpeciales alterius legis. gl. 5. §. 3. n. 65. Sic nec generalis reſeruatio. n. 69. & 70. et gl. 8. n. 74. & 75.

Generi per ſpeciẽ derogatur, ſiue genus præcedat ſpeciem, ſiue ſequatur. gl. 5. §. 3. n. 66. & 71.

Generale verbum tantũ valet in omnibus, quantum ſpeciale, & ſingulare in ſingulis. gloſ. 9. in princ. n. 22.

Generalia verba habent vim ſpecialis expreſſionis. gl. 9. n. 23.

Generalia verba comprehendunt omnia, quæ dici, aut excogitari poſſunt. gl. 9. n. 24. Et voluntas bene declaratur per verba vniuerſalia num. 25.

Generalia verba ſolent cauſare confuſionem, & obſcuritatem. gl. 14. n. 70.

Generalis reſeruatio, quando dicitur, et an reſeruatio reg. 8. ſit generalis, vel ſpecialis? Vide late in gl. 30. n. 1. 4. 5. & 7. vſque ad finem; & à n. 24. ponuntur effectus de hoc.

GRATIA (per fiat) *præfertur gratiæ* (per conceſſum) *& de intellectu Regulæ 33. §. 3. proœm. n. 138. & 136.*

Gratia ſi fundatur in pluribus capitulis, & reliqua ceſſant, intrat caput præuentionis. §. 4. proœm. n. 73. & 74.

Gratia principalis ſi eſt ſubreptitia, non eſt locus executioni breuis. §. 7. proœm. n. 240.

Gratiam obtinens ad beneficium præbendale, vel aliud; non poteſt capere Curatum, nec perſonatum, nec dignitatem. gloſ. 3. num. 29. & 30.

Gratiæ plures poſſunt eſſe in eiſdem litteris, & vna ceſſante, ſuſtinetur alia. gl. 5. §. 9. nu. 59. Vt in coadiutoria, cum futura ſucceſſione n. 53. 54. 55. & 56. In diſpenſatione. n. 57. In ſubrogatione. n. 58. In penſione. n. 60. & alijs inſtrumentis. n. 61. 62. & 63.

Gra-

Gratia facta clerico de beneficio, intelligitur de beneficio per ſolos clericos poſſideri ſolito. gl. 5. *§.* 11. *num.* 29.

Gratia ad collationem Epiſcopi, non capit Collationem ſimultaneam Epiſcopi, & capituli. gl. 9. *in prin. n.* 16. *nec è conuerſo n.* 17. *ſicut nec ad collationem Capituli, capit beneficium ſpectans ad collationem ſingularium Canonicorum, niſi dicatur,* Communiter, vel diuiſim *num.* 18. *&* 19.

Gratia omnis continet in ſe tacitam conditionem ſi preces veritate nitantur, &c. *gl.* 9. *in annota. num.* 229.

Gratia facta, quæ non poteſt ſuſtineri ſecundum Iuris regulas, ſi veritas Papæ fuiſſet narrata, ſuſtinetur per viam remotionis obſtaculi. gl. 9. *§.* 3. *num.* 24.

Gratiã habens ad beneficium certæ Eccleſiæ, an poſſit acceptare beneficium conſiſtens in Cameterio. gl. 10. *n.* 24.

Gratia ſemel conceſſa, non expirat re integra morte concedentis. gl. 12. *nu.* 33. *cum ſequen. & vide verbo* mors.

Gratia ſola ſignatura perficitur. gloſ. 12. *num.* 45. *&* 46.

Gratia ſtat in lingua principis, & in ſcriptura teſtimonium, & in executione commodum, gl. 12. *n.* 47. *& gl.* 55. *n.* 23.

Gratia reformanda ſemper inſeritur, in reformatoria. gl. 32. *n.* 43.

Gratificare *quid ſit. gl.* 41. *n.* 1.

Gratiæ ſunt reddendæ pro bonis operibus. gl. 37. *n.* 48. *& gl.* 43. *num.* 59.

Gratia prima non tollitur per ſecundam. gl. 53. *n.* 46. 49. *&* 50. *& vide verbo* Incompatibile *& verbo* priuilegium.

GRAVATVS in vno in alio cenſetur releuatus. gl. 5. *§.* 3. *n.* 63. *& econuerſo. glo.* 11. *num.* 112.

Grauare licet Papa non intendat eundem collatorem duplici onere, intelligitur tamen parte opponente. gl. 56. *n.* 102. 103. *&* 150.

Grauari non debet Papa, intimare in ſpecie cuilibet Epiſcopo, quod omnibus per legem generalem notificauit, & ipſi acceptarunt. gl. 56. *num.* 121. *&* 122.

GREX compoſitus ex pluribus ouibus furtiuis, & non furtiuis, poteſt partim vſucapi, & partim non, quia ſingulæ partes ſuam cauſam habent. gl. 43. *n.* 157.

Gregis ad inſtar, eſt menſis alternatiuus. gl. 43. *num.* 158.

H

HEBDOMADA eadem ſolet diuidere menſem precedentem, à ſequenti, & per hebdomadas ſolent diuidi collationes. gl. 45. *§.* 1. *ex num.* 49.

HERES grauatus vt vendat fundum duobus, ſi vnus emere noluerit, alteri vendere ſuam partem tenetur, gl. 21. *n.* 10.

Heres non poteſt declarare pœnam incurſam in vita diffuncti, quam ipſe non declarauit. glo. 56. *n.* 53.

HERESIS propter Crimen. quando vacet ipſo iure beneficium. gloſ. 15. *nu.* 65. 66. 67. *&* 68.

HOMICIDII Crimen, quando Inducat vacationem beneficij ipſo iure gl. 15. *n.* 78. *&* 79. *vbi quid de Parricidio, & homicidio qualificato.*

HOMO omnis, & Creatura mouetur ad benefaciendum benefacienti §. 4. *proœm. n.* 55.

Hominis Intereſt, beneficio affici hominem. §. 4. *proœm. n.* 56

Homini nihil prodeſt, ſi totum mundum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur. §. 7. *proœm. n.* 9.

HONOR. & premium datur antiquiori Canonico, propter illius ſeruitia facta eccleſiæ. §. 3. *proœm. n.* 24.

Honoribus maioribus functi; ad minores non ſunt euocandi. gl. 5. *§.* 9. *num.* 112. *& verbo.* Aſcendere, *& verbo.* Coadiutoria.

HORA non apponitur in prouiſione Papæ. §. 3. *proœm. n.* 80.

Horæ appoſitio, vincit clauſulam anteferri *§.* 3. *proœm. n.* 105.

Hora certa in vtraque prouiſione concurrente, illa praualet, quæ continet punctum. §. 3. *proœm. n.* 106. *Idemque eſt, reſpectu Anni Menſis, & Diei n.* 108. *&* 109.

Horæ appoſitio operatur anterioritatis præſũptionem, etiã in Curia. §. 3. *proœm. n.* 61. 64. *et* 65.

HOROLOGIVM ſi deficit, aut non auditur, quid operetur gallicinium. gl. 11. *n.* 18. *cum ſequentibus.*

HOSPITALIA an ſint reſeruata per noſtram. reg. 8. *gloſ.* 5. *§.* 4. *num.* 1. *cum ſequentibus.*

Hoſpitalia an cadant, ſub iuribus loquentibus de beneficijs ibi. n. 4. *&* 7.

Hoſpitale approbatum ab Ordinario, vendi non poteſt abſque ſimonia. gl. 6. *§.* 4. *n.* 6. *& an fieri debeat publicatio de hoſpitali. n.* 5.

Hoſpitalium adminiſtratores ſunt ad inſtar tutorum. gl. 5. *§.* 4. *n.* 8.

Hoſpitalia, Eleemoſyneriæ, leproſeriæ, Xenodochia, & Operariæ, pari paſſu, ambulant. gl. 5. *§.* 3. *n.* 11.

Hoſpitalia, non includuntur ſub reſeruatione, etiam ſi Epiſcopi authoritate ſint fundata, & quocumque nomine vocentur ib. n. 12. *niſi dentur in titulum n.* 14.

Hoſpitalia, regulariter conceduntur ad nutum amobilia. gl. 5. *§.* 4. *n.* 13.

Hoſpitalia conferuntur in titulum perpetuum, ex diſpoſitione fundatoris, vel quando ſunt electiua. gl. 5. *§.* 4. *n.* 15.

Hoſpitalia vnita alijs beneficijs, Cadunt ſub reſer-

ſeruatione, tanquam acceſſoria: gloſ. 5. §. 4. n. 16.

Hoſpitalis fauorem, non reſpicit reſeruatio: gl. 5. §. 4. n. 17.

Hoſpitalis fauorem concernit, quod certum ſit, an fructus bene diſtribuantur, & aquo ſit exigenda ratio: gloſ. 5. §. 4. n. 20.

Hoſpitale, quamuis non ſit beneficium, tamen eſt res eccleſiaſtica & religioſa, quando Epiſcopi authoritate fuit fundatum. gloſ. 5. §. 4. n. 21. & 22.

Hoſpitale in dubio potius præſumitur laicale, quam eccleſiaſticum: gl. 5. §. 5. n. 24.

Hoſpitalis Epiſcopi authoritate fundati, eſt capax laicus: gl. 5. §. 4. n. 23.

I

I*ACOBVS Sahagun Primarius Salmantinus, & Auctoris Magiſter laudatur. in §. 1. proœm. n. 17.*

IDONEVS præſumitur ad ſimplex beneficium, ſacris Ordinibus ordinatus: gloſ. 4. num. 84. Nec aduerſatur. Concil. Trident. n. 85. Limita quinque modis. a n. 89. vſque 102.

I*doneus vt quis ſit ad beneficia, habere debet 47. requiſita: gl. 4. n. 109.*

I*doneus non dicitur, ſi ſolum habet litteraturam: gl. 4. ex n. 110. cum ſequentibus.*

I*doneor poteſt quis apparere in vno examine, quam vere ſit, ex fortuna puncti aſſignati: gloſ. 4. n. 120. Et ideo deberet ter examinari. n. 121. & 122.*

I*doniori prouidendum eſt, quando actus eſt in fieri, aliàs prouidens peccat. gl. 4. n. 128.*

I*doneus vt quis ſit, debet habere omnes qualitates in fundatione beneficij requiſitas: gloſ. 4. n. 160.*

I*doneus non eſt, qui non eſt ex ſanguine puro, ſtāte ſtatuto hoc poſtulante. gl. 4. n. 161. & 162. vbi plura.*

I*doneus non eſt, qui non eſt oriundus vel Patrimonialis: gl. 4. n. 163.*

I*doneus vt quis dicatur, debet eſſe perſona grata, & bene accepta: gl. 4. n. 164.*

I*doneus ad beneficium, an quis præſumatur, & quando, cum diſtinctione: gl. 4. n. 168. 169. & 172.*

I*doneus vt quis cognoſcatur, multum valet notitia antiqua: gl. 4. n. 118. & 119. & 145. Reliqua vide verbo,* benemeritus, *& verbo* qualitas.

IGNORANTIA facti excuſat a pœna priuationis alternatiuæ. gl. 56. n. 132. & ſequent.

ILLITERATI, & Ignari clerici, maximo odio habentur: gl. 4. n. 37.

I*lliteratus eſt irregularis: gl. 4. n. 39. Et habet deffectum intollerabilem. n. 42. Ac eſt indiſpenſabilis. n. 43.*

I*lliteratus diſpenſatus, an ſit in conſcientia ſecurus? gl. 4. n. 45. & 46.*

I*lliterato facta collatio, eſt ipſo iure nulla, ſi nuſquam didiſcit. gl. 4. n. 47. & 48. & 49. ac 50. vbi declaratur.*

I*lliteratis beneficia conferentes, multis pœnis plectuntur. gl. 4. n. 53. & n. 54. narratur, dictum notandum.*

I*lliterati, non niſi nomine tantum, homines dicuntur. gloſ. 4. n. 55.*

I*lliterati diſtant a litteratis, vt equi indomiti a domitis, & tanquam viui a mortuis. gloſ. 4. n. 56. & 57.*

I*lliteratus promotus, de capitari meretur. gloſ. 4. n. 59.*

ILLVSIO & variatio reprobatur, maxime in perſonis eccleſiaſticis. gl. 63. n. 49. Et vide verbo variatio.

IMMEMORABILIS præſcriptio ſi probetur poteſt allegari melior titulus de mundo. gloſ. 18. n. 45.

I*mmemorabili probatur Iuſpatron. ex fundatione, quamuis non enuntietur. gl. 18. n. 46.*

I*mmemorabilis conſuetudinis de materia, tractātes. gl. 18. n. 47.*

I*mmemorabili de conſuetudine vide verbo* conſuetudo.

I*mmemorabilis, non ſuffragatur, cum conſtat de titulo infecto, aut veritate. gl. 18. n. 48. & 49.*

I*mmemorabiles conſuetudines Reg. noſtræ contrariæ, ſunt ſublatæ: gl. 33. n. 1.*

I*mmemorabilis conſuetudo, nunquam cenſetur ſublata, ſublata conſuetudine quacunque: gl. 33. n. 2. & 3. Sed contra n. 8. concordatur n. 9.*

I*mmemorabilis conſuetudo habet vim priuilegij, & legis, veritatis, Pacti, & imperatoriæ poteſtatis: gl. 33. n. 4.*

I*mmemorabilis conſuetudo non eſt ſublata, per Concil. Trident. c. 20. ſeſſ. 24.*

I*mmemorabilis effectus, & potentia, qualis ſit: gloſ. 33. n. 14.*

I*mmemorabilis conſuetudo, diſponendi de beneficijs, an ſit ſublata per regul. 8. ſicut & optandi: gl. 35. n. 21. & 30.*

IMMISSIONI in poſſionem vt locus ſit, debet eſſe probatio Iudicialis. §. 7. proœm. n. 227.

I*mmiſſio vigore breuis, an poſſit impediri, & quādo? §. 7. proœm. n. 142. 143. & 144.*

I*mmiſſionis ad effectum, quis ſit præferendus, &c. gl. 15. §. 1. n. 81. 82. 83. 84. 85. 86. & 87.*

IMPEDIMENTVM: præſtans, ne alius poſſeſſionem capiat, ex ſua culpa commodum non reportat: §. 3. proœm. n. 39.

I*mpedimentis pluribus exiſtentibus, vno ſublato, remanet aliud: gl. 13. ex n. 91. vſque 99.*

I*mpeditus facto aduerſarij, moroſus non dicitur: gl. 27. n. 39. 45. 46. & 47. & per totam.*

I*mpedimentum non præſtat, quod de iure non ſortitur effectum: gl. 57. n. 30. & 31.*

INGRA-

IMPERATOR, *an habeat imperium a Papa:* §. 1. *procem. n.* 13.
Imperator appellatur Dominus: gl. 1. *n.* 12.
Imperatores multi prohibuerunt alios appellari Dominos: Et lege Hiſpana ſancitur: gl. 1. *n.* 23. & 24.
IMPETRATIVA materia eſt ambitioſa, & reſtringenda. gl. 6. *n.* 22.
Impetratio, certo modo *diciturque ſit ob non obtentam nouam prouiſionem, iuxta formam Indulti Cardinalium. gl.* 15. *n.* 122.
Impetratio certo modo, eſt contra humanitatem, & concluden: n.o lo probanda. gl. 15. *n.* 124.
Impetrari poteſt ſtatim beneficium, ipſo iure vacans, non vero vaciturum, per priuationem, niſi exprimatur. gloſ. 15. *num.* 148. & 149.
Impetrantium cupiditas, qui tanquam leones rugientes, & Lupi rapaces, beneficia circumeunt, &c. eſt refrenanda. gl. 32. *n.* 34.
Impetrantes calumnioſi, non poſſunt auferre collationes ordinariorum. gl. 52. *n.* 52.
Impetrans reſcriptum nullum, & ſubreptitium, pariformiter punitur pœnis temerè litigantis, ac ſi validum eſſet. gloſ. 57. *n.* 49.
INCERTITVDINIS cauſa, plura corruunt, remiſſiue. §. 3. *procem. n.* 145.
INCLVSIO vnius eſt excluſio alterius. gl. 54. *num.* 12. & *ex num.* 5. *vſque ad* 24. *Sicut prohibitio in aliquibus, eſt in alijs permiſſio. num.* 13. *Et cancellatio vnius eſt approbatio reliquorum. num.* 14. *Et correctio in quibuſdam, eſt confirmatio in reliquis. num.* 15.
INCOMPATIBILITAS ad effectum vacationis, ipſo Iure, non inducitur ex Archipræsbyteratu Iuriſdictionem habente. gl. 6. *n.* 64.
Incompatibilitas, ratione eiuſdem tecti, quando adeſſe dicatur. Et quando dicatur beneficium conſiſtere ſub eodem tecto, adducuntur diuerſæ opiniones. gloſ. 10. *num.* 32. 33. & 34.
Incompatibilitas, ratione eiuſdem tecti, vt locum habeat, an debeat eſſe vtrumque beneficium conforme, vel ſufficit quod ſit diſforme? Quod debeat eſſe vniforme traditur. ibidem, cum tribus num. ſeq. vbi infertur ad plura. Contraria oppinio adducitur. num. 39. & 40. *Et concluſio firmatur. n.* 41. *ac declaratur. n.* 42. & 43.
Incompatibilitatem inducunt hodie poſt Concil. Trident. omnes Canonicatus, & portiones eccleſiæ Cathedralis, vel collegiatæ, & omnia alia beneficia reſidentiam requirentia. Ita vt ipſo iure vacent per aſſecutionem ſecundi. gloſ. 15. *n.* 18. & 19. *cum ſequent.*
Incompatibilitas reſpectu tituli requiritur, vt primum beneficium vacet ipſo iure per aſſecutionem ſecundi. gl. 15. *n.* 23.
Incompatibile non eſt, indultum conferendi cum alternatiua. gloſ. 53. *num.* 43. & 44. *Nec vnum priuilegium cum alio non repugnante. n.* 45. & 47. *Nec vna gratia cum alia. num.* 46. & 50. *Nec vnum remedium cum alio n.* 47. & 48. & 51. & 52. *Nec præſcriptio cum priuilegio. n.* 53. & 54. *vſque ad n.* 60.
INCONVENIENTIA plura euitantur, ſi Papa Epiſcopis in ſuis menſibus Ordinarijs prouidere non obuiet. §. 4. *procem. n.* 4.
Inconuenienti vno dato plura ſequuntur. gl. 31. *n.* 47. *Vbi idem dicitur de vno principio male dato, & de exemplo Hidræ cuius vno capite amputato, ſeptem naſcuntur. Et quod nodum ligauit, qui anſam ſoluiſſe credit. Et quod auiſus auiſum inuocat. n.* 48.
INDVLTVM conceſſum a Pio V. Duci de Alba quomodo intelligatur. §. 1. *procem. num.* 79.
Indultum conceſſum ad conferendum, non intelligitur in menſibus ordinarijs. §. 4. *procem. num.* 24.
Indultum Regis Scotiæ, quomodo intelligatur. §. 5. *procem. n.* 47.
Indultum de Lucrandis fructibus in abſentia non capit diſtributiones. §. 7. *prooem. num.* 175.
Indultum de Lucran diſtribut. in abſentia, qualiter, & de quibus intelligatur. §. 7. *prooem. n.* 176. 177. & 187.
Indultum quod Abbas certi monaſteij non teneatur recipere aliquem expectantem in ſuo monaſterio, ſeu in aliqua eccleſia ſui Ordinis, non intelligitur de eccleſia ſeculari. gloſ. 3. *n.* 23.
Indultum ſuper Canonicatibus Doctoralibus, & Magiſtralibus eſt modici præiudicij. gloſ. 9. §. 2. *num.* 28. *Et non conceditur perſonæ particulari, ſed pluribus Regnis, & ſic minus cenſetur derogatum. num.* 42. 43. 44. & 46. *ſicut nec Indultum ſimile Leonis X. numero* 45.
Indultum Sixti IV. an ſit derogatum per regulas generales. ibi num. 59. & 69. *reliqua vide verbo.* Doctoralibus, & *verbo* priuilegium.
Indultum habens ad conferendum beneficia vacantia in menſibus Apoſtolicis verificare debet vacationem in menſe Apoſtolico. gloſ. 11. *num.* 42.
Indulgentia a legato conceſſa, durat eius legatione finita. gl. 11. *n.* 38.
Indultum ad conferendum beneficia reſeruata, an extendatur ad reſeruata duplici reſeruatione. gloſ. 13. *n.* 101.
Indulta Cardinalium nihil denouo concedunt; nec ampliant, niſi ſolum tollunt reſeruationes regularum, & Ius commune præſeruant. gl. 24. *n.* 24. & 25.

Indulto Cardinalis, an debeat expreſſe derogari in conceſſione coadiutoriæ. gloſ. 24. numero 28.

Indultum. An tollat reſeruationem, vel potius aperiat facultatem de reſeruatis. gl. 24. n. 63. & 98.

Indultum ad conferendum beneficia reſeruata, ad ſuam collationem aliàs ſpectantia, an capiant ſpectantia ad ſui, & alterius. gloſ. 24. n. 64. & 69.

Indultum non ampliat Iuriſdictionem reſpectu Cardinalis, licet ſecus reſpectu capituli. gloſ. n. 24. n. 65.

Indultum conceſſum Cardinali conſtituit eum in ſtatu, prout ante reſeruationem. gloſſ. 24. num. 67.

Indulta hodierna Cardinalium, loquuntur etiam de ſimultaneis collationibus, dummodo &c. gl. 24. n. 70. & 71.

Indulta Cardinalium moderna, excipiunt ſex caſus, & aliquando augentur, vel minuuntur. gloſ. 24. num. 72. & 73. & ideo ſunt inſpicienda. n. 74.

Indulti Cardinalis facultas, extenditur ad beneficia vacantia per obitum alterius Cardinalis. gl. 24. n 76.

Indulti Cardinalis decretum, quod prouiſus teneatur nouam gratiam obtinere, qualiter intelligatur. gl. 24. n. 77.

Indulta Cardinalium, non dant facultatem, quoad beneficia vacantia in menſibus reſeruatis, quia eſſet ſuperflua talis facultas. gl. 24. n. 148. & 149.

Indultis Cardinalium an cenſeatur de rogatum per clauſulam. quorum tenores. *gloſ. 24. n. 152.*

Indultum, ſeu Indulgentia dicitur lex, ſeu conceſſio priuata. gl. 35. n. 6.

Indulgemus *verbum, ſemper continet aliquid ſpecialitatis. gl. 35. n. 8.*

Indulgentia *dictio, quinque habet ſignificationes. gl. 35. n. 9.*

Indultum dicitur quod conceditur ad conferendum Ordinarijs, qui per reſeruationes ſunt impediti. gloſ. 35. num. 12. Quia Indultum eſt remotio obſtaculi. num. 13. Et non dicitur proprie priuilegium. n. 14. & 15.

Indultum conceſſum Epiſcopo, ſe abſentandi per ſex menſes, eſt odioſum, & exorbitans. gl. 41. num. 8.

Indultum Cardinalis tollit reſeruationis impedimentum. gl. 53. n. 38. Reliqua vide verbo. priuilegium, & gratia, & conceſſio.

INFERIOR, facto ſuo non poteſt præiudicare ſuperiori. §. 4. proœm. n. 94. & gloſ. 66. num. 19.

INFINITAS a Iure ſemper reprobatur. gl. 24. n. 106.

INFIRMITATES minuunt ætatem. gloſ. 5. §. 9. num. 85.

INGRESSVS vnius, eſt egreſſus alterius gloſ. 15. §. 2. num. 43. & gloſ. 54. nu. 17. & econtra. gl. 57. num. 5.

INIVRIAM nemini facit, qui vtitur Iure ſuo. §. 1. proœm. num. 41. nec qui aufert conſueta commoda ſine animo nocendi. ibi nu. 43. & gl. 45. §. 3. n. 18.

Iniuriam verbalem grauem qui dixit, ita vt mereatur pœnam cantandi palinodiam, ſi pro ſatisfactione ſe dedixit, non formaliter iuxta formam legis, ſed per verba æquipolentia, non remanet infamis. gloſ. 43. numero 39. & 40.

INIMICVS Dei viuere non debet de Patrimonio Chriſti. gl. 5. §. 9. n. 124.

INSORDESCENS in excommunicatione, an priuetur ipſo iure beneficijs. gl. 15. n. 101. vſque ad n. 108.

INSTRVMENTO in vnico, poſſunt eſſe plures gratiæ. gl. 5. §. 9. n. 61. & plures contractus. n. 62.

Inſtrumentum confectum a Notario, in fauorem ſui & alterius, licet non teneat quoad ſe, ſuſtinetur quoad tertium. gloſ. 5. §. 9. numero 63.

Inſtrumentum Camerale, non poteſt exequi, poſtquam aperta fuit via cognoſcendi de falſitate illius. gloſ. 6. n. 193.

Inſtrumentum ſemel vulneratum per vnam ſententiam contrariam, ſemper perdit vires executionis. gl. 6. n. 202.

Inſtrumenta faciunt clariſſimam probationem, & probationem probatam. gloſ. 18. num. 34. 35. & 36.

Inſtrumenta, vt probent, quæ requiſita continere debeant, & qualiter ſint compulſanda. gl. 18. n. 38. & 39.

Inſtrumenta producta, quando ſint recognoſcenda, vel non. gl. 18. n. 41. 42. & 43.

Inſtrumentum non recognitum, non probat, parte tamen opponente. gloſſ. 56. numero 103.

Inſtrumentum portans de longinquis partibus præſumitur contentus in illo. gl. 63. n. 13.

Inſtrumenti producti recognitio, quando præcedere debeat, vt probet. gloſ. 64. num. 3. & ſequent.

Inſtrumentum publicum dicitur probatio probata, & probat illud quod cantat, &c. gl. 64. num. 4. & 5. vbi plura de hoc.

INTENTIO Papæ deſumitur ex obſeruantia. gloſ. 9. §. 2. n. 63. Et licitum eſt diſputare de defectu intentionis Papæ. numero 71.

INTERROGATORIORVM datio, ſupplet defectum citationis, ſaltem vt ſit locus ſanationi examinis. gloſ. 9. in annotation. num. 77.

Interrogatoriorum de materia plures citantur. ibi. num. 78.

Inter-

Interrogari teſtes per interrogatoria priuſquam examinentur ſuper articulis, anſit conſultius. ibi n.79. & 80.

Interrogatorijs neglectis; ſi teſtes examinantur, non eſt examem nullum, ſed repeti debent vt probent, expenſis illius qui fuit in culpa. gloſ.9. in annotat n.81.

Interrogatoria dans, anteneatur contribuere in expenſis remiſſoriæ. ibi num. 82. & quid ſeruant deſuper prudentes procuratores. n.83.

Interrogatus depluribus, vnum affirmando reliqua negat, & è contra. gloſ.54.num. 18. cum ſequent.

INTERPRETATIO fieri debet ad fauorem electi ab Epiſcopo, quando ſumus ex poſtfacto. gl.4.n.132. & pro actus validitate. n. 133. & 134.

Interpratationem recipit a iure communi omnis noua diſpoſitio. gl.4. n. 135.

Interpretatio benigna eſt in pœnalibus facienda. gl.5.§. 10.n.33.

INTERVENTVS, ſeu præſentia requiſita, ſi ommittitur nihil agitur. gloſ. 48.numero 2.

Interuentus, non præſupponit conſenſum, nec conſilium. gl.48.n.6.& 19.

Interuentus idem eſt proprie loquendo quod præſentia. Licet aliquando aliter accipiatur. gl. 48.n. 18.& 19.

Interuenientibus alijs quæ fiunt, præſumuntur ab omni ſiniſtra præſumptione aliena, & maturiori cognitione facta. gloſ. 48. num. 24. & 25.

Interuenire ſi nollit ille, cuius præſentia requiritur, poteſt ad ſuperiorem recurri, aut proteſtari. gl.48.n.42.

Interuentus titij ſi requiritur, illo mortuo vel abſente poteſt actus expediri ſine illo. gl. 48. n. 45. & 46.

INTESTATVS dicitur qui de facto, & non de Iure teſtamentum facit. gl. 57. num. 10.& 11.

INTIMATIO non requiritur, quando lex ipſa priuat, ipſo iure. gloſ 56. n.47.

Intimatio reuocationis mandati, an ſit neceſſaria, vt pœnitentiæ locus ſit latè diſcutitur. gl. 63.ex n. 36. vſque ad num.58. & vide verbo reuocatio.

INTRVSVS ex ſua ſola authoritate non debet eſſe melioris conditionis, quam prouiſſus ſeu immiſſus ab Ordinario. §.7. procœm.n. 133.& 134.

Intruſio alterius, quando excuſſet ab expeditione iuxta formam Decreti. gl. 15. n. 116.

Intruſionis alterius mentio quando fieri, & quare debeat, &c. gl. 15. §. 1. num. 67. 68. 69. & 70.

Intruſus in beneficio reſeruato, non poteſt conferre, nec adminiſtrare. gl. 45. §. 2. num.44. vſque 47.

INVITVS clericus ſecularis, an poſſit compelli ex cauſa acceptare beneſ. regulare. gl. 8. n. 45. & 46.

Inuito creditori numquam applicatur pœna. gl. 56. n. 52.

Inuito non datur beneficium. gl. 58. n. 2. & 3. nec creſcere cogitur, nec reſtituitur. n. 4. & 5. nec emancipari. n. 7. nec meliorari. n. 6. nec legitimari. n. 7. & 8. nec præſentari, aut eligi. n. 10. & 11.

IVDEX non ſemper ſe applicat ad vnam probationis ſpeciem. §.7. procœm. n. 230.

Iudex ex allegatis in eius præſentia, & ex alijs format animi ſui motum. §.7. procœm. numero 231.

Iudex ponens aliquem ad confinia donec reuocauerit. An morte illius ceſſet confinium. gloſ. 12. n. 62.

Iudicis officium numquam quieſcit. §. 7. procœm. num. 232.

Iudex in probatione extraiudiciali non tenetur comparare teſtes, nec proceſſum publicare. §.7. procœm. num. 233.

Iudex ſe informat ex varijs animi ſui motibus. gloſ.4. n. 126.

Iudex appellationis ſuccedit in locum primi Iudicis. gl. 6. n. 181. & habetur pro primo Iudice. num. 228.

Iudex ſecundæ ſententiæ vigore Inſtrumenti guarentigij latæ, poteſt illam exequi quando prima executa non fuit. gloſ. 6. numero 235.

Iudex appellationis, tenetur approbare iuſtum ſtilum tribunalis inferioris. gl. 9. in annota. n. 105.

Iudex procedens, non obſtante clauſula ſublata, &c. *puniri debet. gl.66. n.7.*

Iudex mittens aliquem in poſſeſſionem donec ſibi placuerit, ſi deceſſerit finitur poſſeſſio. gl. 12. num. 11.

Iudex nullus de Iure communi tenetur alterius conſilium requirere. gl. 46. num. 68. & 69.

Iuditio in quaſi contrahitur. gl.6.n.71.

IVDICIALES actus ſunt recipere teſtes, & proferre ſententiam. gl.9. in annot. contra. nullit. ex n.17. & ſequent.

Iudicialis actus, vt aliquis ſit, quæ requirantur. ibi num.39.

Iudicialiter quando proceditur in beneficiorum collatione ſeruari debet tella Iudiciaria, iuxta formam Clement. ſepa. ibi n.45. & 46.

IVRISDICTIO omnis a principio non Apoſtolis, ſed Petro illorum Principi a Chriſto data fuit. §. 1. procemiali. numero 1.

Iuriſdictio omnis à Papa, & Principe procedit, fluit, & refluit, ibid. n.8.

Iuriſdictio nec minima alicui competere poteſt, niſi procedat a Principe ibidem. n. 9.

Iuriſdictionis quæ ſunt, ad libitum princeps reuocat. d. §.1. procem. n. 39.

Iuriſdictio militaris, ſi alicui iudici ſit data, non cenſetur adempta maiori iudici. §.2. prooem. num. 4. Idemq. eſt quoad annonam. num. 5.

Iuriſdictionis in conceſſione, intelligitur illæſa concedentis poteſtas. §. 2. prooem. numero 10.

Iuriſdictio ſuprema non poteſt a Principe ſeparari etiam, ſi ipſe velit. §. 2. prooem. numero 72.

Iuriſdictio ſuprema Papæ neque tempore immemorabili præſcribi poteſt, licet quoad alios principes ſit articulus dubius de Iure communi. ibi. n. 13. & 14.

Iuriſdictio ſuprema Regis Hiſpaniæ eſt impræſcriptibilis. §.2. prooem. n. 15.

Iuriſdictio conceſſa a Papa laicis contra aſſaſſinos quomodo intelligatur. §. 2. prooem. numero 16.

Iuriſdictionis conceſſio intelligitur accumulatiuè non priuatiuè. ibi n. 20.

Iuriſdictio conceſſa primo Duci Mediolanen. quomodo intelligatur. ibi. n. 22.

Iuriſdictionem priuatiuam ſuperioris nemo poteſt ita præſcribere, quod apud ſuperiorem non remaneat in habitu. §. 2. proœm. n. 24. & 25.

Iuriſdictio & poteſtas abſoluendi per mare magnum conceſſa, intelligitur accumulatiuè. ibi. numero 26.

Iuriſdictio cenſetur conceſſa cumulatiuè quamuis apponatur in conceſſione dictio taxatiua. §. 2. proœm. n. 27. 28. 29. & 30.

Iuriſdictio Epiſcoporum ſi illis tollitur, ordo eccleſiaſticus confunditur. §. 4. proœm. num. 2. nec eſt honeſtum quod auferatur. numero 3.

Iuriſdictio nullo pretio numario comparari valet. §. 4. prœm. n. 29.

Iuriſdictio fori contentioſi, non facit beneficium curatum. gl. 6. n. 59. licet largo modo dicatur cura animarum. n. 61.

Iuriſdictionem habent Archidiaconus, et alij inferiores Prælati. gl. 6. n. 62.

Iuriſdictio commiſſa alicui, vt dignitati, non expirat morte illius, ſecus ſi ſit commiſſa perſonæ. gloſ. 12. num. 72. & 73. & quando cenſeatur commiſſa perſonæ, vel dignitati. num. 74.

Iuriſdictio conferendi diuiſſa, intelligitur quoad ſolum exercitium: Et ius ſemper commune remanet gloſ. 45. §. 1. nu. 6. declara. numero 20.

Iuriſdictionis exercitium an & quando diuidi poſſit, & quomodo. gloſ. 45 §. 1. ex num. 61. cum ſequent.

IVSPATRONATVS, ſi relinquatur Rectori, & incolis, pro medietate erit Rectoris, & pro alia medietate incolarum. gloſ. 3. num. 17.

Iuspatronatus, an ſit fundatum ex bonis Laicalibus, vel potius eccleſiaſticis, colligitur ex quaſi poſſeſſione. gloſ. 5. in princip. numero 52.

Iuspatronatus acquiritur ex fundatione, vel dotatione quamuis nihil exprimatur. gloſ. 9. §. 1. n. 9.

Iurispatronat. Laicalis beneficia Ideo non cadit ſub reſeruatione, ne fundatores abſtrahantur a ſimilibus fundationibus. gloſ. 9. §. 1. numero 68.

Iuspatronatus ex priuilegio, non cenſetur derogatum per. Reg. 8. quando clauſulæ ſunt, ampliſſimæ, &c. gl. 9. §. 2. n. 67.

Iurispatranat. eccleſia ſi fundat, vel dotat nouam eccleſiam intra limites ſuos, erit etiam eiuſdem patronatus. gloſ. 10. num. 8. Idem erit quando beneficium de nouo erigitur intra templum ipſius. num. 9. & 22. alias non. num. 6. & 7. & 13. 14. & 15. vbi declaratur late.

Iuspræſentandi datur ad beneficium quod vacat de ſolo Iure. gloſſ. 15. §. 1. numero 43.

Ius præſentandi tollitur, in. 8. menſibus reſeruatis. gloſſ. 18. num. 1. Non tamen tollitur Iuspatron. Laicale, ne Laici retrahantur a fundatione. num. 2. & 3. Nec mixtum. numero 8. & 14. niſi præponderet eccleſiaſticum. num. 15.

Iuspatronatus eccleſiaſticum, cadit ſub reſeruatione. Reg. 8. & per ſolam ſimplicem collationem cenſetur derogatum. gloſſ. 18. num. 6. & 7.

Iuspatronat. eccleſiaſticum, quale ſit. gloſ. 18. num. 5. & tamquam dignius trahit ad ſe Laicale. numero 9. & numero 12. cum ſequent.

Iuripatron. mixto ſepæ ſolet derogari. gloſ. 18. num. 10.

Iuspatronat. Laicale vel eccleſiaſticum competens ex præſcriptione, ſeu priuilegio, &c. tollitur per regul. 8. & Concil. Trident. gloſ. 18. numero 18. 19. 20. & 21. cum ſequentibus.

Iuspatron. ex fundatione vel dotatione habere prætendens, probare tenetur. gloſ. 18. numero 24. etiam ad quoſcumque effectus. numero 25.

Iure patronatus Laicali ex fundatione, vel dotatione ſemel approbato, non indiget alia probatione, dummodo probatio facta fuerit poſt Concilium, & ſeruata illius forma. gloſ. 18. num. 26. & 29. & 30.

Iuspatronatus poteſt probari, a perſonis priuatis tribus modis. gloſſ. 18. numero 32. & 33.

Iuspatronatus, ex fundatione probatur per imme-

memorabilem præſcriptionem, gl. 18. nu. 44. Et per famam iuncta longiſsima quaſi poſſeſsione, n. 56. & cum quadragenaria, & titulo colorato, n. 57. & alijs modis prout de iure communi, num. 58.

Iuſpatron. magnatorum, & vniuerſitatum præſumitur ex vſurpatione gl. 18. n. 63. Et ideo vltra immemorabilem, eſt probandum inſtrumẽtis præſentationum effectuatis, 50. an. nu. 64. & 65. Quæ debent eſſe continuatæ, num. 73. & 74. nam aliter non releuant. num. 75. 76. & 79.

Iurispatron. præſentationes, quando dicuntur ſortitæ effectum, gl. 18. n. 85. & 86. & 97.

Iuſpatron. non concluditur ex præſentationibus, gl. 18. nu. 90. vbi agitur de conſuetudine Mediolanen. nu. 91. & 92. & gloſſ. 45. §. 2. num. 27. & 28.

Iuſpatronatus ex priuilegio, an aliquando non tollatur per reg. 8. ratione potentiſsimarum clauſularum, gl. 18. ex num. 93. vſque 106. vbi adducuntur Priuilegia Marquionis Aſtoricen. & aliorum, & agitur de derogatione Concil. Tridentin. & an ſit potentior, num. 98. cum ſequentibus.

Iuſpatron. an præſumatur fundatum ex bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis, vel potius de patrimonialibus, gl. 18. num. 107. & 108.

Iuſpatronatus laicale non ſolum præſeruatur a Regula noſtra, quoad præſentantes, ſed etiam quoad inſtituentes, gloſſ. 18. n. 111.

Iurispatronatus laicalis qualitas potius eſt attendenda. Quia laicus propter clericum, non debet perdere ſuũ priuilegium, nec in re indiuidua debet quis præiudicari ratione ſocietatis communis, gl. 18. numer. 12. & 13.

Iuſpatronatus probatur titulo conſtructionis, gl. 18. n. 52. & 53.

Iurispatronatus exercitium poteſt diuidi alternis Vicibus, gl. 45. §. 1. n. 58.

Iuſpræſentandi ſpectat ad poſſeſſorem; non vero ad proprietatem habentem, & quare, gloſſ. 45. §. 2. ex n. 4. vſque ad 19. & per totum, vbi plene.

Iuſpatronatus habere, aliud eſt, & aliud ius præſentandi, gl. 45. §. 2. num. 27. & 28.

IVS alterius ſemel extinctum numquam reuiuiſcit, §. 3. proœm. nu. 74.

Ius ſuum vnicuique eſt, conſeruandum. §. 7. proœm. numer. 4.

Iuris communis interpretationem recipit conſtitutio qualibet. §. 7. proœm. num. 139.

Ius proprium quod quis habet potentius eſt, quam quod alieno iure poſsidet, glo. 5. §. 9. n. 104.

Ius ad rem non acquirit electus, vti dignior de parochiali reſeruata à ſede Apoſtolica conferenda, gloſ. 6. num. 118. & 119.

Ius primeuum ſi non eſt omnino extinctum, erit fauorabilis reuerſio ad illud, alias non, gloſſ. 7. numer. 30.

Ius eliſum, & diminutum durat in eſſentia, ſed in iure prorſus ſublato nullæ ſunt reliquiæ, gloſſ. 7. numero 31. & 32. & agitur, an obſtet regula de non tollendo num. 33. 34. & 35.

Ius poſitiuum ſi addit naturali, facit quod deſinat eſſe naturale, quando additio eſt in ſubſtantialibus, gl. 9. num. 10. 11. & 12.

Ius ad commune recurrendum eſt, ceſſante ſtatuto particulari, ſeu ſinodali, gloſſ. 9. §. 1. nume. 11. alias non, ibid. numer. 17. & 18.

Ius commune qui habet pro ſe, dicitur tutus quandiu non docetur de aliqua exceptione contraria, gl. 9. §. 1. num. 22. & gl. 11. num. 47.

Ius ad rem, an acquiratur ex oppoſitione filiorum Patrimon. aut Canonicor. Doctoralium, &c. gloſſ. 9. §. 1. numero 97. vſque ad 96. vbi multis modis declaratur.

Ius ad rem in quibus caſibus acquiratur, gloſſ. 9. §. 1. numero 96.

Ius nemo poteſt ſibi ipſi attribuere, gloſſ. 9. §. 1. numero 91.

Iuris ad intelligentiam, non ad factum, ſunt referenda verba de vacatione loquentia, gloſſ. 15. §. 1. numer. 20. cum ſequen.

Ius in beneficio habere ſufficit, licet poſſeſsione careat, ad effectum conſentiendi penſioni, gloſ. 1. §. 1. num. 24. & 30. contra a num. 45.

Ius conſideratur, non autem poſſeſsio, ad effectum regulæ, 4. gl. 15. §. 1. num. 31.

Iuri tertij nunquam intendit Papa præiudicare, gloſſ. 15. §. 1. numer. 75.

Ius ad rem dumtaxat acquiritur ex mandato de prouidendo, gl. 15. §. 2. num. 56.

Ius ſummum, ſumma iniuria, & Crux eſt, gl. 43. num. 97. & qui multum emungit ſanguinem elicit, numero 68.

Ius ad commune recurrendum eſt, quando noua lex, aut conſtitutio eſt dubia, gl. 43. num. 80.

Ius noſtrum quod eſt ſine facto noſtro auferri non poteſt, gl. 56. num. 116.

IVSSVS in quo differt a conſenſu, gloſſ. 47. numero 55.

Iuſſus debet præcedere, glo. 47. num. 57.

Iuſſus aut ſcientia alterius ſi requiritur in collatione, non dicitur libera, ad effectum, vt intret alternatiua, gl. 49. num. 7. & 8.

L

LABOR non debet eſſe ſine remuneratione, & præmio gloſſ. 4. num. 17.

Labor eſt res laudabilis, & Pater gloriæ gloſ. 4. nu. 17. cum ſequen.

Laborantes pro Principe, ſeu Patria remunerari debent, gl. 4. n. 23. & vide verbo præmium, *& verbo* virtus, *& verbo* litteratus.

Labore de curia qui magis participauit, citius debet conſolari, gl. 4. n. 154.

LAICVS eſt incapax beneficiorum, gloſſ. 2. numero 61. etiamſi incedat in habitu clericali, & pro tali reputetur, num. 64. & 65. quod amplia, & limita ibidem. vſque ad num. 74.

LAVDANDVS eſt cuiuſque ſcriptoris conatus: ſicut è conuerſo reprehendendus qui poſsit, & nolit poſteris aliquid ſcriptum relinquere, in præf. n. 10.

e LEGA-

LEGATVS, de latere non poteſt conferre beneficia apud ſedem vacantia, gl. 13. n. 40.
Legati de latere dicuntur in ſuis prouincijs Ordinarij, impropriè tamen, quia ſunt extraordinarij, & ſuper-indicti, gl. 21. n. 37. & 38. & gl. 24. n. 36. & 37.
Legati de latere ſemper ſunt Cardinales, gl. 24. n. 27.
Legatus de latere, non poteſt conferre beneficium reſeruata, gl. 24. nu. 21. declaratur, n. 44. & 45.
Legati de latere ſi non comprehenderentur, ſub reg. 8. fruſtratoria eſſet reſeruatio illius, gl. 24. n. 39. 40. & 41.
Legatus de latere poteſt concurrere in Germania, & Francia, non obſtantibus concordatis, gl. 25. nu. 15. 16. & ſequen.
Legatus, aut alius Inferior a Papa, conferens ex ſpeciali priuilegio beneficium reſeruatum ratione familiaritatis Cardinalis, habere debet conſenſum Cardinalis gl. 51. n. 66.
LEGATVM Titio factum de fundo ſub conditione ſi nauis ex Aſia venerit, & de Domo, cenſetur relicta domus ſub eadem conditione. gl. 3. n. 2.
Legatum mille relictum Doctoribus iuris, & Medicis, debetur etiam Medico quamuis Medicus Doctor iuris non ſit, gl. 3. n. 6.
Legatum de equo & armis, intelligitur de armis equi & equitantis, glo. 3. n. 7.
Legatum relictum ad conſtructionem alicuius Eccleſiæ, non eſt caducum, quamuis locus conſignatus non ſit, gl. 5. §. 7. n. 85.
Legare nemo poteſt a ſe ipſo ſibi, gl. 13. n. 75.
Legatum annum relictum vxori, quamdiu non nupſerit debetur integre, licet intra duos menſes nubat, gloſ. 43. n. 77. & 144.
Legatum de his quæ vxoris cauſa parata ſunt, non capit ea quæ ad vſum communem vxoris, & alterius parata ſunt, gl. 45. n. 31.
Legatum relictum fœminæ ſub conditione, quod non nubat plebeio, eſt validum, gl. 57. n. 55. Et an perdatur ſi non nupſerit, ſed cum eo inhoneſte vixerit, n. 56. & 57.
LAESIONE enormiſſima ſtante intrat reſtitutio in integrum poſt quadriennium, gl. 21. n. 21.
Læſio enormiſſima vt dicatur, habetur reſpectus ad totum patrimonium, & non ad ſolam rem, de qua agitur, g. 21. n. 22. & 23. cum exemplis, & deciſion ſed contra, n. 24. & 25. concordatur, n. 26. 27. & 28.
LEX limitata limitatum habet effectum, §. 5. proœ. n. 6.
Lex an debeat eſſe perpetua, §. 5. proœm. n. 27. 29. 30. & 31.
Lex illius conditore viuente magis afficit, ibi. n. 37. 38.
Lex noua loquens in vno caſu extenditur per legem antiquam, §. 5. proœm. n. 131.
Lex generalis numquam derogat caſibus ſpecialibus alterius legis etiam ſi excipiat alios caſus, §. 5. proœm. n. 129. & 130.
Leges plures abrogatæ ſunt in corpore iuris, §. 5. proœ. numer. 153.
Lege cum, mitius agitur quam cum homine, §. 5. proœ. numer. 39.
Lex noua recipit interpr. ab antiqua, §. 7. proœm. n. 74.
Lex generalis numquam cenſetur comprehendere caſus ſpeciales legis antiquæ, §. 7. proœm. n. 75.
Lex noua non extenditur ad cauſas per appellationem pendentes, §. 7. proœm. n. 93.
Leges plures de eadem materia loquentes, includuntur, ſub vno titulo, gl. 1. n. 13.
Lex quando citatur, quando, §. quando, verſiculus, & quando debet apponi littera Groſſa, gloſſa. 1. n. 16.
Lex Hiſpana 3. tit. 10. de las iniurias, lib. 8. Recopila. declaratur, glo. 3. n. 27.
Lex Hiſpana, 4. tit. 21. de executionib. lib. 4. de recopil. expenditur, in gl. 6. n. 213. Nec non l. 22. tit. 3. lib. 1. recopil. n. 275.
Leges Hiſpanæ loquentes de filijs patrimonialibus, quid diſponant, gl. 9. §. 1. n. 51. & 65.
Lex prima derogatur per ſecundam, licet de illa mentio non fiat, gl. 9. §. 1. n. 51.
Leges Partitarum Hiſpaniæ, quatenus non repugnant iuri canonico vel ciuili, maximam habent authoritatem vbique, & ſunt ſeruandæ etiam in Rota, in cauſis illarum partium gl. 9. §. 1. n. 2.
Leges poſteriores trahuntur ad priores, gloſſ. 9. §. 2. num. 12.
Leges tunc ſapiunt, cum practicantur, gloſſ. 9. §. 2. num. 66.
Lex generaliter loquens generaliter eſt, intelligenda, gl. 9. §. 3. n. 3.
Lex Hiſpana dicens, quod poſt pulſatam campanam quietis, non afferatur arma, intelligitur poſt finitum pulſum campanæ, gl. 12. §. 1. n. 27.
Lex non acceptata non ligat, nam habet tacitam conditionem ſi vſu recepta fuerit, gloſ. 26. n. 2. & 3.
Leges multæ nō connectit Patriæ moribus, gl. 26. n. 4.
Lex 2. tit. 16. lib. 5. recop. quid diſponat. gl. 26. n. 7.
Lex generalis facilius derogatur per aliam contrariam, quam ſpecialis, gl. 36. n. 33.
Lex non debet eſſe dura nec ſcrupuloſa, gl. 43. nu. 68. Nec illius verba ſunt amare intelligenda, nec iudaice, ſed cum temperamento n. 68.
Lex quamuis ſit dura, tamen ſufficit eſſe ſcripta, gl. 43. ſub num. 83.
Lex 9. titulo 11. & l. 1. tit. 16. Partit. 1. qualiter intelligantur, gl. 45. nu. 48.
Lex ſi ita ſcriptū. ff. de lib. & poſthu. expen. gl. 54. n. 27
Lex, quod non dicit, nec nos dicere debemus, gloſ. 63. numer. 11.
LIBER nullus eſt tam malus, qui non proſit, in præfatione, num. 8.
Libros faciendi, nullus eſt finis, ibidem, n. 9.
Libri Doctorum & ſcholarium, diliguntur ab eis, ſicut lumen oculorum ſuorum, ob dictata & recollecta in eis eis ſcripta, gl. 9. §. 4. n. 8.
LIBERALITATEM exercet qui dat id ad quod non tenetur, §. 1. proœm. n. 44.
LIBERA collatio dicitur illa, quæ fit filijs patrimonialibus, gloſſ. 9. §. 1. numer. 75. & 76. Limita vſque ad numer. 80. & gl 45. num. 19.
Libera collatio quæ dicatur ad effectum regulæ noſtræ, gl. 45. numer. 10.
Libera dictio, denotat poteſtatem faciendi ſua ſponte, alterius,

alterius voluntate non requiſita, excluditq. omnem communicationem, gl.45.nu.11. & 12. & denotat præciſam, & totalem libertatem, n.13. & abſolutam diſpoſitionem, nu.14.

Libere qui poteſt facere, ſine conditione facere poteſt, gl.45.nu.16.

Liberum arbitrium interdum habere dicitur, quamuis conſilium requiratur alterius, gl.45.nu.18.

Libera dicitur collatio parochialium, quamuis debeat per concurſum prouideri, gl.45.nu.21. & 22.

Libera non dicitur collatio, quando eſt vni ex Portionarijs facienda, gl.45.nu.23.

Liberæ collationis vnius Epiſcopi non dicitur beneficium, quando alius Epiſcopus debet conſilium, aut conſenſum dare, gl.45 nu.27.

Liberæ collationis beneficium diuerſimode dicitur, ad effectum reg. 2. quam ad effectum noſtræ Reg. 8. gl.45.§.3.nu.41.

Libera collatio non dicitur, quæ debet fieri cum conſilio alterius, gl.46. nu.1. & 2. Et an dicatur dependere à libero arbitrio, nu.23. & 24.

Libera non dicitur collatio cum alterius interuentu facienda, gl.48 nu.1. & ſeqq.

Libera collatio non dicitur, quando alterius miniſteriū debet interuenire, gl.50.n.1. Nec illa quæ fit de licentia, iuſſu, ſcientia, auctoritate, & ſupplicatione alterius, ibid. à nu.4. vſq. 13. vbi alia plura.

Liberè dictio multipliciter accipitur, ideſt ſine aliqua requiſitione, gl.53.n.2. & 3. ſine contradictione n.4. Mera voluntate, & de iure communi, n.5. & 6. Sine ſcientia, n.7. non petita licentia, nu.8. ſine diſpenſatione, n.9. ſine pacto, vel illicita conditione, n.10. non obſtante præſcriptione, vel appellatione, n.11. gratis & ſine metu n.12. & 13. ſine qualificatione, n.14. ſine conſilio, conſenſu, aut interuentu, n.15. ſine auctoritate ſuperioris, n.16. ſine impedimento, nu.18. ſine ſubtilitate iuris, n.17. vltra ius commune, n.19. ipſo iure n.20. ſine diminutione, nu.21. ſine aliquo extrinſeco, n.22. manu propria, & ſine aliqua mora, n.23. & ſine aliquo reſeruationis obſtaculo, nu.25. & alias ſecundum ſubiectam materiam, nu.24.

LICENTIA celebrandi in domo conceſſa per vicarium Papæ nominatum ad voluntatem ipſius Papæ, non expirat per mortem Papæ, gl.12.nu.31. & 32.

Licentia ad fundandum Maioricatum debet præcedere, nec ſufficit ſequi. gl.47.nu.47.

Licentia teſtandi, an præcedere debeat, gl.47.n.48.49.

Licentia vbi requiritur cōſenſus nō ſufficit gl.47.n.51.

Licentia debet eſſe expreſſa ex propria natura, licet aliquando ſufficiat tacita, gl.47.nu.50. & 53.

Licentia Parochi ad matrimonium expreſſa requiritur, nec ſufficit tacita, gl.47.nu.52.

Licentia quamuis aliquando ſit denegata, actus tenet ſine illa, gl.47.nu.53.

Licentia intelligitur, de regulata ratione, non de nuda voluntate, gl.47. nu.54.

Licentia alterius quando requiritur, non eſt collatio libera, & idem eſt in auctoritate, gl.49.nu.5. & 6.

LIMITATIO conceſſa ad fauorē vnius, alteri ſuffragari non debet, gl.24.n.51. contra n.52. cum ſeqq.

Limitatus fauor, limitatum habet effectum gl.24.n.80. & alia plura deſuper, nu.81.

LITTERATI in Eccleſia dicuntur ſtellæ, & fulgent veluti ſplendor firmamenti, gl.4.nu.5. & ſeqq.

Litteratos homines haberi in eccleſia fideifauorem concernit, gl.4.nu.6.

Litteratis viris remotis, Principes nihil aliud poſſident niſi ſacum, & peram. gl.4.nu.7.

Litteratos viros neque in egeſtate viuere, neque in anxietate mori leges permittunt, gl.4.n.11. Licet Hippolitus contrarium dixerit, nu.12.13. & 14.

Litterati vt plurimum conſequuntur fructus ex labore ſuo, gl.4 nu.16.

Litterati licet inopes, quotidie extolluntur ad altiora, gl. 4.nu.19.

Litteratis conuenit illud, ſuſcitans à terra inopem, vt collocet eum cum Principibus, gl.4.nu.20.

Litterati & ſtudioſi in vinea Domini laborare dicuntur, gl.4.nu.24. Nec non in ſeruitio eccleſiæ, Principis, & Patriæ, nu.25. & 31.

Litteratis cum viris eſt ad beneficiorum pluralitatem diſpenſandum, gl.4.nu.26.

Litterati nobilibus comparantur, gl.4.nu.27.

Litterati & graduati concurrentes in pari data, præferuntur, gl.4.nu.28.

Litteratis viris ad benefaciendum, Princeps de iure naturali tenetur, gl.4.nu.30.

Litteratis viris, & non aſinis ferratis indiget eccleſia, §.6.proœm.nu.33. & in gl.4.nu.4.

Litteratos & diſciplinarum profeſſores, inuitat Imperator multis propoſitis præmijs, gl.4. nu.18. & 21.

Litteratus poteſt ordinari ſine beneficio, nec patrimonio, intuitu ſuæ ſcientiæ, gl.4.nu.36.

Litteratura ſeu ſcientia qualis eſſe debeat ad ſingula beneficia gl.4.nu.60.

Litteratura non præſumitur niſi probetur, gl.4.nu.105. & qualiter poſſit probari, nu.106.

LITTERAE S.P.Q.R. cum † in principio, quid ſignificent gl.1.n.51.

Litteræ non expeditæ viuente Papa concedente, expediuntur ſedente ſucceſſore, iuxta formam rationi congruit. gl.12.n.48. Idemq. procedit quoad ſucceſſores Principum ſæcularium, nu.49.

Litteræ expeditæ ſub intruſione, non habent paratā executionem, donec ſint tres conformes. gl.15.§.1.n.70.

Litteræ miſſiue non obligant ante acceptationem, & interim erit locus pænitentiæ, gl.26.nu.16.

Litteras miſſiuas tranſmittens, ſi ante acceptationem moriatur, nihil acquiritur, gl.26.nu.17.

Litteris Apoſtolicis, an detur maior fides, quam breuibus. gl.59.nu.6. & 16.

Litteræ clauſæ habent inconueniens, quia de facili frangitur ſigillum tempore aperitionis. gl.59 nu.7.

Litteræ clauſæ ſunt ad inſtar Epiſt. miſſiuæ, gl.59.n.8.

Litteræ clauſæ quando probant, & de litteris Vriæ, nu. 12. & 13.

Litteræ clauſæ minus ſuſpectæ ſunt quā patētes, ibi.n.14

Litterarum clauſuram trahens, non tamen aperiens, vel legens, an incidat in excommunicationem contra aperientem litteras impoſitam, gl.59.nu.21.

Litteris de patentibus, vide verbo Patentes.

Litteræ abbreuiatæ, quando ſcripturæ nullitatem inducant, gl.60.nu.71.

LITIGANTIBVS duobus ſuper beneficio, defunctis vno in Curia, & alio extra Curiam, conſideratur quis decedat in poſſeſſione ad effectum collationis Papæ, vel Ordinarij. §.3.proœm.nu.52. & in gl.6. nu.152. & 153. niſi decedant in menſe reſeruato, num.154.

Litibus fatigatus, ad redimendam vexationem inuitus concordari compellitur, §.7.proœm.nu.11.

Litibus quilibet efficitur pauper, §.7.proœm.nu.12. & 15. & ideo viri boni eas execrantur, ibid.n.13.

Litigare cum pari anceps eſt, cum ſuperiore furioſum, cum inferiore ſordidum, §.7.proœm.n.16. & ſic dixit Iſaias: non enim in ſempiternum litigabo, nu.14.

Litium plura inconuenientia remiſſiue, §.7. proœm. num.17.

Litium vincula diſſolui, & pacis fœdera adſtringi, precatur Eccleſia, §.7.proœm.nu.18.

Lis vt euitetur, conſilium eſt, petenti totum dare dimidium, ibid. nu.19.

Litigioſum beneficium ab Ordinario prouideri non poteſt, §.7.proœm.nu.117.

Litigioſum eſſe beneficium aliud eſt, & aliud eſſe reſeruatum, §.7.proœm.nu.118. & in gl.6.nu.146.

Litigioſi beneficij collatio differtur Ordinario, ſed non aufertur, gl.6.nu.146.

Litigioſo in beneficio non datur vera prouiſio, ſed ſubrogatio, gl.6.nu.147.

Litigioſum benef. Iuriſpat.laic. conferri poteſt à Papa ſine conſenſu patroni, gl.6.nu.149.

Litigioſo in beneficio non procedit Reg. de impetrand. ben.per.obi.fam.Cardin.gl.6.nu.148.

Litigioſi beneficij controuerſia, vt finiatur, & videatur ad quem ſpectet collatio, raro hodie expectatur, ſed ſtatim Papa ſolet ſubrogare, gl.6.nu.149.

Litigante vtroque decedente in poſſeſſione, vno in Curia, & alio extra Curiam, ſemper collatio ſpectat ad Papam, gl.6.nu.155.

Litigans vterque poteſt decedere in poſſeſſione beneficij in multis caſibus, gl.6.nu.156.

Lites ex litibus oriri non debent, gl.6.nu.207.

Litibus aliquando eſt dandus fenis, gl.18.nu.28.

Lis in beneficialibus finitur obitu vtriuſque litigantis, gl.6.nu.151. & ſic intrat concurſus in parochiali, ibid.nu.150.

Lis dicitur conteſtata, quando reus ſubterfugit ne conteſtetur, gl.27.nu.50.

Litem iniuſtam videns, inanibus ſumptibus ſe vexare non debet, ſi legis ſequatur conſiliũ, gl 5.§.3.n.34

LOCATOR ſi pactum non ſeruat, nec conductor ſeruare tenetur, gl.27.nu.11.

LOCVS in quo dicatur conſiſtere beneficium in diuerſis caſibus, vide latiſsime *in gl.10.n.1. & per totã.*

Locus in quo quis eſt Originaliter Canonicus attẽdi debet, vel denominationis locus, ibid. nu. 17. & 18. Vel vbi magis aſſidue moratur, nu.19.

Loco in illo dicitur conſiſtere beneficium, vbi recipiuntur prouentus, vel vbi beneficium eſt dignius & frequentius, gl.10.nu.22. & 23.

Locus vbi conſiſtat beneficium, an conſideretur potius quam ſeruitium, gl.10.nu.25.

Locus vbi conſiſtit beneficium, an ſit conſiderandus, vel potius vbi collator exiſtit, gl.10. nu.4. & 30. & 31.

Loco in, cenſetur eſſe, qui parum diſtat ab illo, gl.43. num.10.

Loco illo in quo beneficiatus reſidere tenetur, præſumitur beneficij vacatio, gl.43.nu.90.

Loca quæ habent dominium ſeparatum, an dicantur de regno, vel diœceſi, gl.43.nu.185.

Locus loci an ſit apponendus in litteris acceptationis alternatiuæ, gl.62.nu.23. & 25.

Locus loci, eſt apponendus in omnibus Inſtrumentis, in Hiſpania tamen non ſeruatur, gl.62.nu.24. & 26.

LVCERNA coram ſole non lucet, gl.11.n.84.

LVCRVM quæſitum, & radicatum, ſi aufertur pro damno habetur, gl.7.nu.18.

LVMEN maius extinguit minus, gl.51. nu.66.

LVXVRIA non debet eſſe potioris conditionis caſtitate, gl.57. nu. 54. & infertur ad plura, nu. 56. & 57.

M

MAGISTER eſſe non poteſt, qui diſcipulus non fuit, gl.8. nu.80. Nec præfici debet, qui non nouit ſubeſſe, nu.81. Sicut nec qui ſub tutela eſt, ſub ſe alium habere non debet, nu.82.

Magiſtrum in, aſſumi non poteſt, qui approbatus, & profeſſus non eſt, gl.8.nu.83. Nec docere alios, qui docendus eſt, nu.84. & 85.

MAIORITATEM an denotet locus in manu dextera, gl.1.nu.38. cum multis ſeqq.

Maior dicitur quilibet in propria eccleſia, & domo, gl. 6.nu.101. & 106.

Maior debet cedere minori, dum eſt in domo minoris, gl.6.n.107. & adducitur fabula Regis Ricardi cum ruſtico, nu.103.

Maior & principalior dignitas dici non poteſt, vbi non adeſt niſi vna, gl. 9. §.4. nu. 22. Contra nu. 19. & 23. Sicut & melioratio filij præſupponit exiſtentiam plurium filiorum, & in vno tantum non cadit melioratio, gl.9.§.4.nu.13.

Maior pars ſemper præponderat, & ab ea fit denominatio gl.18.nu.15.16. & 17.

Maioribus honoribus functos, ad minores vocari non conuenit, gl.34.nu.2.

Maior & melior præbenda eſt illa, quæ plus placet, gl. 34. nu.22.

Maior pars collegij abſorbit minorem, tam in collationibus, quam in præſentationibus, gl.45. in princ.nu. 60. & 61.

MALITIIS indulgendum non eſt, gl.5.§.6. nu.45.

MALVM cui aduenit non venit ſolum, gl.31.nu.49.

MANDATVM non reuocatur morte mandantis (re integra) ſed finitur, gl.12.n 59.

Mandatum, commiſſio, & promiſſio ſunt ſtricti iuris, gl.37.nu.38.39. & 40.

Mandatum faciendi directum illi, qui alias ſine illo facere

facere poterat potius cenſetur ad excitandam, quam ad impediendam iuriſdictionem, gl.46.nu.18.

Mandatum habens ſpeciale ad certam cauſam, cenſetur reuocatum quoad alias cauſas, gl.54.nu.20.

Mandatum ſpeciale requiritur ad effectum petendi declarari eſſe aliquem priuatum, gl.56. ſub nu.54.

Mandatum expreſſum, an requiratur ad præſentandum coram Datario litteras acceptationis, gl.63.nu.11.

Mandatum tacite datur, quando Epiſcopus ſcribit ad aliquem, quod litteras acceptationis præſentet corã Datario, gl.63.nu.14.

Mandatum tacitum, & præſumptum, ex pluribus inducitur. gl.63.nu.15. & 19.

Mandatum non requiritur ad impetrandum reſcripta gratiæ nec iuſtitiæ nomine abſentium, gl.63.nu.16. Licet quoad reſcripta iuſtitiæ ſecus ſit de iure communi, nu.17. & hodie quid ſit, nu.18.

Mandatum datur, & reuocatur per litteras miſſiuas, gl.63.nu.20.

Mandati de defectu ad præſentandum litteras acceptationis, opponere nequit Epiſcopus, nec prouiſus ab illo, gl.63.nu.21.

Mandati de reuocatione, vide verbo reuocatio, *&* intimatio.

MANVALIA beneficia, an includantur ſub reg. 8. gl.5.§.6.nu.1.9. & 58.

Manuale beneficium eſt illud, quod non confertur in perpetuum, ſed ad nutum conferentis, gl.§.6.nu.2. & æquiparatur precario, nu.3.

Manuale beneficium quod amoueri non poſſit, pactum non valet, ſicut nec tenet vt precarium non reuocetur, gl.5.§.6.nu.4. & 5.

Manualia præſumuntur omnia beneficia regularia, ibi. nu.6. Secus vero ſecularia, nu.7.

Manualia ſunt interdum ſecularia beneficia, & regularia ſunt perpetua, gl.5.§.6.nu.8. & 59.

Manuale beneficium non cadit ſub reſeruatione inſerta in corpore iuris, gl.5.§.6.n.13. nec ſub regulis de Annali, & triennali, nu.15. & 16.

Manualis beneficij vnio non tenet, nec impetratio manualitate tacita, ibid.nu.17. & 18.

Manuale beneficium non venit appell. dependentis, nec propriæ appellatione beneficij, gl.5.§.6.n.20. & 21.

Manuale beneficium non remanet affectum, licet ſit à Papa commendatum, ibid.n 22. Niſi expreſſe tale beneficium reſeruetur, nu.23.

Manualia & obedientialia Papæ ſunt omnia mundi beneficia, gl.5.§.6.nu.24.

Manuale beneficium poteſt reſignari, ibid.nu.26. Quia poteſt eſſe perpetuum reſpectu collatoris, qui amouere nolit, nu.30. & publicari, nu.32. & 33.

Manualia & ſecularia differunt, & quare, gl.5.§.6. nu.31. & gl.8.nu.25.

Manualis beneficij natura, vt non alteretur, emanauit reg.38. Cancell. gl.5.§.6.nu.29.

Manuale beneficium ex ſua natura, an ex conſuetudine poſſit effici perpetuum, gl.6.§.6.nu.34. & 35.

Manuale beneficium an cenſeatur morte conferẽtis reuocatum, gl.5.§.6.nu.39. & gl.12.n.65. quod non.

Manuale benefic. an poſſit Abbas auferre monacho, ſine cauſa ex ſola malitia, gl.5.§.6.nu.40. vſque ad 48. vbi plura & 49.

Manuale beneficium, quando ſine cauſa auferri poteſt, intereſſe habentes poſſunt contradicere, ibid. nu.46. & 47.

Manuali de beneficio ſpoliato, an competat remedium reintegrandæ, ibid nu.50. & 51.

Manuale beneficium non eſt in caſu de quo in gl.5.§.6. nu.52. & 53.

Manualia beneficia ſunt præceptoriæ S.Io. Hieroſolym. ibid. nu.54.

Manualibus in beneficijs deuolutio ceſſat, ibid.nu.55.

Manualibus in beneficijs, quando procedat regul. 12. reuocatoria vnionum, ibid.nu.56.

Manuale non poteſt eſſe Curatum beneficium, gl.5.§. 6.nu.60.

Manualitatis ad ſtatum poteſt ex iuſta cauſa reduci ab Ordinario beneficium perpetuum, gl 5.§.6.nu.62.

Manualitas beneficij Regul. potius prouenit ex parte regularis illud poſſidentis, quam ex natura beneficij gl.8.nu.25. & gl.5.§.6.nu.31.

Manualia & amobilia ſunt beneficia S. Ioan. Hieroſol. gl.8.nu.67.

MANVS appoſitio Papæ impedit alios collatores, licet collatio ſit inutiliter facta, §.3.proœm.nu.146.

Manus dextera licet inducat præſumptionem, non tamẽ concludit maioritatem gl 1.nu.41. & gl.51.n.57.

Manus appoſitio in commenda inducit affectionem, gl. 5.§.8 nu.61.

Manus non debet imponi cito ex Apoſtoli ſententia, gl. 46.nu.47.

Manus appoſitio Papæ inducit affectionem beneficij, gl.52.n.1. cum ſeqq. vſque ad nu.63. & multipliciter, infertur, declaratur & limitatur.

Manus appoſitio Papæ quando adeſt, non eſt neceſſaria inhibitio, nec decretum, gl.52.nu.6.

Manus appoſitio eſt maioris efficaciæ, quam reſeruatio, & dicitur reſeruatio clauſa in corpore iuris, & inficit poſſeſſionem, gl.52.nu.9. & 10.

Manus appoſitio Papæ in vno ordine impedit ne ordinatus, poſſit recipere reliquos ordines ab alio inferiore, gl.53.nu.24.

Manus appoſitio Papæ in cognoſcendo de aliqua cauſa, auocat illam ab omnibus inferioribus, gl.52.nu.17.

Manus appoſitio Principis ſecularis, aut Epiſcopi, aut Domini temporalis cauſat auocationem. gl.52.n.28.

Manus appoſitio Papæ aufert poteſtatem datam executoribus. gl.52.nu.30.

Manus appoſitio Papæ in ſignanda aliqua commiſſione, impedit ſignaturam iuſtitiæ, ne reſcribere valeat, niſi independentibus, gl.52.nu.31. & 32.

Manus appoſitio quoad vnũ effectũ non operatur, quoad aliũ, gl.52.n.39. & ſic de commiſſione, vel reſeruat. penſionis, non infertur ad collationem. n.39.40.41.

Manus appoſitio Papæ in erigendo, non extenditur ad collationem, gl.52.nu.42.

Manus appoſitio Papæ in collatione, non ligat manus Ordinarij, ne poſſit cognoſcere de ſubreptione gratiæ, vel reciſſione permutationis, gl.52. nu. 43. & 44. Vbi quid de beneficio manual: commendato.

Manus appoſitio cum falſa narratiua reſeruationis,non afficit beneficium, gl. 52.nu.45. 46. & 48. Nec operatur vltra intentionem, nu. 47.
Manus appoſitio quoad prouiſionem ex vna vacatione, non afficit quoad prouiſionem ex diuerſa vacatione, gl.52.nu.49.50. & 51.
Manus appoſitio ex falſa cauſa, nõ nocet Ordinarijs collatoribus, gl.52 nu.53.
Manus appoſitio Papæ nõ afficit quoad beneficia iurispatron. laicalis vel mixti, gl.52. nu.54. Nec lædit concordata, nec indulta Cardinalium, nu.55.
Manus appoſitio Papæ non nocet, quãdo Ordinar. prius præuenit licet præuentio reſoluatur, gl.52.n.56.57.
Manus appoſitio Papæ in foro pœnitentiali, non ligat manus inferiorum, gl.52.nu.60.
Manus appoſitio Papæ non inficit poſſeſſionem, in beneficio vacanti gl.52.nu.61.
Manus appoſitio ſuperioris quando afficiat in commiſſionibus remiſſiuè, vel incognitione de validitate confirmationis, gl.52.nu.62. & 63.
MANVTENTIO non conceditur ex officio ſed parte inſtante, §.7.proœm.nu.237.
Manutentionis ad effectum ſufficit leuis probatio, §.7. proœm.nu.224.
Manutentio ſepe conceditur à Rota illi, ad cuius fauorem Camera Apoſt. cepit poſſeſſionem, & tranſtulit, ſine noua apprehenſione, gl.34.nu.118.
Manutentio non datur, quando poſſeſſio eſt intricata, obſcura, & turbida, gl.45.§.2.nu.39.
MARITVS nollens conſentire actui per vxorem expediendo compellitur à Iudice gl.47.nu.30.
Maritus cum vxore habitare præſumitur, & Clericus in ſua eccleſia, gl.15.§.2.nu.29. & 30.
MASCVLINVM quando includat in ſe, vel non fœmininum, gl.22.n.2.3.9. & 10. vbi declaratur late.
MATERIAE ſubiectæ ratione, ſunt verba interpretanda, etiam ſi improprientur, gl.48.n.51.vsq. 58.
Mater eodem modo perdit tutelã propter tranſitum ad matrimonium nullum, ac ſi teneret, gl.57.nu. 53.
MATRIMONIVM contrahitur inter beneficiatum & eccleſiam gl.5. in princ.nu.12. & 13.
Matrimonium coram Parocho, & teſtibus contractum tenet, licet ipſi non conſentiant, gl.48.nu.7.
Matrimonij per contractum, quando vacet beneficium, gl.15.nu.43. & 44. & gl.57.nu.44. & 46.
Matrimonium contractum per procuratorem in partibus ab exiſtente in Curia facit vacare beneficium in partibus, non in Curia, gl.15. §.2. nu.15.
Matrimonium errore contractum, quando non ratificetur, gl.31. ex nu.40.
Matrimonium requirit liberam voluntatem, & nihilominus valet conditio appoſita ſi contrahat cum conſilio ſempronij, gl.46.nu.26. & 27.
Matrimonium contractum in præſentia mille teſtium, dicitur clandeſtinum ſi deficit parochus, gl.48.n.30
MENDACIVM eſt abominabile, maxime in Principe, gl.28.nu.18.
MENSAE ſeu de Menſa beneficia: quæ dicãtur, & an cadant ſub reſeruatione, reg.8.gl.5.§.6.n.63.& 64. & §.7.nu.21.
MENSIBVS in ordinarijs Papa concurrere poteſt cũ inferioribus collatoribus, §.2.proœm.nu.51.
Menſis vacationis expreſſio ideo requiritur, ne Ordinarijs præiudicium irrogetur, §.4.proœm.nu.7.
Menſis ordinarij expreſſio, an declaret intentionem præueniendi, §.4.proœm.nu.70. & 72.
Menſium reſeruatio ceſſat per obitũ Papæ, §.5.proœm. nu.45. & 46.
Menſis Ianuarij Sede Apoſt. Vacante ſpectat ad Ordinarium, §.5.proœm.nu.48.
Menſem ad Ordinarium expectatiua conceſſa, non intelligitur de menſe Ianuarij ordinario ratione vacationis Sedis Apoſt. §.5.proœm.nu.50. & 51.
Menſibus in 8. beneficia vacatura reſeruantur per Reg. noſtram. gl.11.n.1.
Menſes ſunt diuiſi proportionabiliter pro rata oneris & auctoritatis, gl.11.nu.3.
Menſis dicitur à menſura, vel ametior metiris, vel à Mion nomine Græco, gl.11.nu.5. & 6.
Menſes noſtræ reg. computantur vt iacent, gl.11.n.7. Et quandò Menſis intelligatur de 30. diebus, nu.8.
Menſis Apoſtolicus terminatur in dimidia nocte vltimi diei, & ex tunc incipit ordinarius, gl.11.n.9. & 10
Menſes ordinarij non ſunt Epiſc. auferendi, ibid.n.71.
Menſis Apoſtolicus narratus, an aliquando non ſit probandus, gl.11.n.106.
Menſium partitio non debet eſſe leonina, gl.11.nu.70.
Menſes octo quando Papa reſeruat, reliquos quatuor concedit gl.11.nu.71.
Menſis expreſſio non eſt neceſſaria, quando beneficium eſt aliàs reſeruatum, gl.13.nu.78.
Menſe in quolibet poſſunt Ordinarij conferre beneficia coram illis reſignata, gl.14.nu.31.
Menſem ordinarium expectare ad capiendam poſſeſſionem beneficij, opportunum eſt, gl.15.nu.42.
Menſibus in ordinarijs poſſunt Epiſc. conferre, quocũq. modo vacantia beneficia, gl.15.nu.156.
Menſis expreſſio fieri debet, etiam in beneficio quod vacat de ſolo iure gl.15.§.1.nu.44.
Menſis vacationis eſt narrãdus in gratijs beneficialibus, ne Ordinar. collator. fiat iniuria, gl.32.n.1.2.& 55.
Menſis eſt exprimendus etiam in gratijs ex proprio motu, gl.32.nu.3.4.5.& 6.
Menſis narratiua debet fieri diſpoſitiue, gl.32.nu.7. & quando dicatur fieri diſpoſitiue, nu.8. & 56.
Menſem diſpoſitiue narrandi, quis ſit effectus, gl.32.n. 59. & non valet ſi fiat ſub dictione forſam, nu. 10. & 11. nec vt aſſeritur, nu.12. & 13.
Menſis vacat. expreſſus ſemper eſt verific. gl.32.n.14.
Menſis expreſſio non releuat, ſi fiat ſub hac forma, vacauit de tali ſeu alio veriore menſe, nec ſub clauſula, etiam ſi vacaret de tali menſe, gl.32.nu.15. & 16.
Menſis narratiua diſpoſitiue fienda, ad vnguem eſt ſeruanda gl.32.nu.17.
Menſem exprimendi diſpoſitio obligationem inducens, eſt fauorabilis, quia tendit ad obuiandum fraudibus, gl 32.nu.38. & 39.
Menſis eſt exprimendus in noua prouiſione, gl.32.nu. 20. & in gratia ſi neutri, nu.21.23. & 24. etiamſi vacatio ſit de ſolo facto, nu.25.

Menſis

Menſis eſt exprimendus, non ſolum in vacatione per obitum. Sed etiam in alia quacunque Vacatione, gl. 32. num. 26.

Menſis eſt exprimendus in reſignatione, quando quis intendit piſcare vacationem per clauſulas generales, gl. 32. n. 32.

Menſis ſi non exprimitur, gratia eſt ipſo iure nulla, gl. 32. nu. 33.

Menſis exprimi non debet, quando beneficium eſt reſeruatum vel affectum, aliter quam ratione menſis, gl. 32. nu. 32.

Menſem exprimere, an ſit neceſſe quando beneficium eſt litigioſum, gl. 32. nu. 40.

Menſis non eſt exprimendus in gratia reformatoria ſi fuit narratus in prima, gl. 32. n. 41.

Menſis non eſt exprimendus in reſignatione, gloſſ. 32. n. 43. 44. & 45.

Menſis expreſſio non requiritur in collationibus ordinarijs, gl. 32. num. 46.

Menſis expreſſio non eſt neceſſaria, quando vacatio contingit in menſe Apoſtolico. gl. 32. n. 49. Sed contra, num. 50. & 51. prima tamen opinio eligitur, n. 52. & 53.

Menſis narratus, an ſit verificandus, quando nulla adeſt prouiſio ordinaria, gl 32. n. 54. 60. & 61. vbi declaratur.

Menſis non exprimitur in impetratione per deuolutionem, gl. 32. num. 62.

Menſem exprimendi obligatio, non fuit inducta, de iure communi, gl. 32. n. 63.

Menſes Martij, & Septembris, poſt acceptationem alternatiuæ, ſemper ſunt Papæ, ſiue reſideat Epiſcopus, ſiue non, gl. 43. n. 109. & ſemper remanent reſeruati, nu. 115. 137. & 155. & gloſ. 45. §. 1. n. 8.

Menſes Iunij, & Decembris ſemper ſunt Ordinarij, gl. 43. n. 117.

Menſes ſex, dum Papa Epiſcopis concedit, ſibi reſeruat alios ſex gl. 43. num. 124.

Menſis vnicus & idem, an poſſit eſſe partim reſeruatus, & partim non reſeruatus, gl. 43. n. 139. & 140.

Menſis quilibet habet ſuas partes, & dies ſeparatos, gl. 43. n. 145.

Menſis in principio reſidere non ſufficit Epiſcopo, vt poſtea ſi abſens ſit gaudeat alternatiua, gl. 43. n. 151.

Menſis ſingulæ partes habent ſuam diuerſam naturam ad inſtar gregis, gl. 48. n. 158.

Menſes dati Epiſcopis acceptantibus alternatiuam, ſemper ſunt Ordinarij, licet ob. non reſidentiam, ad Papam ſpectet collatio, gl. 43. n. 159.

Menſes Ordinarij, ſi non auferuntur Capitulo, ex acceptatione alternatiuæ, ſi illa intraret, plura reſultarent inconuenientia, gloſ. 45. §. 1. n. 11.

Menſes Ianuarij, Maij, Iulij, & Nouembris, nullam perplexitatem cauſant, quia ſemper ſunt Apoſtolici, gl. 45. §. 1. n. 22.

Menses Iunij, & Decembris ſemper ſunt Ordinarij, gl. 45. §. 1. n. 23. & 40.

Menſes pares pertinent ad Epiſcopum alternatiua gaudentem, & diſpares ad Papam gl. 59. num. 2.

Menſium diuiſio fieri debet proportionabiliter pro modo prærogatiuæ cuiuslibet, gl. 54. n. 26.

Menſes ad quatuor Ordinarius, redit Epiſcopus alternatiuam perdens, gl. 56. n. 147.

Menſis idem poteſt eſſe partim reſeruatus, & partim Ordinarius. gloſ. 65. n. 13. & eadem dies, n. 14. & 15. Ac eadem hora, nu. 16.

MELIORATIO filij præſupponit exiſtẽtiam plurium filiorum, nec in vno tantum cadit melioratio reſpectu legitimæ, gl. 9. §. 4. n. 13. licet contra, n. 20. 21. & 22.

Melioratio facta contra pactum, de non meliorando filium, tunc eſt nulla, quando ille filius ad cuius fauorem fuit factum pactum opponit, ſecus ſi alius, gloſſ. 56. n. 85. & 86.

MENS Papæ eſt conſideranda, ad effectum inſpiciendi, ſi verbum vacaturum *capit beneficium vacans, §. 5. proœm. ex n. 67. & gl. 11. n. 74. & 75. Nec non ad inſpiciendum ſi voluerit de nouo reſeruare beneficium iam reſeruatum, gl 13. n. 86. & 89*

METROPOLITANVS non poteſt conſtituere Vicarium in diœceſi ſuffraganei, ſi tamen eſt in quaſi poſſeſſione acta geſta tenent, gl. 45. §. 2. nu. 2. & 3. Reliqua vide verbo Archiepiſcopus.

MEVM quod eſt, amplius effici meum non poteſt, gl. 43. n. 118.

MILITARE proprijs ſtipendijs nemo debet, nec a mercede repelli, gl. 2. n. 4.

Militaribus religioſis conferri nequeunt beneficia ſecularia, gl. 8. n. 42.

Militarium Ordinum beneficia, an comprehendantur ſub reſeruatione Reg. noſtræ. gl. 8. n. 54 & n. 61.

Militares Ordines de iure communi præſeruantur, gl. 8. num. 54.

Militari in religioſo, non procedit Concil. Triden. ſeſſ. 25. de refor. Regul. c. 15. dum requirit annum ad profeſſionem, gloſ. 8. nu. 54.

Militares Religioſi, non dicuntur proprie religioſi, ſed largo modo gl. 8. n. 55. & 57.

Militares religioſi, ſunt ſemper in continuo armorum exercitio gl. 8. n. 56.

Militares Relig. S. Io. Hieroſolym. præſeruantur à contributione pro ſeminarijs, gl. 8. n. 59. Et vt includantur in Conſtitut. de publicandis, exprimuntur, ibid.

Militares Religioſi comprehenduntur in Conc. Triden. ſeſſ. 25. de reg. c. 19. gl. 8. n. 62.

Militarium Religionum beneficia cõprehenduntur vbi non excepiuantur, gl. 8. præſertim ſtantibus verbis qualitercunque qualificata, *gl. 8. n. 63. & 64.*

Militares Relig. minus diſpenſantur ad ſecularia beneficia, quam alij regulares. gl. 8. n. 65.

Milites cæleſtes dicuntur Clerici, gl. 8. n. 66.

Militares Præceptoriæ S. Iacobi de Spata. Alcantara, Calatraba, & S. Io. Hieroſolym. non cadunt ſub reſeruatione, gl. 8. n. 52.

Militares ordines fuerunt Inſtituti contra Sarracenos, & ideo illorum Præceptoriæ non cadunt ſub reſeruatione, gl. 51. n. 60.

MINOR exiſtens in vna prouincia, ſi alienat bona, quæ habet in alia, cuius Iudicis Decretum requiratur, gl. 5. §. 7. n. 59.

MIXTVM nunquam venit ſub ſimplici, niſi incertis caſibus,gl.9.in princ.n.20.21.& ex n.2.& per totam d.gl.& vide verbo, qualitas.

Mixtum ius patron.quando tollatur, per reg.8. gl.18. ex n.8. vſque 17.

MODVS & finis attenditur in agendis, gl.52.n.58.

Modus non curatur,ſed effectus attēditur,gl.55.n.11.

MONASTERIVM Cluniacenſe, habet particulares exemptiones,gl.8.n.23.

MOMENTVM quantum temporis ſit,§.3.proœm.n.48.& 69.& quantum vnum punctum,n.47.

Momentaneum temporis interuallum,ac minima diſtantia non attenditur,gl.43.n.52.& 53.nec inducit locorum,aut temporis diuerſitatem,n.55.

MONOCVLARE beneficium,an veniat ſub reſeruatione Reg.noſtræ,gl.9.§.4.n.1.10. & per totum.

Monoculare beneficium habere non poteſt,impetrans beneficium primo vacaturum,gl.5.§4.nu.2. & 3. Nec vlla gratia extenditur ad illud,n.4.

Monocularis beneficij collator priuari non debet vnico lumine,quod habet gl.9.§.4.n.6.Ad Inſtan. Ruſtici priuati porcello.n.7.aut ſcholaris priuati li.n.8

Monocularia beneficia includuntur ſub reg.noſtra, gl.9.§.4.n.16.

Monocularia bene.sūt vt plurimū paroch.Eccl.ib.n.8.

Monacularia beneficia non veniunt in reſeruationibus ſpecialibus ſecus in generalib. gl.9.§.4.n.2. & 26.

Monoculare beneficium, non dicitur quando quis habet ſolam collationem liberam illius,& ſimultaneam, vel præſentationem alterius.gl.9.§.4.n.26.& 27.

Monoculari in benef.an procedat reg.3.canc.ibi.n.11.

MOROSVS non dicitur, qui impeditur facto aduerſarij,§.3.proœm.n.41.

Mora ceſſat vbi altera pars non adimplet, gl.27.n.19.

Moroſus moram opponere non poteſt.gl.27.n.20.

MORS ciuilis æquiparatur naturali quoad renuntiantem,§.5.proœm.n.26.

Mortuo Papa, An Epiſcopi Collatio facta ante notitiā mortis,teneat ſi beneficium vacauit in menſe,qui viuente Papa erat reſeruatus,§.5.proœ.n.95.& 119.

Mortuo Papa ſi vnus intrat in familiaritatem Cardinalis,& exit ante nouam creationem alterius, non adeſt reſeruatio.§.5.proœm. n.92.93.& 94.

Mors de menſe reſeruato eſt concludenter probanda, §.7.proœm.n.217.

Mors, vel abſentia beneficiati non debet eſſe damnoſa Penſionario,gl.5.§.5.n.47.

Morte finitur mandatum,& ſuperioris præceptum,gl.12.n.12.& 13.& 14.Non tamen litteræ Iuſtitiæ.n.34.Nec gratia ad beneficium vacaturum. nu.35. Nec transferendi poteſtas,n.36.Nec teſtandi,n.35 nec dimiſſoriæ,n.36.& 37.Nec licentia eligen.confeſſorem,n.39.Nec conferendi, n.41.nec expectatiua,n.42.Nec facultas fundandi Maioricatum, nu.43. etiam ſi litteræ non ſint expeditæ, n.44.& 45.

Morte Papæ quando ſpirent reſcripta iuſtitiæ,gl.12.n.51 cum ſeq.

Morte concedentis,non expirat conceſſum, quandiu voluntas ſeu beneplacitum concedentis durauerit,gloſ.12.n.56.cum ſeq. & n.63.

Mors omnia ſoluit,gl.15.n.4.& cum illa finitur vſus fructus,n.5.& gl.51.n.44.

Mortuus licet reſurgeret, non recuperaret beneficia per illius obitum vacantia,gl.15.n.6.

Mori nemo poteſt niſi in loco vbi eſt perſona.gl.15.§.2.nu.10.

Mors ficta trahitur ad locum poſſeſſionis captæ, gl.15.§.2.n.11.

Mori præſumitur quis,vbi degere ſolebat, gl.15.§.2.numer.27.

Motus proprius excuſat ſua reptione , ſed non ampliat diſpoſitionem,gl.6.n.10.& gl.32.n.4.Nec ſupplet defectum intentionis, n.5.

Motus proprij de clauſula tractantes cit. in gl.32.n.6.

Motus proprius,an deroget reſeruationi,gl.39.n.3.

Motus proprij conceſsio habet.48.effectus ſpeciales.gl.39.n.2.

MVLIER eſt incapax beneficiorum,gl.4.n.200.

Mulieri maritandæ competit beneficium leg.Iul.de fundo dotali,gl.5.§.7.n.87.

Mulieres ſunt incapaces iuriſdictionis,gl.22.n.6.

Mulieres poſſunt habere ius conferendi ratione dignitatis quam habent,vel ex Apoſtolico priuilegio,gl.22.nu.13.& 21.& eſſe Canonicæ regulares,etiam nulla facta profeſsione, nu.16.& 17.

Mulier poſſidens beneficium iuuatur regula de triennali,gl.22.n.18.

Mulier ſuccedit in Regno,gl.22.num.20.

MVNDVS totus dicitur parochia Papæ §.1.proœ.n.7

MVRI non faciunt ſeminarium , nec Eccleſiam,nec Collegium,ſed perſonæ,gl.5.§.7.n.73.& 74.

MVTATVM quod non eſt, quare ſtare prohibetur, gl.14.n.37.

N

NARRATIVA eſt pars gratiæ,§.4.proœm.n.79. & gl.32.n.57.& 58.

Narratiua vacationis in menſe reſeruato,reſtringit totam gratiam ad reſeruationem.§.4.proœm.n.80.& gloſ.32.n.56.

Narrare,non eſt neceſſe qualitates quæ in iure conſiſtunt.§.4.proœm.n.84.Nec nocet error iuris narratus,n.82.& 83.

Narratiua ſemper eſt ante omnia verificanda, quia eſt pars ipſius gratiæ,gl.9.in annotat. nu.239.& 231.

Narratiua quandiu non eſt verificata, non dicitur habere ius inre,nec ad rem, & eſt perinde ac ſi gratia eſſet ſubreptitia,gl.9. in annotation.n.232.& 233. vbi declaratur.

Narratiua tota eſt probanda ad effectum immiſsionis, per impetrantem,certo modo,gloſ.1.n.123.

Narratiua ſufficit ſi de ſolo facto verificetur,ita vt ſufficiat ſola probatio facti carens adminiculo iuris, gl.15.§.1.n.49.50.& 51.

Narratiuæ conſtiti verificatio, qualiter fieri debeat vide verbo verificatio.

Narrare non eſt neceſſe beneficium obtentum ſtatim ipſo iure vacaturum,aliàs ſic,gl.15.§.2.n.68.

Narratiua incidenter facta contentatur ſemiplena probatione,gl.45.§.2.n.53.

NATVRA rei potius eſt attendenda quam ſimplex nomi-

nominatio, gl. 5. in principio, n. 18. Sicut potius præſumitur naturale, gl. 11. n. 43.
Naturali ex affectione potius præſumitur facta vocatio à teſtatore, quam ob aliam cauſam, gloſ. 5. in princ. num. 127.
Narratus in conſilio, 31. de Præbend. fruſtra ſe fatigauit, §. 5. procem. n. 59.
NECESSITATIS cauſa, rigor legis infringitur in pluribus caſibus remiſſiue gl. 8. num. 47. & gl. 43. num. 62. Et mutatur forma aſſignata, gl. 60. n. 45. & 47.
NEPOS natus in poteſtate aui ſequitur originem illius non patris, &c. gl. 9. §. 1. n. 98. & 99.
NOCTIS horam non apponens notarius ſed diei, non ideo dicitur falſus, gl. 11. num. 12.
Noctem circa dimidiam, actus geſtus, an tribuatur diei præcedenti, vel ſequenti, gl. 11. n. 13. & 14. vbi datur conſilium.
Nocte vltima menſis vacauit quodam beneficium, & orta fuit lis, an vacatio, eſſet in menſe Apoſtolico, vel ordinario, & caſus deciſus, gl. 11. num 16. cum ſequen.
NOMEN ſpeciale vacationis, quando eſt ſummendum non eſt, a generali. gl. 14. nu. 67. ſicut in ſtellionatus crimine, num. 68.
Nomen Papæ eſt nomen ſanctitatis, gl. 55. num. 34.
NOTARIUS creatus à Domino Caſtri ad nutum & voluntatem illius, remoueri non poteſt ſine iuſta cauſa ex ſola malitia Domini, glo 5. §. 6. n. 41. & deſuper referuntur plures caſus practici, num. 42.
Notariatus officium ab Epiſcopo datum durat illius dumtaxat vita durante, gl. 5. §. 11. n. 17. Niſi adſit conſuetudo incontrarium, n. 18. vel ſedis Apoſtol. confirmatio, nu. 19.
Notarius poteſt ſolo iuramento recuſari gl. 9. in annot. num. 98. & 99.
Notarius recuſatus in Hiſpania, non remouetur in totum, ibi, n. 100. ſecus in curia, nu. 101. Concordatur, num. 103.
Notarius recuſatus non debet pati diſpendium ex recuſatione, & qualiter ſuper hoc prouideatur, gloſ. 9. in annotat. n. 102.
Notarius mere laicus, an poſſit examinare teſtes in cauſa ſpirituali, vel Eccleſiaſtica, & concluditur quod ſic, gl. 9. in annot. n. 114. & 115.
Notarius qui conficit inſtrumentum de nocte melius faceret, ſi horam noctis apponat, & quid ſi ignorat, ſi tranſiuit media nox, gl. 11. num. 12. 14. & 15.
Notarius conficiens inſtrumentum ſimoniacum, opponere non poteſt de ſimonia, gl. 27. n. 44.
Notarius faciens inſtrumentum falſum alias nullum punitur, ac ſi validum eſſet, gl. 57. num. 50.
Notarius debet ſubſcribere inſtrumentum, quamuis manu propria ſcripſerit, gl. 60. nu. 39. 40 & 52.
Notarij vtuntur diuerſis modis ſubſcribendi, in Italia, Francia, & Hiſpania, gl. 60. num. 72. 73. & 74.
Notarius an dicere debeat in ſubſcriptione, quod fuit rogatus, gl. 60. num. 75.
Notarij ſubſcriptio, an ſit neceſſaria in litteris patentibus acceptationis, gl. 61. n. 25.
NOVA prouiſio, nec ſolutio annate fieri non ſolet niſi quando beneficium eſt reſeruatum aut &c. gl. 5. §. 3. n. 61.
Noua prouiſio eſt fere quædam confirmatio ſaltim in effectu. gl. 5. §. 5. n. 33.
Noua, quæ emergunt, nouo indigent auxilio, gl. 4. nu. 97. & 98. vbi plura.
Nouitatis author repræhendi debet, gl. 8. n. 93. Quia nouitas, diſcordias parit, n. 94. & nouis ex opinionibus ſcandala generantur, n. 95.
NULLITATIS exceptio, non impedit appoſitionem ſequeſtri in caſibus Conſtitut. Pianæ, & Clement. §. 7. procem. n. 77. & 78. Nec admittitur in ſummarijs ad retardandam executionem, n. 76. Nec ad impediendam manutentionem, aut attentatorum reuocationem, num. 80. & 81.
Nullitas ſeu annullatio actus dicitur pœna, in declaratione litteræ, fol. 67. n. 10.
Nullitatibus & attentatis proceſſuum beneficialium de partibus auctor obuiare intendit, quia paſſim ſubiacent illis, gl. 9. in annot. con. nul. & atten. n. 1.
Nullitas proueniens ex defectu citationis ad ſententiam, eſt inſanabilis, gl. 9. in annot. n. 151.
Nulla licet ſit ſententia, proceſſus tamen firmus remanere poteſt, gl. 9. in annot. n. 166. ſicut & præſentatio, licet nulla ſit inſtitutio, n. 167. & electio licet, nulla ſit confirmatio, n. 168.
Nullum poteſt eſſe examen teſtium, & ſententia valida, gl. 9. in annot. n. 169.
Nullitatibus de Iudices, non curantes maleſaciunt, n. 170. ibid.
Nullitas noua erit ſi pronuntietur in negotio principali omiſſis nullitatibus, gl. 9. in annotat. num. 171. ſi tamen ſit oppoſitum, vt ibid.
Nullitate, nulla maior eſt in iuſtitia, ibid. n. 172.
Nullitatis Iudicium eſt magis præiudiciale, quam poſſeſſorium, ibid. n. 173.
Nullitatibus, & ſuper negotio principali poteſt inſimul pronuntiari, gl. 9. in annot. n. 174.
Nullitatis auctor nō poteſt opponere de nullitate, gl. 27 nu. 36. 37. 38. Vbi idem de attentante, & appellante, n. 39.
Nulla ſi ſit electio vel præſentatio, ſimiliter erunt nullæ inſtitut. vel confirm. in illis fundatæ, gl. 31. n. 37.
Nullitatem denotat dictio eſſe, gl. 32. n. 36.
Nullum quod eſt reſcindi non poteſt. gl. 32. n. 37.
Nulla ſi ſit ipſo iure gratia, vel veniat reſcindenda, multiplex eſt effectus. gl. 32. n. 38.
Nullus eſt actus geſtus, lege reſiſtente, & annullante, quamuis pars non petat, quando annullatio non inducitur ob ſolum fauorem partis, ſed ob alium effectum, gl. 56. n. 123.
Nullum de iure quod eſt, factum non dicitur, & plura de hoc, gl. 57. n. 13. cum ſeq. vſq. n. 30. Et n. 22. dicitur, quod de gratia nulla non eſt facienda mentio, nec de ſententia, n. 23.
Nullus actus eſt, de facto annullandus, & reuocandus quatenus de facto fuit geſtus, gl. 57. n. 26. & 27. & ſic ſuſtinetur libellus, & ſententia, n. 28.
Nullum & fruſtratorium factum pœnam non meretur, gl. 57. n. 34. & 35.

NUN-

NVNTIVS Apoſtolicus, an poſſit concurrere cum inferioribus in menſibus Ordinarijs in cõferendis beneficijs, §.2. proœm. nu. 52. Et confert auctoritate Apoſtolica, nu.53. & 55.
Nuntius ſolet habere facultates legati de latere, qui concurrit cũ Ordinarijs, in §.2. proœm. n.54. & 55.
Nuntij facultas in conferen. beneficia eſt hodie limitata citra valorem, 24. ducat. computatis diſtribution. licet antea ſecus, ibid. n.56. & 57.
Nuntij facultas in conferendo non extenditur ad præbendas in cathedrali, nec collegiata, quamuis non excedant, 24. §.2. proœm. nu.58.
Nuntius non habet iuriſdictionem in cauſis beneficialibus, ibid. nu.59. & 61.
Nuntius non poteſt derogare conſtitutionibus de dietis loquentibus, ibid. nu.62.
Nuntiorum facultates ſunt inſpiciendæ, quia ſolent alterari, §.2. proœm. nu. 63. & in actis producendæ quando dubitatur de illis, nu.64.
Nuntio à prouiſus, dicitur prouiſus à Sede Apoſt. gl.9. in Annot. n.269. Et ideo executio breuis Cameralis non habet locum contra illum cum diſtinct. nu.268.
Nuntius proprius, & ſpecialis eſt mittendus in re graui, gl.63. nu.3. Et an poſſit eſſe generalis, nu.4.
Nuntius ſpecialis, an requiratur in contractibus inter abſentes, gl.63. nu.5. & 7.
Nuntij aut epiſtolæ reuocatio nõ eſt neceſſ. gl.63. n.42.
Nuntius ſeu epiſtola, eſt vox propria & organum Domini, & illum repræſentat, gl.63. nu.44. & 45. Et cornu ſeu tuba, nu.45.
Nũtius lõge diſtat à procurat. & in quib. gl.63. n.47.

O

OBITVS de menſe reſeruato, eſt cõcludenter probãdus, §.7. proœm. n.217. & vide verbo mors.
OBLATIONES veniunt obuentionum appellat. §.7. proœm. nu. 200. & vide verbo obuentiones.
OBLIGATIO eſt mater actionis & illam parit, gl.5. §.1. nu.18. & 19.
Obligatio dandi fideiuſſores, intelligitur parte petente, gl.56. nu.77. & 87.
OBLIVIO potius præſumitur in Principe, quam vt cenſeatur alicui præiudicare, gl. 28. nu.6.
OBSERVANTIA eſt optima interpres voluntatis fundatoris, gl.5. in princ. nu.87.
Obſeruantia dubia remouet, gl.5. §.7. nu.135.
Obſeruantia declarat intentionem Papæ, & concedentis, gl.9. §.2. nu.63.
Obſeruanda ſunt, quæ partibus placuerunt, gl.28. n.20
Obſeruantia longeua aufert fraudis præſumptionem, gl. 45. §.1. nu.77.
Obſeruantia quamplures effectus parit, gl.63. nu.9.
OBSTACVLVM omne remouet Papa, quando narrata ſerie facti, aliquid cõtra ius diſponit gl.34. n.114
OBTENTA beneficia ſunt narrãda in gratia alterius beneficij. gl.5. §.5. nu.16. Vbi quid de penſione, nu. 16. cum ſeqq.
Obtentorũ benefic. expreſſio, non importat diſpenſationẽ ſuper pluralitate, gl.15. n.27. & 28. vſque ad n.40.
Obtenta beneficia ſi non exprimuntur inducitur ſubreptio, gl.15. nu.30.
Obtinere, verbum intelligitur potius de iure, quam de facto, gl.15. §.1. nu.25. contra nu.58.
Obtentum beneficium, ſtatim ipſo iure vacaturum, narrare neceſſe non eſt, gl.15. §.2. nu.68.
Obtenta beneficia ſunt narranda, alias gratia eſt nulla, gl.56. nu. 144. Niſi impetrentur pro abſente, dummodo poſtquam litteras videre potuit, obtineat reformationem, nu.145.
OBVENTIONVM appellatione includuntur oblationes, funeraria, & quæ ex ſigillo, vel hominis facto proueniunt, §.7. proœm. nu.198.
Obuentiones & Prouentiones, ſeu Prouentus an ſit idẽ. §.7. proœm. nu.197.
Obuentiones ſunt parui, & magni redditus, & differunt à fructibus, §.7. proœm. nu.199.
Obuentionum appellatione veniunt oblationes, & perſonales decimæ, §.7. proœm. n.200. Quia dictio obuentio eſt nomen generale, nu.201.
Obuentionum de materia. vide verbo diſtributiones, & verbo fructus, & verbo redditus.
OCCASIO illudendi Papam, & ab eo prouiſos, dari non debet, gl.56. nu.117.
ODIOSA ſunt reſtringenda, & fauorabilia amplianda, §.6. proœm. nu.2. & ſeqq. & §.7. proœm. nu.191.
Odioſum eſt auferre beneficium ſeu priuilegium iam conceſſum, §.6. proœm. nu.17.
Odioſa eſt diſpoſitio derogatoria Ordinariæ poteſtatis, §.6. proœm. nu.8. ex quo alterum lædit, nu.9.
Odioſa ſunt priuilegia, penſiones, & attentata, quando ſunt in fieri, ſecus ex poſt, §.6. proœm. nu.18.19.20.21. & 22.
Odioſa dicitur conſtitutio prohibitiua cum decreto, §.6. proœm. nu.23.
odioſa partim, & partim fauorabilis, an poſſit eſſe eadẽ conſtitutio & res, §.6. proœm. nu.46. vſque ad nu. 61. & ex nu.63.
OFFICIVM an includatur ſub reſeruatione reg.8. gl. 5. §.11. nu.1. & ſeqq.
Officia eccleſiaſtica quæ ſunt vere beneficia, cadunt ſub reſeruatione, ibid. nu.2. & 5.
Officia quæ non dantur in titulum, quamuis ſint eccleſiaſtica, vt Vicariatus Epiſcopi Eleemoſinaria, Sacriſtia, Cuſtodia, & ſimilia, non cadunt ſub reſeruatione, gl.5. §.11. nu.10.11.12. & 13.
Officia non vacant per promotionem, quando beneficia non ſunt, neque in illis procedunt iura de incompatibilibus loquentia, nec Reg. de veriſimili, gl.5. §.11. nu.14. & 15.
Officia Notariorũ audientiæ Epiſcopalis ſpectant ad collationem Epiſcopi, gl.5. §.11. n.16. Nec talia officia includuntur ſub Bulla Pauli IIII. contra alienantes bona eccleſiaſtica, ibid. nu.20.
Officium notariatus conceſſum ab Epiſcopo de conſenſu Capituli erit perpetuum, ibid. nu.21.
Officium notariatus datum ab Epiſcopo, vel Domino Caſtri tabellioni, qui de nouo creatur, an ſit perpetuũ, ibid. nu.22.
Officij notariatus reſignationem, licet ex aliquo iure ſpeciali Epiſcopus teneatur admittere, nihilominus ex

iuſta cauſa poteſt denegare, veluti ſi reſignatio fiat in fraudem ì conſtituto in articulo mortis, gl. 5. §. 11. nu. 23. & 24. vbi plura.

Officia ſecularia non ſunt per Reg. 8. reſeruata, ibi. n. 25

Officia temporalia Dominorum, in Curia vacantia non ſunt reſeruata, nec in illis procedit regula de triennali, ibid. nu. 26. & 27.

Officiū non capit expectatiua ad benefic. gl. 5. §. 11. n. 28.

Officijs in, non procedit reg. de infirmis, annali vel triennali, ibi. n. 6. & 9. nec inducitur incōpatibilitas, n. 7.

Officium notariatus conceſſum ab Epiſcopo, durat dumtaxat Epiſcopi vita durante, gl. 5. §. 11. nu. 17. Niſi adſit contraria conſuetudo, n. 18. aut Apoſtol. conformatio ex certa ſcientia, nu. 19.

Officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, gl. 24. nu. 150. & 151.

ONERE duplici nemo grauari debet, gl. 5. §. 3. n. 64.

OPINIONIBVS ex nouis noua fantaſmata generantur, §. 5. proem. nu. 99.

Opinio & cōis reputatio attenditur, §. 5. proem. n. 106.

Opinio doctoris non deliberata & penſata, ſed tranſitorie dicta, parum conſideratur, gl. 5. §. 8. n. 56. 57. & 59.

Opinioni doctoris loquentis in apoſtillis, vel additionibus, minus creditur, quam in lectura vel conſilijs, gl. 5. §. 8. nu. 60.

Opinio benefundata, & antiquitus in Rota ſeruata, non facile deſtruitur vnico verbo, gl. 5. §. 8. nū. 60.

Opinio Abbatis in c. veniens, n. 22. de præſcript. dicentis quòd minor requiratur ſolemnitas in alienatione rerum eccleſiæ, quando fit reuerſio ad ius commune, fuit examinata à Rota & reiecta, gl. 7. nu. 28.

Opinionū nouarum, auctor amicus non eſt, gl. 8. nu. 92.

OPPOSITIO filij Patrim. aut Canonici Doctoralis, quando cauſet ius ad rem, vel non, vide late, in gl. 9. §. 1. ex nu. 88. vſque 96.

Opponens ſe lapſo termino admitti debet reintegra, gl. 9 §. 1. nu. 116. 117. & 118.

Opponere non poteſt de viribus mandati, qui habet ſimile mandatum, gl. 27. nu. 35.

Opponere non poteſt de nullitate, vel attentatis auctor illorum, gl. 27. nu. 36. & 37. vſque ad finem.

Opponere non poteſt, appellans de iniuſtitia ſuæ appellationis gl. 27. nu. 38.

Opponens de reſeruatione ad impediendam reſtitutionē ſpolij, admittitur ad probandum, gl. 31. n. 11.

Oppoſitorum eadem eſt ratio, gl. 43. nu. 171.

Opponente parte eſt intelligendus quilibet actus regulariter, gl. 56. nu. 48. vſque 108. & procedit etiam in excuſſione ibidem, & vide verbo parte.

Opponi poteſt de clauſula ſublata quocumque tempore, & in quacumque inſtantia, gl. 66. nu. 13. & de Regula de annali, nu. 16.

OPTANDI conſuetudo & priuilegium remouetur per reg. 8. gl. 34. nu. 1. & 4.

Optio impeditur per reſeruationem ex proprio motu, & per clauſulas generales, gl. 34. nu. 2. & 3.

Optandi maiores præbendas reſeruatas, valebat conſuetudo, etiam non innumerabilis, gl. 34. nu. 9.

Optio multa ſignificat, gl. 34. nu. 10.

Optio quæ eſt præter ius, aut contra ius, gl. 34. nu. 11. declaratur nu. 12. & 13.

Optio præter ius, acquiritur præſcriptione decennali, ſed contra ius quadragenariā, gl. 34. nu. 14.

Optionis natura eſt, vt ſucceſſiue & gradatim, antiquior aſcendat, & ideo ſtante conſuetudine, quod antiquior portionarius aſcendat intelligitur poſtquā Canonici optauerint, gl. 34. nu. 15. & 16.

Optionis ſecundum naturam & ſubiectam materiā, ſunt verba intelligenda, gl. 34. nu. 17.

Optare nemo poteſt minorem præbendam quam habeat, gl. 34. nu. 18. & 19. ſed contra nu. 21. concordatur, num. 23.

Optans minorem præbendam poteſt in alia vacatione optare maiorem, gl. 34. nu. 26.

Optare minorem præbendam, quam habeat raro contingit, gl. 34. nu. 27.

Optandi ſtatuto ſtante, non poteſt antiquior optare præbendam æqualem quam modernior prius optauit, gl. 34. num. 28.

Optari ſi non poteſt beneficium vacans, in menſe reſeruato, an poſſit optari domus vel camera, gl. 34. nu. 29. & 30.

Optari, ſi non poteſt beneficium reſeruatum, ita nec groſſi fructus, gl. 34. nu. 31. Quod intellige ſtante à nexione alias non, nu. 32.

Optandi conſuetudo an impediat reſignationem in fauorem, concluditur quod non, nec ex cauſa permutationis, gl. 34. nu. 35. & 36.

Optare Canonicatum poteſt portionarius, qui etiam habet dignitatem, gl. 34. nu. 37.

Optionis ad effectum, ſeruicium neceſſarium non eſt, & ideo poteſt optare portionarius actualiter non ſeruiens, gl. 34. nu. 39.

Optans aliam præbendam ille cuius præbenda fuit reſeruata, quæ præbenda cadat in reſeruatione, an prima vel ſecunda, gl. 34. nu. 40. & 41.

Optare nemo impeditur, quamuis habeat reſeruatum beneficium, gl. 34. nu. 42.

Optare poteſt maiorem præbendam, qui conſenſit penſioni ſuper minore quam habebat, gl. 34. nu. 43. Ceſſante tamen fraude, nu. 44.

Optans maiorem præbendam, an ipſe & eius fideiuſſores liberentur ab obligatione ſoluendi penſionem reſeruatam ſuper prima dimiſſa, & reſoluitur quod ſic, ſi optatur titulus beneficij aliàs non, gl. 34. nu. 45. 46. & 48.

Optandi ad effectum quis dicatur antiquior, an anterior in prouiſione, vel in poſſeſſione, gl. 34. n. 49. & 102.

Optans maiorem præbendam non perdit antiquitatem, ſed illam conſeruat, gl. 34. nu. 50.

Optans maiorem præbendam, an acquirat nouum titulū, gl. 34. n. 51. Diſtinguitur à nu. 61. 62. 63. & ſeqq.

Optio non venit ex nouo titulo, ſed ex antiquo, gl. 34. n. 52. Et operatur tranſitum de vna præbenda ad aliā, non de vno titulo ad alium, nu. 53.

Optionis ex cauſa, quis poteſt propria auctoritate rem annexam ſpirituali acquirere, gl. 34. nu. 54.

Optio non extinguit titulum nec dat nouū, gl. 34. n. 55.

Optare pōt excommun. gl. 34. n. 56. contra n. 59. & 72.

Optans mutat titulum licet non eccleſiam, & primam præ-

præbendam dimittit, & ſecundam conſequitur. gl. 34. nu. 57. & 54.
Optare non poteſt cæcus, gl. 34. nu. 60. & 73. nec irregularis, n. 72. nec laborans morbo caduco, nu. 74.
Optio licet ſit contra ius, tamen habet iuris approbationem, gl. 34. nu. 68.
Optans admittitur ad maiorem præbendam per eum qui Capitulo præeſt, gl. 34. nu. 69.
Optantis admiſſio à ſuperiore facta habet vim collationis, gl. 34. nu. 70.
Optio intra quod tempus fieri debeat, gl. 34. nu. 75. & non ſolum primus ſed & omnes habent ſolum 20. dies, nu. 76.
Optare an poſſit Canonicus Pænitentiarius, gl. 34. nu. 74. An lectoralis, vel Magiſtralis, & Doctoralis, nu. 80. 82. & 83.
Optare non poteſt ille, cuius præbenda dimiſſa non poteſt ab alio optari. gl. 34. nu. 81.
Optans male maiorem præbendam, an poſſit ad minorem reuertere, gl. 34. nu. 84. diſtinguitur, nu. 85.
Optare qui ſemel tantum poteſt, ſi ſemel optauit, & male conſumit ius optãdi, ſecus ſi pluries. gl. 34. n. 87. 88.
Optare an poſſit abſens in ſeruitio Papæ, vel Epiſcopi ſtante ſtatuto, quod præſentes poſſint optare, gl. 34. nu. 89. diſtinguitur nu. 90.
Optare an poſſint dignitates, ſtante cõſuetudine vel ſtatuto, quod Canonici poſſint optare. gl. 34. nu. 91.
Optans vigore quartæ portionis nulliter ſibi collatæ, cadere debet à beneficio collato, gl. 34. nu. 92.
Optat ſi vnus male, & deinde gradatim alij inferiores, reſtituto primo gradu ceteri etiam ſunt reſtituendi, gl. 34. nu. 94. & 95.
Optare, an poſſit habens coadiutorem perpetuum cum futura ſucceſſione, gl. 35. nu. 97. 98. & 99.
Optandi ad effectum non attenditur prærogatiua perſonæ, etiã ſi ſit Cardinalis, ſed antiquitas, gl. 34. n. 100
Optionis in materia nouus caſus diſputatur, gl. 34. à n. 101. vſque 122.
Optio poteſt fieri per procuratorem, gl. 34. à nu. 123.
Optandi conſuetudo an poſſit introduci in eccleſiis, vbi eſt certus numerus Canonicorum, non tamen præbendarum, gl. 34. nu. 124.
Optio vnius beneficij, an inducat vacationem ipſo iure alterius beneficij, gl. 34. nu. 125.
Optandi ius habens, an & quando habeat ius ad rem, gl. 34. nu. 126. & 127.
Optare an poſſit Canonicus, qui in ſacris non eſt, gl. 34. nu. 128. & 129.
ORDINARII non poſſunt conqueri de Papa, quãuis multiplicatas expectatiuas cõceſſerit, §. 1. proœ. n. 41.
Ordinarij habent curam animarum à Papa, & ſub Papa, §. 2. proœm. nu. 43.
Ordinarius collator non eſt idoneus teſtis ad probandam collationem ab ipſo factam, §. 3. proœm. num. 156. Idemq. eſt in inueſtitore, nu. 159.
Ordinarius habens alternatiuam temporalẽ, magis grauatur ſi conferre impediatur, quam ſi habeat alternatiuam perpetuam, §. 4. proœm. nu. 58.
Ordinarius poteſt prorogare in ſui præiudicium tempus ad præſentandum, non autem in præiudicium Papæ §. 4. proœm. nu. 92. & 93.
Ordinarij collatores ſemper ſunt diligentes in conferendo, §. 5. proœm. nu. 72.
Ordinarius an poſſit prouidere Sede Pontif. vacante beneficiũ, quod vacauit in menſe reſeruato ante obitũ Papæ, & non fuit ab ipſo prouiſũ, §. 5. proœm. n. 76.
Ordinarii ſunt magis deliberati in collatione beneficiorum, quam Papa, & Legatus. §. 6. proœ. n. 12. Quia prouident eccleſiis motu proprio, nu. 20. & gl. 4. nu. 183. & 184.
Ordinarij collatores non debent ſe intromittere in collatione beneficiorum reſeruatorum, ſicut nec Papa Ordinarios in ſuis menſibus non impedit, §. 7. proœ. n. 3
Ordinarius Ordinariorum eſt Papa, gl. 4. nu. 176.
Ordinarij magis ſunt deliberati quoad beneficia ſuarum diœceſum, quam Papa quoad beneficia totius orbis, gl. 4. nu. 179.
Ordinarij ex ſententia Baldi, faciunt maiores abuſus prætextu ſuæ iuriſdictionis, quam exempti prætextu exemptionis, gl. 4. nu. 188.
Ordinarius non poteſt ſubrogare in beneficio litigioſo, ſed ſola Sedes Apoſt. gl. 6. nu. 143. & 144.
Ordinarius fundat intentionem ſuam in iure conferendi, gl. 11. nu. 38. & 39.
Ordinarius de iure communi prohibetur conferre beneficium litigioſum. gl. 11. nu. 40.
Ordinarij, abſq. culpa vel mora perdere non debẽt ſuas collationes, gl. 11. nu. 63.
Ordinarius poteſt conferre beneficium decedentis extra vrbem in ſuo menſe, quamuis non habeat niſi regiſtratam ſupplicationem, gl. 15. §. 2. n. 34.
Ordinarius habet pleniorem notitiã permutantium, quã Papa, gl. 15. §. 2. nu. 60.
Ordinarius poteſt de facto priuare beneficio, quod vacauit de iure, licet collatio ſit Apoſtolicæ Sedi reſeruata, gl. 15. §. 2. nu. 71.
Ordinarij dicuntur legati de latere &c. gl. 24. nu. 36. & 37.
Ordinarij intereſt quod eius collatio habeat effectum, gl. 24. num. 104.
Ordinarius præſumitur habere ſcientiã de menſe vacationis, niſi cõtingat mors extra dioceſim, gl. 32. n. 47.
Ordinarius ſemper prouidet motu proprio, gl. 32. n. 48.
Ordinarius nec alius delegatus non poteſt ſe intromittere in cauſa beneficiali, quando Papa alicui commiſit executionem litterarum, gl. 52. nu. 29.
Reliqua vide verbo Epiſcopus, Prælatus.
ORIS aperitionis contra clauſulam ſublata de conceſſione, & praxi, vide gl. 66. nu. 53. & 54.
ORDO operis iſtius eſt in præfatione, nu. 14.
Ordo eccleſiaſticus confunditur, niſi cuilibet ſua iuriſdictio conſeruetur, §. 1. proœm. nu. 29.
Ordinatus à Papa anteponitur, §. 3. proœm. nu. 116.
Ordinem vnum qui recepit à Papa, non poteſt alios recipere ab inferiore, ibid. nu. 117.
Ordine ſucceſſiuo, non eodem ſimul tempore, cenſetur frater & eius filij vocati, niſi materia ſubiecta contrarium ſuadeat, gl. 3. nu. 18. 19. & 20.
Ordinare verbum importat totalem diſpoſitionem, niſi agatur de præiudicio tertij, gl. 20. nu. 5. 6. 7.

Ordina-

Ordinatus metu, non purgat illum, nec validat ordinem, ſi exercuit per plures annos credens ordinem eſſe validum, & poteſt matrimonium contrahere, gl.31.nu.38. & 39.

Ordinatus à Papa, non propterea eſt exemptus, tamen non poteſt ab alio degradari, gl.52.nu.23.

ORIGINARIVS, ſeu Patrimonialis filius quis dicatur, gl.9.§.1. ex nu.14. vſque 22.

Originarius quis dicatur de iure communi, gl.9.§.1.nu.96. & 97.

Originem aui non Patris ſequitur nepos natus in poteſtate aui, gl.9.§.1.nu.98. & agitur de interpretatione, l.47. Tauri, nu.99.

Originem patris non matris ſequitur filius, gl.9.§.1.n.100. & ibi agitur de Conſtitutionibus ſinodalibus Burgen. Calagurrit. & Palentin. contrarium dicentibus, nu.101.

Origo matris ſepe attenditur, & caſus deciſus adducitur, ibid.nu.102. & 103. & 104.

Origo & ciuitas, an acquiratur per baptiſmum, & concluditur quod ſic, gl.9.§.1.nu.107.108.109.112. ceſſante tamen fraude nu.113.

Origo decem modis acquiritur, gl.9.§.1.nu.110.

originis ad fauorem, vt quis admittatur capienda eſt benignior interpretatio. gl.9.§.1.nu.114.

Origo à qua reliqua vim capiunt, magis attenditur, gl.31.nu.46. & à num.29. vſque 50. & vide verbo Principium.

OSCVLVM & adoratio datur Papa in pede, gl.1.nu.44. & gl.55.nu.38.

P

PACTVM non tenet vt precarium non reuocetur, gl.5.§.6.nu.5.

Pactum non exheredandi, intelligitur niſi cauſam dederit, gl.27.nu.14.

Pacti ſeruandi conditio ineſt in omnibus commiſſionibus, gl.27.nu.17.

Pacti vim habent concordata, gl.28.nu.11.

PALAM quæ fiunt, & manifeſte, præſumuntur aliena ab omni fraude, gl.48. nu.24. cum ſeqq.

PAPA ſolus in primordio Orientalis eccleſiæ beneficia inſtituit, §.1.proœm. nu.2.

Papa conceſſit Epiſcopis poteſtatem conferendi in ſuis dioceſibus, ibid.nu.4.

Papa habet pro propria dioceſi totum Orbem d.§.1.proœm.nu.8.

Papæ quando pro aliquo beneficiando ſcribebant tria paria litterarum debant, ibid.nu.26.

Papæ poſtmodum frequentius faciebant reſeruationes, & expectatiuas cõcedebant, ita vt Ordinarij poſſent cõqueri, ex ſententia Abbatis.ibi.n.27

Papa in beneficialibus pleniſſimam habent poteſtatẽ, §.1.proœm.n.32. & ſolus eſt Dominus beneficiorum, n.33. Et nullis legibus coarctatur, nu.34.

Papa facit vnum conſiſtorium cum Deo, §.1.proœm.n.3. Et iudicatur Deus in terris, nu.37.

Papa, an poſſit ſine cauſa auferre alicui ſuum beneficium, ibid.nu.36.

Papa poteſt adæquare quadrata, rotundis, §.1.proœm.nu.38.

Papa poteſt iuri conferendi veluti rei propriæ adijcere onus quod velit, ibid. nu.40.

Papa poteſt dicere cuilibet Epiſcopo, amice non facio tibi iniuriam &c. §.1.proœm.nu.45.

Papa auocando ad ſe ius conferendi alicui cõceſſum neminem grauat, ibid.nu.46.

Papa lege honeſtatis, & vrbanitatis quodammodo adſtringitur, §.1.proœm.nu.50.

Papa vt, ne de inurbanitate argui poſſet, regulam de menſibus fecit, ibid.nu.51.

Papa per reg.8.quatuor menſes Epiſcopis conceſſit & ſibi octo reſeruauit, in.§.1 proœm.nu.52.

Papa vrbanius procedens, ſex menſes Epiſcopis alternatiuam acceptantibus conceſſit, ibid. nu.56.

Papa eſt ſupra generale Concil.Trident. ibid.n.62.

Papa quando reſeruat præſumitur quod rite & recte procedat, §.1.proœm.nu.72.

Papa non poteſt facere quod factum nõ fuerit factũ: poteſt tamen facere quod habeatur pro infecto, ibid.nu.74. & 75.

Papa quando cõcedit Cardin. ius conferendi in diæceſi aliena, cenſetur concedere ſine læſione Ordinarij quoad prouiſiones reſeruatas, §.1. proœm. nu.77. & 78.

Papa poteſt præuenire in menſibus ordinarijs, §.2. proœm.nu.1. Et concurrere nu.51.

Papa concedendo alijs poteſtatem, eandemmet ſibi reſeruat, ibid.n.2. & 9. & gl.9. §.2.n.62.

Papa nunquam cenſetur ſibi inferre præiudiciũ, nec manus ligare ſibi, §.2.proœm.n.17.18. & 19.

Papa eſt Ordinarius Ordinariorum, §.2.proœm.nu.44. & 45. Et Epiſcopus totius orbis, nu.46.

Papæ ſunt omnia beneficia mundi obedientialia, & manualia, ibid.nu.47. & 48. Et voluit ac reuoluit omnia in beneficialibus, nu.49.

Papa vbi eſt, ibi eſt communis patria, §.2. proœm. nu.50.

Papa & Epiſcopo concurrentibus in collatione beneficij in menſe ordinario vacantis, illius prouiſio præualet quæ præceſſit, §.3.proœm.nu.1.

Papa aliquando ponit datam ſub eadem die vacationis licet poſtea prouideat, §.3.proœm.nu.81.

Papa ſolet ſignare ſupplicat. da mane ante prandiũ, ſed non ideo illius ſignatura dicitur habere certam horam niſi exprimatur, ibid.nu.102. & 103.

Papa an præueniat per manus appoſitionem quoad beneficia Franciæ, ibid.nu.144.

Papa quãuis poſſit præuenire in menſibus Ordinarijs non tamen paſſim vult, in.§.4.proœm.nu.1. cum ſeqq. Licet aliquando velit ex iuſtis cauſis, n.67.

Papa omnia iura in ſcrinio pectoris ſui habere cenſetur, §.4.proœm.nu.85.

Papa ſemper cenſetur conſiderare ius commune quando reſpondet, ibid nu.86.

Papa poteſt concurrere quoad beneficia deuoluta cum capitulo, Archiepiſcopo, & Legato, §.4. proœm.nu.91.

Papa Clemen. I. quare fuit bis nominatus Papa,

ſ §.5.

§.5. procem.nu.18. & 19. dicitur, quod Celeſtinus V. dedit cauſam c.1. de renunc. in 6.

Papa ex humilitate facit regul. ſuo tẽpore duraturas, vel ne ab alio reuocentur, §.5.procem.n.36.

Papa cum facit regulam 8. illam reſtituit, ad priſtinum ſtatum, §.5.procem.nu.68.

Papa quilibet facit regulas ſuas in craſtino die aſſũptionis, ibid.nu.41.

Papam habere notitiam vacationis omnium beneficiorum orbis cum primum vacant, impoſſibile eſt. §.5.procem.nu.69.

Papæ nullum tempus aſſignatur ad conferenda beneficia §.5.procem.nu. 145. & 146.

Papa appellatur Dominus, gl.1.nu.18.

Papa habet vices Dei in terris, & eſt Chriſti Vicarius, gl.1.nu.20.

Papa dicitur imperator, gl.1.nu.22. Et quare nomen mutat, nu.44. & 45.

Papa denominatur à dictione Græca Papè, quod eſt interiectio admirantis, gl.1.nu.33. & à Papòs, ideſt, maior, nu.34.

Papa eſt maior adminiſtratione, & auctoritate omnibus ſanctis, gl.1.nu.35. Et Imperatore, & Regibus, nu.40. & omnes illi præſtant obedientiam, & deoſculantur in pede, nu.42.

Papæ potius eſt parendum, quam alteri Principi, gl.1.nu.43.

Papa quare ſe ſeruũ ſeruorũ vocat, gl.1.n.46.47.

Papæ poſt creationem quare ſtupa comburitur, & dicitur, ſic tranſit gloria mundi pater ſancte? gl.1.nu.48.

Papa eſt admirabilis potentiæ, & ſe habet in eccleſiis ſicut ſol in planetis, gl.1.nu.41.

Papa denominatur à dictione græca Papòs, ideſt, pater patruum, ſeu pater pauperum, gl.1.n.49.

Papa multiplicatis nominibus vocatur remiſſimæ, gl.1.nu.52.

Papatus dicitur beneficium, gl.4.nu.61.

Papa debet habere maiorem ſcientiam reliquis omnibus, gl.4. nu.62. & ibi quid de Cardinalibus.

Papa quando confert beneficia ſe informat de commodis Eccleſiarum, gl.4.nu.181.

Papa ſemper ſolet prouidere ad ſupplicationem, gl.4.nu.185.

Papæ meſſis eſt multa, operarij vero pauci gl.4.n.189

Papa ſemper confert beneficia patrimonialia ſolis filijs patrimonialibus, gl.9.§.1.nu.54.

Papa debet eſſe conſtans & immobilis, ſicut lapis angularis, & ſicut Polus in cælo, & vnum dũtaxat calamum habere, gl.9. §.2. n.3. & ideo conuenit ei, illud ſemel locutus eſt Deus, & quod ſcripſi ſcripſi.

Papa & quilibet Princeps debet habere pedes plũbeos, non plumeos, vt non moueatur nec de cupiditate notetur, gl.9.§.2.nu.33. & 34.

Papam minus præſumitur velle tollere indultum conceſſum ad inſtantiam, & preces Regum, gl.9. §.2.n.35.36. & 37.

Papæ intentio deſumitur ex obſeruantia, gl.9.§.2. nu.63. cum ſeqq.

Papa ſibi ipſi iniuriam facit cum decreta prædeceſſorum turbat, gl.9.§.2.nu.75. & 76.

Papa facilius reuocat facta propria, quam prædeceſſ. quæ maiore cũ reuerẽtia cuſtodit, gl.9.§.2.n.77.

Papa legẽ imponere põt volũt.ſucceſſ. gl.9.§.2.n.74

Papæ de poteſtate dubitare ſacrilegiũ eſt.ibid.n.70.

Papa non debet eſſe deterioris conditionis Epiſcopis gl.9.§.3.nu.4.

Papa ſi intendit prouidere in eccleſia numerata, à fortiori & in non numerata, gl.9.§.3.nu.8.

Papa plenam habet poteſtatem, Epiſcopus ſemiplenam, gl.11.nu.2.

Papa dicitur Epiſc. vrbis Romæ, gl.13.n.4. & alijs pluribus nominibus appellatur, nu.5. & 6.

Papa non cenſetur beneficia à ſeipſo ſibi reſeruare, gl.13.nu.75.

Papa quod Romæ ſit iuſtum eſt, gl.13.§.1.nu.5.

Papa propter importunitatem, ſepe concedit non concedenda, gl.15.nu.34.

Papa liberiorem poteſtatem habet, in beneficio vacante, quam in pleno, gl.15.§.1.nu.74.

Papa reſeruat ſibi beneficia vacatura ſede Epiſcop. vacante, gl.24.nu.111. & nu.119. declaratur reg.2. Cancellariæ.

Papæ poteſtas eſſet per indirectum ablata, ſi quando vult derogare aliquibus conceſſionibus adſtringeretur inſerere tenores illarum, reiecta opinione contraria gl.36.nu.24.25. & 27.

Papa ſicut concedit libere Epiſcopo acceptanti alternatiuam, collationes de beneficijs vacantibus in menſibus Februarij, Aprilis, Auguſti, & Nouẽbris. Sic & ipſe debet conferre libere in menſibus Martij & Septembris, gl.45.nu.2. & 3.

Papa nunquam intendit lædere habentes electionẽ, præſentationem, conſilium, conſenſum, aut interuentum, gl.45.nu.4.

Papa non debet ex quadam decentia conferre ſimul cum alijs, gl.45.nu.5.

Papa poteſt vti iure præuentiuo, in menſibus Iunij & Decembris, ſiue ſpectent ad Epiſcopum, ſiue ad Capitulum, gl.45.nu.41.

Papæ manus appoſitio, quid operetur, gl.52. latiſſime ex n.1.vſq.63. & n.33. dicitur quod facit vt cauſa ſemel effecta curialis ſemper remaneat curialis.

Papa non intendit in dubio præuenire ordinarium, gl.52.nu.46. & 48.

Papæ de mente non erat concedere Epiſc. octo mẽſes & ſibi ſolos quatuor reſeruare, gl.54.n.3. & 4.

Papa quando reſeruat octo menſes, concedit quatuor Epiſcopis, & quando concedit ſex, reſeruat ſibi alios ſex, gl.54.nu.5. & 6.

Papa appellatur Sanctiſſimus, quia talis præſumitur, gl.55.nu.35. & quia debet eſſe Apoſtolicæ ſanctitatis cum gerat vices Dei, nu.36. & 37.

Papa quando concedit beneficiũ vti reſeruatum rõne abuſus alternatiuæ, ſatis declarat velle Epiſcopũ abutentem eſſe priuatum illa. gl. 56. num.124. Reliqua, vide verbo Ordinarius, ſedes Apoſtolica, collatio, Pontifex, Princeps, Rex.

PARIA

PARIA ſunt obire, vel Papatui renuntiare, §.5. procem.nu.27.
Paria ſunt vacare beneficium ſede Epiſcopali vacante, vel viuente Epiſcopo ſi de eo non diſpoſuit, §.5. procem.nu.82. & 83.
Paria ſunt vacare beneficia in curia, vel eſſe alias reſeruata, gl.13.nu.68.
Paria ſunt eſſe extra dioceſim, vel in loco exempto ipſius, gl.43.nu.182.
Paria ſunt ad effectum perdendi alternatiuam, conferre beneficia reſeruata, vel prouiſionibus obuiare Apoſtolicis, gl.55.nu.2. Et impedire fieri libere electionem, vel electorum conſanguineos moleſtare, nu.3.
Paria ſunt non habere poſſeſſionem, vel alterum impedire, gl.55.n.4. Idem eſt quoad publicationẽ, nu. 5. & quoad regulam de annali, & quo ad appellationem, nu.6. & quoad ſolutionem, n.7.
Paria ſunt quod debitor ſit à creditore liberatus, vel quod illum liberare teneatur, gl.55.nu.8.
Paria ſunt punire innocentem, vel nocentem, qui condemnari non poteſt, gl.55. nu 9. Et confiteri in tormentis, vel tormentorum metu, n.10.
Paria ſunt prouiſionem Apoſtolicam non habere, vel illam ſine effectu habere, gl.55.nu.21.
Paria ſunt actum eſſe nullum, vel non effectuatum, gl.55.nu.22. & 24.
Paria ſunt narrata eſſe vera, vel de illorum falſitate dici non poſſe, gl.66.nu.6.
Par cauſa affectionis tollit ſuſpectionem, & à pari nulla fit victoria, gl.66.nu.37.
PAROCHIALIS eccleſia vacans extra curiam in menſe reſeruato poteſt conferri ab Ordinario in caſu c. ſi Apoſtolica in.§.5.procem.nu.137.
Parochialis vnita dignitati, non debet per concurſum prouideri, gl.5.§.7.nu.13.
Parochialis vnita beneficio non curato poteſt conferri non graduato in Francia, nu.19.
Parochiani in ſubſidium tenentur pro eccleſiæ neceſſitatibus contribuere, gl.5.§.7.nu.115.
Parochialis eccleſiæ quæ ſint requiſita ſubſtantialia? gl. 6. n.36. cum ſeqq. quia debet eſſe certis finibus conſtituta, nu. 37. &c. Et de iure & non de ſolo facto, gl.6.nu.95. & gl.15.§.1.nu.37.
Parochia dicitur quaſi partitio curæ, ibid.nu.39.
Parochiæ Rector debet exercere curam nomine proprio, gl.6.nu.40.
Parochiæ antiquitus non erant diſtinctæ &c. gl. 6. nu.80.
Parochiæ ſi ſunt diſtinctæ, Epiſcopus nõ dicitur Rector totius diœceſis, ſed ſolius Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes rectores, gl.6.nu.83.
Parochialis eccleſia ſi eſt, erit etiam beneficium curatum: ſed non ſequitur econuerſo eſt curatum ergo eſt Parochialis, gl.6.nu.92.
Parochialis eccleſia ſolet prouideri abſq. concurſu à ſede Apoſt. in multis caſibus cumulatis ex n.117. vſq. ad n.161. vbi duodecim caſus aſsignantur, vbi pleniſſime.
Parochiales eccleſiæ poſt Conc.Trid. requirunt magis præciſſam reſidentiã, quam antea gl.6.n.249. Et ideo hodie non poteſt abeſſe Parochus ſtudiorũ cauſa licet ſecus eſſet de iure cõi, n.250.251. & 252.nec datur licẽtia à ſede Apoſt. niſi &c.n.53
Parochus hodie abeſſe non poteſt, pro legendo in ciuite Cathedram grãmatice, gl. 6. nu. 254. Nec pro ſeruitio Epiſcopi, nu.258. & 259.
Parochus non excuſatur à reſidentia propter officiũ Inquiſitoris, gl.6.nu.265. Nec propter officium ſubcollectoris, nu. 266. & an propter litem motam in petitorio, nu.267.
Parochialis eccleſiæ de materia, vide verbo Curatum, & concurſus, & reſidentia, & Rector.
Parochiali de, conſtitutio loquens non intelligitur de parochiali collegiata, gl.9.nu.3.
Parochialis vnita Canonicatui Cathedralis non requirit, niſi ætatem ad canonicatum, gl.9.n.4.
Parochialis collatio, an dicatur libera, vt intret alternatiua, gl.45.nu.21. & 22.
PARTIM acceptare & partim repudiare abſurdũ eſt, §.6.procem.n.65. Sicut partim eſſe ſeruum, & partim liberum eſt ridiculum, nu.66. & Partim eſſe ſubditum, & partim ſuperiorẽ, n.67. & partim eſſe legitimum, & partim illegitimum, n.68.
Pars ſecunda principal.regu.8. incipit à gl.41.n.1.
Parte de, ad partem eadem militat ratio, quæ de toto ad totum, gl.42.nu.148.
Parte petente, & non aliter, intelliguntur pane, & alij quam plures actus plusquam 46. cumulati ex n.48. vſq. ad nu.112. Præſertim in obligatione dandi fideiuſſorem, n.77. In commiſſione, n.81. In expectatiua, nu.82. & declaratur, nu.123.
PATENTES per litteras fieri debet, acceptatio alternatiuæ, gl.59.nu.1.
Patentibus litteris Abbatis creditur, gl.59.nu.2. non clauſis, nu. 10.
Patentes & apertæ cõceduntur omnes Bullæ Apoſt. & conceſſiones Principum, & Prælat.gl.59.n.3.
Patenter & palam, quæ fiunt, puriora præſumuntur, gl.59.nu.4.
Patens eſt idem quod apertum, gl.59.nu.17.
Patentes litteræ differunt ab Inſtrumentis, gl.59.n. 18. & eorum probatio æquiparatur, nu.19.
Patentes litteræ quando eſſe dicantur, gl.59. n.20.
Patentibus de litteris, vide verbo litteræ.
Patentes litteræ in eo differunt ab Inſtrumento publico, quia hoc requirit notarium, & teſtes ex quibus conficitur, & illæ non, gl.61.nu.25.
Patentes litteræ acceptationis alternatiuæ ſunt ad Datarium tranſmittendæ gl.63.nu.1. Et an cum nuntio proprio, nu.2. & 6. & 8.
PARVM qui habet, ſi in illo paruo grauatur enormiter læditur, & multum illi detrahitur, gl.21. nu.20.cum ſeqq. vbi de ruſtico cui aufertur porcellus, ac alijs ſimilibus.
PATREFAM. tranſeũte in patriam poteſtatẽ per arrog. tranſeũt oĩa iura ſuæ perſo.gl.5.§.7.n.36
PATRIARCHAE, Archiepiſcopi, & Epiſcopi de iure communi habent fundatam intentionem in collatione beneficiorum, §.1.procem.nu.21.

Patriarchæ Archiepiſcopi, & Epiſcopi, non reſidentes, multis plectuntur pœnis, reſidentes vero pluribus gaudent priuilegijs, gl.41.n.3.4.5.6,7

Patriarcha vnde dicitur, gl.41.nu.11.

Patriarchæ principales, ſunt quatuor, qui repreſẽtãt quatuor Euangeliſtas, gl.41.n.12.& 13. Minus principales. Sunt alij plures, inter quos eſt Toletanus, nu.14.& 15.

Patriarchales eccleſiæ, quot ſint Romæ, gl.41.n.16.& 17.& Eccleſia S. Ioan. Lateran. eſt pluſquã Patriarchalis, nu.18.& 19.

Patriarchæ principales pluribus priuilegijs decorantur, gl.41.nu.20.21.22.23.& 25.

Patriarchatus dignitas indies decreſcit, & Cardinalitius creſcit, gl.41.nu.24.

Patriarcha eſt Ordinarius omnium Archiepiſcoporum, gl.41.nu.26.

Patriarcha poteſt concedere palium Archiep. ſuis ſuffraganeis, gl.41.n.27 & tantum poteſt in ſubditis ſuorum Archiepiſcoporum quantum Archiep. in ſubditis ſuorum ſuffraganeorum, n.28.

Patriarcha dicitur magnum, & honorabile membrũ Eccleſiæ, gl.41.nu.29.

PATRIA cõis, ibi eſt, vbi Papa, 6.2.proœm.n.50.

PATRIMONIALIA beneficia, an includantur ſub reſeruatione reg.8.gl.9.§.1.n.1.

Patrimonialibus de beneficijs non inuenitur aliquis text. de iure communi, gl.9.§.1.nu.2.

Patrimonialia beneficia quæ ſint, gl.9.§.1.nu.3.& vnde dicantur, nu.4.& an à Patrimonio diriuentur, nu.6.

Patrimonialia beneficia de Iurepatron. Laicorum non cadunt ſub expectatiuis, gl.9.§.1.nu.7.

Patrimoniale beneficium dicitur à patria, vel à Patre, gl.9.§.1.nu.10.& 11.

Patrimoniales filij, an differant à filijs naturalibus, gl.9.§.1.nu.12.& 13.

Patrimonialis filius quis dicatur, diuerſimode ſecundum diuerſa locorum ſtatuta, gl.9.§.1.nu.14.& 15. cum ſeqq.

Patrimonialis filius ceſſante ſtatuto municipali, dicitur ille, qui habet qualitates à conſtitutione ſinodali requiſitas, gl.9.§.1.n.18.& quis dicatur, ſecundum Conſtitut. Burgen. n.19.& ſecundum Calagurritan. nu.20.

Patrimonialia beneficia ſolent per concurſum prouideri: & qualiter hodie in Dioceſi Calagurritan. gl.9.§.1.nu.23.

Patrimonialia beneficia, non veniunt ſub ſimplici appellatione beneficiorũ, ibid.nu.25. Nec regula de infirmis reſig. procedit in illis, gl.9.§.1.nu.24.

Patrimoniale beneficium impetrans, tacita qualitate patrimonialitatis nihil agit, gl.9.§.1.nu.26.

Patrimonialis beneficij gratiam habens non tenetur producere in actis litteras d. gratiæ propter timorem pragmaticæ, gl.9.§.1.nu.27.& 66.

Patrimonialibus de beneficijs, quid leges Hiſpane diſponant, gl.9.§.1.nu.28.

Patrimonialis beneficij reſignatio, nec permutatio, nec penſionis ſuper illo reſeruatio, fieri non ſolet, gl.9.§.1.nu.29.46.& 62.

Patrimonialia beneficia habent magnã conformitatẽ cum beneficijs Iurispat. gl.9.§.1.nu.31.& 67.

Patrimoniale beneficium vt includatur ſub diſpoſitione, ſolet de illo expreſſa mentio fieri, gl.9.§.1.nu.32.

Patrimonialia beneficia an ſint reſeruata, ratione vacationis in Curia, gl.9.§.1.nu.35.& 58.

Patrimoniale beneficium non cadit ſub expectatiuis. gl.9.§.1.nu.36.& 70.

Patrimonialibus filijs, quod beneficia conferantur, conſonat iuri communi, gl.9.§.1.num.37. licet alio reſpectu ſit contra. ibid. Et hoc fuit propoſitum in Concil. Trident. nu.38.

Patrimonialia beneficia prouidentur ab Ordinarijs in omnibus menſibus anni, gl.9.§.1.nu.39.

Patrimonialia beneficia ſunt vere beneficia eccleſiaſtica, gl.9.§.1.nu.44.& ſolent à Papa prouideri, nu.45.

Patrimonialia beneficia cadunt ſub indultis Cardinalium, gl.9.§.1.nu.47.

Patrimonialium beneficiorum de prouiſione, priuilegia Apoſtolica loquentia, qualiter ſint intelligenda, gl.9.§.1.nu.52.& 56.

Patrimonialia beneficia ſemper confert Papa filijs patrimon. gl.9.§.1.nu.54.

Patrimonialia beneficia vt cadant ſub reſeruatione Reg. noſtræ, citantur plures deciſiones Rotales, gl.9.§.1.nu.55.& 74.

Patrim. beneficia licet ſint reſeruata, raro tamen conceduntur à ſede Apoſt. gl.9.§.1.nu.59.

Patrimonialium benef. reſignatio, nec permutatio, non admittitur à ſede Apoſt. niſi cauſa dirimendæ litis, gl.9.§.1.nu.60.& 61.

Patrimo. benef. cadunt ſub reſeruatione, & ad argumenta contraria reſpondetur, gl.9.§.1.nu.59.& 63.& 69.

Patrim. beneficia, non cadunt ſub reſeruatione, quãdo clauſulæ conceſſionis Apoſtolicæ ſunt ita fortes quod ſuperent d. regulam cum exemplo, gl.9.§.1.nu.71.72.& 73.

Patrimon. filijs collatio facta dicitur libera, & intrat alternatiua, gl.9.§.1. ex nu.75.& 76. limitatur nonnullis modis, vſque nu.80.

Patrimon. filius, nec Originarius nemo præſumitur gl.9.§.1.nu.81. Et aſſertioni Epiſcopi, quod aliquis ſit filius Patrim. non creditur, n.82.

Patrim. non filio, collatio facta de benef. patrim. non tenet, gl.9.§.1.nu.83.

Patrimonialitate ſuper, ſententia prolata, an noceat omnibus? ibid. ex nu.84. vſq. 87.

Patrim. filius etiam poſt oppoſitionem non habet ius ad rem ante præſentationem, gl.9.§.1.nu.88. declaratur, vſque ad nu.95.

Patrim. filius, quis dicatur inſpecto iure cõmuni, ſeu Originarius, gl.9.§.1.n.96.& 97.& agitur de nepote nato in poteſt. aui, n.98.& 99.& quod ſequatur originẽ patris, non matris, n.100.& de conſtit. Burgen. Calagurrit.& Palent. n.101. An aliquãdo attẽdatur origo matris, n.102.103.104.

Patri-

Patrimonialitas, ſeu naturalitas, an & quando acquiratur per Baptiſmum, gl. 9. §. 1. nu. 105. vſq. ad num. 113.
Patrimonialitate de, quando agitur, capienda eſt ſemper benigna interpretatio ad fauorem illius, qui talem ſe eſſe dicit, gl. 9. §. 1. nu. 114.
Patrim. filij Burgen. quadragenarij quomodo ſint admittendi, ibid. nu. 115.
Patrim. filius ſe opponens, poſt lapſum terminum edicti, re integra admitti debet, gl. 9. §. 1. n. 116. 117. & 118.
PATRIMONIVM Clerici non includitur ſub reg. 8. gl. 5. §. 10. nu. 10.
Patrimonium Clerici, dicitur titulus, & aliquo modo beneficium, ibid. nu. 11. & 12.
Patrimonium Clerici alienari non poteſt, gl. 5. §. 10. n. 13. nec permutari, n. 17. & reſignatio ex cauſa permutationis eſt ipſo iure nulla, n. 35. 36. & 37.
Patrimonium Clerici, an gaudeat priuilegijs bonorum Eccleſiæ, gl. 5. §. 10. nu. 14.
Patrimonij Clerici expreßio, an fieri debeat in gratia in forma pauperum, ibid. nu. 15.
Patrimonium Clerici, non dicitur beneficium eccleſiaſticum, nec cadit ſub reſeruatione, gl. 5. §. 10. nu. 16. & 17. niſi &c. nu. 19.
Patrimonij Clerici, de materia plura remißiue, ibid. nu. 20. & 21.
Patrimonio ſine, ordinatio dum prohibetur à Conc. Trident. cum renouatione pœnarum antiquorum Canonum, de quibus pœnis loquitur, gl. 5. §. 10. nu. 22. & 23. & concluditur, quod loquatur de ſola pœna, c. cum ſecundum, nu. 24. non de c. neminem &c. nu. 25.
Patrimonio cum ficto ordinatus, an ſit ſuſpenſus, de iure communi, & Concil. Trident. gl. 5. §. 10. n. 26. 27. 28. & 31.
Patrimonium non habere, vel fictum habere, paria ſunt, ibid. nu. 29.
Patrimonio cum ficto ordinatus, an ſit ſuſpenſus, ex conſtitutione Sixti V. gl. 5. §. 10. nu. 34. ſed concluditur quod non, quia eſt derogata per aliam, Clem. VIII. in gl. 15. in princ. nu. 127. & 128.
Patrimonium Clerici, quando efficiatur titulare beneficium, gl. 9. §. 1. nu. 8.
Patrimonij de materia. vide verbo Patrimonialis.
PAVLVM Apoſtolum virginitatem ſeruaſſe fertur, gl. 1. nu. 38.
PAVPERVM cura ſpectat ad Papam, tanquam patrem pauperum, gl. 2. nu. 1.
Pauperibus Clericis ſunt beneficia conferenda vnde ſe valeant ſuſtentare, gl. 2. nu. 2.
Pauper Clericus eſt miles cæleſtis militiæ, gl. 2. n. 3.
Pauper Clericus eſt perſona ad beneficia benemerita, gl. 2. nu. 6.
Pauperi conferre beneficium potius eſt iuſtitiæ quā gratiæ, gl. 2. n. 7. & ideo non intrat in illis ambitio nu. 11.
Pauperes expectantes præferuntur diligentibus in proceſſu, gl. 2. nu. 12.
Pauper Clericus præfertur diuiti in aſſequendo beneficium, gl. 2. nu. 12.
Pauperum ſe eſſe fingens in impetratione, cum non ſit, non portat niſi ventum. gl. 2. nu. 13.
Pauperum mater dicitur Eccleſia, & pauperum panis dicuntur beneficia, gl. 2. nu. 14. & 15.
Pauperes dicuntur habere dominium bonorum eccleſiaſticorum, gl. 2. nu. 16.
Pauperum vita, & ſanguis dicuntur redditus eccleſiaſtici, gl. 2. nu. 17.
Pauperum patrimoniū dicuntur decimæ. gl. 2. n. 18.
Pauperes dicuntur theſaurus Chriſti, gl. 2. nu. 19.
Paupertas eſt legitima cauſa, vt fiat vnio beneficij gl. 2. nu. 20.
Pauperes poſſunt cogere diuites, vt ſibi tribuant eleemoſinam, gl. 2. nu. 21.
Pauper habet actionem ad petendum panem quem auarus detinet, gl. 2. n. 22.
Pauperibus carēs ciuitas, non eſt perfecta, gl. 2. n. 23
Pauper Clericus præſumitur excedere diuitem in bonis moribus, & idoneitate, gl. 2. n. 24.
Pauper Clericus poteſt aduocati munus gerere etiā in curia ſeculari, gl. 2. nu. 28. & 29. cum ſeqq.
Paupertatis priuilegia plura remißiue, ſed à talibus priuilegijs libera nos Domine gl. 2. nu. 35. & 36.
Pauperibus non ſunt danda beneficia maiora, nec Canonicatus Cathedralium, gl. 2. n. 37. 38. & 40.
Pauper vilis perſona præſumitur, gl. 2. nu. 40.
Pauperibus dare cibos delitioſos, veniale peccatum eſt, gl. 2. nu. 42.
Pauper quis dicatur remißiue, gl. 2. nu. 43.
Paupertas quomodo probetur remißiue, gl. 2. n. 44. & quid ad effectum vt quis audiatur in negotio principali, ibid. nu. 25.
Pauperi litiganti contra diuitem, diues non tenetur expenſas ad litem miniſtrare, niſi in certis caſibus gl. 22. nu. 45.
Pauper & egenus an differant, gl. 2. nu. 46.
Pauperibus alicuius parochie legatum relictum poſt mortem heredis, an heres poſsit illud ſoluere in vita ſua, in præiudicium futurorum pauperum, gl. 2. nu. 49. & 50.
Pauperibus quibus in ſpecie teſtator reliquit, non eſt amplius per teſtamentarios elargiendum, gl. 2. n. 53. vbi etiam dicitur an vnus tantum pauper eligi poſsit.
Pauperes inter quos diuidi debeant bona per teſtatorē relicta, quando ipſe nō declarauit. gl. 2. n. 59
PAENAE plures apponuntur contra prouidētes beneficia reſeruata, §. 7. proœm. n. 247. & ſeqq.
Pœna augendi facultate conceſſa, non debet eſſe pœna aucta tanquam acceſſoria maior pena aſsignata, gl. 3. nu. 29. & 30.
Pœna ſequitur ſuum auctorem ſicut lepra leproſum gl. 6. nu. 127. & 128.
Pœna priuationis ipſo iure, nunquam imponitur, niſi in caſibus à iure expresſis, gl. 15. ex n. 136. 137. cū ſeq. & quis effectus reſultet ex eo, an priuatio ſit ipſo iure, vel per ſententiā, n. 140. vſque 152.
Pœna interdum imponitur ſine culpa, ſed non ſine cauſa, gl. 34. nu. 77.

Pœna impoſita ab ſtatuto propter aliquod factum, an locum habeat ſi actus ſit de ſolo facto, & non de iure geſtus gloſſ. 57. nu. 29.

Pœna ſtatuti locum habet in facto, quod nullatenus de iure ſuſtineri poterat, gl. 57. nu. 36. & 37.

Pœna contra contrahentes matrimonium intra quartum gradum impoſita, aut cum religioſo. procedit in matrimonio de ſolo facto, gl. 57. nu. 38.

Pœna non intrat quando actus non tenet de iure, & lex reſpexit effectum validum, gl. 57. num. 40. & 41.

Pœna. Legis. 49. Tauri hodie poſt Concil. Trident. non procedit, gl. 57. nu 42.

Pœna ex ſolo affectu, & conatu quando locum habeat, gl. 57. nu. 52.

PÆNITERE licet in concordia inita ſub beneplacito Papæ quandiu non obtinetur, & etiam poſt conceſſionem. quandiu conſenſus non præſtatur, gl. 12. n. 81. & 82. Tenetur tamen pœnitens, refundere alteri expenſas, nu. 83.

Pœnitere poteſt promitens contrahere matrimoniū, cum conſanguinea ſub conditione ſi Papa diſpenſauerit gl. 12. nu. 84.

Pœnitere poteſt mittens litteras miſſiuas, ante receptionem, & acceptationem, gl. 26. nu. 16. 17. & 18.

Pœnitere poteſt dans mandatum ad contrahendum matrimonium, gl. 26. nu. 18. & fundator Maioratus nu. 19.

Pœnitentiarij officio, eſt perpetuo vnitus vnus canonicatus. gl. 34. nu. 79.

Pœnitere an poſſit Epiſcopus poſtquam tranſmiſit litteras patentes acceptationis, gl. 63. nu. 22. Et an tunc ſit intimatio neceſſaria nu. 36. cum ſeqq.

Pœnitentiæ ſemper locus eſt in contractibus, quando non eſt actus concluſus, gl. 63. nu. 23. cum ſeqq. vſque ad nu. 35.

PENSIO. ante reſeruationem dicitur odioſa, ſed poſtea fauorabilis §. 6. proœm. nu. 21. Idemq. eſt de attentatis, nu. 22.

Penſio an ſit beneficium Eccleſiaſticum, vt cadat ſub reg. 8. gl. 5. §. 5. nu. 1. & 36. fol. 151.

Penſio non eſt beneficium Eccleſiaſticum quamuis detur in titulum, gl. 5. §. 5. nu. 2. & 3.

Penſionis ad titulum quis ordinari non poteſt ibi, n. 4. nec procedit in penſione conſtitutio Pij V. de confiden. nu. 5.

Penſionarius non tenetur ad aliquam reſidentiā nec ſeruitium, gl. 5. §. 5. nu. 10. nec dicere officium Canonicum, nu. 12. ſed ſic Officium paruum B. Mariæ, nu. 13.

Penſio non inducit incompatibilitatem, ibid. nu. 14.

Penſionem narrare, neceſſe non eſt, gl. 5. §. 5. n. 16. 17. & 18.

Penſio non comprehenditur in diſpoſitione extraua. cum deteſtabile de ſimonia, ibid. n. 19.

Penſionis in cauſa non eſt locus ſequeſtro in terminis, Clem. prim. de ſequeſt. poſſ. & fruct gl. 5. §. 5. nu. 20.

Penſio non eſt detrahenda de valore, ibid. nu. 21.

Penſione in, an detur ſucceſſio de patre in filium, gl. 5. §. 5. nu. 22. & declaratur Concil. Trident. nu. 23.

Penſionem an poſſit obtinere illegitimus ſine diſpenſatione, ibid. n. 24. & 26.

Penſio eſt onus temporale ſeparatum à beneficio, gl. 5. §. 5. nu. 25.

Penſionem poteſt reſeruare Ordinarius in multis caſibus, gl. 5. §. 5. ex nu. 27. 28. 29. & 30. Vbi reſpondetur ad Rebuff. & Mandoſ.

Penſionis reſeruatio facta ab Ordinario, ſi tenet, non indiget confirmatione, gl. 5. §. 5. nu. 31.

Penſio extinguitur morte Penſionarij, nec poteſt transferri niſi de ſpeciali facultate Papæ, gl. 5. §. 5. nu. 37. 38. & 40.

Penſionarius, non laborat, nec ſeminat, & metit ac fructus ſine labore manducat, gloſſ. 5. §. 5. n. 39.

Penſio non dicitur proprie vacare, ſed extingui, gl. 5. §. 5. nu. 41.

Penſio poteſt aliquando eſſe beneficium verum, & tunc cadet ſub reſeruatione Regulæ noſtræ, gl. 5. §. 5. nu. 42.

Penſionis de materia tractantes plures citantur, ibi. num. 43.

Penſionem ſoluere tenetur capitulum, tempore mortis vel abſentiæ beneficiati, quando fructus aut diſtributiones iure accreſcendi percipit, gl. 5. §. 5. nu. 44. cum ſeqq.

Penſio non datur penſionario propter ſeruitium beneficiati ſed ex gratia Papæ, ibid. nu. 45.

Penſionis ad exactionem competit actio realis, & perſonalis, gl. 5. §. 5. nu. 46.

Penſio non abſorbit omnes diſtributiones, gl. 5. §. 5. num. 50.

Penſionem ſoluit Camera Apoſtolica ex fructibus ad illam ſpectantibus, gl. 5. §. 5. nu. 51.

Penſio reſeruata in collatione beneficij vacantis, remanet valida, quamuis collatio ſit nulla. gl. 5. §. 9. num. 60.

Penſionem transferendi facultas, non obſtante matrimonio, intelligitur de primo matrimonio, gl. 11. nu. 83. & ſeqq.

Penſionem transferendi clauſula, tanquam impoſſibilis habetur pro non adiecta, gl. 12. nu. 88.

Penſionis à ſolutione, non excuſat culpa beneficiati in non ſeruiendo, gl. 27. nu. 44.

Penſio eſt onus reale & ſequitur, primam præbendam ſuper qua fuit reſeruata, gl. 34. nu. 47.

Penſio quando eſt reſeruata ad commodum Itali, & in caput Hiſpani, Hiſpanus nihil aliud eſt, niſi nudus miniſter ad fauorem Itali, gl. 34. nu. 116.

Penſionem non ſoluens, non eſt excommunicatus, niſi penſionario volente, & declarante. Idemq. eſt in priuatione: & ad talem declarationem requiritur ſpeciale mandatum, gl. 56. nu. 54.

PERFECTVM, in rebus humanis nihil inuenitur in Præfatione, nu. 11.

Perfectus non dicitur actus, quando aliquid deficit, gl. 63. nu. 26. & à nu. 12. vſque 34.

PERMVTATIONIS ex cauſa vacant beneficia, gl.14.nu.32.
Permutationes fieri poſſunt hodie coram Ordinario, gl.14.nu.33. Nec obſtat conſtitutio Pij V. nu. 34. & 35. quia intelligitur vt nu.36.
Permutatio ſi ſit coram Ordinario, an poßit ipſe ex officio reſeruare aliquam penſionem, ad coequandos fructus, gl.14.nu.38.
Permutare aliud eſt, & aliud reſignare, gl.14.nu. 39. Quamuis permutatio ſit quædam reciproca reſignatio, nu.40.
Permutationis admiſsio continet in ſe tacitam collationem, ita vt non requiratur alia expreſſa collatio, gl.14.nu.43. & 44. Licet de facto, contrarium ſeruetur, n.48. & gl.15.§.2.nu.57. & 58.
Permutatio duo continet, permutationem & nouam collationem, gl.14.nu.49.
Permutatio quo ad certos effectus, diſcrepat à reſignatione conditionali, gl.14.nu.51. & nemo permutantium de nouo acquirit, nu.52.
Permutatio eſt fauorabilis, reſignatio vero odioſa, gl.14.nu.54.
Permutare non prohibetur, prohibitus de nouo acquirere, gl.14.nu.55.
Permutatio triangularis, aut quadrangularis non poteſt fieri coram Ordinario, gl.14.nu.58. & 60. quia ſunt fraudulentæ, nu.59.
Permutatio intelligitur facta ſubconditione, ſi alteri beneficium acquiratur, alias remanet penes reſignantem, gl.15.§.2.nu.36. & 37.
Permutare debens remanet cum vtroque beneficio ex fortuna ſua, quando conpermutans prius deceſſit ſecus ſi poſtea, gl.15.§.2.nu.38. & 51.
Permutanti nullum ius competit, ad beneficium dimiſſum, poſt præſtitum conſenſum, gl.15.§.2.nu. 40. & 41.
Permutans vnum beneficium pro alio, nunquam habet animum vtrumque retinendi, gl. 15. §.2. nu.44.
Permutatio non deſinit valere, quamuis alter conpermutans propter ſuperuenientem obitum non habuerit beneficium, gl.15.§.2.num.47. & 48. Secus ſi ex culpa, nu.49.
Permutans vnus ſi non publicauerit, non ideo deſinit valere permutatio quoad alterum qui publicauit, gl.15.§.2.nu.50.
Permutatio reſoluitur euicto beneficio alterius, gl. 15.§.2.n.52.
Permutatio requirit collationem, ſufficit tamen tacita collatio, gl.15.§.2.nu 59.
PERSONA ex alterius quis vincere poteſt, qui non poteſt ex ſe, gl.18.nu.105. & lucrum conſequi, gl.24.nu.82. & 89.
Perſonarum appellatione, collegia, & vniuerſitates non veniunt, gl 37.nu.2.
Perſona eſt res animata, & rationabilis, ac indiuidua, ſecus vero collegium, gl.37.nu.4. & 5.
Perſonis de proprijs & veris, intelligitur ſtatutum loquens de perſonis, gl.37.nu.6.
Perſonarum appellatione Venit collegium. Capitulum, & vniuerſitas in multis caſibus, gl.37. ex nu.31. vſque ad nu.51.
Perſona eſt vbi amat, non vbi animat, gl.43.nu.11.
Perſona illius cuius contemplatione aliquid conceditur, magis conſideratur, quam illa cui conceditur, gl.9.§.2.nu.38.
Perſona concedentis numquam cenceſſetur comprehenſa in generali conceſsione, §.2.proœm.nu. 38. & 40. Idem in ſtatuente, nu. 39. & in locante, num. 41. & in nominante executorem, num. 42.
Perſona vniuerſitatis eſt incerta, gl.2.nu.51.
Perſona dictio, plures habet ſignificationes, gl. 4. nu.198.
Perſone magnates quæ dicantur ad effectum Iuriſpatron. gl.18.nu.66. & 67.
PICTVRA Pauli in manu dextra, & Petri in ſiniſtra, quid denotet gl. 1. nu.36. & ſeqq.
PLENITVDO, repletione non indiget, gl.13.nu. 69. & gl.63.nu.27. & 28.
Plenum tunc dicitur beneficium, quando poſſidetur ab aliquo de iure, gl.15.§.1.nu.13.
PLVRIBVS intentus, minor eſt ad ſingula ſenſus, gl.4.nu.180.
Plures gratiæ, poſſunt contineri in vna conceßione, & vna deficiente remanet alia, gl.5.§.9. ex nu. 53. vſque 63. & ſup. verbo Gratia.
Pluralitas beneficiorum, non ſemper eſt probibita, gl.15.nu.39.
Pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates, & econtra, gl. 21. nu.2. cum ſeqq. vſque ad 12. cum multis exemplis, & doctrinis: limitatur multis modis ex n.13. vſque ad n. 17. & gl. 45.n.28.
PONTIFICES Maximi raro olim faciebant gratias beneficiales §.1.proœm.nu.23.
Pontifices Maximi qui Papatui renuntiarunt numerantur, in §.5.proœm.nu.17. reliqua. Vide verbo Papa.
PORTIONVM appellatione anveniat dimidia portio in materia correctoria, gl.5. in princ. nu.97.
Portionarij de iure communi non ſunt de Capitulo, gl.45. num. 39. Et ideo portiones Cathedralium ſunt de inferioribus beneficijs, nu.40. Nec portionem habens, dicitur proprie habere præbendam, nu.41. Et illarum collatio ad ſolum Epiſcopum tangit, nu.43.
Portionarij ſepe ſunt de Capitulo, gl.45.nu.43.44. & 45.
POSSESSIO capta non retrotrahitur ad tempus collationis beneficij, §.3. proœm.nu.32.
Poſſeßio habetur pro capta in præiudicium aduerſarij, quando facto illius fuit impedita, §. 3. proœm.nu.42.
Poſſeßio translata à Camera Apoſtolica inprouiſſum cuius effectus ſit, ibid. num. 43. & gl. 34. quæſt.20. ex nu.101. vſque 122.
Poſſeßio facit quod collatio præſumatur anterior, §.3. proœm.nu.51. Item quod præſumatur dominium, nu.53.
Poſſeßio ſola beneficij an det titulum, vel inducat præſum-

præſumptionem, ibid. nu. 54. & 55.
Poſſeſsionis effectus plures, remiſsiue. §. 3. procem. nu. 56. 57. & 58. & 83.
Poſſeſſor dicitur Beatus, ibid. num. 59. & conſequitur plus Iuris in retinendo, quam actor in agendo, ibid. nu. 60.
Poſſeſsio ex lege municipali, in dimidia parte proprietatis æſtimatur §. 3. procem num. 61.
Poſſeſsione vnius, & hora alterius concurrente, quæ collatio præualeat §. 3. procem. nu. 62. & an poſſeſsionis effectus ſuperet effectum horæ, num. 64. & 65.
Poſſeſsio vtriuſque prouiſi ſi concurrat eadem die cum æquali prouiſione, illa poſſeſsio quæ continet, horam præponitur, §. 3. procem. nu. 66.
Poſſeſsio eſt potentior clauſula gratificationis, §. 3. procem. nu 68.
Poſſeſsio licet capta non ſit eadem die prouiſionis, habet prærogatiuam, ibid. nu. 69.
Poſſeſsio prius capta, quæ fuit amiſſa, an operetur effectum, ibid. nu. 71.
Poſſeſsio validat ius illius, qui primo adeptus eſt illam. §. 3. procem. nu. 73. & quid ſi nemo poſſideat, nu. 76.
Poſſeſsionis effectus, vtrum operetur in ſequenti poſſeſſore ibi nu. 77.
Poſſeſsio capta non capitulariter de præbendis Eccleſiæ Cathedralis, aut Collegiatæ, non releuat, §. 3. procem. num. 81.
Poſſeſsio anterior prouiſi Ordinarij, ſi concurrat cum ſubrogatione gratioſa, quæ præualet, §. 3. procem. nu. 84. cum ſequ. & num. 87. 88. & 89.
Poſſeſsio capta à prouiſo Ordinario dicitur noua & non continuata, ibid. nu. 92.
Poſſeſsione ceſſante intrat effectus horæ, §. 3. procem. num. 100.
Poſſeſsionis & horæ effectus, an locum habeat inter plures prouiſos Apoſtolicos, &c. ibid. nu. 119. & ſequen.
Poſſeſsionis apprehenſio anterior excludit effectum antidatæ. §. 3. procem. nu. 161. & 162.
Poſſeſsio ficta ex Principis miniſterio habet vim vere poſſeſsionis, ibid nu. 87.
Poſſeſsio, & fructus ſequeſtrantur in caſu Clem. 1. de ſequeſtra poſſ. §. 7. proc nu. 41. Secus in caſu Pianæ, num. 42.
Poſſeſſor per ſequeſtrum non priuatur commodo poſſeſsionis, ad effectum transferendi onus probandi, in contrarium §. 7. procem. nu. 43.
Poſſeſſor beneficij poteſt iuuari poſsibilitate alterius tituli, §. 7. procem. nu. 131.
Poſſeſſor Apoſtolicus moleſtari non debet, cum ſequeſtro rigore Conſtitutionis Pianæ, §. 7 procem. numer. 140.
Poſſeſsionem omnium beneficiorum reſeruatorum vacantium, poterat capere Collector Italiæ vt illam prouiſis Apoſtolicis conſignaret, §. 7. procem. num. 148.
Poſſeſsionis immiſsio quando locum habeat, & ex quibus impediri poſſit vide in verbo immiſsio.
Poſſeſsio illius, qui decedit apud Collatorem, vtroq. litigante diffuncto, facit quod collatio pro illa vice ſpectet ad eum, gl. 6. nu. 152. cum ſequen.
Poſſeſsio capta per Procuratorem acquiritur ignoranti ante notitiam, gl. 6. num. 157.
Poſſeſsionis traditio ſeu immiſsio, & reuocatio a pari procedunt, gl. 6. nu. 168.
Poſſeſſorium remedium ſemper locum habet, quando præſcriptio conceditur, gl. 8. num. 49.
Poſſeſsio beneficij de tempore obitus probatur, quando conſtat de anteriore poſſeſsione, gl. 9. in annotat. num. 260.
Poſſeſſor fatuus eſſet ſi contra non poſſeſſorem intentaret petitorium gl. 11. num. 32.
Poſſeſsio ſola non attenditur in beneficialibus, gl. 15. §. 1. num. 38.
Poſſeſſor præſumitur Dominus, quando de Dominio incidenter agitur, gl 15. §. 1. nu. 55.
Poſſeſsio quaſi conſideratur ad effectum Iuriſconſerendi, & præſentandi, gl. 15 §. 1. nu. 57.
Poſſeſsionis alterius mentio fieri debet in impetratione, gl. 15. §. 1. nu. 66.
Poſſeſsionem abſorbit proprietas vti potentior, gloſ. 15. §. 1. num. 80. & 89.
Poſſeſsio attenditur ad effectum immiſsionis, etiam ſi ſit ſola ciuilis, aut detentatio gl. 15. §. 1. ex num. 81. 82. & 83. cum ſequentibus.
Poſſeſsio infecta ratione reſeruationis, an aliquo in caſu ſuffragetur, gl. 15. §. 1. num. 84.
Poſſeſſoria remedia ſæpe ſunt in conſcientia periculoſa & ideo aduocati abſtinere debent, gl. 15. §. 1. num. 91. & 92.
Poſſeſsionis alterius, narratiuam omiſſam ſupplent clauſulæ. Dummodo non ſit alteri ius quæſitum, & à moto quolibet illicito detentore, gl. 15. §. 1. num. 67. & 68.
Poſſeſsio quaſi attenditur ad effectum præſentationis, gl. 18. numer. 22. licet hodie ſecus ex Concilio Trident. nu. 23. Nec acquiritur ſi præſentatio effectum non habuit, nu. 86.
Poſſeſsio, & vltimus ſtatus Iurispatron. indicat ex quibus bonis fuerit fundatum, gl. 18. num. 109. & 110.
Poſſeſsio dicitur infecta, quando beneficia vacantia in menſibus Ordinarijs vigore alternatiuæ (Epiſcopo non reſidente) prouidentur ab illo, gl. 21. n. 11. & n. 13. declaratur Caſſad. deciſio, ac n. 14.
Poſſeſsio eſt quid facti, & non transfertur de perſona in perſonam. gl. 34. nu. 34. nu. 103. etiamſi ſit heres neceſſarius, num. 104.
Poſſeſsio patris alia eſt, & alia poſſeſsio filij, gl. 34. num. 105. Quod procedit in Eccleſia, & Fiſco nu. 106. & 107.
Poſſeſsio transfertur in iure præſentandi, & in alijs in corporalibus ſecundum aliquorum ſententiam, ſed contraria opinio verior eſt, gl. 34. num. 108. & 109.
Poſſeſsio capta de vna re, nomine aliarum quando intelligatur capta de alijs rebus. gl. 34. nu. 108.
Poſſeſsio transfertur ciuiliter in nouem caſibus, gl. 34.

gl. 34. numer. 111.
Poſſeſſio ſine fructibus dicitur inutilis, & de ſolo uen to, gl. 34. nu. 112.
Poſſeſſio beneficij capta nomine Cameræ Apoſtolicæ quodammodo dicitur capta ab ipſo prouiſo, gl. 34. num. 115.
Poſſeſſionis capiendæ nomine Cameræ Apoſtol. modus, quare fuit inuentus, gl. 34. nu. 117.
Poſſeſſio capta à Camera Apoſtolica, non poteſt tra di alteri quam illi ad cuius fauorem cæpit, & cum eiſdem qualitatibus, gl. 34. num. 119. & 120.
Poſſeſſio ſi aliter probatur, nihil intereſt quod fructus non percipiantur, gl. 34. nu. 121.
Poſſidere aliud eſt, & aliud fructus percipere, gl. 34 num. 122.
Poſſeſſio oculis, & aſpectu acquiritur, & dicitur vera, gl. 43. num. 49.
Poſſeſſio ſiue quaſipoſſeſſio Epiſcopi attenditur, ad effectum vt alternatiuæ locus ſit. gl. 45. §. 1. numer. 79.
Poſſeſſio vel quaſi, conſideratur ad effectum vt intret alternatiua, & indultum Cardinalis, gl. 45. §. 2. numer. 1. 2. & 3. & in Iure conferendi, num. 4. & eligendi, num. 5. & præſentandi, nu. 6. & 7.
Poſſeſſor præſumitur Dominus, quando de Dominio incidenter agitur gl. 45. §. 2. num. 15.
Poſſeſſio & vltimus ſtatus attenditur in omnibus rebus gloſ. 45. §. 2. numer. 16. & ad inſpiciendum ſi quis habeat ſupremam iuriſdictionem, nu. 20. & ad effectum arrendandi, nu. 23. & adminiſtrandi, & ſucceſſorem ſe nominandi, num. 24. & 25.
Poſſeſſio ſeu quaſi in incorporalibus ex vnico actu acquiritur, dummodo ſeptem requiſita concurrãt. gloſ. 45 §. 2. num. 29. & 30. ſcilicet ſcientia, & patientia aduerſarij, & omnium ſi ſunt plures nu. 32. & 33. Et quod collatio ſeu prouiſio ſit realis & vera, nu. 31. Quod credat vti iure ſuo & habeat bonam fidem, num. 34. & 35. Quod ſit effectuata, num. 36. & 37. Quod actus ſit clarus, & non equiuocus ſeu obſcurus, num. 38. & 39.
Poſſeſſio reſultans ex actu obſcuro & equiuoco non prodeſt, gl. 45. §. 2. nu. 40. cum ſequen.
Poſſeſſor non confert nec præſentat, quando notorie conſtat de deffectu proprietatis, gl. 45. §. 2. n. 43.
Poſſeſſio ſeu quaſi, non ſuffragatur, in rebus quæ non poſſunt haberi niſi ex priuilegio Principis, gloſ. 45. §. 2. nu. 48.
Poſſeſſionis ſeu quaſi ad effectum vt intret alternatiua, ſola ſemiplena probatio ſeu ſama ſufficit, gl. 45. §. 2. num. 49. & 50.
Poſſeſſio præſumitur continuata vigore potius boni tituli, quam concordiæ, gl. 45. §. 3. nu. 26.
Poſſeſſionis continuatio inducit præſumptionem melioris tituli. gl. 45. §. 3. nu. 30.
Poſſeſſio quaſi, inficitur in caſu c. 9. ſeſſ. 25. Concil. Triden.
Poſſeſſionem libere non dimittens, poſtquam malam fidem habere cæpit perdit ius ſi quod habebat, in caſu. c. ſi beneficia, gl. 56. nu. 143.
POSTVLARE non poteſt clericus, niſi ſit pauper, gl. 2. numer. 28. & 26. cum ſequentibus & quid de Monacho. num. 33.
POTESTAS, omnis quæ ad politicam gubernationem Eccleſiæ concernit in Summo Pontifice vt in fonte repoſita eſt, & ab eo in alios deriuatur, §. 1. præm. nu. 14. & 15.
Poteſtas a capite in membra tranſmittitur, ibid. numer. 16.
Poteſtas eligentium diminuitur, ſi extranei ad eligendum admittantur, §. 4. proem. n. 64.
Poteſtas diſponendi de beneficijs ab initio fuit penes ſolum Papam. §. 6. proem. n. 28.
Poteſtas ſemel ſublata, non eſt auferenda de nouo. gl. 13. num. 80.
Poteſtas conferendi beneficia, non intelligitur de ſolis beneficijs vacantibus de Iure, & non de facto, gl. 15. §. 1. num. 48.
Poteſtatem alias habenti mandatum a ſuperiore directum. Vt faceret, potius cenſetur emanatum ad excitandam, quam ad impediendam iuriſdictionẽ, & ideo actus valet licet forma non ſeruetur, gloſ. 46. num. 18.
PRAXI, quæ ſunt in quotidiana, iudicantur per quam neceſſaria in præfatione, num. 1.
Praxis eſt optima interpres, gl. 9. §. 1. nu. 40. & per praxim, leges declarantur a qua verus intellectus procedit, nu. 41. & 42. & gl. 9. §. 2. n. 40. & 41.
Praxi non ſeruatur, quod lege non cauetur, gl. 9. §. 1. num. 43. & gl. 9. §. 2. num. 64.
Praxi ab antiqua numquam eſt recedendum, gl. 9. §. 2. nu. 65.
Practicantur quando leges, tunc ſapiunt, ibid. n. 66.
PRAEBENDA, an cadat ſub reſeruatione, reg. 8. gl. 5. §. 1. num. 1.
Præbenda multipliciter ſumitur, ibid. nu. 2.
Præbenda etiam ſumitur pro patrimonio, gl. 5. §. 1. nu. 3. & pro redditu beneficij ibidem, vbi ſex differentiæ præbendarum aſſignantur.
Præbenda duo continet conſideranda, videlicet, Ius ipſum præbendæ, & fructus ex ea prouenientes, glo. 5. §. 1. num. 5.
Præbenda interdum capitur, pro certa portione diſtincta, nihil ſpiritualitatis continente. gl. 5. §. 1. num. 6.
Præbenda quando eſt beneficium includitur ſub reg. 6. ibid num. 7.
Præbenda non poteſt renuntiari ſine auctoritate ſuperioris, ibid. num. 10.
Præbende fieri debet mentio in impetratione beneficij, necnon de qualitate dictæ præbendæ. gl. 5. § 1. num. 11. & 12.
Præbendarum Cathedralis Eccleſiæ collatio, ad quẽ ſpectet, ibid. nu. 14.
Præbenda quando capitur pro beneficio, non poteſt permutari niſi pro alia re ſpirituali, gloſſ. 5. §. 1. num. 13.
Præbenda quando eſt acceſſoria, & dos beneficij includitur in reg. 8. ibid. num. 15.
Præbenda dicitur à prebeo. gl. 5. §. 1. num. 20. vel a pre-

a pretio.num.21.vel à prædio.num.22.

Præbenda quando capitur pro dote beneficij dicitur res ſpiritualis vti acceſſoria. gloſſ. 5. §. 1. numer. 23.

Præbendæ acceſſoriæ ad beneficium mentionem facere, non eſt neceſſe, gl.5.§.1.nu.24.

Præbenda quando capitur pro certa portione diſtincta nihil ſpiritualitatis habente, non includitur in reg. 8.gl.5.§.1.nu.25.& 26.

Præbendæ temporales non inducunt incompatibilitatem ibid.num.27.

Præbenda temporalis poteſt vendi ſine labe ſimoniæ. gl.5.§.1.nu.28.

Præbenda temporalis poteſt propria authoritate permutari.gl.5.§.1.nu.29.

Præbēda Titij reſeruata eſſet qui poſtea optauit aliā maiorem, & deceſſit qualis erit reſeruata, an prima, vel ſecunda gloſ.34.nu.40.& 41.

Præbendæ Eccleſiæ Cathedralis de iure communi, non ſunt liberæ, ſed ſimultaneæ collationis Epiſc.& Capituli, gl.45.n.36. cum ſequentibus, vbi declaratur.

Præbendam habens non dicitur proprie portionarius, gl.45.nu.41.

PRÆCARIVM non expirat morte concedentis, ſed tranſit ad hæredes gl.12.num. 53. & 64. & quid ſit, num.54. expirat tamen conceſſum ad voluntatem.num.66.

PRÆMIA virtutum, benemeritis dare conuenit.gl.4.num.8.

Præmijs, & honoribus donati, libentius ſtudijs, & laboribus operam dant.gloſ.4.nu.1.

Præmio cum ſequeſtratur. Virtus eſſe non creditur, gl. 4.num.9.

Præmiorum ſpem iura ciuilia illorum profeſſoribus pollicentur.gl.4.num.10.

PRÆEMINENTIA, & optio ſunt fructus poſſeſſionis, quia ad poſſeſſionē pertinent.§.3.proœm. nu.26.& 27.

Præeminentiæ cauſa dicitur grauis præiudicij.§.4. proœm.nu.30.& 31.& 32.

Præeminentiam habere debet, ſeu præcedentiam, qui propriæ authoritatis lumine coruſcat, gl.5.§.9. num.103.

Præcedentiam ſedendi in ſinodo, non debet habere procurator Abbatis, ſicut ipſe Abbas, ſi præſens eſſet, gl.5.§.9.nu.105.

PRÆCEDENTIA ſedendi in loco anteriori non competit ratione Canonicatus ſed ratione antiquitatis, gl.5.§.9.n.116.& agitur de conſilio Nauarri, num. 117.

Præeminentia debetur exiſtenti in turno, gl.45.§. 3.num. 43.

PRÆFATIONE omiſſa rem exponere nefas eſt, in præfatione.nu. 22.

Præfationes libentius ad lectiones perducunt, ibid. num. 31.

PRÆLATI omnes de mundo habent poteſtatem a Papa, & ipſe a ſolo Deo.§.1. proœm.n.11.& adducitur exemplum.n.12.Vide verbo, Epiſcopus

Archi epiſcopus.

PRÆIVDICIVM graue fit Ordinarijs ex preuentione Papæ in ſuis menſibus, §.4.proœ.n.21.

Præiudicij modici, non eſt auferre alicui poteſtatem conferendi, ibid.n.26.

Præiudicium graue, an ſit admittere alios ad conferendum.ibid.n.62.& 63.

Præiudicio ſine tertij intelliguntur Principis conceſſiones.§.4.proœm.nu.22.

Præiudicio de graui agitur, quando tractatur de excludendo a poſſeſſione prouiſum ab Ordinario, §.7.proœm.nu.216.

Præiudicium maius irrogatur ex reſeruatione, habenti alternatiuam temporalē, quam perpetuam, gl.21.nu.29.

Præiudicium tertij, vt euitetur quælibet læuiſſima interpretatio ſufficit, etiamſi verba verificentur in ſola potentia. gl.28.n.3.cum ſequen. vbi plura.

Præiudicio de paruo eſt intelligenda omnis diſpoſitio præiudicare volens, gl.28.n.7.

Præiudicium tertij vt euitetur ſunt verba improprianda, & potius præſumitur reſcriptum falſum, gl.28.nu.9.& 10.

Præiudicium non dicitur propriè, quod non imminet de præſenti gl. 45.§.1.nu.45.

Præiudicij ſecundarij & in conſequentiam venientis ratio haberi non debet, gl.45.§.1.nu.48.

PRÆSBITER an ſit præſentandus, ad Cappellaniam dicentem, quod Cappellanus dicat tot miſſas, &c. gl 5 in principio, n.83.84.& 85.

Præsbyteri nomen lato modo conuenit alijs Clericis non ſacerdotibus gl.5.num.86.

PRÆSENTIA præſumitur, quando notarius aſſerit, quod incontinenti poſt prolationem ſententiæ illam intimauit parti gl.9.in annot. nu. 159.

Præſentia partis de tempore latæ ſententiæ quando præſumatur, gl.9.in annotat.n.163. vbi dicitur qualis debeat eſſe vt proſit.

Præſentia partis quando Iudex cepit legere ſententiam an ſufficiat, ſi poſtea recedit priuſquam compleret, ibid.nu.164.

Præſentia alicuius quando requiritur, debet eſſe vera non ficta, gl 43.n.13.& 22.

Præſentia in, quando quis ſe fundat, potius præſumitur abſentia, & econtra, gl. 43.n. 97. & ideo eſt probanda a fundante in illa, nec ſufficit ſola iuris præſumptio, nu.95. ibidem.

Præſentia, an importet conſenſum, gl. 48.n.5.8. & 10. Et ſola preſentia Iudicis ſufficit pro inſinuatione.nu.9.

Præſentia, an importet conſilium, vel conſenſum, gl. 49.n.8.11.16.20.

Præſentia an importet ſcientiam, gl.48.n.21.22.

Præſentia importat deliberationem. gl.48.n.23.& 24.& metus excluſionem. nu. 26. Et appellandi facultatem.n.28.

Præſentia, quando pro forma requiritur (illa omiſſa) actus dicitur occultus gl.48.nu.29.& 30. Vt in præſentia Parochi ad matrimonium, nu.31. Nec ſufficit caſualis.n.32.& 33.

Præſentia

Præſentia quando requiritur, an debeat eſſe corporalis,& dicitur quod ſic. gl.48.n.36.& 37. Niſi in certis caſibus,n.38. 39.40. & 41.
Preſentia Dei ſupplet aliorum abſentiā,gl.48.n.47.
Præſentia de qua loquitur Reg. 8. procedit, ſiue ſit perſonæ fictæ,vel vere,gl.48.n.48.& 49.
Præſentia alicuius quando requiritur,an præſumatur adhibita,gl. 48. n.59.
PRÆSCRIPTIO 40. an. requiritur ad efficien. benef. regulare de ſeculari gloſ.7.n.8.ſed ſola decenalis,an ſufficiat ad efficiendum de regulari ſeculare,n. 9.ſed cōtra n. 36.& gl.8.n.32.33.34.
Præſcriptio decennalis ſufficit ad tollendam quadragenariam,quando ſit reductio ad ius commune, gl.7.n.10.
Præſcriptio quadragenaria completa facit ius, & agitur de auferendo iure quæſito, gl.7.nu.16.
Præſcriptio quando eſt in fieri dicitur odioſa, & contra ius. Sed quando eſt acquiſita dicitur ſecūdum ius.gl.7.n.21.22.& adducitur Rotæ deciſio, nu. 23.& 24.& 25.
Præſcriptio quadragenaria non tollitur niſi per aliā quadragenariam etiam in materia optionis, gl 7. n.26.& 27.& diſcutitur opinio Abbatis, n.28.
Præſcriptio ſtatus ſecularis in regularē requirit bonam fidem,& alia plura, gl.8.n.35.36.& 37.
PRÆSVMPTIONES & veriſimilitudines excludūt ſuſpictionē antidatæ.§.3.proœ.n.167.& 171
Præſumptio pro validitate collationis eſt potentior. §.3.procem.n.168.
Præſumptio pro euitādo delicto eſt benignior,& fortior,præſertim vt minus recedatur a iure communi,ibid n.169.& 170.
Præſumptio ceſſat quando de veritate apparet, §.4. proœm.n.68.nec tunc eſt locus cōiecturis. n.69.
Præſumptiones dicuntur liquidiſſime probationes, §.7.proœm.nu.141.
PRÆSTIMONIVM an ſit beneficium eccleſiaſticū,vt cōprehendatur ſub reg.8.gl.5.§.2.n.1.
Præſtimoniū non venit appell.benefic.gl. 5.§.2,n.2.
Præſtimonia ab initio inſtituta fuere pro ſtudētibus, & pro ſubſidio contra infideles, abſque vllo obſequio ſpirituali.gl.5.§.2.nu.3.
Præſtimonia mille poſſunt obtineri ſine diſpenſatione. glo.5.§.2.n. 4.
Præſtimonij non eſt facienda mentio in impetratione.gl.5.§.2.nu. 5.
Præſtimoniū dicitur quaſi præſtans muniū.ibid.n.6.
Præſtimonia dicuntur beneficia eccleſiaſtica,ibid.n. 7.8.& 9.
Præſtimoniū cōſiſtēs in ſola tēporalitate,& obſequiū ſpirituale non habēs non dicitur beneficium, alias ſic.gloſ.5.§.2.n.10. & 11.
Præſtimoniū vt ſit eccleſiaſticū beneficium, non ſufficit dari ad titulum,ſi non habet aliquod onus ſpirituale.gl.5.§.2.n 12.
Præſtimoniū vt præſumatur beneficiū eccleſiaſticū, vel non,conſiderari debet obſeruantia,& vltimus ſtatus.gl.5.§.2.n.13.& 14.
Præſtimonia Hiſpaniæ communiter ſunt ſolita dari in titulum perpetui beneficij,gl.5.§.2.n.15.
PRÆSVPPOSITO ſublato tollitur diſpoſitum,ac omne id quod ex eo ſequitur,gl.31.n. 27.& ſeq.
PRÆVENTIONI locus eſt inter collationes factas à Papa,& Ordinario, & legatis,§.3.proœm. num. 1.& 2.
Preuenire poteſt Papa in beneficijs deuolutis, ibid. nu.3.& 5.
Preuentio locum habet inter Epiſcopos, & alios collatores inferiores,& inter legatos, & Ordinarios, §.3.proœm.n.6.& 7.& inter Epiſcopum, & illius vicariū,n.8.& datur cautela a Hoſtieſi.n.10
Præuentioni locus eſt inter plures iudices, §. 3. proœm. n.12.
Præuentio non fit per ſolam commiſſionis præſentationem niſi ſit in Rota.§.3.proœm.n.13.& 14.
Præuentio locum habet inter plures procuratores, ibid. num.15.
Præuentio qualiter fiat in collatione Parochialis quamuis Epiſcopus apponere debeat edictum ad concurſum. §.3.proœm.nu.16. & datur cautela.num.17.
Præuentio intrat inter habentes pares gratias, ibid. n. 18. & inter duos primogenitos ſimul naſcentes, n.29.
Præuētio locū habet in venatione animaliū,& piſcatione,& occupatione loci ad molendinum. §. 3. prœm.n.20. & in omnibus alijs caſibus,n.21.
Præueniens Canonicus,vel Officialis in capienda poſſeſſione acquirit antiquitatem, quamuis alius ſit in prouiſione anterior.§.3.prœ.n.22.23.35.36.
Præuentio non ſolū cauſatur ex anterioritate vnius diei,ſed & horæ §.3.proœm. num. 44. & 45.ac vnius puncti vel momenti.n.46.
Præuentioni locus eſt,quando ſunt tres pluresue collatores,ibid.n.131.
Præuentionis de materia, vide per totū.§.3.proœm.
Præuenire velle Papā in menſibus Ordin. nō præſumitur.§.4.proœm.n.6.& 23.& gl.45.§.3.n.21.
Præueniendi intentio ceſſat, quando aliqua reſeruati. narratur,ibid.§.4.proœm.n.75.
Præuentionis iure valere poteſt collatio Papæ,gloſſ. 11.n.105.
Præuentio intrat in vacatione de ſolo iure, gl.15.§. 1.num.36,
Præuenire poteſt Papa in menſibus Iunij, & Decembris,gl.45.§.1.n.41.
PRIMA de vice quilibet actus intelligitur, gl.11. n.87. Niſi diuerſa ratio militet, n.89. & in alijs caſibus vſq. n.97.
Prima de vacatione,an intelligatur reſeruatio reg. noſtræ.gl.11.n.78. cum ſeq. & nu. 81. vſq.97.
Primo conſul,& vltimo Patritius, præfertur medio tempore facto conſuli et Patricio,§.3.proœ.n.33
Primo Licentiatus, & poſtea Doctoratus, præfertur medio tempore Licentiato, & Doctorato, §. 3. proœm.n.34.
Primo dumtaxat anno,debetur elemoſina diſtribuenda pauperibus in die S.Laurentij gl. 11.n.84. Sicut & facultas compromittendi, n. 85. & permutandi,num.86.& 96. & 97.
Primi gradus, ſeu primordij defectus influit in ſequen-

quentiâ.gl. 31. num. 44.
PRINCEPS concedendo alicui iuriſdictionem, eandem ſibi reſeruat. §. 2. proœm. n. 9.
Princeps ſupremus ſemper excipitur, ne videatur ſibi legem imponere, ibid. n. 35.
Princeps poteſt ſine cauſa lædere aliquem in modica læſione, §. 4. proœm. n. 39.
Princeps ſecularis poteſt non admittere in prælatum perſonam ſibi ſuſpectam, de qua confidere non poteſt, gloſ. 4. nu. 166.
Princeps obligatur ex cõtractu de iure naturali propter conſenſum, gl. 28. n. 12. Nam aliter nullus cum illo contraheret, n. 14. & conſideratur vt priuatus, num. 19. cum ſequ.
Princeps poteſt priuare iuriſd. magnates, & Barones aſperius, & ſeuerius ſubditos ſuos tractãtes, Idemque procedit in feudo gl. 56. n. 23. 24. & 25.
Reliqua vide verba, Papa & Rex.
PRINCIPIO omiſſo non poteſt fieri tranſitus ad extremum, gl. 31. n. 32. & 44 vſque 50.
Principium ad tituli, vel cauſæ, poſterior quoque formatur euentus, gl. 41. n. 50.
Principium menſis, vel anni, an attendi debeat maxime ad effectum altern. gl. 43. n. 75. 76. & 78.
Principaliter quod agitur dumtaxat conſideratur, non vero, quod venit in conſequentiam, gl. 45. §. 1. n. 35. & gl. 48. n. 34.
Principium eſt potiſsima pars, & alia plura huius farinæ, gl. 62. n. 21. & 22.
PRIORATVS S. Aug. & S. Domin. non cadunt ſub reſeru. reg. noſtræ, quia ꝑpetui nõ ſũt, gl. 8. n. 56.
Prioratus Conuentualis eſt, qui præeſt conuentui religioſorum vbi non eſt Abbas, gl. 8. n. 113.
Prioratus Clauſtralis eſt, ſecunda perſona in monaſterio vbi eſt Abbas, gl. 8. n. 114.
PRIVATIO præſupponit habitum, gl. 22. n. 7.
Priuatio ipſo iure per quæ verba inducatur, & remiſsiue caſus 76. adducuntur, gl. 56. n. 35.
Priuatus ipſo iure nõ facit fructus ſuos, gl. 56. n. 43.
Priuari non debet Prælatus propter dementiã illiteraturã aut alios ſimiles defectus, gl. 5. §. 9. n. 32
Priuatio filiorũ heretici, vſq. ad 2. generationẽ, includit nepotes ex linea maſculina, gl. 12. §. 1. n. 8.
Priuatio non intrat niſi habitus præcedat, gl. 13. n. 10. & gl. 53. n. 33. & 34. vbi alia plura.
Priuationis beneficij pœna non imponitur, niſi in caſibus a iure expreſsis, gl. 15. n. 136. vſq. 139.
Priuationẽ ipſo iure, quæ verba important, vel non, gl. 15. n. 154. & vide verbo pœna.
Priuatus beneficijs in Curia ſi aliquis ſit, an in Curia, vel in partibus vacẽt benef. gl. 15. §. 2. n. 16. 17.
PRIVILEGIVM, quãdo eſt infieri eſt odioſum. §. 6. proœm. n. 18 Secus poſt conceſsionem. quia non eſt contra ius, ſed de iure cõmuni, n. 19. Idemq. eſt de iuriſdictione, n. 20. & gl. 7. n. 19. cum ſequ.
Priuilegijs datis loco hoſtili gaudent non militantes in eo exiſtentes gl. 4. n. 153.
Priuilegia plura reſidentibus in Curia conceduntur, gl. 4. n. 159.
Priuilegiũ an poſſit concedi futuro Colleg. vel Eccle. conſtituendæ, & ſimilibus, gl. 5. §. 7. n. 71. & 97.
Priuilegium ſuum nemini debet eſſe damnoſum. gl. 5. §. 9. n. 121.
Priuilegium de percipiendis fructibus beneficiorum, an capiat Curatum. gl. 6. n. 23.
Priuilegium debet eſſe perpetuum, gl. 9. §. 2. n. 11.
Priuilegiũ conceſsũ cũ derog. reg. de infirmis, nõ ceſſat morte eiuſdẽ Papæ conceden. gl. 9. §. 2. n. 14.
Priuilegium conceſſum perſonis priuilegiatis aliàs, non cenſetur ſublatum per clauſulas derogatorias ſicut nec conceſſa ad bonum publicum, & Eccleſiæ vtilitatem, gl. 9. §. 2. n. 18.
Priuilegij pro non reuocatione eſt interpretatio facienda, & contrarium prætendens exacte probare debet, gl. 9. §. 2. n. 29. & 30.
Priuilegiũ conceſſum ad inſtantiã Regũ, vel Ambaſiatoris Regis, venientis ad præſtandam obedientiã, minus cenſetur derog. gl. 9. §. 2. n. 35. 36. 37.
Priuilegium conceſſum potius ad fauorem eligendorum, quam eligentium non cenſetur ſublatum, per reg. noſtram, gl. 9. §. 2. n. 47. & 48.
Priuilegia cõceſſa in remunerationem laborum ſunt irreuocabilia, ſicut & conceſſa DD. Rotæ Auditoribus, gl. 9. §. 2. n. 49. & 50.
Priuilegium licet poſſit reuocari à Principe, etiam ſine cauſa, non tamen debet ſi eſt conceſſum perſonis benemeritis, gl. 9. §. 2. n. 20.
Priuilegia Canonic. Doctoral. tollunt prouiſ. Apoſt. gl. 9. §. 2. n. 22. Et talia priuilegia ſunt modici præiudicij ibid. n. 28.
Priuilegium conceſſum ad beneficia vacantia, & vacatura, non extenditur ad illa, quæ ante priuilegium vacabant, gl. 11. n. 76.
Priuilegium proprie non dicitur quod perpetuum non eſt, gl. 21. nu. 31.
Priuilegium proprie non dicitur limitatio regul. 8. quoad Cardinales, gl. 24. n. 56.
Priuilegium conceſſum vni, alteri nocere non debet, gl. 25. n. 17.
Priuilegium conceſſum, non dicitur perfectum ante acceptationem, gl. 24. num. 11. cum ſequent.
Priuilegium pecunia comparatum auferri non debet cum tranſeat in contractum, gloſ. 28. nu. 22. contra num. 25. concordatur, num. 26.
Priuilegium conceſſum ob remunerationem laborũ non eſt auferendum, gloſ. 28. nu. 23.
Priuilegio cum compoſitione obtento, nemo fraudari debet gl. 28. num. 29.
Priuilegium & Indultum, an differant, gl. 35. num. 2. 3. & 11.
Priuilegium eſt priuata lex contra generalem iuris communis diſpoſitionem, gl. 35 nu. 5.
Priuilegium, & indultum ſemper operantur aliquid ſpecialitatis, gl. 35. n. 7.
Priuilegium lædens ius commune, eſt ſtricte interpretandum gl. 35. num. 17.
Priuilegium plus dat, & maioris eſt efficaciæ, quam indultum gl. 35. n. 19.
Priuilegium diſtat à reſcripto, in tredecim differentijs, gl. 36. n. 19.
Priuilegium in quo differt ab exemptione, gloſſ. 35. num. 20.

Priui-

Priuilegium ex ſua natura continet tacitam conditionem, vt tandiu valeat, quandiu Princeps voluerit. gl. 35. n. 32. & gl. 36. n. 52.

Priuilegia conferendi, & conſuetudines nō ſunt in totum ſublata, per regulam noſtram, ſed quatenus obſtant, & interdum nihil detrahitur illis. gl. 35. n. 34. & 35.

Priuilegia conceſſa Dominis Rotæ Auditoribus, nunquam intelliguntur derogata per quācunque formam, & conceptionem verborum. gl. 36. n. 18.

Priuilegium primum quod tranſiuit in vim contractus, non derogatur per diſpoſitionem generalem contrariam, etiam per viam legis factam. gl. 36. n. 36.

Priuilegium primum cenſetur derogatum per legem generalem poſteriorem, quando clauſulæ illius ſunt ad eo potentes quod veriſimiliter excludant intentionem derogandi, cum exemplis. gl. 36. n. 37. 38. 39. & 41.

Priuilegium perſonis, & loco conceſſum, non venit in derogatione quorūcunque priuilegiorū, quibuſuis perſonis conceſſorum. gl. 36. n. 42.

Priuilegium auferre odioſum eſt, & ideo eſt locus regula de non tollendo in priuilegijs, & iuribus ſpecialibus. gl. 36. n. 56. & 57.

Priuilegij ſuſpenſio ad modicum tempus, facilius tolleratur quam reuocatio. gl. 36. n. 60.

Priuilegium primum habens derogatoriam generalem, &c. Non tollitur regulariter per aliud contrarium continentem clauſulam quorum tenores. *niſi aliud ſuadeat materia ſubiecta. gl. 36. n. 63. 65. & 66.*

Priuilegium miſerationis cauſa conceſſū, minus intelligitur derogatum. gl. 36. n. 71. & 72.

Priuilegium generans ſcādalum, vel aliud conueniens potius cenſetur derogatum. gl. 36. n. 73. & ibi quid, ſi prime clauſulæ ſint generales, & ſecunda ſpeciales.

Priuilegium difficilius cenſetur reuocatum, quā teſtamentum. gl. 36. n. 75. Quia priuilegij reuocatio eſt odioſa, teſtamenti vero fauorabilis. num. 76. & 77.

Priuilegij ex conceſſione acquiritur Ius, ſecus per teſtamenti factionem. gl. 36. n. 78.

Priuilegium, nec teſtamentum in dubio non cenſetur reuocatum. gl. 36. n. 80.

Priuilegij, de derogatione vide, verbo. derogatio.

Priuilegiorum de materia, vide reliqua, verbo. Indultum, *& verbo.* Alternatiua, *& verbo.* conceſſio.

Priuilegia conceſſa ad conferendum, tam ad ſupplicationem, quam ex proprio motu, tolluntur per regulam noſtram. Quatenus obſtant, gl. 39. num. 1. & 2.

Priuilegij interpretatio principaliter, & non incidenter facienda, pertinet ad Papam. gl. 52. num. 35.

Priuilegium primum non tollitur per ſecūdum niſi repugnet. gl. 53. n 45. & 57. Sicut nec gratia prima per ſecundam. ibi. n. 46. 49. & 50.

Priuilegium datum ſcholari, non tollitur per priuilegium ciuis. gl. 53. n. 51. Nec priuilegiū vnius tollit priuilegium alterius. n. 52.

Priuilegium non tollit præſcriptionem completā, niſi repugnet priuilegio. gl. 53. n. 52. & 54.

Priuilegij fori modificatio facta per Concil. Trident, nō lædit priuilegiū Canonis *gl. 53. n. 55.*

Priuilegium primum non tollitur per ſecundū, quamuis in illo non fuerit facta mentio de primo. gl. 53. n. 56.

Priuilegium amittere meretur, qui abutitur illo. gl. 56. n. 2. Nec ſunt ſeruanda ſua Iura illi, qui Ius alienum violare non metuit. n. 3. Et qui derogat priuilegijs alienis eſt priuandus proprijs. num. 4. & ſequent.

Priuilegium amittit, qui committit in illum. gl. 56. n. 7. vt in exemptione a ſolutione gabellarum, & in Iudæis. n. 8. In Religioſis. n. 9. In Clericis. n. 10. & 15. In iure ducendi aquā. n. 11. In hoſpitalarijs. num. 12.

Priuilegium fori perdunt ſcholares inhoneſte viuentes, vel aliquid contra ſcholaſticam diſciplinam committentes. gl. 56. n. 14.

Priuilegiati cauere debent, ne ex vſu ſuorū priuilegiorum ſcandala oriantur. gl. 56. n. 19.

Priuilegium quod incipit eſſe nociuum reuocari debet. gl. 56. n. 21.

Priuilegium conceſſum Cardinalibus, *intelligitur illis volentibus. gl. 56. n. 89.*

Priuilegium tunc perditur propter abuſum, quando eſt proprie priuilegium alias non. gl. 56. num. 135. & 136.

Priuilegium competens ex ſtatuto, vel conſuetudine non perditur propter abuſum. gloſ. 56. num. 136.

PROBATIO *magiſtralis dicitur certior, & potentior. §. 3. proœm. n. 107.*

Probat non hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe. §. 7. proœm. nu. 143.

Probationes actoris non admittuntur in ſecunda inſtantia, quando prima ſententia fuit executioni mandata. gl. 6. n. 182.

Probare non tenetur reus ſuas exceptiones, donec actor probet ſuam intentionem. gl. 9. in annotation. n. 65. vſque 69. & vide verbo reus.

Probationes poſſunt fieri ſine termino. ibi. n. 63. cum ſequentibus.

Probationes facta poſt lapſum terminum prefixum, quando valeant. ibi. n. 70.

Probatio plena requiritur in vacatione de menſe reſeruato. gl. 11. num. 101. cum ſequentibus, vbi declaratur, & limitatur.

Probatio plena menſis, non requiritur quando collatio Papæ non fundatur in reſeruatione, ſed in prauentione. gl. 11. n. 110.

Probatio plena menſis an requiratur, quando gratia eſt in reliquis omnibus verificata. gl. 11. num. 111.

Probatio minor ſufficit, quando agitur contra tertium, quã ſi ageretur contra Epiſcopũ. gl. 18. num. 59. Necnon quando agitur incidenter. n. 60. & 62. veluti de verificanda narratiua gratiæ. n. 61.
Probari ſatisdicitur, quod conſtat ex præſumptionibus. gl. 43. n. 91.
Probatio reſidentiæ facienda per prouiſum ab Ordinario, an debeat eſſe concludens. gl. 43. n. 100. vbi alia plura.
Probatio non reſidentiæ, fienda per prouiſum, Apoſtolicum debet eſſe plena. gl. 43. n. 101.
Probatio ſemiplena ſufficit ad effectũ, vt intret alternatiua, vel ſola fama, ſiue quãdo agitur de pertinentia collationis. gl. 45. §. 2. n. 49. & 50.
Probatio ſemiplena ſufficit, quando agitur incidenter. gl. 45. §. 2. n. 51. extenditur. num. 52. & ad effectum verificandi narratiuam incidenter factam. n. 53.
Probatio ab effectu, eſt optima, & ſenſitiua. gl. 55. n. 17.
PROCESSVS de partibus ad Curiam tranſportati modicum valent. gloſ. 9. in annot. contra nullit. & atten. n. 2. cum ſequent.
Proceſſus beneficiales quas nullitates, aut attentata frequenter patiantur. gl. 9. in annotationibus. num. 47. & ibidem vſque ad finem agitur de hoc. Reliqua vide verbo compulſacio, nullitas.
PROCONSVL poteſt extra prouinciam manumittere. gl. 62. n. 15.
PROCVRATOR conſtitutus ad præſentandum non poteſt ſe ipſum præſentare. gl. 2. n. 58.
Procurator primo conſtitutus reuocatur per cõſtitutionem ſecundi, niſi prius ſit ſpecialis, & ſecundus generalis. gl. 5. §. 3. n. 67. & 68.
Procuratoris generalis comparitio, non ſupplet defectum citationis, quando agitur de priuatione beneficij. gl. 9. in annotation. n. 255.
Procurator vtiliter gerens non dicitur excedere fines mandati. gl. 12. n. 92.
Procurator poſt litẽ cõteſtatã, reuocari nõ poteſt, parte tamen opponente. gl. 56. n. 110. & 101.
Procurator præſumitur Epiſcopi, qui præſentat litteras patentes acceptationis coram D. Datario. gl. 63. n. 12.
PROFESSIO an poſſit fieri ante lapſum annum a clerico ſeculari de beneficio regulari prouiſo. gl. 8. n. 87.
Profeſſio fieri debet infra ſex menſes per habẽtem monaſterium in commendam. gl. 8. n 88.
Profeſſio poteſt fieri ante lapſum annum in caſu regul. 58. Cancellariæ gl. 8. n. 89.
Profeſſio de Iure communi requirit annum approbationis. gl. 8. n. 90.
Profeſſio prouiſi de monaſterio, poteſt admitti ante annũ, ſi conuenire arbitretur. gl. 8. n. 91.
Profeſſionis diuerſæ homines, male conueniunt. gloſſ 8. num. 97. Sicut non eſt arandum cum boue, & aſino. n. 98. Nec indui debet veſte lana linoq. contexta. n. 99. & male conueniunt, cithara cum pſalterio. n. 100.
Profeſſionis diuerſitas, & habitus ſcandala cauſat. gl. 8. n. 101.
Profeſſio religionis, quando inducat vacationẽ beneficij ipſo iure. gl. 15. n. 45. & 46.
PROHIBITIO quando ſit neceſſaria in actibus facultatiuis, & negatiuis, vt acquiratur poſſeſſio. gl. 5. §. 5. n. 37.
PROOEMIVM lib. 6. dicens quod non recipiãtur aliæ conſtitutiones, niſi inſerta in illo libro, qualiter intelligatur. §. 5. proœm. n. 154.
Proœmialis ratio conſideratur ad inſpiciendũ, ſi conſtitutio ſit fauorabilis, vel odioſa. §. 6. proœm. n. 30. 31. & n. 34. dicitur, quænam fuerit proœmialis ratio regulæ 8.
Proœmiales rationes Clement. & Pianæ conſtit. tendunt ad eumdem finem obuiandi fraudibus. §. 7. proœm. n. 66. 67. & 68.
Proœmialia verba inducunt cauſam finalem, & ab eis tota regulatur diſpoſitio. §. 7. proœm. num. 122. & 192.
Proœmialis ratio noſtræ regulæ, qualis ſit. gl. 2. n. 1. & gl. 4. num. 1.
PROMITTENS dare vnam libram carnis vſque ad diem veneris, excludit illam. gl. 12. §. 1. num. 15.
Promiſſio fidelitatis ſeruandæ Domino feudi, nõ durat, ſublato feudo. gl. 27. n. 15.
Promiſſio, & ſtipulatio eſt ſtricti Iuris. gl. 37. num. 40.
PROPRIETAS beneficij eſt illius ad quem ſpectat collatio. §. 4. proœm. n. 66.
Proprietas potentior eſt poſſeſſione, & illam obſorbit. gl. 15. §. 1 n. 80. & 89.
Proprium quod eſt noſtrum, ſine facto noſtro auferri non poteſt. gl. 28. n. 17.
Proprietas, nõ attenditur ad effectum, vt intret alternatiua, ſed conferendi, poſſeſſio. gloſ. 45. §. 2. ex n. 1. vſque ad 53. vbi late declaratur.
PROTESTATIO ſemper eſt vtilis, vt turnus non conſumatur, & ad alios effectus. gloſ. 45. §. 3. n. 11. & 14.
PROVISO Apoſtolico impoſſibile eſt capere eadem die poſſeſſionem beneficij conſiſtentis extra curiam. §. 3. proœm. n. 70.
Prouiſus ab Ordinario ſemper ſolet præcedere in capienda poſſeſſione. §. 3. proœm. n. 78. & 79.
Prouiſus Apoſtolicus præcedit in concurſu poſſeſſionis, data paritate. §. 3 proœm. n. 91. & 113.
Prouiſus a Papa ſemper præfertur, data in omnibus paritate ibi. n. 111. & 112.
Prouiſus a legato, præfertur prouiſo ab Ordinario. Idemq. eſt reſpectu Archiepiſcopi, & Epiſcopi. §. 3. proœm. n. 121. & 122. & Epiſcopi, & illius Vicarij. n. 123.
Prouiſione Ordinarij, & reſeruatione. Eadẽ die concurrentque præualeat. §. 3. proœm. n. 128.
Prouiſionis de anterioritate ſi cõſtat aliunde, ceſſant omnes præſumptiones. §. 3. proœm. n. 100.

Proui-

Prouiſus a Vicario Epiſcopi cum poſſeſſione, præfertur prouiſo ab Epiſcopo ſine illa, quando de anterioritate non apparet. §.3. proœm. nu. 124. 125. & 126.

Prouiſi Apoſtolici ſunt exoſi Epiſcopis in. §. 3. proœm. n. 149.

Prouiſus bene ab Ordinario in ſuis menſibus moleſtari non debet per calumnioſos, & deuolutarios impetrantes, & beneficia piſcantes, & inſidiantes. §.7. proœm. n. 5.

Prouiſi Apoſtolici non ſunt per intruſos moleſtandi. §.7. proœm. n.6.

Prouiſi Apoſtolici in Curia reſidentes, plura incommoda patiuntur, & ſæpe per intruſos vexantur. §. 7. proœm. n. 8.

Prouidendum eſt de beneficijs filijs illorum, quorum induſtria, & opera ſedes Apoſtolica ad Iuta fuit. gl.4. n.194.

Prouideri debent qui, pro ſeruicio ſedis Apoſtolicæ magis Inſudarunt. gl. 4. num. 191. cum ſequentibus.

Prouiſio beneficiorum regulariter eſt extraiudicialis actus. gloſ. 9. in annotationibus contra nullitat. num. 14. 15. 16. & ſequentibus vſque num. 44. & præſertim. nu. 38. & quid ſi prouiſio fiat per concurſum. num. 40. cum ſequentibus.

Prouiſus a legato, vel nuncio dicitur prouiſus, a Sede Apoſtol. gloſ. 9. in annotation. num. 269. & ideo ſaluatur, in breui Camerali numero 268.

Prouiſio Apoſtolica in dubio præfertur propter ampliorem prærogatiuam conferentis. gl. 11. num. 35.

Prouiſus ab Ordinario, docens de anterioritate ſuæ callationis, transfert onus probandi reſeruationem in aduerſarium. gloſ. 11. n. 40. 41. & 44.

Prouideri non poſſunt de beneficijs vacantibus, per delictum, aut aliò modo, qui fuerunt Iudices cauſarum, conſanguinei, familiares, aut procuratores, &c. gloſ. 15. num. 157. & 158.

Prouiſus de beneficio vacante, per habentem ſolam collationem ſine litterarum expeditione, poteſt expedire litteras diffuncti ad probandum vacationem. gl.15. §. 1. n.35.

Prouiſus in locum habentis ſolum Ius, præfertur. prouiſo in locum habentis ſolam poſſeſſionem. gl.15. §. 1. n. 78. & 79.

Prouidere *verbum eſt latiſſimum, & comprehendit omnes modos per quos eccleſiæ prouidetur. gl.17. n. 1. Ac etiam commendam. nu.2. & denotat prouidentiam. n.4.*

Prouiſus ab Ordinario, tanquam actor tenetur plene probare ſuam intentionem, ad excludendum prouiſum Apoſtol. reum. gl. 43. nu. 98. & 99.

Prouiſus a Papa de beneficio vacanti in menſe Martij, vel Septembris, an teneatur probare reſidentiam in menſibus præcedentibus. gl. 43. n. 102. & 104.

Prouiſio non facta ab Epiſcopo ob culpam illius, habetur pro facta, in eius præiudicium. gl. 45. §.3. num. 15.

Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis. gl.54. n.23.

PVBLICATIO regularum Cancellariæ, non eſt neceſſaria, vt ligent. §.5. proœm. n.54.

Publicatio fieri debet de Hoſpitalibus, & quare. gl.5. §.4. n.5. 19. & 20.

Publicationis omiſſio inducit vacationem ipſo Iure. gl.15. n.85. & 86.

PVNCTVM quantum temporis ſit. §. 3. proœm. n.47. & quantum vnum momentum. n.48. & 49.

PVPILVS, vel eccleſia dans de nullitate contractus, poteſt pænitere, etiam poſt ſententiam. gl.56. n.92. & datur cautela. n.93.

Q

QVALITAS adiuncta verbo debet regulari ſecundum tempus verbi. §.3. proœm. n.72. & §.5. proœm. num. 61. & gl. 43. num. 143.

Qualitas anterioritatis, ſufficit quod ſit de tempore diſpoſitionis. §.3. proœm. n.75.

Qualitas extrinſeca non præſumitur. gloſ. 5. in princ. n. 57.

Qualitas ſine ſubiecto eſſe non poteſt. gl. 5. §. 7. n. 70. & gl. 22. n. 8. & non entis nulle ſunt qualitates. gl.57. n.32. & 33.

Qualificata beneficia comprehenduntur ſub reſeruatione Reg. noſtræ. gl.9. n.1.

Qualificata beneficia non veniunt in generali diſpoſitione. gl.9. n. 2.

Qualificata diſpoſitio non venit ſub ſimplici. gl. 9. n.7. & ideo loquens de parochiali non intelligitur de qualificata collegiata. n. 3. & 4.

Qualitas adiecta rei immutat eius naturam, & reponit in diuerſam ſpeciem. gl. 9. n. 8. & 9. cum ſequentibus vbi plura.

Qualitates beneficiorum ſunt exprimendæ. gl. 9. num. 30.

Qualitas ſubſtantialis addita locationi, vel feudo antiquis facit quod ſit noua locatio, & nouum feudum. gl.9. n. 14. & 15.

Qualitates ſi plures requirantur omnes concurrere debent. gloſ. 13. num. 100. & gloſ. 43. num. 94.

Qualitas maior, & potentior Dominatur, & præponderat. gl.18. n. 15. & 16. & 17.

Qualitas eadem qualificat omnia, ſub vna oratione contenta. gl. 43. n.126.

QVASI poſſeſſio vide verbo poſſeſſio.

R

RADICE ex infecta fructus non producuntur. gloſ. 5. in princip. num. 113. &

gloſ. 5. §. 9. num. 127. & gloſ. 34. num. 96.
Radice, & principio corruente reliqua corruit. gl. 31. ex n. 29. vſque 50. vbi latiſſime plura ſingularia.
RARO contingentia cogitanda non ſunt. gloſ. 36. num. 26.
RATIO, eadem & maior ſequaeſtrandi, militat quoad maiora beneficia; in caſu Pianæ conſtitutionis. §. 7. proœm. n. 71. & 104.
Ratio vbi eadem procedit, idem eſt Ius, & dicitur eadem lex non extenſiue, ſed comprehenſiuæ. §. 7. proœm. n. 104. & 105.
Rationem reddere, an teneantur Epiſcopo adminiſtratores piorum locorum. gloſ. 5. in principio. num. 45.
Rationi legis magis eſt inhærendum, quam verborum cortici. gl. 5. §. 3. n. 76.
Ratio ſufficiens eſt dicere, ſic placuit legis latori. gl. 14. n. 81. & 82. vel ita ſcriptum eſt. num. 83.
Ratio eſt eadem contrariorum. gl. 24. n. 117. & in contrarijs debet eſſe æqualis ratio. gloſ. 43. num. 65.
Ratione legis ceſſante, ceſſare debet diſpoſitio. gloſ. 43. numer. 72. & gloſ. 45. §. 3. n. 48.
Ratio & menſ. potius attenditur quam verba, quæ ſe habent, vt corpus, & ratio, vt ſpiritus, & anima. gl. 48. num. 55. & 56.
REBVFFVS taxatur cum dicit quod per extrauagantes erant menſes reſeruati. §. 1. proœm. num. 55.
RECEDERE a ciuitate non dicitur qui recedit animo reuertendi. gl. 43. n. 176.
RECTOR eccleſiæ Parochialis dicitur Populum regere. gl. 6. n. 38. & debet eſſe vnicus non 42. 43. & 46.
Rector eſt totius diœceſis Epiſcopus quando Parochiæ non ſunt diuerſæ. gl. 6. num. 65. 66. 69. Alias non n. 83. & 84. & 85.
Rector proprius, & diſtinctus conſtitui debet, in qualibet Parochia. gl. 6. n. 86.
Rector in propria Parochia, dicitur Prælatus. gloſ. 6. num. 100. & habet tantam poteſtatem, quantam habet Prælatus cum capitulo in collegiata. numer. 10. & dicitur Imperator & Rex. num. 102. & 13. vbi adducitur fabula Regis Ricardi, & ruſtici; & præcedit omnes, in Miſſis ſolemnibus cantandis, &c. n. 104. & 105. & 106. & gerit vices Apoſtolorum. num. 108.
Rectorum ex mutatione valde grauatur parochialis. gl. 6. n. 206.
Rector Parochialis fundat intentionem de Iure communi in perceptione decimarum. gl. 6. nu. 84. & 85.
Rectorem eccleſiæ percutiens, aut occidens, aut conſanguineos illius, quando perdat ipſo iure beneficia. gl. 15. n. 77. & 78.
RECOGNOSCI debent litteræ patentes acceptationis, vt probent. gloſ. 64. n. 1. & qualiter. num. 2. & per totam.
Recognoſci quando debeant Inſtrumenta producta, vt probent. gloſ. 64. n. 6. & 7. Declaratur, & limitatur. num 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. vſque ad 29. vbi quam plura vtilia declarantur, & cautela bona dantur.
Recognitio litteræ miſſiuæ, ſeu Epiſtolæ, non debet fieri cum non ſoleant ſcribi in præſentia teſtium. gl. 64. nu. 27. Idemq. eſt in recognitione librorum. num. 28.
Recognitionis litterarum patentium alternatiuæ, ſolet fides dari a Datario. gl. 64. nu 29. Cuius formula eſt. n. 30.
RECVSARI, poteſt notarius ad examen teſtium deputatus, & ſolo Iuramento probatur talis recuſatio. gl. 9. in annotation. n. 98. & 99. Et an remoueatur in totum, vel debeat dari adiunctus. diſtingue, vt num. 100. & 101. ibidem, & vide verbo. Notarius.
Recuſari poteſt locus examinis. gl. 9. in annotation. num. 106.
REDDITVS, Dictio plus comprehendit quam dictio fructus §. 7. proœm. num. 194. & comprehendit omnes prouentus. ibi. nu. 196. & 204.
REFERENDARIORVM beneficia, & aliorum officialium, ſunt reſeruata. gloſ. 51. n. 17.
REGISTRA priuilegiorum Curiæ ſunt innumerabilia, & quamuis inuentio illorum eſſet poſſibilis, tamen non eſt ad hoc Papa grauandus. gl. 36. n. 27. & 28.
REGRESSVS non datur ſemel abdicanti & reſignanti beneficium. gl. 15. §. 2 n. 46.
Regreſſum habens ad ſuum beneficium, vigore c. ſi beneficia, vtitur remedijs poſſeſſorijs. gl. 56. num. 146.
REGVLAE octauæ Cancellariæ materia, eſt frequentiſſima in præfatione. n. 2.
Regulæ 8. nemo hucuſque gloſam dedit, & licet quidam modernus promiſſit non compleuit ibidem. n. 4. & 5.
Reg. 16. de concurrentibus in Data procedit inter plures Apoſtolicos dumtaxat. §. 3. proœm. num. 132. & 133. & 136. & 137.
Regula de menſibus fuit introducta, vt in menſibus reſeruatis expectatiuæ ſuum haberent effectum, & quatuor menſes Ordinarijs liberi remanerent. §. 4. proœm. n. 13. & 14.
Regula noſtra, olim ſolummodo fiebat ad quinquenium, & tacite prorogabatur. § 4. prooem. n. 17. & 18. hodie vero durant per vitam Papæ. num. 29.
Regula noſtra tollit de Iuriſdictione Ordinaria. §. 4. prooem. n. 28.
Regulas per generales expedire conſultantes eſt, officium procuratoris, & poſitiui Doctoris. §. 4. prooem. n. 42.
Regula noſtra 8. eſt facta per viam legis. §. 5. prooem. n. 1.

Regu-

Regula 8 extinguitur morte Papæ §.5. proœm. num. 2. Nec non euaneſcit renuntiatione Papæ. num. 16. & 27. ac priuatione. n. 28.
Regulæ Cancellariæ reuiuiſcunt cum nouo Papa ad inſtar Phenicis, & eadem ferè ſemper ſunt. §.5. proœm. n. 42.
Regulæ Cancellariæ ideo publicantur, vt appareat de intentione Papæ, volentis illa reuocare. §. 5. proœmiali. n. 43.
Regula 8. loquitur de beneficijs vacaturis non de vacantibus. §.5. proœm. n. 62.
Regula noſtra ſpirante, ſpirat reſeruatio, & intrat Iuris communis diſpoſitio. §. 5. proœm. num. 78.
Regula de infirmis non intrat, ſi facta renuntiatione beneficij in manibus Papæ intra 20. dies decedat Papa, & poſtea reſignans. §.5. proœm. num. 81.
Regula 10. Cãcellariæ exponitur, in §.5. proœm. n. 84. & 85.
Regula de veriſimili notitia, habet locum in collatione Ordinaria. §.5. proœm. nu. 96. & n. 122. dicitur quomodo procedat.
Regula de veriſimili notitia potiſſimè fundatur in euitando voto captandæ mortis. §. 5. proœm. n. 123.
Regula 10. Cancellariæ non procedit, in parochialibus. §.5. proœm. n. 133.
Regula 5. Cancellariæ eſt limitanda iuxta terminos c. ſi Apoſtolica. in §. 5. proœm. numero 134.
Regula noſtra 8, an ſit odioſa, vel fauorabilis. §.6. proœm. n. 1. & 25.
Regula 8. eſt correctoria Iuris communis. §. 6. proœm. n. 3. & imponit impetrantibus nouum onus exprimendi menſem. n. 15.
Regula de exprimen. valore eſt exobitnas, & odioſa. §.6. proœm. n. 16.
Regulæ noſtræ prima pars eſt partim fauorabilis & partim odioſa. §.6. proœm. n. 45.
Regulæ 8. littera ponitur. fol. 84. & 85.
Regula 8. diuiditur in duas prates principales, in declarat. litteræ. fol. 86. n. 1. Quorum prima continet reſeruationem, & impedimentum. num. 2.
Regula 8. olim erat diuiſa in duas regulas ſeparatas, in declara. litteræ. fol. 86. n. 3. & prima pars reſeruationis, eſt antiquior ſecunda de alternatiua. n. 4.
Regul. 8. prima pars continet alias ſeptem partes. ibi. n. 5. & 9.
Regula 8. prima pars eſt confuſa, & intricata ex eo quod eſt ſub vna ſtructura, & ab vno ſolo verbo regatur, in declarat. litteræ. num. 6. 7. & 8.
Regula noſtræ 8. ſecunda pars continet in ſe alias ſeptem partes, in declaratione litteræ. num. 11.
Regula 8. prius erat in Ordine 69. ad finem regularum Cancellariæ. gl. 1. n. 6.
Regulæ Cancellariæ, an conſtituant vnam legem, cum diuerſis. §.5. vel potius diuerſas leges. gl. 1. n. 7.
Regula quælibet Cancellariæ facit legem ſeparatam. gl. 1. n. 8.
Regula, idem eſt quod lex. gl. 1. n. 9.
Regula noſtra 8. tanquam lex ſeparata habet per ſe ſuum Decretum irritans. gloſ. 1. numero 12.
Regulæ de Idiomate, & de annali procedunt in vicaria perpetua. gl. 5. §. 3. n. 30. & 31. Non tamen in temporali. n. 43.
Regul. 8. reſeruat generaliter omnia beneficia eccleſiaſtica cum ampliſſimis derogationibus. gl. 5. §. 3. n. 56. & 57.
Regulæ Cancellariæ cenſentur per nouos Papas renouatæ, cum eiſdem qualitatibus antiquarum regularum. gloſ. 5. §. 3. num. 73. & 74. & gl. 9. §. 2. n. 10.
Regul. 8. an capiat Hoſpitalia. gloſ. 5. §. 4. ex num. 2.
Regul. 26. Cancel. de benef. vacant. per promotionem, capit Hoſpitalia. gloſ. 5. §. 4. numero 3.
Regul. de trienali quando procedat in beneficio vnito. gl. 5. §. 7. n. 9. & 10.
Regula 12. reuocatoria vnionum quid operetur, & in quibus caſibus non procedat. gl. 5. §. 3. n. 46. vſque ad n. 53.
Regula de non tollendo, an procedat, quando per reſcriptum ſit reductio ad Ius commune. gl. 7. n. 33. & Rota tenuit quod ſic. n. 34.
Regula de non tollendo, an procedat quando auferuntur clauſula de gratia alterius, vt materia reducatur ad primeuum ſtatum. gloſ. 5. n. 34. & ibi agitur de intellectu c. cum de beneficio de preb. in 6.
Regula 3. Cancellariæ exprimit reſeruationes Prioratuum, & Dignitatum Regularium. gl. 8. n. 4. & quare. n. 22.
Regulæ eſt ſtandum veluti Bononienſi Carocio, & firmamento. gl. 8. n. 70. & 71.
Regulam qui habet pro ſe, transfert in aduerſarium onus probandi exceptionem. gloſ. 8. numero 72.
Regula noſtra, an includat Canonicatus Doctorales, Magiſtrales, Lectorales, & Pœnitentiarios. gl. 9. §. 2. n. 1. cum ſequent. & ex n. 81. & 84. & per totum.
Regulæ noſtræ reſeruatio eſt ſpecialiter ſublata per Indultum Sixti quarti gloſ. 9. §. 2. n. 9. Et ſic iam tunc vigebat. ibidem.
Regula 12. reuocatoria vnionum, amplectitur vniones factas vigore Indulti Sixti IV. gl. 9. §. 2. n. 60.
Regula noſtra non reſeruat beneficia eccleſiæ non numeratæ. gloſ. 9. §. 3. num. 9. 12. 15. & 17. Quia non vacant, & d. regula reſeruat beneficia vacatura. num. 11. & 18. Sicut, nec regula de impetrantibus intrat in bene-

beneficijs eccleſiæ non numerata. num. 16. & 21.
Regula 8. includit beneficia conſiſtentia intra limites eccleſiæ Patronatæ laicalis, &c. gl. 10. n. 6. & 7. cum ſequentibus.
Regula 8. excludit beneficia in Rom. Curia vacantia. gl. 13. n. 1.
Regula 8. non comprehendit Cardinales. gl. 13. n. 64.
Regula 8. dum excipit beneficia vacantia in Curia, de quibus intelligatur. gloſ. 13. numero 54.
Regula 8. excipiens beneficia vacantia ex cauſa reſignationis, de qua reſignatione loquitur. gl. 14. n. 2. vſque ad n. 26.
Regula 31. de impetrantibus, non procedit in reſignatione conditionali. gl. 14. n. 19. Idem in regula 8. n. 26.
Regula 8. quatenus excipit vacationem ex cauſa reſignationis eſt intelligenda de vtraque reſignatione pura, & conditionali. gl. 14. num. 29. & 30.
Regula de infirmis, an procedat in reſignatione ex cauſa permutationis. gl. 14. n. 57.
Regula 8. quatenus excipit vacationes per reſignationem, an loquatur de expreſſa, vel etiam de tacita. gloſ. 14. nu. 62. cum ſequent.
Regula de ſubrogandi. & Regula de Impetran. potius loquuntur de vacatione de Iure, quam de facto. gl. 16. §. 1. n. 27. & 28.
Regula 2. Cancellariæ reſeruans beneficia vacantia ſed Epiſ. vel Abbatiali vacante, &c. declaratur. gl. 15. §. 2. n. 91. & 92.
Regula 8. dum excipit Cardinales generaliter loquitur. gloſ. 24. num. 3. Et capit omnes collatores, tam ordinarios, quam extraordinarios. n. 34.
Regula 8. dum excipit Cardinales conſiderat ſolummodo fauorem illorum. gl. 24. num. 79. & 84.
Regula moderatoria Indultorum Cardinal. abſentium fiebat ad ſex menſes. gloſ. 24. numero 135.
Regula 7. Cancellariæ aufert Ius conferendi Cardinalibus abſentibus a Curia. gl. 24. nu. 122. & declaratur. n. 143.
Regula 8. non corrigit regulam 7. ſicut, nec regula 15. corrigit regulam 8. ſed quælibet procedit in ſuis terminis. gloſſ. 24. numero 144. & 145.
Regula 8. Indiſtinctè excipit Cardinales, ſiue reſideant in curia, ſiue non reſideant. gl. 24. num. 146.
Regulæ noſtræ reſeruatio, an includat Reges collatores. gloſſ. 24. numer. 153. & concluditur, quod non. num. 155. & 159.
Regula de trienali non ſuffragatur Immiſſo, vigore non concordiæ ſeruatæ. gloſ. 27. numero 8.
Regulæ Cancellariæ quando fiunt, Papa non vadit venatum, vt ſecum non habeat ſapientes, quia in illis fiendis, concurrunt plures. gl. 30. n. 17. & 18.
Regula noſtra 8. ante Sixtum V. non continebat verba, etiam immemorabiles, & ideo non erant derogata, hodie vero ſic. gl. 33. nu. 6. & 7.
Regula 8. dum tollit Ius optandi in menſibus reſeruatis, an fuerit neceſſaria. gloſ. 34. num. 5. & 6.
Regula noſtra, antea non continebat illa verba ac conſuetudines etiam Immemorabiles optandi. gl. 34. n. 7. & 8.
Regula 67. Cancellariæ quid diſponat. gloſ. 36. num. 6.
Regula de non tollendo, procedit in quacunque gratia ex motu proprio. gloſ. 36. n. 46. contra n. 47.
Regula de non tollendo ceſſat, quando materia ſuperqua cadit conceſſio eſt ex ſua natura præiudicialis. gloſſ. 36. numer. 48. 49. & 50.
Regula de non tollendo. An procedat vbi Ius quæſitum eſt mere ſpeciale. gloſſ. 36. numero 51.
Regula de non tollendo an obſtet, quando Papa tollit clauſulas, in prima gratia contentas. gloſ. 36. n. 53. & 58.
Regula de non tollendo præſeruat Ius quomodolibet quæſitum. gl. 36. n. 55.
Regula de Idiomate loquens de perſonis, non comprehendit capitulum, nec regula reuocatoria Adriani, nec mandatum de prouidendo. gl. 37. n. 18. 19. 20. & 21. & num. 22. agitur de Concil. Trident.
Regula noſtra 8. non derogat in totum conſuetudinibus, & priuilegijs conferendi, ſed dumtaxat effectus illarum, ne ſuffragentur contra illius diſpoſitionem ſuſpendit. gloſſ. 40. num. 2. & 5.
Regula noſtra conſulte continet illa verba ad liberam, &c. gl. 45. n. 35.
Regula 2. Cancellariæ reſeruat vacationes contingentes ſede Epiſcopali vacante. gloſ. 45. §. 3. num. 30. & ratio ponitur n. 47.
Regula noſtra 8. eſt perſonalis. gl. 50. n. 8.
Regula noſtra 8. non capit beneficia aliàs reſeruata. gl. 51. n. 1. & ſeq.
Regula noſtra vnico contextu reſeruat, & modificat, ita vt non detur aliquid prius, nec poſterius. gl. 53. n. 32.
Regula de trienali, tunc obſtat quando pars opponit. gloſ. 57. n. 83.
REGVLARIBVS poſſunt conferri Epiſcopatus, quamuis ſint beneficia ſecularia. gloſ. 7. num. 48. Nec non eccleſiæ parochiales. attento Iure communi ex Iuſta cauſa. n. 49. 50. 51. Item dignitates ſeculares cura animarum carentes. num. 51.

Regu-

Regularibus hodie nulla beneficia ſecularia poſſunt conferri ſine Apoſt. diſpenſatione. Immo nec diſpenſatur. gl. 7. n. 53. 54. & 55. Vbi agitur de Conſtitutione Pauli Quarti.
Regularia beneficia reſeruantur per Regul. 8. gl. 8. n. 1. & ſequen.
Regularia beneficia, non veniūt ſub generali reſeruatione, niſi exprimàtur. gl. 8. n. 2. et 11. Sed contra, ex n. 12. et ſic cadunt ſub reſeruatione præceptoriæ S. Io. Hieroſol. & S. Antonij. n. 3.
Regularia beneficia, ſolent eſſe manualia. gl. 8. n. 7. & 67. & non ſunt ſecularibus conferēda. n. 8. quia ſunt quodammodo exorbitātia. n. 9.
Regularia beneficia veniunt appellatione beneficiorum. gl. 8. nu. 13. & cadunt ſub regul. de infirmis. n. 14. Et ſunt publicanda. n. 15. Et intrat in illis deuolutio. n. 16.
Regularia beneficia cadunt ſub reſeruatione extrauag. Ad regimen. gl. 8. n. 17. & ſub c. 1. de reg. iur. in 6. n. 18. Et nullibi dicitur, quod nō cadant ſub reſeruatione. n. 19. Dummodo ſint perpetua, & non manualia. n. 24.
Regularia beneficia, quamuis ſint regularibus conferēda, cadunt ſub reſeruatione. gl. 8. n. 26. Et an veniant in nominatione. n. 27.
Regularia beneficia dicuntur illa, de quibus continetur in fundatione, quod per religioſos gubernentur, aut quando eſt præſcriptus ſtatus Regularis gl. 8. n. 30. & 31.
Regulare, vt fiat beneficium ex ſeculari, quantum tempus requiritur. gl. 8. n. 32. 33. 34. 35. & 36. vbi ponuntur alia plura requiſita vt intret talis præſcriptio.
Regulare beneficium non dicitur, quamuis eius Collatio ſpectet ad regulares. gloſ. 8. n. 38. Sed ſecularibus ſunt conferēda, alias collatio non tenet. nu. 39. & 40.
Regularibus poſſunt dari ſecularia beneficia; in ſubſidium. gl. 8. n. 43. ſicut & Regularia ſecularibus ob incorrigibilitatē regularium. n. 44.
Regulari poſſidenti beneficium ſeculare competit interdictum poſſeſſorium. gl. 8. n. 48.
Regularia beneficia poſſunt conferri clericis ſecularibus, ad religionem, & profeſſionem ſe adſtringentibus. gloſ. 8. nu. 77. & declaratur Concil. Trid. n. 78.
Regularia beneficia vnius Ordinis, conferenda non ſunt Regularibus diuerſi ordinis. gloſ. 8. ex n. 96. cum ſequ.
Regularia beneficia ſolita cōferri religioſis eiuſdem monaſterij, non ſunt alijs conferenda. gl. 8. n. 108. 109. & 110.
Regularia beneficia ſunt multis modis. gl. 8. ex n. 111. ſcilicet Abbatiæ, & officia. n. 112. Prioratus Conuentualis, & Clauſtralis. n. 113. & 114. vbi agitur de illorum differentia, Monachatus, & Regularis Canonicatus. n. 115.
Regulares Collatores ſunt, quoad beneficia conuentualia; Abbates, Priores, Magiſtri, et alij Prælati. gl. 23. n. 20. & 21.
Regularia beneficia non exempta, poſſunt conferri ab Epiſcopo, de iure communi, & inſtituere in regularibus collegiatis. gloſ. 22. num. 22. & 23.
RELATIO debet fieri ad præcedentia. gl. 6. num. 187. & 188. Et ad proximiora, præſertim, vt minus lædatur ius commune. gloſ. 35. num. 23.
RELEVATVS in vno grauatur in alio. gl. 13. n. 112. & vide verbo grauamen.
RELIGIOSVS locus, licet de iure ciuili efficiatur ex illatione cadaueris, ſecus vero de iure Canonico, niſi auctoritas Epiſcopi interueniat. gl. 5. in princ. n. 38. & 39.
REMEDIA plura competunt prouiſo Apoſtolico pro capienda poſſeſſione vltra remedium conſtitutionis Pianæ. §. 7. procem. nu. 27. gl. 53. n. 48.
Remedium ſubrogationis gratioſæ pluribus videtur vberius, quam breuis de capienda poſſeſſione. §. 7. procem. n. 214.
Remedium conſtit. Pianæ eſt valde oportunum, & magni effectus. §. 7. procem. n. 215.
Remedia plura habere exquibus opportunius eligi poſſit, intereſt noſtra ibi. n. 146.
Remedia breuium, & ſubrogationis gratioſæ nō ignorauit Pius IV. §. 7. procem. n. 245.
Remedium vnum non tollit aliud. gl. 53. num. 47. & 48.
REMVNERARE tenetur Papa ſeruientibus ſedi Apoſtolicæ, et anteceſſoribus ſuis, ac Eccleſiæ. gl. 4. n. 191. 192. & 193. 4c. 194.
RENVNTIARE, Papatui eſt de raro contingentibus, & caſus curuo aluo rarior, in §. 5. procem. n. 21. vbi n. 20. āſignatur remiſſiue cauſa, quare plures Papæ renuntiarunt Papatui, & n. 22. agitur de renuntiatione imperij facta à Carolo V. Imperatore.
Renuntians habetur pro mortuo.
Renuntiare cenſetur laudo acceptato, qui patitur examinari teſtes ſuper iniuſtitia illius. gloſ. 66. n. 41.
RESCISSORVM natura eſt, vt antiquum ius vtrique parti reſtituatur. gl. 56. n. 148.
Reſciſſorum vno poſito, alterum neceſſario ponitur, & vno remoto, alterum remouetur. gloſ. 56. num. 149.
Reſcindere tranſactionem volens, non auditur, niſi reſtituto illo, quod vigore illius accepit. gl. 56. n. 104. & 150. & vide verbo tranſacto.
RESCRIPTA Iuſtitiæ re integra, expirant obitu Papæ. gl. 12. nu. 51. Licet per regulam à ſucceſſore factam reuiuiſcunt. nu. 52. Secus in reſcriptis gratiæ, ex n. 35.
Reſcripta gratiæ, & Iuſtitiæ, an poſſint impetrari pro abſente, ſine mandato. gloſ. 63. n. 16. 17. & 18. vbi latè.
RESERVATIONVM, & expectatiuarum de materia, non agitur in volum. Decretorum. §. 1. procem. n. 24.

Reſer-

Reſeruationibus totum ius Canonicum deſtrui tur. ibi. nu. 80.

Reſeruationes mẽtales ſunt ſublatæ per Concil. *Trid.* §. 1. *proœm. n.66. Qualis erat mentalis reſeruatio.n.67. Et cuius effectui. n.68.*

Reſeruatio ſi adeſt, Ordinarij *poteſtas ligatur.* §. 3. *proœm. n.*76.

Reſeruatio narrata, ſi non verificatur gratia eſt ſubreptitia. §. 4. *proœm. n.*77. & 78.

*Reſeruatio reg.*8. *an ſit realis, vel perſonalis.* §. 5. *proœm. n.* 12.

Reſeruatio regul. 8. *dormit etiam poſt aſſumptionem Papæ, vſque ad renouationem illius.* §. 5. *proœm. n.*53.

*Reſeruatio cum Decreto, eſt gladio ancipite penetrabilior. n.*35.

Reſeruatio eſt Ordinarijs præiudicialis. §. 5. *proœm. n.*63.

Reſeruatio regul. 8. *aliquando extenditur ad beneficia prius vacantia, quando ſic Papa declarauit.*§.5.*proœm.n.*74. *niſi &c. n.*75.

Reſeruatio reg. 8. *eſt limitata ad beneplacitum Papæ.* §.5. *proœm. n.*77.

Reſeruatio ligat ignorantes. §.5. *proœm. n.*116. & *ideo extinctio illius debet etiam ignorantibus ſuffragari. n.*117.

Reſeruatio vacationis apud ſedem, limitatur per cap. ſi Apoſtolica, de præb. in 6. §. 5. *proœm. num.* 126. & 127.

Reſeruatio dicitur odioſa, etiam ſi ſit per viam legis, & in corpore Iuris clauſa. §. 6. *proœm. num.* 6. & 12.

Reſeruationes per viam legis dicuntur fauorabiles, ſecus ſi ſint ſpeciales, vel ad inſtantiam partis. §.6. *proœm. n.*27. & 74.

Reſeruatio noſtræ regulæ manutenet priſtinum ius Papæ.§.6. *proœm.n.*29.

Reſeruatio non eſt ſimpliciter odioſa. §. 6. *proœm. num.* 62.

Reſeruatione exiſtente reſultat, quod prouiſus ab Ordinario, vel alio, quam à Papa ſit intruſus. §.7. *proœm. n.*132.

Reſeruatio noſtræ regulæ 8. *inficit poſſeſſionem.* §.7. *proœm. n.*144.

*Reſeruatio reg.*8. *eo tendit, quo perſonis benemeritis de beneficijs Eccleſiaſticis prouideatur. gl.* 4. *n.*1. & *extrauag. Ad regimen. n.*3.

Reſeruationi cauſam dedit abuſus Ordinariorũ. *gloſ.*4. *num.*187.

*Reſeruatio ſemper præſumitur facta ex iuſta cauſa. gl.*4. *n.*197.

*Reſeruatio quid ſit, & quotuplex diffinitio.gl.*5. *in princ. n.* 19. & *gl.*31. *n.*1. & 2.

*Reſeruatio extrauag. ad regimen non comprehendit hoſpitalia. gl.*5.§.4.*n.*10.

*Reſeruatio generalis noſtræ regul. ſolum capit, beneficia perpetua. gl.*5.§.4.*n.*18.

Reſeruatio regul. 8. *intelligitur de beneficio perpetuo, non de manuali. gloſ.* 5. §.6. *nu.*10. *Nam alias eſſet fruſtratoria. n.*12.

Reſeruatio non capit beneficium vnitum, quamuis vnio non habuerit effectum. gloſ. 5. §. 7. *num.* 40. & 41.

*Reſeruatio ceſſat quando beneficium eſt per deſtructionem extinctum. gl.*5.§.7. *n.*147.

Reſeruatio reg. 8. *non includit coadiutoriam, cum futura ſucceſſione.gl.*5.§.9. *nu.*1. 64. 65. & 66. *ac per totum.*

Reſeruatio non intrat in rebus prophanis. gl. 5. §. 6. *num.* 7.

Reſeruatio reg. 3. *Cancell. eſt in omni tempore, Regula vero* 8. *non eſt, niſi in certis menſibus gloſ.*8. *n.*68.

Reſeruatio reg. 8. *an includat Præpoſituras, & dignitates Militares excluſas per regul.* 3. *gloſ.* 8. *num.* 73.

Reſeruatione in generali non venit, quod in ſpecie non comprehenditur. gloſſ. 8. *num.* 74. & 75.

Reſeruatio reg. 8. *capit etiam omnia beneficia qualificata. gl.*9.*n.*1. & *ſequ.*

Reſeruatio numquam comprehendit beneficia, quæ Papa grauare non intendit. gloſ. 9. §. 1. *num.* 30.

Reſeruatio reg. noſtra 8. *multum diſtat ab expectatiuis. gl.*9. §.2. *n.*52.

Reſeruatio regul. 8. *an comprehendat beneficia eccleſiæ nonnumeratæ. gloſ.* 9. §. 1. *num.* 1. & 7. *ac per totum, & num.* 13. *dicitur, quod reſeruatio non facit reuiuiſcere beneficiatum mortuum, &c.*

Reſeruatio reg. 8. *non aufert lumen, & poteſtatem conferendi omni tempore, ſed certis menſibus. gl.*9. §.4. *n.*17.

Reſeruatio regul. 8. *an capiat beneficium poſtmodum creatum. gl.* 9.§.5. *n.*1. & *ſequen.* & *n.*44.45. & 46. *ac per totum.*

Reſeruatio regul. 8. *ſemper loquitur. ibi.n.*45.

*Reſeruatio ſpecialis, licet non capiat beneficium poſteà creatum. gloſ.*9. §.5. *num.* 41. 42. & 43. *Secus tamen generalis. num.* 47. 48. & 49. & *vide verbo* Futurum, & *verbo* Creatum.

*Reſeruatio. c.*2. *de præbend. in* 6. *eſt fortior omnibus. gl.*11. *n.*45.

Reſeruatio ad vacatura includit vacantia. gloſ. 11. *num.* 52.

Reſeruatio reg. 8. *an intelligatur de prima vacatione. gl.*11. *nu.*80.

*Reſeruatio non capit beneficia iam electa, et præſentata. gl.*11. *n.*73.

*Reſeruatio facta, quando expiret obitu Papæ. gloſ.*12. *n.*1. & 3. *aut priuatione. nu.*9. & *ſequen. ac per totum.*

Reſeruatio. cap. 2. *de præbend. in* 6. *non procedit regulariter in beneficijs de Vrbe, niſi in certis caſibus. gloſ.* 13. *num.* 14. 15. 16. & *ſequentibus.*

Reſeruatio vnius, eſt præſeruatio alterius. gloſ. 13. *num.* 23.

Reſer-

Reſeruatio vacationis apud ſedem non includitur in indultis Cardinalium, nec in Regula de triennali. gl. 13. n. 36. & 38. Et an regularia num. 41.
Reſeruatione vna data, ſecunda reſeruatio eſt inanis. gl. 13. n. 66. & 74. & 79.
Reſeruationis cauſa ceſſante ceſſat, & reſeruatio. gl. 13. n. 67.
Reſeruationes plures concurrere poſſunt ſuper eodem beneficio, quod poteſt eſſe tripliciter reſeruatum. gl. 13. n. 81. 87. & 88.
Reſeruationem facere, & illam deſtruere, ſunt correlatiua. gl. 13. n. 76.
Reſeruatio multiplicata exprimi debet, alias gratia non tenet. gl. 13. n. 91.
Reſeruatio de primo vacaturo per reſignationem intelligitur de ſimplici. gl. 14. n. 13. vbi plura in propoſito cumulãtur à n. 6. vſque 18.
Reſeruatio generalis reg. 8. multum reſtringeretur, ſi exceptio illius loquens de reſignatione, itelligeretur de tacita. gl. 14. n. 22. & 73.
Reſeruatio regulæ. 8. includit omnes vacationes, exceptis duabus. gl. 15. in princ. n. 1.
Reſeruatio per contractum matrimonij, verificatur in ſola vacatione de facto. gl. 15. §. 1. n. 47.
Reſeruatio non includit beneficia, quæ de facto grauatus conferre non poteſt. gl. 15. §. 1. n. 56.
Reſeruatio tangit petitorium. gl. 15. §. 1. n. 86.
Reſeruatis beneficijs vacaturis, an ſint reſeruata beneficia vacantia. gl. 15. §. 2. n. 64.
Reſeruatio omnis capit beneficia Iuris patron. Laicalis ex priuilegio, vel præſcriptione. gloſ. 18. num. 20.
Reſeruatio noſtræ regulæ, quando non tollat ius patron. ex priuilegio ratione potentiſſimarum clauſularum. gl. 18. ex numero 93. vſque ad n. 106. vbi plura.
Reſeruatis beneficijs ad collationem cuiuſlibet ſpectantibus præterquã Epiſcopi, non comprehenduntur beneficia ſpectantia ad Epiſcopi, et capituli ſimultaneã collationẽ. gl. 24. n. 60.
Reſeruatio regulæ noſtræ, non comprehẽdit beneficia Iuris patron. laicalis. gl. 29. n. 4.
Reſeruatio reg. noſtræ dicitur generalis. gl. 30. n. 1. & 13. contra. n. 6.
Reſeruatio generalis, quando dicitur. gl. 30. n. 4. 5. 6. & ſequen.
Reſeruationes ſpeciales hodie raro fiunt. gl. 30. num. 23.
Reſeruatio ſi ſit generalis, vel ſpecialis multiplex reſultat effectus. gl. 30. n. 24. vbi quinque effectus numerantur.
Reſeruatio ſi ſit generalis, vel ſpecialis, hodie parum attenditur. gl. 30. n. 25.
Reſeruatio quid ſit, & triplex diffinitio conſtituitur. gl. 31. n. 1. 2. & 3. declarantur verba diffinitionis. n. 4.
Reſeruatio eſt potentior, & penetrabilior gladio ancipite. gl. 31. n. 5. Et tam malignæ naturæ, quod deſtruit quicquid in oppoſitum inuenit. num. 6.
Reſeruatio regulæ noſtræ non ſolum inficit, & annullat titulum, ſed etiam poſſeſſionem. gloſ. 31. n. 7. & 8.
Reſeruatio beneficiorum vacantium in menſibus Martij, & Septembris Epiſcopo gaudente alternatiua, inficit poſſeſſionem. gl. 31. n. 9.
Reſeruatio in continenti probanda, idem eſt, ac ſi eſſet probata. gl. 31. n. 10.
Reſeruatione, de opponens ad impediendum reſtitutionem ſpolij, admittitur ad probandum. gl. 31. n. 11.
Reſeruatio noſtræ regulæ impedit integram purgatiouem attentatorum. gl. 31. n. 17.
Reſeruatio regulæ 8. diſcolorat omnem titulum ordinarium, niſi ad effectum regulæ de triennali. gl. 31. n. 24. & 25. & regula de annali. num. 28.
Reſeruatio regulæ 8. facit intruſum prouiſum ab Ordinario, ita vt collatio per d. intruſum facta ſit infecta & nulla. gloſ. 31. num. 27. & 28.
Reſeruatio reg. 8. ligat. Rotæ Auditores, vt non poſſint conferre vigore Clementinæ Auditor, gl. 31. n. 51. & 52. Quia ſuccedunt in locum Ordinariorum. n. 53. Præſertim ſi agitur de præiudicio tertij. n. 54.
Reſeruatio reg. 8. ſicut eſt generalis, quoad omnes menſes, ſic eſt obligatio narrandi menſem. gl. 32. num. 27. & 28.
Reſeruatio limitata limitatum babet effectum. gl 40. n. 3.
Reſeruationem allegans ratione acceptatæ alternatiuæ, tenetur probare quod Epiſcopus gaudet illa. gl. 45. n. 9.
Reſeruatum an ſit beneficium vacans in turno Epiſcopi, ſede Epiſc. vacante. gl. 45. §. 3. nu. 40. & 50.
Reſeruata alias beneficia non capit regula noſtra 8. gl. 51. n. 1.
Reſeruationis caſus aliàs quam per regulam. 8. ponuntur in gl. 51. ex. n. 3. vſque 116.
Reſeruata ſunt beneficia vacantia apud ſedem quod etiam procedit in Francia cum concordata non obſtent. gl. 51. n. 4.
Reſeruata ſunt beneficia conſiſtentia in vrbe. gl. 51. num. 5.
Reſeruata ſũt omnia beneficia vacatura per obitum Cardinalium, Auditorum Rotæ, & aliorum officialium Sedis Apoſtolicæ. gl. 51. n. 6. & 7. & agitur de Auditoribus Rotæ, & n. 8. de Cappellanis, n. 9. de Protonotarijs. n. 10. de Camerario, num. 11. de Abbreuiatoribus. num. 12. de Notarijs. n. 13. de Scriptoribus, num. 14. Accolitus, & num. 15. de Cantoribus Papæ.
Reſeruata ſunt beneficia familiarium, & continuorum commenſalium Papæ, de quibus in. gloſ. 51. n. 16.
Reſeruata ſunt beneficia Referendariorum, & alio-

aliorum officialium. gl. 51. n. 17. & Scriptorum Archiuij Rom. Curiæ. n. 18.
Reſeruata ſunt beneficia vacatura, per deſpoſitionem, priuationem, aut tranſlationem, & talis reſeruatio eſt clauſa in corpore iuris. gloſſ. 51. num. 32, & 33. Necnon electi, & poſtulati, cuius electio, vel poſtulatio, fuit caſſata, vel repulſa. gl. 51. n. 34.
Reſeruata ſunt beneficia vacantia, per aſſecutionẽ pacificam alterius incompatibilis à Papa collati, non tamen ſi ab Ordinario gloſ. 51. num. 36. & 37. Et vacantia per execrabilitatem. num. 38.
Reſeruata, an ſint exemptorum beneficia. gl. 51. num. 39. vſque 47.
Reſeruata ſunt beneficia collata, cõtra formam, Concil. Trid. gl. 51. n. 48.
Reſeruatæ ſunt omnes eccleſiæ Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales, niſi ſint ad Regum præſentationem. gl 51. n. 49. Et Monaſteria virorum excedentia valorem 24. quæ ſunt conſiſtorialia. n. 50. 51. & 61.
Reſeruata ſunt beneficia, vacatura ſede Epiſcopali vacante. gl. 51. nu. 52. & 53. dummodo collatio ad alium, non ſpectet. n. 54.
Reſeruatæ ſunt dignitates poſt Pontificales in Cathedralibus, & principales in collegiatis. gloſ. 51. num. 55.
Reſeruatio dignitatis primæ poſt Pontificalem, non intrat, quando fuit erecta, & effectus ſuſpenſus, ſi vacatio contingit, durante ſuſpenſione. gl. 51. n. 58.
Reſeruati ſunt Prioratus, & Præpoſituræ, ac dignitates Conuentuales; non tamen militares. gl. 51. n. 59.
Reſeruata ſunt beneficia familiarium, & continuorum Commenſaliũ S.R.E. Cardinalium, dummodo Cardinalis conſenſus accedat. gloſ. 51. num. 62. & 63. vſque 66.
Reſeruata ſunt beneficia collectorum, & ſubcollectorum, in quacunque ciuitate, vel diœceſi. gl. 51. nu. 67. vſque 82.
Reſeruata ſunt beneficia Curialiũ decedentium dum Romana Curia, de loco ad locum tranſfertur. gl. 51. nu. 83. & declaratur. num. 84. 85. & 86. 87. 88. & 89.
Reſeruata ſunt Cubiculariorum beneficia. gloſſ. 51. num. 90. vſque 96.
Reſeruati ſunt Canonicatus, dignitates, & prebendæ S. Io. Lateranen. S. Petri, & S. Mariæ Maioris. gl. 51. n. 91. Necnon vacantia in ſex diœceſibus Hoſtien. &c. durante abſentia Cardinalium, &c. n. 98.
Reſeruata ſunt beneficia regni Germaniæ, iuxta formam concordatæ. gl. 51. n. 99.
Reſeruata ſunt beneficia in confidentiam recepta. gl. 51. n. 100. Et vacantia propter crimen hereſis. n. 101. Nec veniunt ſub clauſula, vel alio quouiſmodo. n. 102.
Reſeruata ſunt beneficia collata perſonis prohibitis, quæ non ſunt de ſanguine puro. gl. 51. n. 103. Et vnita Collegio Germanico de Vrbe. n. 104. Et offendentium litigantes in Romana Curia. n. 105. Et vacantia ob non factam publicationem. n. 106.
Reſeruata ſunt beneficia illorum, qui pro alijs ſe ipſos examini ſupponunt, vel penſiones offerunt, aut beneficia, cum intentione dimittendi recipiunt. gl. 51. n. 107.
Reſeruata ſunt beneficia collata à Cardinalibus vigore indultorum, ſi non expediuntur litteræ, infra tempus aſſignatum. gl. 51. n. 108.
Reſeruata, an ſint beneficia ad Papam deuoluta. gl. 51. n. 109. & 110.
Reſeruata aut quaſi reſeruata ſunt beneficia litigioſa. gl. 51. n. 111. Ita vt Ordinarius prouidere non valet, etiam ſi vacent per aſſecutionem, aut aliam mortem ciuilem. num. 112. Neque etiam ſuperſtiti collitiganti concedere reiecta opinione aliquorum. n. 114. & 112.
Reſeruata ſunt beneficia affecta. gl. 51. n. 115.
Reſeruata ſunt beneficia eccleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtanæ, iuxta formam nouæ erectionis. gl. 51. n. 116. & 117.
Reſeruatis in beneficijs, non procedit Concil. Triden. ſeſſ. 24. c. 20. de reform.
Reſeruationis extinctio præſupponit exiſtẽtiam ſicut priuatio præſupponit habitum. gloſ. 53. num. 33. & 34.
Reſeruatio ſemel radicata, ſemper relinquit reliquias, quamuis concedatur indultum. gloſ. 53. num. 42.
Reſeruationes omnes hodie ſunt generales, ac inficiunt poſſeſſionem perinde, ac ſi eſſent ſuper certo corpore. gl. 67. n. 34. & 35.
Reſeruatio, an ſit generalis, vel ſpecialis, ſtante Decreto irritanti parum curatur. gloſſ. 67. num. 36.
RESPECTVS ratione conſideratur effectus. gl. 48. n. 57.
RES eadem non debet diuerſo iure cenſeri. §. 6. prœm. n. 64. Niſi diuerſis reſpectibus nu. 69. & 70. Aut intellectuali conſideratione. nu. 71. & gl. 43. n. 160.
Re in propria, quilibet eſt moderator, et arbiter. gl. 5. in princ. n. 45.
Res omnis per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur. gl. 6. n. 172. & gl. 7. n. 15.
RESPONSIO Iuriſconſulti debet eſſe matura, & cum deliberatione. gl. 46. n. 42.
RESIDENTES in Curia Romana ſunt preferendi alijs. gl. 4. num. 148. cum ſequentibus; & vide verbo Curia.
Reſidens in Curia, concurrens in Data cum abſenti præfertur. gl. 4. n. 157. & 158.
Reſidentiam non requirunt ſimplicia beneficia, ex vniuerſali totius orbis conſuetudine. gl. 5. in princ. num. 80.
Reſidẽdi excuſationem, an habeãt Canonici Doctorales, & Magiſtrales, occupati in ſeruitio Epi-

Epiſcopi. gl.6. n.256. & 257. & quid in Rectoribus parochialium. n. 258. 259. Et quid in portionario. n.260. 261. & 262.

Reſidere poteſt in beneficio, in quo malit, qui habet duo beneficia æqualia reſidentiam requirentia, ſi autem æqualia non ſint, debet in digniori reſidere. gl.6 n.268. & 269.

Reſidere tenetur in parochiali, qui habet illam, & dignitatem, vel Canonicatum in Cathedrali, quia præcipua debet eſſe animarum cura. gl.6. n.270. & 271.

Reſidens in parochiali, lucratur fructus dignitatis, vel Canonicatus in Cathedrali, etiam ſi eſſent Canonicatus magiſtrales, aut Theologales. gl.6. n.272.

Reſidentia non præciſa, ſed cauſatiua, non inducit incompatibilitatem ad effectum vacationis ipſo iure. gl.15. n.20. & 22.

Reſidentia eſt triplex continua, diſcontinua, & cauſatiua. gl. 15. n.21.

Reſidentiam requirere ſimplicia beneficia, non præſumitur ex vniuerſali conſuetudine. gloſ. 15. num. 26.

Reſidentia Epiſcopi in propria eccleſia eſt omni iure impoſita. gl.24. num.139. & gloſ.43. nu. 164. Vbi quod non excuſatur ratione Officij Inquiſitoris maioris.

Reſidentia Patriarcharum, Archiepiſcoporum & Epiſcoporum eſt grata Papæ. gl.42. n.2.

Reſidentia Epiſcoporum, quare ſit neceſſaria. gloſ.41. num. 9.

Reſidentia Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum multis gratificatur præmijs, ſicut & non reſidentia pluribus plectitur pœnis. gl.41. n.3. vſque ad nu. 8.

Reſidere verbum non eſt amarè intelligendum gl.43. num.2. Vt Epiſcopus numquam recedat. num. 67.

Reſidens in Rom. Curia, habetur pro præſenti in diœceſi. gl.43. nu. 9.

Reſidere minus eſt, quam intereſſe. gl.43. n.50.

Reſidentia Epiſc. de tempore vacationis, an teneatur promiſſus ab Ordinario probare, qui vti actor fundat intentionem ſuam in alternatiua, & concluditur quod ſic. gl.43. n.87. & 91.

Reſidere præſumitur Epiſcopus in ſua eccleſia, ſicut maritus cum ſua vxore. gl.43. num. 88. cum ex proprio officio teneatur reſidere. n.89. & 164. & gl. 45. §.1. n.43.

Reſidentia non eſt minus probanda, quam acceptatio alternatiuæ à fundante ſe in illa. gl.43. num. 93.

Reſidentia de, Epiſcoporum, non ſatis confidens Papa, conceſſit alternatiuam cum onere reſidendi. gl.43. n.96.

Reſidentia continuata totius menſis quod eſſe deberet, ſi Papa voluiſſet expreſſiſſet. gloſ.43. num. 152.

Reſidere is dicitur in loco, qui continuè ibi moratur. gl.43. nu.152.

Reſidendi maior obligatio eſt in tempore Quadrageſimæ, & Paſchatis. gl.43. n.167.

Reſidentia regulæ noſtræ debet eſſe temporalis, & deliberata, non caſualis, & momentanea. gloſ.43. n.174. 175. & 178.

Reſidendi animus, vel recedendi colligitur ex præcedentibus. gl.43. n.177.

Reſidentia Epiſcopi incipere debet à tempore acceptationis alternatiuæ. gl.62. n.20.

RESIGNATIO facta vigore mãdati, continentis clauſulam ſimoniacam, quæ fuit cancellata de ſupplicatione, quando ſubſiſtat. gl. 12. num. 91.

Reſignationis ex cauſa beneficia vacantia, non reſeruantur per reg. 8. gl.14. n.1.

Reſignatio excluſa per regul. 8. de qua intelligatur, an de ſimpli, vel in fauorem. gl.14. n.2.

Reſignatio ſimplex, ſeu pura, qualis ſit. gloſ.14. n.3. Et quæ conditionalis. n.4.

Reſignatio cõditionalis de tempore Alexan. III. nec Innocen. III. nec Bonifatij VIII. adinuentæ non erant. gl.14 n.5.

Reſignationis mentione facta in quacumque diſpoſitione, intelligitur de ſimplici; non autem de conditionali. gl.14. nu. 6. cum ſequen. vſque ad num. 18.

Reſignatio conditionalis, non impleta conditione, nihil eſt. gl.14. n.20.

Reſignatio beneficij in fauorem fieri non poteſt, coram Ordinarijs, &c. gl.14. n.21. & 22.

Reſignationem ſimplicem in manibus Ordinarij factam, poteſt admittere Ordinarius, & vacat, tunc beneficium. gl.14. n.23.

Reſignatum purè beneficium in manibus Ordinarij, quando poſſit ipſe conferre, ſtante conſtitutione Pij V. gl.14. n. 24. & 25.

Reſignatum beneficium in manibus Papæ nullus inferior conferre poteſt. gl.14. n.27.

Reſignatum beneficium in fauorem alterius, non poteſt alteri conferri. gl.14. n.28.

Reſignationem ex cauſa permutationis, includit diſpoſitio de reſignatione loquens. gloſ.14. num.41. & 42.

Reſignatione ex in fauorem, maior occaſio fraudis naſcitur, quam ex permutatione. gloſ. 14. num. 53.

Reſignatio tacita, quæ dicatur cum exemplis. gl. 14. num.63. Et an ſit paris conditionis cum expreſſa. num. 64.

Reſignatio tacita habet ſuas proprias ſpecies, diſtincta nomina continentes. gl. 14. n.65. et 66.

Reſignatio tacita non requirit auctoritatem, nec admiſſionem ſuperioris. gl.14. n.73.

Reſignare volens, non ſemper poteſt expectare menſem ordinarium. gl.14. n.79.

Reſignare liberè volentes pauci reperiuntur. gloſ.14. num. 80.

Reſignandi cum intentione beneficium petens, perdit ipſo Iure alia obtẽta. gl.15. n.89. et 90.

Reſignari non poteſt beneficium in fauorẽ, quod

ipſo iure vacauit. gloſ. 15. *num.* 147.
Reſtitutio in integrum non datur pro modico præiudicio. §. 4. *proœm. n.* 37.
REVOCATIO *procuratoris per mortem. vel per renunciationem, pari paſſu ambulant.* §. 5. *proœm. nu.* 5.
Reuocare cras, quod conceditur hodie, ridiculum eſt, & puerile. gl. 5. §. 6. *n.* 43. *& inde emanauit prouerbium,* chi dà, & ſubito toglie, il ſerpe gli viene al cuore. *n.* 44.
Reuocare velle non præſumitur Papam priuilegia conceſſa ad inſtantiam Regum. gl. 9. §. 2. *n.* 35. *& ſuorum Ambaſciatorum n.* 37.
Reuocata non præſumuntur priuilegia. gl. 9. §. 2. *n.* 29. *&* 50.
Reuocationis de materia: vide verbo Derogatio.
Reuocatio procuratoris ad acceptandã alternatiuam, & ipſius acceptationis, an ſit intimanda ante actus perfectionem. gl. 63. *ex n.* 36. *vſque ad nu.* 54. *vbi quam plura de materia hincinde dicuntur.*
REO *in, procedit omnis diſpoſitio de actore loquens. gl.* 6. *n.* 179.
Reo prodeſt dilatio conceſſa actori executionem petenti. gl. 6. *n.* 180.
Reus grauatur, quãdo compellitur probare ſuas exceptiones ſub eodem termino communi, quia prius actor debet probare intentionem ſuam, & poſtea reus ſuas exceptiones, & ſic ſeruat Curia. gloſ. 9. *in annotation. contra nullit. n.* 65. *&* 66. *licet aliter ſe habeat ſtylus Hiſpaniæ. nu.* 67. *Qui ſtylus iuſtificatur, vt n.* 68. *niſi ex iuſta cauſa. n.* 69.
Reus ſemper venit abſoluendus actore non probãte, etiam in beneficialibus gl. 11. *n.* 29. *et* 30.
REGIS *ſenſum regere nemo poteſt.* §. 1. *proœm. num.* 73.
Regibus propter illorum excellẽtiam ſemper defertur. gloſ. 9. §. 2. *n.* 36. *Et ideo minus cenſetur reuocatum priuilegium ad eorum inſtantiam, aut ſuorum Ambaſciatorum conceſſum. n.* 35. *&* 37.
Reges Hiſpaniæ, Franciæ, Angliæ, Siciliæ, Vngariæ, & Apuliæ, necnon Imperator, conferunt beneficia ex priuilegijs Apoſtolicis. gloſ. 24. *num.* 154.
Reges, & Reginæ ſemper ſunt præſeruati, propter eorum prærogatiuam, & excellentiam. gl. 24. *n.* 156. *&* 157.
Regium iuspatron. præſeruatur per Concil. Triden. & reg. Cancell. etiam ſi ſit ex priuilegio. gl. 24. *n.* 158. *&* 160.
Rex Hiſpaniæ eſt Patronus eccleſiarum Cathedralium. gl. 45. *n.* 60.
ROMA *eſt communis Patria. gl.* 13. §. 1. *n.* 7.
Roma ibi eſt, vbi, & Papa. ibi. n. 3.
Romana Curia vide verbo Curia.
ROTA *ſemper reſtringit effectum gratioſæ ſubrogationis, quoad ſolam immiſſionem.* §. 3. *proœm. n.* 93.
Rota Iudex, poteſt procedere ad executionem, quando fuit appellatum à denegatione executionis, vigore ſtatuti, vel breuis. gl. 6. *n.* 240. *&* 241.
Rota parum curat de ſententijs de partibus, nec vult exequi illas, niſi viſis actis, & conſtito de iuſtificatione. gl. 9. *in annotat. contra nullit. & atten. n.* 3. *&* 4. *&* 5. *niſi in aliquibus caſibus vſque. ad n.* 13.
Rota Auditor, an poſſit ſtatim inhibere vigore commiſſionis continentis clauſulam arbitrio Rotę, *ante declarationem, ſi intret arbitrium. gl.* 9. *in annotation. n.* 294. *&* 297.
Rota in, ſæpe committitur cauſa in petitorio, firmo remanente poſſeſſorio, coram A. C. & qualis ſit effectus. gl. 9. *in annotat. n.* 277.
Rota Auditor non poteſt cõferre beneficium reſeruatum vigore Clement. Auditor. gl. 13. *n.* 50. *&* 52.
Rota Auditor ſuccedit in locum Ordinarij. *gl.* 31. *n.* 53. *&* 54.
Rota Auditor tenetur ſequi vota, & cõſilia aliorum Coauditorum. gl. 46. *n.* 79.
RVSTICVS *priuari non debet vno lumine, quod habet. gl.* 9. §. 4. *n.* 6.
Ruſtico qui aufert porcellum quem habet, tollit oculum. gl. 9. §. 4. *n.* 7. *&* 9.

S

SACERDOS *poteſt abſoluere ſuum parochianum extra ſuum territorium. gloſ.* 62. *n.* 9. *& per totam illam. gl. plura de hoc.*
SACRILEGIVM, *eſt de Papa poteſtate dubitare. gl.* 9. §. 2. *n.* 70.
SALARIVM *ſi non ſoluitur Doctori, poteſt deſiſtere, & ſi ob defectum pecuniæ non poteſt legere, debet habere integrum ſalarium. gl.* 27. *n.* 23. *&* 24.
Salarium quod non petatur poſt triennium lege diſponente, intelligitur parte petente. gloſ. 56. *num.* 84.
SAPIENS *occaſione ſapientior erit in præſationem. n.* 7.
Sapientia eſt cunctarum virtutum mater. gl. 4. *num.* 29.
Sapientia eſt res ſanctiſſima, ineſtimabilis, & quæ nullo pretio nũmario comparari poteſt. gloſ. 4. *n.* 33. *nec poteſt vendi. n.* 34. *ſed ſtudio perpetuo acquiritur. nu.* 35. *vide in verbo* ſcientia.
Sapientia tantum præcedit ſtultitiam, quantum differt lux à tenebris. gl. 4. *n.* 49.
Sapientiam qui repellit, repellendus erit. gl. 4. *num.* 44.
SCANDALI *ratione, poteſt regularis ſe in veſte cum alijs conformare. gl.* 8. *n.* 107.
SCIENTIA *vide verbo* ſapientia.
Scientiam ad acquirendum, oportet ſtudere die noctuque. gl. 4. *n.* 35.

Scien-

Scientia maior requiritur ad beneficium Curatum, quã ad Canonicatum, gl.4.nu.71.

Scientiam qualem debent habere Papa Cardinales Archiepiſcopi, Epiſcopi, & reliqui omnes beneficiati gl. 4. ex nu.62. vſque ad 103.

Scientiam qualem requirat ſingulus Ordo, gl.4. ex nu. 104. cum ſeqq.

Scientiam talem quis habere debet, quæ muneri & oneri beneficij incumbat, gl.4.n.75. Nam turpe eſt artem in qua verſatur ignorare, &c. n.76. & 77.

Scientia qualis & quanta requiratur, arbitrio iudicis relinquitur, gl.4.n.78. & quid in cantore, n.79.

Scientia minor tolleratur, quando adeſt ſpes adiſcendi, gl.4.num.80.

Scientia triplex conſideratur eminens mediocris, & ſufficiens, gl.4.nu.81. & de qualibet, nu.82. & 83.

Scientia alterius quando requiritur in collatione, non dicitur eſſe libera collatio ad effectum, vt intret alternatiua, gl.49.num.8.

Scientia ſuperioris habet vim conſenſus, gl.49.n.9.

Scientia vacationis Sede Apoſt. non requiritur, vt teneat collatio Ordinarij, gl.65.nu.21.

SCRIBENS nullus ſine reprehenſione tranſiuit, gl. 67.num.70.

Scripturas portans de longinquis partibus præſumitur contentus in illis, gl.63.nu.13.

Scribere, vide verbo Subſcribere.

SECVLARIA præſumuntur omnia beneficia, gl.7. nu.1. quia D. Petrus fuit ſecularis, nu.2.

Secularia eſſe beneficia Epiſcoporũ intereſt, gl.7.n.3.7.

Secularis beneficij collatio facta Regulari, non tenet, gl.7.num.6.

Secularia beneficia ſunt multiplicia, gl.7. ex n.38. vſq. ad 47. vbi incipitur à Papa vſque ad vltimum, ſcilicet Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primitiatus, Archiepiſcopatus, & Epatus, & Coepiſcopatus.

Secularia beneficia ſunt Abbatiæ ſeculares. & aliæ dignitates inferiores, & Parochialis, Canonicatus, Præbenda, Præſtimonium, & Cappellania, gl. 7. num.41.42.43.44.45.46. & 47.

Secularia beneficia poſſunt dari regularibus deficientibus ſecularibus, gl.8. nu.43. ſicut econtra, nu.44. Ita vt inuitus compellatur acceptare clericus ſecularis, num.45. & 46.

Secularia beneficia ſunt à collatoribus ſecularibus conferenda, gl.23.num.1.

Seculares collatores ſunt Papa, gl.23.nu.2. Legati de latere, n.3. Nuntij, n.4. Cardinales in ſuis eccleſiis titularibus, Metropolitani, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, n.5.6. & 7. Capitulum, n. 8. & 9. Canonici, Vicarius generalis habens facultatem, n.10. & 11. Coadiutor Epiſcopi nu.12. Et quilibet Prælatus inferior, nu.13. & Sequeſter, nu.17.

Secularis collator eſt Rotæ Auditor, gl.22.nu.14. non tamen Auditor Cameræ, nu.15. & 16.

Seculares collatores dicuntur Principes, & alij laici, & fœminæ ex Apoſtolico priuilegio conferentes gl.22. nu.18. & 19.

SEDES Apoſtolica, minus poteſt deficere quam ſol & luna, §.5.proœm.n.11. & vide verbo Apoſtolica ſedes.

Sedẽ mutare nõ dicitur, qui mentẽ nõ mutat, gl.43.n.11.

SEMEL res effecta alienabilis ſemper remanet alienabilis, gl.6. num.194. Sicut res quæ ſemel exiuit de trunco, nu.195. Et ſemel tranſmiſſibile, &c. n.196.

Semel cauſa effecta curialis &c. gl.6.nu.197. Et ſemel commiſſa Cardinalibus &c. nu.198.

Semel affectum beneficium ſemper remanet affectum, gl.6.num.199.

Semel alterata natura feudi ſemper remanet alterata, gl.6.n.200. Sicut ſemel factũ delegabile &c. n.201. & alia plura huius farinæ vide in. d.gl.6. ex n.191.

Semel qui eſt heres ſemper remanet heres, gl.11.n.58.

Semel ſolutum beneficium, pro illa vacatione ſemper remanet ſolutum, gl.11.n.59. & gl.24.n.91. cũ ſeq.

Semel excluſa fœmina à ſucceſſione, ſemper remanet excluſa, gl.24.num.94.

Semel excluſa reſeruatio, ſemper remanet excluſa, gl. 24. num. 96.

Semel excluſa vna linea in maioricatu, ſemper remanet excluſa, gl.24.num.95.

SENTENTIA lata ſuper declaratione notorietatis ſuſtinetur quamuis, tunc in actis non conſtet de illa ſi poſtmodum probatur, idem in proceſſu facto per contumaciam, §.5.proœm.nu.111. & 113.

Sententiã tenet quamuis procuratoris mandatum non ſit productum, ſi reuera erat conceſſum, & poſtea producitur, §.5.proœm.nu.113.

Sententia prolata contra primum coadiutorem, non nocet ſecundo, gl.5.§.9. num.92.

Sententia prolata in ſecunda inſtantia, contra malam electionem in concurſu parochialis factam, an ſit executioni mandanda ſicut prima, gl.6.n.163. cum ſeqq. vſque ad num.225.

Sẽtẽtia prima & ſecũda pari paſſu ambulãt, gl.6.n.165.

Sententia abſolutoria cum condemnatione expenſarum prolata in prima inſtantia viæ executiuæ cõtra actorem exequentem, eſt exequenda quoad expenſas non obſt. appell. gl.6.nu.178.

Sententia prolata in iudicio adſiſtendi iuxta Ritum magnæ Curiæ Neapolitanæ: exequi debet non obſt. ap. ſicut & prima, gl.6.nu.183.184. & 185. Vbi recitantur plures caſus practici.

Sententia ſi qualibet executioni mandaretur, maximũ inconueniens ſequeretur, gl.6.nu.205.

Sententia ſecunda non eſt exequenda, quando eſt reuocatoria primæ, niſi prima ſit manifeſte iniqua & nulla, gl.6.n.212.214.219. & 220. ac 236. vbi plura.

Sententia iudicis appellationis an ſit exequenda, quando eſt prima, ex eo quod iudex à quo diffinitiuè non pronuntiauit, & reſoluitur affirmatiuè, gl.6.nu.226. 227. & 231.132.133. & 134.

Sententia ſecunda vigore Inſtrumenti Guarentigij, aut Cameralis lata non eſt exequenda, quando inſtrumentum fuit vulneratũ, ſecus vero ſi non inſtrumentum, ſed mandatũ executiuũ, gl.6.n.235.237.238.

Sententiæ ſecundæ iudex vigore Inſtrumenti Guarentigij prolatæ, poteſt illam exequi, ſi prima executa non fuit, gl.6.num.135.

Sententiæ de executione, vide verbo appellatio & executio.

Sententia lata in cauſa ſtatus, vel naturalitatis contra

Sequeſtratio nihil dat prouiſo Apoſtolico, ſed conſeruat fructus victuro in cauſa, §.7.proœm.nu.141.

Sequeſtri appoſitionem tertius non impedit, & quando, §.7.proœm.nu.101. & 102.

Sequeſtrum apponitur contra reum poſſeſſorem, quando in Curia pronuntiatur, contra eum vna ſententia, niſi prius obtinuiſſet aliam fauorabilem, gl.6.nu.175.

Sequeſtrum ſemel appoſitum vigore primæ ſententiæ contra poſſeſſorem latæ non reuocatur, quamuis poſſeſſor obtineat aliam ſententiam reuocatoriam primæ, gl.6.num.215.

Sequeſtri violatio quando inducat vacationem ipſo iure, gl. 15.nu.59.60. & 61.

Sequeſtranda eſt poſſeſſio attentata, de beneficio reſeruato, gl. 31.nu. 18. & 19. Niſi probatio reſeruationis ſit turbida, num.20. & 21,

Sequeſtrationis ad effectum, ſufficit ſi ſit talis probatio, quæ animum iudicis moueat, maxime ſtante conſtitutione Piana, gl. 31.nu.22. & 23.

SIGILLO, munite eſſe debent litteræ acceptationis alternatiuæ, gl.61.nu.1.

Sigillum comprobat, confirmat, ſupplet, & robur adijcit, gl.61.nu.2.

Sigillum quale eſſe, & quid continere debeat, gl.61.n.3. Et n.4. dicitur de imagine, & n.5. de nomine ac n.6. & 7.. Sigillari non poteſt cum ſigillo non habente caracterem, nec litteras, gl.61.n.8.9. Sigillum imprimendũ in litteris acceptat. debet eſſe ſolitũ, gl.61.n.10

Sigillum quotuplex ſit, gl.61.n.11.12.13. vbi plura.

Sigillum priuatum quælibet perſona, ad libitum ſuum eligere poteſt, gl.61.nu.14.

Sigillum ſepe à iure ciuili vocatur ſignum, & annulus, gl.61.nu.15. & 16. 20. & 21.

Sigillum authenticum ſolet à nonnullis annulus vocari, gl.61.nu.17.20. & 21.

Sigillum litterarum Papæ continet imagines Apoſtolorum, & nomen illius cũ certis caracterib. gl.61.n.18

Sigillum breuiũ Papæ eſt annulus piſcator. gl.61.n.19.

Sigillum quã probationem faciat remiſsiue, gl.61.n.22.

Sigillum authenticum Epiſcopi cum ſubſcriptione coniunctum plene probat, gl.61.nu.23.

Sigillum Auditoris Rotæ appoſitum in litteris citatorijs & inhibitorijs, habet vim Decreti, gl.61.nu.26.

Sigillo probatur delegatio, nu.27.

Sigillari an debeant litteræ acceptationis ſigillo magno, vel ſufficiat paruum, gl.61. num.28. & 34. Et an ſigillo alieno, nu. 29. 32. & 33.

Sigillo alieno, quis vti poteſt, gl. 61. n. 30. & quid ſi non exprimatur, nu. 31. Dummodo careat proprio, nu.36. Aut periculum ſit in mora, nu.37.

Sigillum & ſubſcriptio pari paſu ambulant, gl.61.n.38. Et ſic non nocet ſigillum in caſibus in quibus nec ſubſcriptio, nu.39.

Sigillum ſine ſcriptura nihil probat, gl.61. nu. 40.

Sigillum præſumitur impreſſum de voluntate Domini, gl.61.nu.41. Sigilli ad oſtenſionem non debet cuſtos tradere arcem, gl.61.nu.42.

Sigillum denotat perfectionem, gl.61.nu.43.

SIGNATVRA qualiter reſcribere ſoleat, quando appellatur ab executione litterarum Apoſt. aut breuium gl.9. in annotation. ex 239. vſque ad finem.

Signatura gratiæ, & ſignatura iuſtitiæ, ſunt duo potiſſima tribunalia Papæ, gl.60.nu.54.

Signatura ideo dicitur, quia ibidem ſignantur, ideſt ſubſcribuntur reſcripta gratiæ, & iuſtitiæ, gl.69.nu.55.

SIGNVM notarij appoſitum ad finem prothocolli inſtrumentorum, cenſetur appoſitum cuilibet inſtrumento in eo contento, gl.1.nu.11.

Signum appellatur illud quod notarius imponit in fine inſtrumenti, gl.60. nu.58.

Signum ſemel aſſumptum à tabellione, mutare non poteſt, gl.60.nu.59.

Signum ſolet ſigillum appellari, gl.60.nu.60. Et dicitur illud marcum quod imprimitur animalibus, nu.61.

Signa impreſſa animalibus, quam probationem dominij faciant, gl.60.nu.62. Signum dicitur, illa ſtigmata quæ artifices ſuis rebus imprimũt, gl. 60.n.63.

Signo vnius officialis vel tabellionis non poteſt alius vti, gl.60.nu.64. & 65.

Signis diuerſis, res cognoſcuntur in. 60. caſibus remiſſiue, gl.60.nu.66.

Signa tabellionum quanto plura ſunt, tanto cautiora inſtrumenta, & ſine fraudis ſuſpectione erunt, gl. 64.nu.17. & 18.

SIMILE non eſt idem, gl.3.nu.51.

Similis ſimilem quærit, gl.8. num.102. Et pares cum paribus congregantur, nu. 103. Et male veniunt inequales ad aratra iuuenci, nu. 104.

Similitudo nominis Gignit affectionem, gl.8.n.105. Et Artiſta, & medicus, non congruit cum legiſta, nu. 106. & alia plura vide, ibid.n.97.cũ ſeq. & n.107.

SIMONIA non committitur ex pactis initis circa Cappellanias ſine Epiſcopi auctoritate fundatas, gl.5 in princ.num.25. & in §.1.d.gloſ.5.num.28.

Simoniæ propter Crimen quando vacet ipſo iure beneficium, gloſ.15.num.69. & 70. & 71.

Simonia an ſit accipere benefic. cũ intentione dimittẽdi, gl.15.n.91. vel promittere maiorẽ penſionem, n.92.

SIMVLTANEA collatio non venit appellatione ſimplicis collationis, gl.24.nu.60.61. & 66.

Simultanea, quando eſt collatio præbendarum eccleſiæ Cathedralis, gl.45. in princ.n.36. cum ſeqq. & tunc tantam poteſtatem habet ſolus Epiſcopus, quantam totum Capitulum, gl.45.n.51. & conſiderantur duo corpora quæ non conſunduntur, nu.53. Et ſi diſcordant nihil agitur, etiam ſi Epiſcopo accedat minor pars Capituli, nu.58. & 59. Et Papa confert alteri diuerſo in diſcordia, nu.63. & 64.

Simultanea collatio Epiſcopi, & Capituli dicitur, quando Epiſcopus concurrit in collatione, vti Prælatus, non vti Canonicus, gl.45.nu.67.

Simultanea quando eſt collatio Epiſcopi, & Capituli, ſi alter tantum confert, alio non contradicente, collatio tenet, nã alius cõſentire cenſetur, gl.45.n.69. & 70.

Simultanei collatores alternis vicibus conſerentes, an gaudeant alternatiua gl.45.§.1.n.12.13. & 32. ac per totum latiſsime.

Simultanea collatio competens Epiſcopo, & Capitulo cõpetit cuilibet inſolidum, gl.45.§.3.nu.45.

SINODALIS conſtitutio, non ligat quando adeſt ſtatutum loci particulare, gl.9.§.1.nu.17. alias ſic, n. 18.21. & 22. Vide verbo conſtitutio, & ius.

SOCIETAS ſuper officio emendo conſtitui poteſt, gl. 5.§.7.num.91.

Societas officiorum Rom. Curiæ,expirat morte alterius. gl.12.num.67.

SOLEMNITAS minor requiritur in deſtruendo, quam in conſtruendo, gl.7.nu.13. Sicut facilius renaſcitur, quam de nouo naſcitur, nu.11.

Solemnitas omnis præſumitur, ex antiquitate temporis, gl.12.nu.79.

SOLVTIO an poſſit fieri ſingulis de vniuerſitate, vel capitulo, quod debetur vniuerſitati,vel capitulo,dic quod non, nec econtra,gl.37.nu.25. & 29.

Solutio eſt facienda poſſeſſori,& non proprietario,gl.45. §.2.nu.17. & 18. Soluiſſe non videtur, qui totum non ſoluit, gl.63.nu.29.

SOMNIVM ſicut interficit hominem dum quieſcit, facit vnico, gl.5.§.7.nu.143.

SPECIALES caſus nunquam comprehendit lex generalis, gl.9.§.2.nu.6. & verbo generalis.

Speciale indultum, nunquam cenſetur ſublatum, per regulas reſeruatorias poſtea emanatas.gl.9.§.2.n.7

Specie in, potius quam in genere, verba ſunt intelligenda, gl.14.nu.69.

Speciales reſeruationes hodie raro aut nunquã fiunt,ſed oẽs ſunt generales,gl.30.n.23.cum ſeqq. & per tot.

SPES firma de præterito proueniens, eſt perinde ac ſi effectus eſſet conſecutus,gl.5.§.7.n.95. Spei ratione ſuſtinetur ſucceſſio futura in coadiut.gl.5.§.9.n.81.

SPOLII in cauſa condemnatus, non auditur in petitorio, niſi prius purget ſpolium, & expenſas vſq. ad obolum, niſi ſit pauper, gl.2.nu.21.

Spolium Cam. Ap. regular. ceſſat in Curial.Rom.Cur. animarũ curã non habentibus.gl.6.n.273.vſq. 277

Spolij remedium competit cadenti à poſſeſſione, ratione concordiæ non ſeruatæ, gl.27.nu.9.

Spolium pertinens ad Camerã Apoſt. ſolummodo cauſatur in Hiſpania,in perſonis Epiſcoporũ gl.51.n.72

SPVRIVS quando eſt pater, an illius filius legitimus admitti debeat ad Cappellaniam de familia &c. gl.5. in princ. ex nu.109. cum ſeqq.

Spurius non dicitur de familia, nec eius filius legitimus, gl.5.nu.111.112.114 & 115. & vide alia plura verbo filius. *Spurijs in conſanguineis, bene cadit naturalis affectio, gl.5.nu.126.*

Spurius filius diſpenſatus ad clericatum, an poſſit obtinere penſionẽ ſine alia diſpenſatione,gl.5.§.5.n.24.

STATVS vltimus iuriſpatron. indicat, an ſit fundatũ ex bonis laicalib. vel eccleſiaſt.gl.18.n.109.& 100.

Status vltimus attenditur ſemper in beneficialibus, & alijs rebus, gl.45.§.2.nu.14.

STATVTVM ſtatuentes non ligat,§.2.proœm.n.39.

Statutum dicens,quod committens tale maleficium condemnetur in centum, vel alia pœna arbitraria, intelligitur de equali, vel parum excedẽti gl.3.n.25.26. & 27. declaratur l. Hiſpana 3.tit.10.lib.8.recopila.

Statutum diſponens quod à pulſu campanæ de ſero, nemo incedat cum armis ſtat excluſiue, ſecus ſi de mane, gl.12.§.1.nu.25. & 26.

Statutum puniens inducentes falſos teſtes,procedit contra inducentem vnum tantum, gl.21.nu.9.

Statutum diſponens, quod nemo vendat domum, niſi prius denuntiatis conductoribus qualiter intelligatur, gl.21.nu.11. & 12.

Statutum excludẽs fœminã propter maſculũ intelligitur, maſculo ſtãte,& ſuccedere volẽte,gl.24.n.83.& 101

Statutum loquens de iniuriante perſonam non procedit, quoad iniuriantem capitulum, gl.37.nu.12.

Statutũ Epi ſicut non ligat delinquentes extra diœceſim ſuã,ſic nec delinquentes in loco exẽpto,gl.43.n.183.

Statutum excludens fœminam procedit maſculo exiſtente, & opponente, gl.56.nu.84.

Statutum dicens, quod certo caſu audientia denegetur alicui,intelligitur ope exceptionis,gl.66.n.46.& 47

STVDIVM eſſe debet deliberate, & cum maturitate, & non tranſitorie, & tamquam deſides & pigri, gl. 46.nu.43. & ſeqq.

SVBCOLLECTOR vnus non debet eſſe in ciuitate,& alius in diœceſi,gl.43.nu.197.& declaratur reg.42. Cancellariæ, nu.198.

Subcollectorum & collectorum beneficia ſunt reſeruata, gl.51.nu.67. cum ſeqq.

Subcollectoris exercitium an requiratur, vt ſit locus reſeruationi,gl.51.n.68. Et n.69. ponitur pars negatiua, & nu.70. affirmatiua, & nu.71. amplectitur, affirmatiua cum modificatione.

Subcollector debet eſſe vnicus in tota ciuitate & diœceſi gl.51.n.73. Etiam ſi diœceſis ſit lata,& habeat plures eccleſias Cathedrales, & ciuitates, nu.76.

Subcollectores plures eſſent ſuperflui in vna diœceſi Hiſpaniæ cum ſolus Epiſcopus faciant ſpolium, gl.51. nu.77. & 78.

Subcollector debet eſſe perſona qualificata,gl.51.n.79.

Subcollectores non poſſunt viſitari nec puniri ab Epiſcopo, gl.51.nu.81. & 82.

Subcollectorum & collectorum de materia tractantes citantur, in gl.51.nu.80.

STILVS Papæ facit ius,§.7.proœm.nu.136.

Stilus Papæ eſt quod in breuibus de capienda poſſeſſione, ſolummodo apponatur clauſula, vt ſola reſeruatio verificetur, §.7.proœm.nu.137.

Stilus, an ſit in tribunali Auditoris Cameræ, quod minor plena probatione, ſufficiat pro verificatione. Conſtiti in breui contenti, §.7.proœm.nu.221.

Stilus Curiæ ſeruat quod quando appellatur à ſententia executioni mandata, non exequatur ſecunda reuocatoria donec adſint tres conformes, gl.6.n.208. & idẽ ſeruatur in ſupremis tribunalibus Hiſp. n.209.

Stilus Curiæ habet vim legis, gl.6.nu.200.

Stilus loci iudicij ſeruandus eſt in Ordinatoris, gl.9. in annota.nu.104. Stilus Curiæ pronuntiandi prout in cedula continebitur, an ſit antiquus,gl.60.nu.87.

STVLTVS non debet eſſe melioris conditionis,nec qui magis delinquit, §.7.proœm.n.134. & 135. & gl. 32.num.22.

SVBREPTIO in narratiua menſis excludit præuentionis præſumptionem,§.4.proœm.nu.87.

Subreptio non intrat in prouiſion. Ordinarij,gl.4.n.183

SVBROGATIO gratioſa quoad poſſeſſionem operatur continuationem poſſeſſionis ſine temporis intermedio, §.3.proœm.nu.85. & 86.

Subrogatio gratioſa quoad poſſeſſionem eſt ad inſtar ſtatuti de continuanda poſſeſſione, ibid.nu.90.

Subro-

Subrogatus gratioſe non agit remedio retinendæ, nec recuperandæ ſine noua apprehenſione, §.3.proœm.nu. 93. & 94. & gl.34.nu.110.

Subrogationis gratioſæ clauſula, ſemper apponitur in litteris Apoſtolicæ prouiſionis, ibid.nu.95. & an operetur ad effectum declarandi, nu.96.

Subrogationis gratioſæ litteræ habent paratā executionē cū ſola verificatione clericatus, & poſſeſſion. & referuat. aut litigij, §.7.proœ.n.211.212. & 213. cū ſeq.

Subrogatio gratioſa continet duo, & ceſſante vno, gratia ſuſtinetur quo ad aliud, gl.5.§.9.nu.58.

Subrogatus ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, gl.5.§.9.nu.99.

Subrogationis gratioſæ litteræ, non habent executionem in omnibus fere caſibus, in quibus ceſſat breuis executio, gl 9. in annot. nu.300.

Subrogatio gratioſa, quoad poſſeſſionem defuncti, quando locum habeat in beneſ. eccleſiæ nonnumeratæ, gl. 9.§.3.num.25.

Sublata *&c. clauſula licet annullet intelligitur parte petente, gl.56.nu.106. & 107.*

Sublata *&c. clauſula cōtinetur in reg. noſtra 8.gl.66. n.1. & per totā. Et qualis ſit eius effectus.n.2. & 3.*

Sublata *&c. clauſula claudit os iudicibus, & partibus, quandiu à Papa non aperitur, gl.66.nu.5. Et ligat ignorantes, nu.8. & futuros iudices, nu.11.*

Sublata *&c. clauſula ſtante, non poteſt opponi de reg. Cancell. nec per viam replicationis, gl.66.n.9. & 10. Et obſtat in poſſeſſorio ſummariſſimo n.12. Et pōt de illa quocumq. tpe opponi, & in qualibet inſtātia, n.13*

Sublata *&c. clauſula operatur nullitatem ante oppoſitionem, etiam ſi nunquam opponatur, gl. 66.nu.14. 15. & 16. Vbi idem dicitur in terminis regulæ de non iudicando, & de annali, ſed contra nu.45.*

Sublata *&c. clauſula operatur, vt minus præſumatur derogata prima gratia, in qua cōtinetur per ſecundā, gl.66.n.17. & 35. niſi in ſecūda ſimiliter adſit, n.36.*

Sublata *&c. clauſula operatur eundem effectum, licet ſit formata per verba equipolentia, gl.66.nu.18.*

Sublata *&c. clauſula ſtante, non poteſt ſignatura iuſtitiæ concedere oris aperitionem, gl.66.n.19. & auſert etiam facultatē contrariū interpretandi de facto, n.21*

Sublata *&c. clauſula abſq. clauſula, quod non poſſit dari de ſubreptione, parū prodeſt, quia intelligitur veris exiſtentibus prænarratis, gl 66.n.22.23. & 25. & ideo hodie ſemper apponitur, nu.27.*

Sublata *&c. clauſula obſtante. ſi concedatur oris aperitio, an obſtet regula de non tollendo. gl.66.nu.20.*

Sublata *&c. clauſula operatur ſuum effectum, abſque clauſula,* quod non poſſit dari de ſubreptione, *quando adeſt conſtitutio per viam legis, aut gratia ex motu proprio, gl 66.nu.26.*

Sublata &c. clauſula, nihil operatur in gratia conditionali ante conditionis euentum, gl.66.nu.28. & 29. Quia tanquam acceſſoria non ampliat, nu.30.

Sublata &c. clauſula non obſtat, quādo conceſſio in qua adeſt, eſt derogata, per legem generalem, vel diſpoſitionē ſpecialē cum clauſula quorum tenores, *&c. gl.66.nu.32. & 33. Nec ſuffragatur quando pars cōmittit cauſā voluntarie; ſecus ſi coacta, n.38.43.44*

Sublata &c. clauſula, non operatur parte non opponente, gl.66. nu.45. & ſeq niſi contineatur in lege generali concernente publicam vtilitatē, n.50. & 51.

Sublata &c. clauſula adeſſe non dicitur, quando ſolum continetur quod ſic in præmiſſis per quoſcumque debeat iudicari, gl.66.nu.52.

Sublata &c. clauſula non obſtat ſtante oris aperitione, gl.66 nu.53. & de praxi d. oris aperitionis, n.54.

SVBSCRIBENDAE ſunt manu propria Epiſcopi, litteræ patentes acceptationis alternatiuæ, gl.60.n.1.

Subſcriptio eſt vox, & teſtimonium ſubſcribentis, gl.60. nu.2. Et approbatio omnium, nu.3.

Subſcribens proprie, & virtualiter cenſetur ſcribere, gl. 60.nu.4. & ſeqq.

Subſcriptio ſola principis, & notarij importat, ac ſi totā ſcripſiſſet, gl.60.nu.8. & 9.

Subſcribens ſe alienationi, dicitur alienare, gl.60.n.10. Et præſumitur habere notitiā de tota ſcriptura, n.11.

Subſcriptio an etiam includat ſequentia, gl.60. nu.12.

Subſcribere, eſt ſubtus ſcribere, gl.60.nu.14. Et dat fidem inſtrumentis, nu.15.

Subſcriptio generalis an ſufficiat, gl. 60.nu.16.

Subſcribens ſe in cedula vacua, non remanet obligatus, gl.60. n.17. Idemq. eſt in chartis albis ſubſcribente ſe, n.19. Et ad tyrannum tranſmiſſis, n.20. Vel ſcripturæ nō lectæ, n.21. nec alieno nomine. n.24.25.26

Subſcribentes ſe Doctores, conſilijs aliorum non lectis, acriter reprehenduntur, gl.60.nu.22.

Subſcriptio diſcrepans, non approbat, gl.60.nu.23.

Subſcribens ſe teſtis, vel notarius non remanet obligatus, gl.60.n.27. & 28. nec iudex, nu.29. nec auctoritatem interponens, nu.30.

Subſcriptæ ſi non ſint, ſed dumtaxat ſcripte propria manu Epī litteræ acceptationis, an ſufficiat, gl 60.n.31.

Subſcribere aliud eſt, & aliud ſcribere, maxime quando ſubſcriptio pro forma requiritur gl.60.n.32 & 33.

Subſcriptio non eſt neceſſaria, vbi adeſt deſcriptio manupropria etiamſi requiratur pro forma, gl.60. nu. 34. & 37. Idemq. eſt in epiſtola miſſa, nu.35.

Subſcriptio in pluribus caſibus nō eſt neceſſ. gl.60.n.36

Subſcriptio ſæpe fit manu aliena. gl 60.nu.42.

Subſcribere poteſt Epūs litteras acceptationis manupropria adiutus manu aliena, gl.60.nu.43.

Subſcribere an poſſit Epūs manu aliena litteras acceptationis, quādo eſt impeditus, gl.60.n.44.46. & ſcriptū dicitur à me, quāuis propria manu nō ſcribā n.50

Subſcriptionem inſtrumenti, an poſſit notarius alteri committere, gl.60.nu.51. & 52.

Subſcriptio Epiſcopi qualis debeat eſſe, gl.60. nu.67. & in quo loco, nu.68. & 69.

Subſcriptio valet, ſiue contineat ſolum nomen proprium vel dignitatis, ſiue per litteras extenſas vel abbreuiatas, gl.60.nu.70.

Subſcriptio, ſententiæ pronuntiatæ ab vno Auditore Rotæ, vel Cardinali, poteſt illo defuncto, vel impedito fieri ab alio. gl.60.nu.76. & 77.

Subſcriptio retrotrahitur ad diē pronuntiat. gl.60.n.83

Subſcriptio cedulæ ſententiæ intra quod tempus fieri debet, gl.60.nu.64.

Subſcriptio eſt declaratio nudum factum continens, gl. 60.nu.89. & potius pertinet ad probationem, n.90.

Subſcriptio iudicis nō habet vim ſententiæ, gl.60.n.91.

Subſcriptio cedulæ ſententiæ, non ſit ſemper quod terminus ſeruatur, & quare, gl.60.nu.96.
Subſcribente de loquens diſpoſitio, habet locum in ſcribente, & econtra.gl.60.n.5.6. & 34. Idemq. eſt in negante, nu.8. & 9.
SVBSIGNARE eſt idem quod ſubſcribere, præſertim de iure Canonico, gl.60.n.53. & 56. & ſunt æquiuoca de iure canonico & ciuili, nu.56. & 57.
SVBTILITATES & apices iuris de iure canonico non attenduntur, gl.5.§.7.nu.104.
SVBSTITVTIO facta vſque ad vltimum filium, includit illum gl.12.§.1.nu.5.
SVCCESSIO non datur in beneficijs eccleſiaſticis, gl.5. in principio, n.33. Niſi vt in num. ſeq. Succedens in locum alterius iure illius vti debet, gl.fin.§.1.n.79.
SVMMVM ius, ſumma iniuria, & ſumma crux eſt, gl. 43.num.67.
SVPERFLVA non dicuntur verba appoſita ad remouendũ dubiũ, & non deſinunt operari, gl.6.n.27.28.
Superflua verba appoſita in inſtrumentis, ad occurrendũ malitijs, & ſubtilibus cauillation. ſuſtineri debẽt, gl.6 n.29. & ideo ſæpe exprimi debẽt nõ exprimẽda.n.30
Superfluum nihil eſſe debere, non ſemper eſt verum, gl. 6.nu.31. & ſic verba ſæpe ponuntur ad euitan. ſophiſticas interpretationes, nu.32.
Superfluũ non dicitur, quando declaratur explicite quod implicite continebatur, gl.6.n.33. & gl.51.nu.96.
Superflua omnia reprobantur, gl.13.nu.71. & gl.22.n. 4.5. & 11.
Superflua nec vlla ſilaba eſſe debet in conſtitutione, & multo minus in regulis Cancellariæ, gl.30.nu.16.
SVPERIOR poteſt auferre ab inferiore iudicandi poteſtatem, gl.66.nu.4.
SVPPLICANS Principi quod dignetur ei dare aliũ iudicem in tali cauſa, implicat quod erat iam datus iudex diuerſus, gl.3.nu.33.
Supplicationes fere omnes beneficiales incipiunt, cum perpetuum beneficium, *gl.5.§.6.nu.19.*
Supplicatio ſignata debet eſſe regiſtrata, vt dicatur ius quæſitũ, alias non, quia põt lacerari, gl.15.§.2.n.33.
Supplicatio licet excludat liberam collationem ad effectum reg.8. Non tamen excludit reſeruationem, reg. 2.Cancellariæ, gl.49.nu.11.
SVSPENSIONIS pœna non contrahitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, gl.5.§.10.nu.30.

T

TAXATIVAE dictiones formam important, gl.43.num.26.
TEMPVS ad certum quod prohibetur poſt illud permittitur & econtra, §.5.proœm.n.3. & 4. & gl.54. nu.22. & gl.65.nu.8.
Tempus vacationis, intelligitur illud in quo beneficiatus cedit, vel decedit, gl.11.nu.67.
Tempus certum quando aſſignatur in diſpoſitione intelligitur de omnibus Vicibus, gl.11.nu.92.
Tempus præfixum ad dimittendũ beneficium iuxta formam Decreti, ad expediendum, ad promouendũ, &c. quando incipiat & currat, vel non late, in.gl.15. ex nu.111. vſque 118. & vide verbo terminus.
Tempus 50.ann. ad proban.iuspatron. non debet eſſe ſeparatum à tempore immemorabili, gl.18.num.88. Dummodo ſit ante controuerſiam, nu.89.
Tempore egemus vt aliquid maturius agamus, gl.46.n. 41. cum ſeqq.
Tempus vacationis inſpicitur ad effectum reg.8. Secus quoad alias reſeruationes gl.53.nu.35. & 41.
TERMINVS appellandi non currit quando aduerſarius, vel iudex fuit culpa ne appellaretur, §.3.proœ. nu.40. & 41.
Terminus prouidendi parochialem per concurſum, & ſignificandi, currit à die ſcientiæ, gl.6.nu.132.
Termino elapſo poteſt iudex ex officio, inuita parte expectare contumacem, gl.9.§.1.nu.118.
Terminus aſſignatus ad probandum vſque ad diem Dominicam, excludit illam gl.12.§.1.nu.14.
Terminus aſſignatus ad dimitten. beneficium, iuxta formam Decreti, à quo tempore incipiat, gl.15.n.111. cum ſeqq. & quando non currat, vſq. ad n.118. vbi etiã dicitur in alijs plurib. caſib. & vide verbo tẽpus.
Terminus aſſignatus ad retrahendum licet alias currat, etiam contra ignorantem, ſecus eſt ſi culpa & malitias venditoris cauſatur ignorantia, gl.27.nu.51.
TERTIVS non impedit appoſitionẽ ſequeſtri, quia potius tendit in eius cõmodum, §.7.proœ n.100. & 101
Tertij ex perſona quis vincere poteſt, quod non poteſt ex ſe, gl.18.nu.105.
Tertij ſine præiudicio cenſetur conceſſa omnis diſpoſitio, gl.28.nu.2.
Tertius nõ poteſt apponere de incurſu pœnæ noſtræ regulæ, nec de iure tertij, gl.56.nu.111. & 112. niſi ſit prorſus excluſibile, nu.113.
TERRITORIVM extra, an & quando Epiſcopus vel ſacerdos poſſit abſoluere, vel exercere ea quæ ſunt iuriſdictionis, gl.62. ex n.2. vſque 19. & n.11. dicitur, an Doctores & milites poſſint creari.
TESTARI clericus poteſt de diſtributionibus, licet non de fructibus beneficij. §.7.proœm.nu.165.
Teſtandi facultas non ſolum intelligitur de primo teſtamento, ſed etiam de omnibus alijs, gl.11.nu.97. Vbi citantur plures contrarium tenentes.
Teſtandi facultas non expirat etiam re integra morte concedentis, gl.12.nu.35.
Teſtamentum potius interpretari debet reuocatum, quã priuilegium, & quare, gl.36.nu.75.76. & 77.
Teſtamenti ex reuocatione nemini fit præiudicium quia ex cõfectione nullũ ius erat acquiſitũ, gl.36.n.78.79
Teſtamentum primum, habens clauſulas derogatorias ad ſecundum, quando reuocetur, vel nõn per ſecundum contrarium gl.36. ex nu.3. & 4. & nu.81.
Teſtamentum conditum intra monaſterium, & ſic in loco exempto, non ſubiacet ſtatuto certas ſolemnitates requirenti, gl.43.nu.186.
Teſtamentum eſt nullum ex cauſa præteritionis, filio præterito volente, & non aliter, gl.56.n.57. & 58. Idemq. eſt in ſupplemento legitime, nu.61.
Teſtamentum clauſum annullatur, quando ſigilla & Chordæ rumpuntur, gl.59.nu.8.
Teſtamentum inter liberos habens datam poſt ſubſcriptionem validum eſt, gl.60.nu.13.
Teſtamenti concluſio, conſiſtit in vno puncto indiuiſibili, gl.63.nu.32.

TESTES

TESTES adhiben.in collat. Epiſc.non poſſunt eſſe familiares,nec ipſi Epiſcopi,ſed omni exceptione maiores, §.3.proœm.n.156.159.& 160.

Teſtes non dicuntur didiciti, quando perfunctoriè non, ex profeſſo leguntur,gl.5.§.8.n.58.

Teſtium examen fieri debet,citata parte,alias non tenet, gl.9.in annot.n.48.& omnes intereſſe habentes ſunt citandi,n.49.& citatio debet eſſe certa, & non vaga,nu.50.cum ſequentib.& ampliatur,limitatur, & declaratur, vſque num.77.

Teſtis depoſitio dicens, quod vidit a quadraginta annis citra,verificatur in eo , quod heri aut nudius tertius videre potuit,gl.9.in annotat. nu.86. Et propterea corruunt plures probationes, n. 87. ac datur remedium,n.88.& 89.

Teſtium dicta ſunt adiuuanda non calumnianda, gl. 9. in annotation. nu.96.

Teſtes iurare debēt tactis ſacroſanct.Euang.gl.9.in annot.n.111.Licet aliud ſit de ſtilo Hiſp.n. 112.113.

Teſtis deponens vidiſſe,poſt ſonum campanæ,ſi non addit finitum,non concludit,gl.12.§.1.n.28.

Teſtes legitimi nō ſunt perſonæ vniuerſitatis,ad probādū iuspatr. illius ex ſpeciali ratione, gl. 18.n.71.72.

Teſtibus ſi probetur , ſcripturas eſſe deperditas,an ſufficiat ad effectum iuriſpatron.magnatorum , gl. 18. n.82.& 83.

Teſtis repentinus, & feſtinus,aut reſpondens celeriter, eſt ſuſpectus de falſo,gl.46.n. 48. & gl. 48.n.33.

Teſtis falſum deponens in iudicio nullo puniri debet , ac ſi eſſet validum gl.56.n.51.

Teſtium appoſitio an ſit neceſſaria in litteris patentibus acceptationis,gl.67.n.24.

TITVLORVM multiplicatio datur in beneficialibus , §.7.proœm. n.129.

Titulo vno dato præſumitur alius melior, §. 7. proœm. numer.130.

Titulum qui habere dicit illum docere tenetur , §. 7. proœm.num.135.

Tituli melioris præſumptio locum habet ſtante triennali poſſeſſione,ibid.n.142.

Tituli alterius poſſibilitate,poſſeſſorem iuuari , qualiter intelligatur,§.7.proœm.n.143.

Titulus de feudis in decretalibus ponitur inter titulos de contractibus.gl.5.§.10.n.9.

Titulus,quando non docetur ab intruſo,non eſt neceſſaria plena menſis probatio,gl.11.n.107.Et eſt producendus ante ſententiam ad impediendam immiſſionem,num.108.& 109.

Titulus nouus datur cepto beneficiari in quolibet acceſſu,& ſic debet examinari,gl.34.n.74.

TOLLERANTIA Papæ, & ſuperioris inducit diſpenſationem,gl.9.§.2.n.87. & omnis actus iuſtificatur ex patientia ſuperiorum, ibid.n.88.& 89.

TOTVM aut omne qui dicit,nihil excludit. gl.6.n.21.

TRACTANTVR ſæpe plura quæ non concluduntur,gl.63.n.33.& ex num.22.vſq.ad num.35.

Tractatus non attenditur ſed concluſio, ibid.n. 34.

TRANSACTIONIS non ſeruatæ exceptio, impedit immiſſionem in poſſeſſionem,gl.27.n.7. cum ſeq.

Tranſactionem reſcindere volens non auditur niſi prius reſtituat receptum,gl.27.n.22.

Tranſactio quando eſt nulla, intelligitur parte petente. gl.56.n.62.

Tranſactionem impugnans audiri non debet niſi prius reſtituat,quod accepit,parte tamen petente,gl.56.n. 104.& 105.

TRIENNALIS poſſeſſor non comprehenditur in conſtitutionibus Piana,& Clementina,§.7. proœm. num.72.73.& 76.

Triennalis non efficitur immiſſus in poſſeſſionem vigore concordiæ non ſeruatæ, gl.27.n.8.cum ſeq.

Triennalis poſſeſſor committens cauſam ſuper beneficio, renunciat exceptioni regulæ de trienn. gl.66.n.40.

TVRNVM præeminentiæ alicui auferre eſt illum grauiter lædere,§.4.proœm.n.32.

Turnum habens pro illa vice,dicitur totum ius habere, gl. 45.§.1.n. 15.& intrat expectatiua,n.16.

Turnus ſequens capituli,non attenditur ad effectum, vt non intret alternatiua,Epiſcopo in turno exiſtente , gl.45.§.1.n. 19.

Turnus vnius , quando dicatur conſumptus , vt intret turnus alterius,gl. 45.§.1.nu.30.

Turnum non conſumunt Apoſtolicæ prouiſiones.Et alter collator poteſt habere plures turnos,gl. 45. §.1. numer.31.

Turnorum diuiſio poteſt fieri per vices,gl.45.§.1.ex n. 1.Et per choros,n.36.per menſes,ex num. 37. Per annos,a num.55.

Turnū ſuū habere,quando quis dicatur, gl.45.§.3.n.1.

Turnus Epiſcopi tunc intrat quando eſt conſumptus turnus Capituli gl.45.§.3.n.2.

Turnus habētis duas collationes non conſumitur,donec ambabus vſus fuerit.gl.45.§.3.n.3.

Turnus non conſumitur ſi prouiſio non eſt effectuata , gl.45.§.3.n.4.

Turnus non conſumitur , ſi electus aut præſentatus cedat,aut decedat ante confirmationem, vel inſtitutionem,nec ſi abſens collationem non acceptet, gl. 45. §.3.num.6. & 7.

Turnus nō conſumitur ſtante Papæ reſeru. gl.45.§.3. aut alio iuſto impedim. n.9.& 19.etiamſi proteſtatio non precedat,num.10.

Turnus conſumitur poſt collationem acceptatā,licet prouiſus decedat ante aſſecutam poſſeſſ.gl.45.§.3.n.12

Turnus Epiſcopi conſumitur ſi ob culpam non reſidendi collationem amiſit,gl.45. §.3.n.13.

Turnum conſumit qui fuit negligens in conferendo, intra ſex menſes,alias non,gl.45.n.16.& 17.

Turni conſumptio an præſumatur eo ipſo quod conſtat de prouiſione,gl. 45.§.3.n.22.

Turnus,quando conſumitur , ſi lite ſtante inter prouiſum ab Epiſcopo,& à Papa,prouiſus ab ordinario,remanet cum titulo,ſoluta certa penſione, gl. 45.§. 3. n.24.vſque ad num.36.

Turnus,vt dicatur cōſumptus vel nō conſumptus, attēditur bonū ius prouiſi ab Epiſc.gl.45.§.3.n.25.28

Turnus Epiſc.aut Cap.dicitur cōſumptus.ſi prouiſus ab illo remanet cum beneficio licet certam penſionem ſoluat,gloſ.45.§.3.n.29.

Turnus Epiſcopi non dicitur conſumptus, quando prouiſus ab eo fuit eiectus a poſſeſſione,& poſtea aliam habuit,vigore cōcordiæ & nouæ prouiſ.gl.45.§.3.n.31.

Turnus Epiſcopi,vel capituli conſumitur, ſi prouiſus ab eo ſentit commodum penſionis, niſi notorie conſtaret de non iure ſuo,gl.45.§.3.n.32.& 33.

Turnus an dicatur conſumptus, quando collatio fit non idoneo.gl.45.§.2. n.35.

Turnus vt videatur ſi ſit conſumptus,vel non, poteſt quocunque tempore diſcuti de validitate collationis, gl.45..§.3.n.35.

Turnum an conſumat collatio facta a capitulo ſede Epiſ. vacante gl.45.§.3.n.37.

Turnũ habens dicitur ſolus Dominus, gl.45.§.3.n.42.

Turnus an conſumatur ex collatione ex cauſa permutationis facta,gl.45.§.3.num.52.

Turnus conſumitur ex iniqua collatione, mala fide facta ſi ſcienter fit non idoneo, gl.45.§.5.n.53. Secus ſi iuſto errore aut ignorantia fiat,nu.55.

Turnus ad quem ſpectet erit opportunum declarare, ante contingentiam vacationis,gloſ.45.§.3.nu.56.

TVTORI coadiutor datus vſque ad pubertatem pupili, excludit pubertatem,gl.12.§.1.n.16.

Tutor nec curator dari non poteſt pupilo, niſi durante tempore pubertatis,gl.12.§.1.nu.17.

Tutor vel curator licet ſit nominatus a teſtatore, tamen habet poteſtatem a lege,& ideo conſilium alterius requirere non tenetur,quamuis teſtator iuſſerit,gl.46. n.11.& 12.

V

V*ACANS nunc beneficium dicitur in futurum Vacare,§.5.procem.nu.64.*

Vacauit *verbum capit benef. vacãs, §.5.proœ.n.65.*

Vacatura *verbum,in materia reſeruationis capit tũc vacantia, ibid.n.66.*

Vacatio diurna periculũ affert animab.§.5.proœ.n.140

Vacare cenſentur in Curia omnia beneficia reſeruata,§.5.prcœm.n.141.

Vacatio Parochialis quando contingit in curia ſede Apoſtol. vacante competit Epiſcopo illius diſpoſitio, §.5.prœm. n.147.

Vacatio longa parochialis periculum affert animabus, gl.6.n.229.

Vacatio non datur in beneficijs eccleſiæ non numeratæ, ſed extin. & creatio de nouo, gl.9.§.4.n.10.cũ ſeq.

Vacatio contingens verſus finem vnius menſis,& principium alterius a quo ſit probanda, quod fuerit, vel non in menſe reſeruato,gl.11.n.26.& 28.

Vacationis tempus eſt momentaneum,& indiuiſibile gl. 11.num.27.

Vacationẽ in menſe Apoſt. vel Ordin. quis probare debeat,quando vterq. prouiſus eſt actor,& nemo poſſidet, gl.11.n.34.

Vacatio facilius contingit in octo menſibus Apoſtolicis quam in quatuor ordinarijs,gl.11.n.36.

Vacatio in menſe reſeruato non præſumitur, & eſt probanda a fundante ſe in ea, gl.11.n.37.& plene, n. 98.& 100. cum ſequen.

Vacans beneficium in menſe Ordinario,& non collatum ab Epiſcopo, ante ingreſſum menſem Apoſtolicum, an poſſit poſtea prouideri,gl.11.n.48.

Vacabit *verbum capit beneficium vacans, ibid.num. 50.contra,num.77.*

Vacatura quoad beneficia ſi voluit Papa præiudicare Ordinario a fortiori quoad vacãtia.gl.11.n.51.78.

Vacatura benef. dũtaxat reſer. reg.noſtra,gl.11.n.53.

Vacare beneficium aliud eſt, & aliud vacationem durare,vel vacaturum fore,gl.11.n.54.& 56.

Vacare non poteſt vnum beneficium in diuerſis menſibus,gl.11.n.55.

Vacans beneficium in menſe Apoſtol. ſemper eſt reſeruatum,gl.11.n.57.

Vacationis tempus attenditur ad inſpiciendum ſi beneficium ſit reſernatum,vel non,gl.11. n.66. & gl. 24. ex num.112.& 113.

Vacare quando dicatur beneficium, ſecundum communem vſum loquendi,gl.11.n.68.

Vacatio ſimpliciter probatur ſemiplene,gl.11.nu.99. in menſe vero reſeruato plene,& concludenter, n.98. & 100.& 101.niſi ſit difficilis probation. nu. 103. Aut poſſeſſio ſit vacans,num. 104.aut non conſtet de titulo Ordinarij,n.107.

Vacare in Curia Romana quæ beneficia dicantur gl.13. num.2.ſcilicet in Vrbe,n.29.& per reſignationem, n.42.& 44.& priuationem in curia factam, n.45. vel aliã quamlibet reſeruationẽ,n.46.& 47.& 68.

Vacare apud ſedem quando dicatur beneficium, gl.13. num.32.& 33.

Vacationis apud ſedem reſeruatio eſt efficacior omnibus,& non includitur in facultate conferendi cum clauſula Motus proprij,gl.13.n.35.& 36.

Vacantia beneficia apud ſedem, difficilius Papa concedit.gl.13.n.39.

Vacare beneficium apud ſedem aliud eſt,& aliud vacare in curia,gl.13.n.48.49.& 50.& 53.niſi improprie loquendo.n.51.& 52.

Vacatio in Curia per excellentiam intelligitur de vacatione iuxta,c.2. de præb.in 6.ſicut ius ciuile, de iure Romanorum gl.13.n.55.& 56. Et per Poetam,Virgilius,n.57.& per Apoſtolum Paulus, n.58.

Vacare in curia dicuntur beneficia quæ vacant in Vrbe,gl.13.n.63.& 65.

Vacatio prima impedit vacation. ſequen. gl.13.n.73.

Vacare in Curia ad effectum reſeruationis, non dicuntur beneficia,quæ vacãt in Curia legati vel Nuntij, gl.13.§.1.nu.14.

Vacare non dicitur proprie beneficium ex cauſa permutationis,gl.14.n.50.

Vacans beneficium per permutationem non dicitur vacare per ceſſum, nec deceſſum.gl.14.n.75.

Vacatio per reſignationem pendet a mera voluntate reſignantis,gl.14.n.77.& 78.

Vacationes omnes comprehendit generalis reſeruatio Reg. noſtræ, gl.15.n.2.

Vacare dicitur beneficium per obitum.gl.15.n.3. niſi in tribus caſibus,num.7.Item vacat per reſign.n 8.

Vacat beneficium ipſo iure per aſſecutionem,gl.14.n.9. & declarantur plura iura ac Concil. Trident. cum diſtinctione temporum,n.10.11.12.13.& 14.

Vacationis per aſſecutionem de materia, vide remisſiue in gl.15.n.41.

Vacatio per aſſecutionem ſub eodem tecto, quando locum habeat,gl.15.n.41.

Vacatio ipſo iure inducitur per matrimonium de præ-

ſenti,gl.15.n.43.declaratur,n. 42.Item per profeſſionem religionis,n.45.& 46.

Vacat ipſo iure beneficium,ob non promotionẽ infra annum,gl.13.n.47. Item ob tranſlationem Prælati,n. 48. ob non preſtitũ conſenſum electioni intra menſẽ, nu. 50. Et ob non petitam confirmationem infra tres menſes,n.51.& 52. Vacat ipſo iure beneficium per promotionẽ ad Epiſc.gl.16.n. 53.Itẽ per militiã ſecularem,n.54.Et quid per delationem habitus ſecularis,n.55.& 65.Item per electionis caſſationem, & poſtulationis repulſionem. 57. Vacat ipſo iure beneficium per violentam occupationem,gl.15.n.58 Item per violationem ſequeſtri, n.59.declaratur,n. 60.61.Item per non oſtenſionem tituli,num.62.

Vacat ipſo iure beneficium, per alienationem prohibitã rerum eccleſiæ,gl.15.n.63.Item per derelictum, n. 64.Itẽ propter hæreſim, vel Apoſtaſiam, n.65.66. etiã quoad filios hæretic.n. 67.vel ſi ad hæretic.preces conferantur, n.68. Vacat ipſo iure beneficium ob ſimoniam realem,gl.15.n.69.non tamen per ſolam conuentionalem, n.69.& 70.

Vacat ipſo iure beneficiũ propter crimen læſæ maieſtatis gl.15.n.72.Et falſitatis,n. 73. Cardinalis percuſſionem,aut Epiſcopi,n.74.aut Rectoris, nu.77.& 78. Aut aſſaſſinium,num.76.

Vacat ipſo iure beneficium carcerantis aliũ, donec reſignet,gl.15.n.81. & ingerentis ſe in adminiſtratione tempore ſuſpenſion.n.82.Aut crimen Sodomiæ,nu. 83.Et reſignantis ſine ſuperuiuen. 20.dierũ. n. 84.

Vacat ipſo iure beneficiũ ob non factam publicationẽ,gl. 15.n.85.Et ob non ſeruatã formã,Conſt.Pij 5.n.88

Vacat ipſo iure beneficium ſe examini ſubijcientis pro alio,vel obtinentis beneficium, cum intentione reſignandi cum penſione,vel ſine illa,gl.15.n.89.

Vacat ipſo iure beneficium per obitum collatoris conferentis ad beneplacitũ illius,gl.15.n.93.Aut ad certum tempus collatum ipſo lapſo,n.94.& ſequen.

Vacat ipſo iure beneficium manuale, per reuocationem à collatore factam, gl.15.n.96. Item per depoſitionem, aut priuationem, nu.97. Item per apprehẽſionem poſſeſſionis ante expeditionem litterarũ. n.98. & detinentis indebite ſcripturas, vel bona, ad Camer. Apoſt. ſpectan.n.99.

Vacat ipſo iure beneficium offendentis litigantes in Ro. Curia,aut illorũ procur.vel aduocatos,gl.15.n.100

Vacare an dicatur ipſo iure benefic. ob inſordeſcentiam in excommunic.gl.15.n. 101.vſq.ad 108.

Vacat ipſo iure beneficium iuxta formam Decreti per Papam appoſiti,gl.15.n.109. Declaratur multis modis cum exemplis,num.110. vſque 125.

Vacat ipſo iure beneficium per malam promotionem ad ordinem,gl.15.n.127.declaratur, n. 127. Item per confidentiam, n.129.

Vacat ipſo iure beneficium per quoſcunque alios modos a fundatore aſſignatos,gl.15.n. 130.131. Aut per ſtatutum municipale,n.123.Et per nouã erectionẽ. n.133.Aut malam valoris expreſſ.n. 133.cum ſeq.

Vacatio non ipſo iure, ſed per priuationem inducitur in multis caſibus,gl.15.n.134. & effectus diuerſi plures reſultant,ex num.140.& ſeq.

Vacatio per matrimonium, aut profeſſionem in vno puncto conſiſtit,gl.15.num.141.

Vacatio prima impedit vacation. ſeq.gl.15.n.144.145

Vacatio extinguitur per collationem cardinalis vigore indulti,gl.15.n. 121.

Vacatione de qua loquitur reg. an.de vacatione,de ſolo iure,vel de ſolo facto,vel de vtraque gl.15.§.1.n. 1.& per totum.

Vacationum genera ſunt tria,gl.15.§.1.nu. 2. De iure & de facto,vt n.3.De ſolo iure,n.4. De ſolo facto, n. 5.& quales ſint cum exemplis,n.6.& 7.

Vacare poteſt beneficium per obitum vnius de iure, & alterius de facto,gl.15.§.1.n.8.& 77.

Vacationis appellatione intelligitur de iure & de facto, gl.15.§.1.n.9.10.& 11.

Vacare propriè non dicitur beneficium,niſi quãdo a nemine detinetur de iure,nec de facto,gl.15.§.1.n.12

Vacatio datur per ſolum habentem ius, num.13. & 14. vſque ad n.44.Ita vt non dicatur vacare beneficium per non habentem ius, n.22.

Vacatio in curia contingit per ſolum habentem ius, gl. 15.§.1. n. 26. Et idem eſt de habente ius ad regreſſum, num.32.

Vacare dicitur beneficium per habẽtem ſolam prouiſionem ſine poſſeſſione,nec litterarum expeditione, gl. 15.§.1.n.33.& 34.

Vacans beneficium de ſolo iure, poteſt ab Ordinario valide conferri, ſine vlla citatione poſſidentis de facto licet non priuare poſſeſſione, gl.15.§.1. n.39.40.

Vacationem præſupponit collatio,gl.15.§.1.n.40.

Vacare dicitur benefic.in loco vbi perſona moritur,nam perſona habet ius, & ius ſequitur perſonam, gl. 15. §.1.num.42. Vacatio de ſolo facto ſufficit ad effectum reſeruationis,gl.15.§.1.n.45.vſque ad n. 62. & 71. ac per totum de hoc.

Vacatio per obitum decedentis in poſſeſſione attenditur ad effectum iuris conferendi,gl.15.§.1.n.54.& ad effectum reſeruationum Reg.Cancell.n.59.

Vacatio narrata ſi de ſolo facto verificatur, nulla adeſt ſubreptio gl.15.§.1.nu.65.

Vatio de ſolo facto regulariter ſufficit ad effectum reg. noſtræ,gl. 15.§.1.n.1.Niſi in certis caſibus,n.72.& 73.cum ſequ. & nu.94. 95.& 96.

Vacare an dicatur beneficium per habentem ſolum ius ad rem,gl.15.§.2.n.1.cum ſeq.& de ſolo electo,agitur,n.3.4.& de expectante. n.5.& de non acceptante beneficium in abſentia collatum,n.6.

Vacare dicitur in partibus beneficium exiſtentis in Curia,& per procuratorem poſſeſſionem alterius incompatibilis capientis,gl.15.§.2.n.8. & 9. Secus ſi per amicum,n.12.

Vacare an dicatur in partibus beneficia exiſtentis in curia,& contrahentis per procuratorem matrimonium in partibus gl.15.§.2.n.15.

Vacare ibi dicitur beneficium, vbi ſit priuatio cum diſtinctione,gl.15.§.2.n.16.17.& 18.

Vacare non dicuntur beneficia eccleſiæ non numeratæ, gl.15.§.2.n.19.

Vacare non dicitur beneficium,per obitum Commendatarij,ſed vt prius,gl.15.§.2.n.20. & gl.5.§.8.

Vacare verbum plures habet ſignific. gl.15.§.2.n.24.

Vacare præſumitur in dubio beneficium in loco Domicilij,

eis qui alterius vices gerit, ibi. n. 2. Vicarius ſeruus ſæpe in iure ciuili dicitur, & magiſtratus habent Vicarios. gl. 5. §. 3 n 3. 4. Vicarius Chriſti dicitur Papa. ibi. n. 5. Et qui ſint Papæ vicarij n. 6. Vicarios habent omnes prælati, qui etiam officiales appellantur gl. 5 §. 3. n 7. & 8.

Vicarij pedanei ſeu foranei, qui ſint remiſſiue, ibid. n. 9.

Vicarij in beneficijs, alij ſunt perpetui, alij temporales gl. 5. §. 3 n. 10 & quando ſit perpetuus, n. 11. Quando temporalis n 12. 13. 14. 15. 16, Vicaria perpetua quæ datur in titulũ eſt reſeruata per reg. 8. ibi. n. 19. Vicarius perpetuus habet verũ titulũ benef. gl. 5. §. 3. n. 20. & 32. Vicaria perpetua includitur ſub iuribus loquent. de benef. Curatis, gl 5. §. 3 n. 20. Vicarius perpetuus non remouetur, ibid n 22. Vicarius perpetuus lato modo dicitur Rector curæ animarum, gl. 5. §. 3. nu. 23.

Vicarius perpetuus habet actualem curã animarũ quæ fuit ablata Rectori & trãslata in Vicar. perp gl. 5. §. 3. n. 24

Vicarius generalis Epiſcopi ſicut non poteſt conferre beneficia, ſic nec vicariam, nec eligere ad illã, gl. 5. §. 3. n. 25.

Vicarius perpetuus habet de iure cõi fundatam intentionẽ in perceptione decimarum, pro ſua congrua ſuſtentatione aſsignatarũ & in reliquis Rector, gl. 5. §. 3. n. 26. & 27. & ſi nullus adſit rector, nu. 28. Vicarius perpetuus ſic debet honorari, ſicut is cuius Vices gerit, ibid. n. 29.

Vicaria perpetua eſt duplex gl 5. §. 3. n 33. & de qualibet. n. 34. Vicarius temporalis, non datur in titulum, ibid. n. 35. & quando apponitur n. 36. Vicarius temporalis, ideo dicitur quia ad tẽpus cõſtituitur, gl. 5. §. 3. n. 37.

Vicarium temporalem, poteſt apponere Rector eccleſiæ Patronatæ ſine conſenſu Patroni, gl 5. §. 3. nu. 38. & ad nutum poteſt amoueri, nu. 39.

Vicarius tẽporalis non gaudet prærogatiuis illius cuius vices gerit, niſi ex ſpeciali priuileg. gl. 5. §. 3 n. 40. & 41.

Vicariæ tempor. ad titulũ nemo põt ordinari. gl. 5. §. 3. n 42

Vicaria tempor. nõ ſubijcitur nominationi Regni Franciæ, ibid. n. 44. Vicaria temporalis, in nihilo regulatur tanquam beneficium, ibid n. 45. Vicaria temp. non includitur in reſeruat. Reg. 8. ibi. n. 46. Vicarium temporalẽ poteſt apponere Epiſcopus in beneficio reſeru. ibi. n. 47.

Vicarijs in perpetuis de quibus in conſtit 46. Pij V. Epiſcopus non habet liberam collationem, gl. 5. §. 3. n. 50. Sed illius forma eſt ſeruanda ſine menſium diſtinctione n. 51 Et Vicarij tenentur nouam prouiſionẽ obtinere, nu. 52.

Vicarius perpetuus per quem debet deputari ad parochialem monaſterio vnitam gl. 5 §. nu. 54.

Vicariæ de quibus in Conſtit. Pij V. an cadant ſub reſeru. Reg. 8. ibid nu. 55. 59. & 60. cum ſeqq.

Vicarij inſtitutio in parochiali vnita monaſterio, de iure cõi competit Epõ & monaſterio præſentatio, gl. 5. §. 3 n. 60

Vicaria Eccleſiæ vnitæ quando cadat ſub reſeruat. reg. 8. gl. 5. §. 7. n. 54. Vicarius Epiſcopi excommunicati, procedere non poteſt, gl. 5. §. 9 nu. 126. Vicarius Epi habẽs facult. cõferen. benef. põt cõferre curata, gl 6. n. 25

Vicarius Epi, non poteſt conferre benef. patrim. liberæ collationis, ſine ſpeciali commiſſione, gl. 9. §. 1. n. 78. & 80.

Vicarius Parochialis vnitæ Cathedrali, non dicitur de Cathedrali ad effectum præcedendi alios, gl. 10. nu. 26.

Vicarius conſtitutus ad beneplacitum ſuperioris, ex materia ſubiecta, vel intentione conferentis remouetur, vel non, per obitum illius, gl. 12. nu. 28.

Vicarius Epiſcopi, defuncti poteſt conferre, ſi alias habeat facultatem ante notitiam obitus, gl 15. §. 1. num. 91.

Vicarius Epiſcopi gaudentis alternatiua, habens facultatem conferendi beneficia, an poſſit conferre vigore alternatiuæ. gl. 42. nu. 6. & 7. Vicarius Cardinalis, an poſſit conferre vigore induiti eiuſdem Cardinalis, gl. 42. nu. 8.

VICINITATIS cauſa contrahitur quædã coniunctio & cõio quoad pœnam meres & præmium, gl. 43. nu. 47.

VICE de prima quando actus intelligatur, & quando non vide late, gl. 11. ex nu. 79. 81. vſque ad nu. 97. Et limitatur & declaratur ibidem late.

VINCVLA duo, fortiora ſunt vno, §. 3. proœm. nu. 67. & gl. 13 nu. 92.

Vinculũ duplex reſeruationis cõcurrit in beneficijs de Vrbe per curialẽ vacantibus gl. 13. n. 18. 19. Et exiſten. pluribus impedimentis, vno ſublato aliud remanet gl. 13. n. 92. 93. & ſeq. Vinculũ duplex ſuperat vnũ gl. 36. n. 9

VIRTVTVM præmia benemeritis dare cõuenit gl. 4. n. 8.

Virtus non creditur eſſe cum ſequeſtratur à præmio, gl. 4. nu. 9. Et vide in verbo præmium.

VISITARE in aliena diœceſi ſine procuratione, an ſit magni præiudicij diœceſano, §. 4. proœm. nu. 65.

VLTIMA diſpoſit. quãdo nõ deroget primæ, gl. 16. ex n 3

VNITA beneficia, an includantur in reſeruatione Reg. noſtræ 8. gl. 6. §. 7. nu. 1. 25. & 38.

Vnitum benef. mediante vnione deſinit eſſe benef. ibid n. 2. Et conuertitur in naturam eius cui fit vnio, nu. 3.

Vnio eſt extinctiuã tituli, gl. 5. §. 7. num. 3.

Vnitum benef. dicitur prædiũ rei cui fit vnio, ibi. n. 5. & 39 nec non ſeruus ac dependẽs, n. 6. & numquã vacat, n. 7.

Vnitum benef. curatũ, alteri ſimplici tranſit in naturã ſimplicis, gl. 5 §. 7 n. 8. & poteſt Epus diſpẽſare, n. 18. 19.

Vnito in benef. non intrat Reg. de triẽnali quãdo opponitur de illa ex parte fundãtis ſe vnione gl. 5. §. 7. n. 9. & 10.

Vnita benef. permutari nõ poſſunt, ibi. n 11. nec in illis procedit pœna calices cañ. n. 12. nec poſſũt reſignari, n. 14.

Vnitum beneficium ſe habet erga rem cui vnitur ſicut filius erga matrem, gl. 5. §. 7. n. 15. Vniti beneficij non eſt facienda mentio in impetratione. gl 5. §. 7 n. 16.

Vnionis beneficij cauſa non dicitur beneficialis ibid. nu. 17. Nec vnitum beneficium cauſat incompatibilem, nu. 19.

Vnionis natura eſt vt auferatur collatio, ibid. n. 21.

Vnitum beneficium impetrari non poteſt, etiam ſi vnio ſit ad vitam gl. 5. §. 7 nu. 22. & 23.

Vnitum benefic. vnius diœceſis, beneficio alterius diœceſis, confertur per ſolũ Epm illius, cui facta fuit vnio, ibi. n. 24.

Vnio perpetua tribus modis potiſſime fit gl 5. §. 7 nu. 26.

Vnio aliquando fit acceſſorie pro augmento dotis alterius beneficij ibid. n. 27. Interdum ad inuicem & eque principaliter, n. 28 Et aliquando quoad ſolum caput, n. 29.

Vnitũ benef. acceſſorie non cadit ſub reſeruatione reg. 8. gl. 5. §. 7. n. 33. Et plures effectus vnionis acceſſoriæ, n. 37

Vnita benef. acceſſoriæ nõ capit expectatiua, ibid. n. 38. nec reſeruatio quãuis vnio nondũ habuerit effectũ. n. 40. 41.

Vniendi gratia eſt maior gratia de prouidendo, ibid. n. 42.

Vniones effectũ non ſortitæ reuocãtur per Reg. 12. Cancell. gl. 5. §. 7 n. 43. 45. Quia vnio minuit cultum diuinum, n. 46. Niſi in pluribus caſibus in eadem Reg. contentis, n. 47. Et quando fiunt ex cauſa dotis neceſſaria nu. 48. Aut in augmentum cultus diuini, n. 49. Aut ex cauſa oneroſa in vim contractus, nu. 50. & in alijs caſibus, nu. 51. 52. & 53.

Vnio

Vnio æquè principaliter, & ad inuicem facta non excludit reſeruationem, gl. 5. §. 7. n. 55. Vnire eſt vnũ ex duobus, vel pluribus facere, ib. n. 56. Vnitũ ſi ſit equè principaliter beneficium vnius diœceſis beneficio alterius diœceſis debet ab vtroq; Epiſcopo conferri, gl. 5. §. 7. n. 57.

Vniri hodie nequeunt beneficia diuerſæ diœceſis, licet ſecus de iure communi, gl. 5. §. 7. n. 91. & 62.

Vniri hodie non debent Paroch. nec Dignitat. nec Canonic. Cathedr. nec Monaſteria, gl. 5. §. 7 n. 63. 64. poteſt tamẽ vnũ Curatũ cũ alio Curato ratione paupertatis, n. 65. nec nõ benef. ſimplex Cathedr. vel Colleg. aut Parochi Eccl. n 66. Vniri hodie poſſunt ſimplicia beneficia proſeminarijs, ibid. n 67. declara, n. 75. Vnio facta ſeminario non tenet ante erectionem illius. gl. 5. §. 7. n. 68.

Vnio quando poſſit fieri futuro ſeminario vigore Concil. Tridentin. ibid. n. 76. & 77. Vnio ſi non tenet pro futuro ſeminario, nec teneret fructuum detractio gl. 5. §. 7 n. 81

Vniones, & gratiæ Apoſtolicæ potius æquiparantur vltimis voluntatibus, quam contractibus, gl. 5. §. 7. n. 100

Vnio facta pro futuro ſeminario eſt ad piam cauſam, ibid. n. 103. & ſit Authoritate Apoſtolica, n. 109.

Vnita beneficia quoad capita & gubernationẽ ſunt reſeruata, gl. 5. §. 7. n. 112. & remanẽt in antiq. ſtatu, &c. n. 113

Vnitarũ eccleſiarũ ad inuicẽ, bona illarũ non cõmunicãtur, nec Benef. vnius Eccl. tenentur alteri deſeruire gl. 5. §. 7. n. 116. 117. Idemque eſt in diœceſibus vnitis, nu. 118

Vnitis ad inuicẽ equè principaliter duobus prouincijs, quælibet illarum conſeruat ſuas leges priuilegia, & iura, gl. 5. §. 7. n. 119. vt in exẽplis Regnorum Hiſpaniæ & Franciæ & alijs, de quibus, n. 120. 121. 122. 123. & 124. ſecus eſſet, ſi caſtrũ vniatur acceſſoriæ ciuitati. n. 34. 35.

Vnitis beneficijs ad effectũ, vt redditus ſint cõmunes, nõ alteratur eorum natura, & intrat reſeruatio, gl. 5. §. 7. n. 125. 125. Vnio an intelligatur facta acceſſoriè, vel eque principaliter inſpici debet in primis tenor, gl. 5. §. 7. n. 127. 128. deinde quod ſit dignius, n. 129. necnon denominatio, nu. 132. Vnio indubio præſumitur facta eque principaliter, gl. 5. §. 7. nu. 134.

Vniri non poſſunt per Ordinar. reſeruata benef. ſed vnio facta ſuſtinetur & effectus ſuſpenditur, gl. 5. §. 7, nu. 136.

Vnito de beneficio prouiſus, poteſt illud in fauorẽ reſignare, & quando ac quare, gl. 5. §. 7. n. 140. & 141.

Vnio ad vitam non eſt prouiſio nec reſeruationis extinctio ſed facit eam dormire, 161. n. 142. & habet vim diſpenſationis, & eſt quædam ſpecies reſeruationis, num. 145.

Vnio ad vitam eſt prohibita per Concil. Trid. ibid. n. 146.

Vnio annexio, incorporatio ſuppreſſio extinctio, applicatio, & diſmembratio in quo differant gl. 5. §. 7. n. 155.

Vniti beneficij, gratia non facta mentione de vnione, non tenet, ibid. n. 139. Vnio Curati beneficij non prohibetur à Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 13. quando Eccleſia, non habet certos fines, gl. 6. n. 96. Vnio ſi declaratur nulla ſemper durat prima vacatio, gl. 15. §. 2. n. 79.

VNIVERSITATES, & magnates pari paſſu ambulant ad effectum probandi iuſpatron. gl. 18. n. 68.

Vniuerſitas parua, comprehenditur à Conc. Trid. in materia iuriſpatron. gl. 18. n. 69. Non tamen certa pars vniuerſitatis. n. 69. Vniuerſitas aliud eſt, & aliud ſinguli de vniuerſitate, gl. 37. num. 26.

Vniuerſitatis bona poſſunt per decuriones obligari, non autem bona ſingulorum de vniuerſitate, gl. 37. n. 29. & plura huius farinæ, n. 30. Vniuerſitas. An & quando veniat appellatione perſonarum, & differat a collegio, vide in gl. 37. ex nu. 1. vſque 51. & verbo, collegium.

VOLVNTAS in mente retenta nihil valet nec ſufficit velle niſi ore exprimatur, §. 1. proœm. n. 69. 70. & cenſetur partus abortiuus, n. 71.

Voluntatem ſuam qui explet lucrari dicitur, §. 3. proœm. n. n. 157. Voluntas magis factis quam verbis declaratur. §. 4. proœm. n. 71. Voluntas morte finitur, §. 5. proœm. n. 14. Voluntas teſtatoris attendi debet, ſuper eo, an ſpurius vel legitimus natus ex eo admittatur ad aniuerſarium, vel dotem, aut ſumptus ſtudiorum, gloſ. 5. in princ. n. 123. & 124.

Voluntas, & intentio Papæ ceſſat per obitum illius, gl. 5. §. 5. n. 35. Voluntas ſatis poteſt declarari per verba vniuerſalia. gl. 9. in princ. n. 25.

Voluntas, & poteſtas requiritur in quolibet actu, vt valeat, gl. 9. §. 2. n. 72. alias ſi diſcordant nihil agitur, n. 73.

Voluntati ſucceſſoris Papa legem imponere poteſt, gl. 9. §. 2. n. 74. & 75. Voluntas morte finitur, gl. 12. n. 4. 5.

Voluntatem ad iudicis, exilium adimplendum quomodo intelligatur, gl. 12. n. 5. & 62.

Voluntatis mutatio eſt actus contrarius, ceſſatio vero voluntatis, non gl. 12. num. 60.

VRBIS Romanæ beneficia ſpectant ad collationem Papæ, quia dicitur Epiſcopus Romæ, gl. 13. nu. 3. 4. & 6. Quorum collatio eſt Charior Papæ, n. 7.

Vrbis beneficia impropriè dicuntur reſeruata, cum nemo ſit qui Papã præueniat, gloſ. 13. n. 8. 9. & 11. & declaratur n. 28. & 75.

Vrbis in beneficijs, non procedit reſeruatio, c. 2. de præb. in 6. niſi ſit Curialis ille per quem vacant. gl. 13. n. 14. & 15. 16. & 17.

VTATVR quod quilibet bene ſua re, Reipub. intereſt, gl. 56. num. 5. cum ſequen.

Vſu priuatur etiam Epiſcopus abutens alternatiua, gl. 56. n. 37. Vſus, & quaſi poſſeſſio idem ſunt, & vſus eſt cauſa, & conſuetudo cauſatum, gl. 51. n. 38. & 39.

Vſu priuilegij nemo priuandus eſt lite pendente ſuper ſubreptione, gl. 56. nu. 40.

Vſus communis loquendi ſemper attenditur, gl. 13. n. 62. & gl. 34. num. 10.

Vſus patriſfam. inducit argumentum, gloſ. 19. num. 11.

Vſus plus continet quam poſſeſſio, gl. 56. n. 41.

Vſus de materia, vide verbo abuſus.

Vſus priuatio multum importat quia poſſeſſio non amittitur quamuis dominum ipſo iure publicetur. gl. 56. n. 46.

VSVSFRVCTVS reſeruatio cauſat tranſlationem poſſeſſionis. gl 54. num. 8.

VVLGI appellatio pro lege habetur, & non conſonans intellectus aurium vulgi reijciendus eſt, gl. 11. n. 69.

VXOR dans cauſam diuortij, non participat de lucris viri conſtante matrimonio, acquiſitis gl. 27. n. 41.

Vxor breui reuerſa, diuertiſſe non videtur, gl. 43. n. 6.

F I N I S.

REGESTVM. † b A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii KKK Lll a b c d e f g h

Omnes ſunt Terniones, præter † quæ eſt Duernio.

Digitized by Google